

Diccionari
biogràfic
de l'Alt Empordà

Inés Padrosa Gorgot

**DICIONARI BIOGRÀFIC
DE
L'ALT EMPORDÀ**

**DICCIONARI BIOGRÀFIC
DE
L'ALT EMPORDÀ**

Inés Padrosa Gorgot

Padrosa Gorgot, Inés

Diccionari biogràfic de l'Alt Empordà. –
Girona: Diputació, 2009. – 912 p.: il. – 17 x 24 cm –
DL: GI-000/0000
ISBN: 978-84-96747-54-8

I. Títol II. Girona. Diputació
1. AltEmpordà – Biografia – Diccionaris
92(467.1EmA)(03)

Edició:

Diputació de Girona

Comunicació Cultural
Pujada Sant Martí, 4-5
17004 – Girona
Tel. 972 185 000
A/e: comunicaciocultural@ddgi.cat

Col·laboració:

Consell Comarcal de l'Alt Empordà

Ajuntament de Figueres

Ajuntament de Roses

Maquetació: Roger Fotocomposició
Disseny de la portada: Pep Caballé
Correcció lingüística: Marta Bayot Trias

© Del text de l'obra: Inés Padrosa Gorgot
© Del pròleg: Lluís Maria de Puig
© D'aquesta edició: Diputació de Girona

Primera edició: setembre de 2009
ISBN: 978-84-96747-54-8
Dipòsit legal: GI-000/000

Impressió: Impremta Pagès (Anglès)

Qualsevol reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada prèvia autorització dels titulars dels drets que s'indiquen en els crèdits, excepte en els casos específicament previstos per la Llei. Dirigiu-vos a l'editor si desitgeu obtenir autorització per efectuar-les.

Al meu marit

*La confiança que els altres dipositin en nosaltres
pot donar-nos l'embranchida necessària
per assolir els objectius més difícils.
Aquesta és la base de l'efecte Pigmalión i José Luis,
en el meu cas, n'ha estat el responsable.*

Pròleg

Lluís Maria de Puig

Teniu a les vostres mans un *Diccionari biogràfic de l'Alt Empordà* en el qual trobareu aplegades i sintetitzades notícies de la quasi totalitat dels altempordanesos que han deixat alguna petjada en aquest món. Hi figuren no solament aquells que han estat els ciutadans més rellevants històricament parlant, ans també aquelles persones de qui se sap que han aportat alguna cosa a aquest espai del nord-est de les comarques gironines, en el qual i sobre el qual han realitzat quelcom que mereixi ésser consignat i recordat.

La seva autora, Inés Padrosa Gorgot, en un treball de llarg abast que ha durat uns quants anys, ha reeixit a realitzar aquesta impressionant compilació de noms, de personatges originaris o sobrevinguts d'aquest rodal que com se sap és una de les geografies i de les identitats més populars i emblemàtiques del nostre país. El resultat del treball d'Inés Padrosa és vertaderament formidable: una allau de personatges i referències, un deversall de dades, una aportació erudita de primer ordre sobre les persones d'aquesta comarca que han destacat en temps passats o en l'actualitat dels nostres dies. Una contribució de primera línia pel que fa al coneixement de la vida, societat, pensament, política, art i cultura, economia, indústria i progrés, conflictes i guerres així com la projecció del territori que aplega el tros de geografia i història que anomenem Alt Empordà.

El volum que palpeu és un treball excepcional, fruit d'una voluntat i d'una paciència rares en aquest nostre país donat a realitzacions fàcils i aparents. Aquesta obra no és només una exhibició de feinada (que ho és), ans també de capacitat de recerca, de selecció, de valoració i ponderació, sense comptar els aspectes de tria, ordenació i presentació. En aquest sentit és evidentment una mostra de feina ben feta i no ens ha de sorprendre que el resultat sigui vertaderament extraordinari. Hem d'agrair a l'autora d'aquest *Diccionari* i a la Diputació de Girona, que ha patrocinat el projecte, el formidable regal que ens fan amb aquestes pàgines.

Aquesta obra em complau talment que no he pogut resistir la invitació de la seva autora a prologar-la. Ho he considerat un honor i si voleu també un deure. Inés Padrosa va ser alumna meua a la Universitat. Una alumna seriosa i interessada, una jove estudiant d'història que ja havia acabat abans la Diplomatura de Biblioteconomia i Documentació i que tenia una evident voluntat d'aprendre i una vocació perceptible. Va ser una bona alumna llavors i amb el que després ha fet com obra de recerca

acadèmica i de divulgació és evident que ha acabat essent un d'aquells estudiants dels quals un professor se'n pot sentir orgullós. I jo me'n sento. Quan s'han tingut tants deixebles que no han pogut seguir cap professió vinculada a la història, veure de cop i volta que alguns s'han projectat positivament en aquest camp i han realitzat un treball remarcable, m'omple de satisfacció, què hi fareu.

Un lector superficial podria pensar que amb aquesta afirmació aprofito l'ocasió per atribuir-me algun mèrit havent estat preceptor de l'autora sobre la matèria que tracta aquesta obra, la història. No voldria donar aquesta impressió. El sentiment de paternitat intel·lectual i d'influència sobre els alumnes per part d'un professor, llevat de casos excepcionals, ha de ser sempre molt relatiu i seria desproporcionat i quasi grotesc pensar que el meu mestratge en una etapa breu de la formació d'Inés Padrosa ha donat com a resultat tot el que ella ha fet. Seria un disbarat i sobretot seria ridícul. Sobre aquesta qüestió més aviat tinc una opinió diferent: no són els professors els que fan bons els alumnes, ans són els alumnes que fan bons els professors. Tinc alumnes que avui són catedràtics, però no puc pensar que ho són gràcies a mi o a qualsevol altre dels professors que van tenir; ho són gràcies al seu esforç i talent. Ara, que ho siguin em millora a mi, segur. Com és evident també en el cas d'una trajectòria i unes publicacions com les que ens ofereix l'autora d'aquest *Diccionari*. En tot cas li he de donar les gràcies perquè amb el seu treball reeixit, en alguna mesura prestigia els que vàrem intervenir en la seva formació.

No faré ara la nota biogràfica d'Inés Padrosa, puix que figura molt completa en aquest *Diccionari* i m'estalvia de repetir el detall de la seva formació, actuació professional, obra de recerca i inquietuds intel·lectuals. Només diré que el *Diccionari* no és fruit d'un atzar ni d'una conjuntura. La seva autora és bibliotecària titulada i Llicenciada en Història de l'Art, va exercir l'ensenyament secundari i per a adults i a partir de 1986, convertida en bibliotecària de la Biblioteca del Castell de Peralada, un dels arxius més rics de les nostres contrades, ben aviat va començar a dedicar-se a la promoció i divulgació del seu fons bibliogràfic, organitzant exposicions i publicacions.

Em sembla que es pot afirmar que alguns dels seus treballs anteriors van aproximar Inés Padrosa cap a la confecció del *Diccionari* que ara ens presenta. Ignoro quan es va començar a plantejar la idea, però és evident que algunes de les seves publicacions prèvies tenien molta connexió amb el treball enciclopèdic que acabaria fent. Penso ara en els diferents catàlegs de manuscrits, les diverses obres de compilació documental i bibliogràfiques; les publicacions de memòria gràfica de Figueres i les comarques gironines. A poc a poc anava fent catalogacions, històries gràfiques, reculls documentals que en alguna mesura l'anaven portant cap al coneixement històric de la comarca i cap al descobriment de fons de tota mena, al mateix temps que anava aprenent l'ofici de la recerca històrica. I l'acostaran encara més a la realització del *Diccionari biogràfic de l'Alt Empordà* treballs de la mateixa temàtica com les seves col·laboracions en el *Diccionari Historiogràfic de Catalunya* i el *Diccionario de la Real Academia de la Historia*.

Però potser cap altre exercici l'aproximarà tant a l'elaboració d'aquest volum com la *Bibliografia interdisciplinària de l'Alt Empordà*, en dos volums i un de complementari, que va realitzar amb la col·laboració de Rosa M. Gil. Aquesta obra, el treball més important publicat per la nostra autora fins aquest *Diccionari*, és un instrument imprescindible per a qualsevol estudiós de l'Empordà i té l'avantatge de poder ser consultat a la xarxa. Elaborant els dos volums de la *Bibliografia...* Inés Padrosa hagué de despullar un considerable llistat de diccionaris, enciclopèdies i bibliografies, hagué d'anar personalment a una gran quantitat de biblioteques i arxius, públics o privats, així com consultar una massa remarcable de publicacions periòdiques, que figuren en els índexs que acompanyen la

publicació. Aquell treball pogué familiaritzar-la amb tots el autors que han escrit una o altra cosa sobre la comarca i va poder identificar molts personatges de manera que va poder establir en la mateixa publicació una llista de vuit-cents noms de personalitats històriques de l'Alt Empordà, en un epígraf que titulà "Personatges ordenats alfabèticament per pobles" així com una "Bibliografia auxiliar per al llistat de personatges empordanesos". De tots ells va poder fer-ne la fitxa que era ja un punt de partida sòlid de cara a la classificació biogràfica d'un munt de gent. I així, amb el bagatge d'aquesta obra prèvia i les bases erudites que anà acumulant la nostra autora va emprendre la confecció del *Diccionari* que ara presentem destinat a ser una compilació de referència.

Aquesta obra no és exhaustiva, però aplega pràcticament tots els noms coneguts i possibles de ser tinguts en compte. Ho dic en el sentit que ja sabem que l'exhaustivitat absoluta és impossible en aquesta mena de manuals biogràfics. Tot de cop apareixeran aquí i allà altres personatges històrics que encara no coneixem, o tindrem noves dades sobre els que han estat tractats en aquest volum amb les notícies que se'n tenien; al marge dels sortosament vius que continuaran fent aportacions, com és natural. Sobre la qüestió de la completesa, s'han de tenir presents les contrarietats que de vegades apareixen a l'hora de confeccionar aquests llistats de persones. Les confusions en els noms, per exemple, les dades contradictòries, la disponibilitat o indisponibilitat de les famílies a subministrar informació, per exemple. Com a casos extrems, l'autora s'ha trobat amb gent que, coneixedors del seu treball, li han insistit i pressionat per integrar el seu nom, mentre que hi ha hagut també persones que havent tingut responsabilitats públiques preeminents, per raons inexplicables, han demanat no ser esmentats amb el que sembla un desconeixement incompreensible del que és una obra d'aquest tipus o un atac de modèstia absurd. Un diccionari biogràfic no és una menció laudatòria, ni té un caràcter elogjós o honorífic; és la simple consignació històrica, l' anotació dels fets objectius, que d'altra banda no s'han d'escamotejar mai si volem una història real i vertadera.

Ja es veu, per aquests exemples i altres que podríem adduir, que esdevé molt difícil poder parlar d'una obra acabada, completa. Per definició mai un diccionari biogràfic és una obra concloent. L'endemà mateix de la seva publicació ja hi haurà noves per a afegir, noms per a incorporar. En tot cas seran les ampliacions complementàries que caldrà introduir en futures revisions com se sol fer en aquests tipus de diccionaris: vegeu si no l'Enciclopèdia Espasa o l'Enciclopèdia catalana amb els seus successius suplementes que afegeixen les darreres novetats i descobertes.

Un diccionari biogràfic és un tipus de llibre molt especial. És evidentment un conjunt de petites biografies d'unes persones concretes vinculades a un espai determinat. Una corrua de semblances personals i familiars amb l' anotació dels esdeveniments en els quals aquestes persones van participar. Això és, es tracta de breus resums de vides i obres emmarcades en el seu context, fins on la brevetat obligada en aquest tipus de volums enciclopèdics pot atènyer. Però malgrat aquest condicionament, un diccionari biogràfic és també una mena d'obra literària, que troba la seva excel·lència en una importantíssima especialitat del gènere històric: la biografia. Encara que el model de fitxa enciclopèdica estàndard d'aquests diccionaris –posem el Larousse, la Britànica o el Diccionari Albertí, per a dir-ne uns quants de ben coneguts– pugui fer pensar en una reproducció purament tècnica no és així. La manera de situar els personatges en el temps, l'ordenació de les notícies de cadascun dels biografats, o l'exposició de fets i les referències addicionals és una qüestió d'estil, de narrativa, de mots, de literatura, al capdavant. L'esforç enorme per a ser fidel a un mateix model expositiu, a un cert ordre narratiu mantingut és ja un fet literari per si sol, condicionat sempre per l'exigència d'un discurs generalment curt i precís.

Una col·lecció sistemàtica de biografies com aquesta és, al capdavant, un llibre d'història de la contrada que abasta. No és un relat cronològic, però sí dóna una visió històrica. És certament un llibre de la història dels individus, dels pobladors del territori on s'han mogut i sobre el qual han projectat la seva obra i les seves experiències vitals. Una obra així sense ser una *narració* del passat constitueix un discurs històric sobre el país, ja que mostra el que han fet els seus habitants i per tant és una bona panoràmica de la seva història. En aquest punt pot ser oportú de remarcar una vegada més que la història no la fan els espais geogràfics, ni els territoris, ni el medi, ni els imaginaris, per més col·lectius que siguin. La història la fan els homes i les dones, els individus, la gent. La història és una construcció humana, no és altra cosa que l'acció de l'home en el temps i l'espai. I molt particularment és la transformació del medi i de l'imaginari per l'acció de l'home. Cap exemple del que diem és millor que el cas de Pierre Vilar, el geògraf que es converteix en historiador. Havia vingut a Catalunya a estudiar les transformacions geogràfiques del país i després ens explicà com havia comprès que aquelles transformacions de la conformació física i econòmica del país eren evidentment canvis geogràfics en un cert sentit però sobretot eren fonamentalment història, productes de la història, de l'acció de l'home sobre el medi, la societat i les idees. I es convertí en el gran historiador que hem conegut.

En aquesta línia de pensament d'història total hem de considerar també la història com la contribució de tots els individus i no només de les figures polítiques o dels capdavanters socials, polítics o culturals de cada moment. El passat és la suma de l'aportació de tots i cadascun dels ciutadans, el que ens dóna una visió completa de la història; tal com ens van avançar Walter Benjamin i Christopher Hill i ens ha precisat Josep Fontana amb la seva excepcional capacitat de síntesi, no hi ha només la història dels vencedors o la història que imposen les historiografies oficials de cada conjuntura, la vertadera història és composta també pels assaigs alternatius i les diferents opcions en presència, acabin guanyant o perdent. Els esdeveniments, una vegada passats, ens poden semblar ineluctables i fins i tot a voltes ens són presentats com inevitables. Però no és així ni abans que passin ni mentre passen. Com en el present, tot està obert. *“El passat –diu Fontana– no conté solament la llavor d'un futur predeterminat i indefugible, sinó la de tota una diversitat de futurs possibles, un dels quals pot acabar convertint-se en dominant”.*

Ve a tomb la reflexió car aquesta perspectiva és particularment interessant si parlem d'un diccionari biogràfic, o sigui una visió de la història d'un espai com l'Alt Empordà al llarg del temps i en l'actualitat, per mitjà de la nota biogràfica de molts dels seus individus, els que han fet coses sublimes i els que han fet disbarats, els guanyadors i els perdedors, els materialistes i els idealistes, amb la informació i significació que ens pot donar la llarga exposició de retrats de tota mena, classe i condició. Vol ser a la seva manera (i això és el que crec que ha perseguit Padrosa) una història *inclusiva* que té en compte a tots els que es poden identificar. Un diccionari com aquest ens demostra que són fonamentalment els individus els que omplen els calaixos de la història i li donen sentit, amb les seves contradiccions i la seva profunda complexitat.

És cert que si portéssim aquestes consideracions al límit hauríem de reconèixer que tots, tots, no hi són. Hi ha els que han fet quelcom i se sap; només que hagin fet alguna cosa coneguda i remarcable n'hi ha prou per ser citats. Ara, aquells dels quals no ens consta res, que han simplement *viscut* i *seguit* sense fer-se remarcar personalment en res, sense excel·lir particularment en la seva societat, malgrat que siguin tan subjectes històrics com els que han reeixit en alguna cosa, aquells, és clar, no hi són. Els que no han fet res constatable, personalitzable, no hi són. Un pagès, pel sol fet de ser pagès (i la importància dels pagesos a l'Empordà és definitiva) no hi figura. Un pescador, tampoc. Un federal

qualsevol, simplement com a tal, no li trobareu. Un empresari pur i simple, no hi és. De dones, menys de les que tocaria; de pobres o marginats, no n'hi ha ni rastre. La comunitat gitana, poc representada. I així podríem parlar d'altres tipologies que no poden entrar dins un diccionari biogràfic per la dificultat intrínseca de convertir en fitxa biogràfica i individual a molts dels exemplars humans que han viscut i viuen en aquest país i que ens podrien acostar encara més a la idea de la *història de tots*. Però si és veritat que si n'hi manquen no és pas per un rebuig ideològic qualsevol o per un seguiment dels postulats de la història oficial o de la classe dominant, no; les mancances obeeixen a la inexistència de dades que permetin identificar més subjectes concrets. Vol dir que calen recerques, estudis i monografies que facin emergir més noms, especialment dels segles més reculats. Malgrat això, en la mesura que el *Diccionari* mostra la diversitat i no privilegia a uns *bons* davant d'uns *dolents*, ni uns *guanyadors* davant d'uns *perdedors* ans abraça la varietat i multiplicitat d'individus susceptibles d'ésser esmentats, aquesta obra de consulta, ben llegida, constitueix una aportació renovadora de la història de l'Alt Empordà.

D'altra banda, tendim de vegades a considerar molt els col·lectius: els *pobles*, les *nacions*, els *països*, o les *comarques* com a comunitats que al final són les que determinen la història. És cert que de vegades hi ha hagut en el passat accions col·lectives rellevants que han de ser tractades de conjunt i que ens porten a considerar els grups humans d'una manera integrada, comunitària. Tinc la impressió, però, que aquests moviments de grups cohesionats en la història són més l'excepció que la regla. Normalment les coses no són mai tan simples. Els pobles, les societats, els grups, més o menys identificables amb un espai, molt sovint mostren les seves divisions i contradiccions més que no pas una *unitat* o *cohesió* de fons. En aquest sentit parlar dels empordanesos i dels altempordanesos com una realitat molt compacta o uniforme seria un error.

La història, la fan la gent, els individus, els ciutadans tant o més que els grups. És el que es veu quan hom treballa amb instruments com aquest *Diccionari*. Lluny de tot amalgamament fictici i de tot societarisme fraternal i unificador, la realitat històrica ens demostra que els homes només de tant en tant actuen col·lectivament i encara. El comportament individual és molt més marcat que l'agrupat. Els ciutadans són diversos, diferents, oposats i contradictoris, classificables o inclassificables, variables i canviants. I si us ho mireu bé, les societats les trobareu més dividides que unificades, més permutants que estàtiques, més inconsistents i confuses que no pas coincidents i unitàries. La idea d'uns empordanesos concordants i ben avinguts no és real. Les generalitzacions, en aquest camp, cauen quan hom estudia amb detall l'actuació dels individus i les seves accions personals. Els empordanesos han estat dividits i barallats gairebé sempre. Anar parlant d'aquest territori com un espai unificat i harmònic és pura ficció. Josep Pla insisteix en l'individualisme empordanès, que és el dels pagesos i parla llargament de les divisions polítiques dins la societat, molt marcades entre un conservadorisme de pedra picada i un liberalisme democràtic, enfrontats obertament durant el dinou i el vint. Critica els excessos del republicanisme encès, que considera massa radical i fa un comentari que per grotesc que sembli dóna idea de les dues ànimes contraposades a l'Empordà. Parlant de Figueres diu: "*El que no es pot negar és que el pas del temps aigualí una mica l'esperit dels vells republicans federals. Es formà probablement una ciutat molt lliure i agradable, plena d'enginy verbal, de "boutades", de mots d'esperit, d'humorisme i ironia. La Guerra civil destruï l'espina dorsal de la ciutat, i jo he vist molts figuerencs de la postguerra convertits en germanòfils (de Hitler) delirants, portant uns llibres d'anar a missa tan voluminosos que si els haguessin caigut al cap els haurien fet un nyanyo*". Amb el sarcasme planià de sempre ens queda dibuixada una de les divisions més marcades entre els figuerencs. Les dues Figueres.

Precisament una obra com aquesta mostra amb rotunditat inqüestionable les divisions, la diversitat d'actuacions, de pensament, d'ideologies, de creences, d'èxits o fracassos, de decisions contraposades i de lluites que s'han produït a l'Alt Empordà, contra qualsevol intent d'esquematzació. Fugiu de les simplificacions que moltes vegades són pures deformacions de la realitat. Es pot parlar tan tranquil·lament dels europeus, dels espanyols, dels catalans, dels empordanesos, dels altempordanesos, dels figuerencs, com un tot, com grups humans homogenis, identificables, de conductes coherents, unívokes. Aquests reduccionismes solen ser un recurs dialèctic més o menys brillant encara que malhauradament allunyat de tota realitat i a voltes oposat a la més mínima observació, com passa amb alguns estereotips clamorosos. Després hi ha la crua realitat que és sempre complexa. Per això és tan útil un diccionari biogràfic perquè ens dibuixa la complexitat del país, contra tot intent de generalització tal com raja.

Aquesta obra ens recorda com són de paradoxals i enrevessades les relacions humanes i socials. Estem acostumats a sentir parlar d'ideologies, d'idearis, com si hi hagués una il·lació i una coherència perfecta en la manera de pensar dels individus durant tota la vida, com si les idees no canviessin amb el temps, com si es tractés de petrificacions més durables que les piràmides, com diria el poeta. I si això val per als individus, no parlem ja de les societats, que són plurals i complexes i no excel·leixen precisament per les accions úniques i comunes, més aviat sobresurten els períodes divisoris i els comportaments adversos. Al llarg de la història és sempre present una tendència a la discrepància, als antagonismes i als enfrontaments com és evident en la història de l'Alt Empordà on la topada ha estat freqüent, resultat de les diferències d'interessos, de pensament i actituds polítiques i socials, diferències emergents en cada moment i de vegades acusadament contraposades, expressió incontestable d'allò que abans se'n deia la *lluita de classes*.

Estem lluny, doncs, d'una visió unitària i de conjunt harmònic de la societat altempordanesa, marcada per les successives divisions i confrontacions polítiques i culturals que han constituït i constitueixen la seva realitat. D'aquí que si volem parlar de l'Empordà, fem-ho des del coneixement precís que ens dóna una obra com aquesta, encara que el que el llibre destil·la no s'ajusti a la fraseologia habitual sobre els empordanesos, amb les dites convencionals que són gent arrauxada, éssers rurals i murrís o pescadors taciturns i contrabandistes, gent original i peculiar amb reaccions imprevisibles i, això sí, tots plegats un punt tocats per la tramuntana, sentència que mai no he sabut què vol dir, si bé em sembla que una gran quantitat de gent ho interpreta com que els empordanesos tenim alguna primarietat impulsiva, quelcom d'esbojarrats. Però pot ser que m'equivoqui i vulgui dir una altra cosa.

L'elaboració d'un treball com aquest comporta un seguit de decisions prèvies. Són els criteris a partir dels quals es fa la recerca i que condicionen el resultat. En aquest cas les condicions de què ha partit Inés Padrosa per incloure els personatges en la seva obra han estat simples. En aquest *Diccionari* només hi ha aquelles persones que han nascut a l'Alt Empordà o aquells que sense ser-ne originaris, o bé hi han fet estada permanent (i fins hi han acabat els seus dies) i que en tot cas han deixat alguna petjada en el país o sobre el país que mereix ser destacada. Siguin figures històriques o de l'actualitat, són gent que haurà sobresortit en alguna activitat en aquest espai. Aquests criteris tan senzills tenen l'avantatge de ser clars i perfectament aplicables fil per randa i parteixen d'un ordre sistemàtic absolutament necessari a l'hora d'afrontar una obra d'aquesta mena. Els que no reuneixen aquestes condicions han quedat, doncs, fora.

Inés Padrosa ha volgut fer aquest *Diccionari* sobre l'Alt Empordà, i no de tot l'Empordà, sense amagar el perquè: en primer lloc per ser una comarca que ella coneix bé i de la qual domina la història, els

pobles, les fonts i els arxius; en segon lloc, perquè la dimensió del treball tenia una mesura humana, demanava molta determinació i molta feina, però era al seu abast. Arguments de pes, indubtablement. Però jo vull afegir a aquestes raons que són del tot convincents, alguns elements per a reforçar l'elecció de la nostra autora. L'Alt Empordà és una realitat identificable per si sola que no necessita de la comarca germana per a oferir una identitat específica i principal. És més, l'Alt Empordà és bàsicament el gruix de la parella i té realment tot el caràcter que defineix al conjunt. El cas és que les comarques es van separar i les diferències es van consolidar.

El Baix i l'Alt Empordà són prou semblants i llevat les fàbriques surotaperes (i el sistema social que han pogut generar), una extensió menor a l'Empordà del sud (dit també Empordà Petit o Empordanet) així com les característiques físiques diferents (dues planes i una serralada litoral al Baix), la resta és equiparable. El fet és que a l'Empordà del nord es poden identificar pràcticament totes les altres similituds relatives a la història, el treball, la cultura, els costums i les idees que han conformat la personalitat i naturalesa dels empordanesos. A l'Alt, s'hi troben bàsicament els mites, les llegendes, els distintius i els atributs que defineixen l'Empordà tot, solemnes veritats i colossals mentides que s'han projectat i es projecten sobre el conjunt. L'Alt Empordà aplega totes les qualitats i els defectes que distingeixen l'Empordà enter i personalitza fidelment la forma empordanesa de viure i el seu anecdotari bàsic.

Estem d'acord que les dues comarques, tal com les entenem en un sentit ample, són un tot, són una conjunció coherent que amalgama Figueres i la Bisbal, Roses i Palamós, Castelló i Palafrugell. És un espai de característiques humanes semblants, de costums, hàbits i tendències prou comuns i reiterats. La vida a tots dos espais hi ha passat de manera relativament semblant. Durant segles han estat una colla de pagesos i a la costa pescadors sensiblement pobres, llevat dels senyors de torn –comtes i *petite noblesse campagnard* de la qual parlava sempre l'Ernest Lluch, senyors feudals reconvertits amb el temps, segons la teoria de Ferran Viader, el genealogista d'aquestes terres, en *pairalistes*, petits feudalets sense privilegis, és a dir, pagesos benestants que acumulaven patrimoni i engreixaven propietats a base de polítiques d'*hereus* i *pubilles* i de fer casaments arreglats. La resta dels empordanesos, salvant el món dels gremis i les professions administratives i intel·lectuals, que en alguna població de dimensió constituïen una classe urbana, es trobaren sempre ajustats a unes economies insegures i precàries exposades a les misèries de la pesta, la pirateria morisca, les invasions franceses, les guerres i algunes fams intermitents, per no parlar de la fil·loxera... Aquestes misèries afectaren a les dues parts de l'Empordà, en això no hi hagué separació.

Ara, al costat dels elements d'història i cultura indistints hi ha també aspectes que pertanyen més a una part que a l'altra. Vull dir que malgrat la semblança global, cadascun dels Empordans tenen una especificitat pròpia i típica. És a dir la divisió que s'ha produït en l'àmbit polític i administratiu també respon a una certa coherència, té el seu sentit. La divisió respon al capdavant a certes realitats històriques, algunes geogràfiques o econòmiques i finalment les burocràtiques que van consolidar la diferència.

Físicament l'Alt Empordà té una geografia pròpia i diferent de la resta. Per una part, la més gran és una immensa plana que baixa de la Garrotxa fins al mar a la golfada de Roses, que és una de les més sensacionals de la mediterrània, d'una bellesa extraordinària: la gran plana caient suaument cap al mar obert i el mar penetrant la terra, ample i generós, des de Roses a l'Escala amb una curvatura que és un semicercle acabat de perfecció i elegància impactants. La visió panoràmica des de qualsevol lloc dóna una sensació de morbidesa, de natura ordenada que rendeix. Una delícia de paisatge. No per la seva grandiositat geològica ni l'espectacularitat orogènica o hidrològica (no hi ha cap 8.000, ni

immensos salts d'aigua, ni volcans en erupció o formidables fenòmens naturals). El paisatge que presenta l'Alt Empordà és la natura continguda servida a l'home, pel dibuix de l'agricultura, bella i útil, que entra pels ulls i produeix una sensació de natura benigna i amable. Els camps conreats i els pobles repartits, i al fons la cinta blava, quina meravella!

Si bé contrastant amb aquests elements tan delicats i sublimes també hem de parlar de la proximitat del Canigó i la seva acció sobre un clima canviant, i considerar la part nord de l'Alt Empordà que ja no és plana. Els caps de Creus i Norfeu i tota la línia que va de Pení a Portbou és un paisatge abrupte i muntanyenc ben diferent de la superba plana tot i que les calanques entre les estribacions dels Pirineus baixant al mar constitueixen imatges clàssiques de la *Costa Brava* alhora que d'un empordanisme complet en la seva gent i projecció. Cadaqués, el Port de la Selva, Llançà... per no seguir. Aquesta part, com s'ha dit, és un afegit del Vallespir pel Tractat dels Pirineus i no era geogràficament Empordà. Un altre element de divisió real entre els Empordans, referit als fenòmens de la naturalesa, és la meteorologia que s'assembla però és diferent. Igual de boja i canviant però amb algunes diferències. La tramuntana, el vent del nord furiós que castiga més obertament l'Empordà de dalt amb les seves envestides inclements, que no arriben potser tan fortes al Baix, on tenen per contra altres ventades que, a l'inrevés, arriben més mitigades al nord. Les dues comarques empordaneses tenen les pluges canviades, també. I el Ter com a barrera de les pluges que vénen del Canigó i van avall però s'aturen a l'alçada del riu i els grops de mar i vents del sud que fan ploure però les aigües no passen del Ter i s'aturen. Això sí que és una divisió!

Posats a dir, no sigui que ens estigui sortint una exposició massa adulcorada del que és la física empordanesa, recordem que no tot és amable. El temps és imprevisible i a vegades aclaparador de tan sec i d'un desordre acreditat. I la tramuntana que quan bufa fort és una creu que se'n va i torna i a voltes dura setmanes. Els temporals de la costa fan també els seus estralls. No tot és fantàstic, ni suau, ni clement. I si a les condicions naturals hi afegim les accions lamentables i destructives dels homes, com ara les explotacions que empobreixen els cabdals d'aigua, l'abús del ciment en la indústria immobiliària i turística i altres abusos veiem com es redueix el nivell de perfecció que ens podria donar una visió purament sentimental o idealitzada.

Si ens fixem amb la història, després d'una divisió medieval evident per les lluites entre el comte d'Empúries i la casa reial (Figueres era reial i Castelló comtal, per assenyalar una divisió antiquíssima dins el mateix Alt Empordà). En un moment donat, Figueres, amb Jaume I, es va convertir en un mercat setmanal i per la seva banda la Bisbal, que tenia diòcesi, com indica el seu nom, va fer el mateix. Esdevingueren les capitals econòmiques de l'Alt i el Baix Empordà. Sobre aquesta realitat s'hi van establir les administracions que van fixar els seus serveis en les dues capitals separades: notaries, jutjats, registradors, arxiprestats i més endavant vingueren els hospitals i serveis d'assistència mèdica i tants altres de la burocràcia provincial lleugerament descentralitzada per necessitat. Hi ha també les diferències de l'actualitat, del desenvolupament turístic, de les infraestructures, de les capitals (Figueres destaca) i de les activitats econòmiques, en fi de les activitats humanes, que tan bé es poden espigolar en aquest *Diccionari*.

La divisió s'ha consolidat d'una manera democràtica i en reparèixer les institucions catalanes i establir-se la nova divisió comarcal, (que ha seguit prou fidelment en el cas de l'Empordà la comarcalització republicana) tenim l'Alt Empordà institucionalitzat amb el Consell Comarcal de torn i tota la prosòpia que procura l'actual compartimentació governamental catalana des del punt de vista

administratiu i polític. Tenint en compte, doncs, totes aquestes consideracions em sembla que és indiscutible que l'Alt Empordà és una realitat que es reconeix per si sola i que cobreix sobradament el concepte d'allò que per la generalitat de la gent és l'*Empordà*.

Aquestes dues comarques han projectat i projecten una gran fascinació que ve de lluny però que és també actual. L'Empordà agrada, atrau, jo diria que fins i tot apassiona. S'ha escrit molt sobre això. Si he de dir què penso de l'interès suscitat, a parer meu, hi ha algunes coses que semblen haver entusiasmat especialment a tanta gent: el paisatge, la qualitat de vida, un rastre cultural potent, alguns simbolismes i llegendes penetrants, algunes figures i personatges vertaderament singulars i la gent, el poble, la seva manera de comportar-se, el *tarannà* de l'empordanès. Tots aquest elements plegats, em sembla que són l'explicació de l'alta consideració i de la devoció que es té per l'Empordà, que per a tothom és una cosa bona, agradable, positiva i fins i tot per a alguns fantàstica, genial. Ja hem parlat del paisatge, d'una estètica quasi refinada si ho comparem amb els estrèpits geològics d'altres llocs. El paisatge dóna molt de caràcter a l'Empordà; alguns han afirmat que és l'element principal de l'encant. Estic segur que el paisatge és una part important, si no la decisiva, de la seducció.

Per un altre costat, la impressió que a l'Empordà es viu bé, és sens dubte un altre convenciment general alimentat per la constatació palpable del fet. A diferència dels temps rurals, retardats i paupèrrims, des de fa mig segle a l'Empordà la qualitat de vida és alta i el nivell de benestar remarcable. No tinc estadístiques, però em sembla evident que l'índex de desenvolupament humà en aquest territori és envejable. Aquesta és la realitat: a l'Empordà es viu bé. I a la gent li agrada anar als llocs on s'està bé. En un primer moment hi va haver l'admiració per la natura i el gaudir d'una alimentació extremadament natural, fresca, gustosa, recollida de l'hort o pescada fa una estona i de qualitat i varietat quasi oblidades. Els urbans de Girona i sobretot de Barcelona ressuscitaven davant d'aquells regals de la naturalesa i aquelles dietes prodigioses. A poc a poc l'experiència es multiplicà i cada vegada eren més els partidaris de fruir d'aquells dons. Després la cursa va ser imparable, el turisme va portar milions de persones a l'Empordà, aquest lloc on s'hi vivia tan bé. I ara tenim que molts milers de ciutadans vénen aquí a aprofitar d'aquest benestar i a passar-hi els dies de repòs i gaudi. Aquesta gent, amb les seves comoditats, luxes i despeses, ajuden també a donar la impressió de bona vida, de les condicions excepcionals del *modus vivendi* en aquest territori. Els serveis bàsics, les comunicacions, l'alimentació, les ofertes esportives, socials, culturals defineixen un grau de prosperitat i benança remarcables. Sobre un *bon passar* dels empordanesos s'ha edificat un desenvolupament, sobretot del turisme i les segones residències, orientat a la bona vida i al manteniment d'una certa excel·lència.

A més, per a la gent de cultura i per als devots sentimentals de la història, l'Empordà ofereix una tal quantitat de vestigis que obre totes les portes als historicismes i lucubracions romànticoides d'aquell passat clàssic. La Catalunya grega de Roses i Empúries, quin prestigi en els orígens! I a sobre els *emporitans* són els que ens donen el nom. Valga'm Déu, és pot tenir uns començaments més egregis? Tant li fa que els grecs no fossin altra cosa que comerciants i navegants sense més ambició que comprar i vendre. Hem estat fascinats per una Catalunya grega com si el mateix Homer s'hagués passejat pel sorral de l'Escala, i ens vàrem creure que la Grècia d'Aristòtil, Sòcrates i Pèricles tingué alguna reminiscència real on avui en diem Empúries. Hem volgut pensar-ho, perquè la idea és de primera. I quan veiem el vell port i els mosaics grecs i una col·lecció de figuretes, vasos i estris hel·lènics al museu de Sant Martí o quan contemplem l'Esculapi restaurat i impertèrrit al cap d'una vintena de segles, no hi ha res que ens pugui distreure del nostre passat egeu. No van ser només els

grans erudits i prehistoriadors, els Pella i Forgas, Bosch i Gimpera, Lluís Pericot o Miquel Oliva que van dedicar el seu saber per explicar-nos l'aventura grega a l'Empordà; s'hi havien enganxat amb passió insuperable els modernistes i sobretot els noucentistes que cercant estètiques classicistes veien en l'Empúries aquea una arrel refinada de la qual sentir-nos orgullosos seguidors. Riba, López Pico, J.M. Capdevila, Alexandre de Riquer, i d'Ors i tants altres ens van inculcar la presència grega a casa nostra. I al cap dels segles, quan els Jocs Olímpics de Barcelona, tot el país estigué atent a l'arribada a Empúries de la torxa venerable, amb les remembrances vingudes directament del Peloponès i la cerimònia oficiada per Irene Papas. Encara la presència grega!

El més important, però, fou el que vingué després, la conquesta romana i la romanització que en gran mesura va deixar el país com és ara. Parlem llatí, caminem per les vies romanes, el dret romà ens judica i vivim en molts dels pobles que els romans fundaren després d'Escipió. Tots els noms començats en Vila foren fundacions romanes i aquí els tenim. Dels nostres orígens com a poble civilitzat hem de donar gràcies a Roma. Podem dir que els nostres començaments arqueològics (en el sentit que utilitzava aquest mot Tucídides) tenim Grècia i Roma. Ara, pel que fa al *Diccionari*, no tenim cap constància personal, no hi ha cap biografia, cap rastre individual d'aquells temps que considerem gloriosos. Inés Padrosa no ha pogut consignar cap personatge d'aquells segles. No tenim res. Com tampoc tenim cap notícia personal dels temps del baix imperi, ni del paleocristià ni dels temps de les primeres invasions del nord, ni tampoc de les del sud i els àrabs que van arribar a Poitiers el s. VIII de la nostra era. Tampoc s'han pogut trobar figures del prefeudalisme i de la més alta edat mitjana. El primer esmentat en el *Diccionari* és del segle XI. D'abans, poc significatiu. És per dir quan ens queda per fer, per investigar.

Després dels segles més obscurs que acabem d'esmentar, vingueren els temps medievals llarguíssims i no menys foscos, amb una evolució escassa d'un temps en què manaven els castells, que era on hi havia els senyors i les espases, i els monestirs, que era on hi havia la creença dominant i la cultura i el saber. La resta eren pagesos sotmesos però rebels, els remences, que van patir incomptables desgràcies i dificultats. D'aquells temps tampoc en queda una gran reminiscència de caràcter personal. En el *Diccionari* hi ha un parell de personatges del segle III, 1 del IV, 2 del VI, 1 del VII, 3 del IX, 4 del X, 3 de l'XI, 13 del XII, 21 del XIII, 20 del XIV, 17 del XV, 28 del XVI, 57 del XVII, 82 del XVIII, 536 del XIX i 1.209 del XX. És molt poca gent si tenim en compte els que vindran després i l'evolució històrica general. Una primera interpretació seria que, efectivament, aquests segles no donaren molts protagonistes ni deixaren gaires petjades individuals; i la segona és clara: no s'han estudiat prou bé. Caldren anys d'investigació i descoberta per emplenar els buits existents des dels orígens històrics fins quasi el segle XIX que és quan les coses es començaren a moure.

Fou en el segle XIX quan a redós d'impulsos del romanticisme lligat al despertar nacional català i a la recerca de les llegendes que embolcallen tota mítica dels pobles (en el nostre cas la senyera, la sardana, el comte Arnau, per exemple), l'Empordà inspirà els poetes i entrà a formar part de la concepció mítica catalana com un símbol originari i immarcescible de la terra. I vingueren mossèn Cinto i els poemes, del Canigó a la plana i el pastor que baixa i troba la sirena, i tot el que vulgueu: el ferrer de Figueres, la Ben plantada, les bruixes de Llers o el que calgui. L'Empordà terror essencial i genuí que farà dir a Joan Maragall allò que ha repetit tantes vegades el seu nét Pasqual: mentre hi hagi Empordà hi haurà Catalunya. Arribat un moment, en l'imaginari del catalanisme ascendent, en temps de la *renaixensa*, l'Empordà jugà un paper simbòlic de primer ordre, quasi com Montserrat. D'aquí que a molts catalans el record i l'evocació de l'Empordà els toqui la fibra per la càrrega d'arrel patriòtica que

comporta com a pot de les essències de la catalana terra. És el que pensava Maragall i probablement molts altres –i jo ho he vist defensar amb rotunditat– que l'Empordà és el nucli més genuïnament català. Jo no n'estic segur, però constato que molta gent ho pensa.

És cert també que hi ha hagut moments històrics que han aconseguit anar engeixant la pàtina llegendària del que va passar per aquests encontorns. En temps de la Guerra Gran i de la Guerra del Francès, amb mortaldats tremendes i unes facilitats extraordinàries per a fer-se amb la fortalesa més inexpugnable del sud d'Europa en el seu temps: el castell de Sant Ferran de Figueres on sempre hi acabaven entrant perquè algú, des de dins, els obria. I els grans moviments del dinou amb forta càrrega utòpica, com els *cabetians* i *icarians* que tant predicament tingueren a Figueres, o l'acció dels republicans contra la monarquia corrupta i a favor de la democràcia i del federalisme. Més que en qualsevol altre lloc a l'Empordà es visqué el fenomen federal, que va reforçar i propagar (i exagerar segurament) la idea d'uns empordanesos àvids de llibertat i de somnis igualitaris amb figures heroïques com Abdó Terradas, Joan Tutau, Narcís Monturiol, Maranges, Roger, els germans Sunyer i Capdevila i tants altres, protagonistes dels aixecaments i les successives proclamacions de la República. La fogarada del dinou va fer créixer encara més la llegenda empordanesa de l'idealisme i l'arrauxament.

Al marge dels fets polítics que com diem van ajudar a crear una visió del dinou empordanès plena de lluites i protagonismes, durant aquella centúria i la següent uns altres fets i personatges van encara contribuir a fixar la singularitat empordanesa. Un dels més coneguts fou el submarí inventat per Monturiol, l'*Ictineu*, que va ocupar l'interès dels catalans durant una colla d'anys, interès complementat per la personalitat de l'inventor home d'ideals i combats de tota mena. La literatura ruralista d'un Bosch de la Trinxeria o el naturalisme d'una Víctor Català van encuriosir també molta gent sobre la societat empordanesa i les seves interioritats. També el poeta Fages de Climent i els seus epigrames, empordanesos fins al moll de l'os, van captivar alguns esperits per les referències càustiques sobre els coetanis. Com fou xocant i sorprenent l'obra d'un visionari de Figueres, Alexandre Deulofeu, apotecari d'ambició universalista, que teoritzà sobre l'art romànic i s'atreví a parlar ni més ni menys que de la *Matemàtica de la Història*. Aquestes figures i altres que trobareu perfectament descrites en el *Diccionari*, no han cessat d'enriquir l'anecdota empordanès. I per damunt de tots Salvador Dalí, el qual amb la seva paranoia surrealista va parlar de l'Empordà –i va fer parlar de l'Empordà– com ningú, convertint-se en un referent, molt particular i tanmateix universal, esdevenint potser el més singular exponent de la seva terra. Sense tenir present el context de l'Alt Empordà no es pot explicar Dalí; i ara com ara ja no és possible parlar d'aquesta terra sense tenir en compte el seu fill més famós.

La gran transformació de l'Alt Empordà comença el dinou i es multiplica el vint. Sobretot en aquest segle el salt qualitatiu és sensacional. El turisme ho ha canviat quasi tot. El creixement de les ciutats i els pobles, els nuclis del litoral com Llança, el Port de la Selva, Roses, Castelló (Empuriabrava), l'Escala i el de la mateixa Figueres, que ha esdevingut una ciutat industrial potent, amb una gran dinàmica comercial i també amb una empremta cultural de primera i no només per Dalí. Aquesta anada del vell i tradicional Alt Empordà cap a la modernitat es reflecteix d'una manera espectacular en el *Diccionari*: més de 500 entrades per al XIX i unes 1.200 per al XX (cal assenyalar que uns dos-cents d'aquest darrer eren nascuts el XIX), el que demostra un extraordinari creixement i diversificació de les activitats de la gent del país però sobretot de la constància comprovable dels seus protagonistes. La distància de personatges respecte els segles anteriors és tal que bé es podria parlar d'un *Diccionari* bàsicament contemporani. Però cal tenir present que l'explosió demogràfica i la revolució turística, comercial i industrial que ens ha deixat l'actual

Alt Empordà es produí pràcticament en menys d'un segle. D'ací que dels més de 2.000 personatges que integra el *Diccionari* d'Inés Padrosa, els anteriors al segle XIX no arriben a les tres centenes.

Dèiem que un altre element a tenir en compte per mesurar l'atracció de l'Empordà era el *tarannà* de la gent que per regla general és franca, afable, simpàtica, oberta. La franquesa i la sinceritat dels empordanesos (més aparent que real, diguem-ho tot) va captivar la gent de ciutat que s'admirava d'aquells savis de pagès i del mar que semblaven gent que se les sabia totes i que res els podia sorprendre. En realitat els empordanesos, en general, són exactament com l'altra gent, hi ha de tot com a la resta dels catalans. Individus que vénen de la duresa del camp i s'han espavilat, expagesos que els darrers temps s'han barrejat amb nouvinguts i amb la indústria turística i altres indústries han fet *quartets* sortint de la dependència agropecuària i del peix incert que calia pescar cada dia. Ja no són els camperols pintorescos d'altre temps. Constitueixen una vasta classe mitjana que es dedica a tot, que es guanya bé la vida –salvant aquells que no poden tirar endavant, que també n'hi ha, potser pocs– que ha progressat i que té els fills i néts a la Universitat. L'afecció dels naturals del país per viure cada vegada millor i gaudir de la seva terra ha interessat vivament als forasters, completament ensarronats finalment per tantes excel·lències.

L'adaptació de certes tendències a l'obertura de compàs que sempre ha ofert la societat empordanesa trobà la seva conjuntural adequació fa una quarantena d'anys en la consagració de Cadaqués com un punt excepcional de la bohèmia, del liberalisme de costums i presència d'artistes, intel·lectuals i gent d'esquerra barcelonina o d'arreu, amb una certa empremta francesa. Jo he conegut aquell Cadaqués marca de la *gauche divine* que va fer d'aquell indret, durant uns anys, el sùmmum del progressisme estiuec. Aquell Cadaqués no estrictament dalinià creà una imatge i una atracció certes i va influir en la cultura del moment fins al punt d'esdevenir un icona a França. Recordeu si no la presència d'artistes cinematogràfics francesos o el film de Juan Antonio Bardem *Les pianos mécaniques*, ambientat a Cadaqués i protagonitzat per Melina Mercouri. L'Empordà dóna per a molt, aquesta és la veritat.

Una vegada vaig agafar un grup de parlamentaris europeus, membres de la Comissió de Cultura del Consell d'Europa que feien una reunió a Barcelona. Després de dos dies de treball hi havia un jorn de visites culturals. Vaig convidar-los a fer un petit itinerari a l'Alt Empordà. Vàrem anar a Empúries, a Sant Pere de Rodes i a veure el Museu Dalí. De les nou del matí a les dues de la tarda, dos mil anys de cultura. La ciutat grega i romana, el monestir medieval, i un esclat de l'art contemporani. Aviat és dit. Eren gent cultivada, professors, experts, acadèmics, molt viatjats i coneixedors de moltes coses. Però van quedar estupefactes, meravellats. Aleshores, demostrat el tremp històric i cultural del país els vaig portar a dinar al Motel Empordà on en Subirós els va fer menjar exquisideses de la cuina empordanesa. Allò va ser l'apoteosi final, la demostració definitiva que l'Empordà és un país de cultura. Al cap dels anys encara m'ho recorden.

Ara, l'important no és l'anècdota, el que és gruixut és que semblant itinerari amb el rerefons espatarrant de cada un d'aquells establiments i la seva significació, es pugui fer a la mateixa comarca en un triangle de quaranta quilòmetres. Dos mil anys marcats per uns moments esclatants i acompanyats de molts altres vestigis de cultura que no podíem pas visitar. No serà per manca de gòtic, castells, palaus, monestirs, basíliques, obres d'art, pobles antics i patrimoni, museus, col·leccions i restaurants... L'Alt Empordà és tot això, ni més ni menys.

Mai no li agraiem prou a Inés Padrosa aquesta aportació, per més que proclamem a tots els vents el nostre reconeixement. Som ben conscients de les dificultats que ha hagut de superar i de l'enorme

feinada acomplerta. Pensem en la sistemàtica dedicació a llegir una bibliografia inacabable i a revisar tots els catàlegs i repertoris sobre aquest territori. Només el llistat de biblioteques consultades fa venir calfreds. Els que ens hem dedicat a la recerca històrica sabem la quantitat d'arxius, públics i privats, que cal visitar per a dur a terme un treball d'aquesta dimensió. Per no parlar de la immensa tasca de contacte amb els personatges vius, o les seves famílies, si són traspassats, l'obtenció de documents, de currículum, les visites als arxius parroquials i registres municipals. Les consultes a l'oceà internauta, que de vegades és com buscar una agulla en un paller. I volem assenyalar que les consultes que aquestes darreres setmanes es poden fer ja a la xarxa sobre biblioteques gironines van haver de fer-se una a una car el servei acaba d'entrar ara a Internet, quan el llibre ja era acabat.

Un altre aspecte, la recerca de fotografies i il·lustracions per completar la informació; hi ha 1.192 imatges en aquestes pàgines. Fins i tot les recerques i l'afany de completar les dades l'han portat als cementiris a veure làpides i mausoleus. Visites a tots els pobles, a totes les cases de què es tenia notícia d'un personatge... I tot, tot, contrastat, revisat una i altra vegada. Una feina ingent que ha donat com a resultat que avui l'Alt Empordà –i tots els que s'interessen pel seu passat i la seva actualitat– puguin comptar amb aquest extraordinari instrument de coneixement.

Inés Padrosa està agraïda a tots el que l'han ajudat en aquesta aventura. Però seria injust no citar aquí a un ajut molt especial, el de seu marit José Luis Torres que en tot moment ha estat al seu costat encoratjant-la en els moments difícils, i acompanyant-la a tantes visites, involucrant-se en el projecte d'una manera tan clara que no podíem deixar de mencionar-ho.

Hem vist que hi ha un Empordà inventat, tradicional, llegendari que ha esdevingut entranyable i present encara que no existeixi, o en tot cas existeix i pulul·la en l'esperit dels empordanesos i dels empordanòfils que solen combinar l'apreciació nostàlgica i sentimental (per més fictícia que sigui) amb la realitat efectiva i concreta dels nostres dies. El *Diccionari* ens acosta fonamentalment a l'Alt Empordà real, tangible, sense afegits d'ordre faulesc ni deformacions simpàtiques. L'Empordà tal com és, els empordanesos tal com som, pel que han fet. El *Diccionari* ajudarà a minimitzar les llegendes i a fer sortir la veritat. El *Diccionari* no especula ni divaga, no tracta d'un Alt Empordà virtual; escriu i explica com ha estat la gent del país, què han dit i què han fet. Quasi res. El *Diccionari* acompanyarà a partir d'ara a la literatura existent sobre l'Alt Empordà, com un complement erudit, rigorós i de consulta immediata, que bona falta ens feia.

Lluís Maria de Puig

Introducció

Les societats desenvolupades solen tenir una estructura estratificada i piramidal en la qual tot estament o personatge destacat precisa recolzar-se en una base més àmplia que sol ser, malgrat el seu caràcter de fonament, sociològicament i, per tant, històricament, menys reconeguda per atorgar-se-li una menor excel·lència. És a dir, com en els icebergs, en les societats organitzades, les parts que se'ns mostren i destaquen estan suportades per uns volums de massa molt superiors que resten invisibles a les mirades superficials.

La idea, i entenc que el patrocini, de l'edició d'un *Diccionari Biogràfic de l'Alt Empordà*, responen, per tant, no tant (que també) a la tasca d'exalçar els eximis individus que la comarca ha generat, els quals ja han disposat dels seus moments de glòria en les publicacions especialitzades, com a la voluntat, seguint les paraules de Walter Benjamin quan deia que "És una labor més àrdua honorar la memòria dels éssers anònims que la de les persones cèlebres", de treure de l'anonimat a totes aquelles persones les quals, de cap altra manera, gaudirien potser del corresponent reconeixement popular. Es tracta, per tant, tornant a parafrasejar Benjamin, d'incorporar, a la Història, la memòria dels que, d'altra manera, no tindrien nom.

La sistemàtica emprada per a aquesta incorporació ha estat d'una objectiva senzillesa malgrat les subjectives llibertats a les quals tot autor es veu sotmès i de les quals no pot defugir: A l'obra s'hi hauran inclòs els altempordanesos de naixement, sigui quina sigui l'àrea geogràfica on hagin desplegat llur activitat, i aquells que han escollit la comarca per a desenvolupar la seva vida i activitats, és a dir, els empordanesos d'adopció. Ensenms, s'hauran inclòs totes aquelles persones traspassades o actives, l'excel·lència de les quals hagi quedat reflectida en produccions i en pràctiques o conductes comunament valorades, com poden ser les obres, les publicacions, els premis i les distincions o la seva tasca social. Així doncs, hi haurà exemples mediàtics de general i indiscutida acceptació, però també hi constaran aquells que, d'una manera més discreta, han contribuït a crear les bases sobre la que s'assenta l'excel·lència empordanesa.

No s'han aplicat, per tant, filtres sociològics, ideològics ni corporatius: les persones incloses pertanyen a tots els segments de la societat i són gent representativa de totes les disciplines. No obstant això, arribat aquest punt, s'ha d'aclarir que alguns dels subjectes contactats han desestimat la seva compareixença a l'obra, i la seva voluntat ha estat respectada.

Si bé és cert, i cal reconèixer-ho, que Carles Vallés va publicar el primer *Diccionari de l'Alt Empordà: històric, biogràfic, gastronòmic, folkloric...* (1984, 1986), incorporant articles sobre els pobles, els paratges emblemàtics de la comarca i les entrades de rellevants empordanesos, també ho és que aquest gaudeix del caràcter de pioner per ser únicament i estrictament biogràfic.

El present *Diccionari* sobrepassa les 2.000 entrades, d'entre les quals 1.789 corresponen a personatges masculins, mentre que 241 (un dotze per cent) són femenins, obtingudes paral·lelament a la redacció de la *Bibliografia interdisciplinària de l'Alt Empordà* (1996 i 2000), a través del buidatge i la consulta d'obres de caràcter general esmentades a la relació de la bibliografia general, i del seguiment de la premsa comarcal i provincial.

Entre tots els articles, n'hi haurà que són el resultat d'un treball de recerca de síntesi d'altres aportacions conegudes, mentre que una bona part són totalment nous, ja que d'un notable percentatge dels biografiats, en no haver cap treball previ de referència, ha estat imprescindible l'ajut dels familiars i dels mateixos interessats. Tot i amb això, al costat de la impossibilitat de ser exhaustiu cal juxtaposar que les necessitats d'edició fan necessari un tancament d'aportacions que eviti que la publicació es transformi en una història interminable.

Com a modus operandi bibliogràfic s'han respectat els noms propis en la forma habitualment emprada i, en alguns casos, sol·licitada de manera específica pels familiars. Així mateix, s'ha procurat respectar els noms propis d'entitats i associacions en la llengua original emprada en el moment en què el biografiat en formava part, o segons el país al qual es fa referència. Aquest també pot ser el cas dels noms de premis, distincions o guardons diversos.

Per a facilitar la localització de les entrades d'aquelles persones que hagin volgut mantenir els dos cognoms paternals units en un de sol separat per guionet, per a l'alfabetització s'ha prescindit d'aquest segon cognom patern, de manera que s'ordenen pel primer patern i el matern, com en els casos dels Pi-Sunyer o Puig-Sureda.

En altres casos, la catalanització de noms o cognoms, pot haver produït una separació alfabètica important entre membres de la mateixa família. Tampoc no ha d'estranyar veure diferències d'accents en cognoms de la mateixa nissaga: de Quinta (cognom d'origen gallec) s'ha passat a Quintà, de Subías (cognom d'origen aragonès) s'ha passat a Subias.

S'ha utilitzat el signe de remissió [↑], per indicar que el cognom que el precedeix es troba desenvolupat en el present *Diccionari*.

D'altra banda, biografies de personatges i de llinatges, sobretot d'èpoques reculades, s'han agrupat tractant solament els individus més representatius de la família, mentre que altres importants nissagues es troben menys desenvolupades per manca d'informació i resten a l'espera de ser investigades.

Inés Padrosa Gorgot

Agraïments

Vull agrair:

En primer lloc i de manera especial, la confiança donada per **Carles Pàramo Ponseti** en la seva qualitat de president de la Diputació de Girona: sense el seu suport pot ser aquest projecte mai hauria reeixit.

A **Lluís Maria de Puig**, president de l'Assemblea del Consell d'Europa, el qual em va impartir classes d'Història Contemporània al Col·legi Universitari de Girona, per les paraules expressades en el pròleg.

De manera singular al meu marit, **José Luis Torres**, per la seva constant interlocució i suport en tot moment al llarg dels anys que ha durat la investigació i execució de l'obra.

A **Roger Fotocomposició** i al seu equip.

A l'equip de la Diputació de Girona: **Mireia Costa-Pau**, cap de comunicació cultural, **Fina Poch**, **Eva Cors** i **Imma Pous**.

I, en general, la generosa col·laboració dels mateixos biografiats i de les seves famílies, i a tots aquells que des d'institucions diverses com ajuntaments, jutjats de pau, registres civils, comunitats religioses, museus, biblioteques i arxius, i a investigadors i historiadors que m'han facilitat les dades necessàries. En concret a:

Joaquim Agulló Batlle, Palau de Santa Eulàlia-Barcelona

Lluís Albert Ribas, músic, de l'Escala

Marta Albà Espinet, Arxiu Municipal de Llagostera

Miquel Albalade Martínez, Ajuntament de Capmany

M. Carmen de Albert Fontcuberta, baronessa de Terrades, Biure-Barcelona

Albert Albó Ribas, Ajuntament de Torroella de Fluvià

Pilar de Alòs Zayas, Barcelona-Terrades

Germà Senén Álvarez, Col·legi La Salle de Figueres

Carles Arbolí, Setmanari *Hora Nova*

Eva Astarloa Caixàs, Arxiu Municipal de Figueres

Marc Auladell, Arxiu Municipal de Sant Feliu de Guíxols

M. Àngels Aupí, rapsoda, Figueres

Anna Barceló, Ajuntament de Darnius

M. Glòria Barrachina Durand, Museu Marès Barcelona

Núria Bassagañas Ribas, Biblioteca Fages de Climent, Figueres

Anna Batlle Mallol, Ajuntament d'Agullana

Josep Maria Bernils Mach, cronista oficial, Figueres

Marta Bilbeny, Biblioteca Ateneu Barcelonès (Barcelona)

Lurdes Boix Llonch, Arxiu Municipal de l'Escala

Anna Bonfill, Arxiu Municipal d'Olot

Glòria Bosch, Biblioteca Casa de Cultura de Girona

Rafael Bruguera Batalla, senador, l'Escala

Lluís Brugués Agustí, director del Conservatori Isaac Albéniz de Girona

Consol Buxeda, Ajuntament de Cantallops

Eva Callís Turias, Ajuntament de Castelló d'Empúries

Jordi Canet, Castelló d'Empúries

Francesc Canet Coma, diputat a Corts, Figueres

Magda Casamitjana Aguilar, alcaldessa, Roses

Francesc Casanovas Aldrufeu, jesuïta, AHSI (Arxiu Històric Societatis Iesu), Catalunya

Josep Casas Genover, Ajuntament de Viladamat

Ignasi Castelló, Diputació de Barcelona

Maite Català Palau, Ajuntament de l'Escala

Núria Caulas Oliva, Ajuntament de la Vajol

Sra. Cervelló, Diputació de Barcelona

Josep Clavaguera Canet, arxiver de Peralada i rector de Llançà

Santi Coll Gosa, director setmanari *Empordà* Figueres

Adrià Colls Gusó, Ajuntament de Pontós

Montserrat Compta Farrés, Arxiu Diputació de Barcelona

Albert Compte Freixenet, cronista oficial de Castelló d'Empúries

Margarita Corcoll Vila, Ajuntament de la Selva de Mar

Lluís Costa Fernández, historiador, Girona

Montse Cristina Perianes, Ajuntament d'Espolla

Consol Dalmau Cabré, Ajuntament de Portbou

Joan Domènech Moner, historiador, Lloret de Mar

Isabel Escuder, Ajuntament de Castelló d'Empúries

Jordi Escuder, comunitat jesuïta de Barcelona

Ramon Espinac Grau, Parcs Naturals Diputació de Barcelona

Joan Fàbregas Jordà, Ajuntaments de Lladó i Vilamaniscle

Pere-Ignasi Fages Mir, Navata

Neus Fayet Saenz, Ajuntament de Llers

Sílvia Ferrer Ferrer, Registre Civil de Roses

Mercè Ferrer Juanola, Ajuntament de Cistella

José María Fonseca, enginyer de Camins, Madrid

Joan Fonsdeviela Abulí, Figueres

Marisa Furcat Ricart, Ajuntament de Palau

Jordi Gallegos Córdoba, president de l'Agrupació sardanista Avi Xaxu, l'Escala

Jaume Garriga Montalat, Buenos Aires
Germana M. Teresa, convent de Santa Teresa de Vic
M. Rosa Girona Casagran, Barcelona
Josep Grabuleda Sitjà, Arxiu Comarcal de Banyoles
Carlos Guasch Criado, vicepresident de C.E.H.F.E., Barcelona
Germà Hermelino, arxiver Convent de Santo Domingo de Ocaña (Toledo)
David Iglesias, Arxiu Municipal de Girona-CRDI
Marta Llauredó Valbuena, Ajuntament de la Jonquera
Marta Llimona Broto, Ajuntament de Beuda
Rosa Llinàs Viola, Parc dels Aiguamolls
M. Jesús Marín Pont, Figueres
David Mateos Casamitjana, Ajuntament de Garriguella
Pilar Mateu, Col·legi d'Advocats de Barcelona
Antoni Mayans, Arxiu Comarcal d'Olot
Carles Mènach, Registre Civil de Figueres
Teresa Miquel, Museu Empordà Figueres
David Moré Aguirre, Arxiu de Tossa de Mar
Manuel Moreno Chacón, Arxiu Central dels Jutjats de Figueres
Josep Mulet Coll, Comunitat Païla de Figueres
Jordi Nadal Oller, economista, Cassà de la Selva-Barcelona
Jesús Navarro Tavera, setmanari *Hora Nova*, Figueres
Ernest Ortoll, Museu Marès Barcelona
Pere Pallé Rosell, Peralada
Emília Pla Esparraguera, sardanista, Figueres
Josep Playà Maset, periodista, Garriguella-Barcelona
Dolors Pomés Roig, Ajuntament de Vilabertran
Lídia Poyano, Ajuntament de la Vall d'en Bas
Montserrat del Pozo, Besalú-Barcelona
Luis del Pozo Pujol de Senillosa, Figueres-Barcelona
Manel Puig Palmer, Castelló d'Empúries
Josep Pujol Godo, Ajuntament de Cadaqués
Albert Riera Pairó, Girona-Bàscara
Esteve Ripoll Cornell, Castelló d'Empúries
Eduard Rodeja de las Heras, Figueres
Marisa Roig Simon, Arxiu Municipal de Castelló d'Empúries
Imma Romo Rodríguez, Ajuntament de la Jonquera
Carlos de Ros Nouvilas, Barcelona
M. del Carme Rovira Martínez de Toca, Figueres
Paquita Saballs Calderó, Ajuntament de l'Escala
Núria Sánchez Descamps, bibliotecària del Jutjat de Figueres
Emilio Santiago Pacheco, Figueres
Concepció Saurí, Arxiu Municipal de Palafrugell
Germán Segura García, Subdirección General del Patrimonio del Ejército, Madrid
David Serra Busquets, cronista oficial de Boadella d'Empordà-Les Escaules
Joan Serra Perals, Biblioteca i Arxiu de Llançà
Albert Serrat, Arxiu Seminari diocesà
Eric Torres Pérez, Ajuntament de Vilajuïga
Enric Tubert Canada, professor, Agullana-Girona
Elisenda Turias, Ajuntament de Fortià i Riumors
Carles Vallès Rovira, editor, Figueres
Joan Vallès Xirau, catedràtic de botànica, Facultat de Farmàcia Barcelona
Albina Varès, Arxiu Municipal de Girona
Agustí Vehí Castelló, historiador, Figueres
Joan Vehí Serriñana, fotògraf, Cadaqués
Xavier Vicens, Funerària Vicens, Figueres
Lluïsa Vidal, directora Biblioteca Fages de Climent, Figueres
Nati Vilanova, Biblioteca Fages de Climent, Figueres

Crèdits fotogràfics

- ACAE** (Arxiu Comarcal de l'Alt Empordà): p. 141 Bosch Ferrer, Domingo (Fons impresos Joaquim Crumols).
- ACPE** (Arxiu Comarcal Pla de l'Estany): p. 501 Mascaró Cos, Joan.
- ACPPB** (Arxiu Congregació Pares Paül's de Barcelona): p. 222 Coll Sala, Julià; p. 507 Masjuan Raulí, Joaquim.
- AHCOAC-DG** (Arxiu Històric Col·legi Oficil d'Arquitectes Demarcació de Girona): p. 138 Bori Gensana, Josep;
p. 567 Oliveras Gensana, Camil.
- AIO** (Arxiu d'Imatges d'Olot): p. 769 Satorre Tomàs, Joan Antoni (Fons Joan Antoni Satorre Tomàs).
- AMC** (Arxiu Municipal de Llagostera): p. 311 Fa Tolsanas, Esteve.
- AME** (Arxiu Municipal de l'Escala): p. 91 Ballesta Molinas, Joan; p. 183, Carbó Esquer, Lluçia;
p. 288 Donjó Callol, Josep; p. 304 Esquirol Pérez, Josep; p. 338 Ferrés Llop, Joan;
p. 356 Gamito Font, Domingo; p. 449 Lassús Colomeda, Joan; p. 518 Mercader Andreu, Pere;
p. 683 Quintana Oller, Abel; p. 693 Ramis Ballesta, Rafael; p. 703 Richards, Vernon;
p. 773 Serra Auquer, Enric; p. 803 Sureda Ballester, Rafel.
- AMF** (Arxiu Municipal de Figueres): p. 44 Albert Arnau, Josep M. (F 7139); p. 74 Arolas Vergés, Pere (F 7378);
p. 84 Azemar Pont, Josep (F 3637, àlbum 2); p. 350 Franco Escribano, Jesús (F10371. Àlbum 563);
p. 381 Giralt Casadesús, Ricard (10428. Àlbum 567); p. 384 Gironell Piernau, Pere (F12820. Àlbum 744);
p. 409 Guinart Bassas, Josep M.; p. 460 Lloret Altafulla, Camil·la; p. 659 Puig Pujades, Josep;
p. 677 Pujulà Vidal, Marià (F26); p. 907 Ymbert Albert, Rosa Maria (F10159. Àlbum 536).
- AMR** (Arxiu Municipal de Roses): p. 220 Coll Caritg, Miquel.
- AMSFG** (Arxiu Municipal de Sant Feliu de Guíxols): p. 137 Bordàs Salellas, Joan (Fons Joan Bordàs Salellas).
- Biblioteca Comarcal Fages de Climent, Figueres
- Biblioteca Palau de Peralada, Peralada
- CRDI** (Ajuntament de Girona-Centre de Recerca i Documentació de la Imatge):
p. 204 Català Portell, Simeó (Fons *El Punt*. Manel Lladó Aliu),
p. 305 Estapé Rodríguez, Fabià (Fons *El Punt*. Anna Maria Carreras Vidal),
p. 436 Juan Casadevall, Jordi de (Fons *El Punt*. Eudald Picas Viñas);
p. 448 Lambert, Claude (Fons *El Punt*. J. Picazo),
p. 500 Masanés Casaponsa, Cristina (Fons *El Punt*. Miquel Ruiz),
p. 687 Rahola d'Espona, Frederic (Fons *Diari de Girona*. Desconegut);
p. 712 Roca Perich, M. Mercè (Fons *El Punt*. Purificación Abarca Fernández),
p. 727 Roura Güilbas, Gabriel (Fons *El Punt*. Guillem Farré Rodríguez);
p. 766 Santos Torroella, Rafael (Fons *Diari de Girona*. Pere Duran).
- HORA NOVA**: p. 83 Ayensa Prat, Eusebi; p. 434 Jorquera Navarro, Anna; p. 582 Pagès Horts, Maria;
p. 625 Pla Costabella, Francesc; p. 793 Subias Fages, Xavier; p. 851 Vallès Rovira, Isidre;
p. 877 Vidal Salvador, Jordi.
- Museu Cusí de Farmàcia-Laboratoris Cusí-Alcon de Farmàcia**: p. 260 Cusí Furtunet, Joaquim;
p. 261 Cusí Furtunet, Rafel.
- mE** (Museu de l'Empordà): p. 313 Fàbrega Esteba, Abelard; p. 453 Llavanera Miralles, Marià;
p. 535 Monturiol Estarriol, Narcís; p. 733 Rubaudonadeu Corcellés, Josep.

Setmanari de l'Alt Empordà: p. 180 Capella Riera, Josep; p. 210 Charansonnet, Joan Frank;
p. 225 Comella Grau, Joan; p. 279 Delclós Suñer, Sebastià; p. 292 Duran Pagès, Josep;
p. 322 Falgarona Cortada, Xavier; p. 338 Ferrerós Serra, Joan; p. 341 Fitz James Stuart Martínez de Irujo, Jacobo;
p. 345 Fontdecaba Vidal, Joaquim; p. 360 Gardella Quer, M. Àngels; p. 397 Gratacós Boix, Pere;
p. 405 Guillaumet Ferran, Francesc; p. 410 Gumbau Masó, Alfons; p. 415 Heras Trias, Pilar;
p. 440 Junyer Genover, Anna; p. 467 López Sanfeliu, José María; p. 468 Lorenzo Rosa, Aïda;
p. 542 Munarriz Sans, Núria; p. 634 Poch Goicoechea, Joan Antoni; p. 645 Prada Soler, Pere;
p. 725 Romero Dalmau, Alfons; p. 788 Soler Batlle, Josep; p. 851 Vallès Rovira, Isidre.

Família López-Vilà, de Mataró: p. 880 Vilà Comas, Jaume; p. 884 Vilà Saliner, Josep M.

Família Serrano-Vicens, Malgrat de Mar: p. 873 Vicens Juli, Josep; p. 873 Vicens Mornau, Josep.

Família Vicens-Planagumà, Barcelona: p. 872 Vicens Busquets, Josep.

Firmo Ferrer Casadevall: p. 299 Escofet Palau, Joan d'.

Constantí Kontos Fité: p. 444 Kontos Mparba, Kostas; p. 444 Kontos Batllori, Jordi; p. 445 Kontos Batllori, Alejandro;
p. 445 Kontos Batllori, Demetri.

Esteve Ripoll, Castelló d'Empúries: p. 165 Callís Batlle, Joaquim; p. 525 Miralpeix Carreras, Tomàs.

© **Andrea Ferrés:** p. 57 Alzamora Gras, Alfonso.

© **Batlles-Compte:** Barcelona: p. 281 Diakonova, Elena Ivanovna
Drets d'imatge de Salvador Dalí reservats. Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2009.

© **Diego Barraza:** p. 330 Fernández Hurtado, Danilo.

© **Xavi Biell:** p. 105 Bassas Gironès, Àngels.

© **Andrés Bühlmann:** p. 78 Asensio Rovira, Vicenç.

© **Jordi Casals:** p. 194 Casals Casas, Melitó.

© **Ramon Casas:** p. 689 Rahola Molinas, Pere; p. 691 Rahola Trèmols, Frederic.

© **Joan Cortadellas:** p. 232 Compte Massachs, Teresa.

© **José Manuel Ferrater:** p. 769 Saura Miarnau, Regina.

© **Fundació Gala Salvador Dalí:** p. 268 Dalí Domènech, Salvador
Drets d'imatge de Salvador Dalí reservats. Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2009.

© **Gabriel Massana:** p. 562 Núñez Salmerón, Pati.

© **Meli:** p. 346 Fort de Ribot, Joaquim.

© **Outomuro:** p. 699 Reyes Vázquez, María.

© **Joan Maria Pau:** p. 214 Clavaguera Canet, Josep.

© **Pascual Pseudo:** p. 174 Canet Cordoní, Ramon.

© **Tilman Rösch:** p. 565 Oliva Llagostera, Josep.

© **Miquel Ruiz:** p. 428 Joan Rosa, Josep Maria; p. 742 Sabadí Vilà, Rafel; p. 780 Seseras Vicens, Teresa.

© **Robin Townsend:** p. 525 Miravittles Navarra, Jaume.

© **Joan Vehí Serinyana:** p. 113 Bea Pons, Isidoro; p. 426, Jaume Carbó, Quima.

© **André Villers:** p. 757 San Martín Félez, Fernando.

© **Philip j. Büsel:** p. 864 Vehí Serinyana, Joan.

© **Jordi Bayer:** p. 604 Penyaranda Pons, Lluís.

© **Joan Enric:** p. 572 Ortín Darné, Juli.

Bibliografia general consultada

- ALBERTI. *Diccionari Biogràfic*. Barcelona: Albertí, 1966-1970. 4 vols.
- BATET PARET, Joaquín. *Breves necrologías de los escritores más notables, hijos de la provincia de Gerona, que han cultivado las letras durante este siglo*. Gerona: Imp. y Librería de Paciano Torres, 1894. 66 p.
- BENÍTEZ RIERA, Josep M. *Jesuïtes a Catalunya: fets i figures*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1996. 244 p. Scripta et Documenta, 52.
- BIBLIOTECA BÀSICA DE LES COMARQUES GIRONINES *Memòria biogràfica*. Girona: El Punt, 2000. 342 p.: il.
- BORRÀS FELIU, Antoni, et al. *Escriptors jesuïtes de Catalunya. Bibliografia, 1931-1976*. Barcelona: Facultat de Filosofia i Teologia Sant Francesc Borja, 1979. 440 p.
- CALBET CAMARASA, J.M.; CORBELLA CORBELLA, J. *Diccionari Biogràfic de Metges Catalans. III Congrés d'Història de la Medicina Catalana*. Lleida/Barcelona: Fundació Vives Casajuana, 1981. 3 vols.
- CAÑIGUERAL FOLCARÀ, Salvador, FÀBREGAS TEIXIDOR, Neus i VALLÈS XIRAU, Joan. *Homes de Ciència Empordanesos (materials per a un diccionari històric de la ciència a l'Empordà)*. Figueres: Carles Vallès Ed, 1985. 161 p.: il.
- COMELLAS, Jaume. *Llançanencs d'Or*. Figueres: Brau, 2002. 309 p.: il. Col·lecció Sant Silvestre, 5.
- COROMINAS, Juan. *Suplemento a la Memorias (...) que en 1836 publicó D. Félix Torres Amat*. Burgos: Imp. de Arnaiz, 1849. 368 p.
- DICCIONARI BIOGRÀFIC DEL MOVIMENT OBRER ALS PAÏSOS CATALANS. Coordinació a càrrec de M. Teresa Martínez de Sas i de Pelai Pagès Blanch. Barcelona: Eds Universitat de Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2000.
- DICCIONARI DELS CATALANS D'AMÈRICA: Contribució a un inventari biogràfic, toponímic i temàtic. Dir. a cura d'Albert Manent. Barcelona: Comissió Amèrica i Catalunya, 1992. 4 vols.
- DICCIONARI D'HISTÒRIA DE CATALUNYA. Barcelona: Eds. 62, 1995. 1.142 p.
- DICCIONARI D'HISTÒRIA ECLESIASTICA DE CATALUNYA a cura de Ramon Corts, Joan Galter i Albert Manent. Barcelona: Biblioteca Balmes, 1998. 3 vols.
- ELIAS DE MOLINS, Antonio. *Diccionario Biográfico y Bibliográfico de Escritores y Artistas Catalanes dels s. XIX*. Barcelona: Imp de Fidel Giró, 1889. 2 vols.
- GRAN ENCICLOPÈDIA CATALANA. Barcelona: Fund Enciclopèdia Catalana, 1988. 24 vols + 3 vols de suplement.
- GRAN ENCICLOPÈDIA DE LA MÚSICA. Barcelona: Fundació Enciclopèdia Catalana, 1999-2002. 8 vols.
- HISTÒRIA DE LA MÚSICA CATALANA, VALENCIANA I BALEAR. Dir. Xosé Aviñoa. Barcelona: Eds 62, 1999-2007. 10 vols.
- MASSANAS BURCET, Emili. *Fotògrafs i editors a les comarques gironines*. Girona: Diputació, 1998. 143 p.: 207 làms. Quaderns de Fotografia, 1.
- MATAS BALAGUER, Josep. *Bibliografia del Baix Empordà*. La Bisbal: Consell Comarcal del Baix Empordà, 1991. 823 p.
- MESTRAS MARTÍ, Lluís M. *L'aportació gironina al desenvolupament de la pedagogia catalana*. Girona: Diputació, 1983. 239 p.: il.
- MORENO CHACÓN, Manuel. *El personal polític republicà a l'Ajuntament de Figueres*. Figueres: Ajuntament, 2004. 278 p.
- PADROSA GORGOT, Inés. *Bibliografia Interdisciplinària de l'Alt Empordà*. Figueres: Consell Comarcal, 1996. 2 vols.
- PADROSA GORGOT, Inés. *Bibliografia Interdisciplinària de l'Alt Empordà. Suplement*. Figueres: Consell Comarcal, 2000. 1 vol.
- PADROSA GORGOT, Inés "Diccionari de peraladencs il·lustres" *Butlletí (Peralada)*, 1999, època 6, núm. 11, p. 31-43: il.
- PALAU DULCET, Antoni. *Manual del librero Hispanoamericano*. Barcelona: J.M. Viader, 1948. 28 vols + 7 vols de supl.

- PLA CARGOL, Joaquim. *Biografías de gerundenses (Gerona y sus comarcas)*. Gerona: Dalmau Carles Pla, 1960. 536 p.
- RIERA VINYES, Carles; SERRACANT CLERMONT, Josep i VENTURA SALARICH, Josep. *Diccionari d'autors de sardanes*. Girona: Som, 1990. 238 p.: il. + suplementos anuais de 1996 a 1999.
- RÀFOLS, J.F. *Diccionario Ràfols de Artistas de Cataluña, Valencia y Baleares*. Barcelona: Ed Millà, 1951. 3 vols. Reedició d'Edicions Catalanes SA, La Gran Enciclopedia Vasca: Barcelona, Bilbao, 1980. 5 vols.
- TEIXIDOR ELIAS, Pere. *Figueres anecdòtica*. Figueres: Ajuntament, 1978. 560 p.
- TORRES AMAT, Félix. *Memorias para ayudar a formar un diccionario crítico de los escritores catalanes, y dar alguna idea de la Antigua y Moderna literatura de Cataluña*. Barcelona: Imprenta de J. Verdaguer, 1836. 719 p.
- VALLÈS ROVIRA, Carles. *Diccionari de l'Alt Empordà (Històric, geogràfic, biogràfic, gastronòmic, folklòric ...)*. Figueres: Carles Vallès ed, 1984-1986. 2 vols.

Consultes en Xarxa

CONSULTA A BIBLIOTEQUES EN LÍNIA:

- Biblioteca Nacional de Catalunya. <http://www.bnc.cat/>
- Biblioteca Nacional de Madrid. <http://www.bn.es/>
- Biblioteca Universitat de Girona. <http://biblioteca.udg.edu/>
- Biblioteca Pública de Girona. <http://cultura.gencat.net/>
- Biblioteca Fages de Climent de Figueres. <http://www.gencat.cat/slp/vtls24/catalan/index.html>
- Biblioteca i Arxiu Diocesà de Girona. <http://www.arxiuadg.org/arxiu/inici>
- Bibliothèque Nationale de France. <http://www.bnf.fr/>
- Library of Congress. <http://catalog.loc.gov/>
- Biblioteques d'Estats Units.
- Biblioteques de Mèxic.
- Biblioteques de Sud-amèrica.

CATÀLEGS EN LÍNIA:

- Catàleg col·lectiu de lectura pública, Generalitat de Catalunya. <http://www.gencat.cat/>
- Catálogo Colectivo del Patrimonio Bibliográfico, Ministerio de Cultura. <http://www.mcu.es/patrimoniobibliografico/>
- Catálogo colectivo REBIUN (Red de Bibliotecas Universitarias). <http://www.rebiun.org/>
- Catalogue Collectif de France <http://ccfr.bnf.fr/>

HEMEROTEQUES:

- Hemeroteca del *Diari de Girona*. <http://www.diaridegirona.cat/>
- Hemeroteca d'*El Punt Diari*. <http://www.elpunt.cat/>
- Hemeroteca de *La Vanguardia*. <http://www.lavanguardia.es/hemeroteca/>
- Ajuntament de Girona. Servei de Gestió Documental. Arxius i Publicacions. Premsa digitalitzada. <http://www.ajuntament.gi/sgdap/cat/premsa>.
- Hemeroteca de la *Revista de Girona*. <http://www.revistadegirona.cat/rdg/hemeroteca.seam>

RACO. Revistes catalanes amb Accés obert. <http://www.raco.cat/>

Tancada la incorporació de dades al *Diccionari*, la Biblioteca Fages de Climent de Figueres dóna accés a la base de dades de premsa històrica i local, actuació que permetrà la consulta a més de cent capçaleres de Figueres i l'Alt Empordà.

**DICIONARI BIOGRÀFIC
DE
L'ALT EMPORDÀ**

A

ABRIL, Pere

(Cadaqués, s. XVI – Perpinyà?, XVII)

Mestre de cases i escultor

Va residir a Perpinyà on va realitzar diverses obres, de les quals destaca el sepulcre d'Antoni Moreno, ajudant del capità general del Principat. Se sap que va fer altres obres a la ciutat rossellonesa.

ADRIÀ ACOSTA, Ferran

(L'Hospitalet de Llobregat, el Barcelonès,

14.V.1962) Restaurador

Fill d'un estucador, va iniciar els estudis d'empresarials que va deixar inacabats. Es va posar a treballar en el camp de l'hostaleria, primer de rentaplats i, quan va fer el servei militar, va estar d'ajudant de cuina. Va entrar com a *stagier*

d'El Bulli (cala Montjoi, Roses), i aviat es va convertir en cap de cuina.

Un element indispensable en l'elaboració dels seus plats ha estat la intervenció dels cinc sentits i, fins i tot, d'un sisè sentit en el qual hi

entra la provocació, la ironia. En la cultura gastronòmica, està considerat el personatge més influent en els destins culinaris del món sencer. Ha introduït conceptes nous com la *deconstrucció*, la qual consisteix en la transformació de les textures dels ingredients.

Ha rebut nombroses distincions, entre les més importants les tres estrelles Michelin, el nomenament de millor restaurant del món (2002 i 2006-2009).

Ha esdevingut un personatge mediàtic sol·licitat per donar conferències arreu del món. Amb ell la cuina espanyola ha passat a ocupar el primer lloc en el rànquing mundial.

L'any 2007, per primera vegada, la gastronomia ha estat present a la cita internacional de l'art d'avantguarda Documenta 12 (Kassel, Alemanya), que se celebra cada cinc anys. La trajectòria professional d'Adrià, amb la creació d'un llenguatge i d'unes tècniques culinàries pròpies, ha estat determinant per incloure la feina del cuiner com a un nou exponent de l'art d'avantguarda. S'ha convertit en el primer cuiner que participa en una manifestació artística contemporània.

Ha publicat: *El Bulli 1983-1993*, amb Juli Soler i Albert Adrià; *El Bulli: el sabor del Mediterráneo* (1993), *Los secretos de El Bulli* (1997), *El Bulli 1994-1997*, amb Juli Soler i Albert Adrià; *Cocinar en 10 minutos con Ferran Adrià* (1998), *Celebrar el milenio con Arzak y Adrià* (1999), amb Juan Mari Arzak; *El Bulli 1998-2002*, amb Juli Soler i

Albert Adrià; *El Bulli 2003-2004*, amb Juli Soler i Albert Adrià.

Va ser investit Doctor Honoris Causa per la Universitat de Barcelona (17.XII.2007).

AGELL SASTRE, Sebastià

(Argentona, el Maresme, 20.III.1953) Pintor

Va estudiar a les escoles nacionals del poble, on els seus professors de seguida s'adonaren de la seva facilitat pel dibuix. Va iniciar-se en el món del còmic i tradicional, en el taller d'Antoni Ayné. Va seguir la formació

en la pintura amb Sixte Alberti i amb R. Tur. Ja adolescent assisteix a les classes del Cercle Artístic de Barcelona. Es forma com a artista i coincideix amb Jaume Arenas, Guillem Fresquet o Guerau Calabia.

Practica gairebé totes les disciplines pictòriques: oli, cera, gravat, però es decanta per l'aquarel·la. Sol tractar bodegons i figures femenines, amb una gamma cromàtica de tons foscos. A la dècada dels anys 80 obre una acadèmia-taller a Argentona, a la qual hi assisteixen gran nombre d'alumnes. Canvia de residència i s'instal·la a l'Empordà, i estableix el seu taller a la capital (2000). Ha exercit la crítica d'art pel diari *Crònica de Mataró*, formant part de jurat de concursos i certàmens d'art.

Forma part del grup Inèdit Arts (creat el setembre de 2006), juntament amb altres quatre pintors, un escultor i un fotògraf (Jaume Simon, Sergió Vila, Sheridan Grippen, Albert Jurgens, Ricard Ansón i Xavi Torra).

Ha participat en nombroses exposicions col·lectives i individuals. Entre les individuals cal ressenyar les següents: Sala d'Exposicions La Punxa, del Col·legi d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics (Girona, 2005), Sala d'Exposicions del Consell Comarcal de l'Alt Empordà (Figueres, 2007).

Ha estat guardonat amb els premis: Premi 5è en el Saló Internacional Bedarieux (1987), Premi en el 32è Saló Besiers (1988), Medalla de Plata Oficial Internacional a la Sala Van Gogh (Arles, 1988), Premi Oficial Internacional d'Excel·lència (Pernes les Fontaines, 1988), Distinció Oficial d'Honor Internacional (Marsella, 1988), Gran Distinció de Mestre Gravador (Fuveau, 1988), Medalla de la Ciutat (Villa de San Esteban, Sòria, 1989), Premi Formiga d'Argent (Argentona, 2001), Premi Pinzell d'Or (Girona, 2004), Premi Nacional d'Aquarel·la (Màlaga, 2005).

AGRAMONT QUINTANA, Antoni

(Castelló d'Empúries, 1851 - 6.VIII.1906)

Músic, fiscornaire, compositor i director de cobla

Fill de Rafel Agramont Iglesias de Castelló, agutzil, i de Maria Quintana Torraubas, de Llançà. Es va casar amb Rosa Giralt Cantenys, de Sant Llorenç de Cerdans, i varen tenir una filla, Modesta, que va morir a l'edat de sis anys.

Nebot de Jaume Joan Lleys i Agramont, mestre de Capella de Castelló. Aquest va morir quan el biografiat tenia dos anys, i va destinar una part dels seus béns perquè els seus familiars es dedicassin a la música. Mossèn Thomas, organista de la parròquia de Castelló, va ser un dels seus mestres i el mestre Josep Roger el va instruir en la instrumentació.

Durant més de vint anys va dirigir la cobla-orquestra Cobla Ampurdanesa coneguda amb el nom d'Orquestra Agramont, en la qual tocava el fiscorn. Va ser tanta la destresa que tenia amb aquest instrument que se'l va conèixer amb el sobrenom del "rei del fiscorn".

Va dirigir la coral de Castelló anomenada "La Violeta", va col·laborar amb altres corals com la de Sant Pere Pescador o la Societat Coral Lo Pensament de Tossa de Mar, va ser organista de la

parròquia i va ser professor i director de l'Escola Municipal de Música de Castelló. A la dècada dels anys 90, es va dedicar més a la composició: sardanes, música de ball (masurques, americanes, polques, xotis), coral i religiosa (misses, motets i rosaris).

La seva producció es calcula en més d'un miler de sardanes, a les quals se'ls ha atribuït poc interès musical. S'ha popularitzat la seva sardana *El foc de Castelló* (1883), com a antològica d'un cert estil i també pel seu sentit evocador de l'enfrontament entre carlins i liberals.

És autor de la primera sardana revessa coneguda, motiu pel qual se li atribueix la paternitat d'aquest estil de sardanes. Les seves obres solen ser obligades de fiscorn, flabiol, tenora i tible, cornetins i trombons.

Alguns títols: *Una nina de quinze anys, Juguines d'una pastora, Nit d'estiu, Quan jo era petit, Zulema, La romàntica, El foc de la Bisbal, Les nines bufones, Les arengades de Borrassà, La raça de Bonaparte, Glòria al xampany, La cosidora, La festa de Santa Màxima, La pastora enamorada, Conxita*. Per a cor: *La fira de Santa Creu*.

AGUSCA ARTAL, Marcos

(Hospitalet de Llobregat, el Barcelonès, 29.V.1936 - Figueres, 27.III.2006)
Empresari i col·leccionista de motos

Fill de Pedro Agasca i d'Adela Artal. Va estudiar Maestria Industrial a Barcelona, i va treballar en diferents empreses del sector d'elevadors, com la casa Elinter, Eguren Kone, o Zardoya, en diferents ciutats de la geografia espanyola.

Es va casar amb M. Carme Oliveras Graells i va tenir quatre filles. Per qüestions professionals, l'any 1975 es va instal·lar temporalment a l'Empordà, en fundar l'empresa d'ascensors ORDIS, SA, formant societat amb Enric Reixach, fill d'Ordís, d'aquí el nom de l'empresa. Era una

activitat empresarial poc desenvolupada a la comarca i es va expandir ràpidament, incorporant antics companys a la nova empresa. A la dècada dels 80, el diagnòstic d'una malaltia fa que es planteji la jubilació anticipada i, l'empresa que es trobava en el punt àlgid, es fusiona amb Ascensors Serra.

Sempre havia compaginat la seva tasca professional amb la de col·leccionista de motos. Comprava motos destinades al desguàs i les muntava. Havia practicat amb marques estrangeres i s'havia especialitzat en muntar i col·leccionar motos catalanes i espanyoles. Va recuperar models clàssics com Motobecane, Norton, Guzzi, Bultaco, Montesa, Sanglas, NSU i tenia una especial predilecció per la casa Rieju (Riera↑ i Juanola↑), de Figueres, de la qual en disposava de set models diferents. Aquests exemplars han estat adquirits (2007) pels continuadors de la Casa Rieju, per formar part del futur museu.

AGUER HORTAL, Mario

(Cabanes, 12.VI.1.935) *Economista*

Fill d'Antonio Aguer i de Maria Hortal. Va fer els estudis primaris a Cabanes. A l'edat de 13 anys es va traslladar a Barcelona, on resideix des de l'any 1948, per completar els estudis de grau mitjà i posteriorment va estudiar la carre-

ra de Ciències Econòmiques i Empresarials a la Universitat de Barcelona (1961), i la d'Enginyeria Tècnica Industrial de Barcelona de la Universitat Politècnica de Catalunya (1970). Va ser Premi Nacional "Fin de Carrera", va rebre el nomenament de "Becario distinguido", atorgat pel Ministeri d'Educació i Becat pel Ministeri de Asuntos Exteriores per un "Curso de perfeccionamiento" a l'Escola Politècnica de Tetuán.

Es va doctorar en Ciències Econòmiques i Empresarials (Universitat de Barcelona, 1975), amb la tesi *Las inversiones en el marco microe-*

conómico. *Una introducción a la teoría de las decisiones en condiciones de certeza, riesgo e incertidumbre* amb la qualificació de *sobresaliente cum laude*.

Ha compaginat les tasques docents a la Facultat de Ciències Econòmiques de la Universitat de Barcelona i a l'Escola d'Enginyers Tècnics Industrials de Barcelona, on ha estat Catedràtic d'Administració d'Empreses de l'EUETIB-UPC (1976-2005), amb tasques professionals d'assessoria a les empreses. S'ha especialitzat en Economia de l'empresa.

Ha presentat ponències i comunicacions en més de 25 congressos, ha publicat nombrosos articles sobre administració d'empreses, cooperativisme, l'hidrogen, energies renovables, canvi climàtic, i ha dirigit diverses tesis doctorals. Ha impartit conferències diverses, no solament en l'àmbit de les universitats espanyoles, sinó en universitats de diferents països com Bielorrússia, Cuba, França, Bèlgica, Romania i Perú.

Director de l'Escola Superior de Turisme Ramón Areces-Barcelona i codirector del Curso Master MBA en Dirección y Organización de Empresas de la UPC, en col·laboració amb Francesc Solé Parellada. És president de l'Associació Catalana de l'Hidrogen.

Gràcies als mèrits assolits, ha estat nomenat Soci d'Honor de l'Associació d'Enginyers Tècnics Industrials de Barcelona, Membre Numerari de la Societat Internacional de Gestió i Economia Fuzzy i Acadèmic Numerari de la Reial Acadèmia de Ciències Econòmiques i Financeres. El discurs d'ingrés es va titular "La empresa virtual en el marco de la sociedad de la información" (Barcelona, 2000). En el ple de la Reial Acadèmia de Ciències Econòmiques i Financeres, va presentar la comunicació: "Problemas y perspectivas de la evaluación y contabilización del capital intelectual de la empresa" (Barcelona, 2001).

Entre els articles més rellevants, cal subratllar: "Trabajo, empresa y sociedad: léxico de gestión empresarial" *Revista de Ingeniería Química*, S.A. (Barcelona, 1989), "Cooperativismo cubano" *La Vanguardia* (Barcelona, 1994), "Conservación y fomento del patrimonio intelectual de la empresa" *Alta Dirección* (Barcelona, 2003), "La necesidad d'innovar a l'enginyeria tècnica" *Revista Informatiu Theknos* (Barcelona, 2003),

"L'hidrogen, fonament d'un desenvolupament sostenible" *Revista Informatiu Theknos* (Barcelona, 2004), "Tecnología y humanismo en la gestión de los recursos humanos" *Publicacions i Edicions Universitat de Barcelona* (Barcelona, 2006), "La urgencia de utilizar energías alternativas" *Expansión* (Madrid, 2006), "Brillante arranque de la energía del futuro" *Annals dels Cursos Acadèmics 2004/05-2005/06. Real Academia de Ciencias Económicas y Financieras* (Barcelona, 2006), "Nueva era para el uso energético del hidrógeno" *Expansión* (Madrid, 2006), "El cambio climático y otras revisiones" *Expansión* (Madrid, 2007), "Brillante arranque de la energía del futuro" *Annals dels cursos acadèmics 2004/05-2005/06. Real Academia de Ciencias Económicas y Financieras* (Barcelona, 2007).

Ha escrit les obres: *El cooperativismo. La empresa cooperativa* (Barcelona: 1990). *La empresa y su forma jurídica* (Barcelona: 1990). *Formas jurídicas de la empresa* (Barcelona: 1996). *La inversión en la empresa* (Madrid: 1997). *Teoría de la inversión* (Universidad de Minsk: 1998). *Las organizaciones virtuales: el reto del nuevo siglo* (Madrid: 1999). *Evaluación de activos en las empresas virtuales* (Madrid: 2002). *Decisiones de inversión en la empresa: un enfoque práctico de la misma* (Madrid: 2004). *La era de las organizaciones virtuales* (Madrid: 2005).

És coautor de les obres: *El método de producción just-in-time y su control mediante el Kanban* (Madrid: 1985), en col·laboració amb José M.ª Castan Farrero. *Curso teórico-práctico de análisis matemático* (Madrid: 1985), en col·laboració amb Fernando Quirós García. *Diccionario de Economía General y Empresa* (Madrid: 1988) en col·laboració amb Manuel Ahijado. *Curso teórico práctico de economía de la empresa* (Barcelona: 1991), en col·laboració amb Eduardo Pérez Gorostegui. *Diccionario de Economía y Empresa* (Madrid: 1996) en col·laboració amb Manuel Ahijado. *Teoría y práctica de economía de la empresa* (Madrid: 1997). *El ahorro energético: estudios de viabilidad económica* (Madrid: 2004), en col·laboració amb Àngel L. Miranda. *Administración y dirección de empresas: teoría y ejercicios resueltos* (Madrid: 2004), en col·laboració amb Eduardo Pérez Gorostegui i Joan Martínez Sánchez. *El hidrógeno:*

fundamento de un futuro equilibrado: una introducción al estudio del hidrógeno como vector energético (Madrid: 2005), en col·laboració amb Àngel L. Miranda. *El hidrógeno: fundamento de un futuro equilibrado. 2ª edición + anexo Las preguntas y respuestas más frecuentes relacionadas con el hidrógeno y las energías renovables* (Madrid: 2007), en col·laboració amb Àngel L. Miranda.

I els capítols “Hacia un nuevo lenguaje para la web” a *De Computis et Scripturis* (Barcelona: 2002), “Bases intelectuales del liderazgo” a *La Ciencia de la contabilidad* (Barcelona: 2005), “La empresa creativa” a *Economía efectiva* (Madrid: 2006).

Ha estat nomenat doctor *Honoris causa* per la “Universidad Peruana de Ciencias Aplicadas” (Lima, 2007) en mèrit a la seva trajectòria acadèmica, a la docència i a la investigació.

AGUER TEIXIDOR, Montserrat

(Figueres, 5.XI.1963) Filòloga

Filla d'Agustí Aguer Municoy, dedicat al transport, i d'Anna Maria Teixidor Aguer, modista, ambdós de Cabanes.

Va estudiar Filosofia i Lletres, especialitat Filologia Catalana (Barcelona). Va començar a treballar al Centre d'Estudis Dalinians, al costat de Fèlix Ibáñez Fanés, i en deixar aquest el càrrec va ocupar les seves funcions. Per aquest motiu, els seus articles, estudis i conferències s'han centrat en la figura de Salvador Dalí. Ha estat comissària de nombroses exposicions dedicades al pintor i, amb motiu del Centenari del naixement de Salvador Dalí (2004), va ser nomenada comissària dels actes dedicats arreu del món.

Ha estat coautora de diverses obres: *Casa-Museu Salvador Dalí. Port Lligat* (Barcelona: 1998) (també en ed. en castellà) en col·laboració amb Antoni Pitxot; *Dalí. The universe of Salvador Dalí*

(Figueres: 1999) amb Antoni Pitxot; *Salvador Dalí. El somni de Venus* (Figueres: 1999) amb Fèlix Fanés i Sharon-Michi Kusunoki; *Pitxot* (Figueres: 2002), amb Ramon Boixadós, *Textos autobiogràfics* (Barcelona: 2003), amb Fèlix Ibáñez Fanés; *Casa-Museu Salvador Dalí* (Figueres: 1998) (editat en diverses llengües), *Teatre-Museu Dalí de Figueres* (Sant Lluís, Menorca: 2005)) (editat en diverses llengües).

Ha col·laborat en catàlegs d'exposicions com: *Dalí, un creador lligat a su tiempo* (Santander: 2003), *Dalí: cultura de masses* (Barcelona: 2004) (també en ed. en castellà i anglès), a *Dalí* (New York: 2004), catàleg publicat amb motiu de l'exposició al Palazo Grassi de Venècia, a *Dalí, Gaudí: la revolució del sentiment d'originalitat* (Barcelona: 2004) (també en ed. en castellà i anglès), *Dalí desconegut* (Cadaqués: 2004), *Dallibres* (Figueres: 2005), *Don Quijote de la Mancha ilustrado por Salvador Dalí* (Barcelona: 2004), *Las Navidades según Dalí, 1958-1976* (Madrid: 2005), *Dalí versus Schaal* (2006).

La Generalitat li va atorgar la Creu de Sant Jordi (2005).

AGUILERA, Antoni

(Yunquera, Guadalajara, 1536? - ?)

Metge

L'autor Torres Amat va confondre el seu origen i el va adscriure a la Jonquera quan era nadiu de Yunquera, província de Guadalajara. Posteriorment, altres repertoris han incorporat la biografia apareguda en el diccionari de Torres Amat i han col·laborat a difondre la confusió. Val a dir que, Catalina García ja havia advertit d'aquest error i Antoni Palau Dulcet també l'havia anotat en el seu repertori. El fet d'incloure'l en aquesta relació respon a la voluntat d'clarificar aquesta confusió.

Exercí a Guadalajara. Entre els seus escrits són coneguts uns comentaris en castellà a la terapèutica de Mesué Minor *Exposición sobre las compensaciones y preparaciones de Mesué* (Alcalà: 1569) i uns rudiments de medicina, en llatí, *Praeclara rudimentorum medicinae, libri octo* (Alcalà: 1571), *Apología por el hábito de Santo Domingo* (Alcalà: 1572) i *De varia curandi ratione* (Escorial: ?)

AGUIRRE, Antoni*(Roses, 1716 – Saragossa, 1779) Metge*

Va exercir la medicina en diversos llocs de Catalunya i d'Aragó. És important la descripció que féu del meteorit que caigué prop de Sixena el 17 de novembre de 1773 *Carta filosófica sobre un fenómeno de los más peregrinos de estos tiempos, sucedido a 17 de Noviembre de 1773 en las cercanías del Monasterio de Sena diócesis de Lérida, partido de Barbastro* (Zaragoza: 1774).

AGULLÓ BATALLER, Joan*(Figueres, 28.IX.1911 – Barcelona, 22.VI.2001) Enginyer*

Casat amb M. Dolors Batlle[†], de Palau de Santa Eulàlia, va tenir quatre fills: Júlia, Berta, Joaquim[†] i Montserrat.

Va estudiar Enginyeria Industrial a l'Escola de Barcelona (1936), i, professionalment, es va especialitzar en construcció i organització industrial.

Com a expert de l'Organització Internacional del Treball (OIT) va portar a terme nombroses missions en països de l'Amèrica Llatina. A El Salvador (1968), com a conseller regional de la construcció. A Xile (1968), com a expert per a incrementar la productivitat en la construcció d'habitatges de baix cost. La missió a Nicaragua (1973), com a consultor en millora de mètodes per a la indústria de la construcció, s'emmarcà en el projecte de la reconstrucció de la ciutat de Managua, que havia estat destruïda per un terratrèmol el 1972. Com a consultor extern de l'OIT va assessorar l'Institut Nacional de Cooperación Educativa de Veneçuela (1981) en la revisió dels programes de formació i el desenvolupament en l'àmbit de la Gestió de la Construcció. La missió a Guatemala (1976) va tenir per objectiu la capacitat i el desenvolupament de la petita empresa en el marc de la

reconstrucció de la capital, que havia estat greument afectada per un terratrèmol el 1976.

És autor del manual *Mejora de métodos de trabajo en las oficinas técnicas* publicat a Guatemala (1977) per l'Institut Técnico de Capacitación y Productividad arran de la missió en aquell país.

AGULLÓ BATLLE, Joaquim*(Barcelona, 12.XI.1943) Enginyer*

Fill de Joan Agulló[†], de Figueres, i de Maria Dolors Batlle[†], de Palau de Santa Eulàlia. Està afincat a l'Empordà, a la casa pairal materna, des de l'any 2002. Ha estudiat la carrera d'Enginyeria Industrial, especialitat Mecànica

(Universitat Politècnica de Catalunya, 1968), posteriorment va obtenir el títol de Doctor Enginyer Industrial (Universitat Politècnica de Catalunya, 1975), per la tesi: *Aportación al estudio de la técnica de detección de la rugosidad superficial mediante estilete*. Al llarg de la seva carrera ha desenvolupat diferents activitats, d'entre les més remarcables cal esmentar l'exercici docent com a catedràtic numerari de la Universitat d'Enginyeria Mecànica a l'Escola Tècnica Superior d'Enginyers Industrials de Barcelona (des de 1977), de la qual va ser subdirector i cap d'estudis, en el període 1980-83.

Ha dirigit la recerca en els àmbits de l'enginyeria mecànica i l'acústica musical, des de 1968. Des de 1974 ha impulsat la recerca sobre l'acústica dels instruments musicals catalans de la cobla: tenora, tible i flabiol. Ha dirigit els projectes *Millora del disseny de la tenora* (2005-2007), Projecte de recerca de l'IEC (Institut d'Estudis Catalans); *El sonido y su telecomunicación* mòdul interactiu il·lustratiu de les descripcions temporal i freqüencial del so (1999-2000), Projecte per al Museo de la Ciencia de Sant Sebastià, i *Taller de so*, conjunt de mòduls il·lustratius de la física dels sons i ultrasons.

(1987-1990), Projecte per al Museu de la Ciència de Barcelona (ara CosmoCaixa).

Ha dirigit les úniques sis tesis que es refereixen a l'acústica dels instruments catalans de la cobla: *El mecanisme d'autoexcitació de bisell en el domini temporal*, tesi doctoral de Joan Puig (2006); *Contribució a l'estudi de l'acústica dels instruments de canya de la cobla*, tesi doctoral d'Ana Barjau (1987); *Contribució a l'estudi de l'acústica de la tenora i el tible en el domini temporal*, tesi doctoral de Jordi Martínez, (1987); *Contribució a l'estudi de l'acústica de la tenora*, tesi doctoral de Salvador Cardona, (1981) i *Contribució a l'estudi de l'acústica del flabiol*, tesi doctoral de Joan Vivancos (1981).

Ha ideat la cadira motoritzada *Triesfèrica*, que permet el moviment lateral, promoguda per a facilitar la reinserció laboral de persones discapacitades.

És membre numerari de la Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona (1994), el discurs d'ingrés va versar sobre "Els atractors de la dinàmica en la generació dels sons musicals". *Memorias de la Real Academia de Ciencias y Artes de Barcelona* (Barcelona, 1994), de la qual n'és secretari general des de l'octubre de 2002. Així mateix és membre numerari de l'Institut d'Estudis Catalans (1992), del qual ha estat president de la Secció de Ciències i Tecnologia (X.2002 fins al 31.XII.2006).

Entre les publicacions docents més rellevants cal citar les monografies: *Introducció a la mecànica analítica, percussiva i vibratòria*. (Barcelona: 1998); *Mecànica de la partícula i del sòlid rígid*. Edició revisada i ampliada. (Barcelona: 2002). *Mecànica de Partícula y del Sólido Rígido*. Edició revisada i ampliada. (Barcelona: 2000). *Mecànica. Resolucions de qüestions i problemes*. (Barcelona: 2005).

En l'apartat de la mecànica cal destacar una sèrie d'aportacions en les quals ha emprat, indistintament, els dos cognoms Agulló i Batlle, alguns en col·laboració, publicats en revistes especialitzades com: *Jr. of Mechanism and Machine Theory* (Oxford, Regne Unit), *ASME Jr. of Applied Mechanics* (Nova York), *International Journal of Impact Engineering* (Oxford, Regne Unit). La lliçó inaugural del curs 2004-2005 va versar sobre "Les rodes omnidireccionals, el darrer pas evolutiu de la

roda". *Memorias de la Real Academia de Ciencias y artes de Barcelona* (Barcelona).

Ha participat en nombroses monografies: en els capítols sobre *Enginyeria Mecànica (I) i (II)* de l'obra *L'Esfera del Saber* publicada per Gran Enciclopèdia Catalana (2001) o la revisió de la terminologia d'"Enginyeria industrial" de la segona edició del *Diccionari de la Llengua Catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans (2007).

En l'apartat de l'estudi de l'acústica musical, cal ressaltar diferents articles i capítols de llibre, publicats a: *Butlletí de la Societat Catalana de Ciències Físiques Químiques i Matemàtiques, Acústica, The European Journal of Acoustics* (Stuttgart), *Jr. of Sound and Vibration* (Londres), *Jr. of the Acoustical Society of America* (Nova York), *Arxiu de les Seccions de Ciències, Institut d'Estudis Catalans* (Barcelona). Ha dissertat sobre l'acústica de la tenora en un cicle de conferències a Califòrnia (Estats Units, 1987).

Ha estat guardonat amb els següents premis: Premi Extraordinari de Tesi Doctoral de la Universitat Politècnica de Catalunya, curs 1974-75; Premi a l'estudi sobre la sardana i la música per a cobla atorgat per l'Obra del Ballet Popular, Generalitat de Catalunya (Barcelona, 1990) i Medalla Narcís Monturiol al mèrit científic i tecnològic de la Generalitat de Catalunya, (Barcelona, 1997).

És membre de les següents associacions: Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de Catalunya (des de 1968), American Society of Mechanical Engineers (ASME) (des de 1996), Acoustical Society of America (ASA) (des de 1990), Societat Catalana de Tecnologia filial de l'IEC (des de 1980), Associació d'amics dels tractors d'època de l'Alt Empordà, (des de 2003) i Institut d'Estudis Empordanesos (des de 2007).

AIGUABELLA FÀBREGA, Cast

(Figueres, 4.III.1892 – 10.II.1938) *Músic*

Fill de Ricard Aiguabella Algans, d'ofici músic i sabater, natural de Figueres, i de Narcisca Fàbrega Oliveras natural de Galliners, domiciliats al carrer de Sant Pau.

El pare, també músic, deuria introduir-lo en els estudis musicals. De ben jovenet, juntament

amb el seu pare i germà Miquel, va formar una cobla-orquestrina anomenada Canigó (1915-20). Va formar part d'altres formacions com La Principal de Peralada (1920-1922), l'Antiga Pep de Figueres i Els Rosinyols de Castelló.

Morí en el primer bombardeig de Figueres, que va tenir lloc al Parc Bosc Municipal.

Va escriure: *La riallera* (1947, tible) i *Marinera*.

AIGUAVIVA PLANA, Conxita

(Lladó, 17.V.1895 - 27.V.1964) *Benefactora*

Filla de Pere Aiguaviva Estela, propietari, natural de Lladó, i de Rosa Plana Cals, natural de Fitó. Es va casar amb Josep Pujal Palme, farmacèutic, i el matrimoni no va tenir fills.

En no tenir descendència va decidir fer donació de les propietats, entre elles el Mas Reixach, als pobres del poble de Lladó. Eren 80 vessanes de terra. Va fer testament el 3 de juliol de 1951 a favor dels pobres de Lladó. L'acceptació de la donació per part de l'ajuntament va ser l'any 1991.

L'Ajuntament va donar el seu nom a un dels carrers de la vila.

ALABRÚS BRUÑOL, Miquel

(Figueres, 24.IX.1923 - 24.VII.1983) *Periodista*

Fill de Joan Alabrús Barbosa, manobre, de Figueres, i de Rosa Bruñol Casadevall de l'Estela (França), veïns de Figueres. Es va casar amb Francesca Iglesias Pallarés (2.VIII.1958), natural de Girona, i el matrimoni va tenir

una filla, Rosa M. i, un fill, Lluís (Llicenciat en Dret i Filosofia).

A part de la seva activitat periodística, va treballar a la delegació de Figueres de la companyia elèctrica Fecsa.

Va ser corresponsal del *Diario de Barcelona*. Precisament, a causa d'una crònica escrita en aquest rotatiu l'any 1945, en la qual palesava el seu antifranquisme, es va acabar la seva activitat periodística i va rebre un seguit d'amenaques i fins i tot alguns intents d'agressió per part d'escamots feixistes, cosa que va marcar-lo fortament. Era una persona de conversa amena i d'àmplia cultura i va estar implicat en diverses manifestacions culturals de la ciutat com la seva participació activa en la ràdio, reflectida en la publicació, realitzada pel biografiat: *¡Figueras! Semanario radiofónico de actualidades de Radio España de Gerona dedicado a la capital del Ampurdán* (Figueras: 1953).

Va ser fundador de la publicació *Ideal* (Figueres), de curta vida, ja que va ser clausurada. Va editar un anuari titulat *El Ampurdanés. Almanaque Calendario* (1949-1954), i va ser un dels impulsors de *Canigó* (Figueres). Va col·laborar en diversos rotatius locals com: *El Ampurdanés* (Figueres), *Vida Parroquial* (Figueres), *Ampurdán* (Figueres), *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos (Figueres), *Revista A.D. Fecsa* (Barcelona).

Amb el seu estudi "Sucinta vida y vicisitudes del Monasterio Santuario de Nuestra Sra. del Roura" va obtenir el premi del Certamen Històrico-Literari, convocat per l'IEE (1958) i publicat als *Annals* de l'any següent.

La principal aportació de Miquel Alabrús va ser la recopilació d'una *Bibliografia de Figueres i de l'Empordà*, publicada als *Annals* de l'IEE en diverses trameses (1981, 1983, 1984 i 1985). Va escriure també una novel·la inèdita *Olivars d'Algama*.

A la dècada dels anys 1960 va ser premiat, poèticament, als Jocs Florals organitzats pel Casino Menestral de Figueres.

ALABRÚS IGLESIAS, Rosa M.

(Figueres, 8.V.1960) *Historiadora*

Filla del periodista Miquel Alabrús i Bruñol, de Figueres, i de Francesca Iglesias Pallarés, de Girona. Llicenciada en Història (UAB, 1982), posteriorment, es doctora en Història Moderna (UAB, 1995) amb la tesi *Pensament polític i opinió a la Catalunya moderna (1652-1759)* (Barcelona: 1995).

Des de 1983 està treballant a Barcelona com a professora de batxillerat i imparteix l'assignatura d'Història Moderna com a professora associada de la UNED (Barcelona).

Publica la monografia *Felip V i l'opinió dels catalans* (Lleida: 2001) amb pròleg d'Ernest Lluch i és coautora amb Ricard García Càrcel de l'obra *España en 1700: ¿Austrias o Borbones?* (Madrid: 2001).

Ha escrit *El reinado de Carlos II. El final de la dinastía. Historia de España. Siglos XVI y XVII. La España de los Austrias* (Madrid: 2003) i ha editat les *Cròniques de la Guerra de Successió. Escrits polítics segle XVIII* (Vic: 2006) en el qual desenvolupa un exhaustiu estudi introductor sobre les fonts austriacistes i borbòniques de la guerra.

Ha participat en diversos congressos d'Història Moderna amb ponències i comunicacions.

Ha realitzat articles d'investigació sobre el pensament polític: "L'afer Grases i la problemàtica constitucional catalana a la Guerra de Successió", juntament amb R. García Càrcel, a *Pedralbes* (Barcelona: 1993); "Pensamiento político y opinión de Cataluña en el siglo XVIII" a *Historia Social*, 24 (València: 1996); "La Universitat de Cervera i l'Acadèmia de Bones Lletres" a *Història Moderna. Història en construcció. Centre d'Estudis d'Història Moderna "Pierre Vilar"*, vol I, (Barcelona: 1996); "Les relacions entre Catalunya i França durant la Guerra de Successió" a *Pedralbes* (Barcelona, 1998); "El conde de Aranda y Cataluña" a *El conde de Aranda y su tiempo. Institución "Fernando el Católico"* (CSIC), vol I, (Saragossa: 2000); "La persistència de l'austriacisme després de 1725" a *Enfrontaments civils: postguerres i reconstruccions. Recerques. Història. Economia. Cultura*, vol. III (Lleida: 2005); "Las fuentes y la historiografía", a *Aula Historia Social* (UNED-València: 2005); "El eco de la batalla de Almansa en la publicística" a *El conflicto sucesorio (1700-1715)*, *Revista de Historia Moderna, Anales de la*

Universidad de Alicante (Alacant: 2007); "El pensamiento político, social y económico del austriacismo: Juan Amor de Soria" a *Historia Social* (València); "El pensamiento político de Macanaz" a *Espacio, Tiempo y Forma* (UNED-Madrid); "Ripperdá: un ex austriacista dins del règim borbònic" a la *Miscel·lània Homenatge a Ernest Lluch*, vol II, (Barcelona).

També ha escrit diversos articles de divulgació: "La publicística de la guerra" a *L'Avenç*, (Barcelona: 1996); "La Guerra de Sucesión" a *La Aventura de la Historia* (Madrid: 2000); "La Guerra de Sucesión: una guerra civil y una guerra internacional" a *La Aventura de la Historia* (Madrid: 2005); "Ripperdá, el hombre que sabía demasiado" a *La Aventura de la Historia* (Madrid: 2005); "1714: El primer gran exilio español" a *CLIO*, (Barcelona: 2006); "Felipe V. Archiduque Carlos" a *Vidas Cruzadas 2. Personajes que cambiaron la historia, La Aventura de la Historia* (Madrid: 2007); "Almansa. La batalla que terminó con los fueros" a *La Aventura de la Historia*, (Madrid: 2007); "La gran evasión. Fugitivos famosos de todos los tiempos" a *CLIO*, (Barcelona: 2007).

Col·labora amb ressenyes de llibres a les revistes *L'Avenç*, *La Aventura de la historia* i *CLIO*. És membre de la Fundació Ernest Lluch.

ALAIÓ MANUBENS, Manel

(Vilafranca del Penedès, Alt Penedès, 3.II.1955)
Periodista

Fill de Joan Alaió Parera, comercial, natural de Vilafranca, i de Josefina Manubens Rovira, de Barcelona. Va estudiar Filologia a la Universitat de Barcelona (1979-1983). En l'actualitat cursa Filosofia a la Universitat de Girona.

Aviat es vincula al món del periodisme, havent col·laborat en nombroses publicacions periòdiques, en les quals signa *Manel Manubens*, com *Tothom* (Vilafranca del Penedès) (1973-1975), *Celobert* (Vilafranca del Penedès) (1979-1984),

Lúdic (Vilafranca del Penedès) (1984-1985), *El 3 de Vuit* (Vilafranca del Penedès) (1987), *Presència* (Girona) (1988), *El Cava* (Sant Sadurní d'Anoia) (1989-1991), *Hora Nova* (Figueres) (1997-1999), *Girona Actual* (2004). Ha col·laborat també amb mitjans radiofònics, com a guionista i presentador del programa *Celobert*, de Ràdio Vilafranca (1986-1989).

Des de l'any 2007 és col·laborador de la Fundació Jaume Bofill (Barcelona), com a representant de l'Alt Empordà, la Garrotxa i el Pla de l'Estany, per a l'estudi socioeconòmic de la realitat catalana.

Ha col·laborat en diverses obres, com a redactor a *Made in Catalunya* (Barcelona: 1989) i *75 anys de Gas Penedès* (1994), i com a corrector a *50 anys de FECSA* (inèdit) i *L'Electrificació a Catalunya* (Barcelona: 2007).

Es vincula a Cistella, primer com a segona residència i des de 1995 com a primera. Com a conseqüència sorgeixen les obres *L'Escola a Cistella, 1865-2005* (Figueres: 2005), i *Cistella, 1930-1939* (Figueres: 2007).

ALAY

vegeu: MAUNÉ ALAY, Carles

ALBALATE MARTIN, Manel

(Barcelona, 27.III.1947 - Vilamalla, 2.XII.1986)
Esportista

Fill de Manel Albalate Catalán i de Rosa Martín Fuertes. Des de 1958 residien a la Jonquera. L'any 1960 va iniciar la pràctica de judo a la Jonquera.

L'any 1968 va aconseguir el cinturó negre primer dan de judo per la Fédération Française de Judo et Disciplines Associées

(FFJDA), va començar a impartir classes a Ceret i el Voló.

Juntament amb el seu germà Miquel, va fundar el primer club de judo de la comarca, el Judo

Albahnos (1972), on s'impartiren classes de judo i de judjitsu. La primera ubicació va ser al carrer Damas Calvet, i l'any 1980 es traslladaren al carrer Port de la Selva, prop del Col·legi La Salle. Va ser el formador dels primers judokes empordanesos amb cinturó negre.

Posteriorment, va obtenir de la FFJDA el títol 2n dan (20.IV.1975), 3r dan (22.V.1976), 4t dan (6.XI.1977). Titulacions de la Federación Española de Judo y Disciplinas Asociadas (FEJDA): entrenador regional (Madrid, 18.IX.1970), àrbitre regional (1983), 1r dan (2.VII.1969).

De l'ANPEJ (Asociación Nacional de Profesores-Entrenadores de Judo), va obtenir el títol de Professor de judo amb el número 28 (Madrid, 1982), 1r dan (1968), 2n dan (1983), 3r dan (1984) i 4t dan (1986).

Va morir d'accident a l'edat de trenta-nou anys, quan era el representant territorial de Jujitsu de la Federació Catalana de Judo i Disciplines Associades (FEJiDA), de Girona, i havia estat proposat per la Fédération Française de Judo per atorgar-li el cinturó negre sisè dan de judo.

Campió individual dels V Jocs Nacionals (Saragossa, 1967), campió Lliga UFOLEP per equips (Marsella, 1969), campió individual Nacional Militar (Toledo, 1970).

ALBAREDA QUIRCH, Pere

(Figueres, 9.XII.1891 - 17.I.1952)
Forjador i serraller

Fill de Martí Albareda Teixidó, natural de Figueres, d'ofici serraller, i d'Elisa Quirch Duran, de Cadaqués, es trobaven domiciliats al carrer d'Avinyonet. Casat amb Adelina Hortal Esparoner, de Cadaqués, en el moment del traspàs no tenia fills.

Consta domiciliat al carrer d'en Pep. Especialitzat en forja i serralleria artística, va participar en certàmens i exposicions col·lectives.

ALBERT

(s. XIII)

Important nissaga amb membres destacats des del segle XIII. Els Albert són descendents dels antics senyors de Millàs i Estagell del Rosselló i de Francisco Pablo de Albert, senyor i baró del Castell

d'Estany Bos (o Estanybos), del terme de Palau-saverdera. Durant el segle XV havien tingut jurisdicció sobre el vescomtat de Roda i el de Llers. Algunes branques familiars procedeixen dels llocs de Roses, Palau-saverdera i Castelló d'Empúries.

Se sap que un antecessor, **Ramon Albert**, havia estat conseller de Jaume II (1291-1327), i ambaixador a diverses corts europees. **Felip Albert** va ser nomenat per Ferran el Catòlic procurador de per vida de la infanta Joana, i **Pere Albert** va ser confirmat en el càrrec de procurador general del Rosselló pel rei Carles V i la seva esposa Joana, càrrec concedit per Ferran el Catòlic. Gràcies als serveis proporcionats durant la Guerra Gran (1793-1795), foren distingits amb el títol de la Baronia de Terrades.

Albert Xiberta, Josep de

(Castelló d'Empúries, 17.IV.1729 - ?)

Hisendat i doctor en lleis

Fill de Francisco de Pablo Albert Paronella, de Palau-saverdera, i de Teresa Xiberta Camps, de Castelló d'Empúries. Es va casar amb M. Teresa Terrades Rosselló (1760), de Vilabertran, i el matrimoni va tenir set fills: Josep, el primogènit, que va ser Síndic de Castelló d'Empúries (1794) i va morir sense descendència; Maurici[†], Maria, Joaquim, eclesiàstic; Francisco, Josep M., Mariano, eclesiàstic, i M. Teresa.

Important membre d'una nissaga de terratinents, va esdevenir doctor en lleis i ocupà importants càrrecs com el de síndic procurador general de Figueres (1788-1790). Va rebre la distinció de Ciutadà Honorat de Barcelona, atorgat per Carles III amb data 12 de març de 1778.

Va fer bastir la casa situada a la Rambla de Figueres, obra atribuïda a l'enginyer Pedro Martín[†] Zermeno (1767), la qual va ser residència familiar dels Albert fins a principis del s. XX.

Albert de Terrades, Maurici de

(Castelló d'Empúries, batejat 16.VII.1780 - Figueres?, 25.IV.1868) *Hisendat i polític*

Segon fill de Josep de Albert[†] Xiberta, i de Maria Terrades Rosselló, de Vilabertran. Casat amb Dolores Carrasco Manrique, el matrimoni va tenir quatre fills: Maurici[†], Domingo, Mariano i Andrés.

Va ingressar a la Reial Armada, va ascendir a guàrdia marina amb data de 14 de març de 1809. Ferran VII el va nomenar primer comandant del Regiment de Voluntaris Reialistes l'any 1833. Va ser senador (1843-1844, 1844-1845).

Era el major contribuent de Palau-saverdera (la Torre de l'Albert), i disposava de propietats a altres municipis de la comarca, entre els quals figuraven Roses (zona del Mas Fumats), Peralada, Vilanova de la Muga, Maçanet de Cabrenys i Figueres, on vivia una part de l'any i la resta residia a Roses. I, com a propietari, va formar part de la primera junta directiva de la subdelegació de l'IACSI de Figueres (1859), de la qual en va ser vicepresident.

Albert Carrasco, Maurici de

(Figueres, batejat 27.II.1818 - ?)

Fill primogènit de Maurici de Albert[†] de Terrades. Hisendat, militar. Casat amb Dolores Peralta Ysasmendi (6.III.1851).

Va seguir la carrera militar, va ser ajudant de camp del capità general de Catalunya i del general Joan Prim. Va rebre diferents distincions entre les quals figuren la Cruz de San Fernando al Mérito Militar i la de Caballero de la Real Orden de San Hermenegildo.

Albert Peralta, Carlos de

(Barcelona, batejat 2.IV.1859 - 5.XI.190?)

El primogènit va seguir la línia principal del llinatge, casat amb Maria de las Mercedes Ana Despujol i Pujol de Senillosa, el matrimoni va tenir cinc fills: Josep Maria, Manuel, militar; Carlos, M. Dolores i M. Teresa.

Albert Despujol, Josep Maria de
(Barcelona, 29.IV.1886 – 24.III.1952)

Hisendat, polític i industrial

Fill de Carlos de Albert Peralta i de Maria de las Mercedes Ana Despujol i Pujol de Senillosa, va ser el primogènit, i es va casar amb M. del Carmen Muntadas Estruch (1909), comtessa de Santa Maria de Sants, i el matrimoni va tenir

quatre fills: José Antonio, Ana María, Carlos i Matías.

Va ser director de *La España Industrial*. Monàrquic, durant la República va ser simpatitzant de Renovación Española, i durant la guerra civil es va exiliar a Itàlia i Sevilla. Va ser alcalde de Barcelona, nomenat el 18 d'abril de 1945, càrrec del qual va dimitir per malaltia, el 15 de febrer de 1951; procurador en corts, va presidir Fomento de Trabajo Nacional. Va ser cavaller de Malta. Va ser distingit per Alfons XIII amb el títol de Baró de Terrades (1921). Molt vinculat amb la comarca per les propietats a Palau-saverdera, Roses, Biure i Figueres, entre altres.

Albert Muntadas, José Antonio de
(Barcelona, 21.III.1910 – 5.II.1990)

Va proseguir la línia principal, es va casar amb Assumpció de Fontcuberta Pascual, i actualment la seva filla **M. del Carmen de Albert Fontcuberta**, és qui ostenta el títol de baronessa de Terrades.

ALBERT ARNAU, Antonio

(Cistella, 27.XI.1885 – Figueres, 28.VIII.1957)
Gestor

Fill de Joan Albert Sabaté, propietari, i d'Anna Arnau Rubert, de Cistella. Es va casar amb Narcisa Poch Figa, de Vilarig, i varen tenir quatre filles i dos fills.

Va iniciar la seva activitat professional com a recaptador de contribucions, i va ocupar la plaça de Santa Coloma de Farners i Figueres. Posteriorment, va obrir la primera gestoria de Figueres,

la Gestoria Albert, situada al carrer de Llers, cantonada amb l'actual pujada del Castell.

De profundes creences religioses va col·laborar en diverses iniciatives ciutadanes. Va ser president de la Lliga Parroquial La Perseverancia, en la qual hi va tenir un paper important. Va pertànyer a la junta directiva del Patronat de la Catequística, de la qual en va esdevenir vicepresident (1928), essent un dels impulsors de la construcció del nou edifici. Va ser vocal de la Junta de l'Obra de l'església de Sant Pere i tresorer de la junta de l'Asil Vilallonga.

ALBERT ARNAU, Josep M.

(Cistella, 18.IV.1897 – Figueres, 7.VI.1987)
Eclesiàstic i músic

En iniciar els estudis al seminari del Collell destacà per les seves facultats musicals. Va continuar els estudis al seminari de Girona. Va ser ordenat sacerdot el 1922 i destinat a la parròquia de Sant Pere de Figueres, com a

organista. Mossèn Albert fou molt apreciat pels figuerencs, va estar implicat en nombroses activitats de lleure i socials, va ser el fundador i l'ànima de l'Escolania d'infants i la Capella Parroquial, de les quals se n'ocupà per espai de mig segle. Va dirigir grups teatrals juvenils al Patronat de la Catequística i va organitzar excursions, casals i colònies per als joves. Al vessant d'organista i pedagog, cal afegir-hi la de compositor.

Va ser un gran aficionat a la fotografia, gràcies a aquesta afició es conserva un nodrit fons d'imatges, cedides a l'Arxiu Municipal de Figueres, en les quals queden impreses les nombroses activitats portades a terme.

En homenatge a la seva dedicació es va publicar *Cinquantenari: 1922-1975. 50 anys d'ordenació sacerdotal de mn. Josep Maria Albert i de la Fundació de l'Escolania i Capella Parroquial. 25 anys de la Fundació de l'Agrupació d'Antics Cantors* (Figueres: 1972).

Va escriure: *Goigs a llaor de Sant Llorenç* (Barcelona: s.d.).

L'any 1978 l'ajuntament de Figueres el va nomenar Fill Adoptiu, per la seva obra a l'Escolania Parroquial i la seva dedicació a Figueres. Les seves despulles es troben al Panteó de Personatges Il·lustres (1987).

ALBERT PARADEDÀ, Lluís

(*Verges, Baix Empordà, 1843 - l'Escala, 3.II.1890*) *Polític i advocat*

Fill de Josep Anton Albert Massot, polític, natural de Verges i de Josepa Paradedà de Lloret, de Calonge. El seu ideari responia al pensament republicà federal. Va ser un dels capitosts del fracassat alçament republicà federal (6.X.

1869), al front de dos-cents homes armats, pretenia instaurar una política federal a l'estat espanyol. Aquest episodi bèl·lic va ser conegut a la comarca com "El foc de la Bisbal". A causa d'aquest esdeveniment, va haver d'exiliar-se i es dirigí a França; tot i amb això, es va salvar de la confiscació del seus béns pel fet de ser vius els seus progenitors.

Es va casar amb Dolors Paradís[↑] Farrés, pubilla de Can Botonada de l'Escala, i del matrimoni varen néixer quatre fills: Caterina[↑], Francesc[↑], Martí i Amèlia. El biografiat va heretar nombroses propietats a les quals s'hi sumaren les aportades per la seva muller, situades a Cinclaus.

Va ostentar càrrecs polítics dins l'àmbit local. Va ser regidor de l'Ajuntament de l'Escala (1881), i alcalde (1883-1884). A escala provincial, va ser elegit diputat provincial pel districte de la Bisbal (1871-1872, 1884-1888 i 1888-1889).

ALBERT PARADÍS, Caterina

(*L'Escala, 11.IX.1869 - 27.I.1966*) *Esriptora*

Filla de Lluís Albert[↑] Paradedà i de Dolors Paradís[↑] Farrés, pertanyia a una família de

propietaris rurals. Va escriure amb el pseudònim de *Víctor Català*.

Aprèn pintura i escultura amb Félix-Antonio de Alarcón i, a Barcelona, és alumna de Josep Carrasco Font. Interessada per l'arqueologia, adquireix un camp a Empúries per a poder excavar-hi. Els objectes obtinguts li varen ser

requisats durant la guerra civil per a Generalitat republicana i no els va recuperar. El 1897 va viatjar per Espanya, França i Itàlia, i l'any 1907, de nou, viatja a Itàlia, França, Brussel·les, Ginebra i París.

S'inicià en el món de la creació com a novel·lista, autora teatral i poetessa i va esdevenir una figura cabdal de les lletres catalanes. Influïda pels corrents literaris del naturalisme i del modernisme, el seu treball és una mena d'eclecticisme. Fins a la seva mort va ser coneguda fonamentalment com a escriptora, posteriorment s'ha tingut ocasió de comprovar el caràcter polifacètic de la seva personalitat.

El 1917 va presidir els Jocs Florals de l'Ajuntament de Barcelona (1917). Va ser la primera dona que va ingressar a la Reial Acadèmia de Bones Lletres (1923). Va crear els premis Víctor Català (1953) per a narracions, amb dotació econòmica de la mateixa autora.

Al llarg de la seva vida va mantenir contacte amb personalitats diverses: del món de les lletres com Joan Maragall, Aurora Bertrana o Francesc Matheu, i amb polítics com Francesc Cambó.

Sens dubte, la seva obra cabdal ha estat *Solitud*, la qual ha estat editada copioses vegades per diferents editorials i traduïda a diverses llengües. *Solitud* (Barcelona: 1905 dues edicions; id.: 1909; id.: 1929), *Solitud* (Barcelona: 1946 5a ed.; id.: 1979; id.: 1980 20 ed.; id.: 1988; id.: 1989; id.: 1990; id.: 1995; 1996 23 ed.; id.: 1997 5a ed.; id.: 2001 19a ed.; id.: 2004; id.: 2005; Sabadell: 2005).

La resta de la producció respon als títols: *Monolechs* (Barcelona: 1901), *Lo Cant dels mesos* (Barcelona: 1901), *Drames rurals* (Barcelona:

1902; id.: 1948; id.: 1968; id.: 1982), *Quatre monòlegs en vers* (1902), *Ombrívols* (Barcelona: 1904; id.: 1910; id.: 1949), *Llibre blanc, policromi, tríptic* (Barcelona: 1905), *Cayres vius* (Barcelona: 1907; id.: 1948), *La Enjuta* (Barcelona: 1910), *Ombrívols* (Barcelona: 1910 2a ed.), *Un film (3.000 metres)* (1918-1921; Barcelona: 1926; id.: 1985), *La mare balena* (Barcelona: 1920; Madrid: 1921), *Carnaval* (Barcelona: 1922?), *Dramas rurales, novelas breves* (Madrid: 1921), *Ressons d'Empori: notes extractades de distintes obres* (1922) en què mostra el seu vessant d'arqueòloga, *L'amoreta d'en Piu* (Barcelona: 1922), *Nostramo* (Barcelona: 1923), *Els Centaures* (Barcelona: 1924), *Marines* (Barcelona: 1928; 193?), *Contrallums* (Barcelona: 1930), *Retablo* (Barcelona: 1944), *Mosaic tercer, impressions literàries sobre temes domèstics* (Barcelona: 1946; id.: 2000, pròl. de Lluís Albert), *El clos del pastor* (Barcelona: 1947), *Vida molta* (Barcelona: 1949; Barcelona: 1950; id.: 1987), *Julileu novíssims contes inèdits* (Barcelona: 1951; id.: 2005), *Obres completes* (Barcelona: 1951; id.: 1972 2a ed.), *Teatre inèdit* (Tàrraga: 1967), *Cendres i altres contes* (Barcelona: 1995), *Contes diversos* (Barcelona: 1981 4a ed.), *La infanticida i altres textos* (Barcelona: 1984), *Contes* (Barcelona: 1993), *Mil adagis* (l'Escala: 2000), *Cuentos catalanes* (Madrid: 2003), *Dramas rurals* (Barcelona: 1998 5a ed.), *Mil adagis recopilats per Caterina Albert i Paradís* (l'Escala: 2000) edició a cura de Lluís Albert, *Quincalla, mil adagis per aprendre vocabulari* (Barcelona: 2005) amb pròleg de Lluís Albert i glossat per Joaquim Armengol.

Epistolari de Víctor Català, vol. I (Girona: 2005) a cura d'Irene Muñoz.

Va ser premiada als Jocs Florals d'Olot (1898), pel monòleg *La infanticida* i el poema *El llibre nou*. Als Jocs Florals de Barcelona (1903), *Marines* aconseguí la copa del consistori barceloní. L'obra *Solitud* va rebre el primer Premi Fastenrath (1909), atorgat als Jocs Florals de Barcelona.

En commemoració del centenari de la primera edició (2005) de la novel·la *Solitud*, varen tenir lloc les III Jornades d'Estudi Víctor Català, la Marató de Lectura Popular de l'obra així com la seva difusió.

ALBERT PARADÍS, Francesc

(l'Escala, 1871 – 8.XI.1951)

Hisendat, advocat i polític

Fill de Lluís Albert i Paradedda, de Verges, i de Dolors Paradís i Farrés, pertanyia a una família de propietaris rurals de l'Escala. Ha estat qualificat com a intel·lectual multidisciplinar. Va ser el segon de quatre germans, essent la

més gran Caterina, coneguda amb el pseudònim de *Víctor Català*. La fama de Caterina va fer empal·lidir la personalitat d'en "Paco", castellanisme amb el qual era conegut familiarment.

Es va llicenciar en Dret a Barcelona i va muntar el despatx d'advocat a la capital, al carrer de València. Seguint la trajectòria paterna, va militar a Esquerra Republicana i va participar en mítings i conferències adquirint fama de bon orador. El 21 de juliol de 1911, a l'Ateneu Barcelonès, va oferir la conferència "Un aspecte de la crisi econòmica actual", la qual va ser editada. A la tertúlia intel·lectual de l'Ateneu era conegut com "el germà de la Víctor".

Al cap d'uns anys es va retirar a l'Escala per poder donar impuls al patrimoni agrícola familiar. Amb la intenció de convertir els terrenys de la propietat en terrenys de regadiu i poder-los irrigar, enginyà un monumental molí eòlic, a Cinclaus, amb la particularitat que els diferents plans de pales per captar el vent giravoltaven en sentit horitzontal, però aquella baluerna de ferro no va aconseguir els resultats esperats, a causa de la pesantor dels materials emprats. Va dibuixar els plànols de les finques familiars; disposava de coneixements de física i química i va construir un laboratori on fer les anàlisis de terres i, així, poder aplicar els adobs convenients. Era també molt aficionat a l'ebenisteria i a la talla, va realitzar relleus sobre fusta.

A conseqüència de la guerra civil, el profund desengany polític ocasionat pels assassinats i disbarats de tota mena en el bàndol impropriament

anomenat republicà i la constant angoixa de ser-ne ell mateix víctima, el va sumir en un estat greu de prostració. Va esdevenir un home taciturn, de mirada absent, immers en el passat.

ALBERT POCH, Joan de la Creu

(Figueres, 24.XI.1909 – 23.IX.1955) *Metge*

Fill d'Antonio Albert[↑] Arnau, gestor, natural de Cistella, i de Narcisa Poch Figa, natural de Vilarig. Va estudiar batxillerat a l'Institut de Figueres i a l'inter-nat del Collell, i posteriorment es va llicenciar en Medicina i Cirurgia (Univer-sitat de Barcelona, 1935).

El primer destí com a metge titular va ser a la Celler de Ter (1935), i, l'any següent, a Pont de Molins (1936). Durant la guerra va exercir de metge al front, a Jerez de los Caballeros, es va allistar i va anar a Guadalajara i Terol on va continuar amb la seva tasca professional. De retorn a Figueres va continuar de metge a Pont de Molins i va obrir consulta a la capital empordanesa.

Tots els projectes s'estrucaren, el principal el seu enllaç matrimonial amb Montserrat Jordà de Pont de Molins, quan, per contagi, va patir una infecció que li provocarà la paràlisi de la part inferior del cos (1941). No trobava consol a la seva situació, fins que va decidir anar a Lourdes. La visita li proporcionà la relació amb antics companys metges i l'alleugeriment de les seves ferides. A partir d'aquesta experiència decideix organitzar anades a Lourdes. Fundà l'associació Els Amics dels Malalts (1955), la qual en els inicis depenia de l'Hospitalitat de Barcelona, amb gran ressò a Figueres i rodalies. Va organitzar un grup d'ajudants que batejaren amb el nom de *brancardièrs*. Les seves germanes Maria Lluïsa i Margarida varen esdevenir col·laboradores habituals.

Mossèn Manuel Pont[↑] li va dedicar un llibre titulat *Vocación enfermo* (Figueres: 1968).

ALBERT de PUIG, Lluís

(Figueres, 6.III.1899 – s. XX) *Orfebre*

Fill de Vicens Albert Gruart, dedicat al comerç, natural de Figueres, i de Francisca de Puig Arola, natural de Roses. L'any 1920 va ser emancipat per part de la seva mare.

Autor, entre moltes altres obres d'una làmpada votiva que els empordanesos feren ofrena a la Mare de Déu de Montserrat (1948). Tenia el taller al carrer de Petritxol de Barcelona. Les seves filles, Núria i Montserrat, col·laboraren amb ell.

És autor d'un tractat històric de l'orfebreria. *Las joyas a través del tiempo* (Barcelona: 1939).

ALBERT RIVAS, Lluís

(Barcelona, 14.VI.1923)

Música, compositor i escriptor

Fill de Martí Albert Paradís, natural de l'Escala, i de Mercè Rivas Bardera, natural de Barcelona, i nebot de la reconeguda escriptora *Víctor Català*, va néixer accidentalment a Barcelona.

Després d'haver estudiat amb diferents mestres, va revalidar tota la carrera musical al Conservatori del Liceu on, l'any 1959, aconseguí el Diploma de Mestre de Composició, màxima titulació oficial que, fins llavors, no havia estat atorgada per aquell conservatori.

Durant molts anys va impartir classes de música a Barcelona. Va ser redactor sardanista del setmanari *Destino* (Barcelona), *Canigó* (Figueres), posteriorment ha estat col·laborador de *L'Empordà* (Figueres), *L'Escalenc* (L'Escala), *Alimara* (Olot). Tasques que va compaginar amb l'actuació com a tenorista a la cobla La Principal Barcelonina o com a instrumentista d'oboè i viola a l'Orquestra Simfònica Estela (Barcelona). L'any 1983 la Diputació de Girona el va nomenar director de l'Orquestra de Cambra de Girona, des d'on va dedicar atenció preferent a la música

catalana, promocionant compositors i solistes de la comarques gironines, i ha divulgat repertoris oblidats dels segles XVIII i XIX, com les obres del pare Antoni Soler, d'Olot.

Ha estat un activista cultural, havent-se implicat en nombroses i diferents activitats musicals i culturals. Va prendre part activa en el I Congrés de Cultura Tradicional i Popular (1981), convocat per la Generalitat, defensant la tradició sardanista de l'Empordà. Ha donat innombrables conferències i sessions radiofòniques sobre la història de la sardana, il·lustrades amb l'audició d'antics manuscrits de cobla del seu arxiu particular. Ha estat assessor musical de la col·lecció discogràfica *Clàssics de la Sardana* i va cloure el *Simposi per a l'actualització dels instruments de cobla* (La Bisbal, 1985).

Com a compositor és autor de més d'una setantena de sardanes, d'obres corals, d'obres per a quintet de vent, per a orquestra de corda, banda i orquestra simfònica. La seva producció es caracteritza per la incorporació de les essències de la música catalana a les formes orquestrals clàssiques: *Concert de la Costa Brava* per a piano (Orquestra Municipal de Barcelona, 1959), *Concert de violí en sol major* (Orquestra Simfònica Estela, 1982), *Suites Clàssiques Catalanes* per a orquestra de corda, *Fantasia i fuga*, *Rapsòdies Empordaneses*. Algunes d'elles, transcrits pel mateix autor, formen part del repertori de la Banda Municipal de Barcelona i d'alguna orquestra estrangera.

Entre les seves sardanes podem ressaltar els títols: *Cant a l'Escala* (1976), amb lletra i música de Lluís Albert; *Et recordem* (1953), dedicada a Pau Casals; *Placidesa* (1954), *Himne a l'Empordà* (1960), *Sortint de concert* (1965). Entre els molts títols compostos cal esmentar: *Concert per a tenora i orgue* (1998), *Concert per a piano en sol menor* (1959).

Ha publicat més de dos-cents articles reivindicant i recordant compositors catalans, i tractant temes sardanístics a diferents rotatius *Destino* (Barcelona), als butlletins de l'Aplec de la Sardana de Figueres, *Turissa* (Tossa de Mar), *Serra d'Or* (Barcelona), *L'Escalenc* (l'Escala), *Revista de Girona* (Girona) o *Llibres de Festa Major*.

És autor del polèmic llibre *Contra la falsa sardana, ensayo histórico y documental. La moderna coreografía sardanista juzgada a través de la*

tradición y de los documentos escritos (Barcelona: 1953), col·laborador de la trilogia *La Sardana* (Barcelona: 1970), *Nou tractat pràctic d'instrumentació per a cobla* (Barcelona: 1999).

Ha col·laborat en les monografies: *El mestre Blanch i el seu temps* (Castelló: 1988), *Castelló d'Empúries i la música* (Castelló: 1990), *La Principal de Peralada* (Olot: 1990), d'Inés Padrosa i Centenari d'Els Montgrins (Torroella, 1994).

Ha donat a conèixer part de l'obra inèdita de la seva tia, Caterina Albert. El recull folklòric *Cançonner de l'Empordà* (Figueres: 1994), *Mil adagis de Víctor Català* (l'Escala: 2000), Tria i pròleg dels adagis publicats sota el títol de "*Quincalla*": *mil adagis per aprendre vocabulari* (Barcelona: 2005).

Ha estat premiat, com a compositor i publicista, per l'Obra del Ballet Popular en diverses ocasions (1961, 1964 i 1965). Ha rebut l'Ensenya d'Or del Foment de la Sardana Pep Ventura de Figueres (1975). Ha rebut la Placa d'Argent de la Generalitat (Barcelona, 1981), pels seus treballs de musicologia sardanista i la Medalla al Mèrit Musical (1992). L'Ajuntament de l'Escala li va atorgar la Medalla d'Honor i el va nomenar Fill Adoptiu (1998). El Consell Comarcal de l'Alt Empordà li atorgà el Premi Indiketa (Figueres, 2001), per la seva constant dedicació a la conservació de la Cultura Popular de la comarca. Així mateix, ha estat homenatjat en diverses poblacions.

ALBESPI, Benet

(Figueres, 1609 – Barcelona, 1685)

Religiós agustí

Va professar al convent de Barcelona (1625), i posteriorment es va doctorar en Teologia. Va ser prior dels convents de Puigcerdà, Castellnou i Barcelona. Durant la Guerra de Successió va haver d'exiliar-se. Després va arribar a superior provincial. Va escriure *Decreta* (Barcelona: 1660).

ALCAÑIZ VALENTÍ, Josep Maria

(Roses, 17.II.1935) *Comerciant*

Fill de José M. Alcañiz Manzanaro, natural d'Elx, Alacant, motorista, i de Matilde Valentí Sánchez, natural de Torreveija. Es va casar amb Dolors Vila Gallar, a Sao Paulo (1960).

Estudià comptabilitat a Barcelona on fou empleat del Banc Exterior d'Espanya. Es traslladà a Sao Paulo (1956) on fou gerent de compres d'una empresa de televisors (1960), i més endavant es dedicà al sector comercial (1984).

Va col·laborar en les organitzacions catalanes i fou secretari (1959) i president (1962) del Centre Català de Sao Paulo.

ALDÁMIZ-ECHEVARRÍA SOBRADO, Pedro
(Madrid, 25.I.1943 - Figueres, 1.I.2004)
Aparellador

Va estudiar a Madrid la carrera d'arquitectura tècnica. S'afincà a Figueres l'any 1972 i va treballar a l'ajuntament com a aparellador municipal (1973-2004). Des del mateix any de la incorporació en el càrrec i, a instàncies del mateix Salvador Dalí, es va encarregar de supervisar els treballs de rehabilitació de l'antic Teatre Municipal i del seu seguiment, fins a la ubicació de les obres del futur Museu Dalí, del qual en va esdevenir director tècnic.

Va ser un entusiasta de la pràctica de l'esport, com el ciclisme, però es va decantar pel submarinisme i va ser president del GEAS (Grup Empordanès d'Activitats Subaquàtiques).

A Figueres va ser conegut pel seu tarannà, el caràcter extravertit i la seva humanitat.

ALECH COLL, Marta
(Figueres, 11.I.1990) *Esportista*

Va iniciar-se en la pràctica del tennis de taula a l'edat de vuit anys. Jugadora juvenil del CTT Bàscara. Des del mes d'agost de 2004, entrena al Centre d'Alt Rendiment de Sant Cugat del Vallès.

Les seves victòries s'inicien la temporada 2001-2002 en aconseguir l'1 Top Català.

Guanyadora de la categoria d'alevins del top català (Vilablareix, 2002). Medalla de plata de tennis de taula en el Torneig Estatal per a joves (Valladolid, 2007). Junta-ment amb la parella murciana Carmen Solichero, han guanyat la Medalla de plata en dobles (Veneçuela, 2007), Medalla d'or estatal en dobles (Múrcia, 2007).

ALEGRET COLOM, Marià
(Figueres, 1840 - 1910) *Impressor i editor*

Consta que treballà des de 1868 a 1910, i tenia el seu taller al carrer Portella.

Va imprimir diversos rotatius figuerencs, fonamentalment republicans i federals, com *L'Almogàver*, *El Ampurdanés*, *El Eco Ampurdanés*, *El Impenitente*, *El País*, *El Pensamiento*, *El Trueno*, *La Concentración*, *La Razón*, *La Unión o Verdad*. Va imprimir també el diari republicà *El Ampurdanés*, tal com deia en el subtítol de tendència federal, el qual va dirigir durant els anys 1886-1899 i, posteriorment, el 1909.

ALEGRÍ GELART, Baldiri
(Figueres, s. XX) *Forjador i serraller*

Tenia el taller en el carrer de Vilallonga. Va participar a l'Exposició Provincial de Belles Arts (1928), celebrada a Figueres, amb dos canelobres que havia forjat per al Santuari de la Mare de Déu de la Salut de Terrades.

ALEGRÍ BEYA, Pere
(Palma de Mallorca, 8.V.1872 - Figueres, 8.I.1953) *Impressor i llibreter*

Fill de Francesc Alegrí Selva, de Garriguella, i de Margarita Beya Vergés, de Roses, va tenir cinc germans: Joan, Feliciana, Enrica, Francisca i

Montserrat. Els pares s'havien traslladat a Mallorca per qüestions de feina, retornant a Figueres l'any 1886, moment en què el biografiat va entrar a treballar a la llibreria d'un cosí patern, Josep Coma Alegrí, situada al carrer de Besalú. Al cap d'uns anys formaren societat i, finalment, l'any 1922 el negoci va esdevenir de Pere Alegrí fins a després de la guerra civil que el va traspasar a un nebot, Enric Montserrat Alegrí, iniciant-se amb ell la nissaga d'impressors Montserrat[↑].

Consta que treballà com a impressor de 1909 fins a l'esclat de la guerra civil. Va esdevenir el proveïdor oficial de documents impresos pels ajuntaments de la comarca, i altre material complementari com opuscles relacionats amb l'administració pública. Va editar una sèrie de postals de Figueres de principis de segle XX.

ALEU SOCIES, Marc

(Barcelona, 1.XII.1922 – Cadaqués, 30.VIII.1996)
Pintor

Va estudiar a l'Escola Superior de Belles Arts de Sant Jordi de Barcelona, la qual li va concedir una beca per emprendre un viatge d'estudis per Espanya (1946). Va formar part del grup Art Nou de Sarrià, amb els qui va participar en una exposició col·lectiva a la sala Els Blaus (1949). Va desenvolupar la faceta de dibuixant amb el pseudònim de *Cram*, el nom de pila invertit. Va crear, amb Tàpies, Guinovart, Tharrats[↑], Cuixart, Mercader i Muxart, el grup Taüll (1955), una iniciativa que va durar poc. Va obtenir una beca de l'Institut Francès per ampliar estudis a París, ciutat en la qual va viure, a intervals, per espai de vint anys. Va ser membre del Cercle Maillol. La seva obra es pot considerar d'estil surrealista, amb paisatges minerals i simbolisme eròtic on la figura de la dona, amb tendència a la monumentalitat, hi esdevé la protagonista.

Es va retirar a Cadaqués (1971), després d'haver viatjat per Egipte, Anglaterra, Itàlia, Estats Units i Escandinàvia.

Va guanyar un concurs de pintura sobre temes de Nadal, amb un quadre titulat *Principio*, organitzat per les Galeries Laietanes (1950).

ALFARÀS d'ALOY, Romualdo

(Figueres, 1845? – 17.I.1905)

Arqueòleg i col·leccionista

Fill de Benet Alfaràs de Álvarez, del Port de la Selva, i de Dolors de Aloy de González, de Figueres, domiciliats a la plaça de la Indústria. Es va casar amb Maria de la Concepción Castells Montestruque, natural de Montevideo, Uruguai, i en el moment el traspàs tenia tres fills: Jaume, Mercè i Margarita. Pertanyia a una important família d'hisendats. Com a tal va formar part de la comissió organitzadora de la Cambra Agrícola Oficial de l'Empordà (1900), de la qual en va esdevenir membre de la junta.

Va ser el president del Certamen del Centro Artístico Industrial Figuerense (Figueres, 1882 i 1883).

A finals de segle XIX va fer descobriments prehistòrics al Port de la Selva i Selva de Mar, a la cova dels Encantats, el dolmen de la Taula dels Lladres, de Tabellera i La Cendrera i nombroses necròpolis de Punta del Pi. Se sap que disposava d'una bona col·lecció d'objectes, entre els quals es trobava el Vas de l'Aigueta.

ALFARO GIL, Juan Manuel

(Barcelona, 2.II.1973) Historiador

Fill de Juan Manuel Alfaro[↑], i de Núria Gil Morales, ambdós de Barcelona. És el gran de tres germans: Joan Manuel, Regina i Álvaro. Resideix a Figueres des de l'any 1985.

Llicenciat en Filosofia per la UdG (2000), Llicenciat en Història de l'Art per la UdG (2002), Diplomada en estudis avançats en Lletres per la UdG (2004), i Doctorand, adscrit a l'itinerari d'Història de l'Art Medieval i Modern de la UdG, amb el projecte de tesi en curs "La Reial Plaça de Guerra de Sant Ferran de Figueres".

Tot i haver fet algunes incursions en l'ensenyament s'ha decantat per la difusió del patrimoni

cultural. Vinculat a l'empresa Sistemes Didàctics Interactius, ha focalitzat els seus coneixements amb vista a la millor interpretació de monuments com la Ciutadella Ibèrica i el Castell de la Santa Creu de Calafell i ha esmerçat especial dedicació al Fort de la Bellaguarda, al Pertús, i al castell de Sant Ferran, de Figueres, monuments dels quals és responsable del manteniment i del servei d'interpretació. S'ha encarregat també del projecte d'interpretació del Patrimoni Republicà de Colera. Així mateix, ha organitzat itineraris culturals en 4x4 per la comarca de l'Alt Empordà.

És documentalista i vicepresident de la Fundació les Fortaleses Catalanes i assessor històric de la seva editorial.

Ha escrit sobre temes de fortificació, amb especial atenció al castell de Sant Ferran de Figueres. Els seus articles s'han publicat a la *Revista de Historia militar*.

En col·laboració: *Roses II, Perola V i Presido: tres vaixells enfonsats a l'Empordà durant la Guerra del Francès (1808-1814)* (Girona: 2003), *Quan l'Empordà esdevingué frontera: la Reial Plaça de Guerra de Sant Ferran de Figueres* (Figueres: 2004), i *Dues hores... als Búnquers de la Jonquera*.

ALFARO GUIXOT, Juan Manuel
(Barcelona, 26.III.1940) Gestor cultural

Fill de Joan i Rafaela, naturals d'Alacant. Vinculat a la comarca des de l'any 1968, i resident a Figueres des de 1984.

Va iniciar les seves activitats professionals en el camp de l'electrònica industrial. L'any

1968 va rebre l'encàrrec del disseny i la construcció dels primers equips audioelectrònics per a monuments (Empúries), fet que el motiva a interessar-se pel patrimoni historicocultural.

Ha escrit guions i textos dedicats a un centenar de monuments i museus de Catalunya,

Andorra i la Catalunya del Nord. Des de 1996 s'ocupa de la gestió de tres monuments militars fortificats. S'ha preocupat de sensibilitzar i difondre els monuments militars a base de conferències i publicacions. És membre de diverses associacions relacionades amb la salvaguarda del patrimoni com *SOS Monuments* (Barcelona), *Asociación Española Amigos de los Castillos* (Madrid), *Association Vauban* (París), *Association du Patrimoine Frontalière Catalan* (Perpignan), entre altres.

L'empresa de la qual és titular Sistemes Didàctics Interactius SL, el porta a constituir la fundació privada cultural Les Fortaleses Catalanes (2002), amb seu a Figueres. La qual gestiona la visita del castell de Sant Ferran i les rutes culturals que envolten el patrimoni fortificat.

Ha escrit *Dues hores a... El Castell de Sant Ferran de Figueres* (Girona: 2007).

ALFARRÀS, Marian
(Figueres, s. XVIII) Gravador

Gravador de xilografies. Cap a 1780 gravava imatges al boix per a goigs i per a altres impressions de caire popular.

ALFORCEA GRANÉS, Albert
(Figueres, 27.XII.1968)
Il·lustrador, autor, cantautor i instrumentista

Va assistir a classes de dibuix a l'Acadèmia Àurea (Figueres). Es va iniciar en el món del dibuix amb col·laboracions en setmanaris locals, i feines particulars treballant paral·lelament al gremi d'arts gràfiques.

Començà a interessar-se per la música formant part de grups de rumba i fusió flamenca, amb els quals ha tocat com a percussionista.

Amb el grup musical Alara Kalama va treballar com a líder, compositor, cantant i percussionista.

Amb aquest grup, ha tret dos discs *Aigua viva* (1997) i *L'essència dels colors* (1999), i ha actuat a TV3 en el programa *Punt de Trobada* (1999), i al Canal 33 al programa *De prop* en un concert des de la sala L'Espai (2000). En els seus treballs musicals han col·laborat músics com Toti Soler, Los Manolos, Jordi Rallo, Joan Àmeric, etc. Les seves cançons han aparegut en recopilatoris com *Katalunia, Crónicas rumberas* o *Diba 98*.

Ha tocat amb altres agrupacions com el grup de rumba llatina Tocando Madera, amb el trio de flamenc Yaiza, i ha col·laborat amb bandes com Som Caliu, Güen Dai o Clacksons.

Com a percussionista s'ha decantat pels ritmes flamencs i afrocubans, encara que també ha tocat ritmes més exòtics, com el títol *Emotion* d'Hiroshi Kobayashi.

Des de l'any 1993 resideix a Barcelona, on ha treballat en publicitat per a empreses com KGB y CIA, Imagina Barcelona, Factor Essencial, etc.

Des del punt de vista artístic ha exposat les seves obres a *Vinyetes i il·lustracions* (Figueres 1995), la primera exposició en la qual mostra l'obra com a il·lustrador i els seus còmics premiats, a la segona exposició *Des de la foscor de les ànimes* (Barcelona 1996) mostra uns treballs de puntillisme en tinta xinesa, amb combinacions d'acrílic, aquarel·la i aerògraf, on la temàtica tractada es troba en la frontera entre la vida i la mort.

És autor del conte editat en català *El somni blau* i en castellà *El sueño azul* (Barcelona: 2003), conté il·lustracions del mateix autor, que s'emmarquen dins la tècnica puntillista. És un relat curt en el qual s'explica la història d'un ratolí, en Sam, que es troba a les acaballes de la seva vida i emprèn un viatge per complir el seu somni: veure el mar. Les il·lustracions evocuen mons onírics i fantàstics. La història comunica la idea de l'esforç i està dirigida a tot tipus de públic.

Ha estat l'il·lustrador dels llibres: *Misteriosos regalos de la noche* (Barcelona: 2005), *El talismán que vino por el aire* (Alfaguara 2005), *Don Quijote de la Mancha* (Barcelona: 2005), *Contes Àrabs* (Barcelona: 2006), *Dràcula* (Barcelona: 2006), *En busca de las voces perdidas* (Barcelona: 2007), *Llibre de 3 d'Eso de Català* (Barcelona: 2007) *Filo entra en accion*, *El bosque de Piedra* i altres.

Amb l'obra *El bosc de la vida* (1991) va ser premiat en el Saló Internacional del Còmic i va resultar finalista de la revista *Zona 84* per l'obra *Rosa de sangre*.

ALIU NDAO, Binta

Esctora i traductora

És filla de l'escriptor i sociòleg senegalès, Cheik Aliou Ndao, defensor de la llengua nacional, el wòlof. Professionalment és traductora i està afincada a Roses des de 1999.

Ha traduït del senegalès al castellà l'obra del seu pare *L'exil d'Albouri* (1967), en la qual tracta sobre la colonització francesa al Senegal i la vida de la cort.

Ha publicat: *Mi retorno a las raíces* en el qual explica costums del seu país d'origen. El recull de poesia *Corazón y alma*. Segueix treballant en la problemàtica dels immigrants.

Ha escrit *Querido hermano mío*, un recull de poemes sobre la duresa de la immigració. També ha adaptat al teatre la seva novel·la *El trío infernal* en què intenta desmuntar alguns tòpics amb humor.

ALIU NOUVILAS, Joan

(Portbou, 8.III.1924 – Girona, 24.IX.1998)

Empresari

Fill d'Emili Aliu Maymí, natural de Girona, i de Maria Nouvilas Feliu, de Portbou. Es va casar amb Montserrat Agulló Soler, i el matrimoni va tenir, com a mínim, tres fills: Miquel, Joaquim i Carles.

Va estudiar enginyeria química a Terrassa i a Barcelona, i s'especialitzà en fibres sintètiques a Alemanya. Va entrar a la SAFA (Societat Anònima de Fibres Artificials), de Blanes (1947).

Juntament amb tres socis més va crear a Barcelona l'empresa Indústries Plàstiques Argentinas, essent la primera d'Espanya en fabricar metacrilat. L'article tenia aplicacions a rètols lluminosos, pantalles de televisor, ganivets, mànecs de paraigua i en objectes diversos. Aliu va traslladar el negoci a Girona (1976) i va néixer Gerundense de Plàsticos. A causa de la crisi del petroli va muntar una planta de reciclatge de restes de metacrilat (1974), l'empresa es va traslladar a Riudellots de la Selva.

ALMEDA ROIG, Joaquim*(La Selva de Mar, 1833 – 21.IX.1915)**Catedràtic de Dret romà*

Va estudiar la carrera de Dret a la Universitat de Barcelona. Jurista, home eminent per la seva cultura jurídica i competència del dret romà, fou catedràtic de dret romà, va impartir classes a la Facultat de Dret de la Universitat Lliure de Girona (1870-1874), degà del Col·legi d'advocats de Barcelona, president de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Barcelona; el seu discurs presidencial fou *Estado de Derecho catalán* (1908).

Casat amb Trinitat Martí Beya, no va tenir descendència. Estaven domiciliats a la plaça de Santa Anna de Barcelona, encara que mantenien la casa a la Selva de Mar, de la qual se n'en-carregava Gumersindo Ventós Sirvent.

És autor de *La costumbre como fuente de derecho* (1908), *Prontuario de legislación civil catalana* (Barcelona: 1899) i, en col·laboració amb Guillem A. Tell i Tomàs Fontova, el *Dictamen sobre si són o no redimibles els censos emfitèutics a Catalunya* (Barcelona: 1908) i *Dictámenes* (Barcelona: 1920).

ALÒS de MARTÍN, Luis Fernando de*(Madrid, 15.II.1839 – Barcelona, 27.XII.1904)**Advocat i productor d'electricitat,**Marquès de Dou, Senyor de Palau-surroca i**Baró de Boadella*

Fill de Luis Carlos de Alòs i López de Haro, militar, natural de Horcajo de Santiago, Conca, d'ascendència mallorquina, i de Concepció de Martín Magarola, baronessa de Balsareny, natural de Barcelona. Casat amb Gertrudis de Dou i de Moner

(2.V.1863), el matrimoni va tenir dotze fills: Francisco de Paula (1864) jesuïta; Joaquim Maria (1865), Maria de la Concepció (1867), que morí infant; Manuel Maria (1869) eclesiàstic

(assassinat el 13.XI.1936); Maria de las Mercedes (1870) que morí infant; José Maria (1873) eclesiàstic i escriptor (assassinat el 13.XI.1936); Maria Montserrat (1876), Luis Gonzaga Maria (1878) que morí infant; Ignacio Maria (1880) benedictí; Javier Maria (1881), Maria Pilar (1883) monja del Sagrat Cor, i Ramon Maria (1885).

Va estudiar al col·legi dels pares jesuïtes de Niça (1847-1848), i a causa de l'expulsió de la comunitat religiosa de França, va seguir estudis a Tortosa, i es llicencià en Dret civil, canònic i administratiu a la Universitat de Barcelona (1861).

Políticament era coneguda la seva afiliació carlista, i des del punt de vista religiós destacava per les profundes creences religioses i pel suport ofert a nombroses congregacions religioses.

Va formar part de nombroses societats històriques: va ser soci de la Reial Acadèmia de la Història, de l'Acadèmia Bibliogràfica de Lleida (1864), de l'Acadèmia de Santo Tomás de Aquino de Barcelona (1880), pertanyia també a l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Barcelona, del Col·legi d'Advocats de Barcelona (des de 1861), membre honorari del Conseil Héraldique de France (1897) i de la Société Archéologique del Tarn et Garonne. Membre del Consell de redacció d'*El Correo Catalán*.

En qualitat d'hisendat va formar part de l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre (IACSI), disposava de propietats a Barcelona, Ripoll, Terrades i l'Escala, entre molts altres municipis. Gràcies a la seva iniciativa, l'Escala va ser la primera població de la comarca en disposar de llum elèctrica, i la primera de la província en tenir tota la xarxa elèctrica a la vila. Propietari del molí fariner de Sant Vicenç, situat al terme de l'Escala, va rebre permís de l'ajuntament per a instal·lar-hi una central, així mateix se li va permetre l'exploració de l'enllumenat públic (inaugurat el 29.X.1895), i privat de la vila.

Va ser un gran col·leccionista destacant el monetari, la col·lecció de gravats, els segells i els goigs. Va deixar molts treballs inèdits sobre genealogia i heràldica, matèria en la qual n'havia estat un expert i havia aconsellat a institucions diverses. Va ser el continuador de la rehabilitació del castell de Palau-surroca al terme de Terrades, iniciada pel seu sogre, Joaquim Maria de Dou i de Siscart.

ALOY GONZÁLEZ, Ignasi d'
(Figueres, 1819? - 29.III.1885)
Empresari i hisendat

Fill de Pere Aloy, de Figueres, i de Joaquina González, de Blanes. Es va casar en segones núpcies amb Dolors Fages de Perramon, de Figueres (17.II.1873).

Regentava la Sociedad de Aguas Potables de Figueres. Va formar part de la junta directiva de la subdelegació figuerenca de l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre (IACSI), i en fou el recaptador.

Col·leccionista de monedes emporitanes i catalanes de l'edat mitjana i d'antiguitats. Va ser protector de nombroses institucions figuerenques dedicades a la cultura. Va ser membre de la Reial Acadèmia de la Història.

ALQUER, Ramon
(Castelló d'Empúries, s. XIII) *Cavaller*

Fill del cavaller Gisbert Alquer. Segons explica Ramon Muntaner en la seva *Crònica*, militava a la companyia de Roger de Flor, amb el qual entrà a Andrinòpolis. Assassinat el capítol i iniciada la persecució i la matança dels qui l'havien acompanyat (1305), es refugià en un campanar amb dos companys. Hi resistiren tots els atacs fins que Miquel, fill de l'emperador Andrònic II, els atorgà salconduit.

ALSINA HURTÓS, Joan
(Castelló d'Empúries, 28.IV.1942 -
Xile, 19.IX.1973) *Eclesiàstic*

Era fill d'una família dedicada a la pagesia. De petit despuntava entre els seus companys per la seva intel·ligència. Va ingressar al Seminari de Girona (1953), uns anys més tard es va traslladar al Seminario Hispanoamericano de Madrid (1961), per tal de rebre la formació

adient per anar a l'Amèrica Llatina. L'any 1965 va ser ordenat sacerdot a Castelló d'Empúries. Va ser nomenat vicari de Malgrat de Mar i, a principis de 1968, va anar a Xile. Va iniciar la seva tasca pastoral com a vicari cooperador de la parròquia del Puerto de San Antonio. Va treballar a l'Hospital, i allà va establir relacions amb el Movimiento Obrero de Acción Católica (MOAC).

L'any 1972 va visitar la seva família; quan va retornar va seguir amb les tasques a l'hospital San Juan de Dios de Santiago de Xile, llavors com a cap de personal, i les de sacerdot i consiliari de la MOAC.

Li va tocar viure uns moments de canvis polítics amb els quals ell s'identificà, s'implicà en el procés social, sindical i polític que va viure el país amb Allende com a president de la República. Estava a favor de la despossessió i el despenament, i creia que s'havia de predicar a les classes més pobres mitjançant el contacte i la convivència amb els treballadors. L'11 de setembre de 1973 va tenir lloc el cop d'estat. Al cap de pocs dies va ser detingut i assassinat.

ALSINA PUJOL, Lluís
(Sant Genís de Palafolls, el Maresme, 1869? -
l'Escala, 3.XI.1940) *Mestre i polític*

Fill de Josep Alsina i Josefa Pujol, pagesos, es va casar en segones núpcies amb Ramona Bertran Bigas, d'Ullà, i el matrimoni va tenir quatre fills.

Va estudiar magisteri i va exercir a diversos llocs: a Figueres, Juncosa, Ullà, Bellcaire, Rabós d'Empordà i tenia opció a ser pedagog de les escoles del Patronat Escolar de Barcelona, però va preferir l'escola rural. Des de l'any 1902 fins a la seva jubilació, el 1939, va dirigir l'escola pública de nens de l'Escala, situada al costat de l'ajuntament. Va introduir millores com l'ampliació dels estudis amb l'especialitat agrícola.

Va ser alcalde de l'Escala durant la Dictadura de Primo de Rivera (1926-1930). Amb la intenció de construir les noves escoles al Pedró, va permutar aquests terrenys per altres més allunyats, transacció que va suposar una de les millores més importants de les realitzades pel consistori. Però, no va ser fins al 1936 quan s'inauguraren les escoles públiques.

La Junta Local d'Ensenyament li va reconèixer la seva tasca amb diversos vots de gràcies (1905, 1906, 1909, 1910, 1914, 1915 i 1922).

ALSINA TARRÉS, Miquel

(Castelló d'Empúries, 6.V.1968)

Musicòleg i professor

Fill de Miquel Alsina Hurtós i de Carme Tarrés Cusí, ambdós de Castelló d'Empúries. Ha estudiat música a l'Escola Municipal de Música de Castelló i a l'escola de música La Flauta Màgica de Figueres, on també ha impartit classes.

Va seguir la seva formació al Conservatori de Música de Badalona i es va llicenciar en musicologia (Universitat Autònoma de Barcelona, 1995). Va preparar la seva tesina sobre el compositor i pedagog barceloní Cristòfor Taltabull, publicada per la Biblioteca de Catalunya el 2005. La seva tesi doctoral, *El Cercle de Manuel de Falla de Barcelona (1947-1957: L'obra musical i el seu context)* (UAB, 2003), recull la tasca desenvolupada per un conjunt de compositors a l'Institut Francès de Barcelona.

Es dedica principalment a la investigació, l'educació i la gestió musical. Ha estat professor de música a l'IES Cendrassos de Figueres i a l'IES Pla de l'Estany de Banyoles. És professor associat a la Facultat d'Educació i Psicologia de la UdG, on imparteix les assignatures d'Història de la Música, Expressió artística i Agrupacions musicals. Des del 2003 és president de Joventuts Musicals de Figueres.

En els comicis municipals de 2007, ha estat el cap de llista de l'agrupació d'electors Unitat per Palau, a Palau-saverdera, localitat on resideix des de 1999 amb la seva esposa Cristina i els seus fills.

Ha publicat articles sobre educació musical, didàctica i creativitat a revistes especialitzades com *Aula de innovación educativa*, *Revista de musicología* o a *Música y educación*. Ha realitzat estades de recerca a Anglaterra, entre les que

destaca el període com a *Visiting Scholar* a la Faculty of Education i *Visiting Fellow* al Clare College de la Universitat de Cambridge (2006).

La seva tesi doctoral ha guanyat el XVIII Premi d'Investigació Musical Emili Pujol, convocat per l'Institut d'Estudis Il·lerdencs de la Diputació de Lleida (2005), raó per la qual ha estat publicada durant el 2007.

ÁLVAREZ de CASTRO LÓPEZ, Mariano

(Granada, 8.IX.1749 – Figueres, 21.I.1810) Militar

Fill de Francisco Álvarez González de Castro i d'Apolonia López Aparicio, la seva família descendeix de Burgo de Osma (Sòria), on va passar bona part de la infantesa i adolescència.

El 1768 va ingressar com a cadet a las Reales Guardias de Infantería Española, un cos d'elit de l'exèrcit reservat als fills de famílies nobles, i l'any 1772 va ocupar una de les places reservades per als cadets a l'Acadèmia de Matemàtiques de Barcelona, on va cursar estudis durant tres anys.

La seva primera campanya militar la va desenvolupar al Campo de San Roque, participant en el setge de Gibraltar (1779-1784). El 1779 fou investit a Sevilla Caballero de la Orden de Santiago i, el 1783, en ser ascendit a capità, va exercir a Madrid com a professor de matemàtiques a l'Acadèmia que va fundar el duc d'Osuna.

Posteriorment, va lluitar en la Guerra Gran (1793-95) a les ordres del general Ricardos, i va participar en nombroses accions a Masdén, Elna, Rivesaltes, Trullàs i Cotlliure, on va resultar ferit a la batalla de Pla del Rei. També ho va fer a la Guerra de las Naranjas (1801), contra Portugal.

Durant la Guerra del Francès, va ser governador del castell de Montjuïc a Barcelona (1808). Va ser nomenat cap de l'avantguarda de l'Exèrcit de Catalunya i tropes de l'Empordà pel capità general de Catalunya, el marquès de Palacio, i va intervenir en diverses accions contra els francesos a la conca del Fluvià i a l'Empordà per socórrer Roses.

Essent a Girona va rebre el nomenament de Mariscal de Camp (24.V.1809).

Va ser el responsable de la defensa de Girona fent front a les tropes napoleòniques, que assetjaren la ciutat des del 8 de maig de 1809 fins al 10 de desembre del mateix any. El greu estat de salut del governador l'obliga a deixar el comandament i, la Junta Militar, veient l'estat d'indefensió de la plaça, decideix capitular i lliurar-se als francesos. Álvarez de Castro va caure presoner i, en un primer moment, traslladat a França arribant fins a Narbona, per seguidament ser retornat a Espanya i empresonat al castell de Sant Ferran on moria al cap de dos dies de l'arribada. S'escampà la llegenda popular que havia estat enverinat. Les seves despulles resten a la capella de Sant Narcís de la Col·legiata de Sant Feliu, de Girona.

Álvarez de Castro va ser objecte de grans honors pòstums com el que se li reté amb el decret del Consejo de Regencia en virtut del qual s'erigí un monument a la plaça de la Independència de Girona, o el del rei Alfons XIII que va manar aixecar un petit obelisc a l'entrada del castell de Sant Ferran, on també s'instal·laren làpides commemoratives. L'any 1877 el consistori figuerenc va decidir dedicar-li un dels carrers de la ciutat. El col·lectiu militar de Sant Climent Sescibes fa anys commemora el seu traspass i està previst que l'any 2010 tingui lloc una exposició.

Amb els anys ha aparegut bibliografia desmitificadora de l'heroi, i contrària envers la seva defensa aferrissada de Girona que ha estat qualificada d'"obstinació en perllongar l'agonia". Alguns historiadors partidaris d'aquesta tendència han estat els empordanesos Carles Rahola[↑] o Lluís M. de Puig[↑].

ÁLVAREZ LOSADA, Manel

(*Sant Feliu de Codines, el Vallès Oriental, 6.VIII.1945*) Artista i escultor

Fill de Ramón Álvarez Pérez, funcionari, i de Celia Losada Diéguez, ambdós naturals de Manzaneda (Orense). Aquest escultor, de renom internacional, ha viscut en diferents llocs: a França, al Brasil, als Estats Units, a Carrara (Itàlia). Des del 2005, s'ha instal·lat a Saus, on ha obert el seu taller-estudi, el qual disposa d'espai suficient per exposar la seva obra escultòrica a l'aire lliure.

Va assistir a les Escoles Professionals dels Salesians de Sarrià, per estudiar modelatge i taller d'escultura (1963). Va introduir-se en el món de la talla de fusta per a l'ornamentació del moble i, influït per l'escultor Puigdo-

llers, va decantar-se per l'escultura. Es va iniciar en aquest art emprant diferents materials com fusta, metall i pedra. Amb els anys, ha modificat els formats, darrerament la seva obra respon a formats gegantins. Ha combinat l'escultura amb altres disciplines artístiques com el disseny.

Ha estat guardonat amb diversos premis i beques, com el Premio de la Bienal del Deporte en Bellas Artes (1974). L'estada a Carrara, gràcies a la beca de la Fondazione Pagani de Milà (1975), li permet establir contacte amb un nou material, el marbre, i a partir d'aquest moment experimenta una gran evolució. Amb els anys, hi haurà un altre factor que incidirà en la seva obra, la visita d'una exposició d'art africà, al Metropolitan de Nova York (1995).

Les seves primeres exposicions varen tenir lloc a Vic (1970) i Olot (1971); ha exposat en diferents països europeus com Itàlia, Bèlgica, Suïssa, França i Alemanya; i també al Brasil i als Estats Units. L'any 1976 va crear el primer monument públic al Prat del Llobregat (Barcelona), i la seva obra va tenir gran repercussió a la Biennial de Venècia (2003).

La seva obra es troba als principals museus de tot el món i en fundacions privades, i escultures amb els noms *Dóndolo* (1994), *Eolo*, *Hermano* (1997), *Puerta Mítica* o *A Lluís Companys* (2001), es poden veure en diferents espais públics.

Actualment està treballant en el que ha estat un dels principals encàrrecs, a càrrec del Govern de Panamà, per a la realització del monument que identifiqui el Canal i que serà una al·legoria dels fars i del tràfic comercial. L'autor ha plantejat l'obra com una escultura de més de 50 metres d'alçària, a la base uns contenidors de gran volum representen el rol comercial del canal; la resta representa un far de forma troncocònica travessat en sentit

vertical per dos grans vidres, a manera d'esquerda, que representa la construcció del Canal. A l'interior del monument està prevista la ubicació de despatxos així com la instal·lació del Museu del Canal. S'ha dit que aquesta obra suposarà el reconeixement definitiu del biografiat a escala mundial.

ÁLVAREZ RIBERA, Josep M.

(Palamós, Baix Empordà, 25.III.1907 – Figueres, 19.IX.1991) Professor

Va viure la seva infantesa a Palamós, allà va anar al col·legi dels "Hermanos" de La Salle i, després, es va traslladar a La Salle de Barcelona i va cursar el batxillerat a l'Escola de la Generalitat republicana. Es va llicenciar en ciències naturals per la universitat de Barcelona.

Un dels seus primers destins va ser l'Institut de Sant Feliu de Guíxols (1933), del qual en va ser fundador i director. Allà esdevé col·laborador del setmanari local. Els seus escrits reivindiquen millores culturals, es mostra partidari de la creació de museus i biblioteques, amb la intenció de fomentar l'educació en les classes més senzilles, tasca en la qual ell mateix hi va participar amb l'ensenyament de botànica al mateix institut. Deprés de la guerra civil es va incorporar a l'Institut de Figueres on, a més d'ensenyar l'assignatura de ciències naturals, va exercir el càrrec de secretari (fins l'any 1977).

En memòria seva l'Institut Ramon Muntaner convoca els Premis de Ciències Naturals Josep Maria Álvarez.

ALZAMORA GRAS, Alfonso

(Barcelona, 4.VIII.1951) Pintor i escultor

Fill d'Alfonso Alzamora Albéniz, de Palma de Mallorca, i de Victoria Gras Artero, de Barcelona. Als anys setanta va voler sortir de la capital per residir en un lloc més tranquil, i després d'estar al Berguedà i la Garrotxa va descobrir el municipi de l'Alt Empordà on resideix des de 1979, Ordís.

La seva formació en el disseny gràfic influeix en la seva obra, i reconeix haver passat per l'etapa constructivista i expressionista; en els darrers temps s'ha deixat captivar per una de les icones emblemàtiques de Velázquez: la meni-

na. Ha popularitzat tant la imatge, que es parla d'ell com el pintor de les menines.

Ha treballat altres sèries com *Dameros*, *Suite Nicea* i *Bastidores irregulars*. Escultures públiques *Porta d'Ordís*, (Ordís, 1994), *Suite Albéniz (Piano Suite II)* (Camprodon, 1997), *Gimnasta* pel Consejo Superior de Deportes (Madrid, 1998), *Porta d'Ordís II*, (Barcelona, 2003), *La Casa del Poeta* (Salou, 2006).

Ha exposat individualment a Galeria K (Barcelona, 1977, 1978, 1979), Galeria Heidi Brunner (Borrassà, 1984), Galeria Senda (Barcelona, 1992, 1993), Pensoy & Lang Gallery (New York, 1993), Galeria Sena (París, 1994), Pensoy & Lang Gallery (Miami, 1994), Galeria Nota Bene (Cadaqués, 1994, 1996, 1999), Galerie un der Alten Schule (Burgfelden-Albstadt, Alemanya, 1999), Schlossgalerie Mondsee (Mondsee, Àustria, 2000), Galeria Alba Cabrera (València, 1997, 2000, 2002, 2004, 2006), Galeria Mediterrànea (Palma de Mallorca, 2001), Galeria Trece (Ventalló, 2002), Galeria Kashaya Hildebrand (Ginebra, Suïssa, 2003).

I, des de l'any 1978, en nombroses exposicions col·lectives. La seva obra es troba en diverses fundacions privades i públiques, i museus.

AMAT ANGELET, Ramon

(Peralada, 22.VI.1894 – 1.I.1975) Botiguer

Fill de Pere Amat Ros, flequer, i de Rosa Angelet Vilaseca, ambdós de Peralada. Era propietari d'una botiga de queviures, amb fleca, fundada l'any 1805 i estanc des de 1924.

Als anys 30, Ramon Amat es convertí en l'editor d'unes vistes de Peralada en format de

targeta postal, de les quals es desconeix qui en va ser el fotògraf.

AMAT CAPMANY, Josep

(Figueres?, 1846? – Figueres, 1.VII.1896)

Advocat i escriptor

Fill de Pere Amat i de Dolors Capmany, ambdós de Peralada. Es va casar amb Ignàsia Rutllan, de Figueres, i en el moment del traspàs tenia tres fills: Pere, Antoni i Margarita.

Va estudiar a l'Institut de Figueres on va ser distingit amb el Premi Extraordinari en Geometria i Trigonometria, va assolir el títol de Batxiller en Arts (1866). Va estudiar lleis i va obrir despatx a Figueres. Republicà federal, va formar part de la Junta Revolucionària de Figueres (1868). Va col·laborar en diversos rotatius figuerencs com *El Ampurdanés*. Va participar en diverses activitats de la vida associativa figuerenca, essent president del Casino Menestral (1888-1897), i de la Societat Coral Erato (1894).

Va escriure: *A punt de caure* (estrenada al Teatre Principal de Figueres el 1877), *¡Todavía!* Comèdia en tres actes estrenada l'any 1877, *Andrea* drama (1879), *Ferma d'espoli forçada*. Drama trágich en tres actes y en prosa (Barcelona: 1892), que va ser estrenada a Figueres i Girona el 1892; *Per el que porti més pressa: joguina en un acte y en prosa* (Girona: 1894), *Llas que no lliga*. Drama en tres actes y en prosa (Girona: 1895), *Fantaseando, ¡No verte!* (Barcelona: c. 1900), amb música d'Albert Cotó i poesia de Josep Amat.

AMETLLA COLL, Claudi

(Sarreal, Conca de Barberà, 22.V.1883 – Barcelona, 8.X.1968) Polític i periodista

Fill de Josep Ametlla Camell, i d'Antònia Coll Moncussí [sic], ambdós de Sarreal. Casat amb una pubilla de Castelló d'Empúries, Maria del Carme Peris Mas de Xexàs, va anar a residir a la pairal castellanina.

Pertanyent a una família pagesa, en no ser l'hereu va poder estudiar magisteri a Tarragona, que va exercir a Barcelona i Tarragona. Allà va conèixer Antoni Rovira i Virgili que l'encaminà

cap al periodisme. Es va establir a Barcelona i va esdevenir secretari de l'Escola Superior d'Agricultura de la Mancomunitat. Va col·laborar amb el diari catalanista i republicà *El Poble Català*, posteriorment amb *El Diluvio*. Va ser corresponsal de la revista *Ibèria* (1915-1918), durant la Primera Guerra Mundial. Va estar en contacte amb professionals de l'agència de notícies Havas i, en tornar, en va esdevenir corresponsal. Posteriorment va crear una agència pròpia que anomenarà Fabra, la qual durant la guerra civil va ser col·lectivitzada i en època franquista va esdevenir l'Agència EFE.

Després de proclamar-se la República, va militar a Acció Catalana Republicana i escrivia a *La Publicitat* (Barcelona). Després es va afiliar a Esquerra Republicana de Catalunya.

Va establir molt bones relacions amb els polítics figuerencs Marià Pujolà i Josep Puig Pujades, i amb l'hisendat Carles Jordà, el qual tenia molt bones relacions amb Nicolau d'Olwer, ministre republicà, i aquest el va promoure per a governador de Girona (1931-1932), càrrec del qual va dimitir. Posteriorment en va ser de Barcelona (1933), com en el cas anterior, va dimitir, i també fou diputat al Congrés de Madrid pel Front d'Esquerres (1936).

Es va haver d'exiliar en dues ocasions a França; allà va ser un dels membres fundadors de la revista *Quaderns polítics, econòmics i socials* (1945-1947). L'any 1948 va retornar i va crear el Comitè Ametlla, el qual va esdevenir un focus de la lluita antifranquista.

Reconegut com a escriptor memorialista, va escriure l'obra, publicada, en part, pòstumament: *Memòries polítiques: 1890-1917* (Barcelona: 1963), *Memòries polítiques: 1918-1936* (Barcelona: 1979), *Memòries polítiques: 1936-1940* (Barcelona: 1983) amb pròleg d'Heribert Barrera; *Catalunya paradís perdut: (la guerra civil i la revolució anarco-comunista)* (Barcelona: 1984), amb

pròleg de Jordi Pujol, i *Des de l'exili: els primers anys del franquisme* (Barcelona?: 1986).

Va ser Oficial de la Legió d'Honor Francesa per les seves accions durant la Primera Guerra Mundial.

AMETLLA PERIS, Josep M.

(Barcelona, 22.VI.1918 - Figueres, 6.XI.1999)
Advocat i polític

Fill del periodista i polític, Claudi Ametlla Coll, i de Maria del Carme Peris Mas de Xexàs. Va estudiar Dret a la Universitat Autònoma. Casat amb Estrella Rivas Franco va tenir tres fills: Jordi, Josep Maria i Montserrat.

Va anar voluntari en una bateria antiaèria per defensar la República, i no va poder acabar els estudis. Es va exiliar a França i, a París, va seguir cursos de pintura; quan la invasió alemanya, es va traslladar a Mèxic, on va treballar en diferents oficis. Juntament amb altres catalans va fundar la revista setmanal i gratuïta *Quaderns de l'exili* (Coyoacan, 1943-1947; reeditats a Barcelona el 1994), i s'encarregà també de la maquetació i de les il·lustracions. Va tornar a Espanya (1948) per residir a la casa pairal de Castelló d'Empúries (1950), moment en què es va decidir a acabar la carrera de dret i, posteriorment, va obrir despatx a Figueres. Va ser fundador i president d'Òmnium Cultural. Va col·laborar amb els mitjans de comunicació *9 Països* (en el qual també hi havia col·laborat amb la realització de dibuixos), *Hora Nova* i *Punt Diari*. Fou el primer alcalde de Figueres elegit democràticament el 3 d'abril de 1979, en representació del PSC-PSOE i va haver de dimitir el 4 de juliol del mateix any per divergències amb el seu partit, la qual cosa comportà que s'apartés de la política.

La seva obra artística es va trobar representada a l'exposició col·lectiva *Nou artistes* (Figueres: 1992). El 1997 el Museu de l'Empordà va exposar una antològica dels cinquanta anys de la seva obra pictòrica recollida en el catàleg *Josep*

Maria Ametlla: 50 anys de pintura (Figueres: 1996), amb textos de Josep M. Vallès.

AMETLLA RIVAS, Jordi

(Mèxic, 29.III.1943)

Advocat, escultor i col·leccionista

Fill de Josep M. Ametlla i Estrella Rivas va cursar els estudis primaris a Castelló d'Empúries. La seva vida ve marcada pels canvis de residència dels seus progenitors i per la malaltia que l'assetja a l'edat de sis anys. Va

nèixer quan els seus pares estaven exiliats i va romandre al país fins l'any 1948. Després de viure a Barcelona, es traslladen a la casa pairal de Castelló d'Empúries (1950). Cursa estudis a la vila comtal i s'examina per lliure a Figueres. Estudia la carrera de Dret a la Universitat de Barcelona (Barcelona, 1968). Allà conviu amb el seu avi i viu l'ambient polític de la capital, participa en la fundació de SDEUB (Sindicat d'Estudiants de la Universitat de Barcelona).

Esdevé inspector de Transportes Terrestres (1976-1993), que depèn del Ministerio de Obras Públicas y Transportes, a la duana de la Jonquera lloc on treballa fins a desaparèixer les fronteres.

Interessat per la cultura i la música assisteix habitualment a les manifestacions culturals. Col·leccionista de còmics, assisteix a trobades i ha dissertat en diverses ocasions sobre el tema.

Compagina la feina amb les activitats polítiques. L'any 1984 s'implica en la vida municipal castellanina, sota les sigles del PSC, i esdevé primer tinent d'alcalde i regidor de serveis, amb Esteve Ripoll d'alcalde.

L'any 1994 s'inicia en l'escultura, segueix lliçons amb Josep M. Simón, i treballa el guix, el bronze, l'alabastre, on predomina la iconografia femenina en principi de petit format, però que en adquirir major domini opta per mides monumentals.

La primera exposició té lloc a Can Canet (Castelló, 1994), segueix el Casino Menestral (Figueres,

1999); l'any 2001 realitza la primera obra de grans dimensions d'escaiola *La Massissa*, per a l'exposició de la Sala Municipal de Castelló; per encàrrec de l'Ajuntament de Castelló realitza el monument al poeta Fages de Climent (Empuriabrava, 2003).

AMETLLA RIVAS, Josep M.

(Perpinyà, el Rosselló, 5.III.1948)

Mariner mercant i pintor

Fill de Josep Maria Ametlla i d'Estrella Rivas. Cursa estudis primaris a Castelló d'Empúries, secundaris a l'Institut i als germans de La Salle, de Figueres. Es llicencia en Ciències Nàutiques a l'Escola Superior de Nàutica de Bar-

celona (1971). Comença a treballar com oficial de la Marina Mercant d'Electrònica i Comunicacions a la Compañía Ybarra i viatja a l'Amèrica del Sud: Argentina, Brasil, Uruguai, Terra de Foc i, posteriorment, treballa per a la Compañía Transmediterrànea i s'embarca cap a Guinea Equatorial, Canàries i diferents ports de la península Ibèrica i Balears. L'any 1978, decideix quedar-se a la ciutat comtal i treballa en les comunicacions per a l'aproximació de vaixells, amb els pràctics del port de Barcelona.

Es llicencia en Belles Arts, a la Facultat de Belles Arts de Barcelona (1980), és alumne i col·laborador de l'escultor Joan Rebull. Inicia una nova etapa en la qual es dedica a les belles arts i a la pintura des de la pràctica i des de la pedagogia. Esdevé professor del Centre Internacional d'Estudis Artístics de Barcelona (INTERART), i de l'Escola d'Arts Aplicades de Terrassa. Actualment és professor de pintura de l'Escola d'Arts i Oficis de la Diputació de Barcelona.

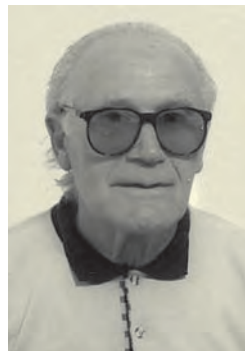
Pintor de gèneres clàssics, com figura, paisatge i bodegó, la seva obra es nodreix de referents del món exterior, que analitza i sintetitza, treballant-los per sèries, que comença en paper i acaba en tela, l'obra definitiva. Molt vinculat al mar, a la

seva terra empordanesa i al record poètic dels avantpassats indiketes, Ametlla comparteix el seu treball entre els tallers de Castelló d'Empúries i Barcelona. Tant el contingut com el color de la seva obra tenen relació amb les diferents èpoques de l'any: a l'hivern la iconografia representada respon a interiors o figures, a l'estiu domina el paisatge i la paleta de color s'aclareix. Sempre entregat a la tècnica, estableix amb ella un diàleg de repte per arribar a dominar la matèria.

Ha participat en nombroses exposicions individuals i col·lectives, d'entre les quals cal ressenyar: l'exposició de pintura i escultura a la Sala Municipal de l'Ajuntament (Castelló d'Empúries, 1979, 2006), Galeria Ramon Sardà (Barcelona, 1983), Museu de l'Empordà (Figueres, 1992), Galeria Marc 3 (Barcelona, 1997, 1998, 1999, 2000, 2004), Antic Convent de Sant Agustí (Castelló d'Empúries, 1998), La Place (Amsterdam, 2001, 2002), Sala Dussmann "Das kulturkaufhaus" (Berlín, Alemanya, 2001, 2002), Art i Gastronomia (Sant Feliu de Guíxols, 2004), Art i Gastronomia-Any Dalí (Figueres, 2005).

AMIEL MONCANUT, Martí

(Figueres, 19.II.1936) Relotger i col·leccionista

Fill de Josep Amiel Amorós, rellotger, natural de Figueres, i de Concepció Moncanut Pujolar, de Cabanelles. Segueix la tradició familiar i s'inicia en l'ofici de rellotger, primer en el carrer de Sant Pau, i, amb els anys, regenta una rellotgeria-

joieria a la Rambla de Figueres (des de 1943).

A l'edat de vint anys va començar a col·leccionar rellotges i avui els té exposats en una casa que es troba a la Pujada del Castell, a pocs metres del Museu Dalí. Amiel ha proposat a l'ajuntament convertir la col·lecció en el Museu del Rellotge. Martí Amiel, col·leccionista nat, també ha esmerçat esforços en altres peces artístiques com escultures romàniques o en documentació diversa. Actualment (2007), està treballant en el

projecte per a la preparació d'un Museu de la Ceràmica al poble de Vilarig, el qual disposarà de morters, càntris i porrons.

Una altra de les seves aficions és el *trekking*, que ha practicat en diferents punts de la geografia universal: Mongòlia, Perú, Bolívia, Xile, l'Argentina, Tibet, Nepal, l'Anapurna, l'Everest, entre altres.

AMIEVA BRENES, Àngel

(Figueres, 21.IX.1968)

Esportista, actor i director teatral

Fill d'Àngel Amieva Ardines, pintor, natural de Sevilla, i d'Àngeles Brenes López, també de Sevilla.

Ha estat Campió Mundial d'Arts Marcials (Kuala Lumpur, Malàsia 1990).

Sotscampió Mundial de Kung Fu (Pequín, Xina, 1991), per dues vegades Campió d'Europa (Barcelona 1987-Estocolm 1989), cinc vegades Campió d'Espanya (1987-1991), i cinc vegades Campió de Catalunya (1987-1991).

A part de la pràctica esportiva, s'ha especialitzat en interpretació en arts marcials. Va cursar estudis als Estudis Nancy Tuñón, de Barcelona; s'ha format també a l'Escola de Lluita Escènica de Pequín, amb Zeng Yujiu, i a l'École de Lutte Chinoise de París, amb Yuan Zumou.

Ha après esgrima teatral amb Ricard Pous, de l'Institut del Teatre de Barcelona, amb Richard Ryan de la British Academy of Stage & Screen Combat de Londres, amb Sandro Rasegotti del Circolo della Spada de Milà, amb Xavier Iglesias, Imre Dobos i Endre Kovats (FCE), entre altres.

És director de Lluita Escènica i Coreògraf d'escenes i espectacles d'acció pel teatre, el cinema i la televisió. Ha estat el director dels espectacles *Batman Begins* i *Police Academy* a Warner Bros Park Madrid. Durant cinc anys, va ser el director dels espectacles d'especialistes *Templo del Fuego* i *Ford Frenzee* de la Universal Studios Port Aventura.

Actualment dirigeix la productora Capa i Espasa, especialitzada en espectacles d'acció i humor.

Entre els seus treballs com autor, director i actor destaquen: *Clak!* (espectacle guardonat amb 5 estrelles en el Festival d'Edimburg, 2005), *El Talismán de Oketek* (2002). Com actor ha participat a la gira internacional de la cia. Yllana amb l'espectacle 666. Recentment, ha col·laborat com a director de Lluita Escènica amb Calixto Bieito al *Rey Lear*; amb Josep Galindo a *Celebración*, i amb la companyia de dansa Sol Picó.

Ha estat actor de repartiment en sèries de televisió, com *Ventdelplà*, *Majoria absoluta* o *Setze dobles*.

AMIR VILA, Maria Gràcia

(Calonge, Baix Empordà, 1843 – s. XX) *Mestra*

Va estudiar magisteri, va aprovar les oposicions i va exercir a l'Escola (1864-1911), on va dirigir l'escola pública elemental de nenes, situada primer al carrer de la Torre i, després, al carrer Major, amb una mitjana anual d'un centenar d'alumnes.

Es va casar amb Gregori Vicens Manegat, secretari de l'ajuntament i el matrimoni va tenir una filla, Adelaida, la qual també va estudiar magisteri, encara que no va exercir.

Ha passat a la història per ser la primera mestra amb titulació que va tenir la vila escalença i per la seva perllongada tasca docent.

AMORÓS MASSANET, Antoni

(Vila-sacra, 12.III.1909 – 26.IX.1999) *Enginyer*

Fill de Joan Amorós Massanet, pagès, i de Rosa Massanet Salleras, ambdós de Vila-sacra. Es va casar amb Dolors Pla Gibernau, de Barcelona, i varen tenir sis fills.

Va estudiar Enginyeria Industrial a l'Escola Tècnica Superior d'Enginyers Industrials de Barcelona (es graduà l'any 1933). Fou diplomata en Enginyeria Sanitària per part de la mateixa Escola en uns

cursos organitzats per la Generalitat de Catalunya de l'època de la Segona República.

Ha ocupat diversos càrrecs de responsabilitat a la Maquinista Terrestre y Marítima. Va ser un dels caps de l'Oficina Tècnica, cap de Normalització, Control i Estadística, director de l'Escola d'Aprenents, director de Planificació i director de Recursos Humans, entre d'altres.

Va anar als Estats Units per a la compra i posada en marxa de la maquinària del nou taller de Forja de la Maquinista Terrestre y Marítima (1947).

Va ser director de l'Escola de Formació Professional Juan de la Cierva de l'Ajuntament de Barcelona.

Durant l'època difícil del franquisme, contribuï a la promoció de la cultura catalana, col·laborant en diverses tasques, coordinades per Joan Triadú. A part de les qüestions professionals, la seva afició pels mots encreuats el va portar a ser un dels col·laboradors d'aquesta secció al diari *Avui* (Barcelona).

Ha publicat nombrosos articles tècnics a revistes i diaris, en els quals hi queda palès el seu treball de promoció de l'ensenyament professional. Ha dut a terme diverses traduccions de llibres tècnics i opuscles comercials.

Ha traduït i adaptat el *Manual de ingeniería* (Barcelona: 1966), publicat sota la direcció de John H. Perry i Robert H. Perry. Ha dirigit l'equip traductor de *Libro auxiliar del técnico mecánico* (Barcelona: 1968), de W. Ferdinand Klingelnberg; ha traduït *Elementos de la mecánica aplicada* (Barcelona: 1971) de C.B. Smith. Ha estat el traductor i adaptador de: *Nuevo Manual del taller mecánico: Basado en las últimas ediciones del Manual del taller mecánico* de Fred H. Colvin i Frank A. Stanley (Barcelona: 1966), de *Teoría del taller: Tratado teórico-práctico del taller mecánico* (Barcelona: 1958; id: 1962; id: 1966; id: 1971), *Tratado teórico-práctico de elementos de máquinas: Cálculo, diseño y construcción* (Barcelona: 1973; id.: 1967) de G. Nieman.

Va ser l'encarregat de la revisió de les edicions: *Mediciones en ingeniería* (Barcelona: 1976), *Moldes para inyección de plásticos* (Barcelona: 1980).

Així mateix, és autor del llibre *Las tolerancias en la construcción de máquinas* (Barcelona:

1955). Aquest llibre va ser el fruit de la seva llarga experiència en matèria de normalització, control i estadística i de la seva estada als Estats Units, i va ser un referent per a les oficines tècniques i els tallers d'empreses manufactures de tota mena, en especial les del ram metal·lúrgic.

AMORÓS PERICH, Òscar

(Sabadell, Vallès Occidental, 23.II.1967)

Fotògraf

Resideix a Cadaqués des de l'any 2000. Té dos fills, Isil (2004) i Teo (2006), nascuts a Cadaqués.

Ha realitzat estudis de delineació, dibuix tècnic i disseny industrial a l'Escola d'Arts Aplicades i Oficis Artístics de Llotja (EAAOA, Ciutat

de Balaguer, Barcelona, 1996).

La seva gran afició és la fotografia en la qual es defineix com a *deconstructor*, procés en el qual arriba després de qüestionar-se cada projecte. És partidari de la *deconstrucció* en sentit filosòfic, segons el qual un objecte, teòricament lleig i anònim, pot esdevenir la imatge més bella i una obra d'art. Deconstrueix el concepte de l'objecte a fotografiar i trenca esquemes, però sense ferir la sensibilitat de l'espectador, i intenta aconseguir imatges belles.

Un dels objectius del seu treball és despertar la consciència ecològica subconscient oblidada per la major part de la gent, criticar el que està establert i deconstruir-ho en petits detalls estètics, provocatius i bonics. Les seves fotografies tenen la intenció de fer pensar l'espectador, i fer veure que la bellesa es pot trobar a qualsevol objecte.

Ha estat fotògraf col·laborador d'exposicions i catàlegs *Salvador Dalí-La Gare de Perpignan*, al Museu Ludwig (Köln, Alemanya, 2006), *Atmosfera Dalí* (Cadaqués, 2004), col·laborador del programa d'actes del *Centenari Dalí 2004* o *Dalí Film* (Tate Gallery, 2007).

Ha participat en exposicions fotogràfiques col·lectives *El Surrealisme quotidià* (Cadaqués, 2004) o *El Quijote i la justícia* (Col·legi d'Advocats, Figueres, 2005). I individuals, d'entre les que destaquen: *Fotografia Contemporànea* Sala d'Exposicions de la Societat Recreativa L'Amistat (Cadaqués, 2003), *En el fons del mar* (Cadaqués, 2006), *La Fura dels Blaus* (Cadaqués, 2006), *Amorós 3 exposicions 3* (Cadaqués, 2007), *Coloring Landscapes* a la Stripes Gallery (Denver Colorado, Estats Units, 2008), en el marc del Denver Month of Photography.

L'any 1992 va obtenir el segon Premi Cambra de Comerç del Vallès Occidental i Vallès Oriental Secció *Constructiva*, projecte final de carrera. L'any 2007 ha estat guardonat amb el primer Premi secció *Fine Art-Abstract* al Concurs Internacional de fotografia IPA-2007 International Photography Awards en el Lincoln Center of Performing Arts (Manhattan, Nova York), per la sèrie de fotos *Blue Sea*, i quatre mencions honorífiques per les sèries *New York a Cadaqués* i *Art Deconstructiu* a Los Angeles (Califòrnia, Estats Units).

AMORÓS PLA, Joan

(Vila-sacra, 29.III.1938) Enginyer

Fill d'Antoni Amorós i Massanet, enginyer, natural de Vila-sacra, i de Dolors Pla. Està casat amb Concepció Molinas i Mallol i el matrimoni ha tingut quatre fills.

Realitzà una part dels estudis elementals al poble nadiu. Va cursar els estudis superiors a l'Escola Tècnica Superior d'Enginyers Industrials de Barcelona (es graduà l'any 1963), i posteriorment va assolir el títol de Doctor Enginyer Industrial (Barcelona, 1970), amb la tesi "Disseny d'un motor elèctric d'inducció trifàsica amb fre electromagnètic acoblat".

Ha format part del Consell Social de la Universitat Politècnica de Catalunya, ha estat membre de les Edicions de la Universitat Politècnica de

Catalunya, i del Consell de Redacció de la Revista *Qualitat* (Barcelona), del CIDEM.

Ha estat membre actiu de diversos moviments culturals, va ser Membre fundador del diari *Avui* i va formar part del Consell d'Administració de Premsa Catalana, S.A. Fou fundador i president del Cercle d'Agermanament Occitano Català (CAOC). És fundador i president de les entitats: Fundació Occitano-catalana, Acció Escolar del Congrés de Cultura Catalana i de l'Associació Conèixer Catalunya. Ha estat director Executiu General de l'Eurocongrés 2000 (Congrés de congressos que es va dur a terme durant el període 2001-2004), sobre diversos àmbits culturals, científics i socioeconòmics de l'Euroespai Occitano-Català.

Ha format part de diverses associacions de caire professional, com l'Associació/Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya, del qual és membre de la Junta Directiva i president de la Comissió de Gestió Empresarial.

Professionalment ha estat vinculat a nombroses empreses públiques i privades algunes relacionades als transports ferroviaris, altres als transports per carretera. En la seva trajectòria professional cal destacar els següents càrrecs: cap del Departament d'Enginyeria de Producció de l'empresa Rockell-Cerdans, S.A.; director d'Organització i Sistemes de Nissan Motor Iberica, S.A.; director general de Programació i Aprovisionaments de Nissan Motor Ibérica amb responsabilitats sobre: Programació general, Llançament de nous productes, Control de Producció, Compres i Distribució, així com conseller delegat de Nissan Distribution Service Barcelona, S.A.; fundador i membre del Consell d'Administració d'Autoterminal S.A. i Logística y Transporte Ferroviario, S.A.; fundador i membre del Consell d'Administració de Promotora Occitano Catalana S.L. i del Bloc de l'Empresariat Occitano Català, S.L.; president del Grup de transport ferroviari del Port de Barcelona, Membre del Consell Executiu de Barcelona Centre Logístic (BCL).

És autor de diversos llibres, cursos i conferències sobre control numèric, investigació operativa, logística i organització i gestió d'empreses. D'entre les seves obres de caire professional destaca el llibre *La Nova Cultura Empresarial, una resposta agosarada als reptes del segle XXI* (Barcelona: 1998), de la qual s'han dut a terme quatre

edicions, dues en català i dues en castellà. En aquesta obra es posa de manifest els atributs d'una Nova Cultura Empresarial fonamentada en la gestió participativa, la complementació de la direcció empresarial (*management*) científica pel del comportament i l'autoafirmació de les persones, que concep l'empresa com un potent ens pensant policèntric on tothom aporta idees i que, com a conseqüència, proporciona un alt nivell de valor afegit altament competitiu.

També cal esmentar la seva participació i impulsió de diversos programes de caire europeu a través de la Unió Patronal Metal·lúrgica amb l'edició de diversos materials audiovisuals explicatius de la Nova Cultura Empresarial, així com la seva col·laboració en programes del CIDEM (Generalitat de Catalunya), vinculats a la millora de la competitivitat, de "Barcelona Activa" i de l'Institut Català de Logística (ICIL) relacionats amb el sector logístic i de l'Institut Català de Tecnologia i de la Universitat Politècnica de Catalunya pel que fa a cursos d'organització d'empreses.

Ha estat coordinador de diversos programes europeus de millora de la competitivitat empresarial d'abast interregional (Berlín-Brandenburg, Catalunya, Piemont i Roine-Alps), a través de la Unió Patronal Metal·lúrgica de Barcelona.

Ha estat impulsor de La Nova Cultura Empresarial, del Projecte "R+D+4i" que dirigeix, del Projecte FERRMED en el qual ostenta el càrrec de secretari general. I també ha estat promotor de diverses iniciatives de caràcter empresarial, cultural i cívic, d'entre les quals cal esmentar la Campanya "El país a l'escola", la Campanya "Per l'Estatut que ens cal", la coordinació de la publicació i participació en la redacció de diverses obres i treballs relacionats amb les activitats de l'Eurocongrés 2000, amb la història de Catalunya i les aportacions universals catalanes.

L'any 1989 se li atorgà el Premi Jaume I d'Actuació Cívica i l'any 1994 fou condecorat amb la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya.

ANAYA GRAU, Josep

(Castelló d'Empúries, 21.III.1959)
Locutor radiofònic

Fill de Josep Anaya Alcázer, d'Ayora (València), i de Maria Grau Martínez, de Carcaixent (València). És el gran de dos germans: Josep i Rosa.

És conegut popularment amb el sobrenom de Pitu. És membre col·legiat del Col·legi de Periodistes de Catalunya. Ha col·laborat en diverses activitats. Des del punt de vista polític va ser regidor de Turisme, Festes, Esports

i Joventut de l'Ajuntament de Castelló (1983 a 1987); des del punt de vista esportiu va ser jugador, entrenador i membre de la junta directiva dels Esplais CF (1968-1988). Ha estat membre del grup de teatre local i soci fundador del Cine Club Globus de Figueres. És membre de la IAE-DEN, Amics dels Aiguamolls, i Membre del club d'actors del Museu del Cinema de Girona.

Es va iniciar en el món de les ones a Ràdio Alt Empordà (emissora municipal de Castelló d'Empúries); va seguir a Ràdio Nacional, Ràdio Cadena, R4, R1 (en el camp dels esports). A l'estiu de l'any 1988 va començar a Ràdio Popular de Figueres, ara cadena COPE Girona, fins al dia d'avui. En aquesta última ha estat responsable de programació local a comarques de Girona, i ha dirigit el programa diari de 12 a 2/4 de 2 del migdia, anomenat *La nostra gent* i un programa diari de debats polítics, socials, esportius o gastronòmics de 7 a 8 de la tarda.

Ha estat col·laborador a les televisions locals de TV de Figueres (des dels seus inicis fins a l'any 2002), amb un programa de cinema i de debats socials i polítics i tertúlies setmanal; a TV Empordà va fer un programa setmanal de cinema (del 2003 fins al Nadal del 2006).

Ha estat col·laborador de diversos rotatius com *El Punt Diari* (1984-1989), *l'Observador* (fins que va tancar) i a *l'Sport*, en la secció d'esports i seguint la informació de la UE Figueres.

ANDREU ANDREU, Miquel

(Figueres?, s - XIX)

Autor de *Consejos á los hacendados y agricultores. Consideraciones prácticas acerca de las mejoras más importantes y menos dispendiosas*

que se pueden realizar en la agricultura de varias comarcas de la provincia de Gerona (Figueres: 1850; Barcelona: 1857), la primera edició correspon al primer volum de la Biblioteca Rural de la revista d'agricultura *La Granja*.

Va col·laborar a la revista d'agricultura *La Granja* (Figueres) i *Revista de Agricultura pràctica* (Barcelona).

ANGLADA d'ABADAL, M. Àngels

(Vic, Osona, 9.III.1930 – Figueres, 23.IV.1999)
Filòloga i escriptora

Filla de Joan Anglada Vilardebó, i de Maria Abadal Pedrals, ambdós de Vic. Va ser la gran de quatre germans: M. Àngels, Pilar, Josep M. i Enriqueta. Casada amb Jordi Geli[↑], el matrimoni va tenir tres filles: Núria, Rosa i Mariona.

Era llicenciada en Filologia Clàssica per la Universitat de Barcelona. El 1961 va venir a viure a l'Empordà per dedicar-se a l'ensenyament del grec i el català.

Des del punt de vista polític es va destacar per la lluita antifranquista, com ho demostra el fet que a la seva casa pairal de Vilamacolum hi tingués lloc la primera Assemblea Democràtica de l'Alt Empordà.

En els anys de la transició, alguns dels seus poemes foren musicats pel grup Indika i pel cantautor escalenc Josep Tero[↑].

Va participar en les sessions del Grup Estudis Clàssics Girona i en simposis organitzats per la Secció Catalana de la Societat Espanyola d'Estudis Clàssics. Membre de l'Institut d'Estudis Catalans, va col·laborar en el nou *Diccionari de la llengua catalana* (Barcelona: 1995).

Va ser col·laboradora de *Canigó* (Figueres), *Ausa* (Vic), *El Pont* (Barcelona), *Reduccions* (Vic), *El 9 Nou* (Vic), *Punt Diari* (Girona), *9 País* (Figueres) posteriorment *Hora Nova* (Figueres) i *Empordà Federal* (Figueres).

L'any en què Anglada va irrompre amb força en el món de les lletres fou el 1978, quan va editar, conjuntament amb el seu marit Jordi Geli[↑], *El manuscrit de Palau-saverdera: Memòries d'un pagès empordanès del segle XVIII* (Figueres: 1978; id.: 1979 2a ed.; id.: 1986) i va guanyar el premi Josep Pla (1978) amb la novel·la *Les Closes* (Barcelona: 1979; id.: 1998 ed. en castellà). Al cap d'uns anys publicà una altra novel·la històrica, *L'agent del rei* (Barcelona: 1991), en la qual presenta una versió novel·lada del poeta, traductor i diplomàtic vigatà Andreu Febrer. Aquesta línia historicista continuarà amb la que és possiblement la seva novel·la més famosa, *El violí d'Auschwitz* (Barcelona: 1994; Madrid: 1995 en castellà; id.1997 en castellà), en la qual ens apropa als camps de concentració nazis, i amb *Quadern d'Aram* (Barcelona: 1997; id.: 1998), on s'endinsa en la problemàtica del genocidi armeni a mans dels turcs l'any 1915-1918.

Ha editat també l'aplec de relats *No em dic Laura* (Barcelona: 1981), la novel·la *Viola d'amore* (Barcelona: 1983) i el llibre de contes *La daurada parmèlia i altres contes* (Barcelona: 1991).

Com a poeta, el seu primer recull va ser *Díptic* (Vic: 1972), publicat juntament amb Núria Albó, que fou il·lustrat per Ricard Creus i prologat per Marià Manent, al qual seguiren *Kyparíssia* (Barcelona: 1980), *Columnes d'hores* (Barcelona: 1990) i *Arietta* (Barcelona: 1996). En el camp de l'assaig poètic cal destacar *Paisatge amb poetes* (Barcelona, 1988; id.: 1999) i *Paradís amb poetes* (Barcelona: 1993).

Una altra faceta que cal ressenyar de la seva activitat literària és la de traductora, que començà amb *Les germanes de Safo: antologia de poetes helenístiques* (1983; Barcelona: 1997) i continuà amb *Meleagre de Gàdara: epigrammes* (Barcelona: 1993).

Per a Anglada el món clàssic grecollatí era una font inesgotable, i va suposar un estímul cabdal per al seu geni creador. Testimoni de la seva passió pels clàssics són les següents obres: *Kyparíssia* (Barcelona: 1980), *El mirall de Narcís: el mite grec en els poetes catalans* (Sabadell: 1988), *Artemísia* (Barcelona: 1989; id.: 1995 trad. al castellà), *Columnes d'hores: Díptic, Kyparíssia, Carmina cum fragmentis* (1965-1990) (Barcelona: 1990) *Relats de mitologia*.

Els déus (1996), *Relats de mitologia II. Els herois* (Barcelona: 1996), *Retalls de la vida a Grècia i a Roma* (1997), i *Retalls de la vida a Grècia i a Roma* (Barcelona: 1998 2a ed).

Té una part de la seva obra dedicada a literatura infantil i juvenil: *El bosc de vidre: un conte d'en Bernat* (1987), *L'hipopòtam blau* (Barcelona: 1991; id.: 1996), *La grua estontola* (Barcelona: 1992), i *Nadal* (1998). A més, ha escrit el text de diverses cantates per a infants, com *El bruel de l'estany: llegenda popular de l'Empordà* (1983), *El mariner i les cançons* (1987) i *Les veus misterioses* (1991).

Va publicar el llibre de bibliòfil *El mite d'Europa* (1998). I deixà, com a llibre pòstum: *Figueres, ciutat de les idees* (Barcelona: 1999) en col·laboració amb Jaume Guillaumet[†], i el conjunt de narracions breus amb què va guanyar el premi Octavi Pallissa el 1998, *Nit de 1911* (1999).

Va guanyar el Premi Josep Pla (1978) amb la novel·la *Les Closes*, i per *Sandàlies d'escuma* (Barcelona: 1985) va rebre el premi Lletra d'Or i el de la Crítica 1986, i amb el recull de contes *Nit de 1911* va obtenir el Premi Octavi Pallissa (1998). Va rebre la Creu de Sant Jordi (1994). Va ser nomenada filla adoptiva de Figueres (1997).

Darrerament s'ha estat treballant en l'edició de les *Obres Completes* (Barcelona: 2001), de M. Àngels Anglada a cura d'Eusebi Ayensa[†]. L'Ajuntament de Figueres va posar el seu nom a un col·legi d'ensenyament primari, i a una avinguda (2002).

ANGLADA LLOVERA, Concepció

(Vilert, Pla de l'Estany, 24.VI.1915) *Mestra*

Filla de Llorenç Anglada Boschdemont, propietari, de Vilert, i de Dolors Llovera Puigsech, d'Orfes. Va ser la tercera de set germans.

Va estudiar magisteri a l'Escola Normal de Girona, la guerra civil va impedir prosseguir els estudis i no va ser fins després de la contesa que va poder continuar (1940). Va exercir als col·legis de Torroella de Montgri (tres anys), Pals (vuit cursos) lloc on les seves alumnes destacaven per guanyar nombrosos premis. El mes de novembre de 1950, va ser nomenada per traslladar-se a Figueres, on es va incorporar l'any 1951 a l'escola preparatòria de l'institut en la qual va coincidir

amb Ramon Guardiola[†]; quan varen suprimir l'escola preparatòria va passar al Col·legi Públic Sant Pau de Figueres, on hi va romandre fins a la seva jubilació (1983).

ANGLADA TERRADES, Gabriel

(Figueres, 1854 - ?, 1917) *Pastor baptista*

Fill de Pere Anglada, natural de Llers, i de Teresa Terradas, de Figueres.

D'ofici flequer, venedor ambulat i mestre d'escola. Es va convertir de jove a la fe baptista. La va propagar per la comarca i va esdevenir pastor de Barcelona, Sabadell i Figueres.

ANSÓN GARRIGA, David

(Figueres, 26.IX.1973) *Escultor*

Fill de Ricard Anson[†], i de Maria Garriga, és el tercer de cinc germans. Casat amb Mònica Llobet Martí, el matrimoni té quatre fills: Pau, Judit, Laia i Estel.

Ha cursat tots els estudis d'especialització a l'Escola

de Belles Arts d'Olot: primerament els cursos comuns (1993-1996), Tècnic superior d'Arts Plàstiques i Disseny en Arts Aplicades a l'Escultura (1996-1998) i Tècnic Superior en Projectes i Direcció d'Obres d'Interiorisme (1998-2000).

Fins ara, les figures representades les anomena "caragols" i les escolpeix en diferents suports (materials durs per a les formes agressives i tous per a les formes suaus i arrodonides).

Ha exposat individualment a Olot (2001), Lladó (2003), Peralada (2005), Girona (2006), Figueres (2007).

Ha participat en col·lectives a Olot (2001), Vic (2001), Peralada (2002), Figueres (2002, 2004), Celrà (2005), Albanyà (2005), Capmany (2006).

Juntament amb cinc pintors i un fotògraf (Jaume Simon, Agell[†] Sastre, Segio Vila, Sheridan Grippen, Albert Jurgens i Xavi Torra) forma el grup

Inedit Arts (setembre de 2006), que s'estrenen a la sala d'exposicions del Cellar Espelt de Vilajuïga amb una mostra titulada *TGV: Transformacions a gran velocitat*.

Des del gener de 2009 disposa de la primera escultura al carrer. Realitzada en bronze és un homenatge a la tradició teatral.

ANSÓN RIGALL, Ricard

(Figueres, 29.I.1943) Interiorista i pintor

Fill de Nicolás Anson Cameo, de Saragossa, i de Carme Rigall Ayats, de Segueró. Casat amb Maria Garriga Costa, el matrimoni ha tingut cinc fills: Ricard, Núria, David, Anna i Marta.

Les estades d'infant a Vilademià, a casa dels avis, influeixen en la seva estima per la natura. Rep classes de dibuix de Ramon Reig, i coincideix a l'ajuntament de Figueres amb Marià Baig, de qui n'esdevé amic i confident.

Graduat en Artes Aplicadas, especialitat Decoración (1973), títol que li va ser homologat pel d'Arquitecte d'Interiors (1989).

Des de 1973 ha desenvolupat la professió de decorador-interiorista, compaginant-la amb la de pintor. Va ser membre fundador del Grup 69 (Creat l'any 1984, juntament amb Lleixà, Ministrall, Pujolboira i Roura). Amb els membres d'aquest grup participa en un mural dedicat a Salvador Dalí titulat *5 Visions dins un espai empordanès* (1984). Aquest mateix any exposen a Banyoles i s'escriu la monografia *Un tríptic gens críptic* (Figueres: 1985) dedicada al Grup. L'any següent, per les Fires de Santa Creu a la Rambla de Figueres, organitzen un *Striptease pictòric*, i a l'estiu de 1986, amb motiu de les Olimpíades de Barcelona, el grup treballa en el macromuntatge escultòric efímer *Per una Flama 92*, a la platja d'Empúries a l'Escala, reivindicant que la flama arribés a Empúries, escultures que posteriorment foren instal·lades a les rotondes figuerenques.

Posteriorment, a la Rambla va tenir lloc el muntatge dels Cubs Dalinians (2004), juntament amb la resta de membres del Grup ha participat en les il·lustracions del conte *Sant Jordi vist per Montserrat Vayreda* (2005). El Grup 69 va rebre el Premi Sirena del Consell Comarcal de l'Alt Empordà (2006), destinat a la persona o entitat que es destaca en el foment de la projecció de la comarca.

Ha exposat a Sète (1971), Mèze (1971), Belaruc-les Bains (1971), Figueres (1976, 1981, 1983, 1986, 1988, 1990, 1997, 2002, 2005), Girona (1983, 1989), el Port de la Selva (1976), Olot (1982), Cadaqués (1984, 2004), Vic (1986), Banyoles (1992), Garriguella (1991, 1992, 1994, 1995), Saint André (1999), Barcelona (2000), Peralada (2002, 2003), Sant Joan les Fonts (2002), Lladó (2003).

Les seves il·lustracions han aparegut en diverses obres: *Els pobles de l'Alt Empordà* (Figueres: 1978) de Montserrat Vayreda, el *Diccionari de l'Alt Empordà* (Figueres: 1984) i *Els pobles del Baix Empordà* (Figueres: 1987).

Dóna suport a la candidatura olímpica a l'Escala *Per una flama'92* (1986). Realitza l'escultura *Beta* (1999), ubicada la ronda Sud de Figueres a l'encreuament amb la carretera del Far d'Empordà, i col·labora en una col·lecció de gravats com a suport dels Special Olympics (2000).

ANTICÓ COMPTA, Salvador

(Garriguella, 27.X.1880 – Figueres, 7.III.1949)
Eclesiàstic i historiador

Fill de Paulí Anticó Lloberas, pagès, i d'Escollàstica Compta Fàbrega, ambdós de Garriguella. Va estudiar al Seminari de Girona, i va ser ordenat el 23 de setembre de 1905. Va gaudir de diferents càrrecs: va ser vicari de les parròquies de Sant Pere de Pescador, Baget, Sant Esteve de Bas, Pals i Santa Coloma de Farners. Va ser ecònom de Vilabertran, Pedret i Marzà i Sant Julià de Llor. Des de 1918 fou beneficiat de la parròquia de Sant Pere de Figueres i capellà de la presó.

Publicà *Impressions d'un viatge a Terra Santa i Orient: 1930: Grècia, Turquia, Síria, Palestina, Egipte, Itàlia, França, Espanya* (Figueres: 1931; Barcelona: 1934) i deixà manuscrita l'obra *Història de Garriguella*, editada fragmentàriament als *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos

(1978), i posteriorment, mossèn Isidre Corominas i Matacàs, rector de Garriguella (1958-1994), edità la versió íntegra: *Historial de Garriguella* (Figueras: 1980; id: 1986).

ANTIGÓ, Antoni

(?, s.XV-c. 1445) *Mestre d'obres*

Es creu que era d'origen italià. Pella i Forgas anuncià l'autoria de les escultures del pòrtic de la basílica de Santa Maria de Castelló d'Empúries per part d'Antigó, i amb aquest fonament s'havia mantingut l'error. Alguns historiadors de l'art ja apuntaren l'autoria en direcció a Pere de Santjoan i, segons investigacions de l'erudit mossèn Miquel Pujol, queda descartada la intervenció d'Antigó, ja que el biografiat va començar a treballar a l'església catedralícia després de 1412, moment en què estaria pràcticament acabada la portalada. A partir de 1416 va ser nomenat mestre major de l'obra nova de l'església de Santa Maria i va ser un dels dotze tècnics que a l'any 1416 varen ser consultats pel bisbe i capítol de Girona per dictaminar sobre les obres que s'havien de fer a la catedral.

ARANOLS GASPÀ, Bonaventura

(Figueras?, 1842? – Figueras, 1868) *Fotògraf*

Va tenir una galeria al carrer d'Avinyonet, avui Pep Ventura, número 17 segon pis de Figueras, després d'en Leclerc, i la va mantenir oberta fins a la seva mort, a l'edat de 26 anys.

El mes de novembre de 1868 ja s'hi havia instal·lat un altre fotògraf, en Fontana.

ARBOLÍ PADROSA, Carles

(Figueras, 12.III.1972) *Periodista*

Fill d'Enric Arbolí, dedicat al negoci de fustes, i de Maria Rosa Padrosa Puignau, de Figueras. Està casat amb Magda Pujol, periodista.

Va iniciar-se de manera autodidacta en el món del periodisme així com en el de la ràdio, primer a Ràdio Popular de Figueras-COPE (juny de 1990), com a col·laborador de la redacció d'informatius, de la qual en va passar a ser redactor (setembre de 1990), i va ser nomenat cap dels serveis informatius de COPE a les comarques gironines (1991).

Ha cursat els estudis de Diplomatura en Tècniques de Gestió i Comunicació (UOC, 2000), pràcticament té finalitzada la Llicenciatura de Ciències Polítiques (UNED), i actualment està estudiant Llicenciatura Humanitats (UOC).

Ha estat redactor a la delegació del *Diari de Girona* a l'Alt Empordà (des de 1992), del mateix rotatiu n'esdevé delegat (1993 i 1998), i, finalment, és el director de l'edició del *Diari de Girona* a l'Alt Empordà (1998-1999).

Moment en què s'incorpora a la redacció de *La Vanguardia* a Girona (1999), tasca que desenvolupa fins al 2003, segueix en el mateix rotatiu, però ara a la redacció central a *La Vanguardia* de Barcelona. (2003-2005), a les seccions "Vivir en..." i "Sociedad". L'any 2006 és un any de canvis, en el mes de gener s'incorpora als serveis informatius de la Cadena SER, on treballa durant mig any. El mes de juny passa a formar part del Grup Noves Edicions, com a cap de redacció del periòdic *Hora Nova*, lloc on actualment treballa. Durant la seva trajectòria professional també ha realitzat col·laboracions amb altres mitjans de comunicació com l'antic *Diari de Barcelona* i l'Agència EFE.

ARCE LLUPIÀ, Pilar

(Barcelona, 1.IX.1958)

Metgessa, psicoterapeuta i escriptora

Filla d'Eduard Arce Coma, pèrit industrial i professor, i de Pilar Llupià Pastor, ambdós de Barcelona, ha estat la tercera de sis germans, cinc dones metgesses i infermeres i un noi advocat.

Llicenciada en Medicina i Cirurgia per la Universitat Central de Barcelona (1984).

Doctora *cum laude* en Investigació oncològica i Medicina Interna per la Universitat de Heidelberg (Alemanya) (1992). Especialista en medicina Psicosomàtica i Holística, PNL (Programació Neuroolingüística) i Kinesiologia (IBK, Brussel·les).

L'any 1996 es va establir a Girona i des de l'any 2000 està vinculada a l'Alt Empordà, lloc on treballa com a metge de família, metgessa de dogrodependències i penitenciària i teràpia d'estrès i de dol. Des de l'any 2000 s'inicia com a escriptora de novel·la i assaig, i la seva obra acusa una forta influència psicològica i filosòfica.

Entre les seves obres s'hi compten els títols: *La escalera del desamor* (Barcelona: 2004), *La plaça fixa* (2006), la novel·la psicològica *Rita y los dos caminos* (Madrid: 2007).

És autora dels contes infantils: el conte de Nadal *Aitor i el tresor perdut* (2008, traduït a diversos idiomes), amb dibuixos de Babe Clownner, *Xisclot de tramuntana* (Madrid: 2007). Té en tràmit de publicació *El crit de l'Albera* (2009).

L'obra *La plaça fixa* ha estat guardonada pel Col·legi Oficial de Metges de Girona (2006), i *Rebec a les fronteres* per Casa Nostra de Suïssa (2008).

ARDENA i de ÇABASTIDA, Josep d'
(Darnius, 1611 - Perpinyà, el Rosselló, 1677)
Militar i polític. Baró de Darnius, senyor de Mont-roig, de Bosquerós i de la Vajol

El 1638 era cònsol en cap de la universitat de Darnius, mestre de camp de la Generalitat de Catalunya i cap de la cavalleria catalana.

Va ser ambaixador de la Generalitat barcelonina a la cort francesa (1645-1648). La seva postura en favor de França, que considerava Catalunya una peça de bescanvi en les negociacions de Münster, va suposar que les institucions catalanes no li permetessin ocupar càrrecs del Principat. És conegut el seu enfrontament amb el governador Josep Margarit (en el període de 1645 i 1652) pel control del poder a Catalunya. El 1652 es va exiliar i passà a residir al Rosselló, des d'on participà en accions contra els espanyols.

Va rebre el vescomtat d'Illa (1646), perdut a causa de la Pau dels Pirineus, i va nacionalitzar-se francès (1664). Morí al Rosselló lluitant contra els Angelets.

ARDERIU PAYEROLS, Antoni
(Barcelona, 1911 - 2.VI.1945) *Arquitecte*

L'any 1936 va guanyar un concurs convocat pel GATCPAC entre els estudiant d'arquitectura, per la distribució d'una illa de cases de l'Eixample Cerdà. Va obtenir el títol d'arquitecte (2.XI.1940). El mateix any, va esdevenir arquitecte municipal de Figueres (1940-1945), lloc on va projectar la Plaça-Mercat segons l'avantprojecte (1930-1934), de Ricard Giralt i Casadesús. La seva obra es va desenvolupar sobretot a l'Empordà, la Garrotxa i Ripoll. Se sap que l'any 1942 tenia despatx a Barcelona.

ARDERIUS BANJOL, Joan
(Figueres, 25.IX.1841 -
Lloret de Mar, la Selva, 28.XII.1923)
Veterinari i polític

Va néixer en el si d'una família de veterinaris. Va estudiar el batxillerat a Figueres (1858) i la carrera de veterinària a Madrid (1859-1864). Acabats els estudis s'establí a Figueres. D'estudiant, i prèvia petició al director, Nicolás Casas de Mendoza, va col·laborar en la revista *El Monitor de la Veterinaria*. Als vint-i-dos anys va fundar la revista *La Alianza Veterinaria*, de curta durada, però de molta anomenada.

Establert professionalment a Figueres, va seguir amb la seva activitat articulista a *El Ampurdanés* (1866-1868), del qual en fou director l'any 1871. Col·laborà a *La Veterinaria Española* (Madrid) i va fundar i dirigir el diari republicà *La Concentración* (Figueres, 1888-1891), mitjans que es varen fer ressò de les seves tesis científiques.

Casat amb Manuela Lesmary, amb vincles amb la ciutat francesa de Tours, anava sovint a França on va conèixer eminents professors. A París, assistí a les proves efectuades per Pasteur

i els seus veterinaris col·laboradors com Nocart, Bouley, i Cornevin, entre altres. Allà va estudiar com s'atenuaven els gèrmens del còlera de les gallines, el carbuncle bactericida, el mal roig del porc o la ràbia. Des de 1878 a 1885 propagà i defensà les doctrines de Pasteur, i junt amb Verdaguer Estrach va realitzar algunes vacunacions anticarbuncle en el bestiar. Va ser un gran impulsor de la vacunoteràpia i de la investigació sobre la ràbia. Gràcies al seu interès, l'ajuntament de Figueres va crear el Laboratorio Microbiológico, i li va encarregar la direcció.

Va ser nomenat director facultatiu de Fomento y reproducció equina per la qual cosa va aportar una memòria en la que proposava unes pautes a seguir que varen ser adoptades per la Direcció General de Caballería.

Va assistir al Congreso Nacional de Veterinarios (Madrid) i va ser un dels impulsors per a constituir la Liga Nacional de Veterinarios Españoles. Una de les seves filials va ser el Col·legi Oficial de Veterinaris de la província, del qual en va ser el primer president. Va assistir al Congrés Internacional de Veterinarios (París, 1889) en companyia de Darder, conservador del Zoològic de Barcelona, i va presidir algunes de les sessions d'aquell congrés. Va ser nomenat soci corresponçal de La Société de Médecine Veterinaire de París, distinció reservada per a molt pocs professionals. Va assistir a diverses sessions del Congrés Espanyol Internacional de la Tuberculosi (Barcelona) i en va presidir el primer.

Va introduir el consum de la carn de cavall a Espanya (la primera carnisseria equina de Figueres es va establir l'any 1914). Gràcies al seu interès es va construir el nou escorxadó municipal, obra de l'arquitecte Josep Azemar[†].

Va treballar fermament per combatre la crisi produïda per la fil·loxera a les vinyes empordaneses i realitzà interessants treballs bacteriològics. Des del seu diari *La Concentració* va dirigir una proclama als viticultors empordanesos i els va convocar a una assemblea que es va celebrar a Figueres. Es va constituir una comissió i Arderius en va ser nomenat secretari, va preparar una memòria que posteriorment es va publicar a l'IACSI.

Va ser molt actiu a la vida política figuerenca. L'any 1864 va ingressar en el republicanisme com a secretari del Comitè Republicà democràtic

de Figueres; el 1868 va formar part de la Junta Revolucionària, va ser alcalde de Figueres (1872-1874) militant al Partit Federal Històric, i regidor (1879-1881 i 1882-1883).

Un homenatge a les seves preferències polítiques ho és la seva aportació titulada "El republicanismo ampurdanés desde 1868 hasta 1914" a Historia crítica de los hombres del republicanismo catalán en la última década (1905-1914)(Barcelona: 1915), d'Emilio Navarro.

Va escriure: *De la triquina y la triquinosis en el cerdo* (1875) treball que va aconseguir el primer premi de la Unión Veterinaria, *La filoxera en el Ampurdán* (1880), *La tisi bacil·lar en els animals domèstics des del punt de vista de la higiene pública* (Figueres: 1887), *La tuberculosis de los animales bajo el punto de vista de la higiene alimenticia del hombre* (Vitoria: 1897), *Transmisibilidad de la tuberculosis de los animales al hombre* (Girona: 1903), *La resistència dels bacteris a les causes de destrucció (?)*.

Els seus treballs varen aconseguir diverses distincions de la Sociedad Económica Amigos del País.

L'Ajuntament de Figueres, juntament amb altres institucions, va organitzar uns actes commemoratius (1998). Les seves despulles es traslladaren al Panteó de Personatges Il·lustres (1998). Posteriorment, el consistori figuerenc li va dedicar un dels carrers de la ciutat (2000).

ARDERIUS LESMARY, Antoni

(Figueres, 28.IX.1874 – Madrid, s. XX) Fotògraf

Fill de Joan Arderius[†] Banjol, veterinar, i de la seva muller, Manuela Lesmary Hual, natural de Priego (Conca), domiciliats al carrer de Lasauca. El 1910 es va fer càrrec de la galeria fotogràfica que havia estat d'Antoni García[†], situada al carrer de la Jonquera número 1 i que era coneguda amb el nom de Luz y Arte. Posteriorment, va traslladar la galeria al carrer d'en Pep (1917), on hi va estar fins al 1922, per passar a un altre local del carrer de la Muralla l'any 1923.

Es va casar amb Àngela García Carralero y López Samaniego, filla d'un diplomàtic, baró de Pinars. Varen tenir dos fills, César i Juan, tots dos militars. Se'n va anar a viure a Madrid i es va dedicar a altres quefers.

ARDERIUS LESMARY, Emili*(Figueres, 1869 – Llançà, 2.VI.1951) Metge*

Fill de Joan Arderius[↑] Banjol, de Figueres, i de la seva muller, Manuela Lesmary Hual, natural de Priego (Conca). Casat amb Maria Torroella de Ybero, va tenir un fill, Peladi, que va treballar a duanes a Cervera de la Marenda i Barcelona.

Va estudiar a la Facultat de Medicina de Barcelona i va ser deixeble del doctor Ramón y Cajal (1852-1934). Va exercir la carrera a la vila d'Amer i va esdevenir el metge municipal de Llançà, i s'encarregà, anys més tard, de cobrir les necessitats mèdiques dels serveis ferroviaris. Va exercir la professió entre les classes humils; a la vila llançanenca, se l'anomenava el "metge dels pobres".

El consistori llançanenc va decidir dedicar-li una plaça, de recent creació, prop del que havia estat el seu domicili, al carrer Afora, número 6, acte que va tenir lloc l'11 de setembre de 2004.

ARGELÉS PUIG, Dolors*(Cabanes, 26.IV.1913 – 1958) Modista*

Formada a Figueres en el seu ofici. L'any 1940 partí a l'exili amb el seu marit, Salvador Gil Jacas, i el seu fill, Joan Antoni Gil. Des de Portvendres s'embarcà cap a la República Dominicana, i s'establí a Santo Domingo, on fou encarregada del taller de la Fàbrica Tenni, de confeccions. El 1954 anà a viure a Port-au-Prince (Haití), per tornar, al cap de dos anys, a viure a Cabanes.

ARMANGUÉ RIBAS, Joan*(Figueres, 9.III.1953) Economista i polític*

Fill de Vicenç Armangué Salleras, d'ofici mecànic, i de Rosa Ribas Gebrat, de Pau, és el gran de dos germans: Joan i Vicenç. Casat amb M. Àngels Vila, de Navata, el matrimoni té dos fills.

Va estudiar el batxillerat al col·legi de La Salle de Figueres i la llicenciatura en Ciències Econòmiques a Barcelona (Universitat Autònoma de Barcelona, 1977).

Durant molts anys va treballar en una entitat bancària. Paral·lelament va implicar-se en política, exercint militància al PSC, arribant a ser cap de

llista per a la capital de la comarca. Les primeres temptatives resultaren infructuoses (1987, 1991), però a la tercera (1995), gràcies al pacte amb el Fòrum Cívic, va aconseguir ser elegit alcalde de Figueres i va repetir tres mandats consecutius (1995, 1999 i 2003). En el segon mandat va pactar amb el PP i, la darrera, en solitari. Els resultats de les municipals de l'any 2007 varen suposar la seva retirada de la política municipal.

Durant el seu mandat s'ha donat un impuls a l'àrea de cultura, mitjançant la celebració d'homenatges a figuerencs il·lustres i potenciant l'àrea de publicacions. Des del punt de vista urbanístic, les principals actuacions

han estat la reforma de la Rambla de Figueres i del Parc-Bosc Municipal.

Ha format part del Consell Executiu de la Federació de Municipis de Catalunya, ha estat president de la Fundació Salut Empordà i de la Fundació Clerch i Nicolau, vicepresident del Consorci Hospitalari de Catalunya i vicepresident 1r de la Fundació Gala Salvador Dalí.

Habitual col·laborador de la premsa, els seus articles han estat publicats en diferents rotatius comarcals i provincials com *Empordà* (Figueres), *Hora Nova* (Figueres), *Diari de Girona*, *El Punt* (Girona).

Ha publicat *Reactivar Figueres: economia i ciutat* (Figueres: 1993) amb pròleg d'Ernest Lluch, *L'economia del Port de la Selva* (Figueres: 1993), *Figueres: ciutat oberta* (Figueres: 2003), *Una mirada al futur de la ciutat* (Figueres: 2005).

En col·laboració amb Josep M. Bernils[↑] Mach i Agustí Vehí[↑] 730 aniversari de l'atorgament de la Carta Poble de Figueres, 21 de juny de 1997 (Figueres: 1997), i *Fem Empordà. Economia i territori* (Figueres: 2008), el llibre recull textos i intervencions orals sobre reptes diversos plantejats a Figueres i l'Empordà, un dels capítols és "Una mirada al futur de la ciutat".

ARMET*(La Jonquera)*

Important nissaga jonquerenca, propietària de nombroses terres i amb lligams amb famílies de renom. Disposa d'un important arxiu familiar.

ARMET MORAGAS/MORAGUES, Francesc
(La Jonquera, 27.XII.1811 – València, 4.II.1888)
Metge

Fill de Salvador Armet, hisendat de la Jonquera, i de Catalina Moragas. Va estudiar medicina, va exercir de metge i va esdevenir catedràtic de la Universitat de València.

Es va casar amb Maria dels Desamparats Bellver, natural de Roses, i el matrimoni no va tenir fills, motiu pel qual degué llegar part dels seus béns als necessitats i pobres, entre altres, de la vila de la Jonquera.

ARNALL JUAN, M. Josepa*(Vila-sacra, 5.XI.1948 – Figueres, 31.V.2002)*
Paleògrafa, investigadora i professora

Filla de Miquel Arnall Mallart, del Far d'Empordà, pagès, i d'Elvira Juan Serra, de Vila-sacra. Es va casar amb Juan Marull Teixidor, enginyer, de Figueres, i el matrimoni ha tingut dos fills: Anna M. i Joan.

Es va llicenciar en Filosofia i Lletres, especialitat Filologia Clàssica, per la Universitat de Barcelona amb la tesina *Problemática de los adjetivos prolépticos en las obras de Virgilio y Ovidio* (1971), i es va doctorar amb la tesi "Los manuscritos, incunables y demás impresos de la Biblioteca del Convento de San José de Barcelona" (Barcelona: 1974).

Va exercir el magisteri en Paleografia i Diplomàtica a la Universitat de Barcelona. Va ser

sol·licitada per altres associacions i centres d'estudis per impartir cursos d'aquesta matèria.

Des del punt de vista humà cal destacar una sèrie de qualitats que no poden restar en l'oblit com la seva senzillesa, l'accessibilitat i la predisposició per col·laborar.

Va escriure en diverses revistes i publicacions periòdiques com els *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos (Figueres), *Monte Carmelo* (Burgos), *Quadern d'Història de la Tarraconense* (Tarragona), *Societat d'Onomàstica. Butlletí Interior* (Barcelona), *Cardener* (Cardona), entre altres.

Va ser també col·laboradora d'*Índice Histórico Español* i *Arxiu de Textos Catalans Antics* en els quals hi va escriure unes 350 ressenyes d'articles i llibres sobre la seva especialitat.

Entre les seves obres hi figuren: *Los manuscritos, incunables y demás impresos de la biblioteca del convento de San José de Barcelona* (Barcelona: 1976) on es publica un extracte de la seva tesi doctoral; *Bibliografía de paleografía, lingüística y diplomática hispanoamericanas* (Barcelona: 1993), *L'escritura a les terres gironines: segles IX-XVIII* (Girona: 1993) en col·laboració amb Josep M. Pons Guri; *Introducción a la paleografía y la diplomática general* (Madrid: 1999) en col·laboració amb altres autors; *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona de Ramon Borrell a Ramon Berenguer I* (Barcelona: 1999) en col·laboració amb diversos autors; *El llibre manuscrit* (Barcelona: 2002), *Lletres reials a la ciutat de Girona (1293-1515)* (Lleida: 2000).

Col·laboradora en diverses edicions de luxe, en facsímil, de l'editorial Moleiro: *Libros de Horas de la reina Maria de Navarra* (Barcelona: 1996) en col·laboració amb S. Marcon i J. Yarza, i *Martilologio de Usuardo* (Barcelona: 1998) en col·laboració de G. Roura[↑], M. Studnicková i J. Yarza.

L'Ajuntament de la seva vila nadiua va homenatjar-la el desembre de 2003 i va editar tots els seus articles referents a Vila-sacra, publicats als *Annals* de l'IEE, els quals foren recollits amb el títol *Amb cor tot ferm: recull de la història de Vila-sacra: homenatge a na Josepa Arnall i Juan* (Vila-sacra: 2003).

Des de 2004 la Universitat de Girona organitza un Seminari Internacional de Cultura escrita Josepa Arnall Juan.

ARNAU

(Figueres, s. XX) *Metge, promotor social i pagès*

D'aquest personatge només ens ha arribat el cognom. Establert d'infant a Barcelona, hi estudià medicina naturista i formà part de l'Associació d'Idealistes Pràctics. Es doctorà a Suïssa i tornà a Catalunya per participar a la guerra civil, una vegada finalitzada, s'exilià. Va estar en un camp de concentració a França i, més tard, va fer de pagès al Conflent. Va anar a Rio de Janeiro on exercí la medicina i treballà en una impremta.

A les acaballes de la Segona Guerra Mundial, s'endinsà a la selva amazònica i s'instal·là prop de la ciutat de Barcelos, zona habitada per una comunitat tupí-guaraní. Participà activament en el desenvolupament socioeconòmic de la comunitat, organitzà la producció, impulsà diversos projectes de regadiu, fomentà el naturalisme i l'alfabetització en brasiler i català, que fou llengua oficial en aquella comunitat. La seva vida es conegué a partir de la publicació de l'obra *O catalao* (Un català a l'Amazònia) (Barcelona: 1984), de Josep Travesset i Anna Rosselló.

ARNAU de DARNIUS

(Darnius, s. XIII) *Abat de Vilabertran*

El 1238 era monjo cambrer de Vilabertran. De 1240 a 1250 va exercir d'administrador i va solventar les dificultats que tenia la comunitat de caire econòmic i administratiu. Va ser abat fins a 1286. Va fundar una canongia i un benefici per al culte de la capella de Sant Lluc a la parròquia de Figueres.

ARNAU de NAVATA

(Navata, s. XI) *Canonge*

Tot i portar el nom de Navata no es té la seguretat que hagués nascut a la vila del mateix nom. Fou canonge de Lladó (1089) i bisbe de Carcassona.

ARNAU de NAVATA

(Navata, s. XII (1146?) – Girona, 1181?)

Canonge

Canonge de la catedral de Girona i ardiaca de l'Empordà.

ARNAUTÓ LLISTOSELLA, Josep Antoni

(Cistella, c. 1765 – Girona, 1847)

Canonge i escriptor

Canonge de la catedral de Girona. Durant la guerra del Francès fou comissionat de la Junta Suprema de Catalunya (1809-1811). Publicà manuals de meditació i d'instrucció cristiana en català que tingueren difusió i influència al bisbat de Girona, va ser l'escriptor gironí del seu temps que més publicà en català.

Entre les seves obres figuren: *Manual de piadosas meditacions en catalá* (Gerona: 1834; id: 1835 2a ed.; id.: 1836), *Meditacions dels set dolors que patí la Verge Santíssima en la Vida, Passió Mort y Sepultura del seu Divino Fill* (Gerona: 1836; Gerona: s.d. 3a ed), representatiu dels corrents d'espiritualitat del s. XIX; *Meditacions piadoses sobre los Sagrats Evangelis de totes les Dominicas del any, que canta la Iglesia en la Santa Missa* (Gerona: 1836; Barcelona: 1861); *Promptuari catòlich, que ab la major claredat y brevedad posible se demostra la veritat de la religió catolica, apostolica, romana, contra tots los que tan irracionalment la impugnan* (Gerona: 1837, reed. de 1864); *Exercici del cristiá* (Gerona: 1840), *Breu catecisme de doctrina religiosa i catòlica* (Vich: 1841; id: 1861), *Breu instrucció religiosa per los pagesos o gent del camp* (Gerona: 1841), *Exercicis espirituals per una ánima que desitja alcansar la perfecció de son estat* (Gerona: 1843), *Meditacions per cada dia del any en 4 vols.* (Gerona: 1844; Barcelona: 1856 3a ed); *Breviari Romá* (Gerona: 1844), *Manual de meditacions per a us del poble devot* (Barcelona: 1914 4a ed).

AROLAS VERGÉS, Eugeni

(Llers, 9.III.1892 – Figueres, 11.II.1941) *Flequer*

Fill de Joan Arolas Vives i de Maria Vergés Pi, ambdós de Llers. Va ser el petit del matrimoni: Pere[↑], Dolors i Eugeni. Es va casar amb Maria Lasplazas Ametller i el matrimoni no va tenir fills.

Va ser l'iniciador del futbol al poble. Va col·laborar en alguns rotatius locals, i va formar part de la tertúlia dels encuriosits o lletraferits que tenia lloc a principis del segle XX a la vila de Llers (1939-1941).

D'ofici flequer, després de la guerra civil va ser alcalde del poble. Va publicar, juntament amb un veí de Terrades, *Muntanyes empordaneses* (1923).

AROLAS VERGÉS, Pere

(Llers, 21.IX.1882 – Figueres, 8.IX.1936)

Eclesiàstic

Fill de Joan Arolas Vives i de Maria Vergés Pi, ambdós de Llers. Va ser el gran de tres germans: Pere, Dolors i Eugeni. Va estudiar al seminari de Girona i, posteriorment, es traslladà al seminari pontifici de Tarragona per a llicen-

ciar-se en Teologia.

El 4 de març de 1908 va ser ordenat sacerdot pel bisbe Francesc de Pol Baralt. Fou nomenat vicari de la parròquia de les Preses on s'entregà a la tasca catequètica, seguí a Vidreres (1909), la Bisbal (1910), Romanyà d'Empordà (1913), Besalú (1917) i, finalment, fou nomenat rector-arxiprest de la parròquia de Sant Pere de Figueres (1927). A Figueres desplegà una àmplia activitat vers els infants, amb la fundació de l'Escola Parroquial Montserrat, promoció de colònies escolars i la institució del casal d'estiu, i per als adults aixecà el Patronat de la Catequística amb una publicació com a portaveu de l'entitat, la revista *Vida Parroquial* (1928), amb mossèn Burgas i Frederic Fortunet de col·laboradors. En néixer el Patronat es varen impulsar les sessions de cinema per a infants i els elencs teatrals. Preparà la Missió (1928), i modificà les dependències del temple parroquial.

La proclamació de la República, el 14 d'abril de 1931, ja suposà un fre per a la vida religiosa i les seves manifestacions. Posteriorment, en els primers dies de la guerra foren empresonats gairebé tots els sacerdots de Figueres. El biografat va ser assassinat juntament amb mossèn Burgas i mossèn Clota, el 8 de setembre de 1936.

L'any 1939 el consistori figuerenc li va dedicar un dels carrers de la ciutat.

ARTÉ GIBERT, Rafael Ildefons

(Figueres, 1843 – República Dominicana, 1877)

Músic

Emigrat a Amèrica s'establí a Puerto Rico. A partir de 1865 s'establí a la República Dominicana. A Santiago, fou el primer director de la Banda Militar de Música (1868), la qual es reorganitzà el 1874. A Puerto Plata va dirigir l'Escuela i la Banda de Música.

ARTÉ GIL, Lluís

(Figueres, 25.VIII.1965) *Periodista i locutor*

Fill d'Heribert Arté Pardos, empleat de banca, de Figueres, i de Josefa Gil Pérez, de Barcelona.

Ha estat cap de programes i coordinador de Cadena 100, a Ràdio Popular de Figueres –COPE. Antic col·laborador de *Diari de Girona*. Des de 1993 és coordinador de Cadena 100 a Catalunya (Barcelona, Reus i Lleida), i director de COPE Girona.

ARTÉ GRATACÓS, Pere

(Figueres, 22.XI.1924) *Biòleg*

Fill de Camil Arté Comet, propietari d'un taller mecànic i professor de "conductor de cotxes", natural de Figueres, i de Joaquina Gratacós Llaoneta, filla de la Selva de Mar. Casat amb Montserrat Escatllar Torrent (1953), de Girona,

el matrimoni ha tingut tres fills: Camil (1954), Montserrat (1956) i Pere (1964).

De petit va patir una greu malaltia (pleuritis purulenta), mortal en aquell temps. Desnonat pels metges de Figueres, l'assistència del doctor Joan Gich Romañach, metge a Agullana, li va salvar la vida i va restablir-se a Agullana. Des de llavors, aquesta vila ha estat per a ell la segona residència

i el refugi de pau i repòs. Va estudiar al parvulari de Les Franceses, als germans de La Salle “els Fossos” i el batxillerat a l'institut Ramon Muntaner, de Figueres. Es va traslladar a Barcelona per cursar la carrera de Ciències Naturals (Universitat de Barcelona, 1950), a la mateixa universitat es va doctorar amb la tesi: *Captura, transporte, adaptación a la cautividad i mantenimiento de los animales marinos*.

Acabada la carrera i després de gaudir, els dos darrers cursos, de les corresponents beques de la Sección de Biología Marina del Instituto de Biología Aplicada, dirigit pel doctor Francisco García del Cid Arias, titular de la càtedra de Zoología de vertebrados, de la Universitat de Barcelona, va ingressar com a col·laborador científic a l'Instituto de Investigaciones Pesqueras (IIP), del CSIC. De l'època de becari, dedicat a la ictiologia, va publicar “Peces notables del litoral de Blanes I i II”, amb la identificació de tres espècies de peixos.

Acabada la carrera, va iniciar la vida científica professional a Vigo (1950-1955), el primer port pesquer de la península, on l'IIP acabava d'instal·lar un nou laboratori i un aquàrium experimental que li va permetre entrar en contacte amb el món de l'aquariologia. D'aquesta època data una monografia sobre el peix conegut popularment amb el nom d'*Espadín* (*Colupea sprattus*), i la identificació de dues altres espècies noves per les aigües espanyoles. Es detecten els primers bancs de peixos pelàgics per mitjà de sonda magnètica fets a Espanya.

Al cap d'un temps es va voler potenciar l'estudi de les possibilitats d'implantació de l'ostreïcultura i la mitilicultura a la zona, estudi dels bancs naturals, època de reproducció, fixació de larves, estabulació de joves i creixement amb mires al cultiu. El biografiat es va dedicar a aprofundir en l'ostreïcultura. Fruit d'aquesta experiència va ser una comunicació presentada al Conseil International pour l'exploration de la mer (La Sorbonne, París), en col·laboració amb B. Andreu, la qual va sorprendre els investigadors europeus. Moment a partir del qual estableix contacte amb el Dr. Gilbert Ranson, catedràtic de Zoologia de La Sorbonne, i un dels millors especialistes francesos en ostres. Sumat a la relació amb el Dr. Le Gall, director de l'Office de Peches de França, va

portar al biografiat a fer una estada al Bassin d'Arcachon-La Rochelle (Marennes i La Tremblade), la zona ostrícola francesa, per conèixer les seves tècniques i adaptar-les a les nostres costes. Els francesos eren pioners a Europa en la fixació de larves d'ostra i musclo, així com en la depuració dels adults abans del consum.

Quan l'IIP va aconseguir realitzar el projecte de construcció d'un nou aquari a Barcelona, avui desaparegut, l'organització, vista l'experiència i els coneixements del biografiat, li va encomenar les tasques de seguiment de la construcció del laboratori i la posterior direcció de l'Aquàrium. Per poder disposar de les instal·lacions més modernes, va haver de visitar altres aquaris europeus i llegir bibliografia especialitzada. L'any 1965 es va inaugurar l'Aquàrium de Barcelona, amb més de dues-centes cinquanta espècies de fauna marina. Amb els anys, es va exhibir una de les millors col·leccions de peixos d'Europa, envel·lits en captivitat.

Ha estat pioner en la investigació marina, i en l'aplicació dels seus coneixements al manteniment en viu dels crustacis mitjançant el disseny de vivers en circuit tancat, amb unes determinades característiques per a l'aigua com la temperatura, el ph o l'oxigenació. Ha col·laborat amb la indústria peixatera en el disseny de vivers per a la conservació i manteniment de crustacis.

Va retornar a Barcelona per ocupar-se de les qüestions tècniques de les instal·lacions de l'Aquari Marí, del qual en va ser director (1965-1989). En el centre barceloní es treballava en dues línies principals: la investigació, durant aquest període es varen dur a terme deu tesis doctorals, i la funció pedagògica, destinada al públic en general i als col·legials arribats d'arreu del país. Des de l'Aquari va mantenir contacte amb les universitats, va donar conferències, cursos, va dirigir set tesis doctorals; va col·laborar en la creació i posada en funcionament de l'engreix de peixos al delta de l'Ebre, en circuit obert, o la posada en funcionament de l'Aquàrium de València.

Les seves experiències han estat publicades en nombroses revistes especialitzades, d'entre les quals figuren: *Investigación Pesquera* (Barcelona), *Ibérica* (Barcelona), *Zoo* (Barcelona), o a les *Publicaciones del Instituto de Biología Aplicada*.

Ha estat autor de l'obra *Acuariología* (CSIC), i col·laborador de *Nomenclatura oficial española de los animales de interés pesquero* (1965), amb Fernando Lozano Cabo i Olegario Rodríguez Marín, obra editada amb la intenció d'unificar les terminologies emprades pels pescadors de la mar Mediterrània i de l'oceà Atlàntic. Ha estat coautor de l'*Enciclopedia de la pesca* (Madrid), en col·laboració amb Fernando Huerta Ramirez.

Ha traduït nombrosos llibres del francès, anglès i italià, alguns dels quals: *Guía de los peces de mar del Atlántico y del Mediterráneo* (Barcelona), *Los peces de agua dulce de España y Europa* (Barcelona), o *Vida y costumbres de las mariposas* (Barcelona: 1960), d'Alexander B. Klots.

Ha estat distingit amb *Encomienda con placa de la Orden de Alfonso X El Sabio* (Barcelona, 1965).

Les càtedres de Zoologia i Fisiologia animal de la Universitat de Barcelona i de l'Autònoma organitzaren un acte acadèmic de comiat, així com els companys de l'Aquari.

ARTIGAS ANDREU, Santiago

(Figueres, 21.V.1881 – Madrid, ?X.1931)

Actor dramàtic i empresari teatral

Fill de Ricardo Artigas Güell, cantiner del castell de Sant Ferran de Figueres, i de Maria Andreu Bosch, domiciliats al Castell. El matrimoni va tenir tres fills: Santiago, Cèlia i Joan. De molt jove va anar a l'Argentina, on actuà al teatre amateur del Centre Espanyol de Buenos Aires; allà, va ser membre fundador de l'antic Casal Català.

Va conèixer l'artista Pepita Díaz, filla de Díaz de la Haza primer actor professional, la qual esdevindria la seva muller l'any 1913. Ambdós varen entrar a formar part de la companyia Guerrero-Mendoza, de reconeguda fama, varen anar a Madrid al Teatre Princesa i feren gira per Espanya. Més endavant, juntament amb la seva muller, va formar la companyia Díaz-Artigas, amb la qual va realitzar nombroses gires per Amèrica. Va tornar a Espanya (1922), i va residir a Madrid on va ser empresari i director del Teatre Reina Victoria.

Va anar a Mèxic, però l'altitud i la climatologia no li eren favorables. En tornar a Madrid va morir. Va treballar amb el matrimoni el germà de Santiago, Joan Artigas.

ARTIGAS GALCERAN, Esteve

(L'Escala, 1889 – Toès, el Conflent, 1943)

Sindicalista

Fill de Pere Artigas Flaqué, llauner, i de Teresa Galcerán Simón, ambdós de l'Escala. Va aprendre l'ofici d'espardenyer i el va exercir, però tenia altres inquietuds com la preocupació pel moviment obrer. Durant la Segona República Espanyola, va esdevenir dirigent de la Federació Sindicalista Llibertària. Va signar el manifest per constituir el comitè gironí de l'Aliança Obrera (1934).

Artigas va anar a viure a Girona, i va formar part del consistori (octubre de 1936-febrer de 1937). Entre altres funcions, s'encarregava de coordinar la vigilància de la presó de la capital. En acabar la guerra, Artigas es va haver d'exiliar, primer va anar a raure a diversos camps de concentració, i, finalment, es va instal·lar al Conflent, a Toès, on va treballar de carboner.

ARTIZÀ LAPEDRA, Gregori

(Capmany, 26.IX.1839 – 18.IX.1921)

Agrònom, viticultor i mestre

Pertanyia a una família de pagesos benestants. Va estudiar primer a Figueres i després magisteri a Girona i Barcelona, on va obtenir el títol de Mestre Superior (1859), amb la qualificació d'excel·lent. Es va casar amb Teresa

Pedru Paltre, del Port de la Selva (1860), i el matrimoni va tenir cinc fills.

Va exercir a Capmany (1860-62 i 1869-1901) i Vic (1862-1869). A la capital d'Osona va gaudir d'un bon ambient literari i va mantenir amistat amb Verdaguer i Collell.

Com a pedagog, va millorar l'ensenyament rural, va incorporar la llengua francesa a l'escola i va introduir exercicis pràctics. Va ser una persona molt activa, va participar en el Congrés Nacional Pedagògic de Barcelona (1888) i en el Primer

Congrés Internacional de la Llengua Catalana (1906), amb la ponència "Importancia y necesidad de los estudios gramaticales para toda la literatura y especialmente para la nuestra", com a conclusions va presentar la necessitat de la creació d'una gramàtica catalana i d'una Acadèmia de la Llengua Catalana.

Va escriure: *Lectura y escritura populares* (Vich: 1866), *Apuntes analítico-gramaticales y análisis lógico* (1867), *Geografía e historia para la enseñanza popular* (Vich: 1867), *Escuela popular* (Figueres: 1873; id.: 1880 2a ed.), *Nociones de la lengua francesa* (Figueres: 1890), *Programas de enseñanza intuitivo-educativa para las escuelas de instrucción primaria* (Figueres: 1895), *A la representación parlamentaria de la Solidaridad Catalana. Dos problemas de inmensa trascendencia social y moral* (Figueres: 1908), *Lletra del antich Contrapás Llarch y Divino, corregida y arreglada al usatge ampurdanés per En Gregori Artizà, ab l'ajuda de l'entès contrapassista En Joseph Giral, abdós de Capmany, Alt Empurdà* (Figueres: c.1912), *Notícies històriques del territori i del poble de Capmany: amb algunes altres conexionades, que ha recullit i publica son fill, en Gregori Artizà* (Figueres: 1918).

És autor de nombrosos articles sobre pedagogia publicats a diverses revistes especialitzades com *El Clamor del Magisterio* (Barcelona), *El Magisterio Gerundense* (Girona), *Boletín de Primera Enseñanza* (Girona), *El Monitor* (Vic), *El Ausonense* (Vic), *Eco de la Montaña* (Vic). Va ser director de la revista figuerenca *La Unión del Magisterio*.

Com a viticultor va assolir importants fites demostrades amb els premis aconseguits pels seus vins com la *Medalla a la perfecció dels seus vins* (1877) i, a París, obtingué un altre diploma (1878). Va fer aportacions sobre agricultura, silvicultura i viticultura, essent publicades a revistes especialitzades com: *Resumen de Agricultura* (Barcelona), *Calendari del pagès* (Barcelona), *Boletín Oficial de la Cámara Agrícola del Ampurdán* (Figueres), *La Quinsena del pagès* (Barcelona); sobre temes d'astronomia a *Calendari del pagès* (Barcelona) i fou corresponsal de l'Institut Català de Sant Isidre (des de 1863). Va col·laborar també en el rotatiu figuerenc *El Ampurdanés* i *La Veu de l'Empordà*, i *Lo Somatent de Reus*.

ASENCIO COSTA, Josep M.

(Figueres, 26.V.1944) *Motociclista*

Fill de Josep Asencio Millán, mecànic de motos, natural de Figueres, i de Matilde Costa Asperó, de Sant Martí de Lladó. Casat amb Maria Assumpció Calvó Espigulé (1972).

En part, empès pel pare, va introduir-se en el món del motociclisme. A la dècada dels anys 60 despuntava com a pilot. Va competir en proves de velocitat i va aconseguir molt bons resultats, amb una moto de la casa Derbi.

Va participar en el Gran Premi d'Albi (França), i a circuits d'Alemanya, Itàlia i Holanda. L'any 1962 va ser el primer en què les motos de 50 c.c. optaven al campionat del món, circumstància que li va permetre estar inscrit en el XII Gran Premio de España puntuable per al Campionat del Món, aconseguint en els entrenaments el segon millor temps, però no va poder finalitzar amb èxit la competició a causa d'una avaria.

L'any 1963 va participar en el Gran Premi d'Alemanya, en el circuit de Hockenheimring. Aquest mateix any va ser campió d'Espanya de 50 c.c. a Palma de Mallorca (1963).

Havia obtingut altres èxits com el primer premi de la cursa de Montserrat o el segon del Premio Internacional de Zaragoza. L'última participació va ser en una cursa celebrada a Figueres, l'any 1964, de la qual en va resultar ser el guanyador.

ASENCIO GARCÍA, Miguel

(Roses, 18.XI.1973) *Esportista*

Fill de Miguel Asencio Díaz, de Dos Hermanas (Sevilla), guixaire, i de Josefa García Marín, de Bonares (Huelva).

Esportista especialitzat en la lluita grecoromana, un dels esports més antics, conegut també com l'esport de la cultura mediterrània. Va

començar en un gimnàs de Roses essent entrenat per Josep M. Puig, el qual li va ensenyar la base de la lluita. Més endavant, el seu entrenador va ser un important lluitador búlgar, Plamen Fitchev, amb qui més ha après des de 1999 fins a 2005. Va estar becat al CAR (Centre d'Alt Rendiment) de Sant Cugat on hi va assistir (2001-2004).

Darrerament, combina el treball a la policia local amb l'afició per l'esport, en el qual ha aconseguit nombrosos premis. Els més importants han estat: dues vegades Campió de Catalunya en la categoria júnior (1991, 1992), sub-

campió d'Espanya categoria júnior (Madrid, 1991), sis vegades Campió de Catalunya en la Categoria de noranta-sis quilos, des de 1999 fins a 2004, Campió d'Espanya categoria sènior noranta-sis quilos (Gijón, 2003), dues vegades subcampió estatal (Múrcia, 2004) i (Granada, 2005), i Campió Trofeu Internacional Antonio Asensio de Barcelona els anys 2001, 2002 i 2003.

Ha participat a tornejos Internacionals com el de la Ville de Negrepelisse (2005), en el qual va quedar campió.

ASENSIO ROVIRA, Vicenç

(Vilajuïga, 13.I.1969) *Creatiu audiovisual*

Fill de Vicente Asensio Pedrero, paleta, natural de Badajoz, i de Rosa Rovira Rosdevall, de Vilajuïga.

Fa més de 15 anys que està immers en el món audiovisual, on va iniciar-se a través del reportatge social. De formació autodid-

acta, Asensio va tenir la virtut de saber convertir en professió la seva vocació.

El gran ventall creatiu de Vicenç Asensio ha estat una de les claus del seu èxit professional, així com l'aposta per la innovació tecnològica (HD-Alta Definició). Programes de televisió, esports per cinema, vídeos corporatius d'empresa, audiovisuals per a museus i institucions, assessorament audiovisual, cobertura d'esdeveniments, realitzacions en directe, *motion graphics*... són alguns dels camps on desenvolupa la seva feina. Les combinacions singulars de colors i textures, juntament a moviments ràpids de càmera i un acurat treball de postproducció, són alguns dels trets identificatius de les produccions de VISUAL13. La riquesa natural de l'entorn –"l'Empordà i Vilajuïga són un marc inigualable per a la creació", confessa Asensio– s'ha convertit en la seva pròpia font de coneixements. Una de les seves grans passions és sortir amb la càmera a observar l'entorn i captar aquells detalls únics, que després a l'estudi s'evocuen de nou.

El primer gran reconeixement va arribar-li l'any 2000, quan va guanyar un concurs de vídeo internacional amb un documental del Museu Olímpic de Lausanne (Suïssa). L'any 2005 va deixar la direcció del departament de postproducció de Canal Nord TV (on havia treballat durant tres anys) per crear la seva pròpia productora, VISUAL13. En el seu pas per aquesta televisió va deixar-hi bones empremtes: un premi Zàping (*Espai Natural*, 2004), un premi Miramar (*Jurats*, 2005) i de nou finalista al Zàping (*Número Pi*, 2005).

Col·labora amb Ferran Adrià[†] des de fa més de quatre anys; el 2005 va participar en la primera exposició a escala mundial dedicada al millor del disseny del segle XX; "*D. Day, le design aujourd'hui*" al Centre Pompidou de París, dins la instal·lació sobre *el Bulli*, que va significar la representació espanyola a la mostra. També va formar part dels projectes *FACES* i *Ferran Adrià by ARMAND BASI*. Més recentment el seu videoclip *El Bulli Creativitat* ha estat seleccionat a l'annuari dels millors dissenyadors audiovisuals del país (*Select D*, editat per Indexbook, 2006).

També el 2006 va obtenir un altre reconeixement en ser seleccionat com a finalista al Festival de Cinema i Televisió Europeu Memorimages (un nou festival per a films que combinin imatges d'arxiu amb altres d'arxiu), per l'audiovisual *Rebels amb causa* (una aproximació a la trajectòria de

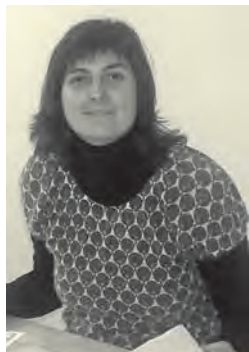
Josep Escobar, el pare de Carpanta i Zizi Zape), un projecte desenvolupat conjuntament amb Joan Manel Soldevilla ↑ pel Museu de Granollers.

Amb motiu de la commemoració dels setanta anys de l'exili republicà a la ciutat de Figueres, s'han estrenat dos documentals produïts a Visual13 *Figueres, febrer del 39* (2009), Asensio ha assumit la direcció de fotografia, el muntatge i la postproducció, mentre que a *100 dies* (2009) n'ha estat, a més, el director. El 2009 s'estrena també una sèrie documental sobre la història del restaurant El Bulli de Ferran Adrià, en la qual Asensio ha treballat durant dos anys. N'és responsable de la gravació i la direcció de fotografia, així com també del muntatge i la postproducció.

En paral·lel, Vicenç Asensio realitza un treball constant d'innovació per a desenvolupar noves línies creatives en el camp audiovisual, posant especial èmfasi en les noves plataformes de difusió com Internet.

ASTARLOA CAIXÀS, Eva

(Peralada, 22.VIII.1968) *Arxivera*

Filla de Francesc Xavier Astarloa Golderaz, natural de Bermeo (Bilbao), i de Dolors Caixàs Cantenys, de Boadella, és la petita de dues germanes. Casada amb Josep Navarro Tavera.

Va cursar Llicenciatura en Filosofia i Lletres, especialitat Història (UAB, 1991), va ampliar estudis amb el Mestratge en Arxivística (UdG, 1994) i postgrau en Museologia (UdG, 1996).

Des de 1996 és l'arxivera municipal de Figueres. Ha col·laborat en diverses publicacions periòdiques com la *Revista de Girona*, o el setmanari *Empordà*.

Ha estat professora de l'assignatura de cartells del Màster d'Arxivística (UAB, 2002), professora col·laboradora de l'Escola Superior d'Arxivística i Gestió de Documents de la Universitat Autònoma

de Barcelona. Sobre documents iconogràfics (2003-2006).

Ha participat en el projecte de desenvolupament de la Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (Nodac), en el grup de treball per a documents gràfics, impulsat per la Direcció General de Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya i l'Associació d'Arxivers de Catalunya.

Ha seleccionat el material gràfic de la monografia *Figueres* (Barcelona: 1995).

Ha coordinat la monografia *Josep Puig Pujades*. (Figueres, 2000).

Ha participat en el catàleg *Miratges 300 anys de projectes no realitzats a les comarques gironines*. (Girona: 2003).

ATCHÉ, Julià

(Figueres, s. XVIII) *Pintor*

Va pintar el retaule de Santa Elena de l'església catedralícia de Castelló d'Empúries (1762).

AUGÉ, Liliane

(París, 24.I.1955)

Directora de l'Escola d'Art Coreogràfic de Llançà

Filla de Pierre Augé i de Georgette Fremy, ambdós de París. Va començar en el món de la dansa als sis anys, al Conservatori Municipal de Savigny-sur-Orge. És diplomada per l'École Supérieure d'Études Coreogràfiques (ESEC, 1979),

i disposa del Diplome d'État (1991). És membre de l'Associació de Professors de Dansa de Girona i de la Federació Catalana de Professors de Dansa.

Afincada a Llançà des de fa trenta anys, ha fundat L'Escola d'Art Coreogràfic de Llançà (1978). L'Escola va obtenir la Llança d'Argent de la vila de Llançà (1994), pels mèrits obtinguts en l'ensenyament de la dansa entre els infants i joves. Amb els alumnes de la seva escola va crear el gup de dansa Tersichore, amb el qual va realitzar representacions arreu de la comarca, província i, fins i

tot, a Madrid. El 2003 varen anar a Pequín (Xina), per a participar en un festival de tipus folklòric, experiència que va repetir l'any 2007, per a participar en el Festival Internacional Infantil de Xangai.

Cada any la Mostra de Dansa Jove de l'Alt Empordà homenatja una de les escoles. L'any 2002 va recaure en la persona de Liliane Augé.

AUGÉ CARRERAS, Josep

(Castelló d'Empúries, 6.VI.1915 – 30.VIII.2004)

Escriptor

Fill de Llorenç Augé Daunís, pagès, i de Providència Carreras Dalmau, ambdós de Castelló d'Empúries. De professió pagès, una lesió al cor a l'edat de seixanta-dos anys li va impedir continuar amb el seu quefer quotidià.

Amb els anys va pal·liar la manca d'activitat amb la dedicació a desenvolupar l'art de l'escriptura, en les dues facetes: la poesia i la prosa, aconseguint diversos guardons, a Casals de tercera edat.

A Castelló d'Empúries, on residia, era una persona molt coneguda, es mostrava molt participatiu en les activitats de poble, especialment en les dels casals d'avis de Castelló, així com del de Figueres, dels quals n'era membre.

Va col·laborar amb la premsa comarcal, primer a *Hora Nova*, de la mà d'Emili Casademont[†], després va ampliar el repertori a l'*Empordà* i *Diari de Girona* i altres publicacions com *El Salner* (Castelló d'Empúries).

La primera obra publicada va ser el recull de poesies *Brots de tardor* (Castelló: 1988). Posteriorment, seguiren altres obres de caràcter costumista, dedicades al món rural i de la pagesia, com *Masies i Cortals de Castelló d'Empúries, el seu rem la seva gent* (1930-1990)(Castelló: 1990), prologat per Montserrat Vayreda[†], *L'Ahir i l'Avui dels nostres pagesos* (Castelló: 1993), prologat per mossèn Pujol[†], i *Pinzellades i records* (Castelló: 1997), prologat per Emili Casademont[†].

AUPÍ GIFRE, M. Àngels

(Figueres, 19.II.1941) Actriu i rapsoda

Filla de Joan Aupí Carbona, dentista, i de Maria Gifre Reynal, ambdós figuerencs. Casada amb Carles Pujol Saguer (1.IV.1964), el matrimoni té un fill Carles[†], i una filla, Maria.

Va realitzar els estudis al Col·legi de les germanes Dominiques de la Presentació, conegut amb el nom de "Les Franceses". Allà va establir coneixença amb, Toni Montal[†], el director de les representacions de fi de curs.

Va entrar a formar part de l'Elenc del Patronat de la Catequística dirigit per Toni Montal, va iniciar-se en la representació teatral, essent el primer paper a *La oración de Bernardette* (1955) d'Antonio Losada. L'any següent, aquest li va donar el paper de protagonista de l'obra *Nuestra ciudad* (1956) de Thornton Wilder, i la parella artística va ser Eduard Bartolí[†]. Va ser una obra innovadora que va marcar un abans i un després en el teatre figuerenc. Representaven preferentment obres de teatre modern d'autors anglesos, amb una escenografia molt ben cuidada.

Va participar també en *La herida del tiempo* (8.XII.1957) també coneguda amb el títol *El temps i els Conway* de J.B.Priestley; a *Navidades en la casa Beyard* (1958), de Wilder, a *El admirable Crichton* (1958), de James M. Barrie, en el paper de Lady Mary, a *Los intereses creados* (1959), de Jacinto Benavente, va interpretar Colombina.

L'any 1960 amb el nom Agrupación Arlequín i, a la seu del Casino Menestral, va participar en la lectura d'uns fragments de *Nausica*, Homenatge a Joan Maragall. L'any 1986, en el Segon Congrés Internacional de la Llengua Catalana i en el Teatre Museu Dalí la representació de *Ritual de la Religió Hiparxiològica* del filòsof Francesc Pujols amb Toni Montal i Tina Crespo.

Amb l'Eduard Bartolí[†] varen col·laborar en moltes presentacions de llibres i homenatges,

entre ells els dedicats a Montserrat Vayreda↑, Carme Guasch↑ o Jaume Maurici↑. I en tots els actes culturals sol·licitats com a lectors o com a rapsodes, alguns dels quals: *Consummatum Est* a la Parròquia de Sant Pere, o posant veu a les diapositives de *Meli*↑, a les festes del Mil·lenari de Darnius, o col·laborant amb els Amics del Museu Dalí (Teatre Museu Dalí, 2000).

Les darreres intervencions han estat en l'obra *Canigó* (1995), en homenatge a Toni Montal i la participació en l'Homenatge a Eduard Bartolí (13.I.2008).

Varen rebre el 1r Premi Provincial de Teatre per la interpretació d'*El admirable Crichton* (Girona, 1958).

AUQUER SABATER, Agustí

(Vilant, 5.II.1928) Pintor

Fill de Josep Auquer Ginjaume, de Vilant, propietari, i de Dolors Sabater Ribera, de Lladó. Es va casar amb Núria Gironella Font, i va esdevenir gendre de Faustí Gironella↑. Varen regentar la botiga familiar, a Lladó.

De petit va anar a casa dels oncles a Lladó, va estudiar el batxillerat al Col·legi de La Salle de Figueres, on va aprendre a pintar amb el germà Joan. Va establir amistat amb Narcís Pijoan↑ i Josep↑ i Carles Vallès↑, amb els quals va mantenir el contacte a Barcelona. Va estudiar Enginyeria Tècnica Química (Barcelona, 1952), però ho va haver de deixar per qüestions de salut.

Atret per la pintura va ser alumne de Ramon Reig↑ i, a Barcelona, a l'acadèmia Tàrrega, de Ricard Tàrrega Viladoms i a l'Institut d'Art Modern.

Ell mateix defineix la seva pintura com a post-impressionista, en la qual destaca la gamma cromàtica, de colors vius. Treballa els paisatges, les natures mortes i la figura femenina de manera esquemàtica i estilitzada. Va establir molt bona amistat amb els pintors Llavanera↑ i Sibecas↑.

Va participar en diverses exposicions col·lectives i, no va ser fins l'any 1978 quan va portar a terme la primera exposició individual a la Galeria Rhodas (Figueres, 1978). En varen seguir altres a la Galeria La Artística (Girona, 1979), a la Sala Sant Joan (Lladó, 1990), a la Casa Municipal de Cultura (Ribes de Freser, 1992).

AUSÁS LÓPEZ de CASTRO, Xavier

(Figueres, 24.V.1968) Enòleg

Fill de Valerio Ausás Sala, industrial, natural de la Seu d'Urgell, i de Trinitat López de Castro Hernández, natural de Melilla (Málaga).

Va estudiar a l'Escuela de Enòlogos de Requena (València, 1986). Posteriorment va anar a França, allà va assistir a classes d'enologia del Brevet Technicien (Blanquefort). Va aconseguir el Diplôme National d'Enologie per la Université Paul Sabatier (Toulouse, 1990-1992).

Ha esdevingut expert en controls de maduració, veremes i vinificacions. Va començar a treballar en l'elaboració de vins de Bodegas Vega Sicilia com a enòleg (1992), encarregant-se de les tasques de fermentació, envelliment i processos d'envasat, i de Bodegas y Viñedos Alión, i en el projecte que desenvolupa aquesta casa a Toro. Actualment és el director tècnic dels vins del grup.

En el seu historial figura la producció del vi *Único* (1987), que va rebre molt bona acollida.

AVINYÓ

(Peralada)

Important nissaga que pertanyia a la petita noblesa catalana. Es té coneixement d'alguns membres de l'edat mitjana com **Guillem d'Avinyó** (s. XIV), senyor dels pobles de Biure i Molins, o de **Dalmau d'Avinyó** (†1320), les restes del qual es troben a l'església del Convent del Carme de Peralada.

Una branca important de la família disposava de propietats a Vilatenim. Durant el segle XVIII emparentaren amb la família Camps↑, i d'aquesta època data el notable casal peraladenc conegut com Casa Avinyó o, també, com Casa del Marquès de Camps.

AYATS CASTELLVÍ, Miquel

(Figueres, 21.VI.1918 –
 Arbúcies, la Selva, 30.III.2002) *Eclesiàstic*

Fill de Joan Ayats Pou, pagès, natural de Navata, i de Inés Castellví Ferrán, natural de Sant Andreu del Palomar. Va realitzar els estudis al Seminari de Girona. Va ser ordenat prevere el 6 de gener de 1944. Va exercir com a vicari d'Arbúcies (1944), i d'Olot (1945).

Va ser rector de la parròquia de Vila-sacra i encarregat de la de Vilatenim (1946-1966), en aquest període va residir a Vilatenim. Mentre va estar en aquests municipis va compaginar la tasca pastoral amb l'ensenyament a l'institut Ramon Muntaner. Posteriorment, va ser nomenat regent de Santa Maria de Blanes (1966-1974) i ecònom d'aquesta (1974-1983), i després de Sant Feliu de Buixalleu (1983-1985), any en què va ser nomenat rector (1985-1997). Va ser nomenat arxiprest del Montseny (1986-1987), i des de l'any 1983 va ser el capellà de l'hospital d'Arbúcies, càrrec que va mantenir fins a la seva mort.

Quan es trobava als pobles de Vilatenim i Vila-sacra va deixar petjada per la seva dedicació amb la gent jove, mitjançant la seva tasca pastoral, pedagògica i musical. Essent una de les seves fidels la jove Carme Castelló, la qual amb els anys seria la fundadora i directora de la coral del Col·legi Sant Pau, de Figueres.

Va distingir-se per la seva oratòria, va conrear la poesia i va escriure la lletra i música de les sardanes *Vila-sacra* i *Vilatenim*. I, la lletra i música, de l'*Himne dels estudiants*.

AYATS SALA, Esteve

(Ridaura, la Garrotxa, 7.III.1929 –
 Figueres, 14.VI.2006) *Fotògraf*

Fill de Joan Ayats Carrera i de Concepció Sala Espunya, va néixer en una masia de Ridaura, La Garrotxa, i va ser, juntament amb la germana

bessona, el petit de cinc germans. Al cap de poc, la família es va traslladar al poble de Joanetes on va viure-hi fins al 1952. Als dotze anys va començar a fixar-se en les càmeres que portaven alguns dels assistents als aplecs de sardanes i en els aparells fotogràfics que tenien exposats els professionals d'Olot. La primera càmera se la va comprar el 1943, de baquelita i amb un rodet de 4 1/2 x 6, amb el qual només es podien fer vuit fotos.

A Joanetes coincideix amb Emiliano López, fotògraf que es desplaça per la comarca. Amb ell aprèn les tècniques fotogràfiques i el determina a prendre el proper pas. Rep la proposta d'anar a treballar a una botiga de fotografia de

Sabadell, i, al cap de poc de ser-hi, d'ocupar-se d'una filial de Figueres. Va ser així com Ayats va arribar a Figueres el 28 d'agost de 1953. Va condicionar la botiga, situada a les antigues Galeries Fortunet, davant de l'Ajuntament, va llogar una càmera, una ampliadora i un focus, i va començar l'activitat a la capital de l'Alt Empordà amb el nom de Foto X. El sistema que més clientela li va proporcionar va ser el servei de la foto-carnet en pocs minuts.

El 1957 va traslladar la botiga-galeria al carrer dels Enginyers, lloc on hi va estar fins al 1992 en què va haver de traslladar-se de nou, per l'ampliació del Museu de l'Empordà, al carrer de Peralada, on ja des de 1982 hi tenia una sucursal.

Durant molts anys va ser el fotògraf de la Festa de la Verema, de Peralada, dels actes relacionats amb la Musa dels pintors el dia de la Fira del Dibuix i la Pintura, per Santa Creu. Va treballar per diversos pintors i va ser l'autor del cartell promocional de l'obra *La mort d'un viatjant*.

Les seves fotos han estat publicades a setmanaris locals com *Canigó* (Figueres), *Ampurdán* (Figueres) i a *Dalí, La mirada dels fotògrafs empordanesos* (Figueres: 2004), en aquest darrer es reproduïen algunes de les ocasions en què retratà Salvador Dalí.

AYENSA PRAT, Eusebi*(Figueres, 2.III.1967) Hel·lenista i professor*

Fill de Rafel Ayensa Contreras, mecànic, natural de Madrid, i de M. del Carmen Prat Arderiu, de Figueres. Llicenciat en Filologia Clàssica (especialitat grec) per la Universitat de Barcelona (1989) i Doctor en Filologia Romànica per la

mateixa universitat (1996). Ha realitzat estades de postgrau a les universitats de Creta, Atenes i Xipre, així com al Centre de Recerca del Folklore Grec de l'Acadèmia d'Atenes i al Taller de Folklore de la Universitat Capodistriaca d'Atenes. Ha exercit de professor de llengües clàssiques a l'IES Ramon Muntaner de Figueres. Des de 1996 fins al 2007 fou professor associat de grec clàssic i modern a la Universitat de Girona. Viu entre Riumors i Atenes.

És acadèmic corresponent de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona i vocal de l'Associació Cultural Hispanohel·lènica.

Ha participat en diverses publicacions miscel·lànies, d'entre les quals cal destacar un volum sobre el 550 aniversari de la caiguda de Constantinoble, editat pel CSIC l'any 2005, dins del qual va signar el treball "Volverá a ser vuestra: La caída de Constantinopla y su recuerdo en la tradición popular griega", i ha publicat prop d'una setantena d'articles en diaris i revistes periòdiques gregues, catalanes i espanyoles com *Erytheia* (de la qual és membre del consell assessor), *Hispania Sacra*, *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, *Revista de Girona*, *L'Avenç*, *Randa*, *Serra d'Or*, *Auriga*, *El Contemporani*, *El Punt*, *Greek Letters*, *Anuari del Centre de Recerca de Xipre*, *Hipati*, *Fokikà Khronikà*, etc. Ha participat en diversos projectes científics, ha pronunciat més de quaranta conferències i ha pres part en més d'una vintena de congressos celebrats en el nostre país, a França, Itàlia i Grècia, en el marc dels quals ha presentat ponències i comunicacions sobre temes de literatura i cultura grega medieval i moderna.

Ha comissariat l'exposició itinerant "El món de l'èpica: de Digenís a El Cid" (Barcelona, Girona i Saragossa), que, en col·laboració amb el Centre de Recerca del Folklore Grec de l'Acadèmia d'Atenes, fou portada a diverses ciutats de Grècia (Atenes, Tessalònica, Ioànnina i Kàrpathos) durant els anys 2004-2005. També ha estat el màxim responsable de l'exposició "Antoni Rubió i Lluch, vida i obra", que, en ocasió del cent cinquanta aniversari del naixement d'aquest insigne historiador català, fou organitzada per l'Institut Cervantes a la Llar del Llibre d'Atenes del 3 al 5 de novembre de 2006.

Ha treballat en l'edició de l'epistolari grec d'Antoni Rubió i Lluch, per encàrrec de l'Institut d'Estudis Catalans –del qual l'any 2006 va aparèixer el primer volum, que aplega la correspondència grega de Rubió des de 1880 fins a 1888– i preparà uns materials didàctics per ajudar a la lectura de les obres de Maria Àngels Anglada a l'ensenyament secundari i al batxillerat, pels quals va obtenir una llicència d'estudis del Departament d'Educació per al curs acadèmic 2006-2007.

Ha editat un treball inèdit d'Antoni Rubió i Lluch sobre els catalans a Grècia titulat *El record dels catalans en la tradició popular, històrica i literària de Grècia* (Barcelona: 2001). És autor d'un llibre sobre la tradició heroica a Grècia al llarg dels segles, des de les cançons de frontera bizantines fins als poetes contemporanis, que porta per títol *De l'acrita al patriota: les Divuit cançons de la pàtria amarga de Iannis Ritsos* (Barcelona: 2003). Ha estat el curador de les *Obres completes* de Maria Àngels Anglada.

Ha traduït al català una antologia de cançons populars gregues titulada *Balades gregues* (Lleida: 1999) –la versió castellana de la qual, amb una extensa introducció i notes, va aparèixer a la sèrie "Nueva Roma", del CSIC, sota el títol de *Baladas griegas: estudio temático, formal y comparativo* (Madrid: 2000)–, la *Crònica d'una ciutat*, de Pandelis Prevelakis (Barcelona: 1999), i les *Històries de Xipre (Tetralogia dels temps)*, de l'escriptor xipriota Iorgos Filippou Pieridis (Lleida: 2005). A més, ha versionat al castellà una antologia de cançons èpiques gregues (cf. *Cancionero griego de frontera* (Madrid: 2004).

L'any 2006 obtingué el premi internacional "Delenda", atorgat per la Federació Internacional de Genealògia i Heràldica en reconeixement als seus estudis sobre la història i la literatura de la Grècia medieval i moderna. L'any 2008 ha rebut el Premi Jordi Domènech de Traducció de Poesia per la traducció de *Poemes inacabats* de l'autor grec Konstantinos P. Kavafis.

L'any 2007 va ser nomenat director de l'Institut Cervantes d'Atenes.

AZEMAR

(*La Jonquera*)

Important nissaga jonquerenca. En el s. XVIII, eren els màxims contribuents de la vila.

AZEMAR, Pere

(*La Jonquera, s. XIX*) *Metge*

Estudià a Montpeller on es doctorà i publicà la tesi doctoral: *Considérations générales sur les anus contre-natures* (Montpeller: 1821).

AZEMAR PONT, Josep

(*Figueres, 4.I.1862 - Barcelona, 5.VI.1914*)
Arquitecte

Fill de Ramon Azemar, de família francesa, i de Pilar Pont, va néixer al carrer de Palau. Va estudiar a Girona i a l'Escola d'arquitectura de Barcelona (1887). Es va casar amb Concepció Puig de la Bellacasa Rosés, de Girona, i el

matrimoni va tenir vuit fills.

Va obrir despatx a Barcelona, però va sol·licitar la plaça d'arquitecte municipal de Figueres, lloc al qual es va incorporar l'any 1889. Malauradament, va morir d'accident laboral, en la plenitud de la seva carrera, en una visita d'obra.

Va projectar edificis unifamiliars, plurifamiliars i d'ús públic, seguint les característiques

del Modernisme. Va treballar a l'Exposició de Barcelona (1888), i té obres a diferents llocs de la província de Girona.

Dins la seva trajectòria professional s'han destacat diverses etapes: la primera va des de 1890 a 1894 i compta amb edificis amb elements de caire historicista, la segona va de 1894 a 1903 emprà materials i elements nobles en la decoració, la tercera de 1904 a 1913 es pronuncia per l'ús del maó vist i la pedra, i la quarta de 1913 a 1914, en la qual abunden els elements classicistes.

Al biografat se l'ha inclòs en la línia racionalista del Modernisme, els màxims representants foren Lluís Domènech i Montaner (1850-1923), i Josep Puig i Cadafalch (1867-1956). Es caracteritza per l'ús i la combinació de materials com la pedra, la ceràmica, la fusta, el ferro i el vidre.

Va intervenir també en actuacions urbanístiques locals com el cobriment de la riera Galligans, alineacions de carrers, i obertura de noves vies. En aquest sentit va deixar alguns escrits publicats com la *Memòria sobre el tancament de la riera Galligans* (1890), o la *Memòria sobre l'alineació del carrer de la Portella i de Girona* (1901), i articles apareguts a *El Ampurdanés*.

A Figueres destaquen nombrosos edificis de la seva autoria com la Casa Jordà (1892), la Casa de Ceferino Carré, la casa Cusi (1894), el Centre Sport Figuerenc (1895), la Casa Roger (1896), la Casa Puig Soler (1900), la Casa Galter (1901), la Casa Salleras (1904), l'Escorxador (1907), la Presó (1906-1910), la Casa Barbosa (1907), la Clínica Catalunya (1904?), el Col·legi La Salle (1907), la Sala Edison (1910-1911), la Casa Subias (1910), la Casa Mas i Roger (1910) o la Casa Abadal (1911).

Un dels seus edificis més emblemàtics: la Cambra Agrícola (1900), va ser enderrocada l'any 1968, la Casa Torres Botiñá (1894), desapareguda a la dècada dels 80 i la Guarderia de Sant Vicenç de Pauil (1895), reformada posteriorment per Giralte Casadesús (1936) va tenir la mateixa fi l'any 2006.

A Agullana destaquen les Escoles (1910), i l'edifici de la Concòrdia (1912).

AZNAR del ÀGUILA, Juan Jesús*(Barcelona, 14.I.1958)**Periodista i director de museu*

El 5 de setembre de 2002 va replantejar-se la vida i va decidir venir a viure a l'Empordà, i es va traslladar juntament amb la família a viure a Roses, i el tercer fill va néixer aquí.

Ha estudiat Ciències de la Informació i Filosofia i Lletres a la Universitat Autònoma de Barcelona. Més tard, va fer un màster en Realització Audiovisual a l'Escola d'Estudis Politécnics de Barcelona (IDEP).

Mentre estudiava va treballar a Ràdio Barcelona en els programes d'informatius, dirigits per Fermín Bocos. Des de llavors, sempre ha mantingut l'activitat periodística, col·laborant en premsa escrita com: *El País, El Mundo, Interviu, Play boy, Mundo Científico, Amadeus, Arqueo, Mundo Medieval, Die Tageszeitung* (Berlín), *Setmanari Empordà*, entre altres mitjans. En premsa audiovisual ha col·laborat amb l'Agència Capa, en la qual realitzava l'informatiu setmanal *24 horas* de Canal Plus, amb TV3 (*30 minuts*) i amb Canal Nord, dirigeix el programa de divulgació científica *Número π*.

Com a consultor ha col·laborat amb la Fundació "la Caixa" i amb el departament de Recursos Humans de "la Caixa"; amb l'Institut Nacional de Técnica Aeroespacial (INTA), Consejo Superior de Investigaciones Científicas (CSIC), Bayer, Fresenius Kabi, Ajuntament de Barcelona i altres empreses i entitats públiques.

Com a docent, ha impartit classes a l'IDEP, Centro de Estudios de la Imagen, Micro Obert, Centre d'Iniciatives per Joves de "la Caixa". Ha donat conferències com a professor convidat i com a ponent en la Universitat de Medicina de Lleida, a la Juan Carlos I de Madrid i a la Universitat de Ciències d'Oviedo.

Des d'abril de 2005 dirigeix el Museu de la Tècnica de l'Empordà de la Fundació Padrosa, única institució privada que disposa de conveni

amb el CSIC (Consejo Superior de Investigaciones Científicas), i que, a l'hora d'oferir exposicions itinerants dels seus fons, organitza cicles de conferències d'alt nivell sobre la ciència i altres disciplines. Actualment el Museu de la Tècnica ha assolit un pes específic en l'oferta museística de l'Alt Empordà.

AZNAR MARÍN, Sergi*(La Jonquera, 17.IV.1978) Esportista*

Fill de Jesús Aznar, natural de Blesa, Terol, i de Paquita Marín, natural d'Ariate (Málaga).

Entrenador Nacional de Natació (Federación Española de Natación, 2002) i Màster en Natación y Gestión de Actividades Acuáticas (Universidad Europea de Madrid, 2006).

De ben petit es va iniciar en la natació, a l'edat de 4 anys l'entrenava Jordi Maestro, que el va continuar entrenant fins als 10 anys. En veure la ràpida evolució experimentada, als cinc anys va començar a competir.

Als onze, gràcies a una beca de la Selecció Catalana, va entrar al Centre de Tecnificació de Natació d'Olot i competia per l'ACEJ de la Jonquera. Ha estat becat per la Selecció Catalana per assistir al Centre Blume d'Esplugues, per anar al CAR de Sant Cugat del Vallès (1994-1998). Ha competit defensant les sigles de diferents clubs: l'ACEJ de la Jonquera, el Club Natació Figueres, el Club Natació Montjuïc, el Club Natació Terrassa i el Club Castàlia-Castelló de la Comunitat Valenciana.

Gràcies a la seva trajectòria, a l'edat de catorze anys, va tenir l'honor de portar la torxa olímpica.

En el seu palmarès disposa de més de 300 medalles i uns 70 trofeus. Els resultats més importants han estat: Campió de Catalunya (1990), Campió de Catalunya temporada d'hivern i d'estiu, (1991, 1992, 1993), Campió de Catalunya temporada d'estiu (1994, 1995 va batre dues millors

marques de la seva categoria), Campió d'Espanya (1992), Campió d'Espanya Hivern i Estiu (1993, 1994, va batre dos rècords de la seva categoria de 16 anys; 1995, en la temporada d'estiu va batre dos rècords de la seva categoria). Campió per comunitats autònomes (1994 i 1995).

Categoria Absolut Campionat d'Espanya (1996, va quedar en tercera posició; 1997, subcampió; 1998, campió per comunitats autònomes), Categoria absolut Campió de Catalunya (1998).

Seleccionat per la Selección Española va assistir al campionat Andorra Cent Nacions (1992), on va quedar el primer (14 anys). Selecció pels Jocs Olímpics de la Joventut Europea (1993), va aconseguir dues medalles de bronze.

Participa en el Campionat d'Europa Junior (República Txeca, 1994) i queda vuitè, i participa en el Campionat d'Europa Junior (Ginebra, 1995), i queda en sisena posició.

L'any 1999 és la darrera temporada en què competeix. Compagina fer d'entrenador del Club Natació Figueres, amb la de nedador del club Castàlia-Castelló de la Comunitat Valenciana i les classes de magisteri a la Universitat de Girona. L'any 2007 participa en la competició universitària de Catalunya i queda en tercera posició.

L'any 2007 ha encetat una nova via d'actuació al presentar-se a les municipals com a cap de llista pel PSC. En establir pacte amb CiU ha esdevingut regidor d'Esports de la Jonquera (2007).

AZNAR SESERES, Pere

(Roses, 14.VIII.1907 –

Santiago de Xile, 14.VII.1999) *Sindicalista i polític*

Fill de Vicenç Aznar Grau, d'ofici mecànic, natural de València, i de la rosinca Francesca Seseras Coll. Es va casar amb l'activista Dolors Piera, i va tenir dues filles.

Ingressà al Partit Comunista Català (1928) i l'any 1934 fundà el Partit Català Proletari amb Jaume Compte[†], va ser cap de redacció del seu òrgan *L'Insurgent*. Dirigí les vagues dels dependents de la indústria i el comerç i va ser secretari general del Comitè Revolucionari del 6 d'octubre de 1934 al sindicat catalanista CADCI (Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria). Fou elegit diputat al parlament espanyol del Partit Català Proletari (1936). Va presidir el CADCI i s'integrà al PSUC, on ocupà càrrecs importants. El 1938 va esdevenir director general de Treball i Assistència Social.

Després de la guerra civil es va exiliar a Xile on es va dedicar a activitats comercials; va fundar l'associació Amics de Catalunya, i va col·laborar amb el Centre Català de Santiago de Xile. Va dirigir el periòdic *El Retorn*, on signava sota el pseudònim de *Pere Roig*.

Distanciat del PSUC, s'afilià al nou Partit Socialista Català fundat a Mèxic vers 1945.

B

BACH GRAU, Emili

(Rabós d'Empordà, 27.VI.1932)

Empresari

Casat amb Magdale-
na Cantenys Planiol,
el matrimoni té un
fill, Carles.

Va iniciar-se en
el camp de la met-
tal·lúrgia fins a esde-
venir un bon torner.
Funda l'Empresa Bac
Valves s.a., (1958),
dedicada al disseny,
la fabricació i la ven-

da de vàlvules de bola i papallona d'altres presta-
cions, destinades al servei de la indústria química,
petroquímica, del gas i plantes de procés.

Sempre ha participat en activitats socials,
culturals i esportives relacionades amb la ciutat
de Figueres i la comarca de l'Alt Empordà. Soci
de l'UE Figueres, fou president des del 1978 fins
l'any 1993, essent la darrera temporada de la
presidència una de les millors èpoques del club
esportiu: va tenir lloc la inauguració del nou esta-
di de futbol municipal i l'equip va estar a punt de
pujar a 1a divisió.

Ha rebut diversos premis i distincions, d'entre
els més rellevants cal esmentar la Medalla al
Mèrit Esportiu, atorgada per l'Ajuntament de
Figueres (13.IV.1994), la Medalla de Forjador de

la Història Esportiva de Catalunya, atorgada per
la Generalitat de Catalunya (27.X.1995), i
l'Homenatge personal realitzat per la Federació
Patronal Metal·lúrgica (FEGMETALL), de la pro-
víncia de Girona (1.XII.1995).

BADOSA COMPTE, Joan

(Roses, 1.III.1884 - 7.II.1968)

Músic

Fill d'Enric Badosa,
industrial i músic,
natural de Roses, i
de Maria Compte
Suquet. Es va casar
amb Margarita Mar-
timort Masó, de
Roses.

Va aprendre del
seu pare Enric les
primeres ensenyan-
ces de solfeig i de
flautí. A l'edat de dotze anys ja n'era un bon intèr-
pret i va passar a formar part d'una Corporació
Musical rosinca composta per 25 músics, de la
qual n'era el director el mestre Corredó, el seu
professor de piano. Als 15 anys va començar a
aprendre l'instrument del tible, i als divuit ja era
considerat un destacat intèrpret d'aquest difícil
instrument. Va ampliar els seus estudis amb la
pràctica de la flauta.

Va participar en l'Antiga Pep de Figueres, com a instrumentista solista de tible i flauta. Amb aquesta orquestra va anar a París i Londres on van enregistrar, per primera vegada a la història, un disc de sardanes. Va passar a La Principal de Palafrugell i a La Principal de Peralada (1925-1927). Als anys trenta va entrar a La Selvatana, al mateix temps que tocava com a interí a La Principal de la Bisbal. En tornar-se a constituir l'orquestra castellonina Rossinyols (1946) s'hi va integrar fins que es retirà definitivament.

Va escriure les sardanes: *L'Enriquet* (1946), *Quimeta*, *La segona de la tarda*, *La guapa*, *Margarida* (1947), *Flors boscanes*.

En col·laboració amb Josep Blanch[↑] Reynalt va escriure: *Heroica*, *Calaverada*, *Desvergonyida* i *La fi del món*, la més coneguda, obligada de tible i amb notabilíssimes dificultats interpretatives.

BADOSA COMPTE, Lluci

(Roses, s. XIX – Girona, s. XX) *Músic*

Fill d'Enric Badosa, industrial i músic, natural de Roses i de Maria Compte Suquet. Es va casar i va tenir una filla, Dolors.

Va aprendre del seu pare Enric les primeres ensenyances musicals. Va ser mestre de cobla i solista a l'Orquestra del Liceu de Barcelona.

BADOSA MARTIMORT, Enric

(Roses, 10.XI.1922 – 12.XII.1993) *Periodista*

Fill de Joan Badosa[↑] Compte, músic i membre de la reconeguda cobla-orquestra La Principal de Peralada, i de Margarita Martimort Masó, natural de Roses. Es va casar amb Rosa Ripoll Guitart, de Roses, i el matrimoni

va tenir dos fills, Enric i Margarita.

Va compaginar les seves tasques de funcionari municipal (1965-1988), amb les radiofòniques i periodístiques. Va ser corresponsal de

Ràdio París, Ràdio Costa Brava i Ràdio Popular de Figueres. Va esdevenir corresponsal del diari *Los Sitios*, més endavant *Diari de Girona*, del *Correo Catalán*, de *La Vanguardia*, de *l'Independent* de Perpinyà i dels diaris esportius *Dicen*, *Mundo Deportivo* i *Sport*. Va ser col·laborador de la revista rosina *La Veu*, de la figuerenca *L'Empordà* i de *Girona Gastronòmica*. Amb els seus escrits va propagar la història local, els fets quotidians i les receptes gastronòmiques de la vila.

BAGÓ BASSAGAÑAS, Sebastià

(Llers, 11.IV.1907 – Buenos Aires, 1983)

Industrial

Fill de Joan Bagó Vergés, dedicat al comerç, i d'Irene Bassagañas Fàbrega, ambdós de Llers. Treballà en les seccions de comptabilitat i propaganda dels Laboratoris Cusi, del Masnou. Va ser enviat a Buenos Aires per consolidar

la comercialització dels seus productes mèdics (1930).

Al cap de poc, va fundar els Laboratoris Bagó (1934), els quals importaven productes dels Laboratoris Cusi. A instàncies del doctor Budallés, i afegit a les dificultats de recepció sorgides amb la guerra civil, va començar a elaborar els seus propis productes i va treure al mercat la marca Bagó. L'empresa va augmentar ràpidament. L'any 1964 tenia 203 treballadors, mentre que el 1973 en tenia 1.400. El 1945 inaugurà la primera zona estèril del país per a l'elaboració d'antibiòtics, ampliada amb una planta de liofilització.

Entre altres productes, va ser l'introduïdor de la primera penicil·lina semisintètica a l'Argentina. El seu laboratori disposava d'un equip molt ben preparat per a treballs d'investigació en el camp de la farmacologia al Centro Industrial de Investigación City Bell. Entre els seus descobriments importants cal esmentar el talniflumat, agent antiinflamatori no esteroide. Aquesta nova

droga ha estat reconeguda en prestigiosos congressos internacionals.

Actualment l'empresa està dirigida pels seus fills, dona feina a més de tres mil persones i té filials a diferents punts d'Amèrica Llatina i exporta els seus productes a diversos països europeus i americans.

BAGUÉ BOADA, Narcís

(Salt, el Gironès, 22.VIII.1930) *Articulista*

Per motius professionals es va afincar a l'Empordà l'any 1958. A part de la seva professió com a empleat de banca, ha conreat altres aficions com l'atletisme, la lectura i l'escriptura, i ha col·laborat en la premsa local. Va ser

articulista del setmanari *Empordà*. Allà publicava sobre temes diversos, tenia la secció titulada "Qüestionari Proust" i perfils de personatges il·lustres. Una selecció d'aquests articles, en total trenta-quatre retrats de personatges de la història de la cultura, va aparèixer en el volum titulat *Idees i Persones* (Figueres: 1998), amb pròleg de M. Àngels Anglada. Des de 1989 col·labora amb el bisetmanal *Hora Nova*.

Des del punt de vista esportiu, ha estat monitor d'excursionisme i d'esports d'alta muntanya per a adolescents del Centre Excursionista Empordanès, de Figueres. Practica l'atletisme de fons, i ha participat en diverses ocasions a la Marató de Catalunya, a la de l'Alt Empordà i a les de Berlín i Munic.

Forma part de diverses associacions com Òmnium Cultural, Atenea i del Centre Excursionista Empordanès, del Casino Menestral Figuerenc. Es considera republicà federal en la línia d'Abdó Terrades i Narcís Monturiol.

BAIG ALEU, Marià

(Figueres, 9.VI.1955) *Físic*

Fill de Marià Baig i Minobis i de Teresa Aleu Munté, de Mont-roig del Camp, Tarragona. Va

estudiar el batxillerat a Figueres, posteriorment es va desplaçar a Barcelona per estudiar la carrera universitària, es llicencià en Física (UAB, 1977) i es doctorà amb la tesi *Teoría de campos de Reggeones para el Pomeron y el Polo f* (UAB, 1981). Catedràtic de la Universitat Autònoma de Barcelona, ha impartit classes sobre mecànica quàntica, criptografia quàntica i altres matèries. Ha participat en congressos en els quals ha presentat ponències i comunicacions. Ha publicat un centenar d'articles científics en diverses revistes especialitzades com *Physical Review*, *Zeitschrift für Physik*, *Il Nuovo Cimento*, *Physics Letters* o *Nuclear Physics*.

És membre de diverses institucions: Institut de Física d'Altes Energies (IFAE), Grup d'Informació Quàntica (GIQ), Real Sociedad Española de Física (RSEF), Societat Catalana de la Història de la Ciència i Societat Catalana de Física,

filials de l'IEC o de l'Institut d'Estudis Empordanesos, entre altres.

És autor de diversos estudis sobre temes d'història local de l'Alt Empordà, preferentment de Sant Llorenç de la Muga, els quals han aparegut als *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos, *Revista de Girona*, *La Muga* (Sant Llorenç de la Muga). I de la monografia: *Biure d'Empordà, els burros de Biure i la fil·loxera* (Figueres: 2006), *Sant Llorenç de la Muga* (Girona: 2007).

BAIG MINOBIS, Marià

(Figueres, 3.I.1906 - 21.I.1991)

Pintor i funcionari

Fill d'Emili Baig Moncanut, oficial del jutjat, natural de Figueres, i d'Emília Minobis Joana, natural de Capmany. Es va casar en primeres núpcies amb Pilar Fondecaba Barbosa i en segones amb Teresa Aleu Munté de Mont-roig del Camp (Tarragona), i el matrimoni va tenir un fill.

Va ser alumne del mestre Joan Núñez a l'Escola d'Arts i Oficis, coincidint a les classes de dibuix amb Salvador Dalí i Ramon Reig.

S'inicià en el camp de la caricatura, en el qual destacà, i col·laborà en diverses revistes.

L'any 1924 va participar en la primera exposició col·lectiva a Girona i, a partir d'aquest any, va participar en nombroses exposicions col·lectives, la primera individual va tenir lloc a la Sala Edison de Figueres, l'any 1926. Es va donar a conèixer com a caricaturista, demostrant copsar amb encert els principals trets de l'individu, i dibuixant; va intervenir també en el camp de la publicitat, i cartellisme. Baig és un artista polifacètic que conrea diverses disciplines, anomenades "arts menors" com el disseny de capçaleres, el publicitari, de cartells o cobertes de llibres. En alguns signa amb el pseudònim de *Kukut*. L'estil d'aquests anys consistia a reflectir la realitat amb minuciositat.

Professionalment va incorporar-se com a funcionari, oficial major, a l'Ajuntament de Figueres (1930) càrrec que va mantenir fins al 1970. Des del punt de vista associatiu, va participar en diferents activitats i associacions figuerenques com el Patronat de la Catequística, i va ser col·laborador de diversos mitjans de comunicació escrits: *La Comarca*, *La Comarca Deportiva*, *Ampurdán* o, *Vida Parroquial*, tant des del punt de vista artístic com literari.

L'any 1946 va patir una perforació de màcula, que li va suposar la pèrdua de la visió i un gran canvi en la seva vida i en el seu estil pictòric, adoptant un estil més lliure. A partir d'aquí, una depressió que el va portar a destruir part de la seva obra, desesperança i l'inici d'una lluita que, amb esforç sobrenatural, el portà altre cop al món de l'art i a ocupar el lloc que mereixia. Amb els anys va iniciar una nova etapa (1953), ara pintant figures allargades de to surrealista, amb sèries dedicades a gitanos, pallsos o bruixes. A causa de la lesió ocular va haver de treballar amb lupa i es va organitzar la paleta de colors seguint sempre el mateix

ordre. En els darrers anys fou força productiu encara que la seva obra no ha estat gaire difosa.

Va prendre part en les exposicions de Primavera, a Barcelona (1934, 1935 i 1936). Va participar en exposicions individuals i col·lectives a diferents indrets de Catalunya com Barcelona, Lleida, Girona, Figueres o Perpinyà.

L'any 1976, coincidint amb les Fires i Festes de la Santa Creu, el Museu de l'Empordà va organitzar una exposició de la seva obra. L'any 2006, l'Ajuntament de Figueres va dedicar diferents actes per commemorar el centenari del naixement, encarregant el comissariat dels actes anuals a Inés Padrosa, essent l'acte principal l'exposició *Baig, una singular pluralitat* (Museu de l'Empordà), la qual va disposar de catàleg.

BALAGUÉ ANGLADA, Francisco (Frank)

(Figueres, 7.VIII.1902 – 26.I.1990)

Restaurador i hotelier

Fill de Francisco Balagué González, natural de Villar del Ciervo (Salamanca), d'ofici jornalier, i de Maria Anglada Ballanet, de Vilallobent, Cerdanya, domiciliats en el carrer de la Jonquera.

Se sap que de jovenet va treballar a l'Hotel París de Figueres (1918), d'allà va passar al restaurant del Cercle del Liceu de Barcelona. Es traslladà a Cuba i després a Nova York, on treballà també en negocis d'hostaleria. Al cap d'uns anys va retornar i va obrir un restaurant a Pollença (Mallorca) el 1929. En esclatar la guerra civil retornà als Estats Units. Fou contractat pel govern de Veneçuela per fer-se càrrec de l'Hotel Àvila, de Caracas. El 1945 tornà novament a Nova York, anà a Califòrnia on fou administrador de l'Hotel Bel Air, freqüentat pels artistes de cine. A Santa Mònica va muntar un restaurant propi, on va tenir oportunitat de tractar amb grans figures de Hollywood com Marilyn Monroe, John Wayne o Bob Hope. En quedar vidu, va decidir retirar-se a Figueres (1983).

BALAGUÉ ANGLADA, Sebastià

(Figueres, 29.IV.1896 – 17.IX.1968) *Impressor*

Fill de Francisco Balagué González, natural de Villar del Ciervo (Salamanca), d'ofici jornalier, i de

Maria Anglada Ballanet, de Vilallobent, domiciliats en el carrer de la Jonquera. Germà de l'anterior. Va treballar d'impressor a Figueres.

BALLELL

(Borrassà, s. XVII)

Important nissaga, emparentada amb rellevants famílies de les rodalies com els Pagès de Borrassà, els Batlle Vilossa de Palau de Santa Eulàlia o els Moragas de Navata.

BALLESTA FARRÉS, Josep

(L'Escala, 21.IV.1908 - 16.VIII.2000)

Pescador i escriptor

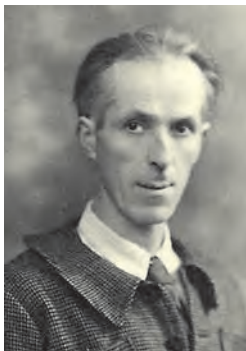
Fill de Josep Ballesta Flaqué, i de Maria Farrés Dubé, ambdós de l'Escala. Es va casar amb Carme Cros Frigola (l'Escala, 1934). Fill i nét de pescadors, defensava la preservació del medi marí i estava en contra de la utilització de les noves xarxes de niló. Va col·laborar en els *Fulls d'Història local* de l'Escala i deixà escrit un recull de paraules emprades en llenguatge mariner i altres relats i experiències de la vida quotidiana.

Li va ser atorgada la *Cruz al Mérito Pesquero* (4.VI.1990), la *Encomienda del Orden del Mérito Agrario, Pesquero y Alimenticio*, per part del Ministerio de Agricultura (1995), com a reconeixement a la llarga trajectòria professional dedicada a la mar i a la pesca.

BALLESTA MOLINAS, Joan

(L'Escala, 7.VII.1893 - Chânes, França, 1962)

Escriptor, actor i polític

Fill de Tomàs Ballesta Solés i de Catalina Molinas Poch, ambdós de l'Escala, va ser el tercer de cinc germans. Conegut amb el sobrenom de *Joanet Calafat*.

A l'edat de cinc anys va traslladar-se a Begur on va ser internat en un col·legi religiós (1898-1908), on residia el seu oncle

matern, Joan Molinas Poch, però en morir aquest va haver de tornar al poble on es va dedicar a la pesca, mantenint l'interès per la cultura.

Director, i ànima principal, de la revista quinzenal *Costa Brava* (1919-1922). També fou director del setmanari d'Acció *Ciudadana*, òrgan del Partit Republicà Federal Nacionalista de les comarques gironines (PRFN) (1933-34) i del diari *Front*, portaveu del PSUC a les comarques gironines (1938-39).

L'any 1928 abandonà l'Escala per instal·lar-se a Girona. Fou president comarcal del PRFN, coaligat amb ERC. Durant la guerra civil abandonà els plantejaments d'ERC i s'acostà al PSUC, del qual fou secretari general del radi de Girona i comarca. Fou alcalde de Palau-sacosta i, els últims dies de la guerra civil, alcalde de Girona i Comissari d'Ordre Públic (l'equivalent a governador civil).

Fou dels últims en abandonar Girona cap a l'exili. Després de passar per diversos camps de refugiats s'establí a Chânes. No va tornar mai més, ni a l'Escala ni a Catalunya.

BALLESTA ROS, Joaquim

(L'Escala, 25.IX.1957 - 10.IX.1999)

Esportista i directiu

Fill de Josep Maria Ballesta Flaqué, pescador, i de Josefa Ros Juncà, ambdós de l'Escala. Es va casar amb Paquita Saballs Calderó i va tenir dues filles, l'Anna i la Laura.

Va compaginar les tasques d'empleat de banca amb diverses implicacions ciutadanes: polítiques, va ser regidor pel PSC (1995-1999), però principalment esportives: va ser jugador de futbol i de tennis taula.

Va jugar amb els equips base de futbol de l'Escala, va ser responsable i coordinador de diferents equips de futbol base local (1975-1981). Va formar part de la Junta Directiva del FC de l'Escala.

Va ser el president del Centre Esportiu i Recreatiu (CER) (1992-1996), l'entitat associativa local amb més pes específic de la vila. L'any 1992, essent president del CER, l'equip de tennis taula va accedir per primera vegada a la divisió d'honor estatal.

Va ser un dels impulsors i col·laborador del llibre *Història del futbol a l'Escala, 1912-1997* (l'Escala, 1998), i va formar part de la comissió que es va encarregar de l'edició.

A títol pòstum va rebre un homenatge del FC l'Escala i un reconeixement a la diada "Festa de l'esport" de l'Escala.

BALLESTER GUILLOT, Frederic

(*L'Escala, 8.III.1924 – San Cugat del Vallès, Vallès Occidental, 17.III.1989*) *Hoteler*

Fill d'Arquimedes Ballester Suñer, paleta, i de Francisca Guillot Pascual, ambdós naturals de l'Escala. La seva àvia havia creat una petita fonda, coneguda com Ca la Neus (1915). Aquesta fonda fou convertida per ell mateix i el seu germà Valeri en l'Hotel Nieves Mar, el qual va ser un referent en el món de l'hostaleria en els anys 60.

Volia que l'Escala fos coneguda internacionalment per la seva gastronomia i per la seva pau i tranquil·litat, per aquest motiu s'implicà activament en la vida política. Fou fundador del Centre d'Iniciatives Turístiques i en va ser president fins a la seva mort. Tenia moltes aficions, gairebé totes relacionades amb l'art i la fotografia.

BALLESTER GUILLOT, Valeri

(*L'Escala, 16.I.1929 – 27.XI.1998*) *Hoteler i polític*

Fill d'Arquimedes Ballester Suñer, paleta, i de Francisca Guillot Pascual, ambdós naturals de l'Escala. Molt preocupat per la projecció turística de la Costa Brava, a la qual va dedicar molts esforços. Gràcies al seu interès

per les necessitats de la vila fou designat alcalde

(1967-1979). Durant aquest període, l'Escala va experimentar una millora en l'abastiment d'aigua i es va construir un emissari per a les aigües residuals, es va instal·lar un dispensari mèdic, correus i la primera oficina de turisme, es va construir el nou cementiri extramurs, es van ampliar les escoles municipals i es van adquirir uns terrenys per a la creació del Centre Esportiu i Recreatiu de l'Escala, del qual ell en va ser fundador. En matèria urbanística es van pavimentar i enllumenar tots els carrers del nucli antic i es van construir dos passejos. Finalment es va aconseguir l'enllaç del municipi amb l'autopista A-7 per Orriols.

BALLÓ FONTOVA, Jordi

(*Figueres, 17.V.1954*) *Professor i historiador*

Fill de Manuel Balló Català, cuiner, natural de Flix (Tarragona), i de Dolors Fontova [sic] Juan, de Barcelona, domiciliats als Límits (la Jonquera).

Va estudiar la carrera de Filosofia i Lletres, especialitat Història de l'Art, a la

Universitat de Barcelona, i s'especialitzà en Història del Cinema. Dedicat a l'ensenyament, és professor de Comunicació audiovisual de la Universitat Pompeu Fabra de Barcelona. Ha impartit el curs de Màster en Documental de Creació, dedicat a formar realitzadors i productors de documentals.

És el responsable de les exposicions de Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB). Ha esdevingut director de l'Oficina Catalana del Cinema i ha col·laborat amb Francesc Bellmunt en algunes de les seves pel·lícules.

Algunes de les seves aportacions han estat publicades a revistes com *Quaderns del CAC*, *L'Avenç* o *Catalònia cultura*.

Ha publicat: *Conèixer el cinema* (Barcelona: 1985), en col·laboració amb Ramon Espelt i Joan Lorente, *Cinema Català (1975-1986)* (Barcelona:

1990), amb Ramon Espelt i Joan Lorente, *La llavor immortal: els arguments universals en el cinema* (Barcelona: 1995), amb Xavier Pérez Torió i *Imatges del silenci* (Barcelona: 2000).

Ha estat guardonat per la Generalitat amb el Premi Nacional de Cinema (2005).

BALLÓ SALVÀ, Justa

(Llançà, 15.IV.1899 – Santa Coloma de Gramenet, el Barcelonès, 8.III.1993)
Bibliotecària

Filla de Rafel Balló Parés, propietari, i de Teresa Salvà Yter, ambdós de Llançà. Els noms que li donaren els seus pares, els quals formaven part de l'església evangèlica, eren Justa, Lliure i Bona. Va cursar els estudis primaris a

Llançà, però en quedar orfe de mare va ingressar a l'internat de Barcelona al Colegio Internacional, lloc on va rebre una educació acurada i en va sortir amb el domini perfecte de l'anglès. Va estudiar el Batxiller Oficial en Arts (1920), i immediatament va començar a exercir de professora en el mateix col·legi, tasca que compaginà amb la casa Singer, on s'ocupava de la correspondència en anglès. Després d'assolir els estudis de magisteri, va residir per un període de dos anys a Madrid. El 1923 va començar els estudis de bibliotecària a l'Escola de Bibliotecàries de la Diputació de Barcelona, però va deixar els estudis durant uns anys en solidaritat amb el professorat de l'escola que havia dimitit, i no la va poder acabar fins al 1931.

Va treballar com a bibliotecària auxiliar a la Biblioteca Popular de Figueres (1927-21.IV.1933) i de directora de la Biblioteca Popular de Pineda de Mar (1933). Va assistir a la conferència anual de la *Library Association* (1931) i va guanyar una beca per ampliar estudis a Anglaterra (1935). Allà va estudiar el sistema anglès de les biblioteques rurals que, més tard, va aplicar a les biblioteques catalanes.

A Barcelona, va treballar a la Central de Biblioteques i va col·laborar amb Jordi Rubió, el qual li va encarregar l'ensenyament a l'Escola de Bibliotecàries (1938-1939). Va ser nomenada per la Generalitat assistent de la càtedra de biblioteques de l'Escola de Bibliotecàries.

Després de la contesa va ser represaliada, però gràcies a l'ajut de Miquel Mateu¹ va poder tornar a la Central de Biblioteques. Va ser nomenada secretària del Servei de Biblioteques Populares, càrrec que representava la categoria més alta i que va ostentar fins a la seva jubilació (1944-1969).

Els últims anys va anar a residir en una residència evangèlica, comunitat de la qual formava part.

BALMAÑA/BALMANYA ROS, Antoni

(La Bisbal, Baix Empordà, 19.X.1846 – Espolla, 20.III.1915) Mestre i pedagog

L'any 1861 esdevé ajudant del mestre Joan Clarà, de la Bisbal, i el 1863 ingressa a l'Escola Normal de Girona. Acabats els estudis, ajuda de nou el mestre bisbalenc (1866), i va a Castell d'Aro (1867) com a mestre interí, i seguidament a Espolla (12.II.1868), lloc on va exercir el magisteri fins al 1907, va jubilar-se voluntàriament l'any 1908. Al cap de dos anys de ser a Espolla, Maria Carles es va fer càrrec de l'escola de nenes, la qual esdevindria la seva muller.

Es va vincular ràpidament al municipi espollenc, una de les primeres actuacions va ser la creació de la Societat de Socors Mutus La Fraternal (1869). Després de l'arribada de la fil·loxera al municipi (1879) va estar molt sensibilitzat per la problemàtica vitícola i fou un dels col·laboradors del Sindicat Agrícola d'Espolla (1906).

Fou un renovador de la pedagogia pels seus treballs d'observació directa de la natura, tant d'arqueologia com de ciències naturals, fets amb

els seus deixebles, fins al punt de crear un museu en el qual es trobaven monedes, minerals i un observatori astronòmic. Va dotar les classes de material didàctic i pedagògic i utilitzava el mètode Lancasterià, segons el qual els estudiants més grans ajudaven els més petits. Fou precursor de l'estudi dels dòlmens de la comarca i descobridor d'alguns d'ells. Algunes de les seves aportacions aparegueren al *Butlletí d'Associació Catalana d'Excursions Científiques* (Barcelona), com "Les coves d'Alarbs. Dòlmens d'Espolla" o "Monuments primitius d'Espolla" a *Memorias de l'Associació Catalana d'Excursions Científicas*.

Va ser partidari de l'associacionisme entre el Magisteri. Va ser membre actiu de la *Unión del Magisterio*, *El Magisterio gerundense*, i de *La Fraternidad del Magisterio*. Va assistir a la reunió constitutiva de l'Associació Provincial de Mestres (1903).

És autor de *Primer libro de lectura manuscrita para uso de las escuelas elementales y de párvulos* (Barcelona: 1881; id.: 1884 3a ed.; id.: 1890 8a ed.; id.: 1893 12a ed.; id.: 1898 17a ed.; id.: 1899 18a ed.; id.: 1904 24a ed.; id.: 1921 31a ed.; id.: 1930 33a ed.; id.: 1950 35a ed. adaptada als temps actuals), que assolí un notable èxit arreu de Catalunya.

Gràcies al seu quefer, l'escola de nens d'Espolla va ser nomenada *Escuela Modèlica*, va ser mereixedor del nomenament de *Caballero de la Real Orden de Isabel la Católica* (1888). Després de jubilat va rebre la *Cruz de Caballero del Orden Civil de Alfonso XII* (1909). L'Ajuntament d'Espolla va donar el seu nom al carrer on vivia (1907).

BANET ESTAMPÉ, Antoni

(Escala, França, 18.XI.1882 - Figueres, 19.III.1965) *Fabricant de motos*

Procedent de França on havia mantingut relacions comercials amb l'exèrcit francès; a conseqüència del conflicte bèl·lic en què es trobava immersa Europa es va establir a Figueres l'any 1915.

L'any 1920 es va casar amb Felisa March Galí, i el matrimoni va tenir dues filles, Anna i Andrea, i un fill, Leopoldo.

Es va dedicar a la construcció, al cap de poc va deixar el negoci per decantar-se cap a la fabricació de bicicletes, les quals lluien una serp com a anagrama i les va comercialitzar amb el nom de *Renol*. Al cap d'uns anys, va decidir canviar la fabricació de bicicletes per la de motos i, en els tallers del carrer de Llers, va fabricar les motocicletes que va batejar amb el nom de *Ruter*. La primera en sortir al mercat va ser de 125 c.c., de quatre temps. De seguida, varen fabricar motors de 98 i 125 c.c. de dos temps.

La crisi originada a principis dels anys 60 va obligar l'empresa a tancar; va ser la primera marca de motocicletes fabricades a Figueres que va claudicar.

BARBARÀ PRENAFETA, Pepita

(Badalona, el Barcelonès, 29.VII.1919 - Roses, 2.VI.2008) *Activista cultural i modista*

Filla d'Alfonso Barbarà Sancho, de Badalona, propietari de barques de vela, i de Teresa Prenafeta Solé, de família lleidatana. Es va casar amb Miquel Llambrich Balfegó, de l'Ametlla de Mar, i va tenir un fill, August, i dues filles, Teresa i Roser.

Els seus pares varen decidir traslladar-se a Roses quan tenia onze anys. Va estudiar *Corte Sistema Martí* (Badalona, 1936). A Roses, va compaginar l'ofici de modista i de professora de costura. Va tenir moltes alumnes de Roses i, fins i tot, de Cadaqués.

Va ser col·leccionista de documents, postals, llibres, relacionats amb la vila de Roses. Material que ha servit per elaborar els seus llibres i per fer exposicions a la Caixa Provincial de Roses.

És autora de *Roses* (Figueres: 1984), *La Badia de Roses, recull de textos* (Girona: 1989) i *Santa Maria de Roses* (Figueres: 2000).

L'Ajuntament de Roses la va distingir amb el *Dracma d'Or* (1995).

BARDALET VIÑALS, Narcís*(Girona, 1.VIII.1953) Metge, pediatre i forense*

Fill de Narcís Bardalet Arbusà, químic, i de M. Teresa Viñals Costa, ambdós naturals de Sils. Va viure la infantesa a Sils on va assistir a les escoles nacionals, fins que va ser internat al Col·legi La Salle de Figueres, on va cursar el

batxillerat. Durant l'adolescència, presència la realització d'una autòpsia, la qual cosa marca el camí dels seus futurs estudis, ja que enceta la curiositat pel funcionament de cadascun dels òrgans del cos humà.

Estudia Medicina a la UAB i es llicencia l'any 1977. Cursa l'especialitat de Pediatria, a l'Escola Professional de Pediatria de la (UB, 1980), i a l'Hospital Josep Trueta, llavors Álvarez de Castro. Va ampliar els coneixements amb un Màster en Psiquiatria i Psicologia Clíniques (UAB, any 1989-1991).

Dedica el seu interès en dues especialitats aparentment oposades: la pediatria i la medicina forense, però en ambdós casos el metge, en no obtenir informació dels afectats, ha d'emprar el sistema intuïtiu-deductiu per a aconseguir els diagnòstics i tractaments necessaris.

Ha exercit la Pediatria a l'Hospital de Figueres i en l'àmbit privat. És metge per oposició del Servei d'Urgència, l'abans anomenat Instituto Nacional de Previsión, més tard anomenat INSALUD i actualment anomenat Institut Català de la Salut. És especialista també en Medicina Legal i Forense.

Des de l'any 1979, exerceix ininterrompudament el càrrec de metge forense, entrant per oposició al Cos Nacional en aquest mateix any. Primer va ser destinat a Estella, a l'Audiència Provincial de Navarra (2 anys), i seguidament a l'Audiència Provincial de Girona, concretament als Jutjats de Figueres. Ha participat, durant els últims vint-i-cinc anys, de forma activa, en la investigació criminal dels casos que han succeït a la província de Girona (1982-2007).

Va estar vinculat a la Junta Directiva de la Unió Esportiva Figueres durant l'estada d'aquest equip a Segona Divisió A, essent President el senyor Emili Bach i Grau, on va exercir de metge de l'equip. També va estar vinculat, com a metge, a l'Equip de Bàsquet de l'ADEPAF.

Ha compaginat les tasques mèdiques amb l'ensenyament, imparteix les assignatures de Medicina Legal i Ciències Forenses, en la Llicenciatura de Criminologia, de la Universitat de Girona. Així mateix, participa com a docent en l'assignatura d'Odontologia Forense, a la Facultat d'Odontologia de la Universitat Internacional de Catalunya.

Des de l'any 2002 és subdirector de l'Institut de Medicina Legal de Catalunya i exerceix les tasques a la Divisió de Girona, coordinant les tasques dels metges forenses d'aquesta demarcació.

S'ha vinculat en diverses juntes mèdiques i ha exercit diversos càrrecs. És vicepresident del Col·legi Oficial de Metges de Girona (des de 1994), i va exercir aquesta vicepresidència, amb els Drs. Albert Casellas i Eudald Bonet, seguidament, aquests exerciren la Presidència. És membre de la Junta, com a vocal, de l'Asociación Nacional de Médicos forenses.

És Membre d'Honor de la Sociedad Española de Psiquiatria Forense (des de 1993), i és membre de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears.

Ha escrit moltíssims articles mèdics relacionats amb la seva professió, així com també ha assistit a innumbrables congressos o reunions de caire mèdic. No solament com a participant, sinó com a ponent, entre les quals cal esmentar diverses *Jornades de Medicina Forense*, en una de les quals va presentar "Les màscares cadavèriques. Realització i aplicacions" (1990). Ha estat director de diversos cursos de Medicina Forense, a l'Escola de Policia Municipal de Girona. Ha estat conferenciant en cursos de la Universitat d'Estiu de la Universidad Complutense de Madrid. Ha impartit cursos de tanatopràxia (tècnica d'embalsamament), a la Universitat de Salamanca o al Centro de Estudios Judiciales (Madrid). S'ha preocupat també dels abusos infantils, de la violència domèstica i el corresponent tractament des del punt de vista legal.

Ha estat col·laborador del llibre: *Tanato-praxia, un arte multidisciplinar. Guia del tanato-practor* (Salamanca). Juntament amb la periodista Clàudia Pujol va publicar una història novel·lada dels casos criminals que més l'han impactat *Diari d'un forense. Anatomia de 10 crims reals...* (Barcelona: 2007).

Ha estat mereixedor de la Medalla de Bronze, amb distintiu blau, al mèrit policial atorgada pel Cos de Mossos d'Esquadra de la Generalitat de Catalunya.

Entre altres mèrits, passarà a la història per haver estat designat, per les autoritats figuerenques, responsable d'embalsamar l'empordanès universal, Salvador Dalí Domènech. Va ser un dels metges forenses escollits per a col·laborar en les tasques d'identificació de cadàvers del tsunami a Tailàndia, on va col·laborar amb la Interpol.

BARNADA ROIG, Teresa

(Orriols, 2.IV.1938) Professora de música

Filla de Narcís Barnada Camploach, natural de Canet d'Adri, flequer, i de Natividad Roig Martí, natural de Sant Pere Pescador. Es va casar amb Joan Tarrés Bech, de Vilanova de la Muga, i del matrimoni varen néixer

Jaume, Gregori, Eva i Aleix dels quals, els dos últims, segueixen les passes musicals maternes.

Va estudiar al Conservatori Superior del Liceu de Barcelona (1950-1959), on va assolir estudis superiors de solfeig i piano. Ha completat la seva formació amb diversos cursos destinats a la pedagogia musical, entre els quals podem destacar els realitzats a l'Escola del Bosc (Barcelona, 1978-80), a l'Institut Joan Llongueres (mètode Dalcroce) (Barcelona, 1978-80), o els cursos basats en el mètode Pare Ireneu Segarra (Kodaly català), en el mètode Willems i en el mètode Orff. Ha assistit a diferents cursos de

perfeccionament de piano amb els professors Assumpta Valls - Eulàlia Soler (Barcelona), Louis de Moura (Girona), Arpad Bodó (Girona-Madrid).

S'ha dedicat a la pedagogia musical com a professora de l'Escola Universitària de Formació per al Professorat d'Ensenyament General Bàsic (EGB) de Girona i de diferents Escoles d'Estiu i d'Hivern de les comarques gironines. Ha impartit cursos destinats a professors de preescolar per a l'Escola Universitària de Professors d'EGB (1981-82, 1983-84) i per a l'ICE de la Politècnica de Barcelona per a la formació de mestres (1981-1985).

Ha estat directora i professora de l'Escola Municipal de Música de Castelló d'Empúries (1979-1984). Professora de les Escoles Públiques de: Peralada (1975-1979), Vilajuïga (1975-1979), Ruiz Amado de Castelló d'Empúries (1976-1984), Roses (1977-1979), Agullana (1987-1988), Vilabertran (1987-1989), Cabanes (1987-1989).

Ha estat promotora, cofundadora i codirectora de l'Escola de Música La Flauta Màgica, Figueres (1980-2000); promotora cofundadora i codirectora de Temps de Música, de Figueres (Centre Escola d'Educació Musical i Expressió Teatral) (des de l'any 2000), juntament amb els seus fills Eva i Aleix, en la qual han introduït innovacions educatives com: la Programació Neuro-lingüística (PNL), l'Educació Emocional i la Psicomusicoteràpia. Ha organitzat diferents cursets, trobades de corals, festes de final de curs, homenatges, etc., a diferents pobles de la comarca de l'Alt Empordà.

Qualificada com a persona d'esperit inquiet i optimista ha sabut comunicar aquestes qualitats als alumnes. Va ser una innovadora a la comarca empordanesa en aplicar el mètode Orff, (instruments de Percussió) gràcies al qual els alumnes aprenien d'una manera pedagògica i alhora lúdica a assolir i consolidar els continguts del Llenguatge Musical. Per a la biografiada, la docència musical ha estat l'objectiu principal de la seva existència, procurant que aquesta disciplina ajudi l'alumne en el seu desenvolupament com a persona.

El Consell Comarcal de l'Alt Empordà, li va retre homenatge (Llançà, 2000) per la seva dedicació a l'ensenyament de la música i la transmissió de coneixements a diverses generacions de joves. També va rebre aquest reconeixement de la *Fundación Yehudi Menuhin* (Madrid, 2000).

BARÓ PAGÈS, Josep*(Figueres, 6.XII.1880 – 2.VIII.1953)**Periodista i funcionari*

Fill de Josep Baró Vidal i de Maria Pagès Medinyà, ambdós de Figueres. Vidu, es va casar amb Lluïsa Serra Dalmau, de Calonge.

Va ser funcionari de l'Ajuntament de Figueres i secretari de l'alcalde Marià Pujulà.

Es va implicar en iniciatives ciutadanes vinculades al món de la premsa. Fou director d'*Empordà* (Figueres, 1908), rotatiu de tendència republicana precedent del futur *Empordà Federal*. A causa de la publicació d'un article va ser denunciat i empresonat i la durada de la publicació només va ser de tres mesos. El biografiat va ser sotmès a Consell de Guerra i condemnat a presó.

Va ser un dels membres fundadors d'*Empordà Federal* (11.IV.1911), portaveu de l'esquerra burgesa figuerenca, juntament amb altres coneguts figuerencs com Ramon Canet, Frederic Campà, Rafel Ramis[↑], Josep Puig[↑] Pujades, Francesc Batet, Marià Pujulà[↑] o Josep Pous[↑] Pagès.

BARÓ SUREDA, Teodor*(Figueres, gener, 1842 –**Malgrat, el Maresme, 22.IX.1916)**Advocat, periodista, escriptor i polític*

Fill de Manuel Baró i d'Inés Sureda, ambdós de Figueres. Es va casar en primeres núpcies amb Antònia Rumañach [sic], de Barcelona, i el matrimoni va tenir dues filles, Manuela i Maria de la Concepció; i en segones núpcies,

amb Caritat Puig Proenza, amb qui va tenir tres fills: Teodor, Inés i Ernesta.

Va estudiar a l'Institut de segon ensenyament de Figueres i, a Barcelona, la carrera de Dret i la llicenciatura en Filosofia i Lletres. Ocupà diversos càrrecs polítics: diputat a corts pel partit liberal per Barcelona (1881, 1882 i 1884), governador civil de diverses províncies (Màlaga, Sevilla i la Corunya), tinent d'alcalde de Barcelona, director

general de Beneficència i Sanitat (1898), des d'on va organitzar el cos de la Sanitat Marítima i va ser delegat Regi d'Ensenyament Primari. Fou creador d'un col·legi d'orfes i asil per a invàlids del treball a La Unión, essent el primer i únic d'Espanya.

Va ser membre numerari de la Real Academia Española de la Lengua i acadèmic de la de Bones Lletres de Barcelona.

Mentre estudiava va col·laborar al diari polític *La Corona de Aragón* (Barcelona). Va formar part de la redacció de *Crònica de Catalunya* (Barcelona), que s'oposava a la línia política de Rius i Tauler, del qual en va ser director (1879), i del *Diario de Barcelona*, del qual en fou director (1902-1905 i 1906-1912), la incidència en aquest ha estat qualificada de discreta, ja que no va tenir valor per encapçalar els moviments culturals, espirituals ni polítics del seu temps a Catalunya.

Va refusar diversos càrrecs, com el de jutge i el de cap de negociat del Ministeri d'Ultramar, i es va dedicar a l'ensenyament. Essent regidor de l'Ajuntament de Barcelona va proposar la creació d'un pensionat a Roma, amb el nom de Fortuny, proposta que va ser acceptada.

Entre les seves obres, escrites tant en català com en castellà, podem distingir comèdies: *Cuentos del hogar* (Barcelona: c. 1865), *Amor con amor se paga* (Barcelona: 1867), *Pacubio* (Figueras: 1867), *Qui de sa casa n'os cuida ... o quien mucho abarca ...* (Figueras: 1867), *A so de tabals* (Barcelona: 1871), *Pardalets al cap* (Barcelona: 1871), *No es or tot lo que llú* (Barcelona: 1872), *Lo secret del Nunci* (Barcelona: 1873; id.: 1900), *En busca de aigua* (Barcelona: 1873), *Gou i Guon* (Barcelona: 1876), *La escaleta del costat* (Barcelona: 1887; id: 1896), *Lo joch dels disbarats* (Barcelona: 1884; id: 1896; id.: 1934), *Lo senyor matxaca* (Barcelona: 1896; id.: 1889), *Lo senyor secretari* (Barcelona: 1887; id.: 1896; id.: 1898; id.: 1900; id: 1919), *L'olla de grills* (Barcelona: 1887; id.: 1896), *Se dice, La batalla de las Navas de Tolosa, Periquito, La dicha, El mosquito* (Madrid: 1888), *Lo poema del cor* (Barcelona: 1895; id: 1896), *L'auca del fadrí barber* (Barcelona: 1896; id.: 1897), *Lo gech d'en Migranya* (Barcelona: 1896), *L'apotecari de Malgrat* (Barcelona: 1897), *La estació de la Granota* (Barcelona: 1897), *Lo senyor batlle* (Barcelona: 1898; id: 1899), *Lo poema del cor* (Barcelona: 1895), *Comedias catalanas* (Barcelona: 1900) o *La neboda* (Barcelona: 1900).

Novel·les i contes: *La guerra civil* (Barcelona: 1867), *La aldea de San Lorenzo* novel·la, basada en el drama del mateix nom *La aldea de San Lorenzo* (Barcelona: 1872-1873; id.: 1878; id.: 1883; id.: 1893), *La paz del alma* (Barcelona: 1873; id.: 1874; id.: 1875; Madrid: 1884), *Amor y gloria* (Barcelona: 1874; id.: 1875 2a ed.; id.: 1878), *Velada de invierno. Historia y cuentos* (Barcelona: 1883), *Historia de un ochavo o Aventuras de un ochavo* (Barcelona: 1884; Madrid: 1888), *Cuentos y novelas* (Madrid: 1887), *Juan Alcarreño* (Madrid: 1889), *En la costa* (Madrid: 1900-1920? s.d.), *La tramontana* (Madrid: 1900-1920?), *Un drama en la aldea* (Barcelona: 1878; id.: 1900), *Luz y tinieblas* (Barcelona: 1879); costumistes: *El noi del porter*, *El tren de tres quarts de quinze*, *Lo gech d'en Migranya* (Barcelona: 1896; id: c. 1925), *L'apotecari de Malgrat* (Barcelona: 1896; id.: 1897; id.: 1905; id: c. 1925), *La estació de la granota* (Barcelona: 1896; id.: 1897), *Lo General "No importa"* (Barcelona: 1896), *Cuentos del hogar* (Barcelona, 1883; id.: 1894).

Llibres de contes: *Golondrina: Cuentos del hogar* (Barcelona: 1883; id.: 1894; id.: 1897), acompanyats de dibuixos de Julián Bastinos, *Cuentos del Ampurdán* (Barcelona: 1896), *Cuentos para la infancia* (Barcelona: 1908), *Flores y frutas: cuentos para niños*. II. de Llaverías (Barcelona: 1923; id.: 1928). *Aventuras y coscorrones*. II. de Llaverías (Barcelona: 1923).

Llibres pedagògics, alguns editats per Bastinos *El mundo: Repertorio de conocimientos útiles para ejercicios de lectura graduada de impreso y manuscrito* (Barcelona: 1882; id.: 1886; id.: 1922) o *El buen maestro: historia, cuentos y fábulas* (Barcelona: 1885).

Com a historiador: *Páginas de la historia de España para instrucción de los niños* (Barcelona: 1880), *Compendio de Historia de España para las escuelas de primera enseñanza* (Barcelona: 1883 3a ed.; id.: 1905 9a ed.; id.: 1909 11a. ed.; id.: 1909 12a. ed.), *Compendio de Historia Universal* (Barcelona: 1907), *Historia de España* (Barcelona: 1876; id.: 1891 4a ed.; id.: 1910 5a ed.). Va continuar la *Historia general de Francia* (Barcelona: 1900-1901) de Guizot. Va col·laborar en l'obra de Joan Basté i Serarols *Compendio de Historia universal y particular de España* (Barcelona: 1880; id.: 1888 ed. la qual també comptà amb la col·laboració de Josep Puiggarí).

És autor també, en col·laboració amb Sebastià Farnés, Josep M. Folch i Torres i Ramon Pomés de l'obra *La Tierra Catalana. Narraciones, Fiestas, Costumbres, Excursiones por Cataluña* (Barcelona: 1905), *Biografía de Catalanes Ilustres* (Barcelona: 1906), *El mundo. Repertorio de conocimientos útiles para ejercicios de lectura graduada de impreso y manuscrito* (Barcelona: 1922). En col·laboració amb Federico Schwartz i Alfredo Opisso *Historia Universal* (Barcelona: 1902-1903). En col·laboració amb Savat i Sala el drama *Los reyes ante la Inquisición* (Barcelona: 1913). I, en col·laboració amb Bassegoda, Suárez Bravo i Folch i Torres *Catalanes ilustres* (Barcelona: 1905?).

El discurs llegit a la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona amb motiu de la seva recepció pública, el dia 23 de novembre de 1902, va ser: *El Periodismo* (Barcelona: 1902).

Va traduir del francès *Cuentos de hadas* (Barcelona: 1873; id.: 1883 contes acompanyats de gravats de Vicente Urrabieta i Julián Bastinos) de Charles Perrault. Va traduir també: *Una nieta de Robinson* (Barcelona: 1863) d'Alfredo Desessarts.

BARRACHINA NAVARRO, Jaume

(Barcelona, 24.VII.1951) *Historiador de l'art*

Llicenciat en Història de l'art per la Universitat Autònoma de Barcelona (1975). Conservador i director del Museu del Castell de Peralada i del patrimoni cultural del castell des de 1975. És medievalista de primera

especialització i ha treballat en arts decoratives (vicepresident de l'Associació Internacional de la Història del Vidre i president del seu Comitè Espanyol). Ha actuat com a museòleg, comissari d'exposicions i estudiós de l'alimentació. És, o ha estat, membre del Congreso Español del Arte, de la Asociación Española de Arqueología Medieval, de la Asociación de Museos del Vino de España i del International Council of Museums.

Va començar la seva activitat professional abans de titular-se, com a becari del seu departament i, contractat pel Museu Picasso de Barcelona (1972-73), per classificar l'obra sobre paper del llegat de l'artista l'any 1970. Va portar la secció d'antiguitats i col·leccionisme de la revista *Estudios Pro-Arte*, a partir del número 9 (1977).

Va realitzar l'inventari de les obres d'art del Castell de Peralada entre 1975 i 1977. Simultàniament (1976-77) va estudiar els materials arqueològics del jaciment medieval del castell de Llinars del Vallès, i publicà la monografia *El Castell de Llinars del Vallès* (Barcelona: 1983), en col·laboració amb Luís Monreal, i va realitzar el pla museològic del Museu Monogràfic del Castell Vell de Llinars amb museografia de Lluís Pau (inaugurat el 1978).

El 1980 es va obrir al públic el Museu del Castell de Peralada. Considerada l'excel·lent col·lecció de vidre es va especialitzar en aquest art, publicant diversos estudis monogràfics, essent el més extens: "Vidrio moderno" a *Platería 14. Sobre cuatro casas andaluzas y su evolución (siglos X-XII)* (Murcia: 1997).

Va ser l'organitzador del *X Congrés de l'Associació Internacional de la Història del Vidre*, a Madrid-La Granja i Catalunya (1985). És consultor d'història del vidre per diverses entitats nacionals i estrangeres. Va ser editor de la versió espanyola de la col·lecció *El mundo de las Antigüedades*, (Barcelona: Planeta-Agostini, 1989), 34 vols. Va realitzar una revisió i addició de *Catalunya Romànica* (Barcelona, Gran Enciclopèdia Catalana, 1984-1999, publicades al volum XXVI).

Ha impartit més de cinquanta conferències, cursos de doctorat o universitats d'estiu, i ha comissariat exposicions, les més notables: *Thesaurus. Art dels Bisbats Catalans*, (Barcelona: 1986) (essent també director del catàleg) i *La col·lecció somniada. Escultura Medieval a les Col·leccions Catalanes* (Barcelona: 2002). Ha col·laborat en revistes especialitzades d'Història de l'art com: *De Museus* (Barcelona), *Lambard* (Barcelona), *Daedalus* (Barcelona), *Locus Amoenus* (Barcelona), *Quaders d'Estudis Medievals* (Barcelona), així com a la *Catalunya Romànica*.

Les darreres aportacions originals més destacables són les relatives a la portada del monestir de Sant Pere de Rodes, publicades a *Locus Amoenus* (Barcelona, 1998-99), o "La Fortuna d'unes Obres"

(Barcelona: Museu Marés, 2006-2007), i "El Romànic i la Mediterrània. Catalunya, Toulouse i Pisa, 1120-1180" (Barcelona: 2008). En relació amb els inicis de Bartolomé Bermejo i un eventual contacte a València amb Martin Schongauer "Els Reis Catòlics i la Monarquia d'Espanya" (Madrid: 2004).

Sobre una interpretació historicocultural del moble "El moble català d'ús domèstic" a *Moble català*, (Barcelona: 1994), "Una panoràmica sobre arts decoratives" a *Les arts decoratives catalanes a l'època del barroc*, a Bassegoda, Garriga, París (ed.), o "L'època del barroc i els Bonifàs". (Barcelona: 2006).

Entre les diferents investigacions respecte el col·leccionisme "Maties Muntadas, Jaume Espona i Miquel Mateu: el col·leccionisme d'art antic i d'arts decoratives", a Bassegoda *Col·leccionistes, Col·leccions i Museus. Episodis de la història del patrimoni artístic de Catalunya*.

Finalment podria destacar-se una proposta per a l'inici de la difusió de l'escultura gòtica a Catalunya, derivada de l'assistència de Jaume I i de l'arquebisbe de Tarragona al Concili de Lió (1274), a "El mestre Bartomeu de Girona" a *L'Art Gòtic a Catalunya. Escultura I* (Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2007).

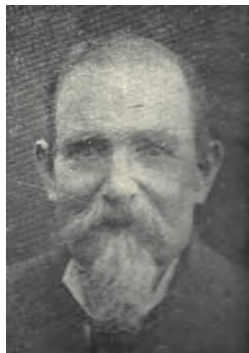
Actualment és membre de la junta executiva de la Associació de Museus del Vino de España, havent realitzat diverses aportacions sobre la musealització del vi.

Ha escrit en col·laboració la monografia *Peralada* (Peralada: 1998), amb Manel Miró Alabaix.

BARRIS BUIXÓ, Josep

(Darnius, 1817 -
Palafrugell, Baix Empordà, 12.I.1890)
Fabricant i polític

Els seus pares eren uns modestos descendents de la casa Barris de Mont-roig. Ells l'orientaren cap a la indústria surotapera, camp en el qual va sobresortir. De molt jove, va anar a l'estranger, es va establir a Épernay (Champagne-França), lloc on va fundar una casa de comerç de taps de suro. D'allà es va estendre a altres mercats, gràcies a la bona reputació de la seva mercaderia. Va iniciar el comerç amb Espanya i va fundar la casa mare, a Palafrugell, des d'on va ampliar el negoci a diferents punts d'Europa (França, Anglaterra, Alemanya, Portugal i al continent africà, a Argèlia).

Va militar en el partit liberal i va arribar a ser alcalde de Palafrugell (1868-69), diputat provincial pel districte electoral, jutge municipal i comissari regi d'agricultura, indústria i comerç. Va procurar beneficiar la vila de Palafrugell.

Entre les seves aportacions destaca la col·laboració en la construcció del convent i l'escola de les germanes carmelites, l'actual col·legi Vedruna.

Quant a la indústria es regia pel lema "ordre, progrés i llibertat", per la seva tasca en aquest camp va ser condecorat amb la "Encomienda" i "Gran Cruz de Isabel La Católica" i la república francesa el va honorar amb el nomenament de la Legió d'Honor.

BARRIS PARÉS, Francesc

(Llançà, 9.IV.1910 – 19.V.2000) *Esportista*

Fill de Jaume Barris[↑] Purcallas i Dolors Parés Pacreu. Des de jovenet va despuntar en l'esport del futbol i era conegut amb el sobrenom de *Xicu*. Primerament, va jugar amb el Llançà i després amb el Portbou i el Figueres. Va ser sol·licitat per jugar en equips de primera divisió com l'Europa i l'Espanyol, però les adversitats no li varen permetre la continuïtat. Va jugar amb el Maó i tenia possibilitats de fitxar per l'Atlético Aviación, però els lligams familiars el feren tornar a Llançà.

BARRIS PURCALLAS, Jaume

(Llançà, 13.X.1885 – 1939) *Mestre*

Fill de Joan Barris Fulcarà, i de Catalina Purcallas Pau, ambdós de Llançà. Es va casar amb Dolors Parés Pacreu. De formació autodidacta, a la dècada dels anys 20 donava classes particulars a Llançà. Impartia les lliçons a Can Cortadeta, després a Cals Protestants, i va arribar a tenir una setantena d'alumnes. En època de la República es convocaren unes proves per estar en possessió del títol de mestre oficial. Va ser llavors quan va esdevenir mestre i va ser destinat a un altre poble de la comarca. En esclatar la guerra civil, va deixar les classes i va tornar a la vila natal on va morir.

BARRIS Ruset, Josep M.

(Salt, el Gironès, 2.I.1966) *Historiador i arxiver*

Llicenciat en Filosofia i Lletres, especialitat Història Moderna i Contemporània (UAB, 1989), posteriorment va realitzar el Màster en Arxivística (UAB, 1990-1993). Des que es va fer càrrec de l'Arxiu Municipal de Roses (1991) ha es-

merçat la majoria de les seves investigacions en l'aprofundiment de la història de la vila, sobretot en els articles del *Diari de Girona* (des de 1999).

Membre del consell de redacció de *Lligall. Revista Catalana d'Arxivística*, des de 2001. Membre de la junta de l'Associació d'Història Rural de les Comarques Gironines, des de 2005.

Ha escrit *L'origen i l'evolució de l'Arxiu Municipal de Roses* (Roses: 1996), *Roses o la recerca de la zona grisa* (Roses: 2008).

En col·laboració: *Roses, 1875-1975: del model comercial a la revolució turística* (Roses: 2001), juntament amb Jaume Santaló[↑] i Joan Falgueras[↑]; *Els últims hereus. Història oral dels propietaris rurals gironins, 1930-2000* (Barcelona: 2005).

BARTOLÍ COLLS, Eduard

(Figueres, 25.IX.1932 – 4.I.2007)

Dissenyador, actor i dinamitzador

Fill de Francisco Bartolí Riera, viatjant, natural de Barcelona, i de Dolors Colls Casadevall, de Figueres. Es va casar amb Maria Escusol Latorre (Figueres, 15.IV.1963), i el matrimoni va tenir un fill, Mario i, una filla, Margarita.

A l'edat de vuit anys entrà a formar part de l'escolania de mossèn Albert[↑], circumstància que influirà en la seva vida. Participa en diverses

activitats habituals de la mainada de l'època, juga a l'equip de futbol i en representacions teatrals, faceta decisiva també en el futur, essent la primera obra representada, a l'edat de vuit anys, *La Redención del enemigo*. Primer forma part de l'Elenc Juvenil del Patronat de la Catequística i després de l'Elenc Titular, esdevé rapsoda, cantant, actor, i culmina amb la participació a l'Agrupación Teatral Arlequín, amb la qual representa prop de cinquanta obres d'entre les que destaca *Nuestra Ciudad*, on compartia protagonisme amb M. Àngels Aupí. Després d'estar-ne desvinculat per qüestions de domicili, l'any 1972 recupera els vincles amb l'escenari i participa en les representacions dels *Pastorets*.

L'any 1980, juntament amb Josep Maria Gumbau, Joan Minobis, Montalat i Toni Montat varen constituir el grup teatral *Els Nens de Boadella*, amb l'acompanyament musical de Josep Maria Surrell, autor també de l'arranjament musical. Les cançons populars sentides a Boadella constitueixen una part del repertori del grup.

Des del punt de vista professional treballa a indústries Borrell (1948-1962), fins que es trasllada a Lleida per fer el servei militar. L'any 1968 es desplaça a Barcelona i treballa de decorador, assisteix a l'Escola Massana, i es gradua el 1971 i entra a formar part del Col·legi de Decoradors i Dissenyadors d'Interiors el 1973. Durant el període que resideix a Barcelona, entre altres projectes, fa maquetes per estands de fires. Gran creador, treballador infatigable, amb el do de la intuïció va compaginar la tasca professional de dissenyador amb el disseny i l'enginy i l'aplicà a l'ensenyament. Havia dissenyat gran nombre d'objectes en paper, alguns per aplicar com a treballs manuals, jocs, gegants, puzzles, retallables o mòbils. Un dels treballs més importants va ser el disseny de cinc cosos geomètrics regulars amb totes les subdivisions (tetraèdre, cub, octaèdre, dodecaèdre, i icosaèdre). Va dedicar-se també a la decoració i el grafisme, havent deixat nombrosos dissenys d'etiquetes, ex-libris, maquetes, anamorfosis, cartells de música i teatre, i dissenys d'aparadors.

Va intervenir en posades en escena espectaculars com el de la *Crema de Peralada*, segons les cròniques de Muntaner, o la de *Canigó*, *Llamo a un inspector* o *La muerte de un viajante*.

Amic de la conversa, acudia habitualment a compartir amb la penya d'amics. Havia estat també col·laborador del setmanari *Empordà* de Figueres.

Ha dissenyat nombrosos monuments. A l'Hospital de Figueres hi ha ubicat el monument *Als donants de sang* (Figueres, 2001) i un altre, amb el mateix nom, *Als donants de sang* (Vilafant, 2003), instal·lat al CAP.

Bartolí va rebre un dels premis més importants de la Segona Biennial d'Interiorisme pel disseny de la botiga Emiliania de Figueres (2003). Fou guardonat amb el premi Lluís Cairó per la seva trajectòria professional pel Col·legi de Decoradors i Dissenyadors d'Interiors de la Demarcació de Girona (2003). El 13 de gener de 2008, en el Teatre Municipal de Figueres va tenir lloc un emotiu Homenatge ciutadà, coordinat per Josep M. Cortada Puig, el qual va comptar amb una participació massiva de figuerencs.

BARTOLOMÉ PELLEJÀ, Ramon

(Falset, el Priorat, 15.VI.1887 – Figueres, 2.IX.1966) Pintor

Es va casar amb Sara Torramilans, de Figueres i va tenir dos fills, Josep Maria i Ramon.

Va traslladar-se a Figueres i va viure a la casa natal de Salvador Dalí. Professionalment, es va dedicar a la pintura de parets, en-

cara que intervingut en la pintura artística.

Va realitzar les pintures de l'església de Falset, i l'estendart que es llueix del dia de *L'Encamisada* de Falset. Resident a Figueres, va pintar les pintures de l'església de Sant Josep.

En els seus quadres a l'oli destaca la iconografia paisatgística, els bodegons i les flors. L'any 1928 va participar a l'Exposició Provincial de Belles Arts que es va celebrar a Figueres, i a la dècada dels 40 va exposar a la Sala Icària de Figueres.

BARTOLOMÉ ROVIRAS, Laura

(El Far d'Empordà, 14.VI.1976)
Historiadora de l'art

Llicenciada en Filosofia i Lletres, especialitat d'Història de l'Art (UB, 1999) i obtingué el Diploma

d'Estudis Avançats (DEA, 2001). Té en curs de realització, la tesi doctoral "Presència i context del taller anomenat del Mestre de Cabestany". Ha obtingut la beca de recerca predoctoral concedida per la Scuola Normale Superiore di Pisa, de caràcter anual (2007-2008), pel projecte de recerca: "Formazione delle nuove botteghe di scultura a Pisa circa 1140-1180: la scultura dei sarcofagi romani dei secoli II-IV come base di formazione delle nuove maestranze scultorie toscane".

Ha impartit classes a l'Escola Municipal d'Art (Terrassa, 2007), al Cicle Formatiu de Disseny Industrial (Fundació UPC, Terrassa 2006-2007).

Ha participat en l'equip de recerca d'exposicions i en l'elaboració dels cor-

responents catàlegs *Desconocida. Admirable. La luz de las Imágenes. Segorbe* (València: 2001), *La Memòria Daurada. Obradors de Morella, segles XIII-XVI* (Castelló: 2003).

Col·laboradora d'algunes publicacions de caire comarcal com *El Butlletí* (Peralada) o *Farus* (el Far d'Empordà) als *Annals del Patronat d'Estudis Històrics d'Olot i Comarca* (2005). Ha escrit, en col·laboració amb Miquel Àngel Fumanal i Lourdes Sanjosé, la monografia *Sant Pere de Besalú: 1003-2003. Una història de l'art* (Girona: 2003) i en col·laboració amb Joel Colomer i Miquel Àngel Fumanal "Ecclesiam parrochiam nuncupatam Sancti Vicentii" a *La parròquia de Sant Vicenç. Un eix religiós, social i artístic en la història de Besalú* (2007).

Ha treballat a la galeria d'art barcelonina Manuel Barbié (2004-2006), lloc on ha col·laborat en diverses exposicions i en l'elaboració dels seus catàlegs com *Alexandra Exter y Liubov Popova. Dos mujeres de vanguardia* (Barcelona: 2004), i a *Man Ray. Una retrospectiva de la fotografía* (Barcelona: 2004), a *Jean Arp: una retrospectiva d'escultura* de Hans Arp (Barcelona: 2005), a *El Desafío de la modernidad* (Barcelona: 2005), a *Pioneras de la fotografía de*

vanguardia (1920-1940) (Barcelona: 2005), i a *Robert & Sonia Delaunay* (Barcelona: 2005), tots en col·laboració amb Barbié-Nogaret.

Ha estat redactora de l'*Enciclopedia del Románico*, en els volums dedicats a la província de Barcelona. Publicació de la Fundació Santa María la Real de Aguilar de Campoo (Palencia), coordinada a través del Museu Nacional d'Art de Catalunya.

BARTOMEUS PUIG, Joan

(Castelló d'Empúries, 1811 - Barcelona, 1877)
Franciscà i escriptor

Fill de Josep Bartomeus i de Francisca Puig, ambdós de Castelló d'Empúries. Va anar al seminari per cursar estudis. Va entrar a l'orde franciscà de Reus el 1828 i va completar la seva formació al col·legi de Sant Bonaventura de Barcelona, moment en què el va sorprendre l'exclaustració (1835). Es va refugiar a Itàlia, on va ser ordenat capellà. Va regentar una parròquia al bisbat de Perpinyà. Va retornar a Catalunya i es va dedicar a predicar la devoció del Viacrucis. Va administrar, com a ecònom, la Casa Provincial de Misericòrdia de Barcelona durant vint-i-tres anys. Va ser secretari de l'antiga província franciscana i va convertir Barcelona en lloc d'acolliment dels franciscans exclaustrats de Catalunya.

Va publicar un *Devocionario franciscano, o sea farmacopea espiritual franciscana* (Barcelona: 1874; Vich: 1909), segons Palau la 1a edició va ser arranjada per P. Boldú, mentre que la segona, per P. Aguiló. Va ser col·laborador de la *Revista Franciscana* de la qual en fou cofundador (1873).

BARTRINA MAS, Modest

(Figueres, 11.VII.1916 - 21.IX.1987)
Jugador d'escacs

Fill de Joan Bartrina, mestre d'obres, i de Margarita Mas, ambdós de Figueres. Casat amb Àngela Coll Pardos, de Figueres, el matrimoni va tenir tres fills.

Va ser funcionari del Cos de Secretaris d'Administració local, i gestor administratiu. Va

destacar en l'atletisme. L'any 1936, va ser Campió de Catalunya de 400 metres tanques. Estava dotat de grans qualitats per a les proves de velocitat i salts d'altura. L'esclat de la guerra civil va frenar les expectatives de futur.

Es va iniciar en els escacs a l'adolescència i va esdevenir jugador del Club d'Escacs Royal, de Figueres. Va participar diverses vegades en la categoria preferent. Va esdevenir un dels millor jugadors de les comarques gironines. Va ser campió provincial de Girona en diverses ocasions.

La Generalitat de Catalunya li va atorgar la Medalla al Mèrit Esportiu.

BASIL BRUJÓ, Ramon

(Figueres, 2.V.1873 - 3.IV.1938) *Música*

Fill d'un instrumentista de la cobla de l'avi Pep, Frederic. Es va formar al conservatori del Liceu i va ser molt bon instrumentista de flauta. Va ser director del cor de la Societat Coral Erato durant deu anys. Va compaginar la seva

afició per la música amb la feina diària, com a oficial de notaria.

Va ser un dels membres fundadors de la Junta Directiva del Sindicat musical de la província de Girona, creat el 1917, juntament amb Lluís Bonaterra, Agustí Lloret, Emili Pallisera, Pere Teixidor, Ramon Bassagañas, Jaume Turias, Josep Cirilo i Enric Corbera.

Va arranjar diferents peces musicals, destacant en l'arranjament de les sarsueles. Entre les seves composicions es coneixen les sardanes:

L'aplec, Primerenca, Invitació, La palmera, La rondalla, Flors de nit, Clarejant, Gelosia, Cants d'orient.

BASIL OLIVERAS, Francesc

(Figueres, 29.I.1905 - 22.VIII.1975)

Música i compositor

Fill de Ramon Basil Brujó, músic, natural de Figueres, i de Fortunata Oliveras Massot, de Barcelona.

Va rebre les primeres lliçons del seu pare Ramon Basil, va tenir altres mestres com Lluís Bonaterra i Josep

Passolas. Un músic de la banda militar, Julià Palanca Massià, el va introduir en la teoria del contrapunt i la fuga i, aconsellat per Joaquim Serra, va estudiar harmonia, contrapunt, fuga i composició amb Joaquim Zamacois (1929). Va ser admirador de Debussy i Stravinsky.

Va compaginar l'afecció musical amb el treball administratiu, primer a la notaria de Salvador Dalí, després en els jutjats. Era oficial del jutge de primera instància de Figueres.

Com a pianista va formar part de la cobla Mendoza de Figueres.

El seu tarannà discret va fer que, en vida, passés desapercbut i, fins i tot, quedés molta obra inèdita. La seva sòlida formació musical ha influït en la composició de les seves peces musicals i ha fet que la interpretació de la seva obra no hagi estat tan freqüent com la d'altres músics, per la complexitat i dificultat interpretativa. En les composicions sardanístiques s'ha destacat l'equilibri entre orquestració i composició, música i acció rítmica. Va escriure també sonates, motets, melodies, concerts, misses, simfonies i peces per a ballet. Va musicar una sarsuela catalana amb lletra de Pere Teixidor.

Ha estat guanyador de nombrosos premis, el primer amb la peça *Capvespre* als Jocs Florals de Vic (1935). Gairebé el 80% de les seves sardanes han assolit premis a concursos i certàmens,

però, en canvi, no han gaudit de gaire popularitat degut a ser més complicades en l'execució. Sardanes i composicions premiades: *La font del sarau* (Girona, 1945), *Nadal* (Girona, 1945), *Homenatge a la Verge Montserratina* (Montserrat, 1947), *Rondalla* (Barcino, 1948), *Cinc peces en forma de suite* (Juli Garreta, 1953), *El castell de Requesens* (Concurs Barcino, 1956), la glossa *La Filadora* (Francesc Alió, 1956), la suite per a cobla *Miniatures* (Juli Garreta, 1956), *Maig* (Joaquim Serra, 1958), la suite per a cobla *Impressions pirinenques* (Joaquim Serra, 1958), *Torrentera avall* (Concurs Barcino, 1959), *El bastió de Santa Clara* (Girona, 1959), *Montjuïc* (Girona, 1959), la glossa *Nadala* (Joaquim Serra, 1961), *Lloança* (Joaquim Serra, 1961), *El pont de Sant Antoni* (Andorra, 1966).

En el concurs Figueres, vila Reial va rebre el primer premi per la sardana *Homenatge al Rei Jaume* (Figueres, 1967), i varen seguir altres obres guardonades com *Lloret de Mar* (Lloret de Mar, 1969), *El pont de pedra* (Girona, 1970), *La plaça de Santa Anna* (Mataró, 1971), *Figueres a Pep Ventura* (Figueres, 1972), *Lloret vila marinera i senyorial* (Lloret de Mar, 1973), *Catalanesca* (Tarragona, 1973), *El puig de Castellet* (Lloret de Mar, 1974), *Pep Ventura, geni immortal* (Figueres, 1975).

Va compondre altres obres líriques i peces musicals, algunes per als teatres de la capital empordanesa, entre les quals s'hi compten: *Bressolant*, *El Mayorazgo*, sarsuela amb lletra de Pere Teixidor Elies; *Dansa noble*, ballet; *La Marineta*, cançó; *Els tres tambors*, obra per a dues cobles i les obres per a cobla *Una vegada n'eren tres*, i *Dansa senyorial* (premis Barcino).

I les sardanes *Sant Pere de Roda*, probablement la més famosa del mestre, *A la muntanya ja ha nevat*, *La festa de Santa Lúcia* (1946), *El camí de sempre*, *Rondallaire*, *Per què no venies?*, *Un cel blau*, *Els oronells*, *Deixondiment de festa*, *El blat*, *Roses, vila de sirenes*, *Les hores que no tornen*, *Pluja matina*.

El 1977 es va crear la Fundació Francesc Basil, i des de llavors és recordat cada any en convocar els premis sardanístics en memòria seva. L'any 1987 els Amics de Francesc Basil i l'Ajuntament de Figueres editaren l'àlbum doble de la seva música, que constituïa el primer disc de la cobla Miramar, dirigit per J. Cristau.

Figueres disposa d'un carrer amb el seu nom, a l'Eixample, barri dedicat als músics empordanesos.

BASSAGAÑAS BASIL, Josep

(Figueres, 5.XI.1883 – 13.IV.1965) Actor

Fill de Francisco Bassagañas Bosch, sastre, natural de Llers, i d'Elvira Basil Brujo, de Figueres, domiciliats al carrer Ample. De professió escriptor, més tard va ser funcionari municipal de l'Ajuntament de Figueres, amb categoria d'oficial.

Va actuar en diferents companyies d'aficionats de Figueres i en alguna de professionals.

BASSAGAÑAS BASIL, Ramon

(Figueres, 6.III.1890 – 23.I.1944) Músic

Fill de Francisco Bassagañas Bosch, sastre, natural de Llers, i d'Elvira Basil Brujo, de Figueres, domiciliats al carrer Ample. Es va casar amb Rosa Pagès Vilanova.

Combinava l'ofici de sastre, amb la seva afició per la música. Tocava el violoncel i, com a baríton, cantava a l'església i a l'orfeó. Va ser director de l'orquestra del Casino Menestral.

Va formar part de la primera Junta Directiva del Sindicat musical de la província de Girona, creat el 1917, juntament amb Lluís Bonaterra, Ramon Basil, Agustí Lloret, Emili Palliser, Pere Teixidor, Jaume Turias, Josep Cirilo i Enric Corbera.

Juntament amb Camil·la Lloret (piano), Enric Sans (violí), Enric Castelló (banjo), Emili Palliser (saxofó), Antoni Vidal (trompeta), Amat Blanch (trombó), Andreu Gea (contrabaix) i ell mateix (jazz-band), conformaren el grup musical The King Jazz. I, amb Llobet (piano), Emili Palliser (flauta) i Enric Sans (violí), va formar part del quartet de la Sala Edison.

Va compondre la sardana *Dia de joia*.

BASSAS FIGA, Robert

(Castelló d'Empúries, 30.XII.1893 –
Santa Maria del Collell, la Garrotxa, 1939)
Advocat

Fill d'Andreu Bassas Vilagran, propietari, de Castelló d'Empúries, i de M. Neus Figa Sunyer, de Vilariig. Establert a Barcelona, lloc on va exercir l'advocacia coincidint amb Lluís Companys, va col·laborar amb el republicanisme catalanista per, posteriorment, ésser cap de la Falange a Catalunya sent el promotor que la camisa blava formés part de l'uniforme falangista. Fracassat l'alçament a Barcelona es va amagar fins que, en ser delatat, fou detingut i finalment afusellat a Santa Maria del Collell (1939) al costat del seu germà i 47 persones més. A Barcelona se li dedicà un carrer que amb la democràcia s'ha rebatejat amb el nom de Sabino Arana.

BASSAS GIRONÈS, Àngels

(Figueres, 3.VIII.1971) Actriu

Filla de Jaume Bassas Llovet i de M. Teresa Gironès Rimblas, ambdós de Banyamàs (Barcelona). Casada amb Boris Ruiz, actor, té un fill.

Va néixer circumstancialment a Figueres, tot i que va passar la infantesa al poble de Garriguella. Va participar en les representacions escolars del Col·legi de Les Escolàpies, de Figueres, i es va formar en el Taller de Teatre, de la capital empordanesa. Va prosseguir els estudis a l'Institut del Teatre de Barcelona. Va obtenir la Llicenciatura en Art Dramàtic (Universitat Autònoma de Barcelona, 1992) amb premi extraordinari d'interpretació. Ha realitzat cursos de cant amb Francina Rodríguez, Montserrat Benet, i *workshops* amb Catalina Bozaianu, directora del Teatre Bulandra de Bucarest. També ha col·laborat amb el director nord-americà James de Paul.

A més de la seva activitat com a actriu també s'ha dedicat a la docència, ha estat professora

de l'Institut del Teatre de Barcelona i a algunes escoles de la capital catalana.

Ha treballat amb els directors teatrals: Calixto Bieito, Ariel García Valdés, Ferran Madico, Manuel Dueso, Antonio Simón, Pep Antón Gómez o Fernando Bernués. Amb les companyies Nacional de Teatro Clásico, Cia del Romea, Centre Dramàtic de Catalunya, Cia del Teatre Lliure, Cia del Tarantana, Sala Beckett, entre altres. Des de 2007 esdevé membre estable de la Companyia Teatre Romea.

Ha participat en les obres de teatre: *La Mandràgora* (1988), *Sueño de una noche de verano* (1991), *Falsas apariencias* (1992), *Per molts anys* (1993), *Diario de una camarera* (1993), *La Corona d'espines* (1994), *Anfitrión* (1995), *Filoctetes* (1997), *Mucho ruido y pocas nueces* (1999), *La presa* (1999), *La vida es sueño* (2000), *Bodas de sangre* (2001), *Geloses* (2002), *Electra* (2003), *Testimaré infinit* (2004), *El rei Lear* (2004), *Els hereus* (2007), *Carta d'una desconeguda* (2008).

També ha participat en el cinema amb directors com Manuel Gómez Pereira, Romà Guardiet, Whit Stillman, en les pel·lícules *Barcelona* (1993), *Tempus fugit* (1996), *Tan lejos tan cerca* (1998), *Jo també em dic Júlia* (1998), *El juego del ahorcado* (2007) i *Negro Buenos Aires* (2008), i ha intervingut en les sèries televisives com, *Xafarranxo* (1992/93), *Pedralbes Centre* (1996), *Secrets de família* (1996), *Sitges*, (1997), *Estació d'enllaç* (1998), *Nissaga*, *l'herència*, *Temps de silenci* (2000), *El Cor de la ciutat* (2003), *El internado* (2007).

Ha estat Premio Mejor Actriz Festival de Guadalajara (1994), Premio de la Crítica temporada 1995/96 i 1997/98, en dues ocasions, pel seu treball a *Anfitrión* de Molière, i a *La Señorita Julia* de Strindberg. Va guanyar un Premi Max (2004) a la millor actriu de repartiment per la interpretació a *El rey Lear*.

BASSOLS, Francisco

(Figueres, s. XIX) Plater

Va realitzar diferents treballs d'orfebreria tant per a corporacions municipals, és el cas de Peralada, com per a particulars.

BASSOLS, Magí*(Figueres, s. XIX) Adober*

Propietari de la fàbrica més gran de pells adobades de Figueres. L'edifici, dissenyat per l'arquitecte Josep Roca Bros i construït el 1856 als afores de la ciutat, va disposar de grans innovacions per a la transformació pelletera. Posteriorment va hostatjar la comunitat religiosa de les Germanes Dominiques de la Presentació, coneguda popularment com Les Franceses (1886-1983).

BASSOLS de CLIMENT, Marià*(Figueres, 12.XII.1903 - Barcelona, 20.X.1973)*
Llatinista

Fill de Ramon Bassols i Palau, propietari, de Figueres, i d'Anna de Climent de Contreras, de Castelló d'Empúries, domiciliats al carrer Nou.

Va estudiar la llicenciatura en Filosofia i Lletres a Barcelona i es doctorà a Madrid, aconseguint premi extraordinari, amb la tesi *Estudio acerca de los adjetivos y predicados verbales que expresan idea de blancura en los poetas latinos* (Barcelona: 1926). Va ser nomenat professor auxiliar de la Universitat de Barcelona. Va aconseguir, per oposició, la plaça de catedràtic de Llengua i Literatura llatina a la Universitat de Sevilla (1926), Granada i Barcelona (1932). Va dirigir nombroses tesines i tesis doctorals.

En la recepció pública d'admissió a la Reial Acadèmia de les Bones Lletres de Barcelona, que va tenir lloc el dia 20 de juny de 1948, va llegir el discurs *La lengua y la cultura* (Barcelona: 1948). Va ser director de la Institució Milà i Fontanals i del Departament de Filologia llatina de la mateixa institució, conseller de número del CSIC, i organitzador de cursos d'estiu a Puigcerdà.

Va ser promotor de l'obra, publicada en fascicles, *Glossarium Mediae Latinitatis Cataloniae ab anno DCCC usque ad annum MC* (Barcelona: 1960-2001), en col·laboració amb Joan Bastardas Parera i E. Rodón Binué i autor d'una *Sintaxis*

histórica de la lengua latina (Barcelona: 1945; id.: 1948), *Sintaxis histórica de la lengua latina 2/1. Las formas personales del verbo* (Barcelona: 1948), *Los predicados partitivos en la Lengua Latina*, *Goethe heredero espiritual de los clásicos*, *Los amigos de Horacio*, *La prehistoria de las lenguas indogermánicas*, *Las vocales sobre el ablativo comparativo en latín*, *Nebrija en Cataluña* (Madrid: 1945), *Sintaxis latina* (Madrid: 1956; id.: 1963; id.: 1973; id.: 1976; id.: 1981; id.: 1992 10a ed.), (Barcelona: 1983; id.: 1987; id.: 1992).

Traductor de Tàcit i Suetoni, al català, per a la Fundació Bernat Metge i, en castellà, per a la Colección de Autores Griegos y Latinos que ell fundà i dirigí.

Traducció, introducció, notes i vocabulari de l'obra *Historias* de Tàcit al castellà (Barcelona: 1943). Revisió del text i traducció al català, juntament amb Josep M. Casas i Homs, per a la Fundació Bernat Metge, d'*Històries* (Barcelona: 1949-1962; id.: 1971), de P. Corneli Tàcit.

En col·laboració: *Fonètica latina* (Madrid: 1962; id.: 1967; id: 1973; id: 1976; id: 1981; id: 1983; Barcelona: 1992 8a ed.), amb Sebastián Mariner Bigorra. Revisió i traducció de l'obra *Vida de los doce Césares* (Madrid: 1964-1970; id: 1991 2a ed.) de Cayo Suetonio Tranquilo. Va fer la presentació de l'homenatge dedicat a Jaume Vicens Vives (Barcelona: 1965-67). Va llegir els discursos: "Poesía y matemáticas" (Barcelona: 1960), "Los atavismos en el lenguaje" (Barcelona: 1970), estudi que precedeix el discurs inaugural del curs acadèmic de la Universitat de Barcelona del curs 1970-71.

BASSOLS COMAS, Ramon*(Figueres?, s. XIX) Mestre*

Va publicar: *Gramática de la Lengua castellana, escrita expresamente para la instrucción de la niñez* (Figueres: 1870).

És possible que també sigui l'autor de *Lo rosari de l'aurora* (Figueres: 1886).

BASSOLS PALAU, Ramon*(Figueres, 26.II.1879 - 21.V.1928)*
Polític

Fill de Marian Bassols Vilallonga, comerciant, de Figueres, i d'Enrica Palau Massot, de Darnius,

domiciliats al carrer Nou. Es va casar amb Anna de Climent de Contreras (30.III.1903), de Castelló d'Empúries, en el moment del tràpàs tenia dos fills: Mariano i Lluís. Va estar implicat en diverses activitats ciutadanes, la principal va ser la política. És considerat un dels polítics més influents de la seva època, va morir sent alcalde, després que Dalí pronunciés un discurs al Casino Menestral.

Va ser membre fundador i primer president de la Lliga d'Acció Social, sobre la qual va escriure un article al rotatiu *El Figuerense* (1908).

Va ser membre fundador i primer president de la Lliga d'Acció Social, sobre la qual va escriure un article al rotatiu *El Figuerense* (1908).

BASSOLS SORIANO, Bonaventura

(Figueres, 1812 – Tortosa?, el Baix Ebre, 1868)
Músic i compositor

Fill d'argenter, va tenir dos germans i una germana. Se sap que la seva família conreava un caliu literari i musical que va portar dos dels fills a seguir passes musical i literàries, va ser el cas de Ventura i Narcís.

Fins al 1854 va residir a Barcelona, lloc on va exercir de professor de guitarra i va formar part de la Societat Filarmònica de Barcelona, on va llegir el 24 de març de 1853 la conferència "Consideraciones filosóficas sobre el verdadero carácter del drama lírico-nacional" (Barcelona: 1854).

Va estar temporalment a Xile i, després de deixar l'activitat musical, va retornar a Catalunya i s'establí a Tortosa.

Va publicar i dirigir *El Trobador*, un quadern de música per a guitarra i per a cant i guitarra (Santiago: 1856).

BASSOLS SORIANO, Narcís

(Figueres, 1824 – Chalco, Mèxic, 1905)
Guitarrista i escriptor

Fill d'argenter, va tenir dos germans i una germana. Se sap que la seva família conreava un caliu literari i musical que va portar dos dels fills a seguir passes musicals i literàries, va ser el cas

de Ventura i Narcís. Es va casar amb Soledad Lerdo de Tejada, membre d'una rellevant família mexicana i el seu cunyat va arribar a ser el president de la República de Mèxic (1872-1876).

Va anar a Barcelona, on va perfeccionar els coneixements musicals aixoplugat pel seu germà Ventura, i on va establir amistat amb Víctor Balaguer, hi va residir fins l'any 1841. Va intervenir en l'episodi de l'aixecament contra Espartero, fet que li va suposar la primera sortida del país. Va anar a París, on va compaginar la feina de plaeter, la de traductor i la de guitarrista. Va ser protegit de l'escriptor Martínez de la Rosa. A París li va tocar viure els actes revolucionaris de 1848. Va tornar a Figueres i prenent el nom del seu germà Agustí es va dirigir a Madrid, on es va dedicar a donar concerts de guitarra i va establir contacte amb un dels grans guitarristes del moment, Dionisio Aguado.

Posteriorment, va desplaçar-se a Mèxic i va residir a Puebla. Allà va ser editor i llibreter, va col·laborar amb diversos rotatius locals, va reprendre la tasca de traductor i va participar en diverses activitats culturals.

Va deixar, inèdites, unes *Memorias de un artista escritas por él mismo*, de les quals es té coneixença del seu contingut gràcies a l'estudi realitzat per Montserrat Galí als *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos (1998). En morir va ser enterrat al *Panteón Español* de la Ciutat de Mèxic.

Són nombroses les seves aportacions al camp bibliogràfic. Entre altres, és autor de la comèdia, *No más versos* (estrenada a Figueres l'any 1842), *Los misterios de un poeta*, *Los héroes de Mogi-ganga o los exlibertadores de Cuba. Poema atroz* (Mèxic: 1852), *Primer Calendario de Narciso Bassols para el año de 1859, arreglado al Meridiano de Puebla* (Mèxic: 1858), *Historia de un espíritu, contada por él mismo; romance leído por el autor en una reunión literaria* (Mèxic: 1876).

Va editar *La ortografía práctica* (Mèxic: 1886), *Sermonario Mexicano; ó colección de sermones panegíricos, dogmáticos y morales, escritos por los oradores mexicanos más notables, ordenados por un eclesiástico de la Mitra de Puebla*, coleccionados y publicados por Narciso Bassols (Puebla: 1889; Mèxic: 1890). Va editar, també, *El Año Eclesiástico, series de homilías*, un *Sermonario Mexicano*, la *Revista Eclesiástica* que li va valer la felicitació del papa

Pius IX, i el *Boletín Eclesiástico, Revista Semanal de Intereses Religiosos* (México: 1890-1891). Va reeditar també un recull de receptes antigues poplans, el qual va tenir molta acceptació.

En col·laboració amb Víctor Balaguer va traduir la novel·la del vescomte d'Arlincourt *Los desposados de la muerte* (Barcelona: 1850). Altres traduccions del francès són *Guía del Predicador o Planas de Sermones, discursos y pláticas familiares* (Puebla: 1866), *María, mina de oro de los predicadores, ó sea Mes de las flores consagrado a la Santísima Virgen* (México: 1904 2a ed.) de Batolomé Avignon.

BASTONS VIVANCOS, Carlos

(Figueres, 2.VI.1945) Professor

Fill de Joan Bastons i Plana (Sant Feliu de Pallerols 1895), catedràtic de Filologia de l'Institut Ramon Muntaner (1944-1965), i d'Encarnación Vivancos Escribano (Barcelona, 1914). Cursà tot el Batxillerat al centre esmentat.

L'any 1962 inicià els estudis superiors a la Universitat de Barcelona on es llicencià el 1967 en Filosofia i Lletres, secció de Filologia Romànica. A l'any següent, oposità a Professor Agregat d'institut i fou destinat a l'institut "Infanta Isabel d'Aragó" de Barcelona. Després es presentà i guanyà les oposicions de càtedres de Llengua i Literatura Espanyoles (1974) i ha prestat serveis als instituts Puig Castellar de Sta. Coloma de Gramenet (1974-1977), Alexandre Satorras de Mataró (fou director el trienni 1979-1982), Icària (curs 1983-1984) i finalment el Jaume Balmes (d'enguà l'octubre de 1984) de Barcelona –essent hereu d'una càtedra per la qual havien passat l'empordanès Josep Coll i Vehí i la figuerenca Dra. Rosa Navarro[↑]. L'any 1991 es doctorà en Filologia Catalana per la Universitat de Barcelona, amb la tesi *Miguel de Unamuno i la cultura catalana (1896-1906)*, amb la qualificació excel·lent per unanimitat *cum laude*.

Vinculat a l'Institut de Ciències de l'Educació (Universitat de Barcelona), coordina i imparteix els cursos teoricopràctics del CAP, els de Formació Inicial de Professorat en la matèria de Didàctica de la Llengua i Literatura Castellanes.

Paral·lelament a la seva activitat docent vocacional, sorgida gràcies als magnífics mestres (el Sr. Ramon Guardiola[↑], més tard alcalde de la ciutat, i la Srta. Concepció Anglada[↑]) d'aleshores anomenada Preparatòria, s'ha dedicat a la recerca fonamentalment en tres fronts i ha actuat així amb la convicció personal i professional que un catedràtic d'institut, per raons ètiques i acadèmiques, ha de fer compatible la docència i la investigació, sense oblidar en tot moment la reivindicació i defensa de les Humanitats i dels valors humans. El primer front ha estat i és la publicació d'eines i material de didàctica. Així, durant els anys setanta va escriure llibres de text per al BUP i COU (editorial SGEL), reeditats els anys noranta per PPU; els anys noranta coordinà dos diccionaris enciclopèdics (*Eos. Diccionari terminològic català* (1993) i *Diccionario terminológico* (1997), i l'obra *Nuevas Cuestiones de didáctica de lengua y literatura en tiempos de Reforma* (PPU, 1994) i publicà unes guies (*Guía práctica de la lengua catalana; Guía práctica de la lengua castellana*, PPU, 2000-2001) i molt recentment, amb l'ajut de la seva filla Montserrat (St. Feliu de Pallerols, 4.VIII.1986), llicenciada en Filologia Clàssica per la UB, i la col·laboració d'un company, ha publicat *Material didáctico de lengua y literatura castellanas para el aula de secundaria*, PPU, 2008). A més té treballs, a cavall entre erudició i didacticisme, dedicats a *La Celestina*, Jorge Manrique, Sta. Teresa de Jesús, *Don Quijote de la Mancha*, Benito Pérez Galdós, Rosalía de Castro, Miguel de Unamuno, Azorín, Antonio Machado, Max Aub, Ramón J. Sender, Mn. Cinto Verdaguier, Santiago Rusiñol, Joan Maragall i als escriptors catalans en llengua castellana, enfocats també sempre des d'una òptica comparatística i una intenció didacticodivulgativa.

El segon front ha estat l'interès personal, des d'una preocupació objectiva i honesta, d'agermanar i establir ponts de diàleg –mitjançant sobretot l'estudi d'epistolaris– entre intel·lectuals castellans i catalans, entre la cultura catalana i la castellana, els fruits dels quals foren

fonamentalment –ultra d'articles publicats a *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos i *Revista de Girona* o a altres revistes com *Estudis Romànics*, *Ínsula*, *Revista de Occidente*, *Cátedra Nova*, *Serra d'Or*, *Revista de Literatura*– la tesi doctoral, ja esmentada; una trilogia redactada amb altres catedràtics (un d'ells olotí, el Dr. Lluís Busquets i Grabulosa) i formada pels títols *Cataluña en la literatura castellana* (Generalitat de Catalunya, 1997), *Castilla en la literatura catalana* (Generalitat de Catalunya, 2002) i *Castilla y Catalunya frente a frente* (Ediciones B, 2003) i l'epistolari creuat entre M. de Unamuno i J. Maragall (*Maragall i Unamuno: els lligams d'una amistat*, Claret-Fundació Maragall, 1998; i *Joan Maragall i Miguel d'Unamuno una amistat paradigmàtica*, Milenio, 2006). En aquesta línia d'investigació i projecció de la cultura i valors de casa nostra, també va estendre, durant la dècada dels noranta, el català a països asiàtics (Índia, Japó i Corea) amb ajuts institucionals.

El tercer front, justificat i mogut pels seus sentiments empordanesos –i gironins per extensió–, són l'aplec d'articles, treballs i estudis relacionats amb el seu lloc i comarca de naixement i procedència, a més de la seva habitual residència estiuenca, és a dir, respectivament, Figueres, l'Alt Empordà, i Sant Feliu de Pallerols, la Garrotxa, i, en general, les comarques gironines. En aquesta direcció, ha dedicat treballs: als figuerencs germans Josep i Joaquim Xirau[↑] (*Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos), als professors Ramon Reig[↑] (*Revista de Girona*) i Eduard Rodeja[↑] (col·laboració en un quadern monogràfic editat per l'Institut d'Estudis Empordanesos); als professors gironins de l'Institut "Jaume Balmes" (*Revista de Girona*); a la interpretació literària de l'Empordà ("L'Alt Empordà i el seu paisatge: retrats amb paraules" dins Actes del Congrés *El paisatge element vertebrador de la identitat empordanesa* celebrat l'octubre de 2006); ha fet una edició de l'episodi nacional *Gerona* de Benito Pérez Galdós (Castalia, 2004); ha relacionat les terres gironines amb M. de Unamuno, B. Pérez Galdós, J. Maragall i S. Rusiñol en la premsa i en xerrades.

Al marge de tot això, també ha escrit pàgines laudatòries a altres personalitats de la vida acadèmica i cultural, com, per exemple, els catedràtics catalans Antoni Trias i Pujol, Antoni Comas, Joaquim Molas, Antoni M. Badia i Margarit, M. dels

Àngels Ferrer i Sensat, els mallorquins Gabriel Alomar (fou professor del Ramon Muntaner a les primeries del segle XX) i Joan Veny i Clar; i els espanyols Hermenegildo Giner de los Ríos, José Manuel Bleuca, Claudio Guillén; o els polítics catalans Víctor Balaguer i Lluís Companys.

Malgrat viure a Barcelona des de 1967, any en què deixà definitivament Figueres i passar tots els estius a la Garrotxa, sempre s'ha sentit un figuerenc de soca-rel i ha pregonat arreu el seu profund sentiment empordanès.

BATALLER CONTACTÍ, Antoni

(*Peralada*, 14.XII.1853 – ?, 18.II.1878) *Metge*

Es llicencià a Barcelona als vint-i-dos anys i va esdevenir doctor en Medicina i Cirurgia (Madrid, 1876?). Fou metge numerari de la Casa de Socorro de Barcelona i soci de número de l'Acadèmia Mèdico-Farmacèutica de Barcelona.

Va col·laborar en les revistes *Enciclopedia médico-farmacéutica* (1877) i *Gaceta Médica* (1878) i s'encarregà de la secció de Frenopatologia.

Va escriure *Guía del bañista ó Reglas para tomar con provecho los baños de mar* (Barcelona: 1877; València: 1996).

BATALLER CONTACTÍ, Joaquim

(*Peralada*, s. XIX) *Apotecari*

Va editar un full volant titulat "Higiene, preservativo y auxilio medicinal del cólera" (Figueras: 1885).

BATALLER LLONCH, Marià

(*Castelló d'Empúries*, 29.V.1885 – *Granollers, Vallès Oriental*, 17.II.1948) *Músic*

Fill de Ramon Bataller Galí, corder, i de Dolors Llonch Sabater, ambdós de Castelló d'Empúries. Va ser deixeble d'Enric Morera. El 1912 es traslladà a Granollers on entrà a formar part de la cobla Catalònia, en la qual actuà durant trenta-cinc anys. Dirigió la coral La Lira de Montornès i l'Orfeó Granollerí.

Va compondre: *Els gegants de Reus*, *El petit vailet*, *Mentre llisca la nau*, *La Laia bonica*,

Triomfant, Bellesguard, Montserrat, Dolors, Esclat, En Pere fa por, Quina gatzara! (Primer Premi V Festa Sardana Girona, 1925), *Núria, Rialla d'abril, L'enjogassada, L'ocellet enamorat, Som catalans, La Gracieta i en Baldric, Petitona* i algunes sardanes reverses.

BÀTET MOLINAS, Abdó

(*Figueres?*, 1856 – *Figueres*, 15.IV.1923)

Editor de postals i llibreter

Fill de Francisco Batet i de Francisca Molinas. Es va casar amb Quirica Olivet Llonch, de Figueres, i el matrimoni va tenir, com a mínim, dos fills: Francisco i Pilar.

D'ofici llibreter es dedicava a la venda d'objectes d'escriptori. Tenia el negoci al carrer de Palau, actual Rambla, que antigament feia cantonada amb el passatge del Teatre El Jardí. Consta que va editar alguna sèrie de postals de Figueres a principis del segle XX.

Té una fotografia publicada a l'Àlbum Meravella, sota el títol de "Figueres: Celebrant el mercat de bestiar".

BATLLE, Arnau

(*Peralada*, s. XIII) *Conseller reial*

El 1272 fixà la residència a Perpinyà, al servei de l'infant Jaume de Mallorca que, en esdevenir rei (1276), el nomenà conseller. El 1282 era lloctinent del rei a Perpinyà. El 1285 fou empresonat per Pere el Gran a causa de la rivalitat d'aquest amb el seu germà Jaume de Mallorca, però no tardà en refer la seva fortuna.

BATLLE AMAT, Martí

(*Girona*, 7.I.1969) *Periodista i escriptor*

Fill de Carles Batlle de Porcioles, de Girona, i d'Isabel Amat Girbau, de Barcelona. Casat amb Lluïsa Bos Puigmal, el matrimoni té una filla, la Laia. Des de l'any 2000 resideix a Figueres.

Lector empedreït, des de petit volia ser periodista. Es considera autodidacta. Als divuit anys va entrar a treballar al *Diari de Girona*, lloc on exerceix el periodisme fins l'any 1998; així mateix, forma part de la redacció de Girona, de *La Vanguardia* (1997-1998).

A petició de Jordi Xargayó, director del DdG, retorna al rotatiu per arrencar el projecte de les delegacions comarcals, primer a Blanes (1999-gener 2000), i després a Figueres (2000), on desenvolupava les tasques de redactor i fotògraf. L'any 2000 pateix una greu malaltia que l'obliga a deixar la feina.

Durant el període de corresponsal a Blanes, estableix amistat amb l'escriptor blanenc Roberto Bolaños, el qual l'anima a escriure. Retirat del periodisme per obligació, ha encetat la via d'escriptor, fins el moment ha publicat les novel·les: *La cicatriu*, finalista al Casero (2002), i *El poliedre* (2004).

BATLLE LÓPEZ, M. Jesús

(*Figueres*, 16.XII.1968) *Pintora*

Filla de Lluís Batlle Duch, electricista, de Maçanet de Cabrenys, i de Rosa López Serra, infermera, de Vilabertran. Coneguda amb el nom de *Txus*.

Llicenciada en Belles Arts (Universitat de Barcelona, 1992). Fa estudis de Gravata a l'Escola d'Arts i Oficis (1988-91), i un Curs de Postgrau en el Departament de Dibuix de la Universitat Central de Barcelona (1992). Ha realitzat els cursos de doctorat a la UB. Actualment està realitzant la tesi doctoral a la Universitat Central de Belles Arts amb el títol "L'arquitectura morta com arquitectura de l'efímer".

Ha obtingut les beques: Beca Amigó Cuyàs, per realitzar estudis de pintura en el territori espanyol (1985) i per Europa: Itàlia (1991), Beca ERASMUS per realitzar estudis de pintura a

la Hochschule der Künste, a Berlín, Alemanya, (1989-90), Beca del Ministerio de Asuntos Exteriores per assistir als cursos del Centre Europeu per la difusió de les Arts a Luxemburg (1990-91), Beca dins del programa EURODISSEA per realitzar pràctiques a la Galleria Civica d'Art Villa dei Cedri a Bellinzona (Suïssa) (1993), Beca ERASMUS per realitzar estudis a la Leeds Metropolitan University (Anglaterra), en l'especialitat de Pintura (1994-95).

El seu treball pictòric parteix de la realitat, pren com a referents elements del món natural que els presenta simplificats. Aquests elements, que tenen un paper de figura en la pintura, juguen i es barregen amb el fons i l'aspecte matèric, la transparència del color, es complementen creant així una imatge més fantàstica i subjectiva, il·lustren pensaments o imatges de la ment.

Ha participat en diverses exposicions col·lectives: Sala Lola Anglada (Barcelona, 1990), Ocupacions (Figueres, 1997), a Maçart (Maçanet de Cabrenys, 2002, 2003, 2004), *Jugart Dos* al Centre Cultural de la Mercè (Girona, 2006).

Exposicions individuals: Sala Hans bein Engel (Luxemburg, 1990), exposició de dibuix a la sala d'exposicions de la Facultat de Belles Arts (Barcelona, 1991), al Claustre de Sant Domènec (Peralada, 1995), *Paisatges Escollits* al Consell Comarcal de l'Alt Empordà (Figueres, 1999), *Paisatges Mínims* a la sala d'exposicions del Col·legi d'aparelladors i arquitectes (Girona, 2003), a la sala Gòtica del claustre de Santa Maria de Vilabertran (2004), al Cellar Espelt (Vilajuïga, 2005).

Exposició de fotografia al Consell Comarcal de l'Alt Empordà (Figueres, 1996), a la Biblioteca Fages de Climent de Figueres, 2005.

Premi de la Generalitat de Catalunya per a joves artistes en Pintura i Arts Plàstiques (1984), seleccionada en la 12a mostra d'Arts Plàstiques per a Joves Artistes de la Generalitat de Catalunya (1991).

BATLLE MARCH, Filomena

(Figueres, 13.XI.1908 – Girona, 17.III.1977) *Artista*

Filla de Joan Batlle Oliveras, sastre, natural de Terrades, i de Teresa March Mer, de Sant Llorenç

de la Muga. El matrimoni regentava la sastreria March de Figueres. Filomena era la tercera de cinc germans. Es va casar amb Joan Muntada[†] Macau i va tenir quatre fills: Roser, Maria Àngels, Anna Maria i Joan Baptista.

De petita va anar a l'Escola Municipal de Pintura de Figueres, posteriorment va assistir a l'Escola Municipal de Belles Arts de Girona on va tenir al Sr. Carrera de mestre d'escultura. Quan ja tenia els fills grans va anar a l'Escola Mas-

sana de Barcelona, on va perfeccionar l'escultura i va aprofundir en pintura i policromia.

Va practicar diferents tècniques pictòriques: l'oli, l'aquarel·la o l'esmalt, i l'escultura. En aquest gènere va realitzar una Mare de Déu agenollada amb el nen Jesús, obra que va ser guanyadora d'un Premi de Belles Arts, de la qual se'n varen realitzar diverses còpies en bronze, una d'elles es troba a l'Ajuntament de Girona.

BATLLE MARTÍNEZ, Maria Dolors

(Girona, 9.II.1910 – Barcelona, 4.XI.2000)

Poetessa

Filla de Leopold Batlle de Pagès, hisendat, de Palau de Santa Eulàlia, i d'Anna Martínez Massa, de Girona. Va néixer, circumstancialment, al domicili familiar matern, a Girona, i va viure la seva infantesa i adolescència

a la casa pairal de Palau de Santa Eulàlia, però arran de l'assassinat del seu pare, del seu germà Joaquim, i de la seva germana Júlia, només d'esclatar la guerra civil, va passar a residir a Girona juntament amb la seva mare.

Acabada la guerra es va casar amb Joan Agulló Bataller, descendent de Peralada, i va tenir tres filles i un fill, Júlia, Berta, Joaquim i Montserrat.

Durant la seva adolescència va escriure poemes, alguns d'ells publicats, sota el pseudònim de *Mary*, a la publicació periòdica figuerenca *La Veu de l'Empordà*. La seva poesia, de forta influència maragalliana, és un cant a la natura i a l'Empordà.

Quan va esclatar la guerra civil, tenia a punt de publicar un recull poètic que havia de ser presentat pel malaurat Carles Rahola. No va reemprendre aquesta activitat fins molts anys més tard, quan va esdevenir àvia.

BATLLE PARIS, Joan

(*Maçanet de Cabrenys, 2.V.1857 – Agullana, 14.II.1920*) Mestre

Fill de Josep Batlle Viñas/Vinyas, natural d'Agullana, mestre, i de Maria Paris Cantalosella, de Maçanet de Cabrenys. Va estudiar a la Normal de Girona i va aconseguir el títol de Mestre Superior, l'any 1879. Va exercir a Sant Esteve d'en Bas (1886) i a Agullana (1889-1920).

Va ser un impulsor de l'associacionisme. Va formar part de la Junta Directiva de l'Associació de mestres de l'Alt Empordà (1894), posteriorment va ser president de l'Associació Provincial (1904-1910) i gràcies a la seva perseverança el magisteri gironí es va associar. Va participar també en una reunió a Madrid (1905), per constituir l'Associación Nacional del Magisterio.

Els seus articles, molts d'ells en pro de l'associacionisme, varen ser publicats a diferents revistes especialitzades com *El Magisterio Gerundense*, publicació de la qual en va ser impulsor, *El Defensor del Magisterio*, *La Escuela Moderna*, Madrid.

BATLLE SUÑER/SUNYER, Carme

(*Sant Esteve d'en Bas, la Garrotxa, 6.X.1888 – Barcelona, 13.12.1976*) Mestra

Filla de Joan Batlle Paris i de Margarida Suñer/Sunyer Paris, natural d'Agullana. Es va casar amb el metge del poble, Víctor Teixidor Vives (1914), i del matrimoni varen néixer una filla, Dolors i, un fill, Josep.

Va estudiar Magisteri i l'any 1911 va prendre possessió de la plaça de Llers. Ha passat a la història per haver creat una escola modèlica.

Es va traslladar a Badalona (1930), on va ser la directora del Grup Escolar Martínez Anido. L'any següent la nomenaren directora del Grup Escolar Jacint Verdaguer de Barcelona, lloc on hi va romandre fins a la jubilació (1958). Per voluntat pròpia va ser enterrada a Llers.

BATLLE SUÑER/SUNYER, Dolors

(*Agullana, 2.II.1892 – Barcelona, 16.I.1982*) Mestra

Filla de Joan Batlle Paris i de Margarida Suñer/Sunyer Paris, natural d'Agullana. Va estudiar a la Normal de Barcelona.

Va exercir l'ensenyament a Banyoles (1913-1921) i Barcelona (1921-1923), a l'escola unitària de la plaça Comas, a les Corts i va ser seleccionada per a formar part del grup Escolar La Farigola. Va formar part de l'equip de pedagogs que abans de la guerra van renovar els esquemes educatius de Catalunya. Juntament amb Josep Barceló i Matas, va treballar en el centre Lluís Vives de Sants, un dels grups de més prestigi del Patronat Escolar de Barcelona.

Dolors Batlle va patir sancions i depuracions a partir de 1939. Va haver d'estar dos anys fora de la província, a Sant Carles de la Ràpita (Montsià). Posteriorment, va exercir en el Grup Baixeras i, finalment, a l'escola unitària del carrer Princesa, on es va jubilar. Per voluntat pròpia va ser enterrada a Llers.

BATLLE VILOSSA

(*Palau de Santa Eulàlia, s. XVI*)

Important nissaga emparentada amb rellevants famílies de les rodalies com els Vilosa Perramon de la Bisbal, els Ordís de Crespià, els Vergonyós de Castelló d'Empúries, els Veray de Celrà o els Agulló de Peralada.

BATLLE VIÑAS/VINYAS, Josep

(*Agullana, 15.X.1809 – Maçanet de Cabrenys, 23.VII.1895*) Mestre

És el primer membre conegut de la reconeguda nissaga de mestres. Fill de Pau Batlle Trilla,

d'Agullana, i de Maria Vinyas Llorens, de Sant Martí Sesserres.

Va aconseguir el títol de Mestre Elemental i va exercir a diferents pobles: Vidreres, la Jonquera, Sant Llorenç de la Muga, la Vajol, Crespià, Maçanet de Cabrenys, Viladrau i Sant Esteve d'en Bas.

El poble on va passar-hi més anys va ser Maçanet de Cabrenys, lloc on es va casar amb Maria Paris Cantalósella. El matrimoni va tenir sis fills: Carme↑, Josep, Joan↑, Enric, Dolors↑ i Matilde, dels quals cinc cursaren els estudis de magisteri.

BAULENAS RAURELL, Segimon

(Vic, Osona, 10.XII.1952) Artesà de pipes i polític

Fill de Josep Baulenas Casacuberta, artesà de pipes, natural de Folgueroles, i de Carme Raurell Saborit, de Vic. Casat amb la maçoneta Josefina Riera, el matrimoni ha tingut dues filles.

Es va iniciar en el treball de pipes al costat del seu pare, el qual per motius laborals, convidat per la família Moulines↑ Salvatella, es va instal·lar a Maçanet de Cabrenys l'any 1972, el fill el va seguir, i començaren a treballar per a la fàbrica d'acabats de pipes Salvatella. El biografat va continuar a l'empresa on era cap de producció fins a l'any 2000, en què es va tancar el negoci. Llavors, va decidir muntar la seva pròpia empresa, batejada amb el nom de Pipes Sigmund.

Treballa la fusta de la rabassa del bruc, i el procés per a l'elaboració és totalment artesanal. Tot i amb això, alterna tradició i modernitat, ja que aprofita les noves tecnologies per oferir els seus productes, els quals es venen preferentment a Andalusia i a l'estranger.

A part de la qüestió professional, s'ha implicat en diverses iniciatives locals: en l'Associació Teatral Maçoneta, de la qual n'és president (des de 1997), i en la política local, sota les sigles del PSC va ser alcalde de la vila (1995-1999), regidor a l'oposició (2003-2007) i conseller comarcal (2005-2007).

BEA PONS, Isidoro

(Torres de Segre, Segrià, 1910 -

Barcelona, febrer 1996)

Escenògraf i pintor

Va estudiar als Escolapis de Barcelona, va ingressar a Llotja i a l'Institut del Teatre, on s'especialitzà en escenografia.

Des del punt de vista professional treballà en el taller de Francesc Pou i va muntar una empre-

sa d'escenografia amb dos socis: Amadeu Asensi i Rafael Mora.

Va establir coneixença amb Salvador Dalí↑, de manera circumstancial, l'any 1955, en una festa celebrada a casa de l'empresari tèxtil, Jordi Puig Palau a Palamós, on hi estava convidat per haver realitzat un mural basat en un quadre del pintor figuerenc. El biografat, en aquells moments, a Barcelona, ja disposava d'una reconeguda fama d'escenògraf. A partir d'aquell dia va esdevenir l'assistent artístic del pintor i en el decurs del temps es va convertir en una persona imprescindible per a l'artista, i la col·laboració es va mantenir fins als últims moments, sobrepasant el període de trenta anys. Bea disposava d'una sèrie de qualitats molt importants per a Dalí, tant des del punt de vista artístic, el fet d'estar habituat a grans formats o el sentit de la perspectiva, com des del punt de vista humà: la seva discreció i perseverança.

Se sap que el biografat va col·laborar en nombroses obres, als sostres del Teatre-Museu Dalí, els de Púbol i a les realitzacions de decorats ideats per Dalí, com l'òpera bufa representada al teatre La Fenice de Venècia, *La dama española y el caballero romano*, *Gala*, o *Tristán e Isolda*, el qual es troba sota la cúpula del Teatre Museu Dalí, de Figueres.

Dalí el va deixar immortalitzat representant Sant Narcís, amb mitra i casulla, a l'obra el *Descobriment d'Amèrica per Cristóbal Colón*.

BECH ARGELÈS, Josep*(Llançà, 22.IV.1895 - ?, s. XX) Enginyer*

Fill de Pere Bech Ballesta, de Llançà, i de Francisca Argelès Poch, de Figueres.

Establert als Estats Units, treballà als laboratoris de l'Armour Institute Technology, de Chicago. Allà va aprofundir els coneixements en física amb la realització d'un màster a la mateixa ciutat. Exercí la seva professió a la Swift and Company. Va ser membre de l'American Society of Mechanical Engineers i de la Verein Deutscher Ingenieure.

Va presentar la tesis: *On the photo-elastic determination of stresses in a filled weld* (Universitat de Chicago, 1933), (Sobre la determinació de tensions en un cordón de soldadura per la fotoelasticidad).

BECH de CAREDA CASADEVALL, Joaquim*(Agullana, 7.II.1911 - Figueres, 14.X.1999)**Advocat, dibuixant i terratinent*

Fill de Benet Bech de Careda Olivet, propietari, natural d'Agullana, i de Teresa Casadevall Donadiu, de Vilajuïga, va ser el segon de set germans. Es va casar amb Concepció Frigola Almeda, de Cassà de la Selva, i el matrimoni va

tenir tres fills: M. Teresa, Joaquim i Maria Dolors.

Es va iniciar en el dibuix amb els professors Sebastià Escapa i Joan Núñez, a l'Escola d'Arts i Oficis, on va coincidir amb Salvador Dalí, Ramon Reig i Marià Baig. Va estudiar a l'Institut de Figueres i la carrera de Dret a Barcelona, que va exercir per un període d'uns vint anys. Va viure a Figueres, Barcelona i Palafrugell. Degut al negoci del suro va viatjar per Extremadura, Andalusia i Portugal, sempre amb una llibreta d'apunts per prendre anotacions paisatgístiques.

De sempre, la seva gran afició va ser el dibuix, ell volia estudiar arquitectura. Es va caracteritzar

pel dibuix a la ploma de masies, paisatges, xiprers i oliveres, encara que també va practicar l'aquarel·la i la sanguina. D'aquesta afició en varen néixer algunes exposicions les primeres a Figueres, a la Sala Edison (1943, 1944), després a la Sala Icària de les Galeries Fortunet (Figueres, 1946), a la Galeria Municipal (Girona, 1947), al Col·legi d'Advocats (Barcelona, 1964, 1970), a la Galeria de la Cúpula (Figueres, 1975), a la Sala Rovira (Barcelona, 1976), a la Galeria Art-3 (Figueres, 1977, 1991), al Museu de l'Empordà (Figueres, 1980), la seva obra va ser present a l'exposició *L'Empordà, terra d'artistes* (1994), que, itinerà a Barcelona i Madrid.

Són nombroses les il·lustracions en llibres, com: *Sis visions de l'Empordà* (Figueres: 1976; id.: 1983) de Pijoan-Molí-Vallès, *Els pobles de l'Alt Empordà* (Figueres: 1978; id.: 1981; id.: 1984; id.: 1996 4a ed.) de Montserrat Vayreda, *També el silenci* (Figueres: 1978) de Jaume Maurici, *El Poema de l'Empordà, la cançó del vent* (Figueres: 1981) d'Albert Serrano Delclós i il·lustracions de Pere Roura Sabà, *Ítaca amb Josep Carner* (Olot: 1982) de M. Àngels Anglada, *Geografia de l'Alt Empordà* (Barcelona: 1983) d'Albert Fita i *Diccionari de l'Alt Empordà* (Figueres: 1984) de Carles Vallès, *Vila-sacra, capital del món* (Barcelona: 1993; id.: 2003) de Carles Fages de Climent o *Cançoner de l'Empordà* (Figueres: 1994) de Lluís Albert.

Entre 1964 i 1970 va formar part de *Les 4 A*, Associació d'Advocats Amics de les Arts. Va ser nomenat membre de la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi. Va formar part de la Junta de l'Institut d'Estudis Empordanesos (1989-1994), va col·laborar en els *Annals* de 1993 amb un article sobre Frederic Marès. Va ser un dels col·laboradors de l'obra dedicada a Eduard Rodeja Galter editada per l'IEE, amb el títol *Un gran home de bé* (Figueres: 1996), i de l'obra *Anton Casamor 1907-1979* (Figueres: 1989), en col·laboració amb Carles Casamor i Joan Guillaumet.

Després de la seva mort, Joventuts Musicals va organitzar a Vilabertran (2000), amb motiu de la Schubertiada, una exposició commemorativa amb l'edició del corresponent catàleg titulat *Joaquim Bech de Careda. Paisatges de l'Empordà* (Figueres: 2000).

BECH de CAREDA OLIVAS, Joaquim*(Agullana, 1850? - 31.I.1925)**Fabricant de suro i polític*

Fill de Benet Bech de Careda Serra, propietari, i d'Antònia Olivas Safont. Es va casar amb Teresa Olivet Borrelló, de Maçanet de Cabrenys, i el matrimoni va tenir set fills: Josep, Maria, Joaquim, Amat, Josepa, Concepció i Benet.

Juntament amb el seu germà Josep, resident a Alemanya, va fundar l'empresa Bech de Careda Hermanos (1891), la qual tenia com a objectiu la fabricació i comercialització de taps de suro. Va ser una de les indústries surotaperes més importants de l'època, l'any 1909 sobrepassaven els cent treballadors.

Va ser alcalde de la població i va preocupar-se de la millora urbanística. L'Ajuntament d'Agullana li va dedicar un carrer (1926).

BECH LLISTOSELLA, Sebastià*(Pau, 20.I.1878 - Roses, 4.III.1951)**Mestre forjador i serraller*

Fill de Julià Bech Alborn i de Madrona Llistosella Filló. Es va casar amb Joaquina Cusí Salomó.

Fou considerat un dels iniciadors del renaixement de la forja artística catalana. Durant la seva joventut li va ser confiat armar l'*Acuirassat Carlos V* de la Marina de Guerra espanyola, el primer que es va moure amb hèlix.

BECH PASTRA, Carles*(Rabós d'Empordà, 13.XII.1971) Música*

Fill de Ramon Bech Roca, de Vilabertran, i de Florència Pastra Vilanova, de Rabós d'Empordà. Va viure a Rabós fins als quinze anys i dels quinze als trenta a Vilabertran.

Va estudiar a l'Institut Deulofeu de Figueres, i va

iniciar la carrera de Filosofia a la Universitat

Autònoma de Bellaterra, però va deixar els estudis per dedicar-se a la música i la composició.

Seguint el consell de Joan Guinjoan (Riudoms, 1931), va començar a treballar en el jazz i la música improvisada sense deixar les altres formes i estils musicals que li interessaven com: la música clàssica (des de Bach fins a Stravinski), la música tradicional (des del flamenc o la música celta fins a l'havanera o la sardana), la bossanova, la cançó en totes les seves variants, el *blues*, el rock, el pop o el bolero. Alguns dels músics que considera els seus mestres podrien ser: Xavier Trèbol, Antonio Peral, Óscar Tanús o Lluís Escudra[†]. Ha estudiat a l'Aula de Jazz i música moderna del conservatori del Liceu de Barcelona, i ha assistit al masterclass amb Kurt Rosenwinkel, Mark Turner, Walter Norris o Guillermo Klein.

Després d'adquirir una sòlida base musical, de lectura i escriptura, harmonia clàssica i moderna, arranjaments, anàlisi i tècniques de composició, ha treballat en la majoria d'instruments per familiaritzar-se amb tots ells, igualment amb la veu o amb les noves tecnologies i amb la tècnica de gravació en estudi: guitarrista, baixista, flautista, cantant, compositor, ocasionalment productor, professor, programador i divulgador.

Des de 1996 actua en directe en recitals de jazz amb guitarra. És el *banleader* d'una formació musical que canvia el nom en funció dels projectes, així per exemple ha actuat sota l'apel·latiu de Black Cat Jazz Trio (1999), grup orientat als estàndards i acompanyant cantants o Carles Bech Jazz Quartet interpretant composicions del biografat, en clau de jazz.

Des de 2003 col·labora amb cantants de jazz en format de duet, trio, quartet, quintet, sextet i septet. Algunes de les quals són: Madelon Vroom, Elisabeth Greenwood, Laia Porta, Anna Herrero, Carla Gracia o Marina Torres. Un dels projectes en el qual està més compromès és en el Carles Bech Jazz Solo, solo de guitarra.

Ha actuat en nombrosos festivals de jazz d'arreu de Catalunya i França. Ha realitzat col·laboracions en la música tradicional i popular, amb l'acordionista Joan Garriga va fundar Els Amants d'Amèlia, grup en el que reinterpretaven els romanços tradicionals catalans. Amb Les Veus de Besalú va aprofundir en la cançó marinera i el cant de taverna. Amb l'actor Albert Quintana varen portar a terme un projecte escènic que fonia contes per a adults i

jazz. Ha estat vinculat a Joventuts Musicals de Figueres des de l'any 2000, ajudant en l'organització i codirigint en algunes edicions en el Festival de Jazz de Figueres (2006-2007), i en la Schubertíada de Vilabertran (2005-2008).

Combina les actuacions musicals amb la docència de guitarra, baix, solfeig i harmonia a Vilabertran i Barcelona (1994-2005).

BECH ROTLLAN, Jaume

(Palau-saverdera, 29.III.1889 -
Barcelona, 27.VII.1961) Mestre i geòleg

Fill de Josep Bech Roig, pagès, i d'Anna Rotllan Pujadas, ambdós de Palau. Es va casar en primeres núpcies amb Francisca Rodeja i, en segones, amb Pilar Borràs.

Va aconseguir el títol de Mestre Superior a Barcelona, i va cursar estudis de Belles Arts. Va exercir a Barcelona, Mollet del Vallès, Caldes de Montbui, Montagut i, de nou, a Barcelona on fou seleccionat amb el número 2 pel Patronat Escolar de la Ciutat Comtal. Va ensenyar dibuix a l'Escola de Belles Arts de Girona i a l'Acadèmia Fivaller de Barcelona.

En la seva obra són de particular interès les cicles geològiques, i s'hi fa palès l'esperit de l'excursionisme científic. Arribà a reunir notables col·leccions de minerals, roques i fòssils.

Juntament amb Salvador Codina Durán va escriure *L'amic del turista de Caldes de Montbui: amb nota de les excursions que es poden fer dins el terme de la vila* (Sabadell: 1922).

BECH SOLER, Jordi

(Figueres, 3.X.1928) Constructor i escriptor

Fill d'Antonio Bech Pujol, d'ofici paleta, natural de Colera, i de Francesca Soler Rodeja, natural de Figueres.

En retirar-se de l'ofici de constructor es va dedicar a escriure. A conseqüència de la mort del seu fill, ocurre-

guda l'any 1999, va publicar el recull de poesies

Mis primeros poemas y una prosa entristecida (Figueres: 2001). Al cap d'uns anys va editar les novel·les *Ocurrió en Vinuesa* (2005), *Una mujer absorbente*, un drama titulat *Ella forjó su destino* (Figueres: 2007), el llibre d'aventures *Náufragos en la isla* (Figueres: 2008), i un nou recull poètic *Amar es poesía*.

BECH SUDRIÀ, Pere

(Figueres, 5.I.1920) Mestre, pintor i poeta

Fill de Jaume Bech Bosch, dedicat al comerç, natural, i de Concepció Sudrià Barceló, ambdós de Llers. Als quatre anys va anar a residir a Girona. Va estudiar a l'Escola de Belles Arts de la capital (1936-37), i va ser alumne del professor Aguilera.

Com a mestre va exercir a Das, Cerdanya, i Vilanant, lloc on desenvolupà les seves activitats artístiques, preferentment l'aquarel·la. Amb els anys es va establir a Planas de Castellote, Terol.

Va exposar individualment i col·lectivament a diferents llocs de Catalunya: Girona, Barcelona, Sant Cugat del Vallès, i d'Espanya. Va participar en l'exposició col·lectiva *La Costa Brava i els seus pintors* (1957). Va prendre part en concursos organitzats per la Diputació. En una exposició Nacional d'Educadors-Artistes celebrada a Madrid va aconseguir el segon premi (1958). En el VIII Concurs Provincial d'Art (Girona, 1963), va aconseguir el tercer premi, i en el Concurso Nacional de Arte del SEM (Madrid, 1964), els dos primers premis de pintura.

Va publicar *Ciutat creada* (Girona: 1951), *Poema de Girona*.

BEL OLLER, Agustí

(Figueres?, s. XIX) Periodista

Resident a Figueres. Va dirigir diversos rotatius figuerencs de tendència progressista, com *El Clamor Ampurdanés* (els anys 1879 i 1880), *El Faro Ampurdanés* (1880), *La Marsellesa* (1880) i *La Unión* (1882).

BENAGES, Francesc

(Empordà, 1883 - La Plata, Argentina, 1958)
Mestre impressor

Establert a l'Argentina. Va fundar el setmanari *Vida Catalana* a Buenos Aires. Va ser representant de la

revista *Resorgiment* a la ciutat de La Plata. Fou vicepresident del Casal Català de Cultura de La Plata (1933).

BENEJAM BUHIGAS, Lluís

(Figueres, 25.X.1954)

Impressor i col·leccionista de cinema

Fill de Josep Benejam Gustà, natural de Castelló d'Empúries, dedicat al comerç, i de Maria Bohigas Rigall, natural de Llagostera.

Va estudiar al Col·lell (1964-1968), i als catorze anys començar a treballar a la impremta

Trayter. Amb els anys va decidir independitzar-se i juntament amb la seva muller, Lurdes Collgrós Roger, va muntar una empresa de preimpressió (1985).

Col·leccionista de material de cinema. Treballa en la creació d'un arxiu amb informació de les pel·lícules que han estat emeses a l'estat espanyol des del 1900 fins als nostres dies, informació que s'ha utilitzat per diverses publicacions: *Catàleg dedicat al cinema espanyol*. Institut Jean Vigo de Perpinyà (Perpinyà: 2000), *Catàleg exposició a Berlín sobre pel·lícules que es van fer a la Costa Brava* (Girona: 2005), *Catàleg 50 aniversari Filmax* (Barcelona: 2005), o el llibre *Els malsons dels nostres avis* (Figueres: 2006), de Sebastià Roig[↑].

Ha participat en diverses exposicions, individuals i col·lectives, les més destacades: Museu del Joguet (Figueres, 1985), en Homenatge a Tomàs Mallol per reivindicar la seu del Museu del Cinema a la Sala Edison. Exposició itinerant en commemoració del Centenari del Cinema (1995), Sabadell, Vilafranca del Penedès, a Figueres, a Bescanó i a Sant Hilari Sacalm. Exposició *Centenari Juli Verne* al Museu del Cinema Tomàs Mallol (Girona, 2005), i altres al poble on resideix, a Capmany (1995, 2007).

Promotor de la Primera Fira del Col·leccionisme dedicada al món del Cinema, celebrada a

Figueres per les Fires i Festes de la Santa Creu de 2009. Membre associat de l'Acadèmia del Cinema Català des d'abril de 2009.

BENET CANTÓ, Josep

(Arenys de Mar, el Maresme, 21.VIII.1923 – 18.V.1997) *Eclesiàstic*

Fill de Josep Benet Font, fuster, natural d'Arenys de Mar, i d'Enriqueta Cantó Girbau, de Mont-ras.

Va iniciar els estudis eclesiàstics, primer en el seminari de Barcelona i després en el de Girona.

Acabats els estudis va anar a Salamanca per estudiar Teologia, matèria en la qual es va llicenciar.

Va ser ordenat eclesiàstic el 8 d'agost de 1948; primer va exercir de vicari a Sant Feliu de Guíxols i després a la parròquia del Mercadal de Girona. Va ser nomenat regent de Llançà (1950) i rector (1956).

Durant els vint-i-quatre anys d'estada a la vila llançanenca va promoure tot tipus d'activitats culturals i esportives, paralel·les a la tasca pastoral, en una època en què la vila estava mancada d'iniciatives. A tall d'exemple, l'orfeó "El Campanar", la revista local *Miranda*, el bàsquet sota el nom de Grifeu, cinema, teatre i activitats dedicades al jovent.

Va conrear la música i la poesia, va posar lletra i va realitzar alguns arranjaments per sardana, és el cas de *Des de la masia* per poder ser cantada per l'orfeó i es va convertir en l'himne i símbol de la població.

Per la seva dedicació va ser mereixedor de la Llança d'Or (1974) en el moment del comiat. Va ser destinat a la parròquia de Lloret de Mar (1974). El 1997 es va jubilar de rector i, malalt, es va traslladar a Arenys de Mar on va morir acompanyat de la família.

BENJAMIN, Walter

(Berlín, 15.VII.1892 – Portbou, 25.IX.1940) Filòsof

Filòsof, jueu, activista social i crític literari, fill d'un marxant d'art nasqué a Berlín, i morí a la frontera francesa, a Portbou el 1940. Es va suïcidar la nit del 25 de setembre en no ser autoritzat a refugiar-se a Espanya i davant la por

de ser apresat per la Gestapo, encara que en un article publicat en el periòdic *The Observer*, el 8 de juliol de 2003, s'afirma que Benjamin fou assassinat per agents secrets estalinistes. Estudià literatura i filosofia a Freiburg i Berlín, resultant influït pel judaisme messiànic i cabalístic alhora que expressava la seva simpatia per l'anarquisme i desenvolupava la seva activitat literària fonamentada en el marxisme i el surrealisme, posant les noves tecnologies de l'època, la fotografia i el cinema, al servei de la política.

Fou escriptor i pensador adscrit a l'escola de Frankfurt. En no poder incorporar-se a la universitat, la seva obra està bàsicament composta per assaigs, articles acadèmics i periodístics, i per traduccions de Proust i Baudelaire. El 1933, fugint del poder nazi instal·lat a Alemanya, anà a viure a París on aprofundí en l'estudi d'aquest darrer poeta francès fins que, en esclatar la Segona Guerra Mundial, es va voler refugiar a Espanya com a etapa prèvia de la seva fallida escapada a Amèrica. En les seves obres analitza la influència que la modernitat exerceix, amb les tècniques del cinema i la fotografia, sobre l'art i les seves possibilitats de reproducció, i amb la revolució arquitectònica per l'ús del ferro i el vidre envers les relacions espacials entre interior i exterior, privacitat i publicitat.

Les seves principals obres són: *Iluminaciones* (Madrid: 1990), *El origen del drama barroco alemán* (Madrid: 1990), *El Berlín demónico* (Barcelona: 1987), *El concepto de crítica del arte en el romanticismo alemán* (Barcelona: 1988), *Diario de Moscú* (Madrid: 1990), *Infancia en Berlín hacia*

1900 (Madrid: 1990), *Historias y relatos* (Barcelona: 1991), *Discursos interrumpidos. Tomo I: Filosofía del arte y de la historia* (Madrid: 1992), *La metafísica de la juventud* (Barcelona: 1993) i *Sonetos* (Barcelona: 1993).

BERARD, Raimon

(Figueres, 1647 – Madrid, 1713) Jurista i dominic

Va ser catedràtic de la Universitat de Lleida (1673) i va renunciar a la càtedra per l'hàbit.

Va ser destinat a les Filipines i allà va exercir l'ensenyament essent catedràtic i rector de la Universitat de Santo Tomàs de Manila. Va escriure diversos informes en defensa de l'arquebisbe de Manila.

BERENGUER

(Riumors, s. XIV) Abat

Fou abat de Sant Pere de Rodes (1309-1334).

BERENGUER de LLERS

(Llers, s. XII) Abat

Fou abat de la canònica de Santa Maria de Vilabertran (1136-1142).

BERENGUER TUÈBOLS, Sebastià

(Cadaqués, 1867 – 24.II.1927) Pintor

Fill de Pelayo Berenguer Guardia i de Magina Tuèbols Escofet, ambdós de Cadaqués. Va viure un temps a Roma. Es va especialitzar en pintura de gènere i paisatge accentuant la preferència pel tipisme. La família es va traslladar a Cuba, on va néixer la seva germana i se sap que ell es va dedicar a pintar i es va afincar a Mèxic. Poc abans del traspàs va retornar a la vila natal. El seu fill Pelai també va ser pintor.

Va exposar les obres *Cor de Santa Maria del Popolo*, *Muntanyesa romana*, *Esperant l'hora*, *Caiguda de la tarda* i *Racó d'Anticoli*, totes d'influència italiana, en el Certamen de Barcelona (1894). Va exposar també en els Certàmens de 1896 i 1898, en els quals va presentar *El Llané de Cadaqués*, *Caiguda de la tarda* i *Papallones temporanas*.

BERENGUER de VILATENIM*(s. XIII-XIV) Abat*

Abat de Sant Quirze de Colera de 1297 a 1320.

BERINI AYTÉS, Georgina*(Barcelona, 7.VIII.1955 – Espolla, 26.VII.2006)*
Restauradora

Va estudiar el batxillerat al Liceu francès de Barcelona, es va llicenciar en Filologia francesa, i es va diplomar en restauració a la Facultat de Belles Arts de Sant Jordi de Barcelona (1978). Es va casar amb Lluís Izquierdo[↑] Mosso.

Va començar a treballar en el taller de Josep Xarrié (Barcelona), allà va practicar tot tipus d'estils i de períodes, des del romànic fins a Miró. Va participar en un curs sobre principis científics de conservació a l'ICCROM de Roma (1985).

Va ser la responsable del Taller del Servei de Conservació i Restauració de la Generalitat de Catalunya a Girona (1982-1984). Encara en vida de l'artista Salvador Dalí[↑], va entrar a treballar com a restauradora a la Fundació Gala-Salvador Dalí (1987-2006), on es va convertir en la cap del departament de restauració. Amb els anys va ser l'encarregada d'assessorar la Comissió d'Acreditació i Catalogació de la Fundació.

Com a tal, va participar en nombrosos congressos especialitzats i va escriure diversos articles sobre l'experiència de restaurar obra de Salvador Dalí, entre els que destaquen "La conservació de l'obra de Salvador Dalí, problemes i solucions" i "Nuevas propuestas para la conservación restauración de lienzos de gran formato: el tratamiento de la 'Apoteosis del Dólar' de Salvador Dalí".

Va escriure nombrosos articles sobre restauració i va ser una de les persones que millor havia arribat a conèixer l'obra daliniana.

La seva participació en el documental *Dalí, la persistència de la memoria* (ARTE-TVE, dir. Ana Martínez, 2004) mostra com la seva sensibilitat li va permetre associar la tècnica amb els valors expressius de l'artista.

Ha aparegut: *Restaurando arte contemporáneo, Georgina Berini. Textos y testimonios* (Zaragoza: 2009), el qual recull els seus textos més importants i els articles dels col·legues de l'àmbit de la restauració amb els que va col·laborar.

BERNADET AGUILAR, Joan*(Figueres, s. XIX) Pintor*

Va participar a l'Exposició General de Belles Arts celebrada a Barcelona el 1894 amb el quadre *Primeros albores de la fe*.

BERNAT d'AVINYONET*(Avinyonet, s. XIII) Abat*

Va ser abat de Sant Pere de Rodes (1208-1223).

BERNILS MACH, Josep M.*(Figueres, 16.VIII.1929) Historiador i cronista*

Fill d'Hermenegild Bernils Planas, paleta, natural d'Arbúcies, i de Carme Mach Domènec, de Vilert. Es va casar amb M. Antònia Vozmediano Palomeras (Figueres, 11.II.1956) i varen tenir un fill, Josep Maria[↑], i una filla, M. Antònia.

Va cursar els estudis de magisteri a l'Escola Normal de Girona (1949). Entrà a treballar a l'Ajuntament de Figueres a l'àrea d'Urbanisme, i posteriorment a l'alcaldia.

Membre de l'IEE, primer va actuar com a secretari (1975-1992), va seguir com a vicepresident (1992-2007). Ha estat administrador de l'Hospital de Figueres durant més de trenta anys i secretari de la Junta del Patronat. El consistori figuerenc el va nomenar cronista de la ciutat (1989).

Ha estat membre fundador de la revista *Canigó*, amb la qual col·laborà assíduament, així com amb setmanaris comarcals *Ampurdán*, *Vida Parroquial*, *Empordà*, *Hora Nova*, *Revista de Girona...* Algunes vegades havia signat amb el pseudònim *Ber*.

Les seves investigacions sobre la capital de comarca són de consulta obligada per a l'aprofundiment en el seu estudi. Al llarg dels anys s'ha preocupat de reunir una important col·lecció fotogràfica que té intenció de llegar a la biblioteca figuerenca.

Entre les seves monografies: *50 años de la Unión Deportiva Figueras* (Figueras: 1970), *Figueras. Cien años de ciudad* (Figueras: 1974-1975), *Fira de Santa Creu a Figueres* (Figueras: 1976), *Figueres* (Figueras: 1977), *Episodis de la segona República a Figueres* (Figueres: 1981), *Figueres* (Figueres: 1982), *50 anys del Col·legi Públic Sant Pau, 1933* (Figueres: 1983), *Els Fossos, 75 anys d'història* (Figueres: 1984), *Vilatenim* (Figueres: 1985), *La Guerra Civil a Figueres, 1936-1939* (Figueres: 1986), *Hospital de Figueres* (Figueres: 1986), *Institut Ramon Muntaner. Figueres, 150 anys* (Figueres: 1989), *Un segle de la societat Sport Figuerenc, 1891-1991* (Figueres: 1991), *Figueres* (Figueres: 1994), *100 anys de la Creu Roja de Figueres* (Figueres: 1997), *25 anys del Col·legi Públic Salvador Dalí* (Figueres: 1998), *25 anys de l'Escola d'Educació Especial Mare de Déu del Mont* (Vilafant: 2000), *75 anys de la Hidro-Elèctrica del Ampurdán S.A. (1913-1988)* (Figueres: 1988), *Hospital de Figueres, 660 anys d'història* (Figueres: 1993), *75 anys del Patronat de la Catequística de Figueres apèndix: l'acció catòlica a Figueres i l'Alt Empordà anys 1925-1975* (Figueres: 1998), *Vilafant* (Girona: 1997), *Vilafant* (Barcelona: 1999) recull de fotografies, *Cabanes* (Girona: 2001), *Darnius* (Girona: 2003).

En col·laboració: en la miscel·lània dedicada a *Josep Azemar, Figueres 1862-Barcelona 1914: l'arquitecte i la transformació de la ciutat en el canvi de segle* (Girona: 1990), *75 anys de la Unió Esportiva Figueres* (Figueres: 1995), amb *Santi Coll i Gosa*; *100 anys d'electricitat a l'Alt Empordà* (Figueres: 1995), amb *Carles Cusi*; *730 aniversari de l'atorgament de la Carta Pobra de Figueres 21 de juny de 1997* (Figueres:

1997), amb *Agustí Vehí* i *Castelló* i *Joan Armanagué* i *Ribas*; *Marià Pujolar i Vidal* (Figueres: 1999); en la monografia *Figueres: llibre de la Rambla* (Figueres: 2004), coordinat per *Rafel Pascuet*.

Els seus articles, la majoria publicats als *Annals* de l'IEE, gairebé constitueixen petites monografies: "Hospital de Figueres" (1967), "100 anys de ferrocarril a Figueres" (1977), "El Carrer de Perelada de Figueres" (1983), "Els carrers de Figueres" (1983), "La Torre Galatea de Figueres" (1984), "Els tres submarins "Narcís Monturiol"" (1995), "El carrer Nou de Figueres" (1986), "El benefici de l'orgue de la parròquia de Sant Pere de Figueres" (1989), "La Rambla de Figueres" (1990), "Les fonts i les aigües de Figueres" (1991), "Història del gas a Figueres" (1992), "La moneda i els bancs de Figueres" (1993), "El procés urbanístic de Figueres" (1994), "Els cinemes de Figueres" (1995), "Apunts per a la història de l'esport figuerenc" (1999), "Antigues ordinacions de la vila de Figueres 1620, 1806, 1817" (2000), "Els cementiris de Figueres" (2000), "90 anys de l'aviació a Figueres" (2002), "L'ordre públic municipal a Figueres" (2003).

Ha guanyat diversos premis d'investigació històrica: Premi Castell de Peralada dels Jocs Florals VII Centenari de la Carta Pobra (Figueres, 1967) per l'obra *Història de l'Hospital de Figueres*; Premi Ciutat de Figueres de la Societat Coral Erato (Figueres, 1975) per l'obra *Figueras, 100 años de ciudad*; Premi Ciutat de Figueres de la Societat Coral Erato (Figueres, 1976) per l'obra *Fira de la Santa Creu a Figueres*; Premi Indiketa de la Jove Cambra de Figueres (1995), Estàtua de Sant Jordi del Col·legi de Periodistes de Catalunya (Girona, 1995), Estàtua de La Tramuntana de l'Associació de Comerç de Figueres (Figueres, 2000).

BERNILS VOZMEDIANO, Josep M.

(Figueres, 12.VI.1960) *Periodista*

Fill de Josep Maria Bernils i Mach, de Figueres, i de Maria Antonia Vozmediano Palomeras. És el gran de dos germans. Ha realitzat estudis de Ciències Econòmiques a la Universitat Central (Barcelona) i de Ciències de la Informació (Barcelona, UAB). Disposa del carnet oficial de

periodista (Federación de Uniones de Periodistas de España, 1983), i posteriorment s'inscriu en el col·legi de Catalunya (Col·legi de Periodistes de Catalunya, 1986).

Des de molt jove col·labora en diferents mitjans de comunicació, primer a Ràdio Popular de Figueres (1976), de la qual en serà redactor (1979-1982), i més endavant realitzador de programes informatius (1987-1988).

Un altre dels mitjans de comunicació local en el qual hi desenvoluparà una dilatada trajectòria és al *Setmanari L'Empordà*, primer com a redactor (1978-1982), amb els anys n'esdevé sotsdirector (1985-1988) i director (1988-2000). Compagina la feina amb la corresponsalia de *Los Sitios* de Girona (1979-1982), en el mateix rotatiu passa a ser cap d'informació comarcal (1982-1984), i delegat a l'Alt Empordà (1984-1988). Ha estat també director de la revista *Roses al dia* (1988-1989), editada per l'Ajuntament de Roses, i d'informatius i programació de Televisió de Figueres-Alt Empordà (2000-2001). Ha estat sotsdirector del periòdic *Hora Nova* (2001-2004), i director en funcions (2004-2005). Des de l'any 2000 és assessor de comunicació del Consell Comarcal de l'Alt Empordà.

Ha col·laborat amb l'agència EFE, Ràdio Miramar (Barcelona), Ràdio 4, Cadena COPE, Ràdio Olot, Ràdio Costa Brava i Ràdio Vilafant.

En els diferents mitjans ha desenvolupat el periodisme d'anàlisi polític, però sempre li ha interessat el vessant cultural, el qual ha desenvolupat amb major intensitat en els darrers anys.

Ha participat amb diverses entitats com UNICEF, de la qual n'ha estat vocal de la junta comarcal (1976-1980), i vicepresident (1997-2001), i vicepresident (1992-1995) i president (1995-2001) de l'AMPA del Col·legi La Salle.

Ha rebut el *Premi Avui de Periodisme* (1991), pel treball "Històries empordaneses del 23-F", i el *Premi Carles Rahola de Periodisme* (1992), per "Les confessions pòstumes d'Anna Maria Dalí".

BERRIAC, Bernat de

(Castelló d'Empúries, s. XIV) *Metge*

Mestre en Arts (1306), metge del capítol de la seu de Vic (1307). Va ampliar els estudis a Montpeller per esdevenir mestre en medicina.

Va establir contractes de conducta amb Castelló d'Empúries fins l'any 1308.

L'any següent és qualificat com a mestre en medicina. Va convèncer el bisbe de Barcelona, Ponç de Gualba, d'establir un *Studium Barchinonae*, del qual en va ser nomenat rector. A partir de 1313 consta com a metge del rei de Mallorca.

BERTÍ, Ramon

(Pont de Molins, s. XIX - XX) *Forner*

Arribà a l'Uruguai el 1912 i fou soci de la fleca Gibert y Co. Va ser tresorer del Centro Unión de Propietarios de Panaderías de Montevideo.

BESSIÈRE-MAHÉ de BOISLANDELLE, Marie-Antoinette

(Tolosa de Llenguadoc, 1.XII.1938 - Perpinyà, el Rosselló, 24.III.1994)

Artista i escultora

Filla de Louis Mahé de Boislandelle, i de Louise Pons. Es va casar amb Pierre Bessièrè i el matrimoni va tenir un fill, Mathieu. Va viure a Tolosa de Llenguadoc i Castelnou (Llenguadoc-Rosselló), lloc on es va familiaritzar amb artistes, posteriorment va viure a París i Cadaqués.

Des del punt de vista artístic es va formar a l'Escola de Belles Arts de Perpinyà, i s'especialitzà en pintura i escultura. La seva obra evolucionà i reflexà diferents moments inspirats en les diverses experiències treballant en materials diversos, la seva obra va ser batejada per Dalí com a "arrealisme", dependent del metarealisme".

La primera exposició va tenir lloc a Castelnou, posteriorment va exposar al Grand Palais, a París, al Japó, a Cadaqués i al Castell de Peralada, entre molts altres llocs.

Sens dubte la biografiada haurà transcendit per haver estat col·laborada, amiga i musa de Salvador Dalí, a qui va conèixer l'any 1963 de manera circumstancial a Cadaqués mentre es trobava a la vila estiuiejant. Coneguda amb l'apel·latiu de *Miette*, engruna, diminutiu carinyós amb el qual la batejà el pintor. A la dècada dels 70 es va convertir en una de les companyes assídues del pintor.

L'any 1968 va obrir, a Vilajuïga, la discoteca *Rachdingue*, nom que correspon al títol d'una obra de Jean François Rey que designa aquest lloc com a terra de reunió de la *intelligentsia*, de la Jet Set dels artistes contemporanis, qualificat com "El melic geogràfic de la ruta romànica surrealista", on Salvador Dalí va voler presentar el naixement del seu perfum.

A Cadaqués va inaugurar la galeria, Cledalique (nom donat per Dalí que significa clau daliniana). Durant molts anys hi exposaren artistes trencadors, i comportà un revulsiu artístic i social a la vila marinera.

BEYA MARTÍ, Pere

(Llers, 20.V.1912) Comerciant i escriptor

Fill de Francisco Beya Porcioles, propietari, nascut a Can Vilanova de Llers, i de Teresa Martí Blasi, de Llers. Casat amb Joaquina Juliàna Ros, de Barcelona, el matrimoni va tenir dues filles, Teresa i Rosa.

Va assistir a l'escola del poble i a l'edat de deu anys va anar al Col·legi dels Maristes, situat a la Rambla de Figueres. Però, de seguida, va començar a treballar, primer a Figueres i, després, va anar a Barcelona (1929). Va tornar a l'Empordà per residir una temporada a Portbou. L'any 1934 tenia comerç propi, El Colmado Beya, a la ciutat comtal, que va

mantenir fins a l'any 1970, els darrers anys va ser comercial, fins al moment de la jubilació (1977).

Combinava la feina amb algunes aficions com l'estudi de la numismàtica, i els records de la vila llersenca. Va formar part del Cercle Filatèlic i Numismàtic del qual en va ser tresorer i actualment n'és soci d'honor.

Col·laborador del setmanari *Empordà* (Figueres), i de la revista *Lèrtio* (Llers). Una vegada jubilat, va publicar els llibres dedicats a la vila nadiua: *Al terraprim de l'Alt Empordà, Llers: el passat, en la vida local* (Figueres: 1992), *Llers, el manuscrit del mestre Josep Pallarés, 1916 i comentaris a la seva època* (Llers: 1994).

BISBAL MARTORELL, Antoni

(Capellades, Anoia, 4.IX.1860 – Figueres, 4.I.1938) Industrial

Fill de Josep Bisbal i de Maria Carbonell. Es va casar amb Maria Carreté Llop, de Reus, en el moment del traspàs quedaven cinc fills del matrimoni: Antoni, Joan, Maria, Joana i Josefina.

Va ser un dels majors contribuents de Figueres; era propietari d'una fàbrica d'oli de pinyol d'oliva i alcohol, al carrer Creu de la Mà i de Riumors.

També tenia negocis a Llançà com la fàbrica de gel, la qual va ser adquirida per l'empresa Hidroelèctrica (1933), i va integrar-se a l'empresa "Frío Industrial, S.A.". L'energia elèctrica d'aquesta població, juntament amb la de Palau-saverdera, Vilajuïga, Pau i Garriguella era proporcionada per una central establerta a Llançà (1919), de la qual n'era propietari el biografiat. Bisbal també va vendre a l'Hidro-elèctrica del Ampurdán les línies elèctriques (1933).

BIURE, Arnau Ramon de

(Biure?, c.1300 – Sant Cugat del Vallès, el Vallès Occidental, 1351) Abat

Abat de Sant Cugat del Vallès (1348-1351). Va ser assassinat per Bernat de Soltells, dolgut perquè els seus pares havien deixat part de les terres al monestir de Sant Cugat. El papa Climent XVI excomunicà l'assassí i els seus descendents. Aquesta mort fou objecte de rondalles populars.

BLANCH REYNALT, Amat*(Castelló d'Empúries, 7.IV.1904-1938) Música*

Fill de Josep Blanch Pairoli, natural de Pau, fuster, i d'Ignàsia Reynalt Granés, de Castelló. Es formà musicalment a la vila de naixença, sota la direcció del seu germà Josep[↑], mentre feia seguir el treball a la fusteria del pare.

Ben aviat s'incorporà a La Principal de Peralada (1925) com a trombó i va romandre a la formació fins al 1934. Va treballar també amb Els Rossinyols de Castelló, a l'Orquestra Mendoza, participa en una Banda de Figueres, i d'una orquestrina anomenada The King Jazz amb Camil·la Lloret[↑] (piano) Enric Sans[↑] (violí), Enric Castelló (banjo), Emili Palliser[↑] (saxofó), Antoni Vidal (trompeta), Amat Blanch[↑] (trombó), Andreu Gea (contrabaix) i Ramon Bassagañas[↑] (jazz-band). Va ser un gran aficionat al teatre, i va participar activament en representacions teatrals. Va morir, molt jove, a la Batalla de l'Ebre.

BLANCH REYNALT, Àngel*(Castelló d'Empúries, 14.II.1907 - Montpeller, 15.VII.1966) Música*

Fill de Josep Blanch Pairoli, natural de Pau, fuster, i d'Ignàsia Reynalt Granés, de Castelló. Es formà musicalment a Castelló com a pianista amb l'organista mossèn Joaquim Serratosa[↑], i el violí amb el mestre Enric Sans[↑];

més endavant, amb el mestre Toldrà a Barcelona. Ingressà molt jovenet a La Principal de Peralada (1925-30), la va deixar per entrar a formar part, com a violinista, del quintet del vaixell *Manuel Aznar* que feia la travessia per l'Atlàntic,

va fer viatges a Nova York, Buenos Aires, Puerto Rico. També formà part d'altres orquestres com La Caravana, La Principal de la Bisbal (1948-1958), per finalitzar la seva activitat a la Coblà Barcelona, on interpretava el trombó i el flabiol, i de la qual en morir n'era director.

Havien anat a actuar a Oleta, Catalunya Nord, prop de Prada de Conflent, quan va ser atropellat per un cotxe, el varen portar a Montpeller però l'endemà va morir.

Va compondre *La festa del barri* (1942), *Pluja menuda*, *Fadrina bonica*, *Vents estranys*, *La Marieta dels cabells daurats*, *Maria*, *Bell Port de la Selva* (1958), *Dues amigues*, *Sant Llorenç de Tordera* i *Sant Llorenç de Morunys*.

BLANCH REYNALT, Josep*(Castelló d'Empúries, 1.IX.1888 - 14.IX.1954) Música i compositor*

Fill de Josep Blanch Pairoli, natural de Pau, fuster, i d'Ignàsia Reynalt Granés, de Castelló, va ser el gran de set germans: Josep, Modest, Amat[↑], Àngel[↑], Francisco i dues noies, Maria i Caterina. Es va casar amb Dolores (Lola)

Cortada Oriol (14.II.1914), modista, de Portbou, i el matrimoni no va tenir fills.

Format musicalment a Castelló d'Empúries, el seu mestre de solfeig va ser Antoni Agramont[↑], quant a violí i fiscorn, les primeres lliçons foren de Salvi Callís[↑]. Va perfeccionar amb Pau Guanter[↑] i amb l'organista mossèn Joaquim Serratosa[↑]. Va estudiar harmonia i composició a l'Escola Municipal de Música de Barcelona amb Enric Morera, qui va influir en la seva composició musical. Col·laborà amb coneguts compositors en la instrumentació de sardanes.

Als disset anys actuà amb la cobla castellonina Els Rossinyols (1906-1915), dirigeix el cor Llavor castellonina (1910), i interpreta el primer fiscorn i dirigeix La Principal de Peralada (1915-1940, any de la seva dissolució).

Qualificat per Albert Compte[†] de “superdotat, d’una agudesesa mental i d’una sensibilitat artística poc comuns”, impartia classes de teoria, harmonia, fiscorn i violí.

L’any 1939 va ser nomenat director de l’Escola Municipal de Música, organista de l’església parroquial (1945), i va crear una banda musical amb alumnes de l’Escola. Persona de gran vitalitat no es dedicà només a les activitats musicals, sinó que també es preocupà per la vida corporativa i política i va ser president del sindicat de músics (1934-1954) i conseller de l’Ajuntament de Castelló. Com a conseqüència de les seva militància política va ser empresonat dues vegades, primer a Figueres i Girona i després a Gardeny, fet que disminuï la seva salut i agreujà el seu caràcter.

Després de la guerra civil va incorporar-se de nou a formacions musicals primer amb l’Orquestra de l’Escala (1940-1942), amb l’Orquestra Mendoza, de Figueres (1942-1945). Aquest any esdevé Mestre de Capella, a la parròquia i crea la Banda Municipal.

La seva producció sardanista és la que li donà més renom. Va escriure unes 150 sardanes, entre les quals figuren: *Baixant dels cims* (1908), *Una llegenda* (1908), *Visca la boira* (1909), *Cercant l’amor* (1909), *Tardoral*, *La deixa flaires*, *La molinera i el músic* (1918), *La noia matiner* (1918), *El que veié la lluna* (1919), *Llaminera*, *Abrilenca*, *Ella i jo*, *Amb el porró en fresc*, *Quan el pare no té pa*, *Gracieta* (1927), guardonada als premis Sant Jordi pel Foment de la Sardana, *La masovera guapa* (1921), *La caragolada* (1946), *Pasqua florida*, *Amor triomfant*, *Amor vençut*, *Flor ciutadana*, *Una mitja virtut*, *Renyines d’ enamorats*, *A una rossa*, *Aquelles nyacres* (1951), *Amb el porró en fresc*, *Fantàstica*, *Jo te l’encendré*, *Heroica*, *La fi del món*, *Rosa de verdissa*, *Diumengera*, *A flor de llavi*, *Remordiment*, *Cercant l’amor*, *Visca la boira!*, *Mimosa*, *Flor ciutadana*, *Llaminera*, *Ella i jo*, *Una mitja virtut*, *La caragolada*, *Renyines d’ enamorats*, *Engruna*, *Tardoral*, *El Judici Final*, *Lo que vegé la lluna*, *Galanteig*, *El boc i la cabra*.

Va escriure diverses sardanes obligades de fiscorn: *Els grans marramus*, *Més marramus*, *Casament a masia* (premiada a Arenys de Mar, 1923).

Obra per a cobla: *Catalanesca*, glossa de temes populars. Disposa també de moltes obres de caràcter funcional: ballables, cançons, obres

religioses, obres corals, ballets... Va ser un dels principals instrumentadors de les sardanes d’Enric Morera i de ballets populars.

En relació amb la música religiosa cal assenyalar la *Missa en honor de Sant Llorenç* (1949), patró de Castelló i la dedicada a la Verge Candelera (1949), patrona de Castelló. Marxes per a processons, va posar música a la lletra escrita per Camil Geis dels *Goigs a llaor de la Mare de Déu Candelera, patrona i titular de l’església parroquial de Castelló d’Empúries* (Figueres: 1951).

L’any 1963 l’Ajuntament de Castelló li dedica un Homenatge i dona el seu nom a un dels carrers de la localitat. Posteriorment, el mateix ajuntament promociona la publicació *El mestre Blanch i el seu temps* (Girona: 1988).

BLANCH ROIG, Emili

(*La Pera, el Baix Empordà, 1897 – Girona, 9.I.1996*) Arquitecte

Es va casar amb Maria Batlle March i el matrimoni no va tenir fills. Va assolir el títol d’arquitecte a Barcelona (1925). Va formar part de la Comissió Provincial de Monuments i de l’Associació d’Amics de l’Art Vell. Va ser arquitecte de la Diputació i de la Mancomunitat. És un dels representants del racionalisme, impulsat pel GATCPAC.

La Casa Blanch de Girona (1932), confiscada després de la contesa, responia al tipus d’arquitectura en què es deixava l’ornamentació i la funcionalitat n’era la protagonista. Després de la Guerra Civil, es va exiliar a Montpeller (França, 1939-1942), més tard marxà a Mèxic on va exercir la professió, un dels projectes realitzats va ser el Pavelló Català del Dia del Llibre. Després de retornar es va encarregar de diversos projectes com l’ordenació de la cala Rovellada de Colera, l’Hotel del Pins a l’Escala, o l’Hotel Coral de l’Estartit. L’any 1992 va fer donació de la Casa Blanch a la Creu Roja.

Va col·laborar amb Ricard Giralt[†] Casadesús en la redacció de les Ordenances de la zona monumental de Girona capital (1930). Va treballar a Figueres des de l’any 1925 fins esclatar la Guerra Civil, en nombroses rehabilitacions, edificis per al comerç i per a particulars.

Entre les edificacions locals destaca l’edifici del Patronat de la Catequística (1932), i les cases Reig a la plaça del Gra (1934), i Guilletmet en el carrer Ample (1935).

BLANCH VIA, Rafael*(Barcelona, 16.I.1933) Pianista i compositor*

Fill del músic castellaní Àngel Blanch ↑, i de Modesta Via. Ha estat molt vinculat a Castelló d'Empúries, lloc on hi va passar la infantesa i on s'inicià musicalment. Va aprendre les primeres notes a Castelló amb Josep Blanch ↑, després

va entrar al Conservatori Superior Municipal de Barcelona, i va ser alumne de Zamacois, Gibert Canins, i Joan Massià.

Professionalment, s'ha dedicat a la interpretació de piano i a la música en diferents aspectes. Va esdevenir professor de l'Institut del Teatre (1981-1982), i l'any 1985 va ser nomenat Cap d'Instrumentistes de l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona. Ha tocat amb orquestres de ball, acompanyant cantants com Josep Guardiola. Ha fet concerts de piano per a la televisió, com a solista i com a acompanyant de formacions musicals. Va ser pianista i director de la Cobla Barcelona (1958), i director de la cobla Els Montgrins (1976-1978). Va ser director del desaparegut Esbart Montserrat (1956-1957). Va treballar en els musicals de Fabià Puigserver, en el Teatre Lliure. A Barcelona, va obrir una acadèmia musical (1978), en la qual hi ha acudit centenars d'alumnes.

Ha escrit les sardanes: *Camí de l'Empordà, Rosa trista, Des del cim del Montgrí, La il·lusió de Sant Joan* (1977), *El rec del molí* (Premiada a Barcelona, 1983), *Els gegants de Tarragona* (Premiada a Tarragona, 1984), *De la plana riallera* (1988), *Sardana dels infants del món* poema de Joan Alavedra, *Els dos tenors, De bona fusta, L'Arnau i la Carlota, L'Aplec del cargol, El pa de tres crostons, Rambla amunt i Rambla avall i Catalunya* (2005), entre altres.

Altres composicions *L'envelat apedaçat, Gaudiniana, El Nadal més musical, Sopa de galets*, suite nadalenca sobre sis cançons populars per a instruments de vent, *Trencaclosques, Tres valsets de vi, Trinadansus*, música impresa per a tres instruments de vent destinada a estudiants.

I el quintet de vent *Velles pedres velles* (2004), estrenada al monestir de Sant Cugat.

En el 4t Concurs de Composició de Música de Cambra Joaquim Maideu (Vic, 2002), va rebre el segon premi per l'obra *L'envelat apedaçat*.

BLANQUET TABERNER, Josep*(Figueres, 13.XII.1873 - c. 1930) Pintor*

Fill de Josep Blanquet Fàbrega, pintor i regidor republicà obrerista (1904-1909), i d'Agustina Taberner Bernadet, ambdós de Figueres. En data de 21 de juliol de 1903 es va casar amb la figuerenca Assumpció Albareda Pou.

L'any 1901 va obrir una acadèmia de dibuix. D'ell es conserven rajoles pintades, plats decoratius, i quadres a l'oli amb representacions d'escenes de la vida quotidiana, alguns seguint el model de les escenes captades a les fotografies de l'Àlbum Rubaudonadeu ↑ (1889), tècnica que li va suposar ser qualificat per Salvador Dalí ↑ com el primer pintor hiperrealista de la història de l'art. Al Museu de l'Empordà es conserven diversos olis, calcs de l'esmentada col·lecció fotogràfica del s. XIX, i responen als títols: *Pujada del Castell* (1899), *El mercat* (1902), *Carretera d'Olot* (1902), *Mercat de porcs* (1905), *Pagès amb arada* (1906), *Carretera d'Olot* (1906). Les dues peces que difereixen són *L'Hospital* (1897), i *Escena artesana* (1905).

Se sap que descendents de famílies benestants coetànies conserven peces del biografiat en les seves col·leccions.

BLÁNQUEZ VALLMAJÓ, Lúdia*(Figueres, 14.V.1972) Pianista*

Filla de Juan Blánquez Pérez, de Caniles (Granada), i de Joana Vallmajó Rosa, de Figueres. Casada amb Jordi Ortiz Ayats (20.IX.1998), resideix a Peralada.

Professora superior de piano i de música de cambra pel Conservatori Superior de Música del liceu de

Barcelona, del qual des de l'any 1995 al 2006 ha estat professora vinculada.

S'ha format amb Camil·la Lloret[↑], Josep Maria Surrell, Núria Roca, Stanislav Potchekine, Lourdes Pérez-Molina i Carles Julià. Va acompanyar el grup Digit Arts, format per Joan Trayter[↑], i Jordi Rubau[↑].

Ha estat directora i professora de l'escola de música L'Empordà, de Figueres. Professora a l'Escola de Música de l'Alt Empordà (Figueres), del Centre d'Estudis musicals Pep Ventura, del Casino Menestral Figuerens i del col·legi Les Escolàpies, de Figueres.

Des de l'any 2002 dirigeix la part artística dels Cicles de Música del Claustre de Sant Domènec de Peralada, i és membre del Consell d'administració des del 2006.

BOFILL GRAU, Joan

(L'Armentera, 15.I.1930 – Figueres, 7.IX.1981)
Músic

Fill de Josep Bofill Sala, i de Rosa Grau Vilá, ambdós de l'Armentera. Es va casar amb Caterina Climent Giralt, i el matrimoni va tenir dos fills, Montserrat i Joan.

Va formar part d'orquestrats com Els Rossinyols de Castelló d'Empúries, la cobla-orquestra Catalunya de Bordils, l'Amoga de Vidreres, Els Montgrins, la Costa Brava i Els Verds de Mataró. A la temporada 1958-59 va ingressar a La Maravella, encara que s'hi va quedar poc temps. Es va traslladar a Barcelona, i va formar part de la Cobla Barcelona, de l'orquestra Florida, i de l'orquestra del Teatre Apolo. Posteriorment, va residir a Perpinyà.

Va tornar a les comarques gironines i va formar part de les cobles Miramar de Figueres i de l'orquestra Caravana.

BOFILL ROIG, Joan Maria

(Figueres, 24.V.1845 – 30.V.1914)
Professor i polític

Fill de Joan Bofill Sagas, fabricant de pells adobades, i de Rosa Roig Bosch, ambdós de Figueres. Es va casar amb Paula Dalmau Roca (26.I.1867), de Figueres, i en segones nupcies amb Victorina Pous Gurí, de Sant Llorenç de la

Muga. En el moment del traspàs consta que tenia tres fills: Enriqueta, Joan i Justa.

Va estudiar a Figueres i, després, a Barcelona on va aconseguir la llicenciatura de Ciències Físiques, de la qual es doctorà el 1874. Va exercir de professor auxiliar a Jerez de la Frontera. A Sevilla va participar en la fundació del primer

Centre Republicà (1868).

Milità en el partit federal republicà i participà en el moviment contra les quintes de Barcelona (1869). Va col·laborar amb Sunyer[↑] Capdevila en l'intent republicà a l'Empordà (1869).

Va ocupar càrrecs de confiança amb els presidents, Estanislau Figueras i Pi i Margall del qual en va ser un dels deixebles més fidels, va ser secretari del ministre d'Hisenda, Joan Tutau[↑]. En caure la república i ser restaurada la monarquia es retirà de la política i va tornar a Figueres on va compaginar les tasques d'ensenyament amb el negoci familiar.

Va esdevenir catedràtic de l'institut de Figueres, plaça que mantingué fins a la seva mort (1880-1914). Va demanar autorització per donar classes gratuïtes de mecànica, física i química aplicades a la indústria.

Va ser president del Comitè Federal de Figueres i president del Consell Regional Federalista de Catalunya.

Per quatre vegades va ser elegit regidor de l'Ajuntament de Figueres (1877-1879, 1881-1885, 1890-1893, 1898-1901), tinent d'alcalde, alcalde de la ciutat (1.VII.1899-31.XII. 1901), i diputat a Corts pel districte de Figueres (1903).

Va dirigir *El Ampurdanés* (1877-1878, 1879 i 1885), i *El Impenitente* (1879-1881). Va ser membre de la lògia maçònica Luz de Figueras, en la qual va assolir el grau 18è. I va desenvolupar altres càrrecs: president de la Societat Coral Erato, president del Casino Menestral Figuerenc, i president del Centre Federal i del partit Comarcal Republicà.

Va escriure: *Correlación y equivalencia entre los agentes físicos, mecánicos, químicos. Memoria leída ante el Jurado de la Facultad de*

Ciencias de la Universidad de Barcelona en el acto de recibir el grado de doctor en Ciencias Físicas (Figueres: 1874) i *Opus. Muestrario de propaganda política, social, científica y librepensadora* (Figueres: 1911), amb pròleg de J.M. Vallès Ribot.

Va pronunciar el *Discurso ... en defensa de un voto particular contra la existencia y reglamentación de las casas de mancebía en la sesión celebrada por el Ayuntamiento de Figueras el día 7 de mayo de 1890* (Figueras: 1890).

El trabajo, ley del progreso: trabajo de la naturaleza consciente, trabajo del ser de consciencia / por Juan M. Bofill; memoria premiada con una estatua en bronce representando la poesía del trabajo oferta del Casino Menestral Figuerense (Figueras: 1888).

En la maduresa, complerts els cinquanta anys, va començar a compondre sardanes. Va escriure un *Opus musical* (inèdit). En aquest recull de peces hi havia la marxa fúnebre que es va tocar el dia del seu enterrament. Està enterrat al cementiri civil de Figueres.

BOIX LLONCH, Jordi

(L'Escala, 11.X.1950) Filòleg i professor

Fill de Josep Boix Bartrina, pagès, de l'Escala, i de Soledad Llonch Fumadó, botiguera, de l'Escala. És el gran de dos germans.

Va cursar els estudis a l'internat del Collell. Va llicenciar-se en Filologia Catalana per la Universitat de Barcelona (1979). Professor de llengua catalana al Col·legi Públic de l'Escala, i a l'IES el Pedró de l'Escala, on ha estat professor de formació professional, primer com a secció de l'Institut Narcís Monturiol de Figueres, on ha desenvolupat el càrrec de director delegat (1987-1992), i secretari (1994-2000). Ha participat en nombrosos cursos encaminats a la reforma educativa, la gestió de centres i d'assessorament lingüístic.

Ha col·laborat en la revista local *L'Escruga*, la revista de l'IES El Pedró de l'Escala, *Fulls d'Història Local* i ha estat cofundador i editorialista de la revista *L'Escalenc*, i membre del Centre d'Estudis Escalencs, i en diverses activitats culturals de la vila. Ha format part del consistori escalenc, del qual en va ser regidor de Cultura i segon tinent d'alcalde (1987-1995), sota les sigles del PSC.

Ha participat en les publicacions: *Notes per a una bibliografia catalana de l'Alt Empordà*. (Figueres: 1977) Treball de l'Àmbit de Literatura del Congrés de Cultura Catalana de l'Alt Empordà, "Recull de renoms i motius de l'Escala", dins *Renoms, motius, malnoms i noms de casa*, d'Enric Moreu-Rey. Ed. Millà, (Barcelona: 1981), *Els paisatges íntims de Caterina Albert i Paradís, Víctor Català un itinerari històric i literari a través els indrets vinculats a l'escriptora de l'Escala* (l'Escala: 2005), en col·laboració amb Lurdes Boix i fotografies de Pilar Aymerich, i "Algunes consideracions sobre el lèxic del pastor de *Solitud*". Dins "Actes de les III Jornades d'estudi (l'Escala, 2006) "Vida i obra de Caterina Albert i Paradís (Víctor Català), 1869-1966".

BOIX LLONCH, Lurdes

(L'Escala, 18, III.1957) Arxivera

Filla de Josep Boix Bartrina, pagès, de l'Escala, i de Soledad Llonch Fumadó, botiguera, de l'Escala. Germana de l'anterior.

Va estudiar el batxillerat a les Escolàpies de Figueres, a Girona va cursar una part de la carrera de Filosofia i Lletres, especialitat Història, i posteriorment a Barcelona (UAB, 1979). Màster en Arxivística (1996) i en Patrimoni Cultural (2000).

Des de 1988 és arxivera municipal de l'Escala des d'on va iniciar una publicació periòdica local que té per objectiu ser una recopilació d'història oral i d'investigació: *Fulls d'Història Local*. Alguns

dels *Fulls* (1989 fins a l'actualitat) han estat monogràfics.

Ha escrit diversos llibres en col·laboració: *L'Escala imatges per a un somni* (l'Escala: 1995) amb Ramon Pujolboira[†]; *L'Escala* (Barcelona: 1995), en col·laboració amb Teresa Marquès; *Història del futbol a l'Escala, 1912-1987* (l'Escala: 1998) en col·laboració Josep Maria Sabadí; *L'Escala quatre centenaris: llum, aigua, sal i foc* (l'Escala: 1999) en col·laboració amb Ramon Pujolboira; *L'Escala. Imatges de tres segles* (Girona: 2002), en col·laboració amb Lluís Roura[†] i fotografies de Josep Esquirol[†]; *El transport marítim de cabotatge* (l'Escala: 2002), *Història del Carnaval a l'Escala* (l'Escala: 2003) amb diversos autors; *Pescadors de Catalunya. Converses amb la gent de la mar* (Barcelona: 2003) amb fotografies de Josep M. Oliveras i Neri Martínez.

Col·lecció Guies del Patrimoni *Els paisatges de Caterina Albert i Paradís, Víctor Català un itinerari històric i literari a través dels indrets vinculats a l'escriptora de l'Escala* (l'Escala: 2005), en col·laboració amb Jordi Boix[†] i fotografies de Pilar Aymerich; *Anar a fer tenda. Les acampades de pescadors escalencs a la Costa Brava* (l'Escala, Castell-Platja d'Aro: 2006), *L'Alfolí i la Festa de la Sal* (l'Escala: 2007).

Des del punt de vista arxivístic ha col·laborat en la monografia: *Archivos y cultura: Manual de dinamización* (Gijón: 2001), amb els arxivers Ramon Alberch, Natàlia Navarro[†] i Susanna Vela.

Ha fet aportacions en diferents publicacions periòdiques: *Fulls d'Història Local* alguns en col·laboració amb M.D. Piñero[†], a la *Revista de Girona*, i a algunes revistes especialitzades d'arxivística.

Carpets monogràfiques dels fotògrafs Josep Esquirol, 1874-1931 (l'Escala: 1990, 1991, 1992, 1993), Joan Lassús (1900-1996), (l'Escala: 1997), Vernon Richards, 1915 (l'Escala: 1999).

Essent alcalde Josep M. Guinart es va portar a terme el programa *l'Arxiu al carrer* amb la intenció de recollir costums locals, d'aquesta iniciativa en varen sorgir la realització de diverses celebracions com: La Festa de l'Aigua, del Foc, de la Llum i de la Sal.

En els darrers anys ha col·laborat en la creació del Museu de l'Anxova i la Sal (2006), del qual n'ha esdevingut directora.

BOIX MONRÓS, Josep

(Castelló d'Empúries, 1817 –
Figueres, 8.II.1903) Professor

Fill de Josep Boix, natural de Vilartolí (Sant Climent Sescebes), i d'Eugènia Monrós de Mollet de Peralada. Es va casar amb Joana Pla Gené, de Figueres.

Batxiller en Filosofia, regent de l'assignatura de retòrica i poètica, catedràtic de llatí i humanitats i director de l'Institut de Figueres (1848-1867, 1868-1869, de manera accidental el 1870, 1879-1880).

En qualitat de director va elaborar les memòries de l'institut de diversos cursos acadèmics: *Memoria de la apertura del curso académico de 1860-61* (Figueras: 1860) *Memoria de la apertura del curso académico de 1861-62* (Figueras: 1861), *Memoria de la apertura del curso académico de 1862-63* (Figueras: 1862), *Memoria de la apertura del curso académico de 1863-64* (Figueras: 1863), *Memoria de la apertura del curso académico de 1865-66* (Figueras: 1865), *Memoria de la apertura del curso académico de 1866-67* (Figueras: 1866), *Memoria de la apertura del curso académico de 1867-68* (Figueras: 1867).

BOIX PONS, Esther

(Llers, 26.III.1927) Pintora i pedagoga

Filla de Francisco Boix Galís, de la Sellera, i de M. dels Àngels Pons Solà, d'Amer. Nascuda a Llers, on el seu pare havia estat destinat com a secretari d'ajuntament, quan tenia dos anys es traslladà a Anglès.

El setembre de 1929 pateix un atac de poliomièlitis del qual en queda greument afectada. Posteriorment, resideix

a Barcelona i, a causa de la guerra civil, la família queda dispersada, ella i els seus dos germans: Sílvia (1931-1940) i Xavier (1933-1989), van a Anglès. Acabada la guerra continua els estudis al Col·legi de les Mercedàries de Barcelona. Ingressa a l'Escola d'Arts i Oficis, Llotja (1943) i a l'Escola Superior de Belles Arts (1945), on es gradua el 1951. El 1952 guanya la beca atorgada pel Círculo Ecuestre. Juntament amb altres artistes constitueix el grup "Postectura" entre ells hi ha pintors com Ricard Creus, J. Datzira i escultors com J. Martí Sabé, F. Torres Monsó i Josep M. Subirachs. És membre actiu de la vida cultural barcelonina i amplia el cercle d'amistats amb Antoni Guansé, Guinovart, Joan Brossa... entre altres. El curs 1953-54 guanya la beca convocada per l'Institut Francès, això li suposa l'estada d'una temporada a París, i viatja per Europa; tot això li proporciona una visió directa amb l'art de totes les èpoques, encara que ella s'inclina per l'art modern.

L'any 1956 es casa amb Ricard Creus, el company escriptor, i viuen a Milà. L'any següent, quan ha de néixer el seu fill, Adrià, s'instal·len a Barcelona. En aquesta època exposa en diferents sales de Madrid i Barcelona. L'any 1964 s'inicia en l'ensenyament primer dirigit a alumnes i, després, en l'orientació pedagògica d'educadors. Amb Ricard Creus participa en la fundació de *L'Arc* (1967), escola de tècniques d'expressió, per a alumnes de 7 a 17 anys.

És convidada a formar part de jurats de premis d'il·lustració per a infants i a donar conferències i col·loquis sobre art modern. Desenvolupa també una actitud crítica envers el sistema polític en el qual vivia que, després de 1975, es traduirà en la participació en actes reivindicatius a favor de l'amnistia, els drets humans, homenatge a Carles Rahola o a Gabriel Ferrater.

La seva pintura, de caràcter expressionista, curosament realitzada i molt personal se la pot agrupar en diferents períodes: la primera etapa (1946-1970), la segona etapa (1971-1979), la tercera etapa (1980-1992).

Ha col·laborat en diverses publicacions periòdiques com *Inquietud* (Vic), *Quatre Cantons* (Barcelona), *Cuadernos de Pedagogía de Barcelona*, *Perspectiva Escolar* (Barcelona), *Diari de Barcelona*, entre altres.

Amb Ricard Creus ha preparat les següents monografies: *Ús i funció formativa de l'expressió*

plàstica (1973, 1981), *El segle de Picasso* (1981), *Èpica del Gemika de Picasso* (1981), *Picasso o l'alegria de viure* (1983), *L'art a l'escola* (1986), *De l'art modern* (Barcelona: 1987-1993) traduïda al castellà (Barcelona: 1993) i a l'anglès amb el títol *Of modern art*, obra que consta de tres volums en els quals tracta *The revolt of modern art, from impressionism to expressionism, Reason of dream, from cubism to surrealism i Europe and North America, from political totalitarianism to the conceptual art* (Barcelona: 1995); La biografia de *Font i Quer* (Barcelona: 1989); *La razón y el sueño: del cubismo al surrealismo* (Barcelona: 1989).

Ha il·lustrat: *Els nostres pins* (Barcelona: 1963?), de Josep Carner; *Poemes de l'altra veu i de la meva* (Barcelona: 1976), de Ricard Creus; *Sanglota, el llop gos* (Barcelona: 1964), de Ramon Fuster; *Del cor del corb* (Barcelona: 2003), de Ricard Creus; *Biografia d'un gat* (Barcelona: 2005), de Ricard Creus.

L'any 2006, a Girona, va tenir lloc una exposició commemorativa presentada en tres espais: la Fundació Fita (obra sobre paper), la Casa de Cultura (olis), i el Museu d'Art (obra gràfica), amb el títol de "Miralls i miratges".

BOIX VIARNÉS, Ramon

(*La Jonquera, 13.IX.1944*) *Administratiu*

Fill de Miquel Boix Erra, picapedrer, de Cantallops, i de Pilar Viarnés Salellas, de la Jonquera. És el petit de dos germans. Va estudiar al Col·legi públic de la Jonquera i, a l'adolescència, va començar a treballar en una agència de duanes de la Jonquera (1959).

És col·laborador de la revista *l'Esquerda de la Bastida* (la Jonquera), coordinador de l'obra *El Vocabulari de la Jonquera* (la Jonquera: 2009) i *Història cronològica de la Jonquera*, obra en la que fa anys està treballant.

Forma part de l'ACEJ (Centre Excursionista Esportiu de la Jonquera) del Grup Art i Treball, i de la IAEDEN.

BOIXADÓS MALÉ, Ramon

(*Figueres, 31.XII.1927*) *Enginyer industrial*

Fill de Ramon Boixadós Mestre, mestre, i de M. del Carme Malé Pastells, també mestra, de Figueres. Es va casar amb Marta Roca Ponjuan (19.X.1963).

Va estudiar el batxillerat a Figueres. Posteriorment, a l'Escola Tècnica Superior d'Enginyers Industrials de Barcelona va titular-se enginyer industrial (1952), es va doctorar a l'ETSEI.

Ha exercit l'ensenyament, com a professor d'Administració d'Empreses, a l'Escola Tècnica Superior d'Enginyers Industrials de Madrid (1973-1982).

Al llarg de la seva carrera ha ostentat diversos càrrecs, com: president de la Federació d'Associacions d'Enginyers Industrials d'Espanya (1980-84), del Consell d'Administració de RENFE (1983-85), d'Exel (Iberia) grupo, S.L.; conseller delegat de Bedaux Española, S.A. (1968-1982), de la Vila Olímpica, S.A. (1986-1992), de Nova Icària, S.A. (1988-1992); coordinador general de les Obres Olímpiques 1989-1992).

Ha estat conseller de diverses empreses: Papelera del Centro S.A., Madrid Palace Hotel, S.A., Hotel Ritz Madrid, Fecsa, Roland Berger, Schneider Electric España, S.A. i Eds España, S.A.

Ha estat conseller del Port Olímpic de Barcelona, S.A. i del Patronat del Museu Olímpic de Lausanne i president d'Ibermutuamur.

La seva persona va passar a tenir una major projecció pública en ser nomenat president del Patronat de la Fundació Gala-Salvador Dalí (1991).

Entre les diverses condecoracions rebudes cal assenyalar la Cruz al Mérito Militar con distintivo blanco.

L'Ajuntament de Figueres li va atorgar la Fulla de Figuera al Mèrit (2003), una de les principals distincions de la ciutat; el Col·legi d'Enginyers de Catalunya li va concedir el Premi a la Trajectòria Professional (2003).

En Consell de Ministres celebrat el 25.IV.03 es va acordar la concessió de la Gran Cruz de la Orden Civil de Alfonso X El Sabio a la seva persona.

La Universitat Complutense de Madrid l'ha honorat amb la concessió de la Medalla d'or.

BOMBARDO, Joan

(Cadaqués, 1825 - Tortosa, Baix Ebre, 1887)
Gramàtic

Ingressà a la Companyia de Jesús el 29 d'agost de 1854. Va ser Professor de Dret canònic a Salamanca i professor de moral a Poyane i Veruela.

Va escriure uns comentaris a la *Theologia moralis* de Hermann Busembaum (1600-1668).

BOMBELLI TIRAVANTI, Lanfranco

(Milà, 1921 - Cadaqués, 1.VIII.2008)
Arquitecte i galerista

Als anys 50, havia treballat pel govern nord-americà com a arquitecte de pavellons comercials a París. Va prosseguir el seu treball a diverses ciutats europees i l'any 1963 va traslladar-se a Barcelona.

Vinculat a Cadaqués des de 1963, l'any 1981 va esdevenir la seva primera residència. Va ser un dels puntals de la vida artística de Cadaqués, lloc on va obrir la Galeria Cadaqués. Va suposar un important focus d'art, donant a conèixer l'obra de pintors i escultors internacionals. El biografiat va ser l'impulsor, productor i difusor de l'art contemporani, i Cadaqués es va convertir en el centre de les avantguardes del segle XX; al llarg dels vint-i-cinc anys d'existència de la galeria es va treballar en diferents línies artístiques com el constructivisme, l'art pop, les avantguardes i els artistes locals. Es va poder contemplar obra d'artistes com Duchamp, Picasso, Dérain, Man Ray o Richard Hamilton, entre molts altres.

Com arquitecte va treballar procurant respectar l'harmonia del conjunt. Les seves construccions porten un segell que les identifica, parteixen de la construcció tradicional tot utilitzant materials i colors autòctons. La seva arquitectura ha estat qualificada de racional.

Va ser homenatjat al Museu d'Art Contemporani de Barcelona (2006), i al Reina Sofia de Madrid.

BONAL*(Borrassà) Hisendats*

Important família d'hisendats, de la qual destaca Pere Bonal (s. XIX), el qual va introduir notables millores en l'agricultura local amb la introducció i rotació de nous cultius.

BONAL CORTADA, Joan

*(Terrades, 24.VIII.1769 –
Zuera, Saragossa, 19.VIII.1829)*
Capellà i professor d'humanitats

Fundador de les Germanes de la Caritat de Santa Anna.

Fill de Josep Bonal, de Terrades, i de Francisca Cortada de Vilademires, tot i ser l'hereu de la família renuncià en benefici del seu germà Jaume, per tal de dedicar-se a

la vocació religiosa. Va estudiar a la Universitat Sertoriana d'Ossa (1789-1791), on es va graduar com a batxiller en filosofia (1791), i va aprofundir en els estudis de Teologia i Història eclesiàstica. Després d'exercir l'ensenyament de gramàtica a Reus, s'hi quedà set anys dedicat a l'ensenyament i a una intensa activitat apostòlica. Fou ordenat sacerdot i exercí la caritat envers els més desvalguts. Després d'una curta estada a Montroig, Tarragona, fou vicari de l'Hospital de la Santa Creu de Barcelona (2.III.1804).

A l'Hospital de Nuestra Señora de Gracia de Zaragoza, va fundar (1804) un institut religiós, que tenia una branca femenina, creada en col·laboració amb la germana Maria Ràfols i Bruna, i que esdevingué la congregació de les Hermanas de la Caridad de Santa Ana, i una branca masculina, que s'extingí al cap de poc. El biografat s'hi va quedar com a passióner o capellà del mateix hospital. Quan semblava que s'havien superat els obstacles per part de la congregació femenina arribaren els setges, per part de les tropes franceses, de 1808 i 1809. L'Hospital quedà destruït, la ciutat en runes,

molts dels habitants morts i altres ferits, davant d'aquesta situació el pare Bonal sortí a demanar caritat. Més tard, la Junta de Gobierno del Hospital li encomenà sortir de la ciutat per buscar almoines i ajuts per a poder repartir entre els pobres. Durant vint anys exercirà de "veredero y limosnero" primer per terres de les rodalies, després per Navarra i el País Basc, i aprofità per exercir el ministeri religiós pels llocs on es trobà. A finals de la dècada dels 20 s'allunyà encara més del punt d'origen i anà cap a Palència, Valladolid o Lleó. Al llarg d'aquests anys va haver de superar problemes de tot tipus. Va morir recaptant en el Santuario de Nuestra Señora de Salz, de Zuera.

BONAL VIZCAYA, Agustí

(Figueres, 24.III.1879 – Buenos Aires, s. XX)
Director d'orquestra i professor de violí

Fill de Francisco Bonal, natural de Llers, d'ofici escriptor, i d'Anna Vizcaya, natural de la Roca de l'Albera, el Rosselló, domiciliats al carrer de Vilafant.

Va ser professor de violí i director d'orquestra. Es va establir a Buenos Aires, Argentina, i se sap que va fundar una acadèmia de música. Publicà *Problemas de teoría musical*.

BONASET MONER, Laura

*(Fortià, 6.VIII.1904 – la Bisbal d'Empordà,
Baix Empordà, 13.III.1995)* *Primera conductora de camió de la província de Girona*

Filla de Ventura Bonaset i d'Assumpció Moner, pagesos de Fortià. Quan era petita, la seva família es va traslladar a Castelló d'Empúries, i a la dècada dels anys 20 va anar a treballar de minyona a la Bisbal. Allà va conèixer

Josep Balaguer Escortell, un jove carboner vingut de Castell de Guadalest, País Valencià, amb qui es casà el 1926. Aquell mateix any van obrir una

agència de transports amb un primer vehicle. En adquirir el segon, Laura Bonaset es va treure el carnet de conductora de camió. Fou la primera dona que ho va demanar a la província i això va obligar a consultar a Madrid si legalment era possible. El dia que va obtenir el carnet, set homes aspirants a xofer, la resta dels que s'examinaven, van suspendre.

Els primers vehicles que Laura Bonaset va conduir van ser un Ford (GE-3879), un altre Ford (GE-4337), un Lanz, un GMC (GE-4565) i un segon GMC (GE-5290). La seva empenta va ser decisiva en l'expansió del negoci. L'empresa va anar creixent fins a convertir-se en una de les principals de la demarcació. Realitzava amb molta freqüència els trajectes la Bisbal-Flaçà (estació de tren) i la Bisbal-Palamós (port), però no deixava de fer viatges molt més llargs. Transports Balaguer va ser la base d'altres iniciatives empresarials de la família en les quals Laura Bonaset tindria sempre un gran protagonisme. Tot i la seva dedicació als negocis, dedicava temps a les seves aficions, entre les quals hi havia la lectura de llibres d'història, els escacs i el cinema.

BONATERRA DABAU, Jaume

(Vilajuïga, 13.VI.1898 – 24.X.1985)

Músic i compositor

Fill de Jaume Bonaterra Ferrer, flequer, i d'Elvira Dabau Martí, ambdós de Vilajuïga. Musicalment es va formar amb els mestres Daró (solfeig i violí), i amb el mestre Josep Passolas[↑] (piano i composició). Admirava el

mestre Enric Sans[↑] com a compositor i com a intèrpret. El senyor Margineda[↑] va ser qui va ajudar-lo a néixer artísticament.

Al seu poble natal desenvolupà molta activitat, participà en la representació de peces teatrals, va ser instrumentista de l'orquestrina de Vilajuïga, fou director del cor parroquial i tocà l'orgue de l'església durant seixanta anys.

Autor prolífic, ha donat a conèixer més de cent sardanes, les quals han gaudit de molt bona acceptació per ser molt senzilles, espontànies, populars i fàcilment assimilables. Ha defugit qualsevol tecnicisme i ha emprat un llenguatge familiar, natural, per cantar els petits esdeveniments de la quotidianitat, sense imitar cap compositor. Les seves sardanes han estat interpretades en gran nombre d'aplecs.

Els amics del Foment de la Sardana Pep Ventura li varen dedicar un homentage amb motiu dels seus 75 anys (1973).

La primera que va escriure *La cabra d'or* (1918) s'inspirà en la llegenda de Quermançó. Altres: *La cançó de Moraira* (1923) i *Retornant a la Pàtria* (1923) les va escriure mentre feia el servei en terres africanes, *El castell de Quermançó* (1924), *Somniades d'amor* (1924), *Marianela* (1925), *La vilajuïguenca* (1925), *Les festes de Sant Feliu* (1926), *La sureda fosca* (1926), *La modisteta maca* (1927), *La roda d'en Cabriassa* (1927), *Gentil moreneta* (1928), *Cant a l'escolanet* (1928), *Cançó de festa* (1929), *Elvireta* (1929), *Compromesa* (1930), *Salut fills de la terra* (1930), *Sota el cel de Catalunya* (1931), *Avant Foment de Port-bou* (1931), *Amor enjogassat* (1931), *Pomells de ginesta* (1932), *Cantant pel bosc* (1932), *Rialles de joventut* (1933), *Jorn dolcíssim* (1933), *Tendre amor* (1934), *Sota el cirerer* (1934), *Pensant en tu* (1934), *Quermançó* (1935), *Escolta pubilla* (1935), *Rialla de fadrina* (1935), *Perquè testimo* (1935), *Maria Gràcia* (1935), *Riallera* (1935).

La seva producció s'estronca a causa de la guerra civil i no torna a escriure fins a l'any 1941, quan produeix *Mimosa*, *Concòrdia*, *Amorosa* i *Vilajuïga gentil*.

L'any següent *Florindeta* (1942), *Anísia* (1942), *Melodiosa* (1942), *Albina* (1942), i successivament *Marilos* (1943), *Rosalina* (1943), *Aurèlia* (1944), *Natàlia* (1944), *Palmireta* (1944), *Jovenalla vilajuïguenca* (1945), *La filla d'Aurèlia* (1945), *Gentil Maria-Loreto* (1946), *Guissonenca bonica* (1946), *Montserratona* (1947), *Enyorant l'estimada* (1947), *Donzella de Quermançó* (1948), *Rosabelina* (1948), *Fent parella* (1949), *El Bac de la Rumanella* (1949), *Una rosa purpurina* (1950), *La veïna de casa* (1950), *Sota l'alzina* (1951), *Dansaire del Segre* (1951), *La font de la teula* (1952), *Valèria* (1953), *Gentil donzella*

(1953), *La nena del mas* (1954), *La pubilla del Castell* (1954). La sardana *Sota el Mas Ventós* (1955) ha estat l'obra més popular del mestre. *Gatzara de festa* (1955), *El sardinista de Pedernell* (1956), *L'infant enjogassat* (1956), *Camí del monestir* (1957), *Les nenes del cor* (1957), *Sardanes a Llançà* (1958), *L'aplec de Roses* (1958), *Pla del Ras* (1959), *La font del Mont Perdut* (1959), *A la Patrona de l'Empordà* (1959), *Roca Ventosa* (1960), *Puig Esqué* (1960), *Santa Elena de Roda* (1961), *Nosaltres dos* (1961), *Diada de festa* (1962), *Font Jordana* (1962), *Mirades que parlen* (1963), *El símbol dels catalans* (1963), *Mans i mirades* (1964), *Ara xerrarem* (1964), *La Rosa de la Masia* (1965), *Princesa de Quermançó* (1965), *Aquelles paraules* (1966), *El passarell canta* (1966), *La Pepa gallinaire* (1966), *L'últim rector* (1967), *De la terra catalana* (1967), *Pic de Planells* (1968), *Refilets de Vilajuïga* (1968), *La Quimeta riallera* (1969), *Jovenívola* (1969), *Maria Estrella* (1970), *Dansaires de Vilajuïga* (1970), *Jaume i Montserrat* (1971), *Els tres nebots* (1971), *Gotes de rosada* (1971), *Aplec de Port-bou* (1972), *Empordà Iluminós* (1972), *Endiumenjada* (1972), *La padrina Mercè* (1972), *L'amic Ricard* (1972), *Esbargiment* (1972), *Enyorant la barretina* (1972), *Commemorativa* (1972), *El nostre poble* (1973), *Donzellívola* (1973), *Emília sardanista* (1973), *La filla d'en Pep* (1973), *A la ciutat Mare de la Sardana* (1973), *Prec a la Moreneta* (1973), *Les tres fonts* (1973), *Bressoleig sardanístic* (1973).

BONATERRA GRAS, Josep

(Figueres, 16.IX.1884 – 17.IV.1958) Pintor

Fill de Rafael Bonaterra Aiguesvives, natural de Banyuls de la Marenda, dedicat al comerç, i de Maria Gras Roger, natural de la Roca de l'Albera, domiciliats al carrer de Peralada. Regentaven la ferreteria situada a la cantonada del carrer

de Girona i la Placeta Baixa de la Rambla. Es va

casar amb Àngela Matas Serracant, filla de Jaume Matas i Hortal, i va passar a ser propietari dels magatzems de roba Casa Matas, del carrer de Besalú.

Va cursar el segon ensenyament a França i allà va ser deixeble (1897-1900) del pintor polonès Dalkinovich. Es va especialitzar en l'aquarel·la, essent la seva temàtica preferida el paisatge i la natura morta. Dotat d'un fort caràcter i d'una visió personalíssima, qualitats que es trasmenten en els seus quadres, solia sortir a pintar, a l'aire lliure, amb el pintor Ramon Reig i amb Marià Llavanera, amb el darrer va anar a practicar al Museu de Luxemburg. I va mantenir contacte amb reconeguts pintors de l'època com lu Pascual. Durant la guerra civil li va ser confiscat l'automòbil, circumstància que l'obligà a canviar els seus hàbits de pintura; a partir de llavors es va recloure en el seu taller al carrer Magre. Pintava amb llum artificial però dotava les seves obres de llum i color.

La primera exposició va tenir lloc al Saló Valentí (Barcelona, 1921), va seguir a les Galeries Layetanas (Barcelona, 1922, 1923, 1924) on va exhibir una selecta sèrie de paisatges empordanesos. El 1923 va participar amb unes *Ginesteres* a l'Exposició de Belles Arts i amb els quadres *Cerdanya, Rosselló i Empordà* a l'Exposició de Primavera Saló de Montjuïc de 1932. Va exposar també al Primer Saló Internacional de la Acuarela (Madrid, 1945), a la Sala Arago (Perpinyà, 1925 i 1926), a la Sala Edison (Figueres, 1943 i 1944), al Saló d'Actes de l'Ajuntament de Figueres (1945), a la Sala Municipal d'Exposicions (Girona, 1950, 1956 i 1958), a la Sala Icaria (Figueres, 1945, 1946, 1947, 1949, 1950 i 1954), de les Galeries Fortunet, o a la Sala de la Caixa d'Estalvis (Mataró, 1957).

Políticament va estar a les files del partit Unió Federal Nacionalista Republicana, formant part del consistori com a regidor en diverses legislatures. Va conrear altres aficions com els escacs, disciplina en la qual va sobresortir, en ser campió provincial; entusiasta de la bicicleta va ser fundador del Sport Club Ampurdanès; va ser el segon president de la Unió Esportiva Figueres; amic de Tixier, va ser promotor del primer vol aeri sobre Figueres; fundador de l'Associació de concerts i de l'Orfeó Art i Pàtria. Va participar en la Comissió de Festes de la ciutat.

El Casino Menestral li va dedicar una Exposició-homenatge (1961) i l'Ajuntament de Figueres i el Museu de l'Empordà una primera (1971-1972), i una segona exposició per a commemorar el centenari del seu naixement (1984).

BONATERRA GRAS, Lluís

(Figueres, 14.III.1890 - ?, França, 1952) *Música*

Fill de Rafael Bonaterra Aiguesvives, natural de Banyuls de la Marenda, dedicat al comerç, i de Maria Gras Roger, de la Roca de l'Albera. Regentaven la ferreteria situada a la cantonada del carrer de Girona i la Placeta Baixa de la Rambla.

Musicalment es va formar amb els mestres Daró (solfeig i violí), i Josep Passolas (composició i piano). Va seguir els estudis de piano a Barcelona, sota la direcció de Granados i Vidiella, i harmonia i contrapunt amb Pedrell. A l'Schola Cantorum de París va treballar la composició i, a la sortida, perfecciona la seva formació pianística amb Moszkowsky i Montorio. A la dècada dels anys 20, a França, estava considerat com un dels alumnes millor dotats de l'escola espanyola.

Va formar part de la primera Junta Directiva del Sindicat musical de la província de Girona, creat el 1917, juntament amb Ramon Basil, Agustí Lloret, Emili Pallisera, Pere Teixidor, Ramon Bassagañas, Jaume Turias, Josep Cirilo i Enric Corbera.

Va tocar amb el Sextet de la Sala Edison, i juntament amb els germans Pichot, Lluís (violí) i Ricard (violoncel), abans de la guerra civil varen formar el Trío Hispania, el qual es va dissoldre a causa de la mort prematura de Lluís Pichot. Aquest grup va gaudir d'èxit tant a la ciutat com a l'estranger, havent realitzat *tournées* per les principals capitals europees.

Posteriorment, es va dedicar a donar classes de música. Es va casar amb una ciutadana francesa i residí a França fins al seu traspàs.

BONATERRA MATAS, Alexandre

(Figueres, 9.X.1916 - 31.XII.2006)

Arquitecte i pintor

Fill de Josep Bonaterra Gras, pintor i comerciant, i d'Àngela Matas Serracant, ambdós de Figueres, domiciliats al carrer de Joan Matas. Es va casar amb M. Dolors Batlle Cusí, i el matrimoni va tenir tres filles: Dolors, M. Àngels i

Trinitat, les tres arquitectes.

Conegut familiarment amb el nom de *Jano*, va aprendre a pintar amb el seu pare, va treballar en el seu taller i, gràcies a la seva imaginació, podia reproduir o modificar escenes al seu antull, seguint el seu estat d'ànim. Va conrear l'aquarel·la i l'oli, seguint la tècnica realista, preferentment paisatges.

La primera exposició va tenir lloc per les festes nadalenques de 1943 a la Sala Edison de Figueres, quan realitzava els estudis d'arquitecte. Va exposar individualment, a la Sala Rovira de Barcelona, i va participar en col·lectives a Figueres, Girona i Barcelona.

Va assolir la llicenciatura a l'Escola d'Arquitectura de Barcelona (1945), i més tard es va doctorar. Va prosseguir els estudis a Madrid, on s'especialitzà en urbanisme (1949).

Arquitecte municipal de Figueres (1945-1972), lloc on va dirigir algunes reformes urbanes, va projectar un Camp Municipal d'Esports (1950), situat a l'antiga carretera del Far, i va projectar diversos edificis particulars com el Motel Empordà (Figueres), l'Almadrava Park Hotel (Roses), el Convent de les Clarisses (Fortià), habitatges unifamiliars i plurifamiliars, i edificis públics com el Museu de l'Empordà, el qual va substituir l'emblemàtic edifici de la Cambra Agrícola. Va ser redactor del planejament urbanístic d'algunes poblacions, i es va encarregar de la urbanització de Santa Margarida de Roses.

BONATERRA MATAS, Joan*(Figueres, 19.IX.1910 – 4.II.1998)**Polític i comerciant*

Fill de Josep Bonaterra i Gras, d'ofici comerciant, i d'Àngela Matas Serracant, ambdós de Figueres, domiciliats al carrer de Joan Matas. Es va casar amb Mariona Vayreda Trullol, i el matrimoni va tenir un fill, Jordi.

Va estudiar als maristes, al col·legi La Salle i es va integrar als moviments cristians, va ser el primer secretari, i posteriorment president, de la Federació de Joves Cristians i membre actiu del Patronat de la Catequística. L'any 1931 estava vinculat a la Lliga Regionalista, i en les eleccions municipals de 1934 es va integrar a la candidatura de la Lliga Catalana. En esclatar la guerra civil va ser mobilitzat per l'exèrcit republicà, però es va escapar a França i es va incorporar al terç requetè de Nostra Senyora de Montserrat.

Finalitzada la guerra civil, va seguir en el negoci familiar de teixits del carrer de Besalú, tasca que va compaginar amb la vinculació a la vida política municipal. L'octubre de 1939 va ser nomenat membre de la comissió gestora de l'Ajuntament de Figueres, essent designat alcalde el 12 de juliol de 1946, càrrec en el qual va romandre fins l'any 1953. Va ser procurador en Corts (1948-1953) i va aconseguir diversos beneficis per a Figueres en gestionar que fos declarada "Ciudad Adoptada", com el projecte de construcció d'una oficina de correus, la rehabilitació de la biblioteca i reformes al col·legi Públic Sant Pau.

Altres actuacions a tenir en compte durant el mandat d'alcalde són: la recuperació del Certamen Agrícola, per les Fires i Festes de la Santa Creu, i va iniciar les gestions per la constitució del Museu de l'Empordà. L'enderrocament de l'illa de cases i la creació de la plaça Pius XII (1948), va lluitar per la finalització de les obres de l'Hospital de Figueres i perquè fos un centre

sanitari, es va promoure el nou camp municipal d'esports (1950). Va impulsar la creació del setmanari *Ampurdán* (1942).

BONATTI HERNÁNDEZ, Armand*(Barcelona, 1888 – 30.III.1980) Empresari*

Fill d'un calafat de la Barceloneta, va visitar Llançà motivat pels records que li havia tramès una mainadera llançanenca. És considerat el primer *turista* vinculat a la vila. Va comprar terrenys i vinyes, els uns prop de la vila on hi va construir l'anomenada casa Bonatti, els altres vora el mar fins a la platja del Morer, també anomenada platja Bonatti.

Va patrocinar l'equip de futbol Arenes CF. Va estar vinculat a la urbanització del Port de Llançà.

BONAVENTURA IVARS, Montserrat*(Olesa de Montserrat, Baix Llobregat, 25.X.1962)**Il·lustradora i escriptora*

Filla de Salvador Bonaventura, d'Olesa de Montserrat, i de Maria Ivars, d'Aitona, Lleida. Comparteix vivències amb Miquel Pinyol i.

Es va iniciar en la pintura artística, va assistir a l'acadèmia Leonardo da Vinci (1985) i a l'acadèmia Sanvicens (1986-87), ambdues de Barcelona. Seguidament, amb Martínez Lozano (1987-1988), i a l'acadèmia Estudi d'Art Fita (1989-1990).

Des de l'any 1987 resideix a l'Empordà, primer a Vilamalla, després a Llançà i des de 1990 a Vilabertran.

Ha realitzat algunes exposicions i ha estat guardonada amb alguns premis com el Premi de Pintura ràpida de Sant Cebrià (1989), el Premi de Pintura ràpida de Cassà de la Selva (1991). Posteriorment, s'ha decantat pels estudis de Filologia Catalana (UdG, 1997-2003). Obté el DEA (2006), per la tesina "La literatura emblemàtica festiva a Catalunya". Forma part del Personal

Investigador en Formació, a la Universitat de Girona. Actualment està treballant en la tesi doctoral "La literatura emblemàtica a Catalunya, segles XVI-XIX" i forma part del Servicio de Orientación de Lectura Infantil y Juvenil (SOL), creat pel Ministerio de Educación y Cultura.

Ha escrit obres de literatura infantil com *S'ha escapat un cangur* (València: 1994; id.: 2001 2a ed.), obra guanyadora del IV Premi Camesina de narrativa infantil, 1994. *Un gos sense nom* (Eivissa: 2004), obra guanyadora del XII Premi de narrativa infantil Ciutat d'Eivissa, 2004. *El somni d'un cavallet de fusta* (València: 2005), obra guanyadora del XIV Premi Camesina de narrativa infantil, 2004.

Ha preparat guions per a diverses representacions com *El Petit Dinosaur*, *El país del fred*, *En Perapatuf al País dels Globus* (1998), *L'Amic Gambusí del Planeta 14.404X* (1998), text i il·lustracions d'*Els Contes d'en Perapatuf*.

Ha col·laborat en publicacions de caire acadèmic com el *Repertori bibliogràfic biennal de literatura i llengua catalanes de l'edat mitjana i l'edat moderna* (2006), i en l'obra dedicada a *Francesc Fontanella: una obra, una vida, un temps* (Bellcaire d'Empordà: 2006).

Amb el treball "El tema de la mort en el *Llibre d'absències* de Miquel Martí i Pol", va guanyar el Premi d'Assaig Francesc Vila i Casas, 2003.

BONAVIA BOSCH, Miquel

(Espolla, 21.VIII.1908 – Girona, 5.X.1993)

Transportista i mecànic

Fill de Pere Bonavia Jou i d'Agustina Bosch Vicens, ambdós d'Espolla. Descendent d'una nissaga dedicada al transport de viatgers amb tartanes així com de mercaderies, des d'Espolla a les estacions de ferrocarril de Vila-

juïga i Peralada, i els dijous al mercat de la capital de comarca, Figueres.

Amb els anys va formar una societat constituïda per Pere Bonavia, Pere Mas i Joan Subirós que

cobria els pobles del vessant sud de l'Albera i la capital, Figueres.

En Miquel Bonavia va ser el portador d'un dels omnibus de la societat, va traslladar nombrosos empordanesos de viatge per Europa. Tota l'activitat endegada va quedar aturada quan la guerra civil. L'any 1946, Miquel va sol·licitar el servei de taxi a l'Ajuntament d'Espolla i va seguir amb les activitats de transport que caracteritzaven l'empresa. Es va encarregar dels trasllats de la coral i l'orquestra i va reprendre els viatges a l'estranger.

BORDAS de la CUESTA, Josep

(Eivissa, 1879 – ?, s. XX) *Polític*

Fill de Ramon Bordas[↑] Estragués, de Castelló d'Empúries, i de Trinitat de la Cuesta Palau, d'Eivissa. Es va establir a Castelló d'Empúries.

Instal·lat a Barcelona va ostentar el càrrec de president del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria (CADCI) (1905-1908), es va haver d'exiliar a Alemanya per haver-se detectat un frau, i va retornar c. 1917. Va ser alcalde de Castelló d'Empúries (1922-1923), però va ser destituït en instaurar-se la Dictadura de Primo de Rivera. Al llarg de la seva legislatura es varen celebrar els Jocs Florals de l'Empordà (Castelló, 1922), i va impulsar la canalització de la Muga.

Fou el fundador del Centre Nacionalista, amb Jaume Compte[↑]. L'any 1923 es va exiliar a França, va formar part de l'Estat Major de Francesc Macià, amb qui va participar en l'organització dels fets de Prats de Molló.

Elegit Diputat a Corts per la demarcació de Barcelona (9.VII.1931-9.X.1933), va ser alcalde de Castelló per segona vegada fins l'any 1938.

BORDAS ESTRAGUÉS, Ramon

(Castelló d'Empúries, 10.XI.1837 – 14.I.1906)

Humanista i dramaturg

Fill de Josep Bordas i de Llúcia Estragués. Es va casar amb l'eivissenca Trinitat de la Cuesta Palau, i el matrimoni va tenir tres fills: Josep[↑], M. dels Àngels i Maria Dolors.

Després de realitzar els estudis primaris a Castelló va anar a l'institut de Figueres i es llicencià, en Filosofia i Lletres, a la Universitat de Barcelona. Va impartir classes d'humanitats i llatí a acadèmies

com Lo Peninsular i a la de Don Francisco Presas. Després de superar un examen va aconseguir la plaça de professor de llatí i retòrica a l'Institut d'Eivissa (1872-1879). Després de set anys tornà a Barcelona i s'incorporà plenament al món literari barceloní i al món teatral, relacionant-se amb Frederic Soler, *Pitarra*, i altres autors teatrals. Fou convidat a formar part de jurats de diverses activitats: certàmens literaris o dels jocs florals. Va ser col·laborador de la *Revista de Gerona*, i professor al col·legi de Sant Narcís de Girona (1886-1889).

Va escriure drames romàntics o comèdies de costums: *Las duas noblesas* (drama estrenat el 1867) (Barcelona: 1868), *Un agregat de boits* (comèdia estrenada el 1868), *Cosas del día* (comèdia estrenada el 1868), que tracta del problema

de la llengua, *La flor de la muntanya* (drama estrenat el 1871), *La mà de Déu* (drama estrenat el 1872), *Món de monas* (comèdia estrenada el 1872), *La pagesa d'Ibissa* (drama estrenat el 1877) (Barcelona: 1877), *Dins Mallorca* (drama estrenat el 1881), *Un home polític* (1882), *La llei de l'embut* (1882), *Política i honra* (estrenada el 1883), *Set de justícia* (drama estrenat el 1888), *Lo mohiment continuo* (Barcelona: 1892), *Ateos y creients* (Barcelona: 1892), *Lo deshenredat* (1895), *Llum del cel* (1896), *Lo Comte d'Ampúrias* (Barcelona: 1897; Gerona: 1897), *L'enredayre* (estrenada l'any 1901), *Castell del fanc*, *Conveniencies*, *Lo mohiment ...* etc. Edità un llibre de poesies (1891) i un volum en el qual es recullen deu obres dramàtiques de teatre *Teatro Català. Obras Dramáticas* (Gerona: 1888).

La biblioteca pública de Castelló d'Empúries porta el seu nom.

BORDÀS/BORDAS SALELLAS, Joan

(Figueres, 25.I.1888 - Sant Feliu de Guíxols, Baix Empordà, 7.VII.1961)
Arquitecte

Fill de Francisco Bordas Gironès, metge militar, i de Concepció Salellas, de Sant Sadurní, Girona,

domiciliats al castell de San Ferran. Va ser el tercer de sis fills i quedà orfe de pare l'any 1907. La professió del pare va fer que canviessin sovint de domicili.

Va estudiar el batxillerat a Girona i Barcelona, i la carrera a l'Escola d'Arquitectura de Barcelona (1910). El 1911 va ser pensionat a l'Escuela Española, a Roma. Allà va establir coneixença amb especialistes que l'encaminaren

cap al disseny tradicionalista.

Va estar influït per Gaudí evolucionant cap a un estil renaixentista i funcional.

Després d'opositar, obté la plaça de director de l'Escola d'Arts i Oficis de Sant Feliu de Guíxols (1912), la qual depèn de la Diputació de Girona i es troba instal·lada en les dues plantes del monestir. Al cap de poc, el consistori el va nomenar arquitecte assessor (1913-1955) època en la qual realitzà edificis interessants com l'altar i el presbiteri de la parròquia, l'hospital municipal, el mercat cobert municipal (1929-1930), el Saló Cataluà (teatre-cinema), la casa Arxer (1947), la casa Bartra, l'hotel Murlà, els Banys Sant Telm (1921-1923) i les urbanitzacions dels dos passeigs (1943) i jardins.

Va col·laborar amb els *Amics de l'Art Vell*, amb l'arquitecte Giralte Casadesús en la restauració de monuments. Va ser col·laborador de diverses publicacions periòdiques com *Chut* (Sant Feliu de Guíxols), *L'Avi Munné* (Sant Feliu de Guíxols), *Ancora* (Sant Feliu de Guíxols), *La Costa Brava* (Sant Feliu de Guíxols), *Vell i Nou* (Barcelona) i *Revista Nova* (Barcelona), gairebé sempre desenvolupant temes relacionats amb l'urbanisme, alguns havien d'influir en la difusió de noves aplicacions urbanístiques.

Va publicar *Projecte de la futura església parroquial de Sant Feliu de Guíxols* (Sant Feliu de Guíxols: 1924) i *San Pedro del Vaticano y sus arquitectos* (Barcelona: 1969), amb notes de Joan Bassegoda Nonell.

BORI GENSANA, Josep*(Figueres, 24.VIII.1866 – Barcelona, 1938?)**Arquitecte i professor*

Fill de Josep Bori Nadal, propietari d'un comerç al carrer de Girona, i d'Amèlia Gensana, ambdós de Figueres. A l'institut de Figueres va assolir el grau de Batxiller (1881). Va obtenir el títol a l'Escola d'Arquitectura de Barcelona

(1890). Va treballar per a la Diputació de Barcelona, a l'Oficina de Construccions Civils, primer com a ajudant del seu cosí Camil Oliveras, aconseguint la plaça d'ajudant (1894), la d'arquitecte interí de la Diputació de Barcelona (1898), i finalment obté la plaça en propietat (1897).

Va compaginar les tasques professionals amb el vessant pedagògic, en exercir com a professor de l'Escola d'Arquitectura de Barcelona.

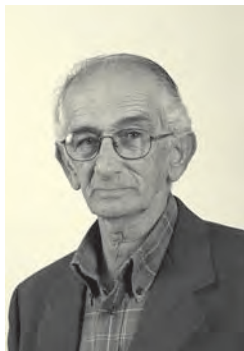
Va desenvolupar la major part de la seva activitat professional fora de la capital empordanesa, fonamentalment a Barcelona, i es dedicà principalment a l'obra pública.

Recentment (2007), s'ha confirmat la seva autoria del projecte de l'eclèctic edifici del Casino Menestral (1904). Està considerat com a arquitecte de transició, entre el modernisme i el noucentisme.

Amb Camil Oliveras[↑], va col·laborar en la direcció de les obres de la Nueva Casa de Maternidad y Expósitos (1890), de Barcelona.

Va portar a terme la restauració del pati de la Real Audiència de Barcelona (1893-1899), obres de reforma del Palau de la Diputació de Barcelona (1896-1898), i del Palau Provincial de Barcelona (1908-1912), o de l'internat de l'Escola Superior d'Agricultura de Barcelona (1927).

Va realitzar el projecte per a un enllumenat efímer per a la celebració de la majoria d'edat d'Alfons XIII.

BORRÀS FERRER, Eloi*(Roses, 10.X.1933) Impressor i esportista*

Fill de Isaias Borràs Comas, de l'Ametlla de Mar, pescador, i d'Aurora Ferrer Brichfeus, natural de Vilanova i la Geltrú. Procedia d'una família amb tradició en el món de la pesca. Per indicació paterna canvia d'ofici i s'especialitza en la

confecció masculina. En casar-se amb Paquita Montserrat, amb negoci a Figueres, es va veure obligat a canviar la professió per dedicar-se a l'empresa Gràfiques Montserrat.

Va compaginar les tasques professionals amb l'afició per la pràctica de l'esport, de mar i muntanya, indistintament: submarinisme, natació, cacera, destacant en el judo i karate, fins a obtenir el cinturó negre.

Va formar part de la Junta Directiva del Club de Mar, i es va ocupar de la promoció de competicions esportives de vela i motor a Roses. En dissoldre's l'associació va fundar el Grup d'Esports Nàutics de Roses (GEN), el qual agrupava els submarinistes de la badia, els windsurfistes i els practicants de vela, creuer i motonàutica del desaparegut Club de Mar. Amb els anys s'hi va incorporar una nova secció, la del grup de rem. Associació de la qual n'ha estat president (1979-2006), període en el qual s'han celebrat, entre moltes altres activitats, quatre edicions de la Setmana Catalana de Vela i el Mundial d'Optimist (1986).

Per iniciativa pròpia, es va crear el primer port esportiu municipal de Catalunya, en va formar part de la comissió i va defensar l'existència d'una zona destinada a activitats nàutiques.

Ha estat mereixedor d'un reconeixement Distínció Especial per part de la Federació Catalana de Vela (entrega 18.II.2005), per l'activitat i defensa de l'esport i pels vint-i-cinc anys de president del GEN de Roses va rebre el Dracma de Roses (2005), i la Medalla de l'Esport Gironí de la Generalitat de Catalunya (2006) i del Memorial Carles Duzuttere atorgat pel Rotary Club de

Roses-Empuriabrava, a les persones que han fet de la seva vida un servei a la comunitat (novembre, 2006).

BORRÀS GARCÍA, Rafael

(Llançà, 24.VII.1962) *Aquarel·lista*

Fill de Jaume Borràs Pacreu, de Llançà, i Pepita García Sotos, de Poyatos, Conca, és el gran de tres germans. Casat amb Esther Fernández Hernández, de Conca, el matrimoni té dues filles.

Ha cursat estudis de pintura a l'Escola Municipal d'Arts Plàstiques de Llançà, a l'Escola Taller de Martínez Lozano a Terrassa, i ha efectuat cursos d'aquarel·la al Centre Artístic de Manresa, a la Fontana d'Or de Girona i a l'Agrupació d'Aquarel·listes de Catalunya, tots impartits per l'artista Josep Martínez Lozano.

Ha conreat el dibuix, la pintura, l'escultura i el cartellisme. Ha estat membre de la junta d'Aquarel·listes de Catalunya i soci de l'Agrupació d'Aquarel·listes de Girona i les seves comarques, i és membre nat de la Junta de Govern del Museu de l'Aquarel·la-Fundació Martínez Lozano, i sotsdirector havent comissariat algunes de les exposicions de l'entitat.

És autor d'una cinquantena de cartells relacionats amb esdeveniments locals, com la Festa del Carme, la Fira d'Armes, l'Aplec de la Sardana o els Cartells de la Trobada de Vela Llatina, organitzada pel Club Nàutic de Llançà.

Ha fet exposicions individuals i col·lectives per Catalunya i Espanya, exposant individualment en llocs com Figueres, Toledo, Conca o Llançà, i de forma col·lectiva a Palma de Mallorca, Inca, Caimari, Caudete, Barcelona, Andorra, Girona o Reus. A l'estranger ha participat en exposicions a Cannobio, Maccagno, Bellagio, a Itàlia, o Santa Marta a Bolívia.

Ha estat seleccionat en diferents exposicions d'àmbit estatal amb motiu del Simposi Nacional de l'Aquarel·la, en llocs com Jaca, Palma de

Mallorca, Aranjuez, Santiago de Compostel·la, Montblanc i Bilbao. Ha estat premiat amb el Pinzell d'Or de l'Associació d'Aquarel·listes de Girona i les seves comarques (1999). Primer premi de la V Biennal d'Aquarel·la del Patronat de Turisme de Llançà (1998), i primer premi de VII Biennal de Pintura Jove de Reus (1995), entre d'altres premis i guardons.

BORRAT GIRONELL, Pere

(Vilanant, 21.I.1923 - Figueres, 18.XII.2005)
Propietari i historiador

Fill de Josep Borrat Armengol, natural de Vilanant, pagès, i d'Aurora Gironell Quera, de Vilanant. Es va casar amb Lluïsa Prat Batlle, i el matrimoni va tenir un fill, Pere.

La meteorologia de l'any 1956, va obligar-lo a tancar el trull, i va haver de treballar fora del poble, residint nou anys a Barcelona, fins a la jubilació. Va deixar escrit un estudi sobre les escoles, els mestres i l'ensenyament, de Vilanant, elaborat conjuntament amb el mestre del poble, Lluís Vilanova, natural de Verges, amb un títol provisional *Repàs i història de l'escola de Vilanant, en els seus 75 anys*.

Ha escrit *Vilanant* (Girona: 2001), en col·laboració amb Antoni Egea Codina.

BORRELL, Esther

(Santa Coloma de Gramenet, Barcelonès, 1958)
Historiadora

Afincada a Roses des de fa uns anys, ha escrit: *Presoneress del progrés: fragmentació i felicitat femenina* (Lleida: 1999), *Les tres mares, les arrels matriarcal dels pobles catalans* (Lleida: 2005), el llibre consta de dos volums i està enfoccat per ensenyar la història partint de la importància de la dona.

BOSCH BATLLE, Josep

(Figueres?, 1934 – Figueres, 23.IX.1906)
Impressor

Fill de Feliu Bosch, natural de Vilajuïga, i de Micaela Batlle, de Figueres. Es va casar amb Dolors Gibert, de Cadaqués, i en el moment del traspàs tenia dues filles.

Seguidor de Jaume Bosch en el negoci familiar, el qual tenia el taller situat en el carrer de Palau (actualment la Rambla). Consta que treballà com a impressor de 1876 fins a finals de segle. Aquest tenia el domili en el carrer de la Rutlla i, amb posterioritat, se'l localitza al carrer de Sant Pau.

Va imprimir, entre altres, alguns llibrets de Societats de Socors Mutus, així com el primer període del diari *La Unió* o *El Boceto* (1881).

BOSCH CARRÉ, Jacinto

(Figueres, 5.II.1904 – 8.IV.1991)
Botiguer i sardanista

Fill de Jacinto Bosch Amat, dedicat al comerç, i Salvadora Carré Figueras, ambdós de Vilafant. Es va casar amb Inés Carré Carberol, de Figueres, i el matrimoni va tenir una filla, Roser.

Va estudiar Enginyeria tècnica en electricitat a Terrassa, però va haver de deixar el camí professional iniciat amb els estudis per quedar-se a Figueres, moment en què els avis varen muntar el Colmado Bosch, a la Rambla.

Havia escrit a l'*Empordà Federal*, periòdic en el qual havia estat també corrector de proves. Va ser un gran col·laborador del Foment de la Sardana, de Figueres, i reputat catalanista. Mantenia amistat amb membres de diferents formacions musicals com els de La Principal de la Bisbal, va ser amic dels germans Blanch[†], admirador d'Enric Sans[†] i de Ramon Basil[†]. Va ser un dels promotors del monument a Pep Ventura[†], juntament amb Jaume Maurici[†].

BOSCH CASTELLÓ, Àngels

(Figueres, 3.VII.1943) Filòloga i professora

Filla d'Àngel Bosch[†] Masferrer, empresari, natural de Girona, i d'Elvira Castelló Ferrer, natural de Llançà. El 1968 es casa amb el físic Albert Bramon, catedràtic de Mecànica Quàntica de la UAB. Tenen dues filles: Elvira, doctora en

Psiquiatria, viu a Londres; Alcía, arquitecta tècnica, viu a Girona.

És llicenciada en Filosofia i Lletres (secció de Filosofia) per la Universitat de Barcelona (1967) i doctora en Filologia Catalana amb la tesi *Josep Pous i Pagès. Antiindustrialisme i valors gentri*.

Té una llarga experiència pedagògica: professora de dicció de l'Institut del Teatre (1986-88); professora de Llengua Catalana de l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de Barcelona, professora del Departament de Llengua Catalana i Literatura de l'Institut Menéndez y Pelayo. Ha treballat a l'ensenyament a distància des de l'Institut Obert de Catalunya.

Ha publicat els seus treballs de literatura en diverses revistes i periòdics, com ara *El Contemporani*, *Serra d'Or*, *Revista de Girona*, *Avui* i *Empordà*. És autora d'*Iniciació a la història de la literatura catalana* (Barcelona: 1985), *Síntesi d'Història de la Filosofia* (Barcelona: 1990), i de la biografia *Josep Pous i Pagès. Vida i obra* (Figueres: 1997).

El 2002, publica l'estudi preliminar i anotacions de Pous i Pagès *Memòries de l'exili. 1939-1940*. (Barcelona: 2002). És autora de diverses guies didàctiques *en línia*. El 2006 publica a Internet la Guia i materials del curs *Millora el teu català*.

Actualment, alterna la redacció de dos vells projectes: *Qui és qui* (recull d'entrevistes que va publicar a l'*Avui* entre 1986-89) i la novel·la *Un camí entre les vinyes*. Aquesta última obre una via nova en el trajecte de M. Àngels Bosch com a escriptora.

BOSCH CUSÍ, Joan*(Espolla, 13.III.1866 – Barcelona, 2.I.1939)*

Mestre

Va néixer al veïnat dels Vilars, al terme municipal d'Espolla. Fill d'agricultor, era el petit de sis germans i va quedar orfe abans de complir l'any. Es va casar amb Serafina Pujolar Lanciano (1876-1939), també mestra i filla dels mestres de Garriguella, la qual exercia a Tortellà.

Anava a estudi a Espolla i va ser alumne del mestre Antoni Balmanya[†]. Va estudiar magisteri a la Normal de Girona i de Barcelona, aconseguint el títol de Mestre Superior (1884). Va guanyar les oposicions i el seu primer destí va ser Llançà (1884), després Tortellà (1885-1912), Bergà (1912-1916), Rubí (1916-1930) –lloc on va dirigir la construcció de les escoles que els germans Ribas havien deixat en herència com a última voluntat– i, finalment, Barcelona –on va ocupar el càrrec de sotsdirector del grup Escola Milà i Fontanals dirigit per Rosa Sensat (1931-1936).

L'any 1905 va assistir a l'Assemblea de l'Asociación Nacional de Maestros (Madrid), on va defensar un sou personal i l'escalafó general. Va fundar i presidir l'Associació de Mestres de la Garrotxa fins a 1912 i va presidir la Federació de Mestres de Catalunya (1912-1918). El 1932 les associacions provincials de mestres es reuniren a Olot, lloc on decidiren publicar el setmanari *El Magisteri Català*, al finalitzar les trobades varen retre un homentage a Bosch.

Va publicar nombrosos articles, molts d'ells defensant el magisteri rural, a *El Clamor del Magisterio* (Barcelona). Va escriure un llibre de memòries *Quince años en las Escuelas Ribas, 1916-1931* (Barcelona: 2006 reed.), obra que dedicà al president del Patronat, Jaume Carner. Altres obres foren les dedicades a l'ensenyament que el *Ministerio* autoritzà com a llibres de text com: *Principios de lectura* (Olot: 1892), *Carteles de lectura* (Olot: c. 1892), *Ejercicios manuscritos para la escritura al dictado* (Barcelona: 1900) dedicat al mestre Balmanya, *Historia de España: grado medio. Libro del alumno* (Gerona: 1909; id.: 1927; id.: 190; id.: 1940), *Historia de España: Libro del alumno. Grado elemental* (Gerona: 1904; id.: 1919; id.: 1928; id.:

1933; id.: 1960), *Prosodia y ortografía: lengua castellana: según los preceptos de la Real Academia de la Lengua Española* (Gerona: 1907; id.: 1937 8 ed.; id.: 1942), *Nociones de Historia de España* (Gerona: 1919 diverses edicions), *Historia de España. Libro del alumno: Grado medio (Refundición)* (Gerona: 1960).

Pels mèrits en l'ensenyament, va ser nomenat Cavaller de l'Orde Civil d'Alfons XII (1909).

BOSCH FERRER, Domingo*(Figueres, 1859 – 23.VII.1928) Fotògraf*

Fill d'Antoni Bosch i de Magdalena Ferrer. Es va casar amb Joana de Ucelay, de Figueres, i el matrimoni va tenir un fill, Antonio, i en segones núpcies es casà amb Teresa Gimbernau Condom, de Ventalló.

Va ser un dels fotògrafs figuerencs de més anomenada. Havia tingut la galeria fotogràfica al carrer d'Avinyonet i, posteriorment (1912), al carrer de Llers xamfrà amb mossèn Cinto, popularment se l'anomenava: la galeria d'en *Domingo de la Punta*, però el nom oficial era Galeria Franco-Catalana. El seu germà Francesc[†] i el seu nebot, Jaume Gimbernau[†], eren els seus ajudants.

La casa del fotògraf es va enderrocar a finals del anys 60, per a construir-hi l'edifici anomenat Jubar, i centenars de plaques de vidre, es varen vendre a una fàbrica de València.

Va fer algunes exposicions al Centro de Católicos, de Figueres.

BOSCH FERRER, Francesc*(Figueres, s. XIX – 1905?) Fotògraf*

Fill d'Antoni Bosch i de Magdalena Ferrer. Va treballar com a fotògraf amb el seu germà Domingo[†] des de 1885 fins a 1905 (probablement la data en què va morir).

BOSCH FREIXA, Josep*(Figueres, 14.X.1946) Perruquer i pintor*

Fill de Joan Bosch Giralt, mecànic, natural de l'Escala, i de Filomena ↑ Freixas [sic] Marguí, de Sant Privat d'en Bas. Va iniciar-se en el món de la perruqueria als catorze anys, a casa del conegut Pierre Gironell ↑.

L'any 1968 es va decidir a posar perruqueria pròpia, situada a la Pujada del Castell. Durant la dècada dels anys 70 i 80 va ser un dels perruquers més populars de la ciutat. Motiu pel qual va rebre el Màster de la Popularitat al millor perruquer de Figueres (1976). Va organitzar desfilades en les quals es combinava la moda, l'estètica i la perruqueria.

Ha conreat la pintura en diferents vessants: collage, olis,... La seva obra ha estat exposada a Galeria Canaleta (Figueres, 1975), Galeria Art-3 (Figueres, 1979), Palau del Reis de Mallorca (Perpinyà, 1986), Consell Comarcal (Figueres, 2005), Cafeteria Dalicatessen (Figueres, 2006) i Celler Espelt (Vilajuïga, 2007).

BOSCH MASFERRER, Àngel*(Girona, 18.V.1892 - Figueres, 16.XII.1958)**Empresari*

Fill de Benet Bosch Lloret i de Dolors Masferrer Solà va ser el penúltim de vuit germans. Va néixer en el si d'una família que tenia comerç d'ultramarins a Girona. Va estudiar al Seminari i va establir amistat amb mossèn Eduard Trigàs.

Va casar-se amb Elvira Castelló Ferrer (21.X.1922) i, amb els anys, va construir una

casa al Port (Llançà), que va anomenar *Villa Elvira*, situada a l'actual plaça Catalunya. Va ser un dels patrocinadors de la restauració de les obres de la capella del Port de Llançà.

Va iniciar una indústria, en el veïnat de Setcases, per comercialitzar l'alcohol, procedent de la destil·lació de les brises, i l'oli procedent de l'extracció del pinyol d'oliva. Va ampliar el negoci amb el comerç i exportació de vins a l'estranger i, amb la compra d'un negoci similar, a Figueres.

BOSCH MASÓ, Medard*(Figueres, 20.VII.1930 - Llançà, 3.X.2004)**Professor i escriptor*

Fill de Medard Bosch i Badruna, fonedor, natural de l'Armentera, i de Camil·la Masó i Gou, natural de Sant Llorenç de Cerdans (França). Es va casar amb Magdalena Rocamora García (18.VII.1958), de Figueres, i el matrimoni va

tenir una filla, Magda, i un fill, Medard.

Va estudiar al convent de Sant Domènec de Balaguer (1942-1948), on adquirí una sòlida formació cultural, tant humanista, com científica i artística. Es diplomà en magisteri (1947-49) i es llicencià en Filologia Hispànica (Universitat de Barcelona, 1970-75). Va exercir de professor a Figueres, i va saber transmetre el seu bagatge cultural a diverses generacions d'alumnes. Primer al col·legi la Salle (1949-1977), després als instituts Deulofeu i Muntaner de Figueres i, finalment, a l'Institut Damià Campeny (Mataró), els darrers 10 anys abans de la jubilació.

Practicà l'esport de l'esgrima, la natació, l'excursionisme i el tennis; gran aficionat a la música, va ser director i organista, i el dibuix artístic i líneal. També era reconegut com a rapsode, escriptor, poeta, narrador, actor teatral i director. Va formar part, com actor o director, de les agrupacions de teatre figuerenques de l'època, on va conèixer la que esdevindria la seva muller: Agrupació Teatral Marquina i Arlequin, i participà

en el *Golpe de Gong*. La seva afició pel dibuix va fer que, fins i tot, preparés alguns decorats per a les representacions. Va ser el primer rapsode del Casino Menestral Figuerenc. Va participar i formà part a les celebracions culturals empordaneses: la Festa de la Poesia, la Festa del Dibuix i la Pintura i va ser convidat per formar part del jurat dels premis literaris, de la Societat Coral Erato.

Aficionat a la literatura i poesia va col·laborar en diverses publicacions periòdiques com *Opinió*, *La Salle Bonanova* (Barcelona), *Vida Parroquial* (Figueres), *l'Empordà* (Figueres), on va escriure amb el pseudònim d'Hug de Montagnac, i a la revista *La Farella* (Llançà).

Ha deixat inèdits, una novel·la intitolada *Sota el vol de ses gavines*, més d'un miler de poesies, diferents narracions, nadales il·lustrades per ell mateix i altres dibuixos i murals artístics.

La Societat Coral Erato li va retre un homenatge pòstum durant La Festa de la Poesia de l'any 2006, amb l'edició d'un opuscle en el qual s'hi publicaren un recull de poesies de la seva autoria.

BOSCH PARER, Carles

(Bàscara, 20.XI.1939) *Enginyer tècnic*

Fill de Jaume Bosch Noguer, mestre i recaptador d'hisenda, de Galliners, i Encarnacion Parer Borads, d'Orriols. Casat amb Carme Compte Sala, el matrimoni té un noi, Carles, i una noia, Lídia.

Va cursar els estudis d'Enginyer Tècnic Industrial (Barcelona, 1964). Va treballar en el camp de la producció i transport d'energia a l'empresa elèctrica FECSA (1965 - 1985). Any en què va passar a ENHER i es va traslladar a Girona,

lloc on es va quedar fins a la jubilació anticipada (1985-1998).

Des que gaudeix d'aquest nou estat, s'ha dedicat a la investigació. El primer resultat va ser la monografia, editada per l'Ajuntament de Bàscara, *Mil anys de domini episcopal a Bàscara* (Bàscara: 2002), en col·laboració amb Antoni Egea i Codina.

Les darreres aportacions han estat les monografies, *Els antics municipis, Calabuig* (2007) i *Orriols* (2007), en col·laboració amb Antoni Egea.

BOSCH RESCALVO, Joan Josep

(Figueres, 25.VI.1976) *Cantant*

Fill de Joan Bosch Mesas, adober de Figueres, i de Maria Rescalvo García de Jaén, és el gran de tres germans.

Des de 1992 fins l'actualitat, "Joanjo Bosk" ha desenvolupat la seva activitat musical com a cantant i lletrista. Va

iniciar-se com a cantant del grup Zulo, amb el qual va gravar el primer disc d'estudi *Agorafobia* (1997), de temàtica reivindicativa representant els seus inicis més underground.

Vocalista del grup de metall Aspid del 2000 al 2005, moment de la dissolució del grup, amb el qual va gravar *Babel* (Avispa, 2001), *Musa* (Avispa, 2003), *Latiendo en vivo* (Big Bang/El Diablo 2004). En aquest període fa gires per Espanya i participa en festivals com el de Viñarock o bé el de Lorca Rock.

El cantant, vinculat fins ara a l'escena més dura del rock, inicia el 2006 el camí en solitari més a prop del rock alternatiu i d'autor, amb el nom artístic de Joanjo Bosk. El debut va tenir lloc amb el disc *Después de todo* (2007).

Va ser membre del Consell Municipal de la Joventut representant al MOC (Moviment d'Objectivació de Consciència) (1994-2000), fundador de l'Assemblea Antimilitarista de l'Alt Empordà (1995), Fundador de l'Ateneu Llibertari de Figueres (1996) i de la Secció Local del Sindicat Anarcosindicalista CNT (1997). Ha estat implicat activament en lluites pels drets socials (moviment okupa, Insubmissió o de defensa del territori).

L'any 2008 esdevé cantant de l'Orquestra de Cambra de l'Alt Empordà, inicia una gira per l'Amèrica del Sud i una nova etapa com a cantant.

BOSCH de la TRINXERIA, Carles

(Prats de Molló, el Vallespir, 15.V.1831 –
la Jonquera, 15.X.1897) Escriptor i terratinent

Fill de Ramon Bosch Reixach, i de Mariana de la Trinxeria, natural de Prats de Molló, amb propietats a la Garrotxa i l'Alt Vallespir. Va estudiar el batxiller a Tolosa de Llenguadoc, agricultura a Montpeller, lloc on també va aprofundir

en la botànica, i ho va complementar amb estudis de ciències a Barcelona.

Vivia de les rendes proporcionades per les propietats familiars, d'entre les quals destacaven les sureres. Circumstància que li va permetre dedicar-se a les seves aficions com l'estudi de l'agricultura i les ciències naturals, la botànica amb la confecció d'un important herbari, l'excursionisme –era un bon coneixedor de l'Albera i el Vallespir– i freqüentava els balnearis d'Amélie-les Bains i la Presta on va establir amistat amb importants personalitats de l'estranger, de la llengua i literatura catalanes, així com de la política.

Es va casar amb Concepció Armet de Carles (1864), pertanyent a una important família de la Jonquera, i el matrimoni va tenir tres fills: Ramon, Carles i Francesc. Posteriorment, es va casar en segones núpcies amb Carme Fonolleras Valls, i d'aquest matrimoni varen néixer quatre fills.

Va ser tinent d'alcalde de la Jonquera, període que va coincidir amb la primera guerra carlina. Va formar part de la Unió Catalanista de la Jonquera, essent designat delegat a les Assamblees de Manresa (1892), Balaguer (1894) i Olot (1895). Va compartir tasques de col·laboració i representació amb Benet Falpà Matas, hisendat de Roses; el marquès de Vallgornera, Emili Sagner Olivet, notari de Maçanet de Cabrenys; Quirc Dalmau Molar de Llers, Josep M. Martí, hisendat, i Francisco Rovira, notari de Figueres.

Els seus articles, sobre excursionisme, llengua i folklore, varen aparèixer a publicacions

diverses: l'*Almanach de l'Esquella de la Torratxa*, l'*Avens*, el *Butlletí de l'Associació d'Excursions Catalana*, el *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, al *Journal des Pyrénées Orientales*, el diari *La Renaixensa*, a la revista *La Renaixensa* i a la *Veü de Montserrat*.

A part de la seva producció d'articulista, també es va endinsar en el món de la novel·la, amb els títols: *Recorts d'un excursionista* (Barcelona: 1887; id.: 1978; id.: 1983; Figueres: 2005), *Pla y Montanya* (Barcelona: 1888), *L'hereu Noradell: lluytas de la vida. Estudi de família catalana* (Barcelona: 1889; id.: 1898; id.: 1979; id.: 1986), *De ma cullita* (Barcelona: 1890), *Lluites de la vida, Montalba* (Barcelona: 1891; Barcelona: 1954; Figueres: 1997), *L'hereu Subirà: estudis de família catalana* (Barcelona: 1891), *Tardanies* (Barcelona: 1892), *Lena: novel·la catalana montanyesa* (Barcelona: 1894; id.: 1899; id.: 1931; id.: 1935; Banyoles: 1991), *Canigó. La llegenda de Sant Guillem de Combret* (Barcelona: 1913).

Els llibres de narracions, *Visions de l'Empordà i Visions del Pirineu* (Barcelona: 1953), ambdues amb selecció, introducció i notes de Joan Triadú.

BOSCH TUBERT, Fàtima

(Espolla, 4.XI.1957) Farmacèutica

Filla de Joan Bosch Abella, d'Espolla, i Agustina Tubert Molas, de Masarac. Va realitzar els seus estudis a l'institut Ramon Muntaner de Figueres fins que es va desplaçar a Barcelona per estudiar Farmàcia (Universitat de Barce-

lona, 1981), on va obtenir el premi extraordinari de llicenciatura. Títol d'especialista en Bioquímica Clínica (1987), posteriorment es va doctorar.

Treballa als laboratoris de la Universitat de Barcelona, imparteix cursos de doctorat, ha dirigit unes quinze tesis doctorals, i ho compagina amb l'ensenyament a la Facultat de Veterinària.

Directora del Servei de Biotecnologia Animal (SBA) de la UAB, (1995-2000). Directora del Centre de Biotecnologia Animal i Teràpia Gènica (CBATEG) (Setembre 2002-Actualitat).

Va anar a un laboratori Cleveland (Estats Units, 1985?-1989), on va començar a treballar en l'obtenció i anàlisi d'animals transgènics. Va aplicar els seus coneixements al Departament de Bioquímica i Biologia Molecular de la UAB, esmerçant els estudis en estudiar les causes del procés diabètic, amb la intenció de posar remei a la malaltia mitjançant una teràpia gènica. Aquest estudi aproximatiu a la diabetis és pioner arreu del món. Els resultats de la recerca s'han publicat i han estat mereixedors d'un dels guardons científics més prestigiosos.

Membre fundador en 1992 de l'European Working Group on Human Gene Transfer and Therapy. Des de 1999 denominada European Society of Gene Therapy. 1995-1998 membre del Comitè Científic. Membre de l'American Diabetes Association (ADA), European Association for the Study of Diabetes (EASD), American Society of Gene Therapy (ASGT), Sociedad Española de Bioquímica y Biología Molecular (SEBBM). Sociedad Española de Terapia Génica (SETG), Xarxa Catalana de Teràpia Gènica (XCTG), Sociedad Española de Diabetes (SED).

Ha publicat prop d'un centenar de treballs d'investigació en revistes especialitzades: *Journal of Clinical Investigation*, *Proceedings of the National Academy of Sciences of The United States of America*, *Diabetes*, *Annual Review of Nutrition*, *The FASEB Journal*, *Journal of Biological Chemistry*, *Diabetologia*, *Molecular Therapy* o *Human Gene Therapy*, entre altres.

Ha rebut el Premi "August Pi i Sunyer" de l'Institut d'Estudis Catalans (1983), per treballs sobre Fisiologia i Bioquímica. El Premi "Leandre Cervera" de l'Institut d'Estudis Catalans (1985), per a treballs sobre Endocrinologia. El Premi "Rey Juan Carlos I de Investigación Científica y Técnica" (1995), per a investigadors menors de quaranta anys. Premi "Francisco Grande Covián" (1998), a la trajectòria científica en investigació en Nutrición de la Sociedad Española de Nutrición Básica Aplicada. Premi "Albert Sols" de la Sociedad Española de Diabetes (2006) Investigació Bàsica

Senior. "Medalla Narcís Monturiol" de la Generalitat de Catalunya (2002), al mèrit científic i tecnològic. "Distinció de la Generalitat de Catalunya" (2002) a professors-investigadors que desenvolupen la seva activitat de recerca a les Universitats. "Creu de Sant Jordi" de la Generalitat de Catalunya (2005).

BOSCH VILÀ, Jacint

(Figueras, 14.IV.1922 – Granada, 18.XI.1985)
Arabista i catedràtic

Fill de Pere Bosch Carré, de Vilafant, dedicat al comerç, i de Genoveva Vilà Figueras, natural de Torroella de Montgrí, domiciliats al carrer de Portella; posteriorment varen viure al de Vilafant. Es va casar amb Carmina Martínez Loscos, i el

matrimoni va tenir dos fills.

Va estudiar Filosofia i Lletres, i es va especialitzar en Filologia Semítica, a la Universitat de Barcelona (1946), amb els reconeguts professors Josep Maria Millàs Vallicrosa i Ramon Mallofré.

Finalitzada la carrera va impartir classes de llengua i literatura àrab a la Universidad de Zaragoza (1946-1957), i va donar classes d'àrab a l'Academia General Militar (1951), al temps que preparava el doctorat, amb la tesi *Aportaciones a la historia del señorío de los Banu Razín* (1956). Va donar classes a Madrid a la *Escuela de Estudios Árabes*, a la *Facultad de Filosofía y Letras*, com a professor adjunt i, després, com a professor encarregat de la "Historia del Islam y de Instituciones y Cultura Islámicas" (1958-1959). Poc després es va traslladar, en guanyar la càtedra de "Historia del Islam", a la Universidad de Granada (1959-1985). A la Universidad de Granada va ostentar diversos càrrecs com el de vicedegà de la Facultat de Filosofia i Lletres (1968), degà (1972-1973) i vicerector (1973-1976). També va estar vinculat a

la Escuela de Estudios Árabes de Granada, de la qual en va ser vicedirector, director i encarregat de la "Sección Histórica e Instituciones Islámicas", i amb el "Colegio de Méjico" (México). Va fonamentar els seus estudis en tres blocs: la presència berber a Al-Andalus, el segle de les taifes i la Granada d'Ibn-al-Jatib, i les institucions jurídiques, les quals va tractar poc personalment, però en canvi va dirigir moltes tesis doctorals en les quals es recollia aquest aspecte. Va ser una persona dedicada als alumnes i a la Universitat, contagiant la seva afició per l'assignatura als seus deixebles.

Va ser acadèmic de la Real Academia de la Historia (Madrid), Membre d'honor de l'Instituto de Estudios Califales de Córdoba, membre de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, membre de la Comisión de expertos sobre las relaciones entre las culturas ibérica y árabe (UNESCO), membre del Comité Permanente de los Congresos Internacionales de Estudios Árabes e Islámicos, membre *ad honorem* del Instituto Hispano Árabe de Cultura, membre de la Middle East Studies Association for Arabic and Islamic Studies, membre de la International Association for Arabic and Islamic Studies.

Entre les seves obres figuren: *Los Pirineos según los principales autores árabes de la Edad Media*, en *Pirineos V* (Zaragoza: 1949) 11-12, *El Oriente árabe en el desarrollo de la cultura de la Marca Superior* (Madrid: 1954), *Historia de Marruecos: Los Almorávides* (Tetuán: 1956; Granada: 1990, amb estudi preliminar d'Emilio Molina López), *El elemento humano norteafricano en la historia de la España musulmana* (Tetuán: 1964), *La Sevilla islámica: 712-1248* (Sevilla: 1984).

Va col·laborar en la *Historia de Albarracín y su sierra*, dirigida per Martín Almagro, tomo II, *Albarracín musulmán...* (Teruel: Instituto de Estudios Turolenses: 1959); en la *Historia de la Ciudad de Orihuela* (Orihuela: 1975-1982), dirigida per Juan Bautista Vilar; en *La revolución islámica iraní en el renacimiento universal del Islam* (Granada: 1981), en col·laboració amb R. Reichert; en *La constitución islámica de la República Islámica del Irán* (Granada: 1982), en col·laboració amb S. Jamil Abu Azim; en *El reino de Granada* (Madrid: 1985), *Historia de Sevilla* (Sevilla: 1984).

Alguns dels seus articles varen ser publicats a *Estudios de la Edad Media de la Corona de*

Aragón (Zaragoza), *Cuadernos de Historia del Islam* (Granada) y *Cuadernos de la Biblioteca Española de Tetuán* (Tetuán). Per a esmentar-ne alguns cal subratllar "Sugerencias acerca de la fuente histórica almohade del "Kitab-al-Rawd-al-mi'tar", a *Estudios de la Edad Media de la Corona de Aragón IV* (Zaragoza, 1950) 1-6, "A propósito de una misión cristiana en la corte de Al-Muqtadir Ibn Hud", a *Tamuda* (Tetuán, 1954), "El reino de taifas de Zaragoza: algunos aspectos de la cultura árabe en el Valle del Ebro", a *Cuadernos de Historia Jerónimo Zurita* (Zaragoza, 1960), "Siete monedas hispanomusulmanas del último tercio del s. X" a *Estudios de la Edad Media de la Corona de Aragón* (Zaragoza, 1950).

Va rebre el Premi Francisco Codera 1951, de la Institución Fernando el Católico, de la Excelentísima Diputación Provincial de Zaragoza (C.S.I.C); El premi Franco 1953 de la Delegación de Educación y Cultura de la Alta Comisaría de España en Marruecos, pel treball *Historia de Marruecos. Los Almorávides*, (Tetuán 1956; Granada, 1990). Va rebre el Premio Bernardo Zapater Marconell del Ayuntamiento de Albarracín, per la monografia sobre *La Historia de Albarracín* (1956). Premi de la Fundación para la cultura, de Sevilla (1985), pel llibre *La Sevilla islámica, 711-1248*. Va rebre la Encomienda con placa de la Orden Civil de Alfonso X el Sabio (1980).

La Universidad de Cádiz li va dedicar les *Actas de las jornadas de Estudios de Historia y Arqueología Medievales* (Cádiz: 1985-86). L'any 1991 la Universidad de Granada va publicar una miscel·lània, dedicada a homenatjar la seva trajectòria professional i humana, *Homenaje al profesor Jacinto Bosch Vilà*, Servicio de Publicaciones vol. I y II (Granada: 1991).

BOSCH VIOLA, Enric

(Figueres, 24.VII.1881 -

Sant Feliu de Guíxols, Baix Empordà, 9?.VIII.1932)

Escriptor

Fill de Bernardo Bosch Verges, d'ofici sabater, de Figueres, i de la seva muller, Rosa Viola Dachs, natural de Sant Feliu de Guíxols.

Va residir a Sant Feliu de Guíxols, lloc on va col·laborar en diverses publicacions, va dirigir el setmanari local l'*Avi Munné*.

Va escriure: *Exaltacions i Paisatges: poesies 1906-1926* amb pròleg de Gabriel Alomar (Barcelona: 1926) i *Rimes noves: 1927-1929* (Barcelona: 1930).

BOSMA MÍNGUEZ, Francisco Javier

(Figueres, 6.XI.1969) *Esportista*

Fill de Jakob Bosma Plenter, natural d'Er-melo (Holanda), i de Remedios Mínguez Cantos, natural de Jalance (València).

Va estudiar al Centre Escolar Empordà de Roses i va realitzar el Masters Sport Management (La Salle-Cruyff Aca-

demics). La proximitat amb la platja va fer que s'aficionés per un esport llavors incipient i sense consideració d'alt nivell, la modalitat de vòlei platja.

Des de l'any 1989 ha estat viatjant i jugant a diferents ciutats de l'Estat espanyol. A finals de l'any 1994 es va traslladar a Tenerife, on va residir fins a l'abril del 2005, moment en què es va empadronar a Roses.

En la modalitat de vòlei platja ha participat a les Olimpíades d'Atlanta (1996), la primera vegada en què el vòlei era considerat com a esport olímpic i on va assolir la cinquena posició i va obtenir Diploma olímpic; a les de Sydney (2000), va repetir el mateix resultat de l'anterior i Atenes (2004), amb Pablo Herrera, va aconseguir la Medalla de Plata. En el seu palmarès hi consta també el sots campionat d'Europa (1999) i haver guanyat el campionat del món a Xina (2004), també amb Pablo Herrera. Dos campionats d'Espanya a Laredo (Santander), l'any 1992 i Palma de Mallorca, l'any 1993.

Després de catorze anys en actiu i d'haver participat en més de 150 torneigs internacionals, l'any 2006 va retirar-se de la carrera esportiva. A partir d'aquest moment es dedica a promoure el vòlei platja per tal d'assolir millors infraestructures a la comarca. Dins l'àmbit empresarial, és cosoci d'una empresa de gestió esportiva anomenada Tot Esport Empordà, creada a principis de l'any 2007. També treballa a nivell autònom

donant formació (cursets, clíniques o campus de vòlei platja). Ha estat el director esportiu de vòlei platja de l'Open Barcelona (2008).

Ha rebut diferents reconeixements per part de les Federacions Catalana, Espanyola i Europea com a millor jugador de vòlei platja, i a nivell institucional per part de l'Ajuntament de Roses, la Diputació de Girona i la Generalitat. A la cloenda del Campeonato de Europa de Voley Playa (València, 2006), la Real Federación Española de Voleibol (RFEVB) li va retre un homenatge.

La Confederación Europea de Voleibol va atorgar el títol de "Rey de la Playa" al biografat i a Pablo Herrera com a millors jugadors de l'any.

Pel seu historial esportiu el Consejo Superior de Deportes li va concedir l'ingrés (19.V.2006) a la Real Orden del Mérito Deportivo en la categoria de Medalla de Plata.

També ha rebut la medalla al mèrit esportiu per part de la Casa Real Española.

BOTIÑÁ, Francisco

(Figueres, s. XVIII-XIX) *Geòmetra*

Per encàrrec del marquès de Dosaigües, Genís Francesc de Paula Rabassa de Perellós, va realitzar el projecte d'urbanització de Palau-saverdera (1807).

BOU LLUCH, Enric

(Figueres, 7.X.1900 – Torroella de Montgrí, el Baix Empordà, 7.II.1939) *Escolapi*

Fill de Josep Bou Pla, de Figueres, d'ofici pintor, i de Maria Lluch Alegri, de Figueres, domiciliats al carrer de Vilallonga.

Va ingressar al col·legi dels Escolapis de Granollers. Va professar l'1 de setembre de 1918. Fou assassinat a Torroella el 7 de febrer de 1939. Va ser beatificat a Roma el 28 d'octubre de 2007.

BOY, Joan

(Figueres?, s. XIX) *Músic i cantant*

No es té la seguretat que fos figuerenc. Fou cantant d'òpera, motiu pel qual va recórrer teatres d'arreu d'Europa i d'Amèrica. Va treballar a Odessa (1859) i a Constantinoble va rebre un valuós regal del sultà de Turquia pels seus èxits (1860).

BOY SANTAMARIA, Josep*(Sant Pere Pescador, s. XIX) Metge*

Es va matricular al Reial Col·legi de Medicina de Barcelona el 1801. Va ser becari de l'ajuntament de Girona a l'Escola de Medicina de Montpeller on es doctorà (1805), i publicà la seva tesi doctoral *Sur les maladies convulso-clinico-toniques en général* (Montpeller: 1806).

BRAVO SICILIA, Jerónimo*(Santa Cruz de Tenerife, 25.IX.1964) Biòleg*

Als tres anys va traslladar-se a Figueres, i a l'adolescència es va implicar en diverses activitats juvenils com a animador de Mijac i entrenador del Club Natació Figueres. Es va Llicenciar en Ciències, especialitat Bioquímica (UAB, 1989),

posteriorment va cursar el Màster en Bioquímica i Biologia Molecular (UAB, 1991), i es va Doctorar per la Universitat Politècnica de Catalunya, amb la tesi *Estructura de la catalasa HPII de Escherichia Coli* (UPC, 1996).

Ha estat mereixedor de diverses beques, la primera per a poder realitzar la tesi doctoral (Generalitat, 1991), una beca postdoctoral DGICYT (Ministerio, 1996), beca d'investigació (Comunitat Europea, 1996) per assistir al "Laboratory of Molecular Biophysics" (University of Oxford, Regne Unit).

Ha estat tutor del Departament de Bioquímica (1996-1997), al Hertford College University of Oxford. Coordinador del grup d'Estructura i Funció de proteïnes de la SEBBM (2005, 2006, 2007).

Des de 2002, cap de grup d'investigació al "Centro Nacional de Investigaciones Oncológicas" (CNIO, Madrid). Professor honorari a la Universidad Autónoma de Madrid (Curs 2004-05).

Membre del directory Who is Who internacional (2002-2003). Col·laborador en les setmanes per la ciència, organitzat per la Comunidad de

Madrid (2005, 2006, 2007). Membre i soci fundador de l'associació de becaris d'investigació de la Politècnica de Catalunya, (ABIP), Membre de la "British Crystallographic Association" des de 1997, Membre i soci fundador de la "Asociación para el Avance de la Ciencia y la Tecnología en España" (AACTE), Membre de la "Sociedad Española de Bioquímica y Biología Molecular" (des de 2002).

Des de 1990 fins l'actualitat ha escrit nombrosos articles en revistes, nacionals i internacionals, especialitzades, com: *Investigación y Ciencia* (Barcelona), *Nucleic Acids Res.* (Madrid), *Carcinogenesis* (Oxford, UK), *Journal Mol. Biol.* (Amsterdam, The Netherlands), *Nature Structural and Mol. Biol.* (Basingstoke, UK), *Hum. Mut* (Bognor Regis, UK), *Mol Cell.* (Amsterdam, The Netherlands), *Acta Cryst.* (Chester, England), *Proteins* (Bognor Regis, UK), *Anales de Química* (Madrid), *Protein Science*, *Structure* (Cambridge, Massachusetts, USA), *Analitical Biochem* (Amsterdam, The Netherlands) o *Gastroent. Hepatol.*

Col·laborador de les monografies: "Modificación de la densidad electrónica en el afinamiento y extensión de las fases en macromoléculas", A: *Nuevas tendencias en cristalografía*. (Madrid: 1995), en col·laboració amb N. Verdaguer & I. Fita.; "Oxidative stress and the molecular biology of antioxidant defenses. Structure of catalases". (1997), en col·laboració amb I. Fita, P. Gouet, H.M. Jouve, W. Melik-Adamyán & G.N. Murshudov.; *Handbook of Metalloproteins* (2000), en col·laboració amb M.J. Mate, G. Murshudov, J. Bravo, W. Melik-Adamyán, P.C. Loewen and I. Fita.

Ha estat l'organitzador del Premi Josep Tormo en Biologia Estructural, únic premi d'aquesta disciplina a Espanya.

BROGGI VALLÈS, Moisés*(Barcelona, 1908) Metge*

Vinculat des de la dècada dels 40 amb l'Alt Empordà, primer amb la vila costanera del Port de la Selva, després va adquirir el Mas Bosch a Avinyonet de Puigventós, i finalment passa a residir a la vila d'Avinyonet, lloc amb el qual hi manté contacte continuat.

Llicenciat en Medicina (Barcelona, 1931), s'especialitzà en cirurgia, al costat de Joaquim Trias de qui en va ser deixeble. Va ser cap d'un dels equips quirúrgics de les brigades internacionals durant la guerra civil de 1936-39. A causa

de la seva participació durant la guerra, després no se li va permetre exercir en centres públics. Ha treballat en l'estudi de l'anatomia quirúrgica i ha estat introductor d'innovacions de la cirurgia moderna.

Ha format part de nombroses associacions mèdiques. Ha estat membre de la Reial Acadèmia de Medicina de Barcelona (1966), de la qual en va ser elegit president (1980). Va ser membre fundador de la Societat Internacional de Metges contra la Guerra Nuclear, vicepresident de la Fundació Echevarne, dedicada fonamentalment a la investigació, president honorífic de l'Institut Borja de Bioètica i, entre altres, membre del Consell de Deontologia del Col·legi de Metges.

Ha escrit *Memòries d'un cirurgià (1908-1945)* (Barcelona: 2001), i *Anys de plenitud. Memòries d'un cirurgià* (Barcelona: 2005). Recollits, posteriorment, a *Memòries (1908-2005): I. Memòries d'un cirurgià, II. Anys de plenitud* (Barcelona: 2008).

Ha rebut diverses distincions, d'entre les quals cal esmentar: la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya (1981), l'Orden Civil de Sanidad del govern espanyol (2003), el Premi Nacional de Cultura de la Generalitat (2008), i la Generalitat de Catalunya ha acordat concedir-li la Medalla d'Or (2008), essent el primer metge que disposa d'aquesta distinció.

A escala comarcal, el CAP de l'Escala porta el seu nom. Amb motiu de la celebració del seu centenari, l'ajuntament del Port de la Selva el va nomenar Fill Adoptiu (2008), i ha donat el seu nom a una avinguda de la vila, i l'ajuntament d'Avinyonet de Puigventós també li va dedicar un homenatge (2008).

BROS SOLANES, Carles

(Terrassa, Vallès Occidental, 28.II.1956) Pintor

Fill de William Bros Herrada, entrenador d'atletisme i professor d'educació física, natural de Terrassa, i de Joaquina Solanes Santamaria, pintora, natural de Barcelona. Casat amb Conxita Pérez Andreu, de Barcelona, el matrimoni té dos fills: Patrícia i Gerard.

De jove va practicar l'esport d'alta competició en la modalitat d'hoquei. I va compaginar l'esport amb les classes de dibuix i pintura a Terrassa, essent alumne de Martínez Lozano[↑]. Des de 1979 a 1982 practica el dibuix, carbó sobre paper, pintura a l'oli, sobre tela o sobre fusta, en relació amb la temàtica tant pinta interiors com exteriors. Així mateix, influït pel mestre, va fer una dilatada incursió en el món de l'aquarel·la, des de 1981 fins que l'abandona l'any 1988.

Des de la primera exposició la seva obra ha seguit un procés evolutiu continuat, d'una inicial concepció clàssica dels paisatges i bodegons cap a l'impressionisme, l'any 1988 passa de l'impressionisme a l'art expressionista, el qual li permet exterioritzar els impulsos i mitjançant diverses capes de pintura, crear transparències i sobreposicions; amb el temps, introdueix elements matèrics que ajuden a la creació d'una estructura animada, i a simular fenòmens de la natura, el collage. Una de les característiques que perdura al llarg dels anys en l'obra pictòrica del biografat és la vivesa de colors.

L'any 1983 es va traslladar a la Costa Brava, i s'instal·là a Colera, on compagina altres activitats amb la pintura. L'any 2001 inaugura nou estudi al Port de la Selva i disposa de galeria a Llivia.

La primera exposició va ser a la Galeria Fajol (Figueres, 1980), Galeria El Gall (Sant Cugat del Vallès, 1981), Galeria L'Esplai (Vilassar de Mar, 1982), Galeria Soler Casamada (Terrassa, 1983, 1985, 1992 i 1996), Caixa de Girona (Roses, 1984), Galeria Art i Traça (Olot, 1984 i 1987),

Galeria d'Art Espuña (Sant Feliu de Guíxols, 1985), Casa de la Punxa (Girona, 1986), Sala Rusiñol (Sant Cugat del Vallès, 1987), Galeria Cunium (Palma de Mallorca, 1988), Caixa de Pensions (Banyoles, 1988), Amics de les Arts (Terrassa, 1989), Galeria Port Lligat (Cadaqués, 1989), Galeria Art (Figueres, 1990), Chic (Roses, 1990), Casino Castell de Peralada (Peralada, 1991, 2006), Brescia (Itàlia), Llívia, al Cellar Espelt (Vilajuïga), a la Fira de Nîmes (França), Universitat de La Sorbonne (París). Al llarg dels anys ha exposat a diferents indrets de Catalunya, França, Andorra i Alemanya.

El 1982 va rebre una menció honorífica en el 24è Premi de Pintura Jove de la Sala Parés de Barcelona; segon Premi a la Biennial de Pintura Eugeni Cervellé (1983); finalista a la Medalla Gimeno (Tortosa, 1983); segon premi aquarel·la (la Cellera de Ter, 1984); segon premi aquarel·la (Anglès, 1984); menció especial del Jurat Concurs Internacional de Pintura de Begur (1986).

És autor del cartell i del logotip per a la "Copa Europea de Campeones de Copa de Hockey" (1999), el de la "Copa de España de Remo" (2000) o el de la "Copa de Europa de Esqui para Discapacitados" (2006).

BRU

(Borrassà, s. XVII)

Important nissaga, emparentada amb rellevants famílies de les rodalies, els Fàbrega de Creixell, els Falgàs de Siurana o els Geli-Ullastre de Parets.

BRUGAT BATLLE, Rosa

(La Jonquera, 17.VI.1956) *Artista multidisciplinar*

Filla de Pere Brugat Darnar (1926-2006), de la Jonquera, el qual va ser alcalde de la població (1991-1999). Ha realitzat cursos d'arquitectura d'interiors a l'Escola d'Arts i Oficis Llotja (Barcelona), de gravat, i de pintura i escultura a la Fundació Fita (Girona), i un seminari d'art i tecnologia a la Pompeu Fabra. La seva obra s'ha caracteritzat per un caire marcadament intimista, últimament ha experimentat un canvi i manifesta interès per temes socials. Artista multidisciplinar ha realitzat diferents tipus de treballs: escultòrics,

pictòrics, cartells, interiorisme, i les últimes intervencions inclouen la fotografia digital.

S'ha encarregat de la Direcció artística de Maçart 2004. Ha realitzat les escultures: *Homenatge a la poetessa Carme Guasch* (1998). El cartell del festival "Músiques religioses del món" (Girona, 2004). Ha dut a terme diverses expo-

sicions individuals i col·lectives, entre les quals: *Primera Mostra d'Art* de la Diputació de Girona (1985), *Històries del cor* (Museu d'Art (Girona, 1998), *Desena Mostra d'Art* de Sant Cugat del Vallès (1996), *La Femme* a la Galeria Metras (Barcelona, 2003), *Berenjenas con tomate* al Maçart (Maçanet de Cabrenys, 2005), *Afers del cor* al Museu de l'Empordà (Figueres, 2006), *Quien soy -donde estoy* a la Fundació Vila Casas (Torroella de Mongri, 2007).

A *Nova Pintura 87*, d'Expoart Girona (1987) va rebre una menció honorífica. Finalista de la maqueta per a l'escultura de Bayer (2000).

BRUGUER-PIFERRER

(Vilatenim, s. XVI)

Important nissaga, emparentada amb rellevants famílies de les rodalies, com els Arrufat de Taravaus, els Bruguer d'Argelaguer o els Perramon ↑ de Ventalló.

BRUGUERA BATALLA, Rafel

(L'Escala, 11.X.1956) *Mestre i polític*

Fill de Pere Bruguera i Pujol i de Pepa Batalla i Pagès, ambdós de l'Escala. Casat i amb dos fills.

Ha cursat els estudis de Magisteri a l'Escola Normal de Girona (1977), màster en Gestió i Dret local, i el postgrau en Comunicació i Estratègia Electoral.

Militant del PSC. Alcalde de l'Escala entre 1983 i 1995, regidor (1979-1983 i 1995-2003), ha estat conseller comarcal, diputat provincial, membre de la Comissió de Cooperació local de

Catalunya, del Consell Català de l'esport, del Consorci de la Costa Brava, del Patronat de Turisme Costa Brava-Girona i del Consell Nacional de la Federació de Municipis de Catalunya.

També ha ostentat diversos càrrecs dins l'Executiva del PSC de les comarques de Girona (secretari de política municipal, secretari d'organització. Actualment és secretari d'acció electoral). Ha estat senador del PSC dins el Grup

Parlamentari Entesa Catalana de Progrés.

En col·laboració amb altres autors ha publicat *Joan Ballesta Calafat l'últim alcalde de la Girona republicana* (Girona: 2008), sobre l'escalenc Joan Ballesta Molinas, mort a l'exili, i té en preparació la monografia *Antoni Puig Artigas. Barber, àcrat i savi*.

Ha publicat diversos articles sobre història local escalenca als *Fulls d'Història Local* i el seu darrer llibre és *Escalencs assassinats durant la Guerra Civil* (Girona: 2009).

BRUGUERA MORRERAS, Joan Baptista (Figueres, s. XVIII) *Músic*

Director del cant de la parròquia. Va compondre diverses peces musicals i va ser condecorat per la Gran Acadèmia de Londres amb la medalla d'or per uns salms que havia compost (1767), condecoració que li va ser entregada pel capità general, marqués de la Mina, en nom de la Cort d'Anglaterra.

Des de 1970 té un carrer dedicat a la zona de l'Eixample.

BRUGUERA PELLICER, Pere (L'Escala, 22.III.1906 – Figueres, 11.VI.1997) *Mestre*

Fill de Martí Bruguera Mateu, mariner, i de Felicitat Pellicer Artigas, ambdós de l'Escala, va ser el mitjà de tres germans. Es va casar amb Lola Figueras Bahí, de l'Escala, i el matrimoni va tenir dos fills.

Nascut en una família de pescadors que es va esforçar per proporcionar-li estudis, va estudiar el batxillerat per lliure i va aconseguir el títol a la Normal de Girona. Va fer les pràctiques a l'Escala amb el mestre Alsina[↑] i,

després de fer el servei militar, va exercir al Liceo Monturiol de Figueres (1929), lloc on va impartir classes de comerç. Va exercir la docència a Pont de Molins, el Port de la Selva, i a l'escola Ferrer i Guàrdia de Figueres.

Durant la guerra civil va ser al front i va fer classes als milicians. Des del 1940 fou inhabilitat i va haver de treballar en centres privats com el Cultural Cervantes, de Figueres. L'any 1950 es va fer càrrec del Colegio Academia Mercantil del conegut mestre Pey[↑]. Bruguera regentà l'acadèmia del carrer Forn Baix fins a la seva jubilació (1979).

Va estar vinculat al Casino Menestral i en crear-se l'Agrupació Cultural Atenea en va ser elegit president. Va impulsar moltes activitats com la Fira del Dibuix i de la Pintura, la Fira del Llibre Vell, les festes de poesia, i l'escola de dibuix.

Va ser homenatjat diverses vegades pels seus alumnes. Va rebre la Medalla d'Or del Casino Menestral. El 1979, en jubilar-se, l'ajuntament de Figueres li va concedir la Medalla de Plata de la ciutat.

L'any 1997 es va col·locar un bust del mestre realitzat per l'escultor Novoa[↑], a la plaça Tarradellas.

BRUGUÉS LLOBERA, Andreu (Fortià, 11.III.1916 – Madrid, 2.III.2001) *Advocat i fiscal*

Fill d'Antoni Brugués Baldoyra, pagès, i de Francisca Llobera Bret, ambdós de Fortià. Pertanyia a una família pagesa que amb esforços li costejà la carrera d'advocat, va estudiar a la universitat de Múrcia. Durant els anys conflictius de la Segona República va entrar en contacte amb grups

falangistes, fet que li va suposar ser empresonat en els primers moments de la guerra civil. Més tard, s'incorporà a l'exèrcit franquista i va prendre part en la campanya militar.

Es va casar amb la periodista i escriptora, Pilar Morales, i el matrimoni no va tenir descendència.

Acabada la guerra va obrir un despatx d'advocat a Barcelona. Va compaginar l'activitat professional amb diversos càrrecs públics com el de diputat de Cultura de la Diputació provincial de Barcelona, des d'on va portar a terme una abundosa i variada política de foment cultural en uns moments de precarietats econòmiques.

Va mantenir contactes arreu de Catalunya i de l'estranger (França, Itàlia, Polònia o l'illa de Sardenya); d'aquí va néixer l'amistat amb el professor Alberto Bóscolo i en va sorgir una obra: *La reina Sibila de Fortià* (Barcelona: 1971).

Amic de Frederic Marés[†], probablement per aquesta relació entraria a l'Acadèmia del Far de Sant Cristòfol, fundada i emparada per Eugeni d'Ors. Va ser president de l'Ateneu Barcelonès, lloc on el seu pas va ser decisiu ja que l'entitat, que gaudia de gran prestigi, passava per dificultats, i gràcies als seus contactes li va donar una forta embranzida. El mateix va passar en accedir a la presidència de l'Institut d'Estudis Empordanesos (1976-1985), gràcies al seu dinamisme i cordialitat l'entitat va multiplicar els actes culturals, les publicacions i va passar de 200 a 350 socis.

Passava una bona part de l'any a Fortià on va transformar les explotacions agrícoles en plantacions de fruiters, tasques que va compaginar amb l'exercici de jutge i fiscal a Figueres i la Bisbal.

Era comandador de l'Orde al Mèrit de la República Italiana i membre de l'Academia Orsiana del Faro de San Cristóbal.

Els darrers anys de la seva vida va anar a viure a Madrid, lloc on va morir.

BRUJÓ, Ignasi

(Lladó, ? - Palma de Mallorca, 6.XII.1858) Militar

Pertanyia a una família de propietaris lladonenca. Va destacar en la carrera militar, fou nomenat general i mariscal de camp. Va haver d'exilar-se a França juntament amb altres carlins. Els últims anys de la seva vida va anar a viure a Lladó, però va patir un consell de guerra i va ser desterrat a Mallorca, lloc on va passar dificultats econòmiques.

BRUNET, Berenguer

(s. XIV) Mestre d'obres

El 1354 va obrir un dels dos ponts de pedra, que creuen el riu la Muga, de Castelló d'Empúries. Se suposa que dirigia les obres de la l'església de Santa Maria de la mateixa vila.

BRUNET, Jaume

(Roses, s. XIX) Músic

Va estudiar música a Roses i, posteriorment, va anar a classes amb els responsables de la banda musical del castell de Sant Ferran de Figueres. Es va especialitzar en saxo i flauta. Va ser membre fundador dels Fatxendes de Sabadell.

BRUNET SOLÀ, Manel

(Vic, Osona, 10.VI.1889 - Figueres, 5.I.1956)
Periodista, escriptor i crític d'art

Fill d'Eudald Brunet Baucells, escultor i director de l'Escola d'Arts i Oficis de Vic, i de Dolors Solà Solé, va ser el gran de cinc germans. Va néixer en el si d'una família catòlica, va ingressar al Seminari de Vic i compaginava l'estudi amb

tasques al museu fins que decidí abandonar els estudis eclesiàstics. Va establir amistat amb sindicalistes com Andreu Nin, periodista i fundador d'un partit obrer d'unificació marxista. Decebut

de l'ambient retornà a l'església catòlica amb uns sentiments cristians accentuats.

De Vic s'establí a Barcelona on va exercir el periodisme. Va col·laborar amb l'agència de notícies Havas, i el diari *La Veu de Catalunya*. Fou fundador i director (dos anys) del setmanari *Mirador*. Col·laborador de *Les Notícies* i *La Publicitat* (Barcelona) i corresponsal de *La Nación* (Buenos Aires).

Durant la guerra civil, les seves creences religioses li portaren problemes i es va haver d'exilar a Suïssa i a Itàlia, llocs on es va dedicar al periodisme radiofònic, a Radio Verdad. En haver-se casat amb Maria Teresa Mayor de Pagès, que pertanyia a una família distingida de Castelló d'Empúries, després de la guerra va aixoplugar-se a la vila empordanesa, en ser considerat catalanista als ambients barcelonins, i seguidament s'instal·là a Figueres. Ben aviat es va imbricar en el teixit cultural figuerenc i empordanès, fou un dels principals promotors de la salvaguarda dels monuments arquitectònics de la comarca. Fou membre de la junta del Museu de l'Empordà i del Patronat de Santa Maria de Vilabertran. Va ser el promotor d'una ubicació digna de la Creu Processional de Vilabertran i d'erigir un Monument a Pep Ventura.

Va ser molt crític amb la conducta que portava Salvador Dalí amb la seva esposa, Gala, i el pintor el va contestar públicament en una conferència a l'Ateneu Barcelonès (1950), a causa d'aquestes diputes Dalí va batejar tots els seus enemics amb l'apel·latiu de *brunets*.

Va col·laborar amb les publicacions locals *Ampurdán*, *Vida Parroquial*, *Canigó* i el setmanari barceloní *Destino* (a partir de 1943), encarregat de dues seccions "El Mundo y la política" i "Ciudad de Dios", on signava amb el pseudònim de *Romano*.

Va escriure: *Cada dia es festa* (Barcelona: 1946, recull d'escrits periodístics), *El meravellós desembarc dels grecs a Empúries* (Barcelona: 1925; id.: 193?; Sabadell: 1985), *El maravilloso desembarco de los griegos en Ampurias. El Ampurdán y los ampurdaneses* (Barcelona: 1943), *L'Empordà i els empordanesos, Perspectiva general de l'art cristià, Salteri a la Mare de Déu de Montserrat* (Barcelona: 1948), *Rex* (obra teatral sobre la Passió de Jesucrist, estrenada l'any 1949). *Calendari 1949* (1949?) fet amb col·laboració de J.M. Guasch i il·lustracions

de Ramon Reig. Deixà inacabada l'obra *Pàgines de la Vida de Jesús*.

A proposta de l'Institut d'Estudis Empordanesos, l'Ajuntament de Figueres li ha dedicat un carrer (15.II.2007), un vial de la Pujada del Castell.

En data 5 de desembre de 2008, la família ha fet donació a la Universitat de Girona del fons documental del biografat, epistolari, manuscrits i del fons bibliogràfic, el qual constava d'un miler de llibres, d'història contemporània, periodisme i literatura.

BRUSÉS MAJÓ, Germans

(*Figueres*, s. XIX-XX) *Metges*

Pertanyen a una nissaga de metges. El seu avi, Joan Brusés Portell, era metge nascut a Cabanes, i el pare, Josep Brusés Vergés, era metge, natural de Figueres.

Brusés Majó, Joan

(*Figueres*, 24.II.1894 – 10.XI.1970) *Metge cirurgià*

Es va casar amb Maria Carles Salleras. Tenia consulta al carrer de Sant Pau, de Figueres.

Va ser el responsable de la infermeria amb sis llits per als malalts pobres i de la consulta gratuïta per als pobres, facilitada pels protestants.

Brusés Majó, Antonio

(*Figueres*, 26.VII.1898 – 20.I.1972) *Metge cirurgià*

Es va casar amb Rosa Rosés Carreras (11.XI.1925), i va tenir dues filles: Rosa M. i M. Teresa.

Va ser metge Oficial de la Presó del Partit Judicial de Figueres (1945).

BRUSÉS VERGÉS, Josep

(*Figueres*, 1864 – 13.III.1925) *Metge*

Fill de Joan Brusés Portell, metge, natural de Cabanes, i de Magdalena Vergés, el matrimoni va tenir dos fills: Dolors i Josep. Es va casar amb Teresa Majó Vidal, de Barcelona, i el matrimoni va tenir, com a mínim, dos fills: Joan i Antonio.

Va exercir la medicina a Figueres, i actuava també com a metge forense, va ser metge auxiliar de l'administració de justícia de Figueres (1899).

Juntament amb Pelayo Martínez de Aloy va intervenir en l'autòpsia de la comtessa de Peralada, Joana Adelaida de Rocaberti.

BUDÓ BAGUÉS, Joan*(La Jonquera, 8.III.1938) Activista cultural*

Fill de Joan Budó Pujol, de la Jonquera, i Mercè Bagués Donat, de Figueres. Casat amb Maria Ricart Mir, de Capmany, el matrimoni ha tingut dos fills, Joan[↑] i Ester.

Va realitzar els estudis a l'escola pública de la Jonquera,

i va anar a classes particulars de francès i comerç. Va començar a treballar d'administratiu en una agència de duanes, arribant a ser apoderat.

Ha estat sempre implicat en la vida associativa de la Jonquera, va ser membre de la junta i president de la Societat de Socors Mutus La Unió Jonquerenca, de l'ACEJ, dels Amics de Santa Llúcia des de la fundació (1968), i de la coral Orfeo Jonquerenc, també des de la fundació (1958), membre fundador i component dels Trabucaires de l'Albera. Així mateix està afiliat a Omnium Cultural i a l'Institut d'Estudis Empordanesos.

S'ha dedicat a investigar temes d'història local que ha publicat a l'*Esquerda de la Bastida*. Va preparar un monogràfic sobre Carles Bosch de la Trinxeria (1997) i sobre el mestre Salvador Genís (2001). Disposa de molt material inèdit en relació amb diversos temes jonquerencs (sobre el cementiri, les escoles, els masos, etc.).

És autor del llibre *Societat de Socors Mutus La Unió Jonquerenca* (Figueres: 2005), amb motiu del centenari de l'entitat. Ha estat col·laborador de *Vocabulari de la Jonquera* (2009).

BUDÓ RICART, Joan*(La Jonquera, 25.IX.1963) Naturista i tècnic del Centre de Reproducció de Tortugues de l'Albera*

Fill de Joan Budó[↑] Bagués i de Maria Ricart Mir. Ha realitzat estudis de Tècnic especialista en delineació (Figueres) i en gestió de fauna i espais naturals (Cadis). Ha assistit a diversos congressos en els quals ha presentat comunicacions (des

de 1986); ha participat com a docent en diferents cursos organitzats per institucions (des de 1998); ha desenvolupat la faceta de conferenciant a diferents llocs de la comarca, a la Garrotxa i Barcelona (des de 1987).

És soci fundador de IAEDEN (Institució Alt Empordanesa per a la Defensa i Estudi de la Natura), del Centre d'Estudis i Protecció de l'Albera i de l'Associació d'Amics de la Tortuga de l'Albera. Forma part de la Junta Directiva de la Societat Catalana d'Herpetologia, de la Junta de Protecció del Parc Natural de l'Albera, i és membre d'altres associacions com l'ICHN (Institució Catalana d'Història Natural), de l'Institut Català d'Ornitologia o de la Sociedad Herpetológica Española.

Ha participat també en activitats de la vida associativa jonquerenca: és president de l'Associació Cultural i Esportiva Jonquerenca (ACEJ) (des de 1986), membre del Centre Excursionista Jonquerenc ha participat en les expedicions alpines a l'Aconcagua (1991), Cordillera Real (Andes-Bolivia, 1993), Ojos del Salado (Chile, 1995) i Alpamayo Chico (Bolivia, 1997).

Ha col·laborat en diverses publicacions periòdiques d'àmbit comarcal i supracomarcal com a *L'Esquerda de la Bastida* (la Jonquera), el *Butlletí Informatiu de l'Associació Cultural i Esportiva Jonquerenca* (la Jonquera), als *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos (Figueres), als *Treballs de la Societat Catalana d'Herpetologia* (Barcelona), al *Boletín de la Sociedad Herpetológica Española* (Barcelona), i a miscel·lànies de congressos realitzats a França, a Itàlia i altres països. Els seus articles versen sobre temes de natura i zoologia (rèptils, amfibis), la majoria relacionats amb l'Albera.

Ha col·laborat en diverses publicacions periòdiques d'àmbit comarcal i supracomarcal com a *L'Esquerda de la Bastida* (la Jonquera), el *Butlletí Informatiu de l'Associació Cultural i Esportiva Jonquerenca* (la Jonquera), als *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos (Figueres), als *Treballs de la Societat Catalana d'Herpetologia* (Barcelona), al *Boletín de la Sociedad Herpetológica Española* (Barcelona), i a miscel·lànies de congressos realitzats a França, a Itàlia i altres països. Els seus articles versen sobre temes de natura i zoologia (rèptils, amfibis), la majoria relacionats amb l'Albera.

És autor dels llibres: *Plat a taula* (la Jonquera: 1996), *Un cop d'ull a l'Albera* (la Jonquera: 2000), *L'Albera* (Barcelona: 2002).

És coautor, amb Ramon Fortià, de la monografia *El medi natural a les comarques gironines. L'estat de la qüestió* (Girona: 1993).

BUENO JUANOLA, Albert*(Vilafant, 25.XI.1938) Cantant*

Des de l'edat de nou anys resideix a l'altre costat dels Pirineus, a Cabestany, el Rosselló.

Va produir el primer disc l'any 1986, i s'ha distingit per cantar en català.

Alguns dels seus títols són: *Català... naturalment* (1991),

El pastor de sautó (1992), el videoclip, *Amb ardidesa i convicció* (1995), *No badis* (1998).

Ha estat nomenat Fill Predilecte de Vilafant.

BUG LAPEDRA, Enric*(Portbou, 15.IV.1957) Dibuixant i dissenyador*

Fill únic d'Enric Bug Ramis, ferroviari, de Portbou, i Carmen Lapedra Terrades, de Figueres.

A l'edat de setze anys va començar a dissenyar cartells. L'any 1979 es va instal·lar a Barcelona i va treballar a "Producciones Editoriales", feia la maquetació de la revista *Stra*, publicació que va seguir amb el nom de *Bésame Mucho*, en aquesta va col·laborar amb la realització de còmics, *Vibraciones* revista de música, els seus còmics varen ser publicats també a les publicacions *Playboy*, *Rock Spezial* i *Rampa Rambla* i *Diari de Barcelona*, en les quals signava amb el pseudònim de *Bug Rogers*.

Va preparar disseny gràfic per a nombroses discoteques de la costa i de Platja d'Aro, durant set anys va ser el responsable de la imatge gràfica d'*El Cid* (1984-1989).

L'any 1986 va treballar per a la fàbrica Febrer Display (Olot), fàbrica de sants, va dissenyar una col·lecció de làmpades. Va crear l'empresa Grup Simple, i es va dedicar al disseny d'interiors.

Va formar part de l'àlbum col·lectiu *La Astronomia Pirata* (Vitoria: 1980). Ha treballat també el cartellisme i l'any 1995 va realitzar el cartell de la Fira del Disc de Girona, i el disseny gràfic. Actualment es dedica a fer il·lustracions tipus futurista mitjançant l'ordinador.

Ha participat en diverses exposicions col·lectives com: *Catalunya vista des de l'exterior* (Barcelona, 1980), *Tintin a Barcelona* (Barcelona, 1984), *Art al carrer* (Figueres, 1984), *Col·lectiva JAF* (Joventuts Artístiques de Figueres) (1985).

BUIXÓ PUJULA, Josep*(Figueres, 22.III.1954) Esportista*

Fill de Pelayo Buixó Vicens, de Vilamalla, sastre, i de Montserrat Pujiula Trias, de Figueres. Professionalment treballa en una coneguda empresa d'arts gràfiques de Figueres.

Des de ben jove es va interessar pel futbol, va començar

en un equip infantil anomenat La Montesa, va seguir a la categoria juvenil de la UE Figueres. Va formar part del Vilabertran, a tercera regional i del Borrassà, a segona regional. Com a jugador va deixar l'esport l'any 1979. A partir d'aquí s'hi va implicar d'una altra manera: va entrenar l'equip de La Salle de Figueres (fins al 1980). Llavors, va fundar, amb un grup d'amics, la Penya Unionista Figueres (PUF, 1980), de la qual n'és president des de la seva fundació.

El biografat va ser voluntari als Especials Olympics (Figueres, 2000). Va actuar com a cap de futbol sala, d'entrenador de futbol base i d'entrenador d'un col·lectiu de persones discapacitades del Centre de Lleure El Dofi.

Durant els vint-i-set anys de treball altruista, ha estat objecte de diferents reconeixements: Lliurament de la Fulla de Figuera de Plata per part de l'Ajuntament de Figueres (1999), la Generalitat l'ha inclòs a la Galeria de personatges del futbol català en el Museu Colet, per la seva dedicació a l'esport a Catalunya (2003); ha estat nomenat membre destacat per la Federació Catalana de Futbol (2003); ha rebut la insígnia de Plata de la Federació Catalana de Futbol (2005), la insígnia de Plata de l'Ajuntament de Vilamalla (2005), i homenatge del poble de Vilamalla per la seva tasca envers l'esport (2007).

Amb motiu del 25è aniversari de l'existència de la PUF, el club va rebre la Placa de Bronze i Diploma del Rey Juan Carles I (Madrid, 2006). El mes de maig de 2007 ha rebut la Medalla de Bronze al Mérito Deportivo del Consejo Superior de Deportes, i s'inclou el biografiat en la Real Orden del Mérito Deportivo en reconeixement per la seva dedicació al club, pels vint-i-set anys de presidència i per tota la tasca relacionada amb l'esport.

BURGAS CALAF, Joan Francesc

(Figueres, 23.IV.1951) *Escriptor*

Fill de Francisco Burgas Ferreiro, ramader, natural de Navata, i de Susanna Calaf Codina, de Perpinyà.

Estudia als Foscos i a l'Institut Ramon Muntaner. Després de llicenciar-se en Filosofia i Lletres, Christian Metz, el

Papa de la semiologia del cinema, li dirigeix el doctorat en llenguatge cinematogràfic i escriptura fílmica a l'Escola d'Hautes Études Pratiques de la Sorbone. En retornar a Figueres per motius familiars, endega una nova tesi doctoral sense fi sobre *L'Angelus Dalí*. Vinculat al Grup de Treball de Pere Portabella i Carles Santos, entra en l'escenari politicocultural figuerenc a través de l'Assemblea de l'Alt Empordà i el Congrés de Cultura Catalana. Mai no ha militat en cap formació política, però ha treballat a l'ombra, per a persones de les més diverses tendències dins el ventall polític.

En fer el servei militar, descobreix una insospitada vocació per a la burocràcia kàfkaiana que reeixirà amb la seva incorporació a l'Ajuntament figuerenc, on en el període de 1983-1995, presidit per Marià Lorca, es fa càrrec del Gabinet de l'Alcaldia (GAL) i del Gabinet d'Informació (GIM); i del 2001 al 2006, quan es reincorpora a l'Ajuntament durant el mandat de Joan Armangué, col·labora en el procés d'elaboració de *L'Estratègia urbana i territorial de la Figueres del segle XXI* i en d'altres estudis estratègics. En el parèntesi entre ambdós períodes

municipals coordina l'Associació pel Desenvolupament Urbanístic de Figueres (ADUF) i la Fundació Privada Alt Empordà Segle XXI.

En l'àmbit periodístic ha estat corresponçal del *Diari de Barcelona* i ha col·laborat a *Presència*, *l'Empordà Federal*, i *Hora Nova*. Segons llegendes urbanes ha disseminat una pluralitat d'heterònims i se l'ha vinculat amb Kaplan, Bouvard i Pécuchet, *Nyic-Nyic* i els 3 π mesons.

BURGAS DARNÉS, Agustí

(Figueres, 3.XII.1892 – 8.IX.1936)

Eclesiàstic i escriptor

Fill de Josep Burgas Bosch, treballador, natural de Navata, i de Josefa Darnés Santaló, natural de Vilert. De petit va assistir a classes amb Salvador Colls. Es diu que va ser a causa d'un desengany amorós que va iniciar els estudis

eclesiàstics al Seminari de Girona. Va participar en diferent certàmens literaris del bisbat i forans. Va guanyar, per quatre anys consecutius, la "Pluma de Oro", oferta per l'arquebisbe de Sevilla el cardenal Almaraz Santos. Va ser nomenat professor del seminari-col·legi de Santa Maria del Collell (1917). Va rebre l'ordenació sacerdotal del bisbe Mas i Oliver (1919) i es llicencià en Teologia (Universitat Pontifícia de Tarragona, 1919).

Al Collell va assumir la direcció de les classes graduades de primer ensenyament (1922) i es va fer càrrec de la direcció del *Butlletí* de Santa Maria del Collell. Fou nomenat capellà del Col·legi de la Immaculada, popularment Els Fossos, (Figueres, 1924), i professor interí de l'institut, plaça que tindria en propietat el 1930. Pel millor seguiment de les classes va escriure el *Programa de religión y moral: instituto nacional de segunda enseñanza de Figueras* (Figueras: 1927).

Juntament amb mossèn Arolas era l'ànima del Patronat de la Catequística, va ser el director

de la seccio dramàtica. Fundador de la revista *Vida Parroquial* i cofundador, amb mossèn Rossend Fortunet[†] de *Los Santuarios Católicos*. Fou col·laborador d'altres publicacions com el setmanari *El Norte* (Girona), *La Veu de l'Empordà* (Figueres), i de l'entitat *Fomento de Peregrinaciones*. Signava amb el pseudònim *Maxlim*.

El doctor Burgas era un home polifacètic, gran orador, historiador, dramaturg i poeta. Entre les obres de teatre va escriure *La fi del pare gegantàs: escenificació de la rondalla popular empordanesa del mateix nom, en quatre jornades* (Barcelona: 1928), *El prodigi de Lourdes: visió poemàtica en un acte i en prosa* (Figueres: 1929?), *El Miracle del Collell, la Passió de Figueres I.N.R.I, misteri de la Passió en 4 jornades* (Figueres: 1935), la qual constava de set visions plàstiques, i *El Ferrer de Figueres* (poema en vers i prosa).

Va escriure la lletra dels *Goigs a llaor de sant Martí bisbe i confessor. Patró de la comtal vila de Peralada*, amb música de mossèn Josep M. Albert[†]. Va publicar l'opuscle historicoreligiós *El Sant Crist de Peralada: breu ressenya historica* (Figueres: 1926).

Empresonat a primers d'agost de 1936 al castell, va ser assassinat el 8 de setembre juntament amb mossèn Arolas[†] i mossèn Clota[†].

BURGAS GASCONS, Vicenç

(Sant Feliu de Guíxols, Baix Empordà, 19.VII.1930 – Girona, 20.XI.1992) Periodista

Fill d'Àngel Burgas, cuiner, de Figueres, i de Rosa Gascons de Sant Feliu de Guíxols. El pare va conèixer la futura muller treballant en un hotel de Sant Feliu, i visqueren a la vila marinera fins després de la guerra civil.

Vicenç Burgas va estudiar a Figueres, a l'institut Vell, i en acabar començà a treballar a Correus i Telègrafs, primer a Girona i, després, a Figueres, com a telegrafista.

Com a periodista, col·laborà a *L'Indépendant*, de Perpinyà; *La Vanguardia* i *El Correo Catalán*, de Barcelona; a *Los Sitios*, de Girona i a Radio Nacional de España (corresponsal de Girona). S'encarregava de les crítiques taurines i tenia molt bona coneixença amb els professionals del toreig. En premsa figuerenca, escriu a *El Ampurdán* la columna "Mañana será otro jueves" (signa By Sens), a finals dels anys 70 és confundador d'*Hora Nova*, on també publica una sèrie d'articles titulats "Amb la llengua de Cervantes". Escrigué en castellà fins ben entrats els 80, moment en què es va passar definitivament al català i va continuar col·laborant a l'*Hora Nova* i l'*Empordà*.

Va estar molt relacionat amb el teatre a Figueres a les dècades dels 50 i 60, va formar part de l'agrupació teatral anomenada Arlequín. Va estar en contacte amb Toni Montal[†], Pitu Montalat[†], Eduard Minobis[†], Berto Carreras, M. Àngels Aupí[†] etc... representaren obres cabdals del teatre contemporani.

Conreà també la poesia amb regularitat. Les seves últimes poesies, "Poemas a Sara" els dedicava a la seva filla Sara. Lector voraç de Josep Pla, mantingué una estreta relació amb els escriptors i poetes de la comarca (Anglada[†], Guasch[†], Vayreda[†], Pijoan[†], Minobis[†]) i també amb els artistes (Sibecas[†], Minstral[†], Reig[†] o Molons[†]).

BURGAS QUER, Frederic

(Terrades, 1841-?) Mestre

Mestre d'instrucció primària. És autor de l'obra *Canal del Alto Ampurdán. Ventajas que ha de reportar á Figueras y su comarca* (Figueras: 1888), premiada en el Certamen Científico-literario de Figueras, amb el tercer premi ofert pel Casino Figuerense. Com a administrador de la societat Canal del Alto Ampurdán, coneixia bé el projecte i era partidari de la seva realització, considerava que el seu abandó era perquè es desconeixien els avantatges de l'execució. Es conserva un exemplar a la Biblioteca del Palau de Peralada.

Va compaginar les tasques professionals amb la política municipal. Republicà federal, va ser regidor de l'Ajuntament de Figueres de 1879 a 1881 i l'any 1882.

BURGAS TRÈMOLS, Àngel*(Figueres, 8.VII.1965) Escriptor i professor*

Fill del periodista Vicenç Burgas i de Carme Trèmols, professora de ballet. És llicenciat en Belles Arts (UB, 1988). En acabar els estudis universitaris va passar dos anys a Berlín com alumne convidat a la Hochschule der

Künste de Berlín (1988-1990). Escriptor de professió, compagina la literatura amb l'ensenyament de dibuix en un institut de Barcelona.

Des del punt de vista literari, una de les seves influències és la literatura espanyola, concretament l'humor de Rafael Azcona, Cela i Berlanga. Lector des de sempre, admira l'obra de Bolaño, Marías, McEwan i els clàssics del XIX.

Com a escriptor ha escrit un recull de contes *Show* (Barcelona: 1999) finalista del Víctor Català; un llibre de relats per a nens *Petites històries del globus* (Barcelona: 2001); un llibre de relats curts relacionats amb la mort, *Adéu* (Barcelona: 2002), guanyador del Mercè Rodoreda 2001 i Crítica Serra d'Or 2003; la novel·la juvenil, inspirada en el seu contacte com a professor amb els adolescents, *L'anticlub* (Barcelona: 2002, amb diverses edicions). El 2003 publica *Petites històries subterrànies i amb M.A.X.* (Barcelona: 2004) va guanyar el premi Joaquim Ruyra 2003. La primera novel·la publicada per a adults és *La fi d'Europa* (Barcelona: 2006), ambientada a Berlín, on hi barreja les seves experiències a la ciutat amb revolucionaris, poetes i marginats.

Amb *El club de la cistella* (2007) ha guanyat el premi Folch i Torres de novel·la juvenil. En part pot ser considerada una continuació de *L'anticlub*, també protagonitzada per un grup d'adolescents amb característiques peculiars. Un altre títol dins aquest gènere el constitueix *Operació Kyoto* (2007). Ha adaptat clàssics de Verne, Stevenson i ha publicat el seu primer àlbum, *Alícia i el país de meravelles* (2007), una revisió de la novel·la de Carroll amb il·lustracions d'Ignasi Blanch.

Les darreres aportacions són: *Una cançó per a Susanna* (Barcelona: 2008), *Segundo trimestre* (Barcelona: 2008) i *L'habitació d'en Beckwitt* (Barcelona: 2009).

La companyia figuerenca Teatre d'Eclipsi va adaptar un dels contes de l'obra *Adéu a Fan Club*, estrenada a Figueres el 2001. *Una peça teatral de Jenny Hollan* li ha valgut el Premi Ramon Vinyes de Teatre (2004).

BUSCARONS ANTON, Agustí*(Roses, 20.IX.1912 - 29.VII.1997) Pescador*

Fill de Tomàs Buscarons Guitart, natural de Roses, i de Josefa Anton Roig, natural de Barcelona. Des de jove es va dedicar a la pesca. Va ser patró major de la Confraria de Pescadors de Roses (1952-1979), va organitzar la cooperativa. Conegut popularment amb diminutiu d'*Agustinet*.

Es va implicar en el consistori municipal, essent regidor (1961-1973), va aconseguir l'edificació de cent habitatges per als pescadors, la construcció del port i unes esplanades per a l'assecamment, avariament i manipulació de les xarxes.

En el món de l'esport era conegut amb l'apel·latiu de *Bolínder*, pel motor nòrdic de la seva barca d'esbarjo. Va ser un dels membres fundadors del Club Esportiu de Roses.

Va ser mereixedor de la Creu del Mèrit Naval, de la Medalla de l'Esport de la Generalitat i del Dracma d'Or de la Vila de Roses (1995).

BUSCARONS PASTELLS, Lluís*(Castelló d'Empúries, 28.II.1913 - Girona, 30.VIII.1999)**Música, compositor, director i professor*

Fill de Ramon Buscarons Farré, saba-ter, de Roses, i d'Anna Pastells Pujol, de Castelló d'Empúries. Iniciat en el conreu de la música per l'avi matern, el flabiolaire Baldomer Pastells (l'avi Rau), i nebot de l'instrumentista

Pere. Als dotze anys ja formava part de les

primeres cobles infantils Els Petits Rossinyolets. Va seguir amb la Moderna Rovira i amb l'Antiga Pep (Figueres), fins a la guerra civil.

El 1943, va fundar, a Castelló, la cobla Bohèmia, que més endavant es va anomenar Pau Rossinyol, quedant escindida l'any 1951. Ha estat component, entre altres, de les cobles: Cobla Orquestra Girona (1951-1952), Cobla Orquestra Catalunya (1954), Els Montgrins (1956-1975), moment en el què va decidir fundar la Ciutat de Girona (1975), només per tocar sardanes, de la qual en fou director fins a la jubilació (1987). Després de la jubilació va exercir de professor a l'Escola de Música de Castelló.

Autor de més de cent cinquanta sardanes, entre les més conegudes cal esmentar: *Esplais* (1939), *Recordant* (1943) probablement la més popular, *Rosa blanca*, *La festa de Sant Anton*, *Fadrines barcelonines*, *Flaires de l'Empordà*, *Maria i Montserrat*, *L'avi Rau* (1949, flabiol), *La Josefina i la Judith*, *A Girona*, *La plaça dels homes*, *Encarna gentil* (1952), *Gentil Josefina*, *Ocellets enjogassats* (1960), *Recordant a sant Joan*, *La plaça del bacallà*, *Agrupació 1972*, dedicada a l'Agrupació Floklòrica de Barcelona amb motiu del seu cinquantenari; *La sardana d'en Jacòbi* dedicada a Jaume Vilà, el qual havia estat president de l'Ateneu Samboià; *Premià*, *joia del Maresme*, *Quan la Rosa hi és* (1977), *Marboleny* (1979), *Et recordem Anna Maria* (1980), *Muga avall*, *El rossinyol enamorat*, *Alosa gentil*, *Enyorant el bon amic*, *Airosa Dolors*, sardana dedicada a Dolors Vidal; *Ripoll, bressol de Catalunya*, *Enyorança i goig*. *L'encís de sa boquera*, dedicada a Tossa de Mar. També va compondre suites per a cobla titulades *Llegenda del bruel* (1975) i *Enyorada Alosa* (1984), el poema per a cobla *Llegenda del Bruel de Pals* (1975). En altres gèneres ha compost *Pistrín: vals jota*. Ha escrit la lletra i música de *Beat para todos* (= *Beat tpo.*). Va col·laborar en la monografia sobre *El Mestre Blanch i el seu temps* (Castelló: 1988).

La sardana *A la Núria dels ulls verds* va obtenir el Premi Sardana de l'any (1977). Amb motiu de la seva jubilació, els Aplecs de Catalunya (1987), li varen retre homenatge. L'Ajuntament de Castelló d'Empúries li va retre un homenatge el maig de 1999, i l'Obra del Ballet Popular li va atorgar el Premi a la singularitat interpretativa per

haver estat un dels més grans intèrprets de flabiol de la història de la sardana (Barcelona, 1999).

BUSCARONS PASTELLS, Pere

(Castelló d'Empúries, 10.IX.1920 – 29, IV.2004)
Músic

Fill de Ramon Buscarons Farré, sabater, de Roses, i d'Anna Pastells Pujol, de Castelló d'Empúries. Germà de l'anterior, Lluís Buscarons†. Va formar part de l'Orquestra de Cambra de Santa Cruz de Tenerife i de les cobles-

orquestrs Antiga Pep, Pau Rossinyol i Girona. Va compondre la sardana *Martina*.

BUSCATÓ SOMOZA, Lluís

(Roses, 3.III.1971) *Historiador i arqueòleg*

Llicenciat en Geografia i Història per la Universitat Central de Barcelona (1994), llicenciat en grau per la UdG, 1999 (cursos de doctorat i tesina). Va presentar la tesina amb el títol "La colònia grega de Rhode: una aproximació al seu origen, evolució i desaparició" (1999). Esta treballant en la tesi doctoral "De l'antiquarisme a l'arqueologia. La protecció i conservació del patrimoni històric i arqueològic a la província de Girona".

Les seves col·laboracions es centren en historiografia, història militar i conservació del patrimoni militar de les comarques gironines. Les seves aportacions han estat publicades en revistes especialitzades com *Boletín de la Real Academia de la Historia* (Madrid), *Espacio, Tiempo y Forma* (Madrid), als *Annals* de l'Institut d'Estudis Gironins i als *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos, *La Punxa* (Girona), als *Quaderns de la Selva* o a la *Revista de Girona*.

Per motius laborals, des de l'any 2002, resideix a Girona on desenvolupa tasques administratives en el Servei de Restauració de Monuments de la Diputació de Girona.

Ha publicat: *La colònia grega de Rhode: una aproximació al seu origen, evolució i desaparició* (Figueres: 1999).

Entre els seus articles cal esmentar: "La troballa del mosaic del Sacrifici d'Ifigènia a Empúries i la seva posterior adquisició per la Comissió de Monuments de Girona: uns fets poc coneguts" (*Empúries*, 2002), "La Real Academia de la Historia y los yacimientos de Rhode y de Emporion" (2001), en col·laboració amb Lluís Pons Pujol, "Propietat privada versus patrimoni històric i arqueològic. L'exemple de Sant Pere de Rodes" (*Annals IEE*, 2005).

BUXEDA VERGÉS, Pere

(Figueres, 30.I.1924) *Industrial i col·leccionista*

Fill de Joan Buxeda Rita, forjador, especialitzat en la construcció de carros i tartanes, natural de Figueres, i d'Anna Vergés Cabanes, provinent de família d'hortolans, de Vila-bertran.

Fins a esclatar la guerra civil va anar al Colegio Hispano Francés, conegut popularment com *els Fossos*. Després va ajudar el seu pare en l'ofici, al temps que cursava graduat escolar amb el mestre Pey[↑] i, posteriorment, tenidoria de llibres amb la sucursal de l'acadèmia Cots.

Va seguir en l'ofici fins a l'arribada de les motos (c. 1950). Llavors sota el nom comercial de Taller de Manufactures Bular va començar a produir objectes per als motoristes: cascs, impermeables o bosses que es comercialitzaven per tot Espanya. Amb els anys, va passar a la

confecció de roba de vestir, amb diferents materials acabats de sortir al mercat com l'skai. Va arribar a donar feina a quaranta persones. La cap del taller femení era la seva muller, Elvira Vilar. En els darrers anys va produir i comercialitzar productes encarats als turistes. Va plegar del negoci l'any 1989.

Col·leccionista nat, ha recopilat cromos, segells i, sobretot, postals antigues de Figueres i de l'Empordà que han servit per il·lustrar escrits d'investigació local.

Ha estat vinculat a diverses associacions com la Societat Coral Erato, el Casino Menestral, l'Agrupació Filatèlica, l'Institut d'Estudis Empordanesos, els Amics del Museu Dalí, el Grup Cultural Comtat d'Empúries i ha estat membre fundador de l'Associació Amics del Castell, de la qual des de 2005 n'és el vicepresident.

Ha publicat diversos reculls de fotografies *El Castell de Sant Ferran* (Figueres: 1992), *L'ahir de Figueres* (Figueres: 1992), *Carrers i places de Figueres* (Figueres: 1995).

BUXÓ, Josep

(Cadaqués, s. XVII-XVIII) *Ferrer de tall*

Se sap que va ser el pare d'un bandoler anomenat *Panxa Ampla* que tenia aterrat tot l'Alt Empordà. El fill, abans de dedicar-se al pillatge, havia seguit l'ofici del pare.

BUXÓ, Paulina

(Figueres, s. XIX) *Religiosa*

Va escriure *Elevaciones del Alma a Dios*, *Elevaciones del Alma a la Virgen*, publicades a Tours (França) i *Nouvel Office de l'Immaculée Conception consacré a Nôtre Dame de Lourdes* (Toulouse: 1885).

C

CAAMAÑO PARDO, Joaquín

(?, s. XVIII – XIX) Militar

Tinent coronel d'artilleria a Badajoz durant la Guerra de la Independència. Va escriure "Papel formado de los acontecimientos en la defensa de Badajoz por el comandante de artillería de esta plaza en el sitio que le pusieron los franceses en 1811", exemplar manuscrit. Essent brigadier (1812-1813), va ser un dels sis governadors d'Alacant durant la Guerra de la Independència.

Governador militar de Figueres (1818-1822 i 1830-1835). Va promoure el cobriment de la riera Galligans. Des de l'any 1844 té un carrer dedicat a la ciutat de Figueres.

CABALGA MEDINA, Prudencio

(Ayamonte, Huelva, 19.X.1922 – Girona, 5.IV.2007) Autor teatral

Es va casar amb Clara Iglesias Mitjavila, i el matrimoni tenia un fill, Prudencio. A la vila natal va vincular-se al món del teatre, tant en representacions com, més endavant, col·laborant en publicacions locals. Després de la guerra civil resideix a Figueres, on treballa en una entitat bancària en la qual va fomentar l'activitat de lleure per als treballadors, i es va fer càrrec del club Bancobao. Va promoure un grup teatral, i en va ser director.

Va col·laborar al setmanari *Ampurdán*, amb el pseudònim *Prude Comedi*. En els darrers anys va

impulsar el grup teatral del Casal d'Avis de Figueres i participava també en la publicació *Seny i Rauxa*, del mateix Casal.

És autor de les peces teatrals, inèdites: *El pecado de los hombres*, drama representat l'any 1966. *Rufino se refina*, comèdia estrenada l'any 1973. *Els pacients impacientats* (1988), i *Ànima adolorida*. Va escriure també: *La Plaza del madroño* (1987).

CABALL SUBIRANA, Joan

(Santa Llogaia d'Àiguema, 3.XI.1964)

Pagès i sindicalista

Fill de Jaume Caball Carreras, pagès, de Capmany, i de Concepció Subirana Barceló, de Cruïlles, és el gran de dos germans. Des de l'edat de tres anys viu a Vilamalla.

Dedicat a la pagesia, als divuit anys s'afilià a Unió de

Pagesos i al cap de tres anys va ser delegat de l'Alt Empordà. L'any 2000 va ser elegit coordinador general. Des de l'any 1994, en què varen tenir lloc les primeres eleccions democràtiques, i per quatre legislatures consecutives, és president

de la Cambra Agrària Territorial de Girona. Ha estat conseller del Comitè Econòmic i Social de la Unió Europea (2002-2006).

Es va presentar a les eleccions municipals com a Independent formant part del Grup dels Socialistes (PSC-PM), i ha estat alcalde de Vilamalla (1997-99) i regidor en diverses ocasions.

CABANYÓ DOMÈNECH, Josep

(Llers, 15.VIII.1924 - 16.X.2007)

Taxidermista

Fill de Narcís Cabanyó Plujà, natural de Vilafant, pagès, i Consuelo Domènech Moradell, natural d'Orfes.

A Llers, era sol·licitat per a realitzar feines diverses. Però, a la dècada dels quaranta va esdevenir l'únic taxider-

mista de la província de Girona.

Va realitzar un curs per poder obtenir el títol a l'Institut Jungla de Madrid. Era molt sol·licitat per tractar peces de caça, o altres animals comuns.

Es va encarregar de tractar els cignes que es troben a la casa de Salvador Dalí de Portlligat i, fins i tot, un dels toros de la cursa surrealista de l'any 1961.

La seva col·lecció, que consta d'unes tres-centes peces, ha estat cedida a l'ajuntament de Llers i aquest té la intenció d'habilitar una sala a l'antic castell, adequant l'entorn i reproduint l'hàbitat de les espècies dissecades.

CABESTANY, Mestre de

(Cabestany, Rosselló, França, s. XII) *Escultor*

Escultor medieval, nomenat així per Josep Gudiol l'any 1944, pel treball escultòric del timpà de l'església de Cabestany.

Es caracteritza per l'execució de personatges amb uns trets fàcils de reconèixer com el treball

del trepanat, els ulls grans i expressius, els fronts estrets o la desproporció de les figures.

A partir de les similituds estilístiques, se li han atribuït obres distribuïdes en un radi geogràfic que s'estén per diferents punts del Rosselló, l'Aude, per les terres gironines, Navarra i la Toscana (Itàlia). A la comarca de l'Alt Empordà va realitzar la portada desapareguda del monestir de Sant Pere de Rodes.

CABEZAS LLOBET, Jordi

(Cantallops, 4.VI.1947) *Polític*

Fill d'Amadeo Cabezas Daviu, natural de Cantallops, pagès, i d'Encarnació Llobet Dutres, natural de Queralbs. Casat amb Núria Monjonell Pineda, de la Jonquera, el matrimoni té dues filles, Clara i Núria.

Va compaginar la seva activitat professional d'Agent de Duanes (fins a 1993), amb la participació en nombroses iniciatives ciutadanes. Va ser fundador de l'Associació Cultural i Esportiva Jonquerenca (ACEJ, 1970), de la qual en va ser president de 1970 a 1987. Va ser president de l'Associació de Socors Mutus La Unió Jonquerenca (1987-1991).

Es va implicar a la política formant part de les sigles de CiU, assolint regidoria per diverses legislatures (1974-1975, 1991-1999), posteriorment esdevé alcalde (1999-2003, 2003-2007 i 2007), càrrec que ha compaginat amb el de president del Consell Comarcal de l'Alt Empordà (1999-2007), i que portava implícits altres càrrecs com el de sotspresident de la Fundació Salut Empordà (Hospital de Figueres), el de Patró de les Fundacions del Museu de l'Empordà de Figueres, el del Museu del Joguet de Catalunya, el del Museu de l'Aquarel·la de Llançà i de la Jonquera en Acció, o el de sotspresident de l'Orquestra de Cambra de l'Empordà, entre altres.

Forma part també del Paratge natural d'Interès Nacional de l'Albera.

Durant el període d'alcalde de la Jonquera, el municipi ha experimentat molts canvis, ha tingut lloc la portada d'aigües de Peralada a la Jonquera i altres pobles de l'Albera i la posterior portada d'aigües al Portús; s'ha urbanitzat el carrer Major, amb motiu de l'obertura de fronteres (1993) i la desaparició de les oficines duaneres es va posar en funcionament el Pla de Desenvolupament Econòmic de la Jonquera, el qual ha encaminat a una reconversió del municipi cap al creixement comercial i de serveis; creació del Centre Cultural de l'Albera a Can Laporta, del Punt d'Informació de l'Albera, de l'Escola de Música, de les Aules de formació, de l'Hotel d'Entitats. Creació del Museu de l'Exili i d'una nova piscina.

CABIRA, Domènec

(Figueres, finals del s. XIII) Alcalde

Primer batlle documentat de Figueres.

CABRISAS GIRONÈS, Sebastià

(Cadaqués, 10.XII.1925 – 23.XI.2004)

Músic i pastisser

Fill de Rafel Cabrisas[↑] Palau, i de Catalina Gironés Macau, ambdós de Cadaqués. Va ser el tercer de quatre germans.

Es va casar amb Fabiana Gonzalo Mejina, d'Adobes (Guadalajara), i el matrimoni va tenir tres

fills: Rafel, Jordi i Mercè.

Va ser intèrpret de violí, flabiol i contrabaix i era conegut popularment amb el nom de *Tià*, i va participar en moltes iniciatives de caire musical de la vila. Va impartir classes de solfeig i cant coral, i va dirigir la coral Lo pensament, conjuntament amb Ramon Planells, el grup Cap de Creus, i l'Orquestra Cadaquesenca fins a la dissolució (1964).

Com a compositor es coneixen les sardanes: *Sa nena alegre*, va ser la primera composició, *Record de Santa Eugènia*, *Sa Cueta* (platja de Cadaqués), *Margarindoia*, *Anita*, *Petits dansaires cadaquesencs* en record de Sebastià Corominas, i, entre altres, *Ariadna* dedicada a la seva néta (1997).

CABRISAS PALAU, Rafael

(Cadaqués, 5.X.1887 – 29.IV.1950) Músic

Fill de Sebastià Cabrisas Deulovol, pastisser, i d'Anna Palau Riberas, ambdós de Cadaqués. Es va casar amb Catalina Gironés Macau (19.III.1889 – 19.X.1956), de Cadaqués, i el matrimoni va tenir quatre fills: Francesca, Anita traspassada essent infant, Sebastià[↑] i Anita.

Va rebre les primeres lliçons del seu sogre, Marcelino Gironès Fullà, Lino, músic. Va ser intèrpret de piano, clarinet, contrabaix i es va dedicar a compondre. A Cadaqués, varen ser molts els alumnes als quals va impartir classes

de música de manera desinteressada.

Algunes de les seves sardanes són: *Cap de Creus*, *Illa de Messina*, *La meva Agneta*, *Posta de sol*, *L'hort d'en Sanes*, *El peu-pulidó*, *Margarindoia*, *L'últim amor*, *Plou i fa sol*, *Tot menjant blat de moro*, *Cala torta*.

CAIRÓ SANCHS, Llorenç

(Figueres, 17.V.1896 – Barcelona, 22.IX.1981)

Escultor

Fill de Josep Cairó Torre, d'ofici hortolà, i de Trinitat Sanchs Puig, ambdós de Figueres, domiciliats al carrer del Cuartel.

Va viure la seva infantesa a Figueres on va anar a classe de dibuix amb el professor Joan Núñez[↑] i d'escultura amb el marbrista Joan Guiu[↑]. El 1913 va ingressar a Llotja de Barcelona on va ser alumne d'Antoni Alsina, més endavant va

entrar al taller del marbrista italià Robert Bechini establert a Barcelona, el millor aprenentatge que podia tenir.

Es va casar amb Dolors Cebreiro Cervera, professora de piano, i varen tenir tres fills. I va decidir, malgrat la pobresa de mitjans, dedicar-se a la professió d'escultor, en la qual va assolir una gran perfecció. Va destacar en el nu

femení, una constant en la seva obra.

Per encàrrec dels figuerencs, va fer el bust del fundador de la clínica Santa Creu, el doctor Ernest Vila[↑] Moreno (1959). Altres obres seves ho són la imatge de l'Assumpció de la parròquia de la Bisbal, la de *Sant Antoni Abat* de Castelló d'Empúries i el relleu de la Caixa de Girona, a Roses. A Figueres es pot admirar un *Nu femení* al Museu de l'Empordà, una *Matrona* a la Caixa de la plaça de la Palmera i dos importants monuments de la ciutat: el *Monument a Pep Ventura* (1972), a la plaça Josep Tarradellas, que inclou un plafó de pedra que representa la sardana i el bust del músic a la part baixa, i el *Monument a la Tramuntana* (1975), a la pujada del Castell. Els cementiris de Sabadell i Figueres (el Panteó Garreta) també disposen d'algunes escultures seves i el Museu d'Art de Barcelona.

Va ser guardonat amb el Premi Sant Jordi d'Escultura (1950), i amb la Medalla d'Or de l'Exposició de Primavera (1955).

Al Museu de l'Empordà va tenir lloc una exposició en homenatge a la seva trajectòria.

CAIRÓ SOMS, Lluís

(Figueres, 1.XI.1914 – Roses, 2.III.1995)
Dissenyador

Fill de Francisco Cairó Batlle, músic i sabater, i d'Enriqueta Soms Comalat, ambdós de Figueres. Es va casar amb Mercedes Jordan Abadia, de Barcelona, i el matrimoni va tenir dues filles: Rosa Maria i Sílvia.

De petit va demostrar qualitats pel dibuix i la música. Va ser deixeble de Núñez[↑] a l'Escola d'Arts i Oficis i va formar part de l'Escolania de mossèn Albert[↑], en la qual el seu pare hi tocava el violí. Va formar part de diverses

orquestrs: la Savoy, la Mendoza o la Bolero en les quals tocava el violí, la bateria o el violoncel.

Va realitzar exposicions de retrats i va conrear el cartellisme, el qual es caracteritzava pel fort tremp dels seus traços, la concisió i claredat del que anunciava.

Són de la seva autoria els cartells de les formacions musicals de les quals va formar part, alguns de les Fires de Santa Creu, del Certamen Agrícola i de l'Aplec de la Sardana. Havia intervingut també en cartells de la Generalitat republicana, fet que li va suposar un període d'empressonament a la postguerra.

Després de casar-se va intensificar la faceta de dissenyador, essent un dels pioners de la província de Girona. Va intervenir en la decoració d'estands de fires, en el disseny d'entendats per Entoldados Torras, de la Bisbal, en la renovació de nombroses botigues de Figueres, Girona, Palafrugell o la Bisbal, i en la decoració de cases particulars. L'obra de Cairó es caracteritzava per línies sòbries i elegants, amb detalls constructius i decoratius de materials de qualitat com la fusta i el marbre, en els quals es palesava el domini del dibuix. Les reformes dels establiments decorats per Cairó varen suposar una millora estètica per al comerç de les ciutats, i el seu estudi va ser una escola de formació de nous professionals dedicats al disseny.

Alguns dels seus dissenys encara romanen com la Joieria Llobet i la Sabateria Palmira a Figueres; la Pastisseria Sans a la Bisbal, o els Magatzems Pujades a Girona, altres han desaparegut com les Galeries Fortunet, a la plaça de l'Ajuntament; Vins Peralada, a la plaça de la Palmera; Joieria Carbonell, a la Rambla; o Casa Subirós al carrer de Girona, totes a Figueres.

Va ser un dels membres fundadors, juntament amb altres companys d'ofici com Montalí, Huguet, Baró i Baulida, del Col·legi de Decoradors de Girona. Aquesta institució ha establert els Premis Lluís Cairó (des de 1999), els quals es concedeixen, amb caràcter bianual, a la persona o entitat que ha destacat per la seva trajectòria.

Va guanyar diversos premis de l'Ajuntament de Figueres, pels cartells de les Fires i Festes de la Santa Creu. Poc després del seu traspàs una exposició al Museu de l'Empordà (1998), i al Col·legi Oficial de Decoradors i Dissenyadors d'Interiors de Girona (1998), va recordar la seva trajectòria.

CALABUIG NISSAGA

(s. XI - XIII) *Senyors del castell de Calabuig*

D'aquesta nissaga destacaren Bernat i Pere de Calabuig, molt propers al comte Bernat I de Besalú, conegut amb el sobrenom de *Tallaferro*.

CALLÍS BATLLE, Joaquim

(Castelló d'Empúries, 8.IX.1905 - Palau-saverdera, 2.II.2000) *Mestre i aquarel·lista*

Fill de Salvi Callís i Riera, músic, i de Siseta Batlle Mingall, ambdós de Castelló d'Empúries. Va contraure matrimoni amb Angeleta Majó Casademunt, de Castelló d'Empúries, i varen tenir un fill, Claudi.

Conegut amb el sobrenom de *Minguet*, a Castelló va ser alumne dels germans gabrielistes on va aprendre dibuix i pintura. Va estudiar la carrera de magisteri a Girona (1924). Va exercir de mestre a Urtx (Alt Pallars), Beren (Noves de Segre), Rabós d'Empordà, Pont de Molins, Fonteta i a l'escola unitària amb règim graduat de Castelló d'Empúries (1945), lloc on va ensenyar per un període de trenta-dos anys. Va conrear la pintura que va perfeccionar de manera autodidacta, i va sentir predilecció per l'aquarel·la, per la qual es va decantar per la seva

immediatesa i per no admetre rectificacions. Va realitzar diverses exposicions a la vila comtal i a Figueres. La iconografia tractada eren les vistes, els racons i els diferents indrets de Castelló i rodalies.

Va rebre una Medalla de Plata a Figueres. L'Associació Cultural i d'esbarjo de Castelló va retre un *Homenatge al mestre Joaquim Callís* (10.VIII.2005).

CALLÍS JUÑER/JUNYER, Bartomeu

(Castelló d'Empúries, 1842 - 31.I.1907) *Músic i luthier*

Fill de Salvi Callís Pujadas, músic, i de Llúcia Juñer Vidal. Es va casar amb Maria Riera Faus i el matrimoni va tenir, com a mínim, tres fills: Salvi, Maria i Llúcia.

Tocava nombrosos instruments i es va dedicar al seu ensenyament, sobresortint en el de tenora. Cap al 1850 va ser el fundador de la primera cobla de Castelló d'Empúries, anomenada Cobla Empordanesa.

Reparava instruments musicals i va fundar un taller de llengüetes de canyes per a instruments de sardana com el tible, la tenora, el flabiol de pastor o la gralla, la dolçaina i la gaita i, després, el va ampliar amb canyes per a instruments de banda i orquestra, com el clarinet o el saxofon. Va treballar amb el seu fill a la fàbrica de llengüetes "Callís e hijo, fabricantes de cañas para instrumentos de música".

A més de músic va ser fotògraf i regidor de l'Ajuntament de Castelló d'Empúries. Des de 1874 va actuar com a fotògraf en un local de l'ex-hospital, l'any 1881 encara hi treballava.

A l'Exposició Universal de Barcelona (1888) els seus treballs varen ser premiats amb un diploma i una medalla d'argent. Aquests premis els varen donar renom i varen ajudar a incrementar-ne la venda.

CALLÍS RIERA, Salvi*(Castelló d'Empúries, 1865 – 4.XI.1928)**Músic i luthier*

Fill de Bartomeu Callís[↑], músic, i de Maria Riera Faus, ambdós de Castelló d'Empúries. Es va casar amb Siseta Batlle Mingall, i el matrimoni va tenir dos fills, Bartomeu i Joaquim.

Va ser el director de la cobla Els Rossinyols de Castelló d'Empúries. Va impartir classes de violí i fiscorn. Va treballar amb el seu pare a la fàbrica de llengüetes "Callís e hijo, fabricantes de cañas para instrumentos de música".

A l'Exposició Universal de Barcelona (1888) els seus treballs varen ser premiats amb un diploma i una medalla d'argent. Aquests premis els varen donar renom i varen ajudar a incrementar-ne la venda.

Quan va morir el fundador (1907), va formar societat amb els germans Riera[↑] i l'empresa s'anomenà "Callís i Riera".

CALLÍS YMBERT, Quirze*(Figueres, 13/14.I.1877 – 22.VI.1961)**Polític i banquer*

Fill de Narcís Callís Pou, d'ofici cafeter, natural de Figueres, i de Ramona Ymbert Pla, de Figueres, domiciliats a la plaça de la Constitució.

Treballava a la Banca Perxas, i posteriorment al Banc de Bilbao, on va ocupar la direcció. Des del punt de vista polític era una persona de dretes, va ser cap de l'oposició municipal per la Lliga, i alcalde de Figueres (26.X.1934 – 2.V.1935, amb un lapse d'interrupció, i 1935-1936).

CALLOL BATALLA, Miquel*(L'Escala, 18.II.1907 – Barcelona, 13.VI.1976)**Enginyer i professor*

Fill de Miquel Callol Ximínis, propietari d'un negoci de salaó de peix, i de Caterina Batalla Sagró, ambdós de l'Escala. Va ser el petit de tres germans. Es va casar amb Josefina Vaqué Rodes, de Barcelona, i el matrimoni va tenir una filla, Maria del Carme.

Va estudiar magisteri a Girona (1928) i va exercir a diferents llocs de Barcelona: a les escoles del Patronat Escolar i als jesuïtes de Sarrià. En esclatar la guerra va haver d'incorporar-se i en finalitzar es va exiliar a França. Va estar al camp

de concentració d'Argelers i al de Sant Sebastià. Després de la contesa va seguir amb l'exercici del magisteri, el qual va compaginar amb l'estudi. Va esdevenir llicenciat en Ciències Exactes i Químiques i, després, Enginyer (1950).

Va treballar a l'empresa coneguda popularment amb el nom de *Pegaso*, Empresa Nacional de Autocamiones Sociedad Anónima (ENASA), i va ser catedràtic de l'Escola d'Enginyers.

CALLOL SOLÉS, Carme*(L'Escala, 10.V.1953) Actriu*

Filla de Josep Callol Bordas, pescador, i de Neus Solés Poch, modista, ambdós de l'Escala. Va iniciar-se en el teatre de manera circumstantial, a l'edat de dotze anys, en el grup local de l'Escala. Va compaginar-ho amb la

cançó, coincidint amb Josep Tero[↑], Benet Juli i Maria del Carme Moriscot. Va establir amistat amb Lluís Llach, el qual li donà suport quan es va instal·lar a Barcelona.

Va estudiar a Barcelona (1968-1972). L'assistència al Festival de Teatre d'Avignon li fa descobrir que la seva veritable afició és el teatre. Va a París, on estudia Ciències Teatrals a la Universitat de Vincennes i aviat és contractada per una companyia teatral amb la qual fa una gira per tot França. Llicenciada en Art Dramàtic per l'Institut del Teatre de Barcelona, especialista en tècniques d'art corporal i de la veu al Patronat Municipal de Cultura de Mataró (2003). Imparteix classes en un postgrau d'especialització de la veu, de l'Institut Superior de Estudios Psicológicos.

Ha treballat per a importants companyies com Dagoll Dagom, el Teatre Lliure o el Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya. En els darrers temps, gràcies a Elsa Fàbregues, s'ha sentit atreta pel doblatge, però és en la interpretació teatral en la disciplina que s'hi sent més a gust.

Ha intervingut com a actriu teatral a *Nocturn per acordió*, *Variations sur Macbeth*, *La bella*

Helena, Mariana Pineda, Mort accidental d'un anarquista, Peer Gynt, Deixeu-me ser mariner, Cançó d'amor i de guerra, Kean, Damunt l'herba, Santa Joana dels escorxadors, Titànic 92, Els enamorats, Infimitats, Hora de capvespre vora mar, Fam de justícia, erma esperança.

A la televisió ha participat en programes diversos: *Terra d'escudella, Quitxalla, Fes-flash, Planeta imaginar, Les claus de vidre, Vostè jutja, Qui? o La Lloll.* Ha participat en altres programes dramàtics o en versions per a infants.

Ha participat en el rodatge de les pel·lícules: *Borrasca* (dir. Per Miguel Àngel Ribas), *Putxa pela* (Jordi Bayona), *La cripta* (Cayetano del real), *Pa d'àngel* (Francesc Bellmunt), *Vida privada* (Paco Beatriu), *Boom boom* (Rosa Vergés), *Souvenir* (Rosa Vergés). Ha actuat també com a doblador de cinema, vídeo i televisió.

CALVET BLANCH, Josep

(Castelló d'Empúries, 28.XII.1921 - Subirats, Alt Penedès, 1.V.1983) Música

Fill de Salvador Calvet Noguera, paleta, natural de Riumors, i de Catalina Blanch Reynalt, de Castelló d'Empúries. Es va casar amb Paquita Amaro, ballarina, d'Andújar, i varen tenir dues filles, Cecília i Maria Josefa, i un fill, David.

Nebot dels músics Josep[↑], Amat[↑] i Àngel Blanch[↑] Reynalt. Amb els seus oncles es va familiaritzar amb la música. L'oncle Àngel li va ensenyar el trombó, però principalment va ser Josep qui el va iniciar en l'harmonia, el piano, el fiscorn i el violí. Més tard, a Figueres, va millorar l'estil del violí amb el mestre Enric Sans[↑] i, de més gran, amb el reconegut violinista Sainz de la Maza i, harmonia, amb el mestre Poch. A instàncies del seu oncle Josep, va aprendre amb en Bataller[↑] a tocar el flabioli seguint un mètode molt antic, escrit a mà.

L'afició per la música l'havia de compaginar amb l'ofici de fuster, que aprenia amb l'avi matern, però el seu objectiu era arribar a ser músic. De ben

jovenet va actuar a la cobla *Els Rossinyols* (1936), i va fer bolos acompanyant el seu oncle Josep. Va coincidir amb altres músics com Agapit Torrent[↑] o Falgarona[↑].

Els pares es traslladaren a viure a Figueres i va tocar amb l'orquestra Mendoza, coincidint amb en Pallach[↑] i en Basil[↑]. Llavors, va haver d'anar a fer el servei militar i el destinaren a Vilafranca del Penedès i, després, al Quarter del Bruc (Barcelona). L'estada a la capital li va permetre donar-se a conèixer en els ambients musicals i s'hi va quedar a residir (des de 1943). Va adquirir fama, principalment com a instrumentista de trombó de vares i va actuar amb la companyia anomenada Los Vieneses (amb Artur Kaps). Se'l va considerar una primera figura d'aquest instrument, tot i que va destacar també com a intèrpret de violí i fiscorn.

Va formar part d'altres formacions musicals com l'orquestra de Semprini, amb qui va anar de gira per Espanya i el Marroc (anys 1946, 1947 i 1948), va actuar a diferents locals de Barcelona com l'Hotel Ritz, el Tívoli, amb l'orquestra d'Antonio Machín i amb els Fatxendes, de Sabadell (1952-1954, a la qual s'hi va reincorporar de nou quan va tornar de París). Va anar a París i va formar part de l'orquestra de Fred Adison, i a Barcelona va actuar a La Masia. Finalment, Lluís Ferrer el va sol·licitar com a instrumentista de trombó per a la cobla-orquestra La Maravella (1959-1983), formació en la qual hi va restar fins que tornant d'una de les actuacions amb l'orquestra, un accident de trànsit va provocar la mort del biografat i altres dos companys. Formar part de La Maravella li va suposar moltes gires i moltes gravacions, va viatjar a Alemanya, Suïssa, Itàlia, i a diferents llocs de l'antiga URSS: Sibèria, Kazakhanstan, Moscou, Ucraïna.

CALVET de BUDALLÉS, Damas

(Figueres, 11.XII.1836 - Barcelona, 2.XI.1891) Poeta, dramaturg i enginyer

Estudià filosofia a Figueres i Enginyeria Industrial a Barcelona i Madrid on aconseguí el títol (1859). Mentre estudiava fou dibuixant a l'Espanya Industrial de Barcelona, va ser catedràtic de Dibuix i Projectes a l'Escola d'Enginyers Industrials de València i, a partir de 1866, de la de Barcelona.

Quan els ducs de Montpensier varen visitar la fàbrica La España Industrial (1857), Calvet els va dirigir una *Oda* de salutació, que els va complaure tant que decidiren protegir el poeta.

Va aconseguir, per oposició, la plaça de pensionat pel Govern per a estudiar per un període de dos anys, a l'estranger, els avenços de la indústria química (1860).

La Diputació de Barcelona el va comissionar per visitar l'Exposició Universal de París (1867), per informar-se dels avenços científics, moment en què va ser corresponsal del *Diario de Barcelona*.

Va ser un dels membres fundadors del rotatiu figuerenc *El Ampurdanés*, col·laborador del *Diario de Barcelona*, redactor de la *Revista Industrial* i de *La Industria* de Barcelona, així com de *La Renaixença*, *Lo Gai Saber*, *La Corona de Aragón* i *El Conseller*.

El 1861, aprofitant el viatge d'estudis, va assistir a les festes de Tarascó i, al ser el primer poeta català que visitava la comarca, va ser nomenat *Felibrige*, i inicià les relacions entre els poetes romàntics catalans i els occitans, l'obra dels quals (Mistral, Aubanel, Roumanille) va traduir al català i als quals dedicà el poema *Als tres poetes de Provença* (?), bé que se'n distancià el 1876 per desacord amb el predomini occitanista. Tornà a Barcelona, es dedicà als estudis d'enginyeria i encoratjà Narcís Monturiol[†] en la construcció del seu vaixell submarí. Ingressà a l'Acadèmia de Bones Lletres el 1880.

Des de molt jove va escriure poesia en català, probablement aquesta i la de dramaturg són les facetes que més projecció li donaren. Col·laborà en l'antologia *Los trovadors nous* (1858) i participà en el Jocs Florals de Barcelona de 1859, on guanyà l'Englantina d'or amb la poesia *Són ells! Desembarch dels Almuçàvers en Orient* (Madrid: 1859) dedicada als almoçàvers, que obtingué un èxit clamorós.

Va escriure: *Els aires de la Pàtria* (1863). La seva obra poètica fou recollida en l'obra *Vidriums* (Barcelona: 1880), bé que més tard publicà un

extens poema històric, *Mallorca cristiana. Poema de la Conquesta de Mallorca* (Barcelona: 1886-1887), també en català, el poema es basa en la conquesta de Mallorca per part de Jaume I, i està ple de divagacions erudites i filosòfiques.

Com a dramaturg és autor de *La romeria a Requesens* (Barcelona: 1864), quadre de costums empordanesos estrenat a Figueres el mateix any amb música de Teodor Vilar. *La Campana de la Unió* (Barcelona: 1866), drama històric, *A la voreta del mar* (Barcelona: 1874; id: 1881 2a ed.; id.: 1897 3a ed.), opereta musicada per Joan Goula, la qual consta com a la primera composició d'aquest gènere escrit en català, i *Sibil·la de Fortià* (Barcelona: 1900) drama històric publicat pòstumament.

En els Jocs Florals de Barcelona (1878), va rebre l'Englantina d'or, essent nomenat Mestre en Gay Saber per haver assolit els tres premis del Reglament.

CALVET GOLOBARDES, Francesc

(Peralada, 1863 – 2.XII.1936) *Eclesiàstic i músic*

Fill d'Esteve Calvet Clos, i de Joaquina Golobardes Santaló. Alumne de l'escola dels comtes o escola de *Palaci*, va estudiar la carrera eclesiàstica al Seminari de Girona costejada pels germans Rocabertí[†].

Va impartir classes de cant als infants de Peralada i va ser organista de la parròquia, des de l'any 1904 fins a la seva defunció.

CAMPAMAR, M.

(s. XIX – XX) *Impressor*

Tenia el negoci al carrer de la Jonquera, de Figueres. Consta que treballà de 1886 a 1906. Va publicar diversos llibrets de diferents membres de la nissaga Mandri[†], amb qui devia estar emparentat, i d'altres autors locals com Jacinto de Macià[†], Joan Malleu o el rotatiu tradicionalista *Semanario de Figueras*.

CAMPOL FREIXENET, Domingo

(Cistella, 16.IX.1880 – Girona, 14.X.1949)

Eclesiàstic i professor

Va estudiar al Seminari Conciliar de Girona i en el Pontifici de Tarragona, lloc on va assolir el grau

de llicenciat en Sagrada Teologia. Va ser ordenat l'any 1905, nomenat coadjutor de Canet de Mar (1916), va passar al Seminari Conciliar on va exercir de professor. Va superar satisfactòriament l'oposició per a la canongia de la Catedral de Barcelona (1926), i, aquest mateix any, va ser promogut com a Dignitat de Mestrescola de la Catedral. Va desenvolupar molts alts càrrecs als organismes diocesans i era consiliari de la branca femenina d'Acció Catòlica.

CAMPOL FREIXENET, Gràcia
(Cistella, 1878 – Girona, 2.VI.1957) Religiosa

Va ingressar a la Congregació de germanes religioses de Sant Josep de Girona, dedicada a vetllar els malalts i el 1895 va prendre el nom d'Elena.

Tot i dedicar-se a cuidar els malalts, va ocupar càrrecs de responsabilitat en la congregació: superiora del convent d'Olot (1913-1917), i vicària general (1917-1920). Elegida Superiora General de la congregació (1920-1952), acabat el mandat continuà de vicària fins a la seva mort. El seu dinamisme va fer que s'expandís la congregació per la península Ibèrica, França i l'Amèrica llatina. Durant la guerra civil va portar una intensa activitat assistencial.

CAMPO JORDÀ, Ferran del
(Figueres, 5.XI.1954) Historiador i biòleg

Fill de Fernando del Campo Argoitia, d'ofici topògraf de la CHPO (Confederación Hidrográfica de los Pirineos Orientales), natural de Madrid, i de Dolors Jordà Pons, natural de Figueres.

Va realitzar els seus estudis elementals al Col·legi de La Salle i, de batxillerat, a l'Institut Ramon Muntaner, de Figueres. Es va desplaçar a Barcelona per a estudiar la llicenciatura en Biologia (Universitat de Barcelona, 1980), i en Geografia i Història (Universitat de Barcelona, 1986).

Durant el període 1980-1985 va ser biòleg investigador al CSIC, assolint com a resultat la

tesi de llicenciatura titulada *Contribución al conocimiento de la fauna de pulgones (Hom. Aph.) en Cataluña: Els àfids de l'Alt Empordà* (1985).

Des de 1987 es dedica a la docència com a professor de geografia i història, tasca que ha combinat amb la realització de treballs d'investigació sobre biologia i història.

Ha participat en diverses Jornades i Congressos de biologia (entomologia) i història, en els quals hi ha presentat ponències i comunicacions, sobre temes relacionats amb plagues agrícoles o història, especialment sobre Catalunya i l'Alt Empordà.

Entre les seves monografies, figuren els títols: *Els castells medievals de l'Alt Empordà* (Figueres: 1989; id.: 1991 2a ed.; id.: 1997 3a ed.), *Els castells medievals de la Garrotxa* (Figueres: 1991), *Els castells medievals del Pla de l'Estany i del Gironès* (Figueres: 1992), *El castell de Requesens* (Figueres: 1993; id.: 1998 2a ed.), *Els castells medievals del Maresme* (1998), *Set segles d'una família empordanesa. Els Jordà de Pont de Molins* (Figueres: 2000) i *Carles Jordà i Fages. Un home de la terra* (Figueres: 2006).

Un dels seus hobbies és viatjar, el llibre *Travessia per l'Àfrica Occidental. Crònica d'un viatge en solitari* (Figueres: 1994), n'és el resultat.

CAMPS, Amanda
(Figueres, 1935?) Locutora

Col·laboradora de la revista *Canigó*. Als anys 60 estava a Ràdio Barcelona, entre altres va participar en l'emissió *Radioteatro* en la qual també hi col·laboraren les locutores Encarna Sánchez, Isabel Campillo i Mercedes Pastor.

Als anys 70 va estar a Radio 4, cadena que l'any 1976 va inaugurar les edicions íntegrament en català. Va ser presentadora de Televisió de Catalunya, al circuit català de televisió. Ha col·laborat en nombroses gravacions d'obres literàries castellanes i catalanes.

CAMPS, Bartomeu*(Empordà? - Barcelona, 1565) Bandoler*

Anomenat l'empordanès. Actuà amb intensitat des del 1563 pels voltants d'Anglès, la Selva. Gràcies a l'oferiment de dues-centes lliures fet pel lloctinent, a qui el delatés, va ser ferit i capturat juntament amb el seu germà Miquel pel maig de 1565. Va ser processat i executat.

CAMPS ARMET, Albert*(Figueres, 3.II.1849 - Barcelona, 25.X.1923)
Polític i hisendat*

Fill de Joaquim Camps Garriga, hisendat nascut a Monells, i de Paula Armet Moragas, de la Jonquera. Disposava de propietats a diferents localitats de l'Alt i el Baix Empordà: Albanyà, Casavells, Corçà, Darnius, Palau-sator i Peratallada, entre altres.

D'ideologia conservadora, va ser diputat a Corts per la Bisbal (1879, 1884-86), i senador a la legislatura 1898-99.

En data de 8 de març de 1895, va presentar una proposició de Llei per la carretera de Figueres a Albanyà, lamentava la manca de comunicacions de les poblacions de la zona i proposava que la carretera passés per Llers, Terrades i Sant Llorenç de la Muga.

CAMPS ARMET, Carles*(Figueres, 13.XII.1857 -
Sant Llorenç de la Muga, 6.I.1939) Enginyer*

Fill de Joaquim Camps Garriga i de Paula Armet Moragas, de la Jonquera. Va cursar els estudis d'enginyeria a Barcelona (1876-1881), va treballar d'enginyer a la Maquinista Terrestre y Marítima de Barcelona i, posteriorment, a la Compañía de los Ferrocarriles del Norte, residint a Madrid. Fou nomenat enginyer verificador de comptadors de gas de Barcelona (1887). Va guanyar la càtedra de Mecànica i Màquines de Vapor de l'Escola d'Arts i Oficis de Barcelona (1891).

Es va casar amb Josepa Nicolau Dalmases i el matrimoni no va tenir fills, motiu pel qual varen esdevenir benefactors del poble de Sant Llorenç i col·laboraren en altres obres de beneficència. Part de les seves propietats passaren a l'Hospital de Figueres, i la Diputació de Girona va ser la

institució receptora de les terres de Monells, les quals esdevindrien la Granja-Escola Carles Camps.

Col·laborador de la *Revista de Ingenieros* (Madrid i Barcelona), i *Dinastía* (Barcelona) òrgan del partit Liberal-Conservador. Va conrear la literatura, especialment la poesia.

Va publicar, en 6 volums, el *Diccionario Industrial: (Artes y Oficios de Europa y América): que comprende todo lo referente a los ramos de albañilería, cerrajería, carpintería, hojalatería...: escrito en vista de las obras de Frey, Wurlle, Lami, Lahoulaye* (Barcelona: 1889-1892; id.: 1901-1920?), una de les obres més importants d'Espanya i l'estranger. Des del vessant literari, va publicar *Fray Narciso*, amb pròleg de Víctor Balaguer (1900).

CAMPS LLADÓ, Enric*(Figueres, 6.VII.1934) Picapedrer*

Fill de Pere Camps Nunell, carnisser, de Celrà, i de Lola Lladó Planella, de Vilarig. Casat amb Francisca Palomares, de Pozo Blanco (Còrdova), i el matrimoni té una filla, Maribel.

De jove va començar a treballar a la pedrera de la carretera de Llers. Va aprendre l'ofici de Ramon Casellas. Ha treballat amb diferents professionals com Pelayo Martínez[†], i per particulars com Salvador Dalí[†], i també per al castell de Peralada, per a la Torre Galatea i per al jardí botànic de Blanes.

Ha mostrat el seu treball en alguna exposició a Figueres i ha fet la Creu del Crist de la Tramuntana de Josep Ministral[†], el bust de Ministral, el bust de Gonçal Comellas[†], el bust d'Emili Bach[†] i del boxejador Simón Martínez. Ha dedicat una escultura de més de dues tones i mitja als picapedrers (Avinyonet, 2007).

Ha presentat obres a diverses exposicions com la celebrada al Casino Menestral, en la qual es mostraven peces de diferents oficis, hi va presentar un morter de pedra de tipus gironí i un

joier. Va participar també a l'Exposició Colectiva de Artistas Ampurdaneses (Museu de l'Empordà (Figueres), 1966), al XII i XIV Concurso Provincial de Arte (1967 i 1969) organitzats per la Diputació de Girona, i a la XXI Fira del Dibuix i de la Pintura de Figueres (1981).

Va guanyar el Primer Premi de la Delegació Provincial de Sindicatos (7.II.1954).

CAMPS de MATAS, Pelayo de

(Figueres, batejat 3.III.1828 -
Barcelona, 3.X.1889) *Agrònom, hisendat i polític. Primer marquès de Camps*

Fill de Ramon de Camps i Avinyó, hisendat, cavaller, natural de Peralada, i de Joaquina de Matas i d'Albert, de Figueres. El seu padrí de bateig va ser Maurici d'Albert i de Terrades, de Figueres. Va contraure matrimoni amb Concepció d'Olzinelles i de Tos (1859). Era el primer contribuent de la província de Girona i el vuitè de Catalunya amb propietats a l'Alt Empordà (Cabanes, el Far, Espolla, Peralada, Sant Climent Sescebes, Torroella de Fluvià, Vilabertran, Vilacolum i Vilatenim), a Salt i Vilablareix. La família Camps havia aconseguit reunir un important patrimoni gràcies a la política matrimonial unint el patrimoni Matas de Salt i l'Avinyó de Peralada. La casa pairal dels marquesos de Camps es trobava al Mas Ribot de Salt, allà hi va desenvolupar una explotació model amb les tècniques agrícoles més avançades.

Va formar part de diverses associacions agrícoles, el càrrec més important va ser la presidència de l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre (IACSI) (1872-75 i 1882-89).

D'idees regionalistes, va militar al partit conservador i va ser Diputat a Corts per Girona (1867-68, 1876-78 i 1879-80), i també senador per Girona (1884-1885). L'any 1876, Pius IX li va concedir el marquesat de Camps en reconeixement per la seva tasca en favor de l'església.

CAMPS d'OLZINELLES, Carles

(Girona, batejat 15.IX.1860 -
Sant Sebastià, 1939) *Enginyer, hisendat i polític. Segon marquès de Camps*

Fill de Pelayo de Camps i de Concepció d'Olzinelles. A les propietats de Salt i l'Alt Empordà, va

incorporar el patrimoni Olzinelles repartit entre l'Anoia i el Penedès.

Va estudiar a l'Escola Especial de Ingenieros de Montes de El Escorial, i va ingressar al cos d'enginyers l'any 1882.

Va ser un dels fundadors de la Unió de Propietaris Surers Catalans (1911), va presidir l'IACSI de

1897 a 1901, com a enginyer forestal va ser nomenat director general d'Agricultura (1917). Va intervenir també en política, adscrit a la Lliga Regionalista, de tendència catalanista i conservadora, i va ser diputat provincial (1890), i president de la Diputació (1891-92). Posteriorment, va ser elegit diputat a Corts per Olot (1899-1901, 1901-1903), per Barcelona (1914-1916 i 1916-1918), i per Igualada (1918-1919), i senador per Girona (1903-1905 i 1919-1923), des d'on va promoure la repoblació forestal d'Espanya. A Girona va restaurar la conca del riu Ter i va aconseguir la canalització al seu pas per Girona.

En esclatar la guerra civil, dos dels seus fills foren assassinats a Salt, el biografiat va marxar a França i passà a residir a Sant Sebastià, lloc on va morir.

Va publicar: *Conciertos económicos y reforma de la contribución de inmuebles, cultivo y ganadería* (Barcelona: 1903), *Ramaderia en general. Industrias que poden derivar-se d'ella* (1906), i va conrear la literatura: *Narracions* (Barcelona: 1915?), *Caceres i caçaires* (Barcelona: 1917), *Cortal marí* (Barcelona: 1921), *Sonatines*, i els contes *Del meu sarró* (1912).

CAMPSOLINAS CUSTOJA, Cosme

(La Vajol, 9.VIII.1917) *Restaurador*

Fill d'Andreu Campsolinas Prujà i de Carme Custoja Cufi, ambdós de Bassagoda. Actualment resideix a Atlanta, als Estats Units.

Durant la guerra civil va lluitar en el bàndol republicà, va formar part de la resistència francesa i de les tropes aliades que van alliberar Europa del

nazisme. Finalitzada la Segona Guerra Mundial, i després de nou anys d'experiències bèl·liques, va emigrar als Estats Units. Allà va esdevenir un cuiner famós, fins al punt de ser nomenat el millor cuiner d'Estats Units de l'any 1982.

El biografiat, l'any 1987, va decidir publicar les seves memòries a França i el 2007 a Mèxic amb el títol *Un hombre por un costal de trigo*. A partir de la seva història s'està rodant un documental.

CAMPSOLINAS GIRONELLA, Lúdia

(Figueres, 29.01.1973) *Esportista i periodista*

Filla d'Emili Campsolinas i Cufí, director de banca, de Cantallops, i de Rosa Maria Gironella i Arguimbau, estanquera, de Figueres. És la petita de dues germanes: Lourdes i Lúdia.

Llicenciada en Periodisme (Universitat Autònoma de Barcelona, 1995). Ha treballat per diferents mitjans de comunicació com Televisió Figueres, *Setmanari l'Empordà*, Cadena Cien, Ràdio Vila-sacra i actualment forma part de l'equip de Televisió Roses on cobreix la informació de Castelló d'Empúries.

Des de jove va practicar el bàsquet amb l'equip del col·legi Sant Pau passant per clubs com l'ADEPAF, el CN Figueres, el CB L'Escala i el CB Esplais. En desaparèixer els clubs femenins de bàsquet de Figueres (ADEPAF i CN Figueres), es va decantar per un altre esport, l'handbol, al Club Handbol Figueres, època en què varen aconseguir l'ascens a 1ª Nacional, a la temporada 1994-1995.

A causa d'una lesió esportiva (fractura comminada d'astràgal) s'ha incorporat com a jugadora del Mifas Esplais (des de 2004). Va debutar com a jugadora de la selecció espanyola de bàsquet en cadira de rodes i va guanyar la Medalla de Plata en el Visa Paralympic World Cup, de Manchester (2007) i a l'estiu del mateix any va buscar a l'Europeu d'Alemanya la classificació del combinat estatal per als Jocs Paralímpics de Pequín'08.

CANALETA HERAS, Josep

(Figueres, 17.VII.1972) *Escultor*

Fill de Josep Canaleta i d'Anna M. Heras, és el gran de dos germans.

Està casat amb Sílvia Musquera i Felip (2.X.1999).

Ha estudiat Belles Arts a la Universitat de Barcelona (1997), i s'ha especialitzat en escultura

contemporània. Compagina el treball d'escultor amb el disseny i muntatge d'exposicions, algunes de les quals són: "El retorn dels documents confiscats a Catalunya" (2006), "La Guerra Civil a Catalunya: testimonis i vivències" (Sant Cugat del Vallès, 2006), "Dalí revistes" (Púbol, 2008), o "El vol d'una ratlla" sobre dibuixos Emília Xargay (Girona, 2008).

És autor del *Monument a Lluís Companys* (Figueres, 2001).

CANALETA MAS, Josep

(Sant Hilari Sacalm, la Selva, 12.VI.1946) *Decorador*

Casat amb Anna M. Heras Trias (30.IX.1971), ha tingut dos fills, Josep i Pau.

Va ser un dels primers decoradors establerts a Figueres. Al cap d'uns anys va obrir la Galeria Canaleta, galeria d'art ubicada al carrer de la Moreria, de Figueres.

Darrerament ha diversificat el seu treball dedicant-se al turisme rural.

CANDI CASANOVAS, Càndid

(Castelló d'Empúries, 4.II.1844 - Barcelona, 1911) *Músic*

Estudià orgue amb mossèn Josep Anglada i harmonia amb Bonaventura Frigola. El 1859 es desplaçà a Barcelona on completà els estudis d'harmonia i començà el contrapunt, la fuga, la composició i la instrumentació amb Bernat Calvó,

a qui suplí com a organista a la Mercè. A Barcelona va guanyar per oposició la plaça d'organista de Sant Just i Pastor (1864), del monestir de Santa Clara (1872) i de la parròquia de Sant Jaume (1887) on va restar fins a la seva mort.

Va ser mestre honorari de la Societat de Concerts de Barcelona, soci honorari de l'Associació Musical també de Barcelona, acadèmic de l'Acadèmia Barcelonesa Filosòfico-Científica de Sant Tomàs d'Aquino, soci de mèrit del Cercle Catòlic popular, membre honorari de l'Orfeó de Bilbao. Va formar part de diversos jurats i de la internacional de concursos d'orfeons i bandes amb motiu de l'Exposició Universal de Barcelona. Va deixar el seu fons musical a l'Abadia de Montserrat.

Va compondre nombroses obres religioses: *Tres misses a varies veus, De profundis, Firme la voz, Tres padrenuestros, A Belén* (nadala), *Tres lamentaciones de Jeremías, España en Lourdes* (càntic als pelegrins espanyols), *Diez composiciones a Jesús Sacramentado, Diez y siete composiciones a varias voces dedicadas a la Virgen María* (*Regina Coeli, Tota Pulchra, Salve Regina, Sacris solemnibus, De profundis, Oh María Madre mía!, O Salutaris, A María, Idilio á María, ...*), *Tres composiciones a San José, Càntichs del romeu á Montserrat*.

Profanes *¡Qué treta!, Cardó, Rosa marcida, Pilar, En mayo, A Consuelo*, amb lletra de Sebastià Trullol i Plana.

Peces per a piano *La Ausencia, La Filla del Marxant, Editta, Concepción, Los quince abrils i Seis danzas*. Peces corals *Aplech a les Astunes*; peces per a cant i piano *Rimembranza d'amore, Cerca de ti, Sospir d'amor* i una col·lecció de 32 cançons populars catalanes recollides per ell i pel musicòleg Francesc Pelagí Briz i instrumentades amb el títol de *Cansons de la terra* (1866-77). Amic de Verdaguer, va posar música al seu *Himne del Mil·lenari de Montserrat* (1888), i va treballar amb ell en l'edició d'uns *Càntichs religiosos pel poble*. Una de les seves composicions, amb text de Verdaguer, que va gaudir de més popularitat en el moviment coral de l'època va ser *La barretina* (1880), obra premiada amb l'Englantina d'or als Jocs Florals de 1880.

Va compondre les sardanes *Recorts de l'Ampurdá, Perfums d'amor, Las auras de la montanya, Flors boscanes, La fada del Canigó*.

En morir va llegar una casa, situada al carrer de Sant Sever de Barcelona, a la comunitat segleja, dedicada a la beneficència, de Sant Vicenç de Paül.

CANELA, Esteve

(Figueres, s. XX) Tallista

Es va especialitzar en talles artístiques. Va participar en certàmens i exposicions col·lectives, havent estat premiat diverses vegades.

CANELA MARQUÈS, Miquel

(Figueres, 12.V.1948) Enginyer

Fill de Josep Canela Torrent, fuster, i de Maria Marquès Puignou, ambdós de Figueres.

Va estudiar la carrera d'Enginyer Superior de Telecomunicacions. Ha realitzat cursos d'adaptació aeronàutica a l'espai. Va treballar a l'empresa ITT, multinacional dissolta als anys 80. Posteriorment, en la remodelació de l'OTAN, a

Brussel·les, i en la reorganització del Ministerio de Defensa, a Madrid, a l'Oficina Olímpica de Barcelona i, seguidament, es va integrar a l'Agència Espacial Europea (ESA), a Darmstadt (Alemanya), on hi és des de 1989. Als inicis va col·laborar en la definició de les operacions del transbordador espacial europeu Hermes; projecte conjunt amb l'Agència Nacional Francesa de l'Espai (CNES).

L'any 1993 va canviar el rumb de les seves investigacions i es va ocupar de la divisió d'operacions i control dels satèl·lits d'observació de la terra de l'ESA, al Centre Tecnològic de Noordwijk (Holanda). L'equip que dirigeix va ser guardonat amb el primer premi al millor projecte de l'any 2001 per la tasca de salvament del satèl·lit ERS2. El mateix premi va ser concedit l'any 2004 al Comitè organitzador de l'Escola d'Estiu de l'ESA, del qual n'és el Chairman (responsabilitat voluntària que ocupa des de 1998).

CANELLES, Vidal de*(Navata, s. XIII) Eclesiàstic i bisbe*

Nascut al lloc de Canelles. Va ser nomenat bisbe d'Osca (1228-1252). Fou conseller del rei Jaume el Conqueridor i el va acompanyar en les seves expedicions militars. A la conquesta de València va ser l'encarregat de recopilar les lleis d'aquell regne (1240), d'estructurar la llei municipal de la ciutat, i va prendre part, també, a les Corts d'Aragó i Catalunya celebrades el 1250.

Va escriure una obra en nou volums sobre *Anti-güedades (leyes y fueros) de Aragón*, coneguda com *In excelsis Dei Thesauri* llibre que va redactar segons acord amb les Corts d'Osca de 1247.

CANET, Antoni*(Verges, Baix Empordà, s. XIV - ?, XV) Escultor*

Segons hipòtesi de mossèn Pujol, va ser un dels escultors, juntament amb Pere de Santjoan[↑], procedent de la Picardia, que realitzaren la portalada de l'església catedralícia de Castelló d'Empúries.

Amb anterioritat havia treballat a Palma de Mallorca, per al capítol de Girona, a Barcelona, i al cor de la Seu d'Urgell, havent coincidit en algunes ocasions amb el mateix escultor picard.

CANET COMA, Francesc*(Vilamalla, 29.IV.1954) Professor i polític*

Fill únic de Miquel Canet Vidal, pagès, nautral de Vilert, i d'Anna Coma Iglesias, de Vilamalla. Fins als dotze anys va viure a Vilamalla, després es va traslladar a Figueres. Va estudiar el primer cicle de Filosofia i Lletres, especialitat

Geografia i Història, al Col·legi Universitari de Girona i, el segon, a la Universitat Autònoma (Barcelona, 1976).

S'ha dedicat a l'ensenyament de la història al Centre Escolar Empordà (Roses), Granollers i a

l'Institut Ramon Muntaner (Figueres), on va ser cap d'estudis i, posteriorment, director (1989-2004).

Ha practicat l'esport i ha estat campió provincial de tennis taula i de tir al blanc. Ha estat vinculat a diversos mitjans de comunicació com Cadena Ser i Ràdio Vilafant, dedicat a retransmissions esportives o com a contertulià. L'any 1992 va ser el cap de premsa adjunt del futbol als Jocs Olímpics de Barcelona. Des de l'any 1999 és periodista col·legiat. Quant a la premsa escrita, ha estat col·laborador d'*Hora Nova*, *Diari de Girona* i *Empordà Federal* i col·laborador habitual del setmanari figuenc *Empordà* amb secció de crítica política, i al diari *El Punt*, amb columna fixa d'opinió.

Des del punt de vista polític s'ha implicat en el grup d'Esquerra Republicana de Catalunya, l'any 1987 ja va formar part de la llista municipal figuerenca, i posteriorment l'encapçala els anys 2003 i 2007. Ha estat diputat per ERC al Congrés de Diputats (Madrid, 2004-2006), càrrec del qual va dimitir per a dedicar-se a la política municipal. Diputat per ERC (2008).

Va publicar *Roses, 1285: consolidació de Catalunya. Història i manipulació política* (Roses: 1995).

CANET CORDOMÍ, Ramon*(Figueres, 16.XII.1905 - 3.III.1982) Llibreter*

Fill de Francisco Canet Guardiola (Figueres, 1882? - 17.I.1927), dedicat al comerç, i de Dolors Cordoní Gimbernat, de Figueres, domiciliats al carrer de Wilson, actual pujada del Castell. Es va casar amb Lluïsa Subirós Alegri,

però va enviuar al cap de poc temps de casar-se.

De petit va assistir a l'acadèmia del carrer dels Enginyers, dirigida pel mestre Ramis[↑] i, després, va passar a l'institut. Volia aprendre l'ofici d'impressor i es va traslladar a Barcelona, però en morir el pare (1927) va haver de fer-se càrrec de la botiga, situada a la part superior de la Rambla. Al cap d'uns anys i després de la

compra de la casa (1932), es varen traslladar (1934) on actualment encara avui s'hi troba la llibreria, a la Rambla de Figueres.

Arribada la guerra civil, es va incorporar a l'exèrcit republicà, però la miopia va fer que el destinessin als serveis auxiliars d'infermeria. Després de la guerra, va romandre un temps amagat.

Republicà federal, va militar a Esquerra Republicana de Catalunya, agrupació de la qual en va ser un dels fundadors a Figueres, i fou coordinador-col·laborador del setmanari *Empordà Federal*. El seu establiment va acollir gent de totes les ideologies abans i després de la guerra civil. Amant de la tertúlia, era punt obligat de visita tant per als figuerencs veïns com per als residents a l'estranger, com era el cas de Salvador Dalí↑.

Pòstumament, va ser nomenat Fill Predilecte (4.X.2001), li va ser atorgada la Medalla d'Honor de la Ciutat i les seves despulles varen ser traslladades al panteó dels figuerencs il·lustres.

Amb motiu del vintè aniversari de la seva mort, l'Ajuntament de Figueres va inaugurar la plaça que duu el seu nom, situada al barri dels Cendrassos (2002).

CANTENYS BATLLE, Pere

(Cabanelles, 21.VII.1879 – Figueres, 11.VI.1955)
Mestre

Fill de Joan Canteñs [sic] Font, propietari, natural de Cabanelles, i de Marta Batlle Batlle, d'Albanyà. Va establir molt bona relació amb el seu mestre de Cabanelles, Joan Pineda, el qual li va contagiar l'estima a la professió, i va continuar les seves passes estudiant magisteri a la Normal de Girona (1900). La bona relació amb la família Pineda va seguir i es va casar amb la seva filla, Pilar.

Els primers destins varen ser com a mestre interí: a Palau-saverdera, Albanyà i Santa Maria d'Oló (Bages). Va aprovar les oposicions i va ser destinat a Maçanet de la Selva (1902-1926), allà la seva tasca pedagògica va ser notable, i es va implicar en la majoria d'activitats, festes i homenatges del poble. A l'escola va posar en marxa una mutualitat escolar anomenada "Pequeños Previsores". Finalment, va exercir a

Figueres (1927-1949), durant aquest període es va construir el nou grup escolar, actual Col·legi Sant Pau, on es traslladaren els mestres de les tres unitàries instal·lades a l'Institut. A Figueres, durant setze anys, va ser el secretari de l'escola (1933-1949) i, gràcies als seus escrits, es té constància de moltes de les incidències transcorregudes.

Gaudia d'una biblioteca ben nodrida, que va llegir a l'escola d'Albanyà, poble nadiu de la seva mare i lloc on hi passava temporades.

CANTRÓ, Rafael

(Figueres, s. XIX) Arquitecte

Va néixer a la primera meitat del s. XIX. Va presentar un projecte d'urbanització del "Pouet" de la seva vila natal.

CAÑIGUERAL COLLS, Joan de Déu

(Cassà de la Selva, el Gironès, 12.XII.1930) Mestre

Fill d'Abili Cañigueral Adrover, natural de la Sènia (1903), i de Remei Colls Sureda, natural de Cassà de la Selva (1907). El 24 de setembre de 1956 va contraure matrimoni amb Teresa Folcarà Casadevall, de Bescanó.

El matrimoni va tenir quatre fills: Joan, Salvador↑, M. Dolors↑ i M. Eva.

Realitza els Estudis Primaris als Germans de les Escoles Cristianes (La Salle) de Cassà, fins l'any 1940. Ingressa al Seminari de Girona (1940-41), on cursa els estudis d'Humanitats, Retòrica i Filosofia. Es matricula a l'Escola del Magisteri "Jaime Balmes" (Girona, 1951), amb dispensa d'Escolaritat dels tres cursos. Aprova les oposicions d'ingrés al Cos del Magisteri (1954). Realitza el Curset d'Especialització en la 2a Etapa d'EGB (àrea de Matemàtiques i Ciències Naturals), a l'Escola Universitària de Formació del Professorat d'EGB (1972).

El 25 d'octubre de 1955 pren possessió de la plaça de Mestre Nacional a la "Escuela Nacional Unitaria de Niños" de Rabós d'Empordà. Era una escola mixta amb una única aula per a nens i nenes de 4 a 15 anys, a càrrec d'un sol mestre. El seu treball a l'escola i la col·laboració en les activitats culturals i socials del poble van crear uns lligams d'amistat que, malgrat els anys transcorreguts, perduren. Va ser un dels principals promotors de la Cooperativa Agrícola Sant Julià de Rabós de la qual va redactar-ne els Estatuts (1961). La seva col·laboració activa amb la Cooperativa va perdurar fins l'any 2001. En crear-se el Patronat del Monestir de Sant Quirze (1995) va formar part de la Junta com a vocal i també va col·laborar en la redacció dels Estatuts, fundador de la revista *L'Orlina* (Rabós d'Empordà, 1993-2005).

Per Concurs general de trasllat, va incorporar-se al Colegio Nacional San Pablo de Figueres (1965- 1991). Des de la jubilació de l'anterior director, Sr. Josep M. Molinet[†], el mes d'abril de 1977, va ocupar, a proposta del claustre, el càrrec de director del col·legi fins a la seva jubilació (1977-1991). Al Col·legi Sant Pau promou l'ensenyament del català per als professors del Centre a través d'Òmnium Cultural (1977-1978), la creació de l'APA del Sant Pau (1977, els estatuts s'aproven el 1978), la unificació real de les escoles de nens i nenes en una escola mixta (coeducació) (curs 1978-79), organitza els actes del 50è aniversari (1983), crea la revista *El Pastor i la Sirena* i es preocupa que el col·legi disposi d'himne i senyera.

Altres càrrecs administratius foren el de secretari de La Junta Municipal de Educació Primària de Figueres (1967) i secretari dels Centres de Col·laboració Pedagògica de la Comarca de L'Alt Empordà (1967).

El biografiat ha estat vinculat a altres iniciatives ciutadanes de caire social: ha format part de l'equip directiu de Càritas Interparroquial de Figueres (1991-2007), de la qual n'ha estat president nou anys (1991-2007), actualment continua vinculat a la Junta. Ha format part de la coral Gaudeamus (actualment Polifònica Figueres), (1989-2002). A petició dels seus companys se li concedeix la Medalla President Macià (17.II.1992), del mèrit al treball.

CAÑIGUERAL FOLCARÀ, Maria Dolors (Rabós d'Empordà, 17.II.1963 – 14.X.1996) Psicòloga

Filla de Joan de Déu Cañiguerà[†] i de Teresa Folcarà Casadevall, de Bescanó. Va estudiar la carrera de psicologia, primer al Col·legi Universitari de Girona (1980-1983) i, posteriorment, (UAB, 1983-1985). En acabar la carrera va

obrir un gabinet de psicologia. Va morir víctima d'accident de trànsit. Va guanyar el premi Experiències Pedagògiques de la ciutat de Figueres, amb el treball *Estudi pro-socialitat en nens de 5-6 anys a l'escola pública Joaquim Cusi i Fortunet [sic] de Figueres; bases teòriques i programació* (Figueres: 1987), en col·laboració amb M. Àngels Donat[†] Rigau.

CAÑIGUERAL FOLCARÀ, Salvador (Rabós d'Empordà, 7.X.1959) Doctor en farmàcia

Fill de Joan de Déu Cañiguerà[†] Colls i de Teresa Folcarà Casadevall, de Bescanó. Casat (1988) amb Roser Vila Casanovas (1959), doctora en Farmàcia i professora titular de la Facultat de Farmàcia de la Universitat de Barcelona, amb qui forma equip també en les activitats professionals. Tenen dues filles, la Núria (1989) i la Roser (1992).

Va estudiar preescolar a l'escola de Rabós, ensenyament primari al Col·legi Sant Pau de Figueres i batxillerat i COU a l'Institut Ramon Muntaner de Figueres. Llicenciat en Farmàcia (1981) i grau de llicenciatura (1982) a la Facultat de

Farmàcia de la Universitat de Barcelona. Doctor en Farmàcia per la Universitat de Barcelona amb Premi Extraordinari (1986). Tesi doctoral titulada: "Contribución al estudio de los polifenoles de especies del género *Salvia* L". Part de la seva formació l'ha adquirida a Suïssa (Universitat de Lausanne, amb el professor Kurt Hostettmann) i a Alemanya (Universitat de Regensburg, amb el professor Gerhard Franz).

Fou membre fundador i de la primera Junta Rectora de la Institució Alt Empordanesa per a l'Estudi i la Defensa de la Natura (IAEDEN). Ha col·laborat al setmanari *Hora Nova* (Figueres), amb articles de divulgació sobre plantes medicinals, amb Joan Vallès i Xirau.

Antic membre de l'Agrupació Teatral Arlequín, amb la qual, sota la direcció de Toni Montal, va actuar en obres com *Un barret de palla d'Italia*, d'Eugene Labiche i *La Bona persona de Sezuan* de Bertolt Brecht. També, des de 1974 al 1981, va actuar interpretant diversos personatges als *Pastorets* de Figueres.

Resideix a Barcelona des del 1976, lloc on es va desplaçar per a estudiar la carrera de Farmàcia. Les seves investigacions giren al voltant de la química i l'activitat farmacològica de les plantes medicinals. Dins dels aspectes químics, destaquen els seus estudis sobre la composició d'olis essencials i la seva variabilitat infraespecífica, particularment en espècies de la família de les labiades i de piperàcies. També ha treballat en el camp dels flavonoides, els polisacàrids i altres grups químics. En relació amb l'activitat farmacològica, ha desenvolupat estudis sobre les accions antiinflamatòria, antifúngica i immunomoduladora de diverses espècies vegetals, principalment de països llatinoamericans. Darrement, a més, dedica part de les seves recerques al desenvolupament de mètodes de control de qualitat per a preparats a base de plantes medicinals i derivats.

És autor de més de cent treballs de recerca, la majoria d'ells publicats en revistes internacionals, així com una quinzena d'articles de revisió i una trentena d'articles de divulgació professional. Ha presentat unes 150 comunicacions a congressos, la major part de caràcter internacional, tant en forma de conferències, com de comunicacions orals i pòsters. També és autor o

editor de diversos llibres i capítols de llibres sobre plantes medicinals i fitoteràpia. A més, és fundador i actual editor científic de la *Revista de Fitoteràpia*, així com membre de l'*Editorial Advisory Board* de les revistes *Planta Medica* i *Phytomedicine*. Des del 1992 forma part del grup d'experts de la Reial Farmacopea Espanyola, actuant com a president del Grup d'experts de Fitoquímica i representant d'Espanya als grups 13B i 13A (ambdós de Fitoquímica) de la Farmacopea Europea (Estrasburg, França) des de 1999 i 2005, respectivament. Membre del panell d'experts de l'European Medicines Agency (EMA, Londres, Regne Unit), des del 2004.

Ha impartit nombroses conferències i els seus treballs han estat publicats en revistes especialitzades com *Biochemical Systematics and Ecology* (Oxford, Regne Unit), *Current Opinion in Orthopaedics* (London, Regne Unit), *Flavour Fragrance Journal* (Chichester, Regne Unit), *Free Radical Research* (London, Regne Unit), *Journal of Essential Oil Research* (Carol Stream, EUA), *Journal of Ethnopharmacology* (Limerick, Irlanda), *Journal of Natural Products* (Cincinnati, USA), *Life Sciences* (New York, EUA), *Phytochemistry* (Oxford, Regne Unit), *Phytochemical Analysis* (Chichester, Regne Unit), *Phytomedicine* (Stuttgart, Alemanya), *Phytotherapy Research* (London, Regne Unit) o *Planta Medica* (Stuttgart, Alemanya). També ha publicat en revistes de divulgació professional com: *The British Journal of Phytotherapy* (Hailsham, Regne Unit), *Ginecología y Obstetricia Clínica* (Barcelona, Espanya), *Offarm* (Barcelona, Espanya) o *Revista de Fitoteràpia* (Carlet, Espanya).

Ha estat president (1997-2002) del grup de Fitoteràpia del Formulario Nacional Español (Agencia Española del Medicamento, Madrid), i ha participat en nombroses activitats de caire internacional. És membre de nombroses institucions nacionals i internacionals: soci fundador i president de la Sociedad Española de Fitoteràpia (SEFIT), membre dels consells directius de l'ICMAP (International Council for Medicinal and Aromatic Plants) (1999-), acadèmic corresponent electe de la Reial Acadèmia de Farmàcia de Catalunya (2000), de la Sociedad Española de Fitoteràpia (Barcelona, 2000), de la qual en va ser soci fundador i membre de la comissió gestora (2000-2001) i president (2001-), de l'European Scientific

Cooperative on Phytotherapy (ESCOPE) (2003-) i de la Society for Medicinal Plant Research (GA) (2004-2005).

És coautor d'algunes monografies sobre la història de la ciència, com: *La Ciència a la Renaixença Catalana* (Figueres: 1981), en col·laboració amb Joan Vallès, *Homes de Ciència empordanesos* (Figueres: 1985), en col·laboració amb N. Fàbregas[↑], J.M. Poch i J. Vallès, i de l'article "Algunes notes sobre la producció científica empordanesa" (Gimbernat, 1986).

Ha actuat com a coordinador en diverses miscel·lànies sobre fitoteràpia i fitoestrògens, essent els més recents: *Farmacognòsia: de la natura al medicament* (València: 2005), Salvador Mañez i Rosa Giner (Eds.) o *El uso de los fitoestrógenos en la menopausia. Consenso de un grupo de expertos. Guía clínica de la Asociación Española para el Estudio de la Menopausia* (AEEM) (Barcelona: 2006) coordinada per C. Castelo-Branco.

Entre les distincions ha rebut: Accèssit al Premi per a Estudiants de la Institució Catalana d'Història Natural (Secció Botànica), conjuntament amb Joan Vallès Xirau (Barcelona, 1983). Premi extraordinari de doctorat de la Universitat de Barcelona, curs 1986-1987.

CAPALLERAS ALBREDÀ, Miquel

(*La Vajol, 20.X.1933 – Figueres, 17.IV.1992*) Pintor

Fill de Casimiro Capalleras Rabasa, vinculat a una empresa elèctrica, natural de la Vajol, i de Teresa Albreda Pujol, mestra, de Peralada. Es va casar amb Pilar Fàbrega Caritg, de Figueres, i el matrimoni va tenir tres fills: Víctor, Xavier i Enric.

A l'adolescència es traslladaren a Figueres. Deixeble de Ramon Reig[↑], s'inicià en l'aquarel·la figurativa i impressionista per endinsar-se, més tard, en el surrealisme i l'abstracció en un procés d'evolució personal no subjecte als moviments en boga o a les demandes de la moda, perquè el seu treball a una entitat bancària li procurava una estabilitat econòmica que li permetia una absoluta llibertat en la seva pintura.

Cap al 1970 inicià un nou període en el qual vol trencar amb l'estètica anterior per desenvolupar una pintura de crítica i de protesta social, perquè considera que l'artista ha d'abandonar qualsevol tipus de neutralitat i declarar-se en clara

rebel·lia. Però, segons diu Carlos Rojas, la manifestació depreciació en el contingut conceptual dels quadres el fa retornar a l'estil anterior.

Va establir amistat amb artistes establerts a Figueres com Evarist Vallès[↑], Joan Sibecas[↑], Bartomeu Massot[↑] o Manera[↑]. Posteriorment, es relacionarà amb els components del Grup 69.

Va participar en nombroses exposicions col·lectives i en les exposicions individuals: Sala Icària (Figueres, 1956, 1958, 1962, 1964), Sala Rovira (Barcelona, 1967, 1969, 1973), Sala Obanos-Amiel (Figueres, 1967), Sala Arago (Perpinyà, 1968), Galeria Vallès (Figueres, 1974, 1975), Galeria Massanet (l'Escala, 1975), Galeria Art-3 (Figueres, 1977, 1978 i 1980), La Fontana d'Or (Girona, 1983). El Museu de l'Empordà va organitzar una exposició commemorativa, amb el títol *Miquel Capalleras. Pintures, 1969-1983* (Figueres, 1983).

Pòstumament la seva obra ha estat present a *European artists a Montserrat Gallery* (New York, 1995), a l'*Artexpo New York* (1996) o a *Éloge du petit format Centre Culturel Christiane Peugeot* (París, França, 2001).

La seva obra ha il·lustrat els llibres: *Zoo de Fages*[↑] de Climent i *Els Pobles de l'Alt Empordà* de Montserrat Vayreda[↑].

Va ser premiat amb la Paleta de Plata, Premi Pintura Vila de Palamós (1967), segon premi d'aquarel·la Figueres vista pels artistes (1967), premi Señal a la millor exposició individual (Barcelona, 1969) i Medalla de Plata d'Aquarel·la de la Diputació Provincial de Girona (1971). A partir de 1972 no va participar a cap més concurs.

L'any 1992 l'Ajuntament de la Vajol li va dedicar un carrer.

CAPELLA MOLAS, Anna

(*Girona, 18.XII.1964*) *Historiadora de l'art*

Filla de Josep Capella[↑] Riera, periodista, de Girona, i de Carme Molas Juanola. És la petita de quatre germans.

És Llicenciada en Filosofia i Lletres, especialitat Història de l'Art, per la Universitat Autònoma de Barcelona (1988) i Màster en Gestió del Patrimoni Cultural en l'Àmbit Local, per la Universitat de Girona (2009).

Inicia la seva trajectòria professional com a col·laboradora puntual al Setmanari *L'Empordà* de Figueres amb articles sobre activitats culturals i crítica d'art, entre els anys 1986 i 1988. De 1988 a 1992 forma part de l'equip professional de la Fundació Espais de Girona com a coordinadora d'exposicions, edicions i activitats. Durant aquest període, realitza algunes tasques docents esporàdiques a la Universitat d'Estiu de l'Estudi General de Girona i a l'Escola Oficial de Turisme de Girona. Escriu habitualment a la revista *Papers d'art* i articles puntuals a *El Punt*, *Presència* i la *Revista de Girona*. L'any 1991 participa al Taller de Crítics Joves, dirigit per Jeffrey Swartz, a la Quinzena d'Art de Montesquiu.

Entre els anys 1993 i 1997 és tècnica de conservació, exposicions i difusió del Museu d'Història de la Ciutat de Girona i participa en el comissariat d'exposicions, en l'inventari i documentació de les col·leccions i en l'organització de les noves sales d'exposició permanent que s'obren durant aquest període.

Directora del Museu de l'Empordà des de 1998, és la responsable de la col·lecció i de la programació d'exposicions, edicions i activitats que porta a terme aquest equipament cultural amb una especial dedicació a projectes expositius de producció pròpia dedicats al patrimoni cultural local i a la creació contemporània.

Ha participat en la major part dels projectes de recerca relacionats amb les exposicions de tesi programades al mE i comissariades per altres autors, entre les quals destaquem: *Figueres 1900-1936* (1999), *El País de Dalí i Dalimitar* (2004) o les dedicades a les personalitats de Pelayo Martínez (1998), Evarist Vallès (2000), Carles Fages de Climent (2002), Ramon Reig (2003), o Esteve Trayter (2008).

Ha estat comissària o adjunta de les exposicions *Històries creuades d'objectes il·lustres* (1998), *[Per]versions d'objectes il·lustres* (1999), *Josep Maria Cañellas (Reus, 1856-París, 1902)* *Photographie des Artistes* (2005) –amb Jaume Santaló↑–, *Arxiu Paisatge 01: Tècnica mixta sobre natura, 1972-2006* (2006), *Recto/Verso. La cara oculta de les obres dels museus* (2007) –amb Núria Pedragosa– i des de 1997, de les sis convocatòries bianuals de TRANSART dedicades a la jove creació artística i literària –amb Carme Sais i en col·laboració amb el Centre Cultural la Mercè de l'Ajuntament de Girona–. Ha convidat a presentar la seva obra a les sales del museu, entre molts d'altres a Gabriel, Yamandú Canosa, Jordi Mitjà, Javier Peñafiel, Narcís Costa↑, Leonard Beard, Ministrall↑, Manuel Saiz, Antonio Ortega, Mireya Masó, Carme Sanglas↑, Jordi Puig↑, Anna Marín, Mabel Palacín, Perejaume, Dora García, Gino Rubert o Pere Portabella↑.

És membre de la Càtedra d'Art i Cultura Contemporànies de la Universitat de Girona (des de 1998) i de la Junta de Qualificació, Valoració i Exportació de Béns del Patrimoni Cultural de Catalunya (des de 2007). Ha estat membre del Comitè Impulsor del Consell de les Arts i de la Cultura de l'Ajuntament de Girona (2000-2008), i ha format part del Comitè Impulsor del Centre d'Art de Girona (2005) i de la Taula d'Arts Visuals del Pla d'Equipaments Culturals de la Generalitat de Catalunya (2008).

Ha participat en cursos i debats com a ponent o moderadora i ha format part del jurat de les beques i ajuts a la creació artística dels Ajuntaments de Girona, l'Escala i Figueres, i d'algunes edicions del Festival de cultura contemporània Maçart. De manera esporàdica, ha continuat publicant articles de recerca d'àmbit local, museografia, temàtica cultural i artística a catàlegs, diaris i revistes especialitzats.

CAPELLA RIERA, Josep

(Girona, 24.III.1926) Periodista i activista cultural

Fill de Joan Capella Corretger i de Teresa Riera Soler, neix a la Pujada de les Pedreres de Girona, i és el més gran de quatre germans. Estudia al Col·legi de La Salle de Girona i fa Comerç a l'Acadèmia Cots. A causa de la prematura mort

del pare, de molt jove es posa a treballar a l'Agència Cànovas de la mateixa ciutat. L'any 1944 s'incorpora a la plantilla laboral del Banco Español de Crédito (Banesto), entitat bancària a la qual resta vinculat fins a la seva jubilació l'any 1986, havent treballat principalment a les oficines de Girona, Figueres i Llançà. L'any 1953 es casa amb Carme Molas i Juanola i tenen quatre fills: Joan, M. Goretti, Elvira i Anna.

De ben jove, inicia una llarga trajectòria dins el món associatiu, cultural i polític que no deixarà mai. Amb La Salle, participa en iniciatives teatrals i, com tots els joves amb unes certes inquietuds culturals amb una joventut

marcada per la postguerra, participa en diferents activitats lligades a l'Església. Vinculat a Acció Catòlica, forma part del Consell Diocesà i comença a desenvolupar activitats culturals que el porten principalment a col·laborar en la revista *Vida Catòlica*, on es podia fer periodisme amb una certa llibertat, i a fer guions per Ràdio Difusión, editora del programa *Ressurrexit* per diverses emissores del Bisbat.

Pel que fa al món de la ràdio, Josep Capella ha estat vinculat a Ràdio Girona en diferents etapes, especialment entre les dècades dels anys 40 i 50. Va escriure la versió de la Passió de Girona, titulada *La Llum de la Veritat* (1957) conjuntament amb Narcís-Jordi Aragó. A la ràdio, hi va exercir d'actor teatral i locutor -substituint el locutor titular, Salvador Saurí, a partir de 1949- i hi va dirigir el quadre escènic de l'emissora, que va ser el precursor del grup gironí de teatre *Proscenium*, al qual va estar estretament vinculat durant molts anys. En els darrers anys encara ha participat en algunes lectures dramatitzades.

La seva relació amb Figueres s'estableix inicialment per vincles familiars. El contacte més directe l'estableix l'any 1947 quan és destinat a fer la instrucció militar al castell de Sant Ferran. Des de Girona, escrivia "Cròniques desde la capital" publicades a *Vida Parroquial* del Patronat de

la Catequística i va col·laborar en la creació de Ràdio Popular.

L'any 1972, per raons de la feina, la família es trasllada a viure a Figueres i ben aviat es vincula al Patronat de la Catequística i amb seu grup de teatre, juntament amb Antoni Montalí, Josep Montalatí, Joan Minobisí, Eduard Bartolíí, entre molts d'altres, continua actuant i participant en algunes de seves obres: *Els Pastorets*, *Andorra*, *La bona persona de Sezuan*. També fa un paper en l'aventura cinematogràfica de Giró Films, en el llargmetratge: *El museu Dalí tanca a les set*. Durant els anys setanta, com a delegat de Caritas diocesana, exerceix de vicepresident del Consell General de Càritas Espanyola i com a president del Consell Regional de Catalunya i Balears.

La política ha estat una altra de les seves grans passions i sempre s'ha mantingut fidel al nacionalisme català. És un dels primers militants de Convergència Democràtica de Catalunya (CDC) a les comarques gironines i un dels impulsors i fundadors del partit a l'Alt Empordà. Conseller nacional de CDC per l'Alt Empordà, l'any 1977 va ser candidat pel Pacte Democràtic per Catalunya a diputat al Congrés per la demarcació de Girona i l'any 1979 candidat al Senat per CDC i UDC, no sortint escollit per molt pocs vots.

És també a la capital de l'Alt Empordà on ha desenvolupat, més abastament, una altra de les seves facetes: el periodisme. Va començar a col·laborar amb *Hora Nova* i al *Setmanari l'Empordà*, rotatiu del qual n'ha estat director de 1984-1988, en uns moments en què el setmanari va apostar per la seva total catalanització i comptava entre els seus col·laboradors amb Narcís Pijoaní, Eduard Bartolíí, Carme Guachí, Montserrat Vayredaí o M. Àngels Angladaí. Des d'aleshores n'és conseller editorial i l'articulista més veterà, escrivint la columna setmanal "Diàlegs a peu pla".

CARAMANY

(*Sant Pere Pescador*, s. XIV)

Important nissaga que, afavorida per concessions reials, va augmentar considerablement el patrimoni. Al llarg dels temps emparentaren amb famílies de renom com els Requesens, els Vilanova, els Almar, els Perramoní de Ventalló, els Pons, amb vincles a la Bisbal, o els Ros de Villerac, amb propietats al Baix Empordà.

CARANDELL PARETES, Rafael*(Figueras, 1861? – 15.VI.1929)**Impressor i autor teatral*

Fill de Sebastià Carandell i de Felipa Paretas [sic]. Va morir solter a l'edat de seixanta-vuit anys. Va ser director escènic de l'elenc teatral del Centre Catòlic. Va publicar poesies en diferents rotatius locals com *La Veu de l'Empordà* i el *Nuevo Figueras*, emprant diferents pseudònims; per a les poesies *Federico*, per als articles polítics *Cosme* i per als de religió *Falet*. A *La Veu de l'Empordà* desenvolupà els càrrecs de bibliotecari i ajudant, i al *Nuevo Figueras*, va esdevenir redactor en cap i cronista.

Va escriure *El Gran duque de Cascarilla: juguete cómico-lírico en un acto y en verso* (Figueras: 1891), amb música de Sebastià Albert, obra escrita per encàrrec dels seus companys de la secció líricodramàtica de Centre de Catòlics de Figueres i estrenada al teatre d'aquesta entitat el dia de la festa de Pasqua de Resurrecció de 1891.

Altres obres seves foren les sarsueles *Jesus és nat o Els Pastorets a Bethlem*, *La Dàlia Blanca*, ambdues amb música del mestre Torramilans. El drama *El retorn de Palestina*, *Las ruinas de la Abadía: drama de costums socials en tres actes y en vers* (Figueras: 1891) i l'obra de teatre per a infants *La Nit de Reis*.

CARANDELL PERICAY, Joan*(Figueras, 19.I.1893 –**Pals, el Baix Empordà, 30.IX.1937)**Geòleg, geògraf i professor*

Fill de Gregori Carandell i Salinas, natural de Saragossa, mestre de primer ensenyament, i d'Irene Pericay Martínez, natural de Pals, domiciliats al carrer Nou de Figueres.

Va ser un alumne brillantíssim, va estudiar magisteri i

ciències naturals a Barcelona i a Madrid, on es doctorà amb la tesi *Las calizas cristalinas del*

Guadarrama. Més tard es llicencià en farmàcia a Barcelona (1926). Va guanyar per oposició la càtedra d'Història Natural i Fisiologia i va anar a l'institut de Cabra (1917-1927) i, després, a Còrdova on desenvolupà una fructífera tasca docent teoricopràctica.

Col·laborà amb l'il·lustre geòleg alemany Hugo Obermayer, de qui es considerava deixeble. Amb ell recorregué les serralades de la península Ibèrica. Va fer estudis sobre climatologia i glaciologia quaternàries, sobretot de Sierra Nevada, Guadarrama i Gredos. Conreà la geomorfologia, la geografia humana i la biogeografia. Va introduir diversos conceptes geomorfològics moderns i noves metodologies pedagògiques pel que fa a la Geologia i Geografia Física. Va traduir diverses obres d'autors de prestigi (Groth, Joerg, Haeckel, Groth & Mieleitner, Willkomm, Ruth & Richter, Frech, Mulert, Nölke). Incorporà el terme fisiografia (com a geografia física) a les obres ibèriques, i fou el primer autor peninsular a usar blocs-diagrames per a il·lustrar relleus.

Va ser membre de la Reial Acadèmia de Ciències de Còrdova, de la de Ciències Exactes, Físiques i Naturals de Madrid i de la de Ciències de Màlaga.

Va publicar, en col·laboració amb Gómez de Llarena, "El glaciario cuaternario de los montes Ibéricos" (1918) i "La morfología de Sierra Nevada; ensayos de su interpretación tectónica" (*Revista de la Real Academia de Ciencias Exactas, Físicas y Naturales de Madrid*, 1921), i estudià la geografia humana d'Andalusia on visqué del 1917 al 1936, com ara "Datos para la geografía física y humana del litoral Atlántico de la provincia de Cádiz y estudio de una población típica: Ronda" (*Boletín de la Real Sociedad Geográfica de Madrid*, 1925). Va ser col·laborador i traductor de la *Geografía Universal* editada per l'editorial Gallach.

Els darrers temps de la seva vida, en una estada a Pals per recuperar la salut i separat de la família per haver esclatat la guerra civil, es va dedicar a escriure i dibuixar el seu treball pòstum *El Bajo Ampurdán. Ensayo geográfico* (Granada: 1945) que fou reeditat per la Diputació de Girona l'any 1978.

Va col·laborar en revistes científiques com el *Boletín de la Sociedad Española de Historia*

Natural (Madrid), a *Publicaciones de la Junta de Ampliación de Estudios. Serie Geología, a Ibérica*, a *Revista Escuelas Normales* (Guadalajara), al *Boletín de la Real Academia de Ciencias, Bellas Artes y Notables Artes de Córdoba*, a la *Revista Segunda Enseñanza* (Madrid), *Penibética* (Córdoba), *Crisol* (Madrid), *Revista de Ganadería* (Córdoba), *Asociación Española para el Progreso de las Ciencias* (Madrid), *El Progreso Agrícola y Pecuario* (Madrid), al *Boletín de la Universidad de Granada*.

CARANDELL SALINAS, Gregori
(Saragossa, 25.V.1860 - Madrid, 1926) Mestre

Fill d'Andreu Carandell i de Maria del Rosario Salinas, d'Osca. Va estudiar a la Normal de Girona i va obtenir el títol de Mestre Superior, amb la qualificació d'excel·lent, a Barcelona (1881). Va exercir a Pals (1881-1892), on es va casar amb Irene Pericay Martínez. El següent destí va ser Figueres, lloc on va néixer el seu tercer fill, Joan, que va passar a ser fill únic per la defunció de les seves germanes.

A Figueres, es va implicar en la vida ciutadana, va esdevenir secretari de la Cambra Agrícola i de la Junta de la Protecció de la Infància. L'any 1904 va organitzar la conferència sobre "Ensenyança activa i experimental".

Amb la intenció que el seu fill optés a millors estudis es va traslladar a Madrid (1912). Allà va esdevenir Secretario de la Comisión Permanente de la Asociación Nacional del Magisterio. Va publicar una memòria informant que a Figueres s'havia extingit la mendicitat.

CARBÓ, Antoni
vegu: **SANT MATIES, Antoni de**

CARBÓ BERTHOLD, Gustau
(Barcelona, 18.X.1941) Pintor

Vinculat a la vila empordanesa de Cadaqués per part paterna, va passar la infantesa entre Barcelona, Navarra i Cadaqués. Està casat amb l'artista japonesa Nobuko Kihira¹.

Es va inclinar per estudiar a Llotja-Escola d'Arts i Oficis i la carrera d'Arquitectura que abandonaria (1961), per ingressar a l'Escola Superior de

Belles Arts de Sant Jordi, assolint el títol de professor de dibuix (1968). Va complementar la seva formació amb cursos de pintura mural a Sant Cugat del Vallès. Va assolir una beca de la Fundació Castellblanch, la qual li va permetre ampliar els estudis per Europa. Al cap d'uns anys obté una beca de la Dirección General de Bellas Artes (Madrid, 1983).

De retorn a Barcelona, es va dedicar a la docència a l'Escola d'Arquitectura (1970-1973), al temps que seguia amb la pràctica pictòrica, i ho abandona per instal·lar-se a Cadaqués (1977), coincidint amb anys de crisi general política

i econòmica, essent dels artistes que ha mantingut la seva residència a la vila marinera. Amb els anys ha obert la galeria Marges-U, espai creat amb la intenció de donar a conèixer altres artistes.

La seva obra ha experimentat diferents períodes, en els inicis responia a un tipus de pintura pseudofigurativa, estil adscrit al moviment artístic batejat pels crítics amb el nom de "Nova Figuració", posteriorment, i influït pel canvi de residència, la seva obra es troba conduïda cap a l'abstracció com a resultat d'una visió introspectiva de la realitat, presentant l'espai fragmentat, amb influències del pintor Francis Bacon (1909-1992). Un altre moment va suposar la incorporació de la natura acompanyat d'un canvi de gamma cromàtica i la indefinició de contorns. L'obra de gran format, es caracteritza també per l'abstracció i per les referències a l'entorn. Ha treballat també la volumetria tractada a base de formes tridimensionals i escultures desmuntables.

La primera exposició individual va ser a Sitges (1966). Durant el període 1968-84 realitza unes 50 exposicions individuals i a partir de 1985 fins l'actualitat un nombre similiar, a tenir en compte: la *Retrospectiva de pintura 1978-1983* a la Galeria Tau (1983), o la dedicada pel Museu de l'Empordà *10 Anys de Pintura a Cadaqués* (Figueres, 1988).

Entre les col·lectives cal ressenyar la participació a: *Pintura Joven Española en Nueva York* (1970), *15 Katalanische Mahler* la qual va itinerar per Alemanya (1973), *Pintura Española Contemporánea* al Cultural Center Niavaran (Teheran, 1976), *Plástica Catalana Generación del 66* al Colegio de Arquitectos de Santa Cruz de Tenerife (1977), I Biennale der Europäischen Druck Grafik (Heidelberg (Alemanya), 1979), III Bial Internacional del Dibujo y Grabado de Méjico (1981), la col·lectiva sobre gravat Internacional a Tòquio (1985), la participació en les mostres internacionals d'instal·lacions CAP D'ART (Cadaqués, 1997, 1998, 1999 i 2000), IV Trienal Internacional del Gravat de Kochi (Japó, 1999) o *Artistes Catalans dans le Jura* (Suïssa, 2005).

Ha exposat diverses vegades al Japó juntament amb Kihira, actualment exposa a la Garaku Gallery (Nagoya, Japó, 2009).

Ha realitzat treballs de disseny essent els més significatius el disseny de les claraboies de les desaparegudes Galeries El Prado (Madrid, 1989), o el nou disseny en ceràmica per a recobrir una xemeneia de Gaudí, del Palau Güell de Barcelona (1991).

La seva obra es troba en diferents institucions públiques nacionals i internacionals i col·leccions privades.

Ha estat guanyador de nombrosos premis. Un dels més significatius va ser el Primer Premi de Pintura de la III Biennal Internacional d'Eivissa (1968), el Premio Único a la IV Bial de Pintura Blanco y Negro (Madrid, 1976), premi al Mini-Print Internacional i a la I Biennal Internacional d'Electrografia (Barcelona).

CARBÓ ESQUER, Llucià

(Sant Mateu, Castelló de la Plana, 14.I.1931 – l'Escala, 21.VII.2007) *Cantant d'havaneres*

Fill de Vicente i Carmen, procedents de terres valencianes, es varen establir a l'Escala. Casat amb Caterina Casademont Ballesta, el matrimoni va tenir quatre fills.

Va ser un dels iniciadors dels grups d'havaneres professionals d'origen escalenc. Disposava de dots naturals per al cant i, als anys 50, va començar a cantar boleros i cançons mexicanes acompanyant els vells mariners, a la taverna. Al

cap d'uns anys, juntament amb Joan Ferrés[↑], Simeó[↑], Ferran Català i Carles Mallart, varen formar el grup Els Pescadors de l'Escala (c. 1970-1991). El grup va difondre les cançons de taverna i havaneres i varen esdevenir els ambaixadors de l'Escala.

Varen ser sol·licitats per actuar a les rodalies i després de realitzar un enregistrament, la seva fama es va estendre. Varen actuar a diferents punts de la geografia espanyola i a l'estranger, a Anglaterra, Bèlgica, Itàlia, etc. Posteriorment, va ser el tenor de La Veu dels Pescadors. La seva veu de tenor li permetia cantar amb destresa i sentiment peces com *Cant a la vinya*.

L'any 2002, durant la Cantada d'Havaneres de la vila escalenca, va ser homenatjat.

CARBONA BALAGUER, Fernando

(Figueres, 26.IX.1909 – ?) *Químic*

Nét de Joan Carbona[↑] Molins. Fill de Joan Carbona Busquets, propietari dedicat al comerç, i de Clarita Balaguer Masdevall, ambdós de Figueres, domiciliats al carrer de la Portella. Va ser el petit de tres germans: Maria Assumpció, Maria dels Àngels[↑] i Fernando.

Era cosí del matemàtic Ferran Sunyer[↑] Balaguer.

Va cursar els estudis al Químic de Sarrià i a la Facultat de Ciències de la Universitat de Barcelona. Es va traslladar a París per ampliar els seus estudis i especialitzar-se. Primer, va treballar a l'Institut Pasteur, i va prosseguir en la investigació. Va treballar als laboratoris de la Compañía Reno, filial del *comptoir* de Fosfats de l'Àfrica del Nord, arribant a ser el director del servei d'investigacions.

El seu treball va incidir en la millora dels resultats dels adobs orgànics i dels adobs fosfatats, amb clars beneficis per a l'agricultura.

Va publicar els seus treballs en diverses publicacions franceses i d'altres països, fins i tot de l'Índia. Va realitzar diversos treballs d'estudi per Àfrica.

CARBONA BALAGUER, Maria dels Àngels
(Figueres, 2.IX.1908 – Roses, 8.V.2000)
Pintora i dibuixant

Filla de Joan Carbona Busquets, propietari, i de Clarita Balaguer Masdevall, de Figueres, domiciliats al carrer de la Portella. Va ser la mitjana de tres germans: Maria Assumpció, Maria dels Àngels i Fernando↑.

Es va especialitzar en figura i composició. Va participar en diverses exposicions col·lectives a Barcelona i a l'Exposició Nacional de Barcelona de 1944.

CARBONA MOLINS, Joan
(Barcelona, 23.II.1858 – Figueres, 9.II.1958)
Advocat i polític

Fill de Joan Carbona Serra i d'Adela Molins, tenia dues germanes, Remei i Adela. Es va casar amb Àngela Busquets Bach (†10.V.1922) i el matrimoni va tenir quatre fills, Rosita, casada amb Josep Deulofeu Poch; Maria, casada amb Lluís Aupí Maragall; Adela, casada amb Josep Puig Pujades, i Joan, casat amb Clara Balaguer.

Va cursar la carrera d'advocat a Madrid. Va ser fiscal quan hi havia Audiència a Figueres. Home d'humor fi, d'ell s'han explicat moltes anècdotes. Gran conversador, va conrear l'amistat del notari Dalí o d'Emilio Castelar.

Va cursar la carrera d'advocat a Madrid. Va ser fiscal quan hi havia Audiència a Figueres. Home d'humor fi, d'ell s'han explicat moltes anècdotes. Gran conversador, va conrear l'amistat del notari Dalí o d'Emilio Castelar.

Era assidu del Cafè Royal de la Rambla de Figueres, on coincidia amb Carles Fages↑ de Climent, el qual li dedicà la conferència "Anecdotes del señor Carbona" (Casino Menestral, 1961 editada l'any 1981 amb pròleg d'Anna M. Dalí↑).

Va dirigir el diari *La Evolución* (1887), òrgan del Centre Republicà Històric de l'Empordà. Polemista, com a republicà federal nacionalista va prendre possessió de l'alcaldia l'1 de juliol de 1909 i hi va romandre fins l'1 de gener de 1912. Posteriorment, va formar part del consistori com

a regidor (1918-1922), l'any 1930 va ser primer síndic del consistori, presidit per l'alcalde Fèlix Jaume Gelart, i alcalde interí per ser el regidor de més edat (1931). El període dedicat a l'alcaldia no va ser dels fàcils, ja que va coincidir amb la Setmana Tràgica de Barcelona. Va lluitar per solucionar la falta de locals escolars.

Director del Centro Federal, ubicat al carrer Forn Baix de Figueres, va formar part de la junta de l'Sport Figuerense (1894), entitat que es dedicava a fomentar i practicar tota classe d'esports. Va ser un expert jugador d'escacs.

CARBONELL TURBAU, Narcís
(Vilabertran, 19.XI.1888 –
Barcelona, 1.III.1954) *Músic*

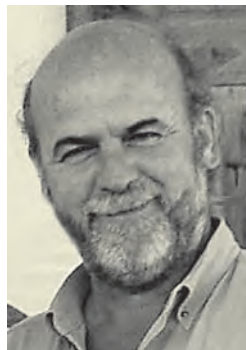
Fill de Josep Carbonell Viñas i de Dolors Turbau Salabert, ambdós de Vilabertran.

Va dedicar-se a la pedagogia musical, destacant en flauta. Va formar part durant molts anys de la Banda Municipal de Barcelona, en la qual ingressà l'any 1932.

Va compondre les sardanes *De bon matí, Encisadora, Raig de lluna, Dansa tràgica, Saltirona, Cançó de la llar, La pubilla de Calafell, Carme, Matilde, La font d'en Miliu, Capdepinyol, Francisca*.

Se li ha atribuït *L'aplec de Sant Ferriol, Infan-tona, L'himne d'en Riego, La flor de Vilabertran, Bonica flor*.

CÁRDABA CARRASCAL, Marciano
(Olombrada, Segòvia, 1954) *Historiador*

Es va llicenciar en història per la UNED (1995) i es va doctorar amb la tesi *Colectivizaciones agrarias en la región de Girona, 1936-1939* (UdG, 2001), publicada amb el títol *Campesinos y revolución en Cataluña: colectividades*

agrarias en las comarcas de Girona, 1936-1939 (Madrid: 2002), i, en català *Col·lectivitzacions agràries a les comarques de Girona, 1936-*

1939: *pagesos i revolució a Catalunya* (Girona: 2002).

Està adscrit al seminari d'Història Rural de la UdG. Els seus articles han estat publicats a diverses revistes especialitzades, als *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos, a *Estudis d'Història Agrària*, etc. Ha participat a les jornades sobre "Sindicalisme i món rural a Catalunya, 1900-1975" on va presentar el treball "La terra per a la comunitat! L'anarcosindicalisme agrari a les comarques de Girona" (Girona: 2003).

Ha escrit, en col·laboració amb Sílvia Musquera *El Celler Cooperatiu d'Espolla: els inicis d'un projecte (1906-1939)* (Figueres: 2007). Ha col·laborat en la *Història del Alt Empordà* (Girona: 2000), i la *Història del Baix Empordà* (Girona: 2006).

CARDONER CASADEMONT, Emili
(Boadella, 1869 - 1936) *Metge*

Va estudiar medicina, com el seu germà Joan (Boadella, 1866-?), i va exercir al poble de Darnius i a Boadella.

CARDONER GIRALT, Sebastià
(Capmany, 1889 - ?) *Industrial*

S'establí a l'Argentina, on fou gerent de la firma Gilardón Llauro y Cía. (1922-1928), president de Cardonor, Riva y Cía., i de la Cambra Gremial de Manufactures de Suro Ruirga, i membre de la direcció d'Olycon S.A.

CARDONER GIRONELLA, Joan
(Rabós d'Empordà, 26.XI.1958) *Músic*

Fill d'Antolín Cardoner[↑], músic, i de Leontina Gironella, de Rabós. Va néixer, circumstancialment, a Rabós, a casa dels avis materns. Des de sempre ha viscut a Espolla i de petit es va familiaritzar amb la música, en rebre classes

del seu pare si bé es considera autodidacte.

Compagina la professió d'instal·lador de fusteria i tècnic de manteniment amb la música.

Líder del grup empordanès Els Rockson, era la veu del grup. Amb aquest grup va compondre i gravar tres discs compactes: *Heavy metal* (1983), *Herederos del rock* (1984) i *AM/FM* (2003). Va continuar amb altres grups com Terratrèmol, i amb aquest va compondre i gravar dos disc compacte: *El foc que tu em demanes* (1991) i *Passió sota la pell* (1992). Va crear un altre grup propi amb el nom de Cardoner (1997) i amb aquest ha gravat i compost *Instint animal* (1997), *No anem pas bé* (2001), i *Miracle* (2005).

Amb l'orquestra La Selvarmar (1988-1990), tocava la guitarra, cantava i era el segon tenor a les sardanes. Ha col·laborat amb músics com Gerard Quintana, Adrià Puntí o Quim Portet.

Les seves lletres s'han qualificat de desvergonyides i inconformistes i ell mateix es considera contestatari.

Per encàrrec, ha arranjat algunes peces musicals, com: els *Goigs de Santa Àgata* i *Sant Sebastià* (2003), *Orfeo de l'Empordà* (2005), per a la coral Germanor de Capmany o la sardana *Espolla animada* (2007). Ha compost, també, l'Himne Oficial de la Fundació Esportiva Figueres *Una escola de futbol* (2006), amb lletra dels germans Carreras.

Té un estudi propi de gravació, TrapStudio, on grava els seus treballs i, esporàdicament, n'enregistra d'altres d'artistes locals.

CARDONER TUBERT, Antolín
(Espolla, 29.VIII.1927 - Figueres, 23.VII.2007)
Músic

Fill de Josep Cardoner Bonavia, camioner, i de Margarita Tubert Bonavia, ambdós d'Espolla. L'any 1956 es va casar amb Leontina Gironella, filla de Rabós, i el matrimoni va tenir un fill, Joan[↑].

Gràcies a l'ajut del capellà del poble va poder disposar d'una trompeta. Va assistir a

classes d'aquest instrument a Figueres, amb Falgarona[↑], després a Girona amb en Josep Miralda, membre de la Principal de la Bisbal.

Per poder-se costejar les classes de música feia de jornaler. Tocava la trompeta i el violí, i no va ser fins als vint anys que va poder començar a tocar en una orquestra, va ser a Vilajuïga, sota la batuta de Jaume Bonaterra[↑]. Després va tocar amb La Principal de Figueres (de 1948-1970), amb La Principal de Cassà (1972-1978), amb La Selvatana (1978-1981). Com a trompeta va anar de gira amb artistes coneguts com Carmen de Lirio, Antonio Machín i Ramon Calduch. A Espolla participava en les activitats teatrals del poble, en La companyia del carro de l'alegria i en una orquestra, formada per aficionats i professionals, L'orquestra d'Espolla.

Als cinquanta-dos anys va haver de plegar a causa de problemes de salut. Jubilat, va dirigir la Coral d'Espolla, la qual assajava a l'església del poble i cantaven sardanes i goigs.

L'Ajuntament i el poble d'Espolla, juntament amb l'orquestra Selvatana, li varen retre un homenatge el 18 de gener de 2004.

CARDONER VIÑAS, Damià

(*Sant Climent Sescibes, 15.IX.1844 – Burke, Estats Units, 1915*) *Empresari*

La història d'aquest sant climentenc, coneguda amb llacunes, suposa una lluita tenaç i contínua, plena d'adversitats i superacions. Va començar els negocis a Basilea, Suïssa, on hi va romandre el període que va des de 1868 fins a 1872. Aquest any es va casar a Estrasburg amb Matilda Bouvard (11.VII.1872), i el matrimoni va tenir un fill i tres filles.

Després de l'experiència helvètica, va passar uns mesos a Sant Climent, però el seu esperit inquiet el portà a dirigir-se cap als Estats Units (1883). En els inicis, sembla que es va dedicar a la compravenda de mercaderies i, aviat, va aconseguir la ciutadania americana (1884).

Va treballar a les mines, venia fruita i verdures i feia altres treballs complementaris. Va obrir un *saloon* a la població de Mullan, però el negoci no va tenir èxit. Va canviar de residència i va establir una botiga de queviures a Murray (1885), i va

realitzar inversions en la mineria que varen fallir. Va obrir una sucursal a Burke, Cleveland, (1887), on va fixar la residència.

Havia intentat en alguna altra ocasió, de nou, intervenir en la mineria. Finalment, en convertir-se en propietari de la mina Hércules, va aconseguir els resultats anhelats, i va arribar a ser propietari d'altres mines. Va ser director del Servei de Correus del Departament de Cleveland. Es té notícia que un germà seu, Josep, es dedicava a negocis a Berna, Suïssa, per encàrrec del biografiat.

CAREAGA MONSALVATGE, Josep M.

(*Figueres, 13.IV.1909 – 23.VII.1937*) *Pilot*

Fill de Joaquim Careaga[↑], i de Trinitat Monsalvatge, d'Olot. Es va sentir atret per l'aviació. Va ser membre de l'Aeronàutic Club Empordanès (ACE). L'any 1932 va aconseguir una beca de pilotatge atorgada per la Generalitat de Catalunya, la qual li va permetre fer-se càrrec dels aparells d'aviació de l'Aeronàutic Club Empordanès. Aquesta situació privilegiada li va permetre ser propietari d'una avioneta. L'any 1935 va participar en el concurs organitzat per l'Aero Club de Catalunya.

Va morir molt jove, a l'edat de vint-i-vuit anys, i es pot confirmar que va ser a causa d'una septicèmia per infecció intestinal. Segons altres fonts havia estat a causa d'haver participat a la guerra civil a favor dels republicans.

CAREAGA PASTOR, Joaquim

(*Manila, 1.VII.1885 – ?, 1930?*) *Banquer i procurador*

Fill de Luis de Careaga Sánchez, de Màlaga, i de Concepció Pastor Maranges, de Girona. Casat amb Trinitat Monsalvatge Muxart, d'Olot, filla del banquer Jordi Montsalvatge. El seu fill Josep Maria[↑] va ser un dels primers pilots.

Fou el fundador de la Banca Careaga (1908), situada al carrer de Sant Pere. Després de l'enllaç matrimonial, la seva entitat es va fusionar amb la dels familiars de la muller Hijos de J. Monsalvatge. Després de cessar l'activitat de l'entitat (1920), per absorció del Banc de Terrassa, el biografiat va treballar com a apoderat de la nova empresa i, a partir de 1925, va ser gerent del Banco de Crédito Ampurdanés.

CARITG COMAS, Jaume

(Vilajuïga, 18.III.1892 – Figueres, 11.XI.1964)
Electricista, mecànic i inventor

Fill d'Isidre Caritg Guillantó, d'ofici menestral del camp, natural de Vilajuïga, i de Maria Comas Mas, de Garriguella. Després de passar uns anys a Vilajuïga, va anar a residir a Barcelona (1904), i, més endavant, a París, on va realitzar estudis especialitzats.

Va aconseguir diversos premis a diferents certàmens estrangers. Va realitzar invents com Automáticos luminosos de llamada. També va ser premiat als Concursos Internacionals d'Inventors.

CARLÉ, Doctor

(Figueres, s. XIX) *Metge*

Especialista en malalties de pit i del cor. Es va obrir camí a Buenos Aires.

CARLÉ LLACH, Martí

(Figueres, 1838? – ?) *Impressor*

Va ser professor de llengua francesa a l'Institut de Figueres fins l'any 1874, any en què, probablement per qüestions polítiques, va marxar de la ciutat. Va militar com a republicà juntament amb Abdó Terrades↑, Narcís Monturiol↑ i Joan Arderius↑.

A Barcelona, mogut pel seu ideari comunista utòpic i allunyat del científic de Marx i Engels va fundar, juntament amb Monturiol↑, la impremta Librería Oriental, situada a les Rambles de Barcelona, amb la intenció d'editar *La Fraternidad* (1847), com a portaveu dels seus pensaments, que va ser clausurat el 1848 sota l'acusació als seus redactors de provocar aldarulls.

Va ser director del diari figuerenc *El Ampurdanés*. Va publicar *Catecismo razonado de la libertad: dedicado al pueblo* (Figueres: 1868).

CARRÉ VICENS, Jaume

(Camallera, 1929 – 2006) *Empresari*

Va crear l'empresa de Transports Calsina Carré, amb seu a Figueres i Pont de Molins (1972). Es va especialitzar en el transport internacional de mercaderies. L'empresa ha seguit una gran expansió

fins al punt de recórrer des del Magreb a tot Europa. Actualment, les regnes del negoci estan en mans del seu fill Ramon.

CARRERAS COSTA, Rosalina

(Figueres, 13.V.1944) *Periodista i escriptora*

Filla de Joaquim Carreras Guillamet, natural de Figueres, i de M. Carne Costa Turias, també de Figueres. Estudià a l'Institut Ramon Muntaner i, més tard, a instàncies familiars, va cursar comerç i secretariat a Les Escolàpies,

quan la seva voluntat era la d'estudiar infermeria. En el decurs d'aquests estudis va descobrir noves afeccions com el dibuix i la redacció, qualitats que li varen potenciar fins al punt de guanyar el primer premi de narrativa d'una entitat bancària (any 1958). Posteriorment, ha cursat estudis de Dret.

L'any 1961 va entrar a treballar a l'ajuntament de Figueres, a la secretaria particular de l'alcalde Ramon Guardiola↑ Rovira, al costat del secretari particular Josep M. Elorduy↑ Buscarons. Allà va entrar en contacte amb el món del periodisme. El Sr. Elorduy, director del setmanari *Ampurdán*, la va esperar a col·laborar-hi. Hi va escriure amb continuïtat, des de 1963 fins a 1970, sobre temes diversos, en diferents etapes: articles costumistes relacionats amb els mesos de l'any o les estacions; moda i altres temes femenins; entrevistes d'actualitat; notícies, opinió, etc. Després de 1970 va col·laborar-hi esporàdicament. Anys més tard, de gener del 1988 fins a finals del 1989, escriu articles d'opinió al *Setmanari de l'Alt Empordà*.

Entre 1963 i 1966 va formar part de la plantilla de Ràdio Popular de Figueres, com a locutora de continuïtat, també com a col·laboradora literària preparant contes radiofònics i incorporant-se a la roda de comentaristes. Simultàniament a l'etapa radiofònica escriu al setmanari *Vida Parroquial*. Va col·laborar també a la secció

d'art de la *Revista de Gerona* (1968-1973); va ser corresponsal del diari *Los Sitios*, de Girona (1967-1973).

A finals dels anys setanta principis dels vuitanta, dirigeix la revista *Unión*, que edita l'associació de pares i mares d'alumnes del col·legi de les Escolàpies, al cap de poc va passar a dir-se *Nosaltres i l'escola*.

Ha participat en altres activitats ciutadanes, ha format part de l'elenc teatral del Patronat de la Catequística, dirigit, en aquell moment, per Ramon Saguer i Andrés, i de la Coral de Santa Cecília, dirigida per Maria Rosa Gratacós i Fàbrega.

Va gaudir d'un període d'excedència laboral (1971-1985), i en reingressar es va incorporar al Departament de Recursos Humans de l'ajuntament de Figueres (1985-1989), després es va incorporar al gabinet de l'alcalde Marià Lorca (1989-1995), i en prendre possessió Joan Armangué va continuar desenvolupant les mateixes funcions (1995-2006). Des del mes de juliol de 2006, de nou, desenvolupa la seva feina en el Departament de Recursos Humans fins a la seva jubilació.

Les seves obres han merescut diferents premis: amb la *Cançó de Sant Martíà* va guanyar el Premi Miquel Coromina (1964); amb l'obra *La crida* va guanyar el premi de narrativa Església viva, Memorial Josep Maria Pont (1997). Ha estat la guanyadora del primer Premi de Narrativa per a la Gent Gran, convocat pel Consell Comarcal de l'Alt Empordà (2004 i 2006).

CARRERAS FIGARÓ, Octavi

(Cadaqués, 1862 - ?) *Periodista i escriptor*

Va estudiar a l'Institut de Figueres on va assolir el títol de Batxiller (1878), i posteriorment, medicina a la Universitat de Barcelona.

A Girona va fundar el diari *El Teléfono Catalán* en el qual hi va col·laborar. Va ser redactor de *La Vanguardia* i de *Las Noticias*. Va ser un dels primers en explicar la llegenda del castell de Vulpellac, publicat al diari *Lo Geronés*.

Entre les seves obres: *Origen e historia del arte cerámico, memoria premiada en el Certamen de La Bisbal, 1887* (Gerona: 1888), *La imagen y la capilla de Nuestra Señora de la Piedad* (La Bisbal: 1889) obra premiada al *Certamen literario-religioso de la Bisbal* (19.VIII.1889), *Importancia del*

estudio de la arqueología, La Bisbal, durante la Guerra de Sucesión i Las sociedades de socorros mútuos para los casos de enfermedad; utilidad que de ellas reporta a la clase obrera, aquesta última va aconseguir un accésit.

Va obtenir premis també al certamen literari organitzat pels *Aymadors de Las Letras* l'any 1893.

CARRERAS FINA, Joaquim

(Barcelona, 1876 - Figueres, 26.VII.1910)

Fotògraf

Fill de Joaquim Carreras Vila, natural d'Igualada, i de Dolors Fina Pla, natural de Figueres. Es va casar amb Eulàlia Ventura, de Figueres, i varen tenir dos fills, Joan i Maria. Estaven domiciliats al carrer de la Portella.

Procedent de Barcelona, es va instal·lar al carrer d'Avinyonet Figueres. Va realitzar les fotos per a una sèrie de targetes postals que va editar el llibreter Serra del carrer de Besalú. Malauradament la seva activitat es va estroncar en morir molt jove.

Les seves fotografies varen ser publicades a la *Geografía General de Catalunya* (1911) i l'*Album Meravella* (1933).

CARRERAS PONS, Ramon

(La Jonquera, 2.II.1893 - Còrdova?, 1949)

Mestre i polític

Fill de Joan Carreras Barneda, dedicat al comerç, i de Rosario Pons Bisern, ambdós de la Jonquera. Va contraure matrimoni amb Julia Rodríguez García.

Va estudiar batxillerat i magisteri, estudis que va continuar a l'Escola Superior del Magisteri, a Madrid. El curs 1916-1917 va començar les classes a l'Escola Normal de Còrdova, de la qual en va esdevenir catedràtic.

Carreras va ser membre de la maçoneria, s'incorporà a la Lògia de Còrdova (abans de 1924), i va rebre el nom de Pitàgoras. Implicat en política, va formar part del Partit Republicà Radical, liderat per Alejandro Lerroux. En representació seva va ser diputat a Corts (1931) per Còrdova. Va ser nomenat comissari general del govern de la República (1931-1935), i durant aquest període

va residir a Barcelona. Se li va assignar en tres ocasions el càrrec de governador civil (Sevilla, Saragossa i Sevilla).

En finalitzar la guerra civil va ser detingut a la Jonquera, empresonat per pertànyer a la maçoneria i per la seva afiliació republicana, i traslladat a la presó de Còrdova. Se sap que també va estar reclus a les presons de Girona i Madrid.

CARRERAS REBUJENT, Martí

(Figueres, 2.XII.1860 – 1.II.1924)

Fuster i polític

Fill de Joan Carreras Barnada, treballador, de Cassà de la Selva, i de Maria Rebutent Baró, de Figueres. Es va casar amb Dolors Dalfó Bosch, i el matrimoni va tenir quatre fills: Joaquim, Enric, Pere i Anita.

Va compaginar les seves tasques professionals a la fusteria, establerta al carrer de Peralada, amb els seus ideals polítics. Des que va iniciar la vida política (1886) va contribuir a propagar els ideals republicans al districte de Figueres. L'any 1891 va formar part del comitè local i comarcal del partit Republicà Federal. Al constituir-se la UFNR, va ser elegit per l'Assemblea per formar part del Consell Regional. Va formar part del Comitè local i del comarcal (1909-1912), essent-ne elegit president l'any 1913.

Va formar part del consistori figuerenc com a regidor (1891-1895, 1897-1901, 1903-1909, 1917-1922), primer tinent d'alcalde, i alcalde (1.I.1906 – 1.VII.1909).

Va presidir l'Exposició Agrícola Industrial i el Certamen Industrial, que obtingué un gran ressò a tota la província (1906). Soci del Casino Menestral des de 1878, va formar part de la junta, primer com a interventor (1883), com a vocal (1889), com a vicepresident (1897-1898), i com a president (1901).

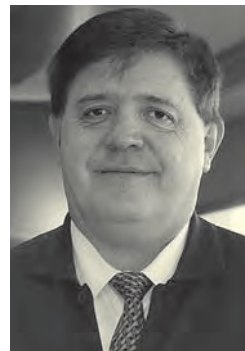
Essent regidor va fer una proposta que s'aprovaria en ser alcalde: s'implantà, per primera

vegada a Espanya, la jornada de vuit hores per als treballadors municipals. A ell es deuen nombroses actuacions urbanístiques, per iniciativa seva es va perllongar el cobriment de la riera Galligans, es va urbanitzar la plaça Pi i Margall (avui plaça de la Palmera), es va construir l'escriptorador públic, es va arranjar el firal del bestiar amb l'adquisició de terrenys, s'urbanitzaren diversos carrers i es varen construir clavegueres. Una nota negativa del seu mandat va ser, haver-se vist obligat a acceptar forçosament, la implantació del penal al castell de Sant Ferran. Per a solucionar el problema, es va iniciar la construcció de la Presó comarcal costejada al cinquanta per cent pel consistori figuerenc i la resta per municipis de la comarca.

Des de 1932 a 1939, l'actual carrer de Sant Vicenç s'anomenava carrer Martí Carreras. Fins al moment que Joan Armangué[†] va accedir a la política, era el figuerenc que més anys havia esmerçat a la política local.

CASADEMONT CANALIAS, Joaquim

(Olot, la Garrotxa, 26.XII.1952) "Cuisiniste"

Es va afincar a Figueres l'any 1976 i, posteriorment, des de 2007, resideix a Llers. Es va iniciar en el món de l'hostaleria amb la venda de màquines de cafè. Va coincidir amb Josep García, mecànic, i decidiren independitzar-se i

muntar una empresa, que s'anomenà Maquinaria Hostelera García (1979). L'any 2002, a causa de la mort del seu soci, l'empresa va passar a ser García Casademont, S.A.

A poc a poc varen donar-se a conèixer i l'any 1988, varen muntar la cuina del Motel de Figueres.

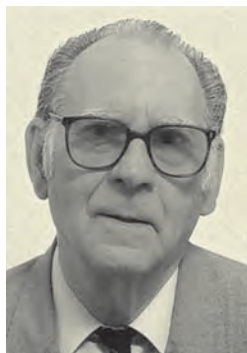
Reuniren dues característiques fonamentals: haver estat pioners en la introducció de les noves tecnologies a la cuina, i en escoltar les necessitats dels usuaris; així començaren a vendre cuines personalitzades. Al cap de dos anys varen muntar la cuina d'un restaurant amb una estrella

Michelin, El Racó de Can Fabes (1990), després la d'El Bulli (1992), amb dues estrelles Michelin. Restaurants que, al cap de poc, pujaren en l'escalafó de la *Michelin*. La fama es va anar expandint i l'any 1993 ja gaudien de renom en el món de la restauració. L'any 1999 entraren al mercat francès de l'alta cuina muntant instal·lacions a Montpeller (Le Jardin des Sens), Bordeus (Les Sources, de Caudalle-Château Lafitte), Le Cap d'Adge, Joigny (La Côte Saint Jacques) i París. L'any 2003 consolidaren la seva posició empresarial al mercat espanyol i realitzaren les cuines del Santiago Bernabeu, de Madrid. Les properes fites empresarials es troben al mercat exterior: a Alemanya i Noruega i, fins i tot, el Pròxim Orient.

L'any 2006 va aconseguir reunir els cinc cuiners d'Espanya amb la màxima distinció Michelin, tots ells clients, Adrià, Arzak, Berasategui, Santamaria i Ruscalleda. Ells han manifestat que la contribució del biografiat ha estat cabdal per a l'evolució de la gastronomia.

CASADEMONT COMAS, Emili

(Girona, 15.II.1936) Periodista i escriptor

Fill de Josep Casademont Viger, carnisser, natural de Girona, i de Maria Comas Ballarín, natural de Barcelona. Es va casar amb Emília Pla[↑] Esparaguera, figuerenca, i varen tenir un fill, Jordi, i una filla, Núria. I fou a partir

d'aquest fet que establí la residència principal a Figueres (1968), alternant-la amb Girona i Barcelona.

Des de ben petit volia dedicar-se als mitjans de comunicació. Va obtenir el títol de tècnic de programació en ràdio (Escuela Oficial de Radio y Televisión, 1966) i, al cap dels anys, es va llicenciar en Comunicació Audiovisual (UAB, 1999).

Ha estat redactor o col·laborador de diversos mitjans de comunicació, en diferents períodes. Pel que fa als mitjans escrits, de *Los Sitios*, *Usted*, *Gerona Deportiva*, *Barcelona Deportiva*,

Costa Brava Información –redactor en cap–, *Gerona Información* –redactor en cap–, *Rumor* –delegat a Girona–, etc. Més endavant, d'*El Noticiero Universal* (Barcelona), *Canigó* (Figueres), *Tele/estel* (Barcelona), *Ampurdán* (Figueres), *Avui* (Barcelona), *Mundo Diario* (Barcelona), *El Correo Catalán* (Barcelona), *Hoja del Lunes* (Barcelona), *El Mundo Deportivo* (Barcelona), *Marca* (Madrid), *La Dépêche du Midi* (Tolosa de Llenguadoc), *Ya* i la resta dels diaris de l'Editorial Católica (Madrid), com *La Verdad* (Múrcia), *Hoy* (Badajoz), *El Ideal Gallego* (La Corunya), *El Ideal de Granada* i *El Comercio* (Gijón), *El Periódico de Catalunya* (Barcelona), *Xarxa* (Barcelona), *Diari de Girona* (és el col·laborador més antic d'aquest rotatiu, amb el seu antecessor *Los Sitios* inclòs), *Punt Diari* (Girona), *Presència* (Girona), *Àncora* (Sant Feliu de Guíxols), *La Taula del Racó* (Vidreres), *Rodamón* (Barcelona), *Bonart* (Girona), i *Som* (Girona), entre d'altres. Pel que respecta als mitjans radiofònics, ha estat redactor de Ràdio Girona (hi creà, els estius dels anys 60, el primer espai informatiu de la Radiodifusió espanyola sobre l'actualitat diària de la Costa Brava) i Ràdio Popular de Figueres, així com col·laborador de Ràdio Miramar (Barcelona), Ràdio de les Valls (Andorra), Ràdio Blanes, Ràdio Olot i La Voz de la Costa Brava (Palamós). I quant als diaris digitals, ha estat corresponsal de *Mi equipo* (Sevilla). Ha exercit la professió periodística, al principi amb un carnet de l'antiga *Dirección General de Prensa*, a Girona, Àfrica del Nord, Principat d'Andorra, Barcelona i Figueres.

Destinat al Marroc per fer el servei militar, immediatament passà a ser redactor (1958-1962) del *Diario de África* i *África Deportiva* (Tetuan), on, als inicis, signava amb el pseudònim d'*Otes*. En saber l'àrab, l'agència britànica Reuter's el requerí per cobrir informacions del conflicte entre Algèria i França.

Ha estat corresponsal de les agències Reuter's (a l'Àfrica del Nord), Europa Press, Efe, Logos, Mencheta i Adi. Aquestes agències varen difondre arreu del món les notícies proporcionades pel biografiat sobre Salvador Dalí[↑] i el Teatre-Museu Dalí.

Dins l'àmbit figuerenc, fou cofundador i director del bisetmanari *9País* (1977), que posteriorment passà a anomenar-se *Hora Nova*,

publicació de la qual va ser cofundador, director i subdirector.

Per encàrrec de l'alcalde Pere Giró (1976), renovà i democratitzà el setmanari *Ampurdán*. Hi va introduir el català i hi va crear la secció titulada "Mirador polític".

Ha estat president de l'antiga Unió de Periodistes de les Comarques Gironines. És membre –actualment, jubilat– del Col·legi de Periodistes de Catalunya.

Ha estat reconegut per la Generalitat com el pioner de la ràdio en català de postguerra, per la creació del programa diari *L'Hora de Catalunya* (1965) a Ràdio Popular de Figueres. També fou el primer periodista que, després de la Guerra Civil, utilitzà el català a la premsa esportiva –*Gerona Deportiva*–, amb una secció titulada "El personatge de la setmana" (1967), i creà a *Hora Nova* un vocabulari català propi per a les crítiques taurines.

És autor dels llibres *L'Hora de Catalunya. Recull d'una emissió radiofònica* (Girona, 1968), amb pròleg de la potessa Montserrat Vayreda i portada de l'artista-pintor Joan Felip Vilà; *L'home d'Els Cent Homes* (Aproximació a la vida i obra de Josep Fontbernat, el fill d'Estanyol que pogué ser president de la Generalitat a l'exili després de Josep Irla) (Edicions CAT i ajuntaments de Bescanó i Anglès, Barcelona 1996); *Carnaval, carnavalades i carnavales* (La històrica parada i fonda feta a Figueres pel rei Carnestoltes l'any 1878, camí de Barcelona, explicada per primera vegada) (Editora Empordanesa, Figueres 1997) i *Cristòfor Colom, gironí?* (Text d'una conferència pronunciada al Casino Menestral Figuerenc) (Editora Empordanesa, Figueres 1998).

És coautor dels llibres *Aquí ràdio (Crònica de les ones a les comarques de Girona, 1933-1982)*. (Col·legi de Periodistes, Girona 2003); *Josep Fontbernat i Verdguer (1896-1977). Imatges i documents* (Diputació de Girona, 2006), amb pròleg de Montserrat Vayreda (l'últim que va escriure abans de morir) i la col·laboració de Josep Víctor Gay, Carles Fontserè i Dani Vivern, i *Maria dels À. Vayreda* (Institut d'Estudis Empordanesos, Figueres 2007).

Guardonat per l'Obra del Ballet Popular (Barcelona, 1966), per un guió radiofònic titulat *Homenatge a Pep Ventura*, ha rebut la Mosca de Galena 1999 del Col·legi de Periodistes de

Catalunya, demarcació de Girona, per haver estat un dels pioners de la ràdio, sobretot de la ràdio en català de després de la guerra civil, gràcies a la primera emissió diària de la Radiodifusió espanyola feta en la nostra llengua, que va realitzar a Ràdio Popular de Figueres, titulada al principi *Figueres, tres de la tarda* i, posteriorment, *L'Hora de Catalunya*.

CASADEMONT COSTA, Narcís

(Figueres, 1816 – Solsona?, el Solsonès, 1890?) *Eclesiàstic*

Mestre de capella i organista de la catedral de Solsona (1845-1890).

CASADEMONT MARIÓ, Joan

(Figueres, 10.VIII.1870 – 21.IX.1936) *Eclesiàstic*

Estudià la carrera eclesiàstica al seminari diocesà de Girona. Exercí de vicari a les parròquies de Garriguella, la Cellera de Ter per passar a Figueres on exercí de sagristà de la parròquia de Sant Pere. Juntament amb mossèn Fortunet organitzà i dirigí el *Fomento de Peregrinaciones*. Fou empresonat el 18 d'agost de 1936, portat al castell i assassinat.

CASADEMUNT ARIMANY, Francesc Xavier

(Figueres, 29.XII.1897 – Girona, 15.III.1988) *Mestre i polític*

Fill de Baldomero Casademunt [sic] Montaner, d'ofici llauner, natural de Figueres, i de Leonor Arimany Vila, de Barcelona. A l'edat de cinc anys es va traslladar amb la família a Girona.

Cursà la carrera de Magisteri i exercí al Grup Escolar de Girona, a Blanes, Cabanelles, Tossa de Mar, Guardiola de Font-rubí (Alt Penedès) (1922-1930), Ripoll (1930-1931) i, finalment, al Patronat Escolar de Barcelona al grup escolar Casp.

Estant a Ripoll es va sentir atret per la política, afiliat a Esquerra Republicana de Catalunya va ser elegit Diputat al Parlament de Catalunya, va ser membre de les Comissions Permanents de Cultura, Economia i Justícia i Dret. Després d'esclatar la guerra civil se li va encomenar la Comissaria de Refugiats i l'any 1938 va ser nomenat director general d'Ensenyament.

Després de la guerra es va exiliar per un període de deu anys, primer a Montpeller, després Mèxic i, de nou a França, ara a Tolosa de Llenguadoc. Es va reincorporar al magisteri, primer a l'escola graduada del carrer Escudillers i, després, a Sant Jordi Desvalls, fins a la jubilació.

Va col·laborar en publicacions especialitzades com *El Magisterio Gerundense* i també a *El Autonomista*. Va publicar: "Converses sobre les excavacions de la Vila Romana de Tossa, sostingudes entre Xavier Casademunt i Ignasi Melé" (Grup Excursionista Gironí, 1922), *Notes breus de Geografia i Història de Sant Jordi Desvalls*.

CASADES de CÒDOL, Carles

(Barcelona?, 1891 - 12.IX.1975) *Hisendat*

Propietari de l'anomenada Casa Còdol, de Figueres. L'any 1917 va fer un donatiu de 20.000 pessetes per enderrocar l'illa de cases existent a la part superior de la Rambla. Així mateix, va donar la quantitat de 5.000 pessetes addicionals per erigir un monument dedicat al figuerenc Narcís Monturiol[↑].

L'any 1918 l'Ajuntament de Figueres va decidir atorgar el seu nom a un dels carrers de la ciutat, situat a la banda de migdia de la Rambla. L'any 1931, durant la Segona República, es va produir un canvi en el nomenclàtor de carrers figuerencs, es va eliminar el nom del carrer Casades de Còdol, de la Rambla, i es va substituir el de sant Josep pel seu. Després de la guerra es va retornar el nom dels sants, de manera que va desaparèixer el nom de la família Casades. Com a resposta, el biografiat va decidir llegar les seves propietats a l'Hospital de Sant Pau de Barcelona. Al llarg dels anys va fer donatius a diverses institucions sanitàries: va ser benefactor de l'Asociación Española contra el càncer, de l'Hospital de Sant Pau i Santa Creu, i de l'Hospital Clínic de Barcelona. L'any 1974 es va inaugurar i donar el seu nom a la unitat

de cures intensives Carles Casades de Còdol, de l'Hospital de Sant Pau de Barcelona.

Va formar part de diverses iniciatives comarcals, va ser membre de la junta social del Pantà de Crespià (c. 1930). Des del punt de vista polític va ser candidat per l'UMN.

Va realitzar diferents donatius a la comarca, per a l'altar de Nostra Senyora de la Salut de Terrades i per a l'Hospital de Figueres. Vinculat a Torroella de Fluvià, va col·laborar en diverses millores municipals, la construcció de la casa consistorial, el jutjat municipal, i la restauració del temple. L'ajuntament de la vila el va nomenar fill adoptiu i va donar el seu nom a un carrer del poble (1925), posteriorment, va rebre el títol d'alcalde Honorífic de Torroella (1968). Les seves despulles es troben al panteó familiar de Torroella de Fluvià.

Per diverses actuacions benèfiques va ser nomenat soci d'honor de l'Hospital de la Creu Roja (1969), i va rebre la Creu de Primera Classe de l'Ordre Civil de Beneficència de l'Ajuntament de Barcelona, i La Medalla d'Or de la Creu Roja.

CASADESÚS

(Figueres, s. XIX) *Músics*

Dinastia de músics francesos originària de Figueres. El membre més destacat fou Francis Casadesús (París, 1870-Suresnes, 1954). El seu nebot Robert Casadesús (París, 1899-1972), pianista i compositor, estudià piano amb Diémer i contrapunt i fuga amb el seu oncle Francis.

CASADEVALL ALBERT, Joan

(Castelló d'Empúries, 4.II.1920 - Figueres, 16.I.1988) *Pagès i polític*

Fill de Modesto Casadevall Costa, agricultor i fill d'agricultors del mas Llebrer, i de Rosa Albert Ayats, ambdós de Castelló d'Empúries.

Es va traslladar a viure al poble (1958), i va proposar la instauració de la festivitat de sant Isidre,

com a patró dels pagesos, i la compra de la imatge del sant. Va ser un dels fundadors de la

cooperativa agrícola (1959) que subministrava adobs i herbicides per als cultius i va treballar fort per fer netejar els recs que abastien els camps del municipi i rodalia. Va ser escollit president de la germandat de pagesos i ramaders (1964). Va ser nomenat alcalde de Castelló i va estar en el càrrec durant nou anys (1966-1975).

Entre les principals actuacions cal esmentar l'arranjament del cementiri, la compra dels terrenys de l'abocador, de l'escola i del camp de futbol. Va encarregar la construcció de l'escola Ruiz Amado i de Llotja. Va signar el permís per construir Empuriabrava i en va ser un dels impulsors. Es van pavimentar els carrers de Castelló, es va remodelar el passeig i la font d'en Nyago, es va restaurar l'ajuntament, i el teulat i l'orgue de la catedral. En el seu darrer any d'alcalde, a Castelló es va tornar a beure aigua de la Mare de la Font en lloc de la Muga.

El 1985 va assumir la presidència del Sindicat del Reg de la riba esquerra de la Muga i sota aquesta responsabilitat va signar el protocol de captació de l'aigua sobrant del rec del Molí per destinar-lo a la potabilitzadora d'Empuriabrava, que proveeix la urbanització i altres pobles com Cadaqués i Roses.

CASAGRAN ALOMAR, Pere

(Barcelona, 16.XI.1898 – Llers, 22.IV.1993)

Advocat

Fill de Casimir Casagran Duran i d'Assumpció Alomar. Es va casar amb Amàlia Cuenca, i el matrimoni no va tenir descendència.

Va estudiar la carrera de Dret a Barcelona i va ser jutge, exercint a la ciutat comtal. Va intervenir en el Tribunal d'Acords d'Andorra (1930). De tendència republicana, en veure de la manera que evolucionava la guerra civil va marxar a Itàlia, després a França i Tunis, on va exercir el càrrec de secretari al consolat. Acabada la guerra va ser rellevat del càrrec, va tornar a Barcelona però mai més va exercir la carrera judicial.

Durant molts anys va conrear una de les seves aficions, la pintura, havent estat alumne de Fèlix Mestres (1872-1933). Es conserven retrats i bodegons realitzats pel biografiat.

Com el seu pare, formava part de les tertúlies anomenades dels encuriolats o lletraferits celebrades a principis de segle a la vila de Llers. Va ampliar Can Casagran, edifici que després de la guerra, atès l'estat ruïnós en què havia quedat el nucli del poble a causa de l'explosió causada per la retirada republicana, va aixoplugar l'ajuntament, les escoles i va tenir funcions d'església parroquial. L'any 2003 l'Ajuntament de Llers va adquirir Can Casagran per destinar-la a usos públics.

CASAGRAN DALMAU, Pere

(Portbou, 19.VI.1916 – ?) Enginyer tècnic

Fill de Cosme Casagran Molins, botiguer, de Portbou, i de Dolors Dalmau Furtunet, de Llers. Estudià peritatge industrial a l'Escola Industrial de Terrassa (1942). Exercí professionalment a la companyia tèxtil Safa de Blanes. El 1949 es traslladà a Amèrica, s'establí al Brasil, residí a Rio de Janeiro i altres localitats i treballà com a dissenyador industrial. A Barra do Pirai fou professor d'espanyol (1952-1954), i, durant sis anys, assistent tècnic de fiscalització mecànica de la construcció de dues centrals hidroelèctriques. El 1966 deixà el Brasil per instal·lar-se al Canadà, a Mont-real on continuà amb la seva professió.

CASAGRAN DALMAU, Rosa

(Portbou, 30.IV.1910 – ?) Modista

Filla de Cosme Casagran Molins, botiguer, de Portbou, i de Dolors Dalmau Furtunet, de Llers. Formada a Catalunya, on treballà en la seva professió. El 1951 es traslladà al Brasil, on continuà amb la seva professió. El 1966 es traslladà a Mont-real (Canadà).

CASAGRAN DURAN, Casimir

(Llers, 11.IV.1870 – Barcelona, 15.II.1929)

Advocat

Fill de Mariano Casagran Laporta (7.III.1846 – 18.IV.1917), propietari descendent d'una família de metges originaris de l'Armentera, i de Teresa Duran Ribera, va ser el gran de dos germans:

Casimir i Mercè. Es va casar en primeres núpcies amb Assumpció Alomar, amb qui va tenir tres fills: M. Cristina, Pere[↑] i Mercè, i en segones núpcies amb una germana de la muller, Josefa, amb qui va tenir dos fills: Assumpció i Joan.

Va estudiar el batxillerat a l'Institut de Figueres. Per tal que el fill estudiés, la família es va traslladar a viure a Barcelona on va cursar la carrera de Dret a la Universitat de Barcelona, i es va especialitzar en dret civil i dret de família.

Va formar part de la Junta del Col·legi d'Advocats de Barcelona, amb el càrrec de tresorer (1925), i va ser nomenat Magistrat President del Tribunal de Corts (o d'Apel·lacions) del Principat d'Andorra. L'exercici de la Judicatura a Andorra va comportar que dediqués algun del seus escrits a l'estudi del dret andorrà, publicat a la *Revista Jurídica de Catalunya* (1926).

Durant la Dictadura de Primo de Rivera, la Junta del Col·legi d'Advocats va ser destituïda per qüestions lingüístiques. En no acatar l'ordre, el governador els va fer empresonar i posteriorment els desterrà. Va haver de deixar el despatx i la família i es va instal·lar a Alcanyís (1926).

Estava molt interessat en les patents d'invenció, i sobre aquest tema tenia escrita una obra que no va arribar a publicar. Gaudia d'una important biblioteca que reflectia el seu interès per la literatura, sobretot per Walter Scott, la història de Catalunya i les qüestions jurídiques.

Feia sojorns a la vila nadiua, allà va formar part de les tertúlies anomenades dels encuriosits o lletraferits celebrades a principis de segle XX, a la vila de Llers. Va adquirir el terreny anomenat "El Camp de l'Era", situat en un dels punts alts del poble i va fer construir la casa que passaria ser coneguda com Can Casagran (1905), essent ampliada per un dels seus fills, en Pere.

Per prescripció mèdica havia estiuejat a Cadaqués on havia establert relació amb Onofre Pont[↑], en el moment en què aquest era president de la Diputació.

El biografiat va encomenar la transcripció del manuscrit de l'original de Gregori Pallisser[↑], titulat *Resumen histórico acerca del pueblo de Llers*, amb informacions complementàries extretes d'altres fonts.

CASALS CASAS, Melitó

(Roda de Ter, Osona, 1.II.1910 – Figueres, 3.XI.1990) Fotògraf

Va ser el petit de sis germans. Es va casar amb Teresa Colomer Bargalló, de Vilassar de Dalt, amb qui va tenir dos fills, Francesc i Melitó, i en segones núpcies es casà amb Rosa Coll Costa, de Figueres, amb qui va tenir un fill, Jordi, continua-

dor de l'ofici patern.

A Vic es va introduir en el món de la fotografia, gràcies a Xavier Bach, Manuel Comella i Josep Gudiol, juntament amb Antoni Robert, fotògraf, li ensenyaren a fer fotografies.

Als 17 anys va anar a Barcelona, i es va donar la circumstància que davant de casa seva hi vivia un fotògraf amb qui va iniciar amistat, Frasquet. A les nits, solia anar aprendre com retocava; així va anar perfeccionant l'ofici. Va quedar-se a Barcelona fins que li tocà fer el servei militar al Batalló d'Enginyers de Tetuán, lloc on hi passà tres anys i va aprofitar per fer fotografies als membres de l'exèrcit, i les edificacions fetes pel Cos de l'Exèrcit. Acabat el servei s'instal·là de fotògraf a Vic (1934), disposava de botiga i es dedicava al fotoperiodisme, com a corresponsal de diversos rotatius l'As, el setmanari *Stampa* o *Ahora* (Vic). Després de la guerra civil continua a Vic, i amb el fotògraf Folgueroles obre l'estudi Melfol (1942). Molt aficionat a l'excursionisme, és membre fundador de la Unió Excursionista de Vic i de Figueres.

Melitó Casals, més conegut amb el diminutiu del seu nom de pila, *Meli*, per qüestions de salut s'instal·la a Figueres l'any 1944, i ocupa l'estudi del fotògraf Unal, situat a la placeta alta de la Rambla. Esdevé un dels millors fotògrafs de les rodalies i es converteix en el principal retratista de

la comarca i de la Costa Brava. Aprofitava quan podia per sortir de l'estudi i retratar els espais oberts, els monuments, els paisatges, abans de la dècada del 50 ja va retratar pobles de la costa i de l'interior, i moltes d'aquestes vistes les edità en format de targeta postal. Amb els anys aquestes fotografies seran projectades o exposades.

Amic de la tertúlia, a Figueres estableix amistat amb persones vinculades al món de la cultura com Montserrat Vayreda[†], Ramon Guardiola[†], Ramon Reig[†], Massanet[†] o Carles Fages[†] de Climent. L'any 1948 estableix contacte amb Salvador Dalí[†], amb qui estableix una llarga relació professional i d'amistat. El pintor el batejà amb l'apel·latiu de *Melicolor*. A partir d'aquest moment, va ser el fotògraf requerit per Dalí per retratar els seus quadres, a ell mateix, a Gal·la, en actes diversos o en el procés de realització del futur museu. El biografiat va ser el primer que va manifestar la necessitat de crear un Museu Dalí a Figueres (1957).

L'any 1983 va tenir lloc l'exposició de fotografies *Dalí vist per Meli*, i es va inaugurar l'exposició *Sèries Fotogràfiques*, en la qual es presentaven fotografies de Salvador Dalí[†].

El fons Meli, relacionat amb Dalí, consta d'uns 8.000 negatius i abraça des dels anys 50 fins al traspàs del pintor, l'any 1989. Des de l'any 1993 el fons Meli es troba a la Fundació Gala-Salvador Dalí.

Va ser nomenat Soci d'Honor de Joventuts Musicals (1983), Premi Barretina d'Hora Nova (1983), Patró Vitalici de la Fundació Gala-Salvador Dalí (1984), Fill Adoptiu de Figueres (28.IX.1990) i té dedicada una sala permanent al Museu Dalí de Sant Petersburg (Florida).

CASALS FERRER, Xavier

(Roses, 31.X.1948) Pintor

De petit va estudiar a l'internat del Collèl. Es va encaminar pels estudis de medicina, primer a Madrid i després a Salamanca, però un any abans d'acabar la carrera els va abandonar per dedicar-se a la pintura. Es considera autodidacte. Va residir uns anys a Menorca, i des de l'any 1979 viu a Sella, a la Serra d'Aitana, Alacant.

La seva pintura de caire ingenu i colorista ha passat per diferents etapes. Reflectint-se en els seus quadres la renúncia voluntària de la civilització, mitjançant l'equilibri dels interiors amb figures, i l'espai humanitzat mitjançant colors

càlids. Ha introduït també canvis d'elements iconogràfics, com la incorporació d'objectes i colors d'inspiració islàmica. Així mateix, segons l'estat anímic, ha utilitzat diferents tècniques com el guaix, les ceres, o l'oli.

Ha exposat al Centro Cultural Ferrerías (Menorca, 1977), a la Galería Lletra Menuda (Ciutadella, 1978), diverses vegades a Roses (1979, 1980, 1984, 1985, 1989, 1993, 1995, 1997), a Studio 12 (Alacant, 1983), a la Diputació d'Alacant, i a Figueres i Girona.

L'àrea de Cultura de l'Ajuntament de Roses va incentivar una exposició col·lectiva d'artistes rosincs exportada a l'agermanada Rodes, i un dels representants va ser el biografiat.

Va resultar guanyador del tercer premi del XVII Saló de Primavera del Ateneo de Mahó (Menorca, 1978).

CASALS NOGUER, Àngel

(Figueres, 19.III.1885 - ? Suïssa, 1942) Banquer

Fill d'Àngel Casals Matabosch, comerciant i polític figuerenc, fill d'Olot, i de Francisca Noguera Bassols, natural d'Olot, domiciliats al carrer de Palau, de Figueres. Casat amb Consuelo Floreta Puigsegur (1883-1955), propietària,

de Vilabertran, el matrimoni va tenir dos fills Àngel, i Jaume.

Tenia estudis de Dret i havia obtingut una acurada formació sobre temes financers a Alemanya. Des de l'any 1920 disposava de la Casa de Canvi i Monedes, situada a la Rambla de Figueres, la Casa Casals (1898), edifici bastit pel mestre d'obres Josep Cordomi[†] i conegut popularment com

la casa del rellotge (instal·lat l'any 1922). Posteriorment, es va convertir en la Banca Casals i Llorens (1925-1930), esdevenint soci de Baldri Llorens i Rahola, de Roses.

Va participar en la política local figurenca i va estar vinculat a Esquerra Republicana de l'Alt Empordà. Es relacionava amb polítics, amb algun dels quals va establir amistat, com és el cas d'Azaña. Acabada la guerra civil es va exiliar, va viure a Suïssa, lloc on va morir.

Una de les grans aficions havia estat la de pintar a l'aquarel·la, havia fet exposicions.

CASAMITJANA AGUILÀ, Magda

(Barcelona, 27.I.1963) Professora i política

Filla de Joan Casamitjana Fontanet, empresari, natural de Barcelona, i de Margarita Aguilà Santa Lucía, propietària d'un restaurant a l'Almadrava, és la quarta de set germans. Vinculada a Roses des de la infantesa,

hi resideix habitualment des de 1988. Comparteix les inquietuds amb Domingo Cusí Gener, amb qui té dos fills: Magda i Francesc.

Va estudiar al Liceu Francès de Barcelona i es va llicenciar en Filologia Catalana (Barcelona, UAB 1987), i gairebé té finalitzada la llicenciatura en Filologia Francesa. Ha treballat pel Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya com a auxiliar de conversa de català, per als alumnes nous, a tots els CEIP i a l'IES de Roses.

S'ha implicat en la vida política local, militant a les files del PSC, sigles amb les quals ha encapçalat l'oposició a la vila de Roses (2001-2004 i 2004-2007), esdevenint-ne alcaldessa l'any 2007. Així mateix, és membre de l'Executiva del Partit Socialista de la federació de Girona des del 2000, i diputada provincial (2003-2007 i 2007-2011).

Ha escrit: *Repassem la llengua catalana* (Barcelona: 1989) i *Roses més enllà del dia a dia* (Figueres: 2007), recull d'articles d'opinió publicats de 2003 a 2007.

CASAMOR CALM, Francesc

(Navata, 1865 – Barcelona, 10.II.1930)

Hisendat i llicenciat en ciències

Fill d'Antoni Casamor i Huguet, hisendat, i de Francesca Calm Torra, domiciliats al carrer de la Presó. Va ser l'hereu d'una nissaga de vuit germans. Es va casar amb Maria d'Espona i d'Entrambasaguas (1903), i del matrimoni varen

néixer sis fills: Anton i, escultor; Pilar, Maria, Carles, advocat; i Lluís i Joaquim Maria, arquitectes.

Va heretar les propietats de la família de Navata, Tarabaus, Vilanant, l'Escala, Peralada i Vilanova de la Muga, i no va exercir la carrera.

Va formar part de diverses associacions relacionades amb l'agricultura com la Cambra Agrícola de l'Empordà, membre de l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre (IACSI) fins a la defunció. Va ser un dels impulsors del Sindicat Oleícola Garrotxa-Empordà (1930). Va ser el primer president del Sindicat Agrícola Catòlic de Navata (1920).

Va actuar com a secretari interí de l'Ajuntament de Navata (1899-1901), i l'any 1904 en va esdevenir alcalde. En aquesta època, el biografiat era el segon major contribuent del poble de Navata.

CASAMOR CALM, Ildefons

(Navata, 1869 – ?, 1.X.1947) Arquitecte

Fill d'Antoni Casamor i Huguet, hisendat, i de Francesca Calm Torra, domiciliats al carrer de la Presó. Va ser el cinquè de vuit germans i va romandre solter.

Va estudiar la carrera d'arquitectura a l'Escola d'Arquitectura de Barcelona (1894). Se sap que va ser nomenat

arquitecte municipal de Sant Hilari Sacalm l'any 1898, i que l'any 1906 encara n'ostentava el càrrec, va actuar d'arquitecte assessor a la vila de Sant Feliu de Guíxols (1899-1903) on posteriorment va ocupar el càrrec d'arquitecte municipal (1903-1904), i va seguir actuant com a arquitecte particular fins a l'any 1907. Com a tècnic municipal es coneixen una sèrie d'actuacions com la col·locació del dipòsit d'aigua (1900), el tancament de l'escorxador municipal (1902) i, entre altres, el projecte d'urbanització de l'horta d'en Font (1903). Com a arquitecte particular cal destacar la façana de la fàbrica Roc i Oliu (1904) i la casa de Heinrich Glassner (1906).

A Sant Hilari Sacalm, va realitzar el projecte de l'edifici de les escoles i el de l'ajuntament (1906-1908).

A Figueres, va realitzar el projecte de la Casa Gruart (1900), situada al carrer de Monturiol i constitueix una de les millors edificacions modernistes, i la Casa Aupí (1925).

CASAMOR CALM, Josep

(Navata, 1867 - Girona, 26.IV.1933)
Enginyer de Camins, Canals i Ports

Fill d'Antoni Casamor i Huguet, hisendat, i de Francesca Calm Torra, domiciliats al carrer de la Presó. Va ser el segon de vuit germans. Es va casar amb Assumpció Bas Martí.

Va treballar en l'obra pública, va estar adscrit a la Divisió Hidràulica del Pirineo Oriental (1911), se sap que posteriorment estava a Lleida (1919), i que l'any 1928 ja era jubilat.

Va preparar diversos avantprojectes per a embassaments, un d'ells va ser per a l'embassament de Crespià (1913).

CASAMOR d'ESPONA, Anton

(Barcelona, 1.IX.1907 -
Cervià de Ter, el Gironès, 12.VI.1979) Escultor

Fill de Francesc Casamor i de Maria d'Espona, va néixer accidentalment a Barcelona, i va viure a Navata, Figueres i Barcelona. Com a hereu es va haver de fer càrrec de la propietat familiar, circumstància que el va vincular més estretament a Navata.

Es va casar amb Maria Purificació de Cáceres (1953), de Figueres, i el matrimoni es va distanciar fins a la separació.

Va assistir a les classes de dibuix de Joan Núñez i Sebastià Escapa. Als 19 anys va anar a

Barcelona i es va matricular a l'escola d'Agricultura i a la de Belles Arts de Llotja. Va començar el curs al taller de Josep Dunyach Sala on s'iniciaria en l'escultura i de qui heretaria el clasicisme amb connotacions noucentistes. Aquesta etapa va coincidir amb la realització d'escultures per al recinte de l'Exposició Universal de Barcelona (1929), manifestació que li va permetre conèixer obres d'escultors francesos com Maillol i Despiau. Paral·lelament estava també sota les ordres de Josep Clarà.

El 1931 es decidí a treballar pel seu compte, elaborant tot tipus de retrats i escultures i participant a diverses exposicions a Barcelona i Madrid. Es va especialitzar en nus femenins i imatges religioses.

Als anys 1940 i 1941 es va presentar amb el grup barceloní Artistes Mediterranis, juntament amb Alfred Opisso, Lluís M. Güell, Francisco Serra, Marsà, J. Oliver i els escultors Juventeny i Antonio Ramón González. Li varen seleccionar obra per a les Biennals de Berlín i Venècia. L'any 1943 va visitar Itàlia i va romandre un any a París. El 1944 va participar a l'Exposició Nacional de Belles Arts de Barcelona, i va participar també en algunes exposicions de Primavera de Barcelona. L'any 1978 va exposar a la Casa de España, de Miami.

Persona d'una humilitat extraordinària, va conrear el dibuix, la pintura (en tots els vessants) i l'escultura. Es va decantar per l'última disciplina perquè comprenia els tres vessants de l'art i per la seva tridimensionalitat, i va treballar el marbre, l'alabastre, la terracota i el bronze. Els últims anys de la seva vida els va dedicar a reunir una de les millors col·leccions d'art (de dibuix, pintura i escultura), i les va aplegar a la Casa Santamaria de Raset (Cervià de Ter), adquirida l'any 1964.

La major part de les seves obres estan repartides entre el Museu d'Art Modern (Barcelona), el Museu de l'Empordà (Figueres), el Palau de Montjuïc i la Fundació Casamor, de Navata. Algunes de les seves escultures religioses més importants són la Verge de Santa Maria de Vilabertran i la de Castelló d'Empúries, la Verge de Fàtima de Navata, la Mare de Déu del Sagrat Cor de les Escolàpies; a la façana de la catedral de Girona, s'hi troben les imatges de Sant Josep i Sant Joan. A l'Ajuntament de Figueres es pot veure el nu femení *Mirant el mar*. A Navata, a la plaça batejada amb el seu nom, s'hi troba l'escultura *La noia del càntir*.

Al llarg de la seva carrera artística va obtenir diversos guardons: del Real Círculo Artístico (Barcelona, 1957), Premi de la Diputació Foral de Navarra (1960) i de l'Ajuntament de Barcelona per l'escultura *Santa Eulàlia* guanyadora del concurs convocat pel Servei de Parcs i Jardins (1961). L'any 1989, per a commemorar el desè aniversari del seu traspàs, al Museu de l'Empordà (Figueres), va tenir lloc una exposició d'escultures femenines, un aspecte poc conegut de l'artista on es podien contemplar nus femenins que encarnaven la joventut, a base de formes arrodonides i ben proporcionades. L'any 2008 s'ha reivindicat la figura del biografat en l'exposició *Anton Casamor. Un art que perviu (1907-1979)* (Museu de l'Empordà, Museu d'Art de Girona), mostra que itinerarà al Museu de la Garrotxa (Olot, 2009).

CASAMOR HUGUET, Antoni

(Navata, s. XIX – 22.XI.1908) *Hisendat*

Es va casar amb Francesca Calm Torra, natural de Puigpardines. Era membre d'una important nissaga de terratinents. Va formar part del consell d'administració de la societat Canal del Alto Ampurdán, constituïda l'any 1882. I

va ser soci de l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre (IACSI), des de 1854 fins a la seva defunció.

CASANOVAS CANUT, Sebastià

(Sant Pere Pescador, 1710 – Palau-saverdera?, abans de 1767) *Pagès*

Ha passat a la història per ser l'autor d'un text biogràfic, recuperat i publicat per Jordi Geli i M. Àngels Anglada amb el títol *Memòries d'un pagès del segle XVIII* (Barcelona: 1978; Figueres: 1986).

CASANOVAS GENOVER, Josep

(L'Armentera, 23.II.1884 – Girona, 26.I.1965) *Eclesiàstic*

Fill de Josep Casanovas Saliner, de l'Armentera, i de Catalina Genover Sastre, de Ventalló. Va estudiar al Seminari de Girona i des que el varen ordenar (5.VI.1909), va ser catedràtic del Seminari de Girona fins l'any 1958, moment en què va ser nomenat professor honorari.

Va ser administrador de la Capella del Calvari, membre del Consell Diocesà de la Doctrina cristiana, director espiritual del Consell Diocesà de l'Adoració Nocturna, director Diocesà de l'Obra de Sant Pere Apòstol i director de l'Asil de capellans Bisbe Sivilla.

Va ser un convençut propagador de la llengua Esperanto. El 1956 va publicar un opuscle en elogí d'aquesta llengua.

CASAÑAS GUANTER, Felip

(Palau-saverdera, 1908 – 1981) *Polític*

Era pagès, fill de pagesos pobres, fet que el va obligar a buscar-se altres feines com treballar en l'ampliació dels túnels del ferrocarril amb motiu de l'exposició de 1929, a la pedrera de Montjoi, a Roses, o fent la verema a França. El juliol de 1936 va ser nomenat president del Comitè anti-feixista de Palau-saverdera, després va passar al front d'Aragó i, en acabar-se el conflicte, primer va marxar a França, però va retornar a Palau. Se'n va anar a Barcelona a treballar fins que el 1944 es va instal·lar a l'Empordà.

CASAS ALVERO, Carles

(Figueres, 31.VIII.1949) *Biòleg, metge i professor*

Fill de Frederic Casas Viñolas, metge pediatre, natural de Granollers, i de Lúdia Alvero Vega, natural de Figueres, és el petit de dos germans.

Va residir a Figueres fins al moment de cursar els estudis superiors a Barcelona. Actualment es troba afincat a Sant Cugat del Vallès.

Va cursar la llicenciatura de Biologia (Universitat de Barcelona, 1971), i de Medicina (Universitat Autònoma de Barcelona, 1982), i el doctorat en Biologia (UAB, 1978). La seva tesi doctoral es titula *Estructura y significado*

ecológico de las poblaciones bacterianas heterótrofas de dos medios acuáticos con diferente nivel trófico (UAB, 1978). Ha estat professor de Microbiologia i, actualment, és professor titular a la UAB al Departament d'Enginyeria Química. Ha impartit cursos de doctorat sobre Enginyeria Bioquímica, Biotecnologia i Tractament biològic de residus.

Les seves àrees de recerca són: el tractament biològic d'aigües residuals, el cultiu cel·lular i els processos biotecnològics amb microorganismes.

Ha dirigit nou tesis doctorals i és autor de més de 40 publicacions en revistes internacionals especialitzades. Ha col·laborat en les obres *Anaerobic Digestion* (Oxford: 1988), i *Ingeniería bioquímica* (Madrid: 1998).

CASAS ALVERO, Eduard

(Figueres, 15.I.1948) *Matemàtic i professor*

Fill de Frederic Casas, metge pediatre, i de Lídia Alvero, és el gran de dos germans. Va residir a Figueres fins al moment de cursar els estudis superiors a Barcelona. Des de llavors es troba afincat a la ciutat comtal.

Es va llicenciar en Ciències Matemàtiques (Universitat de Barcelona, 1970) i, posteriorment, es va doctorar. La seva tesi doctoral (Barcelona,

1975) tenia per títol *Acerca del género virtual de las superficies algebraicas*, i va ser dirigida per Josep Teixidor i Batlle.

Des de ben jove es va vincular a les tasques pedagògiques a la Facultat de Matemàtiques de la Universitat de Barcelona, fins arribar a aconseguir una càtedra de Geometria (1983). Ha estat degà de la Facultat de Matemàtiques (1980-1984) i director dels departaments de Geometria (1984-1987) i d'Àlgebra i Geometria (1988-1991). Ha dirigit sis tesis doctorals. És membre de la Societat Catalana de Matemàtiques, filial de l'IEC.

S'ha especialitzat en l'estudi de singularitats i ha estat l'investigador principal de diversos projectes d'investigació, des de 1985 fins l'actualitat. Ha escrit els llibres *The enumerative theory of conics after Halphen* (Springer Verlag 1986), juntament amb Sebastià Xambó-Descamps, i *Singularities of plane curves* (Cambridge University Press: 2000). Amb S. Xambó i G. Welters, ha estat editor de *Algebraic Geometry, Sitges 1983, proceedings* (Springer Verlag 1985).

Ha publicat articles sobre Geometria algebraica a diferents revistes científiques, nacionals i estrangeres, com *Collectanea Mathematica* (Barcelona), *Lectures Notes in Mathematics* (Berlin-Heidelberg-New York), *Manuscripta Mathematica* (Berlin-Heidelberg), *Mathematische Annalen* (Berlin-Heidelberg), *Annales de l'Institut Fourier* (Grenoble), *Journal of Pure and Applied Algebra* (Amsterdam), *Compositio Mathematica* (Amsterdam), *Journal of Algebra* (Amsterdam), *Mathematical Proceedings of the Cambridge Philosophical Society* (Cambridge) *Revista Matemática Iberoamericana* (Madrid), *Asian Journal of Mathematics* (Somerville, Massachusetts).

Les principals aportacions s'han publicat a "Infinitely near imposed singularities and singularities of polar curves" *Mathematische Annalen* (1990), "Singularities of polar curves" *Compositio Mathematica* (1993) i "Local geometry of planar analytic morphisms" *Asian Journal of Mathematics* (2007).

CASAS GENOVER, Josep

(Camallera, 24.XII.1957) *Arqueòleg*

Fill de Jaume Casas Compte, de Sant Miquel de Fluvià, pagès, i de Nativitat Genover Roig, de

Ventalló. Va estudiar la Llicenciatura en Filosofia i Lletres, especialitat Arqueologia (UAB, 1979), va presentar la tesina *La ceràmica campaniana del pobat ibèric de Castell* (1979), posteriorment es va doctorar amb la tesi *La vil·la dels Tolegassos i el poblament rural d'època tardoromana en el rera-país emporità* (1991), amb la qualificació d'“apte cum laude” (UAB, 1991).

És membre del consell de redacció de la revista *Cypsela* (1989-1996), i de la sèrie *Estudis Arqueològics* (1993-2003).

Ha compaginat les tasques de secretari dels municipis de Viladamat, Albons i la Tallada amb la pràctica de l'arqueologia. Ha dirigit diverses excavacions de jaciments d'èpoques ibèrica, romana i medieval (des de 1981), i els seus estudis i prospeccions s'han centrat a les comarques gironines.

Ha publicat nombrosos articles especialitzats i diverses monografies, algunes en col·laboració: *Carta arqueològica de les comarques de Girona: el poblament d'època romana al nord-est de Catalunya* (Girona: 1984), en col·laboració amb Josep M. Nolla; *L'Olivet d'en Pujol i els Tolegassos: dos establiments agrícoles d'època romana a Viladamat* (Girona: 1989), en col·laboració amb Jordi Merino; *Ceràmiques comunes i de producció local a les comarques orientals de Girona. I. Materials augustals i alto-imperials* (Girona: 1990), en col·laboració amb P. Castanyer, J.M. Nolla i J. Tremoleda; *El món rural d'època romana a Catalunya. L'exemple del Nord-est* (Girona: 1995), en col·laboració amb P. Castanyer, J.M. Nolla i J. Tremoleda; *La vil·la romana de La Font del Vilar (Avinyonet de Puigventós, l'Alt Empordà)* (Girona: 1995) en col·laboració amb P. Castanyer, J.M. Nolla i J. Tremoleda; *La villa de Tolegassos. Una explotació agrícola de época romana en el territorio de Ampurias* (Oxford: 2003), en col·laboració amb V. Soler; *In suo fundo. La necròpoli oriental de la vil·la romana del Collet de Sant Antoni (Calonge, Baix Empordà) i els cementiris rurals de les antigues*

ciuitates d'Emporiae, Gerunda i Aquae Calidae (Girona: 2005), *Intervenciones arqueológicas en Mas Gusó (Gerona). Del asentamiento precolonial a la villa romana* (Oxford: 2004), en col·laboració amb V. Soler; *Llànties romanes d'Empúries. Materials augustals i alto-imperials* (Barcelona: 2006), en col·laboració amb V. Soler; *Lucernas romanas en el extremo nordeste de la Península Ibérica* (Oxford: 2006).

Ha escrit monografies locals, algunes d'elles amb col·laboració: *Susqueda: ahir, un poble; recull i textos* (Susqueda: 1999) en col·laboració amb Dolors Bach Vilarrasa; *La Tallada d'Empordà. Tor, Marenyà i Canet de la Tallada Records en blanc i negre* (La Tallada: 2000), en col·laboració amb Narcís Gibrat; *Quan l'avi era petit: imatges d'ahir de la gent de Tallada* (Tallada: 2001), en col·laboració amb Narcís Gibrat Juanola; *Viladamat* (Girona: 2004); *La Tallada d'Empordà* (Girona: 2005), en col·laboració amb Narcís Gibrat, Vilaür (Girona: 2006).

En col·laboració amb Victòria Soler: *A l'entorn del Puig Segalar* (Girona: 2005), *El Cor del Terraprim. Camallera, Llampalles, Saus i Vilaür* (Girona: 2006) i *Vilaür* (Girona: 2006).

CASELLAS MAS, Xavier

(Garriguella, 2.IV.1952) Pintor

Fill de Pere Casellas Pi, de Roses i de Teresa Mas Pi, de Garriguella. Va viure la seva infantesa a Garriguella fins a l'edat de tretze anys, després es tralladaren a Roses i, posteriorment, s'afincà a Garriguella, a la casa pairal materna.

Es va decantar pel món artístic a la dècada dels 70 i durant molt anys ha signat amb el pseudònim de Patxè. De formació autodidacta, sempre ha mantingut la recerca artística; amb l'objectiu d'esbrinar el motiu de l'atracció d'un quadre realitza l'estudi general de l'obra i analitza la personalitat del subjecte. La seva pintura es

caracteritza per una pinzellada lliure, i la gamma cromàtica a base de colors vius. Se sent influït per pintors com Kieffer, Francis Bacon, Giacometti, De Kooning, Rauchensberg, Cy Tombly i els expressionistes alemanys del anys 50 i 60. A la recerca de l'obra pictòrica ha visitat les Biennals de Venècia i París.

Amb la intenció d'aportar imatges novedoses, va ser l'instigador i l'ànima de les Mostres de Garriguella (a partir de 1985). Per les quals va rebre el suport dels germans Gaspar, propietaris de la Sala Gaspar de Barcelona, ells li oferiren obres de primeres figures per exposar a les mostres.

Ha col·laborat en la revista *BonArt* (Girona). Algunes de les seves obres han servit per a il·lustrar l'obra *Els pobles de l'Empordà, Història de Garriguella, Llibre de medicina*. La seva obra es troba en diversos museus i col·leccions particulars.

Ha realitzat nombroses exposicions col·lectives per Catalunya, i França. I individuals: Caixa Provincial (Roses, 1979, 1980, 1982), Caixa d'Estalvis (Figueres, 1980), Sala Municipal (Garriguella, 1980, 1982), Caixa d'Estalvis (la Jonquera, 1981), Caixa d'Estalvis (Banyoles, 1981), Casa de cultura (Pals, 1982), Happening Sant Nazari (Garriguella, 1982), Cúria Reial (Besalú, 1983), Galeria Art-3 (Figueres, 1984), Galeria La Rutlla (Sant Feliu de Guíxols, 1985), Galeria Massanet (Figueres, 1986), La Fontana d'Or (Girona, 1987) amb fotografies de Joan M. Pau Negre, Antic Escorxador (Figueres, 1988), Sèrie Samurai Galeria Fòrum (Girona, 1989), Les Bernardes (Salt, 1991, 1997, 2003 i 2007), Expoart (Girona, 1991, 2000), Galeria M. Ettinghausen (La Pera, 1991, 1992), Galeria Avinyó (Peralada, 1991), Malls de l'Albera, Museu de l'Empordà (Figueres, 1995), La Vieille Voûte (Cordes, França, 1998, 2006), Centre d'Art Contemporani Fundació Rodríguez-Amat (2001), Consell Comarcal de l'Alt Empordà (Figueres, 2003), Museu de l'Aigua (Salt, 2003), Cordes (2006).

CASELLAS MONCANUT, Emília

(Barcelona, 5.IV.1899 - Figueres, 29.III.1965)
Impressora

Tenia el negoci al carrer de Cervantes (actual carrer sant Pau) de Figueres. Se sap que va estar en actiu de 1915 a 1931.

CASERO MADRID, Just Manuel

(Abrantes, Portugal, 1946 -

Sarrià de Ter, el Gironès, 31.I.1981)

Polític, periodista, activista social i sindicalista

Va néixer a la parròquia de Rossio ao Sul do Tejo del municipi d'Abrantes, on el seu pare, extremeny, havia emigrat i feia de masover des que s'acabà la Guerra Civil espanyola. El 1950 la família es traslladà a Figueres,

patint les dificultats econòmiques i socials de la immigració. Les seves primeres lletres les va rebre a l'escola Sant Antoni d'Auxili Social.

Aviat va destacar en els estudis i sota la influència de mossèn Lluís Sureda i el rector Pere Xutclà va iniciar la carrera eclesiàstica més que per vocació per ajudar a solucionar els problemes de l'economia familiar, ingressant el 1957 al Seminari de Girona, on va restar nou anys.

El 1966 va començar a treballar d'administratiu i com a locutor a Ràdio Popular de Figueres, i escriu a *Vida Parroquial*. Va presidir l'entitat juvenil Esplai del Casino Menestral i va formar part de l'equip d'animadors socioculturals del barri del Bon Pastor al costat de mossèn Franco.

El 1969 es traslladà a viure a Girona i treballà al Servei de Colònies i a les oficines d'Unepsa. Traslladat a Sarrià (Girona) va realitzar diverses feines mentre col·laborava en la creació del grup de teatre independent de Banyoles TEI i escrivia a *Presència*, *Tele-Express*, *Serra d'Or* i *Orifloma* i participà en la fundació de la revista *Tramuntana* de la qual va ser-ne secretari de redacció encara que va sobreviure només un any. L'octubre de 1971 es va casar a Cantallops amb Maria Mercè Gumbau.

Va entrar a Convergència Socialista de Catalunya (1975) i va participar en la creació de l'Assemblea Democràtica de Girona. El 1976 passa a formar part de la Comissió Executiva de Girona del Partit Socialista de Catalunya (Congrés). Va ser delegat sindical de la UGT. Amb Pius Pujades van iniciar el projecte de creació del

Punt Diari, del qual en seria el primer gerent i col·laborador habitual, a la secció "Apunts" i a la columna "Quiosc". Va ser elegit regidor de Girona a les primeres eleccions democràtiques i va ser portaveu socialista a la Diputació i president de la Comissió de Sanitat i Serveis Socials. Va ser l'iniciador de la reforma de l'hospital de Santa Caterina i del psiquiàtric de Salt. Va ser nomenat president del Consell Municipal de Sarrià (1979). Posteriorment es va portar a terme l'edició d'un volum titulat amb el mateix nom de la secció, en el qual hi havia un recull dels seus escrits. *Quiosc* (Girona: 1981; 2001), amb pròleg de Jaume Guillaumet[↑].

Va publicar el llibre *Girona, grisa i negra*, (1972), juntament amb Narcís Jordi Aragó, Jaume Guillaumet[↑] i Pius Pujades.

El Consell Municipal de Sarrià li va concedir el títol de sarrianenc d'honor (31.I.1981).

CASSI BASSACH, Antoni

(*Pont de Molins, 30.IV.1892* – *Barcelona, 1960*) *Músic*

Fill de Llorenç Cassi Pich, mestre, natural de Puigcerdà, i de Ramona Basach Planas, natural de Cadaqués. El trasllat del seu pare a Cervià de Ter, va fer que aviat marxés de la vila nadiua.

Va tocar a la cobla Barcino, i posteriorment va ser segon tible de la Cobla Barcelona (1925-1937). L'any 1937, es va incorporar a l'orquestra de Pau Casals (fins al 1940), amb la qual va emprendre una gira per Europa.

Va escriure les sardanes per a tible: *La cotolliua* i *Fem gatzara?*

CASTEIS BARTI, Miquel

(*Figueres, 21.XII.1923*) *Eclesiàstic*

Fill de Martí Casteis Comas, agricultor, natural de Navata, i de Maria Barti Prat, de Sant Climent Sescebes. Va ser el petit de quatre germans: dues nenes traspassades essent infants, Esteve i Miquel.

Va estudiar al Seminari de Girona, i ordenat sacerdot a Figueres (1948). Va ser vicari de Mieres, ecònom de Tragurà i Setcases, i de la Pinya. Va opositar a les darreres oposicions de

rector (1956) i el destí encomenat va ser el de la parròquia Santa Cecília de Terrades. Els dos primers anys va coincidir amb mossèn Joan Pagès[↑], curador del Santuari de la Salut. Mossèn Miquel va esdevenir capellà-custodi del

Santuari l'any 1957. Va viure la reconstrucció del santuari, tasca per la qual va comptar amb la col·laboració d'un Patronat de Reconstrucció, ja constituït, format per mossèn Joan Pagès, el consiliari comarcal mossèn Josep M. Pujades, l'arquitecte Pelayo Martínez[↑], i els empresaris Gustau Cusi[↑], i Albert Fita[↑]. Dissolt el Patronat, mossèn Miquel va comptar amb l'ajut de Pelayo Martínez i la dels fidels i devots de la Mare de Déu per a prosseguir amb les obres de reconstrucció i embelliment de l'església i de l'edifici dedicat a hostatgeria, la instal·lació elèctrica i la conducció d'aigüa, l'asfalt de la carretera, l'arranjament del passeig i de la font i tot un reguitzell de modificacions necessàries.

L'any 1982, amb motiu de la celebració de les noces d'argent, es va reeditar la monografia de mossèn Lluís Constans *La Mare de Déu de la Salut d'Empordà* (Figueres: 1982), amb pròleg de Montserrat Vayreda[↑].

CASTELLDASENS, Jaume de

(*Sant Pere Pescador, s. XIV - ?, 1419*) *Pintor*

Fill d'Huguet de Castelldasens. A la seva mort, el pintor Lluís Borrassà va esdevenir l'hereter universal dels seus béns.

CASTELLÓ CUSÍ, Carme

(*Vilatenim, 21.VII.1943*) *Mestra i directora de coral*

Filla de Josep Castelló Vidal, pagès de Vilatenim, i de Joaquina Cusi Vilà, de Peralada. Amb la intenció d'estudiar exactes, va cursar el batxiller superior, però la marxa a la capital barcelonina no la temptava i, finalment, va optar per examinar-se per

lliure de magisteri (Girona, 1964). Va oposar i el primer destí provisional va ser a Vilanant (1964-65) i després Vilajuïga (1965-66). Va exercir uns anys al col·legi privat de Les Escolàpies (Figueres), i es va reincorporar de nou a l'ensenyament públic, ara a Roses (1973-79), després a la Marca de l'Ham (Figueres, 1979-84), i finalment al Col·legi Sant Pau (Figueres, 1984-1999).

Des de petita una de les grans aficions va ser la música. Va aprendre a cantar amb mossèn Miquel Ayats[↑], rector de Vilatenim, i va anar a classes particulars de solfeig i piano amb la senyora Lluïsa Soler, però es considera autodidacta.

El seu entusiasme per la música ha fet que, en gairebé tots els col·legis en els quals ha exercit, engresqués els alumnes a cantar. Al Col·legi Sant Pau coincideixen una sèrie de circumstàncies que afavoriran la creació de la

futura Coral que tants premis té en el seu palmarès. Coincideix amb Santi Musquera[↑], membre de l'AMPA, i decideixen muntar una activitat extraescolar musical (1986-87), cantant cançons populars catalanes. La biografiada dirigeix la coral, mentre que Musquera l'acompanya a l'acordió. Els alumnes s'hi engresquen, i l'any 1992 la Coral del CEIP Sant Pau participa a la Trobada de Nadal del Teatre El Jardí, concurs organitzat per la Societat Protectora d'Animals i Plantes. L'any següent, s'hi presenten de nou i guanyen el primer premi, ara amb l'acompanyament musical del pianista Pere Puig, i, a partir de 1994, la Coral participa en el programa organitzat pel Congrés de Cultura Catalana. Acció Escolar, en la campanya "El país a l'escola", en el Concurs de cançó popular catalana del mes de juny anomenat "Sons i cançons", en el qual el primer any de participar-hi (1994), guanya el primer accèssit. Sota la batuta de Castelló, la Coral ha assistit a diferents llocs com el Palau de la Música Catalana, al Palau Firal i de Congressos de Tarragona, a l'Auditori de Barcelona o al Liceu, havent guanyat diversos premis; així mateix, des de l'any 1998 participa en el

concurso "Cantem el Nadal", celebrat a diferents esglésies emblemàtiques de Catalunya, havent guanyat cada any el primer premi de la categoria de 8 a 12 anys. Una gran satisfacció per a la biografiada és haver aconseguit la continuïtat de la Coral a l'Institut Ramon Muntaner.

L'anomenada de la coral ha fet que estigués convidada a actuar en nombrosos pobles de la comarca. Per celebrar el 25è aniversari de la creació del programa "El país a l'escola", va actuar (16.IX.2003) al Palau de la Generalitat. Era habitual la seva actuació al Santuari de la Mare de Déu de la Salut de Terrades la diada de Sant Esteve, per fer ofrena del premi a la patrona de l'Empordà. Des de fa uns anys la Coral, en aquesta diada, actua amb la Polifònica a la parròquia de Sant Pere. Durant l'any Dalí, Carme Castelló va aconseguir localitzar la lletra (d'Apel·les Mestres), i la música (de J. Lamote de Grignon), d'una cançó de bressol amb la qual els germans Dalí s'adormien *L'àngel de la son*. La coral la va estrenar (2.XI.2003), en la presentació del primer CD, i la va enregistrar el 2.V.2004.

CASTELLÓ d'EMPÚRIES, Mestre de (s. XIV)

Nom amb el qual s'havia catalogat l'autor del retaule quatrecentista de Sant Miquel procedent de l'església parroquial de Castelló d'Empúries, preservat al Museu Diocesà de Girona. Avui, gràcies a la investigació de mossèn Miquel Pujol[↑], ha quedat resolta la seva filiació compartida per Joan Antigó, Honorat Borrassà i Francesc Vergós I.

CASTELLS, Vicenç (Figueres, s. XIX) *Gravador xilogràfic*

Entre els anys 1838 i 1848 va ser considerat, a Madrid, com un dels millors gravadors de la Península.

CATALÀ, Víctor vegeu: ALBERT PARADÍS, Caterina

CATALÀ PORTELL, Simeó (L'Escala, 4.X.1929 – 6.V.1996) *Pescador i cantant*

Fill de Marcelino Català Altrachs, paleta, de l'Escala, i de Margarita Portell Albareda, de Peralada.

Pescador de professió, amb els anys, juntament amb la seva muller, Maria Carme Surrell Ayats, va fundar el restaurant Can Català. Els dies que la mala mar no els permetia sortir, es reunien a Cal Negre de l'Estartit on amenitzaven les vetllades amb les seves cançons.

Es va passar més de deu anys cantant havaneres com aficionat, fins que, juntament amb el seu germà Ferran, en Llucià Carbó i Joan Ferrés, va formar el conjunt que s'anomenà Els Pescadors de l'Escala. Van assolir nombrosos èxits i varen actuar arreu de l'Estat.

Va arribar a ser el president del Club de Futbol l'Escala. Fou un dels membres fundadors de la secció local de Convergència Democràtica de Catalunya, i regidor de l'Ajuntament.

CATALÁN FERNÁNDEZ, José Gustavo

(Ordizia, Guipúzcoa, 6.II.1945)

Metge oncòleg i escriptor

A l'edat de tres anys es va traslladar amb la família a Querolbs, i als nou, a Figueres. Va estudiar el batxillerat a l'Institut Ramon Muntaner. Es va desplaçar a Barcelona per estudiar la carrera de medicina, lloc on es va llicenciar (1969), amb la qualificació d'excel·lent, mentrestant, durant els estius, treballava a les oficines franceses de la immigració Organization Nationale d'Immigration (ONI). Es va doctorar en Medicina i Cirurgia (1990), amb la tesi "Epidemiología de la fase Terminal en los enfermos de cáncer", amb la qualificació de "Apto Cum Laude per unanimitat" per la Facultat de Medicina de la

Universitat Autònoma de Barcelona. Està també en possessió dels títols d'especialista en Medicina Interna (Universitat de Barcelona) i Endocrinologia (Escola Professional d'Endocrinologia: Hospital Clínic i Provincial de Barcelona). És diplomad en Metodologia Estadística per la Universitat de París (1975) i en Sanitat (Escuela Nacional de Sanidad, 1982), aconseguint el número u de la seva promoció. Ha realitzat també cursos de Gerència Hospitalària.

L'any 1970 va iniciar la seva carrera professional com a metge resident, al Servei d'Oncologia i Medicina Nuclear de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau (Barcelona). Posteriorment, va ocupar la plaça de metge adjunt al mateix Servei, adscrit a la Secció "Tumores Hormonodependientes".

Casat i amb tres fills, des de l'any 1976 resideix a Palma de Mallorca.

A Palma de Mallorca va ocupar la plaça de subdirector del "Centro Regional de Oncología de Baleares"; l'any 1979 va ser nomenat representant d'Espanya al Comitè Assessor de la Conferència Internacional sobre Càncer de mama (Copenhaguen, 1979). Des de 1984 fins l'any 2002 va ocupar, per concurs-oposició, la plaça de cap de la Secció d'Oncologia de l'Hospital General de Mallorca, la qual depèn del Servei Balear de Salut. Posteriorment, va sol·licitar excedència voluntària per exercir com especialista a l'Hospital Son Llàtzer, que pertany a la xarxa sanitària pública d'Ibsalut, inaugurat el 2002. L'any 2004 va ser nomenat cap del Servei d'Oncologia de l'esmentat hospital, càrrec que continua desenvolupant actualment.

És membre de l'ONG Voluntaris de Mallorca, declarada d'utilitat pública pel Ministeri corresponent, amb activitats a l'Amèrica Central i Amèrica del Sud. Va ocupar el càrrec de vicepresident en el bienni 2005-2006.

Autor de més de 80 articles sobre diferents aspectes de l'oncologia, en revistes d'àmbit nacional i internacional (*Medical Care, European Journal of Cancer, Annals of Oncology*).

És coautor de deu llibres sobre l'especialitat: *Breast cancer* (en "Clinical Oncology". Masson Publishing, USA: 1980), *Manual de oncología* (Edit. Toray: 1984), *El cáncer en Mallorca* (Edit. Olañeta: 1996), *Cáncer y sociedad* (a "Tratado de Medicina Paliativa". Edit. Interamericana,

1996) o bé *Oncología Médica* (Biblioteca Aula Médica. Nova Sidonia Oncología, 1999).

Fins a l'actualitat ha participat en 154 congressos i reunions, tant a Espanya com a l'estranger.

És membre electe de tres societats científiques nacionals i dues internacionals (European Association for cancer Research, des de 1980, i European Society for Medical Oncology, des de 1989). Així mateix, forma part o n'ha format del comitè editorial de quatre revistes professionals. Va ser membre de la primera Junta Directiva de la Sociedad Española de Quimioterapia Oncológica (posteriorment, Sociedad Española de Oncología Médica), i és membre permanent de la Junta Directiva de la Fundación para la Investigación Oncológica, la qual depèn de la Sociedad Española de Oncología Médica amb seu a Madrid, des de la seva constitució, l'any 1993.

Ha estat becat pels treballs d'investigació en vuit ocasions i és membre actiu dels grups d'Investigación en Oncología SOGUG, ACROSS i SOLTI.

En relació amb l'activitat literària, l'any 1993 es va donar a conèixer com a escriptor amb el llibre de relats *De una cierta desmesura* (Palma: 1993), *Mi Giovanna por tres horas* (Palma: 1997), i en obres col·lectives ha publicat els relats *El destete de Mari Cruz* (Madrid: 1996), *Dos veces treinta* (Madrid: 2005). L'afició a viatjar fa que tingui projectat un llibre sobre viatges.

El primer assaig va ser *El cáncer en Mallorca: conocimientos, creencias, actitudes y comportamientos* (Palma de Mallorca: 1998). I, seguien les novel·les: *No habrá quien nos pueda separar más nunca* (Palma de Mallorca: 2000), *La fosa común* (Madrid: 2001) i *Tiempo de Despedidas* (Madrid: 2006).

Activitat periodística: Durant 1997-1998 va ser col·laborador fix en la secció cultural del setmanari *Illespress* amb la columna setmanal "Polvo de letras". Des de 1998 fins avui, és columnista d'opinió, amb periodicitat setmanal, al *Diario de Mallorca*.

Ha prologat diverses obres: *Rondalles de Metges vells* (Mallorca: 2000), *Más allá del laurel* (Premià de Mar: 2000), així com el catàleg de l'exposició del pintor José Aranda a Nova York: *America-Majorca: reality and landscape* (Instituto Cervantes, 2003).

És autor del *Pregón de Fiestas del Ayuntamiento de Calviá* 1998 (Mallorca: 1999), i membre

del jurat en el primer i segon concurs de "Cartas de amor" (Biblioteca Pública de Palma de Mallorca, 2006 y 2007).

L'any 1987 va estar distingit amb el Premio Ciudad de Palma (ex aequo), en l'àrea d'investigació científica. L'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya (1991) va premiar l'article: "Alternating sequential endocrine therapy: tamoxifen and medroxiprogesterone acetate versus tamoxifen in postmenopausal advanced breast cancer", com a millor publicació anual sobre temes mèdics d'oncologia, de la qual n'és coautor.

CAUSSA MITJÀ, Carles

(Figueres, 2.IV.1949 - Barcelona, 22.I.1979)
Polític

Els pares regentaven l'única botiga discogràfica de Figueres. De petit va assistir al col·legi de La Salle i després a l'Institut. Va estudiar Filosofia i Lletres, especialitat Història Contemporània (UAB) i va cursar estudis de dret.

Des de ben jove es va sentir atret per la política, assistia a manifestacions i recitals universitaris, els quals era freqüent que acabessin amb la presència policial. L'any 1968 s'havia filiat al PSUC a partir del Sindicat Democràtic d'Estudiants de la Universitat de Barcelona. Durant els anys 1971-1973 va ser el responsable del partit a la universitat; el 1973 va ser elegit membre del comitè central a París. Aquest mateix any, es va casar amb Teresa Bofill, de Barcelona, amb qui va tenir un fill, Aleix (1977).

Des del 1976 va ser representant del PSUC a l'Assemblea de Catalunya. El 1975 va intervenir en una reunió del Comitè Central a França, va apuntar la necessitat de revisar aspectes de la teoria leninista. Va residir una temporada a Barcelona i va treballar al Banco Catalán de Desarrollo; més endavant va retornar a Figueres des d'on va prosseguir les seves inquietuds polítiques. Va ser

escollit responsable polític del PSUC a les comarques de Girona, el 1977 i 1979 (encara que a causa de la seva mort va haver de ser substituït) va ser cap de llista per al Congrés pel PSUC.

CAUSSA SERRA, Manel

(Palau-saverdera, 1825 - 1906)

Administrador i agrimensor

Fill d'Anton Caussa Puignau, de Palau, i de Maria Teresa Serra Feliu, de Vilafant. Va ser el gran de sis germans. Com a hereu va portar els assumptes familiars, tasca que va complementar amb la d'agrimensor i altres quefers locals com el d'alcalde de Palau, i primer president del Casino Menestral Palauense (1894). Va ser l'apoderat del comte de Plasència, José de Arróspide, i s'ocupà també de les propietats de la família Trobat de Garriguella.

CELS

(Figueres, s. III) Sant

CENTELLES BECH, Antoni

(Peralada, 3.VII.1924 -

Tordera, el Maresme, 26.IV.2005) *Metge*

Fill de Josep Centelles Pagès, propietari, i de Margarita Bech Carbó, ambdós de Peralada. Va ser el petit de tres nois. Es va casar amb M. Antònia Roca Vieta, infermera i col·laboradora, i el matrimoni va tenir dues filles.

Va estudiar a les Escoles Parroquials i, clausurades aquestes, seguí a l'escola pública amb el mestre Tomàs Vicens[†]. Després de la guerra, va cursar el batxillerat a l'institut de Figueres on es desplaçava amb bicicleta. Estudià la carrera de Medicina a Barcelona, i es llicencià l'any 1951. Tot seguit preparà l'especialitat de Pediatria (1952), realitzant els cursos corresponents a metge especialista de treball. Va exercir i viure a Tordera.

Va guanyar les oposicions de pediatria i ocupà la plaça de Blanes i va combinar l'exercici de la medicina general amb l'especialitat i amb metge d'empresa, de la fàbrica Fibracolor i de l'institut de Blanes.

Antoni Centelles exercí de metge amb entrega total havent viscut una època en què no hi havia ni l'Hospital de Calella ni molts dels serveis dels quals es disposa actualment, i es va haver d'ocupar de les urgències sorgides a causa dels accidents de carretera de Tordera i les rodalies, a més del dia a dia. Com a persona interessada en els avenços mèdics, es desplaçava cada dijous a Barcelona, a l'Hospital Clínic, per mantenir contactes i intercanvis d'experiències amb els especialistes.

Va assistir a Congressos i Simposis sobre pediatria i seguretat a l'empresa a Barcelona, Sevilla, París i Bèlgica, en els quals participà com a ponent. Així mateix, les seves aportacions s'han publicat a revistes de pediatria i de medicina de la Seguretat Social. Els seus treballs han estat objecte de premis per part del Ministeri de Treball.

CENTELLES BECH, Joan

(Peralada, 30.XI.1922) *Militar*

Fill de Josep Centelles Pagès, propietari, i de Margarita Bech Carbó, ambdós de Peralada. L'any 1946 es va casar amb una giro-nina amb vincles amb Peralada: Concepció Ruiz Daniel, amb qui ha tingut set fills.

Realitzà els estudis primaris a les Escoles Parroquials, de les quals en té un gran record especialment de mossèn Dausà[†], i estudis de piano amb Marià Calvet. Va cursar el batxillerat al Col·legi del Collell, retornant a l'escola pública de Peralada en el període de la guerra. Acabà el batxillerat i ingressà a l'Acadèmia Militar de Zaragoza (1943). Passà a l'Acadèmia de Artilleria de Segovia d'on va sortir amb la graduació de tinent d'artilleria.

El seu primer destí com a capità d'artilleria fou Girona, on va estar en contacte amb molts joves procedents de Peralada i d'altres indrets de l'Empordà.

Entre 1952-53 va començar la carrera de Dret a Barcelona, interrompuda pels estudis militars que el titularen finalment com a Comandant d'Estat Major; l'any 1960 la continuà a Madrid, realitzant tres cursos en un any.

A partir d'aquest moment alternarà els destins d'artilleria amb els d'Estat Major, tant a Catalunya, Espanya, com a l'estranger. Va ostentar diferents càrrecs, els més importants varen ser el de secretari tècnic del Ministeri de l'Exèrcit i el de coronel primer i coronel segon d'Estat Major de Capitania General de Barcelona.

Es jubilà anticipadament amb el rang de coronel d'Estat Major, després de 44 anys de plena dedicació a l'exèrcit, per dirigir un bufet d'advocacia a Barcelona.

Joan Centelles ha participat en nombrosíssimes reunions nacionals i internacionals i ha portat a terme estudis d'estratègia militar per als Estats Majors, la matèria dels quals no és, òbviament, publicable.

CERMEÑO

vegeu: MARTÍN ZERMEÑO, Juan
MARTIN PAREDES ZERMEÑO, Pedro

CERVERA BERTA, Josep M.

(Figueres, 16.X.1904 -
Sant Feliu de Guixols, Baix Empordà, 30.XI.1998)
Eclesiàstic, músic, escriptor i canonge

Fill de Felip Cervera ↑ Marquès, va néixer al carrer de Peralada de Figueres. Va anar al col·legi de les Franceses i a La Salle. Des del punt de vista musical va realitzar els estudis generals amb el seu pare; harmonia i composició amb Antoni Juncà ↑ i orgue amb Isidre Lleys ↑.

Va realitzar els estudis eclesiàstics al Seminari de Girona. Va ser professor del col·legi Santa Maria del Collell des de 1927 fins al 1933. L'any 1929 va ser ordenat eclesiàstic i va exercir com a vicari a Sant Miquel de Campmajor, al temps que impartia classes al col·legi del Collell. El 1933 va ser nomenat organista de la parròquia de Palafrugell.

Acabada la guerra civil va ser nomenat vicari de la parròquia de Sant Pere de Figueres (1939-1944) i capellà dels germans de La Salle. Va exercir de professor a l'Institut Ramon Muntaner de Figueres. El 1944 fou nomenat ecònom de Peralada, el 1946, rector de Sant Feliu de Guixols i el 1961, regent de la parròquia de Santa Susanna del Mercadal de Girona on romangué fins al 1975. Una vegada jubilat (1975) va atendre parròquies petites com la de Bell-lloc d'Aro i rector de Solius fins al 1993. L'any 1992 va ser nomenat canonge honorari de la catedral de Girona.

Va dirigir algunes corals i, a Palafrugell, va fundar l'orfeó Cant Empordanès. Va dedicar-se a la composició de sardanes: *Capvespre*, *Aires de l'Empordà*, *Recordant Girona*, *El castell de Solius*, *La serra de Campmajor*, *L'aplec del Remei*, *Jafre*, *poble gentil*, *L'aulet*, *El pla de les bruixes*, *Joventut*.

Va escriure un opuscle dedicat a l'església parroquial de la qual n'havia estat vicari *San Pedro de Figueras* (Figueres: 1941), per a la resta haurien de passar força anys *Història del monestir de Sant Feliu de Guixols* (Olot: 1984), *El calze i la lira. Antologia de poetes sacerdots gironins* (1847-1986) (Olot: 1987), *La música i els eclesiàstics músics del Bisbat de Girona als s. XIX i XX* (Girona: 1987), *Un apòstol dels temps moderns. Assaig biogràfic de mossèn Pere Dausà i Arxer* (Girona: 1989), *Un eclesiàstic modèlic. Biografia de mossèn Josep Comerma i Vilanova* (Girona: 1990), *Testimoniatge de la fe i de fidelitat. Els preveres de la diòcesi de Girona víctimes de la revolta del 36* (Girona: 1991) amb dibuixos d'Esteve Jou Parés, *Un rector màrtir. Mossèn Pere Arolas i Vergés* (Figueres: 1990), *Biografia del mestre Francesc Civil i Castellví* (Girona: 1992), *Un atleta de Crist. Biografia de mossèn Evarist Feliu i Soler* (Girona: 1993), *Un eclesiàstic erudit. Biografia de mossèn Carles de Bolòs i Vayreda* (Girona: 1995).

CERVERA BRET, Josep*(Peralada, 1.IX.1883 – Roses, 5.XII.1969)**Músic i compositor*

Fill de Jaume Cervera ↑ Marquès, i de Maria Bret Campmol, de Borrassà. Va néixer a Peralada on el seu pare dirigia l'Escola de música dels comtes.

Als deu anys ingressà al seminari de Girona on ja es va decantar per la

música, va dirigir el cor i va esplaiair-se en la composició. Als 18 anys el deixà i va tornar a Peralada. Va aprendre música i ajudava el seu pare a impartir les classes d'aquesta matèria. Pel que fa a instruments els va provar tots, i finalment es va decantar pel contrabaix, del qual en fou un gran instrumentista; en veure que hi tenia facilitat, va estudiar la tècnica d'en Botessini.

Es va casar amb Estrella Lliuró Monill, de Mollet de Peralada, i va tenir cinc fills, dels quals cap va seguir el camí musical.

Sabem que la temporada 1903-04 fundà Los Noys de Peralada, orquestra de la qual no en tenim cap més notícia. L'any 1905, en morir el seu cosí Jaume Cervera Berta (16.VII.1905), ingressa a la cobla l'Antiga Pep, de Figueres, per a substituir-lo (1905-1940). Els seus oncles, Felip ↑ i Agustí ↑, també formaven part de la formació.

Des de l'any 1913 va fixar la residència a Roses. Des que va deixar la cobla figuerenca compaginava l'ajut en el negoci familiar amb els concerts. Va actuar a Barcelona, Girona i el Rosselló.

En no trobar peces per tocar el contrabaix de solista i en gaudir d'una gran facilitat per compondre, va decidir preparar partitures per a aquest instrument. La primera composició la va titular *Chispas eléctricas* (1907), de gran dificultat d'execució; el títol estava relacionat amb un gran esdeveniment per a la ciutat de Figueres: la posada en marxa de l'enllumenat públic. Per la seva tasca en la propagació del contrabaix va ser nomenat com *El Bruixot del contrabaix* o *El Mag del contrabaix*.

Va escriure un centenar de peces: una vintena són sardanes, i la resta va des de música religiosa

a cançons populars. Va compondre prop d'un centenar de peces per a contrabaix, com *Carnaval de Venècia*, *Recuerdo de Londres*, *Estrella*, *El Bruixot del contrabaix* (1920).

Va preparar lletra i música del *Ball de la Platja de Roses* (1952). Va musicar el *Ball del Drac d'Olot*, amb lletra de mossèn Francesc Gay.

Entre les sardanes cal esmentar *Mirant el cel*, *Brots tendres*, *La papallona i el mosquit*, *Flor d'hivern*, *Juga i no ploris*. La sardana *Somni bruixenc* va ser premiada a Figueres el 1910.

L'Ajuntament de Roses li va dedicar un homenatge pòstum i va posar el seu nom a un carrer (1987).

CERVERA FLOTATS, Benet*(Barcelona, 1943 – Girona, 10.X.2005)**Arquitecte*

Vinculat a l'Empordà i, en particular, a la Selva de Mar.

Va estudiar arquitectura a Barcelona (ETSAB). Va col·laborar en diversos mitjans de comunicació escrits de les comarques gironines entre els quals *Presència* (Girona) i *Hora Nova* (Figueres).

Participà en el Debat Costa Brava (1978), amb una intervenció relacionada amb el cap de Creus.

Algunes de les seves obres arquitectòniques varen ser la seu del Banco Zaragozano a Figueres, edificis escolars, diverses obres a la zona de Reus i al municipi d'Arbúcies.

Ha escrit en col·laboració amb M. Assumpció Alonso de Medina i Alberich *La formació d'una ciutat durant el Neoclassicisme: Figueres i l'arquitecte Roca i Bros* (Girona: 1980).

CERVERA MARQUÈS, Agustí*(Castelló d'Empúries, 15.I.1870 –**Barcelona, 16.XII.1947) Músic i compositor*

Fill de Josep Cervera ↑ Rocalba i d'Isabel Marquès, de Begur. Es va casar amb Neus López Fernández i va tenir dues filles, Fuensanta i Mercedes. La major part de la seva vida la va viure a Figueres, però els darrers anys de la seva vida els va passar a casa de la seva filla, a Barcelona.

Com els seus germans, estudià música amb el seu pare. Tenia un gran domini dels instruments de cobla, però no tant com els seu germà

Felip[↑]. Normalment interpretava el primer tible i, en orquestra, fou un gran intèrpret de violí.

Va formar part de l'Antiga Cobla de Peralada, de l'Antiga Pep de Figueres, de la qual en fou director uns deu anys i, posteriorment, de la cobla L'Art Gironí (c. 1926), en la qual destacà com a violinista. Va dirigir el cor de la Societat Coral Erato.

Va compondre diferents peces musicals com pasdobles, masurques, sardanes, fantasies...

Entre les sardanes s'hi compten *Dàlia*, *La guerra de Cuba*, *La muntanyesa*, *Records de Puigcerdà*, *Una queixa d'amor*, *Flors boscanes*, *Les aventures de Ketti*, *Merceneta* (dedicada a una de les filles), *Cants d'amor*, *Pregant la Verge*, *Records de la platja de Garbet*, *Recordant la nostra infantesa*, *La muntanya del Canigó* (Roses, 1885).

Una *Mazurca a tres veus* (Peralada, 1884), les fantasies *Adiós a mi patria* i *Fuensanta* (dedicada a una de les filles).

CERVERA MARQUÈS, Felip

(Castelló d'Empúries, 12.XI.1863 - Figueres, 14.X.1930) *Músic i compositor*

Fill de Josep Cervera[↑] Rocalba, i d'Isabel Marquès. Es va casar amb Teresa Berta Feixas (13.III.1886), de Roses, amb qui va tenir els tres primers fills. En enviudar l'any 1900 es va casar amb la seva cunyada, Carme (15.VI.1901),

amb qui va tenir dos fills.

Es formà a l'escola del seu pare, però més endavant fou autodidacte. Dominà tots els instruments de la cobla, encara que habitualment interpretà la primera tenora.

Juntament amb el seu pare i germans, Jaume[↑] i Agustí[↑], i alguns peraladencs, va fundar l'Antiga Cobla de Peralada; va ser membre també de l'Antiga Pep, de Figueres.

Va impartir classes de música al Col·legi Hispano Francès, primer a Hostalet de Llers i, després, a Figueres. Activitat que va compaginar amb altres relacionades amb la música com el negoci de lloguer i venda de pianos, Mestre de Capella de la parròquia de Sant Pere o la direcció del cor de la Societat Coral Erato, de Figueres.

Va ser un compositor prolífic, tant en el camp profà com en el religiós, però abans de morir manà, al seu fill Josep Maria, cremar tota la seva producció musical. El fill aconseguí salvar la peça coral *La Fira de Santa Creu* i un càntic religiós *Sia vostra gran puresa*. La resta de les que es té coneixença ha estat gràcies a haver estat interpretades per altres cobles.

Sardanes comprovades: *Anita*, *L'enamorat*, *Alba d'amor*, *Eufrosina*, *Honorata*, *Leonisa*, *La calàndria refila*, *Raiç de lluna*, *Picardia*, sardana revessa. Sardanes obligades per a dos flaviols: *Dos passarells*, *Dos canaris*, *Dos merlots*, *Dos rossinyols*, *Dos ocellets*. Sardanes obligades per a fiscorn: *El cant d'un aimador*, *La segadora*, *Hermenegilda* i *La ninyera*.

CERVERA MARQUÈS, Jaume

(Castelló d'Empúries, gener de 1858 - Barcelona, 17.IV.1950) *Músic i professor*

Fill de Josep Cervera[↑] Rocalba, i d'Isabel Marquès. Es casà amb Maria Bret i Campmol de Borrassà, amb qui va tenir set fills, dels quals el gran també es dedicà a la música.

El seu pare fou l'encarregat d'introduir-lo als estudis musicals, més endavant els amplià arribant a dominar els instruments de cobla i la majoria dels altres.

Va dedicar la seva vida a l'Escola de Música dels Comtes de Peralada, de la qual en va ser nomenat

director (1.I.1883). A la mort dels comtes continua amb la seva tasca docent fins que l'any 1913 decideix traslladar-se, primer a Figueres i després a Roses on alterna les classes particulars de música amb actuacions musicals a festes majors.

Com a tractadista va ser col·laborador en el mètode *Posición del cuerpo y modo de tener el clarinete* (Barcelona: 1940).

La seva obra és bàsicament de caràcter funcional: arranjaments, marxes, processons, sardanes curtes i llargues i obres religioses. En el vessant de compositor es conserven algunes sardanes: *Dolors, Toni, A quants tira?, La tristesa del ballador, Catalunya, Hojas de una flor* (1943). Les obres religioses: *la Missa cantada* (1899) dedicada a la Verge del Carme en memòria dels comtes de Peralada, *Himne a la Immaculada* (1900), i la seqüència de difunts *Dies irae* (1942).

L'Ajuntament de Peralada va donar el seu nom a un dels carrers de la vila (13.XI.1994).

CERVERA PAGÈS, Joaquim

(*El Port de la Selva, 25.IX.1909 - Figueres, 21.VII.1997*) Pescador

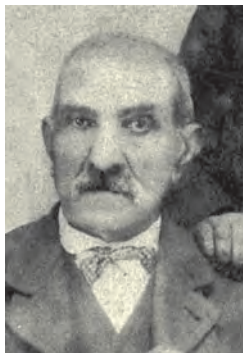
Fill de Valentí Cervera Mallol, pescador, del Port de la Selva, i de Maria Pagès Macau, de Palau-saverdera. Casat amb Maria Faixó Rotllan, el matrimoni va tenir tres filles Carme, Maria i Rosa Maria.

Conegut popularment com en *Quimet*, ha passat a la història per haver estat guia del poeta Foix, ell s'encarregà d'ensenyar-li totes les cales i els racons del Port de la Selva i el cap de Creus i d'introduir-lo i instruir-lo en el llenguatge mariner. El biografiat és esmentat a l'obra *Cançons de rem i de vela* i a *El clavell morenet*.

CERVERA ROCALBA, Josep

(*Selva de Mar, c. 1830 - Peralada, 15.II.1910*) Músic

Fill d'Antoni Cervera, natural de la Selva de Mar, d'ofici músic i corder, i de Teresa Rocalva [sic], de Capmany. Es va casar amb Isabel Marquès, natural de Begur, i s'establí a Castelló d'Empúries. El matrimoni va tenir quatre fills: en Jaume↑, en Felip↑, l'Agustí↑, i la Narcisa. La família Cervera, a causa d'un dels oficis desenvolupats, era coneguda amb el mot de *Can Corderet*.

don Antoni de Rocabert↑, per fundar l'escola musical que tanta transcendència havia de tenir a la vila peraladenc.

CHARANSONNET, Joan Frank

(*La Vall de la Santa Creu, 17.VII.1971*) Actor

Fill de mare rossellonesa i pare empordanès. Ha realitzat el curs d'interpretació cinematogràfica de tres anys de durada al CECC (Barcelona), i dos cursos més a l'Institut del Teatre (Barcelona). Ha perfeccionat la professió realitzant

diferents cursos d'especialització com el seminari de veu i dicció amb Mª Jesús Andany, el d'expressió corporal amb Sergió Paladini, el de cant amb Susana Domènech, el de direcció d'actors amb Montxo Armendáriz i Carles Balaguer, el d'esgrima teatral amb Alain Chipot i el de trapezi.

Ha interpretat el personatge de Salvador Dalí↑ en el film de Carlos Saura *Buñuel y la mesa del Rey Salomón* (2001), ha participat en les pel·lícules "Yo" o *le cinema planetaire* (Dir. Fernando Arrabal), *Nada que perder* (Dir. Gami Orbeago), *Vientos del pueblo. Miguel Hernández* (Dir. J.M. Larraz), *Torturados por las rosas* (Dir. Eugenia Kléber), *Vesubio* (Dir. Gami Orbeago), *El temps de les sargantanes* (Dir. Xavier Gaja), *Barcelona* (Dir. Wilt Stigman).

Ha intervingut en els migmimatges: *No mencionarás el nombre de Dios en vano* (Dir. Josep

Guirao), *Salvador* (Dir. Gami Orbegozo). Als curtmetratges, *Fragmentos* (Dir. Gami Orbegozo), *Decollage* (Dir. David Egea), *Avui com ahir* (Dir. Jordi Rovira), *La Erosion* (Dir. Pablo Sereno), *La Fiesta* (Dir. Monica Saurina), *Babel* (Dir. Gami Orbegozo), *La Carrera* (Dir. Karen Elsenberg).

Ha estat un dels protagonistes a la sèrie de televisió, *Dorogaia Masha Berezina (Estimada Masha Berezina)*, del canal rus STS. Ha estat el primer actor estranger que protagonitza una sèrie rusa. Ha interpretat altres papers en sèries de televisió com *Hospital Central* (Tele 5), *Policías* (Antena 3), *Crimis* (TV3), *Sospitosos habituals* (La 2), *El Súper* (Tele 5), *Estació d'enllaç* (TV3) i *El delantero* (BBC i TVE). Programa *Tothom per tothom* (TV3), el concurs *Lluna de mel* (TV3) i *El Cor de la Ciutat* (TV3).

Ha intervingut també en obres de teatre com *Edmond*, de David Mamet (Dir. Tony Kitlinsky), *Adéu, petit Valmont*, de Xavi Companys (Dir. Pep Cruz), *Contes curts* (Dir. Sergio Paladini), *Mucho ruido y pocas nueces* de Shakespeare (Dir. Muzy Bradig).

CIBAT ARNAUTÓ, Antoni

(Cistella, 1770 – Madrid, 1812) *Metge i físic*

Va estudiar a Barcelona on va obtenir el títol de cirurgjà (1792), seguidament es va doctorar (1796) en Cirurgia al Reial Col·legi de Cirurgia de Barcelona, disposava ja del grau de doctor en medicina per la Universitat d'Aberdeen (Escòcia) (1792).

Catedràtic del Reial Col·legi de Cirurgia Mèdica de Barcelona, va fer classes de Física Experimental. Va ser introductor de la Física Moderna. L'any 1806, Cibata va marxar a Madrid, en haver-se suprimit la càtedra de física. L'any següent va ser nomenat cirurgjà major de l'exèrcit i va marxar a Alemanya, on s'incorporà a la tropa comandada pel marquès de la Romana. Va ajudar els francesos durant la Guerra del Francès (1808-1814) i fou metge de cambra de Josep I Bonaparte, i general de divisió del cos sanitari de l'exèrcit francès.

Va ser soci de l'Acadèmia Físicomèdica de Londres, i membre de la Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona.

Obres: *Elementos de matemáticas* (Barcelona: 1800), *Elementos de física experimental*

(Barcelona: 1804; id: 1815), *Memoria sobre la calentura amarilla contagiosa, que invadió Cádiz y Sevilla* (Barcelona: 1804-1805), *Memoria sobre el contagio de la fiebre amarilla, medios de precaverse y emitir que se haya epidemia en España* (Barcelona: 1805), *Memoria sobre la necesidad de establecer la Policía de Sanidad en unas bases sólidas y estables* (Madrid: c. 1805), *Elementos de matemáticas, o bien sea, introducción a la Física Experimental* (Barcelona: 1806), *Memorias físicas sobre el influjo del gas hidrógeno en la constitución del hombre y sobre sus efectos que en ella causa el oxígeno del aire atmosférico* (Barcelona: 1806?), *Memoria sobre el problema ¿por qué motivos o causas las tercianas se han hecho tan comunes y graves en España? ¿Con qué medio podrían precaverse y destruirse?* (Madrid: 1806), *Consideraciones generales y particulares cerca de los medios para precaver a los que trabajan en las minas de carbón piedra, en el desagüe de aguas cenagosas y podridas, aberturas de canales y a los que habitan en lugares pantanosos, de adolecer de las enfermedades a que están expuestos* (Barcelona: 1806).

Treballs llegits: "Memoria sobre la acústica" (1795), "Memoria sobre el poderío que tiene uno de los principios constitutivos de los cuerpos, al pasar al estado aeriforme, para causar varias enfermedades" (1797), "Efectos del gas oxígeno como causa del calor animal y moviente de la electricidad natural" (1797), "Trismus traumático" (1798), "Analogía de la vida y la respiración, fundada en el imprevisto caso sucedido poco ha, en esta ciudad de haber sobrevivido cuatro horas después de haber sido ahorcado un soldado del regimiento de Valencia" (1801), "Discurso sobre la posibilidad de poderse llevar a debido efecto la navegación aérea" (1802), "Discurso relativo al influjo de las cualidades del aire en la fiebre amarilla" (1805), "Ensayo experimental sobre las convulsiones" (1806).

CID PACAREU, Josep

(Portbou, 8.VI.1901 – Girona, 9.III.1956)

Músic i compositor

Fill de pare barceloní i mare llançanenca, va néixer a Portbou ja que el seu pare hi regentava un cafè. A l'edat de 22 anys, la família es traslladà a Girona. Administratiu de professió, tocava el

piano per afició i escrivia sardanes amb l'ajut i consell de músics professionals.

Va compondre *Tardorena* (1917), *La plaça del Gra*, *Gentil Victorina*, *En Manel i la Manela*, *Llançanenca*, *Cassà*, *La revetlla de Sant Joan*, *Juanita*, *L'Emilieta*, *L'auca de Llambilles*.

CIFUENTES COMAMALA, Lluís

(Figueres, 5.II.1964)

Investigador, professor i historiador

Fill de Josep Cifuentes Salbi, natural de Molló, i d'Aurèlia Comamala Arbusà, d'Esponellà. Efectuà els estudis primaris i secundaris a Figueres. Llicenciat en Geografia i Història en l'especialitat d'Història Medieval (Universitat de València, 1987) i doctor en Filosofia i Lletres en la d'Història (UAB, 1993), amb la tesi doctoral titulada *Medicina i guerra a l'Europa baixmedieval: la sanitat i la participació dels seus professionals en les expedicions militars de la Corona d'Aragó (1309-1355)*, que va ser dirigida per Luis García Ballester (CSIC). Es troba disponible en format microfotogràfic (UAB, 1995), part d'aquesta tesi s'ha publicat a la sèrie *Arnaldi de Villanova Opera Medica Omnia* (X.2, *Regimen Almarie/Regimen castra sequentium*, en col·laboració amb Michael R. McVaugh, Barcelona: 1998). Està preparant una segona tesi doctoral en Filologia Catalana.

Ha estat investigador contractat del Programa I3P del CSIC a la Institució Milà i Fontanals (1996-1998) i del Programa "Ramón y Cajal" del MEC a la Universitat de Barcelona (2003-2006). És professor agregat del Programa "Serra Húnter" de la Generalitat de Catalunya a la mateixa Universitat de Barcelona (des de 2007). Forma part del Centre de Documentació Ramon Llull de la UB i del grup de recerca consolidat "Cultura i literatura a la Baixa Edat Mitjana", un i altre dirigits per Lola Badia (UB). Amb Antònia Carré, porta el projecte finançat del MEC "Medicina i literatura a la Baixa Edat Mitjana i el Renaixement

hispànics: textos pràctics, didàctics i literaris en llengua vernacle" (2004-2007), i manté l'espai virtual *Sciència.cat: la ciència en la cultura catalana a l'Edat Mitjana i el Renaixement* <<http://www.sciencia.cat>>.

Les seves línies de recerca, centrades a l'àrea cultural catalana durant la Baixa Edat Mitjana, inclouen la difusió de la ciència i de la tècnica en català, la difusió del model de medicina i de metges universitaris i diferents aspectes de la pràctica medicoquirúrgica i veterinària.

La línia de recerca que representa *Sciència.cat* va iniciar-se amb finançament de la Unió Europea (Programa Capital Humà i Mobilitat), que va permetre una estada a París (1993-1995), on va treballar sota els auspicis de Danielle Jacquart (École Pratique des Hautes Études); posteriorment, el MEC i el CSIC van facilitar-ne la continuïtat (1995-1998). En el marc d'aquesta línia de recerca, el llibre *La ciència en català a l'Edat Mitjana i el Renaixement* (Barcelona: 2002; id.: 2006 2a ed.) analitza els inicis de l'ús del català com a llengua de comunicació científica i tècnica en el món del llibre manuscrit i el de la primera impremta, i ofereix un recorregut per les realitzacions en català pertanyents a tots els àmbits de la ciència, tal com llavors era entesa (medicina, astronomia/astrologia, geografia, agronomia, aritmètica, alquímia, màgia, etc.).

Ha participat en projectes de recerca desenvolupats a la Universitat de València, la Institució Milà i Fontanals (CSIC), l'École Pratique des Hautes Études, la Universitat de Girona i la Universitat de Barcelona. Ha intervingut en nombrosos congressos i col·loquis nacionals i internacionals i ha publicat articles especialitzats a *Arxiu de Textos Catalans Antics* (Barcelona), *Asclepio* (Madrid), *Quaderns de Filologia* (València), *Early Science and Medicine* (Leiden), *Estudis Històrics i Documents dels Arxius de Protocols* (Barcelona), *Anuario de Estudios Medievales* (Barcelona), *Llengua & Literatura* (Barcelona) i *Médiévales* (París), entre d'altres.

Ha pres part també en diferents obres col·lectives, com ara la *Història de la cultura catalana* (Barcelona: 1999), la *Història termal de Caldes de Montbui* (Caldes de Montbui: 2001), la *Historia de la ciencia y de la técnica en la Corona de Castilla* (Valladolid: 2002), la *Història de la*

Generalitat de Catalunya i dels seus Presidents (Barcelona: 2003), *La ciència en la història dels Països Catalans* (València: 2004) i les *Arnaldi de Villanova Opera Medica Omnia* (el volum citat abans i el XVII, *Translatio libri Albuzale de medicinis simplicibus*, en col·laboració amb diferents especialistes, Barcelona: 2004).

Té en preparació un conjunt de bases de dades de les obres científiques i tècniques medievals i renaixentistes escrites en català, dels manuscrits i impresos que les han conservat i del vocabulari tècnic del català medieval. També està enllestint l'edició i estudi d'alguns d'aquests textos.

Ha estat guardonat amb el Premi Uriach d'Història de la Medicina (2000). És membre, entre d'altres associacions, de l'Institut d'Estudis Empordanesos.

CIRILO EXPÓSITO, Josep

(Cartagena, Múrcia, 9.VIII.1869 – Figueres, 23.V.1949) *Músic i compositor*

L'any 1889 va arribar a Figueres per fer el servei militar i es va quedar a les terres catalanes, habitualment a la capital de l'Alt Empordà. Lloc on es va casar amb Teresa Matas Brecha, de Figueres, i va tenir una filla, Rosa.

Va residir a Tossa de Mar on s'incorporà a la cobla-orquestra local. Interpretava flauta, flautí, clarinet, requint, oboè, fagot, saxofon, tenora i tible.

Va formar part de la primera Junta Directiva del Sindicat musical de la província de Girona, creat el 1917, juntament amb Lluís Bonaterra[↑], Ramon Basil[↑], Agustí Lloret, Emili Palliserà[↑], Pere Teixidor, Ramon Bassagañas[↑], Jaume Turias i Enric Corbera.

Fou professor de música. Escrigué teatre líric, ballables, caramelles i sardanes, d'entre les quals cal destacar: *Què farem garrofi?* (per a banda), *Felicitat* (per a quatre veus), *Desfile militar*, *Tornant de cacera*, *Penya Litus*, *Falaguera*, *Esbojarrada*, *Agraïment*, *Marruxinya ballem-la?*, *Jovent torrassenc*, *Llaminera*, *Afectuositat* (1947), *Les noies de la "Joan Maragall"* (1948).

CIURANA

Important nissaga empordanesa localitzada a Sant Pere Pescador, amb vincles a altres importants famílies de les rodalies, com els Saliner de Montiró.

CLAVAGUERA BOSCH, Eduard

(Vilopriu, Baix Empordà, 18.IX.1934) *Motorista*

Fill de Jaume Clavaguera Canadell, barber, de Vilert, i de Maria Bosch, de Vilopriu. Es va casar amb Carme Rovira Viamés (9.XI.1962), de Vilabertran, i han tingut una filla, Maria Pilar. Va passar la infantesa a Vilopriu, i la joventut

entre Vilafant i Figueres.

Va compaginar la feina a la casa Gimbernat amb les aficions esportives. Des dels anys 50 fins a l'any 1962, va participar en gimcanes i curses de velocitat. Davant les dificultats d'aconseguir una moto competitiva es va decantar per l'especialitat de motocròs. L'any 1966 va aconseguir el títol de Campió de Catalunya de Motocròs, al cap de quatre anys va deixar la competició (1969).

Va formar part de la Junta del Club Ciclista Empordanès i, juntament amb el seu amic, Julio Sánchez Mesa, va fundar la Peña Motorista Figueres (constituïda el 24.II.1959), de la qual posteriorment en va esdevenir president (1969). Des de la Peña organitzaren la popular "Festa de la Moto" i, essent president va aconseguir la compra d'uns terrenys a l'anomenat el Circuit dels Arcs, per a la pràctica del motociclisme. L'any 1973 s'hi va celebrar la primera cursa del Campionat d'Espanya de Motocròs. Paral·lelament va contribuir a la creació d'una escola de motociclisme infantil.

Ha escrit la monografia *Figueres Motociclista* (Figueres: 1997). La Real Federación Motociclista Española li va concedir la Medalla al Mérito Motociclista (Madrid, 1973), i ha rebut la Medalla de l'Esport de les Comarques Gironines, atorgada per la Generalitat (Girona, 2006).

CLAVAGUERA CANET, Josep

(Vilert, Pla de l'Estany, 17.XII.1935) *Eclesiàstic i historiador*

Fill únic de Josep Clavaguera Canadell, pagès, natural de Vilert, i d'Anna Canet Surribas, natural de Crespià.

Ingressà al seminari de Girona l'any 1947. Fou ordenat el 23 de maig de 1959 a la catedral de Girona. Ha estat vicari de Sant Feliu de Pallers (1959-1960) i de Cassà de la Selva (1960-1961). El 1961 va rebre el nomenament de rector de

Monells i d'encarregat de Castell d'Empordà i, més endavant, de Sant Esteve de Madremanya. Compaginà el sacerdoci amb la docència al Col·legi Cor de Maria de la Bisbal i consiliari del moviment escolta femení. El 1974 el destinen de rector a Llançà.

Es va llicenciar en Història (UAB, 1976) i, aquell mateix any, entra d'arxiver al Palau de Peralada, al temps que col·labora en la vida cultural de Llançà. Ha estat articulista habitual de les revistes editades per l'ajuntament per la festa de Sant Vicenç i la d'estiu, que amb els anys ha passat a denominar-se *La Farella*, del butlletí d'Esponellà, poble al qual està adscrit Vilert, i d'Ultramort. Ha col·laborat també als *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos.

Ha escrit les monografies *Llançà, notes històriques* (Barcelona: 1986), *L'ermita-capella de la Mare de Déu del Port de Llançà. Tercer centenari (1691-1991)* (Olot: 1991), *Vilert* (Barcelona: 1998) i *Llançà* (Girona: 2000), i el recull de fotografies *Vilert* (Barcelona: 1997).

CLERCH NICOLAU, Joan

(Figueres, 2.V.1854 – Barcelona, 3.XII.1912)

Empresari

Fill d'un carrabiner procedent de Puigcerdà i destinat a Figueres. Essent adolescent va deixar la ciutat natal i es va traslladar a Barcelona on va aprendre l'ofici de teixidor, juntament amb el seu oncle. Tots tres, es traslladaren a Argentona, on varen instal·lar una fàbrica i, al cap d'un temps, pare i fill, en varen obrir una altra a Horta de Sant Bertran (Barcelona). La fàbrica de teixits va prosperar ràpidament, i el biografiat va aprofitar l'estada a la ciutat comtal per ampliar la formació assistint a

l'Escola d'Arts i Oficis. Ampliaren el negoci al carrer Alt de Sant Pere. I després del traspàs del seu pare va crear la Colònia Clerch i Nicolau, a Sant Pere d'Osor, la Selva.

En morir, va testar en favor de l'Ajuntament de la seva ciutat natal, amb la intenció de construir-hi una Escola d'Arts i Oficis i incentivar els alumnes mitjançant l'entrega de premis.

CLIMENT

(*La Selva de Mar, s. XVI*)

Important nissaga amb vincles familiars amb pobles veïns com Castelló d'Empúries i Figueres, o Besalú, Breda o Santa Maria d'Amer.

CLIMENT, Francesc

(*La Selva de Mar, 1582 – Roma, 1647*)

Monjo benedictí

Professà a Sant Pere de Rodes, ocupà moltes responsabilitats dintre de l'orde i va arribar a ser abat de Sant Pere de Besalú (1632-1647).

Es va negar a reconèixer Lluís XIII com a comte de Barcelona, i va ser lleial a Felip IV i al comte duc. Per aquest motiu es va haver d'exiliar (27.IX.1643), i des de l'exili va conspirar a favor de la corona de Castella i contra la Generalitat.

CLIMENT, Geroni

(*La Selva de Mar, 157? –*

Sant Pere de Rodes, 164?) Monjo benedictí

Cellerer i prior de Sant Pere de Rodes. Va protegir Joan de Serrallonga, i el seu nebot Pau acusats del saqueig de les naus *Anunziata* i *Pelikana*, en aigües de Cadaqués.

CLIMENT, Jaume

(*La Selva de Mar?, s. XVII*) *Monjo benedictí*

Nebot de Francesc i renebot de Geroni. Abat de Breda (1659-1671).

CLIMENT CASADEVALL, Enric

(*Castelló d'Empúries, 1806-1852*) *Hisendat i polític*

Es va casar amb Caietana Vidal de Verdaguer. D'idees liberals, va ser diputat provincial per

Figueres (22.I.1838-1840), i batlle de Castelló d'Empúries. Gràcies a la Llei de desamortització de Mendizábal (1836) va ampliar notablement el patrimoni.

Membre de la Junta Revolucionària de Barcelona de 1848, va estar empresonat a la Ciutadella de Barcelona, i desterrat a Ceuta.

CLIMENT VIDAL, Enric

(Figueres, 1824 -

Castelló d'Empúries, 19.XI.1878) *Polític*

Fill d'Enric Climent i Casadevall, i de Caietana Vidal de Verdaguer. Els seus pares es traslladaren a viure a la casa pairal de Castelló quan ell tenia pocs mesos. Pertanyia a una família de propietaris rurals i militars que es beneficià de la Llei de desamortització de Mendizábal (1836) per engrandir el seu patrimoni.

Com el pare, se'l pot incloure en la línia progressista liberal. Va ser home de confiança del general Joan Prim, cap del partit progressista a l'Empordà. L'any 1842 va haver d'exiliar-se per qüestions polítiques.

Durant el Bienni Progressista va ser diputat a corts (1854), cap del partit progressista a l'Empordà i cap de la Milícia Nacional Gironina (1855). L'any 1856 va ser processat, però va poder amagar-se i fugir. Un dels càrrecs era el d'haver estat membre de la Junta Revolucionària de Girona, i un altre el d'haver pres part en el combat de Llers en defensa del règim constitucional. S'exilià al Rosselló, on fou tancat a la ciutadella de Perpinyà. El 1868 tornà a Catalunya i va ser governador civil de Girona (càrrec del qual va dimitir l'any següent al·legant motius de salut), diputat a les Corts Constituents (1878), Senador (1872, 1876-77, 1877-78) i l'any 1878 va ser el president del Comitè constitucional dinàstic dels districtes de Figueres i Vilademuls.

Era partidari de la llibertat de cultes, i creia possible el binomi de llibertat i ordre. Fins a l'any 1851 va ser partidari d'Isabel II, va passar per un període que ell mateix va qualificar d'antidinàstic i, com altres liberals, va posar les esperances en Amadeu I, l'any 1872 consta com a partidari seu.

CLOPÉS GASULL, Imma

(Pedret i Marçà, 19.I.1968) *Esportista*

Va estudiar el batxillerat a Figueres, a l'Institut Alexandre Deulofeu, i la llicenciatura en Educació Física i Esport a l'INEF de Barcelona (1993). Estudis que ha completat amb la realització de diferents cursos d'esports: títol d'Entrenadora Nacional d'Atletisme per la Federació Espanyola de Atletismo (1993), el de Monitora de Bàdminton (1993) per la Federació Espanyola de Atletismo, o el curs de parapent (1993). Ha participat en congressos i jornades sobre l'activitat física i la salut. Els seus entrenadors han estat Josep M. Quintana i José Luis Lucero.

Ha combinat la formació amb la docència en diferents centres escolars de la província de Girona i Barcelona. Després de practicar l'atletisme (1980-2004), s'ha decantat pel treball administratiu.

En el seu historial figuren les següents marques: Campiona d'Espanya júnior (1986), Campiona d'Espanya promesa aire lliure (1988) i pista coberta (1986-1987).

Medalla de plata en el pentatló del Campionat d'Espanya absolut de pista coberta (1994-1995-1996-1997-1998-1999), Subcampiona d'Espanya de pentatló de pista coberta (2003). Ha participat als Jocs Olímpics d'Atlanta (1996). Campiona d'Europa en proves combinades a Tallin (Estonia, 1998). Va obtenir la tercera posició al Campionat Iberoamericà d'Heptatló de Mar de Plata (Argentina, 1994), i fou campiona a Lisboa (Portugal, 1998).

CLOS PAGÈS, Josep

(Peralada, 23.IV.1859 –
Zamboanga, Filipines, 3.VIII.1931) *Eclesiàstic*

Fill d'una família molt modesta, vivia a la casa coneguda com a Can Crique-tes, avui el Sepulcre. El seu mestre de primeres lletres fou el senyor Anicet Vilar, mestre públic de Peralada. Va viure a la vila fins a l'edat de 19 anys; des-

prés, anà a estudiar a Banyoles i més tard a Tortosa, per ingressar a la Companyia de Jesús a Veruela (Saragossa, 24.VII.1878). Va ser professor del Col·legi del Sagrat Cor (Casp), de Barcelona, de 1881 a 1888. L'any 1897 va ser destinat a les Filipines, on desenvolupà diversos càrrecs (rector del Col·legi de Manila i l'any 1915 del de Zamboanga), una àmplia tasca docent, i impulsà l'estudi científic de les llengües indígenes. El Sant Pare Benet XV el nomenà bisbe i l'1 d'octubre de l'any 1920 fou elegit i consagrat bisbe de Zamboanga (Mindanao).

L'any 1925, després de 40 anys de ser fora de la seva terra, durant els quals portà una intensa activitat religiosa, va retornar a Peralada i va ser hoste del rector mossèn Joan Rodó Sureda. Després de viatjar a Roma, es reincorporà a la seva diòcesi, amb la promesa de tornar a la vila comtal, però la mort el va sorprendre.

CLOS SUCARRAT, Josep

(Delfià, 16.I.1806 – Lleó, 23.XI.1863) *Jesuïta*

Ingressà a la Companyia de Jesús el 9 d'octubre de 1825, va ser ordenat l'any 1834. Des de 1835 es va dedicar a tasques pedagògiques i d'ensenyament: professor de teologia al Col·legi Imperial de Madrid (1835), professor de teologia a França (1838), professor d'humanitats a Lloïola (1839).

Va ser enviat a l'Amèrica del Sud on va prosseguir amb les tasques docents a les quals en alguns destins s'hi sumaren tasques d'organització i

gerència: professor de teologia a Còrdova de Tucumán, Argentina (1841-1848), ministeris pastorals a Montevideo (1849), professor de diverses matèries d'humanitats i ministeris pastorals a Montevideo (1850-1852), ministeris pastorals i professor de matemàtiques i llengües, a Santa Lucía, Uruguai (1853-1855).

L'any 1856 retorna i exerceix l'ensenyament de teologia i de Sagrada Escripura, es fa càrrec dels ministeris pastorals i inicia una etapa d'escriptor: a Madrid (1856), Professor d'humanitats i ministeris pastorals a Santa Coloma de Farners (1857-1859), professor de teologia a Lloïola (1860), i professor de teologia i prefecte d'estudis a Lleó (1861), i de diversos ministeris a Lleó (1862-1863).

Va deixar manuscrits "Tractatus de divina gratia" i "De Virtutibus theologicis et moralibus".

CLOTA VALLS, Salvador

(Blanes, la Selva, 1870 – Figueres, 8.IX.1936)
Eclesiàstic

Va estudiar al Seminari Diocesà i l'any 1905 va ser ordenat sacerdot. Fou vicari de Sant Iscle de Vallalta, Tortellà, Anglès i Figueres. A Figueres ocupà el càrrec de capellà del Col·legi de l'Immaculat Cor de Maria.

Va ser col·laborador de *Vida Parroquial* i de *La Veu de l'Empordà*. A més de publicar els seus escrits, com aficionat a la fotografia, també s'hi troben imatges fetes per ell. Participà en les activitats del Patronat de la Catequística, va ocupar el càrrec de director del primer elenc teatral. La seva intervenció va ser decisiva en el manteniment de l'elenc masculí i posterior proliferació d'agrupacions.

Estava empresonat al castell de Figueres des de l'inici de la guerra civil i va ser assassinat juntament amb mossèn Arolas ↑ i mossèn Agustí Burgas ↑.

COBOS FAJARDO, Antoni*(Figueres, 14.IV.1962)**Professor, traductor i estudiós de llatinistes*

Fill d'Antonio Cobos Martín, i de Carmen Fajardo Núñez, ambdós d'Otivar (Granada). Casat amb Dolors Caballero, el matrimoni té dues filles.

Llicenciat en Filosofia i Lletres, especialitat Filologia Clàssica pel CUG-

UAB (1985). Es va doctorar el 1998 amb la tesi sobre Joan Ramon Ferrer, humanista barceloní del segle XV, autor de l'obra *De pronomibus sui que natura* (1477), (Barcelona: 2000, microforma), un tractat sobre pronoms llatins.

S'ha decantat per l'ensenyament del llatí, primer a l'ensenyament mitjà i, després, a la UAB. Ha compaginat la faceta d'ensenyant amb la traducció i edició de textos clàssics, medievals i humanístics. És membre de l'*Equip de Recerca Studia Humanitatis* de la UdG. Codirector, juntament amb Mariàngela Vilallonga, de la Col·lecció «*Studia Humanitatis*», d'edició Vitel·la.

Entre les seves traduccions consten: *Epigrammes* de Marc Valeri Marcial (Barcelona: 1994), *Cinc Odes d'Horaci* (Girona: 2000), edició crítica i traducció de *Costums de Girona* de Tomàs Mieres (Girona: 2001), *Los higos de Quíos. Epigramas picantes de Marcial* de Marco Valerio Marcial (Figueres: 2002) amb il·lustracions de Dolors Caballero; la *Història de Roma* de Titus Livi (Barcelona: Fundació Bernat Metge, 2002), ha col·laborat en la traducció d'*El dietari secret* de Johannes Burckard sobre la vida d'Alexandre VI (el papa Borja), *De Antiquitate legum* de Joan Ramon Ferrer (Bellcaire: 2006) o *La comèdia dels ases* de Plaute (Barcelona: 2007).

Ha editat els reculls documentals *Llibre de Privilegis del Penó de Rocabertí* en col·laboració amb Pere Gifre (La Jonquera: 2004). Ha preparat l'edició crítica del *Llibre de Privilegis de Figueres (1267-1585)* (Barcelona, Fundació Noguera: 2004).

Ha publicat articles en diverses publicacions: *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos, *Annals* de l'Institut d'Estudis Gironins, *Faventia*, *Revista de Girona* i *Athenaeum* (Pavia).

Ha col·laborat en la *Història de l'Alt Empordà* (Girona: 2000), en la monografia *Literatura i cultura a la corona d'Aragó (s. XIII-XV)* (Barcelona: 2002), dirigida per Lola Badia i Cabré, i en la monografia *Cantallops* (Girona: 2008), juntament amb Miquel Serrano i Lluís Serrano.

Actualment està treballant en epigrafia clàssica i medieval.

COCA VILLALONGA, Jordi*(Barcelona, 1947) Escriptor*

Titulat superior en Arts Dramàtiques. Director de l'Institut del Teatre (1988-1992). L'any 1992 va ser professor convidat per la Universitat de Berkeley.

Vinculat a Rabós d'Empordà, resideix a la rectoria parroquial des de la dècada dels 90, lloc que li proporciona una tranquil·litat d'esperit per poder escriure.

Ha treballat com a gestor cultural i com a professor d'art dramàtic. Ha col·laborat també en diversos mitjans de comunicació en els quals ha tractat sobre l'actualitat cultural del país. Ha preparat diversos guions televisius, sobre temes d'història de l'art.

Inicia la carrera literària amb la novel·la *Un d'aquells estius* (Els Lluïsos) (Barcelona: 1971), *Alta comèdia* (Barcelona: 1973), *El detectiu, el soldat i la negra* (Barcelona: 1978). Les seves obres aviat són guardonades, aquest és el cas de *Mal de lluna* (1988), que va rebre el premi Documenta i segueixen altres premis literaris com *La japonesa* (Barcelona: 1992) el Premi Josep Pla; *Louise, un conte sobre la felicitat* (Barcelona: 1993; id.: 2006) va aconseguir el premi de la Crítica; *Paisatges de Hopper* (Barcelona: 1995). Amb *Dies meravellosos* (Barcelona: 1996) guanya el Premi Ciutat de Palma; amb *L'Emperador*

(Barcelona: 1997), el Premi de la Institució de les Lletres Catalanes; Amb *La faula dels ocells grecs*, una adaptació d'una comèdia d'Aristòfanes, guanya el Premi Ramon Muntaner (1997) de literatura juvenil, i amb l'obra *Sota la pols*, novel·la autobiogràfica, el Premi Sant Jordi (1999); *Cara d'àngel* el Premi Joanot Martorell (2003), *Sorres blanques* (Barcelona: 2006).

En el volum *El cor de les coses* (Barcelona: 1995), va reunir la narrativa breu.

L'any 1997 va editar el primer llibre de poemes *Cel de nit* (1997). S'ha endinsat també en el món del teatre amb els títols *Platja negra* (1999) i *Antígona* (2002), així com en el de la traducció de textos de Maurice Maeterlinck i del poeta japonès Matsuo Basho (Barcelona: 1992).

Ha escrit altres obres de crítica literària o assaig com *Joan Brossa o El pedestal són les sabates* (Barcelona: 1971), *Pedrolo, perillós?* (Barcelona: 1973), *L'Agrupació Dramàtica de Barcelona: intent de Teatre Nacional català (1955-1963)* (Barcelona: 1978), *La Generalitat Republicana i el Teatre (1931-1939): legislació* (Barcelona: 1982), en col·laboració amb Enric Gallén i Anna Vázquez; *Ni àngels ni dimonis* (Barcelona: 1983), *Qüestions de teatre* (Barcelona: 1985), *Adrià Gual: mitja vida de modernisme* (Barcelona: 1992), en col·laboració amb Carles Batlle.

CODERCH PLANAS, Josep

(Castelló d'Empúries, 17.III.1947 – 10.IV.2005)
Advocat, professor, polític i diplomàtic

Fill de Pere Coderch Pla, de Banyoles, i d'Elena Planas Sala, de Castelló d'Empúries. Va ser el gran de tres germans: Josep, Anna Maria i Elena.

Va realitzar els estudis primaris a l'internat de Santa Maria del Collell i els universitaris a

Barcelona i Madrid. Es va llicenciar en Dret (Barcelona) i Ciències Polítiques i Sociologia (Universidad Complutense de Madrid), va ser professor

de Dret Internacional Públic a la Facultat de Dret de la Universitat Autònoma de Barcelona i a la Complutense de Madrid.

Va ingressar a la carrera diplomàtica el 1974. Va esdevenir cap de Coordinació i Afers Tècnics del ministre d'Afers Estrangers (1975-1976), cap de Cooperació Cultural amb el Marroc i el món àrab.

El 1977 va ser nomenat secretari general de la Presidència del Govern, va ser un dels *fontaneros* de la Moncloa, o sigui, un dels col·laboradors d'Adolfo Suárez. Va ser president gironí de la UCD (Unión del Centro Democrático) (1979), i va ser nomenat governador civil de Barcelona (1980).

El 1982, quan el partit socialista va assolir el poder, va deixar la política i es va incorporar a la carrera diplomàtica. La seva primera estada va ser a Buenos Aires (1983-1987), en la qual va ser secretari segon de l'ambaixada.

Es va presentar com a cap de llista per Girona del CDS (Centro Democrático y Social), el nou partit creat per Adolfo Suárez, i va esdevenir diputat del Parlament Europeu (1987). Va exercir un càrrec de confiança als Jocs Olímpics de Barcelona (1992), com a cap de Relacions Exteriors del Comitè Organitzador.

Finalitzats els Jocs Olímpics, de nou va tornar a la carrera diplomàtica. Va ser cònsol general a l'Haia i, posteriorment, va ser nomenat director de l'Escola Diplomàtica (1994-1996). El 1996 va ser nomenat ambaixador d'Espanya a Cuba, càrrec que mai va poder ocupar a causa d'unes declaracions realitzades sobre l'obertura de l'ambaixada espanyola als dissidents, declaracions que varen ser fortament criticades pels socialistes PSOE i IU, i com a conseqüència el govern de Fidel Castro el va vetar. El següent destí diplomàtic va ser Bulgària (1997-2001), allà va viure el procés de transició dels Països de l'Est, l'entrada del país a la Unió Europea i va conèixer la seva muller, Ralista Crasimirova. La darrera destinació diplomàtica, va ser al Brasil (2001).

Pòstumament, se li va concedir la Gran Cruz del Orden del Mérito Civil.

CODERCH de SENTMENAT, Josep Antoni (Barcelona, 26.XI.1913 – 5.XI.1984) Arquitecte

Vinculat al poble d'Espolla. Fill de Josep Coderch, enginyer en cap del Port de Barcelona, i de Maria Lluïsa de Sentmenat, va ser el gran de vuit

germans. L'any 1943 es va casar amb Ana María Giménez, de Màlaga, i el matrimoni va tenir quatre fills: Josep Antoni, Anna Maria, Gustau i Elvira.

Va obtenir el títol a l'Escola Oficial d'Arquitectura de Barcelona (1931-1940) amb la interrupció de la guerra civil, i va ser nomenat arquitecte municipal de Sitges i de Sindicatos de Barcelona. Aquesta circumstància el va portar a Madrid (1943), on va col·laborar amb Pedro Muguruza i Secundino Zuazo. Amb els anys, va compatibilitzar la tasca d'arquitecte amb càrrecs a l'administració (Obra Sindical del Hogar, Instituto Social de la Marina).

Quan va tornar a Barcelona va treballar en habitatges unifamiliars. A partir de 1949 es va consolidar com a arquitecte important. Va realitzar el Pavelló Espanyol de la IX Triennal de Milà (1951), la qual cosa li va proporcionar reconeixement mundial. A proposta de Lluís Sert va ser membre del CIAM (Congrés Internacional d'Arquitectura Moderna, 1959-60) i després va entrar a formar part del grup Team X, que va plantejar una seriosa revisió del primer racionalisme i una aportació de contingut en el que es va anomenar estil internacional.

Les seves obres més representatives comencen amb la casa Garriga-Nogués a Sitges (1947), la casa Ugalde de Caldetes (1952), un bloc d'habitatges a la Barceloneta (1951), la casa Senillosa (1956) o la casa Coderch-Milà (1958) a Cadaqués, entre altres. Va ser guardonat amb el Premi FAD el 1960 per l'edifici del compositor Bach (1958). En el camp del disseny va crear la *Llum coderch* que va rebre el premi Delta de Oro l'any 1962. Va ingressar a la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi (1977). Posteriorment, i en memòria seva, la Reial Acadèmia convoca amb caràcter bianual el premi J. A. Coderch a la millor realització arquitectònica en el camp de l'habitatge plurifamiliar.

Per voluntat expressa del biografiat va ser enterrat a Espolla.

CODERCH SERRA, Rafael

(Figueres, 1859 – Logronyo, 1941)
Enginyer de Camins, Canals i Ports

Va ser enginyer en cap de la Jefatura de Obras Públicas de la Província de Girona, fins a finals del s. XIX, període en el qual va dur a terme diferents

projectes de carreteres i ponts, com les de la zona de la Jonquera a la Vajol (1894), la de l'estació de Vilajuïga al pont de Capmany per Espolla i Sant Climent Sescebes (1900) o la de Figueres a Albanyà (1900). Així mateix, va redactar i executar el projecte del primer pont metàl·lic sobre la Muga a Castelló d'Empúries (1888). Va ser partidari de l'execució del pantà de Crespià, sobre el Fluvià. Un altre tema que és objecte del seu interès és el ferrocarril; l'any 1930 esdevé membre del Consejo Superior de Ferrocarriles. Es va jubilar com a inspector general del cos d'Enginyers, l'any 1925.

Algunes de les seves aportacions es varen publicar a la *Revista de Obras Públicas* (Madrid) en el període que abraça de 1889 a 1936.

Va publicar: *Compañía de los ferrocarriles de Madrid a Zaragoza y á Alicante Barcelona Estación apeadero del paseo de Gracia* (Madrid: 1902), *Tablas para el trazado de curvas circulares* (Gerona: 1901; id.: 1907 2a ed.; id.: 1915 3a ed.), *Retiros obreros: Apéndice al "Estudio crítico" del Real Decreto de 11 de Marzo de 1919* (Madrid: 1919), *Estación de Pueblo Nuevo y aparato "Fabregat" para protección de pasos á nivel* (Madrid: 1907).

Va escriure el pròleg de l'obra *Generalización del teorema de los tres momentos cargas aisladas; cargas uniformes, parciales y totales. Aplicación al cálculo de las vigas continuas de varios tramos...* (Barcelona: 1917?) d'Eduardo Agustí.

CODOLAR, Francesc

(Figueres, s. XIX) Arquitecte

L'any 1820 va projectar el nou altar major de l'església parroquial de Figueres.

COFÁN ARGELÉS, Frederic

(Figueres, 5.III.1929 – 12.V.2008) Constructor

Fill de Frederic Cofant [sic] Salleras, paleta, i de Concepció Argelés Lloveras, ambdós de Figueres. Va treballar a l'empresa familiar des de jove, seguint les passes del seu pare i el seu germà Camil.

A Figueres, va edificar la casa Argemí-Abadal situada a la placeta baixa de la Rambla, el Júbar, els edificis de Sant Josep i els de la part oest del Parc Bosc. Va treballar també a la urbanització d'Empuriabrava.

Va escriure *La Nissaga dels Cofán* (Figueres: 2006).

COLL de ÀLVAREZ, Miquel

(Figueres, s. XIX) *Advocat i escriptor*

Llicenciat en Dret, va estar vinculat al jutjat de Primera Instància de Figueres. Va formar part de diferents entitats i associacions figuerenques: membre del Liceo Figuerense, de la Junta de l'Hospital de Figueres, secretari del Casino Figuerense i col·laborador d'*El Ampurdanés*.

Va escriure *El cultivo de la semilla*, comèdia en vers, estrenada al Teatre Principal l'any 1861. És autor de la lletra de la sardana de Pep Ventura, *Les noietes de Figueres*.

COLL CARITG, Miquel

(Roses, 2.V.1845 – Figueres, 27.XII.1919)

Hisendat i polític

Fill de Benet Coll Costou, propietari, de Roses, i de Verònica Caritg Bonal, pubilla de Llorona, el matrimoni va tenir set fills, i en Miquel n'era l'hereu.

Es va casar amb Assumpció de Cendra i Terrades (20.VII.1880), d'Anglès, i

d'aquest matrimoni varen néixer set fills, dels quals sobrevisqueren: Joaquim, Josep Maria, Maria, Lluís i Ignasi. Va estudiar a França. Des de la dècada del 1870 es va fer càrrec del patrimoni familiar afectat sobremanera per la fil·loxera (1879).

Conservador i de tendència carlista, va intervenir en la política local i de l'estat. Va ser regidor (1876, 1877) i alcalde de la vila de Roses (1877-1879), i diputat provincial (1883-1884). Durant el període d'alcalde, una de les seves preocupacions va ser potenciar les comunicacions de la vila de Roses amb els pobles veïns, com la creació de la carretera de Roses-Vilajuïga, va promoure el trasllat del cementiri municipal, l'enllumenat de gas i la millora de les escoles.

Disposava de propietats a la vila de Roses així com a les rodalies de Llorona, Oix, Castellfollit, on es trobava el llegat per part materna, lloc de producció de cereals i extracció de recursos forestals.

Persona dotada de mentalitat capitalista, en comprovar la crisi agrícola i del món de la vinya, va diversificar les inversions: va realitzar prospeccions petrolíferes a la zona de Llorona, va invertir en el sector tèxtil i en el ferroviari, en diferents punts del planeta com Argentina, Rússia o Mèxic.

Va ser membre fundador de la Cambra Agrícola Oficial de l'Empordà, de la qual en va esdevenir membre de la junta (1900) i president de la secció 3a, soci de l'Institut Agrícola de Sant Isidre (1892-1901), i membre fundador de la secció de Figueres. Membre fundador del Sindicat Oliverer de l'Empordà (1914) i primer president.

COLL COSTA, Carles

(Figueres, 14.IV.1952)

Pianista i director d'orquestra

Fill d'Isidre Coll Dalmau, de Vilabertran, comerciant, i de Ramona Costa Morros, natural de Tàrraga (Lleida). Casat amb Maria Bardés, de Castelló d'Empúries, el matrimoni té un fill i una filla.

Va estudiar al Cultural Cervantes, on va treure el certificat d'estudis primaris (1966). Va realitzar estudis musicals amb Camil·la Lloret i Pere Vallribera. Va seguir al Conservatori Municipal de Música de Barcelona, amb Miquel Farré.

El 1985 va programar *El piano a l'abast* que va visitar més de 150 poblacions catalanes. Sens dubte, l'aportació més important del biografiat haurà estat haver fundat l'Orquestra de Cambra de l'Empordà.

És autor del guió i la música de l'audiovisual *Diàleg Emporità 3300*. Ha orquestrat i propulsat autors empordanesos com Josep[↑] i Joaquim Serra[↑] o Albert Cotó[↑]. Ha estat membre del Quintet de Cambra de Catalunya i ha actuat com a director convidat en diverses formacions musicals i, en altres, com a pianista.

COLL COSTA, Josep

(Llançà, 26.X.1900 – 19.VIII.1972)

Empresari i alcalde

Fill de Josep Coll Ximinis, de Llançà, i de Teresa Costa Oliveras. Es va casar amb Consuelo Garriga Calsina (1921). Des de jovenet va formar part del Centre Federal. Posteriorment, es va interessar per la política i va arribar a ser alcalde del municipi (1953-1961).

Com a hereu, va ser el continuador de les tasques agrícoles i vitivinícoles familiars. Va preocupar-se per millorar la producció aprenent dels productors francesos. Va fundar una empresa d'elaboració de vins a la qual li va posar el seu nom: Josep Coll Costa (1933). Va treballar amb ell un altre llançanenc, Pere Negre Grau. Després de la guerra civil, l'empresa, que va prendre el nom Orosol, exportava els vins a tot Europa.

COLL GOSA, Santi

(Figueres, 13.III.1966) *Periodista*

Fill de Delfí Coll Surroca, de Borrassà, i de Sebastiana Gosa Mundet, de Capmany. Ha cursat estudis a les germanes de la Providència, al Col·legi Públic Sant Pau i el batxillerat a l'Institut Ramon Muntaner. És diplomad en Peritatge Mercantil (Madrid, 1986) i membre del Col·legi de Periodistes.

Col·laborador en diversos mitjans de comunicació, entre ells: Radio Cadena Española, Ràdio Popular de Figueres Cadena Cope, Televisió de Figueres, Ràdio Olot, Ràdio Costa Brava, *La Farella*, *Marcador* i *Guia Esportiva*. Fou el fundador i director de la revista *L'Esport al dia*, editada als anys noranta. Des de l'any 1988 està vinculat

professionalment al Setmanari de l'Alt Empordà, del qual n'és director des de l'any 2000.

Entre les seves aficions destaquen les esportives: entrenador titulat de voleibol, cofundador del Club Voleibol Figueres i exdirectiu de la Federació Catalana de Voleibol i del Club Natació Figueres i Patró d'Embarcacions de vela i

motor. Així com les relacionades amb la natura: soci fundador dels Amics del Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà (Apnae) i del Grup FER, pertany a diverses associacions relacionades amb la natura i la malacologia, l'especialitat que més l'atrau de les ciències naturals.

És coautor dels llibres *75 anys de la Unió Esportiva Figueres* (Figueres: 1994), en col·laboració amb Josep M. Bernils[↑], *El Dalí de Lacroix* (Figueres: 2004), en col·laboració amb Mariona Seguranyes[↑], i *50 anys amb la Penya Motorista Figueres (1959-2009)* (Figueres: 2009). Fou coordinador de la sèrie biogràfica sobre personatges empordanesos *Benvolguts absents* (Figueres: 2000-2007), de Joan Ferrerós[↑]. Coordinador de la sèrie històrica *Signatures* (Figueres: 2003) escrita per Josep Valls[↑], sobre el Llibre d'Or del Casino Menestral Figuerenc. Coordinador de la sèrie epistolar *Cròniques de veïnatge* entre l'escriptora Montserrat Vayreda[↑] i l'escriptor Josep Valls (2005-2006).

Fou membre de l'equip coordinador de les exposicions "1DF, un any després dels focs" (2000), "El Dalí de Lacroix (2004)", "La llibertat de premsa. La conquesta sense fi (2007)". Participant a la col·lectiva "L'Empordà, terra d'autistes" (1996).

L'any 1994 va obtenir el premi Carles Rahola[↑] de Periodisme.

COLL LLIGORA, Josep

(Llançà, 19.I.1893 –

Cassà de la Selva, el Gironès, 10.VIII.1965)

Músic i intèrpret de tenora

Fill d'Isidre Coll Güell, de Bàscara, i de Remei Lligora Batlle, de Palau de Santa Eulàlia. Quan

tenia dos anys, el seu pare, treballador de la Companyia de Ferrocarrils, va ser traslladat a Sant Miquel de Fluvià, lloc on es traslladà la família; posteriorment, va viure a Sant Pere Pescador. Es va casar amb Àngela Teixidor Tarrés, de Cassà de la Selva (12.II.1917) i va residir en aquesta vila.

Estudià amb Joan Duran, anomenat *El rei de l'Armentera* i harmonia amb el mestre Font Sabater. Ben aviat ingressà a la cobla La Principal de Santa Coloma i després a l'orquestra de Vic, l'Aliança Vigatana i, amb els anys, formà

part de les més prestigioses cobles: La Unió Casanense (1914), La Selvatana (1915-1923), La Principal de la Bisbal (1924-1929), els Montgrins de Torroella i la Cobla Barcelona (1929-1936), durant el període de la guerra civil poca activitat es registrava. Quan va acabar, a Cassà de la Selva va fundar la cobla Josep Coll i l'any 1945 va tornar a Barcelona, moment en què es va reincorporar a la Cobla Barcelona (1945-1957), de la qual en va esdevenir director.

Va experimentar amb l'instrument del qual n'era un destacat virtuós: la tenora, fins a fer-se construir un exemplar metàl·lic, amb el qual va interpretar de 1931 a 1957. Les seves qualitats en la interpretació de les peces musicals: la dicció, matització, sensibilitat i domini del mecanisme, varen fer-lo sobresortir de la resta d'intèrprets.

Va compondre unes 80 sardanes, moltes dedicades al lluïment de la tenora: *El sereno*, la més popular, *Aromes d'estiu*, *Cant a la vida*, *Jorn naixent*, *Sempre per tu*, *Garriguella*, *Escalant l'infinnit*, *Apa camina*, *L'amic Joan*, *Recordant*, *Angeleta*, *l'Amic Catllà*.

Sardanes per a tenora i tible: *Expectació*, *Competència*, *En Cufí flequer*, *Dos solistes*, *Flor de maig*.

Per a tible: *Maria*, *Refila i canta*, *El Xixi*. Per a duo de tibles: *El Duc i la Quica*. Per a duo de tenores: *Als amics Coscolla*. Per a fiscorn: *Búfalo Bill*, *M'escoltes?*, *Retorn*. Per a flabiol: *Enric*, *Xiulem?*. Altres sardanes: *Mar serena*, *A punta de sol*, *L'illa de Tossa*, *La taverna d'en Joan*, *La petita Angelina*,

La Nuri graciencia, *Paquita i Nora*, *Verdú a Sant Pere Claver*, *L'Antònia enamorada*, *Barrillonenca*, *Pescant granotes*, *Els dos serenos*, *De Cassà a Ceret*.

Va publicar *Mètode per a tenora i tible* (? : 1950; Cassà de la Selva: 1981 2a ed). És autor del poema per a cobla *Angúnia i goig* (1954).

La seva tenora es conserva al Museu de la Sardana, de Girona.

COLL SALA, Julià

(*El Far d'Empordà*, 24.VI.1920 - *San Pedro Sula, Honduras*, 2.VI.1983) *Missioner*

Fill de Joan Coll Planas, del Far d'Empordà, pagès, i de Joaquina Sala, de Garrigàs.

Va ingressar a l'escola apostòlica de Bellpuig l'any 1930 i va haver de sortir-ne precipitadament el 20 de juliol de 1936 per l'amenaça d'incendi dels republicans. L'any 1939 va estar en el Seminari d'Espluga de Francolí i va continuar a Bellpuig lloc on va fer els vots (27.XI.1939). Va estudiar Filosofia a Bellpuig, i l'Espluga de Francolí, i va prosseguir estudis de Teologia a Conca. Assolí el diaconat a l'Espluga de Francolí (1947), i el sacerdoci a Barcelona (25.I.1948).

Va ingressar a la Congregació de la Missió dels Pares Paüls el 1948. Després de passar un temps al Perú, arribà a Honduras el 1951. Va desenvolupar les tasques de vicari a Tela (1952) i a Puerto Cortés (1953) i de professor al Seminari Interdiocesano de San José, a Tegucigalpa (1953). Va ser curador de la capella de la Milagrosa i confessor de les Filles de la Caritat del Hospital San Felipe. El 1961 treballà a San Pedro de Sula i La Ceiba i, després d'una estada a Catalunya (1971), retornà a Honduras.

Una de les darreres tasques va ser ocupar-se de la parròquia de Choloma, al departament de Cortés.

COLL SALAVIA, Miquel

(*Santa Pau, la Garrotxa, 1872? – Figueres, 13.X.1936*) *Eclesiàstic*

Fill de Salvador Coll i de Francesca Salavia. Llicenciat en Teologia i Dret canònic, va ser vicari a Caldes de Malavella, Calella de la Costa, Malgrat de Mar i Olot. Va ser responsable de Vilanant, rector d'Ordis i Lladó. Empresonat al castell de Sant Ferran de Figueres al cap de poc d'esclatar la guerra civil i assassinat al mateix centre de reclusió.

Va intervenir en la polèmica sobre la unió dels catòlics (1907) i en el Congrés Catequístic nacional (1913) amb un comunicat sobre la creació de centres de recursos de catequesi.

Va escriure *Novena a favor de las Ànimas del Purgatorio* (Figueres: 1908) i una *Monografia històrica dels Reials Col·legiata y Priorat de Santa Maria de Lladó* (Figueres: post. 1915).

COLLAR SERRA, Joaquim

(*Figueres, 25.XI.1906 – Guacamayo, Mèxic, 20.VI.1933*) *Pilot d'aviació*

Fill de Luis Arsenio Collar Moraza, de 34 anys, sergent de cavalleria natural de Vitòria, domiciliat a Salamanca, i de Margarita Serra Capalleras, natural de Darnius, veïna de Salamanca, que es trobava accidentalment a Figueres.

Va ingressar a l'Acadèmia de Caballeria (1921), i en va sortir alferes. Va ser destinat al Marroc (1925-1926), on va participar en diverses campanyes destacant la batalla de Larache. Va passar al cos d'aviació a Los Alcázares (Múrcia) (1927), on va realitzar un curs d'observador d'aeroplà de guerra. I va ser professor de l'escola de pilotatge d'Alcalá de Henares (Madrid).

D'ideologia republicana, va participar en l'alçament contra la monarquia (15.XII.1930), moviment encapçalat pel general Queipo de Llano. En fracassar, va haver d'exiliar-se, primer a Portugal, després

a Anglaterra i, finalment, a França. Va tornar quan es va proclamar la Segona República (14.IV.1931).

El mes de juny de 1933, acompanyat del comandant Mariano Barberán, va sortir de l'aeròdrom de Sevilla amb l'avió "*Cuatro Vientos*", travessà l'Atlàntic per la mateixa ruta de Colom. Aterrà a Camagüey (Cuba). En el vol es varen batre tots els rècords. El 20 de juny desaparegueren a Guacamayo (Mèxic). És considerat el capdavanter de la ruta aèria colombiana.

COLOMER FRIGOLA, Joan

(*Viladamat, 30.X.1941*) *Pintor*

Fill de Narcís Colomer Gusó, agricultor i Maria Frigola Martí, ambdós de Viladamat. Nebot de Pere Colomer[†], té la mateixa afició que el seu oncle per la pintura. Com aquest ha conreat la temàtica paisatgística, deixant mostres dels racons i paisatges de l'entorn, però en el seu repertori també disposa de natures mortes.

Quant a la tècnica, va començar amb dibuixos al carbonet o al llapis; amb els anys ha practicat tant la tinta xinesa com la pintura a l'oli, l'acrílica o l'aquarel·la. No és partidari de mostrar la seva obra en exposicions. A part de l'afició pictòrica va ser alcalde de Viladamat (1978-1990 i 1998-2002).

COLOMER GUSÓ, Pere

(*Viladamat, 1905 – Parets del Vallès, el Vallès Oriental, 1989*) *Mestre i pintor*

Va estudiar magisteri a Girona. D'esperit inquiet, es va moure molt per pintar diferents paratges del natural que polia a l'estudi. Molts d'ells avui constitueixen el testimoni del que varen ser els llocs que pintà a principis del segle XX.

Va exercir l'ofici de mestre a Travesseres (Lles de Cerdanya), i a Malgrat. Durant la postguerra va ser depurat i el varen enviar a Burgos. En casar-se es va establir a Parets del Vallès.

COLOMER MARTORELL, David

(*Barcelona, 27.VIII.1970 – Portbou, 12.VIII.2003*) *Escriptor i periodista*

Col·laborador d'*El Punt* i del diari esportiu *El 9*. Va escriure dos llibres de contes *Préssecs i dièsel* (Barcelona: 1991) i *Danys col·laterals* (Barcelona: 2001).

COMA MORAGAS, Josep*(Barcelona, 1890 – Figueres, 20.IV.1957) Metge*

Es va casar amb Maria Brunet Cortada, de Roses, i el matrimoni va tenir tres fills: Josep, Jesús i Maria Rosa.

Estudià la carrera de Medicina a Barcelona, on es llicencià (1913). Fou alumne intern i ajudant honorari de la

Càtedra de Patologia General de la Facultat de Barcelona, on s'especialitzà en cor i pulmó, i també fou alumne intern de la Clínica de Tisiologia.

Va treballar al Sanatori de Tuberculosos del Montseny, i va ser director del d'Olost del Lluanès.

Va esdevenir metge titular de Roses (c. 1917-1935) i, des de llavors, es quedà a viure a l'Empordà.

A partir de 1935 es traslladà a viure a Figueres, lloc on ja hi tenia obert un despatx al carrer Monturiol, per exercir la medicina privada. Va col·laborar també amb la Clínica Catalunya en l'especialitat de cor i pulmons. Va ser el primer metge de les comarques gironines que adquirí un aparell portàtil d'electrocardiografia, i dels primers en practicar pneumotòrax.

Va escriure *Diagnóstico y terapéutica: indicaciones y resultados* (Figueres: 1943).

COMALAT GARRIGA, Alexandre*(Figueres, 1841 – 11.VIII.1913)**Mestre d'obres i professor*

Fill de Francisco Comalat i Rita Garriga, ambdós de Figueres. Es va casar amb Gertrudis Joana Papell, de Figueres, i el matrimoni va tenir un fill Guillem, i dues filles, Rita i Conxita. Estaven domiciliats al carrer González de Soto.

Va ingressar a l'Escola de Belles Arts de Barcelona l'any 1858, assolint el títol de Mestre d'obres (1864). L'any següent intervé en les primeres obres a la ciutat de Figueres: al Teatre, a

l'Institut, en edificis religiosos i en la rehabilitació d'una part de la muralla de Figueres. En els seus inicis es denota la influència del neoclassicisme, introduït per l'arquitecte Roca Bros, que posteriorment abandonarà per incorporar decoracions arquitectòniques que el portaran a un estil eclèctic.

A partir de 1885, per encàrrec dels darrers membres de la nissaga Rocabertí, s'ocupa de la restauració del castell de Requesens, una de les actuacions més importants de rehabilitació d'un edifici medieval durant el segle XIX a la comarca. Durant uns anys viatja per prendre model d'edificis reformats i des de 1893-1899 es dedica plenament a l'obra de Requesens, lloc on desenvolupa també la tasca d'administrador i professor.

COMALAT JOANA, Guillem*(Figueres, 23.I.1880 – Requesens, 27.X.1906)**Pintor*

Fill d'Alexandre Comalat Garriga, i de Gertrudis Joana Papell, ambdós de Figueres. S'inicià en el dibuix sota el mestratge del seu pare. No disposava de molt bona salut i l'estada a Requesens amb la família, desplaçada per motius de feina del pare, va fer que millorés físicament.

Hi ha qui l'ha considerat autodidacte, però va anar a Barcelona per assistir a l'Escola de Belles Arts (1903). Amb els companys i, acompanyats d'algun professor, va fer un viatge per Espanya que li va permetre conèixer museus de primera fila de Madrid i Toledo, influint en la seva creació artística.

Disposava de domini del dibuix i de la composició i va tractar diferents temàtiques com els paisatges, la majoria paratges familiars de l'Albera, les natures mortes i les figures femenines. Se l'ha considerat un dels representants empordanesos del romanticisme.

També va fer alguna incursió en poesia; alguns dels seus poemes varen ser publicats a la *Veü de l'Empordà* (Figueres).

L'any 1987 el Museu de l'Empordà (Figueres), li va dedicar una exposició antològica, en la qual s'hi aplegaren més de cinquanta peces de l'artista.

COMAS DONAT, Carles

(Sant Miquel de Fluvià, 31.I.1905 –
Barcelona, 26.V.1997) *Músic*

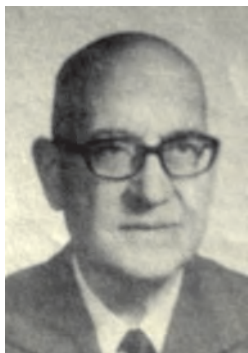
Fill d'Esteve Comas Pagès, empleat de ferrocarril, de Caldes de Malavella, i de Carme Donat Ferrer, de Vilafant.

Va treballar als ferrocarrils, assolint un important càrrec directiu a la RENFE.

La seva vocació havia estat la música, i va compondre diverses sardanes, les més conegudes són: *Dolç record* (1927), *Records de Vilafant* (1929), *Jovent de Tona* (1948). Se sap que són de la seva autoria, també, *Tota soleta*, *La cançó del pardal*, *La pastoreta joiosa* o *Enyorances d'una nina*.

COMAS GIPULÓ, Enric

(Figueres, 26.XII.1911 – Roses, 9.VII.1991) *Mestre*

Fill de Josep Comas Bonsoms, i de Dolors Gipuló Martí, ambdós de Figueres amb domicili al carrer Nou. Es va casar amb Josefina Sala i el matrimoni va tenir un fill, Carles, i una filla, Maria Dolors.

Alumne dels Germans de les Escoles

Cristianes, conegut com La Salle, va cursar els estudis elementals i va aprendre l'idioma francès. Va desplaçar-se a Béziers per completar la seva formació i, a Montpeller, va obtenir el magisteri francès. Posteriorment, obté el títol de magisteri a Girona. Inicia el magisteri a Sant Joan de Palamós i en ser tancada l'escola religiosa per la República, torna a França. L'any 1938 retorna i se separa de la congregació lasal·liana.

Després de la guerra viu a Figueres i, preocupat per la formació cultural dels joves, funda l'acadèmia Cultural Cervantes (1942), lloc on molts empordanesos cursaven estudis, especialment de comerç, molts dels seus alumnes ingressaren en entitats bancàries. D'ell s'ha dit que va ser el gestor de la primera oficina de col·locació de Figueres i comarca. El mestre va ser entranyable per als alumnes, els quals a més de la formació varen rebre lliçons sobre qüestions pràctiques de la

vida, inculcant-los qualitats com el sentit de la responsabilitat.

L'any 1987 els exalumnes li varen retre homenatge a Figueres. L'any 2003, els exalumnes, amb el suport de l'Ajuntament de Figueres, el rememoren i es col·loca una placa a la façana de l'edifici on hi havia l'acadèmia, a la plaça de la Palmera.

COMELLA GRAU, Joan

(Manlleu, Osona, 13.IX.1957) *Pintor*

La seva afició per la pintura va començar a l'edat de quatre anys, quan la seva àvia li va regalar una maleta de pintures. De formació autodidacta, no desitja ser "encaixonat" en cap estil, i pinta "partint d'emocions i sensacions", i manifesta un especial interès per l'astronomia i l'astrologia. Des de la dècada dels 90 es troba afincat a Rabós d'Empordà.

S'ha donat a conèixer per pintar murals de grans dimensions, projecte que va iniciar l'any 2000. Les pintures es poden adquirir fragmentàriament i la recaptació serveix per finançar diferents projectes relacionats amb la infància. A València (21.VI.2005), va ser en favor de la Fundación Síndrome de Moebius de España, a Figueres (1.V.2007), i Peralada (VIII.2008), en benefici de la Fundación Vicente Ferrer.

S'ha donat a conèixer per pintar murals de grans dimensions, projecte que va iniciar l'any 2000. Les pintures es poden adquirir fragmentàriament i la recaptació serveix per finançar diferents projectes relacionats amb la infància. A València (21.VI.2005), va ser en favor de la Fundación Síndrome de Moebius de España, a Figueres (1.V.2007), i Peralada (VIII.2008), en benefici de la Fundación Vicente Ferrer.

Amb motiu de la Capital de la Cultura Catalana (Figueres, 2009) ha realitzat pintures a diversos indrets de la ciutat.

Ha exposat individualment i col·lectivament a diferents llocs de Catalunya. L'àrea de Cultura de l'Ajuntament de Roses va incentivar una exposició col·lectiva d'artistes vinculats a la vila, exportada a l'agermanada Rodes, i el biografiat fou un dels representants.

COMELLAS FÀBREGA, Gonçal

(Avinyonet de Puigventós, 1.I.1945) *Violinista*

Fill de Josep Comellas Planas, secretari d'ajuntament, natural d'Avinyonet de Puigventós, i de

Rosa Fàbrega Pous, natural de Bellcaire d'Empordà. Es va casar amb Glòria Vila[↑]-Puig, professora de música. El matrimoni va tenir dues filles: Anna, professora de violoncel, i Alba, professora de piano.

Sense antecedents musicals a la família, es va iniciar a la música a l'edat de deu anys amb Florenci Mauné[↑], de Figueres, qui li va donar classes de solfeig. L'any següent va aprendre violí amb Ursula Sans, esposa del pianista Josep

Falgarona[↑]. Es va traslladar a Barcelona (1957), on va ser deixeble de Joan Massià al Conservatori Municipal de Barcelona, i de B. Katone i Y. Menuhin. Als tretze anys guanya el primer premi del Concurso Nacional de Juventudes Musicales; als catorze debuta a Barcelona tocant el *Concert en La menor* de Bach, dirigit pel seu mestre Joan Massià.

L'any 1962 guanya el primer premi dels concursos nacionals Bocquet (Badalona) i Gyenes (Madrid). Als disset anys va finalitzar els estudis musicals amb les màximes qualificacions i amb Premi Extraordinari de violí i de Premi de Música de Cambra.

Es presentà com a solista al Palau de la Música Catalana el 1967 amb el *Concert de violí per a Brahms*. L'any 1972 el mestre Yehudi Menuhin, president del tribunal dels premis Carl Flesch de Londres, li va proposar tocar el *Concert en Mi major* de Bach al Festival de la Ciutat de Londres. Va començar una llarga col·laboració que va portar-los a tocar junts el *Doble Concert* de Bach a diverses ciutats del món (Barcelona, Londres, Gstaad,...), fet que li va suposar una gran projecció internacional.

Va formar el Quartet de corda Ciutat de Barcelona, juntament amb Gerard, Lluís Claret i Mateo Valero. Ha col·laborat amb importants directors i orquestres entre les quals cal destacar la Royal Philharmonic, New Philharmonia, Scottish Symphony, Orquestra Nacional de França, Orquestra Nacional de Bèlgica, Orquestra Simfònica

d'Hamburg, Orquestra Simfònica de Varsòvia, Menuhin Festival Orquestra, Orquestra Nacional de Espanya, Orquestra Sinfònica de RTVE, Orquestra Ciutat de Barcelona i gairebé la resta d'orquestres espanyoles.

Ha participat en importants festivals de música i ha enregistrat nombroses gravacions a Ràdio TV i per diverses cases discogràfiques. En els darrers anys s'ha dedicat a la direcció orquestral: ha estat fundador i director de l'Orquestra de Cambra Catalana, de l'Orquestra Reina Sofia i de l'Orquestra del Palau de la Música Catalana, de Barcelona. Ha dirigit altres formacions com ara l'Orquestra Sinfònica de Córdoba, l'Orquestra Simfònica de Balears, l'Orquestra de València, la Joven Orquestra Nacional de Espanya, o l'Orquestra de Castelló.

Fins l'any 1988 ha estat concertino a l'Orquestra Simfònica del Teatro de la Zarzuela, Madrid. Ha resultat premiat a diferents concursos: Primer Premi al concurs Isidro Gyenes (Madrid, 1962), Primer Premi de Violí Carl Flesch (Londres, 1972), ha estat guardonat també amb el premi Jacques Thibaud (París, 1975), el Reina Elisabeth (Brussel·les, 1976) i el Viña del Mar de Xile (1976).

COMELLAS VILA-PUIG, Anna

(Sabadell, 11.X.1971) Violoncel·lista

Filla de Gonçal Comellas[↑], i de Glòria Vila[↑]-Puig, és la gran de dues germanes. Al'edat d'un any es desplaça amb la família a l'Empordà, a la vila dels avis paterns, Avinyonet de Puigventós, lloc on resideix fins als divuit

anys, moment en què es trasllada a Barcelona per aprofundir els estudis musicals; fins als vint-i-vuit segueix vinculada de manera intermitent amb la comarca, actualment resideix al Masnou.

Viu i coneix la música en l'ambient familiar, i als dotze anys s'inicia en el cel·lo amb Jaume

Cristau↑ a l'escola de música del Casino Menestral, de Figueres, segueix en el mateix centre amb Josep Bassal i, a partir de 1989, amb Marçal Cervera, a Barcelona, per finalitzar la carrera amb el professor Peter Thiemann. Va ser mereixedora del Premi extraordinari de Grau superior de la carrera de violoncel (1997).

Ha participat en diversos cursos de perfeccionament, entre els quals tenen especial importància els "Cursos Internacionals de Música de Llançà", celebrats durant el mes d'agost.

Ha rebut classes de mestres de renom com Philis Young, Marçal Cervera, Roger Abin i Maud Tortelier. I de música de cambra amb Claudi Arimany, Gonçal Comellas i Norbert Blüme. Ha estat becada per la Fundació Güell i la Fundació Pau Casals.

Ha compaginat la docència musical amb la interpretació, havent actuat en diferents llocs de Catalunya, Espanya, i l'estranger, amb diferents formacions de música de cambra. Ha estat professora de violoncel al Conservatori Municipal de Música de Cervera (Lleida), a l'Escola de Música del Casino Menestral de Figueres (1992-93), a l'Escola Municipal de Música de Cornellà de Llobregat i al Conservatori Municipal de Música de Barcelona. Actualment, és professora de violoncel de l'Escola Municipal de Música "Casa dels Nens" de Barcelona.

Durant tres temporades ha acompanyat el cantautor Lluís Llach, i ha estat violoncel solista de l'Orquestra de Cambra Gonçal Comellas. L'agost de l'any 2000 va debutar com a solista amb el *Concert per a violoncel i orquestra* de Saint Saëns i va obtenir un gran èxit tant de públic com de crítica. Actualment forma part del Trio Smetana formació que va tancar la I Temporada de Cambra (2003) al Palau de la Música Catalana organitzat per Ibercamera, i des de l'any 2005 col·labora amb la Coblà Sant Jordi.

COMET

(Figueres, s. XVIII) *Fabricants de xocolata*

Important nissaga figuerenca, que l'any 1770 s'inicia en la producció de xocolata, i segueix fins al segle XX.

COMPANYS, Joan

(Figueres, s. XVIII) *Escultor tallista*

Autor de la imatge titular de l'altar de Santa Elena de l'església catedralícia de Castelló d'Empúries (1763).

COMPTE

(Peralada, s. XVIII) *Notaris*

Nissaga peraladenca, amb membres remarcables relacionats amb les lleis, els notaris i els escriptors, com Francesc o Tomàs Compte.

COMPTE, Pere

(Garriguella, 1862 - Montevideo, l'Uruguai, s. XX)
Comerciant

Va arribar el 1885 a l'Uruguai. El 1912, juntament amb Juan Piedras, va crear la societat Compte, Piedras y Cía., i, més tard, la firma Pedro Compte y Cía. Formà part de la junta directiva del Centre Català des de l'inici de l'entitat i hi ocupà el càrrec de tresorer.

COMPTE CANELLAS/CANELLES, Jaume

(Castelló d'Empúries, 13.VII.1889 -
Barcelona, 1934) *Polític*

Fill d'Ignasi Compte Curós, propietari, natural d'Orriols, i de Maria Canellas [sic] Bataller, natural de Pontós.

Aviat marxà cap a Barcelona per desenvolupar carrera política. Afilliat a l'Estat Català, col·laborà amb el grup d'acció Bandera Negra i comandà un dels escamots que organitzà el complot del Garraf contra Alfons XIII (maig de 1925). Condemnat a mort, li va ser commutada la pena per la de cadena perpètua i finalment amnistià en proclamar-se la segona República Catalana (1931), no va acceptar la Conselleria de Treball de la Generalitat.

Uns quants mesos després convocà una assemblea d'Estat Català a l'Ateneu Empordanès (Barcelona), que presidí amb Ventura Gassol, Jaume Aiguader i altres, en la qual atacà la decisió de Macià i del Govern de la Generalitat de dissoldre la República Catalana, i provocà l'escissió de l'Estat Català. Passà a dirigir la fracció anomenada Estat Català-Partit Proletari que publicà el periòdic *L'Insurgent*. Reforçà el seu esquerranisme social i encapçalà la candidatura del seu partit a les primeres eleccions al Parlament de Catalunya (1932). Va ser un dels fundadors del Partit Català Proletari (1934) i en presidí el consell directiu. Es posà al costat del president Companys durant els fets del sis d'octubre, es féu fort amb González Alba, Duc i altres al CADCI (centre on sempre havia col·laborat políticament) i morí en l'acció.

El 6 d'octubre de 1984, a Castelló d'Empúries, se li va retre homenatge coincidint amb una visita de l'expresident de la Generalitat, Josep Tarradellas.

COMPTE CASADEMONT, Josep Maria
(Figueres, 15.III.1951) Pintor

Fill de Joan Compte Gorgot, negociant, natural de Figueres, i de Dolors Casademont Sunyer.

Estudia el batxillerat a l'Institut Ramon Muntaner, de Figueres, pintura a l'Escola de Belles Arts, d'Olot, i filosofia a la UNED.

Ha impartit conferències sobre les seves recerques artístiques, tècniques i històriques. Des de l'any 1997 publica articles sobre temes artístics a diferents mitjans de comunicació: al *Diari de Girona*, a la revista *BonArt*, *Antiquària* i *Goya* i ha col·laborat amb el programa *Temps d'Art* d'Ona Girona.

Es caracteritza per realitzar les pintures amb escrupolosa meticulositat, recuperant materials i procediments avui en desús donada la laboriositat del procés. Aquesta pràctica li ha valgut l'assessorament en la fabricació de colors a l'oli d'alta gam-

ma Ars Pictòrica de la casa Mir (Barcelona, 2006), pionera en l'elaboració de materials per a les belles arts, a Catalunya. S'ha distingit per la limitada producció, fet que ha suposat que les seves obres han estat apreciades pels col·leccionistes i marxants d'art especialitzats. Ha realitzat cartells per diverses institucions i ha format part del jurat de nombrosos concursos i premis de pintura. Ha establert amistat amb rellevants artistes i intel·lectuals com Modest Cuixart, Félez, Antonio López, Evarist Vallès, Fernando Arrabal o Joan Brossa.

Aixoplugat per l'Ajuntament de Torroella de Montgrí crea l'Aula d'Arts Plàstiques (2008), en la qual les principals directrius són: el debat, l'aprenentatge i la investigació.

Als disset anys va realitzar la primera exposició a la Sala d'Exposicions de La Caixa, de Figueres. L'any 1996 realitza una segona exposició a la sala La Punxa del Col·legi Oficial d'Arquitectes Tècnics de Girona. Alguns treballs rellevants han estat la reproducció del retaule gòtic de Bernat Martorell de Sant Pere de Púbol (1996), o la coordinació del mural de participació pública *Peixos de la Mediterrània* (de 6 x 2 metres) (Torroella de Montgrí, 2007), realitzat amb tècnica ecològica i pintura al sucre.

La seva obra ha estat seleccionada al Premi de Pintura Jove de la Sala Parés (Barcelona, 1984 i 1985) i al Premi Internacional de Dibuix de la Fundació Joan Miró (Barcelona, 1985).

COMPTE COSTA, Joan
(Figueres, 13.II.1951)

Enginyer de Camins, Canals i Ports

Fill únic d'Alfonso Compte Gorgot, tractant de bestiar, i de Marta Costa Puig, de Vila-sacra. Casat amb Dolors Güell Ripoll, el matrimoni té una filla, Ariadna.

Va estudiar el Batxillerat al col·legi de La Salle de Figueres i enginyer de

Camins, Canals i Ports per l'Escola Tècnica

Superior d'Enginyers de Camins, Canals i Ports de Madrid, Especialitat Ciments Fonaments i Estructures (1974), seguint posteriorment dos Cursos de Doctorat a la Universitat Politècnica de Barcelona (1975-77). Assisteix i participa en nombrosos cursos, jornades, congressos nacionals i internacionals relacionats amb l'enginyeria, l'Administració, l'obra pública i el medi ambient.

Com a docent ha impartit un curs de post-grau sobre Enginyeria de Costes, a la Universitat Politècnica de Catalunya, i ha pronunciat múltiples conferències a Barcelona, Madrid i el Marroc, relacionades amb el tractament i la depuració d'aigües i amb temes mediambientals.

Ingressà a l'empresa consultora Informes i Projectes, SA (INYPESA), essent nomenat delegat per a Catalunya i posteriorment sotsdirector general col·laborant i dirigint nombrosos estudis, projectes i direccions d'obra corresponents a abastaments i endegaments, sanejaments i plantes depuradores, ports i costes, edificació i urbanitzacions.

Fou elegit membre de la Junta Directiva de TECNIBERIA (Asociación Española de Empresas Consultoras de Ingeniería Civil y Medio Ambiente), 1997.

És nomenat coordinador dels Projectes de Modernització de la Junta d'Aigües de Catalunya, així com membre dels consells d'administració de l'empresa Regs de Catalunya, SA (REGSA) i del Consorci d'Aigües de Tarragona (CAT) (1998). És nomenat director general de la Societat Estatal Depuradora del Baix Llobregat, SA, i dirigeix les obres de tractament biològic de la depuradora del Besòs i les de reutilització del Baix Llobregat. És nomenat gerent de l'empresa pública Aigües Ter Llobregat (ATLL) depenent del Departament de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat de Catalunya.

Ha publicat "Els usos industrials. L'aigua, factor limitant" *Revista OP* (2000), "La reutilització de l'aigua" a *L'aigua a Catalunya* (2006).

En aquests moments està dirigint l'empresa encarregada de l'abastament d'aigua potable per a més de 100 municipis de la província de Barcelona mitjançant la dessalinitzadora del Llobregat que serà la més gran de l'estat.

COMPTE FREIXANET, Albert

(Castelló d'Empúries, 19.II.1919)

Geògraf, historiador i professor

Fill d'Ignasi Compte Canellas, agricultor, i de Glòria Freixanet Prats, ambdós de Castelló d'Empúries. Casat amb Àngela Massachs, ha tingut dues filles Glòria↑ i M. Teresa↑.

Va estudiar el batxillerat al Col·legi de Santa Maria del

Collell i el darrer curs a l'institut de Figueres. Es trasllada a Barcelona per estudiar la Llicenciatura en Història (Universitat de Barcelona, 1942). Maestro Nacional de primera Enseñanza (Barcelona, 1948) i Perito Mercantil (Cartagena, 1952).

Es va doctorar amb l'estudi *El Alto Ampurdán* tesi llegida el maig de 1963, obra que, encara avui, és de referència obligada per a l'estudi de l'Empordà. S'ha dedicat la major part de la vida a l'ensenyament de geografia i història (a Barcelona, Lleida, Cartagena i Figueres), i la resta a investigar sobre la comarca.

Va ser director de l'Institut Ramon Muntaner (1959-1962).

Albert Compte ha estat un dels puntals de l'Institut d'Estudis Empordanesos, amb càrrec de vicepresident (1964-1992), i per malaltia de Ramon Guardiola va exercir de president accidental (1990-1992).

Una de les seves principals funcions ha estat la de fer-se càrrec de la principal publicació, els *Annals*, procurar captar col·laboracions, saber engrescar els investigadors i coordinar la miscel·lània, responsabilitat que ha portat durant molts anys en solitari.

Els seus treballs han estat obres fruit de la investigació en la vessant geogràfica –geografia física i humana–, històrica i altres aspectes, menystinguts fins ara, com la història agrària. És autor de diversos llibres de text, de geografia i història, per als alumnes de batxillerat –la majoria dels alumnes de batxillerat de les dècades

dels 60 i 70 varen estudiar aquestes disciplines amb els seus manuals-, i ha escrit diverses monografies relacionades amb la seva vila nadiua, Castelló d'Empúries, motiu pel qual el consistori de Castelló, el mes de març de 1987, el va nomenar cronista oficial.

Ha escrit els llibres de text: *Geografía de España* (Alcoy: 1958; id.: 1961 2a ed.; id.: 1962 3a ed.; id.: 1963 4a ed.; id.: 1965 5a ed.; id.: 1967 6a ed.), *Historia general* (Alcoy: 1960; id.: 1963 2a ed.; id.: 1968 3a ed.), *Geografía de España: primer curso del bachillerato laboral* (Alcoy: 1965; id.: 1966 2a ed.), *Geografía universal* (Alcoy: 1958; id.: 1959 2a ed.; id.: 1961 3a ed.; id.: 1964 4a ed.; id.: 1967 5a ed.), *Geografía universal: segundo curso* (Alcoy: 1968; id.: 1969 2a ed.; id.: 1970 3a ed.), *Geografía de España: primer curso* (Alcoy: 1968; id.: 1969 2a ed.; id.: 1970; ...), *Historia Universal: Antigua y Media: tercer curso* (Alcoy: 1969; id.: 1970 2a ed.; id.: 1971 3a ed.; id.: 1972 4a ed.), *Geografía humana y económica: segundo curso de bachillerato* (Alcoy: 1976), *Geografía humana y economía del mundo actual: segundo curso de bachillerato* (Alcoy: 1976; id.: 1977 2a ed.; 1985 3a ed.), *Geografía e Historia de España y de los países hispánicos* (Alcoy: 1977; id.: 1982 2a ed.; id.: 1987 3a ed.), *Historia de las civilizaciones: primer curso de bachillerato* (Alcoy: 1975 1a ed.; id.: 1981 2a ed.; id.: 1982 3a ed.; id.: 1984 4a ed.; ...), *Historia universal moderna y contemporánea* (Alcoy: 1970 2a ed.; id.: 1972 3a ed.; id.: 1973 4a ed.).

A més de la tesi doctoral, *El Alto Ampurdán* (Zaragoza: 1964), ha escrit les següents monografies: *La Jonquera* (Girona: 1990), *República i Guerra Civil a Castelló d'Empúries: entre la història i la memòria* (Figueres: 1994), *Castelló d'Empúries: el centre històric Empuriabrava-Parc Natural dels Aiguamolls* (Castelló: 1995, en català i castellà), *L'Hospital Toribi Duran Garrigolas: dels orígens fins avui* (Castelló: 2002), *Tres assaigs sobre història, política i religió* (2004). La darrera aportació d'Albert Compte ha estat la monografia, de caire biogràfic, *Un mirall en el camí* (Figueres: 2004).

Ha col·laborat en la *Geografía de Catalunya* (Barcelona: 1964), en el *Repertorio de Índices* (Girona: 1975), en l'obra *Palau dels Comtes: Passat, present i futur* amb Tomàs Echarte i

Jeroni Moner (Castelló: 1987), *El Mestre Blanch i el seu temps* (Girona: 1988), en el *Catàleg de l'exposició en homenatge a Josep Azemar* (1990), en la miscel·lània: *Catàleg de l'exposició Castelló d'Empúries i la música* (Castelló: 1990); en l'obra *Empuriabrava: 25 anys, 1967-1992*, (Castelló: 1992) amb Maria Crehuet i Joan Antoni Rodeja, *Història del Teatre a Figueres* (Figueres: 1992), en *La vida i l'obra de Montserrat Vayreda i Trullol* (Figueres: 1988), en *La vida i l'obra de Frederic Marès i Deulovol* (Figueres: 1993), en *La vida i l'obra d'Eduard Rodeja i Galter* (Figueres: 1996) i en *l'Empordà. Àlbum* (ed. Facsímil) (Sant Feliu de Guíxols: 2003).

Alguns dels seus articles publicats als *Annals* de l'IEE, gairebé podrien considerar-se com a monografies, d'entre els principals títols, podem esmentar: "Un municipi empordanès sota el Vell Règim: Castelló d'Empúries en els s. XVI, XVII i XVIII" (1963), "El Ampurdán, el Alto Ampurdán y sus límites" (1966), "Geografía urbana de Figueres" (1967), "Tipus de temps a l'Empordà" (1970), "El problema dels límits a l'Empordà" (1975), "Bibliografia històrica de Castelló d'Empúries" (1976), "Geografía urbana de Castelló d'Empúries" (1976), "El municipi de Castelló d'Empúries en la transició de l'Absolutisme al Règim liberal" (1979-1980), "La Guerra de Successió vista des d'un petit nucli urbà empordanès" (1981), "Fesonomia urbana i govern municipal a Sant Pere Pescador pels volt de 1800" (1982), "La darrera guerra carlina a la Jonquera: el foc dels sis d'octubre de 1873" (1983), "El repartiment dels comuns a La Jonquera a mitjans del segle XIX i el seu marc social, polític i econòmic" (1984), "La Jonquera dels inicis de la Restauració a la fi de la primera Guerra Mundial: 1875-1918" (1985), "Una visió de la Jonquera i els jonquerencs en els anys immediatament anteriors al Tractat dels Pirineus (primera meitat del segle XVII)" (1986) en col·laboració amb Enric Joan, "Un inventari de l'Arxiu de Castelló d'Empúries de mitjans del segle XVIII" (1987), "La Jonquera en el segle XVIII: alguns aspectes del seu passat" (1989), "Sobre els orígens i primera expansió urbana de Portbou" (1991), "Vida rural a les terres marginals de l'Empordà, durant la primera meitat del segle XIX" (1993), "Cabanès al segle XVIII: un exemple d'expansió de les terres de cultiu per

mitjà d'establiments i roturacions d'aigualleixos i garrigues" (1996), "Establiment de terres boscoses a Cantallops, al darrer terç del segle XVIII per l'exploració del suro" (1998), "Una família d'Agullana a mitjans del segle XVIII" (1998), "Tríptic d'història agrària. Al voltant de la família Casademont, alias Colombó" (1999), "Cartografia antiga dels pobles empordanesos" (2000), "La Canònica gironina i la geografia urbana de Castelló d'Empúries a finals de l'Edat Mitjana" (2001), "L'entorn rural de Castelló d'Empúries en la Baixa Edat Mitjana a través de l'administració de la Canònica gironina" (2002), "Els cortals de Castelló d'Empúries" (2005).

Ha prologat diverses monografies i ha ressenyat unes cinquanta obres i, sense ànim de ser exhaustius, els seus articles han estat publicats a les següents publicacions periòdiques: *Alerta* (Barcelona), *Ampurdán/Empordà* (Figueres), *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins* (Girona), *Canigó* (Figueres), *Empordà Federal* (Figueres), *Ilerda* (Leida), *El Punt Diari* (Girona), *Mestall* (Girona), *Revista de Girona* (Girona), *El Salner* (Castelló d'Empúries), *Treballs de la Societat Catalana de Geografia* (Barcelona), *Vida Escolar* (Madrid), *Vida Parroquial* (Figueres).

Forma part del consell de redacció dels *Quaderns d'Història de Figueres* (1994), de la comissió de redacció dels *Annals de l'IEE* i ha estat jurat dels Premis Literaris de la Societat Coral Erato, de Figueres.

Ha estat distingit, entre d'altres, amb el nomenament com a soci d'honor de la Societat Catalana de Geografia (1982), amb la "Barretina d'Honor", del setmanari *Hora Nova* (1988); amb el Premi Indiketa (1994) atorgat pel Consell Comarcal de l'Alt Empordà; nomenat membre d'honor de la Confraria de la Bóta de Sant Ferriol (1991), i la distinció Memorial Carles Duzuttere atorgat pel Rotary Club de Roses-Empuriabrava, a les persones que han fet de la seva vida un servei a la comunitat (1995).

L'any 2001, l'Institut d'Estudis Empordanesos en reconeixement a la tasca esmerçada envers la institució, va instaurar els Premis Juvenils Albert Compte pels treballs de recerca de ciències socials sobre la comarca, i es va atorgar el primer dels guardons l'any 2002. Li ha estat concedit el Premi Recercat (2009).

COMPTE MASSACHS, Glòria

(Girona, 20.II.1953 – Figueres, 3.III.2007)

Metgessa

Filla d'Albert Compte i Freixanet, de Castelló d'Empúries, i d'Àngela Massachs, farmacèutica, natural d'Hostalric. Va ser la gran de dues germanes: Glòria i Teresa. Nascuda circumstancialment a la capital de província.

L'any 1971 va desplaçar-se a Granada on va iniciar els estudis Medicina, per finalitzar la carrera a Madrid. Es va especialitzar en Pediatria, va fer les pràctiques a Sant Joan de Déu (Barcelona), i el MIR a les Canàries.

Va exercir a Olot i Figueres i va decidir anar a Nicaragua. Allà, es va establir al nord del país, a Matagalpa, un dels departaments més pobres de la nació on el mitjà de vida és el cultiu i la recol·lecció del cafè. La població de camperols no tenia accés a la sanitat i l'índex de mortalitat infantil era el més elevat del país. Per pal·liar la situació, va fundar la institució La Casa Materna de Matagalpa, per acollir les dones abans del part i atendre-les en el postpart. Avui, la residència segueix complint les mateixes funcions. Posteriorment, becada pel Ministeri de Sanitat del Brasil, va fer una estada de tres anys a Salvador de Bahia (Brasil), on va preparar i finalitzar la tesi doctoral, sobre la mortalitat maternoinfantil a les "favelas" de Salvador.

En el transcurs de la seva vida professional va publicar nombrosos treballs de la seva especialitat en diferents revistes mèdiques.

L'any 1995 retornà a Figueres on exercí, de nou, la pediatria. Durant aquesta darrera etapa a l'Empordà formà part de nombroses associacions de caràcter cívic i reivindicatiu, com diferents agrupacions de dones (de Figueres, de Castelló, comarcals, etc), la Plataforma cívica Salvem l'Empordà, o l'Associació Joan Alsina, la qual va presidir.

L'any 2008 l'Ajuntament de Figueres ha aprovat l'atorgament del seu nom a un dels carrers de nova creació, al costat de l'Hospital Comarcal.

COMPTE MASSACHS, Teresa

(Cartagena, 8.XII.1954) Fiscal

Filla d'Albert Compe↑ Freixanet, de Castelló d'Empúries, i d'Àngela Massachs, farmacèutica, natural d'Hostalric. És la petita de dues germanes: Glòria↑ i Teresa. Va néixer circumstancialment a Cartagena quan el seu pare exercia de

catedràtic a l'institut d'ensenyament secundari de la població.

Va desplaçar-se a Barcelona l'any 1972 per estudiar farmàcia, però va decidir canviar de carrera, i es va decantar pels estudis de Dret i Econòmiques (1978), llicenciant-se en ambdues carreres a la Universitat de Barcelona.

Va iniciar-se en la pràctica de l'advocacia en l'àmbit laboral. Al cap d'un any va oposar a la carrera judicial, i va optar per la plaça de fiscal. Ha estat nomenada Fiscal Superior de Catalunya (2007). Pertany a la Unió Progresista de Fiscales (UPF).

COMPTE SOLANA, Concepció

(Garriguella, 1844 – Montevideo, l'Uruguai, 1915) Religiosa

Pertanyent a la Congregació de Missioneres del Cor de Maria, arribà el 1871 a Califòrnia, amb el primer grup de religioses catalanes que expandiren la Congregació a Amèrica. Col·laborà en la fundació de l'Escola de San Juan Bautista (Califòrnia).

COMTAT D'EMPÚRIES

vegeu: EMPÚRIES COMTAT

CONESA GIBERT, Antoni

(Figueres, 5.V.1937 – Hospital General, Sant Cugat del Vallès, 13.IV.2006) Empresari

Fill d'Antoni Conesa Muñoz, carrosser de fusta, natural de Cartagena, i de Carme Gibert Batlle, de Cabanes. Va ser el mitjà de tres germans, dos nois

i una noia. Es va casar amb Carme Compte Oliveras i el matrimoni va tenir una filla, Pilar, i un fill, August.

Va aprendre l'ofici de carrosser de cotxes, primer a París i després a Itàlia i, juntament amb el seu germà, va dissenyar un cotxe, però no va poder posar-lo al mercat ja que no va aconseguir l'homologació. Va ser llavors quan decidí iniciar

una indústria dedicada a la fabricació de caixes d'eines i derivats per a tallers mecànics, l'empresa es va anomenar HECO (Hermanos Conesa) (1956-57). Posteriorment, va ser propietari de l'empresa Baritas Blancas (1983), amb fàbrica ubicada a Calatayud (Saragossa), i les mines a Villaviciosa de Còrdova. En començar l'exportació cap a Europa decidí instal·lar l'empresa prop de la frontera, als termes municipals d'Hostalet de Llers i Figueres, i li donà el nom de Minerals Girona (1989), actualment s'ocupa de la neteja, tria i mòlta de minerals com la barita, la dolomita o el talc, abans de procedir a l'exportació.

Molt vinculat a la Unió Esportiva Figueres, institució de la qual en va ser vicepresident i patró, i membre fundador de la Fundació Esportiva Figueres de la qual en va ser president (2000-2001).

Va ser un dels fundadors de la sucursal de BMW a Girona. En els darrers anys va preparar i posar en marxa diversos exemplars d'automòbils de competició de la sèrie "Garbí". Col·leccionista de cotxes i motos, estava vinculat a diverses associacions automobilístiques, el mateix dia de la seva mort havia de ser nomenat president de l'Associació de Cotxes Vetustos de Girona. Va morir a causa d'un accident al circuit de Montmeló, produït per un desmai.

CONGOST VIÑAS, Ramon

(Lladó, s. XVIII – Vilobí d'Onyar?, la Selva, s. XIX) Metge

Va ser catedràtic a Cervera (1826) i va exercir de metge a Vilobí.

Va escriure el discurs en memòria de Felip V: *In solemnī anniversario fuere Philippi V. Magnanimi pontif. Ac. Reg. Cervar. Acad. Conditoris munificentissimi Oratorio ad Academicum Cervariensem Senatum habita XV. Cal. Martii Anni MDCCCXXVI* (Cervera: 1827). Té una memòria inèdita, *Descripción médico-topográfica de la villa de Torroella de Montgrí*.

CONTASTÍ DARDER, Josep

(Peralada, 18.VI.1778 – s. XIX) *Metge*

Fill d'Antoni Contastí, cirurgià. Va ser becari de l'ajuntament de Girona a l'Escola de Medicina de Montpeller (1803). Va aconseguir recopilar una interessant biblioteca de medicina. Va formar part de la Junta General del Monte Pío de Facultativos del Arte de Curar del corregiment de Figueres. Va col·laborar amb el metge figuerenc Josep Marca ↑.

Signà les seves obres amb el nom de Joaquim; va publicar *Essai sur l'hépatitis, ou inflammation du foie, présenté à l'École de Médecine de Montpellier le 24 germinal an 11* (Montpeller: 1803), i l'article publicat al *Periódico de la Sociedad de Salud Pública de Cataluña*, titulat "Observación de la salida espontánea por el ano de dos cálculos de la vejiga [sic] de la orina".

CONTRERAS CARBONELL, Ramon de

(?, 1808 – Castelló d'Empúries, 1877) *Polític*

Casat amb Anna Carbonell Tamaro, fou recaptador d'impostos. Va ser batlle de Castelló d'Empúries (1867) i cap local del partit conservador. Essent batlle va fer construir, amb les restes d'un convent desamortitzat, el rentador municipal, projecte realitzat per l'arquitecte Martí Sureda ↑.

CORCOLL REIXACH, Josep

(Palau-saverdera, 28.VIII.1956) *Metge*

Fill de Tomàs Corcoll Causa, pagès, de Palau, i de Mercè Reixach Reixach, de Santa Pau. Va ser el gran de dos germans: Josep i Dolors.

De l'escola de Palau-saverdera va seguir a l'institut Ramon Muntaner de Figueres, i es traslladà a Barcelona per llicenciar-se en Medicina i Cirurgia per la Universitat Autònoma de Barcelona

(1981), Diplomata en sanitat (1987), especialista en Gerontologia (1995), i en Medicina familiar i Comunitària (1996), i Màster en Administració Sanitària (1999).

Va iniciar la pràctica mèdica a Garrigue-lla, va prosseguir a Banyoles, Girona, San Sebastián i seguidament a Esporlas (Illes Balears, 1983). Des de llavors resideix a l'illa, i ha encaminat la seva feina cap a diferents tasques de

gerència i organització mèdica del territori. Ha participat en diferents dimensions de la sanitat: medicina de família, urgències, geriatria, gestió clínica, planificació estratègica, salut pública, gestió i administració sanitària. Aquest camí l'ha portat a diferents responsabilitats: director del Centre de Salut, directiu del Sindicat Mèdic, vocal de Medicina Rural i vicepresident del Col·legi Oficial de Metges de les Illes Balears, responsable del programa sociosanitari de l'Organització Mèdica Col·legial, assessor del Consell General de Col·legis de Metges d'Espanya, director-gerent de l'Atenció Primària de Mallorca (setembre 1998 – gener 2002), coordinador del Centre de Salut Tramuntana (1990-1998), i, a la darrera legislatura del Govern Balear, ha participat com alt càrrec a la Conselleria de Salut i Consum, com a director general de Planificació i Finançament de la Conselleria de la Salut i Consum de les Illes Balears (2003-2007).

Segons el biografiat, aquesta és una feina intensa, creativa, il·lusionant i extremadament complexa.

Tenia la responsabilitat del finançament de la Conselleria de Salut, àrea que s'emporta el pressupost més gran de tot el govern. I, sota la seva responsabilitat, s'inclouen les noves prestacions, la preparació dels consells interterritorials de Salut, el pla d'infraestructures sanitàries 2004/2010, els projectes europeus d'investigació en salut i el pla sociosanitari. Participava directament en la política sanitària del Govern, amb la resta de l'equip de directors generals.

Altres càrrecs de responsabilitat han estat el de vicepresident de la Fundació Hospital de Manacor, delegat de la Fundació Joan Crespi per a grans discapacitats, membre de l'Agència Balears Exterior o membre del Consejo Consultivo del Ministerio de Sanidad.

Ha participat en cursos de formació continuada sobre medicina rural, oncologia, pediatria o dietètica, i en nombrosos congressos i màsters en els quals ha presentat ponències i comunicacions.

Algunes de les seves aportacions han aparegut en revistes especialitzades com: *Revista Española de Salud Pública*, *Health Policy* o *Spine*.

CORDOMÍ BOSCH, Josep

(Figueres?, c. 1850 – c. 1915) Mestre d'obres

Va ser un dels mestres d'obres que més treballs va realitzar a la ciutat de Figueres. Obres basades fonamentalment en l'estil neoclàssic, llegat per l'arquitecte Josep Roca i Bros.

Destaquen la Casa Nouvilas (1885), al carrer Nou; la Casa Carolà (1894) o la Casa Casals (1898), situada a la Rambla.

CORELLA ALONSO, Santi

(Calatayud, Saragossa, 28.III.1962)

Paracaigudista

Fill de Santiago Corella, de Tarazona, Saragossa, i d'Araceli Alonso, de Berdejo, Saragossa.

Va establir contacte amb Empuriabrava per la seva afició al paracaigudisme a la dècada dels anys 80, i des l'any 1994 resideix a Castelló d'Empúries. S'encarrega de la imatge i comunicació de Skydive Empuriabrava, equip al qual pertany, juntament amb Toni López i Àlvaro Bultó.

El primer repte va ser volar en paracaigudes sobre el Parc Natural del Cap de Creus i Sant Salvador de Verdura (2004). L'any següent varen creuar l'estret de Gibraltar en caiguda lliure

(2005) i va aconseguir els rècords del món de distància recorreguda en caiguda lliure (20,45 km) i de temps en caiguda lliure (6'02"). L'any 2006 varen sobrevolar el Pol Nord, l'any 2007 varen realitzar el primer vol sobre l'Antàrtida formant part del projecte *Alas*, en col·laboració amb l'Exèrcit de l'Aire. L'objectiu d'aquest projecte és la superació i la lluita contra la naturalesa i el vol humà sobre diferents elements de la natura, com el foc, el gel, l'aigua, el desert, les muntanyes o la vegetació extrema. El proper repte és sobrevolar la selva, sobrevolant tres països: Brasil, Paraguai i l'Argentina, i acabar a les cascades d'Iguazú.

Juntament amb els altres dos membres de l'equip ha estat guardonat amb el Premio Nacional del Ejército del Aire (Villaviciosa de Odón, Madrid, 2007). Ha rebut la "Cruz al Mérito Aeronáutico" (Madrid, 2007); va cedir el vestit amb el qual va creuar l'Estret i altre material del *Proyecto Alas*, al Museo Nacional del Aire, de Cuatro Vientos (Madrid).

Ha escrit: *Progresión Acelerada en Caída Libre-Manual del curso Manual del paracaidismo* (Empuriabrava, 2005), traduït al francès, anglès, alemany i al txec emprat per diferents clubs de paracaigudistes d'arreu.

CORNEY MIR, Joan

(Vilamarí, Vilademuls, Pla de l'Estany, 6.I.1864 – Figueres, 11.I.1944) Fotògraf

Fill de Joan Corney i Rosa Mir, es va casar amb Rosa Roig Ferrer, de Sant Pere Pescador i, en el moment del traspàs, deixava quatre fills: Rosa, Matilde, Hermínia i Teresa. Estava domiciliat al carrer de Peralada.

Ja a l'any 1888 tenia estudi a Figueres, al carrer Nou. A la darrera dècada del segle XIX, va prendre el nom de "Gran Taller Fotográfico La Española" i es va traslladar al carrer de Caamaño, (1893), lloc on hi va romandre fins l'any 1903. Posteriorment, va viure

al carrer Ronda i, en el moment de la seva mort, estava domiciliat al carrer de Peralada.

Va retratar gent a l'estudi i va sortir per fer fotos d'alguns pobles de la comarca com Roses, Cadaqués o Sant Pere Pescador, i per les rodalies de Figueres.

Té fotos publicades a la *Geografia General de Catalunya* (1911), i algunes de les seves fotografies inèdites varen il·lustrar l'obra *Història Gràfica de Figueres* (Figueres: 2000), d'Inés Padrosa.

COROMINAS MATAÇÀS, Isidre

(*El Port de la Selva*, 14.II.1932 – *Girona*, 21.X.2001) *Eclesiàstic*

Fill d'Isidre Corominas Paris, pescador, i de Rosita Mataçàs Cadena, ambdós del Port de la Selva. Va estudiar al Seminari de Girona, i va ser ordenat prevere (8.VII.1956). Va exercir de vicari a Blanes (1956) i després com a rector a Garriguella (1958). Va ser nomenat regent de Rabós d'Empordà i ecònom de Vilamaniscle (a partir de 1969), fins que l'any 1985 va ser nomenat rector de les tres parròquies i va exercir fins a la jubilació, va haver d'abandonar les tasques religioses per malaltia (1994).

Mossèn Isidre es va preocupar d'editar l'obra que havia deixat manuscrita mossèn Salvador Anticó: *Historial de Garriguella*.

COROMINAS PLA, Josep Maria

(*La Jonquera*, 6.VI.1961) *Guitarrista*

Fill de Teodor Corominas Buxeda, de la Jonquera, i de Carmen Pla Josefa, és el mitjà de tres germans: Teodoro, Josep Maria i Miquel Àngel.

Es va donar a conèixer com a guitarrista del grup jonquerenc Sangtraït, formació musical de hard rock i *heavy metal* creada a finals de la dècada dels 70 (c. 1979), de la qual en formaven part Joaquim Mandado, Juli Ortín, conegut amb el nom de *Papa Juls*, Martín Rodríguez i

Lupe Villar. Des de la dissolució de la formació, l'any 2001, ha deixat la música.

El grup Sangtraït va gravar vuit discs: *Els senyors de les pedres* (1988), *Terra de vents* (1990), *L'últim segell* (1991), *Sangtraït al Palau Sant Jordi* (1992), *Contes i llegendes* (1993), *Eclipsi* (1995), *Noctàmbulus* (1996), *L'altre cantó del mirall* (1999).

COROMINAS PLANELLAS, Josep Maria

(*Llançà*, 18.VII.1906 –

Serinyà, Pla de l'Estany, 8.VII.1984)

Metge i arqueòleg

Fill de Càndid Corominas Illa, metge, i de Remei Planellas Oriol, ambdós de Banyoles. Descendent d'una nissaga de metges va seguir la tradició i es va llicenciar en Medicina (Barcelona, 1930). Es va casar amb Ester Vilardell de

Traver (9.II.1935), i el matrimoni va tenir sis fills: Neus, Marta, August, Ester, Glòria i Antoni.

Va dedicar-se a la investigació de la prehistòria, i es va centrar en els jaciments de Serinyà, on va descobrir i excavar les coves de Reclau Viver, Bora Gran i Encantats. Va estar molt imbricat en el teixit associatiu del Pla de l'Estany i rodalies, va ser membre fundador de Palestra, dels Amics de Besalú i del Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles, entitat de la qual va ser cap de la secció de prehistòria i membre fundador de l'Institut d'Estudis Gironins.

Va publicar més d'un centenar d'articles sobre medicina, arqueologia i història local, els quals varen aparèixer en publicacions especialitzades com *Revista de Informació Médico-Terapèutica*, *Ampurias*, els *Annals* de l'Institut d'Estudis Gironins, *Quaderns* del Centre d'Estudis comarcals de Banyoles, *Horizontes* (Banyoles), al Centre Excursionista de Banyoles o al *Cartipàs de la Festa Major* (Banyoles) i va presentar comunicacions a congressos nacionals i internacionals d'arqueologia.

Va ser membre de la Reial Acadèmia de Medicina de Barcelona, director del Museu Darder de Ciències Naturals i del Museu Arqueològic Comarcal de Banyoles, lloc on resten les seves troballes. A l'Arxiu Comarcal de Banyoles es conserven els dietaris de les excavacions de la Bora Gran d'en Carreras i del Reclau Viver, de Mollet i de Mariver a Serinyà i Les encantades de Martís i del castell de Porqueres (1943-1965).

Entre les seves publicacions destaquen *La metamorfosis de un pueblo* (1954), *La comarca de Bañolas* (Girona: 1967-1975), i *La comarca de Besalú* (Girona: 1976), ambdós en col·laboració amb Jaume Marquès Casanovas.

Va rebre diverses distincions pels seus estudis mèdics. El consistori banyolí el va distingir amb la primera Medalla d'Or que es va concedir i el va nomenar Cronista Oficial Honorari de Banyoles (1979), va ser nomenat Fill adoptiu i Predilecte de Serinyà, on se li va dedicar una plaça (1979).

CORRAL PONSATÍ, Marta

(Figueres, 25.VIII.1974) Actriu

Filla de Carles Corral Cullerell, treballador de banca, natural de Canet de la Tallada, i de Quima Ponsatí Corredor, natural de Pals, mestra. Va desplaçar-se a Barcelona per a realitzar els estudis teatrals, i es va llicenciar en Art

Dramàtic per l'Institut del Teatre (Terrassa, 1999), aconseguint matrícula d'honor en l'elaboració de la tesina. Va realitzar un postgrau de pedagogia teatral, també a l'Institut del Teatre (Barcelona, 2007). Estudis que ha complementat amb classes de cant i d'iniciació al piano. Des de l'any 1998 és professora d'interpretació a diverses escoles, entre les quals destaca el Galliner de Girona.

Ha participat en nombroses obres teatrals, sèries i programes televisius, d'entre els quals cal subratllar: Obres de teatre: *Els enamorats*

(1996), de Goldoni de la qual en va ser actriu i directora; *Àjax* (1999), de Sòfocles, de la qual també en va ser actriu i directora; *Fi de partida* (1999), de Samuel Becket dirigida per Frederic Roda; *Molt trist. The Sadness* (2000), dirigida per John Davison; *Les Criades* (2000), de Jean Genet en la qual hi participà com actriu i s'encarregà de la direcció; *Un dia després* (2000), d'Anaïs Schaff, dirigida per Anna Llopart; *Alicíalíalícia* (2000), espectacle de creació a partir dels textos de Lewis Carol, dirigit per Meritxell Roda; *Kiss me Kate* (2001), de Cole Porter, dirigida per Silvia Sanfeliu; *Dies meravellosos* (2002), d'Antonio Morcillo, dirigida per Roberto Romei i 3.27 (2007), dirigida i escrita per Carles Mallol.

Ha intervingut en el rodatge de migmetratges *Como escribir cartas de amor* (1997), de Jan Baca, *Del costat de l'ombra* (1999), de Jan Baca. I, en les sèries televisives: *Laberint d'ombres* (TV3, 2000), *Societat imitada* (TV3, 2004) direcció de Toni Albà, presentació de Toni Clapés, *Dilluns Clapés* (City TV, 2005-2006), dirigit per Toni Clapés, *Homozapping* (Antena 3, 2005-2006), *Barçòvia* (TV3, 2006-2007), dirigit per Sergi Mas i Queco Novell. Ha col·laborat també en el món de la ràdio al programa *Versió RAC1* (Ràdio RAC1).

Ha rebut el Premi a la millor Actriu Jove Internacional en el Festival de Cinema de Londres pel migmetratge *Como escribir cartas de Amor* (1998), i el Premi a la Millor Interpretació Femenina a la Mostra de Teatre de Barcelona (2001) pel muntatge *Un dia després* d'Anaïs Schaff.

CORSELLAS PERXÉS, Arseni

(Capmany 26.III.1904 - Figueres, 15.X.1967)
Escrivent i músic

Fill d'Arseni Corsellas Artizà, d'ofici espadenyer, i de Dolors Perxés Vila, ambdós de Capmany. Es va casar amb Maria Serra Puntí.

Als 4 anys va anar a residir a Figueres on va rebre lliçons de violí de J. Soldevila; més tard, va ser deixeble d'Enric Sans i, a Barcelona, d'Eduard Toldrà.

A la dècada dels anys 30 formava part de la Cobla La Filharmònica, juntament amb J. Gelabert, A. Faixó, P. Teixidor, J. Seguranyes, J. Pinos, A. Teixidor, J. Carbonell, E. Corbera i J. Junyer. Va

formar part també de les orquestres Mendoza, La Principal de Badalona, Panamá i La Principal de Llagostera.

De retorn a Figueres va impartir classes particulars de violí, i l'any 1958 va guanyar la plaça de professor de música i violí de l'Escola d'Arts i Oficis Clerch i Nicolau.

CORSELLAS SERRA, Arseni

(Figueres, 17.IX.1933) *Locutor*

Fill d'Arseni Corsellas[†] Perxés, escriptor i músic, i de Maria Serra Puntí, natural d'Arbúcies. A l'edat de divuit anys es trasllada a Barcelona on esdevé locutor a Radio Juventud, i Radio Barcelona, i després de Radio Nacional

de España. En aquella època va mostrar preferència per transmetre diaris parlats i serveis informatius.

Amb gran vocació pel teatre, va formar part d'un grup escènic anomenat Teatro Invisible, dirigit per Juan Manuel Soriano, amb la funció d'adaptar les obres per a la ràdio. Aquest va ser l'inici gràcies al qual es va decantar pel doblatge.

Des de l'any 1956 ha doblat més de vuit-centes pel·lícules d'actors de tan renom com Charlton Heston, Burt Lancaster, Richard Burton, Gregory Peck, Marcello Mastroianni, Claude Akins o Jack Nicholson. En català ha estat la veu de Jarry Lagman o el JR de Dallas. Ha estat també director de doblatge, tasques que ha compaginat amb la publicitat.

CORTADA CARBONELL, Pere

(Castelló d'Empúries, 16.XI.1940) *Músic*

Fill de Joan Cortada Colat, pagès, natural de Castelló d'Empúries, i de Mercè Carbonell Nicolau, de Vilanova de la Muga.

Des de petit es va decantar per la música. Es va formar a l'Escola Municipal de música de

Castelló, va ser deixeble del mestre Josep Blanch[†], l'any 1951 amb el mateix mestre es va iniciar en el violí i després el piano. Després del traspàs del mestre Blanch va prosseguir el solfeig i piano amb Josefina Gambús, i violí amb Jordi Pujol Iglesias. Als catorze anys va anar a Figueres amb Camil·la Lloret[†], amb qui estudiava piano, solfeig i assignatures complementàries i amb Arseni Corsellas[†], el violí. Mentre, a Castelló mateix, en Josep Genís, *Pepito*, li ensenyava dos instruments, el trombó de vares i el fiscorn. Va voler millorar els seus coneixements i va desplaçar-se a Barcelona (1956). Estudis que s'hagueren d'interrompre per haver de complir amb el servei militar.

Es va convertir en músic professional quan va entrar a formar part de la Cobla-Orquestra Cataluña, de Bordils (1957), com a instrumentista de piano, fiscorn, trombó i violí, va seguir a la Lira de Sant Celoni (1959-1965). En

aquest període aprofitava per millorar els coneixements de violí amb el mestre Grein, primer violí de l'Orquestra del Liceu de Barcelona, i el fiscorn amb Miquel Badia. Es va examinar al Liceu de Barcelona de setè de piano, i va assolir dos títols de grau professional de música, un en l'especialitat de violí i l'altre en el de trombó.

Va continuar a la Caravana (1965-1975), de Torroella de Montgrí, i després a l'orquestra Maravella (1975-1983), de Caldes de Malavella, amb aquesta orquestra va viatjar per Catalunya i per tot Espanya i a l'estranger (Rússia, França i Alemanya). La darrera formació va ser La Principal de la Bisbal (1983-1999), amb la qual va viatjar arreu d'Espanya i per Europa.

En els darrers anys es va preocupar de donar un fort impuls musical a Castelló des de dos vessants: el cant coral i el pedagògic. El 1987 va fundar la Coral Castellonina, de la qual en va ser director fins l'any 1996. En el vessant pedagògic: va posar en marxa l'Escola Municipal de Música de Castelló d'Empúries de la qual en fou nomenat director (1988 - 1.VII.2007). A l'escola s'ensenyaren els

instruments clàssics i de cobla, i ell mateix en va ser professor de solfeig, piano, violí, fiscorn, trombó i trompeta. Un altre dels objectius era ensenyar l'alumne a ser membre d'un grup, per això va crear diverses formacions musicals: el grup de corda, el grup de metall, l'orquestra i les cobles (Els Rossinyolets, l'Empordanesa i la Castellonina). Algunes d'aquestes formacions, juntament amb la Coral Castellonina, amenitzaren moltes festes i portaren la música a llocs com Portugal, Alemanya o Finlàndia.

Cortada va iniciar un arxiu de música catalana en general i, amb músics castellonins en particular, de música de sardana, música per a cobla que ha cedit a l'Escola de Música. En el moment de la jubilació l'arxiu constava de més de 5.000 partitures de sardanes, 200 ballets d'esbart, manuscrits originals, música per a cobla, un gran repertori de cançons per a coral, música religiosa i material fotogràfic. I va impulsar la gravació de dos discs compactes de sardanes d'autors castellonins, un interpretat per La Principal de la Bisbal, i l'altre amb la cobla Els Rossinyolets.

Ha interpretat l'orgue de la basílica i va fundar i dirigir el Cor Gregorià. Ha estat arranador de totes les peces que tocaven els alumnes de l'escola. Ha compost la música dels *Goigs de Sant Antoni*.

CORTADA GARRIGA, Josep Maria

(Figueres, 25.VI.1947) Actor i director teatral

Fill de Ramon Cortada Teixidor i de Pilar Garriga Pagès, ambdós de Figueres. Va realitzar els estudis de batxillerat a l'Institut Ramon Muntaner de Figueres. Va completar amb estudis d'idiomes, comptabilitat i peritatge mercantil.

Va iniciar la vida laboral en una entitat bancària figuerenca, la qual el trasllada temporalment a l'Escala, localitat que esdevé definitivament la seva residència (1970). Casat amb Maribel Gardella, el matrimoni té un fill i una filla.

Des de petit va participar en activitats diverses a la ciutat de Figueres, a l'Escolania Parroquial, amb els *boy scouts* (1954-1966), i des de ben petit es va vincular al teatre: primer com a pastoret, després com a apuntador, com a actor i, finalment, com a director.

Va formar l'elenc juvenil, que més tard rebria el nom de Grup Teatral Tespis del Patronat (format per Josep Antoni Tudela, Pere Prats, Joan Oriol, Maribel Gardella, Maria Àngels Molinet, Carme Minobis, M. Assumpció Isach, Rosalina Carreras, Roser Delclós, Carme Garriga, Daniel Alonso, Rafel Tutau, Enric Mas, Lluís Fontdecaba, Jaume Guillaumet, Antoni Calvó, Josep Canaleta, Maria Neus Gironella, Josep Ministrall, Xavier Roura, Joan Galter, Ramon Bartolomé, Jordi Torrent, Joaquim Caminero, Maria Ortensi, Núria March, Darlinda Casero, Elena Marín, Ricard Sagué, Maria Dolors Delclós o Dolors Donat).

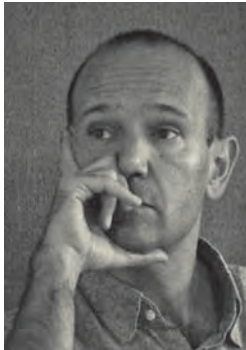
Va dirigir i interpretar *Amor... direcció prohibida* (28.III.1965), de Louis Coquard; *El millor deoendent del món* (27.V.1965), de F. Lorenzo; *Avui com ahir* (10.X.1965), de Joan Comellas; *Pastorets* (1965, 1966), de Josep Maria Folch i Torres; *Assaig General* (29.V.1966), de Josep Escobar; *Benvingut mossèn Vidal* (30.X.1966), de F. Lorenzo; *Figuretes de vidre* (12.III.1969), de Tennessee Williams; *Homenatge a Víctor Català: L'Alcavota, Les cartes, La infanticida, Verbagàlia* (2.X.1969). Els estius de 1968 i 1969 va dirigir el concurs *Golpe de Gong*.

Des que estableix la seva residència a l'Escala inicia l'activitat teatral a la vila marinera, durant alguns anys inexistent per manca d'escenari. Organitza un Elenc Teatral (1972), primer amb infraestructures precàries, però després varen poder gaudir de la sala del Centre Esportiu i Recreatiu. S'interpreten les obres: *El país de les cent paraules* (1972), de Marta Mata; *Un prometatge* (1972) de Txèkhov; *Assaig General* (maig, 1973), de Josep Escobar; *Un mort sobre l'asfalt* (novembre, 1973), de Francesc Lorenzo; *La Terra es belluga* (maig, 1975), de Jordi Bordas; *Qüestió de nassos* (gener, 1976), de Maruxa Vilalta; *Els arbres moren drets* (maig, 1976), d'Alejandro Casona; *Verbagàlia i La Infanticida* (octubre, 1976), de Víctor Català; *L'Aniversari* (1976), Txèkhov; *Figuretes de vidre* (març, 1977), de Tennessee Williams; *La Torre i el Galliner* (abril, 1978), de

Vittorio Calvino; *El retaule del flautista* (desembre, 1981), de Jordi Teixidor; *El bon policia* (maig, 1982), de Santiago Rusiñol; *El crim era perfecte, però...* (febrer, 1983), d'Enric Clavaguera; *L'encens i la carn* (desembre, 1984), de Feliu Formosa.

CORTADA PUIG, Josep Maria

(Figueres, 5.I.1959) Actor i director teatral

Fill de Josep Maria Cortada Boixó, de Banyoles, professor mercantil, i de Concepció Puig Caixàs, de Figueres. És pare de dos fills: Josu i Ion.

És llicenciat en Dret (Barcelona, 1981). Treballa com a secretari-interven-

tor (Cos d'habilitació estatal, promoció 1984). Des del punt de vista professional ha desenvolupat les tasques de Tècnic d'Administració general de l'Ajuntament de Figueres: Àrea Tributària (1982-1984); Àrea de Cultura (1985-1989), Secretari-interventor de l'Ajuntament de Sant Pere Pescador (des de l'any 1989), i secretari del municipi de Rabós d'Empordà lloc on va actuar també com a secretari del Patronat de Sant Quirze de Colera. Així com l'exercici lliure de l'advocacia (1990-1996).

Ha destacat per la seva implicació en el teatre no professional, figuerenc i comarcal. S'inicia amb l'Agrupació teatral Arlequín del Patronat de la Catequística, dirigida per Toni Montal[†], amb la qual participa en els espectacles: *Andorra*, un text de Max Firsch (1974), *Un barret de palla d'Itàlia*, un text d'Eugène Labiche (1975), i *La bona persona de Sezuán* de Bertolt Brecht (1976).

Des de l'any 1974 fins l'any 1981 participa a les representacions d'*Els Pastorets* (*El Primer Nadal dels Pastors* de Mossèn Rossend Fortunet[†]). L'any 2002 es reincorpora com a actor a aquestes representacions i, des de l'any 2005, es fa càrrec de la direcció escènica de l'espectacle.

Durant els anys 1980-1982 forma part del grup d'animació infantil i de teatre al carrer anomenat

Quitxalla (Figueres), sorgit del col·lectiu que organitzava la diada infantil del mateix nom que se celebrava cada any durant les Fires de la Santa Creu. Amb aquest grup, dirigeix l'espectacle infantil *Bufa, barrufa, la tramuntana s'estarrufa*, on compta amb la col·laboració plàstica d'Eduard Bartolí[†].

Des de l'any 1983 fins l'any 1988 forma part del grup Taller de Teatre de Figueres on participa com actor (*La meva Ismènia* d'Eugène Labiche, *Festa Major*, *El rei Micomicó* d'Abdó Terrades[†], *El verí del teatre* de Rodolf Sirera, i *L'escola de marits* de Molière) i director (*Aquí no paga ni Déu* de Dario Fo).

Simultàniament a la seva col·laboració amb Taller de Teatre, participa com a actor en els muntatges *Savonarola* (1985) i *El càntir trencat* (1986) del grup *Inteatrex*, dirigit per Martirià Coll.

És membre fundador del grup teatral La Funcional Teatre, adscrit al Casino Menestral Figuerenc. El grup es crea l'any 1989 i l'any 2009 celebra el seu vintè aniversari. Participa en aquest grup com a director i com a actor. Amb La Funcional Teatre, ha dirigit: *L'oncle Vània* d'Anton P. Txèkhov (1993): l'espectacle obté cinc guardons al Festival Txèkhov celebrat a la ciutat russa de Rostov (1994) i el segon premi al Visionat de l'Agrupació Teatral de les comarques gironines (1994); *Nit amb els poetes* Josep Maria de Sagarra i Joan Salvat-Papasseit (1995): Lectura/espectacle amb motiu del centenari del naixement d'ambdós poetes. Espectacle en *Homenatge a Maria Àngels Anglada* (1996), amb motiu del seu nomenament com a filla adoptiva de la ciutat de Figueres; *Mare coratge i els seus fills*, de Bertolt Brecht (1998); *Recital poètic en record de Joan Oliver* (1999): presentat al Casino Menestral, conjuntament amb l'Agrupació Atenea, amb motiu del centenari del naixement del poeta; *Dansa d'agost* de Brian Friel (2000): dirigit conjuntament amb Helena Cusí, aquest espectacle obté primer Premi al Visionat de l'Agrupació Teatral de les comarques gironines (2000); *Sota el bosc lacti* (2001): lectura del poema de Dylan Thomas dins dels actes de celebració del desè aniversari de la Companyia; *Saló lila* (2002): espectacle al voltant de la poesia de Carles Fages[†] de Climent, amb motiu del centenari del seu naixement, presentat per primer cop a l'Antic Escorxador de Figueres;

Homenatge a Montserrat Vayreda (2003): lectura poètica amb motiu del vuitantè aniversari d'aquesta autora. Presentat al Teatre Municipal El Jardí de Figueres; *Ho deixo tot* (2003): espectacle al voltant de la poesia de Miquel Martí i Pol; *Això no és un asil, és un palau* (2003): lectura sobre Lídia ↑ de Cadaqués; *SIDRACH* (2005): espectacle commemoratiu del 25è aniversari de la mort del pintor Moisès Sidrach, presentat al pavelló poliesportiu de Lladó i al Teatre Municipal El Jardí de Figueres; *Pregó de les Fires i Festes de la Santa Creu* (2005): convidats per l'Ajuntament de Figueres, la totalitat del grup és el protagonista de l'acte inaugural de les Festes; *La ronda* (2007), versió del text d'Arthur Schnitzler: presentada per primer cop a l'antic convent dels caputxins de Figueres. És seleccionada per al Visionat de l'Agrupació Teatral de les comarques gironines (2007).

Com a actor, ha participat, entre altres, en els següents espectacles de La Funcional Teatre: *La Nit de les Tribades* de Per Olov Enquist (1990), *L'Oncle Vânia* d'Anton P. Txèkhov (1993), *El barret de palla d'Itàlia* d'Eugène Labiche (1997), *Dotze sense pietat* de Reginald Rose (2001), *La Bella Helena* de Peter Hacks i Jacques Offenbach (2003), *Hotel Sorrento* d'Hannie Rayson (2005), *La Solució Final*, versió dramatitzada del guió cinematogràfic escrit per Loring Mandel a partir de les actes de la reunió celebrada a Wannsee (Berlín) el 20 de gener de 1942 (2006), *El sopar dels escollits*, lectura-espectacle commemoratiu del 150è Aniversari del Casino Menestral, a partir d'un text de Josep Valls ↑ (2006), *Ara va de boiros...i poemes sensuals*, espectacle poeticomusical (2006), *La sogà* de Patrick Hamilton (2008).

Ha dirigit obres de teatre de text, recitals i espectacles poètics, i el pregó de les Festes de la Santa Creu de l'any 2005, dels quals també ha estat el creador artístic. És un dels fundadors de La Funcional Teatre i el principal responsable que el grup es constituís com a tal. Va formar part des de ben jove del grup Arlequí dirigit per Toni Montal. Aquest mateix director el va dirigir per darrera vegada en el paper de Gentil a l'obra *Canigó* l'any 1995.

Ha treballat juntament amb l'Orquestra de Cambra de l'Empordà, en qualitat de director escènic, als espectacles musicals *Balada del Sabater d'Ordis* i *El Gran Masturbador*. Participa gairebé cada any en la representació *El Nadal dels Pastorets* i ha col·laborat en diverses activitats

teatral alienes al grup. Ha estat el coordinador de l'acte commemoratiu dedicat a Eduard Bartolí ↑ (2008).

Publica diversos articles sobre cinema als *Papers empordanesos* d'*Hora Nova* (1985-1986). Ha col·laborat en l'obra *Història del Teatre a Figueres (1816-1991)*, obra col·lectiva publicada per l'Ajuntament de Figueres l'any 1991. És autor del capítol: "Crònica del període 1985-1989: Un teatre municipal", i en el catàleg de l'exposició *Narcís Monturiol 1819-1885* (Figueres: 1985).

CORTADA PUIG, Pere

(Castelló d'Empúries, 17.III.1944 - 9.XI.1999)

Músic

Fill de Julià Cortada Guanter, paleta, de Castelló d'Empúries, i de Margarita Puig Alarcia, de Cassà de la Selva. Va començar la seva trajectòria musical en diverses cobles i orquestres de les comarques gironines. Una malaltia el va apartar temporalment del món de la música. Una vegada recuperat es va reintroduir al camp coral, a les agrupacions de Castelló d'Empúries i Roses, primer com a cantaire. Va fundar i dirigir la Coral Vila-sacra, que va néixer el 1996. Va organitzar la coral en dos grups, els adults i els petits, i en la mateixa coral va crear una formació d'havaneres.

CORTÉS germans (Figueres)

Cantants

Juan, Ramon, Diego i Antonio, formen el grup conegut professionalment amb el nom de Los Banis (1989). Han realitzat gires per Espanya, Itàlia, França i han assolit èxits considerables. Els germans Cortés componen i produeixen els seus propis discos i han col·laborat en moltes gravacions d'artistes com Parrita, Ketama, Joaquín Sabina o Tam Tam Go.

Han gravat els discos: *Agua que corre, Fuego en ti* i *Tubarubai*.

COS JOU, Joan

(Espolla, 10.XI.1931 - Figueres, 30.X.1994)

Pintor i caricaturista

Fill únic de Pere Cos Nou, d'ofici treballador del bosc i del carbó, d'Oix, i de Maria Jou Negre,

d'Espolla. Es va casar amb Maria Mallart Mach, d'Espolla, i va tenir dos fills, Maria Lluïsa i Jordi, que han continuat amb un negoci relacionat amb la publicitat.

D'ofici pagès, va seguir els estudis de dibuix humorístic i pintura a l'oli, primer de forma autodidacta i, després, per correspondència. A finals dels anys seixanta, anava a oferir la seva feina a diverses editorials de Barcelona. Va fer

tires còmiques per a diferents revistes humorístiques com *El Pito*, *Matarratos*, *El club del humor*, *TBO*, la segona etapa de *Patufet*, *El Mundo*, *Diari de Girona* i *l'Empordà*. Cap a la fi dels anys seixanta va col·laborar amb *TBO*, amb un humor blanc i enginyós. Cos va realitzar historietes curtes, sense cap protagonista fix.

A finals del 60 i durant la dècada dels 70 va fer moltes caricatures. Era freqüent trobar-lo a la Fira del Dibuix i Pintura de Figueres, i a la d'Olot practicant aquesta disciplina, posteriorment hi va presentar altres treballs.

En no poder subsistir només amb aquestes col·laboracions, va encaminar la seva obra cap a la realització d'olis i aquarel·les, essent aquesta última disciplina en la qual més bé s'identificava. Va formar part de l'Associació d'Aquarel·listes de Catalunya i del Cercle de Sant Lluç, de Barcelona.

Va instal·lar el seu estudi a Figueres (1970), va començar a exposar individualment i col·lectivament per Espanya i l'estranger (França, Bèlgica, Suïssa, Veneçuela o Califòrnia). La primera exposició va ser a la Galeria d'Art Banyoles (Banyoles, 1978), varen seguir altres a Girona i Barcelona. L'any 1987 va exposar les aquarel·les a Barcelona i Madrid. I l'any 1993 es mostraven de manera permanent una trentena de les seves obres a la cafeteria del Teatre Apolo de Barcelona, amb el qual havia col·laborat amb anterioritat en la realització de cartelleres per al *music-hall*.

A Espolla, un grup de joves va decidir instaurar un concurs de dibuix (1976); aquest, després de la XX edició (1996), ha passat a anomenar-se

Concurs de Dibuix humorístic "Memorial Joan Cos" (1997).

COSTA, Pau

(Vic, Osona, 1672 – Cadaqués, 7.XI.1726) Escultor

El 23 de novembre de 1723 contractà –amb l'escultor figuerenc Joan Torras[↑], encarregat de fer les parts d'ornamentació– la direcció i execució de les imatges del retaule major de Cadaqués, amb traça similar a la del retaule de Santa Clara de Vic, de Jacint Morató, obra en què col·laborà el fuster-arquitecte de Girona Josep Serrano. El seu estil és una mostra típica de barroc exuberant.

Format al taller de l'escultor Pau Sunyer, de Manresa, se sap que amb anterioritat havia treballat en nombrosos retaules. N'hi havia que reunien característiques similars al de Cadaqués com, per exemple, els retaules majors de Cassà, el d'Arenys de Mar, començat per Francesc Santacruz (1682-1686) i realitzat entre 1706 i 1712, el de Sant Antoni per a l'església de Sant Feliu de Torelló (acabat el 1710) i el de Sant Martí de Palafrugell. D'aquests només es conserva el d'Arenys de Mar.

A més d'altres obres, se sap que va fer el retaule del Sant Crist (Berga, 1713), la llitera de l'Assumpta, per a Torelló, i el retaule de l'Assumpta per a la seu de Girona.

COSTA ALBERT, Carles

(Vilabertran, 20.XII.1870 – l'Escala, 12.I.1944) Eclesiàstic

Fill d'Antonio M. Costa Junqué, cirurgià, de Vilabertran, i de Maria Albert Blanch, de Marzà. Va ser alumne de l'Escola dels Comtes de Peralada i, posteriorment, els comtes l'ajudaren per poder estudiar al Seminari de Girona,

va ser ordenat l'any 1897. Va exercir de vicari a les parròquies de Verges, Castelló d'Empúries, Sant Feliu de Guíxols i Cassà de la Selva; fou

ecònom de Torroella de Fluvià, i rector de Gualta (1904) i de l'Escala (1912-1944).

En aquest llarg període dedicat a l'Escala, va ajudar els escalencs de maneres diverses, però fonamentalment en la situació econòmica i en l'espiritual. Va fundar la Caixa Catequística (1915), per ajudar-los en l'estalvi, el Centre Social i Protector de la Infància o el Centre Catòlic, els Pomells de Joventut, La Caixa Rural i el Sindicat Agrícola de Sant Isidre. I va realitzar reformes a la capella del Santíssim (1920) de l'església parroquial.

Durant la guerra civil els escalencs varen establir un sistema de vigilància continu per tal que cap comitè se l'endugués. Després de la guerra civil i, fins a la seva mort, va ser l'encarregat de supervisar les obres de restauració de l'església de Sant Pere, cremada a principis de la contesa.

Alguns dels seus articles, apareguts en el *Full Parroquial*, correspongueren a la crònica de la destrucció de l'església escalenca.

COSTA BATLLORI, Pere

(Barcelona, 11.I.1933) Veterinari i professor

Nascut per circumstàncies familiars a Barcelona, poc després els seus pares es traslladaren a Peralada (1937), el seu lloc d'origen. Realitzà els estudis de primària amb Dionís Cañada (*Don Dionísio*), el batxillerat a l'Institut de

Figueres, la llicenciatura de Veterinària a la Universitat de Saragossa (1955) i l'especialització en Nutrició Animal (1959) i el Doctorat (1972) a la Universitat Complutense de Madrid.

Es considera marcat molt positivament per la influència del seu pare, Martí Costa [†], bibliotecari del Castell, d'esperit liberal, i de la seva mare, Teresa Batllori, d'esperit més conservador, i per les seves vivències a la vila comtal.

Fou president de l'Acadèmia de Ciències Veterinàries de Catalunya (1973) i del Col·legi de Veterinaris de Barcelona (1977) des d'on promogué la

Federació de Col·legis Veterinaris de Catalunya. És membre de les Acadèmies de Ciències Veterinàries de Catalunya, Madrid, València i Sevilla i de la Reial Acadèmia de Medicina i Reial Acadèmia de Doctors de Barcelona. Fou fundador de l'Associació Catalana de Ciències de l'Alimentació i de l'Associació Espanyola de Cunicultura, de la qual en va ser president.

Després de treballar a l'empresa privada va guanyar la càtedra de Producció Animal de l'Escola Superior d'Agricultura de Barcelona (1983-1998) i fou també professor de la Facultat de Veterinària de Bellaterra (1982-1983).

És autor de més de cinc-cents articles sobre qüestions d'alimentació animal publicats principalment a *Albeitar* (Saragossa), *Anales del Colegio Oficial de Veterinarios* (Barcelona), *Anales de la Real Academia de Ciencias Veterinarias* (Madrid), *Frisona Espanyola* (Madrid), *Mundo Ganadero* (Madrid), *Selecciones Avícolas* (Arenys de Mar), *Feed International* (Illinois. USA), *Feedstuffs* (Minnetonka, Minn. USA), *Biotechnology* (Pakistan), *Journal of Biological Sciences* (Pakistan), etc. i gran nombre de conferències i ponències a Congressos espanyols i internacionals.

En el vessant investigador és autor de deu llibres de temàtica ramadera: *Una enfermedad exótica. Peste porcina africana. Presentación en España y evolución en la provincia de Barcelona* (Barcelona: 1962), *Manual de cunicultura* (Barcelona: 1969), *Estudio del esqueje de clavel (*Dianthus caryophyllus*) en la producción de carne de conejo* (Madrid: 1971), *Guía práctica ilustrada para los amantes de la naturaleza* (Barcelona: 1979), *Cunicultura* (Barcelona: 1974).

En col·laboració ha escrit: *Peste porcina africana: una enfermedad exótica: presentación en España y evolución en la provincia de Barcelona* (Barcelona: 1962) en col·laboració amb José Séculti Brillas, *Guía práctica ilustrada para los amantes de la naturaleza* (1979) en col·laboració amb M. Chiney, *Curso de Cunicultura* (3 vols., 1980), *El sector de la producció de llet a Catalunya davant de la integració a la Comunitat Econòmica Europea* (Barcelona: 1983) en col·laboració amb Elies i Verges, *Nutrición* (Barcelona: 1985) en col·laboració amb Juan Acedo-Rico i Carlos Buxadé Carbó, *Tratado de veterinaria de Ediciones y Textos, S.A.* (Barcelona: 1991) en

col·laboració amb Enrique Zarzuelo Pastor i Margarita Arboix Arzo, *Reflexions sobre resistència bacteriana als antibiòtics* (Barcelona: 2003) en col·laboració amb M. dels Àngels Calvo Torras, *Noves tecnologies, noves professions* (Barcelona: 1990), *La recerca científica i tecnològica a Catalunya* (Barcelona: 1990), i *Zootècnia* (Madrid: 1995, 13 volums). Ha coordinat l'obra: *Porcino* (Barcelona: 1985; id.: 1986; id.: 1987), i ha dirigit *Los mejores temas de 1985* (Barcelona: 1985) i *Los mejores temas de 1987* (Barcelona: 1987).

Ha traduït: *La alimentación del ganado ovino, bovino, porcino y aves* (Barcelona: 1970) de Jacques Risse.

El 1980 va crear l'empresa Costa-Marzo Consulting, dedicada a l'assessorament en alimentació animal i producció de medicaments veterinaris, que ha obtingut un reconeixement mundial en la seva activitat.

Ha estat mereixedor de diverses condecoracions: el Premio Nacional de Prensa Agraria del Ministerio de Agricultura (1965), la Medalla de Comendador de la Orden Civil del Mérito Agrícola (Madrid, 1974) i la Medalla d'Agricultura de la Generalitat de Catalunya (1994). Amb motiu de la seva jubilació va rebre el títol de Col·legiat d'Honor del Col·legi Oficial de Veterinaris de Barcelona (2006). Com a periodista agrari li ha estat atorgat el Premi Nacional de Premsa Agrària per la col·laboració al *Noticiero Universal*.

Avui, sense deixar les tasques d'investigació, especialment en el tema de l'ús d'extractes vegetals amb activitat antibiòtica i antifúngica, dedica part del seu temps a activitats culturals, humanístiques, polítiques i periodístiques, des de Sant Quirze del Vallès. És membre de l'Ateneu Barcelonès, de la Penya Ignasi Agustí, de la Tertúlia Migdia de Barcelona i del Rotary Club de Sabadell havent-se-li reconegut la màxima distinció de l'entitat, el Premi Paul Harris, per la seva dedicació a la divulgació cultural i a l'ajuda per la millora de vida de la humanitat.

COSTA BOFILL, Narcís
(Girona, 3.IV.1949) *Escultor*

Format a l'escola Eina de Barcelona, es consolidà a l'École des Beaux Arts de París, on hi viuí durant quatre anys. En aquest període aprofita

per participar en exposicions col·lectives a la Galeria Images (1975) i a la Biennial Formes Humaines (Musée Rodin) (1976). Des de la dècada dels 70 està afincat a Roses.

Les seves obres es caracteritzen per ser exponents de dualitats, partint dels elements més tradicionals com el ferro i la fusta com a base, i relacionant materials aparentment contraris. Crea un joc entre l'espectador i la matèria,

entre el volum i el buit. La seva escultura ens obliga a iniciar un recorregut al voltant de la peça. La seva obra és conceptual i alguns dels títols ens poden encaminar cap a la idea concebuda.

La primera exposició individual va ser a la Galeria La Gàbia (Girona, 1972). Ha exposat periòdicament a les Galeries i Sales públiques de Roses, de Cadaqués, Girona i Figueres. Ha exposat a partir de sèries temàtiques com *Mans* (Galeria Cledalique Cadaqués, 1980), *Roba estesa* (1981), *Les Venus* (Galeria Sant Lluç d'Olot, 1983), *Nusos* (Galeria Art-3 Figueres, 1985), *Ous i Aus* (Galeria La Rutlla de Sant Feliu de Guíxols, 1986), *Entorn d'un record d'infantesa: l'Àngel de la catedral* (Les Bernardes de Salt, 1988), *Falques i Tascons* (Galeria Mercè Ettinghausen de la Pera, 1991), *La Pell i la Pela* (1992), *Arades* (1994), *Ones* (1995), *Caixes i Cubs* (1996), *Alfabet* (Galeria Mercè Ettinghausen de la Pera, 1997), *Les 13+1 maneres de veure la lluna* (El Tint de Banyoles, 1999), *Taules* (2000), *Embolics, Embolls, Cabdells,...* (Fundació Valvi Girona, 2006).

Ha participat en iniciatives col·lectives com a un dels representants de les tendències escultòriques actuals, de l'àmbit gironí i empordanès. Ha participat en exposicions internacionals a Rhodes (Grècia) i a la Universitat de Southampton i Winchester (Anglaterra). Té obra pública a ciutats com Figueres, Roses, Castelló d'Empúries i Girona.

L'àrea de Cultura de l'Ajuntament de Roses va incentivar una exposició col·lectiva d'artistes rosincs exportada a l'agermanada Rodes, i un dels representants va ser el biografiat.

COSTA-PAU GARRIGA, Josep*(Garriguella, 4.I.1937 -**Sant Celoni, Vallès Oriental, 6.III.1986) Pedagóg*

De pare nord-empordanès amb ascendència del Vallès i mare originària del Baix Ter, en produir-se la reculada republicana de 1939 va ser confiat a casa de l'àvia materna, mentre els pares creuaven la frontera, camí de l'exili. Estudià

al Seminari de Girona, on participà en la represa de l'escultisme i en va ser iniciador a l'arxiprestat de Figueres, tot aprofitant els períodes de vacances. Encara seminarista, fundà la Federació diocesana de casals d'estiu i dirigí el volum *Casals d'estiu. Mètode: mística, organització i tècniques* (Girona: 1959), obra pionera en matèria d'educació en el lleure a les comarques del nord-est. El mateix 1959 va ser ordenat sacerdot i va exercir un any de professor al Seminari. Assistí a Roma i a París encontres d'esperit preconciliar sobre educació cristiana, i en 1962 inicià els estudis de filosofia a Barcelona, on participà activament en la resistència antifranquista. Fundà els grups anomenats de Promoció Humana i es comptà, el 1966, entre els participants en la cèlebre manifestació de capellans davant la Prefectura de policia de Barcelona.

En 1968 es va desvincular del sacerdoci i es lliurà del tot a l'educació. Es distingí com a membre de la Societat Catalana de Pedagogia, filial de l'Institut d'Estudis Catalans, i en 1974 va fundar la Institució Cultural Súnion, organització escolar de segon ensenyament basada en el principi d'"aprendre a aprendre" i en la premissa que a l'escola són primordials l'alumne, la persona i la llibertat. Ben aviat, el desplegament d'aquestes propostes, la seva força innovadora i la recerca pedagògica en què se sostenia, unides al caràcter del promotor, pedagog nat i convençut del que feia, treballador i lluitador incombustible, optimista i hàbil comunicador, van fer que la institució assolís gran renom i èxit.

Josep Costa-Pau va perdre la vida en un accident de trànsit, anant de Vilopriu a Barcelona. A Vilopriu havia iniciat un projecte extensiu de Súnion, de manera que en fos la versió rural i alhora centre prestador de serveis escolars a les contrades empordaneses. Temerós d'anquilosar en text el que tenia en elaboració, en diferia per a més endavant l'escriptura, i sols en resten resums, sinopsis i articles, entre els quals *Una experiència pedagògica per a adolescents* (1980). Súnion, però, van continuar de mà de la seva esposa, Magda Planelles, i dels fills, Jordi i Genís.

COSTA-PAU GARRIGA, Manuel*(Garriguella, 9.IV.1936)**Escriptor, ensenyant i editor*

Germà de l'anterior. Als tres anys, en produir-se la reculada republicana de 1939, va creuar la frontera amb els seus pares, camí de l'exili. De retorn, prèvia submissió del pare a expedient de depuració pel règim franquista, va viure

a Portbou, Vilajuïga i Figueres, on participà en les inquietuds culturals de la postguerra. Es donà a conèixer com a poeta amb el llibre *Mont Perdut* (Barcelona, 1955) i participà en la primera Festa de la Poesia de Figueres (1956). A Barcelona col·laborà en papers clandestins; en *La Girafa*, revista dirigida per Rafael Borràs, i en *Aula de Cultura*, cercle universitari de debat.

Es comptà entre els introductors del català a l'escola, sota auspici d'Òmnium Cultural, i el 1977 formà part del professorat de la Universitat Autònoma de Barcelona encarregat del reciclatge en català de mestres i llicenciats. Ha compaginat el treball pedagògic, la dedicació editorial i el conreu literari.

Deixà petja en la redacció d'*Enciclopedia Universal Espasa-Calpe*; ha estat director de les edicions catalanes d'Alfaguara; director literari d'Editorial Dima, de Llibres de l'Índex, de Barcelona. El 1995, creà l'editora Llibres del Segle,

amb col·leccions com ara “Culip”, de poesia, que aplega autors reconeguts i novells. En el camp periodístic, ha estat col·laborador de *Correo Catalán*, *Telexpress*, *Telestel*, *Presència* –primera època, dirigida per Carmen Alcalde–, *Canigó*, *Avui*, *El Punt*. Ha estat cofundador i director de *Mot d’Obra*. Actualment, dirigeix la revista *Lletres a Plom*.

En narrativa, és autor de *Sempre sentíem parlar de la guerra* (1968) i d’*Encontres amb Thànatos* (en premsa). En assagística, de *Turistes, sirenes i gent del país* (1967), sobre la irrupció del fenomen turístic als Països Catalans, llibre traduït a diverses llengües que la crítica situa al costat d’*Els altres catalans*, de Candel, o de *Nosaltres els valencians*, de Joan Fuster.

Ha dirigit *Els Països Catalans* (Barcelona, 1984), obra de referència recomanada en diferents cursos i programes universitaris. Ha dut també la direcció literària d’*Ullisses: enciclopèdia de la recerca i la descoberta* (Barcelona, 1977-84).

Com a poeta, privilegia motius amorosos i de caire social, amb un clam particular per la justícia i la llibertat; una darrera aportació n’és el llibre *Suite de Biar*. Figura a l’*Antologia poètica universitària 1956-58* (Barcelona, 1959) i a l’*Antologia de la poesia social*, d’Àngel Carmona (Barcelona, 1970). Ha estat convidat a diferents certàmens, entre els quals el II Encontre de poetes occitans, gallecs i catalans, de Tolosa de Llenguadoc (2007).

Part de la seva poesia té traducció a l’espanyol per obra de Vicente Araguas, que el 2008 en presentà una mostra a Madrid.

Ell mateix és traductor de poesia: *El respir* (2008), de la novíssima autora francesa Laurine Rousselet; *Poetes gallecs d’avui*, antologia, apareguda en versió gallega i catalana (2008), o *El venedor de globus* (2009), amb l’original castellà igualment pàgina a pàgina, de Jesús Lizano.

Ha presidit el grup promotor del III Congrés de Cultura Catalana i figura entre els pensadors contemporanis aplegats en *Teories de Catalunya*, de Francesc Roca (2000).

COSTA PLANELLA, Andreu

(*La Vall del Bac, la Garrotxa, 1907* – *Figueres, 13.X.1936*) *Eclesiàstic*

Va estudiar al seminari de Girona i va ser ordenat l’any 1931. Va ingressar a la Facultat de Filosofia

i, al mateix temps, fou nomenat monitor del Col·legi de la Sagrada Família. Va exercir de vicari a Begur i, seguidament, a Figueres. Fou empresonat al castell i assassinat el 13 d’octubre.

COSTA PUJOL, Carles

(*Figueres, 4.II.1865* – *6.VII.1926*)

Periodista i escriptor

Fill de Sebastià Costa Pagès i de Magdalena Pujol Aulet. Va realitzar estudis de Dret, a Barcelona, que deixà inacabats en decantar-se pel periodisme i el teatre. Va ser redactor de *La Publicitat* i *La Tribuna* que va dirigir.

Autor dels drames *Els cimals* (1908), *La força* (1919) i, en col·laboració amb Josep M. Jordà, va traduir algunes obres estrangeres al castellà com *Magda* de Sudermann i *Zazá* de Berton. També en col·laboració amb Josep M. Jordà traduí al català obres teatrals com *Lenemic del poble* i *Hedda Gabler* d’Ibsen, *La verge boja* de Bataille, *La cartera* i *Escrúpols* de Mirabeau, *Els teixidors de Silesia* de Haptmann, *El Pare* de Strindberg, *Juventut de príncep* de Mayer, *Se acabó el amor* de Cracco o *La quiebra* de Bjorson.

Gràcies a aquestes traduccions va gaudir d’un lloc de consideració en els ambients intel·lectuals barcelonins. Però, a causa d’un període de crisi, es va veure obligat a deixar la capital barcelonina i refugiar-se a Figueres, morint solter a la ciutat natal, posant fi a la seva vida de manera voluntària i dramàtica.

Va col·laborar, escadusserament, en algun rotatiu gironí i en el setmanari *Empordà Federal*. Part de la seva obra inèdita és a la biblioteca Fages de Climent de Figueres.

COSTA RIERA, Jordi

(*Vic, Osona, 1.VI.1944* – *Figueres, 30.IX.1985*)

Periodista

Va gestar l’emissora institucional de la Generalitat, Catalunya Ràdio. En va ser director durant el primer any d’existència, després va tramitar els expedients de les emissores catalanes a la Generalitat. El 1983 va començar un altre projecte: la creació de l’emissora la Cadena SER a l’Empordà. El mes d’abril de 1984 va començar a emetre SER Empordà. Jordi Costa en va ser el director fins que es va morir, sobtadament, víctima d’un atac de cor.

Costa havia treballat també a Europa Press i a la cadena SER a Reus on va dirigir l'emissora durant 12 anys. En aquesta ciutat també s'ocupava de la direcció de la revista *Osona*.

COSTA SERRA, Agustí

(Peralada, 5.I.1899 –

La Asunción, Illa Margarita, Veneçuela, 1968)

Carmelita de l'antiga observança

Fill de Pere Costa i Cros, el qual entrà al servei del comte de Savallà l'any 1883, i de Maria Serra Giralt, ambdós de Peralada. Va ser el tercer d'una nissaga de cinc.

El 1911 va anar a Olot per entrar de novici al Convent dels Pares Carmelites. L'any 1916 professà i el desembre de 1921 va cantar missa. Va ser destinat a Veneçuela (1924), on començà a exercir el seu ministeri a Porlamar (illa Margarita), va ser nomenat rector de La Asunción (1927-1968), capital de l'estat Nueva Esparta i avui seu del bisbat de Margarita, lloc on va ser molt estimat. Va destacar com a pedagog i catequista.

COSTA SERRA, Josep

(Peralada, 8.VI.1895 – 4.VI.1976)

Majordom de "Palaci" i fotògraf

Fill de Pere Costa i Cros, el qual entrà al servei del comte de Savallà l'any 1883, i de Maria Serra Giralt, ambdós de Peralada. Va ser el segon d'una nissaga de cinc. Es va casar amb Pilar Johera Verdú.

D'esperit inquiet, va embarcar ben jove cap a Puerto Rico (1914). Va haver de deixar aquestes terres llunyanes per complir amb el servei militar.

Després, actuà de músic a la Principal de Cassà de la Selva fins a 1921, any del seu casament.

L'any 1927 entrà al servei del Palau de Peralada i des d'aquest lloc de treball va poder desenvolupar diverses activitats: majordom, guia, meteoròleg, apicultor, fotògraf i una que no per anecdòtica menys important per a la història: fou l'artífex material de la preservació del patrimoni artístic de la col·lecció de Miquel Mateu. Va tenir el bon acudit d'embalar i evacuar, juntament amb l'expedició del Museo del Prado, les col·leccions de Peralada. Més endavant, Miquel Mateu va poder recuperar les peces, gràcies a les fotografies realitzades per Josep Costa, demostrant que eren de la seva propietat.

COSTA SERRA, Martí

(Peralada, 7.II.1905 – 3.VII.1985) *Bibliotecari*

Fill de Pere Costa i Cros, el qual entrà al servei del comte de Savallà l'any 1883, i de Maria Serra Giralt, ambdós de Peralada. Va ser el petit d'una nissaga de cinc. Com el seu germà Josep, s'embarcà cap a Cuba, fet que

succeí l'any 1925, per retornar el 1927. Casat amb Teresa Batllori va tenir un fill, Pere. Va viure una temporada a Barcelona, i retornà a Peralada per dedicar-se plenament a l'ofici que exerciria durant tota la vida: bibliotecari de la Biblioteca de *Palaci*.

Persona plena d'humanitat i senzilla, mai no va voler sobresortir, fins al punt que alguns dels catàlegs dels fons documentals i bibliogràfics de la Biblioteca del Palau de Peralada per ell preparats es publicaren sense que hi constés el seu nom.

COSTA VILANOVA, Antoni

(El Port de la Selva, 10.XI.1904 –

Monterrey, Nuevo León, Mèxic, 1985) Hoteler

Fill de Salvador Costa Abras, pescador, del Port de la Selva, i de Remei Vilanova Bosch, de Llançà. Era Germà de Dalmau Costa.

S'exilià a Mèxic al final de la guerra civil. En unió amb el seu germà, fundà, a Mèxic, els restaurants Tokai, Europa i Papillon. Després es traslladà a Monterrey, on muntà el restaurant Luisiana i l'Anfa Super Motel.

COSTA VILANOVA, Dalmau

(*El Port de la Selva, 28.VII.1902 - Mèxic D.F., 17.III.1974*) *Hoteler i mecenes*

Fill de Salvador Costa Abras, pescador, del Port de la Selva, i de Remei Vilanova Bosch, de Llançà. Es va casar amb l'actriu Emma Alonso.

Estudià al seminari de Girona, però deixà la carrera eclesiàstica per treballar al restaurant de la família a s'Agaró.

S'establí a Barcelona, fou redactor de l'*Opinió*, com a militant d'Esquerra Republicana de Catalunya, fou nomenat cap de cerimonial del Parlament de Catalunya.

L'any 1939 es va exiliar a Mèxic. Juntament amb el seu germà Antoni[↑], fundà el restaurant Tokai (1942). Després obrí altres restaurants: Papillon, Sol, Ambassadeurs (1944) era el restaurant més elegant de Mèxic; La Cava i Del Lago. En retirar-se va cedir gran part del seu patrimoni en restauració als seus empleats. Va ser membre fundador de l'Asociación Nacional de Restaurantes (Mèxic, 15.IV.1948), en col·laboració amb altres dotze restauradors, els millors del moment, i l'Escuela de Empleados de Restaurantes.

Va contribuir de manera decisiva en edicions d'obres catalanes, patrocinà el premi Àngel Guimerà, de teatre català, i diverses activitats culturals com l'edició de la revista *Veu Catalana* i el número 106 de la *Revista de Catalunya*, preparat a Barcelona per A. Manent i J. Molas. També contribuí a finançar la revista *Ressorgiment* (1916-1972) de Buenos Aires i, en diverses ocasions, va haver de recolzar finançament la revista literària *Pont Blau* (1952-1963).

Es relacionà intensament amb intel·lectuals i polítics catalans i va ser molt respectat pels governants de Mèxic.

El seu fill Dalmau Costa Alonso (Mèxic, 1942) físic, va ocupar diversos càrrecs dins el camp de l'Energia Nuclear i, el 1991, va esdevenir director general de l'aeroport de la ciutat de Mèxic.

COSTAL MARINEL-LO, Àngel

(*Espolla, 1867 - Barcelona, 1938*) *Mestre*

Fill de Josep Costal[↑] Uter, mestre, i germà de Cassià Costal[↑], també mestre. Va exercir a Crespià (de 1886-1906?), lloc on va conèixer la senyoreta de les nenes, Anna Gispert Soler, que esdevindria la seva muller i de la unió en varen néixer sis fills: Josep M., Agustí, Maria, Cassià, Joan i Carmen.

A Espolla, l'any 1906, es varen jubilar Antoni Balmanya i la seva esposa. L'esposa d'Àngel Costal, Anna, s'hi va traslladar i, dos anys més tard, per dret de consort, el biografiat (1908).

En aquest poble es va implicar amb nombroses activitats: va ser un dels socis protectors del celler, per potenciar l'accés a la lectura de la mainada espollenca va aconseguir un acord amb la biblioteca de Figueres per rebre els seus llibres.

COSTAL MARINEL-LO, Cassià

(*Mollet de Peralada, 11.IV.1876 - Barcelona, 19.I.1937*) *Mestre*

Fill de Josep Costal Uter[↑], mestre, i germà d'Àngel Costal[↑], també mestre. En néixer, el seu padrí fou Antoni Balmanya[↑] i la seva muller, Maria Carlas. Tant el seu pare com el seu padrí foren decisius en la formació de Cassià.

Als 33 anys va ingressar a l'Escola Superior del Magisteri, a Madrid. Els estudis constaven de dos anys i el 1912 va realitzar les pràctiques. I, al cap de poc, va ser nomenat professor de Pedagogia de l'Institut de Girona, des d'on va impulsar l'Agrupación Normalista de Gerona, associació que s'encarregava d'organitzar conferències i va ser l'impulsor de la creació de les dues Normals (masculina i femenina) l'any 1914 a Girona.

Va realitzar estades a l'estranger, a Zuric (Suïssa), on va aprofitar per millorar el coneixement d'idiomes, francès, italià i alemany. Va ser un gran impulsor de l'esperanto, en el IX Congrés de la KEF (Kataluna Esperantista Federació), celebrat a Girona (1921), va actuar com a vicepresident.

Cassià Costal es va casar amb Carme Soler Bruguera, de Sant Feliu de Guíxols, després de festejar vint anys.

Varen tenir un fill, Josep (30.X.1920), que va morir als gairebé quatre anys de poliomeilitis (30.IX. 1924), la seva mort va representar un sotrac terrible. Cassià havia establert uns lligams molt estrets amb el seu fill a qui ensenyava personalment; escrivia un diari on palesava les novetats del seu aprenentatge, fins i tot, va pronunciar una conferència, posteriorment publicada, amb el títol "Quelcom sobre el llenguatge i la intel·ligència del nen petit" (1931).

Va prendre part en diferents colònies d'estiu, a Astúries. Va dirigir les colònies escolars organitzades per *El Autonomista* (1928), instal·lades a Sant Feliu de Guíxols.

Impulsor de la renovació de mètodes d'ensenyament per al professorat, fou director d'*El Magisterio Gerundense*, òrgan de l'Associació Provincial de Mestres, i creador i director de l'Escola Normal de Girona (1914-1924). El 1931 fou nomenat director de l'Escola Normal de Mestres i Mestresses de la Generalitat, a Barcelona, la principal innovació consistia en la coeducació. En va ser director un any i el va substituir Miquel Santaló[†].

Va escriure articles de caràcter pedagògic, però la seva producció no està proporcionada amb l'activitat desplegada. Un col·legi públic de Girona porta el seu nom.

COSTAL UTER, Josep

(*La Tallada d'Empordà, el Baix Empordà*, 31.I.1842 – *Espolla*, 19.VIII.1933) Mestre

Fill d'una casa de pagès, Can Costal de la Tallada, treballava al jutjat de primera instància de Girona. En casar-se, el seu cunyat, mestre, el va engrescar als estudis i a la pràctica de l'ensenyament. Va ser destinat a Mollet de Peralada (9.I.1872) i d'allà ja no es va moure fins a acomplir 41 anys d'exercici de la professió. En jubilar-se va passar a residir a Espolla.

Des de sempre va establir molt bona relació amb Antoni Balmanya[†], mestre d'Espolla; quan aquest va morir va col·laborar a la revista *El Magisterio Gerundense*.

COTÓ FITA, Albert

(*Figueres*, 13.II.1852 – *Barcelona*, 23.IV.1906)
Músic i compositor

Fill de Gabriel Cotó, músic i contrabaixista de l'orquestra de Figueres, es va casar amb Teresa Guardiola i va tenir dos fills, Frederic i Inés. El primer va seguir les passes musicals del pare, mentre que la filla es va dedicar al ves-

sant pictòric.

Va rebre les primeres lliçons de música i violí del seu progenitor. Va seguir els estudis de violí amb Pere Solana i, després, es va fer càrrec de la seva formació musical el seu oncle, mossèn Narcís Fita[†], mestre de capella de l'església parroquial, que li va ensenyar piano i harmonia. Als 13 anys ja tocava a l'orquestra de Figueres i més tard al teatre. Va ser mestre a la Societat Coral Erato, de Figueres.

Destacà com a intèrpret de piano, de ben jove va ser el pianista del cafè El Siglo. Va dirigir el cor de l'Erato (1882-1884). Va formar l'Orquestra Cotó, amb la qual va realitzar nombroses gires per l'estranger.

Essent director d'orquestra i compositor, va ser mereixedor de l'apel·latiu *Glòria de l'Empordà*. Va exercir una notable influència educativa musical a finals del segle XIX.

En les composicions de Cotó s'han diferenciat dos períodes: el primer correspon als anys 1878 i 1890, període en el qual va compondre unes 500 obres, la majoria de música de dansa; la segona època és la posterior al trasllat a Barcelona (1890-1905), complementària a la primera però més refinada. És el resultat del contacte amb els ambients musicals barcelonins, on durant molts anys va ser director musical de teatres com el Tívoli, El Dorado, Gayarre i Novedades, i va ser el moment en què compon unes quaranta sarsueles.

També va compondre valsos, un d'ells dedicat a la reina Victòria d'Anglaterra i, un altre, al príncep

de Gal·les, futur Eduard VII; les sarsueles *Ensayo de los líos* i *El anillo mágico* li varen proporcionar molta popularitat.

La seva música arribà al punt més àlgid els anys 1886-1895, moment en què els seus ballables arribaren a tenir valor simfònic. Cal destacar *La desposada*, *Inquietud*, *Bonanza*, *A toda vela*.

Va compondre també música de cambra, orquestral i nombroses sardanes *Cants d'amor*, *Desengany*, *Les festes de la Mercè* (reversa interpretada a Barcelona el 1902), *El tamboriler*, *Absència*, *Retorn de festa*, *La campinya*, *Primavera*, *Porfoli d'El Dorado*, *Dalt la serra*, *L'aubada* (1885), *La vesprada* (1885).

Amb motiu del Certamen Choral va guanyar un premi amb la composició *La Fira de Santa Creu* (Figueres, 1882). Va rebre un premi interpretatiu per la peça *La Feliseta* (premiada a la Bisbal). Amb motiu de les obres corals escrites, la Societat Euterpense de Clavé el va honorar amb el diploma de soci honorari.

El 1914 l'Ajuntament de Figueres li va dedicar un homenatge, amb motiu del qual es va editar el fulletó *Diada d'Homenatge en record del Mestre N'Albert Cotó, a qui glorifica la ciutat de Figueres (5 maig 1914)*. Es va col·locar una placa a la casa on va néixer, al carrer de Monturiol (a l'època carrer de Sant Guillem), al costat del Casino Sport Figuerenc (avui desapareguda). A Figueres hi té un carrer dedicat.

CREHUET WENNERBERG, Maria

(Valladolid, 30.XI.1946) *Escriptora i ceramista*

Per part de pare, és filla de notari, mentre que per part materna, és descendent d'emigrants suecs, i a la família hi abundaven els artistes. Els seus progenitors eren molt aficionats al teatre. Probablement és per tot aquest cúmul de

vivències que la biografiada es vincula a activitats diverses del món artístic i de la cultura.

Realitza estudis de Ceràmica a l'Escola Massana de Barcelona (1964-1969), obté el Graduat en

Arts Aplicades a l'Escola d'Arts Aplicades i Oficis Artístics de Barcelona (1969). De 1965 a 1968 rep diversos premis d'estudis de la Cambra Oficial de Comerç i Indústria de Barcelona. I l'any 1969 rep la Beca Dotació d'Art Castellblanch per a perfeccionar estudis al Sunderland College of Art (U.K.). Exerceix la professió de ceramista (1969-1985), que compagina amb les exposicions i la docència d'arts plàstiques i ceràmica a diferents escoles públiques i privades.

Instal·lada a Ordís des de 1975, aviat es vincula amb diferents segments socials: artístics, polítics i mitjans de comunicació.

Col·laboradora periòdica dels següents mitjans escrits: *Hora Nova* (1984-1994; acudit 1993-2001), *El Punt* (1984-1986, 1987-1989, nou període des de 1993), setmanari *Presència* (un article a la setmana durant el 1987), *Empordà Federal* (1987-1989), setmanari *Empordà* (columna setmanal des del 2001). Quant als radiofònics: Ràdio Castelló, Ràdio Alt Empordà, Ràdio Vilafant i TV Figueres.

Ha intervingut en la gestió política, donant suport a les sigles socialistes, i cultural de diversos ajuntaments: a l'Ajuntament de Castelló d'Empúries com a regidora de Cultura (1981-1984), responsable de la posada en marxa, organització i coordinació del Festival Terra de Trobadors des del seu primer festival (1991) fins al 2003. Coordinadora de l'àrea de Cultura, des de la seva creació, l'any 1995 fins al 2003. Cap del Gabinet d'Alcaldia Ajuntament de Castelló d'Empúries (1984-1987). Ha estat també Cap del Gabinet d'Alcaldia de l'Ajuntament de Palafrugell (1989-1991) i a l'Ajuntament d'Ordís, ha actuat com a regidora de Cultura (1981-1984), regidora a l'oposició (1995-2003), i alcaldessa des del 2003.

Col·laboradora de l'obra *Empuriabrava: 25 anys, 1967-1992*, (Castelló: 1992) amb Albert Compte[†] i Joan Antoni Rodeja.

CREIGHTON, Jennifer

(Londres, 14.II.1947) *Professora de ballet*

Filla de Graham Francis Creighton, natural de Dumfries (Edimburg), ebenista, i de Catherine Mary Evans, de Glyn Neath (Gal·les). Casada amb Albert Teixidor[†] (1969), està afincada a Castelló d'Empúries. El matrimoni ha tingut una filla, Emma[†].

Quan Joanne Blackwell va obrir una escola de dansa al seu barri, la biografiada tenia quatre anys i en aquell moment es va iniciar al món de la dansa. Circumstància sumada a què, durant la dècada dels 50, viu a Lon-

dres l'època dels musicals, Gene Kelly amb *Singing in the rain*, i els *Hollywood Musicals*. L'assistència habitual als espectacles va incidir en l'afició pel ballet.

Va seguir a l'acadèmia fins als onze anys i s'examinà a la Royal Academy of Dancing, moment en què va guanyar una beca Performing Arts per estudiar ballet clàssic a la Royal Academy of Dancing, de Londres. Per tal d'estudiar dansa moderna, cant i teatre va assistir també a classes a l'Academy Italia Conti, lloc on va seguir fins als disset.

A l'edat de setze anys va començar a treballar professionalment, com a ballarina i cantant, a diferents teatres de Londres. En dues ocasions va actuar davant membres de la Casa Reial anglesa al London Palladium i al Royal Albert Hall. I va fer gires per Anglaterra i Gal·les. L'any 1967 va estar de gira per Suïssa, Alemanya, Dinamarca i Holanda amb la companyia de Barry Maning. A l'actuació al Kursaal de Berna (Suïssa) va coincidir amb l'orquestra Maravella, i va establir coneixença amb el primer violinista, Albert Teixidor.

Després d'uns anys d'inactivitat va establir contacte amb professores de dansa com Isabel Porcar de Barcelona i va començar a fer classes de ball a algunes alumnes de Castelló fins que es va decidir a obrir l'Escola de Ballet Jennifer Creighton (1987). Actualment l'escola forma part del Centre de recerca artística El Paller.

CREIXELL

(Borrassà, s. XII)

Important nissaga amb vincles familiars amb pobles veïns com Navata.

Alguns dels seus descendents varen destacar com cavallers, diplomàtics, militars, o membres

de l'església. Destaca **Dalmau de Creixell** (Empordà, 1154-1212?) Cavaller al servei de Pere I a la batalla de Muret (1213), va participar en l'alliberament de Jaume I. Va combatre contra els croats francesos i se li atribueix una participació decisiva a la batalla de les Navas de Tolosa (1212).

CRISTAU BRUNET, Jaume

(Figueres, 11.II.1940)

Músic, compositor i professor

Fill d'Enric Cristau, de Figueres, i de Magdalena Brunet, de Roses. Va néixer al carrer de Monturiol, en una casa habilitada per a hospital. Casat amb Maria Dolors García Bofill, de Palamós, el matrimoni ha tingut dos fills, Mont-

serrat[↑] i Jordi[↑], els quals també s'han dedicat a la música.

Va ser escolà de mossèn Albert[↑], relació que li va permetre el contacte directe amb el cant gregorià que influiria posteriorment en les seves composicions. Va seguir estudiant música amb Enric Sans[↑], Arseni Corsellas[↑], Florenci Mauné[↑], Camil·la Lloret[↑] i Francesc Basi[↑], a qui el biografiat admira profundament. A Barcelona, al Conservatori del Liceu, estudià amb Lluïsa Nadal. Un dels que més li va influir va ser el mestre de contrabaix Ferran Sala (contrabaix solista del Liceu, de l'orquestra Ciutat de Barcelona i director de la Jove Orquestra Nacional d'Espanya).

Ha format part de diverses formacions musicals a la cobla-Orquestra Valsar (Girona, 1956) hi va participar com a cantant, violí i flabiol, a la cobla-orquestra Catalunya (Bordils, 1957) també com a cantant, contrabaix i violí. Participa com a guitarra, contrabaix i cantant als conjunts Francisco Mas (1961-1970), Rob-Roy's (Palamós, 1963-1964). Esdevé director de la cobla-orquestra Caravana (1971-1974), de la cobla-orquestra Miramar (1975-1995), d'Empordà Fusió (1995) i Terra endins de Girona (Cançó catalana i marinera).

És director de l'escola de música del Casino Menestral Figuerenc des de 1980, i membre del Consell Assessor del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

Segons el biografiat, els compositors han de tenir un percentatge d'ofici, un altre de fantasia i la resta de treball autodidacte. Els compositors han de ser somniadors de somnis. La seva voluntat és ser un home de la terra que fa música per a la gent de la terra, amb un peu al segle X i un altre al segle XXI.

En el camp de la composició sardanista ha sobresortit per haver aconseguit molts premis, essent un dels compositors més guardonats de Catalunya. És autor de més de dues-centes cinquanta sardanes, ha compost també obres de música de cobla, de música de cambra i peces per a ser interpretades amb instruments tradicionals. El seu estil, influït pels gèneres populars, s'aparta dels cànons clàssics. La sardana *A Palmira* ha estat emprada per alguns músics de l'SPME (Sindicat Professional de Músics d'Espanya), que la utilitzen com a model per parlar de l'harmonia, el contrapunt i la melodia.

Ha compost les sardanes: *Terra i Mar* (1958), *Sant Vicenç finestral del Montserrat*, *Ballada entre els pins*, *Albada empordanesa*, *La barretina d'en Dalí*, *Cavall Bernat*, *A Ramon Serrat*, *Aquell tren de l'aplec*, *Sant Carles de la Ràpita*, *El Sol de Vilamajor*, *La cançó de Garriguella*, *Gala*, *Nineta maca* (1963), *Ginesta i romaní* (1979) dedicada als seus fills, Montserrat i Jordi, *Peralada 1285* (1984), *Pinzells de tramuntana* (1984), *Vila de Lladó* (1988) amb lletra de Montserrat Vayreda, *Un guixolenc més* (2007) dedicada a Langdon Davis. Amb el pseudònim J.A.E. ha escrit les sardanes: *La Font Nova*, *Gentil ofrena*, *Sardanes a Sant Pau*, *Vila marinera*.

Sardanes premiades: *Heralds de la Reial Vila* (Figueres, 3r Premi 700 anys Carta Poble, 1967), *Lloretenca i Girona segle XX* (Concurs experimental A.C.F. Barcelona, 1970), *La pubilla cantora* (Olot, 1968), *Lloret a mossèn Cinto* (Lloret, 1975), *Himne a Lloret* (Diada de la Sardana, 1976), *La Unió del Masrampinyo* (Diada de la Sardana, 1977), *Formosa Saraí* (finalista Joaquim Serra, 1977), *Sant Pere del Bosc* (Alba de Prima, 1978), *Lloret i el mestre Basil* (Lloret, 1978), *Nostra ofrena* (Sardana de l'Any, 1978), *Llafcanc* (finalista

Joaquim Serra, 1979), *L'honor d'una amistat* (Joaquim Serra, 1980), *Amic Conrad* (Joaquim Serra, 1981), *A Palmira* (premi Centenari Banc de Sabadell, 1981), *Navata* (Joaquim Serra, 1983), *Sant Feliu de la Costa Brava* (Lleida, 1984), *Festa de Pasqua a Ivars* (Ivars d'Urgell, 1984), *El ressò de Pau Casals* (SGAE, 1984), *Sant Jaume a Tivissa* (La Bisbal, 1985), *El ressò de les Guillerries* (Banyoles, 1986), *A Tordera* (Tordera, 1988), *Visca la música* (Premi Ivars d'Urgell, 1992), *Un brot de ginesta* (Premi Joaquim Serra, 1999) dedicada a la primera néta.

Composicions per a cobla: *La Pastora del Canigó* (1967), *Suite en sol OP1* (1981-82), *Pinzells de Tramuntana* (1984), *Impressions marineres* (Lleida, 1988), *La Ventafocs* (1995) va ser premiada a Banyoles l'any 1995, *Bernat de Tallaferró* (1998), *Cançó del Rabadà* (1992), *Enyorament de Catalunya* (2002) amb lletra de Montserrat Vayreda, *Goja de Banyoles* (2002), amb lletra de mossèn Cinto Verdaguier, va obtenir exaequo el 1r premi del Centenari Verdaguier, *Na Mercadera* (2006-2007), *Quermançó* (2006-2007).

Composicions per a música de cambra: *Crisal·lida* per a flauta i piano, dedicada a Cecília Reguero; *Impressions coloristes* i *Cançó i Dansa per en Tomeu*, dos tríos per a flauta, violoncel i violí; *Balada per a unes nocces*, per a violoncel i piano i *El violoncel d'en Ramon*, per a violoncel i cobla.

Composicions per a cant, cant coral o grup de cambra: *Cançons a Eurídice* (1969), amb lletra d'Esteve Albert i Corp, *Cançons musicades* (1970-1971) amb lletra de Josep Carner, *Cançons a la mar* (1985) amb lletra de Montserrat Vayreda i altres, *Clam per la Pau* (2003) per Metalquímia, *Cantaire d'havaneres* (2006-2007), *Fantasia Clàssica* (2007) peça estrenada als Estats Units pel contrabaixista Josep Quer.

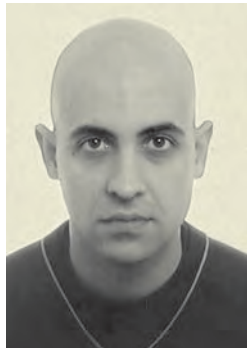
Ha estat distingit amb el Premi Indiketa pel Consell Comarcal de l'Alt Empordà (Figueres, 1999).

Ha estat guardonat amb un dels accèssits del premi anual de l'SGAE (Sociedad General de Autores Españoles), per la sardana dedicada a la seva segona néta *Xamosa Clàudia* (2006). L'Associació Sardanista de la Vall de Llémna i l'Ajuntament de Sant Gregori, en el primer concurs convocat de composició de sardanes, l'han premiat amb el segon premi i el premi popular per la sardana *Santgregoriana* (2006). La colla Les

violetes del Bosc dona un premi anual i ha estat guardonat amb el tercer per *Rotllanes de violetes* (2007), en el certamen de sardanes Ceret-Banyoles (2007) ha estat mereixedor d'un quart i cinquè premi per *Cala Senia* i *A Pujol Boira*.

La sardana *Pau més Garreta* li ha valgut el premi SGAE de sardanes 2008 i la *De Ca l'Espelt, ses vinyes!* ha obtingut el primer premi atorgat per la Unió de Colles Sardanistes (UCS, 2009).

CRISTAU GARCIA, Jordi
(Figueres, 21.IV.1975) *Músic*

Fill de Jaume Cristau i Brunet. És el segon de dos germans: Montserrat i Jordi. Va realitzar estudis musicals a Figueres, Barcelona i Boston (Estats Units).

Ha compost la sardana *Girona quin regal* (1996), amb lletra de Laura Escudra i cantada per la soprano Montserrat Cristau. Va compondre l'himne dels Jocs Special Olympics (2000).

Actualment és el pianista, director i productor del grup de Manuel Carrasco d'OT (*Operación Triunfo*), i productor i arranjador de la cantant Rosa López.

CRISTAU GARCIA, Montserrat
(Figueres, 13.VIII.1966) *Soprano*

Filla de Jaume Cristau i Brunet, de Figueres, músic. Comença els estudis de cant amb la profesora M. Carmen Rodríguez, posteriorment amb Myriam Franchieri i Manuel Garcia Morante al Conservatori Superior de Música, de Barcelona,

on obté el títol Superior de Cant. Perfecciona els

seus coneixements tècnics i interpretatius amb diferents mestres com Jaume Aragall i Carme Bus-tamante, així com els aspectes interpretatius amb diferents cursos de teatre i expressió corporal.

Ha compaginat sempre la seva passió per la lírica, amb el jazz i la música moderna. La seva gran passió és cantar, fet que no ha deixat de succeir, per sort, des que va començar, sigui en l'àmbit musical que sigui. Ha compaginat la professió amb l'ensenyament, com a professora de cant i de tècnica vocal.

Actualment és la cantant solista del grup Empordà Fusió, amb aquesta formació té enregistrats tres discs compactes, *Recull de Sentiments*, *Ja ha arribat Nadal* i *El Nostre Concert*, i diverses intervencions en CD's de Música per a Còbala i de "Music From Catalunya" editats per l'empresa Metalquímia.

El seu repertori líric inclou obres de Bach, Mozart, Donizetti, Puccini, Strauss, Falla, Toldrà, Mompou, Gerswing, Ellington o Porter.

Ha estat premiada en diversos concursos de cant com el Joan Massià a la millor intèrpret de la seva obra; ha estat semifinalista al Concurs de Jaume Aragall a Torroella de Montgrí (1993?).

En el Tenor Viñas va quedar semifinalista i a la Marató de Joves Veus va rebre un premi.

CROS GURNÉS, Engràcia
(Sant Llorenç de la Muga, 16.IX.1902 -
Punto Fijo, Veneçuela, 1959) *Religiosa*

Filla de Ramon Cros Juanola, natural de Montagut, i de Carmen Gurnés Viñolas, natural de Llagostera.

Va entrar a la congregació de les Missioneres Filles de la Sagrada Família de Natzaret, va prendre el nom de Cecília i va professar l'any 1928. Es va dedicar a l'ensenyament.

Va anar a l'Amèrica del Sud on va realitzar diverses fundacions, la primera va ser a Colòmbia (1952) i després a Veneçuela, on va fundar fins a setze cases religioses. Va ser en aquest país on va morir a causa d'un accident.

CROSAS QUINTANA, Antoni
(Girona, s. XVII - Calabuig, 1714) *Mercader*

Titular dels castells de Calabuig i Palau-surroca (antigament Sarroca). Va rebre el títol de Ciutadà

Honrat de Barcelona (privilegi de 14.I.1687). Va disposar que el seu nét, Antoni Crosas Saleta, fill del primogènit difunt, heretés les seves propietats. Aquest va morir sense descendència i el títol de senyor de Calabuig va passar a la seva neboda, Gaïetana Tayadella Crosas.

CRUANYES ZAFRA, Francesc

(Figueres, 30.VII.1961)

Periodista i historiador

Fill de Francisco Cruanyes Portas, fill del mas "Santa Llúcia" de Segueró (Maià de Montcal-Beuda, Garrotxa), petit empresari, i de Roser Zafra Puig, filla de Pujals dels Pagesos, criada a Sant Esteve de Guialbes (Pla de l'Estany), mestra. Està casat amb la llersenca Eva Ungé Fortiana i té un fill, Adam (2002). Ha viscut a Sant Cugat, Vilafant i, des de l'any 2004, resideix a Llers.

Va realitzar estudis de Dret (Universitat Central de Barcelona), però finalment es va decantar per Història, i es va especialitzar en Història de l'Art (UB, 2000). Al temps que estudiava va començar a treballar en els mitjans de comunicació, primer a Ràdio Popular, Ràdio Ser Empordà i, en la premsa escrita, a l'*Empordà*, *Hora Nova* (1982-1984) en la secció "Hora d'Art", dedicada a la crítica d'exposicions, i a *El Punt*.

Des del punt de vista professional, va aconseguir trobar feina a la Cadena Ser (Barcelona), als serveis informatius (1987-1990), va seguir al diari *Avui* (1990) i, finalment, a televisió. Des de 1990 treballa a TVE-Catalunya, lloc on ha desenvolupat diferents tasques: ha estat redactor dels Serveis Informatius, cap de Redacció (Cap de setmana), editor i presentador de l'Informatiu. Des de l'11 de novembre de 2007 és el director del programa *59 Segons*.

Ha estat presentador i coeditor del programa *Impactes*, director adjunt de *La barberia* i sotdirector de *La porteria*, i *59 Segons*. Ha dirigit i

presentat diferents programes a la Cadena COPE, RNE-Ràdio 4, COM Ràdio (1994-1995), i emissores locals com Ràdio Vilafant (2000-2001).

Va participar en l'espai "Les 141 preguntes per a 141 nits" (Fòrum Universal de les Cultures, 2004), on té l'ocasió d'entrevistar diferents personatges de primera línia (com Gorbatxov, Pérez Esquivel o Isabel Allende).

És col·laborador habitual de *Diari de Girona* (des de 1998) i del setmanari *Empordà* (des de 2004), i *El Periódico de Catalunya* (des de 2008), els seus articles normalment versen sobre temes empordanesos en els quals hi sovintegen falques independentistes. La seva afició per l'escriptura l'impulsa a crear l'empresa *Lletranet* (2004), especialitzada en serveis de redacció i escriptura. Ha estat comissari d'exposicions, i ha exercit la docència i la crítica d'art.

Ha col·laborat a la monografia *Suite Figarias* (Figueres: 1984), junt amb Josep Ministrall, Ramon Pujolboira i Jordi Jordà; *Entreacte. Assaig fotogràfic en blanc i negre* (Figueres: 1989), en col·laboració amb Pau Herrero, encarregat de la fotografia. *Les 141 preguntes*. Volum inèdit amb el resum personalitzat de les 141 nits a la Haima del Fòrum al costat de 141 personalitats.

Ha rebut els premis: Premi Òmnium Cultural de Poesia Jove (Figueres, 1979), i el Premi d'Articles Periodístics Carles Rahola (Cadaqués, 1984). Ha estat guardonat amb el premi *Micròfon de Plata* atorgat per l'Asociación Profesional Española de Informadores de Prensa, Radio y Televisión, (2006).

CRUAÑAS FAGES, Josep

(Maià de Montcal, la Garrotxa, 4.V.1942)

Pintor

Fill de Miquel Cruañas Rovira, de Maià, i de Carme Fages Pont, de Dosquers, és el petit de cinc germans. Casat amb M. Carme Belmonte Cañadas, natural d'Almeria, el matrimoni té dos fills: Marta i Miquel. Des de fa anys està vinculat a l'Alt Empordà, primer amb el poble de l'Armentera i des de l'any 2002 es troba afincat a Capmany.

Quan és adolescent s'interessa per l'art i assisteix a l'Escola d'Art de Banyoles, dirigida per Joan de Palau. Segueix amb Sibecas, a Figueres,

pintor capdavanter introductor del cubisme a Catalunya, el qual influeix en la seva personalitat. L'any 1961 s'instal·la a Barcelona i assisteix a classes al Real Círculo Artístico i Sant Lluç.

Professionalment esdevé grafista i es dedica a la publicitat fins a l'any 1970, en què ja de manera exclusiva es dedica al món de la pintura. S'interessa per l'impressionisme i el surrealisme i finalment es decanta per una pintura geomètrica amb gran protagonisme del color, amb interès per als espais urbans. Viatja per Europa i descobreix altres tipus de paisatges, colors, i una altra manera de captar la llum, l'atmosfera, i l'ambient. Als anys vuitanta troba el seu espai pictòric en la representació de ciutats del nord d'Europa.

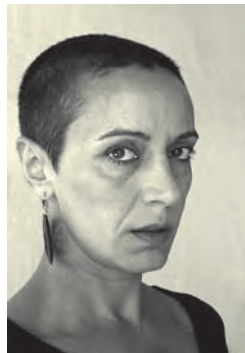
S'ha definit la seva pintura actual com "impressionista amb tocs abstractes", amb prevalença de la llum sobre el clarobscur, intensitat cromàtica de les tonalitats neutres, tot i que les tonalitats expressades es troben més properes a la seva imaginació que a la realitat. El crític d'art J.M. Cadena ha resumit: "Observador solitari, troba en la moderació entonada dels colors un ideal de bellesa". Quant a temàtica predomina el paisatge, rural i urbà, el qual transforma adequant-lo a les seves necessitats creatives, i les dues tècniques més utilitzades són l'aquarel·la i l'oli.

Amic de les tertúlies, va ser un dels membres fundadors de la Cova del Drac, juntament amb Lloveras o Vives Fierro, contertulista de la penya La Punyalada, amb lloc de trobada al passeig de Gràcia, va formar part també del Grup del Passeig de Gràcia.

Participa a la *1a Muestra de 10 pintores catalanes contemporáneos* (Uruguay, 1981-1982). Des de l'any 1970, ha realitzat més d'un centenar d'exposicions per Catalunya i Espanya. I, a l'estranger, a Andorra, Malta i Sudàfrica. Entre les quals podem esmentar: Galeria Mundi Art (Barcelona), Sala Vayreda (Olot), Galeria Juan Gris (Madrid), Galeria Deusto (Bilbao) o Galeria El Claustre (Girona i Figueres).

CRUELLAS CAMPILLO, Isabel

(Barcelona, 17.VI.1967) Pintora

Abans d'instal·lar-se a l'Empordà, va dedicar-se a diferents activitats, va treballar de cambriera, de model i de missatgera. El seu vincle amb la comarca es remunta a l'any 1989, quan va obrir un restaurant a Ventalló, anomenat La Bassa. Actualment resideix a Vilaür, on disposa d'estudi.

Des de petita tenia fixació per l'art i li va impactar un viatge a Itàlia (Venècia, Florència...). De formació autodidacta, la pintura ha estat sempre present, i ha compaginat la seva pràctica amb els altres quefers. El seu tema predilecte són les representacions vegetals, cada vegada més depurades. Des de l'any 2006 alterna la pintura i l'escultura, dotades d'una sensibilitat accentuada.

Ha participat en exposicions individuals i col·lectives a diferents llocs de Catalunya.

Ha participat en exposicions individuals i col·lectives a diferents llocs de Catalunya.

CRUMOLS TORALLES, Joaquim

(Figueres, 16.V.1907 - 13.VI.1984)

Comerciant, actor i activista cultural

Fill d'Antoni Crumols Franquesa, natural de Manila (Filipines), d'ofici mestre armer, i de Teresa Toralles Brugada, de Barcelona, domiciliats al carrer de Lasauca. Es va casar amb Mercè Costa Turias, de Figueres, i el matrimoni va tenir

dos fills: Antoni i Joaquim.

Va seguir el negoci regentat pel pare, el comerç d'armeria, ubicat primerament al carrer de la Jonquera, després al de Besalú i, posteriorment, a la Rambla.

A banda de la qüestió professional, el biografiat va desenvolupar diverses activitats ciutadanes. La principal va ser la seva vinculació amb la Societat Coral Erato, primer amb el vessant teatral: va dirigir l'agrupació teatral de la Societat Coral Erato; el seu impuls va ser tan important que guanyaren diversos premis en el Concurs de Teatre Català (Barcelona). Posteriorment, en va ser secretari i president (1964-1970).

Quan exercí la presidència es va traslladar la seu, del carrer de Pep Ventura a l'actual plaça Triangular, i es va construir un edifici de tres plantes on es desplegaren activitats diverses, i va crear els Premis Literaris en els diferents vessants d'història, teatre, novel·la i poesia.

Pel que fa a l'àmbit polític va ser regidor de l'Ajuntament de Figueres.

Des del punt de vista associatiu va ostentar el càrrec de President del Foment de la Sardana de Figueres, de la Llar dels Pensionistes de Figueres, cap de serveis de l'Assemblea Local de la Creu Roja, membre de l'Institut d'Estudis Empordanesos, membre de junta d'UNICEF o de la Chaîne des Rôtisseurs.

Va ser nomenat president d'Honor de la Societat Coral Erato. I l'Ajuntament de Figueres, a títol pòstum, li va concedir la Fulla de Figuera de Plata de la ciutat (27.IV.1985).

CRUSET JUANOLA, Maria

(Figueres, 8.VII.1921) *Empresària*

Filla de Martí Cruset Oliveras, natural de Figueres, dedicat al comerç, i de Carmen Juanola Ferrés, també de Figueres, domiciliats al carrer mossèn Cinto Verdaguier.

Estudià comerç a Figueres i Barcelona, i treballà a la fàbrica familiar, Conserves de carn Cruset. El 1945 emigrà a Mèxic, i des de 1946 ha treballat en la indústria del vestit, en el sector de roba d'infants. Fou propietària de la firma Modelos Nin (1947-1978).

CRUSI MORÉ, Ramon

(Portbou, 9.II.1926) *Mestre d'escacs*

Fill de Joaquim Crusi Guanter, relacionat amb l'hostaleria, i Anna Moré Bonmatí, ambdós de

Girona. És el gran de dos germans: Ramon i Salvador. En ser empresonat el pare, durant la postguerra va haver de marxar de Portbou.

Va arribar a Barcelona amb catorze anys i mentre de dia treballava, de nit estudiava a l'Escola Industrial, fins aconseguir treure's el peritatge elèctric.

Va realitzar també estudis de piano, però l'afició que l'ha portat més lluny han estat els escacs. És Mestre Internacional de l'ICCF (Internacional Chess Correspondence Federation).

Comentarista del diari *Solidaridad Nacional* (secció dominical).

Col·laborador i comentarista de les revistes especialitzades: *Ajedrez* (Argentina), *Ajedrez Internacional* (Espanya) *Butlletí* (Catalunya), *Bulletin* (Suïssa), *Europe Echecs* (França), *Fernschach* (Alemanya), *Jaque* (Espanya), *Le Courrier des Échecs* (França), *Mate Postal* (Espanya), *Schach Echo* (Alemanya), *Scacco* (Itàlia), S.S.K.K. (Suècia).

És autor de les monografies: *La Defensa Pirc* (Barcelona: 1968), *Minipartides* (Barcelona: 1970), *Ataques sobre el enroque* (Madrid: 1975), *El Gambito León* (Barcelona: 1978), *ABC completo del ajedrez* (Barcelona: 1978; 1980), *El Ruy en Minipartides* (Barcelona: 1992) suposa el segon llibre sobre escacs escrit en català, *Minidefensas* (Madrid: 1992), *Minipartidas* (Barcelona: 1993), *Ataques contra el enroque* (Barcelona: 1995), *Ataques al rey* (Barcelona: 1999), *Ajedrez brillante* (Barcelona: 2001), *Mates típicos* (Barcelona: 2008).

És autor també d'un recull de més de dues-centes poesies de temàtica empordanesa, algunes publicades a revistes locals de Palamós i Portbou.

Ha rebut la Medalla de la Generalitat de Catalunya, com a Forjador de la Història Esportiva de Catalunya, i la Medalla d'Argent de la Federació Catalana d'Escacs.

CUADRAS AVELLANA, Carles M.*(Figueres, 3.XII.1945) Matemàtic i estadístic*

Fill de Josep Cuadras i Planas, professor de matemàtiques, i de Maria Avellana Quintà, natural de Figueres. Va ser el cinquè de deu germans.

Resideix a Barcelona des del període en què es va desplaçar a la ciutat

comtal per estudiar, l'any 1963.

Va seguir les passes del seu progenitor i es va licenciar en Matemàtiques (UB, 1968), i al cap d'uns anys va obtenir el doctorat en Ciències Matemàtiques (UB, 1973), amb la tesi doctoral titulada *Análisis estadístico multivariante y representación canónica de funciones estimables*. Continuaria ampliant els estudis amb la Diplomatura en Informàtica (UB, 1981).

Es va vincular a la Universitat de Barcelona on ha desenvolupat diferents activitats (professor ajudant d'anàlisi matemàtica, professor adjunt de genètica, analista del Laboratori de Càlcul). El 1971 passa a la Facultat de Biologia on ha arribat a ser-ne el vicedegà (1985), Cap de Departament (1986-1994 i 2000-2005), i des de 1980 n'és catedràtic d'universitat. Ha dirigit nombroses tesis doctorals, ha realitzat estades a l'estranger i ha participat en congressos havent organitzat les "Primeras Jornadas de Bioestadística" (Barcelona: 1984), "Seventh International Conference on Multivariate Analysis" (Barcelona: 1992) i "Distributions with given marginals and Statistical Modelling" (Barcelona: 2000). Ha estat l'investigador principal de deu grups de recerca i és el coordinador d'un grup de recerca consolidat per la Generalitat.

És considerat un expert dins l'àmbit internacional en quatre especialitats de l'estadística: anàlisi multivariant, classificació, predicció i models de la probabilitat; essent l'únic estadístic espanyol que dona nom a una fórmula matemàtica, l'anomenada distribució de Cuadras-Augé o "còpula Cuadras-Augé", llei matemàtica que

s'ha aplicat a diferents disciplines (control del risc, enginyeria química, control d'estocs, hidrologia, psicologia i medicina). La seva obra *Métodos de Análisis Multivariante* és el llibre més citat d'estadística avançada en castellà. Va proposar un mètode de classificació i reconeixement de patrons, que de moment esdevé útil per moure enginyers (cadires de rodes, cursors d'ordinador) només amb el pensament.

Forma part de diverses associacions científiques com la Societat Catalana de Biologia (Barcelona), la Societat Catalana de Matemàtiques (Barcelona), l'International Statistical Institute (Voorbug, Holanda) i l'American Statistical Association (Alexandria, EUA).

Com a editor científic ha format part del consell editor de *Qüestió* (Barcelona), editor associat de *Test* (Madrid), *Scientia Marina* (Barcelona), *Journal of Statistical Planning and Inference* (Amsterdam) i editor en cap de *Sort* (Barcelona). Ha participat en nombroses monografies, essent coautor o col·laborador d'una trentena de publicacions i autor de les obres: *Métodos de Análisis Factorial* (Barcelona: 1974), *Modelos Estadísticos Multivariants* (Barcelona: 1976), *Anàlisi de Dades Multivariants* (Barcelona: 1998), en col·laboració amb J. Fortiana i F. Oliva i *Nuevos Métodos de Anàlisi Amultivariante* (Barcelona: 2007), *Fundamentos de la probabilidad en Bioestadística* (Barcelona: 1975) en col·laboració amb G. Alonso i J. Ocaña; *Ejercicios de Bioestadística* (Barcelona: 1989) en col·laboració amb P. Sánchez, J. Ocaña i G. Alonso; *Problemas de probabilidades y Estadística. Vol. I: Probabilidades* (Barcelona: 1999) i *Problemas de probabilidades y Estadística. Vol. II: Inferencia Estadística* (Barcelona: 2000); *Fundamentos de Estadística. Aplicación a las Ciencias Humanas* (Barcelona: 1984) en col·laboració amb B. Echevarría, J. Mateo i P. Sánchez; *Métodos de análisis multivariante* (Barcelona: 1981, id.: 1991 2a ed.; id.: 1996 3a ed.); *Multivariate Analysis: Future Directions 2* (Amsterdam: 1993) amb C. R. Rao; *Distributions with given marginals and statistical modelling* (Boston: 2002) en col·laboració amb J. Fortiana i J. A. Rodríguez-Lallena.

Ha publicat un centenar d'articles en revistes especialitzades, seixanta en revistes nacionals i quaranta en revistes internacionals, publicats a

Genetical Research (Londres), *Communications in Statistics* (New York), *Shankya* (Calcuta) *Journal of Multivariate Analysis* (San Diego), *The American Statistician* (Alexandria), *Journal of Classification* (New York), *Statistics & Probability Letters* (Amsterdam), *Journal of Statistical Planning and Inference*, (Amsterdam), *Linear Algebra and its Applications* (Amsterdam) o a *Sort* (Barcelona).

Ha estat analista titular del Seminari Matemàtic de Barcelona, CSIC (1974-1979), consultor de diverses empreses privades, i de la Generalitat.

Ha donat conferències sobre matemàtiques i estadística i sobre música clàssica comparada.

És autor d'un llibret d'òpera per a titelles titulat *La menuda flauta màgica*, destinada als infants. Ha realitzat incursions en la novel·la científica i històrica: *Report. Una narració científica* (Barcelona: 2003), i *El vino de Caná* (Barcelona: 2009).

Entre les distincions compta amb la Medalla d'escacs campionat juvenil (Figueres: 1962), distinció "F verde" a l'activitat excursionista (Figueres: 1963), membre electe de l'ISI (Voorburg: 1987), medalla a la ponència científica amb més discussió (Tartu: 1994), gratificació per l'activitat investigadora pel Ministerio de Educación y Ciencia (Madrid, 1994, 2000) i reconeixement del grup de recerca consolidat per la Generalitat (1997, 2005).

CUADRAS PLANAS, Josep

(*Sant Pere de Ribes, el Garraf, 5.II.1911 - Figueres, 10.X.1990*) Professor

Fill de Josep Cuadras i d'Irene Planas, estudià batxillerat a Vilanova i la Geltrú i la carrera de Ciències (secció d'exactes) entre 1928 i 1933 a la Universitat de Barcelona. Va cursar estudis d'arquitectura. Treballà a Barcelona al

Colegio Ibérico fent classes de matemàtiques el

curs 1934-35. Es traslladà a Figueres i durant el curs 1935-36 va ser professor particular del Liceo Monturiol i professor "ayudante interino gratuito" de la secció de ciències de l'Institut Ramon Muntaner. El curs 1936-37 la Generalitat el va nomenar "encarregat de curs de matemàtica". Cridat a files el juliol de 1937, durant part de la Guerra Civil espanyola formà part de l'exèrcit republicà com a "miliciano de la cultura", fins que va caure presoner del "Ejército Nacional" el març de 1938 en el front d'Aragó. Va fugir amb 33 presoners del camp de concentració San Gregorio, va ser capturat i va fer treballs forçats al "Batallón de Trabajadores 43" fins a l'agost de 1939. L'últim dia de 1939 contrau matrimoni amb Maria Avellana Quintà (1918-1978) i esdevé pare de deu fills (Pilar, Lluís, Josep Maria, Maria Àngels, Carles[†], Neus, Jordi, Anna Maria, Ester i Lúdia).

El 30 d'octubre del 1940 rep el nomenament de "Encargado de curso de matemáticas" a l'INEM Ramon Muntaner de Figueres. El 1955, per concurs-oposició restringit, rep el títol de "Profesor Adjunto Numerario" i per concurs de mèrits, el 1965 passa a ser "Agregado Numerario del Instituto Ramon Muntaner". Formà part com a vocal de Matemàtica de l'organisme "Expansión Cultural" juntament amb els seus companys professors Josep M. Álvarez[†], Joan Bastons i Joaquim Santaló. El 1979 va ser nomenat "Catedrático numerario de bachillerato", però va renunciar per no deixar Figueres. Li va arribar la jubilació el 5 de febrer de 1981, essent cap d'estudis del batxillerat nocturn.

Professor molt sociable i popular, explicava resumint molt bé els conceptes matemàtics. Els seus estudis d'arquitectura (tenia els dibuixos aprovats) feien que dibuixés amb molta traça les figures geomètriques. Havia de complementar el sou de professor ensenyant als col·legis de les Escolàpies, Germanes de la Presentació (Les Franceses) i La Salle. De les 6 de la tarda a les 10 de la nit feia classes particulars de matemàtiques, física i química a grups d'estudiants. Va ensenyar a més de deu mil nois i noies, fins i tot a alumnes de tres generacions de la mateixa família. Dos dels seus fills (Josep M. i Carles), i un nét (Daniel) també van ser matemàtics, essent l'únic cas de la història de la UB que tres generacions hagin cursat la mateixa carrera al mateix edifici.

Aficionat al teatre des que estudiava a Vilanova i la Geltrú, va escriure alguns esquetxos i sainets. Durant anys va ser l'ànima del festival de Santo Tomás de Aquino, patró dels estudiants, que se celebrava el 7 de març. Home molt ocurrent i una mica excèntric, era soci del Cafè Sport i habitual de les tertúlies del bar-estanc ca la Lucrècia de Figueres. Era aficionat al futbol, l'òpera i la sarsuela, i anava sovint a Barcelona, al Gran Teatre del Liceu, o a veure el Barça. Ja jubilat feia col·laboracions periodístiques per a periòdics locals.

Tot i que no es conserva còpia, hom sap que a la seva època d'estudiant de batxillerat va escriure "Dos sergents francesos", que va obtenir un premi, i ja de professor va escriure el guió teatral "Savi distret", representat amb motiu de les festes estudiantils de Santo Tomás.

Va rebre la Barretina concedida pel periòdic *Hora Nova* (1981) per la seva tasca acadèmica i ciutadana; premi Imatge, lliurat per la TV local de Figueres (1986); va ser nomenat Fill adoptiu de Figueres, títol concedit per l'Ajuntament de Figueres (1988).

CUARTIELLA TODOLÍ, M. Mercè

(Barcelona, 15.VIII.1964) *Escriptora*

Filla d'Andreu Cuartidella Benet, mecànic, i de Margarita Todolí Darnaculleta, modista, ambdós naturals de Barcelona, és la segona de quatre germans: Armand, Maria Mercè, Andreu i Marga. Casada amb Joan Manel Soldevilla[†],

el matrimoni té dos fills: Marc i Martina.

Es va llicenciar en Filologia Hispànica per la Universitat de Barcelona (1987).

Des de 1989 està instal·lada a l'Empordà. Ha format part de l'equip administratiu de la Fundació Orquestra de Cambra de l'Empordà (1989-2003) i d'altres projectes, com l'Orquestra Filharmònica de Catalunya. Des de l'any 2004 entra a formar part de l'equip d'una editorial

figuerenca. El mateix any presenta i dirigeix el programa d'entrevistes a escriptors *ISBN*, per a la televisió Canal Nord TV.

Ha publicat, en col·laboració amb el seu marit, Joan Manuel Soldevilla[†], nombrosos articles de divulgació del món del còmic els quals han aparegut en diverses publicacions periòdiques de Barcelona, com ara: *Spiderman*, *Los nuevos mutantes*, *Psi Force*, *La patrulla X*, *Club amigos*, *Marwel two-in-one* o *Marvel Heroes*, i de l'Alt Empordà: el Setmanari *L'Empordà*, (1989-1996), també conjuntament, han publicat més d'una cinquantena d'articles de la mateixa temàtica. Ha estat col·laboradora del *Diari de Girona* (2000-2005).

Ha escrit els relats curts: *Se plegó sobre sí misma* (Barcelona: 1988), *Depresión a la boloñesa* (Barcelona: 1988), *Espiritualitat: una visió* (Girona, Figueres: 2002). La novel·la: *Quando las cosas van mal* (La Laguna: 2000), *Capitán Verne* (Barcelona: 2005). Les obres teatrals: *En trànsit* (Barcelona: 2001) estrenada el 16 de juliol de 2000 pel grup Zanni Teatre a Londres en el marc del World Youth Theatre 2000; *Ángel S* (Ciudad Real: 2000), *Cuatro ficciones cuatro*, en col·laboració amb Joan Manuel Soldevilla, i estrenada pel grup Zanni Teatre al Teatre Municipal El Jardí de Figueres, el 13 de maig del 2001, *Deus ex machina*, estrenada pel grup Zanni Teatre a Figueres, al Teatre Municipal El Jardí el 23 d'abril de 2004, *Enterra'm a Pequín* (Valls: 2006).

Ha col·laborat en publicacions diverses de caire comarcal: *10 anys de l'Orquestra de Cambra de l'Empordà* (Figueres: 1999) i *Carles Fages de Climent (1902-1968). Poètica i mítica de l'Empordà* (Figueres: 2002).

Ha coordinat una monografia sobre el Parc-Bosc municipal per encàrrec de l'Ajuntament de Figueres.

Ha estat guardonada amb el Premio Novela Corta Ciudad de La Laguna (1999) per l'obra *Quando las cosas van mal*, i l'obra *En trànsit* va ser seleccionada en representació d'Espanya per a participar en el World Youth Theatre (2000).

El 2006 va obtenir el guardó de teatre Carlota de Mena dels Premis Literaris de Tortosa per l'obra *Enterra'm a Pequín*, en la qual recorda el barri barcelonès amb aquesta denominació, que va quedar submergit al mar.

CUFFI CASELLAS, Carme*(Pont de Molins, 14.X.1925) Pintora*

Filla de Josep Cuffi Serrat-Calvó, natural d'Olot, metge, i de Cèlia Casellas Basach, de Peralada. És la segona d'onze germans.

S'ha dedicat a la pintura, sobretot a l'aquarel·la. Va ser alumna de Ramon Reig[†] i durant cinc

anys va assistir a classes amb Joan Sibecas[†] al Casino Menestral.

Als anys 60 freqüentava les tertúlies d'artistes i literats, que tenien lloc a la fonda de Martí[†] Roca, entre els quals hi havia Carles Fages[†] de Climent, Montserrat Vayreda[†], Evarist Vallès[†] o Felip[†] Vilà, entre altres. Va participar en nombroses exposicions col·lectives.

CUFFI CASELLAS, Jordi*(Pont de Molins, 5.XII.1926 – Figueres, 4.IX.1996) Metge*

Fill de Josep Cuffi Serrat-Calvó, natural d'Olot, metge, i de Cèlia Casellas Basach, de Peralada, residents a Pont de Molins, posteriorment es traslladen a viure a la capital de la comarca (1932). És el tercer d'onze germans.

Va estudiar la carrera de Medicina a la Universitat de Barcelona, (31.V.1955), es va especialitzar en Puericultura i Pediatria a la Universitat de Barcelona (3.II.1966), estudis que va complementar amb els de psicologia.

Es va casar amb Catalina Martínez, filla única de l'arquitecte Pelayo Martínez[†], i el matrimoni no va tenir descendència.

Havia estat metge militar al campament de Sant Climent i de la Guàrdia Civil, de Figueres.

Va practicar la medicina general, així com les especialitats de pediatria i geriatria.

Treballador infatigable, es va distingir per la seva humanitat. Va rebre l'apel·latiu de "el metge dels pobres" i el de "metge dels gitanos".

Tal com s'ha dit "encarnava l'autèntic metge de capçalera professional".

Va col·laborar amb organismes oficials com la Creu Roja i els Amics dels Malalts, i va col·laborar als pelegrinatges de malalts de Lourdes, com a *brancardier*. El 2002 es va engregar una campanya per retre-li un homenatge i dedicar-li un carrer a Figueres, acte que es va materialitzar el 16 de juny de 2004. L'Ajuntament de Pont de Molins li va dedicar una plaça del poble (20.II.2008).

CULLELL SAGOLS, Enric*(Algèria, 13.I.1897 – Cabanes, 8.X.1937)**Músic i violinista*

Va iniciar la seva formació musical amb el mestre Enric Sans[†].

Als setze o disset anys s'incorporà a l'orquestra Els Fatxendes de Sabadell, passà a l'Antiga Pep i, més endavant, a La Principal de Peralada (1927-1930?).

Va formar part d'altres grups musicals, fou convidat a formar part de La Principal de la Bisbal i acompanyà Raquel Meyer en dues de les seves representacions, a Girona i Perpinyà, però rebutjà la gira per Europa. La malaltia va fer que el 1934 hagués de deixar la seva activitat musical.

CUNILLERA SÀBAT, Jaume*(Figueres, 23.I.1915 –**Sant Adrià de Besòs, el Barcelonès, 1.V.1951)**Artista de circ*

Fill de Josep Cunillera Carbó, empleat, de Pont de l'Armentera (Tarragona), i de Dolores Sàbat

Carbó, natural de Peralada, amb domicili al carrer dels Tints de Figueres.

La seva vocació es va desenvolupar al gimnàs del professor alemany, Frederic Reich, amb qui va treballar com a equilibrista i malabarista, i varen estrenar el seu espectacle a la Sala Edison, de Figueres. Després, ambdós for-

maren part de la companyia japonesa Sazuma-Takahashi amb els quals va recórrer diversos països europeus presentant números de funambulisme i llançadors de ganivets.

Amb Reich varen formar Los Chow i, varen recórrer Alemanya, Itàlia, Suïssa, Holanda, Bèlgica i varen acabar al Moulin Rouge de París, on gaudiren d'un èxit rotund. Després d'aquesta actuació se separen i forma grup amb el seu germà, Josep, i recorren Espanya, Portugal i el Nord d'Àfrica realitzant números malabars. Se separen i treballa amb un grup argentí de perxistes, Los Oller, i esdevé la parella de Jaime Oller amb qui realitzava un número molt arriscat. A Sant Adrià del Besòs va caure de l'alta perxa i va morir en ingressar a la clínica.

CUSÍ CUSÍ, Carles

(Figueres, 2.VII.1936)

Enginyer industrial i empresari

Fill de Gustau Cusí Jordà, enginyer, de Figueres, i de Mercè Cusí Roqué, natural de Mulhouse (França). Casat amb M. Pilar Puig Adell (8.VII.1966), de Barcelona, el matrimoni ha tingut un fill, Víctor, i una filla, Mercè.

Va estudiar la carrera d'enginyer a l'Escuela Técnica Superior de Ingenieros Industriales (Barcelona). Va prosseguir

els estudis doctorant-se com a Enginyer Industrial (ETSEIC, 1965). Ha completat la seva formació amb diversos cursos de *management* i direcció d'empreses, en institucions privades.

Va realitzar un *stage* a l'empresa d'automatismes Onaing (Valenciennes, França), ha estat codirector de Cementos y Talcos Cusí (1964-1980) i a Hidroeléctrica del Ampurdán S.A. de Figueres ha desenvolupat diferents càrrecs (1965-1998), director de planificació, estudis i projectes, conseller apoderat i conseller delegat. És president d'Aigües Minerals Vilajuïga S.A. (des de 2001) i de Promocions de l'Empordà S.A. (des de 1982).

Ha estat comissari de l'exposició *Cent anys d'electricitat a l'Alt Empordà* (Figueres, 1997), membre de diversos comitès organitzadors de simposis sobre electrotècnia i arqueologia industrial (Figueres, Girona 1997) i (Figueres, Ripoll 2001), vocal de l'Institut d'Estudis Empordanesos (1994-2007). Membre de la junta de l'Asociación Electrotécnica Española (vocal 1998-2005, i vicepresident des del 2005), membre de la comissió del Festival Internacional de Música de Cadaqués.

Ha col·laborat en les monografies *75 anys de la Hidro-Elèctrica del Ampurdán S.A. 1913-1988* (Figueres: 1988), *Cent anys d'electricitat a l'Alt Empordà* (Figueres: 1995). Ha escrit articles sobre energia i arqueologia industrial per al Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya.

És autor del CD *Energías renovables (mini-hidráulica y eólica) para el Ente Regional de Energía de la Comunidad Autónoma de Castilla-León*.

CUSÍ FURTUNET, Joaquim

(Llers, 3.V.1879 - Barcelona, 20.V.1968)

Farmacèutic, empresari i benefactor

Fill de Pere Cusí Jordà, mestre d'obres, i de Josefa Furtunet Dalí, ambdós naturals de Llers.

A l'adolescència va treballar a la farmàcia Galter, posteriorment Perxas, a la placeta baixa de la Rambla. Va estudiar el batxillerat a

l'Institut de Figueres i la carrera de Farmàcia a la

Facultat de Barcelona, on es llicencià (1901). Va obrir farmàcia pròpia a Figueres amb el nom de Moderna Farmàcia Cusí (1902), al carrer Ample i l'afany de superació va fer que complementés la venda amb la fabricació de productes propis, el primer fou la Pomada Oftàlmica Cusí, va seguir amb l'elaboració d'altres preparats com la pomada per als ulls de poll, les Gotes Cusí per als queixals corcats, Neuralgina, Pomada orsana antihemorroidal, Bàlsam Cusí, pa i pastes de gluten per a diabètics a més de seccions d'ortopèdia, oculística, veterinària i herbolària.

Davant la impossibilitat de seguir l'augment del treball de laboratori a la farmàcia, els germans Cusí, Joaquim i Carles, varen traslladar-se al carrer Sol de l'Isern, i fundaren els Laboratoris del Norte de España (1915). L'any 1917 el biografiat va vendre la farmàcia i, posteriorment, traslladen el laboratori a Masnou (1925), el qual amb els anys es va transformar en una societat anònima amb el nom de Laboratoris del Norte de España, S.A. (1934), i molt més tard, passaren a nomenar-se Laboratoris Cusí (1972). Allà, va crear també el Museu de Farmàcia i va iniciar una línia editorial sobre temes farmacèutics. Els productes varen ser utilitzats pels millors especialistes del país, i aviat es varen difondre pel mercat europeu.

A part de la qüestió professional, a l'establiment figuerenc hi tenien lloc unes tertúlies polítiques en les quals hi participaven un grup de coneguts figuerencs, entre els quals s'hi podia comptar en Carbona i Puig Pujades, els quals foren membres fundadors de l'Aplec Nacionalista Republicà. A Figueres, va intervenir en la política local com a regidor de la Unió Federal Nacionalista Republicana.

Va ser membre numerari de la Reial Acadèmia de Farmàcia de Barcelona on llegí el discurs d'ingrés "El ejercicio de la profesión farmacéutica en las órdenes religiosas residentes en Cataluña en los pasados siglos" (Barcelona: 1958).

Va escriure *Oftalmolosas Cusí en terapèutica ocular* (Masnou: 1927 3a ed.), *Emetina: sus diversas aplicaciones en la clínica* (Barcelona: 1931), i articles sobre temes farmacèutics a les revistes especialitzades: *El Restaurador Farmaceutico* i *La Voz Farmaceutica*. Amb el pseudònim d'Abel, va publicar el llibre de contes *Fantasies i contes per a gent jove* (Barcelona: 1961).

Va ser un gran benefactor de la ciutat de Figueres, primer com a promotor del Parc-Bosc, i més tard en fer donació dels terrenys on actualment s'hi troben instal·lacions esportives, l'hospital, i l'institut Alexandre Deulofeu (1931).

L'Ajuntament del Masnou va inaugurar, el 18 de juny de 1981, l'avinguda dels senyors Cusí Furtunet. Un dels col·legis de Figueres, el CEIP Joaquim Cusí (inaugurat l'any 1976), porta el seu nom.

CUSÍ FURTUNET, Rafael

(Garriguella, 25.III.1880 – Barcelona, 18.I.1962)
Farmacèutic i professor

Fill d'Abdó Cusí Jordà, dedicat al comerç, natural d'Hostalets de Llers, i de Serafina Furtunet Dalí, natural de Llers. Cosí germà de l'anterior, Joaquim i.

Estudià a l'Institut de Figueres i la carrera a Barcelona on es llicencià (1902), es doctorà a Madrid (1904). La seva tesi doctoral va versar sobre la *Contribución al estudio químico-farmacéutico del formol* (1904, publicada al Masnou: 1927). Va seguir estudiant a Alemanya, química a Wiesbaden i va anar a Berlín on treballà al Laboratori d'Assaig i Valoració de Medicaments, Especialitats i Remeis de Fórmula Secreta de l'Institut Farmacèutic de la Universitat (1906 i 1907).

Va ser professor a la Universitat Industrial de Barcelona del Grup d'Estudi Científic dels Productes Mercantils i les seves transformacions (1918-1919), tasca que va compaginar amb treballs d'anàlisi a la secció d'Espanya de la *Farbwerke vorm Meister Lucius und Brüning*.

Més endavant, va entrar a formar part de Laboratoris del Norte de España, (1920) encara a Figueres fundat pel seus cosins Joaquim i Carles. S'ocupà de la direcció d'aquest centre on fou cap de Laboratori d'Assaig i Investigacions (1920-1939) i director tècnic, a partir de 1939.

Altres publicacions: *Centros de enseñanza farmacéutica en Alemania* (Barcelona: 1907), *Importància que té el coneixement dels productes*

mercantils, menció d'algunes falsificacions i manera ràpida de descobrir-les (conferència donada a Sabadell el 1919), *Indústria de l'àcid làctic* (1919), *Antisépticos modernos* (Masnou: 1926), *El Bleconol Cusí. Preventivo de las enfermedades venéreas y sifilíticas* (Masnou, 1926).

Va traduir de l'alemany *Reconocimiento de venenos y de medicamentos activos: tratado de toxicología práctica* (Barcelona: 1908) de Wilhem Autenrieth i va participar en la traducció de l'obra *Enciclopedia de química industrial* de l'anglès Thorpe i en *Pharmacopendium* de l'alemany H. Rosseberg. Va traduir, també, uns capítols del llibre de Hermann Thoms i Luisa Thoms titulat *Compendio de química para médicos, farmacéuticos, químicos y naturalistas* (Barcelona: 1928).

Va col·laborar en publicacions especialitzades com *Revista de la Farmacia*, *Archivos de Oftalmología Hispanoamericanos*, *El Monitor de la Farmacia* o *El Restaurador Farmacéutico*.

Entre 1907 i 1912 va col·laborar per a l'*Enciclopedia Espasa* en articles sobre agricultura, botànica, mineralogia i química.

CUSÍ JORDÀ, Alfons

(Figueres, 30.IX.1894 – 15.IV.1955) *Empresari*

Fill de Carles Cusí de Miquelet i de M. Àngels Jordà de Genover, domiciliats al carrer del Palau de Figueres. Va ser el tercer de cinc germans. Es va casar amb M. Dolors de Ros Reig i el matrimoni no va tenir descendència.

Va ser president del Consell d'Administració d'Hidroelèctrica del Ampurdán, S.A. (1934-1955).

Membre de diverses associacions, societats i consells d'administració, i propietari i administrador del Cine Sala Edison, de Figueres. Va ser el primer director de la sucursal de Figueres del Banco Hispano Americano, situat als locals de l'actual Banco Popular i antiga Banca Cusí.

Juntament amb un grup d'amics melòmans (Concepció Brusés, M. Josefa Carbonell, Rosa Climent de Puig, Joaquim Fort[↑] de Ribot, Emília Palau[↑], Alfons Puig[↑], Ramon Reig[↑], Tomasita Riera de Vidal, M. Dolors de Ros de Cusí, Narcís Sala[↑], Antonio Salazar[↑] i Miquel Vidal), va constituir l'Associació de Música de Figueres (1952-1965), de la qual en va ser el president que, anys a venir, tindria continuïtat en l'associació Joven-tuts Musicals.

CUSÍ JORDÀ, Gustau

(Figueres, 2.VIII.1900 – 5.I.1985)

Empresari i enginyer

Fill de Carles Cusí de Miquelet i de Maria Àngels Jordà de Genover, domiciliats al carrer del Palau de Figueres, va ser el quart de cinc germans.

Es va casar amb Mercedes Cusí Roqué, natural de Mulhouse (Alsàcia), i el matrimoni va tenir un fill, Carles[↑].

Va treballar en una de les empreses familiars Hidroelèctrica del Ampurdán, S.A., on va desenvolupar el càrrec de president del Consell d'Administració (1955-1977), i director gerent (1965-1975). De manera circumstancial, va ostentar la presidència de la Creu Roja (1969-1971).

CUSÍ de MIQUELET, Carles

(Figueres, 17.XI.1864 – 29.XII.1933)

Hisendat, empresari i polític

Fill de Narcís Cusí Jordà, hisendat de Llers, i d'Adelaida de Miquelet i de Ribot.

Es va casar amb Àngela Jordà de Genover, de Figueres, i el matrimoni va tenir cinc fills: Anna, Maria, Alfons[↑], Gustau[↑] i Margarida.

Va ser una persona vinculada a activitats molt diverses: delegat de la sucursal del Banc d'Espanya; va ostentar el càrrec de Recaptador dels Recàrrecs Municipals a les Contribucions de l'Estat (1891). Va fundar la Banca Cusí. Va ser membre fundador de la Cambra Agrícola Oficial de l'Empordà, de la qual en va esdevenir membre de la junta (1900).

L'any 1903 l'Ajuntament li va donar la concessió de l'enllumenat públic de Figueres. Va

promoure la Sociedad Hidroeléctrica del Ampurdán (1911), per a la qual disposava de permís per aprofitar tots els salts d'aigua del riu Fluvià.

Va comprar la primera empresa elèctrica de Figueres, la qual després de millorar-la es va anomenar *Societat Hidroelèctrica del Ampurdán, S.A.* (1913), de la qual en va ser president del Consell d'Administració (1913-1933). Va explotar una mina de sabonet a la Vajol i tenia una fàbrica de ciment i sabonet a Figueres. Va ser propietari de la fàbrica de gas i de la de gel.

Des del punt de vista polític va ser diputat a Corts pel districte de Vilademuls (1897), va entrar a la Diputació (22.IV.1901), va ser elegit per formar part de la Delegació d'Hisenda, i senador (1918-1923), fins a la dissolució de la Cambra Alta per Primo de Rivera.

Va construir el primer cinema estable de la ciutat, i de les comarques gironines, que va portar el nom de Cine Sala Edison (1905).

Va encarregar la construcció de la Casa Cusí a la Rambla (1894) a l'arquitecte Josep Azemar¹.

CUSTEY MALÉ, M. Àngels

(Figueres, 5.III.1959 - Madrid, 13.II.1999)

Infermera i professora

Filla d'Agustí Custey Calvet, comptable, natural de Peralada, i de Rosa Maria Malé Ricart, natural de Llers, va ser la gran de quatre germans: M. Àngels, Margarita, Agustí i Eduard.

Va estudiar ATS (Ajutant Tècnic Sanitari) (l'Hospitalet, 1980), diplomada en infermeria (UNED, 1987), diploma d'Assistència

Obstètrica (UAB, 1983), diploma de Psiquiatria a la Facultat de Medicina de la Universidad Complutense (Madrid, 1986).

Va compaginar la pràctica professional amb l'activitat docent i la investigació. A Madrid va ser infermera de l'Hospital La Paz i de la Clínica Puerta de Hierro, i a l'Hospital Universitario Juan Carlos I, va treballar en l'especialitat de psiquiatria.

Va esdevenir assessora d'infermeria de l'Atenció Primària a la Subdirecció Provincial de l'Insalud de Madrid (1989), va ser responsable d'infermeria d'equips d'atenció primària de l'Àrea 2 de l'Insalud (1990-1991) i després directora (1991).

Va col·laborar en revistes especialitzades, aportà idees per a un millor funcionament dels centres sanitaris i hospitalaris i, en especial, en el que feia referència a la massificació dels malalts. Va ser la subdirectora de les revistes *Metas de la enfermería* i *Formación continuada*.

Va ser professora col·laboradora de l'*Escuela Nacional de Sanidad* (1994-1997), i del *Centro Universitario de Salud Pública* (1995-1996), i va aconseguir la plaça de professora a l'*Escuela de Enfermería de Puerta de Hierro* de la Universitat Autònoma de Madrid. Va participar en projectes d'investigació subvencionats i va presentar comunicacions i ponències en nombrosos congressos.

Va col·laborar en els llibres: *Definiciones, criterios de acreditación, indicadores de cobertura y normas técnicas mínimas* (Madrid: 1995), *Criterios de ordenación de servicios para la atención sanitaria a las personas mayores* (Madrid: 1996).

Va morir víctima d'una malaltia, l'any després del seu traspàs l'Ajuntament de Figueres va dedicar-li un homenatge i es va editar un llibre *M. Àngels Custey* (Figueres: 2000). La Federación de Asociaciones para la Defensa de la Salud Pública li ha atorgat el premi "20 años defendiendo la salud de todos" (2002).

D

DABAU CAUSSA, Salvador

(Vilajuïga, 2.III.1909 – Girona, 3.XII.2002)

Mestre i músic

Fill de Joan Dabau Estradé[r], popietari, natural de Garriguella, i de Justa Causa Paltré, de Palau-saverdera. Es va introduir a la música en el poble, allà formava part del cor del que n'era el solista. Als nou anys va ingressar a

l'Escolania de Montserrat on hi va romandre sis anys. En sortir s'instal·là a Girona, va completar els estudis musicals amb el mestre Civil, i va aconseguir el títol de professor de música al Conservatori del Liceu, de Barcelona.

Compaginava els estudis musicals amb els de magisteri. Va exercir la professió de mestre a diferents pobles (Constantins, Torroella de Montgrí), i a Girona capital, a l'Hospici, a Montjuïc, i al col·legi Bruguera.

Com a músic va formar part d'una orquestrina simfònica que reunia 80 músics, i del Quartet Albéniz, i amb altres companys va formar el Sextet Dabau de Música.

Durant la guerra civil va ser mobilitzat, fet presoner i tornat a mobilitzar. Durant aquesta època

va ser organista d'una parròquia, va tocar el piano per als presoners i va formar una coral.

Quan es va acabar la guerra va exercir de mestre a Torroella i allà va completar la seva activitat pedagògica amb la musical. Hi va fundar l'Orquestra de Cambra Infantil, una coral i va compondre música.

Fou instrumentista de trombó i flabiol. Formà part de les cobles El Bolero (1950-1953), on tocava el trombó; a l'Iris de Salt (1953-1954), on tocava el flabiol; el conjunt Camagüey, on tocava el piano, i amb els grups d'havaneres Oreig de Mar i Llops de Mar on tocava l'acordió.

Va compondre sardanes i obres de concert per a piano, sarsuela, ballet clàssic, opereta infantil, cançons rítmiques infantils, una missa a tres veus, unes cinquanta cançons, Pastorets... i la seva primera composició fou *Pregària* (1921).

Ja jubilat va ser director i arranador del grup d'havaneres Llops de mar, de Sant Feliu de Guixols.

Els darrers anys de la seva vida vivia a Girona i era l'organista de la parròquia de Sant Josep i, entre altres activitats, es va dedicar a musicar goigs de les marededéus de la diòcesi de Girona.

Des de la seva jubilació es va dedicar a compondre i escriure lletres per a havaneres, com *Entre les barques*, *La barca abandonada* o *El vell i la barca*.

Va compondre les sardanes: *Nines* (1928), *Camí de l'ermita*, *Cara al mar*, *La meva ofrena*, *La bruixa de la catedral* (premiada a Girona, 1967), *Justeta*, *A Vicenç Bou*, *Empordanesa*, *La festa de*

Sant Tomàs, Com la rosada, Per a tu (1941), *Vora el mar guixolenc* (1990), *Girona vora el riu* (guardonada a Girona, 1996).

DACOSTA OLIVERAS, Josep M.
(Figueres, 30.IX.1962) Biòleg

Fill de Ramiro Dacosta González, d'ofici sabater, natural d'Allariz (Ourense), i de Pilar Oliveras Pont, d'Agullana. Casat amb Isabel Guzmán Ivars, de Figueres, el matrimoni té una filla, Mar.

Llicenciat en Biologia per la Universitat Autònoma de Barcelona (1986), ha impartit classes d'ensenyament secundari, de formació d'universitaris i de professorat, sobre temes ambientals. Treballa al Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya (des de 1993) en la protecció d'espais naturals, així com en tasques d'educació ambiental.

És col·laborador de diferents publicacions d'àmbit local i provincial com *Setmanari de l'Alt Empordà*, *Hora Nova*, *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos i *Revista de Girona*.

Entre les seves obres hi consten diverses monografies: *Arbres Monumentals de l'Alt Empordà* (Figueres: 1988), *Fonts de l'Alt Empordà* (Figueres: 1989), *L'Aprenent de geòleg* (Figueres: 1991), *Balenes i dofins a la Costa Brava* (Figueres: 1992) en col·laboració amb Pere Pagès, *Tramuntana* (Girona: 1995) i, juntament amb Xavier Febrés, *Roses, elecció natural* (Barcelona: 1998). *Guia del Cap de Creus* preparada en col·laboració amb Arnald Plujà (Sant Lluís, Menorca: 2003, traduïda al castellà, francès, anglès i alemany).

Participa en la descripció de rutes en caiac, punts de submarinisme i camins de ronda litoral.

Ha estat l'encarregat de realitzar l'anàlisi dels articles de ciències a la monografia *Institut d'Estudis Empordanesos: 50 anys d'Història* (Figueres: 2006).

Va rebre el Premi Tramuntana del Consell Comarcal de l'Alt Empordà (2.V.1996).

DACRUZ, Amadeu
(Portbou, segle XX) Pintor

Va anar a viure a Barcelona on va ser deixeble de Calsina. Va participar a l'Exposició Nacional de Bellas Artes (Barcelona, 1942).

DAI BIH-IN
(Ping-Tong, Taiwan, 1946) Pintor

Va exposar per primera vegada al seu país l'any 1975. Aquesta data coincideix amb l'arribada a Espanya. L'any 1976 s'afinca a Llers, lloc on estableix l'estudi i taller.

En la seva obra és tan important el dibuix, a vegades responent a cal·ligrafies d'origen oriental, la policromia, com el resultat estètic del conjunt en el qual hi té molta importància el suport utilitzat. Aquest és paper, fet a base d'arròs, i treballat artesanalment pel biografiat.

Va realitzar exposicions a diferents llocs de Catalunya, com Figueres o Sant Cugat del Vallès.

DALFÓ AUTER, Joan Maria
(Figueres, 4.VII.1883 - 21.III.1970) Empresari

Fill de Francisco Dalfó Castelló, dedicat al comerç, i de Dolores Auter Botiñá, ambdós de Figueres, domiciliats al carrer de Caamaño de Figueres. Es va casar amb Aurèlia Pagès Bassols, de Figueres (22.X.1906).

Va compaginar les seves activitats empresarials relacionades amb el negoci del safrà, amb la vinculació a diverses iniciatives polítiques i ciutadanes. Va ser Diputat Provincial (5.V.1925-12.II.1929 i 21.II.1941-29.III.1944), i en el darrer període va formar part de la comissió gestora. Va ser president de la Junta de l'Asil Vilallonga (1948-1970), president de la Junta Parroquial, membre de la Cambra de Comerç i de la propietat urbana, i president de l'assemblea local de la Creu Roja de Figueres (1939-1965).

L'Assemblea Superior de la Creu Roja li va concedir la Medalla d'Or (1965). El bisbe Narcís Jubany li va atorgar la Medalla de Plata de l'Hospitalitat i el títol de Pelegrí d'Honor (1967), per haver col·laborat en l'organització del primer pelegrinatge a Lourdes.

DALFÓ HORS, Francesc Xavier
(Figueres, 13.IV.1933) Editor i periodista

Fill de Francisco Dalfó Deulovol, dedicat al comerç, i de Dolors Hors Fàbrega, ambdós de Figueres.

Es va casar amb l'escriptora Isabel Clara Simó Monllor (23.VI.1968). Té tres fills, Cristina, Xavier (traspassat), i Diana;

i dues nétes, Júlia i Clara.

Com a estudiant, al col·legi La Salle de Figueres, va crear el setmanari mural *Juventud*. Fou el fundador, editor i director de la revista mensual *Canigó* del març del 1954 al setembre del 1971; editor i director d'aquesta mateixa revista, ara com a setmanari, del 20 d'octubre del 1971 al 9 de desembre del 1972; i editor d'aquesta mateixa revista del 23 de desembre del 1972 al març del 1983.

Ha col·laborat en diverses rotatius: setmanari *Ampurdán* (Figueres), diari *Los Sitios* (Girona), *La Vanguardia* (Barcelona), *Gaceta Ilustrada* (Barcelona), *L'Indépendent* (Perpinyà), revista *Europa* (Barcelona), revista *Rumbos* (Barcelona), diari *El Correo Catalán* (Barcelona) (del 1960 al 1965), etc. Al llarg de la seva trajectòria periodística ha entrevistat i establert coneixença amb destacades personalitats del món de les lletres i de l'espectacle, tant del país com de l'estranger.

Fou fundador i director d'Edicions Canigó, que publicà, entre altres llibres, *Los problemas de Calixto y Melibea y el conflicto de su autor*, de Fernando Garrido ↑ Pallardó, *Rutas y pueblos del Mediterráneo* (Història de 12.000 quilòmetres en un Seat 600), de Juli Molons ↑, *Quatre coses. Poemes*, de Ramon Bech ↑; o *Massot, pintura endins*, de Carme Sanglas ↑.

Com a activista cultural, va ser un dels fundadors i dirigents de la primera junta de l'Institut d'Estudis Empordanesos; va organitzar la primera manifestació d'art contemporani empordanès (exhibida a l'Escala, Roses, Cadaqués i Figueres), que va incloure un text inèdit de Salvador Dalí ↑;

va dirigir la revista *Turissa*, de Tossa de Mar (del juny del 1965 a l'abril del 1969), etc. Va fundar la primera revista no oficial de televisió a l'Estat espanyol, titulada *Tele-Guia*, amb un tiratge de 60.000 exemplars, el primer número emès el 30.I.1965.

Una de les seves grans aficions ha estat viatjar.

Va participar en el catàleg *Exposició homenatge a Frederic Marès, escultura 1913-1933* (Figueres: 1989), en el de l'exposició dedicada a *Felip Vilà, 1932-1990* (Figueres: 1990) i en el de *Joan Sibecas, 1928-1969* (Figueres: 1989).

DALFÓ VERDAGUER, Manuel
(Figueres, 28.I.1824-?) Agrimensor i professor

Regent de segona classe de l'assignatura de matemàtiques.

És autor d'*El Agrimensor práctico, o sea, el manual de los artesanos* (Barcelona: 1848), en dos volums. *Aritmética de niños: para uso de escuela y colegios* (Barcelona: 1848) i una *Geometría para uso de las escuelas* (Barcelona: 1848).

DALÍ DOMÈNECH, Anna Maria
(Figueres, 8.I.1908 - 16.V.1989) Escriptora

Filla del notari Salvador Dalí Cusí (Figueres, 1872-1950), i de Felipa Domènech Ferrés, natural de Barcelona, germana del pintor de fama universal Salvador Dalí ↑ Domènech.

Va estudiar al col·legi de la Presentació, dit de Les Franceses, de Figueres, i més tard a la Residència de Señoritas a Pedralbes (Barcelona), i anglès a Cambridge.

Va viure la seva infantesa enlluernada pel geni del seu germà al qual va servir de primer model, reproduïda en diverses teles de la qual la més famosa és *Figura a la finestra*, i cultivant una càlida amistat amb García Lorca, íntim amic de

Salvador. No obstant això, la incorporació de Dalí al moviment surrealista i l'aparició de Gala ↑ va significar una progressiva incomprensió i distanciament d'Anna Maria envers l'obra, les actituds i la persona del seu germà que acabaren amb el trencament familiar i el desheretament de Dalí després que aquest escrivís que “De vegades vomito sobre el retrat de la meva mare”.

Va viure a la casa paterna d'es Llançà allunyada tant de l'apoteosi com de la decadència fraterne, tant que ni tan sols se li va permetre veure el seu germà quan aquest estava a les portes de la mort, fent només una incursió el 1949, per defensar la família i el Dalí jove amb l'obra *Salvador Dalí visto por su hermana* (Barcelona: 1949) reeditada id.: 1953; id.: 1961; id.: 1983; id.: 1988; id.: 1993 amb pròleg i notes d'Ian Gibson.

També va escriure *Tot l'any a Cadaqués* (Barcelona: 1951; id.: 1982), *Des de Cadaqués* (Barcelona: 1982), *Miratges de Cadaqués* (Barcelona: 1985), *Noves imatges de Salvador Dalí* (Barcelona: 1988) i, en col·laboració d'Antonina Rodrigo, *Federico García Lorca con Ana María Dalí junto al mar de Cadaqués* (Fuentevaqueros: 1988). Va traduir l'obra *Historia de Montecarlo* (Barcelona: 1954), de Charles Graves.

DALÍ DOMÈNECH, Salvador

(Figueres, 11.V.1904 – 23.I.1989)

Pintor, gravador, il·lustrador, escriptor, poeta, guionista, decorador, dissenyador, publicista i escenògraf

Fou el segon fill del notari Salvador Dalí Cusí, de Figueres, i de Felipa Domènech i Ferrés, de Barcelona. La mort del seu germà als vint-i-dos mesos, i només nou i mig abans que ell naixés potser va fer de Salvador un nen súper protegit i antulladís que expressava un “mal geni terrible” quan no se sortia amb la seva, condició que ja des de la infantesa i joventut va donar lloc a

diversos problemes de relacions humanes, familiars, socials i fins i tot artístiques i polítiques.

Va rebre les primeres lletres durant dos anys a l'escola primària municipal amb el mestre Esteve Trayter ↑ Colomer, ja que el seu pare, d'inclinations lliure pensadores i, en certa manera anarquistes, no el va voler inscriure a escoles privades, totes catòliques. No obstant això, als sis anys, el va inscriure al col·legi dels Germans de les Escoles Cristianes, a “Els Fossos”, que havia estat inaugurat a Figueres el 1909, potser pel fet que tota l'ensenyança, fent-se en francès, el compensava atès el seu afrancesament militant. El 1916, en superar l'examen d'ingrés, es va incorporar a l'Institut Ramon Muntaner per seguir els estudis de Batxillerat, al mateix temps que rebia classes de reforç al Col·legi dels Germans Maristes de la Rambla i de dibuix a l'Escola Municipal dirigida pel qui seria el seu primer mestre artístic, l'andalús Juan Núñez ↑ Fernández. Ja el primer any Dalí va obtenir un Diploma d'Honor, el que significà que el seu pare el premiés amb una festa amb exposició de tota la seva obra. Núñez va ser professor de Dalí durant sis anys i Dalí va reconèixer que Núñez era el professor del que havia après més i al qual més havia respectat.

Durant el seus primers vuit anys, Dalí va viure a la seva casa natal, al carrer de Monturiol, per més tard traslladar-se al número 24 del mateix carrer, a l'edifici amb terrasses a la plaça de la Palmera, i a on, en un dels rentadors, va instal·lar el seu primer taller de pintura. El seu pare li va regalar la col·lecció completa de la revista *Gowan's Art Books*, fet que li va produir una impressió que va resultar ser una de les més decisives de la seva vida.

Les primeres pintures conservades són d'un Dalí infant de nou o deu anys que reproduïx paisatges propers a Figueres, i les primeres influències, impressionistes i puntillistes, són degudes a Ramon Pichot ↑ durant la temporada de descans que va passar al Molí de la Torre. El desembre de 1918 va exposar oficialment per primera vegada al Teatre Municipal al costat de Josep Bonaterra ↑ i Josep Montoriol rebent per part del crític Puvis (un suposat Puig ↑ Pujades) la premonició que Salvador Dalí seria un gran pintor. A l'hora, participa també, com a crític d'art en la

revista *Stadium*, editada amb els seus amics Reig[↑], Xirau[↑] i Miravittles[↑]. Després de 1921, i altra vegada sota la influència de Ramon Pichot, Dalí es va fer futurista, modalitat artística determinada per la composició dinàmica i les pinzellades expressives.

El 1921 l'ajuntament li encarregà la realització d'una carrossa de Reis, gràcies a això va aprendre a pintar al tremp. Després li encarregaria els cartells de fires de la Santa Creu i una altra carrossa per a fires.

El gener de 1922 va presentar la seva primera exposició a Barcelona de la qual va rebre uns grans elogis sobretot per part del director de *La Tribuna* Carles Costa[↑]. Per una de les seves obres exposades, *Mercat*, va rebre el Premi Rector de la Universitat de Barcelona. El mes de juliol d'aquest mateix any va prendre part a l'Exposició d'Artistes Empordanesos que anualment celebrava el Casino Menestral.

El mes de setembre d'aquest any comença la que podríem anomenar etapa madrilenya prologada pel seu ingrés a l'Escuela Especial de Pintura, Escultura y Grabado de la Real Academia de Bellas Artes de San Fernando, de Madrid, perquè deia com una premonició que realment es compliria: "Seré un geni, i el món m'admirarà. Potser seré menyspreat i incomprès, però seré un geni, un gran geni, perquè n'estic cert". Al mateix temps, sota la recomanació d'Eduardo Marquina, s'establí a la Residencia de Estudiantes envoltat per tota una plèiade de futurs intel·lectuals d'entre els quals Luis Buñuel i Federico García Lorca es varen constituir en els seus més directes i influents companys.

Allà abandona la composició merament decorativa de la pintura al tremp i la sensibilitat de l'impressionisme de la joventut empordanesa per preocupar-se, seguint el cubisme, de l'estructura de les formes i els colors sota la influència de Juan Gris, Bracque i Picasso. Al mateix temps se submergia en la lectura de Freud, gràcies a l'edició que la *Revista de Occidente*, dirigida per Ortega y Gasset, feia de la seva obra en castellà, la primera versió mundial en llengua no alemanya.

El caràcter antulladís de la infància es transformà en un tarannà rebel a la joventut, fruit del qual, o qui sap si com a simple *divertimento* o afany de sobresortir, Dalí participava en

moviments radicals o de protesta, que el transformaren en un element indesitjable per a l'*Academia*, de la que va ser expulsat provisionalment, per un any, l'octubre de 1923 i, definitivament el 1926, en insultar els professors, com a estratagema perquè el seu pare l'enviés a París. El període de la seva primera expulsió el va aprofitar, no obstant això, per rebre a Figueres lliçons de Núñez sobre gravat. També el 1924 va ser empresonat preventivament a Girona, considerant-lo una persona "fortament predisposada a causar desordres públics" perquè ja havia estat anteriorment acusat d'haver participat en la crema d'una bandera espanyola quan anava a l'institut.

Exposa a Madrid i a Barcelona amb èxit, i mereix l'entusiasme del crític Sebastià Gasch, decidit que l'art català seguís el camí del cubisme, i començant a rebre l'interès de marxants parisencs. Fomenta la seva amistat amb Lorca que efectua visites a Cadaqués. La primavera de 1926 visita per primera vegada París i visita Picasso, un dels seus ídols del moment, i continua el viatge fins a Brussel·les i Bruges per contemplar l'obra del seu admirat Vermeer.

La presentació, l'any 1927 de l'obra *La mel és més dolça que la sang*, expressió manllevada de la Lídia[↑] de Cadaqués significa la seva primera aproximació al surrealisme i el començament d'una etapa desafiant i provocadora davant al "grotesc i tristíssim espectacle de la intel·lectualitat catalana d'avui, tancada en un ambient resclosit i putrefacte" concretada en el manifest *Anti-Art* més conegut com el *Manifest Groc* en el qual propugna el cubisme i el futurisme. Aquest mateix any, arran de la seva visita a Figueres, inicia relacions amb Joan Miró per les quals aquest el promourà a París. També obté el suport de Josep Vicenç Foix, un altre convençut de les idees propagades per André Breton.

El 1929 participa amb Luis Buñuel en el guió de la pel·lícula *Un chien andalou* i a principis d'abril Dalí ja es troba a París on coneix Paul Éluard i és presentat per Miró als surrealistes. Les obres d'aquest any com *Els primers dies de primavera* i, sobretot *El joc lúgubre*, faran dir a la seva germana que el surrealisme havia fet que "Els quadres que pintava eren horriblement al·lucinants. Esculpia sobre les teles vertaders malsons, figures inquietants i torturades que semblaven voler dir coses inexplicables".

L'estiu d'aquest any els Magritte, Goemans, Buñuel i els Éluard, amb la seva filla Cécile, van arribar a Cadaqués per passar el mes d'agost. Dalí va conèixer llavors Gala ↑ de la qual va quedar perdudament enamorat. La seva primera exposició de París, a la Sala Goemans, va constituir un èxit de vendes (*El joc lúgubre* va ser comprat pel vescomte de Noailles i *L'acomodació del desig* per Breton, però no unànime de crítica potser a causa del xovinisme davant de "l'espagnol" que volia conquerir París).

Aquest any també significa la incorporació definitiva al moviment surrealista, al qual aporta una revifalla d'entusiasme, i fins i tot fanatisme en paraules de Breton i la creació del seu pensament paranoicocrític que més tard anomenaria mètode com a eina amb la qual pogués controlar l'energia de la paranoia amb objectius creatius i dominar la seva temença de resultar un vertader paranoic com ho havia estat el seu avi patern, o de convertir-se en un homosexual, qüestió que l'angoixava. També adquireix la barraca de pescadors que Lídia posseïa a Portlligat per transformar-la en l'únic indret on volia i podia viure-hi, ja que es va veure expulsat de casa seva pel seu pare, i conseqüentment desheretat, en considerar aquest que havia renegat públicament de la base fonamental de la seva vida, en escriure que "de vegades escopia sobre el retrat de la seva mare".

El març de 1930 pronuncia a l'Ateneu de Barcelona la conferència "Posició moral del surrealisme", declaració pública d'adhesió a aquest moviment, que va provocar la dimissió del seu president, Pere Coromines, antic anarquista i amic del pare de Dalí, així com la ruptura amb el seu antic amic Sebastià Gasch. Mentrestant, Buñuel roda a Cadaqués escenes de *L'Âge d'or* i un curt metratge sobre el pare de Dalí en escenes casolanes.

Aquest any inicia amb la tela *Monument a la dona-nena* la iconografia de Gala a la seva obra i és quan li presenten Alfred Barre, conservador del Metropolitan Museum of Art de Nova York, que demostrava un encès interès pel surrealisme. El 1931 exposa per primera vegada a la Galérie de Pierre Colle, a París, una altra de les seves icones, el rellotge tou, en l'obra *La persistència de la memòria* que va fer que l'americà Julien Levy s'interessés per la seva obra i li proposés una exposició a Nova York. Aquest any Dalí proposa a Breton

la creació d'objectes surrealistes amb la finalitat d'intensificar les activitats del grup i publica el dubtós poema *L'amour et la mémoire* i *Somieig* que va provocar l'escàndol entre els mateixos correligionaris. El 1932 publica el guió de la pel·lícula, *Babaou. C'est un film surréaliste*.

El 1933 desenvolupa la seva faceta de gravador amb quaranta il·lustracions per *Les cançons de Maldoror* i el novembre d'aquest any s'inicia la seva etapa americana que es materialitzarà completament l'any següent, amb la inauguració de la primera exposició als Estats Units, a la galeria de Julien Levy a Nova York.

L'aparició del feixisme sembla fer trontollar les seves idees revolucionàries de manera que el 1934 Dalí va ser objecte d'un intent fallit d'expulsió del moviment surrealista amb les acusacions de ser un element feixista responsable "d'accions contrarevolucionàries encaminades a la glorificació del feixisme hitleria". Aquest any Dalí i Gala es casen i, a l'exposició de Londres, coneix Edward James un altre aristòcrata ric pels quals Dalí delia. El novembre d'aquest any, després d'haver aconseguit un perdó del pare i d'haver fugit d'Espanya pels fets d'Octubre a Barcelona, Dalí i Gala s'embarquen rumb a Nova York per convertir-se en l'ambaixador del surrealisme a Amèrica amb constants anades i tornades, i estances a França, Anglaterra (on va conèixer Freud que el va fer dubtar del surrealisme, del qual es va separar definitivament el 1939, iniciant un acostament a les posicions polítiques del règim guanyador de la Guerra Civil espanyola), i Itàlia, fins que l'any 1940, allunyant-se de l'Europa en guerra s'instal·laran als Estats Units per un període de vuit anys.

És aquí, en el si d'una societat opulenta àvida d'emocions, on el seu llibre *Vida secreta* va fer furor, i on Dalí explotarà tota la seva capacitat creadora malgrat pugui ser considerada en certs aspectes frívola i d'una certa degradació artística, el que va provocar que Breton, finalment decebut, el titllés despectivament de personatge *Avida dollars*.

El juliol de 1948 tornen a Espanya i, davant la indiferència de les autoritats, Dalí inicia una aproximació al nacional-catolicisme imperant, per necessitat o convençut pel que havia passat durant la guerra civil: "Metieron a mi hermana en

prisión en Barcelona los rojos veinte días y la martirizaron y se ha vuelto loca... El ensayo revolucionario ha sido tan desastroso que todo el mundo prefiere Franco” li escríu a Buñuel. Fruit possiblement d’aquest canvi ideològic, Dalí s’endinsa en una etapa de “neomisticisme” amb el que intentaria “integrar en el realisme la tradició mística de l’esperit espanyol” amb obres gegantines, i de contínues i públiques declaracions de fe catòlica expressades en el *Manifest místic*, malgrat fossin les molècules d’ADN i els corns de rinoceront les seves noves icones i l’egocentrisme del Dalí, *diario de un genio* una constant de la seva personalitat.

El 1960, amb una estudiada posada en escena de la qual va ser l’artífex principal Ramon Guardiola[†], Dalí promet que crearà a Figueres el seu teatre-museu.

Durant aquest temps, el règim purità franquista fa els ulls grossos envers la conducta escandalosa, ara no de pensament com als anys trenta, sinó de fets en els quals el matrimoni es veu implicat per la seva conducta libidinosa gens amagada. Ahora, un Dalí en declivi es presta, signant cartolines en blanc i fent realitat més que mai a l’apel·latiu de Breton, que la seva obra sigui falsificada.

El setembre de 1974, sense la presència del gestor principal, Ramon Guardiola, que havia estat obligat a dimitir poc abans per la seva manca d’entesa amb el governador civil, Anguera Sansó, es va inaugurar el Teatre-Museu Dalí.

El 1975 Dalí comença a ser rebutjat per les seves proximitats al règim franquista i, quan té lloc la mort del dictador, abandona Espanya en previsió d’incidents personals, no sense intentar buscar la protecció de la nova família reial. Per aquest temps comencen les seves preocupacions pel seu estat de salut que el varen acabar fent un hipocondríac que s’automedicava sense cap tipus de control.

El 1979 l’Ajuntament de Figueres va prendre l’acord que va condicionar el futur del llegat pictòric dalinià: sota l’excusa de restituir els noms populars tradicionals al carrers de la ciutat, es va substituir el nom de la plaça Gala Salvador Dalí pel de plaça del Teatre. Aquesta decisió, encara que rectificada, va provocar que la col·lecció privada de Gala, que havia de ser

finalment heretada pel Teatre-Museu de Figueres, fos deixada a parts iguals entre l’Estat espanyol i la Generalitat catalana. El juny de 1982 mor Gala, oficialment, a Púbol, i és enterrada en una cripta del castell. Dalí s’instal·la allà i no torna a Portlligat que va sent saquejat de mica en mica.

El 1982 Dalí va dictar un nou testament en el qual deixava tots els seus béns a “la nació espanyola” a causa, segons la veu popular, de la necessitat de pagar els seus deutes tributaris i a la por que se li va infondre envers el futur de la seva obra, que només podia ser garantit per la permanència de l’Estat i no per la Generalitat, sotmesa als vaivens polítics de torn. També es deia que l’advocat Miguel Doménech, cunyat de l’expresident Calvo Sotelo, i del ministre Fernando Morán, alguna cosa tenia a veure.

Dalí, des de fa temps, només es preocupa del museu, del trasllat de les seves obres i de la regularització de la seva situació tributària i de residència que no es varen solucionar fins al 1985.

El 1984, després de les cremades patides per l’incendi ocorregut a Púbol, un Dalí malalt, sondat i amb marcapassos es trasllada a viure a l’antiga torre Gorgot, batejada com a Torre Galatea.

De mica en mica la salut de Dalí es va degradant. El 21 de gener de 1989 l’alcalde Marià Lorca[†] anuncia, en roda de premsa, que Dalí li havia comunicat, de forma secreta, que volia ser enterrat, no a Púbol, com repetidament havia manifestat, sinó sota la cúpula del seu museu. El 23 de gener d’aquest any moria a un quart d’onze del matí “quan la lluna començà a minvar” segons havia pronosticat Artur Caminada.

Salvador Dalí va escriure diferents obres entre les quals consten: *[Manifest Groc]* (Barcelona: 1928?), *The secret life of Salvador Dalí* (New York: 1941), *50 secretos mágicos para pintar* (Barcelona: 1951), *Visages cachés: roman* (París: 1973), *El Mito trágico del “Angelus” de Millet* (Barcelona: 1983), *Confesiones inconfesables* (Barcelona: 1984), *Diario de un genio* (Barcelona: 1984), *Rostros ocultos* (Esplugues: 1983).

L’Ajuntament de Figueres el va nomenar Fill Predilecte de la ciutat (28.IX.1983).

DALMAU FIGUERAS, Francisco*(Bàsca, 27.V.1927) Industrial*

Fill de Joan Dalmau Bataller, de Bàsca, i Josefa Figueras Figueras, de Matajudaica, el Baix Empordà. És el quart de vuit germans. Casat amb Inés Cobo Peñaherrera, de Quito, el matrimoni ha tingut tres fills.

El 1956 es traslladà a Santa Elena (Equador). Després passà a Guayaquil, i més tard s'establí a Quito. Durant sis anys restà a Santo Domingo de los Colorados, a l'orient del país, on treballà a la hisenda del seu oncle, anomenada Bàsca. Casat amb l'equatoriana Inés Cobo, es traslladà a la hisenda ramadera San Cristóbal, propietat del seu sogre.

Més tard, s'establiren a Quito i el 1972 comprà la indústria del cautxú, amb molt de pes en el seu ram, Arte en Caucho, de la qual en va ser gerent. L'empresa forma part de l'ACEN (Asociación Catalana Ecuatoriana de Negocios).

DALMAU FIGUERAS, Miquel*(Bàsca, 17.VII.1922) Comerciant i comptable*

Fill de Joan Dalmau Bataller, de Bàsca, i Josefa Figueras Figueras, de Matajudaica, la Bisbal. És el segon de vuit germans. Casat amb la catalana Empar Guitart Massó, de Galliners, el matrimoni ha tingut quatre fills. Des de l'any 1973 té casa a Barcelona, lloc on resideix actualment.

Exercí com a comptable a la fàbrica de farines Calabuig de Bàsca (1940-1957). Es traslladà a l'Equador (1957), on residia el seu germà Francisco. S'establí a Quito i participà com a accionista en l'empresa Almacenes El Globo de Quito SA, de la qual fou president (1957-1965). Fou gerent, des de 1965, de la fàbrica tèxtil Textiles Mar y Sol SA, que en aquella època comptava amb 57 treballadors i una situació deficitària. Quan es jubilà el 1980 va deixar l'empresa amb 150 treballadors i una capacitat fabril òptima.

A Quito, l'any 1972, creà un comerç anomenat Arte y Folklore Dalmau Cia. Ltda. Dedicat a l'art i artesanía de l'Equador, situat a la segona planta d'un edifici construït per ell al nord de Quito, va tenir un èxit extraordinari. Va fabricar l'anomenada "alfombra de pared de pared", amb maquinària anglesa, va ser el primer productor de moqueta al país.

L'any 1981, va rebre la Cruz de Caballero de la Orden de Isabel la Católica, com a activista cultural dels interessos d'Espanya a l'estranger.

Membre del Centre Espanyol de Quito, fou també un dels membres fundadors del Casal Català de Quito i (1991) ha estat membre de la junta directiva.

DALMAU GENER, Delfí*(Figueras, 31.VII.1891 - Barcelona, 15.IV.1965) Pedagóg i filòleg*

Fill de Delfí Dalmau i Gibert, professor de piano, natural de Llers, i de Concepció Janer [sic] Pascual, de Figueras. Aviat anaren a residir a Bahía Blanca (Argentina). Estudià comerç, idiomes i estenografia. Als vint anys ja dominava set idiomes. De ben jove conrea l'amistat de destacats intel·lectuals catalans. A l'adolescència s'havia establert a Barcelona, lloc on impartia classes d'idiomes, però torna cap a l'Argentina on va guanyar la càtedra de gramàtica espanyola a l'Escola Normal i la de gramàtica francesa a l'Escola Nacional de Comerç de Bahía. El 1917 torna a Catalunya. Funda el Liceu Dalmau (Barcelona, 1918), i a catorze poblacions catalanes més.

Va ser membre de l'Akademio de Esperanto, defensà l'esperantisme i el mètode Montessori per a l'ensenyament als infants. Va fer el primer mètode de taquigrafia aplicat al català i el primer mètode de taquigrafia universal, edità per primera vegada discs per a aprendre el català; inaugurà la primera acadèmia d'idiomes i de cultura pràctica -el Liceu Dalmau- que partia del català com a llengua base, fou dels primers a practicar l'ensenyament per correspondència; va ser corresponsal a l'Estat espanyol dels mètodes més avançats d'ensenyament d'idiomes, com ara el Linguaphone. Fou nomenat membre del Consell Superior d'Ensenyament del Ministeri d'Instrucció Pública de la República (1938). Pocs mesos després d'acabada la guerra es traslladà a la Poble de Segur on exercirà la docència fins que és depurat i empresonat, amb la petició de trenta anys de presó major. Dalmau passarà dues temporades a la presó Model de Barcelona.

Fundà i dirigí la revista *Clarisme* (*Setmanari de Joventut i de Combat*) (1933), col·laborà en

una trentena de revistes com *La Publicidad*, *La Veu de l'Empordà*, *Diario de Tarragona*, *La Cruz de Tarragona*, *Pedagogia Social*, *Antología* (1947-48), *Occident* (1949-50), publicà llibres d'assaig lingüístic i combat patriòtic i singulars novel·les psicològiques. Durant el franquisme participà en la difusió del *Diccionari Alcover-Moll* i en la fundació del Club d'Amics de la UNESCO.

Publicà novel·les i assaigs filològics: *Seny i Atzar* (Barcelona: 1932), *Una altra mena d'amor: novel·la postal* (Barcelona: 1933), *Polèmica* amb escrits de Mercè Rodoreda, Carles Varela, José Ortega y Gasset i Delfí Dalmau (Barcelona: 1934), *Delfí Dalmau al polític espanyol Manuel Azaña* (1935), *Poliglòtisme passiu* (Barcelona: 1936), *Sinceritat: novel·la vertical* (Barcelona: 1938), *Personalitat* (Barcelona: 1959).

Sobre com treballar amb els alumnes: *Tratado de caligrafia pàctica* (Barcelona: 1929), *Tractat de manuscritura* (Barcelona: 1931), *Exercicis de correcció de català parlat* (Barcelona: 193?) amb document sonor adjunt, *Document del professor català* (Barcelona: 1933), *Aclariments lingüístics* (Barcelona: 1962).

En esperanto: *Ilustrita lernolibro de esperanto* (1938), *Stenologia kaj stenografio* (1955), *Dialekto, dialektitko* (Barcelona: 1955), *Esperanta resumo de la stenologio kaj stenografio* (Barcelona: 1961).

En el camp de l'estenografia, el primer manual fou l'adaptació del sistema Boada *Taquiografia catalana: sistema Boada: mètode "Didacte"* (Barcelona: 1935), *Taquiografia internacional* (1954), l'opuscle homenatge al seu professor *Jaume Boada. Eminent estenòleg català* (Montevideo: 1955), *Taquiografia internacional Dalmau* (Barcelona: 1953), *Estenotaquiografia Internacional Dalmau* (Barcelona: 1953 2a ed.; id.: 1963 ; id.: 1966 4a ed.; id.: 1971 5a ed.; id.: 19—? 6a ed.).

DALMAU GIBERT, Delfí

(Llers, 1861 – Barcelona, 1927)

Compositor i professor

Fill de Quirc Dalmau Molar, de Llers, i de Caterina Gibert, de Castelló d'Empúries. Cursà estudis a Barcelona. A principis del segle XX, marxà a l'Argentina i s'establí a Bahía Blanca, on

fundà una acadèmia de música. L'any 1918 tornà a Barcelona. Va compondre música religiosa i cançons infantils.

DALMAU GUITART, Àngel Joan

(Bàsca, 1950) *Metge cirurgia*

Fill de Miquel Dalmau Figueres, de Bàsca, i d'Empar Guitart, natural de Galliners.

El 1957 es traslladà amb la família a l'Equador i féu els estudis primaris al Pensionat Borja, número 2, on obtingué la medalla d'or al millor alumne. Cursà estudis secundaris al Col·legi San Gabriel de Quito (1969) i el 1977 es llicencià com a metge cirurgia a la Facultat de Ciències Mèdiques de la Universitat d'Equador. Ha exercit la medicina al Centre de Rehabilitació de l'Institut Nacional del nen i la Família a Quito (des de 1991).

DALMAU MOLAR, Quirc

(Llers, 5.II.1834 – 11.XII.1896) *Polític*

Fill de Baudili Dalmau i de Maria Molar. Es va casar amb Caterina Gibert, de Castelló d'Empúries, i el matrimoni va tenir, com a mínim, tres fills: Delfí, Joan i Eugènia. Pertanyia a una família menestral, de la casa coneguda amb el nom de Can Garús. Mentre els avis paternals eren de tradició carlina, els avis materns eren liberals.

Va estudiar al poble, el batxillerat a Figueres, i lleis a Barcelona, però les lluites entre liberals i carlins complicaren la situació, i un altercat transcorregut a la universitat i del qual el culpabilitzaren, li va impedir acabar la carrera. Quan estudiava, va establir contacte amb intel·lectuals de primera fila, i es va iniciar en l'excursionisme. A Llers, va posar confiteria i adrogueria, que va ampliar amb cafeteria. El seu establiment es va convertir en el punt de reunió de les classes selectes de Llers: els Molar, Carreres, Teixidor i Casagran, entre altres. Se sap que gaudia d'una important biblioteca.

Va ser protector de l'Hospital de pobres i de les tasques parroquials de la vila llersenca, va fundar un Centre Catalanista a Llers (1880), va formar part del grup de signants del "Missatge a la reina regent Maria Cristina" (1888), un text

bàsic del catalanisme històric. El 1891 entrà a formar part de la Unió Catalanista, organitzadora de l'Assemblea de Manresa el 1892, va ser nomenat delegat per Figueres (1895), compartint tasques de col·laboració i representació amb Carles Bosch de la Trinxeria, el marquès de Vallgornera, Emili Sagner Olivet, notari de Maçanet de Cabrenys; Benet Falp propietari de Roses; Josep M. Martí, hisendat, i Francisco Rovira, notari de Figueres.

La Unió Catalanista el va distingir amb Diploma, per la seva estima a la terra.

DALMAU PLA, Laureà

(*Agullana, 15.IV.1886 - Girona, 2.II.1969*)

Metge, polític i escriptor

Fill de Pere Dalmau Martí, flequer, i de Rafaela Pla Barris, ambdós naturals de Vilajuïga. Va estudiar la carrera de medicina. Com a metge era abnegat, discret i amable, qualitats que el feien ser sol·licitat.

Les seves aficions poètiques li varen proporcionar el Premi Marquès de Camps en els Jochs Florals de Girona (1906), amb els sonets titulats *Emblemes*, composició que, tot i gaudir d'un estil romàntic, ja denota un incipient noucentisme. Va fundar, juntament amb Miquel de Palol, el setmanari *Catalanitat* (1910), i va col·laborar amb altres revistes, gironines i foranes, com *Armonia*, *L'Escena Catalana*, *Revista Catalana* i *Ofrena*. A més de poesia va escriure narracions, drames i contes.

Amb els anys va esmerçar més temps en qüestions polítiques, milità a Esquerra Republicana de Catalunya i fundà el Centre Nacionalista Republicà de Girona.

Va ser ponent de l'Estatut de Núria, Diputat al Parlament de Catalunya per Girona (1932).

Després de la guerra civil es va haver d'exiliar al Rosselló (1939), i va tornar, després d'acollir-se a un indult, per establir-se a Palamós (1949), i després a Girona.

Entre les seves obres: *Cercant la fossa* (Barcelona: 1908), *El Sacrilegi* (Girona: 1918; Barcelona: 1918 o posterior).

El seu poble nadiu li va dedicar un carrer (5.III.1980).

DAMAS

(*Empordà, s. IV*) Sant

Tot i que alguns historiadors el consideren fill d'Argelaguer, en un *Breviari* de la catedral de Barcelona consta com a fill de l'Empordà.

DANIEL, Francesc

(*Castelló d'Empúries, s. XVIII -*

Cervera, la Segarra, 1798) Franciscà i teòleg

Se sap que el 1763 havia acabat els estudis de filosofia, teologia i dret canònic. Va ser examinador sinodal del bisbat de Vic i de l'arxiprestat d'Àger i professor de la Universitat de Cervera (1778-1798) on va destacar com a teòleg. Va intervenir en altres actuacions relacionades amb l'ensenyament d'aquella ciutat com el *Discurso en solemne fiesta para la abertura del Colegio y Escuela general gratuita para la educación de niñas de Cervera* (Cervera: 1785).

El 1791 va provocar una gran controvèrsia acadèmica, en la qual va haver d'intervenir el bisbe de Solsona, sobre la superioritat de la teologia respecte de les ciències; va atacar les posicions d'Ignasi Oms reflectides en la publicació *Reflexiones sobre la pretendida explicacion de algunas conclusiones, que el M.R.P. Jubilado Fr. Francisco Daniel... presentó al M.I. Sr. Cancelario en 20 de marzo de 1792: por don Ignacio Oms...; acompañadas de la carta del Ilmo. Sr. Obispo de Solsona al M.I. Sr. Cancelario: súplica y explicacion* (Tarragona: 1792).

Algunes obres de caire teològic es conserven, manuscrites, a la biblioteca dels franciscans de Catalunya. Cal destacar *Tractatus de locis, SS Theologiae Cursus* (1795-1796), *Apparatus theologicus, De Providencia Dei* i *Quaestiones quaedam de Christo*.

I, d'altres, impreses com *Primarii Epistola ad amicum theologum, eiusdem que Oratio habita in Acad. Cervarien* (Cervera: 1788), *Devoto*

novenario al glorioso San Antonio de Padua (Barcelona: 1844; id.: 1895), i de l'*Oración fúnebre del Ilmo. y Rvmo. Don Fr. Joseph de Boltas y Vélez, de la Orden de Menores Descalzos [...] obispo de Urgel [...] que en las exequias que para su descanso celebraron sus familiares en 17 de diciembre de 1795; dixo el R.P. Fr. Francisco Daniel...* (Cervera: 1796).

DANILO

vegeu: FERNÁNDEZ HURTADO, Danilo

DARDER BOSCH, Narcís

(Pontós, 19.XI.1923 – Barcelona, 23.IV.2006)
Enginyer, empresari i fotògraf

Fill de Josep Darder[↑] Recasens, de Pontós, i d'Isabel Bosch Juana, de Crespià, modista.

El 1928 va marxar cap a Barcelona amb els seus pares i el seu germà gran, Joan. Entre 1939 i 1944 va estudiar per mestre industrial a l'Escola del Treball de Barcelona i va començar a treballar a can Corberó. Entre 1944 i 1946 va fer el servei militar. Entre 1946 i 1951 va estudiar per enginyer tècnic a l'Escola Industrial de Terrassa mentre continuava treballant a can Corberó per pagar-se els estudis. Els caps de setmana feia, al pati dels que havien de ser els seus sogres, les peces de recanvi que li encarregaven diversos tallers. Després va fundar la seva pròpia empresa metal·lúrgica, a la qual es va dedicar fins que es retirà l'any 1985.

El 1955 es va casar amb Roser Andrés Ivars, nascuda a Benissa (Alacant), resident des de petita a Barcelona, i el matrimoni va tenir dues filles, Isabel i Anna. En retirar-se va tornar a viure a l'Empordà i es va instal·lar amb la seva dona a Bàscara.

El seu interès per la fotografia es remunta als anys 40, la primera màquina l'havia construït ell mateix, passat l'any 45 va poder comprar una

Regula. Cap al 1952 o 1953 va comprar la seva primera Leica (de segona mà). L'any 1982 va poder muntar un laboratori propi.

Des de mitjan anys 40 fins que va morir, en Narcís Darder va fer moltes fotografies, en blanc i negre i color, tant de pas universal com de 6x6. El conjunt de les seves fotografies està format per més de 100.000 imatges. Ell anava a tot arreu amb les màquines de fer fotos i va captar imatges de molts tipus. Els seus temes principals foren: l'Empordà (paisatges, persones o feines del camp), la Costa Brava (va estiuajar durant més de quaranta anys a Llafranc), la muntanya (la família anava sovint d'excursió cap a Osona i el Pirineu) i Barcelona on va retratar persones conegudes i anònimes i tota mena d'objectes que li cridaven l'atenció. Va fer alguns experiments amb la fotografia abstracta. Va organitzar exposicions de tipus social a empreses (Frape, Motoplat). El maig de 2000 va fer una exposició individual a la Sala Triarts de Bàscara, que es va titular *Pontós, llocs i gent*. El mateix any, a la mateixa sala, en va fer una altra titulada *Fotografies de Josep Darder Recasens i Narcís Darder Bosch*.

La tardor de 2005, a l'Institut d'Estudis Fotogràfics de Catalunya, va tenir lloc una exposició de la seva obra, amb fotografies de Barcelona dels anys 60, i a partir d'aquesta mostra fotogràfica es va començar a reconèixer la seva obra. Va morir pocs mesos després de veure el seu treball reconegut. La seva obra ha anat despertant interès, la tardor de 2006 durant la IV Biennal de fotografia Xavier Miserachs es va poder veure de nou el material exposat l'any 2005; s'han publicat fotografies seves a diversos mitjans de comunicació.

Actualment les filles de Narcís Darder, a través de l'Associació Cultural Cal Comte de Bàscara, s'ocupen de la conservació i difusió del llegat fotogràfic del seu avi, Josep Darder[↑], i del seu pare.

DARDER RECASENS, Josep

(Pontós, 14.VII.1885 – Barcelona, 1960)
Fotògraf

Fill de Joan Darder i Mitjavila, constructor de carruatges, nascut a Arenys d'Empordà i domiciliat a Pontós i de Maria Francesca Recasens Giró, de

Pontós. Tenia un germà menor, Miquel, que va continuar l'ofici del pare, vivien a la casa coneguda com Cal Carreter.

Mentre va viure a Pontós es va dedicar a la fotografia per afició i com a activitat comercial, ja que moltes de les persones retratades havien de menester les fotos per als papers d'identificació per anar a veure a França, i anaven expressament a Pontós per aquesta raó.

Josep Darder també feia sessions de cinema pels pobles els dies de fira o de festa major, i a la sala de casa seva (que anteriorment s'havia fet servir de col·legi). L'any 1928 es va traslladar a Barcelona amb la seva dona, Isabel Bosch, nascuda a Crespià i modista d'ofici, i els seus dos fills, Joan, sastre, i Narcís[↑]. A Barcelona, la família tenia una casa amb alguns pisos al carrer Sant Vicenç i una botiga de queviures als baixos d'aquest edifici. A partir d'aquest moment l'activitat fotogràfica de Josep Darder es va anar reduint. Cap al final de la guerra civil va haver de tancar la botiga, i ja no es tornà a obrir, i el biografiat es va dedicar a l'administració i el manteniment dels pisos fins al traspàs, atropellat per un tramvia.

El material conservat de Josep Darder Recasens és un conjunt de més de 300 negatius en placa de vidre de 9x12cm i 12x18cm, fets entre 1910 i 1928. Narcís Darder va començar la tasca de recuperació de l'obra del seu pare. Algunes d'aquestes fotografies es van exposar per primera vegada l'any 2000 a la Sala Triarts de Bàscara i l'any 2007 al claustre de l'Arxiu Històric de Girona.

DARNER BORDAS, Laure

(Castelló d'Empúries, 16.IV.1861 –
Córdoba, Argentina, 24.II.1926) *Jesuïta*

Ingressà a la Companyia de Jesús el 1875. Destinat a l'Uruguai el 1890, fou superior i professor del seminari de Montevideo, i va ser director de l'Acadèmia Literària. Exercí l'ensenyament al

Col·legi de Larrañaga i més tard, traslladat a l'Argentina, va ser viceprovincial de l'orde i rector dels col·legis de la companyia a Buenos Aires (Villa Devoto) i a Córdoba.

DARNER GAYET, Roderic

(Agullana, 2.IX.1945 – Girona, 2.III.1995)

Fotògraf

Fill de Lluís Darner Pagès, taper, natural d'Agullana, i de Manuela Gayet Girbal, de Sant Feliu de Guíxols, va ser el petit de dos germans. Va néixer el si d'una família de botiguers en la qual tant l'avi com el pare eren "retratis-

tes" de poble. El pare, Lluís Darner, va deixar de fer fotografies quan en Roderic tenia uns quinze anys, tot i que encara va mantenir relació amb el món de la imatge com a maquinista encarregat de la projecció de les pel·lícules a la sala de cinema de la Concòrdia.

Amb una formació autodidacta, Roderic Darner s'interessà decididament per la fotografia a partir dels vint-i-cinc anys, primer com a afeccionat, alternant la dedicació a la fotografia amb la gestió del negoci familiar –una carnisseria i botiga de queviures– i més endavant com a professional.

L'any 1981 traspassà el negoci familiar i es va traslladar a Barcelona, ja com a fotògraf professional. Va seguir cursos de fotografia publicitària de la mà d'en Pere Llobera al CEI. En el camp professional es va dedicar a la foto de reportatge, especialment dedicada al seguiment d'obres. Des d'un començament li va interessar el color com experiència i en els seus inicis va treballar molt amb macrofoto il·luminada amb llums rasants i "tenyides" de color.

Va ser un col·laborador molt actiu en multitud d'iniciatives culturals engegades a Agullana a partir de mitjan anys 70. Va ser cofundador de la revista local *El Tap de Suro* (1985-1992), i autor de 18 de les 21 portades d'aquesta revista i de bona part de les fotografies que s'hi publicaven.

També és autor de tota una sèrie de fotografies reproduïdes als programes de Festa Major i de Pasqua publicats a Agullana els anys 80.

Va publicar fotografies a la *Geografia de l'Alt Empordà* (Premi Baldiri Reixach, 1982) i és l'autor de la portada del disc de Michel Huygen/Neuronium Music tm. (Barcelona, 1992).

A la dècada dels 80 va exposar al Club de la Imatge (octubre de 1984) i a l'Agrupació Fotogràfica de Catalunya (gener de 1987), a la galeria Maple Syrup de Barcelona (1988) a l'espai L'Artesà de l'exvila de Gràcia i a la galeria Galileo Galilei de Madrid (1989) i va aconseguir molt bones crítiques.

El seu arxiu fotogràfic reuneix un material que té una importància extraordinària per il·lustrar un extens període de la vida a Agullana especialment de les dècades dels 70, 80 i primers anys dels 90.

DAUNIS, Narcís

(Figueres, s. XVIII) Mestre d'obres

Cap al 1750 dirigia la reconstrucció de l'església parroquial de Darnius.

DAUSÀ ARXER, Pere

(Arenys de Mar, el Maresme, 11.III.1887 – Peralada, 6.II.1935) Eclesiàstic

Fill de Pere Dausà Solés, de Castell d'Aro, dedicat al comerç, i d'Adela Arxer Oliva, de Sant Feliu de Guíxols. Pertanyia a una família amb negocis a la indústria surera a Sant Feliu de Guíxols i amb sucursals a Arenys de Mar,

Jerez de los Caballeros i Lisboa.

Realitzà els estudis primaris a Sant Feliu de Guíxols i secundaris al seminari-col·legi del Collell. L'any 1905 ja es trobava matriculat al Seminari de Girona, on va ser redactor de *La Regeneración*. L'any 1910 fou ordenat capellà pel bisbe Francesc de Pol i Baralt.

Els primers tres anys exercí de capellà a la Casa Missió de Banyoles, càrrec del qual va cessar per portar a terme una vida molt intensa en el si de la vida banyolina; va esdevenir un dels puntals del sindicat catòlic banyolí i va coordinar la vida i l'actuació d'altres sindicats catòlics de la província i de fora de Catalunya (1913-1924). La seva incidència va ser decisiva atesa l'activitat febril que portava. Al cap d'uns anys demanà anar a la Colònia Raimat de Lleida (1925) amb la intenció de trobar una vida més tranquil·la.

L'any 1926 es traslladà a Barcelona i s'integrà a l'Obra dels Exercicis del pare Vallet fins que l'entitat va entrar en crisi (1927). Va anar de rector a Vilatenim (1928) i, finalment, a les darreries de 1929, va ser nomenat ecònom-arxiprest de Peralada. En el seu últim destí es dedicà també a l'apostolat, va fomentar la devoció a l'Eucaristia i va potenciar l'ensenyament religiós amb la creació de les Escoles Parroquials de Crist Rei (Peralada, 1933), en una època en què la República havia prohibit tot tipus de manifestació religiosa. Home de fàcil comunicació, en els seus sermons captivava infants i adults. Malauradament, la seva mort prematura no li va permetre veure'n els resultats. Persona de gran fe, practicava com ningú la pobresa i la caritat.

Al llarg de la seva vida fou redactor de nombroses revistes i butlletins de Banyoles i Barcelona, tots de caire religiós.

DELCLÓS DOLS, Joan

(Maçanet de Cabrenys, 20.XII.1874 – Barcelona, 25.II.1946) Mestre

Fill de Rafel Delclós Puntonet i d'Anna Dols Camó, va ser el sisè de set germans, en quedar orfes de pare, va ser el seu oncle Joan Delclós Puntonet, rector de Lloret de Mar, qui els va costejar bona part dels estudis. El biografat es va casar amb Ramona Ferrer, amb qui va tenir una filla, Margarida. Mentre exercia a Caldes va enviuar i a Vic es va casar de nou, amb la mestra Rosa Creus Bru, amb qui va tenir una altra filla, Anna.

Va rebre el títol de Mestre Normal (1896). Va ser mestre de La Vilella (Priorat), i després de Caldes de Malavella (fins al 1904), posteriorment va anar a Vic (1904-1921), i a Barcelona,

primer va estar al barri de Can Tunis, després a Sants. Va ser nomenat director del Grup Escolar Hermenegild Giner de los Ríos.

Va impulsar l'aplicació de nous mètodes pedagògics i va ser defensor i partidari de l'ús del català a l'escola, llengua que intentà potenciar des del seu càrrec de president de l'Associació de Mestres de la província de Girona, així com en l'Assemblea de la Federació de Mestres de Catalunya, on va presentar la ponència "L'idioma escolar". Precisament aquesta lluita per la llengua va fer que, després de la guerra civil, fos separat del servei.

DELCLÓS DOLS, Pau

(Maçanet de Cabrenys, 25.II.1865 - Tarragona 9.I.1942) Mestre

Fill de Rafel Delclós Puntonet i d'Anna Dols Camó. Va ser el segon de set germans. Es va casar amb Maria Lluïsa Balvey Bas i el matrimoni va tenir nou fills, dels qual en varen sobreviure vuit: Anton, farmacèutic; Rafel, Lluís i

Pau, metges; Joaquim, advocat; Maria Lluïsa, llicenciada en químiques i religiosa; Anna, mestra i religiosa, i Mercè, mestra.

Va estudiar Magisteri a Girona, assolint el títol de Maestro de Enseñanza (1887). Per oposició, mestre a Cardedeu (1888), l'any 1891 va prendre possessió de l'Escola Caputxins de Tarragona en la qual es va jubilar l'any 1935, on va exercir primer de mestre i després en va esdevenir director (1911), gràcies a la seva tasca, l'escola va aconseguir gran renom. El grup escolar on va exercir, porta el seu nom.

Va crear l'agrupació Mutualidad Escolar Los Amigos.

De caràcter inquiet, es va implicar en associacions professionals, va ser president de l'Associació Provincial de la Federació de Mestres, i ciutadanes de caire cultural. Va ser director de

l'Ateneo Tarraconense de la Classe Obrera, soci fundador de la Sociedad Arqueológica Tarraconense i vicesecretari del Patronat de l'Escola de Treball (1928), i membre de la Junta Provincial de Protecció de la Infància i Repressió de la Mendicitat (1927). Va cultivar l'oratoría, les lletres i l'obra poètica.

Els seus manuals s'utilitzaren com a llibres de text en nombroses escoles. Va publicar, entre altres: *Geografía per el primer ensenyament* i *Consideraciones sobre la escritura* (Tarragona: 1895), *La geografía por el dibujo* (Tarragona: 1900).

Premiat amb la Flor Natural als Jocs Florals de Blanes, pel poema *Germanó* (1895).

La ciutat de Tarragona li va retre un homenatge (24.IX.1951), i el col·legi de la plaça Prim que ell havia dirigit, avui traslladat al carrer Méndez Núñez, porta el seu nom. L'any 1998 es va editar *Recull Pau Delclós i Dols* (1865-1942) (Tarragona: 1998), a cura d'Eliseu A. Soler Álvarez.

DELCLÓS PUNTONET, Francesc

(Maçanet de Cabrenys, 4.V.1825 - Girona, 2.XII.1879) Gestor

Fill de Joan Delclós Carbonell i d'Anna Puntonet Darné. Va ser el tercer de catorze germans. Es va casar amb Teresa Sot Esteva (1859) i el matrimoni va tenir quatre fills: Carolina, Gràcia, Alfons i Conxita.

Va anar a viure a Girona, va realitzar tasques administratives per a l'església, i va fundar l'Agència de Negocis Delclós (1852). Va instal·lar la gestoria al seu domicili particular, a les Ferreries Velles. Un any més tard, es va traslladar a la Cort Reial.

DELCLÓS PUNTONET, Joan

(Maçanet de Cabrenys, 8.VIII.1835 - Girona, 30.III.1898) Eclesiàstic

Fill de Joan Delclós Carbonell i d'Anna Puntonet Darné. Va estudiar al Seminari de Girona, va ser nomenat rector de Lloret de Mar (1878), i, posteriorment, canonge de la catedral de Girona.

Es va ocupar de l'educació dels seus nebots: Joan[†] i Pau[†] Delclós Dols.

DELCLÓS SAGUER, Rafel

(Maçanet de Cabrenys, 7.XI.1897 –
Barcelona, 5.XI.1967) Mestre i periodista

Fill de Tomàs Delclós Romans, de Figueres, i de Teresa Saguer Dorca. Va ser el gran de sis germans: Rafel, Teresa, Ramiro, Maria, Carme i Martí.

Va estudiar Magisteri a Girona, i va exercir a Tordera i altres localitats de la província. Va col·laborar al diari *El Norte* (Gerona). Va col·laborar amb revistes infantils, entre 1925 i 1930 va dirigir la revista infantil *Alegría*. Va ser nomenat director de la *Hoja Oficial del Lunes* (1926-1931 i 1934-1936), redactor del *Diario de Barcelona* i director de la *Hoja del Lunes*, de Barcelona. En esclatar la guerra civil va passar a l'Espanya nacional, on també va dedicar-se a l'exercici del periodisme. Molts dels seus articles versaren sobre temes empordanesos.

A partir de 1939 es va fer càrrec de l'Agència EFE, i de la direcció de la *Hoja del Lunes*, fins a la jubilació (1965). Va ocupar el càrrec de vicepresident primer de l'Associació de Premsa de Barcelona. I havia rebut nombroses distincions.

Va publicar "La Agencia periodística" (Barcelona: 1942), a *Cursillo de conferencias de extensión cultural profesional*.

DELCLÓS SUÑER, Sebastià

(Figueres, 28.VI.1948) Enginyer tècnic industrial

Fill de Sebastià Delclós Sala i de Lolita Suñer Marcó, ambdós de Figueres.

Va estudiar la carrera d'Enginyer Tècnic Forestal (Madrid, 1973). Vinculat a nombroses associacions de caire comarcal, ha estat director del Parc

Natural de l'Albera (1992-2000).

Ha escrit *Guia del romànic de l'Alt Empordà* (Figueres: 1970; id.: 1975 2a ed.), *30 Edificis religiosos de l'Alt Empordà* (Figueres: 2002) en col·laboració amb Àngels Custoja i Narcís Blavi, plànols de Carme Ribalta i Eduard Casadevall.

Ha col·laborat en la monografia *L'Albera: guia excursionista transfronterera. Les Albères: guide de randonnée transfrontalier* (Figueres: 2000, 1a i 2a ed.; 2001 i 2004).

DÉU ESTELÉS, Pepita

(Badalona, el Barcelonès, 24.III.1901 –
Figueres, 29.IX.1971) Benefactora

Filla de Marcelino Déu Colom, procedent de la província de Lleida, i d'Antònia Estelés, de Sabadell. Es va casar amb Francesc Moliné Casas, de Santa Coloma de Gramenet, i el matrimoni va tenir quatre fills: Jordi, Marcelino, Ramon i Francesc.

Després de casada es trasllada a viure a Santa Coloma de Gramenet, i quan esclata la guerra civil, la família arriba a Figueres.

A la capital s'instal·len al carrer de Vilafant. Disposa de parada de verdures al mercat, llavors situat a la plaça de l'Ajuntament i, posteriorment, en col·laboració amb el fill Francesc, es dedica a la floristeria: guarneixen esglésies per a casaments, s'ocupen d'engalanar el recorregut de les processons religioses com la de la Verge de Fàtima (1950), i participen al concurs Creus de Maig, de les Fires i Festes de la Santa Creu. La Creu del carrer de Vilafant, situada davant de la font, cantonada amb el carrer Sant Lluís Gonzaga, va guanyar el primer premi durant els tretze anys consecutius de participació.

Podem considerar la biografiada com la pionera de les celebracions de les festes de carrer de Figueres. Ella va ser qui, amb l'ajut del fill i els veïns del carrer Vilafant mitjançant donatius i rifes, va establir la Festa del Carme (c. 1951). Aquesta consistia en una processó en la qual es passejava la Verge del Carme, baixada de la fornícula encara

avui existent a la casa cantonera amb el carrer de Sant Lluís Gonzaga, des del carrer fins a l'església de Sant Pere o, en algunes ocasions, a l'església de Sant Baldiri (enderrocada l'any 1963), jocs de cucanya per a la mainada, sessió de cinema a l'aire lliure, sardanes i, a la nit, ball. Ella va proporcionar, a grans i petits, uns moments d'esbarjo i felicitat en un període de precarietat econòmica que molts figuerencs encara recorden.

La Festa del Carme del carrer de Vilafant va seguir fins a finals dels anys 60, i va ser l'esperó perquè altres carrers imitessin l'exemple. La primera va ser la festa del carrer de Sant Vicenç, la del carrer d'Olot, la del carrer de Sant Antoni, la del carrer de la Jonquera o la del carrer de Peralada, totes de curta durada.

DEULOFEU POCH, Josep

(Figueres, 26.X.1879 – Barcelona, 24.XII.1958)
Farmacèutic

Fill de Pere Deulofeu Carolà, farmacèutic, natural de Cornudella, i de Dolors Poch Coderch, natural de Vilarig, domiciliats al carrer de la Placeta. Es va casar amb Rosita Carbona.

Fill i nét de farmacèutics, va estudiar el batxillerat a Figueres, i Farmàcia a la Universitat de Barcelona on es llicencià amb premi extraordinari (1900). Es llicencià també en Ciències Químiques (1900) i, posteriorment, Medicina (1926).

A Madrid va treballar amb reconeguts professors com Rodríguez Carracido i Baldomer Bonet, lloc on va doctorar-se (1902), amb la tesi doctoral *Estudio químico-farmacéutico del glicerofosfato de calcio* (Barcelona: 1902). Va ampliar els estudis a París (1905 i 1906) a l'Institut Pasteur i amb el professor Paul Latleux. Va ser catedràtic de Química Inorgànica de la Facultat de Farmàcia de Santiago de Compostel·la (1902-1924) on fundà un laboratori (1911) per a la preparació de la vacuna antiràbica i per a la pràctica de les anàlisis i, seguidament, de la de Barcelona de la qual també en va ser degà.

Va publicar algunes memòries i va col·laborar en revistes especialitzades com: *Farmacia*, *El Restaurador Farmacéutico* i *El Monitor de la Farmacia*.

Va publicar: *Consideraciones acerca de la enseñanza de las ciencias experimentales y muy en particular de la Bacteriología* (Santiago:

1906), *Memoria presentada al Gobierno de S.M.* (Barcelona: 1906), discurs inaugural del curs 1914-15, a la Universitat de Santiago *Consideraciones acerca del estado actual de la enseñanza universitaria* (Santiago: 1915), *Investigaciones acerca de la vacunación antirrábica* (Barcelona: 1925) discurs inaugural del curs 1925-1926 al claustre de la Universitat de Barcelona, *Estereo-química: sus principios fundamentales. La estereoisomería en los procesos biológicos* (Conferència UB: 1925), *Programa de un curso completo de química inorgánica aplicada a la Farmacia* (Barcelona: 1931), *La Universidad de Barcelona y el Estatuto de Cataluña* (Barcelona: 1932), *La verdad acerca de la Universidad Autónoma de Barcelona* (Barcelona: 1933), *Organización docente establecida por esta Facultad de Farmacia* (Barcelona), *durante el Patronato Universitario* (Barcelona: 1935).

"A propòsit de la catalanització de la universitat de Barcelona": conferència pronunciada el 22 d'abril, a l'Ateneo Barcelonès (Barcelona: 1932).

DEULOFEU TORRES, Alexandre

(L'Armentera, 20.IX.1903 –
Figueres, 27.XII.1978) Farmacèutic i historiador

Fill de Pere Deulofeu Poch, farmacèutic, de l'Armentera, i d'Anna Torres Serra, de Figueres. Es va casar amb Pepita Gratacós i el matrimoni va tenir dues filles: Montserrat i Núria.

Es va llicenciar en Farmàcia a Madrid i en Ciències Químiques a la Facultat de Barcelona. El 1933 va obtenir la càtedra de Física i Química de l'Institut de Figueres. Va impartir classes de matemàtiques, física i química a l'Escola de Treball de Figueres, de la qual també en va ser director.

Quan es proclamà la República era president de Joventuts Nacionalistes Republicanes i va col·laborar profusament a l'*Empordà Federal*. Va ser elegit regidor per ERC a les eleccions municipals de

febrer de 1934 i desposseït del càrrec més tard en ocasió de la revolta d'octubre. Va tornar a la política amb les eleccions de 1936 i va ser primer tinent d'alcalde i regidor de Cultura. En esclatar la guerra, el 20 de juliol va ser alcalde accidental i més tard, el 25 de maig de 1937, es tornà a fer càrrec de l'alcaldia una vegada superat l'intent colpista de la CNT i el POUM. El 1938 va ser mobilitzat i es va incorporar a la sanitat militar. Acabada la guerra es va exiliar a França, on va sobreviure i es va dedicar a activitats molt diverses fent de pagès o de músic ambulat interpretant peces amb violí.

En tornar de l'exili el 1947, es dedicà a la pràctica farmacèutica, a fer conferències i a desenvolupar i publicar diversos estudis, la majoria relacionats amb la història i la història de l'art. La seva principal i controvertida tesi defensa que l'Empordà ha estat el bressol de l'art romànic.

Entre les seves obres figuren: *Catalunya i l'Europa futura* (Barcelona: 1934; Figueres: 1978); *Catalunya (1932-1934)* (Barcelona: 1935); *Química estructural: primera part* (Figueres: 1937); *L'evolució social* (Figueres: 1938); *La Matemàtica de la Història* (Figueres: 1951; Barcelona: 1951; Figueres: 1967; Figueres: 1976); *La energía atómica al servicio de la química* (Figueres: 1952); *Europa al desnudo* (Figueres: 1954); *Nacimiento, grandeza y muerte de las civilizaciones* (Barcelona: 1956; Figueres: 1956); *La matemática de la historia en la cultura occidental* (Barcelona: 1957); *Los grandes errores de la historia: Del servilismo a la democracia* (Barcelona: 1958), traduït al català com *Els grans errors de la Història* (Figueres: 1971); *L'Empordà bressol de l'art romànic* (Barcelona: 1961), (Figueres: 1972 3a ed.), *El Ampurdán, cuna del arte románico* (Figueres: 1962); *Catalunya, origen de la pintura medieval* (Barcelona: 1963); *L'Empordà-Rosselló, bressol de l'escultura romànica* (Figueres: 1968); *Les cultures europees de la primera onada històrica de gran fragmentació demogràfica* (Figueres: 1969); *Naixement, grandesa i mort de les civilitzacions* (Figueres: 1970); *La pau al món per la matemàtica de la història* (Barcelona: 1970); *El Monestir de Sant Pere de Roda* (Figueres: 1970), traduït al castellà, francès, anglès i alemany (1970); *Lluita d'imperis 1a part* (Figueres: 1972), *Lluita d'imperis 2a part* (Figueres: 1973); *La paz*

mundial por la matemática de la historia (Barcelona: 1973); *El segon cicle europeu* (Figueres: 1974); *Memòries de la revolució, de la guerra i de l'exili* (Figueres: 1974); *Catalunya, mare de la cultura europea* (Figueres: 1976); *La segona onada imperial a Europa* (Figueres: 1977), i *Catalunya i l'Europa futura* (Figueres: 1978).

Per commemorar el centenari del seu naixement, l'Institut d'Estudis Empordanesos va editar una miscel·lània a la col·lecció "Biografies" amb el títol *Alexandre Deulofeu* (Figueres: 2003). Posteriorment, va aparèixer *La matemàtica de la història: la teoria cíclica d'Alexandre Deulofeu* (Figueres: 2005), obra coordinada per Enric Pujol[†].

Gràcies a la tasca del seu nét Juli Gutiérrez[†], es van editar les obres que restaven inèdites, *Les cultures irano-sumèria-caldea, hitita i egípcia: novè i darrer volum de la matemàtica de la història* (Figueres: 2005) i *Història de l'Art Universal* (Figueres: 2008).

DIAKONOVA, Elena Ivanovna

(Kazan, Tartaristan, Rússia, 7.IX.1894 – Portlligat, 10.VI.1982) Musa

Filla d'un oficial d'alt rang de l'administració russa, és coneguda amb el nom de *Gala*. Pertanyia a una família d'intel·lectuals, i va estudiar magisteri (1915).

L'any 1913 va assistir al Sanatori de Davos/Clavadel (Suïssa). Allà va conèixer al seu primer marit, l'escriptor francès Paul Éluard, amb qui es va casar l'any 1917 i l'any següent va tenir la filla, Cécile. Amb Éluard va viure a París, on va conèixer un grup d'artistes i escriptors del moviment surrealista, com Louis Aragon, Max Ernst o André Breton. L'any 1929 visitaren el pintor surrealista de Cadaqués, Dalí, que s'enamorà d'ella i en declarar-se-li, ella li va contestar "nen meu, ja no ens separarem mai". Va conviure amb Salvador

Dalí fins l'any 1934, en què varen contraure matrimoni civil, i més tard religiós (1958) al monestir dels Àngels de Girona.

Gala ha estat un personatge controvertit que ha suscitat a parts iguals odís i passions. Qualificada per uns com una dona perversa, ambiciosa, manipuladora, devoradora d'homes, per altres era posseïdora d'un gran encant personal, d'una gran vitalitat i d'una enigmàtica personalitat, una ment visionària a l'hora que paranoica. Al marge d'una vida íntima dissoluta, va ser una dona protagonista directa del moment que viu, i la musa, primer de l'avantguarda surrealista i després d'un Dalí que confessà l'havia salvat de la bogeria i d'una mort prematura.

Ha quedat immortalitzada en múltiples obres dalinianes sobretot de l'època "mística", coincidint amb el retorn a Espanya.

El 1980, després que l'ajuntament figuerenc li retirés el nom de Gala-Dalí a la plaça davant el museu, va nomenar hereus, a parts iguals de la seva col·lecció particular, l'Estat espanyol i la Generalitat catalana en lloc del primer destinatari que era el Teatre-Museu de Figueres.

El 1982 moria a Portlligat, essent enterrada en una cripta del castell de Púbol on devia acompanyar-la Dalí, abans que aquest finalment decidís, segons les declaracions de Marià Lorca, enterrar-se sota la cúpula del seu museu.

DÍAZ CAPMANY, Carlos

(Figueres, 28.V.1933) Militar

Fill de Narciso Díaz Romañach, militar, natural de Roses, i de Marcela Capmany Romero, nascuda a Barcelona, ha estat el gran de quatre germans. Casat amb Assumpció Vilanova, el matrimoni ha tingut set fills: Maria Assumpció, Carles, Ferran, Beatriz, Àngel, Xavier i Eduard.

Acabat l'Examen d'Estat a la Universitat de Barcelona (1950) va anar a estudiar Ensenyament Superior Militar a l'Acadèmia Superior

Militar de Zaragoza i després a l'Acadèmia de Infanteria de Toledo (1956). A l'Escuela de Estado Mayor de Madrid va aconseguir el Diploma (1963) i, posteriorment, es va llicenciar en Dret (Barcelona, 1973).

Des del punt de vista professional cal destacar els següents càrrecs: Jefe de Estado Mayor de la Brigada de Defensa Operativa IV, a Girona (1978-1982); Segundo Jefe de Estado Mayor de la 4ª Región Militar, (Barcelona, 1987); cap del Regiment de Caçadors de Muntanya "Barcelona" núm. 63 (Sant Climent Sescebes, 1988-89); cap de Brigada de Caçadors de Muntanya XLI i Governador Militar de Girona (1989-1993); director de Gestió Personal de l'Exèrcit (Madrid, 1993-1995) i Jefe del Mando Superior de Personal del Ejército (Madrid, 1995-1997).

Passat a la reserva amb la graduació de tinent general de l'exèrcit (1997), va ser nomenat, com a representant del Ministeri de Defensa, president de la Junta de Promotors del Consorci del Castell de Sant Ferran de Figueres (1997-2003). Constituït el Consorci (2003), de nou, és nomenat representant del Ministeri al Consorci i President (2003 fins a l'actualitat) des del qual s'ha dedicat a difondre la coneixença de la fortificació figuerenca.

És autor dels llibres *El Castillo de San Fernando de Figueres. Su historia* (Barcelona: 1982 1a ed.; id.: 2000 2a ed.) en castellà i català, *Historia de las fortificaciones y alojamientos militares de Girona* (Zaragoza: 1998) en col·laboració amb Fernando Torres González i *La Ciudadella de Roses* (Girona: 1998) en col·laboració amb Hug Palou i Anna M. Puig.

És col·laborador habitual dels *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos (Figueres) on ha publicat diversos articles sobre el castell de Sant Ferran de Figueres (1999-2004), també ha tractat la fortalesa a la *Revista Castillos de España* (Madrid). Altres col·laboracions, especialitzades en temes militars, han estat publicades a *Ciudadella* (Barcelona), *Revista Ejército* (Madrid) o a *Defensa* (Madrid).

És autor també de la monografia *La fortificación abaluartada: una arquitectura militar y política* (Madrid: 2004) i coautor d'*El setge de Roses de 1808, tres visions de la Guerra del Francès* (Figueres: 2008).

DÍAZ MARQUÉS, Claudio

(*Moratilla de los Meleros, Guadalajara, 18.II.1874 - Figueres, 11.III.1951*) *Funcionari*

Fill de Víctor Díaz Aguado, pagès, i Cristina Marqués Ginés, ambdós de Moratilla de los Meleros. Es va casar amb Cristina Pérez Blanco i el matrimoni va tenir tres fills: Carmen, metgessa; Cristina i Claudio↑.

Als 14 anys va anar a Madrid, per pagar els estudis treballava al *Diario ABC*, on s'ocupava de fer les franges a mà. Va estudiar els cursos corresponents per interventor, va oposar, i el primer destí va ser el d'interventor de l'Ajuntament de Figueres (1901), va esdevenir assessor jurídic de l'Ajuntament de Roses (1902-1950), i com a tal va intervenir en diversos temes importants com el de la urbanització de la Ciutadella. Va actuar, també, com a assessor de diversos ajuntaments de la comarca com Castelló d'Empúries o el Far d'Empordà.

En un altre ordre va ser president del Consell d'Administració i director gerent de l'Hidro i president del Casino Menestral Figuerenc (1907-1915), durant el seu mandat va promoure la construcció del nou edifici del Casino.

Va treballar en el traçat de ferrocarril de via estreta Olot-Banyoles-Figueres-Roses i va fundar l'empresa WYHA (Vigas y Estructuras de Hormigón Armado), juntament amb el seu fill Claudio↑, amb Ferrer Buscarons i Simon Gratacós↑, empresa ubicada al carrer de St. Pau, va funcionar fins a l'aparició de les bigues de formigó pretensades.

DÍAZ PÉREZ, Claudi

(*Figueres, 2.XI.1904 - Barcelona, 19.VI.1985*)
Arquitecte i professor

Fill de Claudio Díaz↑ Marqués i de Cristina Pérez Blanco. Casat amb Carme Garriga Llorens, de Figueres, filla del farmacèutic Garriga del carrer Ample, el matrimoni va tenir dos fills: Víctor i Maria Lluïsa.

De petit va coincidir amb Salvador Dalí↑ a l'escola de pàrvuls, i

va ser amic de la família fins al punt de ser nomenat marmessor testamentari per part de Salvador Dalí Cusi (1872-1950). A l'adolescència es trasllada a Madrid a preparar-se per Enginyer de Camins, resideix a la Residencia de Estudiantes on coneix Lorca (1898-1936) i Buñuel (1900-1983), ja que Salvador Dalí els va presentar. Posteriorment, es trasllada a Barcelona on estudia la carrera d'arquitectura (Barcelona, 1930). Va viure a la residència de la Universitat Industrial, lloc on estableix amistat amb Pierre Vilar (1906-2003). Va ser professor de l'Escola de Treball. Un oncle delinemat-topògraf el va introduir en el món de l'arquitectura i va treballar amb l'arquitecte Adolf Florensa (1889-1968).

Durant la guerra civil va traslladar-se a Figueres, destinat a l'oficina tècnica de fortificacions, en la qual s'ocupaven de construir nius d'ametralladores a diferents punt de la costa. Va residir a Figueres on tenia despatx particular a la Rambla. Va compartir despatx amb Giralt↑ Casadesús a Girona, a la plaça Marqués de Camps. Va ser arquitecte municipal de la Jonquera, Castelló d'Empúries, Roses, Salt i Portbou, i arquitecte escolar de la província de Girona. En quedar vacant la plaça d'arquitecte escolar de Barcelona, va renunciar a la de Girona, per incorporar-se a la de Barcelona (1954). Allà va obrir despatx, va mantenir el de Girona, i va continuar vinculat a la comarca en ser l'arquitecte municipal de Roses (1958-1971).

Entre les seves obres, a la capital de la comarca, cal destacar les cases de particulars: la Casa Bosch (1942), la Casa Serra (1945) del carrer Ample, la Casa Paltré (Pujada del Castell) i, com a edificis públics, la capella dels Límits, la façana de l'Institut Ramon Muntaner (1948) o l'església de la Immaculada (1958-1962).

La vila de Roses li deu l'ordenació urbanística de diferents zones: la de la riera de la Trencada, el Salatar i la Ronda de Circumval·lació. Així mateix, la urbanització de la zona que inclou el carrer Francesc Macià, la Gran Via de Pau Casals i el port pesquer (1963). S'ha dit que la Roses actual és hereva dels plans urbanístics de l'arquitecte figuerenc. Quant a obra privada, va intervenir en nombrosos habitatges del nucli, i de les urbanitzacions de La Garriga o del Mas Ferrats, un habitatge que cal destacar és la Casa Ferrer Buscarons, al costat de l'Ajuntament de Roses.

Entre altres projectes fora de la comarca cal destacar la Residència permanent dels cursos anuals de Puigcerdà.

DÍAZ ROMAÑACH, Narciso

(Roses, 7.II.1905 – Barcelona, 9.VII.1993) Militar

Fill únic, després de la mort de la seva germana Maria, de Felipe Díaz de la Cruz, del cos de carabiners, de Nuez (Zamora), i d'Àngela Romañach Dunjó, de Roses. Es va casar amb Marcela Capmany Romero, i el matrimoni va tenir

quatre fills: Carlos[↑], Felipe, Fernando i José Maria.

Va ingressar com a cadet a l'Acadèmia Militar de Toledo (1923), destinat a l'Àfrica quan s'estava pacificant el protectorat. L'any 1929-30, ja tinent, ve destinat a Figueres al Batallón de Montaña, Chiclana número 3. Quan esclata la guerra civil és empresonat, amb part de la guarnició de Figueres, el jutgen a Girona (1937) i el condemnen a un any, que ja havia complert amb presó preventiva, queda en llibertat i passa la frontera gràcies a l'ajut de Sara Jordà[↑], la qual li va proporcionar el passat. A l'altre costat del Pirineu, mossèn Albert[↑] (Perpinyà) els proporcionava els passaports i bitllets per anar a Irun. Va acabar la guerra destinat a la 5a Divisió de Navarra, la seva guarnició va ser la primera que va entrar a Figueres (8.II.1939). Després de la guerra va ser professor de l'Acadèmia de Infanteria de Guadalajara. Al cap de dos anys es va treure el Diploma de Estado Mayor de Capitanía. Destinat a Barcelona (1945) va alternar amb el Batallón de Cañones contracarro, núm 1. De coronel va estar a la 3a zona d'I.P.S. (Instrucció Premilitar Superior), cap del campament de Castillejos. Va passar a la reserva de coronel i va ascendir a general de Brigada amb caràcter honorífic.

Va publicar *Manual del soldado de infantería* (Madrid: 1943) utilitzat per portar el guió diari del soldat; *Manual del instructor de montaña* (Toledo: 1946); *El combatiente* (Madrid: 1947). Va deixar

inèdita l'obra *El pelotón y su jefe*. És autor també d'articles d'història, fonamentalment sobre Roses, a la *Revista Ejército* (Madrid), i de la monografia *Roses, una vila amb història* (Roses: 1991).

DÍAZ SÁNCHEZ, Enrique

(El Ferrol, 1866 – Figueres, 11.VI.1914)

Funcionari

Fill d'Andrés Díaz i de Vicenta Sánchez, es va casar amb Pilar Navarro Hernández, natural d'Àvila, i el matrimoni va tenir tres fills: Vicente, Enrique i Amparo, domiciliats al castell de Sant Ferran.

Va treure el número 1 a l'*Escuela de Criminología*. Va ser subdirector de Primera Classe, del Cos de Presons. Va participar al *Congreso Penitenciario* (València, 1909), on hi va presentar una *Memoria*. Procedent de Toledo, va ser destinat al recent construït Centre Penitenciari de Figueres, situat a la finca anomenada l'Olivar Gran, on va prendre possessió del càrrec el 2 de març de 1910.

Va escriure: *Cuadernos de Antropometría presentados al negociado de Sanidad y Antropología de la Dirección General de Prisiones, Estudio de invertidos (Caracteres fisiológicos, anatómicos etc., presentados en el repetido negociado de dicho centro, Las hojas histórico-penales. Memoria presentada en el Congreso Penitenciario de Valencia (? : 1909), Plano de la cárcel celular de Figueras, Bosquejo de Etiología penitenciaria* (Figueras: 1913), amb pròleg de José M. Valdés Rubio.

Tenia en preparació la segona part del *Bosquejo de Etiología penitenciaria*.

DISPÈS MARCÓ, Joaquim

(Viladamat, 20.V.1915 –

Manresa, el Bages, 29.VI.1996) Enginyer

Fill de Joaquim Dispès Quer, de Sant Feliu de Guíxols, i de Maria Marcó Grau, de Viladamat. Es va casar amb M. Montserrat Martí Grané (1950), de Manresa, i el matrimoni no va tenir descendència.

Va estudiar a l'escola pública de Viladamat fins a l'edat de deu anys. Després de la guerra civil, va estudiar la carrera d'Enginyeria Industrial a l'Escola d'Enginyers de Barcelona, i posteriorment va fer el doctorat.

Es va desplaçar a Vilanova i la Geltrú, a l'empresa Pirelli. L'any 1950, va a viure a Manresa, lloc on va continuar treballant per a la casa Pirelli. Va compaginar la feina a l'empresa amb l'ensenyament. Va impartir classes de matemàtiques i física als alumnes de batxillerat, a l'Escola Politècnica de Manresa (1972-1976), i a la càtedra de Tecnologies de l'Espai de l'Escola Tècnica Superior d'Enginyers, de Barcelona.

Va participar en diversos congressos internacionals d'aeronàutica (Atenes, Madrid, Belgrad, Nova York, Brussel·les i Los Angeles). En el XVIII International Astronautical Congress (Belgrat, 1967) va presentar les comunicacions "Change-ment d'orbites" i "Voyage vers la Lune: Calcul d'une trajectoire lunaire" (Oxford: 1968).

Va escriure *Elementos de astrodinàmica* (Manresa: 1976), *Somda Pioner V-1* (Manresa: 1979), *Viaje del Voyager 2* (Manresa: 1981).

El Centre d'Estudis del Baix Fluvià el va nomenar soci d'honor i era membre de l'Agrupació Astronàutica Espanyola de Barcelona (AAEB). Per les seves aportacions en el camp de l'astrodinàmica li varen atorgar el Premi Guillem Catà.

DIUMÉ VILÀ, Miquel

(*Vilamacolum*, 7.II.1948 – Girona, 27.V.2008)
Periodista

Fill de Joan Diumé Culubret, de Raset, flequer, i d'Enriqueta Vilà, de Vilamacolum. Casat amb Maria Dolors Felip Ribas, de Quart, i el matrimoni ha tingut dos fills: Xavier i David.

De petit, es trasllada amb la família a viure a Girona. Va estudiar el batxillerat i s'inicia

en el món laboral a l'agència de Manuel Bonmatí, tasca que compagina amb la de periodista.

D'ell s'han destacat diverses qualitats: la de treballador incansable, la de gaudir de sentit de l'humor i, periodísticament parlant, la del rigor en la notícia.

Va col·laborar amb mitjans radiofònics com La Voz de Gerona (1966-1982) any en què va esdevenir Radio Cadena, posteriorment a RNE, la qual es va integrar a RTVE, i de la qual en va ser director (1993-2006), any en què es va jubilar.

Va participar en l'Associació de Premsa de Girona, i va ser membre de la junta del Col·legi de Periodistes de Girona, del qual en el moment del traspàs n'era el tresorer.

Seguia vinculat a la comarca de l'Alt Empordà, amb la vila de Colera, lloc on tenia intenció d'instal·lar-se.

DOMÈNECH, Pere

(*Gratallops*, el Priorat, c. 1500 – Vilabertran, 1560) Abat

Va ser canonge de Barcelona, rector de Vilabertran, d'Ulldemolins, de Prades i de Vilabella. Traslladat a Roma, va treballar de secretari de l'ambaixador de Portugal i, a partir de 1541, va ser cubiculari de Pau III. Es va relacionar amb sant Ignasi, sant Francesc de Borja, Polanco, Jeroni Nadal i altres il·lustres membres de la Companyia. El 1544 el papa Pau III el va nomenar abat de Vilabertran. El 1548 va prometre entrar a la Companyia de Jesús.

A petició del rei Joan III viatjà a Portugal, allà va fundar col·legis per a nens orfes i pobres a Lisboa i a Coïmbra. Va retornar a Vilabertran (1553), i va emprendre la reforma de l'abadia augustiniana. Els darrers anys de la seva vida va tenir una salut precària i va descartar entrar a la Companyia. No es va poder aconseguir l'objectiu dels jesuïtes a Vilabertran, tal com ja havien fet amb altres canòniques augustinianes en decadència, convertir-les en col·legis del seu orde.

Pere Domènech va morir a Vilabertran i va llegar a l'abadia la seva biblioteca que consistia en 119 volums entre els quals hi havia manuscrits, incunables i impresos de la primera meitat del segle XVI. Ha estat considerat un dels introductors

de l'espiritualitat ignasiana a la comarca de l'Alt Empordà, i dels ideals sorgits de Trento.

Va escriure: *Doctrina muy proveitosa pa todo christião de qualquer estado que seja: tirado do Espelho de bem viver, que fez hũ pregador da ordem de Sant Agustinho & de outros livros deuotos. Copilados per reuerendo padre Pedro Domeneco* (Lisboa: 1550) i *Avisos de cómo os proues orfãos de lesu se hão de auer tras peregrinações & romarias que fizerem. E outras doctrinas* (s.l.:s.d.).

DOMÈNECH ALLOZA, Joan Baptista

(Barcelona, 22.IX.1917 –

Viladamat, 31.XII.1999) Mestre i polític

Fill de Josep Domènech Pertegas, de família procedent de Vinaròs, vinculats al negoci de pintura, i de Valera Alloza Andreu, de Cañizar del Olivar (Terol). Va estudiar el parvulari al Montessori, i a l'Escola Normal de Barce-

lona. Durant la guerra civil es va veure obligat a participar en el front d'Aragó, es va haver d'exiliar a França on va estar reclòs als camps de concentració de Prats de Molló i Barcarès. Quan retornà va haver de passar per La Carbonera de Figueres i pel camp d'Igualada. Una vegada superades les limitacions per exercir, va ensenyar primer a Barcelona i després a Sant Pere Pescador (1946-1955).

En casar-se amb Caterina Dispès Marcó, de Viladamat, va traslladar-se a les escoles d'aquest poble, permutant la plaça de Sant Pere amb el mestre de Viladamat, Sr. Sellés. Complementava el sou de mestre fent classes particulars i va haver de preocupar-se de qüestions agrícoles, ja que la seva muller pertanyia a una important família terratinent local. Esdevé el secretari de la Hermandad Sindical de Labradores y Ganaderos (1956).

Tot i que enviuda prematurament (1960), la seva implicació amb el municipi de Viladamat es

va mantenir i, fins i tot, va ser més estreta en ser nomenat alcalde (1961-1968), va ser el moment en què es milloraren les escoles, alguns serveis i infraestructures. Posteriorment, va ser el jutge de pau (1970).

L'any 1969 es casa amb Inés de Ros Micaló, de Figueres, i el matrimoni va tenir un fill, Jordi. Al cap d'uns anys demana el trasllat a la capital de la comarca, on va exercir de mestre al Col·legi Sant Pau (1974-1984). En el nou emplaçament va tenir ocasió de desenvolupar una de les seves qualitats: l'esperit de servei. Va ser membre actiu de diverses entitats, de l'Institut d'Estudis Empordanesos, on va actuar com a vocal i tresorer (1984-1992); de la Creu Roja i del Club de jubilats Sant Jordi.

Va escriure *Tal faràs, tal trobaràs* (1948).

En reconeixement per la seva tasca de pedagog, va rebre la Cruz del Orden Civil de Alfons X El Sabio (1966).

DOMÍNGUEZ HERNANDO, Modesto

(Madrid, 3.VII.1910 – Roses, 8.II.1986) Enginyer

Va estudiar a Madrid la carrera d'Enginyer Agrònom, la qual va finalitzar abans de la guerra civil. Va arribar a Girona després de la guerra, destinat com Enginyer a la Jefatura Agronómica de Girona. Es va casar amb Francisca

Calveras Rebordosa (17.VII.1936), i el matrimoni va tenir dos fills: Carlos Maria i Montse.

El mateix any d'arribar, es va incorporar a treballar per Miquel Mateu[†] com a tècnic per dirigir les empreses, explotacions agrícoles i ramaderes, que aquell volia posar en marxa, i per reconstruir el castell de Peralada. El biografiat va establir una gran amistat amb el propietari, va esdevenir el seu home de confiança i va ser l'executor de nombrosos projectes que Mateu ideava. El seu vincle amb Peralada li va permetre viure circumstàncies excepcionals, establir coneixença amb persones de relleu en tots els àmbits polítics, socials i literaris.

Va compaginar la feina de funcionari en el Cos Oficial d'Enginyers Agrònoms, a les places de Portbou, com a director de l'Estació Fitosanitària (1942), com a enginyer en cap de la zona Fitosanitària dels Pirineus Orientals (1952), com a cap provincial de Girona del Servei de Plagues del Camp i d'Inspecció Fitosanitària (1973), amb les tasques vinculades a les empreses de Miquel Mateu, tant les explotacions agrícoles, ramaderes, forestals, piscícoles, com en la urbanització de Santa Margarida, en les empreses relacionades amb els vins i caves, com en les tasques de rehabilitació i reformes del Castell.

Va ser un gran impulsor i lluitador dels vins de l'Empordà, de la seva denominació d'origen, i de la Festa de la Verema. Va ser nomenat membre del Consejo Regulador de Denominación de Origen Ampurdà-Costa Brava. La seva defensa del vi escumós li va obrir les portes d'Associacions i Juntas Regionals i Nacionals. L'any 1977 va ser nomenat President de Covinosa S.A., societat constituïda per Cavas del Ampurdán i Cooperativa Agrícola, de Mollet de Peralada. Va incidir també en la compra d'alguns exemplars per a la biblioteca peraladenc.

En l'homenatge pòstum a Miquel Mateu, celebrat a l'Ajuntament de Figueres (25.XI.1972), el biografiat va pronunciar un discurs que es va publicar amb el títol *Amics de Don Miquel...* (Barcelona: 1972), on queda reflectida la seva relació amical i professional.

Va rebre la Medalla del Orden Civil del Mérito Agrícola (Madrid, 1973).

Com a reconeixement per tot el que havia fet pels vins empordanesos el mateix any de la seva mort, el 1986, el *Consell Regulador*, el dia de la Festa de la Verema, va convocar el "Premi Modesto Domínguez, dirigit a la promoció i investigació vitivinícola a l'Alt Empordà" amb caràcter bianual.

DONADIU PUIGNAU, Delfí

(Vilajuïga, octubre, 1845 - 14.VIII.1904)
Eclesiàstic, filòleg i filòsof

Fill d'Isidre Donadiu Badosa i de Teresa Puignau Baeza, va estudiar el batxillerat a Figueres i va assolir el grau de Batxiller en Arts (1862), quatre

anys de Teologia a Girona, dos més de Teologia i moral a Barcelona i Dret canònic en el Seminari de Barcelona.

Seguia els estudis eclesiàstics els quals compaginava amb la carrera de Filosofia i Lletres, assolint els títols de llicenciat i doctor. Va ser professor auxiliar de la facultat de Filosofia i Lletres de la Universitat de Barcelona, i va arribar a catedràtic de llengua hebrea (1882) i de filosofia a la Universitat de Barcelona.

Va ocupar els càrrecs de secretari de l'Acadèmia filosofocientífica de Sant Tomàs i de la Junta Diocesana de les Escoles Catòliques i va fundar el Centre Moral de la parròquia de Sant Francesc de Paula, del qual en va ser president. Va presidir el comitè català per a la preparació del quart congrés científic internacional dels catòlics de Friburg (1897), on va ser elegit membre de la comissió permanent dels congressos.

Va establir amistat i va estar relacionat amb diverses personalitats de l'època com Rubió i Lluch, Frederic Rahola[†] o amb els darrers membres de la nissaga Rocabertí[†], per a qui va escriure "*Inscripción hebrea que se lee en uno*

de los platos que figuran en el museo del Excelentísimo sr. Conde de Peralada, etc. vertida al español, anotada y ampliada, con un apéndice sobre las fiestas de los judíos" (Barcelona, 1887).

Publicà, entre altres, obres pedagògiques: *Sinopsis de la declinación castellana y latina* (Barcelona: 1871; id.: 1872 2a ed.), *Juicios críticos de obras científicas y literarias remitidas a la Sociedad Barcelonesa de Amigos de la Instrucción* (Barcelona: 1873), *Curso de geografía histórica* (Barcelona: 1873), *Juicios críticos de obras científicas y literarias remitidas á la Sociedad barcelonesa de Amigos de la Instrucción* (Barcelona: 1873), *Curso de metafísica* (Barcelona: 1877; id.: 1881 2a ed.; id.: 1889 3a ed.), *Método de enseñanza de la lengua hebrea* (Barcelona: 1881), *Reseña de los trabajos en*

que se ha ocupado la Academia barcelonesa filosófico-científica de Santo Tomás de Aquino (Barcelona: 1883-1885 i 1887-1888), *Ampliación de la Psicología y nociones de Ontología, Cosmología y Teodicea* (Barcelona: 1884), *Programa de metafísica* (Barcelona: 1885), *Necesidad de la filosofía tomística en nuestros días* (Barcelona: 1887), *Likosch Thòmas Min. Aquino. Himno hebreo con su traducción española* (Barcelona: 1888), *Diccionario de la lengua castellana con la correspondencia catalana redactado en vista de los de Labernia, Salvà, Domínguez, Caballero, Roque Barcía, Fernández de la Cuesta, el Enciclopédico de Gaspar y Roig, el de Rosa y Bouret etc.* (Barcelona: 1889; 1895-1897 Palau) obra en 4 volums, en la qual hi varen col·laborar distingits literats, més un apèndix que amb posterioritat va rebre el nom de *Novísimo Diccionario Enciclopédico de la lengua castellana*, (Barcelona: 1895-1897), i el *Suplemento al Novísimo Diccionario Enciclopédico de la lengua castellana* (Barcelona: s.d.).

Discursos publicats: *Excelencias de la filosofía tomística* (Barcelona: 1884), discurs llegit en la sessió pública de l'Acadèmia barcelonina Filosòficocientífica de Sant Tomàs d'Aquino; *Origen del lenguaje* (Barcelona: 1886) discurs pronunciat a l'obertura del curs acadèmic de la Universitat de Barcelona curs 1886/87 (Barcelona: 1886); *Necesidad de la filosofía tomística en nuestros días* (Barcelona: 1887), discurs llegit a l'Acadèmia barcelonina Filosòfica de sant Tomàs d'Aquino; *La libertad y el liberalismo*, discurs llegit en la sessió quarta del Congrés de Catòlics celebrat a Madrid el 1889 (Barcelona: 1890). L'any 1892 va participar en el Congrés catòlic de Sevilla que va tenir lloc en el Fomento de Trabajo Nacional, on va pronunciar la conferència sobre la "Cuestión Obrera" (Barcelona: 1893); En el congrés Científic Internacional de Catòlics, celebrat a Brussel·les, participa amb "L'origine des nains de la vallée de Ribas (Catalogne)" (Bruxelles: 1895); mentre que en el quart congrés, celebrat a Friburg, participa amb el *compte-rendu: Le vrai titre de la Croix* (Fribourg: 1898), *Necesidad y medios de combatir el error y la impiedad* (Barcelona: 1898), conferència pronunciada a l'Associació de Catòlics de Barcelona i *Acció Catòlica en els temps actuals* (Barcelona: 1903).

La seva tasca en favor del catolicisme li va merèixer el nomenament de Cavaller de l'Orde de Sant Gregori.

DONAT RIGAU, M. Àngels
(Roses, 18.IX.1952) Mestra

Filla de Pere Donat Ametller, pescador, i de Catalina Rigau Carreras, ambdós de Roses.

Es va casar amb Miquel Coma Llovet, de Borrassà, i el matrimoni va tenir dos fills: Clara i Lluís.

Va estudiar Magisteri a Girona (1972), posteriorment va cursar l'especialitat de preescolar (1977) i la carrera de Filosofia i Lletres, secció Psicologia (UAB, 1994). Ha exercit l'ensenyament a Sant Celoni, Girona capital, Vilafant i Figueres, amb un període de docència a l'Escola Europea de Luxemburg (1986-1992).

Va guanyar el premi Experiències Pedagògiques de la ciutat de Figueres, amb el treball *Estudi pro sociabilitat en nens de 5-6 anys a l'escola pública Joaquim Cusí i Fortunet [sic] de Figueres; bases teòriques i programació* (Figueres: 1987), en col·laboració amb M. Dolors Cañiguer i Folcarà.

DONJÓ CALLOL, Josep
(L'Escala, 31.VII.1897 – Girona, 1.IX.1989)
Mestre

Fill de Joan Donjó Sureda, mariner, i de Carme Callol Colomeda, es va casar amb Pepita Sastre Rodeja, de l'Escala, i el matrimoni va tenir tres fills.

Va ser alumne de l'institut de Girona, i va compaginar la feina de barber amb els estudis de magisteri. Va exercir el magisteri a

Barcelona, Breda, i Castell d'Aro i, després de les oposicions, va prendre possessió de la plaça de Villalpape (Lugo). Va retornar a la comarca com a mestre de Darnius. En aquesta localitat es va involucrar amb el Comitè Antifeixista, del qual en va esdevenir el cap. Tot i amb això, va protegir l'església i el capellà. L'any 1937 va exercir a Sant Feliu de Guíxols, Llagostera, Sant Pere Pescador i després es va exiliar. A França, va estar en diversos camps de concentració, finalment, es va poder establir a Marsella, i va retornar l'any 1970.

Va ser un dels impulsors de la creació de la revista *L'Escalenc* (el primer exemplar de l'1 de gener de 1980), juntament amb Jaume Saderra Riera.

Va deixar unes memòries, publicades a *L'exili dels Mestres (1939-1975)* (Girona: 1995) per Salomó Marquès ↑.

DONKS, Johannes

(*Waspik, Holanda, 5.XII.1946*)

Torner i escultor

De nacionalitat holandesa, l'any 1972 es va afincar a Alfaz del Pi (Alacant), on va fundar l'empresa Frajan s.l., de la qual en va ser director-gerent (Altea, 1975-1999).

Des de l'any 2001 es troba afinat a l'Alt Empordà

i, des de l'any 2003, a la localitat de Sant Pere Pescador, on hi té el seu taller-estudi i disposa d'una exposició permanent per a la seva obra a la sala anomenada "El Viejo Pajar". Treballa la fusta a mà i mitjançant el torn.

DOU BASSOLS, Ignasi

(*Senyor de Boadella, s. XVIII*) *Jurisconsult*

L'any 1765 es va casar amb Gaietana Tayadella Crosas (?-1821), senyora del castell de Calabuig. El seu fill Gaietà va ser l'últim membre de la família en posseir la baronia de Calabuig.

DUQUE, Jorge

vegeu: MUÑOZ SÁNCHEZ, Miguel Ángel

DURAN, Josep

(*Peralada, s. XVII – Portugal, 1704*) *Jurista*

Fou enviat a Itàlia (1702) pel Consell de Cent per tal de presentar a Felip V de Castella les queixes catalanes pels abusos comesos pels funcionaris reials. Suspecte d'austriacisme, fou perseguit pel lloctinent filipista Francisco de Velasco i es refugià a Lisboa, on es posà a les ordres del rei-arxiduc Carles III i morí lluitant a la frontera portuguesa.

DURAN, Josep

(*Cadaqués, 1726?/1730? – Barcelona, 1802*)

Músic i compositor

Introduïdor d'elements compositius procedents dels seus contactes amb Itàlia, conegut com l'estil modern italià, en contraposició a l'estil barroc que imperava a la península.

Va entrar com a cantor a la capella de música del Palau de la comtessa de Barcelona (1748) i el mateix any va ser nomenat coadjutor de Bernat Tria, mestre de capella del palau.

Va ampliar els estudis musicals a Nàpols (1749-1756), on va estudiar amb Francesco Durante, mestre de capella de gran renom, que l'influï en l'art de la composició. Va treballar en el Conservatorio di Sant'Onofrio. Va tornar a Barcelona i, en haver traspasat Bernat Tria, ocupa la plaça de mestre de capella del Palau de la comtessa (1756).

Va treballar conjuntament amb Josep Pujol, mestre de capella de la catedral de Barcelona. En la composició d'algunes peces per a la celebració de l'anada de Carles III a Barcelona (1759), es té coneixença d'un *Te Deum*. Va compaginar les tasques anteriors amb la docència, de la qual es desvinculà l'any 1780.

Va compondre: *Madrigale a quattro voci*, peça criticada per Jaume Casellas, mestre de capella de la catedral de Toledo, que va considerar la composició amb un contingut ple d'elements de l'escola napolitana; *Antigono* (òpera estrenada el 1760), *Il Temistocle* (òpera estrenada el 1762), amb text de P. Metastasio. *Obertura en Fa mayor* (c. 1760), *Obertura en Re major* (1788).

Són poques les obres conservades, algunes incompletes, d'altres d'autoria incerta; majoritàriament són peces de música religiosa, alguna peça teatral i producció simfònica.

DURAN, Narcís

(Castelló d'Empúries, 1776 –
Monterrey, Califòrnia, 1846) *Franciscà i músic*

Professà al convent de Girona el 1793 i es va ordenar a Barcelona el 1800. Des de Cadis va anar cap a Mèxic (1803) on s'afilià al col·legi de missions de San Fernando i, el 1806, fou destinat a la missió de San José, de l'Alta Califòrnia, de la qual en va ser superior (1828-1933). Sobresortí pels seus coneixements musicals, va fundar un cor i la primera orquestra simfònica del país.

El 1817 acompanyà el capità Luis Argüello en una expedició pels rius Sacramento i San Joaquín, per tal de fundar noves missions; deixà escrit un diari de l'expedició. Va ser comissari prefecte de les missions de l'Alta Califòrnia (1838-1846).

Entre les seves composicions la més coneguda és una *Misa de Cataluña*.

DURAN CAMPS, Joan

(Figueres, 9.I.1914 –
Espriu-Montpeller, Hérault, França, 25.V.1981)
Esportista i restaurador

Fill de Joan Duran Burgas i de Teresa Camps Lapedra, hostalers, procedents de Cabanelles i instal·lats a Figueres des de l'any 1910. L'any 1939 es casa amb Pepita Puntonet Vidal, i el matrimoni té una filla, Teresa.

Assisteix al Col·legi de La Salle i s'aficiona a la pràctica de l'esport, fins al punt de ser Campió de Catalunya d'atletisme (de 100 i 200 metres) i, més endavant, entrenador. Compagina l'afició per l'esport amb el negoci familiar. S'estableix a la Jonquera i als Límits, on regenta un restaurant que esdevindrà un referent a la contrada.

Per a recuperar-se d'un accident, resideix un temps a Tolosa de Llenguadoc i, allà, té ocasió d'establir contacte amb els xefs de la localitat i familiaritzar-se amb la cuina francesa. Gràcies a aquesta experiència introdueix noves matèries primeres a la carta dels seus restaurants.

L'any 1975 es va fer càrrec del restaurant Finisterre de Barcelona i va ser requerit pel príncep Joan Carles per anar al Palau de Marivent, a Mallorca.

Va rebre la *Medalla de la Ciutat de Figueres* i el nomenament de *Mejor Cocinero de España* (1976). La *Casa Real* el va nomenar *Cocinero del Rey Juan Carlos I*.

DURAN CAMPS, Lluís

(Cabanelles, 21.II.1910 – Figueres, 29.IX.1981)
Restaurador

Fill de Joan Duran Burgas i de Teresa Camps Lapedra, hostalers, procedents de Cabanelles i instal·lats a Figueres des de l'any 1910.

Es va casar amb Antonieta Simon Martí (1932), de Sant Jordi Desvalls, i el matrimoni va tenir dos fills, Joan (1933) i Lluís (1941).

Va estudiar al Col·legi dels Maristes, i va rebre molt bona formació com a cuiner, ofici que aprèn també a la fonda familiar nomenada Ca la Teta. Va entrar a l'Hotel Comercio (1927), i segueix a França, a l'Hôtel de France (Perpinyà), a Lió i Chamonix, per cloure la seva formació a l'Hotel Colón, de Barcelona l'any 1929, lloc on coincideix amb el reconegut xef, Francisco Roig Riera. Durant el període de la guerra civil treballa a Font Romeu (França). Acabada la contesa retorna a Figueres i s'ocupa de recuperar el negoci familiar, afectat per diversos bombardeigs.

Persona amb una clara visió dels negocis hotelers, va preveure la futura aflluència turística i es va avançar en la previsió de les seves necessitats. Reforma la fonda i es converteix en l'Hotel

Duran –hotel escollit per Salvador Dalí[↑], a partir de 1948, per hostatjar-se a Figueres–, a la nova carretera general de Figueres construeix l'Hotel Rallye (1958) amb benzineria, lloga l'Hotel París situat a la Rambla (1960), compra l'Hotel President (1967) i els Banys de la Mercè (1971). Contribueix a la construcció de la Sala de Festes de la Societat Coral Erato, amb la voluntat de poder disposar d'una sala d'esbarjo per als figuerencs i per als seus clients.

Gaudia de clarividència per saber copsar la importància de les noves vies de comunicació: la creació de l'anomenada carretera general, amb el desviament del trànsit del centre de la ciutat, i, molt més tard, l'arribada de l'autopista. Construeix l'estació de servei Rally Sud (1958) i Rally Nord (1976). Aconsegueix els drets d'explotació de les àrees de servei Empordà a Garrigàs (1975), i la Porta Catalana, a la Jonquera (1981).

En el moment del seu traspàs comptava amb dos-cents setanta empleats.

Va ser president de la patronal d'Hostaleria de l'Alt Empordà, president Provincial d'Hostaleria, president fundador de la cadena hotelera HOGECO, fundador de l'associació Restaurants de la Buena Mesa i del batllia de la Chaîne des Rôtisseurs: Gerona-Costa Brava i, amb altres col·legues del ram de l'hostaleria, membre fundador de l'Escola d'Hostaleria de l'Alt Empordà.

Nomenat Soci d'Honor de la Societat Coral Erato, juntament amb la seva muller, va rebre la Medalla de Plata al Mérito al Trabajo (1980). Va ser nomenat Gironí de l'any (1981).

DURAN CARRERA, Miquel

(Vilabertran, 17.XII.1954) Pintor

Fill de Delfí Duran Delos, de Lliurona (Bassegoda), i de Remei Carrera Gardella, d'Oix (Garrotxa). Quan tenia tres anys, la seva família s'instal·la al carrer de Peralada, de Figueres.

Va assistir a classes de dibuix i pintura al Casino Menestral. A Barcelona, estudia Arts Decoratives a l'IADE, on combina el disseny, les arts gràfiques, les noves tecnologies, el dibuix, la pintura i l'escultura.

Després d'haver residit a Vilabertran, des de l'any 2000 es troba instal·lat a Agullana.

Ha practicat la pintura, el cartellisme, la il·lustració, la fotografia, el gravat i l'escultura.

Es val de taques, grafismes, matèries i símbols per fer arribar el seu missatge suggerent i poètic i, d'altres, compromès i rebel.

Combina els treballs pictòrics amb els de disseny gràfic.

Ha creat la imatge de la nova producció de La Funcional Teatre, per l'adaptació de l'obra *La ronda*, obra d'Arthur Schnitzler (2007), una figura primitiva amb connotacions rupestres.

Ha exposat individualment en diferents galeries figuerenques: Antic Escorxador Municipal (Figueres, 1988), Col·legi d'Arquitectes de Catalunya (Girona, 1991), Al Fanal Gallerie (Banyuls, 1992), *Presos per la pau* (Amnistia Internacional, itinerant 1992), *Tintes i Papers* al Casino Sport (Figueres, 1993), Ajuntament de Figueres (Figueres, 1994), XVI Festival Internacional de Música de l'Empordà (Vilabertran, 1996), Mil·lènim (1998), Drets Humans (Itinerant, 1998), a Agullana (2001, 2002), al Centre Cultural Kostrzyn (Polònia, 2002), Can ninetes (Salt, 2006).

Ha participat en diverses exposicions col·lectives, entre les més significatives: Segona Mostra d'Art Casa de Cultura (Girona, 1986), Mostra de Pintura Contemporània (Garriguella, 1986, 1987, 1988, 1989), Fires i Festes de la Santa Creu (Figueres, 1989), Nou artistes Museu de l'Empordà (Figueres, 1992), Tercera Biennal d'Art (Girona, 1993), Autistes Galeria Canaleta (Figueres, 1997), MaçArt (Maçanet de Cabrenys, 1998, 2000).

Ha participat també en la carpeta de gravats dedicada als Special Olympics (Figueres, 2000).

És autor de l'escultura *Solidaritat* (Figueres, 1999). Ha estat l'autor del cartell per anunciar les Vint-i-quatre Jornades de Diversitat Lingüística (Universitat Autònoma, 2007).

DURAN GARRIGOLAS, Toribi

(Castelló d'Empúries, 30.IV.1814 –
Barcelona, 16.IX.1888) *Benefactor i industrial*

Fill de Francesc Duran Ribera, dedicat al comerç, i d'Antònia Garrigolas Ferran, ambdós de Castelló d'Empúries. Va ser el gran de dos germans: Toribi i Benvinguda.

De jove va anar a treballar a Barcelona, va començar com a dependent en un comerç i l'any 1846 va decidir establir-se pel seu compte, amb un negoci relacionat amb el lli, cànem, jute i filatures de cotó.

Se sap que va formar part de diverses societats com la companyia Lloyds d'assegurances, les línies Hispano-inglesa de vapors, El Crédito barcelonés d'assegurances marítimes i que va patir alts i baixos a la borsa, havent invertit en ferrocarrils, bancs i bitllets hipotecaris de Cuba, i en la compra de terrenys. A Castelló va comprar l'anomenat Camp de la Guarda, el qual va parcel·lar i va esdevenir el barri Toribi Duran. Va ser una persona que va fugir de la notorietat.

En el testament encarrega als seus marmessors testamentaris, Bonaventura Grasés i Joan Ratés, repartir diners entre establiments de beneficència. A Barcelona, la inversió es va fer en el projecte de la construcció d'una Escola Municipal de Reforma, que va concloure amb la inauguració, al barri de Gràcia, de l'"Asilo Toribio Durán. Escuela de Reforma para jóvenes viciosos o delincuentes" (1890), col·laborant també en la construcció de la Nueva Cárcel (1897). Una altra part de l'herència va ser destinada a la construcció d'un hospital-asil a Castelló d'Empúries (1899). La residència geriàtrica de Castelló porta el seu nom.

DURAN PAGÈS, Josep

(Figueres, 10.VII.1959) *Esportista*

Fill de Josep Duran Sala, mecànic, natural de Vila-sacra, i de Florentina Pagès Molas, d'Olot. És conegut popularment amb el nom de *Pitu*.

Futbolísticament es va formar amb l'equip Montesa i el Traymar, de Figueres. Ha estat un referent

en el futbol de la Unió Esportiva Figueres a la qual es va incorporar als quinze anys. En els darrers temps s'ha dedicat a formar els equips base i ha entrenat equips com el Maçanet o el Sant Miquel de Fluvià. Durant un breu lapse de temps va ser president de la Unió Esportiva (2006-2007).

Va rebre la insígnia d'or i brillants pels anys de dedicació a la UE Figueres (1991).

DURAN VEHÍ, Sebastià

(Cadaqués, 22.III.1937) *Músic*

Fill de Pere Duran Costa i d'Esperança Vehí Rahola, ambdós de Cadaqués. Està afincat a Sant Celoni des de l'any 1953, es va casar amb Eulàlia Pascual, i actualment viu entre aquesta vila i Cadaqués.

Reconegut fiscornaire, també tocava el trombó de vares. Va aprendre amb el mestre Rafel Cabrisas[↑], de Cadaqués, Josep Blanch[↑] Reynalt, de Castelló d'Empúries i va perfeccionar amb Miquel Badia a l'Escola Municipal de Barcelona.

Ha format part de les cobles: La Lira de Sant Celoni, Verds de Mataró, La Principal de Girona, La Principal de Gràcia i a la Cobla Ciutat de Barcelona, i de la Cobla Barcelona (1973-1976). Va entrar a formar de la Banda Municipal de Barcelona (1977-2002).

E

EGEA CODINA, Antoni

(Girona, 20.VI.1957) Historiador

Fill de Juan Egea Pérez, de Cehegín (Múrcia), picapedrer, i de M. del Carmen Codina González, de Albanchez (Almería), modista. De petit va assistir als col·legis gironins de les escolàpies i els maristes. L'any 1963 la família es traslla-

da a Llers i, sense acabar els estudis, el posen a treballar a la fusteria, amb el pare. Les restes històriques de la vila llersenca influeixen en el jove, fins al punt de crear-li una inquietud i curiositat per les vicissituds històriques de la vila. Una part de la curiositat va quedar resolta en poder llegir un exemplar mecanoscrit del *Libre dels Racionaris de la vila i castell de Llers*. Es trasllada de nou de residència, ara a Figueres. Allà s'impli- ca amb el Grup d'Art i Treball del Cente Excursionista Empordanès i col·labora en la neteja de monuments abandonats. Aprofita el servei militar per endegar el primer article per als *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos* (1979).

S'ha especialitzat en la història medieval de Figueres i Llers, història moderna de Figueres i ha treballat sobre la història general d'altres

municipis empordanesos. Quant a la seva formació, tot i haver assistit a diversos cursos, considera que en l'apartat paleogràfic ha estat de mossèn Miquel Pujol[†] de qui més n'ha après. El biografiat és un exemple de tenacitat, constància i treball, d'una persona que ha hagut de superar moltes dificultats per poder assolir formació i estudis, per poder portar a terme les seves investigacions.

Ha col·laborat en diferents publicacions, havent estat un habitual col·laborador dels *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos, miscel·lània en la qual han aparegut: "Un document inèdit sobre el comerç figuerenc del segle XVII" (1978), "Llers. Els homes i els fets" (1979-80), "El recinte murallat de la Força de Llers" (1984), "El mestre d'obres Alexandre Comalat i la restauració del castell de Requesens" (1985), "Notícies sobre l'agricultura figuerenca dels segles XVII i XVIII" (1986), "Figueres i la seva evolució urbana durant el vell règim: segles XVI, XVII, XVIII" (1987), "Aproximació a la Figueres i els figuerencs del segle XVI" (1990), "Apunts, dates i documents per a una història urbana de Figueres" (1992), "Aspectes de la Figueres del segle XIV, centrats en l'estudi d'un capbreu del Monestir de Vilabertran de l'any 1343" (1993), "Un capbreu de Figueres finals del segles XV-XVI. Notícies del domini directe de la cambreria del monestir de Sant Pere de Besalú sobre immobles de Figueres en el tombant dels segles XV i XVI" (1995), "Alguns aspectes històrics del Vilafant

Baix Medieval i Modern” (1997), “Notícies sobre demografia i jurisdicció del comtat d’Empúries a mitjan del segle XIV” (1998).

Ha escrit les monografies *Aspectes històrics del poble de Siurana* (Siurana: 1995), *Figueres als segles XVI i XVII* (Figueres: 1999).

En col·laboració: *Capmany* (Girona: 1995) amb Marisa Roig; *Vilamalla: mil anys d’història: 974-1075* (Vilamalla: 1999) amb Marisa Roig i Joan Serra; *Perals*; *Siurana d’Empordà* (Girona: 1998) amb David Pujol; *Fabrellas*; *Vilanant* (Girona: 2001) amb Pere Borrat; *Gironell*; *Mil anys de domini episcopal de Bàscara* (Bàscara: 2002) amb Carles Bosch.

Les darreres aportacions han estat les monografies, *Els antics municipis, Calabuig* (2007) i *Orriols* (2007), en col·laboració amb Carles Bosch.

El seu treball sobre Llers va guanyar un accésit al Concurs Literari del Casino Menestral (1979).

ELELMAN, Richard

(Londres, 31.VIII.1961) *Professor i actor*

Fill de Montague i Veronica Elelman, ambdós periodistes, està casat amb Roser Parset Fàbrega (1995).

Ha estudiat a l’Ardingly College, al Haywards Heath College, i a la University of Northumbria (Newcastle-

upon-Tyne) ha cursat la carrera de Ciències Polítiques (1982) i ha realitzat Masters sobre temes europeus. La seva tesi doctoral ha versat sobre *The transition from military dictatorship to democracy in Turkey, 1984* (University of Northumbria, 1986).

Ha residit al Sudan (1984-1986) on va treballar com a professor, a l’Índia (1986-1987) on va desenvolupar tasques periodístiques, Portugal (1994-1995) on va exercir de professor, i Catalunya on resideix des de 1987. Està vinculat a Figueres des de l’any 1988, on ha estat professor d’anglès. Els diferents llocs on ha viscut li han

proporcionat el domini de diversos idiomes, entre ells l’àrab, una amplitud de mires i una riquesa de vivències que han potenciat la multiplicitat d’activitats.

Ja a l’adolescència va mostrar les seves inquietuds polítiques: va formar part del Young Communist League (1978-1982), va esdevenir el president del Students Union (Sindicat d’Estudiants), de Newcastle (1982). Després d’un llarg lapse de temps s’ha incorporat al grup Iniciativa per Catalunya-Verds (IC-V) (2005), a Figueres, sigles amb les quals ha encapçalat les llistes municipals de 2007. Des de maig de 2007 és portaveu d’aquest grup municipal i des del mes d’octubre, regidor de Medi Natural i Qualitat Ambiental i vocal de mobilitat pel CILMA.

Persona polifacètica ha col·laborat amb diversos mitjans de comunicació com el setmanari *Empordà* i a les emissores Radio Ser (1990-1994) i Ona Catalana (1999-2004). S’ha sentit atret pel teatre en el qual ha intervingut com a actor, director i escriptor. Com a actor ha intervingut en produccions professionals al teatre, cinema i televisió a Anglaterra (1972-1984), entre els quals destaca el paper de Garcin a *Huis Clos* de Jean Paul Sartre i el de Ricardo III a *Ricardo III*, de Shakespeare. A Figueres ha estat actor i director de produccions locals (des de 1989), professor de l’Aula de Teatre Municipal i fundador dels grups de teatre English Shakespeare Theatre (EST) dirigia obres d’aquest autor parlades en anglès on els actors i actrius eren professors britànics de Figueres, i alguns del seus alumnes avançats. Més endavant, va muntar Zanni Teatre, companyia encara en actiu amb obres de text d’autors, la majoria locals, ara en llengua espanyola i catalana; ell mateix n’és el director.

Com a actor ha participat en les obres: *Macbeth*, *La Tempestat*, *Harlequin*, *Les bruixes de Salem* de EST, *4 ficcions* 4 de Zanni Teatre i *La Nit de les Tríades*, *Mare coratge*, *Dotze sense pietat*, *El Gran Masturbador*, *El Sabater d’Ordis*, *La Solució Final* i *La Serva Padrone* de La Funcional.

Com a director: *Macbeth*, *La Tempestat*, *Harlequin*, *Un Conte perdut al Bosc*, *Les Bruixes de Salem* i *La Persistència de la memòria* de EST, *No pregunte por qué*, *En Transit* (representant d’Espanya al World Youth Theatre Festival, de

Londres), *El Botín*, *Deus ex maquina* amb Zanni Teatre, *El Diari d'Anna Frank* amb l'Aula de Teatre Municipal, i *Retalls* amb TeTeatre i *La solució final* amb La Funcional.

Està preparant la novel·la *El sol d'agost* (*Late August Sun*).

ELIES, Cresques

(Figueres, s. XIII - XIV) *Metge jueu*

Les primeres notícies d'aquest personatge, qualificat de metge de física o físic, es remunten a 1341, quan era metge de Pere el Cerimoniós. El monarca li va concedir alguns privilegis com el de no haver de portar el distintiu de jueu. Es té coneixement que disposava d'una ben nodrida biblioteca en l'especialitat mèdica.

Sembla ser que va preparar un informe sobre la llibertat de residència dels jueus en relació amb les obligacions tributàries.

L'any 1969 el consistori figuerenc li va dedicar un carrer, en un vial de la carretera de Llers.

ELORDUY BUSCARONS, Josep Maria

(Girona, 2.VI.1901 - Figueres, 4.VI.1984)

Funcionari i periodista

Fill únic de Sabas Elorduy Morales, natural de Tineo (Astúries), cap d'obres públiques de Girona, i de Maria Buscarons Brugat, de Roses. Es va casar amb la gironina Maria Lluïsa Busquets Martinell, filla del propietari

de la fàbrica de curtits Busquets, de Girona. Varen tenir tres fills: Josep Maria, Maria i Lluís.

Va estudiar al Col·legi de La Salle i als Maristes de Girona. Va anar a Madrid i va cursar estudis d'Enginyer de Camins, que tot i el magnífic expedient acadèmic, va haver de deixar inacabats a causa de la malaltia del pare, i va entrar a treballar en el negoci familiar de la muller. La guerra civil desbarata el negoci i la família es trasllada a

Figueres. Treballa a l'Ajuntament, estudia la carrera de Magisteri, i oposita a primer oficial de l'escala tècnicoadministrativa de l'Ajuntament de Figueres. Durant molts va desenvolupar la tasca de secretari particular de l'alcalde (Bonaterra↑, Junyer de Bodallés↑, Guardiola↑, i Giró↑).

Va ser delegat del Sindicat de la construcció, de Regiones Devastadas, delegat de la Joventut de Figueres, delegat de Falange i secretari de la Delegació d'Informació i Turisme.

En alguna necrològica de l'època se'l va qualificar com una persona de caràcter amè, senyorial i de gran cultura, des del punt de vista humà, com a persona atenta, d'àmplia formació i amb una gran habilitat per solventar els problemes, qualitats que es complementaven amb les bones dots literàries, de ploma fàcil i profunda, des del punt de vista professional.

Va compaginar la feina amb les seves aficions, era col·laborador de diversos rotatius espanyols i estrangers. Va ser redactor en cap del setmanari comarcal *Ampurdán*, del qual en va esdevenir director (1963-1977). S'ocupava de dues seccions: *Desde el Alféizar* i *A Dios lo que es de Dios*, la majoria dels escrits no els signava i, la resta, ho feia amb el pseudònim de *Clodianus*.

Va ser corresponsal de l'Agència Logos (Madrid), de Solidaridad Nacional (Madrid) i The Associated Press (Londres).

Va rebre la Medalla de Bronze de la Joventut (30.V.1971).

EMPÚRIES, Comtes d'

(s. IX)

Es té coneixença de la línia comtal emporitana des de l'època carolíngia, en el segle IX, essent **Ermenguer** (812-813) el primer de la nissaga.

L'any 834 és investit comte **Sunyer I**, i el seguiren els seus fills els quals

formaren un primer govern comtal indivís: **Sunyer II**, que va heretar el comtat del Rosselló, i **Dela**

(862-894). Segueixen el govern conjunt els fills de Sunyer II, **Benció I** (915-916) i **Gausbert** (915-931), essent aquest darrer qui reconstruí Sant Martí d'Empúries i va combatre els pirates.

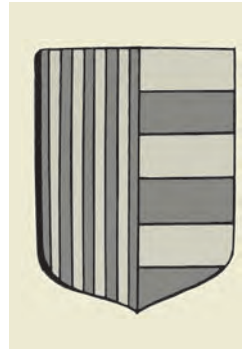
Gausfred I (931-991), fill de Gausbert, va disposar de moneda pròpia, foren importants les donacions al monestir de Sant Pere de Rodes i va ser qui decidí canviar de lloc la capitalitat del comtat, tot i que el trasllat a Castelló d'Empúries no va ser efectiu fins l'any 1079. Els fills de Gausfred es repartiren el govern: **Hug I** (991-1040) va ser comte d'Empúries i Peralada i **Guislabert I** del Rosselló.

Seguí la línia comtal **Ponç I** (c. 990-1078) comte de 1040 a 1078, fill d'Hug I i de Guisla de Besiers. Es va casar amb Adelaida de Besalú. Va ser qui va iniciar l'església de Castelló d'Empúries, consagrada l'any 1064. Va testar el condomini del comtat entre els seus fills: **Hug II** i **Berenguer**, però aquests es repartiren el territori, Hug va esdevenir comte d'Empúries, mentre que Berenguer va ser vescomte de Peralada i senyor de Rocaberti[†] (1078-1098).

Hug II (c. 1035-1116), comte de 1078 a 1116, es casà amb Sança d'Urgell. Va ser un dels consellers de Ramon Berenguer III en l'expedició a Mallorca (1114).

Els seus successors foren **Ponç II** (c. 1070-1153/54), comte de 1116 a 1153/54, que va mantenir disputes amb els seus veïns de Peralada, Besalú i el Rosselló; **Ponç III** (c. 1135-1200), comte de 1173 a 1200, va ser protector del monestir de Sant Pere de Rodes i del de Sant Quirze de Colera; **Hug IV** (c. 1170-Mallorca, 1230), comte de 1200 a 1230, va participar en la conquesta de Mallorca, gràcies a aquesta empresa va rebre propietats a l'illa, va morir a causa de la pesta; **Ponç IV** (c. 1205-1269), comte de 1230 a 1269, va participar en la conquesta de Mallorca juntament amb el seu pare Hug IV i, posteriorment, a la de València. Fundà el Convent de la Mercè a Castelló d'Empúries; **Hug V** (c. 1240-1277), comte de 1269 a 1277, per part materna va incorporar el vescomtat de Bas, va participar en la batalla de Múrcia (1265-1266), es va sublevar contra el rei però retornà a l'obediència reial; **Ponç V** (c. 1264-1313), comte de 1277 a 1313, casat amb la marquesa de Cabrera va unir aquest comtat al d'Empúries. Va lluitar al costat d'Alfons II, i de Jaume II: **Ponç VI**

(1290?-1322?), comte 1313-1322, amb qui s'acaba la primera línia comtal directa.

Va heretar el comtat el vescomte Hug I de Cardona: **Hug VI** (1323-1325), el qual, a instàncies de Jaume II, el va haver de permutar amb l'infant Pere (1305-Pisa, 1381), comte de Ribagorça i senyor de Gandia i Pego, el qual va esdevenir **Pere I d'Empúries** (1325-1331/1341) comte de 1325 a 1341. L'any 1331 es va casar amb Joana de Foix i la cerimònia el va deixar empenyorat. Va gaudir de la confiança del seu germà Alfons III (Nàpols, 1299-Barcelona, 1336), el qual li encomenà les gestions per a establir la pau entre Sicília i Nàpols (Avinyó, 1328) i el nomenà senescal de Catalunya (1328). A les tasques diplomàtiques i militars cal sumar les de tractadista i poeta.

El va succeir el seu germà petit **Ramon Berenguer I d'Empúries** (1308-1365), comte de 1341 a 1364, després del bescanvi per les muntanyes de Prades. Aquest va ser cap de les tropes reials al Rosselló, i ambaixador del papa Innocenci VI pels afers de Sardenya. El va succeir el seu fill **Joan I d'Empúries** (c. 1340-Castellví de Rosanes, 1398), comte de 1364 a 1396. Fill de Ramon Berenguer i de Maria Álvarez de Xèrica. Es va casar amb Blanca de Sicília, moment en què va rebre el comtat. Va finalitzar la seu castellonina i va intentar que fos bisbat. Es va rebel·lar contra el rei, ja que era partidari de la jurisdicció dels barons. Va morir empresonat. El succeïren els seus fills **Joan II**, comte de 1396 a 1401, i **Pere II** l'any 1401.

Durant el segle XV la línia comtal la va assumir la casa de Cardona i, posteriorment, passà als Medinaceli (s. XVII).

ESBRÓS, Pere

(Figueres, s. XVIII) Artesà del moble

Va ser un dels que manufacturaren els famosos "mobles d'Arles" de Catalunya, molt apreciats en

el seu temps. Va treballar a Marsella, als arsenals del rei Lluís XIV.

ESCALES, Ramon d'

(? - Barcelona, 1398) Abat de Vilabertran

Bisbe d'Elna (1377-1380), bisbe de Lleida (1380-1386), i de Barcelona (1386-1398).

Va ser conseller de Pere III de Catalunya-Aragó.

ESCAPA AMORÓS, Sebastià

(Figueres, 6.VIII.1862 - 1.VIII.1939)

Propietari, pintor i professor de dibuix

Fill de Josep Escapa i d'Agustina Amorós, es va casar amb Elvira Roura Riera, natural d'Arbúcies, i no consta que el matrimoni tingués fills.

Probablement ha passat a la història per haver estat professor de dibuix,

juntament amb el professor Núñez, de reconeguts pintors empordanesos, d'entre els quals destaca Salvador Dalí.

Però el biografat va estar vinculat a diverses i variades activitats locals: al Certamen Literari (Figueres, 1883), va presidir la Secció Literària i va ser el secretari dels certàmens de 1882 i 1883, membre fundador de la junta del Museu de l'Empordà (1920) en la qual va ocupar el càrrec de secretari; a la junta directiva de la Cambra Agrícola Oficial de l'Empordà va actuar també com a secretari general (1912-1918). Implicat en diverses iniciatives ciutadanes, formava part de jurats com el de fanalets de Reis dels anys 20 o el de Cartells de la Fira Comercial d'Agricultura i d'Indústria de Figueres (1934). Vinculat al Centre de Catòlics, es va ocupar de la direcció d'obres de teatre.

Era notòria la col·lecció de vidres d'excavació, la qual tenia al seu domicili del carrer Ample.

ESCAPA SERRA, Joan

(Peralada, 28.VII.1928) Músic i compositor

Fill de Baldomero Escapa Algans, agutzil i músic, i de Llúcia Serra Algans, ambdós de Peralada. Va ser el petit de quatre germans: Concepció, Miquel, Martí i Joan. Casat amb Rosita Portell Serra, ha tingut tres fills: M. Teresa, Llúcia i Rosa Maria.

Començà a estudiar música als cinc anys a l'Escolania Parroquial amb mossèn Alexandre Fernández i, més endavant, amb Marià Calvet, a Figueres amb Camil·la Lloret i el Sr. Prunell i, a Girona, amb el Sr. Miralda. Pel que fa a l'estudi de l'instrument, es decantà per la trompeta.

Al mateix temps, i des de ben jovenet, aprenia l'ofici de fuster, feina que va exercir durant gairebé tota la vida compaginant-la amb la de carter.

Enamorat de la música, participà en la formació de Sant Joan de les Abadeses, en La Principal de Figueres, en la d'Els Nois d'Olesa, en La Principal de Banyoles, en el conjunt anomenat Michel Bourdoncle d'Albi, en la Ritmos de Figueres i en La Lira de Sant Celoni.

L'última col·laboració orquestral fou l'any 1963. A partir d'aquest moment, i a desgrat seu, va haver de dedicar-se als altres quefers. Després de la seva jubilació, ha retornat plenament al món de la música i des de 1996, és el director de la *Coral Jove de Peralada* i es dedica a la composició de sardanes.

Els títols estrenats, amb lletra i música de Joan Escapa, són: *Cantem la Pasqua* (1994), *A la Vila de Peralada* (1995), *Cant a Figueres* (1997), *El sentiment: tots catalans* (2005).

Ha compost també les sardanes: *Com ocells* (1995), amb lletra de Pere Golobardes; *L'Empordanès* (1999) lletra de Montse Calverol; *Quan bufa la tramuntana* (1998), *El Castell de Peralada* (1999) amb lletra de José Luis Torres; *Aquell home* (2000) amb lletra de José Luis Torres; *El balcó del Canigó* (2000) amb lletra de Montserrat

Badosa; *La gorga blava* (2001), *A Mollet de Peralada* (2000) seguint la lletra de mossèn Manel Pont i Bosch; *A l'amic Josep Quer* (1999), sardana de contrabaix dedicada al contrabaixista vilafantenc Josep Quer; *Els pabordes de Sant Antoni* (2001), *El nostre claustre de Peralada* (2002) amb lletra de José Luis Torres; *A la vila de Llançà* (2004), *Bet, som-hi!* (2004) dedicada a la seva néta; *La senyoreta Carminxu* (2005) amb lletra de José Luis Torres; *Per tú, Pere* (2006) dedicada a Pere Pallé; *A Vilanova de la Muga i a mossèn Manel* (2006) dedicada a mossèn Manuel Seco.

ESCOFET, Francisco de Paula

(*Cadaqués?*, s. XIX) *Metge*

Va publicar un llibre sobre medicina homeopàtica *Ideas generales sobre el estado actual de la Medicina. Su importancia, su marcha, su reforma y porvenir.* (Habana: 1847).

ESCOFET, Sebastià

(*Cadaqués*, s. XIX - XX) *Músic*

Conegut popularment amb el nom de *Tià Flauta*. Va aprendre música amb el seu oncle Josep Deutís, organista i mestre de solfeig i piano.

Va substituir Sebastià Godó, en la direcció i escola musical de la vila de Cadaqués. Amb els anys va residir a Figueres on es va dedicar a l'ensenyament de la música.

ESCOFET ALSINA, Frederic

(*Barcelona*, 12.VII.1897 - 27.III.1987) *Militar*

Pertanyia a una família cadaquesenca que va traslladar-se a Barcelona, lloc on va néixer, segons el mateix biografiat, per accident. A Cadaqués hi va passar part de la infantesa, i les vacances d'estiu. Es va casar amb Josefina Rahola.

Militar de carrera, va ingressar a l'Acadèmia Militar de Caballeria de Valladolid, i va anar com

a oficial voluntari al Marroc (1920-1923), resultant ferit per tres vegades i repetidament lloreat. En tornar a Barcelona, demanà l'adscripció a les Esquadres de Catalunya, i es posa al costat del president Macià quan aquest, el 14 d'abril de 1931, proclamà la República Catalana, fet pel qual passà a comandar els Mossos d'Esquadra al costat del comandant d'artilleria Pérez Farrás. Seguint en aquesta línia, va ser nomenat per Companys Comissari General d'Ordre Públic (1934, i 1936) i durant la proclamació de l'Estat Català d'octubre de 1934 es va oposar, juntament amb Pérez Farrás, a les forces lleials a la República comandades pel general Batet. Per aquests fets fou jutjat per insurrecció per un consell de guerra i condemnat a mort, pena que li fou commutada, gràcies a la intervenció del president Alcalá Zamora, per la de cadena perpètua i la degradació militar.

La victòria del Front Popular l'amnistià, i el 26 de juny de 1936 el president Companys el tornà a nomenar Comissari General d'Ordre Públic, càrrec des del qual s'oposà a l'èxit de l'aixecament militar a Barcelona. El president Companys va haver d'enviar-lo a França per protegir-lo de les acusacions anarquistes de ser enemic de la República, tornant el 1937 i participant en els fronts de Belchite i Terol. En acabar la guerra civil s'exilià a Brussel·les essent ministre de la República, la qual el nomenà Maestranter de la Orden de la Liberación. No va ser fins l'any 1978, una vegada aprovada la nova Constitució, quan va tornar a Barcelona.

És autor del llibre de memòries *Al servei de Catalunya i de la República* (París: 1973), i del *De una derrota a una victòria: 6 de octubre de 1934-19 de julio de 1936* (Barcelona: 1984).

L'any 1983 la vila de Cadaqués el va anomenar Fill Adoptiu i li dedicà un carrer, i el 1985 la Generalitat el reconegué com a Cap Honorari dels Mossos d'Esquadra.

ESCOFET PALAU, Joan d'

(*Cadaqués*, batejat 10.V.1720 - 25.III.1808)

Enginyer militar i arquitecte

Fill de Joan Baptista Escofet Sastre, comerciant de Cadaqués, i d'Isabel Palau Marquès, el

matrimoni va tenir sis fills, dels quals tres arribaren a adults: Emerenciana, Anna i Joan. Es va casar amb Manuela Moreno Monfort, amb qui va tenir tres fills, dels quals només va sobreviure Marianna.

L'any 1740 va ingressar a l'exèrcit, i formà part d'expedicions amb les quals es desplaçà a Mallorca, Itàlia i França. L'any 1750 rep el nomenament d'Ingeniero Extraordinario de los Ejércitos y Plazas de SM., i esdevé professor

de l'Acadèmia de Matemàtiques de Barcelona, i puja en l'escalafó d'enginyers fins a arribar al càrrec d'Enginyer en Cap (1776). Va intervenir en algunes obres d'enginyeria de caràcter civil com el Real Camino Barcelona-Lérida, actua a Andalusia, València i Múrcia, on va treballar en l'abastament de l'aigua. Va fer estada a Veneçuela, d'on retorna l'any 1774, i posteriorment, a l'Argentina.

Havent assolit el rang de brigadier dels Reales Ejércitos va ser governador militar de la plaça de Roses (9.XI.1779 - 3.IV.1789). Promogut a tinent de rei de la plaça de Barcelona, es va desplaçar a la capital (1789), posteriorment ascendit a mariscal de camp (1791), essent Figueres el seu destí, organitzant un cordó fronterer per controlar els veïns francesos que pretenien refugiar-se aquí. Es diu que ell va ser l'organitzador dels primers sometents per protegir els pobles fronterers. Es va distingir especialment per la primera campanya contra França, durant la Guerra Gran (1793), que es va apoderar del castell de la Bellaguarda que els espanyols conservaren fins al 17 de setembre de 1794. Va arribar a governador militar i polític de la plaça de Barcelona, càrrec des del qual va promoure millores urbanístiques. A Barcelona va urbanitzar el primitiu passeig de Sant Joan, i se li havia atribuït la creació del Jardí del General, obra del general Castaños.

Va ingressar a l'Acadèmia de Bones Lletres (1754) i a la de Ciències (1790), de Barcelona. Va llegir ajuts per a costejar els salaris dels mestres

de l'escola pública de Cadaqués i per a noies amb pocs recursos, i deixà un projecte de regatge de l'Empordà basat en el Ter, el Fluvià i la Muga.

Des del quarter general de Figueres, va enviar una circular dirigida a D. Joan Cambiazo *Los Capitanes que hubieren de servir en los sometenes, corresponde, sean sugetos de autoridad, valor y prudencia ...* (Vich: 1794?). Altres circulars de la seva autoria foren: *Hallandose esta Junta general de Somatenes con varias instancias de diferentes pueblos, por las que exponen las insuperables dificultades para afrontar los fondos necesarios para su subsistencia, tubo por preciso pasarlo con algunas reflexiones á la consideracion del General en Gefe, el Excelentísimo Señor Conde de la Unión...* (Vich: 1794?), *Don Juan de Escofet, teniente general de los reales ejércitos,...* *Para que en lo sucesivo se practique... la limpia de letrinas, o lugares comunes, y se saquen sus inmundicias* (Barcelona?: 1797?), *Don Juan de Escofet, teniente general de los reales ejércitos, gobernador militar y político de esta plaza y su distrito, por quanto sobre la ninguna observancia de las providencias dadas y publicadas en los anteriores años para el buen orden y régimen del teatro se experimentó realquilarse, por muchos sugetos y beneficiarse por los mismos individuos del teatro, lunetas y aposentos con medios muy reprehensibles y precios mucho mayores de los señalados por el gobierno...* (Barcelona?: 1798?).

ESCRIBÀ PASCUAL, Xavier

(París, 3.II.1969) Pintor

Fill de Francesc Pascual Segarra, dissenyador gràfic, i de Conxita Escribà Parés, ambdós de Barcelona. Casat amb Clarie Cayla, dissenyadora d'interiors, té una filla, Cian. Ha viscut i treballat entre París i Barcelona i, des de

l'any 2006, es troba afincat a Terrades.

Llicenciat en Belles Arts (especialitat Pintura), Facultat de Belles Arts (Universitat Central de Barcelona, 1988-1993). Diplôme National Supérieur des Beaux-Arts avec les Félicitations du Jury à l'Unanimité (Champ Peinture), ENSB-A (París, 1994-1998). Diploma d'Estudis Avançats de Doctorat del Departament de Pintura, Facultat de Belles Arts (Universitat Central de Barcelona, 2000-2001).

La seva obra se surt del concepte tradicional, deixa l'emmarcament del bastidor, els límits del marc, i l'alteració arriba al punt de destruir el concepte de quadre. La peça es transforma en un objecte, en ocasions es podria parlar d'escultura on la massa pictòrica i la gamma cromàtica hi té molt protagonisme, en canvi desapareix el dibuix. Alguns elements recorden els ulls de Klee, altres l'agosament de Miró.

Ha exposat individualment a Barcelona i arreu de Catalunya (Figueres, Pals, Girona, Mataró, Sant Adrià del Besòs), a França (Villeseque des Corbières, Montpeller, Candàs, Villeneuve lez Avignon, París), a Frankfurt i a New York. Des de 1992 fins a 2009, ha exposat en nombroses mostres col·lectives, en diferents llocs d'Espanya, França, Estats Units, Itàlia, Suïssa, Xina i Andorra.

Ha estat guardonat amb els següents premis: Certamen de Peinture Contemporaine (guanyador) (Sant Adrià de Besòs, 1989), XXI Prix de Dessin Saint Lluç (3r premi) (Barcelona, 1991), Prix Fénéon (Arts Plastiques), (Guanyador) (París, 2001), Prix de Peinture Antoine Marin 2003, Espace Julio Gonzalez. (Guanyador), (Arcueil, 2003), Iller Premi de Recerca Pictòrica, Torre Vella (1r accèssit) (Salou, 2004), 1r Concurs de Pintura "Petit Format" (Menció d'Honor), (Sant Cugat del Vallès, 2006), 4a Biennal d'Art, Fundació Casa de Cultura de Girona (Guanyador) (Girona, 2006).

Les seves obres es troben als museus: Centro de Arte Reina Sofía (Madrid), Eestikunsti Museum (Tallin), Fonds Municipal d'Art Contemporain (París) i a nombroses col·leccions privades a França, Suïssa, Estats Units, Finlàndia, Bèlgica, Portugal, Itàlia o Espanya.

ESCUADRA NURÉN, Lluís

(Figueres, 21.IV.1962) *Música, pianista i compositor*

Fill de Lluís Escuadra Salgado, natural de Lleó, i de Carme Nurén Quer, de Figueres, està casat

amb Carme Colomer, de Figueres. Des de 1995 resideix a Borrassà.

Va iniciar els estudis musicals a l'edat de vuit anys. S'ha format amb diversos professionals, d'entre els quals cal destacar els estudis de piano clàssic realitzats amb Albadá Olaya i els de piano jazz i combos amb Lluís Vidal.

Actualment disposa del Diploma de Grau Superior de l'INCANOP (Institut Català de Noves Professions, 1991), i està en tràmit d'assolir el Títol Superior de Piano-Jazz de l'Escola Superior de Música de Catalunya (SMUG, previsiblement el 2009).

Ha complementat la pràctica musical amb la pedagògica: ha estat professor de piano al Taller de Músics de Barcelona (1986-1994), de piano jazz, combos i improvisació a l'Escola de Música del Casino Menestral Figuerenc (des de 1993), de piano de jazz, combos i improvisació, i cap de departament de l'àrea de música moderna a l'Escola de Música de Palafrugell (des de 1998). Ha estat convidat per diferents conservatoris com a professor de piano o d'improvisació.

Treballa amb el seu propi Trio, Lluís Escuadra Trio, i amb els quartets: Moments i De mutuo acuerdo, grups amb els quals ha participat a diferents festivals de jazz. Ha col·laborat amb Joventuts Musicals de Barcelona, i ha tocat amb artistes de renom com: Eladio Reinon, Víctor de Diego, Javier Juanco, Horacio Fumero o Benet Palet, entre altres.

Ha enregistrat els discos: *Moments* (1994), *Original moments* (1998), *Els cremats* "En el barrio la cachimba" (2001), *De mutuo acuerdo* "En principio" (2006), *Digit arts* "El sentit de la raó".

Va guanyar el Primer premi TVE, al concurs Gente joven (1980), amb Empordà combo jazz.

Fou finalista al Festival de Jazz en Homenatge a Bill Evans (Getxo, 1993).

ESCUADERO MARTÍNEZ, Antonio*(Salobre, Albacete, 13.V.1954) Empresari*

Va néixer en el si d'una família humil, dedicada a les feines del camp. A l'edat de disset anys decideix immigrar a Catalunya i s'instal·la a la Jonquera. En arribar es dedica a l'hostaleria i, després, treballa en una Agència de

Duanes. Des de jove es va implicar en activitats associatives, es va afiliar a Comissions Obreres i després al Partit Socialista. Va participar en la vida municipal de la Jonquera, va ser regidor pel PSC (1983-2001), tres vegades candidat a l'alcaldia i secretari de l'agrupació socialista de la vila jonquerenca. Va ser Conseller Comarcal i Diputat Provincial.

L'any 1984 emprèn un nou camí, crea la primera empresa, un supermercat a la Jonquera. L'any 1990 decideix dedicar-se plenament als negocis i obre tres nous supermercats, un hotel, tres restaurants i un celler de vins, entre altres, i crea el "Grup Escudero". Amb els anys, una de les empreses del grup despunta: és el celler instal·lat al municipi de Masarac, amb el nom de Marquès de Biart.

El setembre de l'any 2003 és nomenat president de la Federació d'Hostaleria de Girona, càrrec que ocupa actualment.

En els darrers temps amplia la seva activitat empresarial i s'inicia en el món del periodisme amb l'adquisició del periòdic *Hora Nova*, al qual transformà en bisetmanari, i també publica la revista *Hora Rosa*.

A part de la qüestió professional, la gran afició al món del futbol el va portar a ser àrbitre i linier de primera divisió. Va arribar a ser president del Futbol Club Girona (1998-2001).

ESPELT GARRIGA, Damià*(Pau, 5.II.1950) Enginyer agrònom i empresari*

Fill de Lluís Espelt Soler, pagès, i de Joaquina Garriga Casanovas, està casat amb Dolors

Delclós Suñer, mestra, de Figueres. El matrimoni ha tingut dues filles, Anna i Maria.

Va estudiar Enginyer Agrònom a l'ETSIA (Madrid, 1973). Va seguir en l'empresa iniciada pel seu pare, Lluís Espelt Soler (1929-2001), SAIGA creada cap a 1968 i que, des dels seus inicis, oferia productes agrícoles, medicaments,

productes fitosanitaris i estris per al bestiar. Quan el biografat s'incorporà a l'empresa, va ampliar la gamma de productes, oferint els relacionats amb el rec agrícola i, amb els anys, s'ha ampliat l'oferta amb productes industrials i per a l'obra pública.

Damià Espelt va crear l'empresa Espelt Viticultors (1999), amb l'objectiu de la comercialització integral dels vins, encaminant els seus productes cap a un mercat d'exportació de nivell mig-alt. El 20 d'agost de 1999 es varen entrar els primers raïms –la família vinculada a la vinya, havia format part de la cooperativa de Pau fins aquest moment– al celler, encara sense teulada.

Espelt sempre ha volgut mantenir una relació entre el món del vi i l'artístic: la primera incursió va ser encarregar el logo i disseny de la marca a l'artista Javier Mariscal, el qual es va presentar a Alimentaria 2004, la segona ha estat la promoció d'artistes locals mitjançant l'organització d'exposicions des de l'any 2003.

Als anys 80 les seves col·laboracions sobre temes agrícoles varen aparèixer a *Hora Nova* (Figueres).

ESPIGULÉ DALMAU, Josep*(Figueres, 8.II.1956) Mestre i naturalista*

Fill de Josep Espigulé Bahí, dedicat al comerç, i d'Esther Dalmau Rosa, ambdós de Figueres.

Té tres fills, els bessons Jofre i Bernat (1989), i una filla, Gisela (1993).

Ha cursat Magisteri (1982), i disposa d'estudis de telecomunicacions, de Teologia i d'art de l'Escola Massana, de Barcelona.

Va ser coorganitzador, amb Lurdes Pons Jacas, del primer grup infantil del Centre Excursionista Empordanès 1981-1988. Fou el primer educador de carrer de la ciutat de Figueres els anys 1985 i 1986.

Ha estat educador ambiental al Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà des de l'any 1985 fins el 1989. Al mateix temps era responsable de l'Escola dels Estanys del PNAE, escola integrada des de 1988 al Pla d'Escoles Associades a la UNESCO, que es va reprendre el 1992 fins al 1998. Ha estat responsable de l'Ús Públic del Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà (1993-1998) i director del PNAE (Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà, des de 1998 fins al 2009).

Ha estat responsable (creador juntament amb Teresa Franquesa) del grup de voluntaris ambientals del Parc Metropolità de Collserola: "Voluntaris de Collserola. Una nova relació amb la natura i la gent." (1990-1992) i cofundador i president de l'"Associació d'Amics del Manol i Palol Sabaldòria" (1999-2008), al municipi de Vilafant.

Obtingué el primer premi "Joan Sibecas" de Pintura Juvenil, de l'Ajuntament de Figueres (1969). Va rebre el Premi Tramuntana del Consell Comarcal de l'Alt Empordà (4.V.2000).

ESPINOSA CANTÓ, Roberto

(Barcelona, 3.VIII.1937) *Empresari taurí*

Fill de Roberto Espinosa de Santos, natural de Barcelona, i de Remedios Cantó Verdú, natural d'Elda (Alacant). Es va casar amb M. Dolors Cotcho Pi, i el matrimoni ha tingut tres fills: Rubén, Roberto i Margarita.

Va treballar amb el seu pare, mecànic de màquines de comptabilitat, i de petit va viure l'afició pels toros, ja que el seu progenitor havia estat noveller. Amb la intenció d'obrir-se camí com a noveller, va residir a Ouvellain (Llenguadoc, França) i a Sancti-Spiritus (Salamanca). La relació amb Figueres s'inicià amb motiu d'una cursa de

braus en la qual va intervenir com a noveller, l'any 1953. A partir d'aquell moment i fins al 1960, moment en què decideix retirar-se, va torejar assíduament els estius a Figueres, i l'any 1963 s'hi va establir. Durant aquests anys va mantenir contacte amb la família Gelart[†], i va donar les primeres passes en el món empresarial taurí.

Des del punt de vista municipal, a la dècada dels 70, va formar part del Centre de Iniciatives Turístiques (CIT), i va participar també en la vida política. L'any 1979 es va presentar per la candidatura Centristes de Catalunya-UCD, i

va sortir elegit regidor de l'Ajuntament de Figueres (19.IV.1979 - 2.VI.1982), i fou nomenat diputat Provincial (17.VI.1980 - 9.VI.1983).

Després d'algunes experiències laborals com la gerència del negoci de fustes, fundada pel seu sogre, la qual, després del seu traspàs, va passar a nomenar-se Hijas de Juan Cotcho, va prendre les regnes de la plaça de braus de Sant Feliu de Guíxols (c. 1976). Al cap dels anys ha actuat com a empresari de diverses places com la de València, Benidorm, Nimes, Sòria, Terol, Utrillas, Tarazona de Aragón, Almazán o Vinaròs (1981-2002). S'ha encarregat de la gestió i organització de Fires com la d'Algemesí (de 1986-2002), la fira de *novillada* més important d'Espanya. Des de l'any 2007 és gerent de la Plaza de las Ventas (Madrid), considerada la plaça de braus més important del món.

Ha estat apoderat d'Enrique Patón[†], del mexicà Jesús Delgado *El Estudiante*, de Manolo Martín, Curro Caro, Juan Carlos Vera i Carmelo García *Carmelo* entre altres, a la majoria d'ells els ha dirigit des de l'etapa de novellers fins a l'alternativa. Darrerament, com a apoderat, ha dirigit Dámaso González, Jesulín de Ubrique, Curro Vázquez, Domingo Valderrama, Emilio Muñoz en diferents etapes, Luis Francisco Esplá, el matador francès Juan Bautista, Eduardo Dávila Miura o el matador de Salamanca, Domingo López-Chaves.

Actualment resideix a Vinaròs (Castelló de la Plana).

ESPOLLA*(Bàsca, s. XVII)*

El bisbe Tomàs de Lorenzana (Lleó, 1728 – Girona, 1796) va nomenar els membres d'aquesta nissaga protectors dels pobres (1780). A principi del s. XIX, la família Espolla era una de les principals contribuents de Bàscara.

ESPONELLÀ PUIGGERMANAL, Núria*(Celrà, el Gironès, 4.II.1959) Mestra i escriptora*

Casada amb Pere Puigbert, té un fill. Des de l'any 1980 està afincada a Ventalló. Va estudiar Magisteri a l'Escola de Ciències de l'Educació (Girona, 1979-80) i Llicenciatura en Filologia catalana (UdG, 1991-92). Ha estat

professora d'ensenyament primari i secundari durant 19 anys. Actualment imparteix tallers de creació literària i de poesia a l'aula per al Centre Cultural La Mercè, de Girona.

Ha estat col·laboradora en espais radiofònics de Catalunya Ràdio, i en premsa escrita (*La Vanguardia* i *El Punt Diari*). Ha novel·lat la sèrie televisiva *Temps de Silenci*.

Va ser membre fundadora de la revista popular *Ventalló* i presidenta de l'Associació Cultural Pescallunes, de Ventalló (2006), membre del Consell Editorial d'*El Punt Diari*.

Ha participat en activitats literàries col·lectives: Lectura poètica a la Facultat de Belles Arts de Barcelona (abril, 2001), Taula rodona "les dones a l'Índia" (Calella de Mar, 30 maig, 2001), II Festival de narrativa catalana (Esparraguera, 2005).

En poesia ha escrit: *Un vent, una mar* (Barcelona: 1994), *La mirada de la gavina* (Barcelona: 2000) *Quadern d'Empúries* (Gaüses-Empordà: 2000). Com a novel·les: *Gran cafè* (Barcelona: 1998), *Un moment a la vida* (Barcelona: 1999), *El mateix vell amor* (Barcelona: febrer 2001 1a ed.; id.: març 2001 2a ed.; id.: abril 2001 3a ed.),

Temps de Silenci (Barcelona: 2002), *Sunitha, història d'una nena apadrinada, una experiència a la Fundació Vicenç Ferrer a l'Índia* (Barcelona: 2003, 1a ed.; id.: 2003 2a ed.; id: 2003 3a ed.), *Sunitha* (Madrid: 2003, versió en castellà), *La travessia* (Barcelona: gener 2006, 1a ed.; id.: febrer 2006, 2a ed.; id.: març 2006, 3a edició), en la qual tracta del drama de la immigració marroquina. Narració de contes infantils: *La nena de la classe dels dofins* (Barcelona: 2005). *Petits Grans Plaers* (Barcelona: 2006).

Juntament amb Pere Puigbert, ha publicat *Un any al camp* (Barcelona: 2007), llibre que és una reivindicació de la vida al camp; consta de diferents parts: un manual sobre les estacions de l'any amb les fruites i verdures estacionals i la secció "El rebost", amb receptes de la gent gran. Actualment té en premsa una novel·la històrica a l'entorn del mestre de Cabestany i el monestir de Sant Pere de Rodes.

Ha estat guardonada amb els premis: Premi de Poesia Ciutat d'Olot (Olot, 1986), Premi de Poesia Mercè Bayona (Les Planes d'Hostoles, 1993), Premi de Poesia Goleta i Bergantí (el Masnou, 2000).

Ha obtingut els premis de novel·la: Premi Ciutat de Badalona (2000), per *El mateix vell amor*, IV Premi Columna (2004) per *La Travessia*, i el Premi de periodisme Bonmatí (2004).

El 2004 va ser la pregonera de la Festa de l'Escala en clau feminista.

ESPRESATE PONS, Tomàs*(Portbou, 11.VIII.1904 – Ciutat de Mèxic, 1994)**Agent de duanes i editor*

Fill de Demetrio Espresate Sopeña, dependent de comerç, natural de Santander, i d'Emília Pons Subirana, de Portbou. Es va casar amb una Xirau, i va tenir una filla, Neus i, dos fills, Jordi, metge, i Francisco.

Fou agent de duanes a Portbou i Canfranc (Osca). A Canfranc va fundar la secció del PSOE (1931) i fou regidor a l'ajuntament. Al final de la guerra civil era comissari de divisió.

S'exilià a França el 1939 i treballà a les oficines del Servei d'Evacuació de Republicans Espanyols a París.

L'any 1942 arribà a Mèxic, on continuà col·laborant amb el Comitè Tècnic d'Ajuda del Refugiats Espanyols. El 1944 fundà la Comercial Espresate, per a l'exportació de teles mexicanes a l'Amèrica Central i del Sud. Desenvolupà tasques editorials en diferents empreses: Crédito Editorial (1946), amb Enrique Nava; Librería Madero (1948), Imprenta Madero (1951), Ediciones Multiarte S.A. i va fundar l'Editorial Era (1960).

La seva filla, Neus Espresate Xirau (Canfranc, Osca, 1934), editora, féu els seus estudis a Mèxic i va ser cofundadora i gerent de l'Editorial Era.

ESQUIROL PÉREZ, Josep

(Barcelona, 1874 - l'Escala, 19.III.1931)

Fotògraf i col·leccionista

Fill de Josep Esquirol Llusí, rendista, natural de Vilanova i la Geltrú i domiciliat a l'Escala, i de Paulina Pérez García. Es va casar amb l'escalenca Francesca Alonso Mornau (1898).

El 1900 va començar a fer de fotògraf al taller Esplugas de Barcelona, d'on en va sortir instruit. Li va donar una gran anomenada l'especialitat de fotografies de paisatges, costums populars, contra-llums i, especialment, els caps d'estudi. Les seves postals, que gaudeixen d'originalitat i cura en l'execució, figuraven en les col·leccions dels bons aficionats. Dibuxants com Joan Pellicer s'interessaren pel tipisme de les seves fotografies. Alternava la professió de fotògraf amb estudi, amb la botiga familiar, situada al carrer Major (des de 1919 carrer Enric Serra) de l'Escala, on venia tot tipus de productes (rellotgeria, joieria, benzina o la compra-venda d'antiguitats d'Empúries).

Les seves fotografies varen ser publicades a la revista *Costa Brava* (1919-1922), a la *Geografia General de Catalunya* (1911), a l'*Àlbum Oficial de Gerona y su provincia* (1926) i a l'*Àlbum Meravella* (1933). Va editar publicacions com

Guia de Ampurias y de la Costa Brava catalana (La Escala: 1913) de Manuel Cazorro.

El fons fotogràfic del biografat va ser l'embrí del futur Arxiu d'Imatges de l'Ajuntament de l'Escala. Des de l'any 1990, l'ajuntament escalenc ha editat diverses col·leccions de fotografies *L'Escala* (1990, 1991), *Empúries* (1992), *Empordà* (1993), els seus retrats i les seves visites han estat emprades com a material complementari per publicacions diverses i programes de televisió.

ESTANY CAPELLA, Pere

(Castelló d'Empúries, 8.X.1865 -

Madrid, 7.XII.1923) *Escultor*

Va estudiar a l'Escola de Belles Arts de Barcelona. Va ampliar estudis a París (1885), on va ser deixeble de Gustavo Delhay, ciutat en la qual hi va romandre fins al 1892, moment en què torna a Barcelona. L'any 1897 realitza una segona estada a la capital francesa.

Va guanyar per oposició la plaça de professor de l'Escola d'Arts i Oficis (1904), i posteriorment la de modelat i composició decorativa de l'Escola Professional de la Dona.

És autor de diversos monuments funeraris, entre els quals cal esmentar el de Ríos Rosas (a la Basílica d'Atocha), el de Chueca (al cementiri de Sant Just), ambdós a Madrid. Disposa d'un altre monument funerari dedicat a Chueca a Estrada (Oviedo). Els monuments dedicats a Monasterio, a Potes (Santander); a Pidal a San Fernando (Cadis) i al doctor José Esquerdo a Madrid, Carabanchel i Vila Joiosa (Alacant).

Va decorar els pavellons de Mèxic a les Exposicions Universals de París (1889 i 1900), i del Palau de la Companyia d'Assegurances La Unión y el Fénix Español (Madrid).

ESTANYOL, Berenguer d'

(Empúries, s. XIII - Atenes?, 1316) *Cavaller*

Va combatre al costat de Frederic III de Sicília, d'ell va rebre el nomenament de vicari general dels ducats, conquerits el 1311 per la Companyia Catalana, d'Atenes i Neopàtria (1312). Va aconseguir mantenir l'hegemonia catalana a l'Argòlida.

ESTAPÉ RODRÍGUEZ, Fabià*(Portbou, 14.IX.1923) Economista polític*

Fill de Josep Estapé Busquets, funcionari del M.Z.A., natural de Badalona, i de Maria Rodríguez Serra, natural de Portbou, mestra nacional. Es va casar amb Maria Antònia Tous Carbó, de Barcelona, i el varen tenir cinc fills:

Margarita (1953), Elisa (1954), Isabel (1957), Silvia (1960) i Manuel (1962).

La família, aconsellada pel mestre Serra, de Portbou, es va traslladar a Barcelona per poder donar millors estudis al primogènit. Es va llicenciar en Dret per la Universitat de Barcelona (1946), lloc on va impartir classes, i doctor per Madrid (1953), amb la tesi *La reforma tributaria de 1845*. Es considera influït pels professors Luis García de Valdeavellano, Joan Sardà Dexeus i, sobretot, per Schumpeter a qui va dedicar la monografia *El profesor Schumpeter y el porvenir del sistema económico* (Madrid: 1950).

Ha estat catedràtic d'Economia Política i Hisenda Pública de la Facultat de Dret de la Universitat de Saragossa (1956-1960). Es va traslladar a la Universitat de Barcelona, a la càtedra de Política Econòmica (1960-1988). Va ser el primer degà de la Facultat de Ciències Econòmiques de la UB (1962-1965), l'any 1968 en va ser vicerector i, posteriorment, rector (1969-1971 i 1974-1976). Des de l'any 1988 és catedràtic emèrit de la Universitat de Barcelona. L'any 1995 es va involucrar de nou en l'ensenyament, i va esdevenir professor d'història del pensament econòmic de la Universitat Pompeu Fabra.

Durant l'època franquista va ser consultor del I Plan de Estabilización (1959); va ser assessor directe del ministre d'Indústria (1962-1969), va exercir com a comissari adjunt del III Plan de Desarrollo Económico y Social (1971-1972), pla que incentivava l'estalvi i la inversió pública en transports. Va ser membre del Consejo Superior de Hacienda Pública (1974).

Ha facilitat la seva presència en tertúlies, taules rodones, ha donat nombroses conferències i ha col·laborat en diversos mitjans de comunicació de ràdio, televisió i premsa com *La Vanguardia* o *El Temps*. D'ideologia socialdemòcrata, s'ha declarat votant i militant del PSC, i partidari de la normalització lingüística.

És membre del Consejo Superior de Hacienda Pública (1974), de la Real Academia de Ciencias Morales y Políticas (1988), de la Reial Acadèmia de Bones Lletres (1993), i de la Internacional Joseph A. Schumpeter Society, escola de la qual n'ha estat un difusor.

Entre les seves publicacions compten els títols: *Notas sobre la actualidad económica* (Barcelona: 1957), *La quiebra de "Barcelona Traction, Light and Power Co, Ltd"* (Barcelona: 1959), *Programa de política económica* (Barcelona: 1961), *Ensayos sobre la historia del pensamiento económico* (Barcelona: 1971), *Ensayos sobre la economía española* (Barcelona: 1972), *Ildefonso Cerdà: vida i obra* (Barcelona: 1971; id.: 2001 en castellà), *El ensanche de Barcelona, Keynes, avui* (Barcelona: 1986?), *Converses amb Fabià Estapé: gravacions per a una biografia* (Bellaterra: 1988), *Introducción al pensamiento económico: una perspectiva española* (Madrid: 1990), *Lliçons d'economia recreativa* (Barcelona: 1996) transcripcions de les intervencions radiofòniques a Catalunya Ràdio amb pròleg de Josep Cuní, *Agoreros y demagogos: la economía de España dedes 1996* (Barcelona: 2002) recopilació d'articles publicats a *La Vanguardia*, selecció i introducció de Jordi Goula, *De tots colors: memòries* (Barcelona: 2002; id.: 2001 10a ed.) edició a cura de Mònica Terribas, traduït al castellà *Sin acuse de recibo* (Barcelona: 2001), *La reforma tributaria de 1845: estudio preliminar y consideración de sus precedentes inmediatos* (Madrid: 2001), *El joc de viure: records d'un economista* (Barcelona: 2004) traduïda al castellà *El juego de vivir: recuerdos de un economista* (Barcelona: 2004).

S'ha encarregat de la presentació i selecció de *Textos olvidados* (Madrid: 1973).

Alguns dels seus discursos inaugurals són: el de l'any acadèmic 1963-64 "Las inversiones en enseñanza y desarrollo económico" (Barcelona:

1963). Discurs pronunciat en l'acte de recepció pública a la Reial Acadèmia de Bones Lletres, de Barcelona "Ibn Jaldun o el precursor" (28.X.1993). Discurs de recepció a la Real Academia de Ciencias Morales y Políticas "Tres grandes economistas catalanes" (31.I.2006) (Madrid: 2006).

Ha prologat traduccions de monografies, d'economia i política, d'autors de fama mundial com Joseph A. Schumpeter, John Kenneth Galbraith, Lannurien, Raymond Barre o Ernest Lluch, entre altres.

Una de les darreres aportacions ha estat: *Mis economistas y su trastienda* (Barcelona: 2009).

El president de la república francesa, Georges Pompidou, el va condecorar amb la medalla d'Oficial de la Legió d'Honor (1971). Ha rebut nombroses distincions, d'entre les quals destaquen la Gran Cruz del Mérito Civil (1962), la Gran Cruz de Alfonso X el Sabio (1974) i la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya (1990). L'Ajuntament de Portbou li va atorgar el títol de Fill Predilecte de la Vila (3.V.1992). Un dels nomenaments dels que se sent més orgullós és el d'Entramuntanat de l'any (2005).

ESTARTÚS MONCANUT, Miquel

(Tortellà, la Garrotxa, 19.IX.1916 - Figueres, 9.VII.2005) Professor

Fill de Raimundo Estartús Font i de Maria Moncanut Torrent, ambdós de Tortellà. Es va casar amb M. Teresa Crumols Ubanell, que va exercir de bibliotecària a Figueres, i el matrimoni no va tenir descendència.

Va acabar la carrera molt jove llicenciat en Naturals (1936). Va fer classes a l'Institut de Figueres. Per preparar-se pel doctorat va haver de desplaçar-se a Madrid a cursar unes assignatures. Va treballar amb el doctor Ponz, i va preparar la tesi sobre l'*ablata orientalis*, l'escarabat de cuina, i va obtenir la qualificació d'excel·lent.

Va impartir classes a la Universitat Central, després a la Universitat de Pedralbes i va ser professor de l'Abat Oliva. Va ser un dels millors professors de ciències naturals de la universitat, però no va poder optar a la categoria de catedràtic per culpa d'un problema d'oïda.

ESTEVE, Josep

(Figueres, s. XVIII-XIX) Polític

Des de la rendició a l'exèrcit francès fins al mes de maig de 1812, va ostentar el càrrec de subprefecte i subintendent a Figueres.

ESTEVE TORRES, Josep Antoni

(Figueres, 22.XII.1960)

Dissenyador, productor i publicista

Fill de Josep M. Esteve Quintana, comercial, de Figueres, i d'Antònia Torres González, de Manresa.

Va estudiar Ciències Físiques a la Universitat de Barcelona (1978-1981). És professor associat d'animació au-

diovisual a la Facultat de Ciències de la Informació (UAB); Professor i membre del jurat del Màster Internacional de l'Audiovisual de la UAB (postgraduats i doctorats); Assessor del KOCCA (Korea Culture & Content Agency), 2001-2002.

Després de viure uns anys a Barcelona, es va instal·lar a Vilanova de la Muga (aprox. 1995) i va crear l'empresa Esteve Produccions. Va sorgir la campanya per anunciar els *Chupa Chups* i l'any 1998 va crear el *Cartoon Television Programm*, un protocol d'animació conegut com el CTP, programa d'animació dels més venuts arreu del món que simplifica el procés d'animació. És utilitzat, entre altres, per la Disney i la Warner Bros. Aquesta creació li ha valgut el setè premi Segundo de Chomón (2007), guardó atorgat per la Reial Acadèmia de les Arts i les Ciències Cinematogràfiques a les persones o empreses que han ajudat la indústria cinematogràfica amb l'aportació d'innovacions tecnològiques.

Per qüestions d'infraestructura, la seu de l'empresa va ser traslladada a Empuriabrava i la productora ha passat a anomenar-se *Tons of Toons*.

Ha preparat espots publicitaris i curtsmetratges per a TV3, TVE i la RAI. Treballa en col·laboració

amb altres estudis d'arreu del món (de Madrid, de la Xina o de Corea). És membre de l'Academia Española de Ciencias Cinematográficas.

ESTRACH, Pau

(Figueres, s. XVI) *Mestre argenter*

D'origen jueu. Va obrar un ostensori per a l'església parroquial de Sant Pere de Figueres.

ESTRADA de ALOY, Josep

(Figueres, 15.X.1803 – 15.III.1876) *Hisendat*

Fill de Josep Estrada Mora (Figueres, 1772 – 31.X.1827) i de Rita de Aloy Clarós, de Figueres. Es va casar amb Maria Dalfau Agramont (26.XII.1825), de Castelló d'Empúries, filla de l'hisendat i comerciant Francesc d'Assís Dalfau Banús. El matrimoni va tenir cinc fills: Josep M. ↑ (7.I.1827), Enriqueta (2.XI.1829), Carolina (1833), Concepció (1834) i Adelaida (6.VIII.1836).

A l'adolescència va entrar a treballar en el comerç del pare i va dirigir la Casa Estrada amb tant encert que va posar la botiga a un alt nivell. Propietari de botigues de teixits a Figueres, Sant Feliu de Guíxols, Mataró i, probablement, a Perpinyà.

Com a capitalista, va formar part de gran nombre de societats comercials, i ocupava un lloc preminent als actes socials de Figueres i província. Va gaudir de la possibilitat d'adquirir terrenys a Barcelona i pels entorns dels Camps Elisis de París, però l'amistat amb Narcís Fages de Romà ↑, Comissari Regi d'Agricultura, el va fer decantar per l'adquisició de la finca de Fortianell (10.II.1849), amb la intenció de convertir-la en Granja-Escola i que el seu fill en fos el director. Després de l'adquisició hi va dur a terme un gran nombre de reformes.

ESTRADA DALFAU, Josep M.

(Figueres, 7.I.1827 – Barcelona, 6.I.1905)
Hisendat

Fill de Josep Estrada ↑ de Aloy, hisendat, de Figueres, i de Maria Dalfau Agramont, de Castelló d'Empúries, va ser el primogènit del matrimoni. Es va casar amb Niceta Vives de Zeffel (4.IV.1854), de Barcelona, filla del comissari de guerra

Joaquín Vives Bravo, de Palma de Mallorca. El matrimoni va tenir cinc fills: Enric (21.I.1855), Lluís ↑ (12.VIII.1859), M. Teresa (11.XII.1861), Emília (2.X.1863) i M. Dolors (10.X.1873).

Va rebre una acurada educació en els millors col·legis de Figueres i Montpeller, lloc on va cursar estudis de comerç. En anar en davallada els negocis, es va veure obligat a vendre i, encara que no se sentia atret per la direcció de l'explotació agrícola, va estar-hi al capdavant.

Els terrenys de Fortianell, adquirits pel seu pare, foren destinats a la futura Granja-Escola. Narcís Fages ↑ de Romà pretenia formar els estudiants en les noves tècniques agrícoles mitjançant l'experimentació en nous conreus i l'assaig de nous ginyes mecànics, va influir en la compra de la propietat de Fortianell per a la posada en marxa del projecte (creació maig de 1855). Es calcula que la superfície destinada a tal efecte sumava un total de 135 hectàrees per a conreus, de les quals 95 es destinarien a la sembra, 20 a la vinya i olivera, i 20 a horta i regadiu. A conseqüència de les restriccions pressupostàries de la Diputació, l'any 1875 es va haver de rescindir el contracte entre el propietari i la institució provincial, i l'escola es va traslladar a Figueres.

ESTRADA SERRA, Eduard

(Miralcamp, el Pla d'Urgell, 12.XII.1890 – Barcelona, 7.III.1977)
Hisendat i consignatari de vaixells

Fill de Lluís Estrada ↑ Vives, hisendat i metge, natural de Fortianell, i de M. Blanca Serra Marquès, de Barcelona, va ser el primogènit. Es va casar amb Josefa Gusi Castelló, de Barcelona (16.IV.1917), filla de l'armador de bucs de guerra Pere Gusi Bofarull, de Reus. El matrimoni va tenir dos fills: Montserrat (13.IV.1918), i Lluís (26.IV.1920).

Quan el biografiat tenia tres mesos la família es trasllada a Torroella de Montgrí, lloc on realitza els estudis elementals. A l'adolescència estudia el batxillerat i comerç, a Barcelona. S'inicia com a corredor de borsa amb el senyor

Marfà (1906) i, al cap de dos anys, entra a treballar a Transportes Marítimos y Terrestres y Agentes de Aduana Rodon, Morante y Casas. L'any 1910 va a Londres per ampliar coneixements. Treballa per a la Casa MAESE, importador de fruita espanyola. Esdevé secretari de Mr. Bunlow, reconegut criador de sementals i cavalls de curses.

L'any 1912 torna i treballa per la firma F. Witty, de la qual en va ser apoderat general i en va esdevenir soci l'any 1924. En esclatar la guerra civil, l'Agència Marítima Witty S.A., comptava amb consignació de bucs, estibador, transports, agència de duanes, representacions i companyies d'assegurances contra incendis.

A la dècada dels anys 30, el biografiat va donar una nova organització a la Finca de Fortianell. Va deixar escrit: "Estudios, viajes trabajos. Obras y mejoras" i "Historial de Fortianell".

ESTRADA VIVES, Lluís

(Fortianell, 12.VIII.1859 - 20.V.1937) *Metge*

Fill de Josep Maria Estrada i Dalfau, hisendat, de Figueres, i de Niceta Vives de Zeffel, de Barcelona, va ser el segon de cinc germans. Es va casar amb M. Blanca Serra Marquès, de l'Havana (8.III.1888), filla d'Eduard Serra Mon-

nà, fabricant de teixits de Vilassar. El matrimoni

va tenir dos fills: Josep Maria (15.II.1889) i Eduard (12.XII.1890).

Va estudiar a Figueres i, després, a Barcelona on va cursar la carrera de Metge Cirurgià (Universitat de Barcelona). Va exercir a Alguaire (Lleida), a Miralcamp i finalment a Torroella de Montgrí. Es degué instal·lar a Fortianell després del traspàs del seu germà Enric (†1896), i s'ocupà de l'administració de la finca. Després de la mort del pare (1905), va arrendar la propietat als Germans de la Doctrina Cristiana, provinents de França, els quals instal·laren la "Granja Escuela de Agricultura". Aquests aportaren modernització als estris emprats en l'agricultura, millora que va incidir en tota la comarca. Posteriorment i fins a l'inici de la guerra civil, va tenir les funcions de Seminari.

ESTRADER MARTÍNEZ, Josep Adolf

(Palafrugell, el Baix Empordà, 29.II.1968)

Periodista i empresari

Fill únic de Llorenç Estrader Moragas, advocat i professor d'idiomes i de Carmen Martínez Fornié, ambdós de Barcelona. Des de petit va residir a Figueres on va cursar els estudis elementals i de batxillerat. Està casat amb Lídia

Nadal Gelada (1994), natural de Figueres. El matrimoni, resident a Barcelona, té quatre fills: Oriol, Roger, Joan i Lídia. Té fixada la segona residència a Darnius.

Dels anys 1987 a 1989 va cursar estudis de Ciències de la Informació, a la Universitat Autònoma de Barcelona. Els anys 1990 i 1991 va cursar estudis de Filologia Hispànica a la UNED-Girona.

A l'edat de tretze anys (1981) es va iniciar en el món de la comunicació a Ràdio Popular de Figueres. De 1982 a 1987 va col·laborar també al *Setmanari de l'Alt Empordà* i a la recent creada Televisió de Figueres. El 1987 es desplaça a

Barcelona per treballar a COPE Barcelona (1987-1989) i a Catalunya Ràdio (1989-1999) com a periodista esportiu. A l'emissora pública catalana va dirigir durant tres anys el programa dominical *La Jornada* i la informació esportiva dels caps de setmana.

Va ser un dels promotors de la creació del Sindicat de Periodistes, l'any 1993. En va ser el seu primer secretari de Comunicació.

La seva activitat empresarial –agrupada avui en les diferents empreses del Grup Estrader Nadal– va començar el 1995 amb la creació del Centre d'Estudis del Periodisme. El 1999 va posar en marxa *Worldwide Ràdio*, la primera emissora de ràdio per Internet a l'Estat espanyol. El 2002 va iniciar la producció i distribució de continguts per a televisions locals de tot Espanya. En el concurs públic de la Televisió Digital Terrestre local a Catalunya de l'any 2006, va obtenir diverses concessions, entre elles una a l'Alt Empordà. Aquests canals, juntament amb

la televisió de Perpinyà, integren la cadena transfronterera TSF (Televisió Sense Fronteres).

Josep Adolf Estrader és secretari general de la Xarxa Euroregional de Televisions Sense Fronteres i membre de la junta directiva de l'Associació Catalana de Televisió. Va ser pregoner de les Fires i Festes de la Santa Creu de Figueres l'any 1998.

ESTRUCH, Bernat d'

*(Castelló d'Empúries, c. 1360 –
Sant Cugat del Vallès, el Vallès Occidental, 1419)*
Abat

Profés benedictí de Sant Pere de Rodes, lloc on va desenvolupar els càrrecs d'hostatger, infermer, obrer i abat (1409-1416). Fou també doctor en lleis, abat de Roses (1401), de Banyoles (1401-1409) i de Sant Cugat del Vallès (1416-1419). Va ser conseller de Joan, comte d'Empúries, i cap del palau papal d'Avinyó per espai de deu anys, al servei de Benet XIII.

F

FA CAULA, Miquel

(Llançà, 15.XII.1919) Gerent d'hostaleria

Fill de Diego Fa Feliu, comerciant de vins, de la Vall de Santa Creu, i de Dolors Caula Oliveras, de Maçanet de Cabrenys. Es va casar amb Isabel Echevarría Gorriti, mestra, natural de Sant Sebastià.

Va haver d'anar a la guerra a La Serena (Extremadura), amb la Lleua del Biberó, i va ser radiotelegrafista amb l'exèrcit republicà. A l'Agrupació d'Artilleria de Costa Autònoma de Catalunya, a Montjuïc, a l'oficina de subajudantia organitzava el material d'armament. Després de la guerra va ingressar al camp de concentració.

Va ser corresponsal de banca, col·laborava amb el pare en l'elaboració del vi. Va treballar en els dos primers hotels de Llançà: a l'Hotel Grifeu i, posteriorment, va ser el gerent de l'hotel La Goleta.

Fou membre fundador i col·laborador de la revista *Miranda* (1954-1966), on publicava entrevistes sobre llançanencs i altres persones destacades que hi feren estada. Ha estat col·laborador també de la revista *Farella*, on hi té l'apartat "Oficis extingits" de la vila.

FA TOLSANAS, Esteve

(Llançà, 30.VIII.1925 -
Llagostera, el Gironès, 11.III.1997)
Mecànic i activista cultural

Fill de Josep Fa Oliva, de la Vall de Santa Creu, vinyataire, i de Josefa Tolsanas Marcè. Va ser el segon de quatre germans. Es va casar amb Emília Mascort Espinet, de Llagostera, i el matrimoni no va tenir descendència.

Per qüestions de feina, la família del biografiat es va traslladar a Llagostera, quan tenia uns dos anys. Allà, va anar a estudi i va exercir la professió de mecànic. Interessat per la cultura, es va implicar en nombroses iniciatives locals: va formar part de la Junta de l'Agrupació Filatèlica i Numismàtica (1966) com a responsable del grup de recerca (dedicat a excavar les sitges ibèriques recentment descobertes en diferents punts del terme municipal), col·laborador dels programes de la Festa Major o la de promotor i membre fundador del Centre d'Estudis de Llagostera (1967), lloc des del qual va engrescar molts joves en l'estima i la protecció envers el patrimoni. La tasca que més ressò va tenir va ser

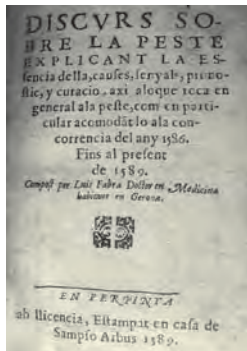
la recuperació del patrimoni arqueològic. Va excavar els jaciments ibèrics de Maiena i Plaça Balladora, a Llagostera, o Pedra Sobre Alta, a Tossa de Mar. Va reivindicar la protecció del Massís de Cadiretes (les Gavarres), lloc on va localitzar i restablir diversos monuments megalítics.

Aficionat a la micologia, va reproduir centenars d'espècies que s'exposaren en diferents llocs amb finalitat pedagògica. La seva col·lecció particular va ser cedida per la vídua a finals de 1998 a l'Arxiu Municipal de Llagostera: Fons Esteve Fa Tolsanas (1978-1989), en el qual es troba documentació relacionada amb l'associació Centre d'Estudis de Llagostera (1967-1973), documentació local i comarcal, treballs i estudis del biografat inèdits o publicats, clixés d'excursions i, entre altre material, la còpia del *Diari d'excavacions* (1966-1973).

En la I edició dels Premis Les Gavarres va rebre, a títol pòstum, el Premi Cirera d'Arboç (1997). L'Ajuntament de Llagostera, l'any 1997 va instaurar la Beca Esteve Fa Tolsanas, amb l'objectiu de fomentar la recerca i contribuir al coneixement actual del poble. Els treballs guanyadors es publiquen a la Col·lecció Esteve Fa Tolsanas que edita el mateix ajuntament.

FABRA, Lluís

(Peralada, 2a meitat s. XVI – Girona?, s. XVII) Metge

Va estudiar als Estudis Generals de Barcelona, on es va llicenciar i doctorar el 1575. Aquell any va passar a residir a Girona, ocupant la plaça de metge capitular, lloc que li va permetre establir coneixença amb els més alts membres

del capítol catedralici i de l'estament eclesiàstic gironí. A la capital provincial, va mantenir contacte també amb rellevants col·legues.

Va estudiar la pesta que afectà Occitània i el nord de Catalunya (1586-1589) en l'obra *Discurs sobre la pesta explicant la essència della, causes, senyals, pronòstic y curació, axí a*

lo que toca en general a la pesta com en particular acomodat a la concorrencia del any 1586 fins al present 1589 (Perpinyà: 1589). Sembla ser que signava *Joaquim*.

FABRA VICENS, Joan

(Sant Climent Sescebes, 11.II.1895 – Girona, 19.VIII.1978) Tenorista i luthier

Fill de Narcís Fabra Pagès, paleta, de Sant Climent Sescebes, i de Catalina Vicens Castelló, de Peralada. Es va casar amb Dolors Bassegoda Imbert, d'Espolla, i el matrimoni va tenir una filla, Montserrat, i un fill, Joan.

Va aprendre l'ofici de rellotger a França i inicialment es va establir a Portbou i, després, a Girona (1922), lloc on va ampliar el taller de rellotgeria amb el de luthier, i es va iniciar en la restauració i execució d'instruments musicals, destacant en l'execució de tenores i en el perfeccionament del diapasó dels instruments de fusta de la cobla. Destacats músics han tocat amb tenores seves. Va estar en actiu fins l'any 1965.

FABRE MOY, Eduard

(Vilanova de la Muga, 10.X.1850 – Figueres, 9.X.1919) Pastisser

Fill de Francisco Fabre, adober, natural de la Jonquera, i de Margarita Moy, de Figueres. Es va casar amb Carme Sastre Bartra, de Sant Feliu de Guíxols, i el matrimoni va tenir, com a mínim, quatre fills: Francisco, Margarita, Eduard i Trinitat. Disposava de pastisseria situada al carrer de Girona, lloc on estava domiciliat.

Va ser regidor de l'ajuntament de Figueres (1891-1893), com a representant del partit monàrquic conservador. Va ser el primer soci de la Creu Roja de Figueres (1898) i nomenat delegat de la Creu Roja de Figueres, institució de la qual en constituir-se la junta local en va ser el president (1899-1901), i l'any 1908 va ser nomenat president honorari.

Posteriorment, sembla ser que va obrir una agència, i l'any 1902 es va traslladar a Perpinyà.

FÀBREGA ESTEBA, Abelard

(Cabanès, 20.XII.1894 – Mèxic, 6.V.1991) Editor

Fill de Salvador Fàbrega Bosch, ferrer, natural de Sant Mori, i de Maria Esteva [sic] Matlleria, mestra, natural de Figueres. Va viure la infantesa i adolescència entre Cabanès i Figueres.

Va estudiar magisteri a la Normal de Girona. Va exercir a l'Ateneu de la Classe Obrera d'Igualada (1925-1926). Va ser secretari del seminari de pedagogia de la Universitat de Barcelona (1931-1933).

En acabar la guerra civil es va exiliar, i es va traslladar a Mèxic, on col·laborà amb diverses cases editorials, fins que fundà, amb l'editor barceloní Pere Reverté, l'Editorial Reverté, i, les Publicaciones Culturales (1964). Al centre històric del Distrito Federal va establir una papereria nomenada La Protectora.

Durant la seva estada a Mèxic va adquirir una valuosa col·lecció de pintures –la majoria obres de pintors catalans a l'exili– que va cedir al Museu de l'Empordà de Figueres i que foren objecte de dues exposicions *Llegat Fàbrega. Pintors catalans a l'exili* (1983 i 1984). El seu arxiu particular es troba a l'Arxiu Nacional de Catalunya.

Va ser guardonat amb el premi Juan Pablos, al mèrit editorial.

L'Institut d'Estudis Catalans ha establert la Borsa d'Estudis Abelard Fàbrega, instituïda l'any 1995.

FÀBREGA JULIÀ, Plàcid

(Camallera, 18.II.1889 – Barruelo, Palència, X.1934) Marista

Fill de Pau Fàbrega Grau, de Santa Eulàlia, i de Maria Julià Puell, de Sant Miquel de Fluvià.

El 1904 va vestir l'hàbit marista i va iniciar el noviciat canònic a Sant Andreu. Va celebrar la

primera professió religiosa el 1905, i va prendre el nom de *Bernat*. Aquell mateix any va ser destinat a la seva primera comunitat apostòlica (Torelló), on va fer de cuiner de la comunitat. Va fer els vots perpetus i fou designat professor de l'escola marista d'Igualada (1910). El varen destinar a València (1916) i a les escoles de la Concepció de Barcelona; va ser elegit superior de la comunitat marista de Vallejo de Orbó i director de l'escola (1925). Més tard va ser nomenat superior de la comunitat de Barruelo de Santullán (Palència) i director de l'escola de mines (1931). Va morir, assassinat pels revolucionaris, el mes d'octubre de 1934.

Va ser beatificat a Roma (28.X.2007), sota el papat de Benet XVI.

FÀBREGAS/FÀBREGUES TEIXIDOR, Neus

(Figueres, 12.IX.1961) Activista cultural

Casada amb Narcís Bagué, ambdós militaren a Iniciativa per Catalunya-Verds, formant part de la llista a les municipals de Figueres. Va cursar estudis de formació professional a Figueres. Tècnic Especialista en Confecció Industrial, FP-2 (IES Garrotxa 1989).

Activista en el moviment associatiu figuerenc de l'esplai al món cultural, autodidacta i creativa és creadora de titelles personalitzades i úniques.

Col·laboradora del recull *Homes de Ciència Empordanesos. Materials per a un diccionari històric de la ciència a l'Empordà* (Figueres: 1985), amb Salvador Cañiguera i Folcarà, Josep M. Poch Ymbert i Joan Vallès i Xirau.

FAGES

(Figueres, s. XVII-XVIII) Notaris

Important nissaga figuerenca de juriconsults i notaris.

Francesc Fages va exercir de 1672 a 1706, i **Josep Fages** de 1725 a 1747.

Fages Padern, Jacint*(Figueres?, 1683 -**Sant Feliu de Guíxols, el Baix Empordà, 1758)**Jurisconsult*

És el primer membre de la nissaga Fages que neix a Figueres. Va estudiar la carrera de lleis a Barcelona, i es va establir a la vila natal. Va esdevenir advocat i jutge de la demarcació de Sant Pere de Rodes i subdelegat de marina dels ports de Palamós i Sant Feliu de Guíxols. Les seves gestions foren importants durant la Guerra de Successió.

FAGES de CLIMENT, Carles*(Figueres, 16.V.1902 - 1.X.1968) Escriptor*

Fill d'Ignasi Fages[↑] de Climent, advocat, de Figueres, i de Lluïsa de Climent de Contreras, de Castelló d'Empúries. Es va casar amb Ramona Mir Vidal, de Sant Sadurní d'Anoia, Alt Penedès, i el matrimoni va tenir quatre fills: Maria

Lluïsa, Marc-Enric, Maria Antònia i Pere-Ignasi[↑].

Va passar l'adolescència a Castelló d'Empúries. Va estudiar la carrera de Filosofia i Lletres a Barcelona. Va preparar la tesi doctoral en llengües clàssiques "El paisatge en l'obra d'Homer", però no la va arribar a llegir. La seva obra poètica pertany al moviment noucentista. Conegut també amb el sobrenom de *Lo Gayter de la Muga*, heterònim amb el qual signava els epigrames.

Des del punt de vista polític va simpatitzar amb la Unió Socialista de Catalunya, va formar part de la primera Junta Directiva (8.VII.1923), va ser responsable de l'àrea de Cultura i redactor de *Justícia Social* (1923), va evolucionar cap al carlisme i, després de la guerra civil, se'l va qualificar de franquista. Va actuar quan, després de la contesa, es procedia a la crema de llibres de l'Ateneu Barcelonès.

A Figueres va establir amistat amb nombrosos literats i pintors, d'entre els quals cal

assenyalar: Carme Guasch[↑], Pilar Nierga[↑], M. Àngels Vayreda[↑], Montserrat Vayreda[↑], Joan Felip[↑] Vilà, Sibecas[↑] o Evarist Vallès[↑], entre altres.

Va escriure una novel·la històrica dels seus avantpassats, qualificada de cruel: *Climent* (Barcelona: 1933; Olot: 1969). La seva producció literària: *Les bruixes de Llers* amb il·lustracions de Salvador Dalí[↑] (Barcelona: 1924; Olot: 1977, ed. a cura de Montserrat Vayreda i Jaume Maurici[↑], pòrtic de Ventura Gassol; Barcelona: 2003), *Tamarius i roses* (Barcelona: 1925), *El Bruel* (Barcelona: 1928), *El jutge està malalt* (Barcelona: 1935), *Sonets a Maria Clara* (Barcelona: 1938), *Poema dels Tres Reis* (Barcelona: 1950; id.: 1951; id.: 2001), *La Dama d'Aragó* (Barcelona: 1955 2a ed.; id.: 1955 3a ed.), *Balada del Sabater d'Ordis* (Barcelona: 1954; Olot: 1970 3a ed. amb pròleg d'Eugeni d'Ors i epíleg de Salvador Dalí; Barcelona: 1970; id.: 2003), *Vilasacra, capital del món* (Barcelona: 1967, amb pròleg d'Alexandre Deulofeu[↑] i dibuixos de Joaquim Bech[↑] de Careda; id.: 1977 2a ed.; id.: 1993 3a ed.; Gaüses: 2003, amb pròleg de Vicenç Pagès[↑] i dibuixos de Joaquim Bech[↑] de Careda), *L'Anecdolari del sr. Carbona* (Barcelona: 1984), *Sonets primer i segon llibre* (Olot: 1979), *Cent Consells d'Amor* (Barcelona: 1994 il. de Felip Vilà, corregida per Jordi Pla[↑]), *Somni de Cap de Creus* (Barcelona: 2003).

Va prologar la novel·la de M. Àngels Vayreda *Encara no sé com sóc* (Barcelona: 1970) i és coautor de *Fortuny, la mitad de una vida* (Madrid: 1932), juntament amb Alfons Maseras.

Amb motiu de la celebració del centenari del naixement una part de l'obra inèdita ha vist la llum com *Epigrames* (Figueres: 2002), *Primera Antologia* (Figueres: 2002), *Articles* (Figueres: 2003).

L'Institut d'Estudis Empordanesos va editar *La vida i l'obra de Carles Fages de Climent* (Figueres: 1983), i, amb motiu del centenari del naixement, l'Ajuntament de Figueres va encomenar una exposició commemorativa acompanyada del catàleg *Fages de Climent (1902-1968): poètica i mítica de l'Empordà* (Figueres: 2002).

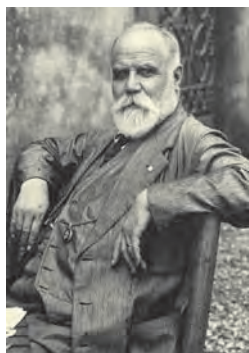
Va ser guanyador de nombrosos Jocs Florals, i va obtenir el Premi de Poesia de la Ciutat de Barcelona. La Biblioteca pública de Figueres,

actualment comarcal, porta el seu nom. L'Ajuntament de Figueres li va dedicar un carrer (1970), i el va nomenar, a títol pòstum, Fill Predilecte de la ciutat (16.V.2002).

FAGES de CLIMENT, Francesc Xavier

(Figueres, gener 1871 – 23.V.1946)

Polític i jurisconsult

Fill de Carles Fages[†] de Perramon, i de Dolors de Climent de Niubó, ambdós de Figueres, amb domicili al carrer dels Enginyers. Es va casar amb Mercè Neyra de Gorgot i Álvarez, de Figueres, i varen tenir set fills: Conxita, Antoni,

Lluís, Pilar, Mercè, Carmen i Maria.

De professió advocat, va col·laborar en obres de caire social i econòmic, va estar implicat en nombroses associacions ciutadanes en les quals va tenir algun càrrec a la junta directiva, va ser president de la Sociedad Económica Ampurdanesa Amigos del País, i del Centre Catòlic "Lliga d'Acció Social" (inaugurada el 26.IV.1908). Va ser un columnista habitual de la premsa catòlica i de *La Veu de l'Empordà* (Figueres), i del setmanari *Ampurdán* (Figueres) des de 1943 fins el seu traspàs.

Va publicar diverses obres, entre les quals hi ha *Propaganda catòlica: discurs* (Figueres: 1908); *Política de Balmes: cuestiones candentes acerca del monarquismo, la restauración, tesis é hipótesis, el liberalismo, los católicos y el partido conservador, y otras similares* (Barcelona: 1912) amb pròleg d'Alejandro Pidal Mon; *¡Españolicémonos...! Ingleses, no: pero... franceses... menos* (Barcelona: 1917), obra dedicada als seus fills, la qual ell mateix qualifica com a testament espiritual; *El Directorio militar y la política* (Barcelona: 1925); *El Excmo. señor Don Antonio Cánovas del Castillo con motivo del centenario de su nacimiento y consideraciones pertinentes al momento político actual* (Gerona:

1928); *Ante Cambó: páginas candentes* (Figueras: 1931).

Va ser condecorat amb la Cruz de Oro dels Setges de Girona.

FAGES de CLIMENT, Ignasi

(Els Banys d'Arles, el Vallespir, 18.X.1874 –

Madrid, 1930) Jurisconsult i publicista

Fill de Carles Fages[†] de Perramon, i de Dolors Climent Niubó, ambdós de Figueres, va ser el segon d'una nissaga nombrosa. Es va casar amb Lluïsa de Climent de Contreras i el matrimoni va tenir dos fills: Carles[†] i M. Lluïsa.

Va estudiar la carrera de Dret (Saragossa, 1896), estudis que va completar amb els de Filosofia i Lletres (Barcelona, 1899), i amb els de pèrit agrònom.

Va dedicar les seves activitats a temes agraris, tenia explotacions agrícoles amb cultius herbacis de secà i regadiu.

Va ser catedràtic de l'Escola Superior d'Agricultura (1916), on va ocupar la càtedra de Fitotècnia.

Va col·laborar en diverses revistes de caire agrícola i va adquirir la propietat de la revista *L'Art del Pagès* en la qual hi va col·laborar.

Va ser el director del suplement de *La Vanguardia*, la *Hoja Agrícola*.

Membre la de junta de l'IACSI (1925-1928), de la Cambra Agrícola de l'Empordà (1904, 1926-1930), del Sindicat Agrícola de Castelló d'Empúries del qual en va ser president (1906). Va pertànyer al Gremi d'Agricultors de Castelló essent-ne president (1910-1914), i de la Federació Agrícola Catalano-Balear de la qual en va ser vicepresident (1910).

És autor de: *Memoria* (Barcelona: 1915) sobre la colònia agrícola de Plegamans, *Economía rural* (Barcelona: 1916) i *Las explotaciones agrícolas* (Barcelona: 1916).

FAGES de CLIMENT, Marià*(Figueres, 11.IV.1876 - Pontós?, 1936)**Eclesiàstic*

Fill de Carles Fages de Perramon, advocat, i de Dolors Climent Niubó, natural de Castelló d'Empúries.

Va estudiar al Col·legi de Manresa i després al Seminari de Barcelona, on va ser ordenat prevere (1905). Va residir a Figueres i ajudava en les tasques de la parròquia. Quan va esclatar la guerra civil, va ser objecte de xantatges per part de la majordoma i el seu xicot fins que aconseguiren que fes testament a favor seu, llavors se l'emportaren i l'assassinaren prop de Pontós. Un nebot seu va denunciar que persones alienes a la família anaven a cobrar uns rèdits de cupons d'accions, i aquest va ser executat públicament. Posteriorment capturaren els assassins, varen ser ajusticiats i executats públicament al garrot.

FAGES MIR, Pere-Ignasi*(Barcelona, 30.VI.1942) Cineasta i polític*

Fill petit de Carles Fages[↑] de Climent, de Figueres, i de Ramona Mir, de Sant Sadurní. De petit va viure a la casa paterna de Sant Sadurní i a la dels Climent, a Castelló d'Empúries. Després de viure a Barcelona i París, a finals

de la dècada dels 70, s'afinca a l'Alt Empordà, al poble d'Ordis i, posteriorment, a Navata.

Va realitzar estudis de Dret a Barcelona, posteriorment va anar a Madrid i va estudiar Periodisme (1964). Durant els darrers anys del franquisme i primers de la democràcia va estar plenament involucrat en política. A la tancada d'intel·lectuals de Montserrat, durant el procés de Burgos, se li va encomenar fer d'intermediari amb els mitjans de comunicació, va ser un dels impulsors de l'Assemblea de Catalunya. Va haver d'exiliar-se a París (1971-1975), període en què va ser cap de gabinet de Santiago Carrillo. En aquesta època les

seves idees coincidien amb les del marxisme revolucionari. Finalment va deixar el PSUC (1985), del qual fou membre del Comitè Central. Des de l'any 2000 milita a Esquerra Republicana.

Va ser col·laborador de *Tele-Expres*, on firmava en el pseudònim de *Pere Portas*. Ha col·laborat també en altres mitjans de comunicació publicant articles sobre cinema com *Fotogramas*, *Nuestro Cine*, *Treball* o *Mundo Obrero*, va ser també director de la col·lecció "Cuadernos de Estudios Cinematográficos". Es va iniciar en el cineclubisme en el cine club de la Casa de las Congregaciones Marianas (Barcelona, 1962). A finals de la dècada dels 60, juntament amb Antoni Kirchner i Jaume Figueres obren una sala d'art i assaig, el Publicinema, primera sala de l'Estat espanyol. Produïren pel·lícules, amb poc pressupost econòmic i feren un cinema d'autor molt relacionat amb la crítica a la política i la cultura imperant. La primera pel·lícula fou *Cabezas Cortadas* (1970). Va crear altres Sales d'Art i Assaig a diferents punts d'Espanya.

Fou vice-president de la Federació Nacional de Cine-Clubs (1966-1969), president de l'Associació de Productors Cinematogràfics de Catalunya (1992-1996), i responsable de l'empresa Cyrk, SA.

A la dècada dels 70 va ser l'ànima del grup de producció Comissió de Cinema de Barcelona, rodaren en la clandestinitat nombroses *reels*, i el destacat títol *París, juny 1971* dirigit per Manel Esteban, Carles Duran i Pere Portabella[↑]. Altres produccions han estat: *Umbracle* (1970) de Pere Portabella, *Passió Il·lunyana* (1989) de Jesús Garay, *Olímpicament mort* (1990) i *Los mares del Sur* (1991) de Manuel Esteban, *Atlantic*. *Rendez vous* (1991) de Claire Sacherman, *Les enfants du diable* (1992) de Claude Gagnaire o *1492* (1992) de Ridley Scott.

Ha estat col·laborador d'*Enciclopèdia Catalana*, i de l'obra col·lectiva *El Cine*.

FAGES NEYRA de GORGOT, Antoni*(Figueres, 5.VII.1902 - 28.V.1986)**Terratinent i funcionari*

Fill de Francesc Xavier Fages[↑] de Climent, advocat, de Figueres, i de Maria Mercè Neyra de Gorgot, de Figueres. Va néixer a la Torre Gorgot, posteriorment coneguda com a Torre Galatea. Es va casar

amb Maria Pagès[↑] Horts (Torroella de Fluvià, 15.IX.1954) i el matrimoni no va tenir descendència.

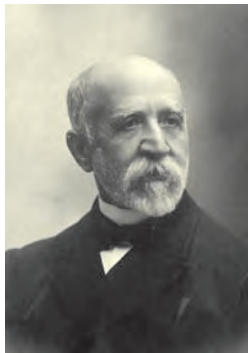
Ha estat el darrer membre de la nissaga propietari de la Casa Fages del carrer dels Enginyers, cantonada amb el carrer Monturiol. Besnét de Fages de Romà, va tenir cura de la biblioteca del besavi, continuava el Llibre de Família (amb notícies generals des de 1430), i de la mateixa família (des de 1600). En morir va deixar les propietats en usufruct a la vídua, la qual mantenia tancada amb pany i clau la important biblioteca i arxiu familiar, la qual ha romàs inaccessible fins al dia d'avui.

El biografiat era una persona discreta, professionalment va ser funcionari de la Diputació, administrador de l'Asil d'Agullana, i va estar implicat en diverses associacions locals de caire cultural, era membre de l'Institut d'Estudis Empordanesos.

FAGES de PERRAMON, Carles

(Figueres, 24.I.1843 - 25.IV.1932)

Advocat i periodista

Fill de Narcís Fages[↑] de Romà, es va casar amb Dolors Climent Niubó, de Castelló d'Empúries.

Va estudiar la carrera de Dret a Barcelona i es llicencià l'any 1865. Es va doctorar a Madrid (1871).

Promotor de diferents obres socials i benèfiques, fundà i dirigí la Caixa d'Estalvis i Montepío del Ampurdán i la revista *El Ampurdán* (1879-1885). Estret col·laborador de Marià Vilallonga[↑], va ser president de l'Asil Vilallonga (1897-1932), i va impulsar l'Escola nocturna per a joves obrers, les Conferències de Sant Vicenç de Paül i l'Escola gratuïta per a pàrvuls de Sant Vicenç de Paül.

Amb motiu de rebre el grau de doctor, va llegir el discurs "De la sucesión por causa de muerte, fundamento de la facultad de testar, estudio comparado de los sistemas de sucesión vigentes en las varias provincias de España y juicio crítico de cada uno" (Barcelona: 1871).

FAGES de ROMÀ, Narcís

(Figueres, 13.I.1813 - 21.XII.1884)

Advocat i renovador de l'agricultura

Fill d'Antoni Tomàs Fages i de Ramona de Romà, ambdós de Figueres. El matrimoni amb una pubilla d'una important família d'hisendats, Carolina o Carlota de Perramon Comas de Brugat, de la Bisbal, dels Perramon[↑] de Ventalló,

convertí el seu patrimoni en un dels més rics de l'Empordà.

Va estudiar Dret a les universitats de Cervera, Osca i Saragossa i va exercir la professió a la seva ciutat natal. Va fer construir la casa del carrer dels Enginyers i el mas de Palol (saquejat durant la guerra civil).

Ben aviat es va destacar per ser un gran impulsor de l'agricultura, camp en el qual hi esmerçà molts esforços. Va ser fundador de la Societat d'Agricultura de l'Empordà (1845). El 1848 va ser nomenat vocal de la Junta Provincial d'Agricultura de Girona, i el 1849 fou nomenat Comissari Regi d'Agricultura de la Província. Va ser un gran impulsor de l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre i el promotor de diversos concursos per al "foment de l'economia rural".

Aconseguí que la Diputació Provincial de Girona inaugurés, el 3 de maig 1855, la Granja Escola de Fortianell, que funcionà fins al 1875, amb la finalitat de "crear una classe de majors" i més endavant, el 1877, va crear una nova Granja-Experimental agregada a l'Institut de Segona Ensenyança de Figueres, en funcionament fins al 1882.

Les seves últimes activitats públiques van estar lligades a la crisi de la fil·loxera. El 1878 va ser designat des de Madrid per estudiar el problema a França, i va morir, el 1884 quan treballava en el projecte de vivers de ceps americans per a la reconstrucció de les vinyes perdudes. Aquest mateix any havia obtingut el premi del Centre Artístic Industrial Figuerenc amb la

Memoria sobre el fomento de la Agricultura del Ampurdán, obra que resta inèdita, com altres treballs seus.

Li varen proposar diferents càrrecs polítics: alcalde de Figueres i governador civil de Girona, càrrecs que no va acceptar. Va ser nomenat Censor de Teatres de Figueres, Auditor de Marina, degà del Col·legi d'advocats de Figueres. Va pertànyer a diverses institucions d'àmbit jurídic, cultural i agrícola com: l'Acadèmia Matritense de Legislación y Jurisprudencia; la Reial Acadèmia de Ciències Naturals i Arts, l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, l'Acadèmia de Ciències i Lletres de les Illes; l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre, la Sociedad Económica de Amigos del País de Barcelona, València i Girona, la Société Agricole et Littéraire des Pyrénées Orientales, la Societat d'Agricultura de l'Empordà.

Va fundar i va ser director de les revistes agrícoles *El Bien del País* (Figueres, 1845-1849) la qual, posteriorment, va esdevenir *La Granja* (Figueres, 1850-1855), declarada òrgan oficial de la Junta d'Agricultura de la província, en les quals hi va publicar nombrosos articles.

És autor de: *Defensa de Abdón Terradas* (Figueras: 1842), *Cartilla Rural en aforismes catalans* (Figueras: 1849), *Aforismos rurales* (Figueras: 1849, traduïda al francès *Aphorismes ruraux* (Perpinyà: 1855), *Memoria acerca los medios de más fácil y oportuna aplicación para promover los adelantamientos de nuestra economía rural* (Figueras: 1849), *Proyecto de reglamento para la organización y régimen de las asociaciones agrícolas de la comarca* (Gerona: 1849), *Exposicion acerca de la urgencia con que debe atenderse á la policía y régimen de los rios por los inmensos daños que están causando y mayores que amenazan* (Figueras: 1850), *El amic dels llauradors o Aforismos rurales en català y castellà y traduhits al valencià* (València: 1853; id: 1855; id: 1869), *Memoria acerca de la conveniencia y necesidad de establecer la enseñanza agrícola en granjas-escuelas, á fin de que las provincias catalanas puedan formar su cultivo de manera que es indispensable para que no las arruine la concurrencia de cereales del interior* (Figueras: 1853) gràcies a aquesta obra Fages aconseguí que, al cap de poc, es fundés a Fortianell, l'anunciada granja-escola (1855).

Exposicion y proyecto de programa para el establecimiento de una granja-escuela (Gerona: 1854), *Reglas de Urbanitat y bona criansa, y estil de cartas familiars i cristianas oracions al ús dels cultivadors* (Figueras: 1855; Figueras: 1865), *Memoria elevada al Gobierno de S.M. (sobre la Exposicion Universal Agrícola de París de 1856)* (Figueras: 1856), *Contextación de la Junta de Agricultura, Industria y Comercio de la Provincia de Gerona sobre el estado de la enseñanza agrícola* (Figueras: 1862), *Escrituras de arrendamiento de aparcería y a precio fijo* (Figueras: 1864), *Reseña histórica y descriptiva de la Granja-Escuela de la provincia de Gerona* (Figueras: 1865), *La filoxera y la zona de incomunicación, cuestión de vida o muerte para el Ampurdán, provincia de Gerona* (Barcelona: 1878), *Higiene rural o reglas de sanitat al us dels homes del camp* (Figueras: 1888).

En col·laboració amb Marià Fages[†] de Sabater, es va encarregar de la "Defensa de Da. Dolores Batlle y Caritg viuda de Geli. Escrita por ... y presentada a la causa criminal pendiente en el Juzgado de primera instancia de Figueras, a consecuencia del asesinato de Paulino Geli" (Barcelona: 1868).

Va traduir l'obra de J.B. Goux *Lo pagès brui-xot. Historia, y no cuento, per la vora del foch, escrita en vers francès* (Figueras: 1872).

En un concurs celebrat a Figueres el 1884 li va ser premiat el treball *Memoria sobre el fomento de la Agricultura en el Ampurdán*.

FAGES de SABATER, Marià

(Figueres, 1820 – 10.III.1872)

Jurisconsult i polític

Fill d'Antoni Tomàs Fages i d'Ignàsia de Sabater. Va morir solter. Va estudiar a Barcelona on es va llicenciar en Dret (1840). Va esdevenir auditor de marina (1847). Va compaginar les seves activitats amb la política representant a Corts el districte de Girona i Figueres el 1857 i el 1866. Els seus discursos al Parlament solien versar a favor de la religió, l'ordre i la propietat. Foren publicats en diversos volums l'any 1865.

Va escriure: *Exposición elevada a S.M. por la Junta de Agricultura de la Provincia de Barcelona,*

y bases para un proyecto de ley sobre el régimen, uso y aprovechamiento de las aguas (Barcelona:?), *Exposición que á S.M. elevan algunos propietarios de censos y dominios directos radicados en Cataluña, contra la reforma que acerca los mismos se propone en el proyecto de código civil publicado por real orden de doce de junio de 1850* (Barcelona: 1851).

Va preparar la "Contestación a la memoria presentada por la junta de gobierno de la *Sociedad El Veterano*, y leída en la junta general de accionistas el 5 de octubre de 1852" (Barcelona: 1853) en col·laboració amb Joaquim de Romà.

Juntament amb Narcís Fages[↑] de Romà, va portar la "Defensa de Da. Dolores Batlle y Caritg viuda de Geli. Escrita por ... y presentada a la causa criminal pendiente en el Juzgado de primera instancia de Figueras, a consecuencia del asesinato de Paulino Geli" (Barcelona: 1868).

FAJOL FIGUERAS, Joan

(Fortianell, Fortià, 7.V.1883 – Figueras, 22.VI.1969) Comerciant i col·leccionista

Fill de Josep Fajol Traiter [sic] i de Quitària Figueras Bordas, ambdós de Fortià. De ben jove va compaginar la feina amb els estudis, es va treure el títol de professor mercantil per lliure (Barcelona, 1904-1905). Es va casar

amb Antònia Mercader Basco, dependenta d'un comerç figuerenc que, amb els anys, va heretar i regentar.

Professionalment es va dedicar al comerç, tenia representacions de diferents cotxes, motos, camions, bicicletes i maquinària agrícola (tractors i màquines de batre). Complementava la feina amb una gran afició: la compra-venda d'antiguitats, i va esdevenir un gran col·leccionista. Després de la guerra, atesa la precarietat de la situació, va haver de complementar el negoci actuant com a agent d'assegurances de l'Assecurazioni Generali i corredor de finques.

Inicialment militava a Esquerra Republicana, però amb els anys es va decantar per la Lliga. El juliol de 1936 va ser detingut per membres del POUM i del Comitè Antifeixista de Figueres del qual formaven part la CNT (Confederación Nacional del Trabajo) i la FAI (Federación Anarquista Ibérica), essent dels pocs empresonats que en va sortir en vida.

FAJOL MERCADER, Josep

(Figueras, 28.XII.1925) Polític i col·leccionista

Fill de Joan Fajol[↑] Figueras, comerciant, nascut a Fortianell, i d'Antònia Mercader Basco, de Figueres. Va estudiar al Col·legi de La Salle, conegut popularment amb el nom d'Els Fossos, posteriorment va anar a l'institut i després

va cursar estudis de Dret a Barcelona.

Des de jove va practicar esports, principalment el futbol. A l'edat de catorze anys va formar part de l'Ibèria (1939); més endavant, una colla d'universitaris decidiren crear un equip d'afecionats, li posaren el nom d'USPEAC (Unión Sportiva Plan Estudiantil de Ayuda al Cuerpo) (1948), del qual en va ser el president. Amb els anys va decidir treure's el títol d'entrenador regional (1953), i va entrenar el Peralada, el Torroella de Montgrí, el Figueres, el Banyoles (1957-1958), va tornar al Figueres (1959) on, a partir de 1961, va ser l'entrenador de la Unió. En aquesta època va iniciar l'Escola de Futbol de la Unió (1958), la qual resultava ser la primera de la província i la segona d'Espanya (després de la de Lleida). En va ser el director i el preparador titulat.

Ha estat vinculat a altres iniciatives ciutadanes. Desenvolupant el vessant col·leccionista va ser cofundador de l'Agrupació Filatèlica i Numismàtica del Casino Menestral (1947), mentre que en el periodístic va col·laborar amb l'emissora La Sagrada Misión, amb Ràdio Popular de Figueres des de la seva fundació (1961). Va ser el redactor del programa diari *Ciudad. Boletín de noticias*,

essent la locutora Montserrat Minobis[↑]. En relació amb la premsa escrita, va ser el cronista esportiu de la revista *Canigó*, del diari gironí *Los Sitios*, corresponsal a Figueres d'*El Noticiero Universal*. Al setmanari *Empordà*, redactava la secció "Guspieres" (1985). Va impulsar el trasllat de les despulles de Narcís Monturiol a Figueres (1972). Va ser nomenat vicepresident de la Comissió Ciutadana del Centenari a Salvador Dalí[↑] (2004).

Des del punt de vista polític va ser regidor (3.II.1974-9.II.1979), i es va encarregar de l'àrea de Parcs i Jardins. En aquest període es va arreglar el Parc-Bosc, es crearen els jardins de l'avinguda Marignane i els del perímetre de l'antiga biblioteca. Durant la transició va ser tinent d'alcalde de Governació (7.XII.1976). En dimitir l'alcalde Pere Giró[↑] (8.I.1979), es va convertir en alcalde de Figueres (9.II.1979-19.IV.1979), fins a les eleccions del mes d'abril. Se l'ha anomenat "l'alcalde dels 100 dies". Es va afiliar a Unió Democràtica (1983), davant la crisi sorgida entre Convergència i Unió, va encapçalar la llista d'Independents per Figueres, i en va sortir regidor (1987-1991).

Va promoure la campanya de recollida de signatures en contra de la proposta presentada en el ple municipal de 5.VI.1979 (essent alcalde Josep Maria Ametlla[↑] i regidora de Cultura M. Rosa Ymbert[↑] (PSC)), de canviar el nom de la plaça Salvador Dalí i Gala per l'antic de plaça del Teatre. Davant la reacció generada pels figuerencs, el consistori es va fer enrere.

Gràcies a la relació amb Salvador Dalí, aquest el va nomenar vocal de la comissió permanent de la Fundació pública de servicis del Teatro Museo Dalí. L'artista li va dibuixar l'anagrama de la Galeria d'Art Fajol inaugurada el 28 de setembre de 1978, que consisteix en un cargol. A la Galeria s'hi portaren a terme exposicions d'artistes de renom com Gussinyé, Vayreda, ...

Ha escrit "La peritación filatèlica y sus problemas" presentat al Congreso Internacional de Filatelia (Barcelona, 1960).

FALCÓ BURGELL, Dolors
(Llançà, 17.V.1846 - 3.X.1902)
Propietària i benefactora

Filla d'Esteve Falcó, de Llançà, i de Maria Burgell, de Sant Climent Sescebes. Tenia dos germans, un metge i tinent coronel del Cos d'Invàlids, i un altre

que vivia a Amèrica. Va residir a Madrid i a Barcelona, en companyia d'un dels seus germans.

En morir, soltera i sense descendència, va decidir llegar als pobres de la vila llançanenca els seus béns i finques, dels quals s'han beneficiat molts vilatans al llarg del segle XX. Gràcies a aquesta acció, l'ajuntament de Llançà li va dedicar un carrer.

FALGARONA CANADELL, Joan
(Figueres, 16.IX.1924) *Músic i botiguer*

Fill de Pere Falgarona Salleras, de Peralada, músic especialitzat en trompeta, alumne de l'Escola del Castell de Peralada, i de Dolors Canadell Buixó, de Figueres. El pare va anar d'aprenent de sabater a la Casa Canadell, allà va

conèixer a la seva futura muller i en va sorgir la nissaga de sabaters-músics. Les primeres passes musicals de Joan Falgarona s'iniciaren de la mà del seu pare, el qual li va ensenyar a tocar la trompeta. El va fer anar a estudiar música a Barcelona (1942), trompeta amb el mestre Amadeu Rovira González (primer trompeta-solista de l'Orquestra Simfònica de Barcelona) i d'Harmonia amb el professor Joaquín Zamacois (autor dels Tractats d'Harmonia). Mentre, treballava de músic amb l'Orquestra Mendoza de Figueres, i abans d'anar al servei militar (1945) amb La Principal de la Bisbal i Els Montgrins.

El 1945 va fer el servei militar al Regiment Jaume 1r de Barcelona; li va servir per donar-se a conèixer com a trompetista, i aconseguir permisos i destinacions que permetien combinar fer de músic i soldat. A les nits treballava al Cabaret Rio (Rambla de Catalunya), amb l'orquestra Ramon Evaristo. En acabar el servei militar, va entrar a l'orquestra Lluís Rovira (1947), amb la qual va fer temporades a Madrid, Portugal, Suïssa, Barcelona, Itàlia i, fins i tot, Egipte. Ho va combinar amb altres activitats com gravacions de discs o les classes de trompeta.

L'any 1952 va formar part de l'orquestra Isi Fabra, per actuar a l'Ambassador Hotel de

Bhamdoum (Líban), i, posteriorment, anaren al “Casino Abdullah” de Bagdad (1952-1953). En tornar a Barcelona, va entrar a l’orquestra Oliva als Jardins Casablanca. L’any 1954 va formar part de l’orquestra de Lorenzo Gonzalez (famós cantant sud-americà), a “La Masia”, de Barcelona i, després de l’orquestra Gadea al “Cabaret Emporium”.

La mort del progenitor (1954) canvia la seva vida. Va decidir instal·lar-se a Figueres (1955), juntament amb la seva esposa, Pilar Cortada Teixidor, de Figueres, i els dos fills, Xavier i Joan. Posteriorment, varen néixer dues noies: M. Teresa i Elvira.

Va deixar la música (impartia algunes classes de trompeta), per dedicar-se al comerç de calçat. La botiga encara portava el nom de Can Canadell i l’any 1963, en reformar-la, varen decidir canviar el nom pel de “Falgarona”.

Amb els anys, es va reincorporar de nou a la música a través de la “Coral Gaudeamus” (1987), com a cantant a la corda de baixos. Posteriorment, va realitzar arranjaments a 4 veus per a la coral (Soprano-Contralt-Tenor i Baix). Va interessar-se per la poesia per musicar-la; ho va fer amb poemes de Jaume Maurici, de la poetessa Carme Pagès, (“Caminant del meu camí”, “Verema” i “Incertesa”).

El poema “Verema” va participar als Jocs Florals *La Ginesta d’Or* de Perpinyà, en l’apartat de Cançons poètiques (2005), i va obtenir el Premi de la Música i Poesia Araceli i Modest Sabater. El poema “Incertesa” ha guanyat de nou *La Ginesta d’Or* de Perpinyà (2007), premi de la cançó musicada, amb poesies de Carme Pagès.

FALGARONA CANADELL, Josep

(Figueres, 22.III.1921 – París, 30.IX.2008)

Pianista i concertista

Fill de Pere Falgarona Salleras, de Peralada, músic especialitzat en trompeta, alumne de l’Escola del Castell de Peralada, i de Dolors Canadell Buixó, de Figueres. El seu pare va anar d’aprenent de sabater a la Casa Canadell, allà va conèixer a la seva futura muller i en va sorgir la nissaga de sabaters-músics. Es va casar amb Úrsula (Sulita) Sans, de Figueres, filla del violinista Enric Sans, i després d’enviudar, es casà en segones núpcies, amb Mercedes Jové, vídua del músic Manuel Carrión, amb qui havia actuat i establert amistat.

Segurament es va decantar per la música influït pel seu pare. Va ser alumne de Josep Cirilo, amb qui va començar el solfeig i, als deu anys va ser alumne del mestre Passolas.

Es va matricular a l’antiga Escola Municipal de Barcelona (la millor d’Espanya a l’època), posteriorment al Conservatori, hi anava dues vegades per setmana, i va tenir com a professor a Zamacois; allà va començar la composició. Durant la guerra, com a mitjà de subsistència va fundar l’orquestra Ritmos (1937), llogaren el Casino Menestral i cada dia organitzaven ball, també varen formar una cooperativa de músics. Després de la guerra civil va prosseguir els estudis amb el professor Enric Montoriol Tarrés, aquest últim va ser qui més el va influir en la seva carrera, amb ell va aprendre el virtuosisme del piano.

Posteriorment, va decidir anar a París (1950), allà va estudiar al Conservatoire Nationale de Paris on va tenir Tony Aubin, com a professor de composició. En tenir els estudis acreditats al Conservatoire va poder optar a oposar a la Cité Universitaire de París, lloc on va prosseguir perfeccionant dos anys més.

Va ser convidat a participar en una sèrie de dotze programes sobre història de la música, des del s. XVIII fins al s. XX, a Radio France, actuant de presentador l’hispanista Roland Manuel, mentre el biografiat exemplificava la teoria amb la interpretació d’una peça. Va ser contractat per Joventuts Musicals de França, per fer una gira pel país coincidint amb el val·lisoletà, virtuós de la guitarra clàssica, Manuel Carrión, en la qual s’inclouïa lliçó pedagògica i concert.

Des de París, s’ha ocupat de donar a conèixer obres espanyoles poc conegudes dels segles XVII i XVIII. S’ha destacat per incloure en el seu repertori música espanyola, se l’ha qualificat com “l’ambaixador de la música espanyola”. Ha desenterrat música antiga com la del Pare Soler d’Olot (s. XVIII).

L’any 1942 va donar el primer concert en públic, durant la celebració de Santa Cecília, al

saló de sessions de l'ajuntament de Figueres. Se l'ha considerat com un artista d'alta musicalitat i gran mecanisme. Treballador infatigable, ha compost sonates per a piano, cançons, suites a l'estil antic, prel·ludis... però va deixar la composició per la dedicació total a la interpretació.

Residint a París, el Ministeri Francès d'Educació Nacional el va seleccionar per actuar a la Sala Gaveau (1955), privilegi destinat a uns pocs estrangers, prèviament seleccionats. A París ha actuat a nombroses sales com: la Sala Chopin, Pleyel, UNESCO, Gaveau, al Théâtre de la Cité, al Colegio de España o al Théâtre des Champs Elysées. Va ser nomenat jurat de l'Schola Cantorum.

Ha actuat a totes les televisions europees excepte a l'espanyola, i en les emissions de ràdio francesa *France Culture* i *France Musique*, i ha gravat programes per a les ràdios nacionals de Portugal, Bèlgica, Dinamarca i per a la Bayerische Rundfunk. Ha gravat nombrosos discos amb diferents cases discogràfiques com Remington o Vox.

L'any 1992, després de 30 anys sense actuar a Figueres, va participar com a solista al concert de cloenda de l'Orquestra de Cambra de l'Empordà.

El Ple de l'Ajuntament de Figueres de 2 d'abril de 2009 va acordar atorgar-li la Fulla de Figuera a títol pòstum.

FALGARONA CORTADA, Xavier

(Barcelona, 30.VI.1950) *Músic*

Fill de Joan Falgarona i Canadell, músic i sabater, de Figueres, i de Pilar Cortada Teixidor, també de Figueres. És el gran de quatre germans.

Va iniciar la formació musical al Seminari de Girona, on a més d'aprendre la teoria musical va especialitzar-se en piano i orgue. Ha dirigit diverses corals, entre les qual consta la de Peralada, actualment dirigeix la Coral dels Avis i Coral Sant Jordi de la Caixa de Catalunya, ambdues de Figueres. Va formar part del grup d'havaneres Els Pescadors de l'Escala, i Oreig

de Mar, i ha estat fundador, director i acordionista del grup d'Havaneres La Garota d'Empordà.

Ha musicat molta obra literària de Fages de Climent, especialment la d'*El Sabater d'Ordis*.

FALGÀS CARDONA, Joaquim

(Queretes, Terol, 26.V.1942) *Industrial*

Fill de Modesto Falgàs Miralles, agricultor i industrial, de Vallderoures (Terol), i de Trinitat Cardona Campanals, de Queretes (Terol), va ser el tercer de quatre germans. Casat amb Maria Pagès Molas, el matrimoni té dos fills: Joaquim i Xavier.

Està afincat a l'Empordà des de 1960.

La gelada de l'any 1956 va provocar la mort del seu principal *modus vivendi*: les oliveres, circumstància que els va empènyer a traslladar-se a Barcelona. El canvi d'ofici del pare va fer que el biografiat s'interessés en qüestions relacionades amb la maquinària. Va estudiar electrònica a l'Escola Ràdio, de caràcter privat, i a l'Escola Nàutica de la Marina Mercant (1955-1960).

Els estudis el portaren a reparar màquines *Flipper* o també dites "del milió". Es va especialitzar en joguines mecàniques individuals per a la mainada, va començar amb el cavallet i va ampliar el repertori amb altres animals (cérvols, conills, elefants,...), i cotxes.

En els inicis el material utilitzat solia ser el ferro i l'alumini, l'arribada del polièster va suposar l'augment de la producció i la possibilitat d'exportar. Avui en dia, la indústria Falgàs disposa de delegacions a tot Espanya. Va iniciar l'exportació a França i Alemanya, i actualment el setanta per cent de la producció està destinat al mercat forà (Mèxic, Estats Units, Àustria o Austràlia).

Disposa d'uns cent cinquanta artilugis d'entre els quals es diferencien els clàssics com el tren, els cavallets o els castells inflables, dels innovadors com el toro mecànic, el minigolf, el karaoke o un teatre constituït per cinc automats de grans dimensions. Algunes de les seves atraccions es

caracteritzen per reproduir obres arquitectòniques populars com el Big Ben o la Torre Eiffel.

L'any 2006 l'empresa Falgàs Amusement ha muntat una fàbrica de nova planta a Ghansu (Xangai).

FALGÀS PAGÈS, Joan

(Siurana d'Empordà, 9.X.1933) Pagès

Fill de Bonaventura Falgàs Riera, pagès, natural de Cassà de la Selva, i de Pilar Pagès Ribalta, de Navata. Va néixer a Siurana on hi va viure fins als disset anys. L'oncle Geroni Falgàs, mestre, li donava classes particulars a l'acadè-

mia de Vilacolum de Dalt; malauradament només va poder anar a l'escola fins als dotze anys. A partir de llavors va començar a treballar al bosc estellant oliveres, un altre període es va dedicar a la plantació d'arròs al Mas de la Guàrdia.

L'any 1950, juntament amb els pares i germans, s'instal·la a La Rajoleria de Sant Tomàs de Fluvià, veïnat de Torroella i l'any 1967, el seu cunyat i ell decideixen endinsar-se en el món de la ramaderia i compren un ramat d'ovelles. L'any 1975 es trasllada a Can Batlle de Torroella de Fluvià, allà posa una explotació de bestiar boví.

Casat amb Pilar Busquets Camps (25.I. 1958), el matrimoni té un fill, Geroni, i, una filla, Angèlica.

El biografiat és un exemple de treball i superació. I, tot i que no va poder estudiar per culpa de les dificultats econòmiques, sempre ha mantingut la inquietud per les lletres i la cultura.

L'any 2003 va ser el primer pregoner de la festa de Torroella de Fluvià. Ha publicat un llibre de memòries del poble *Un passeig per la memòria d'en Joan Falgàs de Siurana* (Girona: 2006), fruit de l'entrevista amb Xavier Cortadellas.

Per la seva dedicació al món de la pagesia ha estat guardonat amb la Medalla al Mèrit al Treball President Macià (Barcelona, 2006).

FALGUERAS FONT, Joan

(Figueres, 17.XI.1958) Arquitecte

Fill únic de Jaume Falgueras Junque- ras, flequer, i de Maria Font Bret, ambdós de Vilabertran. Casat amb Carme Riu Riu, arquitecta, el matrimoni té dos fills.

Va acabar els estudis a l'ETSAB el 1984. Ha estat

Tècnic de Patrimoni de la Generalitat (1986-1988), Coordinador dels serveis d'Arxiu i Biblioteca del COAC 1990-1996 i membre de la Comissió de Patrimoni de la Generalitat 1993-2000. És Màster en "Història, Art, Ciutat i Arquitectura" per la UPC (1996). Ha estat Professor convidat als màsters de la UPC "Projectació Urbanística" (1995), "La Cultura de la Metròpolis" (1996-97), de la UdG "Intervencions arquitectòniques en medi rural canviant" (1998), i al "Laboratorio Internazionale de Progettazione" a Sicília (1997). Des de 1997 és director de l'Oficina de rehabilitació i cap de l'àrea d'arquitectura de l'Ajuntament de Figueres.

Ha intervingut, sobretot, en múltiples projectes de rehabilitació i recuperació del patrimoni arquitectònic històric arreu de les comarques gironines com ara a Figueres, Lloret de Mar, Vilabertran, Sant Feliu de Guíxols, Girona, Crespità, Castell d'Aro, Cadaqués, Agullana, el Port de la Selva, a Rabós en el monestir de Sant Quirze, i a Vilafant en el conjunt de Palol Sabaldòria. També ha estat coredactor de l'Inventari del Patrimoni Cultural Europeu. Comarca de l'Alt Empordà COAC (1983-1985) i ha treballat pel MOPTMA en el Port Olímpic a Barcelona (1990-92).

Ha estat guardonat amb diversos premis: el Primer premi en concurs per l'entorn de la Ciutadella de Roses en col·laboració amb els també arquitectes Iglesias, Riu, Rodeja i Torrent, i Puig i de la Fuente (1996); el Primer premi en concurs del Parc les Mèlies a Vilafant, en col·laboració amb els arquitectes anteriors (1997), i el Premi COAC Espais Exteriors 1997

pel treball plaça de la Torre i carrers del Nucli Emmurallat de Cruïlles (1988-1995). Ha estat seleccionat en Premis COAC 2006, i col·laborador d'Alvaro Siza -Premi Pritzker i medalla d'Or dels Col·legis d'Arquitectes- 1988-1993.

Ha estat autor de diverses col·laboracions escrites a les publicacions del Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya, de la Caja de Arquitectos, a la *Revista de Girona*, i en catàlegs d'exposicions i en llibres com en el catàleg dedicat a *Josep Azemar, Figueres 1862-Barcelona 1914* (Girona: 1990); "Transformacions urbanístiques i arquitectura" al catàleg *Figueres, 1900-1936 Imatge i història de la Catalunya republicana* (Figueres: 1999), "Mirades al paisatge urbà de Roses a l'època contemporània" a *Roses, 1875-1975 Del model comercial a la revolució turística* (Roses: 2001), "Arquitectures sobre arquitectures" a *Figueres, llibre de la Rambla* (Figueres: 2004) o *Figueres, arquitectures i història* (Figueres: 2007), en col·laboració amb Jaume Santaló↑.

FALP MATAS, Benet

(Roses, 1854 - Barcelona, 6.XI.1926)
Polític i hisendat

Fill de Joan Falp, propietari, i de Demètria Matas, ambdós de Roses. Es va casar amb Mercè Calm Torra, de Barcelona, amb propietats a la ciutat comtal, a la zona de l'Eixample, i vincles amb la Garrotxa, i el matrimoni va tenir quatre fills: Dolors, Leandre, Mercè i Concepció.

Als disset anys va desplaçar-se a Barcelona per estudiar la carrera de Farmàcia. Retornà a Roses on es dedicà a gestionar el patrimoni agrícola, fonamentat en vinya i olivera, i va participar en la vida administrativa local i en la política local i provincial. Va ser secretari de l'Ajuntament (1879-1880), alcalde de Roses i diputat provincial (1884-1888).

Va formar part de la Unió Catalanista, va compartir tasques de col·laboració i representació amb Carles Bosch↑ de la Trinxeria, el marquès de Vallgornera↑, Emili Saguer↑ Olivet, notari de Maçanet de Cabrenys; Quirc Dalmau↑ Molar de Llers, Josep M. Martí, hisendat, i Francisco Rovira, notari de Figueres. Va ser nomenat delegat per Roses en diverses assemblees: Manresa (1892),

Reus (1893), Olot (1895), Girona (1897) i Terrassa (1901). Posteriorment, va formar part de la Lliga Regionalista.

L'any 1885, a l'Exposició Universal d'Anvers, els vins presentats pel biografiat varen rebre la Medalla de bronze.

FANALS, Miquel

(s. XVI) Prior

Prior del Convent de Nostra Senyora del Camp, Garriguella (1549-?).

FARRENY BORDALLO, M. Àngels

(Barcelona, 26.XI.1954)
Artista-investigadora

Especialitzada en tècniques antigues de fotografia. Personatge eclèctic, coneguda amb el sobrenom de *Nirupa*, nom hindú que significa sense forma, es considera una *selfmade-woman*.

Vinculada a una família d'artistes i orfebres, cursa estudis de fotografia a Gris-Art (1986). Al llarg de la seva dilatada experiència professional ha practicat el fotoperiodisme en diferents rotatius com *La Vanguardia*, *Geo-Alemania* (Berlín) o la revista *Metropolitan* (Barcelona). Ha col·laborat per a la Cambra de Comerç de Barcelona, el Teatre Grec o el Palau Sant Jordi. Ha exercit el periodisme, ha estat cap de premsa del Cidem i de Copec.

Col·labora en diferents mitjans relacionats amb el món de la informàtica *Zero une informatique* (París), *PcWorld* (Madrid), o a les pàgines de "Ciència" de *La Vanguardia*.

L'any 1992 és un any de ruptura, decideix prendre un any sabàtic i el passa a l'Índia. En retornar pren la determinació de dedicar-se a la fotografia. Treballa i investiga el procés fotogràfic, focalitzant l'interès en els fotolits. S'especialitza en tècniques antigues del segle XIX i en la càmera Pin-hole.

Un dels principals objectius de la biografiada és la recerca de l'abstracció del moviment a través de la imatge fotogràfica, intenta crear un maridatge perfecte entre la càmera i el temps. Quant a la gamma cromàtica es basa fonamentalment en el blanc i el negre, amb alguna nota de color de tons calents; en relació amb la iconografia la figura femenina n'és la principal protagonista.

Ha estat la impulsora i presidenta del grup "Risina tóxica de poliéster y el Barón Latex" (1995), associació d'artistes dones que pretén la multiculturalitat i multidisciplinarietat. L'objectiu era donar-se a conèixer a base d'organitzar exposicions i la realització d'intercanvis culturals amb altres països.

Neboda de Manel Bordallo, vinculat al Port de la Selva, s'apropa a la comarca empordanesa i s'instal·la a Llançà (2001), on obre un espai on imparteix tallers dedicats a l'art fotogràfic. Ho compagina amb l'ensenyament a l'Escola Massana (Barcelona), la Universitat Catalana d'Estiu (Prada de Conflent, França), la Universitat de Girona, el Centre Cultural de la Mercè (Girona) i el Centre Cultural Creu de la Mà (Figueres).

Ha realitzat sèries fotogràfiques úniques de diferents llocs de la comarca: Cadaqués, el Port de la Selva, les Salines, la Mare de Déu del Mont, el castell de Sant Salvador i el monestir de Sant Pere de Rodes i rodalies.

La primera exposició fotogràfica va tenir lloc a la Vila Olímpica (Barcelona, 1996), a partir d'aquí participa en d'altres exposicions com en la Primavera Fotogràfica del 98, i a l'estranger a les galeries berlineses Tacheles (1999) i Orea (2000), a la galeria Rasmus (Odense, Dinamarca). O altres més properes com al Museu d'Art de Girona (2006) o el Consell Comarcal (2006).

FEDERICO DOMÍNGUEZ, Antonio

(Ayamonte, Huelva, 30.VI.1950)

Pintor i escultor

Fill d'Eduardo Federico de Consensau i Aurora Domínguez Álvarez tots dos d'Ayamonte, és el gran de quatre germans. L'any 1961 la seva família es trasllada a viure a Agullana i s'instal·la al veïnat de l'Estrada, curiosament en la casa que molts anys després acabarà essent el seu estudi.

Ben aviat s'interessa pel dibuix i inicia una formació auto-didacta. Aprèn l'ofici de pintor artesà amb en Joan Bota i, d'aquesta formació li quedarà un gran domini de la utilització dels pigments en la creació de colors i un gust pels

grans formats. També s'interessa per la ceràmica, àmbit en el qual s'endinsa de la mà de Miquel Capells i Lluís Cornellà, de la Bisbal.

Després de fer el servei militar al Sàhara, alterna la feina de pintor decorador amb continus viatges de formació a Barcelona i especialment a Madrid, on passa els caps de setmana i estudia a fons les obres de Velázquez i Goya, i també viatja a Milà per estudiar l'obra de Leonardo da Vinci. És un autèntic devot de l'obra de Picasso que acabarà coneixent en profunditat.

Fa les seves primeres exposicions a Agullana i la Jonquera. L'any 1974 exposa a la galeria Art-3 de Figueres, i al Col·legi Universitari de Girona i pren part en les successives Mostres Provincials d'Art organitzades per la Diputació de Girona.

Les obres en la seva primera etapa tenen un clar estil surrealista però ben aviat, i com si es tractés d'un exercici de disciplina tècnica, realitza algunes obres d'un realisme molt potent, línia en la que fa alguns retrats i bodegons molt remarcables.

Juntament amb l'AMPA de l'escola Lluís Marià Vidal d'Agullana, crea un taller de ceràmica que va funcionar sota la seva direcció durant els anys 70 i també posa en marxa un taller similar amb els alumnes de l'escola de la Jonquera.

Durant els anys 80, la seva obra deriva cap a un expressionisme gestual molt dinàmic en el qual sorgeix tot un univers de nimfes i altres personatges d'arrels mitològiques. En aquesta etapa, les seves obres es van tornant molt matèriques i en elles desapareixen els límits entre la pintura i l'escultura.

A partir de mitjan anys 90, la seva obra s'endinsa en una estètica en la qual les formes orgàniques i les tecnològiques es barregen en un pols molt personal amb jocs de formes emmarcats en

perspectives múltiples carregades de misteri i que quan agafen volum resulten artefactes de difícil classificació.

El seu interès per la Física i la Geometria el porta a estudiar a fons alguns aspectes de la mecànica quàntica i alguns conceptes com els de la morfo-genètica, que fan que el seu univers pictòric esdevingui una autèntica reflexió plàstica entorn de l'energia, els seus fluxos i les seves transformacions.

Ha exposat a multitud de galeries de Catalunya, Madrid, França, Suïssa, Regne Unit i la seva obra està representada en diverses col·leccions d'art contemporani tant a Catalunya com a Suïssa i França.

A més de les exposicions convencionals, Federico és un gran amant de les exposicions enteses com una provocació plàstica, les seves instal·lacions i peces de gran format s'han pogut veure a l'Antic Escorxador de Figueres, a la Casa de Cultura Les Bernardes de Salt, a la Fontana d'Or de Girona, al Fort de Bellagarda del Pertús, al Consell Comarcal de l'Alt Empordà a Figueres, a la Sorbonne de París, a l'Asil Gomis d'Agullana, a la Casa de Cultura de la Jonquera, a la Fundació Valvi de Girona, a Can Laporta de la Jonquera, al Mas Viñas a l'Estrada, a la Farinera de Castelló d'Empúries a més de moltes galeries a Suïssa, França, Regne Unit i Espanya.

La seva obra ha estat comentada per crítics com Maria Lluïsa Borràs, Eudald Camps, Tina Casademont, Lídia Cerdà, Jean-Michel Collet, Henry Ettinghausen, Jaume Fàbrega, Jordi Falgàs, Rosa Gil, Assumpta Martínez, Narcís Pijoan, Ricard Planas, Josep Playà, Enric Pujol, Àlex Susanna, Enric Tubert, Pep Vallès, Eva Vázquez o Cristina Vilà.

Té el seu estudi i el que anomena el seu Espai d'Art al mas Vinyes de l'Estrada, lloc on es pot veure la seva producció més recent i on hi ha exposada de manera permanent una antològica de la seva obra.

FÉLEZ

vegeu: SAN MARTÍN FÉLEZ, Fernando

FELIP, Joan

(Castelló d'Empúries, s. XVIII) Mestre forjador

Mestre de renom, se sap que l'any 1734 s'havia compromès a forjar una reixa per a l'altar major

del monestir de Sant Pere de Rodes, però sembla que no la va arribar a fer.

FELIP VILÀ, Joan

(Figueres, 6.XII.1932 –

Ceret, el Vallespir, 8.III.1990) Pintor

Fill de Josep Felip Majora, fonedor, de Figueres, i de Dolors Vila Gener, de Torroella de Montgrí.

De formació autodidacta, un dels seus temes recurrents eren els grups de gent i paisatges, plens de llum i color. Va ser un pintor popular.

L'estiu de 1951, en estiuejar a Cadaqués, coneix Salvador Dalí. El 1953 s'introdueix en els ambients artístics figuerencs, estableix relació, a la fonda de Josep Martí Roca, amb un grup d'artistes i literats: Sibecas,

Massot, Martínez Lozano, Evarist Vallés i Pep Vallès, Mero Salabert, Fages de Climent, Pijoan i Moli. El 1954 per tal de veure el Museu del Prado va a Madrid. El 1955 coneix Paul Guitard, crític d'art francès, que el convida a visitar Ceret.

A la revista *Canigó* va participar (des del primer número, març de 1954) a la secció titulada "L'acudit del mes", a més de dibuixar les caricatures dels personatges entrevistats per Josep M. Bernils.

La primera exposició la va fer a la Caixa Provincial de Figueres (1956), el mateix any exposa per primera vegada a Ceret, però no va tenir èxit. L'any següent va anar a París, va instal·lar l'estudi a Montparnasse i va anar als cursos de l'Acadèmia Lliure de Pintura La Gran Chaumière. Allà, estableix coneixença amb Giacometti, Joaquín Peinado, Grau Sala o Francesc Vidal. Cansat de la vida de París va tornar a Ceret. Va exposar a Figueres, a la sala Icària (1963), i va tenir contactes amb galeries de Copenhagen, Luxemburg, Mònaco, Deauville, Tolosa de Llenguadoc, Berlín i Tahití.

Va obtenir el premi del Concurs Internacional de Pintura de Deauville (1960).

FELIU*(Camallera, s. XV)*

Important nissaga, emparentada amb rellevants famílies de les rodalies com els Bahí de la Pera, els Batlle de Parets, els Ribot de Foixà, els Arrufat de Taravaus, els Guinard de Celrà, els Llavanera de Lladó, els Ros de les Olives o els Nouvilas de Castelló.

FELIU EGIDIO, Vicenç*(Llançà, 28.III.1895 – Vilajuïga, 11.XII.1964)**Advocat i professor*

Fill de Gerònim Felu Oriol, d'ofici agricultor, natural de Llançà, i de Julia Egidio Hernández, natural d'Oriola (Alacant). Es va casar amb Teresa Matas Pla, de Vilajuïga, i el matrimoni va tenir un fill, Sebastià[↑], químic, i tres filles:

Palmira, M. Teresa i Sabina, les tres estudiaren magisteri.

Va estudiar al Seminari de Girona on va cursar Filosofia, especialitat Filosofia pura, i posteriorment la carrera de Dret a la Universitat de Barcelona. Va esdevenir catedràtic d'ensenyament secundari de filosofia (c. 1925) i va ocupar les places de Tarragona, Múrcia, Barcelona, i finalment, Girona.

Va escriure: *El pequeño ciudadano o el derecho en la escuela* (Barcelona: 1922) en col·laboració amb P. Sanz Boronat, *Manual de rudimentos de Derecho: para uso de institutos y escuelas normales de magisterio primario* (Barcelona: 1933; id.: 1934), *Sistematización del pensamiento de Balmes en orden a la filosofía de la historia* (Madrid: 1952).

I els llibres de filosofia, en col·laboració amb José Rogerio Sánchez, dirigits a estudiants de batxillerat: *Ética* (Madrid: 1935 3a ed. ampliada), *Lógica con un concepto general de la Filosofía y de la Teoría de la ciencia* (Madrid: 1935 4a ed. ampliada), *Iniciación en la filosofía: historia de la filosofía* (Madrid: 1927-28; Madrid: 1933 3a ed.

ampliada; Barcelona: 1938 4a ed. ampliada; Madrid: 1940 5a ed. ampliada), *Teoría del conocimiento y ontología* (Ávila: 1943 2a ed.; Madrid: 1950 4a ed. ampliada), *Nociones de Filosofía (5º Curso de Bachillerato). Texto adaptado al nuevo cuestionario oficial* (1953; Barcelona: 1954), i *Los sistemas filosóficos* (6º curso de bachillerato) (1953; Barcelona: 1954 5a ed.).

L'obra *Sistematización del pensamiento de Balmes...* va ser premiada per la Real Academia de Ciencias Morales y Políticas (Madrid, 1952?).

Va ser l'encarregat de redactar l'apartat filosòfic, de l'obra dirigida per Salustio Alvarado, *Síntesis de la Enseñanza media* (Madrid: 1941).

FELIU LLANSA, Ponç*(Sant Mori, 23.IX.1945) Advocat i professor*

Fill de Ponç Felu Nicolau, de Sant Mori, i de Mari Carmen Llansa Pujiula, de Besalú. La seva família aviat es va traslladar a Besalú i, després, a Verges.

Es va llicenciar en Dret i, a l'edat de 30 anys, va ser nomenat degà del Col·legi d'Advocats de Girona. Ha exercit la tasca pedagògica a la Universitat de Girona juntament amb l'exercici lliure de la professió. Ha participat en Jornades de Dret Català. És Magistrat del TSJC.

La seva gran inclinació per l'escriptura l'ha portat a publicar algunes obres com *L'avi Siset* (Barcelona: 2004), la història de l'home que va inspirar la cançó catalana més popular del s. XX. Siset (=Narcís Llansa Tubau), juntament amb el seu nét i autor del llibre, va anar a trobar el jove cantant Lluís Llach a qui li va explicar la seva història. D'aquesta experiència en va sorgir la cançó *L'Estaca*.

Ha escrit també *L'any que va ploure cendra* (Barcelona: 2004), en la qual explica la peripècia d'un exsacerdot català que va viure sota la dictadura de Pinochet.

FELIU MATAS, Sebastià*(Vilajuïga, 8.XI.1925) Químic*

Fill de Vicenç Felu[↑] Egidio, catedràtic de Filosofia i advocat, natural de Llançà, i de Teresa Matas Pla, de Vilajuïga, amb residència a Barcelona, va ser el primer de quatre germans. Es va casar amb M. Teresa Batlle Reigt, de Vilajuïga, i el matrimoni

ha tingut quatre fills: Vicenç, enginyer industrial; Jaume, metge; Sebastià, químic, i Jordi, enginyer de Camins, Canals i Ports.

Va estudiar la carrera universitària a Múrcia, ciutat on varen traslladar el seu pare. Més tard va anar a viure a Barcelona on va finalitzar els estudis (1948).

L'any següent va ser contractat per fer classes de química a la Universitat de Barcelona. L'any 1952, va assolir el grau de doctor en Ciències Químiques per la Universitat de Madrid. Aquest mateix any es va traslladar a Madrid per treballar en la secció de Fosa i Metal·lografia del Patronat Juan de la Cierva, on posteriorment va esdevenir investigador en cap (1957).

L'Institute of Technology of Cambridge de Massachussets (1958), li va atorgar una beca, la qual cosa el va obligar a viure un any als Estats Units.

Va exercir com a professor de metal·lúrgia a la Universidad Central de Venezuela (1960). Va retornar a Madrid per ocupar-se de l'estudi de la Corrosió i Protecció del Centro Nacional de Investigaciones Metalúrgicas (CENIM), i des del 1971 fins al 1990 va ser docent d'investigació i cap de la unitat estructural d'Investigación de Corrosión y Protección del CENIM.

Forma part d'un equip d'inventors del "Método de medida electroquímica de la velocidad de corrosión de armaduras en estructuras de hormigón, sensores y aparato para la puesta en práctica de dicho método". Ha estat pioner en l'estudi, investigació i docència de la corrosió i protecció dels metalls, i els seus treballs d'investigació han estat dedicats a aquestes matèries. Ha escrit més de cent articles en revistes científiques nacionals i internacionals, algunes de les quals: *Corrosion Science*, *Corrosion* (NACE), *Electrochimica Acta*, *Journal of Applied Electrochemistry*, *Journal of Coating Technology*, *Journal of Electrochemical Society*, *Progress in Organic Coatings*, *Revista de Metalurgia*.

Ha participat en nombrosos congressos i ha estat sol·licitat per pronunciar conferències. Fins a la jubilació ha estat membre de diverses societats científiques nacionals i internacionals: *International Society of Electrochemistry* (ISE); *European Federation of Corrosion*; *National Association of Corrosion Engineers* (NACE); *Asociación Nacional de Químicos de España* (ANQUE).

Alguns dels articles més significatius sobre les diverses facetes de la seva activitat investigadora són els següents: "The charge transfer reaction in Nyquist diagrams of painted steel", a *Corrosion Science*, 30 (1990); "Confinement of the electrical signals for in situ measurements of polarization resistance in reinforced concrete", a *AIC Materials*, 87 (1990); "The predictions of atmospheric corrosion from meteorological and pollution parameters", a *Corrosion Science*, 34 (1993); "Comparison of rates of general corrosion and maximum pitting penetration on concrete embedded steel reinforcements", a *Cement and Concrete Research*, 25 (1995); "Equivalent circuit for modeling the steel-concrete interface", a *Corrosion Science*, 40 (1998); "Mechanism of cathodic protection of zinc rich paints by electrochemical impedance spectroscopy", a *Journal of Coating Technology*, 61 (1989).

És coautor de l'obra *Corrosión y protección de los metales en la atmósfera* (Barcelona: 1982), amb Manuel Morcillo; coordinador de l'obra *Inspección de obras dañadas por corrosión de armaduras: manual; programa temático del Consejo Superior de Investigaciones Científicas* (Madrid: 1989) i *Corrosión y protección metálicas* (Madrid: 1991) coordinat en col·laboració amb M. Carmen Andrade.

L'any 1997, l'Ajuntament de Vilajuïga va acordar nomenar-lo fill predilecte.

FELIU PUMAROLA, Lluís (Llançà, 13.VI.1962) Cambrer

Fill de Lluís Feliu Casas, pintor, de Llançà, i de Carme Pumarola Baulé, de Molinàs (Colera). Casat amb Àngels Vázquez, té un fill, Lluís.

Ha escrit *Recull casolà. Quasi tot escoltat i sentit a Llançà* (Llançà: 2008), recull de paraules i frases dites sentides a l'ambient familiar i a la gent de la vila.

FELIU SOLER, Evarist

(Sant Mori, 30.VI.1898 – Madrid, 21.VII.1968)
Eclesiàstic

Fill Joan Feliu Pol, de Sant Mori, i de Dolors Soler Bagó, d'Avinyonet de Puigventós. Va estudiar al seminari de Banyoles, a Casa Missió (1911), després va ingressar a Santa Maria del Collell (1914), i, posteriorment, al Seminari

Major de Girona (1916), lloc on va donar continuïtat al Casal d'Estiu, tasca endegada per Jaume Moret. Va ingressar a la Facultat de Teologia (1918-1919), i va ser ordenat capellà (22.IX.1923). Va exercir la docència i va ser professor de llatí al seminari (1923) i de cant gregorià. Va ser el primer consiliari diocesà de la Federació de Joves Cristians (1931).

Durant la guerra civil va ser molt actiu en el culte clandestí i, a la postguerra, va ser capellà de la presó de Girona. Consiliari d'Acció Catòlica a Girona, es va traslladar a Madrid com a Consiliario Nacional de la Juventud Masculina de Acción Católica (1949). Allà va fundar l'Obra de Santa María, associació de sacerdots i seglars que pretenia propagar i estudiar tot el relacionat amb la Mariologia i l'Acció Catòlica. Després del seu traspàs s'agregà al moviment fundat per Chiara Lubich a Itàlia (Trento, 1943) nomenat Moviment dels Focolars de la Unitat.

FELIU VIDAL, Esteve

(El Port de la Selva, 27.XII.1918 –
Barcelona, 19.III.1987) Economista, músic i pintor

Fill de Claudi Feliu Jofra, pescador, i de Rosario Vidal Cervera, ambdós del Port de la Selva. Casat amb Teresa Massana Comas, de Barcelona, el matrimoni va tenir quatre fills: M. Antònia, Claudi, Roser i Esteve.

Va estudiar economia a Barcelona, i va exercir la professió a Almacenes El Àguila. Va practicar la pintura essent autodidacte, va conrear la pintura a

l'oli i l'aquarel·la, paisatge de marines i figuratiu. Va fer algunes exposicions a Figueres.

Va escriure les sardanes *Tere gentil*, dedicada a la seva muller; *Roser bonica* (enregistrades) dedicada a la seva filla, *Sant Daniel de Tordera*, *Sant Llorenç de Morunys*, *En Claudi i l'Esteve*, *Vell Port de la Selva*.

FÈLIX FRANQUESA, Jenar

(Manresa, 4.VII.1958) Editor

Fill d'Eduard Fèlix Perera, enginyer tècnic de mines, natural de Mollerusa, i de Carme Franquesa Bové, de Manresa.

Vinculat a l'Albera i a moviments de protecció de la natura, s'ha interessat per la tortuga mediterrània de la qual

n'ha descrit les seves característiques i el seu hàbitat. Alguns dels seus estudis han estat publicats als *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos.

De jove, va començar a treballar amb l'editor Carles Vallès†. Posteriorment s'independitzà i va crear l'empresa de distribució de publicacions Nordest. L'any 1993 va iniciar l'empresa editorial Brau Edicions, la qual mitjançant diferents línies d'actuació (llibres de viatges, contes, assajos, monografies), ha potenciat i donat a conèixer obres d'autors locals.

FÈLIX de LLERS

(Llers, 1817 – Banyoles, el Pla de l'Estany, 1884)
Caputxí

Nom religiós de Mateu Jacomat. Va ingressar a l'orde el 1833 i va destacar en el desenvolupament de la missió dels caputxins exclaustrats a Mesopotàmia.

FERNÁNDEZ BRUGUÉS, Eva

(Figueres, 5.V.1986) Tennista

Filla única de Lluís Fernández Molas, de Torroella de Montgrí, i de M. Teresa Brugués Colls, de Vila-sacra.

A l'edat de sis anys es va iniciar en l'esport a l'escola de tennis del Club Natació Figueres. Els seus entrenadors foren Tomás Geli i el seu fill Frank Geli, les persones que més han influït en la seva trajectòria esportiva. A l'edat de dotze anys la va fitxar el Club de Tennis Barcelona, club amb el qual segueix en l'actualitat. A l'edat de setze anys es va produir un canvi d'entrenador, ara amb David de Miguel, i posteriorment, amb Jordi Font.

Actualment forma part d'un grup de vuit jugadores, les quals per a la seva formació disposen de tres entrenadors: Karim Perona, Alejo Mancisidor i Víctor López, i com a preparador físic Toni Martínez. La biografia complementa

la part esportiva amb estudis universitaris, ja que està cursant quart de Dret.

Disposa d'un llarg currículum. Va guanyar la primera competició a l'edat de set anys. Ha assolit nombrosos èxits dels quals només esmentem una selecció dels més rellevants: com el triomf en el campionat de Catalunya per equips aleví (1997), el sotscampionat de Catalunya en dobles mixtos (1997), Campiona al torneig mundial aleví (Bordeus, 1998), campiona estatal de dobles aleví (Gradignan, 1998), campiona nacional aleví Match-1 (Alacant, 1998), campiona nacional aleví (Sevilla, 1998), campiona de Catalunya per equips (Barcelona, 1998).

Campiona d'Espanya i Campiona de Catalunya sub-13 (1999), Campiona estatal de l'Sport Goofy (2000), sotscampiona d'Espanya individual i dobles (2000), Campiona Catalunya individual (2000).

Sotscampiona del Campionat de Catalunya de 2a Categoria absolut (2001), Sotscampiona de Catalunya cadet (2002), Finalista de la WTA Lleida (2002), Campiona a Quarto Santa Helena (Itàlia, 2005), Campiona de Savitaipale (Finlàndia, 2006), Finalista a Ciampino (Itàlia, 2006), Finalista a Lleida (2007), Finalista al Roma Panda (2007), Campiona a Badalona (2008),

Semifinalista a Getxo (2008), Semifinalista a Bogotà (2008), Medalla d'or de dobles dels Jocs del Mediterani (Pescara, 2009).

Actualment (VII.2009) està en la 8a posició del rànquing nacional de tennis, la número 1 catalana i el número 206 del rànquing del WTA Tour.

FERNÁNDEZ HURTADO, Danilo

(San Salvador, El Salvador, 22.V.1954) Pintor

Fill d'Herberto Fernández Lozano, professor, de San Salvador, i de Maria Ernestina Hurtado Pineda, de San José de Guayabal. Va ser el petit de set germans. Està casat té dues filles i un fill: Maia (1980), Tekij (1982) i Arabel·la

(1985). És conegut artísticament amb el nom de *Danilo*.

Des de petit col·laborava en les il·lustracions d'obres destinades a material escolar. Va rebre una beca de l'estat per cursar el batxillerat en Belles Arts a la capital. Eren uns estudis innovadors que implicaven conviure a la residència d'estudiants CENART (Centro de Arte), amb professors del país, japonesos i espanyols entre els quals destaca José Carretero o Rodrigo Falcón. Finalitzats els estudis va ser funcionari del Ministerio de Educación, com a il·lustrador de llibres i material didàctic.

L'any 1976 decideix traslladar-se a Espanya. S'estableix a Barcelona i posteriorment es vincula a l'Empordà, primer al Baix Empordà, a Palafrugell, i després a l'Alt Empordà: Cadaqués (1986-1992), i Peralada (des de 1992).

Conegut amb el nom de pila, *Danilo*, la seva producció denota el domini del dibuix i de la tècnica. Ha practicat gairebé totes les tècniques pictòriques: iniciat en el retrat a tinta i dibuix amb llapis de colors *Conté à Paris*, *gouache* o aquarel·la. Durant molts anys s'ha mantingut pintant a l'aquarel·la, tècnica amb la qual se sent més identificat. A la dècada dels 90 es decanta per l'oli i també fa algunes incursions en la pintura

acrílica. La seva pintura es caracteritza per la llum, la transparència i el color. Pel que fa a la temàtica, inclou la figura humana, el retrat, l'interiorisme i els paisatges, entre els quals destaquen composicions obertes de la zona costanera del cap de Creus.

Ha realitzat exposicions individuals a diferents llocs de Catalunya i disposa de taller a Cadaqués i Peralada.

És l'autor del cartell de la XIII Trobada de Vela Llatina de Cadaqués (2003).

FERRAN BRUSÉS, Antoni

(Figueres, 4.X.1886 - Barcelona, 5.III.1960)

Metge

Fill d'Enric Ferran Xirau, farmacèutic de sanitat militar, de Figueres, i de Dolors Brusés Vergés, natural de Llers. Es va casar a Tarragona amb Marina de los Reyes González, i el matrimoni va tenir dos fills: Dolors i Enric, metge.

Va estudiar a Madrid, Figueres i Barcelona on assoleix la llicenciatura en Medicina i Cirurgia (1907). El primer lloc de treball és a Cassà de la Selva, on va treballar per associacions de socors mutus i va esdevenir metge titular de Cassà (1910). Va viatjar a l'Argentina, a Chajarí (Entre Ríos) i ingressa com a metge al Sanatorio Vilar (1911-1912).

Retorna a Espanya i s'instal·la a Madrid on assoleix el doctorat amb la tesi *Estudio crítico de las irrigaciones intrauterinas y del desagüe uterino en el tratamiento de las metritis puerperales*. A la capital va disposar de consulta particular i va fundar juntament amb el reconegut doctor A. Piga, l'Instituto Electro-Médico, anomenat posteriorment, Instituto de Electrología y Radiología Médica.

Tot i declarar-se republicà i nacionalista, en esclatar la guerra civil va restar al país. Residia a Barcelona, lloc on va tenir lloc el seu traspàs.

FERRAN BRUSÉS, Enric

(Figueres, 27.VII.1890 - 3.VII.1972)

Farmacèutic

Fill d'Enric Ferran Xirau, farmacèutic de sanitat militar, de Figueres, i de Dolors Brusés Vergés, natural de Llers. Es va casar amb Maria Mercè Botey (1919), i el matrimoni va tenir una filla, Maria Elena.

Va estudiar la llicenciatura en Farmàcia (Barcelona, 1913). Va regentar una farmàcia a Santa Coloma de Farners i, després, va comprar la Farmàcia del Ampurdán (1916), situada a la Pujada del Castell que, posteriorment, va passar a nomenar-se Ferran.

Va introduir l'elaboració del iogurt a la farmàcia, aliment que va gaudir de gran acceptació per aquelles persones que tenien problemes d'estómac o budells, i el preparava diàriament. Es comercialitzava amb el nom de Yoghourt Ferran-Bacterioteràpia Làctica. A l'establiment es preparaven altres productes com una loció capil·lar que, comercialitzada amb el nom de Pelígeno, encara avui es pot adquirir.

FERRAN GALTER, Josep

(Figueres, 2.II.1889 - ?, 1945)

Hisendat, banquer i industrial

Fill d'Eusebio Ferran Sauri, natural de Barcelona, i d'Emília Galter Guanter, natural de Figueres, domiciliats a Figueres al carrer de Palau. Era nét de Joan Galter Hostalrich. Es va casar amb M. Lluïsa Poch de Feliu (1911), basconavarresa del Valle de Baztán.

Propietari de la Casa de Banca y Cambio de J. Ferran Galter, posteriorment anomenada, Banca Ferran, situada a la placeta alta de la Rambla, la qual l'any 1919 va ser annexionada al Banco Hispano Americano.

Va formar part de la junta directiva de la Cambra Agrícola Oficial de l'Empordà (1917). Va ser soci de l'IACSI des de 1932. Va ser nomenat

monàrquic, va ser elegit Diputat Provincial (Figueres, 1.VIII.1924-20.VIII.1924; Girona, 3.XI.1924-1.IV.1925; Figueres, 1.IV.1925-12.II.1929), va intentar aconseguir la millora de la carretera de Llançà a Figueres (es va fer un projecte i es va aprovar, però no es va dur a terme).

Posteriorment es va dedicar a la fabricació de formatges, i va instal·lar la fàbrica a Palència.

FERRAN MENSA, Antoni

(Figueres, s. XIX) *Farmacèutic*

Fill de Pere Ferran Floreta, militar, i d'Antònia Mensa. Va ser el gran de tres germans: Antoni, Isabel i Liberata. Casat amb Antonia Xirau, de Peralada, el matrimoni va tenir tres fills: Enric[↑], Demetri[↑] i Emília. Els fills barons varen seguir els estudis de farmàcia. Enric va disposar d'establiment a Figueres, mentre que Demetri es va traslladar a Sant Feliu de Guíxols. Tenia l'establiment d'apotecari al carrer Vilafant de Figueres, i consta com a tal a la "Clasificación de los contribuyentes al subsidio industrial y de comercio de la villa de Figueras en el año de 1840".

FERRAN XIRAU, Demetri

(Figueres, 1843 - s. XIX) *Farmacèutic*

Fill d'Antoni Ferran[↑] i d'Antonia Xirau. Es va casar amb Elvira Sagrera, i el matrimoni va tenir un fill, Enric.

Va estudiar a l'institut, essent batxiller el 1858. Va estudiar a Barcelona i va esdevenir llicenciat en Farmàcia (1864). Es va establir a Sant Feliu de Guíxols, on va disposar de farmàcia. Al cap de poc d'obrir el negoci, va elaborar preparats i específics amb el seu nom, els quals va comercialitzar per Catalunya i l'estranger. Va ser membre de diverses associacions científiques.

A l'exposició de Vilanova i la Geltrú (1882), va presentar un elixir que portava el seu nom, pel qual va rebre la Medalla al Mérito i la Medalla de Bronze a l'Exposició Farmacèutica Nacional de Madrid (1882).

FERRAN XIRAU, Enric

(Figueres, 1844 - 27.I.1901) *Farmacèutic*

Fill d'Antoni Ferran[↑] i d'Antonia Xirau, de Peralada. Es va casar amb Dolors Brusés Vergés, de

Llers, i el matrimoni va tenir tres fills: Antoni, Enric[↑] i Maria. Enric va seguir la tradició familiar paterna i va estudiar per a farmacèutic, mentre que Antoni va seguir la tradició familiar per part materna i va cursar Medicina.

Va estudiar la carrera de Farmàcia assolint la llicenciatura (Barcelona, 1866). Va ser farmacèutic militar, subinspector farmacèutic i cap del Laboratorio Central de Medicamentos de la Sanidad Militar. Se sap que va residir a diferents punts de la Península com Madrid, València, Tarragona i que va participar en la guerra de Cuba. Després de jubilar-se (1895) va residir a Figueres.

FERREIRA HERNÁNDEZ, Juli

(Figueres, 28.XI.1949) *Comercial i col·leccionista*

Fill d'Amador Ferreira Gómez, de Lleó, i de Júlia Hernández Martínez, de Madrid, tots dos eren treballadors de la fàbrica Rieju, lloc on es varen conèixer.

Va estudiar al Cultural Cervantes. Va treballar a la notaria de Salvador

Vilallonga (1973-1975), des de 1986 treballa com a comercial d'una empresa de productes químics de manteniment industrial.

Va ser un dels membres fundadors del club de radioaficionats GOE (Grup d'Ones Empordaneses), extingit l'any 2000. És col·leccionista de diferents curiositats de les quals destaquen els còmics i els punts de llibre.

Ha publicat alguns articles sobre gegants a l'*Hora Nova*, i els acudits de l'apartat *La Mala Bava del Cargol* (1998-2001). També és l'autor, des de 1992, de la vinyeta còmica de la revista *Veïns* (Vilafant), i d'una vista de Figueres basada en el gravat d'A. D. Perel *Figueres segle XVII*.

Ha escrit *Els gegants de Figueres* (Figueres: 2002), presentat per la diada de sant Pere, patró de Figueres, amb una festa d'acompanyament en la qual hi participaren gegants i grallers, moment en què es van agermanar el *Cap de Llúpia*, de Vic, amb el *Berruga*, de Figueres.

FERRER*(Bàscaara, s. XVII)*

Important nissaga, emparentada amb rellevants famílies de les rodalies com els Ferran de Parets, els Llorens de Bàscara, els Bohigas de Pontós o els Xirau de Peralada.

FERRER*(Roses, s. XVII)*

Important nissaga, emparentada amb rellevants famílies de les rodalies com els Veguer de Peralada, els Massià de Pontós o els Xirau de Peralada.

FERRER, Esteve*(Castelló d'Empúries, 1664 - Vic, Osona, 1744)
Eclesiàstic i escriptor*

Coadjutor i canonge de la catedral de Vic (1700). Va fer construir la capella dels Dolors (1724) dissenyada per Josep Moretó Soler, en la qual va gastar 14.000 lliures catalanes.

Va publicar: *El devoto entretenido o piadosas meditaciones, en que utilmente puede emplearse el congregante de maria Santissima adolorida* (Vich: 1765).

FERRER BROCH, Albert*(Figueres, 17.III.1930) Ciclista i àrbitre*

Fill d'Enric Ferrer[†] Casamiñana, músic, natural de Figueres, i de Francisca Broch Rigat, natural de Tragurà.

Casat amb Loreto Juanola Payet, natural d'Avinyonet de Puigventós, el matrimoni ha tingut una filla i un fill.

Va combinar la feina en una entitat bancària amb la seva activitat esportiva. Aviat es va iniciar en el món del ciclisme formant part de la creació del Club Ciclista Empordanès (1945), va participar en curses oficials (1948-1949), i de la junta

del Club Ciclista (1952). A la dècada dels anys 50 va implicar-se en una nova faceta: l'arbitratge (1959). Va seguir l'ascens i l'any 1973 va passar a Categoria d'Àrbitre Nacional (Espanya). Al cap d'uns anys, va esdevenir Àrbitre Internacional de la UCI (Unió Ciclista Internacional) (1989), fins a l'any 2001 en què es retirà.

Desenvolupant aquesta faceta ha intervingut en nombroses curses ciclistes, entre les més importants: a la Volta Ciclista a Catalunya, a la Setmana Catalana, a l'Escalada a Montjuïc (Barcelona), a la Volta Ciclista a Andalusia, al Cinturó Ciclista de Catalunya, a Barcelona-Montpeller, a la Volta Ciclista a Girona, a la Volta Ciclista a Lleida, a la Volta Ciclista a Tarragona i als Campionats d'Espanya. I, a nivell més proper, ha estat comisari de trenta-cinc Voltes a l'Empordà, i ha actuat també a la Volta Ciclista a Catalunya i a la de la Setmana Catalana.

Ha rebut la Medalla d'Or de la Federació Catalana de Ciclisme (1989), la Medalla de l'Esport de la Generalitat de Catalunya (5.V.1995) i la Medalla d'Or de la Volta Ciclista a Catalunya (2007).

FERRER CASADEVALL, Firmo*(Cadaqués, 4.VIII.1921) Escriptor*

Fill de Pere Ferrer Pujol, mestre d'aixa i pescador, i de Pepa Casadevall Sanés, ambdós de Cadaqués. Es va casar amb Pepita Sanés Lliuró, de Cadaqués, i el matrimoni va tenir una filla, Roser, i un fill, Firmo. És propietari d'un comerç i ha estat ajudant de l'empresa d'electricitat FECSA per a la qual s'encarregava de realitzar la lectura dels comptadors i de la revisió de les instal·lacions.

Ha sobresortit com a persona vinculada a diverses activitats culturals de la seva vila com la direcció de la revista *Sol Ixent* (durant la segona època, agost 1981 - novembre, 1989). Ha estat col·laborador del *Diari de Girona* (1999-2000),

amb articles d'opinió quinzenals sobre temes diversos. Forma part de l'Associació d'Olivarers del Cap de Creus.

És autor de les monografies: *La història d'en Justí* (Barcelona: 1983), *Coses de Cadaqués* (Barcelona: 1986), *Cadaqués des de l'arxiu* (Barcelona: 1991), *Contraban a Portlligat* (Figueres: 1999), *Topònims de Cadaqués* (Cadaqués: 1999), *Cadaqués i jo* (Figueres: 2003), *El general de Cadaqués* (Barcelona: 2006) on tracta sobre Joan d'Escofet i Palau (1720-1808), i està en tràmits de publicació d'un nou títol.

Juntament amb altres nou autors ha participat en el llibre *Cadaqués contat per ...* (Cadaqués: 2002).

FERRER CASALS, Concepció

(Ripoll, el Ripollès, 27.I.1938) Política

Filla de Miquel Ferrer Griera, de Sabadell, i de Maria Casals Jofre, de Ripoll. Pertany a un família amb tradició política que havia militat a Acció Catalana; l'avi matern, Joan Casals, era alcalde de Ripoll en el moment de la proclama-

ció de la República Catalana. Casada amb Pere Mateo, el matrimoni ha tingut cinc fills. S'afincaren a Figueres l'any 1968.

És llicenciada en Filosofia i Lletres per la Universitat de Barcelona (1960).

L'any 1977 es va afiliar a Unió Democràtica de Catalunya atreta pel seu ideari i pel seu vessant marcadament europeista. Fou regidora del primer Ajuntament democràtic de Figueres l'any 1979 i diputada al Parlament de Catalunya (1980-1987), Cambra de la qual en fou vicepresidenta primera durant la primera legislatura, del 1980 al 1984. Fou presidenta del Comitè de Govern d'UDC (1984-1986), òrgan del qual n'és membre des del 1986 com a portaveu del Parlament Europeu.

Ha estat també vicepresidenta de la Unió Europea Democratacristiana i de la Internacional

Demòcrata Cristiana, i presidenta de la Unió Europea de Dones Democratacristianes i vicepresidenta de la Unió Mundial de Dones Democratacristianes. Fou diputada al Parlament Europeu (1987-2004), des d'on, moguda pels ideals que inspiren el pensament d'Unió Democràtica, ha dedicat la seva activitat política a promoure el procés d'integració europea i la solidaritat entre els pobles i la cooperació al desenvolupament, tot vetllant perquè la veu de Catalunya fos escoltada i respectada.

Com a vicepresidenta de la Delegació per les relacions de la Unió Europea amb Amèrica Llatina va participar activament en les accions promogudes pels demòcrates xilens que van permetre acabar de manera pacífica amb la dictadura del general Pinochet; actuació que li valgué la concessió de la Gran Creu de l'Ordre de Bernard O'Higgins.

En la seva qualitat de membre de la Comissió d'Indústria, Comerç Exterior, Recerca i Energia del Parlament Europeu, ha treballat intensament els temes relacionats amb el comerç exterior, camp en el qual s'ha destacat per la constant defensa dels interessos industrials i comercials de Catalunya, especialment pel que fa al sector tèxtil.

Va formar part de la Delegació de la Unió Europea a les Conferències Ministerials de la Organització Mundial del Comerç celebrades a Doha i a Cancún. Ha estat presidenta del Fòrum Parlamentari del Tèxtil, la Confecció i el Cuir, i membre en representació del Parlament Europeu del Grup d'Alt Nivell del Sector Tèxtil i de la Confecció, integrat per representants de la Comissió Europea, ministres dels estats membres concernits, empresaris de la indústria tèxtil i de la confecció així com representants dels sindicats dins l'àmbit europeu, per tal de desenvolupar idees per millorar la competitivitat de la indústria tèxtil i de la confecció de la Unió Europea i promoure la seva capacitat exportadora.

D'altra banda, fou també membre de la Comissió de Cooperació al Desenvolupament, i vicepresidenta de l'Assemblea Parlamentària ACP-UE -Assemblea que reuneix parlamentaris dels estats de l'Àfrica, del Carib i del Pacífic i de la Unió Europea. Aquesta responsabilitat la portà a visitar entre altres països Nigèria i Sud-àfrica, fet que li permeté conèixer de manera

directa la greu problemàtica que pateixen els països menys desenvolupats i participar en l'elaboració de polítiques per contribuir a pal·liar-la. En aquest sentit presentà també una sèrie d'iniciatives parlamentàries que van des de demanar accions per garantir el dret a l'educació dels infants dels països menys desenvolupats, a promoure mesures en favor dels refugiats i dels nens soldats o per combatre la pandèmia de la SIDA i malalties com la malària i la tuberculosi.

Actualment és membre del Consell Acadèmic i Social de la Universitat Internacional de Catalunya, i del Comitè Executiu d'OIDEL, Organització internacional per la promoció del dret a l'educació amb estatut consultiu davant Nacions Unides, de la qual en fou membre fundador l'any 1984.

Ha estat presidenta de la Unió Femenina Democratacristiana Europea i vicepresidenta de la Unió Mundial de Dones Democratacristianes.

Ha escrit: *El Parlament europeu motor de la construcció d'Europa* (Barcelona: 1988), *Nacionalisme i europeisme: l'Europa que volem* (s.l.: 1990) recull d'articles apareguts a diferents mitjans de comunicació, *La Utopia d'Europa* (Barcelona: 1994), *Petita Història d'Europa* (Barcelona: 1998), *Una veu a Europa* (Barcelona: 1999, 1r vol. amb pròleg de Josep Antoni Duran i Lleida; Barcelona: 2004 2n vol.), recull de totes les iniciatives parlamentàries al Parlament Europeu; *Petita Història dels drets humans* (Barcelona: 2004).

FERRER FONT, Josep M.

(L'Armentera, 6.II.1906 - ?, 2000) *Músic*

Fill de Pere Ferrer Falgás, sabater, natural de la Tallada, i de Maria Font Durán, de l'Armentera. Començà els estudis musicals a l'edat de set anys. Els seus professors foren Joan Duran de solfeig, Josep Blanch[†] Reynalt de composició i fiscorn; a Figueres, Enric Sans[†] de violí, i, a Barcelona, violí amb Eduard Toldrà, i trombó amb Josep Nadal.

Als tretze anys va començar a l'orquestra de Joan Duran, va seguir a la cobla Girona, La Lira de Sant Celoni, Barcelona-Albert Martí (1929), Moderna de Granollers, Llevantina de Calella (1936) i Arbucienca.

Després de la guerra civil va formar part de la Bolero de Girona (1940) i La Selvatana (1948).

Va destacar com a tible, va guanyar un concurs de tible a Girona quan formava part de La Selvatana (1949). Des de 1955 va residir a Olot on va ser professor de música a l'escola de l'Orfeó Popular Olotí (1955-1960).

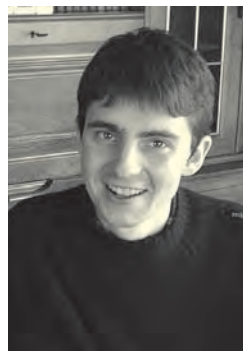
Ha rebut l'apel·latiu "el Ferrer de les canyes" per la facilitat que tenia per preparar-les, art que va aprendre de Josep Coll[†].

Va compondre la sardana per a tible *Maria del Pilar*.

FERRER ISERN, Daniel

(Figueres, 4.III.1979)

Filòleg i escriptor

Fill de Rafel Ferrer Cornellà, natural de Pedret i Marzà, director d'una entitat bancària, i Maria Isern Planas, natural de Pelacalç (Ventalló). És el gran de dos germans: Daniel i Meritxell. Està casat amb la matemàtica Nadina Palafox.

Aprengué les primeres lletres a l'escola Paula Montal de Figueres i, acabats els cursos de secundària, estudià Filologia Catalana (1997-2001) a la Universitat de Girona, on destacà ben aviat per unes altes qualificacions acadèmiques. Cursà el doctorat sota la direcció de la llatinista Mariàngela Vilallonga, el qual finalitzà amb el treball de recerca *El "De origine" del "Diccionariu": vint-i-cinc reis fundacionals en les obres llatines de Francesc Tarafa*. L'any 2005 deixà de banda els estudis sobre l'humanisme català en llengua llatina per dedicar-se exclusivament a la docència i a la literatura.

Ja d'adolescent mostrà una gran passió per la lectura i per l'escriptura de contes, alguns dels quals varen ser publicats a la *Revista de Girona*. Algunes de les seves obres han estat publicades en forma de col·laboració literària al *Setmanari de l'Alt Empordà*: el recull *La terra de Lavínia* (2003-2006) (Figueres: 2009), on, sota la influència de Sèneca i del profeta Isaïes, es palesa

com degradà la relació personal amb la seva directora de tesi doctoral, i *Contes a Helena* (2007), inspirats per la lectura de Hans Christian Andersen. En la major part de les seves obres, hi plasma la seva vinculació amb la terra de l'Alt Empordà i les seves lectures de clàssics com Homer, Virgili, Sèneca i Carles Riba, a més d'alguns passatges bíblics, com els Salms i el llibre d'Isaïes.

L'any 1999 li fou atorgat el primer accèssit del premi literari Cercamon de narrativa, convocat a Cassà de la Selva, pel conte *El sisè sentit*, i quedà finalista en diverses ocasions del premi Emili Teixidor (1997, 1999, 2000 i 2001), de Roda de Ter.

Va assolir el primer premi de contes La Miranda per *La redacció de català* (2004), i li va ser atorgat el I premi de Narrativa Infantil Vila de les Alqueries per la novel·la infantil *Els amics d'en Dalinet*, que va ser publicada l'any següent amb il·lustracions de Laura Puquet Roig.

FERRER de MANRESA, Melcior de

(Peralada, 26.III.1825 -
la Bisbal, el Baix Empordà, 18.V.1884)
Advocat i compositor

Fill de Baltasar Ferrer Parrella, natural de Berga, i de Maria de Manresa Salles, cinquena marquesa de Puertoneuvo, va ser el segon de quatre germans: Manuel, Melcior, Rosa i Mercè. Casat amb M. de la Pietat Lloret Ponach (1829-1907)

de la Bisbal, lloc on va residir i varen néixer els seus vuit fills: Josep Maria de Ferrer de Lloret (la Bisbal, 1864-1911), autor d'*El Ampurdan durante la guerra de la Independencia 1808 a 1814. Monografía histórica premiada por el Centro Artístico Industrial Figuerense en el Certamen literario de 1884* (Barcelona: 1885), *La Bisbal en la invasión francesa de 1808* (Barcelona: 1886); en Baltasar va ser jesuïta i fou destinat a l'Amèrica del Sud; en Lluís fou enginyer forestal;

en Xavier de Ferrer de Lloret (la Bisbal, 1853-1909) fou autor de *Proyecto de fijación y repoblación de las dunas procedentes del golfo de Rosas* (Madrid: 1895) i *Reseña de los trabajos realizados por la división hidrológica-forestal de la Cuenca inferior del Ebro y Pirineos Orientales, en 1902, 1903 y 1904* (Lérida: 1905), i les filles foren Pietat, Dolors, Carme i Concepció.

Estudià el batxillerat al Col·legi dels jesuïtes de Niça, al temps que estudiava orgue, i la carrera de Dret a Bolonya. Va retornar a Catalunya el 1846, i a Barcelona va ser deixeble de Josep Barba (mestre de capella de Santa Maria del Mar). Va conrear el gènere cançonístic segons l'estil dels salons parisiencs, amb textos de Blanc, Despujol, Maistre i Regaldi, així com una fantasia escrita a Niça el 1843 i cinc valsos per a piano. Va mantenir contactes freqüents amb l'organista de la Catedral de Perpinyà, Blanc, lloc on solia interpretar l'orgue.

El biografiat va administrar els béns de la família Ponach i va compondre la major part de la seva obra a la capital del Baix Empordà. Va compondre nombroses peces, entre les que hi destaquen obres religioses com dues *Misas de Requiem* una d'elles composta per a la seva mare i estrenada al seu funeral, celebrat a la Catedral Barcelona, dues misses de *Glòria* (1859), i un *Stabat Mater* (estrenat per la Societat Filharmònica, 1848). Altres títols foren: *Primera fantasia* (1843), *Coro de marinos* (1845), una *Sinfonia para órgano* (1846), *Gozos de San Teófilo* (1849), una *Sinfonia fúnebre* per a piano a quatre mans, una òpera en dos actes *Giuditta* (1855) estrenada al Teatre de Girona amb llibret de T. Solera, la sarsuela *Una broma pesada, Dos coros de pastores* (1856), *Gozos de San Agapito* (1858), *Gozos de las moscas de San Narciso* (1859), *Colección de himnos, Deux cantiques a la Sainte Vierge* (1876), la simfonia *Au milieu des tombeaux*, la romança *Si vous saviez*.

Les seves obres religioses es troben als arxius de les seus de Lleida, Manresa, Sogorb, al Seminari de Girona, al Corpus Christi de València i a la basílica de l'Esperit Sant de Terrassa. El repertori per a veu i piano es conserva a l'arxiu particular dels seus descendents, la família Del Pozo Ferrer, a Besalú.

A les darreries de la vida, el Papa Lleó XIII li va concedir el títol pontifici de baró de Ferrer (1881).

FERRER SALADÍ*(Figueres, s. XIII) Alcalde*

Primer alcalde conegut de Figueres.

FERRER SANS, Pere*(Vilabertran, 27.XII.1876 – Figueres, 10.VIII.1965)
Músic*

Fill d'Enric Ferrer Camps, músic, natural de Llançà, i de M. del Carme Sans Camps, de Vilabertran. Va compaginar l'ofici de llibreter amb el de músic. Com a llibreter va treballar a dues cases figuerenques: Can Presas i Can Canet.

Família vinculada a la música, el seu cosí era Enric Sans[↑]. Va interpretar diferents instruments per a cobla: el flabiol, el fiscorn i el contrabaix i, per a orquestra, el violí. Va ser músic de l'orquestra del Teatre Municipal, lloc on havien realitzat concerts i acompanyat representacions de sarsueles. Va formar part d'altres orquestres com la Cobla-Orquestra Montgrins, la cobla-orquestra Antiga Pep, el Grup Figuerenc i la Principal de Figueres.

Una temporada en la que va formar part de La Principal de Figueres va coincidir amb el seu fill, també músic, Enric Ferrer Casamitjana (Figueres, 30.IV.1907 – 30.IV.1981).

FERRER SERRA, Josep M.*(València, 28.XII.1918 – Figueres, 1966)
Mestre i pintor*

Fill de Josep M. Ferrer, natural de Tarragona, i de Mercè Serra, de Vilanant. Es va casar amb Teresa Guanter Coll i va tenir dos fills: M. Teresa i Josep M.

Va estudiar la carrera de Magisteri, i va residir a Figueres des de l'any 1919. L'any 1957 emigra a La Puebla (Mèxic), posteriorment va retornar a la capital empordanesa, on va tenir lloc el seu traspàs.

FERRER TORRES, Josep*(Peralada, 15.VII.1878 –
Sant Celoni, el Vallès Oriental, 14.II.1952) Músic*

Fill de Rafael Torres Coll, jornalero, de Peralada, i de Madrona Torres Llena, de Mollet de Peralada. Fou alumne de l'Escola de Música dels Comtes de Peralada. Va destacar com a instrumentista de fiscorn. Va ser un dels membres fun-

dadors de la cobla-orquestra La Principal de Peralada. Més endavant, va formar part de l'Orquestra Els Fatxendes, de Sabadell (1901), de l'Orquestra Torres, de Barcelona (1910) i de la Principal de Palafrugell. Va tornar a la Torres i als Fatxendes. Va ser membre fundador de La Lira de Sant Celoni (1918-1946?), moment en què es va retirar.

Va compondre sardanes, algunes les va signar amb el pseudònim de *Joferto*: *A l'entorn de la llar*, *Ingenuïtat*, *Frisança* (1932), *El gorg negre*, *Renyines d'enamorats*, *El pla de la Calma*, *Sogra i nora*, *Gotes de rosada*, *Brosta florida*, *Pastor alegre*, *Mariàngela*, *Cardedeuenca*, *En Joanó i en Miqueliu*, *En Jordi i en Rafeló*, *Qui té raó?*

FERRERES PLA, Víctor*(Fortià, 9.XI.1938 – 8.VIII.2005)
Enginyer industrial*

Fill de Víctor Ferreras [sic] Marín, natural de Tortosa, i d'Encarnación Pla Colls, de Fortià.

Va estudiar Enginyeria industrial i, posteriorment, va realitzar el doctorat.

Va estar implicat en nombroses actuacions polítiques

en l'època de la transició. A Figueres, va obrir

una oficina política per a unificar l'antifranquisme de les comarques gironines. Va ser un dels principals impulsors de l'Assemblea de Catalunya de l'Alt Empordà. Va fer propaganda de l'abstenció pel referèndum de reforma política.

Va ser un dels impulsors de l'associació d'Amics de Josep Pla i va fundar la Penya Gastronòmica Amics de Josep Pla.

A Vila-sacra va crear l'empresa de construcció de caravanes Caresa (c. 1974).

Va col·laborar amb diversos mitjans de comunicació com *El País* i *El Punt Diari*. Va col·laborar amb Ricardo Caracciolo, en la traducció de la monografia de R.M. Dworkin *El dominio de la vida: una discusión acerca del aborto, la eutanasia y la libertad individual* (Barcelona: 1994).

FERRERÓS SERRA, Joan

(Figueres, 16.VI.1952) Professor i escriptor

Llicenciat en Filologia Catalana, és professor de llengua catalana de l'institut Ramon Muntaner, de Figueres. Ha compaginat les classes de l'institut amb les particulars a l'acadèmia El Relotge, i altres activitats culturals.

Va ser membre fundador del grup de Cançó Indika (1973), amb Josep Tero[†], Pilar Heras[†], M. Eugènia Sala, Alfons Gumbau[†], Ernest Diaz, Antón Maria Rigau. Amb interpretacions de Mikis Theodorakis i, posteriorment, musiquen poemes de M. Àngels Anglada[†].

Ha col·laborat en diverses publicacions periòdiques. Va preparar la selecció de textos literaris, acompanyats d'una breu biografia de cada autor a *Poetes de l'Empordà* (Figueres: 1986). Amb motiu de la commemoració de l'any Fages va preparar una *Primera Antologia* (Figueres: 2002), en col·laboració amb Jordi Pla[†], i una selecció d'*Epigrames* (Figueres: 2002), *Qui és qui a Figueres* (Sant Cugat: 2004).

Al *Setmanari de l'Alt Empordà*, va iniciar la publicació de biografies de personatges empordanesos

traspassats en el darrer quart del segle XX que, posteriorment, s'han recollit en els reculls titulats *Benvolguts absents* (Figueres: 2002), *Benvolguts absents II* (Figueres: 2004), *Benvolguts absents III* (Figueres: 2006).

FERRÉS LLOP, Joan

(L'Escala, 30.XII.1922 – Girona, 24.VII.1998)

Pescador i cantant

Era fill de Francesc Farrés [sic] Guri, pagès, i de Benita Llop Farrés, ambdós de l'Escala.

Casat amb Rosa Hernández Diert, el matrimoni tenia dues filles. Professionalment era pescador i, amb els anys, va regentar un

restaurant. Però la seva gran afició era la música. De jove, va ser membre d'una coral del poble. Amb els anys va formar part del grup d'havaneres Els Pescadors de l'Escala, amb Llucià Carbó[†] i, els germans, Simeó i Ferran Català[†]. El grup va gaudir de tant d'èxit que varen ser contractats per Espanya i l'estranger: a Londres, Itàlia i Brussel·les. També realitzaren nombroses gravacions.

FERRUSOLA ORTENZA, Francisco de A.

(Llers, 1.X.1839 –

Sant Privat d'en Bas, la Garrotxa, 15.II.1908)

Mestre

Va aconseguir el títol de Mestre Normal. Va estar molts anys a Sant Privat d'en Bas, la Garrotxa, (1863-1906). Aquí va conèixer a la seva muller, Francesca Estartús Jofre. En segones núpcies es va casar amb la cunyada Modesta i va tenir dotze fills.

Gaudia de gran renom a finals del segle XIX i principis del segle XX, com el seu col·laborador i amic Marià Pujolar[†].

Va escriure *Compendio de Historia Sagrada y Nociones de Religión y moral para las escuelas de primera enseñanza* (Gerona: 14a ed.; Olot?: 1900 16a ed.; Olot: 1921; id.: 1928), l'any 1879

va ser aprovat com a llibre de text. *Principios de Aritmética teórico-práctica para las escuelas de primera enseñanza* (Olot: 1893; Olot?: 1894 8a ed.), també va ser declarat llibre de text. *Elementos de gramática castellana, para las escuelas de primera enseñanza* (Figueras: 1865; id.: 1869, 2a ed.; Gerona: 1877, 5a ed.; 1880, 6a ed.; 1883, 7a ed.; Olot: 1903, 22a ed.; Olot: 1906, 25a ed.; Olot: 1914, 31a ed.; Olot: 1918, 36a ed.; id.: 1923 37a ed.), tots en col·laboració amb el seu company, Marià Pujolar.

FIGA POU, Joaquim

(Cistella, 1847 -
Banyoles, el Pla de l'Estany, 20.X.1901)
Hisendat i polític

Es té constància que havia estat alcalde i jutge municipal del poble nadiu, i que va ser soci de dues societats de Cistella, la Protecció Mútua i La Unión Cistellense, de les quals mai es desvinculà.

En casar-se amb Maria Sala i Guardiola (20.VII.1876), va emparentar amb una reconeguda nissaga carlina banyolina. El matrimoni va tenir cinc fills: Mercè, Jeroni[↑], Lurdes, Martíria i Carles. Va esdevenir l'administrador del mas Sala de Banyoles. A la dècada dels vuitanta del segle dinou va traslladar-se a residir amb la família a Banyoles, i es domiciliaren al carrer de Sant Antoni.

Va intervenir en la tercera guerra carlina (1872-1876) i va escriure unes memòries inèdites de la seva participació en aquesta guerra. Va ser capità-caixer de les tropes de Francesc Savalls Massot i recaptava diners per a mantenir la tropa. En aquestes memòries es comenten les incidències i les vicissituds de l'exèrcit carlí. Els escenaris són la Garrotxa, la Selva i Osona.

Finalitzada la guerra, va jugar un paper destacat en actes culturals i en diverses activitats religioses. Va ser regidor carlí a l'Ajuntament de Banyoles (1891-1893, i síndic de 1894-1895). El 1894 era el president de la Joventut Catòlica, el març del mateix any va actuar com a tresorer de la junta parroquial per promoure el pelegrinatge obrer a Roma i va formar part de la Junta Directiva del pelegrinatge a Montserrat. El 1895, era el vicepresident de la Junta Protectora de l'Asil i el 1897, va ser nomenat obrer de la parròquia de Santa Maria dels Turers. Va mantenir vius fins al

final els seus ideals, que no els va abandonar mai i que va saber transmetre'ls als seus hereus. Els seus fills i alguns néts varen seguir el mateix camí ideològic.

FIGA SALA, Jeroni

(Cistella, 18.III.1888 - Agullana, 18.XII.1944)
Hisendat

Fill de Joaquim Figa[↑] Pou, de Cistella, i de Maria Sala Guardiola, de Banyoles. Es va casar amb Francisca Torrent[↑] Boschdemont (1907), d'Agullana, i el matrimoni va tenir deu fills.

Residí a Banyoles i, després, es traslladaren a Girona, llocs en els quals va ser president del Patronato Obrero Tradicionalista, de Banyoles, i del Círculo Tradicionalista, de Girona, vicepresident de Juventud Católica (1894).

També va inspirar les publicacions locals *Tradición i Progrés* (1909) i *Tradición y progreso* (1909).

FIGUERAS FRANCESCH, Jaume

(Cadaqués, 13.II.1914 - Figueres, 31.III.1997)
Pintor i dibuixant

Fou amic i admirador de Salvador Dalí. De formació autodidacta, les seves obres són el resultat de l'observació i l'estudi de la naturalesa i el color. El seu tipus de pintura és naíf amb reminiscències surrealistes, amb predomini d'iconografia onírica.

Va exposar la seva obra a les Galeries Layetanas (Barcelona, 1957), a la Phyllis Lucas Gallery.

FIGUERAS MASCLÀ, Joan

(Cadaqués, s. XIX - Cuba, 1923) Comerciant

Cap al 1892 arribà a Cuba i, a Victoria de las Tunas, fundà la botiga Los Catalanes. La seva dona, Maria Llorens, i el seu fill, Joan Figueras Llorens, es dirigiren a Cuba el 1914 per reunir-se amb ell. Mort el 1923, ambdós continuaren l'empresa que passà a nomenar-se Viuda de Figueras e Hijos. Els negocis incloïen els de ferreteria, venda de queviures, licors i pisa i tingué una forta expansió durant la dècada de 1920-1930. A part la tasca comercial, fou vocal de la junta directiva de la Cambra de Comerç i soci fundador de la Colònia Espanyola a la ciutat.

FIGUERAS OLIVERAS, Joan*(Cadaqués, 1942 – 22.XII.1999) Pintor*

Fill de Joan Figueras Francesch, de Cadaqués, pintor. Es va casar amb Mercè Cabanes Planas i el matrimoni va tenir dues filles: Eva i Marta.

Fou amic de Salvador Dalí, al qual havia servit de model en diverses ocasions. El biografiat es va dedicar a la construcció de vaixells en miniatura, i a la realització dibuixos i gravats de naus marineres.

Va ser regidor de l'Ajuntament de Cadaqués i jutge de pau.

FINA FERNÁNDEZ, Guillem*(Figueres, 22.XI.1910 – Barcelona, 1.V.1995) Pintor*

Fill de Josep Fina de Masdevall, dedicat al comerç i de Concepció Fernández Calvo, ambdós de Figueres, domiciliats al carrer de la Jonquera.

Va cursar els estudis artístics a l'Escola de Belles Arts de Barcelona. Va ser premiat amb una beca de viatge per Espanya i va prendre part en diverses exposicions a Barcelona (1942). El mateix any va participar a l'Exposició Nacional.

FINA de NOUVILAS, Josep Maria*(La Bisbal, el Baix Empordà, 18.VI.1918) Hisendat i químic*

Fill del matrimoni format per Mario Fina de Caralt i Mercedes Nouvilas Cabanel (1914), ambdós de la Bisbal, va ser l'hereu. Es va casar amb Piedad Figueras Bellido, de la Bisbal, i el matrimoni va tenir cinc fills: Carme, Mercè, Ramon, Ignasi i Carles.

Va estudiar per procurador i la llicenciatura en Químiques a l'Institut Químic de Sarrià. Va desenvolupar les tasques de director de la fàbrica Terracota de la Bisbal, actualment el Museu de Ceràmica, fins que l'any 1969 va traslladar-se a residir a Castelló d'Empúries, a la casa Nouvilas, per fer-se càrrec de les explotacions agrícoles de Vilanova de la Muga i Rabós, propietats heretades per part materna, entre les quals es trobava el monestir de Sant Quirze de Colera (Rabós). A la dècada dels 90, decideix cedir el monestir i part de la propietat circumdant, a l'Ajuntament de Rabós.

FITA, Narcís*(Figueres?, s. XIX-XX) Músic*

Va ser deixeble del prevere i músic Joan Lleys, mestre de capella de Castelló d'Empúries. Va ser un gran contrapuntista. Va ser mestre de capella de Figueres i va ensenyar a nombrosos músics als quals va impartir classes de piano i orgue, d'entre els quals destaca el seu nebot, Albert Cotó. Els va influir especialment en les composicions religioses.

Va compondre motets a vuit veus, una *Missa a quatre veus*, les peces *Beatus Virgine*, *Laudate pueri*, *Coeli enarrant gloria tua* i la música de la peça *La Festa del adroguer óls amors de la Layeta: sainete líric català en un acte y tres quadros, en prosa*, obra de Joan Manel Casademunt (Barcelona: 1895).

FITA ESTRADA, Lluís*(Figueres, 4.III.1915 – Barcelona, 20.III.2001) Empresari*

Fill de Lluís Fita Salvatella i de Florencia Estrada Barri, de Sant Feliu de Guíxols, va néixer a la casa familiar al carrer de la Rutlla. Entre 1931 i 1939 va viure a Aix-en-Provence, lloc on va cursar la carrera d'enginyeria.

A part de la seva activitat empresarial, la indústria figuerenca Fita, dedicà bona part del seu temps lliure a activitats polítiques, va ser regidor municipal i tinent d'alcalde (1952-1964). Va ser l'impulsor del proveïment d'aigua del pantà de Boadella.

El 1976 l'empresa va ser adquirida per l'alemanya Hatz i el biografiat va seguir de gerent. Altres membres de la nissaga continuaren ocupant càrrecs de responsabilitat. Actualment, el seu fill, Lluís Fita Alegre, i el seu nét, Lluís Fita Jiménez, en són els gerents.

Va col·laborar amb Salvador Dalí en l'execució de les escultures que omen la façana del Museu Dalí, foses a la seva empresa i regalades a la ciutat.

I encara va disposar de temps per a esmerçar en el seu principal hobby, la pintura.

Va ser amic personal del pintor Josep Amat, amb qui compartia sortides a la natura per a pintar. Va establir amistat amb la professora Eva Vlavianos, especialista en icones bizantines, i assistia a les classes que impartia en una abadia francesa, tècnica en la qual va esdevenir un expert.

La primera exposició individual va ser a Archena (Múrcia, 1991), i va participar en exposicions col·lectives a la Sala d'Art (Figueres, 1941), l'any 1993 va participar en una col·lectiva a la galeria Lambart (Barcelona).

FITA SALVATELLA, Lluís

(Figueres, 18.IX.1888 – 28.VI.1965) *Empresari*

Fill de Narcís Fita Barneda, de Figueres, i d'Anna Salvatella. Es va casar amb Florència Estrada Barri, de Sant Feliu de Guíxols el matrimoni va tenir quatre fills: Anna, Lluís↑, Margarita i Albert.

Va continuar l'empresa iniciada pel seu avi l'any 1840. Les primeres instal·lacions varen ser als carrers de Sant Joan Baptista i Sant Cristòfol, posteriorment es traslladaren al carrer de Sant Llàtzer i després ampliaren les instal·lacions a les naus de la carretera de Roses.

L'any 1910 fabricaren el primer motor i, a partir de 1912, s'introduïren en el mercat de la maquinària agrícola. L'any 1914 ampliaren amb la fundició i l'any 1918 implantaren el treball en sèrie. Després de la guerra civil es milloraren els motors agrícoles, i els motors d'Indústries Fita abastiren a gairebé tots els hortolans i agricultors de la comarca.

L'empresa va arribar a tenir fins a dos-cents cinquanta treballadors.

Els motors estaven entre els primers d'Espanya i es comercialitzaven per tota la Península.

FITZ JAMES STUART MARTÍNEZ de IRUJO, Jacobo

(Madrid, 1954) *Editor i dissenyador gràfic.*

Conde de Siruela

Fill de Pedro Luis Martínez de Irujo y Artacoiz i de Cayetana Fitz James Stuart y de Silva, està casat amb Inka Martí. El matrimoni s'ha establert al poble empordanès de Vilaür.

Va estudiar Filosofia i Lletres a la Universitat Autònoma

de Madrid. Vinculat al món editorial, fou el fundador de l'Editorial Siruela (1982), la qual es va caracteritzar per edicions de bibliofília i per editar la revista *El Paseante* (1985-1998), revista interdisciplinària en la qual va donar cabuda als principals moviments, idees i activitats culturals dels anys 80. L'editorial va editar diferents col·leccions, com "La Biblioteca Azul", "Biblioteca Medieval", "La Biblioteca sumergida", entre altres i sèries de literatura infantil com "Las tres edades" amb títols d'èxit com *El mundo de Sofía* i *Caperucita en Mahattan*, dissenyades pel biografiat. Alguns dels títols editats suposaren un repte editorial, aquest és el cas d'*El Templo de Salomón* de Juan Bautista Villalpando (1552-1608).

Des de 1997 està vinculat a la comarca, però no va ser fins a deslligar-se de l'Editorial Siruela, l'any 2003, quan va decidir iniciar un nou projecte a l'Empordà. Des de 2005, s'encarrega en col·laboració amb la seva esposa, de l'editorial Atalanta, amb seu a Vilaür. L'objectiu és editar "joies literàries" de tots els temps i apropar el lector a autors clàssics.

FLUVIÀ PASTELL, Ramon

(Castelló d'Empúries?, s. XVIII-XIX) *Hisendat*

Va obtenir el títol de Ciutadà Honrat de Barcelona. Juan Félix de Rújula, cronista i rei d'armes, li va concedir poder utilitzar per al segon cognom les següents armes: escut d'atzur amb castell

d'or, orpassat i maçonat de sable, col·locat sobre un prat de sinople sembrat de flors amb un xai, de plata, pasturant; bordura de gules, amb vuit lliris d'or (1802). Escut que llueix la façana de la Casa Pastell de Castelló d'Empúries i que correspon al llinatge de Pastell.

FONALLERAS BUSCARONS, Benet
(Roses, 1881? – 16.VII.1905) *Fotògraf*

Fill de Manuel Fonalleras i de Teresa Buscarons, ambdós de Roses. Va editar dues o tres sèries de postals de Roses. Alguna de les seves fotografies es troba publicada a la *Gran Geografia de Catalunya*, de Carreras Candi dedicat a Girona.

A l'acta de defunció del registre civil de Roses consta que va morir en un naufragi succeït a la badia de Roses.

FONSDEVIOLA de SENTMENAT, Narcís
(Girona, 28.XII.1834 – Figueres, 5.III.1894)
Hisendat i polític. Marquès de la Torre

El títol de marquès ja l'havien ostentat els seus avantpassats i ell va poder utilitzar-lo després d'obtenir el permís del rei d'Espanya i d'Itàlia, l'any 1879. És fill de Josep de Fonsdeviola Huguet. Es va casar amb Dolores Díaz Genover (17.II.1856).

Va ser president del Liceo Figuerense (1865-1867). Va ser diputat provincial pel districte de Figueres (1866-1867 i 1875-1876), i nomenat president de la Diputació (25.XI.1875). Va formar part de la Comissió de les obres del riu la Muga, comissionat per qualificar els projectes presentats per erigir el monument a Álvarez de Castro. L'any 1883 va ser nomenat director gerent de la Sociedad para la construcció del Canal del Alto Ampurdán.

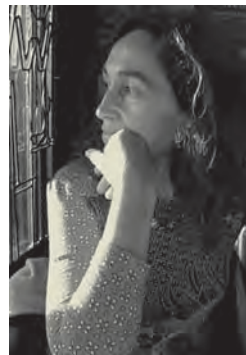
L'any 1888 va ser admès al Reial Cos de la Noblesa Catalana i nomenat senador (1891-1893).

Essent senador, una de les actuacions va ser la d'intentar protegir la indústria de fabricants de guix i ciment de la zona empordanesa.

L'any 1875 era el cinquè major contribuent de la província de Girona i les seves principals propietats es trobaven als municipis de Riumors, Figueres, l'Armentera i Medinyà, senyor del castell de Medinyà, a més d'altres interessos a Sueca i Cullera (València), i Saragossa.

Va obtenir un Diploma Honorífic de l'Exposició Universal de Viena per les mostres de cereals de Medinyà (1873). El papa Pius IX li va atorgar permís per llegir llibres prohibits (1866).

FONT MASSOT, M. Rosa
(Sant Pere Pescador, 12.III.1957)
Esriptora i filòloga

Filla de Lluís Font Llach, de Sant Pere Pescador, i de Maria Massot Vicens, de Castelló d'Empúries. Casada amb Joan Tibau Font, enginyer agrònom, natural de Fortià, el matrimoni ha tingut dos fills, Laura (1988) i Albert (1994).

Llicenciada en Filologia Catalana (UAB, 1979), exerceix com a professora de llengua i literatura a l'IES Santiago Sobrequés, de Girona.

Considera que la literatura ens ajuda a comprendre el món i també a nosaltres mateixos i pensa que, gràcies a la lectura, podem tenir accés a la realitat o a diferents parcel·les de la realitat d'aquest món que ens envolta. Per això invita els possibles lectors a llegir amb els ulls ben oberts, perquè llegint aprenem a pensar, a analitzar, a recordar, a conèixer el cosmos dels diversos personatges que trobem als llibres i que, potser, també habita en el nostre interior.

Ha publicat diversos llibres de poesia: *Tres notes i el silenci* (Barcelona: 1989), *Quadern d'Erinna de Telos* (Barcelona: 1989), *Com ombres vives* (Barcelona: 1996), *Aigua llunyana* (Barcelona: 2001) i *La llum primera* (València: 2005),

obra guardonada al Premi de Poesia Festa d'Elx de 2004, dins els XIX Premis literaris Ciutat d'Elx.

Ha publicat una novel·la juvenil *Envia'ns un àngel* (Barcelona: 1999; id.: 2006 5a ed.), i *L'ànima del freixe* (Barcelona: 2003), novel·la històrica basada en un quadern manuscrit que va deixar el seu besavi, el castellaní Josep Massot Prats, on explica les seves experiències bèl·liques i la vida a les closes de Castelló, durant el segle XIX.

Ha publicat articles sobre poetes empordanesos de la Renaixença. Ha tingut cura de l'edició i l'estudi introductor de l'obra de teatre *El Cafè de la marina de Josep M. de Sagarra* (Barcelona: 1990), i de les antologies *Antologia poètica de Josep M. de Sagarra* (València: 1994), i de l'*Antologia de Josep Carner* (Barcelona: 1995). Ha participat en les I Jornades dedicades a Caterina Albert, Víctor Català (l'Escala, 1992). Ha preparat els textos del catàleg *Camins i miralls* (Girona: 2004) de l'artista Carme Sanglas[↑].

És membre del Consell Permanent del diari *El Punt* i sòcia de la IAEDEN i de l'ADAC.

Amb *Aigua llunyana* va obtenir el premi Vila de Martorell de poesia. Ha estat guardonada amb el Premi Rosa Leveroni (Cadaqués, 2008), pel recull de poemes *Des de l'arrel*.

FONT MORESO, Eusebi

(Figueres, s. XIX – Barcelona, 8?.II.1900)

Pianista i compositor

Va ampliar els estudis de piano a París, on va establir coneixença amb el guitarrista, Fernando Sor (Barcelona, 1778 – París, 1839). En retornar a Barcelona (c. 1860), va tenir una presència important en l'activitat concertística i pedagògica del moment, i formà pianistes que foren recollits per Saldoni, el qual el 1861 esmenta nombrosos alumnes de Font.

Va impulsar l'Asociación de Compositores Españoles de la qual en va ser president (1872). Fou membre fundador de la Societat de Santa Cecília, fundador del Colegio de Isabel la Católica, a Barcelona.

Va publicar el *Discurso leído por D. Eusebio Font, el 19 de junio de 1864 en la función inaugural del Colegio de Isabel la Católica, establecimiento de educación para señoritas del cual es*

fundador, siendo la directora su hija la senyora D. Julia Font y Mayr de Baldegg (Barcelona: 1864).

Va compondre obres per a piano: d'estètica, de música i de saló. Va exercir la crítica musical i és autor de diferents treballs literaris i teòrics. Va escriure les novel·les *El emigrado, ó sea, tempestades del corazón: novela española original* (Barcelona: 1856), i *¡Cuatro millones!* (Madrid: 1877), en la qual condemna l'amor interessat del sexe femení.

FONT PUIG, Joan

(Lladó, 17.X.1853 – Bahía, Brasil, 22.V.1927)

Carmelita

Va ser el setè de vuit germans. Va estudiar al seminari de Girona, però als 20 anys, en proclamar-se la Primera República, es va enrolar a les files carlines, amb un comportament destacat a Berga i Alps, fou condecorat i ascen-

dit a alferes i capità. Però, en haver sentit a parlar del convent de carmelites de Jerez de la Frontera va decidir entrar a formar part de la comunitat carmelita de l'Antiga Observança; l'any 1882 va vestir-ne l'hàbit i va adoptar el nom de *Ciril M.* com a nom religiós. Va estudiar a Onda (Castelló) i a Roma, lloc on va realitzar la seva professió solemne el mes de juliol de 1885.

El 19 de setembre de 1885 fou ordenat capellà a la parròquia de Sant Joan de Laterà pel cardenal vicari Lucido Parrocchi. El mes d'octubre entrà de mestre de novicis a Onda. L'any 1887 va restaurar l'orde del Carmel a Barcelona, però després d'un any torna a Onda on exerceix de professor de gramàtica i mestre de novicis. L'any 1890 és nomenat prior de Caudete (Albacete), comunitat que tenia 21 religiosos. El pare Font és considerat el fundador, el 1891, de la congregació de les Hermanas Terceras Carmelitas Regulares de Caudete (Albacete), diòcesi d'Oriola.

L'any 1894 fou un dels religiosos que va marxar cap al Brasil per restablir el passat dels carmelites en aquell país. Va ser provincial de Pernambuco (1895-1897), i comissari provincial de Brasil. Va retornar a Espanya, però va marxar al Brasil en una segona expedició. Va ser, de nou, provincial de Pernambuco (fins al 1907), va viure entre Recife i Bahia, província de la qual va esdevenir provincial (1923-1926), i va desenvolupar diferents càrrecs com mestre de novicis, prior, clavari per tal de promoure les vocacions i recuperar el patrimoni.

Va morir a Bahia, després de 46 anys de vida carmelita. Amb motiu del centenari de la fundació del convent de carmelites de Caudete (14-III-1991), va anar a Lladó una representació de les religioses carmelites i, des de 1995, hi ha una reduïda comunitat de religioses al poble.

FONT RODÀ, Elena

(Sant Pere Pescador, 13.IV.1963)

Artista plàstica

Filla de Leandre Font Costa, i de Gràcia Rodà Vilà, de Sant Pere Pescador. És llicenciada en Belles Arts per la Universitat de Barcelona (1985?). Fins ara, la seva obra ha estat fonamentalment pictòrica, però darrerament el seu

treball ha esdevingut més escultòric. Amb la intenció d'expressar els sentiments, amb un llenguatge primari a base d'ordits o tensats, incorpora elements matèrics, reutilitzats, com a metàfora de temps passats o indicatius de provisionalitat. L'obra es planteja com un dubte, i intenta dramatitzar un espai conduint-lo de l'àmbit conceptual a l'àmbit emotiu. La visió de l'obra preté incitar al tacte de les peces que enllacen estructures fràgils i llocs d'intimitat.

Ha presentat la seva obra en exposicions individuals a la Galeria Expoart de Girona (1987), a la Galeria Sebastià Jané de Girona *Recorregut*

(1989), *Laberintic* al Casal Balaguer (Palma de Mallorca, 1991), al Castell de Peralada (1995), a la Sala Cambó (Besalú, 1998), *Interseccions* a la Sala d'Exposicions de La Universidad de Oviedo (2000), a la Nau Còclea (Camallera, 2004), *Fly me to the moon*, a la Fundació Vila Casas (Torroella de Montgrí, 2004) o a El Local (Figueres, 2006).

Ha participat també en mostres col·lectives a Girona, a Palma de Mallorca, a Figueres, a Bergamo, a la Frankfurter Buchemesse, a Mataró, al Imatran Taidemuseo (Finlàndia). L'any 1990 guanya el Premi Ciutat de Palma.

FONT ROURA, Narcís

(Figueres?, s. XIX) Notari

Notari del Reial Col·legi de Figueres. Va publicar *Memoria sobre la nobleza, importancia y excelencias de los escribanos y notarios, con indicación de sus abusos y defectos, y de la reforma necesaria para su perfección, ilustrada con una noticia histórica de origen de los notarios* (? : 1812).

FONT VERDAGUER, Pere

(Hostalets d'en Bas, la Garrotxa, 7.IV.1932)

Eclesiàstic, professor i articulista

Fill d'Esteve Font Vagó i Dolors Verdaguier Tubert, ambdós d'Hostalets d'en Bas, és el tercer de sis germans. Va estudiar Humanitats, Filosofia i Teologia al Seminari de Girona (1942-1954) i va ser ordenat de sacerdot el 1954.

Posteriorment, va cursar Filosofia i Lletres, especialitat Història, a la Universitat Autònoma de Barcelona (1972-1977).

Els primers destins sacerdotals varen ser primer, com a vicari, a Arbúcies i Girona. El primer destí com a rector va ser a l'Alt Empordà, a Vilajuïga i, després, a Castanyet (prop de Santa Coloma de Farners). Va tornar a la comarca en ser nomenat rector de Pontós (des de 1962 fins

avui), al temps que col·laborava amb mossèn Pere Xutglà[†], rector de la parròquia de Sant Pere de Figueres (1973-1978), i des de 1992 és el capellà del Col·legi la Salle.

Ha estat nomenat Arxiprest de Roses-Manol, membre del Consell Presbiteral del Bisbat en representació de l'Alt Empordà, i del Consell Pastoral. Ha estat Consiliari de l'Associació Amics dels malalts de Figueres (1977-1996 i 2004 fins avui).

Una de les tasques a destacar ha estat haver aconseguit, amb l'ajut de les institucions, restaurar les cinc esglésies de les quals n'és responsable (Pontós, Romanyà d'Empordà, Canelles, Vilajoan i Ermedàs).

Ha compaginat la tasca sacerdotal amb l'ensenyament. Com a ensenyant ha donat classes de religió i d'història a diferents centres escolars: al Col·legi la Salle, Figueres (1962-1972), a l'Institut Muntaner (1962-1972), al Col·legi Sant Vicenç de Paül, de Figueres (1962-1982), a l'Acadèmia Sant Josep, de Roses (1970-1973), professor interí d'Història a l'Institut Ramon Muntaner (1977-1980), professor numerari (oposicions 1980) a l'Institut Alexandre Deulofeu (1980-1995), professor numerari d'Història a l'Institut Ramon Muntaner (1995-1999).

El biografiat, treballador incansable, ha completat els seus quefers professionals amb les aficions periodístiques, amb col·laboracions de temàtica religiosa, humanitària o de la vida quotidiana. Al setmanari figuerenc *Ampurdán* (1975-1977) hi tenia la secció titulada "Domingo, día del Señor", a *L'Empordà* (1977-1984) hi col·laborava setmanalment a la secció "Comentari religiós", a *Hora Nova* (1984-1987), de nou al setmanari *Empordà* (des de 1987 fins avui), periòdicament. Ha col·laborat en altres rotatius com *Diari de Girona* (1998 fins avui), *Punt Diari*, al *Full Parroquial Bisbat* i en revistes del Col·legi Sant Vicenç de Paül, de l'Acadèmia de Roses, o *Safareig* (Pontós).

Ha escrit les monografies *Pontós: passat i present* (Pontós: 2004), *Amics dels malalts. 50 anys- Figueres* (Figueres: 2006). En preparació: *Gràcies* (Figueres: 2009), recull d'articles publicats.

Forma part de les associacions Amics dels Malalts i de l'Institut d'Estudis Empordanesos.

Va ser nomenat fill adoptiu de Pontós (2000), "per haver ajudat a la bona convivència del poble i haver aconseguit amb ajuda d'Institucions restaurar les cinc esglésies".

FONTCLARA GENÍS, Maria Mercè (Castelló d'Empúries, 18.IV.1946) *Mestra*

Filla de Martí Fontclara Batlle, botiguier, i de Maria Genís Dalmau, ambdós de Castelló d'Empúries.

Està casada amb Pere Casadevall, veterinari, i el matrimoni té dos fills.

Va cursar estudis de Magisteri a Girona (1964). Va exercir el magisteri a Barcelona (1965-1966), a Castelló d'Empúries, primer fent classes particulars i, després, a l'escola pública de Castelló d'Empúries (1970-1982), al Narcís Monturiol de Roses (1982-1990), i, de nou, a Castelló, al Col·legi Públic Ruiz Amado (1990-2006).

Ha escrit *Mar de terra* (Figueres: 2001), obra autobiogràfica on narra en primera persona els records i les experiències de la vida rural castellanina, a l'entorn de les estacions de l'any. I, *Un brot de sàvila* (Figueres: 2005).

FONTDECABA VIDAL, Joaquim (Roses, 23.I.1933) *Pescador*

Fill de Joan Fontdecaba Godo, pescador, i de Rosa Vidal Ferran, ambdós de Roses, va ser el gran de quatre germans. Es va casar amb Rosa Baiges Sánchez, de Roses, i el matrimoni té un fill, Joaquim.

Ha estat president de la Confraria de Pescadors de Roses

(1978-2008), de la Federació Provincial de Confraries de Girona i vicepresident de la Federació Nacional de Cofradías.

Al llarg dels anys de presidència, ha aconseguit que sigui una confraria model·lica; una de les millors introduïdes va ser la subhasta de peix per mitjà electrònic a Llotja, essent la primera d'Espanya en incorporar-la.

Havia participat també en la política local, essent regidor de l'ajuntament rosinc.

Ha rebut diverses distincions, entre les quals figuren: la Medalla de Plata de la Creu Roja, la Medalla al Mèrit Naval, l'Encomienda del Orden del Mérito Agrario y Pesquero atorgada pel rei Joan Carles I i la ministra d'Agricultura i Pesca (2004), i la medalla concedida per la Generalitat de Catalunya, Medalla president Macià (2008).

FORT de RIBOT, Joaquim

(Figueres, 4.XI.1924 - 24.X.2005)

Terratinent, col·leccionista i fotògraf

Fill de Josep Fort Darnaculleta, hisendat, de Borrassà, i de Carme de Ribot Olivas, de Camallera. Pertanyia a una nissaga familiar fortament arrelada a la comarca i documentada des de 1267. Precisament, és d'aquest any el

primer pergami que dona constància de l'existència de la família Fort i del seu primer hereu per línia directa, Pere Fort. Des d'aleshores i fins l'actualitat no s'ha trencat mai la branca genealògica, essent Joaquim Fort de Ribot l'hereu número 25.

Va ser el gran de quatre germans. Es va casar amb Joana Bramon Frigola, de Crespià i el matrimoni ha tingut dos fills: Anna i Josep.

Aquest propietari rural va estar estretament vinculat a la vida cultural empordanesa de la segona meitat del segle XX. Va destacar en el desenvolupament de diferents facetes artístiques com ara la música, les arts plàstiques i la fotografia.

Intèrpret de violí i viola, juntament amb un grup d'amics melòmans (Concepció Brusés,

M. Josefa Carbonell, Rosa Climent de Puig, Alfons Cusi↑, Emília Palau↑, Alfons Puig↑, Ramon Reig↑, Tomasita Riera de Vidal, M. Dolors Ros de Cusi, Narcís Sala↑, Antonio Salazar↑ i Miquel Vidal), va constituir l'Associació de Música de Figueres (1952-1965), que, anys a venir, tindria continuïtat en l'associació Joventuts Musicals.

Va ser alumne de Ramon Reig↑. Va practicar la seva afició per l'art i, en especial, per l'art fotogràfic. En aquest camp ha deixat un important llegat documental sobre l'estudi del romànic i el seu origen a l'Alt Empordà. Sobre aquest art cal destacar la seva aportació en els volums escrits per Alexandre Deulofeu↑ i el seu paper de ponent en diverses conferències arreu del país. El mateix Deulofeu, en els seus llibres de memòries, cita Joaquim Fort com a col·laborador indiscutible. Fort també va ser autor d'imatges amb Salvador Dalí↑ com a protagonista. La seva afició per la fotografia va anar més enllà de la presa d'instantànies. Constantment aprofundia en el vessant tècnic d'aquesta disciplina i prova d'això és la important col·lecció d'aparells fotogràfics històrics que va aconseguir reunir.

Va participar en diverses iniciatives culturals, i va col·laborar en la classificació i instal·lació de les peces del nou Museu de l'Empordà, després d'haver-se enderrocat l'edifici de la Cambra Agrària. Va ser amic de nombrosos intel·lectuals empordanesos: Deulofeu↑, Fages↑, Marès↑, el fotògraf Melitó Casals↑ *Meli*, Gonçal Comellas↑ o Evarist Vallès↑, entre altres.

El juliol de 2007 la família Fort i el COAC van signar un conveni de col·laboració que permetrà la difusió i l'estudi de l'obra gràfica de Joaquim Fort sobre l'art romànic. Això portarà la catalogació dels centenars d'instantànies que va fer entre els anys 60 i 70.

FORTIANA BECH, Just

(Llers, 28.III.1911 - 5.II.1987)

Activista cultural i polític

Fill de Joan Fortiana Gironell, pagès, de Barcelona, i de Maria Bech Giralt. Va ser president de la societat de joves Recreativa La Oliva (1935), es va encarregar del Sindicat Agrícola, de la Germandat, de la Seguretat Social, de la Cambra Agrària i va ser alcalde de la vila (1954-1963).

FORTIANA MARTÍ, Ernest*(Llers, 27.VI.1919 - Figueres, 10.III.2003)*

Mestre

Fill d'Antoni Fortiana Güell, dedicat al comerç, i de Leonor Martí Baldoira, ambdós de Llers. Es va casar amb Maria Verdaguer[↑], i el matrimoni va tenir una filla, Àngels.

Juntament amb la seva muller, va començar a impartir classes de català l'any 1968. Varen ser els primers empordanesos que varen obtenir el títol de mestres de català, atorgats per la Junta Assessora per als Estudis de Català (JAEC), i en varen preparar a molts altres. Feien classes a Figueres, a diferents indrets de la comarca i a Perpinyà.

L'any 1971, a petició de la Universitat Catalana d'Estiu, va ser designat per la Delegació d'Ensenyament per donar classes de català a la Catalunya Nord.

Van impulsar i ser els membres fundadors de la delegació d'Òmnium Cultural a Figueres (1971), organisme des del qual es van organitzar cursets, conferències i altres activitats culturals per promoure el català.

Durant molts anys, juntament amb la seva muller, va impartir classes les tardes del dissabte per a millorar el coneixement de català dels mestres.

A partir de 1974, des d'Òmnium Cultural, es va fer càrrec d'organitzar els cursos de català a les escoles de Figueres i comarca. Així mateix, varen promoure els homenatges a Pous[↑] i Pagès, a Pompeu Fabra i el Congrés de Cultura Catalana.

L'any 2002 l'Ajuntament de Figueres li va atorgar la Fulla de Figuera de Plata.

El Consell Comarcal de l'Alt Empordà va atorgar el Premi Indiketa (30.IV.2003), per la divulgació i manteniment de les tradicions, al matrimoni, Ernest Fortiana i Maria Verdaguer, que varen rebre a títol pòstum.

FORTUNET BUSQUETS, Frederic*(Figueres, 18.VII.1883 - 28.VIII.1966)*

Comerciant

Fill de Josep Fortunet Espi, dedicat al comerç, i d'Anna Busquets Romans, ambdós de Figueres. Es va casar amb Maria Junyer Ayats (1908), de Figueres, i el matrimoni va tenir un fill, Josep Maria.

Era el propietari dels Magatzems Fortunet. Fou fundador i iniciador de moltes activitats i institucions relacionades amb la vida catòlica figuerenca: membre de la Junta de l'Obra Parroquial, membre de les conferències de Sant Vicenç de Paül, de l'Adoració Nocturna i de la Confraria de la Puríssima Sang. Membre fundador del Patronat de la Catequística (1921), amb seu al carrer Álvarez de Castro, del qual en va esdevenir president (1927/8-1959). Va aconseguir el trasllat a la nova seu, edifici en propietat cedit pel matrimoni Torrentó. Va activar les seccions de teatre, excursionisme i fotografia.

Va ser un gran col·laborador del Fomento Nacional de Peregrinaciones, obra del seu germà, Rossend Fortunet[↑], a través de la qual organitzaren visites a santuaris i viatges a l'estranger per veure la Passió d'Oberamergau (Alemanya). Va ser un dels col·laboradors i organitzadors, en col·laboració amb el pare Vallet, dels Exercicis Espirituals.

Juntament amb mossèn Burgas[↑] va ser fundador del setmanari *Vida Parroquial* (1928), en el qual hi va publicar els seus escrits.

FORTUNET BUSQUETS, Rossend*(Figueres, 1.VI.1878 - 24.IV.1938)*

Eclesiàstic i escriptor

Fill de Josep Fortunet Espi, dedicat al comerç, i d'Anna Busquets Romans, ambdós de Figueres. Va ser ordenat capellà el 24 de setembre de 1904, organista i mestre de capella de Calella

(1904-1922), càrrecs als quals va haver de renunciar per problemes de salut. Durant els primers anys de la seva carrera eclesiàstica va destacar pel seu art de l'oratorïa; va pronunciar sermons i discursos a Calella, Figueres, Santa Coloma de Farners i a diferents llocs de Barcelona.

Va ser el promotor del primer pelegrinatge figuerenc a Lourdes, el 1908, així com d'altres romiatges a diversos santuaris a través del Fomento Nacional de Peregrinaciones. Capellà del Col·legi de La Presentació (les

Franceses), va impulsar la construcció de la primera Capella dedicada a la Mare de Déu de Lourdes, avui enderrocada. Va prendre part en el Congrés Eucarístic de Viena (1912).

Va col·laborar en setmanaris locals, en els quals signava amb pseudònim, com *Ampurdán*, va ser un dels fundadors del Patronat de la Catequística, de la revista *Los Santuarios Católicos* de la qual en va ser director, i de *Vida Parroquial*. Va ser consiliari de les conferències de Sant Vicenç de Paül i de l'Adoració Nocturna.

Destaquen alguns articles de caire religiós com: "La Pasión de la Iglesia en España", "La Universal Peregrinación y el Gran Santuario".

L'any 1929 es va veure afectat per una greu lesió a la vista que el va privar de mantenir el ritme de les seves col·laboracions. Va deixar inèdita l'obra *La ciudad de Figueras y sus problemas urbanos. Apuntes para un programa municipal*.

Va publicar diverses obres per a l'ensenyament de la música, que li varen merèixer una gran consideració en els conservatoris: *Prontuario de la teoría de la música* (Barcelona: 1905) amb pròleg de Felip Pedrell, *Programa general de la teoría ilustrada de la música* (Barcelona: 1915 2a ed.), *Prontuario de la teoría de la música: en XXV lecciones* (Figueras: 1925). És autor de la lletra i música de l'obra teatral estrenada l'any 1923 al Patronat de la Catequística de Figueres, *El primer Nadal dels pastors* (Barcelona: 1924; Figueres: 1998 versió adaptada de l'original, editada en

commemoració del 75è aniversari de la seva estrena), amb enregistrament sonor de 1998.

Altres publicacions: *Historia y guía de Lourdes: manual del peregrino* (Barcelona: 1908), *Al Ministro de Fomento y a la Mancomunidad de Cataluña. Ferrocarril complementario de Balaguer a Figueras. Ferrocarril estratégico de Blanes al Perthús-Francia* (Barcelona: 1918), i diverses guies de Roma.

FORTUNET JUNYER, Josep Maria

(Figueres, 23.VI.1912 - 2.I.1994)

Comerciant i galerista

Fill de Frederic FortUNET[↑] Busquets, comerciant, i de Maria Junyer Ayats, ambdós de Figueres. Es va casar amb Agustina Lorca Cid, natural de Sant Pere Pescador, i varen tenir quatre fills: Montserrat, Mariona, Anna i Frederic.

Va ser el fundador de la Sala Icària, situada a l'entresòl de les Galeries FortUNET, a la dècada dels quaranta, iniciativa molt important per la difusió donada als pintors figuerencs i forans, com va ser el cas dels representants de l'Escola d'Olot. Va ser també un lloc de tertúlies on assistien pintors com Massot[↑], Reig[↑], Baig[↑], Vallès[↑] o Martí Vives.

En obrir-se les fronteres, juntament amb el seu pare, va organitzar els primers viatges a Roma. Més tard, juntament amb Montalat[↑], organitzaren viatges culturals per Europa, i fundaren l'agència Costa Brava situada a les Galeries FortUNET.

FRANCÉS CABRERA, Esteve

(Portbou, 30.VII.1913 - Barcelona, 20?.IX.1976)

Pintor i dibuixant

Fill de Fulgencio Francés Navarro, empleat, natural de Tudela (Navarra), i de Carolina Cabrera Barrera, de Barcelona.

Va viure uns anys a Figueres i l'any 1925 es va traslladar a Barcelona. Allà va cursar estudis de Dret i va estudiar a Llotja, on va ser alumne de

Josep Mongrell. L'any 1935, a Barcelona, s'inicia en el surrealisme i practica la tècnica del collage; va establir contacte amb Óscar Domínguez i Marcel Jean. L'any 1936 va participar en l'exposició Logicofobista de la Sala Catalonia de Barcelona.

Quan va esclatar la guerra civil lluità amb l'exèrcit republicà, però l'any 1937 va decidir marxar cap a França, i juntament amb la seva companya, Remedios Varo, es varen establir a París; allà s'adherí al moviment surrealista i va conèixer a reconeguts representants com Paul Éluard o Benjamin Péret. Va establir contacte amb Matta i amb Ordon Onslow, i va iniciar la tècnica anomenada dels raspallats o *grattages*.

A causa de l'esclat de la Segona Guerra Mundial, va marxar de França i es va establir a Mèxic (1940). Allà va fer classes a l'Escola de Belles Arts i va participar a l'Exposició Internacional del Surrealisme (Mèxic, 1940). Poc després es traslladà als EUA (1942), va residir a Nova York, on va exposar a *First papers of surrealism* de Marcel Duchamp. Als Estats Units va dissenyar cobertes de revistes i va col·laborar com a figurista i escenògraf, entre altres, amb George Balanchine, successor del famós creador dels ballets russos Serge Diaghilef. Poc abans de la seva mort retornà a la Península, es va retirar a Deià (Mallorca), i, posteriorment, a Barcelona. Lloc on va morir, estant a casa de l'amic James Douglas.

FRANCÉS SÁNCHEZ-HEREDERO, José
(Madrid, 22.VIII.1883 – 10.IX.1964)
Crític d'art i literat

Es va casar amb la ballarina Àurea de Sarrà. Fou conferenciant i crític d'art a la revista *La Esfera*. La seva prolífica activitat com a creador literari de novel·les, contes i autor teatral –iniciada el 1904, i com a crític d'art a través

de les pàgines de *La Esfera* amb el pseudònim de Silvio Lago– el conduí que el 4 de febrer de 1923 ingressés com a membre de número a la

Real Academia de Bellas Artes de San Fernando a proposta dels acadèmics escultors Mariano Benlliure, Mateo Inurria i Miguel Blay, amb un discurs titulat “Un libro de estampas”. Més tard, el 19 de febrer de 1934, va ser nomenat Secretario General y Perpetuo. Va pertànyer també a la Hispanic Society de Nova York, a l'Academia de Bellas Artes de València, i a la de Bellas Artes y Ciencias Históricas de Toledo. El 1941 li fou atorgat el Premio Nacional de Literatura per la seva tragèdia *Judith*.

Va ser un home arrelat a l'Empordà, a través de la seva residència de descans a Arenys d'Empordà, protector elogiat per tot el món artístic de la comarca, del qual Ramon Guardiola[↑] va escriure: “Don José es uno de los valedores calificados del Ampurdán, de su paisaje y de sus hombres”. Va ser membre fundador i Soci d'Honor de l'Institut d'Estudis Empordanesos. Varen ser decisives les seves gestions per obtenir fons d'obres d'art cedits en dipòsit pel Museo del Prado per a la formació del futur Museu de l'Empordà.

D'entre les seves novel·les destaquen: *La danza del corazón* (Madrid: 1924), *La estatua de carne* (Madrid: 1921), *La guarida* (Madrid: 1921), *La raíz flotante* (Madrid: 1922). Entre les obres de teatre hi consten, entre d'altres, els drames: *Más alta del honor* i *La doble vida*; les comèdies *La moral del mar* i *La bondad en el engaño*; el sàinet *Lista de Correos*, o la citada tragèdia *Judith*. De contes, publicà, entre altres, *Cuentos del mar y de la tierra* i *Cuentos de la vida, de la muerte y del ensueño*.

El 25 de juny de 1963, l'Academia de Bellas Artes de San Fernando li va retre un homenatge en reconeixement als seus quaranta anys de servei a la institució.

FRANCO ESCRIBANO, Jesús
(Logronyo, 28.XII.1928) *Eclesiàstic*

Fill de Julián Franco Martínez, militar, natural d'Ejarque de Moncayo, i d'Hortensia Escribano Achutegui, de Calahorra. Va ser el cinquè de sis fills. De petit va emmalaltir i va ser ingressat a un sanatori de Santander, en sortir era orfe de mare. L'any 1936 van destinar al pare a Girona, en esclatar la guerra civil es va sublevar i va ser empresonat. En aquelles circumstàncies, el biografiat havia

de ser un dels nens exportats a Rússia, però va ser aixoplugat per les monges de l'asil de Palafrugell, lloc que considera com la seva segona llar.

Va estudiar al seminari de Girona, va ser ordenat sacerdot a la Casa Missió de Banyoles (1.VII.1951), i va cantar missa a Palafrugell. Ha estat vicari de Malgrat, les Preses i de la parròquia de Sant Feliu, de Girona. Com a rector, el

primer destí va ser a Sant Miquel de Clavells, després va anar a Ordís (1959) i, a petició del bisbe Jubany, va compaginar les tasques de rector d'Ordís amb les de curador del barri del Bon Pastor, des de l'any 1964 fins al 1967. A causa de la manca d'església, la capella de l'hospital servia per celebrar-hi bateigs i casaments, mentre que pels enterraments anaven a la parròquia de Sant Pere. Gràcies a la seva tenacitat, va aconseguir la construcció d'un complex dotat de capella, i centre social, amb guarderia i parvulari, i residència per al capellà (1969). Des de llavors és rector de la nova parròquia figuerenca, la Parròquia del Bon Pastor.

El Bon Pastor és un barri de Figueres, on varen anar a residir-hi immigrants de classe social humil i, després de la reforma del Barri del Garrigal (al centre de Figueres), s'hi va concentrar la comunitat gitana. L'any 2001 es varen ampliar les instal·lacions parroquials, i es va fer coincidir la inauguració amb l'homenatge a mossèn Franco, pels seus cinquanta anys de vida sacerdotal.

Va compaginar la tasca sacerdotal amb classes de religió al col·legi de les Escolàpies, a Figueres. Va ser el responsable de Càritas (1971-1982), càrrec interparroquial, en el qual va desenvolupar feines assistencials de tot tipus.

FRIGOLA, Francesc

(Navata, s. XVI/XVII – Girona, 16.XII.1672) Canonge

Nascut al Mas Frigola de Navata, va esdevenir canonge (1652-1672). Era nebot de Narcís Frigola i va ser sepultat a la catedral de Girona.

FRIGOLA, Narcís

(Navata, s. XVI – Girona, 7.IV.1661) Canonge

Nascut al Mas Frigola de Navata, va esdevenir canonge (1619-1661) i vicari del bisbe per al Capítol. Fou sepultat a la catedral de Girona.

FRIGOLA FAJULA, Bonaventura

(Castelló d'Empúries, 1835 –

Santa Coloma de Farners, la Selva, 1899)

Compositor, pedagog i mestre de capella

Pertanyia a una família de gran tradició musical: el seu germà Narcís Frigola i el seu cosí, Bonaventura Frigola i Frigola, foren músics. Es va formar musicalment amb mossèn J. Lleys.

Als vint-i-quatre anys va deixar Castelló i s'establí a Banyoles, lloc on va exercir una prolongada tasca pedagògica i on va dirigir una escola de música que funcionava en un convent desamortitzat que depenia de l'ajuntament fins al seu tancament (1873), a causa de l'adveniment de la Primera República i la guerra carlina.

Resident a Santa Coloma de Farners, va contraure matrimoni amb Teresa Masferrer Martí, de l'Esparrà (9.III.1867), lloc on va dirigir la capella de música de la parròquia i a la qual hi va aportar canvis importants.

Va exercir-hi també el càrrec d'organista i s'hi va quedar fins a la seva mort.

Va crear una cobla de nois joves, Els Músics Petits, que debutà públicament l'any 1895. D'aquesta època és un arranjament d'un *Miserere* anònim, al qual va canviar la instrumentació i hi va afegir les veus. Aquesta peça musical es va convertir en una de les més conegudes i interpretades; era freqüent sentir-la el Divendres Sant, en l'ofici de tenebres.

Va compondre un *Rosario* (1873), dedicat a mossèn Josep Anglada, i l'*Himne a Nra. Sra. del Camp en Garriguella* (Barcelona: s.d.), a la qual Ramon Bassols li va posar la poesia.

Va compondre valsos, otis i sardanes, algunes recuperades per Lluís Albert. En el disc *Sardanes Vuitcentistes*, Lluís Albert en va incloure del biografat, però en no constar cap títol, va optar per numerar-les.

FRIGOLA FAJULA, Narcís

(Castelló d'Empúries, 1842 - ?, 1910?/1920?)
Compositor i director de coral

Era germà de Bonaventura Frigola[↑]. Marxa de Castelló i resideix a Blanes, a Tossa de Mar, i a Lloret, a cadascun d'aquests llocs es vincula amb manifestacions musicals. A Blanes, va dirigir la Sociedad Coral Blandense; a Tossa de Mar, se sap que l'any 1866 era organista interí, i que va deixar alguns deixebles com els germans Josep, Vicens i Narcís Darder Dellonder. Tot i haver-se afirmat, és improbable que hagués dirigit l'agrupació coral tossenca anomenada Lo Pensament (1894-1908). A Lloret va compondre *La sardana d'en Taulina* (1881) amb lletra de Josep Guitart Raventós, mestre de Lloret, feta en homenatge a Francesc Taulina Garriga, gerent de la companyia constructora del ferrocarril a Lloret de Mar.

L'estada a Lloret possiblement fou la més llarga, ja que es té coneixement de destacats deixebles de la vila com Francesc i Joan Coll i Morral, i Serafí Trull Gallart.

Va compondre sardanes curtes, i ballables, com xotis, valsos o americanes. Alguns títols coneguts són: *El recién nacido* (1872), americana dedicada al fill de Joan Sala Fàbregas de Lloret de Mar, un *Juego de danzas*, o l'americana dedicada a la Sra. Dolors Carreras i *Ay qué alhajas!*

Es conserva una masurca per a piano, manuscrita, titulada *Estuche espada mal abasto* (c. 1900).

No s'ha pogut determinar ni l'any ni el lloc del seu traspàs, fins ara constava que havia estat a Lloret de Mar lloc en el qual no s'ha localitzat la defunció.

FRIGOLA FRIGOLA, Bonaventura

(Castelló d'Empúries, 1829 -
Barcelona, 4.XII.1901) Músic i compositor

S'inicià amb el mestre Lleys[↑] en els estudis musicals i, en els d'instrument, el violí, amb el seu pare Ramon Frigola, músic de professió. Molt jove va ser nomenat segon violí de l'Orquestra del Teatre del Liceu (1847), i, més endavant, se li va confiar el faristol de concertino.

Va anar a treballar a París (1851), com a director i compositor per a la companyia de ballet Bartorello, per la qual va compondre algunes

peces. En aquella incursió artística, les seves composicions varen cridar l'atenció de D.E.J. Auber. Frigola va assistir al Conservatori de París on va rebre lliçons i consells del mestre Reber, i va guanyar el segon premi en composició (1855). Va ser violinista i director de diversos teatres de París.

Però no va voler seguir estudiant ni va voler continuar la vida nòmada de professor d'orquestra. Va tornar per ocupar la plaça vacant de mestre de capella de la parroquial de Castelló, la qual va guanyar per oposició i en va prendre possessió el 1854. Va ostentar aquest càrrec durant quatre anys, fins que el govern es va vendre el benefici annex al càrrec que Frigola exercia, de manera que el va haver d'abandonar.

Va retornar a França (1858), i amb els anys va ser nomenat director d'un Conservatori creat a Le Havre. Va tornar a Barcelona per tal de fer-se càrrec dels concerts d'inauguració del Teatre Líric-Sala Beethoven, juntament amb el pianista J.B. Pujol, circumstància que va ser aprofitada per temptar-lo a quedar-se; li varen oferir el mesatge de capella de la Mercè de Barcelona càrrec que va assumir (1881-fins a la seva mort).

No s'ha conservat res del que va escriure en l'etapa de gira per França, ben poca cosa de quan era director del conservatori de Le Havre una *Cantate avec chœurs et soli*, dedicada als seus amics Pujol i Bosch, companys d'estudi durant l'època de la seva estada a París. En canvi, el que sí s'ha preservat és el que va escriure durant la darrera etapa.

Va escriure nombroses i variades peces musicals. Entre les peces religioses i simfòniques: una *Missa de Rèquiem*, una coral de *Glòria* (1883), tres responsoris per a la Verge de la Mercè, un *Salm Deus, Deus meus*, dos responsoris de difunts, un d'ells *Peccatem me quotidie*; un *Miserere*, diversos *Motets* dedicats al Santíssim Sacrament, un *Motet* per a la cerimònia del Dijous Sant i un altre *Motet* dedicat al Sagrat Cor de Jesús. Altres peces per a acompanyar violins, violoncels i harmònim per a tiples: alguns pare-nostres i avemaries; un motet *Pie Jesu*; dues *Salves*, la composició titulada *Estrella del mar*, poesia de Zorrilla, i la nadala *Non! Non!*

Les obres d'orquestra "amb solo" el *Minueto en mí*; la meditació o elegia *Una lágrima*, escrita en memòria del jove Joaquim Valls; la *Sinfonia en*

la, per a quintet; la simfonia o suite *La verbena de San Juan* de la qual només s'ha executat un dels seus números, *La siesta*, en mi major, que consta, entre altres números, de *La marcha dels borriquets*, i, finalment, l'ídil·li per a orquestra titulat *La Marquesita*, dedicat a Adela Roger amb motiu del seu casament amb el marquès de Santa Isabel.

Va compondre les sardanes: *La pagesa*, *La pastora*, *Nadal*, *La resurrecció dels morts*, *La xarlatana*. La seva producció es pot consultar a diferents arxius parroquials com els de Ripoll, Reus, Castelló d'Empúries, Canet de Mar, Manresa, Mataró, el Pi (Barcelona) i Olot, i a la Biblioteca de Catalunya, a l'hemeroteca municipal de Granollers i a l'arxiu històric comarcal de Cervera.

FRIGOLA RIBAS, Josep

(Ventalló, 21.VI.1941) *Missioner*

Fill de Miquel Frigola Palol i de Dolors Ribas Isern, ambdós de Ventalló.

De petit va viure a la casa pairal dels besavis, Can Palol de Vila-robau.

A l'edat de deu anys va ingressar al Seminari de Girona i va ser ordenat sacerdot l'any 1965.

Empès per Joaquim Vallmajó[†], va decidir anar de missioner a l'Àfrica amb els Pares Blancs. Primer va realitzar una estada a Gap (Suïssa), i després a Kupela (Alt Volta, actual Burkina Faso) (1965-1984), allà va exercir tasques pastorals i després el destinen al Níger (1985), però abans realitza estudis lingüístics de Hausa a París. Al Níger s'ocupa de les missions de Dogondutchi i Birnin Konni. L'any 2003 va rebre el nomenament de conseller pedagògic del Programa d'Educació de Base, esdevé responsable de formació i l'any 2005 constitueix l'ONG, CADEV-Níger (Càrites Desenvolupament Níger).

Acaba de publicar *Tota una vida per Àfrica* (Valls: 2009) obra que recull cartes i circulars enviades a familiars i coneguts, i constitueix el llegat de les seves experiències i del seu pensament.

FRIGOLA SERRA, Carles

(Borrassà, 15.IX.1944) *Metge psiquiatre*

Fill de Josep Frigola Taberner, metge, natural de Borrassà, i de Maria Serra Moncanut. Es va llicenciar en Medicina per la Universidad de Zaragoza (1969), especialista en Psiquiatria per la Facultat de Medicina de la Universitat de

Barcelona. Va començar com a metge rural a Peralada (1970-1972), i Pont de Molins (1978-1980). Però va prosseguir la formació tot decantant-se pel camp de la psiquiatria.

Està diplomad en Salut Mental Comunitària a la Tavistok Clinic i a l'Institute of Group Analysis de Londres. Durant la dècada dels anys 70 va viure a Londres i va treballar amb la doctora Eva Reich, filla de Wilhem Reich, psicoanalista de Sigmund Freud. Estudià i s'especialitzà en psiquiatria i psicoanàlisi (1972-1978). Ha format part del moviment antipsiquiàtric anglès i va crear *Existentialia*, la primera comunitat terapèutica d'Espanya. És membre fundador de la Fundació Wilhem Reich d'Espanya, de la qual n'és el president (1980-2008). Aquesta és filial de la Fundació d'Orgonon Rangley (Maine).

Ha publicat nombroses col·laboracions en revistes especialitzades com *Anuario de Psicología* (Barcelona), *Revista de Psicología General y Aplicada* (Madrid), *Cuadernos Madrileños de Psiquiatría* (Madrid), *Revista de Sexología Médica* (Madrid), *The Journal of Orgonomy, Energy and Character* o *Neue Forschungen zur Orgonomie*.

És autor de les monografies: *La immaculada decepción* (Barcelona: 1980) i *El cuerpo dividido* (1980); la novel·la *Wilhem Reich: el autor y su obra* (Barcelona: 1981); un tractat sobre tècniques de relaxació i psicologia humanista *Alternativas a la alineación* (Barcelona: 1981); un llibre en què parla dels curanderos *Los Ángeles caídos* (Barcelona: 1989); un assaig sobre el caràcter de les dones, *El carácter femenino* (Barcelona: 2002); una obra pensada per donar auxili mitjançant la comprensió i el desenvolupament

de l'anatomia humana, *Primeros auxilios emocionales* (Barcelona: 2004), i *La inmaculada decepción. Cordura, locura y sabiduría* (2006).

Ha tractat també temes empordanesos a publicacions periòdiques com *Hora Nova*, *Empordà* o *Revista de Girona*. La darrera aportació és la monografia històrica sobre Borrassà, el seu veïnat i l'heroi *El cavaller Dalmau de Creixell* (Figueres: 2008).

Té en projecte preparar el corresponent assaig sobre el caràcter dels homes, que portarà el títol *El carácter masculino*, participar en els actes commemoratius del 50è aniversari de la mort de Wilhem Reich, als Estats Units, i recollir articles publicats en un volum. Va obtenir el premi D. Pascual i Prats de l'II·lustre Col·legi de Metges i de l'Agrupació de Ciències Mèdiques de la província de Girona pel treball sobre l'esquizofrènia (1975).

FRUCTUÓS

(S. VI) Bisbe d'Empúries

És conegut per haver tramès un procurador, de nom Gal·là, al concili celebrat a Toledo el 589.

FUENTE de PABLO, Pablo de la

(Figueres, 4.VI.1965) Historiador i militar

Fill de Pablo de la Fuente Luaces, militar, natural d'El Ferrol (La Coruña), i de Mari Sol de Pablo Blasco, de Saragossa. Està casat amb Montserrat Lloveras Vázquez (1994).

És Llicenciat en Filosofia i Lletres, especialitat d'Arqueologia, per la UdG. Es va doctorar amb la tesi *Las fortificaciones del golfo de Rosas en época moderna* (UNED, 1996). Alguns dels seus articles han estat publicats als *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos, *Pedralbes* (Barcelona), *Revista d'Història Moderna* (Barcelona), *Revista de Girona*, *Annals* de l'Institut d'Estudis Gironins, *Espacio, Tiempo y Forma* (Madrid). Ha participat en diversos congressos sobre fortificació.

Ha escrit *Las fortificaciones reiales de Rosas* (Figueres: 1998), *La ciudad como problema militar: Perpiñán y los ingenieros de la monarquía española s. XVI-XVII* (Madrid: 1999), *El Triunfante: tecnología y ciencia en la España de la Ilustración* (Barcelona: 2006), treball que va obtenir la Beca d'Investigació Juan Monjo Pons. És coautor de *La Real Plaça de Guerra de Sant Ferran de Figueres: quan l'Empordà esdevingué frontera* (Girona: 2004), en col·laboració amb Juan M. Alfaro i Gil.

Ha publicat nombrosos articles, entre els quals: "El ingeniero Calvi y la concepción de la Nueva Rhode: historia, arqueología e ingeniería militar en la Rosas renacentista" en col·laboració amb Lluís Buscató i. Capítols de llibre: "La fortaleza renacentista de Rosas: la intervenció de l'enginyer Calvi. Assaig sobre els projectes, les obres i les realitzacions i estudi valoratiu de les tècniques constructives" (Consorti de la Costa Brava, 1993).

Té en tràmit de publicació els estudis: *La guerra en el Renacimiento y en general en la Época Moderna en relación a las fortificaciones. El conjunto fortificado de Pamplona* (en premsa), i *The Spanish Armada (1588) & amphibious warfare: strategic concept & tactical idea*.

FUENTES GELI, Manuel

(Navata, 12.VIII.1907 – Girona, 20.X.1997)

Eclesiàstic i professor

Fill de Fabián Fuentes Villoria, cap de la guàrdia civil de Navata, natural de Cuadrilleros (Salamanca), i de Neus Geli Marcè, de Palau de Santa Eulàlia.

Va néixer en aquest indret de l'Empordà tot i que, al cap de poc, la família es va traslladar a Olot i, després, a Girona (1916). Va assistir a les classes del col·legi La Salle, al carrer de la Rutlla. Va entrar al seminari, va ser ordenat sacerdot (14.VI.1930), i es va llicenciar en llengües clàssiques (UB, 1934).

Va ser membre de la Comissió diocesana d'Art Sagrat (des de 1964). Va compaginar les tasques religioses amb les pedagògiques: com a prevere

es va encarregar de la parròquia de Sant Feliu de Girona i de la Clínica Muñoz (1950-1974), i com a professor va impartir classes al Seminari Menor de Girona (1930) i, posteriorment, va ensenyar literatura (1967), grec, així com francès, anglès, alemany i llatí, a l'Institut Vell de Girona (1941); l'any 1945 va ser destinat a Baeza, però va retornar a Girona on va continuar amb la seva tasca docent fins a l'any 1977. El seu tracte cordial, tolerant, obert, bromista i el seu tarannà humanitari va deixar petja entre els alumnes.

Els últims anys de la seva vida va residir a la residència de capellans "Bisbe Sivilla" de Girona.

FUIXÀ, Josep

(Castelló d'Empúries, 1813 – Corias, Astúries, 1881) *Dominic*

Va professar al convent de dominics de Castelló (1829), i va estudiar filosofia a Barcelona. Va anar a Filipines i va estar de missioner a Tonquín. A Manila va ser professor i a Macau, Xina, va ser procurador de missions. L'any 1853 va retornar a Ocaña, es va destacar la seva actuació en la lluita de la butlla *Inter graviores*.

Va escriure les obres: *Cursus iuris canonici, De Regio Patronato, Galeria de varones ilustres de la Provincia del Rosario, Nómima de los religiosos de la misma Provincia i Cursus philosophiae christianaee*, les quals es conserven manuscrites.

FULLÀ VILÀ, Prim

(Sant Pere Pescador, 21.X.1932) *Pintor i litògraf*

Fill d'Antoni Fullà Quer, pagès, i de Teresa Vilà Simon, ambdós de Sant Pere Pescador. A l'edat d'onze anys es va traslladar, juntament amb la família, a Barcelona.

Amic de Salvador Dalí i Miró, es considera influït per Modigliani i Picasso. Al llarg dels anys ha practicat diverses tècniques: oli, guaix i aquarel·la. En les darreres obres pretén potenciar el grafisme blanc mitjançant tècniques similars a la impressió gràfica. L'any 1967 va realitzar els decorats per al ballet *la Història del soldat*, al Palau de la Música Catalana. S'ha establert en diferents ciutats europees com París, Berlín, Brussel·les i Cagliari, a l'illa de Sardenya. A la casa-taller de Sant Pere Pescador, l'any 1975 va fundar l'Associació Art Empori o Asso'ArS, lloc des del qual ha potenciat

diferents vessants artístics i musicals, donant preferència a la tècnica del gravat.

La primera exposició va ser l'any 1953 a Barcelona, i va seguir a Alemanya, Brussel·les, Múnic, o Itàlia.

A partir de 1975, de retorn a la comarca, va exposar a la Galeria Art-3 (Figueres, 1975), Galeria Massanet (l'Escala, 1976), a la Casa de Cultura de Sant Pere Pescador (agost, 2008). Altres exposicions han tingut lloc a Galeria il Portico (Cagliari, Itàlia, 1996), o a la Galleria estatal Novosibirsk (Sibèria, 1998).

FURRASOLA BATLLE, Josep

(Agullana, 7.I.1903 – Badalona, el Barcelonès, 29.XI.1975) *Pintor miniaturista*

Fill de Josep Furrasola Selles, sastre, i de Consuelo Batlle Batlle, ambdós d'Agullana. Va residir a Badalona i es va especialitzar en la miniatura d'obres reconegudes i clàssiques. Va exposar a la Sala Velasco (1951) on varen destacar les obres dedicades a la tècnica de la miniatura.

FUSTÉ FERRER, Joan

(Riumors, 12.IV.1906 – Barcelona, 8.IV.1989) *Músic*

Va formar part de la cobla Germanor, de Barcelona (1946-1947), de la cobla Brugués, de Gavà, de la qual en fou el representant. Deixà la música activa però va continuar amb la composició.

Va escriure una dotzena de sardanes per acordió, instrument pel qual tenia una especial debilitat. Va compondre 28 sardanes per a cobla, la primera quan tenia 15 anys: *Danseu donzelles*. Entre altres, *Ja hi som tots* (1921), *Il·lusió* (1923), *Turons de Montserrat* (1943), *Joia trobada*, *Cant de les nines*, *En Pep del barret*, *Muntanya sagrada* (1949), *El celler d'en Manel* (1951, en col·laboració amb Gravalosa), *Eterna recordança* (1960) i *La festa dels pastissers*.

G

GÁBANA VENTURA, Enric

(Peralada, 1.VIII.1893 – Barcelona, 24.V.1942)
Eclesiàstic

Fill de Fructuoso Gábana Ortega, caporal de la Guàrdia Civil, natural de Esguevillas (Valladolid), i de Maria Ventura Reigt, de Corçà. Va ser ordenat el 1919. Exercí el professorat al seminari del Collell. A Figueres va ser el capellà de les monges franceses o de la Presentació; a la mateixa ciutat, va ser membre fundador del Colegio Academia San José, situat entre el carrer de Caamaño i el carrer Blanc, conegut també amb el nom de col·legi de mossèn Gábana.

Va ser col·laborador d'*El Correo Catalán* i en va arribar a ser redactor (1930). Durant la guerra civil va poder sortir del país i va anar a Anglaterra, lloc on va denunciar els excessos republicans, fets que queden explicats en el llibre del qual n'és autor *Mi campaña en Inglaterra* (Barcelona: 1939).

El 1938 es va establir al País Basc, va ser nomenat delegat a Biscaia dels afers religiosos i socials. Acabada la guerra civil es va traslladar a Barcelona, va exercir de professor a diversos instituts i va ser capellà castrense dels serveis d'intendència.

GALA

vegeu: **DIAKONOVA, Elena Ivanovna**

GAL-LÀ

(Comtat d'Empúries, s. VI) Bisbe

Va participar en el Concili de Toledo del 589. Se sap que va ser bisbe des de l'any 592 al 599.

GALLEGOS CÓRDOBA, Jordi

(Girona, 28.IV.1981) Historiador

Fill de Benjamí Gallegos Gallegos, pastisser, nascut a Figueres, i de Mercè Córdoba Ordóñez, d'Almedinilla (Còrdova). Nascut circumstancialment a Girona, és escalenc, i és el petit de dos germans: Benjamí i Jordi. Ha cursat els

estudis primaris al Col·legi Públic d'Empúries, els de secundària a l'IES El Pedró de l'Escala, i la Llicenciatura en Història a la Universitat de Girona (2004).

Ha treballat com a arqueòleg al MAC d'Empúries (2004-2005). Feina que va deixar per dedicar-se al negoci familiar de pastisseria, tasca que actualment compagina amb la docència a l'institut de l'Escala.

Ha format part de diferents entitats de l'Escala: va ser membre de la Comissió del

Triumvirat Mediterrani, membre del Grup de Danses La Farandola del CER, del Cor Indika, del Playback de Veterans i de la Festa de la Sal. Ha estat col·laborador de diferents publicacions periòdiques locals com l'*Escalenc*, de l'*Aplec de la Sardana*, dels programes de la *Festa Major*, i a escala provincial, de la *Revista d'Història Universitària* de la Universitat de Girona.

Locutor de *Ràdio l'Escala*, juntament amb Carles Pous, porta el programa *Obligat de sardana*. És president de l'Agrupació Sardanista escalenca *Avi Xaxu*. És autor del llibre *L'Escala des de l'empostissat. Història de la Principal de l'Escala i altres cobles locals* (l'Escala: 2008).

És autor del *Full d'Història Local* titulat "Josep Vicens i Juli, l'Avi Xaxu (1870-1956). La vida d'un escalenc polifacètic" (l'Escala, gener de 2007).

GALTER HOSTALRICH, Miquel

(Llançà, 24.IX.1825-?) *Farmacèutic i polític*

Fill de Francisco Galter Rovira, apotecari, i de Narcisa Hostalrich Bech, de Llançà. Es va casar amb Caterina Tolsanas Ros (1860), de Llançà, i el matrimoni va tenir una filla, Octàvia (1862-1938), la qual va maridar amb Josep

Rodeja Gay.

De tendència republicana, va ser alcalde de Llançà (1866), i regidor republicà de l'Ajuntament de Figueres (1877-1881). Va participar en la Comissió de la lluita contra la fil·loxera.

Va ser un dels promotors d'algunes actuacions sanitàries a la vila de Llançà com el trasllat del cementiri, fins llavors situat als costats de les escalinates de l'església de Sant Vicenç, als afores de la vila.

GALTER SALA, Joan

(Figueres, 24.X.1916 - 16.VIII.1991) *Metge*

Fill de Joan Galter Bassols, propietari, de Figueres, i de Pilar Sala Gustà, natural de Barcelona,

domiciliats al carrer de Cervantes (avui carrer Sant Pau).

Es va casar amb Pilar Junyer Roger, de Figueres, i el matrimoni va tenir sis fills.

Va estudiar la carrera de medicina i es va dedicar a l'especialitat de l'aparell digestiu i, posteriorment a la radiologia. Va participar en la política local essent regidor de Cultura de l'Ajuntament de Figueres (1955-1961).

Va ser un dels impulsors de la creació de l'Institut d'Estudis Empordanesos, i fou un dels membres fundadors. Posteriorment es va incorporar a la junta i en va ser tresorer (1960-1976).

Des del càrrec municipal va organitzar diversos actes culturals, d'entre els quals destaca l'exposició d'art medieval (1957).

GAMITO FONT, Domingo

(l'Escala, 5.I.1928)

Restaurador de material arqueològic

Nét de Domingo Gamito Sánchez (Sobradillo, Salamanca, 1864 - Empúries, 1939). El seu avi va arribar a l'Escala destinat com a carrabiner, i era conegut amb el sobrenom d'el Cornet. Va ser el primer membre de la nissaga vinculat a

la recerca d'objectes arqueològics d'Empúries, els quals venia a col·leccionistes i marxants.

Fill únic de Manuel Gamito Pujol, de Girona i de Maria Font Cortada, de Marçà.

Va seguir amb els quefers del seu pare, pescador i excavador fins que l'any 1942, nomenat per Martín Almagro, va esdevenir capatàs de les excavacions.

Després del traspàs del pare, en *Mingo*, que des de l'edat de catorze anys ja estava vinculat com a peó a les excavacions emporitanes, el va succeir en el càrrec. Posteriorment, va compaginar les tasques d'excavació amb les de manteniment i de restauració del conjunt. I, per oposició i obligació, amb les de conserge. Després d'haver assistit a uns cursos de formació, a Madrid i a la Diputació de Barcelona, des de 1978 tenia el títol de restaurador de materials arqueològics, però no va ser fins l'any 1990 que va constar com a tal, a efectes legals.

Ha participat en les grans campanyes d'excavació realitzades: a la necròpolis, a les cases romanes, al fòrum romà, a les esglésies de Santa Margarida, Santa Magdalena, Sant Vicenç i Sant Martí, a Riells-La Clota, a la zona del pàrquing i al sector meridional de la Neàpolis. En els Cursos Internacionals d'Arqueologia d'Empúries, va participar com a professor i com a capatàs dels Camps de Treball d'Arqueologia d'Empúries per a la joventut (1955-1984).

Va rebre la Cruz al Mérito Civil del Rey Juan Carlos I. L'Ajuntament de l'Escala li va atorgar la Medalla d'Honor de la Vila, i li va retre un homenatge l'any 1993.

GANDÍA ORTEGA, Emili

(Xàtiva, País Valencià, 1866 -
Barcelona, 13.XII.1939) Arqueòleg

Destinat a Barcelona a fer el servei militar, va ser bidell de Camil Fabra Fontanils (1833-1902), marquès d'Allella. Acabat el servei i a instàncies del marquès d'Allella, va entrar a l'Ajuntament de Barcelona, institució en la qual va desenvolupar diferents ocupacions fins a ser nomenat conservador del nou Museu d'Art Decoratiu i Arqueològic, l'any 1903. Posteriorment, Josep Puig i Cadafalch, director de les excavacions d'Empúries, el va fer responsable

dels treballs d'excavació de l'indret. L'any 1908 s'iniciaren les campanyes anuals –amb interrupcions, corresponents als canvis polítics–, i finalitzaren el 1937 com a conseqüència de la guerra civil.

Emili Gandia s'ocupà de l'organització del treball, supervisió i, entre altres quefers, de la implantació d'un sistema de vagons i rails per traslladar les terres, essent la seva presència transcendental per a la consolidació de les campanyes d'excavació. La seva minuciositat va quedar palesa en una de les tasques considerades com a més importants: la descripció del dia a dia, reflectida en els "Diaris de les Excavacions", en els quals s'inclouen també dibuixos de les troballes, així com les negociacions per a la compra de terrenys circumdants o les visites rellevants al conjunt emporità.

Va ser una època de troballes singulars: una bona part de la ciutat grega d'*Emporion* o Neàpolis, llenços de muralla del s. II aC, diferents construccions civils i religioses, elements decoratius com mosaics i descobriment d'estatuària com el déu grec Asclepi.

GARBÍ, Josep

(Figueres, s. XVII) Pintor i daurador

Va pintar i daurar el retaule de l'altar major de l'església parroquial de Bàscara (1686).

GARBÍ MATAS, Antoni

(Figueres, 1837 - 4.II.1913) Impressor

Fill de Joan Garbí i de Concepció Matas, ambdós de Figueres.

Es va casar amb Florentina Peral Serrats, de Figueres, i el matrimoni va tenir cinc filles: Conxita, Dolors, Paulina, Narcisca i Modesta.

En els inicis es va fer càrrec de la impremta de Gregori Matas (1861) i a partir de 1862 ja treballa en nom propi fins al 1890. Durant aquests anys es va produir un canvi de domicili, primer es trobava al carrer anomenat Baja de San Pedro i, després, al carrer de Llers.

Va dirigir la publicació figuerenca *La República* (1894-1896).

GARCÍA ANTÓN, Jaume*(València, 6.IX.1948) Enginyer i pintor*

Fill de Jaume García Díaz i de Josefa Antón Saura, ambdós de València. Des de ben petit destaca la seva afició per la pintura, essent el quadre més antic signat per ell de l'any 1960.

Va llicenciar-se en Enginyeria industrial (1971), i va introduir-se en el món de la informàtica des de l'any 1971, però sense deixar la gran afició: la de pintar. L'any 1974 es trasllada a Barcelona, on s'ocupa de la gerència d'una empresa. Ho compagina amb encàrrecs de retrats per a particulars i la participació a concursos en alguns dels quals en resulta guardonat. L'any 1976 decideix dedicar-se plenament a la pintura, però durant la dècada dels 80 fins l'any 1997, simultaneja la plàstica amb l'activitat informàtica. Atret des de molt jove pel teatre i el cinema, realitza algunes incursions al món del cinema. L'any 1982, crea una productora cinematogràfica, i produeix un llarg metratge, *Entre Paréntesis*, dirigit per Simó Fabregas, amb actors amics com Eusebio Poncela, Victoria Abril, Carme Elias i Carles Velat, i l'any 1996 escriu el guió *El desconegut*, per a concursar al premi de "guió originals" de la Generalitat de Catalunya (Institució de les Lletres Catalanes) amb Fernando R. Riquelme, i en resulten guanyadors.

L'any 1997 és un any de trencament, canvia el lloc de residència, s'instal·la a Ventalló i, després, a Camallera, i a partir d'aquest any decideix dedicar-se plenament a les arts plàstiques.

Al llarg dels anys s'ha sentit atret pel moviment pop i els seus representants Andy Warhol, Lichtenstein, Hamilton i pels valencians que componien l'Equipo Crónica. Més tard, estableix contacte amb moviments expressionistes i l'experiència l'encamina cap un estil més sintètic i abstracte. Interessat per la repercussió social i política de la pintura va participar al CEAC (Centre d'estudis i àmbit de recerca), a la Fundació Miró amb companys com: Alexandre Grimal, Niebla,

Amat, García Sevilla, Artigau, etc. Va participar també en esdeveniments com: *Nadal al Soterrani, al Solstici d'hivern* (17-27 de desembre 1977) al vestíbul del metro de Plaça Universitat (11 plafons de 2x4 metres), amb companys com Guinovart, Esther Boix, Amelia Riera, Grimal, Artigau, Amat, Pijoan, Casamada, Chanco o Bravo-Bartolozzi, o la pintada de les Cotxeres de Sants (amb motiu de la detenció d'Els Joglars per l'obra *La Torna*).

És membre de l'Àmbit de recerca de la Fundació Miró, i col·labora en la creació de l'Associació d'Artistes Plàstics de Catalunya.

La seva pintura mostra la mirada crítica de l'entorn, és una pintura lluminosa i poc convencional, amb temes realistes, poc tradicionals en els quals fuig de l'artificiositat. Juga amb els jocs de colors, la gradació de contrastos i l'execució a base de descomposicions. La seva iconografia abraça des de retrats a escenes urbanes, temes socials o paisatges. Utilitza un llenguatge de síntesi a la recerca de les emocions i sensacions, més que de la realitat objectiva.

Les exposicions dutes a terme en l'etapa dedicada exclusivament a les arts plàstiques són: Galeria Trece (Ventalló 2001), Granero Art Gallery (Brussel·les, Bèlgica), 2001, 2002, 2003), Galeria Alba Cabrera (València, 2002, 2004, 2006), Galeria El Claustre (Figueres, 2003, Girona 2004, 2006 i 2008), Galeria Mediterranea (Palma de Mallorca, 2003), Galeria Km7 (Saus-Camallera, 2004, 2005, 2008), Galeria Alcolea (Madrid, 2007, 2008), Silva Gallery (Atlanta, USA, 2005), Sho Gallery (Tokyo, 2008).

GARCÍA FERNÁNDEZ, Àurea*(Barcelona, 11.II.1941) Pintora i professora*

Filla de Vidal García i de Catalina Fernández. Es casa amb Joan Paradís, pintor, l'any 1966 i el matrimoni té dues filles: Cristina i Elvira.

Estudia a l'Escola Superior de Belles Arts, on assoleix la titulació de professora de dibuix i pintura (Barcelona, 1962).

L'any 1984 inaugura l'Acadèmia Àurea a Figueres, la qual ha dirigit fins al 2001. Allà imparteix classes de dibuix i pintura per a nens i adults, seminaris de matèries relacionades amb l'art com la fotografia, viatges culturals per conèixer els pintors catalans, espanyols i estrangers. Fins a la creació del batxillerat artístic, ha estat el lloc de formació dels alumnes interessats en accedir a Belles Arts. La biografiada ha compaginat aquesta tasca amb l'ensenyament de pintura al Centre Escolar Empordà de Roses (1990-2006), i classes de pintura per a adults a Roses (des de 1990).

GARCÍA GONZÁLEZ, Carles

(*Sidi Ifni, antic Sàhara Espanyol, 1.IV.1958*)

Músic

Fill de Carles García Ferrer, natural de Roses, militar, i de Rosario González del Barrio, de Barcelona. És el gran de tres germans: Carlos, María del Mar, i Charo. Resideix a Roses.

És professor de música i grau superior de guitarra cursat al Conservatori del Liceu de Barcelona. Ha desenvolupat de manera autodidacta diferents estils de la música moderna amb la guitarra elèctrica, acústica, i espanyola. Domina també el baix elèctric, teclats i harmònica. Compon i canta les seves cançons, bàsicament en castellà.

Ha compaginat les activitats musicals amb les docents, a diferents centres de Barcelona, Figueres, Roses i Cadaqués (experiència docent durant 30 anys), desenvolupant un mètode i programa d'ensenyament propis. Actualment és professor de guitarra, teclats i baix a l'Escola de Rock i Música Moderna de Roses i prepara nous projectes en l'activitat docent.

La trajectòria més llarga l'ha realitzat amb el seu grup *Locura de Amor* (disc amb el mateix nom editat l'any 1988), autor de tots els temes (en castellà) i on exercia de teclista i guitarra. Ha actuat a diferents llocs de Barcelona, Madrid i a

les comarques gironines. Ha estat teloner de: Los Toreros Muertos, Los Ilegales, El último de la fila, Sergio Makkaroff, Pegasus, Gabinete Caligari o Barricada. L'edició del disc va coincidir amb l'esclat del Rock Català, moment en què els grups que cantaven en castellà a Catalunya eren discriminats, tant per part del públic com per les institucions. Paral·lelament, promou el disc en homenatge a Salvador Dalí *El gran masturbador*, en què hi participen 10 grups empordanesos. Patrocinat per l'Ajuntament de Figueres, Carles García n'és el productor.

Fundador de les associacions L'Empordà Elèctric (Alt Empordà) i la Coordinadora Rosinca d'Acció Musical (Roses). L'experiència com a especialista de so i productor de grups l'ha portat a fundar els estudis Fluvià So. Ha estat productor de la maqueta *Hores Velles* (1998) d'Àngels Ortiz.

Continua la seva trajectòria artística creant el grup *Gar & Cía* de temes propis; *Soultrans* (versions de clàssics del Soul); *Harry El Sucio* (versions de pop-rock); Duets acústics amb Paul Andreu, *Acoustic Connection* i amb Àngels Ortiz. Ha tocat amb diferents grups com a guitarrista i teclista: Los Tremendos, Apàtrides, Chuck Birras Band o Egotrip, i ha fet incursions en el flamenc tocant la guitarra amb Barullo i Los Bani↑.

Després de *Locura de Amor* va continuar amb altres projectes com l'espectacle musical *Tusca* amb el clown i mim, Xavi Collellmir. Ell és l'autor i intèrpret de la banda sonora. Ha fet treballs en publicitat per a ràdio, mitjans audiovisuals, televisió, i també per a exposicions, espectacles i piromusicals.

Ha compost gran part dels temes del CD *La pell del violí*. Posa veu a l'adaptació al català de *Hallelujah* de Leonard Cohen. Té en projecte l'enregistrament d'un CD amb repertori com a cantautor elèctric.

GARCÍA MUÑOZ, Elena

(*Cabanes, 29.VIII.1962*) *Atleta*

Filla d'Antonio García Chinchilla, guàrdia civil, i de Trinidad Muñoz, ambdós de Granada. És la tercera de quatre germans.

L'any 1998 es va iniciar en tir a l'arc a l'aire lliure. Ha estat membre fundadora del Club de Tir

amb Arc Figueres (2006). Participa en la categoria de Sènior femení, i als sis mesos d'iniciar-se va a la primera competició i queda sisena. (Alacant, competició sala 18 m de distància). Forma part de la Selecció Catalana de Tir en Arc i de la Selección Española de Tiro al Arco.

L'any següent guanya la Medalla de bronze d'Espanya (competició sala-Puertoreal (Cadis), 1999), i segueix amb la Medalla d'Or en el Torneig Internacional a Perols (Herault, Llenguadoc, 2000).

Aconseguix el segon lloc al Campionat d'Espanya (Eivissa, 2007), i amb la selecció espanyola ha participat amb l'equip femení en el Torneig Mundial (Leipzig, Alemanya, 2007), en el qual han quedat quartes del món i rècord d'Espanya.

Els darrers èxits han estat: Guanyadora del Gran Premio de España Ciutat de Gandía (2007, 2008), Rècord de Catalunya en la distància de 50 metres (Barcelona, 2008), número 9 al Campionat Europeu de Sala (Torino, 2008) amb la selecció Espanyola i número 14 a l'Open Nimes (2008), amb 1.500 arquers participants.

GARCÍA de POU, Emili

(Figueres, 3.VI.1883 – 28.I.1960)
Impressor i fabricant

Fill de Lluís García Crespi, empleat del ferrocarril, natural de Sumacàrcer (València), i de Francisca Pou Agustí, natural de Navata.

Inicià la seva activitat d'impressor als anys 20, per anar en augment fins arribar al punt àlgid després de la guerra. Tenia el negoci al carrer de Vilallonga.

GARDELLA QUER, M. Àngels

(Figueres, 5.V.1958) Professora i escriptora

Filla de Gustau Gardella Guillaumes, administratiu, natural de Motlló, i de Maria Quer Dachs, de

Figueres. Està casada amb Joan Antoni Poch[↑] (2.I.1982), il·lustrador, i el matrimoni té dues filles.

Llicenciada en Filologia catalana, és professora de català a l'Institut Ramon Muntaner de Figueres. Ha col·laborat conjuntament amb el seu marit en nombroses publicacions. Ha escrit novel·les per a adolescents i per a infants. *El geni*

del violí (Barcelona: 1982) amb il·lustracions de Joan Antoni Poch, *A l'ombra de les oliveres* (Barcelona: 1989) amb il·lustracions de Joan Antoni Poch, *La pluja del sud* (Barcelona: 1995), *El mestre de dibuix* (Barcelona: 1998; id.1998 2a ed.; id.: 1998 3a ed.).

Contes per a infants: *La pell del lleó* (Barcelona: 1984) amb il·lustracions de Joan Antoni Poch, *Història d'un arbre* (Barcelona: 1988; id.: 1998; id.: 1999; id.: 2001) *El geni del violí* (Barcelona: 1982) amb il·lustracions de Joan Antoni Poch, traduïda al castellà *Historia de un árbol* (Barcelona: 1998; id.: 1999; id.: 2000; id.: 2001), *La gasolinera* (Barcelona: 1990) amb il·lustracions de Joan Antoni Poch, *Si la lluna parlés* (Barcelona: 1990; id.: 1998; id.: 2000) traduïda al castellà *Si la luna hablara* (Barcelona: 1990; id.: 1998; id.: 2000) amb il·lustracions de Joan Antoni Poch, *Els ulls del drac* (Barcelona: 1991; id.: 1991 2a ed.) amb il·lustracions de Joan Antoni Poch, *La Quima guspira i els falsificadors* (Barcelona: 1992) amb dibuixos de Joan Antoni Poch, *Les set cabretes* (Figueres: 1992) amb il·lustracions de Francina Gili, *El mar i el desig* (Barcelona: 1994), *Les ulleres màgiques* (Barcelona: 1998 4a ed.) amb il·lustracions de Joan Antoni Poch, *L'estel passarell* (Barcelona: 1998) amb il·lustracions de Joan Antoni Poch, *La llegenda de Guillem Tell* (Barcelona: 1999) amb il·lustracions d'Arnau Ballester traduïda al castellà *La leyenda de Guillermo Tell* (Barcelona: 1999), *El pastor mentider* (Figueres: 2002) amb il·lustracions de Francina Gili, *La Mar salada* (Figueres: 2004), *El pastor i la sirena* (Figueres: 2005) amb dibuixos de Francina Gili.

La llegenda de la Mare de Déu de Núria (Barcelona: 2006), *Llegenda de la Mare de Déu de Montserrat* (Barcelona: 2007) amb dibuixos de Joan Antoni Poch.

Ha estat guardonada amb el Premi Crítica Serra d'Or de novel·la juvenil (1982), el Premi Josep M. Folch i Torres (1983), i el Premi Nacional de Literatura de la Generalitat de Catalunya (1991).

GARRIDO MARQUEÑO, Ramon

(Socuéllamos, Ciudad Real, 9.IV.1933) Pintor

Fill de Otilio Garrido Gabaldón, taxista, natural de Vivero (Albacete), i de Flora Marqueño Castedo de Vianos (Albacete). Casat en primeres núpcies amb Maria Quintana, va tenir tres filles, i en segones, amb Àngels Sirvent Niell, el

matrimoni té dues filles.

Estudia a l'Escuela de Artes y Oficios (Madrid), on resideix fins al 1950. Es trasllada a Olot, allà perfecciona els coneixements a l'Escola de Belles Arts d'Olot, on és deixeble de Bartomeu Mas Collellmir de dibuix i de Pere Gussinyé Gironella, de pintura. Entre 1958 i 1962 resideix a Barcelona, després a Garriguella (c. 1962-1970), i a diferents localitats de l'Alt Empordà. L'any 1983 va a Essen (Alemanya), i des de la dècada dels 80 viu a Peralada on hi té l'estudi. Va obrir una escola de dibuix i pintura a Peralada i a Figueres. Tot i haver practicat diferents disciplines ha destacat en el dibuix amb ploma i tinta xinesa, caracteritzant-se per la minuciositat de detalls.

Per les seves qualitats en el domini del dibuix, ha estat sol·licitat per a restaurar pintures murals o papers pintats, és el cas de les restauracions realitzades al Castell de Peralada (1986). Ha realitzat nombroses pintures en trompe-l'oeil, per a cases particulars de diferents indrets de Catalunya. L'any 1988 dissenyà les vidrieres plomades del presbiteri per a l'església parroquial de Sant Martí de Peralada.

Ha participat en nombroses exposicions individuals, entre les quals, cal esmentar: a la Sala Francisco Armengol (Olot, 1954), a la Galeria Roglán (Barcelona, 1984), a la Escuela de Artes Aplicadas y Oficios Artísticos (Ciudad Real, 1986), al Círculo Catalán (Madrid, 1987), a la Galeria Maite Muñoz (Barcelona, 1991, 1992, 1993), a la Galeria Blay (Olot, 1992), i, entre altres, al Casino Castell de Peralada (Peralada, 1987, 1989), al Centro de Arte Carmen Arias (Socuéllamos, Ciudad Real, 2004), o al Convent de Santa Clara (Castelló d'Empúries, 2008).

L'any 1953 obté el primer Premi de Pintura en la IV Exposició d'Art de Girona.

GARRIDO PALLARDÓ, Fernando

(Conca, 4.XII.1916 - Figueres, 17.II.1984)

Escriptor, pintor i crític literari

Fill de Leopoldo Garrido Caveró, advocat dedicat a la carrera fiscal, i de Gloria Pallardó, de Barcelona. Casat amb Rosa Deulofeu Carbona, neboda de Puig Pujades, va tenir una filla, Adela.

Va realitzar estudis de Dret a Múrcia; a Barcelona, va estudiar periodisme en una acadèmia privada i, a Montpeller, Filosofia i Lletres, especialitat en Clàssiques. Era coneixedor de diverses llengües vives i mortes.

Personatge polifacètic, va conrear diverses disciplines com la novel·la, la crítica d'art, el periodisme, i va compondre i pintar. Es va implicar amb nombroses activitats ciutadanes. Qualificat com l'anticonvencional per excel·lència, bon tertulià i amic de la conversa; va ser batejat per Fages de Climent com l'empordanès de Cuenca. Va donar conferències sobre empordanesos coetanis i va col·laborar amb la premsa local. Va ser membre fundador i col·laborador de la revista *Canigó* (Figueres), i va publicar a la *Revista de Girona* i els *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos. Va ser membre del Patronat del Museu de l'Empordà, i vocal de l'Institut d'Estudis Empordanesos (1978-1984).

Va compaginar la resta de les activitats amb la pintura, en la qual s'hi poden destriar dues etapes: la primera, quan vivia exiliat, a França. Correspon a una manifestació més agressiva, dins una pintura expressionista, de tonalitats fosques, i pinzellades marcades; en la segona etapa, presenta un canvi en la gamma cromàtica, a base de tons més suaus i una distribució característica dels colors, la qual ha estat qualificada de postimpressionista. Les temàtiques preferents són paisatges i bodegons.

Va exposar al sud de França, Olot i Figueres. Després del seu traspàs, el Museu de l'Empordà, li va dedicar una exposició antològica (1985).

Va publicar dos tractats sobre història de l'art, un sobre el barroc i l'altre sobre el romanticisme, però va deixar obra inèdita. Els títols publicats corresponen a *Los orígenes del romanticismo* (Barcelona: 1968), *Los problemas de Calisto y Melibea y el conflicto de su autor* (Figueras: 1957).

Es va endinsar en el món literari, amb la novel·la *Tita* on tracta el desarrelament del poble jueu, i *Jerónimo Rosaleda* (Figueres: 1961), la qual té per protagonista un personatge aventurer.

Va col·laborar en el catàleg de l'exposició dedicada a *Joan Sibecas, 1928-1969* (Figueres: 1989), i en col·laboració amb Àngels Cardona, va preparar l'estudi preliminar de l'obra de Lope de Rueda el *Teatro Completo de Lope de Rueda* (Barcelona: 1967).

GARRIGA BUACH, Josep

(Sant Pere Pescador, 30.X.1777 –
Elna, el Rosselló, s. XIX) *Metge i polític*

Pertanyent a una família d'agricultors, es va sentir atret pels estudis. Va estudiar Filosofia a la Universitat de Cervera. Va cursar els estudis de Farmàcia a Barcelona, amb el boticari Jaume Carbonell Serra, i va aconseguir el títol

de Real Protomedicato de Barcelona (1797). Al Col·legi de Cirurgia de Barcelona va ser alumne

de física, del cistellenc Antoni Cibat[†]. Posteriorment, va ser pensionat per la ciutat de Girona per estudiar Medicina i cirurgia a la Universitat de Montpeller, lloc on va gaudir del privilegi de poder assistir al laboratori de química, i va intentar obtenir la plaça de cap de laboratori, que no va aconseguir. Va seguir diversos cursos de física i química a l'École Centrale, de Montpeller, i va guanyar un concurs de física sota la direcció del professor Claude Rouche Deratte (1800). Aquell mateix any va llegir la "Dissertation Médico-Chimique sur le besoin qu'a un Général d'armée de consulter le médecin-chimiste pour le bonheur de son armée". El Govern francès el nomenà integrant d'una comissió de metges que es traslladaren a Andalusia per investigar l'epidèmia (1800), els treballs fets varen quedar recollits en l'obra publicada *Précis historique de la maladie que a régné dans l'Andalousie en 1800* (París: 1802), escrita pel catedràtic Mr. Jean-Nicholas Berthe.

Després d'aquesta expedició, el biografiat va ser convidat a formar part de diverses associacions com l'Academia de Ciencias Médicas de Madrid, de la de Barcelona, i la Universitat de Montpeller l'aconsellava per a una càtedra de química. Va retornar a París, on va coincidir amb els millors especialistes de l'època, va poder assistir als cursos del Musée d'Histoire Naturelle i a l'École de Médecine. Carles IV li va atorgar una beca per aprofundir els estudis en relació amb els tints i les arts aplicades a les fàbriques.

Va dur a terme nombrosos estudis, discursos, informes i monografies científiques. Va escriure articles per als *Annales de Chimie*, i per *Decade Philosophique*. Essent a París va publicar dos volums de *Curso de Química general aplicada a las artes* (París: 1804-1805), obra pionera en la matèria en llengua castellana, la qual va comptar amb la col·laboració de José María de San Cristóbal, també pensionat per Carles IV. Però els esdeveniments polítics no li permeteren acabar-la.

Quan la invasió francesa a Espanya (1808), va ser designat per Murat com a diputat pel Principat de Catalunya per participar a les Corts de Bayona, i signà la nova Constitució Espanyola (1808). José Napoleón I el va nomenar Director de tintes de la Fàbrica de Paños, de Guadalajara.

Va ser nomenat comissari regi de Catalunya (1809) i fixà la residència a Figueres. Una de les

mesures dictades va ser la confiscació dels béns dels habitants que havien fugit. Com a polític, la seva actuació no fou digna de destacar. Va ser un dels afrancesats de més renom de Catalunya. Va haver de marxar a França, a Elna, quan la retirada dels francesos, lloc on rebia nombroses visites i consultes (1814). La seva intervenció en la política segurament va estroncar-li la carrera científica.

GARRIGA COLL, Moisès

(Garriguella, 2.VI.1925) Director de l'Orfeó rosinc

Fill de Narcís Garriga Ventós, serraller, i Maria Coll Roca, ambdós de Garriguella. Va ser el segon fill del matrimoni: Lídia, Moisès, Victòria i Pepito. Es va casar amb Maria Josep Alba Bellapart, de Castelló d'Empúries, i el ma-

trimoni té una filla, Maria Assumpció.

Es va iniciar en la música en la coral fundada i dirigida pel pare, el Grup Expansiu de Garriguella (1917). Va estudiar violí amb Enric Sans[↑], de Figueres, i piano amb mossèn Albert[↑].

L'any 1956 es va instal·lar a Roses i va fundar una coral d'homes sols, anomenada Societat Unió Fraternal (SUF), de la qual en va ser el president. Més tard, va fundar i dirigir l'Orfeó Rosinc (1972), i la gran novetat va ser la incorporació de veus femenines. Disposaven d'un repertori de més de 300 cançons. Ha estat al capdavant de la coral al llarg de quaranta anys. Les seves actuacions sobrepassen el miler de representacions arreu de Catalunya i sud de França.

Va ser director, també, de la societat coral Erato, de la Coral de la Llar de Jubilats de Figueres, de la Coral de la Sagrada Família i de la Coral de Vila-sacra.

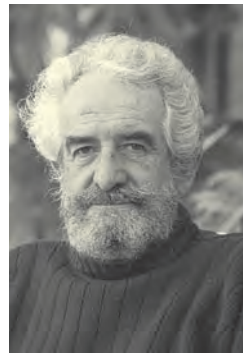
Va formar part de l'Orquestra de Cambra de Girona, en la qual interpretava el violí coincidint en el període en què Lluís Albert[↑] n'era el director.

L'Ajuntament de Roses el va distingir amb el Dracma d'Or (1996).

GARRIGA MONTALAT, Jaume

(Figueres, 15.XII.1935)

Industrial i activista cultural

Fill de Jaume Garriga Casabó i de Pepita Montalat Delós. L'any 1949, juntament amb els pares i germana, s'establí a l'Argentina. Va anar al Col·legi Otto Krausse (Buenos Aires), on va estudiar tècniques químiques i va aconseguir el títol de Químic Industrial (1955). Es va interessar també per altres matèries com la fotografia, la navegació i va estudiar el francès i l'anglès.

Va treballar en laboratoris de diverses fàbriques de pintures i va establir, en societat, una casa i estudi fotogràfic. El 1975 posà en marxa una fàbrica d'adhesius i revestiments especials, que comercialitza amb el nom de J. Garriga.

Des de molt aviat es va vincular amb el Centre Republicà de Buenos Aires i amb el grup de joves del Casal de Catalunya participant en les representacions teatrals (1955). Ha estat un membre actiu de l'Obra Cultural Catalana (OCC) a Buenos Aires des de la seva fundació l'any 1966 i, des de 1970, forma part de l'equip de l'OCC, entitat que subsisteix gràcies a col·laboracions altruistes i al treball col·lectiu. El biografiat ha estat un dels elements més actius, col·laborant en actes culturals diversos, en la projecció d'audiovisuals i en la difusió de temes musicals catalans.

És coautor, juntament amb Blanca Lorenzo, de l'opuscle sobre la memòria de *Pere Seras Isern* (Buenos Aires: 2000). Fou promotor de l'homenatge dedicat a aquest figuerenc a la seva ciutat natal. Ha col·laborat també en la monografia d'Agustí Maria Vilà Galí, *Navegants i mercaders: una nissaga marinera de Lloret* (Lloret de Mar: 1989).

Ha col·laborat amb la Televisió de Catalunya Internacional (TVCi), en pro de la qualitat de senyal per a les emissions de Buenos Aires i la seva àrea d'influència. Ha desenvolupat altres aficions com la nàutica, ha obtingut els títols de

timoner, patró i pilot de iot de navegació esportiva. És president del Club Nautico Azopardo de San Isidro (Buenos Aires).

Per la tasca desenvolupada a l'Argentina en pro de la cultura catalana, ha estat mereixedor del Premi Batista i Roca (2006), atorgat per l'Institut de Projectió Exterior de la Cultura Catalana (IPECC).

L'any 2006 ha actuat com a intermediari en la cessió a l'ANC de l'epistolari particular (1926-1928), del president Macià amb els empordanesos Pere Seras i Pol Nadal.

GARRIGA PALAU, Francesc Xavier

(Cadaqués, 20.VIII.1864 – Barcelona, 18.V.1941)

Professor, humanista i escriptor

Es va casar amb Josefa Galiano i el matrimoni va tenir dos fills, Josep i M. del Carmen.

Va cursar estudis de Dret i Filosofia i Lletres, els quals va compaginar amb col·laboracions periodístiques als diaris *La Dinastia* i *El*

Barcelonés. Fou nomenat corresponsal del diari *El Amigo del Pueblo* de Buenos Aires (1888) amb motiu de l'Exposició Universal. La seva producció poètica recorda models del romanticisme i data d'aquesta època. Es traslladà a Madrid per cursar el doctorat en Filosofia i Lletres (1888), des d'on fou corresponsal d'*El Barcelonés* i, més endavant, de *La Vanguardia*, a més de col·laborar amb altres diaris de la capital com *El Globo*, *El Resumen* i *El Imparcial*. Va ingressar, per oposició, al cos d'ensenyament, a la càtedra de literatura (1889). El primer destí va ser l'institut de Reus, després Còrdova, Oviedo i, finalment, Barcelona, a l'Institut de Segon Ensenyament de Barcelona, posteriorment Institut Balmes, en el qual es jubilà l'any 1934 any en què va rebre el nomenament de catedràtic honorari. La dedicació exclusiva a l'ensenyament va fer que tornés a cultivar les seves aficions literàries. Durant un període va formar part del consistori barceloní,

essent-ne regidor. Va ser membre corresponent de la Reial Acadèmia de la Llengua i de la Reial Acadèmia de Belles Arts, de Barcelona.

És autor de diversos estudis, un tractat d'estilística, un altre sobre gèneres literaris, i diferents treballs sobre la novel·la picaresca *Fuenteovejuna: poesías. El peregrino en su patria* (Barcelona: 1935) estudis i comentaris del biografat, una *Història de les antigues literatures*, un *Estudio acerca de la novela picaresca española. Artículos publicados en la "Revista Contemporánea"* (Madrid: 1891), *Lecciones de preceptiva literaria* (Barcelona: 1894), *Santa Teresa de Jesús como escritora* (Reus: 1899), *Historia de Catalunya* (Barcelona: 1899), *Lecciones elementales de literatura* (Oviedo: 1902); el discurs "Menéndez Pelayo como crítico literario" (Oviedo: 1912), *Resumen de actas y tareas de la Comisión de Monumentos Históricos y Artísticos de la provincia de Oviedo desde 1874 á 1912* (Oviedo: 1915), *Estudios elementales de literatura. El antiguo Oriente y los clásicos* (Barcelona: 1918; Id.: 1920), *Estudios elementales de literatura. Preceptiva especial* (Barcelona: 1894; Id.: 1919 6a ed.), *Poesías Catalanas* (Barcelona: 1919), *Estudios elementales de lengua castellana. Gramática compendiada para la primera enseñanza* (Barcelona: 1922) i *Gramática* (Barcelona: 1923).

Traduí al castellà obres catalanes com *La vida al Camp* (Barcelona: 1906; Id.: 1910; Id.: 1929 7a ed.; Id.: 1957), de Ramon Masifern en col·laboració amb el prevere Leandro Sánchez o *Soledad* (Barcelona: 1907), de Víctor Català i la versió d'*El trágico destino de Don Carlos* (Madrid: 1940), de Cesare Giardini.

Va escriure el pròleg de *Notas del cor: Aplech de poesías líricas* (Barcelona:1900), obra de Ramon Masifern. Va posar lletra a una sardana d'Enric Morera i va establir amistat amb literats com Miguel de Unamuno (1864-1936), amb qui va mantenir correspondència.

GARRIGOLAS PAGÈS, Antoni

(Castelló d'Empúries, 1863? – post. 1935)

Hisendat

Va estudiar a l'institut de Figueres, i assolí el Grau de Batxiller l'any 1879. Va ser partidari de la

política de Josep Canalejas; aquest, d'esperit liberal, el tenia en gran estima.

Va ser perseguit per la Dictadura, i es va haver d'exiliar. Va exercir nombrosos càrrecs públics, el de jutge municipal i, sense poder confirmar, el d'alcalde de Castelló.

A ell es deu la creació de la societat Aigües de Vila-juïga. Va contribuir a fomentar indústries naixents, a Roses com la pesca de l'almadrava que va representar una bona font d'ingressos per a la població.

Eren conegudes les seves dues cases, la casa senyorial de Castelló d'Empúries coneguda com "Casa Garrigolas", de la qual s'havia destacat la seva biblioteca, i la de Roses, antic casal reformat sota la direcció de Pelayo Martínez[↑].

GASCÓN MILLÁN, Celestino

(*La Zoma, Terol, 6.IV.1921 – Cambrils, el Baix Camp, 7.VII.2005*)
Germà lasal·lià

Fill d'Àngel Gascón Azuara, pagès, i de Victòria Millán Andreu. Va ser el tercer de sis fills. Va ingressar a la Congregació dels Germans de les Escoles Cristianes de Premià de Mar l'any 1932. A causa de les circumstàncies polítiques del

país, l'any 1933 va a Bèlgica a la Casa mare a Lembecq-lez-Hal, per continuar els estudis. Allà va obtenir el títol equivalent a Mestre de primer ensenyament, el Brevet Élémentaire, va fer el noviciat i va estar a Bujedo (Burgos), i va seguir a Cambrils.

Va començar el magisteri al Col·legi de La Salle de Tarragona (1940), i l'any 1948 es troba

als Josepets (Barcelona), Condal (Barcelona, 1952), i torna a Josepets (1955).

El proper destí és Figueres, lloc on hi passa quaranta-set anys de la seva vida (1958-2005). Va impartir classes de química i es va ocupar de les tasques de l'internat, d'acompanyar els alumnes als exàmens a l'institut, de la integració dels alumnes, i va exercir de bibliotecari, sagristà, però l'empresa en la qual hi va esmerçar més esforços va ser en l'ordenació i el manteniment del Museu de Ciències Naturals, anomenat també Museu d'Història Natural. La col·lecció, que procedia de l'època en què arribaren els germans de Béziers, tot i haver sofert moltes pèrdues a causa de la guerra civil era molt important. L'any 1960 es va instal·lar la col·lecció en una de les noves dependències del col·legi, lloc on es va poder presentar segons la temàtica i finalitat didàctica: mineralogia i petrologia.

GASULL CROS, Jordi

(*Figueres, 4.VII.1969*) *Productor musical*

Fill de Lluís Gasull, negociant i ramader, natural de Viladamat, i de Roser Cros, professora de literatura, natural de Sant Climent Sescebes.

Des de petit va a classes de piano. Combina les classes de batxillerat a

l'Institut Ramon Muntaner de Figueres amb l'estudi dels sintetitzadors a diferents escoles de Barcelona, i s'especialitza en síntesi analògica i digital i acústica de recintes. Forma part del grup Digít-arts (1987-1990), tocant els teclats.

L'any 1996, als 25 anys, inaugura els estudis de gravació Ariadna Records situats al poble de Sant Climent Sescebes, dissenyats i construïts per ell mateix, però no és fins l'any 2002 que crea el segell discogràfic amb el mateix nom. Aquest mateix any edita i produeix els primers discs de Glissando i d'Aquitamxé que, en aquell moment, representen una nova visió de la música en català allunyada de l'estandardització musical establerta

i que representen un punt d'inflexió en la cultura pop del país. Ambdós treballs resulten premiats i considerats com a millors discs del 2002 per la crítica especialitzada.

L'any 2004 grava i produeix el que, també segons la crítica, és considerat un dels discs destacats a la història de la música pop en català: *Marclai anornomarco*, el segon disc del grup barceloní Glissando. Per les seves mans també han passat grups emblemàtics com Without o de culte com Kitsch.

Des de l'any 2003, crea la seva pròpia xarxa de distribució i agència de *managemnt* en exclusiva dels propis grups. L'any 2006 decideix un canvi de rumb, produint i editant formacions com Praga o Miau Miau, que s'expressen en castellà, anglès o francès. Actualment continua produint i editant discs, mantenint-se sempre dins l'escena independent i ampliant l'àmbit al mercat estatal i engegant el repte de la distribució digital per Internet.

Jordi Gasull també ha estat regidor de les àrees de Cultura i Hisenda al poble de Sant Climent Sescebes (1999-2007). L'any 2007 inicia l'activitat empresarial en el sector de la promoció immobiliària, sense deixar l'activisme cultural dins el món musical.

GAUDIER SERRÉS, Ramon

(Cervera, la Segarra, 1840 – Peralada, 7.IX.1915) *Advocat i notari*

Fill de Francisco Gaudier Vilaseca i de Ramona Serrés Rovira, ambdós de Cervera. Va estudiar la carrera de Dret i posteriorment per notari, i segons algunes fonts va arribar a ser alcalde, fet que no s'ha pogut comprovar. S'ha dit, sense poder corroborar, que en guanyar les oposicions a notaria (1870), va traslladar la residència a la província de Barcelona. Així mateix, s'ha apuntat que, a la dècada dels 60 es va casar en primeres nupcies amb una jove de Guissona i va residir en aquest municipi de la Segarra fins l'any 1870.

És a partir del casament amb la peraladenc Dolors Constantí Ramis (1871), que es pot disposar de notícies biogràfiques contrastades. Des del segon enllaç es va afincar a Peralada amb domicili al carrer de l'Hospital.

A l'Empordà, va implicar-se en diverses activitats culturals i polítiques, va ser diputat provin-

cial per l'Empordà (1896-1901 i 1901-1905), i va esdevenir vicepresident de la Diputació de Girona i president de la comissió provincial; en aquesta institució va formar part de la Comissió d'Hisenda i, gràcies a les seves iniciatives, el Districte de Figueres va assolir avantatges en les vies de comunicació, sobretot en els camins rurals i veïnals. Va ser membre de la junta de la Càmera Agrícola del Ampurdán (1904-1915), president de la Secció 2a, director del *Boletín Oficial* i soci corresponsal de l'IACSI a Peralada. En morir era jutge municipal de Peralada.

GAUDILA

(s. VII) *Bisbe d'Empúries*

Se sap que va participar en el catorzè i en el quinze Concili de Toledo (688 i 693, respectivament).

GAY, Narcís

(Figueres, s. XVIII?-XIX) *Escrivà i guerriller*

Era secretari del jutjat de primera instància de Figueres. Durant la Guerra del Francès va prendre part en tots els treballs que varen fer-se per impedir la dominació dels francesos. Fou secretari de la junta de defensa de Figueres. Va crear i comandar l'anomenada Companyia o Batalló dels Almogàvers (creat el 31.XII.1809 i aprovat el 26.II.1810 pel capità general O'Donnell), juntament amb Ramon Torra, cap del Sometent, per la Junta Superior del Principat i, més tard, el regiment d'infanteria dels Lleials Manresans.

GAY BEYA, Narcís

(Figueres, 22.XI.1819 – Barcelona, 5.I.1872) *Advocat, escriptor, periodista, professor i frenòleg*

Es va casar amb Amàlia Vieta i de Mesa, amb qui va tenir tres fills: Sebastià, Pere i Isabel.

Va estudiar Dret a la Universitat de Barcelona i es doctorà a Madrid l'any 1848, i va ser deixeble de Martí d'Aixalà. Va ser professor de religió i de moral de l'institut de Figueres, de l'Associació Obrera de Barcelona i de la Universitat de Barcelona.

Va ser soci de diverses corporacions científiques i literàries, membre de la Reial Acadèmia de Bones Lletres (Barcelona), de la Societat Econòmica Amigos del País (Barcelona), de la Filo-

màtica, protector de l'Associació Obrera de Barcelona, vocal de la Junta Provincial d'Instrucció Pública, corresponsal de la Cort i cavaller de l'Orde de Carles III, per Reial Ordre de 29.VI.1858, per l'obra *Veladas del obrero* (Barcelona: 1857).

Fou col·laborador i director d'*El Eco de la Frenología* (va començar a sortir l'1.I.1847), i *La Antorcha* coincidint amb Marià Cubí.

És autor de diversos llibres i articles sobre qüestions socials, en els quals va adoptar una actitud enfrontada envers el socialisme utòpic. Algunes de les seves aportacions foren *La propiedad individual y el comunismo* (Madrid: 1848) discurs llegit en l'acte de recepció del doctorat, *Elogio de D. Gerónimo Merelo y Sayró* (1852), *Necesidad de crear en España una literatura popular* (1857), *Veladas del obrero ó la moral, la higiene, la economia privada y las cuestiones económico-sociales de actualidad, puestas al alcance de las clases populares* (Barcelona: 1857; id.: 1861), *La mujer, su pasado, su presente y su porvenir* (Barcelona: 1857), *Los Miserables, de Víctor Hugo, ante la luz del buen sentido y de la sana filosofía social* (Madrid: 1863), *Estudios sobre las clases proletarias* (Barcelona: 1864), *El corazón humano o las cuatro estaciones de la vida* (Barcelona: 1864).

A la societat Econòmica de Amigos del País, va llegir: *Discurso sobre las casas de corrección* (1851), *Rápidas consideraciones en vindicación de los ataques dirigidos contra la sociedad actual* (1857). Va traduir del francès *Historia moral de las mujeres* (Madrid: 1860) d'Ernest Legouvé.

Des de l'any 1970 la ciutat de Figueres disposa d'un carrer amb el seu nom.

GAY HERAS, Narcís

(Figueres, 1839? - 11.VIII.1903) *Notari*

Fill de Joaquim Gay i de Mercedes Heras. Es va casar amb Lluïsa Bigas Font, natural de Barcelona i veïna de Darnius, el 6 d'agost de 1867, i el matrimoni va tenir sis fills: Dolors, Concepció, Pilar, Amparo, Ramon i Joaquim.

Va publicar: *El Santuario de Nuestra Señora de las Salinas. Apuntes Históricos*, presentat en el Certamen de la Asociación Literaria de Gerona (Gerona: 1884).

GAYOLÀ

(Figueres, s. XVII) *Notaris, hisendats i militars*

Important nissaga figuerenca que s'inicia amb Francisco Gayolà, notari, procedent de la Miana, veïnat del municipi de Sant Ferriol, Bessalú. Es va casar amb la pubilla figuerenca Maria Ferrer, propietària d'un important patrimoni: a

Figueres disposava de propietats al carrer Nou, a la zona dels Cendrassos, coneguda com a Horta Gayolà; a la zona de l'Olivar Gran-Les Forques, el Mas Ferrer (posteriorment Mas Tutau), el Mas de Dalt o també conegut com el Mas dels tres suros, i el Mas de Sant Pau de la Calçada; a Peralada, la Salanca Petita o dita la Salanca Gayolà, terres a Sant Martí de Provençals i Hospitalet, casa a Barcelona i censos a Barcelona i Girona. El notari va ser enterrat al Convent dels Franciscans, fet que produí un enfrontament entre la comunitat franciscana i la parroquial.

Una de les propietats de la família era el Mas Gayolà, el qual després de la construcció del castell de Sant Ferran quedà a una distància de 100 toeres de la fortificació (uns 200 metres), zona coneguda com a polèmica, motiu pel qual la família Gayolà es va haver de traslladar a Figueres, al casal, construït al segle XVIII, situat davant de l'Antic Hospital i església de Sant Baldiri, camí de Girona, a l'actual carrer Nou de Figueres. La finca gaudia d'un extens terreny a la part posterior de l'habitatge, i disposava de zona enjardinada i horta. Aquest va ser venut a Pau Pagès[↑], per a construir-hi el Cine el Jardí, conegut popularment amb el nom de Can Garida, ja que l'anterior masovera de l'hort es deia Margarida (=Garida).

El darrer membre de la família Gayolà en residir a la casa del carrer Nou va ser Carlos Ruiz del Castillo, el qual va vendre la propietat al reconegut metge Ernesto Vila[↑].

Els Gayolà disposen d'escut que consta de camp de gules, tres bandes d'or onejant, amb

bordadura de plata i en ella la inscripció “NULLA SINE FIDELITATE VIRTUS”. El rei Felip V va atorgar el Privilegi de Noble a Ramon de Gayolà i d'Abella, l'any 1712, i els concedí poder posar, com a cimera, un cor ardent amb el lema “FIDELITATE ARDENS”.

El darrer membre baró en portar el cognom va ser Antonio de Gayolà i de Desprat (Canet de Mar, 1804, el qual va fer testament el 22.III.1856). Estava casat amb M. Dolores Casanovas, de la Seu d'Urgell, i el matrimoni va tenir quatre filles: Loreto (Figueres, 26.VII.1839 - Valdecabriel, Terol, 4.VI.1887), Inés (Figueres, 1842 - Barcelona, 1863), Matilde (Figueres, 1844 - Barcelona, 26.X.1918) i Elena (Figueres, 1845 - Barcelona, 20.II.1923).

Arcadio Pujol de Senillosa i de Vedruna es va casar en primeres núpcies amb Inés de Gayolà Casanovas, i en segones núpcies amb la seva germana Elena.

GAYOLÀ VILOSSA, Bonaventura

(Figueres, c. 1710 - Sant Cugat del Vallès, Vallès Occidental, 5.XII.1782) Abat

Fill de Ramon de Gayolà i d'Abella i de Manuela de Villosa Farners. Fou doctor en Teologia i sagrades escriptures, catedràtic de Filosofia moral a la Universitat Pontifícia de Cervera. Va ser monjo de Sant Pere de Rodes, va professar a Sant Pau (1731), i fou elegit abat de Santa Maria d'Amer i de Sant Cugat del Vallès (1746-1762).

És considerat un dels abats més importants del monestir de Sant Cugat. Essent un gran benefactor de les instal·lacions monacals, va encomenar rehabilitar una part de les estances destinades als monjos, va convertir l'antiga sala capitular en el panteó de la comunitat, i edificà a l'antic refectori una nova sala capitular de grans dimensions. Durant el seu mandat es va finalitzar la sagristia, la biblioteca, l'arxiu i el campanar, el qual va dotar de campanes. S'ocupà de donar solemnitat als actes religiosos i de proveir de mobiliari litúrgic i ornaments pontificals, i va encarregar una peça ornamental d'orfebreria: l'arca de plata-relicari del cos de Sant Medí. Es va ocupar, també, de defensar els privilegis del monestir i la seva jurisdicció, fent prevaler els drets sobre l'església de Sant Pere Octavià.

Va ser visitador (1755-1758, 1782), i president de la Congregació Claustral Tarraconense i Cesaraugustana (1752-1755). Va ser enterrat al cor baix del monestir de Sant Cugat.

GELABERT MOIXONS, Ricard

(Roses, s. XIX) Pintor i dibuixant

Resident a València, va ser un dels artistes catalans que va il·lustrar l'obra *Cartes a la dona* (Nova York: 1877) editada per Rossend Arús.

GELART FAURE, Mario

(Figueres, 25.VIII.1927 - 19.X.1998) Empresari

Fill de Mario Gelart i Margall, de Figueres, i d'Àlicia Faure Jappe, de Ginebra. Es va casar amb Margarita Rocamora Blanch, de Vilanova i la Geltrú, i el matrimoni va tenir dos fills: Àlicia i Mario. Va estudiar Químiques a Barcelona.

Va ser el membre de la nissaga que es va dedicar plenament a empresari taurí. Es va encarregar de les temporades taurines de diverses places, entre les quals comptava amb Olot i Sant Feliu de Guíxols.

A Figueres, juntament amb el seu pare, va organitzar una cursa de toros en homenatge a Salvador Dalí (1961), en la qual el mateix homenatjat hi va col·laborar. Va ser un esdeveniment amb molt ressò als mitjans de comunicació.

Va instaurar els premis Trofeos Taurinos Ciudad de Figueras (1963).

La darrera cursa va tenir lloc l'any 1988. L'any 1989 l'Ajuntament de Figueres va adquirir la plaça.

GELART GALTER, Pau

(Figueres, 26.II.1855 - 9.III.1915)

Apotecari i empresari

Fins l'any 1917 va regentar la farmàcia de l'Hospital, ubicada al carrer Nou, on avui hi ha la

Font Llumiosa, a la plaça el Dr. Vila. Va ser el promotor d'una plaça de toros provisional (1886), feta a base de fusta i maons, la qual popularment s'anomenava "torín" i la va explotar fins a la construcció de la plaça definitiva.

Ha passat a la història de la ciutat per haver estat qui va encomenar la construcció de la primera plaça de braus de Figueres, inaugurada el 3 de maig 1894, diada de la Santa Creu.

A finals del segle XIX i principis del XX, s'hi varen dur a terme altres activitats com la representació de l'obra *Canigó* (1910), festivals de final de curs o de música.

GELART MARGALL, Mario

(Figueres, 7.IV.1887 – 15.IX.1981) *Empresari*

Fill de Pau Gelart[↑] Galter, farmacèutic de l'Hospital, i d'Aquilina Margall Sardà, de Figueres. Es va casar amb Alcía Faure Jappé (1925), de Ginebra, i el matrimoni va tenir un fill, Mario[↑].

Va seguir l'afició del seu pare, i va actuar com a empresari i com a rellonjador. Va construir la plaça de Perpinyà (1930), i es va encarregar de les diverses places de la província i altres de fora fins a un total de tretze, entre les quals s'hi comptava Cotlliure i Ceret, al sud de França.

Un dels esdeveniments que més ressò haurà tingut va ser l'organització, juntament amb el fill, d'una cursa de toros en homenatge a Salvador Dalí[↑] (1961), en la qual el mateix homenatjat hi va col·laborar.

Després del traspàs del biografat, es va decidir donar el seu nom als premis taurins especials

creats l'any 1976, que passarien a anomenar-se Trofeo Mario Gelart Margall (1982).

Va rebre la Medalla al Mérito Taurino (1976), la Medalla de Plata al Mérito Taurino, atorgada per la Federación Española de Peñas Taurinas (1977), i la Medalla de Oro al Mérito Taurino, atorgada per la Federación Española de Peñas Taurinas (1980).

GELI

(*Vilamacolum, s. XV*)

Fou una important nissaga, emparentada amb rellevants famílies de les rodalies com els Rich de Jafre, els Coderch d'Espolla, els Barris de Darnius, els Genover de Vilanant, els Fort de Foixà o els Batlle de Palau de Santa Eulàlia.

GELI AIGUADÉ, Jordi

(Barcelona, 16.X.1926 – Figueres, 10.I.1986)
Terratinent i escriptor

Fill de Paulí Geli[↑], propietari, de Vilamacolum, i de Rosa Aiguadé, de Reus. Va estudiar la carrera de Filosofia i Lletres, especialitat en Filologia Clàssica. Casat amb M. Àngels Anglada[↑], el matrimoni va tenir tres filles: Núria, Rosa i Mariona.

A la universitat va establir coneixença amb la que esdevindria la seva muller l'any 1954, i varen viure a Barcelona fins l'any 1961, moment en què es traslladaren per poder atendre la propietat de l'Empordà. Va compaginar les tasques agrícoles amb l'ensenyament a les Escolàpies.

Es va implicar amb associacions culturals figuerenques com l'Institut d'Estudis Empordanesos. Va prendre les regnes del Museu de l'Empordà, del qual en va ser nomenat conservador i va catalogar algunes de les peces. Va col·laborar en rotatius locals com *Canigó*, on s'ocupava de la ressenya de llibres històrics. Sempre va fer ostentació del seu catalanisme, en

aquest sentit va formar part del jurat de les Festes que Figueres va dedicar a Pompeu Fabra. Entre les seves aficions s'hi podia comptar el col·leccionisme i els viatges.

Va escriure *El Museu de l'Empordà; l'Arxiu Parroquial de Vilamacolum* (Figueres: 1988). I, en col·laboració: *Memòries d'un pagès empordanès del segle XVIII* (Barcelona: 1978; Figueres: 1986 2a ed.), amb M. Àngels Anglada.

GELI GIRALT, Jaume

(Espolla, 9.II.1955) *Guarda forestal i artesà*

Fill de Jaume Geli Pagès, d'ofici pastor, i de Dolors Giralt Cardoner, ambdós d'Espolla. Va néixer a Can Mateu, al carrer del Relliquer.

Des de petit es va familiaritzar amb l'art de tallar la fusta practicat pels pastors, pel seu pare i altres amics de professió quan coincidien en trobades a l'Albera. Va conèixer els màxims professionals com en Ginesta de Bellver de Cerdanya, i els pastors d'ambdós costats de l'Albera. Els va veure donar forma a la fusta transformant-la en bastons, collars, batalls per a esquelles, estris per menjar, i alguna figura. En va prendre model, però ell es va especialitzar en la talla d'escuts, relleus, paisatges, animals i bustos, sempre executats amb fustes nobles i ben compactades.

Va realitzar un Curs d'Activitats d'Aprofitament Faunístic i la seva Regulació, a Santa Coloma de Farners (1997). Va ser alumne de l'escola d'equitació El Ecuestre de Barcelona, i de karate del Centro Cultural de los Ejércitos (Barcelona).

La seva il·lusió era ser pastor com el seu pare, però la fragmentació de la propietat li dificultava la tasca. Es va especialitzar en la vigilància de terres, i de vedats de caça. Ha treballat en diferents indrets de la província; a Espolla (1976-77), va ser el primer guarda del Parcs dels Aiguamolls (1987), a l'alta Garrotxa, al Pla de

l'Estany i a Baussitges (1997). Des de l'any 2002 treballa com a informador de camp del Paratge Natural de l'Albera i com a vigilant, per al Departament de Medi Ambient. És un dels millors coneixedors de la contrada.

Ha rebut el Premi Tramuntana del Consell Comarcal (2007), per la preservació del medi natural del Paratge Natural de l'Albera.

GELI MAYMÍ, Paulí

(Vilamacolum, 9.VII.1888 – 25.VII.1957)

Hisendat i polític

Fill de Francesc Geli Batlle, hisendat, i d'Engràcia Maymí Llop, de Sant Pere Pescador. Va contraure matrimoni amb Rosa Aiguadé Miró, de Reus, i van tenir quatre fills: Roser, Jordi, que va morir infant, Jordi[↑], i M. Rosa.

Va ser membre de la Lliga Regionalista de l'Empordà i diputat provincial per Figueres (1.V.1917-1.VIII.1921; 1.VIII.1921-20.I.1924; 25.II.1930-14.IV.1931). Va ser soci de l'IACSI des de 1926. L'any 1936 era vicepresident primer del Consell Directiu de la USAC.

Va col·laborar en activitats culturals com en els Jocs Florals de l'Empordà (1917), organitzats per l'Ateneu Empordanès.

GENER, Baltasar

(Vilaür c. 1650-1732) *Eclesiàstic*

Pertanyent a una important família de terratinents del municipi, es va decantar per la carrera eclesiàstica. Va ser clergue i rector de Vilaür, va assolir el benefici de Santa Maria de Saus, el benefici del Roser de Vilaür i el de Sant Miquel de l'església de Santa Maria de Castelló d'Empúries.

Va encarregar la construcció de la rectoria de Vilaür (1687), i probablement altres cases que presenten l'escut de la família.

GENÍS BECH, Salvador

(*La Jonquera, 8.XI.1841 – Pineda de Mar, el Maresme, 17.III.1919*) *Pedagog i publicista*

Fill d'Esteve Genís, d'ofici taper, i d'Anna Bech. D'adolescent va treballar a la indústria surera. Als 19 anys va ingressar a l'Escola Normal de Girona, i va acabar els estudis el 1863. Es va casar amb Francesca Boadella Lamberti, i

varen tenir dos fills, Mercè i Joan. En quedar vidu, es va casar per segona vegada amb Carme Hosta Torrent i varen tenir un fill, Emili.

Va guanyar les oposicions i va anar de mestre a Mieres i, posteriorment, a Sarrià de Ter (1865-1866). Va deixar l'exercici de la professió després de dotze anys. Va ser secretari de l'Ajuntament de Castelló d'Empúries (1880), i l'any següent ho va ser de Calella de la Costa (Barcelona), lloc on va residir fins a 1899. Es va traslladar a Sant Feliu de Guíxols on també es vinculà a la secretaria de l'ajuntament. L'any 1904, en crear-se les escoles catalanes, es va reincorporar a l'ensenyament, com a director de les escoles de l'Ateneu, on hi va romandre fins l'any 1910.

Va escriure la poesia dedicada a *Lo aplech de Santa Llúcia* (Girona: 1869). A la portada, l'autor hi fa constar que "destina lo producte d'ella als pobres de la Jonquera, vila natal del autor, y en qual terme se celebra aquest Aplech lo segon diumenge de Maig de cada any".

Els seus llibres han estat qualificats com els primer llibres catalans contemporanis. La seva producció va gaudir de molt bona acollida i les reedicions freqüentaren. Cal esmentar els títols *El auxiliar del maestro catalán en la enseñanza de la lengua castellana: obra de suma utilidad para las escuelas de Cataluña* (Barcelona: 1869; Girona: 1873; Barcelona: 1880; id.: 1891; Girona: 1892 4a ed. corregida i augmentada; Barcelona: 1895; id.: 1898; id.: 1909; id.: 1916 9a ed.; id.: 1925 10a ed.) la primera part de l'obra estava destinada a l'ensenyament oral

de la llengua i la segona a la llengua escrita, incloïa modismes, barbarismes, vocabulari català-castellà (per tal que els alumnes s'acostumessin a introduir l'ús del diccionari) i prop de 300 refranys, de la qual se'n feren diverses edicions. Una de les quals s'amplià amb una segona part *El auxiliar ... castellana. Parte segunda destinada a la enseñanza escrita* (Girona: 1883; id.: 1892; Barcelona: 1898; id.: 1916; id.: 1925; id.: 1926). Més tard va publicar: *Refranes catalanes con sus equivalentes en castellano* (Girona: 1883), *Lectura bilingüe: ejercicios per aprendre de llegir en català y de traduhir en castellà els noys y noyas de las escuelas de Catalunya* (Barcelona: 1900; id.: 1902 2a ed.; id.: 1918 4a ed.), *Lectura bilingüe ab més de 13.000 veus* (Barcelona: 1910), *Estampa y ploma* (Barcelona: 1908; id.: 1908 2a ed.), *Vocabulari català-castellà: per a les escoles de primera ensenyansa de Cataluña* (Barcelona: 1910), *Hores escolars: segon llibre de lectura bilingüe per a escoles de primera ensenyança de Catalunya* (Barcelona: 1915), i *Per molts anys!: cartes de bons dies o felicitacions que els nois i noies poden enviar als seus pares* (Barcelona: 1917; id.: 1918).

Recentment s'ha publicat el recull *En defensa de l'ensenyament català: articles pedagògics i altres escrits* (Barcelona: 2000), edició i notes a càrrec de Josep Ferrer Costa i Joan Pujadas Marquès.

Va col·laborar a les publicacions periòdiques: *Revista de Girona, La Renaixensa, La Vanguardia* i *La Veu de Catalunya*.

GENÍS CARRERAS, Eleuteri

(*Agullana, 1849 – 23.I.1924*)

Propietari, poeta i taper

Fill de Josep Genís Mas i de Maria Carreras Reynal. Es va casar amb Rosa Serra Bech, d'Agullana i el matrimoni no va tenir descendència. Fabricant de taps de suro, tenia obrador i, juntament amb Jaume Perxés[†] Palau, exportava a l'estranger.

Va compondre poesies d'estil popular. Entre elles, una dedicada a la inauguració de la llum elèctrica a la vila d'Agullana (1898), relacionant-la amb la indústria surotapera.

Va escriure la lletra de *Cançons populars corejades* (Barcelona: 1917?) les quals anaven acompanyades de música de diferents professors. Així com el llibret de la sarsuela *L'Ull viu* (Figueras: 1889) amb música d'Antoni Agramont[↑], estrenada al teatre d'Agullana el mes de maig de 1889.

GENÍS FALGUERES, Sandra

(Figueras, 17.IX.1971) Artista i escriptora

Filla de David Genís Batlle, natural del Pertús, neuròleg, i d'Anna Falgueres Agramunt, de Vila-bertran.

Després d'estudiar batxiller i COU a l'Institut Ramon Muntaner, cursa el primer cicle d'Història de l'Art al Col·legi

Universitari de Girona i, el segon, a la Universitat Autònoma de Barcelona (1993). Complementa la formació amb estudis de fotografia a l'Institut d'Estudis Fotogràfics de Catalunya, de l'Escola Industrial de Barcelona (1996).

A l'Autònoma, participa en l'exposició *Tot l'espai* organitzada pel Departament d'Art Contemporani, sota la direcció de la professora Teresa Camps, on mostra l'obra *El mur de l'Autònoma* (frottage de grans dimensions, blanc sobre negre) i, tot seguit, instal·la, també a l'Autònoma, *La persistència de la memòria*.

Per encàrrec de l'Ajuntament de Figueres prepara *Origen* (1996), on la imatge d'una fulla de figuera recorda la imatge del plànol de la ciutat i l'escultura dedicada a la dona treballadora per a la Plaça 8 de Març (1999). Aquesta obra consistia en un *yin-yang* on en una meitat hi havia una imatge de foc gravada a l'àcid i, en l'altra, la imatge de la trama i l'ordit d'una tela. Aquest *yin-yang* volia evocar la destrucció de la fàbrica de teixits de Chicago on van morir cremades tantes dones defensant drets i llibertats fent avinent que la seva mort no va ser en va. Forma part de l'Associació Catalana d'Aikido Yoshinkan (art marcial d'origen japonès).

Paral·lelament comença a escriure narracions entre les quals es poden destacar *Gym* (inèdita) relat a cavall de l'humor i la mística, en què la protagonista, en apuntar-se per primera vegada a un gimnàs als trenta anys, comença a tenir "il·luminacions" divines guiada per Hildegarda, fantasma d'una vida anterior; *Locus niger* (inèdita) que amb *Gym* forma un díptic, ja que els personatges són els mateixos. L'escenari, en aquest cas, és un consultori mèdic on treballa la protagonista i les "il·luminacions" ja no són estrictament de la divinitat, sinó de la seva pròpia natura/vida/persona; i *L'esclau negre* (1999) recull de relats eròtics que va ser finalista del Premi de Literatura Eròtica de la Vall d'Albaida. Amb el conte *Els Vençuts*, guanya el premi de contes Manuel de Pedrolo de Lleida (1999).

En col·laboració, ha publicat el llibre *Llum* (Tarragona: 2007) amb l'escriptor Albert Mesres. Ha traduït del francès *La dominació masculina* (Barcelona: 2000) de Pierre Bordieu, en col·laboració.

GENÍS MAS, Daniel

(Castelló d'Empúries, 16.IV.1977) Historiador

Fill de Martí Genís Noguer, músic, i de Viviana Mas Casadevall, ambdós de Castelló d'Empúries. És Llicenciat en Filosofia i Lletres, especialitat Filologia Catalana i Castellana. Exerceix la docència com a professor de llengua i literatura.

Aficionat a la literatura de ciència-ficció ha publicat alguns articles a la revista *Mira'm*, i col·labora amb altres mitjans de comunicació.

Ha estat guanyador de la Beca Jeroni Pujades de Recerca Històrica atorgada per l'Ajuntament de Castelló d'Empúries (2004), per l'estudi *La Invasió Francesa de l'Empordà el 1285. La Relación Històrica de Rafel Cervera: una traducció castellana de la Crònica de Bernat Desclot* (Figueras: 2006).

GENÍS PERRAMON, Rosa

(Figueras, 26.X.1917 - 18.X.2002) Pintora

Filla de Facundo Genís Fajula, electricista, natural de Castelló d'Empúries, i de Teresa Perramon Cuadevall, natural de Barcelona.

De jove va assistir a l'Escola Massana de Barcelona. Va exposar en diferents indrets com a les Galeries Fortunet de Figueres, a Girona, Barcelona, Olot i altres llocs. La seva pintura és de temàtica figurativa. Va conrear el retrat,

però va mostrar una especial predilecció per les flors i els paisatges.

Va compaginar l'art amb un petit negoci. Regentava una drogueria al carrer de Peralada; en la qual hi havien tingut lloc tertúlies artístiques i literàries, en les quals artistes i escriptors com Vallès↑, Massot↑, Sibecas↑, Brunet↑ o Fages↑, hi eren habituals.

GENÍS REIXACH, Narcís

(Figueres, 12.IX.1954) Periodista

Fill de Pere Genís Brugat, industrial, de Figueres, i de Cecília Reixach Reixach, de Santa Pau, la Garrotxa. Té estudis de Dret. Des de l'any 1981 exerceix el periodisme al diari *El Punt*, lloc on ha desenvolupat diferents càrrecs: president del comitè d'empresa del Grup El Punt, actualment és cap d'àrea de l'Europa-Món del diari.

Ha estat corresponsal del *Diario de Barcelona*, *Canigó*, *La Terra*, *Empordà Federal* i *Hora Nova*.

Forma part de la junta del Col·legi de Periodistes de Catalunya, de la qual n'és vice-degà.

Ha publicat: *La lluita de l'aigua a la badia de Roses o la guerra dels pous* (1987), i ha col·laborat en l'edició d'altres llibres.

Ha estat guanyador del Premi Carles Rahola (Cadaqués).

GENOVER

(Vilanova, s. XIX)

És autor de: *Lo remediador o sia Copia de alguns remeis que usaba lo célebre senyor Sr Vehi de La Péra, que la facilità al senyor Genover de Villanant, la qual se dona á llum en lo present Any. Se han*

anyadit molts altres remeis, y corretgit en esta impressió (Barcelona: 1845).

Segons queda explicat en la introducció de l'opuscle, les receptes que inclou foren facilitades per un acreditat metge de Suècia en agraïment per les atencions rebudes en una llarga convalescència a la casa Vehí; aquest les va

deixar copiar a l'apotecari de Corçà.

GENOVER, Antoni

(Empordà, s. XVII) Eclesiàstic i gramàtic

Fou mestre de llatí a Girona i autor d'una gramàtica molt apreciada per la seva claredat i el mètode d'exposició, obra que li va proporcionar renom.

És autor de: *Sensus Erasmiani, seu per brevis Grammaticae; ex magna, aliisve Auctoribus selecta, de octo orationis partium... denuo edita & gotholaunico elucubrata sermone* el qual, afegit a l'edició cincentista de Pau Llorenç, de la sintaxi d'Erasme, va ser reimprès vuit vegades del 1678 al 1770 (Barcelona: 1678; Barcelona: 1690; Barcelona: 1692; Barcelona: 1712; Cervera: 1717; Cervariae: 1735; Cervariae: 1739; id.: 1770).

Sensus Erasmiani seu per brevis Grammatica, ex magna aliisve auctoribus selecta, de octo orationis partium constructione pertractans, ad Tyrunculus dirigendos, totamque juventam perfacile educandam (Cervariae: 1740; Cervariae: 1741; Cervariae: 1748; Cervariae: 1761; Cervariae: 1775; id.: 1777).

GENOVER, Fèlix de

(Vilanova, 1669 -

Poblet, Conca de Barberà, 1748)

Teòleg, filòsof i abat de Poblet

A l'any següent d'entrar de novici va ser enviat al Col·legi Superior de Lleida, que depenia de Poblet, lloc on va professar l'any 1691. Va estudiar al Col·legi de Sant Bernat de Lleida i va ser

catedràtic de Teologia a la Universitat de la mateixa ciutat, va ser nomenat rector del Col·legi iler-denc (1724); més endavant, va ser prior de les Franqueses i abat de Poblet (1728/29-1732).

Va escriure algunes obres teològiques, entre les quals consten: *Succinta, praeclara, ac perutilis resolutio cuiusdam peculiaris difficultatis, circa Sacrosanti Missae Sacrificii applicationes occurrentis* (Ilerdae: 1700), *Tractatus de preceptis Decalogus iuxta mentem St. Thomae* (?), *Selectae disputationes miscellaneae, in Moralem Theologiam, iuxta, tutissima, et inconcussa Div. Thomae Aquinatis dogmata* (Cervaria: 1732), un tractat contra la tortura *Tortura torturae* (obra inèdita?), i *Brevis vitae, laecientium defensio et ablactatorum iniciativa educatio* (Cervariae: 1741); un discurs apologètic *Joseph vindicado* (Barcelona: 1743) i *Verdad enteramente declarada. Mayoria de la Santidad de San Juan Bautista, contra todos los nacidos de mujeres* (Cervera: 1743).

GENOVER, Ignasi

(Figueres, s. XIX – XX) Pintor

Va participar a l'Exposició de Barcelona de 1872, on va presentar un paisatge i tres còpies de quadres. El 1877 va regalar uns dibuixos seus per a la rifa en benefici de la família del pintor Padró.

GENOVER MUNÍ, Albert de

(Palau-saverdera, 12.VII.1879 – 23.VI.1951)

Hisendat

Fill de Ricard de Genover de Balle, hisendat, de Figueres, i de Joaquina Muní Pla, de Palau-saverdera. Es va casar amb Maria de Quintana i Quintana, de Girona, i el matrimoni no va tenir descendència.

Va heretar les propietats de Pins i Vila-sacra i el títol de Ciutadà Honrat de Barcelona. Home de profundes conviccions religioses, va ser benefactor de l'església de Palau, costejant la reforma feta l'any 1899. Va presidir la Confraria de la Doctrina Cristiana (1935).

Durant la guerra civil, el Comitè Antifeixista va causar greus desperfectes a les seves propietats.

GIBERNAU CLOS, Josep

(Castelló d'Empúries, 22.VIII.1887 –

Masquefa, l'Anoia, 9.IX.1945)

Músic i mestre d'obres

Fill de Ramon Gibernau Casadevall, jornaler, i de Isabel Clos Marull, ambdós de Castelló d'Empúries. Es va casar amb Francisca Puig Serra i el matrimoni va tenir quatre fills: Ramon, Teresa, Montserrat i Núria.

Es va educar a Figueres. Va compaginar l'ofici de paleta amb la seva gran afició, la música. El 1919 va anar a viure a Masquefa per tal d'arranjant unes obres per a la Masia Can Parellada, propietat de Josep M. Valls i de la seva muller Maria Antònia Garrigolas.

Gibernau va ser director de diferents agrupacions corals de la Beguda, Masquefa i Sant Llorenç d'Hortons, en aquestes formacions la sardana era un element freqüent del seu repertori.

És autor d'un llibre de poesies *Buirac* (Girona: 1933), amb pròleg de Carles Rahola[↑]. Josep Blanch[↑], Pau Guanter[↑] i Jaume Pahissa varen musicar poemes de Gibernau.

GIBERT, Germans

(Arenys d'Empordà) Industrials flequers

Els germans Jaume (Arenys d'Empordà, primera meitat del segle XIX – Camallera, 1922) i Joan (Arenys d'Empordà, s. XIX? – ?, s. XX), juntament amb Miquel Camps fundaren la firma Gibert, Bertí y Compañía a Montevideo, establiment flequer que portava per nom *Los Tres Mosqueteros*. Treballaven amb maquinària de primer ordre i venien a l'engròs i al detall.

GIBERT OLIVERAS, Karina

(Figueres, 7.VII.1967) Enginyera en informàtica

Filla de Maria Mercè Oliveras Batlle, amb comerç a la plaça de l'Ajuntament de Figueres. A l'edat de tres anys va començar els estudis de música amb la Sra Camil·la Lloret[↑], a Figueres, i la seva formació musical es va perllongar fins que es va desplaçar a estudiar a Barcelona. Així que va acabar la carrera, va reprendre les activitats musicals, ara en forma de cant coral i en els

darrers anys ha participat en obres de gran format com el *Glòria de Vivaldi*, la *Missa de la Coronació de Mozart* o *Israel a Egipte* o el *Messies* de Haendel, en concerts a l'Auditori, el Palau de la Música o el Gran Teatre del Liceu de Barcelona.

Llicenciada en Informàtica (Universitat Politècnica de Catalunya, juny 1990). Especialitats: Estadística Computacional i Informàtica Teòrica (inclou Intel·ligència Artificial). Ha ampliat els estudis de Doctorat, amb la tesi *L'ús de*

la informació simbòlica en l'automatització del tractament estadístic de dominis poc estructurats, defensada el 1995, amb la qualificació d'Apte *Cum Laude* per unanimitat.

És professora amb plaça en titularitat al Departament d'Estadística i Investigació Operativa de la Universitat Politècnica de Catalunya (des del febrer de 1992), i membre del grup de recerca Enginyeria del Coneixement i Aprenentatge Automàtic (des de 1986).

És membre fundador de l'Associació Catalana d'Intel·ligència Artificial i de la Xarxa Nacional de Minería de Dades i Aprenentatge. Fa l'arbitratge d'articles enviats a revistes importants com *Computational Statistics and Data Analysis* o *Applied Intelligence*.

Publica en volums de les més prestigioses editorials científiques internacionals (Springer-Verlag, IOSPress, Elsevier), havent publicat 21 capítols de llibre des de l'any 1993. Un bon nombre de monografies estan relacionades amb els temes de docència, estadística bàsica per estadístics o informàtics. Entre altres títols: *Tendencias de la Minería de Datos en España* (Sevilla: 2004), que va permetre posar de manifest quina és la comunitat que treballa en aquests temes al nostre territori i estructurar una xarxa d'intercanvi científic a escala nacional; *Desarrollo de herramientas para evaluar el resultado de las tecnologías aplicadas al proceso rehabilitador. Estudio a partir de dos modelos concretos: Lesión Medular y Daño Cerebral Adquirido* Col·lecció BLOCS núm. 19, Fundació

Institut Guttmann, (Barcelona: 2008); "Data Mining for Environmental Scientists", al llibre *Environmental Modelling, Software and Decision Support. State of the Art and New Perspectives* (col·lecció IDEA, v 3), Elsevier, 2008.

D'entre les 34 publicacions en revistes internacionals cal destacar que la biografiada és coautora de: "GESCONDA: An Intelligent Data Analysis System for Knowledge Discovery and Management in Environmental Databases" *Environmental Modelling and Software* (21(1), 2005), "Inherited Disorder Phenotypes: controlled annotation and statistical analysis for knowledge mining from gene lists" *BMC Bioinformatics* (6(S4), 2005), "Qualitative profiles of disability" *Journal of Rehabilitation, Research and Development* (41(6 A), 2004), "Bioaerosol emission from wastewater treatment plants" *International Journal of Aerobiology* (19(3-4), 2003), "Clustering based on rules and medical research" *Journal on Applied Stochastic Models in Business and Industry* (15(4) 1999).

Ha participat assíduament en congressos internacionals relacionats amb la seva àrea de recerca, molt multidisciplinar (Reconeixement de patrons, Informàtica mèdica, Modelització Mediambiental i Software, Estadística i Intel·ligència Artificial, Minería de Dades i Aprenentatge, Estadística Computacional, per citar-ne algunes) i forma part dels comitès científics d'alguns d'ells des de fa més de 15 anys, revisant i arbitrando les propostes de treballs científics a presentar-hi. Organitza tallers especialitzats de *Data Mining* en algunes d'elles, i en particular l'ha introduït en l'àmbit de la Modelització Mediambiental.

Actualment es dedica al disseny i aplicació de metodologies híbrides d'anàlisi de dades combinant tècniques d'Estadística i Intel·ligència Artificial per obtenir de les dades el coneixement que permeti donar suport a la presa de decisions difícils en entorns d'alts nivells de complexitat, com la medicina o els sistemes mediambientals.

Manté col·laboracions actives en l'àmbit del medi ambient i la medicina a escala europea, tot incloent-hi el Departament de Salut Mental de l'Organització Mundial de la Salut. Han aplicat amb èxit les tècniques que ha desenvolupat al llarg de tots aquests anys a diferents problemes reals, com els efectes secundaris no desitjats de l'electroxoc en esquizofrènia, la dependència en

persones amb discapacitat intel·lectual, la discapacitat funcional en persones d'avançada edat o la propagació de bioaerosols (com la legionel·la) en estacions depuradores d'aigües residuals. Actualment estan estudiant l'efecte de la rehabilitació a persones amb lesió medullar o dany cerebral, el desenvolupament d'una plataforma de suport a l'assistència domiciliària en malalts crònics (projecte finançat per la Unió Europea), o el suport a la presa de decisions en estacions depuradores d'aigües residuals, per citar-ne alguns.

Amb la col·laboració dels alumnes als quals ha dirigit el projecte de final de carrera o la tesi doctoral (o ara la de Master) dirigeix el desenvolupament d'un aplicatiu informàtic, anomenat KLASS, i que recull els desenvolupaments metodològics de la seva recerca. Les persones que hi contribueixen són la seva tribu, la *tribu-KLASS*, que manté una gran cohesió que transcendeix l'àmbit estrictament acadèmic. El seu objectiu és continuar contribuint a la descoberta del nou coneixement científic contrastable sobre fenòmens encara no ben coneguts de l'àmbit mèdic o mediambiental per a millorar-ne la previsió i gestió i facilitar-ne els complexos processos de presa de decisions. Es considera molt important la transferència de metologia i tecnologia a àmbits reals d'aplicació. Els objectius pel futur són els de consolidar l'ensenyament del *Data Mining* i del disseny de Sistemes Intel·ligents de Suport a la Presa de Decisions dins l'àmbit universitari en el context del nou Espai Europeu d'Educació Superior.

Ha estat nomenada: Membre honorífic (Fellow) de la International Environmental Modeling and Software society (iEMSs) des del juliol del 2007. Ha rebut el reconeixement de la Comisión Nacional de Evaluación de la Actividad Investigadora del Ministerio de Ciencia y Tecnología per la qualitat contrastada de la recerca desenvolupada en el període 1990-1996, i també pel període 1997-2002. Actualment està en tràmit el reconeixement per al tram 2003-2008.

GICH BECH de CAREDA, Joan
(Agullana, 15.I.1925 - Madrid, 5.I.1982) *Polític*

Fill de Joan Gich Romañach, metge, procedent de Palafrugell, i de la segona muller, Concepció Bech de Careda Olivet, d'Agullana. En esclatar la guerra civil el pare va ser assassinat, motiu pel qual tant

ell com la seva mare varen allunyar-se del poble. Es va casar amb Pilar Roldán i va tenir dos fills.

Va estudiar al Col·legi dels Germans de la Doctrina Cristiana d'Agullana, el batxillerat a Alemanya, a la Gutenbergschule, i a l'institut de Figueres. Va traslladar-se a Barcelona per estudiar Filosofia i Lletres i va prosseguir els estudis de Ciències Econòmiques a la Universitat de Madrid. Va desenvolupar el càrrec de director del Colegio Mayor Nebrija.

Va opositar i va esdevenir funcionari de l'administració pública. Posteriorment, va ser administrador general i secretari del Club de Futbol Barcelona (1958 - 1969), càrrec del qual va cessar en ser nomenat Delegado Nacional de Educación Física y Deportes i president del Comité Olímpico Español (COE, 1970-1975).

Després va ser nomenat president del Consejo General de Radiotelevisión Española (1975). També va ser president del Banco Peninsular a Madrid i conseller del Banco Condal.

Va intervenir en política arribant a ser Consejero Nacional del Movimiento i Procurador en Cortes per Girona (1971-1977), Diputat per UCD (1979), i president del partit a la província de Girona.

Des del punt de vista periodístic va col·laborar en diversos mitjans de comunicació com: *El Alcázar* (Madrid), *Tele/Expres* i *La Vanguardia* de Barcelona, com a crític d'art. També va ser director del *Correo Literario* (1953-1955).

Va mantenir els vincles amb l'Empordà, va col·laborar amb la premsa comarcal i provincial: *Ampurdán*, *Canigó*, i *Revista de Gerona*. Es va interessar pel poble nadiu i va aconseguir la millora en les instal·lacions esportives, les quals porten el seu nom, amb dotació de les piscines municipals (1972), va donar suport al projecte de construcció del nou ajuntament, i es varen millorar les instal·lacions del camp de futbol.

L'Ajuntament de Figueres el va honorar amb la Fulla de Figueres de Plata (3.IX.1976) i l'Ajuntament d'Agullana li va dedicar un carrer.

GIFRE*(Camallera, s. XIII)*

Important nissaga, emparentada amb rellevants famílies de les rodalies com els Aymerich de Gaüses, els Dalmau de Montiró, els Trobat de Garriguella, els Geli Moragas de Vilacolum, els Genover de Vilanant o els Batlle de Palau de Santa Eulàlia.

GIFRE ALZAMORA, Agustí*(Llançà, s. XX) Músic*

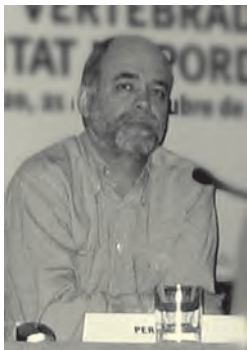
El seu pare el va encaminar a l'afició musical, i el seu primer mestre va ser Pepito Jofre. Més tard, va estudiar violí amb Enric Sans[†], de Figueres, i amb Bonaventura Daró. Va acabar la carrera al Conservatori del Liceu, de Barcelona.

Des dels disset anys fins als vint-i-tres va formar part de diverses orquestres. Amb un amic pianista va fundar l'Alta Sociedad i, després, va entrar a formar part de l'orquestra Florida, de ballables i per a concerts, de la qual en va ser el representant durant molts anys.

GIFRE PÉREZ, Agustí*(Llançà, s. XIX – post. 1888) Metge*

Va estudiar la carrera de medicina. Va formar part de la comissió contra la fil·loxera.

Va deixar escrita l'obra *Llansà. Apuntes històrics* (Notas sacadas del Archivo Parroquial de Llansà), obra manuscrita que abraça des de l'antiguitat fins l'any 1888.

GIFRE RIBAS, Pere*(Creixell, Borrassà, 12.IV.1962)**Historiador i professor*

Fill de Josep M. Gifre Gou, funcionari d'administració local, i de Carme Ribas Peix, ambdós de Borrassà. Està casat amb M. Mercè Oliveras Camps i té una filla, Clara.

Va cursar els estudis de batxillerat a La Salle i a l'Institut

Ramon Muntaner de Figueres. Cursa la llicència-

tura d'Història al Col·legi Universitari de Girona-UAB (1980-1985), i presenta la tesina *Propietat i explotació agrària: el patrimoni Puig a l'Empordà dels s. XVII i XVIII: un cas de diferenciació en el si de la comunitat pagesa* (1987). El 1994, obté la suficiència investigadora per la Universitat Pompeu Fabra. L'abril de 2009, a la Universitat de Girona, llegeix la tesi doctoral: *En la prehistòria dels hisendats: de senyors útils a propietaris (vegueria de Girona, 1486-1730)*.

Des de 1986 treballa com a professor d'educació secundària, essent destinat de manera definitiva a l'Institut Alexandre Deulofeu de Figueres el curs 1990-1991, on el curs 2005-2006 pren la tasca de director, substituint la que havia estat directora fins aquell moment, Isabel Pineda. Des del curs 2004-05 és professor associat d'Història i Institucions Econòmiques de la Universitat de Girona.

Ha compaginat l'activitat pedagògica amb la investigació, havent focalitzat les seves recerques en temes d'història agrària, especialment d'època moderna, així com l'estudi dels arxius patrimonials i l'edició i estudi de les corts catalanes d'època moderna. Coordina la col·lecció d'històries comarcals que edita la Diputació de Girona.

Ha publicat articles relacionats amb la història rural a diverses publicacions periòdiques: *Revista de Girona*, *Estudis d'Història Agrària*, *Lligall*, *Estudis sobre el Baix Empordà*, *Recerques*, *Noticiario de Historia Agraria*, *Afers i Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos, i és coautor en l'elaboració de les monografies: *Patrimoni i Arxiu. Inventari del fons patrimonial Caramany de Corçà* (La Bisbal: 1996) en col·laboració amb Santi Soler i Xavier Soldevila i *Els Farners: vassalls de senyors i senyors de pagesos* (Santa Coloma de Farners: 1996) amb Santi Soler; el manual *Història de Catalunya moderna* (1999) amb Joaquim Albareda; *Els arxius patrimonials* (Girona: 2002) amb Josep Matas i Santi Soler; edició crítica d'un manuscrit de la Biblioteca del Palau de Peralada de Fèlix Domènech *Treballs y desdixas que an succeit en lo present principat de Chatalunya y en particular a nostre bisbat de Gerona, 1674-1700* (Girona: 2001) amb Xavier Torres i *Lordi i el conreu de cereals: testimonis gràfics d'una transformació* (Ordís, 1930-2005) (Ordís: 2005).

Ha coordinat la publicació *Història de l'Alt Empordà* (Girona: 2000). En col·laboració amb Ricard Garcia *127 genealogies de Fernando Viader: la memòria familiar del propietaris gironins* (Girona: 2003), en col·laboració amb Antoni Cobos *Libre de privilegis del Penó de Rocabertí* (1356-1490) (La Jonquera: 2004).

Formant part del grup que, coordinat per la doctora Eva Serra (Universitat de Barcelona), edita les corts catalanes d'època moderna, ha participat en l'edició de la cort general de 1585, de la qual s'ha editat per part del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya: *Cort general de Montsó (1585). Montsó-Binèfar. Procés familiar del braç reial* (Barcelona: 2001); *Cort general de Montsó (1585). Montsó-Binèfar. Procés del protonotari* (Barcelona: 2001); *Cort general de Montsó (1585). Montsó-Binèfar. Procés familiar del braç eclesiàstic* (Barcelona: 2003); *Cort general de Montsó (1585). Montsó-Binèfar. Procés familiar del braç militar* (Barcelona: 2003), del qual és autor de la introducció.

Ha participat també en diverses obres col·lectives: *Història. Política, Societat i Cultura dels Països Catalans, 4* (Barcelona: 1997), *Els béns comunals a la Catalunya moderna (segles XVI-XVII)* (Barcelona: 1998), *Homes, masos, història. La Catalunya del Nord-Est (segles XI-XX)* (Barcelona: 1999), *L'organització de l'espai rural a l'Europa mediterrània* (Girona: 2003), *Els últims hereus* (Barcelona: 2005), *Història de l'Institut d'Estudis Empordanesos* (Figueres: 2006), *Història dels Llupià (1088-1771) i dels seus llinatges incorporats: Icard, Roger i Vallseca* (Perpinyà: 2007), *Història Agrària dels Països Catalans, III* (Barcelona: 2008).

Va ser membre fundador, membre de la junta i primer president de l'Associació d'Història Rural de les Comarques Gironines (1999-2005) i, des de 2007, és president de l'Institut d'Estudis Empordanesos.

GIFREU LÓPEZ, Àlex

(Maó, Menorca, 13.V.1971) *Grafista*

Fill de Joan Gifreu Mixeras, funcionari de correus, de Cistella, i de Rosanna López Llufríu, dedicada al comerç, de Ciutadella de Menorca. Està casat amb Elisabet Abad Grabulós, de Roses, i té un fill, Max.

Ha estudiat a l'Escola d'Arts Aplicades i Oficis Artístics d'Olot. Exerceix la docència a Eina Escola de Disseny i Art, centre vinculat a la Universitat Autònoma de Barcelona, des de l'any 1999. Forma societat amb Pere Álvaro, en una

empresa dedicada al disseny gràfic, Bis. Una de les seves màximes, seguint Mies van der Rohe, és comunicar el màxim amb el mínim d'elements. És fidel als postulats implantats per gent com Alexander Rodchenko, Josef Müller-Brockman, Paul Renner, Otl Aicher, Jamie Reid, Jan Tschichold, Max Miedinger, Saul Bass, Rudy Vanderlans, Wim Crouwel, Piet Gerards, Otto Treumann.

Des de fa anys executa el disseny de publicacions per diverses institucions. La primera institució que, de la mà de Carme Fernández (regidora de Festes), li va donar confiança va ser l'Ajuntament de Figueres i li va representar una primera projecció dels seus treballs (1995), posteriorment va començar a treballar per la Fundació Gala-Salvador Dalí i el museu Empordà. Ha fet feina per altres centres d'art com *Untitled* (Londres), Bial de São Paulo (Brasil), Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, Madrid Abierto o CaixaForum (Madrid), Jeu de Paume o Les Laboratoires d'Aubervilliers de París, el Centro Galego de Arte Contemporànea (Santiago de Compostel·la), CaixaForum, Fundació Miró, Centre d'Art Santa Mònica (Barcelona), Artium (Vitoria-Gasteiz), Het beschrijf (Brussel·les), Walther König (Colònia) o la Galerie für Zeitgenössische Kunst de Leipzig. Ha fundat l'editorial de llibres d'artista Cru, amb una trentena de títols publicats.

Ha estat guanyador de prop d'un centenar de distincions, entre les quals figuren: Premis Laus, Premios Daniel Gil de diseño editorial, els Marc Martí de cartells, els Anuaris, els Premios Visual de Diseño Editorial, els Ed-Awards (Estocolm) o el Merit Award atorgat per l'Art Directors Club de Nova York (2008), però probablement el més representatiu, fins el moment, hagi estat One Show (Nova York, 2007).

GIMBERNAT BATLLE, Pere*(Figueres, 15.IV.1872 – 10.VI.1925) Rellotger*

Fill de Joan Gimbernà i de Francisca Batlle ambdós de Figueres. A l'edat de vint-i-quatre anys va marxar a residir al poble de Canohès, al Rosselló. Del matrimoni amb Josèphe Font Sitjà, de Castelló d'Empúries, va tenir tres fills: Fran-

çoise (1897), Pierre (1904) i Antoine (1908). Al cap de més de dues dècades, i després d'haver exercit de rellotger a Perpinyà, va tornar a Figueres. Va obrir una rellotgeria al carrer de Sant Pau i va ser el constructor del rellotge de la part nord de la Rambla, per encàrrec de la joieria Soler, que es trobava als baixos de l'edifici, posteriorment propietat del doctor Roquet. A partir de 1921, va disposar de la concessió de venda d'una marca de bicicletes i motocicletes francesa anomenada Automoto, de St. Étienne (Lió), amb l'exclusiva per a la província de Girona i Barcelona. L'any 1925 va traslladar-se al carrer d'Olot cantonada amb el carrer de la Rosa, local més ampli, on, amb peces provinents de França, muntaven bicicletes que les batejaren amb el nom de Gimson.

GIMBERNAT FONT, Pierre*(Canohès, el Rosselló, França, 17.VI.1904 – Figueres, 19.VII.1974) Empresari*

Fill de Pere Gimbernà Batlle, natural de Figueres, d'ofici rellotger. Es va casar amb Rosa Quintana Sagué, de Barcelona, i va tenir tres fills: Maria Rosa, Margarita i Pere.

Molt interessat per l'esport, va participar en curses de

bicicletes i va seguir també les curses de motos i, fins i tot, va guanyar algun trofeu.

Va seguir en el negoci de motocicletes iniciat pel pare, conjuntament amb la germana, Françoise, i el germà, Antoine. El primer taller el varen tenir al carrer d'Olot-carrer de la Rosa. A la dècada dels 30 va néixer l'empresa Gimbernà. A partir d'aquest moment no es limitaren al muntatge, sinó que començaren la fabricació de les peces que conformen la bicicleta, comercialitzant-se amb el nom de Gimson i, algunes, amb el nom d'Esbelta. La guerra va provocar destrosses, van haver de refer els tallers, però davant la volada que prenia l'empresa, cap a 1950 es traslladaren al final del carrer Nou. En aquesta època, l'empresa figuerenca donava feina a més de cent treballadors i era la segona d'Espanya en producció de bicicletes. A mitjan anys cinquanta s'introduïren en el mercat del ciclomotor. A la Fira de Mostres de l'any 1956, presentaren el motor de 65 cc, amb dues velocitats en el puny. Posteriorment, es posaren en contacte amb la casa belga Flandria per iniciar el motor de 49 cc, quatre velocitats, i començaren la importació del motor. Al cap de poc el motor també es va fabricar a la fàbrica Gimbernà, amb llicència de la casa Flandria. I, així, sota la direcció del biograt, l'empresa va anar millorant i diversificant les prestacions motociclistes. La gran novetat del Saló de l'Automòbil de l'any 1973 va ser la presentació del primer ciclomotor elèctric fabricat a Espanya de la Casa Gimson, encara que no es va comercialitzar. El mateix any la casa presentava un ciclomotor amb canvi de marxes automàtic que es va comercialitzar l'any 1976, i, posteriorment, expandiren la gamma amb ciclomotors de muntanya (1978).

GIMBERNAT QUINTANA, Pere*(Figueres, 11.IX.1931) Enginyer i empresari*

Fill de Pierre Gimbernà Font, de Canohès, i de Rosa Quintana, de Barcelona. En esclatar la guerra civil el portaren a l'escola a França. Casat amb M. Assumpció Pujades Delclós, nascuda a Llers per desplaçament a causa de la guerra civil, ha tingut tres filles: Montserrat, Rosa Maria i Maria Àngels.

Va estudiar Enginyeria Tècnica Industrial, especialitat mecànica (Terrassa, 1955). El pare el va nacionalitzar a França, i quan va ser cridat a

files va haver de demanar una pròrroga per poder acabar els estudis. Quan havia d'incorporar-se a fer el servei, el varen enviar a la guerra de colònies, després d'uns mesos d'instrucció a França, i va estar quinze mesos al Marroc i vuit a la guerra d'Argèlia. Per haver participat a la guerra d'Algèria és membre de la FNACA (Fédération Nationale Anciens Combattants d'Algérie).

Quan es va incorporar a l'empresa familiar, s'encarregava d'una part dels dissenys de les motocicletes. A la dècada dels 80 sorgiren problemes econòmics; la competència dels productes japonesos i coreans i, fins i tot, europeus,

va suposar un greu obstacle per a la indústria familiar. A la situació, se sumà la mort prematura del soci principal, afegit a l'edat avançada dels seus germans, sense successors. El biografat va viure l'etapa àlgida de l'empresa i la seva desaparició (1986).

Implicat en algunes iniciatives ciutadanes vinculades amb l'esport, a petició dels membres fundadors, va ser el primer president de la Peña Motorista Figueres (24.II.1959-1961), la qual va deixar per motius professionals.

Després de la clausura de l'empresa, va esdevenir inspector en cap de les estacions d'ITV (Inspecció Tècnica de Vehicles) del Gironès, Osona (Vic) i l'Alt Empordà (Vilamallà).

En tenir nacionalitat francesa, el govern francès li va oferir el càrrec de vicecònsol a l'Alt Empordà.

Va desenvolupar el càrrec de vicecònsol honorari francès a Figueres, aproximadament deu anys (des de 1966). Un dels actes en els quals va intervenir va ser en l'agermanament de Figueres amb la ciutat francesa de Marignane. L'any 1977, al Palais de Congrès de Perpignan, va rebre la Medaille d'Argent per l'"Encouragement au Dvouement", atorgat per l'SNED, organisme afiliat a la UNESCO, pels serveis com a agent consular.

Ha estat proposat per rebre la distinció de Cavaller l'Ordre Nationale du Mérite de France (2007).

GIMBERNAU MIAS, Jaume

(Ventalló, 19.I.1895 - ?, s. XX) Fotògraf

Fill de Sixto Gimbernau Condom, de Ventalló, i de Dolors Miàs Canals, de Vilopriu. Va treballar com a fotògraf amb el seu oncle, Domingo Bosch[†], a la galeria del carrer de Llers. En morir Bosch va assumir el negoci.

Posteriorment, va marxar a l'Amèrica del Sud, on va tenir lloc el seu traspàs.

GIMFERRER RIBÓ?, Miquel

(Figueres, s. XIX - XX) Pintor i músic

Va presentar el quadre *Sueño del violinista Tartini* a l'Exposició d'Art celebrada a Barcelona el 1888. Va prendre part a l'Exposició de Retrats celebrada el 1910.

Va ser l'autor d'un retrat de la reina Isabel II per al saló de sessions de l'Ajuntament de Figueres, desaparegut en un incendi. Va realitzar també altres retrats de membres de famílies benestants, com el del matrimoni Pere Jordà Camps, advocat, i de Concepció Genover Ferrer.

GIRALT ARNAU, Miquel

(Llançà, 15.V.1910 - Barcelona, 30.IV.1989)

Empresari i boxejador

Fill de Jaume Giralt Clausells, de Llançà, i de Maria Arnau Pagès, de Valleta. Es va casar amb Maria Figueras Padrós, de Valleta (12.VII.1934), i va tenir dos fills: Antònia Maria i Jaume Enric.

A l'edat d'onze anys va marxar de la vila nadiua per aprendre l'ofici de mecànic i va entrar de torner a ca n'Ubanell, de Figueres. Va treballar de mecànic a la fàbrica Torras del Poble Nou. Més endavant, va muntar un taller. Va patentar diversos models de perxes de fusta i de filferro per a armari, a les quals va donar el nom de perxes Practik.

A instàncies d'un entrenador es va endinsar en el món de la boxa, al qual no s'hi va dedicar professionalment. Un dels combats pugilístics més assenyalats fou quan va fer front a Haymann, a Alemanya. Va aconseguir la victòria a la Primera Trobada Internacional Amateur entre Espanya i França.

GIRALT CASADESÚS, Ricard*(Barcelona, 15.XII.1884 – 28.IV.1970) Arquitecte*

Neix en el si d'una família especialitzada en la realització de retaules, enteixinats i decoracions per a habitatges. Compaginant els estudis amb la feina a l'empresa familiar, esdevé arquitecte (Barcelona, 1911), i posteriorment asso-

leix el títol de doctor arquitecte amb un *Projecte del Panteó Nacional per a Carles V* (1913).

A l'Escola d'Arquitectura són anys de represa de l'academicisme classicista, s'interessa per les edificacions romanes i medievals. Els llenguatges arquitectònics emprats per Giralt variaran en funció del projecte: classicisme, neobarroc per a donar monumentalitat, però fonamentalment es caracteritzarà per l'eclecticisme. La seva principal actuació professional queda palesa en l'urbanisme, el planejament, amb la intenció de racionalitzar la ciutat, per contra l'acabat no atrau la seva atenció. Per aquest motiu se l'ha nomenat l'arquitecte-funcionari.

A través dels seus viatges, manté contactes amb l'estranger, col·labora en congressos, jornades d'arquitectes, i participa de les novetats urbanístiques foranes.

D'entre les nombroses responsabilitats destaca com a degà del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya i professor de l'Escola de Funcionaris de l'Administració local durant la II República, membre de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, col·laborador de la Comissió Provincial de Monuments, amb l'Obra Cultural de la Mancomunitat (1923).

Com a lliurepensador i il·lustrat, va establir amistat amb els sectors més progressistes, ideològicament simpatitzant d'Esquerra Republicana de Catalunya (1926). Després de la guerra civil va ser expedientat i depurat pel règim franquista com a arquitecte municipal de Figueres i Girona.

L'any 1914 manté els primers contactes amb Figueres, ciutat de la qual n'esdevé arquitecte

municipal (1915-1940), i lloc on obre despatx, posteriorment ho fa a Barcelona (1917) i Girona (1922). Sens dubte, ha estat l'arquitecte que més ha afavorit Figueres, donant-li l'aire de ciutat que perdurarà en el futur. Va promoure la creació de Concursos de Flors, Jardins i Balconades (1915), proposa la creació d'un Museu d'art de l'Empordà (1916) i estableix la municipalització del servei d'aigües potables (1921-1930). És autor de diversos projectes que modificaran la fesomia del municipi transformant-lo en ciutat, com: la urbanització de la Rambla (1917-1918), el Parc Bosc (1918-1920), la xarxa de clavegueres (1919-1923), l'endegament i cobriment de la riera Galligans des de l'Escorxador fins al carrer de Colom o la urbanització del Poble Nou (1932). Edificis públics com: la Biblioteca Popular (1918), la reforma del Teatre Municipal (1920-1921), la Casa Consistorial (1921-1937), l'edifici de la Caixa d'Estalvis de la Diputació (1953-1955) al carrer de Monturiol, i nombroses cases particulars com la desapareguda casa Espigulé (1914), la casa Monturiol Porret (1915), Melis (1921), Fita (1924) o la reforma de la casa Juez (1934) al carrer de Colom.

Per encàrrec del farmacèutic figuerenc Joaquim Cusí[†] va elaborar el projecte dels Laboratoris Farmacèutics "El Norte de España", les cases per als treballadors dels laboratoris i de la residència Bellamar (el Masnou, 1927).

Des de 1912, col·labora en diferents rotatius i revistes, llocs on expressa les seves inquietuds i preocupacions, envers l'arquitectura i la sanitat, l'urbanisme, contra l'especulació del sòl, a favor de la preservació de monuments, es manifesta partidari de la protecció de Sant Pere de Rodes, i considera fonamental la funció pública de l'arquitecte. Les seves opinions es troben a publicacions periòdiques comarcals com: *Empordà Federal* (Figueres), *La Veu de l'Empordà* (Figueres), *Nuevo Figueras*, *Emporion* (Torroella de Montgrí), *La Construcción*, director del suplement mensual *La Fulla Artística de l'Alt Empordà* (1918) i autor de la seva capçalera (1919), *El Autonomista* (Girona) o *Sol Ixent* (Cadaqués). És el fundador, redactor i director de la *Revista del Cuerpo de Arquitectos-Municipales de España* (1929-1936). A partir de 1950 col·labora amb el diari *La Vanguardia*.

GIRALT COMPTE, Miquel*(Roses, s. XIX - ?, XX) Comerciant*

Arribà al Paraguai el 1905 i residí a la capital, Asunción. En l'àmbit del petit comerç es dedicà professionalment a la compra i venda de calçat. Fou membre de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana.

GIRGÓS, Antoni*(Vilabertran, s. XV) Abat*

Abat de Vilabertran durant el període de 1410 a 1431.

GIRÓ BRUGUÉS, Pere*(Vilafant, 22.VI.1932) Polític i empresari*

Fill de Joaquim Giró Ferrés, paleta, natural de Vilamalla, i de Maria Brugués Capallera, natural de Vilasacra. Té tres fills.

Juntament amb el seu pare va fundar l'empresa constructora. Entre les obres més importants s'hi troben l'Hotel Empordà, l'església de la Immaculada, el Cine Las Vegas, el Museu de l'Empordà, l'ampliació i reforma de l'Hospital amb la construcció de l'àrea quirúrgica i el Centre Sanitari Bernat Jaume i, entre altres, els edificis d'habitatges de La Caixa a l'actual avinguda Salvador Dalí.

Fou president del Gremi de Constructores de l'Alt Empordà (1959-1975), i vicepresident (1966-1970), i president de la Unió Esportiva Figueres (1970-1973). Aquest mateix 1973 fou nomenat alcalde de Figueres, càrrec del qual dimití el 1979 per poder-se presentar com a candidat al Senat. Durant l'època d'alcalde fou també diputat provincial responsable d'obres i vies de la província.

A la ciutat de Figueres, durant el seu mandat, es varen realitzar diferents obres d'abast municipal com la nova portada d'aigües des de Boadella, la construcció del Col·legi Cusí, i de l'Institut

Alexandre Deulofeu, i l'adquisició dels terrenys del Molí de l'Anguila per a la construcció de l'Institut de Formació Professional i de l'edifici del Parc de Bombers.

A causa de la renúncia de Ramon Guardiola va ser l'alcalde que el succeí, i va inaugurar el Museu Dalí de Figueres (1974) tot i que quan ell arribà a l'alcaldia l'obra ja estava acabada.

GIRÓ FÀBREGA, Joaquim*(Borrassà, 24.III.1968) Fotògraf*

Fill d'Àngel Giró Daunis, de Garrigàs, i de Pilar Fàbrega Viarnés, de Borrassà. Ha realitzat estudis de disseny a Llotja, de Barcelona (1986), i cursos de formació especialitzats en fotografia a l'Escola Industrial de Barcelona (1989)

i a Sonimag, Barcelona (1990).

Els seus reportatges fotogràfics s'han exposat en diverses mostres: a la col·lectiva *Prensa gràfica a Girona* (1994 i 1997), a la col·lectiva *Prou!*, sobre barreres arquitectòniques, socials i urbanístiques i de transport dels discapacitats, (Figueres, 1996), a la col·lectiva *1DF* sobre els focs d'aquell estiu (Llançà, 2000), a la itinerant *Les mil cares del turisme* (2001-2002), al Festival Off (Perpinyà, 2003), a l'exposició itinerant *Empordà íntim* (2006-2007), a la col·lectiva *La vinya i el vi*, al Celler Espelt, (Vilajuïga, 2007), i a *Terra de trobadors*, a la Taverna de les Cols, (Castelló d'Empúries, 2007).

Fotògraf del setmanari *Hora Nova* (Figueres) (1994-1999), ha fet reportatges gràfics per a la revista *Entreviu* (1999), la revista *Foc de Castelló* (Castelló d'Empúries) (1995), fotògraf a Richard Fotògrafos, (Barcelona) (1990-1993), ha estat càmera i realitzador per a Canal Nord (2002-2003).

Els seus reportatges fotogràfics han estat publicats a *Revista de Girona*, (des del maig de 1999). Ha realitzat els reportatges dels llibres *L'Empordà íntim* (Figueres: 2005), amb instantànies de la

vida quotidiana de Salines-Bassegoda i *Batecs visuals* (Castelló d'Empúries: 2007), amb instantànies del dia a dia del municipi -centre històric, marina d'Empuriabrava i Aiguamolls.

Portades de llibres i publicacions, entre altres, *Boires i vents de l'Empordà* (Barcelona: 2000), *Segle XXI* (Barcelona: 2003) novel·la de Moisès de Pablo[↑], *Roses, més enllà del dia a dia* (Figueres: 2007).

Ha estat guardonat amb el Primer Premi Fotomet (Barcelona, 1998), i Finalista a Rutas del Mundo (1998).

GIRÓ GRANOLERAS, Josep

(Garrigàs, 22.VI.1750?/1754? - Montevideo, 1813) *Metge i cirurgià*

Es va casar amb Maria Zufriategui, a l'Uruguai, filla de pares bascos, i el matrimoni va tenir, com a mínim un fill, Juan Francisco.

Cursà estudis de medicina i es graduà a Ossa el 1780. El 1781 arribà a Montevideo com a metge militar, on compaginà l'exercici de la seva professió amb l'activitat comercial. Pocs mesos després de la seva arribada fou nomenat cirurgià interí del presidi de Montevideo, càrrec en el qual succeí Josep Pla. Al cap de nou mesos fou reemplaçat per Diego Garrido, gendre de Pla. Fou membre del reduït cos mèdic que entre 1784 i 1787 instal·là, a iniciativa de Francisco Maciel, el primer hospital de Caritat. El 1790, a la mort de Garrido, tornà a ésser nomenat cirurgià del presidi, amb caràcter interí, fins que fou substituït per Juan Cayetano Sánchez de Molina. Aquest mateix any fou designat metge dels hospitals, i el 1798 encara hi treballava atenent els soldats, els peons que treballaven a les obres de fortificació i les famílies dels pobladors de la costa patagònica, a l'Hospital Provisional de Montevideo. Fou membre del capítol de Montevideo, del qual sortí el nucli que donà lloc a la primera Junta Americana, el 20 de setembre de 1808, creada arran de la invasió francesa de la península Ibèrica, i a fi de garantir els interessos del rei Ferran VII d'Espanya, presoner de França, a les seves possessions d'ultramar. El seu fill Juan Francisco Giró Zufriategui (Montevideo, 1791-1863) fou president de la República de l'Uruguai (1.III.1852 - 25.IX.1853). La casa on va viure és la biblioteca-museu i l'anomenen la *Casa con balcones de cristal*.

GIRONELL PAGÈS, Montserrat

(Figueres, 6.IX.1957)

Mestra i pintora

Filla de Joaquim Gironell Alcalde, sastre, natural de Barcelona, i de M. Rosa Pagès Teixidor, de Torroella de Montgrí. Casada amb Joan Ribera[↑], el matrimoni té dos fills.

Va estudiar Magisteri a l'Escola Blanquerna de Barcelona (1979). Ha conreat també les arts aplicades, havent-se especialitzat en pintura mural.

Ha exercit la docència al Col·legi del germans de La Salle de Figueres (des de 1979), tasques que ha compaginat amb la investigació sobre la millor manera d'estimular l'aprenentatge dels infants. Les seves experiències i el seus mètodes d'aplicació han estat publicats al setmanari *Empordà* i a la revista *Guix* (Barcelona).

I, en col·laboració amb Joan Ribera, ha escrit: *Figueres, la meua ciutat: treball didàctic per al coneixement de Figueres* (Figueres: 1987), obra que va gaudir del primer accésit al 6è premi Pau Vila (Figueres, 1987), *Valorem la realitat que ens envolta* (Barcelona: 1988) treball que va rebre la menció del V Premi per a obres de Civisme "Serra i Moret" (1987), *La problemàtica del món d'avui: treball didàctic per al foment dels valors a l'escola* (Figueres: 1989), i *Diccionari cívic-incívic* (Figueres: 1992) obra guanyadora del VIII Premi d'Experiències Pedagògiques Alt Empordà. Han desenvolupat quaderns amb el títol general *Programa de desenvolupament mental* (Figueres: 1987), els quals consten de vint-i-dos exemplars on es contempen diferents conceptes com: la coordinació, la memòria, el càlcul o la fluïdesa verbal, destinats a alumnes de 6 a 14 anys, han treballat també diversos *Programes informàtics* per a estimular els infants, i diversos *Programes divulgatius-educatius: Col·lecció natura* (1995), *Col·lecció Monuments* (1995) i *Col·lecció pobles de l'Empordà* (1995).

GIRONELL PIERNAU, Pere

(Borrassà, 13.V.1904 – Figueres, 23.XI.1982)
Perruquer i pintor

Fill de Josep Gironell Salvanera, d'ofici pagès, natural d'Ordis, i de Rosa Piernau Quer, de Vilamacolum. Es va casar amb Camil·la Lloret[†] Altafulla, i el matrimoni no va tenir descendència.

Conegut professionalment amb el nom de *Pierre*, tenia la perruqueria a la Pujada de Sant Pere, lloc on es varen formar la majoria de perruquers i perruqueres dels anys 50 i 60, de la comarca. Va compaginar la seva professió amb una de les seves aficions, la pintura.

Va exposar per primera vegada en una col·lectiva a Figueres (1947), després a Barcelona (1948). Individualment es va estrenar a Figueres (1948). Va ser guardonat amb la Medalla d'Or (Figueres, 1949). Va realitzar altres exposicions a Girona, Bilbao, Saragossa (1950). Va viatjar a París on va exposar amb Salvador Dalí[†] (1951).

GIRONELLA, Frederic

(Figueres, 19.I.1869 – Barcelona, 23.IV.1948)
Periodista

Va col·laborar en el diari *El Ampurdanés*. Va publicar: *Nova guia de Montserrat per a pelegrins i excursionistes. Cops d'ull a la muntanya catalana* (1919), *Coses de l'Empordà. Records de Figueres* (Barcelona: 1923; id.: 1960), *Renadius: versos i prosa original* (Barcelona: 1927).

GIRONELLA COROMINAS, Josep M.

(El Port de la Selva, 6.XII.1872 – Girona, 12.XI.1955) *Eclesiàstic i canonge*

Va estudiar al Seminari de Girona i es va llicenciar en Teologia al Seminari Pontifici de Tarragona. El nomenament de capellà va coincidir amb el període d'ensenyant al Seminari del

Collell (1897). Al cap d'uns anys, va ser nomenat rector de Garriguella (1904) i, l'any 1912, va aconseguir el càrrec de rector de la catedral. Aquest nou destí l'encaminaria cap a desenvolupar noves responsabilitats i càrrecs: va ser membre del Consell d'Administració Diocesana, Examinador Sinodal, Jutge Pro Sinodal, Rector consultor, Arxiprest del Districte de Girona i Vocal de la Comissió Diocesana de Cases Rectorals. L'any 1947 va ser nomenat canonge honorífic de la catedral i, posteriorment, va rebre el títol honorífic de Prelat Domèstic de Sa Santedat (1951).

Va gaudir de molta anomenada i prestigi tant a Girona capital, com a la diòcesi.

GIRONELLA FALCES, Francesc Xavier

(Figueres, 10.IV.1943) *Periodista*

Fill de Joaquim Gironella[†], periodista, de Cistella, i de Carme Garañana, és el gran de dos germans.

Titulat per l'Institut de Periodisme de la Universitat de Navarra, va ser becari dels cursos de periodisme de la Universitat Internacional "Menéndez y Pelayo" de Santander. Ha cursat estudis de Graduat Social i està titulat com a educador de Col·legis Menors i Albergs Universitaris.

La seva carrera professional, iniciada al setmanari *Ampurdán* de Figueres, s'ha desenvolupat a Catalunya, Navarra i Aragó. Després dels estudis de Periodisme va treballar en diferents mitjans de comunicació, premsa i ràdio, entre els quals s'ocupà de la Delegació a Pamplona dels diaris donostiarres *La Voz de España* i *Unidad*, de la qual en va ser director. Va ser redactor d'esports de l'emissora *La Voz de Navarra* i corresponal de Radio Nacional de España a Pamplona i de l'Agència EFE. L'any 1976 es trasllada a Osca, on esdevé redactor en cap del diari *Nueva España* i del *Diario del Altoaragón*, des de la seva fundació fins l'any 1989, que s'incorpora al

Departament d'Indústria, Comerç i Turisme del Govern d'Aragó, on desenvolupa tasques relacionades amb la informació turística i actuacions de promoció exterior. L'any 1991 va ser nomenat membre del Consell Assessor de RTVE a l'Aragó i el 1992, va ser incorporat a la Direcció General d'Esports del Govern d'Aragó, per intervenir en l'organització de la UNIVERSIADA (Jaca, 1995), on desenvolupa la Secretaria del Comitè Tècnic i la coordinació de la seu del Comitè Executiu a Jaca. Actua també com a responsable de promoció a la Candidatura Olímpica de Jaca als Jocs d'Hivern de 1998.

Durant més de vint anys ha ostentat la direcció del Gabinet de Premsa del Festival Folkloric dels Pirineus i dels Campionats del Món de Patinatge Artístic Professional sobre Gel. Així mateix del Campionat Mundial de Pesca de Salmònids a Jaca i el d'Hoquei sobre Gel a la mateixa ciutat. Cap de premsa del Festival "Pirineos Sur" de la Diputació Provincial d'Osca. Responsable de l'"Operación Antorcha" als Jocs Universitaris Mundials d'Hivern (Jaca, 95) i als d'estiu de Palma de Mallorca, el 1999.

Com a membre de l'equip directiu dels successius projectes olímpics de Jaca, ha estat als Jocs Mundials Universitaris d'Hivern a Búfalo (Estats Units) i Zakopane (Polònia), i a les reunions del Comitè Olímpic Internacional de Montreux, Lausana, Atlanta, Tòquio i Barcelona.

Durant 25 anys ha exercit l'especialització de la premsa del motor, motiu pel qual ha estat en totes les presentacions internacionals de les diferents marques mundials d'automòbils en els cinc continents. Ha estat el responsable de comunicació institucional i relacions externes en diferents campanyes del Govern d'Aragó, com la dels vins del Somontano, la Neu d'Aragó o Fitur.

Autor de diverses publicacions, ha estat primer premi del Certamen Literari de l'Acadèmia Mariana de Lleida i Premi de S.E. el cap de l'Estat; premis en diversos Jocs Florals. Està en possessió de la Medalla del Deporte de Navarra; la Insignia de Oro de la Asociación de Empresarios de Hosteleria de Huesca, membre del col·lectiu de "Solidaritat Olímpic" del Comitè Olímpic Internacional.

Directiu de l'Asociación Española de la Prensa Deportiva; secretari tècnic de l'Asociación de la

Prensa Deportiva de Huesca, des de la seva fundació i de la Federación de la Prensa Deportiva de Aragón. En els últims vint anys ha participat en els Congressos Nacionals de la Premsa Esportiva d'Espanya.

Ha col·laborat diversos anys amb Radio Huesca i LOCALIA Televisión a Osca, en aquesta última com a membre d'una tertúlia amb Rafael Bardaji i Javier García Antón. Ha estat contertulià en el programa de Televisión Aragón *Sin ir más lejos*, i actualment ho es de la televisió La General de Zaragoza.

És director de l'Agencia Alto Aragón de Imagen y Comunicación 2000 S.L., dedicada al disseny, realització i avaluació de campanyes de comunicació, imatge i publicitat. Actualment, i després de la recent jubilació, continua l'activitat a l'empresa de comunicació.

GIRONELLA GARAÑANA, Joaquim

(Cistella, 19.X.1906 – Girona, 17.VII.1992)

Periodista i escriptor

Fill de Secundino Gironella Esparraguera, sabater, de Cistella, i de Carme Garañana Fàbrega, de Figueres. Els progenitors obriren sabateria al carrer de Besalú de Figueres. Es va casar amb Concepció Falces Pastor, de Milagro

(Navarra), i el matrimoni va tenir dos fills, Francesc-Xavier[↑], periodista, i Montserrat, infermera.

Fou membre fundador i primer director del setmanari *Ampurdán* (1943-1962), càrrec del qual va renunciar l'any 1962 en haver estat nomenat secretari de l'Organització Sindical Provincial, moment en què trasllada la residència a Girona. En aquesta mateixa època va desenvolupar el càrrec de delegat del Ministeri d'Informació i Turisme, i la corresponsalia de l'Agència EFE, i dels diaris *Diario de Barcelona*, *La Prensa* i *La Soli* de Barcelona. En alguna de les cròniques signava amb el pseudònim de *Kim*.

Va ser la primera persona que va manifestar per escrit la necessitat de la creació d'un Institut d'Estudis Empordanesos (1949), va ser un dels membres fundadors de la institució i va ocupar el càrrec de vocal (1957-1960), i secretari (1960-1962).

En el període en què va ser director del setmanari figuerenc va escriure sobre temes empordanesos relacionats amb el folklore, les sardanes, les cobles, els músics, altres referents al seu poble nadiu, Cistella, o temes marians dels quals n'era un especialista. A Figueres va fundar l'Esbart Dansaire d'Educación y Descanso que va tenir molta activitat. Durant l'etapa gironina va col·laborar amb diferents rotatius i publicacions periòdiques com *Los Sitios* (Girona), la *Revista de Gerona*, *Canigó*, el *Butlletí de l'Aplec de la Sardana* (Figueres), *Vida Parroquial* i als *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos*.

És autor de diverses lletres de sardanes i de les obres *Antics Costums, tradicions i llegendes de l'Alt Empordà* (Girona: 1988), i *Cistella i l'ermita de Vida* (Cistella: 1988) en col·laboració amb Josep M. Marquès.

Va guanyar diversos premis als Jocs Florals de Lleida i Girona, l'any 1968 va obtenir el Premi de la Diputació Provincial de Girona en els Jocs Florals de Banyoles.

GIRONELLA MIR, Faustí

(Lladó, 15.II.1898 – 31.X.1972) Pintor

Fill de Bonfill Gironella Trias, botiguer, i de Dolors Mir Parrot, ambdós de Lladó. Va ser el petit de tres germans: Serafina, Bonfill i Faustí.

Des de petit tenia la vocació de ser escultor, i per aquest motiu l'enviaren a estudiar a Barcelona. Va ser alumne dels Salesians i va assistir a un taller d'imatgeria religiosa per aprendre l'art de l'escultura. Va cursar dos anys a Llotja, i va esdevenir un alumne destacat,

aconseguint una beca gràcies a la qual podia gaudir de dos anys d'estança a París, però la seva trajectòria artística es va estroncar a causa de la sobtada mort del seu germà Bonfill, el qual, com hereu, havia de regentar la botiga familiar. Aquesta circumstància va canviar el seu destí, seguint el negoci familiar de la botiga.

Als anys 20, va anar a París amb Marià Llaverna[↑]. A partir d'aquest moment es dedica a pintar els paisatges del poble i dels voltants amb un joc cromàtic i un estil proper als postimpressionistes, alternant amb retrats d'amics i coneguts, en els quals es copsa el caràcter del personatge.

L'any 1990 l'Ajuntament de Lladó el va homenatjar amb la celebració d'una exposició, en la qual s'hi va poder veure la força i la sensibilitat de la seva obra.

GIRONELLA POUS, Josep M.

(Darnius, 31.XII.1917 –

Arenys de Mar, el Maresme, 3.I.2003)

Escriptor, novel·lista i assagista

Fill de Joaquim Gironella Angelet, fabricant de taps, natural d'Agullana, i de Rosita Pous Gironella, natural de Terrades. Va ingressar al Seminari, però deixà la carrera eclesial. Va muntar una llibreria i, aficionat a la literatura, començà publicant poesia *Ha llegado el invierno y tú no estás aquí* (1945). Es va presentar al Premi Nadal l'any 1946 amb la novel·la *El hombre*, que va resultar guanyadora.

Ha col·laborat en diversos diaris i revistes de Barcelona i Madrid i, fins a la seva mort, va ser col·laborador habitual del *Diari de Girona*.

Ha col·laborat en diversos diaris i revistes de Barcelona i Madrid i, fins a la seva mort, va ser col·laborador habitual del *Diari de Girona*.

Segons el mateix autor, en l'època democràtica, els crítics literaris el deixaren de banda. Estava convençut que els seus valors literaris s'apreciarien *post-mortem*. Des del Govern de la Generalitat mai no se li va perdonar que no escrivís en català, no va ser objecte de cap homenatge ni se

li va donar la Creu de Sant Jordi, fins al punt que el dia del seu enterrament no hi va acudir cap representant institucional. Per voluntat de l'autor, el seu arxiu particular ha passat a formar part de l'Arxiu Municipal de Girona.

La segona novel·la fou *La marea* (Madrid: 1949), inspirada en la guerra alemanya i seguidament la trilogia, sobre la Guerra Civil espanyola, traduïda a diversos idiomes: *Los cipreses creen en Dios* (Barcelona: 1953; id.: 1953 4a ed.; id.: 1954 6a ed.; id.: 1957 13a ed.; id.: 1958 15a ed.; id.: 1961 23a ed.; id.: 1974 68a ed.; id.: 1981; id.: 1982; id.: 1984; id.: 1994; id.: 2001; id.: 2006), *Un millón de muertos* (Barcelona: 1961; id.: 1967; id.: 1974 32a ed.; id.: 2003; id.: 2004; id.: 2006) i *Ha estallado la paz* (Barcelona: 1966; id.: 1969 9a ed.; id.: 1974 17a ed.; id.: 2000 23a ed.; id.: 2005; id.: 2006), les quals pretenen reflectir l'ambient sociopolític del període que va des de la Segona República Espanyola fins a la postguerra.

Autor prolífic, de creences catòliques, probablement hagi estat un dels novel·listes catalans més llegits durant les dècades dels anys 50, 60 i 70. La seva obra ha estat mereixedora de diversos premis, i ha estat de les més reeditades de la Península. Ha escrit obres de diferents gèneres literaris: assaig, llibres de viatges, novel·les, periòdic o biografies.

Altres títols són: *El novelista ante el mundo* (Madrid: 1954), *Los fantasmas de mi cerebro* (Barcelona: 1958; id.: 1959 3a ed.) volum on es recopilen articles, *Muerte y juicio de Giovanni Papini: cuento infantil* (Barcelona: 1959), *Mujer, levántate y anda* (1962), *Penas, ideas, mares* (Barcelona: 1963; id.: 1964; Barcelona: 1976 6a ed.), *China, lágrima innumerable* (Barcelona: 1965; id.: 1975; id.: 1976), *Todos somos fugitivos* (1966), el recull d'articles *Gritos del mar* (Barcelona: 1967), *En Asia se muere bajo las estrellas* (Barcelona: 1968 5a ed.), *Cien españoles y Dios* (Barcelona: 1969; Esplugues: 1984), un altre recull d'articles *Gritos de la tierra* (Barcelona: 1970), *Condenados a vivir* (Barcelona: 1971; id.: 1972; id.: 1976 14a ed.) Premi Planeta 1971, *El mediterráneo es un hombre disfrazado* (Esplugues: 1976 4a ed.), *El escándalo de Tierra Santa* (Esplugas: 1977; id.: 1989 nombroses edicions), *Carta a mi padre muerto* (Barcelona: 1978; id.: 1980), *Cien españoles y Franco* (Barcelona:

1979), *El escándalo del Islam* (Barcelona: 1982), *Girona, inmortal* (Sabadell: 1983), *La duda inquietante* (Barcelona: 1988; id.: 1989), *Yo, Mahoma* (Barcelona: 1989; id.: 1995), *A la sombra de Chopin* (Barcelona: 1990), *Nuevos 100 españoles y Dios* (Barcelona: 1994), *El corazón alberga muchas sombras* (Barcelona: 1995; id.: 1997), *Se hace camino al andar* (Barcelona: 1997 1a, 2a i 3a ed.; id.: 1998; 4a ed.), *Las pequeñas cosas de Dios* (Barcelona: 1999; id.: 2003), *Por amor a la verdad* (Barcelona: 2003), *El Apocalipsis* (Barcelona: 2001).

En col·laboració amb Rafael Borràs va preparar el reportatge *Juan de Borbón* (1968).

Amb la novel·la *El Hombre* va rebre el Premi Nadal (1946), *Condenados a vivir* (Barcelona: 1971), va rebre el Premi Planeta (1971), *Duda inquietante* va ser Premio Ateneo de Sevilla (1988), *Se hace camino al andar* finalista del premi Fernando Lara (1997).

L'ajuntament de la seva vila natal el va nomenar fill predilecte, el 8 de desembre de 1983.

GODO, Sebastià

(Cadaqués, s. XIX – Santiago de Xile, s. XX)

Músic

Es va casar amb Hermínia Tuègols i el matrimoni va tenir diversos fills, entre ells en Francesc, que va seguir les passes musicals del progenitor.

Format musicalment a la vila nadiua era conegut amb l'apel·latiu de *Clotis*. Va fundar l'orquestra del poble i diversos grups de música Barats i llusos i Pops i calamars.

Va desplaçar-se a Barcelona lloc on, segons diuen alguns cronistes, va introduir la sardana.

El seu esperit inquiet el va portar a marxar a Xile, on va seguir amb les activitats musicals.

GODÓ DAGAS, Ramon

(Castelló d'Empúries, 30.I.1886 – Barcelona, 1959) *Prevere i músic*

Fill de Martí Godó Bordas, estanquer, natural de Castelló d'Empúries, i d'Antònia Dagas Bru, de Figueres. Va ser organista de la Bisbal, lloc on va fundar l'orfeó. Va passar a ser organista de l'església de Santa Maria del Pi de Barcelona (1928).

Va compondre diverses peces religioses, es té coneixença de cinc avemaries, un rosari, un trisagi marià i cançons amb acompanyament d'orgue. Té diverses composicions inèdites, entre les quals hi ha una missa de difunts.

GODO LLORENS, Francesc Xavier

(Cadaqués, 5.VII.1858 -

Barcelona, 21.IV.1915)

Advocat, periodista i autor dramàtic

Estudià a Barcelona la carrera de Dret, i es doctorà més tard a Madrid (1880). Va iniciar-se com a redactor en el diari *El Siglo*. Es va traslladar a París per incorporar-se al diari *La Correspondencia de París*, posteriorment s'ocupà d'*El*

Correo de París. Va retornar a Barcelona (1883) on va exercir l'advocacia, la qual va compartir amb el periodisme.

Viatger per excel·lència, adquirí àmplia cultura que la va traslladar a les seves activitats i escrits. Va ser un dels fundadors del diari conservador *La Dinastía*, va formar part de la redacció d'*El Monitor*. Va fundar un diari satíric *El Chaparrón*, i va ser redactor en cap del *Diario Mercantil* (1897-1900). També va ser corresponsal d'*El Estandarte* (Madrid), de la revista *Scena Sport* (Florència) i del *Gazzettino dell'arte drammatico* (Roma). Durant l'època en què va ser director d'*El Correo de París*, va proposar Barcelona com a seu per a l'Exposició Universal de 1888, formant part del primitiu consell d'honor. Va ser membre honorari de l'Académie Montréal de Toulouse (França).

De molt jove publicà un volum de poesies, en castellà, titulat *Latidos* i el poema *El padre prior*. La seva primera producció *Durante el baile* va ser un arranjamet de la comèdia d'Edouard Pailleron i es va estrenar al Teatro Comedia de Madrid (1883); al Principal de Barcelona va estrenar *Un marido impertinente: juguete cómico en un acto y en verso* (1884), publicada l'any

anterior (Barcelona: 1883), en col·laboració amb Frederic Rahola i Trèmols.

Posteriorment va escriure *El juramento de Pepe, ¡Coquetina!* (Barcelona: 1884), *Día de bodas*, *La Corsetera: comedia en un acte y en vers* (Barcelona: 1889), *Mellizos*, *Los celos con pan... son menos* (Barcelona: 1894), *La Horcas caudinas: comedia en un acto y en verso* (Barcelona: 1896), *La Pálida: drama en tres actos y en verso* (Barcelona: 1896), i *¡Sacrilégio!!: Monólogo trágico, en verso* (Barcelona: 1897).

Contribuí en el conreu del teatre català amb alguns drames i comèdies com *La Mare de Déu del Mont*, primera obra escrita en català dedicada a la Diputació Provincial de Girona (Barcelona: 1893), *Lo Cor y l'ànima: drama català en tres actes y en vers* (Barcelona: 1894; id.: 1898 2a ed.), segona obra en català dedicada a Frederic Soler Hubert (*Serafi Pitarra*); *Del dret a la navaja*, *Dos companys mal avinguts: joguina en un acte escrita en vers català* (Barcelona: 1894; id., 1898), en col·laboració amb Víctor Rahola i Trèmols. *El túnel: drama en tres actes y en vers* (Barcelona: 1895), *La minyona del rector: la majordona* (Barcelona: 1895), *Lucrezia Borgia: joguina en un acte escrita en vers català* (Barcelona: 1895), *La pubilla de Caixàs. Drama de costums empordaneses. En tres actes i en vers: comedia en un acte y en prosa* (Barcelona: 1895; id.: 1986; id.: 1923), *Rin: juguete en un acte y en prosa* (Barcelona: 1897), *Els dos crepuscles: drama en tres actes y en prosa* (Barcelona: 1905), *Antony (mestre de ball)* (Girona: 1905), *Botifarras dolsas* (Barcelona: 1906), *Fugint del niu: comedia d'enredo en tres actes y en prosa* (Barcelona: 1907) traduïda al castellà *Huyendo del nido* (Barcelona: 1913), *Ánimas perdudas: drama en quatre actes* (Barcelona: 1908), *La clínica del embut: comedia en tres actes y en prosa* (Barcelona: 1909), *Amor y Art* (Barcelona: 1911).

Va compondre algunes peces en un acte com *La cosina de la Lola: comedia en un acte y en prosa* (Barcelona: 1897; id.: 1910 2a ed.) i *Mala Partida*, (Barcelona: 1095).

A la Biblioteca de Catalunya s'hi conserven dues obres manuscrites: *La dona que falta: joguina en un acte y en prosa* (189?), i *¡Malehit telégrafo!!: pas de comedia en un acte y prosa* (189?).

Va traduir de l'italià diverses obres d'Anton Giulio Barrili (1836-1908): *Las dos beatrices* (Barcelona: 191?), *Rayo de Dios* (Barcelona: 191?), *Flor de oro* (Barcelona: 191?), *Tierra Virgen* (Barcelona: 191?). D'Emilio Salgari (1862-1911) va traduir: *La Estrella de la Arancania* (Barcelona: 191?), *La reconquista de Monpracen* (Barcelona: 191?) i *En el mar de las perlas* (Barcelona: 1912). D'Antonio Fogazzaro va traduir: *El misterio del poeta* (Barcelona: 1911), i *El secreto del poeta* (Barcelona: 1912?).

Va rebre la Creu d'Isabel la Catòlica (1878) per un poema dirigit al rei Alfons XII en casar-se amb Maria de las Mercedes.

GODO LLORENS, Pascual

(Cadaqués, c. 1860? - ?, s. XX) Enginyer

Es va casar amb la peraladenc Josefa Xirau Llorens, veïna de Roses (24.IV.1890).

Va estudiar la carrera d'Enginyer a l'ETSEIB (1884). Va ser membre fundador de l'Asociación nacional de ingenieros industriales (secció de Barcelona), va formar part de la junta en la qual va desenvolupar el càrrec de secretari.

Va traduir del francès *Tratado de química industrial. Para usos químicos, ingenieros, metalúrgicos, industriales, fabricantes de productos farmacéuticos, agricultores, escuelas de arte y manufacturas de artes y oficios* (València: 1904-1905), dels autors Wagner, Fischer i Gautier.

GODÓ SOLER, Joaquim

(Castelló d'Empúries, 16.V.1880 - Mataró, el Maresme, 14.VI.1957) Músic

Fill de Mariano Godó Bordas, barber, i de Dolors Soler Tomàs, ambdós de Castelló d'Empúries. Començà els estudis musicals a la vila natal, i, a l'edat de catorze anys, s'inicià en el fiscorn amb Antoni Agramont.

A principis del segle XX, formà part de la cobla Els Agustins, de Granollers, en la qual interpretà el fiscorn. A la dècada dels 20, a Mataró, va ser un dels membres fundadors de la cobla lluro fundada l'any 1922 i, després de la guerra civil, formà part de la cobla Mataró de Educación y Descanso (1939-40) i, Els Verds, també de Mataró fundada l'any 1947.

Va escriure *Dansaires de l'Empordà*.

GODO TUÈGOLS, Francesc

(Cadaqués, 12.II.1878 - Santiago de Xile, 22.VIII.1932)
Professor de música i escriptor

Fill de Sebastià Godó músic, de Cadaqués, conegut amb el sobrenom de *Clotis*, i d'Hermínia Tuègols. El biografiat era conegut popularment amb el nom de *Belisario*. Va destacar com a contra baixista i va ser contractat pel

Liceu de Barcelona i per l'Òpera de París. Va donar concerts benèfics al Casino de Cadaqués, i d'altres a Barcelona i a Amèrica. De jove s'establí a Xile, va residir a Santiago i a Valparaíso. El 1914 entrà a treballar a *Germanor* (1912-1932), primer com a redactor i, al cap de poc temps, en va esdevenir director i en va ser per espai de 15 anys. La publicació estava dedicada a les arts i les lletres catalanes, presentava escrits de Catalunya i de la colònia catalana de Xile i es caracteritzava per les campanyes contra la Dictadura i la Monarquia, motiu pel qual li havia estat prohibida la tornada.

A Xile, va ser director del Teatro Victoria i va fundar i dirigir una orquestra que va gaudir de renom. Va formar part d'un Directori d'una companyia de segurs. Va ser agent de la companyia d'assegurances La Catalana. Presidí la secció d'Auxilis Mutuals del Centre Català de Santiago i, al Centre Català, va instituir "La Festa de la Dona Catalana" (1930). En morir presidia la comissió de festes del Centre.

GODOY ROTLLENS, Joan de la Creu

(Figueres, 29.XI.1927 - Terrades, 14.IX.2000)
Agent d'assegurances i activista cultural

Fill de Carlos Godoy Sàbat, de Girona, i de Maria Rotllens Canellas, de Llers. Es va casar amb M. Dolors Tomás, de Peralada, i el matrimoni va tenir quatre fills: Antoni, Joan de la Creu, Lurdes i Josep Maria (Goxi).

Va participar activament en moltes iniciatives ciutadanes. Regidor de l'Ajuntament de Figueres (1967-1974).

Va ser agent d'assegurances, membre de Càritas, del Patronat de la Catequística, on va participar en les representacions d'INRI i de l'associació dels Amics dels Malalts.

GODOY ROTLENS, M. Dolors

(Figueres, 5.I.1929) *Activista cultural*

Filla de Carlos Godoy[↑] Sàbat, de Girona, i de Maria Rotllens Canellas, de Llers, va ser la petita de quatre germans. Es va casar amb Jordi Vilahur Nadal, de Cassà de la Selva, i el matrimoni ha tingut cinc fills, a partir d'a-

quest moment va residir a Cassà.

Va estudiar al Col·legi de les Dominiques de la Presentació, *Les Franceses*.

Aviat va intervenir en actuacions teatrals en l'elenc infantil del Patronat de la Catequística.

A la dècada dels 40, va recuperar l'activitat teatral, fins al punt d'escriure l'obra teatral *Buscando la paz*, estrenada amb gran èxit l'any 1945.

Traslladada a Cassà, va formar part de diverses activitats culturals de la vila, col·laboradora de la revista *Luz y Guía*, actualment *Llum i Guia*, de la qual n'és col·laboradora i s'ocupa de l'administració.

Va participar en la vida política local, essent alcaldessa de Cassà (1979-1983).

Va ser la fundadora de l'escoltisme, i va dirigir el grup d'aficionats de teatre de la vila de Cassà (1982-1985). Posteriorment, ha desenvolupat nombroses tasques de voluntariat, d'entre les quals cal destacar la presidència de l'Associació de Malalts d'Alzheimer.

Va aconseguir el Premi Narració als Jocs Florals de Santa Coloma de Farners. Fou la guanyadora del segon Premi de Narració Curta del III Premi Gaudí (Barcelona, 2005).

GODOY SÀBAT, Carlos

(Girona, 17.I.1893 – Figueres, 10.XI.1961)

Agent d'assegurances i fotògraf

Fill de Juan de la Cruz Godoy Arroyo, natural d'Úbeda, Jaén, i d'Assumpció Sàbat Pascual, de Palafrugell. Es va casar amb Maria Rotllens Canellas (1918), natural de Llers, i el matrimoni va tenir quatre fills: Carlos (1918), Jau-

me (1919), Joan de la Creu[↑] (1927), i M. Dolors[↑] (1929). Persona de profundes creences religioses va rebre un gran sotrac quan el primogènit va morir a la guerra civil, el segon fill va entrar a la congregació dels germans lasal·lians.

Va arribar a Figueres com a treballador de la companyia ferroviària MZA (Madrid-Zaragoza-Alicante), però en establir vincles familiars va decidir no ascendir de categoria en la companyia i quedar-se a la ciutat, lloc on va participar en nombroses iniciatives ciutadanes.

De totes elles ha transcendit com a fotògraf amateur, va retratar tots els esdeveniments significatius de Figueres, pobles de les rodalies, i alguns de costaners, on anava a estiuajar amb la família. Qualsevol circumstància era adequada per deixar-la impresa en paper: esdeveniments polítics i religiosos, com misses de campanya, processons del Corpus, les Fires i Festes de la Santa Creu, els Certàmens, la primera pedra de la construcció del nou hospital de Figueres (1943), enderrocament de cases, indústries locals com la Casa Fita, la construcció del nou camp de futbol (1950), festivals gimnàstics, etc.

Algunes d'aquestes imatges es troben reproduïdes a l'obra *Història Gràfica de Figueres* (Figueres: 2001), d'Inés Padrosa[↑].

GODOY TOMÁS, Joan de la Creu

(Figueres, 23.I.1957) *Professor de música*

Fill de Joan de la Creu Godoy[↑] Rotllens, agent d'assegurances, de Figueres, i de M. Dolors Tomás

Tomás, de Peralada. És el segon de quatre germans: Antoni, Joan de la Creu, Lurdes i Josep Maria (Goxi). Casat amb M. Concepció Vila Camps (29.X.1978), el matrimoni té una filla i un fill.

Llicenciat en Filosofia i Lletres (secció Història de l'Art) en l'Especialitat Musicologia per la Universitat Autònoma de Barcelona (1991) i Professor Superior de Guitarra pel Conservatori Superior de Música del Liceu de Barcelona (1995).

Doctor en Filosofia i Ciències de l'Educació (secció Ciències de l'Educació), per la Universitat de Barcelona (2003). La seva tesi doctoral porta per nom "L'audició musical a l'escola primària: una aportació a la seva didàctica" (14.X.2003), va obtenir un excel·lent *cum laude*.

L'any 1981 va ser cofundador de la primera escola de música fonamentada en mètodes de pedagogia musical actius de Figueres que, amb el nom de La Flauta Màgica, escola de música activa, es va instal·lar al carrer Llers i es traslladà al cap de cinc anys, a l'antiga residència familiar de la família Godoy, al carrer Colom, on encara desenvolupa la seva activitat amb prop de 300 alumnes i amb més de vint professors. Aquesta escola ha obtingut, per part de la Generalitat de Catalunya, l'autorització i acreditació del Grau Elemental i Grau Professional dels ensenyaments musicals.

L'any 1996 s'incorporà com a professor a la Universitat de Girona a la Facultat de Ciències de l'Educació, actual Facultat d'Educació i Psicologia, en el Departament de Didàctiques Específiques impartint docència en els estudis de Mestre en Educació Musical. Actualment és Professor Col·laborador Permanent Doctor. La seva activitat actual està relacionada en el camp de la formació inicial de mestres, formació contínua, postgraus, màsters, cursos de doctorat i la recerca i innovació docent. Des de la seva incorporació a la universitat ha participat en nombrosos projectes de recerca i innovació educativa així com d'altres vinculats al folklore i a la música popular. Cal destacar els

becats pel Departament de Cultura de la Generalitat sobre recerques entorn l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya.

És membre del Grup d'Investigació Consolidat Patrimoni i Educació Artística de la Universitat de Girona i del grup de recerca sobre música tradicional MUTPIRER (Música Tradicional: Patrimoni, Identitat, Recuperació, Estudi i Retorn) de la Universitat de Barcelona.

Ha estat membre de la comissió del disseny del nou títol de Grau dels estudis de mestre de la Facultat d'Educació i Psicologia de la UdG. Formador i assessor en l'àmbit relacionat amb la implantació de l'Espai Europeu per l'Educació Superior. Ha treballat en un projecte d'etnomusicologia comparada amb la música catalana i els instruments populars catalans i la música i els instruments Chiapanencs en un projecte entre la UdG i la UNICH (Universitat Intercultural de Chiapas, Mèxic).

Dintre l'àmbit del món de la música coral, va dirigir la Coral Gaudeamus (1994-2002), de Figueres, que pren el nom de Polifònica Figueres (1999). Amb aquesta coral va enregistrar l'any 1998 un CD amb la música original dels Pastorets de Figueres amb motiu del 75 aniversari d'*El Primer Nadal dels Pastors*, col·laborant amb l'Associació dels Pastorets de Figueres en el seu enregistrament. Va dirigir l'enregistrament, a l'auditori de la Casa de Cultura de Llançà, del CD que duu per títol *Del gregorià als Beatles* (2000), i que posa de manifest el gran ventall de repertori amb què va dotar aquesta coral figuerenca.

El curs acadèmic 1997-98, el rector de la Universitat de Girona, Josep M. Nadal, l'encoratja per fundar un Cor Universitari. Comença a dirigir el Cor de la Universitat de Girona (1998), del qual encara n'és el director. Amb aquest Cor han cantat a Pisa, Bolonya, Vigo, Tarragona entre d'altres llocs. Ha enregirat un CD a l'any 2003 titulat *Cinc anys cantant a Cor* i l'any 2008 un altre íntegrament del concert del *desè aniversari* a la sala simfònica de l'auditori de Girona.

Ha publicat sobre musicologia a revistes especialitzades com: *Música y Educación*, *Caramella: revista de música i cultura popular*. En col·laboració: *Mestres del segle XXI, competents ben formades, justes; mestres del segle XXI competents ben formats, justos* (Girona: 2007).

GOLOBARDES VILA, Miquel*(Peralada, 2.II.1909 – Barcelona, 20.V.1971)**Historiador i professor*

Fill de Josep Golobardes, pagès, i Joaquina Vila, ambdós de Peralada. Va néixer en el si d'una família de camporols i fou el gran de tres germans. Això volia dir que li pertocava seguir amb les tasques vinculades a la terra. Es va

casar amb Guadalupe Martí Fontanet, d'Alfara de Carles, del Baix Ebre.

Anà a l'Escola dels Comtes del Castell de Peralada i ben aviat es varen posar de manifest la seva curiositat, el seu afany pel saber i el seu talent per a l'estudi. Però va haver de compaginar el primer ensenyament amb les obligacions del camp. El fet d'haver-li tocat anar a fer la mili a l'Àfrica va ser decisiu, ja que a la tornada va prendre la determinació de deixar l'arada i dedicar-se a l'estudi, decisió que li suposà la ruptura familiar.

Anà a viure a Tarragona, a casa d'un oncle que era mestre d'Alfara de Carles. En dos anys va fer el batxillerat en estudi lliure a l'institut de Tortosa. Tot seguit, l'any 1934, ingressà als cursos de magisteri a l'Escola Normal de la Generalitat de Catalunya on va estudiar amb beca fins que s'incorporà amb la seva lleva, en haver esclatat la guerra civil, on participà com a milicià de cultura.

Després de la guerra, en haver-lo depurat (1940), es va veure obligat a deixar l'ensenyament. Malgrat tot, amplia els estudis i es llicencia en Història Antiga (1942). El 1942, a Montblanc, va obrir una acadèmia on s'impartien classes de comerç, idiomes i primer i segon ensenyament. Però el 1943 fou denunciat per motius polítics i va haver de tancar el centre (expedient que es va resoldre favorablement, i sense efectes posteriors, aquell mateix any). Prosseguí els estudis fins a obtenir el grau de doctor en història medieval (1954). Exercí com a professor de llatí, primer com a interí a l'Institut Ramon Muntaner de Figueres des de 1944, prosseguí a Girona –al temps que

donava classes d'epigrafia a la Universitat de Barcelona–, fins a aconseguir la càtedra de grec a l'institut mitjà de Múrcia (1961), compaginant-ho amb classes de Prehistòria i Etnologia a la universitat de la mateixa localitat. D'allà passà a l'institut de Girona i, finalment, al de Blanes, del qual en fou director.

Si del perfil humà de Golobardes cal destacar la seva bonhomia, el seu optimisme, la seva perseverança i, per damunt de tot, la de treballador incansable, com a historiador, cal dir, que el resultat de les seves investigacions ve enriquit pel domini de matèries complementàries a la història com el llatí i el grec, la paleografia, l'epigrafia i la numismàtica.

Des de 1943 es vinculà a la Biblioteca-Arxiu del Palau de Peralada, de la qual fou director de les seves edicions al mateix temps que autor, ocupant-se, des de 1949, de la tasca d'ordenació, classificació i recuperació de documents per a l'arxiu (com ara el retorn dels pergamins i manuscrits del Convent del Carme, que es trobaven en el domicili dels marquesos de la Torre a Mallorca, o d'altres pertanyents al mateix municipi).

Gairebé totes les seves monografies, publicades a les "Ediciones de la Biblioteca del Palacio de Peralada", versen sobre temes empordanesos, peraladencs o reculls bibliogràfics i/o documentals dels fons de la biblioteca i/o de l'arxiu: *El monasterio de Santa Maria de Vilabertrán* (1949), *Colección Documental y Bibliográfica dedicada a las fiestas conmemorativas del quinto Centenario de los Reyes Católicos* (1951) amb motiu de l'exposició organitzada pels Amics del Museus al Saló del Tinell de Barcelona, *Exposición de Libros-Documentos-Grabados de Arte e Historia militar de los siglos XV al XX. Dedicada a las fuerzas del ejército de guarnición de Figueras* (1951), amb motiu de l'exposició organitzada per l'Ajuntament de Figueres, *El Ampurdán en la Guerra de la Independencia* (1951), *Peralada* (1952), *El Convento del Carmen de Peralada* (1953) il·lustrat amb dibuixos dels figuerencs Ramon Reig i Joaquim Bech de Careda, *Exposición de libros y grabados de arte e historia militar y de documentos del período de la Guerra de la Independencia de la Biblioteca del Palacio de Peralada* (1954), *El Sepulcre de Peralada* (1955). Una altra de les

tasques portades a terme fou la d'ordenació de la secció numismàtica del museu amb la publicació del *Museo Palacio Peralada. Monetario* (1957), *Aportación a la I Exposición Iberoamericana de numismática y medallística* (1958) exposició que va tenir lloc a Barcelona en el Tinell i a la Capella de Santa Àgueda, el *Catálogo de la exposición numismática y medallística* (1959). La monografia *Peralada, condado, villa, palacio* (1959) amb il·lustracions de diversos pintors, ha estat l'obra de referència obligada per a la vila. *Una colección de documentos inéditos sobre el dominio napoleónico en las comarcas del nordeste de Cataluña* (1960), *Gerona-Estambul. Viaje de estudios organizado por la cátedra de griego del Instituto de Gerona, curso 1965-66* (1966) i, la seva tesi doctoral, *Els remences dins el quadre de la pagesia catalana fins el segle XV* (1971-73), de la qual aparegué primerament el segon volum corresponent als annexos documentals, mentre que el primer, pòstum, deu l'existència a la revisió de Santiago Sobrequés.

Col·laborà, entre altres, amb publicacions periòdiques com *Canigó*, la *Revista de Gerona*, els *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos, els *Annals* de l'Institut d'Estudis Gironins i al *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras*. També desplegà una intensa activitat com a conferenciant i ponent a congressos sobre temes d'història empordanesa, de la Catalunya Nord, de numismàtica i de cultura clàssica.

Dissortadament la mort l'atrapà als 62 anys, moment en què tenia embastats molts projectes, com ara l'edició de 42 cartes manuscrites sobre *Las misiones de los jesuitas del N.O. de Méjico y California hasta el año de 1745* o *Els materials de la necròpolis post-hallstàtica de Peralada* en col·laboració amb Miquel Oliva i Prat.

GOMIS, Germans

(*Agullana, s. XIX-XX*) *Benefactors*

Dolors Gomis i de Portolà († Barcelona, 8.XI. 1901) casada amb Lluís Marià Vidal¹, i el seu germà Lluís, casat amb Teresa Pallejà, foren els promotors de la construcció d'un asil per a la població agullanenca, el qual va rebre el seu nom.

L'Ajuntament d'Agullana els va dedicar un carrer.

GOMIS LLADÓ, Antoni

(*La Jonquera, 16.XII.1932*)

Claretia, psicoterapeuta i professor

Fill d'Antoni Gomis Llabrás, oficial de telègrafs, de Vilanova i la Geltrú, i de Rosa Lladó Zamora, natural de Girona. És el petit de tres germans. L'any 1933 la família es trasllada a Girona per atendre millor els fills.

Quan esclata la guerra, el pare queda en zona republicana i esdevé oficial militar de telecomunicacions en diferents aeroports de Catalunya. El biografiat viu el conflicte entre Girona, Cervera de Lleida i Arenys de Mar. En acabar la guerra torna a Girona, estudia al Col·legi La Salle i a l'institut. Ingressa de claretia (5.X.1950), primer a Solsona, després a Vic i el 16 de juliol de 1952 professa. Cursa tres anys de Filosofia a Solsona, i Teologia a Valls on és ordenat sacerdot (24.VII.1960). Prossegueix els estudis en psicopedagogia a Roma, però a causa d'una greu malaltia retorna i va a Solsona (1964), exerceix l'ensenyament i organitza l'Escoltisme a la ciutat (1965-1966). És nomenat formador dels seminaristes menors residents a Cervera, la Segarra, després de dos cursos torna a Solsona i, després, a Valldoreix (1969-1976). A partir de 1976 resideix en diferents comunitats claretianes de Barcelona, en algunes de les quals n'ha estat superior.

És llicenciat en Teologia PUS Thomas (Roma, 1961), llicenciat en Ciències de l'Educació, secció Psicologia (Roma, 1978), llicenciat en Filosofia i Ciències de l'Educació, secció Psicologia (Universitat de Barcelona, 1980). Des dels anys 60 ha compaginat les activitats amb l'ensenyament a diferents universitats barcelonines, havent-se especialitzat en la psicologia aplicada a la vida religiosa.

Ha estat vinculat, amb diferents càrrecs, a la Fundació Vidal i Barraquer, on ha estat director de la Secció de Docència (1970-1995), vicepresident de la Junta Directiva (1970-2000), membre del Patronat i de l'equip clínic, a la Fundació Claret, i del gabinet d'orientació vocacional.

Com a membre de L'Associació Internacional d'Estudis Mèdics, Psicològics i Religiosos (AIEMPR) (des de 1972) i delegat espanyol (1986-1995), ha participat en diversos congressos a l'estranger en els quals ha presentat ponències i comunicacions, i és membre, també, de l'Association Internationale de Psychoanalyse de couple et de famille (des de 2006).

Ha publicat diversos articles en revistes especialitzades i ha col·laborat en l'obra col·lectiva *Conflictos de pareja. Diagnóstico y tratamiento* (Barcelona: 1994) i en l'obra *La espiritualidad después de las religiones* (Mataró: 2007).

GONZÁLEZ BONILLA, Joel

(Figueres, 30.IX.1989) *Esportista*

Fill de Pedro González Pulido, mecànic i professor de taekwondo, de Cadis, i de Marina Bonilla Salguero, de Figueres. És el petit de dos germans: Dara i Joel.

Va iniciar-se en el taekwondo a l'edat d'11 anys, i s'ha format esportivament amb el seu pare. Posteriorment, un dels seus professors ha estat José Jesús Márquez, dues vegades campió del món, de València.

Atès els resultats assolits en les competicions, l'any 2006 va ser seleccionat per ingressar al CAR Infanta Cristina de Cartagena, lloc on hi ha estat dues temporades (2006-2007 i 2007-2008), i on ha compaginat els estudis d'empresarials a la UPCT (Universidad Politécnica de Cartagena) amb l'esport.

Després d'assolir noves fites en els campionats del món, ha ingressat al CAR de Sant Cugat del Vallès (2008).

Entre els guardons més importants dins l'àmbit nacional, cal destacar: Medalla d'Or al Campionat d'Espanya Cadet (Càceres, 2003), Medalla d'Or al Campionat d'Espanya Júnior (Tarragona, 2004), Medalla d'Or al Campionat

d'Espanya Sub-21 (Colindres, Cantàbria, 2007), Medalla de Plata al Campionat Absolut (Segòvia, 2008), Medalla d'Or al Campionat d'Espanya Universitari (Vigo, 2008), Medalla d'Or al Campionat d'Espanya Sub-21 (Màlaga, 2008) i Medalla d'Or al Campionat d'Espanya Absolut (Ourense, 2009).

A escala internacional els principals guardons han estat: Bronze a l'Open Internacional d'Holanda Absolut (2007), Medalla d'Or al Test Olímpic de Pekín Absolut (2008), cinquè al Campionat d'Europa Absolut (Roma, 2008), i Medalla d'Or al Campionat Mundial Universitari de Taekwondo (Sèrbia, 2008).

L'any 2008 va rebre el Premi Sirena del Consell Comarcal de l'Alt Empordà, guardó atorgat a la persona o entitat que ha destacat per al foment de la projecció exterior.

GONZÁLEZ de SOTO, Julián

(Egea de los Caballeros, Saragossa, 28.IV.1803 - Barcelona, 19.X.1864) *Religiós paül i pedagog*

Fill de Pedro González de Soto, oficial de correus, i de Joaquina Serrato. Va estudiar al Col·legi dels pares Escolapis, de Barbastro. L'any 1818 va ingressar a la companyia de Sant Vicenç de Paül, va estudiar la carrera eclesiàstica

i va ser ordenat l'any 1827. L'any 1835 va haver d'emigrar a França, lloc on va poder ampliar els seus coneixements de l'idioma així com conèixer les noves tendències pedagògiques. De retorn, l'any 1839, es va establir a Figueres. L'Estat havia cedit l'exconvent de franciscans, afectat per la Desamortització, a l'Ajuntament de Figueres, i aquest el va cedir al biografiat per fundar el primer Colegio de Humanidades d'Espanya. Va dirigir el col·legi des de 1839 fins a 1845. Any en què va traslladar-se a Girona, on va ser professor de l'Institut. Esdevé director del Colegio Politécnico de Madrid (1847). Quan es va restablir la

congregació, es va reincorporar a la congregació dels Pares Paüls, a Aguirre (Vitòria, 1852). Va esdevenir director del Seminari de Tarragona (1856). Molt posteriorment, va fundar el Colegio de Segunda Enseñanza, de Barcelona (1862).

Va ser nomenat membre de la Sociedad Arqueológica Española (1843), i se li va confiar la direcció de les primeres excavacions d'Empúries, membre de la Comisión de Pozos Artesianos (Madrid, 1847), director del Colegio Politécnico de Madrid (1847-1852), membre del Real Consejo de Agricultura y Comercio (1849), i acadèmic de número de la Científica y Literaria (1851), va ser nomenat membre honorari de l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre (1856).

Va inventar un procediment per extreure l'oli mitjançant l'aire calent i el vapor. Era aficionat a la pintura, se sap que havia preparat un tractat sobre la pintura a la tèmpera i va traduir diverses obres. Va mantenir amistat amb coneguts figures com Marià Fages i Sabater.

Va escriure: *Prospecto del Colegio de Humanidades* (Figueras: 1839), *Tratado de descomposición ó composición de los períodos [...] o sea del Análisis y Síntesis Lógica* (Figueras: 1840), *Programa de los exámenes públicos del Colegio de Figueras* (Figueras: 1840), *Compendio de gramática general, ó sea Introducción á las lenguas para que los niños que hayan de aprender distintas definiciones en las gramáticas particulares* (Figueras: 1840), *Tratado elemental completo de Aritmética, Matemática y mercantil* (Figueras: 1841), *Doctrina cristiana para uso de los colegios [sic]* (Figueras: 1842), *Gramática de la lengua castellana, con ejercicios graduados para alivio de Maestros y Discípulos, y con todos los verbos regulares e irregulares puestos por estenso* (Figueras: 1842), *Minuta de las lecciones de Moral y Religión que en el curso escolar de 1849 a 1846 dio en el Instituto de Gerona* (Gerona: 1846), *Cartilla Agraria. Compendio de la Agricultura elemental* (Madrid: 1849) obra premiada en el concurs general de 1849, *Curso analítico de lengua latina, auxiliar de los métodos usuales* (Madrid: 1849).

Discursos: *Discurso en que se prueba que la enseñanza secundaria debe abrazar simultáneamente muchos y variados elementos* (Madrid: 1848), leído el 29 de junio de 1848 al dar principio

á los exámenes del Colegio Politécnico. *Discurso en que se prueba que en la segunda enseñanza debe darse mayor importancia a las ciencias de aplicación que á las letras y ciencias abstractas* (Madrid: 1849), leído el 2 de julio de 1849 al dar principio á los exámenes del Colegio Politécnico. *Discurso en que se prueba que en la segunda enseñanza la educación para ser completa debe ser eminentemente real, positiva y práctica en todos sus ramos* (Madrid: 1850), leído el 28 de junio de 1850 al dar principio á los exámenes del Colegio Politécnico.

GONZÁLEZ TORRENT, Joan

(Portbou, 24.VI.1904 –
Castelló d'Empúries, 4.VIII.1968)
Empresari i escriptor

Fill de Natalio González Page, administratiu, natural de Gascuña (Conca), i de Soledad Torrent Pagès, de Cadaqués. Va cursar estudis a l'estranger. Es va casar amb Teresita Bonal, de Castelló d'Empúries, es va establir a la vila de la muller i va emprendre un negoci dedicat a l'elaboració de gasoses. Era conegut popularment amb el nom de Rascayú.

Va escriure diverses novel·les. Amb l'obra *Cuando la muerte elige su camino* va arribar a finalista al premi Ciutat de Barcelona (1959). Va escriure també *Una loba entre hombres*, que va imprimir ell mateix per a les seves amistats i *La terra creix*, obra que va presentar al premi Prudenci Bertrana.

GORGOT

(Terrades, s. XIV)

Important nissaga, emparentada amb rellevants famílies de les rodalies, de Darnius, de Figueres, de Vila-sacra, de Vilamaniscle, o dels Salellas de Monells, al Baix Empordà.

GORGOT GORGOT, Miquel

(Darnius, 1860? – 7.VI.1934) Hisendat

Vivia a la casa pairal anomenada Can Serra, de Darnius. Es va casar amb Pilar Jordà Fages (16.I.1889), de Figueres, i el matrimoni va tenir

sis fills: Carles, Miquel, Maria, Joaquim, Pilar i Concepció.

Soci de l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre (IACSI), fins a la seva mort. Va ser vicepresident del Consell Provincial d'Agricultura i Ramaderia de Girona (1909), membre de la comissió organitzadora de la Unió de Propietaris Surers de Catalunya (1911) i president de l'Associació de Propietaris Rurals del partit judicial de Figueres (1931-1934).

GORGOT LÁZARO, Antoni

(Darnius, 1.VII.1959) *Esportista*

Fill d'Antonio Gorgot Ribas, natural de Darnius, dedicat al comerç, i de Maria Lázaro Guerrero, natural d'Avignon, França. Casat amb M. Dolors Coll Ubach (29.V.1987), el matrimoni ha tingut tres fills: Carlota, Berta i Toni.

Conegut amb l'apel·latiu de *Tonet*, des de l'adolescència va participar en les curses de trial. A l'edat de setze anys despuntava i va participar al I Trofeu Nacional Junior de Trial (campionat d'Espanya) del qual en va resultar guanyador, amb Ossa. Davant els bons resultats, la Peña Motorista de Figueres va sol·licitar que se li concedís una llicència, però no podia competir per no tenir l'edat per aconseguir la llicència de Corredor. Finalment, la Federación Motociclista Española li va concedir l'autorització per competir, quan tenia disset anys va passar directament a la categoria súper.

Va ser Campió d'Espanya (1978), títol que va revalidar sis vegades consecutives. Els dos primers anys va competir amb una moto de la casa

Bultaco, va seguir amb Ossa (1980-81) i els dos següents amb Montesa (1982-83). Va ser el primer pilot espanyol que va guanyar els SSDT. (Scottish Six Days Trial).

GOU SOLÀ, Joaquim

(Figueres, 1850 - Girona, 26.I.1923)

Canonge i professor

Va ser ordenar sacerdot (Girona, 1876) i l'any següent va ser nomenat ajudant del rector del Mercadal. Es va llicenciar en Filosofia i Lletres (Barcelona, 1880) i doctorar en Sagrada Teologia, i va esdevenir professor al Seminari diocesà de Girona on va ser catedràtic de llatí (1881), de castellà, de filosofia (1884), de teologia (1893), d'història eclesiàstica i d'hebreu, i de religió a l'institut d'ensenyament mitjà. Va guanyar, per oposició, una canongia a la catedral de Girona (1893).

Va ser membre de la comissió de disciplina, examinador prosinodal, censor de llibres *ex officio* i censor eclesiàstic de la revista *El Norte*. Va col·laborar, entre altres, a la revista *Ecos Religiosos*. Va ser membre de diverses corporacions científiques i literàries.

Entre les seves obres cal destacar algunes com a llatínia i d'altres fruit del seu pas per la docència: *De lingua latina sive de eius historia, dignitate atque utilitate ac de methodo ad eam recta tradendam. Oratio habita in solemnibus instauracione studiorum Seminari Gerundensis* (Gerona: 1884), *In laudem Philosophiae oratio* (Gerona: 1889), *Ecos religiosos* (Gerona: 1890), *Lecciones razonadas de religión y moral* (Gerona: 1890; id.: 1896 2a ed.; id.: 1901 4a ed; id: 1915 6a ed), *Prontuario de religión y moral* (Gerona: 1904; Barcelona: 1909), *Lecciones de lengua hebrea, con nociones de caldeo arámico bíblico* (Barcelona: 1909) i *Estudios apologeticos y polémicos* (Gerona: 1916).

Va traduir i anotar l'obra *Templum Domini*, obra del cardenal Margarit (*Revista de Gerona*: 1886).

GRANÉS

(L'Escala, s. XX) *Mestre de ribera*

Reconegut per les característiques de les barques que executava, les quals es caracteritzaven per la seva línia esvelta i per les bones condicions marineres.

GRANOLLERS GARRIGA, Pere
(Llançà, 23.II.1897 – Figueres, 23.VIII.1956)
Restaurador

Fill de Simon Ganollers Gubert, pescador, i de Cristina Garriga Clausells, ambdós de Llançà. Es va casar amb Margarita Palmari Trucci i el matrimoni va tenir una filla, Maria Rosa.

De petit, va assistir a l'escola anomenada dels protestants. A l'adolescència comença a treballar de cuiner, d'aprenent de cuina al Buffet de la Gare de Cervera, regentat pel francès Deleon. Aquest el va enviar a l'Hotel París, de Montecarlo (quan era temporada baixa treballava al Balneari Vittel), lloc on s'hi va estar unes dues dècades i va arribar a segon xef de cuina i primer xef salser. Allà va tenir ocasió d'establir contacte amb clients de categoria i ambients refinats.

Va voler apropar-se a les arrels i va optar pel concurs del restaurant de l'estació de Portbou, va aconseguir el seu objectiu, però la mort prematura li va impedir assaborir l'èxit a casa.

GRAS

(Cadaqués, s. XIII) Governador

Personatge encarregat, en nom del comte d'Empúries, de governar la vila de Cadaqués, quan el 1285 els almiralls catalans Ramon Marquet i Berenguer Mallol varen derrotar l'esquadra francesa sota el comandament de l'almirall Lodeva, Gras va ajudar a la victòria de les tropes catalanoaragoneses.

GRATACÓS BOIX, Pere

(Sant Ferriol, la Garrotxa, 14.II.1958) Esportista

Fill de Jacint Gratacós Riu, pagès, de Besalú, i d'Enriqueta Boix Font, de Beuda. És el petit de quatre germans. Quan tenia vuit mesos, la família es trasllada a Besalú, lloc de residència durant la infantesa i adolescència. Està

casat i té dos fills: Joan i Miquel. Resideix a Figueres des de 1994.

Estudia Magisteri, en l'especialitat de Ciències Socials, i posteriorment la llicenciatura en Geografia i Història. Ha col·laborat en la *Gran Enciclopèdia Basca* amb l'aportació "La guerra de Sucesión en Navarra 1700-1716".

El biografiat ha destacat per la seva condició de jugador de futbol, esport en el qual va començar a Besalú amb el CE Besalú, va seguir amb altres equips com el FC Barcelona juvenil, amateur, Barcelona At. (2a B i 2a A), RCD Valladolid, CA Osasuna (1a divisió), i es va retirar amb la Unió Esportiva Figueres (2a B - ascens a 2a A i 2a A).

Com a entrenador de futbol ha format l'AE Roses, el Club de Futbol Girona, la Unió Esportiva Figueres, el Girona i el Futbol Club Barça B. Va aconseguir que el Figueres fos el primer equip de segona B que arribés a les semifinals de la Copa del Rei.

L'any 2006 va ser nomenat Seleccionador Nacional Català de futbol i és president del Comitè Tècnic Català d'Entrenadors de Futbol.

Ha rebut la Medalla al Mèrit Esportiu (2007).

GRATACÓS DABAU, Agustí

(Vilajuïga, 2.IX.1888 – Barcelona, 25.XII.1978)
Mestre

Fill d'Agustí Gratacós Fontclara, d'ofici escriptor, natural de Sant Miquel de Colera, i de Margarita Dabau Moy, de Vilajuïga. Va néixer en el domicili dels avis materns, mentre que va viure la infantesa a Colera. Es va casar amb Joaquina

Alemany Bari (1939), mestra, natural de Barcelona, i el matrimoni va tenir dues filles: Joaquina i Margarida.

Va estudiar Magisteri a l'escola de Lleida on va assolir el títol de mestre elemental. Va exercir a Portbou, Sant Privat d'en Bas, Santa Pau i l'Escala (1919-1931). L'any 1931 es va traslladar a Barcelona per entrar a formar part del Patronat Escolar de la capital, primer va ensenyar al Grup Escolar Mossèn Cinto i, després, al Grup Escolar

Rosselló. Acabada la guerra civil la Comissió Depuradora el va destinar a Toreno (Lleó).

Va col·laborar amb diverses publicacions periòdiques com *El Magisterio Gerundense* (Gerona), on escrivia sobre temes pedagògics i exterioritzava les preocupacions i necessitats de les escoles. Més tard, disposava d'una columna titulada "Pequeña Tribuna" on va incloure temes de diversa índole i, posteriorment, es va decantar pel vessant literari en prosa i poesia.

Va escriure la lletra de l'himne escolar *Rosselló*.

GRATACÓS FÀBREGA, Joan

(Figueres, 23.III.1923 -
Besalú, la Garrotxa, 12.I.1995)
Farmacèutic i activista cultural

Fill de Simó Gratacós i Oliveras, contractista, natural de Figueres, i d'Anna Fàbrega Bonet, d'Olot. Sense precedents a la família, es va decantar pels estudis de Farmàcia. Des de l'any 1949 fins a la seva mort va ser l'apotecari de

Besalú. A causa de la precarietat dels temps, va haver de compaginar l'ofici de farmacèutic amb altres quefers, com la venda de llibres, d'assegurances o realitzant reportatges fotogràfics. Es va casar amb Joaquina Nou Mos, de Sabadell, i varen tenir cinc fills: Anna Maria, M. Rosa, Montserrat, Joaquim i M. Mercè.

Va ser nomenat president del Col·legi Oficial de Farmacèutics de la província de Girona (1968-1981), i conseller delegat a Madrid com a representant de la zona 7a del Consejo General, Catalunya, Balears i Aragó (setembre de 1973-setembre de 1977).

D'esperit inquiet, franc i espontani, es va implicar amb la vila de Besalú des de diferents vessants: el polític, va ser tinent d'alcalde durant onze anys; l'esportiu, com a membre del Club de Futbol Besalú, i el cultural, com a animador d'un Elenc Teatral i creador de la primera biblioteca municipal. Fets que contribuïren que fos nomenat fill adoptiu de Besalú.

Va escriure un llibre de poesies *Engrunes de vida* (Olot: 1993), amb pròleg de mossèn Joan Carreras Péra.

En deixar la presidència col·legial, els companys farmacèutics li atorgaren la Medalla de Plata del Consejo de Farmacéuticos, com a reconeixement pel seu treball (23.IX.1984).

GRATACÓS FÀBREGA, Maria Rosa

(Figueres, 4.IX.1929) Pianista i professora

Filla de Simó Gratacós i Oliveras, contractista, natural de Figueres, i d'Anna Fàbrega Bonet, d'Olot.

En l'ambient familiar i sense adonar-se'n, va aprendre les notes musicals. La seva primera professora va ser Lluïsa

Matas, després de la seva tia Margarida Gratacós de Massot, el concertista Enric Montoriol i, amb el mestre i concertista, Pere Vallribera, va descobrir el que ella qualifica com el màgic món del piano (1949). Quan estudiava al Liceu de Barcelona la varen triar com a millor pianista acompanyant de cant (1942).

Va haver de deixar els estudis a causa de la malaltia del seu pare. Va veure truncades les seves il·lusions que anaven encaminades a la interpretació com a solista i es va decantar pel món de la docència. Va impartir classes a diferents col·legis privats com el Col·legi de la Presentació conegut popularment com "Les Franceses", al Cor de Maria, al Casino Menestral, a la Flauta Màgica i al Centre Escolar Empordà de Roses, al temps que donava classes particulars.

Va dirigir el cor de la parròquia de la Immaculada de Figueres. Va fundar la Coral femenina de Santa Cecília (1960) i dues corals infantils la del Cor de Maria i la de l'Acadèmia de Roses (1977).

Va ser un membre actiu del teatre figuerenc; va formar part de l'agrupació Arlequín. Ha dirigit representacions musicals nadalenques juntament amb Mercè Huerta i Narcís Jordi Aragó.

Ha estat sol·licitada per interpretar recitals en diferents ocasions, ha compost música de diferents poetes empordanesos i ha intervingut en programes de ràdio com *Retablo de Maestros*. Durant una temporada va acompanyar els recitals de la mezzosoprano alemanya, Erika Quedanau.

Coincidint amb la diada de Santa Cecília, patrona dels músics, vuit centres de música de l'Alt Empordà, li varen retre homenatge per la seva dedicació a la música (2004).

Ha musicat poesies de diferents autors empordanesos *La Font, M'he enamorat, Cançó de bressol, Cerqueu-me vora el mar, Si tens una hora de sol* de Montserrat Vayreda↑; *Madrigal de la noia que canta* de Jaume Maurici↑; *Cançó a Sílvia i Pluja en el mar* de Carme Guasch↑; *El vent* de M. Àngels Anglada↑; *Cara la mar* de M. Àngels Vayreda↑; *Tú i jo* de Joan Gratacós↑; *Oració final al Crist de la tramuntana* de Carles Fages↑ de Climent; *Només un somni* i *No sé pas com succeï* de M. Dolors Ribot i de Balle; *Yo sé de un amor sutil* de Pilar Nierga↑ i *Confidencial* de Carme Pagès↑ i, juntament amb Clara Valero i Elisabet Prats, han dut a terme el *Programa dels poetes de l'Empordà*.

GRATACÓS OLIVERAS, Simó

(Figueres, 21.I.1892 - 2.I.1958)

Músic, compositor i contractista

Fill de Joan Gratacós Rosa, mestre d'obres, i de Josefa Oliveras, emparentada amb els mestres Basil↑, cunyada de Ramon i tia de Francesc. Va seguir l'activitat professional del progenitor i, com a contractista d'obres, va col·laborar en la reconstrucció de l'església parroquial de Sant Pere de Figueres. Es va casar amb Anna Fàbrega Bonet, natural d'Olot, i varen tenir dos fills, en Joan↑ i la Maria Rosa↑.

Cosí del compositor Francesc Basil, va cursar els estudis amb Eusebi Vilà i composició i harmonia amb Josep Cirilo↑, músic de regiment.

Fou intèrpret de piano i de flauta travessera. Va començar a compondre molt jove i fins a l'edat de trenta anys, edat en la que es va casar. Ha estat un dels compositors més populars, de totes la sardana *Jovenívola* (1922), dedicada a l'amic Ramon Foraster, n'és la més coneguda i la que ha assolit més èxit del seu repertori sardanista. S'ha dit que componia peces pel poble amb inspiració popular.

Des de molt jove va formar part de diverses activitats ciutadanes, la majoria relacionades amb la música. Va fundar i dirigir l'Orfeó Germanor Empordanesa del Casino Menestral de Figueres (1914-1918) i cal destacar l'anada a València l'any 1918, amb l'orquestra Antiga Pep i el violinista Enric Sans↑; al Patronat de la Catequística, conjuntament amb mossèn Carles Vidal, varen fundar els Pomells de Joventut, moviment de captació juvenil creat per Josep M. Folch i Torres. I, amb mossèn J.M. Albert↑, va fundar la Capella Parroquial.

En poc menys d'una dècada, va escriure música diversa com: cançons populars harmonitzades, capritxos, americanes, xotis, romances, unes caramelles per a cor i orquestra *Flors de muntanya* amb lletra de Jaume Maurici↑, un vals jota *A una ingrata*, amb lletra de Pere Teixidor↑ Elias, teatre líric. Uns goigs dedicats a Sant Baldiri. Va compondre també *L'Himne a l'Orfeó* amb lletra d'Ignasi Iglesias.

Va escriure les sardanes: *Victòria* (1911), la primera sardana que va compondre, *Marinereta*, *Pensant en tu* (1911), *Roses de maig* (1912), *Encís d'amor* (1912), *Records de ma infantesa* (1912), *Flors i espines* (1912), *La pubilleta* (1913), *El despertar de l'aimada* (1913), *Desengany* (1913), *Capvesprada* (1913), *Joya del cor* (1913), *Somniant* (1913), *Endevinalla*, *La cançó del mariner* (1914), *La reyna del cor* (1914), *Germanor* (1915), *Raig de sol* (1915), *Encís del maig* (1916), *Somnis i amors* (1916), *Claror de posta* (1917), *Somriures* (1918), *A plena llum*, *Flors d'estiu*, *Sota el cel de Catalunya* (1921), *Plenitud* (1922) i *Deliri*.

A part de la sardana ja esmentada, va dedicar altres sardanes: *Marinereta* (1911), a la seva germana Margarida; *Deliri* (1919), al seu germà polític Santiago Massot; *Pluja de flors* (1920), a la seva germana Pepita; *Sospirs del cor*, a l'amic Emili Pallisera↑.

Va compondre també dues sardanes per a veus mixtes: *Flors de muntanya* i *La pastoreta*; i una sardana per a quatre veus *Els dançaires*.

GRAU BALLÓ, Pere

(*La Jonquera, 1714-1780*) *Hisendat*

Fill de Jaume Grau, propietari de la Jonquera. Va casar-se amb Isabel Terradas, filla de Baldiri Terradas, ciutadà honorat, resident a Vilabertran. Va desenvolupar diverses activitats, la de banquer, administrador de la duana, i la recerca de minerals, com el ferro, per encàrrec de l'administració borbònica, recerca que anava encaminada a nodrir la Reial Fàbrica de Sant Sebastià de la Muga, que el va portar a la ruïna. Va encomenar fer prospeccions a la zona de Sant Llorenç de la Muga, el Bassegoda, Terrades, Boadella, les Escaules, Biure, Darnius i Agullana.

GRAU SIMON, Josep Maria

(*Figueres, 1.XII.1952 - Madrid, 2002*) *Pintor*

Fill de Joan Grau Padró, pèrit industrial, director dels ascensors OTIS, natural de Barcelona, i de Maria Rosa Simón Serra, de Figueres, domiciliats a València. Era el gran de cinc germans.

Llicenciat en Psicologia, s'endinsa en la psicodinàmica de la creació artística i en el moviment surrealista. Va exposar a la Galeria Tuset (Barcelona, 1995) i en una col·lectiva de joves pintors al Museu de l'Empordà (1994).

GREGORI SOLES, Josep

(s. XIX-XX) *Servei d'ordinaris*

Abans de l'any 1918 cobria els desplaçaments de Figueres a Cadaqués amb un Chevrolet de divuit places. Va aconseguir la concessió de la línia de Figueres-Roses-Cadaqués en exclusiva l'any 1929.

GRES ARMENGOL, Ramon

(*Sant Pere Pescador, 1830 - Torelló, Osona, 19.X.1900*) *Farmacèutic i músic*

Fill del metge Narcís Gres, va desenvolupar l'ofici d'apotecari. Es va casar amb la mestra Justa Benedicta i el matrimoni va tenir tres fills. Ha passat a la

història per les seves aportacions al món sardanístic. Va ajudar els músics a perfeccionar la sardana i va organitzar una escola per a ensenyar a ballar-la. S'ha pres com a data més reculada d'una ballada de sardanes la referència que aquest autor proporciona en el segon tractat, en el qual es refereix a la plaça de la Vila de Torroella de Montgrí (1844). Les primeres colles de dansaires de Sant Pere Pescador varen ser les propagadores del seu estil. Totes aquestes referències i aportacions li han meregut que diferents literats li dediquessin alguns paràgrafs en record seu.

Va escriure: *La Sardana. Método para repartir con exactitud una sardana, cualquiera que sea el número de compases de que consta* (Gerona: 1895) i *La sardana selvata. Llibret útil per cualsevol persona que vulgui apèndrer de ballá sardanas llargas, explicant todas las reparticions* (? : 1899).

GUANTER CASADEVALL, Pau

(*Castelló d'Empúries, 21.IX.1871 - Calella, el Maresme, 11.IV.1944*) *Músic i compositor*

Fill de Pere Guanter i de Catalina Casadevall, petits propietaris castellanins que conreaven la pròpia terra. Es va casar amb Dolors Puigvert Surroca, i en el moment del traspàs tenia tres filles: Catalina, Lluïsa i Lourdes.

S'inicià en els estudis musicals i d'instrumentista, de trombó i fiscorn, a l'escola d'Antoni Agramont[†] de la seva vila natal, de qui va esdevenir deixeble protegit i l'incorporà a la cobla L'Ampurdanesa com a trombó (fins a 1889). Va ampliar coneixements, l'estudi del flabiol, amb Baldomer Pastells[†] l'avi Rau.

A causa de les diferències va passar a formar part de la cobla Els Montgrins (1890). L'any següent retorna a Castelló i esdevé membre fundador, director i intèrpret de fiscorn de la seva

orquestra Els Rossinyols (1890-1895), motiu pel qual va rebre el sobrenom d'*El Rossinyol*. La cobla de seguida va gaudir d'una merescuda fama.

Es va casar i va anar a viure a Calella (1895) on va exercir el magisteri musical, va formar part de diferents formacions barcelonines com l'Orquestra Parera, Moderna Armonia i l'Orquestra Filharmònica i va esdevenir director de la Coral de Calella, primer va fundar el cor d'homes La Sirena Calellenca i, després, mixt l'Orfeó Calellense que va existir fins l'any 1936.

D'entre les prop de dues-centes sardanes cal ressenyar: *Confidència, Flors de maig, Oreig i onades, Ocells i flors, La mare de la font, Germanívola, La mestressa del meu cor, Matinada, La platja d'Empúries, La camèlia, Cort d'amor, Ocells i flors, Pla de Roses, Esglaiada, Rubina, Polioli, La closa de la vila, El Vernar, Cromàtica, Marineta, Sagarreta, Visionària, A trenc d'aua, Records* (dedicada als Rossinyols), *Joguines, Primavera* o *Donzellea enamorada*.

Sardana obligada de fiscorn: *Bibiana*. Obligades per a tenora: *Les nenes del barri, Ventada de la mar, La viola d'or*.

Va escriure un *Método completo para fiscornio bajo y trombón* que restà inèdit.

Amb l'orquestra Els Rossinyols va aconseguir el primer premi i la medalla d'or per la interpretació d'una sardana a primera vista i primer premi en metàl·lic (Barcelona, 1892).

GUANTER FLAQUÉ, Ricard

(*L'Escala*, 31.I.1932) Mestre i cronista

Fill de Josep Guanter Lluansí, pagès, i de Caterina Flaqué Cros, ambdós de l'Escala. Va ser el sisè de set fills, i a l'edat de quatre anys va quedar orfe de pare. Es va casar amb Montserrat Ballesca Llinàs, de l'Escala, i el matrimoni

ha tingut cinc fills.

Per indicació de mossèn Carles Costa[†], rector de l'Escala, va ingressar al Seminari de Girona,

li varen convalidar els estudis pels de batxillerat i, per lliure, va obtenir el títol de Magisteri a l'Escola Normal de Girona (1956), i va exercir al col·legi del Collell.

Va oposar per auxiliar administratiu de l'Ajuntament de l'Escala (1958), i va treballar en el consistori per un període de disset anys. En veure els incipients canvis ocasionats per l'afluència de turisme a la Costa Brava canvia d'ofici i, juntament amb la seva muller, obre una agència immobiliària i d'assegurances.

Des de jove ha estat cronista de l'Escala. L'any 1953 va iniciar les seves col·laboracions proporcionant les notícies escalenques al diari *Los Sitios* de Girona, i a Radio Costa Brava de Palamós. Així com en altres mitjans de comunicació: *Ampurdán, Canigó, Barcelona Deportiva, El Mundo Deportivo, Dicen, Lean* o *El Correo Catalán*. Dins l'àmbit local escriu a la revista *l'Escalenc* (des de 1982), en el programes de la *Festa Major*, en els de l'*Aplec de la Sardana* i als *Fulls d'Història Local*.

Ha publicat: *L'Escala, el tarannà d'un poble* (2004), i *Caterina Albert i Paradís. Víctor Català vista per un escalenc. Allò que les biografies no diuen* (Girona: 2006).

Disposa d'altres títols a punt per a publicar, com: *La República, la guerra civil i la postguerra a l'Escala* i *Escalencs a Terra Santa*.

GUARDIOLA ROVIRA, Ramon

(Girona, 20.III.1920 – Figueres, 3.VII.1991)

Advocat, polític i mestre

Fill de Carlos Guardiola Illa i de Maria Rovira Parraguera, ambdós de Girona. Va ser el gran de dos germans: Ramon i Montserrat. Casat amb Rosa Recasens Giró, de Garrigàs, el matrimoni va tenir tres fills: Rosa Maria, Carlos i Ramon.

Va cursar els seus estudis de batxillerat i magisteri a Girona. Primer va ser destinat a Pontós, després a l'escola preparatòria de l'Institut Ramon Muntaner. Mentre exercia el magisteri va cursar

la carrera de Dret. Va ser director del Col·legi d'ensenyament primari que, a proposta seva, es va anomenar Salvador Dalí, el qual es va inaugurar l'any 1973.

El 17 d'octubre de 1960 va ser nomenat alcalde de Figueres (1960-1973). Més tard fou diputat provincial (1961-1973), vicepresident de la Diputació i ponent de cultura (1965), procurador a Corts (1964-1967), i membre fundador i president de l'Institut d'Estudis Empordanesos (1986-1991). Va ser decisiu en l'establiment d'una política federativa dels centres de les comarques gironines, tasca que va restar garantida amb la creació del Patronat Eiximenis, òrgan que es troba a soplug de la Diputació de Girona.

Amic de Salvador Dalí, va esdevenir un gran defensor de la seva obra i va ser un dels pocs que va creure en el pintor quan assegurava que proporcionaria un museu a Figueres. Guardiola va fer possible que fos realitat, emprant tots els ressorts que estaven a la seva mà fins a aconseguir, gràcies a la seva perseverança, la creació del Museu Dalí de Figueres (1974). Durant el seu mandat es va construir el Museu de l'Empordà, fins llavors hostatjat a l'Institut Ramon Muntaner.

La seva cultura, dedicació i visió de futur varen incidir positivament en la ciutat. Sense l'impuls donat a les iniciatives museístiques, Figueres no gaudiria de l'allau de visitants dels quals disposa.

Va ser col·laborador de diversos rotatius com *Canigó* (Figueres), *Diari de Girona*, *Hora Nova* (Figueres), *Revista de Girona* i dels *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos.

Va escriure: *Dalí y su museo. La obra que no quiso Bellas Artes* (Figueres: 1984) i *Dalí de primera mà* (Girona: 1990).

El 12 de desembre de l'any 2002, el Ple de l'Ajuntament de Figueres va acordar atorgar la Fulla de Figuera de Plata al mèrit a Ramon Guardiola. L'entrega va tenir lloc el 27 de febrer de 2003.

GUASCH DARNÉ, Carme

(Figueres, 3.X.1928 -
Badalona, el Barcelonès, 22.VIII.1998)
Esriptora

Filla d'Antoni Guasch i Teigell, natural de Riudecanyes, el Baix Camp, i de Carme Darné Aldrich, modista, natural de Figueres. Es va casar

amb Antoni Soler i Bos, i el matrimoni va tenir tres fills: Maria Blanca, professora; Sílvia, periodista i escriptora, i Antoni (*Toni*), periodista i popular presentador televisiu.

Va estudiar la llicenciatura en Filosofia i Lletres, a Barcelona. Va compaginar l'ensenyament a centres privats, i públics com als instituts d'Olot, Calella, Terrassa i Badalona amb el conreu literari. Resident a Figueres, va ser notòria la influència

del cercle d'amistats, entre les quals s'hi comptava Carles Fages de Climent M. Àngels i Montserrat Vayreda, Pilar Nierga o Maria Perxés, i els pintors Evarist Vallès o Joan Sibecas. Va ser col·laboradora habitual de la Festa de la Poesia celebrada a Figueres i organitzada pel Casino Menestral, així com de diferents publicacions periòdiques empordaneses: el setmanari *Empordà* (Figueres), el *Butlletí de l'Aplec de la Sardana* (Figueres) o la *Revista de Palafrugell*, entre altres. Va col·laborar en les miscel·lànies: *La vida i l'obra de Carles Fages de Climent* (Figueres: 1983) i *La Vida i l'Obra de Montserrat Vayreda i Trullol* (Figueres: 1988), ambdues editades per l'Institut d'Estudis Empordanesos.

Entre la seva producció poètica es disposa de *Vint-i-cinc sonets i un dia* (Olot: 1978) amb pròleg de Montserrat Vayreda i il·lustracions de J. Granados Llimona, coincidint amb el vint-i-cinquè aniversari del casament. Un altre recull commemoratiu va ser *Amic i amat* (Barcelona: 1985), en record del marit traspasat, *Pràctica de vida* (Barcelona: 1993), i *Interiors* (Barcelona: 1997). Pòstumament s'ha editat un recull de poemes *Poesia Completa* (Barcelona: 2005).

Entre les novel·les i la narrativa breu s'hi compten els títols: *Trena de cendra* (Barcelona: 1984 2a ed; id: 1999 3a ed), *Situacions insulars* (Barcelona: 1989), *El llit isabelí* (Barcelona: 1994), *Interiors* (Barcelona: 1997).

Al llarg de la seva trajectòria va rebre diverses distincions, entre les quals consten: el Premi Ciutat d'Olot-Guerau de Liost, de poesia i prosa

poètica (1969), la Viola d'Argent dels Jocs Florals de Manresa (1970), *Els tèrmits* li va merèixer el Premi Narcís Oller (1987), i per l'obra *Situacions insulars* (Barcelona: 1989), va rebre el Premi Víctor Català (1988).

El mateix any de la seva mort, l'Ajuntament de Figueres va donar el seu nom a un passeig (1998), i l'any següent, va editar una petita monografia titulada *Carme Guasch* (Figueres: 1999), en la qual s'hi recolliren poemes inèdits. L'any 2008 s'ha donat el seu nom a un col·legi de Figueres. L'altra ciutat amb la qual va estar vinculada, Badalona, li va dedicar una plaça (2005). Òmnium Cultural ha establert el Premi de Poesia Carme Guasch (des de l'any 2004).

GUASCH SABATER, Josep

(Portbou, s. XIX-XX) *Músic*

Deixeble dels Masalleras, va ser intèrpret de violoncel i director de l'Agrupació Coral Portbouense.

GUASCH SPICK, Artur

(Barcelona, 1899 – Figueres, 8.III.1943)
Editor i escriptor

Fill d'Arturo Guasch i de Rosario Spick, es va casar amb Rita Sardà Bonet, natural de Borges del Camp, el Baix Camp; varen tenir tres fills: Arturo, Ester i Lauro.

Fundà i dirigí la *Biblioteca El Nostre Teatre* que donà a conèixer, entre 1934 i 1938, unes setanta obres teatrals d'autors catalans, precedides d'una anàlisi crítica seriosa.

GUASCH TEIGELL, Antoni

(Riudecanyes, el Baix Camp, 1890 – Figueres, 3.III.1974)
Empresari teatral i botiguer

Va ser destinat a Figueres a fer el servei militar. Aquí va conèixer la que esdevindria la seva muller, Carme Darné.

Tot i haver cursat els estudis de magisteri, es va decantar per obrir un establiment de vins, al carrer de Lasauca.

Es va implicar en diverses activitats ciutadanes, va ser president del Casino Menestral (1954-1963), des d'on va fundar l'Agrupació Cultural del Casino Menestral (1954), amb la qual va impulsar la Festa de la Poesia (iniciada

l'any 1956), va recuperar l'Escola de Música, va iniciar la Fira del Dibuix i la Pintura i va potenciar la creació de la secció de teatre d'on va sorgir l'Agrupació Arlequí. La seva presidència va coincidir amb la celebració del Centenari de la fundació de la institució (1856/1956).

Des del punt de vista empresarial va portar el Teatre Principal, en el qual hi va realitzar reformes.

GUBERT MACIAS, Joan

(Portbou, 6.XI.1961) *Mestre i historiador*

Fill de Joan Gubert Dalmau, hotelier, natural de Portbou, i de Maria Àngels Macías Delestol, natural de la província de Zamora, és el gran de dos germans: Joan i Sergi. Casat amb Maria Ferrana, de Portbou, el matrimoni té dos

fills: Eudald i Gemèl·lia.

Va cursar els estudis de magisteri a Girona i va obtenir el títol de Diplomata en Ciències Socials (1985). Interessat per la música i la pintura, ha cursat estudis al Conservatori de Girona, i pel que fa a la pintura s'ha format amb diferents mestres residents a la comarca. Ha participat en exposicions col·lectives i n'ha realitzat d'individuals.

Des de jove s'ha involucrat en diverses activitats culturals i socials de la vila. Des de 1985 participa cada any en els llibrets de les festes majors amb escrits sobre temes locals. Ha creat

un fons particular de tota mena de documents: notícies de premsa, cartells d'efemèrides i festes, i vídeos dels principals actes culturals de la vila.

Ha format part de la comissió per a l'organització de la "Segona Gran Trobada de Germanor Portbouenca" i de la comissió organitzadora dels actes del dos-cents aniversari de l'establiment de Portbou (1802-2002), moment en què va ser nomenat cronista local pel consistori (1.II.2002).

Actualment és el director i president de la Coral Mixta de Portbou (des de 1986) forma part del consell de redacció de la revista El Full de l'Albera Marítima i és membre de les juntes del Foment de la Sardana i Cultura Catalana de Portbou i del Col·lectiu de pintors.

Fruit del seu interès per la investigació de la vila són les publicacions: *Cinquè aniversari de La Coral Mixta de Portbou. 24.XII.1983 - 24.XII.1988* (Portbou: 1988), *Portbou, segle XIX: inicis i engrandiment d'un poble* (Barcelona: 1990), *Portbou. Imatges i Records* (Barcelona: 2000) i, des de fa uns anys, està preparant la monografia dedicada al Portbou del segle XX.

GUERRA GIFRE, Amador

(Garriguella, 3.I.1835 -
Puigcerdà, la Baixa Cerdanya, 22.XII.1885)
Advocat i publicista

Fill de Narcís Guerra, metge, de Garriguella, i germà de Narcís i Lliberat[†]. Durant molts anys va exercir la carrera de jurisprudència i va ser reconegut en els cercles legislatius. Va escriure sobre temes relacionats amb la seva especialitat essent tinguts en compte els seus comentaris. Va ostentar algunes càtedres a la Universitat de Barcelona. Va ser nomenat president de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació (1878).

Va publicar: *Prontuario de Legislación y jurisprudencia* en dos volums (Barcelona: 1880).

GUERRA GIFRE, Lliberat/Liberato

(Garriguella, 22.IV.1831 - Barcelona, 6.X.1870)
Mestre

Fill de Narcís Guerra, metge, de Garriguella, i germà de Narcís i d'Amador[†]. En deixar els estudis religiosos, iniciats a instàncies del progenitor, va perdre el seu ajut econòmic. Va donar classes particulars i va començar la carrera de Magisteri

a l'Escola Normal de Girona (1852, títol elemental) i després a Barcelona (1854, títol superior). Després d'opositar va ser destinat a Sallent, a Sarrià, lloc on va gaudir de molt bona reputació, i a Gràcia (1861), època en la qual va iniciar-se en la publicació d'obres relacionades amb l'ensenyament algunes d'elles declarades llibres de text per moltes escoles d'Espanya.

Va fundar i dirigir la revista *La Pedagogia* (1864-1868) i les seves publicacions dedicades a l'ensenyament primari varen ser objecte de nombroses reedicions.

Lecciones de economía y de higiene doméstica para las madres de familia (San Gervasio: 1868 2a ed.; Barcelona: 1883; id.: 1899), en la portada consta: "Obra premiada por la Sociedad Barcelonesa de Amigos de la Instrucción en el concurso de 1864", *Disertaciones de pedagogía* para facilitar los ejercicios escritos en los actos de oposición y exámen (Gracia: 1868), *Elementos de gramática castellana o Programa de las nueve partes de la oración* (Barcelona: 1872 5a ed., id.: 1883 7a ed.), *Escritura popular*, nuevo método gramatical práctico para enseñar pronto á escribir, sin el uso de muestras cuadrículas, gráficos, ni seguidores de ninguna clase (Gracia: 1869 2a ed.), *Nociones de pedagogía* dedicadas á los aspirantes al Magisterio de 1a enseñanza, dispuestas expresamente para los exámenes orales. Obra aprobada por el Gobierno para todas las escuelas Normales del Reino (Barcelona: 1861; id.: 1871; id.: 1875; id.: 1880 7a ed.), *Complemento de la enseñanza de la escritura y gramática castellana en las escuelas elementales* (Barcelona: 1883 9a ed.) *Definiciones y problemas de aritmética* para los ejercicios teóricos y prácticos de las escuelas elementales. Declarada de texto (Barcelona: 1887 15a ed.), *Compendio de Historia Sagrada* (Barcelona: 1887 10a ed.) i *Nociones de geografía política descriptiva* (Barcelona: diverses edicions).

GUERRA MARÈS, Esteve

(Roses, 28.VII.1911 - 24.VII.1988)
Polític i col·leccionista

Fill de Narcís Guerra Ballesta, que havia estat alcalde de la vila, i d'Enriqueta Marès Inglés, ambdós naturals de Roses. Es va casar amb Rosa Salamó Fonalleras i, com a mínim, el matrimoni va tenir dos fills: Narcís i Salvador.

Va col·leccionar i preservar peces arqueològiques. Es va interessar en l'estudi dels costums locals, va col·laborar amb diversos arqueòlegs en el descobriment de les restes de Rhodes i del poblat visigòtic de Puig Rom; entès en arqueologia submarina, fins i tot, va col·laborar amb l'oceànògraf Jacques-Yves Cousteau.

El seu interès pel poble i va fer que s'impliqués en la política municipal i va esdevenir alcalde de la vila. Durant el seu mandat va tenir lloc el segon abastament d'aigua, i va ser decisiu el seu interès envers les muralles per a la seva preservació.

Va escriure les seves vivències de la guerra civil, recollia anècdotes locals i va preparar un treball sobre els curanderos, un estudi sobre la fil·loxera, i un treball sobre els vaixells enfonsats a la badia de Roses, treballs publicats a publicacions com: *Revista de Gerona*, *Hora Nova*, *Ampurdán* o en els programes de la *Festa Major*, de Roses. Va col·laborar amb el professor Nino Lamboglia.

GUILLAMET FERRAN, Francesc

(Figueres, 21.IX.1956) Fotògraf

Fill de Francisco Guillamet i Navarra, comerciant, i de Francisca Ferran Reig, ambdós de Figueres. Va estudiar el batxillerat a La Salle de Figueres. S'ha dedicat a la fotografia, amb una especial predilecció per utilitzar la

càmera fotogràfica de mig format, de 6 x 7 amb pel·lícula de diapositives.

En el camp fotogràfic s'ha especialitzat en la gastronomia. És autor de les fotografies de més de 40 llibres, de les creacions culinàries de xefs reconeguts com Ferran Adrià del restaurant El Bulli, els seus treballs han estat publicats a *El Bulli 1998-2002* (Barcelona: 2002), *El Bulli 1994-1997* (Barcelona: 2003), *El Bulli 1983-1993* (Barcelona: 2004), *El Bulli 2003-2004* (Barcelona: 2005). La darrera aportació ha estat: *Comer arte. Una visión fotogràfica de la cocina de Ferran Adrià* (Barcelona: 2009). És l'autor de les fotografies del set volums

de l'*Enciclopèdia de la Cuina Catalana* (Barcelona) amb textos de Jaume Fàbrega.

Ha treballat per a nombrosos xefs considerats dels millors de la Península, i dels més creatius, entre els quals s'hi compten *Les dues germanes. Mig segle del Restaurant Hispània* (Barcelona: 2002), amb text d'Arcadi Espada, o *Entre mar i muntanya, apunts de cuina a l'Empordà* (Barcelona: 2002) de Xavier Sagristà. Ha treballat també en la fotografia de paisatge de l'Alt Empordà i l'Albera. Ha participat en diferents exposicions fotogràfiques com *Jugamets* (Figueres: 2003).

L'any 2004 ha estat guardonat amb la Mosca del Col·legi de Periodistes, de Girona.

GUILLAMET LLOVERAS, Jaume

(Figueres, 17.VIII.1950) Periodista i professor

Fill de Joan Guillamet i Tuèbols, de Figueres, i de Concepció Lloveras Ferran, de Llagostera. Casat amb Teresa García Tarafa, el matrimoni té dos fills: Eva i Pau.

És llicenciat en Geografia i Història (Barcelona), i es va

doctorar amb la tesi sobre *Abdon Terradas*, llegida a la Facultat de Geografia i Història, de la Universitat de Barcelona (1990).

Des de ben aviat exerceix l'ensenyament, primer a com a professor de l'Escola de Periodisme de l'Església (1971-72), posteriorment com a professor associat de periodisme de la Universitat Autònoma de Barcelona (1987-92), i més tard esdevé professor titular de la Universitat Pompeu Fabra (1992-2000) i catedràtic de Periodisme (des del 2000). Lloc on ha desenvolupat diferents càrrecs acadèmics: vicedegà dels Estudis de Periodisme (1992-98), director del Departament de Periodisme i de Comunicació Audiovisual (1998-2000), degà dels Estudis de Periodisme (2000-05), vicerector d'Infraestructures i Fundacions, des de 2005, vicepresident de la Fundació IDEC-UPF, des de 2005.

Ha actuat com a assessor i cap de premsa de diferents equips del govern socialista de la

Generalitat: del candidat socialista a la Presidència de la Generalitat, Raimon Obiols (1983-84), de la Federació de Municipis de Catalunya (1984-1986), essent president Joaquim Nadal, de l'Ajuntament de Barcelona (1986-1990) i assessor de comunicació de l'Alcaldia de Barcelona (1990-1994), essent alcalde Pasqual Maragall.

Realitza col·laboracions juvenils al setmanari *Vida Parroquial*, Ràdio Popular de Figueres i la revista *Canigó* de Figueres i corresponsalia del diari *El Noticiero Universal* de Barcelona (1963-1972). Des de 1969 es dedica professionalment al periodisme, havent estat vinculat a molts rotatius en els quals ha desenvolupat diferents càrrecs: redactor i subdirector dels diaris *Tele/eXprés* (1969-76), delegat del setmanari *Presència* (1974-76), redactor del diari *Aragón Exprés* de Saragossa (1972-73), redactor en cap de *Catalunya Express* (1976-1980), redactor en cap i subdirector del diari *Avui* (1980-1982), subdirector del setmanari *El Món* (1984-1985), director de la revista *Catalunya municipal* (1985-87), director de la revista *Empordà federal* (1987-89) i director de la revista *Annals del periodisme català* (1984-95).

Ha publicat articles a revistes acadèmiques i d'investigació com *Anàlisi*, *Periodística*, *Treballs de Comunicació*, *Doxa* i *Le Temps des Medias*, així com en diverses obres col·lectives. I altres col·laboracions periodístiques, en diverses èpoques, a *Orifloma*, *Punt Diari*, *Revista de Girona*, *El Periòdic de Catalunya*, *El 9 Nou*, *Regió 7*, *Diari de Barcelona* i *El País*, entre altres publicacions.

Entre la seva producció es pot diferenciar les publicacions especialitzades en temes de premsa, entre les quals compta amb: *La nova premsa catalana* (Barcelona: 1975; id.: 1976 2a ed.), *La premsa a les comarques gironines* (Barcelona: 1977), *Por quién votar en Catalunya* (Barcelona: 1977), *La premsa comarcal. Un model català de periodisme popular* (Barcelona: 1983), *Raimon Obiols, Catalunya oberta* (1984), *La premsa a Catalunya* (1987), *Conocer la prensa. Introducción a su uso en la escuela* (Barcelona: 1988), *La circulació de la premsa a Catalunya-Espanya, 1972-1987* (Barcelona: 1990), *Barcelona, la ciutat retrobada* (Barcelona: 1991) amb Pasqual Maragall, *La formació de la premsa moderna: periodisme informatiu, polític i cultural a la Barcelona progressista, 1840-43* (Barcelona: 1993), *Història de la premsa, la ràdio i la televisió*

a Catalunya, 1641-1994 (Barcelona: 1994), *Prensa, franquisme i autonomia* (Barcelona: 1996), *Història del periodisme* (Bellaterra: 2003), *Els orígens de la premsa a Catalunya* (Barcelona: 2003), *Historia del Periodismo Universal* (2004), amb diversos autors i *Història de la Premsa Andorrana 1917-2005* (Andorra: 2009), en col·laboració amb Carles Pont Sorribes.

I altres publicacions on ha desenvolupat temes locals, relacionats principalment amb la comarca empordanesa, com: *Girona, grisa i negra* (Barcelona: 1972), amb Narcís Jordi Aragó, Just M. Casero i Pius Pujades, *Girona, grisa i negra després de 27 anys: 1972-1999* (Girona: 1999), en col·laboració amb Narcís Jordi Aragó, *Memòria de Just-Manuel Casero Madrid* (1946-1981) (Girona: 1999), *Figueres, la ciutat de les idees* (Barcelona: 1999), amb Maria Àngels Anglada i Abdon Terradas. *Primer dirigent republicà, periodista i alcalde de Figueres* (Figueres: 2000), *Carles Fages de Climent. Articles* (Figueres: 2003), amb Anna Teixidor i "Studium, la revista del jove Dalí" (Figueres: 1989; id.: 2003), amb Joan Ferrerós i Rafael Pascuet, *Figueres. Llibre de la Rambla* (2004), amb diversos autors, *La Revolució del bon gust. Jaume Miravittles i el Comissariat de Propaganda de la Generalitat de Catalunya, 1936-38* (Barcelona: 2007), amb diversos autors.

Ha obtingut els premis següents: Premi Gaziel de les Festes Populars de Cultura Pompeu Fabra (1974), Premi de Periodisme Avui (1975), Premi Catalònia de la Nit de Santa Llúcia (1976), Gaziel de la Generalitat (1986), Accèssit al Premi d'Investigació sobre Comunicació de Masses de la Generalitat (1990) i Premi d'investigació Joan Givanel i Mas (1998) de l'Institut d'Estudis Catalans. Forma part de l'equip guanyador de la Beca Ciutat de Figueres (2004) *Historia de la premsa a Figueres. Catàleg de periòdics* (en premsa), juntament amb Manuel Moreno i Anna Teixidor i Albert Testar.

GUILLAMET NASPLEDA, Francesc

(Figueres, 18.III.1874 –
Morellàs, el Vallespir, 12.VI.1943)
Pintor, polític i comerciant

Fill menor de Joan Guillamet Campistol, natural de Vilatenim, i de Francisca Naspleda Vilagran, de Garrigàs. Es va casar amb Francisca Poch, de Figueres, i el matrimoni va tenir tres fills: Miquel,

Anna, mare de Bartomeu Massot, i Aurèlia, traspassada a causa de l'epidèmia de grip.

La mentalitat obrera del progenitor li va permetre seguir la seva afició i va estudiar a Llotja (Barcelona). Malauradament, per circumstàncies familiars, es va haver de fer càrrec del negoci familiar, d'adrogueria a l'engròs amb

distribució de petrolis i lleixius. En jubilar-se va recuperar l'afició abandonada, la pintura. La seva obra pictòrica mostra dues etapes ben diferenciades, separades per un lapse de cinquanta anys. La primera correspon a l'època d'estudiant amb apunts, olis, retrats i paisatges, la segona mostra un estil completament diferent essent habituals els retrats en sèpia. Es conserva un retrat de Marià Pujulà[†], alcalde de Figueres.

Va participar en diverses associacions figuerenques: va ser el fundador i president de l'Aeronàutic Club Empordanès (ACE), i president de la Creu Roja (1937-1939). Quant a l'aspecte polític, com a republicà federal nacionalista, va participar activament en la política municipal, essent regidor (1909-1911, 1920-1923), motiu pel qual va haver d'exiliar-se i va residir a Morellàs, lloc on va morir.

GUILLAMET NAVARRA, Francisco

(Figueres, 9.VIII.1927 - 2.XI.1957) Comerciant

Fill de Miquel Guillamet Poch, comerciant, i de Concepció Navarra Vidal, ambdós de Figueres. Es va casar amb Francisca Ferran Reig (Figueres, 22.V.1954), i el matrimoni va tenir un fill, Francesc[†].

Va morir molt jove, a causa d'un accident de circulació, en

transportar material d'adrogueria i inhalar els vapors d'àcid sulfúric.

El seu pare havia estat president del Club Ciclista Empordanès. Després de la seva mort i amb la intenció de mantenir el seu record, un grup d'amics decidí establir la cursa ciclista Memorial Guillamet Navarra. L'any 2008 s'ha celebrat la 51a edició.

GUILLAMET TUÈBOLS, Joan

(Figueres, 22.X.1922) Professor i escriptor

Fill de Jaume Guillamet Casadevall, dedicat al comerç, d'Hostalets de Llers, i de Carme Tuèbols Clos, de Cabanes. Casat amb Concepció Lloveras Ferran, natural de Llagostera, el matrimoni ha tingut cinc fills: Jaume[†], Anna Maria,

Concepció, Joan i Josep Maria.

Va viure els set primers anys de la seva vida a Sant Ponç (França). Va estudiar el batxillerat a l'Institut Ramon Muntaner (1934-1941), posteriorment es va llicenciar en Filosofia i Lletres, per la Universitat de Barcelona (1941-1946).

Com a ensenyant va exercir impartint classes de llatí i literatura espanyola al Col·legi La Salle (1940-1960), a l'Institut Ramon Muntaner (1946-1966). A partir de 1966 va viure entre Figueres i Barcelona, va ensenyar a l'Institut Àusias March i Emperador Carles de Barcelona, fou catedràtic a l'Institut Rafael de Casanova de Sant Boi de Llobregat (1966-1987) i a l'Escola del Treball de Barcelona (1966-1987).

Ha complementat la seva activitat pedagògica amb col·laboracions a diferents rotatius com: a la revista *Ideal* de la Joventut d'Acció Catòlica (1946) i al setmanari *Vida Parroquial* (1946-1974). Va ser membre fundador i del consell de redacció de la revista mensual *Canigó* (1954); corresponsal del diari *El Correo Catalán* (1950-1960); corresponsal, crític d'art i crític taurí del diari *El Noticiero Universal* (1960-1966), on signava amb el pseudònim Hugo de Roda. També va ser

corresponsal del setmanari *Cataluña Exprés* (1961-1962), i col·laborador dels periòdics figuerencs *Hora Nova*, *Setmanari de l'Alt Empordà* i *Empordà Federal*.

També ha estat col·laborador dels diaris i revistes de Barcelona i Girona *El Noticiero Universal*, *El Correo Catalán*, *Tele Exprés*, *Avui*, *La Vanguardia*, *Tele Estel*, *Presència*, *Serra d'Or*, *Punt Diari*, *Revista de Girona* i altres publicacions catalanes, preferentment sobre temes empordanesos.

A les ones radiofòniques va ser col·laborador i crític taurí de Ràdio Popular de Figueres (des de 1961 fins a 1966).

Ha estat conferenciant sobre temes de literatura, bruixeria i de l'Empordà a Figueres, Barcelona i nombroses poblacions de l'Empordà, a la resta de Catalunya i al sud de França. Soci, des de la fundació, de l'Institut d'Estudis Empordanesos.

La seva obra versa sobre temes relacionats amb la comarca de l'Empordà. Ha escrit: *Gitanos a la vora i lluny* (Barcelona: 1968); *Tots hem fet l'estraperlo* (Barcelona: 1968 1a ed.; id.: 1995 2a ed.) amb pròleg de Manuel Ibàñez[↑] Escofet. *Els gitanos. Aproximació a un racisme* (Barcelona: 1970); *Coses i gent de l'Empordà* (Barcelona: 1972 1a ed.; id.: 1990 2a ed.), amb pròleg de Josep Pallach[↑]; *Bruixeria a Catalunya* (Barcelona: 1976 1a ed.; id.: 1983 2a ed.), *Vent de tramuntana, gent de tramuntana* (Barcelona: 1980 1a ed.; id.: 1992 2a ed.), amb pròleg de Maria Àngels Anglada[↑], mentre que per a la 2a ed. el pròleg és de M. Àngels Anglada i de Xavier Rubert[↑] de Ventós; *Creadors, Barcelona enllà* (Barcelona: 1993); *Llegendes del poema Canigó de Jacinto Verdaguer* (Figueres: 1997); *La plana, la gent i el vent. Miscel·lània empordanesa* (Barcelona: 1997).

Ha col·laborat en les miscel·lànies *La vida i l'obra de Montserrat Vayreda i Trullol* (Figueres: 1988), i *Eduard Rodeja. Vida i obra* (Figueres: 1996), ambdues editades per l'Institut d'Estudis Empordanesos.

Ha rebut els premis literaris: Premi Antoni Ribas de Conill dels Jocs Florals de l'Empordà, 1961. Premi Catalònia de la Festa de Maig de les Lletres Catalanes, 1971, per l'obra *Coses i gent de l'Empordà*.

L'Ajuntament de Figueres el va designar pregoner de les Fires i Festes de la Santa Creu (1987), i l'ha nomenat Fill Predilecte de la ciutat

(3.IV.2008). El Consell Comarcal de l'Alt Empordà li ha atorgat el Premi Indiketa (2008), en reconeixement a la trajectòria de professor, escriptor i periodista.

GUILLEM DE CABANELLES

(Cabanelles, s. XII) Bisbe

Bisbe de Girona (1227-1245). Va assistir al Concili de Lleida i a les Corts de Tarragona. Va intervenir en la conquesta de Mallorca, essent nomenat àrbitre de repartiment.

Va realitzar importants donacions a la catedral de Girona i a la canònica de Lladó.

GUILLEMI RUDÓ, Josep

(Llançà, 3.II.1866 – Barcelona, 1936)

Carmelita descalç

Fill d'Andrés Guillemí Seva, natural d'Horta, i de Catalina Rudó Colomer, d'Ullastrell. El seu nom eclesiàstic va ser Romuald de Santa Caterina. Va ser el primer carmelita descalç català que va professar (1882) al convent del Desert de les Palmes (País Valencià) després de l'exclaustració de 1835. En acabar els estudis eclesiàstics (1890) va iniciar les seves aportacions literàries i científiques a la revista *San Juan de la Cruz*, que va començar a publicar-se al convent de Segòvia. El 1892 va ser destinat al monestir del Mont Carmel (Israel), i hi va romandre tretze anys, set dels quals (1898-1905) va fer de rector de la parròquia llatina de Haifa, encomenada als carmelites descalços.

Va tornar a Catalunya quan es preparava la restauració carmelitana de la província, i des de 1906 fins a la seva mort (1936) va ser un dels religiosos de més pes: prior de Tarragona (1906, 1913), vicari provincial de la semiprovincia (1915-1920) i provincial (1920-1924, 1925-1930).

Va traduir al castellà obres sobre la carmelita descalça francesa Teresina de l'Infant Jesús, morta el 1897 i canonitzada el 1925. La primera obra va ser *La rosa deshojada* (després va tenir el nom *Historia de un alma*) (Barcelona: 1911). Va publicar *Lluvia de rosas o algunas gracias [...] de la sierva de Dios ...* (Barcelona: 1911), *Artículos para la causa de beatificación de la sierva de Dios, Teresa del Niño Jesús* (Barcelona: 1912),

Breve compendio de la vida y milagros de la sierva de Dios ... (Barcelona: 1913), *Pensamientos de sor Teresa del Niño Jesús* (Barcelona: 1913).

També va traduir del francès *Práctica de la oración mental y de la perfección según Santa Teresa y San Juan de la Cruz escrita por el padre Alfonso de la Madre de Dios* (Barcelona: 1911).

Va ser assassinat a Barcelona el 1936, i fou beatificat el 2007.

GUINART, Joan

(*Agullana, s. XVIII – XIX*) *Hisendat*

Pertanyia a la petita noblesa catalana i disposava del títol de Ciutadà Honrat de Barcelona. En temps de la Guerra de la Independència, la Junta de Figueres, reunida a Borrassà, el va elegir diputat i va anar a Lleida on va jurar fidelitat a Ferran VII (1808). En el partit de Figueres, va ser l'encarregat de reclutar homes i recaptar fons per a la resistència contra l'invasor. Va fer el que va poder per retenir la possessió del Castell de Figueres (1811), i al no aconseguir-ho va ser rellevat en el càrrec de diputat. Va recuperar el càrrec de vocal de la Junta de Figueres. Va assistir al Congrés celebrat a Tarragona, presidit pel general O'Donnell.

GUINART BASSAS, Josep M.

(*Maçanet de la Selva, la Selva, 1.X.1914 – 1.VII.1995*) *Eclesiàstic*

Va estudiar al Seminari de Girona i va ser ordenat prevere (16.II.1941). El primer destí, com a vicari, va ser a Cassà de la Selva (1941), i, després, a Sant Esteve d'Olot (1942). Va ser ecònom de Vilafant i encarregat de Santa Llogaia

d'Àiguema (1943), i l'any 1946 en va esdevenir rector.

Amb la creació de la nova parròquia de la Immaculada de Figueres (1954), va ser nomenat ecònom i, al cap de dos anys, rector, lloc on hi va

romandre fins a la jubilació, l'any 1990. A partir d'aquest moment se'l va adscriure a la parròquia de Maçanet de la Selva.

Amb el seu esforç i tenacitat va aconseguir la finalització de les obres de l'església de la Immaculada.

GUIU VIA, Joan

(*Castelló d'Empúries, 16.XII?.1846 – Figueres, 18.I.1921*) *Escultor i marbrista*

Fill de Joan Guiu, natural d'Anglesola (Lleida), i de Margarita Via de Castelló d'Empúries. Es va casar amb Úrsula Vila Estarriol, de Castelló d'Empúries, i el matrimoni va tenir, com a mínim, quatre fills: Josep, Dalmiro, Margarita i Mercè. Era l'únic marbrista treballant a Figueres a principis del segle XX. Tenia el taller al carrer Ample, cantonada amb el carrer Monturiol; en el seu lloc actualment hi ha una entitat d'estalvis.

Varen ser aprenents seus, futurs escultors, com Llorenç Cairó[↑], Novoa[↑] i Pineda.

GUMBAU BASCO, Josep M.

(*Figueres, 15.X.1926*) *Empleat de banca i actor*

Fill d'Alfons Gumbau Casals, dedicat al comerç, i de Leocadia Basco Roura, ambdós de Figueres. Casat amb M. Dolça Masó Fontdecaba, el matrimoni ha tingut un fill, Alfons[↑], i una filla, Gemma.

Va fer col·laboracions en premsa i ràdio en els anys 60-70. Va formar part de les juntes directives de l'ADEPAF, Casino Menestral i Peña Taurina Figueres.

Va ser un membre actiu del teatre a Figueres participant amb l'elenc del Patronat, amb l'Agrupació Marquina (dirigida per Joaquim Crumols[↑]), l'Agrupació Arlequín (dirigida per Toni Montal[↑]) i formà part d'Els Nens de Boadella, amb els que aparegué a la pel·lícula de Josep Montalat[↑] *El Teatre Dalí tanca a les 7*.

GUMBAU MASÓ, Alfons

(*Figueres, 27.XI.1955*) *Periodista*

Fill de Josep M. Gumbau[↑] Basco, empleat de banca, i de M. Dolça Masó Fontdecaba, ambdós de Figueres. És el gran de dos germans. Es va casar amb M. Rosa Ymbert[↑], i va tenir un fill, Alfons.

Va iniciar els estudis d'Enginyeria Tècnica Electrònica (Terrassa), els quals no va finalitzar. Paral·lelament va estudiar música al Conservatori del Liceu i a l'Aula de Música Tradicional, i es va vincular a activitats teatrals.

Inicia l'activitat teatral l'any 1968, funda el Taller de Teatre amb Jaume Alsina i Salvador Torres[↑], en el qual hi participa com a director i actor. Promociona el teatre a la ciutat de maneres diverses des del Patronat de la Catequística, La Sala Edison i el Teatre Municipal, i mitjançant activitats en diferents instituts. La seva vinculació al món teatral s'estén a altres indrets de la província com Torroella de Montgrí o Llagostera. Esdevé membre de jurats de mostres de teatre. L'any 2005 refunda el Taller de Teatre que retorna al Patronat de la Catequística, del qual n'és director.

Va intervenir en algunes formacions musicals: va ser membre fundador del grup de Cançó "Indika" (1973), amb Josep Tero[↑], M. Eugènia Sala, Pilar Heras[↑], Ernest Diaz, Antón Maria Rigau i Joan Ferrerós[↑]. Amb interpretacions de Mikis Theodorakis i, posteriorment, musiquen poemes de M. Àngels Anglada[↑]. Després esdevé contrabaix i baix elèctric, de la cobla-orquestra Amoga (1979-1986).

Des de la seva fundació es vincula a la redacció del *9País* (27.IV.1977), posteriorment *Hora Nova*, i a mitjan anys 80 a altres mitjans de comunicació escrits com *El Punt* (Girona), *Empordà Federal* (1987-1988), i *Avui* (Barcelona), del qual n'és corresponsal; esdevé Cap d'Informacions del setmanari comarcal *Hora Nova* (1986-1997). La vinculació amb mitjans radiofònics és a través de Ràdio Vilafant (1994-997) i amb TVRoses. És membre del Col·legi de Periodistes (des del 12.XII.1990). Ha escrit amb el pseudònim de *Samsó Oliver*.

Forma part de la Junta Directiva del Patronat de la Catequística, i és membre de la Junta de Càritas Figueres i de la Junta de l'Agrupació Teatral de les Comarques Gironines.

Posteriorment, s'ha decantat per una dedicació diferent, ha estat Cap de Gabinet de l'Alcaldia i Comunicació, a l'Ajuntament de Figueres, sota el mandat de Joan Armangué del PSC (1997-2007).

Ha escrit, en col·laboració: *Història del Teatre a Figueres 1816-1991*. (Figueres: 1991), juntament amb Rosa M. Gil i Pep Torner[↑]. *Els Pastorets de Figueres: LXXV aniversari d'El primer nadal dels pastors* (Figueres: 1998), juntament amb Gemma Gumbau i Agustí Vehí[↑]. Ha col·laborat també a *Girona en el canvi de mil·lenni*. Biblioteca Bàsica Comarques Gironines, "Un mercat de fires" (Vol. 14) i diverses biografies a *Memòria biogràfica* (Vol. 20).

L'any 1975 el grup Indika (sense Tero i Diaz), resulta guanyador del IV Festival de la Cançó mariner de Palamós amb la cançó *Esperant l'alba nova*. Ha rebut el premi periodístic "Cadaqués a Carles Rahola" (Cadaqués, 1992) amb dos reportatges sobre Rosa Leveroni, publicats a *Hora Nova*.

GUMBAU SERRA, Josep

(*Palau-saverdera, 1862 – Cantallops, 2.VI.1921*)
Mestre i agent de negocis

Fill d'Antoni Gumbau Martí, de Cantallops, i d'Eugènia Serra Turró, de Palau-saverdera. El seu germà Miquel també va ser mestre. Es va casar en primeres núpcies amb Maria Llanera Salvatella (1881), de la Jonquera, amb qui va tenir tres filles: Leonor, Dolors i Mercè. En segones núpcies es va casar amb Dolors Juanals Font (1893), de Sant Joan de Palamós, i del matrimoni va néixer una filla, Júlia.

Segon Mestre de l'Escola Normal de Magisteri de Girona i, des de la fundació fins a 1904, va ser propietari-director de la revista *El Defensor del Magisterio: periódico de 1a enseñanza* (1901-1906), va intervenir també com a col·laborador publicant-hi interessants treballs sobre ensenyament. Va col·laborar també amb altres rotatius de la premsa gironina local.

Va ser regidor de l'Ajuntament de Girona, nomenat vocal de la Junta Provincial de Instrucción Pública (1901) i considerat persona influent en la seva època.

Va morir circumstancialment en el poble on havia passat la infantesa i adolescència, en el moment del traspàs estava domiciliat a Barcelona.

GURT ESPARRAGUERRA, Josep M.*(Figueres, 12.II.1951) Arqueòleg*

Fill únic d'Albert Gurt i Pujadas, d'ofici tintorer, natural de Narbona, i d'Emília Esparraguera Trulls, de Figueres. Casat amb Pepita Padrós, arqueòloga, de Badalona, el matrimoni no ha tingut descendència.

Va estudiar a l'Institut Ramon Muntaner de Figueres i, posteriorment, la carrera de Filosofia i Lletres, especialitat en Arqueologia a la Universitat de Barcelona. Va presentar la tesina *Rosas en el Bajo Imperio* (1974), i es va doctorar a la mateixa Universitat (1980), amb la tesi *La romanización en la Meseta Norte a través de la circulación monetaria en la ciudad de Clunia*, dirigit per Pere de Palol.

És catedràtic d'Arqueologia de la Universitat de Barcelona des de l'any 1989. Ha desenvolupat diferents càrrecs com el de director del Departament de Prehistòria, Història Antiga, i Arqueologia (UB, 1994-1997 i 1997-2001).

Ha estat assessor científic de la Secció del Patrimoni Cultural dels Serveis Científicotècnics de la Universitat de Barcelona, i avaluador de projectes de recerca per encàrrec de la Comissió Interdepartamental de Recerca i Innovació Tecnològica (CIRIT), de la Generalitat de Catalunya, i per l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca (AGAUR), entre altres. Ha establert contractes de recerca i innovació, amb diferents organismes com la NATO, la CIRIT, el CNRS o la European Commission, essent en molts casos l'investigador principal.

Ha estat director de deu projectes de recerca competitiu per les entitats CAICYT, CSIC, DGICYT, o per l'Institut de Cultura "Juan Gil Albert", de la Diputació d'Alacant.

Ha treballat en el camp de la circulació monetària en època romana, l'organització de l'espai en època antiga, sobre l'arqueologia del cristianisme primitiu, tant en l'espai urbà com sobre el territori. Actualment dirigeix un equip d'investigació en arqueometria i arqueologia experimental (ERAUB), reconegut pel DURSI, dedicat a estudis de pro-

cedència i tècniques de fabricació de les ceràmiques en el món antic i medieval.

Ha participat en nombrosos congressos, en els quals ha presentat ponències i comunicacions i en unes cent vint publicacions referents a l'arqueologia clàssica, a les civilitzacions en contacte amb el món clàssic, i a la teoria i mètodes de l'arqueologia, com l'arqueometria i les noves tecnologies. Ha estat director d'onze tesis doctorals.

Els seus articles han estat publicats a revistes especialitzades d'arreu del món com: *Complutum* (Madrid), *Clunia* (Burgos), *Studia Varia Cluniensis*, *Studia Historica. Historia Antigua, An Tard, Méditerranée*, *Pyrenae*, *Geoarchaeological and Bioarchaeological* o *Trabalhos de Arqueologia*.

Entre les seves publicacions cal destacar: *Clunia III. Hallazgos monetarios, la romanización de la Meseta Norte a través de la circulación monetaria en la ciudad de Clunia* (Barcelona: 1981; Madrid: 1985), *La prehistoria del hombre: desde los orígenes a la escritura* (Barcelona: 1981; id: 1983; id: 1985).

Ha estat l'editor de les obres *Sedes regiae: (ann. 400-800)* (Barcelona: 2000) en col·laboració amb Gisela Ripoll, d'*El pasado presente. Arqueología de los paisajes en la Hispania romana* (Salamanca: 2004), en col·laboració amb E. Ariño i J.M. Palet, de *Las ciudades tardoantiguas d'Hispania: cristianización i topografía* (Barcelona: 2005) corresponent a la VI Reunió d'Arqueologia Cristiana Hispànica (València, 2003), en col·laboració amb Albert Ribera o de *Late roman Coarse wares. Cooking wares and amphorae in the Mediterranean* (UK: 2005), en col·laboració amb J. Buxeda i M.A. Cau.

És autor del text de l'homenatge al seu professor i director de tesi *Pàtera d'Honor 2002 a Pere de Palol i Salellas: Premi d'Arqueologia Catalana* (Barcelona: 2002).

Juntament amb Núria Tena ha estat el coordinador de la V Reunió d'Arqueologia Cristiana Hispànica: Cartagena, 16-19 d'abril de 1998 (Barcelona: 2000).

GURT PUJADAS, Albert*(Narbona, França, 21.VII.1916) Atleta*

Va néixer circumstancialment a Narbona ja que el seu pare, Josep Gurt Pascal, d'ofici adober, hi estava treballant. Al cap d'un temps retornen a Figueres

i posen una tintoreria al carrer de Sant Vicenç i, posteriorment, la instal·laren al carrer de Sant Pau.

Va estudiar batxillerat a Figueres i, de ben jove, s'adonà de les aptituds que tenia per l'atletisme (1930). Va començar a córrer en l'especialitat de marxa i va guanyar diverses proves a Girona i Perpinyà (1931). L'any 1935 va ingressar al GEiEG (Girona).

L'any 1937 estava seleccionat per disputar l'Olimpiada Popular d'Anvers, però no hi va poder assistir per estar mobilitzat. Quan estava en la seva plenitud, la sort no va acompanyar l'atleta, ja que no va poder participar en cap convocatòria dels Jocs Olímpics ni en cap Campionat del Món. Els primers èxits, després de la guerra civil, varen tenir lloc l'any 1943, quan va ser segon al Campionat de Catalunya i d'Espanya de 10 km. L'any següent guanya el Campionat de Catalunya (Reus, 1944), i el següent és Campió de Catalunya i d'Espanya de 10 km (1945). Bat el rècord d'Espanya dels 20 km i el temps esmerçat és d'1,36, la qual cosa constitueix la cinquena marca mundial de tots els temps.

Segueix competint i esdevé Campió de Catalunya dels 30 km, Campió de Catalunya dels 10 km, i Campió d'Espanya dels 10 km (1946). Els dos anys següents repeteix Campió de Catalunya dels 10 km (1947 i 1948). No li permeten anar a Londres per a participar en les proves dels Jocs Olímpics (1948), en les quals segur que hauria quedat finalista.

L'any 1949 es va casar amb Emília Esparraguera Trulls, del matrimoni va néixer un fill Josep Maria[†], fa un recés en l'activitat esportiva i es dedica plenament al negoci familiar. Al cap d'uns anys s'incorpora de nou i queda Campió d'Espanya dels 10 km (1955), participa en els Jocs del Mediterrani i es qualifica en quarta posició (1955). En els segons Jocs del Mediterrani va ser l'encarregat d'omplir a les aigües d'Empúries l'àmfora que l'endemà seria traslladada a l'estadi de Montjuïc; l'acte va quedar reflectit en una instantània que va donar la volta al món.

No va poder assistir als Jocs de Melbourne (1956), als d'Estocolm (1958), ni als de Roma (1960), per no haver-hi assistència espanyola. I, amb 48 anys encara tenia esperances d'anar a Tòquio (1964).

Dins l'àmbit local, continua en el món de l'esport, entrena els jugadors de l'ADEPAF (1959) i és membre fundador del Club Natació Figueres (1968), a nivell municipal esdevé regidor per ERC (1979-1983) i se li encomana la regidoria d'Esports. Lluita per aconseguir una pista d'atletisme, que rebrà el seu nom, i una piscina coberta.

El biografiat ha estat implicat en altres activitats ciutadanes, ha format part de la junta de l'Institut d'Estudis Empordanesos, en la qual hi ha estat per espai de vint-i-vuit anys (1981-2009).

Ha escrit la novel·la autobiogràfica: *Cendres sobre el mar* (Barcelona: 2001).

Ha estat guardonat Fulla de Figuera de Plata com a Medalla al mèrit Esportiu de la ciutat (Figueres, 1955), Millor esportista de la província de Girona (1956), Medalla Nacional al Mérito Deportivo (Madrid, 1971), Medalla Provincial (Girona, 1983/84), Medalla Forjador de la Història Esportiva de Catalunya (Generalitat, Barcelona, 1987).

GUSTÀ

(Bàscara, s. XVI)

Important nissaga, emparentada amb rellevants famílies de les rodalies com els Tomàs de Calabuig, els Alech de Bàscara, els Viader de Parets, els Gispert-Sauch de Vilablareix, els Ribot de Camallera o els Arbolí de Figueres.

GUTIÉRREZ DEULOFEU, Juli

(Figueres, 11.III.1964) Enginyer i historiador

Fill de Julio Gutiérrez Fernández, metge traumatòleg, i de Montserrat Deulofeu Gratacós, i nét de l'historiador i farmacèutic Alexandre Deulofeu[†]. És el gran de tres germans.

Ha estudiat Enginyer Tècnic Agrícola (UPC, 1993), ha realitzat cursos i un màster sobre Gestió Mediam-

biental, a l'Institut de Investigaciones Ecológicas (1996), i sobre Consultoria Mediambiental a la Fundació Politècnica de Catalunya. Està cursant la llicenciatura de Geografia i Història.

Vinculat a diversos mitjans de comunicació, ha estat col·laborador d'*Hora Nova*, l'*Empordà* (des de 1978), l'*Empordà Federal*, la *Revista de la Reial Acadèmia de Farmàcia de Catalunya*, *La Nació*, *Esquerra Nacional*, *TopGuia*, *Avui* o *Diari de Barcelona*, en els quals ha conreat diversos gèneres com entrevistes, assaig politicohistòric o reportatges.

Destaca la sèrie de catorze articles sobre la vida i l'obra d'Alexandre Deulofeu publicats al setmanari *Empordà* en el decurs de l'any 2003 amb motiu del centenari del seu naixement.

S'ha distingit per reivindicar la figura del seu avi, sobre qui ha donat conferències, ha participat en

actes diversos arreu de Catalunya i s'ha ocupat de l'edició, publicació i coordinació d'algunes obres que restaven inèdites. En aquest sentit ha coordinat l'edició de les obres: *La Matemàtica de la Història. La teoria cíclica d'Alexandre Deulofeu* (Barcelona: 2004), *Les cultures irano-sumèria-caldea, hitita i egípcia* (Figueres: 2005) i *Història de l'art universal* (Figueres: 2008).

Ha publicat: *Alexandre Deulofeu 1903-1978* (Figueres: 1994), *Alexandre Deulofeu* (Figueres: 2003) miscel·lània publicada per l'Institut d'Estudis Empordanesos de la qual en va ser coordinador i autor, i *Alexandre Deulofeu la matemàtica de la història* (Barcelona: 2004).

Ha participat en les obres: *La Matemàtica de la Història. La teoria cíclica d'Alexandre Deulofeu* (Figueres: 2005) coordinada per Enric Pujol[†].

H

HERAS BORRELL, Enrica

(Llançà, 18.VIII.1918 - Figueres, 19.II.2006)

Professora

Filla de Benito Heras Cortada, de Llançà, i de Serafina Borrell Vergés, de Torroella de Fluvià. L'any 1942 es va casar amb el farmacèutic Eduard Ferrés Ferrés, de Vilassar de Mar, el Maresme, va quedar vídua molt jove i

es traslladà a la ciutat comtal. Allà va cursar estudis a l'Institut Francès assolint el títol de professora, i posteriorment va estudiar català.

Va ser col·laboradora habitual de publicacions locals, com *La Farella* (Llançà). Una selecció dels seus escrits es recopilaren en l'obra *Reculls* (Figueres: 2004), amb dibuixos de Rafel Borràs.

Va donar classes de català per a adults a l'Escola Pompeu Fabra i, més tard, als llançanencs de manera desinteressada. Per aquest motiu, va rebre la Llançà d'Or de l'Ajuntament de Llançà (2006).

HERAS CALVEROL, Joan

(Espolla, 1850 - Figueres, 20.IX.1921)

Polític i procurador

Fill de Josep Heras Ruart i de Maria Calverol Daniel. Es va casar amb Lluïcia Carlas Casas, natural

d'Espolla, i el matrimoni va tenir, com a mínim, tres fills: Jaume, Josep i Matilde.

Republicà federal, va ser alcalde de l'Ajuntament de Figueres (1902-1904).

HERAS FERRER, Fèlix

(Llançà, 24.IV.1852 - 30.XII.1917) Mestre

De formació autodidacta, va obrir una escola privada i va exercir l'ofici de mestre, arribant a tenir fins a vuitanta alumnes.

Home de gran cultura, comunicava molt bé amb els seus alumnes als quals els explicava les seves idees republicanes, el seu agnosticisme i el catalanisme.

HERAS TRIAS, Pilar

(Figueres, 12.X.1954) Professora

Filla de Narcís Heras Vicens, metge, de Cabanes, i de la segona muller, Anna Trias Balot, de Peralada, essent la mitjana de tres noies: Anna Maria, Pilar i M. Assumpció.

Va ser membre fundador del grup de Cançó Indika (1973), amb Josep Tero, M. Eugènia Sala, Alfons

Gumbau↑, Ernest Diaz, Antón Maria Rigau i Joan Ferrerós↑. Amb interpretacions de Mikis Theodorakis i, posteriorment, musiquen poemes de M. Àngels Anglada↑.

Es va llicenciar en Pedagogia a la Universitat de Barcelona, i doctorar amb la tesi *Dona i educació a Catalunya* (Universitat de Barcelona, 1991), publicada l'any 1992. És professora a la Universitat de Barcelona al Departament de Teoria i Història de l'Educació.

Ha realitzat treballs de recerca a El Salvador i Nicaragua, alguns en conveni amb universitats catalanes i de l'Amèrica Central. Ha dirigit dos màsters: un sobre educació a El Salvador i un sobre Gènere i Desenvolupament a Nicaragua. S'ha interessat per temes com la desigualtat, la marginació i la immigració.

Afincada a Cabanes, ha participat en la vida política local, essent regidora de l'ajuntament per ERC, com a independent. Va ser nomenada Directora Territorial de Benestar i Família, a Girona (2004-2007).

Ha col·laborat en publicacions periòdiques especialitzades com *Cuadernos de Pedagogía o Temps d'Educació*. Ha escrit: *Dona i educació a Catalunya: una mirada al sexisme educatiu des d'una pedagogia social no androcèntrica* (Barcelona: 1992), *Nosaltres i el medi ambient* (Vic: 1997). Ha coordinat les obres *Pedagogia amb veu de dones* (Barcelona: 1999) i *Pedagogia del segle XX en femení* (Barcelona: 2000), ambdues en col·laboració amb Conrad Viladou. Ha col·laborat a *Malestares: infància, adolescència y famílies* (2008).

Treball de recerca inèdit *Antoni Balmanyà i Ros, Mariano Pujolar i Batlle, Francisco Ferrussola i Ortensa, i altres mestres gironins de 1875-1909: precursors de la Renovació Pedagògica a Catalunya*, en col·laboració amb M. Eugènia Sala.

HEREU, Joan

(Figueres?, s. XIX) Impressor i llibreter

En els inicis tenia el negoci domiciliat al carrer de Palau i, més endavant, al carrer Nou. Va treballar des de 1866 fins a 1893.

HERNÁNDEZ DIERT, Josep

(Carcaixent, la Ribera Alta, 1930 – Saus-Camallera, 22.V.1990) Ciclista

Fill de Josep Hernández Salom, dedicat al conreu de l'arròs i al de tarongers, i Brígida Diert Tarazona, ambdós de Carcaixent (València). Fa cinquanta-cinc anys arribaren a l'Escala per a la temporada de l'arròs. Es va casar

amb Anna Molinas Puig, de l'Escala, i el matrimoni va tenir quatre fills: Josep, Anna, Victòria↑ i Albert.

Va començar en el ciclisme l'any 1949. Va combinar aquesta afició amb la tinença d'una botiga de bicicletes i la participació en nombroses curses provincials i foranes. D'entre les més importants, ha participat: cinc vegades a la Volta Ciclista de Andalúcia, sis vegades a la Volta de Catalunya, cinc a la Volta de Llevant i dues la Volta Ciclista de España. Era membre de la Peña Ciclista l'Escala.

L'octubre de 1988, una furgoneta el va tirar a la cuneta mentre entrenava i, com a conseqüència, va patir una lesió a la columna i va quedar immobilitzat. Al cap de dos anys, va perdre la vida en un accident de cotxe.

Entre les diverses fites assolides cal esmentar: el primer Premi de l'Escala (1949), i el Primer Premi a Poblalarg (València, 1949). L'any 1957 va quedar subcampionat d'Espanya de pista (velòdrom). En la categoria de veterans va guanyar el campionat d'Espanya (Tolosa, 1972), Subcampionat d'Espanya (1986), Campió de Catalunya de Veterans (1986), Campió a la Volta de Luxemburg (1986).

HERNÁNDEZ MOLINAS, Victòria

(L'Escala, 21.X.1974) Ciclista

Filla de Josep Hernández↑ Diert i d'Anna Molinas Puig. És la tercera de quatre germans i se la coneix amb l'apel·latiu de Vicky.

De 1980 a 1985 participa en curses de carretera, de 1985 a 1988 entrena al velòdrom de Mataró i, a partir de 1989 fins al 1995 canvia per la BTT. S'entrena per a participar en curses de descens amb BTT (2002), i arriben les

primeres victòries, de les quals només es ressenyen els primers i segons llocs: Medalla d'or Open de Catalunya (2003, 2004, 2005), Medalla d'or Campeonato de España (2004, 2005, 2007 i 2008), Medalla d'or Copa Catalana (2006, 2007, 2008), Medalla d'or Campionat de Catalunya (2006, 2007, 2008), Medalla d'or Open Girona (2007), Medalla d'or Open de España (2008). Guanyadora de l'Open d'Espanya Maxxis Internacional (2008).

Medalla de plata Campionat de Catalunya (2003, 2004), Medalla de plata Campeonato de España (2003), Medalla de plata Copa de España (2004), Medalla de plata Open de España (2004, 2007).

L'any 2008, ha guanyat quatre títols en la modalitat de descens de BTT i ha esdevingut la millor especialista d'Espanya. Ha debutat en els campionats d'Europa i del Món.

Els ajuntaments de Maçanet de Cabrenys i de l'Escala li varen dedicar un homenatge (2007).

HERRERA LÓPEZ de la COVA, Antonio

(Porcuna, Jaén, 12.X.1939)

Comissari i activista cultural

Fill de José Maria Herrera Corpas, pastisser, i de Tremedal López de la Cova Morente, ambdós fills de Porcuna, és el menor de cinc germans. Casat amb Marisa Puente Pérez, funcionària de l'Estat, natural de Portbou, el matrimoni té dos fills Alicia, biòloga, i Daniel, enginyer informàtic.

Llicenciat en Dret per la UNED (1981), i Graduat Social per l'Escola de Graduats Socials de Barcelona (1987), ha complementat la seva formació amb cursos relacionats amb l'activitat policial.

L'any 1962 va ingressar al Cos Superior de Policia amb la categoria d'inspector. Va ser destinat a la comissaria de Portbou (1963-1972), posteriorment, i a petició del biografiat, va passar a la comissaria de Figueres lloc on

va estar al servei d'Inspecció de Guàrdia i de Policia Judicial. L'any 1979 va ser agregat al servei de la Jefatura Provincial Superior de Navarra a Pamplona i destinat a serveis especials.

L'any 1982 va oposar a la plaça de comissari, essent nomenat Comissari en Cap de Santurce (Bilbao), l'any següent va rebre el nomenament de Comissari Cap Provincial de Girona i l'any 1985, a petició pròpia, va passar a Comissari en Cap de la Comissaria de Figueres. L'any 1993 va rebre la màxima categoria dins l'escala del Cos Nacional de Policia, en ser nomenat Comissari Principal, càrrec que va exercir fins l'any 2000 moment en què, per imperatiu legal, va passar a l'anomenada Segona activitat. L'any 2005 finalitza la seva tasca professional i esdevé jubilat del Cos Nacional de Policia.

A Figueres, el biografiat s'ha implicat en diverses iniciatives ciutadanes, de totes elles la que obté un ressò més ampli ha estat la presidència de l'Associació Amics del Castell de Sant Ferran (des de 2003), des d'on s'ha preocupat d'impulsar l'activitat cultural amb l'organització de conferències, exposicions, presentacions de llibres, actes socials de diversa índole i excursions culturals. Durant l'etapa de president del biografiat s'ha aconseguit que el Consorci del Castell cedeixi unes dependències per a la ubicació de la seu social de l'associació i la tasca de difusió ha quedat reflectida en el nombre de socis que ha passat de 150 a 480.

Durant la carrera professional ha rebut nombroses felicitacions públiques i ha estat distingit amb la Cruz al Mérito Militar con distintivo blanco. En un altre ordre, l'any 1979 la ciutat de Figueres el va distingir amb la Medalla Ciutat de Figueres, i la Medalla Villa Reial Jaume El Conqueridor per haver participat en el concurs *¿Conocemos España?* de TVE, amb l'"Equipo de Figueras", el qual va resultar guanyador.

HILDESIND

(Catalunya, s. IX - c. 992) *Bisbe i abat*

És originari del comtat d'Empúries, i fill dels nobles Tasi i Hisblanda, que havien restaurat els monestirs de Sant Quirze de Colera i de Sant Pere de Rodes.

Va ser elegit abat del monestir de Rodes (c. 947), el primer abat conegut d'aquest monestir. Va consolidar la independència del monestir i la lliure elecció d'abat i demanà la protecció del rei franc Lluís l'Ultramarí. Va rebre molts favors dels nobles de la regió, augmentant notablement el patrimoni monàstic. Va ser un dels grans restauradors del monestir.

Sense deixar de ser abat de Rodes va ser elegit bisbe d'Elna (c. 979), diòcesi que va regir fins a la seva mort.

HORS PLANAS, Jerònim

(Peralada, 24.IX.1882 - Barcelona, 17.IX.1936)
Marista

Fill de Joaquim Hors Arnall, jornaler, i de Teresa Planas Olivet, ambdós de Peralada. Va ingressar a la congregació del Germans Maristes l'any 1897, i va estar al Col·legi de Dènia. Va rebre el nom de germà Honorio. Fou assassinat a Barcelona juntament amb altres membres de l'orde.

HORTOLÀ, Cosme Damià

(Perpinyà, el Rosselló, 1493 - Vilabertran, 1568) *Abat de Vilabertran*

No queda clar el seu origen, uns biògrafs creuen que era empordanès i d'altres el suposen de Perpinyà.

Va viure la seva infantesa a Girona i va estudiar a les universitats d'Alcalá de Henares i París on va aprofundir en l'estudi de les llengües grega, hebrea i siríaca a més d'estudiar matemàtiques i medicina, i es doctorà en Dret i Teologia a la universitat de Bolonya (1528).

Va ser nomenat rector de la Universitat de Barcelona (1543), on incorporà les càtedres de filosofia (1543-1547) i de teologia (1547-1559). Va ser qualificador de la Inquisició i rector de Sallent (1556-1561). El 1562 va ser elegit abat de Vilabertran pel rei Felip II al temps que el va designar primer teòleg de Catalunya per assistir al Concili de Trento, on va tractar sobre temes matrimonials.

Va professar la regla dels canonges de Vilabertran (1563) i va intentar reformar la vida canonical. La seva tomba es troba a Vilabertran.

Moltes de les seves obres s'han perdut, es té coneixement de: *In Canticum Cantorum Salomonis explanatio in Isagogen, paraphrasium, et quinque posteriores pleniores interpretationis libros distributa* (Barcinone: 1583), *In Canticum Cantorum Salomonis. Dilucidiss. propeq. divina Explanatio... Historiam totius Evangelicae* (Venetiis: 1585).

HORTS FONT, Pere

(Figueres, 14.III.1956) *Filòsof i astrònom*

Fill de Benet Horts Cairó, natural de Figueres, horticultor, i de Josefina Font Tatxer, de Figueres. Casat amb Maria Barios Campabadal, de Lleida, el matrimoni té dos fills.

Ha cursat els estudis de Filosofia i Lletres, especialitat Filosofia pura (Universitat de Barcelona, 1980). Com a ensenyant ha exercit als instituts: Eugeni d'Ors de Badalona, el Pompeu de Martorell, i l'Institut Ramon Muntaner (des de 1986).

L'any 1990 va iniciar un Programa d'Astronomia a l'IES Ramon Muntaner; des de llavors, aquesta matèria ha estat EATP d'Astronomia o crèdit variable, assignatura que amb els anys s'ha consolidat. Des de 2001 és professor al Departament de Filosofia de la Facultat de Lletres a la Universitat de Girona, cursa l'assignatura "Coneixements Científics", una història de la Cosmologia.

Preocupat per la contaminació lumínica, és membre fundador del programa *Cel Fosc*. Ha estat un dels impulsors de la Societat Astronòmica de Figueres (creada l'any 1992), de la qual des de la fundació n'és el president. Societat que ha aconseguit l'instrumental gràcies a subvencions facilitades per diverses institucions.

És membre de les associacions Sociedad Española de Astronomía (SEA), Agrupació Astronòmica de Sabadell, Grup d'Estudis Astronòmics i de l'Institut d'Estudis Catalans.

Ha publicat sobre aquests temes a la pàgina setmanal d'astronomia a *El Punt Diari*, i a articles o comunicacions: "¿Quién nos ha robado la Vía Láctea? El problema de la contaminación lumínica" a *Enseñanza de las Ciencias de la Tierra* (Córdoba), "La contaminación lumínica. Situación presente y estrategias para el futuro" a *Tribuna de Astronomía* (Madrid, 1998), o "La importancia de proteger la noche" en el *Meeting Starlight 2007* (illa de La Palma).

HOSPITAL RIBAS, Anna

(Banyoles, el Pla de l'Estany, 1.IV.1964)
Metge forense, odontòloga i professora

Filla de Lluís Hospital Comas, i d'Anna Ribas Bolasell, és la gran de dos germans: Anna i Lluís. Des de l'any 1990 resideix a l'Alt Empordà.

Va realitzar els estudis primaris i el batxillerat a Banyoles, la Llicenciatura de Medicina i Cirurgia a la Universitat Autònoma de Barcelona (1988), i la d'Odontologia a la Universitat Central de Barcelona. És metge especialista en Medicina Legal i Forense (2002).

S'ha decantat per l'especialitat en medicina forense, essent metge forense per oposició (1992), titular dels jutjats de Girona. Ha compaginat les tasques professionals amb l'ensenyament. Des de l'any 2000 és professora a la Facultat d'Odontologia de la Universitat Internacional de Catalunya, a la càtedra d'Odontologia Legal i Forense.

En qualitat de metge forense ha format part dels equips d'identificació odontològicoforense dels atemptats de l'11 de març de 2004 de Madrid; de l'equip DVI (Disaster Victims Identification, 2006) per a la identificació dels cadàvers ocasionats pel tsunami de Tailàndia (26.XII.2004). Va participar en la identificació d'un atemptat terrorista a Israel, on va col·laborar amb el professor Nachman, expert en identifications i reconegut internacionalment.

HUERTA BUSQUETS, Mercè

(Figueres, 24.XII.1929) Pintora i artista

Filla de Carles Huerta i de Rosa Busquets, cap i auxiliar, respectivament, de l'oficina de telègrafs, va néixer al carrer Nou de Figueres. Va residir en aquesta ciutat fins l'any 1941, moment en què la família es trasllada a Valls per

prescripció mèdica. L'ascens del pare a Cap Provincial de Telecomunicació de la província de Girona (1957), li implica un nou canvi de residència: ara a Girona capital, ciutat que esdevé la residència definitiva. L'any 1961 es casa amb l'escriptor i periodista gironí, Narcís Jordi Aragó.

A Figueres, assisteix a les classes de dibuix d'Eduard Rodeja a l'Institut Ramon Muntaner, ensenyament que completa a Valls (1945-1950), amb la professora italiana Rosa Màndoli, i al taller dels germans Jaume i Pau Mercadé. A Girona, assisteix al taller del pintor Isidre Vicens i de l'escultor Domènec Fita.

Paralelament s'implica en una activitat que sempre l'havia atret: el teatre. A Valls, participa com a actriu en el Grup del Teatre Principal (havent representat peces de literats de primera fila). Quan s'estableix a Girona, la proximitat geogràfica li permet recuperar els vincles amb la ciutat de Figueres, i s'incorpora a l'elenc del Patronat de la Catequística, dirigit per Toni Montal. Interpreta peces teatrals com *La herida*

del tiempo, de John B. Priestley, *Navidades en la casa Bayard*, de Thornton Wilder, *El Emperador Jones*, d'Eugene O'Neill i *El admirable Crichton*, de James M. Barrie. Mentre que a Girona actua amb el Quadre Escènic de Ràdio Girona i participa en les sessions de Teatrefòrum de l'Institut Maragall, en les representacions de la Passió de Girona i en nombrosos recitals poètics i lectures teatrals, activitat que manté al llarg dels anys.

En l'aspecte artístic ha conreat el dibuix (grafit, tinta, pastel, gravat, monotip), en pintura l'aquarel·la, l'acrílic, l'oli i les tècniques mixtes sobre paper, cartró, fusta o tela. Quan a la iconografia ha desenvolupat el retrat, els interiors i els paisatges. La biografiada, de sòlida formació en història de l'art, considera imprescindible que l'artista disposi d'una sèrie de qualitats per desenvolupar correctament l'obra com l'estudi –lectura i observació– i el treball constant. El seu estil correspon a una representació realista, amb una aparença formal que connecta amb el món de les idees i de la poesia.

Ha complementat la pràctica artística amb la docència. Com a professora de plàstica, ha exercit a l'escola La Farga (Girona, 1971), a l'Estudi d'Art Fita (1982-1986) o a l'Escola Municipal d'Art, de Girona (EMA, 1986-1995), entre altres. Ha estat membre del Consell Assessor del Museu d'Art de Girona (1992-1996), i ha format part de nombrosos jurats de concursos de dibuix i pintura.

La seva obra ha estat exposada individualment a La Gàbia (Girona, 1977), al Club Nàutic (Sant Feliu de Guíxols, 1978), a la Galeria Rhodas (Figueres, 1978 i 1981), Sala Municipal de Girona

(1982), Sala d'Art Vidreres (Vidreres, 1982), l'Institut Dansa Flora Albaicín de Barcelona (1983), a la Capella de Sant Roc (Valls, 1983 i 1991), a l'Hotel Llevant (Llafranc, 1981, 1985, 1991 i 1999), a Expoart (Girona, 1998 i 2001), Galeria Art (Figueres, 1987 i 1994), Galeria Fòrum (Girona, 1989), Galeria Caramany (Girona, 1992), Galeria Nostrart (Girona, 1995), el Museu d'Art de Girona (2000) i la Fundació Valvi de Girona (2005). I, col·lectivament, en diverses manifestacions, algunes de caire solidari com *Vencèr el càncer* a la Galeria Mayte Muñoz (Barcelona, 1997) o *Artistes contra la guerra* a la Casa de Cultura de Girona (2003), i *Dones a la vora de la crisi d'art* (Universitat de Perpinyà, 2003).

L'any 2008, a Girona, va tenir lloc l'exposició antològica titulada "Fidelitats" amb obra exposada a tres centres de la ciutat: la Casa de Cultura, la Fundació Fita i la Fundació Valvi.

En el vessant artístic ha conreat altres disciplines. Així, per exemple, ha realitzat el vitrall per a la Capella del Santíssim de l'església de Santa Susanna del Mercadal, de Girona (1999); diversos cartells, entre els quals cal destacar el de l'Exposició de Flors de Girona (1979), el de les Fires de Sant Narcís de Girona (1990), i el dels Premis Literaris Girona (1990). Les seves il·lustracions es poden veure també en algunes publicacions periòdiques com *Presència* i *Revista de Girona*, i en llibres.

Va ser guardonada amb el premi a la millor actriu de repartiment de *Quadres Escènics de Girona* (1958).

IBÁÑEZ, Elies
(?, s. XIX) Fotògraf

És un dels primers fotògrafs documentats a Figueres. El 1864 tenia galeria oberta al carrer Eres de la Vila. El mateix any va traslladar-se al carrer Ample, on hi va estar fins a 1868, moment en què va adoptar el nom comercial de Fotografia Ampurdanesa i es va traslladar al carrer del Forn Baix.

IBÁÑEZ ESCOFET, Manuel
(Barcelona, 2.VIII.1917 - 15.XII.1990)
Periodista

Orfe de pare de petit i, a l'edat de nou anys, de mare, va viure els anys d'infantesa a casa dels avis materns, família coneguda amb l'apel·latiu de Can Nicola, a Cadaqués. Va establir contacte amb Roses i, molt més tard, amb Cap-

many, on rehabilità l'antiga escola del poble. A l'edat d'onze anys es va veure obligat a deixar l'escola a causa d'una malaltia pulmonar essent la lectura una de les principals aficions diàries.

Va iniciar la professió al diari *El Matí*, pròxim a Unió Democràtica de Catalunya. Durant la guerra civil es va incorporar a la Divisió Macià-Companys, fet presoner va passar tres mesos en un camp de concentració d'Aranda de Duero, considerat el pitjor període de la seva vida.

Després del conflicte bèl·lic es va dedicar a l'empresa tèxtil familiar, però passat un lapse de temps s'incorporà al periodisme (1952), per esdevenir redactor en cap i sotsdirector d'*El Correo Catalán* diari des d'on va fer "catalinisme en castellà", va renovar el rotatiu i incorporà primeres figures de l'economia i del món de la cultura. Posteriorment, va ser director de *Tele/exprés* (1968) diari qualificat de lectura imprescindible pels progrés del moment, i sotsdirector, i després d'un problema cardíac s'incorporà com a director adjunt de *La Vanguardia* (1976).

Va participar en la direcció de programes de Televisió Espanyola a Catalunya com *Les nostres coses*, *Desperta ferro* o *La nostra gent*. I va ser assessor dels presidents Josep Tarradellas i de Jordi Pujol.

Una de les seves premisses era no caure en l'error d'interpretar el passat amb els ulls del present. Personatge que gaudia d'un gran sentit de l'humor, profunda ironia i d'una simpatia especial, a les dècades dels 60 i 70 va formar una plèiade de periodistes barcelonins, connectant d'una forma particular amb els joves.

Va escriure: *Kubala, un barceloní de Budapest* (Barcelona: 1962), *La corda fluixa* (Barcelona:

1971), Cataluña (Barcelona: 1982), *Les arrels i les fulles* (Barcelona: 1985), *Parlem del Barça. De Samitier a Cruyff* (Barcelona: 1990) i *La memòria és un gran cementiri* (Barcelona: 1990), va rebre el Premi Crítica Serra d'Or.

L'any 1983 li va ser atorgada la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya, i el Pemi Ciutat de Barcelona de Periodisme (1986). L'any 2001 una exposició al Col·legi de Periodistes de Catalunya recordava la seva figura.

IGLESIAS, Antoni

(*Ordis, s. XIX - XX*) Sabater i personatge popular

D'ofici sabater, ha passat a formar part de la literatura amb l'apel·latiu d'*El Sabater d'Ordis*, gràcies a l'escriptor Carles Fages d'Climent.

Sembla ser que Antoni Iglesias (Esglésies en alguna referència), havia mig perdut el cap a

causa de la mort d'un familiar. En algunes ocasions solia acompanyar "El Poll i la Puça", una popular parella figuerenca, mentre recorrien la ciutat tocant el manubri.

ILLA, Onofre

(*Figueres, s. XVIII*) Mestre d'obres

Va reconstruir el campanar de la parroquial de Llers, que havia patit desperfectes a causa de les guerres amb França (1784).

ILLA MUNNÉ, M. del Carme

(*Llançà, 18.VIII.1930*) Bibliotecària

Filla de Vicens Illa Figa, de Sant Llorenç de la Muga, i de Maria Munné Miguel, de Barcelona, ambdós mestres.

Va estudiar a l'Escola de Bibliotecàries de la Diputació de Barcelona, de la qual posteriorment en va ser professora i va impartir l'assignatura de Bibliografia. Va exercir la professió a la Biblioteca

Pública Arús, de Barcelona, i va publicar un article sobre la biblioteca a *Anabad* (1980).

Ha col·laborat en diferents publicacions periòdiques com *Revista de Catalunya* (Barcelona). És autora de: *Colegio Oficial de Aparejadores y Arquitectos Técnicos de Cataluña y Baleares: catálogo de la biblioteca* (Barcelona: 1968), *El segon Congrés catalanista: un congrés inacabat* (Barcelona: 1983), "Toponímia de l'antic terme d'Albanyà (Alt Empordà)", article publicat al *Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica*, (Barcelona, 1987), *Índexs de la revista "L'Avenç"* (Barcelona: 1990).

Ha col·laborat en el llibre *La masonería en la España del siglo XIX* (1987) coordinat per José Antonio Ferrer Benimeli.

Interessada per l'exlibrisme, és membre de l'Associació Catalana d'Exlibristes. Ha estat conservadora de la Col·lecció d'ex-libris de Pepita Pallé, conservada a la Reial Acadèmia de Bones Lletres. Sobre aquest tema ha publicat: "Els Exlibris a Igualada" (*Revista d'Igualada*, 2002), i l'obra més important, que esdevindrà obra de consulta i de referència, el *Catàleg raonat dels ex-libris catalans* (Barcelona: 2007, 2 vols.).

ISERN GALCERÁN, Carme

(*L'Armentera, 3.X.1895 - l'Escala, 29.III.1983*)
Mestra, inspectora i advocada

Filla de Carmelo Isern, mestre de Garrigàs, i de Petronilla Galcerán, mestra de l'Armentera, posteriorment exerceix a Garrigàs. En quedar òrfena de pare, es va educar en un internat francès prop de la frontera. Va fer el batxillerat a l'Institut General y Técnico de Figueres (1909-1914), la carrera de magisteri a la Normal de Girona (1914-1915) i, després, va ingressar a l'Escuela de Estudios Superiores del Magisterio de Madrid, i obté el títol de Profesora de la Escuela Normal (1921), amb un treball de final

l'Institut General y Técnico de Figueres (1909-1914), la carrera de magisteri a la Normal de Girona (1914-1915) i, després, va ingressar a l'Escuela de Estudios Superiores del Magisterio de Madrid, i obté el títol de Profesora de la Escuela Normal (1921), amb un treball de final

de carrera titulat *Criminalidad infantil y los tribunales de niños* (1921). Va obtenir una beca per poder ampliar l'estudi dels problemes infantils a França, Bèlgica, Suïssa.

Va ser professora de l'Escola Normal de Girona i inspectora de primer ensenyament a Barcelona. Va ser delegada oficial d'Espanya als Congressos Internacionals de Protecció de la Infància de Luxemburg (1925), Ginebra, Roma (1926), Milà (1927), París i Estocolm. Va participar en el Congrés de Pediatria (València, 1927). L'any 1927 va ser nomenada vocal del Consejo Superior de Protección a la Infancia (1927).

Es va casar amb un enginyer holandès i residiren a Java, lloc on va aprofitar per estudiar la llengua, l'art i els costums (1930). De retorn a Barcelona, renuncia a la vida familiar per reprendre les seves tasques com a inspectora d'ensenyament. En esclatar la guerra civil, després de les dificultats inicials va col·laborar amb el règim. Es va llicenciar en Dret (1941) i es doctorà a la Universitat de Madrid (1942), amb la tesi *La mujer en la vida del trabajo: su misión social. Su aspecto jurídico* (Madrid: 1947). Va posar en marxa l'Institut de Cultura de la Dona (Barcelona). Va ser la primera dona en formar part del Consejo Superior de Protección de Menores.

Convidada a participar en diferents congressos a l'estranger, va dissertar sobre el paper de la dona o sobre la maternitat i la infància. Va publicar sobre aquests temes en algunes revistes especialitzades com *Archivos de Pediatría* (Barcelona), essent un dels títols "Sentido social del juego en la infancia" *Archivos de Pediatría* (Barcelona: 1954).

Ha publicat diverses obres, entre les quals: *Nuevas orientaciones femeninas en la vida social* (Gerona: 1928), conferència donada a la Biblioteca Pública de Figueres el 12 de gener de 1928, *El sexto Congreso Internacional para la Protección a la Infancia: Milán, noviembre de 1927* (Gerona: 1928), *Las obras sociales del Norte de Italia, Previsión del abandono infantil, La organización de la asistencia a los huérfanos indigentes en España, El problema de la no frecuentación escolar, La lucha contra la mortalidad infantil, Funcionamiento y resultado de los Tribunales de Menores en España, Una obra social de fábrica, Lucha contra la mortalidad infantil* (Madrid:

1945), *La mujer en la vida del trabajo* (Madrid: 1947), *Misión social de la maestra en los tiempos actuales, Los problemas de la infancia en los momentos actuales, Los padres ante la educación del niño* (Madrid: 1959), *La salud y la psicología escolar* (Madrid: 1957).

Va rebre la Encomienda con Placa de la Orden de Alfonso X El Sabio del Ministerio de Educación Nacional (1950).

ISERN TALLADA, Carmel

(*Bordils, el Gironès, 28.XII.1934 - Girona, 29.VI.1997*) *Advocat*

Fill de Jesus M. Isern, metge de l'Escola, i d'Àngels Tallada. Es va casar amb Josefina Sala Huguet i el matrimoni va tenir quatre fills.

Va viure la infantesa i adolescència a l'Escola. Es va llicenciar en Dret i va esdevenir Secretari d'Administració Local. El primer destí va ser a Llanars, on va aconseguir revocar l'ordre de tancament de l'escola i va ser responsable de construir-ne una de nova.

Va retornar a l'Escola, lloc on va dirigir l'Hostal Garbí i es va implicar en diverses iniciatives ciutadanes i polítiques: president de l'Associació de Veïns, fundador de la secció de Convergència Democràtica de Catalunya. Va ser regidor de l'Escola (1983-1987, 1987-1991, 1991-1995), primer per CiU, va ocupar el càrrec de tinent d'alcalde, les dues següents legislatures es va presentar per una candidatura independent, *Iniciativa i Progrés*.

En el sector de l'hostaleria va ser l'impulsor de la creació de l'Escola d'Hostaleria de Sant Narcís (Girona), va formar part del Consell de la Fira de Girona, de la Fira de Barcelona *Rodatur*, president de l'Associació d'Hostaleria de l'Alt Empordà càrrec des del qual va lluitar per aconseguir l'Escola d'Hostaleria de Vilamalla. Va ser President de la Sectorial de Turisme de la Cambra de Comerç

de Girona, membre del Consell de Cambres de Catalunya i vocal de les Cambres d'Espanya.

Li havia estat atorgada la Insígnia d'Or per part de l'Associació d'Hostaleria de l'Alt Empordà, i nomenat President Honorari de l'Associació.

IZQUIERDO MOSSO, Luis

(Sestao, Biscaia, 15.VIII.1954)

Professor i artista plàstic

Va estudiar Filosofia i Lletres, especialitat Filosofia pura (1976). Des de la seva infantesa es va dedicar a l'aprenentatge artístic de manera autodidacta. Compagina la seva feina d'ensenyant amb activitats artístiques com la

fotografia i la pintura. L'any 1983 li varen concedir la beca de creació artística CAV.

Casat amb Georgina Berini[↑], residiren uns anys a Rabós i posteriorment, a Espolla.

Ha publicat escrits o fotografies a les revistes: *Arbola* (Bilbao), *Lápiz* (Madrid), *Rekarte* (Bilbao), *Zehar* (Sant Sebastià), *Papers d'Art* (Girona), *Fotografías* (Madrid), *Transversal* (Lleida).

Ha dirigit seminaris de fotografia com "El agujero digital", sobre estètica fotogràfica, al centre artístic BilbaoArte (2001). Presenta la performance "Rayuela, juego, signo, vida", a Milà (1984) i Pamplona (1985).

La seva obra palesa la seva formació filosòfica i conceptual i el coneixement i l'aplicació de diverses tècniques relacionades amb el tracta-

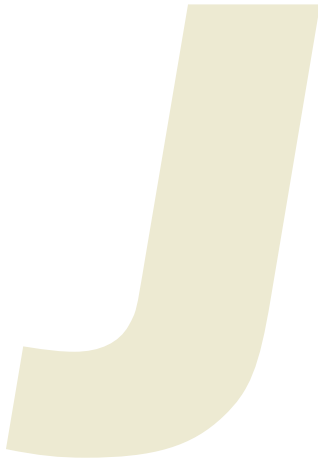
ment de la imatge, com virats o sobreexposicions. Des del punt de vista iconogràfic ha tractat el paisatge, rural i urbà, el qual treballa fins a obtenir una visió abstracta, i el retrat. Aquest l'ha desenvolupat mitjançant sèries, on s'acusa el pas del temps en l'individu. S'ha atribuït aquest moviment seriati a la influència del llenguatge del vídeo, disciplina a la qual també hi ha esmerçat dedicació.

Va comissariar l'exposició *Dalimitar* (Figueres, 2004), la qual va itinerar a Lleida. Com a complement a l'exposició va dirigir el curs, organitzat per la UdG "El dalinismo, arte e ideología".

Ha exposat individualment a la Sala Municipal de Exposiciones (Baracaldo, 1977), a la Sala Municipal Ezkurdi (Durango, 1981), a La Lluna "Foto-copias" (Girona, 1982), a La Fontana d'Or "Parafotos"(Girona, 1984), a la Sala de la CAV "Seguir mirando" (Bilbao, 1986), al Rachdingue "Espectacle expectant" (Vilajuïga, 1990), a la Sala Minerva del Cículo de Bellas Artes "Obra recurrente" (Madrid, 1992), a la Galería Vanguardia (Bilbao, 1992, 1998 i 2002), a la Galería Visor "Obra ingente" (Valencia, 1996), al Museu de l'Empordà "Fotrelcamp" (Figueres, 2000), a la Sala Municipal (Sestao, 2006), a la Galería Dolors Ventós (Figueres, 2007).

Ha participat en diferents exposicions col·lectives, per citar-ne algunes: "La trama del arte vasco" (Museo de Bellas Artes Bilbao, 1980), "Libres d'artista" a la Galería Metrònom (Barcelona, 1981), "20 artistas vascos" al Círculo de Bellas Artes (Madrid, 1984), "Temple Bar International Print Show" (Dublín, 1998), "Ficciones vascas" (Porto, 1998).

Ha estat guardonat amb el Premi La luna de Madrid (1985), el Premio Gure Artea (Govern Basc, 1989).

JACAS, JACCHINI/JAQUI, Leonardo
(Castelló d'Empúries o Empúries, s. XV? –
Florència, 1547) Metge

Se suposa que va néixer a Castelló. Durant un temps va ser professor a Florència i a l'Acadèmia de Pisa. Entre les seves publicacions en figuren diverses impreses a Basilea com l'*Arte de curar* i *De acutorum Morborum cura-*

tione. Va ser partidari de la doctrina de Galè i contrari a la dels àrabs. En aquest sentit va publicar *Adversus Avicenam. Mesuen et vulgares medicos omnes tractatus* (Venetiis: 1533), *De numero et entitate indicationem liber* (Lugduni: 1537), *Oratio apoletica proecognitionem ex medicina ut plurimum esse certam, si nihil deiinquator* (Lugduni: 1552), *Commentaria eruditissima in novum librum Rhazis de partium morbis opera et industria Hieron. Doncellini, etc.* (Lugduni: 1564), *In nonum librum Razis arabis ...* (Lugduni: 1577), *In novum Rasis ad Almansorem, de partium morbis Commentarii* (Basileae: 1579), *Opuscula elegantissima, precognoscendi methodus de ratione curandi arte. De acutorum morborum curatione. Quaestiones naturales*

(Basilea: 1563; id.: 1580), i *Methodus curandarum februm* (Pisa: 1615; Basilea: 1625).

Va traduir les obres de Galè: *De proecognitione* (Lugduni: 1542) i *De purgatione* (Lugduni: 1542).

JANER, Pere
(Figueres, s. XIX – ?, s. XX) Empresari

Fundà la Librería Española (1876) a la ciutat de Guayaquil (Equador). Negoci de gran expansió, el continuà el seu fill Manuel P. Janer, el qual arribà a l'Equador el 1890, i l'amplià amb una secció d'articles fotogràfics, màquines d'escriure i instruments de música. Fou cònsol d'Espanya i durant anys president de la Societat de Beneficència Espanyola, així com representant de la Societat d'Autors Espanyols.

JANOHER DALMAU, Joan
(Cassà de la Selva, el Gironès, 28.I.1899 –
Roses, 16.VIII.1936) Eclesiàstic i bibliotecari

Fill de Pere Jenohér [sic] Albertí, i de Clara Dalmau Llinàs, ambdós de Cassà de la Selva. A la vila natal es va destacar com a ajudant de mossèn García, fundador i director de l'Orfeó Catalunya. Va estudiar al Seminari de Girona, va ser ordenat sacerdot l'any 1925 i exercí de vicari a la Jonquera i Amer. Traslladat a Barcelona, es llicencià en Filosofia i Lletres i exercí de capellà de la Clínica Nostra Senyora del Pilar. Una vegada acabada la

llicenciatura passà al Col·legi de Santa Maria del Collell per dedicar-se a l'ensenyament.

L'any 1930 entrà en qualitat de capellà i bibliotecari al Palau dels comtes de Peralada, llavors ja propietat de Miquel Mateu, on hi va romandre fins al 1936.

La seva estada a Peralada obeïa a dos motius, l'un poder fer companyia a la seva mare, vídua, i l'altre poder estar en contacte amb llibres i respirar un ambient tranquil que li permetés preparar-se unes oposicions a catedràtic. Amb un ampli bagatge cultural i bons coneixements de llatí i de litúrgia, deixà catalogats una part dels manuscrits i llibres de la biblioteca. L'últim registre de la seva mà fou el número 8.876 del dia 7 de març de 1936.

Va ser empresonat al castell de Sant Ferran de Figueres, i assassinat el dia 16 d'agost de 1936, a la carretera de Roses a Cadaqués, al pont de la Gorga.

JAUME, Bernat-Jacobi

(Figueres, s. XIII – 1347) *Fundador hospital*

L'Antic Hospital de Figueres va iniciar-se durant el primer quart del segle XIV, gràcies al llegat del matrimoni format per Bernat Jaume, i la seva muller, Garsendis (1313). Gràcies a la donació dels seus béns es va construir el primer hospital del que es té coneixença. El matrimoni va renunciar a portar una vida acomodada, i es va posar a disposició dels malalts i del bisbe de Girona.

JAUME CARBÓ, Quima

(Cadaqués, 20.IV.1934 – 30.I.1993) *Poeta*

Filla de Bartomeu Jaume Plumer, pescador, natural d'Alcúdia, i de Mercè Carbó Albert, de Cadaqués, el matrimoni va tenir quatre fills: Maria, Frederic i les bessones, Quima i Esperança.

Pertanyent a una família de pescadors va viure la infantesa i adolescència a Cadaqués. A

l'edat de vint-i-quatre anys ingressa al monestir benedictí de clausura de Sant Pere de les Puelles (Barcelona), després de tres anys d'estada deixa la vida monacal. Es trasllada a París i, després, a Barcelona on es dedica a l'ensenyament i cursa la carrera de Filosofia i Lletres a la Universitat de Barcelona.

Són les seves amigues, Anna Maria Dalí[↑] i Rosa Leveroni[↑], les quals l'esperonen a publicar la seva producció poètica. La seva obra reflecteix l'estima per la seva vila natal: els temes mariners, el paisatge, les relacions, l'amor, el pas

del temps, amb nexes amb l'humanisme clàssic.

Va col·laborar amb diversos mitjans escrits publicant articles relacionats amb la comarca. Va escriure: *El temps passa a Cadaqués* (Barcelona: 1986), *Adagio: darrere el finestral* (Mataró: 1987), *Pels camins remorosos de la mar* (Barcelona: 1989), *Quatre sonets* (Mataró: 1994).

El recull *Pels camins remorosos de la mar* li va merèixer el Premi Carles Riba (1989). Va rebre el Premi Carles Rahola de Periodisme (1991) per l'article "Anna Maria Dalí i Cadaqués".

Pòstumament es va publicar la seva *Poesia completa* (Barcelona: 1993), a la qual es va incorporar l'obra inèdita *Dels temps i dels somnis*. Així com: *Misterioses fuites: antologia amb inèdits, biografia i estudi* (Barcelona: 2004) a cura de Rosa Ardid i Neus Aguado.

L'Ajuntament de Cadaqués convoca els premis Quima Jaume.

JERONI de VILABERTRAN

(Vilabertran, 1769 – Barcelona, 1818)

Arquitecte, escriptor i caputxí

Nom de religió de Miquel Hilari. Va ingressar a l'orde el 1792. Va intervenir en la direcció de les obres de l'hospital de convalescència de Barcelona, a petició de la junta de l'hospital de Sant Pau i Santa Tecla, va actuar també en el nou convent caputxins de Tarragona (1802).

Va escriure: *Reducción recíproca ... Nuevo método para las operaciones de cambio de España con las principales plazas extranjeras de comercio* (Manresa: 1814), obra que va ser editada diverses vegades.

JIMÉNEZ BARRUL, José Antonio

(Figueres, 1.XI.1976) Cantant

Fill de Juan Carlos Jiménez Maya, paleta, i de Rosario Barrul Vizarraga, ambdós de Mieres (Oviedo). A l'edat de dos anys es trasllada a Sant Sebastià.

Musicalment, s'inicia com a guitarrista i vocalista, en el grup de l'Església Pentecostal de Fildelfia. Ha format part de diferents companyies de ball com a cantant, com Chua Alba o Ángela Cruces. És conegut popularment amb el nom d'El Chipi. A partir dels anys 90 realitza gires per Europa, com acompanyant de Pascual Gallo.

L'any 2001 l'Ajuntament de Sant Sebastià li va proposar gravar el primer disc, en col·laboració amb l'Asociación Gitana Kamelamos Adiquear. Ha gravat *Suena en el Norte* (2004), en el qual es palesa una barreja de flamenc, amb l'alegria de buleries i la pena dels martinets.

Va aconseguir el Primer Premio de Flamenco (Miranda de Ebro, 1999), Concurso Nacional (Sant Sebastià, 2000).

JIMÉNEZ MATA, Xavier

(Figueres, 22.VI.1934 - 5.IV.2006) Actor

Fill de Rafael Jiménez Pla, sergent de la Guàrdia Civil, de Sollana (València), i de Maria Mata Alba, natural de Sevilla. Es va casar amb M. Dolors Quer (1966).

Juntament amb altres figuerencs, Eduard Bartolí, Nuri Trias, Medard

Bosch, i Toni Montal varen crear un grup de teatre, la companyia Arlequín. Havia representat obres de renom universal.

JIMÉNEZ SUREDA, Montserrat

(Girona, 3.V.1967) Historiadora

Filla de Pedro Jiménez Peral, natural de Becedillas de Comeja (Àvila), guàrdia civil, i de Clara Sureda Botella, de l'Escala, va néixer circumstancialment a Girona i va viure la seva infantesa a l'Escala.

Va estudiar la Llicenciatura en Filosofia i Lletres, especialitat Història per la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB, 1990), va prosseguir amb cursos de Tercer Cicle d'Història Moderna i Contemporània (UAB, 1990-1992). Posteriorment, es va doctorar (UAB, 1998), amb la tesi *L'església catalana sota la monarquia dels Borbons. La catedral de Girona en el segle XVIII*, amb la qualificació d'apte *cum laude*. Ha realitzat diverses estades d'investigació a l'estranger: a Bolonya (1990-1991, 1992), per a investigar sobre els jesuïtes expulsats, el 1767, de la Corona d'Aragó, i a Bordeus (1998).

Comparteix vida i professió amb Javier Antón Pelayo, havent estat, pares d'una nena, la Clara.

Ha estat mereixedora de diverses beques amb finalitats científiques, ha estat membre investigador de projectes d'investigació del programa DGICYT, com "La Inquisició a la Corona d'Aragó en els segles XVII i XVIII" (1992-1994), "Memòries i diaris personals a la Catalunya Moderna" (1994-1997), "Las relaciones Iglesia-Estado" (1998-2000), "El pensamiento político de la Cataluña del siglo XVII y la revolución catalana de 1640" (1999-2001) o "Identidades y contraidentidades políticas en los orígenes del Estado Moderno español" (2003-2005). O en el Projecte d'Investigació "Els historiadors vertebradors de la cultura catalana. Projecte per a la formació d'un diccionari de la historiografia catalana" (1998-2001).

S'ha especialitzat en història eclesiàstica i en l'anàlisi del segle XVIII. Ha participat en nombrosos congressos, en els quals ha presentat ponències i comunicacions sobre temes de la

seva especialitat. És membre de la revista *Manuscrits. Revista d'Història Moderna de la UAB* (des de l'any 1993) i secretària de redacció (des de l'any 2001). Des de l'any 2001 desenvolupa el càrrec de vicedirectora de recerca del Departament d'Història Moderna i Contemporània de la UAB.

Ha publicat: *L'església catalana sota la monarquia dels Borbons. La catedral de Girona en el segle XVIII* (Barcelona: 1999). *Girona, 1793-1795. Guerra Gran i organització política a la monarquia dels Borbons* (Girona: 2006). En col·laboració: *La memòria de pedra. Les làpides sepulcrales del pla de la catedral de Girona* (Girona: 2005), amb Javier Antón Pelayo.

Col·laboradora de diverses monografies: "La intervenció gironina en la fase final de l'antijesuïtisme divuitesc" al llibre d'homenatge al *Profesor Nazario González. Una historia abierta*, (Barcelona: 1998); "El filòsof amesurat. Les llums en una capital de corregiment" al llibre *Girona a l'Època de la Il·lustració* (Girona: 2001); a *Els presidents de la Generalitat de Catalunya* (Barcelona: 2003); al *Diccionari de la historiografia dels Països Catalans* (Barcelona: 2003); "Anàlisi històrica de la Maria Estuard de John Ford", a *Josep Fontana. Història i projecte social* (Barcelona: 2004).

Els seus articles han aparegut a diferents publicacions especialitzades com: *Manuscrits* (Barcelona), *Cercle d'Estudis Històrics i Socials* (Girona), *Revista de Catalunya* (Barcelona), *Revista de Girona* (Girona), *L'Avenç* (Barcelona), *Afers* (València) o el *Butlletí de la Societat Catalana d'Estudis Històrics* (Barcelona).

Col·laboradora de diverses traduccions científiques, d'entre les quals cal destacar les obres: Burke, Peter "La cultura popular", *La cultura del Renaixement. Homenatge al Pare Batllori* (Barcelona: 1993), en col·laboració amb Javier Antón Pelayo; Burke, Peter: "Las lecciones de la historia: los humanistas del Renacimiento y el estudio del pasado", Antón Pelayo, Javier (ed.), *Studia Humanitatis. La nova dimensió de l'humanista del segle XXI* (Barcelona: 2002); Bisson, Thomas N. *Veus turmentades. Poder, crisi i humanitat a la Catalunya rural, 1140-1200*, (Barcelona: 2003), en col·laboració amb Maria Antònia Martí i Escayol; Elliott, John H. *La España Imperial*, (Barcelona: 2004) (traducció i revisió de la biografia, la bibliografia i el prefaci).

Va rebre el Primer Premi Enric Descayre i Salgàs amb el treball: "Els Desbach, segles XII-XVIII", (Sant Feliu de Guíxols, 1991) (inèdit) i la Beca d'investigació en Ciències Socials i Humanes del Patronat Eiximenis-Diputació de Girona (2002), per a desenvolupar el projecte de recerca *Les tombes del pla de la catedral de Girona*, conjuntament amb en Javier Antón Pelayo.

JOAN DE LLADÓ

(Vilabertran, †1115) *Canonge regular*

JOAN ROSA, Josep Maria

(Figueres, 29.XI.1940) *Aparellador, fundador i director del Museu del Joguet de Catalunya*

Fill de Josep M. Joan Costa, tintorer, natural de Palafrugell, i d'Àngela Rosa Salellas, de Figueres. Casat amb Pilar Casademont Sadurní (10.X.1969), el matrimoni té una filla.

Va anar al Col·legi de Les Franceses, i al de La Salle i va començar a treballar en el negoci familiar, però el deixà per dedicar-se al dibuix tècnic. Va prosseguir estudis nocturns a l'Institut Ramon Muntaner, i a Barcelona estudis d'arquitectura tècnica (1967). Va treballar amb el decorador Jordi Galí, i va establir-se com arquitecte tècnic a Figueres.

Dels anys 1983 al 1985 segueix els estudis del Curs Català de Museologia del Servei de Museus de la Generalitat de Catalunya. L'any 2000 va ser elegit Acadèmic corresponent per Figueres de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi.

Va col·leccionar el que era la seva gran afició: les joguines, amb les quals va dur a terme una cinquantena d'exposicions. L'any 1982 va inaugurar, com a ens privat, el Museu de Joguet, a l'edifici del que havia estat l'Hotel París, a la Rambla de Figueres, antiga casa pertanyent al Baró de Terrades (1767).

A la dècada dels 90 va proposar, a l'Ajuntament de Figueres, la formació d'un museu públic amb la seva col·lecció, que propicià que el 1997 es creés la Fundació del Museu del Joguet de Catalunya. Essent patrons fundacionals vitalicis de la Fundació: la Generalitat, la Diputació de Girona, el Consell Comarcal de l'Alt Empordà i l'Ajuntament de Figueres. El corresponent Museu del Joguet de Catalunya va ser inaugurat l'any 1998 i, des de llavors, ha portat a terme nombroses exposicions relacionades amb el món del joguet. Així mateix, és el promotor de la Trobada Anual del Joguet Antic.

El fons del museu consta de més de 10.000 peces, de les quals se n'exhibeixen actualment més de 4.500 dels segles XIX i XX, fabricades majoritàriament a Catalunya. Alguns d'aquests joguets havien pertangut a personatges com Anna Maria i Salvador Dalí, Federico García Lorca, Joan Miró, Josep Palau i Fabre, Joan Brossa, Quim Monzó, Frederic Amat, Ernest Lluch, Salvador Puig Antich, Pere Noguera, Josep Maria Benet i Jornet o Pere Casaldàliga, entre altres.

Entre els anys 2005 i 2006 una mostra de joguets del museu va fer un recorregut pels museus de Taiwan, i es van exposar al National Museum of History de Taipei, al National Center For Traditional Arts d'Ylan i al Tainan Cultural Center, essent puntuada pels visitants i quedant classificada en cinquè lloc d'entre les deu millors.

El Museu del Joguet de Catalunya ha obtingut diversos guardons, d'entre els quals cal esmentar el Premi ACCA de l'Associació Catalana de Crítics d'Art (1983); el Premi "El pas de la tarda", de Ràdio Nacional Ràdio 4, a Barcelona (1990); el Mosca Mediterrània del Col·legi de Periodistes de Catalunya (1992); el Premi Nacional de Cultura Popular (1999); el Premi Pajarita 2003 atorgat per l'Asociación Española de Fabricantes de Juguets, i la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya, el 2007.

D'un palmarès realitzat el 2007 pel Musée du Jouet de Bruxelles, entre tots els museus de joguets del món, el museu de Figueres va tenir el gran honor d'haver quedat situat al tercer lloc.

JOANOLA COMALAT, Joan

vegeu: JUANOLA COMALAT, Joan

JOFRE PAGÈS, Josep

(Llançà, 19.I.1901 - ?) Música

Fill de Vicens Jofra [sic] Cervera, i de Maria Pagès Iglesias, ambdós de Llançà.

Va dirigir una coral abans de la guerra. Va compondre la sardana *Des de la masia*, dedicada al Mas d'en Gifre, a la qual, posteriorment, mossèn Josep Benet hi va posar la lletra.

JOHER, Francisco

(Figueres, s. XVI - Roma, 1596) Religió caputxí

Fill de l'escrivà Francisco Joher. Va vestir l'hàbit el 1583. Va ser professor de Filosofia i Teologia. Va portar una vida de gran austeritat i va arribar a ocupar càrrecs importants dins l'orde. Amb motiu de celebrar-se el capítol general de l'Orde (1596), va anar a Roma, allà va emmalaltir i va tenir lloc el seu traspàs.

JOLI BLANCH, Josep

(Castelló d'Empúries, 10.VII.1931) Música

Fill de Rafael Joli Costa, mecànic, i de Maria Blanch Reynalt, modista, ambdós de Castelló. Va rebre les primeres classes de música del seu oncle Josep Blanch Reynalt, el qual el va introduir en el violí i contrabaix, aquest darrer

a desgrat del biografiat, però amb els anys va esdevenir un dels millors executors d'aquest instrument. De petit va formar part de l'escolania, amb el vicari Joan Cros. Va estudiar violí amb Enric Sans, de Figueres, i contrabaix amb Josep Cervera, de Roses.

La primera formació en la qual participà va ser l'Antiga Pep de Figueres (1948-1952), després d'haver quedat orfe de pare, es va lliurar de fer la mili i va poder entrar amb Els Verds de Mataró (1952-1955), en aquesta formació va ser fonamental la figura del director, Joan Tutó.

Ell li recomanà aprofundir en els estudis de contrabaix amb el mestre Rodríguez, cap de corda de l'Orquestra Simfònica de Barcelona, amb qui va cursar el Grau Superior de contrabaix.

L'any 1956 es va casar amb Dolors Sentena Terradas, de Roses, residiren a la vila rosinca i va tenir dos fills, M. Lurdes i Carles. Aquest mateix any, va ser membre fundador de l'orquestra Costa Brava de Palafrugell, on hi va romandre deu anys coincidint amb el mestre Florenci Mauné[↑]. Com a conseqüència, fundaren el grup Mauné i els seus Dinamik's (1956-1965), juntament amb Joan Puig[↑] i Eduard Pomés, ambdós de Cadaqués, i Toni Gadea, de Figueres. Va formar part de la formació Combo Gili, de Perpinyà (1974), i l'any 1975, va ser membre fundador de la Coblà Ciutat de Girona, amb Lluís Buscarons[↑] de director, on va actuar de contrabaixista fins a 1979. Va formar part, també de l'Orquestra de Cambra de Girona, de la qual n'era director Lluís Albert[↑]. A partir de 1979 va participar en grups d'havaneres, va ser fundador i director de Roses canta. Va formar part del grup Veus de Besalú, els quals, subvencionats per la Generalitat, van fer una gira per Alemanya, Suïssa i Bèlgica, i els Pescadors de l'Escala amb Xavier Falgarona[↑], Simeó Català[↑], Joan Ferrés i Lluçà Carbó[↑]. L'any 1980, tornant d'una actuació de Vic, va patir un greu accident que el va obligar a mantenir-se apartat de l'activitat musical, i li va suposar un canvi de residència, de Roses es va traslladar a Vilarnadal.

Joli era conegut amb el sobrenom de "Metrònom" per reunir tres virtuts: la quadratura o la rítmica, l'afinació i la seguretat. Tot i amb això, ell es considera un romàntic, sent la música i viu per aquesta disciplina.

Després de l'accident s'ha dedicat a fer suplències i a petició de Pere Cortada[↑], director de l'Escola de Música de Castelló, va iniciar l'ensenyament del contrabaix a l'escola municipal on encara avui hi exerceix.

Ha estat membre fundador de la nova Coblà de Cadaqués. A la dècada dels 90 va dirigir la Coral de Peralada.

Ha compost les sardanes *L'oncle Pepet*, dedicada a Josep Blanch; *La meva vila, Catalunya al cor*, *L'espardenya de set vetes*, *La Font de Dalt i Petita i delicada*, dedicada a la seva muller. Ha compost, també, l'havanera *Enyorament* (c. 1984), i

l'havanera-sirtaki, *Rhode, la grega* (c. 1984), ambdós amb lletra de Joaquim Vancells i, una oració, *Cançó de Maria* (c. 1990).

JORDÀ

(Pont de Molins, s. XIV)

Important nissaga, emparentada amb rellevants famílies de les rodalies com els Fages i els Guanter de Figueres o els Gorgot de Darnius.

JORDÀ, Josep M.

(s. XIX - XX) Escriptor

Va col·laborar amb Carles Costa[↑] en la traducció de diverses obres de teatre estrangeres modernes.

JORDÀ CASADEMONT, Jordi

(Figueres, 7.XI.1953) Periodista i activista cultural

Fill de Pere Jordà Pagès, obrer, natural de Cistella, i de Montserrat Casademont Ginestera, natural de Navata. Va néixer circumstancialment a Figueres, encara que es considera fill de Lladó, lloc on passà la infantesa. Casat amb

Thais Álvarez Trulls el matrimoni té dos fills, Ivó i Nil.

Va estudiar el batxiller elemental al Ramon Muntaner i el superior de l'època a la Universitat Laboral de Zamora. Des de petit es va sentir atret per la ràdio. Va començar a col·laborar a Ràdio Figueres, en programes musicals, a l'edat de 14 anys, activitat que va ampliar als mitjans de comunicació escrits com el setmanari *Hora Nova*, i el diari *El Punt*, en el qual hi va col·laborar des de la seva fundació, formant part de la delegació de l'Alt Empordà amb Narcís Genís[↑]. Completant-ho amb l'activitat fotogràfica, signant les fotos amb el pseudònim foto Didú.

L'any 1983 va decidir dedicar-se de manera professional a la ràdio. Va entrar a Ràdio Cadena Girona (ara Ràdio Nacional), dirigida per Joan

Albert Argerich. A l'abril de 1984 es va posar en marxa una nova emissora a Figueres, SER Empordà, dirigida per Jordi Costa[↑], a la qual es va incorporar com a responsable d'informatius. A l'octubre de 1985 es va fer càrrec de la Direcció de SER Empordà, emissora que, en poc temps, es va convertir en el referent informatiu i radiofònic de la comarca, amb estudis a Figueres i a Roses. Sense deslligar-se de la delegació figuerenca, al setembre de 1988 assumeix la direcció de Ràdio Girona, aleshores de Cadena Catalana, integrant-la a la Cadena SER. Va iniciar *Els 40 Principals* i traslladà els estudis a l'emplaçament actual, a la plaça Josep Pla.

Al setembre de 1993 assumeix la Direcció General del grup COPE a Catalunya, amb seu professional a Barcelona, format per les emissores de la COPE, Cadena 100, Cadena 13 i Ràdio Miramar. Al novembre de 2004 torna al grup SER (PRISA) i assumeix la Direcció General d'Ona Catalana, formada per Ona Catalana i Ona Música, amb 33 freqüències a Catalunya.

A l'abril de 2007 es fa càrrec de la Direcció General de Media Capital Radios, empresa que té les ràdios del grup PRISA a Portugal, amb sis cadenes radiofòniques en aquest país, una de generalista i cinc de musicals, lloc que ocupa actualment tenint la seu a Lisboa.

Paral·lelament ha participat en nombroses i variades activitats del món de la cultura tradicional catalana. Membre de Joventuts Musicals de Figueres (des de 1980), època en què s'organitza el Festival Internacional de Música de l'Empordà a Vilabertran, i altres activitats culturals complementàries, a part dels concerts. Va contribuir a posar en marxa Les 6 Hores de Jazz a Figueres, els concerts per a escolars i la Jove Orquestra de Figueres, de la qual en va ser vicepresident.

A principis de 1994 va crear, juntament amb Cati Palou i Thomas Spieker, el grup Entramuntanats, que agrupa els empordanesos residents o que treballen a Barcelona, fent activitats, trobades i promocionant l'Empordà a la capital catalana.

L'any 1995 va formar part dels Amics dels Gegants de Figueres, amb la restauració de figures del seguici popular i la creació de noves, com el Bou o el Drac. Fou membre fundador dels Grallers de Figueres, amb els que tocava la gra-

lla. Va gestionar portar les primeres classes oficials d'aquest instrument i, més tard, l'Aula de Música Popular i Tradicional de la Generalitat de Catalunya, que va posar en marxa els estudis dels diferents instruments populars i les tècniques pròpies de la música tradicional.

Fou fundador del grup Ministrers de Figueres amb David Antius, Ivó Jordà, Marià Llop i Joan Carles Diaz, i intèrpret del sac de gemecs. Han realitzat concerts, cercaviles i ball tradicional arreu de Catalunya i Catalunya Nord, Holanda i Escòcia. Els Ministrers gravaren el CD *El Seguici de Figueres* (2003).

Fou membre fundador de la formació tradicional *Quarts de Tres*, cobla de tres quartans (sac de gemecs, tarota i flabioli i tamborí), amb Ivó Jordà i Manel Pedreira, havent actuat arreu de Catalunya i Catalunya Nord i com a acompanyants del Taller de Dansa de Roses en les mostres de ball tradicional.

Va posar en marxa, juntament amb Ivó Jordà i Nil Jordà, graller i pianista respectivament, el *Concert de gralla i piano* (2003), concert de cambra amb aquest dos instruments organitzant actuacions arreu de Catalunya i del que en varen gravar un CD amb el mateix títol.

Fou membre fundador de la Colla Castellera de Figueres (setembre de 1996), de la qual en va ser president (1996-1999). Es va preocupar per establir vincles amb el món casteller d'arreu de Catalunya. Va impulsar la revista de la colla, d'edició anual, de nom *Tramuntxaneta*. Fou membre de la junta de la Coordinadora de Colles Castelleres de Catalunya (2000-2003).

Fou col·laborador de *Suite Figarias* (Figueres: 1984), amb Ramon Pujolboira[↑], Josep Ministrat[↑] i Francesc Cruanyes[↑].

JORDÀ FAGES, Carles

(Figueres, 19.II.1883 -

Pont de Molins, 4.IX.1935) Enginyer i polític

Fill de Rafel Jordà[↑] Pont, hisendat, de Pont de Molins, i de Ramona Fages de Perramon, de Figueres, domiciliats al carrer Nou.

Va ser el petit de nou germans. Es va casar amb Dolors Pons Bofill, de Barcelona, i va tenir família nombrosa.

Va estudiar als jesuïtes de Sarrià, on va establir amistat amb Josep Carner i Jaume Bofill i Mates, i la carrera d'enginyeria industrial a la Universitat de Barcelona (1909), i s'establí a la capital.

Afiliat a la Lliga Regionalista, va actuar al costat de Josep Carner i de Jaume Bofill i va formar part de la Joventut Nacionalista de la Lliga, de la qual en va ser president (1907), diputat provincial (1913-1918) i regidor per Barcelona (1918-1920), on va ocupar el càrrec d'alcalde accidental (1920). Els joves dissidents de La Lliga fundaren un nou partit, el qual es mantenia en la militància catòlica, però defensava un catalanisme nacionalista: Acció Catalana (1922), del qual el biografat en va ser fundador i membre del consell directiu.

Va donar a conèixer el seu pensament polític a *La Veu de Catalunya* (des de 1906), *Jove Catalunya* (Barcelona) o *La Veu de l'Empordà* (Figueres). Va col·laborar en la fundació del diari *Pagesia*, portaveu de l'USAC.

Les seves inversions fallides en empreses vinculades amb l'aviació va fer que s'arruïnés econòmicament i decidís renunciar als càrrecs polítics i replegar-se, acompanyat de la família, a la casa pairal de Pont de Molins, a l'Alt Empordà.

Com a propietari va estar molt implicat en nombroses actuacions associatives, les primeres foren en el ram de la vinya: en constituir-se la Unió de Vinyaters de Catalunya, va ser elegit president del Consell Comarcal de l'Alt Empordà (1913). A partir del moment en què resideix a la comarca, la seva activitat es multiplica i va impulsar el Sindicat Agrícola d'Espolla, el Sindicat Comarcal de Vilajuïga (1922); membre fundador del Sindicat Oleícola Garrotxa-Empordà de Figueres (1929) i va promoure el Sindicat Agrícola Ricardell (1935).

Des de 1926 va ser membre de la Junta Directiva de la Cambra Agrícola de l'Empordà, on va desenvolupar el càrrec de tesorero, i des de 1933 en va ser president (1933-1935). Va ser el

primer president de la Cambra Oficial Agrícola de Barcelona (1933), membre fundador i president de la Unió de Sindicats Agrícoles de Catalunya (USAC, 1933-1935), fet que li va suposar estar vinculat a diversos organismes com: el Consell Superior de la Cooperació o la Comissió Permanent del Consell Superior d'Economia.

JORDÀ de GERVER, Tomàs

(Figueres, 1859 – 20.XI.1942) Hisendat i polític

Es va casar amb Agustina Guanter Bros i varen tenir (com a mínim dos fills), Ricardo i Albert, i una filla, Sara[↑]. Estaven domiciliats a la Rambla de Figueres.

Republicà. Va ser regidor de l'Ajuntament de Figueres (1889-1893, 1897-1901), i alcalde (1904-1909).

JORDÀ GUANTER, Sara

(Figueres, 13.II.1895 – Barcelona, 11.VIII.1938) Benefactora

Filla de Tomàs Jordà[↑] de Gerver, i d'Agustina Guanter Bros, ambdós de Figueres. Es va casar amb Joan Tutau Estruch, de Figueres, i el matrimoni va tenir dos fills: Joan i Maria Rosa.

Va prendre la determinació d'implicar-se en la protecció de ciutadans en veure que moltes de les persones perseguides pel règim republicà ho eren pel sol fet de ser religiosos o propietaris. Un dels primers que va acudir a casa seva va ser un amic del seu fill, Fernando Viader[↑], de Parets d'Empordà. Altres eren desertors de les files republicanes. A tots els allotjava a casa seva i els ajudava a escapar a França, els aconseguia permisos, passaports, impresos oficials i diners, procedents del "Socorro Blanco", organitzava expedicions per portar-los clandestinament a França, evitant la seva execució.

La varen detenir, la portaren a Barcelona, l'empresonaren al Castell de Montjuïc i, finalment, tot i haver intervingut diversos polítics per evitar el desenllaç, l'afusellaren al Fossar de Santa Helena. Després de la guerra, la Rambla de Figueres (V.1939) va portar el seu nom per un període de quaranta anys, fins a principis de la democràcia.

JORDÀ LLORENÇ, Manuel

(Cadaqués, 28.II.1898 – Roses, 16.II.1981)
Comerciant

El 1910 anà a Cuba. Residí a l'Havana i a Sancti Spíritus. Passà a Mèxic i obrí una botiga que aviat fou saquejada per la gent de Pancho Villa i es veié obligat a tornar a Sancti Spíritus, on fundà una tabaqueria. A causa de problemes de salut, demanà al seu germà Pere Jordà Llorenç (Cadaqués, 1900-1937) que se'n fes càrrec i tornà a Catalunya. L'altre germà, Pacià Jordà, també participà en el negoci.

JORDÀ PONT, Rafael

(Pont de Molins, 1845 – Figueres, 5.X.1921)
Banquer i hisendat

Fill de Llorenç Jordà i de Joaquina Pont, natural de la Bisbal. Es va casar amb Ramona Fages de Perramon, natural de la Bisbal, i del matrimoni varen néixer deu fills, vuit noies i dos nens, dels quals un va morir infant.

Fou membre fundador, juntament amb el seu cunyat Carles Fages i de Perramon i altres propietaris catòlics figuerencs, de la Caixa d'Estalvis de l'Empordà, la qual inicia la seva activitat el 6 d'octubre de 1884. Fou el fundador de la primera entitat bancària de Figueres, la Banca Jordà (1885). A part de les rendes que li produïen les propietats (l'any 1893 era el contribuent més important de Figueres), i el molí fariner, la banca

esdevindrà un del principals negocis. Com a propietari va ser soci de l'IACSI.

L'any 1888 va viatjar a Barcelona per visitar l'Exposició Universal i la impressió va ser tan gran que va tancar la banca i va fixar la seva residència a la ciutat comtal (1891), on estableix molt bones relacions. Manté la casa de Pont de Molins i la del carrer la Muralla de Figueres on hi passa temporades estiuenques. Amb els anys, retorna a la capital empordanesa.

Des del punt de vista polític era canovista, del partit conservador.

JORDI ÀLVAREZ, Lluís M.

(Fortià, 1866 – Figueres, 10.XI.1929)
Pèrit agrònom, agrimensor i catedràtic

Fill de Francisco Jordi i d'Àngela Àlvarez. Casat amb Consuelo Morell Birba, de Roses, el matrimoni va tenir tres fills: Lluís, Carles i Josep.

Va ser professor numerari de l'institut d'ensenyament mitjà de Figueres, lloc on va desenvolupar també el càrrec de secretari. Disposava de despatx a la Pujada del Castell, de Figueres. Persona molt activa va formar part de diverses associacions, gràcies als viatges realitzats a Madrid i a la seva inquietud va aconseguir que l'Estat donés a l'Ajuntament de Figueres el solar de la placeta baixa de la Rambla on es va construir la Cambra Agrícola Oficial de l'Empordà. Associació de la qual en va ser membre fundador i el primer secretari (1900-1907), i l'any 1909 va ser elegit vocal del Consell Provincial d'Agricultura i Ramaderia de Girona. President del Casino Menestral i de la Societat Coral Erato, va ser qualificat com una de les persones més notables de la província de Girona.

Fou director i propietari d'*El Pensamiento* (Figueres) diari de literatura, ciències i arts. Col·laborador d'*Educación Física* (Madrid), de *Cultura popular* (Barcelona), del *Semanario de*

Palamós (Palamós), i de la *Guía General de Comunicaciones Ferro-via* (Barcelona).

És autor de diverses memòries sobre l'Institut de Figueres (1884-1885, 1886-1887, 1902-1903, 1907-1908).

Entre les seves obres consten: *Cultivo de la cepa americana* (premiada), *Tratado de agricultura* (premiada), *Cria del gusano de seda-Cultivo de la morera*, *La agricultura y los agricultores* (premiada), *El Instituto de Figueras desde su creación a 1888* (premiada), *Tratado de organografía y Fisiología humana*, *Las abejas cultivo de la caña de azúcar: cultivo del algodón*, *Las crisis económicas*, *La sociedad y sus males*, *Breves indicaciones sobre el cultivo de la cepa americana* (Figueras: 1891), *Nociones de Fisiología e Higiene* (Figueras: 1895), *La extensión universitaria* (Figueras: 1905), *Beneficios que reporta al obrero la enseñanza obligatoria* (Figueras: 1913), *Nociones de ganadería* (Figueras: 1925).

JORDI ROMAÑACH, Francisco

(*Santa Eugènia de Vila-romà = Sant Joan de Palamós, el Baix Empordà, 1830 - Figueres, 6.IV.1884*) *Professor i polític*

Fill de Joan Jordi, de Palamós, i de Basilisa Romañach, natural de Roses. Casat amb M. dels Àngels Álvarez, natural de Conca, el matrimoni va tenir, com a mínim, dos fills, Joan i Lluís M. ↑.

Fou professor d'agricultura de la Granja Escola de Fortianell i director de la institució (1862), professor d'agricultura de l'Institut de Figueres (c. 1869). Va assolir el títol de Batxiller en Arts (1869).

De tendència monàrquica, va ser alcalde de Figueres (1.III.1877 - 25.III.1881).

Fou col·laborador de la *Revista de l'Institut Català de Sant Isidre* (Barcelona).

JORQUERA NAVARRO, Anna

(*Roses, 16.VI.1985*) *Esportista*

Filla de Cristina Jorquera Navarro. Especialitzada en taekwon-do, s'ha format en el TDK Joan's de Roses, amb el seu oncle Joan Jorquera. Familiaritzada amb aquest esport des de petita, la seva mare, cinturó negre, també impartia classes d'aquesta disciplina al gimnàs.

Va començar a competir a l'edat de tretze anys, i aviat començaren a arribar els resultats. El més important va ser l'any 2003 quan va guanyar la Medalla d'Or Nacional de la categoria Sub-21, i posteriorment Medalla d'Or Nacional

en la categoria sènior.

L'any 2005 va guanyar el Campionat d'Espanya Absolut, i a Trelleborg (Suècia), va aconseguir la Medalla de Bronze en equip. L'any 2007 aconsegueix la Medalla de Bronze a l'Open Internacional Ciutat d'Andorra, i la Medalla de Plata a l'Estatl (Tres Cantos, Madrid, 2007).

L'any 2008 ha estat l'any en el qual s'han vist els resultats dels esforços d'aquests anys: Campiona d'Espanya de pes Mitjà (2008), Medalla d'Or a l'Internacional de Tolosa de Llenguadoc (2008), Medalla d'Or a la Copa Internacional de Mestres Coreans (2008), Medalla d'Or al Sènior de Catalunya (2008), Medalla d'Or a l'Open Internacional de Romania (2008), Medalla de Plata a l'Open d'Andorra (2008), i Subcampiona de l'Open Mundial de Corea (2008).

Ha estat nou vegades campiona d'Espanya.

JOU CARRERAS, Josep

(*Figueres, 14.XII.1889 - 5.VIII.1973*)

Polític i procurador

Fill de Tomàs Jou Barbosa, escriptor, natural de Borrassà, i de Gertrudis Carreras Camps, de Figueres. Es va casar amb Anna Torres Darnis, i el matrimoni no va tenir descendència.

Va estudiar per a procurador i va compartir el despatx del pare, situat al carrer de Joan Maragall, de

Figueres. Va formar part de la Lliga i va ser batlle des del 2 de juny de 1928 fins al 26 de febrer de 1930. Una de les actuacions portades a terme durant el seu mandat va ser la pavimentació de la Rambla. Durant la guerra civil va ser empresonat i va poder escapar-se a França. Després de la guerra, de nou, va ser nomenat alcalde de Figueres (10.II.1939 – 12.VII.1946), el primer de la postguerra, un dels períodes més difícils per les precarietats econòmiques. Va aconseguir que Figueres fos nomenada “Ciudad Adoptada”.

Va formar part de diverses associacions culturals, com l'Associació de Música de Figueres de la qual en va ser secretari, altres de caire religiós, com l'Obra de la Parròquia de Sant Pere, de la qual en va ser membre de la junta o, de beneficència, com l'Asil Vilallonga, del qual també en va ser secretari.

JOU OLIÓ, Llorenç

(Tortellà, la Garrotxa, 22.II.1877 – 18.II.1954)
Mestre

Va estudiar a la Normal de Girona. Destinat a Llançà l'any 1899, va formar part del grup de mestres de la “renovació pedagògica”, i va deixar gran petja entre els seus alumnes. L'any 1906 es va traslladar a Barcelona, primer a l'escola unitària del carrer Diputació, al Grup Baixeras (1933) i al grup escolar Carles Aribau, de Sants, del qual posteriorment n'esdevindria director.

Va arribar a ser un element destacat de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana.

Va col·laborar en les revistes *El Magisterio Gerundense* i *El Defensor del Magisterio*, a *El Clamor del Magisterio* va escriure sota el pseudònim de Mestre Jordi. Va ser un dels promotors de l'homenatge que es va fer a Banyoles l'any 1923, al pedagog mossèn Baldiri Reixach, i de la reedició del llibre *Instrucció per a infants*.

Els seus millors articles es publicaren al volum *Calendari Pedagògic*.

JOVÉ PI, Joan

(Valls, l'Alt Camp, 30.VIII.1890 – Figueres, 26.XI.1979) Pintor

Es va casar amb Rosa Planella Florensa, de Figueres, i el matrimoni va tenir, com a mínim, un

fill, Joan. Va ser un destacat pintor i decorador d'escenografies. Va col·laborar en la realització d'algunes escenografies teatrals pel Patronat de la Catequística i va col·laborar en algunes amb el pintor figuerenc Marià Baig.

JOVÉ PLANELLA, Joan

(Figueres, 26.XII.1920 – 6.VII.1979) Pintor

Fill de Joan Jové Pi, pintor, natural de Valls i de Rosa Planella Florensa, de Figueres. Es va casar amb Ramona Pujol, de Figueres, i el matrimoni va tenir dos fills.

Es va dedicar al mateix ofici del pare. Durant uns anys va

coincidir amb Marià Baig en la realització d'escenografies. Va treballar en els decorats de la Passió, d'INRI, de REX, dels Pastorets, *El Primer Nadal dels Pastors* o en la comèdia *El último mono* d'Arniches, entre altres.

A més d'aquesta activitat, va conrear l'art de pintura, preferentment l'aquarel·la. Va exposar aquarel·les i olis a sales figuerenques com a la Sala Icària, a la Sala d'exposicions del Casino Menestral i foranes, com a Banyoles i, fins i tot, a l'Amèrica del Sud, a Xile.

Va pintar les escenes religioses de l'església de Sant Cebrià de Mollet de Peralada.

JUAN CASADEVALL, Jordi de

(L'Escala, 23.IV.1967) Advocat i polític

Fill de Santiago de Juan Ferrer i d'Elena Casadevall, és el mitjà de tres germans.

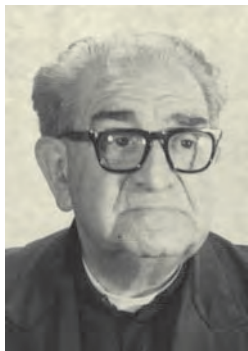

Llicenciat en Dret, és advocat de l'Estat. Fou diputat a Corts pel PP (2000-2004), portaveu de la comissió de presupostos, membre de la comissió de justícia i d'economia i hisenda. En les eleccions municipals de 1999

havia estat elegit regidor a l'Ajuntament de Girona. En perdre l'escó en les eleccions generals de l'any 2004, va abandonar la política activa.

JUANDÓ ARBOIX, Pere

(Figueres, 19.IV.1905 – Girona, 16.IX.1983)
Eclesiàstic i articulista

Fill de Joan Juandó Fortuinet, de Pont de Molins, paleta, i de Francisca Arboix Coll, de Sants, Barcelona. Realitzà els estudis eclesiàstics al seminari de Girona essent ordenat sacerdot el 12 de juny de 1929.

Durant el seu exercici ministerial desenvolupà diversos càrrecs parroquials: primer com a vicari de les parròquies de Llers, de Calella de la Costa i de la Catedral de Girona i, més tard, fou regent a Vilasacra i encarregat de Vilatenim. L'any 1946, després de superar les oposicions, fou nomenat rector de la Parròquia Arxiprestal de Peralada, prenent-ne possessió el 16 d'agost.

Mossèn Pere es convertí en la ploma que va difondre el nom de la vila i altres indrets de la comarca en les seves col·laboracions a *La Vanguardia*, aparegudes de 1952 a 1955 –recopilades i publicades sota el títol de *Cròniques del Ampurdán* (Ediciones Biblioteca Palacio de Peralada: 1955)–, i a la revista *Destino*, alhora que defensava, mitjançant reiterats escrits a la premsa, el topònim *Perelada*, envers la tesi

mantinguda per l'historiador castellaní Pelai Negre i Pastell, defensor de *Peralada*.

JUANOLA COMALAT, Joan

(Lladó, 1840? – Palafrugell, el Baix Empordà, 5.IV.1919)
Mestre d'obres, llibreter i editor de postals

Fill de Joan Juanola, de Sant Martí Sas-serra, i de Teresa Comalat d'Usall, Pla de l'Estany. Es va casar en primeres núpcies amb Rosa Salvatella Frigola (†21.II.1881), de Palafrugell, i el matrimoni no va tenir descendència i, en

segones, amb Paula Marull Castelló (6.VIII. 1881), de la Bisbal, amb qui va tenir, com a mínim, un fill, Paulí.

Mestre d'obres d'ofici, va desplaçar-se a Palafrugell on se'l localitza com a regent de l'estanc situat a la plaça Nova de la vila, negoci que va ampliar amb el de l'edició de postals. El fill, Paulí, va col·laborar en el negoci familiar i, fins i tot, en va ser un dels fotògrafs.

Les targetes postals apareixen amb el nom imprès de diverses maneres: J. Joanola, Juanola, Joanola e hijo. Se sap que va formar societat amb Ribas de Palafrugell, llavors hi consta Joanola y Ribas (1905). Va ser la primera societat palafrugellenca dedicada al negoci litogràfic. Anunciaven la venda de postals al diari *La Crònica*. L'any 1901 disposaven de 400 imatges i, al cap de poc, oferien la possibilitat de triar entre 4.000 vistes.

Algunes de les imatges editades per Juanola varen ser fetes per Jaume Ferrer Massanet (1872-1922), altres per Joan Baptista Camós (1859-1951), i altres pel fill, Paulí Juanola.

JUANOLA FARRÉS, Jaume

(Figueres, 21.III.1903 – 8.I.1981) Empresari

Fill de Jaume Juanola Moncanut, dedicat al negoci de l'oli situat al carrer de les Rodes, natural de Figueres, i de Caterina Farrés, es va casar amb Maria Riera Carré.

Va seguir el negoci familiar i va traslladar l'empresa per a envasar l'oli al carrer de Vilafant, ocupant-se també de la distribució. Va diversificar les inversions dedicant-se a explotacions agrícoles, juntament amb el seu cunyat, Lluís

Riera (1934). L'empresa, dedicada inicialment a la fabricació d'accessoris de bicicletes, aviat comercialitzà la primera bicicleta (1936). L'esclat de la guerra civil va frenar l'expansió i les instal·lacions foren incautades per utilitzar-les com a parc mòbil.

Acabada la contesa continuaren amb la fabricació d'accessoris i s'amplià el ventall de producció. A partir d'aquí el creixement va ser continu. L'any 1942 que es va constituir l'empresa Riera y Juanola SL, la qual va comercialitzar els seus productes amb el nom de Rieju.

L'any 1945 es començà un procés de fabricació de ciclomotors i bicicletes que va tenir dos moments d'èxit importants: el 1953 amb una motocicleta amb motor de 175 cc, llicència Fita, i el 1967 quan el ciclomotor Rieju-Minarelli –des de 1964 s'havien establert vincles amb l'empresa de motors italiana, Minarelli–, va ser escollit pel servei de Correus per subministrar als treballadors per ser considerat el millor del moment.

L'empresa ha estat continuada per Jordi Riera Baró, i Jordi Riera Tarrés.

JUANOLA MARCÈ, Damià

(Boadella, 1870 – ?) Mestre

Va estudiar Magisteri i va obrir una escola privada a la Bisbal d'Empordà.

JUANOLA MARÈS, Miquel

(Roses, 4.IX.1880 – Sant Joan de Palamós, el Baix Empordà, 17.XI.1936) Eclesiàstic

Fill de Martí Juanola Fonalleras i d'Amàlia Marès Ferrerós, ambdós naturals de Roses.

Va ser ordenat l'any 1905 i va exercir de vicari a Crespià, Ridaura i Sant Mori. Va ser respon-

sable de Castell d'Empordà, Orriols i Vilarromà (Sant Joan de Palamós), d'on era rector en morir. Quan la guerra civil va ser empresonat i el varen assassinar al mateix temple parroquial.

Afeccionat a la literatura, va escriure poesies, algunes d'elles publicades a l'antologia dels sacerdots gironins poetes *El calze i la lira* (Girona: 1987), de mossèn Josep M. Cervera.

JUANOLA PRADA, Llorenç

(Albanyà, 1840 – Cuba, ?) Mestre

Consta que fou aquest albanyanenc el primer mestre oficial de Boadella. També va ocupar el càrrec de secretari de l'Ajuntament. Va haver d'emigrar a Cuba, lloc on va morir.

JULIÀ, Pere

(Castelló d'Empúries, s. XIII) Mestre forjador

Va acceptar l'encàrrec de realitzar l'obra de forja de les reixes per a la capella del bisbe Pere de Rocafort, pel preu de cinquanta-dos sous per quintà.

JUNCÀ BALLESTA, Ulisses

(Cadaqués, 17.I.1936 – Mèxic, 8.XII.1998) Economista

L'any 1984 emigrà a Mèxic. Va ser un dels fundadors del Club d'Empresaris Catalans a Mèxic.

JUNCÀ HORS, Joan

(Figueres, 2.VII.1934 – 5.II.1989) Pintor

Fill únic de Joan Juncà Ballart, figuerenc, i de Consol Hors Laporta, nascuda a Pont de Molins. Durant els anys de la guerra civil, la família es refugia a la casa de l'avi Pere Hors, a Pont de Molins. Tot i que era molt petit,

sempre recordava la tensió que s'havia viscut en aquella casa amb motiu de l'assassinat del bisbe de Terol i la resta de persones afusellades el

mateix dia. Fou alumne del Col·legi dels "Fossos" on estudià Comerç. Més tard amplià estudis a l'Acadèmia del Sr. Bruguera[↑], un professor pel qual sempre va sentir especial respecte, admiració i afecte. Posteriorment, va obtenir el títol d'Agent de la Propietat Immobiliària, (API), gràcies al qual va crear la Gestoria Lepanto.

L'any 1951, amb 17 anys, ingressa al Banc de Bilbao com auxiliar i a aquesta entitat dedica pràcticament tota la seva vida professional on arriba a ser apoderat i cap de comercial. Aquest càrrec li va portar a recórrer tots els pobles i masos de la comarca a la recerca de nous clients i mantenir contactes amb els corresponents. La seva activitat supera, però, la tasca estrictament bancària, ja que des de ben jove assumeix el càrrec de Relacions Públiques de l'entitat. Dintre de la sucursal, organitza les Festes de Reis, St. Carles i trobades dels directors de la zona, contactes amb els mitjans de comunicació i activitats del Club Bancobao (Concursos, viatges, competicions esportives...) i també fora, amb la participació a les Fires de Figueres amb donació de trofeus, de publicitat, col·lectes i col·laboració amb les jornades de la Creu Roja, dels Donants de Sang o del Càncer, tota aquesta tasca fa que sigui molt conegut a Figueres i comarca.

Va ser membre fundador de l'Associació dels Anyssetiers a Figueres, promoguda per l'hotelier Joan Duran[↑] i de la Confraria de la Bóta de Sant Ferriol. Va ser un habitual col·laborador dels setmanaris locals i del *Full parroquial*.

A part de la seva ocupació professional, la seva gran afició va ser el col·leccionisme, especialment la filatèlia i la pintura. Va ser alumne del mestre Diego Torrent[↑], essent el tema preferit el paisatgístic d'influència empordanesa i olotina i la tècnica emprada era la pintura a l'oli. Es va vincular amb el Casino Menestral i el Casino Esport. Va ser un dels fundadors de l'Agrupació Filatèlica i Numismàtica del Casino Menestral (1947). Juncà es va especialitzar en els segells de primer dia d'emissió: el segell i el mata-segells, d'Espanya i d'arreu del món. Amb peces úniques, com la col·lecció de mata-segells de tots els vaixells de l'Armada Nord Americana. Va participar en nombroses Exposicions Filatèliques a Figueres, Girona, i, pràcticament per tot Espanya, on va guanyar nombrosos premis.

Amb Atenea, va ser un dels fundadors de la Fira del Dibuix i de la Pintura del Casino Menestral (1960). Va participar habitualment a les fires de dibuix d'Olot, Banyoles, Sant Feliu de Guíxols i Girona. I més tard, fins i tot va accedir a fer algunes exposicions. La primera exposició va tenir lloc a Pont de Molins, seguiren d'altres a Llançà, Mollet del Vallès, Roses, Darnius i Montcada i Reixach.

Es va casar a València, amb la periodista Núria Munarritz[↑] (6.IX.1974). El matrimoni, que no va tenir fills, s'instal·la a viure a Figueres.

L'any 1976 rep la insígnia de plata del Banc, com a reconeixement pels seus 25 anys de servei.

JUNCÀ MATAS, Ramon

(Figueres, 21.IV.1893 – 25.IV.1952)

Firaire i fuster

Fill d'Anton Juncà i Magdalena Matas, de Figueres. Es va casar amb Àngela Trèmols Bosch, de Cadaqués, i el matrimoni va tenir tres fills: Ramon, Magdalena i Manuel.

Exercia l'ofici de fuster al carrer de Sant Josep de Figueres.

Juntament amb un soci, de nom Ramada, varen idear unes atraccions de fira (1921). L'any 1924 varen construir els primers cavallets de les fires, amb figures de fusta bugides, empeses per força motriu manual. Amb els *cavallitus* varen recórrer, per un període d'un any, la Garrotxa i la Costa. A causa de divergències varen vendre el negoci a la família Caspolino.

Va prosseguir en el negoci, el va mecanitzar i va diversificar les atraccions, amb barques grans i altres petites (1933). Amb aquest equipament van recórrer les fires dels voltants fins arribar gairebé a Barcelona i cap a Cardona. A la fira de Perpinyà, la gran novetat va ser la pista d'autos de xoc. Va ser el primer fabricant de l'estat de pistes d'autos de xoc (1934), ja que les que circulaven per aquí eren d'origen italià. Es va estrenar per les Fires de Santa Creu de 1935. Durant

la guerra civil, la pista va quedar instal·lada de manera permanent al carrer Pep Ventura, al local on ara hi ha la Policia Local.

Era qui portava i feia ballar la geganta, participant assidu dels carnivals, tocava el piano d'òides, mentre passaven les pel·lícules mudes. Als hiverns, en un local que hi havia al costat de la pastisseria de Ca la Marcel·la, al carrer Vilafant, feia titelles que construïa ell mateix. Més tard les sessions es van fer, també, en un soterrani de la cantonada de la plaça President Tarradellas amb el carrer Rentador. Els personatges principals eren en Titella i en Cristòfol. Ell mateix feia els diàlegs i ensenyava a la mainada cançons republicanes.

Les seves idees polítiques –era militant d'Esquerra Republicana de Catalunya– el van portar a la presó. Denunciat per haver cremat l'església de Torroella de Montgrí, –la qual cosa no era certa–, va estar a la presó durant vuit anys, condemnat a mort i, finalment, indultat.

El 1942, mentre ell era a la presó, els fills i l'esposa van posar en marxa els *cavallitus* i les barques; van reiniciar les rutes i el 1945 van reconstruir la pista d'autos de xoc. Dos anys més tard van vendre els *cavallitus* i les barques per millorar-la. El 1949 es va construir una pista millor capaç d'enfrontar-se en condicions a la competència i llavors es traslladaven a llocs més llunyans com Alacant, Sevilla, Jerez i Burgos entre altres. La pista petita se la va quedar el fill gran, Ramon, i la nova els altres dos fills: Magdalena i Manel. Es va acordar construir una pista d'autos de xoc nova per a cada fill com a mitjà de subsistència. El 1953 es va estrenar la d'en Ramon, el 1954 la d'en Manel i el 1956 la de la Magdalena.

JUNCÀ SOLER, Antoni

(Figueres, 17.V.1875 – Saragossa, 19.II.1952)
Música, compositor i militar

Fill de Ramon Juncà Tura, teixidor, natural de Figueres, i de Rosa Soler Tubert, de Sant Miquel de Colera. S'inicià a la música a l'edat de nou anys. Va realitzar estudis amb l'organista figuerenc mossèn Isidre Lleys[†], de clarinet amb Emili Ferrer i, després, amb el reconegut clarinetista Fèlix Sans.

Va ingressar a l'orquestra de La Erato, dirigida per Josep Codina, i va actuar d'instrumentista i director en diverses cobles com l'Antiga Pep, de Figueres. Va guanyar les oposicions de músic major de l'exèrcit (1903), essent director de la

Banda de Música del Regiment de Guipúzcoa i de la Banda del Regiment de Sant Quintín, motiu pel qual es va veure obligat a canviar sovint de domicili: Vitòria, Figueres, Girona, Tetuán, de nou Figueres, Toledo i Melilla. Va dirigir la Banda del Regiment d'Àsia a Girona (1905), i posteriorment, a Figueres.

Va formar part d'altres orquestres com la Moderna Catalana de Granollers, i corals com els Amics de la Unió de Granollers.

Probablement l'allunyament de la vila nadiua va fer que la inspiració s'accentués i sorgissin les peces *Lluny de ma pàtria* (1916), *Maria, Pilar* (esposa i filla) o *Catalunya triomfant*.

Va escriure les sardanes: *La fada* (1905), *La calellenca*, *L'abella i la flor*, *Les culleretes de Sant Miquel*, *Les noies de Prats de Molló*, *L'hermosa Antònia*, *Les noces d'en Manelic*, *Girona*, *Cecília*, *Enyorament*, *Montserrat*, *De Montserrat al cel* (versió de l'anterior per a dues cobles), *Les fades de l'Empordà* (1946), *Vallespir en festes* (1947), *Revifalla* (1949). El seu estil elaborat va fer que moltes de les seves sardanes fossin premiades: *La font d'en Pericot* (1906), *Cançó trista*, *L'Antònia* (1906) i *La reina Victòria* premiades al concurs musical Sobrequés i Reig de Girona el 1906. Altres sardanes premiades foren: *Raig de lluna* (Girona, 1907), *L'aplec de Sant Martí* (Palamós, 1914), *Canigó* (Olot, 1915), *Cants i planys* (Vic, 1918), *Font-romeu* (Mataró, 1919), *La vaca cega* (Barcelona, 1920), *L'avi Xena* (Girona, 1921), *Gatzara carnavalesca* (1946).

Altres obres premiades foren: una col·lecció de ballets per a piano (Concurs Sobrequés i Reig, 1907), *Tres cançons originals* (Jocs Florals de Girona, 1930), *Fiesta regia en Aranjuez* (Certamen Ateneo de Barcelona, 1948).

Va escriure obres per a cobla: *Cants de ma terra* (suite) i *Cotiró*, música religiosa i música per a banda com els pasdobles: *Banderas y estandartes*, *Álvarez de Castro*, *Alma Española*, *De Port-Bou al Bidasoa*, *La feria de Sevilla*, *Sant Martí* amb l'obra més coneguda *Del Montseny al Canigó*.

JUNQUER LLOVERES, Josep

(Vilafant, s. XIX) Músic

És autor del *Método para aprender a bailar sardanas largas* (1835).

JUNYER de BODALLÉS, Joan

(Figueres, 9.IX.1920 – 27.X.1994)

Advocat i polític

Fill de Josep Maria Junyer Ayats, advocat, natural de Barcelona, i de Dolors de Bodallés Rodeja, de Figueres. Es va casar amb Consol Genover Visa, i el matrimoni va tenir un fill, Josep Maria, i dues filles, Montse i Anna.

L'any 1939 inicià la carrera de Dret a la Universitat Central de Barcelona la qual finalitzà l'any 1943, amb l'assistència a cursos intensius durant els estius.

Va exercir l'advocacia, essent la tercera generació de la família en dedicar-se a les lleis, i es va especialitzar en dret civil català. Al seu despatx es tractaren casos de dret civil hereditari, contractes, obligacions, i dret civil en general. Va ser l'advocat de Salvador Dalí Cusí i d'Anna Maria Dalí.

Va ser designat alcalde pel ministre de Governació durant el període franquista (1953-1960), i va substituir Joan Bonaterra en l'alcaldia, va ocupar el càrrec de cap comarcal del Movimiento i membre del consell provincial (1955-1958), i diputat provincial (1955-1960).

Una de les tasques més importants de les assolides durant el seu mandat va ser la portada d'aigües a Figueres des del pantà de Boadella i la instal·lació del telèfon automàtic.

L'any 1994 el Col·legi d'Advocats de Figueres li va lliurar una medalla commemorativa en reconeixement pels 50 anys d'exercici de la professió.

JUNYER GENOVER, Anna

(Figueres, 4.VII.1963) Esportista

Filla de Joan Junyer de Bodallés, advocat, de Figueres, i de Consol Genover Visa. És la petita de tres germans: Josep Maria, Montse i Anna.

Va estudiar al col·legi de la Presentació, *Les Franceses*, va passar a Les Escolàpies (per haver tancat el de la Presentació), i a l'Institut Ramon Muntaner, fins l'any 1981. A Barcelona realitza els estudis de Ciències Econòmiques (UAB). Ha estudiat Fotografia a l'I.E.F (Institut d'Estudis Fotogràfics). Ha procurat compaginar el bàsquet i la fotografia (exposició 1999), al centre cívic "Can Baste" de Barcelona.

Va iniciar-se en dos esports, el tennis i el bàsquet, per decantar-se pel darrer. Als dotze anys ingressa a l'ADEPAF, l'any següent juga amb La Casera ADEPAF, fins l'any 1981. En aquest període va guanyar tres Campionats d'Espanya, un cadet i dos júnior, al mateix temps, l'equip va pujar a la primera divisió estatal. És la vuitena jugadora que més vegades ha jugat amb la Selecció Espanyola femenina (139 vegades internacional).

A més de l'equip figuerenc, ha jugat amb els equips: el Comansi (Barcelona, 1981-1985), Sabor d'Abans (1985-1987), Caixa Tarragona (1987-1989), Microbank Masnou (1989-1990) i el Dorna Godella (1990-1993).

Els principals èxits assolits han estat: vuit Campionats de Lliga, tres subcampionats, i vuit Campionats de la Copa de S.M. la Reina.

En un altre ordre, ha estat entrenadora de la Universitat de Barcelona, del Celta de Vigo i, des de l'any 2004, és la segona entrenadora de l'UB-FC Barcelona. Actualment, està col·laborant amb la Federació Espanyola amb la CSI (Comissió de

Seguiment Individualitzat), i ha participat com entrenadora ajudant en l'últim Europeu (U16 a Polònia).

En dues ocasions va ser elegida la millor jugadora espanyola per l'Asociación Española de Baloncestistas Internacionales (AEBI).

En retirar-se l'Ajuntament de Figueres li va atorgar la Medalla de plata al mèrit esportiu de la ciutat (Figueres, 1995).

JUNYER PADERN, Juli

(Vilamaniscla, 31.X.1892 –
Barcelona, 26.IV.1938) Salesià

Fill de Joan Junyer Guanter, de Vilamaniscla, i de Rosa Padern Ayguaviva, natural de Rabós. Va estudiar a l'escola del poble, costejada per la família Gorgot. Va ingressar al Col·legi dels Salesians de Girona (el Pont Major), on va professar (31.VII.1912), i després va anar al Seminari de Campello (Alacant). L'any 1921 va ser ordenat i, a Girona, va exercir l'ensenyament de filosofia, literatura i cant gregorià.

En esclatar la guerra civil es va refugiar a casa del progenitor, a Vilamaniscla. Va ser acusat d'organitzar expedicions de religiosos a passar la frontera, i condemnat a mort pel Tribunal d'Espionatge i d'Alta Traïció, tot i que ell només admetia haver administrat els auxilis espirituals a un grup que sortia d'Espanya. Va ser detingut a Girona (15.IV.1938) i afusellat al castell de Montjuïc (Barcelona, 26.IV.1938). Va manifestar als seus amics que era condemnat per les seves activitats apostòliques.

L'any 2000 va ser beatificat.

JUNYER/JUÑER VIDAL, Carles

(Castelló d'Empúries, 10.XI.1877 –
Barcelona, 9.I.1963) Escriptor i crític d'art

Fill de Santiago Juñer [sic] Estrada, d'ofici carreter, i de Justa Vidal Baqué [sic], ambdós de Castelló d'Empúries.

Va ser crític d'art i de teatre. Va mantenir amistat amb artistes com Picasso (1881-1973), o l'escriptor Joan Sureda Bimet (Valldemossa, 27.VII.1872 – Palma, 28.IV.1947). Va ser redactor artístic del diari *El Liberal*.

Va reunir una important col·lecció de pintures, peces medievals, quadres, i obra de pintors coetanis. Juntament amb el seu germà, comercialitzà obres artístiques, moltes pictòricament falsificades.

Va escriure les biografies dels pintors: *Antonio Caba (1838-1907)*, *Francisco Miralles (1848-1901)*. *Estudios biográficos y críticos por Carlos Junyer Vidal, vizconde de Güell* (Barcelona: 1947).

JUNYER/JUÑER VIDAL, Sebastià

(Castelló d'Empúries, 22.II.1874 –
Barcelona, 10.XII.1966) Pintor i col·leccionista

Fill de Santiago Juñer [sic] Estrada, d'ofici carreter, i de Joaquim Vidal Baqué [sic], ambdós de Castelló d'Empúries.

Es va formar a l'Acadèmia Trias de Barcelona, i va estudiar a l'Escola de Belles Arts de la ciutat comtal. Després d'heretar una fàbrica tèxtil, es dedica plenament a la pintura i al col·leccionisme, afició que compartia amb el seu germà Carles†. Va formar part del grup d'artistes Els Quatre Gats, entre els quals es trobaven Canals, Casagemas, Fernández de Soto, Nonell, Opisso, Picasso, Pere Romeu i Vidal i Ventosa. L'any 1904 va anar amb Picasso a París i va estar al Bateau-Lavoir.

L'any 1901 havia realitzat la primera estada a Mallorca, i més tard hi va tornar de nou (1907), per residir-hi una llarga temporada. A l'illa va tenir ocasió de conèixer el pintor Degouve de Nunques, Joaquim Mir, Santiago Rusiñol i Azorín. Va visitar Deià i Llucalcari i els seus entorns, llocs que va plasmar en els seus paisatges i marines. Les seves obres representen paisatges estilitzats, la majoria enquadrats en el postmodernisme català. Va comprar una casa a Llucalcari on va residir, juntament amb la seva muller, la pintora Clotilde Pascual Fibla. El seu fill, Joan Junyer, va ser un pintor destacat.

A la seva finca-museu de Vallcarca, lloc que es va convertir en un dels indrets més importants de reunió dels artistes barcelonins, varen reunir una important col·lecció d'obres romàniques i gòtiques catalanes, pintura oriental i una bona col·lecció de dibuixos de Picasso, de l'any 1903, fons avui dispers. Algunes d'aquestes peces medievals havien estat retocades pictòricament pel biografiat. Inicià aquest tipus d'activitat als anys 30, però el treball fou tan minuciós que no es detectaren les falsificacions fins passats alguns anys.

Va ser repetidament representat per Picasso, un dels retrats es troba al Los Angeles County Museum of Art, i el títol és *Sebastian Juñer Vidal*, altres foren llegats pel biografiat al Museu Picasso de Barcelona, un d'aquests porta per títol *Sebastian Juñer, könig*.

No va ser gaire amic de presentar les seves obres a exposicions. El crític d'art Alomar el va qualificar com "ermitaño del arte". Tot i així, va

participar a l'Exposició de Belles Arts de Barcelona de 1898 i, de nou, a l'Exposició Municipal de Bellas Artes (Barcelona, 1918). La primera vegada que va exposar individualment va ser a la Sala Parés de Barcelona (1902), en la qual hi va mostrar més d'una vintena de paisatges mallorquins, i va repetir exposició a la mateixa sala l'any 1904. Va participar també en la mostra col·lectiva Exposición de Pintura de Mallorca en Buenos Aires.

A partir de 1936, se'l localitza a Barcelona i se sap que l'any 1953 va participar en l'exposició col·lectiva, organitzada per la Sala Parés, en la qual es reuniren artistes vinculats als Quatre Gats.

JUVELLS AMAT, Bartomeu

(?, s. XIX – XX) *Periodista*

Va ser director de *La Razón* (Figueres), i d'*El Guerrillero* (1913-1914).

K

KIHIRA, Nobuko

(Nagoya, Japó, 22.X.1960) Pintora

Llicenciada en Belles Arts per la Universitat Zokei Geijutsu Tanki Daigaku, de Nagoya (Japó), on s'especialitza en pintura. L'any 1988 arriba a Barcelona ingressa a Llotja, i s'incorpora a la secció de gravat. Resideix a Cadaqués

des de l'any 1992, lloc on, amb els anys, juntament amb el seu marit J. Carbó[†], obre la Galeria Marges-U.

El seu treball està fonamentat en el paper, fet artesanalment per ella mateixa o bé importat del seu país. Les pintures inicials deriven de la cal·ligrafia japonesa, però més endavant evolucionen cap a formes abstractes amb empremtes i solcs realitzats en el suport que es barregen amb microelements, fets a base de minerals o d'altres incorporacions matèriques. Amb els anys, a la formació oriental inicial s'hi han sumat elements iconogràfics pertanyents a la cultura mediterrània dotant les obres d'una atmosfera especial.

S'ha endinsat també en el món de l'escultura feta a base de paper tenyit, manipulat, i esculpit;

algunes peces recorden els Akaris de l'escultor Isamu Noguchi (1904-1988).

Entre les seves exposicions individuals cal ressenyar les primerenques, les quals varen tenir lloc a diferents galeries de Nagoya (Japó): Box Gallery (1982), Gallery Yotsuya (1984) o Gallery Q (1988). Posteriorment, n'ha realitzat a la província de Girona, preferentment a Cadaqués; a l'estranger ha exposat en diferents llocs d'Europa, Amèrica i Àsia: Galerie Dirk Weingartz (Mayen, Alemanya, 1994), a l'L.K.F. Gallery (Hong Kong, 1996), aquest mateix any participa en l'*Art Project* al Hilton Hotel de Nagoya (Japó, 1996-1997) a Mayen (Alemanya, 1998), a la Gallery 4 Gats de Nagoya (2001), a la Gallery Naitoh (Gifu, Japó, 2001).

Una de les exposicions que la biografiada considera important en la seva trajectòria artística va ser *Pedra-Paper. Camins de possibilitats*, realitzada als Banyes Àrabs de Girona l'any 2002 i la mostra de set instal·lacions a l'antiga fàbrica de paper Can Vila de Sarrià de Ter o la titulada *Pabellón de Mixtos-La Ciudadela* que va tenir lloc a Pamplona (2003).

Entre les col·lectives cal remarcar la participació a diverses exposicions de gravat al Japó i altres manifestacions a ciutats europees com: Olöfstrom (Suècia), Fürt, Bonn o Mayen totes a Alemanya; a Catalunya participa a les Jornades Picassianes (Tarragona, 1995), i en les instal·lacions internacionals CAP D'ART (Cadaqués, 1997, 1998, 1999 i 2000).

Ha exposat diverses vegades al Japó juntament amb Carbó, actualment a la Ga-raku Gallery (Nagoya, Japó, 2009), hi té l'exposició *Catalunya-The Earth, The Sky & Breeze*.

L'any 1995 va rebre el Premi Mini-Print Internacional de Cadaqués.

KIKO VENENO

vegeu: LÓPEZ SANFELIU, José María

KONTOS, Nissaga

Nissaga iniciada amb Giorgios Kontos (Symi, Grècia, 1867 – Cadaqués, 30.III.1937) Pescador i bus

Casat amb Maria Mparba, varen tenir cinc fills: Kostas, que va residir a Cadaqués; Anita i Rosita, les quals visqueren a Banyuls; Irene, casada al Brasil, i Alejandro, que també restà a Cadaqués.

Especialista en la immersió a pulmó lliure, en pesca d'esponja i corall i en rescat de vaixells, de l'illa de Symi (o Syme, Grècia). A causa d'un problema de descompressió va quedar paralitzat de mig cos. Va establir contacte amb les Balears i, posteriorment, amb Barcelona on va disposar d'un local on oferia personal especialitzat dedicat a la immersió. Més tard, la família s'establí a Portvendres, el Rosselló, on es dedicà a la pesca del corall i l'esponja i posteriorment a Cadaqués.

Va ser condecorat amb la Cruz de Plata con distintivo Blanco del Mérito Naval, rebut d'Alfons XIII (1914), per haver extret una mina explosiva del port de Barcelona.

Kontos Mparba, Kostas

(Symi, Grècia, 10.IX.1895 – Cadaqués, 28.VI.1963) Bus i coraller

Fill primogènit de Giorgios Kontos. Es va casar amb Maria Batllori Ferrer, de Cadaqués, i el matrimoni va tenir cinc fills: Giorgios o Jordi, Demetri, Andrea, Irene i Alejandro.

En haver quedat lesionat el pare, va ser el puntal de la família, ell va ser qui va portar l'empresa i el

principal capbussador. S'ha dit que els Kontos varen ser els que introduïren l'escafandre semiautònom a la costa catalana.

Va arribar a ser el capità de bussos estrangers del port de Barcelona. Va tenir contacte amb Cadaqués en haver realitzat un peritatge submarí en aigües cadaquesenques. Arribà amb la família a Cadaqués cap al 1917, en ser contractats per la naviliera Taya de Barcelona, per recuperar el vaixell *Llanishen* enfonsat al golf de Lleó però transportat fins a la platja dels Caials.

A la dècada dels 30 es va establir a les Balears, primer a Mallorca i, després, a Eivissa. Va passar una temporada a Portvendres, per residir definitivament a Cadaqués. Després de la mort del pare (1937), no va tornar a la mar, amb l'excepció del període de la guerra civil en què va ser sol·licitat per desactivar mines o rescatar vaixells.

Contos Contos, Alejandro

(Barcelona, 9.IV.1907 – Cadaqués, 17.XI.1985) Pescador i coraller

Germà de l'anterior, va ser el fill menor de Giorgios Kontos i de Maria Mparba, i el primer que va néixer a Barcelona, enregistrant-lo per equivocació amb els dos cognoms Contos substituint la K per la C. Es va casar amb Pilar Faixó i el matrimoni va tenir una filla, Montserrat.

Va treballar de maquinista amb el germà Kostas, i després es va dedicar a l'hostaleria.

Kontos Batllori, Jordi

(Cadaqués, 5.III.1923 – Roses, 12.XII.1997) Bus

Primogènit de Kostas Kontos i Maria Batllori, es va casar amb Maria Rosa Donat Buscató, de Roses, i el matrimoni va tenir dos fills: Jesús i Cristina.

Establert a Cadaqués va iniciar un negoci de pesca de corall. Ell mateix es qualificava com el primer bus català o espanyol de la història, el primer explorador d'esponges i coralls de la Península i les Balears. Amb els anys es va instal·lar a Roses.

Kontos Batllori, Alejandro*(Cadaqués, 24.III.1936 - 2.II.2001)**Miniaturista de modelisme naval*

Fill de Kostas Kontos, va ser el petit de cinc germans. Es va casar amb Pepita Fité Casas, de Lleida, i va tenir tres fills: Constantí, Demetri i Lluís. Ha destacat per la reproducció de vaixells en miniatura: models de propulsió a

vela, des del segle XIII, fins als creuers de vela actuals, el llagut català o el galió, emprant fustes nobles de diferents classes i colors.

Kontos Batllori, Demetri*(Cadaqués, 18.II.1925 - 24.XI.2001)**Forjador i mecànic*

Fill de Kostas Kontos, es va casar amb Elvira Serinyana, de Cadaqués, i el matrimoni va tenir una filla, Lídia. Es dedicà a l'art del ferro forjat i pedra. És l'executor del Crist monumental de l'església del Port de la Selva.

Kontos Fité, Constantí*(Cadaqués, 4.III.1964) Empleat de banca i artesà*

Fill d'Alejandro Kontos i de Pepita Fité, té dos fills: Yorgos i Alexandra. Compagina la feina en una entitat bancària amb la tradició familiar; executa vaixells de fusta en miniatura tipus barques de vela llatina, clípers i galió.

KOYAMA, Shigeyoshi*(Osaka, 5.II.1940) Pintor*

Després de formar-se a Osaka i impartir classes a Tòquio, es trasllada a Europa. Viu una temporada a París i l'any 1970 coneix Cadaqués lloc on,

després de diverses visites, s'instal·la l'any 1986. Fins a prendre la decisió definitiva, va residir, de nou, a París i Mallorca.

El paisatge de la vila i del cap de Creus ha esdevingut el tema iconogràfic preferent del pintor, tractat d'una manera peculiar, tant des del punt de vista iconogràfic com colorístic. La gamma cromàtica emprada ha estat la dels blancs i els gris-

sos, amb la incorporació d'algun altre color. Amb els anys ha experimentat una lleugera evolució, mantenint el mateix l'estil que es caracteritza per una tendència naïf, sense volum, tot mostrant la simplicitat de les coses, que respon a una filosofia oriental segons la qual el que interessa és mostrar una síntesi del que veu l'espectador. Ha treballat l'oli sobre tela i l'aquarel·la sobre paper, aquest importat del seu país.

Ha exposat a les Galeries nipones: Kabutoya (Tòquio, 1971, 1974), Ginza Matsuzakaya (Tòquio, 1974), Galeria Central (Osaka, 1974), a la Deutsche Industrieschau (Tokio, 1983), Galeria Umeda (Osaka, 1987), Galeria Aoki (Toyama, 1987), Galeria Shokando (Kyoto, 1993).

A la Boutique japonaise (Ginebra, 1980), a la Galeria Andorrrart (Andorra, 1981), al Musée de Meudon (París, 1982), a la Kunsthau F.G. Conzen (Düsseldorf, 1983, 1984), a la Kunst Amendt (Aachen, 1985).

A la Península ha exposat a la Galeria Cadaqués (1978, 1979, 1981, 1982, 1983, 1984, 1986, 1988, 1990, 1992), a la Galeria Eude (Barcelona, 1978), a Galeria Art-3 (Figueres, 1979), a la Galeria Sant Jordi (Girona, 1979, 1981), a la Galeria Sant Lluç (Olot, 1979), a la Galeria Sa Lluçmanera (Cadaqués, 1981), Galeria Nomen (Barcelona 1982), a La Pinacoteca (Barcelona, 1983, 1988), a la Galeria Bearn (Palma, 1986, 1988) o al Palau de Caramany (Girona, 1988).

L'any 2007 exposa a Figueres a la Galeria El Claustre, després de gairebé trenta anys sense mostrar-hi la seva obra.

KUDRYSHOVA, Elena

(Niznekamsk, Rússia, 1971) Pintora

Establerta a Vilajuïga des de l'any 2003. Va estudiar a l'Escola Oficial de Belles Arts de Niznekamsk. La seva pintura ha passat per diferents períodes. Alguns dels temes estan relacionats amb tradicions, símbols i llegendes.

Amb preferència emprà l'estil que ella anomena gaudinià lineal, però en les darreres exposicions s'ha decantat per un estil figuratiu més delicat i intimista.

Ha exposat a la Sala d'exposicions Espelt Viticultors (Vilajuïga, 2007) i a la sala d'exposicions del Consell Comarcal (2007), a l'Espai d'Art del Casino del Boulou (França) i al Palau de Congressos d'Andorra (2008).

Està preparant el llibre *Catalunya, país de llegendes*.

KURAKIN GOIZUETA, Eugenio de Bernard

(París, 7.IX.1917 – Figueres, 30.X.1975) Pintor

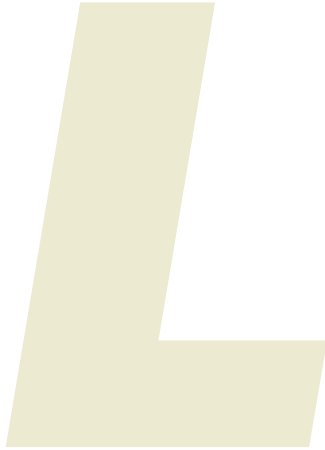
Fill d'Eugenio de Bernard Kurakin i de Margarita Goizueta. Per part paterna pertanyia a una noble nissaga russa de diplomàtics i, d'arrels basques, per part materna. De petit i adolescent, va viure a París, Cuba i Estats Units.

Va esdevenir enginyer electrònic i, atret per l'art, es matricula a l'Art Students League (Nova York). Intervé a la Segona Guerra Mundial i, finalitzada la contesa, renuncia als títols nobiliaris, recupera els pinzells i esdevé un pintor reconegut.

La temàtica iconogràfica està conformada a base de figures desdibuixades i en moviment, dotades d'una gran profusió colorística. Després, evoluciona cap a una etapa no figurativa, amb la presència de gràfics, figures circulars i, més endavant, absència de les formes i prevalència del color.

Decideix conèixer Espanya i, finalment, estableix contacte amb l'Empordà tot vinculant-se al poble de Capmany.

Va exposar a diferents llocs com: L'Havana, Nova York, Mèxic, San Francisco, Barcelona, Madrid, Palma de Mallorca, Buenos Aires, Ceret (França) i Figueres.

LABORIA PAGÈS, Joan

(Figueres, 24.VI.1930 – 23.XI.1995) *Esportista*

Fill de Pere Laboria Batlle, fonedor, de Figueres i de M. Dolors Pagès Costa, de Ventalló. Es va casar amb Geraldine Mary-Lorraine Wells.

Va destacar com a jugador de la Unió Esportiva Figueres. Va ingressar al club la temporada 1953-1954, i va ser nomenat el millor defensa de 3a divisió dels anys 1954 a 1958.

Posteriorment, va jugar amb el Vic, el Ripoll, el Granollers, per tornar al Figueres. Va ser entrenador del futbol base, de 1981 a 1984.

LABORIA WELLS, John

(Figueres, 16.VII.1973) *Fotògraf i aventurer*

Fill de Joan Laboria i Pagès, treballa com a *free lance* per a la reconeguda revista de reportatges *National Geographic* (Londres), des de 1998, i pel *Condé Nast Traveler* des de l'any 2005. Ha fet col·laboracions per a la BBC.

Ha batut el rècord de travessa en solitari a l'Àrtic, sense mitjans elèctrics, iniciant el recorregut a Kitila (Lapònia finlandesa).

Ha fet quatre vegades la volta al món. Ha travessat: deserts de sorra, Sàhara, d'aigua els oceans, i de gel els dos pols. Ha estat premiat per un reportatge del canvi climàtic als pols, Àrtic i Antàrtida; un de llops àrtics i un de protecció dels taurons i cetacis, incloent les cinc espècies més perilloses a Sud-àfrica al Cap de Bona Esperança el més dur del món. S'ha submergit a l'aigua davant d'un gran tauró blanc de 7 m sense gàbia. L'any 2009 ha estat el primer home de la terra en bussejar a 200 m de profunditat una nova esclatxa, formada a causa de la separació de les plaques tectòniques, a Islàndia. Està preparant un llibre en el qual reflectirà les vivències dels darrers dotze anys.

L'any 2005 va ser guardonat per la revista *National Geographic* per una fotografia realitzada a Nova Guinea. Ha rebut distincions de Londres, New York, Washington i París: Best adventurer and nature diver (2008), Honorific title as Best Nature Photographer and Explorer (2008), Distinction Honorifique au meilleur plongeur de requins (2008), Distinction Honorifique au meilleur photographe de nature et aventure extrême (2008).

LAMBERT, Claude

(Seraing?, Bèlgica, 1940) *Pintor i dibuixant*

Està casat i té dues filles. A l'edat de quinze anys va començar els estudis de Belles Arts a Brussel·les. Va treballar com a dibuixant en estudis cinematogràfics de dibuixos animats. Durant la primera època va ser col·laborador d'Hergé,

creador de Tintín. El primer treball va ser *El cranc de les pinces d'or*, sèrie per a la televisió, en la qual feia el dibuix d'escenari, i els fons de pel·lícules de cinema animat. Va col·laborar en *El Temple del Sol* i *El llac dels taurons*. Posteriorment, va intervenir en el llargmetratge *Pinotxo a l'espai* i en sèries com *Àsterix*, *Lucky Luke* o la sèrie televisiva *Érase una vez ... la vida*, *Érase una vez América*.

Com a dibuixant es caracteritza per emprar una tècnica extremadament minuciosa, utilitzant preferentment el guaix i l'aquarel·la. Una de les seves principals qualitats és que no s'acota a un estil, sinó que, com a creador de fons, s'adapta a l'acció desenvolupada en els textos. Ha realitzat també espots publicitaris.

La seva obra ha passat per diferents períodes: durant l'adolescència va conrear la pintura surrealista tipus Magritte, després l'impressionisme, i quan resideix a l'Empordà retorna a la pintura surrealista.

L'any 1974 es va instal·lar al Mas Pujolet, a Agullana, i des de fa uns anys es troba afincat al Baix Empordà.

La seva obra pictòrica ha estat exposada a diferents llocs de Catalunya i Bèlgica. És autor de les 3.000 il·lustracions

de la Bíblia (1974), dels dibuixos de l'Auca dedicada a Santa Eugènia o la decoració mural de la capella del Mas Perxés d'Agullana. Va ser el guanyador del primer Premi de Cinema Curt del Festival de Cannes, amb el film *Agulana*, en el qual va col·laborar G. Frydman. Guanyador de la Palma d'Or (1984), de cinema d'animació, amb *Le Cheval de Fer*, també amb la col·laboració de G. Frydman. El curt *La Fotografia* va ser premiat a Irlanda.

LAPORTA

(*La Jonquera*)

Important nissaga jonquerenca amb extenses propietats que abraçaven des de la vila fins a la frontera francesa durant el segle XIX. Actualment la Casa Laporta s'ha convertit en un Centre Cultural.

LAS PLAZAS PUJOLAR, Josep Lluís
(Llers, 18.VI.1897 – Barcelona, 20.VIII.1975)
Esportista, periodista esportiu i professor

Fill de Francisco Javier Las Plazas Bosch i de Narcisa Pujolar Sabater. Es va casar amb M. Luisa Vázquez Boust i el matrimoni va tenir una filla.

Va practicar diferents esports, va ser campió de Catalunya de salts de trampolí

i de rem, futbolista a l'equip universitari, subcampió d'Espanya de rugbi amb el CN Barcelona, amb el qual va ser Campió d'Espanya; olímpic a les regates d'Argenteuil (París, 1924). Posteriorment, va ser seleccionador nacional i fundador de l'Escola Nacional de preparadors de futbol.

A l'edat de dotze anys va començar a escriure els primers articles al diari *El Mundo Deportivo*. Una vegada retirat de l'esport, es va dedicar al periodisme esportiu, camp en el qual va crear escola i assolí gran prestigi, tant en els mitjans esportius nacionals com estrangers. Va ser director d'*El Mundo Deportivo* (Barcelona, des de 1939), i creador de la pàgina fotogràfica i responsable de la secció esportiva del *Diario de Barcelona*. Va ser cap d'esports de Radio Nacional de España a Barcelona. Va decantar-se també pel vessant pedagògic, essent professor de l'Escola de Periodistes.

Va rebre el nomenament de Periodista d'Honor pel Ministerio de Información y Turismo. Va ser el delegat a Catalunya de l'Agrupación Española de Periodistas Deportivos, associació de la qual n'havia estat vicepresident.

Va escriure el pròleg de *La Tàctica en el fútbol moderno* (Barcelona: 1954), de José García del Ramo.

LASAUCA, Antoni

(?, s. XIX) *Militar i enginyer*

Comandant d'enginyers del castell de Sant Ferran de Figueres, va esdevenir ajudant de Joaquim Caamaño[†], en el cobriment de la riera Galligans de la capital empordanesa. Fou el director del

tram de la Rambla, finalitzat l'any 1832. Va ser candidat a senador per la província de Girona (1837-1838).

L'Ajuntament de Figueres li va dedicar un carrer.

LASSÚS COLOMEDA, Joan

(L'Escala, 4.VIII.1901 - 12.III.1996)

Músic i fotògraf

Fill de Joan Lassús Sagner, pescador, i de Josepa Colomeda Flaqué. Es va dedicar a la música pràcticament tota la vida, va estudiar amb l'Avi Xaxu, va seguir a Torroella de Montgrí, on va rebre les lliçons de tenora del mestre Enric

Vallespí. Va interpretar la tenora, el piano, el violí i el saxo. Va formar part de les orquestres La Principal de l'Escala, de La Principal de Bordils, de la Cobla-orquestra de Torroella de Montgrí, de La Principal de la Bisbal. Després de la guerra civil va reincorporar-se a la nova orquestra de l'Escala fins a la dissolució (1939-1956), llavors va anar a la Río, de Figueres, i a La Farnense, de Santa Coloma. Va ser un dels impulsors de la fundació de l'orquestra Foment de la sardana, de Torroella de Montgrí (1975), en la qual va interpretar la tenora.

El seu principal hobby va ser la fotografia, en la qual s'hi va iniciar l'any 1935 com *amateur* i, de manera autodidacta, es va convertir en professional; va enregistrar tots els canvis transcorreguts durant el segle XX a la vila escalenca. Va editar postals, va realitzar fotografia documental i reportatges per encàrrec, amb predilecció pel blanc i negre.

El Saló Internacional de Fotografia de Gerona li va atorgar un premi i el consistori escalenc un diploma d'honor (1954). Va participar en una exposició retrospectiva de l'Escala de 1889-1950, a la Galeria Massanet (1975).

L'any 1986 l'Agrupació sardanista Avi Xaxu li va dedicar la publicació de l'Aplec de la sardana.

LAVEDA ALBÀ, Rosa Maria

(Lleida, 15.XII.1963) Pintora

Des de petita havia sentit afició per la pintura, però les circumstàncies familiars fan que s'hagi de dedicar a l'activitat empresarial. L'any 1983 combina l'obligació amb l'afició i, a partir de 1990, any en què es trasllada a viure

a Barcelona, s'hi dedica amb més intensitat. Ingressa a l'estudi de pintura Traç i, amb els anys amplia la seva formació al taller 4 Pintors amb Núria Balcells i Agustí Roca. L'any 1999 ingressa a l'estudi de Glòria Muñoz i Josep Maria Pinto. Manté contacte també amb altres artistes com Joaquín Ureña, Martínez Lozano, Antoni Granja Llobet o el ceramista, Mario Sousa, a la Jonquera.

L'any 2000 es trasllada a viure a Peralada i l'any 2004 inaugura el nou estudi a Figueres.

La seva pintura es caracteritza per un caire intimista, les seves composicions són fonamentalment natures mortes, i tant la iconografia com la utilització dels colors mostren la sensibilitat de l'artista.

Ha exposat en mostres col·lectives, com: *Pintors de Peralada* (Peralada, 2003), *Alumnes Aquarel·listes de Pepe Martínez Lozano* (Llançà, 2003), Galeria Raquel Recio (Vitòria, 2004), Galeria Fernando Alcolea (Barcelona, 2004), Col·legi d'advocats (Figueres, 2005), Pintoras Europeas a Art gallery fest. & Maas. (Reutlingen, Alemanya, 2006), Col·lectiva de Nadal a El Claustre (Girona, 2006, 2007) i Col·lectiva a l'Antic Hospital de Santa Maria (Lleida, 2007).

Exposicions individuals: Centre Cultural Lauredià (Sant Julià de Loira, Andorra, 2001), Fundació Cultural Castell de Peralada (Peralada, 2001), Claustre de Sant Domènec (Peralada, Girona, 2002), Biblioteca pública (Lleida, 2003), Torremirona sport & spa (Navata, 2003), Sala Fernando Alcolea (Barcelona, 2003), Consell Comarcal de l'Alt Empordà (Figueres, 2005), Sala municipal (l'Escala, 2005), Galerie

L'Art du Temps (Prades, France, 2005), Col·legi d'Advocats (Figueres, 2005), Sala d'Art Arnau de Vilanova (Lleida, 2006), Fundació Cultural Castell de Peralada (Peralada, 2006).

Ha estat mereixedora dels premis: Finalista Premi Valentí (Vilanova i la Geltrú, 1999), Finalista Biennal de Pintura Cola-cao (Barcelona, 2000), 3a Finalista Premi Valentí (Vilanova i la Geltrú, 2002), 1a Finalista del Premi Res Non Verba (Lleida, 2002), Finalista Premi Valentí (Vilanova i la Geltrú, 2004), Finalista Premi Valentí (Vilanova i la Geltrú, 2005), Premio Casa Consuelo (2006), Finalista Premi Cercle de Belles Arts (Lleida, 2007).

LEE, Dídac

(Figueres, 15.I.1974) *Empresari i informàtic*

És fill dels taiwanesos Pablo i Leticia. Inicia la seva carrera professional a l'edat de 21 anys, creant la seva primera empresa tecnològica, Intercomgi. Aquesta companyia ofería en els seus inicis serveis de connectivitat, però

aviat va passar a convertir-se en un referent local com desenvolupador de negocis *online*.

Després d'aquest primer projecte empresarial, en van venir d'altres, sempre relacionats amb Internet i desenvolupats a la mateixa incubadora. Els més destacats són: Spamina, solucions de seguretat de correu; Atraction, solucions de màrqueting *online*; Intercomgi Argentina: Software Factory, i Scubastore: comerç electrònic de productes de submarinisme. Aquestes companyies tenen presència a Espanya, Argentina i Xina i compten en l'actualitat amb un equip de més de 160 persones.

El biografat compagina la presidència del seu grup empresarial amb la participació en altres projectes com Eurekakids, fa conferències sobre esdeveniments relacionats amb Innovació i TIC, és professor en el Màster de Turisme de la Universitat de Barcelona, i articulista en la secció d'economia d'*El Periódico*.

Les empreses de Lee i els seus projectes han rebut reconeixements nacionals i internacionals, com el de la Consultora Mckinsey (2000) i el de la Boston Consulting Group (2000). Per la seva trajectòria empresarial ha rebut els següents guardons: "Gironí de l'any", (2005); "Millor Emprendedor Tecnològic", per la Universitat de Cambridge (2005); "Millor Empresari de l'Any" (2006), Guardó concedit per l'AJEC, "Premi a Millor Iniciativa TIC" (2007), premi que va concedir la Unió Empresarial del Penedès i va recollir de mans del príncep d'Astúries; "Premi a l'Emprendedor d'Ultramar", concedit pel Govern Taiwanès (2007); "Premi Ferrer Salat a l'Empresari de Futur", pel Foment del Treball (2007).

El jurat de la Jove Cambra Internacional de Catalunya, després d'atorgar-li el premi com a Millor Jove Emprendedor de Catalunya (2007), l'ha seleccionat com a representant de Catalunya en el concurs al Millor Jove Emprendedor Creatiu del Món.

Va rebre el Premi Pastor del Consell Comarcal de l'Alt Empordà (2008) per haver destacat en l'àmbit economicosocial.

LEVERONI VALLS, Rosa

(Barcelona, 1910 - 4.VIII.1985)

Bibliotecària i poeta

Diplomada per l'Escola de Bibliotecàries (Barcelona, 1930-1933), allà va establir contacte amb Carles Riba i en va esdevenir deixeble i amiga. Altres professors foren Ferran Soldevila, Jordi Rubió o Lluís Nicolau d'Olwer. Va fer

les pràctiques obligatòries a la Biblioteca Popular de Figueres (en data 10.IV.1933 s'acomia en el dietari), i va rebre una beca per prosseguir els estudis a Madrid i aprofundir el treball de final de carrera sobre literatura infantil.

Va treballar a la Universitat Autònoma de Barcelona i va començar la llicenciatura en Filosofia i Lletres, estroncada per l'esclat de la guerra civil.

L'any 1939 va ser cessada del seu lloc de treball a la Biblioteca Universitària. Aquesta circumstància li va suposar la ruptura amb el món bibliotecari i es va decantar per la literatura, en la qual ja s'hi havia endinsat des de feia una dècada.

Durant la postguerra va desenvolupar una important tasca en la represa de la cultura i la llengua catalanes. Va ser una de les primeres membres i, posteriorment, sòcia d'honor de l'Associació d'Escriptors de Llengua Catalana. Com a membre de la Catalan Society va assistir a congressos de literatura catalana celebrats a Anglaterra.

Va col·laborar a *Serra d'Or* on va publicar sobre les biblioteques populars i sobre l'Escola de Bibliotecàries, i en el *Bulletin of Hispanic Studies*. Va ser cofundadora i directora de la revista *Ariel*. Va conrear la poesia, l'assaig i la crítica literària, especialment sobre Ausiàs March. En la poesia, en el refús de la superficialitat i barroquisme, és palesa la influència de Carles Riba. Va traduir obres d'Eliot.

Va llegar la seva biblioteca, la documentació personal i la seva obra inèdita a la Biblioteca de Catalunya. L'any 1986 es va fer una exposició per donar a conèixer el material relacionat amb l'Escola de Bibliotecàries.

Va publicar: *Epigrames i cançons* (Barcelona: 1938) amb pròleg de Carles Riba i va continuar en el segon poemari *Presència i record* (Barcelona: 1952) amb pròleg de Salvador Espriu, que posteriorment foren aplegades a *Poesia* (Barcelona: 1981) amb la incorporació d'alguns poemes inèdits, i *Contes* (Barcelona: 1985). Altres aportacions són: *Bibliografia de Josep Puig i Cadafalch* (Barcelona: 1947?), i *Un epistolari de Carles Riba* (Barcelona: 1973).

El recull de poemes *Epigrames i cançons* va resultar guanyador del Premi Joaquim Folguera (1937).

La Generalitat de Catalunya la va distingir amb la Creu de Sant Jordi (1982).

Pòstumament s'ha publicat *Rera el mur* (Barcelona: 1995), els dietaris *Confessions i quaderns íntims* (Barcelona: 1997) a cura d'Abraham Mohino i Enric Pujol, *l'Epistolari Rosa Leveroni-Josep Palau i Fabre: 1940-1975* (Barcelona: 1998), o *La casa desierta y otros poemas* (Montblanc: 2000). L'any 2000 la Biblioteca de Catalunya publicà *Llibres i papers de Rosa*

Leveroni. Catàleg de l'arxiu literari (Barcelona: 2000), on queda reflectit el material inèdit.

Va voler ser enterrada a Cadaqués pels vincles establerts amb la vila. L'any 1987 l'Ajuntament de Cadaqués va instaurar els Premis Literaris Rosa Leveroni.

LÍDIA de CADAQUÉS

vegeu: **NOGUER SABÀ, Lídia**

LLACH BORRELL, Higiní

(Cadaqués, 10.X.1919) Pintor

Va exposar en diverses exposicions a Barcelona i Terrassa, lloc on va anar a residir. L'any 1944 es va presentar a les Galeries El Jardín, de Barcelona.

LLADÓ, Joan de

(Empordà, ? - 1115) Canonge

Fill de l'Empordà. Va ser canonge regular de Sant Agustí de Vilabertran. Fou elegit primer prior del monestir de Santa Maria de Lladó, fundat pel bisbe de Girona el 1089. Va ser prior perpetu per més de vint-i-cinc anys, en el transcurs dels quals va augmentar el patrimoni monàstic amb diverses donacions de bisbes i seglars. El record d'aquest prior resta en un cenotafi de la paret exterior de l'església.

LLADÓ ROVIRA, Àngel

(Girona, 29.IX.1902 -
Cambrils, el Baix Camp, 19.V.1984)
Germà de La Salle

Va realitzar l'aspirantat i el noviciat a Hostalets de Llers (1914 - 1918), essent ordenat el 31.X.1918 i va prendre el nom de germà Àngel Domingo, encara que sempre va ser conegut com germà Àngel. Va estar a Bujedo (Burgos), a la comunitat dels Josepets (Barcelona, 1920-1924), a la de Figueres (1924-1936), a la

de Fonserannes (Béziers, França, 1936-1938), a la de Melilla (1938), a la d'Arucas (Canàries) (1938), i, de nou, a Figueres (1939-1984).

Al col·legi La Salle, de Figueres, conegut popularment amb el nom d'Els Fossos, va desenvolupar diverses activitats: va ajudar a la reconstrucció del centre malmès per la guerra civil, va ser professor de física i biologia (1941-1984), fotògraf dels esdeveniments més importants, i promotor de la creació de la secció filatèlica del col·legi. L'activitat més destacable va ser la duta a terme des de l'any 1940, consistia en la recollida diària de les dades meteorològiques de la ciutat, les quals facilitava a l'Institut Nacional de Meteorologia. Després del seu traspàs les instal·lacions varen caure en desús i varen ser desmuntades.

Com a bon saurí gaudia del do de la localització de deus i pous subterranis, tasca per la qual va ser requerit per molts pagesos de les rodalies per localitzar un bé tan preuat com ho és l'aigüa.

En celebrar-se el Certamen Filatèlic del Ampurdán (1945/1946), va rebre la Medalla honorífica.

El 10 d'abril de 1983, l'Ajuntament de Figueres el va homenatjar per la dilatada dedicació a la ciutat. L'any 1998, al Col·legi La Salle de Figueres, es va inaugurar una estació meteorològica batejada amb el nom d'Estació Meteorològica Germà Àngel Lladó.

LLANDRICH, Joan

(Vilanant, s. XIX – Figueres, 18.IV.1846)

Músic i sastre

Sastre de professió, amb establiment al carrer de Girona, fou capità de les tropes realistes i cap de la cobla de Figueres. Ha passat a la història per haver introduït el seu futur gendre, Pep Ventura ↑, en la formació musical.

LLANSÓ, Jaume

(Girona, 1806 – Barcelona, 1862) *Metge*

Va estudiar la carrera de medicina a Barcelona. Adscrit al Cos de Sanitat Militar, va intervenir en la primera guerra carlina. Es va establir a Figueres.

Va escriure sobre temes relacionats amb l'agricultura i la botànica, i els treballs varen aparèixer

en algunes publicacions periòdiques locals com *La Granja* o *El Bien del País*, i a altres foranes com *El Cultivador* la qual va dirigir (1848-1853), a *El Sol* o *El Diario de la Tarde*.

Va ser catedràtic de Botànica a l'Escola Industrial de Barcelona, entre altres. Va ser membre de la Sociedad Económica Amigos del País, de la Reial Acadèmia de Ciències Naturals i Arts de Barcelona i de l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre.

Va escriure: *Lecciones elementales de botánica para uso de los colegios de humanidades* (Figueras: 1842), *Memoria sobre el estado actual de la Botánica y Agricultura, y del plan y orden de materias para su enseñanza, que en la oposición á la cátedra de dichas ciencias que principiará el 10 de Agosto de este año presenta á la muy Ilustre Junta de Comercio de Barcelona D. J. Llansó, doctor en Medicina y Cirugía, individuo de la Sociedad Económica de Amigos del país de la villa de Figueras ...* (Barcelona: 1846) i *Catecismo de agricultura* (Barcelona: 1850).

LLAONETA CAMPS, Simó

(Selva de Mar, 23.V.1894 –

Avinyonet de Puigventós, 19.IV.1969)

Mestre i escriptor

Fill de Federico Llahoneta [sic] Camps, treballador, i d'Anna Camps Cervera, ambdós de Selva de Mar.

Es va casar amb Teresa Llorens d'Avinyonet de Puigventós, i el matrimoni no va tenir descendència.

Va residir per un període de deu anys a Perpinyà. Allà va fundar el Club Sardanista del Rosselló (c. 1924-1925) i les classes s'impatrien al Casal Català. Posteriorment, va residir a Barcelona i Avinyonet de Puigventós, el poble de la seva muller.

Va escriure: *Vides ignorades* (Barcelona: 1959), obra en la qual s'hi troben diverses narracions com "L'Ermitana de Santa Elena", "La polonesa", "La Marieta", "El secret", "Excursió matinal" o "Rinna", i *Esplais d'un desvagat* (Barcelona: 1974).

LLAUDES, Benet*(Figueres, s. XVI - 1616?) Metge*

Col·leccionista d'obres pictòriques. Consta que, en el moment de la seva mort, disposava de divuit quadres, la majoria de temàtica religiosa. El llegat va ser taxat per Gaspar Payrachs, pintor daurador procedent de Barcelona.

LLAURÓ PADROSA, Joan*(Biure d'Empordà, 10.III.1895 - Figueres, 27.VII.1965) Eclesiàstic i professor*

Fill de Martí Llauró Budó, pagès, de Biure, i de Maria Padrosa Matas, de Vilabertran. Va estudiar al Seminari de Girona, i va ser ordenat el 10 de setembre de 1920. Va exercir d'ensenyant de llatí i grec a diversos

instituts, als anys 40 estava a l'institut Maragall de Barcelona. L'any 1958 es va traslladar a Figueres, moment en què va ser nomenat catedràtic i va ser adscrit a la parròquia de la Immaculada.

Va escriure: *Antología latina: acomodada al curso preuniversitario* (Barcelona: 194?), *Antología latina: ejercicios de análisis morfológico y sintáctico: a base de Narrationes* (Barcelona: 1942?; id.: 194? 3a ed.), *Antología y prácticas para segundo curso de latín* (Barcelona: 194?; id.: 1942?), *Antología y prácticas para tercer curso de latín* (Barcelona: 194?), *Ejercicios de análisis morfológico y sintáctico: a base de César De Bello Gallico libro I, Cicerón De Senectute, Virgilio Bucólicas I y II, con trozos de la versión al latín: cuarto curso de latín* (Barcelona: 1940; id.: 1942?), *Gramática latina de primer grado* (Barcelona: 1942? 6a ed.), *Gramática latina de segundo grado* (Barcelona: 1942? 4a ed.), *Nociones de sintaxis latina* (Barcelona: 1942? 3a ed.) o *Sintaxis latina* (Barcelona: 1954 2a ed.).

És autor també del *Diccionario manual morfológico Latino-Español* (Barcelona: 1945 1a ed.;

id.: 1957 2a ed.) amb dibuixos de Marià Baig[↑] Minobis. En col·laboració amb Jaume Marquès Casanovas va preparar el *Diccionario español-latino* (Girona: 1965).

LLAVANERA*(Lladó, s. XVI)*

Important nissaga, emparentada amb rellevants famílies de les rodalies com els Fort de Sant Esteve de Guialbes, els Massanet de Vilafant, els Batlle de Borrassà o els Noguer de Segueró.

LLAVANERA MIRALLES, Marià*(Lladó, 27.IV.1890 - 7.XI.1927) Pintor*

Fill de Pere Llavenera Cabañó, propietari, i de Josefa Miralles Prats, de Cervera, la Segarra.

Aconsellat per la família Vayreda, va decidir-se a pintar. Va establir relació amb Francesc Vayreda, creador de l'escola olotina i va es-

devenir alumne i amic d'lu Pascual, director de l'Escola de Belles Arts d'Olot, lloc on va assistir a classes.

Inicialment es va sentir atret per l'escultura, potser és per aquest motiu que la seva obra presenta la dualitat entre la pintura i l'escultura. Va ampliar estudis a París, va visitar Bèlgica i Itàlia, i l'estada a Florència, l'any 1924, va influir positivament en la resolució de la profunditat.

Personatge de caràcter apassionat, molt aficionat als esports, va assolir la seva plenitud pictòrica a partir de l'any 1918. Segons Josep Pla, amb Llavenera s'inicia la pintura empordanesa.

Va conrear diversos gèneres: paisatges (de la Garrotxa i de l'Empordà interpretats amb objectivitat), marines, figuratiu decantant-se per la figura femenina, i natures mortes. La seva obra mostra vitalisme, una especial lluminositat i la concentració de les figures. Es troba entre l'Escola Olotina i els inicis del surrealisme empordanès. Va morir

quan realitzava la que ell considerava la seva obra mestre *Las bodas de Caná*.

La primera vegada va exposar als aparadors de la botiga Puig Pujades del carrer de Girona. Va participar en l'Exposició de Primavera de Barcelona (1919), va exposar diverses vegades en mostres individuals a les Galeries Laietanes de Barcelona (1922, 1923 i 1926). L'any 1984 el Museu de l'Empordà li va dedicar una exposició antològica i a la Sala Sant Joan de Lladó va tenir lloc una exposició homenatge en la qual s'hi exposaren una trentena d'obres, retrats, autoretrats, paisatges i natures mortes.

LLAVERIAS ROVIROSA, Amadeo

(Vilanova i la Geltrú, el Garraf, s. XIX – Barcelona?, 8.I.1935) Professor

Va ser professor de gimnàstica de l'institut i va regentar el gimnàs Colón del carrer dels Tints, el qual tenia com a associats distingits i coneguts figuerencs aficionats a l'esport com el catedràtic de dibuix Núñez o el professor Subías.

Es va traslladar a Barcelona amb la intenció de finalitzar la carrera de medicina que va deixar inacabada.

Aficionat a la bibliofília i a la bibliografia va publicar articles sobre aquests temes a *La Veu de l'Empordà*. És autor del llibre *Catálogo de la Biblioteca del Gimnasio Colón* (Barcelona: 1910), *Catálogo de la Biblioteca del Instituto General y Técnico de Figueras* (Barcelona: 1918-1935), del qual només se'n varen imprimir catorze exemplars.

LLEIXÀ BORRÀS, Daniel

(Barcelona, 16.III.1949) Pintor

Fill de Daniel Lleixà Ventura, pintor de parets, i de Dolors Borràs Ibañez, ambdós de Barcelona. Casat amb Teresa Bertran Vivés, infermera, de Llanerres, té un fill, Roger, que és fotògraf.

Va passar la infància a Sant Just Desvern, on assistí a les Escoles Nacionals i seguí els estudis de comerç, però en no agradar-li, aviat va començar a treballar d'aprenent com a dibuixant en una agència de publicitat i es va matricular

a l'Escola d'Arts Aplicades i Oficis Artístics de Barcelona. Quatre anys més tard assistí a les classes del Centre Artístic de Sant Lluç que compaginà amb el muntatge d'un estudi gràfic amb el qual entra, com a professional, en el món de la publicitat, sense abdicar de la seva vocació final de ser pintor.

Els anys 1966, 67 i 68 viatja pel sud de França, pel nord i centre d'Itàlia i pel nord i centre d'Espanya, i el 1969 va a París, per experimentar formes i colors i informar-se dels moviments avantguardistes. En aquests moments ja aconsegueix el primer premi de dibuix i pintura (SEAS, 1968), el segon premi de pintura del Saló d'Art Centelles (1969) i se li selecciona el retrat *Dona mirant-se al mirall* pel premi de la XII Edició de Pintura Jove, convocat per la Sala Parés de Barcelona. El 1969 assisteix als cursos de gravat de l'Escola d'Arts Aplicades i Oficis Artístics i del Conservatori de les Arts del Llibre. L'any 1970 pot considerar-se el de la seva consolidació artística, fundant i incorporant-se al grup Formes d'Avui, amb els membres del qual va exposar al Casino de Badalona, sent les seves obres qualificades de *subversives* perquè fugien de la tradició ancorada en el passat tot potenciant la llibertat de l'impuls creatiu.

El 1971 entra a l'editorial Plaza i Janés i s'encarrega del catàleg-revista publicitària, però el 1973 abandona el treball a l'editorial per dedicar-se totalment a la pintura que desenvolupa de forma abstracta, amb un particular llenguatge influït per les seves conjuntures personals, pels moments polítics previs a l'inici de la transició política i per la conurbació en la qual viu.

El 1976, atret per la lluminositat i l'amplitud del paisatge empordanès, lloga una casa a Parets i comença a endinsar-se en la vida cultural

empordanesa participant en l'exposició *Figueres vista pels artistes* i pintant sis aiguades per l'obra de bibliòfil *Els pobles de l'Empordà*. La primera exposició a aquestes terres té lloc a la Galeria Art-3, el 1977, en un clar estil que s'estén del surrealisme a l'hiperrealisme perquè diu "sóc conscient que no puc aconseguir comunicació ni missatge amb obres que no tinguin elements plàstics". El 1979 es trasllada a Parets amb la seva família i el 1980 s'instal·len definitivament a TONYÀ (GARRIGÀS).

Va ser membre fundador del Grup 69 (creat l'any 1984, juntament amb ANSÓN, MINISTRAL, PUJOLBOIRA i ROURA). Amb els membres d'aquest grup participa en un mural dedicat a Salvador Dalí titulat *5 Visions dins un espai empordanès* (1984). Aquest mateix any exposen a Banyoles i, s'escriu la monografia *Un tríptic gens críptic* (Figueres: 1985) dedicada al Grup. L'any següent, per les Fires de Santa Creu a la Rambla de Figueres, organitzen un *Striptease pictòric*, i a l'estiu de 1986, amb motiu de les Olimpíades de Barcelona el grup treballa en el macromuntatge escultòric efímer *Per una Flama 92*, a la platja d'Empúries, a l'Escala, reivindicant que la flama arribés a Empúries. Les escultures posteriorment foren instal·lades a les rotondes figuerenques. Anys a venir, a la Rambla va tenir lloc el muntatge dels Cubs Dalinians (2004), juntament amb la resta de membres del Grup ha participat en les il·lustracions del conte *Sant Jordi vist per Montserrat Vayreda* (2005). El Grup 69 va rebre el Premi Sirena del Consell Comarcal de l'Alt Empordà (2006), destinat a la persona o entitat que es destaca en el foment de la projecció de la comarca.

Ha exposat a Figueres, Barcelona i arreu de Catalunya, a Madrid, a Saragossa, a València, a Tudela, a Andorra, a Suïssa, a França, conjuntament amb Salvador Dalí i Antoní Guarné al Château de Corbère, i a Bèlgica. Ha participat en les accions de Presentació dels Antulls, plaça Triangular de Figueres (1994), i dels Flequers de Figueres amb Salvador Dalí (2004). Ha fet pintures murals com *Condicció hebdòmada d'un espai empordanès* (Per a Emilianna, Figueres, 1990), *La rosa dels vents en un espai obert* (Bronze, per l'Ajuntament de Vilamallà 1991), escultures com *El dia i la nit per una flama del 92* (Figueres,

1989), i ha aixecat escultures públiques com *El dia i la nit* (Figueres, 1997), *Sentiment en alça* (Barcelona) i el *Commemoratiu dels 25 anys de la Fira del Dibuix* del Casino Menestral (Figueres, 1985).

Té obres en exposició permanent al Museu de la Diputació Provincial de Girona; al Musée de Ceret; al Museu del Gabinet Literari, de Las Palmas; al Museu Porreras, de Balears; al Museum of Contemporary Hispanic Art of San Francisco; al Museu de l'Empordà, al Teatre Municipal El Jardí de Figueres; a la Fundació Tharrats d'Art, de Pineda de Mar; al Patronat Museu-Arxiu, de Sant Andreu de Llavaneres; a l'Ajuntament de Vilamallà; a l'Ajuntament de Pineda de Mar, a l'Ateneo de Madrid, a la Mairie de Le Perthús; al Museu del Barça; al Monestir de Santa Maria de Poblet, i al Comú d'Escaldes-Engordany.

Ha estat distingit amb el Segon Premi de Pintura, i el Primer Premi de Dibuix del Saló d'Art de Sant Just Desvern (1968); amb el Segon Premi de Pintura del Saló d'Art de Centelles (1969) i el Primer Premi de Pintura del Saló d'Art de Sant Just Desvern (1969); amb el Premi Nacional de Pintura Recerca, de la Diputació de Girona (1977); amb el Segon Premi III Biennal de Pintura de Barcelona (1980); amb l'Accèsit de Pintura Premi Fornells-Pla de la Garriga (1983); amb el Primer Premi de Pintura XXIV Fira del Dibuix i de la Pintura, de Figueres i l'Accèsit de Pintura Premi Fornells-Pla de la Garriga (1984); amb el Tercer Premi de Pintura Vila de Palafrugell i el Premi de Pintura Fornells-Pla de la Garriga (1985).

Ha col·laborat en la il·lustració dels llibres *Els pobles de l'Alt Empordà* de Montserrat Vayreda (Figueres, 1978); *Miralls tèrbols* de F. Pol (1985); *Lleixà* d'Isidre Vallès (Figueres, 1989); *Fent Memòria* de V. Riera (1992); *La llegenda del castell de Ciurana* de J. Amades (1992); *Pensament emmirallat* de D. Lleixà (Tonyà, 1993); *Joan Coromines, 90 anys editat per la Generalitat de Catalunya* (1995); *Lleixà-ment* de diversos autors (Figueres, 1996); *Quan jo anava a estudi* de David Pujol (1996); *Si fa no fa* de N. Pijoan (1997).

És l'autor dels *Antulls*, la pintura de portar (1994) i de la *Col·lecció Bloc de Notes* (1999).

LLEONSÍ CASANOVAS, Josep*(Peralada, 8.VIII.1876 – 31.III.1949) Músic*

Fill de Jeroni Lleonsí, cirurgià, natural de Cabanes, i d'Anna Casanovas Ros, de Peralada. Es va casar amb Joaquina Llanta Ferrer-Fàbrega, amb qui va tenir dues filles, Margarida, casada amb el músic Josep Serra ↑ i Anna, coneguda

com l'Anita de Can Jeroni.

Fou alumne de l'Escola de Música dels Comtes de Peralada de la mateixa vila. Es va incorporar a l'orquestra La Principal de Peralada al cap de poc d'ésser fundada, com a segon tenor i clarinet en els ballables, fins a la seva dissolució (1894-1940), i fins a 1927 va actuar com a representant artístic. Conegut amb el sobrenom de *Pep Noni*, li agradava compondre sardanes. L'any 1910 es va presentar al Concurs de Composicions de Sardanes Premi Pep Ventura celebrat a Figueres, on obtingué els tres premis que atorgaven, un d'ells amb l'obra *El Galan i la Donzella*. Modest com era no va voler presentar-se a cap més premi. Va escriure també *Primavera*, *Somni Gentil*, *Somni Gris*, *Flor de rosella* i *Jorn del poble*. A més arranjà peces musicals d'altres compositors com, per exemple, algunes marxes del mestre Miquel Serra ↑ per a la processó dels Dolors i va col·laborar amb mossèn Calvet ↑ en qüestions musicals. Va exercir com a professor de música, i allionà alguns nois de la vila que també arribaren a ésser músics, com per exemple en Joan Sirvent, en Martí Algans o en Pere Teixidor.

Va mantenir amistat amb reconeguts mestres sardanistes; d'entre tots, era amb Morera amb qui conservava una relació més estreta.

LLEYS AGRAMONT, Jaume Joan*(Figueres, 1802 – Castelló d'Empúries, 1851)**Músic compositor i mestre de capella*

Fill de mare castellanina, en algunes de les fonts consultades se l'havia considerat castellaní de

naixement. Va estudiar música a Barcelona i va demostrar ben aviat les seves aptituds en aconseguir la plaça de mestre de la capella de música de la Catedral de Girona (1821). A la capital, no hi va romandre gaire temps ja que la seu gironina passava per mals moments en el període liberal i no disposaven de recursos, per això es va traslladar a ocupar el mateix càrrec a Castelló (1822), lloc molt ben considerat i amb plaça vacant per haver marxat Josep Barba.

Era bon coneedor dels sistemes d'ensenyament emprats a l'estranger. Va ser mestre de diversos músics: Bonaventura Frigola ↑, N. Fita ↑, Isidre Lleys ↑ i Antoni Juncà ↑.

Va escriure un tractat pedagògic: *Tratado teórico y*

práctico de Armonía y composición musical innovador a l'època. Pel que fa a composicions musicals se sap que va compondre: *Coplas als set dolors de Maria* (contrabaix), *Lamentos de las Santas Almas del Purgatorio*, *Rosario: a 8 voces con orquesta regular* i un *Stabat Mater* (1849).

LLEYS PAGÈS, Isidre*(Figueres, 1836/1837 – 5.II.1922)**Eclesiàstic, mestre de cant i organista*

Fill d'Isidre Lleys i de Francisca Pagès, va ser deieble del seu oncle Jaume Joan Lleys ↑, organista de Castelló d'Empúries, i de Bernat Papell ↑. Quan tenia 17 anys va guanyar la plaça d'organista de l'església parroquial de Figueres. Va cantar la primera missa a l'edat de 22 anys. Va opositar a la plaça d'organista de Santa Maria del Mar de Barcelona, però hi va renunciar per quedar-se a Figueres. Va ser mestre d'un gran nombre de músics. Tenia gran facilitat per a la improvisació en estil fugat. Va ser un compositor prolífic, però malauradament es coneixen poques obres, ja que la seva producció inèdita fou destruïda el 1936. Va compondre un *Ave Verum* per a gran orquestra, i és autor d'un *Tratado de armonía* (Barcelona: 1850).

LLOBERA COLLS, Josep

(Fortià, 18.XII.1865 – Saragossa, 18.VIII.1935)
Jesuïta

Un dels seus primers escrits va ser *Cançons populars catalanes. Primera, segona i tercera sèrie* (Barcelona: 1909, 1919 i 1914).

Abans de 1931 havia escrit cinc llibres i articles sobre filologia, sempre sobre llengua i literatura clàssica. Un d'ells fou la *Grammatica Classicae Latinitatis ad Alvari institutionis doctrinam que recentiorum conformata scholis Hispanis, Americanis, Philippinis* (Barcelona: 1919-20), de la qual se'n féu una edició reduïda i traduïda al castellà *Gramática de la lengua clásica latina (Compendiada y retocada)* (Madrid: 1924-25).

Cal destacar les edicions crítiques com *Proyecto de una edición crítica de las poesías originales de Fray Luis de León* (El Escorial: 1930) o la de Ciceró *Cato Maior De Senectute i Laelius De Amicitia* i de les *Phaedri Fabulae Aesopiae*.

LLOBERAS, Antoni

(Figueres, s. XVII) Mestre fuster

Va executar els retaules de l'església parroquial de Vilamalla (1650) i el de sant Sebastià per a l'església parroquial de Sant Pere de Figueres (1652). També li va ser encarregat el retaule de l'església d'Arenys d'Empordà (1650).

LLOBET, Bernat Josep

(Castelló d'Empúries, s. XVII) Notari i escriptor

És autor de *Declaración del árbol de la genealogía y descendencia de los nobilísimos y excelentísimos vizcondes, condes y duques de Cardona, formada sobre cartas públicas y auténticas* (Barcelona: 1665). Es coneixen diversos exemplars manuscrits en diferents biblioteques públiques i privades, entre les quals cal esmentar l'existència a la Biblioteca del Palau de Peralada, a la Biblioteca de l'Ateneu Barcelonès o a la Biblioteca de Catalunya.

LLOBET FRANÇOIS, Antoni

(Barcelona, 28.VII.1975) Dibuxant

Fill d'Antoni Llobet, enginyer de Camins, natural de Roses, i de Monique François, de Grenoble. Està molt vinculat a Roses i a Palau-saverdera.

Va ser fonamental la seva formació de dibuixant a l'acadèmia barcelonina d'Esther Boix i Ricard Creus, lloc on s'inicià a l'edat de 7 anys i segueix fins als 12. Posteriorment va assistir a un curs de naturalista als Aiguamolls.

Ha estat l'il·lustrador de moltes monografies relacionades amb el Parc dels Aiguamolls de l'Alt Empordà, a Castelló d'Empúries: *El retorn de la llúdriga* (Barcelona: 1995), *Terra de gantes història dels Aiguamolls de l'Empordà segons la cigonya Guita* (Barcelona: 1996), *El retorn de la tortuga* (Barcelona: 1997), *El retorn de la nàiade* (Barcelona: 1998), *El món dels ocells* (Castelló: 1999), *Itineraris Naturals del Parc dels Aiguamolls de l'Empordà* (Figueres: 2001), *Els prats submarins de posidònia* (Barcelona: 2001), *Anuari Ornitològic del Parc Natural del Cap de Creus* (Barcelona: 2001-2005).

I ha estat il·lustrador també d'altres d'àmbit geogràfic més general: *Fauna del Parc Natural del Cadí-Moixeró: vertebrats* (Barcelona: 1997), *Arte de pájaros* (Bellaterra: 2001), *Atlas dels ocells nidificants de Catalunya 1999-2002* (Barcelona: 2004), *L'anguila i el seu espectacular viatge transoceànic* (Barcelona: 2007).

Entre altres activitats ha participat en l'organització i concepció de la Fira del Paisatge de Palau-saverdera, i ha il·lustrat els continguts dels plafons interpretatius del Centre d'Informació del Cortalet, de Can Laporta, i del cap de Creus.

Actualment està treballant en la col·lecció: "Flora i Fauna dels Parcs naturals. Les primeres guies il·lustrades de natura". Obres en les quals s'ocupa dels textos i les il·lustracions, els dibuixos i les fotos. Un altre projecte pròxim a aparèixer és el *Handbook of the mammals of the world*, el primer volum dels mamífers del món, tots, obra en la qual s'encarrega dels dibuixos.

LLOBET TERRICABRES, Josep

(Figueres, 4.VII.1922) Músic

Fill de Martí Llobet Palaus, músic, i de M. Teresa Terricabras Masanvaldor, ambdós naturals de Granollers.

Estudià harmonia amb F. Alfonso i J. Barberà, i contrapunt i composició amb C. Taltabull. Ha estat director de les corals barcelonines Cererols (10 anys), Verge Bruna (14 anys), i Llobregat de les Flors (8 anys).

Té editada una col·lecció de cançons a veu i piano amb el títol de *Cançons de primavera*. És autor també d'una *Rapsòdia Catalana* per a coral mixta, solistes i orquestra, i d'una *Rapsòdia nadalenca* per a coral mixta, solistes, grup de flautes de bec i orquestra de corda.

Ha compost algunes sardanes, una de les quals, *Sardana dels Països Catalans*, va ser seleccionada en el concurs de sardanes cantades que l'any 1991 organitzà Catalunya Ràdio en el programa *Rotllana Oberta* i fou estrenada el 1992.

LLOMBART PAGÈS, Josep

(Cabanes, 1857 – 13.II.1905) *Metge*

Fill de Joan Llombart i Celestina Pagès, ambdós de Cabanes, va estudiar medicina a la Universitat de Barcelona. Es va casar amb Elvira Pou Anglada, de Cabanes, i varen tenir dos fills, Joan i Vicenç.

Va practicar la professió de metge a Palau-saverdera, després va anar a Andorra (Terol) com a metge-cirurgià, per retornar a Cabanes.

Va descobrir un producte molt eficaç per curar les cremades, les ferides i els penellons que va anomenar Tradmull.

LLONCH, Felip

(Figueres, s. XIX) *Editor i traductor*

Va publicar una traducció del *Manual del inger-tador de viñas* (Figueras: 1888), obra escrita per Mr. Puylliat.

LLONCH BATLLÓ, Joan

(Figueres, 1901? – 16.II.1932) *Músic i articulista*

Fill de Joan Llonch Broch, dedicat al comerç, natural de Figueres, i d'Anais Batlló Puig, natural de Ceret, el Vallespir, domiciliats al carrer del Palau.

Personatge polifacètic, va conrear la literatura, el dibuix i la música. Va estar vinculat a nombroses activitats. Fou col·laborador de la *Veu de l'Empordà*, membre fundador i col·laborador de *L'Agapitu* (1923), quinzenal subtítulat de "Festa i Galania", d'ell es destacaren les caricatures publicades. Va ser membre de l'Associació de Música.

Sembla ser que va anar a treballar a París, lloc des del qual va trametre algunes composicions musicals.

Va compondre diverses sardanes: *Fi de festa*, *Enviant Flors*, *La Colla d'en Bosch*, *L'hereu escampa*, *L'alegre pubilleta*, *Patriamor*, *Gentil nineta*, *Magdalena*. Va compondre també *La Venta focs* (1923), *Glossant la Festa* (1923), *La Font trobada* (1923), i *El mas de Can Pagès*, amb lletra de mossèn Bartomeu Barceló.

I altres títols com: *Poncellament*, *La Cançó de l'exiliat* (1930), tramesa des de París als seus amics figuerencs, *Cançó de bressol*, i el tango titulat *Montmartre*.

LLORENÇ, Esther

(París?, 1962) *Esriptora*

Forma part de l'Associació de Familiars de Represaliats. Juntament amb la seva mare, Aida Lorenzo[↑], ha publicat *Hores de vetlla. Testimonis de 35 represaliats pel franquisme* (Girona: 2005) i *Dones republicanes* (Girona: 2006), recull de 50 testimonis de dones represaliades, condemnades o empresonades pel règim franquista, *República, Guerra Civil, repressió franquista: història gràfica* (Girona: 2006), *Republicans represaliats pel franquisme* (Girona: 2007), *Republicans represaliats pel franquisme: la causa contra l'AFARE i altres judicis* (Girona: 2008), *El sumari del President Companys i altres causes* (Girona: 2008) i *Oblidats de tots guàrdies civils i carrabiners lleials a la República...* (Girona: 2009).

LLORENS, Esperança

(Cadaqués, s. XVIII – XIX)

Heroïna del setge de Girona

Va pertànyer a la companyia de dones de Santa Bàrbara, durant el setge de Girona de 1809. Va ser distingida pel general Álvarez[↑] de Castro pel seu comportament heroic.

LLORENS MASDEVALL, Francesc

(Figueres, s. XVIII – Girona, 30.XII.1793) *Metge*

Va estudiar medicina a la Universitat de Cervera (1781). Va estar en relació amb el seu oncle Josep Masdevall[↑]. Va ser nomenat Metge Inspector d'Epidèmies (1785), i com a tal va ser destinat a Cartagena. L'any 1791 va anar a l'illa de Nueva Tabarca, lloc on havia d'organitzar la qüestió

sanitària per tal de frenar les possibles epidèmies després del terratrèmol ocorregut. En esclatar la Guerra Gran (1793-1795), va retre la darrera missió. Nomenat inspector dels hospitals de l'Alt Empordà i Rosselló, va morir víctima de febres. Al llarg de la seva trajectòria professional va desenvolupar altres càrrecs com el d'examinador de protomedicat (1789-1791) i el de tinent protometge (1793).

Va pertànyer a l'Acadèmia de Medicina de Catalunya (1781), de Barcelona, lloc on va llegir la comunicació "Observación de un eretosis venéreo curado con el uso de la mistura de soliman, sal, amoniaco y espíritu de vino" (1781).

Nomenat membre de la Reial Acadèmia de Ciències i Arts (1786), de Barcelona, va llegir els discursos: "La naturaleza y principales propiedades del flogístico" (1788), i "La nomenclatura española, las cualidades físicas y químicas de la alabandina y usos que pueden tener en las artes" (1791).

Per encàrrec reial va escriure un formulari mèdic per a l'Hospital de l'Armada de Cartagena: *Formulae Medicae: quas ad usum Regiae Classis Nosocomii ad Novam Carthaginem jussu regio ...* (Matriti: 1789; pòstumament va aparèixer l'*Editio Novissima* Barcelona: 1795).

Va traduir de l'italià: *Dictamen de los autores de las efemérides literarias de Roma sobre la epidemia de Barbastro y Método curativo que el Dr. Joseph Masdevall, médico de cámara de S.M. puso en práctica para extinguirla* (Barcelona: 1784).

Va rebre la Condecoració de Carles IV.

LLORENS MATEU, Alfons

(Roses, 23.I.1912 - 12.XI.1986) *Banquer*

Fill de Baldiri Llorens[†] i d'Antònia Mateu, va ser el segon de sis germans. Es va casar amb Maria Rosa Bassols Soler, de Figueres, i el matrimoni va tenir tres fills: Alfons, Baldiri i Ivo.

Va participar en l'empresa de banca de la qual en va ser gerent fins al desfalc produït

per Terrades. Va ser consignatari de port, subagent de Lloyds, i director del Banc de Bilbao a Roses i va implicar-se en la política i quefers municipals: va ser regidor (1961-1967), i jutge de pau.

La família va perdre gran part dels seus béns en afrontar amb el seu patrimoni el desfalc.

LLORENS RAHOLA, Baldiri

(Roses, 7.VIII.1879 - 24.VII.1945)

Banquer i comerciant

Fill de Baldiri Llorens Romañach (1840-1913), comerciant, de Roses, de família originària de Cadaqués coneguts amb el sobrenom de *Gue-ro*, i d'Antònia Rahola Berga, de Roses, va ser el petit de quatre germans: Maria, Trinitat, Jacint i Baldiri.

Es va casar amb Antònia Mateu Matas (1888-1965), de Girona, i el matrimoni va tenir sis fills: Trinitat, Alfons[†], Baldiri, Manel, Antònia i Pilar.

Pertanyent a una família vinculada al comerç marítim, l'any 1921 va ser nomenat representant de la companyia anglesa d'assegurances Lloyds i, després, consignatari de la companyia de creuers Mc Andrews. Fou consignatari de marina (1913-1926).

Afiliat a la Lliga Regionalista i després a Acció Catalana, va participar en la vida política rosinca, essent regidor de l'Ajuntament (1914-1918), i alcalde (1923-1924), durant la Dictadura de Primo de Rivera.

Va implicar-se en diverses activitats financeres: corresponsal de Banca Catalana i, la més important, la fundació de l'anomenada Banca Casals i Llorens (1925-1930). A Figueres, va esdevenir soci d'Àngel Casals[†] Nogué, i desenvolupà les funcions de director.

Durant la Segona Guerra Mundial va estar vinculat als consolats d'Àustria i Sicília. Va implicar-se en altres activitats locals: va formar part de la Junta del Pòsit de Pescadors de Roses i va desenvolupar el càrrec de jutge municipal (1939-1940).

Disposava d'altres negocis com la fàbrica de sabó, situada al carrer Figueres; trulls d'oli i premses de vi, al carrer Trinitat, i magatzems amb embarcacions per assistir a la tripulació i mercaderies que fondejaven a la badia de Roses.

LLORET ALTAFULLA, Camil·la

(Figueres, 22.IX.1903 – 15.V.1998)

Pianista i professora

Filla d'Agustí Lloret Marquès, d'Arenys de Mar, i d'Aurora Altafulla Gelats, natural de Tordera. Es va casar amb un altre popular figuerenc d'adopció, el perreuer Pierre Gironell[↑], natural de Borrassà, i el matrimoni no va tenir descendència.

De petita va viure l'ambient musical a la llar familiar ja que el seu pare, Agustí, músic de professió, tocava la flauta i havia dirigit diverses corals. Es traslladaren a viure a la Bisbal, lloc on va establir contacte amb el músic Xavier Cugat, amb qui va treballar i aprendre. Camil·la va tornar a Figueres i es va dedicar a donar classes de música. Va complementar la seva dedicació musical creant i formant diversos grups musicals, entre els quals consta l'orquestra de la Societat Coral Erato (1925), l'orquestrina del cinema de la Sala Edison, la qual amenitzava el cinema mut.

Després de la guerra civil va tenir problemes en ser acusada de ser simpatitzant d'esquerres i d'haver-se afiliat a la CNT.

Juntament amb Ramon Bassagañas[↑] (jazz-band), Enric Sans[↑] (violí), Enric Castelló (banjo), Emili Palliserà[↑] (saxofó), Antoni Vidal (trompeta), Amat Blanch[↑] (trombó), Andreu Gea (contrabaix) i ella mateixa (piano), conformaren el grup musical The King Jazz.

Va completar la seva activitat musical amb la direcció de corals, la creació d'un grup de majors o la de la primera cobla infantil, i la col·laboració amb diverses orquestres com la Mendoza o la Panamà. Com a ensenyant no va gaudir de

mètodes pedagògics adients als infants, però va assolir alguns èxits importants com el d'esdevenir directora de l'Escola de Música de la Cambra Agrària (1950), o aconseguir la filial del Conservatori de Música de Barcelona ubicada al Casino (1956), i la creació de l'Escola Municipal de Música de Figueres a la Fundació Clerch i Nicolau (c. 1978), on va tenir com a col·laboradors dos antics alumnes, Josep Maria Surrèll i Margarita Mas.

L'Ajuntament de Figueres li va atorgar la Fulla de Figuera de Plata (1981), posteriorment es va batejar amb el seu nom una plaça (1998).

LLORET ROMAÑACH, Maria Rosa

(Roses, 16.III.1961) *Filòloga, lingüista i professora*

Filla de Tomàs Lloret Reos, natural de Roses, de can Filador (d'origen alacantí, de la Vila Joiosa), pescador i petit empresari del sector de la pesca, i de Rosa Romañach Peix, natural de Roses, de can Gandalla (d'origen rosinc, de 'la

Punta'), modista i petita empresària del sector de la pesca. Està casada amb Feliu Gasull Altisent, natural de Barcelona, músic, guitarrista i compositor. És mare de dues filles, Llorença (1991) i Cesca (1998).

Va cursar els estudis elementals i de batxillerat a Roses, al Centro de Estudios San José ('l'Acadèmia') i al Centre Escolar Empordà, on va impartir diversos cursos d'estiu de recuperació fins a 1984, en les matèries de llengua i literatura catalanes, llengua i literatura espanyoles, llatí i matemàtiques.

Va estudiar la llicenciatura de Filologia Catalana a la Universitat de Barcelona (1979-1984). El 1985 va obtenir una beca per anar a Indiana University (Estats Units), on va realitzar un Màster (1986) i es va doctorar en lingüística general (1988), amb la tesi "Gemination and Vowel Length in Oromo Morphophonology".

S'ha dedicat a la investigació i a la docència en els camps de la fonologia, la morfologia i la

variació i el canvi lingüístics. Durant els anys 1988-1997 va dur a terme diversos treballs sobre l'oromo, llengua cuixita de la família afroasiàtica que es parla a Etiòpia i Kenya, la qual havia començat a estudiar arran de la tesi doctoral. Des de 1992 ha centrat la recerca en el català i altres llengües romàniques. En la seva primera participació en un congrés sobre el català (IX Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes, Universitat d'Alacant, 1991) va retre homenatge als seus orígens familiars amb una presentació sobre els "Alacantismes en el lèxic mariner de Roses", on desmentia hipòtesis anteriors que atribuïen el tret del parlar de 'la Punta' característic dels pescadors de Roses (això és, la pronúncia relaxada de la vocal neutra final com a e) a la influència de la immigració alacantina que Roses rebé entre final del s. XIX i començament del s. XX. Demostra, en canvi, la influència de l'alacantí en el lèxic relacionat amb la pesca d'arrossegament, un tipus de pesca que va ser introduït pels immigrants d'aquelles terres del sud, que a més coparen les feines d'armadors. El treball publicat (vg. *Actes del Novè Col·loqui ...*, vol. 2, Barcelona, 1993) conté il·lustracions d'Aurora Altisent fetes a partir dels dibuixos de l'*Album del Questionario dell'Atlante Linguistico Mediterraneo* i dels apunts que Tomàs Lloret feia servir en el negoci familiar que dirigia.

Ha desenvolupat les tasques docents com a professora de cursos de reciclatge de català a la Universitat de Barcelona (1984, 1989) i com a professora associada del Departament d'Espanyol i Portuguès, a Indiana University (1985-1988), i del Departament de Filologia Catalana de la Universitat Autònoma de Barcelona (1989). Entre setembre de 1989 i agost de 1991 va ser investigadora postdoctoral a la Universitat Autònoma de Barcelona, gràcies a una beca de Reincorporació a Espanya de doctors i tecnòlegs a l'estranger, atorgada pel Ministerio de Educación y Ciencia. Des de setembre de 1991 és professora del Departament de Filologia Catalana de la Universitat de Barcelona i també ha col·laborat en programes de postgrau i màster de logopèdia al Departament de Psicologia de la Universitat de Barcelona (1989-1993) i en programes de doctorat a la Universitat Rovira i Virgili i la Universitat de Lleida (1999-2000), a la

Scuola Normale Superiore de Pisa (2005) i a l'Instituto Universitario Ortega y Gasset (Madrid) (2006-2007). Ha estat professora visitant a University of California at Berkeley (2006), University of California at Santa Cruz (2006) i Sonderforschungsbereich Mehrsprachigkeit, Universität Hamburg (2006); també ha estat professora afiliada al Summer Linguistic Institute, promogut per la Linguistic Society of America, en les edicions organitzades per Ohio State University (1991) i pel Massachusetts Institute of Technology i Harvard University (2005). Ha organitzat congressos i seminaris sobre lingüística i ha format part de diversos comitès científics i acadèmics, tant en l'àmbit nacional com en l'internacional.

Ha dirigit diverses tesis doctorals. Ha participat i impartit conferències en una setantena de congressos sobre lingüística general i filologia romànica, organitzats per universitats catalanes i de la resta de l'Estat espanyol i per altres universitats europees, dels Estats Units i del Canadà. Els seus articles han estat publicats en Actes de congressos i en revistes especialitzades com ara *Journal of African Languages and Linguistics* (Dordrecht: 1987), *Language* (Baltimore: 1988), *Límits* (Barcelona: 1990), *Catalan Working Papers in Linguistics* (Bellaterra: 1991), *Els Marges* (Barcelona: 1992), *Phonology* (Cambridge: 1995), *Belgian Journal of Linguistics* (Amsterdam: 1995), *Caplletra* (Barcelona/València: 1995, 1999, 2007), *Estudis de Llengua i Literatura Catalanes* (Barcelona: 1996, 2004), *Verba* (Santiago de Compostela: 1998), *Catalan Journal of Linguistics* (Bellaterra: 2002), *Dialectologia et Geolinguística* (Berlin: 2002), *Catalan Review* (Barcelona: 2003), *Estudios gramaticales* (Santa Fe de Argentina: 2004), *Probus* (Berlin: 2005) i *Lingua* (Amsterdam: 2005, 2007). També ha publicat articles divulgatius a *Quimera* (Barcelona: 1992), a *Àrnica* (Esterrri d'Àneu: 2001) i al dietari *Rosinc* (2002, 2003).

Ha col·laborat en diverses miscel·lànies, com ara *Current Approaches to African Linguistics* (Dordrecht: 1988), *Miscel·lània Joan Fuster* (Barcelona: 1992), *Phonologica 1992* (Torino: 1994), *De Grammatica Generativa* (Gasteiz: 1995), *Estudis de lingüística i filologia oferts a Antoni M. Badia i Margarit* (Barcelona: 1996), *Advances in Morphology* (Berlin: 1997), *Issues*

in the Phonology and Morphology of the Major Iberian Languages (Georgetown: 1997), *Variation, Change and Phonological Theory* (Amsterdam: 1997), *Anàlisi de la variació lingüística* (Barcelona: 1997), *El món dels sons* (Benicarló: 1998), *Les claus del canvi lingüístic* (Alacant: 2001), *Contemporary Approaches to Romance Linguistics* (Amsterdam: 2004), *Morphology and its Demarcations* (Amsterdam: 2005), *New Perspectives on Romance Linguistics* (Amsterdam: 2006), *Optimality-Theoretic Studies in Spanish Phonology* (Amsterdam: 2006).

Ha participat també en les obres *Phonologies of Asia and Africa* (Winona Lake: 1997), *Enciclopèdia de la llengua catalana* (Barcelona: 2001), *Gramàtica del català contemporani* (Barcelona: 2002) i en les *Obres Completes de Pompeu Fabra*, vol. 2 (Barcelona/València/ Palma: 2006).

Ha escrit, en col·laboració: *Manual de transcripció fonètica* (Bellaterra: 1997), juntament amb Eulàlia Bonet i Joan Mascaró, i *Fonologia catalana* (Barcelona: 1998), amb Eulàlia Bonet.

Ha coeditat diversos volums sobre lingüística, com *Corpus, corpora* (Barcelona: 1996), *Anàlisi de la variació lingüística* (Barcelona: 1997), *El contacte i la variació lingüística* (Barcelona: 1998), les *Actes del Novè Col·loqui d'Estudis Catalans de Nord-amèrica* (Barcelona: 1998), *La gramàtica i la semàntica en l'estudi de la variació* (Barcelona: 2001), *Lingüística i gramàtiques* (Barcelona: 2004), *Catalan Journal of Linguistics*, vol. 4 (Bellaterra: 2005) i *Catalan Review*, vol. 21 (Barcelona: 2007).

Des de 1997 és editora associada de la revista *Catalan Review* (Barcelona). Des de 2006, forma part del comitè assessor de *Rivista di Linguistica / Italian Journal of Linguistics* (Pisa) i *Caplletra* (Barcelona/València). És membre de diferents organismes de caràcter científic: Linguistic Society of America (des de 1989), North American Catalan Society (des de 1989), Centre d'Estudis Africans (1990-1998), Generative Linguistics in the Old World (des de 1990), Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes (des de 1991), Societas Linguistica Europaea (des de 1992) i Societat Catalana de Llengua i Literatura (des de 1995). Entre 1996 i 2007 ha estat vocal representant a Europa de la Junta Directiva de la North American Catalan Society.

L'obra *Gramàtica del català contemporani* (Barcelona: 2002), de la qual és codirectora amb Joan Solà, Joan Mascaró i Manuel Pérez Saldanya, ha rebut el Premi Sanchis Guarner a la Unitat de la llengua catalana (Fundació Jaume I), 2002. El 1987 va rebre el premi 'The four top teachers on the Bloomington campus' d'Indiana University. La Generalitat de Catalunya la va distingir el 2002 per la promoció de la recerca universitària, en la categoria de joves investigadors (2002-2006). Des de 2004 dirigeix un projecte de recerca finançat pel Ministerio de Educación y Ciencia sobre la variació lingüística mitjançant l'explotació d'un corpus oral dialectal del català, amb una vintena de participants de diferents universitats de l'Estat espanyol i d'altres universitats europees.

LLOSA FORCH, Josep

(Darnius, 15.II.1794 – 19.II.1878)

Remeier

Fill de Josep i Solina, ambdós de Darnius, va néixer al mas de Can Palomeras de Darnius. Era conegut amb el sobrenom de Moreu, per haver-se casat amb la vídua d'en Moreu.

Va passar la infantesa ajudant els pares en l'ofici de carboner, pastor i terrassà i no va tenir cap formació, però va demostrar qualitats innates pel guariment de fractures i deslloriments.

Va aprendre l'ofici d'un remeier veí, anomenat Joan d'Oliveda. La família es va traslladar a Darnius i les seves qualitats varen ser ràpidament difoses i molta gent el visitava per ésser guarida de tot tipus de mals. A canvi, acceptava el que li oferien. Sembla ser que no volia sortir del poble ja que els cirurgians l'havien amenaçat. Tot i amb això, el varen anar a buscar per a curar el fill del capità general de Catalunya, Sr. Dulce, amb resultats satisfactoris.

Aplicava la pomada anomenada Triaca, d'artesanal i difícil elaboració, emprada per altres remeiers veïns com Narcís Costa (1921?-2007), d'Albons, conegut popularment amb el nom de Siset.

LLOSA SALA, Emili Esteve

(*Darnius, 25.V.1883 – Figueres, 18.X.1965*)

Ordinari i transportista

Fill de Manuel Llosa Camó, d'ofici ordinari, i de Maria Sala Cantenys, ambdós de Darnius.

A l'edat de deu anys va iniciar-se en l'ofici de tartaner fent el trajecte Darnius-Figueres, més endavant va fer el trajecte Figueres-Maçanet de Cabrenys. A Figueres cobria amb servei diari de l'estació de ferrocarril al centre de la ciutat, i tenia la seu a l'illa de la part superior de la Rambla. Va ampliar el servei amb l'organització d'excursions.

Indústria li va atorgar el primer carnet de conduir especial per a un ciutadà de Figueres. L'any 1926 va comprar el primer automòbil, un Chevrolet de quatre cilindres.

LLOVERA TOMÀS, Josep Maria

(*Castelló d'Empúries, 17.XII.1874 –*

Barcelona, 23.III.1949) *Eclesiàstic i escriptor*

Fill de Josep M. Llovera Piferrer, d'Orfes, i de Mercè Tomàs Pelegrí. Va ser el petit de vuit germans. Va cursar els estudis al Seminari de Girona i va ingressar a l'orde del Carme en el convent d'Olot. Va anar a estudiar a Roma, on va acabar els estudis eclesiàstics i va cantar la primera missa i va ser ordenat (1900). Va ser prior del convent de Barcelona, circumstància que coincidir amb la Setmana Tràgica, fet que va incidir en la seva salut psíquica. Quan desenvolupava el càrrec de provincial va donar un fort impuls als estudis d'humanitats al seminari carmelità. Des de Roma el varen nomenar procurador general i vicari general dels Pares Carmelites de l'Antiga Observança (1911), general dels carmelites (1912). Va patir problemes de salut, i va tornar a Espanya. Va ser catedràtic de Filosofia al Seminari de Girona i, per oposició, canonge de la catedral de Barcelona (1919-1949), lloc on va dedicar-se a l'ensenyament: va ser professor de

Sociologia en el Seminari de Barcelona (1919) i de Religió a la Universitat de Barcelona.

Va ser col·laborador i director del *Boletín Oficial de la Diócesis*. Va col·laborar, també, amb la revista *Catalunya Social*, va donar suport a la Unió Democràtica de Catalunya, va ser conciliari de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat i va impulsar la Federació de Joves Cristians.

Entre els seus escrits el que més fama li ha donat és el *Tratado elemental de Sociología cristiana* (Barcelona: 1909; id.: 1912; id.: 1930 6a ed.; id.: 1953, 8a ed.) obra que va ser guardonada en el concurs celebrat a Barcelona per l'Acció Social Popular (1908). Entre altres treballs va publicar *L'obra integral del pontificat de Benet XV* (1922), *Idea integral del sacrifici eucarístico* (1944). Va publicar la conferència *Verdaguer, aspecto sacerdotal de su obra poética* (1945).

Va traduir diverses obres dels clàssics: d'Aristòtil, d'Horaci, les *Confessions* de Sant Agustí (Barcelona: 1931), un volum dels *Discursos* de Ciceró, una versió de la *Ilíada*, la versió de l'*Himnari litúrgic* (1926) i, en col·laboració amb Lluís Carreras, la *Sinopsis Evangélica* de Lagrange (1927).

LLOVERAS SELLÉS, Josep

(*L'Escala, s. XIX – XX*) *Metge i cirurgia*

Pertanyent a una família humil de l'Escala, va aconseguir estudiar medicina fins a esdevenir un cirurgia de renom.

Es va afincar a Barcelona on disposava de gabinet particular a més de treballar en la clínica del doctor Rusca. A la capital, va participar en la fundació de la societat Colonia gerundense de la qual en va ser president.

LLOVET MONT-ROS, Josep

(*Castelló d'Empúries, 19.XI.1907 –*

Barcelona, 24.IV.1997) *Enginyer i professor*

Fill de Vicenç Llovet Forns, masover, natural de Vilacolum, i de Maria Monrós [sic] Ayats, de Castelló d'Empúries. Va ser el segon de set germans.

Es va casar amb Neus Roqué Estrada, de Manlleu, i el matrimoni va tenir quatre fills: Vicenç, Neus, Núria i Mercè.

Va estudiar a l'escola pública de Castelló, i gràcies a la família Estrada¹, propietaris de les terres de Castelló, va prosseguir amb els germans lasal·lians a Fortianell, els quals gaudien de mètodes avançats en qüestions agrícoles

i va obtenir el títol d'agrimensor i pèrit taxador de terres. Posteriorment, estudia a França i Suïssa, lloc on va establir contacte amb el professor Dr. Laur, el qual li va trasmetre l'interès per l'Economia Agrària. A l'Escola d'Agricultura de la Mancomunitat de Catalunya va convalidar els estudis i va finalitzar la carrera d'Enginyer Agrícola. Va col·laborar amb els Serveis Tècnics de l'Escola i va esdevenir professor d'Economia Agrícola (1930). Després de la guerra civil va haver de revalidar el títol per seguir a la docència. Preveient els canvis en l'agricultura, va fomentar el coneixement del sector agrari per a reduir les diferències de l'agricultura catalana respecte de l'europea realitzant viatges a l'estranger amb l'alumnat i aconseguint que els millors especialistes impartissin conferències i seminaris.

En aquests moments, La Caixa d'Estalvis inicia una de les tasques cabdals per a la pagesia catalana, l'Obra Social Agrícola, gràcies a la qual algunes cooperatives obtindran assessorament i finançament econòmic. Aquesta entitat estableix contactes amb el biografiat i és nomenat director de l'Obra Social Agrícola, organisme que li serveix de plataforma per a l'organització de conferències, tasca que compagina amb la de docent.

Fou membre del Consell d'Agricultura, Ramaderia i Boscos de la Generalitat (1978).

A partir de 1956, a causa de la mort del seu germà, es va haver de fer càrrec de la finca familiar de Castelló d'Empúries, explotació en la qual introdueix nous sistemes de regatge, millora la producció de farratges i cereals, es preocupa del sanejament del bestiar, i inicia una explotació avícola i una de les primeres estabulacions lliures per bestiar boví amb sala de munyir amb espina i l'aplicació de la inseminació artificial. Va

alternar la seva feina a l'Obra Social Agrícola, amb la gestió de la finca pairal de Castelló d'Empúries i la renovació del Cadastre de Barcelona que li va encarregar la Diputació.

Va col·laborar en diverses publicacions periòdiques especialitzades com al *Boletín de la Cámara Agrícola del Ampurdán* (Figueres), *Agricultura* (Barcelona), *Publicaciones del Instituto de Biología Aplicada* (Barcelona), *Boletín Agropecuario*. CPVA (Barcelona) o als *Arxius de l'Escola Superior d'Agricultura* (Barcelona). En una de les seves col·laboracions advocava per la creació d'un sindicat ramader a la comarca.

Va escriure: *Apunts d'economia agrícola* (Barcelona: 1932?), *La zona agrícola de Santa Coloma de Queralt* (Barcelona: 1936), *La producció de llet i vaques lleteres a l'Empordà* (Barcelona: 1934).

En col·laboració: *Set lliçons d'agricultura* (Barcelona: 1936) amb Ramon Sala i Francesc X. Puig Miró.

Va rebre la Medalla al Mérito Agrícola (1975), i va ser distingit amb la Creu de Sant Jordi de la Generalitat (1983). L'any 2007 el Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural de la Generalitat de Catalunya crea el Premi Josep Llovet Mont-ros per fomentar els estudis d'economia del sector agroalimentari i del món rural.

LLUECA FONOLLOSA, Ciro

(Barcelona, 5.IX.1972) *Bibliotecari i professor*

Fill de Juli Llueca Fernández, arquitecte, i de Cristina Fonollosa Ibáñez, pintora. La família es va traslladar a Figueres l'any 1976, lloc on resideix el biografiat.

Ha cursat els estudis de Diplomatura Biblioteconomia i Documentació (Universitat de Barcelona, 1997), Llicenciatura en Documentació (Universitat Oberta de Catalunya, 2002), Postgrau en Serveis d'Informació a les Organitzacions (Universitat Oberta de

Catalunya, 2003) i Màster en Documentació Digital (Universitat Pompeu Fabra, 2004).

Ha compaginat les tasques pedagògiques com a professor associat del Departament de Biblioteconomia i Documentació de la Universitat de Barcelona (2002-fins l'actualitat), la de professor dels Estudis de Periodisme, Dret, i Ciència Política, de la Universitat Abat Oliba CEU (2006-fins l'actualitat), consultor dels estudis d'Informació i Documentació de la Universitat Oberta de Catalunya (2006-fins l'actualitat), amb l'ofici de bibliotecari i documentalista.

Ha desenvolupat tasques vinculades al món de la documentació com el de vicepresident del Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya (2003-2006), membre del Comitè avaluador d'EXIT (Directorio de expertos en tratamiento de la información (des de 2005), membre del Consell Assessor de l'Any del Llibre i la Lectura Barcelona 2005 (2004-2005). Ha participat en congressos, jornades, en les quals ha presentat ponències relacionades amb les noves tecnologies i preservació digital del patrimoni. Ha estat membre dels comitès organitzadors de les Jornades de Documentació (2003), de les Jornades d'Informació i Documentació (2004, 2006), i de les Jornades Biblioteca Pública i lectures (2005). Des de l'any 2005 és el coordinador del projecte PADICAT (Patrimoni Digital de Catalunya), a la Biblioteca de Catalunya.

Afiliat al PSC (Partit dels Socialistes de Catalunya), l'any 2007 ha sortit elegit regidor a les municipals; després del pacte amb CiU, ha assumit la responsabilitat de regidor de Cultura de l'Ajuntament de Figueres.

Ha col·laborat també en la premsa local, en el bisetmanari *Hora Nova* (Figueres), en revistes especialitzades com *Ítem*: revista de biblioteconomia i documentació (Barcelona), *El profesional de la información* (Barcelona), *BID* (Textos Universitaris de Biblioteconomia i Documentació).

Una de les seves principals preocupacions és que la informació sigui accessible a tothom, possible a través d'Internet; en aquest sentit, procura que totes les seves col·laboracions estiguin a l'abast de tothom, iniciativa que vol potenciar des de l'àrea de Cultura de l'Ajuntament de Figueres.

Va ser un dels actualitzadors de la *Bibliografía de la ciutat de Girona*. Girona: Ajuntament de Girona, 2002-2004 de Ramon Alberch i altres.

LLUÍS PAGÈS, Manuel

(Figueres, s. XVIII – XIX) *Oftalmòleg*

Va ser becat per l'Ajuntament de Girona per assistir a l'Escola de Medicina de Montpeller (1813-1815), on es va doctorar.

Va col·laborar en la publicació especialitzada *Diario General de Ciencias Médicas*. Va publicar *Recherches sur la cataracte* (Montpellier: 1815).

LÓPEZ-RODRÍGUEZ MURRAY, Lluís

(Figueres, 22.V.1883 – 2.VIII.1937)

Metge radiòleg i missioner protestant

Fill de Luis López Rodríguez, pastor evangèlic, i d'Emília Murray, domiciliats al carrer de Pere III. Es va casar amb Luisa Cenarro Leiva, i el matrimoni a tenir una filla, Lluïsa.

Va estudiar el batxillerat a l'Institut de Figueres. Es va lli-

cenciar en lletres a Glasgow (Escòcia), on va obtenir també el títol d'especialista en raigs X. Va col·laborar amb els doctors Hasnack i Wilson en un hospital de Londres i, més endavant, va ampliar coneixements a París. Va estudiar grec i hebreu, amb la intenció de poder conèixer bé les fonts per combatre amb fonament el catolicisme.

Torna a Figueres amb coneixements científics i dominant set idiomes, des d'on compagina la tasca professional –l'any 1905 va obrir una clínica particular de raigs X–, amb la missionera, activitats que compagina amb una intensa activitat política. Afiliat al Partit Radical Republicà, va ser candidat a diputat i regidor de l'ajuntament diverses vegades (1916-1920, 1922-1923).

Es va caracteritzar pel seu esperit altruista, visitava gratuïtament els pobres als quals els oferia també les medicines.

Va col·laborar en diverses publicacions figuerenques i d'altres foranes com *El Progreso*, *Revista Española de Dermatología y Sifiliografía*, el *Journal de la societat Roëntgen* de Londres. Va fundar, jun-

tament amb el seu oncle Alejandro López[↑] el diari *La Razón* (1909) que defensava la substitució de l'impost de consums, però no va poder aconseguir que es produís el canvi a l'Ajuntament de Figueres.

Va ser fundador de la revista *La Biblia*, i va continuar la tasca del seu oncle Alejandro en la direcció del diari *El Heraldo* (1912-1936). Va ser nomenat president de la Creu Roja de Figueres (1931-1937) i va obrir la delegació de la institució al carrer de Monturiol, estança que va equipar amb assistència sanitària.

Va publicar treballs científics, entre els quals cal esmentar "La Radiotermitis o Curación de la tiña farrosa con los rayos X", "Previsiones contra el cólera", "Los microbios y las monedas", "El agua bendita y el microscopio" en revistes especialitzades com *Revista Española de Dermatología y Sifiliografía*.

Entre els articles relacionats amb la religió cal esmentar "El juego", "Por qué no se descubren los protestantes", "El ex sultán Muley Hafid", "La misa y el código", "¿Hay Dios?", "¿De quién tuvo miedo Caín?", "Cosmogonía", "La nueva y antigua creación", "Ipsa o Ipse", el més important va ser "La Biblia y la Ciencia". La major part dels articles polítics els va publicar al diari *El Progreso* (Barcelona).

LÓPEZ RODRÍGUEZ, Alejandro

(Madrid, 1857 – Figueres, 1.XII.1912)

Missioner protestant, articulista i editor

Fill de Francisco López, natural de Requena, i d'Àngela Rodríguez, natural de Madrid. Va estar domiciliat al carrer de Pere III de Figueres.

Va realitzar estudis de segon ensenyament a Madrid.

Va aprendre llatí i hebreu i va assistir a l'Academia de Artes on va aprendre dibuix lineal.

Professor a l'escola evangèlica de les mines de Rio Tinto (Huelva), va viatjar per ciutats veïnes com Sevilla o Badajoz, per predicar la doctrina evangèlica. Va dirigir l'Escola Evangèlica de Santander (1870), i després de fer el servei mili-

tar a Tarragona va anar a Reus on va ser secretari de la lògia La Igualdad i es va dirigir a Figueres on el seu germà, Luis[↑], dirigia la missió de l'Empordà. Va ensenyar a les escoles de Roses, Figueres i Vilabertran, va dirigir la publicació *El Heraldo*. Va col·laborar en la fundació de la societat benèfica nomenada Sociedad Evangélica Protestante. D'ideologia republicana, va militar al partit de Luis Zorrilla, després va formar part de la formació política dirigida per Alejandro Lerroux. Va ser elegit, en dues ocasions, regidor de l'Ajuntament de Figueres (1904-1905 i 1911), va formar part de la Junta d'Inspecció, Vigilància i Administració, de les obres del nou centre penitenciari, així mateix s'ocupà de les reformes de l'hospital amb la il·lusió d'aixecar-ne un de nou. Va pertànyer a la lògia maçònica Luz de Figueras amb el grau 18è (1891), on gaudia del nom simbòlic de *Daniel*.

Com a pastor evangèlic va patir les animadversions dels catòlics. Va ser empresonat diverses vegades (a Madrid, Tarragona, Figueres), adversitats que aconseguí superar.

Juntament amb el seu germà va fundar el diari *El Heraldo*. Fundaren també la *Sociedad Española de Tratados Religiosos y Libros*, els quals s'exportaren a diferents llocs de l'Amèrica del Sud, i d'Espanya.

Va escriure obres sobre pedagogia com: *Aritmética elemental para las escuelas de primera enseñanza* (Figueras: 1895) en col·laboració amb Luis López[↑] Rodríguez, una geometria, i una geografia, *Lecciones sobre objetos* (Figueras: ?). Treballs historicoreligiosos com *Vida de Julio César* y *Vida de Alejandro el Grande*.

Va traduir de l'anglès *El Peregrino* de J. Bunyan.

LÓPEZ RODRÍGUEZ, Luis

(Madrid, 1855 – Figueres, 18.IV.1941)

Missioner protestant, articulista i editor

Germà de l'anterior. Es va casar amb una súbdita britànica, originària de l'Índia, Emilia Murray Shertou (2.X.1852 – 5.III.1920). Ambdós consagren la major part de la seva vida a l'obra missionera a l'Empordà.

Va arribar a Figueres com a primer responsable de la missió protestant (1877), residiren al carrer de Pere III, lloc on actualment es troba la

Clínica Santa Creu, on va instal·lar una clínica per als feligresos protestants. Va recórrer totes les comarques de la zona per tal d'escampar les seves doctrines. A Figueres va fundar una societat de caire benèfic Sociedad Evangélica Protestante i la Sociedad Española de Tratados Religiosos y Libros, que allargà la seva influència fins a les Filipines, Cuba i altres països de l'Amèrica llatina.

Va pertànyer a la lògia maçònica Luz de Figueras amb el grau 18è (1891), on gaudia del nom simbòlic de *Moisés*.

Un dels seus mitjans de difusió va ser el diari *El Heraldo* (1886-1936) del qual en va publicar 595 números. S'encarregà de les escoles evangèliques de Figueres, Llançà i Vilabertran. Va ser propietari de l'antiga canònica de Vilabertran. La propietat, molt degradada, no va ser expropiada fins al 1980 a una neta de Luis López Rodríguez, i va ser indemnitzada amb uns set milions de pessetes.

Va escriure *Aritmética elemental para las escuelas de primera enseñanza* (Figueras: 1895) en col·laboració amb Alejandro López Rodríguez.

LÓPEZ SANFELIU, José María

(Figueres, 3.IV.1952) *Cantant i músic*

Fill de Bienvenido López Gómez, de Melilla (Málaga), militar, i de Trinidad Sanfeliu Company, de Lleida. Es va casar amb Ana Isabel Fernández González (1981).

Músic de flamenc-pop, professionalment ha estat conegut amb el nom de Kiko Veneno. Va viure la infantesa i adolescència a Cadis i Sevilla. Va cursar els estudis de Filosofia i Lletres i va viatjar per Europa i Estats Units.

Com a gestor cultural ha col·laborat amb la Diputació de Sevilla, ha compost per a altres cantants com Martirio, i ha col·laborat amb cantants com Camarón de la Isla.

Va coincidir amb els germans Amador i va formar el grup Veneno, amb els quals va gravar *Veneno* (1977), *El pueblo guapeao* (1981). A la

dècada dels 80 decideix actuar en solitari i grava *Seré mecánico por ti* (1981), *Si tú, si yo* (1984), *Pequeño salvaje* (1987). A la dècada dels 90 forma part del grup BMG-Ariola i edita *Échate un cantecito* (1992), *Está muy bien eso del cariño* (1995).

Altres títols són *Punta Paloma* (1997), *Punto veneno* (1998), *El hombre invisible* (2005), *G5: Tucaratupapi* (2007). Recopilacions: *Un día de gloria* (2001).

Juntament amb Pepe Beguines: *Gira Mundial* (2002).

LÓPEZ TABAR, Federico

(Burgos, 25.VII.1889 - Figueres, 30.VII.1988)
Militar i polític

Militar del cos de l'Estat Major de l'Exèrcit, es va casar amb, Maria, filla de Carles Cusí, motiu pel qual va entrar a formar part de la direcció de l'empresa elèctrica familiar, l'Hydro.

A causa dels fets d'octubre de 1934, el General de Divisió el va nomenar alcalde de Figueres, encara que només va ser per un període de quinze dies.

Va ser director-gerent de l'empresa Hidroelèctrica del Ampurdán, S.A. (1934-1965), en un dels períodes més difícils, atesa la manca de recursos a l'època de la postguerra.

LORCA BARD, Marià

(Figueres, 1.X.1938) *Empresari i polític*

Fill de Mariano Lorca Baños, natural de Barcelona, i de Guadalupe Bard Hostench, de Tarragona. Va ser el mitjà de tres germans. Casat amb Rosa Giné Bayod, de Figueres, el matrimoni ha tingut tres filles: M. Àngels, Neus i Anna.

Des de jove es va dedicar al negoci familiar, iniciat pels seus pares l'any 1936 amb la venda ambulant de fruita. En morir el pare el 1943, juntament amb la seva mare defensaren el negoci. L'empresa va créixer, es fusionà amb altres del sector i es creà MILOR (Miquel i Lorca, 1966) i es va

expandir primer a Barcelona, més tard al mercat de Sant Carles de Perpinyà, Girona capital, Saragossa, etc. Des de 1999 s'ha ampliat la gamma de productes en oferir verdures i hortalisses netes, tallades i envasades. Des del 2001 es disposa de delegació a Almeria i el 2002 s'ha iniciat una altra actuació: l'obertura de botigues pròpies.

Va compaginar la tasca d'empresari amb la política, primer va ser nomenat diputat a la Diputació de Girona (1979), càrrec del qual va dimidir en ser elegit diputat al Parlament de Catalunya (1980) i va ser alcalde de Figueres per CiU (1983-1995). Va desenvolupar altres càrrecs com el de vicepresident de la Cambra de Comerç de Girona i va adquirir una part del *Setmanari Empordà*.

Durant el seu mandat es varen executar les següents obres de millora a la ciutat: consolidació del Museu Dalí amb la creació d'una nova Fundació, ampliació del Museu de l'Empordà, compra de l'edifici de l'Hotel París per a la seu del Museu del Joguet, construcció del Poliesportiu, camp de futbol i millores a les zones esportives de diferents escoles públiques, construcció del primer vial cinturó de ronda (de nord-est a sud de la ciutat), construcció de la depuradora d'aigües, consolidació de l'Hospital de Figueres i centre-residència per a gent gran, rehabilitació del Teatre El Jardí i de l'antic escorxador transformat en arxiu comarcal, nou edifici per a l'Ajuntament de Figueres al Firal dels Burros i del corresponent aparcament, construcció de la plaça Catalunya i del pàrquing subterrani, de l'aparcament del Garrigal, ampliació del cementiri i projecte de millores a la part vella, ampliació i millores de la zona per a vianants, rehabilitació de diferents places (parc de l'Estació, plaça del president Tarradellas, plaça de la Palmera, plaça del Gra), construcció de noves places (al final del carrer Nou), construcció de l'estació d'autobusos, urbanització de la zona dels Mossos d'Esquadra i zona del Culubret, i millores a la Marca de l'Ham.

LORDA ROIG, Fernando

(Mataró, 28.V.1896 – 15.V.1979) *Empresari*

Des de petit havia estat molt interessat pels minerals, afició que es va convertir en el seu mitjà de vida. Assabentat de l'existència d'un mineral blanc, a Llançà, va iniciar la indústria de Minas Carmina. L'empresa va créixer considerablement fins a arribar a seixanta treballadors.

Va patrocinar algunes activitats de la vila, en particular el bàsquet. Va regalar a la parròquia, després de la compra, l'antic edifici del Centre Federal per a poder desenvolupar activitats culturals. Aquest acte el va fer mereixedor de la Llança d'Or (1967).

LORENZO ROSA, Aïda

(Figueres, 3.XII.1937)

Activista política antifranquista

Filla de Juan Lorenzo Alcalde, guàrdia civil, natural de Salamanca, i d'Esther Rosa Pineda, de l'Havana (Cuba). El pare fou condemnat a mort, en consell de guerra (14. III.1939), per haver estat fidel a la República. La biografia

va residir a París (1957-1999). En retornar, juntament amb la seva filla Esther Llorenç[†], constitueix i presideix l'Associació de Familiars Represaliats pel Franquisme, per tal de recórrer els consells de guerra.

Ha publicat *Hores de vetlla. Testimonis de 35 represaliats pel franquisme* (Girona: 2005) i *Dones republicanes* (Girona: 2006), juntament amb la seva filla Esther Llorenç, recull de 50 testimonis de dones represaliades, condemnades o empresonades pel règim franquista, *República, Guerra Civil, repressió franquista: història gràfica* (Girona: 2006), *Republicans represaliats pel franquisme* (Girona: 2007), *Republicans represaliats pel franquisme: la causa contra l'AFARE i altres judicis* (Girona: 2008), *El sumari del President Companys i altres causes* (Girona: 2008) i *Oblidats de tots guàrdies civils i carrabiners lleials a la República...* (Girona: 2009).

L'any 2006 va rebre la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya.

LUNESI

(Roses, s. X) *Abat*

Primer abat del monestir.

M

MACAU de FALGÀS, Frederic

(Figueres, 1855 – 2.II.1917) *Empresari*

Casat amb Conxita Bruguera Camps (18.X.1882), de Figueres, el matrimoni va tenir diversos fills dels quals va sobreviure Josep.

Important negociant de fustes, va encarregar la construcció d'una casa de nova planta amb magatzems, a l'arquitecte Josep Azemar (1907), a la cantonada de l'avinguda Vilallonga amb el carrer Rubaudonadeu, zona d'expansió de la ciutat des de l'arribada del ferrocarril.

MACAU TEIXIDOR, Isidre

(Palau-saverdera, 20.V.1882 – Barcelona, 15.VI.1946) *Mestre i naturalista*

Fill d'Antoni Macau Causa, pagès, natural de Palau, i de Rosa Teixidó [sic] Besa, natural de Pau, el matrimoni va tenir dos fills, Miquel, que va prendre les regnes de la propietat, i Isidre. Es va casar amb Paquita Julià, de

Palau-saverdera, i el matrimoni va tenir quatre noies: Carme, Josepa, Rosa i Maria Antònia, les quals varen estudiar la carrera de magisteri.

Va estudiar el batxillerat i el magisteri a Girona (1906), amb premi extraordinari, i després va assolir el títol de Mestre Superior, a Barcelona. Va guanyar per oposició la plaça de mestre i fou destinat a Piera (1910), després es traslladà a Verges (1918) on va deixar un museu de mineralogia, i a Sarrià de Ter (1927-1933), va crear la biblioteca escolar i va rebre un vot de gràcies del Consell de Primera Ensenyança. Va formar part del Patronat Escolar de Barcelona (1933), va exercir en el Grup Escolar de Sarrià i, després, en el de Raimundo Lulio.

Va formar part del moviment de renovació pedagògica, va cultivar les ciències naturals, especialment la mineralogia i botànica, a les escoles que va regentar i es va preocupar de crear museus escolars. En el terme de Piera va descobrir un important jaciment de fòssils que va llegar al Museu de Sabadell, i prop de Cassà de la Selva va descobrir l'Opal Noble. Va ser membre de la Institució Catalana d'Història Natural i es va preocupar pels monuments megalítics de la comarca empordanesa. Després del traspàs de la mare, les filles cediren els fons arqueològics i numismàtics col·leccionats pel biografiat a la Diputació de Girona. L'any 1985, al Museu Arqueològic de Sant Pere de Galligants, de Girona, es va inaugurar la Sala Isidre Macau.

Va escriure: *Métodos escolares para el estudio de las plantas y su vida* (obra premiada el 1923), "Nous monuments megalítics a l'Alt Empordà i l'abric neolític de la cova de Can Simon"

(publicat al *Butlletí de la Institució Catalana d'Història Natural*, 1934).

L'any 1921 i l'any 1923 la Junta de Ciències Naturals i el Consell de Pedagogia el premiaren per la seva tasca pedagògica en botànica. L'any 2004 l'Ajuntament de Sarrià li va dedicar un carrer.

MACAU VILAR, Frederic

(Figueres, 1.1.1917 – 19.V.1970)

Enginyer de Camins, Canals i Ports

Fill de Josep Macau Bruguera, de Figueres, i de M. Dolors Vilar Vilar, de Sant Feliu de Buixalleu. Casat amb Carme Fàbrega Congost, el matrimoni va tenir sis fills: M. Dolors, M. Rita, M. Carmen, Federico, Jaime i Maria.

Va estudiar Enginyeria de Camins, Canals i Ports (Madrid, 1944), va realitzar estudis complementaris sobre aigües subterrànies a la Universitat de Minneàpolis (Minnesota, Estats Units), i sobre fotogeologia aèria a la Universitat de la Sorbona (París), i es va doctorar a Madrid l'any 1959.

Va ser nomenat Director del Servicio Geològic de Obras Públicas, i a causa de les seves responsabilitats d'enginyer va estar en contacte amb diferents zones d'Espanya: Astúries, Badajoz i Canàries. Va renunciar a un important càrrec a Madrid per poder retornar prop de l'Empordà i va ser nomenat delegat provincial del Ministeri d'Obreres Públiques a Girona i Cap Provincial de Carreteres.

Va realitzar estudis geològics a la regió de Sesimbra (Portugal), i al Perú, als Andes. Va portar a terme projectes d'enginyeria a l'estranger (Mèxic, Portugal, Perú, França o Argentina, entre altres). Va donar nombrosos cursos i conferències sobre la geologia aplicada a l'obra pública a diferents llocs d'Espanya, França, Perú, Veneçuela i a l'Argentina. Va participar en nombrosos

congressos, en els quals va presentar ponències i comunicacions, com "Coluvines yesosos en el cauce del Esgueva" (Madrid: 1966), presentat al *Coloquio Internacional sobre las Obras Públicas en los Terrenos Yesíferos* (Madrid, 1962). En col·laboració amb Oriol Riba va escriure "Situación, características y extensión de los terrenos yesíferos en España" (Sevilla: 1962), i en col·laboració amb V. Campos Guereta "El Canal del Guadaloacín, en el Keuper yesífero de Jerez de la Frontera" presentats al *Coloquio Internacional sobre las Obras Públicas en los Terrenos Yesíferos* (Madrid, 1962) o en el *Symposium on Hidrology of Fractured Rocks* (Dubrovnik, 1965).

Era membre del Comité Nacional de Geodesia y Geofísica, vocal de la Junta Directiva de la Sociedad Española de Mecánica de Rocas i de la comissió permanent de la de Mecánica de Suelos, assessor geològic de diverses empreses hidroelèctriques de Projectes i Consultors.

Va publicar les seves aportacions en revistes especialitzades com: *Materiales, maquinaria y métodos para la construcción* (Madrid), *Boletín del Servicio Geológico* (Madrid) o *Boletín de la Real Sociedad Española de Historia Natural*.

A l'*Anuario de Estudios Atlánticos* va publicar "Estudios hidrológicos de Gran Canaria" (1957), "Las calderas de Gran Canaria" (1959), "Contribución al estudio del Cuaternario de Gran Canaria" (1960), "Sobre el origen y edad de las Islas Canarias: El Archipiélago equivalente" (1963) o "Tubos volcánicos en Lanzarote 'La Cueva de los verdes'" (1965).

A la *Revista de Obras Públicas* (Madrid), va publicar diversos articles com "Los volcanes del Cenozoico en Gran Canaria: causas y consecuencias de su singular distribución en la isla" (1957), "El hundimiento del suelo en la ciudad de Méjico y su repercusión en los sistemas de cimentación" (1957), "Excavaciones en roca por el sistema de 'pozo vertedero'" (1959), "Cartografía geológica aplicada a la ingeniería" (1960), "Historia y situación del Puente Romano de Orense" (1962) o "La geología en la luna" (1967).

Treballador incansable a deixar molts treballs d'investigació inèdits, d'entre els quals es troben alguns de tipus humanista sobre els manuscrits de la Mar Morta.

Va idear els monuments de la N-II des de la Jonquera fins a Figueres, que pretenien promocionar diverses rutes culturals i turístiques: la del romànic, la de Sant Jaume, la de Cervantes, la de l'art mudèjar, la del sol i la dels conqueridors. Essent a l'Empordà va establir contacte amb Miquel Mateu[↑], el qual li va encarregar la preparació d'un projecte que l'empresari barceloní havia pensat que podia ser de gran interès per la comarca, el "Canal del Ampurdán" o també "Canal navegable para unir la bahía de Rosas con Figueras".

Va escriure altres treballs, de caràcter divulgatiu, a la *Revista de Gerona*, on mostrava interès pels sistemes de regadiu com a "Perspectivas ampurdanesas ante los riegos del Muga-Fluvià" (1961), i als *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos.

Va rebre diverses distincions: soci honorari de l'Asociación de Geólogos Españoles, professor honorari del Consejo Superior de Investigaciones Científicas agregat a l'Instituto Lucas Mallada. Membre honorari de l'Asociación de Docentes de la Facultad de Ingeniería Civil de la Universidad Nacional de Lima (Perú), conseller honorari de l'Ajuntament de Figueres, Medalla de Plata al Mérito Turístico pels monuments de la carretera de Figueres a la Jonquera.

En la sessió d'Homenatge celebrada a Figueres (14.XI.1970), es va decidir donar el seu nom a la via d'entrada a Figueres pel sector sud.

MACIÀ de LLAVANERA, Josep M. de
(Lladó, 16.VI.1874 – Vilafant, 8.IV.1944)
Eclesiàstic, periodista i músic

de temps (1909-1910).

Fill de Jacinto de Macià[↑], de Vic, i de Mercè de Llanera i de Ros, de Lladó. Va ser el gran de sis germans.

Va ser col·laborador de *La Veu de l'Empordà*. A la mort del seu germà va dirigir el setmanari, per un breu lapse

Va ser ordenat l'any 1897/98 diaconat i va exercir la carrera eclesiàstica a la parròquia de Lladó i, després de la guerra civil, va desenvolupar la tasca de rector de Vilafant i de Santa Llogaia d'Àlguema.

MACIÀ de LLAVANERA, Lluís Maria de
(Vilafant, 3.VII.1879 – Figueres, 26.VIII.1936)
Eclesiàstic

Fill de Jacinto de Macià[↑], de Vic, i de Mercè de Llanera i de Ros, de Vilafant. Va ser el tercer de sis germans. Va ser ordenat el 26 d'agost de l'any 1905, juntament amb el seu germà Marià. Va exercir de vicari a les parròquies d'Agu-

llana i Vilopriu, i, posteriorment, destinat a Figueres on va quedar adscrit a la parròquia de Sant Pere. Després d'esclatar la guerra civil va ser un dels primers sacerdots detinguts i assassinats, juntament amb ell també assassinaren la seva serventa, Dolors Barti Fàbrega.

Fou propietari, col·laborador i director del setmanari catòlic *La Veu de l'Empordà* (1916-1936).

MACIÀ de LLAVANERA, Marià de
(Vilafant?, 1877 – 17.X.1909) Eclesiàstic

Fill de Jacinto de Macià[↑] i de Mercè de Llanera i de Ros, de Vilafant. Va ser el segon de sis germans. Va cursar Humanitats, Filosofia i Teologia al Seminari de Girona, posteriorment viatjà a Roma on tenia intenció de prosseguir la formació cursant la Carrera Diplomàtica, però la malaltia el va obligar a tornar. Va ser ordenat el 26 d'agost de l'any 1905, juntament amb el seu germà Lluís.

Va residir a la casa pairal Can Puig-Massanet de Vilafant, i es va implicar en diferents activitats beneficencials de la capital de comarca. Va fundar la Lliga d'Acció Social, i l'Orfeó Art y Pàtria i, juntament amb els seus germans, Josep M. [↑] i Lluís [↑],

va esdevenir propietari de *La Veu de l'Empordà* (1909) fins a la defunció, succeïda el mateix any.

Va publicar les seves impressions al rotatiu figuerenc i va exercir l'apostolat com a beneficiat de la comunitat de preveres de la parròquia de Sant Pere.

MACIÀ PUJOL, Jacint de

(Vic, Osona, 1839 – Vilafant, 8.I.1895) *Advocat*

Fill de Mariano de Macià i de Josefa Pujol, ambdós de Vic. Casat amb Mercè Llanera de Ros, de Can Puig-Massanet de Vilafant, el matrimoni va tenir sis fills: Carlos, Josep M. ↑, Marià ↑, Lluís M. ↑, Concepció i Dolors.

Membre fundador i col·laborador del *Semario de Figueras* (1886), i *El Regional*. Fou propietari i director del rotatiu catòlic *Diario de Cataluña* (Barcelona, 1888/89-1891). Va recollir els seus articles apareguts al *Diario de Cataluña* sota el títol *D. Carlos y los fueros catalanes* (Figueras: 1890).

MADERN CARRERAS, Martí

(Cabanes, 18.III.1896 – Cervera, la Segarra, 19.II.1975) *Paleontòleg i professor*

Fill de Joan Madern Viñas, de Maçanet de Cabrenys, i de Francisca Carreras Montalat, de Pont de Molins. Es va casar amb Maria Sostres, de Cervera, i el matrimoni va tenir un fill, Martí.

Va estudiar a Figueres i va cursar magisteri. Va aprofitar els estius a Perpinyà, el

Rosselló, per aprendre la llengua francesa, i les visites als seus germans residents a Narbona i Rivesaltes.

Va ingressar al Cos de funcionaris de telègrafs i després d'una breu estada a Cadaqués va ser destinat a Cervera. A la capital de la Segarra va compaginar el càrrec de cap de telegràfs amb la docència. Va ser professor particular d'alumnes de batxiller, de francès, dibuix i matemàtiques. Es va implicar en altres activitats com la recollida de dades meteorològiques, i va col·laborar amb la premsa local a *La Gasetta de Cervera* (1928), a *Segarra* o al *Centre Comarcal de Cultura de Cervera*, del qual n'era membre, així com a *La Vanguardia*.

La faceta que més transcendència tindria seria la investigació i el col·leccionisme de vegetals fòssils de la zona. Va esdevenir el principal estudiós de la flora fòssil de l'oligocè de la Segarra. Va col·laborar amb Josep Ramon Bataller i George Depape, als quals facilità els materials per a la publicació "Flore oligocène de Cervera (Catalogne)" (1950) i amb altres especialistes, principalment francesos. Publicà nombroses notes amb noves aportacions sobre aquesta flora en revistes comarcals. Va deixar gairebé a punt una monografia sobre les seves troballes, que roman inèdita.

La seva col·lecció de paleobotànica de l'oligocè de l'àrea de Cervera va ser donada, en part, al Museu Comarcal Duran i Sanpere de Cervera i al Museu de Ciències Naturals de la Ciutadella (Barcelona).

MADERN DURAN, Narcís

(Figueres, 3.I.1930 – 17.I.2006) *Fotògraf*

Fill de Narcís Madern Prat, fonedor, de Sant Llorenç de la Muga, i de Mercè Duran Santaló, de Figueres.

Va establir la galeria fotogràfica, anomenada Foto Arte al carrer de Peralada. Va estar en actiu des de finals dels 60 fins als 80. Malauradament l'arxiu fotogràfic no es conserva.

MAGRIÀ GARCÍA, Gemma

(Figueres, 12.IV.1981) *Esportista*

Filla de Miquel Magrià Cors, tècnic comercial, i de Maria Antònia García Martínez, ambdós de Figueres, és la petita de dues germanes: Anna i Gemma.

Va assistir al col·legi de les germanes de Sant Vicenç de Paül. A l'edat de set anys, probablement influïda pel pare, va iniciar-se en el taekwondo, essent el primer professor Kim Chong Ong. Als dotze el seu mestre era Joaquín Marrón. A

l'edat de quinze anys va entrar al Centre d'Alt Rendiment (CAR, 1995-1996 fins 2004-2005), de Sant Cugat del Vallès, i va cursar els estudis a l'IES Baró de Coubertin. Altres entrenadors seus han estat: Ireno Fargas, Francisco Zas, Elena Benítez, gran referent en la seva vida esportiva, Gabriel Esparza i Frank Martin. Va ingressar a l'INEFC on va cursar tres anys. Va finalitzar la carrera esportiva (2005), al temps que superava les proves per ser funcionària de la Generalitat.

La biografiada específica que per a la pràctica del taekwondo, a més de gaudir d'un bon estat físic, s'ha de disposar de determinades qualitats com la resistència psicològica, la capacitat de sorprendre i disposar d'una gran velocitat i bona tàctica.

Entre els resultats esportius més rellevants figuren les següents victòries: Medalla d'Or al Campionat de Catalunya Juvenil (1995 i 1996), Medalla d'Or al Campionat d'Espanya Juvenil (1995, 1996 i 1997), Medalla d'Or al campionat de Catalunya Júnior (1998), Medalla d'Or al Campionat d'Espanya Júnior (1998), Medalla d'Or al Campionat d'Espanya Absolut (2000, 2001, 2004).

Medalla de Plata dels pesos gall (Barcelona, 1998), subcampiona del món Medalla de Plata (Corea, 2001), Medalla de Bronze al Campionat d'Europa (Patras, Grècia, 2000), Medalla de Bronze a la Copa d'Europa (Lió, França, 2000), quarts de final al Campionat d'Europa (Samsun, Turquia, 2002), quarts de final al Campionat d'Europa (Lillehammer, Noruega, 2004).

Ha rebut el Diploma al Mèrit Esportiu per la Universitat de Barcelona (24.XI.2004), i la Medalla de Plata al Mèrit Esportiu per l'Ajuntament de Figueres (17.I.2004).

MALAGARRIGA CASALS, Ramon (Figueres?, s. XIX) Professor

El seu fill Josep va ser advocat i secretari d'ajuntament, i el seu nét, Ramon de Penyafort Malagarriga[†], botànic.

Va ser professor de psicologia, lògica i ètica i va exercir a l'institut de Figueres, del qual en va ser subdirector i l'any 1869-70 n'era director. Va pronunciar el discurs d'obertura del curs escolar: *Memoria que en el acto de la apertura del curso académico de 1869 a 1870 en el Instituto local de 2ª Enseñanza de la villa de Figueras, leyó su director y profesor* (Figueras: 1869).

MALAGARRIGA HERAS,

Ramon de Penyafort

(Figueres, 20.IV.1904 -
Cambrils, el Baix Camp, 5.VIII.1990)
Botànic i germà lasal·lià

Fill de Josep Malagarriga, advocat, i de Maria Heras Calverol, amb propietats a Espolla i Rabós d'Empordà. Va ser el tercer de cinc fills: Lluís, Loreto, Ramon, Maria i Narcisa.

Ingressà a l'orde de les escoles Cristianes el 1917, i va prendre el nom de germà Teodor Lluís, però en decaure aquest costum recuperà el seu nom de pila. De caràcter actiu i impetuós va haver d'enfrontar-se a greus dificultats pràctiques i es va trobar amb importants limitacions de mitjans.

Va exercir el magisteri a Tarragona (1921-1925), i a Cambrils (1925-1928), i a La Salle Bonanova va ensenyar als alumnes de batxiller (1928-1930).

L'any 1924 s'inicià en la botànica amb el germà Sennen[†], fou company seu en la campanya de recol·lecció de plantes i en els seus estudis taxonòmics. L'any 1929 col·laborà amb el germà Sennen en l'article "Les formes de *Myrtus communis* L. sur le littoral de Tarragone" que es publicà al *Bulletin Dendrologique de France*.

El 1930 va anar al Brasil on va residir, amb intermitències, fins al 1964. A Caxias do Sul va fundar el centre privat de batxillerat Ginásio Nossa Senhora do Carmo (1932), a Canoas l'Institut Geobiològic La Salle (1949), i a Rio Grande do Sul el Jardí Botànic de Porto Alegre, del qual en va ser el primer director (1956-1964). També va ser un dels fundadors de la Sociedade Botânica do Brasil (1950). Treballà principalment sobre la flora i la fauna del Brasil meridional i de l'estat de Rio Grande do Sul. Va ser professor de la Facultat de Ciències Econòmiques de Pelotas (1951-1954), i procurador de la Comissió de Patrimoni de la Universitat Catòlica de Río de Janeiro.

Entre les publicacions relacionades amb l'Amèrica del Sud figuren: *Obra educativa de los Hermanos en Río Grande del Sur y esbozo geobotánico del Estado* (1936), *La vegetación del Estado Río Grande del Sur en el siglo XVIII* (1937), *Regiones climáticas* (1951), *Guía para los visitantes del Jardín Botánico de Pelotas. Index baccharidinarum* (1952), *Clima del Estado de Río Grande del Sur* (1955), *Estudio de la Flora del país* (1957), *Notas críticas sobre el Herbario de Fanerogama del Museo de París* (1958). L'any 1961, a Canoas (Brasil), va publicar una biografia del seu mestre *O botánico lasalista F. Sennen*.

Va retornar a Catalunya el 1964, es va establir a La Salle Bonanova, va ordenar la col·lecció botànica del germà Sennen, i va continuar els estudis botànics els quals es reflectiren en nombroses publicacions, amb diversos catàlegs florístics locals *Flora analítica de Barcelona* (Barcelona: 1965), *Notas fitocorològicas* (Barcelona: 1968), *Flora de la província de Tarragona* (Tarragona: 1971), i una *Sinopsis de la Flora Iberica*, en 124 fascicles (1975-80).

En els darrers anys es va apropar a temes comarcals: va ordenar l'herbari del col·legi de La Salle de Figueres, va ser col·laborador d'*Hora Nova* i va publicar *Catálogo de plantas superiores del Alt Empordà* (Barcelona: 1976), *Nomenclátor de las plantas de l'Alt Empordà* (Barcelona: 1978) i *Nuevo nomenclátor de las plantas superiores de l'Alt Empordà* (Barcelona: 1985), i *Plantas mel·líferes de l'Alt Empordà* (Barcelona: 1979).

També va realitzar aportacions en el camp de la filosofia, de la pràctica religiosa així com en l'economia. Va escriure: *Filosofía de la filosofía* (Barcelona: 1974). Els opuscles: *Desarrollo personal*, *Orden cristiano de la vida*, *La gran cuestión fundamental*, *¿Quién es pobre?*, *La Iglesia*, *25 años al servicio del Brasil (1930-1955)*.

El seu treball ha suposat una gran aportació i recopilació de dades i una reordenació nomenclatural. Tal com apuntà Joan Vallès[†]: “va passar de seguir l'ultrajordanisme sennenian a actituds més sintètiques de l'escola neolinneana mediterrània”.

MALATS MARVÀ, Josep

(Viladrau, 10.IV.1941) Pintor i publicista

Fill de Josep Malats Gallés, secretari d'ajuntament, i de Joaquina Marvà Graells, de Manresa, és el petit de tres germans. Gràcies al trasllat del pare, a l'edat de sis anys estableix contacte amb la vila Ilançanenca, que mantindrà per sempre.

A Barcelona, estudià Belles Arts a l'Escola de Sant Jordi (1958-1962). S'inicia en el món pictòric amb un estil emmarcat d'expressionisme, amb colors vius i escenes de la vida quotidiana.

Decideix fer una estada a París (1966-1967), en la qual combina l'assistència a classes a l'École des Beaux Arts amb l'execució de caricatures per diferents indrets de la capital, per guanyar-se la vida.

A la tornada viu intensament la pintura i la seva obra és exposada a diferents ciutats catalanes i europees. Després d'estar completament endinsat en aquesta disciplina canvia per dedicar-se, a la dècada dels 70, al món de la publicitat. Obre un estudi de decoració a Barcelona. Esdevé membre de la junta del Foment d'Arts Decoratives (FAD), i es vincula al Servei de la Fira de Mostres, als Salons Monogràfics d'Hogarhotel i Graphispack (fira de l'embalatge), i és el crea-

dor d'Expotenda (Actualment Hostelco). S'ocupa del disseny del Pavelló Espanyol de la Feria Internacional de Túniz (1972). Dissenya l'estand dels decoradors de la Fira Internacional de Mostres de Barcelona. L'any 1985 inicia una altra etapa, deixa Barcelona i el món del disseny, i s'instal·la a Llançà, on promou establiments dedicats al turisme, al temps que recupera l'activitat pictòrica ara en una etapa considerada de reflexió, qualificada de realisme metafísic. Proliferen les exposicions i complementa la dedicació amb el vessant pedagògic, imparteix classes de pintura per a adults a l'Escola d'Arts i oficis de la Fundació Clerch i Nicolau de Figueres.

Pintor creatiu i espontani, al llarg de la seva trajectòria pictòrica ha alternat la figura femenina amb el paisatge i la natura morta, elements que destaquen per la vivesa de colors. Amb els anys la iconografia ha evolucionat apropant-se al cubisme.

D'ell va dir Martínez Lozano "D'una sensibilitat artística que desprecia les etiquetes i va a l'objectiu prescindint de modes" i Evarist Vallès l'anomenà "l'ull màgic de l'Empordà".

Guanya la Medalla de l'Aquarel·la (Figueres, 1964), el Premio de Carteles del Teatro Español Universitario (1965), la Medalla de Bronze del Reial Cercle Artístic de Barcelona, Premi d'Arts Plàstiques de Granollers, Premi d'Honor a la Biennal d'Eivissa (Balears).

MALÉ GARDELLA, Joan

(Barcelona, 11.VII.1972) *Música*

Fill de Joan Malé Ros, de Sant Martí d'Empúries, i de Mercè Gardella de l'Escala, nascut circumstancialment a Barcelona, des de sempre resideix a Sant Martí d'Empúries.

De formació autodidacta, complementada amb classes de guitarra al taller de músics de Barcelona, a l'Escola de música de

St. Narcís (Girona), i amb diversos professors particulars.

Ha tocat la guitarra i el baix en molts conjunts, dels quals destaca: Tilt! i Masai Mara (1995). Ha compost música amb diferents àlies com *The Real Van Gogh* i *Junkie Guateque*.

Després de tocar i gravar amb diversos grups (Tilt, Masai Mara com a més destacats), s'interessa per la música electrònica l'any 1997. A l'any 2000 treu disc juntament amb Xavi Lloses amb el projecte *Lumière*. Al 2003 comença el seu projecte de música electrònica més personal *Monoceros*, fixant pel segell anglès Expanding records amb un single (*Bells/Limbus*) i l'àlbum *When I was a child I wanted to be an astronaut*, seguit per un EP al segell Phonobox *Reverse_it* i finalment creant el seu segell Imaginary nonexistent records on treu els seus treballs i els d'altres artistes, i es mou entre l'anomenat "intelligent dance music" (IDM), el folk i post rock.

Ha presentat els seus treballs en directe al sonar 2005, sonar 2006, entre d'altres.

També ha estat editat per segells com Cocoon Records, Sutemos, i ha remesclat l'*Orchestra fireluce, anorak, leon somov* i seleccionat pel recopilatori de la Generalitat *Electronic music from catalonia* al 2007.

Últimament compagina els seus treballs musicals amb la fotografia.

MALLARACH FONT, Joan

(Sant Pere Pescador, 7.III.1948)

Director i realitzador d'audiovisuals

Fill de Josep Mallarach Subirana, pagès, de Ripoll, i de Teresa Font Morera, de Figueres, és el gran de dos germans. Passa la infantesa en un mas de Sant Pere Pescador, prop dels aiguamolls, lloc que li proporciona una

sèrie de records de la infantesa i adolescència que influeixen en la seva manera de veure el món i en la percepció del temps.

Estudia comerç i, als dotze anys, inicia la Formació Professional a l'escola de St. Narcís de l'Obra Sindical de Girona. Després esdevé Enginyer Tècnic Mecànic a l'escola Industrial de Barcelona (1967). En paral·lel, anant a cineclubs i cinemes d'art i assaig, descobreix una desconeguda cinematografia que l'atrau fortament i comença el seu gran interès per aquest art.

L'any 1971, va a París i ingressa al Departament de Cinema de la Facultat de Vincennes (1971-1973). La facultat, fruit del maig del 68, és multidisciplinària i el debat ideològic és permanent. Diversos professors són crítics de *Cahiers de Cinema*. Aprèn molta teoria però no disposa de mitjans per fer cinema.

L'any 1973 aconsegueix passar els exàmens d'ingrés a la *Deutsche Film und Fernsehen Akademie* (1974-1978), al Berlín Occidental i cursa els estudis amb beca. Berlín li és una ciutat molt especial. Les visibles seqüeles de la guerra, les dures policies de les dues alemanyes, el mur i la foscor de l'hivern, conviuen amb grans illes de llibertat, cues del maig del 68. A la DFFB intensifica el seu coneixement del cinema alemany i roda algunes pel·lícules. La primera, en col·laboració amb Lluís Garay, és *Alborada*, basada en l'arxiu de la Guerra Civil espanyola i filmació pròpia. També fa *Del yugo y del canto* i el documental *Fang de terrissa*.

Els anys 78 i 79 alterna entre Barcelona i Berlín, on és professor assistent de trucatge amb banc òptic, és a dir, amb efectes produïts sobre pel·lícula ja rodada. A Barcelona és membre de La Central del Curt i Vídeo Comunitari, col·lectius independents i alternatius, que fan producció i també distribució en uns anys on els centres culturals, associacions de veïns i sindicats encara fan activitats culturals. És el final d'una voluntat de fer cinema militant, fruit encara de la lluita antifranquista. Sobre aquest cinema, l'any 2003, TV3 en fa un recull a la sèrie *Crònica d'una mirada/Història del cinema independent 1960-1975*.

A partir dels anys 80 diversifica l'activitat professional fent vídeos industrials, institucionals i algunes sèries per a televisió, com *Pobles de Catalunya* (1984) i la sèrie de dibuixos animats *Història de Catalunya* (1985-1986). Estableix contacte amb diferents col·leccionistes de les terres gironines, descobrint "insòlits

mons personals" que reflecteix a la sèrie *L'armari dels 7 calaixos*, emès per TVE en 13 capítols de 25 minuts de durada. A part, d'una col·lecció de llibres desplegables fa el vídeo de ficció *Papirus-tòria*, que es projecta de manera permanent en una de les sales del Museu del Joguet de Figueres.

Treballa tres anys com a realitzador de reportatges a *¿Quién sabe dónde?* de TVE, i per a Canal Sur fa la sèrie *Hijos de Andalucía*. És director i coguionista del telefilm *Música secreta* (2005), un thriller on Sílvia Sabater és la principal protagonista i *Jo, el desconegut* (2007) amb Fernando Guillén, Amparo Soler Leal i Bernat Quintana.

Com a director de continguts fa el Museu de Cinema -Col·lecció Tomàs Mallol (1995-1998) amb l'arquitecte Dani Freixes. També és el realitzador dels audiovisuals. En aquesta feina, li és especialment grat ordenar la important col·lecció entorn a un relat: com la persona utilitza els mitjans que té a l'abast per fascinar els altres amb la imatge en moviment. Ha treballat en altres projectes relacionats amb l'Empordà com el vídeo *Teatre Museu Dalí-Teatre de la Memòria*, amb el qual aconseguí dos guardons. Amb Dani Freixes ha fet, entre altres, la realització d'audiovisuals del *Pabellón de la Navegación* a l'Expo de Sevilla, el parc temàtic *Felifonte* a Itàlia, *Museu de la Música de Barcelona*, l'exposició *El Tast* per a Vinseum de Vilafranca del Penedès. Ha fet vídeos per al pavelló d'Espanya a l'Expo de Hannover, per a museus com el d'Altamira, La Capsa de Gaudí de Reus i altres.

Entre les distincions rebudes cal esmentar els següents premis: per a la pel·lícula *Alborada*, 16 mm, Tercer Premi al Festival Internacional de Bilbao (1976); per a la pel·lícula *Fang de Terrissa*, 16 mm, Primer Premi Setmana Internacional de Cinema de Barcelona (1979). El vídeo *Papirus-tòria* va rebre el Premi Generalitat de Catalunya a la millor realització en vídeo (Barcelona, 1988), i la Columna de Llorer del Festival de Televisió del Mediterrani (València, 1988).

El vídeo sobre el *Teatre Museu Dalí-Teatre de la Memòria* va rebre el Laus de Bronze 1991, el Premi al millor documental del Festival Euro-regional Estavar-Llívia, i Premi al millor documental del 1r Concurs de Vídeo de Navarra, 1993.

MALLART CORTEY, Joan

(Palafrugell, el Baix Empordà, 7.II.1931 – Figueres, 26.I.2006) Patrocinador de bàsquet

Fill únic d'Esteve Mallart Renart, d'Espolla, i Llúcia Cortey Cervera, de Palafrugell. Es va casar amb Laura Romero Gallego, de Peralada, i el matrimoni va tenir tres fills: Laura, Joan i Lucila.

Va viure a Palafrugell i a Espolla i a l'adolescència es va traslladar a Figueres. Va participar en la vida municipal figuerenca i va ser regidor d'Esports.

Des del punt de vista professional va ser gerent de La Casera de Figueres, empresa des de la qual va patrocinar l'equip ciclista i la Volta Ciclista a l'Empordà i l'equip de bàsquet, confiant en Rafel Mora[↑] com entrenador de l'equip femení. Va ser el president de l'Agrupació Esportiva La Casera, president de la Federació de Bàsquet de Girona i president del Club Nàutic de Llançà.

MALLART CUTÓ, Josep

(Espolla, 10.VI.1897 – Madrid, 27.XII.1989) Pedagóg i psicòleg

Fill de Joan Mallart Martí, natural de Capmany, i de Maria Cutó Sala, d'Espolla, va ser el segon de quatre fills: Jaume, Josep, Alfons i Lleó. Es va casar amb Genoveva Palacios Rodríguez (1929), mestra, i el matrimoni va tenir tres

fills: Alberto, Rosalía i Julia.

Va assistir a l'escola del mestre Balmanya[↑], i va aprendre a tocar el violí amb Narcís Sala, músic i sabater d'Espolla. Als catorze anys va

anar a Girona a estudiar la carrera de Magisteri (1915) i animat pel seu mestre Cassià Costal[↑] va anar a estudiar a Ginebra, lloc on es va matricular a l'Institut Jean-Jacques Rousseau i va estudiar psicologia amb el professor Claparède, a més de pedagogia i ciències. L'estada a Suïssa esdevindria fonamental per al seu futur, convertint-se en un dels principals professionals en psicologia aplicada d'Espanya.

Es va instal·lar a Madrid (1917). Va treballar al Centro de Estudios Históricos Menéndez Pidal, a l'Escuela Superior del Magisterio i a la Universitat de Madrid. Allà va estar en contacte amb gent reconeguda com Bartolomé Cossío. Es va traslladar a Lleó (1918) a La Escuela Mercantil y Agrícola de Villablino, lloc on es va interessar per la mineria. Abans de tornar a Barcelona (1923), visita Berlín on assisteix a classes de psicologia a l'Institut für Angewandte Psychologie. Visita Bèlgica, on té ocasió de veure l'aplicació de la psicologia a l'agricultura i mineria. A Barcelona es va incorporar d'ajudant al Laboratori de l'Institut d'Orientació Professional, però l'estada va ser curta. Torna a Madrid (1924), ara treballa per a l'INRIT (Instituto Nacional de Reeducación de Inválidos del Trabajo) on coincideix amb figures de renom com C. Madariaga o M. Rodrigo. Durant el període que abraça de 1927 fins a l'esclat de la guerra civil és l'època en què més publica i funda la *Revista de Organización Científica* (1928). En aquest període treballa a l'Institut de Psicotecnia.

De tendència republicana, després de la guerra pateix les conseqüències d'un expedient de depuració, no li és permès accedir al càrrec de director, essent retirades del mercat les seves publicacions. L'any 1943 va col·laborar amb la Cámara Oficial de Industria, entitat que li va encomenar diverses publicacions. A partir d'aquest moment augmentaren les col·laboracions, les participacions en congressos, els escrits, i va recuperar la plaça de funcionari. Es va fer càrrec de la *Revista de Psicología General y Aplicada* (1946), i entre altres activitats funda l'Asociación Iberoamericana para la Eficacia y la Satisfacción en el Trabajo (1950), la qual li permet projectar els seus coneixements a l'Amèrica del Sud. Fou membre fundador de la Sociedad Española de Psicología Aplicada (1952), i secretari.

La seva producció compta amb més de tres-cents articles i vint-i-sis opuscles. Va col·laborar en nombroses publicacions periòdiques especialitzades com: *Boletín del Instituto Libre de Enseñanza*, *Revue de la Science du Travail*, *Revista de Medicina del Trabajo e Higiene Industrial*, *Industria*, *Estudios Pedagógicos* (Saragossa), *Revista de Psicología y Pedagogía Aplicadas* (València), *Psicotecnia*, *Revista Internacional de Psicología*.

Va publicar més de trenta llibres sobre pedagogia: *El factor humano en la organización del trabajo: Para los patronos-Para los obreros-Para los técnicos* (Porto: 1922), aquesta és l'obra més important de l'autor en què explica les experiències viscudes a l'estranger, fent ús de la psicologia; *La educación activa* (Barcelona: 1925; id.: 1931 3a ed.; id.: 1935 4a ed; id.: 1957 5a ed.), *Escuelas-asilos de Artes y Oficios para niños pobres, huérfanos y abandonados: Su organización práctica y útil* (Madrid: 1926), *La escuela productiva* (Madrid: 1928), *La escuela activa* (Madrid: 1928), *La reeducación profesional de los inválidos del Trabajo en España* (Madrid: 1928), *La escuela del trabajo* (Madrid: 1928; id.: 1934 2a ed.), *Colonias de educación para formación general y profesional y para readaptación social: Memoria premiada por la Real Academia de Ciencias Morales y Políticas en el Concurso de la Fundación instituida por el señor don José Santa María de Hita* (Madrid: 1930), *Colonias de educación* (Madrid: 1931), *La posesión de la tierra y la explotación agrícola nacional: ante la reforma agraria en España* (Madrid: 1931), *La orientación profesional en España* (Madrid: 1932; id.: 1933), *Para la organización de la vida nacional: La formación Profesional de España* (Madrid: 1933), *Pro-arbolado...: Plan premiado por el CPF de Barcelona en 1926*. (Madrid: 1933), *La elevación moral y material del campesino: Memoria presentada por la Academia de Ciencias Morales y Políticas* (Madrid: 1933), *La organización científica del trabajo doméstico* (Madrid: 1933 conferència), *Organización científica del trabajo agrícola* (Barcelona: 1934), *La organización económica internacional y el problema de la paz: Memoria* (Madrid: 1941), *El mundo económico-social que nace: Guía de adaptación a las necesidades del tiempo presente* (Madrid: 1943), *La enseñanza profesional en España: Guía para jefes de*

empresa... profesores (Madrid: 1944), *La enseñanza profesional en España: Guía...* patrocinada por la Cámara Oficial de Industria de Madrid (Madrid: 1945), *Orientación funcional y formación profesional: Psicotecnia, pedagogía del trabajo, profesología, colocación* (Madrid: 1946; id.: 1959 2a ed. corregida y aumentada), *Obras de dignificación humana: planes y actuaciones ... Memoria premiada* (Madrid: 1947), *Organización científica del trabajo* (Barcelona: 1942; id.: 1956; Madrid: 1956), *Orientación, selección y formación de personal* (Madrid: 1956), *Disposición personal para el trabajo* (Madrid: 1958), *Técnicas de dirección, de administración y de oficina* (Madrid: 1959), *Psicosociología del desarrollo industrial* (Madrid: 1960), *La psicología en la orientación profesional* (Madrid: 1962 ponència), *Organización del trabajo agropecuario y desarrollo económico-social* (s.l.: 1970), *Psicología industrial y organización* (Madrid: 1981), *L'educació activa* (Vic: 1998) amb pròleg de Joan Mallart i Navarra.

Va revisar, i escriure el pròleg de l'obra de Franziska Baumgarten *Psicología de las relaciones humanas en la empresa* (Barcelona: 1959; id.: 1968; id.: 1971).

Va escriure en col·laboració amb L. Walter *Creación de ambiente físico adecuado para el trabajo* (Madrid: 1953).

En col·laboració amb Pilar García Villegas va escriure *La satisfacción en el trabajo como factor de productividad* (Madrid: s.d.) en el llibre es presenten 1.291 entrevistes a treballadors.

La dedicació envers la psicologia i la tasca pedagògica el varen fer mereixedor de diverses distincions: Premi Eduardo Barreiros (1958), Premio de la Sociedad Española de Psicología (1970) i va rebre la Medalla de Oro al Trabajo atorgat pel Ministerio de Trabajo (1975).

MALLÉN HERAS, Miquel

(Figueres, 8.II.1945) Mestre i enginyer

Fill de Vicenç Mallén Fidalgo, de Cantallops, i Paquita Heras Serinyana, de Llançà, està casat amb Rosa M. Santeugini.

Va estudiar magisteri a l'Escola Normal de Girona (1963) i Enginyeria Tècnica, especialitat elèctrica, a Vilanova i la Geltrú (1967). Després

d'haver treballat com a enginyer a l'empresa Hidroléctrica del Ampurdán es decanta per l'ensenyament. Ha exercit de mestre al Bon Pastor, al Col·legi Sant Pau, a Agullana, a les Vivendes Sant Josep, al Salvador Dalí, per retornar a Agullana on roman fins a la jubilació (1972-2007). Actualment col·labora amb la professora M. Antònia Canals al Departament de Ciències de l'Educació de la Universitat de Girona, en el projecte GAMAR (Gabinet d'Assessorament sobre Matemàtiques), on es dedica a l'elaboració de material, a l'assessorament de la didàctica, i a la investigació de l'ensenyament de les matemàtiques.

A Agullana, el curs 1979-80, va iniciar una relació pedagògica amb el mestre Pere Borràs de l'escola de Darnius, i varen començar un projecte sobre l'estudi de la comarca que desenvoluparen els alumnes. A l'escola d'Agullana, com a recurs pedagògic, va implantar el Taller de ceràmica.

Com a conseqüència de la tasca de renovació pedagògica, l'escola d'Agullana va rebre el Premi Baldiri Rexach a les escoles (1985), atorgat per la fundació Jaume I, essent la directora Rosa M. Santeugini. Els seus alumnes han rebut el Premi Baldiri Rexach als alumnes (2002), per un treball realitzat sobre l'Antàrtida. Pel treball *Construcció i gestió d'un hivernacle a l'escola* (2004), realitzat conjuntament amb David de la Higuera, va aconseguir el Premi d'Experiències Educatives Josep Pallach, 1a edició.

Conjuntament amb Marta Serra, Maria Malé, Albert Fita, i Josep Gifre, va preparar l'obra *Geografia de l'Alt Empordà* (Barcelona: 1983), guardonada amb el Premi Baldiri Rexach als mestres. Ha escrit també en col·laboració *L'ensenyament a Agullana. Quatre segles d'escola rural a Agullana, 1626-2002* (s.l.: 2002), amb Rosa M. Moret†.

MALLOL, Francesc

(*El Port de la Selva, s. XX*) Mestre de ribera

Va viure el segon quart del segle XX.

MALLOL DEULOFEU, Tomàs (*Sant Pere Pescador, 1.VIII.1923*) Fotògraf i col·leccionista

Va ser fill únic de Joan Mallol Carre-ras, comerciant i pagès, i de Rita Deulofeu Fàbrega, botiguera. Es va casar amb Rosa Giralt Solà (1946), i el matrimoni ha tingut dues filles: Olga i Eva.

La família es va traslladar a Torroella de Fluvià. Allà va anar a les escoles públiques amb els mestres Ramon Colom i Miquel Oliveres†, i després a l'institut de Figueres. Durant la postguerra s'instal·là temporalment a Vilafant. L'any 1942 va acabar el batxillerat i va estudiar Enginyeria Tècnica a Barcelona.

Va treballar a la Maquinista i, al cap de poc, va muntar un taller mecànic. Després de dedicar-se a diversos quefers, va treballar de fotògraf per a la casa fotogràfica Manent (1961-1964) i va desplaçar-se per tot Espanya a causa de la seva feina. L'any 1964, s'independitza i es trasllada a Torroella de Fluvià lloc on estableix l'estudi i treballa com a fotògraf fins l'any 1991 en què es jubila.

Va obrir un estudi per fer gravacions per a la ràdio, la televisió i el cine amateur. A la dècada dels 50 va filmar els primers anuncis de televisió.

D'esperit col·leccionista, a la dècada dels 70 s'inicia en la compra d'aparells de fotografia, cinema, màquines de filmar o fotogrames. Després de conèixer el llibre *Arqueologia del cine*, s'endinsa en la compra d'aparells del precinema. Va realitzar diversos viatges a París per comprar bibliografia sobre el tema i, amb el coneixement aconseguit, va començar a fer les compres. La col·lecció del biografat es considera una de les millors col·leccions del món i ha estat la base del Museu del Cinema de Girona (8.IV.1998). En total consta de 7.500 objectes cinematogràfics, uns 15.000 cartells, 3.000 gravats i fotografies sobre cinema i bibliografia i documentació sobre el tema, dels quals només una quarta part estan exposats.

Des de petit es va sentir atret pel cinema i la fotografia. Ell mateix va muntar una càmera fotogràfica i es va presentar a diferents concursos de Catalunya i va guanyar nombrosos premis. El primer va ser un tercer premi a Reus (1955), i posteriorment va aconseguir primers premis. És soci de l'Agrupació fotogràfica de Catalunya.

És autor de nombrosos curtsmetratges, alguns guanyadors de premis en festivals internacionals: *El pastor de can Sopes* (1956), *L'Empordà* (1957), *Hivern* (1958), *Pozos semiartesianos* (1958), *Amanecer* (1959), *Il·lusió* (1959), *Primer dia* (1959), *Diàlego con el taxímetro* (1959), *Patricia* (1960), *Le tour au Lac Lemán* (1960), *De Chamonix au ciel* (1960), *La guitarra y el mar* (1961), *Cuatrocientos golpes* (1961), *Zoo* (1962), *Mástiles* (1963), *Síntesis de primavera* (1963), *Caracol* (1963), *Limpieza pública* (1964), *Fever* (1964), *Tres guitarras* (1965), *Dos moscas* (1966), *Arbres* (1966), *IV Fira del Dibuix i la Pintura* (1966), *Instante* (1967), *Sempre* (1968), *Daguerre i jo* (1970), *Mar calma* (1971), *Poca cosa sabem ...* (1971), *Negre i vermell* (1973), *Homenatge* (1975), i *Quan sóc perdut en l'ombra* (1975).

Ha treballat de productor, ha filmat anuncis i ha participat com actor en dues pel·lícules: *Alicia en la España de las maravillas*, de Jordi Feliu, i *L'home ronyó*.

Ha publicat l'obra autobiogràfica *Si la memòria no em falla* (Girona: 2005).

Ha rebut nombrosos guardons del món de les Arts Cinematogràfiques. És membre d'Honor de les principals Acadèmies Cinematogràfiques i és Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya (2001).

MALLOL ORIOL, Josep

(*El Port de la Selva*, 10.I.1922)

Escriptor i pescador

Fill de Josep Mallol Paltré, pescador, i de Flora Oriol Ferrer, ambdós del Port de la Selva. Després de molts anys de dedicació a la pesca es va decidir a expressar per escrit els seus coneixements i les seves vivències de la vila nadiua, amb un estil espontani i vocabulari ric i planer. Ha costejat ell mateix les publicacions

que solien aparèixer per la diada del patró, sant Baldiri, havent signat en algunes ocasions amb el pseudònim de *Valentí*, el seu tercer nom de pila, o *Pesoj Lollam & Loiro* (=Josep Mallol Oriol).

Ha escrit: *Armen Rodas* (*El Port de la Selva*: 1974; id.: 1983) amb pròleg de mossèn P. Casals Alberni, *Retalls del Port de la Selva* (*El Port de la Selva*: 1980) amb pròleg de mossèn P. Casals Alberni, *Verd i blau... el Port de la Selva* (*El Port de la Selva*: 1981), *La regió del Cap de Creus* (*El Port de la Selva*: 1982), *Coses... del meu poble* (*El Port de la Selva*: 1983), *Reculls* (*El Port de la Selva*: 1984), *Això era el Port de la Selva* (*El Port de la Selva*: 1987), *L'Antic Port de la Selva* (*El Port de la Selva*: 1988), *Esquitxos* (*El Port de la Selva*: 1984; id.: 1998), *L'Ahir del Port de la Selva* (*El Port de la Selva*: 1989), *Violetes i crisantems* (*El Port de la Selva*: 1992), *A un racó del Mare Nostrum* (*El Port de la Selva*: 1994), *Dos arts que feren història* (*El Port de la Selva*: 1995), *Monuments a les nostres muntanyes* (*El Port de la Selva*: 1996), *L'Olivera, la vinya i el mar: apunts* (*El Port de la Selva*: 1997), *Records d'algun temps* (*El Port de la Selva*: 1997), *Velles arrels portselvatanes* (*El Port de la Selva*: 1998; id.: 1999), *Esclats de tramuntana, bocins de diari portats pel vent* (*El Port de la Selva*: 2000), *Tocar-ho tot. Contes vora el foc* (*El Port de la Selva*: 2000).

MANDADO CAPELLÀ, Lluís

(*Barcelona*, 22.X.1926)

Hisendat, músic, compositor i director de l'Orfeo

Fill de Lluís Mandado Suñer, de Barcelona, i Maria Eulàlia Capellà Armet, de la Jonquera, va néixer circumstancialment a Barcelona i va ser el segon de tres germans. Casat amb Conxita Rossell Roldán, barcelonina llicenciada en història, el matrimoni ha tingut tres fills: Ricard, Lluís Maria i Joaquim↑.

Va estudiar a la Universitat i a l'Escola Superior d'Agricultura a Barcelona de cares a l'exploració agrícola familiar. Va compaginar els estudis amb la seva formació musical, va ser deixeble d'Andrea Fornells, professora de cant del Conservatori Municipal de Música de Barcelona, i solista de l'Orfeó Català i d'Antoni Pérez Moya, director de l'Orfeó de Sants i de la Schola Cantorum de la Universitat de Barcelona.

Juntament amb el rector de la Jonquera, mossèn Joan Serra, va ser cofundador del Cor (1948), del qual en va esdevenir el director, aquest passà a nomenar-se Orfeó Parroquial l'any 1949. Després d'uns anys de crisi, l'any 1970 es va reprendre l'activitat amb el nom d'Orfeó Jonquerenc, sempre sota la direcció del biografat. Ha estat delegat de la Federació Catalana d'Entitats Corals a Girona (1991-2004).

Ha compost diverses obres, a destacar: *Missa de Nostra Dona de Meritxell* (en català) a quatre veus, *Missa de Santa Llúcia* (en català) a una sola veu. La darrera composició ha estat l'obra simfònica, *Rèquiem*, per a cor i orquestra. Ha compost les sardanes: *La petita Conxитета* (1950) dedicada a la seva muller, *L'Aplec de Santa Llúcia* (c. 1980), *Jonquerenca*, *En Guillem i l'avi* dedicada al seu nét.

El biografat ha estat guardonat amb la Medalla de la Vila del Voló (1997), i ha rebut el Jonc d'Or individual concedit pel consistori jonquerenc (1998), mentre que l'Orfeó Jonquerenc va rebre el Jonc d'Or col·lectiu (1998).

MANDADO ROSSELL, Joaquim

(La Jonquera, 7.IV.1961)

Cantant, guitarrista i professor

Fill de Lluís Mandado Capellà, músic, i de Concepció Rosell Roldán, ambdós de Barcelona, és el petit de tres germans. Casat amb Maria Marí, el matrimoni té tres fills, Guillem, Ricard i Ferran.

Va realitzar estudis d'empresarials i de pedagogia. Musicalment

ha estat deixeble del seu pare. Ha format part de l'Orfeó Jonquerenc, del qual des de l'any 2005 n'és el director. Imparteix classes de guitarra elèctrica, baix elèctric i bateria a l'Escola de Música la Jonquera (des del 2005).

Conegut popularment amb el nom de Quim, va formar part del grup Bomberos Atòmics, però es va donar a conèixer com a cantant i baixista del grup jonquerenc Sangtraït, formació musical de hard rock i heavy metal creada a finals de la dècada del 70 (c. 1979), de la qual en formaven part Josep M. Corominas[↑], Juli Ortín[↑] conegut amb el nom de *Papa Juls*, Martín Rodríguez i Lupe Villar[↑]. La formació dissolta l'any 2001, a partir d'aquest moment el biografat debuta en solitari i grava *Eclosió* (2004).

El grup Sangtraït va gravar vuit discs: *Els senyors de les pedres* (1988), *Terra de vents* (1990), *L'últim segell* (1991), *Sangtraït al Palau Sant Jordi* (1992), *Contes i llegendes* (1993), *Eclipsi* (1995), *Noctàmbulus* (1996), *L'altre cantó del mirall* (1999). Després de la dissolució va aparèixer *L'últim concert* (Razzmatazz, Barcelona, 2002), i recopilacions diverses: *Vídeos, concerts i rock&roll* (DVD, 2002), *Entre amics* (2003) i *Crits de silenci* (2005). D'entre les seves cançons varen ser populars *Els senyors de les pedres* o *El vol de l'home ocell*. Ha col·laborat amb altres formacions com Rockson, Glissandro i Amoníac.

El Grup Sangtraït va rebre el Premi Sirena del Consell Comarcal (2002).

MANDRI CAMPAMAR, Ramon

(Peralada, 1851 – Barcelona, 1927)

Escriptor i apotecari

Fill de Francisco Mandri[↑] i Maria Dolors Campamar, va ser el gran de quatre germans. Casat amb Carmen Vila Guytó, de Vilabertran, el matrimoni va tenir dos fills, Consol i Francisco[↑], també apotecari.

A l'edat de vint-i-un anys ja va aconseguir la llicenciatura en

Farmàcia a la Facultat de Farmàcia de la Universitat Lliure de Girona (2.IX.1873). Ha passat a la història per haver preparat un xarop reconstituent que va batejar amb el nom de Mi Cerebrino. Es va traslladar a Barcelona on va obrir una farmàcia, al carrer Ample.

En haver escrit i publicat: *Las papallonas: diàlech per ser recitat en los centres catòlics* (Figueras: 1886), *Costums de Figueras presas del natural* (Barcelona: 1888), se'l va conèixer com "El poeta de Figueres".

MANDRI CAMPAMAR, Rosa

(Peralada, 20-21.VIII.1859 - Roma, 18.IV.1936)
Religiosa

Filla de Francisco Mandri i Maria Dolors Campamar, va ser la petita de quatre germans. Va ingressar a la congregació de religioses de Jesús Maria el 26 de desembre de 1880 a Sant Andreu del Palomar (Barcelona), va prendre com a nom religiós de *Maria de Santa Eufèmia*, i va professar en el mateix convent l'11 d'abril de 1882.

A la congregació es va distingir per haver desenvolupat diversos càrrecs, a Sant Andreu va ser Mestra de Novícies (1890-1895), Superiora Provincial del Canadà (1895-1901), Superiora de València (7.XII.1901-12.I.1909), Superiora de Mérida del Yucatán (Mèxic) (4.II.1909-1912) moment en què a causa de la revolució varen haver de fugir i refugiar-se a Cuba, Superiora de L'Havana (1912-1921), Superiora de Mèxic capital (1.VIII.1921-1925).

Va ser nomenada encarregada de la causa de Beatificació de la Mare Fundadora, Claudine Thèvenet (Lió, 1774-1837), pel Capítol General, causa en la qual hi va estar immersa des de 1925 fins a la seva mort.

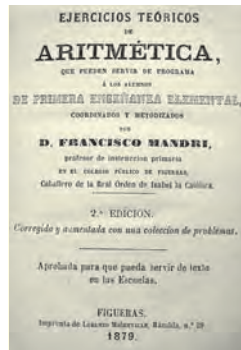
Gràcies a ella es va erigir el Santuari de Nostra Senyora del Sagrat Cor a Sillery (Canadà).

MANDRI VALLS, Francisco

(Calella, el Maresme, 1817 - Figueres, 6.XII.1891) Mestre

Fill de Mariano Mandri i de Julita Valls, ambdós naturals de Calella, es té coneixement que es va casar amb M. Dolors Campamar Casas, natural de

Cadaqués, i en el moment del traspàs tenia quatre fills: Ramon i Teodoro, Joaquina i Rosa.

Va aconseguir el títol de mestre el 18 de gener de 1842. Va exercir el magisteri a Peralada, des de 1845 fins, com a mínim, l'any 1858. Es va traslladar a Figueres on va seguir a l'ensenyament públic, al Colegio Público de Figueras.

Va escriure uns llibres destinats a alumnes d'ensenyament primari: *Ejercicios teóricos de aritmética: que pueden servir de programa á los alumnos de primera enseñanza elemental* (Figueras: 1866; id.: 1879 2a ed.; id.: 1887 3a ed.), *Ejercicios teórico-prácticos de aritmética: para uso de los alumnos de ambos sexos: segunda parte de los ejercicios teóricos* (Figueras: 1888), obra declarada de text per Reial Ordre de 13 de maig de 1891.

Va rebre el nomenament de Caballero de la Real Orden de Isabel la Católica.

MANDRI VILA, Francisco

(Figueres, 16.II.1883 - Barcelona, 5.XI.1971)
Metge, farmacèutic, químic i oftalmòleg

Fill de Ramon Mandri i de Carmen Vila Guytó, de Peralada, i de Carmen Vila Guytó, de Vilabertran, es va casar amb Rosa Costas Biscamps i el matrimoni va tenir onze fills.

Va estudiar diverses carreres entre elles la de química, farmàcia i medicina. Va ser el primer director mèdic de l'Hospital del Mar, el va succeir en el càrrec Trias de Bes. Va abandonar la direcció per dedicar-se a l'establiment farmacèutic. Va enregistrar el xarop Cerebrino Mandri l'any 1926; va

crear els laboratoris Mandri situats al carrer de Provença, els quals han mantingut la comercialització del xarop reconstituent fins l'any 2009.

Conscient que la imatge era un reclam publicitari va posar-se en contacte amb Gaietà Cornet Palau (1878-1945); aquest li va mostrar una sèrie de dibuixos i Mandri va triar la imatge masculina amb la qual s'ha identificat el producte farmacèutic, per la qual en va pagar deu pessetes.

MANERA, Joan

vegeu: PUIG MANERA, Joan

MANERA, Lambert

(Bassegoda, Albanyà?, ? - Girona, 1675)
Guerriller

Va ser batlle de Bassegoda. Va lluitar amb Josep Trinxeria per la reincorporació del Rosselló a Catalunya. Va morir en un combat contra assatjadors francesos.

MANUEL

(Rabós, s. X) Abat

Abat de Sant Quirze.

MARANGES de DIAGO, Josep Maria de

(L'Escala, 1837 - Madrid, 17.VI.1872)
Advocat i polític

Fill de Francesc Maranges[↑] Juli, de l'Escala, i de Clara de Diago. Va cursar el batxillerat a Girona i la carrera de Dret a Barcelona. Es va doctorar el 1859. Va ser elegit membre de la Reial Acadèmia de la Història (1866) i nomenat catedràtic de Dret romà per oposició, a la Universitat de Madrid (1870). Es va establir a Madrid. La seva manera d'ensenyar va canviar l'estudi del dret romà.

Company de Francisco Giner de los Ríos, el qual va fer publicar, pòstumament, un recull d'escrits

seus sota el títol d'*Estudios Jurídicos* (Madrid: 1878) amb un pròleg de Gumersindo de Azcárate i la seva biografia feta pel mateix Giner. El recull comprèn tres estudis, un sobre el dret de la família, el segon sobre els recursos de força i el tercer sobre la història del dret penal.

Va treballar a les excavacions d'Empúries i, juntament amb el Sr. Molina, va descobrir el mosaic que representa el *Sacrifici d'Ifigènia*.

Va ser delegat per Girona al comitè central del partit progressista (1866). Després de la Revolució de Setembre de 1868, la Junta Revolucionària li va encarregar que redactés una declaració de drets humans, que va ser la base del primer article de la Constitució de 1869.

MARANGES JULI, Francesc

(L'Escala, 1803 - 13.X.1878)
Advocat i comandant

Fill de Josep Maranges Moré, es va doctorar en Dret civil i Canònic (1829).

Com a comandant del batalló de la Milícia Nacional, va defensar l'Escala contra el cap carlista Benet Tristany (1837).

Es reunien a casa seva els més destacats liberals empordanesos; s'hi hostatjà, camí de l'exili, el general Prim.

Va ser Diputat a Corts (1859) i va signar, juntament amb altres diputats, el manifest progressista de 8 de setembre de 1863, era partidari de la llibertat i la monarquia. Quan era diputat a Madrid, gaudia de molt bones amistats. En aquesta època, es va interessar per l'obra de Narcís Monturiol[↑].

Va ser president de la Diputació de Girona (1864-1865). Va formar part de la Junta Revolucionària de l'Escala que va presidir (1868).

Casat amb Clara de Diago, el matrimoni va tenir un fill, Josep Maria[↑], que va sobresortir en qüestions jurídiques. En morir aquest prematurament, va passar els darrers temps de la seva vida

immers en la melancònia. Va llegir la biblioteca del difunt a la Biblioteca de la Facultat de Dret de Madrid. L'entrega va ser duta a terme per Giner de los Ríos, Azcárate i el baix empordanès Albert de Quintana Combis.

Disposava de les distincions de Caballero de la Gran Cruz de Isabel la Católica i li va ser concedida la Cruz de Primera Clase de San Fernando.

MARANGES de MARIMON, Josep

(L'Escalà, 1735? – 1808) Comerciant i militar

Fill de Josep Maranges Sastre[†] i de Maria de Marimon, va estudiar humanitats. L'any 1774 es va matricular a la Real Junta de Comercio de Barcelona, així aconseguia els requisits per poder establir contactes comercials

amb Santo Domingo, Puerto Rico i La Margarita.

L'any 1773 es va casar amb una pubilla, Margarida Riera Gispert, filla del jutge de Palafrugell i d'aquest matrimoni en varen néixer tres fills, que varen seguir la carrera militar, i una filla.

Nomenat antiquari en el sentit decimonònic de la paraula, per Ripoll, va aconseguir reunir una bona col·lecció de monedes, cameus, cornalines, figures amb ídols i altres objectes d'interès, de la qual es va anar desprenent en obsequiar a personalitats diverses com el comte de Darnius. L'any 1785, a través del ministre, el comte de Floridablanca, va fer donació d'una bona part dels objectes col·leccionats –actualment formen part del Museo Arqueológico Nacional, de Madrid–, al príncep d'Astúries, el futur Ferran VII. S'ha apuntat la possibilitat que aquest donatiu podia respondre a la voluntat de rebre alguna prebenda.

Va ser nomenat batlle de l'Escalà diverses vegades. Durant el seu mandat va millorar els camins i accessos a la vila, la zona portuària i la defensa de la zona costanera de la població.

Es va incorporar a la vida militar en esclatar la Guerra Gran (1793-1795), posant-se del costat del rei d'Espanya. Va defensar Espolla i Sant Pere

Pescador. Gràcies a haver aconseguit la retirada de l'exèrcit francès va rebre el títol de Promotor de la defensa de la religión y de la Patria. Carles IV el va nomenar capità dels exèrcits.

Va publicar: *Compendio histórico, resumen y descripción de la antiquísima ciudad de Empurias* (Barcelona: 1803), obra que ja devia tenir escrita l'any 1785 quan va atansar-se a Madrid per a ofrenar l'obsequi al príncep. L'any 1968 es va publicar una edició facsímil comentada per Eduard Ripoll Perelló, director del Museu Arqueològic de Barcelona i Empúries.

MARANGES SASTRE, Josep

(L'Escalà, s. XVII – XVIII) Comerciant i terratinent

Casat amb Maria de Marimon, de Corçà, del matrimoni va néixer Josep Maranges[†] de Marimon, que ha passat a la història com un dels primers arqueòlegs d'Empúries. Pertanyien a la petita noblesa i vivien de les rendes de la terra i del comerç a l'engròs. Va ostentar el càrrec de regidor Degà (1740-1747) i el d'administrador de la Reial Duana (1720-1734).

MARCA, Josep

(Figueres?, s. XIX) Metge

Va publicar un escrit dirigit al metge peraladenc Contastí[†]: "Algunos globulillos homeopáticos para Don Fernando Contastí, médico-cirujano de Perelada (Figueras: 1854).

MARCÈ RIERA, Manel

(Siurana d'Empordà, 4.III.1970)

Ramader i empresari

Fill d'Isidre Marcè Pujol, de Palau de Santa Eulàlia, i de Maria Riera Gifre, de Celrà. Procedeix d'una família dedicada a la pagesia i a la ramaderia. Advoca per la protecció de l'ovella de raça ripollesa a través de l'Associació Nacional de Criadors de Raça Ripollès (ANCRÍ).

Des de l'any 2005 comercialitza els productes lactis de les ovelles de raça ripollesa, elaborats de manera artesanal, amb el nom de Mas Marcè, de Siurana. Recentment comercialitza el xai lletó.

La llet d'ovella ha estat guardonada amb el premi Innofòrum al Fòrum Gastronòmic de Girona (2007).

MARECA ORIOL, Joan

(Barcelona, 1812? – Figueres, 10.IX.1889)

Professor

Fill de Sebastià Mareca, natural de Saragossa, i de Felipa Oriol, de Barcelona, es va casar amb Carolina Delhom, de Figueres, i el matrimoni va tenir tres fills: Carlos, Adela i Catalina.

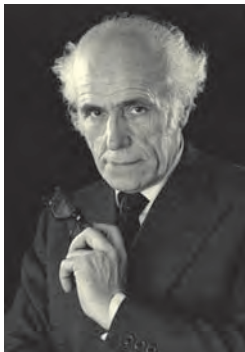
Va exercir a l'institut de Figueres com a professor de Geografia descriptiva, Història General i d'Història d'Espanya. Va desenvolupar els càrrecs de secretari (1861-1869) i director (1870-1879). Va ser nomenat catedràtic (Reial Decret, 8.IX.1860).

Va publicar *Bosquejo de geografía astronómica* (Figueras: 1854).

MARÈS DEULOVOL, Frederic

(Portbou, 18.IX.1893 – Barcelona, 16.VIII.1991)

Col·leccionista, escultor, erudit i pedagog

Fill de Pere Marès[↑] Oriol, del Port de la Selva, i de Soledat Deulovol Vergés natural de Figueres.

Fins als deu anys va residir a Portbou, i més tard va viure a Barcelona (1903). Allà va ingressar al col·legi dels Pares Escolapis i a Llotja, l'Escola d'Arts i Oficis de Belles Arts (1904), on es va formar amb Antoni Alsina i Francesc Labarta i va ser ajudant al taller de l'escultor Eusebi Arnau. En acabar els estudis (1912) va aconseguir una beca per ampliar els seus coneixements a París, lloc on va establir contacte amb artistes i literats, es va familiaritzar amb les obres dels museus i va freqüentar les sales de subhastes. Va viatjar pensionat a Roma, Florència, París i Brussel·les.

En esclatar la Primera Guerra Mundial va tornar a Barcelona, on va obrir taller. Es va dedicar gairebé de manera exclusiva al treball per encàrrec, que va començar a rebre a partir de 1918; aviat es va convertir en un dels més destacats conreadors de l'estatuària monumental a Catalunya i a Espanya, amb obra, fins i tot, a l'Amèrica del Sud. Va intervenir en diversos projectes duts a terme arran de l'Exposició Internacional del 1929. A partir de 1918 va ser convidat a totes les exposicions internacionals celebrades a Madrid, a Barcelona i a l'estranger.

Entre els monuments que ha efectuat, dins un característic classicisme, cal destacar el de *Soler i Rovirosa* (1930), el de *Francesc Layret* (1936), i l'estàtua de la *Victòria* (1932-1940), així com les escultures, grups i relleus de Montjuïc i de la plaça de Catalunya, a Barcelona. Una de les obres puntals va ser la restauració de les tombes reials de Poblet (1946), que ell mateix anomenava de "recreació". Altres obres que cal destacar són el monument de *Jaume I El Conqueridor*, el del *Timbaler del Bruc*, així com nombroses façanes de Bancs i entitats artístiques.

Figueres també disposa d'obra escultòrica seva, és el cas d'alguns panteons del cementiri, de l'escultura de *Jaume I El Conqueridor* i de *Ramon Muntaner* a la plaça del doctor Vila, dels relleus de la façana del Museu de l'Empordà o el grup de porcs senglars del Parc Bosc municipal.

Des de l'any 1914 va exercir l'ensenyament a Llotja i, des de 1943, va ser catedràtic de l'Escola Superior de Belles Arts. Va dirigir ambdues escoles entre 1946 i 1964.

Va ser president de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi des del 1960, de l'Acadèmia del Far de Sant Cristòfol i de l'Institut d'Estudis Empordanesos (1957-1976). Va ser també acadèmic numerari de la Real Academia de Bellas Artes de San Fernando i corresponent de moltes altres societats. El 1946 va fundar el Museu Marès de Barcelona, amb les seves col·leccions particulars. Amb les seves donacions va contribuir a la creació de molts altres museus com el Museu del Llibre a Barcelona, el Museu d'Escultura i de Pintura a Montblanc, el Museu de la Punta a Arenys de Mar o el Museu de l'Empordà de Figueres.

Ha publicat: *La anatomía en el arte* (Barcelona: 1932), *Las tumbas reales de los monarcas de Cataluña y Aragón del Monasterio de Santa María de Poblet* (Barcelona: 1952; id.: 1963;

Poblet: 1998), *El escultor Damián Campeny Estrany en el primer centenario de su muerte* (Barcelona: 1956), *Dos siglos de enseñanza artística en el Principado* (1964), *El mundo fascinante del coleccionismo y de las antigüedades: memorias de la vida de un coleccionista* (Barcelona: 1977; id.: 2000), *Informes sobre monumentos catalanes* (Madrid: 1984) informe sobre 155 monuments per tal que fossin declarats monuments o conjunts historicoartístics, *Port de la Selva. Notas históricas* (Figueres: 1972), entre altres llibres i opuscles.

En l'acte de recepció pública a la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi va pronunciar el discurs "La enseñanza artística en Barcelona" (Barcelona: 1954) i, en l'acte de recepció com a acadèmic de la Real Academia de Bellas Artes de San Fernando, "La pequeña historia de mi museo" (Madrid: 1965). En la II Semana Nacional de Arte Sacro va presentar la comunicació "El arte sacro en el plan de estudios de las escuelas de Artes Aplicadas y oficios artísticos" (León: 1965).

L'any 1910 va guanyar el primer premi d'escultura. Posteriorment, en va aconseguir nombrosos: per a una escultura destinada al monument de l'heroi de la Guerra d'Àfrica (1914); Premi de l'Exposició Nacional de Madrid (1917); a l'Exposición Universal de San Francisco y San Diego; Premi Nacional d'Arts Decoratives; Premi Nacional d'Escultura (1923); primer Premi Internacional d'Escultura a l'Exposició Internacional d'Escultura (1929).

Va obtenir nombroses medalles i distincions, entre les quals figuren la Medalla d'Or de la ciutat de Barcelona (1948), Placa i Encomienda i Gran Cruz de la Orden de Alfonso X El Sabio la més alta distinció de l'Academia de Bellas Artes de San Fernando (1951), l'Ajuntament de Portbou el va nomenar Fill predilecte (1957), la Fulla de Figuera de Plata de la Ciutat de Figueres (1971) o la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya (1982), i honors.

L'Ajuntament de Figueres li va dedicar un dels carrers de la ciutat (1993).

MARÈS FONTSENYA, Àngel

(Roses, 1855 - 24.I.1935) *Mestre de cases*

Casat amb Anna Marès Mir, de Roses, el matrimoni va tenir, com a mínim, dos fills: Joan i Luís.

Va participar en la construcció de l'hospital de Roses i va projectar el rentador públic i diverses cases modernistes de la burgesia rosinca. Entre les que encara avui es conserven dempeus cal destacar: la Casa Mallol (1906), actual ajuntament de Roses, la casa Matas, la casa de les marqueses de Llinàs o la casa Canals, actual Oficina de Turisme. Va treballar també en altres municipis veïns com: Vilajuïga o Cadaqués.

MARÈS MARÈS, Joan

(Roses, 1879 - 23.II.1916) *Arquitecte*

Fill d'Àngel Marès i Fontsenya, i d'Anna Marès Mir, ambdós de Roses. Es va casar amb Margarita Martimort Masó i, com a mínim, el matrimoni va tenir un fill.

Juntament amb el seu pare va participar en la construcció de l'hospital de Roses i en l'edificació de diverses cases modernistes de la burgesia rosinca. Entre les que encara avui es conserven dempeus cal destacar: la Casa Mallol (1906), actual ajuntament de Roses, la casa Matas, la casa de les marqueses de Llinàs o la casa Canals, actual Oficina de Turisme. Va treballar també en altres municipis veïns com: Vilajuïga o Cadaqués.

MARÈS ORIOL, Pere

(El Port de la Selva, 1856 - Barcelona, 1915) *Llibreter*

Fill de Josep Marès Bisbe (1820-1896), flequer i alcalde del Port de la Selva. A causa de la fil·loxeira (1879) es va veure obligat a deixar les tasques de vinyataire i per mediació dels contactes del seu pare va aconseguir una feina

a la duana de Portbou. Va tenir tres fills, essent el mitjà Frederic. Va mantenir relació amb destacades personalitats de la política i de la cultura de l'època, i se sap que va vendre valuosos exemplars als comtes de Peralada i al filantrop figuerenc Josep Rubaudonadeu. L'any 1903 va decidir

traslladar-se a Barcelona on va obrir una llibreria a la ronda Universitat, cantonada amb Balmes.

A Portbou va fundar *El Corresponsal del coleccionista* i va ser col·laborador de diversos diaris *La Provincia*, *El Constitucional*, *La Lucha* (Girona), *La Vanguardia* (Barcelona), *El Diario de Barcelona*, *La Iberia* (Madrid) i *La Liga Agraria* (Madrid).

MARGALL, Jaume

(Figueres, s. XIV) Mestre de gramàtica

MARGARIT MOLES, Joan

(Castelló d'Empúries, 1422 – Roma, 1484)
Eclesiàstic

Cardenal i bisbe de Girona, va néixer a l'entorn de l'any 1422 d'una família de la noblesa provinent de l'estament militar, propietaris del castell dels Margarit a Sant Gregori, al Gironès. És, al costat de Jeroni Pau, un dels màxims

representants de l'humanisme català i una figura clau en els esdeveniments polítics i diplomàtics del seu temps, el Renaixement.

La darrera hipòtesi plausible de l'origen del bisbe Margarit és l'aportació de Narcís Castells. Segons aquest historiador, Margarit seria fill de Jaume Moles de Castelló d'Empúries i de Caterina de Pau. Aquesta, en enviudar, es va casar en segones núpcies amb el cavaller Joan Margarit, senyor de Sant Gregori, prenent el cognom del segon marit el fill adoptiu.

L'any 2006 va tenir lloc, a La Fontana d'Or de Girona, una exposició dedicada a la seva personalitat, recollit en el catàleg *El Bisbe Margarit i la seva època* (Girona: 2006).

MARGINEDA DURAN, Ramon

(Gràcia, Barcelona, 6.VI.1883 – Vilajuïga, 11.II.1972)

Creador del Museu de Mineralogia

Fill de Lluís Margineda Benavent, de Cardona, i d'Emília Duran, de Barcelona (Gràcia). Es va

casar amb Florentina Mas Turrós, de Garriguella, i el matrimoni no va tenir descendència.

De jove va estudiar música i, dotat de bona veu, va cursar estudis de cant al Liceu de Barcelona. Va formar part del Cor del Liceu i va realitzar algunes gires per la província de Girona.

El biografiat va residir a Vilajuïga en ser nomenat encarregat de l'empresa Aigües de Vilajuïga, explotació iniciada pel seu oncle Ramon Margineda, casat amb Carme Pla Batlle, de Vilajuïga. Allà es va ocupar d'aconseguir la marca-patent, va modernitzar la maquinària, arranjà les instal·lacions i s'encarregà d'activar les vendes.

Des de molt jove es va interessar per la geologia de la comarca, i des de 1902 va començar el que esdevindria el "Museum de Geologia", on va recollir minerals, fòssils i roques de les terres gironines i d'altres indrets d'Espanya i

de l'estranger. La col·lecció havia arribat a comptabilitzar un total de 4.000 objectes. Amb la intenció de cedir el museu, va mantenir converses amb l'Ajuntament de Vilajuïga, el de Figueres i altres institucions provincials, però no varen reeixir. Finalment, l'any 1970 va arribar a un acord amb el propietari del castell del Joncar (Roses), Rodrigo García, i la col·lecció va passar a les dependències del castell. Malauradament, el propietari del castell va ser embargat amb tots els béns, i es va perdre el rastre de la col·lecció.

Es va implicar en la vida local arribant a ser alcalde de la població i jutge de pau.

MARIMONT COLLS, Emili

(Figueres, 2.XII.1889 – 21.XII.1969) Fotògraf

Fill de Josep Marimont Coldecarrera, boter, i de Josefa Colls Camps, ambdós de Figueres, es va casar amb Pilar Barris Pera, de Figueres.

De jove va seguir l'ofici de boter, com el pare, però finalment es va decantar per la fotografia.

Tenia la botiga a la Pujada del Castell. A més de dedicar-se a les tasques de fotògraf, com el revelat i retoc, venia material fotogràfic.

Va ser un dels impulsors de l'Agrupació Fotogràfica Montserrat, secció del Patronat de la Catequística, i va retratar moltes de les excursions portades a terme per la Penya Tramuntana. Va realitzar i editar algunes sèries de targetes postals d'algunes poblacions empordaneses (de Figueres i Peralada). Són de la seva autoria les editades per la impremta Trayter de Figueres.

L'any 1933, al Patronat de la Catequística, va realitzar una exposició de fotografies.

MARÍN ASENSIO, Manel

*(Ceutí, Múrcia, 21.VIII.1923 - Calella, el Maresme, 30.VIII.2005)
Químic, professor i empresari*

Va ser el darrer fill d'una família de murcians emigrats a Catalunya als anys 20. El seu pare, José Marín, natural de Múrcia, guàrdia civil, mor l'any 1923 quan ell tenia sis mesos, i la seva mare, Antonia Asensio Blesa, nascuda a València, marxa a Catalunya sola amb vuit fills, i es traslladen a Figueres on és acollida per un oncle i esdevé l'estanquera de la Rambla.

Llicenciat en Químiques a Barcelona, és professor de química de l'institut de Figueres. Però es va decantar pels negocis, i va fundar la gestoria que portava el seu cognom i, més tard, va obrir-se camí en el món turístic amb Viatges Costa Brava i la construcció de l'Hotel Coral Platja (Roses, 1961). Va crear una empresa de construccions i va complementar el negoci amb la venda de materials per a la construcció. Amb els anys diversificà les inversions i va crear l'empresa Càlcul i Gestió de Serveis Informàtics, la qual s'encarregaria dels programes de gestió dels Jocs Olímpics de Barcelona.

Políticament compromès amb el Reagrupament de Josep Pallach, així com en esdeveniments culturals i artístics diversos (Nova Cançó, col·leccionisme...). Va estar vinculat a associacions figuerenques, va ser president del Patronat de la Catequística (Figueres), i, del Club de Mar (Roses).

MARÍN JULIÀ, Gerard

(Figueres, 6.I.1982) Esportista

Net de Manel Marín[↑], fill de Jordi Marín Escursell, empresari, i d'Esther Julià Girvent, ambdós de Figueres. Es va familiaritzar amb la vela a Roses a l'edat de sis anys, però va iniciar-se com a regatista al pertànyer al CN l'Escala, i al Club Nàutic

de Llançà. L'any 2003 va passar a la Classe 470 per poder tenir opcions per ser olímpic.

Guardons: a la Classe Europa Campió d'Espanya (2002), subcampion del Món (2002).

Guanya la Regata Open de la classe Europa (l'Escala, 2007), i altres tres a l'Europeu de l'Escala (Europa, 2007), i una a Les Sables Les Açores (Minitransat, 2006).

Va participar a la Mini Transat 2007, regata transoceànica (La Rochelle - San Salvador de Bahía), en la qual va quedar en quarta posició.

MARIN LUNA, Miguel Ángel

(Benavarrí, la Ribagorça, 11.IV.1906 - Barcelona, 20.II.2001) Professor i polític

En ser fill de mestre, va residir a diferents llocs. De molt petit va viure a Adra (Almeria), i a l'adolescència a Figueres, on va cursar el batxillerat a l'institut, i va coincidir amb Salvador Dalí[↑]. Per ajudar l'economia familiar va haver de

treballar, i ho va fer amb l'advocat Vives i amb Sunyer. Posteriorment, es trasllada a Barcelona per estudiar Medicina, carrera que abandona per cursar Dret, sempre compaginant els estudis amb feines complementàries.

Es va casar amb Mercè Bosch Toldrà, de Poble-nou (Barcelona), i el matrimoni va tenir dos fills, nascuts mentre vivien a Mèxic: Mariona (1940), i Miquel (1942).

Durant la Dictadura de Primo de Rivera, va ser dirigent de la Federació Universitària Escolar (FUE), de Catalunya i Balears, essent un dels objectius l'abolició de la dictadura. Professor de la Universitat Autònoma de Barcelona, va iniciar una tesi de doctorat sobre el retracte del dret a l'edat mitjana.

Durant la guerra civil, en ser cap del Departament de Justícia de la Generalitat, va col·laborar amb els diferents consellers de Justícia, i va esdevenir assessor jurídic de la secció de la Societat de Nacions, circumstància que el va portar a establir coneixença amb importants membres de l'organització d'arreu del món. Va intervenir en el salvament del tresor artístic, fet que explica a l'article "Así salvamos el Prado" (*Historia y Vida*, 1988).

En acabar la guerra, es va exiliar, i es va establir a Mèxic. Va preparar el conveni franco-mexicà, gràcies al qual Mèxic protegia els exiliats espanyols a França i els acollia. Va ser assessor jurídic del Govern Mexicà (1942). Va ser editor d'Edicions Minerva SA, i de la distribuïdora Unión Distribuidora de Ediciones, SA. També va ser fundador i col·laborador de Mundo Libre.

L'any 1946 es va traslladar amb la família a Nova York, després d'acceptar formar part del Consell de Seguretat de l'ONU, en la qual va arribar a ser director de la Divisió Política (fins la jubilació, 1967). Tot i desenvolupar el càrrec de funcionari internacional, va poder dedicar-se a una de les tasques que més li agradava, l'ensenyament. Va ser professor de la Facultat de Dret i Ciències Polítiques de la Universitat Francesa de Nova York.

Després de jubilar-se va establir-se a Barcelona, es va doctorar amb la tesi *Las naciones Unidas y la Nueva Guinea Occidental* (1976), va exercir de professor de Dret Internacional a la Universitat Pompeu Fabra, i va formar part de la Comissió Jurídica Assessora de la Generalitat (1978-1988).

La línia ideològica i d'actuació de Marín queda sintetitzada en les paraules d'Oriol Casanovas: "el realisme en l'anàlisi de les relacions internacionals, l'institucionalisme en el sentit de creença en la necessitat del desenvolupament de l'organització internacional, i la universalització dels drets humans com a factor de transformació de la comunitat internacional".

Ha publicat: *Al servei de les Nacions Unides: records personals* (Barcelona: 1998) conferències pronunciades a la Universitat Pompeu Fabra del 4 de febrer al 10 de març de 1992, *Carta de las Naciones Unidas i Estatut de la Cort Internacional de Justícia: amb la resolució 2625 (XXV) de l'Assemblea General de 24 d'octubre de 1970. Versió catalana i introducció de Miquel Marín A. Marín* (Barcelona: 1984), "La Declaració Universal dels Drets de l'Home" conferència inaugural curs acadèmic 1988-89 (Barcelona: 1988).

Va rebre la Medalla de La Universitat Pompeu Fabra (1998).

MARINA VEGA, Josep

(Figueres, 20.XII.1848 - Madrid, 30.I.1926)
Militar

Va estudiar a l'acadèmia militar on ingressà el 12 de gener de 1863. Gràcies als mèrits aconseguits per combatre el moviment independentista durant la tercera guerra Carlina, va obtenir la graduació de capità i comandant.

El gener de 1893 va ser ascendit a coronel, i amb l'exèrcit va intervenir a les Filipines, lloc on va resultar greument ferit. Gràcies als seus mèrits va rebre la faixa de general. Restablert, va participar a la campanya de Cuba (1900), essent ascendit a general de divisió.

Va retornar a Catalunya. A Barcelona va ocupar el càrrec de governador civil de la província, i a València de governador militar (1902-1903). Fou subsecretari del Ministeri de Guerra i governador militar de Melilla (1909-1910), i va participar en una sèrie d'operacions gràcies a les quals s'ocupà el Gurugú, Nador, Cabo de Agua, la Restinga i l'Alcazaba de Zeluán; per aquests serveis va ser promogut a tinent general (1909) i cap de les forces espanyoles. De retorn a la Península va ser nomenat alt comissari d'Espanya a Àfrica i capità general de la primera regió.

Traslladat a Barcelona va ser nomenat capità general del Principat (1917) i més tard anà a Madrid on ocupà el càrrec de ministre de la Guerra (1918). Va ser nomenat senador vitalici (1919), i l'any 1920 va passar a la reserva.

L'Ajuntament de Figueres li va dedicar un dels carrers de la zona oest de la ciutat (1975).

MARQUÉS, Joan*(Castelló d'Empúries, s. XVIII – XIX) Militar*

El biografiat juntament amb els seus cunyats, Ginés i Pere Pou, amb la connivència de Francesc Rovira i acompanyats d'un grup de patriotes, varen aconseguir, la nit del 10 a l'11 d'abril de 1811, recuperar el castell de Figueres del poder dels francesos. Actuació coneguda com "la Rovirada". L'exèrcit espanyol, dispers per la comarca, va tardar en poder donar suport a la presa del castell, els francesos hi varen posar setge i, després de quatre mesos, recuperaren la plaça. Els màxims responsables de l'operació varen ser ajusticiats.

MARQUÉS SUREDA, Salomé*(L'Escalà, 4.II.1942) Professor i pedagog*

Fill de Ramon Marqués García, impressor, natural de Girona, i de Teresa Sureda Ferrer, mestra, de l'Escalà, va ser el gran de tres nois.

Es va casar amb Montserrat Terrades.

Va estudiar Filosofia i Teologia al

Seminari de Girona (1959-60 al 1965-66). Estudià Pedagogia a la Universitat Autònoma de Barcelona, primer al Col·legi Universitari de Girona i després a Bellaterra, del curs 1973-74 al 1977-78. Va prosseguir amb el doctorat a la Universitat Autònoma de Barcelona (1981), amb la tesi doctoral *L'ensenyament a Girona al segle XVIII*, publicada a Girona l'any 1985.

Va ser professor d'Història de l'Educació a la Universitat Autònoma de Barcelona des del curs 1978-79 fins al 1991-92 i a la Universitat de Girona, des de la seva creació, el 1992.

Fou director de la delegació de l'Institut de Ciències de l'Educació a Girona del 1987 al 1992 i el primer degà de la Facultat d'Educació i Psicologia de la Universitat de Girona (1992-1994); posteriorment fou director del Departament de Pedagogia (1999-2004).

Ha dirigit nombroses tesis doctorals, tesines i treballs de final de carrera, ha participat en nombrosos congressos, ha col·laborat en miscel·lànies relacionades amb diferents vessants de l'ensenyament com les colònies escolars i en diversos programes de televisió com *Millenium*.

Les seves recerques s'han centrat de manera prioritària en l'estudi del magisteri català durant la República i el franquisme, especialment en l'exili dels mestres. En els seus treballs es traspuja el vessant catalanista i nacionalista.

Ha publicat: *L'escoltisme gironí* (Salt: 1984), *De l'Escola de Dibuix a l'Escola Municipal de Belles Arts. 200 anys de projectes i realitats* (Girona: 1990), *Narcís Masó: pedagog de l'escola activa* (Girona: 1990), *Catàleg de llibres, publicacions periòdiques i documents existents a les escoles de les comarques gironines a l'any 1940* (Girona: 1991), *L'escola pública durant el franquisme: la província de Girona: 1939-1955* (Barcelona: 1993), *L'exili dels mestres (1939-1975)* (1995), *Petita història de Baldri Reixach* (Barcelona: 1998) en col·laboració amb David Pujol i dibuixos de Pilarín Bayés, *Martí Rouret, mestre, republicà i català* (s.l.: 2001), *L'Escola a Catalunya durant el segle XX: el testimoni de les germanes Macau* (Girona: 2002), *Maestros catalanes del exilio* (Zapopan: 2003), *Los Hermanos Bargés Barba: maestros renovadores en Cataluña y México* (Zapopan: 2004), *L'Escalà, un planter de mestres (1900-1939)* (Girona: 2006).

Ha publicat, en col·laboració, *La renovació pedagògica a l'ensenyament primari: 1900-1936. L'aportació dels mestres gironins: antologia de textos* (Girona: 1980), *75 anys del Grup Escolar de Girona: 1911-1986. Aproximació a la història de l'escola pública "Joan Bruguera"* (Girona: 1986) en col·laboració amb J. Puigbert; *La repressió del professorat a Catalunya sota el franquisme, 1939-1943: segons dades del Ministerio Nacional* (Barcelona: 1996) en col·laboració amb Josep González Agapito; *La labor educativa de los exiliados españoles en Venezuela* (Caracas: 2002), en col·laboració amb Juan José Martín Frenchilla; *Tradicció i renovació pedagògica (1898-1939): història de l'educació* (Barcelona: 2002), amb José González Agapito, Alejandro Mayordomo i Bernat Sureda;

L'Escola (Girona: 2005) en col·laboració amb Jordi Feu Gelis i David Pujol Fabrelles.

Ha col·laborat a *Ensayos en Homenaje a José María Murià, Les Exils catalans en France* (2005). En col·laboració ha preparat les reedicions *Instruccions per l'ensenyança de minyons* de Baldiri Reixach (Girona: 1981; Barcelona: 1983; Vic: 1992).

Ha estat coordinador de les obres *Toponímia del Gironès* (Girona: 1981), *Societats pluriculturals i educació: la interculturalitat com a resposta* (Girona: 2001), *Josep Pallach, pedagog: antologia de textos* (Girona: 2002), i ha llegit la lliçó magistral amb motiu de l'obertura del curs acadèmic 2005-2006 "Mestres i l'exili del 39" (2005).

El 2006 el Govern de la Generalitat, en reconeixement de la qualitat docent universitària, li atorgà la distinció Jaume Vicens Vives.

MARRÓN JIMÉNEZ, Anna M.

(Figueres, 20.X.1979) *Esportista*

Filla de Joaquín Marrón Romero, professor de taekwondo, i de Teresa Jiménez Rueda, ambdós d'Estepa (Sevilla), és la gran de dos germans.

Formada amb el seu pare en el Gimnàs Jan-su de Figueres, situat al carrer

González de Soto, va començar a competir als tretze anys. Des de llavors s'ha anat especialitzant i ha aconseguit els títols de: jutge cronometrador, àrbitre regional i nacional, Mestra Nacional de taekwondo i està en possessió del 4t Dan.

Ha complementat la formació amb els estudis de Fisioterapeuta (Barcelona, 2000).

Actualment és professora de taekwondo, pilates i gimnàstica terapèutica i dirigeix un gimnàs.

Entre els resultats esportius més rellevants figuren les següents victòries: Medalla de Bronze al Campionat d'Espanya Cadet (1995); Medalla de Bronze al Campionat d'Espanya Júnior (1995); Medalla d'Or al Campionat d'Espanya Júnior

(1996); Medalla de Plata al d'Europa Júnior (Croàcia, 1996); participa al Mundial Júnior (Barcelona, 1996); Medalla de Plata a l'Europa Júnior (Grècia, 1997); Medalla de Plata a l'Open de Bèlgica (1997); Medalla d'Or a la Copa d'Anglaterra (1997); Medalla d'Or a l'Universitari Espanya (1998), Medalla de Plata a l'Universitari Mundial (Mèxic, 1998); Medalla d'Or a l'Open Internacional d'Espanya (1998); Medalla d'Or a l'Espanya Sènior (1999); Medalla de Bronze a l'Espanya Sènior (2000).

MARRÓN JIMÉNEZ, Javier

(Figueres, 28.XII.1983) *Esportista*

Fill de Joaquín Marrón Romero, professor de taekwondo, i de Teresa Jiménez Rueda, ambdós d'Estepa (Sevilla), és el petit de dos germans: Anna M. ↑ i Javier.

Va iniciar-se en l'esport a l'edat de quatre anys. Des de l'any 2004 és al CAR de Sant Cugat del Vallès i forma part de la selecció nacional de taekwondo. Disposa dels títols de: jutge cronometrador, àrbitre regional i nacional, mo-

nitor de taekwondo i està en possessió del 3r Dan.

Entre els resultats esportius més rellevants figuren les següents victòries: Medalla de Plata al Campionat d'Espanya Cadet (1999); Medalla d'Or al Campionat d'Espanya Júnior (2000); Medalla d'Or a l'Open d'Alemanya (2002); Medalla de Plata a l'Open de Toulouse (2002); Medalla de Plata a l'Espanya Sub-21 (2003); Medalla de Bronze l'Open d'Alemanya (2004); Medalla d'Or a l'Internacional (Ambaixador de Corea) (2004); Medalla de Plata a l'Espanya Sènior (2005); Medalla d'Or a l'Espanya Sènior (2006); Medalla d'Or a l'Open de Toulouse (2006); Medalla de Plata a l'Espanya Sènior (2007); Medalla de Bronze a l'Open de Romania (2007); Medalla d'Or de l'Espanya Sènior (2008), i Medalla d'Or a l'Open de París (2008).

MARTÍ BALLART, Sebastià*(Pau, 1829 – Roses, 17.III.1901) Mestre*

Fill d'Antoni Martí, mestre, de Castelló d'Empúries, i d'Innocència Ballart, de Pau. Es va casar amb Teresa Buscató Vilar, del Port de la Selva, i el matrimoni va tenir tres fills: Antoni, Emília i Clotilde.

Va exercir de mestre a Roses des de l'any 1854 i per un període de més de quaranta anys. Consta que l'any 1895 tenia més de 1.300 alumnes inscrits a la seva escola. Cal destacar dos deixebles: Josep M. Pi Sunyer i Pere Rahola i Molinas. Es va implicar en diverses associacions rosinques, i es comptava amb la seva col·laboració per a l'organització d'esdeveniments importants de la vila; un d'ells va ser la rebuda dels ducs de Montpensier.

Va tenir especial predilecció per a la història, fruit de la qual va ser l'obra *Rosas. Su fundación y su monasterio, vicisitudes que ha tenido la villa y sitios que en diferentes guerras tuvo que resistir* (Gerona: 1895), declarada llibre de text a les escoles de primera ensenyança (1897).

MARTÍ BUFILL, Carles*(L'Escala, 6.VII.1916 – Madrid, 12.II.2001)**Advocat i professor*

Fill de Josep Martí Galcerán, barber, i d'Isabel Bufill Brugués, ambdós de l'Escala, va ser el segon de quatre germans. Es va casar amb Dolors Barceló Florensa (1943) i el matrimoni va tenir sis fills: José Raimundo,

Carlos, Javier, Juan Ignacio, María Dolores i Elsa.

Va estudiar magisteri a Girona (1934), i va exercir a Celrà (1935). Després de la guerra el varen destinar a Salt (1939). Va prosseguir els estudis i es va llicenciar en Dret (Universidad de Madrid, 1941) i periodisme a l'Escuela Nacional de Periodismo (Madrid). Va esdevenir professor ajudant de Dret Administratiu a la Facultat de Dret de Madrid. Va impartir cursos a la Universidad Menéndez Pelayo (Santander), a la Universidad Católica de Comillas (Santander), a l'Instituto Social León XIII, a la Universidad de Salamanca, a l'Escuela de Estudios Hispánicos; va ser professor de documentació espanyola a l'Instituto de Cultura Hispánica, professor de formació professional a l'Instituto Nacional de Previsión, i a l'Escuela de Capacitación Social, de Madrid.

Va ocupar diversos càrrecs: el de delegat provincial del Sindicato Español del Magisterio (1939), i després de superar diverses proves d'oposició va esdevenir un personatge clau a l'Instituto Nacional de Previsión, organisme en el qual hi entrà com administratiu l'any 1941 i va anar pujant en l'escalafó, passant per cap adjunt del Servicio Exterior y Cultural (1948), cap del Centro de Estudios y Publicaciones (1951), cap del Servicio de Información y Acción Cultural Nacional e Iberoamericana (1957), secretari General Tècnic (1960-1980), subdirector general de Relaciones Internacionales (1980), fins a arribar a assessor internacional de las Instituciones Españolas de la Seguridad Social (1981).

Des de la Seguretat Social va abocar-se en els temes relacionats amb llatinoamèrica, desenvolupant diversos càrrecs de responsabilitat. Des de l'any 1951, va participar en nombroses trobades, conferències, seminaris i congressos en diferents països sud-americans en els quals va presentar ponències i d'on va sorgir la creació de l'Organización Iberoamericana de la Seguridad Social (O.I.S.S.), organisme del qual en va ser nomenat secretari general (1954-1991). Les dècades dels 50, 60, 70 i 80 es dedica intensament a potenciar l'expansió de la seguretat social pels diferents països llatinoamericans, procurant vincular aquest projecte amb l'existent a Europa. A finals dels vuitanta establirà contactes amb Portugal, Brasil i Madeira. Sorgeix el projecte de fundar la Universidad Iberoamericana de Seguridad Social, el qual es va presentar a Mar de Plata.

Aquestes relacions li varen suposar entrar a formar part de diverses associacions llatinoamericanes com: Miembro extraordinario de la Asociación de Medicina Social de Buenos Aires, professor de cursos nacionals de teoria i pràctica de la Seguridad Social de la Organización de Estados Americanos; director i professor del Centro Internacional de Formación de Técnicos de la O.I.S.S. a Madrid; professor de l'Escuela Centroamericana de Seguridad Social en Tegucigalpa (Honduras); professor honorari de la Universidad de San Marcos de Lima (Perú). Va ser també membre de l'Institut de Sociologia de Roma i director general de la Seguridad Social.

Va col·laborar en diverses publicacions periòdiques especialitzades. Ha publicat diverses obres de tema sociològic: *Colección de monografías prácticas de seguros sociales* (Madrid: 1946), *Presente y futuro del seguro social: Seguro social-Seguridad social-seguro social iberoamericano-seguro social español-Perspectivas y posibilidades* (Madrid: 1947), *El seguro social en Hispanoamérica* (Madrid: 1949), *Tratado comparado de seguridad social* (Madrid: 1951), *La seguridad social en Bolivia* (Madrid: 1952), *Nuevas Soluciones al Problema Migratorio* (Madrid: 1955), *Derecho de seguridad social: las prestaciones* (Madrid: 1964), *La seguridad social y la salud* (Madrid: 1974), *Traectoria de la Organización Iberoamericana de la Seguridad Social y su incidencia en los regímenes de seguridad social* (Madrid: 1958; id: 1974).

Altres títols són: *El Problema de la Indemnización de Accidentes de Trabajo*, *La Seguridad Social en los Estados Unidos de América*, *Principios de la Seguridad Social Iberoamericana*, *La rehabilitación de inválidos: Factor importante de la Seguridad Social*, *La Seguridad Social como factor de Promoción del Desarrollo Económico o Nuevo modelo de Seguridad Social participada*.

Va participar en diferents congressos i jornades a les quals hi va presentar conferències com "La política de la Seguridad Social española y sus realizaciones" (*Feria Muestrario de Valencia*, 1952) imprès (Madrid: 1953), en col·laboració amb Víctor Fernández González; o la ponència "La protección de la salud en el régimen de prestaciones de la seguridad social" (*II Jornadas Técnicas Sociales* (Madrid: 1961)), en col·laboració amb Alberto Fernández Salcedo.

És autor del pròleg de l'obra *Fuentes para el estudio de la Seguridad Social* (Madrid: 1975), de Fernando Gutiérrez Alamillo.

Ha rebut nombroses distincions, entre les quals destaquen les nacionals: Gran Cruz de la Orden del Mérito Civil, Comendador de la Orden del Mérito Civil, Comendador de la Orden de Isabel la Católica, Cruz del Mérito Militar de Segunda Clase con distintivo Blanco, Medalla de Plata al Trabajo con Ramas de Robles, Encomienda de la Orden del Yugo y las Flechas, Medalla d'Or al Mérito Mutualista, Medalles d'Or i Plata de la Previsión Popular Española, Medalla d'Or del Premio Quevedo a los Valores Humanos. I entre els internacionals cal esmentar: Huésped de Honor y Llave de Oro de la ciutat de Quito, Huésped de Honor de la ciutat de Lima, Huésped de Honor de la ciutat de Santa Cruz de la Sierra de Bolivia, Ciudadano honorario de Nueva Orleans (EUA), Visitante distinguido de la corporació municipal de Tegucigalpa (Honduras).

MARTÍ GALCERÁN, Albert

(L'Escala, 13.I.1881 - Barcelona, 14.X.1947)

Músic

Fill de Joan Martí Poch, músic i sabater, i d'Anastàsia Galcerán Callol, ambdós de l'Escala, es va familiaritzar amb la música amb el seu pare i germà. Deixeble de Josep Vicens[†], Xaxu i de Salvador Sastre, *Vadó Gall*, va ser un extraordinari intèrpret de tenora. Fou d'aquelles figures que passen a la llegenda per unes aptituds inusuals. Va rebre l'apel·latiu de "l'Albert de la tenora" o "el rei de la tenora". A Barcelona va estudiar clarinet amb Porrini.

Els seus inicis professionals varen ser a la Cobla de l'Escala i amb Els Rossinyols de Castelló d'Empúries. Ingressà a la cobla La Principal de la Bisbal (1900-1922), lloc on complementava l'ofici de músic amb el de barber, i es casa amb Lola Graupera, de la Bisbal.

Es va establir a Barcelona, ingressà a la Banda Municipal, lloc on el director, Joan Lamote de Grignon, va crear per a ell la plaça d'instrumentista de tenora. Fou membre fundador i solista de la Cobla Barcelona que, el 1929, es va escindir en la Barcelona-Albert Martí, amb ell al capdavant, i la Cobla Barcelona amb Josep Colí[†].

Després de la guerra civil es va veure obligat a actuar a espectacles del paral·lel. Entre altres, va acompanyar, amb la tenora, l'espectacle d'*Els Vienesos* format per Arthur Kaps, Franz Joham i Herta Frankel. El 1945 va recompondre la seva cobla amb el nom Cobla Albert Martí, on actuà fins a la seva mort.

Va contribuir a popularitzar les sardanes de Juli Garreta i també en va compondre: *A la meva néta*, *Nostra dansa*, *Hotel Regina de Vallfogona* (1947) i *Manolita*. La que aconseguí més popularitat va ser *Lina*, amb destacades intervencions de la tenora.

MARTÍ ROCA, Josep

(*La Sènia, el Montsià, 19.III.1920 - Roses, 16.XI.1992*) *Hoteler i activista cultural*

Fill de Josep Martí, pagès, i Joaquina Roca, ambdós de la Sènia, es va casar amb Montserrat Guittart Clos (8.II.1947), de Figueres, i el matrimoni va tenir dues filles: Rosa i Anna.

D'ofici cambrer, en esclatar la guerra civil es va haver d'incorporar a l'anomenada "quinta del biberó". Acabada la contesa va estar confinat al camp de concentració de cap d'Adge, i en retornar a Espanya es va veure obligat a treballar en l'execució de carreteres. El servei militar el va portar a Figueres, lloc on va conèixer la seva muller.

L'any 1953 regentà la coneguda Pensión Central, situada al carrer Joan Maragall, que va passar a nomenar-se Pensió Roca. A la fonda hi varen tenir lloc tertúlies d'artistes i literats, entre els quals hi figuraren Sibecas[†], Massot[†], Martínez[†] Lozano, Evarist[†] i Pep[†] Vallès, Mero Salabert[†], Fages[†] de Climent, Narcís Pijoan[†], Felip[†] Vilà i Domènec Moli[†]. El dia 7 de desembre de 1966 els poetes i artistes que havien freqüentat la fonda li varen organitzar un homenatge per haver estat el seu protector.

L'any 1969 va tancar el negoci i, després d'una breu estada a Sant Climent Sescebes, retorna al poble d'origen on obre un restaurant amb el nom d'El Trull.

En jubilar-se (1986) retorna a l'Empordà, per residir a Roses, lloc on la seva filla Rosa regenta un negoci hotelier.

MARTIN, Laurent

(*París, França, 15.II.1955*) *Artista*

Conegut artística-ment amb el nom de *Lo*. Des de l'any 2005 es troba afinat a l'Alt Empordà, a Ventalló.

Estudia a ENSAD (École Nationale Supérieure des Arts Déco) (París, 1978) i esdevé director creatiu del sector de l'espectacle, publicitat i moda (1980-2003).

L'any 2004 descobreix el fascinant món del bambú, llavors viatja per Àsia per seguir "la ruta del bambú". Va iniciar el camí que l'ha portat a ser un dels pocs artistes que treballen aquest material. En el seu procés de treball, les virtuts del bambú actuen com a font d'inspiració: equilibri, flexibilitat, elasticitat, lleugeresa, harmonia, sensualitat, resistència i la matemàtica de la segmentació i proporció. La combinació genera formes i estructures de petit i gran format, basades en la suspensió, l'equilibri la tensió i el moviment, les seves "escultures" són traços, estructures mòbils, que ocupen l'espai trasmetent les energies del bambú.

Ha exposat individualment a: *Bodybamboo* a Galeria Catàrtica (Torino, Itàlia, 2004), *Bamboo art work* a Galeria Km7 (Saus-Camallera, 2005), *Bamboo grove* a Galeria Km7 (Saus-Camallera, 2006), *Bamboo wind* a Galeria N3 (Madrid, 2007), *Bamboo space* a Galeria N2 (Barcelona, 2007), *Al fil del vent* a Galeria km7 (Saus-Camallera, 2008).

Exposicions col·lectives: *Pequeños formatos* a Galeria Ignacio de Lassaletta (Barcelona, 2005), *Grandes formatos* a Galeria Ignacio de Lassaletta (Barcelona, 2006), Espai d'art Espelt (Pau, 2007), Galeria Juan Planellas (Tossa de Mar, 2007), Galeria km7 (Saus-Camallera, 2007), "bodybamboo" col·lectiva de joies contemporànies a Galeria Catàrtica (Torino, Itàlia, 2008) i *Ous* a Galeria km7 (Saus-Camallera, 2008).

MARTÍN ORTEGA, M. Aurora*(Barcelona, 24.VII.1947) Arqueòloga*

Filla de Lluís Martín Serra, nascut a Figueres, i d'Anna M. Ortega Arbonés, nascuda a Barcelona. Va néixer circumstancialment a Barcelona, i es va traslladar amb la família a Figueres l'any 1950. Va estudiar el batxillerat a l'Institut de

Figueres, i es va desplaçar a Barcelona per estudiar la carrera.

Llicenciada en Filosofia i Lletres, Secció de Prehistòria, Història Antiga i Arqueologia per la Universitat de Barcelona, l'any 1972.

L'agost de 1974 va ser contractada com a arqueòloga del Servei d'Investigacions Arqueològiques de la Diputació de Girona, que va dirigir des d'octubre de 1974 com a cap accidental i directora dels museus Arqueològic de Girona i Monogràfic d'Ullastret. El 18 d'abril de 1977 va guanyar la plaça per oposició.

Va ser professora encarregada del curs de l'assignatura de Prehistòria al Col·legi Universitari de Girona (1974-75), arqueòloga territorial de Girona pel conveni entre la Diputació de Girona i el Departament de Cultura de la Generalitat (1981-1994).

Des de novembre de 1992 és funcionària de la Generalitat pel conveni de traspàs de la Diputació de Girona al Departament de Cultura. Fou nomenada directora territorial de les seus de Girona i Ullastret del Museu d'Arqueologia de Catalunya a la sessió de constitució del Museu d'Arqueologia de Catalunya (28.IV.1993), que es va celebrar a Sant Pere de Galligants. Fou nomenada directora territorial de la seu d'Empúries del MAC (21.III.1996), tasca que va exercir fins al març de 1997.

És membre de la Junta de l'Institut d'Estudis Gironins (des del 1976), i membre Corresponent del Deutsche Archäologische Institut (des del 1996). Membre de la Comissió de Patrimoni com a arqueòloga territorial des del 1981 fins al

1994, i dels Patronats de Sant Pere de Rodes i de Santa Maria de Vilabertran (1982-1994).

Fou membre del Consell de Redacció de la *Revista de Girona* 1974-2000. Fundadora de la *Revista Cypsela* l'any 1975, que ha coordinat fins al 2003 i de la Sèrie Monogràfica del Servei d'Investigacions Arqueològiques de la Diputació de Girona, sèrie que des del 1992 s'anomena *Monografies del MAC-Girona*. Fundadora i directora de la Sèrie Monografies d'Ullastret.

En la seva tasca de recerca, s'ha especialitzat en protohistòria, món ibèric i colonitzacions. És directora de les excavacions d'Ullastret des de l'any 1975. En aquest conjunt arqueològic ha excavat els jaciments de l'*oppidum* del puig de Sant Andreu, el poblat de l'Illa d'en Reixac, i la necròpolis del Puig de Serra (Serra de Daró), i, des del 1997, codirigeix el Projecte d'Estudi del territori d'Ullastret. En el curs d'aquest projecte s'ha excavat a la pedrera del Puig de Serra i al barri Artesanal del PSA. Els anys 2004-2005 va treballar en la preparació de la memòria per a la declaració com a Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN), en col·laboració amb el Servei d'Arqueologia del Departament de Cultura de la Generalitat.

Va ser directora de les excavacions a la colònia grega de Rhode (Roses) des del 1975 al 1984, i va codirigir dues campanyes més en aquest jaciment els anys 1999 i 2000. Va dirigir excavacions al jaciment ibèric del Mas Castellar de Pontós de 1975 a 1979 i el 1982.

És membre de la comissió organitzadora de les Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona, que se celebren cada dos anys, des del 1992. Va ser l'organitzadora de la 1a. Taula Rodona Internacional d'Ullastret (2000). Ha estat membre del Comitè Organitzador del Col·loqui de l'Association Française d'Étude de l'Âge de Fer (Girona, 1998). Ha participat en nombrosos congressos i reunions científiques, en diversos d'ells com a membre del Comitè Organitzador.

Té més de cent publicacions sobre temes d'arqueologia, algunes de les seves aportacions han estat publicades en revistes especialitzades com: *Cypsela*, *Empúries*, *Quaderns de Prehistòria i Arqueologia* de Castelló, *Fonaments*, *Actes dels Col·loquis Internacionals d'Arqueologia* de Puigcerdà, *Anuaris d'Intervencions Arqueològiques a Catalunya*, *Jornades d'Arqueologia de les*

Comarques de Girona, Annals de l'Institut d'Estudis Gironins, Estudis del Baix Empordà. En les publicacions franceses: *Études Massaliètes, Documents d'Archéologie Méridionale.* Així com en actes de congressos nacionals i estrangers.

Ha publicat: *Ullastret. Guies del Museu d'Arqueologia de Catalunya* (Girona: 1996). Ha col·laborat, entre altres, en les monografies: *Excavacions en la Ciudadela de Roses. Campaña, 1976 i 1977* (Girona: 1977), en col·laboració (dirs.) amb F.J. Nieto i J.M. Nolla de la Sèrie Monografies del Servei d'Investigacions Arqueològiques; *Excavacions a l'Illa d'en Reixac, Monografies d'Ullastret 1*, amb R. Buxó, J. López, i M. Mataró (eds); *Taula Rodona Territori Polític, Territori Rural al Mediterrà Occidental durant l'edat del Ferro*, Monografies d'Ullastret 2, amb R. Plana (dirs), i *Corpus Vasorum Antiquorum, Museu d'Ullastret*, en col·laboració amb J. Maluquer i J. M. Picazo, i *La colònia grega de Rhodes-Roses (Alt Empordà)* (Girona: 2006), en col·laboració amb A.M. Puig[↑].

MARTÍN SERRA, Ricard

(Figueres, 6.XI.1907 – 24.XII.2003)
Farmacèutic i polític

Fill de Ricard Martín, farmacèutic, es va casar amb Adela Villodre Rubio i el matrimoni va tenir una filla, Adelais i, un fill, Joan.

Va estudiar batxillerat a l'Institut Ramon Muntaner i va anar a Barcelona per cursar Farmàcia. Va fer el doctorat a Madrid l'any 1931, amb la tesi *Farmacognòsia de la llavor de la cucurbita pepo*. Va ser ajudant de càtedra a la universitat de Barcelona i va tornar a Figueres per fer-se càrrec de la farmàcia del seu pare. S'instal·la a Figueres i, juntament amb el seu germà, regenta la farmàcia situada a la Rambla.

Durant la guerra formava part de la JNR, branca juvenil de la FRSE (Federació Republicana Socialista de l'Empordà), va ser nomenat alcalde de Figueres (2.XI.1937 – 17.V.1938), en substitució

d'Alexandre Deulofeu, després va ser cridat a files i destinat a Sanitat.

Conclusa la guerra civil va haver d'exiliar-se, va anar al camp d'Argelers, d'on va aconseguir fugir i es va dirigir a Béziers, lloc on va exercir de farmacèutic, i després, a Santo Domingo (República Dominicana), on va ser professor de química a la Universitat (1943-1948).

L'any 1948 va retornar a Figueres i va regentar la farmàcia Martín, situada a la Rambla.

MARTÍN ZERMEÑO, Juan

(?, s. XVII – 1773) Enginyer militar

L'any 1719 va ingressar com ajudant d'enginyers. Com a enginyer militar va intervenir en nombrosos punts de la geografia espanyola i de les colònies: en la reforma del circuit fortificat de Melilla, a Màlaga, va proposar l'ampliació del port; a Barcelona condicionà el port (1749) i dirigí les obres del seu barri, la Barceloneta, amb illes de cases alineades i regulars, basant-se en el projecte de l'enginyer holandès Pròsper de Verboom (1667-1744) anticipant-se a Ildefons Cerdà (1815-1876), i s'ocupà del projecte d'ordenació urbana de la Rambla.

És l'autor del projecte de la reconstrucció del castell de Montjuïc (Barcelona, 1751), gràcies al qual aquest esdevindrà la segona fortalesa de Catalunya. Per encàrrec del marquès de la Mina (16.V.1752) s'ocupà del projecte del castell de Sant Ferran de Figueres i redactà un document titulat *Razones que se han tenido presentes en la formación del Proyecto de la nueva plaza para la montaña de Capuchinos en la villa de Figueres*. Les obres foren iniciades el 4 de setembre de 1753, sota la seva direcció. En ser nomenat director general d'Enginyers, amb caràcter interí, el seu fill s'encarregà de continuar l'obra.

MARTÍN-PAREDES ZERMEÑO, Pedro

(?, s. XVIII – 23.III.1792) Enginyer militar

Fill de Juan Martín[↑] Zermeño, va desenvolupar un important paper com a enginyer civil i militar. Quan el seu pare va rebre el nomenament de director general d'Enginyers, ell va ser nomenat enginyer director de Catalunya i encarregat de

continuar l'obra a Figueres (1753). Posteriorment treballa com a enginyer a Barcelona (1758-60), i Cartagena (1761) on projectà tres castells: el castell dels Moros, el castell de la Talaia i el castell de les Galeres.

Va intervenir també en arquitectura religiosa: se sap que va realitzar els plànols de l'església de Sant Miquel de la Barceloneta (1753) i de la nova catedral de Lleida (1761-81).

Des de 1766 va ocupar el càrrec d'enginyer general, el qual mantingué fins a la seva mort. Entre altres nomenaments va rebre el de mariscal de camp de l'illa de Mallorca (1770), governador i capità general del Regne de Galícia (1773), i el de governador d'Oran (actualment Argèlia), de 1774 a 1778. Va formar part de l'Acadèmia de San Fernando de Madrid (1768), de la qual en va ser Membre d'honor, i de la d'Arquitectura de Madrid.

És coautor de diversos mapes, juntament amb Jaime Sicre, C. Marín i altres, i va deixar algunes obres manuscrites com "Diario de las operaciones del Ejército del Rey en la guerra de España y Portugal" (1762), o "Extracto de noticias militares correspondientes a Cartagena desde su fundación, su descripción y algunas reflexiones conducentes a formar el trayecto de fortificar esta plaza" (1766).

A Figueres se li atribueix la Casa Albert[†] de Terrades (1767), situada a la Rambla.

MARTÍNEZ de ALOY, Pelayo

(Figueres, 4.I.1858 - 23.IV.1924) *Metge*

Fill de Pablo Martínez Collados, de Peñas de San Pedro (Albacete), militar amb el càrrec de comandant en cap de la plaça de Roses, i de Maria Dolores de Aloy i de Valls, de Figueres, el matrimoni va tenir tres fills: Cayetano,

Pelayo, i Narciso. A l'edat de setze anys es va desplaçar a Barcelona, on es va llicenciar en Medicina i Cirurgia (1881), la seva vocació era

ser metge de vaixell, però en morir el pare va sacrificar els seus anhels professionals per cuidar de la mare.

Es va casar amb Catalina Paricio Paricio, natural de Barcelona, i va tenir dos fills: Maria Dolors i Pelayo[†]. El biografat es caracteritzava per la seva bonhomia i la voluntat de servir els malalts. Tenia especial predilecció per col·leccionar antiguitats, per l'egiptologia, l'exlibrisme, la fotografia, les ciències naturals i el dibuix, dissenyant ell mateix algunes peces decoratives de la llar i el seu ex-libris, essent probablement, sinó l'inductor, l'element decisiu que el seu fill, Pelayo, seguís la carrera d'arquitectura.

Tenia consultori al domicili familiar, al carrer de Sant Pau, com a metge de medicina general i també actuava com a metge forense. Haurà passat a la història per haver practicat l'autòpsia al darrer membre dels Rocabertí[†], la comtessa Joana Adelaida, els resultats de la qual varen desmuntar les sospites d'un enverinament.

MARTÍNEZ LOZANO, Josep

(Barcelona, 23.III.1923 - Llançà, 6.VI.2006)

Pintor

Fill de Santos Martínez i de Pilar Lozano. Es va casar amb Carme Bartolomé Muntaner, natural de Bellmunt, i el matrimoni va tenir una filla, Carme.

Era conegut popularment amb el nom de *Pepe*. Va estudiar a l'Escola d'Arts i Oficis de Barcelona (1937), on va aprendre a dibuixar amb el professor Domènec Soler (1871-1952), de Sabadell, i després amb Ramon Sanvicens (1917-1987), i Joaquim Terruella (1891-1957).

Després de la guerra civil, va fer el servei militar a Figueres on tindria lloc la primera exposició a les Galeries Fortunet (1946). En aquest període inicia amistat amb Ramon Reig[†], Manuel Brunet[†] i Josep M. Fortunet[†], i estableix contacte amb Llançà.

L'any 1951 viatja a Venècia, gràcies a una beca de la Diputació de Girona, experiència que li va servir per enriquir-se pictòricament i personalment. A la tornada, va exposar a la Sala Gaspar (Barcelona), on es va poder veure el resultat de l'experiència veneciana. Seguidament exposà per primera vegada a Madrid i va obrir estudi a Montblanc (Tarragona) i Llançà, on va fundar l'Escola d'Arts i Oficis. La relació amb Llançà va culminar l'any 1989 quan es va fundar el Museu de l'Aquarel·la Martínez Lozano, el primer museu d'aquesta disciplina d'Espanya, i la Fundació (1992), a la qual el biografiat va cedir més de cent quadres de diferents aquarel·listes europeus. L'any 2001, amb motiu del trasllat del Museu a unes noves instal·lacions municipals, va fer una segona donació.

L'any 1965 es va establir amb la seva família a Terrassa, i al llarg dels anys va alternar i mantenir el contacte entre Llançà, Terrassa, Montblanc i viatges a l'estranger.

Persona molt activa, ha organitzat cursos, ha mantingut contacte amb els alumnes els quals es consideren deixebles seus. En un altre ordre, ha estat organitzador dels Simposiums nacionals d'Aquarel·la, celebrats arreu d'Espanya a partir de 1991.

Al llarg de la seva trajectòria va rebre diverses distincions i homenatges. Fou nomenat membre de la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi (2004). Va rebre la Medalla d'or de l'Agrupació d'Aquarel·listes de Girona i Catalunya. Va ser nomenat Fill Adoptiu de les tres poblacions amb les quals va mantenir vincles: Llançà, Terrassa (2006) i Montblanc.

Per homenatjar el seu record, a Llançà s'han establert els Premis Internacionals d'Aquarel·la Martínez Lozano.

MARTÍNEZ MARTÍNEZ, Lluís Miquel

(Madrid, 9.VII.1965)

Periodista, humorista i guionista

Nascut circumstancialment a Madrid, va viure la infantesa i adolescència a Figueres, va anar a la guarderia del Bon Pastor, al col·legi de La Salle i a l'Institut Alexandre Deulofeu. Es va desplaçar a Barcelona per cursar Empresarials, però finalment en decantà per Ciències de la Informació, carrera que va seguir i finalitzar a Bellaterra.

Ha esdevingut reconegut periodista, guionista de ràdio i televisió, conegut popularment amb el nom de LuisMi. Més conegut com a humorista i imitador de personatges famosos, fa 20 anys va començar a Radio Nacional de España com a productor i guionista de Xavier Sardá. Des de llavors, ha treballat amb professionals dels mitjans de comunicació com ara Júlia Otero, Rafaella Carrà, Elisenda Roca, i Luis del Olmo. Ha estat guionista de la Gala de Miss España, dels Premios Ondas, de la Gala de la Hispanidad, Premios TP de Oro i d'altres programes especials a Antena 3, Telecinco, Televisión Española, TeleMadrid i Canal 9.

Va ser guionista del programa *Surti com surti* de TV3 on va popularitzar el personatge del "bocadill de jamó de jabug i la michana" un català integrat molt particular durant quasi dos anys. En ràdio, ha treballat a Onda Cero i Punto Radio, on fa més de 18 anys que participa a la secció "El Jardín de los Bonsáis" de *Protagonistas* de Luis del Olmo.

Ha dirigit i presentat programes a COM-radio, col·laborat a Ràdio 9 de València, RAC-1, RAC-105 i des de fa dues temporades dirigeix i presenta el programa *La Vinyeta* a Ona FM del Grupo PRISA.

MARTÍNEZ PARICIO, Pelayo

(Figueres, 15.X.1898 - 13.VI.1978) Arquitecte

Fill de Pelayo Martínez[↑], metge, i de Catalina Paricio Paricio, de Barcelona, es va casar amb Catalina Espigulé Cortada (1934), i el matrimoni va tenir una filla, Catalina.

Estudia arquitectura a l'ETSAB (1920), i va ser el llicenciat en arquitectura més jove d'Espanya,

per a continuar i esdevenir professor de projectes de l'Escola Superior d'Arquitectura de Barcelona (1925), i, posteriorment, catedràtic (1942).

Va rebre el nomenament d'arquitecte interí de Figueres (1925-1928), arquitecte municipal de la Bisbal. Per pocs mesos va ser arquitecte del Patronat Costa Brava (1935), i després de la guerra va ser arquitecte de Regiones Devastadas (1940). Va establir amistat amb nombroses persones del món de l'art i de la cultura i s'implicà en la que seria la preocupació de tota la vida: la defensa del patrimoni de la comarca. A Figueres, s'oposà a l'enderrocament de l'edifici de la Cambra Agrària, així com a la del Convent i església de les Monges Clarisses, conegut com la Divina Providència. Va formar part del Patronat de Santa Maria de Vilabertran, va impulsar la reconstrucció del monestir de Sant Llorenç de Sous, de Sant Pere de Rodes, o el santuari de la Mare de Déu de la Salut, de Terrades. En reconeixement a la tasca de preservació de patrimoni va ser nomenat Acadèmic de la Real Academia de Bellas Artes de San Fernando de Madrid (1945).

Compaginava la feina d'arquitecte amb la de dissenyador d'interiors, la seva meticulositat feia que dibuixés també detalls que, en altres ocasions, s'haurien encarregat a un interiorista, treballs en els quals tenia molt en compte la qualitat dels materials. La seva obra ha estat un referent en l'arquitectura comarcal.

Com a arquitecte, els principals projectes públics foren: el Palau de les Arts Gràfiques (1928) (actualment seu del Museu d'Arqueologia), i el Palau d'Agricultura per a l'Exposició Internacional de Barcelona (1929), o el projecte de la decoració del vestíbul de l'Estació de França, juntament amb Raimon Duran Reynalds. Com a actuació en edificis religiosos: la reconstrucció del monestir de Vilabertran (1939) i el disseny de la Capella de la Santa Creu (1957), l'altar major de l'església de la Bisbal (1940), la nova església de Llers (1939) o l'altar del Santuari de la Mare de Déu de la Salut de Terrades.

A Figueres, cal destacar l'escalinata del Parc-Bosc municipal, la casa Comet del carrer de Peralada, les cases Macau (1946), l'edifici de La Caixa de Pensions (1949), Indústries Fita (1949), a la placeta baixa de la Rambla l'edifici d'habitatges Argemí d'Abadal (1957) o el Monument a Pep

Ventura (1966). A Calonge, la Urbanització Torre Valentina (1953). A Cadaqués, el Club Mediterrané (1961), pel qual malauradament s'ha decretat l'enderroc.

Va encarregar-se del disseny de diversos pan-teons del cementiri de Figueres: per a la família Corbera, el d'Adela Melis[†], el de la família Cusi[†] o el de la família Fita[†].

La seva filla va cedir l'arxiu del biografat al centre de Documentació del Col·legi Oficial d'Arquitectes de la demarcació de Girona (entre 1992 i 2003).

L'any 1998 va tenir lloc una exposició acompanyada del corresponent catàleg organitzada pel Museu de l'Empordà, l'Institut d'Estudis Empordanesos i el Col·legi d'Arquitectes de Catalunya-Demarcació de Girona. L'Ajuntament de Figueres va donar el seu nom a un dels carrers de la zona del Cendrassos.

MARTORELL PASTORET, Josep M.

(Vilabertran, 10. IV.1948) Empresari i mecenes

Fill d'Eduard Martorell Benedicto, mecànic, natural de Barcelona, i d'Àngela Pastoret Pastoret, d'Espolla, és el mitjà de tres germans: Miquel, Josep Maria i Jaume. Casat amb Ulrike Müller, alemanya, té dos fills: Sandra i

Maximiliano. D'origen humil, va emigrar a Alemanya on va aprendre l'ofici de lampista i es va casar, tornant a l'Empordà el 1972, dedicant-se a la pràctica del seu ofici. Poc després, el 1975 va establir un negoci de venda d'electrodomèstics a Empuriabrava.

Va iniciar la seva participació en activitats socials i culturals l'any 1982 amb la creació, al costat d'altres companys, de l'Associació de Veïns d'Empuriabrava de la qual fou president fins el 1984, amb la finalitat de fomentar la participació dels residents de distintes nacionalitats en la vida social i cultural del municipi. L'any 1990 se li atorgà l'Oscar a la popularitat i el

1991 fou elegit regidor de l'Ajuntament de Castelló d'Empúries liderant una llista d'independents residents a Empuriabrava.

Fou un dels socis fundadors del primer Rotary Club de l'Alt Empordà, el de Roses, i el presidí l'any 1994, signant la creació, amb altres Rotary Clubs europeus, de l'Agrupació Eurostar per a la promoció i el desenvolupament d'accions comuns i l'enteniment i la solidaritat entre nacions.

Fou president del Club Ciclista Empordanès (1987-1991 i 1997), donant-li nova empena a la Volta Ciclista a l'Empordà.

Fidel al pensament "Com que l'Empordà m'ha fet créixer com a persona i com empresari, tinc el deute moral de tornar-li part dels beneficis obtinguts", ha estat el promotor i mecenes de múltiples activitats de promoció comarcal com el foment de la marca "Bahía de Roses", de la creació de la cooperativa "Empordàlia" o el patrocini de la tele-difusió dels actes de la consagració de la Basílica de Castelló d'Empúries. Ha col·laborat també de manera desinteressada amb entitats culturals com l'Institut d'Estudis Empordanesos o el Grup Cultural Comtat d'Empúries, entre altres.

L'any 1998 va adquirir el castell de Quermançó, havent abandonat des de llavors la directa gerència dels seus negocis per dedicar-se a la recuperació i posada en marxa d'un projecte cultural per aquest.

L'any 2007 rebé el títol Socio Paul Harris atorgat pel Rotary Internacional en reconeixement de la tasca desenvolupada amb finalitats humanitàries i pels esforços de valorització del castell de Quermançó.

Li ha estat atorgada la Medalla d'Or al Mèrit Europeu (2009).

MAS PARÉS, Jaume

vegeu: PAU DE CASTELLÓ D'EMPÚRIES, Pare

MASALLERAS, Família

El primer de la nissaga en establir-se a Portbou va ser Jaume, procedent de Molins de Rei. Tant ell com el seu fill **Lluís Masalleras Casellas** (Barcelona, 1864? - Portbou, 19.III.1922) es varen dedicar a la música. Lluís va ser professor de piano, i es va casar amb Antònia Sans Llauger (19.IV.1890), de Canet de Mar, i el matrimoni va

tenir cinc fills, els quals varen fundar el Quintet Masalleras, introduïren l'afició musical a la vila de Portbou i deixaren, també, un bon nombre de deixebles. Sobresortiren **Jaume Masalleras**, pianista i intèrpret de violoncel, el qual va escriure la sardana *Aires de Portbou*, i Mariano[↑], compositor de ballables i de sardanes.

Masalleras Sans, Mariano

(Portbou, 28.XII.1897 - Sant Adrià del Besòs, el Barcelonès, 8.VII.1953)
Músic

Va escriure les sardanes: *La font del pedregar*, *Cap a festa major*, *Festívola*, *El punteig de jove-nalla*, *Dansaires adrianencs*, *24 de juny*, *Bell record de festa*, *Noces d'argent sacerdotals*.

Per a cor i cobla va escriure *Les campanes del meu poble* i *Tramuntana*.

MASANÉS CASAPONSA, Cristina

(Manresa, el Bages, 1965) Escriptora

Afincada a l'Alt Empordà, establerta a Riumors des de fa uns anys, és llicenciada en Filosofia i Lletres per la Universitat de Barcelona. Col·labora amb diversos mitjans de comunicació. Forma part de l'Associació Catalana de crítics

d'Art (ACCA). Ha col·laborat en revistes com *Descobrir Catalunya* o *Sapiens*.

Ha escrit: *Lídia de Cadaqués* (Barcelona: 2001), *Cadaqués* (Barcelona: 2004) amb fotografies de Jordi Puig, *Josep Irla Bosch: president de la Generalitat de Catalunya a l'exili* (Girona: 2006), *Estimat mestre* (Barcelona: 2007).

Ha col·laborat en el catàleg *Dalí. Afinidades electivas* (Barcelona: 2004?), i *Lídia Noguer i el Cadaqués del seu temps* (2008).

Ha estat guardonada amb el Premi Carles Rahola de Periodisme (Cadaqués, 2008), per l'article "La dona que va fascinar Dalí. Delirant i torbadora història de Lídia de Cadaqués".

MASCARÓ COS, Anicet

(Lladó, 12.V.1842 – Lisboa, abril 1906)
Metge oculista

Descendent d'una reconeguda nissaga de metges, el primer del qual es té coneixença és Salvi Mascaró Covarsí, de Vilobí (†1712). Fill de Silvestre Mascaró, reconegut cirurgjà natural d'Argelaguer, i de Maria Cos. Amb el pare es

va familiaritzar en la disciplina mèdica i les operacions quirúrgiques. L'any 1857 va iniciar els estudis de Medicina a Barcelona, estant en perill la finalització de la carrera a causa del seu caràcter independent i a l'oposició a la rutina de les aules, posteriorment es va doctorar a Madrid (1868).

Durant l'epidèmia del còlera de 1865, a Barcelona, va prestar els seus serveis de manera altruista. Es va especialitzar en les malalties dels ulls, va establir nous procediments operatoris d'oculística i va inventar i emprar nous instruments d'acurada precisió.

Va viatjar a París per ampliar els seus coneixements. Va viure a diferents llocs: a Sevilla, Canàries, Rio de Janeiro, i es va establir a Lisboa (1871). Allà va fundar un Instituto Médico-Pedagógico para Cegos ubicat al seu domicili particular al carrer d'Alecrim de Lisboa (1889-1906) i va fundar la *Revista Mascaró para Cegos e Videntes* (gener, 1898). Va presentar un nou mètode per a la lectura dels invidents anomenat Alfabet Mascaró, i va esmerçar esforços en l'ensenyament del seu mètode a professors.

Li varen concedir diverses condecoracions i, pels seus mèrits científics, el govern francès el va nomenar Oficial d'Ordre d'Instrucció Pública.

Va escriure: *Método para la enseñanza de la lectura y escritura para ciegos* (Lisboa: 1897), i en col·laboració amb E. Domínguez *Viaje médico-científico. Operaciones quirúrgicas i Apuntes para la histerectomía suprapubiana* (Recife: 1874).

MASCARÓ COS, Joan

(Lladó, 8.III.1840 – Banyoles, el Pla de l'Estany, 4.I.1918) Metge i polític

Descendent d'una reconeguda nissaga de metges, el primer del qual es té coneixença és Salvi Mascaró Covarsí, de Vilobí (†1712). Fill de Silvestre Mascaró, reconegut cirurgjà natural d'Argelaguer, i de Maria Cos. Es va casar amb

Teresa Castanyer Moner, filla de metge, i el matrimoni va tenir un fill, Josep Maria, reconegut metge banyolí, i Maria de las Mercedes.

Va estudiar el batxillerat a Figueres i, després, va anar a Barcelona a estudiar medicina on es va graduar (1861) i llicenciar (1862). Va guanyar unes oposicions per a obtenir una pensió per a estudiar (1858); va rebre un guardó per un treball sobre patologia general (1860).

Va ingressar al cos de Sanitat Militar, i va ser destinat a Mallorca, però va abandonar l'exèrcit (1863). Es va dedicar a la pràctica de la medicina privada a Banyoles i va seguir amb les seves investigacions i estudis i va esdevenir doctor amb la tesi *Patogenia y tratamiento del hidrocele* (1869).

Va ser el metge-director del balneari de Banyoles (1869) i estava implicat en diverses iniciatives vinculades amb la seva professió. Va ser membre de la Junta de l'Hospital (1872), membre de la Junta d'Ensenyament (1875), president de la Sociedad de Fomento de Banyoles (1882) i delegat de la Junta Provincial de Sanitat per Banyoles quan es va declarar l'epidèmia de còlera (1885). De tendència carlina, va ser alcalde de Banyoles en dues ocasions (1868-1869, 1875 i 1894-1895), i regidor (1875 i 1895-1897). Durant el seu mandat es va preocupar de sanejar la canalització d'aigües públiques i en va realitzar el projecte en el tram interurbà. Es va mostrar contrari a la incautació de la Casa Missió de Banyoles.

Va ser un dels fundadors de la Sociedad Española de Higiene (1882) i del Col·legi de Metges de Girona (1894). Va formar part de la Sociedad Económica de Amigos del País, de Girona, i també

es va implicar en el vessant esportiu local en formar part del jurat de les Regates a l'Estany (1887).

MASCARÓ COS, Joaquim
(Lladó, 1845 – 1906) *Metge*

MASCARÓ CROS, Silvestre
(Argelaguer, la Garrotxa, 1789? – Lladó, 8.X.1859) *Metge*

Fill de Josep Mascaró i de Margarita Cros. Es va casar amb Maria Cos i va tenir, com a mínim, tres fills Joan↑, Anicet↑ i Joaquim↑.

En el *Diario General de Ciencias Médicas* va publicar "Memoria sobre las calenturas intermitentes epidémicas del castillo de San Fernando, de Figueras", més tard va escriure *Historia de la epidemia de calenturas intermitentes que sufrió el Bajo meridional Ampurdán en 1837* acompanyada d'un plànol dels terrenys que havien servit per a plantacions d'arròs.

MASCORT MARIANI, Lluís
(Figueres, 19.IV.1928 – Barcelona, 13.III.1997)
Veterinari

Fill de Francisco Mascort↑ Puig, i d'Ortènsia Mariani Olivet († Figueres, 1987). Es va casar amb M. Teresa Toral Santander, natural de Lleó, i el matrimoni va tenir tres filles: Zaida, Karina i Yolanda.

Va estudiar la carrera de Veterinària a Lleó. La seva tesi doctoral va versar sobre "La raza vacuna de las Alberes". Va exercir la professió a Girona, Santa Perpètua de Mogoda i a Barcelona.

Va participar en Jornades d'Indústries Càrniques, en estudis de Nutrició Animal, sobre patologia aviar, i va publicar en revistes especialitzades sobre la raça vacuna de l'Albera. Va ser col·laborador de la revista espollenca *La Verna*.

Va deixar mecanografiat *El convent de Sant Quirc de Colera, el rei Carles el Calb (823-877) i El rei Felip III l'Ardit (1245-1285)*.

MASCORT PUIG, Francisco
(Barcelona, 1896? – Espolla, 23.III.1961) *Hisendat*

Fill de Francisco Mascort Feliu, hisendat, natural de Girona, i d'Encarnació Puig Daunis. Es va casar amb Orensia Mariani Olivet i el matrimoni va tenir dos fills: Lluís↑ i Rosalina.

Es va implicar en la política municipal, essent alcalde d'Espolla els anys 1931-32, i després de la guerra civil, de 1955 a 1957.

Molt vinculat al cooperativisme agrari, va ser membre fundador del Sindicat Agrícola del Ampurdán (1931), membre fundador de la Bodega Cooperativa d'Espolla. Per la seva experiència li va ser encomenada la constitució de la Bodega Cooperativa Ricardell, que no va poder complir les expectatives a causa de l'esclat de la guerra civil. Membre de la Hermandad Sindical de Labradores y Ganaderos i membre de la junta de govern de la Cambra Oficial Sindical Agrària de Girona.

Fou membre de l'IACSI (1932) i del Consell de la Unió de Vinyaters de Catalunya (1934).

MASCORT RIERA, Miquel
(Palafugell, 13.IX.1933)
Advocat i promotor cultural

Fill d'Ernest Mascort i de Maria Riera, ambdós de Palafugell. En quedar orfe de mare als setze mesos va ser l'àvia paterna qui s'ocupà de la seva educació; persona que esdevindrà decisiva en la trajectòria humana i professional

del biografat. Casat amb Núria Yglesias Cruz, de Girona, el matrimoni ha tingut tres fills: Carles, Desirée i Marià, tots tres advocats.

Va estudiar la carrera de Dret a la Universitat de Barcelona (1950-1955) i va exercir de jutge substitut a Girona i el seu partit judicial.

L'any 1983, la família Mascort-Yglesias decideix iniciar una nova via professional i obre a Girona la galeria d'art El Claustre, nom rebut per estar ubicada en el mateix indret on antigament hi havia el claustre de Sant Francesc. La galeria inicialment és

un punt de trobada artística, esdevé un lloc des d'on els propietaris aconsegueixen dinamitzar la vida social gironina mitjançant la difusió artística i l'organització d'actes culturals entre els quals hi té un paper destacat la presentació de llibres.

Al cap d'uns anys obren una sucursal de la galeria El Claustre a Figueres, l'octubre de 1999, acció agosarada en uns moments en què la sensibilitat artística a la ciutat figuerenca havia anat minvant fins a haver desaparegut tot rastre de les nombroses sales d'art d'altres temps. A Figueres, a punt de celebrar el desè aniversari de la inauguració, també ha quedat demostrada la capacitat de convocatòria i cohesió social dels amfitrions.

El biografiat ha estat vinculat a altres activitats: president del Girona Futbol Club (1992-1993) i entitats de caire benèfic.

L'any 2002 va rebre la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya per la intensa activitat cultural duta a terme, i l'any 2006 el títol de Cavaller de l'Orde Equestre del Sant Sepulcre de Jerusalem, acte que va tenir lloc a Roda de Isábena (Osca).

MASDEVALL FERRÉS, Josep

(Amer, la Selva, 9.X.1874 – Figueres, 4.IV.1926)
Impressor i llibreter

Fill d'Agustí Masdevall i Magdalena Ferrés, es va casar amb la figuerenca Carme Moncanut Fontdecaba (17.VII.1907).

Va estudiar al Seminari de Girona, i va treballar a la llibreria Geli de la capital. Es va desplaçar a Figueres, on va ser el successor de L. Miégevillè. Inicià la tasca el 1908 i treballà fins a la seva mort, moment en què el negoci familiar fou continuat per la seva vídua. Tenia el negoci situat al carrer de Lasauca, mentre que la botiga era a la Rambla. En el seu temps fou un dels impressors més acreditats de l'Alt Empordà. Va imprimir fulls volants de caire religiós com Goigs, i rotatius locals com *La Veu de l'Empordà*, *Vida Parroquial* o *La Fulla Dominical* de la Diòcesis de Girona.

MASDEVALL MONCANUT, Josep Maria

(Figueres, 11.XII.1910 – 15.X.2000) Llibreter

Fill de Josep Masdevall Ferrés i de Carme Moncanut Fontdecaba. Va ser el gran de dos germans: Josep Maria i Rosa.

Es va casar amb Dolors Felip Palomer de Figueres, i el matrimoni va tenir dos fills, Josep M. i M. Dolors.

Va seguir en el negoci familiar, impremta i llibreria i va editar targetes postals amb vistes de la ciutat.

MASDEVALL TERRADES, Josep

(Figueres, c. 1740 – Trujillo, juny 1801) Metge

Fill de Gregori de Masdevall, propietari i assentista de l'exèrcit, de Maçanet de Cabrenys, i de Margarita Terrades, procedent de Vila-bertran.

Va estudiar Medicina a Cervera i Montpeller. Es va doctorar en Medi-

cina a Cervera, universitat en la qual va proposar un canvi en el pla d'estudis, explicat a l'obra *Plan de estudios de Medicina de la Universidad de Cervera* (Cervera: 1784), el qual va ser acceptat.

Va proposar també la creació d'una figura per supervisar la sanitat de la corona, i la creació d'un Colegio Práctico de Medicina, a Barcelona. Va ser qualificat com a "àrbitre de la sanitat espanyola" en aquest període. Va ostentar els càrrecs de protometge de l'Exèrcit i inspector d'Epidèmies del Principat de Catalunya. Va anar a Madrid on va ser metge de Cambra del rei Carles III i Carles IV.

Per combatre les epidèmies va considerar fonamental la neteja, va ser conegut amb l'apel·latiu de

“l'àngel de la piscina”. Va combatre amb èxit l'epidèmia de les febres pútrides de 1783, de la zona de Lleida i del Pla d'Urgell, i la de Barbastre de 1784-1785, amb un preparat de la seva invenció (*opiata Masdevall*), a base d'amoníac, donzell, tàrtar emètic i quina. Aquest mètode per combatre les febres li va valer ser nomenat el “Modern Hipòcrates espanyol”. El seu opuscle *Relación de las epidemias de calenturas pútridas y malignas que en estos últimos años se han padecido en el Principado de Cataluña, y principalmente la que se descubrió el año pasado de 1783 en la ciudad de Lérida, llano de Urgel y otros muchos Corregimientos y Partidos con el método feliz, pronto y seguro de curar semejantes enfermedades. Por D. [...] doctor en medicina de la Universidad de Cervera, médico del rey Ntro. Señor con exercicio, etc., etc.* (Barcelona: 1786; Madrid: 1786; Madrid: 1797 3a ed.), va tenir ressò a l'estranger. A Itàlia va ser traduït pel jesuïta P. Montaner i, més tard, es va traduir a l'alemany i el francès. El seu sistema curatiu va ser aplicat també al continent americà, a Mèxic, i al Marroc.

Es va preocupar per qüestions relacionades amb la medicina laboral, la primera publicació sobre el tema la desenvolupa en el treball, *Dictamen sobre si las Fábricas de algodón y lana son perniciosas ó no a la salud pública de las ciudades donde están establecidas* (Barcelona: 1784; Cervera: 1788; Madrid: 1797). Va ser la resposta a l'intent de frenar la indústria tèxtil, amb l'excusa de considerar-la nociva per a la salut dels treballadors, en ella es decanta a favor del desenvolupament.

Va presidir l'Acadèmia de Medicina de Cartagena i va ser membre de l'Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona, soci de mèrit del Real Colegio de Médicos y Cirujanos de Zaragoza i Regia Sociedad de Medicina y otras Ciencias, de Sevilla, de l'Acadèmia Médica de Cadix, i acadèmic de la de París.

Com a propietari estava vinculat amb Figueres i diversos pobles de la comarca com: Biure, Llers, Mollet de Peralada, Pont de Molins, Rabós, Vilatenim i Vilafant. Va voler fundar un poble nou (1793), el qual volia que fos a Biure i el volia batejar amb el nom de *San Luis de las Reales Entregas*, en commemoració a la “Reales Entregas”, realitzades en aquell indret, quan una de les infantes de

la corona espanyola maridava amb un príncep estranger. Tot i que el Consejo de Aragón va dictaminar a favor del projecte presentat per Masdevall (1797), no es va construir.

Entre les seves obres cal esmentar *Dictamen de los autores de las efemérides literarias de Roma. Sobre la epidemia de Barbastro y método curativo* (Barcelona: c. 1784), *Relación de las epidemias ...* (1786), *Dictamen sobre si las fábricas de algodón...*, *Relazioni dell'epidemia sofferte nel Principato di Catalogna principalmente nell'anno 1783* (Ferrara: 1789; Venezia: 1790), *Collezioni di opuscoli intorno il metodo proposto dal nobile Signore D. Giuseppe, de Masdevall medico di Camera del Re Cattolico, per guarire le febbri putrido-maligne ed altri analoghi mali* (Ferrara: 1791), *Reflexiones instructivo-apologéticas sobre el eficaz y seguro método de curar las calenturas pútridas malignas. Observaciones médico prácticas que en confirmación de las reflexiones instructivo-apologéticas que anteceden da a luz el mismo doctor Juan Sastre y Puig médico de la villa de Taradell* (Cervera: 1788), *Carta al consultor Don Juan Hurtado de Mendoza, sobre la aplicación, ventajas, perjuicio y efecto del método antimonial* (Mataró: 1795).

Carles III el va nomenar metge de la Cambra Reial i li va concedir el títol de Cavaller noble de la classe superior de Catalunya (1785), per a ell i els seus descendents.

MASFERRER OLIVERAS, Diego
(L'Escala, 27.III.1906 – Barcelona, 16.VI.1988)
Metge

Fill de Josep Masferrer Pasques, mestre, de Vic, i de Carme Oliveras Oliveras. Va ser el tercer de cinc germans: Josep[†], Carme, Diego, Ernest i Anita. Es va casar amb Maria Ordis Sabater.

Com el seu germà Josep, va estudiar Medicina a Barcelona. Ambdós germans varen exercir la cirurgia general, la cirurgia toràcica, la urologia, la ginecologia i la cirurgia estètica.

Va ser el director de la Clínica Bonanova, des dels inicis fins a la seva jubilació l'any 1976, i de la Sagrada Família. Durant molts anys va ser el cirurgià de l'Alianza de Vic.

Va mantenir el vincle amb la vila nadiua on va ser homenatjat, juntament amb el seu germà Josep, per l'Ajuntament i la Confraria de Pescadors de l'Escala; els varen dedicar el nom del carrer on van néixer, carrer Germans Masferrer, fins llavors carrer Nou (1959), i posteriorment per la Comissió de festes i la Junta del Centre Esportiu i Recreatiu de l'Escala (1984).

MASFERRER OLIVERAS, Josep

(L'Escala, 29.XI.1902 – Barcelona, 13.XII.1989)
Metge

Fill de Josep Masferrer Pasques, mestre, de Vic, i de Carme Oliveras Oliveras. Va ser el gran de cinc germans: Josep, Carme, Diego[↑], metge; Ernest i Anita. Es va casar amb Catalina Sala Pou i el matrimoni va tenir quatre fills:

Josep, cirurgià; Ignasi[↑] metge, ambaixador d'Espanya i d'Afers Exteriors del Comitè Olímpic de Barcelona; Gemma, i Lluís, cirurgià.

Josep, conegut amb l'apel·latiu de *Pepitu*, com el seu germà Diego, va estudiar Medicina a la Facultat de Barcelona (1927). El biografiat es va costejar la carrera treballant a l'Hospital de la Santa Creu.

Finalitzada la carrera va treballar a la Clínica La Aliança, on va esdevenir cap del servei de cirurgia, i a l'Hospital de Sant Pau, on va establir contacte amb el Dr. Corachan i el Dr. Puig-Sureda. Ambdós germans varen exercir la cirurgia general, la cirurgia toràctica, la urologia, la ginecologia i la cirurgia estètica.

Persona de profundes creences religioses, s'ha dit que va aplicar la doctrina cristiana a la dedicació professional actitud que, afegida a la generositat, va transcendir en què la relació doctor-pacient esdevingués amistat i es perllongués en el temps.

Al llarg de la seva trajectòria professional va rebre diversos reconeixements: Medalla d'Or de la Mutua La Aliança, Encomienda de número de la Orden del Mérito Civil, Medalla d'Argent de la Ciutat de Barcelona, Premi Pere Virgili de la Societat Catalana de Cirurgia (1981).

Va ser homenatjat, juntament amb el seu germà Diego, per l'Ajuntament i la Cofraria de Pescadors de l'Escala; els varen dedicar el nom del carrer on van néixer, carrer Germans Masferrer, fins llavors carrer Nou (1959), i posteriorment per la Comissió de festes i la Junta del Centre Esportiu i Recreatiu de l'Escala (1984).

MASFERRER SALA, Ignasi

(Barcelona, 25.II.1945 – l'Escala, 23.VIII.1991)
Metge

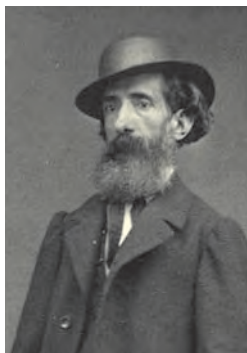

Fill de Josep Masferrer[↑] Oliveras, metge, de l'Escala i de Catalina Sala, era germà de Josep, Gemma i Lluís. Va viure entre Barcelona i la vila del seu progenitor. Va morir solter a l'Escala.

Es va llicenciar en Medicina, Dret i Ciències Polítiques. Es va decantar per la carrera diplomàtica i l'any 1973 va esdevenir secretari de l'ambaixada d'Afers Estrangers. El primer destí fora del país va ser a les Filipines. Va ser també secretari d'ambaixada a Gabon, cònsol adjunt a Buenos Aires i París. Va ser sotsdirector de l'Oficina de Drets Humans del Ministeri d'Afers Estrangers, ambaixador espanyol a Jamaica, Barbados i La Martinica.

L'any 1985, com a diplomàtic, se li va encomenar la tasca de defensar la candidatura de Barcelona olímpica i es va fer càrrec de la Secretaria General de l'Associació Barcelona 92. Posteriorment, va ser nomenat director de relacions externes del COOB'92.

Va ser guardonat amb el Premio Estatal de Relaciones Públicas (Madrid, 1991). L'Ajuntament de l'Escala el va nomenar Fill Predilecte de la vila.

MASFERRER VILLA, Antoni*(Barcelona, 1815? - Figueres, 17.II.1893)**Professor i fotògraf*

Fill d'Antonio Masferrer i de Magina Villa, ambdós de Barcelona. Estava casat amb Ana Roca, natural de Figueres, i el matrimoni no va tenir descendència.

Professor de dibuix natural i pintura, de dibuix cal·ligràfic, geomètric i topogràfic de l'institut de Figueres, ho compaginava amb classes particulars de dibuix en la seva acadèmia del carrer dels Enginyers. Va obrir una galeria fotogràfica al costat de l'acadèmia el 1864, fins a 1867 any en què la va posar a la venda.

Va realitzar diversos retrats. Se sap que va retratar el fundador de l'institut, Julián González de Soto (1860), del qual en va fer donatiu al centre d'ensenyament. Al Museu de l'Empordà es conserva un altre retrat de la seva autoria, del Sr. Delfabro, datat de l'any 1876.

Va retratar membres de famílies benestants de la ciutat, es té coneixença també del retrat de Josep Rodeja Viader de l'any 1861.

MASIÀ de ROS, Àngels*(Figueres, 24.VIII.1907 -**El Masnou, el Maresme, 1.III.1998) Historiadora*

Filla de Jesús Rafael Masià Oltra, coronel de l'exèrcit destacat al castell de Sant Ferran de Figueres, natural d'Alcoi, i de Maria de la Concepció de Ros Reig, de Figueres, va ser la gran de sis germans. Va estudiar al Col·legi de la Presentació de Figueres, i a l'adolescència va residir a Girona. Llicenciada en Filosofia i Lletres, especialitat Història, a la Universitat de Barcelona (1927), va ser l'única noia de la seva promoció. Va prosseguir amb el doctorat (Madrid, 1931) amb un estudi sobre *Gerona en la Guerra Civil en tiempo de Juan II*, la tesi va obtenir Premi Extraordinari (Madrid: 1943). Es va dedicar a l'ensenyament, tasca que va compaginar amb la investigació històrica.

Va guanyar les oposicions a institut i va exercir a Vilafranca del Penedès (1933-1936), durant la guerra civil va exercir a Extremadura, a Badajoz i, després, a Ponferrada (Lleó) i acabat el conflicte bèl·lic va ensenyar a l'Institut Jaume Balmes (1939-1942) i al Maragall (1943-1977), ambdós de Barcelona. Com a ensenyant va col·laborar també amb la Universitat de Barcelona (1939-1940), i, per oposició, (1945-1946 i 1946-1947).

L'any 1959 va rebre una beca de la Fundació Juan March per investigar sobre les "Relaciones políticas castellano-aragonesas desde Jaime I a los Reyes Católicos". L'any 1990 va ser nomenada membre per Girona de la Real Academia de la Historia.

Ha publicat nombrosos estudis sobre la història de la corona catalanoaragonesa a la baixa edat mitjana a *Hispania*, *Annals* de l'Institut d'Estudis Gironins, *Revista de Girona*, *Archivo Español de Arte*, *Anuario de Historia del Derecho Español*, *Sefarad*, *Tamuda*, *Estudis Universitaris Catalans*, *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras* i *Analecta Sacra Tarraconensis*.

Ha publicat: *Introducción a la historia de España* (Barcelona: 1943), *Historia general de la piratería* (Barcelona: 1959). Les seves obres més meritòries són *La Corona de Aragón y los estados del norte de África: Política de Jaime II y Alfonso IV en Egipto, Ifríquia y Tremecén* (Barcelona: 1951), *El dissortat comte d'Urgell* (Barcelona: 1960; id.: 1997 2a ed.), *Historiadores de Indias: Antillas y tierra firme* (Barcelona: 1971), *Jaume II: Aragón, Granada i Marroc* (Barcelona: 1989), *Relación castellano-aragonesa desde Jaime II a Pedro el Ceremonioso* (Barcelona: 1994, 2 vols.).

En col·laboració amb Francesca Vendrell de Millàs va escriure *Jaume el dissortat: darrer comte d'Urgell* (Barcelona: 1956).

A petició del claustre de professors de l'institut Maragall, va rebre el Lazo de la Orden Civil de Alfonso X el Sabio (1977).

MASIÀ de ROS, Antònia*(Figueres, 18.I.1918 - Girona, 6.VII.1978)**Escriptora*

Filla de Jesús Rafael Masià Oltra, coronel de l'exèrcit destacat al castell de Sant Ferran de Figueres, natural d'Alcoi, i de Maria de la Concepció de Ros Reig, de Figueres, va ser la quarta de sis germans.

Professionalment va treballar en un laboratori. Molt inquieta intel·lectualment, va col·laborar a la *Revista de Girona*. Va publicar: *Anem a mercat* (Girona: 1975), obra que va ser premiada amb el primer premi del concurs literari "Los mercados de la provincia".

MASJOAN FAJOL, Joan

(Vilabertran, 9.I.1910 – Barcelona, 2.X.1997)
Químic i pintor

Fill de Crescencio Masjoan Casadevall, d'ofici barber, natural de Vilabertran, i de Victòria Fajol Figueras, de Fortià. Es va casar amb Antonieta Claramunt Soler, natural de Santa Coloma de Queralt (1912-1983) i el matrimoni va tenir dos fills: Ernest (1936) i Joana (1945). En quedar vidu es va casar en segones noces amb Antònia Escriu Cantellet (2.VI.86).

Va estudiar la carrera de Químic a Barcelona (1940) i va residir a Santiago de Xile (1952-1962).

Des del punt de vista artístic, tot i que va assistir per un període de set anys, al Reial Cercle Artístic de Barcelona, es considerava de formació autodidacta. La seva obra es pot incloure dins el postimpressionisme amb la integració d'elements onírics. El mateix autor es definia com a colorista figuratiu. Els seus quadres es troben en col·leccions particulars, i una bona part a Sant Hilari Sacalm.

Ha exposat al Cercle Artístic de Barcelona (Barcelona, 1988 i 1991) a Tarragona.

MASJUAN RAULÍ, Joaquim

(Barcelona, 25.V.1907 – Figueres, 9.X.1987)
Religiós paül

Fill de Salvador Masjuan i de Francisca Raulí.

Va ingressar al Seminari de París (1926), va ser ordenat sacerdot a Dax (1.VII. 1934), i destinat com a professor de grec a l'Escola Apostòlica de Prime-Combe, professor

de Dogma al Seminari Major de Montauban.

L'any 1938 va ser capellà militar a Toledo, i l'any següent destinat a la Casa de Fernández de la Hoz (Madrid, 1939-1946), lloc on va desenvolupar diferents càrrecs, va dirigir la revista *Caridad* i es va llicenciar en Filosofia i Lletres. Retorna a Dax per a l'ensenyament del Dogma i va a l'Amèrica del Sud. És nomenat assistent general i es fa càrrec del Seminario Mayor Interdiocesano de Quito (Equador) (1947-1962). La tasca portada pel biografat s'ha definit com a integradora i estimuladora per a despertar la maduresa intel·lectual i espiritual en la formació sacerdotal dels seminaristes. Durant la seva estada a l'Equador va organitzar las "Semanas Vocacionales", les quals potenciaren les vocacions, i varen tenir com a conseqüència l'ampliació del Seminario Mayor de Quito i la fundació de quatre Seminarios Menores. Així mateix, va tenir gran activitat fora del seminari: va ser requerit per la Nunciatura, per la Santa Seu, l'Episcopat Equatorià el va nomenar delegat per a diversos congressos d'Amèrica i Europa. En complir els vint-i-cinc anys de sacerdoti va rebre nombrosos reconeixements.

Posteriorment, va retornar a França, a París, on va ser professor del Seminari Major de Beauvais i l'any 1964 va portar la Direcció Provincial de la comunitat de les Filles de Maria (Madrid). Es va incorporar a Espluga de Francolí (1965), Palma de Mallorca, Figueres (1972-1978), Reus (1978-1981) i, de nou, Figueres (1981-1987).

Va col·laborar en diverses publicacions periòdiques com el *Butlletí* dels pares paüls, el setmanari *Empordà* (Figueres), on va tractar temes relacionats amb la comunitat paüla, i als *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos.

Va escriure obres per a l'estudi del grec *Elementos de griego* (Madrid: 1941; id.: 1942 2a ed.). Des del punt de vista comarcal compta amb la monografia *El Asilo Vilallonga* (Figueres: 1981) amb motiu del centenari de la seva fundació. Va publicar una biografia del pare paül *Julián González de Soto (1803-1864)*.

MASMITJÀ, Dídac

(s. XIX) *Prior*

Prior del Convent de Nostra Senyora del Camp, Garriguella (1832-1833).

MASÓ BUJONS, Pere

(Figueres, 26.XI.1893 – 10.VI.1970) *Mestre*

Fill de Victoriano Masó Cordoní, escriptor, i de Teresa Bujons Boix, ambdós de Figueres.

Va aconseguir el títol de mestre de primera ensenyança (Girona, 1916). El primer lloc de treball va ser, com a interí, a les Escaules (1917), posteriorment, en propietat, a la Bisbal de Falset, el Priorat (1919), i Figueres (1922), lloc on va ser el primer director de l'Escola Graduada de nens ubicada a l'antic convent de franciscans, càrrec que va ostentar fins l'any 1939. Va ser un dels impulsors de les noves escoles que s'inauguraren el 3 de gener de 1933, l'actual Col·legi Sant Pau. Va ser elegit president del "Centre de Col·laboració Pedagògica" dels mestres de l'Alt Empordà (1933).

Després de la guerra civil el biografiat va ser cessat i inhabilitat per haver exercit càrrecs directius, tot i amb això, va continuar en el Grup Escolar com a mestre, fins a la seva jubilació (1939-1963).

Va crear la biblioteca del centre escolar, la qual tenia com a destinataris tant els alumnes com la comunitat d'ensenyants. En una època en la qual no era habitual disposar de llibres de lectura, allà s'hi trobaven llibres d'avantguarda de tots els temes.

MASÓ QUER, Josep

(L'Armentera, 22.IX.1925 –
Parlavà, el Baix Empordà, 16.VIII.1991) *Músic*

Fill de Josep Masó Clotas, pagès, natural de Bàscara, i d'Assumpció Quer Turá, de Garrigàs. Es va casar amb Maria Boj Pardàs i va tenir tres fills.

Començà els estudis musicals a l'edat de set anys. Els seus professors foren Joan Duran de solfeig, Josep Blanch[†] Reynalt de composició i fiscorn, Enric Sans[†] de violí, i Josep Nadal de trombó. Des de 1955 residí a Olot on va exercir el magisteri musical a l'escola de l'Orfeó Popular Olotí fins al 1960.

Va formar part de les cobles-orquestres Bohèmia, Pau Rossinyol de Castell d'Empúries, Iris de Salt, La Principal d'Olot, La Principal de la Garrotxa, La Principal de Sant Feliu de Pallerols i La Principal de Llagostera en la qual es va jubilar.

Va escriure més de cent sardanes i alguns balls vuitcentistes per a cobles. Podem destacar: *Amics de Banyamars, Amer sardanista, Santa Cristina de l'Armentera, El Pla de l'Armentera, Ullastret* (1984), *Bàscara, Bon aplec* (1985), *Begur sardanista, Bufades i bufets* (1986), *L'Aplec de Ninou, Cantallops* (1987), *Un tresor d'or, La pineda fosca* (1988), *Queralbs, Unes fulles al vent* (1989), *Sant Pere de Reus, Monells* (1990), *Sant Pere de Navata* (1991).

MASQUEF VALL, Pere

(Figueres, 12.IV.1925 – 8.IX.1997)
Empresari i hoteler

Fill de Pere Masquef Cornadó (1898-1975), fundador de l'Hotel España, i de Francisca Vall Crivillé, natural de Pobleda (Tarragona). Es va casar amb Maria Palou Esteba, i el matrimoni va tenir un fill, Francesc, conegut amb el sobrenom de *Paco*. Va ser el continuador del negoci familiar, l'Hotel España, situat al carrer de la Jonquera, de Figueres.

Va estar implicat en nombroses iniciatives ciutadanes: vinculat al Centre d'Iniciatives Turístiques (CIT) associació que agrupava el sector d'hostaleria i promoció turística de la qual en va ser president. Va ser regidor de l'Ajuntament de

Figueres (1967-1979), membre de la Unió Esportiva Figueres, president de la Penya Taurina Figueres i vicepresident de la Federació Taurina de Catalunya. Fou membre fundador de l'Associació de Veïns del carrer de la Jonquera de la qual en va ser el president. Va aglutinar els veïns del carrer i el va revitalitzar organitzant concursos de dibuix, curses d'atletisme i diverses activitats culturals.

Partidari de la festa taurina, va lluitar fins als darrers moments per la recuperació de les curses de braus a la plaça de Figueres, tancada des que va passar a ser de propietat municipal (1989).

L'any 1996 va rebre el Diploma al Mèrit Turístic que atorga la Generalitat. La Federació d'Entitats Taurines de Catalunya, de la qual n'era membre, li va atorgar el III Premi Pere Balañá (Olot, 1997), per la seva entrega i constància en favor de la festa taurina.

MASSAGUER, Carme

(Figueres, s. XX – Mallorca, s. XX)
Bibliotecària

Va estudiar a l'Escola de Bibliotecàries de Barcelona. Va exercir a la biblioteca de Palma.

Va col·laborar amb J. Llabrés en l'elaboració de la "Bibliografia mallorquina" (*Butlletí de la Societat Arqueològica Lulliana*, 1943).

MASSANET JULI, Joan

(L'Armentera, 24.V.1899 – l'Escala, 23.XII.1969)
Farmacèutic i pintor

Fill d'Isidre Masanet [sic] Lloveras, metge, de l'Escala, i de Dolors Juli Ximinis. En quedar orfe de mare va ser l'àvia materna, Atal·la Ximinis, italiana, qui es va fer càrrec de part de la seva formació juntament amb la seva tia

Francesca Ximinis. Es va casar amb Margarida Serra Roca (1928), farmacèutica, de Figueres, amb qui va compartir feina i aficions artístiques, i va tenir dos fills, Salomé i Joan Ramon ↑.

D'adolescent va estudiar als Maristes de Girona, la carrera de Farmàcia a Barcelona (1926), i es va doctorar a Madrid. A la capital va tenir ocasió de visitar el Museu del Prado, es va poder impregnar de les obres dels grans pintors, i això el va encaminar a desenvolupar la seva afeció per la pintura, la seva gran vocació. Adscrit a moviments avantguardistes, va ser soci fundador dels Independents de les Galeries Dalmau, va ser el fundador del grup d'artistes gironins que ell anomenà Indika (1952). Ha

esdevingut un dels màxims representants del moviment surrealista empordanès.

Els viatges a Itàlia i, concretament, per la Toscana, unit a la proximitat de les excavacions d'Empúries, li estimularen l'afeció a l'arqueologia.

Es va implicar en les activitats polítiques locals en ser nomenat batlle de l'Escala (1959-1966), durant el seu mandat va preocupar-se per: augmentar l'abastament d'aigua, la pavimentació de carrers i vies d'accés, va dissenyar i executar l'ampliació el passeig marítim del municipi i es va construir el port dels pescadors.

Va exposar a Girona, a l'Exposició *Primer Saló de l'Associació d'Artistes Independents* de la Galeria Catalònia (Barcelona, 1936), amb el Grup Indika (Sala de sessions de l'Ajuntament (Figueres), 1952), al Saló de Mayo (1957, 1958, 1959, 1960, 1961, 1962, 1963, 1964, 1965, 1966, 1967 i 1968), a la III Biental Hispanoamericana (Barcelona, 1955), a la Primera Manifestació Pictòrica d'Art Contemporani Empordanès (exposició itinerant, 1960) i en nombroses manifestacions col·lectives.

Va exposar individualment a la Sala Caralt (Barcelona, 1953), a la Galeria Belarte (Barcelona, 1965), decorats per l'obra *Solitud* (l'Escala, 1960). Pòstumament la seva obra ha estat present en nombroses exposicions col·lectives i s'han organitzat diverses manifestacions individuals en recordança: *Homenatge a Joan Massanet (pintura, dibuix i escultura)* (Galeria Massanet (l'Escala, 1971), *Joan Massanet, època surrealista (1926-1939)* (Museu de l'Empordà (Figueres, 1971), *Dibuixos de J. Massanet (1920-1930)* (Galeria Vallès, Figueres, 1973), *Joan Massanet, obras de 1924 a 1969* (Galeria René Métras, Barcelona, 1973), *Exposició antològica de Joan Massanet* (Patronat de les Excavacions d'Empúries i Museu d'Empúries, l'Escala, 1978), *Joan Massanet (1899-1969). Antològica* (Fontana d'Or, Girona, 1979), *Joan Massanet: pintures i dibuixos*, (Art-3, Figueres, 1979), *Joan Massanet* (Museu de l'Empordà, Figueres, 1979), *Massanet i els seus amics* (Galeria Massanet, Figueres, 1982), *Homenatge a Joan Massanet: exposició retrospectiva* (l'Escala, 1999), i *Joan Massanet o l'espectre de les coses* (Museo Nacional Reina Sofía, Madrid, 2005 i Museu d'Art de Girona, 2006).

MASSANET SERRA, Joan Ramon
 (Figueres, 14.II.1931 – Girona, 1.III.2004)
 Galerista i col·leccionista

Fill de Joan Massanet[†], farmacèutic, i de Margarida Serra, farmacèutica, de Figueres. Es va casar amb Josefina Solés Medinyà, de l'Escala. Va realitzar estudis de farmàcia, i va treballar a la fàrma- cia de la família, a l'Escala.

Conegut popularment amb el nom de *Jagi*, a la dècada dels 70 va obrir una galeria d'art a l'Escala i una altra a Figueres, ambdues bateja- des amb el nom de Joan Massanet. Un dels seus principals objectius va ser el de difondre l'obra pictòrica del seu pare i la de joves pintors.

MASSANET SIMON, Concepció
 (Llers/Figueres?, 24.III.1843 – ?, 1912)
 Benefactora escoles

Filla de Josep Massanet i de Maria Simon, amb- dós naturals de Llers. Tant ella com la seva ger- mana Esperança[†], varen deixar establerta una institució benèfica a favor dels nens de les esco- les municipals. Els interessos dels valors del Banc d'Espanya llegats es van destinar a la crea- ció de cantines escolars i a l'ajut dels menys afa- vorits de l'escola, els quals també es varen bene- ficar de les colònies d'estiu a mar o a muntanya.

MASSANET SIMON, Esperança
 (Llers/Figueres?, 26.X.1854 – ?, 1922)
 Benefactora escoles

Filla de Josep Massanet i de Maria Simon, amb- dós naturals de Llers. Tant ella com la seva ger- mana Concepció[†], varen deixar establerta una institució benèfica a favor dels nens de les esco- les municipals. Els interessos dels valors del Banc d'Espanya llegats es van destinar a la crea- ció de cantines escolars i a l'ajut dels menys afa- vorits de l'escola, els quals també es varen bene- ficar de les colònies d'estiu a mar o a muntanya.

MASSANET SIMON, Pelai
 (Llers, 1840? – Figueres, 14.VII.1913)
 Advocat i polític

Fill de Josep Massanet i de Maria Simon, amb- dós naturals de Llers. Es va casar amb Catalina Manegat Poli (23.X.1871) de Figueres, i el matri- moni no va tenir descendència.

Va estudiar la carrera de Dret, i a la dècada dels 80 disposava de despatx al carrer dels Tints, de Figueres. De tendència republicana, va ser regidor de l'Ajuntament de Figueres (1894-1897), i diputat provincial (2.XI.1888-1891, i del 2.XII.1909-2.V.1911).

Va ser membre actiu del Casino Menestral Figuerenc, essent vicepresident (1882), presi- dent (1883, 1887-1889) i, posteriorment, presi- dent de la Junta Consultiva (1892-1894).

Va dirigir el diari independent *La Tramontana* (1885), i va pertànyer a la lògia maçònica Luz de Figueras amb el grau 33è (1891), on gaudia del nom simbòlic de *Justiniano*.

MASSÓ GILBERT, Joan
 (Figueres, 1886? – Barcelona, 13.IX.1971)
 Artista de varietats

Conegut artísticament amb el nom d'"Oh, Gran Gilbert", va treballar per diverses capitals europees.

De jove es va traslladar a Barcelona on va ini- ciar-se en el treball d'actor, *chansonnier* i humoris- ta, va marxar a Buenos Aires on va treballar i al Brasil, entre altres llocs de l'Amèrica del Sud, per retornar a Barcelona. A la capital comtal va actuar durant molt anys essent molt apreciades les seves intervencions. Se sap que, en els darrers vint anys, actuava a la Bodega Bohemia.

Va participar en la pel·lícula de Manuel Summers *Juguetes rotos* (1966).

MASSOT, Miquel
 (Peralada, ? – 17.X.1462) *Carmelita*

Va ser doctor en Bíblia, teòleg i batxiller en ambdós drets. Va adquirir, per vuit mil sous barcelonins, tots els béns i les rendes de la casa del Sant Sepulcre de Peralada (1445), al prior de la Col·legiata de Santa Anna de Barcelona. Va dotar

el convent d'una bona biblioteca, amb diversos llibres de sermons que ell mateix havia compilat. Va ser prior de Peralada (1430-1453).

Va escriure *Sermones*, i una obra sobre jurisprudència. El ms 583 de la Biblioteca de Catalunya, de Felip Ribot *De haeresi et de infidelium incredulitate et de horum criminum indice*, és copiat de la seva mà.

MASSOT BALAGUER, Lluís

(Figueres, 12.IV.1891 – Roma, 22.III.1962)

Advocat i polític

Fill de Josep Massot Basil, dedicat al comerç, i de Catalina Balagué [sic] Auter, ambdós de Figueres, domiciliats a la plaça de la Constitució.

De jove dirigí les publicacions *Cultura Escolar* i *Butlletí de Catalunya*.

Va ser assessor del CADCI i membre de la Unió Catalanista. Militant de la Lliga Regionalista, va ser regidor de l'Ajuntament de Barcelona. Decebut de la Lliga, durant la dictadura de Primo de Rivera, es va afiliar a Acció Catalana, però se'n separà durant la Segona República i tornà a la Lliga. De profundes creences religioses, va ser dirigent de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat. Va tenir gran amistat amb el cardenal Anselm Albareda Ramoneda. Va ser diputat per Lleida (1933).

MASSOT GUILLAMET, Bartomeu

(Figueres, 17.I.1923 – Barcelona, 26.V.1974)

Pintor

Nét de pintors, tant per part paterna com materna, Lluís Massot i Francesc Guillamet[†], i fill de músics, el pare, Carles Massot Ros, era pianista, i la mare Anna Guillamet era violinista. L'ambient familiar el va encaminar cap

a la pintura i la música.

Des de ben jove va assistir a classes amb Ramon Reig[†] i Josep Bonaterra[†] i sortia a pintar

amb l'escalenc Ramis[†]. Va desplaçar-se a Barcelona i va assistir a l'Escola de Belles Arts de Sant Jordi i a Llotja (1949-1950). L'any 1957 va a París, assisteix a l'Escola del Louvre i es familiaritza amb l'art més innovador. Posteriorment realitza una estada a Suècia, i resideix a Estocolm (1964). Va morir jove a conseqüència d'una malaltia respiratòria crònica.

Va fundar el Grup Indika (1949), juntament amb els artistes Evarist Vallès[†], Torres Monsó, Joan Massanet[†], Joaquim Casellas, Emília Xargay, Joan Sibecas[†] i Ramon Molons[†]. Va ser membre fundador del Cercle Artístic Figuerenc, secció del Casino Menestral. L'any 1960 formà part del Grup Abstracte Empordanès. Va ser un dels organitzadors del Premi Tina de pintura del Port de la Selva (1966). El seus quadres, inundats de colors càlids, reflecteixen el seu fort temperament i personalitat. Va passar per una fase naturalista, per l'esquematzació, l'informalisme i retornà a representacions esotèriques.

Va exposar individualment i col·lectivament a diferents llocs de la geografia espanyola: El Jardín (Barcelona, 1949), a la Sala Icària (Figueres, 1949, 1955, 1957, 1959, 1961, 1963), a la Sala Bigas (Vic, 1949), a les Galeries Pallarés (Barcelona, 1955), al Saló d'Art Lliure (París), Colegio de España (París), a l'Ateneu (Barcelona, 1959), al Grand Café (Ceret, 1959), al Cellar d'en Climent (Selva de Mar, 1963), participa en l'exposició *Pintors i Escultors Espanyols* (Perpinyà, 1963), al Saló de Maig (Barcelona, 1963, 1964, 1966, 1968), a la Sala Francesc Armengol (Olot, 1966), a la galeria Darhim (Benidorm, 1973) o a la Sala Estudio (Elx, 1974).

Algunes de les seves obres varen il·lustrar publicacions locals com *Canigó* i els llibres: *Cent Consells d'Amor* de Carles Fages[†] de Climent, obra escrita al 1960; però que no va ser editada fins al 1990, els contes *Brillante, el tren que salvó una vaca* (1964), de M. Àngels Ollé; *El bruel de Castelló* (Gaüses: 1996) de M. Àngels Anglada[†] amb la col·laboració de Joan Paradís[†] i Creus Dalgà, o *El viatge prodigiós d'un pintor i un follet* (Gaüses: 1996).

Guanya el Primer Premi de Pintura Ciutat de Granollers (1959), i el Tercer Premi de Dibuix del VI Concurs d'Art de la Diputació de Girona (1961).

El Museu Benlliure de Crevillent va dedicar-li una exposició antològica (1974), així com el Museu de l'Empordà (1975), la galeria Studium (Valladolid), la Rhodas (Figueres) i la Gregorio Marañón (Benidorm).

MATABOSCH GIMÉNEZ, Genís

(Figueres, 18.I.1977) *Especialista en circ*

Fill de Genís Giménez Díaz, planxista, d'Àguilas (Múrcia), i de Concepció Matabosch Rovira, mestra, de Figueres.

Llicenciat en Història de l'art per la Universitat de Girona (1999) i Diplomata internacional en administració i

conservació del patrimoni per l'Institut Nacional del Patrimoni de París (promoció 2000-2001), està cursant el doctorat. Ha estat becat per La Caixa d'Estalvis i Pensions per cursar estudis a l'estranger (1999-2000). Ha prosseguit la formació assistint a cursos i seminaris.

S'ha encarregat del management d'espectacles a Catalunya com el Circ Raluy, el Circ de Moscou sobre gel, el Circ nacional de Cuba, el Circ Medrano de París, el Circ Imaginari o el Circo di Venezia. Ha signat les produccions d'Euroclowns (Cornellà), Estrellas del Circo (Albacete) o Gay Circus (Barcelona). Dirigeix els Festivals Internacionals de Pallassos (Cornellà) i el Festival Internacional de Circo (Ciudad de Albacete).

Posseeix el major arxiu circense de l'estat i visita al voltant de cent circs anualment per tot el món. És propietari de Show Books, llibreria especialitzada en l'espectacle a Barcelona. Ha comisariat nombroses exposicions sobre circ, ha donat conferències, i ha publicat en revistes especialitzades articles sobre el món circ, com: *Arts de la Piste* (París) o *Circus* (Santander), i ha estat redactor en cap de *L'Univers de Pinder* (2002-2003).

Ha compaginat les seves activitats amb la docència, ha estat professor de l'Institut del Teatre de Barcelona (2003), i dirigeix la revista trimestral *Infocirco* (la revista iberoamericana del circ).

Dirigeix un dels programes de Canal Cuatro *Circus, más difícil todavía* (2008).

Alguns dels títols publicats: "Apuntes para una historia del circo", a *El Circo y su mundo*, catàleg de l'exposició. Sala d'exposicions de l'estació La Concordia FEVE. Bilbao, desembre-gener 1996-97. "L'acrobatie à vélo", al catàleg de l'exposició *Roule Le Cirque*, Museu Auto-Moto-Vélo de Chatellerault, juny-setembre 2001 o "Pablo Picasso y Rosita del Oro, historia de un amor barcelonés", dins del catàleg de l'exposició "Picasso y el Circo", Barcelona-Marigny, Museu Picasso, tardor 2006.

És col·laborador de l'obra: *La historia del Circo en el país valenciano* (València).

MATABOSCH SIDERA, Frederic

(Girona, 13.IV.1916 - Figueres, 25.VI.2004)

Mestre i pintor

Fill d'Ignasi Matabosch Gironella, encarregat de la fàbrica Grober, natural de Girona, i de Fernanda Sidera Vilamitjana, de Sant Feliu de Pallerols. Es va casar amb Montserrat Rovira Subirats, mestra, natural de Figueres, i

el matrimoni va tenir una filla, Concepció, la qual ha seguit l'ofici dels progenitors.

Va estudiar Magisteri i va assolir el títol de Mestre de Primera Ensenyança (Girona, 1935), posteriorment el títol de cap de comptabilitat (1940), i el de professor de Religió i Història Sagrada (1940). Va exercir el magisteri a les escoles públiques de Vilabertran, Lladó (1936), la Tallada (1938-1939), i Sant Climent Sescebes. A Figueres, juntament amb la seva muller, va obrir l'Acadèmia Matabosch, acadèmia privada per a alumnes diürns, els quals rebien l'ensenyament primari, i nocturns, als quals preparaven per examinar-se de comerç per lliure o per oposicions. Va oposar i va ser destinat a Avinyonet de Puigventós, després a l'escola del Bon Pastor (Figueres), on va ocupar-se de la direcció, i al Col·legi Sant Pau (Figueres, fins a la jubilació).

Des de sempre va compaginar el magisteri amb la seva gran afició, la pintura i el col·leccionisme filatèlic i sigil·logràfic. Va ser alumne de l'Escola de Belles Arts de Girona, on va rebre el mestratge del pintor Josep Aguilera. Es considerava influït per Segundo Matilla (1862-1937), amb qui va coincidir els anys 1935 i 1936. En establir-se a Figueres tenia l'estudi al carrer de Tapis. La seva iconografia presenta fonamentalment el paisatge garrotxí i empordanès, la seva tècnica ha estat qualificada de postimpressionista, caracteritzant-se per la llum i el color. En els darrers anys es va decantar pel dibuix a la canya.

La primera exposició va ser a Girona (1935), al llarg de la seva trajectòria va sobrepassar les cinquanta exposicions individuals per les contrades gironines i barcelonines. L'any 1993 va exposar a Roses, Girona i a la Galeria Fajol (Figueres).

Ha rebut diversos premis, entre els quals cal esmentar: el Primer Premi de Pintura de l'Ajuntament de Portbou (1955), 1r Premi Concurso Bancobao (Figueres, 1956), 2n Premi Oli al II Concurs d'Art (Figueres, 1957), Premio Nacional de Pintura (1967), Medalla II Mostra d'Art Fontana d'Or (Girona, 1974), Medalla Menció Honorífica 2a Mostra de Pintura i Dibuix de les Comarques Gironines (Generalitat de Catalunya, 1985).

MATAMALA

(*Riumors*, s. XIX) *Cap de bandolers*

MATAS, Anton

(*Figueres*, s. XVIII - XIX) *Impressor i llibreter*

Tenia el negoci al carrer de Peralada. Va treballar des de finals del segle XVIII fins a mitjan segle XIX. Va imprimir obretes i fulls volants de caire religiós, traduccions de clàssics, llibres de text, i altres fullets de caire oficial.

MATAS de BODALLÉS, Gregori

(*Figueres*, s. XIX) *Impressor i llibreter*

Tenia el negoci domiciliat al carrer de Girona. Consta que treballà de 1837 a 1863, any en què traspassà la impremta a Antoni Garbí[†] Matas.

Va imprimir rotatius locals com *El Bien del País* (1845-1846), *La Granja* (1850-1855), alguns

fulls volants de temàtica religiosa, obres d'autors com Julián González[†] de Soto o de Narcís Fages[†] de Romà.

MATAS HORTAL, Joan

(*Figueres*, 15.XII.1826 - *Buenos Aires*, 21.IX.1894) *Polític*

Els seus pares volien que es dediqués al comerç familiar, però ell es va sentir atret per les idees d'Abdó Terrades[†], es va afiliar als republicans i va formar part del grup de joves revolucionaris partidaris de la República que es

reuniren a la Font del Soc (1840).

Es destacà en l'aixecament del castell de Sant Ferran de Figueres (1843), favorable a la Junta Central Revolucionària de Catalunya.

Va participar en la revolta de l'Empordà de 1854 i fou tinent de la Milícia Nacional figuerenca i cap dels milicians que defensaren Llers arran del cop d'Estat d'O'Donnell (1856). De resultes d'aquest fet va haver d'emigrar fins a rebre l'indult. Va tornar, amb el general Pierrad i amb Josep Rubaudonadeu[†], i va organitzar les forces ciutadanes de Figueres. Es va fer càrrec del comandament del castell de Sant Ferran (1868). Va ser nomenat segon alcalde de Figueres i va presidir el comitè provincial del partit republicà. Com a president del Comitè provincial del partit republicà federal a Girona, va prendre part activa en la insurrecció federalista de 1869 havent d'exiliar-se fins que es decretà l'amnistia en favor dels sublevats.

Va ser elegit diputat provincial (1871) i president de la Diputació Provincial de Girona (1872). Una vegada instaurada la primera República (1873), va ser nomenat governador civil de la província (1873-1874), càrrec que va exercir sense deixar el seu habitual vestit de menestral, fet pel qual se'l va conèixer com el "governador de chaqueta".

Després del cop d'estat (3.I.1874) i la caiguda del govern de la República, va presentar la dimissió de governador civil, mantenint el comandament del batalló figuerenc de la Milícia Nacional amb la qual defensà Figueres de l'atac dels carlins. Durant la Restauració va formar part del consell regional del Partit Republicà Federal a Catalunya, càrrec que va desenvolupar per espai de sis anys. En haver abandonat els seus negocis, els darrers anys de la seva vida es va veure en una precària situació econòmica i va marxar a l'Argentina (1889), on va morir.

MATEU PLA, Miquel

(Barcelona, 16.VI.1898 – Garbet, Colera, 2.X.1972) *Industrial, polític, bibliòfil, col·leccionista i mecenes*

Fill de Damià Mateu i Bisa, home de finances, i de Mercedes Pla Deniel, fou el petit després de cinc nenes. Es casà amb Júlia Quintana Yzarbe, i fruit del matrimoni nasqué una filla, Carmen[↑]. Estudià a Barcelona, França i Estats Units.

Miquel Mateu entra a formar part de la història empordanesa a partir de l'any 1923, moment en què adquirí el Castell. Lloc que li serví de punt de partida per desenvolupar les seves afeccions de col·leccionista. Va haver

d'alternar les obligacions d'home d'empresa, des de 1935 es va fer càrrec dels negocis familiars (la Hispano-Suiza, l'empresa Hijo de Miguel Mateu i FHASA, a Andorra), i de polític (alcalde de Barcelona 1939-1945), i ambaixador d'Espanya a París, amb les seves estades a Peralada. Va ser col·laborador en l'editorial del setmanari *Destino* (Barcelona), on signava sota el pseudònim de *Barcino*. Va ser president del Consell d'Administració de Barcelonesa de Publicaciones S.A., empresa editora del *Diario de Barcelona*, i president del Consell d'Administració de l'Agència EFE. Va ser, també, president de la Caja de Pensiones

para la Vejez y de Ahorros, i de la Junta de Museos de Barcelona, entre moltes altres.

Miquel Mateu va rebre nombroses distincions, d'entre les quals cal destacar: la Gran Cruz de Cisneros (1964), la Medalla al Mérito Turístico (1966), el títol de Periodista d'Honor (1966), la Gran Cruz del Orden del Mérito Agrícola (1966). Per la seva condició de col·leccionista i home de lletres va ser membre de l'Associació de Bibliòfils de Barcelona, Acadèmic de la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi (1952) i, entre altres, nomenat Soci d'Honor de la Societat Cervantina de Madrid (1969).

Va ser un gran benefactor, tant de Peralada –amb la creació del Museu del Vidre i Ceràmica, Museu del Vi, l'ampliació de la Biblioteca i les col·leccions de pintura, les *Ediciones de la Biblioteca del Palacio de Peralada* o els Certàmens Literaris, l'inici de l'empresa Cavas del Ampurdán–, com de l'Empordà, havent estat peça clau per desencallar l'embassament de Boadella i el Museu Dalí. Des del seu traspàs, la seva filla Carmen, juntament amb el seu marit, Artur Suqué, s'han fet càrrec del llegat, ampliant i diversificant les activitats de lleure i serveis.

L'any 1998, amb motiu del Centenari del seu naixement, l'Ajuntament de Peralada dedicà un número monogràfic del *Butlletí municipal* a la seva trajectòria. Posteriorment, s'ha donat el seu nom a la sala d'actes del Centre de Turisme Cultural Sant Domènec.

MATEU QUINTANA, Carmen

(Barcelona, 18.II.1936) *Benefactora*

Filla única de Miquel Mateu Pla[↑] i de Júlia Quintana Yzarbe. Casada amb Artur Suqué, el matrimoni té tres fills: Isabel, Javier i Miquel.

Des del traspàs del seu pare, juntament amb el seu marit, s'ha fet càrrec del patrimoni artístic i cultural, ampliant i diversificant les activitats de lleure i serveis.

És presidenta de l'Associació Cultural Castell de Peralada, i del Festival Internacional de Música del Castell de Peralada, iniciat l'any 1987 ha esdevingut un dels esdeveniments musicals més importants de les comarques gironines.

MAUNÉ ALAY, Carles

(Vilamacolum, 1.V.1899 – Figueres, 3.IX.1985)
Músic

Fill de Miquel Mauné, pagès, i de Rita Alay, pagesa, va ser el petit de la família. Es va casar amb Teresa Marimont Cruset, natural de Figueres, espardenyera, i el matrimoni va tenir un fill, Florenci.

Fou instrumentista de tible, tenora i clarinet. Estudià solfeig i clarinet amb Josep Riera, la tenora amb Fèlix Sans i harmonia amb Josep Baró Güell. Va compaginar les tasques musicals amb la botiga de calçat del carrer de Lasauca, de Figueres.

Va formar part de les cobles Rovira, de Bordiils (1917), Gironins (1918), Figueres, de Girona (1919), La Principal de l'Escala (1920), i l'Antiga Pep, de Figueres (1921-1953). Va fundar el conjunt i alhora cobla Pa-Na-Má (1953), on hi actuà fins al 1965 any en què es jubilà.

Va compondre les sardanes (que solia signar amb el segon cognom): *Rebrolls de Figueres, Ja tho diré, Colla Renaixement, La pageseta, Flor d'ametller, Vilamacolum, Les noces d'or, Teresa, La casa pairal, És una joia, La nostra pubilla, Amistat, Figuerenca, Riteta, Cor alegre.*

MAUNÉ MARIMONT, Florenci

(Figueres, 18.VII.1925 – 13.VII.1995)
Músic i compositor

Fill de Carles Mauné, músic i espardenyera, natural de Vilamacolum, i de Teresa Marimont Cruset, natural de Figueres, espardenyera. Casat amb Isabel Roca Montalat, de Figueres, dedicada al comerç, el matrimoni va tenir una filla, Montserrat.

Va assistir a l'Escola de Música del Casino Menestral. Estudià solfeig i piano amb J. Passolas i es desplaçava, setmanalment, a Castelló per anar a classes amb Josep Blanch Reynalt, però la guerra civil li va estroncar la continuïtat. Tot i això, posteriorment, va compaginar les activitats musicals amb l'estudi de magisteri.

Fou instrumentista de trombó, piano i acordió. Gran músic de cobla que hauria assolit grans fites si una embòlia cerebral no l'hagués afectat quan tenia 45 anys.

Fou instrumentista de trombó, piano i acordió. Gran músic de cobla que hauria assolit grans fites si una embòlia cerebral no l'hagués afectat quan tenia 45 anys.

De jove va pertànyer a la colla sardanista Nostra dansa (1944-1946). La primera formació en la qual va participar va ser Moyambos (1943), va seguir a l'Antiga Pep de Figueres, on va esdevenir fiscorn segon. L'any 1952 li oferiren ser director de La Caravana de Torroella de Montgrí (1952-56), en la qual tocava el trombó a la cobla i el piano en els ballables. Va ser membre fundador, director i arranador de la cobla-orquestra Costa Brava, de Palafrugell (1956-1964), i creador i director de Mauné y sus dinámicos (1964-1970), va ser la primera formació que va arranjat sardanes i cançons catalanes per a conjunt, motiu pel qual en un principi varen ser molt criticats, però després les altres formacions seguiren la iniciativa.

Va compondre ballables com boleros, sambes i pasdobles com *Tres perlas*. La primera composició sardanista es titulà *Nostra dansa* (1944), amb lletra de Joaquim Prat. Altres sardanes: *El vailet content, El clarejar, Les fires de Santa Creu, Nostra pedra, Record d'Empúries, Festeig inútil, L'entusiasme d'en Bosch* (1947), *El deu de gener, Isabel* (1948), *El salt de la reina, El bullici de Santa Creu* (1954), *De tu a tu, Pensant en l'Enric, Els de ca la Gràcia, Com tu la volies, El mercat dels tortells*, dedicada a Bàscara; *L'aplec de Figueres*, escrita en memòria d'Enric Barnosell *Encara hi sóc* (1969), *El meu espill* (1970), *El joguet dels avis, La calàndria, Gent d'ara, Bell-lloc o El cafè dels murrís*. Les sardanes revesses: *Cançó enfadosa, Bona sort, Passant febre.*

Després de l'embòlia cerebral succeïda el 22.VIII.1970, no sabia ni llegir ni escriure, però es recuperà i, de nou, va estudiar música i va tornar a compondre. La primera sardana va ser *Retorn*, dedicada al mestre de solfeig i harmonia; després *David i Maria del Mont*, dedicades als seus nêts, i *El cor valent*, després d'una operació de cor.

MAURAT, Cristòfor

(Cabanès, s. XVIII) *Escultor*

Autor d'una imatge de pedra de Sant Joan Baptista feta per a l'església parroquial de la vila.

MAURICI PROETA

vegeu: PROETA, Maurici

MAURICI SOLER, Jaume

(Figueres, 20.VI.1898 - 19.XI.1981)

Poeta, traductor i assagista

Fill de Miquel Maurici Soler, carnisser tallador, natural de Cabanès, i de Maria Solé Pous de Santa Llogaia.

Fou fundador i director del setmanari *Alt Empordà* (15.XII.1917 - 22.IX.1923), publicació setmanal catalanista

que simpatitzava amb la Lliga Regionalista; la dictadura de Primo de Rivera el va clausurar pel contingut dels seus articles polítics i també per ser el seu director el secretari de la Lliga Regionalista de Figueres. Es va veure obligat a exiliar-se a París. Allà va treballar en una editorial i es va familiaritzar amb la llengua i cultura franceses. Es va incorporar als corrents simbolistes del modernisme.

Tot i haver viscut allunyat del lloc de naixement, es preocupava per l'embelliment del municipi. Va ser un dels promotors del monument dedicat a Pep Ventura i a la Tramuntana, i per la potenciació d'actes culturals, juntament amb Fages de Climent, va instaurar la Festa de la Poesia per part de l'Agrupació de Cultura del Casino Menestral,

Atenea. Al setmanari *Empordà*, hi col·laborava amb la columna "Cada dia muda el vent".

Va escriure obra poètica: *Les cançons de l'instant* (Figueres: 1921), *Estrelles caigudes* (Figueres: 1954), *Poemes amb ocells* (Barcelona: 1965), *Un mateix fang. IV recull de poemes* (Barcelona: 1972), *També el silenci. V recull de poemes* (Figueres: 1978).

Va aconseguir el seu primer premi en els Jocs Florals de l'Empordà, celebrats a Figueres, el 1917, amb la poesia *Cançó de la tarda*.

L'Ajuntament de Figueres el va nomenar Fill Predilecte de la ciutat (9.XI.1978), i li va dedicar una plaça (1985).

MAYOR

(Castelló d'Empúries, s. XVII)

Important nissaga de notaris.

MELIS RIDEAU, Adela

(Nova Orleans, 16.XII.1858 -

Figueres, 20.III.1944) *Propietària*

Filla d'Eduardo i Clementina. Es va casar amb Josep Guillaumet Campistol. Va encarregar el projecte de la casa Melis del carrer de Vilafant a l'arquitecte Ricard Giralt Casadesús (1922). Va tenir cura del seu panteó, situat al cementiri de Figueres, dissenyat per Pelayo Martínez i Frederic Marès (1924).

MENÉNDEZ ALAMBILLAGA, Manuel

(Perpinyà, el Rosselló, 6.VI.1952) *Professor, fotògraf i promotor cultural*

Fill de Manuel Menéndez Martínez, contractista, natural de Villabona Posada de Llanera, Astúries, i d'Inención Alambillaga Prieto, de Barcelona. Va establir contacte amb Llançà l'any 1970 i des de 1973 ha estat el seu lloc de

residència amb parèntesis a causa de la seva dedicació a l'ensenyament a països estrangers.

Llicenciat en Español (Université de Perpignan, 1978), Ma trise de Lengua Española (Université de Toulouse, 1980), llicenciat en Filologia hisp nica (Universitat de Barcelona, 1981), DEA d'Estudis Mexicans (Université de Perpignan, 1981). Màster d'Administració i Gestio d'Empres Culturals (UOC, 2004) i Màster 2 Professionnel Direction de Projets Artistiques (Montpellier III, 2005).

Ha exercit la docència a França, Espanya i Mèxic. Ha estat el director de l'Aliança Francesa a Mèxic D.F. (1987-1993) i a Goi nia (Brasil) (1997-2001), i director del Centre Cultural Franc s (I.C.E.F.) a Malabo Guinea Equatorial (2001-2003).

Ha desenvolupat diferents facetes literàries, la d'escriptor, poeta i traductor: *Paratges de la memòria* (Figueres: 1997), *Poesias Goi nas* (Goi nia: 1998), *La cartera de Medinyà* (Figueres: 2001) traduïda al portugu s i al franc s, *Hierba fresca* (Figueres: 2002), *Biokianas* (inèdit) recull de 90 haikus en castell . Ha traduït del franc s l'obra *Ciudad  guila, villa serpiente* (México: 1993), de L. Panabi re i *El Discurso teatral de L. Ursili* (México: 1993), de D. Meyran.

Com a fotògraf ha realitzat nombroses exposicions i les seves fotografies han il·lustrat portades de llibres i han estat publicades a revistes especialitzades espanyoles com *Nueva Lenta*, *Foto Zoom* i *Arte Fotogràfica*. Va obtenir el primer premi en el Gran Premio Minolta España (1980). Ha obtingut també diversos premis nacionals i internacionals a Cartagena de Indias (1981), Cadaqués i Figueres (1982).

Ha estat coordinador, juntament amb Joan M. Pau  , del llibre de fotografies *Llança* (Barcelona: 1997).

Com a promotor cultural ha organitzat m s de 200 esdeveniments a Espanya, França, Colòmbia, Mèxic, Brasil i  frica.

Ha estat l'ideòleg i fundador de la Fundació FEM Art (fundació destinada a intercanvis artístics empodanomexicans d'art) (Llança, 2008).

MERCADÉ AGUADÉ, Jesús

(*Vilabella, l'Alt Camp, 10.III.1905 - Barcelona, 3.I.1995*) Mestre

Va estudiar al Seminari, però va deixar la formació religiosa i es va decantar per l'ensenyament.

Va aconseguir el títol de Magisteri examinant-se per lliure. Va exercir a l'escola de Barber , a les escoles de l'Ateneu Igualadí, i va esdevenir director del Grup Escolar Ventós i Mir, de Badalona, lloc on va establir coneixença

amb la seva futura muller, Joana Matia. Fou director de les escoles de l'Ateneu Obrer Martinenc (1932-1933), lloc on va destacar com a pedagog i va iniciar una Cooperativa Escolar i una Associació d'Amics i Protectors de les Escoles. L'any 1933 va obtenir plaça a l'escola unitària de la Rambla Volart. El matrimoni va posar en marxa l'acadèmia Sagrada Família, a Barcelona.

Després de la guerra civil, la muller va ser sancionada amb la pèrdua de la carrera, mentre que al biografiat se'l va enviar de Barcelona a l'Escola Unitària de nens de la Jonquera, on va prendre possessió el setembre de 1944, i hi va romandre fins al mes de març de l'any 1953. En aquest període l'escola va esdevenir el punt de trobada per a la gent del poble, es va constituir la Cooperativa Escolar, i l'Associació d'Amics i Protectors de les Escoles de la Jonquera (1948). Va aconseguir molts donatius de particulars per millorar l'escola jonquerenca, i es va publicar la revista *Cooperación Junquerense* (des de 1948). Per totes les seves activitats se'l considerar  benefactor de la vila de la Jonquera.

Va rebre la Cruz de Alfonso X El Sabio (ordre ministerial de 10.I.1956). El 31.X.1982 l'Ajuntament de la Jonquera li va retre un Homenatge en el qual se li va fer ofrena d'una placa i es va editar l'opuscle *L'última lli o d'un mestre* (la Jonquera: 1982).

MERCADER ANDREU, Pere

(*L'Escala, 27.X.1885 -*

Cassà de la Selva, el Giron s, 15.VII.1969) Músic

Fill de Rossendo Mercader Silvestre, músic i cadiraire conegut popularment amb el nom de *Rossendo cadiraire*, de Fontclara, i de Maria Andreu Bargolat, de l'Escala.

Instrumentista de tible i tenora, deixeble d'Albert Martí[↑]. Prolífic compositor, va escriure prop de quatre-centes sardanes, algunes responen al prototipus de la sardana empordanesa. Cultivà un estil de composició popular mante-

nint el predomini de la inspiració per damunt de la tècnica. Va utilitzar el pseudònim *Joan Calders*.

Va ser un dels fundadors de la cobla La Selvatana (1913), després de la guerra va ingressar a l'orquestra Hispània i, més tard, a La Principal de Llagostera (1942) fins que es retirà, el 1950.

D'entre la seva nombrosa producció sardanística, moltes amb paper solista per a tible i tenora, cal esmentar els títols: *Presumida, Mar menuda, Escalença, Montnegre, Conxita encisera, Els dos promesos, Mar moguda, Marició, L'espigall*. Altres: *La pagesa* (1906), *El Montseny* (1906), *La gaita* (1907), *Nit serena* (1907), *Bosquejant* (1908), *Tristesa* (1908), *Cant a la Selva* (1909), *Violetes* (1910), *El 19 de juliol* (1917), *Anita* (1940?), *Encisadora* (1940?), *Baixant de la Font del Gat* (1951), *Florejada* (1951), *En Xiva* (1955), *L'amic Peracaula* (1957), *L'avi de Gràcia* (1957), *Cançó de casa* (1959), *La Festa de L'Escala, Conversa d'amor, Dues faluguetes, Dos ocellets, Els picarols, Ella i jo, Murmulls, Ramells, Maria del Carme, Dos promesos, Aplec de Caldes, Aplec a Palamós, Mar menuda, Lluna de mel, Fonts de Caldes, Maria del Carme, Conxita encisera*. Les seves preferides eren *Esquellots, Joanic, El rapsoda*. També va escriure sardanes revesses.

MERCADER BRUGUÉS, Josep

(Cadaqués, 14.IV.1926 – Granollers, el Vallès Oriental, 2.XI.1979)
Restaurador

Fill d'Alfred Mercader, electricista, natural de Cadaqués, i de Maria Brugués, de Palau-saverdera. Es va casar amb Anna Baret Cabratosa i el matrimoni va tenir dues filles: Anna M. i Lídia.

Quan el biografiat tenia tres anys la família es trasllada a Portbou, lloc on resideix fins esclatar la guerra, moment en què van a Llers, per retornar a Portbou.

Va iniciar la seva trajectòria professional a l'Hotel Fran-

ce, regentat per Joan Suñer de Colera, fins que aquest marxa a l'Amèrica del Sud. Va seguir a l'Hotel Miramar propietat de la família Roger, i estableix amistat amb Alfons Roger. Seguidament treballa amb el reconegut xef Pere Granollers[↑], el qual regenta el Buffet de la Gare de Portbou. Es traslladà a Figueres i va compaginar estudis amb la feina a la cuina del Col·legi La Salle, i en fer la mili va aconseguir ser el cuiner de Capitanía General de Catalunya, a Barcelona.

Després de la mili va treballar al restaurant Alàbriga de Sant Feliu de Guíxols, on va establir bona relació amb els propietaris de l'establiment, els germans Tognola, de Suïssa, i alternava la temporada estiuenca a Palamós o Sant Feliu i la hivernal al Mirabelle de Londres o a l'Olivella-au-lac a Suïssa.

Els Tognola bastiren l'edifici figuerenc, el Motel Ampurdán, i encomenaren la direcció a Mercader.

A partir de l'any 1961 va dirigir el Motel Ampurdán de Figueres i, més tard, el biografiat va construir i inaugurar l'Almadrava Park (Roses, 1969).

Qualificat com a cuiner excepcional, gaudia de sensibilitat per transformar i actualitzar una recepta, va revolucionar la cuina empordanesa i li va donar prestigi. Algunes de les seves receptes han esdevingut plats clàssics com l'amanida de faves amb menta o el platillo de sèpia amb tripa de bacallà. Bon conversador, alguns clients s'hi atansaven per la bona cuina i la conversa amb el biografiat, entre els quals destaquen Josep Pla i Salvador Dalí[↑]. Gran lector, una de les seves aficions era el col·leccionisme de llibres de gastronomia.

A títol pòstum, l'Ajuntament de Figueres li va atorgar la Medalla de Plata (en sessió de Ple de desembre de 1979), per la tasca realitzada en el món de l'hostaleria i la gastronomia.

MERCADER MIRÓ, Jordi*(Portbou, 15.III.1943) Enginyer industrial*

Fill de Josep Maria Mercader Vidal, funcionari de duanes, i de Maria Miró Rosell, ambdós del Vendrell (Tarragona). Va estudiar al Col·legi de La Salle, de Figueres, conegut popularment amb el nom d'Els Fossos.

Enginyer industrial per l'Escola Tècnica Superior d'Enginyers (Barcelona), becat al Centre d'Estudis Nuclears de Grenoble, amb intenció de dedicar-se a la investigació, després de l'estada a Suïssa es va adonar que aquest camp era molt verge a Espanya. Va complementar la formació amb un Màster en Economia i Direcció d'Empreses per l'IESE.

Amb el suport de l'alcalde de Barcelona, Josep María Porcioles, propietari d'Industrias del Papel y la Celulosa (INPACSA), va ingressar en el món empresarial, va ocupar-se de la direcció general de l'empresa, i fou conseller delegat i president.

Ha desenvolupat moltes tasques d'alta responsabilitat i gerència en empreses i càrrecs públics. Ha estat president de l'Empresa Nacional Bazán (1985-1988), de l'Instituto Nacional de Industria (INI) (1988-1990), durant el govern de Felipe González (PSOE). L'any 1991 va ser nomenat membre del Consell d'Administració del Grup Gas Natural, en representació de Repsol.

Fou vocal de la Junta Directiva del Círculo de Economía (1974-1980, 1987-1995, 2002-2005) i vicepresident (1980-1987, 1999-2002).

Des del juny de 2003 és vicepresident del Consell d'Administració de La Caixa i Aigües de Barcelona. Conseller de Repsol YPF (27.X.2004) amb caràcter d'extern dominical, com a representant proposat per La Caixa, així mateix va ser nomenat membre de la Comissió d'Auditoria i Control. El juny de 2006 renuncia al càrrec de vocal de la Comissió de Nomenaments i Retribucions i accedeix a la Comissió Delegada i Comissió d'Estratègia d'Inversions i Competència. Fou president del Grup Agbar (Aigües de

Barcelona), de la paperera Miquel Costas i Miquel. També fou membre del consell d'administració d'Abertis (2005), d'Immobilària Colonial, i directiu del cercle d'Economia.

Ha publicat *La realidad de un sueño: Barcelona, sede de los Juegos Olímpicos de 1992* (Barcelona: 1987).

Ha rebut la Gran Cruz de la Orden del Mérito Naval i el Premi Trajectòria Professional dels Enginyers Industrials de Catalunya (2006).

MIÉGEVILLE, Llorenç*(Figueres, 27.IX.1833 – Amer, 17.VII.1908)**Impressor i llibreter*

Les primeres notícies documentades daten de 1857, mentre que les darreres pertanyen a la primera dècada del segle XX, moment en què el negoci va passar a la família Masdevall[†].

Com a impressor tenia la seu al carrer de Palau (actual Rambla). Disposava també de llibreria i s'ocupava de l'enquadernació de llibres. Molts dels títols impresos eren de caire religiós.

MIETTE

vegeu: BESSIÈRE-MAHÉ de BOISLANDELLE,
Marie-Antoinette

MIGUEL DEBLONDEL de BASSOLS,

Domènec de

(L'Escala, s. XIX) Pintor

Va figurar a l'exèrcit carlista, després de la Paz de Vergara li varen ser reconeguts tots els seus mèrits. Va ser auditor de marina i va ascendir a general.

Va participar en una Exposició de Belles Arts de Girona (1878) amb els quadres *Plegaria*, *Después de la tempestad* i una marina.

MILLA MARIMONT, Francisco*(Santa Coloma de Gramenet, el Barcelonès, 19.XI.1923 – Figueres, 12.I.2006) Esportista*

Fill de Josep Milla Ribera, contractista, natural de Colera, i de Consuelo Marimont Coll, natural de Medinyà. Va ser el gran de dos germans. Es va casar amb Rosa Munjó Carreras, de Figueres, i el matrimoni va tenir un fill, Joan.

A l'edat de quatre anys es trasllada amb la família a Figueres. Després de la guerra civil el biografiat, conegut familiarment amb l'apel·latiu de *Paco*, es va incorporar a l'equip del Frente de Juventudes, i després al primer equip

de la U.E. Figueres (Unió Esportiva), on va esdevenir una peça clau. La temporada 1947-1948 va ser fitxat pel Terrassa, lloc on es va quedar de tres temporades moment en què va ser fitxat pel F.C. Barcelona, abans de debutar en el Barça d'en Kubala i en Segarra, la seva salut es va veure debilitada per una dolència hepàtica. Posteriorment, es va incorporar al Figueres, club del qual es va jubilar als trenta-tres anys. Va assolir el carnet d'entrenador i es va convertir en l'entrenador de la Unió Esportiva Figueres per un període de set temporades, una fita important va ser l'ascens del club a Tercera Divisió.

La Generalitat de Catalunya li va concedir la Medalla de l'Esport (1986).

MIMÓ, Joan

(Figueres, s. XVI) Escultor

Autor del retaule a Santa Úrsula per a l'església parroquial de Castelló d'Empúries (1563).

MINISTRAL AGUSTÍ, Josep

(Borrassà, estiu de 1945) Pintor i escultor

Fill de Pere Ministral Bramon, jardiner, de Riumors, i de Maria Agustí Casals, de Dosquers, és el gran de dos germans. De família pagesa, quan Josep tenia dos anys, la família es trasllada a Figueres, però passa els estius amb els avis

materns al Mas de Can Genassa de Dosquers.

Considera que fou el seu oncle Valentí, una persona sensible, qui l'ajudà a observar la natura, de manera que, aquesta i l'art han estat "els dos estigmes claus de la seva vida".

Quan l'any 1959 comença a treballar a l'establiment de la poetessa Pilar Nierga, aquesta l'encoratja a incorporar-se al món de l'art posant-lo en contacte amb l'elenc artístic figuerenc d'aleshores que freqüentava la fonda del mecenes Josep Martí Roca, i comença a rebre les orientacions plàstiques de Joan Sutrà, Joan Sibecas i Diego Torrent.

El 1968 ingressa a l'Escola Superior de Belles Arts Sant Jordi de Barcelona rebent les orientacions plàstiques de Ramon Sanvisens (deixeble del pintor Joaquim Mir), i de Teresa Llàcer que l'inicien en el tractament del color. Aquests anys de formació a Barcelona resulten plens d'interès i li permeten compartir inquietuds pictòriques, teatrals i musicals amb joves de la seva generació, de manera que el 1970 es dedica plenament a l'art, iniciant una etapa impressionista, amb la pràctica, de manera intensa, de la pintura de cavallet a l'aire lliure.

El 1971 fa el seu primer viatge a Madrid, per conèixer el Museu del Prado i el Museu d'Art Contemporani, però és al Museu Sorolla on descobreix, en les pintures del mestre, la llum i els colors de les ombres. El 1972 estudia gravat a l'Escola de Belles Arts d'Olot i decideix viure i treballar al poble de Llers, el qual considera un mirador excepcional i obert a l'Empordà, i el seu amic i galerista Carles Vallès, l'anima a fer la seva primera exposició. El 1973 viatja a París interessat, sobretot, per la pintura impressionista, però és l'exposició retrospectiva del pintor Chaim Soutine, al Musée de l'Orangerie, la que li causa un fort impacte. Aquest mateix any es casa amb Pilar Bagó i Arché, a la qual considera un pilar fonamental a la seva vida.

El 1974 coneix Ramon Pujolboira, amb qui farà, a finals dels 70, els gravats de les dues carpetes de la *Suite Figarias*, i el 1975 assisteix a l'Escola Internacional de Pintura Mural Contemporània, al Monestir de Sant Cugat del Vallès, per seguir la tècnica de pintura al fresc, i el 1977 viatja per Suïssa, Àustria i Alemanya per estudiar l'expressionisme alemany i coneix el col·leccionista d'art i arquitecte Olivier Jacques que s'interessa

per la seva obra i li organitza exposicions privades a Zuric i a San Francisco.

Des del 1971 fins al 1980 participa en nombrosos concursos de pintura obtenint diversos guardons, el primer el Premi Raimond Maragall de Pintura Jove de Sala Parés de Barcelona, i posteriorment el Premi Titto Cittadini del Certamen Internacional de Pintura a Pollença, i el Primer Premi Alt Maestrat a Terol, fins a guanyar-ne més d'una trentena.

Va ser membre fundador del Grup 69 (creat l'any 1984, juntament amb Anson, Lleixà, Pujolboira i Roura). Amb els membres d'aquest grup participa en un mural dedicat a Salvador Dalí titulat *5 Visions dins un espai empordanès* (1984). Aquest mateix any exposen a Banyoles i s'escriu la monografia *Un tríptic gens críptic* (Figueres: 1985) dedicada al Grup. L'any següent, per les Fires de Santa Creu a la Rambla de Figueres, organitzen un *Striptease pictòric*, i a l'estiu de 1986, amb motiu de les Olimpíades de Barcelona, el grup treballa en el macromuntatge escultòric efímer *Per una Flama 92*, a la platja d'Empúries a l'Escala, tot reivindicant que la flama arribés a Empúries, escultures que posteriorment foren instal·lades a les rotondes figuerenques. Posteriorment, a la Rambla va tenir lloc el muntatge dels *Cubs Dalinians* (2004). Juntament amb la resta de membres del Grup ha participat en les il·lustracions del conte *Sant Jordi vist per Montserrat Vayreda* (2005). El Grup 69 va rebre el Premi Sirena del Consell Comarcal de l'Alt Empordà (2006), destinat a la persona o entitat que es destaca en el foment de la projecció de la comarca.

El 1985 el setmanari *Hora Nova* de Figueres li atorgà, ex-aequo amb el músic Jaume Cristau, el Premi Barretina com a reconeixement a la seva trajectòria professional.

Des de la seva primera exposició del 1972 a la Sala Armengol d'Olot, la seva obra ha recorregut, en més d'un centenar d'exposicions, galeries de Ceret, el Pertús, París, Luberon, Vaucluse, Zuric, Los Angeles, Lattrop (Holanda), Andorra, Barcelona, Lleida, Tarragona, Tortosa, Madrid, Santander, Terrassa, Mataró, Figueres, Olot, Girona, Granollers, Cadaqués, Roses, l'Escala, Llança, Tossa de Mar, Salt, Vic, Sitges, Banyoles o la Sènia, i ha estat present a ARCO (Madrid) i ARTEXPO (Barcelona).

Ha conreat la pintura mural com *El Crist de l'oliviera* per a l'absis de l'Església Parroquial de Llers (1994), i per encàrrec de l'Ajuntament de Figueres, el grup escultòric *Figueres, ai?* dedicada a Josep Pla (1997), l'escultura *l'Encreuament de vents* (1999), col·locat al giratori de la Marca de l'Ham, i el *Llibre de les bruixes de Llers* en homenatge a Fages de Climent col·locat, amb motiu del centenari del seu naixement, a l'espai creat per l'arquitecte Xavier Teixidor a Llers (2003). Ha realitzat també les escultures d'homenatge als donants de sang a Palau-saverdera (2006) i Pont de Molins (2008).

A la primavera del 2004, en el transcurs de l'any Dalí preparà *1.280 quadrats multicolors d'homenatge a Salvador Dalí* un mural pictòric de més de 50 m² amb la col·laboració de l'Escola d'Art Àurea, acció a la Rambla de Figueres i als cellers Espelt de Vilajuïga.

El març de 2009 es va inaugurar, al presbiteri de l'església parroquial de Bàscara, el retaule contemporani *El Crist del Fluvià*, realitzat amb una escultura de ferro i vitralls amb la tècnica de la fusina.

Ha treballat la promoció artística desenvolupant nombroses activitats formatives al Patronat de la Catequística el 1976 amb Miquel Capalleras i Ramon Pujolboira i més tard en solitari (1978-1983), a l'Escola Pública de Llers (1978-1979), a l'Escola d'Estiu per a Mestres, al Col·legi Públic Salvador Dalí de Figueres (1983-1984), a l'Escola Annexa de Girona, als col·legis públics Josep Pous i Pagès, Salvador Dalí, Paula Montal, i a l'Institut Cendrassos, de Figueres, i al Centre Empordà de Roses (1984-1987). Del 1987 al 1988 ha impartit classes de composició a l'Escola Municipal d'Art de la Cellera de Ter.

Des del 2002 fins al 2007 fou Membre del Consorci del Museu de l'Empordà, i de la Fundació Clerch i Nicolau de Figueres.

La seva obra s'estructura sovint en sèries: *Homes de Llers* (1973-74), *Quatrestacions* (1976-77), *Tretocell* (1980-82), *Llersvegetaciotramuntanahoritzó* (1981-83), *Albes de març* (1983), *Dotze apòstols de la música* (1985), *Hivernblanc* (1985-86), *Transmutacioliviera* (1986), *Marendins* (1987-88), *Polirítmia* (1988-90), *Laberint* (2000), *El color de les ombres* (2002) i el seu estil evoluciona del paisatge empordanès amb detalls naturalistes, cap a la figura humana amb una

lleugera abstracció expressionista, amb explosions de color, passant per l'expressionisme abstracte. Fins que, a partir de l'any 2000 comença la sèrie *Laberint on*, sobre fons suaus i geomètrics, pren força la poètica de la línia, el ritme i el gust mai oblidat pel color.

MINISTRAL MASIÀ, Jaume

(Girona, 1914 - Barcelona, 19.IV.1982)

Mestre i escriptor

Va estar afincat, a temporades, al poble de Maçanet de Cabrenys. Va exercir el magisteri a Sant Feliu de Guíxols i posteriorment a Barcelona. Va ser autor teatral, novel·lista i guionista de ràdio i televisió. De les sèries catalanes: *Doc-*

tor Caparròs. Medicina General (1979) i *Doctor Caparròs, metge de poble* (1982), protagonitzades per Capri. A Radio Nacional tenia el programa *El humor y la radio*. Fou col·laborador d'*El Correo Catalán* on col·laborava diàriament.

Va escriure nombroses obres per a la Biblioteca Oro, de l'Editorial Molino, en les quals signava amb el pseudònim de *J. Lartsinim*. En elles el protagonista, el psiquiatra Ludwig van Zigman, n'era el fil conductor: *El caso del psicoanálisis* (Barcelona: 1949), *La señorita de la mano de cristal* (Barcelona: 1950), *El caso de la grafología* (Barcelona: 1951), *El doctor no recibe* (Barcelona: 1952), *Sencillamente una cinta de máquina* (Barcelona: 1952), *La pista de los actos fallidos* (Barcelona: 1953).

Altres obres foren: *Vaya equipo* (1946), *¿Qué es la psicología?* (1953), *La España que usted no conoce* (Barcelona: 1955), *Ciutat petita i delicada* (Barcelona: 1975; id.: 2004 2a ed.), *Tierra-dos* (Barcelona: 1972), *¿Está habitada la tierra?* (1978), *Nosaltres, els mestres* (Barcelona: 1980), *Confessem-nos?* (Barcelona: 1980), *Tramuntana boja* (Barcelona: 1981).

Obres teatrals: la comèdia *Proceso a la vida* (s.l.: s.a.) i *Demà és festa* (?). Es va encarregar

de la direcció de l'*Enciclopedia Marin Ilustrada* (Barcelona: 1961).

Va guanyar un premi de caire pedagògic per l'obra *Los Héroes no mueren* (1958?).

L'any 1980 va rebre el Premio Ondas Nacional de Televisión per la sèrie *Doctor Caparròs. Medicina general*.

MINOBIS GUILLAUMES, Joan

(Figueres, 22.III.1930) Botiguer i actor

Fill d'Antonio Minobis Budó, ferrer de tall, natural de Figueres, amb negoci situat al carrer de Peralada, i de Narcisa Guillaumes Güibas, natural de Vilafant, va ser el petit de tres germans.

En esclatar la guerra civil el biografiat i la família s'eixoplugaren a Boadella, circumstància que el va vincular per sempre a la població. Allà va conèixer Joan Cantenys, el qual per transmissió oral cantava cançons populars.

Amic de la tertúlia i dels acudits, des de jove es va vincular al Patronat de la Catequística, va participar en els concursos del *Golpe de Gong* i va formar part de l'Agrupació Arlequín. L'any 1960 va inaugurar el El Patio Andaluz, local de ball flamenc a l'aire lliure, destinat al turisme, que estava ubicat a la cantonada del carrer Heras de Vila amb Peralada.

L'any 1980, juntament amb Eduard Bartolí, Josep Maria Gumbau, Montalat i Toni Montalat varen constituir el grup teatral Els Nens de Boadella, amb l'acompanyament musical de Josep Maria Surrell, autor també de l'arranjament musical. Les cançons populars sentides a Boadella constituïren una part del repertori del grup.

La primera representació va ser *L'Auca dels nens de Boadella*, estrenada al Patronat de la Catequística (1981), i l'any següent a la Sala Edison.

MINOBIS PUNTONET, Gregori M.

(Figueres, 21.VIII.1933 – Barcelona, 9.X.1965)
Benedictí i teòleg

Fill de Robert Minobis Planas, dedicat al comerç, de Figueres, i de Carolina Puntonet Caball, de Maçanet de Cabrenys.

Va ser el gran de cinc germans: Gregori M., Salvador, Montserrat ↑, Carme i Roser.

A Figueres va estudiar als Germans de les Escoles Cristianes fins als deu anys, moment en què ingressà al Seminari de Girona on va estudiar humanitats, filosofia i un curs de teologia. El setembre de 1952 va ingressar a la comunitat benedictina de Montserrat, on després del curs de postulantat i noviciat va estudiar filosofia i teologia, essent ordenat sacerdot el 1958. L'abat Aureli Escarré el va enviar a estudiar a Roma, on prosseguí estudis al Col·legi Internacional de Sant Anselm (1958-1960), es va llicenciar en Filosofia i en Teologia, matèries de les quals fou professor a Montserrat.

En retornar a Montserrat desplegà una gran activitat pedagògica, va esdevenir articulista col·laborador de les publicacions *Serra d'Or* (1960-1964) i *Qüestions de vida cristiana* (1961-1965), va contactar amb grups de joves i va organitzar el I Col·loqui a Montserrat (1963).

L'any 1963 va anar a Heidelberg per estudiar alemany i, posteriorment, a París, on preparà el doctorat en Teologia (1963-1965), amb el tema de la fe com a adhesió i amb el títol *Le Connu Inconnu. La doctrine de Saint Thomas d'Aquin sur la connaissance de Dieu dans le "De Divinis Nominibus"*, malauradament la malaltia li va impedir finalitzar-la.

Dotat d'una expressió brillant, mostrava interès per tot allò que representava un valor humà i una riquesa d'esperit. Admirava Teilhard de Chardin per l'esforç de síntesi que suposava la seva obra i a Roma va descobrir la filosofia de Blondel, en la qual es va trobar molt identificat.

Després de la seva mort es va publicar un recull de textos *Coses dels homes, coses de Déu* (Barcelona: 1966) amb un estudi i una nota biogràfica sobre ell.

MINOBIS PUNTONET, Montserrat

(Figueres, 24.X.1942) Periodista

Filla de Robert Minobis Planas, dedicat al comerç, de Figueres, i de Carolina Puntonet Caball, de Maçanet de Cabrenys. És germana de l'anterior.

Va realitzar estudis de Filosofia i Lletres i de Ciències de la Comunicació.

Aviat es va iniciar a Ràdio Popular de Figueres (1961), com a locutora, redactora i guionista. L'any 1971 es trasllada a Barcelona i compagina els estudis amb la feina, al departament literari de l'editorial Nova Terra. S'incorpora a Radio España (1974-1976), tres anys després passa a Radio Nacional de España (RNE), com a reportera del programa *Viure a Barcelona* per a Ràdio Peninsular, i per a Ràdio 4, la primera emissora en català creada l'any 1976, on realitza entrevistes culturals dedicades a literatura, cinema, música i arts plàstiques. A *Temps Obert* també realitza entrevistes titulades "Un altre caire", a polítics catalans. Presenta i dirigeix gran diversitat de programes i temàtiques: de música, adreçats a joves intèrprets de música clàssica, magazines culturals o espais d'informació política.

Ha col·laborat també amb Televisió Espanyola (TVE), comença amb les col·laboracions a l'*Informatiu Miramar*, com a redactora i entrevistadora, al magazine dedicat a la gent jove *Can 80*, l'informatiu matinal *Bon Dia, Catalunya*, i codirigeix i presenta *L'Odissea* (1993-1996), programa dedicat a les novetats literàries.

En premsa escrita, va col·laborar en la recuperació de la revista *Orífama*, i des dels seus inicis amb el diari *Avui*, *Full del Dilluns*, *Orífama*, *Hora Nova* i *Serra d'Or*.

Des de 1971 milita activament i política en la lluita antifranquista. Participa en l'engegada i potenciació del moviment feminista a Catalunya i forma part de les I Jornades Catalanes de la Dona (1976). Participa en el desenvolupament del Congrés de Cultura Catalana i col·labora en el I Congrés de Periodistes Catalans (1979). Ha participat activament en la política, primer amb Unió Democràtica de Catalunya (UDC), amb Anton Canyellas, i posteriorment amb Iniciativa per Catalunya (IC).

Va ser fundadora i presidenta de la Xarxa Europea de Dones Periodistes d'Espanya i de l'Associació de Dones Periodistes de Catalunya (1994-2002). Va ser la primera dona degana del Col·legi de Periodistes de Catalunya (2001-2004), i directora de Catalunya Ràdio (2004-2005). Ha exercit de professora a la Universitat Pompeu Fabra i ha impartit classes a altres universitats.

Ha escrit: *Aureli M. Escarré, abat de Montserrat: 1946-1968* (Barcelona: 1987), *Rigoberta Menchú, la veu dels indígenes* (Barcelona: 2003), la protagonista és la guatemalteca guardonada amb el Premi Nobel de la Pau (1992), que es va veure obligada a exiliar-se per la seva lluita contra la injustícia i la manca de llibertat. *Joan Perucho* (Barcelona: 1998), *Lluís-Anton Baulenas* (Barcelona: 1998), *Mercè Canela* (Barcelona: 1998).

En col·laboració amb Rosa Gil ha publicat *Aquí ràdio. Crònica de les ones a les comarques de Girona (1933-1982)* (Girona: 2003).

Va rebre el Premi Ciutat de Barcelona (1987) pel programa *Barcelona Oberta*, el premi Espais del Centre d'Art Contemporani (1990), el premi l'Atlàntida (1991) de la Nit de l'edició, el premi de ràdio d'Òmnium Cultural (1992), el premi de l'entitat CIEMEN (1993) i la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya (1996).

L'any 1999 va ser la pregonera de les Fires i Festes de la Santa Creu de Figueres.

MIQUEL, Germans

(Figueres, s. XX) *Empresaris*

MIQUEL ESTELA, Pere

(Les Escaules, 12.IV.1902 - Figueres, 17.VI.1961)

Fill de Ramon Miquel Salvanera, de les Escaules, amb negoci de ciment a les Escaules, va ser el

tercer de cinc germans. Es a casar amb Àngels Ballart Barangó, de Terrades, la qual regentava una botiga de comestibles al carrer Germanes Massanet. El matrimoni va tenir tres fills: Ramon, Amadeu i Josep.

Miquel Ballart, Ramon

(Figueres, 17.VII.1926)

Casat amb Immaculada Armengol, de Sant Pere Pescador.

Miquel Ballart, Amadeu

(Figueres, 14.V.1930)

Casat amb Adelina Comas Oliveras, de Figueres, el matrimoni té tres fills: Pere, Josep i Imma.

Miquel Ballart, Josep

(Figueres, 1.I.1933 - Barcelona, 20.IV.2003)

Casat amb Rosa Vilanova, el matrimoni va tenir dos fills: Ramon i M. Àngels.

Els tres germans treballaren junts i decidiren crear tres branques: fruita, verdura i alimentació. L'empresa va evolucionar ràpidament i varen ser innovadors en les xarxes de distribució dels aliments a la província de Girona. L'any 1967 establiren la baula intermitja entre majorista i detallista, amb establiment ubicat al carrer de la Rutlla. L'any 1970 inauguraren el magatzem a l'engròs de 4.500 m² per a la compra directa dels establiments comercials, el qual va servir també per expandir-se a tota la província de Girona i part de Barcelona.

L'any 1986 segueix l'expansió amb la inauguració d'un magatzem a Vilamallà de 15.000 m². A partir d'aquest moment el seu radi d'acció s'amplia a Barcelona i una gran part de Catalunya. Amb els anys obren sucursals a Tortosa

(Tarragona), Burgos i l'any 2008 inauguren sucursal a Antequera (Màlaga). A partir d'aquests nuclis queda coberta la xarxa alimentària de tot Espanya. Han creat també la xarxa de Gros Mercat de Cash & Carry, actualment compten amb 56 supermercats al major a tot Espanya.

Miquel Alimentació és la segona empresa de distribució de Catalunya i la quarta d'Espanya.

MIR, Miquel

(s. XVII) Prior

Prior del Convent de Nostra Senyora del Camp, Garriguella (1605-?).

MIRALPEIX CARRERAS, Tomàs

(Anglès, la Selva, 14.VII.1883 – Castelló d'Empúries, 23.VII.1936)
Eclesiàstic, fotògraf i promotor cultural

Fill de Pere Miralpeix Morell, natural d'Anglès, i de Lluïsa Carreras Blanquera, de Sant Martí Sapresa. Va realitzar els estudis al seminari i va cantar missa el 1908. Destinat a Sant Miquel de la Pera, exercí de vicari a Garriguella, Castelló d'Empúries i a la catedral de Girona.

Va retornar a Castelló en haver estat nomenat capellà de l'asil Toribi Duran. Mossèn Tomàs va establir bones relacions amb els castellanins, sobretot per a la seva dedicació als joves. Fou el fundador del grup juvenil Els Esplais i de la publicació quinzenal *L'Espiga*, de la qual n'era el director. Va ser un gran animador del teatre, fou autor de la lletra de *Pastorets de tradició*, peça musicada per Josep Blanch Reynalt.

Va ser un gran aficionat a la fotografia, va retratar grups de castellanins i va editar una sèrie de targetes postals de Castelló, impreses amb fototípia, i una sèrie del seu poble nadiu, Anglès; algunes de les seves fotografies es publicaren a l'*Àlbum Meravella* i a la revista *Costa Brava*.

Va ser una de les primeres víctimes de la guerra civil. Confinat a l'Hospital de Santa Llúcia, va ser assassinat.

MIRAVITLLES, Antoni

(Figueres, s. XIX) Pintor

Va restaurar i encarnar el Crist Negre de l'església parroquial de Peralada (1822).

MIRAVITLLES NAVARRA, Jaume

(Figueres, 18.II.1906 – Vallvidrera, el Maresme, 10.XI.1988)
Escriptor, publicista i polític

Fill de Joan Miravittles [sic] Sutrá, fuster, natural de Figueres, i de Sara Navarra Beizo, natural de San Juan Bautista (Montevideo). Va tenir dos fills, els quals naixeren als Estats Units.

Conegut popularment com en "Met", va ser company, a l'Institut Ramon Muntaner, de Dalí↑, Xirau↑, Reig↑, Rodeja↑ o Subias↑, l'anomenada "generació figuerenca dels anys 20", amb els quals participà en la redacció de la revista *Studium*.

Als setze anys es traslladà a Barcelona per estudiar enginyeria, i s'incorporà a la política activa militant a Estat Català. Fou detingut i condemnat a presó que va evitar perquè s'exilià a París. Allà va acabar els estudis i va entrar en contacte amb els surrealistes, i col·laborà amb Salvador Dalí i Luis Buñuel a les pel·lícules *Un chien andalou* (1928) i *L'âge d'or* (1929). Des de París participà, el 1926, en l'intent fracassat de Macià d'envair Catalunya des de Prats de Molló i declarar la República Catalana, fets pels quals, en tornar a Espanya el 1930, fou empresonat fins a la proclamació de la República. El 1929 s'havia afiliat al BOC i el 1934 ho va fer a ERC. Durant la guerra civil fou representant d'ERC en el Comitè Central de Milícies Antifeixistes i

director del Comissariat de Propaganda de la Generalitat.

L'any 1939 es va exiliar i es va establir a França des d'on va dirigir *El Poble Català*. Va fer estada a l'Àfrica del Nord, a Mèxic, i als EUA. A Nova York va col·laborar en la publicació *Spanish Information*, butlletí del govern republicà espanyol a l'exili. A finals de la dècada dels 40 va incrementar la seva productivitat periodística i era freqüent veure les seves col·laboracions en periòdics sud-americans. Als anys cinquanta va abandonar definitivament les postures radicals i s'apropà a d'altres de pragmàtiques i possibilistes per fer retornar la democràcia a Espanya davant la incomprensió d'ambdós bàndols.

Va tornar a Catalunya el 1962, va escriure en diverses publicacions periòdiques, en algunes de manera regular *El Correo Catalán* (Barcelona) amb el pseudònim d'Spectator i a *Tele-exprés* (Barcelona), i llibres de memòries i assaig.

Entre les seves obres consten *Contra la cultura burgesa* (Barcelona: 1931), *Ha traït, Macià?* (Barcelona: 1932), *Per què soc comunista?* (Barcelona: 1932), *Porque soy comunista* (Barcelona: 1932), *Los obreros y la política* (1932), *De Jaca a Sallent* (Barcelona: 1932), *El ritme de la revolució* (Barcelona: 1933), *El presupuesto de la República* (Barcelona: 1933), *Crítica del 6 d'octubre* (Barcelona: 1935) amb pròleg de Lluís Companys, *Elements per a una campanya d'esquerra* (Barcelona: 1936), *Catalans. El que jo he vist a Madrid* (Barcelona: 1937), *Cosas de Cataluña. Lo que he visto en Madrid* (Barcelona: 1938), *Catalanes en Madrid* (Barcelona: 1938), *Catalans a Madrid* (Barcelona: 1938; id.: 1998), *Geografía contra geopolítica* (1972), *Barcelona, latitud Nova York, longitud París* (Barcelona: 1971), *Episodis de la guerra civil espanyola* (Barcelona: 1972), *Humanització del català* (1975), *Los comunicados secretos de Franco, Hitler y Mussolini* (Barcelona: 1977).

Ha publicat també els volums de memòries: *Gent que he conegut* (Barcelona: 1980), *Més gent que he conegut* (1981), *Homes i dones de la meua vida* (Barcelona: 1982), *Llums de Broadway* (Olot: 1983), *Els gols del Barcelona* (Barcelona: 1981)

A Mèxic edità una publicació titulada *Cartes Obertes* (1943), en espanyol i català, en la qual

exposava el seu pensament polític. En sortiren quatre números.

Va prologar les obres d'Àngel Estivill *Sexo, moral y familia. Contra los conceptos burgueses, la concepción proletaria* (Barcelona: s.d.), de Josep Serra Pàmies *Fou una guerra contra tots* (Barcelona: 1980) i de Jordi Xifra *Constitucions, partits i autonomies (1808-1978)* (Barcelona: 1981).

En col·laboració amb José M. Caparrós Lera ha escrit *El cine republicano español (1931-1939)* (Barcelona: 1977); amb Josep C. Vergés, *La prensa libre en la nueva democracia española: conferencias y coloquios del simposio internacional de Barcelona 14, 15 y 16 de diciembre de 1978* (Barcelona: 1979), i amb Josep Termes i Carles Fontserè va preparar *Carteles de la República y de la Guerra Civil* (Barcelona: 1978).

Pòstumament s'ha publicat *Catalans a Madrid: articles publicats a la premsa de Barcelona* (Barcelona: 1998), amb introducció de Víctor Castells.

MOLAR VIDAL, Baltasar

(Llers, 6.VI.1848 – 3.XI.1926) *Hisendat i polític*

Fill d'Antoni Molar i de Concepció Vidal. Es va casar amb Teresa Vidal Molar, i el matrimoni va tenir dos fills: Albina i Aresi.

Catòlic i d'idees carlistes, va intervenir en la política local, havent aconseguit molts desenganys. Va ser alcalde de Llers (1918), la seva administració municipal es va caracteritzar per la claredat i honradesa.

Gaudia d'un important patrimoni a Llers –encara avui es poden contemplar les inicials BM a dues portalades d'entrada de la finca propietat seva–, i a altres pobles de les rodalies. A la mina de la seva propietat va cultivar espàrrecs que exportava a França. A Maçanet, va adquirir l'edifici destinat a local social, edifici obra de l'arquitecte Josep Azemar (1906), lloc on, posteriorment, s'hi establí La Maçanetenca.

MOLI SERRA, Domènec*(Figueres, 19.X.1933)**Impressor, escriptor i editor*

Fill de Joan Moli Marmaneu i de Maria Serra Illa, ambdós de Figueres. A la tardor del 1958 es trasllada a Olot on el 1960 es casa amb Marta Aubert Barberí, dels Aubert impressors i els Barberí, fonadors.

Estudia primària i batxillerat als Fossos de Figueres. Anys més tard es farà càrrec de la direcció de la impremta Aubert, establiment fundat el 1904. Conegut familiarment amb l'apel·latiu de "Mingo", la seva tasca la fa derivar envers l'edició de llibres, que és la seva vocació. Les darreres edicions de Carles Fages de Climent, amb qui l'uneix una bona amistat, s'imprimiran allà. Assoleix una gran activitat en l'edició de monografies artístiques. Col·labora activament en la confecció de la col·lecció de bibliofília de Miquel Plana amb més de cent cinquanta títols. El primer d'ells fou *Un núvol empès per la tramuntana* amb text de Domènec Moli. La impremta, sota la direcció de Joan Moli, és a prop d'assolir els mil títols editats, la majoria sobre temes de les comarques gironines.

A Olot serà President del Cine Club i d'Omniem Cultural, cofundador dels Premis ciutat d'Olot. El 2004 fa el pregó de Festes del Tura, d'Olot.

La seva primera col·laboració en un mitjà de comunicació té lloc el 1955 al setmanari figuerenc *Canigó*. En arribar a Olot és redactor en cap del setmanari local i en la direcció de Ràdio Olot. En el curs dels anys col·labora a les revistes olotines: *La Garrotxa*, *La Comarca*, *L'Olotí*, *Olot-Misión*, *Gra de Fajol*, *Dau al Set*, i funda i dirigeix una breu etapa de *Puigsacalm*, una revista que desapareix segregada per la censura de la dictadura. Ha col·laborat també a la *Revista de Girona*, al *Punt Diari* i una col·laboració mensual a l'*Empordà Federal*.

Col·labora literàriament en *Sis visions de l'Empordà*, i imprimeix *Cadaqués i l'art*, *Els pobles de l'Empordà*, de Montserrat Vayreda, i altres

llibres de bibliofília empordanesos com l'edició facsímil de *Dau al set*, *Tàpies empremta*, de Pep Vallès editats per la galeria Art-3 de Figueres. Del 1985 al 1987, apareix en edició de bibliòfil i en forma de fascicles *Olot Íntim*.

S'ha dedicat a l'estudi de diversos temes locals relacionats amb l'Empordà i, sobretot, amb la Garrotxa: recopila *Sis llegendes olotines* (Olot: 1977), de Josep Berga i Boix, actualitzant el llenguatge. *Un núvol apretat per la tramuntana* (Olot: 1971), *Un núvol empès per la tramuntana* (Olot: 1982), *Quatre visions de l'Empordà* (1977), *A la recerca de la cuina garrotxina* (1982), *Olot íntim* (1985-1987) (Olot: 1984), *La cacera del senglar a l'Alta Garrotxa* (Olot: 1992), *Mieres* (Mieres: 1992), *El treball i els dies* (Olot: 1995), *L'artista i el gall* (Olot: 1999).

Col·labora a *La festa a les terres de Girona* (Girona: 1991) amb el text "Els àpats"; a la col·lecció *Olot, imatges per a la memòria* (1995), publica "El treball i els dies" a *Jardins de parets seques* (2007), on es comenta la situació d'aquest element arquitectònic a Cadaqués, la Costa Vermella, a la Catalunya Nord, i la Garriga de Llers, o Avinyonet.

Ha publicat estudis sobre temes artístics i monografies d'artistes garrotxins com: *Decatrilogia* (Olot: 1970), *Olot, au de tardor* (Olot: 1974), *La sínia del temps a Olot* (Olot: 1978), *Olot art* (1980), *Pere Gussinyé* (1980), *Ramon Barnadas, pintor a Olot* (Olot: 1981), *Dos-cents anys de l'Escola de Belles Arts d'Olot: 1783-1983* (Olot: 1984), *Parlem de Xavier Viñolas* (Olot: 1984), *Josep Pujol* (1985), *M. Oliveras* (Barcelona: 1990), *Miquel Plana: trajectòria gràfica* (Olot: 1992), *Mieres* (1992), *Jordi Farjas* (Olot: 1993), *Clapera Mayà* (Olot: 1995; id.: 2001), en col·laboració amb Jordi Pujiula i Josep Valls; *Miquel Duran, el pintor de les Preses* (Olot: 2004), en col·laboració amb Jordi Pujiula, Montserrat Vayreda i Josep Murlà, i *Jardins de parets seques* (Barcelona: 2007).

En el camp de la divulgació culinària, disposa dels títols: *A la recerca d'una cuina garrotxina* (Olot: 1976), *Paisatges i cuina* (1981), *La cuina i el temps* (Olot: 1995), *Cuina volcànica* (Olot: 1995), *Can Mià de Palol de Revardit: cuina i tradició* (Palol de Revardit: 1999), *Pagesos i gastronomia* (Palol de Revardit: 2003).

Amb *He visto tres zorras azules*, el 1967, guanya el Premi Misió, i arran d'aquest fet neixen els Premis Ciutat d'Olot, encara vigents. En reconeixement a la seva col·laboració en el camp social, és posseïdor de dues Ales d'Olot.

Té en premsa: "Els Fossos de Figueres (1940-1950), 10 anys de masturbacions" i en preparació "Retaule dels anys 60, a Olot".

MOLINET CALVEROL, Josep Maria

(Figueres, 22.XII.1910 – 12.II.1995) Mestre

Fill de Joan Molinet Camps, secretari d'ajuntament, natural de Vilademuls, i de Felicitat Calverol Forch, de Figueres. Va ser el gran de nou germans i va haver d'ajudar la família. Es va casar amb Pilar Trayter Barris, de Figueres, i

el matrimoni va tenir una filla, Pilar.

Es va pagar la carrera treballant a l'empresa d'electricitat Hidro. D'idees republicanes, va canviar en esclatar la guerra en comprovar les actuacions dels republicans. Va passar a l'Espanya Nacional. Va ser tinent del Terç de Montserrat. Va escriure les seves vivències en el Terç de Montserrat, les quals resten inèdites.

Com a mestre, el primer destí va ser a Pals (1931), després Cabanes (1932), el Pasteral (Girona), la Bisbal i el darrer destí va ser Figueres, al Col·legi Sant Pau, fins a la jubilació, del qual en va ser director. Va intervenir en la vida municipal, essent regidor de l'Ajuntament (1951, 1955).

Va rebre la Cruz de Alfonso X El Sabio (Madrid, 1977), i la Medalla de Plata de la Ciutat (Figueres, 29.III.1977).

MOLINS BACH, Teresa de

(Sant Pere Pescador, 1790? – Quermançó?, Vilajuïga, 1826?)
Comtessa de Molins i trabucaire

De la biografia coneguda no es pot extreure amb claredat la ficció de la realitat. Qualificada com "el

més cèlebre bandoler de Sant Pere Pescador", va actuar durant la Guerra del Francès (1808-1814).

Segons Ròmul Sans es va casar l'any 1817 i va tenir un fill; malauradament, aquest va morir i, com a conseqüència, la biografiada va assassinar el marit i la cunyada. Se'n va anar a viure a París, després va residir a Perpinyà i, finalment, es va ajuntar amb uns trabucaires que la nomenaren el seu capítol i s'instal·laren a Sant Feliu de la Garriga. Penedida de les malifetes va voler ingressar al convent de monges de Garriguella, i en no ser acceptada es va recloure al castell de Quermançó, on va morir en fer volar el castell.

MOLINS GRATAÇÓS, Albert

(Albanyà, 1919 – Sant Cugat del Vallès, el Vallès Occidental, 31.I.1992) Funcionari

Fill de la masia anomenada el Colomer, a la parròquia del Pincaró (Albanyà). S'havia casat amb Montserrat Plaja Matas, i el matrimoni havia tingut un fill, Albert.

Va guanyar la plaça de secretari del municipi d'Albanyà (1950-1981). Va ser elegit alcalde per CiU (1990 i 1991-1992). Una de les seves preocupacions va ser la millora dels accessos i potenciar el turisme. Va crear un museu etnogràfic. Va morir a l'Hospital General.

MOLINS LANAS, Josep

(La Jonquera, 1874? – Santa Coloma de Farners, la Selva, 10.I.1924)
Músic

Fill de Josep Molins i de Rosa Lanas. Es va casar amb Anna Casademunt, natural de la Jonquera. Va ser professor de música a la vila de Palamós i director de la cobla La Principal de Santa Coloma de Farners. Va tenir una incidència notable a principis del segle XX, ja que les seves sardanes eren de les més interpretades.

Va escriure una llarga llista de sardanes, d'entre les quals: *La cantaire de Farners, Salts i camades, Lineta, La damisel·la empordanesa, A tota vela, Cercant donzella, Costa catalana, Himne a l'Empordà, Crisantemes, La Roser, Enveja, Mariona, La Colometa, L'engrescadora, Matinals, Cors enamorats, Enredadera, Prometatge, Margaridó, Una fontada, Salutació, Teresina, Un deliri,*

Repic de campanes, L'Escut emporità, Grat record, Records del Rosselló, La triomfadora, Recordança.

MOLONS DOÑATE, Juli

(Portbou, 16.IV.1929 – Figueres, 23.X.1981)

Periodista i empresari

Fill de Ramon Molons i de Carmen Doñate Rodríguez. Va estudiar al Col·legi La Salle de Figueres i al de la Bonanova de Barcelona, on va cursar peritatge mercantil a l'Escuela de Altos Estudios Mercantiles (Barcelona, 1950).

En acabar els estudis es va quedar a viure a Barcelona, on va treballar en un despatx de duanes, va fundar les drassanes SAETIA, piragües de competició, *golondrines* i vaixells de fusta. Es va casar amb Maria Victoria San Román Ventosa, i allà nasqueren els tres fills. El 1968 va tornar a Figueres i va treballar per la Casa Mateu.

Des de jove havia manifestat afició pel teatre i pel periodisme. Va escriure un llibre, resultat del viatge realitzat en companyia de Xavier Dalfó, fundador de *Canigó*, i d'Isidro Monje: *Rutas y pueblos del Mediterráneo. Historia de 1.200 kilómetros en un cochecito* (publicat a capítols a la revista *Canigó*).

Va ser un dels redactors de la revista *Canigó* (Figueres), de la qual en va esdevenir secretari de redacció i, més endavant, cap de redacció. Des dels inicis va col·laborar amb el setmanari *9País* que posteriorment va passar a anomenar-se *Hora Nova*, del qual en va ser director (1979-1981). Havia d'ocupar-se de la delegació del *Punt Diari* a Figueres, però la mort sobtada no li va permetre la continuïtat.

MOLONS ROCHA, Ramon

(Barcelona, 4.III.1902 – Portbou, 27.V.1987)

Agent de duanes i pintor

Fill de Ramon Molons i Florentina Rocha. Es va casar amb Carmen Doñate, de Barcelona. De

jove va estudiar al Niu Artístic, de Gràcia, on estableix amistat amb el mestre Masdeu. Va formar part del Cercle Artístic de Sant Lluc (1921). Va mantenir contacte amb els pintors Gimeno, Callicó i Santasusana.

Per qüestions laborals, es trasllada a viure a Irun (1922) i després a Portbou (1926). Com a agent de duanes, treballa a l'agència Viuda Fernández, però segueix practicant la pintura.

Els seus temes iconogràfics són natures mortes i la vila costanera, la natura, el convida a reproduir els paisatges que l'envolten. La seva pintura té tendència a la precisió, a la nitidesa de colors, és intimista, amb bon domini dels colors i les formes; els paisatges denoten la influència impressionista. Amb el pas dels anys la seva pintura experimenta un canvi, emprà línies geomètriques i colors més assossegats. Des de 1960 forma part del Grup de Pintors Abstractes empordanesos juntament amb Massanet, Manera, Vallès, Massot i Sibecas. Aquests varen exposar conjuntament a la Manifestación pictórica de Arte Contemporáneo Ampurdanés (Figueres, 1960).

La primera exposició la va realitzar al Niu Artístic de Gràcia (1920). Va participar en les exposicions de Primavera (Barcelona 1921, 1922, 1923) i en diverses exposicions col·lectives: a Irun, a l'exposició "20 años de pintura española" (Madrid, 1962), organitzada pel Ministerio de Información y Turismo, i des de 1965 torna a participar en el Saló de Maig de Barcelona.

Al Museu de l'Empordà (Figueres, 1976), va tenir lloc una retrospectiva, i l'any 1987, pocs mesos després de la seva mort, al mateix Museu de l'Empordà, va tenir lloc una segona exposició retrospectiva.

MOLONS SAN ROMÁN, Conxi

(Barcelona, 10.II.1962) Fotògrafa

Filla de Juli Molons i de Maria Victoria San Román. Als deu anys va traslladar-se amb la família a Figueres on va estudiar el batxillerat

superior. El 1982 va començar a treballar com a periodista gràfica al Setmanari local *Hora Nova*. Va estudiar fotografia a l'escola IDEP (Institut de la Imatge i el Disseny) (Barcelona, 1982-1984).

Ha impartit classes de fotografia a l'Institut Alexandre Deulofeu de Figueres, al col·legi Sant Jaume de Portbou, a l'Institut Narcís Monturiol de Figueres, al col·legi Sant Pau (1989), a la seu de la Policia Local de Figueres (1994), a l'àrea de

Benestar Social (1997), i a Nicaragua (2001).

Des de 1990 té estudi fotogràfic propi que compagina amb la feina de reportera gràfica. Ha treballat per *El Correo Catalán*, *Hora Nova* (1982-1992), el *Diari de Girona* (des de 1999 fins avui), el setmanari *Empordà* (1993-1999).

Ha rebut el tercer Premi Fotopress 1995, amb el tema "Boda gitana"; va rebre també el trofeu "Populars" de la cadena COPE (1996).

Alguns dels seus reportatges s'han exposat, amb diferents temes: *Cementiris* (1998-1999), *Nicaragua* (2000-2002), *Un any després del foc* (2001), *Detalls* (2004) o *Off Visa a Perpinyà* (2008). Ha preparat un reportatge sobre Cambodja.

MONCANUT MARTÍ, Joan

(Figueres, 25.V.1919 – 6.VI.2006) Fotògraf

Fill de Baldomer Mocanut Ballesta, barber, i de Maria Martí Arrey, ambdós de Figueres.

De jove va exercir l'ofici del pare: perruquer, al local situat al carrer dels Enginyers, negoci que varen tenir fins a arribar la guerra civil.

Moncanut va iniciar-se en la fotografia a l'Agrupació Fotogràfica Montserrat amb mossèn

Salvador Clota[↑], el fotògraf Marimont[↑], Santiago Socias i mossèn Albert[↑], aquest últim va ser qui el va ensenyar a revelar. L'Agrupació va convocar un premi fotogràfic, i Joan Moncanut s'hi va presentar i va guanyar un dels premis que consistia en un estoig de 9x12 regalat pel fotògraf Pérez[↑] Perxés. Després de la guerra va continuar en el ram de la fotografia, ara aprenent d'un fotògraf que pertanyia a una de les nissagues gironines més conegudes: l'Isidre Unal, amb botiga a la Rambla, amb qui va treballar fins que aquest va morir, a conseqüència d'una intervenció quirúrgica. El pare Unal, amb galeria a Girona, va proposar-li continuar en el negoci, però aquest no ho va acceptar. A Figueres, després de la guerra civil, mossèn Pere Xutglà[↑] va organitzar Acció Catòlica i els pares de Joan Moncanut varen ser els encarregats de la seu. En produir-se canvis, mossèn Xutglà els va oferir regentar una botiga, propietat de la parròquia, situada a la plaça Pius XII. Varen basar el negoci en la venda d'objectes religiosos i el biografat, com a complement, va oferir a la clientela fotos de carnet. En veure que el vessant fotogràfic tenia èxit va ampliar l'oferta i va oferir tota mena de reportatges: casaments, celebracions religioses i representacions teatrals. Des de jove anava a estiuejar a Setcases, lloc que també va ser punt de mira de la seva càmera, fent fotos per a targetes postals. La identificació de la seva obra és fàcil, ja que deixà imprès el seu cognom sobreposat a la part inferior de la imatge.

Els primers aparells amb els quals va començar van ser una càmera d'aficionat de 6x9 de placa, i una màquina de campanya, de fusta, sense obturador de 13x18 i una americana. I va realitzar reportatges de Fires (a partir de 1947), per encàrrec de l'Ajuntament de Figueres. En retirar-se i tancar el negoci el 1992, va decidir conservar els clixés del que va considerar més interessant, entre els quals hi havia representacions teatrals.

Les seves fotografies han estat publicades en setmanaris figuerencs com *Vida Parroquial*, *Ampurdán*, *L'Empordà*, *Canigó* i *Hora Nova* o a la revista *Rumbos* (Madrid), en monografies com la de Pere Teixidor[↑] *Elias Figueres anecdòtica, segle XX* (Figueres: 1978), la de Joan Guillamet[↑] *Tuèbols Coses i Gent de l'Empordà* (Barcelona:

1990), la d'Inés Padrosa ↑ *Història Gràfica de Figueres* (Figueres: 2001), a *Imatges de la nostra història* (Girona: 2003), i a *Dalí, La mirada dels fotògrafs empordanesos* (Figueres: 2004), en aquest darrer recull es reproduïxen algunes de les ocasions en què retratà Salvador Dalí.

MONER

(*Vila-sacra*, s. XVI)

Important nissaga, emparentada amb famílies rellevants de les rodalies com els Fàbrega i els Gorgot de Terrades, els Pellicer de Llers, els Bofill o els Maranges de l'Escala.

MONER CARBONELL, Joaquim

(Castelló d'Empúries, 1853 – Figueres, 5.IV.1930) *Hisendat, metge i poeta*

Fill de Mariano Moner i de Concepció Carbonell. Va estudiar el Batxiller en Arts a l'Institut de Figueres (1870), i la carrera de Medicina a Barcelona, allà va establir coneixença amb la família Barraquer. Va desplaçar-se a París per a especialitzar-se en pediatria, i va estar en contacte amb especialistes i, en retornar, va introduir la vacuna contra la verola a Barcelona.

Es va casar amb Antònia Ragner ↑ Molinas, de família benestant, i varen tenir cinc fills, dels quals dos varen morir, Teresa i Ramon, i sobrevisqueren Maria, Mercedes ↑ i Pepita (Josefa) maridada amb el doctor Ignasi Barraquer.

Va dedicar una part de la vida a viatjar. A Figueres va implicar-se en l'ambient cultural figuerenc, es va vincular al Casino Menestral i a Atenea, entitat de la qual en va ser president (1928). Va ser col·laborador de *La Veu de l'Empordà*, va compondre poemes i algunes peces musicals com el xotis *Antoñita*, obra dedicada a Albert Cotó ↑.

MONER RAGUER, Mercedes

(Figueres, 4.X.1892 – 29.IX.1991) *Pianista*

Filla de Joaquim Moner ↑ Carbonell, metge, i d'Antònia Ragner ↑ Molinas, benefactora, de Figueres. Juntament amb la família va residir a Barcelona, a la casa coneguda com la Vilana. Es va casar amb Ernesto Vila ↑ Moreno i el

matrimoni va tenir un fill, Joaquim ↑. A partir d'aquesta data va deixar les actuacions com a concertista, però va aconsellar, emparar i aixoplugar joves músics entre els quals s'hi compta Josep Falgarona ↑.

Alumna predilecta del mestre Granados, va actuar en diversos concerts celebrats a la Sala Granados i al Palau dels Comtes de Güell, de Barcelona, a Roma a l'Acadèmia de Santa Cecília, i al Conservatori de Ginebra. Va rebre molt bones crítiques de reconeguts pianistes i els seus recitals varen commoure entesos estrangers com Sauer, Fauré, Orestes Pinelli, Mme. Panthés i d'altres del país com Narcís Oller, Joan Maragall i Adrià Gual.

Entre les qualitats d'execució de la biografia-da es destacava el seu prodigiós mecanisme i l'exquisida interpretació dels grans mestres, antics i moderns. A la dècada dels anys 10 era considerada la millor intèrpret de Wagner, així com de les sonates de Beethoven i dels estudis de Chopin.

En l'acte d'inauguració de la Sala Granados li va ser atorgat el Primer Premi extraordinari amb Medalla d'Or i distinció especial (28.IV.1911).

MONSALVATJE CASTANYS, Jordi

(Olot, la Garrotxa, 1868 – Figueres, 4.III.1922) *Banquer i col·leccionista*

Fill de Joan Montsalvatje i Matilde Castanys. Es va casar amb Mercè Teruel Navarro i el matrimoni va tenir quatre fills: Joan, Ramona, Trinitat i Matilde.

A la mort del seu pare va treballar a la Banca Monsalvatje d'Olot i, posteriorment, s'ocupà de la sucursal de Figueres.

Va escriure *La sardana, su historia, y exposición de las reglas que deben conocerse para bailarla según los sistemas Ampurdanés y Selvatà* (Olot: 1897), en col·laboració amb Josep Aleu Massanet.

Va esdevenir expert en ex-libris i va col·laborar en revistes catalanes i foranes. Era tal la seva afició que disposava d'uns vint-i-cinc mil ex-libris, alguns dedicats a ell mateix, realitzats per diferents artistes catalans i estrangers. Després del seu traspàs, una part de la col·lecció va ser comprada per la Junta de Museus de Catalunya, actualment es troba al MNAC, una altra part va anar a parar a mans d'un particular.

MONSALVATJE FOSSAS, Josep

(Olot, la Garrotxa, 23.III.1856 – Figueres, 14.I.1937) *Banquer i col·leccionista*

Fill de Jordi Monsalvatje Masoliver i de Clara Fossas Costa. Casat amb Manuela Mouxart Collboni, l'any 1887, el matrimoni va tenir una filla, Trinitat. Aquesta es va casar amb Joaquim de Careaga[†], empleat de la Banca Hijos de J. Monsalvatje, a Figueres. El matrimoni va tenir un fill, Josep Maria[†] (1912-1937), el qual solia volar amb el seu avió pel cel de l'Empordà.

El biografiat –a part de les seves tasques professionals a l'entitat bancària, i altres associatives, com la d'haver estat president del Centre Catalanista de Figueres– va destacar com a col·leccionista d'ex-libris i gravats. Alguns especialistes fan oscil·lar el nombre d'exemplars de la seva col·lecció entre 15.000 i 20.000.

MONTAL FORNÉS, Paula

(Arenys de Mar, el Maresme, 11.X.1799 – Olesa de Montserrat, el Baix Llobregat, 26.II.1889) *Fundadora de la congregació*

Pertanyent a una família humil, des dels 10 anys va treballar com a puntaire al temps que col·laborava en les tasques de catequesi parroquials. S'adonà que la formació de les nenes es limitava, en el millor dels casos, a l'aprenentatge de costura. Circumstància que unida a la vocació

de mestra la va empènyer, a l'edat de trenta anys, a fundar la Congregació Filles de Maria, religioses de les Escoles Pies. El seu objectiu era educar cristianament la dona, amb preferència de classes humils, segons l'estil de Sant Josep de Calassanç.

L'any 1829 va iniciar la tasca pedagògica a Figueres, en companyia de la seva amiga Agnès Busquets, i creà la primera escola per a nenes. La seva activitat com a fundadora va ser dilatada, a la de Figueres va seguir la d'Arenys de Mar (1842), i altres fundacions a les ciutats de Sabadell, Igualada, el Vendrell, el Masnou i Olesa de Montserrat.

En el moment del traspàs pertanyien a l'orde més de tres-centes monges i existien una vintena de centres d'ensenyament per a nenes en els quals es formava a tres mil cinc-centes criatures.

El Sant Pare Joan Pau II, en data 18 d'abril de 1993, la va beatificar a Roma, i el mateix Sant Pare, el 25 de novembre de 2001 la va canonitzar.

MONTAL MITJANS, Antoni

(Figueres, 16.IV.1932 – 12.XII.1996) *Actor, director i decorador*

Va ser el petit de quatre germans. Va treballar a l'oficina de viatges del seu amic Montalat[†], i s'encarregà de l'organització de viatges. Amb els anys s'endinsa en el món de la decoració de la mà de Lluís Cairó[†], fins que va obrir

despatx propi.

El biografiat va sobresortir per la seva dedicació al teatre. Va formar part de l'Escolania de mossèn Albert[†], i va dirigir l'agrupació de l'Elenc del

Patronat de la Catequística (1951-1959). Va formar part de les agrupacions Marquina i Talia, en les quals, en els seus inicis, les obres, senzilles i destinades a un públic de caire religiós, només eren representades per homes; a poc a poc, varen ampliar el repertori amb obres d'autors estrangers, que havien obtingut el premi Pulitzer. Representaven a Figueres i Girona i varen aconseguir el primer premi provincial (1958).

Com a actor va participar en més de cinquanta obres i com a director en una vuitantena.

A partir de l'any 1959 l'agrupació va passar al Casino Menestral, va prendre el nom d'Agrupació Teatral Arlequín i la va dirigir entre 1960 i 1963. El lapse de temps que és fora de Figueres, des del 1963 fins al 1972, l'activitat teatral es redueix, recupera Arlequín i crea l'Elenc Juvenil.

Va practicar la pintura havent realitzat escadusseres mostres públiques de les dots pictòriques.

Va formar part del grup Els Nens de Boadella, juntament amb Eduad Bartolí[↑], Josep Maria Gumbau[↑], Joan Minobis[↑], i Montalat[↑], i va participar en l'obra *El Museu Dalí tanca a les set*. La darrera gran obra va ser la direcció de *Canigó* (Teatre Municipal, 1996), de Jacint Verdaguer, amb decorats d'Eduard Bartolí.

Una part del seu arxiu va ser cedit a l'Arxiu Comarcal i una altra a l'Institut d'Estudis Empordanesos.

MONTALAT CUFÍ, Josep

(Figueres, 27.VI.1928 – 27.VI.1995)

Empresari, actor i polític

Fill de Joan Montalat Delós, dedicat al comerç, natural de Lladó, i de Mercè Cufí Serra, de Sant Martí de Cabanelles. Es va casar amb Carme Coll Soms, propietària d'una botiga de modes de Figueres, i el matrimoni va tenir

quatre fills.

Des del punt de vista professional va dirigir una empresa turística de viatges. Es va implicar

també en la política local. Fou el fundador de Convergència Democràtica de Catalunya (CDC) a l'Alt Empordà, primer delegat del partit a Figueres, havent estat regidor de l'Ajuntament de Figueres amb les sigles de CiU (1979-1983). Posteriorment, va ser diputat al Parlament de Catalunya (1984-1992). Va participar en activitats socioculturals ocupant el càrrec de president del Patronat de la Catequística (1982-1995) i president de la Federació d'Ateneus de Catalunya.

Un dels vessants en què més destacà fou el teatral, activitat en la qual s'implicà des de l'adolescència, primer en el casal d'Estiu del Patronat, en l'elenc infantil i juvenil, època en la qual també s'interessà pel cinema. Va ser el guionista i ideòleg de les pel·lícules *Hacia el mañana*, *Camino de gloria* i *Aquella parábola*. Va ser membre fundador, juntament amb Montal[↑], de l'elenc teatral del Patronat de la Catequística (1952), i l'Agrupació Teatral Arlequín (1959).

Va ser director de cinema, guionista de tres pel·lícules en 8 mm i fundador del primer cinefòrum de la ciutat (c. 1950). Va ser membre fundador del grup teatral Els Nens de Boadella, format per Bartolí[↑], Gumbau[↑], Minobis[↑] i Montal[↑].

Va rodar *El museu Dalí tanca a les set* (estrenada per les Fires de Santa Creu 1988). Va escriure: *Hay más fuera que dentro*, sàinet satíric.

MONTORIOL PUIG, Carme

(Barcelona, 1893 – 26.VII.1966) *Pianista*

Filla de figuerencs i neboda de l'escriptor i polític Josep Puig[↑] Pujades, es considerava empordanesa. L'Empordà té un lloc preeminent en la seva educació, que es reflecteix en les seves obres. Des de ben jove s'interessà per

l'art. Des de 1913 donà recitals de piano com a solista al Palau de la Música Catalana i, més endavant, va formar part d'un trio musical amb la seva germana Lina i Montserrat Cassadó.

Durant els anys de la guerra civil va col·laborar a favor de la causa republicana. Va treballar a la Institució de les Lletres Catalanes com a secretària del president, Josep Pous[↑] i Pagès. En acabar la guerra es va veure obligada a anar a l'exili, tot i que ja l'any 1940 va retornar. Durant la postguerra va escriure alguns contes i poesies, però ja no publicà res més.

Fins al 1920 no comença la seva afició per la literatura, amb uns poemes premiats als Jocs Florals. El 1928, amb la traducció d'*Els Sonets* de Shakespeare, puja de graó en el reconeixement. A partir d'aquí continua amb les traduccions literàries i les obres de creació.

Altres traduccions: *No passaran!* (*Una història del setge de Madrid*) d'Upton Sinclair, editada pel Comissariat de Propaganda de la Generalitat (1937). Fou col·laboradora de la revista *Companya* (1937-38) adreçada a la dona antifeixista.

És autora de les comèdies dramàtiques: *L'Abisme* (Barcelona: 1930; 1933?), *Avarícia* (1936), *L'huracà* (1935), *Tempesta esvaïda* (1936) musicada per Joaquim Serra[↑]. Les novel·les: *Teresa o la vida amorosa d'una dona* (Sabadell: 1932) ambientada a Figueres i l'Empordà, i *Diumenge de juliol* (1936).

De Carme Montoriol romanen diversos contes inèdits, els quals es troben dipositats a la Biblioteca Fages de Climent de Figueres. L'Ajuntament de Figueres li va dedicar un dels carrers de la ciutat (1991).

MONTORIOL TARRÉS, Enric

(Figueres, 29.X.1876 - ?, c. 1950?)

Músic i pianista

Fill de Joaquim Montoriol Porret, dedicat al comerç, i de Marcelina Tarrés Alsina, ambdós de Figueres. És descendent de l'inventor Narcís Monturiol. Es va casar en segones núpcies amb Berta Quidé[↑], de nacionalitat francesa. Era rentista i, entre altres propietats,

comptava amb l'edifici que aixopluga l'Sport Figuerenc.

De petit va mostrar una precocitat pianística poc comuna. Format musicalment amb Pere Codina, a l'edat de dotze anys va rebre classes del pianista Carlos G. Vidiella. Aviat donà concerts en públic, i l'any 1892 va realitzar una audició al Palau de Belles Arts de Barcelona. L'any següent, al Círculo Sport Figuerense, i a l'Ateneu de Barcelona, i l'any 1896 va acompanyar l'Orfeó Català. Algunes de les qualitats destacades pels especialistes foren la digitació àgil i la pulsació segura.

Als vint anys es va instal·lar a París, allà va establir contacte amb el Conservatori, i va oferir concerts donant a conèixer peces espanyoles de Granados com les *Goyescas*. Les seves actuacions gaudiren de molt èxit, havent estat elogiades per E. Vuillemorz, un dels millors crítics del moment.

Va establir amistat amb personalitats de l'època com la família Rotschild, i Enrique Granados (1867-1916), amb qui va mantenir correspondència o el pintor Hermen Anglada Camarasa.

Davant la inseguretat regnant a la república francesa, va decidir retornar a Figueres (1941). Aquesta circumstància va afavorir l'aprenentatge pianístic d'alguns músics locals que esdevingueren alumnes seus. Aquest va ser el cas de Josep Falgarona[↑], Mercedes Moner[↑] i Margarita Gratacós de Massot.

Va compondre les sardanes: *Empordanesa* (1949), *El puput*, *Mercè*, *Joc d'infants*, *Margarida*. I altres peces, algunes d'influència chopiniana com *Lo nen dormit*.

MONTSERRAT ALEGRÍ, Enric

(Barcelona, 15.IV.1910 - Figueres, 18.V.1966)

Impressor i llibreter

Fill de Llorenç Montserrat Poch, flequer, natural de Sant Llorenç d'Hortons, i d'Emerenciana Alegrí Beya, natural de Roses. Va ser el tercer de quatre germans. Es va casar amb Paquita Casademont i Coll, natural de Gallinés, i el matrimoni va tenir una filla, Paquita.

L'any 1939 va prendre les regnes del negoci, llibreria i impremta, del seu oncle Pere Alegrí[↑] Beya, conegut com *Can Llibrets*, apel·latiu rebut per la venda de llibrets de paper de fumar. L'any 1943 va traspasar la llibreria del carrer de

Besalú, antigament carrer Joan Matas, i va establir la impremta. Va iniciar el negoci amb una Minerva 32 x 42 marca Tip-top, al temps que adoptava el nom comercial d'Impremta i Llibreria Montserrat. Va imprimir els primers

llibres l'any 1944 i, amb els anys, va ampliar el negoci amb la venda de productes de papereria i material d'oficina. Va ser coneguda com "La casa de los secretarios", amb un contracte de la Bayer.

Va seguir a l'empresa el gendre, Eloi Borràs[↑] Ferrer, i actualment segueix de la mà d'Enric Borràs Montserrat.

MONTURIOL ESTARRIOL, Narcís

(Figueres, 28.IX.1819 – Sant Martí de Provençals, Barcelona, 6.IX.1885)
Inventor i polític

Fill de Joaquim Monturiol Draper, boter, i de Mariana Estarriol Serra, de Cistella. Va ser el segon de cinc germans. Es va casar amb Emília Mata (1846) i el matrimoni va tenir sis fills.

Va començar a estudiar Filosofia a Cervera, per després continuar els de Dret a Barcelona i a Madrid. Va aprendre l'ofici de caixista d'impremta.

El seu origen popular unit als seus estudis va fer que, en la lluita política entre conservadors carlistes i progressistes, Monturiol s'inscrivís a les llistes demòcrates republicanes d'Abdó Terrades[↑]. Ràpidament adoptà un ideari revolucionari que va fer palès amb la traducció al castellà de l'obra del comunista Cabet *Viaje a Icaria*, alhora que les propugnava a través de les seves opinions al diari *El Republicano* (Barcelona, 1842), cosa que va

significar el seu empresonament juntament amb la resta de redactors. Una vegada en llibertat, i com a capità de la Milícia Nacional, el 1843 es va aixecar en armes, a Figueres, contra el govern moderat de Narváez. És en aquests moments quan publica *Un reo de muerte* (Barcelona: 1844), *Las ejecuciones y los espectadores* (Barcelona: 1844), *Consejos de un padre a su hijo* (Barcelona: 1844). A Girona va dirigir *El Centralista* (1843), un altre periòdic de curta durada, molt crític contra la política del general Prim.

El 1845 es desplaça a Madrid per intentar acabar els estudis de Dret, però acaba aprenent l'ofici de caixista d'impremta i el 1846 torna a Barcelona i es casa.

Va fundar i dirigir, en col·laboració amb el seu amic impressor Martí Carlé[↑], el setmanari *La madre de familia* (Barcelona: 1846), del qual només van aparèixer vuit números davant el rebuig de la societat barcelonesa pels seus continguts. Mogut pel seu ideari comunista utòpic i allunyat del científic de Marx i Engels va fundar, juntament amb Carlé, la impremta Librería Oriental, situada a les Rambles de Barcelona, amb la intenció d'editar *La Fraternidad* (1847), com a portaveu dels seus pensaments, que va ser clausurat el 1848 sota l'acusació als seus redactors de provocar aldarulls. Monturiol va haver de fugir de Barcelona i es va refugiar a Perpinyà on va treballar com a caixista per després anar a viure amb la seva família a Agen, a Aquitània.

En tornar a Barcelona, després de l'amnistia política de 1849, fundà el periòdic *El Padre de familia* amb la intenció de propagar la seva moral revolucionària pacífica, però també va ser clausurat set mesos després. Davant la impossibilitat de pagar la multa, se li va commutar la pena de presó per l'acceptació d'abandonar, si més no de manera formal, l'activitat política el 1850.

Llavors sorgí l'inventor i dissenyà una màquina per imprimir cartipassos que no va reeixir, i un procés de fabricació de fêcula de patata que no s'arribà a implantar.

Però la restauració conservadora de Narváez l'obliga a refugiar-se a Cadaqués on es dedica a pintar retrats i fa pública la idea de l'*Ictíneo*, el "barco pez" capaç de submergir-se i substituir els bussejadors en la captura del corall. A partir de 1857, de nou a Barcelona, es dedica a la

recaptació de fons per a desenvolupar la idea, essent finalment avarat al port de Barcelona el 28 de juny de 1859, i realitzant-se el 23 de setembre de 1860 la primera prova pública en el port de la mateixa ciutat comtal.

A Alacant es va realitzar una segona prova amb èxit (7.V.1861). S'instal·là a Madrid tot esperant l'ajuda del govern, però aquest no va donar resposta a la seves demandes pel desenvolupament del projecte. Monturiol declararia a la premsa de l'època: "Estoy ya fatigado. Yo he cumplido con mi deber; cumplan los demás el suyo".

Torna a Catalunya i se'l rep amb entusiasme sent objecte d'homenatges a Cadaqués, Girona i Figueres. És nomenat Fill Predilecte de Figueres (1861) i vicepresident de la Secció de Ciències de l'Ateneo (1862).

Com que a instàncies del president de l'Ateneo Catalán s'organitzà una col·lecta popular amb notable èxit, el Govern va donar els seu suport amb la Real Orden de 12.VII.1861 en què es comprometia a facilitar el material i la mà d'obra a l'inventor. Però no va ser res més que una estratagema per fer callar l'opinió popular, puix que l'ajuda no va arribar mai.

No obstant això, gràcies a la col·laboració amb l'arquitecte naval Juan Monjo, que dissenyà un nou casc, i l'enginyer José Pascual, projectista i constructor de la caldera, màquina i condensador, un nou *Ictíneo*, pensat per a la guerra, armat amb un canó i un barrobí per perforar el casc de les embarcacions, intentarà veure la llum. Per això es va constituir la societat Navegación submarina (1864). Malgrat tot, aquest segon submarí no va arribar a submergir-se i, davant els deutes, la societat fou embargada i la nau desmantellada i venuda el 1868 com a ferralla.

També va inventar una màquina per lligar cigaretes que va oferir a l'Administració de Tabacs, però va ser destruïda per les cigarreres manuals, i un canó portàtil que no va ser acceptat pel govern.

L'any 1873 va tornar a la política i resultà ser elegit Diputat a Corts, i s'instal·là uns mesos a Madrid durant els que es féu càrrec de la direcció de la Fàbrica Nacional del Sello, introduint l'ús d'una màquina de la seva invenció per l'assecat del paper engomat, però el 1874, davant el cop d'Estat del general Pavía contra la primera República, torna a Barcelona.

Mentrestant, segueix investigant en l'aprofitament dels corrents magnètics terrestres, en la transformació de pasta de fusta en aliment per a la cunicultura, fabrica un receptor giratori per a una fàbrica de filats, fa estudis sobre la teoria de la gravetat i sobre estels i dóna conferències. Malgrat el seu ideari republicà ha de treballar en el periòdic monàrquic *La Corona*, com a administratiu i caixer i com a redactor d'un full informatiu del Banco de Mataró, la qual cosa no l'impedeix seguir inventant un sistema de copiar cartes, una màquina de serrar pedra, un projecte per a reduir el consum de combustible a les màquines de vapor, una nova màquina de lligar cigarretes, un procediment per conservar aliments o un sistema d'aprofitament de la llum solar com a força motriu.

La major part de les seves publicacions estan dedicades als estudis sobre la navegació submarina: *Proyecto de navegación submarina. El Ictíneo o Barco-pezu* (Barcelona: 1858), *Memoria sobre la navegación submarina, por el inventor del Ictíneo o Barco-Pezu* (Barcelona: 1860), *Dictamen que acerca del Ictíneo de Monturiol emite una Comisión de la sección de Ciencias del Ateneo catalán* (Madrid: 1861), *A la prensa periódica a propósito de la construcción de un Yctíneo de Guerra* (Barcelona: 1862), *La navegación submarina. Memoria leída acerca del invento del Ictíneo en 12 de enero de 1868* (Barcelona: 1868), *Ensayo sobre el arte de navegar por debajo del agua* (Barcelona: 1891), *Estudios de Historia Natural, Del magnetismo terrestre, Estudio de las corrientes marítimas, Descubrimiento del polo, La gravitación universal* i altres de caire científic.

MOORE, John Peter

(Londres, 1919 – Cadaqués, 26.XII.2005)

Militar i col·leccionista

De pares irlandesos, es va educar al continent amb motiu de l'estança del seu pare, enginyer de mines, i als catorze anys va quedar orfe d'ambdós progenitors. El 1938 es va allistar a l'exèrcit i es llicencià el 1946 amb el rang honorari de capità, d'aquí el seu conegut sobrenom. Segons les seves declaracions, havia estat involucrat en missions d'espionatge que el conduïren, fins que el mateix

Winston Churchill el recomanà per a dirigir la companyia London Films International, a Roma.

El 1955 Moore va establir contacte amb Dalí amb motiu d'haver pintat aquest un retrat de Laurence Olivier com a propaganda per a la pel·lícula *Richard III*, en ser ell l'encarregat de pagar-li els honoraris. Dalí va encomanar-li a

Moore que li procurés una audiència privada amb el Papa i, en aconseguir-ho, Dalí va quedar sorprès i impressionat, mantenint uns contactes que van fer que el 1960 li oferís ser el seu agent i "assessor militar" a canvi de percebre un 10% de comissió de tots els negocis que generés. Això va fer que acabés convertint-se en col·leccionista, de vegades envoltat de polèmiques de falsificacions, de l'obra daliniana, alhora que milionari. El 1975 Moore va ser substituït, en la seva tasca assessora, per Enric Sabater.

El 1971 es casà amb Catherine Perrot, d'origen suís, amb qui el 1978, i amb la base de la seva col·lecció personal, van obrir el Museu Perrot-Moore a l'edifici de l'antic Hotel Miramar de Cadaqués, posteriorment traslladat als locals de l'antic cinema, el qual va tancar les portes l'any 1999 després que la policia requisés diverses obres suposadament robades. Moore va vendre aquest mateix any l'edifici a l'ajuntament de Cadaqués per destinar-lo a equipament cultural.

El 2004 va ser acusat de falsedat en comercialitzar obres falses de Dalí com a vertaderes, però en ser reconeguda la seva demència senil no va poder ser jutjat per l'acusació que va ser traspassada a la seva esposa.

MORA LÓPEZ, Rafael

(*Sant Cugat del Vallès, el Vallès Occidental*, 6.V.1938 – *Garriguella*, 3.I.1994)
Esportista i entrenador

Des de jove va despuntar en l'esport del bàsquet, motiu pel qual el varen portar al col·legi del

Pinar (Barcelona). El servei militar el va aproximar a la comarca, on va establir contacte amb el mossèn de Llançà, Josep Benet, el promotor de l'equip de bàsquet Grifeu. Mossèn Benet va aconseguir que els comandaments

militars permetessin Mora jugar amb l'equip llançanenc (1958). Es va casar amb la llançanenca Maria Assumpció Torrent (27.V.1965).

Va ser jugador i entrenador del Grifeu, assolint el campionat provincial diversos anys (1958-1966).

Va desenvolupar una important tasca docent als col·legis de La Salle, les Escolàpies i Sant Vicenç de Paül, de Figueres. Va jugar i entrenar l'ADEPAF, equip que va pujar a 3a estatal (1973). Va entrenar l'equip de La Casera Figueres, amb el qual va quedar campió estatal juvenil femení (Zamora, 1978), i va aconseguir ascendir-lo a 1a divisió sènior (1980). Va ser seleccionador estatal juvenil femení (1981-1984), i entrenador del Valvi Girona (1988-1989). Va ser coordinador de la Federació Gironina de Bàsquet i va formar entrenadors mitjançant la seva participació en xerrades tècniques.

Va morir víctima d'un accident.

Pel seu mestratge esportiu va ser mereixedor de la Llança d'Or (Llançà, 1962), i la Federació Gironina li va concedir la Medalla de Plata (1971). Durant el XXI Torneig de mini-bàsquet, el CB Grifeu, el Patronat d'Esports i l'Ajuntament li varen retre homenatge (19.VI.1994).

MORAGAS

(*Navata*, s. XV)

Important nissaga, emparentada amb famílies rellevants de pobles veïns com els Nouvilas de Castelló, els Noguer de Segueró, els Casamor de Navata, els Armet de la Jonquera, els Genover de Vilanant, els Gorgot de Terrades o els Puig Descals de Vilatenim.

MORAGAS SIMÓN, Joan

(Navata, 11.V.1865 - Figueres, 27.XI.1938)
Advocat i polític

Fill de Joaquim Moragas de Puig, propietari de Navata, i de Joaquina Simon Roig, de Garriguella.

Va ser el petit de quatre germans: Joaquina, M. Pilar, Joaquim i Joan.

De tendència monàrquica, va ser regidor (1894, 1895)

i alcalde de Figueres (1917), i va tenir una actuació destacable com a president de la Creu Roja (1917-1931).

MORALES

(Llançà, s. XVIII)

Important nissaga de notaris arrelats a Llançà

El primer membre de la família Morales conegut va ser un cirurgià procedent de Sevilla que s'instal·la a Foixà: Felipe Morales de Alvarado, el qual es va casar amb Isabel Macià o també documentada com a Marcià. El matrimoni va tenir dos fills, Josep i Joan, els quals s'instal·laren a Llançà.

Morales Macià, Josep

(Foixà, 1723 - Llançà, 25.III.1774) *Metge*

Es va casar amb Antònia Fages Bosch, de Figueres. Li va ser donada sepultura en la tomba de casa Bosch, dins l'església de Sant Vicenç.

Morales Macià, Joan

(Foixà, 1724 - Llançà, 28.VII.1802) *Notari*

Va ser escrivà a la notaria de Besalú (1750-1752), on va contraure matrimoni amb Maria Clapera Vilardell, família vinculada a Olot. Fruit del matrimoni visqueren sis fills: Narcís, Pere-Joan, que ingressà al monestir de Sant Pere de Rodes; Baldiri que va ser notari; Antònia, Paula i Josefa. Va ser el primer de la nissaga en regentar la notaria de la vila de Llançà, la qual depenia de Sant Pere de Rodes.

Morales Clapera, Narcís

(Llançà, 1753 - Olot, la Garrotxa, ?) *Notari*

Es va casar en primeres noces amb Magdalena Puig Mollera i, en segones, amb Teresa Torras Boadella. L'hereu, va seguir la tradició i va ser notari de Llançà.

Morales Torras, Josep Maria

Notari de Llançà

Sembla ser que també va intervenir en política.

Morales Fages, Jacint

(Llançà, 1756 - 1820) *Eclesiàstic*

Fill de Josep Morales i Macià, notari de Llançà, i d'Antònia Fages Bosch, de Figueres.

Va ser rector castrense del castell de la Trinitat de Roses.

MORALES REGALADO, Joan

(Constantina, Sevilla, 7.VIII.1922 - Castelló d'Empúries, 29.X.1982) *Periodista*

Fill de José Morales Herrero, guàrdia civil, i d'Ascensión Regalado Ballesteros, ambdós naturals de Salamanca. L'any 1948 va venir a Figueres, es va casar amb Anita Dumanjó Casadevall i el matrimoni va tenir dos fills.

Professionalment va ser agent d'assegurances, però va deixar petja com a persona relacionada amb els mitjans de comunicació. Vinculat a la premsa i ràdio de la capital de l'Alt Empordà com el setmanari *Empordà* i l'emissora *Ràdio Popular*.

Va ser un habitual col·laborador de l'Ajuntament de Figueres, fins al punt que s'ha dit que n'era el locutor oficial. Col·laborava, de manera altruista, en diverses celebracions ciutadanes com: la Fira del Dibux, les carrosses o la Cavalcada de Reis. Va participar en altres iniciatives ciutadanes. Fou membre fundador dels manaies (c. 1952), *brancardier*, i membre d'Acció Catòlica Obrera.

Va estar vinculat a associacions gastronòmiques com la Chaîne des Rôtisseurs, i l'any 1981 va ser un dels promotors de la Mostra Gastronòmica de Cuina Gironina, a Figueres.

Va morir, a causa d'un accident de circulació, al municipi de Castelló d'Empúries.

MORENO CHACÓN, Manuel

(Bolaños, Ciudad Real, 3.IX.1961)

Historiador i arxiver

Fill de Joaquín Moreno Baos, nascut a Alcázar de San Juan (Ciudad Real), i de Juliana Chacón Sobrino, natural de Bolaños de Calatrava (Ciudad Real), és el petit de quatre germans.

És llicenciat en Història per la Universitat Autònoma de Barcelona (1985), i el treball de llicenciatura va versar sobre una de les seves principals aficions, els viatges, *El Ampurdán visto por los viajeros en la Edad Moderna* (1988). Ha cursat els estudis de Màster en Arxivística (UdG, 1996) amb la presentació del treball d'ordenació de l'Arxiu de l'Institut Ramon Muntaner de Figueres "Elaboració de l'inventari de l'arxiu de l'Institut d'ensenyament secundari Ramon Muntaner de Figueres".

Ha exercit d'arxiver als arxius municipals de Vilamacolum, Palamós, Viladesens, a l'arxiu del jutjats de Figueres, a l'Arxiu Central del jutjats de Girona i des del 2007, després d'haver guanyat l'oposició, s'incorpora, de nou, als jutjats de Figueres.

Ha publicat articles en publicacions periòdiques de caire comarcal i provincial: a la *Revista de Girona*, als *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos, *Villa Castilionis Impuriarum*, *Manuscrits*, *Revista d'Història Moderna*, *Villamacharona*, *Butlletí Municipal de Vilamacolum* i als *Annals* de l'Institut d'Estudis Gironins.

Ha participat en la miscel·lània *Viajeros británicos, irlandeses y norteamericanos en España: escritores, pintores y músicos* (Granada: 2005),

a cura de Mre Antonia López-Burgos i José Ruiz Más, amb el títol "Las comarcas de Gerona vistas por los viajeros británicos de los siglos XVIII-XIX".

Va participar en el centenari del Centre Nacionalista Republicà (CNR, 2006) amb l'article "El Centre Nacionalista Republicà a les comarques gironines" a S. Izquierdo i G. Rubí (coord.) *El Centre Nacionalista Republicà (1906-1910) i el catalanisme d'esquerres* (Barcelona: 2009) (en premsa), i "La Segunda República y la Guerra Civil en Figueres", a J. Canal (coord.) *Catàleg Capital de la República: Figueres, 1 de febrero de 1939*. Figueres, Congreso de los Diputados i Ajuntament de Figueres, 2009 (en premsa).

Ha escrit: *Figueres vista pels viatgers. Segles XV al XIX* (Figueres: 1995) monografia que va encetar la col·lecció dels "Quaderns d'Història de Figueres". *El personal polític republicà a l'Ajuntament de Figueres* (Figueres: 2004), obra guanyadora de la Beca Ciutat de Figueres 1999.

Forma part de l'equip guanyador de la Beca Ciutat de Figueres (2004) *Historia de la premsa a Figueres. Catàleg de periòdics* (en premsa), juntament amb Jaume Guillaumet[†], Anna Teixidor[†] i Albert Testart[†].

Ha estat membre del jurat dels Premis de recerca juvenil Albert Compte que atorga l'Institut d'Estudis Empordanesos.

MORENO JIMÉNEZ, Francisco

(Herrera, Sevilla, 28.I.1944)

Militar i pintor

Fill de José Moreno Muñoz i Rosario Jiménez Narbona, ambdós d'Herrera. Va anar a l'escola primària i va realitzar els estudis de batxillerat a Ècija (Sevilla). Instal·lat a Figueres des de l'any 1963, al cap de poc es casa amb

la figuerenca Maria Teresa Oliveras Pont (1968), i el matrimoni té cinc fills: Concepció, Maria Teresa, Francisco, Luis i David.

A Figueres estableix contacte amb el pintor Josep Ministrall[†], i Joan Sibecas[†]. Assisteix a les classes de pintura que aquest impartia a l'escola del Casino Menestral. Participa en concursos de pintura ràpida i coincideix amb altres pintors com Lluís Roura[†], Cores, Felip[†] Vilà, Pujadas Roig i altres. S'ha especialitzat en paisatges i vistes de diferents indrets de la comarca, presentats preferentment en la tècnica de l'aquarel·la.

Ha participat en nombroses exposicions col·lectives i altres individuals. La primera va tenir lloc a la Galeria Obanos (Figueres), després a Sabadell, Banyoles, a la Sala Zurbarán (Saragossa), a la Galeria Art-3 (Figueres) i a diferents indrets de la comarca. Ha participat a diferents exposicions col·lectives organitzades per l'Agrupación Española de Acuarelistas.

Des de l'any 1974 fins a l'actualitat, el seu treball pictòric ha estat mereixedor de nombrosos premis i distincions, d'entre els quals cal destacar: Primer Premi Aquarel·la (Figueres, 1974, 1978, 1980, 1983), Segon Premi d'Aquarel·la XI Premi d'Art (Palamós, 1976), Primer Premi d'Aquarel·la Cercle Artístic Sant Jordi (Palamós, 1982), Primer Premi Pintura (Lladó, 1987), Primer Premi Aquarel·la Concurs de Pintura Ràpida (Vilassar de Dalt, 1987), Primer Premi Pintura (Malgrat de Mar, 1988), Segon Premi Pintura Primer Certamen de Pintura (Castilleja de la Cuesta, Sevilla, 1989), diversos guardons a FEDIPICA (Madrid, 1990, 1996, 1999, 2000). L'any 2003 va ser distingit amb el Premi Pinzell d'Or, atorgat per l'Agrupació Amics de l'Aquarel·la de Girona i les seves comarques.

MORET GUILLAMET, Rosa M.
(Rabós d'Empordà, 13.VIII.1970)
Mestra i historiadora

Va estudiar Magisteri (Girona, 1992) i va ampliar els seus estudis assolint la llicenciatura en pedagogia (Girona, 1995), i els cursos de doctorat (1996-1998). Ha impartit classes a col·legis d'ensenyament primari com el CEIP Salvador Dalí de Figueres, i CEIP del Far d'Empordà (2005-2006), del qual n'és directora des de 2006, i als alumnes de magisteri de la Universitat de Girona.

Va ser una de les impulsores de la revista *L'Orlina* (Rabós, 1993-2001), i de diverses iniciatives

culturals del seu poble. Tot i que des de 1996 viu al Far d'Empordà, l'any 2003 es va presentar com a cap de llista per CiU per a Rabós, i en va resultar alcaldessa; en les eleccions de 2007 es va presentar pel PSC, va repetir com alcaldessa gràcies a la renúncia d'un dels components del consistori, càrrec del qual va dimitir per desavinences, el desembre de 2007.

És autora de: *Josep Mallart i Cutó, un precursor de la psicopedagogia* (Figueres: 2003), *Els nens refugiats de Figueres (1936-1939)* (Figueres: 2008).

I, en col·laboració: *L'ensenyament a Agullana. Quatre segles d'escola rural a Agullana, 1626-2002* (s.l.: 2002) amb Miquel Mallén[†] Mallent; una guia didàctica sobre *La comarca de Dalí* (Figueres: 2005), amb Anna M. Comas, i la monografia *Rabós d'Empordà* (Girona: 2006), en col·laboració amb Èrika Serna.

Té en tràmit de publicació el treball de recerca de doctorat *Els refugiats a Figueres durant la guerra civil espanyola*. I està treballant en una monografia sobre *Mollet de Peralada* i en la Guia de Patrimoni de *Vilamaniscle, Rabós i Garriguella; els contraforts de l'Empordà*.

MOREU, Pere
(Figueres, s. XVIII) Pintor

Li fou encarregat el retaule de la Mare de Déu de la Salut de Terrades (1772).

MOREU Remeier
vegeu: LLOSA FORCH, Josep

MORLIUS AULET, Manuel
(s. XIX - França, s. XX) Metge i polític

L'any 1915 va assolir el títol de batxiller a Barcelona i posteriorment es llicencià en medicina. Com a metge va destacar per aplicar, juntament amb un altre reputat metge, F. Campillo de Almenara, el procediment del doctor Gil Acebedo

per curar la tuberculosi. Va residir a Figueres i Maçanet de Cabrenys i disposava de consulta a la Cort Reial a Girona.

Va formar part de la lògia maçònica La Luz, de Figueres, i a Maçanet va fundar la Sinceridad.

Membre del partit radical, va intervenir en la política municipal de Maçanet de Cabrenys, essent elegit per sufragi popular alcalde del poble l'1 de febrer de 1934 i cessat pels fets d'octubre, i va tornar a ser alcalde l'any 1936 fins al 27 de juliol del mateix any.

Se sap que posteriorment va residir a Calonge, lloc on va exercir la medicina i després de la guerra civil es va exiliar a Perpinyà, on possiblement va tenir lloc el seu traspass.

MOULINES SALVATELLA, Enric

(Maçanet de Cabrenys, 12.X.1920 – 7.II.2007)

Fabricant de pipes

Fill de Josep Moulines Trilla, dedicat al comerç, natural de Maçanet de Cabrenys, i de Carmen Salvatella Cardoner, d'Espolla, es va casar amb Julia Dobon Sierra, de Saragossa, i el matrimoni va tenir tres fills: Carmen, Enric i José

Alberto. La família era coneguda amb el sobrenom de Cal Pipaire, per la tradició familiar de l'elaboració artesanal de pipes, iniciada l'any 1887 pel besavi Batista Moulines, d'origen francès, atesa l'abundància de bruc a la zona.

El biografiat va anar a l'escola de Maçanet fins a l'edat de quinze anys. En esclatar la guerra va ser cridat al front i es va incorporar a l'anomenada "lleva del biberó", essent destinat a Lleida on va intervenir a la Batalla de l'Ebre. En data 2 de gener de 1939 va ser ferit greument i hospitalitzat. Acabada la guerra va tornar a Maçanet, però va haver de desplaçar-se a Saragossa per complir amb el servei militar.

S'establí a la capital aragonesa i va fundar una empresa d'importació i exportació de productes

químics amb altres socis. Al cap de dos anys, gràcies a l'ampliació del negoci, s'estableix a Barcelona.

Als anys 50 decideix tornar a Maçanet i iniciar, pel seu compte, una fàbrica d'escalaborns que, al cap d'una dècada, amplia i trasllada dins la mateixa població, fins a disposar de set serradores. Augmenta el nombre d'operaris, i exporta a França i altres punts d'Europa. L'any 1972 la plantilla constava de cinquanta treballadors i les exportacions s'estenien al Japó, Rússia i els Estats Units.

Empès per uns nord-americans d'Sparta (Carolina del Nord) va començar a fabricar les pipes, comercialitzades amb el nom de Moulines Salvatella, les quals es varen exportar arreu d'Europa.

En el decurs dels anys, el biografiat augmentà els centres de recollida de fusta per diferents punts de Catalunya (Arbúcies, Santa Coloma de Farners), Andalusia (Alcalá de los Gazules i Jimena de la Frontera, a Cadis) i Castella (Arenas de San Pedro, a Àvila), o a Ceuta, llocs en els quals muntava serradores per a una primera transformació de la matèria primera que, després de ser manipulada, era conduïda a Maçanet. La fàbrica va seguir en funcionament fins a l'any 2002.

L'any 1994 l'Ajuntament de Maçanet de Cabrenys li va retre un homenatge.

MOXÓ GÜELL, Antonio de

(Barcelona?, 1912 – 2.III.1977)

Terratinent i Marquès de Sant Mori

Pertanyia a una important nissaga, l'any 1781 Diego Moxó, dels cinquanta majors contribuents de la província de Girona, figurava en el novè lloc.

Era fill de Francisco de Moxó i de Sentmenat i de Francisca Güell López. Es va casar amb María Josefa Alonso-Martínez Huelín i el matrimoni va tenir sis filles: Adela, Luisa, Inés, Sofia, Paz i Desirée, i dos nois, Antonio i Francisco de Asís.

Aficionat al motociclisme, a la dècada dels anys 30 va participar en diverses curses. Al torneig Tourist Trophy va obtenir el segon lloc en la categoria de 250 cc. (Bilbao, 1932), va representar Espanya en curses a l'estranger (Portugal), campió d'Espanya (1935), va formar part de l'equip guanyador de la Copa de Plata atorgada pel Motor Club Catalunya (Barcelona, 1936). L'any 1936 va obtenir la llicència de pilot civil.

Propietari del castell de Sant Mori, el qual disposava d'importants col·leccions de mobiliari i guadamassils, i de les terres circumdants. Va ser important la seva implicació en el projecte impulsat per Fernando Vilallonga,

de Girona, en la urbanització projectada en terrenys del terme municipal de Castelló d'Empúries, per ser un dels majors propietaris de l'indret, essent el mas Moxó el nucli de la propietat. La urbanització, anomenada en els inicis Eurobrava, passaria després a ser Ampuriabrava i, finalment, Empuriabrava. El biografat va esdevenir president del Consell d'Administració de la urbanització.

Va rebre la Medalla de Campaña de la Cruz Roja i la del Mérito Militar y de Guerra.

MUNARRIZ SANS, Núria

(Pamplona, 24.II.1928) Periodista

Filla de Juan Basilio Munarriz Arámburu, natural de Plencia (Biscaia) i de Núria Sans Darnís, de Barcelona. És la segona –la primera nena– d'una família de nou germans. Aquesta situació la va marcar, perquè els pares van educar els

seus dos fills grans amb un gran sentit de responsabilitat i col·laboració. El fet que la família fos profundament cristiana, també la va marcar.

Es va casar amb Joan Juncà[†], (València, 6.IX.1974), treballador de banca de Figueres, i el matrimoni no va tenir descendència.

Per trasllats laborals del pare va viure la infantesa a Bilbao, Sta. Cruz de Tenerife, i l'adolescència a València. Al Col·legi de Loreto, de València, fa el Batxillerat i l'examen d'estat.

Estudia francès i anglès a París i a Londres, sistema "au-pair". Torna a Espanya. Coneix una congregació de Missioneres seglars i va al Japó com a col·laboradora. Estudia japonès a Tòquio i treballa en una oficina del P. Arrupe S.J. de propaganda missionera. Va després cap al sud, a Onoda, a la província de Yamaguchi, on les Missioneres tenen un col·legi de segona ensenyança per a noies. Allí dóna classes d'anglès, d'ètica i de cuina espanyola. Foren cinc anys molt intensos, que la van enriquir i marcar molt fortament. El clima del Japó li afecta la salut i torna a València. En aquesta ciutat comença la carrera de periodisme, a l'Escola de Periodisme de l'Església, depenent de l'Instituto León XIII, de Madrid. Revalida el títol a l'Escuela Oficial de Periodismo (Madrid). Presenta la tesina "Del Auca al TBO" (1968), un estudi sobre el procés de la premsa popular i infantil.

Treballa com a periodista a la *Revista de la Leprosia* de Fontilles. L'any 1969, el Banc de Bilbao convoca una plaça de periodista per a dirigir una revista per a la dona com a promoció d'una campanya de captació del client femení que acaba d'engegar. Guanya la plaça i es trasllada a viure a Bilbao. Viatja molt a Barcelona on es prepara la publicació i també visita gairebé totes les sucursals del Banc de Bilbao on presenta la revista *Diana*, i arriba a Figueres.

Compagina el periodisme amb el setmanari *Ampurdán* que edita l'Ajuntament de la ciutat. És nomenada corresponsal de l'Alt Empordà per a *La Vanguardia*, càrrec que va ocupar gairebé durant 25 anys. Des de 1981 i fins al 1989 ho és també de l'Agència EFE. Col·labora també a la Cadena Cope de Figueres, amb un programa d'entrevistes al llarg de 2 o 3 anys i també amb un comentari d'actualitat a més d'altres col·laboracions esporàdiques. També al diari *Los Sitios* (Girona) i d'altres revistes locals o de fora de Figueres. Prepara i participa en un programa *Parlem de salut*, que s'emetia, en directe, per TV Figueres.

Al setmanari *Ampurdán*, substitueix el director D. José M. Elorduy[†], amb Josep M. Bernils[†] Mach, com a sotsdirector. L'any 1977 el setmanari deixa de ser editat per l'Ajuntament. Llavors, es reuneixen deu figuerencs i davant notari es constitueixen en societat editora amb el nom de Publicacions Empordà S.L., amb un capital inicial de 100.000 pessetes. Foren Joaquim Crumols[†],

Josep M. Bernils Mach, Narcís Sala↑ Roca, Josep Fajol↑, Pere Prats, Joan Cos↑, Marià Lorca↑, Eloi Borràs↑, de Gràfiques Montserrat; Joan Juncà↑ Horts i Núria Munarritz. Es comprometen a editar la revista setmanal i qualsevol altra edició que fos interessant. El setembre de 1984, deixa la direcció, i continua, com a col·laboradora.

És col·laboradora també, com a voluntària, a l'Escola d'Alfabetització de Càritas i al Casal de Gent Gran, com a vocal de Cultura.

Ha estat distingida amb la Mosca Empordanesa del Col·legi de Periodistes (Girona, 1997).

MUNDI, Abdó

(Figueres, 1817 – Barcelona, 1872)

Músic i compositor

El seu pare, d'ofici sabater, era fill de Castelló d'Empúries. Sembla ser que va poder exercir de músic professional a Barcelona, i va tocar el violí a l'orquestra del Liceu i a d'altres teatres. Va escriure sardanes basades en motius d'òpera, datades a Barcelona i localitzades per Lluís Albert↑ a l'arxiu de la cobla de Miquel Gich de Torroella de Montgrí.

Va escriure *Sardana de toques de guerrilla* (1851) i una altra sardana llarga obligada de flabiol executada el 18 d'agost de 1851.

L'Ajuntament de Figueres va donar el seu nom a un dels carrers de la zona de l'Eixample, l'any 1981.

MUNDI GIRÓ, Santiago

(Figueres, 1842 – Barcelona, 12.VI.1915)

Polític, matemàtic i farmacèutic

Fill d'Abdó Mundi↑, músic. Va estudiar Ciències a la Universitat de Barcelona compaginant-ho amb el treball: donava classes i tocava el violí en algun teatre per guanyar-se la vida i poder-se costejar els estudis.

Va guanyar la càtedra de Geometria analítica de la Universitat de Barcelona (1881) i, més tard, es llicencià en Farmàcia (1900).

Va pertànyer al Partit Republicà i va ser regidor de l'Ajuntament de Barcelona (1903). Va ser membre de la Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona (des de 1867), lloc on ocupà importants càrrecs i va donar a conèixer alguns dels seus treballs científics; de la Societat Econòmica Barcelonesa d'Amics del País i president de l'Ateneu Lliure de Catalunya (1880), i de la Societat d'Amics de la Instrucció (1892).

El seu llibre *Lecciones de Geometría Analítica* va ser adoptat com a llibre de text a les universitats de Barcelona, Madrid, Sevilla, Granada, l'Havana i l'Escola General Preparatòria per a Enginyers i Arquitectes.

Va publicar diversos treballs i obres didàctiques com: *Reseña histórica del progreso geométrico* (Barcelona: 1881), *Lecciones de Geometría Analítica* (Barcelona: 1883; id: 1893 2a ed.; id: 1904 3a ed.; id: 1916; id.: 1921), *Programa de Geometría General* (Barcelona: 1883), *Lecciones de Geometría de posición* (Barcelona: 1884), *Extracto de algunas lecciones de geometría general explicadas en la Universidad Literaria de Barcelona* (Barcelona: 1886 2a ed), *Influjo de Desargues en la constitución de la geometría moderna. Memoria* (Barcelona: 1899), *Extracto de algunas lecciones de Geometría métrica* (Barcelona: 1903), *Geometría general i Importancia matemática de la música: estudio matemático, físico e histórico de la gamma musical* (Barcelona: 1900), *Programa de Geometría Métrica y cuestionarios de sus prácticas* (Barcelona: 1903), *Lecciones de Geometría Métrica, explicadas en la Universidad de Barcelona, 1903-1904* (Barcelona: 1903), *Geometría general* (Barcelona: ?).

Memòries i discursos llegits: "Teoría general de la numeración" (Barcelona: 1867), "Faltas imperdonables que se cometen en la enseñanza de las matemáticas" (Barcelona: 1872), "Consideraciones sobre el progreso matemático" (Barcelona: 1874), "Breves apuntes sobre los fundamentos artísticos y filosóficos en que se apoya la Geometría Descriptiva" (Barcelona: 1883), "Discurso inaugural de la Universidad Literaria de Barcelona" (1888), "Importancia de la Geometría Proyectiva" (Barcelona: 1889), "Consideraciones sobre el infinitesimalmente pequeño" (Barcelona: 1890), "Discurso inaugural que en la solemne apertura del curso académico de 1889 a 1900

leyó ante el claustro de la Universidad de Barcelona” (Barcelona: 1889).

Va publicar diverses necrològiques dedicades a: “Necrología de D. Joaquín Bonet y Vinyals” (Barcelona: 1892), “Necrología de D. Santiago Vilar y Pasapera” (Barcelona: 1895), o la dedicada a “Ángel Romero y Walsh” (Barcelona: 1909) i a “José Giró y Roma” (Barcelona: 1909). El pròleg al llibre de V. Feliu Vergés *Algunos trabajos matemáticos* (Barcelona: 1905), a més d’altres articles publicats al *Boletín* i a les *Memorias de la Real Academia de Ciencias y Artes de Barcelona*.

Va obtenir la medalla d’or a l’Exposició Universal de Barcelona de 1888.

MUNSUNYER, Primitiva

(Figueres, 1850 – c.1905) *Fundadora col·legi*

Va fundar a Figueres el col·legi de les Germanes Franciscanes de Sant Antoni de Figueres (1880), amb la intenció de donar estudis a la mainada pertanyent a famílies amb dificultats econòmiques.

MUNTADA MACAU, Joan Baptista

(Palau-saverdera, 28.II.1901 – Girona, 30.VIII.1997) *Advocat i professor*

Fill de Martí Muntada Vila, dedicat al comerç, natural de Figueres, i de Maria Macau Oriol, de Palau-saverdera, va ser el tercer de quatre germans. Es va casar amb la figuerenca Filomena Batlle March, pintora i escultora, i junta-

ment amb ella va emprendre la recuperació i rehabilitació del castell de Campdorà. I, en segones núpcies, es casà amb Maria Serra Serra.

A l’edat d’onze anys va entrar al Seminari de Girona. Va estudiar teologia i hi va romandre per espai d’onze anys. Tot i desvincular-se de les tasques religioses, va seguir essent un home de profundes creences religioses. Al Seminari, va establir nombroses amistats i un dels seus companys

va ser Camil Geis (Girona, 1902 – Sabadell, 1986). Allà va desenvolupar una de les seves futures aficions, la d’escriure poesies.

Va fer el servei militar a Bilbao, lloc on va establir contacte amb el nacionalisme Basc, amb el refundador del PNB, Elías de Gallastegui, el *Gudari*. Va col·laborar en el diari *Aberri*, on publicà articles de caire polític.

Va estudiar a Madrid i Barcelona Filosofia i Lletres i Dret i, a l’Escola Normal de Girona, la carrera de mestre de primer ensenyament. Estudis que combinà amb diversos quefers com la venda ambulanta.

Professionalment es va establir a Barcelona on va obrir despatx d’advocat mentre donava classes a Granollers. En aquesta època es va instaurar la II República i el biografiat va esdevenir secretari general d’Unió Catalanista (1931). Va ser l’ideòleg i un dels membres fundadors del Partit Nacionalista Català. En data 20.X.1932, va sortir elegit pel Parlament de Catalunya, la qual cosa li suposà un seguit d’actuacions en públic, conferències i mítings. Des de l’inici de la guerra civil es veu obligat a canviar diverses vegades de domicili, es va traslladar a Figueres (1936), va donar classes als Fossos, després a Cabanes, on va tenir la plaça de mestre i va exercir de secretari municipal, i jutge de Santa Coloma de Farners, després va marxar a l’exili. En tornar, després de la contesa, s’instal·là a Girona, però no va poder exercir l’advocacia ni li varen permetre publicar les seves creacions literàries. Gràcies al Doctor Cartanyà va exercir de professor als Maristes de Girona i a les Escoles Pies. Més endavant, va destacar en el camp del dret civil català. L’any 1952, coincidint amb el Congrés Eucarístic Internacional, celebrat a Barcelona, publica el recull de poemes en català *Eucaristia* (Girona: 1952), amb gravats de Jesus Portas. Resten inèdites unes memòries i gran quantitat d’obra literària.

A la dècada dels anys 30, va col·laborar amb la premsa local barcelonina, amb la Societat Econòmica Barcelonesa Amics del País, la qual li va concedir un premi (30.XII.1931), i premsa comarcal com *La Veu de l’Empordà*.

Va participar en alguns certàmens literaris, en la Festa de la Poesia del Casino Menestral, i va rebre l’Englantina del Jocs Florals de Barcelona (1982).

MUNTANER, Ramon*(Peralada, 1265 – Eivissa, 1336) Cronista*

Fill del prohom Joan Muntaner i d'una dama del llinatge de Sesfàbregues. Es va casar a València (1311), i va tenir dos fills i una filla.

A la casa del seu pare s'albergaren Jaume I i Alfons el Savi i la seva muller Violant (1271). En

perdre la seva casa en l'incendi que destruï la vila a causa del conflicte bèl·lic entre Pere el Gran i Felip l'Ardit (1285), Muntaner no tornà mai més a Peralada.

Dividit el regne a la mort de Jaume I, es va posar al servei del seu fill Jaume II que va heretar Mallorca, el Rosselló i Montpeller. També prengué part en la conquesta de Menorca duta a terme per Alfons III el 1286. Més tard participà al costat de Roger de Llúria en la defensa de Sicília contra els atacs de Carles d'Anjou i el papat. A les ordres de Roger de Flor i amb la Companyia d'Orient participà en les accions dels almogàvers i en els fets de l'anomenada "venjança catalana" per l'assassinat del cabdill català. Va ser nomenat governador de Gallipoli i també governador de l'illa de Gerba. El 1311 tornà a València on es casà amb Valençana. Després d'unes noves estades a Mallorca, Menorca i Sicília s'establí a València on va ser procurador de Bernat de Sarrià i el 1322 fou elegit jurat. A partir del 1325 i, durant set anys, va redactar la seva *Crònica* des de la seva alqueria de Xivella. L'any 1332 es trasllada a Mallorca on fou nomenat pel rei Jaume III camarlenc i batlle d'Eivissa, ciutat on morí.

Ramon Muntaner ha passat a la història per la seva cèlebre *Chronica, o descripcio dels fets, e hazanyes del Inclyt Rey Don lavme primer Rey Daragó, de Mallorques, e de Valencia: Compte de Barcelona, e de Muntpesller: e de molts de sos descendents. Feta per lo magnifich en..., lo qual serui axi al dit inclyt Rey don lavme, com a sos fills, e descendents: es troba present a les coses contengudes en la present història. Es llibre molt*

antich, e ab tota veritat scrit, e digne desser vist per aquells qui ab tota veritat desitjen saber los fets de la Corona Darago e del regne de Sicilia (València: 1558), que abraça sis regnats, començant per Pere II el Catòlic, pare de Jaume I, i acaba amb Alfons IV el Benigne. És interessant pel relat verídric i èpic dels fets succeïts i ha estat reeditada a (Barcelona: 1562); en alemany a (Stuttgart: 1844); edició en català i traducció castellana d'Antoni de Bofarull (Barcelona: 1860), (Barcelona: 1886), (Barcelona: 1927-1952), la traducció al francès (París: 1827), a l'italià (Firenze: 1844; Bologna: 1865), i a l'anglès (London: 1920-1921).

MUÑOZ PAIRET, Irene*(Figueres, 28.VIII.1979) Filòloga i professora*

Filla de Reyes Muñoz González, de Pontones (Jaén), dedicat a la maquinària agrícola i de jardineria, i de Roser Pairet Padrosa, de Calabuig, és la gran de dos germans: Irene i Pau.

Llicenciada en Filologia catalana (UdG, 2001), disposa del Diploma d'Estudis Avançats (DEA, 2003) i està treballant en la tesi doctoral sobre la "Biografia literària de Víctor Català".

Compagina les tasques d'investigadora de la literatura catalana contemporània amb la docència de la llengua catalana a l'ensenyament secundari.

Va ser la guanyadora de la I Beca d'Hivern Víctor Català (2002), atorgada per l'Ajuntament de l'Escala, i va residir a la Casa Forestal de Sant Martí d'Empúries. L'any següent va presentar la tesina "Edició de l'epistolari entre Lluís Via i Víctor Català" (2003).

Posteriorment ha seguit investigant sobre l'escriptora escalenca, ha participat en les Jornades Víctor Català (2001 i 2005), i ha publicat: *Epistolari de Víctor Català, volum I* (Girona: 2005) i *Epistolari de Víctor Català, volum II* (Girona: 2009).

Altres aportacions han estat "Epistolari Anton Busquets-Víctor Català (1905-1933) a *Quaderns de la Selva* (2006).

L'any 2008 participa a les Jornades M. Antònia Salvà en les quals presenta "Epistolari entre Maria Antònia Salva, Roser Mateu i Víctor Català" (en premsa).

MUÑOZ PFISTER, Glòria

(Barcelona, 12.VIII.1949) Pintora i professora

Filla d'Álvaro Muñoz Ramonet, industrial, intel·lectual i col·leccionista de pintura, natural de Martinet (la Cerdanya), i d'Ofèlia Pfister Artigas, amant del teatre i la poesia, filla de Madrid. És la segona de set germans. Casada amb

Josep Puigdemolas, el matrimoni té tres fills: Álvaro, Carolina i Josep.

Des de molt petita destaca la seva vocació per la pintura, i estudia a l'Escola Superior de Belles Arts de Sant Jordi (1972), on esdevé alumna de Josep Puigdemolas (1906-1987), el qual, en el futur, serà el seu sogre, i de Josep Amat.

El 1990 es doctora en Belles Arts per la UB, amb la tesi *El pintor Josep Puigdemolas*, la qual va merèixer la qualificació d'excel·lent *cum laude*.

L'any 1974 inicia un taller de dibuix i pintura juntament amb el pintor Josep M. Pinto[†], dedicat a la formació artística. Des de 1985 és professora de Pintura a la Facultat de Belles Arts de la UB, on imparteix també cursos de doctorat. Ensenya a aprofundir en la idea de la visió i la percepció de l'entorn i a reflexionar sobre els tòpics en aquest sentit.

Ha complementat l'activitat pedagògica amb la pràctica de la pintura.

El 1980 va familiaritzar-se amb l'Empordà i el 1992 descobreix un entorn que el qualifica de "predestinació": l'església desacralitzada de l'antic convent de clausura de les monges canongesses de sant Agustí, a Peralada.

Des de sempre ha estat molt interessada tant en la tradició com en les avantguardes de la pintura. S'ha preocupat de rebre inputs d'altres escoles, essent la seva màxima la d'incorporar. Durant els primers anys de treball els temes de les seves pintures eren els del seu entorn: la figura, els paisatges i els interiors n'eren els protagonistes. Aviat se sent atrapada per la llum i la força de l'Alt Empordà, del qual ha pintat gairebé cada racó, tant de dia com de nit. Peralada, Garriguella, Castelló d'Empúries, el Port de la Selva, Cadaqués o Colera, entre altres. Cap als anys vuitanta, presenta els grans formats que renoven el tractament de l'espai i el concepte de natura morta que havia fet fins aleshores. Als noranta treballa temes religiosos a "Altars Buits" i "Espais Sacres", sèries inspirades a l'estudi de Peralada. Recentment, ha presentat la sèrie "Camins Astrals".

Des del 1974 fins a l'actualitat realitza exposicions individuals, principalment a Barcelona a la Sala Parés (des de 1988 bianualment), a Madrid, Londres, Nova York, Sant Francisco, i participa en Fires Internacionals com Art-expo, Hong Kong, Arco Madrid, Arco Contemporain Strasbourg, entre d'altres. L'any 2003, promou la restauració de l'Ermita de Sant Sebastià de Peralada com a Centre d'Art.

MUÑOZ SÁNCHEZ, Miguel Ángel

(Figueres, 9.VIII.1975) Cantant

Fill de Miguel-Tomás Muñoz Rodríguez, paleta, i de Magdalena Sánchez Sánchez, ambdós de Villaviciosa de Córdoba (Còrdova). És conegut amb el pseudònim de Jorge Duque. Compagina la seva feina com a venedor d'assegu-

rances amb la musical, faceta en la qual es considera autodidacta.

Forma part del grup Pa d'àngel. Ha participat en alguns programes de televisió com *Gente Joven*, *El Trampolín* i *Lluvia de estrellas*. Ha editat un primer treball *Soy así* (2007).

MUSQUERA FELIP, Sílvia*(Barcelona, 10.X.1973) Arquitecta*

Filla de Santi Musquera[↑], i d'Elvira Felip, és la gran de dues germanes: Sílvia i Mireia. Està casada amb Josep Canaleta[↑].

Als quatre anys es trasllada amb la família a Figueres, estudia a l'Institut Alexandre Deulofeu i la carrera d'arquitectura a ETSAB (Barcelona, 1997). Compagina l'exercici de la professió amb la docència, imparteix classes a l'Escola d'Arquitectura La Salle-Universitat Ramon Llull (des del 1997), i a l'Escola Politècnica de la UdG.

Actualment està treballant en la tesi doctoral "Les imatges d'un nou paisatge creat pel turisme. La fotografia com a testimoni del paper de l'arquitectura en la transformació de la Costa Brava dels anys 60".

És autora de l'article "Club Mediterranée. Intervenció en el paisatge del Cap de Creus durant els anys 60" (*Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos*, 2004) en defensa del manteniment de les instal·lacions. Ha comissariat l'exposició itinerant "Club Med Cap de Creus. Una intervenció en el paisatge dels anys seixanta" (2008), en la qual es presenta la nova tipologia de ciutat de vacances apareguda els anys 60, amb la premissa de respectar al màxim l'entorn.

Ha estat coautora de la monografia *El celler cooperatiu d'Espolla: els inicis d'un projecte (1906-1939)* (Figueres: 2007), amb Marciano Cárdua[↑] Carrascal.

MUSQUERA MUSQUERA, Santi*(Susqueda, la Selva, 17.I.1947)**Biòleg i professor*

Fill d'Ernest Musquera[↑] Sais, de Vilademuls, mestre, i de Maria Musquera, de Sant Andreu del Terri. Està casat amb Elvira Felip Tato, de la Selva de Mar. El matrimoni ha tingut dues filles: Sílvia[↑] i Mireia.

Va estudiar la Llicenciatura en Biologia (Universitat de Barcelona, 1969), i posteriorment, el doctorat en Ciències Biològiques (1975). Ha compaginat l'ensenyament amb la investigació.

Ha exercit en el col·legi Sant Antoni

Maria Claver, filial número 1 de l'Institut Ausiàs March (1969-1970); va gaudir d'una beca de formació de personal investigador des de l'any 1970-1973; professor interí de la UB (1975-76); ha exercit de catedràtic a l'Institut Pere Vives Vic d'Igualada (1975-76); beca postdoctoral a la Facultat de Medicina de París (1976-77); professor de l'Institut del passeig Valldaura de Barcelona (1977-1979) i professor de l'Institut Alexandre Deulofeu des del curs 1979-1980, d'on va ser director des del 1979-1985. Ha estat professor de fisiologia animal de la UdG (1995-1997) i col·laborador del Departament d'Ecologia de la UB (1983-1987). Ha participat en nombrosos cursos, seminaris, congressos, en els quals ha presentat ponències o comunicacions i els temes exposats han versat sobre fisiologia animal, botànica, ecologia, ornitologia, geologia o hematologia.

Ha rebut diverses beques per realitzar projectes educatius: Projecte Europeu Comenius (*Birds without frontiers*), i l'ACOM de la CIRIT (Propietats hematològiques dels peixos dels aiguamolls de l'Empordà).

Ha estat tutor de diversos treballs de recerca premiats; CIRIT (1985-86; 1986-87; 1990; 1994-1995 i 2004, premis Josep Maria Álvarez 2005, 2006 i 2007).

Ha participat en el Congreso Nacional de Jóvenes Científicos: seleccionat el 2005 i premiat amb un accésit el 2008.

Vinculat al Port de la Selva, ha participat en nombroses activitats a la vila, va formar el Grup Taballera (1986-2006), grup que aglutinava els joves; és membre del grup d'havaneres Mar d'aumunt (2001).

Ha col·laborat a diferents publicacions periòdiques, a la revista local *La Garota* (el Port de la

Selva) o *El Tap de Suro* (Agullana), a les comarcals *Hora Nova* (Figueres), a l'*Empordà* (Figueres), A revistes especialitzades estrangeres com: *Poultry Science*, *Comp. Biochem and Physiol*, *The Condor*, als *Comptes Rendus de Académie de Sciences de Paris* (París), *Comparative Biochemistry and Physiology*, *Revista de la Sociedad Española de Ciencias Fisiológicas*, *Publicacions de la Societat Catalana de Biologia*.

Algunes de les seves aportacions han estat material didàctic destinat a alumnes de batxillerat: *Itinerari geològic a Terrades (Alt Empordà)* (Barcelona: 1980), en col·laboració, "Un itinerari geològic per alumnes de Batxillerat: de Terrades a Darnius" (ICHN, 1983), *La sang. Pràctiques d'hematologia* (Barcelona: 1981), *Pràctiques de geologia* (1993) en col·laboració amb M. Teresa Sels i Xavier Aurell.

Altres títols significatius són: "Contribució a l'estudi del medi natural de la zona compresa entre Terrades, Sant Llorenç de la Muga, Boadella i Darnius" als *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos (1989).

Amb "El plàncton marí. Variacions nuclears discontinües de la cromatina com a fenomen subjacent de la variabilitat general de *Ceratium tripos*" va participar a *La península del Cap de Creus i la Serra de Verdura*. De diversos autors.

Va rebre el segon Premi Experiències Pedagògiques (Figueres, 1986-1987).

MUSQUERA SAIS, Ernest

(Vilafreser, el Pla de l'Estany, 31.V.1919 – Girona, 23.VI.2004) Mestre

Fill de Jaume Musquera, agricultor, i de Carme Sais, natural de Vilafreser (Municipi de Vilademuls). Casat amb Maria Musquera (1944), de Sant Andreu del Terri, el matrimoni va tenir quatre fills: Santiago, Josep M., M. Carmen i Pilar.

Va estudiar la carrera de Magisteri a l'Escola Normal de Girona. Va obtenir el títol de mestre de la Generalitat el 1932. Va exercir a les localitats de Franciac, Vilallonga de Ter, Sant Daniel i el Port de la Selva, on també era mestre d'orientació

marítima i pesquera, títol obtingut a la Universitat de la Ràbida (1964). Al Port de la Selva, on va demanar d'anar-hi per prescripció mèdica, pel seu fill Josep M., hi va fer de mestre durant 30 anys. A més de la tasca de mestre, completava l'horari docent amb conferències de comerç i preparació dels alumnes per a l'obtenció de beques-salari que els permetessin realitzar estudis mitjans i superiors, per a oposicions a l'administració privada i pública. Al Port de la Selva va ser molt apreciat.

L'any 1969 els alumnes de l'escola van rebre un premi pel treball titulat: "Espanya vista por sus escolares". Posteriorment ho va publicar en el llibre: *El Port de la Selva vist pels escolars*. (1987), amb motiu del II Centenari de

l'atorgament del títol de Vila (1787-1987).

Altres activitats desenvolupades foren: secretari auxiliar de l'ajuntament del Port de la Selva, secretari de la germandat d'agricultors i ramaders del Port de la Selva i Selva de Mar, delegat local de l'institut nacional de previsió i agent de la propietat immobiliària. Va fundar la primera agència immobiliària al poble (1959) i va ser un impulsor del desenvolupament turístic de la localitat. Per aquesta activitat va ser guardonat amb les medalles d'or del col·legi d'API de Girona (1994) i també la del Turisme de la Generalitat de Catalunya (2002).

La seva afició principal era la pintura, primer a l'oli i després a l'aquarel·la, a la qual va ser iniciat pel seu amic Manel Bordallo. També li agradava fer de pagès i va rehabilitar el Mas Paltré, situat al Parc Natural del Cap de Creus, que va servir d'allotjament per a estudiants de l'institut A. Deulofeu de Figueres, de la UdG, i de grups juvenils com La Roda, de Sabadell, i Taballera del Port de la Selva.

N

NABOT FINA, Jaume

(Figueres, 15.IX.1921) Propietari

Fill de Josep M. Nabot Tomàs, propietari rural de Vilanant, i de Teresa Fina de Masdevall, de coneguda família de Figueres. Va ser el petit de cinc germans.

Va estudiar el batxillerat a l'institut de Figueres i va prosseguir amb estudis de comerç i d'administració d'empreses. Ha dedicat la vida professional a activitats de tipus comercial i a l'administració d'empreses.

Va compaginar la feina amb activitats culturals i religioses. Va ser col·laborador i membre del consell de redacció de *Vida Parroquial* (Figueres, 1940-1974), on va escriure articles signats amb el seu nom i amb els pseudònims *F.F.* (=Frederic i Fulgenci, els altres noms de pila) o *Uriell* (mas desaparegut de Vilanant).

Va ser un dels promotors, juntament amb Salvador Perxas[↑] i Josep Oliva[↑], de l'emissora La Santa Misión, també anomenada Emissora Misionarial, l'èxit assolit va portar a fundar el Patronat de l'emissora de Figueres, amb la intenció de fundar una vertadera emissora de ràdio.

Secretari de la Junta Interparroquial d'Acció Catòlica quan el president era Salvador Perxas[↑],

va formar part de la comissió fundadora i va ser l'administrador de l'emissora Ràdio Popular de Figueres. Secretari del Patronat de l'emissora, una vegada traslladada a Girona, actuà de secretari de la Fundació de l'emissora de Figueres, fonamentalment dedicada a obres de col·laboració anomenades *Cristiana Social*.

Va ser un dels promotors de la restauració del Santuari de la Mare de Déu del Mont, aconseguint formar un Patronat de Restauració del Santuari del Mont del qual en va ser secretari per un període de més de vint anys. Es va restaurar el Santuari i es va construir la carretera d'accés, es va dotar d'electricitat i de línia telefònica. Soci de l'Institut d'Estudis Empordanesos, va desenvolupar el càrrec de tresorer (1976-1986).

Va escriure la lletra dels goigs: de Sant Pau de la Calçada, de Santa Maria Assumpta de Vilanant, una pregària a la Mare de Déu del Mont, composicions que foren musicades per mossèn Josep M. Albert[↑], i l'opuscle biogràfic dedicat a *Mossèn Pere Terrats Carbó* (29.XI.1879 - 19.VIII.1936) (Barcelona: 1996), rector de la parròquia de Vilanant, assassinat durant la revolta de 1936.

NADAL MALLOL, Hipòlit

(El Port de la Selva, 14.I.1891 -

Buenos Aires, 10.XII.1978)

Escriptor, periodista i polític

Fill de Joan Nadal Solà, pescador, i de Concepció Mallol Vilanova, ambdós del Port de la Selva.

De molt jove va anar a Figueres per aprendre l'ofici de sastre, que perfeccionà a Barcelona. Adherit a Unió Catalanista, va escriure articles a *Renaixement*, publicà contes a *De tots colors*, a *L'Esquella de la Torratxa*, *La Campana de Grà-*

cia i els seus *Almanacs*. Va col·laborar també amb *Empordà Federal* (Figueres) i *Ciudadania* (Girona). Va representar el Port de la Selva al Congrés de la Unió Catalanista de 1912.

Per no fer el servei militar espanyol es va exiliar i se'n va anar a l'Argentina (1912). A Buenos Aires, es va fer soci del Casal Català (fundat l'any 1908), on trobà l'ambient propici per continuar les activitats catalanistes. Va col·laborar a *Catalunya Nova* (1914), setmanari fundat i dirigit per J. Vilà Estruch.

L'any 1915 va promoure la creació de la Delegació a Buenos Aires de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana. A partir d'aquí sorgiren altres delegacions a diferents ciutats de l'Argentina.

L'any 1922, juntament amb Pere Seras[↑], Manuel Carol i altres companys, va participar en la fundació del Comitè Llibertat, que va permetre l'entrada de Macià i Gassol a l'Argentina. Va estar en contacte amb Ventura Gassol, amb Joan Coromines (1905-1997), relació que queda reflectida a *Epistolari de Joan Coromines amb exiliats catalans d'Amèrica* (Barcelona: 2003), a cura de Josep Ferrer i Joan Pujadas.

Va escriure *Algues: proses salobres* (Buenos Aires: 1918), *Articles de contraban* (Buenos Aires: 1928), i "El meu Francesc Macià" (Buenos Aires: 1934; Barcelona: 1991), conferència donada al Casal Català.

L'obra més transcendent del biografiat va ser la revista *Resorgiment* (1916-1972). Concebuda pels quatre fundadors -Pius Arias, Manuel Cairol, Francesc Colomer i Hipòlit Nadal Mallol, el director-com a publicació no comercial, independent, amb l'únic suport dels subscriptors i anunciants. Ha estat la publicació catalana de més llarga durada i continuïtat de tots els temps. Des de l'any 1920 Nadal va quedar sol (Colomer es dedicà a altres

afers socials, i Arias i Cairol tornaren a Barcelona), i va mantenir la publicació en temps difícils. Era l'autor de l'editorial i de la majoria dels articles, motiu pel qual signava emprant nombrosos pseudònims com Pol de Reig, Justí Ferm, Vic, Victor, Fidel Català, Valentí Just, Pere Pi i també amb acrònims.

Va formar part de la delegació a Buenos Aires del Consell Nacional Català i va participar, com a mantenidor, dels Jocs Florals de la Llengua Catalana. Va participar en la Primera Conferència Nacional Catalana (Ciutat de Mèxic, 11 - 13.IX.1953).

NADAL PUJOL, Roser

(Lleida?, ? - Roses, 1998) *Benefactora*

Casada amb un lladonenc, el matrimoni no va tenir descendència, va ser la mestressa de Can Costa de Manol. Amb l'aigua del riu Manol, produïren l'electricitat i explotaren el primer enllumenat de Lladó.

L'any 1991 va llegar les seves propietats, entre les quals es trobava la casa on actualment hi ha el Casal d'Avis de Lladó i un solar. Gràcies a aquesta donació es va crear la Fundació d'Afers Socials de Lladó.

NARANJO CARRASCO, Mònica

(Figueres, 23.V.1974) *Cantant*

Dotada de molt bona veu, ha destacat com a cantant llatina de pop. L'any 1994 grava el seu primer disc *Mònica Naranjo*. Va anar a Mèxic on va vendre més d'un milió de còpies. Varen seguir els àlbums *Palabra de mujer* (1997),

Minage (2000), *Chicas malas* (2001), *Grandes éxitos* (2002), *Bad girls* (2003) versió en anglès del seu quart àlbum, *Colección privada* (2005), i *MN Tarantula* (2008).

Ha col·laborat amb cantants com Luciano Pavarotti, Mina o Ricardo Cocciante. Ha compost per a Ricky Martin i ha participat en dues pel·lícules *Marujas asesinas* i *Yo puta*.

L'any 2002 va representar Espanya en el festival de Corea-Japó i va cantar *Shake the house*.

NAROTZKY, Norman David

(Brooklyn, Nova York, 1928) Pintor

Va prendre contacte amb Cadaqués l'any 1955, i des de 1958 ha establert vincles entre Barcelona i Cadaqués. Al llarg de la seva trajectòria l'artista ha passat per diferents períodes: abstracte, figuratiu, retrat, natura antropomòrfica i món arquitectònic.

Entre les nombroses exposicions cal esmentar: Centre d'Art Santa Mònica, (Barcelona, 1999), Galeria 98 (Cadaqués, 1998), l'any 2007 exposició antològica amb el títol de "Narotzky 50 anys d'art a Catalunya" (Cadaqués).

Ha rebut nombrosos premis d'entre els quals destacar: Philadelphia Museum Prize (Philadelphia, EUA, 1956), Fulbright Fellowship (Munich, 1956-57), First Prize, Hebrew Educational Society (New York, 1959), segon premi Miniprint Internacional de Cadaqués (1982), Medalla de Bronze en el Premi de Dibuix Joan Miró (Barcelona, 1986), Premi Caixa de Terrassa (Barcelona, 1999).

NAVARRA LIZARBE, Miquel

(Barcelona, 1904 – 30.VI.1970) Hotelier

És considerat com un dels pioners del turisme a Llançà, lloc que va conèixer en anar-hi a passar les vacances, fins a plantejar-se deixar la feina a l'empresa minera Carbons de Berga. Va sol·licitar obrir una àrea de pícnic, a la platja de Grifeu, el qual va batejar amb el nom d'Hostal de Grifeu (1951). Al cap d'uns anys va inaugurar l'hotel La Goleta (1954), al Port de Llançà.

A l'hotel organitzava concerts, anomenats "Sesiones musicales equinoccio", circumstància que li va proporcionar tenir molt bones relacions amb diferents músics.

El Centre Cultural de Llançà el va considerar mereixedor de rebre la Llançà d'Or (1965).

NAVARRO DURÁN, Rosa

(Figueres, 16. XI.1947) Filòloga i investigadora

Filla de Manuel Navarro, militar, natural de Cubo del Vino (Zamora), i de Margarita Durán, de Figueres. És la gran de dues germanes. Va cursar els estudis a les escoles nacionals de Figueres i a l'Institut Ramon Muntaner, de la mateixa ciutat. Des de l'any 1964 resideix a Barcelona, on es va traslladar per estudiar la carrera universitària.

L'any 1969 ja exercia com a professora a la Universitat de Barcelona, docència que mai ha interromput (va ser també catedràtica de l'institut de batxillerat Jaume Balmes de Barcelona durant els anys 1974-1983). Llicenciada en Filologia

Hispanica (Universitat de Barcelona, any 1969). Catedràtica de Literatura espanyola de la Universitat de Barcelona des de gener de 1991.

Doctora en Filologia Hispànica per la Universitat de Barcelona el maig de 1981 amb la tesi "El cancionero sevillano de la biblioteca del CSIC (nº 3.857) del fondo Rodríguez Marín"; va obtenir el premi extraordinari de doctorat.

Ha exercit diverses funcions de gerència: com a directora del Departament de Filologia espanyola (1991-1997), membre de la Comissió Política Científica de la UB (1997-2000), Coordinadora del programa de doctorat de la Secció de Literatura (2000-2003) Membre de la Comissió tècnica de la Comissió de Política Científica de la Universitat de Barcelona (2001-2008), coordinadora de l'àrea de Filologia i Filosofia de l'ANEP (2001-2004) i presidenta de la Comissió d'Humanitats per a l'avaluació del professorat de l'ANECA (2005-2009). Jurat del Premio Príncipe de Asturias de las Letras (2000-2008), del Premi de Literatura Juvenil Edebé (2001-2008) i del Premi d'Investigació literària "Gerardo Diego" (2007-2008).

És especialista en literatura espanyola de l'edat d'or i en poesia contemporània. Treballadora infatigable, les seves investigacions han produït més d'un centenar d'articles, col·laboracions en actes de congressos, edicions i monografies, en les quals ha tractat sobre diferents autors clàssics de la literatura castellana.

Sens dubte, la principal aportació la va donar a conèixer l'any 2002, i va consistir en la identificació de l'autor del *Lazarillo* i la nova datació i interpretació de l'obra, fins ara, considerada com a obra anònima i pertanyent al gènere de la novel·la picaresca. Navarro atribueix l'obra a Alfonso de

Valdés (mort a Viena el 1532), secretari de cartes llatines de l'emperador Carles V, de família jueva conversa i seguidor d'Erasme de Rotterdam, i passa de considerar-la una obra picaresca a ser una crítica erasmista als clergues corruptes de l'època en forma d'una declaració judicial en boca del pregoner de Toledo, Lázaro de Tormes, a qui li demanen informació sobre el que es diu de l'arxiprest de Sant Salvador, el seu últim amo (pregona el seus vins i està casat amb la seva criada i diuen que amiga). Segons Navarro l'obra es va gestar vers 1530-1531 i no als voltants de 1550, com s'havia proclamat amb anterioritat.

Sobre aquesta qüestió ha escrit: "*Lazarillo de Tormes*" de Alfonso de Valdés (Salamanca: 2002), "*Lazarillo de Tormes*" y las lecturas de Alfonso de Valdés, (Cuenca: 2003), *Alfonso de Valdés, autor del "Lazarillo de Tormes"* (Madrid: 2003, 2ª ampliada: 2004), l'edició de l'obra: *La vida de Lazarillo de Tormes, y de sus fortunas y adversidades*, (Cuenca: 2004), "*La vida del Lazarillo de Tormes*" y los dos Diálogos de Alfonso de Valdés. *Palabras y asuntos en común* (Santander: 2006), "*Suplico a vuestra merced...*" *Invitación a la lectura del "Lazarillo de Tormes"* (Vigo, 2008). A partir de l'any 2002 ha realitzat diverses publicacions en revistes especialitzades aprofundint en el tema del *Lazarillo* i el seu autor, a *Silva* (2003), *Quimera* (2004), *El Noticiero de las ideas* (2004), a *La ficción novelesca en los siglos de oro y la literatura europea* (2005), *Clarín* (2006), a les *Actas del I Congreso Internacional de la Sociedad Española de Estudios Literarios de Cultura Popular* (2006), a *Estudios Románicos* (2006) o a les *Actes del Congrés Internacional "Retos del hispanismo en la Europa central y del Este"* (2007).

Amb anterioritat havia tingut cura de l'edició d'algunes obres d'Alfonso de Valdés com *Diálogo de Mercurio y Carón* (Barcelona: 1987; Madrid: 1999), *Diálogo de las cosas acaecidas en Roma* (Madrid: 1992). Estudis que li proporcionen un aprofundit coneixement d'aquest autor, que sumat a la coneixença de la literatura de l'època, li permet arribar a les anteriors conclusions i revolucionar el món literari. És autora de moltes edicions de textos castellans de l'edat d'or: l'anònim *Libro de las suertes* (Madrid: 1986), *Obras de Luis Carrillo y Sotomayor* (Madrid: 1990), *Poesía* de Francisco de Aldana (Barcelona: 1994), *Novelas ejemplares* de Miguel de Cer-

vantes (Madrid: 1995 i 2005), *La dama boba y El perro del hortelano* de Lope de Vega (Barcelona: 2001), *La famosa tragicomedia de Peribáñez y el Comendador de Ocaña* de Lope de Vega (Madrid: 2002), *Tragicomedia de Lisandro y Roselia* de Sancho de Muñón (Madrid: 2008); i ha editat quatre volums de *Novela picaresca* (Madrid: 2004, 2005, 2007 i 2008), amb l'edició de *La vida de Lazarillo de Tormes* de Alfonso de Valdés, *Guzmán de Alfarache* de Mateo Alemán; *La vida del Buscón* de Francisco de Quevedo, *Segunda parte de la vida del pícaro Guzmán de Alfarache* de Mateo Luján de Sayavedra, *La primera parte del guitón Onofre* de Gregorio González; *Libro de entretenimiento de la pícaro Justina* de Francisco López de Úbeda (Baltasar Navarrete), *La hija de Celestina* de A. J. de Salas Barbadillo; *Relaciones de la vida del escudero Marcos de Obregón* de Vicente Espinel i *La vida y hechos de Estebanillo González* de Estebanillo González.

Altres aportacions són: *Poemas inéditos de Félix Persio, Bertiso* (Sevilla, 1983), *Comentar textos literarios* (Madrid: 1990), *La mirada al texto* (Barcelona: 1995, 2008), *¿Por qué hay que leer a los clásicos?* (Barcelona: 1996), *Cómo leer un poema* (Barcelona: 1998, 2004, 2008), *Breve historia de la literatura española* (Madrid: 1997), en col·laboració amb Carlos Alvar i José Carlos Mainer, *Cervantes* (Madrid: 2003), *Escenas cervantinas* (Madrid: 2005). Té diversos assaigs sobre l'obra de Francisco Ayala i una introducció a *Nada* de Carmen Laforet (Barcelona: 1995 i Madrid: 2006).

Ha publicat nombrosos articles a revistes especialitzades com: *Insula*, *Boletín de la Real Academia Española*, *Revista de Filología Española*, *Revista de Filología de la Universidad de La Laguna*, *Archivo Hispalense* (Sevilla), *Boletín de la Biblioteca Menéndez Pelayo* (Santander), *Bulletin Hispanique* (Bordeaux), *Anales de la Literatura Española* (Alicante), *Syntaxis* (Tenerife), *Anales Cervantinos* (Madrid), *Anuario de estudios cervantinos* (Vigo), *Mélanges de la Casa Velázquez* (Madrid), *Anthropos* (Barcelona), *Salina* (Tarragona), *Clarín* (Oviedo), *La Perinola* (Pamplona) i *Cuadernos de Teatro Clásico* (Madrid), entre altres.

Adaptacions de Clàssics per a estudiants: *Mitos del mundo clásico* (Madrid: 2002), *Cantar de Mio Cid* (Barcelona: 2007), *Don Quijote de la Mancha* (Barcelona: 2007), *El conde Lucanor* (Barcelona: 2008), *La Celestina* (Barcelona: 2008).

Adaptacions de Clàssics per a infants, amb il·lustracions de Francesc Rovira: *El Quijote contado a los niños* (2005), *Tirante el Blanco contado a los niños* (2005), *Platero y yo de Juan Ramón Jiménez contado a los niños* (2006), *El Lazarillo contado a los niños* (2006), *El Cid contado a los niños* (2007), *La Odisea contada a los niños* (2007), *Leyendas de Bécquer contadas a los niños* (2008), *Novelas ejemplares de Cervantes contadas a los niños* (2008).

NAVARRO SASTRE, Natàlia

(Barcelona, 8.III.1966) *Historiadora i arqueòloga*

Filla de Lluís Navarro Solbes, jugador de futbol, de Barcelona, i de Pepita Sastre Gandia, de l'Escala. És la segona de quatre germans. La família s'estableix a l'Escala l'any 1970.

Llicenciada en Filosofia i Lletres, especialitat arqueologia (UAB, 1991), Màster en Arxivística (Girona, 1992-1995), en el qual va presentar "Noves propostes d'explotació dels fons documentals. El programa Arxiu Interactiu" (inèdit). Ha ampliat la formació mitjançant la realització de diversos cursos de postgrau a SEDIC (Sociedad Española de Documentación e Información Científica).

Al llarg de la seva trajectòria professional ha realitzat treballs d'excavació i organitzat i classificat arxius municipals. Ha impartit cursos, seminaris i conferències relacionades amb arxivística en general, amb els arxius d'imatges, l'arqueologia, la història i el patrimoni (1992 fins a l'actualitat), i ha participat en una cinquantena d'exposicions relacionades amb patrimoni, història i fotografia històrica. Finalment, des de la seva incorporació a l'arxiu d'imatges de la Diputació de Girona, s'ha decantat per la difusió cultural del patrimoni fotogràfic.

Ha desenvolupat la tasca d'arxivera com a cap de l'Arxiu Municipal de Cassà de la Selva (1993-1998), any que va passar a l'Arxiu d'imatges Emili

Massanas desenvolupant les tasques de tècnic superior documentalista (1998-2003), lloc on va accedir a cap del Centre de la Imatge de la Diputació de Girona (des de 2003).

És membre de l'Associació Professional de Gestors Culturals, de l'Associació d'Arxivers de Catalunya i del Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres de Catalunya.

Ha estat convidada a participar en congressos sobre arxius a diferents llocs de Catalunya, Illes Balears i Amèrica del Sud com Montevideo (Uruguai), Lima (Perú) o a Santo Domingo (República Dominicana) en els quals ha presentat ponències i comunicacions sobre la gestió, dinamització i la informatització dels arxius.

Ha dirigit la revista *Plecs* (Cassà de la Selva), i ha col·laborat en diverses publicacions periòdiques com *Revista de Arqueologia* (Madrid), *Quaderns de la Selva*, *Revista de Girona*, *Llumiària*, *L'Arjàu* (Sant Feliu de Guíxols), el *Butlletí* (Aiguaviva) o *Frontissa*. Des de 2003 dirigeix i coordina la col·lecció *Quaderns de fotografia* i *Joves Fotògrafs de les comarques gironines*, i des de 2005, *Cent anys d'imatges. Els fons de l'AIEMB*, de la Diputació de Girona.

Ha escrit: *Guia dels veïnats de Cassà de la Selva* (inèdita), el recull d'imatges de *Cassà de la Selva* (Barcelona: 1998), *L'Arxiu d'imatges Emili Massanas Burcet* (Girona: 2005).

En col·laboració: *Archivos y cultura: manual de dinamización* (Gijón: 2001), amb R. Alberch, L. Boix i S. Vela. Ha participat en les monografies: *La vila romana de Sant Julià de Ramis* (Girona: 1993) editada en homenatge a Jaume Marquès, *Girona. Guia de fons en imatge* (Girona: 1999), *Imatges de la nostra història* (Girona: 2004).

NAVÉS CATALÀ, Francesc

(?, s. XIX - XX) *Mestre*

Va establir molts contactes amb altres membres de la professió i va assolir el càrrec de president de l'Associació de Mestres de l'Alt Empordà. Va escriure molts articles sobre pedagogia.

Va exercir de mestre a Sant Pere Pescador (1902-1906), després es va traslladar a Vic i Viladrau i va retornar a Sant Pere Pescador (1916-1922), lloc on va exercir una gran influència en els seus alumnes.

NEGRE

(Castelló d'Empúries, s. XVII)

El primer membre que estableix contacte amb Castelló va ser Salvador Negre Lirínós, nascut a Santa Coloma de Farners l'any 1674, farmacèutic, que es traslladà a Castelló d'Empúries l'any 1701, casant-se allà, en primeres núpcies, amb Teresa Calderó, filla d'un adroguer de la vila. Els Negre exerciren l'ofici d'apotecaris per un període d'uns cent quaranta anys, fins arribar a Salvador Negre ↑ Vancells.

D'altres membres de la nissaga com Domingo Negre Marcer i Salvador Negre Teixidor varen exercir càrrecs públics a l'Ajuntament de Castelló d'Empúries, essent regidors, degans i síndic procurador general.

NEGRE PASTELL, Pelayo

(Castelló d'Empúries, 22.VIII.1895 - Girona, 15.IV.1984) *Advocat, polític i terratinent*

Fill d'Enric Negre Rimbau, terratinent i advocat, i de Maria Aurora Pastell Negre, ambdós de Castelló d'Empúries, va ser el tercer de cinc germans. Per poder donar millors estudis als fills, la família es va traslladar a viure a Girona. Descendia,

per ambdues parts, de famílies benestants de les quals es té referència des del s. XVII. Mitjançant enllaços matrimonials, tant els Negre com els Pastell, engruixiren el seu patrimoni, sumant el dels Rimbau-Goy, amb propietats a Fornells de la Selva, Quart i Aiguaviva, al de la família Pla-López de Torroella de Montgrí. Pelayo Negre, a part dels municipis esmentats tenia cases, masos o propietats diverses a: Vilartolí, Sant Joan ses Closes, Fortià, Riumors, Vila-sacra, Vilamacolum, Mollet de Peralada, Garriguella, Palau-saverdera i Castelló d'Empúries (municipi en el qual el procés de desamortització els propicià una substancial millora en qüestió patrimonial).

Va estudiar Dret a la Universitat de Barcelona i es doctorà amb la tesi *Evolución del régimen de la propiedad en Cataluña, singularmente en la diócesis de Gerona* (1921), la qual li serveix de base per tractar qüestions referents a les seves propietats (consta que l'any 1950 tenia un total de 431 hectàrees), i per plantejar-se els conflictes del món rural proposant una línia de transformació progressiva i conservadora coneguda com Acció Social Agrària, en la que considera que els propietaris havien d'introduir totes les millores que les modernes necessitats exigissin. Aquestes teories les desenvolupa en diversos articles i publicacions, gairebé sempre dels tres nuclis principals on tenia les finques: Castelló i rodalies, Torroella i rodalies, Fornells i Girona ciutat.

Diverses foren les activitats desenvolupades: professionals, magistrat de l'Audiència Provincial; polítiques, va militar en el partit de la Lliga Regionalista de Catalunya, on formà part de les candidatures a diputats els anys de la República; socials, va fundar i presidir el Sindicat Agrícola i Social de Castelló d'Empúries, membre de la Junta de l'Asil Toribi Duran, sotspresident de la Cambra de la propietat Urbana i membre del Consell de la Caixa d'Estalvis Provincial; culturals, en les quals juntament amb Carles Rahola ↑ i Pla i Cargol, va fundar l'Ateneu de Girona (1922), membre fundador de l'Institut d'Estudis Gironins, del qual fou tresorer, va formar part de la Comissió de Monuments, i de beneficència envers els necessitats i l'església, va contribuir al sosteniment i la restauració de la capella familiar, i al pagament de la campana de l'església-catedralícia de Castelló.

Profundament religiós, ell i la seva família allotjaren en el seu domicili gironí algunes monges del Convent de Religioses Dominiques de Girona. Durant la guerra civil va ser empresonat, fet que li suposà salvar-se de l'afusellament. Molts dels seus conflictes varen sorgir pel fet de ser propietari i home de la Lliga.

L'any 1944 es va casar amb Maria Montañá de Roca, el matrimoni no va tenir fills i va conrear l'amistat, a Castelló, amb Carles Fages ↑ de Climent, Antonio Mayor i Albert Compte ↑; a Girona, amb Enric Mirambell, el Dr. Jaume Marquès i Mn. Carles de Bolós, i amb el matrimoni Viader ↑ de Parets o els Adroher de Viladesens.

Després de la guerra es dedicà a administrar les seves propietats, exercí de magistrat i s'endinsà en la investigació. Va col·laborar en diverses publicacions com els *Annals* de l'Institut d'Estudis Gironins, els *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos, *Pyrene*, *Revista de Girona* o *Diari de Girona*.

Entre els seus articles cal esmentar: "La nobleza gerundense" (AIEG, 1951-52), "El linaje de Requesens" (AIEG, 1955), "Divisiones territoriales y jerarquía nobiliaria en las comarcas gerundenses en la época medieval" (Olot, 1955), "Castelló de Ampurias, de villa rural a capital del condado. Notas histórica, s. IX-XII" (AIEG, 1958), "Els primers vescomtes de Rocaberti" (AIEE, 1968-69), "La Casa Gran. Notes històriques" (AIEE, 1976) i, entre altres, l'article pòstum "Famílies i cases senyoriales de Castelló d'Empúries" (AIEE, 1984).

Va ser nomenat membre de la Reial Acadèmia de Bones Lletres, de Barcelona, i membre distingit del Reial Estament Militar del Principat de Girona, associació de la qual va escriure'n la història.

NEGRE RIGOL, Jordi

(Figueres, 24.VII.1944)

Periodista i professor

Fill de Raimundo Negre Balet, notari, natural de Barcelona, i de Maria A. Rigol Badrinas, de Terrassa. Està casat amb Rosa M. Pérez Roselló.

A Figueres, va fer el estudis primaris al Col·legi de Sant Vicenç de Paül i tot

el batxillerat als Fossos, llevat del segon curs, que va cursar a l'Institut Ramon Muntaner. Va marxar a Barcelona el 1960, on va fer el preuniversitari i, mentre acabava el primer curs comú de Ciències, va ser detingut per participar en les manifestacions antifranquistes a la Universitat (maig 1962). Durant les setmanes que passà a la Presó Model de Barcelona, va decidir deixar els estudis de ciències i dedicar-se al Periodisme. Va marxar a Pamplona, on es va graduar en Periodisme a la Universitat de Navarra (1965),

estudis que convalidà el mateix any a l'Escola Oficial de Periodisme de Madrid i que completà després amb la Llicenciatura en Ciències de la Informació a la Universitat Autònoma de Barcelona (1981), essent la seva tesi de llicenciatura: *La política informativa dels Ajuntaments democràtics: l'experiència dels gabinets de mitjans de comunicació* (Bellaterra, 1981).

En una primera etapa de la seva vida professional es va dedicar al periodisme convencional, sobretot a la premsa escrita. Va ser director del diari *Menorca* (Maó, 1966), redactor d'*El Correo Catalán* (1971-74), cap de secció del *Brusi* o *Diario de Barcelona* (1974-76), redactor en cap de *Tele/eXprés* (1976-78) i director del *Punt Diari* en l'any de la seva fundació (1979).

Durant aquesta etapa va alternar la tasca periodística amb l'activitat docent, essent professor de diferents matèries relacionades amb el periodisme i la comunicació a la Universitat Catòlica de la Paz (Bolívia, 1969), a Esade (Barcelona, 1972-74) i a la Universitat Autònoma de Barcelona (1971-1985).

A partir de 1980 es dedica a la comunicació local i institucional. Ha estat cap de Premsa de l'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat (1980-82, 1984-86 i 1988-90), de la Diputació de Barcelona (1983) i de l'Ajuntament de Sant Cugat del Vallès (1987). Des de 1991 treballa d'assessor de comunicació a l'Ajuntament de l'Hospitalet.

Ha combinat la seva vida professional amb activitats de solidaritat i de cooperació internacional. Assessor de comunicació de diverses ONG dedicades a aquest camp, ha participat en programes europeus de la Federació Mundial de Ciutats Unides sobre intercanvis i agermanaments entre administracions locals (a França, a Alemanya i a Irlanda) i en diversos programes de cooperació internacional pel desenvolupament (a Tunísia, a Nicaragua i al Sàhara Occidental).

NEGRE VANCELLS, Salvador

(Castelló d'Empúries, 25.XI.1815 –

Torroella de Montgrí, el Baix Empordà, 20.IV.1892)

Hisendat i polític

Fill de Domingo Negre Parés, apotecari de Castelló, i de Marianna Vancells Marquès, natural de la Bisbal.

Va estudiar Farmàcia però no va arribar a exercir, ja que va deixar la professió per dedicar-se a administrar el patrimoni. L'any 1871 figura entre els cinquanta majors contribuents de la província de Girona. A conseqüència de la Desamortització de Mendizábal, va engruixir les propietats, entre altres, va adquirir una part del Mas de Sant Miquel. Va transformar unes terres ermes, que es trobaven al costat de l'antiga carretera de Roses, en terra de regadiu convertint-les en horta, indret que conegut com l'Horta d'en Negre, zona actualment transformada en urbanització.

Va ser diputat a Corts pel districte de Figueres (1863-1864 i 1864-1865) i per Girona (1867-1868) pels Moderats, però a les eleccions per Senador (1871-72) es va presentar pels Tradicionalistes. Consta com el primer senador empordanès.

NIERGA GALLEGO, Pilar

(Figueres, 1.X.1922 – 28.X.2005) *Poetessa*

Filla de Pere Nierga Duch, de Porqueres, i de Beatriu Gallego Benítez, natural de Málaga.

Regentava una carnisseria al carrer del Forn Baix de Figueres. La guerra civil li va impedir gaudir d'una formació acadèmica, però sempre havia mantingut vives les seves inquietuds literàries. Va ser gràcies al professor Serra, catedràtic de l'institut, i a l'amic, Fernando Garrido Pallardó, que es va animar a publicar la seva poesia, que va recopilar en els volums titulats *Las líricas* (Figueres: 1958) i *A la mitad del camino* (Olot: 1980). Ha deixat molta poesia inèdita sobretot en llengua castellana, la seva principal font d'inspiració era la literatura castellana del *Sigle d'Or*.

Carles Fages de Climent la considerava una de les "cariàtides" de l'Empordà, juntament amb Carme Guash, M. Àngels i Montserrat Vayreda. Els seus poemes varen acompanyar els programes de les Fires i Festes de la Santa Creu dels anys cinquanta i seixanta i de la Festa de la Poesia.

Li varen fer un homenatge que va quedar recollit a la monografia *Pilar Nierga: recull de poemes* editat amb motiu de la Festa de la Poesia que organitza la Societat Coral Erato de Figueres (Figueres: 2005).

NIRUPA

vegeu: FARRENY BORDALLO, M. Àngels

NOGUER ALVARO, Jacint

(Figueres, 16.IX.1909 – Roses, 14.VIII.1994)
Aquarel·lista, dibuixant i botiguer

Fill de Jacinto Noguer Puget, electricista, i de Maria Alvaro Boix, ambdós naturals de Figueres. Va ser propietari d'una botiga situada al carrer de Besalú, de Figueres.

Va intervenir en publicitat, participà en la il·lustració d'anuncis d'establiments de la ciutat, com el del taller mecànic de Llorenç Calvet (*Vida Parroquial*, 1929), el de la merceria de Ramon Torrentó (*Vida Parroquial*, 1929), el de la impremta i llibreria de la vídua de Josep Masdevall (*Vida Parroquial*, 1929) i el de la Llibreria Masdevall (*Empordà Federal*, 1930).

Va participar en exposicions col·lectives celebrades a Figueres i a la província.

NOGUER BOSCH, Ramon

(Figueres, 1.VII.1861 – Barcelona, 4.X.1918)
Procurador i escriptor

Fill de Ramon Noguer Hilari, de Figueres, i d'Eugènia Bosch Jonquer, de Vilafant. Es va casar amb Catalina Comet Colomer, mestra, de Figueres, i el seu fill Ramon es va distingir com a polític i periodista.

Va ser procurador dels tribunals des de 1884. De tendència republicana, va ser regidor de l'Ajuntament de Figueres (1891-1892), any en què es traslladà a viure a Barcelona.

Va ser col·laborador del diari *El Ampurdanés* (Figueres) i va fundar un centre artisticoindustrial. Va

dirigir el diari *La Evolución* (Figueres), òrgan del partit republicà històric de Figueres.

Va publicar el *Indicador Ampurdanés o Almanaque-Guía del Ampurdán para el año 1886: Año I* (Figueres: 1885), *Indicador Ampurdanés o Almanaque-Guía del Ampurdán para el año 1887: Año II* (Figueres: 1886) que havia iniciat nou anys abans Enric Serra i Causa, i la *Guía de Figueras y pueblos del Ampurdán* (Figueres: 1888), amb plànols.

Es va presentar al Certamen històric-literari de 1888 i va aconseguir tres premis pels treballs *Guía de Figueras y pueblos del Ampurdán*, *Memoria sobre las reformas de que es susceptible la población* i un *Reglamento y memoria acompañatoria*.

NOGUER COMET, Ramon

(Figueres, 29.VII.1886 – Barcelona, 12.IX.1969)
Advocat, periodista i polític

Fill únic de Ramon Noguer i Bosch i de Catalina Comet Colomer, ambdós de Figueres. Orfe de mare des dels sis mesos, a l'edat de sis anys el pare trasllada el domicili a Barcelona. Del matrimoni amb Maria del Carme Sirvent Pez, no consta descendència.

D'ideologia republicana, va ser secretari de la Joventut del Centre Nacionalista Republicà; per unir-se més tard al Bloc Republicà Autonomista (1915), en desacord pel pacte de Sant Gervasi (1914) que significà la unió entre el Partit Republicà Federal i la Unió Federal Nacionalista Republicana. Posteriorment, es va unir al Partit Republicà Català (1917), partit del qual fou secretari fins a la fusió amb ERC.

Fou secretari (1921-1923) i conseller (1923-1924) de l'Assemblea de la Mancomunitat de Catalunya, diputat provincial per Figueres (1921) i governador civil de Tarragona durant el bienni 1931-1933.

Paral·lelament va desenvolupar una intensa activitat periodística col·laborant en els diaris *Llibertat* (1909), *El Poble Català*, la *Revista de Catalunya* (1912), *Pàtria* (1914), *La Lucha* (1916-1919) i *La Publicidad* (1919-1921). Va fer costat a Rovira i Virgili a *La Nau* (1927-1933) i va participar en el programa d'Esquerra Republicana de Catalunya el 1931.

Professional de prestigi, assolí una certa anomenada com a advocat laboralista, en fer-se càrrec des del 1912 de la defensa del Centre

Autonomista de Dependents del Comerç i la Indústria (CADCI).

Va escriure: *L'Ensenyança professional* (Barcelona: 1911), *Vint mesos de Govern Provisional* (Barcelona: 1933) edició costejada per subscripció pública, en homenatge a l'autor, amb pròleg de Marcel·lí Domingo, i *Enfermedades profesionales régimen jurídico español, legislación, jurisprudencia y disposiciones concordantes* (Barcelona: 1963). Va deixar inèdites unes *Memòries* editades pòstumament amb el títol *Al llarg de la meua vida* (Barcelona: 2000).

En els darrers anys va manifestar la voluntat de reunir la documentació i publicacions originals per la Mancomunitat, iniciativa que no va poder fer realitat.

NOGUER SABÀ, Lúdia

(Cadaqués, 30.V.1866 – Agullana, 30.XII.1946)
Peixatera i hostalera

Coneguda com la “Lidia de Cadaqués”, filla de Baudili Noguer, mariner, i de Dolors Sabà, coneguda com la “darre-ra bruixa” de Cadaqués, va morir a Agullana, a l'asil Gomis. Es va casar amb Fernando Costa que es va suïcidar, i va

tenir dos fills, Benvingut i Honori, que van acabar els seus dies bojos i interns al psiquiàtric de Salt.

La Lúdia va ser una popular peixatera i hostalera que va allotjar personatges famosos com Jacinto Grau, Pablo Ruiz Picasso, Puig i Cadafalch, Agustí Duran Reynals o André Derain, gràcies a les recomanacions de la família Pitxot, però que no hagués passat a la història si no hagués estat perquè, qui sap si com a desenvolupament de la seva paranoia, l'encontre i la convivència durant mesos amb un jove Eugeni d'Ors, que també es va hostatjar a casa seva, va fer que arribés a considerar-se el model de dona en la qual el Pantarca s'hauria inspirat per a desenvolupar el personatge de Teresa “La Ben Plantada” i que, escrivint-li cartes, volgués mantenir una correspondència amb l'escriptor a la qual ell mai va correspondre.

La fixació malaltissa que Lídia va sentir amb Xènius la conduïa, no només a vendre el peix portant al cove un exemplar de *La Ben Plantada*, tot afirmant que ella era la Teresa, i recitant de memòria paràgrafs complets de l'obra, sinó a creure's que l'escriptor es comunicava amb ella en els seus articles amb un llenguatge en clau que només ells coneixien, portant-la finalment a la ruïna, fins i tot econòmica, perquè es negava a rebre hostes convençuda com estava que el seu estimat amic podia tornar a Cadaqués en qual-sevol moment. La preocupació entre els prohoms cadaquesencs (Marquina, Rahola, Dalí pare) per l'estat de salut de la comare, que dividia els veïns en "amics de Xènius i cabres i anarquistes", va fer que el notari, al·legant que aquella dona "s'havia tornat boja", demanés a d'Ors que desféss el malentès que provocava el malsà enamorament. "Què hi puc fer jo, si a cada poble en deixo una!" va contestar, superb, l'intel·lectual.

Dalí, com a vilatà seu, no només la va conèixer, sinó que tractant-la va dir d'ella que "Lídia posseïa el cervell paranoic més magnífic, fora del meu, que mai hagi conegut", la va reconèixer "padrina de la seva bogeria" i fonament del seu pensament paranoicocrític, la va presentar a García Lorca i acabà comprant-li la barraca de pescadors sobre la qual aixecaria la seva residència a Portlligat.

Una vegada morta, qui sap en reconeixement o reparació justiciera o a la manera d'una altra "performance" a les que Dalí era tan aficionat, Ors va escriure *La verdadera historia de Lidia de Cadaqués* (Publicada pòstumament el 1954 amb dibuixos de Dalí) i juntament amb Dalí van voler posar una làpida a la seva tomba del cementiri d'Agullana. La mateixa frivolitat de l'epitafi va fer que no es pogués instal·lar, per oposició eclesiàstica, fins a trenta anys després.

NOGUERA PUJOL, Josep

(Garriguella, 28.III.1918 – Saragossa, 19.I.1974)

Mestre i enòleg

Fill de Pere Noguera Solà, pagès, i de Francisca Pujol Ripoll, ambdós naturals de Garriguella. Es va casar amb Catalina Calvet Turró, i el matrimoni va tenir dos fills: Álvaro i José.

Va estudiar magister a Girona. Més endavant, es va diplomar en Enologia pel Centro de Investigaciones y Desarrollo Agrario del Ebro (Saragossa). Va esdevenir enginyer tècnic d'Indústries Agràries i, en el moment del

traspàs, era vicepresident del Grupo Nacional de Enólogos i instructor del Servicio Nacional de productividad Industrial.

Va treballar a l'Empordà i a l'Aragó, on va traslladar la seva residència l'any 1963.

Va participar en congressos especialitzats: *Jornadas Técnicas de Rioja, vid y vino* (Haro, Logronyo, 1972), va ser col·laborador de *La Semana Vitivinícola* (València, 1963-1974), del *Cultivador Moderno* i de la *Revista del Instituto Agrícola Catalán de San Isidro* (IACSI).

Va escriure: *Compendio tecnológico para industrias vinícolas y derivadas* (Zaragoza: 1972), *Viticultura práctica* (Lérida: 1971; id.: 1980), *Enotecnia industrial. Nuevos métodos de elaboración de mostos y vinos conjugados con las normas modernas de comercialización* (Lérida: 1973; id.: 1974 2a ed.), per a la classificació bibliogràfica i la tabulació de dades va comptar amb la col·laboració de Lina Calvet Turró. *Los grandes vinos. Los vinos alicantinos, mistelas, anises y aguardientes* (Alicante: 1973), en col·laboració amb Francisco G. Seijo Alonso.

El llibre *Viticultura práctica* va obtenir la Medalla d'Or de la Fira de Sant Miquel de Lleida (1972) i el premi Pablo Oliva Casabona del Sindicato de la Vid.

NOUVILAS

(Sant Quirze de Colera – Castelló d'Empúries, s. XVII)

Important nissaga, emparentada amb famílies rellevants dels pobles veïns com els Moragas de Navata, els Maimó de Cabanes, els Vehí de la Pera, els Pagès de Vilatenim, els Feliu de Camallera o els Fina de la Bisbal.

NOUVILAS ALDAZ, Godofredo de
*(Madrid, 2.X.1869 –
 Ferrol, la Corunya, 20.X.1929) Militar*

Fill de Ramon de Nouvilas i de Ràfols, militar, de Castelló d'Empúries, i de Bruna Aldaz Goñi, de Valladolid.

Es va casar a Figueres amb Angelina Otero Lunaz, de Roses (30.III.1894).

Va ingressar a l'Acadèmia General Militar l'any 1885 i va finalitzar el 1890 amb la graduació de segon tinent d'infanteria. Va anar pujant en l'escala militar: capità (1896), comandant (1909), tinent coronel per mèrits de guerra (1914), coronel (1918), general de brigada (1923) i general de divisió (1928).

Entre les seves destinacions cal destacar la participació a la batalla de Cuba (1896-1898), l'estada al Batalló de Caçadors de Figueres, i els serveis prestats a la zona de Ceuta-Tetuán. Entre els càrrecs que desenvolupà sobresurt el de secretari del Directori militar primoriverista (14.IX.1923 – 17.XII.1925) i el de governador militar de Ferrol des de gener de 1929 fins al moment del traspàs.

Va rebre nombroses medalles i condecoracions, entre les quals figuren: la Medalla commemorativa de la Campaña de Cuba (1900), la Medalla del Riff (1917) la Gran Cruz de la Real y Militar Orden de San Hermenegildo (1924), Gentilhombre de Cámara de S.M. el Rey con ejercicio (1925) o la Medalla de la Paz de Marruecos (1928).

L'Ajuntament de Figueres li va atorgar el nomenament de Fill Adoptiu (1925), per les gestions realitzades perquè l'Estat aprovés la construcció de les escoles nacionals del carrer Muntaner, avui col·legi públic Sant Pau.

NOUVILAS GARRIGOLAS, Pilar de
(Castelló d'Empúries, s. XIX) Pintora

Filla de Josep de Nouvilas Ràfols i de Maria Garrigolas Suro.

L'any 1880 es va casar amb Eduard de Balle i Rubinat, cinquè marquès de Vallgornera.

Va participar en les exposicions d'art celebrades a Girona els anys 1878 i 1879.

NOUVILAS de PAGÈS, Raimunda
*(Castelló d'Empúries, s. XVIII – XIX)
 Heroïna del setge de Girona*

Durant el setge de Girona (1809), va assumir el comandament de la quarta esquadra, anomenada La Concepció, de la Compañía de Santa Bàrbara, formada per dones de tots els estaments socials.

Es va casar amb un membre de la Casa Pagès de Vilatenim.

NOUVILAS de RÀFOLS, Ramon de
*(Castelló d'Empúries, 1812 – Madrid, 1880)
 Militar i polític*

Fill de Josep Anton de Nouvilas i de Quintana i de M. Antònia de Ràfols i de Viard, va ser el tercer de quatre germans: Florenci, Caterina, Ramon i Josep. Casat amb Bruna Aldaz, de Valladolid, el matrimoni va tenir deu fills.

Va ingressar a l'exèrcit com a cadet (1829), al cap de poc entrà en campanya a Catalunya i al Nord. Va ascendir per accions de guerra i el 1841 va haver d'emigrar a França per qüestions polítiques. Va tornar el 1843 i va ser ascendit a coronel, va pacificar Navarra.

Va prendre part en la guerra dels Set Anys, en què assolí el grau de tinent coronel. Amb el temps ascendí a brigadier (1845), mariscal de camp (1848) i tinent general (1868). Va dispersar les tropes republicanes d'Ametller, va allunyar Cabrera de les portes de Girona i va lluitar contra les forces carlistes.

Paral·lelament, desenvolupà una atzarosa activitat política: fou senador i diputat, regent del

Tribunal Suprem de Guerra i Marina i capità general. El seu canvi vers la ideologia republicana li valgué perdre la confiança de la Corona, de manera que fou desterrat a Canàries (1866) i no pogué tornar fins a l'esclat de la revolució de 1868. Aquest any va ser designat capità general de Catalunya (1868-1869) i de Castella la Vella, amb la Primera República fou ministre de la Guerra (1873). Durant la Restauració fou desterrat un altre cop a Canàries (1876-1879), i a Madrid (1879-1880).

Va col·laborar en diverses revistes militars i és autor de les obres *Táctica elemental de infantería según el sistema actual de guerra* (Madrid: 1860), *Tropas ligeras en campaña* (Barcelona: 1869).

NOVELL PICÓ, Maria

(Figueres, 17.III.1914 - Barcelona, 24.II.1969)
Escriptora i bibliotecària

Filla de Lluís Novell Vidal, dedicat al comerç, natural de Portbou, i de Maria Picó, de Barcelona. La seva família es va traslladar a viure a Barcelona, lloc on va residir. Va ingressar a l'Escola de Bibliotecàries (1932-1935). Va

presentar la tesina *Catàleg de les publicacions periòdiques que sobre pedagogia i filosofia hi ha a les biblioteques de Barcelona*. Va representar l'Escola en el Segon Congrés Internacional de Biblioteques i Bibliografia, a Madrid i Barcelona.

Va compaginar la feina a la universitat (des de 1936) amb els estudis de llicenciatura en Filosofia i Lletres (UB, 1941). Finalitzada la carrera, es va dedicar a l'ensenyament, va exercir en algunes acadèmies privades com l'Acadèmia Pérez Iborra i l'escola Tècnica Eulàlia.

Va conrear la literatura, destinada al públic infantil i juvenil. Col·laborà en les publicacions juvenils *Sígronet*, *El Noi Català*, *La Dona Catalana*, *Arts i Lletres* i *Sol Ixent* (Cadaqués), i va escriure contes i peces teatrals per a *Cavall Fort* (a partir de 1964).

Va escriure *Berkeley* (Barcelona: 1947), *Les presonerades de Tabriz* (Barcelona: 1967) amb il·lustracions de Llucià Navarro, *Les orenetes* (Barcelona: 1967) amb il·lustracions de Maria Dolz, *Perot Jutglar* (Barcelona: 1968), *El juglar* (Barcelona: 1968) amb il·lustracions d'Helena Cortés i traducció de Carmen Rius. Pòstumament *Jaume el Conqueridor* (Barcelona: 1973; id.: 1976) amb il·lustracions de Josep Granyer, i un recull de col·laboracions a *Cavall Fort* sota el títol de *Viatge per la història de Catalunya* (Barcelona: 1975) amb il·lustracions de Fina Rifà i anotacions històriques d'Oriol Vergés.

Amb la novel·la *Les presonerades de Tabriz*, va guanyar el Premi Folch i Torres (1966).

NOVELL VIDAL, Joan

(Sant Andreu del Palomar, Barcelona, 12.XII.1888 - Garriguella, 28.VIII.1940) Fotògraf

Fill de Joan Andreu, de Sant Andreu, Barcelona, propietari de la fàbrica de gasoses i sifons i titellaire, i de Josefina Vidal, va ser el segon de sis germans. Es va casar amb Àngela Cuffi Sabater (1911), de Portbou i el matrimoni va tenir sis fills. A causa de l'ofici del pare, la família era coneguda amb el nom de *Cal Titellaire*.

Va començar a treballar a la companyia de ferrocarril M.Z.A., i posteriorment va entrar a la duana. Va alternar la seva feina amb la fotografia en la qual es va formar de manera autodidacta i en va esdevenir un professional. Com a fotògraf va estar en actiu des de 1913 fins després de la guerra civil. Va començar fent fotos de carnet per acompanyar les cèdul·les, i a la dècada dels 30 va començar a fer fotos en color que portava a positar a Perpinyà. Va fotografiar i editar diverses sèries de targetes postals.

Va començar a treballar a la companyia de ferrocarril M.Z.A., i posteriorment va entrar a la duana. Va alternar la seva feina amb la fotografia en la qual es va formar de manera autodidacta i en va esdevenir un professional. Com a fotògraf va estar en actiu des de 1913 fins després de la guerra civil. Va començar fent fotos de carnet per acompanyar les cèdul·les, i a la dècada dels 30 va començar a fer fotos en color que portava a positar a Perpinyà. Va fotografiar i editar diverses sèries de targetes postals.

A Portbou, juntament amb Marcelino Brugalla, va iniciar el cinema mut a la Societat Espanya,

per passar més endavant les projeccions a la sala de teatre, que va esdevenir el Cine Congesta. Va ser l'introduïdor del cinema mut a Garriguella, així mateix s'ocupava del cine de Llançà i del de Gavà. Durant la guerra civil va residir amb la família a Garriguella, lloc al qual proveïa de queviures adquirits a França, moment en què hi va introduir el cine sonor.

NOVOA CABRA, Artur

(Figueres, 1.VII.1924 - 26.XII.2000) *Escultor*

Fill d'Artur Novoa Romà (1898-1991), marbrista, i de Josepa Cabra Casas (1898-1979). Va ser el mitjà de tres germans: Pilar, Artur i Jordi (1936-1993).

Es va formar inicialment, com el seu germà, amb el pare, marbrista, especialitzat

en làpides mortuòries amb taller al carrer de Sant Joan Baptista de Figueres i sucursal a Olot. Va cursar els estudis elementals a Figueres i a l'edat de catorze anys va començar al taller familiar. Va assistir a les classes de dibuix de Sebastià Escapa i de Ramon Reig. Va decidir desplaçar-se a Barcelona, va ser deixeble de Federic Marès i d'Enric Monjo i va assistir al Cercle Artístic on va ser alumne de Jaume Durán Castellanas.

Va treballar el marbre i la pedra de Figueres i les seves figures segueixen formes estilitzades. Va rebre encàrrecs d'institucions i particulars i es va especialitzar en grups escultòrics religiosos, figures exentes de sants, i va realitzar també retrats de personatges mundialment reconeguts. Va presentar algunes de les seves escultures a exposicions locals i provincials.

La gran quantitat de làpides, monuments funeraris, criptes, escultures públiques, plaques commemoratives, treballs per encàrrec per a projectes arquitectònics, baixos relleus, palesen l'abundància d'encàrrecs.

Entre les seves obres s'hi compten: l'escultura de Sant Esteve de l'església de Biure va ser el primer encàrrec que va rebre (1947), el grup

escultòric de La Caixa Provincial d'Estalvis (Figueres, 1955) o la de Sant Vicenç de Paül (Figueres, 1957). Amb motiu del Centenari de les aparicions de la Mare de Déu de Lurdes va dedicar una escultura a Bernardette Soubirous (1958), i a altres personatges com Einstein (1959?), Monument a Fleming (la Bisbal, 1961), *Dalí fòsil* (1962), làpida dedicada al president Kennedy (Figueres, 1965), monument a Anselm Clavé (Figueres, 1967), Relleu de Salvador Dalí (Figueres, s.d.), l'escultura homenatge a Pere Bruguera i Pellicer (Figueres, 1997) o el Monument al nen amb motiu de l'Any Internacional del Nen (Figueres, 1979). També va deixar petjada en el món de l'heràldica: escut de la família Neyra de Gorgot (Figueres, 1940), escut de la família marqués de Camps (Figueres, 1940).

Després del seu traspàs, el fons d'escultures va ingressar al Museu de l'Empordà (2001), i posteriorment va tenir lloc l'exposició "Fons Artur Novoa, escultor (1924-2000)".

NUALART, Damià

(Figueres, s. XVI) *Escultor*

Mestre escultor d'imatges. El 1572 va tallar una imatge de Sant Baptista per a la parroquial de Peralada.

NÚÑEZ FERNÁNDEZ, Joan

(Estepona, Màlaga, 13.III.1877 - Barcelona, 18.II.1963) *Pintor*

Fill de militar, va formar part de família nombrosa, a part de dues germanes se sap que els seus germans grans seguiren la carrera militar, un altre estudià enginyeria i dos es dedicaren a les Belles Arts, un d'ells, Ramon, va ser escultor

i va residir a Valladolid.

Núñez ingressà a l'Escuela Superior de Bellas Artes de San Fernando, a Madrid, on s'especialitzà

en dibuix, pintura i gravat sota el mestratge de José Mª Galván, pintor i aiguafortista. Aviat va rebre nombrosos premis i l'Acadèmia de Belles Arts de Roma el pensionà (30.X.1899) per tal que s'especialitzés en la disciplina del gravat. Va coincidir amb el seu company Manuel Benedito (beca de dibuix) i Sotomayor (beca de pintura). Es va enamorar i casar amb una italiana que li feia de model. De 1903 a 1905 va fer estada a París gràcies a una menció especial.

En arribar a Espanya va oposar al cos de Catedràtics d'Institut i l'any 1906 va arribar a Figueres per ocupar la càtedra de dibuix a l'Institut de la ciutat. A l'Institut es va implicar en altres activitats, i va ocupar els càrrecs de bibliotecari (1909), secretari (1919) i subdirector (1925), i va donar classes d'italià (1927).

Una de les activitats que més transcendència hauria de tenir per a molts figuerencs seria la creació, juntament amb Sebastià Escapa[†], de l'Escola d'Arts i Oficis Artístics, al carrer dels Tints. L'Escola va ser el centre des d'on promogueren gran nombre de vocacions artístiques i en sorgiren reconeguts pintors com Salvador Dalí[†]. Núñez es va casar en segones núpcies amb la figuerenca Josefa Álvarez Pujolà, neboda de l'alcalde Marià Pujolà[†], però a causa de la pressió social es varen veure obligats a marxar. S'instal·laren a Sant Sebastià i va exercir a l'Institut d'Ensenyament Mitjà Peñafloreda. En jubilar-se va residir a Barcelona.

De les diferents tècniques emprades per Núñez, el dibuix, el gravat i l'oli, va destacar en el dibuix, amb excepcional domini dels clarobscur, i en el gravat, en el qual era un expert en el dibuix sobre planxa. Quant a la temàtica va tractar vistes, detalls i paisatges dels llocs que visità, o dels entorns de Figueres i Vilabertran, en els olis s'observa poca presència de la figura humana. En canvi, aquesta pren força quan la treballa a base de dibuix o gravat. Qualificat de culte, tímid, mai no va voler presumir d'artista ni exposar l'obra, reservava els seus coneixements per a la docència.

NÚÑEZ SALMERÓN, Pati

(Figueres, 25.III.1959) Dissenyadora gràfica

Filla de Gaspar Núñez Simón, agent de duanes, natural de Cadis, i de María Luisa Salmerón Pérez, natural de Madrid, és la quarta de sis germanes.

L'any 1963 es desplaça a Barcelona amb la família, assisteix al col·legi St. Peter's. Estudia disseny a l'Escola Eina de Disseny i Art de Barcelona (1976-1978). Coneix a Amèrica Sánchez, treballa a l'estudi de Toni Sellés, i esta-

bleix amistat amb diverses persones relacionades amb el món del disseny com Xano Armenter, Josep Maria Civit, Fernando Amat, Javier Mariscal i Alfons Sostres. A partir de 1979 col·labora amb diverses agències de publicitat i estudis de disseny. L'any 1985 s'independitza i obre el seu propi estudi. Posteriorment, es fusiona amb AD (Associate Designers), empresa en la qual dirigeix el departament gràfic. El 1993 funda Pati Núñez Associats S.L. i s'especialitza en imatge corporativa, imatge de producte i campanyes de comunicació gràfica.

Ha compaginat les tasques professionals amb la docència del disseny a l'Escola Eina de Disseny i Art (Barcelona) i a d'altres escoles de disseny. Ha estat membre del comitè assessor de l'Institut Europeo de Design. Ha dut a terme conferències i seminaris.

Alguns dels seus dissenys més significatius són les imatges: per a la cadena de botigues Tokio (1983), la imatge corporativa del Port de Barcelona (1985), la marca de sabates Make Up (1986), cartells per al Teatre Municipal Mercat de les Flors (1988), catàlegs per Santa & Cole (1990), per a l'empresa de rellotges Swatch (1991), la imatge corporativa de la fàbrica de xocolata Chocovic (1993). Ha treballat també pel modista Toni Miró (1987-1995), per Vinçon (1982-2005), per Armand Basi o per Àngel Schlessler.

Ha estat membre de la junta directiva d'ADG-FAD com a coordinadora d'escoles de disseny i responsable de l'arxiu històric i, més tard, coordinadora i directora dels Premis Laus.

Al llarg de la seva trajectòria professional ha rebut diverses distincions entre les quals sobresurten l'obtenció de 10 premis Laus (1983, 1985, 1986, 1988, 1992, 1994, 1996, 1999), Premi Eina als 15 anys ininterromputs de docència

(1998), Premi Nacional de Cultura de la Generalitat de Catalunya (Barcelona, 2006), i Premio Nacional de Diseño, organitzat pel Ministeri d'Indústria i la Fundació BCD (2007).

NÚÑEZ SOLER, Josep

(Figueres, 20.II.1914 – París, 11.XI.1981)

Músic i compositor

Fill de Joan Núñez Riera, esparter, natural de Roses, i de Maria Soler Ayats, de Vilafant. El pare, es va instal·lar a Figueres l'any 1907, al carrer de Lasauca.

Es va casar amb una refugiada espanyola, Violeta Ferrer, amb qui va tenir un

fill, Pau Núñez Ferrer, de qui en va ser padrí el cèlebre Pau Casals.

De petit, va estudiar solfa i violí amb el mestre Sans[↑], i va perfeccionar-se en trompeta a

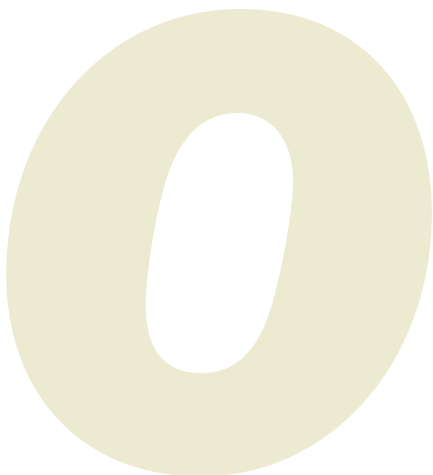
Barcelona. Compaginava les obligacions de músic amb la feina de sabater amb en Gironella, instal·lat a la pujada de Sant Pere.

El biografiat, conegut popularment amb el nom de "Pepe", va estrenar-se amb La Principal de Peralada la temporada de 1934-35 on tocava el flabiol en les sardanes i el violí a l'orquestrina. Formà part també de les cobles: Els Peps i la Mendoza.

Va anar a actuar a França (1936) i s'hi va quedar. A París va fundar l'orquestra Pepe Núñez especialitzada en tangos i pasdobles, la qual a més d'actuar a la capital feia nombroses gires per tot Europa.

Va col·laborar també en el rodatge de dues pel·lícules, un documental sobre Amèrica llatina i *Florence est folle*, filmada a la ciutat francesa de Vichy. Una de les seves aportacions va ser la introducció de la trompeta al flamenc.

La casa Nixa de Londres i la casa Capitol de Hollywood i l'Orfeo varen gravar diverses creacions de Núñez, comptant amb una producció de prop del milió de discos. Alguns títols són: *María Amparo*, *Aires del Moncayo*, *Sin palabras*, *Siempre Andalucía*, *Volando a Río*, *Tilín-Tilán*, *Islas Canarias* i el pasdoble *Figueras*.

OLIVA LLAGOSTERA, Josep

(Reus, el Baix Camp, 17.V.1914 – Figueres, 19.IX.1990) *President de la Creu Roja*

Fill de Bonaventura Oliva Vilanova, de Reus, caixer del Banco de España, i d'Adelina Llagostera Pàmies, de Reus. Es va casar amb M. Rosa Papiol Mas, de Barcelona, i el matrimoni va tenir set fills: Josep M. (1940), Jordi (1942), Rosa

Maria (1945), Enric (1949), Montserrat (1952), Dolors (1956) i Consol (1959).

Com a esportista, practicava atletisme amb el Reus Ploms Club i, a l'edat de disset anys, va ser campió de Catalunya de 80 m.

Des de l'any 1947 va estar vinculat a Figueres, després que el Banco de Bilbao comprés la Banca Perxas, essent director de la nova entitat bancària establerta a la ciutat. Des del seu lloc de treball va potenciar l'empresa en facilitar crèdits per a iniciar negocis o empreses.

A Figueres, es va implicar en diverses activitats ciutadanes com president d'Acció Catòlica (anys 60), membre de l'Associació Protectora d'Animals i Plantes, de l'Associació contra el càncer, va formar part de la junta d'ALTEM. Juntament

amb Salvador Perxas[↑] i Jaume Nabot[↑], va ser membre fundador de l'emissora de Ràdio Popular de Figueres, i un dels promotors de l'emissora La Sagrada Misión. Com a president de la Creu Roja de Figueres (1986-1990), va promoure diferents actuacions per revitalitzar l'entitat, augmentant considerablement el nombre de socis i els donatius.

OLIVAS

(Lladó, s. XIV)

Important nissaga, emparentada amb famílies rellevants de pobles veïns com els Vehí d'Ordis, els Vayreda d'Olot, els Bech d'Agullana o els Noguer de Segueró.

OLIVEDA CASANOVAS, Josep

(Capmany, 1.IX.1917 – 30.III.1994)

Viticultor i empresari

Fill d'Enric Oliveda Barris, pagès dedicat a la vinya, de Mollet de Peralada, i de Rosalia Casanovas Lloansí, de Capmany, va ser el petit de dos germans: Aurora i Josep. Casat amb Joana Rigau[↑] Ros, de Bescanó, el matrimoni va tenir dues filles: Joana P. i Anna Maria.

Des de sempre la família venia el vi sobrer a la Jonquera i el Pertus, però l'any 1947 es va decidir a moficidar el procés d'autosubsistència, comprar vi a la cooperativa per a vendre a doll i

embotellar, i va iniciar un procés d'industrialització de l'empresa familiar. Juntament amb la seva muller va crear l'empresa de vins, Josep Oliveda Casanovas, el Celler Oliveda i l'empresa dedicada al cava, Cava Joana Rigau Ros, i al cap de quatre anys iniciaren la venda de vins embotellats. L'any 1962 s'incorporaren a ambdues empreses Josep Freixa Escarrà, el gendre, i la filla, Anna M. Oliveda.

L'esperit col·leccionista del biografiat queda reflectit en els estris relacionats amb el vi i la seva elaboració. Va ser l'iniciador i constructor del Museu de les Aixetes, l'any 1955, on actualment es compten més de 3.000 aixetes de diferents materials (coure o bronze), tipus i llocs de procedència, desplaçant-se per França, Grècia, Portugal o Itàlia, per tal d'aconseguir una representació més àmplia de models. La filla ha seguit ampliant la col·lecció i li ha donat sentit històric.

OLIVER ROSELL, Lluís

(Peralada, 10.X.1905 – 13.V.2004)
Botiguer i editor de postals

Fill de Joan Oliver Galcerán, de Peralada, i Dolores Rosell Brugat, de Castelló d'Empúries. Casat amb Maria Iter Bigas, de Peralada, el matrimoni va tenir un fill, Joan.

Als anys 30, la família de Lluís Oliver va establir a Pe-

ralada una botiga que, en els seus inicis, venia gra, adobs, estris i diferents productes per a l'agricultura; amb els anys amplià el repertori i va esdevenir una botiga amb tot tipus d'articles, entre els qual es podien trobar targetes postals.

Els fotògrafs feien les imatges i la reproducció per encàrrec exprés per als Oliver; fet que queda palès en el revers de la postal, lloc on trobem les variants impreses: Ediciones Olivé [sic], Edit. Oliver, Edición Oliver o Bazar L. Oliver. Ens han arribat diferents exemples de la seva activitat: les realitzades per Meli↑, algun exemple solt d'un fotògraf desconegut, i les que va fer Salvador Bosch, de Sant Hilari Sacalm.

OLIVERAS ALTRACS, Josep

(L'Escala, 26.XI.1951) Cantant

Fill de Martí Oliveras Costal, pescador, i de Francisca Altrachs [sic] Pellicer, ambdós de l'Escala. Conegut popularment amb l'apel·latiu de "Tero".

Va ser membre fundador del grup de Cançó Indika (1973), amb Pilar

Heras↑, M. Eugènia Sala, Alfons Gumbau↑, Ernest Diaz, Antón Maria Rigau i Joan Ferrerós↑. Amb interpretacions de Mikis Theodorakis i, posteriorment, musiquen poemes de M. Àngels Anglada↑.

Va estudiar a l'Escola de Magisteri de Girona i a la de Barcelona (1975), i es va diplomar en llengua francesa per l'Escola d'Idiomes Moderns de la Universitat de Barcelona (1979), posteriorment va obtenir la diplomatura en català.

S'ha caracteritzat per l'agitació cultural i política a l'Escala-Empúries, ha format part de la comissió de la Defensa de l'Arquitectura Popular, ha participat en l'Assemblea de Catalunya a l'Alt Empordà i en defensa dels Aiguamolls. Ha col·laborat en diverses publicacions periòdiques les quals s'han fet ressò de les seves reivindicacions i de les seves inquietuds com *L'Escalenc*, *Presència*, *Descobrir Catalunya* o la *Revista de Girona*.

Des del punt de vista musical es va donar a conèixer l'any 1982 en actuar amb Lluís Llach i Marina Rossell, i durant els quatre anys següents acompanya Llach. A partir de 1986 proliferen els concerts, vinculat a l'American Institute for Catalan

Studies i a l'Institut Cervantes realitza una gira per Estats Units, estableix vincles amb l'Alguer, participa en el recital de l'arribada de la Flama Olímpica d'Empúries (1992) on comparteix espectacle amb Irene Papas i Núria Espert.

Ha editat diversos treballs, entre els quals figuren: *Batecs d'ocells* (1986), *Raval* (1990) en el qual col·laboren Georges Moustaki, Maria del Mar Bonet i Marina Rossell, *Primeres cançons* (1993), *Lladre d'amor* (1995), *Camins de tarda* (1998). L'any 2001 va presentar el sisè disc titulat *Sal*, basat en la música ètnica, mediterrània. Posteriorment, treballa en un disc amb textos de M. Àngels Anglada *Et deixaré la veu* (2002). Les darreres aportacions versen sobre la confrontació entre territoris i cultures: *D'amor i de frontera* (2007), i *Fronteres* (2009).

Ha participat en els llibres *Cançons populars i tradicionals per al cicle inicial d'EGB* i *Cançons populars i tradicionals per al cicle mitjà d'EGB*.

Ha estat compositor de peces d'autors com Marina Rosell, Maria del Mar Bonet o Maria-Josep Vilarroya. Des de l'any 1990 és un dels promotors del *Fòrum de la Cançó d'Empúries*.

Ha estat premiat per la composició *Alghero in musica* (1997).

OLIVERAS CARBONELL, Francesc

(Pontós, s. XVIII)

Hisendat. Marquès de la Quadra

Ciudadà Honrat de Barcelona domiciliat a Girona, al lloc on avui es troba l'església del Sagrat Cor. Entre altres llocs, disposava d'importants propietats a Bàscara i Castelló d'Empúries.

OLIVERAS DURAN, Sebastià

(Capmany, 13.VIII.1952) *Mestre*

Fill únic de Pere Oliveras Girbal, pagès, i de Maria Duran Cardoner, ambdós de Capmany. Casat amb M. Àngels Ensesa Planagumà, d'Amer, poble on resideix des de 1975. El matrimoni té dues filles.

Va estudiar el batxillerat superior a l'Institut Ramon Muntaner de Figueres, i magisteri a l'Escola Normal de Girona (1973). Va estudiar Filologia anglogermànica (Universitat Autònoma de Barcelona, 1979).

Ha dirigit el *Diccionari pràctic i complementari de la llengua catalana* (Barcelona: 2002), iniciat l'any 1975 amb la intenció que el lèxic de cada comarca no caigui en l'oblit. Des de l'any 1993 es va formar un equip en el qual

hi han col·laborat filòlegs, lingüistes, lexicògrafs i professors de diferents comarques de Catalunya. Actualment continua treballant en un diccionari de frases fetes i locucions.

Ha publicat articles a *Amera* (Amer), i l'equip del Diccionari prepara pàgines web sobre literatura i sobre el mateix Diccionari.

Té dos llibres de poesia inèdits *Minyonies*, de poesia infantil, i *Balada del senyor Ramon*, poema eròtic.

OLIVERAS GENSANA, Camil

(Figueres, 28.X.1849 – Barcelona, 6.IX.1898)

Arquitecte i dibuixant

Fill de Francesc Oliveras, impressor, i de Maria Gensana. Es va casar amb Amèlia Dodervi Aracil (1877).

L'any 1869 va obtenir el títol de Mestre d'obres. Va cursar els estudis d'arquitectura a l'Escola d'Arquitectura

de Barcelona duent a terme l'examen de final de carrera l'any 1876, essent company i amic d'Antoni Gaudí i Cristóbal Cascante. Va exercir de bibliotecari a l'Escola d'Arquitectura de la capital. Va guanyar la plaça d'arquitecte de la Diputació Provincial de Barcelona (1887) i formà part de la primera generació d'arquitectes modernistes catalans. Els seus edificis es caracteritzen per l'acabat amb obra vista i revestiments ceràmics policromats.

Com arquitecte era original i creador, va ser el precursor de l'estil modern; quant al dibuix va aplicar l'originalitat i la imaginació en capçaleres, orles i portades de llibres i diaris, i va treballar per l'editorial Tipografia La Academia, entre altres.

Entre les seves obres cal esmentar: La Casa Provincial de Maternitat a les Corts de Sarrià (Barcelona, 1883-1902), la nova Església de Santa Anna de Barcelona (inacabada fou enderrocada el 1936), la façana de l'Església de la Companyia de Jesús (Barcelona); va ser amic i col·laborador d'Antoni Gaudí amb qui col·laborà a la decoració del *Palacio de Sobrellano* (1878-1888), de Comillas, i en la decoració del *Palau Güell*, de Barcelona.

Com a arquitecte de la Diputació va dur a terme la restauració del Saló de Sessions de la Diputació de Barcelona, el disseny de les portes de la Diputació, l'edifici-refugi d'un Observatori Meteorològic al Tibidabo (Barcelona, 1889), i, entre altres, les escoles públiques d'Igualada i Balsereny (1889).

Fou secretari de l'Associació d'Arquitectes de Barcelona (1879-1894) i vicepresident (1894), membre de junta de la *Revista de l'Associació* i, per iniciativa seva, es va publicar l'*Anuari de l'Associació d'Arquitectes de Barcelona*.

OLIVERES CASES, Miquel

(Sant Miquel de Fluvià, 15.I.1907 - Torroella de Fluvià, 11.IX.1998) Mestre

Estudià batxillerat i Magisteri a Girona. Va exercir de mestre interí, i en esclatar la guerra civil va ensenyar al col·legi de La Salle de Figueres, conegut com *Els Fossos*, i va traslladar-se a Torroella de Fluvià.

Acabada la guerra, mentre esperava destí, va crear un grup de teatre a Sant Miquel de Fluvià. Va ser destinat a Maranges (Cerdanya), lloc d'on va marxar a causa de les precarietats de tot tipus. Es va traslladar a

Barcelona i es va incorporar a un col·legi privat. Després d'un lapse de temps dedicat a una activitat empresarial, va reincorporar-se a l'escola de Vilanova de la Muga.

Va ser membre del Centre d'Estudis del Baix Fluvià (Torroella de Fluvià). I en el temps lliure va conrear la literatura. Ha escrit *Vivències d'un temps*, *Garba poètico-amorosa* i una petita guia *Sant Miquel de Fluvià* (Granollers: 1984).

OLIVERES TERRADAS, Narcís

(Figueres, 29.III.1930) Advocat i polític

Fill de Cebrià Oliveras Capdevila, carnisser, de Figueres, i de Carme Terradas Bosch, nascuda a Barcelona de família figuerenca. Casat amb Aurèlia Guillaumet Navarra, el matrimoni a tingut dos fills: Francina i Miquel.

Llicenciat en Dret (Universitat de Barcelona, 1952), va compaginar el treball a l'empresa Hidromecànica Francoespanyola, S.A. (HIFESSA), amb la política. Es va iniciar en política en el Reagrupament Socialista democràtic de Catalunya de Josep Pallach, amb qui mantenia amistat. Desaparegut Pallach, se'n va separar i pocs anys després es va afiliar a Unió Democràtica de Catalunya, essent membre del Comitè de Govern en diverses ocasions. Va ser elegit senador (1982-1986, 1986-1989 i 1989-1993), i nomenat conseller de Comerç, Consum i Turisme de la Generalitat (desembre de 1985 - maig 1986). L'any 1996 es dóna de baixa com a militant d'Unió i el 1997 ingressa a Convergència Democràtica de Catalunya. Fou nomenat Patró de la Fundació Trias Fargas (1998).

En deixar l'activitat parlamentària s'inscriu en el programa "Estat social i Estat de dret" (1993-1995), del Departament de Dret Constitucional i Ciència Política de la Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona, per assolir el títol de doctor en dret. Va presentar la tesina *Les comissions*

parlamentàries d'investigació (1994), amb la qual va obtenir la qualificació d'excel·lent. La tesi doctoral, amb excel·lent *cum laude*, va versar sobre *Senat i representació* (1999), essent expedit per la Universitat de Girona l'any 2004.

Ha publicat *El projecte de Constitució federal de 1873 i els empordanesos* (Barcelona: 1998), i *Senado y representación* (Madrid: 2000).

OLIVET, Felip

(*Maçanet de Cabrenys, 1630 – Terrades, 30.X.1710*) *Eclesiàstic*

Consta que va prendre possessió d'una doma vacant de la parròquia de Terrades (17.XI.1656). Va ser l'impulsor de l'existència d'una nova fundació de culte marià, que s'anomenaria Santuari de la Mare de Déu de la Salut, concedida pels cònsols i jurats de la universitat de Terrades (29.V.1678). Es va encarregar de l'edificació, de la capella i l'albergueria, en el lloc del mas Cadira, i de bastir-hi un retaule per a l'altar major (1681).

Va renunciar al càrrec de la parròquia de Terrades i es va traslladar a viure a l'ermita (1683). Va embellir el temple amb l'aixecament de la capella lateral dedicada a Santa Magdalena i la dedicada a Sant Francesc Xavier (1689). Va augmentar la fe dels romeus i el nombre de donacions al santuari, encara que la Guerra de Successió (1704-1714) va estroncar el creixement.

OLLASTRE, Isidor

(*L'Escala, s. XVII – XVIII*) *Daurador*

És conegut per haver fet de testimoni en una procura feta per la vídua del daurador Magí Torrabruna, de Cardona (1701).

OLLER CLOSENT, Joan

(*Valls, l'Alt Camp, Tarragona, 13.IV.1926 – Girona, 11.I.1994*) *Ceramista*

Fill d'Antonio Oller Inglés, mestre d'obres, i d'Assumpció Closent Benages, ambdós de Valls, va quedar orfe de pare als inicis de la guerra civil. Es va casar amb Pepita Banús Panades, de Valls, i el matrimoni va tenir sis fills.

Artista autodidacta, va treballar d'administratiu a Valls. Traslladat a Figueres va posar botiga de confecció. Estava molt relacionat amb la Bisbal i es va posar en contacte amb artesans de la contrada. Va posar el primer forn l'any

1960 i el negoci va estar obert fins l'any 1983, en què traslladaren el taller al polígon de Vilamalla. Va realitzar els treballs ceràmics d'artesanía del castell del Joncar, a Roses, per Rodrigo García, i els de pintura i escultura.

Els seus fills **Joan Oller Banus** i **Francesc Oller Banús** han continuat el treball ceràmic d'artesanía. Descendent del ceramista situat a la pujada de Sant Pere, des de fa deu anys té comerç al carrer Francesc de Paula de Figueres, i el taller a Vilamalla.

OLLER PAGÈS, Joaquim

(*Peralada, 1849 – Girona, 1929*) *Missioner claretà*

Va ingressar al Seminari de Girona i va ser ordenat sacerdot el 1874. Va ingressar a la congregació dels claretians, es va traslladar a Prada de Conflent i va rebre la formació adient per a exercir de missioner. Va començar a predicar pel Rosselló, va continuar per Catalunya i per Espanya. Gràcies a les seves qualitats i dots de paraula va ser nomenat supervisor de la congregació per a Extremadura, Andalusia i Aragó.

Va escriure *Biografia del Muy Ilustre Doctor Don Joaquín Masmitjà y de Puig, fundador de las Hijas del Corazón de María* (Barcelona: 1927).

ORIOL BERNADET, Josep

(*El Far d'Empordà, 1811 – les Escaldes, Andorra, 30.VII.1860*) *Arquitecte, matemàtic i professor*

Va estudiar a Barcelona Belles Arts i Ciències a l'Escola de Llotja de la Junta de Comerç i va ser alumne d'Onofre Novellas. Va assolir el títol

d'arquitecte per l'Academia de San Fernando de Madrid (1833), va aconseguir el títol de regent de primera i, més endavant, es va doctorar en Ciències Exactes.

Va ser nomenat catedràtic de matemàtiques per la Real Sociedad de Amigos del País de Tarragona (1836), de la Reial Acadèmia de Ciències Naturals i Exactes de Barcelona i de la Universitat de Barcelona. També va ser director de l'Institut de Barcelona i fundador de la Càtedra de Dibuix Lineal de l'Escola de Llotja de Barcelona.

Va participar, com a Delegat Regi, a la Comissaria Règia a l'Exposició Universal de Londres (1851) i va viatjar per diversos països europeus Bèlgica, Suïssa, França i Itàlia.

Va esdevenir director dels camins veïnals; va projectar el ferrocarril de Barcelona a Granollers i el de Sant Joan de les Abadesses.

Com a arquitecte municipal de Sabadell va ser l'autor del Pla d'ordenació de la ciutat (1847-1858), de les Peixateries (1858) i de la Casa de Beneficència i Hospital (1856).

Amb Oriol Mestres va aixecar els plànols de les muralles romanes de Barcelona (1836). Autor del Pla d'alineacions d'Hostafrancs i de diverses cases a Barcelona. La seva obra més interessant és el projecte del manicomi de l'Hospital de Santa Creu de Barcelona a instàncies del doctor Emili Pi Molist (1859), edifici començat molt després de la mort de l'arquitecte (1885). Va dirigir la construcció de diverses fàbriques hidroelèctriques del canal dret del riu Llobregat.

Va ser col·laborador habitual i molt actiu del *Boletín de Nobles Artes* (1846). Va col·laborar a la revista figuerenca *La Granja*, on va publicar l'article "Arquitectura rural" (1850).

Va publicar les obres: *Memoria sobre el claroscuro de la pintura deducido de las leyes de óptica* (1835), *La Aritmética de las escuelas y del comercio y del álgebra mercantil* (Tarragona: 1839-1840) en dos volums, *Elementos de geometría y dibujo lineal* (Barcelona: 1841; 1846; 1847 3a ed.) la primera obra d'aquest tipus publicada a Espanya, *Manual de Aritmética para niños y niñas* (Barcelona: 1842; s.l.: 1856; Barcelona: 1859; Barcelona: 1864), *Tratado elemental completo de Dibujo lineal con aplicaciones a las artes* (Barcelona: 1843; id.: 1850 2a ed.), *Manual de Álgebra* (Barcelona: 1844;

id.: 1858), *Manual de Aritmética demostrada al alcance de los niños* (Barcelona: 1845; 1859, 5a ed.), *Ejercicios de Aritmética usual y comercial para uso de las escuelas, colegios...* (Barcelona: 1846), *Los rudimentos de aritmética* (Barcelona: 1847), *Elogio de D. Onofre Jaime Novellas y Alavau, ayudante de náutica y catedrático de Matemáticas puras* (Barcelona: 1850), *Elogio del Ilustre Señor D. José Melchor Prat, gobernador civil que fue de Lérida, Tarragona, Córdoba y Oviedo* (Barcelona: 1856), *Reglas sumarias de urbanidad para niños* (Barcelona: 1881, 3a ed. reformada) o *La Gloria de las Bellas Artes españolas* (Barcelona: s.d.).

I nombroses memòries: "Memoria sobre las proyecciones geométricas" (a la Reial Acadèmia de Ciències Naturals i Arts de Barcelona, 1842); "Memoria relativa á los estudios que el nuevo reglamento de la Escuela de Nobles artes de San Fernando señala á los que se dedican á la carrera de de arquitectura" (llegida a la Reial Acadèmia de Ciències Naturals i Arts, 1848); "Memoria sobre las condiciones filosóficas y artísticas de los monumentos" (llegida a la Reial Acadèmia de Ciències Naturals i Arts, 1854); "Memoria sobre las columnas triunfales" (llegida a la Reial Acadèmia de Ciències Naturals i Arts, 1855); "Instituto de Segunda Enseñanza de la Provincia de Barcelona. Memoria leída en la solemne apertura del curso académico de 1859 a 1860" (Barcelona: 1859). "Memoria sobre los sistemas generales de enseñanza. Memoria sobre las condiciones filosóficas y artísticas de los monumentos" (llegida a la Reial Acadèmia de Ciències Naturals i Arts, 1854).

En col·laboració: *Tratado teórico-práctico completo de aritmética, álgebra mercantil y teneduría de libros* (Barcelona: 1841), amb Antonio Guillén.

Va traduir l'obra de Pelouze *Secretos novísimos de Artes y Oficios* (Barcelona: 1841).

ORTEGA LÓPEZ, Josep M.

(Campofrío, Huelva, 21.II.1956)

Dinamitzador cultural

Fill de Salvador i Emília. Quan tenia mesos, la família es va traslladar a viure a Figueres.

Ha realitzat estudis de Comerç i Tenidoria de llibres. Col·legiat al Col·legi de Publicitaris i Relacions Públiques de Catalunya, fou membre fundador de l'Associació d'Amics dels Museus Dalí. Els seus inicis a la premsa varen

començar en el camp de la ràdio, a Ràdio Popular de Figueres (1977-78), i al setmanari *Ampurdán*. El 1984 va publicar una monografia sobre la Peña Taurina Figueres i *Dalí i els Toros* sobre la cursa de braus de 1961 en homenatge a Salvador Dalí, i una altra, amb motiu dels "15 anys / 1969-1984" de la desapareguda discoteca "Scopas", d'Empuriabrava.

Durant el període 1988-2003 va exercir de cap comercial del Periòdic *Hora Nova* on, a més, va realitzar diferents monogràfics sobre "El Nadal a l'Empordà", "Les Fires de Santa Creu en el record", "Guia d'escultures i monuments als carrers de Figueres" o "Tradicions nadalenesques", i diferents reportatges i col·laboracions.

Des del febrer del 2004 és el coordinador de l'Espai d'Art Espelt, on realitza la tasca de dinamitzador cultural del Cellar Espelt, a Vilajuïga, amb exposicions de pintura, fotografia i escultures, presentacions de llibres, conferències, tasts o concerts, lloc que ha esdevingut en pocs anys un referent cultural per a la comarca.

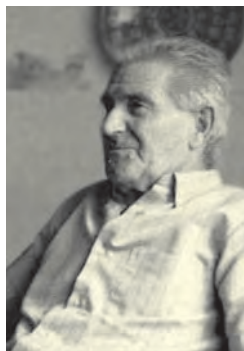
ORTENSI BERTA, Joan

(Roses, 22.XII.1913 - Girona, 9.VIII.1995)

Pescador i activista cultural

Fill de Joan Ortensi Sabaté, navegant i pescador, i de Maria Berta Seseras, ambdós naturals de Roses. Va néixer a la casa dels progenitors a la platja de la Perola. Es va casar amb Irene Bosch Beltran, de Roses, i el matrimoni va tenir tres fills: una nena traspassada infant, Joan i Montserrat.

Pescador i agricultor d'ofici, a l'edat de nou anys ja estava familiaritzar amb el trasteig pesquer, com el pare embarcava en vaixells mercants durant les temporades d'hivern en què migraven les sortides a la mar.

El seu esperit inquiet l'havia portat a sol·licitar permís per marxar a Fernando Poo, per després dirigir-se a l'Argentina, però l'esclat de la guerra civil ho va impedir. Li varen matar els pares a la porta de casa i va haver d'incorporar-se al front on va ser ferit. En acabar la contesa, retornà a Roses per fer-se càrrec dels germans menors.

Amb els anys i per qüestions de salut, va haver de deixar les tasques agrícoles i pesqueres, i la seva dedicació es limitava a adobar els arts de pesca malmesos i passar comptes d'alguns pescadors. Aquesta situació li va permetre establir contacte i col·laborar amb alguns científics que freqüentaven Roses en aquella època: Francesc Riuró i Miquel Oliva, ambdós arqueòlegs, i posteriorment, amb Joan Badia Homs, historiador.

Va realitzar un intens treball de camp, va localitzar 42 coves, en una d'elles, la Cova del Liri, una sala està batejada amb el seu cognom. Va localitzar quatre dòlmens, entre ells el de Puig Saquera, més altres tretze esfrondats, i diverses cistes. Àvid de conèixer la història del poble va complementar el treball de camp amb lectures sobre la vila rosina, fins al punt de fer partícip dels seus coneixements a passavolants i estudiants, contagiant-los la seva afició i entusiasme per temes locals i marins, potenciant l'estudi de futurs biòlegs i arqueòlegs.

Al llarg dels anys va reunir una interessant col·lecció anomenada per Josep M. Dacosta com "caleidoscopi oceanogràfic", i constituïda per coralls, curculles, peixos naturalitzats, d'entre els quals destaca l'esquelet d'una balena mediterrània del gènere *Ziphius cavirostris*, a més d'àmfores, i peces diverses amb inscripcions procedents del fons marí. Pocs anys abans de morir, el biografiat la va llegar a la vila per a un futur Museu de la Pesca. Actualment (2008-2009), s'està classificant i catalogant el material llegat amb la intenció que formi part d'un futur museu amb possible ubicació al far de Roses, i així permeti divulgar la

riquesa dels ecosistemes marins de la badia de Roses i potenciar-ne l'estudi.

L'afany per la preservació del patrimoni cultural i artístic el va fer mereixedor de ser el primer rosinc guanyador del Dracma d'Or (1995).

ORTÍN DARNÉ, Juli

(La Jonquera, 10.I.1959) Música

Fill de Juli Ortin, de Girona, i Rosa Darné, de la Jonquera. De formació musical autoinduïda, és conegut artísticament amb el nom de *Papa Juls*. Es va donar a conèixer com a intèrpret d'armònica i saxo del grup jonquerenc Sangtraït, formació musical de hard rock i heavy metal creada a finals de la dècada del 70 (c. 1979), de la qual

en formaven part Josep M. Corominas[↑], Quim Mandado[↑], Martín Rodríguez i Lupe Villar[↑]. La formació es va dissoldre l'any 2001.

El grup Sangtraït va gravar vuit discs: *Els senyors de les pedres* (1988), *Terra de vents* (1990),

L'últim segell (1991), *Sangtraït al Palau Sant Jordi* (1992), *Contes i llegendes* (1993), *Eclipsi* (1995), *Noctàmbulus* (1996), *L'altre cantó del mirall* (1999). Aquest grup va rebre el Premi Sirena del Consell Comarcal (2002).

P

PABLO BLANCH, Juan de
(Figueres, 1824 – 16.III.1902)
Advocat i agent de negocis

Fill de Tadeo de Pablo, natural de Ines (Soria), i d'Antònia Blanch, de Barbastre. Es va casar amb Angela Oliver Janer, de Figueres, i en el moment del traspàs vivia una filla, Antònia.

Figuerenc notable, agent de negocis i, posteriorment, advocat. Vinculat a activitats culturals locals, va ser soci fundador i primer president del Casino Menestral Figuerenc (1856-1864). Va intervenir també en política essent regidor de tendència monàrquica (1881). Va escriure al diari *El Ampurdanés* (Figueres).

Els seus nebots, Manuel i Narciso, també varen ser presidents del Casino Menestral: Manuel (1872-1879) i Narciso (1879-1898). Eren fills del seu germà Manuel de Pablo Blanch i de Narcisa Ripoll. Narciso de Pablo Ripoll (1862? – 4.IV.1918) era advocat i es va casar amb Maria Vilanova Massanet.

Antigament, a la part baixa de la Rambla, hi havia un monument dedicat a Narciso de Pablo.

PABLO TORT, Moisès de
(Portbou, 22.III.1972) *Escriptor*

Fill de Dioniso de Pablos [sic] Martínez, de La Loja (Segovia), ferroviari, i de Teresa Tort Palet, de Portbou.

Llicenciat en Història Contemporània per la UAB (1996), ha realitzat estudis d'Història econòmica i Geografia.

Va endinsar-se en el món de la comunicació com a col·laborador d'*Hora Nova* (1989-1990). Posteriorment, ha

estat col·laborador de *Revista de Girona* (des de 1998), *Interviú*, *Serra d'Or*, *Historia y Vida*. Redactor d'*El Punt* (1991-1993), *Diari de Girona* (des de 2003), del setmanari *Empordà* (des de 2007) i de *Descobrir Catalunya*, i membre del consell de redacció de la revista del *Comerç Figueres* (des de 2006). Així mateix, col·labora amb mitjans radiofònics com *Ràdio Olot* (des de 2006).

És autor del text de *Batecs visuals. Castelló d'Empúries* (Castelló: 2007), amb fotografies de Quim Giró↑, i *El mayor secreto de la humanidad* (Madrid: 2007; Mèxic: 2008), en col·laboració amb Joaquim Ruiz↑.

Ha guanyat el Certamen Assaig breu de l'agrupació pel Foment de la Cultura Catalana de Barcelona (2001) amb un estudi sobre l'escriptor Manuel de Pedrolo, *Pedrolo, la modernitat de l'escriptor*; el Premi de Narrativa Rosa de Sant Jordi, de Vilanova i la Geltrú (2002), Premi Jacint Dunyó de la Fundació Roca i Galès de Barcelona

(2002), amb Joan Peiró, *la praxi del cooperativisme llibertari*.

La seva primera novel·la *Segle XXI*, una obra d'intriga i ciència-ficció, va obtenir l'XI Premi de Narrativa Vila de l'Ametlla de Mar (2003), guardó que inclou la publicació a Edicions El Mèdol.

Redactor del dominical especial sobre "Salvador Dalí" *Diari de Girona* (9.V.2004), monogràfic guanyador del Premi Tasis i Torrent de Comunicació Local (2004). Amb *Prat o el camí de la modernitat*, ha rebut el guardó al millor treball sobre història catalana atorgat pel Museu d'Història de Catalunya (2005).

Ha estat comissari de l'exposició *Llibertat de premsa, la conquesta sense fi* (Figueres, 2007).

PADERN, Antoni

(Figueres, s. XVII) *Mestre argenter*

Va restaurar la creu de plata i dos bordons de plata de l'església parroquial de Santa Maria de Cotlliure (1623).

PADERN FAIG, Joan

(Colera, 30.I.1924) *Pintor*

Fill de Joan Padern Suquet, paleta, de Vilamaniscle, i de Maria Faig Bosch, modista, de Sant Miquel de Colera, és el gran de dos germans: Joan i Josep Maria. Es casa amb Isabel Hostench Bóta, de Blanes, i el matrimoni no ha tingut descendència.

De petit és decisiva la influència del mestre Vicenç Cucala en l'execució del dibuix i la pintura que, seguint les pautes dels nous corrents pedagògics, els feia dibuixar del natural. La guerra civil obre un parèntesi. A Vilajuïga rep classes del frare Juli Junyer. Padern i després es trasllada amb la família a Thuir i Perpinyà. Una vegada conclusa, es retroba amb el seu mestre, continua pintant i l'any 1939 es trasllada a viure a Blanes. Treballa a l'empresa SAFA (1940-1945) on, a l'o-

ficina tècnica, es fa càrrec del dibuix industrial de la maquinària.

Després de fer el servei militar decideix dedicar-se de ple a l'art. Va a classes de dibuix a una acadèmia de Barcelona i ho complementa amb el mestratge de Francesc d'Assís Galí.

La primera exposició té lloc a la Sala Municipal de Girona (1949), i en segueixen altres a Barcelona, Figueres i Blanes. Decideix anar a Buenos Aires on viu un seu oncle, allà hi resideix durant un període de deu anys (1950-1960), encara que amb parèntesis, d'anades i tornades, al continent europeu. La primera exposició a l'Argentina va tenir lloc a la llibreria Peuser (Buenos Aires, 1951), posteriorment a la Galeria Muller (Buenos Aires), i a altres països de l'Amèrica del Sud (Panamà, Veneçuela, Brasil), essent l'aquarel·la la tècnica preferent. Va ser contractat com a dibuixant publicitari per a la casa Berg&Cia. Allà coneix altres artistes vinculats al món publicitari i treballa per importants cases com la Shell.

Les obres de Padern es caracteritzen pel seu hiperrealisme. Als anys 50 les seves teles reproduïen racons de la vida marinera de Blanes, mentre que durant l'estada a l'Amèrica del Sud els temes corresponen a escenes dels diferents punts geogràfics visitats. Als anys 60, va dedicar algunes sèries de les seves pintures a homenatjar reconeguts pintors com Gaudí i Miró. Als anys 70, alguns dels quadres els utilitzarà per denunciar el consum, la destrucció de la natura i la passivitat de l'home davant l'entorn. En són testimoni peces com ara *Le déjeuner sur l'herbe* (1977), *El drama* (1978) i *Societat de consum* (1978). Després de passar per aquest període de denúncia, tracta el paisatge empordanès. A finals dels 80 i durant la dècada dels 90 passa per una altra etapa completament diferent de l'estil que el caracteritzava, ara utilitza tècnica mixta i combina pinzellades amb taques i formes geomètriques, és una etapa d'abstracció.

Ha exposat a la Sala Municipal (Girona, 1949), a la Sala Vinçon (Barcelona, 1949), a la Sala Icària (Figueres, 1950), en diverses exposicions organitzades per l'Agrupació d'Aquarel·listes de Catalunya. Per l'Amèrica del Sud a la Galeria Müller (Buenos Aires, 1951, 1953, 1957), a la Galeria Velázquez (Buenos Aires, 1954), al Centre Cultural (Sao Paulo, Brasil, 1955), a la Biblioteca Nacional

(Panamà, 1953), a La Casa del Libro (Caracas, Veneçuela, 1953).

De retorn a la Península exposa a la Sala Rovira (Barcelona, 1953 i 1959), Participa al Saló de Maig (Barcelona, 1961-1966), a la Galeria Forum (Madrid, 1963), a la Galeria Belarte (Barcelona, 1963), a la Sala Vayreda (Barcelona, 1967 i 1970), a les Galeries Tramontana (Barcelona, 1975), a Dau al Set (Barcelona, 1979), a la Galeria Fajol (Figueres, 1979, 1982 i 1988), a La Caixa Laietana (Mataró, 1979), a la Galeria Sant Lluc (Olot, 1980), a la Gallerie d'Art La Chapelle (Luxemburg, 1981), al Rusc d'Art (Blanes, 1984 i 1987), al Palau de Caramany (Girona, 1985 i 1989), a Palafrugell-Art (Palafrugell, 1986), a la Galeria del Carme (Vic, 1987), a la Galeria Quatre (Granolers, 1987), al Centre Cívic (Colera, 1989 i 1996), a la Galeria Horizon (Colera, 1993), al Museu de l'Empordà (Figueres, 1994), a l'Arcada (Blanes, 1994), al Casino Castell de Peralada (Peralada, 1995), a la Sala La Biblioteca (Blanes, 1997), a la Sala M. Ll. García-Tornel (Blanes, 2001) i a Casa Saladrigas (Blanes, 2003).

Fou el creador de l'Art-Park (1994) o parc d'escultures de Sant Miquel de Colera. Va ser el guanyador del segon Premi de Pintura Ràpida (Tossa de Mar, 1960) i del primer Premi de Pintura Ràpida (Tossa de Mar, 1961).

PADERN FAIG, Josep Maria

(Colera, 4.X.1927) Fotògraf i cineasta

Fill de Joan Padern Suquet, paleta, de Vilamaniscle, i de Maria Faig Bosch, modista, de Sant Miquel de Colera. És el petit de dos germans: Joan[↑] i Josep Maria. Es casa amb Marta Balaguer Pérez, de prop de Manresa.

Quan esclata la guerra civil es trasllada amb la família a Vilajuïga i després a Thuir i a Perpinyà. L'any 1940 s'estableix a Blanes, on continua els estudis a l'escola pública i al Col·legi Santa Maria. Després de fer el servei, juntament amb la

mare, es fa càrrec de la Fonda del Centre. Esdevé pioner en establir contactes amb l'estranger i rep grups d'estudiants al negoci familiar. Obté el títol de director d'Empreses Turístiques i és delegat de l'Agència Costa Brava. La fonda s'amplia considerablement i el biografiat forma part de la Junta Local de Información y Turismo (1963).

S'aficiona a la fotografia i l'any 1955 compra el primer aparell, i de manera autodidacta, n'esdevé un expert. Al cap de poc es converteix en membre fundador d'AFIC (Associació Fotogràfica i Cinematogràfica de Blanes, 1960), a partir de llavors l'afició s'intensifica participant en diversos concursos i l'amplia a la cinematografia, tècnica en la qual també obté guardons. Amb els anys és president de l'Associació i promou concursos fotogràfics nacionals amb temàtica relacionada amb la pesca, atorguen el prestigiós Trofeu Quillat, en diferents categories.

L'any 1959 guanya el Primer Concurso Comarcal de Fotografia Artística Documental. Guanya el premi al millor documental al I Concurso Cinematogràfic Provincial del Rollo (1966).

El gruix més important del seu arxiu ha estat cedit pel biografiat a l'arxiu municipal de Blanes (2007). A l'arxiu fotogràfic, s'hi sumen reportatges cinematogràfics, com: *Excursió a Pilatus*, viatge als Alps, *Fantasia de la Fira*, *Corpus a Sitges*, *Tot plegat res o Abismo*, sobre la prostitució.

L'any 1996 va ser distingit amb el nomenament de President Honorari de l'AFIC.

PADERN PONSÍ, Joan

(Peralada, 5.III.1975) Geògraf i esportista

Fill de Joan Padern Casanovas i de Concepció Ponsí Pallissera, ambdós de Peralada, és el petit de dos germans: Rosa i Joan. Està casat amb Sandra Roura, i el matrimoni té una filla.

Ha estudiat la llicenciatura de Filosofia i Lletres, especialitat Geografia per la Universitat de Girona (1998).

Als dotze anys inicia la seva carrera esportiva al Club de Futbol Peralada, com a porter de les diferents categories infantils, alevins, juvenils i amateurs, fins que l'any 2006 es retira.

Des de fa uns anys desenvolupa treballs d'administració d'empresa a les oficines del Casino Castell de Peralada.

Ha estat l'autor de l'apartat de la natura a la guia *Peralada, talaia entre l'Albera i el mar* (Girona: 2007), amb Inés Padrosa[↑].

PADROSA BARÓ, Albert

(Figueres, 16.III.1933) *Escriptor*

Fill d'Andreu Padrosa Sala, sergent de la guàrdia urbana de Barcelona, natural de Molinàs (Colera), i de Mercè Baró Camps, d'Avinyonet de Puigventós, la qual regentava una porteria al carrer de Balmes, de la ciutat comtal. Casat amb

Pepita Ferrandiz Montoliu, de Barcelona, el matrimoni ha tingut un fill, Albert, i una filla, Mercè.

Va compaginar la feina amb els estudis de peritatge mercantil, i va esdevenir director comptable i administratiu d'una empresa figuerenca.

La seva gran afició per l'escriptura li prové des de la infantesa. Ha conreat el gènere policíac i de suspens, i les seves novel·les i es basen en fets i personatges reals. El biografat se sent influït, entre altres, pel comissari Maigret, de George Simenon.

Ha escrit: *Alineación* (Figueras: 1978), *Enigma criminal* (Gerona: 1981), *Y Agatha Christie* (Figueres: 1986), *Mecanismo de ahorcadura* (Figueres: 1991), *Relatos de intriga* (València: 1994), *Crimen en la calle Mallorca* (Figueres: 1997), *Crimen en la pensión* (Barcelona: 2000), *Asesinato al amanecer* (Barcelona: 2002), *Lujuria y asesinato* (Barcelona: 2004), *Crimen y lascivia* (Barcelona: 2006) i *Requiem por un magnate* (Barcelona: 2008).

PADROSA BROSSA, Miquel

(Riumors, 4.XII.1924) *Veterinari i dibuixant*

Fill de Josep Padrosa Ferrer, pagès, de Riumors, i de Maria Brossa Portell, nascuda al Cortal Avinyó, de Castelló d'Empúries. Casat amb Carmen Gorgot Planas, natural de Terrades, el matrimoni ha tingut tres fills: Maria Inés[↑],

Josep Maria i Maria Carmen.

Estudià al Col·legi dels Germans de La Salle i a l'Institut de Figueres, i la carrera a la Facultat de Veterinària de Saragossa (1949). Va fer pràctiques a Vidreres amb el veterinari Sr. Piferrer. Va superar l'oposició a Madrid i va ser interí del partit de l'Escala, del partit de Vila-sacra, del de Sant Climent Sescebes, i del de Figueres. Va ser titular del partit de Llers i Castelló d'Empúries, i va aconseguir la plaça de veterinari oficial de la vila (2.V.1962 - 4.XII.1989), càrrec que va ostentar fins a la jubilació; així mateix va desenvolupar l'activitat com a professional lliure per diversos pobles de l'Albera i de la plana empordanesa. Va compaginar la professió amb l'explotació de les terres familiars i explotacions ramaderes de vacum i porcí.

A part de les tasques esmentades des de ben jove ha conreat una altra afició: el dibuix a la ploma. Els seus dibuixos han il·lustrat les obres *La poesia occitanocatalana de Castelló d'Empúries* (Figueres: 2001), de mossèn Miquel Pujol[↑], la portada de la miscel·lània *Santa Maria de Vilabertran, 900 anys* (Figueres: 2002), i *Peralada talaia entre l'Albera i el mar* (Girona: 2007), d'Inés Padrosa[↑] i Joan Padern[↑].

PADROSA GORGOT, Maria Inés

(Girona, 8.X.1954)

Historiadora, bibliotecària i bibliògrafa

Filla de Miquel Padrosa[↑] Brossa, veterinari, de Riumors, i de Carme Gorgot Planas, de Terrades, nascuda circumstancialment a Girona, va viure

la infantesa i adolescència a Castelló d'Empúries. Casada amb José Luis Torres[†], el matrimoni té dos fills: Andrés[†], enginyer de Camins, Canals i Ports, i Víctor[†], doctor en Telecomunicacions.

Va estudiar el batxillerat al col·legi de les Dominiques de la Presentació de Figueres, conegut com "Les Franceses", i a les Dominiques de l'Anunciata, de Girona. A Barcelona, a l'Escola de Bibliotecàries, va obtenir el títol (1975), posteriorment homologat pel de Diplomada en Biblioteconomia i Documentació (1986), i a la Universitat Autònoma es va llicenciar en Filosofia i Lletres, especialitat Història de l'Art (1984).

Durant diversos anys es dedicà a l'ensenyament secundari i per a adults, a Figueres, Girona i Roses. Des de 1986 exerceix la professió de bibliotecària, a la Biblioteca del Castell de Peralada, lloc on s'ha ocupat de difondre el fons bibliogràfic mitjançant el comissariat de les exposicions anuals, entre les quals es compten les de tema gastronòmic, contes i contistes, col·lecció cervantina, sobre la història de l'enquadernació, Salvador Dalí o Napoleó i Catalunya, i publicacions. Simultàniament s'ha dedicat a la investigació de temes comarcals.

Ha publicat articles en revistes i anuals d'àmbit comarcal i supracomarcal com *El Butlletí* (Peralada), *El Salner* (Castelló d'Empúries), setmanari de *L'Empordà* (Figueres), *Empordà Federal* (Figueres), *Hora Nova* (Figueres), *La Farella* (Llançà), a *Item* (Barcelona), *Frontissa* (Barcelona) o a la *Revista de Girona* (Girona). Ha estat col·laboradora habitual del *Diari de Girona* (1999-2004) participant en l'especial dominical sobre "Salvador Dalí" (9.V.2004), monogràfic guanyador del Premi Tasis i Torrent de Comunicació Local (2004) i, posteriorment, de manera esporàdica.

Alguns dels títols publicats als *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos (Figueres) són: "Bibliografia sobre Castelló d'Empúries" (1990), "Els impressors figuerencs i la seva obra" (1992), "Salvador Dalí i Miquel Mateu" (2004), i als *Annals* de l'Institut d'Estudis Gironins "Catàleg dels manuscrits catalans de la Biblioteca del Palau de

Peralada" (1998) o "Catàleg dels manuscrits llatins de la Biblioteca del Palau de Peralada" (1999).

Sobre una de les col·leccions principals dels fons bibliogràfics peraladencs ha escrit: "La colección Cervantina de la Biblioteca del Castillo de Peralada" per al XXII Congrés a Barcelona de l'Associació Internationale de Bibliophilie (2005).

També ha col·laborat en els catàlegs de les exposicions "Els Cartells turístics a l'Alt Empordà" a *Imatge i Destí. Cartells Turístics de les Comarques Gironines* (Museu d'Art de Girona, 2003), a *El Bisbe Margarit i la seva època* (Girona: 2006) o *En busca del Toisón de Oro* (València, 2007) i en diverses obres col·lectives com *Eduard Rodeja* (Figueres: 1996); en l'edició facsimil de *L'Empordà Àlbum* de La Il·lustració Catalana (Sant Feliu de Guíxols: 2003); en la *Història de l'Institut d'Estudis Empordanesos* (Figueres: 2007) de la qual en va ser coordinadora; en el *Diccionari Historiogràfic de Catalunya* (Barcelona: 2003) i en el *Diccionario de la Real Academia de la Historia* (Madrid, en curs d'edició).

Va ser la primera persona que va donar a conèixer el recull fotogràfic més antic de la comarca anomenat "Àlbum Rubaudonadeu" (RdG, 1994). Ha preparat els reculls fotogràfics de *Terrades* (Barcelona: 1999); *Peralada* (Barcelona: 2000); la *Història Gràfica de Figueres. 125 anys de ciutat* (Figueres: 2001; id.: 2002 2a ed.) i "El Catàleg de la postal de Peralada" (AIEE, 2002), i ha col·laborat en les miscel·lànies sobre fotografia "Memòria gràfica de les comarques gironines", *Diari de Girona* (2000); "Imatges per a la nostra història", d'*El Punt Diari* (Girona: 2003). També ha publicat "Don Tomàs de Rocabertí, el primer fotògraf amateur de la comarca" (AIEE, 2003).

Ha escrit monografies relacionades amb la música com *La Principal de Peralada* (Olot: 1990) en la qual col·laborà Lluís Albert[†], i *La Nissaga dels Serra* (Santa Coloma: 2000) en col·laboració amb la musicòloga Concepció Ramió, obres guardonades amb el premi sobre els *Estudis de la Sardana*, de l'Obra del Ballet Popular el 1991 i el 2001.

La seva aportació més important és el recull *Bibliografia interdisciplinària de l'Alt Empordà* (Figueres: 1996 amb CD), obra que va comptar amb la col·laboració de Rosa M. Gil i Tort, i el seu *Suplement* (Figueres: 2000), gràcies a la qual la comarca de l'Alt Empordà va ser la primera de tot

Catalunya en gaudir d'una eina bàsica en paper i suport informàtic que ha facilitat l'aprofundiment en el seu estudi. Des de l'any 2008, el conjunt de l'obra és consultable a Internet: <http://www.altemporda.org>

Per encàrrec dels Amics dels Museus Dalí va comissariar l'exposició "Dalí a l'Empordà. La mirada dels fotògrafs empordanesos" (Museu de l'Empordà, 2004), exposició amb catàleg que va itinerar arreu d'Espanya, i l'any 2006 va encomenar-se de la coordinació dels actes commemoratius del Centenari del naixement de Marià Baig, essent comissària de l'exposició "Marià Baig (1906-1991). Una singular pluralitat" (Museu de l'Empordà, 2006), de la qual se'n va publicar un exhaustiu catàleg que comptà amb la col·laboració de diversos autors.

La seva darrera obra ha estat la monografia *Peralada, talaia entre l'Albera i el mar* (Girona: 2007), en col·laboració amb Joan Padern i dibuixos de Miquel Padrosa.

Ha participat en actes culturals diversos i en congressos de la Imatge i d'Arxivística. És membre de l'Associació Cultural Castell de Peralada (des de 1987); del Patronat de Sant Quirze de Colera (des de la seva constitució, el 1994); de la Fundació Clerch i Nicolau (1998-2005); vocal de l'Institut d'Estudis Empordanesos (1992-1994) i secretària i coordinadora de publicacions (1994-2007); membre de la Permanent del Patronat Eiximenis (1996-2007) i membre de la comissió organitzadora dels actes dedicats a Montserrat Vayreda amb motiu del seu vuitantè aniversari (2004).

Col·laboradora de les mostres gastronòmiques de Peralada, va recopilar les receptes de les vuit primeres trobades en els reculls gastronòmics *La gastronomia empordanesa a Peralada* (Olot, Girona: 1994, 1996, en català, i 1998 i 2000 en català i castellà).

Va rebre el Premi Indiketa atorgat pel Consell Comarcal de l'Alt Empordà (2.V.2002), per la tasca de difusió de la comarca.

PADROSA JUANOLA, M. Mercè
(Figueres, 27.I.1955) Professora i filòloga

Filla de Joaquim Padrosa Ros, impressor, i de Mercè Juanola Pau, ambdós de Figueres. Casada amb Miquel Colomer, el matrimoni té una filla.

Va realitzar els estudis de batxillerat a Figueres, el primer cicle de la llicenciatura en Filologia Catalana, al Col·legi Universitari de Girona i, el segon, a la UAB (1977).

Va encaminar les seves activitats a l'ensenyament, primer a l'Institut de Formació Professional La Garrotxa (1977-1995) i després a l'IES Bosc de la Coma, d'Olot (des de 1995) moment en què és nomenada catedràtica de castellà i imparteix classes als batxillers.

Ha publicat llibres de text o material d'ús didàctic destinat als seus alumnes, el qual no ha tingut massa transcendència per haver estat d'ús intern. La major part és material de llengua catalana, però també de llengua castellana i llenguatge administratiu.

Entre els títols apareguts: *Català. Primer curs de primer grau Català. Segon curs de primer grau* (Olot, Gerona: 1982) en col·laboració amb Miquel Colomer i Tomàs Costa. Quaderns monogràfics específics amb diverses edicions revisades i modificades, tots en col·laboració amb el seu marit Miquel Colomer: *Llengua catalana. Les vocals* (Olot: 1983), *Llengua catalana. Les consonants* (Olot: 1983), *Llengua catalana. El nom: singular i plural* (Olot: 1983), *Llengua catalana. L'article i l'adjectiu* (Olot: 1983), *Llengua catalana. El verb* (Olot: 1983), *Llengua catalana. Els pronoms febles* (Olot: 1984), *Llengua catalana. El relatiu* (Olot: 1984), *Llengua catalana: adverbis i nexes* (Olot: 1984; id.: 1986; id.: 1990).

Dedicats als alumnes de segon grau de formació professional: *Missatge i sistemes de comunicació escrita* (Olot: 1987), *El lenguaje periodístico. Tercer curso de FP* (Olot: 1988), *Textos administrativos y de relación laboral. Cuarto curso de FP* (Olot: 1990), *El mundo de los viajes. Itinerario por sus textos. Quinto curso de FP* (Olot: 1992).

En relació amb la llengua castellana ha publicat: *Lengua castellana y literatura, materia común para primer curso de bachillerato* (Olot: 1997),

Lengua castellana y literatura, materia común para segundo curso de bachillerato (Olot: 1997), *Comentario de textos narrativos. CV de introducción al comentario literario y de perfeccionamiento de la expresión oral y escrita* (Olot: 1998), *Esquemas y resúmenes de historia de la literatura castellana, materia optativa de bachillerato de humanidades* (Olot: 1998), *Lengua castellana. Curso de PPA* (Olot: 2007).

I quaderns monogràfics de literatura castellana centrats en autors concrets com: *Libro de los enxiemplos del Conde Lucanor e de Patronio*, de Don Juan Manuel; *Estudio entorno a la Celestina*, de Fernando de Rojas; *Obra poética*, de Lope de Vega; *La vida es sueño*, de Pedro Calderón de la Barca; *Don Quijote de la Mancha*, de Miguel de Cervantes; *Poesía del Siglo de Oro; Rimas y leyendas*, de Gustavo Adolfo Bécquer; *Artículos*, de Mariano José de Larra; *Luces de Bohemia*, de Ramón María del Valle Inclán; *Obra poética*, de Antonio Machado; *Poemas*, de Miguel Hernández; *Antonio Buero Vallejo y el teatro de postguerra*.

Juntament amb Miquel Colomer, va ser una de les col·laboradores de la monografia *Història del teatre a Figueres, 1916-1991* (Figueres: 1991).

PADROSA PUIGNAU, Pere

(Figueres, 10.XI.1934) *Empresari*

Fill de Pere Padrosa i Simón, transportista, i de Josefa Puignau Sibecas d'Avinyonet. Es casa amb Margarita Pierre Mallol, natural de Figueres, i el matrimoni ha tingut quatre fills: Carme, Pere, Xavier i Anna.

Estudia al Col·legi de La Salle, conegut popularment com "Els Fossos", fins a l'edat de disset anys. A partir d'aquest moment treballa al negoci familiar, l'empresa de transports, la qual va donar un gran pas l'any 1963 en entrar a formar part dels Transports Internacionals Routiers (TIR).

Durant l'etapa que el biografiat ha portat les regnes del negoci s'ha caracteritzat per

l'ampliació de delegacions a diferents llocs de la província, per obrir sucursal a França (1969), i per haver estat pioners en l'ús de camions de gran tonatge i grues excepcionals emprades per a accidents especials o en el ram de la construcció. Actualment la central es troba al poble d'Hostalets de Llers, al costat de la carretera N-II i de l'entrada de l'autopista.

Col·leccionista de còmics, a la dècada dels 80, juntament amb la seva muller, inicia la col·lecció de màquines d'escriure, màquines de cosir i altres objectes que constituiran la base del futur Museu de la Tècnica de l'Empordà (inaugurat l'any 2004), lloc des del qual promociónen actes culturals diversos com exposicions i conferències, de caire científic.

PADROSA SIMON, Pere

(Figueres, 29.XII.1908 - 22.X.1994) *Empresari*

Fill de Baldiri Padrosa Darder, transportista, i de Carme Simón, de Borrassà. L'any 1934 es va casar amb Josefa Puignau Sibecas d'Avinyonet i el matrimoni té un fill, Pere, i una filla, Rosa.

Va estudiar amb el mestre Llorenç Vives i, al Liceo Monturiol, però aviat es posa a treballar, i esdevé conductor transportista. Durant la guerra civil li foren requisats tots els vehicles i va haver de fer de xofer per als militars republicans del camp d'aviació de Cabanes. Acabada la guerra, augmenta la flota de camions mitjançant la participació en subhastes. Compagina les tasques d'empresa amb els trasllats pels membres de la Unió Esportiva Figueres.

L'any 1944 trasllada la seu social al carrer doctor Burgas, lloc on actualment es troba el Museu de la Tècnica.

PAGÈS BLANCH, Pelai

(Sant Pere Pescador, 24.XI.1949) *Historiador*

Fill de Josep M. Pagès Terrats, auxiliar de farmàcia, natural de Sant Pere Pescador, i de Maria

Blanch Masó, natural de Saldet. Està casat amb M. Pilar Molina Javierre.

De petit va estudiar a les “escoles nacionals” de Sant Pere Pescador i de Sant Andreu de Llavaneres, i el batxillerat a l'Institut d'Ensenyament Mitjà de Mataró. Des de 1980 està afincat a Barcelona.

Va estudiar la Llicenciatura en Història per la Universitat de Barcelona (1972). És doctor en història, amb la tesi “Dissidència comunista al si de la III Internacional. L'Esquerra Comunista d'Espanya” (redactada i presentada en

català), l'any 1975. Fou premi extraordinari de llicenciatura i de doctorat. Des de 1974 és professor d'Història Contemporània a la Universitat de Barcelona. Ha estat el director d'una dotzena de tesis doctorals. Ha participat a una cinquantena de congressos, simposis i seminaris internacionals a Mèxic, Moscou, Torí, Marsella, Lió, Lausana, Brussel·les, etc.

S'ha especialitzat en la Guerra Civil espanyola a Catalunya, ha investigat sobre el POUM, la Segona República i el Franquisme. És membre fundador de la Fundació Andreu Nin. Ha estat membre del Comitè organitzador del I i II Col·loqui Internacional sobre la Guerra Civil espanyola (Barcelona, 1979 i 1986). I ha coordinat els congressos d'història dels Premis Octubre de València dels anys 2003, 2004 i 2006.

Ha publicat més de dos centenars d'articles en revistes de divulgació i especialitzades, com *L'Avenç*, *El Temps*, *Cahiers Léon Trotsky*, *El Viejo Topo*, *New Politics* (Nova York), etc. Ha estat coordinador de “El Temps d'Història” (2001-2005) i és codirector d'*Ebre38. Revista Internacional sobre la guerra civil*.

Ha publicat: *Andreu Nin: su evolución política (1911-1937)* (Bilbao: 1975), *El movimiento trotskista en España (1930-1935)* (Barcelona: 1977), *Historia del Partido Comunista de España (1920-1930)* (Barcelona: 1978), *Introducción a la Historia. Epistemología, teoría y problemas de*

método en los estudios históricos (Barcelona: 1983), *L'Arnau, revolucionari i milicià. La Guerra Civil Espanyola* (Barcelona: 1985), *La Guerra Civil Espanyola a Catalunya (1936-1939)* (Barcelona: 1987; 1997), *Las claves del nacionalismo y del Imperialismo, 1848-1914* (Barcelona: 1991), *La Guerra Civil* (Barcelona: 1993), *La presó Model de Barcelona. Història d'un centre penitenciari en temps de guerra (1936-1939)* (Barcelona: 1996), *Cataluña en guerra y en revolución* (Sevilla: 2007), *La Comissió de la Indústria de Guerra de Catalunya (1936-1938)* (Barcelona: 2008).

En col·laboració: *La prensa clandestina (1939-1956): propaganda y documentos anti-franquistas* (Barcelona: 1978), amb Joan Oliver i Joan Pagès; *Independència: 1936 ko Aukera Galdua* (1990), amb Alizia Sturtze Menia.

En col·laboració amb Alberto Pérez Puyal ha escrit: *Aquella guerra tan llunyana i tan propera (1936-1939). Testimonis i records de la Guerra Civil a Catalunya* (Lleida: 2003). Ha prologat llibres de John Reed i nombroses monografies locals sobre la guerra civil. A més té col·laboracions en un centenar de llibres publicats dins i fora de l'estat espanyol.

Ha estat coordinador del *Diccionari biogràfic del moviment obrer als Països Catalans* (Barcelona: 2000), en col·laboració amb Maria Teresa Martínez de Sas. I ha dirigit *Història del moviment obrer als Països Catalans* (2001), *Franquisme i repressió. La repressió franquista als Països Catalans* (València: 2004), *La transició democràtica als Països Catalans. Història i Memòria* (València: 2005), *Guerra, franquisme i transició als Països Catalans* (València: 2006) i *La guerra civil als Països Catalans* (València: 2007).

PAGÈS BOFILL, Josep

(Figueres, 31.XII.1885 – 13.VI.1951)

Empresari

Fill de Pau Pagès i Lloveras, empresari de Figueres, i de Maria Bofill Jué, d'Arenys d'Empordà. Era conegut popularment amb el sobrenom de *Garida*. Era cosí germà per ambdues parts de Lluís Pagès i Bofill. Es va casar amb Maria Lourdes Perxas (1930), i el matrimoni no va tenir descendència.

Va proseguir els negocis familiars del ciment i l'extracció de sabonet, el cine i l'electricitat, amplia l'abast de l'empresa elèctrica construint la central hidroelèctrica de Costa Margarida a l'Arnera (1920), i a Arenys d'Empordà

al riu Fluvià (1923), a més d'ampliar la central tèrmica de reserva ubicada al carrer de Sant Llàtzer de Figueres (1930).

Va muntar una bòvila prop del cementiri de Figueres i va intervenir en el negoci d'espectacles, i va proseguir i intensificar la principal base econòmica familiar, les explotacions mineres de talc. Va crear l'empresa Fill de Pau Pagès. Després del seu traspàs, el seu cunyat, Salvador Perxas[↑], es va fer càrrec dels negocis familiars.

L'any 1930 va edificar, substituint diverses cases velles, i segons projecte de l'arquitecte Francesc Tarragó, la construcció de la casa Pagès Bofill, situada al número 48 del carrer Nou, la qual des de 1998 és la seu del Consell Comarcal de l'Alt Empordà.

PAGÈS BOFILL, Lluís

(Figueres, 16.III.1892 – 28.VI.1980) *Empresari*

Fill de Rafel Pagès[↑] Lloveras, empresari de Figueres, i de Dolors Bofill Jué, d'Arenys d'Empordà. Era conegut popularment amb el sobrenom de *Garida*. Era cosí germà per ambdues parts de Josep Pagès[↑] Bofill. Es va casar amb

Amanda Gibert Geli, i el matrimoni va tenir una única filla, M. Dolors (1923), maridada l'any 1944 amb Salvador Perxas[↑].

Va prosseguir el negoci familiar dedicat a la molta de ciment, al qual va afegir una explotació

de guixos procedent de Maià de Montcal. Als anys 20 es produïren dos factors que varen permetre la millora de les instal·lacions de les Escaules, la construcció de la nova carretera i disposar d'electricitat, moment en què s'aixeca una nova fàbrica de ciment, segons projecte de l'arquitecte Pelayo Martínez[↑]. Es manté la casa mare al carrer de Sant Llàtzer, on encara avui radica el negoci de ciment natural, gestionat pel nét, Lluís Perxas Pagès (1955).

PAGÈS BOFILL, Rafel

(Figueres, 6.IV.1889 – 30.VI.1924) *Empresari*

Fills de Pau Pagès[↑] Lloveras, empresari de Figueres, i de Maria Bofill Jué, d'Arenys d'Empordà. Era conegut popularment amb el sobrenom de *Garida*.

Es va casar amb Carmen Horts Buxeda, de Figueres, i va tenir una filla Maria[↑], casada amb Antoni Fages[↑].

Continuà l'ofici de boter, inicià l'explotació de pedreres i la fabricació de ciment. Invertí juntament amb el seu germà, Josep, en l'explotació de sabonet dels termes de la Vajol, Maçanet de Cabrenys i Darnius.

PAGÈS DALMAU, Joan

(Medinyà, el Gironès, 12.XI.1874 – Castelló d'Empúries, 4.VII.1965) *Eclesiàstic*

Va estudiar al Seminari de Girona, essent ordenat el 21.IX.1901. Va ser capellà del santuari de Santa Maria de Finestres, als afores de Mieres, i va passar a capellà-custodi del Santuari de la Mare de Déu de la Salut de Terrades

(27.VIII.1913) del qual se'n va encarregar fins l'any 1959. Aquesta llarga estada va fer que fos conegut com "mossèn Joan de la Salut", càrrec que, durant un temps, va compaginar amb el de capellà de Terrades. Posteriorment, va residir a

Barcelona i, finalment, va ser el capellà de l'Asil de Castelló d'Empúries, lloc on va morir.

Va viure la guerra civil entre el santuari i Terrades. Va veure com eren cremades les imatges del santuari per part de milicians, i va veure esclatar l'església romànica de Santa Cecília de Terrades. Sortosament la Mare de Déu de la Salut havia estat enterrada i el mobiliari litúrgic del santuari preservat, després de la contesa va tenir lloc una processó multitudinària per col·locar la imatge al seu lloc (30.VIII.1942), cerimònia presidida pel biografiat.

PAGÈS FITA, Jaume

(Girona, 1946) *Enginyer i mestre*

Està afincat a Vilamacolum des de 1948. Està casat i té dues filles i un fill. Actualment està domiciliat a Bellaterra.

Estudià Magisteri (Escola Normal de Girona, 1960-1963), Enginyeria Industrial (Escola Tècnica Superior d'Enginyers Industrials de Barcelona, 1964-1970) i Informàtica (Attestation d'Études Approfondies, 1970-71, Diplôme d'Études Approfondies en Informatique, 1976. Université Paul Sabatier, Toulouse). La seva tesi doctoral va estar dirigida pel professor Gabriel Ferraté i és doctor Enginyer Industrial des del 1975.

És professor de la Universitat Politècnica de Catalunya des de 1971. Ha ocupat diverses places de Mecànica, de Matemàtiques i d'Automàtica. És catedràtic d'Universitat de l'àrea d'Enginyeria de Sistemes i Automàtica. Ha realitzat treballs de gestió universitària: vicerector d'Ordre Acadèmica de la universitat Politècnica de Catalunya (1986-1994). Ha estat rector de la Universitat Politècnica de Catalunya per dos períodes consecutius (1994-2002).

Ha realitzat treballs de recerca en l'àrea del tractament del senyal, sobre síntesi de filtres lineals i no lineals, anàlisi i resolució de problemes de

control, planificació de missions interplanetàries, i guiatge automàtic de vehicles industrials. Ha realitzat estades a diferents centres de recerca: Laboratoire d'Automatique et ses Applications Spatiales de Toulouse, Laboratoire de Signaux et Systèmes de Nice, Centro d'Anàlisi et Processament de Sinals de Lisboa, University of Southern California de Los Angeles, European Space Operation Center de Darmstadt.

És membre numerari de l'Institut d'Estudis Catalans i doctor Honoris Causa per la Universitat Tècnica de Nagaoka (Japó). És president i fundador de l'Associació contra l'Anorèxia i la Bulímia (ACAB) i de la Fundació Imatge i Autoestima (IMA). També és president de RESA (Residències de Estudiants S.A) des de 2005.

Conseller delegat del Consorci Fòrum Universal de les Cultures-Barcelona 2004 (abril 2002 - novembre 2004).

És conseller delegat de Portal Universia, S.A. (Grupo Santander), des del 10 de desembre del 2004.

PAGÈS HORTS, Maria

(Figueres, 5.VII.1922 - 15.XII.2006)

Propietària i benefactora

Filla de Rafel Pagès i Bofill, propietari, i de Carmen Horts Buxeda, ambdós de Figueres. Es va casar a Torroella de Fluvià, el 15.IX.1944, amb Antoni Fages i Neyra de Gorgot, i el matrimoni no va tenir descendència.

Des de la mort del seu marit va ser usufructuària del patrimoni Fages, i de l'important biblioteca familiar, i es va caracteritzar per no donar accés als investigadors.

Va passar els darrers anys a l'Asil Vilallonga i, en morir, va deixar les seves propietats i un milió d'euros en metàl·lic a la comunitat de Sant Vicenç de Paül, amb aquest llegat s'ha constituït una Fundació.

La Fundació Privada Escola Sant Vicenç ha instituït els premis Memorial Maria Pagès

(2007), els quals s'entreguen a institucions que destaquen per desenvolupar una tasca solidària i de cooperació.

PAGÈS IGLÉSIAS, Joan

(Llançà, 23.I.1856 – 7.III.1930) *Ermità*

Fill de Joan Baptista Pagès, de Llançà, i de Rosa Iglésias, de Colera. Als vint-i-sis anys va decidir dedicar la seva vida a la Mare de Déu del Port de Llançà. Durant quaranta-vuit anys va estar al servei de l'ermita, en va tenir cura de la devoció a la verge per les festes assenyalades. Va ser l'últim ermità resident a la capella del port de Llançà.

PAGÈS JORDÀ, Vicenç

(Figueres, 14.XII.1963) *Escriptor*

Casat amb Camilla Massot, filòloga, el matrimoni té una filla, Berta.

Va estudiar Periodisme (UAB). Compagina l'ensenyament amb la tasca d'escriptor, havent emprat els pseudònims *Àngel Mauri* i *Carla Romans*. Ha

col·laborat en diverses publicacions periòdiques com *L'Avenç*, *Revista de Girona*, o setmanaris locals com *l'Empordà*.

L'any 1989 va guanyar la Biennial de Barcelona en l'apartat de literatura, amb el relat breu *La febre groga*. Va seguir amb el recull de contes *Cercles d'infinites combinacions* (Barcelona: 1990) guanyador del Premi Ciutat de Palma, 1990; *Grandeses i misèries dels premis literaris: bricolatge textual* (Barcelona: 1991); la novel·la curta *Carta a la reina d'Anglaterra* (Barcelona: 1997) Premi Ciutat d'Olot-Marià Vayreda en narrativa, 1996; l'assaig sobre l'escriptura *Un tramvia anomenat text* (Barcelona: 1998), *El món d'Horaci* (Barcelona: 1995) obra a mig camí entre la ficció i l'assaig; *En companyia de l'altre* (Barcelona: 1999) va obtenir el Premi Documenta, 1998; *La felicitat no és completa* (Barcelona:

2003; id.: 2003 versió Braille), va rebre el Premi Sant Joan, 2003 la versió traduïda al castellà es titula *La dicha no es completa* (2004); el recull de narracions *Còm vols que ho sàpiga?* va ser guanyador del Premi Mercè Rodoreda de narrativa, 2004, el qual s'ha publicat amb el títol *El poeta i altres contes* (Barcelona: 2005). La darrera aportació ha estat *De Robinson Crusoe a Peter Pan: un cànon de literatura juvenil* (Barcelona: 2006).

Dins el gènere literari disposa d'alguns textos i articles dedicats a l'Empordà: "Teoria general de l'Empordà", "L'Empordà segons Pella i Forgas", "Vindicació d'Alexandre Deulofeu", "El teorema de l'Empordà", "La belle inutile o Pla i Dalí". Té en premsa l'obra *Els jugadors de whist* (2009).

PAGÈS LAGRESA, Assumpció

(Espolla, 15.X.1915 – Barcelona, 21.IX.1997)

Escriptora

Filla de Josep Pagès Guanter, músic de l'orquestra d'Espolla, i de Dolors Lagresa Bassegoda, d'Espolla. L'ofici del pare va influir en les seves aficions a l'hora de cantar aptituds artístiques. Després de la guerra va traslladar-se a

Barcelona, però va mantenir present el record de la infantesa.

Va escriure la lletra de la sardana *Espolla Aimada* (1951), i va publicar el llibre de relats titulat *Vius records* (Espolla: 1997). Havia col·laborat a la publicació local *La Verna* (Espolla).

L'any 2007 l'Ajuntament d'Espolla va editar un Cd amb la sardana de la biografiada.

PAGÈS LLOVERAS, Pau

(Figueres, 14.II.1837 – 28.VI.1921)

Empresari

Primer membre de la que esdevindria la important nissaga d'empresaris Pagès. Fill de Josep Pagès Batlle (Figueres, 1804-1891), boter al

carrer Nou, i de Francesca Lloveras, de Mollet de Peralada, conegut popularment amb el sobrenom de *Garida*. Es va casar amb Maria Bofill Jué (1880), pubilla de Can Tallada, d'Arenys d'Empordà, i el matrimoni va tenir tres fills: Josep[↑], Rafel[↑] i Francesc.

Inicialment va continuar l'ofici de boter del pare, però va emprendre altres activitats: explotació i fabricació de ciment natural a Llers i les Escaules, de mineral de talc o sabonet a la Vajol, Darnius i Maçanet. L'any 1875, al carrer

de Sant Llàtzer de Figueres, va instal·lar una serradora, formant societat amb l'arquitecte Roca[↑] i Bros. Al cap d'un temps hi va introduir una màquina de vapor per a la mòlta del sabonet procedent de la Vajol, negoci en auge que proporcionà notables beneficis.

L'any 1898 va construir una primera central de producció hidroelèctrica en un salt d'aigua de la Muga a les Escaules, i va portar el fluid elèctric fins a Pont de Molins, on va construir un molí per a moldre-hi el talc. En disposar d'excedència de quilowatts, els va vendre als pobles veïns: Pont de Molins i Llers, i va emprendre la construcció d'altres centrals al curs superior de la Muga, iniciant així una empresa elèctrica que l'any 1910 aconseguiria permís per subministrar electricitat a Figueres, en competència amb Hidroelèctrica de l'Empordà, de la casa Cusí. Va fundar l'empresa elèctrica que, amb els anys, va passar a formar part de Fuerzas Eléctricas de Cataluña.

A Figueres, va encarregar al mestre d'obres Josep Martí Roca la construcció de la casa Pagès (1906), edifici modernista ubicat al carrer Nou, i va decidir participar dels nous temps fent construir el Teatre-Cine El Jardí (1916), dedicat al cinema i l'espectacle.

A la seva defunció, tots els negocis continuaren sota la direcció del seu fill Josep[↑], el qual ja feia anys que intervenia en els negocis familiars.

PAGÈS LLOVERAS, Rafel

(Figueres, 11.VI.1848 – 16.I.1922) *Empresari*

Fill de Josep Pagès Batlle (Figueres, 1804-1891), boter al carrer Nou, i de Francesca Lloveras, de Mollet de Peralada. Era conegut popularment amb el sobrenom de *Garida*. Es va casar amb Dolors Bofill Jué, de Can Tallada d'Arenys d'Empordà i va tenir un fill: Lluís, i dos més morts prematurament.

Inicialment havia continuat l'ofici del seu pare, boter, però aviat va dedicar-se al negoci de fabricació de ciment natural amb pedreres a Llers i les Escaules i fàbrica per a la mòlta, amb seu central al carrer de Sant Llàtzer, de Figueres. Aquests negocis varen tenir un notable desenvolupament, i el seu fill Lluís en va ser el continuador.

PAGÈS PÉREZ, Carme

(Figueres, 19.XII.1948) *Professora i poetesa*

Filla de Nito Pagès Ferrer, mecànic, de Figueres, i de Crescència Pérez Pérez, de Bezas (Terol). Està casada amb Simó Serra[↑], i el matrimoni ha tingut tres fills.

Ha realitzat estudis de Filologia catalana a la UdG i a la UOC; ha assistit a diferents cursos de llengua catalana, havent assolit el nivell de correctora de català. Ha estat vinculada a diverses activitats ciutadanes, ha impartit classes per a adults, ha participat en vetllades poètiques, i forma part de diverses associacions culturals. És secretària d'Òmnium Cultural de l'Alt Empordà, i membre de la junta de l'Associació Cultural Atenea.

Va col·laborar amb Eduard Bartolí[↑] i Joan Antoni Poch[↑] en l'auca *Vila-sacra capital de món*. Ha dedicat el poema *Lletres de vida* a Montserrat Vayreda[↑] i *El poeta geomètric* a Eduard Bartolí. És autora de la lletra de l'himne a mossèn Cinto Verdguer *Verdguer: esperit d'un poble*, musicat per Odiló M. Planàs.

Els seus poemes han obtingut diversos guardons: Premi de Poesia Mateu Janès-Montserrat Pujol (Molins de Rei, 1993, 1998), finalista IV Premi Ciutat de Terrassa (1998), Premi de Poesia pel recull *Lletres al vent* de la XV Nit de Sant Jordi de la Catalunya Nord (Perpinyà, 2004), Premi Aracel·li-Modest Sabaté a la poesia *Verema* musicada per Joan Falgarona ↑, atorgat per la Companyia Literària Ginesta d'Or de Perpinyà (2005), Premi Francesc Català al recull *Màgia*, atorgat per la Companyia Literària Ginesta d'Or de Perpinyà (2006), Premi Aracel·li-Modest Sabaté, a la poesia *Incertesa* musicada per Joan Falgarona, atorgat per la Companyia Literària Ginesta d'Or de Perpinyà (2007). El poema *La plaça dels sentiments* ha estat guardonat amb el Premi Gran Medalla atorgat en els Jocs Florals per la Companyia Literària Ginesta d'Or de Perpinyà (2008).

PAGÈS PINSACH, Amparo

(Siurana, 4.X.1956) Pilot

Filla única de Joan Pagès Dabau, pagès, de Siurana, i de M. Teresa Pinsach Busquets, de Borrassà. Va estudiar a l'escola de Siurana, a les germanes de Sant Vicenç de Paül, de Figueres, i a l'institut Ramon Muntaner, de Figueres.

Els primers contactes amb el món de l'aviació varen ser en realitzar cursos de vol sense motor: Piloto velero "C" (VSM), a Ocaña (Toledo), l'any 1979. A partir d'aquí es va treure el títol de: Piloto privado helicóptero nº 109 -Madrid-Cuatro Vientos (1980)- el qual va ser el primer títol de pilot atorgat a una dona a Espanya.

El mateix any, va aconseguir la categoria de: Piloto comercial helicópteros nº 302 -Madrid-Cuatro Vientos. Als Estats Units obté el carnet de Flight Instructor (Odessa, Texas-USA, 1983). Posteriorment aconseguix el títol de: Piloto privado avión nº 15849 (Sabadell, Barcelona, 1986),

el de Pilot de transports (Daytona Beach, EUA, 1988), i el de Pilot Comercial 1a classe-AENA (Salamanca 1989).

Ha treballat per a particulars i, en el Servei d'Urgències de Trasplantament d'Òrgans, fins l'any 1992 en què es va retirar.

Ha pilotat els helicòpters: Hughes 269 A, Bell 47 G, R-22 (instructor de vol), BO 105, SA 341 i SA 315. Ha pilotat els avions: C 152, C150, Be 95 i H 125.

PAGÈS de PUIG, Anicet de

(Figueres, 7.VIII.1843 – Madrid, 26.XI.1902)

Advocat i escriptor

Fill del Ciutadà Honorat de Barcelona Josep de Pagès i de Nouvilas i de Gràcia de Puig i Descals, de Darnius. Va caure en diverses temptacions juvenils i el pare el desheretà i va passar els drets al segon fill, Lluís.

Va estudiar Dret a la Universitat de Barcelona, que mai va exercir. En canvi, va destacar en el camp de la literatura catalana. Va establir amistat amb escriptors de l'època i va ser Francesc Matheu qui va assumir, mort el poeta, l'edició de la seva obra poètica a *Il·lustració Catalana*. Va participar en la creació de la societat La Jove Catalunya (1870) i en els Jocs Florals de Barcelona (des de 1872), en els quals va aconseguir vuit accèssits i set premis extraordinaris, arribant al punt més àlgid el 1877. Va ser anomenat Mestre en Gay Saber el 1896. Segons Pla i Cargol va ser el millor poeta de l'Empordà del seu temps.

A partir de 1878 va fixar la seva residència a Madrid, allà va establir amistat amb els jesuïtes, va ser soci del Casino de Madrid, va esdevenir director del semanari *El Liceo* (Madrid, 1879), i solia assistir a les tertúlies de Víctor Balaguer de qui va publicar una biografia (Madrid: 1875).

Es va dedicar a treballs lingüístics i filològics. Va col·laborar en el *Diccionario Enciclopédico Hispano-Americano* (1878-1898). Va publicar

un *Diccionario crítico del idioma castellano* (Madrid: 1900) inacabat però amb molt de material recopilat. Per encàrrec de l'editorial Montaner y Simón va treballar també en el *Gran Diccionario de la Lengua Castellana* (Madrid: 1902, 1 vol; Barcelona: 1925, 5 vols), *Gran Diccionario de la Lengua Castellana (de Autoridades) con ejemplos de buenos escritores antiguos y modernos, ordenado con arreglo a la última edición del de la Real Academia Española y enriquecido con numerosas acepciones, frases y refranes que no contiene ningún otro diccionario con más de 10.000 voces...* continuat per José Pérez Hervás (Barcelona: 1932).

La seva poesia versava sobre temes bíblics, populars o amorosos: *Lo cant de Salomó, L'ànima en pena, A una dona, Phriné, Esglay, Reculliment, L'esmena del amor, Luisa la Vallière, Plenitut, Jesús a Jerusalem, Independencia, A la mort de don Marián Aguiló, La Filosa, Per sempre més, Omnipotencia, Resignació, L'Anticrist, Retorn, Lo compte Garí i Joan de Serrallonga*.

Pòstumament es varen editar un recull de poemes amb el títol de *Poesies* (Barcelona: 1906; id.: 1907; id.: c. 1911 3a ed.), seleccionades i prologades per Francesc Matheu.

PAGÈS QUER, Josep

(Figueres, 2.III.1912 – Girona, 2.V.1992) *Músic*

Fill de Felip Pagès Carreras, peó, natural de Vilanant, i de Joaquina Quer Vilar-dell, de Vilamacolum. Es va casar amb Carme Garriga Estadella i el matrimoni va tenir un fill.

S'inicià en la carrera musical amb el mestre Francesc

Civil, que es trobava a Figueres per complir el servei militar. Va seguir amb el mestre Enric Sans[↑], amb qui va aprendre el violí i el flabiol, i va completar la formació musical a l'escolania organitzada per mossèn Albert[↑]. Més endavant, va ser alumne del mestre Toldrà.

Essent director Josep Blanch[↑] Reynalt, va formar part de La Principal de Peralada (1928-1930), la qual va haver d'abandonar per fer el sevei militar. Mentre feia el servei es va ocupar de l'arxiu musical i va entrar a formar part de la banda militar, interpretant el saxo. Una vegada finalitzat, va formar part de l'orquestra de cambra dirigida per Ricard Valls, i de l'orquestra de jazz dirigida per Francesc Basil[↑]. Finalment, s'incorpora a la banca i compagina la feina amb l'orquestra Ritmos, que actuava al Casino Menestral.

PAGÈS TUBERT, Salvador

(Banyoles, el Pla de l'Estany, 15.X.1901 – 27.III.1995) *Eclesiàstic*

Va estudiar al Seminari de Girona i va ser ordenat el 6 de juny de 1925. Va ser missioner diocesà (1925), ecònom de Sant Esteve de Guialbes (1939), regent de Camprodon (1941) i rector de Castelló d'Empúries (1946), vila en

la qual va estar-hi per espai de trenta-cinc anys. Des de 1981 va estar adscrit a Sant Pere de Banyoles i, finalment, va ser rector de Vilavenut (1985-1993).

La seva actuació va ser decisiva en les restauracions endegades tant a Camprodon com a l'església catedralícia de Castelló. Va reunir diverses peces de mobiliari litúrgic, escultures i altres peces artístiques, i va iniciar el museu de la basílica de Castelló d'Empúries.

PALAU CODERCH, Josep

(Darnius, 1839 – 11.VII.1908)
Propietari i polític

Fill d'Antonio Palau Brugat (1794-1847), propietari de Darnius, natural de Santa Llogaia d'Àlguema, i de Rosa Coderch, d'Espolla. Va ser el gran de tres germans: Josep, Narcís i Dolors, i, per tant, l'hereu. Es va casar amb Maria Farrarós Viñas

(1841-1932), natural d'Albanyà, i el matrimoni va tenir més de sis fills: Enric, Salvador, Josep, Olegario, metge; Dolors i Carmen.

Va estudiar lleis a Barcelona i va ser diputat (1883-1884, 1888-1892, 1892-1896, 1901-1905). Va arribar a ser vice-president de la Diputació i governador civil interí. Formava part de la comissió central.

Va formar part de la Junta de la secció surera, adscrita a la Lliga Agrícola de productors de la província de Girona i constituïda l'any 1894.

PALAU MASSOT, Jaume

(Castelló d'Empúries, 1931) *Músic*

Fill de Josep Palau, pagès, nascut circumstancialment a Sant Pere Pescador, i de Catalina Massot de Castelló.

Es va decantar per tocar el fiscorn i el trombó de vares. Va formar part de diverses formacions musicals com: la d'en Pau Rossinyol, l'Orquestra Rio de Figueres, La Màxims i La Principal del Rosselló.

PALAU MASSOT, Pere

(Castelló, 7.IV.1929 – Figueres, 14.II.2006)

Poeta

Fill de Josep Palau, pagès, nascut circumstancialment a Sant Pere Pescador, i de Catalina Massot de Castelló. Va estudiar als Col·legi del germans Gabrielistes de Castelló i, després, a l'escola pública.

Professionalment va treballar com a mecànic a diferents llocs de la comarca, d'entre els quals

destaca la casa Ubanell de Figueres amb qui instal·lava trulls d'oli, i va passar una temporada per terres de Castella i Galícia, per retornar l'any 1973.

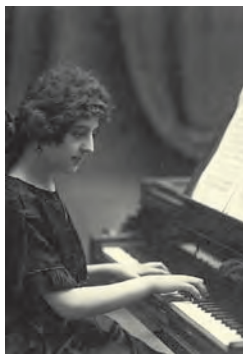

Aficionat a la poesia, es considerava influït per Fages de Climent. Va publicar nombrosos poemes a la revista local *El Salner*, la resta havia romàs inèdita fins a la publicació de la monografia *Pere Palau Massot. Un poeta anònim*

(1929-2006) (Castelló: 2007), a càrrec de Marisa Roig↑.

PALAU MONTOLIO, Emília

(Poble Nou, Barcelona, 18.XI.1903 – Barcelona, 26.VII.1980) *Pianista*

Filla de Josep Palau Oró (1866-1919), capataç de la Companyia Gas Lebon, natural de Sudanel (Lleida), i de Luisa Montolio Sánchez (1873-1951), de Manzanera (Terol). Va ser la quarta filla d'una nissaga de set: Luisa, Josefina,

José, Emília, Maria, Teresa i Alejandrina. Casada amb Antonio Salazar↑ Chapela, el matrimoni va tenir un fill, August.

Va pertànyer a una família nombrosa, amb certes dificultats econòmiques per la prematura mort del pare, però en mostrar tenir un do especial per la música, la mare va procurar fer el possible perquè gaudís de la formació musical. Va assistir al Conservatori Municipal de Música de Barcelona per un curt període, i després va rebre classes particulars a l'Acadèmia Ainaud (Barcelona), lloc on va tenir el professor Ricard Vives. La seva precocitat musical va fer que, a l'edat de set anys, obtingués el primer premi de piano de

l'Acadèmia Ainaud (1911). Dotada d'una excepcional facilitat per llegir una partitura a primera vista, i de gran sensibilitat per interpretar, podia extreure les millors qualitats d'obres barroques, clàssiques, romàntiques o impressionistes. Excel·lia quan tocava les Sonates de Beethoven, peces de Brahms o de Schumann.

Va acabar la carrera de piano de manera destacada i, a l'adolescència, va donar concerts a Barcelona i Lleida.

Va actuar al Casal Nacional Sagrerenc (1919) i al Teatro Viñes (Barcelona, 1923). A Lleida va liderar el Trio Hispania que tocava al Cafè España de la capital. En algunes ocasions va fer suplències del pianista del cinema mut.

L'any 1924 es va casar per poders amb el metge Antonio Salazar, ell a Gran Canària i ella a Sudanell. Després de casada va abandonar la carrera professional i va esdevenir col·laboradora del seu marit, varen traslladar-se al Perú, a l'Àfrica, i viatjaren per nombrosos països. Retornaren a Barcelona el 1935 i s'instal·laren a Roses (1936-1943), i després a Figueres (1943-1968), per passar la jubilació a Barcelona.

Va seguir practicant el piano a diari, i va ser alumna del mestre Enric Montoriol[†].

A Roses, va ser professora de la pianista Carme Vilà[†], a qui va acompanyar en el recital de presentació en públic (Figueres, 2.VII.1950). Només va actuar per a concerts benèfics (1946, 1950) per a recaptar fons per a la restauració del monestir de Vilabertran, o per a audicions reduïdes.

A Figueres, juntament amb un grup d'amics melòmans (Concepció Brusés, M. Josefa Carbonell, Rosa Climent de Puig, Alfons Cusi[†], Joaquim Fort[†] de Ribot, Alfons Puig[†], Ramon Reig[†], M. Dolors Ros de Cusi, Narcís Sala[†], Antonio Salazar[†], Miquel Vidal, farmacèutic i Tomasita Riera de Vidal), va constituir l'Associació de Música de Figueres (1952-1965), de la qual la biografiada en va ser la tesorera.

Anys a venir, tindria continuïtat en l'associació Joventuts Musicals.

PALER, Miquel

(?, s. XIX) *Llatinista*

Va escriure *Nuevos elementos de las artes y las ciencias* (Figueras: 1841).

PALER TRULLOL, Enriqueta

(Figueres, 27.VII.1842 – 8.I.1927) *Poeta*

Filla de Miquel Paler i d'Anna Trullol, va morir soltera en el seu domicili del carrer de Monturiol.

Va destacar com a poetessa, es va donar a conèixer en un certamen organitzat pel Centro Artístico e Industrial, amb motiu de les Fires de Santa Creu de 1880. En el Certamen Literario (Figueres, 1882), va ser nomenada Reina de la festa. Va col·laborar en diversos diaris i revistes de Catalunya.

La major part de les seves poesies varen ser de caire religiós.

Va escriure la lletra de l'*Himne a la pelegrinació* de J. Sancho Marraco, i va dedicar un poema *A la memoria de nostre incomparable poeta mossèn Jacinto Verdaguer*.

En el Ple de l'Ajuntament de Figueres (14.III.1986), s'acordà dedicar-li un carrer a la zona de l'Olivar Gran.

PALLACH CAROLÀ, Emili

(Figueres, 17.III.1923 – Barcelona, 13.V.2006) *Polític i professor*

Fill de Miquel Pallach Terradas, de Borrassà, dedicat al negoci de pollastres, i de Joaquina Carolà Sala, de Figueres. Era germà de Josep Pallach. Es va casar amb Mercè San Ildefonso Bassó, de Tapis (Maçanet de Cabrenys), i va tenir

dues filles, Carmen i Núria.

Va estudiar magisteri i, posteriorment, amplià els estudis a la Sorbona (París). Es va dedicar a donar classes particulars de francès.

A la mort del seu germà va ser sol·licitat per intervenir en la política, on va assumir diversos càrrecs de responsabilitat, va ser regidor i tinent d'alcalde de l'Ajuntament de Figueres (1983-1987), i Diputat al Parlament pel PSC (1984-1988).

PALLACH CAROLÀ, Josep

(Figueres, 10.II.1920 –
l'Hospitalet de Llobregat, el Barcelonès, 11.I.1977)
Polític i pedagog

Fill de Miquel Pallach Terradas, de Borrassà, dedicat al negoci de pollastres, i de Joaquina Carolà Sala, de Figueres. Es va casar amb Teresa Juvé, i el matrimoni va tenir una filla, Antònia.

Als catorze anys es va afiliar al Bloc

Obrer Camperol i més tard al Partit Obrer d'Unificació Marxista, del qual ja era secretari general de les joventuts el 1936. Les purgues que els membres estalinistes del Partit Comunista d'Espanya iniciaren amb l'assassinat d'Andreu Nin el van fer amagar-se a Roses on s'afilià a la CNT. El 1938 va ser mobilitzat en un batalló de càstig controlat pel PSUC. Més tard fugí a França on el va redimir del camp de concentració una família francesa i s'incorporà a la resistència gala contra l'ocupació alemanya, i es llicencià en filosofia i lletres a la universitat de Montpeller.

Va tornar clandestinament a Catalunya (1942) i va participar en la I Conferència Nacional del POUM, celebrada a Valldoreix el novembre de 1943, on fou elegit membre del primer Comitè Executiu de l'interior. També va assistir a la II Conferència, celebrada a Barcelona el juny de 1944, on es confirmà la seva pertinença al Comitè Executiu. El novembre de 1944 fou delegat de l'interior a la Conferència del POUM celebrada a Tolosa de Llenguadoc. Aquest mateix any, en retornar a Catalunya, el 24 de desembre de 1944, fou detingut per la policia mentre dinava en un restaurant de Barcelona. Fou empresonat a Figueres i a Girona, d'on s'escapolí el febrer de 1946. Va tornar a França i es va dedicar a l'ensenyament d'espanyol, a l'Institut pilot de Montgeron, al temps que cursava els estudis de psicologia i pedagogia a la Sorbona; allà s'incorporà al Moviment Socialista de Catalunya, participant

activament en la publicació del seu òrgan *Endavant*.

Entre 1946 i 1948 va fer diversos viatges clandestins a Catalunya. El febrer de 1957 signà, en nom del Moviment Socialista de Catalunya (MSC), el pacte de París, en un intent de crear, juntament amb els republicans i l'oposició monàrquica, un organisme d'acció unitària. El 1962 torna a entrar clandestinament a Catalunya per tal constituir l'Alianza Sindical Obrera (ASO), i el 1966, arran de l'escissió soferta pel MSC, passa a encapçalar el sector que defensava el socialisme moderat enfront del sector més radical liderat per Joan Raventós decidit a pactar amb el partit comunista. El mateix any 1966 crea, amb membres de l'ERC, d'Acció Catalana i de la CNT, el Secretariat de la Democràcia Social Catalana.

El 1968 va obtenir el passaport i s'instal·là durant l'estiu a Roses, sent detingut, no obstant això, per la Guàrdia Civil el mes d'agost, i empresonat a Figueres, essent alliberat al cap de tres setmanes, retornà a França.

El 1970 retornà definitivament a Catalunya treballant, gràcies als seus amics pedagogs, com a PNN a l'Institut de Girona i a l'Escola Universitària de Formació de Professorat d'EGB i a l'Escola d'Assistents Socials, i com a director de la delegació de l'ICE. L'any següent s'incorporà a la Universitat Autònoma de Barcelona com a professor d'Història de l'Educació i el 1972 contribuí a la creació de l'Escola de Mestres de Sant Cugat. El 1974 es doctorà amb una tesi sobre la renovació pedagògica a les comarques gironines a començament del segle XX.

El novembre de 1974 participà activament en la constitució, a Montserrat, del Reagrupament Socialista i Democràtic de Catalunya. Després de la mort de Franco, es va bolcar a l'organització del socialisme a Catalunya, en clara competència amb la Convergència Socialista de Raventós. El gener de 1976, en el segon congrés del Reagrupament, fou elegit copresident, conjuntament amb Josep Verde i Heribert Barrera. Convertit el Reagrupament en Partit Socialista de Catalunya, a partir de maig de 1976, el 9 de gener de 1977 fou elegit secretari general del Partit Socialista-Reagrupament. Dos dies més tard moria d'un infart en haver de ser traslladat a Barcelona per la manca d'una unitat coronària a Girona.

Exponent màxim de l'anomenat socialisme reformista, catalanista i partidari d'una solució federal per a l'Estat espanyol, va publicar nombrosos treballs, tant de teoria política com de pedagogia.

Va escriure: *El nostre combat. Acció i perspectiva del socialisme a Catalunya* (París: 1954; Barcelona: 1988 i 2005); *Els mestres públics i la reforma de l'ensenyament a Catalunya: 1901-1908* (Barcelona: 1978). Ha escrit també *El gran problema: escola i ensenyament per a tots* (Perpinyà: 1964), *Els Instituts Pilot i la reforma de l'ensenyament mitjà. L'experiència francesa* (Barcelona: 1971) i *L'explosió educativa* (1975). En l'àmbit polític *La democràcia per fer què?* (Barcelona: 1975). *Socialisme. Aportacions de Josep Pallach* (Barcelona: 1978).

El 7 de novembre de 2002 l'Ajuntament de Figueres el va nomenar, a títol pòstum, Fill Predilecte de la vila.

PALLÉ MANZANO, Pere Lluís

(Peralada, 23.III.1958)

Astrofísic i professor

Fill de Pere Pallé Rosell, pagès, de Peralada, i d'Esther Manzano Jubiñá, perrequera, natural de Barcelona, és el mitjà de tres fills: Jordi, Pere Lluís i Maria Carme. Viu a La Laguna des de l'any 1979.

Va anar al parvulari de les monges canoneses agustines de Peralada, a l'escola infantil amb el professor Alfonso Batlle per seguir l'ensenyament primari amb el profesor Dionisio Cañada. Va cursar el batxillerat a l'institut de Figueres recordant especialment la professora de física, la senyora Vinaixa, la qual li va transmetre la passió per les ciències físiques.

En acabar COU, l'any 1976, va decidir començar els estudis de llicenciatura de Ciències Físiques al Col·legi Universitari de Girona que, llavors, depenia de l'Autònoma. Els cursos 1977-79 els realitzà a

Bellaterra i l'any 1979 en assabentar-se que a La Laguna (Tenerife) començava l'especialitat d'Astrofísica amb observatori on es podia cobrir la part observacional i pràctica dels estudis, s'hi apuntà. L'any 1981 va acabar la llicenciatura a la Universitat de La Laguna.

Des de l'any 1979 treballa a l'Institut d'Astrofísica de Canarias (IAC). La seva tasca de recerca s'ha centrat sempre en el camp de la Física Solar i més concretament en la branca de Sismologia Solar, o sigui, l'estudi de l'interior del nostre Sol utilitzant tècniques sísmiques semblants a les utilitzades a la Terra per estudiar la composició de les capes més internes. Aquesta tècnica revolucionària dins el camp de l'Astrofísica és en gran part deguda a la contribució del grup solar de l'IAC.

L'any 1986 es va doctorar en Astrofísica, defensant la tesi denominada *Oscilaciones solares de largo período: los modos gravitatorios* dirigida pel Dr. Teodoro Roca (IAC) i el Dr. H.B. Van der Raay de la Universitat de Birmingham (GB).

Ha participat en els següents projectes d'investigació: *Procesos dinámicos y magnéticos en el interior y atmósfera* (de 1989 a 1991), *Física solar* (de 1992 a 1996), *G.O.N.G (Global Oscillations Network Group, 1988)*, *I.R.I.S. (International Research of the Interior of the Sun, de 1989 a 1991)*, *GOLF/ISIS (Global Oscillations at low frequency; an investigation of the Solar Interior, de 1988 a 1995)*, *VIRGO (Variability of Irradiance and Global Oscillations, de 1988 a 1995)*, *Heliosismología en luz integral: IRIS y GOLF (1997)*, *Procesos físicos del plasma solar* (de 1997 al 2002).

També és autor de més d'un centenar d'articles en revistes internacionals especialitzades a més d'altres de divulgació, una cinquantena de col·laboracions i nombroses conferències com a convidat a Congressos Internacionals, contribucions a Congressos Nacionals a més d'una cinquantena de conferències de divulgació i contribucions a llibres monogràfics.

És membre avaluador de les revistes *Solar Physics* i *Astronomy & Astrophysics*, de diversos projectes d'investigació, i director de tesis doctorals.

D'entre totes les seves aportacions, per a citar les més representatives: *The 160 minute solar*

oscillation. An artifact? (1989), *Solar cycle induced variations of the low l solar acoustic spectrum* (1989), *Full disk heliosismic IRIS raw data calibration* (1993), *Variations of the frequencies of very low l p-modes* (1994), *A measurement of the Solar Background Velocity Spectrum* (1995), *Solar P-mode frequencies from the IRIS network* (1997), *First results on p-modes from GOLF experiment* (1997), *Solar activity cycle frequency shifts of low-degree p-modes* (1998).

Des de 1983 ha compaginat la investigació amb l'activitat docent impartint diverses especialitats de Física (Solar, Nuclear, Teoria de la Comunicació, etc.) a la Universitat de La Laguna en els cursos de l'especialitat d'Astrofísica.

A l'Institut Astrofísic de Canaries (IAC) ha ostentat diferents càrrecs d'entre els quals destaquem: el d'investigador principal (1988-89) i el de coordinador de projectes (1989-99).

El juny de 1999 va ser escollit pels investigadors de l'IAC i el seu director *com a coordinador d'investigació*, càrrec equivalent al de subdirector de l'IAC i que comporta la màxima responsabilitat en les tasques de recerca i del personal investigador (uns 150 astrofísics de les 350 persones que formen avui l'IAC).

Ha estat el responsable de la instal·lació telescòpica de l'Observatori del Teide denominada Laboratori Solar que actualment acull sis experiments destinats a l'estudi de les pulsacions del sol (1986-1997).

Ha participat en nombrosos congressos en diferents països del món, aportant els resultats de les seves investigacions, d'entre molts: Hakone (Japó), La Haya (Països Baixos), Los Angeles (EUA), Nuevo México (EUA), Niça (França), etc.

És membre de: la Comisión del Doctorado de la Universidad de La Laguna (des de 1989), de la Unión Astronómica Internacional (des de 1988), Numerario de la Sociedad Española de Astronomía, d'Euroscience (European Association for the Promotion of Science and Technology), del Comité Ejecutivo de Física Solar de la European Physical Society (des de 1996), i president del Comité Ejecutivo del centro de Cálculo del Instituto de Astrofísica de Canarias (des de 1997).

PALLISERA, Germans

(s. XIX – XX) *Músics*

Varen desenvolupar la seva activitat a Figueres.

Pallisera, Emili

Va formar part de la primera Junta Directiva del Sindicat musical de la província de Girona, creat el 1917, juntament amb Lluís Bonaterra↑, Ramon Basí↑, Agustí Lloret, Pere Teixidor, Ramon Basagañas↑, Jaume Turias, Josep Cirilo↑ i

Enric Corbera i del grup musical The King Jazz.

PALLISERA TRÈBOL, Josep

(Peralada, 28.X.1893 – Figueres, 15.XI.1980)

Músic

Fill de Sabas Pallisera i de Celestina Trèbol Llansó.

S'inicià a l'Escola de Música dels Comtes de Peralada i va tenir com a mestre Jaume Cervera↑, de qui es considerava molt influenciat. Va ser intèrpret de violí, tenora, clarinet, flauta,

flautí, saxofon, oboè i tible, instrument en el qual destacà.

En els inicis va ser membre de formacions foranes com La Principal de l'Escala, de l'Antiga Pep de Figueres, de La Principal de Tortellà, de La Principal de Figueres i de la prestigiosa cobla La Principal de Peralada (1927-1940), on va començar per a substituir el tible (fins llavors en Badosa↑ de Roses), orquestra en la qual va romandre fins a la seva dissolució.

Va ser copista de partitures de sardanes dels mestres Josep Serra↑, Josep Blanch↑ i Morera, i va compondre dues sardanes *Saltironejant i Esclats de primavera*.

PALLISSER CAMPS, Gregori
(Llers, s. XVIII) *Historiador i regidor*

Va ser regidor de la universitat de Llers. És considerat per alguns especialistes com el primer historiador local. Va escriure una obra, en dos volums, fonamental per a la vila de Llers *Llibre dels racionaris de la vila i castell de Llers* (el primer datat l'any 1730, mentre que el segon és posterior a la segona meitat del s. XVIII), que fins al dia d'avui ha romàs inèdit.

PALMA MUÑOZ, Montserrat
(Figueres, 24.VII.1959) *Psicòloga i política*

Filla de Vicenç Palma Fernández, comptable, natural de Blanes, i de Maria Lourdes Muñoz Soler, natural de Girona. És la gran de tres germanes.

És llicenciada en Filosofia i Lletres, especialitat Psicologia per la Universitat Autònoma de Barcelona, 1981. És professora de Psicologia de l'Educació a la Universitat de Girona des del 1989. Va exercir de psicòloga escolar en diferents centres educatius públics i privats (1981-1989). Ha realitzat activitats de recerca dins l'àmbit de la Psicologia de l'Educació, formant part de diferents equips de recerca que han realitzat projectes finançats per diferents institucions i administracions, especialment sobre la formació del professorat i els processos d'ensenyament-aprenentatge.

Des del punt de vista polític, ha estat regidora a l'Ajuntament de Figueres (1991-2004). Tinent d'alcalde (1995-2004), responsable successivament de les àrees d'Urbanisme i Habitatge, Planificació i Actuacions Concertades, Medi Ambient, Promoció Econòmica, Formació Universitària, Innovació i Desenvolupament Local. Ha estat portaveu del Grup Municipal Socialista.

Diputada a Corts Generals, VI, VII i VIII legislatura, ha estat cap de llista del PSC a les Eleccions Generals del 2004 i del 2008 per la circumscripció de Girona.

Secretària del Grup de Diputats del Partit dels Socialistes de Catalunya a les Corts Generals durant la VI legislatura (1996-2000), va fer el seguiment de les iniciatives que varen tenir una rellevància especial en el context de la política catalana, especialment les vinculades amb la llengua, la cultura, les administracions públiques i les infraestructures a Catalunya. És autora d'iniciatives parlamentàries sobre temes de la circumscripció de Girona, especialment del seguiment dels pressupostos generals de l'Estat a les comarques gironines, execució de les obres de la N260-Eix Pirinenc, aeroport de Girona, actuacions al litoral gironí (camins de ronda, construcció de passeigs marítims o regeneració de platges), tancament de les casernes de la Guàrdia Civil i possibles reversions als municipis, construcció del tercer carril de l'autopista, desdoblament de la carretera N-II, entre altres. Va elaborar i defensar iniciatives parlamentàries sobre l'Any Dalí i les declaracions de Patrimoni de la Humanitat de la ciutat grega d'Empúries i del Vessant Mediterrani dels Pirineus.

Va ser portaveu adjunta del Grup Parlamentari Socialista a la Comissió de Ciència i Tecnologia del Congrés dels Diputats durant la VII legislatura (2000-2004), destacant especialment les activitats parlamentàries vinculades al seguiment del "Plan Nacional de I+D", les grans instal·lacions de recerca a Catalunya -ITER de Vandellòs i Sincrotró del Vallès-, organismes públics de recerca. Va ser ponent de la Llei general de telecomunicacions i membre de la Comissió d'Educació i Cultura. Va realitzar activitats parlamentàries vinculades especialment a l'àmbit universitari, en concret debat i tramitació de la LOU (Ley Orgánica de Universidades). Va participar en els treballs de debat, tramitació, elaboració d'esmenes i alternatives a la LOCE (Ley Orgánica de Calidad de la Educación).

Va ser portaveu d'Educació i Ciència del Grup Parlamentari Socialista durant la VIII legislatura (2004-2008), ponent de la Llei orgànica d'educació (2006) i ponent de la Llei orgànica de modificació de la Llei orgànica d'universitats (2007), entre altres.

Ha col·laborat en diverses publicacions relacionades amb l'ensenyament: *Aprendo a pensar: Construcción de itinerarios instruccionales* (1991),

amb M. Pifarré Turmo, i *Enseñar a pensar a través del currículum escolar* (Barcelona) amb C. Monereo Font (coord.); *“Aprendo a pensar”: un model per ensenyar a pensar a l'escola* (Barcelona: 1991), amb M. Pifarré Turmo; *Aprendo a pensar* (Madrid: 1992), amb C. Monereo, M. L. Pérez Cabaní, M. Castelló, X. Gimeno, M. Pifarré i I. Prats; *La innovació en l'etapa d'educació infantil*, Ponències i Comunicacions de les Jornades celebrades a Barcelona, juny 1992. (Barcelona: 1993), amb R. Barnes, M. L. Pérez Cabaní, i Vidal; *Evaluación de estrategias metacognitivas: un análisis comparativo de tres instrumentos* (Madrid: 1993), amb C. Monereo, M. L. Pérez Cabaní, M. Castelló, M. Clariana, M. Pifarré, M. L. Sanz, R. Fiz, R. Barnés, i Vidal; *Estrategias de enseñanza y aprendizaje. Formación del profesorado y aplicación en la escuela* (Barcelona: 1994), amb C. Monereo, M.L. Pérez Cabaní, M. Castelló, i M. Clariana; *Aprender a estudiar a la Universitat* (Barcelona: 1996), amb C. Monereo (coord.); *La Enseñanza y el Aprendizaje de Estrategias desde el Currículum* (Girona-Barcelona: 1997), amb M. L. Pérez Cabaní; *La evaluación de la calidad del aprendizaje de los estudiantes universitarios mediante exámenes* (2000), amb M. L. Pérez Cabaní i R. Carretero Torres.

PALMERO Nissaga

Instal·lats a Saus a finals de la dècada dels setanta.

Palmero, Alfredo

(1901-1991) *El fundador*

Palmero, Alfredo

(Barcelona, 1966) *Nét*

Estil inspirat en l'obra de Picasso. Temàtica arlequins, interiors de cafès i personatges femenins.

Va seguir els estudis al Liceu Francès de Barcelona i després va cursar estudis de dret.

Artísticament es va formar amb el seu avi. Al municipi de Saus disposa d'un museu a l'aire lliure anomenat *Entorn Artístic*.

Ha realitzat retrats per a la família reial i per a altres persones famoses.

La primera exposició va ser a Barcelona (1993), des de llavors ha exposat arreu d'Espanya, per França i Londres.

PALMEROLA/PALMAROLA TRULLS, Jaume (Roses, 14.IX.1866 – 31.I.1931) *Cartògraf, escriptor i pintor*

És fill de Pere Palmerola i de Magdalena Trulls. Es a casar amb Maria Juan Ferrer i el matrimoni va tenir dos fills: Pere i Maria.

Oficial cartògraf de l'Armada, portà una vida itinerant.

Va viure a diferents punts costers de la Península i de les illes Balears, com: Vigo, València o Palma de Mallorca.

La principal aportació del biografiat va ser en el seu vessant pictòric i en el cartogràfic.

Va participar en exposicions a la Sala Parés de Barcelona, al Círculo de San Fernando de Madrid, o a l'Exposició Provincial de Belles Arts celebrada a Figueres (1928).

Entre les seves obres pictòriques cal esmentar: *Los primogénitos del condado de Priegue* (paisatge gallec), *Después del chubasco*, *Atardecer en el valle de Fragoso* (1904), *Punta Castelo* (1906), *Desde el calvario*, *Entre robles* (1910).

Va dibuixar les cartes nàutiques: *Plano de la Bahía de Alcudia*, *levantado* en 1892 por la Comisión Hidrográfica (Madrid: 1893), *Plano de la isla de Cabrera y adyacentes* (Madrid: 1893), *Plano del Puerto de Gandía levantado* en 1898 (Madrid: 1900), *Plano de Mundaca, Bermeo y Fondeadero de cabo Manchichaco levantado* en 1902 por la Comisión Hidrográfica á bordo del vapor de guerra *Ucrania* (Madrid: 1903), *Costa septentrional de España-Motrico (Puerto)* (Madrid: 1903), *Plano de los Puertos de Naos y Arrecife en la isla de Lanzarote* (Madrid: 1913), *Hoja I de la ría de El Ferrol* (Madrid: 1913), *Hoja II de la ría de El Ferrol* (Madrid: 1914), *Carta del Delta y curso del río Ebro desde las gólas hasta Tortosa con el fondeadero del Fangar: levantada por la Comisión Hidrográfica en 1880 y rectificada por la misma en 1915* (Madrid: 1927).

Va col·laborar en les revistes *Ambos Mundos* i *Mundo Gráfico*, en el *Diario de Vigo*, i *El Faro de Vigo*. Publicà *Paisajes de España* i *Ejercicios de Dibujo Topográfico y de Paisaje Panorámico* (1 carpeta) obra premiada l'any 1919 i declarada d'utilitat per a la marina.

L'any 1916 l'ajuntament de la vila de Roses va dedicar-li un carrer, i, en agraïment, va fer donació de nou quadres i vuit cartes nàutiques al consistori, material que, en el dia d'avui, es troba desaparegut.

PALTRÉ, Maties

(*El Port de la Selva, s. XIX*) Mestre de ribera

Construïa barques de pesca a mitjan segle XIX al Port de la Selva.

Les seves obres eren molt apreciades, especialment els llaguts.

PALTRÉ NOY, Isidre

(*Palau-saverdera, 9.VI.1870 – Girona, 1911*)
Mestre

Fill de Miquel Paltré Parxés i de Maria Noy Badosa, de Vilajuïga.

Va estudiar Magisteri a la Normal de Girona. El primer destí va ser a la ciutat de Lleida i després a Girona (1905). Va esdevenir director del Grup Escolar Bruguera (1911) i, al cap de poc, va morir sobtadament d'una aturada cardíaca.

Va escriure un tractat sobre *Ciències Físiques i Naturals*, va deixar inèdita una *Gramàtica*. En col·laboració amb Josep Dalmau Carles va publicar *Europa (segundo manuscrito)*.

Va ser distingit amb la Cruz de Caballero del Orden Civil de Alfonso X i la Medalla de Plata dels Setges de Girona.

PAPELL, Narcís

(*Figueres, s. XIX*) Urbanista

Autor de la distribució del cementiri de Figueres, sobre una planta de matriu neoclàssica (1816).

PAPELL CAMPS, Antoni

(*Figueres, s. 1865? – Vilafant?, 1937 o 1938*)
Pèrit agrònom

Era fill de Joan Papell i Llenas. Va tenir tres fills del primer matrimoni: Rotilio, Antoni i Lolita, i del segon, una filla, Conxita.

Va estudiar a l'institut de Figueres assolint el grau de Batxiller (1881). Junament amb el seu pare va fundar el Centro Facultativo Artístico-Industrial, al carrer de Lasauca. Membre fundador de la Cambra Agrícola de l'Empordà,

constituïda l'11.I.1900, va formar part de la junta directiva com a secretari de la secció segona (1900-1911) i, posteriorment, secretari de la secció primera, fins a la dècada dels anys 30.

En refondre's els dos camps d'experimentació vitícola de Figueres, el biografiat va rebre el càrrec de pèrit agrícola (1907).

Va ser president de la Societat Coral Erato (1.I.1906 – XII.1923) i durant aquest període es va aprovar la contractació de l'enllumenat elèctric (1906), va establir contacte amb nombroses agrupacions corals, les quals visitaren la seu figuerenca; es va potenciar i donar un lloc preferent a la biblioteca i, entre altres actuacions, es va iniciar un llibre de visites.

PAPELL CARRERAS, Bernat

(*Figueres, 1821 – Sète, Llenguadoc, 1877*)
Compositor i organista

Va estudiar música amb Joan Carreras Prats, a l'església del Carme de Girona, i va rebre alguna lliçó de J. Barba. Exiliat a França des de 1841, va ser organista a Béziers i a Nimes. Cap a 1860 va tornar a Girona on va ser organista de la catedral per oposició i mestre de capella en substitució de J. Carreras i Dagas i, posteriorment, va ser ordenat prevere. L'any 1864 va abandonar els càrrecs de la capella de música de la catedral i va retornar a França, i es va establir a Sète, lloc on va morir.

Va compondre una *Gran Missa*, edició pòstuma, algunes peces religioses i obres de saló.

Tant pels seus coneixements teòrics com per la seva tasca de compositor, va disposar del reconeixement dels seus contemporanis.

PAPELL GARBÍ, Antoni

(Figueres, 24.IX.1902 -
Palma de Mallorca, 7.II.1956)
Catedràtic i historiador

Fill d'Antoni Papell i Camps, pèrit agrícola, i de Dolors Garbí Perals, ambdós de Figueres, domiciliats a la pujada del Castell. Va ser el segon de tres germans: Rotilio, Antoni i Lolita.

Llicenciat en Filosofia i Lletres, va residir una temporada a Madrid i seguidament va dirigir l'institut de Baracaldo (1933). Aquest any va tornar a l'Empordà per casar-se amb Mercè Cervera, filla d'Agustí Cervera i, músic de Castelló d'Empúries, acte que es va celebrar a l'església del Port de Llançà.

Va ser arxiver de la Diputació provincial de Girona, i catedràtic de Literatura espanyola als instituts de Girona, Figueres, Eivissa i a l'institut Joan Alcover de Palma de Mallorca.

Publicà un estudi sobre el monestir benedictí *Sant Pere de Roda* (Figueres: 1930), *L'Empordà a la Guerra carlina: mig segle d'història empordanesa* (Figueres: 1931), *Reyes y corsarios* (Bilbao: 1935), *El libro de Vizcaya* (Bilbao: 1936), *Quevedo, su tiempo, su vida, su obra* (Barcelona: 1947) i *Moratín, su vida y su época* (Palma: 1958), *Rubén Darío* (Palma: ?), *Rabin Dranat Tagore* (?), *Ramon Muntaner, capità i diplomàtic*, i l'obra pòstuma *Pirates i corsaris a l'Empordà* (Peralada: 1962).

En morir estava preparant la història de la literatura espanyola del segle XVIII, que resta inèdita.

PAPELL LLENAS, Joan

(Figueres, 1838 - c. 1900?)
Urbanista i pèrit agrícola

Fill de Pau Papell Pujol, mestre d'obres, i de Catalina Llenas Maurici, ambdós de Figueres. Es va casar amb Jacinta Camillo Soldevila, de Granollers.

Va seguir les passes del seu progenitor i va disposar de despatx a Figueres amb el nom de Centro Facultativo Artístico y Industrial. Va treballar intensament durant l'últim terç del segle XIX. Va ser zelador municipal de la Policia Urbana de Figueres i director de Camins Veïnals i Canals de Reg. Va participar en la política local, havent estat regidor monàrquic (1877-1879).

Ha estat qualificat com a urbanista per la preocupació manifesta pel tema i per l'elaboració de dos plànols de la ciutat de Figueres *Plano de la ciudad de Figueras y su reforma* (1878 i 1891, el darrer acompanya la publicació *Itinerarios...*). Va intervenir en edificis destacats com la Casa Genover (1875) o l'Asil Vilallonga (1877).

Va elaborar un pla de regadiu *Llanos del Ampurdán*, en col·laboració amb Francisco Cels, en el qual desenvolupen un projecte de canal amb captació d'aigües del Fluvià cap a la Muga.

Va escriure diverses obres: *Tratado completo de dibujo topográfico* (Barcelona: 1859; Barcelona: 1872 2a parte; Figueres: 1890-1892 2a ed.), l'any 1888 va aconseguir el premi Rubaudonadeu al Certamen Científico-Literario per la descripció de la comarca a *Itinerarios para viajes y excursiones precedidos de la descripción geográfica, historia descriptiva, topográfica y estadística de la ciudad de Figueras y pueblos del Alto Ampurdán* (Figueres: 1891) edició costejada per la Diputació de Girona.

PARADA SOLER, Montserrat

(Vilanant, 10.VI.1968) Farmacèutica

Filla de Josep Parada Marquès, pagès, natural de Vilanant, i de Fina Soler Argelès de Vilarig.

Llicenciada en Farmàcia per la Universitat de Barcelona (1991 amb grau), va presentar la tesi de llicenciatura *Aportació al coneixement de l'etnoflora de l'Alt Empordà* (Barcelona: 1997). Doctora en Botànica (UB, 2008), amb l'*Estudi etnobotànic de l'Alt Empordà*.

Ha publicat diversos articles en revistes especialitzades com *Journal of Ethnopharmacology*. Ha col·laborat a *L'Albera i el patrimoni en l'espai transfronterer*, i en la *Miscel·lania Joan Veny*.

Ha publicat també *Etnobotànica de les terres gironines* (Girona: 2002), en col·laboració amb Anna Selga, Maria Àngels Bonet i Joan Vallès i

Xirau. *Plantes medicinals del Pirineu Català* (Sant Vicenç de Catellet: 2002 1a ed.; 2003 2a ed.), en col·laboració amb Antoni Agelet, Joan Muntané i Joan Vallès.

Ha participat en el congrés de l'Institut d'Estudis Empordanesos amb el títol "El paisatge, element vertebrador de la identitat empordanesa" amb la comunicació "Usos populars de les plantes i gestió del paisatge: alguns resultats d'una recerca etnobotànica a l'Alt Empordà" (Figueres: 2007), en col·laboració amb M. Àngels Bonet i Joan Vallès.

PARADÍS FARRÉS, Maria Dolors

(L'Escalade, 4.IV.1843 - Barcelona, 12.X.1932)

Benefactora

Filla de Martí Paradís Oller i de Caterina Farrés Sureda. Es va casar amb Lluís Albert Paradeda i el matrimoni va tenir quatre fills: Caterina, Francesc, Martí i Amèlia. Va fer restaurar la Capella de Santa Reparada de Cinclaus, i gràcies a ella es va instaurar l'Aplec de Santa Reparada (1918).

PARADÍS GARCÍA, Cristina

(Figueres, 5.IX.1967) *Pintora*

Filla de Joan Paradís, pintor, natural de Figueres, i d'Àurea García, pintora, natural de Barcelona.

S'ha format a l'Istituto Statale d'Arte (Venècia, 1985-1986), a l'Escola Llotja (Badalona, 1987-1989), a l'Escola Massana (Barcelona, 1989-1992) i a Stuttgart (Alemanya, 1991). Ha compaginat la pràctica artística amb la docència a l'Acadèmia

Àurea, de la qual des de l'any 2002 n'és la directora. Ha coordinat concursos de pintura ràpida a Cistella, Vilabertran i ha participat en altres iniciatives artístiques.

Ha conreat diferents tècniques, dibuixos a llapis amb tocs d'aquarel·la, aquarel·la i oli. El dibuix i l'aquarel·la es caracteritzen per la frescor, i l'oli pel colorisme.

Ha participat en diverses exposicions col·lectives, entre les quals cal destacar: l'Exposició Col·lectiva de joves pintors (Museu de l'Empordà, 1994), Harakasaari (Helsinki, Finlàndia, 1994), Espai 22 (Barcelona, 1996), Kunstverein Köln (Colònia, Alemanya, 1996).

PARADÍS PUIG, Joan

(Figueres, 6.II.1941) *Pintor*

Fill de Joan Paradís Bosch, propietari d'un magatzem de fruita, natural de l'Escalade de Cal Gambo, i de Magdalena Puig Giralte, d'Albons. Casat amb Àurea García (1965), pintora, el matrimoni té dues filles: Cristina i Elvira.

Va ser alumne de Ramon Reig (1950) i de Fernando Garrido. Va estudiar Magisteri (1957), i posteriorment cursa estudis de Belles Arts (Barcelona, 1962). Resideix a Barcelona (1965-1968) i l'any 1969 s'instal·la a Figueres. L'any 1984 Àurea inaugura l'acadèmia d'art.

Dotat d'unes qualitats extraordinàries, la seva trajectòria no ha seguit la projecció esperada. Fou membre fundador del Saló d'Artistes Joves Independents (1962).

Ha exposat en diverses col·lectives i individuals com: Sala Icària (Figueres, 1963), Galerie Le Creuset (Brussel·les, 1969), Mostra antològica Galeria Àurea (Figueres, 1984), participa a Art-Fair (Mont-real, 1985), Feria de Arte Contemporáneo Arco (Madrid, 1986), Exposició antològica (1960-1982). Museu de l'Empordà (Figueres, 1986), Linea Gent (Bèlgica, 1986), juntament amb Evarist Vallès va exposar a Houston, Texas (1987-1988).

PÁRAMO PONSETÍ, Carles

(Barcelona, 20.VIII.1949) *Polític*

Fill d'Elias Páramo Ramírez, militar, natural de Madrid, i d'Elvira Ponsetí Aulet, natural de Roses.

Es va casar amb Carmen Barbarà, de Roses, i el matrimoni ha tingut dos fills, Carles i Núria.

A l'edat de dos anys el seu pare és destinat a Roses, lloc on es trasllada la família. A l'adolescència compagina els estudis amb

el treball en el sector turístic. Posteriorment, ingressa en una entitat bancària mentre estudia Peritatge Mercantil (1969), oposita per a La Caixa de Girona i més tard esdevé director d'una oficina de Roses.

Implicat de molt jove en la vida associativa i cultural de la vila rosinca, va ser un dels membres de l'organització del Carnaval, un dels promotors per a la instauració en la festa de Sant Jordi, del Dia del Llibre i de la rosa, col·laborador del Grup de Teatre de Roses i, en l'àmbit esportiu, monitor de submarinisme, secretari del Club Badia de Roses i fundador del G.E.N. Una de les seves grans aficions ha estat la història i la cartografia, i ha centrat la col·lecció en gravats i postals de tema rosinc.

L'any 1982 es va afiliar a Convergència, va resultar elegit regidor i alcalde de Roses (1987-1991, 1993-1995, 1995-1999, 1999-2002 i 2002-2007, amb majoria absoluta; l'any 2007, tot i ser la llista més votada, va passar a l'oposició a causa d'un quadripartit encapçalat pel PSC), diputat provincial (1991-2007), encarregat de l'àrea de publicacions, posteriorment de l'àrea de Cultura, vicepresident primer (1997-1999) i president de la Diputació (1999-2007).

Durant el seu mandat d'alcalde, la vila de Roses ha experimentat una gran transformació i millora. Considerat bon gestor per la seva dedicació i constància, s'ha envoltat de gent molt preparada i sense deixar de preocupar-se de solventar tots els problemes que han aparegut pel gran creixement poblacional, ensenyament, benestar social, esports, cultura, han vist cobertes les necessitats amb nombroses infraestructures, destacant el teatre, la biblioteca, la piscina climatitzada i el port esportiu municipal.

Des del punt de vista urbà, els passejos de mar, la cobertura de la riera Ginjolers, l'obertura i eixamplament de carrers i la creació de noves placetes al casc antic, l'arranjament de les nombroses urbanitzacions, l'entrada de la vila desdoblada i enjardinada, són obres cabdals a les quals cal afegir l'actuació en el patrimoni, rehabilitant la Ciutadella i el castell de la Trinitat i com a colofó la compra de Punta Falconera.

Essent president de la Diputació va donar suport i va impulsar el projecte *Diccionari Biogràfic de l'Alt Empordà*, que avui és una realitat.

PARDO, M.

(?, s. XIX-XX) *Fotògraf*

El 1917 tenia el domicili social al carrer de la Indústria i, més endavant, se'l troba al carrer Prat de la Riba.

PARÉS MASDEVALL, Sara

(Figueres, 6.X.1971) *Professora de música*

Filla d'Antoni Parés Escolà, i de Maria Dolors Masdevall Felip, ambdós botiguers i naturals de Figueres. Ha estat la menor de tres germans.

Aficionada des de petita a la música, per tradició familiar. S'ha especialitzat en flauta i fagot. S'ha format amb diversos professors, amb Lluís Casso al Conservatori de Música del Liceu de Barcelona, amb Pia Elsdörfer, al Hanzehogeschool Conservatorium de Groningen (Holanda), on obté el Diploma de solista (*Uitvoerend musicus blokfluit*). Continua la seva formació en el camp de la interpretació històrica assistint a diversos cursos: amb Robert Erlick, Siebe Henstra, Menno Van Delft, Walter Van Hauwe, Pierre Hamon i Pedro Memelsdorf. Posseeix els estudis superiors de fagot. Com a fagotista, ha estudiat amb Eugènia Sequeira i Josep Borràs.

Compagina les actuacions musicals amb l'ensenyament, és professora de flauta de bec i fagot al Conservatori Isaac Albéniz de Girona, on actualment és també la coordinadora de l'Aula de Música antiga, curs sobre interpretació històrica. Ha estat professora de flauta de bec al Conservatori Superior de música del Liceu de Barcelona.

Qualificada com una de les exponents de la "Generació 1971", ha estat membre de la Jove Orquestra Simfònica de Catalunya (JOSC) des de la seva fundació (1993), fins als cinc anys posteriors. Ha actuat amb l'Orquestra Simfònica del Vallès, l'Orquestra transversal de Catalunya i l'Orquestra de Cambra de l'Empordà.

Ha estat membre dels grups de música antiga: Affetti Musicali i Sforzinda Consort. Actualment forma part dels grups Ensemble l'Albera, format per flauta i viola de gamba i clavecí, La Caravaggia i Vespres d'Arnadí, amb els quals actua en prestigiosos festivals d'àmbit estatal i europeu. Amb Ensemble l'Albera va guanyar el Primer Premi del Concurso de Interpretación Histórica de Sevilla (2000).

Ha actuat en el concert *Haendel* de l'Orquestra de Cambra del Gran Teatre del Liceu (temporada 2007-08). A la temporada 2008-09 actuarà també al Gran Teatre del Liceu en l'òpera de Monteverdi *L'incoronazione di Poppea*.

Ha realitzat enregistraments per a Catalunya Ràdio, TV basca, TV3-Canal 33 i Rac1. Ha participat a la banda sonora de diverses pel·lícules amb música de Carles Casas: *Ave Maria, No ploris Germaine, El Portero*. Ha col·laborat amb el grup *Orphenica Lyra*, dirigit per José Miguel Moreno, actuant a l'Auditorio Nacional de Madrid.

Ha enregirat diversos Cds: *Strana armonia d'amore* (música italiana del s. XVII) / *L'Albera / La mà de guido; Missa Rex Virginum* - Juan de Anchieta / *Capilla Peñafloreda / K617; Il primo libro de mottetti* - Orlando di Lasso / *Ars harmonica; Juditha Triumphans* - Antonio Vivaldi / *Acadèmia 1750 (orquestra històrica del festival de Torroella) / VR-0001*.

PASCAL MONTANER, Ramon

(Peralada, 1855 - Figueres, 24.IX.1934) *Polític*

Fill de Pau Pascal i de Catarina Montaner. Es va casar amb Ana Gálvez Martí (Figueres, 28.II.1877) i en el moment del traspàs tenia una filla, Anna.

S'havia traslladat de Peralada a Figueres, on va tenir una petita indústria de botes, situada a l'actual carrer de Sant Pau.

Republicà federal, tenia en gran estima la figura de Pi i Margall. La seva principal característica política era l'aplicació dels ideals democràtics, essent un dels líders que s'alià amb els membres radicals del grup. Va ser elegit regidor de l'Ajuntament de Figueres en diverses ocasions (1894-1897; 1914-1917; 1918-1922). Una de les obres que va portar a terme va ser la urbanització de la plaça Anselm Clavé (actual plaça Triangular), i es va destacar per haver endegat una campanya per abolir l'impost de Consums. Durant molts anys va ser el president del Centro Federalista Ampurdanés.

PASCUAL RIBERA, Enric

(Cadaqués, s. XIX) *Metge*

De les seves dades biogràfiques se sap que va escriure "Sobre los abscesos del seno supramaxilar, sus consideraciones etiológicas, sindrómicas y terapéuticas".

PASCUAL SAMARANCH, José Luis

(Barcelona, 21.IV.1947) *Arquitecte i artista*

Fill de Leonci Pascual Cabrero, i de Montserrat Samaranch Torelló, de Barcelona. Va estudiar la carrera d'arquitectura (Barcelona, 1970), i va establir el seu estudi a Sarrià. A la dècada dels 80 es trasllada a Els Fumerals (Eivissa), després resideix una dècada a Centelles i, posteriorment, a diferents llocs de l'Alt Empordà

(1994): Ventalló, Sant Mori i actualment té l'estudi a Saus-Camallera.

Pascual pertany a una generació que, juntament amb Barceló, Llimós o Mariscal, es va revoltar contra l'art abstracte. Se'l considera un gran coneixedor de l'art del segle XX, amb domini de la tècnica i el dibuix, estudia i transforma l'obra d'art sense que el seu objectiu sigui la recerca de la bellesa. La seva obra esdevé una eina crítica, satírica i lluitadora en la qual s'hi palesa la ironia i la denúncia. La presentació inicial de la seva obra, realitzada en un període de transició, va impactar. Les seves històries en blanc i negre, a manera de vinyetes dels còmics, eren una manera d'expressar la seva actitud crítica. D'ell s'ha dit que va elevar el còmic a la categoria d'art. Amb els anys, en el camp artístic, s'ha decantat pel vessant escultòric i ha esdevingut gestor de l'Espai d'Art Km7 (Camallera). Va estar en estreta col·laboració amb el galerista René Metras (†1984), i amb Joan Gaspar.

Ha exposat a la Galeria de Arte Grifé y Escoda (Barcelona, 1965), Taller Picasso (Barcelona, 1972), Galeria Trece (Barcelona, 1975), Galeria René Metras (Barcelona, 1977, 1978, 1979, 1982, 1984), Galeria Il Naviglio (Milà, 1980), Galeria Maloney (Eivissa, 1981, 1982, 1985), Sala de Cultura Sa Nostra (Eivissa, 1985, 1988, 1992), Galeria Trece (Ventalló, 1995, 1996, 1998, 2000, 2002), Galeria Fabrice Galvani (Toulouse, França, 1997, 2001), Galeria Clàudia Houston (Texas, Estats Units, 2000, 2001), Espai d'Art Km7 (Saus, Girona, 2004, 2006), Galeria Alba Cabrera (València, 2004, 2006). La retrospectiva "Visiones asimétricas de un artista" va recollir obra de 1961 a 1985 (Fundació Vila Casas, Torroella 2004-2005).

Va participar a la XXXIX Biennal de Venècia (1980), a la XVI Biennal de Sao Paulo (Sao Paulo, Brasil, 1982).

PASCUET TEIXÉ, Pere

(Barcelona, 1858 – Palafrugell, el Baix Empordà, 7.I.1907) Mestre

Fins ara sempre s'havia parlat de Pascuet com a fill de Sant Pere Pescador. Era fill de Domingo Pascuet i de Rosa Teixé, ambdós progenitors de la província de Lleida. Es va casar amb Narcisa Llubià Jordi, de Palafrugell (4.IV.1879).

A l'edat de setze anys ja disposava del títol de mestre. L'any 1875 es va traslladar a Palafrugell

on va ser mestre de l'escola superior de nens de la vila. Seguidament se'l localitza a Girona, a l'Escola Normal, per retornar l'any 1889 a la vila de Palafrugell. Pot ser a causa de la seva deficiència física, era coix i portava una cama ortopèdica, va posar especial èmfasi en l'ensenyament de mainada discapacitada, com era el cas de cecs o sordmuts.

Va fundar una biblioteca per a ús dels alumnes de l'escola pública i un fons d'estalvi escolar. Va estar vinculat a nombroses activitats i associacions del poble i de la Societat d'Institucions de Previsió de França. Va fundar i organitzar la Caixa d'Estalvis de Palafrugell.

Va rebre molts vots de gràcies d'ensenyament i la Cruz de Caballero de Isabel la Católica (1897). A Palafrugell un dels carrers porta el seu nom.

PASQUAL, Joan

(Castelló d'Empúries, final s. XIV – s. XV)
Franciscà i humanista

La grafia del seu nom la podem trobar: Paschal, Pascal, Pascall i Pasqual. Mestre en Teologia, va dedicar l'obra *Summa de l'altra vida* (1436), al conseller en cap de Barcelona, mossèn Joan Llull i de Gualbes (1385-1447). L'obra es divideix en dos llibres (el *Libre de beatitut* i el *Libre de pena*, inacabat) va ser publicada el 1921 i els manuscrits es conserven a la Biblioteca de Catalunya, es tracta d'una glossa a *La divina comèdia de Dante* a partir del *Comentari* del seu fill, Piero Alighieri.

PASSAMÀ, Francesc

(La Jonquera, s. XIX) Metge

Va estudiar Medicina i es va doctorar a Montpeller. Va escriure: *Essai sur la nature et la thérapeutique du cancer* (Montpellier: 1824).

PASSOLAS CODERCH, Josep

(Castelló d'Empúries, 19.IX.1881 – Figueres, 8.XII.1957) Pianista i professor

Fill de Joaquim Passolas Sabater (Castelló, 8.II.1839 – †31.X.1898), metge-cirurgià, i de Dolors Coderch Vidal, ambdós de Castelló d'Empúries, va ser el quart de cinc germans: Ramon, Dolors, Agustí, Josep i Montserrat. Es va

casar amb Dolors Reitg Vidal i va tenir tres fills: Josep, Joaquim i Joan[↑], també músic.

A l'edat de set anys va rebre les primeres lliçons de música i als onze de piano del mestre Antoni Agramont[↑]. Va destacar com a cantant de triple i, quan el mestre era absent, el substituïa en l'execució de l'harmònim. Es va

taslladar a Barcelona per perfeccionar els coneixements musicals i va ser alumne de l'Escola Municipal de Música. Allà va tenir com a professor d'harmonia Antonio Nicolau, i de piano els mestres Joan Pujol i Joaquim Canals.

Finalitzats els estudis va actuar com a concertista, però es va traslladar a Figueres on va exercir com a pedagog. Ha estat qualificat com a excel·lent intèrpret i compositor inspirat, qualitats que va saber inculcar i comunicar als seus alumnes. Entre els deixebles més destacats figuren: Francesc Basil[↑], Josep Falgarona[↑], Mauné[↑], Enriqueta Llanta o Concepció Bonal.

Va fundar l'Acadèmia Passolas (Figueres, 1932), on preparava els alumnes i els portava a examinar a Barcelona. Va ser professor de cant i piano de l'Escola del Treball de la Generalitat, de Figueres (1937), nomenat professor de la classe de solfeig del municipi de Castelló d'Empúries (1938), i després de la guerra civil va ser professor de l'Escola d'Arts i Oficis Clerch i Nicolau (Figueres, 1940).

Va actuar en concerts diversos a Barcelona i Figueres. L'any 1914 va acompanyar Enric Sans[↑] i Vila. Havia interpretat el piano pel cine mut i havia acompanyat les actuacions dels Pastorets.

Va compondre diverses peces, amb preferència per a piano: *Impressions del Montseny* (1920), *Vals expresivo*, dues barcaroles *Les ruïnes d'Empúries* i *Un viatge al Cap de Creus* (Barcelona: c. 1925) peça dedicada a la pianista Mercè Moner[↑] de Vila, i *Berceuse*. Les obres de cambra: *Nocturno*, *Minuetto* per a quartet de corda, i *Momento musical*. Va compondre sardanes per a cobla i per a piano i altres instruments

d'acompanyament: *Ecos de l'Empordà* (1915), *Anyorança*, *Plany*, *Heroica*, *Queixa amorosa*, *Sardana* (per a quartet de corda), *Sardana infantil* (per a piano), *Pastoral* (per a piano), *Somni* (per a piano, violí i violoncel), *Records de ma terra* (per a orquestra), *Aplec patriòtic* (per a dos pianos, trompeta, trombó i tenora), *La Festa Major* (per a dos pianos, oboè, violoncel i tamborino). Se sap que també va compondre cançons i música religiosa.

Per les Fires i Festes de la Santa Creu (Figueres, 1921), l'Orfeó Gracienc va estrenar *Fraternitat*, peça coral a vuit veus, amb lletra d'Apel·les Mestres.

L'Ajuntament de Figueres va retre un *Homenatge als compositors de l'Empordà* al Teatre Municipal El Jardí (31.I.1992), entre els quals hi figurava el biografiat.

Va ser nomenat Professor Honorari de l'Acadèmia Dalmau de Barcelona (1932).

PASSOLAS REITG, Joan

(Figueres, 1.III.1927) *Músic*

Fill de Josep Passolas Coderch, músic, i de Dolors Reitg Vidal. Va ser el petit de tres germans. Es va casar amb Josefina Balaguer Castillo, de Sueras (Castelló de la Plana), i el matrimoni va tenir dues filles: Maria José i Yolanda.

Va estudiar música amb el seu pare, i amb els anys s'ha especialitzat en guitarra baixa, trombó de vares, orgue electrònic i trompeta. Va exercir la docència al domicili particular i al Col·legi de La Salle de Figueres, essent un dels seus alumnes el compositor Lluís Llach.

Ha format part de diverses formacions musicals de Figueres: La Principal de Figueres, l'Antiga Pep, l'orquestra del Casino, la Ritmos, l'Orquestra Veracruz i des de l'any 1962 amb l'orquestra de Perpinyà Henri Tubert, amb la qual va actuar per tot el territori francès.

PASTELL Família

Nissaga castellanina emparentada amb algunes de les millors famílies de les comarques gironines com els Mas de Xexás, els Ametlla de Castelló, o els Maranges de l'Escala.

Va ser habitual que els membres d'aquest llinatge es dediquessin a les lleis, a l'advocacia o a la notaria amb una especial vinculació al servei dels comtes d'Empúries, de qui foren cavallers durant generacions. Disposaven de tomba familiar a l'església de Santa Maria de Castelló.

PASTELLS PUJOL, Pere

(Castelló d'Empúries, 1873? – 27.II.1899) *Músic*

Era fill de Baldomer Pastells[↑] Ribera, músic conegut com l'Avi Rau, de Castelló d'Empúries, i de Lluïsa Pujol Vilardell, i oncle de Lluís Buscarons[↑]. S'havia casat amb Dolors Duñach Juncà (23.XII.1893), de Castelló d'Empúries, i el matrimoni va tenir tres fills.

Va tenir una intensa però curta vida musical, ja que va morir als 26 anys. Instrumentista de contrabaix, va dirigir la cobla Els Rossinyols, actuà amb Els Montgrins i La Principal de La Bisbal. Va ser director de l'orfeó de la societat coral La Favorita de Castelló d'Empúries i organista i director de l'Escola Municipal de Música, de Castelló. Durant un temps residí a Barcelona.

Va compondre música diversa com el concert per a contrabaix, *Somni d'amor*. Va escriure música religiosa, coral, ballables, concerts i sardanes. Donà molts concerts de contrabaix. Presentint la seva mort va escriure la seva pròpia marxa fúnebre.

Va escriure les sardanes: *Maria, La moda del dia, L'arc de triomf, La bandera de la pàtria, La poma del ciri, La marca de fàbrica, Pereira, La guassona, La font pudosa, Maria Assumpta*.

PASTELLS RIBERA, Baldomer

(Castelló d'Empúries, 1848 – 25.XII.1930) *Músic*

Fill de Pere Pastells i de Teresa Ribera. Es va casar amb Lluïsa Pujol Vilardell i el matrimoni va tenir un fill, Pere[↑], i una filla, Anna.

Flabiolaire i pedagog, popularment va ser conegut amb l'a-

pel·latiu de l'Avi Rau. Va ser un expert intèrpret de

flabiol, flautista i va destacar en l'àmbit religiós com a baix solista. Va ser membre de la Cobla Empordanesa i un dels fundadors dels Rossinyols (1889). Va substituir Joan Masó en la direcció de l'Escola de Música de Castelló d'Empúries (1925) i de la cobla infantil Els Rossinyolets.

Entre les seves obres hi ha un mètode d'execució de flabiol, el primer elaborat per a aquest instrument.

PASTELLS VILA, Pau

(Figueres, 3.VI.1846 – Tortosa, el Baix Ebre, 16.VIII.1932) *Jesuïta i historiador*

Va estudiar batxillerat a Figueres on va assolir el Grau de Batxiller en Arts (1862). Entrà a la companyia de Jesús (8.VIII.1866), després d'haver estudiat al seminari conciliar i a la Universitat de Barcelona. Els aldarulls de

1868 l'obligaren a marxar a França, d'on va retornar l'any 1870, i l'any següent va cantar missa a Banyoles. Va anar a Alcoi on va fundar diversos cercles d'obrers catòlics (1872). Va anar com a missioner a les Filipines (1875), primer a Manila i, després, a Mindanao.

A partir de 1884 va decidir explorar l'interior de Mindanao, va inventariar la flora i la fauna i va acumular altres dades autòctones; va fundar pobles als quals va posar noms catalans. Va ser nomenat superior de les residències de Caraga i Balingasag i superior de la missió (1887-1893), any en què va haver de tornar a Espanya per malaltia. Des de llavors, per raons de salut, es dedicà a treballs intel·lectuals publicant obres sobre Filipines i el Paraguai. A Barcelona, Sevilla i Madrid recopilà innombrables documents, base de la important obra del pare Antoni Astrain, sobre la història de la Companyia. Va treballar a l'Archivo de Indias, de Sevilla, i va escriure trenta-cinc estudis de caire històric. La dissolució de la Companyia de Jesús per part la II República, a

Espanya, el va obligar a refugiar-se a l'asil de les Germanetes dels pobres de Tortosa, lloc on va morir.

Dirigí el *Mapa político-hidrográfico de Mindanao* (1889?), formà part del quadern vuitè de les *Cartas de los PP. De la Compañía de Jesús de la Misión de Filipinas*; dirigí també els quaderns 8 i 9 de les *Cartas ...*, i en el novè un apèndix *Mapa de los distritos 2º y 5º de Mindanao* (1892).

És autor de *Memoria sobre Mindanao firmada en Manila el 15 de marzo de 1892* (1892); col·laborà en l'obra de Francisco Combes *Historia de Mindanao y Joló*, publicada el 1667, per a la nova edició de 1897; reedità i amplià l'obra de Francesc Colin *Labor evangélica, ministerios apostólicos de los obreros de la Compañía de Jesús, fundación y progresos de su provincia en las Islas Filipinas. Historiados por el padre Francisco Colín... Parte primera sacada de los manuscritos del padre Pedro Chirino, el primero de la compañía que pasó de los reynos de España a estas islas, por orden, y a costa de la catholica, y real Magestad... Nueva ed. ilustrada con copia de notas y documentos para la critica de la historia general de la soberania de España en Filipinas por el p. Pablo Pastells* (Barcelona: 1900-1902); *Catálogo de documentos relativos a Filipinas* (Barcelona: 1925-1933) en nou volums; *Conquistas de los castellanos en el Extremo Oriente y competencias habidas con los portugueses* (?); una *Historia de la Compañía de Jesús en la Provincia de Paraguay, según los documentos originales del Archivo General de Indias de Sevilla* (Madrid: 1912-1933) 5 volums i 3 volums més de 1946-1948, i *Misión de la Compañía de Jesús en Filipinas en el siglo XIX. Relación histórica deducida de los documentos autógrafos originales e impresos relativos a la misma* (Barcelona: 1916-1917), en tres volums. La documentació aplegada sobre les Filipines es troba a l'Archivum Historicum Societatis Iesu Cataloniae, de Sant Cugat del Vallès, mentre que la referent a tema americà està aplegada sota l'epígraf Col·lecció Pastells a la Casa de Escritores de la Compañía de Jesús, de Madrid.

En col·laboració amb el pare Constantino Bayle va escriure *El descubrimiento del estrecho de Magallanes en conmemoración del IV Centenario* (Madrid: 1920) en 2 volums.

PATLLER GAPEAN, Josep
(?, s. XVIII) Mestre

Exercia com a mestre de gramàtica a la vila de Castelló d'Empúries. Se sap que va escriure dos llibres *Rudimentos de gramática: sacadas de autores clasicos, con anotaciones y exémplos de Cicerón &c y van tambien añadidas las Reglas para construir* (Figueras: s.d.), ambdós impresos a Figueres per Ignasi Porter.

PATÓN BALSERA, Enric
(Figueres, 18.IV.1943) Torero

Fill de Manuel Patón López, mecànic, natural de La Carolina, Jaén, i d'Inocencia Balsera Hornero, de Bèlmez, Còrdova.

Apadrinat per Antonio Borrero Chamaco, va prendre l'alternativa a la plaça Monumental de Barcelona l'any 1967. Va actuar per primera vegada a la plaça de braus de Figueres el mes de maig de 1968. Es va retirar l'any 1976, després de patir un accident taurí. Posteriorment ha estat empresari taurí.

PATRACH FERRER, Joan
(Figueres, 24.VII.1923 -
Perpinyà, França, febrer de 1991) Cirabotes

Fill de Joan Patrach Soler, esquilador, i de Dolors Ferrer Vila, ambdós de Figueres, domiciliats al carrer de Vellayre. Conegut popularment amb l'apel·latiu de "Chinito", solia instal·lar-se al bell mig de la Rambla de Figueres i encerava i enllustrava el calçat dels passavolants.

PAU, Berenguer de
(Pau, ? - Nàpols, 1506) Bisbe

Entre 1475 i 1478 va estudiar a Lleida. Va ser el darrer bisbe de la diòcesi de Girona elegit pel capítol catedralici (1486). Gràcies a ell es disposa de llibres de baptismes (1502), i va posar límits a l'arrendament dels càrrecs pastorals. Va morir a Nàpols on va ser enviat en ambaixada.

PAU, Bernat de
(Pau, ? - Girona, 1457) Bisbe

De família militar, va ser canonge de Girona el 1417. Va ser vicari general del bisbe Andreu

Bertran (1420-1431) i el 1436 fou elegit bisbe de Girona.

Una de les seves disposicions va ser que els canonges de la catedral fossin de llinatge noble.

PAU de CASTELLÓ d'EMPÚRIES, Pare

(Castelló d'Empúries, 16.VI.1881 – Poblet, la Conca de Barberà, 6.IX.1958) Caputxí

Fill de Romualdo Mas Quer i Amàlia Parés Olivet, va ser el cinquè d'una nissaga d'onze. Va perdre el seu nom civil, Jaume Mas Parés, després de l'ingrés al noviciat d'Arenys de Mar, per rebre el nom religiós de Pau de Castelló d'Empúries.

En els caputxins va estudiar Filosofia i Teologia, va professar (1.IX.1898) i va ser ordenat (28.V.1904). Va sobresortir com a predicador.

Des de 1909 va ostentar el càrrec de superior dels convents d'Igualada, posteriorment Olot i després del Santuari de Pompeia (Barcelona). Entre 1930-1933 i 1942-1948 va ser provincial dels caputxins de Catalunya. Durant la postguerra va esmerçar molts esforços en reconstruir els convents malmesos pels republicans, especialment Pompeia. L'any 1958 es va retirar a Poblet, on va morir.

PAU NEGRE, Joan Maria

(Llançà, 25.X.1942)

Aparellador, fotògraf i activista cultural

Fill d'Emili Pau Pacareu, dedicat al comerç, i de Maria Negre Turró, ambdós de Llançà. Casat amb Josefina Buch Puig, el matrimoni ha tingut dos fills, Oriol i Amàlia.

Va passar la infantesa entre Figueres i la vila nadiua.

Va anar al Col·legi de Les Franceses, després a La Salle i a l'Institut. Va estudiar aparellador i arquitectura tècnica a l'Escola Tècnica d'Aparelladors de Barcelona (1964), i Agent de la Propietat Immobiliària (API, 1994).

Des del punt de vista professional ha col·laborat amb diverses institucions i ajuntaments, i per a particulars. Havent-se especialitzat en la rehabilitació de patrimoni, de monuments o edificis religiosos, com les esglésies de Garriguella o Llançà, i d'edificis particulars, alguns dedicats al turisme rural.

Ha participat en diverses publicacions periòdiques mitjançant escrits, sobre temes locals com llegendes, vivències, patrimoni o amb la publicació de fotografies: *Empordà*, *Hora Nova*, *Empordà Federal* (Figueres), *Miranda* (Llançà), *Farella* (Llançà), *La Punxa* (Girona), *El Full* (Portbou), o *La Mar d'Amunt* (Llançà).

Quant a les aficions artístiques ha estat cartellista i fotògraf, disciplina en la qual es considera autodidacta. En relació amb la fotografia artística ha participat en nombroses exposicions col·lectives, i en les individuals: *Ofici de tenebres* (Figueres, 1981), *Còctel de vida i mort* (Girona, 1984), *Còctel de vida i mort II* (Olot, 1984), *Expressió corporal* (Figueres, 1985), *Homenatge al pintor Patxè* (Figueres, 1985), *De la vie et de la mort* (París, 1985), *Signum mortis* (Salt, 1985), *Antologia 1977-1985* (Llançà, 1986), *Exposició Pau-Patxè* (Girona, 1987), *Architectural indigest* (Girona, 1988) *Chlorophylle* (Roanne, 1989), *Botànica* (1990), *Clorofil·la* (Olot, 1990), *Memòria Fotogràfica* (Girona, 1998).

Coordinador, juntament amb Manuel Menéndez[†], del llibre de fotografies *Llançà* (Barcelona: 1997). Ha estat col·laborador del *Llibre de Sant Silvestre* (Figueres: 2005). Forma part de diverses associacions i ha estat membre fundador dels Amics de Sant Silvestre, membre fundador i coordinador de la Mostra Floral i de la Mostra de Pessebres, de Llançà.

PEIRACH, Miquel

(Figueres, s. XVII) Pintor i daurador

Va ser contractat per pintar i daurar el sagrari de l'església parroquial de Cotlliure (1634).

PELL, Robert

(Cadaqués, s. XIX – XX) Pintor

Va pintar paisatges del cap de Creus i se sap que va decorar parets i sostres d'importantes cases particulars, com la de Llorenç Pous on va pintar

escenes amb reminiscències cubanes, per encàrrec del propietari que disposava de negocis a Cienfuegos (Cuba). Va emigrar a l'Amèrica del Sud.

PEÑARANDA PONS, Lluís

(Barcelona, 29.XII.1947)

Creador interdisciplinari i art-terapeuta

Fill de Pascual Peñaranda Ricou, de Barcelona, i de Joana Pons Tomás, l'Havana (Cuba). Resideix a l'Empordà des de finals de la dècada dels 70, actualment viu a Castelló d'Empúries.

Va assistir a l'Escola Massana de Barcelona i complementà la formació amb el Màster Art-teràpia ISPA, Barcelona. Actualment es dedica al món de l'art i l'art-teràpia.

En la seva trajectòria professional ha desenvolupat diferents disciplines: art conceptual, poesia visual, instal·lacions, accions i performances. Utilitza tècniques mixtes i més ortodoxes quan es tracta de dibuix, pintura, collage, i unió d'objectes o muntatges. Desenvolupa el dibuix, l'escultura i la pintura en diferents tècniques com el collage.

Ha participat en nombroses exposicions individuals i col·lectives. Entre les individuals més recents: Poemes pergami -Gos de pedra- Flor vermella (Cardiff, Gran Bretanya, 2000), Oriel Washington Gallery (Cardiff, Gran Bretanya, 2001), Y Tabernacl, Machynlleth (País de Gal·les, Gran Bretanya, 2001), Ruthin Craft Centre (País de Gal·les, Gran Bretanya, 2001), *Artefusa Milano* (Castelló d'Empúries, 2004), *Encuentro* a Galeria Garajearte (La Granja de San Ildefonso, Segovia, 2006), *Transitar / Teithio* - Galeria Oriel Mwdan (Cardigan, Gran Bretanya, 2007), *Vincle* Galeria Horizon (Colera, 2008).

Alguns dels seus treballs artístics s'han publicat a: *Being in Water* (2000), de Richard Gwyn, amb dibuixos de Lluís Peñaranda. *Manifestacions artístiques a Granollers, 1970-1973* (2001) de Vicenç Vilaplana, *Edicions Àrea de Cultura i*

Juventut, Granollers (Barcelona: 2001), *El Lledoner* (2002) amb serigrafies -Viladamat (Girona), Associació Malalts d'Alzheimer de Catalunya "Capacitat de sorprendre's" / Revista- Barcelona.

PEÑUELAS del RÍO, Josep

(Tudela, Navarra, 27.VIII.1889 -

la Jonquera, 19.III.1937) Mestre

Fill de Saturnino Peñuelas Chavarrí, d'ofici sabater, es va traslladar a Catalunya de petit. Mentre exercia a Sant Feliu de Pallarols es va casar amb Pilar Pagès Llosa, i el matrimoni va tenir un fill.

Va obtenir el títol de Mestre Elemental (1905) a l'Institut de Girona i va prosseguir els estudis a Barcelona, assolint el títol de Mestre de Primera Ensenyança Superior (1908), amb altes qualificacions. Va desenvolupar el magisteri a diferents pobles gironins: Jafre, Alfarràs, Crespià, Palamós (1909), Garrigàs (1911-1916), Serra de Daró, Sant Feliu de Pallarols (1916-1922) i la Jonquera (1922-1937).

Va gaudir de gran prestigi entre els alumnes, els seus companys i els superiors. Tenia fama de treballador, orador i bon escriptor, i va ser innovador en proposar la creació d'una biblioteca circulat, amb servei de préstec perquè els mestres tinguessin llibres a l'abast.

L'any 1930 va ser elegit president de la Societat de Socors Mutus "La Unió Jonquerenca", sota la seva direcció es varen redactar els nous estatuts i es va gaudir d'un període d'estabilitat econòmica.

Va ser secretari de La Fraternidad del Magisterio del Partido de Figueras, va col·laborar en diverses publicacions periòdiques, preferentment a *El Magisterio Gerundense*. En el *Boletín de la Inspección* hi publicà articles amb el títol "Hojas de un diario de preparación de lecciones para una Escuela Rural Unitaria". Tenia endegada l'obra "Rudiments de Dret", que restà inèdita.

Els antics alumnes sol·licitaren a l'Ajuntament de la Jonquera que el Col·legi Nacional del municipi portés el seu nom, actualment és el Col·legi Públic Josep Peñuelas.

PEPUS

(Castelló d'Empúries, s. XIX) Bandoler

PERACALS, Domènec*(Figueres, s. XVII) Mestre d'obres*

Va treballar en la reforma de la façana de l'església parroquial de Peralada (1780).

PERALADA, Melcior de

vegeu: **FERRER DE MANRESA, Melcior de**

PERÉ SOLANILLA, Josep Maria*(Barcelona, 1950) Pintor*

Poc després de néixer, la seva família es trasllada a Olot, lloc on entra en contacte amb el món artístic i es forma com a pintor. El 1975 realitza la primera exposició individual. L'any 1987 es trasllada a Figueres i, des de 1997, viu a Peralada.

La seva pintura de caire intimista plasma racons i detalls domèstics de cases amb tendència a desaparèixer. Empra un estil realista que ve embellit per una càlida gamma cromàtica.

Ha realitzat nombroses exposicions per la província de Girona i diferents indrets de Catalunya.

PÉREZ, Antoni*(?, s. XIX) Fotògraf*

És un dels primers fotògrafs documentats a Figueres. Es va formar a la casa barcelonina Moliner i Albareda i va treballar a Figueres els anys 1862 i 1863. Tenia la galeria al carrer de Sant Domènec.

PÉREZ PERXES, Lluís*(Girona, 15.IV.1905 - Figueres, 5.XI.1981)**Fotògraf*

Es va casar amb Teodora Salleras Guitart (1909-2006), i el matrimoni no va tenir descendència.

Va tenir botiga de drogueria i articles de fotografia al carrer de Girona, de Figueres. L'establiment va estar obert des de 1933 fins a la dècada dels 70.

L'Ajuntament de Figueres li va encomenar alguns reportatges de les Fires i Festes de la Santa Creu.

PÉREZ SÁNCHEZ, Paco*(Rosal de la Frontera, Huelva, 17.XII.1962)**Restaurador*

Fill de Francisco Pérez Maestre i Carmen Sánchez Pasca, ambdós de Rosal de la Frontera (Huelva), és el gran de cinc germans. Casat amb Montserrat Serra, el matrimoni té dos fills.

Es va iniciar en l'ambient culinari a

Llançà, i va introduir-se en la gastronomia francesa amb Michel Guerard a Eugénie Les Bains (França), així com amb altres cuiners francesos i després va fer una estada a diversos restaurants de Madrid per conèixer la cuina tradicional. Va seguir a la cuina de Joan Roca (Girona), de qui és admirador, i es va familiaritzar amb el món de la tòfona amb Nando Jubany. Finalment va fer estades a El Bulli de Roses per conèixer de prop la cuina de Ferran Adrià. El biografiat considera que Adrià és la persona que li va marcar la manera d'entendre i sentir la gastronomia, del qual se'n considera seguidor.

Des de l'any 1994 regenta el restaurant Miramar de Llançà, obert com a hostel l'any 1936 per Júlia Cisneros. La gastronomia de Paco Pérez és fruit del saber fer, l'esforç i la constància, i culinàriament s'ha caracteritzat per treballar amb una bona matèria primera. L'any 2006 el seu treball ha estat reconegut amb una estrella Michelin, concedida per la prestigiosa *Guia Michelin*.

Ha estat assessor del servei d'enoteca de l'Hotel Arts.

PERICH, Lluís*(Figueres, s. XVIII) Mestre d'obres*

Va construir l'església parroquial de Vilafant (1742).

PERRAMON*(Ventalló, s. XV)*

Nissaga documentada des del s. XV i localitzada al municipi de Ventalló. En el decurs dels segles XVI,

XVII i XVIII va engrandir considerablement el patrimoni, així com el poder. Emparentaren amb importants famílies com els Caramany, els Llauder, els Pasqual, els Comas de Brugar o els Fontcuberta, de Vic.

Alguns dels descendents foren batlles i cònsols del lloc, fins que l'any 1742 **Anton Perramon Frigola** compra el "señorío" de Ventalló i la meitat de Pelacalç al seu futur consogre, Anton de Caramany Ros, passant a ser així el senyor

del lloc de Ventalló, mantenint la situació durant tres generacions.

El cognom Perramon es va mantenir fins després de la segona meitat del s. XIX. L'última representant va ser **Dolors de Perramon de Comas de Brugar**, casada amb el seu cosí, José Eugenio de Fontcuberta de Perramon, de Vic. El primogènit, **Carlos de Fontcuberta de Perramon**, va heretar les propietats empordaneses maternes més les osonenques paternes. Va casar-se amb Dolors de Sentmenat i Despujol, amb patrimoni al Vallès, i els seus descendents ja no portaren el cognom Perramon.

PERXAS DALFÓ, Salvador

(Figueres, 11.IX.1916) *Empresari*

Fill de Lluís Perxas i Soler, banquer, i de Pilar Dalfó i Auter, ambdós naturals de Figueres. És el menor de sis germans: Xavier Maria, Josep Maria, M. de Lourdes, Maria Rosa, Amèlia i Salvador. Casat amb Maria Dolors Pagès, natu-

ral de Figueres, el matrimoni ha tingut quatre fills: M. Teresa, Roser, M. Dolors i Lluís.

Va estudiar al Col·legi La Salle, de Figueres, i després de realitzar estudis de comerç va

compaginar la seva formació tècnica i empresarial treballant en el negoci del seu cunyat, Josep Pagès[†] Bofill, al temps que ampliava estudis a Barcelona. Coincideix amb l'esclat de la guerra civil. Breument empresonat, una vegada alliberat va evadir-se a França, des d'on passà a la zona nacional i, mobilitzat, va viure la guerra al front fins l'acabament, l'any 1939.

L'any 1940 es va reincorporar als negocis familiars, assumint la responsabilitat total després del traspàs de Josep Pagès (1951). S'ocupà també dels negocis del sogre, Lluís Pagès, el qual tenia interessos en la indústria minera, amb l'explotació de talc, i la producció d'electricitat, a base de la força hidràulica. Després d'establir un conveni amb Fuerzas Eléctricas de Cataluña, els traspassà el negoci (1953) per tal d'assegurar el fluid elèctric. Quant a l'explotació minera, s'electrificaren les mines, es motoritzà el transport i es va formar una societat amb una empresa minera francesa Talcos de Luzenac (1975), fins que es va tancar l'explotació i el negoci l'any 1990. A Figueres, va quedar lliure la zona ocupada per la fàbrica i es va procedir a la urbanització, deixant-hi com a record històric l'antiga sitja de ciment armat de Talcos Pirenaicos.

Decidí la construcció d'una nova sala de projeccions de cinema, la Sala Juncària, inaugurada per les Fires de la Santa Creu de 1964, la qual amb els anys s'enderrocà per destinar el nou edifici a habitatge. Propietari del Teatre El Jardí, l'any 1983 s'arribà a un acord amb l'ajuntament per la cessió de l'immoble per a activitats lúdiques de caràcter públic. Així mateix la família va vendre la Casa Pagès, al Consell Comarcal, per a l'arranjament de la seu de la institució.

Ha intervingut també en diverses iniciatives urbanístiques com l'establiment de la primera central telefònica automàtica (1956), en promocions d'habitatges i locals comercials a diferents punts de la ciutat, als carrers Sant Llätzer-Méndez Núñez-Clerch i Nicolau i Pere III-Ponent; i el bloc d'habitatges de la carretera de França, davant el Motel Empordà.

El biografat ha participat activament en diverses iniciatives ciutadanes: en el moviment Federació de Joves Cristians de Catalunya, els anys 1934-36, moment en què va tenir lloc el gran Aplec Comarcal de la Salut de Terrades (13.X.1935), i en la constitució d'Acció Catòlica i en el posterior desenvolupament, amb la formació

dels Cursets de Cristianitat, tot realitzat en connexió amb el Patronat de la Catequística. Després de la guerra civil va esdevenir col·laborador de mossèn Pere Xutglà en tot el teixit religiós de la ciutat: Càritas, Cursets de Cristianitat, les Conferències de Sant Vicenç i, entre altres, en l'impuls de les Vivendes per un Món Millor, contigües a la nova parròquia del Bon Pastor, i la previsió de nous terrenys per ubicar-hi la futura parròquia.

Va ser nomenat president de la Junta Interparroquial de l'Acció Catòlica, a la nova parròquia de la Immaculada (1954). Gràcies a la Junta Interparroquial i a l'emissora de ràdio, s'aconseguí prosseguir amb les obres de l'església de la Immaculada aturades l'any 1960. Es va plantejar la possibilitat d'iniciar una emissora, i amb el permís del bisbat es va constituir el Patronat de l'Emissora Diocesana, i el desembre de 1961 tenia lloc la primera inauguració amb els estudis provisionals situats al Patronat de la Catequística, completant-se per Fires del 1962 amb l'obertura dels ja definitius situats al carrer Sant Llätzer. El juny de 1967 s'inauguraven els nous equips emissors i la torre-antena de 45 metres situats a les Garrigues de Llers-Avinyonet. El Patronat de l'Emissora va portar tota la responsabilitat i el funcionament fins a l'any 1980 en què obeint a directives de caràcter nacional, passà a integrar-se dins la nova entitat Ràdio Popular-Cope. Continuaren en els mateixos estudis fins l'any 2006.

El biografiat ha col·laborat, ja sigui econòmicament o a títol personal, en l'edició i publicació de diversos llibres: *Un rector màrtir. Mossèn Pere Arolas*, de Mn. Josep M. Cervera i Berta, *75 anys del Patronat de la Catequística*, de Josep M. Bernils i Mach, *Amics dels Malalts*, de mossèn Pere Font i Verdager, i un volum-recull format per 215 pàgines mida foli que, sota el títol *L'Acció Catòlica a Figueres i l'Alt Empordà. Anys 1925-1975*, reproduïx el més sobressortint d'aquest historial mitjançant fotocòpies de continguts del setmanari *Vida Parroquial* d'aquells anys.

PERXAS SISÓ, Celdoni

(Figueres, 1.VII.1844 – 16.V.1900)
Propietari, botiguer i banquer

Fill de Josep Perxas Gay, i de Josefa Sisó Rigall, de Girona. Es va casar amb Rosa Soler Portell, de Garriguella, i varen tenir dos fills: Josep i Lluís.

Tenia establiment dedicat a l'adrogue-ria, pastisseria i xocolateria sota les voltes de la plaça de l'Ajuntament, de Figueres.

Va ser empleat major de la Banca Jordà, de Figueres, situada als quatre cantons. En plegar aquesta, va continuar el negoci juntament amb el seu fill Lluís, i dos socis d'Olot i Ripoll, fundant la Banca Perxas, Dorca i Sargatal i Cia. (1897), entitat amb seu al carrer de Caamaño. Al cap d'uns anys, quan Celdoni ja havia traspassat, es va convertir en la Banca Perxas, Dorca i Cia., amb seu al carrer Monturiol, edifici recentment adquirit per Lluís. Als volts de 1930 va esdevenir la Banca Perxas i Companyia, regentada pels fills de Lluís, Josep M. (mort prematurament el 1930) i Xavier.

De tendència monarquicoconservadora, va ser regidor de l'Ajuntament Figueres (1877-1881).

PERXÉS BECH, Josep

(Agullana, 4.IV.1796 – 24.IV.1883) *Hisendat*

Fill de Pau Perxés Serra, d'Agullana, i de Rosa Bech Sans Balló, natural d'Agullana. Es va casar en primeres núpcies amb Mònica Vinyes, de Massanet de Cabrenys i, en segones, amb Maria Palau Forniol, matrimoni del qual va tenir quatre fills: Jaume, Pau, Antonio i Joan.

El seu pare va morir quan ell tenia quinze anys, o sigui, que va ser hereu, tal com diuen els documents "essent impuber". Juntament amb la seva mare va procurar sanejar els deutes i tirar la hisenda endavant. Va engrandir considerablement el patrimoni de la família, de tal manera que l'any 1836 consta entre els primers contribuents de la província de Girona.

La seva llarga vida va coincidir amb el boom surer, iniciat a Agullana cap al 1750, el qual va produir la transformació de propietaris surers a industrials i comerciants del suro. El biografiat es va dedicar a comprar suro a propietaris de la comarca i, fins i tot, de La Puebla de Obando (Badajoz). A Extremadura, en els anys 1852-1857, havia

aconseguit disposar de certa infraestructura com magatzems i la contractació de mitjans de transport. Va fundar la societat Perxés-Forniol (de Darnius), en la qual transformaven la matèria primera en taps i els enviaven, entre altres, a França, Anglaterra o Alemanya.

Va participar en diverses qüestions locals, de la vida social, religiosa i política, havent estat alcalde diverses ocasions i concretament els anys 1865-1867.

Es conserva nodrida correspondència amb polítics i prohoms de la comarca i amb rellevants famílies com els Fages, Jordà, Cuffi, Heras de Canet d'Adri, amb les quals estaven emparentats.

PERXÉS SANTOMÀ, Maria

(Agullana, 26.VIII.1927) *Bibliotecària*

Filla de Jaume Perxés[↑] Vilaseca, d'Agullana, i de Madrona Santomà Casamor, de Sants, Barcelona. Va ser la segona de cinc germans: Núria, Maria, Josep, Carmen i Montserrat.

Va estudiar al col·legi de les Franceses i va cursar el batxillerat a l'Institut Ramon Muntaner (1940-1947), de Figueres. Estudia Biblioteconomia a l'Escola de Bibliotecàries de Barcelona (1947-1950), després d'un breu parèntesi entra a treballar a la Biblioteca Popular de Figueres (1952?-1992), de la qual en va ser directora.

Ha format part de la junta de l'Institut d'Estudis Empordanesos, institució en la qual va desenvolupar el càrrec de bibliotecària (1998-2009).

Va ser regidora de l'Ajuntament d'Agullana durant dues legislatures. I va esmerçar especial interès en la restauració del Mas Perxés d'Agullana, malmès a causa de la guerra civil, indret que ha esdevingut de referència per haver-lo ocupat el president Companys amb el seu sèquit, el mes de febrer de 1939, abans de sortir cap a l'exili.

Tant per la tasca professional desenvolupada a la biblioteca com per les seves inquietuds, va viure molt de prop la vida cultural figuerenca dels anys 60 als 90, i va establir amistat amb nombroses persones del món de la cultura i d'una manera molt especial amb l'escriptora, Montserrat Vayreda[↑].

Ha estat distingida amb el premi Indiketa del Consell Comarcal de l'Alt Empordà (2008).

PERXÉS VILASECA, Jaume

(Agullana, 16.IX.1896 – 5.II.1995)

Terratinent

Fill de Josep Perxés Bech, propietari d'Agullana, i de Gertrudis Vilaseca Muntaner, natural de Tossa de Mar. Es va casar amb Madrona Santomà Casamor, filla d'una casa pairal de Sants (Barcelona) i el matrimoni va tenir cinc

fills: Núria, Maria[↑], Josep, Carmen i Montserrat.

No va poder estudiar la carrera d'advocat, ja que en morir el pare va haver d'ocupar-se de les tasques d'hereu, herència que va rebre del seu avi, Jaume Perxés Palau.

Es cuidà, preservà i millorà les masoveries i les suredes. Mantenia contactes freqüents amb els propietaris de les rodalies i amb els enginyers forestals de la província amb els quals intercanviava tota classe de dades sobre les plagues i insectes que afectaven les suredes.

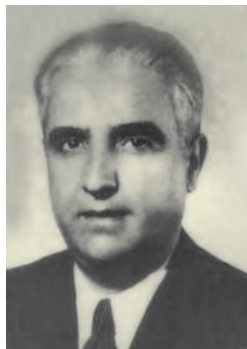
Tenia especial cura en no permetre la pastura abusiva dels ramats en els boscos.

Quan va esclatar la guerra civil es va haver d'exiliar, la mateixa nit que els escamots del comitè revolucionari d'Agullana, a mitjanit, anaven al mas per a empresonar-lo.

Quan va retornar es va trobar amb el patrimoni en pèssimes condicions i la casa pairal tan depauperada, que la família s'instal·là en una casa del poble, lloc on va morir.

PETX, Antoni*(Figueres, s. XVII) Mestre argenter*

A finals del segle XVII li varen encarregar la creu processional del monestir de Sant Pere de Rodes.

PEY CALVET, Josep*(Pont de Molins, 23.VII.1893 –**Figueres, 2.I.1950) Mestre*

Fill de Pere Pey Parés, propietari de Pont de Molins, i de Dolors Calvet Trilla, de Vilatenim. Va ser el petit de quatre germans: Joan, Caterina, Genoveva i Josep. Es va casar amb Remei Carberol Gratacós, i el matrimoni va tenir

un fill, Albert.

Va ser un dels fundadors de l'Orfeó Germanor Empordanesa del Casino Menestral (1914), i un dels signants per a constituir la secció Atenea, per fomentar "la Cultura i el gust per les Belles Arts".

Va substituir el mestre Ramis al Col·legi Empordanès o Colegio Academia Mercantil, situat en un pis del carrer del Forn Baix, en un primer període de 1924 fins a 1939, i de 1942 a 1949. Va transmetre uns valors fonamentals per als joves: rectitud moral i afany de superació. Ajudava les famílies necessitades i els donava classes gratuïtament.

Qualificat de convençut republicà federal, va ser elegit representant a Figueres del comitè Comarcal de la Federació Republicana Socialista de l'Empordà. Després de la guerra civil es va exiliar a Perpinyà (França). Al cap d'un temps va retornar a Figueres, però va ser detingut i empresonat (1940-1942). Llavors va tornar a exercir el magisteri.

El fill, mestre, va ser el continuador de l'escola, la qual posteriorment va estar dirigida pels mestres Bruguera i Ferrer.

L'any 2000, amb motiu del cinquanta anys del traspàs, els exalumnes li varen retre un homenatge i l'ajuntament de Figueres va editar l'opuscle *Josep Pey i Calvet. Mestre* (Figueres: 2000).

PEY NOGUERA, Jaume*(Borrassà, 10.VII.1954) Forjador*

Fill de Miquel Pey Mitjà, forjador, de Borrassà, i de Dolors Noguera Pompidu, de Siurana d'Empordà. Per tradició familiar pertany a una nissaga de forjadors, essent la cinquena generació. Està casat amb Anna Soler Agulló.

Aprèn l'ofici del pare i comença a treballar al carrer Nou de Figueres, en acabar els estudis de batxillerat (1972). L'any 1979 reforma l'antic obrador de Borrassà i inicia la col·laboració artística amb la seva muller. Treballen amb el nom de Forja Artística Pey, i els seus productes es comercialitzen en botigues especialitzades en ferro de Barcelona i rodalies.

Diversos professionals del ram s'han format amb el biografiat, aquest és el cas de Jaume Madern, Jaume Burgas, Josep Simon, Jordi Pi, Jesús López o Pedro Jesús López.

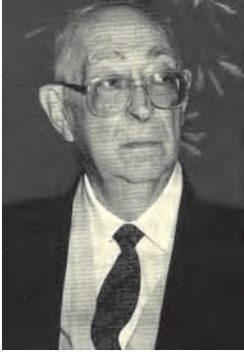
És col·laborador de la Fira de Forjadors i artistes del Ferro de Besalú (des de 1995), organitzada per ACUNÇ, l'única fira monogràfica del ferro de Catalunya.

La seva obra es pot trobar en diferents esglésies, establiments comercials i restaurants de la comarca, és el cas de: la capella de Creixell, l'església de Sant Andreu Borrassà, l'església de Parets, l'església de la Vajol, la de Pontós o al cementiri de Vilamalla.

Ha rebut el reconeixement de la Generalitat de Catalunya com a Mestre artesà en l'ofici de forjador.

PEY SERIÑANA, Joaquim*(Llançà, 26.V.1928 – 3.VI.1998)**Polític i agent de banca*

Fill de Joan Pey Pomés, de Massanet de Cabrenys, i de Carmen Serinyana Granollers, de Llançà. Es va casar amb Rosa Riera Serinyana (4.XI.1953).

Agent de banca, va ser l'home que va marcar la transició democràtica a Llançà. Va ser alcalde des dels últims temps del franquisme i la transició fins a les primeres eleccions municipals. En deixar de ser alcalde va ocupar el càrrec

de president de l'assemblea local de la Creu Roja. En els anys 50 i 60 va participar a la publicació local *Miranda*, que editava el Centre Cultural.

Va rebre la Llança d'Or (Llançà, 1998) en reconeixement per la seva trajectòria a favor del poble.

PI

(Llers, s. XIX) Bandoler

Cap de partida de bandolers.

PI, Maria

(L'Escala, s. XIX) Escultora tallista

Es va especialitzar en escultura decorativa a Figueres. Va participar a l'Exposició d'Arts Decoratives de Barcelona (1896), amb una corona de fusta.

PI DALMAU, Geroni

(Llers, s. XIX? - Figueres, 22.II.1855)

Professor i escriptor

Fill d'uns modestos propietaris de Llers. Es va casar amb Maria Vidal Domènech, de Garrigue-lla, i el matrimoni va tenir nou fills, quatre nois i cinc noies, dels quals destaquen: Agustí, diaca i catedràtic del Seminari de Girona; Joan,

eclesialístic i catedràtic de l'institut de Girona; Pius[↑], jesuïta, i Maria[↑], religiosa.

Va ser professor del Col·legi d'Humanitats de Figueres, catedràtic de llatí i castellà de l'institut (1851).

Va publicar *Tratado teórico-práctico de las oraciones gramaticales Hispano-Latinas, para uso del Colegio de Figueras* (Figueres: 1840). *Oración inaugural, que en el Instituto local y de 1ª clase de la villa de Figueras, en la solemne apertura del curso escolar de 1851 a 1852 leyó Don Gerónimo Pi* (Figueres: 1851).

Va traduir el *Tractat de la imitació de Cristo y despreci del món* (Figueres: 1845), de Tomàs de Kempis.

PI LLEONARD, Joan

(L'Escala, 1875 - ?) Metge

Fill del també metge Rossend Pi[↑] Puig. Va estudiar medicina a Barcelona on es va llicenciar (1897).

Va escriure: *Breve resumen de los métodos de tratamiento de la fiebre tifoidea y exposición de un caso clínico tratado por la balneación fría* (L'Escala: 1899), va ser publicat al *Boletín del Colegio de Médicos de la provincia de Gerona; Parálisis de los buzos* (1899) i *El trabajo a altas presiones atmosféricas* (Girona: 1910).

PI OLIVELLA, Juli

(Figueres, 1853 - Barcelona, 1920)

Titellaire

Va iniciar-se en el món del teatre quan encara no era adolescent. Contractat per Pere Romeu per a actuar a Els Quatre Gats, va establir amistat i va ser contertuli de Picasso, Rusiñol, Casas, Gener i altres artistes i intel·lectuals. Hi va treballar durant cinc anys, fins que Els Quatre Gats va tancar; llavors va batejar el seu teatre amb el nom del famós local i va actuar per tot Catalunya. Als darrers anys s'encarregava de les sessions infantils del Turó Park.

Diversos autors escrivien obres per al seu teatre de putxinel·lis. El seu titella més cèlebre s'anomenava *Perico*. A l'Institut del Teatre de Barcelona es conserva un dels seus titelles de finals del s. XIX, de fusta amb restes de policromia. Se sap que va col·laborar amb Jaume Anglès.

PI PUIG, Rossend

(*Pals, el Baix Empordà, 1845? – l'Escala?, 1935*)
Metge

Fill de Joan Pi. Va estudiar a Barcelona i va practicar la professió a l'Escala, lloc on va treballar per espai de seixanta anys. Disposava de propietats a la zona d'Empúries. Estava interessat en les troballes arqueològiques i va realitzar excavacions a la seva finca. Se sap que disposava d'una important col·lecció de peces. Va ser membre de la Junta Delegada de les Excavacions d'Empúries. Va intentar combatre l'epidèmia del còlera de 1885, fruit d'aquest esforç en va resultar l'obra: *El cólera en la villa de La Escala. Breve reseña de la epidemia ocurrida en el verano de 1885* (Barcelona: 1886).

Va escriure també *Topografía médica de La Escala y su término* (Barcelona: 1883), obra que va tenir el primer accèssit de l'Acadèmia de Medicina i Cirurgia de Barcelona aquell any. L'any següent es va publicar parcialment, només la part referent a les malalties dels bussos, "Enfermedades de los buzos" (*La Revista de Ciencias Médicas*, 1887).

PI SUNYER, August

(*Barcelona, 12.VIII.1879 – Ciutat de Mèxic, 12.I.1965*)
Metge fisiòleg, professor i escriptor

Fill de Jaume Pi[†] Sunyer i de Carolina Sunyer Quintana, de família d'ascendència empordanesa, va ser el segon de quatre germans. Es va casar amb Carme Bayo Puig (1901).

Va estudiar la carrera de Medicina, es va llicenciar l'any 1899, i va assolir el doctorat a Madrid (1900). Es va decantar per la pràctica de la medicina, tasca que va aconseguir compaginar amb la investigació –al Laboratori Bacteriològic Municipal de Barcelona dirigit per

Ramon Turró–, i la docència, essent professor auxiliar de Fisiologia de la Facultat de Medicina de Barcelona (1902). Va ocupar la càtedra de Fisiologia primer a Sevilla (1904), i posteriorment a la Universitat de Barcelona l'any 1916 on va romandre fins al 1939, moment en què es va haver d'exiliar.

Aviat va esdevenir membre numerari de la Reial Acadèmia de Medicina de Barcelona (1910), de la qual en va ser president (1926-1939) i membre de la Secció de Ciències de l'Institut d'Estudis Catalans (1911), institució en la qual va crear la Societat de Biologia de Barcelona (1912), essent també el fundador i director de l'Institut de Fisiologia de Barcelona (1921).

Quant al vessant polític va ser militant d'Esquerra Republicana de Catalunya i diputat a Corts per Figueres durant diverses legislatures (1918, 1919 i 1920-23). En acabar la guerra civil es trobava a França on treballava per al comitè de la Recherche Scientifique, moment en què va ser contractat pel ministre d'Educació Nacional de Veneçuela. A Caracas es va incorporar a la Càtedra de Fisiologia i va treballar en la fundació de l'Institut de Medicina Experimental. Va portar a terme un treball de reforma del programa d'estudis de la Facultat de Ciencias Médicas. Va influir en l'anàlisi de les malalties que, segons el biografiat, la medicina ha d'analitzar el fet clínic mitjançant els processos fisiopatològics, estructurals i bioquímics que determinen cada malaltia. Va convertir la Fisiologia, la Fisiopatologia i la Farmacologia en ciències experimentals. Es va crear la càtedra Bioquímica, la de Fisiopatologia i la de Farmacologia. Finalment, va residir a Mèxic.

Va ser fundador i primer president del Centre Català de Caracas (1945).

Va publicar més de 200 treballs científics, en diferents idiomes sobre diferents aspectes de les ciències mèdiques com nutrició, metabolisme, bioquímica, endocrinologia i fisiologia, en revistes especialitzades nacionals i internacionals com: *Treballs de la Societat de Biologia* (Barcelona), *Comptes Rendus de la Société de Biologie* (París), *Journal de Physiologie et de Pathologie Générale*, *Bruxelles Médicale*, *Annales de Physiologie et de Physiochimie Biologique*, *Revue Canadienne de Biologie* o *Journal of Nervous and Mental Diseases* (Nova York).

Va escriure diversos llibres sobre temes mèdics, entre els quals figuren *La vida anaeròbia* (1901), *La antitòxia renal* (1907), *La unidad funcional* (1919), *Sistema neurovegetativo* (1947, 1954), *The Bridge of Life* (1950) i *Classics of Biology* (1955).

En col·laboració amb L. Rodrigo Lavín va escriure: *Tratado de fisiología general* (1909), i juntament amb el seu germà Santiago[†], *Fisiología humana* (1962). Va participar en les obres: *Manual de medicina interna* (1922) o *Traité de physiologie normale et pathologique* (1931).

Va escriure també alguns llibres de caire literari i biogràfic com és el cas de: *La novel·la del besavi* (1944, 1969), i *Sunyer metges, pare i fill* (1944).

Al llarg de la seva trajectòria professional ha rebut nombroses distincions d'entre les quals: Doctor "Honoris Causa" per la Universitat de Toulouse (1922), així com de la Universidad Central de Venezuela (1947), Membre Honorari de l'Acadèmia de Medicina de Buenos Aires (1919), de l'Acadèmia de Medicina de París (1947), de l'Institut de Ciències de Coimbra (1919), de la "Kaiserlich Deutsche Akademie der Naturforscher", Halle a. S. (1937), de la Real Academia de Medicina de Montevideo, Membre d'Honor de l'Asociación Médica Argentina, de l'Asociación Científica Argentina i Titular de la Càtedra "Ramón y Cajal" a la Universidad de Buenos Aires (1919). Membre Honorari-Fundador de l'Asociación Venezolana para el Avance de la Ciencia (1950). Membre Honorari de la Sociedad Argentina de Biología (1941) i de les Societats de Biologia de París, de la Belga, de la Society for Experimental Biology and Légion d'Honneur (1920). Premi "Pourat de l'Institut de France" (Acadèmia de Ciències) pel llibre sobre *Sistema Neurovegetativo* (1948).

Un dels premis més importants va ser el Premi Kalinga (París, 1955), premi creat per una fundació cultural de l'Índia i atorgat per la UNESCO.

Després del seu traspàs va ser objecte de diversos homenatges a Barcelona, instituts de recerca porten el seu nom, així mateix una sala noble de l'IEC, una aula de la Facultat de Medicina i a l'Hospital Clínic l'Institut d'Investigacions Biomèdiques August Pi Sunyer (IDIBAPS). A Roses, la residència geriàtrica i un dels carrers de la vila porten el seu nom.

PI SUNYER, Carles

(Barcelona, 1.III.1888 –
Caracas, Veneçuela, 15.III.1971)
Enginyer, polític i escriptor

Fill de Jaume Pi[†] Sunyer, metge, i de Carolina Sunyer Quintana, va ser el quart de sis germans: August[†], Maria[†], Santiago, traspassat infant; Carles, Santiago[†] i Pilar, traspassada infant. Es va casar amb Carme Cuberta Arolas,

de la Jonquera, i el matrimoni va tenir cinc fills: Josep, Carolina, Núria, i els bessons Oriol i Carles. Va estar molt vinculat a Roses, lloc on estiujava de petit i adolescent, i va ser on traslladaren les seves despulles.

Va estudiar la carrera d'Enginyer industrial (1908), i va exercir la professió a l'empresa Sociedad Anónima Española Körting (1910). Va dedicar-se a la docència i va ser professor i director de l'Escola Municipal d'Arts (1911-1931) i de l'Escola Superior d'Agricultura de la Diputació de Barcelona (1916-1924). Va formar part del Consell de Pedagogia de la Diputació de Barcelona (1916-1924), i de la Junta de Museus de Barcelona (1934-35).

Establerta la Generalitat Republicana, es va presentar a la candidatura d'Esquerra Republicana com a independent, va ser diputat (1931-1933), ministre de Treball i Previsió Social del Govern de la Segona República (8.X.1933 – 16.XII.1933), cap del govern català com a conseller delegat (1933), conseller de Finances de la Generalitat, i alcalde de Barcelona (1934, 1936-1937). Després d'esclatar la Guerra Civil va ser empresonat al vaixell *Uruguay*.

Es va haver d'exiliar a França, després a Londres, on es vinculà al Consell Nacional de Catalunya, el qual va presidir (1940-1945) ocupant-se també de la Junta de Auxilio de los Refugiados Españoles (J.A.R.E., 1942-1943), i va tenir el càrrec de conseller del Govern de la Generalitat a l'exili (1946-1948). Posteriorment

es traslladà a Caracas (1952), on va ser professor de Tecnologia a la Universitat General de Venèçuela, i va ocupar el càrrec de cap de la Comissió Venèçolana de Normes Industrials del Ministeri (COVENIN).

De jove va publicar els seus escrits a *La Publicidad*, on coincidí amb gent d'Acció Catalana. Altres col·laboracions aparegueren a *L'Horitzó*, *Ciència*, *Indústria Catalana*, *Revista de Catalunya*, *La Rambla* i *Humanitat*. Va reprendre la tasca periòdica a Londres, treballant per a la B.B.C. durant la Segona Guerra Mundial.

Entre els nombrosos títols publicats en té sobre economia, política, biogràfics i literaris. Cal ressenyar els següents: *Per la cultura obrera: l'acció de les nostres escoles professionals* (Barcelona: 1923), *L'aptitud econòmica de Catalunya* (Barcelona: 1927-29; Id.: 1983), *Estudios sobre la exportación textil algodонера* (Barcelona: 1929), *La corda greu* (Barcelona: 1937), *Del temps de la sembra, articles* (Barcelona: 1937), *La porta oberta* (Barcelona: 1938), *Coses i gent de Caracas* (Caracas: 1958), *Redreç* (Caracas: 1959), *El comerç de Catalunya amb Espanya* (Mèxic: 1959; Barcelona: 1974), *Vida a la frontera durant les guerres amb la França* (Barcelona: 1966), *Maria Pi Sunyer i el seu temps* (Barcelona: 1968), *Aquell verd anglès* (Barcelona: 1977), *Patriotas americanos en Londres* (Caracas: 1978), *Una interpretació de l'Empordà*.

Entre els llibres de memòries s'hi compten: *La República y la Guerra: memorias de un político catalán* (Mèxic: 1975) i *La guerra, 1936-1939: memòries* (Barcelona: 1986), *El Consell Nacional de Catalunya 1940-1945* (Barcelona: 1978), i *Memòries de l'exili* (Barcelona: 1979).

També va fer algunes incursions en el camp de la poesia, com: *La Cançó a Mitja Veu* (Barcelona: 1970) i *Sonets* (Barcelona: 1971; Id.: 1988).

Des de l'any 1986 existeix la Fundació Carles Pi Sunyer d'Estudis Autònoms i Locals, la qual s'ha ocupat d'editar pòstumament escrits inèdits o reeditar-ne d'exhaurits: *Una veu* (Barcelona: 1992), *Tres aventurers italians a Barcelona: Casanova, Cagliostro, Lechi* (Barcelona: 1992), *Com vaig veure Rússia* (Barcelona: 1992), *Informes a les autoritats britàniques* (Barcelona: 1992), *Dietari del primer mes i mig de guerra (Londres, 1939)* (Barcelona: 1993), *Catalunya en la Guerra Civil*

(Barcelona: 1993), *Dietari del primer mig mes de guerra (Londres, 1939)* (Barcelona: 1993), *El record de Macià en la nit de Nadal: 24 de desembre de 1938* (Barcelona: 1994), *La guerra des de Londres: articles per al Ministeri d'Informació britànic (1940-1941)* (Barcelona: 1996), *La Llei Municipal de Catalunya de 1934* (Barcelona: 1997), *Des dels camps: cartes de refugiats i internats al Migdia francès l'any 1939* (Barcelona: 1998), *1939: memòries del primer exili* (Barcelona: 2000), *Londres en guerra, 1939-1942: impressions d'un exiliat* (Barcelona: 2006), *L'estructuració d'un estat autònom* (Barcelona: 2006).

L'any 1954 va guanyar la Flor Natural dels Jocs Florals de São Paulo i l'any 1963 la Flor Natural dels Jocs Florals de Montevideo. Va rebre el nomenament de Mestre en Gai Saber.

PI SUNYER, Maria

(Barcelona, 1884 – 1912) *Escriptora*

Filla de Jaume Pi Sunyer, metge, i de Carolina Sunyer Quintana, va ser la segona de sis germans: August[†], Maria, Santiago, traspasat infant; Carles[†], Santiago[†] i Pilar, traspasada infant. Es va casar amb un seu cosí Lluís Sunyer Molinas, metge, i el matrimoni va tenir dos fills: Jaume i Irene.

Va escriure a la revista *Feminal*, dirigida per Carme Karr. Va preparar guions per a obres de teatre. Va establir relació amb representants femenines de la literatura i el teatre com Margaritu Xirgu i Caterina Albert[†], i va mantenir correspondència amb escriptores italianes, alguna destacada feminista.

Va morir a l'edat de vint-i-vuit anys, de tuberculosi.

PI SUNYER, Pere

(Roses, 24.XII.1846 – 4.IV.1928)

Polític i mariner

Fill de Josep Pi Comas, pilot i navegant, de Roses, i de Maria Sunyer Capdevila. Va ser el gran de cinc germans: Pere, Maria, Jaume[†], Joan i Francisco[†]. Es va casar amb Enrica Morell Birba, de Roses, i el matrimoni va tenir dos fills: Maria, traspasada infant, i Enric, i, en segones

núpcies, es va casar amb la cunyada, Lluïsa Morell Birba.

Va estudiar a l'Escola de Nàutica de Barcelona (1861-64) i a l'edat de vint-i-un anys ja capitanejava un buc mercant fent la travessia entre Europa i Amèrica.

Nebot del ministre de la República Francesc Sunyer↑

Capdevila, va heretar les seves aficions polítiques i en època d'estudiant ja es dedicà a la difusió de fulls clandestins revolucionaris i de premsa republicana. Després de la revolució de 1868 actuà com a propagandista republicà de l'Empordà.

L'any 1885 fixà la seva residència a Sète, on va establir una casa comercial de vins i després una companyia naviliera. Va ser un dels fundadors de la Cambra Espanyola de Comerç i va constituir el Comitè Republicà Espanyol de Sète que va servir d'enllaç entre els republicans de la Península i de l'estranger. Des d'aquí va col·laborar assíduament en publicacions periòdiques com *La Publicidad* i *El Ampurdanés*.

Va ser elegit diputat a Corts per Barcelona (1905-1907) com a republicà federal, i s'uní a Solidaritat Catalana. Tot i ser sol·licitat per presentar-se a la reelecció, la malaltia del seu fill el va fer desistir, abandonà la política i es retirà a Roses.

PI SUNYER, Santiago

(Barcelona, 14.IV.1893 – 28.XI.1981) *Fisiòleg*

Fill de Jaume Pi Sunyer, metge, i Carolina Sunyer Quintana, va ser el penúltim de sis germans: August↑, Maria↑, Santiago, traspasat infant; Carles↑, Santiago, i Pilar, traspasada infant. Es va casar amb Mercedes Cuberta Arolas, de la Jonquera, i tingueren una filla, Mercedes (la Jonquera, 1920 – Barcelona, 1991). Va ser enterrat a la Jonquera, vila on va residir des de 1962.

Va iniciar els estudis de Medicina i Farmàcia a Barcelona (1910-11/1914), i està considerat

com el primer deixeble del seu germà, August Pi Sunyer. Des de 1915 va exercir de metge a Mallorca, on va fer amistat amb el poeta Joan Alcover i l'escriptor Joan Estelrich, el qual el va introduir i li va fer sentir a fons la poesia de Giacomo Leopardi, la qual va marcar la seva visió com a intel·lectual junt amb l'obra de Heinrich Heine. Obté la càtedra de Fisiologia per la Universitat de Saragossa l'abril de 1923.

El 1925 fou convidat a assistir als actes del Bicentenari de l'Acadèmia de les Ciències de la URSS i fou així el primer català que visità la URSS després de la revolució i la guerra civil publicant, a la seva tornada a la *Revista de Catalunya*,

l'assaig "La República dels Soviets" on va escriure profèticament: "Rússia és avui un dels països menys democràtics i lliberals, perquè els que manen son numèricament febles".

El 1929 va participar en el XIII Congrés Internacional de Fisiologia a Boston (EUA).

El 1934 va guanyar el Premi Garí atorgat per la Reial Acadèmia de Medicina de Barcelona pels seus estudis en Fisiologia. Durant aquests anys, fins l'esclat de la guerra civil, segueix la recerca científica publicant el llibre *Clínica y Laboratorio* (c. 1930), a més de nombrosos treballs d'investigació.

Des del punt de vista polític, l'any 1931 va participar en la constitució i fundació del Partit Radical-Socialista de Marcelino Domingo i el 1934 el d'Izquierda Republicana, amb Manuel Azaña. El 1931 va ésser nomenat pel ministre d'Instrucció Pública, Marcelino Domingo, vice-president del Consell de Instrucció Pública de la 2a República i el 1933 subsecretari del mateix departament accelerant al màxim, juntament amb la Generalitat, el traspàs dels serveis d'ensenyament.

La guerra civil trobà Santiago i la seva família a la Jonquera i el febrer del 1939 s'exilià a Amélie-les-Bains (França). El 1940 fou nomenat per Lluís Companys membre del Consell Nacional de Catalunya.

Arran de les circumstàncies creades per la II Guerra Mundial, el biografiat i la seva família marxaren cap a Amèrica en el *Quanza* l'últim vaixell fletat per la JARE (Junta de Auxilio a los Republicanos Españoles), junt amb Niceto Alcalá Zamora i Telesforo Monzón (1941). A Amèrica se li varen oferir les càtedres de Fisiologia i Bioquímica de la Universitat de San Simón (Cochabamba, Bolívia). Es dedicà a la docència i a la investigació, i publicà nombrosos articles a *La Gaceta Médica Boliviana* (entre 1943-1952), de la qual també formava part de l'equip de redacció. Tasca que seguí a Panamà per ocupar la càtedra de Fisiologia (1952) d'aquella universitat. Durant aquests anys va assistir a diversos congressos com els de Lima, Buenos Aires, Montevideo i, l'any 1954, va ser convidat pel Centre d'Investigacions de la U.S. Army a Oakridge, Tennessee, per a estudiar els darrers avançaments experimentals sobre els efectes biològics de les radiacions nuclears.

L'any 1962, Santiago i Mercedes tornaren a la Jonquera per residir a la casa pairal de Can Cuberta, encara que en el curs 1968-69 fou convidat a incorporar-se com a professor de Fisiologia i cap del departament de Ciències Fisiològiques de la Universitat Autònoma de Madrid.

En aquest període (1962-1981), es va dedicar fonamentalment a traduir obres científiques a l'espanyol, preferentment per a l'editorial Salvat. Tasca que ja havia dut a terme en els inicis de la trajectòria professional: va col·laborar conjuntament amb August Pi Sunyer en la traducció de l'alemany de *Prácticas de fisiología: métodos físicos y químicos* (Barcelona: 1917), d'Emilio Abderhalden. Va traduir del danès *Neurología* (Barcelona: 1929) de Knud H. Krabbe, i de l'anglès *Manual de bioquímica* (Barcelona: 1932) d'A.T. Cameron.

L'any 1970 li va ser restituïda la càtedra de Fisiologia de la Universitat de Saragossa, el mateix lloc que ocupava quan va esclatar la guerra.

Cal destacar les següents obres seves: *Bases Fisiopatològiques de los análisis clínicos* (1950 Cochabamba, Bolívia), *Charles Darwin: El hombre y su obra vistos cien años después* (Panamà: 1959), *Bioquímica* (Madrid: 1956), en col·laboració amb el seu germà August escriví *La fisiología humana* (Madrid: 1962). Segons el biografiat "...aquest llibre seria el testament científic dels

germans Pi Sunyer, el testimoni escrit de l'escola de fisiologia de Barcelona".

Era "Miembro de Honor del Colegio de Médicos y Cirujanos" de Costa Rica pels serveis prestats com a assessor, assignat pel govern de Costa Rica, del projecte de la futura Facultat de Medicina d'aquell país. L'any 1962 el govern de la República de Panamà li va concedir, en testimoni dels serveis prestats, l'Orden de Vasco Nuñez de Balboa en el grau de Gran Comendador.

L'any 2006 l'Ajuntament de la Jonquera li dedicà un carrer de la població.

PI-SUNYER BAYO, César

(Roses, 24.VIII.1905 -

Ciutat de Mèxic, 11.XI.1997) *Bioquímic*

Fill del metge August Pi Sunyer, natural de Barcelona, i de Carmen Bayo Puig, de Roses. Va néixer a Roses, però de seguida va anar a viure a Barcelona on va realitzar els estudis primaris, el batxillerat i es va llicenciar en farmàcia. Es va doctorar a Madrid (1931) i va continuar el postgrau a l'E.W. Institut F. Biochemic i al Pathology Institute de Berlín.

Va ser professor de bioquímica a la Universitat Autònoma de Barcelona (1933) i secretari de la Societat Catalana de Biologia (1933-1939), de la qual en va ser nomenant membre de mèrit.

Després de la guerra civil es va exiliar a Mèxic (1939), on va desenvolupar diverses tasques de responsabilitat relacionades amb la seva especialitat. Va mantenir estreta relació amb grups d'exiliats, va ser president de l'Orfeó Català i de l'Institut Català de Cultura. Va col·laborar en revistes catalanes editades a la ciutat de Mèxic com *Quaderns d'Exili*, *Nova Revista*, *Pont Blau* i *Xaloc* i *Vida Nova* de Montpeller.

Entre els seus treballs científics més rellevants destaquen "El complex vitamínic B" a *Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques, Matemàtiques* (1933), *Metabolismo intermediario de los hidratos de carbono* (1932), *Curs de bioquímica i fisiología de la contracció muscular* (1934), *Iniciativas para el desarrollo de la industria química mexicana* (1945), *Descarboxilación biológica de la histidina a histamina* (1954), *La bioquímica dels hidrats de carboni* (1966), *Homenaje de los catalanes de México al General Lázaro Cárdenas*

(1971), en col·laboració i *Presencia de los catalanes en México* (México: 1984).

L'ant 1984 va rebre la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya.

PI-SUNYER BAYO, Pere

(Barcelona, 25.VII.1918 – 6.V.2001) *Economista*

Fill del metge August Pi i Sunyer, natural de Barcelona, i de Carmen Bayo Puig, de Roses. Les seves despulles es troben a Roses, on va voler ser enterrat.

Polític de llarga tradició catalanista, el biografiat evolucionà des d'un republicanisme federal a un nacionalisme moderat que el portà a militar a les files de Convergència Democràtica de Catalunya. Qualificat d'home bo i intel·ligent, era una persona culta, educada i discreta.

Després de la guerra civil s'exilià als Estats Units, va estudiar Economia a la Universitat de Cornell i va ser gerent de la Spanish Books Inc., (Nova York, 1947). Més tard, fou professor adjunt a la Facultat de Ciències Econòmiques de la Universitat Central de Veneçuela (1948-1963), membre del Consejo de Economía Nacional de Venezuela (1958) i Economista-Jefe de Estudios Económicos de Standard Oil Co. New York (1963-1966).

L'any 1967 s'incorporà al Banco Urquijo, a Madrid, i, al cap de dos anys, es va fer càrrec de les activitats industrials del banc a Catalunya, moment en què va prendre part activa en la recuperació de la Generalitat. Es va afiliar a Esquerra Democràtica de Catalunya, que poc després es fusionaria amb Convergència Democràtica de Catalunya juntament amb Trias Fargas i Macià Alavedra, essent el primer conseller d'Educació i Cultura de la Generalitat amb Josep Tarradellas, entre 1977 i 1980, va ser un dels artífexs en la reimplantació obligatòria de l'ensenyament del català a les escoles. Va ser senador de representació autonòmica entre 1982 i 1988.

Va ser director del Departament Industrial del Banco Urquijo, de Barcelona, i coordinador del seu Servei d'Estudis.

L'any 1992 publicà les seves memòries sota el títol *Del vell i del Nou Món: Memòries (Biografies i memòries)* (Barcelona: 1992).

PI-SUNYER CUBERTA, Josep

(Barcelona, 18.XII.1913 – Roses, 26.VIII.1995)
Advocat i polític

Fill de Carles Pi i Sunyer i de Carme Cuberta Arolas, de la Jonquera. L'any 1938 es va casar amb Pepita Macau Julià, mestra, natural de Palau-saverdera, i varen tenir una filla, Elisenda, la qual també es va decantar pel magisteri.

El biografiat va ser conseller de Cultura de la Generalitat republicana i, durant la guerra civil, juntament amb la seva muller, es va exiliar a Anglaterra. Va viure a Londres on va ser representant del govern de la Generalitat i va crear el Consell Nacional de Catalunya. El matrimoni va tornar a Catalunya l'any 1948.

Membre d'Esquerra Republicana de Catalunya des de poc després de la seva fundació el 1931 a través de Joventuts de l'Estat Català, va militar a Esquerra Democràtica de Catalunya (1975-1978). Va representar Esquerra Republicana com a diputat a les Corts per la demarcació de Barcelona (1980-1982) i com a senador (28.X.1982 – 23.IV.1986). Va ser el portaveu del Grup Parlamentari Mixt, vocal de la comissió d'Assumptes Exteriors, vocal de la Comissió de Defensa, vocal de la Comissió d'Educació, Universitats, Investigació i Cultura, vocal de la Comissió de Justícia, i vocal de la Comissió de Presidència del Govern Interior.

Va ser secretari i membre de la junta de govern del Col·legi d'Advocats de Barcelona (1973-1979). Va ser el promotor de la celebració del Congrés de Cultura Catalana (1975), del qual en va ser el president. President de la Fundació Carles Pi-Sunyer. Va estar vinculat a la comarca de l'Alt Empordà, a la vila de Roses, on passava llargues temporades i il·loc on va morir.

Va treballar per a la implantació del jurat a Espanya, per la qual cosa li va ser atorgada la Creu de Sant Raimon de Penyafort (1984).

PI SUÑER/SUNYER, Francisco

(Roses, 6.IV.1857 – Barcelona, 1907)
Metge i polític

Fill de Josep Pi Comas, pilot i navegant, de Roses, i de Maria Sunyer Capdevila, va ser el

petit de cinc germans: Pere↑, Maria, Jaume↑, Joan i Francisco. Es va casar amb Júlia Sunyer Quintana, natural de Barcelona, i el matrimoni va tenir cinc fills: Josep Maria, Carolina, Francesc, Ferran i Mercè.

Va estudiar la carrera de medicina i es va especialitzar en oftalmologia.

Va intervenir en política, i va pertànyer al partit republicà federal, i va contribuir a reconstruir el partit a diverses poblacions de les comarques gironines, especialment l'Escala i Cadaqués. Va col·laborar en les publicacions *El Nuevo Régimen*, de Madrid, i a *El Federal*, de València. Juntament amb Laporta, Roig i Armengol encapçalà l'escissió procatalanista Catalunya Federal, però va tornar a la disciplina del partit. Presidí el consell Federal Regional i el 1904 va ser elegit diputat provincial per Sabadell i Terrassa. S'adherí a Solidaritat Catalana (1906).

És autor de l'obra *El problema catalán* (València: 1906).

PI SUÑER/SUNYER, Jaume

(Roses, 8.I.1851 – 16.IV.1897) *Metge*

Fill de Josep Pi Comas, pilot i navegant, de Roses, i de Maria Sunyer Capdevila, va ser el tercer de cinc germans: Pere↑, Maria, Jaume, Joan i Francisco↑. Es va casar amb Carolina Sunyer Quintana, filla de Francesc Sunyer↑ Capdevila, i el matrimoni va tenir sis fills: August↑, Maria, Santiago, traspassat infant; Carles↑, Santiago↑ i Pilar, traspassada infant.

Va estudiar a Figueres, i medicina a les Facultat de Medicina de Barcelona i a la de San Carlos de Madrid, on es va graduar amb matrícula d'honor l'any 1874. El 1876 va guanyar, per oposició, la plaça d'ajudant de clínica a l'Hospital de Santa Creu de Barcelona, va ser professor de la universitat i el 1882 va aconseguir la càtedra de Patologia General de la

Universitat de Barcelona. Va ser seguidor del fisiòleg francès Claude Bernard. Per la seva tasca clínica se'l pot considerar un dels grans patòlegs del segle XIX aplicant els seus coneixements a la docència i ha estat qualificat com "un dels creadors de la medicina científica catalana". Va morir a l'edat de quaranta-sis anys de tuberculosi.

El 1886 va ingressar a la Reial Acadèmia de Medicina de Barcelona, i el seu discurs de recepció va versar sobre "La patología del edema", publicat posteriorment amb el títol de *Doctrina moderna del edema* (Barcelona: 1897).

Va participar en molts congressos de Medicina i va ser membre de la redacció de la *Gaceta Médica Catalana* (1887-1889), i va col·laborar en nombroses publicacions especialitzades. Va presentar comunicacions i va pronunciar discursos com: "Un caso de tuberculosis intrauterina" (comunicació presentada al Congrés de Ciències Mèdiques de Barcelona, 1888). Va prologar la traducció espanyola del doctor Eichhorst, *El diagnóstico médico*.

Va publicar: *Acción fisiológica de la digital y su valor clínico en el tratamiento de las afecciones cardíacas* (Barcelona: 1876), *Memoria sobre la fisiología patológica de la ataxia locomotriz, tabes dorsalis, y la esclerosis posterior de la médula* (Barcelona: 1877), *Programa del curso de Patología general con su clínica* (Barcelona: 1884; Id: 1893).

L'obra *Acción fisiológica...* va ser premiada per la Reial Acadèmia de Medicina i Cirurgia de Barcelona (1875), amb la Medalla d'Or.

PI VIDAL, Maria del Roser

(Figueres, 9.VIII.1847 – Vic, Osona, 1.XII.1915)
Religiosa carmelita

Setena filla del professor del Col·legi d'Humanitats de Figueres, Jeroni Pi↑ Dalmau i de Maria Vidal Domènech.

Va assistir al col·legi de les Escolàpies, de Figueres. A l'edat de trenta-tres anys va vestir l'hàbit al convent de clausura de les carmelites descalces de Santa Teresa de Vic, va prendre el nom de Roser de la Purificació i en va arribar a ser infermera, tornera, subpriora i priora (1901-1904 i 1907-1910).

Va escriure notes espirituals i poesies, algunes en català, publicades pòstumament en el llibre *La Madre Rosario de la Purificación: reliquias espirituales recogidas por sus hijas sobrevivientes (1880-1915)* (Vich: 1917).

PI VIDAL, Pius

(Figueres, 28.III.1843 – Barcelona, 18.XII.1922)
Jesuïta

Cinquè fill del professor del Col·legi d'Humanitats de Figueres, Jeroni Pi[↑]. Va estudiar el batxillerat a la ciutat natal i lleis i Filosofia i Lletres a Barcelona, posteriorment va estudiar Teologia i dret canònic i va ser ordenat prevere (Girona, 16.III.1872).

Va ser professor suplent de llatí i castellà de l'Institut d'Ensenyament secundari de Girona, destituït per Bergnes (23.IV.1870), per no haver volgut jurar la Constitució de l'Estat. Posteriorment esdevé professor de la Universitat Lliure de Girona, on va impartir les assignatures *Introducció a l'estudi del Dret*, *principis de Dret natural i elements del Dret romà* (1r curs) (1870-1871) i *Dret romà* (segon curs) (de 1871 a 1874).

Va ser nomenat vicari general del Bisbat de Vic (1876), i canònic amb la dignitat de xantre (1877). Va ingressar a la Companyia de Jesús (Veruela, 1881) i després d'estar en diferents comunitats i exercir l'ensenyament, l'esperit missioner el va portar a les Filipines el 1890 on hi va romandre per un període de vint-i-quatre anys. A Filipines va ser secretari del pare Pau Pastells[↑] (1890-92). Va ser superior a Zamboanga (1892-1896) i, a partir de 1896, va succeir el pare Ricart com a Superior de la Misión de las Filipinas. Un període molt difícil va ser el de la guerra hispano-americana, en el qual va haver d'evacuar la comunitat jesuïta de l'illa de Mindanao.

Va transformar l'Escuela Normal de Maestros, en col·legi de segon ensenyament i l'any 1904 es va convertir en Seminari Diocesà, i va rebre el nom de Seminario de San Javier. Va dirigir el Seminari (1905-1910) i va passar un temps a la residència de Cotabato (Mindanao, 1910-1912). L'any 1914 va tornar a Espanya i va ser pare espiritual del Col·legi de Barcelona, el Col·legi del Sagrat Cor del carrer de Casp fins a la seva mort.

Va dirigir i coordinar l'obra *El archipiélago filipino. Colección de datos geográficos* (Washington: 1900, en 2 volums), que va obtenir Medalla d'Or de Sant Luis de Misuri (1904), i va escriure *Informe sobre los moros de la isla de Mindanao* obra que fou traduïda a l'anglès i estava preparada per ser publicada a la impremta de Nova York, The Messenger.

Són de la seva autoria: *Disertación sobre la venida de san Francisco Javier a Filipinas* (Manila: 1909) segons el biografiat poc probable, *La muerte cristiana del Doctor Rizal* (Manila: 1909), *Puntos espirituales brevísimos para meditación o plática* (Barcelona: 1921) obra en la qual deixa el seu testament espiritual.

PIBERNAT, Nasari

(Castelló d'Empúries, s. XVIII) Mestre forjador

Autor de la reixa de la capella de Sant Sebastià, de l'església parroquial (1760).

PICAS PONS, Francesc d'Assís

(L'Ametlla de Merola, Berguedà, 2.X.1921)
Escriptor i agent de duanes

Fill de Marc Picas Ornosà, dedicat a la indústria tèxtil, i d'Antònia Pons Soldevila, ambdós de l'Ametlla de Merola. Casat amb Sara Genís Font, d'Agullana, el matrimoni ha tingut dos fills: Francesc i Anna Maria. Va instal·lar-se a la comarca en establir una agència de transitaris a la Jonquera.

De profundes idees religioses, la seva producció periodística s'ha caracteritzat per defensar els representants de l'església, treure de l'oblit els qui foren assassinats pels comitès revolucionaris i denunciar els actes menyspreables comesos durant la guerra civil.

Autor del text i la realització dels Pastorets que es representen a l'Ametlla de Merola coneguts

amb el nom d'*Els pastorets de l'Ametlla* o també com *La Flor de Nadal*, obra estrenada l'any 1954, editada diverses vegades i representada durant mig segle. Els pastorets de l'Ametlla de Merola varen rebre la Creu de Sant Jordi l'any 2007. *La Flor de Nadal*, versió infantil, va ser estrenada a la Jonquera l'any 1981.

Ha escrit *Baldiró i Badoret*, pastorets infantils escrits en col·laboració de Joan Serrat, estrenats l'any 1958 i representats al Tetare Romea en el cicle de Nadal a partir de 1959 i també al Teatre Municipal El Jardí, de Figueres, i a Sant Llorenç de la Muga.

Col·laborador d'*Hora Nova*, *Empordà*, *Catalunya Cristiana*, *L'Esquerda de la Bastida*, *Obra Cultura Mariana* o *Butlletí Hispania Màrtir*, entre altres.

Altres obres escrites pel biografiat per a ser representades: *Vides concèntriques* (estrenada a Girona, 1944), *Els bandolers de Cantallops*, sarsuela (estrenada a l'Ametlla de Merola, 1951) amb música de Josep M. Jordà i Josep Conangla; *Amor triomfant*, sarsuela en tres actes, (estrenada a l'Ametlla, 1952), amb música de Josep Conangla; *A Montserrat falta gent*, sarsuela en un acte (estrenada a Navàs, 1954), amb música de Josep M. Castella; *Vuit dies en família* (estrenada a Molins de Rei, 1955) Premi Molins de Rei; *Més enllà de la carn* (estrenada el 1959); *N'Eugènia la d'Oliver o més dama que cavaller*, drama medieval (estrenat al Teatre Faràndula de Sabadell, 1959); *Història de Josep (fill de Jacob)* (estrenada a Sabadell, 1959); *Crist de nou crucificat o entre el terror i l'esperança* (1999), ambientada durant la persecució religiosa a Barcelona, l'any 1936, i *La família de Simó-Pere* (1999).

Ha escrit també: *L'ombra de Déu* (Figueres: 1990), *Les llàgrimes del cardenal Vidal i Barraquer* (Barcelona: 1994), *El tèxtil a Catalunya: fets i costums en els segles XIX i XX: cent cinquanta anys d'història* (Barcelona: 1997), *El testimoni dels avis* (2000), *Mossèn Jacint Verdaguer, poeta de Maria i de la fe del poble català* (Barcelona: 2003), *Història de la persecució religiosa a Catalunya, 1936-1939* (Figueres: 2008) va rebre el Premi Martiriàl Hispania Martir, i *El Sant Crist de la coça* (2008), llegenda popular del Berguedà.

Ha escrit la lletra de les sardanes: *L'Aplec de Santa Llúcia a la Jonquera* amb música de

Joaquim Mandado[↑], i *Montserrat*, amb música de Josep M. Castella.

També ha conreat la poesia, d'adolescent va guanyar l'Englantina en els Jocs Florals Infantils de Barcelona (1935), per *Oda a la Bandera*.

PICHOT GIRONÈS, Josep

(Figueres, 1869 – 5.VII.1921) Horticultor

Fill de Ramon Pichot Mateu, dedicat al negoci d'importació i exportació de colonials, i d'Antònia Gironès Bofill, barcelonins vinculats a Cadaqués i Figueres. Va ser el gran de set germans: Josep (Pepito), Ramon[↑], Antonio, Mercedes,

casada amb Eduardo Marquina; Maria de Lourdes[↑], Lluís[↑] i Ricard[↑].

Conegut popularment com *Pepito*, al igual que els seus progenitors, va ser amic íntim del notari Dalí, i va influir en la vida del seu fill, Salvador Dalí[↑]. Casat amb Àngela Gironès Bofill, de Barcelona, germana de la seva mare, el matrimoni no va tenir fills.

Dissenyà els jardins del Parc Bosc. Com a republicà federal nacionalista va intervenir en la política municipal figuerenca, essent-ne regidor (1914-1917). Va col·laborar a *L'Art del Pagès* (Barcelona).

Gran aficionat a la fotografia, se sap que va formar part del jurat del Concurso Fotográfico de la Juventud Artística Figuerense (Figueres, 1905).

PICHOT GIRONÈS, Lluís

(Barcelona, 1887 –

Perpinyà, el Rosselló, c. 1960/63) Violinista

Fill de Ramon Pichot Mateu, dedicat al negoci d'importació i exportació de colonials, i d'Antònia Gironès Bofill, barcelonins vinculats a Cadaqués i Figueres. Va ser el penúltim d'una nissaga de set: Josep[↑] (Pepito), Ramon[↑], Antonio, Mercedes, casada amb Eduardo Marquina; Maria de

Lourdes↑, Lluís i Ricard↑. Es va casar per dues vegades, essent la segona muller una deixeblla francesa.

Va iniciar els seus estudis a Barcelona amb el compositor Gay i va estudiar violí amb el violinista belga Grikboom. Més tard, va establir contacte amb el mestre francès Jacques Thibaut esdevenint el seu deixeble preferit.

Va formar amb el seu germà Ricard↑ i Lluís Bonaterra↑ el Trío Hispania.

Dotat de molt bones qualitats per a la pedagogia, es va dedicar a la docència particular, i va formar diversos violinistes de renom.

PICHOT GIRONÈS, Maria de Lourdes

(Barcelona, 13.VI.1879 - Nova York, 20.VII.1943)
Cantant d'òpera

Filla de Ramon Pichot Mateu, dedicat al negoci d'importació i exportació de colonials, i d'Antònia Gironès Bofill, barcelonins vinculats a Cadaqués i Figueres. Va ser la cinquena de set germans: Josep↑ (Pepito), Ramon↑,

Antonio, Mercedes, casada amb Eduardo Marquina; Maria de Lourdes, Lluís↑ i Ricard↑.

Es va casar amb el compositor català Joan Gay Planella (1897), i va ser coneguda artísticament amb el nom de *Maria Gay*. Va ser mezzosoprano. Va debutar amb el paper de *Carmen* (Brussel·les, 1902), i l'any 1906 va cantar a l'Scala de Milà on va coincidir amb el tenor Giovanni Zenatello, amb qui va compartir la resta de la vida, motiu pel qual a vegades s'ha parlat d'ella com Maria Gay Zenatello. Va gravar per Columbia.

PICHOT GIRONÈS, Ramon

(Barcelona, 9.VIII.1872 -

París, França, 2.III.1925) Pintor

Fill de Ramon Pichot Mateu, dedicat al negoci d'importació i exportació de colonials, i d'Antònia Gironès Bofill, barcelonins vinculats a Cadaqués i Figueres. Va ser el segon de set germans: Josep↑ (Pepito), Ramon, Anto-

nio, Mercedes, casada amb Eduardo Marquina; Maria de Lourdes↑, Lluís↑ i Ricard↑.

Es formà a Barcelona i a París.

De jove va ser amic d'Eduardo Marquina, que va ser cunyat seu, i de Luis de Zulueta.

Va estar integrat a la Colla del Safrà. A Barcelona freqüenta els ambients modernistes de la taverna Els Quatre Gats essent el portador i entronitzador més jove dels Grecos de Rusiñol a Sitges (1894).

Va participar en les exposicions de Belles Arts de Barcelona (1894) obtenint una menció honorífica i el 1895 va exposar amb Casas a la Sala Parés i en l'exposició inaugural d'Els Quatre Gats. El 1898 va participar en el Salon National de París i va il·lustrar els *Fulls de la vida* (1898) de Rusiñol, amb qui realitzà un viatge a Andalusia recollint imatges que plasmà en les seves visions de *l'Espanya Vieja* exposades el 1899 primer a Madrid i després a Barcelona.

De la seva producció durant l'estada a Cadaqués va exposar a la Sala Parés el 1901 sense gaire èxit. Més tard s'instal·là a París, i exposà als salons dels *Indépendants*, *Automme*, *Beaux Arts* i *Orientalistes* i amb Picasso a la Galeria Weill (1902). La seva exposició de 1910 va ser molt elogiada per Apollinaire.

Torna a exposar a la Sala Parés el 1912, a Madrid el 1915 i a la Sala Dalmau el 1918. Després de pintar a Marsella, les seves darreres exposicions van tenir lloc a Madrid, al Círculo de Bellas Artes, el 1923, i a París, el 1924, al Salon d'Automme.

Es va casar amb Laure Gargallo (*La Germaine*), una famosa model de Montmartre que havia estat model de Picasso.

La seva obra es pot integrar en un modernisme plenament simbolista que copsà l'èxit, sobretot a l'estranger, per reproduir escenes de l'Espanya folklòrica que molts tenien a la ment.

PICHOT GIRONÈS, Ricard

(Barcelona, 13.XII.1888 – Cadaqués, 3.II.1973)
Violoncel·lista

Fill de Ramon Pichot Mateu, dedicat al negoci d'importació i exportació de colonials, i d'Antònia Gironès Bofill, barcelonins vinculats a Cadaqués i Figueres. Va ser el petit de set germans: Josep (Pepito), Ramon, Antonio, Mer-

cedes, casada amb Eduardo Marquina; Maria de Lourdes, Lluís i Ricard. Es va casar amb Àngela Soler Bofill i dos dels seus fills seran els futurs pintors, en Ramon i l'Antoni.

Va començar els estudis musicals amb el compositor Gay, i va rebre les primeres lliçons de violoncel del professor belga Gillé. A la mort d'aquest, va continuar els estudis a Barcelona, amb Dini. Després de tres anys, va reunir-se amb el seu germà Lluís, a París, i va ser alumne de Joseph Salmon i del gran violoncel·lista modern Pau Casals.

A l'edat de disset anys va rebre el Primer Premi de Violí del Conservatori de París.

Va ser el primer violinista de l'orquestra de Pau Casals (1876-1973) i Alfred Corto (1877-1962) i, juntament amb el seu germà Lluís i Lluís Bonaterra, va formar el Tríu Hispania.

Després de la guerra civil abandona la interpretació musical professional i, després de dedicar-se a diversos afers, opta per un càrrec administratiu, esdevé el representant de l'SGAE (Sociedad General de Autores Españoles) de Guipúscoa i, juntament amb la família, s'instal·la a Sant Sebastià.

PICHOT SOLER, Antoni

(Figueres, 5.I.1934) Pintor

Fill de Ricard Pichot Gironès, i d'Àngela Soler Bofill. Va ser el petit de tres germans: Isabel, Ramon i Antoni. Casat amb Leocadia Pla, de Mérida, descendent d'una família vinculada amb el món del suro establerta a Extremadura i procedent de Sant Feliu de Guíxols.

A Sant Sebastià, va ser deixeble de Juan Núñez Fernández (1947), amb qui va treballar figures i natures mortes i el clarobscur. La seva pintura s'orienta cap a l'impressionisme i es preocupa per la llum i el color.

Va residir a Sant Sebastià fins l'any 1964, moment en què s'instal·la a Cadaqués i coincideix amb el canvi d'estil i temàtica. A partir d'ara, el seu estil es caracteritza per composicions realistes de pedres de Cadaqués i del cap de Creus, a les quals proporciona formes antropomòrfiques i hipnagògiques. Artísticament signa Antoni Pitxot.

Va mantenir estreta relació amb el pintor Salvador Dalí i va ser un dels col·laboradors més propers del mestre. La seva obra està exposada permanentment al Teatre-Museu Dalí, de Figueres, des de la inauguració (1974). És el director del Teatre-Museu Dalí, patró vitalici i vicepresident segon de la Fundació Gala-Salvador Dalí.

El període de 1966 a 1973 treballa per al Centro Internazionale di Studi sulla Comunicazione umana, a Villa Barbariga (Sant Pietro di Stra), i editen un llibre monogràfic amb l'obra de l'artista.

Ha realitzat nombroses exposicions, la primera a la Sala Aranaz-Darrás (Sant Sebastià, 1955), segueix la Sala Alonso (Bilbao, 1958), Lisboa, Madrid i nombroses galeries de tot Espanya. L'any 1979 participa en l'exposició retrospectiva de Dalí al centre Pompidou (París); exposa a la galeria André François Petit (París, 1980) i participa en l'exposició *Art Catalan Contemporain* (Besançon, França, 1982), i a *L'art espagnol de l'immigration à travers l'Europe* al Gran Palais (París, 1982).

Conjuntament amb Salvador Dalí participa a l'exposició a la *Musets Galleri* (Aalborg, Dinamarca, 1984), a l'exposició *Effetto Arcimboldo*, del Palazzo Grassi (Venècia, 1987), a *Retrat a Catalunya* (Cotlliure, França, 1987), *Naturalezas muertas (1940-1987)* i al Centro de Arte Reina Sofía (Madrid, 1987). Exposa al Museu Kunst Palast (Düsseldorf, 2003).

S'han dedicat diverses exposicions commemoratives a la seva obra, entre les quals figuren: *Pitxot: obra pictòrica, 1966-1983* (Madrid: 1983). L'any 1992 té lloc l'exposició *Los Pitxot, una dinastia de artistes* (Madrid), *Pitxot: exposició del 17 de juliol al 12 de setembre de 1997* a la Fontana d'Or (Girona: 1997). L'any 2008 ha tingut lloc una *Exposición Retrospectiva de Antonio Pitxot* a la Sala del Centro Tomás y Valiente de Fuenlabrada (Madrid).

Ha escrit diverses obres relacionades amb Salvador Dalí, com ara: *Casa-Museu Salvador Dalí. Port Lligat* (Barcelona: 1998), en col·laboració amb Montserrat Aguer, obra traduïda al castellà, francès, anglès, alemany i rus.

Nomenat acadèmic corresponent per Cadaqués de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts (2000), ha rebut el Premi Sirena del Consell Comarcal (2007), per haver contribuït a la projecció de la comarca i, de la mà del rei Joan Carles, la Medalla de Oro al Mérito de las Bellas Artes (Cáceres, 2004).

PICHOT SOLER, Ramon

(Figueres, 8.VII.1924 – Cadaqués, 23.V.1996)
Pintor

Fill de Ricard Pichot, gironès, propietari i violoncel·lista, músic de fama internacional, natural de Barcelona, i d'Àngela Soler Bofill, de Figueres, domiciliats al carrer de Pi i Margall. Va ser el mitjà de tres germans: Isabel, Ramon i Antoni. Es va casar amb Anna Maria Sagí.

Conegut amb el nom de *Ramon Pichot El Jove*. A l'edat de tretze anys va descobrir l'afició per la pintura al Mas Anglada (Perpinyà), lloc on la família s'havia exiliat durant la guerra civil i va abandonar els estudis de batxillerat i de música. Va ser deixeble de Ferran Callicó, aquest li va ensenyar la pintura detallista d'Ingres. Posteriorment, va ser deixeble de Josep Pujol i de Salvador Dalí.

Pintor realista, va seguir les traces del seu oncle Ramon Pichot, gironès, de qui va rebre la influència del figurativisme, però va evolucionar i va adquirir matisos postimpressionistes dotats de gran riquesa cromàtica. Va destacar com a retratista i en el tractament de la figura, encara que també va fer algunes incursions en el paisatgisme i la natura morta.

La primera exposició va ser a Barcelona (1948), però després de ser present a Bilbao i a Sant Sebastià, va ser a Madrid, al Círculo de Bellas Artes (1954), quan va ser definitivament reconegut. Ha exposat en diferents llocs de la geografia espanyola com ara a La Pinacoteca (Barcelona 1954 i 1961); al Salón Cano (Madrid, 1959, 1961); a la Sala Parés (Barcelona, 1979, 1983, 1986, 1990-1994); a la Galería del Cisne (Madrid, 1980, 1986), i al Centro Cultural del Conde Duque (Madrid, 1992), a Bilbao i a Sant Sebastià.

A partir de 1962 exposa als Estats Units, primer a les Galleries Frederick Mueller de Miami, després a les Trosby Galleries (Palm Beach, 1962), i cap als anys 70 el marxant novaiorquè, Hammer, li va obrir les portes de la seva galeria, circumstància que va fer que sovintegés aquella capital per a realitzar-hi exposicions (Nova York, 1966, 1968, 1970, 1973, 1976 i 1981). El 1979 va exposar al Grand Palais de París i el 1981 a la Galérie Drouant.

L'any 1997 el Museu de l'Empordà i l'Ajuntament de Figueres va organitzar una antològica.

PIERA BECH, Joan

(Llers, 18.VI.1909 – 17.VIII.2001) Eclesiàstic

Fill de Miquel Piera Soler, pagès, de Figueres, i de Dolors Bech Giral. Va estudiar al Seminari de Girona i va ser ordenat prevere el 18 de juny de 1933. Aquest mateix any va iniciar-se en la docència al Seminari-Col·legi Santa Maria del

Collèll, del qual en va esdevenir vicerector (1947), i rector (1949-1970). Va promoure la consagració de l'església del santuari annex (1951), la coronació canònica de la imatge de la Mare de Déu (1953) i l'ampliació del centre docent.

Prelat d'Honor de sa Santedat (des de 1958), va ser nomenat Rector Honorari del Seminari-Col·legi Santa Maria del Collèll (1970). Va ser adscrit a la parròquia de la Sagrada Família de Figueres (1970-1983), i des de 1983 a la

parròquia de Llers.

Va escriure: *El monestir i el santuari de la Mare de Déu del Roure. Orígen, evolució, decadència. La imatge definitivament a Llers* (Llers: 1996), *Llers. Recull imprevisit, joia inesperada* (Llers: 1998).

PIJULA, Modest

(Figueres, s. XVIII) Mestre coureur

Va fondre la campana *Maria* de l'església parroquial de Sant Pere (1756).

PIJOAN GÓMEZ, Narcís

(Figueres, 24.X.1931 – 1.VIII.1996)

Advocat, crític d'art i articulista

Fill de Joan Pijoan Oliveras, amb pastisseria al carrer de Girona, i d'Armada Gómez Crosas, ambdós de Figueres. Es va casar amb Elvira Font Espelt, i el matrimoni va tenir dos fills: lu i Guerau.

Va estudiar Dret a Barcelona (1953).

El 1960 va presentar la tesi *Caracteres esenciales de la primera página en periódicos de París* per a l'examen de grau de l'Escuela de Periodismo,

de Madrid. Va haver de deixar unes possibles oposicions per establir-se a Figueres, on va esdevenir funcionari municipal i va exercir l'advocacia.

Va mantenir el contacte amb el món del periodisme a través de diversos rotatius i publicacions periòdiques. Va ser director de la revista *Tramuntana* (Lloret de Mar) i va desenvolupar una intensa activitat com a articulista, havent col·laborat amb nombroses publicacions d'àmbit comarcal, provincial i supraprovincial com: *Empordà*, *Empordà Federal*, *9 País*, *Vida Parroquial* i *Canigó* de Figueres; *Arriba España* i *Puigsacalm* d'Olot; *Los Sitios*, *Revista de Girona* i *Presència* de Girona; *Tramuntana* de Lloret de Mar, i *El Correo Catalán* de Barcelona.

Al setmanari *Empordà* va col·laborar en la secció "Si fa no fa", després de la seva mort es va publicar, en un volum, el recull d'articles en els quals queden reflectits un bon nombre de ciutadans figuerencs de la vida política, social i cultural *Si fa no fa* (Figueres: 1997), amb dibuixos de Lleixà[†]. El seu estil es caracteritza per la ironia, la crítica i la provocació.

La inquietud per la literatura va quedar palesa en les novel·les i obres tetral publicades: *Su pez: para todos aquellos que sepan creer en historias de matiz tornasolado* (Olot: 1960), amb il·lustracions de Bartomeu Massot[†], novel·la finalista del premi Misión de Olot (1960), *L'última vetlla*, *La competició*. Obres teatrals: *Cincuenta monedas con esperanza* o *Beure i bufar no pot ser*, i d'assaig: *La ruta d'Albert Camus*.

Posteriorment, la majoria de les col·laboracions estaran relacionades amb el món de l'art i d'artistes empordanesos, participa en les obres: *Sis visions de l'Empordà* (Figueres: 1976; id.: 1983) amb textos de Domènec Moli[†] i Josep Vallès, i il·lustracions de J. Bech[†] de Careda, L. Vayreda[†] i Felip Vilà[†]; *El pintor Massanet de l'Escala* (Figueres: 1979), *El pintor Felip Vilà* (Figueres: 1979), *Un tríptic gens crític: aca i memorial de la macro-pintura "cinc visions dins un espai empordanès" obra dels artistes Ansón, Lleixà, Ministrall, Pujolboira i Roura* (Figueres: 1985) sobre la creació del mural en homenatge a Salvador Dalí[†] realitzat pel Grup 69; *Xinet Xang: ventures i desventures de Pacífic Vallmajó*[†] (Figueres: 1989).

I en diversos catàlegs de pintors, editats pel Museu de l'Empordà, com les de *Pintors surrealistes*

de l'Empordà (Figueres: 1977), *Evarist Vallès. Exposició antològica, 1964-1979* (Figueres: 1979), *Exposició antològica de Ramon Reig* (Figueres: 1985), *Lluís Vayreda Trullol* (Figueres: 1986), *Ramon Molons, 1902-1987* (Figueres: 1987), *Lleixà, cop d'ull endarrera, 1966-1989* (Figueres: 1989), *Bartomeu Massot, 1923-1974* (Figueres: 1991), *Patxè, malls de l'Albera* (Figueres: 1995), *Marian Baig Minobis* (Figueres: 1996).

Després de la seva mort, l'Ajuntament de Figueres li va dedicar una exposició al Museu de l'Empordà, *Narcís Pijoan: exposició homenatge, atzucac d'artistes* (Figueres: 1997).

PINADELL VILANOVA, Lluís

(Figueres, 1855 - 5.IV.1912)

Escriptor i músic

Fill de Joan Pinadell i de Joaquina Vilanova, ambdós de Figueres. Es va casar amb Maria Gusiñer, i en el moment del traspàs tenia una filla, Joaquina.

Signava amb el pseudònim de *Ralip* a algunes de les col·laboracions a publicacions periòdiques locals com *Ampurdán*. Se sap que també va actuar en algunes formacions musicals.

Va escriure algunes obres poètiques: *Dos carboneras: pessa catalana en un acte y en vers* (Figueras: 1879) estrenada el 28 de desembre de 1877 i dedicada als seus amics Juan Pujol i Frederic Basil[†], *No sempre lo amo gobierna: pessa en un acte y en vers* (Figueras: 1879), *L'Apolo: semi-monòlech en vers* (Figueras: 1895), la comèdia *Cumpleanyis* representada al Teatre Principal l'any 1896.

PINTO CANAL, Josep Maria

(Barcelona, 12.V.1947) *Pintor i professor*

Fill de Jose M. Pinto Puibert, de Barcelona, empleat de S.A.F.A. de Blanes, i d'Adela Pla, professora de piano, natural d'Alacant, de família d'arrels cadaquesenques. És el gran de dos germans. Casat amb Cristina Estrada, de Barcelona, el matrimoni té dos fills: Raimond i Jordi.

Des de petit ha estat vinculat a la comarca. L'avi matern era vista de duanes de Portbou, i des de l'any 1948 la família va estiuar a Llançà.

Estudia a l'Escola Superior de Belles Arts de Sant Jordi de Barcelona on assoleix el títol de professor de dibuix (1975), posteriorment es llicencia en Belles Arts per la UB (1982). Es considera influït pel pintor Puigdemengolas de qui

en va ser deixeble.

Des de 1975 és professor de l'Escola Massana de Barcelona i, juntament amb la pintora Glòria Muñoz[†], funda el Taller de Dibuix i Pintura, dedicat a l'ensenyament artístic. El 1993 estableix el seu taller a Peralada, a l'antiga església de les monges canongesses agustines.

El seu estil ha estat qualificat de postimpressionista. Fonamentalment ha pintat paisatges i alguns interiors, amb alternança d'oli i acrílic emprant com a suport tela o paper.

Ha exposat la seva obra individual i col·lectivament a Barcelona, a diferents indrets de Catalunya i a Suïssa.

PINYOL SARDÀ, Miquel

(Barcelona, 18.IV.1959) *Pintor*

Fill de Miquel Pinyol Montón, de Barcelona, i de Montserrat Sardà Mateu, de Sant Pau d'Ordal (Alt Penedès). Comparteix vivències amb Montserrat Bonaventura[†].

Artista que s'ha format al Cercle Artístic de Sant Lluc i al taller de Fèlix Albajes (1911). Als anys 80 es va instal·lar a l'illa de Mallorca on va residir dos anys a Sòller i Porto Colom, i des de 1985 viu a Vilabertran.

Segueix l'estil postimpressionista a base de la taca, el color i la llum del paisatge. Ha pintat molts pobles de la comarca i de la Catalunya Nord

i ha exposat a Mallorca, al Ripollès, al Gironès, als Estats Units, a Cadaqués, a Portlligat i a diferents indrets de França. És habitual trobar-lo per diferents racons de Figueres pintant del natural.

Ha resultat guanyador en nombrosos concursos als quals ha participat: Premi de pintura a Vilavenut (Alt Empordà), 1995; Premi de pintura a Igualada, 1996; Premi de pintura a Cassà de la Selva (Gironès), 1996; Premi de pintura al Port de la Selva (Alt Empordà), 1996; Premi de pintura a Seva (Osona), 1996; Premi de pintura de Vilassar de Mar (Maresme), 1997; Premi de pintura del Port de la Selva (Alt Empordà), 1997; Premi de pintura de La Fuliola (Urgell), 1997; Seleccionat en el premi de pintura Agrupació Mútua, 1997; Premi de pintura de Vilavenut (Alt Empordà), 1998; Premi de pintura a Igualada, 1999; Premi de pintura de Pals (Baix Empordà), 1999; Premi de pintura de Sant Antoni de Vilamajor (Vallès Oriental), 1999; Premi de pintura de Llambilles (Gironès), 1999; Premi de pintura de Castell d'Aro (Baix Empordà), 2000; Premi de pintura de Salt (Gironès), 2001; Premi de pintura de Llambilles (Gironès), 2001; Premi de pintura de Vallromanes (Vallès Oriental), 2002; Premi de pintura d'Anglès (La Selva), 2002; Premi de pintura de Salt (Gironès), 2005.

Ha realitzat el Cartell de la 7a Fira de l'Horta i la poma de relleno de Vilabertran (2008).

PIÑERO COSTA, Miquel-Dídac

(*L'Escala, 17.XI.1950*) *Activista cultural*

Fill de Diego Piñero Candel, de Mula (Múrcia), i de Carme Costa Torres, de l'Escala, propietaris del Cafè de La Platja. Està casat amb Mercè Llop Aguilà, de Lleida.

Des de l'any 1977 regenta la llibreria Els Trobadors de l'Escala. Implicat en política, va formar part de la formació Izquierda Unida (1999).

Ha col·laborat en diverses activitats de la vila i en nombroses publicacions periòdiques: *Hora Nova*, *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos, *l'Associació Arqueològica de Girona*, *Centre d'Estudis Escalencs* o els *Fulls d'Història Local*, de l'Escala, esporàdicament a *l'Empordà*, i l'època final de *Canigó*.

Ha col·laborat en equip amb Joan Badia Homs, Benjamí Bofarull Gallofré i Enric Carreras Vigorós.

PITXOT

vegeu: **PICHOT SOLER, Antoni**

PLA COSTABELLA, Francesc

(*Sant Pere Pescador, 12.XI.1935*)

Director teatral

Fill de Miquel Pla Coll, secretari d'ajuntament de Fortià, i Dolors Costabella Vilà, de Sant Pere Pescador, va ser el petit de dos germans: Encarna i Francesc.

Orfe de pares de jovenet, va viure amb l'àvia materna a Sant

Pere Pescador. Casat amb Maria Rosa Quintà Pairet, de Roses, el matrimoni ha tingut dos fills: Miquel i Marta.

Aficionat al teatre, després de la guerra civil va participar com actor amb el Grup Teatral d'Acció Catòlica. La primera obra en la qual va intervenir com a ajudant del director, Celestí Dalmau, va ser *Jo seré el seu gendre* (1957). I, la primera obra dirigida per Pla va ser *Una història qualsevol* (1961), en la qual es va ocupar plenament de la tasca directiva des de 1961 fins l'any 1982.

Aquests anys l'activitat teatral es reactivà i a partir de l'any 1966 es canvià el nom del grup. Va deixar de ser el Grup Teatral d'Acció Catòlica i va néixer l'Agrupació Teatral Elenc Santperenc.

Entre les nombroses obres representades s'hi compten els títols: *Com si fos un tros de vida*, *Blancanegra*, *Melodia eterna*, *La mare enamorada*, *La ferida lluminosa*, *Ja vénen els russos*, *Allò que tal vegada s'esdevingué* o *D'aquesta aigua no en beuré*, entre altres. Una de les representacions amb més ressò va ser *La comtessa de Molins* (1995), la qual va itinerar per l'Empordà l'any 1996. I una de les darreres dirigida pel biografat fou *Terra Baixa*.

Amb els anys, l'elenc satperenc organitzà una Mostra de Teatre que se celebrà durant onze anys consecutius (1983-1993). Durant una part d'aquest període el biografat va deixar la direcció en mans de companys d'escena.

L'any 1998, per iniciativa dels membres del grup de teatre i amb el suport de l'ajuntament se li dedicà un homenatge pels cinquanta anys de dedicació al teatre.

És el director del grup Tocats per la tramuntana del Casal de la Gent Gran de Figueres.

PLÀ ESPARRAGUERA, Emília

(Figueres, 6.X.1933) *Locutora i sardanista*

Filla de Lluís Plà Roca, de Girona, i d'Antònia Esparraguera Buxó, de Figueres.

A l'edat de sis anys va acompanyar la seva mare a l'exili, a França, i a Argelers va experimentar què era un camp de concentració.

Va endinsar-se en el món de les sardanes, quan en començà a ballar, a l'edat de vuit anys. Als divuit es desplaçava als aplecs més importants de les comarques gironines i va establir amistat amb gent diversa del món sardanista.

Va formar part de la comissió de la Junta del Foment de la Sardana Pep Ventura, creada amb la intenció d'endegar l'Aplec (1962).

Es va casar amb Emili Casademont (22.IV.1968), locutor radiofònic, i va ser a través d'ell que va iniciar-se a Ràdio Popular de Figueres (1968-2000), amb el programa *La Nostra Dansa*. Posteriorment, s'ha encarregat del programa sardanístic *El palau del vent*, a Ràdio Vila-sacra.

Des de l'any 1998 ensenya a ballar sardanes al Casal de la Gent Gran, de Figueres, i és la presentadora dels Aplecs de la sardana de Figueres.

Vuit compositors li han dedicat sardanes: *Emília* de Bartomeu Vallmajor, *Per tu Emília* de Francesc Mas i Ros, *Emília sardanista* de Jaume Bonaterra, *Les noies del Foment* de Jaume Cristau, *Cecília, Emília i Paquita* de Francesc Camps, *Emília i Cecília* de Pere Fontàs, *L'Emília i la Nuri de Figueres* d'Alfons Miàs i *L'Emília de Figueres* de Joaquim Soms.

Va ser guardonada amb el premi de l'Obra del Ballet Popular (Barcelona, 2005), per la seva dedicació a la divulgació del món de la sardana.

PLA PADRÓS, Gemma

(Figueres, 3.IV.1974) *Mestra i cantant*

Filla de Pere Pla Cantenys, de Boadella, i de M. Dolors Padrós Fulladosa, de Vilamalla. Casada amb Jaume Piquer de Barcelona, té un fill i una filla.

Ha estudiat Magisteri, especialitat musical, a la Universitat de Girona

(1992-1995). Ha format part de diverses associacions Voluntariat a Càrites, i formacions musicals com els Ministrers de Figueres, ha estat membre de diferents corals i mestra a l'Aula de Música Tradicional i Popular de Catalunya (1996-2002).

Amb Mireia Mena i Lurdes Rimalló formen el grup De Calaix (2001). El grup es nodreix de cançons apreses de viva veu o bé extretes de manuscrits i cançoners. Amb un esperit obert a la creació actual, De Calaix, atent als nous corrents musicals, incorpora influències de diversos gèneres i introdueix en les lletres d'algunes composicions referències a realitats socials candents, sempre amb un esperit crític. Al final de cada concert, el trio pretén acostar al públic l'atmosfera de la cançó improvisada fent passar una estona marcada per la frescor de l'espontaneïtat.

De Calaix transforma el seu repertori en una polifonia a tres veus que s'acompanya sovint amb percussions fetes amb mans, peus o instruments rítmics tradicionals com la simbomba, les castanyetes, la pandereta, el timbal o les nyacres. A poc a poc, van definint el seu estil: una sonoritat que elles mateixes cataloguen com a "Nova Polifonia Tradicional Catalana" i que es mostra en els quatre espectacles del grup: *Empordà a calaixos*, *De boca en boca*, *Escudella de nades* i *Calaix de sastre*; a més també ofereixen xerrades-concerts, tallers sobre improvisació, i tallers de cançons de bressol per a pares i mares amb mainada de 0 a 3 anys. Per a 2008 De Calaix cal destacar el nou repertori, *Fent safareig*, en el qual participa com una integrant més la cantant Marta Rius.

Actualment, tenen al mercat tres treballs discogràfics: *Pantone 1505*, que recull les cançons del concert *Empordà a calaixos*; *Pantone 368*, en el qual es troben les cançons del concert *De boca en boca* i *Escudella de nades* del concert amb el mateix nom. Aquest darrer disc consta, segons la revista *Enderrock*, dins els 10 millors discos de folk del 2007.

Han participat en les manifestacions: Fira d'espectacles d'arrel tradicional (2003 i 2005), Premis Enderrock (2004), Mediterrània (2004), Fora Son, Correllengua (2005), World Music (2006), Engresca't, Tradicionàrius (2008). I, en els programes: *La principal de la nit 2*, *La principal de la nit 1*, *Pau i Treva*, *Tendachent*, *Fora Son*, *Tres quartas amb folre* (Els Groullers), *Gran reserva* (Bitayna) o *Estabilitat Precària* (Miquel Pujadó).

El grup va ser guardonat amb el Premi Altaveu 2004, per la millor trajectòria professional i l'any 2003 va rebre el I Premi Enderrock amb el disc *Pantone 1505*, com a millor disc de folk segons la crítica.

Ha elaborat el dossier pedagògic del *Concert per a Escoles*, organitzat per l'Auditori de Barcelona "Metàl·lics".

PLA PLANAS, Jordi

(Figueres, 25.III.1949) Professor i escriptor

Fill de Joan Pla Font, secretari d'ajuntament, natural de Vilademuls, i de Carme Planas Reixach, mestra, filla de Navata. Té un fill, Arnau, i una filla, Alba.

Va estudiar al Seminari de Girona (1959-1965). Va estudiar Magisteri (1972) i es va llicenciar en Filologia catalana (1977). Ha exercit l'ensenyament a l'Institut de Formació Professional Narcís Monturiol de Figueres, al Vicens Vives de Girona, a l'Institut Ramon Muntaner de Figueres, a l'Institut de Cardedeu i, des de 1984, a l'Institut Alexandre Deulofeu de Figueres, d'on és catedràtic de llengua i literatura catalanes.

Col·laborador de nombroses publicacions periòdiques entre les quals s'hi compten: la *Revista de Girona*, *Empordà Federal*, *Hora Nova* o el setmanari de l'*Empordà*.

S'ha implicat en activitats culturals locals com l'associació Atenea, de la qual en va ser president (1986-2000). Algunes de les seves col·laboracions formen part de miscel·lànies i ha participat en l'*Enciclopèdia de les Comarques gironines* (2000 i 2001).

Gran coneixedor de l'obra de Carles Fages i Climent ha publicat diversos articles sobre el literat i ha tingut cura de l'edició d'algunes de les seves obres: "Tamarius i roses" (*Annals IEE*, 1993), "Carles Fages de Climent del centenari a l'any zero" (*Revista de Girona*, 2002), coautor de la *Primera antologia* (Figueres: 2002). Es va encarregar de l'edició i correccions de *Cent Consells d'amor* (Castelló d'Empúries: 1994), *Tots els sonets* (Barcelona: 2003), i *Somni del cap de Creus* (Barcelona: 2003).

Ha escrit també *D'escriptors i d'escriptures* (Girona: 1997) i, en col·laboració, *Catolicisme i anticlericalisme a l'Empordà del segle XIX: els fets de Garriguella de 1887* (Figueres: 1987), amb Alfons Romero. És autor del capítol dedicat a l'Alt Empordà de l'*Atlas literari* (Girona: 2002).

Va escriure el pròleg de l'obra *Kiparissia* (Barcelona: 1980) de M. Àngels Anglada, del *Crimen en la calle Mallorca* (Figueres: 1989) d'Albert Padrosa i el de *La Principal de Peralada* (Olot: 1990), d'Inés Padrosa. També va escriure l'epíleg de *Tiempos de queda* (1989) de Ricard Creus.

El treball inèdit: "Hospicis i hospitals de l'Alt Empordà", va ser mereixedor del segon Premi Casajoana de l'Obra Social de La Caixa (Barcelona, 1989).

PLADEVALL VILA, Enric

(Vic, Osona, 29.X.1951) Escultor

Fill d'Enric Pladevall Font i de Conxita Vila Caminals, ambdós de Vic. Va estudiar Belles Arts, iniciant-se primer en la pintura, però de seguida es va sentir atret per l'escultura. Entre els inspiradors de les seves obres hi figuren noms d'artistes com Duchamp, Miró, Chillida, o Rothko, però el biografiat considera decisiu el

regal del fanalet de reis de l'avi i les vivències de la infantesa a la capital d'Osona, on va tenir ocasió de viure envoltat d'artesans, manyans, i altres oficis al cor de Vic.

A la dècada dels 70 s'instal·la a Barcelona, després a París i posteriorment a Nova York (1983). Però el reconeixement més important per a la seva carrera artística li va arribar l'any 1980, a l'exposició de la Fundació Miró.

Des de l'any 2002 es troba instal·lat a Ventalló, al paratge anomenat L'Olivar Gran, seu del taller i la Fundació L'Olivar. Lloc que li permet la integració de l'art i la natura, i la creació del jardí d'escultures. En les seves escultures combina

diversos elements: ferro, fusta, coure, zinc o bronze.

Una de les primeres obres públiques va ser per encàrrec de l'Ajuntament de Barcelona dins el marc de promoció Olímpica de la ciutat a la plaça de l'Àngel (1986). Entre 1988 i 1990 realitza el *Gran Fus* per a la Fundació Miró de Barcelona i el *Planeta Fus* (Estació de tren, Girona).

Ha participat en nombroses exposicions col·lectives entre les quals cal destacar: Nova Escultura Catalana (Barcelona, 1985), Barcelona Espais i escultures (Barcelona, 1986), Fundació Gulbenkian (Lisboa, 1990), Journées Catalanes a Tunis (Tunis, 1991), Redas Building Sculpture (Singapur, 1993), Escultores Argumentos (Valladolid, 1996).

Així com nombroses exposicions individuals: Vic, Barcelona, Siena (Itàlia), Pennsilvania (EUA), Nova York (EUA), Johannesburg (Sud-àfrica) Singapur, Adelaide (Austràlia), o Melbourne (Austràlia), entre altres.

Disposa d'obra pública: *Osona Mediterrània* (Vic, 1986), *La Font Mutant* (Barcelona, 1986), *Homenatge a Francesc Paracolls* (Malla, 1987), *Gran Fus* (Barcelona, 1988), *Paula* (Manresa, 1988), *Arquitectura III* (Borrjana, Castelló, 1989), *Planeta Fus* (Girona, 1990), *Contenedor d'insomnis* (Vic, 1994), *Temple de la pell* (Vic, 1995),

Androgyne Planet (Atlanta, EUA, 1996), *Gegant del nou mil·lenni* (Vic, 1999) o *Titan XXI* (1999).

La seva obra es pot trobar a diferents museus i col·leccions particulars, com: Museo de Arte Contemporáneo de Madrid, Museo de Arte Contemporáneo de Cuenca, Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA), Museu d'Història de la Ciutat (Girona), Fundación Juan March (Madrid), Col·lecció d'Art Avui (Barcelona), Fundació Comte de Barcelona, Consejo Superior de Deportes (Madrid), Lehigh Art Galleries Museum (Pennsilvania, EUA), Atlanta History Center o Urban Redevelopment Authority Collection (Singapore).

Ha rebut diferents beques i premis: Beca del Ministerio de Cultura (Madrid, 1979), Beca de la Caixa d'Estalvis de Barcelona per realitzar la sèrie d'escultures *Titán* (1980), Beca Fullbright-Artista resident al NYU College a Purchase (Nova York), Beca de la Generalitat de Catalunya (1990), Beca del Ministerio de Educación y Cultura (Madrid, 1996).

Premis: V Menció Premi Internacional de Dibuix Joan Miró (1982), Accèssit a la I Biennal d'Art F.C. Barcelona (1985), I Premi d'Escultures Ciutat de Borriana (1990), I Premi de la XIII Biennal Internacional del Deporte en las Bellas Artes (1997), I Premi del Centenari III Biennal d'Art Futbol Club Barcelona (1999), Realització del Premi Ciutat de Barcelona (2000).

PLAJA, Josep Maria

(Figueres?, s. XIX – XX) *Hisendat*

Membre de la junta directiva de la Cambra Agrícola Oficial de l'Alt Empordà (1900).

Va ser el representant de la Societat Vitícola subministradora d'híbrids pel restabliment de la vinya.

A més del conreu de la vinya era important la granja d'aviram de la qual disposava.

PLANAS, Teodor

(Terrades, s. XIX – XX) *Articulista*

A la dècada dels 40 va col·laborar en el setmanari figuerenc *Ampurdán*.

Fou director de la revista quinzenal *Publicacions de la Terra* (Terrades, 1928-1935), gràcies a la

qual es té coneixement de costums locals, festes, vilatans i anècdotes de la vida de Llers, Terrades i altres pobles de les rodalies.

PLANÀS ARMET, Claudi

(Barcelona, 1829 – 13.IX.1914)

Empresari del ferrocarril

Fill de Francesc Planàs Molist, impulsor de la Companyia de Ferrocarrils de Tarragona a Martorell i Barcelona, i continuador de la seva obra.

Haurà passat a la història per haver aconseguit importants èxits d'infra-

estructures al país. L'inici rau en la fusió de la seva companyia de ferrocarrils amb la dels Ferrocarrils Catalans de Barcelona a França per Figueres, així va néixer la companyia dels Ferrocarrils Catalans de Tarragona a Barcelona i França. Creat el Consell d'Administració, Planàs va ser nomenat director-gerent i amb dos anys va aconseguir la connexió ferroviària oriental entre Espanya i França, inaugurada el 20 de gener de 1878.

Aquesta va ser una de les fites més importants per a la història ferroviària de Catalunya, fet que va incidir notablement en l'economia i demografia de la comarca de l'Alt Empordà, especialment a la vila de Figueres i Portbou, nucli que fins llavors només constava de dotze cases i es trobava adscrit a Colera.

L'acció benefactora de Planàs per afavorir la vila de Portbou va estar complementada amb altres dues actuacions: la construcció de l'església neogòtica, obra de l'arquitecte Joan Martorell (1881), i la compra dels nous terrenys per al trasllat del nou cementiri municipal (1884). En agraïment, l'Ajuntament li va dedicar un carrer.

Posteriorment va aconseguir altres resultats notables, essent el principal l'enllaç a Barcelona amb les línies de Tarragona amb les de Girona (1882); a partir d'aquest moment França i Europa estaven enllaçades per ferrocarril a la resta d'Espanya.

PLANAS CASELLAS, Inés

(Vilanova de la Muga, 31.XII.1906 –

Figueres, 19.V.1996) *Primera conductora d'automòbil de la província de Girona*

Filla de Joan Planas Bru, pagès, de Vilanova de la Muga, i de Joaquina Casellas Isaac, de Perallada. Es va casar amb Josep Gorgot Surribas, propietari, de Terrades, i el matrimoni va tenir dues filles, Carmen i Joaquina.

L'any 1920, el seu pare va comprar el mas anomenat la Torre de l'Albert de Palau-saverdera a Josep Maria d'Albert Despujol, i el matrimoni amb els quatre fills: Montserrat, Inés, Joaquim (Quimet) i Cèlia, es traslladaren a viure a la nova propietat, terme de Palau-saverdera. El pare necessitava algú que el portés en cotxe i va esperar la biografiada a aconseguir el carnet de conduir. A Girona, l'examinador, senyor Ordís, li comunicà que era la primera dona conductora a qui entregava el carnet.

Va portar el cotxe –un Ford matrícula GE-2074– des de 1924 fins a 1929, any en què es va casar amb Josep Gorgot Surribas.

PLANAS CONGOST, Joan

(Navata, 27.XI.1810 – Girona, 4.IV.1886)

Dominic i escriptor

Fill de Joan Planas, metge, i d'Isabel Congost. Ben jove net va entrar al Convent de Predicadors de Girona, on professà (1825) i es va graduar el 1832, moment en què va ser nomenat lector en Sagrada Teologia, a Girona.

Al tenir lloc l'exclaustració el 1835 es va establir

com a sacerdot secular, es va dedicar a la vida parroquial i va ser destinat a la càtedra de filosofia del Seminari de Girona, i va ser ecònom de les parròquies de Calonge (1837-1838), i Bordils (1841-1848).

De retorn a Girona, va fundar i dirigir la Casa Missió del Bisbat (1851), i va ser decisiu en la fundació del Col·legi-Seminari de Santa Maria del Collell (1852). Durant el primer any d'existència va dirigir el *Boletín Oficial Eclesiástico*, on va publicar gran nombre d'articles i va ser fundador director del diari *El Norte*, òrgan d'expressió dels *cimarrons* des d'on va combatre les doctrines liberals.

Va inaugurar els Exercicis a sacerdots a la Casa-Missió de Banyoles, i va ser teòleg consultor del Concili Vaticà I (1869-1870).

Va ser un gran orador i prolífic escriptor. Destinava els ingressos de les publicacions al manteniment d'una escola apostòlica i a fomentar les vocacions missioneres d'Orient.

Va publicar *Symbolum Apostolorum juxta mentem et expositionem catechismo roman: scholastico-dogmatico* (Gerundae: 1832), *El Querubin de la Iglesia. Panegirico en la solemne funcion que los alumnos del Seminario Conciliar de Gerona, consagraron a [...] Santo Tomás de Aquino, 19 Abril 1842* (Gerona: 1843; 1854). Disposa d'una obra de predicació, destinada als preveres, que va tenir gran acceptació: *El catequista orador o El Catecismo Romano* (Barcelona: 1854 2 vols; id.: 1856; id.: 1857; id.: 1862; id.: 1879 6a ed.; id.: 1909 9a ed.), l'obra va ser traduïda al [...] bisaya-cebunano por Juan Félix de la Encarnación (Manila: 1861). Va escriure també un tractat de teologia pastoral *Arte pastoral o método para gobernar bien una parroquia* (Gerona: 1859; Barcelona: 1860; id.: 1862; id.: 1880; id.: 1908 5a ed.). Altres publicacions foren *El Santuario de los Ángeles* (1860), *Discurso apologético sobre la virginidad perpetua de María Santísima; que en la solemnísimas función de desagravio que fue celebrada en la insigne Iglesia de San Félix de la ciudad de Gerona el día 16 de Mayo de 1869* (Gerona: 1869), *Asuntos de circunstancias. Obra original predicable* (Gerona: 1869), *Virgo praedicanda, obra original predicable* (Gerona: 1869), *El cura en el púlpito. Discursos morales* (Barcelona:

1871; id.: 1877; id.: 1886) en tres volums. La qualificada com a millor obra *Jesucristo predicador* (Barcelona: 1877, 2 vols), *Regla para las terciarias* (Girona: 1869), *Asuntos de circunstancias* (Girona: 1877), *Manga. Pláticas dominicales* (Manila: 1886), *Sants exercicis y proposits per los noys y noyas que han de rebre la primera comunió. Estrets de la obra escrita en castella per lo P. Lector D. Joan Planas Dominico, y trad. en catalá per D. F.R.* (Gerona: s.d.), *El Santuario de los Angeles, o lectura sobre el modo de honrar a la Virgen que en él se venera* (Gerona: 188?), i l'obra pòstuma *El misionero apostólico o Conferencias Teológico-Morales sobre la herejía y la superstición y los siete pecados capitales* (Barcelona: 1887).

L'any 1951 l'Ajuntament de Navata li va dedicar un carrer.

PLANAS FELIU, Joan

(*Santa Coloma de Farners, la Selva, 12.VI.1847 – Figueres, 5.I.1896*)
Eclesiàstic, compositor i escriptor

Fill de Jaume Planas, natural de Tordera, i d'Antònia Feliu, de Perpinyà. Va estudiar al Seminari Conciliar de Girona i va ser ordenat sacerdot (1882). Va ser vicari d'Hostalric, de Figueres, ecònom de Begur i, després de superar les oposicions, rector de Figueres (1889-1896).

Es va llicenciar a la Facultat de Filosofia i Lletres de la Universitat de Barcelona.

Mentre estudiava va ser un dels membres fundadors de l'associació La Jove Catalunya. Posteriorment, a Girona, amb Josep M. Simon Jubany va fundar el setmanari català *La Vetllada* (Girona, 1881), el primer setmanari català editat a la capital, al cap d'un any traspassà els subscritors a *La Veu de Montserrat*.

Va alternar el conreu de la poesia amb la música. Va compondre una *Missa de Glòria*, una *Missa Pastoril*, va deixar inacabada una *Missa de Rèquiem*, tres misses a veus i va posar melodia a cançons de les quals havia escrit la lletra.

Josep Pou Batlle va aplegar les seves poesies en un volum titulat *Semprevives* (Figueres: 1910), també existeix un altre recull amb el títol *Poesies* (Barcelona: s.d.).

PLANAS PUJOL, Joan*(Peralada, 6.I.1915 –**Rosario, Argentina, 13.IX.2001) Eclesiàstic*

Fill de Joaquim Planas Bigas, pagès, i de Catalina Pujol Casanovas, ambdós de Peralada. Va ser el gran de tres germans: Joan, Maria i Geroni, i, per tant, l'hereu, la qual cosa significava que havia de continuar l'ofici d'agricultor del pare.

Però ell sentia la vocació religiosa i, a l'edat de 18 anys, aconseguí anar al seminari. Primer a Girona, al cap de tres anys, en haver esclatat la guerra, va haver de deixar els estudis i va marxar cap a Perpinyà, juntament amb el seu pare i germà, Geroni. Allà es presentà al bisbe, com la resta de capellans que arribaven d'Espanya; aquest, els encaminà al monestir de frares trapencs d'Aiguabella. Lloc on va coincidir amb el pare Vallet, jesuïta, que havia fundat els anomenats Cooperadors Parroquials. Aquesta trobada fou decisiva per al jove Joan Planas, que, en sentir els sermons i assistir als exercicis espirituals donats pel pare Vallet, determinà quedar-se en l'obra per ell fundada.

Va anar a la casa que tenia la comunitat a Chabeuil (o Chabuèlh, Valence, França), anomenada Nazareth. D'allà anava a estudiar al seminari de Valence. Acabada la guerra la resta de la família del pare Planas es trobava a Peralada, però no tenien notícies del jove, resident encara a França (país que portava uns anys patint la Segona Guerra Mundial). Es donà la coincidència que a Peralada va tenir lloc la celebració del nomenament de don Miquel Mateu com a ambaixador d'Espanya a França i Joaquim Planas decidí anar-lo a veure per demanar-li si, una vegada al país veí, li podria aconseguir notícies del seu fill. Miquel Mateu els va fer portadors de la Valisa diplomàtica i aconseguí salvar la vida del pare Vallet, de Joan Planas i de tots els capellans que li ho sol·licitaren i que la seva vida estava en perill. Una vegada a Espanya s'instal·là a

Madrid, prop del pare Vallet, lloc on va cantar missa l'any 1948.

Al cap de poc el destinaren a l'Uruguai, a Salto (Montevideo) on va residir-hi per un període d'uns 20 anys, després fou destinat a Rosario (Argentina). Es va dedicar plenament a la seva vocació religiosa preparant exercicis espirituals, organitzant trobades religioses i col·laborant amb les publicacions de les comunitats on va viure com la revista *Avanzar*. El dia 22 de maig de 1998 va celebrar les Noces d'Or de l'exercici del ministeri sacerdotal a Rosario (Argentina), lloc on va morir. La darrera visita a Peralada va ser amb motiu de la celebració del 80è aniversari, l'any 1995.

PLANAS ROIG, Miquel*(L'Armentera, 13.VI.1961) Historiador*

Fill de Joan Planas Teixidor i de Maria Roig Pineda, ambdós de l'Armentera. Llicenciat en Filosofia i Lletres, especialitat Història (UAB, 1985), va realitzar un curs sobre demografia històrica a Institut des Hautes Études des Ciències Sociales de París i va presentar la tesina "La població de l'Alt Empordà al règim democràtic antic" (1986), inèdita.

Ha publicat articles a les revistes *Manuscrits* i *Pedralbes*. Ha escrit la monografia *Castelló d'Empúries* (Girona: 1987).

PLANELLS CRUANYES, Àngel*(Cadaqués, 2.XII.1901 – Barcelona, 23.VII.1989) Pintor*

Fill de Francisco Planells Camps, confter, i d'Aurora Cruanyes [sic] Poch, ambdós de Cadaqués. A la pastisseria familiar hi freqüentaven personatges cadaquesencs per a fer tertúlia, entre els qual hi figuraven artistes. Va mantenir

amistat amb diversos pintors: Mir, Pichot, ↑

Meifren, i Salvador Dalí amb qui va compartir vetllades juntament amb García Lorca, Buñuel, Éluard, Crevel i Magritte, el pintor surrealista belga, entre 1927 i 1929.

L'any 1917 va a Barcelona on aprèn l'ofici de gravador i litògraf, però es decanta per la pintura en la qual ell es considerava autodidacta. Es va integrar en el món del surrealisme i va escriure en defensa d'aquest moviment. Va ser fidel a la pintura realista: paisatge, marines i bodegons, i va acabar en el realisme detallista.

Un aspecte menys conegut de Planells és la realització de ceràmica artística i la seva afició literària. Algunes de les seves col·laboracions es varen publicar a *La Gaceta Literaria*, *Publicitat* (Barcelona). L'any 1923 realitza la capçalera de la revista *Sol i vent* (Cadaqués). A partir de 1930 s'instal·la a Blanes, allà col·labora amb la revista *Recull*.

Va participar en diverses exposicions a Barcelona, a les Galeries Dalmau, a la d'Art Abstracte (1929), i a l'Exposició d'Art Modern Nacional i Estranger (1929), i l'any següent una mostra individual a les mateixes galeries (1930), a col·lectives d'art d'avantguarda, a Madrid, la de Belles Arts (1932), al I Saló d'Independents (Barcelona, 1938), d'altres a València o París. Gràcies a Dalí va participar en la primera Exposició Surrealista Internacional a la New Burlington Gallery (Londres, 1936) convidat per André Breton i Roland Penrose, en la qual hi participaven també els pintors Picasso, Dalí, Miró, Óscar Domínguez, Man Ray i Henry Masson. Va participar en l'Exposició logicofobista (Barcelona, 1936), la primera manifestació artística escandalosa de la qual el gran animador havia estat el crític Magí A. Cassanyes.

La guerra civil va estroncar la seva carrera, ja que va ser mobilitzat. Després, es va veure obligat, en paraules del mateix pintor, a "afegir-se a la fila dels pintors de quilòmetres de paisatges [...] pintura per omplir menjadors i alguna sala d'espera", a pintar per encàrrec i ho va fer amb diversos pseudònims. Va fer classes a les Escoles Pies de Blanes per espai de vint-i-cinc anys. Tot i amb això, va exposar a la Galeria René Metras (Barcelona, 1969, 1970), L'Havana (1951?), i a Pineda de Mar.

L'any 1980 el Museu de l'Empordà (Figueres) organitzà una exposició commemorativa.

PLAYÀ GIRÓ, Francesc

(Castellgalí, el Bages, 9.IV.1915 -
Barcelona, 2.II.1981) Enòleg

Fill de Josep Playà Planell i de Francisca Giró Cuadrench. Es va casar amb Àngela Maset Forcada i va tenir dos fills: Josep, periodista, i Carles, enòleg (president de l'Associació Catalana d'Enòlegs del 2000 al 2006).

Va aconseguir el títol de pèrit agrícola i Enginyer agrònom (1936) per l'Escola Superior d'Agricultura de la Generalitat.

Contacta amb l'Empordà l'any 1935 i s'hi instal·la a partir del 1942. Enviat a la comarca com a tècnic adscrit als Serveis de Viticultura i Enologia de la Generalitat per assessorar els cellers de la zona, va ser el primer enòleg de l'Empordà (1935). A partir de 1942, ho fa com a tècnic del Servei d'Enologia i Fermentació de la Diputació.

Fou enòleg de la cooperativa d'Espolla (1935-1937, 1942-1981). En el moment de la seva mort era enòleg de les cooperatives vitivinícoles de Palau-saverdera, Pau, Vilajuïga, Garriguella, Rabós, Espolla, Capmany i Masarac. Ho havia estat també de les cooperatives de Ricardell, Mollet i Llançà i de cellers particulars de Garriguella, el Port de la Selva, Calonge, Roses i Vilarnadal. En aquells anys la feina d'enòleg era poc coneguda, i se'l coneixia amb l'apel·latiu d'"el químic". Va ser un dels principals impulsors del cooperativisme vitivinícola a l'Alt Empordà i va contribuir decisivament a la creació de la cooperativa de Garriguella.

Una placa de ceràmica recorda la seva actuació a la cooperativa d'Espolla. Va ser alcalde de Castellgalí entre 1942 i 1950.

PLAYÀ MASET, Josep

(Castellgalí, el Bages, 1.II.1957) Periodista

Fill de Francesc Playà Giró, enòleg, natural de Castellgalí, i d'Àngels Maset Forcada, de Garriguella. Casat amb Laura Casulleras Sánchez, de

Barcelona, el matrimoni té dos fills Àlex i Xavier. Va viure i estudiar a Garriguella fins als 14 anys i, després, hi ha viscut ocasionalment.

Llicenciat en Ciències Econòmiques i Empresariales (UAB, 1982), i Llicenciat en Ciències de la Informació-Periodisme (UAB, 1983).

Ha estat redactor del diari econòmic *5Días* (1982), redactor, cap de secció i redactor en cap

del diari *Avui* (1983-1989), corresponsal de *L'Indépendant* (1983) i redactor de *La Vanguardia* (des de 1990), on ha tractat temes socials, d'educació i cultura.

Ha col·laborat als setmanaris locals *Hora Nova*, *Empordà Federal* i a les revistes *Barcelona metropolitana*, *Revista de Girona*, *Presència*, *Revista de Catalunya*.

En col·laboració, ha escrit: *Artapalo. ETA després de Txomin* (Barcelona: 1988), amb Antoni Batista; *La gran conspiració. Crònica de l'Assemblea de Catalunya* (Barcelona: 1991), amb Antoni Batista; *Editorials de La Gazeta de Vich (1930-36)*. Joan Anglada (Vic: 1992), com a coordinador i editor, col·laborador de *La secundària a examen* (Barcelona: 2002), *Què pensa Gabriel Ferraté* (Barcelona: 2005).

La seva relació amb l'Empordà ha quedat palesa en publicacions i catàlegs col·lectius relacionats amb temes comarcals, com: *Carles Fages de Climent. Poètica i mítica de l'Empordà* (2003); *Santos Torroella entre l'art i la poesia* (Girona: 2004); *Jaume Miravittles. La revolució del bon gust* (Barcelona: 2006). Però, sobretot, en monografies en què Salvador Dalí n'ha estat el protagonista: *Dalí de l'Empordà* (Barcelona: 1992), amb fotografies de Meli; *L'Alt Empordà* (Barcelona: 1992), *El camí de Púbol* (Figueres: 1997, traduït a quatre llengües) amb Antoni Pitxot; *L'enigma Dalí* (Barcelona: 2004) amb Màrius Carol; *El país de Dalí* (Figueres: 2004) coordinador, *Salvador Dalí (1904-1989)* (Barcelona: 2004); *Salvador Dalí, la gare de Perpignan* (Colònia: 2006).

L'any 2004 l'ajuntament de Figueres el va nomenar Comissari del Centenari Dalí a Figueres, essent coordinador de l'exposició *El país de Dalí* (Museu de l'Empordà, Figueres. 2004). Ha estat coorganitzador de la mostra d'art contemporani de Garriguella (1984 a 1994). També ha estat vocal de l'associació Amics dels Museus Dalí (1994-2009).

Premis: Accèssit Fundació Sabater-Furtià (1982) per *El rector de Garriguella, un poeta del segle XVIII*, amb Antoni Gómez; Premi Tassis Torrent (1988) de premsa comarcal de la Diputació de Barcelona per la sèrie "Noticiari dalinià" a *Hora Nova*; Premio Esteban Barcia (2002) de la Universidad Complutense de Madrid al millor treball sobre educació per la sèrie d'articles a *La Vanguardia*; Premio Así fue. La historia rescatada (2004) per *L'enigma Dalí*.

Ha publicat *Retrobar la Costa Brava* (Barcelona: 2009), amb Màrius Carol.

PLUJÀ CANALS, Arnald

(Garriguella, 23.I.1947) Mestre i geògraf

Fill d'Andreu Plujà Soler, natural de Garriguella, pagès i comerciant, i de Margarita Canals Soler, mestra, natural de Palau-saverdera. Casat amb Montserrat Mallol Bosch, de Girona, el matrimoni té tres fills.

Va estudiar magisteri a Girona (1967), professor d'Educació Física (c. 1970) i posteriorment va realitzar estudis de Geografia i Història (UB, sense finalitzar).

Va exercir l'ensenyament a Cadaqués, Llançà (1996 fins a la jubilació), a primària i secundària. Mentre estava a Cadaqués va compaginar l'activitat pedagògica amb el submarinisme, essent juntament amb el seu cunyat un dels principals corallers de l'indret.

Ha coordinat i impartit cursos de temes mediambientals. Va ser comissionat pel Departament de Medi Ambient com a responsable de Coor-

dinació dels Espais Especialment protegits de la Direcció General de Patrimoni Natural i del Medi Físic i primer director del Patronat Montgrí-Medes.

Ha col·laborat a la revista llançanenca *La Farella* i a la *Revista de Garriguella*. Ha publicat diverses obres relacionades amb el cap de Creus i el poble d'on era originària la seva mare.

Ha escrit: *Estudi del Cap de Creus. La Costa. Diccionari toponímic, etimològic i geogràfic* (Girona: 1996), *30 itineraris submarins* (amb versió castellana, francesa, anglesa i alemanya) (Barcelona: 1998; Girona: 2001); *El Cap de Creus: 60 itineraris de Portbou a Roses* (Girona: 2000), *La Costa del Cap de Creus* (amb versió francesa) (Girona: 2001), *Llançà al segle XVII* (Figueres: 2003), *Palau-saverdera: mil anys de senyors i pagesos* (Girona: 2003), *Molinàs: Sant Miquel de Colera* (Figueres: 2005), *Palau al segle XX: gestió i vida municipal a través de 22 alcaldes* (Girona: 2005), *Els Vilamarí i el Castell de Palau-saverdera (Palau als segles XIV, XV i XVI)* (Girona: 2007), *135 platges del Cap de Creus* (Girona: 2008), *Recull genealògic de quatre nissagues gironines retrobades a Llançà al segle XX* (2008).

Ha col·laborat en les monografies: *Guia del cap de Creus* (Sant Lluís, Menorca: 2003, traduïda al castellà, francès, anglès i alemany); amb Josep M. Dacosta i fotografies de Jordi Puig i, Jaume Serrat i Miquel Pontes, *Patrimoni, turisme i desenvolupament local* (Girona: 2003); en col·laboració, *Libre de Sant Silvestre* (Figueres: 2005) i *L'Albera. Arquitectura popular i tradicional* (Girona: 2007) amb diversos autors.

Ha realitzat la cartografia de *Les ordinacions de la pesquera de Cadaqués: s. XVII - XVIII* (Palamós: 2006).

En tràmit de publicació pendents per a 2009: *Garriguella al segle XX*, dedicat a Demetri Escarrà Vidal; *Colera, 20 edificis medievals de Llançà* i *Els Climent de la Selva de Mar, una nissaga oblidada*.

Va ser guardonat amb el Premi Tramuntana del Consell Comarcal de l'Alt Empordà (30.IV. 1997).

POCH, Jeroni

(Fortià, s. XVII) *Metge*

Es va establir a la ciutat de Girona on va exercir la seva carrera professional, amb el càrrec de metge titular. Va escriure una obra, la qual va

dedicar als metges gironins *De naturae malitia aetatem superante et de impotentia ad copulam carnalem* (Gerundae: 1637).

POCH GOICOECHEA, Joan Antoni

(Girona, 27.VI.1958) *Il·lustrador i professor*

Fill d'Antoni Poch Hugas, de Girona, i de Lluïsa Goicoechea Romana, de Barcelona, és el mitjà de cinc germans. Casat amb M. Àngels Gardella Quer, el matrimoni té dues filles.

Llicenciat en Filologia catalana, exerceix de professor de llengua catalana a l'IES Ramon Muntaner, i des de l'any 2007 n'ha assumit la direcció.

Signa sota el pseudònim de "Jap" (=tipus perillós). És col·laborador habitual del diari *El Punt*, amb l'acudit diari "La punxa d'en Jap", des d'on exerceix l'humor crític envers la política estatal, catalana, els esports o l'economia. Va crear la sèrie "Quima guspira", amb guions d'Àngels Gardella. Ha estat l'il·lustrador de la major part dels contes escrits per la seva muller.

L'any 2001 va ser distingit amb el premi UdG l'Àngel de Girona de Comunicació, en reconeixement a la seva aportació a l'humor gràfic de premsa.

POCH JULI, Josep

(L'Escala, 1866 - ?, 5.VII.1946) *Militar*

De jovenet, a la població natal, era pescador. Va ingressar a l'exèrcit, al regiment d'infanteria de Múrcia. L'any 1890, va embarcar rumb a Manila (Filipines), d'on va tornar l'any 1895. Va anar a lluitar a la guerra de Cuba, i gràcies a les seves actuacions va rebre nombroses condecoracions, primer la graduació de capità i la de San Fernando. Va lluitar a l'Àfrica (1909) i va ascendir a la graduació de general. L'any 1923 va ser general i el 1932 general de brigada.

Va rebre diverses condecoracions: la Cruz de Plata del Mérito Militar pensionada por las operaciones de Joló (Filipines, 1895), Cruz de la Real y Militar Orden de San Fernando, Cruz, Placa y Gran Cruz de la Real y Militar Orden de San Hermenegildo (Cuba, 1918, 1932 i 1941).

POLL I LA PUÇA, EI

vegeu: **TORRES BECH, Amadeu**

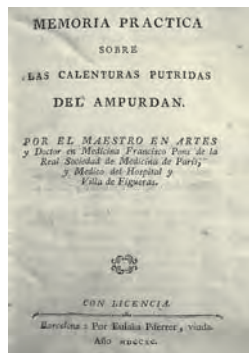
POMÉS ROIG, Avel·lí

(Cadaqués, 16.X.1880 – 1.V.1957) Comerciant

Va emigrar a Cuba, allà va contraure matrimoni amb una nadiua de l'illa i el matrimoni va tenir deu fills. Dedicat al comerç de peix, va dedicar-se a l'engreix de peix a base de vivers i va disposar d'una important flota de vaixells.

PONS, Francisco

(Figueres, c. 1750 – Barcelona, 1821) Metge

Va estudiar el batxillerat a Figueres, es va graduar a Osca (1772), i va revalidar el títol a Cervera. Va exercir la seva professió a l'Empordà –des d'on va estudiar l'epidèmia del Llenguadoc (1782)– i, a partir de 1793, va viure a

Barcelona on va assolir molta fama.

Va ser membre de la Reial Acadèmia de Medicina de Barcelona i de la Reial Societat de Medicina de París.

Va publicar els estudis *Memoria física-médica-anatomica a D. D. Jacobo Menus y de Llena* (1784), *Memoria apologética sobre la inoculación de las viruelas por el Dr. Luciano Puig Doller* (Madrid: 1787), *Observaciones médico-prácticas Dr Juan Sastre y Puig* (Cervera: 1788), *Memoria practica sobre las calenturas putridas del Ampurdan. Por el maestro de Artes y Doctor en Medicina...*, *de la Real Sociedad de Medicina de París y Medico del Hospital y Villa de Figueras*

(Barcelona: 1790) i *Informe de los efectos de la quina calisaya y de otras, dado al mariscal de campo D. Juan Escofet, comandante del cordón de Figueras* (Barcelona: 1793) i *Retrato de la tarántula* (Barcelona: ?).

PONS MORNAU, Ramon

(Figueres, s. XVIII – XIX) Metge

Fill de Francisco Pons[↑]. Va estudiar a Cervera. Va ser becari de l'Ajuntament de Girona a l'Escola de Medicina de Montpeller (1802-1804), lloc on es va doctorar i va defensar la tesi "l'XI de Termidor del año IX". Va publicar *Dissertation sur la petite vérole, son inoculation, et quelques considérations sur la vaccine* (Montpellier: 1801).

A la Reial Acadèmia Pràctica de Barcelona va llegir el discurs *El origen de la Medicina* (Barcelona: 1803) i *Analogías que tienen muchas enfermedades agudas con las crónicas* (Barcelona: 1805).

PONT BERGA, Onofre

(Cadaqués, 1857? – Figueres, 22.VIII.1936)

Notari, polític i empresari

Fill de Josep Pont[↑] Marès, armador i comerciant, i de Concepció Berga Falgueiras, ambdós de Cadaqués. Es va casar amb Valentina Rubiés Palau (1880), de Cadaqués, i el matrimoni va tenir dos fills: Manel, que va ser assassinat el

mateix dia que el seu pare als arcs del castell de Figueres, i Josep.

Va realitzar estudis comercials a Montpeller i la carrera de notari a Barcelona, però en no voler-la exercir va entrar a formar part dels negocis del seu pare, que era propietari de paillebots i disposava de fàbrica de salaó d'anxova, fàbrica de llambordes amb cantera al cap de Creus.

Abans de la fil·loxera arribaren a ser els uns dels més importants exportadors de vi de la província

de Girona. Tenien sucursal a l'illa de Mallorca, a Felanitx i Pollensa, per a la compra i exportació de vi, mentre que importaren alcohol i sulfats de França. Durant un curt període (1889-1890) varen perdre diversos vaixells: *Salvador*, *Gabriela*, *Esperanza* i *Santo Tomás*, i decidiren quedar-se amb el *Concesi*, *Valentín* i *San Francisco*, per mantenir el comerç amb Barcelona i Gènova. L'augment dels drets de duana amb França va encaminar a intensificar l'exportació de vi, oli i queviures en salaó, envers el mercat de Mèxic i Argentina. Arribaren a disposar de sucursals a diferents llocs del cantàbric com Colindres (Santander), Cudillero i Soto del Barco (Asturias), Vivero i Sada (Galícia).

Tenia interessos també a Alcañiz (Teruel), on disposava de molins per a la molturació d'olis, dels més importants d'Espanya. Se sap també que va establir una central elèctrica, va ocupar-se de la pavimentació, arranament i millora de la carretera, i juntament amb la família Dalí va iniciar el servei de cotxes de línia.

Va arribar a ser president de la Diputació de Girona (5.V.1925-1927), durant la Dictadura de Primo de Rivera, i va rebre el nomenament de governador civil interí (1925). Fruit d'aquesta experiència va publicar: *Memoria de la labor realizada por la Diputación Provincial de Gerona durante el período de Mayo de 1925 a idem de 1927* (Barcelona: 1927).

PONT BOSCH, Manuel

(Anglès, la Selva, 21.IX.1928)

Eclesiàstic i tècnic de programació de ràdio

Fill de Josep Pont Aulet, natural d'Anglès, i Emília Bosch Busquets, de Sant Martí Sapresa. Va entrar al Seminari de Girona i va exercir a les parròquies a la Casa Missió de Banyoles, a Sant Genís de Palafolls i a Figueres. Dins la diòcesi, va ser director de propaganda de Càritas diocesana. L'any 1994 va demanar la reducció a l'estat laical.

Va ser director de Ràdio Popular de Figueres (1961-1985), lloc on va tractar de programes de temàtica diversa: literatura, música, esport, cultura o sardanes. De tendència molt catalanista, va emetre el primer programa en català després de la guerra. Va ser director i col·laborador de VP (*Vida Parroquial*) (aprox. 1963-1974).

Va ser el promotor de diverses iniciatives: a la dècada dels 60 va implantar les colònies d'estiu parroquials, l'iniciador d'ALTEM de Figueres i comarca, i el promotor de l'homenatge dels cinquanta anys de capellà de mossèn Josep M. Albert[↑]. Va ser secretari i coordinador del Patronat de Vilabertran i, a la dècada dels 70, va ser l'organitzador del pessebre vivent de Vilabertran, al claustre de la canònica.

Va escriure *Quan Déu ens persegueix*, drama inèdit, representat a Calella de la Costa (c. 1960), l'obra *Consumatum est*, també inèdita, sobre la Passió representada a l'església Parroquial de Sant Pere sota la direcció de Toni Montal[↑], en la qual hi varen treballar: Eduard Bartolí[↑], M. Àngels Aupí[↑], Medard Bosch[↑] i Rosalina Carreras[↑], entre altres.

Ha publicat: *Romeria a Recasens: poema* (Banyoles: 1956), *Tu, jo, ells... i el pessebre: pessebre vivent de Castell d'Aro* (Figueres: 1971), *L'Àngel de Nadal: poema* (Figueres: 1978), *Poemes de Setmana Santa* (Figueres: 1980).

El programa diari *Punt de vista*, on tractava temes figuerencs i comarcals, va ser guardonat amb el premi d'Omnium Cultural (1980) la primera vegada que es donava a un programa de ràdio, i la poesia *Plenitud d'amor* va rebre la flor natural dels Jocs Florals del Casino Menestral de Figueres.

PONT MARÈS, Josep

(Cadaqués, 1832? - 11.I.1898)

Pilot de marina mercant, empresari i polític

Fill de Josep Pont Riberas i de Margarita Marès Palau, ambdós de Cadaqués. Es va casar amb Concepció Berga Falgueras i el matrimoni va tenir tres fills: Concepció, Maria i Onofre[↑].

De pilot de la marina mercant, va passar a armador i després a comerciant. Des del punt de vista polític era republicà, va ser alcalde en diverses ocasions, diputat provincial (27.VII.1872 - 25.XI.1875), i es va preocupar dels interessos comunals.

La Casa Pont va tenir anomenada en l'exportació de vins, el principal negoci d'aquella època. Havien establert sucursal a Felanitx i a Pollença, per a la compra i exportació de vins, i va ocupar un dels primers llocs entre els importadors

d'alcohol i vi, de França. La fil·loxera (1886) va frenar aquella marxa ascendent. A tot això, es va sumar la pèrdua de diversos vaixells: *Salvador*, *Gabriela*, *Esperanza* i *Santo Tomás*, des de febrer de 1889 fins a novembre de 1890 i l'abaratiment de costos a l'hora de noliejat.

Varen diversificar les inversions en construir una fàbrica de salaó de peix. Sortiren grans quantitats d'anxova i sardina en barrils i llaunes a tots els punts del globus, i amb l'exportació d'oli d'oliva a Mèxic, Argentina i altres possessions ultramarines.

PONT PELL, Antoni Bonifaci

(Cadaqués, 1867 – Buenos Aires, 1944)

Metge i escriptor

Va estudiar a Girona, es va llicenciar a Barcelona (1884) i es va doctorar a Madrid (1885).

Va emigrar a Argentina (1886) on va revalidar el títol (1887) i es va instal·lar a Corrientes. Va ser metge de l'hospital d'homes de San Juan de Dios i director de l'hospital de dones Juana Francisca Cabral.

Va presidir en Consell d'Higiene Pública. Va ser nomenat metge en comissió, pel Departament Nacional d'Higiene, amb motiu de l'epidèmia de còlera que hi va haver a Mendoza, Rosario i Bahía Blanca. Va ser delegat per la província de Corrientes al Congrés sobre la lepra, celebrat a Buenos Aires (1906) i va proposar, com a solució al problema leprós nacional, l'aïllament dels afectats en un sanatori de l'Illa Verde.

Va venir a Catalunya per participar al Primer Congreso Español Internacional de la Tuberculosis celebrat a Barcelona (1910), on va llegir el discurs *La influencia de la higiene en la mortalidad por afecciones infectocontagiosas en la ciudad de Buenos Aires y conveniencia de un tratado comercial entre España y la República Argentina con ventajas recíprocas en los aranceles de vinos, aceites y manufacturas, por parte de España, y de carne, cereales y otros productos por la Argentina*.

Es va instal·lar a Cadaqués cap a 1914. L'any 1918, conegut pels cadaquesencs com "l'any de la grip", va sobresortir per la dedicació envers els malalts, l'any següent el poble, en agraïment, el va homenatjar i se li va dedicar la plaça de Port Alguer. A finals de la dècada dels anys 20 va obrir

l'Institut Vacunoteràpic de l'Empordà al carrer Casades[↑] de Còdol, de Figueres.

Va fundar el diari *El Progreso*, juntament amb el doctor Zomoza, i va col·laborar en revistes tècniques com *Semaine Médicale* (París) o *Semana Médica* (Buenos Aires). Bona part de la seva producció bibliogràfica té a veure amb els seus estudis mèdics i l'altra amb la seva vila nadiua, els quals foren publicats a la revista cadaquesenca *Sol Ixent*, entre els anys 1923 i 1931.

D'entre els treballs dedicats a la investigació figuren *Contribución al estudio de la lepra en Corrientes* (Buenos Aires: 1906), *Londres y la higiene* (?), *La asociación patriótica española de Corrientes* (Buenos Aires: ?), *El algodón argentino. Conferencia dictada en la Casa de América el 13 de febrero de 1912* (Barcelona: 1912), *Casa de América: Memoria que el Dr. Antonio B. Pont, en nombre de la Sección de Relaciones Comerciales, dirige a los industriales españoles sobre el cultivo del algodón en la República Argentina y las ventajas que produciría el abrir para él en España un mercado de importación* (Barcelona: 1912).

PONT VIURE, Miquel de

(Torroella de Fluvià, 1854 – 17.XII.1917) *Hisendat*

Fill de Cosme Pont Ribot i de Caterina Viure Aupí, de l'Armentera. Es va casar amb M. Esperança Adroher Costa, de Sant Martí Vell, i el matrimoni va tenir cinc fills: Josep, Antoni, Lluís, Dolors i Carmen.

Va ser alcalde de Torroella de Fluvià (1904), i en qualitat de propietari va pertànyer a diverses associacions relacionades amb l'agricultura: membre de la junta directiva de la Cambra Agrícola Oficial de l'Empordà (1915), i soci de l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre (IACSI) fins l'any de la defunció, el 1917. El seu fill Josep de Pont Adroher el va succeir com a soci.

PORTABELLA RÀFOLS, Lluís

(Figueres, 22.XII.1923 – Barcelona, 17.XII.1994) *Empresari, promotor musical i mecenes*

Fill de Lluís Portabella Conte-Lacoste, advocat, natural de Figueres, i de Josefina Ràfols Teixidó, d'Avinyonet del Penedès, va ser el gran de quatre

germans: Lluís, Pere [↑], Ricard i Antonio. Es va casar en segones núpcies amb Marisol Perelló Marín, de Barcelona, i el matrimoni va tenir una filla, Susana.

Des del punt de vista professional es va dedicar a l'empresa privada. Va ser president de l'empresa familiar Danone (fins al 1984).

Va destacar per haver donat suport a tota mena d'iniciatives musicals i va tenir un paper decisiu en dues institucions d'importància cabdal: el Patronat Pro Música de Barcelona, amb seu al Palau de la Música Catalana, on va desenvolupar el càrrec de tresorer (1958), director artístic (1969) i president (1977-1984), i el Consorci del Gran Teatre del Liceu, quan aquest es va constituir l'any 1980 va ser nomenat gerent del Patronat, càrrec que va exercir fins a 1986. Durant aquest període va portar una profunda renovació en el cor i en l'orquestra, ampliant el nombre de representacions i millorant el nivell artístic dels muntatges. Va ser accionista de la discogràfica catalana independent Belter.

PORTABELLA RÀFOLS, Pere

(Figueres, 11.II.1927) Productor i cineasta

Fill de Lluís Portabella Conte-Lacoste, advocat, natural de Figueres, i de Josefina Ràfols Teixidó, d'Avinyonet del Penedès. Germà de l'anterior. Va ser el segon de quatre germans.

Va estudiar l'ensenyament primari als Fossos, de Figueres, i el batxillerat als Escolapis de Barcelona. Va cursar estudis de químiques a Madrid, carrera que no va finalitzar.

De família benestant d'avocats i propietaris, son pare va haver de fugir a la zona nacional per

no ser afusellat per la FAI, per tornar més tard a Catalunya victoriós amb les tropes franquistes. Portabella va viure una vida regalada entre l'alta burgesia barcelonina fins que, en entrar en contacte amb les avantguardes artístiques del Dau al set, es va apropar a l'esquerra comunista del PSUC, encara que sense militar en el partit. Va impregnar la seva obra cinematogràfica d'un llenguatge revolucionari i s'implicà en accions polítiques compromeses. Va ser portaveu de l'Assemblea de Catalunya, senador i parlamentari, primer pel PSUC i després per ICV, en diverses legislatures.

El 1959 va constituir la productora Films 59. El 1963 retorna a Barcelona on es va convertir en un dels capdavanters de l'Escola de Cinema de Barcelona. Ha estat vinculat al món del teatre, a l'Escola Aixelà, i a l'Institut del Teatre, de Barcelona. Ha destacat com a productor de llargmetratges com *Los Golfos* (1959), de Carlos Saura; *El cochecito* (1960), de Marco Ferreri, o la pel·lícula *Viridiana* (1961), de Luis Buñuel, que li suposà problemes amb la censura; *Hortensia* (1969), d'Antonio Maenza i *Tren de sombras* (1997) de José Luis Guerín. Ha actuat, també, com a guionista amb *Il momento de la verità* (1964), de Francesco Rossi. I, com a director, va debutar amb la pel·lícula *No compteu amb els dits* (1967), va seguir *Nocturn 29* (1968) on es feia referència als anys transcorreguts de dictadura, *Cuadecuc-Vampir* (1970), *Umbracle* (1970), *Cantants 72* (1972), *Advocats laboralistes* (1973), *Acció Santos* (1973), *El sopar* (1974), *Informe general de unas cuestiones de interés para una proyección pública* (1976-77), *Pont de Varsòvia* (1990), *¡Hay motivo!* (2004), *Die Stille von Bach* (2007). Ha estat cofundador de l'Editorial Empúries.

Ha estat director escènic del *Concert irregular* de Joan Brossa (1968), i de l'òpera *Asdrúbila*, de Carles Santos (1992). Altres títols són *Miró 37/Aidez l'Espagne*, *Miró l'altre*, *Play-Back*, *Poetes catalans*, *Miró forja*, *Acció Santos*, *Miró tapis*, *El sopar*, *Art a Catalunya*.

A la casa de Llofriu (Baix Empordà), va esdevenir habitual la convocatòria estiuenca anual de polítics, de tots colors, i de gent de cultura, per a gaudir del tradicional suquet de la contrada.

L'any 2001 el Centro de Arte Reina Sofía (Madrid), va presentar una mostra dedicada a la seva obra cinematogràfica. L'any 2002 va cedir

la seva filmografia al MACBA i va ser convidat a projectar tres dels seus films a *Documenta*, de Kassel. L'any 2007 ha estat convidat a presentar a la 64a edició de la Mostra de Cinema de Venècia, la seva darrera producció *El silenci segons Bach*, filmada en part al castell de Sant Ferran de Figueres i en la qual presenta una reflexió sobre el llegat cultural d'Europa.

La Generalitat de Catalunya li va concedir la Creu de Sant Jordi (1999), el consistori figuerenc la Fulla de Figuera de Plata al mèrit (30.I.2003), en reconeixement a la seva trajectòria professional, així com, pel seu paper actiu en el retorn de l'exili del president Tarradellas (1977). L'any 2008 Figueres li dedicà diversos actes sota el títol de *La mirada Portabella*.

PORTELL GIRONELLA, Anicet

(Vila-sacra, 25.II.1905 – Vilatenim, 2.III.2002)
Polític i comerciant

Fill de Josep Portell Sala i de Justa Gironella Amorós, ambdós de Vila-sacra. A l'edat de setze anys la família va traslladar-se a residir a Figueres, per ocupar-se d'un negoci de cereals i adobs. Amb els anys el biografiat va comprar l'antic Hostal de la Marca de l'Ham (1931), on va traslladar el negoci.

Va estudiar tenidoria de llibres i manifestava que volia ser periodista. Va estar vinculat al setmanari figuerenc *Empordà Federal*, en el qual signava amb pseudònim i havia escrit articles polítics.

L'any 1930 es va iniciar en la política figuerenca. Va formar part de la Junta de la Joventut Nacionalista Republicana juntament amb Deulofeu[†], Joaquim Geli, Joan Carreras, Miquel Guillaumet, Narcís Ubanell i Enric Ramis. Posteriorment, va ser el secretari de la Unió Federal Nacionalista Republicana, que passaria a nomenar-se Federació Republicana Socialista de l'Empordà. L'any 1937 va ser nomenat delegat del

Departament de Finances de la Generalitat de Catalunya per a l'aplicació del decret sobre la regulació i venda del blat a la comarca de l'Alt Empordà. Els canvis polítics l'obligaren a exiliar-se. Va estar al camp de Saint Ciprien (Argelers) i posteriorment va residir a Perpinyà (1939-1941). En tornar, va ser represaliat i va anar a La Carbonera, i al camp de presoners del Castell. Posteriorment, es va desentendre de la política i es va dedicar al negoci familiar.

PORTER MARIMON, Ignasi

(Figueres, s. XVIII) Impressor

És el primer impressor figuerenc conegut. El seu fill, **Ignasi Porter Presas**, va seguir en el negoci. Es té constància que treballaren des de 1740 fins a 1796, data en què Anton Matas[†], segurament va prendre les regnes de l'empresa.

El primer llibre imprès del qual es té coneixement va ser: *l'Exercici del Christia* (Figueres: 1740) de Josep Ullastra[†]. Seguiren altres títols com *El Porquè de todas las Ceremonias de la Iglesia, y sus Mysterios: Cartilla de Prelados, y*

Sacerdotes, que enseña las Ordenanzas Eclesiasticas, que deben saber todos los Ministros de Dios (Figueres: 1758; id.: 1769) d'Antonio de Lobera i Abio; *Font Mystica, y Sagrada, del paradís de la iglesia, dividida en quatre parts* (Figueres: 1760) de Francesc Baucells; *Collección de Caxones de Sastre Cathalan que en manual de honesta diversion ofrece al señor publico el Marques del Zigarral [...]* (Figueres: 1762), *Tractat de la imitació de Christo y menyspreu del món* (Figueres: 1767?) de Tomàs de Kempis; *Gritos del Infierno para despertar al mundo* (Figueres: 17??) de Josep Boneta; *Compendium theoricae seu rudimenta Artis Notariae [...]* (Figueres: 1772) de Petro Joane Perera Blasco; *Sermón del Grande Patriarca S. Francisco de Assís que en la solemne*

traslación de la Reverenda Comunidad de religiosos Francisco Recoletosà su convento reparado de la fidelissima y Leal Villa de Figueras dixo el P. Fr. Buenaventur Peraller (Figueres: 1796) de Buenaventura Peraller.

Varen imprimir també, *Rudimentos de gramàtica: sacadas de autóres clasicos, con anotaciones y exémplos de Ciceròn &c y van tambien añadidas las Reglas para construir* (Figueris: s.d.).

PORTOLÀ ROCA, Evarist
(Figueres, s. XIX) Pintor

El 1868 va participar a l'Exposició d'Art celebrada a Girona on va presentar paisatges empordanesos.

PORTOLÀ RODEJA, Bonaventura de
(Figueres, 3.XI.1892 - Vilanant, 11.IX.1944)
Farmacèutic i promotor cultural

Fill de Joan de Portolà Alòs, metge, i de Dolors Rodeja Gay, domiciliats al carrer d'Avinyonet de Figueres. Va morir solter.

La seva dedicació professional la va desenvolupar a la Farmàcia Portolà, coneguda com la

Farmàcia de l'Hospital, per trobar-se al costat mateix d'aquest i de l'església de Sant Baldiri, edifici ubicat a l'actual carrer Nou, de Figueres. Va comercialitzar els productes farmacèutics, gaudint de renom en el mercat nacional, i a la ciutat va ser pioner en l'ús de la publicitat per a la difusió dels seus preparats.

De tarannà profundament religiós, va realitzar nombroses obres de beneficència i va formar part de les Conferències de Sant Vicenç de Paül. Va estar vinculat a diverses associacions locals com el Patronat de la Catequística, a la secció anomenada "Adoradora Nocturna". Va ser un notable col·laborador a la Festa de les Espigues i era l'ànima del Patronat de l'església de Sant Baldiri.

Va col·laborar en la vida municipal en ser regidor de l'Ajuntament de Figueres a l'etapa del Directorio Militar de Primo de Rivera, soci de la Liga de Acció Social i del Centro Monàrquico Conservador. Va ser empresonat durant la guerra civil.

PORTÚS, Josep
(Empordà, s. XVIII) Mestre d'obres

Família procedent de l'Empordà, segons consta al *Diccionari Ràfols*, més tard establerta a Torelló. Aquest membre de la família va cursar els estudis d'enginyeria i va aconseguir el títol d'enginyer reial. Va realitzar diverses obres a Barcelona i altres poblacions.

POU, Germans
(Castelló d'Empúries, s. XVIII - XIX)

Els germans Ginés i Pere Pou, juntament amb el seu cunyat, Joan Marquès, amb la connivència de mossèn Francesc Rovira i acompanyats d'un grup de patriotes, varen aconseguir, la nit del 10 a l'11 d'abril de 1811 recuperar el castell de Figueres del poder dels francesos. Aquesta actuació és coneguda com "la Rovirada". L'exèrcit espanyol dispers per la comarca va tardar en poder donar suport a la presa del castell. Els francesos varen posar setge i, després de quatre mesos, recuperaren la plaça. Els màxims responsables de l'operació, entre ells els biografiats, varen ser ajusticiats.

POU MORET, Ferran
(Avinyonet de Puigventós, 21.II.1942) Meteoròleg

Fill de Santiago Pou Puig, d'Avinyonet, botiguer d'ultramarins, i d'Anna Moret Roca, filla de Saborra (França). Es traslladaren a Figueres i assistí al Col·legi de La Salle, on gràcies a la influència del germà Àngel Lladó es va

aficionar a la meteorologia. Va prosseguir els

estudis de batxillerat a l'institut. I, després, va anar a Barcelona a estudiar peritatge mercantil (1963).

Va treballar per a diferents establiments comercials figuerencs, a l'empresa Fidecaia, on va arribar a ser apoderat, i posteriorment va obrir botiga pròpia. Casat amb Carmen Planas Ayats, ha tingut dos fills: Anna[↑] i Joan Carles.

Durant l'adolescència, ell mateix muntava els aparells necessaris per a prendre les mesures meteorològiques. Va arribar un moment que facilitava dades a més de trenta persones, entre les quals hi havia companyies d'assegurances, ràdios (la de Castelló, Vila-sacra, Vilafant o la Cope). Es va posar en contacte amb Alfred Rodríguez Picó i li facilitava les dades per a *La Vanguardia*. Ha estat col·laborador de mitjans televisius com *Televisió Figueres* i *Televisió de Roses*. Ha realitzat també una campanya de difusió pedagògica sobre meteorologia a diferents indrets de les comarques gironines.

Des de principis dels anys 90 és el meteoròleg oficial de l'Ajuntament de Figueres. L'any 1992 va estrenar l'estació meteorològica de Figueres, situada en el paratge "Els Aspres", una part del material va ser sufragat per l'Ajuntament de Figueres i El Instituto Nacional de Meteorología (Madrid) va proporcionar el material manual.

És observador de l'Instituto Nacional de Meteorología (Madrid) i del Servei de Meteorologia Català (Barcelona). Va ser un dels promotors de la fundació l'Associació Meteorològica de Figueres (1996).

El Consell Comarcal el va distingir amb el Premi Tramuntana (2005).

POU PLANAS, Anna

(Figueres, 28.VIII.1967) *Geògrafa*

Filla de Ferran Pou[↑], d'Avinyonet, i de Carmen Planas, és la gran de dos germans.

Llicenciada en Filosofia i Lletres, especialitzada en Geografia, per la Universitat Autònoma de Barcelona (1990), va presentar la tesina "Evolució del territori i resposta social de les inundacions a les planes fluvials de l'Alt Empordà" (UAB, 1994).

Ha exercit l'ensenyament a l'escola taller de l'Escala i les Preses. Ha publicat diversos treballs sobre les inundacions a la comarca, treballs publicats a la *Revista de Girona*, als *Annals de*

l'Institut d'Estudis Empordanesos o a la revista *Vila Castillonis*. Va participar al Congrés de l'Institut d'Estudis Empordanesos *El Paisatge, element vertebrador de la identitat empordanesa* (2007).

L'any 1999 va comissariar, juntament amb Vicenta Martínez i Rosa M. Moret[↑], l'exposició *Quan La Muga remuga*, acompanyada del catàleg "Les mugades a Castelló d'Empúries. Un record que hem de tenir present".

POU VENTÓS, Martí

(Castelló d'Empúries, 9.V.1898 – Figueres, 15.III.1993) *Músic*

Fill de Joan Pou Pujol, propietari, i de Dolors Ventós Almar, ambdós de Castelló d'Empúries. Deixeble de música de Baldomer Pastells[↑] (*l'avi Rau*), i d'harmonia i composició de Joaquim Serratos[↑] i d'Enric Morera. Es va decantar pel violí, violoncel i piano, i va fer suplències d'organista a l'església catedralícia de Castelló d'Empúries. Va residir a Figueres, lloc on va morir.

Va compondre les sardanes: *Donzella enamorada*, *Flor de taronger*, *Vora la mar*, *Tendres records*, *Amor de mare*, *Cançó de maig*, *Ingratitud*, *Muntanyenca*, *Gentil nineta*, *Flors boscanes*, *Pensant en tu*, *El que et diria*, *Tardor*, *Matinenca*, *Ma il·lusió*, *Mariona*, *Saltirona*, *Enyorament*.

POUS, Josep M.

(Figueres, 3.II.1854 – s. XX) *Escriptor*

Va estudiar el batxillerat a l'Institut de Figueres. Es va dedicar a la fabricació i comerç de l'adobament de pells, i va aconseguir premis pels seus estampats.

Aficionat a la literatura, va dirigir les publicacions *Cervantes*, *Semanario Festivo* i *El Microbio*. Va col·laborar en altres setmanaris de Barcelona i va ser jurat en diversos certàmens.

Va escriure la comèdia *Per una solfa* (1882), que posteriorment va reescriure i li va donar el títol *Un músic de regiment* (Barcelona: 1884), amb música d'Ayné, obra que va gaudir de molt bona acceptació i va ser representada més de cent vegades.

Va escriure moltes obres teatrals com ara: *Lo patró aranya* (Barcelona: 1883); *Un músic de*

regiment (sarsuela estrenada el 1883); *Inocents* (comèdia, 1885); *¡Tot per las donas!* (Barcelona: 1886); *Vico y Calvo* (Barcelona: 1886); *Seguros matrimoniales* (sarsuela amb música de Teodor Vilà/Vilar); *La Chiva* (Barcelona: 1886); *Marit bis* (Barcelona: 1886); *Com á cal sogra* (Barcelona: 1886); *Indicis* (Barcelona: 1887); *Un marido á línea corta o Tres cabezas para un sombrero* (sarsuela en un acte amb música de Ricardo Jiménez) (Barcelona: 1888); *Lo polison* (comèdia) (Barcelona: 1888); *Madame Lilí* (sarsuela) (Barcelona: 1888); *Mala nit* (comèdia) (Barcelona: 1888); *De Pelagalls á Barcelona* (Barcelona: 1888); *La perla de Getafe* (sarsuela amb música de Conrado Fontova) (Barcelona: 1889); *Tres pierrots* (Barcelona: 1889); *Los encants de Sant Antoni* (Barcelona: 1890); *Un dinar á Miramar* (Barcelona: 1890); *Primer de maig* (Barcelona: 1891); *¡Viva'l divorci!* (comèdia) (Barcelona: 1891); *Juana de Arco* (Barcelona: 1892); *Un profesor de piano* (sarsuela amb música d'Urbano Fando); *Las reformas* (amb música de Ricardo Gimenez) (Barcelona: 1892); *Barcelona de nit* (Barcelona: 1892); *Gobernador, 4, bis* (Barcelona: 1893); *El gorro de Fermín* (sarsuela castellana amb música de Francisco Pérez Cabrero) (Barcelona: 1893); *Fets y pastats* (Barcelona: 1894); *Viatge urgent* (1901); *El axioma de Cornelio* (1902); *El hombre del organillo* (melodrama en 7 actes, 1902); *Entre la vida y la muerte* (drama en col·laboració amb Fernando Guerra).

Roda'l mon (comèdia); *La pedra de foch* (comèdia); *De Madrid á Suiza* (comèdia); *Tras una herencia* (sarsuela amb música d'Eusebio Bosch); *Tres per una* (sarsuela amb música de Joan Rius); *Los aucellets* (comèdia, 1893); *La perla de Leganés* (sarsuela amb música d'Eusebio Bosch); *¡Ya estem sols!* (comèdia); *Lo senyor paga* (sarsuela amb música de Ricardo Giménez); *Champagne* (sarsuela amb música d'Albert Cotó[↑]) o *Ancha Castilla* (Barcelona: 1913).

POUS PAGÈS, Josep

(Figueres, 1.II.1873 - Barcelona, 15.II.1952)

Polític i escriptor

Fill de Josep Pous Vidal, metge, republicà i anticlerical d'Avinyonet de Puigventós que s'instal·là a Figueres fugint dels carlistes, i d'Antònia Pagès

Bataller. Va tenir un germà, Andreu, que morí infant. Als vint anys es casa amb Mercè Gómez Illa (1893), amb qui va tenir quatre fills: Esther, Josep, Antònia i Rosa.

Va iniciar els estudis de Medicina a Barcelona (1888), que abandonà al cap de tres anys. Va intentar un negoci de gasoses que fracassà i va retornar a Avinyonet (1898) per menar les propietats familiars, però amb la inten-

ció de dedicar-se a la literatura i lluitar des del vessant d'intel·lectual en la transformació del país. Catalanista, republicà i federalista, va ser condemnat a sis mesos de presó per les seves crítiques a la llei contra els delictes d'opinió, però només hi va romandre un mes arran de les nombroses mostres de solidaritat que va rebre. Aquesta experiència la va reflectir a la seva obra *De l'ergàstula* (Barcelona: 1909).

Va col·laborar en diverses publicacions periòdiques com *Catalunya Artística* (Barcelona) on signava amb el pseudònim de "Josep Piula", o *El Poble Català* (Barcelona) diari catalanista d'esquerres i republicà on publicà des de 1904 a 1911 i, a part dels articles periodístics, exercia la crítica literària amb el pseudònim de "Joan d'Avinyó". Va participar en el Sindicat d'Autors Dramàtics Catalans (1911-1913) i, en fracassar, va crear companyia pròpia, i va esdevenir empresari i autor dramàtic però tampoc va tenir èxit en aquesta empresa. Tot i això va continuar fins l'any 1914. Posteriorment va ser director del Teatre Romea.

Entre les seves obres de teatre s'hi troben: *Sol l'xent* (1902); *El mestre nou* (1903); *L'endemà de bodes* (1904), obra que es troba entre el drama rural i la comèdia de costums; *Senyora àvia vol marit* (1912), *Pàtria* (1914), drama ideològic; *Sang blava* (1914) i *Rei i senyor* (1918). A partir de 1919 evoluciona cap a l'alta comèdia burgesa amb *Papallones* (1919) que va rebre el premi Fastenrath l'any 1920; *Flacs naixem, flacs vivim...* (1919); *No tan sols de pa viu l'home* (1920) i *Tardania* (1921).

Va escriure novel·les com *Per la vida* (1903), *Quan se fa nosa* (1904), *Revolta* (1906), *L'home bo* (obra premiada el 1905 a la Festa de la Bellesa de Palafrugell), *Empordaneses* (1906), recull de narracions empordaneses; *El conflicte d'en Parrot* (Barcelona: 1906), i *La vida i la mort d'en Jordi Fraginals* (1912) l'obra més important.

Fou membre de l'Agrupació d'Escriptors Catalans, de l'Aliança d'Intel·lectuals per a la Defensa de la Cultura i, en crear-se la Institució de les Lletres Catalanes (1937), fou anomenat president. Després de l'aixecament militar de 1936 s'implica activament en l'activitat política amb gran nombre de conferències i va denunciar els excessos d'ambdues parts, i el 1938 s'inicia en la maçoneria i entra en la lògia Kronos.

Exiliat, des de 1939 fins a 1944, va viure a França on va seguir presidint la Institució de les Lletres Catalanes i fou delegat pel president Lluís Companys per presidir el Consell Nacional que havia de representar el govern a l'exili. També va participar en la creació i redacció de la *Revista de Catalunya*. Allà va escriure *Diari de la Guerra*. De retorn a Catalunya va organitzar el Consell Nacional de la Democràcia Catalana (1945-1949), conegut com a Comitè Pous i Pagès, plataforma política de resistència a la dictadura.

Va publicar un recull de proses poètiques *De la pau i del combat* (Mèxic: 1948), va reeditar alguns llibres i quan preparava l'edició completa de les seves obres va morir sense poder veure-ho fet realitat.

Pòstumament li varen editar *Tota la saviesa d'aquest món* (1961) i l'assaig *Pere Coromines i el seu temps* (1969).

POUS SABADÍ, Montserrat

(Torroella de Fluvià, 24.VII.1961) Periodista

Filla de Carles Pous Puig, nascut a Sobrestany municipi de Torroella de Montgrí, i de Roser Sabadí Solés, de l'Escala.

Tot i la seva situació de discapacitada, a causa d'una distròfia degenerativa muscular, ha portat a terme una intensa activitat. S'ha especialitzat en periodisme, en la confecció de guions d'espais radiofònics, en la comunicació i relació d'institucions, entitats i empreses amb els mitjans de comunicació.

En aquest sentit s'ha implicat en diverses iniciatives escalenques locals com l'emissora Municipal (1984-1992), on ha desenvolupat diversos càrrecs: locutora-redactora de l'espai entrevistes (1984-86), cap d'espais musicals (1986-89), cap de Redacció i cap d'Informatius (1989-90), cap de Programació (1990-92). Ha estat cap de premsa de la Setmana Catalana de la Vela (l'Escala, 1993). Ha estat creadora i membre de la comissió organitzadora del Triumvirat Mediterrani (1996), i d'altres activitats supramunicipals com la Campanya per Xile i Sud-àfrica, la cobertura informativa dels Paralímpics Barcelona 92' o la de cap de premsa del III Fòrum de Telecomunicacions (Barcelona, 1992).

És col·laboradora de diversos mitjans de comunicació com Ràdio l'Escala, Ràdio Salt, Ràdio 4, *L'Escalenc* (1986-1989), *El Punt* (1992-1993), *Revista de Girona*, *Presència*, *la Veu de SERHS*, ha estat directora de la revista *Nova Ítaca* (1991-1996), *L'Empordà*, columnista d'opinió d'*Hora Nova*, Catalunya Ràdio (des de 2004), Catalunya Informació, *Diari de Girona* o la *Revista lf*.

Des de l'any 2000 és Cap de Premsa de l'Ajuntament de l'Escala, feina que compagina amb la gestió i direcció de la papereria tècnica Pergamí.

És coautora del llibre *L'electricitat* (Girona: 1995), amb Josep Callol.

Ha rebut el Premi a la Solidaritat 2005 (Barcelona, 7.II.2006), Premi ONCE a la solidaritat i superació (11.XI.2007), i ha estat elegida Premi GIMM 2008 (Mataró, 8.VI.2008), atorgat a aquelles persones que han donat suport a la integració sociolaboral i a la lluita contra les barreres arquitectòniques.

POVEDA LACÁRCEL, Fernando

(Múrcia, 10.II.1949 – Figueres, 10.XI.1992)
Militar i pintor

De jove es va relacionar amb diversos artistes locals de Múrcia. Va assistir a classes de pintura amb Fuensanta Escibano, però a causa del seu

academicisme es va distanciar de l'artista. Va estudiar Ciències Polítiques a Madrid i, a Barcelona, va iniciar els estudis de Dret que no va finalitzar. Va exercir la docència com a professor de Sociologia i Història Política a diferents centres.

Va ingressar a l'exèrcit el 16 de gener de 1973. Va esdevenir oficial de complement d'Artilleria en el campament d'instrucció de Sant Climent Sescebes, i va residir a Capmany. Va compaginar l'activitat professional amb la

pictòrica, després d'haver-ne estat allunyat durant uns anys, i formava part de la Federació Española de Culturismo, de la qual en va ser vicepresident.

En la seva pintura, qualificada de literària, s'hi troben presents elements iconogràfics carregats de simbologia basats en l'exaltació del germanisme i de l'heroi. A finals de la dècada dels 70 va iniciar les exposicions a diferents indrets de l'Alt Empordà i Barcelona. Va formar part de l'organització de la Mostra de Pintura de Garriguella, i va participar a la Cadena Cope en el programa *Los jueves alucinantes*.

Va morir d'accident de trànsit a l'entrada de Figueres, probablement a causa d'una fallida cardíaca.

POZO PUJOL de SENILLOSA, Luis del
(Barcelona, 14.III.1927) *Hisendat i militar*

Fill de Luis del Pozo i de Pilar Pujol de Senillosa Gayolà, va ser el segon de quatre germans. Casat amb M. Teresa de Delàs i de Montagut, el matrimoni ha tingut quatre fills: Inés, Luis, María i Teresa.

L'any 1946 va ingressar a l'Academia General Militar, de

Saragossa, d'on en va sortir amb la graduació de tinent d'infanteria (15.XII.1950). Va ser destinat a unitat de l'Empordà (Darnius, Garriguella i Figueres). L'any 1954 ingressa a l'Escola de l'Estat Major, de Madrid, d'on va sortir amb la graduació de capità de l'Estat Major l'any 1958. Després de diferents destins a Barcelona i al Quarter General de l'Exèrcit a Madrid, finalitza la carrera militar com a General de Divisió. I va estudiar la carrera d'Econòmiques a la Universitat de Barcelona, finalitzant l'any 1968.

Ha estat vinculat a la comarca des del punt de vista familiar, militar i, com a propietari, resideix una part de l'any a Sant Pau de la Calçada (Figueres). Ha estat president de la comunitat de Regants del Marge dret de la Muga (1982-1999), i des de l'any 2002 és president-veguer del Reial Estament Militar del Principat de Girona, Confraria de Sant Jordi.

Ha publicat articles sobre temes professionals a la revista *Tierra, Mar y Aire* (Madrid), a la revista *El Montañero* (Figueres) sobre el castell de Sant Ferran i disposa de molts treballs inèdits sobre la família.

Ha rebut diferents distincions, entre les quals figuren: Cruz del Mérito Militar amb distintiu blanc (tres-quatre ocasions); Gran Cruz del Mérito Militar amb distintiu blanc; Cruz, Placa, Gran Cruz y Encomienda de la Orden Militar de San Hermenegildo, Encomienda sencilla de la Orden del Mérito Civil i la Cruz de Paz de Marruecos.

POZO de TRAVY, Luis del
(Figueres, 15.IV.1890 – Barcelona, 15.XI.1952)
Hisendat i militar

Fill de José del Pozo, i de Maria del Pilar de Travy i de Còdol, ambdós de Barcelona. Es va casar amb Pilar Pujol de Senillosa i de Gayolà, de Barcelona, i el matrimoni va tenir quatre fills: Josep Maria, Luis i, Arcadio i Elena.

Va néixer al castell de Sant Ferran de Figueres, on el seu pare estava destinat com a

tinent coronel i cap del Parc d'Artilleria. Va estudiar a Figueres fins als vuit anys. Va ingressar a l'Academia Militar de Ingenieros, de Guadajajara. En sortir, amb la graduació de tinent, va ser destinat a les Illes Canàries, on va participar en l'organització del sistema telegràfic. L'any 1920 intervé en la Guerra del Marroc, a la zona de Melilla i en la de Ceuta (1922).

L'any 1930 és designat capità Enginyer Auxiliari de la construcció de l'edifici del Govern Militar de Barcelona. De 1936 a 1939 és detingut per haver col·laborat en la rebel·lió, va ser jutjat i condemnat a vint anys. Va ser internat a les presons del vaixell *Uruguay*, Montjuïc, la Presó Model i la de Mataró. En ser alliberat, s'incorpora a l'exèrcit i l'any 1943 és ascendit a tinent coronel i ingressa al nou Cos d'Enginyers d'Armament i Construcció. Com a enginyer participa en la construcció del Campament de Castillejos (1949), a les casernes de Girona, a la caserna de Tarragona, la de Bellver, i en altres obres de fortificació del Pirineu.

Va pertànyer a la Junta d'Obres de la Reial Basílica de Nostra Senyora de la Mercè, de Barcelona.

L'any 1944 va recuperar l'Aplec de Sant Pau de la Calçada, que no se celebrava des de 1922. A la missa tradicional hi va introduir l'audició de l'aplec de sardanes, tal com se celebra en l'actualitat.

Al llarg de la seva carrera militar, ha estat distingit amb diverses condecoracions, entre les quals figuren: Medalla Militar de Marruecos, dues Cruces del Mérito Militar amb distintiu vermell de primera classe; Cruz y Placa de la Real Orden de San Hermenegildo, Cruz de la Orden del Mérito Militar amb distintiu blanc de segona classe; Medalla de sufrimientos por la Patria, Medalla de la Ciutat de Barcelona i de descendent dels defensors de Girona.

PRADA SOLER, Pere

(Figueres, 4.VI.1952) *Escriptor*

Fill de Pere Prada Valls, dedicat al comerç, natural de Barcelona, i de Maria Soler Rovira, de Figueres, és el gran de tres germans.

Llicenciat en Filosofia i Lletres, va exercir de professor de català de l'institut Ramon Muntaner de Figueres, del qual va ser donat de baixa laboral per qüestions de salut. Va manifestar "Abans era un boig, ara sóc un artista".

(Alcoi: 1996), *Raier del somni* (Gaüses: 1999).

PRAT GIL, Abigail

(Hospitalet de Llobregat, el Barcelonès, 8.VII.1965) *Arpista*

Filla de Joan Prat de los Mozos, metge traumatòleg, natural de Barcelona, i de Josefina Gil Pérez, de l'Hospitalet de Llobregat. Està casada amb l'arquitecte figuerenc Josep Gorgot Palau, i és mare de tres fills.

Inicià els seus estudis d'arpa al Conservatori del Liceu amb Na Hermínia Gràcia. Va acabar la carrera als 16 anys. Segueix estudiant a Montpeller on va rebre la medalla d'or al finalitzar els estudis superiors. Va rebre classes privades del mestre Gérard Devos, a París.

Becada pel Ministeri de Cultura espanyol i per la Diputació de Girona, va estudiar amb la professora Adelheid Blovsky-Miller, a la Hochschule für Musik de Viena obtenint al final de la carrera un *Cum Laude*. Actualment, estudia psicologia a la Universitat Oberta de Catalunya.

Comparteix la seva tasca de solista amb la de professora d'arpa a La Flauta Màgica de Figueres, al Conservatori Superior de Música del Liceu i de pedagogia de l'arpa al Conservatori Superior d'Aragó. També és professora d'arpa a la JONC i a la JOF. Ha creat el mètode: "La música com a llengua materna".

La seva experiència en orquestra és molt extensa: membre de la JONDE, solista de l'Òpera de Noruega a Oslo des de l'any 1988 fins l'any 1996; col·laboracions amb les orquestres simfòniques de Trondheim, Barcelona, Sofia, Dresden, Bergen, Oslo, Viena, Ràdio Televisió Austríaca i també amb l'orquestra de l'Òpera Estatal de Viena i la Filharmònica de Viena, la del Gran Teatre del Liceu entre altres, dirigides per directors tan prestigiosos com M.W. Chung, Neville Marriner, Antoni Ros Marbà, John Rutter, Edmon Colomer, Philippe Entremont, Heinz Fricke, Peter Maag, Pinchas Steinberg, Georges Prêtre i M. Barbacini entre altres.

Com a solista ha actuat amb la Michiana Symphonie Orchestra de Michigan; New England Symphonic Ensemble, Orquestra Franz Liszt de Budapest; amb el Wiener Streichquartett i el Wiener Ensemble (formacions de cambra integrades per membres solistes de la Filharmònica de Viena); amb l'orquestra Segle XXI, amb l'orquestra Solistes de Barcelona, amb el Cor Vivaldi i amb nombroses formacions de cambra d'Espanya, Noruega, Estats Units i Àustria. Ha actuat als Festivals de Torroella de Montgrí, Peralada, Grec, Fénétrange, entre altres, i en sales tan emblemàtiques com el Konzerthaus i el Musikverein de Viena o el Carnegiehall de Nova York, Palau de la Música catalana. També ha realitzat gravacions en directe per a TV3, Catalunya Ràdio, Ràdio 4, RAC 1, Ràdio 2, Channel 5 de Boston, la Televisió Mexicana i la Ràdio i Televisió Austríaca.

En el camp de la música de cambra destaca la formació estable amb el flautista Albert Mora amb qui forma duo des del 1996. També ha treballat en altres formacions com amb els flautistes Sighenori Kudo, Xavier Relats i Bernat Castillejo, amb el guitarrista i compositor Toti Soler, amb el trompetista Josef Hofbauer, amb el quintet Aeolus i amb el trio 90, entre d'altres.

Ha gravat 4 CDs. Dos amb el trompetista Josef Hofbauer de Viena *-Trompete und Harfe i Dezember-*, un amb el flautista Albert Mora *-A night at the opera-*, i un d'arpa sola amb les peces més característiques per aquest instrument. També ha participat en la gravació d'un CD de música antiga de la Música de la Catedral de Girona, i amb diferents produccions de *Tot sona*.

Ha donat recitals i concerts de cambra a Espanya, Àustria, Noruega, Eslovàquia, França, Alemanya, Mèxic i EUA.

En diverses ocasions ha participat com a jurat en concursos d'arpa al Thayer de Nova Anglaterra i al concurs permanent de Joventuts Musicals d'Espanya i també en oposicions d'entrada a la JONDE i l'ESMUC.

PRATS DOLS, Baudili

(Vilanant, s. XIX - XX) Missioner

Després d'una joventut borrascosa es va fer frare i va anar de missioner a l'Amèrica del Sud. Va esdevenir un gran estudiant i molt bon orador i va arribar a ser abat a Santiago de Xile. El 1902 va enviar una imatge del Roser a la seva família de Vilanant que, juntament amb l'arxiu parroquial, va ser cremada davant la rectoria pel comitè revolucionari.

PRATS DOMINGO, Modest

(Castelló d'Empúries, 5.IX.1936)

Filòleg, professor i eclesiàstic

Fill de Baldiri Prats Montalat, d'ofici ferrer, natural de Castelló d'Empúries, i d'Enriqueta Domingo Serra, natural d'Arança (Lleida). Fill de vídua de guerra, la seva mare s'encarregava del servei de telèfons de Castelló.

De petit va anar a col·legi a Castelló d'Empúries. Va ingressar al Seminari de Girona i va ser ordenat el 1959. Va estudiar Filologia romànica a la Universitat de Barcelona i Teologia a la Pontificia Universitat Lateranense de Roma (1966-1967), i posteriorment a la Facultat de Teologia de l'Institut Catòlic de París (1967-1968).

Aviat va ser sol·licitat per intervenir en les tasques del Seminari de Girona per col·laborar com a bibliotecari, secretari, en la direcció i com a docent, va ser professor de dogmàtica (1967-1972), i també ho va ser a la Facultat de Teologia de Barcelona el curs 1970-1971, i més tard el 1974-1975, tasques que deixa per ampliar els

estudis a Roma, però que a la dècada dels 70 recuperarà en ser professor del Col·legi Universitari de Girona, a la Secció de Lletres, serà professor des de 1971 fins al curs 2000-2001. El treball va acompanyat de la participació en congressos, de la investigació traduïda en publicacions, i del treball de gestió, un dels quals va ser el de director de la delegació de Girona de l'ICE (Institut de Ciències de l'Educació).

Des del punt de vista pastoral, va ser rector de les parròquies de Santa Maria de Vista Alegre (1968-1971), rector de Vilafreser i Medinyà (1977-2002), des d'aquest moment resideix a Medinyà, i de l'església del Mercadal, de Girona. L'any 1975 va ser nomenat Delegat Episcopal del Secretariat Diocesà de Justícia i Pau, delegació de la qual es desvinculà l'any 1981.

Col·laborador del setmanari *Presència* (1974-1990), on va escriure amb els pseudònims *Cebrià Muntalat* (primer cognom de l'àvia paterna) i *Enric Blasi* (segon cognom de l'àvia materna). Tertulià del programa radiofònic *L'orquestra*.

A part dels càrrecs esmentats i de la tasca pastoral i investigadora ha format part de nombroses associacions, ha participat en consells, havent estat, probablement, el càrrec més important el de cap dels Serveis Territorials de la Conselleria de Cultura de la Generalitat de Catalunya a Girona (1981-1982).

Declarat obertament catalanista, va ser una veu crítica contra el règim franquista, en algunes ocasions les seves manifestacions han causat malestar en sectors conservadors i han aixecat polèmica. Els seus articles i comunicacions han versat sobre l'idioma, la història de la llengua catalana, sobre els condicionaments sociolingüístics del futur del català i sobre la llengua de l'església catalana.

Sens dubte una de les obres més importants del biografat és la *Història de la llengua catalana* (1982, 1r vol. 1996, 2n vol.), que prepara juntament amb Josep Nadal. Un dels seus principals estudis és *Política lingüística de l'Església catalana. Segles XVI-XVII* (Vic-Girona: 1995). *Engrunes i retalls. Escrits de llengua i literatura catalana* (Girona: 2009), a cura de Francesc Feliu; el volum, dividit en set capítols, aplega textos publicats anteriorment pel biografat entre els quals convida a la reflexió sobre la situació de l'Església i de la llengua i literatura catalanes.

L'any 2004 va rebre la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya. Des de 2005 és membre numerari de l'Institut d'Estudis Catalans.

PRATS MATES, Salvador

(Figueres, 1673 – Barcelona, 1747)

Polític i militar

Fill de Bonaventura Prats Valls, notari. Lluità contra els francesos per defensar Barcelona (1697). Declarat Filipista va ser empresonat pels partidaris de Carles III. Després de ser alliberat va ser secretari del duc de Berwick. L'any 1714 va formar part de la Junta per governar la ciutat. L'any 1715, juntament amb l'exèrcit filipista, va ocupar Mallorca.

Va arribar a ser secretari general i secretari de l'Audiència, càrrec que implicava ser cap de l'Arxiu de la Corona d'Aragó, des de principis del s. XVIII fins c. 1730 va signar tots els documents tramitats. A partir de llavors, l'Arxiu es va separar de l'Audiència i es va desvincular de la institució.

Va rebre la distinció de Cavaller del Principat.

PRATS RIART, Antoni

(Figueres, 1572 – Barcelona, 11.III.1642) *Jesuïta*

Ingressà a la Companyia de Jesús el 12 de febrer de 1590. Ensenyà gramàtica. Ocupà càrrecs administratius dins l'orde. Va escriure uns dístics llatins en honor de Teresa de Jesús.

PRESAS, Dalmau

(Figueres, s. XIX – XX) *Llibreter i enquadernador*

Tenia la llibreria al carrer de Besalú de Figueres. Va formar part, com a tenor solista, del cor de la Societat Coral Erato, dirigit per Benet Ventura[↑]. Va esdevenir dipositari de les partitures manuscrites i de la tenora de Benet, la qual havia heretat del seu pare, Pep Ventura[↑].

PRIETO VIVES, Jesús

(Figueres, 17.VII.1966) *Psiquiatre*

Fill de Lluís Prieto Saez, enginyer agrònom, natural de Burgos, i de M. Lluïsa Vives Gironella de família de terrissers de la Bisbal d'Empordà. És el segon de quatre fills. Casat i amb un fill, resideix a Roses.

Llicenciat en Medicina i Cirurgia (Barcelona, 1990), especialització en Psiquiatria Hospital Clínic de Barcelona (1991-1994). L'octubre de 2006 va defensar la tesi doctoral "La depressió en pacients amb neoplàsia hematològica" a la Facultat de Medicina de Barcelona, per la qual va obtenir un Excel·lent *cum laude*. Ha obtingut dues beques de recerca de la Fundació Internacional Josep Carreras per a la recerca de la tesi doctoral.

Ha participat en congressos nacionals i internacionals, en els quals ha presentat ponències i comunicacions sobre temes relacionats amb trastorns en pacients oncològics o trastorns esquizoafectius, entre altres.

Ha col·laborat com a docent de residents de psiquiatria en la Xarxa de Salut Mental (1997-2002), com a docent de residents de metges de família en la Xarxa de Salut Mental (1999-2003), i ha estat tutor de residents de Psiquiatria en la Xarxa de Salut Mental (1999-2002).

Ha col·laborat a la monografia "Alteraciones psiquiátricas" a E. Carreras (Ed.) "Manual de trasplante hemopoyético" (Barcelona: 1998; id.: 2000 2a ed.), amb J. Blanch.

La tesi doctoral ha rebut diverses distincions i premis, d'entre els quals sobresurten: Premi a la millor tesi de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya (curs 2006-2007), Premi a la millor Tesi Doctoral atorgat per la Sociedad Española de Psiquiatria Biológica presentada en tot l'àmbit estatal durant el curs acadèmic 2006-2007 o el Premio Conde de Cartagena de la Real Academia Nacional de Medicina (2008).

PRIETO VIVES, Pilar

(Figueres, 1.VIII.1965) Filòloga i lingüista

Filla de Lluís Prieto Saez, enginyer agrònom, natural de Burgos, i de M. Lluïsa Vives Gironella de família de terrissers de la Bisbal d'Empordà. Casada amb Pere Gifra Adroher, natural de Barcelona, filòleg i professor d'universitat, són pares de dos nens, Lluís (1999) i Anna (2001).

Va néixer l'estiu de l'any 1965 a Figueres, on cursà els estudis de primària al Col·legi Sant Pau i de secundària a l'Institut Alexandre Deulofeu ("l'institut de dalt"). Inicià els estudis de Filologia Catalana al Col·legi Universitari de Giro-

na i posteriorment es llicencià a la Universitat Autònoma de Barcelona (1983-1988). L'any 1988 rebé una beca de la Generalitat de Catalunya per anar a fer estudis de postgrau a la Universitat d'Illinois (Estats Units), on va realitzar un Màster (1990) i es va doctorar en lingüística romànica (1992) sota la direcció de José Ignacio Hualde amb una tesi sobre la fonologia i la prosòdia de les llengües romàniques del nord d'Itàlia. Posteriorment va realitzar tres anys de recerca postdoctoral als Laboratoris Bell (Nova Jersey, EUA) i als British Telecom Laboratories (Martlesham, Suffolk), on va col·laborar en el desenvolupament dels mòduls de pronúncia dels seus sistemes de síntesi multilingüe.

Va tornar a Catalunya l'any 1995 com a investigadora postdoctoral a la Universitat Autònoma de Barcelona, gràcies a una beca de Reincorporació a Espanya de doctors i tecnòlegs a l'estranger, atorgada pel Ministerio de Educación y Ciencia. Des de llavors s'ha dedicat a la investigació i a la docència en els camps de la fonètica i la fonologia, la prosòdia i l'adquisició. A partir del contracte de reincorporació, va tenir diversos contractes docents i d'investigació, fins que l'any 2002 va obtenir un contracte permanent de professora d'investigació amb la Institució Catalana de la Recerca i Estudis Avançats (ICREA).

La seva trajectòria docent l'encetà com a professora ajudanta al Departament d'Espanyol i Portuguès a la Universitat d'Illinois (1988-1992) i com a professora visitant a la State University of New York at Stony Brook (EUA, 1992-1993). En tornar a Catalunya, va ser professora associada i ajudant a la Universitat Autònoma de Barcelona, a la Universitat Oberta de Catalunya i a la Universitat de Vic. Actualment, i a partir de l'any

2003, és professora d'investigació a la Institució Catalana de la Recerca i Estudis Avançats (ICREA) i professora al Departament de Filologia Catalana de la Universitat Autònoma de Barcelona. Actualment és coordinadora del programa interuniversitari del màster de Ciència Cognitiva i Llenguatge i col·labora habitualment en la docència d'aquest màster i d'altres programes de màster i doctorat a Catalunya i Espanya.

Ha impartit conferències en una vuitantena de congressos sobre lingüística romànica, fonètica i fonologia i prosòdia, organitzats per universitats catalanes i per altres universitats europees, dels Estats Units, del Canadà i de Mèxic. Ha organitzat congressos i seminaris sobre fonètica i fonologia, entre els quals destaquen l'International Congress of Phonetic Sciences 2003, el Phonetics and Phonology in Iberia 2005, Workshop on Phrasing, Glow 2007, Workshop on Prosody and Meaning 2009.

Forma part de diversos comitès científics i acadèmics, tant en l'àmbit nacional com en l'internacional.

És autora de llibres de divulgació, entre els quals destaquen *Entonació: Models, teoria, mètodes* (Ariel, 2001) i *Fonètica i fonologia: els sons del català* (EdiUOC, 2003). Ha col·laborat amb diversos capítols per a obres col·lectives de manuals de divulgació, com ara *Fonologia generativa contemporània de la llengua espanyola* (Chicago, 1999) i *Manual de Lingüística General* (Barcelona: 2005). També és editora i coeditora dels següents llibres i volums monogràfics: *Teorías de la entonación* (Ariel, 2003), *Romance Intonation* (número especial de la revista *Catalan Journal of Linguistics*, 2003), *Segmental and prosodic issues in Romance Phonology* (John Benjamins, 2007), *Prosodic Phrasing and Tunes* (número especial de la revista *The Linguistic Review*).

La seva investigació principal gira entorn de l'estudi fonètic i fonològic de l'entonació. Ha publicat més de 100 articles en volums monogràfics i en revistes especialitzades. Els seus articles han estat publicats en revistes de lingüística com ara *Journal of Phonetics* (Amsterdam), *Studia Linguistica* (Oxford), *Estudios de Fonética Experimental* (Barcelona), *Speech Communication* (Amsterdam), *Studies in the Linguistic Sciences* (Urbana), *Language and Speech* (Delaware), *Probus*

(Berlin), *Catalan Working Papers in Linguistics* (Bellaterra), *Catalan Journal of Linguistics* (Bellaterra), *Lingua* (Amsterdam), *Randa* (Barcelona), *Rivista di Linguistica/Italian Journal of Linguistics* (Pisa), *Caplletra* (Barcelona/ València), *Journal of Portuguese Linguistics* (Lisboa) o *Revista Internacional de Lingüística Iberoamericana* (Berlín).

Ha col·laborat en diverses miscel·lànies i obres col·lectives, com ara *Linguistic Perspectives on the Romance Languages* (Amsterdam: 1993), *Issues and Theory in Romance Linguistics* (Washington D.C.: 1994), *Aspects of Romance Linguistics* (Amsterdam, 1996), *Grammatical Theory and Romance Languages* (Amsterdam, 1996), *Issues in the Phonology and Morphology of the Major Iberian Languages* (Georgetown: 1997), *Lingüística teòrica: anàlisi i perspectives* (Bellaterra: 2004), *Laboratory Approaches to Spanish Phonology* (The Hague: 2004), *Qüestions de llengua i literatura a les comarques de la Diòcesi de Tortosa* (Benicarló: 2004), *La tonía: Dimensiones fonéticas y fonológicas* (Mèxic: 2003), *Teorías de la entonación* (Barcelona: 2003), *Gramàtica del català contemporani* (Barcelona: 2002), *Phonological Theory and the Dialects of Italy* (Amsterdam: 2000), *Prosodies* (The Hague: 2005), *Optimality-Theoretic Studies in Spanish Phonology* (Amsterdam: 2006), *Segmental and Prosodic Issues in Romance Phonology* (Amsterdam: 2007), *Interactions in Phonetics and Phonology* (Amsterdam: 2008), *Prosodic Typology* (Oxford University Press: 2009).

És coordinadora del Grup d'Estudis de Prosòdia i membre del Centre de Lingüística Teòrica (UAB).

Ha participat en una trentena de projectes d'investigació finançats per diverses agències catalanes, espanyoles i europees (Ministerio de Educación y Ciencia, Generalitat de Catalunya, Euroregió Pirineus Mediterrània, Càtedra Alcover Moll Villangómez, NWO Dutch Research Foundation, Fundação para a Ciência e Tecnologia), d'entre els quals 10 han estat dirigits per ella. Des de 2006 dirigeix un projecte de recerca finançat pel Ministerio de Educación y Ciencia, el qual desenvolupa la descripció de la fonologia entonativa de les llengües romàniques (sobretot del català, castellà, occità) i el desenvolupament d'un sistema d'etiquetatge prosòdic per a aquestes llengües.

Un altre dels projectes que dirigeix està relacionat amb el desenvolupament de l'*Atlas interactiu de l'entonació del català* i de l'*Atlas interactiu de l'entonació de l'occità*, amb l'objectiu d'estudiar la prosòdia de les dues llengües, així com de la seva varietat dialectal. També, enguany ha signat un conveni de col·laboració entre l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL) i la UAB per al desenvolupament de l'"Atlas de l'entonació del valencià". Finalment, un altre dels projectes que dirigeix pertany al terreny de l'adquisició del llenguatge i pretén estudiar el procés d'adquisició fonològica del català i del castellà en el seu estadi més primerenc (d'1 a 3 anys).

PRIM AMETLLER, Miquel

(Castelló d'Empúries, 14.III.1912 – Igualada, l'Anoia, 14.IX.1975) Músic

Fill de Joan Prim Martí, pastor, i de Joana Admetler [sic] Niell, ambdós de Castelló d'Empúries. S'inicià de molt jove amb la trompeta tocant en la cobla Els Rossinyolets, i, més endavant, en la cobla Els Peps, i els Montgrins.

A Igualada tocà en l'orquestra The Nightingale Boys, que més tard s'anomenaria La Triomfal. D'aquesta formació passà a la cobla Barcelona, en la qual hi va romandre més de vint-i-cinc anys.

És autor de la sardana: *El primer xisclet* (1951, obligada de tible).

PROETA, Maurici

(Castelló d'Empúries, s. XVII – Mallorca, 20.II.1546) Agustí i beat

Fill de Miquel Proeta, de Torroella de Montgri, i de Leonor, de Castelló d'Empúries. Va entrar a l'orde de Sant Agustí, en el convent de Santa Magdalena de Castelló d'Empúries. Després de professar va ser enviat a Tolosa, lloc on es va doctorar. Va exercir el ministeri, i va predicar a

l'Àfrica, a Argel i a Tunísia. Quan retornava a la Península va fer estada a Mallorca, on va morir.

l'Àfrica, a Argel i a Tunísia. Quan retornava a la Península va fer estada a Mallorca, on va morir.

D'ell s'expliquen diversos miracles, gràcies a un d'ells el gremi de tintorers de Barcelona, el va nomenar el seu patró (1949).

A l'església de Castelló d'Empúries, el sisè altar de la banda de l'evangeli disposava de retaule i imatge dedicats a l'il·lustre castellaní. Va ser destruït durant la guerra civil (1936-1939).

Existeixen els goigs dedicats al *Benaventurat Maurici Proeta*, amb lletra de Moisès Iglesias i música de Joaquim Serratosa↑.

PUIG ARTIGAS, Estanis

(L'Escala, 11.VIII.1952) Professor i polític

Fill de Rafel Puig Ximinis (1924-2008), empleat de banca, i de Felicitat Artigas Ferrer (1928), ambdós de l'Escala. Casat amb Aurora Massaguer Fuster, de Barcelona, el matrimoni té dues filles: Laia (1977), i Clara (1977).

Llicenciat en Història per la Universitat Autònoma (1977), Llicenciat en Filologia Catalana per la Universitat de Barcelona (1980).

Ha compaginat les tasques docents a instituts de secundària, catedràtic i director de l'IES

Sans-Les Corts de Barcelona, director de l'IES Vicens Vives de Girona, amb les polítiques, essent membre del Consell Nacional del PSC, cap de llista del PSC, primer a l'oposició com a regidor (2003-2007), i en les eleccions de 2007 esdevé alcalde. És també diputat i cap de recursos humans de la Diputació de Girona.

Ha publicat *Tots els colors de l'Escala* (Girona: 2007), recull d'articles apareguts a diferents mitjans de comunicació, locals i comarcals des de l'any 2003 al 2007.

Ha estat traductor de diversos títols d'obres de narrativa per a joves de l'escriptora Sue Townsend.

PUIG BONET, Joan

(Rupià, el Baix Empordà, 3.VI.1866 – Llers, 26.XI.1957) Eclesiàstic

Fill de Francisco Puig Llibert i de Rosa Bonet Ribugent. Va fer la preceptororia a Banyoles i va seguir al Seminari de Girona (1875-1891). Va ser ordenat el 23 de maig de 1891. Va exercir de vicari a les parròquies de

Corçà i la Bisbal, i com a ecònom a la de Regencós. Després de passar nous concursos, va ocupar la parròquia de Llers (1904-1957).

Va escriure l'obra *Resenya històrica i documentada del Santuari i Imatge de Nostra Senyora del Roure, antiga patrona de l'Empordà* (1946), fins avui, inèdita.

PUIG CASTELLANO, Jordi

(Cerdanyola del Vallès, el Vallès Occidental, 6.XI.1963) Fotògraf

Fill de Josep Puig Rodellar, comercial, i de Maria Castellano Romero, dibuixant, ambdós de Barcelona, és el gran de quatre germans. Des de l'any 1989 viu i té l'estudi a Lladó.

Va estudiar la carrera de música i flauta travessera i fins l'any 1988 va viure de la música. Moment en què va canviar la trajectòria professional, va realitzar un curs de fotografia a Buenos Aires, i ha estat apadrinat per reconeguts fotògrafs entre els quals cal esmentar: Arthur Bacon (EUA) Humberto Rivas (Argentina) o Pere Vivas (Barcelona).

A través de la fotografia s'endinsa en l'àmbit editorial (1991), i des d'aleshores –i sempre vin-

culat a l'editorial Triangle– treballa en el sector com a fotògraf i editor.

Ha publicat més d'una vintena de llibres de fotografia i paisatge, d'entre els quals es poden destacar: *Jocs i Juguets* (1998), *Dalí, el triangle de l'Empordà* (premi al millor llibre de Promoció turística de Catalunya l'any 2003); *El Baix Empordà* (2003), *Retrats 799* (2005), *Pirene Nostrum* (2006), *Catalunya!* (2008).

En l'àmbit creatiu realitza projectes en format expositiu o publicació, l'any 2003 inicia una sèrie d'actuacions populars i col·lectives que assoliran gran ressò. Comença amb una sèrie de retrats en els quals fotografia col·lectius diversos mitjançant trobades ja establertes, o bé s'inventa nous col·lectius a partir de fets espontanis i convocatòries festives, amb una intencionalitat que va més enllà del resultat fotogràfic. Destaquem les sèries *799* (2004), *Bessons* (2004), *Gent amb bigoti* (2005), *Visitants del Museu Dalí* (2006), *Electrolladé* (2006), *Juguets* (2007), *Màgics* (2007), *Mascotes* (2008), *I tu a qui t'encomanes?* (2008) o *Jo vaig treballar a Can Mario* (2008).

La seva obra gràfica ha estat publicada en diferents revistes com *Geo*, *Descobrir Catalunya*, *Revista de Girona* i s'ha dedicat també a temes publicitaris per a reconegudes empreses. Així mateix ha participat en nombroses exposicions arreu de Catalunya, i a l'estranger a Itàlia, Brasil o Colòmbia.

PUIG de CONILL, Eusebi de

(Figueres, 1.X.1890 – París, 29.VI.1927) Pintor

Fill d'Eusebi de Puig[†] i de Rich, hisendat, de Figueres, i de Concepció de Conill i de Maranges, de Cabanes, domiciliats al carrer de Peralada. Va estudiar a l'Escola de Llotja de Barcelona, on va ser alumne de Fèlix Mestres, un dels millors retratistes del moment. Posteriorment, va compartir estudi amb el pintor Josep Vidal Cuadras. La bona posició econòmica li va permetre realitzar llargues estades a diverses ciutats europees: París, Roma i Florència, així com ser lliure en l'estil. Va ser un dels pintors més avantguardistes, s'allunyà del virtuosisme per apropar-se al puntillisme i a l'impressionisme, amb una gamma

cromàtica amb tendència als colors foscos. Va ser un dels primers pintors en cultivar el paisatge empordanès, però també va conrear la figura i el retrat.

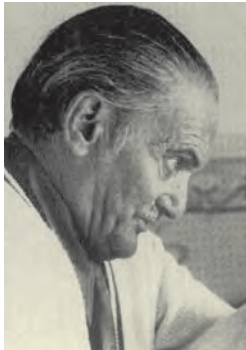
Va presentar una de les seves obres a l'Exposició oficial celebrada a Barcelona l'any 1918. En no veure's obligat a anar a la recerca de la venda, no esmerçà esforços en exposar, només es coneix una exposició a les Galeries Laietanes de Barcelona (21.IV.1923 - 4.V.1923). Després del traspàs, tres obres varen ser exhibides a l'Exposició Provincial de Bellas Artes, al Casino Menestral de Figueres (Fires, 1928). Per aquest motiu, la localització de la seva obra se circumscriu al cercle familiar, amb alguna peça llegada al Museu de l'Empordà, com és el cas del retrat de la seva germana.

Va ser inhumat a la capital francesa, i al cap d'uns anys es traslladaren les despulles al panteó familiar, al cementiri de Figueres.

L'any 1971 el Museu de l'Empordà li va dedicar una exposició.

PUIG DALMAU, Joan

(Castelló d'Empúries, 8.XI.1908 - Girona, 10.VIII.1982) Poeta, escriptor i pintor

Fill de Joaquim Puig Esteve, natural de Subirats (Lleida), i de Margarita Dalmau Quintana, de Figueres. Fou alumne dels germans de Sant Gabriel i del seminari de Girona. Per manca de vocació va abandonar els estudis i es va

traslladar a Barcelona on treballà en una drogueria i posteriorment s'instal·là a Figueres i treballà en uns magatzems. Allà es posà en contacte amb l'elenc d'aficionats del Patronat de la Catequística i va començar a col·laborar amb *La Veu de l'Empordà*.

Va emigrar a Alemanya, Bèlgica i Suïssa (1929-1934) i de retorn s'instal·là a Castelló, on juntament amb mossèn Tomàs Miralpeix[†] funda la revista *L'Espiga* de la qual n'esdevé director.

Col·labora amb el diari *L'Instant* (1935) i es dedica professionalment a la tasca de periodista. En esclatar la guerra civil i desaparèixer *L'Instant* entra al diari *Catalunya*, publicació de la CNT-FAI, en la qual signava els seus articles amb el pseudònim de "Joan Petit".

Després de la guerra treballa temporalment a l'Ajuntament, posteriorment entra a la Banca Arnús de Figueres (1941), i fou nomenat director de Blanes i Banyoles del Banc Central. Per oposició va entrar al cos de secretaris (1943), tasca que va compaginar amb la d'escriptor. Deixeble de Manuel Brunet[†], va col·laborar en diverses publicacions periòdiques com *Ampurdán* (1941-1943), el *Diario de Barcelona* (1948-1950), *Los Sitios de Gerona* (1950-1956), va ser un dels fundadors de *Canigó*, de periodicitat mensual nascuda el 1954, i director de la revista *Recull* de Blanes. Des de 1971 va residir a Cadaqués.

Va estrenar diverses obres teatrals: *Fosca als ulls* (1926), *Llum al cor* (1926), *La cançonera del poble* (1934), *El Bruel de Castelló* (1935). Va escriure les rondalles: *Una vegada era un rei* (1950/51), *Entre mare i fill* (Girona: 1953), *La Fada del bé* (1968) i *Els Traginers* (1968); diverses auques: de Castelló, Blanes, Roses, Banyoles, Llers, Garriguella, Pont de Molins i Cadaqués. Nombrosa obra poètica i alguna havanera. En els darrers anys es dedicà a escriure *Records de la meua vida*, obra inèdita.

Va aconseguir diversos premis: la Viola d'Or-Jocs Florals de Girona (1957) per la poesia inspirada en Cadaqués *Acte de contrició*; el primer premi de la Faràndula de Sabadell de Teatre infantil per *Sant Tomeu qui troba és seu* (1958) i menció honorífica per *Els tres traginers* (1958).

Una altra de les seves aficions va ser la pintura, faceta en la qual es considerava autodidacte.

PUIG DESCALS, Anicet de

(Santa Llogaia d'Àlguema, 1818 - ?, s. XIX)
Hisendat, advocat, periodista i polític

Va cursar Humanitats al Seminari de Girona, i de lleis a Cervera, Barcelona i Madrid on es va llicenciar en Dret a Madrid (1839). Va complementar els estudis de jurisprudència amb altres matèries com l'economia política, i va iniciar-se en l'exercici de la professió a la capital d'Espanya.

Va ser col·laborador de la *La Gaceta de los tribunales*, redactor i director del setmanari agrícola *El Labrador* (1845), redactor del diari bisetmanal *Mensajero de la sociedad de fomento* (1845), i del *Boletín de la Academia de Jurisprudencia y Legislación*.

Va ser elegit diputat a Corts pel districte electoral de la província de Girona, en diverses ocasions (1946-47, 1847-48, 1848-49, 1849-50, 1850-51, 1851-52, 1854-56 i 1872-73). Va ser un dels fundadors del Partit Demòcrata Espanyol (1849). Partidari d'una monarquia constitucional, va formar part de la primera Junta Central sense facultat legislativa.

Va col·laborar en el *Diccionario enciclopédico de La Conversación y la lectura* (Madrid: 1846 i 1847), diccionari que restà inacabat, l'editor disposava de vuit volums manuscrits que no s'arribaren a imprimir a conseqüència de la crisi econòmica.

L'*Academia matritense de legislación y jurisprudencia* el va premiar per l'escrit "Sobre la conveniencia de prisión por deudas".

PUIG DESCALS, Joan de

(*Santa Llogaia d'Àlguema?*, s. XIX) *Hisendat*

Amb propietats a Darnius i Santa Llogaia d'Àlguema, va promoure la construcció de la casa familiar al carrer de Caamaño de Figueres.

Va rebre el títol de baró de Rodas.

PUIG FORNIS, Joan

(*Cadaqués, 5.V.1936*) *Músic*

Fill de Ramon Puig Cusí, de Sant Pere Pescador, pagès i pescador, i de Catalina Fornis Marès, de Cadaqués. Va estudiar amb Rafel Cabrisas[↑], de Cadaqués, i per a la interpretació d'instruments ha estat autodidacte, i s'ha especialitzat en flauta, saxo i tenora.

Va ser membre de les cobles Cadaquesenca, La Principal de Figueres, La Principal de Palafrugell. Fou membre fundador del grup Mauné y sus Dinámicos (1956). Va seguir a La Principal de Girona, membre fundador de Marina (Cassà de la Selva) (1977-1992), va seguir a la Cobla Cadaqués (1992-c. 2002). Actualment toca amb

l'orquestra anomenada Vila de la Jonquera, quan actua a Catalunya, i Els Únics, quan actuen a França. Tasca que compagina, des de fa uns anys, amb l'ensenyament de música a Cadaqués.

Ha compost les sardanes: *Amor i amistat* (1962), *Als Hostalets estem de festa* (1995), *Sa Famera* (tenora, 1998) (illot de Portlligat); *Refillets de Cadaqués* (tible), *A es meus néts, Avui i sempre, Cants de Cadaqués, Cecília, Celestial,*

Conxita, De Cadaqués a l'Armentera, El meu amic Narcís, L'amic Elias, Pàgines de l'Empordà, 150 anys d'Amistat, Passejant pel Coll de Banyuls. Ha compostat també, boleros com *Somni d'amor i Badia de Cadaqués* i el pericon *Saltironet*.

PUIG GRIESENBERGER, Anna M.

(*Figueres, 8.III.1963*)

Historiadora i arqueòloga

Filla de Josep Puig Puignau, ferrer, natural de Figueres, i de Gertrude Griesenberger Wistchko, natural de Saxen an der Donau (Àustria), és la gran de dos germans. Llicenciada en Història (UB, 1986), tesi de llicenciatura *La ceràmica de parets fines de Culip IV* (Barcelona: 1989), doctora en Arqueologia (UdG, 2006) amb la tesi *Rhode. Caracterització del jaciment i dels seus tallers ceràmics*, publicada amb el títol de *La colònia grega de Rhode* (Girona: 2006). Màster en Museografia didàctica (Universitat de Barcelona, 2006), amb el projecte *Musealització del jaciment de la Ciutadella de Roses*. S'ha format també en les disciplines d'arxivística, paleografia i diplomàtica.

Sense deixar el vessant d'historiadora s'ha decantat per la disciplina de l'arqueologia. En aquest sentit ha treballat en nombroses excavacions de diversos jaciments de les comarques gironines, entre les quals cal destacar: el monestir de Sant Pere de Rodes, diverses actuacions a Castelló d'Empúries (en el convent de dominics, a la Presó Vella, a la Farinera o a la Basílica de Santa Maria), al monestir de Santa Maria de Cervià, al castell de Biure, al castell de Sant Ferran de Figueres, al d'Espionellà i al de Vila-sacra, i a la Ciutadella de Roses (1993-2007) havent estat la directora del jaciment.

Ha participat en el projecte d'exhumació i trasllat del "Desmuntatge, restauració i restitució dels sepulcres dels comtes d'Empúries a l'església catedralícia de Castelló d'Empúries" (2002), amb els resultats sobre la identificació dels personatges publicats a la revista *El Salner* (2002).

Des de l'any 1986 ha participat en nombrosos congressos, jornades sobre arqueologia, patrimoni i museística, en els quals hi ha presentat ponències i comunicacions.

En el vessant museístic ha presentat projectes museològics per a diferents centres com el Museu de l'Empordà (1991), el parc arqueològic d'Ullastret (1995) o el Museu de la Ciutadella de Roses (2004).

Forma o ha format part de diverses associacions culturals: membre de l'Associació Cultural Comtat d'Empúries, de la qual en va ser tresorera (1993-1995), i vicepresidenta (1996-2007), coordinadora de la publicació de l'entitat i habitual col·laboradora, i organitzadora d'exposicions, membre de la junta dels Amics del Castell de Sant Ferran de Figueres (1999), amb el càrrec de tresorera, i vocal de l'Institut d'Estudis Empordanesos, des de 2007.

Un altre vessant dels desenvolupats ha estat el de dibuixant. És autora de les planimetries de diverses campanyes d'excavació (Roses, Sant Martí d'Empúries, Montfullà o Vila-sacra), i del dibuix de material d'excavació i material ceràmic. Ha elaborat també una codificació ceràmica (s. VI aC - s. XIX dC) i una codificació de metalls per a registrar el material arqueològic.

Ha publicat treballs d'investigació a diferents publicacions periòdiques d'àmbit comarcal i provincial, com: al setmanari *Empordà*, als *Annals* de

l'IEE, *El Pedrís*, suplement del setmanari *Empordà*; *Villa Castilionis Impuriarum*, *El Salner* (Castelló d'Empúries), als *Annals* de l'Institut d'Estudis Gironins, a la *Revista de Girona*, i a diferents butlletins municipals. Així mateix en revistes especialitzades com *Tribuna d'Arqueologia*, *Cypselà*, *Seqüència* (Barcelona), *Quaderns del Museu d'Història de Catalunya* (Barcelona), i a diverses jornades i simposiums d'arqueologia.

En col·laboració ha publicat: *L'excavació de la carretera de Sant Martí: un sector de l'entorn d'Empúries des de la baixa República fins a l'Antiguitat tardana* (Girona: 1997), amb Joan Llinàs, Susanna Manzano i Xavier Rocas; *La ciutadella de Roses* (Girona: 1998), amb Carlos Díaz Capmany i Hug Palou, *El tresor de Sant Pere de Rodes. Moneda, comerç i art a l'inici del segle XVI* (Barcelona: 1999), amb Teresa Marot i Montserrat Mataró; *Excavacions arqueològiques subaquàtiques a Cala Culip, 3. Culip IV: la Terra Sigil·lata decorada de La Graufesenque* (Girona: 2001), amb Xavier Nieto; *Cap de Creus. Cadaqués-Roses-Port de la Selva-La Selva de Mar* (Girona: 2006), amb Estella Illa i Marta Pi Vázquez i amb il·lustracions d'Eduard Pi Vázquez; *La colònia grega de Rhode* (Girona: 2006), amb Aurora Martín.

Cal destacar la col·laboració en diverses obres col·lectives: *Del romà al romànic. Història, art i cultura de la Tarraconense Mediterrània entre els segles IV i X* (Barcelona: 1999), i *L'art gòtic a Catalunya. Arquitectura III* per a Enciclopèdia Catalana; a la *Història de l'Alt Empordà* (Girona: 2000) i a *Figueres. Llibre de la Rambla* (Figueres: 2004).

Està treballant en el "Projecte d'intervencions arqueològiques al jaciment de la Ciutadella de Roses (2008-2016): cap al centenari de la descoberta".

Des de l'abril de 2008 és l'arqueòloga-conservadora de la Ciutadella de Roses.

PUIG MANERA, Joan

(Olot, la Garrotxa, 18.X.1921) Pintor

De petit va quedar orfe.

Va estudiar el batxillerat a Figueres, la carrera de magisteri i, posteriorment, la carrera de Dret i Belles Arts a l'Escola de Belles Arts de Sant Jordi, a Barcelona.

Acabats els estudis obté una beca de l'Institut Francès de Barcelona i pot anar a París per ampliar els estudis (1956); assisteix a l'École des Beaux Arts per perfeccionar la tècnica del gravat i a l'École du Louvre (1958-1959).

Estableix contacte amb els moviments artístics més avançats. Esdevé un dels pioners del moviment cinètic, qualificat així per la recerca del moviment en les seves obres.

El pintor arriba al moviment mitjançant la llum, a la qual hi arriba gràcies al color. A partir d'aquí ell mateix va manifestar que volia entrar en el que batejà com a "cinetisme formal", basant la força del moviment més en la forma que en el color. Els anys 1961 i 1962, va ser seleccionat com a representant de l'Escuela de París en el Carnegie Internacional a Pittsburg (Estats Units).

L'any 1971 va traslladar-se de París a Pontós, lloc on va establir el seu taller i residència.

Des de fa uns anys resideix a la residència geriàtrica de l'Escala.

Ha participat en nombroses exposicions a París a les exposicions d'Art Lliure i Independent, als Salons de París, a la Galeria Craven i a The Paris Gallery (Londres). Durant la dècada dels anys 50-60 va exposar al costat d'artistes de la talla de Vasarely, Kandinsky, Delaunay o Klee. Posteriorment, exposa per Catalunya, Girona, l'Escala, Figueres o Barcelona.

A l'Exposició anual de pintura del Colegio de España guanya el Primer Premi pels "Jóvenes pintores residentes en París" amb l'obra *Mujer en la ventana* (París, 1956), i l'any següent repeteix premi (París, 1957). L'any 1966 va obtenir el primer Premi del concurs organitzat per l'ambaixador d'Espanya a París. A Catalunya va rebre la Medalla d'Or i el Primer Premi de Pintura de la Diputació de Girona (1971).

La Galeria Dau al Set va organitzar una exposició retrospectiva l'any 1974, i al Museu de l'Empordà l'any 1978.

PUIG OLIVER, Jaume de

(Cornellà del Terri, el Pla de l'Estany, 6.IX.1944)
Gestor cultural i medievalista

Fill de Narcís de Puig i Roca, professor de primària, natural de Girona, i de Concepció Oliver i Gasau, natural de Cornellà del Terri, és el gran de tres germans. Casat amb una empordanesa des del 1977, té dues filles i resideix

entre Barcelona i Torroella de Fluvià, on ha col·laborat estretament amb el Centre d'Estudis del Baix Fluvià. És així mateix l'organista de la basílica de Castelló d'Empuries on dirigeix també la coral.

Estudia al Seminari de Girona, i a les universitats de València, Barcelona, Roma i París. Llicenciat en Teologia a la Pontifícia Universitat Gregoriana de Roma (1969), llicenciat en Filosofia a la Pontifícia Univesitat de Sant Tomàs (Angelicum) de Roma (1970), diplomad a la Ve Section de l'École Pratique des Hautes Études de París (1977), llicenciat en Filosofia per la Universitat de València (1978), doctor en Filosofia per la Universitat de Barcelona (1991).

Des del 1970 fins al 1977 fou secretari de direcció de les Edicions Catalanes de París. Col·laborador i secretari del Molt Honorable senyor Josep Tarradellas Joan, president de la Generalitat de Catalunya (1974-1982), havent estat membre de la Secretaria General de la Generalitat de Catalunya (1977-1980). Des del 1982 és membre del Patronat de l'Arxiu Montserrat Tarradellas Macià. Funcionari de la Diputació de Barcelona, des del 1982 fins al 1987 fou cap de la Secció Tècnica de Biblioteques de la Diputació de Barcelona i director de la Biblioteca de Catalunya (1982-1997). Ha estat director del Palau Güell (1998-2008), d'Antoni Gaudí. Des del 2008 treballa per a l'Institut d'Estudis Catalans, del qual és membre.

Col·laborador de revistes de cultura com ara *Presència*, la *Revista de Girona*, *Els Marges*, *El Món*, *Tiempo*, *FAD Revista trimestral del Foment*

de les Arts Decoratives, *Revista de Catalunya*, *Boletín de la Sociedad Castellonense de Cultura*, *Anuari de la Societat Catalana de Filosofia*, *Analecta Sacra Tarraconensia* i *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*. També ha col·laborat a la *Gran Enciclopèdia Catalana* i al *Diccionari d'Història Eclesiàstica de Catalunya*. A partir del 1982 és secretari i col·laborador de l'anuari *Arxiu de Textos Catalans Antics* i membre del Comitè Tècnic d'edició de Textos Jurídics Catalans del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya. També forma part del comitè de redacció de la *Revista Catalana de Teologia*. Des del 2007 és ajudant de direcció i col·laborador del *Corpus Scriptorum Cataloniae*. El 2007 fou nomenat assessor de l'Arxiu Diocesà i de la Biblioteca del Seminari de Girona. L'any 1993 obtingué el premi Joaquim Carreras i Artau de l'Institut d'Estudis Catalans.

Ha escrit *Catàleg dels Manuscrits de la Biblioteca de Catalunya*. Vol. I. Mss. 1-154, per Jaume Massó i Torrents (†) i Jordi Rubió i Balaguer (†), a cura de Jaume de Puig (Barcelona: 1989), *Les sources de la pensée philosophique de Raimond Sebond (Ramon Sibiuda)* (París: 1994), *Ramon Sibiuda. El llibre de les criatures* (Pròleg i capítols 1-222) traducció i edició (Barcelona: 1992), *Ramon Sibiuda. L'home caigut i redimit (Llibre de les creatures, capítols 223-330)*, introducció i traducció (Barcelona: 1995), *La filosofia de Ramon Sibiuda* (Barcelona: 1997), *Nicolau Eimeric. Diàleg contra els lul·listes* (Barcelona: 2002) traducció, introducció i notes.

En col·laboració amb Irene de Puig, ha escrit els llibres de text *Diàleg. Història de la filosofia COU* (Barcelona: 1990) i *Episteme. Historia de la Filosofia. 2º Bachillerato* (Barcelona: 1999). I, en col·laboració amb Anna Baiges i Irene de Puig, *Grups humans i procés de sociabilització*.

En col·laboració: *El Palau Güell* (Barcelona: 1990; id.: 1992) amb Antoni González i Raquel Lacuesta, obra traduïda a diverses llengües.

En col·laboració amb Josep M. Marquès Planagumà, *Lletres del bisbe de Girona. Segle XIV. Volum I, n. 1-620: Bernat de Vilamarí, Pere d'Urrea, Gastó de Montcada, Arnau de Mont-rodon*, "Corpus Scriptorum Cataloniae [2], Series Scripta / 1", en col·laboració amb Josep M. Marquès i Planagumà, Barcelona, I.E.C. - Ajuntament de Girona -

Facultat de Teologia de Catalunya 2007. Té en preparació: *Lletres del bisbe de Girona. Segle XIV. Vol. II, n. 621-1093: Berenguer de Cruïlles / 1 (1348-1352)*, "Corpus Scriptorum Cataloniae, Series Scripta / 2", i en col·laboració amb Clàudia de Puig Ripoll, revisió, anotació, índexs i cura de l'edició de *l'Inventari dels processos medievals de l'Arxiu diocesà de Girona (1282-1500)*, introducció i regesta de Josep M. Marquès i Planagumà (Barcelona: 2009).

En col·laboració amb Albert Serrat Torrent, revisió, anotació, índexs i cura de l'edició del *Cartoral de Rúbriques Vermelles de Pere de Rocabertí, bisbe de Girona (1002-1395)*, introducció i transcripció de Josep M. Marquès Planagumà, Barcelona, Fundació Noguera 2009, en premsa.

Sobre temàtica empordanesa ha tractat: "Tractatus de haeresi et de infidelium incredulitate et horum criminum iudice", de Felip Ribot, O. Carm. Edició i estudi, dins *Arxiu de Textos Catalans Antics I* (1982), "Una biblioteca del Renaixement. L'inventari de la llibreria de Vilabertran de l'any 1587", dins *ATCA I* (1982), "Un inventari de l'església de Vilabertran del 1587", dins *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins XXX* (1988-1989), "Un personatge de la Contrarreforma: l'abat Pere Domènech", dins *ATCA 12* (1993), "Tres documents inèdits sobre l'Abadia de Vilabertran", dins *Analecta Sacra Tarraconensia 72* (1999).

Quan va ser nomenat membre numerari de la Secció de Filosofia i Ciències Socials de l'IEC, va llegir el discurs "Ambigüitats i paradoxes sibiudianes. Discurs de recepció de Jaume de Puig i Oliver, llegit el dia 15 d'abril de 2009. Resposta de Pere Lluís Font, membre emèrit de la Secció de Filosofia i Ciències Socials" (Barcelona: 2009).

PUIG OLIVER, Lluís Maria de

(Bàsca, 29.VII.1945) *Historiador i polític*

Fill de Narcís de Puig i Roca, professor de primària, natural de Girona, i de Concepció Oliver i Gasau, natural de Cornellà del Terri, és el segon de tres germans. Casat amb Maria Loreto Bosch i Dalmau, natural de Cassà de la Selva, el matrimoni té dues filles. Té la seva residència principal a Vilopriu, al Baix Empordà.

És llicenciat en Història, amb estudis a Girona i Barcelona (UAB, 1974) i de doctorat a París a l'École des Hautes Études (Sorbona). Ha estat professor d'Història Contemporània a la Universitat Autònoma de Barcelona i al

Col·legi Universitari de Girona, posteriorment, Universitat de Girona (1976-1984).

Membre fundador de PSC, va ser primer secretari de la Federació de Girona de 1976 a 1982, president de l'Agrupació de Girona. Membre de l'Executiva del Partit Socialista de Catalunya de 1986 a 1999, va presidir la Federació de Girona (1997-2000), i també fou president del Consell Nacional del PSC de 2000 a 2004.

Ha estat diputat al Congrés per Girona del 1979 al 2004, membre de la direcció del Grup Parlamentari Socialista en el Congrés dels Diputats des de 1989 fins al 2004. És senador de l'Entesa Catalana de Progrés i portaveu d'Afers Exteriors d'aquesta formació des del 2004.

En les institucions europees, ha estat ponent de múltiples informes i recomanacions als governs, en especial sobre els drets de les minories, les llengües d'Europa, els drets socials, la bioètica, la defensa europea, la pau i la seguretat, sobre el control d'armes i desarmament, el conflicte d'Orient Mitjà, la situació als Balcans, el federalisme i el regionalisme europeu, la religió i la democràcia, l'ús i l'abús de la història, les relacions amb el món islàmic, entre d'altres, i ha ocupat els càrrecs de vicepresident de l'Assemblea Parlamentària del Consell d'Europa; president de la Comissió de Cultura; president de la Comissió política de l'Assemblea de la UEO; president de l'Assemblea de la UEO (1997-2001), i president de la Delegació Espanyola al Consell d'Europa i president del Grup Socialista en aquesta institució. Des de gener del 2008 és president de l'Assemblea del Consell d'Europa.

Ha publicat més de dos-cents estudis i assaigs d'història, cultura i política, sense comptar els freqüents articles d'opinió en la premsa

catalana, espanyola i internacional. Alguns títols han estat publicats als *Annals* de l'Institut d'Estudis Gironins, *Presència*, *C.A.U.*, *Leviatán*, *Avui*, *Diari de Girona*, *Serra d'Or*, *Aines*, *Revista de Girona*, *Punt Diari*, *L'opinió Socialista*, *Llengua i dret*, *Tribune 8*, *Debat*, *l'Avenç*, *Recerques*, *Enciclopèdia catalana*, *Nouvelle revue socialiste*, *Quaderns de la Fundació Campalans*, *Cooperació Europea*, *Cuardenos noventa*, *Cuenta y razón*, *Tiempo de Paz*, *Sixteen Countries*, *Air & Space in Europe*, *Participation et Progrès*, *Revue Défense* o *Revista d'Igualada*, entre altres.

És autor de 16 llibres d'història i política contemporània, essent la Guerra del Francès un dels temes d'especialització, així mateix s'hi compten els relacionats amb la història local de les terres gironines, alguns tractant temes de les comarques gironines i de l'Alt Empordà, com: *Bescanó, notes històriques* (Bescanó: 1976), *El catalanisme polític a Girona* (Girona: 1976), *Girona Francesa: 1812-1814, L'annexió de Catalunya a França i el domini napoleònic a Girona* (Girona: 1976), *Carles Rahola, un ciutadà de Catalunya* (Barcelona: 1979), *Tomàs Puig, Catalanisme i afrancesament* (Barcelona: 1985), *Girona, guerra i absolutisme: resistència al francès i defensa de l'antic règim (1793-1833)* (Girona: 2007), *La Constitució de Batlle i Jover: un projecte català a les Corts de Cadis* (Reus: 2007, [i.e.] 2008).

I altres de caire general, entre els quals es compten: *Tarradellas* (Barcelona: 1989), *Historia de la Unidad Europea* (Madrid: 1994), *Gironella, la izquierda europeísta* (Madrid: 1999), *El rapto de Europa* (París: 2002) i *Europa contra la guerra* (Barcelona: 2002).

És coautor d'altres divuit títols més d'entre els quals sobresurt la participació en tres volums de la *Història de Catalunya*: la continuació de la *Història de Catalunya* de Rovira i Virgili, *Gran Enciclopedia Vasca* (Bilbao: 1981), la d'Editorial Salvat (Barcelona: 1982), i la *Història Contemporània de Catalunya* de Columna (Barcelona: 1997).

Ha esmerçat una especial atenció a la vida i l'obra de Carles Rahola: *Biografia de Rahola*, amb una versió revisada el 1995 (Barcelona), s'ha ocupat de la reedició de la seva, assenyaladament *La ciutat de Girona*, per a la qual va escriure l'"Estudi introductor" i, darrerament, l'obra raholiana sobre la Guerra del francès, *Girona i*

Napoleó: la dominació francesa a Girona i altres estudis napoleònics (Girona: 2007) amb un assaig preliminar en forma de pròleg. Ha escrit altres pròlegs, dels llibres *Història i records de Vilopriu* de Magda Planelles, (Badalona: 2005) i *Hores de Vetlla* (Girona: 2005) d'Aïda Lorenzo[↑] i d'Esther Lorenç[↑].

Després de l'assassinat d'Ernest Lluch ha impulsat la creació de la Fundació Ernest Lluch, de la qual n'és vicepresident des del 2002, i ha empès un seguit de publicacions havent escrit quatre pròlegs a *Articles d'Ernest Lluch* (Vilassar de Mar: 2003), *Ernest Lluch. Darrers escrits* (Barcelona: 2005), *Bibliografia d'Ernest Lluch* (Barcelona: 2006) i *En la estela de Ernest Lluch* (Zaragoza: 2007), així com diversos textos biogràfics sobre Lluch, com ara, *Ernest Lluch la mania d'escriure; Ernest Lluch, militant socialista i Ernest Lluch muerto por la libertad*, entre d'altres.

Ha publicat recentment la monografia *International Parliaments* (Strasbourg: 2008) i diversos estudis sobre la Guerra del Francès, en la commemoració del bicentenari.

L'obra *Girona Francesa: 1812-1814, L'annexió de Catalunya a França i el domini napoleònic a Girona* (Girona: 1976) va guanyar el Premi d'investigació històrica Julián de Chia, atorgat per l'Ajuntament de Girona.

És Doctor Honoris Causa per la Universitat de Constanza (1998).

PUIG PLA, Santi

(Tordera, el Maresme, 26.VIII.1962) Professor

Fill únic de Rafel Puig Turón, dedicat al transport, i de Joana Pla Bons. Afincat a l'Alt Empordà des de l'any 1988, resideix a Figueres. Llicenciat en Filologia Catalana (1985), ha estat professor del Bellloch de Girona, de

l'IES Sa Palomera de Blanes, de l'IES Cap Norfeu de Roses i de l'IES Castelló d'Empúries, de Castelló.

Ha compaginat les classes amb la tasca de formador d'examinadors de la Junta Permanent de Català, i l'edició i correcció de textos per a institucions i editorials, i ha publicat articles sobre traduccions catalanes medievals a revistes especialitzades com *Llengua i Literatura* (Barcelona).

Aficionat a l'excursionisme, ha recorregut molts indrets de la comarca a peu o en bicicleta. Fruit d'aquesta experiència han aparegut dos títols: *En BTT per l'Alt Empordà* (2007), en col·laboració amb Josep Descamps, i *Serra de Verdera. Vilajuïga-Pau-Palau-saverdera* (Girona: 2008), en col·laboració amb Pere Amat.

PUIG POU, Alfons

(Figueres, 22.I.1906 – 6.VIII.1968) Oftalmòleg

Fill d'Eduard Puig[↑] Soler, metge, natural de Figueres, i de Concepció Pou Almar, de Sant Miquel de Fluvià. Es va casar amb Roser Vayreda Trullol i el matrimoni va tenir dos fills: Maria Teresa i Eduard[↑]. Va estudiar la carrera de

Medicina a Barcelona (1935), temps que va aprofitar per assistir a actes a l'Ateneu i mantenir amistat amb literats com Miquel Llor.

Va ser un figuerenc vinculat a nombroses iniciatives culturals, conferenciant, presentador d'actes culturals, contertulià, va ser un gran defensor de la comarca i del seu patrimoni.

Va pertànyer a diverses associacions: membre fundador del Patronat del Museu de l'Empordà, del Patronat de Santa Maria de Vilabertran, vocal de l'Institut d'Estudis Empordanesos per representació municipal (1964-1968), president de la Creu Roja (1965-1968) de Figueres. Tasques que va compaginar amb la política municipal, essent tinent d'alcalde de Cultura de l'Ajuntament de Figueres (1964-1968), des d'on va impulsar la nova seu del Museu de l'Empordà, sense poder veure culminat el projecte.

Juntament amb un grup d'amics melòmans (Concepció Brusés, M. Josefa Carbonell, Rosa

Clement de Puig, Alfons Cusi↑, Joaquim Fort↑ de Ribot, Emília Palau↑, Ramon Reig↑, Tomasita Riera de Vidal, M. Dolors Ros de Cusi, Narcís Sala↑, Antonio Salazar↑, Miquel Vidal), va constituir l'Associació de Música de Figueres (1952-1965), que, anys a venir, tindria continuïtat en l'associació Joventuts Musicals.

Va ser articulista de diaris barcelonins com *La Nau* o *La Publicitat*, i de setmanaris locals com *La Veu de l'Empordà*, *Vida Parroquial*, crític artístic del setmanari *Ampurdán* (1943-1968) on signava amb el pseudònim d'*Arnau de Rocacorba*, gràcies a ell es té constància de les exposicions artístiques realitzades a la capital empordanesa, entre altres, les de la Sala Icària.

PUIG PUIG, Tomàs

(Figueres, 28.IX.1771 - ?, 21.VI.1835)

Polític

Fill de Tomàs Puig Compte, batxiller en lleis, natural de Figueres, i de Maria Inés Puig Puig, de Figueres. De petit va quedar orfe i varen ser uns oncles materns qui l'educaren. La seva filla Dolors Puig↑ Valls va maridar amb Narcís

Fonsdeviela, marquès de la Torre.

Es va llicenciar en Dret a la Universitat d'Osca. Batxiller del Dret Civil (1790), Batxiller i doctor en Dret Canònic (1792).

Va participar a favor de la corona espanyola a la Guerra Gran (1793-1795), i va ser nomenat diputat per rebre Carles IV i el seu sèquit al pas per Girona (1802). Va viatjar per Europa (1804-1805), per França, Holanda i Anglaterra. Puig havia manifestat l'admiració per Napoleó. En arribar les tropes franceses a Figueres va col·laborar amb els dirigents, actuació que li va suposar ser empresonat a Girona. L'any 1809, Reille va nomenar Puig alcalde major de Figueres, essent un dels primers afrancesats. El mateix any va ser nomenat corregidor de Figueres i, més tard, Augerau el nomenà de Girona.

Va traduir al castellà i català les proclames franceses, i convençut del poder de la premsa impulsà publicacions periòdiques, va intervenir de manera directa en la creació i redacció de la premsa figuerenca de l'època napoleònica: la *Gazeta de Figueres* o *El Eco de los Pirineos*. Així mateix, Puig va suggerir la creació d'un òrgan de premsa en català, i va aparèixer la *Gaseta del Corregiment de Girona*. El 1811 va ser nomenat president de l'Audiència de Barcelona (*Tribunal d'Appel*).

Després de l'arribada de Ferran VII, Puig es va traslladar a Montpeller. Allà va assistir a classes de Medicina i Ciències Naturals a la facultat (1815-1816). Més tard se'l va autoritzar a retornar i s'instal·là a Figueres. Va tardar cinc anys en recuperar els seus béns de l'embargament, de 1816 a 1821. Puig va ser criticat tant per la banda espanyola com la francesa.

L'any 1799 va rebre de Carles IV el títol de Ciutadà Honrat de Barcelona. L'any 1920, l'arxiu de Tomàs Puig va passar a formar part de l'arxiu de Can Valls, a Rupià.

PUIG PUJADES, Josep

(Figueres, 26.VI.1882 -

Perpinyà, el Rosselló, 19.III.1949)

Polític i escriptor

Va ser el gran de dos germans: Josep i Antònia, fills de Josep Puig París, i de Carme Pujades Planadevall, propietaris d'uns coneguts magatzems figuerencs amb el nom de Puig París, per la qual cosa, després d'estudiar el batxiller a l'institut de Figueres, es trasllada a Barcelona

i París per aprendre l'ofici de sastre. Es va casar amb Adela Carbona, filla de Joan Carbona↑, i el matrimoni no va tenir descendència.

A Figueres participà, el 1908, en la fundació de l'Aplec Nacionalista Republicà, i més tard, l'any 1911 és portaveu de la Unió Federal Nacionalista Republicana, per liderar, el 1930, al costat de Pujulà↑, la Federació Republicana

Socialista de l'Empordà, amb la qual va concórrer a les eleccions municipals d'abril de 1931, resultant elegit regidor de l'Ajuntament de Figueres. El novembre d'aquest mateix any, la FRS es fusionà amb l'Esquerra Republicana, recentment fundada per Francesc Macià.

Fou elegit, en representació del districte de Figueres, diputat de la Diputació Provisional del Parlament de Catalunya que suplia la manca d'un Parlament català, i va formar part de la Comissió de l'Estatut de Núria. Nomenat comissari delegat del govern de la Generalitat a Girona (1933), va ser acusat de la mort d'un comandant en l'acte de lectura del Ban de Guerra Girona amb motiu de la declaració de l'Estat Català d'Octubre de 1934, detingut, i condemnat a trenta anys de presó de la qual s'alliberaria en ser elegit diputat a Corts (16.II.1936) en representació d'ERC. En esclatar la guerra civil va ser nomenat cònsol d'Espaya a Perpinyà i cònsol a Lió. El 1939 es va exiliar a França, deslligant-se de l'activitat política, morint a Perpinyà i essent enterrat al Voló.

De la seva vida política com a regidor cal destacar la seva participació en la reforma de la Rambla, la creació del Parc Bosc i de la Biblioteca Municipal, la municipalització del Servei d'Aigües, la finalització de les Escoles Graduades i la cobertura d'un tram de la riera Galligans. Com a delegat de la Generalitat s'oposà a l'ampliació del presidi del Castell de Figueres, proposà la creació de la vegueria del Ter, impulsà la constitució de la Comunitat de Regants del Pantà de Crespià i la constitució de la Federació de Municipis Catalans i la restauració de l'abadia de Vilabertran i del monestir de Sant Pere de Rodes, la renovació de la xarxa de carreteres i l'acabament de l'Asil Gomis. Va fundar el rotatiu figuerenc *Empordà Federal* (1911), per poder expressar les seves idees sobre el republicanisme federal al qual s'hi afegia el catalanisme emergent. Col·laborà a l'*Autonomista* i al mateix *Empordà Federal*, on signava amb el pseudònim de *Joan Desclot*.

En la seva faceta cultural i literària, ja des de molt jove, col·laborà en les revistes *Juventut* i *Il·lustració Llevantina*, i el 1916 formà part d'una comissió per a la creació d'un Museu d'Art de l'Empordà que havia de tenir seu a Vilabertran, i el 1918 en la de l'erecció d'un monument a Monturiol. Va presidir el Patronat de la Biblioteca

Popular de Figueres (1922), i va participar en la creació de l'agrupació Atenea del Casino Menestral, i del Foment de la Sardana. El 1934 va ser nomenat Mestre en Gai Saber del Felibritge Català per l'Acadèmia dels Jocs Florals de la Ginesta d'Or de Perpinyà, i dos anys més tard se li va retre un homenatge al Casal Català de Perpinyà. Va ser aficionat al col·leccionisme de quadres i antiguitats, practicant l'aquarel·la, i participant a diverses exposicions d'art català a França. Disposava d'una molt ben nodrida biblioteca que va ser espoliada a l'acabament de la guerra civil.

L'any en què es va erigir el monument commemoratiu a l'inventor figuerenc va publicar *Vida d'heroi. Narcís Monturiol, inventor de la navegació submarina* (Barcelona: 1918; Figueres: 1985 reed. facsímil). És autor de contes postmodernistes i novel·les: *Besllums. Llibre de contes* (1922) (Barcelona: 1923), *Tragèdies de veïnat* (Barcelona: 1923), *La planeta d'en Gerardo* (1925), *L'oncle Vicents* [Il. de Salvador Dalí↑] (Barcelona: 1926), *Contes de la viu viu i de la xiu xiu* (Barcelona: 1936), *La glòria sorda de n'Ignasi Iglesias* (Figueres: s.d.). Va escriure l'assaig *La fi de don Joan* (Barcelona: 1929; Sabadell: 1930), la comèdia dramàtica *Quan s'ha perdut la fe* (Barcelona: 1936), i *Ell, a la presó* [amb pròleg de Carles Rahola↑] (Girona: 1938).

PUIG de RICH, Eusebi de

(Figueres, 1863 - Sarrià-Barcelona, 2.III.1933)
Hisendat

Fill d'Antoni Puig Descals, i de Núria de Rich i de Morell. Es va casar amb Concepció Conill i de Maranges (1867-1933), de Cabanes, de la casa coneguda com a Can Carreras. El matrimoni va tenir com a mínim, dos fills:

Eusebi↑ i Antoni. Era propietari d'un extens territori a l'Alt Empordà.

Era una família coneguda per ser afecte a la monarquia. Durant les primeres dècades del

segle XX passava llargues estades a Barcelona, i mantenia el contacte amb la comarca empordanesa. Catòlic practicant, era Obrero de la parròquia de Figueres i participava en les celebracions religioses locals.

Des dels seus càrrecs, com el de Comisario Regio de Fomento, va defensar els corrents moderats de l'agricultura i va esdevenir una destacada personalitat en aquest camp. Va promoure la creació del Canal de l'Alt Empordà, que mai no es va realitzar.

Va impulsar la Cambra Agrícola de Figueres de la qual en va ser president (1900-1933). L'any 1905 va ser elegit president de la Federació Agrícola Catalano-Balear i va presidir el congrés celebrat a Olot (1906). Des de l'any 1907 va ser president del Consell Provincial de Foment de Girona. Des de 1880 va ser soci de l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre (IACSI), va formar part de la junta directiva (1909-1911), i la va presidir de 1911 a 1914; durant el seu mandat s'iniciaren els premis d'agricultura Josep Deu i Mata, i es va crear l'oficina d'inscripció d'aigües.

Va ser un dels membres fundadors i membre de la junta directiva de la Societat del Cavall Nacional de Tir Lleuger (1911). Aquest mateix any es va crear la Unió de Vinyaters de Catalunya i va ser elegit president del Consell Comarcal de l'Alt Empordà. Va presidir la Cambra Agrícola Provincial de Girona, i va ser membre de l'Asociación de Agricultores de España i del Consell Superior de Foment.

L'any 1931 va ser elegit per representar les cambres agrícoles provincials i comarcals a la Confederació Sindical Hidrogràfica del Pirineu Oriental. Va ser president de la Unió de Sindicats Agrícoles de Catalunya (USAC) (1933-1935), de la qual n'havia estat un dels principals promotors. La seva responsabilitat al capdavant de la USAC el va portar a formar part de diversos organismes oficials com el Consell Superior de la Cooperació, la Comissió Permanent del Consell Superior d'Economia, el Comité Consultivo del Instituto de Investigaciones Económicas o la Junta Reguladora d'exportació de patates primerenques, entre altres. Va presidir el comitè de la Secció de la Producció de l'Oli.

Va rebre la Gran Cruz de la Orden Civil del Mérito Agrícola (1919).

PUIG SAGUER, Francesc

(L'Escala, 1846 – Figueres?, c. 1920)

Mestre d'obres

Es va traslladar a Figueres on va desenvolupar la seva vida professional l'últim quart del segle XIX, la qual va compaginar amb l'activitat política. Va ser regidor (1885-1889).

Entre les seves obres cal destacar el cobriment de la plaça del Gra (1886), l'Església Evangèlica (1889), avui escola d'Arts i Oficis Clerch i Nicolau, o el de la fàbrica d'aiguardents Gironella (1885), casa coneguda posteriorment amb el nom de Vins Ventós, a l'avinguda Vilallonga.

PUIG-SUREDA SAIS, Joan

(L'Escala, 23.VII.1880 – Barcelona, 19.XII.1978)

Metge i cirurgià

Fill de Josep Puig Sais, mestre d'obres, natural d'Albons, i de Teresa Sureda Manegat, de l'Escala. Va estudiar a Girona i els estudis de Medicina, a Barcelona (1903). Va ser deixeble dels doctors Cardenal i de Ribas

i Ribas, a l'Hospital del Sagrat Cor. Es graduà a Madrid amb la tesi doctoral *Los islotes de Langerhans y la diabetes pancreática* (Barcelona: 1916), publicada als Annals de Medicina de Barcelona. Exercí càrrecs docents a la Universitat de Barcelona: ajudant honorari de la Facultat en el grup de cirurgia (1911), professor auxiliar a la mateixa Facultat (1918), encarregat de la càtedra de Terapèutica Quirúrgica (1931), professor agregat per nomenament del patronat de la Universitat Autònoma i encarregat de la càtedra de Patologia quirúrgica.

Va ser ponent del Primer Congrés Nacional de Patologia Digestiva (València, 1931), va presidir el novè congrés de Metges de Llengua Catalana (Perpinyà, 1936) i durant la guerra civil es va exiliar. Després de la contesa, va ser fundador i primer director de la "Colección Española de Monografías

Médicas" (1940), i va participar en el Primer Congreso Español de Cirugía (Barcelona, 1949). Des de 1942 fins a la jubilació va ser el cap del Servei de Cirurgia de l'Hospital de Santa Creu i de Sant Pau. Fou nomenat membre de la Reial Acadèmia de Medicina de Barcelona (1928), i de la Société Internationale de Chirurgie.

Els seus treballs versen sobre cirurgia vascular, hipofisària i gastrointestinal i varen ser publicats en diverses revistes mèdiques, com els *Treballs de la Societat de Biologia* (Barcelona), o a les publicacions de la *Reial Acadèmia de Medicina* (Barcelona).

Va escriure: *Perforación aguda gastroduodenal* (Barcelona: 1928) discurs d'ingrés a la Reial Acadèmia de Medicina de Barcelona, *Programa de terapèutica quirúrgica redactado por el Dr. Puig Sureda. Nuestra experiencia en cirugía* (Barcelona: s.d.). Va prologar el llibre *Biología y tratamiento de las heridas* (Barcelona: 1941) de L. Gubern Salisachs i *El abdomen quirúrgico en el niño* (Barcelona: 1946) de Roviralta, Badosa i Gallart.

PUIG SERRA, Joan

(*Santa Maria de Centelles, 1879 - Figueres, 1936*) *Missioner paül*

Mostrà una predilecció especial per la botànica i la llengua grega, quan encara era estudiant donava classe de grec als més joves. Va ser ordenat sacerdot el 1907, va ser professor a la mateixa casa de formació, a Bellpuig, fins al 1916 moment en què es va traslladar a la casa provincial de Barcelona. A partir de llavors es va dedicar a la predicació de missions i a la direcció espiritual.

Els quatre darrers anys de la seva vida els va passar a Figueres, regentant l'escola nocturna per als pobres de la ciutat. Fou assassinat el 1936.

PUIG SOLER, Eduard

(*Figueres, 23.VII.1862 - 29.X.1943*)
Metge i polític

Fill de Pere Puig Pagès, metge, i de Teresa Soler Verdaguier, ambdós de Figueres. Es va casar amb Concepció Pou Almar, nascuda a Sant Miquel de Fluvià, i el matrimoni va tenir tres fills: Carlos, Alfons[↑], i Dolors.

Es llicencià en Medicina i Cirurgia per la Universitat de Barcelona (juny, 1887). Va practicar la medicina a la ciutat nadiua, amb consulta privada al seu domicili. Des de l'any 1906 va ser subdelegat de Medicina del partit judicial de Figueres. Es va implicar en la vida política

essent regidor (1895-1898), i alcalde (1.III.1898 a 1.VII.1899) amb un segon mandat de (13.II.1924 a 30.V.1925).

Metge de la Creu Roja des de la seva fundació, va ser nomenat President d'Honor de la institució en qualitat d'alcalde de Figueres. Va rebre la Medalla d'Or de l'Assemblea Suprema de la Cruz Roja Española.

PUIG VALLS, Dolors de

(*Figueres, s. XIX - Girona, 14.VIII.1903*) *Propietària*

Filla de Tomàs Puig[↑] Puig. Es va casar amb Narcís de Fonsdeviela[↑] de Xatmar i de Sentmenat (7.III.1866), marquès de la Torre. Va heretar del seu pare la propietat amb límits a la part baixa de la Rambla, el carrer de Caamaño i el de Monturiol.

Va encarregar el projecte de la casa Puig, a l'actual carrer de Monturiol, a l'arquitecte Josep Azemar[↑]. La casa, coneguda també com del marquès de la Torre, ha passat a la història per haver estat la casa natal de Salvador Dalí[↑].

PUIG VAYREDA, Eduard

(*Figueres, 13.II.1942*) *Enòleg, polític i articulista*

Fill de l'oftalmòleg Alfons Puig[↑] Pou, i de Roser Vayreda. Es va casar amb Assumpció Bordas Poch i el matrimoni va tenir un fill, Oriol.

Va cursar estudis de periodisme. És diplomad en Enologia per l'Escola d'Especialitats Agropecuàries de la Diputació de Barcelona (1964), Enginyer tècnic en indústries alimentàries (1966) i llicenciat en Enologia per la Rovira i Virgili (Tarragona: 1998), i ha completat la seva formació amb

l'assistència a diversos cursos sobre enologia i viticultura, tant a Catalunya com a França. Com a enòleg ha estat assessor de diverses empreses dedicades a l'elaboració i envasat de vins per a la denominació d'origen Empordà-Costa Brava (1968-1984) i (1994 fins a l'actualitat). Ha desenvolupat diferents càrrecs públics d'entre els quals cal destacar: el de secretari general del Consell Regulador de la DO Empordà-Costa Brava (1972-1984), director del Consell Regulador de la DO Empordà-Costa Brava (1993-1998), Director General de l'Institut Català de la Vinya i el Vi, INCAVI (1984-1990), i president delegat del mateix Institut (1990-1993).

Des del punt de vista polític, ha militat a CDC, va ser tinent d'alcalde de l'Ajuntament de Figueres (1979-1981), alcalde de Figueres (1981-1983), càrrec que porta implícita la vicepresidència de la Fundació del Teatre-Museu Dalí (1981-1983). Durant el seu mandat d'alcalde es varen adquirir dos edificis emblemàtics per a la ciutat: la Torre Gorgot (la qual va possibilitar l'ampliació del Teatre-Museu Dalí) i la del Teatre El Jardí.

Ha estat president de l'Institut d'Estudis Empordanesos (1992-2007) i membre de la comissió permanent del Patronat Eiximenis. Durant el seu mandat i gràcies a les seves gestions, l'Institut d'Estudis Empordanesos ha pas-

sat a disposar de local propi.

Actualment, i des de l'any 1994, és professor d'Enologia a la Universitat de Girona, ha impartit classes en el Curs de Màster de Viticultura i Enologia de la UPC (1987-2000), així com en els cursos d'iniciació a la degustació de l'Institut Català de la Vinya i el Vi (des de 1981), i també, en aquest mateix sentit, ha col·laborat amb empreses privades.

Ha col·laborat en diverses publicacions periòdiques amb articles relacionats amb la viticultura i l'enologia, i sobre temes culturals relacionats amb la comarca empordanesa. Alguns dels seus escrits els ha publicat sota el pseudònim de *Pere*

Carrer. Entre les publicacions periòdiques en les quals ha col·laborat es compten els títols: *El Noticiero Universal* (Barcelona), *Tele/eXpres* (Barcelona), *La Vanguardia* (Barcelona), *Avui* (Barcelona), *El Punt Diari* (Girona), *Bouquet*, *Serra d'Or* (Barcelona), *La Cuina*, *Girona Gastronòmica* (Girona), *Hora Nova* (Figueres), *Empordà* (Figueres), *Gastronomía y Enología*, *Informavi*, *9 País*, *Presència* (Girona), *Revista de Girona* (Girona), *Orienta*, *La pàmpana de Baco*, *La semana virtivinicola* (València), *La Gaceta rural*, *Los gorros blancos*, *Agropirelli* o a *Revista de l'Institut Català de Sant Isidre* (Barcelona).

L'any 2003 va ser designat comissari de l'Any Reig per l'Ajuntament de Figueres i es va editar el catàleg *Ramon Reig, 1903-1963. Una visió transparent d'aquest país* (Figueres: 2003).

Entre les seves obres consten: *Platillos de l'Empordà* (Figueres: 1979), *El celler Cooperatiu d'Espolla. 50 anys al servei del vi* (Girona: 1981), *Cuina casolana empordanesa* (Figueres: 1981), *Celler Cooperatiu Ricardell, 1934-1984* (Girona: 1984), *El vi i la il·lustració* (Barcelona: 1988), *Catalunya: vins i gastronomia* (Barcelona: 1988; id.: 1991 3a ed.), traduït a l'alemany *Katalonien, wine und Gastronomie* (Barcelona: 1991); *Curset d'iniciació al tast de vins* (Barcelona: 1989), *Tres bodegons amb ampolla i vi* (Figueres: 1990), *Vins i cellers. 19 diàlegs apassionats amb els pàmpols de l'Empordà* (Figueres: 1990) amb dibuixos de Ricard Ansón i fotografies de Francesc Guillaumet, *Petita història del cava* (Barcelona: 1992), *Calendari de la petita història del cava* (Barcelona: 1993), *Ahir i avui del vi d'Allella* (Allella: 1993), *Cava: qué?, como?, cuándo?, con qué?* (Vilafranca del Penedès: 2001), *Homilies de la bóta* (Figueres: 2002), *L'Empordà i el seu vi* (Figueres: 2004), *Entre bótes i porrons* (Figueres: 2007), *La història de la Bóta de Sant Ferriol d'Empordà* (2007), *La cultura del vi* (Barcelona: 2007), i *La vinya i el vi* (Girona: 2009).

Ha col·laborat en les obres: *Guia del viatger. Catalunya* (Barcelona: 1987), *L'Alt Empordà. Recursos i estructura econòmica* (Barcelona: 1987), *Caracterització analítica dels vins de la D.O. Empordà-Costa Brava* (Girona: 1995), *Introducción al análisis sensorial de los alimentos* (Barcelona: 1999). Ha coordinat l'obra *Ramon Reig i la música* (Vilabertran: 2008).

Ha estat distingit, entre d'altres, amb la Medalla de Oro al Mérito Enológico de la Asociación Española de Enólogos (1987), la Barretina d'Honor, del setmanari *Hora Nova* (1988), el Timó d'argent del Gremi d'Hostaleria Costa Brava (1992), el Prix CILOP (Centre International de Liaison des organismes de promotion des Produits de la Vigne) per l'obra *Petita història del cava*, París (1993).

En reconeixemnt a la seva trajectòria, l'Ajuntament de Figueres li ha concedit la Fulla de Figuera de Plata (2009).

PUIGBERT PUNSET, Lluís

(Figueres, 18.IX.1968) Dissenyador gràfic

Fill de Rossendo Puigbert Costa, carnisser i empresari, natural de Ventalló, i de Roser Punset Torrecabota, de Vilafranca, és el petit de dos germans Josep i Lluís. Casat amb Montse Moreno Ventura, mestra, natural de Figueres, el

matrimoni té dues filles.

Combina el dibuix humorístic amb la il·lustració i el disseny, i treballa com a dissenyador gràfic.

Ha exportat dibuixos a les pantalles d'un espectacle aeri al circuit de Motegui (Japó), a la promoció dels World Games a Duisburg (Alemanya), i a les samarretes dels atletes dels campionats de paracaigudisme a Lähti (Finlàndia).

Són conegudes les seves col·laboracions al *Punt Diari*, i és el pare de *Gat i Gos* del setmanari *Empordà*. Durant molt anys ha signat amb el nom de *SID*, abreviatura de l'empresa *Seny i Disseny*. Des de 2006 signa amb el cognom.

Un dels darrers treballs ha estat el disseny de l'exposició temporal *Top Sports High Spirit* al Museu Olímpic de Lausanne a l'estiu de 2009 per promocionar la celebració dels World Games de Taiwan, jocs destinats als esports que no tenen categoria olímpica però que gaudeixen del suport del Comitè Olímpic.

PUIGDEVALL DIUMÉ, Narcís

(Camallera, 16.X.1928 -
Cassà de la Selva, el Gironès, 19.I.1999)
Historiador

Fill de Narcís Puigdevall Bachpol, de Camallera, flequer, i d'Amparo Diumé Vilardell, de Saus. Va estudiar als maristes de Girona i es va endinsar en estudis d'Humanitats a la Universitat de Barcelona, que no va poder finalitzar.

L'amistat amb Joan Badia, que esdevindria cunyat seu, i Miquel Oliva, amb els quals es va introduir en la descoberta del patrimoni cultural, el varen portar a la coneixença de la seva futura muller, Montserrat Gener, de Cassà de la Selva. Va aficionar-se a la investigació en esdevenir secretari de Ramon Sala Canadell, de Castellfollit de la Roca. Juntament amb Sala, Puigdevall va esdevenir un dels principals impulsors de la creació dels Amics de l'Alta Garrotxa, amb la finalitat de preservar els monuments romànics i procurar-ne el seu estudi. Així mateix, va establir amistat amb Josep Pla, la qual queda reflectida en la seva producció literària. Des de 1989, va formar part de l'Arxiu de la Diputació lloc que li va permetre desenvolupar publicacions de la corporació, així com aprofundir en la història local.

Ha estat col·laborador de nombroses publicacions com la *Revista de Girona*, l'*Associació Arqueològica de Girona* i la *Colla Excursionista Cassanenca*.

Entre les seves publicacions figuren diversos títols en col·laboració amb Ramon Sala, com: *El romànic de l'Alta Garrotxa* (Girona: 1977), *Santa Bàrbara de Pruneres* (Olot: 1979), *La Vall de Riu* (Olot: 1982), *Bestracà* (Olot: 1983), *Els pobles de la Garrotxa* (Olot: 1986), i *Pla i les parets seques de Cadaqués* (Olot: 1986).

Altres títols en solitari o en col·laboració són: *Notícia de la Vall de Salarça-la rodalia de Sant Aniol segons el document de l'any 871* (Olot: 1988), *L'Hospital de Santa Caterina de Girona*

(Girona: 1989) en col·laboració amb Narcís Castells i Francesc Reixach; va ser el coordinador de *La història de la Diputació de Girona* (Girona: 1989), *Josep Arnau-Converses amb un gironí* (Girona: 1991) en col·laboració amb Josep-Víctor Gay; *El Palau de la Diputació de Girona* (Girona: 1991), amb Narcís Castells i Josep M. Fina; *Els trabucaires, 1840-1846* (Girona: 1992), *Història de la comunitat cistercenca de Sant Feliu de Cadins, 1169-1992* (Girona: 1992), *El pont d'Esponellà* (Girona: 1992) amb en Narcís Castells; *El general Savalls* (Girona: 1995) amb Josep M. Mundet; *Sant Jordi Desvallés* (Girona: 1995) en col·laboració amb Sílvia Plana; col·laborador de l'obra *Bella pedra vella* (Girona: 1995); *La Girona dolça* (Girona: 1998) amb Josep-Víctor Gay, i la monografia pòstuma *Els vells camins i antics hostals de la Garrotxa* (Olot: 2001) amb fotografies de Melció.

Resten diversos estudis inèdits, fruit de la recerca com *Les ermites marianes* o *La Baixa Garrotxa*.

Va rebre l'homenatge de la comissió dels Premis Ciutat d'Olot per l'obra *Caminant per l'Alta Garrotxa* (Olot: 1984), amb fotografies de Josep Maria Melció, *Mel*, obra que ha esdevingut un clàssic de la literatura excursionista contemporània.

PUIGNAU MOLINET, Rafael

(Castelló d'Empúries, 17.IV.1888 -
Sant Sebastià, 29.VIII.1983) *Orguener*

Fill de Josep Puignau Parés, natural de Castelló, d'ofici paleta, i de Catalina Molinet Morell, de Roses. Es va casar amb Mª Nieves Fernández Lekuona, d'Azpeitia, i el matrimoni va tenir dos fills: Emilia i Rafael.

Es va introduir, com a aprenent, en el taller d'instruments musicals de Pere Pagès de Barcelona (1903), es va especialitzar en orguenegueria amb Aragonés (1907) i després passà a Madrid a Casa Rodríguez (1911),

per incorporar-se a l'empresa Eleizgaray y Compañía (1913-1914). Moment en què es trasllada a viure a Azpeitia i assumeix la direcció dels tallers, l'any 1917. Amb aquesta empresa va intervenir en l'execució d'importants orgues com el de La Concepción (Madrid), en el de les MM Brígidas de Lasarte (inaugurat el 1915), el de la Catedral de Zamora (inaugurat el 1919). Varen construir també orgues per a centreamèrica com el de la Catedral de Cien Fuegos (Cuba) o el de l'església La Milagrosa de las Hermanas de la Caridad de San Juan de Puerto Rico.

L'any 1923 va deixar la Casa Eleizgaray i juntament amb Fermín Olaciregui va fundar l'empresa d'orgues Puignau-Olaciregui (1923-1927). Varen treballar fonamentalment a Guipúscoa: en el Convento de canonges regulars Lateraneneses d'Oñati (1925), a la parròquia de la Natividad de Nra. Sra. de Zestoa (1928), a la parròquia de San Nicolás de Bari de Orío (1935) o al Santuario de Nra. Sra. de Iciar, a Deba (1936). Va participar també en la restauració de la Basílica de Santa Maria del Coro, de Sant Sebastià. A partir de la mort del soci (1927), Puignau treballa sol fins a l'esclat de la guerra civil. Mentre durà la contesa va establir-se a Lió i a París. A la capital francesa, va treballar per a la Casa Víctor González i amb ells va col·laborar en l'execució de l'orgue del Palais Chaillot, el de La Madeleine o la Sala Gaveau. L'any 1940 retorna a Espanya i, a Azpeitia, constitueix una nova empresa, la Sociedad Organería Española, S.A. de la qual l'any 1941 n'és nomenat gerent. Comença un nou període per a la història de la música i de l'orguenegueria, que suposa la desaparició de l'orgue romàntic i l'aparició de l'orgue neoclàssic.

Considerat com un excel·lent harmonitzador i afinador, gaudia de coneixements de mecànica, pneumàtica i electricitat. Es calcula que va cooperar en la construcció i l'arranjament de més de 400 orgues, 222 dels quals nous i en més de 400 harmòniums. El seu mestratge va contribuir que alguns deixebles fundessin altres tallers d'orguenegueria.

Va publicar alguna col·laboració a la *Revista Tesoro Sacro-Musical*, i va deixar unes memòries inèdites "Una vida organera, mis obras y mi criterio" (redactada l'any 1964).

PUJADES MONER, Jeroni

(Barcelona, 1568 -

Castelló d'Empúries, 17.I.1635) Cronista i jurista

Fill de Miquel Pujades[↑]. Nascut a Barcelona, de família d'arrels empordaneses, es va casar amb Elisabet Roig, filla de Bernat Roig de Mataró, doctor del Real Consell Civil, i varen tenir nou fills, tot i que només en sobrevisqueren quatre.

Posteriorment, es va casar en segones núpcies amb Salvadora Montserrat Ornós, a l'església parroquial de Castelló d'Empúries, i d'aquesta unió va tenir deu fills.

Va estudiar lleis a la Universitat de Lleida (1585-1591), i es va doctorar en dret civil i canònic. Va assolir la càtedra de dret canònic a la Universitat de Barcelona.

Actuà d'advocat per a particulars, per a universitats i per a comunitats religioses, i pel Consell de Cent com a jurista i estudiós del Dret. Esdevé especialista en afers de la vida administrativa, en la interpretació de documents i inscripcions. Se sap que va fer una estada a Perpinyà (1598), i que gràcies al seu prestigi va ser nomenat assessor i comissari general del Comtat d'Empúries per Joana d'Aragó, duquesa de Cardona i comtessa d'Empúries (1604-1608). Va ser nomenat advocat fiscal del comtat d'Empúries (octubre 1608 - gener 1609), assessor de Capitania general de la fortalesa de Roses (1622) i de l'Empordà. Si bé el primer quart del segle XVII havia combinat l'estada entre Barcelona i Castelló, a partir de 1623 s'instal·la de manera definitiva a la vila on li arribarà el traspàs.

Del contingut de la seva biblioteca, amb varietat d'autors i matèries: obres jurídiques, obres clàssiques i renaixentistes, es desprèn que era un humanista.

Discurso sobre la justa asistencia de los Conselleres de Barcelona y Sindicos de la Generalidad de Cataluña (Barcelona: 1621), *Vida breve, y prodigioso martirio de la Esforzada Campeona de la Milicia de Christo ... Sta Eulalia: hija, y Patrona de Barcelona. Sacada de las obras de Don Geronimo*

Pujades ... por D. Pedro Angel de Tarazona (Barcelona: c. 1780), *Vida de Santa Eulalia, sacada de las obras de ...* (Barcelona: 1867).

És autor de la *Coronica universal del Principat de Catalunya* (Barcelona: 1609), la segona i tercera part quedaren inèdites en vida de l'autor. Pere de Marca es va endur els manuscrits a França i Josep Taverner i d'Ardena va poder treure'n còpia, que va servir per a l'edició de Torres Amat, Albert Pujol i Pròsper de Bofarull, l'obra es va publicar completa, amb el títol de *Cronica Universal del principado de Cataluña, escrita a principios del siglo XVII. Primera, segunda y tercera parte* (Barcelona: 1829 - 1832 8 vols.).

Va escriure un *Dietari*, (iniciat l'any 1600), en el decurs dels anys es va perdre un dels volums (1611-1620). L'obra ha romàs manuscrita fins a l'edició a càrrec de Josep M. Casas Homs *El Dietari de Jeroni Pujades* (Barcelona: 1975).

PUJADES VILAR, Miquel(Figueres, 16.II.1529 - 1585) *Jurisconsult*

Va néixer a casa dels seus pares, al carrer de la Jonquera de Figueres. Es va casar amb Elisabet Moner (1561), de Santa Coloma de Farners, i el matrimoni va tenir a Miquel, prevere, i Jeroni[↑], jurista i historiador.

Va estudiar Teologia i Filosofia a la universitat de Barcelona, essent un dels seus mestres el pare Hortolà, i a Tolosa de Llenguadoc.

Per encàrrec de Ferrnand de Lohaces, arquebisbe de Taragona, va escriure: *Tratado de las Precedencias de los reyes de Aragón sobre los de Francia* (1567), dirigida al rei Felip II, el qual no va arribar a imprimir-se, però del qual se'n té coneixença per referència d'altres historiadors. L'obra conté cites d'importants autors clàssics i dades biogràfiques. S'ha dit que havia escrit un *Dietari*, el qual sembla ser que havia format part de la biblioteca del seu fill Jeroni.

PUJOL, Miquel(Llançà, 21.IX.1643 - Montserrat, el Bages, 1708) *Prevere i monjo de Montserrat*

Fill de Pere Pujol, sabater, i de la seva muller Anna, ambdós de Llançà. L'any 1659 és monjo a Montserrat. Va destacar en el vessant musical, va ser un dels millors organistes de la seva època. Va

esdevenir prior a diferents cases benedictines, entre elles a Navarra. Va ser elegit abat de Montserrat (1684) on la seva tasca va ser transcendent pel que fa a l'economia i a les obres realitzades als molins fariners de la comunitat a Monistrol, durant el seu mandat no abandonà la interpretació de l'orgue.

PUJOL AUPÍ, Carles

(Figueres, 15.I.1965) *Periodista*

Fill de Carles Pujol Saguer, i de M. Àngels Aupí i Gifre, de Figueres. És el gran de dos germans: Carles i Maria.

Ha realitzat estudis de Ciències de la Informació en la branca de publicitat. Va cursar el Màster en gestió i

Direcció d'Empreses Radiofòniques (UAB/Cadena SER, 2003).

Com a periodista s'ha especialitzat en temes musicals. Des de 1984 treballa en el món radiofònic, a destacar: Radio Popular S.A. COPE (1988-2006) on va ser responsable dels informatius al mateix temps que s'encarregava d'altres programes com els musicals o les retransmissions esportives; fou coordinador musical de Cadena 100 Figueres (1994-2001); coordinador de Cadena 100 Lleida (2001-2002); realitzador del programa *La nostra gent* (2002-2005) a COPE Comarques de Girona; coordinació de Cadena 100 a Girona (2005-2006). Actualment és col·laborador de Ràdio Vilafant i des del 23 d'abril de 2006 ha estat esmerçant les energies en un projecte pioner: Tramuntana TV, la primera televisió supracomarcal amb emissió única per Internet, que ja és una realitat.

Ha intervingut en tasques diverses del món musical, radiofònic i publicitari: de discòquei, col·laboració en reportatges publicitaris, xerrades i presentacions d'actes.

Realitzador del programa setmanal de ràdio visual, dedicat a presentar les novetats musicals cantades en català, *FOT-LI* a www.irc-catalunya.tv (des del maig de 2005).

Ha col·laborat en nombroses publicacions periòdiques *Hora Nova*, *Empordà*, *Arena*, *Diari de Girona*, *Dijous*, *Girona Actual*, *Oci Nocturn*, *Popular 1*, al web www.cbholidays.com i, amb la revista musical, *Enderrock*.

Ha realitzat diferents programes per a TV Figueres, dels quals cal destacar el setmanal *Rockatans*, en antena des de 1995 al 2001.

Ha escrit: *Sangtraït, els fills del vent* (Barcelona: 1993), *Picap 20 anys. Del vinil al DVD* (Picap: 2004).

PUJOL BARRACA/PUJOL, Josep

(Besalú, la Garrotxa, 26.IX.1778 - Figueres, 23.VIII.1815) *Guerriller*

En l'ofici va seguir les passes del progenitor, traginer, però amb l'afegit de contrabandista i, fins i tot, acompanyat de bandidatge. En esclatar la guerra amb els francesos (1808), va formar part de les primeres guerrilles per a la defensa

del territori. L'any 1810, es va passar al bàndol francès i va formar part de la companyia "Caçadors distingits de Catalunya" i el general Mathieu va convertir la seva banda en miquelets i li donà el grau de comandant. Conegut popularment amb el nom de *Boquica*. La seva banda va cometre molts assassinats per la comarca de la Garrotxa amb total impunitat, actuaven contra els escamots del país al mateix temps que cobraven impostos per als francesos.

L'any 1811 va tenir lloc l'actuació més reproblable del biografat quan va actuar a doble traïció, d'una banda va oferir al baró d'Eroles, la plaça de sant Ferran de Figueres; l'intermediari nomenat per parlamentar va ser el capità Narcís Massanas, de Sant Feliu de Guíxols, el qual va entregar als francesos, i fou afusellat.

Una vegada aconseguida la pau entre França i Espanya, el biografat marxà al país veí. El baró d'Eroles va demanar l'extradició, va ser ajusticiat a Figueres, i condemnat a la força.

PUJOL BOIRA, Ramon*(Barcelona, 6.VI.1949) Pintor i escultor*

Fill de Josep Pujol Barquets, natural de Barcelona, i d'Isabel Boira Sorribas, de la Granja d'Escarp.

Casat amb Carme Jornet Guinart, de Barcelona, el matrimoni té un fill, Aleix.

El 1967 ingressa a l'Escola d'Arts i Oficis Artístics Mas-

sana de Barcelona i el 1968 es fa membre del Cercle Artístic Sant Lluc i fa el seu primer viatge a París, estada que repetirà l'any següent per freqüentar els tallers de l'American Center i de La Grande Chaumière i inscriure's a l'École Supérieure de Dessin et Peinture de la ciutat de París a la vegada que també es fa copista del Louvre i exposa individualment per primera vegada. El 1970 torna a Barcelona i comença a treballar a l'estudi del carrer Jocs Florals. El 1973 realitza murals al fresc al Monestir Romànic de St. Cugat del Vallès i a l'Escola Internacional de Pintura Mural Contemporània.

El 1974 es trasllada a viure a l'Alt Empordà, a Ordis, i el 1975 s'inicia, de manera autodidacta, en el gravat a l'aiguafort. A partir d'aquesta data, incorpora el gravat dins la seva obra. El 1976 es trasllada a viure a Albons, al Baix Empordà. El 1977 realitza treballs en ceràmica amb torn i murals en gres, i el 1981 realitza sèries d'escultures en bronze.

Va ser membre fundador del Grup 69 (creat l'any 1984, juntament amb Ansón[↑], Lleixà[↑], Ministrall[↑], i Roura[↑]), amb els quals participa en un mural dedicat a Salvador Dalí titulat *5 Visions dins un espai empordanès* (1984), transformat més tard en mural de ceràmica. Aquest mateix any exposen a Banyoles i s'escriu la monografia *Un tríptic gens críptic* (Figueres: 1985) dedicada al Grup. L'any següent, per les Fires de Santa Creu a la Rambla de Figueres, organitzen un *Striptease pictòric*, i a l'estiu de 1986, amb motiu de les Olimpíades de Barcelona, el grup treballa en el macromuntatge escultòric efímer

Per una Flama 92, a la platja d'Empúries a l'Escala, reivindicant que la flama arribés a Empúries, escultures que posteriorment foren instal·lades a les rotondes figuerenques. Anys a venir, a la Rambla va tenir lloc el muntatge dels Cubs Dalinians (2004). Juntament amb la resta de membres del Grup ha participat en les il·lustracions del conte *Sant Jordi vist per Montserrat Vayreda* (2005). El Grup 69 va rebre el Premi Sirena del Consell Comarcal de l'Alt Empordà (2006), destinat a la persona o entitat que es destaca en el foment de la projecció de la marca.

El 1992 treballa en gravats de gran format i en la sèrie *Mediterraneum*, que formarà part d'una monografia, i el 1993 el Consell d'Europa el convidà a fer una exposició individual a Estrasburg, que és repetida a la seu del Parlament Europeu.

El 1994 rep l'encàrrec de realitzar un projecte de pintures murals per a l'església de Santa Coloma de Farners i, posteriorment, realitza projectes d'escultures públiques i pintures murals en diferents espais. El 1999 es col·loca una escultura seva de ferro forjat a Figueres, per encàrrec de l'Ajuntament.

El 1985 publicà el seu Primer Llibre Monogràfic i el 1990 publica *Empordà, Somnis, Pintures*, amb il·lustracions en color dels seus darrers treballs i amb textos de Martí i Pol, Vázquez Montalbán, i Lluís Racionero. El 1998 publica *Mediterrània*, llibre amb 200 de les seves darreres obres i *Circ*, llibre de treballs sobre paper que recull les seves impressions de la convivència en el circ Raluy. Dóna conferències a la Universidad Internacional Menéndez y Pelayo (UIMP) i el 2005 publica *Elogi del passeig*, resum dels treballs des del 2002. El 2008 s'inaugura la gran escultura per a l'Església Parroquial de Sant Pere de Figueres.

El 2009, en col·laboració amb el seu germà Francesc Pujol, publica *Papallones a la panxa*.

La seva obra ha estat reconeguda com "vivaç, onírica i captivadora" en la qual "el color creix per esdevenir un cant afirmatiu de la vida que neix en cada instant". "Els somnis de Pujol Boira es recolzen en una paleta d'una rara riquesa a on les harmonies cromàtiques copsen els tons més valuosos".

Ha exposat a diferents llocs de Catalunya i Espanya, d'entre els quals figuren Figueres, Olot, Girona, Barcelona, Tarragona, Palma de Mallorca

o València. Entre les principals exposicions individuals a Europa, cal esmentar: One man show Lineart (Ghent, 1987-1988-1989-1990), Galeria Ton-Art (Zurich, 1988), Georgian Gallery (Hasselt, 1989), Tour du Lepreux (Aosta, 1990), Galerie Am Goldenen Boden (1991-1994), Emmanuelle Traets Gallery (Knocke-Zoute, 1991), Galerie Richard (Zürich, 1992), Palais de L'Europe (Strasbourg, 1993), Galerie du Parlement de l'Europe (Strasbourg, 1993), Galerie Richard Künsnacht (Zürich, 1995), Fort de Bellegarde (Le Perthus, 1995), Galeria Art al Set (Andorra, 2004), Galerie 26 (París, 2007), Galerie Pleyade (Grenoble, 2007), Retrospectiva a Bergerac (2008).

Al llarg de la seva trajectòria ha recollit uns cent cinquanta premis de pintura, dels quals els que considera més importants són els dos guardons atorgats pel gremi d'impressors de Catalunya al llibre *Mediterrània* (1999).

La seva obra es troba als museus: Museu d'Art Modern (Barcelona), Museu de l'Empordà (Figueres), Museu de FC (Barcelona), Fondazione Pagani (Milano), Museo d'Arte Moderna (Legnano-Castellanza), Museo del Dibujo (Larrés), Museo del Grabado Francisco de Goya (Fuendetodos), Fundació Fran Laurel (Barcelona), Fundació Josep Carreras (Barcelona), Col·lecció Consell d'Europa.

PUJOL CANELLES, Miquel

(Castelló d'Empúries, 22.I.1927)

Eclesiàstic i historiador

Fill de Miquel Pujol Puig, pagès, de Castelló d'Empúries, i de Joaquina Canelles Subirós, de Riumors. Va ingressar al Seminari de Girona i va ser ordenat capellà l'any 1950. El primer destí va ser de vicari a Malgrat, va continuar a

Arenys de Mar i a Sant Feliu de Buixalleu. L'any 1955 va arribar a Vilafant amb el càrrec de regent i, l'any següent, va superar les oposicions a rector, les últimes convocades. Es va ocupar també de la parròquia de Santa Llogaia d'Àlguema. L'augment

demogràfic del municipi va fer que, a la dècada dels 80, es construís l'església de Santa Maria de les Forques. Va ser nomenat rector consultor (2007).

Llicenciat en Filosofia i Lletres, secció de Filologia Clàssica (UB, 1965). Va compaginar la tasca eclesiàstica amb la docent. Va impartir les assignatures de llatí, grec, religió, literatura i filosofia a diversos centres escolars de Figueres: a l'institut Ramon Muntaner, al Col·legi de les Germanes Dominiques de la Presentació, conegut popularment amb el nom de *Les Franceses*, al col·legi de La Salle i al de Les Escolàpies. Ha impartit cursos de Paleografia destinats a investigadors i ha participat en diverses jornades com les Jornades d'Història dels Jueus a Catalunya (Girona, 1987).

El biografiat ha focalitzat els seus treballs d'investigació en el seu poble nadiu, Castelló d'Empúries, en la comunitat jueva, en l'art medieval i la filologia occitanocatalana, els quals s'han distingit pel seu acurat estudi. Ha col·laborat en diverses publicacions especialitzades com a la revista *Calls*, els *Annals* de l'Institut Estudis Gironins, on va donar a conèixer l'autoria del retaule del fins llavors nomenat Mestre de Castelló d'Empúries: "El retaule de Sant Miquel de Castelló d'Empúries: descoberta la identitat dels seus autors" (1988-89), el suplement *El Pedrís* del setmanari *Empordà*, *El Salner* (Castelló d'Empúries), *Vila Castilionis* (Castelló d'Empúries).

Ha estat un habitual col·laborador dels *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos, lloc on ha publicat: "Els templers a l'Empordà. La comanda del Temple a l'Empordà (segles XIII-XIV)" (1984), "Aportació a la biografia de Jeroni Pujades. Una Biblioteca particular mitjans del segle XVII" (1985), "Un inventari de la notaria d'en Bofill fins el primer terç del segle XVII a Castelló d'Empúries" (1988), "El retaule d'alabastre de Santa Maria de Castelló d'Empúries" (1989), "Una batalla a ultrança de la segona meitat del segle XV a Castelló d'Empúries" (1990), "La designació de secretaris a l'Aljama de Castelló d'Empúries. Dades documentals" (1991), "Sinagogues medievals de Castelló d'Empúries" (1991), "Sant Pere de Rodes un projecte de restauració del Monestir a la segona meitat del segle XIV" (1993), "El retaule de Sant Miquel de Castelló d'Empúries i la seva circumstància socio-cultural" (1994), "La

Casa del Temple de Castelló d'Empúries" (1995), "El Cerimonial del Cònsols de la Universitat de Castelló d'Empúries" (1997).

Les monografies: *La conversió dels jueus de Castelló d'Empúries* (Castelló: 1997), *Poesia occitanocatalana de Castelló d'Empúries (Recull de poemes, de final del s. XIII i primer terç del XIV)* (Figueres: 2001), *Pintors i retaules dels segles XIV i XV a l'Empordà* (Figueres: 2004), *La Portalada dels Apòstols de la Basílica de Santa Maria de Castelló d'Empúries* (Castelló: 2007). Va col·laborar en l'obra: *Catàleg de l'exposició de Castelló d'Empúries i la Música* (1990).

Segueix investigant sobre temes castellanins com la Llotja, i té en projecte un estudi sobre l'esclavitud.

L'abril de 2008 decideix deixar la tasca pastoral i residir a la residència gironina Bisbe Sivilla. Els cinquanta-tres anys de dedicació al poble varen fer que els feligresos i l'Ajuntament de Vilafant li dediquessin un sentit homenatge de comiat.

PUJOL CASADEMONT, Enric

(Figueres, 10.II.1960) *Historiador i polític*

Fill únic de Salvi Pujol Vehí, natural de Vilanant, i d'Enriqueta Casademont Duran, de Figueres.

Doctor en Filosofia i Lletres –especialitat d'Història– per la Universitat Autònoma de Barcelona, és autor d'*El descàndid de la història*

(Barcelona: 1993) i de *Ferran Soldevila i els fonaments de la historiografia catalana contemporània* (Barcelona: 1995), llibre que va merèixer, l'any 1998, el premi Enric Prat de la Riba concedit per l'Institut d'Estudis Catalans. Aquestes dues obres mostren el seu interès per la historiografia i la història dels historiadors, que ha desenvolupat en d'altres títols, sobretot en el *Diccionari d'historiografia catalana* (Barcelona: 2003) –del qual en fou el codirector, junt amb Jordi Casassas, i que dirigí Antoni Simon–, i en el llibre *Història i*

reconstrucció nacional. La historiografia catalana a l'època de Ferran Soldevila (2003) –síntesi de la seva tesi doctoral, llegida el 2000 i que va merèixer el premi extraordinari de doctorat l'any 2003. L'historiador Ferran Soldevila és un dels autors en què s'ha especialitzat, raó per la qual n'ha editat els reculls *Textos d'història i política, 1924-1967* (Barcelona: 1994) i *Noms propis* (Barcelona: 1994), i ha tingut cura de la publicació dels seus *Dietaris de l'exili i el retorn* (Barcelona: 1995-2000 2 vols.) i d'*Els dietaris retrobats* (Barcelona: 2007).

També han atret la seva atenció figures destacades de la cultura contemporània com l'escriptora Rosa Leveroni –de qui publicà, conjuntament amb Abraham Mohino, les *Confessions i quaderns íntims* (Barcelona: 1997)–, Salvador Dalí, Alexandre Deulofeu, el poeta Carles Fages de Climent –del qual ha comissariat l'exposició i el catàleg *Carles Fages de Climent. Poètica i mítica de l'Empordà* (2002-2003), junt amb Rafael Pascuet o Jaume Miravittles –figura central del llibre col·lectiu *La revolució del bon gust. Jaume Miravittles i el Comissariat de Propaganda de la Generalitat de Catalunya* (Barcelona: 2006), coordinat conjuntament també amb Rafael Pascuet.

Ha combinat el seu interès per les personalitats significatives amb les visions de conjunt de la història cultural i política en obres com *La Mancomunitat de Catalunya i l'autonomia* (Barcelona: 1996) i *Història de l'Institut d'Estudis Catalans* (Barcelona: 2002-2007 2 vols.), ambdues redactades conjuntament amb Albert Balcells. I ha realitzat un intent de sistematització global del pensament polític català en l'obra col·lectiva *Pensament polític als Països Catalans 1714-2014* (2007), que ha dirigit junt amb Jaume Renyer. Darrerament ha tingut cura de l'aplec d'intervencions parlamentàries del polític Francesc Ferrer i Gironès: *Llengua i país* (2007).

Un altre centre d'interès ha estat la temàtica dels exilis. En aquest àmbit, ha coordinat els volums col·lectius *L'exili català de 1936-39. Un balanç* (2003) i *L'exili català de 1936-39. Noves aportacions* (2006). I ha redactat, amb Felip Solé, el llibre *Exilis* (2007). Així mateix, ha estat el comissari, junt amb Jaume Santaló, del Museu de l'Exili de la Jonquera (2001-2007).

Periodista col·legiat des de finals dels anys vuitanta, ha treballat com a tal a Catalunya Ràdio (corresponsal de l'Alt Empordà, 1988-89) i a *El Punt* (1989-1991); així mateix, s'ha ocupat de la relació amb la premsa (durant el període 1992-93) per a les Edicions Tristan Barbarà (Figueres-Barcelona) i per al Museu d'Art Modern de Ceret. Com a historiador ha col·laborat en diferents revistes especialitzades, sobretot en *Afers*. *Fulls de Recerca i pensament*, *Idees*, *Manuscrits*, *Revista de Girona*, *El Temps*, *Sàpiens* i forma part del consell de redacció de les revistes d'humanitats *El contemporani* i *Mirmanda*.

Es va implicar en la política municipal essent nomenat regidor de l'Ajuntament de Figueres pel PSUC el 1981 [fins al final del mandat] en substitució d'un company, Rafael Zoyo; va ser un dels regidors més joves de Catalunya d'aquell primer mandat democràtic. Al cap de poc, va deixar el partit i es va implicar amb La Crida i, tot seguit, amb el Moviment de Defensa de la Terra, per passar, ja a finals dels noranta, a Esquerra Republicana de Catalunya, partit al qual encara pertany i del qual ha format part de l'executiva local i ha estat membre del seu Consell Nacional.

Ha estat director de la Casa de la Generalitat a Perpinyà (2004-2005) –actuació que li valgué la medalla de la fidelíssima vila de Perpinyà concedida per l'ajuntament de la ciutat– i Coordinador de l'Àrea d'Història i Pensament Contemporani de la Generalitat de Catalunya (2005-2006) –càrrec que li comportà assumir la responsabilitat del Centre d'Estudis de Temes Contemporanis i del Centre d'Història Contemporània de Catalunya; aquest darrer en estreta col·laboració amb Lluís Ferran Toledano, director de projectes.

Pel que fa a les activitats més recents com a historiador, ha estat professor substitut a la Universitat Autònoma de Barcelona (2007-2008), ha format part del grup impulsor del manifest Galeusca d'historiadors (que vol agermanar historiadors catalans, bascos i gallecs, i que fou presentat al Museu d'Història de Catalunya el 9-IX-2008) i ha estat elegit membre de la Junta de Govern del Memorial Democràtic (a proposta d'ERC i per elecció del Parlament de Catalunya, el 16-VII-2008). L'any 2009 esdevé comissari de l'exposició *El somni republicà. El republicanisme a les comarques gironines (1900-1936)*, a la Casa de Cultura de Girona.

PUJOL FABRELLES, David

(La Bisbal d'Empordà, el Baix Empordà, 10.III.1965) Mestre i pedagog

Fill de Josep Pujol i Banyeres i de Rosa Fabrellas i Plana, ambdós naturals de la Bisbal. És el primer de tres germans. Està afincat a l'Alt Empordà des de l'any 1989, primer a Siurana i, després, a Pau, on viu actualment.

Va estudiar magisteri a l'Escola de Mestres de Girona (1986) i, posteriorment, va obtenir la llicenciatura en Filosofia i Lletres, especialitat Ciències de l'Educació, a la Universitat de Girona (1994). La seva tesina fou *Els orígens de l'escola catalana: dels primers tempteigs de bilingüisme escolar a l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana (1869-1902)*, que va ser publicada per Edicions Ceac (Barcelona: 1998). És postgraduat en Gestió i Administració Local per la UAB i en Participació Ciutadana i Comunicació per la UdG. Ha cursat el mestratge en Alta Funció Directiva per l'Escola d'Administració Pública de Catalunya. En aquests moments és el cap de l'Àrea de Relacions Ciutadanes i Joventut de l'Ajuntament de Girona.

Ha exercit el magisteri a Sant Hilari Sacalm, Pont de Molins, Siurana, Pau i Lliurona. Ha participat, també, en el món del lleure i l'escoltisme. Ha estat director de Formació Continuada de la Fundació Universitat de Girona: Innovació i Formació. Durant vuit anys (1996-2004) ha impartit diverses assignatures –sobretot d'Història de l'Educació– a la Facultat de Psicologia i Pedagogia de la UdG. Actualment hi codirigeix un postgrau en Participació Ciutadana i Comunicació.

Ha escrit nombrosos articles, de temàtica diversa, en publicacions comarcals i supracomarcals, com: *El Punt*, *Crònica d'Ensenyament*, *Revista de Girona*, *Gavarres*, *Butlletí dels Mestres*, *Sarmiento (Anuario Galego de Historia da Educación)*, *El Drac*, *L'Olotí*, *Presència*, *Temps d'Educació*, *Descobrir Catalunya*, *Cuadernos de Pedagogía*, *Història i Educació* i *Historia de la Educación (Revista*

Interuniversitaria), entre d'altres. Actualment dirigeix el projecte de la nova revista *Alberes*.

Ha estat curador de l'edició de diferents treballs: *Què vol dir fer de mestre, avui?* (Figueres: 1993), *Quan jo anava a estudi* (Siurana: 1996), *Mestres d'aquell temps* (Girona: 1999), *La Renovació Pedagògica. Actes de les XVI Jornades d'Història de l'Educació dels Països Catalans* (Girona: 2003), *Un passeig per la memòria d'en Joan Falgàs de Siurana* (Siurana: 2006), *Carles Coll i Suñer. Una experiència municipal* (La Bisbal: 2007), *Un passeig per la memòria d'en Salvador Comas de Pau* (Pau: 2008), *Guia municipal de les entitats de Girona* (Girona: 2008), entre d'altres.

Ha participat en algunes obres col·lectives: *Miscel·lània Premis Pere Lloberas* (La Bisbal: 1991), *150 Aniversari de l'Institut de Batxillerat Jaume Vicens Vives* (Girona: 1995), *La formació inicial i permanent dels mestres* (Vic: 1997), *Pere Vergés, una educació per a la ciutadania* (Barcelona: 1997), *La Pedagogia a Catalunya* (Barcelona: 1999), *Bisbalencs d'abans* (La Bisbal: 1999), *Repensar la pedagogia, avui* (Barcelona: 2001) o *25 anys de l'Agrupament escolta les Gavarres* (La Bisbal: 2006).

D'entre els llibres que té publicats hi ha els de temàtica pedagògica: *Antoni Balmanya i Ros, un iniciador de la renovació pedagògica a Catalunya* (Espolla: 1992); *Petita història de Baldiri Reixac*, amb Salomó Marquès i dibuixos de Pilarín Bayés (Barcelona: 1998); *El mestre Gregori Artizà i Lapedra, entre la pedagogia i el vi*, en col·laboració amb Mònica Muxach, Roser Serra i Irene Vidal (Capmany: 1999), i *L'escola*, amb Salomó Marquès i Jordi Feu (Girona: 2005). Ha col·laborat a *La Revolució i la Guerra Civil a la Bisbal* (La Bisbal: 1990) amb el capítol dedicat a l'escola.

Altres treballs estan relacionats amb la història local: *Fonteta i la calç*, amb Joan Juanola (Vulpe llac-Fonteta-Peratallada: 1989); *La Cellera de Ter*, amb Lluís Llagostera (Girona: 1990); *Siurana d'Empordà, un poble de pagès: una experiència d'educació ambiental a l'escola* (Siurana: 1991); *Siurana d'Empordà*, amb Antoni Egea (Girona: 1998) i *Pau*, amb Antoni Egea (Girona: 2009).

D'entre els llibres divulgatius, a manera de material pedagògic per a la millor coneixença del patrimoni i dels monuments comarcals, hi ha els cinc volums de *Les pedres parlen: Sant Pere de*

Rodes (Figueres: 1999), *La Mare de Déu del Mont* (Girona: 2005, 2a. ed.), *La Ciutadella de Roses* (Roses: 1999), *La Catedral de Castelló* (Castelló d'Empúries: 2001) i *Pels camins de Beuda* (Beuda: 2003). També són de tipus divulgatiu *La llegenda del castell de Siurana d'Empordà* (Siurana: 1992), *Breu història de l'Alt Empordà*, amb fotografies de Joan Juanola (Girona: 2004); *El cas estrany d'en Pere Porter*, amb Narcís Figueras i Ignasi Esteve (Girona: 2007), i *L'Ajuntament explicat a les meves filles* (Barcelona: 2008).

Ha estat membre del Patronat del Museu de la Ceràmica de la Bisbal i ha participat en el programa de recerca etnològica *Les arrels del Mont*, dins l'Inventari del Patrimoni Etnològic de Catalunya. Va ser president del Grup de Mestres de l'Empordà i responsable de l'organització de diverses Escoles d'Estiu de la comarca de l'Alt Empordà.

Ha rebut el Premi de Periodisme Joan Reglà (1988 i 1989), un accèssit en el XI Premi d'Experiències Pedagògiques de l'Alt Empordà (1994), el Premi del Concurs Periodístic de la UdG *Recomanació sobre l'Educació per a la Comprensió i la Pau Internacionals* (1994), el Premi de Periodisme Pràctica Educativa (1996), el XIX Premi d'Educació Josep Pallach d'Educació (1997), una menció especial en la 25a edició del Premi Serra i Moret d'obres de civisme en la modalitat assaig (2007) i ha quedat finalista en la 3a edició del Premi Nacional d'Assaig Francesc Ferrer i Gironès (2008).

PUJOL HAMELINK, Marcel

(Dun Laoghaire, Irlanda, 29.VI.1965)

Historiador i arqueòleg

Fill de Sebastià Pujol i Cabot, metge, i de Hendrika-Pietje Hamelink.

Està casat amb Àngels Alsina, mestra. Després d'estar de petit una temporada vivint a Roses, l'any 1970 s'hi instal·la de manera permanent.

Llicenciat en Filosofia i Lletres, secció d'Història de les Societats Pre-Capitalistes i Antropologia Social, especialitzat en Història

Antiga (Universitat Autònoma de Barcelona, 1989). Diploma de Postgrau del Curs Intensiú Europeu sobre Arqueologia Subaquàtica, (Girona-Cadaqués, 1988). Diplôme d'Études Approfondies (D.E.A., 3ème cycle) en Arqueologia Medieval (*Archéologie des Périodes Historiques*) a la Facultat d'Història de l'Art et Archéologie (Universitat de París I-La Sorbonne, 1990-1991). Amb la memòria: *Les Pays Catalans au Moyen Age: terminologie nautique, construction navale et typologie des bateaux. Un état de la question*, sota la direcció del Dr. Sr. L. Pressouyre, amb la menció *Très Bien*.

Màster de Postgrau (UB, 1991-1993) sobre Gestió del Patrimoni Històric i Arqueològic, amb la memòria "Un model de gestió de la Ciutadella de Roses i el seu enfoc cap al turisme cultural". Màster d'Arxivística (UdG, 1993-1995), amb la memòria "El capbreu com a tipus documental". Màster de Ceràmica Medieval i Postmedieval (UB, 1996-1997). Cursos de doctorat realitzats al Departament de Ciències de l'Antiguitat i de l'Edat Mitjana (UAB, 1998-2001). Treball de recerca "La construcció naval a la Corona d'Aragó: Catalunya (segles XIII-XV)", (UAB, 2002) puntuat amb un Excel·lent *cum laude*.

Actualment està treballant en la tesi doctoral que versa sobre: "La construcció naval a la Corona Catalanoaragonesa durant l'edat mitjana".

Ha compaginat les excavacions arqueològiques i la investigació amb la docència. És professor d'Arqueologia a l'Escola Superior de Conservació i Restauració de Béns Culturals de Catalunya (Barcelona, des del 1994). Ha estat també professor a diferents cursos, seminaris, màsters sobre arqueologia naval, terminologia i història de la construcció naval.

Els seus escrits, molts sobre el municipi de Roses, han estat publicats en revistes especialitzades com *Empúries*, *Tribuna d'Arqueologia*, *Exocetus Volitans* (Girona), *Neptunia* (París), *el Programa de Festa Major de Roses*, *Boletín de Arqueología Medieval*, *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos*, *Drassana*, *Unicum*, *Revista de Historia Naval*.

Ha publicat: *Història dels Aiguamolls de l'Empordà: l'estany de Castelló* (Castelló: 1994), *El capbreu com a tipus documental* (Figueres: 1996), *La vila de Roses (segles XIV-XVI): aproximació a l'urbanisme, la societat i l'economia a partir dels capbreus del monestir de Santa Maria de Roses (1304-1565)* (Figueres: 1997).

En col·laboració: *L'enginyeria naval del s. XVIII* (1987) amb Genís Roca Verard, *Excavacions arqueològiques subaquàtiques a Cala Culip I* (Girona: 1989), *El patrimoni marítim-pesquer de la Costa Brava* (Girona: 1998), *Roses II, Perla V i Presido: tres vaixells enfonsats a l'Empordà durant la guerra de Francès (1808-1814)* (Girona: 2003), amb Joan Manuel Alfaró[†], i Xavier Carlús pels dibuixos del material arqueològic o *Mediterraneum. L'esplendor de la Mediterrània medieval, segles XIII-XV* (Barcelona: 2004).

Ha col·laborat en l'elaboració de: *El patrimoni marítim-pesquer de la Costa Brava* (1996).

Actualment col·labora en la redacció dels termes catalans per a un diccionari plurilingüe de terminologia naval NADL, *Institute of Naval Archaeology* (INA, Austin (Texas)), en el projecte *Les Sorres X*, per a la remodelació del Museu Marítim de Barcelona, lloc on s'encarrega de muntar i reconstruir les restes d'un llagut de finals del segle XIV i preparar l'espai i continguts per a la seva exposició museogràfica.

Arquitectura naval al Golf de Roses durant el segle XVIII, fet en col·laboració amb G. Roca i Verard, va aconseguir el Primer Premi del III Concurs sobre Arqueologia Industrial Servei de Joventut de la Generalitat de Catalunya (1988).

Amb Pablo de la Fuente[†] de Pablo, es presentà el projecte de recerca Sant Feliu de Guíxols, *Drassana Reial: construcció i indústria naval a principis del segle XVIII*, que guanyà la IV Beca d'Investigació Lluís Esteve (Sant Feliu de Guíxols, 2006). Ha obtingut la beca Francesc Eiximenis 2008, amb el projecte: "La pesca a Roses al final de l'Antic Règim".

PUJOL JUAN, Albert

(Centelles, Osona, 29.X.1949) Pintor

Fill de Francesc Pujol Albanell, funcionari i impressor, natural de Vic, i de Maria Rosa Juan Ventós, del Mas Ventós, de Garriguella. Casat amb Caren Van der Does, té una filla, Georgina.

D'adolescent va introduir-se en el treball d'impressor a la impremta Carrera de Granollers, per passar a la impremta paterna, anomenada Impremta Moderna, de Centelles. Es va aficionar a dibuixar i s'interessà pel disseny gràfic. Es traslladà a Barcelona on compagina la feina d'impressor

a la capital amb l'assistència a l'Escola Massana. Allà descobreix la llum i diferents tècniques, com el carbonet. Va ser fonamental el mestratge, del pintor i professor de dibuix, Ramon Noé Herrero, originari de Tortosa.

És destinat al Servei de Cartografia de la Base Aèria de Gando, a les Illes Canàries a fer el servei militar. Allà s'inicia en el retrat al pastel, per després instal·lar-se com a pintor retratista a la Plaza de Santa Catalina, de Las Palmas

de Gran Canaria. Segueix retratant al carrer a Sitges i, posteriorment, a Roses, vila que el biografiat considera com el seu poble d'adopció. Hi arriba l'estiu de 1975 i, actualment, segueix exercint de pintor retratista a l'aire lliure. Durant el lustre, 1985-1990, es produeix una baixada del turisme de qualitat, i s'adapta a la nova situació, moment en què obre estudi al poble natal de la seva mare, Garriguella.

La seva obra expressa energia i vitalitat, i es caracteritza per la recerca de nous llenguatges, plàstics i formals. Des dels inicis ha practicat l'aquarel·la, el pastel, i l'art abstracte, a base de pintura acrílica i matèrica, i ha arribat a la conclusió que la pintura figurativa i l'abstracte són el mateix. Influint pels grans canvis de la societat, l'any 2000 experimenta un canvi dràstic d'estil, el nou estil és transgressor dels límits, considera necessària la renovació i creu que la pintura clàssica ha esdevingut un llenguatge obsolet.

La primera exposició individual va tenir lloc a Centelles (1974), en seguiren d'altres a Roses i, de nou, a Centelles. Ha participat en nombroses exposicions col·lectives, a diferents indrets de Catalunya.

L'Àrea de Cultura de l'Ajuntament de Roses va incentivar una exposició col·lectiva d'artistes rosincs exportada a l'agermanada Rodes, i el biografiat va ser un dels representants (1997).

Una de les seves aquarel·les, va guanyar el Premi Centelles (1972). Va aconseguir el Premi Biennal (1991).

PUJOL MOLINET, Josep

(Figueres, 6.XII.1913 – 13.IX.1987)

Impressor i actor

Fill de Baldiri Pujol Punti, flequer, de Colomers, i de Dolores Molinet Soler, de Figueres. Es va casar amb Elena Teixidor[↑] (1950) i el matrimoni va tenir un fill, Josep Maria.

Va iniciar-se en l'ofici d'impressor a Gràfiques Alser, em-

presa situada al carrer de Caamaño. En esclatar la guerra civil es va haver d'incorporar al front, després d'haver finalitzat va treballar per a la impremta d'en Bahí, situada al carrer de Vilafant, i posteriorment va comprar les gràfiques Alser (c. 1954), impremta que va passar a nomenar-se Gráficas Pujol.

El biografiat va desenvolupar de manera amateur la interpretació teatral. Des de petit va estar vinculat al patronat de la Catequística i després amb l'agrupació teatral dirigida per Pere Teixidor[↑].

Va interpretar diverses obres, sarsueles, dramemes, però es va distingir en la interpretació de comèdies, essent la seva parella Elena Teixidor.

En el seu repertori hi figuren la representació de moltes obres entre les quals es compten: *Terra Baixa*, *L'Hostal de la Glòria*, *La Dolorosa*, *La del manjo de rosas* o *Molinos de viento*.

PUJOL POUS, Carles

(Figueres, 9.XI.1924 – Salt, el Gironès, 11.I.1996)

Pintor i decorador

Fill de Joan Pujol Albanell, fuster, natural de Gualta, i de Consuelo Pous Brugat, de Figueres. Es va casar amb Josefina Piquer Altarriba i el matrimoni va tenir dues filles: Irene i Rosa, i un fill, Carles. Va estudiar a l'Escola d'Arts i Oficis de Figueres. Va pintar i decorar les parets i els sostres de cases senyoriales. Va ser l'autor dels estucats de l'altar de l'església parroquial de la Bisbal i dels tapissos amb parelles ballant que

lluien els envelats de l'empresa Barris de Salt pintats l'any 1955, any en què va realitzar els decorats dels Pastorets de Salt.

Des del punt de vista pictòric, la tela més famosa és la *Maqueta de la immortal ciudad de Gerona* que representa l'ocupació francesa de 1805. El quadre, que havia estat exposat a la catedral de Girona, va ser traslladat al Museu de la Guerra del Castell de Montjuïc (Barcelona).

El 1994 l'Ajuntament de Salt va preparar una Antològica de la seva obra, en la qual va reunir més de cent quadres de l'autor a la sala d'exposicions de Les Bernardes.

PUJOL PUIGVEHÍ, Anna

(Figueres, 16.VIII.1947)

Historiadora, professora i arqueòloga

Filla de Jordi Pujol Salacrch, de Figueres, i Anna Puigvehí Fabrega, de Figueres. És la gran de dos germans: Anna i Jordi. Està molt vinculada a Llançà, vila en la qual resideix una part de l'any.

Llicenciada en Filosofia i Lletres per la Universitat de Barcelona (1970), grau de llicenciatura amb memòria "Els indikets segons les fonts literàries i arqueològiques", doctora cum laude en història per la tesi doctoral *La població prerromana en el NE de Catalunya* (1981).

Ha estat professora de la UAB durant 15 anys. Actualment és catedràtica de l'IES Eugeni d'Ors i professora d'Història i Història Antiga de la UOC (Universitat Oberta de Catalunya).

Com a arqueòloga ha estat professora tècnica de diversos cursos internacionals, ha excavat amb equips francoespanyols a jaciments de rellevància científica com el palau orientalitzant de Cancho Roano, Zalamea de la Serena (Badajoz) o el poblat gal-loromà de Bibracte (Mount-Beuvray, Nièvre, França), a més de nombroses excavacions de jaciments de diferents èpoques i tipologies d'Espanya i Catalunya (Ullastret, Empúries...).

L'experiència de la didàctica de l'arqueologia l'ha portat a ser ponent i organitzar les I i II Jornades d'Arqueologia i Pedagogia Museu d'Arqueologia de Catalunya, 1994 i 1996. Ha col·laborat també en el programa d'informàtica educativa (PIE) del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya i amb l'ACCAT (Associació Conèixer Catalunya).

És assessora científica de l'associació Amics dels Museus (des de 1974), col·laboradora científica de l'*Índice Histórico Español*, i forma part de diverses associacions: és membre de l'Institut d'Arqueologia i prehistòria de la Universitat de Barcelona i membre de l'Institut d'Estudis Catalans, i patronats com el de Santa Maria de Vilabertran.

Com a conferenciat ha impartit nombrosos cursos de postgrau a diverses universitats i institucions espanyoles i de l'estranger. Ha publicat nombrosos estudis sobre els moments més reculats de la història de Catalunya, tant de caràcter científic com de difusió i divulgació, en revistes especialitzades com: *Ampurias*, *Información Arqueológica*, *Revista de Estudios Extremeños*, *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos, *Pyrenae*, *Historia y Vida*, *Historia 16*, *Rutas del Mundo de la National Geographic Society*, *Revista de Arqueología* o *Scientific American*.

Entre les monografies s'hi compten les obres: *La població prerromana del estremo nordeste peninsular: génesis y desarrollo de la cultura ibérica en las comarcas gerundenses* (Barcelona: 1984), resum de la tesi doctoral; *La població prerromana del estremo nordeste peninsular: génesis y desarrollo de la cultura ibérica en las comarcas gerundenses* (Barcelona: 1989 2 vols.), *Arrels clàssiques de la cuina de la Catalunya Vella. D'Apici (s. I), a Josep Pla (s. XX)* (Barcelona: 1997), *El territori de Llançà a l'antiguitat* (Figueres: 1998).

Publicacions de tipus didàctic: *L'arqueologia a Catalunya, avui* (Barcelona: 1982), *Els ibers. Vida i cultura* (Barcelona: 1992), *La Costa Brava. Guia-album amb itinerari descriptiu* (Barcelona: s.d.). Ha participat en diverses monografies entre les quals figura: *L'alimentació mediterrània* (Barcelona: 1996).

Ha estat vinculada al món editorial com a traductora de l'italià i de l'anglès d'obres d'història i d'història de l'art.

Va rebre el III Premi Castell del Joncar de recerca històrica per l'estudi "El Ampurdán desde la colonización griega a la conquista romana. Según testimonio de los autores griegos y romanos contemporáneos" (AIEE, 1977).

PUJOL TARRÉS, Frederic

(Vilanova de la Muga, 24.XII.1939)

Eclesiàstic i músic

Fill de Narcís Pujol, de Terrades, i de Concepció Tarrés Pujol, de Vilanova de la Muga. Va estudiar al seminari de Girona, on va exercir d'organista i subdirector de l'escolania. Va ser ordenat el 7 de juliol de 1963 i va exercir en

diverses parròquies del bisbat. Va realitzar estudis al Conservatori Superior de Música del Liceu de Barcelona, allà va assolir el Diploma de Professor de Música (1965) i el de Professor de Piano (1968). Va anar a Roma a ampliar estudis al Pontificio Istituto di Musica Sacra (1969) on fins a 1975 perfecciona diferents vessants musicals com el Cant Gregorià, Harmonia, Música Sagrada, Contrapunt, Fuga, Musicologia, Composició, Direcció polifònica i Organista litúrgic, amb reconeguts professors com Domenico Bartolucci, director de la Capella Sixtina; Armando Renzi, director de La Capella Giulia; Vieri Tossatti, compositor i director d'orquestra, i Erich Arnd, organista titular de la basílica de Sant Pere del Vaticà. Obté la llicenciatura en Cant Gregorià, Música Sagrada i Musicologia, i Mestre de Composició i Diploma d'Organista Litúrgic.

De retorn de Romà va dirigir la coral Crosca d'Olot. Ha estat professor de música del seminari diocesà (1979-1985), és director de la coral Retorn Planenc de les Planes d'Hostoles (des de 1976) i és organista de la catedral de Girona (des de 1989) i responsable del cant en les celebracions de la catedral. Els anys 1979 i 1995 pren part com a director musical en les Trobades d'Animadors de Cant per a la Litúrgia, a Montserrat.

És vocal del Secretariat Diocesà de Pastoral Litúrgica i de la Comissió Interdiocesana de Música de la Tarraconense.

Ha compost obres corals, cants per a la litúrgia, goigs i sardanes com, per exemple, *A l'ermita de Sant Cristòfol* (1981), *L'aplec del vilar* (1982), *Capvespre a Riudellots* (1983), *El rellotge de sol* (1986). Sardanes corals: *El Canigó* (1974), *Lloança a les Planes* (1985). Sardana en dues versions, coral i per a cobla, *La font de les Fontiques* (1980).

Ha publicat: *Catàleg de les obres de mn. Lluís Romeu* (Vic: 1994) i *Vers Vós vénen els pobles, Cants per a la litúrgia* (Les Planes d'Hostoles: 1980), *Salms responsorials dels diumenges i festes, any C* (Figueras: 2006) i *Salms responsorials dels diumenges i festes, any B* (Figueras: 2008).

PUJOLAR BATLLE, Marià

(Llers, 30.XI.1836 -

Tortellà, la Garrotxa, 1.IX.1900) Mestre

Va assolir el títol de Mestre Elemental (1860) i, després, el de Mestre Superior (1862). Va practicar el magisteri a Medinyà, Tortellà, lloc on va conèixer la mestra Maria Lanciano Pascual, amb qui va contraure matrimoni i va

tenir set fills, els quatre primers nascuts a Tortellà i els tres darrers varen néixer a Garriguella. Posteriorment va exercir a Garriguella i a Lloret de Mar.

Va escriure *Compendio de Ha. Sagrada y Nociones de Religión y moral para las escuelas de primera enseñanza* (Olot: 1871 2a ed.; id.: 1878 4a ed.; Gerona: 191?, 14a ed.; Olot?: 1900, 16a ed.), l'any 1879 va ser aprovat com a llibre de text. *Principios de Aritmética teorico-práctica* (Olot: 1885; id.: 1894, 8a ed.; id.: 1906 15a ed.), també va ser declarat llibre de text. *Elementos de gramática castellana, para las escuelas de primera enseñanza* (Figueras: 1865; id.: 1869, 2a ed.; Gerona: 1877, 5a ed.; 1880, 6a ed.; 1883, 7a ed.;

Olot: 1918, 36a ed.), tots en col·laboració amb el seu company i amic, Francisco de A. Ferrusola↑.

PUJULÀ VIDAL, Marià

(Figueres, 2.VIII.1866 – 10.III.1949)

Sastre i polític

Fill d'Agustí Pujolar [sic] Moreu, sastre, i de Jacinta Vidal Codina, ambdós de Figueres. Va ser el petit de quatre germans: Josep, Carme, Agustí i Marià. El biografiat va romandre solter i va seguir l'ofici del pare.

Va residir una temporada a Buenos Aires (1885). Des de jove es va sentir atret pel grup republicà federal nacionalista. Va ser membre fundador de l'Aplec Nacionalista Republicà. Va formar part del Centre Federalista Empordanès i, posteriorment, es va integrar a la UFNR (Unió Federal Nacionalista Republicana) de l'Empordà, fins que l'any 1930 va passar a ser d'Esquerra Republicana de Catalunya. Va ser col·laborador de l'*Empordà Federal* (1911), el qual portava per subtítol, Setmanari de la U.F.N.R. Amb els anys va constituir la Federació Republicana Socialista de l'Empordà (1930).

L'any 1905 figurava en les llistes municipals. Des de l'any 1905 va ser regidor diverses vegades i per un període de més de setze anys, i alcalde (1914-1917, 1917-1920, 1931-1934, 1936) més de deu anys. Durant la guerra civil va ser cessat d'alcalde i regidor. Durant el mandat d'alcalde va iniciar les gestions per a la construcció d'una nova casa consistorial, es va sol·licitar a la Mancomunitat una biblioteca pública, va ser un dels tres fundadors de la creació d'un parc municipal (1918), juntament amb Josep Pichot↑ i Joaquim Cusi↑, es va reformar la Rambla (1918) amb projecte de Ricard Giralta↑ Casadesús. L'any següent es varen portar a terme moltes millores de tipus sanitari com la municipalització de l'aigua

potable, la creació d'una xarxa de clavegueres, la pavimentació de carrers i el cobriment d'una part de la riera Galligans i la construcció de dues escoles públiques.

L'Ajuntament de Figueres li va dedicar un carrer a la urbanització Parc Sol (1974).

PUMAREDA FERRER, Salvi

(Llançà, 8.X.1894 – 28.X.1971) Músic

Fill de Pròsper Pumareda i de Rosa Ferrer, ambdós de Llançà, va ser el tercer de quatre germans supervivents d'una colla de tretze. Es va casar amb Micaela Puig Casademont, de l'Escala, i el matrimoni va tenir tres fills.

Format amb Hermenegild Marcè, va ser fisconaire, músic i membre de l'orquestra La Principal de Peralada.

Va formar part de diverses orquestres de les contrades gironines com La Unió Artística de Vidreres (1926), ingressà a l'Antiga Principal de la Bisbal, després va ser membre fundador de l'orquestra L'Art Gironí (1928-1930). Va tocar també amb La Farnense i L'Arbucienca.

Va ser membre fundador de l'Orquestrina Art i Ritme de Llançà, fins a l'esclat de la guerra civil. Després de la contesa va formar part de La Principal de l'Escala. Allà va tocar el fiscorn, trombó de vares i violí.

PUMAREDA PUIG, Pròsper

(Llançà, 16.X.1919) Músic i fotògraf

Fill de Salvi Pumareda↑ Ferrer, músic, de Llançà, i de Micaela Puig Casademont, de l'Escala, ha estat el gran de tres germans. Casat amb Maria Castelló Riera, de Llançà, el matrimoni ha tingut un noi i una noia.

Va créixer en l'ambient musical familiar i va rebre la influència de mossèn Josep Ciurana Oliver (Salt, 1879 – Figueres, 1936), músic i organista

de la parròquia de Llançà. A l'edat de set anys s'inicià en el solfeig, per seguir amb les classes d'instrument violí i trompeta. Va rebre classes dels germans Daró, de Vilajuïga, i així als quinze anys tocava a l'orquestra Maricel de Llançà.

En esclatar la guerra civil va haver d'anar al front, i quan la retirada va passar per diferents camps de concentració, a Masèras (prop de Toulouse), al Vernet (prop de Sant Martí del Canigó), i es va enrolar a l'exèrcit francès. A la torna-

da va estar en diversos camps de concentració (Horta, Reus i Melilla). Tot seguit, va haver de fer el servei militar, període en el qual va formar part de la banda musical, i al temps que practicava millorava els coneixements de música.

L'any 1945 entrà a treballar per a la Casa Vichy durant la temporada d'estiu, de Caldes de Malavella. Al balneari, entre altres ocupacions, va ser el trompeta del conjunt que amenitzava les vetllades.

Compaginava aquesta tasca amb altres formacions com el conjunt Jadris i els Montgrins, de Torroella de Montgrí; els Rossinyols de Castelló d'Empúries. Posteriorment va formar part de l'Amoga, de Vidreres (1948-1958). L'any 1958 va deixar la formació musical i la retirada oficial de músic. Tot i amb això, a Llançà va formar el conjunt nomenat Els Súpers, que tocaven a la vila i a les rodalies.

Mentrestant, a Llançà, ja feia uns anys que havia iniciat una nova activitat, la fotografia. Va ser el primer fotògraf professional establert a la vila. Va muntar el laboratori i ell mateix revelava les fotografies. Conserva el material d'arxiu des de l'any 1961, el període de 1958 a 1961 va desaparèixer amb l'antic local. Va compaginar aquesta afició amb altres tasques com la llibreria-quiosc, la venda de material fotogràfic i la fotografia.

El biografiat ha desenvolupat activitats lúdico-culturals en diverses associacions del poble: va formar part de la junta del futbol, va ser president de la Joventut Recreativa Llançanenca i president del Casal del Pensionista.

Ha estat guardonat amb la Llança d'Or (2002). L'any 2008 ha publicat *Amics i cançons de Llançà*, recull d'escrits i poesies del biografiat.

PUMAROLA BATLLE, Martí

(Figueres, 28.II.1956) Veterinari

Membre d'una nissaga de veterinaris. El pare, Joan Pumarola Thomas, l'avi, el besavi i rebesavi. És el segon de cinc germans. Estudia a la Facultat de Veterinària de Saragossa (1978), posteriorment assoleix el títol de Doctor en Veterinària (UAB, 16.II.1990), amb la tesi: *Model experimental murí de la malaltia d'Aujeszky: estudi immunohistològic i valoració de la efectivitat vacunal*, a partir d'aquí s'interessa pels problemes nerviosos dels animals, la neuropatologia. Camp en el qual s'ha especialitzat, amb estades a l'Institut de Patologia (Utrecht, Països Baixos, 1989), a l'Institut de Neurologia Animal (Berna, Suïssa, 1991), o a l'Institut de Pedagogia Muscular comparada (Universitat de Califòrnia-San Diego, Estats Units, 2003). Diplomant en Patologia Veterinària per l'European College of Veterinary Pathologists (ECVP), des de 1995.

De jove s'inicia en l'ofici com a ajudant del seu pare, més endavant esdevé veterinari del Grup Lleter de l'Alt Empordà (1980-1982). En aquest període esdevé membre actiu del Grup de Defensa dels Aiguamolls de l'Empordà (1980-1982) i membre fundador de la IAEDEN.

De jove s'inicia en l'ofici com a ajudant del seu pare, més endavant esdevé veterinari del Grup Lleter de l'Alt Empordà (1980-1982). En aquest període esdevé membre actiu del Grup de Defensa dels Aiguamolls de l'Empordà (1980-1982) i membre fundador de la IAEDEN.

A partir de 1982 s'introdueix en el món de l'ensenyament: a la Facultat de Veterinària de la Universitat Autònoma de Barcelona és Professor Ajudant (1982-1991), Professor Titular (1991-2006) i Professor Catedràtic (des de novembre 2006).

Ha impartit les assignatures: Anatomia i Embriologia, Histologia, Anatomia Patològica General, Anatomia Patològica Especial, Neurologia. Ha impartit cursos de Doctorat i de màster: Neuropatologia, Història de la Veterinària. És

responsable de quatre projectes de recerca nacionals i membre de l'equip investigador de set projectes internacionals i nacionals.

S'implica en tasques de gestió: degà de la Facultat de Veterinària de la UAB (1998-2002). És creador i responsable del Laboratori de referència en malalties prioniques animals de Catalunya (PRIOCAT) adscrit al Centre de Recerca en Sanitat Animal (CreSA) dins del Campus de la UAB (2001). És creador i responsable del Banc de Teixits Animals de Catalunya (BTAC) (<http://antalya.uab.es/btac>). És creador i responsable de la Unitat de Patologia Murina del Centre de Biotecnologia Animal i de Teràpia Gènica (CBATEG).

Forma part de les següents associacions: membre co-fundador de la Sociedad Española de Anatomía Patológica Veterinaria (des de 1985); Membre de la Societat Europea de Neurologia Veterinària (ESVN) (des de 1990); Membre de la Societat Internacional de Neuropatologia (ISN) (des de 1991); Membre d'A.V.E.P.A. (Asociación Veterinaria Española de Pequeños Animales) (des de 1992); vicepresident de la Sociedad Española de Anatomía Patológica Veterinaria (2001-2005).

Ha intervingut com a membre de l'Exam Committee del ECVF (1998-1999), del Comité d'Organisation et de formation (COF) i del Diplôme français d'Études Spécialisées Vétérinaires de troisième cycle en anatomie pathologique vétérinaire (D.E.S.V.) des de setembre de 2004.

És autor de més d'un centenar d'articles publicats en llibres i revistes científiques i ha participat en prop de dos-cents congressos nacionals i internacionals en els quals ha presentat ponències i comunicacions.

S'ha distingit en l'estudi de la història de la veterinària, en aquest sentit ha estat fundador i secretari de l'Associació Catalana d'Història de la Veterinària (des de 1990). És membre de la World Association for the History of Veterinary Medicine (des de 1992), membre de l'Extended board (des de 1995), president de l'Asociación Española de Historia de la Veterinaria (1998-2002). Soci de l'Asociación Argentina de Historia de la Veterinaria (des de 1999). És membre ordinari del Centre d'Estudis d'Història de la Ciència (CEHC) de la UAB (des de maig de

1999), membre actiu de la Sociedad Mexicana de Historia de la Medicina Veterinaria y Zootecnia (des de 2003).

Ha rebut diverses distincions acadèmiques: Premi extraordinari de Llicenciatura. (Universitat de Saragossa, Curs acadèmic: 1977-78); Premi extraordinari de Tesi doctoral de la Facultat de Veterinària de la UAB (Curs acadèmic: 1989-90). I altres distincions obtingudes per les investigacions: Premi Journal Scholarship Award de la Charles Louis Davis D.V.M. Foundation for advancement of Veterinary and Comparative Pathology pel treball titulat: "Pathological and immunocytochemical studies of Morbillivirus infection in striped dolphins (*Stenella coeruleoalba*)", realitzat en col·laboració amb M. Domingo, J. Visa, A. J. Marco, L. Ferrer, R. Rabanal i S. Kennedy, publicat a la revista *Veterinary Pathology*, volum 29, pàgines 1-10, el juny de 1992; Diploma d'honor del Certamen internacional de Video Veterinario, celebrat a Saragosa (Espanya) el mes d'octubre de 1998, pel vídeo titulat *El examen neurológico del perro*; Distinció Jaume Vicens Vives, a la qualitat docent universitària com a premi col·lectiu als Professors de la Facultat de Veterinària de la Universitat Autònoma de Barcelona, com a reconeixement a l'esforç realitzat per millorar la qualitat de la docència (2002); Acreditació de Recerca Avançada en l'àmbit de Ciències Mèdiques i de la Salut de l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (21-IX-2004).

PURCALLAS SALVÀ, Pere

(Llançà, 21.X.1884 - Mèxic, 1980) *Polític*

Fill de Joan Pu(o)r-callas Pau, i d'Irene Salvà Iter, ambdós llançanencs. Va casar-se a l'església de Sant Vicenç amb M. Lluïsa Farreras.

Va ser alcalde de la població durant la II República. De formació autodidacta, va ser secretari

de l'ajuntament fins a la Dictadura de Primo de Rivera, llavors es va aixecar un expedient en

contra de la seva actuació i el 22 de desembre de 1924 se'l va suspendre de sou i feina, encara que el setembre de 1925 ja havia estat rehabilitat com a secretari interí.

El 15 d'abril de 1931 va ser proclamat alcalde del nou ajuntament republicà. Més endavant va ser nomenat delegat d'Agricultura de Girona per la Generalitat (1938).

Després de la guerra va haver d'exiliar-se, primer va viure a França i, més tard, es va instal·lar a Mèxic.

Després de molts anys va tornar a la seva vila nadiua, estada que va coincidir amb la celebració de la primera diada de l'11 de Setembre.

Va morir als 96 anys.

Q

QUER AGUSTÍ, Josep

(Vilafant, 4.XI.1943) *Músic i contrabaixista*

Fill d'Enric Quer Soler, i de Francisca Agustí Bosch, ambdós de Vilafant. Professor de violí, ha estat format amb el mestre Ferran Sala (1974). Ha rebut classes de Yoan Goilav i dels virtuoses americans Barry Green i Gary Karr.

Treballa amb l'organista japonès Izumi Kando, amb el qual recorre diferents països del món.

Després d'haver treballat amb música i balls populars (1969-1977) amb l'Orquestra Maravella, va endinsar-se en la música clàssica. Ha format part de l'Euzkadi Symphony Orchestra (1982-1986). Actualment, toca amb l'Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu, de Barcelona.

Ha format part, també, del Septimino de Euzkadi, ha tocat com a contrabaix solista a diverses orquestres de cambra de Perpinyà i amb l'Orchestra de Cambra de l'Empordà. També ha format part de l'Orchestra Ciutat de Barcelona, ara Orchestra Barcelona Ciutat, amb la Montpellier Symphony Orchestra i Empordà-Languedoc-Roussillon Symphony Orchestra.

Des de l'any 2003 ha estat convidat com a contrabaixista solista a participar en nombrosos

concerts a diferents països d'Europa i dels Estats Units. L'any 2006 va produir *El Contrabaix viatger* en col·laboració amb el pianista Santi Escura i el percussionista Toni Gadea.

Ha compaginat la professió amb la tasca pedagògica, havent exercit a Euskadi i a Lleida. Ha gravat tres discs compactes: *Contrabaix nostre* (1993), *El bruixot del contrabaix* (1996), dedicat a Josep Cervera i Bret, i *El Duende. Homenatge a Pere Valls i Duran* (2001). Des de l'any 2001 treballa sobre composicions de Víctor García Acín.

Va fundar i esdevenir director de l'orquestra La Principal de Vilafant (2000), amb la qual ha donat concerts de música popular catalana, de música de cambra i, fins i tot, d'òpera.

Ha estat distingit amb la Medalla de la Vila de Vilafant, i nomenat Fill Predilecte (2000).

QUER TORRENT, Joan

(L'Armentera, 25.VI.1905 - Figueres, 5.XII.1997)
Funcionari i polític

Fill de Joan Quer Saliner, secretari d'ajuntament i president del Centre Republicà de l'Armentera, i de Dolors Torrent Ripoll. Des de ben jove es va iniciar en els ideals de transformació social. Durant la Dictadura de Primo de Rivera va ser secretari de l'Ajuntament de Salt.

El 1931 va ingressar al Bloc Obrer i Camperol (BOC) i posteriorment al Partit Obrer d'Unificació Marxista (POUM). Va ser col·laborador, amb el

pseudònim d'Indigeta, del diari *L'Espurna* (Girona), portaveu del POUM.

Va ser membre del Comitè Antifeixista de Girona, conseller de finances, secretari i regidor de la ciutat de Girona. Va ser empresonat l'any 1937, i retingut pel Tribunal d'Espionatge i Alta Traïció.

Exiliat a Veneçuela on hi va viure durant vint anys, va tornar el 1968; l'any 1973 va renunciar a la nacionalitat veneçolana i va recuperar l'espanyola. El 1976 es va apuntar al PSC i va mantenir la militància fins a la seva mort.

QUERA, J.

(Figueres, s. XX) *Dibuixant*

Va participar a l'exposició Provincial de Belles Arts de Figueres (1928).

QUIDÉ LECLEPPE, Berta

(París, França, 1.X.1898 - Figueres, 30.V.1963)
Benefactora

Es va casar amb Enric Montoriol[†]. En residir a Figueres va fundar l'Associació Protectora d'Animals i Plantes, amb la intenció de fomentar, atendre i protegir els animals abandonats. La seu es trobava al carrer Pont de Molins, a la

part posterior del col·legi La Salle. Hi col·laboraren altres persones de la societat figuerenca com Pepita Gratacós de Deulofeu. Per a la construcció d'aquest refugi va aconseguir l'ajut econòmic d'entitats estrangeres com la Royal Society de Londres.

QUINTÀ SADURNÍ, Alfons

(Figueres, 28.VIII.1943)
Advocat, periodista i economista

Fill de Josep Quinta Alfaya, dedicat al comerç, i de Lluïsa Sadurní Juan, de Figueres. Alumne del Col·legi del germans de La Salle, conegut popularment amb el nom d'Els Fossos, a l'adolescència es trasllada a Barcelona on cursa les carreres de Dret, Periodisme i Econòmiques.

Probablement ha estat la pràctica del periodisme la disciplina que major projecció pública ha obtingut de les desenvolupades.

La primera feina va ser a *Enciclopèdia Catalana* (c. 1965-1972), on va ser cap de matèria i va incorporar-se com a redactor del diari *Tele-Exprés* (1969-72). La primera tasca rellevant, des del punt de vista periodístic, va ser la creació del primer programa en català de contingut no folklòric, amb el títol de *Dietari*, el qual s'emetia a Ràdio Barcelona (c. 1973-78). El biografiat va rebre, a títol personal, el Premi Ondas (1977), pel millor programa radiofònic.

Ha desenvolupat diferents càrrecs de responsabilitat en diversos mitjans de comunicació escrits: es va integrar a l'equip fundador del diari *El País*, abans de l'aparició. Una vegada va aparèixer, el maig de 1976, va ser nomenat delegat de Catalunya del rotatiu, càrrec que va desenvolupar fins l'any 1982. Va compaginar les tasques amb la corresponsalia a Catalunya de l'Agència Internacional *The Associated Press* (1970-1980), i la corresponsalia a Catalunya de *The New York Times* (1970-1982).

L'any 1982 va rebre el nomenament de director general del Projecte d'Empresa Pública de Producció i d'Emissió de Catalunya, destinat a preparar l'aparició de TV3. Quan ja va estar tot endegat va passar a ser el primer director general de TV3 (finals de 1982-1984).

Es desvincula de la televisió i és nomenat jutge de districte (1985-1988). A partir de 1989 esdevé director del projecte del diari *El Observador* i el primer director, i col·labora amb diversos rotatius, entre els quals figura l'*Avui* o el *Diari de Girona*.

Ha dirigit diversos programes per a Televisió Espanyola a Catalunya, entre els quals es compta *Institucions Catalanes i Homes d'Arts i Lletres*. Per encàrrec de TV3, és coautor dels guions d'una sèrie titulada *El destí de les Nacions*, documentals que han romàs inèdits.

Actualment dirigeix la col·lecció de temes d'actualitat *El Mirall* de Pagès Editors.

QUINTANA LLAONETA, Jaume

(La Selva de Mar, 9.VII.1921 - Figueres, 15.V.2001) *Escriptor i polític*

Fill de Clodoveo Quintana Ortega, pescador i ferrer, i de Pilar Llaoneta Camps, ambdós de la Selva de

Mar. Es va casar amb Rosa Bech Viusà, de Pedret i Marzà, i el matrimoni no va tenir descendència.

Va aprendre l'ofici de boter i va treballar al Port de la Selva, a Sant Climent Sescebes, a Capmany i a Vilajuïga. Després de la guerra civil, a causa de la manca de feina de boter, va haver d'emigrar. Va residir a diferents

llocs de França durant vint anys. Primer a Canoès, després a Montpeller, París i a Perpinyà, lloc on va ser un dels membres fundadors del Centre Cultural Català. En retornar es va instal·lar, de nou, a la Selva de Mar.

Militant d'Esquerra Republicana de Catalunya des de l'adolescència, durant la democràcia va formar part de l'executiva d'Esquerra Republicana i va encapçalar la candidatura independent a les municipals de l'any 1983, va esdevenir alcalde (30.VI.1985 – 13.VI.1995), període en el qual es varen dur a terme actuacions diverses com: la pavimentació de carrers, l'arranjament del passeig del Molí del Salt de l'Aigua, el del Centre Cultural o la restauració de l'església de Sant Sebastià.

De formació autodidacta, va ser col·laborador d'*Hora Nova* (Figueres), de les publicacions llançanques *La Farella* i *La Mar d'Amunt* i dels *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos on va publicar l'article sobre "La toponímia de la Selva de Mar" (1983).

Entre les seves obres destaquen reculls poètics, anecdotaris, records i d'investigació: *Recull viscut* (1974), *La segona volada* (1981), *Brins d'humor* (Figueres: 1989), *Des del meu poble* (Figueres: 1996) amb pròleg de Josep M. Salvatella[↑], *La nostra contrada* (Figueres: 1994) amb introducció de Montserrat Vayreda[↑], *La segona volada: poesies* (Figueres: 1981), *Referències històriques de la Selva de Mar I* (Girona: 1986) amb pròleg de Joan Badia Homs; *Referències històriques de la Selva de Mar II* (Girona: 1989) amb pròleg de Joan Badia Homs; *Referències històriques de la Selva de Mar III*

(Girona: 1993), *Monestir de Sant Pere de Rodes. Llegendari versificat* (Figueres: 1991).

En col·laboració: *Genealogia aproximada de la Selva de Mar i anecdotari local* (Figueres: 1999), amb Maurici Roig i Esteve Barbarà.

És autor de la lletra de la sardana *Empordà lluminós: Enyorada barretina* (c. 1970), amb música de Jaume Bonaterra[↑].

Guanyador de diversos premis, entre ells La Ginesta d'Or dels Jocs Florals de Perpinyà.

QUINTANA OLLER, Abel

(Barcelona, 20.VIII.1959) Pintor

Fill d'Abel Quintana, de l'Escala, i de Carme Oller, de Barcelona, va néixer circumstancialment a Barcelona. A causa d'una dificultat en la parla, desenvolupava un caràcter introvertit al temps que mostrava problemes de concentra-

ció. El remei, per a solucionar aquests problemes, va ser encaminar-lo cap a una activitat que en el futur serà decisiva per a la tria de la professió: el dibuix i la pintura. A l'edat de tretze anys, cursa estudis en una escola especialitzada de Barcelona. Esdevé deixeble de Francesc Torneró i ingressa a l'Escola Massana on segueix cursos de diferents disciplines: escultura, vitrall, modelatge de dibuix, pintura i història de l'art. Va assistir a classes amb el pintor madrileny Pedro Bermejo fins al seu traspàs (1987). A partir d'aquest moment decideix muntar estudi propi. La iconografia tractada és variada: natures mortes, retrats, iconografia onírica, paisatges i marines. Ha rebut l'apel·latiu d'"el retratista de l'Escala". La seva religiositat, és membre de l'església evangèlica, també es trasllueix en algunes de les seves obres.

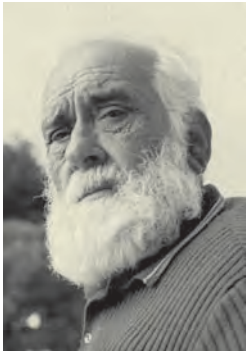
Ha participat en nombroses exposicions, individuals, col·lectives i manifestacions artístiques diverses. Les primeres exposicions varen tenir lloc a la Galeria Joan Massanet de l'Escala (1974, 1976 i 1978) i a la Galeria d'Art Mestral (1983,

1984). Posteriorment exposa a la Galeria AMORC (Baden Baden, Alemanya, 1984), a la galeria Artística (Girona, 1986), a la Galeria Hautefeuille de París, a la dècada dels 90 exposa a Florida, EUA, a Barcelona i a Empúries, entre altres.

Ha participat en nombrosos esdeveniments en els quals ha estat guardonat. En el 23è i 24è Saló Internacional Europ Arts (1983), va rebre el 4t Premi Públic; el Premio Popular, del Certamen de Pintura de Puerto Tazones (Astúries, 1985); la Medalla d'Or del Club des Beaux Arts La Belle Époque de Nyons (França, 1987); el primer gran Premi Estranger en el Festival Internacional d'Arts a Nyon (1988); Medalla d'Or al Club des Beaux Arts del Salon de Pâques de Caromb (França, 1990), Medalla d'Or en pintura contemporània al Salon International des Seigneurs de l'Art d'Aix-en-Provence (1998).

QUINTANA SAGUÉ, Joan

(Barcelona, 17.IX.1908 - Figueres, 21.III.1988)
Antiquari

Fill de Martí Quintana Alsina, natural de Garrigàs, i de Maria Sagué Triadú, de l'Estela (la Jonquera), va ser el segon de sis germans. Es va casar amb Pilar Novell García, de Barcelona, i el matrimoni va tenir un fill, Joan.

En quedar orfe, a l'edat de sis anys, es va traslladar a Figueres, lloc on va estudiar i aviat va

incorporar-se al món laboral. Va treballar d'espardenyer, d'ebenista, a indústries Fita[↑], a la metal·listeria Coderch, lloc on va establir contacte amb el món de les antiguitats, amb coures i bronzes antics, i a Barcelona va treballar per Biosca Hermanos.

Va aconseguir disposar d'un local i magatzem on restaurava les antiguitats, i fornia diverses sales de subhasta de Barcelona com Claris 8, Pelayo i altres de Passeig de Gràcia (1926-1935). Posteriorment a la Guerra Civil, va seguir amb el sistema de botiga-magatzem i, més tard, es va instal·lar al carrer Neu de Sant Cucufate (actualment correspon al carrer Neu de Sant Cugat), al barri de Ribera, al carrer de Sant Sever, i va obrir botiga d'antiquari al carrer de la Palla i al passeig de Gràcia. Va mantenir contacte amb importants col·leccionistes empordanesos i barcelonins, va finalitzar la carrera professional a Barcelona i es va retirar a Figueres.

A finals dels 50 compra la casa de Figueres, situada a la cantonada del carrer Pep Ventura amb l'actual Avinguda Salvador Dalí, cedeix peces en dipòsit al Museu de l'Empordà, llavors ubicat a l'institut d'ensenyament mitjà, les quals s'instal·len a l'anomenada Sala Quintana.

L'any 1965, el domicili particular, esdevé casa-museu en la qual destacaven les col·leccions d'armes, la de ceràmica i vidre catalans, la de morters gòtics, la d'imatgeria i de mobiliari d'època.

El fill, **Joan Quintana Novell**, va establir-se com a antiquari als baixos del domicili del carrer de Pep Ventura de Figueres, l'any 1965, essent el primer establiment d'aquesta categoria de la comarca.

R

RABELL COLL, Joan

(Sant Feliu de Guíxols, el Baix Empordà,
12.II.1909 – Roses, 28.XII.2001)
Constructor i escriptor

Fill de Manel Rabell Bas, de Sant Feliu de Guíxols, d'ofici taper, i de Carme Coll Barceló, de Roses.

Per motius de feina els seus progenitors es traslladaren a la vila materna quan el biografiat només tenia dos mesos, lloc on va residir

tota la vida.

Professionalment es va dedicar a la construcció. Arribada la jubilació es va aficionar a pintar a l'oli i a l'aquarel·la.

El tema escollit varen ser els masos de la vila i, a partir d'aquí, es va endinsar en l'estudi de les masies rosinques.

Ha escrit *Els masos de Roses* (Girona: 1991) amb dibuixos del mateix autor. Altres títols són *La Guerra Gran, 1794-1795, comunicats de guerra dels 74 dies de setge a Roses* (s.l.: 1992), tenia en preparació *Vestigios del pasado (Grecia, Asia Menor, Turquia)*.

L'Ajuntament de Roses el va distingir amb el Dracma d'Or (1995).

RAGO, Francesc

(Castelló d'Empúries?, s. XVI – XVII) Pintor

El 1602 es va comprometre a pintar i daurar el retaule de Sant Jacint de la capella del convent dels dominics de Castelló d'Empúries.

RAGUER MOLINAS, Antònia

(Figueres, 1854 – Barcelona, 13.X.1944)
Rendista i benefactora

Filla de Narcís Raguer Gipuló, notari, i de Josefa Molinas Badalló, ambdós de Figueres. Es va casar amb Joaquim Moner Carbonell, metge, natural de Castelló d'Empúries, i el matrimoni va tenir cinc fills dels quals dos varen

morir, Teresa i Ramon; i sobrevisqueren Maria, Mercedes, casada amb Ernesto Vila, i Josefa, maridada amb el doctor Ignasi Barraquer.

Gaudia de molt bona formació, educada amb mestres estrangers dominava el francès, l'italià i quelcom d'alemany, disposava també de coneixements de música i tocava el piano. En el Certamen Literario (Figueres, 1883), va ser nomenada

Reina de la festa. Va fundar una escola nocturna gratuïta, al carrer dels Tints de Figueres, per a nenes pobres i gitanes a les quals ensenyava les primeres lletres i les introduïa en el catolicisme. Va esmerçar esforços en obres caritatives, i va presidir la comissió de Senyores de la Creu Roja.

En finalitzar la guerra civil es va traslladar a Barcelona, prop d'una de les filles, i va morir a la Clínica Barraquer.

Per a recordar-la el consistori figuerenc va donar el seu nom a un carrer de la ciutat (1996).

RAHOLA BERGA, Josep

(Roses, 1856 – 30.IX.1923) *Comerçant i polític*

Fill de Pere Rahola Batlle i d'Anna Berga Sastre, ambdós de Cadaqués, el matrimoni va tenir, com a mínim, tres fills: Pere ↑, Josep i Antònia. Es va casar en primeres núpcies amb Antònia Brunet Prades, de Barcelona, i el matrimoni va tenir dues filles, Angelita i Anna; en segones núpcies, amb Rosario Pou Constantí de Figueres, de la qual va tenir tres fills, Josep, Ramon i Josep; i per tercera vegada, amb Elvira Morell Birba, de Roses, i el matrimoni no va tenir descendència.

Propietari de bucs de vela, es va dedicar al comerç marítim i va ser consignatari marítim (1901-1923).

Afiliat a la Lliga Nacionalista, va intervenir en la política local, va esdevenir regidor (1904-1906), primer tinent d'alcalde (1906-1907) i batlle (1908-1912).

RAHOLA BERGA, Pere

(Roses, 1848 – 27.XI.1917) *Polític*

Fill de Pere Rahola Batlle i d'Anna Berga Sastre, ambdós de Cadaqués. Es va casar amb Quirina Molinas, i el seu fill, Pere Rahola ↑ Molinas, va destacar en la política.

A finals del segle XIX constava com un dels tres majors contribuents de la vila de Roses. Va intervenir en la política local essent regidor de l'Ajuntament de Roses, malgrat haver sostingut Barris (Roses o la recerca de la zona grisa, (Roses: 2008), p. 343) que havia arribat a ser Diputat a Corts, no consta a la relació del Congreso de Diputados, ni a la de diputats provincials.

RAHOLA ESCOFET, Gaietà

(Cadaqués, 22.IX.1898 – 25.VIII.1990)

Advocat i escriptor

Fill de Cayetano Rahola Puignau, farmacèutic, i de Carolina Escofet Paris, ambdós de Cadaqués. Es va casar amb Conxita Rahola, i el matrimoni va tenir dues filles: Núria i M. Rosa.

Va estudiar el batxillerat al Col·lell i Girona, i a Barcelona, la carrera de Dret (1921), va fer el servei militar a l'Àfrica. En ser advocat, va treballar en l'expedient Picasso. El general Picasso investigava les responsabilitats del desastre d'Annual.

En tornar, va exercir d'advocat. Era del Partit Nacionalista Radical d'Esquerra, i va entrar a formar part del consistori barceloní. La Generalitat el nomenà jutge de Barcelona, càrrec que va tenir fins l'esclat de la guerra. Va marxar a França i, durant l'exili, va fundar a Perpinyà el diari *Opinions*, en col·laboració amb Josep Picó i Joan Layret.

Va col·laborar en la revista *Sol i xent* (Cadaqués), on va tractar de temes locals. És autor de *La marina mercant a Cadaqués* (Girona: 1976; Barcelona: 2005), en col·laboració amb Josep Rahola ↑ Sastre.

Algunes obres inèdites: "L'Empordà i la sardana", "Fisiologia Social" (1947), i "Els ànecs de l'esplanada" (sobre catalans i jueus a Montpeller).

RAHOLA d'ESPONA, Frederic

(Barcelona, 1914 – 23.XI.1992) *Editor i polític*

Fill de Baldiri Rahola Llorens, de Roses, advocat, i de Roser d'Espونا Puig, natural de Vic, pertanyent a una de les famílies osonenques de més relleu. Es va casar amb Maria Carme Aiguader Cortés. Vinculat a la vila de Roses per part paterna, sempre que va poder, va mantenir el vincle especialment en període estival. Per voluntat pròpia va ser enterrat a la vila marinera.

Era llicenciat en Dret per la Universitat de Barcelona. Durant la guerra civil va treballar en el Departament de Finances de la Generalitat, i acabada la contesa es va exiliar a França. Va formar part de la Junta d'Auxili dels Republicans Espanyols.

Juntament amb el seu cunyat, Jaume Vicens i Vives, va fundar l'Editorial Teide (1942). Va militar a ERC. Amb Terradellas va ser nomenat conseller de Governació de la Generalitat Provisional (1977-1978), càrrec del qual va dimitir per desavinences. Va ser el Primer Síndic de Greuges (1984-1992).

Va col·laborar en diverses obres, havent estat coordinador de *Món i pobles* (Barcelona: 1979 3a ed.), *Països i nacions* (Barcelona: 1979 3a ed.), *Descubrimos la naturaleza: guía general* (Barcelona: 1980). A l'obra *Les ordinacions de la pesquera de Cadaqués* (Palamós: 2006), s'inclouen textos de l'autor.

Pòstumament es va editar *Homenatge a Frederic Rahola* (Barcelona: 1993).

RAHOLA d'ESPONA, Josep

(Barcelona, 3.VII.1918) *Enginyer i polític*

Fill de Baldri Rahola Llorens, de Roses, advocat, i de Roser d'España Puig, natural de Vic, pertanyent a una de les famílies osonenques de més relleu. Es va casar a Fortià, amb Montserrat Estrada Gusi (1947), i el matrimoni va tenir

un fill, Josep (1948), i dues filles, Glòria (1949) i Roser (1952).

Va cursar els estudis primaris i el batxillerat a la Mútua Blanquerna, a Barcelona. L'any 1936 havia aprovat l'examen per entrar a l'Escola

d'Enginyers Industrials, però l'esclat de la guerra civil li va impedir la continuació. Es va incorporar a l'exèrcit republicà (1937) i, posteriorment, es va haver d'exiliar a França, on va residir uns mesos. De retorn, estudia la carrera d'Enginyeria a Barcelona (1940-1946). Un cop finalitzada va a Anglaterra per ampliar coneixements sobre l'enduriment dels ferros i els acers. Va exercir d'enginyer fins a la seva jubilació l'any 1987. A partir d'aquest moment es dedica a administrar la finca de Fortianell i, des de 1998, esdevé el seu lloc de residència.

Va introduir el cromat dur a Espanya i va esdevenir membre de l'*Institute of Metal Finishing*. Va participar en congressos internacionals i es va especialitzar en acer inoxidable. Va mantenir amistat amb Cousteau i va introduir i dissenyar la cambra de descompressió en el submarinisme, actualment encara en funcionament a La Creu Roja.

A partir de 1977, intervé directament en política, milita a Esquerra Republicana de Catalunya, és elegit senador per Girona per la coalició Esquerra-PSC-PSOE (1.III.1979 - 31.VIII.1982; 28.X.1982 - 23.IV.1986). Ha estat articulista de l'*Avui* i el *Punt Diari*.

Va ser un dels promotors de la construcció de la carretera de Maçanet de Cabrenys a Costoja i de la Vajol al Coll de la Manrella, lloc on la Comissió d'Actes Lluís Companys havia decidit erigir el monument commemoratiu a qui havia estat president de la Generalitat.

Fou membre fundador de la Comissió d'Actes Lluís Companys, membre de l'Institut de Projecció Exterior de la Cultura Catalana (IPECC), i membre fundador del Cercle d'Agermanament Occitanocatalà (CAOC, 1977).

RAHOLA LLORENS, Carles

(Cadaqués, 28.VI.1881 - Girona, 15.III.1939)
Escriptor

Fill de Ferran Rahola Verdaguer i de Carolina Llorens Palou, va ser el menor de cinc germans. Traslladada la família a la capital, va viure a Girona des de petit i va cursar estudis amb el mestre Josep Dalmau Carles, però donades les precàries condicions econòmiques familiars no va poder continuar. L'any 1913 va contraure matrimoni amb Rosa Auguet Farró, i el matrimoni va tenir tres fills: Maria, Ferran i Carolina.

Va esdevenir funcionari de la Diputació de Girona l'any 1898 i en va ser fins a la seva mort. Autodidacta, estava dotat d'idees modernes i de les qualitats d'un gran divulgador. Va iniciar-se en el periodisme i va col·laborar en la

publicació republicana *El Autonomista*, dirigida pel seu germà Darius. Com a articulista va signar amb diversos pseudònims *Juan del Molino*, *Joan del Molí*, *Panida*, *Jesús Delmont* o *August d'Alzina*, i va col·laborar en nombroses publicacions periòdiques de les quals cal ressaltar *El Poble Català*, *La Publicidad* (Barcelona), *Las Noticias*, *El Autonomista* (Girona) i el seu *Suplement Literari*. En les revistes *Mercurio* (Barcelona), *Arts i Lletres*, *D'Ací d'Allà* (Barcelona), *Revista de Catalunya* (Barcelona), *Nuestro Tiempo* (Madrid) i a l'*Enciclopedia Espasa*. També es va prodigar com a conferenciant tant a Barcelona com a l'Empordà, va dissertar sobre Rousseau, Maragall, Rizal o Guyau. Va participar en la vida cultural gironina i va esdevenir president de l'Ateneu Gironí (1922).

Declarat obertament republicà i catalanista, i considerat anticlerical. En finalitzar la guerra civil va ser empresonat al Seminari i un Consell de Guerra el va declarar culpable del delictes de rebel·lió militar, va ser condemnat a mort i afusellat.

Va escriure sobre temes històrics, artístics, literaris, pedagògics i biogràfics: *Pequeños ensayos* (Girona: 1905), *Guyau, el filòsof de la solidaritat humana* (Palafrugell: 1909), *El llibre de l'August d'Alzina* (Barcelona: 1910), *La joventut de Catalunya davant Europa* (Barcelona: 1911), *La dominació napoleònica a Girona* (Barcelona: 1922), *Girona en l'antiguitat* (Barcelona: 1922), *En Ramon Muntaner. L'home. La crònica* (Barcelona: 1922), *Girona* (Girona: 1925), *L'Empordà a la "Crònica" d'En Muntaner* (Barcelona: 1925), *Girona. Exordi. El mur ciclopè. Els sarcòfags romans* (Girona: 1925), *Els emigrats polítics en la història* (Girona: 1926), *Gerona* (Barcelona: 1927; id.: 1929), *Visions històriques* (Barcelona: 1927; id.: 1928), *L'amor al llibre i els grans amics*

del llibre (Girona: 1928), *Anatole France i la seva obra* (Reus: 1928), *Gerona y sus monumentos* (Girona: 1929), *La ciutat de Girona* (Barcelona: 1929), *Els jueus a Catalunya* (Barcelona: 1929; id.: 1932), *La vila de Peralada i el castell dels Rocabertí* (Girona: 1931), *Ferran VII a Girona* (Girona: 1932), *Vides heroiques* (Girona: 1932), *Vides modèliques* (Girona: 1932; id.: 1934), *Antologia de poetes i prosistes catalans* (Girona: 1933), *Breviari de ciutadania* (Girona: 1933), *Proses històriques* (Barcelona: 1933), *En defensa d'una Antologia* (Girona: 1934), *La pena de mort a Girona (segles XVIII i XIX)* (Girona: 1934), *Peralada* (Barcelona: 1934), *Xavier Monsalvatge. Assaig per a una biografia sentimental* (Girona: 1934), *Amadeu I de Girona* (Girona: 1935), *Estudis napoleònics* (Girona: 1938).

Va recollir diverses distincions, per la *Biografia de Ramon Muntaner* va merèixer el Premi Narcís Pla Deniel dels Jocs Florals de Girona (1921), l'obra *Girona en l'antiguitat* va rebre el Premi de la Mancomunitat de Catalunya dels Jocs Florals de Girona (1922), la *Biografia de Mariano Cubí* va rebre el Premio Fernando Ordiz del Certamen Literario de la Habana; *Proses històriques* Premi extraordinari de prosa en els Jocs Florals de Barcelona, i l'obra *Ferran VII a Girona* va ser premiada per l'Ajuntament de Girona en els Jocs Florals de 1930.

Pòstumament han tingut lloc diverses manifestacions per a recordar-lo, per a commemorar els cinquanta anys de l'afusellament s'aplegaren els seus escrits en el recull *Papers de presó: comiat i fulls solts* (Girona: 1989), després els *Papers de guerra* (Revista de Girona: 1997), i, entre altres, la publicació d'una selecció de les cartes rebudes, a *Els epistolaris de Carles Rahola. Antologia de cartes de cent corresponents (1901-1939)* (Barcelona: 1998), a càrrec de Narcís-Jordi Aragó i Josep Clara.

RAHOLA LLORENS, Darius

(Cadaqués, 1868 -

Perpinyà, el Rosselló, 16.VII.1940) Periodista

Fill de Ferran Rahola Verdaguer i de Carolina Llorens Palou, va ser el tercer de cinc germans. Traslladats a Girona, el seu pare va obrir una

llibreria que, amb els anys, transformà en impremta en traslladar-se a la plaça del Vi (1896), la qual va ser regentada pel biografiat. Va esdevenir editor, propietari i director d'*El Autonomista*.

Es va casar amb Rosa Leal Cargol (1907), i el matrimoni va tenir quatre fills: Carme, Maria, Valero i Rosa.

De jove havia format part de la Lògia francmaçònica *Redención* de Palamós. Va formar part de la junta del Comitè Republicà Federal de Girona, va intervenir en la política gironina. Des de l'any 1898 va ser portaveu republicà, i regidor del barri dels pobres a l'Ajuntament de Girona (1920-1923, 1930-1931, 1931-1936). Va ser corresponsal del diari barceloní *El Liberal* (1901).

En acabar la guerra civil es va exiliar al Voló. La impremta va ser requisada i el material incautat es va utilitzar per imprimir el diari *El Pirineo*.

RAHOLA MOLINAS, Pere

(Roses, 6.VII.1877 – Barcelona, 2.III.1956)
Advocat i polític

Fill de Pere Rahola ↑ Berga, de Roses, i de Quirica Molinas. Va estudiar el batxillerat a l'institut de Figueres i la carrera de Dret a la Universitat de Barcelona, es va doctorar en Ciències polítiques i econòmiques a la Universitat de París i

va establir el seu bufet d'advocat a Barcelona. Va ser regidor de l'Ajuntament de Barcelona (1905) com a candidat de la Lliga Regionalista. El 1914 va ser elegit Diputat a Corts per Barcelona, essent reelegit en successives eleccions (1914-16, 1918-19, 1919-20, 1920-23, 1923, 1931-

33, 1933-36 i 1936-39) i senador (1916-1917). Instaurada la República, va ser diputat a Corts i va arribar a vicepresident del Congrés (1933-35), sota el govern de Lerroux. Va ser ministre de la Marina amb Joaquín Chapaprieta (1935), i sense cartera amb Manuel Portela Valladares (1935).

Es va distingir per la seva oratòria, la clara visió dels problemes nacionals i l'estudi documentat i conscienciosos de les qüestions en les quals va intervenir.

Partidari de la República francesa, hi va completar els seus estudis. Durant la Primera Guerra Mundial va ser president de la Societat d'Amics de França i els seus Aliats; va participar en la campanya de formació de batallons de voluntaris catalans proaliats. El Govern francès va premiar la seva actuació, nomenant-lo cavaller de la Legión d'Honneur (1923).

Va ser president de l'Ateneu Barcelonès (1922-1923, 1923-1924) càrrec del qual va dimitir (1924) en no acceptar, els companys de Junta, la proposta de portar a terme un acte de solidaritat amb l'Ateneu de Madrid, clausurat per la Dictadura. Com a president va llegir el treball inaugural de curs *Notes i observacions a la qüestió social*, en el qual queda reflectit el seu ideari polític. Va ser també president de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació.

Va ser processat en dues ocasions, durant la Dictadura de Primo de Rivera, i absolt pel Tribunal Suprem (1925). El 1931 va ser elegit membre de la comissió d'Acció Política de la Lliga, i des del 1933 va formar part del consell de govern de la Lliga Catalana. Va representar el sector més liberal i catalanista de la Lliga i va defensar el reconeixement explícit del règim republicà. Va escriure també *Legislación internacional de la letra de cambio*.

RAHOLA PUIGNAU, Francisco

(Cadaqués, c. 1862 – Madrid, 22.VIII.1917)
Enginyer

Fill de Cayetano Rahola Palau i de Cristina Puignau Boera, ambdós de Cadaqués; el matrimoni va tenir, com a mínim, cinc fills: Manuel ↑, l'hereu; Josep (n. c. 1954?) va esdevenir metge; Francisco ↑, enginyer; Cayetano, farmacèutic, i Silvi ↑, enginyer.

Es va casar amb Consuelo de Falgàs i de Pouplana, i el matrimoni va tenir set fills: Consuelo, Amparo, Concha, Pilar, Remedios, Francisco i Luis.

Va estudiar la carrera d'Enginyer a l'ETSEIB (1882). Va assolir el càrrec d'enginyer en cap de la Compañía Ferrocarriles del Norte. Va ser professor de l'Escola d'Enginyers.

RAHOLA PUIGNAU, Manuel

(Cadaqués, 1847 - s. XX)

Compositor, escriptor i músic

Fill de Cayetano Rahola Palau i de Cristina Puignau Boera, ambdós de Cadaqués; el matrimoni va tenir, com a mínim, cinc fills: Manuel, l'hereu; Josep (n. c. 1954?) va esdevenir metge; Francisco[↑], enginyer; Cayetano, farmacèutic, i Silvi[↑], enginyer.

Es va casar en primeres núpcies amb Júlia Quirch Rubies (†1887), i en segones amb Marina Quirch Rubies i el matrimoni va tenir dos fills: Pio i Cayetano.

En ser l'hereu va ser l'únic fill que no va estudiar carrera.

Tenia un establiment, heretat dels seus avantpassats, però a estones lliures es dedicava a compondre i escriure. Els seus escrits musicals no eren entenedors per a les

persones no introduïdes en música.

RAHOLA PUIGNAU, Silvi

(Cadaqués, 1869 - Madrid, 17.X.1939) *Enginyer*

Fill de Cayetano Rahola Palau i de Cristina Puignau Boera, ambdós de Cadaqués; el matrimoni va tenir, com a mínim, cinc fills: Manuel[↑], l'hereu; Josep (n. c. 1954?) va esdevenir metge; Francisco[↑], enginyer; Cayetano, farmacèutic, i Silvi, enginyer. Es va casar a Cadaqués amb Júlia Costa Llorens (20.IV.1899), de Cadaqués, i sobrevisqueren les filles, Maria i Cristina.

Va estudiar la carrera d'Enginyer a l'ETSEIB (Barcelona, 1893). Va ser enginyer adjunt dels Ferrocarriles del Norte, essent nomenat sotschap dels tallers de Valladolid, es va fer càrrec de la construcció del tren reial, va ser nomenat

enginyer en cap dels ferrocarrils de Manresa-Berga (1902), moment en què va construir la línia d'Olvan a Guardiola. Enginyer en cap de la Compañía de Ferrocarriles de Madrid a Cáceres y Portugal (C^a M.C.P., 1909), enginyer consultor de les mines del Riff (1911-1912), va dirigir els Ferrocarriles de Andalucía (1921), i l'any 1923 era el director general de la Companyia. Cal destacar que s'ocupà d'incorporar els ferrocarrils ràpids entre Andalusia i Madrid i els expressos entre Granada, Màlaga i Sevilla. En retirar-se se'l va homenatjar i es va donar el seu nom a una de les estacions.

Després de presentar-se a concurs públic, va ser nomenat Consejero de Industria y Comercio (24.XII.1932); per decret de l'11 de gener de 1933, Presidente de Sección del Consejo de Industria, i membre de la Comisión de Enlaces Ferroviarios de Madrid (2.VI.1933), càrrecs des dels quals es va preocupar de potenciar el ferrocarril. Va ostentar la presidència de l'Academia Malagueña de Ciencias (1923-1925).

Va mantenir el contacte amb la vila natal, va preparar un pla general de la vila (c. 1929) i col·laborar a la revista *Sol Ixent* (Cadaqués).

Va escriure l'obra *Tratado de ferrocarriles* (Madrid: 1914 - 1923, en sis volums), vol. I: *Vía y obras* (Madrid: 1914), Vol. II: *Material de transporte* (Madrid: 1914), Vol. III: *Tracción por vapor* (Madrid: 1915), Vol. IV: *Estaciones y movimiento* (Madrid: 1916), Vol. V: *Servicios comerciales* (Madrid: 1918), Vol. VI: *Tracción eléctrica* (Madrid: 1923). Va publicar també *Material ferroviario de transporte* (Madrid: 1929) i *La tracción por vapor en los ferrocarriles* (Madrid: 1930).

Va rebre la Cruz Blanca del Mérito Naval. L'Ajuntament de Cadaqués li va retre un homenatge en el

qual el president del Sindicato Provincial de Transportes y Comunicaciones el va qualificar de pioner del ferrocarril (22.VIII.1976).

RAHOLA SASTRE, Josep

(Cadaqués, 21.VIII.1903 –
Barcelona, 17.III.1992) *Dentista i historiador*

Fill de Josep Rahola Puignau, metge, i de Catalina Sastre Quirch, ambdós de Cadaqués, va ser el quart fill del primer matrimoni: Cristina, Lola, Pia i Josep. El pare es va casar en segones núpcies amb Tomasa Sastre Quirch i va tenir altres dues filles: Catalina i Tomasita. El biografiat es va casar amb Candida Olivera Andía, de Barcelona, i el matrimoni va tenir dos fills: Josefa i Joan.

Va iniciar el batxillerat a Figueres i el va finalitzar a l'institut de Girona (1921). Posteriorment, estudià Medicina a Barcelona i s'especialitzà en Odontologia (Madrid, 1929), i va obrir consulta a Esparreguera i a la capital catalana.

La seva tasca ha transcendit per la seva vocació d'investigador i historiador, esmerçant el seu interès tant en la Història de l'Odontologia com en la història local. Quant a la primera disciplina, és autor de diversos articles publicats en revistes especialitzades com a la *Revista Española de Estomatología* (Madrid), és el cas de "La odontostomatología médica, en la obra de Celso 'De Re Medica'" (1960), "Algunas prescripciones de dentríficos en la Edad Media" (1961), o "Los Caxales o Mestres Caxales, del siglo XIV en Barcelona y en la Corte Real Aragonesa" (1962). O bé en *Boletín de Información del Colegio Oficial de Odontólogos y Estomatólogos* (Barcelona) en el qual publicà, entre altres, els títols següents: "Apuntes para la historia de la Odontología" (1959), "Los llamados dentistas y cirujanos-dentistas del último tercio del siglo XVIII y del primero del XIX, en Barcelona" (1964), "La Antigua Cofradía de Santa Apolonia en Barcelona" (1965),

"Los Caxales o Mestres Caxales, los odontólogos de los siglos XIV y XV en Barcelona" (1966), "Els odontòlegs dels segles XIV i XV a Barcelona" (1970), o "Los llamados dentistas y cirujanos-dentistas del último tercio del siglo XVIII y del primero del XIX, en Barcelona" (1974).

Cal remarcar el seu article sobre la Confraria de Santa Apol·lònia, el qual va servir per a la renovació dels estatuts i, com a resultat, el biografiat va ser nomenat Membre d'Honor de la Confraria barcelonina.

En relació amb la història local va publicar diversos articles sobre la vila cadaquesenca a la *Revista de Gerona, Canigó* i a *Sol i xent* (Cadaqués) durant la dècada dels 80. Se sap que havia realitzat un treball d'investigació sobre els cognoms de Cadaqués, inèdit, i que va assessorar el consistori cadaquesenc en la iconografia de l'escut de la vila.

És autor de la monografia: *Cadaqués. Noticias históricas de su Hospital* (Girona: 1980). I, en col·laboració, va escriure: *Cadaqués, su iglesia y su altar mayor* (La Selva del Campo: 1954), amb Joaquim Guitert i Fontseró, i *La marina mercant a Cadaqués* (Girona: 1976; Barcelona: 2005), amb Gaietà Rahola i Escofet.

L'Ajuntament de Cadaqués el va nomenar Fill Predilecte (29.I.1988).

RAHOLA TRÈMOLS, Frederic

(Cadaqués, 18.VII.1858 – 10.XI.1919)
Economista, advocat, poeta, publicista i polític

Fill de Francisco Rahola Godo i de Caterina Trèmols Borrell, ambdós de Cadaqués, va ser el gran de tres germans: Frederic, Víctor i Maria. Casat amb Caritat Serinyana Rubies (? – †1915), de Cadaqués, el matrimoni no va tenir descendència. El biografiat va fer donació de l'edifici destinat a escoles, al qual va posar el nom de la seva muller.

Va estudiar la carrera de Dret a Barcelona (1878), i es va doctorar a Madrid amb un estudi sobre l'*Emigració europea als Estats Units* (1879).

Molt aficionat a la literatura, a l'edat de vint-i-dos anys ja va guanyar un accèssit a la Flor Natural dels Jocs Florals de Barcelona. El 1897 va guanyar l'Englantina d'or amb la poesia *Tramuntana*, el 1915 la Flor Natural per *Filemon i Baucis* i el 1917 la Viola amb l'obra *La veu dels morts*. Fou guanyador de la viola d'or i argent i proclamat mestre en Gai Saber l'any 1917. També va estar vinculat al Jocs Florals de Girona, Olot i Llançà.

Va ser col·laborador de diverses publicacions periòdiques com *La Renaixença*, *L'esquella de la Torratxa*, *La Publicidad*, *La Revista de Catalunya*, *El Trabajo Nacional*, *Joventut* o *El Diario de Barcelona*.

Vinculat al món de l'economia, va fundar la revista *Mercurio* (1901) amb la finalitat de promocionar el comerç hispanoamericà, i va ser membre fundador de l'Institut d'Estudis Americanistes que, a partir de 1911, esdevindria la Casa de Amèrica. I president de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació.

Va intervenir en la vida econòmica del país, va ser secretari del Congreso Nacional Mercantil i va esdevenir secretari general del Foment del Treball Nacional (1890-1902), des d'on va defensar les reivindicacions dels industrials catalans, la lluita proteccionista en la conservació de la sobirania espanyola de les Filipines. Després de la pèrdua de Cuba, va participar en l'estudi de nous mercats americans, en la reforma de les lleis aranzelàries i fiscals, i va viatjar per l'Amèrica del Sud per estudiar els mercats tèxtils.

Va intervenir també en la política de Catalunya, i com a militant de la Lliga Regionalista va ser elegit diputat a Corts pels districtes de Vilademuls (18.IV.1896 - 26.II.1898), Barcelona (23.IX.1905 - 30.III.1907) i Igualada (13.V.1907 - 14.IV.1910), i senador per la província de Girona (1910-1918).

Va publicar: *Economistas españoles de los siglos XVI y XVII* (Barcelona: 1881), la biografia *Don Francisco José de Orellana, literato y economista* (Barcelona: 1892). Altres treballs relacionats amb l'economia varen ser: *Las zonas neutrales y los puertos francos* (Madrid: s.d.), *Necrología del Excmo Sr. D. Domingo Sert y Rius* (Barcelona: 1901), *Proyecto de Montepío* (Barce-

lona: 1902), *Relaciones comerciales entre España y América* (Madrid: 1904), *Algunas noticias acerca de las antiguas comunidades de pescadores en el Cabo de Creus* (Barcelona: 1904), *Conferencia acerca de las Relaciones Mercantiles entre la Costa Cantábrica y las Repúblicas Sudamericanas* (Bilbao: 1904), *El Trust del Capital y el Sindicato Obrero* (Barcelona: 1910), *De la evolución del derecho de propiedad privada* (Barcelona: 1911), *Del Comers antich y modern de Tarragona* (Barcelona: 1911), *El tráfico en los puertos. Operaciones de carga y descarga. Régimen de las sociedades obreras y patronales. Inmigración obrera* (Castellón de la Plana, Barcelona: 1911), *Los antiguos banqueros de Cataluña//España y la "Taula de Cambi" Banco Municipal de Barcelona* (Barcelona: 1912), *Comentarios a los proyectos tributarios del señor Alba. Colección de artículos publicados en "La Vanguardia"* (Barcelona: 1917), *Concepto económico y social del inventor* (Barcelona: 1917), *Aspectos económicos de la Gran Guerra* (Barcelona: 1917), *Casa de América. Asociación internacional Ibero-Americana. Programa americanista post-guerra* (Barcelona: 1917-1918), *Catecismo de ciudadanía* (Barcelona: 1919).

Va deixar inèdit *Comercio de Cataluña con América en el siglo XVIII* (Barcelona: 1931), obra publicada pòstumament gràcies a una iniciativa de la Cambra de Comerç de Barcelona.

Pel que fa a obres de tipus literari va escriure: *Brumas y celajes* (Madrid: 1878), *Gotas de tinta. Colección de poesías* (Barcelona: 1885), *Baltasar Gracián, escritor satirich, moral y politich del siglo XVII* (Barcelona: 1902), *Discurs presidencial dels Jocs Florals* (Olot: 1912), *L'Oasis. Poesies* (Barcelona: s.d.), i, en col·laboració amb Francesc Xavier Godó: *Un marido impertinente. Jugüete cómico en un acto y verso* (Barcelona: 1883).

És autor de l'apartat sobre el comerç i la indústria dedicat a Catalunya, a la *Geografía General de Catalunya* (Barcelona: 1918), de Carreras Candi.

Altres escrits seus són: *Sangre nueva. Impresiones de un viaje a América del Sur* (Barcelona: 1905), *Los ingleses vistos por un latino. Impresiones de viaje* (Barcelona: 1908), *Se impone un Congreso Hispano-Americano* (s.l.: 1916), *Necrología de Don Manuel Durán y Bas* (? : 1916), *Descubrimiento del Yucatán* (Madrid: 1917), *Los*

diputados por Cataluña en las Cortes de Cádiz (Barcelona: 1925).

El 8 de setembre de 1910 fou nomenat Fill Predilecte de la vila nadiua. Amb aquest motiu, a Cadaqués, es va inaugurar la banqueta que volta la riba des Baluart i es va canviar el nom de la plaça de ses Herbes, per la de Frederic Rahola.

RAHOLA TRÈMOLS, Víctor

(Cadaqués, 7.VII.1866 – 30.I.1952)

Metge i escriptor

Fill de Francisco Rahola Godo, i de Caterina Trèmols Borrell, ambdós de Cadaqués. Va estudiar la carrera de Medicina, la qual va exercir a la vila natal, i va esdevenir el metge del municipi.

Aficionat als viatges i l'excursionisme, coneixia tots els indrets de la costa. És autor de poemes humorístics recollits a *Lectura popular* i del volum *Cadaquesenques* (Girona: 1930; Barcelona: 1984), amb il·lustracions d'U. Tous i *Humorístiques* (Barcelona: 193?). Va escriure el monòleg teatral *Teresa* i va presentar *L'auca de la tuberculosi* de caràcter divulgatiu, informatiu i preventiu, al Congrés de la Tuberculosi celebrat a Barcelona.

I, en col·laboració amb Francesc Xavier Godo[†], *Dos companys mal avinguts: joguina en un acte en vers català, sobre lo pensament d'una obra italiana* (Barcelona: 1894; id.: 1898).

RAMIS, Pere

(Figueres, s. XVII – Vic, Osona, 1683) *Canonge*

Va obtenir una canongia a la catedral de Vic (1647) i va emprar la seva herència per ajudar les esglésies i les cases de malalts. Va afavorir d'una manera molt especial l'Hospital de Santa Creu de Vic, en va renovar la capella, en la qual va fundar un benefici i li llegà 25.000 lliures.

La seva tomba es troba al presbiteri de l'església de l'hospital.

RAMIS BALLESTA, Rafael

(L'Escala, 31.X.1912 – 23.XII.1991)

Pintor

Fill de Francisco Ramis Vicens, propietari, i de Maria Ballesta Teixidor, ambdós de l'Escala. Aviat va quedar orfe de pare i, després de realitzar estudis al Col·lell, se'n va anar a treballar de dependent a la camiseria Vehils-Vidal.

Mentrestant, va aprofitar per assistir a l'Institut del Teatre i a Llotja on va aprendre teoria del color, composició i anatomia humana.

Amb la intenció de poder practicar del natural es va fer soci del Círculo Artístico.

Va obrir-se camí en el carrer i va establir amistat amb reconeguts artistes com Opisso i escriptors com Pla o Gironella[†].

La guerra civil li va estroncar la trajectòria professional, ja que va haver d'incorporar-se al front de l'Ebre, lloc on també va practicar el dibuix.

Va emmalaltir i es va recuperar a la vila natal.

Després de la guerra va anar a l'Argentina. Allà es va guanyar la vida pintant als carrers de Buenos Aires, i als estius al Mar de Plata.

Posteriorment va viure al Perú. Va retornar i, a l'Escala, va obrir l'estudi anomenat l'Atelier.

En els seus inicis es va decantar per la tècnica puntillista que més endavant va evolucionar cap a una pintura més personal, on el realisme era l'estil predominant i on el color va esdevenir un dels elements més importants.

En els seus olis hi trobem, com a tema recurrent, els diferents racons de la vila marinera.

Va exposar en diverses exposicions col·lectives a Barcelona, Girona i Figueres, i individualment a Barcelona (1948).

Després de la seva mort, la seva vídua, Carme Serrats, va cedir el fons d'art a l'ajuntament i, aquest, va dedicar-li un passatge prop de la platja (1991).

RAMIS PERICH, Jaume

(Figueres, 20.IV.1891 –
Filadèlfia, Estats Units, 1954) *Missioner paül*

Fill de Lázaro Ramis Serra, escriptor, natural de Vilabertran, i de Joaquina Perich Soler, de Peralada.

Va ingressar a la congregació de la missió l'any 1909. Va ser un dels fundadors i primers redactors de la revista *Germanor*. El 1947 va anar a Hondures com a vicevisitador i superior de la casa de San Pedro de Sula i a partir del 1949 quedà al capdavant de la missió. Va promoure la construcció de la catedral de San Pedro de Sula. El 1951 es traslladà a la comunitat de Filadèlfia, on va exercir el ministeri.

RAMIS ROMANS, Rafael

(Figueres, 2.VI.1880 – ?, s. XX) *Mestre*

Fill de Joan Ramis Reig, professor, de Castelló d'Empúries, i de Carolina Romans Comet, de Figueres. Va fundar i exercir de mestre al Col·legi Ramis i a l'Empordanès, del qual n'era propietari, situat en un pis del carrer d'Enginyers-Forn Baix. Utilitzava els mètodes d'ensenyament més moderns de la comarca. En exiliar-se, es va fer càrrec del col·legi el mestre Pey[↑].

De tendència republicana federal, va ser regidor de l'Ajuntament de Figueres (1912-1915, 1920-1923). Amb l'arribada de la Dictadura de Primo de Rivera (1923-1930), les idees catalanistes i separatistes l'encaminaren a l'exili.

Va formar part de diverses associacions, es va implicar en nombroses activitats ciutadanes i va ser membre de l'equip de redacció de l'*Empordà Federal*, el portaveu de l'esquerra burgesa figuerenca.

RAMOS LÓPEZ, Begoña

(Madrid, 24.IV.1961) *Pintora*

Filla d'Eladio Ramos Gutiérrez, natural d'Orense, pilot militar, i de Consuelo López Espinosa, de Bilbao. Va ser la sisena filla de vuit germans. Casada amb Emilio Santiago, el matrimoni té tres fills: Begoña, Jorge i Patricia.

Vistes les seves qualitats pel dibuix, va rebre classes extraescolars en el Colegio del Sagrado Corazón. Una de les professores va ser Anna María Escartín i el matrimoni, Pepe Espinós i Esperanza Ruíz, ambdós pintors. Va assistir a classe de

carbonet amb Antonio Menéndez, premi nacional de pintura, i va seguir amb Pedro Mozos per preparar l'ingrés a Belles Arts. Cursà estudis a l'Escuela Central de Artes y Oficios, al Círculo de Bellas Artes i a l'Escuela Superior de Bellas Artes

(Universidad Complutense de Madrid, 1986).

Després de residir a Andalusia (Algeciras i Tarifa), s'instal·la a Figueres (1988). Aquí estableix amistat, entre altres, amb el pintor Evarist Vallès[↑], i l'escriptora Montserrat Vayreda[↑].

La seva pintura ha evolucionat de manera constant i progressiva, buscant nous llenguatges i tècniques. En els inicis es caracteritzava per atmosferes espesses, interiors, natures mortes, personatges solitaris i introvertits i colors apagats. Actualment presenta un canvi de temàtica amb la incorporació d'abstraccions de la natura, a la recerca de llocs que proporcionin energia i vitalitat, tractat amb una gamma cromàtica de colors vius.

Ha participat en exposicions col·lectives: a la Muestra de Arte Español en el Consulado General de España (Houston, Texas-EUA, 1987); Galeria Art-3 (Figueres, 1989 i 1992); a la Mostra d'Art de Garriguella (Girona, 1991, 1992, 1993, 1994). I les exposicions individuals: Caja Sur (Cádiz, 1987); Museum Art Gallery (Houston, Texas-EUA, 1990); Galeria Art-3 (Figueres, 1992); Castell de Peralada (1993); Sala Gaudí (Barcelona, 1996); Monestir de Sant Pere de Rodes (el Port de la Selva, 1999); església parroquial Castelló d'Empúries (1999); Hospital de Peregrinos (Burgos, 1999); Monasterio de Samos (Lugo, 2000); Galeria Las Rozas (Madrid, 2006).

Ha estat seleccionada en diversos certàmens i ha rebut el Premio de Pintura Diputación Provincial de Madrid (1972), i el Primer Premi del Concurso de Pintura Campo de Gibraltar (Cádiz, 1987).

RAVAN, Josep

(Cadaqués, s. XVIII) *Miniaturista*

Constructor de vaixells en miniatura. És esmentat per Artur Masriera en el seu llibre *Oliendo a breu*.

REBARTER BECH, Josep

(Cabanès, 27.VII.1919 – 15.IV.1989) Pagès

Fill únic de Joan Rebarter Pellicer (Cabanès, 1896-1978), pagès, i de Joaquina Bech Planas (El Sepulcre de Peralada, 1896-Cabanès, 1969). Es va casar amb Remei Gou Ginjaume (1947), i el matrimoni va tenir una filla, Joaquina.

És autor de l'obra *Breve historia de este municipio* (1950), i del text modern de l'antic acte sacramental de sant Isidre. Una vegada arribà a la jubilació desenvolupà noves activitats com el dibuix i la pintura.

RECTOR de GARRIGUELLA

(Peralada, s. XVIII) Eclesiàstic i poeta

Anomenat així per haver estat rector del poble de Garriguella. Fou desterrat al Maresme, per haver-se posat al costat dels partidaris austriacistes. Sembla ser que el seu nom i cognom podria correspondre a: Manuel o Emanuel Gibert.

Va deixar escrites un *Plech de varias poesias catalanas*. Les seves poesies es publicaren a la *Revista de Gerona* (1887), amb un estudi succint d'Enric Claudi Girbal.

REGLÀ CAMPISTOL, Joan

(Bàsca, 27.VII.1917 – Sant Cugat del Vallès, el Vallès Occidental, 27.XII.1973) Historiador

Fill de Josep Reglà[†] Parés, secretari d'ajuntament i músic, natural de Bàsca, i de Dolors Campistol Pi, de Viladasens.

Es va casar amb Rosa Tosquella Julià (1949), amb qui va tenir dos fills: Rosa i Joan.

Va estudiar a l'escola de la vila i el batxillerat a l'institut de Girona. Va realitzar els primers cursos de la carrera de filosofia i lletres i es va examinar per lliure, a la Universitat de València. Posteriorment, es doctorà i llicencià en Dret.

Durant la guerra civil, va lluitar en el bàndol republicà a Pozoblanco i Villarobledo. Després de la contesa, va impartir classes a l'escola de l'Escala, a La Salle de Figueres i, posteriorment, a la de Barcelona. Allà va establir contacte amb l'historiador i catedràtic de la Universitat de Barcelona, Jaume Vicens[†] Vives. A través d'ell va entrar en coneixement dels nous corrents historiogràfics.

Va esdevenir catedràtic d'Història Moderna de la Universitat de Santiago de Compostel·la (1958), que va permutar per la de València. Aquest període esdevindrà el més productiu de la seva carrera i exercirà gran influència en els seus alumnes. Finalment, va ocupar la plaça d'Història Moderna de la Universitat Autònoma de Barcelona (1969) de la qual en va esdevenir degà (1973), la mort prematura va impedir que fos el primer director del Col·legi Universitari de Girona i apropar-se, en tots els sentits, a la seva terra d'origen.

Fou membre de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona (1959), president de La Societat Dante Alighieri a València (1962), i membre de la Reial Acadèmia de la Història (1973).

Va participar en congressos i va col·laborar en nombroses publicacions especialitzades com *Hispania*, *Saitabi*, *Estudios de Historia Moderna*, *Pirineos*, *Anales de la Universidad de Valencia*, *Revista de Occidente*, *Revista de Gerona*, *San Jorge*, *Ilerda*, *Analecta Sacra Tarraconensia*, *Historia y Vida*, *Cuadernos Hispanoamericanos* i, entre altres, col·laborador de *Destino*.

Els seus estudis tracten d'un període menys tingut fins llavors pels especialistes catalans: els segles XVI i XVII. Entre les seves monografies destaquen *Felip II i Catalunya* (Barcelona: 1956), *La Europa Moderna y Contemporánea* (Barcelona-Méjico: 1956), *Els virreis de Catalunya* (Barcelona: 1956; id.: 1987), *Historia de América* (Barcelona-Méjico: 1956-57), *La ciudad del Vaticano* (Barcelona: 1958), *Mil biografías abreviadas* (Barcelona: 1960), *Historia General de la Edad Media* (Barcelona: 1960), *El bandolerisme català del Barroc* (Barcelona: 1966). Un dels seus títols s'ha considerat com el seu testament historiogràfic *Comprendre el Món. Reflexions*

d'un historiador (Barcelona: 1967), *Aproximació a la història del País Valencià* (València: 1968), *Introducció a la Història de la Corona d'Aragó. Dels orígens a la Nova Planta* (Palma de Mallorca: 1969), *Introducción a la historia* (Barcelona: 1970), pòstumament es publicà *Història de Catalunya* (Madrid: 1974).

En col·laboració, va escriure *El siglo XVIII. Historia de la cultura española* (Barcelona: 1957) amb Santiago Alcolea; *Enciclopedia de la Historia Universal* (Barcelona: 1957), amb Eduard Ripoll i Manel Riu; *150 figuras estelares de la historia* (Barcelona: 1958; id.: 1967, 4a ed.), amb Antonio M. Aragó Cabañas; *Introducción a la Historia de España* (Barcelona: 1963), amb A. Ubieto, J.M. Jover i C. Seco; *Góngora: su tiempo y su obra* (Barcelona: 1960), amb A. Comas Pujol; *Serrallonga. Vida i mite del famós bandoler* (Barcelona: 1961), amb un estudi de Joan Fuster.

Va dirigir i assessorar la *Historia de España ilustrada Sopena* (Barcelona: 1969-1970) en 2 volums.

Va rebre el Premi Menéndez y Pelayo del CSIC (1948), per la seva tesi doctoral sobre *Francia, la Corona de Aragón y la frontera pirenaica. La lucha por el Valle de Arán (siglos XIII-XIV)*. Va rebre el premi Aedos de Biografia (1955), per l'obra *Felip II i Catalunya*.

El consistori valencià li va dedicar un carrer (1974), la Facultat de Filosofia i Lletres de la Universitat de València li va retre un homenatge i va editar el fulletó *Homenaje* (1975). L'Ajuntament de Girona li va dedicar un carrer i el de Bàscara el va nomenar fill predilecte (1984) i va editar un fulletó.

REGLÀ PARÉS, Josep

(Bàscara, 14.XII.1886 – 20.I.1964)
Compositor i funcionari

Fill de Joan Reglà Colls, de Sant Mori, paleta, i de Maria Parés Buxó, de Bàscara.

Es va casar amb Dolors Campistol Pi, de Vila-desens, i el matrimoni va tenir un fill Joan ↑, i una filla Montserrat.

Va ser secretari de diversos ajuntaments de la comarca. Com a músic tocava el flabiol en una

cobla, va ser també compositor de diverses sardanes, les quals encara avui s'interpreten a les Festes Majors de Bàscara. Es coneixen els títols de les sardanes: *Del meu jardí*, *Mariagneta*, *Sardanejant*, *Record del Canigó*, *Ja hi som!*, *La dansa bella*, *Diàleg*, *Serenata a la nòvia*.

REGLÀ RENART, Rossend

(Sant Mori, 10.XII.1898 – Barcelona, 1942)
Fotògraf amateur i botiguer

Fill de Josep Reglà Colls, propietari, de Sant Mori, i de Maria Renart Pijaume, de la Pera. Es va casar amb Maria Casals Figuerola (1924), i el matrimoni va tenir tres fills: Josep (1925 – Caracas, Veneçuela, 2000), Rossend (1927 – Sant Mori, 1999) i Salvador (1934 – Isla de Margarita, Veneçuela, 2003).

Va anar a escola a Vilaür, però de ben jovenet, als dotze anys, va treballar a la botiga de queviures figuerenca anomenada La Cubana, la qual posteriorment esdevindria pastisseria. Més tard, va anar a Girona i, després, a Barcelona on va obrir, al mercat de la Boqueria, un local propi de torrefacció i degustació de cafè que anomenà La Cubana. Va morir durant la postguerra a conseqüència de la manca d'insulina. Amb els anys els seus fills emigraren a Veneçuela on varen construir diverses carreteres, una d'elles va ser la primera que hi va haver entre San Fernando i Achaguas.

Va ser un gran aficionat a la fotografia, gràcies a la seva afició Sant Mori disposa d'imatges del poble de la segona dècada del segle XX.

REIG CARBONELL, Blanca

(Figueres, febrer 1941) Pintora

Filla de Ramon Reig ↑ Corominas, pintor, i de Maria Josefa Carbonell Moner, de Figueres.

Considera que l'ambient artístic familiar va ser determinant per a la seva vocació. Va estudiar la Llicenciatura en Belles Arts a la Facultat

de Sant Jordi (Barcelona, 1963) i com a professors va tenir Frederic Marès[↑], d'escultura, Mestres Cabanes de perspectiva, i Rafael Santos[↑] Torroella i Joan Subias[↑] Galter, d'història de l'art. Posteriorment, va realitzar cursos de doctorat.

Casada amb Josep Sala Riera, de Torroella de Montgrí, el matrimoni ha tingut dos fills: Josep Ramon i Blanca[↑].

En la seva pintura alterna l'aquarel·la i l'oli. En relació amb la temàtica s'inicia amb una sèrie de dones inspirada en Nonell; progressivament, incorpora el paisatge i les composicions arquitectòniques adquireixen protagonisme

en la seva obra. La seva pintura manté sempre una corporeïtat i solidesa en la composició tenyida d'un color subtilment harmonitzat.

Ha compaginat l'activitat artística amb l'ensenyament. Ha estat professora de dibuix i arts plàstiques a l'Escola Paula Montal i a la Societat Coral Erato, de Figueres.

Ha exposat individualment a la Sala Rovira (Barcelona), a la Galeria Armengol (Olot), a la Fontana d'Or (Girona), a la Sala d'Art Helian (Montreux, Suïssa), a la Sala Art-3 (Figueres), La Colomera (el Port de la Selva) i a la Sala Miquel Mateu (Peralada).

Així mateix ha participat en exposicions col·lectives a la Galeria d'Art Massanet (Figueres), a la Sala d'Art de la Diputació (Girona), i a la Sala Art-3 (Figueres), entre altres.

REIG COROMINAS, Ramon

(Manila, 4.XI.1903 - Figueres, 2.XII.1963)

Professor de dibuix, aquarel·lista i arquitecte

Va néixer a Manila, ja que el seu pare, Carles Reig Palau, era funcionari de Tabacalera, però per qüestions de salut retornen a Figueres, on dos anys després naixerà la seva germana Lolita. Es va casar, en segones núpcies, amb Maria Josefa Carbonell (1940), i el matrimoni va tenir dos fills: Blanca[↑] i Carlos.

Assisteix al Liceu Monturiol i després a l'Institut Ramon Muntaner. En morir el pare, va a viure a Vilabertran a casa de l'oncle Josep[↑]. En veure les seves aptituds pel dibuix, el porten a l'Escola Municipal de Dibuix, on imparteix classes

el catedràtic Joan Núñez[↑]. Esdevé company de Dalí[↑], amb qui comparteix la pràctica de la pintura a l'aire lliure durant l'adolescència.

A l'edat de 13 anys exposa, per primera vegada, als Magatzems Puig París (1916) de Figueres i, més endavant, participa a l'Exposició d'Artistes Empordanesos (1918) organitzada per la Societat de Concerts de Figueres. Col·labora en la revista *Stadium* (1919) dirigida per Joan Xirau[↑] i publicada per un grup d'estudiants de l'Institut com Jaume Miravittles[↑], Joan Turró i Salvador Dalí.

Va estudiar Belles Arts i arquitectura. Mentre es troba a Barcelona exposa en diverses ocasions a les Galeries Dalmau, i participa a l'Exposició d'Art Modern Nacional i Estranger (1929).

Assoleix la càtedra de dibuix d'ensenyament secundari (1932) i la primera plaça que ocupa és a l'institut de Burgos, retorna a Figueres com a professor de dibuix a l'Institut Ramon Muntaner. L'any 1933 forma part de l'exposició col·lectiva de "Pintura Catalana Contemporània" organitzada per Atenea i el 1935 té lloc la primera exposició individual a Galeries Valenciano, de Barcelona.

La dècada dels quaranta comença una etapa dedicada plenament a l'ensenyament i a la creació artística. Exerceix com a catedràtic i com a director de l'Institut Ramon Muntaner. Imparteix classes de dibuix a l'Escola d'Arts i Oficis de Figueres i al domicili particular a xicots que esdevindran figures remarcables de la pintura empordanesa (Massot[↑], Sibecas[↑], Capalleras[↑], Martínez[↑] Lozano, Vallès[↑], Paradís[↑]). Crea, juntament amb l'alcalde Bonaterra[↑], el Museu de l'Empordà, del qual en fou conservador fins a la seva mort.

Va ser un empordanès vinculat a diverses associacions culturals: membre de la Comissió de

Monumentos, dels patronats de restauració de Sant Pere de Rodes i de Santa Maria de Vilabertran, de l'Institut d'Estudis Empordanesos i del Museu de l'Empordà. Juntament amb un grup d'amics melòmans (Concepció Brusés, M. Josefa Carbonell, Rosa Climent de Puig, Alfons Cusi[↑], Joaquim Fort[↑] de Ribot, Emília Palau[↑], Alfons Puig[↑], Tomasita Riera de Vidal, M. Dolors Ros de Cusi, Narcís Sala[↑], Antonio Salazar[↑] i Miquel Vidal), va constituir l'Associació de Música de Figueres (1952-1965), que, anys a venir, tindria continuïtat en l'associació Joventuts Musicals.

A la dècada dels quaranta i cinquanta les exposicions, individuals i col·lectives, se succeïen sense interrupció a l'Empordà i fora: a la Sala Rovira (Barcelona), als salons Macarrón, Dardo, Los Madrazos i a la Sala Euskera, de Madrid. A Las Palmas de Gran Canaria, a València, a París i als Salons Nacionals d'Aquarel·la de Madrid, Barcelona, Bilbao i Sevilla.

Des dels seus inicis conrea l'oli, tècnica que alterna amb l'aquarel·la, el dibuix i el pastel. A mida que passen els anys, l'aquarel·la va acaparant la seva atenció, en un principi aplicava la tècnica sobre un paper de textura granulosa que provocava els contrastos de colors però, més endavant, es decanta per la textura llisa que proporciona colors més suaus.

Va ser nomenat Soci d'Honor de l'Agrupació d'Aquarel·listes de Catalunya (1944), Acadèmic Corresponent de la Real Academia de Bellas Artes de Toledo (1950), de la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi de Barcelona (1957) i de la Real Academia de San Fernando de Madrid (1959).

Altres treballs: murals religiosos el fris de la capella parroquial d'Arenys d'Empordà, els murals de l'església de Sant Antoni de Calonge, l'absis de l'església del Pertús i el presbiteri de l'antiga capella de l'Hospici de Girona. A l'església de Sant Pere de Figueres hi ha dues pintures religioses, una dedicada a Sant Antoni Maria Claret i l'altra a Santa Teresa de Jesús. Al Casino Sport Figuerenc va pintar sis teles que decoraven el saló-cafè.

Va ser col·laborador literari o il·lustrador, de publicacions periòdiques com *Domingo*, *Amputurdán*, *Canigó* i *Revista de Gerona*. Va escriure: *La Acuarela en España* (Barcelona: 1954) i *La Costa Brava vista pels seus millors pintors* (Barcelona: 1961).

Premiat per l'Associació Catalana d'Estudiants (1922), guanya el Primer Premi d'Aquarel·la a l'Exposició Nacional de Bellas Artes de Barcelona (1944).

En els darrers anys, diverses institucions l'han recordat: *Exposició Antològica de Ramon Reig i Corominas, 1903-1963* (Museu de l'Empordà, 1985); la monografia editada per l'Ajuntament de Figueres en la qual col·laborà l'Institut d'Estudis Empordanesos *Ramon Reig, aquarel·les i olis* (Figueres: 1997), escrita per Blanca Sala[↑] Reig; l'exposició antològica i catàleg amb motiu de la Schubertiada organitzat per Joventuts Musicals de Figueres, el Departament de Cultura de la Generalitat l'Ajuntament de Vilabertran i el Museu de l'Empordà *Ramon Reig (1903-1963): Santa Maria de Vilabertran del 17 d'agost al 23 de setembre de 2001* (Girona, 2001), per a commemorar el centenari del naixement de l'autor va tenir lloc l'exposició *Ramon Reig o la transparència del país* (Figueres: 2003) i *Ramon Reig i la música* (Vilabertran: 2008) ambdues coordinades per Eduard Puig[↑].

REIG PALAU, Josep

(Vilabertran, 14.XI.1863 -
Barcelona, 11.II.1917) *Enginyer forestal*

Fill de Ramon Reytg [sic] Feliu, propietari de Vilabertran, i de Dolors Palau, de Darnius, va ser el segon de sis germans: Dolors, Josep, Carles, Lluís, Joaquim i Ramona.

Va cursar el batxillerat a l'institut de Figueres on va assolir el grau de batxiller (1879), i la carrera d'Ingenieria de Montes a El Escorial (1888).

El seu primer destí va ser el càrrec d'enginyer segon del Districte Forestal de Conca, seguidament va anar a Lleida (1889-1902), lloc on va iniciar un treball sobre la Vall d'Aran, que publicaria set anys després, el qual gaudiria dels consells del seu cap, l'enginyer Josep Maria Fenech, mentre que per al mapa que acompanya el text va gaudir dels consells dels enginyers Lluís de Ferrer, Manuel de Andrés i dels ajudants Francisco Veray i Pascual Navarro.

Juntament amb l'enginyer Xavier de Ferrer i Lloret va treballar a la Divisió Hidrològico-

forestal de la Cuenca del río Ebro i als Pirineus Orientals (1902, 1903, 1904).

Cal destacar dues intervencions: les obres de canalització del torrent d'Enseu preservant així les salines i el poble de Gerri de la Sal, i la repoblació del bosc de Poblet. Va tenir cura de les dunes i fou l'encarregat de la Casa-

Museu de Sant Martí d'Empúries.

Va ser nomenat fill adoptiu de Lleida, Esplugues de Francolí, Gerri de la Sal i la Vall d'Aran gràcies a les obres realitzades sota la seva direcció en aquells indrets.

A Maçanet de Cabrenys va instal·lar un viver per a la repoblació forestal. Atesa la problemàtica dels desbordaments del riu la Muga, va intentar que l'Estat en fes la canalització i va ser partidari de l'execució del Canal de l'Alt Empordà.

Se li atorga l'autoria dels projectes arquitectònics de la Casa Reig de Vilabertran (1909), modificada per Alexandre Bonaterra[†] (1961), de la Casa Forestal de Sant Martí d'Empúries (c. 1910) realitzada pel mestre d'obres Miquel Torres Brugués i la Casa Forestal de la Pena a Poblet.

Va publicar *El Valle de Arán* (Barcelona: 1896), acompanyat d'un mapa forestal fet pel mateix autor i de dibuixos de Xavier de Ferrer i de Lloret. I, en col·laboració, *Reseña de los trabajos realizados por la División Hidrológico-Forestal de la Cuenca Inferior del Ebro y Pirineos Orientales en 1902, 1903 y 1904* (Lérida: 1905) amb Xavier de Ferrer i de Lloret.

Va rebre les distincions de Comendador de número de la Orden Civil de Alfonso XII i la Encomienda de número del Mérito Agrícola.

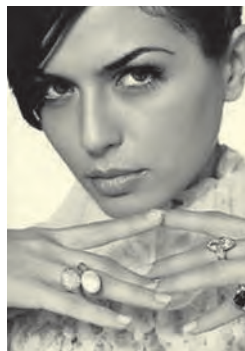
L'ajuntament de Vilabertran, amb motiu del centenari de l'existència de la Torre d'en Reig, ha organitzat una sèrie d'actes per recordar el biografat (maig, 2009).

RELOTGER de CREIXELL

vegeu: SERRA SANZ, Narcís

REYES VÁZQUEZ, María

(Figueres, 7.IX.1976) Miss Espanya

Filla de José Reyes i de Dolores Vázquez. És la petita de dos germans: Óscar i María.

Per qüestions laborals, la seva família es va traslladar a viure a Sòria (c. 1991). Es va matricular per cursar infermeria, però la participació en el concurs de Miss España, en el qual va ser nomenada Miss España 1995 per la província de Soria, va canviar el seu futur.

Va deixar els estudis d'infermeria i es va centrar en la carrera de model. Durant sis anys va viure a París, Londres, Nova York, Los Angeles i Milà, treballant sempre com a model. A Espanya, ha estat maniquí de la Pasarela Cibeles (Madrid) i del Saló Gaudí (Barcelona). Ha desfilat per prestigioses marques com Dior, Yves Saint Laurent o Chanel. I la seva imatge ha representat cases comercials de renom com Puig Doria, Multiópticas, Javier Larrainzar, Montesinos o Freixenet (per a la campanya europea).

Avui dia continua treballant de model per a marques estrangeres, ha treballat com actriu a la pel·lícula *Operacion Patakón*, i a sèries de TV com *Luna Negra* o *Trilita*. Compagina la seva carrera amb els estudis de Nutrició i Dietètica Naturista, a Barcelona.

RIBAS de CONILL, Antoni

(Cabanès, 25.IX.1880 - 14.III.1935) Astrònom

Fill de Josep Ribas Vidal, hisendat, i de Dolors Conill Solà, ambdós de Cabanès. Es va casar amb Salvadora de Ros i Reig, de Can Ros de les Olives (Garrigoles), i el matrimoni no va tenir descendència.

Va néixer en el si d'una família benestant. Va cursar el batxillerat a l'institut de Figueres, i va estudiar Dret a Barcelona, però va abandonar la carrera i va marxar a Mèxic (1902) on va dirigir una empresa. Va continuar viatjant per Amèrica del Sud, però va haver de retornar per fer-se

càrrec de la hisenda familiar de Cabanes. A Can Ribas, la casa pairal, instal·là un observatori astronòmic que entrà en servei el 1920 i l'equipà amb un refractor equatorial de la casa Manent de 162 mm d'obertura, amb una ullera de 108 mm desplaçable i una cúpula giratòria de 5 m de diàmetre, a més d'una estació meteorològica i una ràdio per a la recepció de senyals horaris. A la seva mort, tant el material com la biblioteca (tot i que la vídua en féu donació d'una part a la Biblioteca Popular de Figueres) varen anar a raure a mans de l'astrònom barceloní Albert Barangé Camp i, a la mort d'aquest (1982), l'equip fou donat a l'Agrupació Astronòmica de Sabadell que es preocupà de la seva restauració (1995).

Va ser membre de la Sociedad Astronómica de España y América, i de la Société Belge d'Astronomie, va mantenir correspondència amb el conegut astrònom francès Nicolas Camille Flammarion (1842-1925), i amibat amb l'astrò-

nom català Josep Comas Solà (1868-1937).

Va donar conferències sobre els seus principals temes d'observació: els planetes i Mart, en particular, a Figueres i en un congrés astronòmic celebrat a Barcelona. Va publicar diversos articles sobre astronomia a la *Revista de la Sociedad Astronómica de España y América*, de Barcelona.

RIBAS SERRAT, Martí

(Boadella, 1846 - ?, 1915) *Hisendat*

Va anar a Cuba on va passar gairebé deu anys. Va tornar al poble i va comprar el castell i les terres que l'envoltaven, el qual a partir de llavors va rebre el nom de Ca l'Americà. Va esdevenir alcalde.

RIBAS TORRES, Pasqual

(Mataró, el Maresme, 27.VIII.1952)

Empleat de banca

Fill de Pascual Ribas Ribas, agent comercial, fill de Vilassar de Mar, i de Piedad Torres Rodón,

dedicada al comerç, de Cabrera de Mar, és el mitjà de tres nois. Casat amb Maria Teresa Mulet Domínguez, de Vilassar de Mar, el matrimoni té un fill, Josep Oriol.

Des de l'any 1986 resideix a Castelló d'Empúries on ha dirigit les oficines d'una entitat bancària, lloc on s'ha implicat en la vida cultural i associativa de la vila. Ha col·laborat en la revista *El Salner* (Castelló d'Empúries), i als *Annals* de l'Institut d'Estudis del Baix Empordà.

Ha escrit: *Atles de Castelló d'Empúries. Segles XVII al XIX* (Castelló: 2001), i *Òbits, fossars i enteraments en el paviment de l'església parroquial de Castelló d'Empúries* (Figueres: 2001).

RIBERA, Pius//RIBERÓS, Pius

(Cadaqués, s. XIX - XX) *Miniaturista*

Artur Masriera en el seu llibre *Oliendo a breia* esmenta un tal Pio Ribera constructor de vaixells en miniatura, de Cadaqués. A Sitges, al Museu Mar i Cel hi figura una reproducció d'un tal Pius Riberós.

RIBERA DÍAZ, Joan

(Figueres, 28.XII.1957) *Pedagog*

Fill d'Adolfo Ribera Trulls, agricultor i secretari d'ajuntament, i de Dolors Díaz Trulls, ambdós de Vilamaniscle. Casat amb Montserrat Gironell, el matrimoni ha tingut dos fills.

Es va llicenciar en Filosofia i Lletres especialitat en Ciències de l'Educació (UNED, 1982), llicenciatura amb grau (1983), postgrau en "Disseny de materials didàctics multimèdia per a entorns virtuals d'aprenentatge" i Màster en Gestió de la Informació en Entorns Directius (Barcelona, La Salle-Universitat Ramon Llull, 2000). Ha exercit la docència al Col·legi del germans de La Salle de Figueres des de 1983, tasques que ha compaginat amb la investigació sobre la millor manera d'estimular l'aprenentat-

ge dels infants i amb la docència a la UOC des de 1999.

Les seves experiències i el seus mètodes d'aplicació han estat publicats al setmanari *Empordà* i a la revista *Guix* (Barcelona). I en col·laboració amb Montserrat Gironell, ha escrit: *Figueres, la meua ciutat: treball didàctic per al coneixement de Figueres* (Figueres: 1987), obra que va gaudir del primer accèssit al 6è premi Pau Vila (Barcelona, 1987), *Valorem la realitat que ens envolta* (Barcelona: 1988) treball que va rebre la menció del V Premi per a obres de Civisme "Serra i Moret" (1987), *La problemàtica del món d'avui: treball didàctic per al foment dels valors a l'escola* (Figueres: 1989), i *Diccionari cívic-incívic* (Figueres: 1992) obra guanyadora del VIII Premi d'Experiències Pedagògiques Alt Empordà.

Han desenvolupat quaderns amb el títol general *Programa de desenvolupament mental* (Figueres: 1987), els quals consten de vint-i-dos exemplars on s'exposen diferents conceptes com: la coordinació, la memòria, el càlcul o la fluïdesa verbal, destinats a alumnes de 6 a 14 anys, han treballat també diversos *Programes informàtics* per a estimular els infants, i diversos *Programes divulgatius-educatius: Col·lecció natura* (1995), *Col·lecció Monuments* (1995) i *Col·lecció pobles de l'Empordà* (1995).

RIBERA MONT, Ramon

(Castelló d'Empúries, 1781 – Barcelona, 1846)
Hel·lenista

Va professar a l'Escola Pia de Mataró (c. 1800). Va impartir la docència a Solsona i al col·legi de Sant Antoni de Barcelona (1815-1833), on va introduir l'ensenyament del grec i hi va formar un bon grup d'esculapis. Va dirigir els *Ejercicios-pioliterarios* (1817-1833) on va publicar treballs i poesies.

Va imbuir els seus alumnes d'esperit clàssic, essent un dels seus deixebles el poeta Manuel de Cabanyes.

Va desenvolupar diferents càrrecs, i va ser nomenat rector de Santa Anna de Mataró (1833). Va publicar *Acadèmia literària* (1834), i altres obres escrites en llatí algunes avui perdudes.

Va publicar els himnes del breviari, també en llatí, de les santes Juliana i Semproniana de Mataró.

RIBOT, Felip

(Girona, s. XIV – Peralada, 23.IX.1391) Teòleg

Va prendre l'hàbit de frare carmelita de l'antiga observança al convent de Peralada. Va residir al convent de Girona.

Mestre en teologia, va ser definidor als capítols generals del seu orde el 1373 i el 1379. Aquest mateix any va ser elegit provincial dels carmelites de Catalunya.

El 1385, en ple Cisma d'Occident, va prendre part en el capítol del seu orde que seguí l'obediència romana, però el 1387, probablement seguint la política proavinyonesa de Joan I, va ser present al capítol del seu orde, d'obediència avinyonesa.

Pere el Cerimoniós va proposar al Papa (1375), la substitució de l'inquisidor dominicà Nicolau Eimeric, pel carmelità Ribot com a cap de la inquisició de la Corona d'Aragó.

S'ha subratllat la seva tolerància envers la comunitat jueva, especialment la de Peralada.

Li va tocar viure el gran pogrom (1391), a causa del qual moltes comunitats varen desaparèixer.

Va escriure dues obres en llatí sobre els orígens de l'orde carmelitana: *De institutione et peculiaribus gestis religiosorum carmelitarum* (1370) obra que es va publicar amb el títol *Speculum ordinis fratrum carmelitarum* (Venècia: 1507; Anvers: 1680), a la qual s'afegí l'annex *De viris illustribus ordinis carmelitarum*, en la qual figuren notes biogràfiques de personatges rellevants de l'orde, extretes d'altres escriptors carmelitans.

Va escriure altres tractats: *Tractatus de quatuor sensibus Sacrae Scripturae* (escrit entre 1349 i 1373) i *Tractatus de haeresi et de infidelium incredulitate et de horum criminum iudice* (escrit entre 1370 i 1387), en els quals creu convenient seguir les Sagrades Escriitures.

A la galeria nord del claustre del convent del Carme de Peralada es conserva una part de la làpida sepulcral.

RIBOT MAS, Joan de Déu*(Borrassà, 1788 – Barcelona, ?.XI.1851)**Metge i professor*

Va estudiar la carrera de Cirurgia, va rebre el títol de llicenciat el 2.XI.1807, i el de doctor el 18.V.1816, va completar els estudis amb els de Medicina, assolint la llicenciatura el 7.V.1824. Va exercir la carrera primer a Vic i, després, a Barcelona. Va ser catedràtic al Col·legi de Medicina de Barcelona. L'any 1824, per qüestions polítiques, va haver de traslladar-se a la Universitat de Cervera. L'any 1837, va retornar a Barcelona i va ser el primer catedràtic de Fisiologia i degà de la Facultat de Medicina.

Va ser nomenat membre numerari de la Reial Acadèmia de Medicina. Va escriure la trilogia *Elementos suscintos de fisiología, Compendio de las lecciones dadas en la cátedra i Las lecciones de fisiología*. Aquestes obres varen ser utilitzades com a llibres de text i li varen atorgar una gran reputació i va ser reconegut com un dels fisiòlegs espanyols més entesos.

Entre les seves obres figuren: *La absorción de la linfa* (1819), *Elementos de patología general, arreglados principalmente según la doctrina de Chomel* (Barcelona: 1820), *Tratamiento de las quemaduras* (1821), *Elementos suscintos de Fisiología, arreglados para los discípulos de la Escuela especial de arte de curar, de Barcelona* (Barcelona: 1822), *Elementos de higiene* (1829, ex. manuscrit), *Dolor vivo en el dedo gordo del pie derecho* (1833), *Compendio de lecciones de Patología general* (Barcelona: 1834; id.: 1841), *Lecciones de Fisiología, dadas en la cátedra* (Barcelona: 1848, considerada com una tercera edició de l'obra de 1822 o una segona de la de 1834).

A la sessió pública de la Reial Acadèmia de Medicina de Barcelona, celebrada el 3 de gener de 1848, va llegir el discurs "De la educación considerada en sus relaciones con la salud y con la sociedad".

RIBOT SITJÀ, Fàtima*(Figueres, 10.II.1989) Esportista*

Filla de Pere Ribot Panosa, aparellador, d'Amer, i Carme Sitjà Vinardell, mestra, de Banyoles, és la petita de dues germanes: Helena i Fàtima.

S'ha format amb Miquel Riera Daviu, del gimnàs Gim Body de l'AJAE (Associació de Judo de l'Alt Empordà) de Figueres, i posteriorment ha tingut diferents professors de la Federació Catalana de judo: Joan Marçal en el club

Independència de Badalona, Maurici Casasayas a l'Esport 7 de Manresa, i Pascal Tayot. Forma part de la Selecció Espanyola de Judo i s'ha format també amb entrenadors de la federació espanyola. Des de 2006 està becada per la Federació Catalana de Judo a la Residència Blume (Esplugues de Llobregat), i ha ingressat a INEF (2008), com a esportista d'elit.

Va participar a les olimpíades de cadet de Lignano (Itàlia, 2005), on va obtenir diploma olímpic. L'any 2008 ha encapçalat la llista del rànquing nacional júnior femení.

Ha participat al campionat d'Europa Júnior (Varsòvia, 2008).

Entre les principals fites assolides consten: Plata al Campionat d'Espanya Infantil (2002), Or al Campionat d'Espanya Infantil (2003), Plata al Campionat d'Espanya Cadet (2004), Or al Campionat d'Espanya Cadet (2005), Plata al Campionat d'Espanya Júnior (2006), Or al Campionat d'Espanya Júnior (2008), i primer lloc a l'Open Internacional de Portugal (2008).

El millor resultat internacional del 2008 ha estat la Medalla d'Or en la categoria Estatal sub-20 a Jijki (Corea).

Ha rebut el Premi Indiketa del Consell Comarcal de l'Alt Empordà (2009).

RICART GINJAUME, Pere*(Vilanant, 28.VI.1836 –**Ocaña, Toledo, 26.III.1915) Dominic i missioner*

Va prendre l'hàbit el 16 de desembre de 1855 al convent de Santo Domingo de Ocaña, i va professar l'any següent. Va estudiar Teologia i va ser ordenat sacerdot.

L'any 1861 va anar a les Filipines, primer a Manila, i després va ser destinat a la parròquia de Tuguegarao (província de Cagayán). L'any 1862 va ser nomenat vicari de Gamut, després de Lalo (1863-1871). Any en què va ser nomenat prior del convent de Santo Domingo de Manila, i l'any 1873 va governar la província com a vicari general. En aquest període va encarregar la nova edició de les *Actas de los Capítulos Provinciales* (1587-1874) en tres volums.

Va ser nomenat vicari de Cabagán (1874-1878), on va construir una capella i va fundar la població de Cabagán Nuevo. Va estar a Tuguegarao (1878-1881), on va millorar molt l'església que avui serveix de catedral.

De retorn a la Península, va ser vicerector síndic i mestre de novicis suplent del Real Colegio de Santo Domingo, d'Ocaña (1882-1894). Després va ser destinat a la nova residència de Santa Catalina de València (1894-1901). A ell es deuen bona part de les obres de l'església de Sant Vicenç Ferrer de València. En el Capítol Provincial celebrat a Ocaña (1906), va rebre el nomenament de vicari Provincial de les cases i convents de la Província d'Espanya (1906-1913). Es va retirar al Col·legi d'Ocaña, lloc on va morir.

RICHARDS, Vernon

(Londres, 19.VII.1915 –
Hadleigh, Suffolk, 10.XII.2001)
Enginyer, escriptor, polític i fotògraf

Fill de pares d'origen italià, el seu nom original era Vero Recchioni. Va estudiar al King's College de Londres i va esdevenir enginyer civil. D'ideals anarquistes, va viure amb l'escriptora Marie Louise Berneri, filla de l'anarquista italià Camilo Berneri, la qual va morir juntament amb la criatura en donar a llum (1949).

Va col·laborar amb el seu sogre en la propaganda antifeixista, va publicar en el diari bilingüe *Italia*

Libera-Free Italy, en el qual també hi participava Camilo Berneri. Va ser fotògraf i amic de George Orwell.

En treballar per a una agència de viatges, que fomentava la visita a llocs que gaudissin de bellesa natural, va arribar a l'Escala (1957). Va retratar els diferents racons de la vila. L'any 1999 va cedir els negatius que corresponen al període de 1957 a 1961, a l'Ajuntament de l'Escala.

Va col·laborar en diversos llibres sobre anarquisme i societat: *Lessons of the Spanish Revolution* (1953), *Errico Malatesta. Life and Ideas* (1965).

RIERA BOLASELL, Enric

(Castelló d'Empúries, 17.II.1879 – 20.V.1962)
Músic, compositor i luthier

Fill de Francisco Riera Faus, músic, i de Catalina Bolasell Suñer, ambdós de Castelló d'Empúries. Juntament amb el seu germà, Josep, va seguir les passes musicals dels seus antecessors.

Va iniciar els seus estudis musicals a l'Escola Municipal de Música de Castelló dirigida per Antoni Agramont[†], i va tenir com a professor Bartomeu Callís[†]. Va complementar l'ofici de músic amb el d'ajudant de mestre i, juntament amb el seu germà Josep, va esdevenir fabricant de llengüetes de canya per a instruments de vent, va formar societat, amb Salvi Callís[†] i el seu germà, Josep, amb el nom de Callís i Riera (1907-1928). En morir Salvi Callís la societat va esdevenir Germans Riera. Fou instrumentista de violí, clarinet i tenora.

Va formar part de les cobles: La Cadaquesenca, l'Orquestra Paquet de Figueres, L'Aliança de l'Escala, La Principal de Peralada, Els Rossinyols de Castelló (1897), la Cobla Agramont de Castelló, Els Rossinyols (1905-1936) sempre de primera tenora. Més endavant va formar part d'Els Peps de Figueres, de la Cobla de Tortellà, la

Pau Rossinyol de Castelló i, de nou, de La Cadaquesenca.

Conegut com a compositor, va compondre les sardanes: *Batecs del poble* (1926), *A tot arreu*, *La cadaquesenca*, *Jugant a juli*, *La llefiscosa*, *La noieta manyagona*, *Sogra i nora*, *L'última revifalla*, *Campanades de dol i alegria* (1926), en record d'Àngel Guimerà; *Alegries del monestir*, *Cançons de Patufets*, *Arrobadora*.

RIERA BOLASELL, Josep

(Castelló d'Empúries, 20.X.1877 – 22.VIII.1962)

Músic, compositor i luthier

Fill de Francisco Riera Faus, músic, i Caterina Bolasell Suñer, ambdós de Castelló. Juntament amb el seu germà, Enric, va seguir les passes musicals dels seus antecessors.

Va estudiar a l'Escola Municipal de Música de Castelló, dirigida pel mestre Agramont[↑], i com a instrument va estudiar el tible amb Batomeu Callís[↑]. Va haver de complementar l'ofici de músic amb classes particulars de solfeig i instrument a alumnes del poble i de les rodalies, i l'ofici de sabater.

Va formar part de les cobles: La Cadaquesenca, La Principal de l'Escala, la Cobla Agramont de Castelló, Els Rossinyols (c. 1905-1936 any en què l'orquestra es dissol), de la qual va ser director des de l'any 1928.

Una vegada jubilat, va contribuir a la creació de la cobla Els Rossinyolets i a la recuperació de La Cadaquesenca.

Juntament amb el seu germà, Enric, va dedicar-se al negoci de les llengüetes de canya per a instruments de vent, varen formar societat amb Salvi Callís[↑], amb el nom de Callís i Riera (1907-1928). En morir Salvi Callís la societat va esdevenir Germans Riera.

Va compondre les sardanes: *Vora la Muga*, *La recuitera*, *La trapassera*, *La Ciseta*, *La pubilla del castell*, *Vigília de festa*, *Saltant del niu*, *A la Mare de la Font*, *Voltant la timpa*, *Tornant d'una berenada*, *La cotorra*, *Cantant dintre la gàbia*.

RIERA CARRÉ, Lluís

(Figueres, 18.IV.1909 – 23.I.2000) *Empresari*

Fill de Joan Riera Gaspar, pagès, i de Manela Carré Carbó, ambdós de Figueres. Es va casar amb Rosa Baró Camps, de Figueres, i el matrimoni va tenir dos fills, Lluís i Jordi.

Als anys trenta, juntament amb el seu cunyat, Jaume

Juanola[↑] (1934), va crear el primer negoci de fabricació de tubs i components per a bicicletes. L'empresa, dedicada inicialment a la fabricació d'accessoris de bicicletes, aviat comercialitzà la primera bicicleta (1936). L'esclat de la guerra civil va frenar l'expansió i les instal·lacions foren incautades per a ser utilitzades com a parc mòbil.

Acabada la contesa continuaren amb la fabricació d'accessoris i s'amplià el ventall de producció. A partir d'aquí el creixement va ser continu. L'any 1942 es va constituir l'empresa "Riera y Juanola SL", la qual va comercialitzar els seus productes amb el nom de Rieju.

L'any 1945 es començà un procés de fabricació de ciclomotors i bicicletes que va tenir dos moments d'èxit important: el 1953 amb una motocicleta amb motor de 175 cc, llicència Fita, i el 1967 quan el ciclomotor Rieju-Minarelli –des de 1964 s'havien establert vincles amb l'empresa de motors italiana, Minarelli–, va ser escollit pel servei de Correus per subministrar-lo als treballadors per ser considerat el millor del moment.

El biografat va fundar una empresa dedicada a maquinària agrícola que, amb els anys, s'annexionaria a l'empresa principal, i va intervenir en una empresa dedicada a la depuració de marisc.

L'empresa ha estat continuada per Jordi Riera Baró i Jordi Riera Tarrés. L'any 2000 Rieju era l'única marca espanyola que fabricava motos amb capital íntegrament nacional i exportava els seus models a Europa, i alguns països d'Àsia i d'Àfrica.

Per la seva trajectòria professional, Riera Carré va estar guardonat amb la Medalla al Mèrit Empresarial concedida per la Cambra de Comerç.

RIERA FORTIANA, Enric

(Llers, 23.X.1946 - l'Armentera, 7.VIII.1994)

Historiador i professor

Fill d'Enric Riera Batlle, mestre, de Castelló d'Empúries, i de Dolors Fortiana Rosa, de Llers. Casat amb Maria Dolors Duran Noguera, professora, de l'Armentera, el matrimoni va tenir dos fills: Mireia i Jofre.

Estudià el batxillerat a l'Institut Ramon Muntaner, i aviat es va sentir atret per l'estudi de la història i la docència. Llicenciat en Filosofia i Lletres, especialitat Història (Barcelona, 1968), va prosseguir amb el doctorat amb la tesi sobre el període històric de la Guerra del Francès *Los afrancesados de Cataluña* a la Universitat de Barcelona (1975). Professor de la Universitat de Barcelona (1968-1994).

Col·laborador de la revista *Pedralbes* (Barcelona), i dels *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos, on va tractar temes sobre l'economia empordanesa durant la Guerra de la Independència o la música a Castelló d'Empúries, vila amb la qual estava vinculat.

Es va distingir per la seva bonhomia i la senziillesa, i com a professional pel seu rigor científic. Va investigar sobre *Las claves de la hegemonía española* (1556-1600) (Barcelona: 1991), i *Els afrancesats a Catalunya* (1994). Va col·laborar en les obres col·lectives *Prácticas de Historia moderna* (1990) coordinada per Fernando Sánchez Marcos i en el *III Congreso Internacional de Historia Militar* (Madrid, 1997).

Sobre història comarcal va escriure: *L'Armentera: mil anys d'història (922-1935)* (l'Armentera: 1991), *L'Armentera: un llarg i difícil camí cap a l'actualitat (1936-1975)* (l'Armentera: 1993).

RIERA PAIRÓ, Albert

(Girona, 23.XI.1963) Historiador, professor i polític

Fill d'Albert Riera Basieras i de Càndida Pairó Clavaguera, ambdós naturals de Bàscara, nascut circumstancialment a Girona, és el gran de

dos germans. Casat amb Anna Alsina i Lladó, mestra, natural d'Orfes (Vilademuls), el matrimoni té dos fills: Jordi i Martí.

Llicenciat en Geografia i Història per l'UB (1986), diplomant en Teologia (1991) i diplomant en Estudis Avançats d'Història Medieval (2002). Ha realitzat també cursos de dret a la UOC.

S'ha decantat per la investigació de la

història medieval, fruit d'aquest estudi és el treball de recerca del doctorat: *La senyoria episcopal de Bàscara i l'organització de l'espai (1055-1302)* (Figueres: 2003), sobre les relacions del poder feudal i el territori.

Ha estat professor d'ensenyament secundari als instituts de Banyoles (1987-91), Girona (1991-93) i Santa Coloma de Farners (1993-2001). Actualment és professor titular de Geografia i Història de l'IES Carles Rahola (Girona). Ha desenvolupat càrrecs de direcció a l'IES de Santa Coloma (1999-2001).

Ha preparat material didàctic relacionat amb temes d'història, arqueologia, i Història de l'Art, dos dels quals varen rebre el Premi Leandre Colomer: *Bandolers del segle XVII. Una experiència didàctica a l'ensenyament secundari* i *Quan anàvem a costura. L'educació i l'ensenyament en temps dels nostres avis*.

Ha donat conferències, participat en taules rodones, congressos i ha impartit cursos destinats a la formació permanent del professorat, entre els quals destaquen els dedicats a la Geopolítica del món actual i a la Simbologia i la Iconografia Religiosa. Entre les conferències destaquen: "Lluís Companys; cinquanta anys després", "Pagesos i Senyors a l'Empordà de l'any 1000", "Heretges i dissidents en un país que no va ser: els càtars a la Catalunya medieval", "Del mite a la realitat: Joan de Serrallonga i el bandolerisme català del barroc" i "Catalunya, de l'estat real a l'estat virtual".

Membre actiu de nombroses activitats de la vila de Bàscara: va formar part de la Comissió

Organitzadora dels actes d'Homenatge a Joan Reglà i Campistol (1984); va ser cofundador i membre del Consell de Direcció de Ràdio Fluvià (1985); secretari de l'Associació El Pessebre, de Bàscara, durant els anys 1986-1991. Ha estat també soci fundador del Grup Thema, Serveis Culturals, destinada a la gestió, promoció i difusió del Patrimoni Històric i Cultural del nostre país.

Ha estat representant de la Zona de l'Empordà al Consell Diocesà de Pastoral, del Bisbat de Girona, durant el quadrienni 1987-1991; delegat del Consell Diocesà de Pastoral a la Comissió de Càrites Diocesana per a l'estudi sobre la problemàtica de la drogadoicció al Bisbat de Girona, l'any 1988. Tresorer de la Junta Directiva de l'Associació Educadors sense fronteres, entitat de la qual ha estat fundador, amb seu a Girona, des del maig de 1998.

Membre cofundador de l'Escola de Polemistes de l'Alt Empordà, grup de debat i d'opinió fundat el 15 de març de 2000.

Vocal de la Junta Directiva del Grup Cultural Comtat d'Empúries, amb seu a Castelló d'Empúries, des del maig de 1996. Vocal del Patronat d'INEHCA (Institut d'Estudis Humanístics Coll i Alentorn), des de 2001. Soci de l'Institut d'Estudis Empordanesos i de l'Institut d'Estudis Gironins i de l'Associació d'Història Rural de les Comarques Gironines.

Des del punt de vista polític ha estat subdirector general a Girona del Departament de Governació i Relacions Institucionals de la Generalitat de Catalunya (2001-2003), Diputat al Parlament de Catalunya per CiU (2003-2006), com a representant d'Unió Democràtica de Catalunya, període en el qual es va dedicar exclusivament a la política i actualment és regidor a l'Ajuntament de Girona i vicepresident del Consell Comarcal del Gironès des del 2007.

Ha publicat articles de divulgació i d'altres d'especialitzats sobre la comarca de l'Alt Empordà. Ha estat titular de les seccions d'opinió "Som i serem", "Fòrum", "Bagatel·les" i "Retalls de premsa" del *Setmanari de l'Alt Empordà* (Figueres, 1984-1991). Va ser el director del suplement "El Pedrís" d'aquest mateix setmanari (1987). A més, ha col·laborat a altres publicacions d'àmbit local, comarcal i supracomarcal, com *Balcó* (Bàscara), *Vila Castilionis Empuriarum* (Castelló d'Empúries),

El Salner (Castelló d'Empúries), *Fulls d'Història Local* (l'Escala), *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos*, *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, *Revista de Girona*, *L'Avenç*, *Escola Catalana*, *El Punt* i *Diari de Girona*.

Entre els articles publicats destaquen: *La Guerra del Francès. El manuscrit parroquial de Bàscara (1808-1814)* (Girona: 1994), *Emplaçament de l'orde de dominics en l'ambient urbà baixmedieval de Castelló d'Empúries. El primer convent* (Girona: 1994), *L'exercici de notaria a la senyoria episcopal de Bàscara (segle XIV). Una primera aproximació* (Sant Feliu de Guíxols: 1996), *La justícia senyorial eclesiàstica (segles X a XIV). El cas de Bàscara* (Girona: 1996) i *Les viles-mercat i l'estructura del poder feudal (ss. XII-XIII)* (Lleida: 2004).

Ha escrit les monografies: *Joan Reglà i Campistol (1917-1973)* (Bàscara: 1984), *El Mercat dels Tortells* (Bàscara: 1987), *L'església de Sant Feliu de Calabuig*, (Bàscara: 1997), *Bàscara* (Girona: 2001), *La Senyoria episcopal de Bàscara i l'organització de l'espai (1055-1302)* (Figueres: 2003).

En col·laboració ha escrit: *El convent de dominics de Castelló d'Empúries (1317-1835)* (inèdit), amb Anna M. Puig. Ha col·laborat a la *Història de l'Alt Empordà* (2000).

Ha rebut els premis de prosa de la Unió de Colles Sardanistes (1983), el Joan Reglà d'assaig (Bàscara, 1986), Mapfre de periodisme (1986), i el Leandre Colomer d'Història de Catalunya (1996 i 1997).

RIGALL o RIGAU, Pere

(Rabós, s. XI) Abat

Fundador i primer abat de la canònica de Vilabertran.

RIGAU ROS, Joana

(Bescanó, el Gironès, 3.XII.1911 - Capmany, 19.X.1997)

Mestra i fundadora de Vins Oliveda

Filla de Martí Rigau Masdevall, flequer, natural de Contastins (Bescanó) i Filomena Ros Montells d'Aiguaviva, va ser la petita de quatre germanes. Es va casar amb Josep Oliveda Casanovas, de

Capmany, i el matrimoni va tenir dues filles: Joana P. i Anna Maria.

Va estudiar magisteri a l'Escola Normal de Girona (1.IX. 1930), va exercir de mestra interina a Llagostera (1931-1932), després va ser destinada a Capmany on va exercir des del 7 de setembre de 1933 fins a l'any 1961

–amb el parèntesi del període de la guerra civil que va ensenyar durant un curs a Salt–, any en què va demanar l'excedència per seguir el negoci amb el marit.

Va transmetre la seva vocació pel magisteri i l'interès per cultivar-se a les noies del poble. La tasca educativa portada a terme a Capmany la va fer mereixedora de diversos homenatges, tant per part del Departament d'Ensenyament com de l'ajuntament de la vila. Al poble era coneguda com la “senyoreta Rigau”.

L'any 1947, juntament amb el seu marit, va crear l'empresa de vins, Josep Oliveda Casanovas, i l'empresa dedicada al cava, Joana Rigau Ros. Al cap de quatre anys iniciaren la venda de vins embotellats. L'any 1962 s'incorporaren a ambdues empreses Josep Freixa Escarrà, el gendre, i la filla, Anna M. Oliveda.

RIMALLÓ FABRELLES, Lurdes

(Agullana, 24.IV.1976) Mestra i cantant

Filla de Joan Rimalló Brugat, d'Agullana, treballador de duanes, i de Margarita Fabrelles Lloveras. Casada amb Marc Pagès Alivés, d'Olot, el matrimoni té una filla, Judit i un fill, Eudald.

S'ha especialitzat en pedagogia

musical: Grau Mitjà de Música (1996), Magisteri

especialitat música (UdG, 1998). Actualment, està finalitzant el segon cicle de psicopedagogia a la UOC.

Va formar part dels Ministrils de Figueres (1998-2004), grup amb el qual va publicar un disc amb les músiques dels gegants i bestiar de Figueres. Amb Gemma Pla i Mireia Mena formen el grup De Calaix (2001). El grup es nodreix de cançons apreses de viva veu o bé extretes de manuscrits i cançoners. Amb un esperit obert a la creació actual, De Calaix, atent als nous corrents musicals, incorpora influències de diversos gèneres i introdueix en les lletres d'algunes composicions referències a realitats socials candents, sempre amb un esperit crític. Al final de cada concert, el trio pretén acostar al públic l'atmosfera de la cançó improvisada fent passar una estona marcada per la frescor de l'espontaneïtat.

De Calaix transforma el seu repertori en una polifonia a tres veus que s'acompanya sovint amb percussions fetes amb mans, peus o instruments rítmics tradicionals com la simbomba, les castanyetes, la pandereta, el timbal o les nyacres. A poc a poc, van definint el seu estil: una sonoritat que elles mateixes cataloguen com a “Nova Polifonia Tradicional Catalana” i que es mostra en els quatre repertoris del grup: *Empordà a calaixos*, *De boca en boca*, *Escudella de nades* i *Calaix de saetre*; a més d'oferir xerrades-concerts, tallers sobre improvisació, i tallers de cançons de bressol per a pares i mares amb mainada de 0 a 3 anys. Per a 2008, De Calaix cal destacar el nou repertori, *Fent safareig*, en el qual hi participa com una integrant més la cantant Marta Rius.

Actualment, tenen al mercat tres treballs discogràfics: *Pantone 1505* que recull les cançons del concert *Empordà a calaixos*; a *Pantone 368* on es troben les cançons del concert *De boca en boca* i *Escudella de nades* del concert amb el mateix nom. Aquest darrer disc consta dins els 10 millors discos de folk del 2007, segons la revista *Enderrock*.

Han participat en les manifestacions: Fira d'espectacles d'arrel tradicional (2003 i 2005), Premis Enderrock (2004), Mediterrània (2004), Fora Son, Correllengua (2005), World Music (2006), Engresca't, Tradicionàrius (2008). I, en els programes: *La principal de la nit 2*, *La principal de la nit 1*, *Pau i Treva*, *Tendachent*, *Fora Son*, *Tres*

quartas amb folre (Els Groullers), *Gran reserva* (Bitayna) o *Estabilitat Precària* (Miquel Pujadó).

El grup va ser guardonat amb el Premi Altaveu 2004, per la millor trajectòria professional i l'any 2003 va rebre el I Premi Enderrock amb el disc Pantone 1505, com a millor disc de folk segons la crítica.

RIMALLÓ PONT, Florenci

(*Agullana, 10.II.1906 – Figueres, 3.XI.2002*)

Escriptor

Fill de Pau Rimalló Barneda, taper, i d'Enrica Pont Batlle, ambdós d'Agullana. Es va casar amb Dolors Jordà Serra, de Cassà de la Selva (27.VII.1940).

Va anar a l'escola primària i, dos anys, als Germans de la Doctrina Cristiana d'Agullana. Va quedar orfe de pare de jove i es va desplaçar a Figueres per aprendre l'ofici de pastisser. Va ser aprenent de Laureà Delclós al carrer Nou i es va treure el certificat de dependent de comerç i confiteria. Llavors, va anar a Barcelona on va treballar de dependent en una drogueria.

En esclatar la guerra civil va ser mobilitzat. Acabada la guerra s'exilià a França on va ser internat en un camp de concentració d'on es va escapar per tornar a Agullana. Va reobrir una botiga de comestibles, però va ser empresonat per represàlies de la guerra.

Molt aficionat a la història local i a la poesia, va col·laborar en setmanaris locals de Figueres, *L'Empordà*, i d'Agullana, *El Tap de Suro*. Va ser cronista esportiu per un període d'uns quinze anys. Algunes de les seves col·laboracions les va signar amb el pseudònim de "Sidralista".

RIMBAU CLOS, Artur

(*Sant Feliu de Guíxols, el Baix Empordà, 26.I.1898 – Girona, 23.XI.1978*) *Músic*

De petit es traslladà a Agullana, lloc on es va familiaritzar amb la música gràcies als germans Capdevila, fundadors de la cobla La Juvenil Agullanense, formació de la qual en va formar part com a fiscorn. A causa de la crisi surera, originada per la Guerra Mundial, la família va haver de traslladar-se a Barcelona (1916). Va passar els darrers anys a l'Hospital Geriàtric de Girona.

Va compondre prop de tres-cents sardanes, la primera, que va gaudir de gran èxit, va ser *L'aplec de joventut* (1921). Altres títols: *Cantant la festa* (1927), *Noies martiniques* (1931), *Noies palamosines*, *Vilanova i la Geltrú*, *Agullana*, *La Font de Santa Magdalena*, *Santa Magdalena*, *Braços en creu*, inspirada en el poema de Fages i Climent; *Palau del Vent* (1978), *Figueres, mare de la sardana* o *En Jordi i la Nuri*, de Figueres, dedicada als fills d'Emília Pla i.

Va gaudir de molta popularitat i va rebre homenatges de seguidors de Sant Feliu de Guíxols i d'Agullana. El consistori agullanenc li va dedicar un carrer (5.III.1980).

RIMBAU TRULL, Joan

(*Garriguella, 30.XI.1783 –*

Castelló d'Empúries, 30.IV.1854) *Militar*

Fill de Joan Rimbau i Maria Trull, agricultors. Era conegut amb el sobrenom de "Simonet", per ser fill de Can Simonet de Sant Nazari. Casat amb Càndida Goy, hereva dels patrimonis Goy, de Fornells de la Selva, i Vidal, de Quart, vídua del metge Antoni Surià Cortada, de Castelló d'Empúries, executat a Montjuïc.

Va participar en cinquanta-dues batalles, accions de guerra i altres actuacions d'elevat risc. Es va unir als sometents de Garriguella per combatre l'exèrcit francès i va estar a les ordres del general Joan Clarós; posteriorment va estar sota el comandament del coronel Francisco Rovira i, en el Batalló nomenat Expatriados del Ampurdán. Es va distingir en nombroses actuacions i batalles, com la de Vic (1810), i prop de Manresa (1810), i en la reconquesta del castell de Sant Ferran de Figueres (1811). Va ser nomenat tinent coronel de l'exèrcit, i coronel (1811). Va ser l'encarregat de rebre el rei Ferran VII a la tornada de l'exili.

En triomfar els absolutistes, a causa de les seves idees liberals, no va ser separat de l'exèrcit, però va passar a gaudir de llicència indefinida (1824-1833), posteriorment es va reincorporar al servei actiu i va participar en la primera guerra civil a favor de la monarquia constitucional, d'Isabel II.

Va rebre la Cruz de Distinción del Ejército de Cataluña (1817) i la Cruz de Primera Clase de Oro de la Orden Nacional y Militar de San Fernando (1821).

RÍOS CAPAPÉ, Joaquín*(Figueres, 2.VII.1898 – Madrid, 20.VI.1963)**Militar*

Fill de Manuel Ríos Fernández, militar, natural de Celanova (Orense), i de María Capapé Romeo, va néixer al castell de Sant Ferran de Figueres. Va ingressar a l'*Acadèmia d'Infanteria* (1912) i als disset anys era segon tinent, primer

tinent als dinou i capità als vint-i-quatre. Als vint-i-set anys va assolir la graduació de comandant per mèrits de guerra. Va participar a la campanya d'Àfrica (Marroc) de manera brillant i va ser mereixedor de sis medalles. Des del 30 d'abril de 1928 al 26 de febrer de 1929 va ser ajudant de camp del general Millán Astray, cap de la circumscripció de Ceuta-Tetuán.

En esclatar la guerra civil, el 1936, estava destacat a Torre de Alcalá (Rif), des d'on va iniciar el moviment nacional en el 3r Tabor del Grupo de Regulares Indígenas de Alhucemas núm. 5. Va prestar servei a diversos fronts i, al final de la contesa, en la rendició de les tropes republicanes que defensaven Madrid.

L'any 1936 va ascendir a tinent coronel, l'any següent a coronel, el 1938 a general de brigada, i l'any 1943 a general de divisió i passà a ser governador militar de València. El 1951 va tenir al seu càrrec la Capitania Militar de Granada, i el 1952 la de la III Región Militar (València). L'any 1962 va ser designat per dirigir l'Escuela Superior del Ejército.

Va rebre la condecoració Cruz laureda de San Fernando, col·lectiva; la Medalla Militar col·lectiva, tres Cruces Rojas del Mérito Militar, la Cruz de Guerra, la Cruz de Campaña, la Cruz de la Orden de la Medahuaia, i la Gran Cruz de la Orden de Cisneros.

Després de la guerra civil va ser nomenat Fill Predilecte de Figueres.

Per voluntat del biografat va ser enterrat al panteó familiar del cementiri de Figueres.

RIPOLL CORNELL, Esteve*(Castelló d'Empúries, 20.V.1941)**Polític i escriptor*

Fill de Pere Ripoll Arlà, de Vilanova de la Muga, dedicat al comerç, i de Rosa Cornell [sic] Torrent, de Maçanet de Cabrenys. Casat amb M. Antònia March (1.III.1965), el matrimoni ha tingut tres fills: Pere, Nuri i Roger.

Professionalment ha treballat de flequer, però s'ha implicat en diverses iniciatives locals: des de l'edat de vint anys és el director i actor de l'elenc teatral castelloní Esplais (la representació més significativa a escala popular va ser l'estrena mundial d'*El Bruel* de Carles Fages[↑] de Climent; altres títols significatius han estat *La mort d'un viatjant* d'Arthur Miller, *L'Auca del senyor Esteve* de Russinyol, *El Ferrer de tall o Terra Baixa*), com a actor ha participat amb Esteve Albert de director a *Sibil·la de Fortià*, *Ciutat de somnis* i *El pessebre de Pau* i amb Toni Montal[↑] a *Canigó*. Ha format part de diverses associacions havent estat membre fundador de l'Associació de Pares (APA), del col·legi Ruiz Amado de Castelló, de la qual en va ser president.

Implicat en la política municipal va ser regidor (1965-1973), diputat provincial (1979-1987) encarregat del servei de bombers, i alcalde de Castelló pel PSC (1983-1987). Durant el seu mandat es va traslladar l'ajuntament de la plaça dels Homes a l'antic Palau dels Comtes, es va iniciar l'agermanament amb Elna i es va crear l'arxiu municipal de Castelló.

A escala particular s'ha preocupat de col·leccionar i recopilar documentació, fotografies i bibliografia sobre Castelló d'Empúries, material emprat per a realitzar estudis sobre la vila. Ha col·laborat en publicacions de caire local com *El Salner*, o comarcal com els *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos on va publicar "Luis Ruiz Contreras (1863-1953). Un català, un empordanès, un castelloní en la Generació del 98" (AIEE, 1998).

Ha escrit: *Romanços de l'Empordà* (Barcelona: 1993), *La llegenda del Bruel de Castelló* (Castelló: 1993), *Una vida en solfa Antoni Agramont i Quintana* (Castelló: 1997), *Biografia del mestre Lluís Buscarons* (Castelló: 1999).

RIPOLL SOLÀ, Josep Maria

(Torroella de Fluvià, 29.IX.1913 – 9.IV.2006)

Activista cultural

Tot i ser l'hereu, va estudiar peritatge mercantil a Barcelona, i va seguir a Tarragona. No va ser fins a la dècada dels 50 quan retornà al poble per ocupar-se de les propietats.

Juntament amb un grup d'entusiastes de la cultura, va ser membre fundador del Centre d'Estudis del Baix Fluvià, associació que va aixoplugar-se a l'Institut d'Estudis Empordanesos i en va esdevenir filial. Amb el pas dels anys ubicaren la seu a Can Miqueló, edifici contigu a Can Sopa, de Torroella de Fluvià.

S'han caracteritzat per organitzar cicles de conferències, presentacions de llibres i actes culturals en general. La part baixa de l'edifici es va convertir en un Museu del Pagès, on grups d'escolars s'hi atansaven.

RIVAS FRANCO, Estrella

(Venta de Baños, Gàlcia, 12.XII.1921) Modista

Casada amb Josep M. Ametlla, el matrimoni va tenir tres fills: Jordi (Mèxic, 1943), Josep M. (Perpinyà, 1948), i Montserrat (1958-1993).

Viu i estudia a Madrid on el seu pare és enginyer de comunicacions, i quan comença la Guerra Civil es traslladen

seguint el Govern de Madrid a València, Lleida (allí va fer el 4t de Batxillerat) i Barcelona. Fugent dels bombardeigs i van a Camprodon i d'allà a França, passant a peu per la muntanya, i arriben als Banys d'Arles (Amélie-les-Bains). A través de la Creu Roja localitzen el pare que estava treballant a Marsella en un vaixell hospital i es reuneixen a Perpinyà. Ell treballava a la farmàcia de l'Hospital i la mare treballava per als quàquers amb l'ajuda dels refugiats, mentre la filla aprèn a treballar els abrics de pells, cosir i fer dissenys més moderns. Coneix el jove Josep M. Ametlla a París, també refugiat i decideixen casar-se i anar a viure a Mèxic. Embarquen en el vaixell *Niassa*, fan escala a Casablanca i al cap d'un mes arribaven a Veracruz. Allà el marit dóna classes de pintura i periodisme, i ella dissenya vestits i barrets per a les senyores de bona posició, i bosses de mà de pell i cocodril i munta una fàbrica amb personal nadiu; s'introdueix en el mercat nord-americà i prepara bosses per a l'exèrcit femení dels Estats Units i altres grans botigues de Nova York i París.

Acabada la Guerra Mundial tornen a Europa i treballa un any a París com a modelista de bosses de mà. El 1948, quan s'aplica la llei d'Amnistia, s'instal·len durant una temporada a Barcelona, però a causa de la malaltia del fill, una meningitis tuberculosa, de la qual se salva gràcies a l'estreptomicina aconseguida al mercat negre, decideixen traslladar-se a Figueres i després a Castelló.

Quan retornen a Castelló d'Empúries es dedica al disseny de fantasia per a núvies, prêt-à-porter i alta costura. La qualitat de les teles utilitzades li permet oferir dissenys de línies senzilles, combinant-ho amb accessoris complementaris com barrets i guants.

Ha col·laborat per a desfilades benèfiques a diferents llocs de la comarca. Ha impartit classes d'arts i oficis.

ROCA BROS, Josep

(Abrera, el Baix Llobregat, 1815 – Figueres?, 1877) Arquitecte i professor

Fill de Salvador Roca Suñol, pagès, de Martorell, i de Vicenta Bros Suñer. Es va casar amb

Eustaquia Calvo Cubero l'onze de novembre de 1841. Aquell mateix any, l'Academia de San Fernando de Madrid li aprova el projecte de graduació i comença a treballar a Girona.

L'any 1840 intervé en un projecte privat a Figueres i l'any 1846 hi resideix. Va actuar com a arquitecte municipal de Figueres des de l'any 1842 fins al 1865, essent el primer exponent a l'Empordà d'arquitecte amb formació científica i cultural. També va ser professor de matemàtiques a l'institut de la ciutat.

La seva intervenció en l'arquitectura empordanesa va quedar arrodonida amb una actuació interdisciplinària que n'abastà tant les cases unifamiliars com els edificis plurifamiliars, els equipaments públics, els edificis industrials i fins i tot militars i els dissenys urbanístics.

D'entre les primeres podem citar les cases Camps (1844), Puig (1855), Llong, Mas, Monturiol, Matas (1846), o les cases Fages i Romaguera (1852), Oriol (1859), la Casa Rahola de Cadaqués (1860), Bofill (1861), Brusés i Rodeja (1862), la Bonaterra, i els edificis del Cafè Progrés i la pensió d'Abdó Polideseya a la Rambla (1864).

Entre els edificis públics es troben el Projecte d'una presó a Figueres (1848), que fou rebutjat i finalment realitzat per Azemar; el Teatre Municipal (1848), l'Església de la Divina Providència (1851), l'edifici del nou Ajuntament (1854) i la restauració del temple parroquial de Sant Pere (1864).

Entre les construccions industrials, hi trobem la fàbrica d'adobs Bassols (1856) posteriorment col·legi de Les Franceses, rebatejat darrerament com a CEIP Pallach; una fàbrica al carrer Nou, i un altre edifici per a la fabricació de teixits i filats a les Escaules.

Entre les de caràcter militar, destaca la fàbrica d'armes de Sant Sebastià de la Muga (1846) i la caserna d'infanteria del castell de Sant Ferran (1853) i, com a urbanista, la delimitació de la plaça Triangular (1850), l'assessorament en les obres de cobriment de la riera Galligans, el disseny del Passeig Nou, la perllongació del carrer de la Barceloneta fins al Rec Arnau, i l'ordenació d'un Passeig a Vilabertran (1853).

El 1853 va fundar a Figueres una Acadèmia d'Arquitectura Neoclàssica, destinada a la formació dels Mestres d'Obres.

ROCA ESTANY, Joan

(Ventalló, 7.XII.1944) *Músic i luthier*

Fill d'Àngel Roca Dalmau, pagès, i de Maria Estany Sagner, ambdós de l'Armentera. Casat amb Mercè Cufi Moncanut (1968), el matrimoni té una filla, Montserrat.

A l'edat de set anys va estudiar solfeig i violí amb el

mestre Joan Saliner[†], de l'Armentera, i als catorze, la tenora amb Agustí Monguïlod, de Torroella de Montgrí. Va seguir amb Camil·la Lloret[†], Josep Coll[†] Lligora, llavors a Cassà de la Selva, Ricard Viladesau, Jaume Ponsatí i assistí al Conservatori de Girona.

Als quinze anys va començar de segon tenora a l'orquestra Panamà (Figueres), i al cap de poc va passar a primera tenora. Es va incorporar com a cantant i primera tenora a La Principal de Figueres, després va tocar amb La Principal de Palafrugell.

Durant el servei militar va formar part de La Principal de Lleida, i després va entrar a La Principal de Girona, a la Costa Brava i a la Ciutat de Girona, per col·laborar esporàdicament amb La Principal del Rosselló, lloc on va coincidir amb el mestre Max Havart (1924-2006).

A part d'actuar com a cantant en els inicis i d'haver estat fonamentalment intèrpret de tenora, ha tocat altres instruments com el violí, el saxo baríton, la flauta travessera i el clarinet.

Tot i haver après a fer canyes de jovenet mai no s'havia endinsat en la construcció de cap instrument musical fins l'any 1979. A partir d'aquest moment construeix tenores i tibles. Des de l'any 2003 està treballant en un nou concepte de tenora per a cobla. Gràcies a les innovacions proporcionades, els instrumentistes podran executar els passatges musicals que amb la tenora clàssica són de difícil execució.

Va rebre el Premi als artesans constructors d'instruments de cobla, atorgat per la Generalitat (Barcelona, 1991).

ROCA PERICH, Júlia*(Portbou, 25.IV.1950) Pintora*

Filla de Josep Roca Colomer, ferroviari, nascut a Barcelona, i de Maria Perich Pou, de Colomers. Va iniciar-se amb Martínez[↑] Lozano a l'Escola d'Art de Llançà, va seguir amb Mercè Huerta[↑] al Centre Cultural La Mercè de Girona, a

l'Escola de Plàstica de Les Preses, amb Miquel Durán, amb Isidro Vilaseca a Figueres i, finalment, amb Danès Berga a Sant Joan les Fonts.

El seu estil és figuratiu i colorista, amb tendència a l'impressionisme. Ha compaginat la pràctica de la pintura amb l'ensenyament. Ha fet classes de dibuix i pintura per les AMPA de diverses escoles de la comarca, actualment imparteix classes de dibuix i pintura al taller de Figueres i a Portbou. Forma part del Col·lectiu d'Artistes de Portbou del qual n'és presidenta.

Des de 1993 fins a l'actualitat ha exposat individualment i en manifestacions col·lectives a diferents llocs de la comarca (Figueres, Castelló d'Empúries, Garriguella, Espolla o Portbou), i a Girona, Barcelona, i França. És autora de les il·lustracions del conte *Dolfini, la Dolfini i el seu amic Eric*.

Va obtenir l'accèssit al Concurs de Pintura Ràpida (Vilavenut, 1994), en la modalitat de pintura a l'oli.

ROCA PERICH, M. Mercè*(El Masnou, el Maresme, 19.VII.1958)**Escriptora i política*

Encara que nascuda circumstancialment al Masnou, ella manifesta que se sent filla de Portbou, i així consta en totes les seves biografies, lloc on el seu pare treballava en el sector ferroviari, i on va passar la infantesa i l'adolescència. Als setze anys ingressa en un internat de Girona on cursa el batxillerat i COU. Va treballar en diferents llocs: a la Cambra de Comerç, de professora de català per a

adults, tasca que va compaginar amb els estudis de Filologia Catalana que no va finalitzar. Tot i amb això, li va servir per aprofundir en el camp literari i va encetar un nou camí: el d'escriptora. Des del 2003 és diputada al Parlament de Catalunya per Esquerra Republicana.

S'ha apuntat que algunes de les seves obres mostren una literatura intimista i amb tendència a la confessió personal. El seu primer recull de relats, *Vestit de verd i blanc*, va rebre el segon Premi Just M. Casero en la seva

quarta edició, el 1984. El 1985 va guanyar el premi Recull de narrativa, amb *Veus de dones* (Barcelona: 1991) i el premi Víctor Català amb *Sort que hi ha l'horitzó* (Barcelona: 1986; id.: 1988; id.: 1999). L'any següent guanya el premi Josep Pla amb la novel·la *El present que m'acull* (Barcelona: 1987; id.: 1993; 2000).

El 1992 va rebre el Premi Sant Jordi per *Cames de seda* (Barcelona: 1992; id.: 1993; id.: 1994; Barcelona: 1995 12a ed; id.: 1998; id.: 2000), traduïda al castellà *Piernas de seda* (Madrid: 1995), a l'alemany amb el títol *Der Spiegelfrau* (Frankfurt: 1994).

Altres relats breus són *Ben estret* (Barcelona: 1986), *L'escrivent i altres contes* (Barcelona: 1994; id.: 1995; id.: 1996 4a ed), *Contes personals* (Barcelona: 2001). Altres títols: *La màgia dels cafès* (Girona: 1992), *Una mare com tu* (Barcelona: 2002), *El món era a fora* (Barcelona: 2001; id.: 2002), *Setze contes* (Barcelona: 2001).

Les novel·les: *El col·leccionista de somnis* (Barcelona: 1987; id.: 1995; Barcelona: 1998), *Els arbres vençuts* (Barcelona: 1987; id.: 1999; id.: 2002) traduïda a l'alemany amb el títol *Der Schrei des Vogels* (Frankfurt: 1995), *Capitells* (Girona: 1988), *Mateu Assumpció: la veu del foc* (Barcelona: 1988) obra traduïda al castellà, *Perfum de nard* (Barcelona: 1988; id.: 1998), *Temporada baixa* (Barcelona: 1990; id.: 1993 9a ed; id.: 1996), *La casa gran* (Barcelona: 1993 4a ed), *Greuges infinits* (Barcelona: 1992; id.:

1996), *Secrets de família* (Barcelona: 1995), *L'àngel del vespre* (Barcelona: 1998), *Temps de perdre* (Barcelona: 1999) traduïda al castellà amb el títol *Tiempo de perder* (León: 2000; México: 2001), *Un temps per perdre* (Barcelona: 2001), *Delictes d'amor* (Barcelona: 2000; id.: 2001), traduïda al castellà *Delitos de amor* (Barcelona: 2000).

En l'apartat de novel·la juvenil: *Com un miratge* (Barcelona: 1998 12a ed) obra traduïda al castellà *Como un espejismo* (Madrid: 1991; id.: 1995), al basc *Benetakoa bezala* (Madrid: 1995) i al francès.

Ha preparat els textos de l'obra editada per la Galeria El Claustre *Girona de Catalunya pinta Roma* (Gerona: 2002).

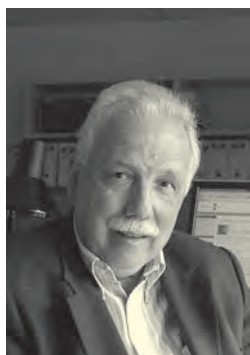
Les millors històries sobre gats (Barcelona: 2003) és una antologia de textos propis i de la literatura universal que parlen sobre els felins. *L'últim tren* (Barcelona: 2003) on aborda el tema recurrent de la separació. *Nostàlgia* (2003) conte.

Ha escrit el guió de la sèrie televisiva *Secrets de família* i *Rosa*, va col·laborar a Catalunya Ràdio en la secció *Contraportada* del programa *Els matins de Catalunya Ràdio*, conduït per Antoni Bassas, i a *El Periòdic de Catalunya*.

ROCA ROSSELL, Francesc

(Barcelona, 1945)

Economista, professor i escriptor

Llicenciat (1967) i doctor (1977) en ciències econòmiques a la Universitat de Barcelona.

És professor de Política Econòmica de la UB des de 1967. Professor convidat i conferenciant a universitats, ateneus, biblioteques,

centres de cultura, museus, col·legis professionals i sindicats.

Ha compaginat la docència amb col·laboracions en la premsa diària (de *Tele-exprés* fins a *20 minutos*) i de revistes cultural-polítiques

europées (en català, castellà, francès, anglès, alemany, italià, gallec i portuguès). Va ocupar-se de la direcció de la revista *Nous horitzons*.

És autor, o coautor, d'atles, diccionaris, catàlegs, antologies, cronologies, històries generals de Catalunya, una geografia universal, informes i assaigs.

La seva implicació empordanesa ve de lluny, amb llargues estades regulars a Sant Mori on té casa des de 1963. Ha participat en activitats comarcals diverses i ha donat conferències. Pronuncià el Pregó de la Festa major de Sant Mori el setembre de 2008.

Entre d'altres és autor de *Carrer del dubte* (1993) i, amb col·laboració, *La nació secreta* (1999); és assessor de la recerca sobre la conca del Fluvià de la Fundació Nicolau M. Rubió i Tudurí.

Al llarg de les seves recerques històriques i econòmiques i especialment en els seus treballs enciclopèdics d'anàlisi i divulgació, ha tractat sovint fets i personatges empordanesos que ha situat en el marc de les distintes concepcions de Catalunya i també en l'acció dels catalans arreu del món.

Entre els seus estudis relacionats amb l'Empordà i alguns altempordanesos cal esmentar: *Teories de Catalunya* (Barcelona: 2000), "L'internacionalisme econòmic, l'instrument més eficaç del nacionalisme", dins *El món de Cambó* (Barcelona: 2001), "Deulofeu, la primera teoria postmoderna de la història", dins *La matemàtica de la història* (Figueres: 2005) E. Pujol, ed., "Jaume Miravittles, o l'assaig polític modern", dins *La revolució del bon gust* (Figueres-Barcelona: 2007) de diversos autors.

Ha estat l'editor d'*El pensament econòmic català. 1900-1970* (Barcelona: 1994-96), amb notícia i textos de Frederic Rahola[†] Trèmols, Josep A. Vandellós[†], Fabià Estapé[†], Francesc Cambó i de *Jaume Miravittles. Informes sobre l'economia franquista de postguerra/Full text in English inside* (Catarroja-Barcelona: 2008).

Una de les darreres aportacions ha estat: *Catalans al món. Atles de la presència catalana al món. 1998-2008* (Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2009), en la qual s'inclouen les visions geopolítiques de J. Miravittles[†] i d'A. Deulofeu[†], obra preparada conjuntament amb Víctor Hurtado.

ROCA VILANOVA, Úrsula*(Figueres, s. XVI - XVII) Benefactora*

Casada amb Jacob Ponç Vilanova, natural de Fortià. L'any 1608, va fer donació dels terrenys situats al camí ral de Girona, l'actual carrer Nou, per a edificar-hi el nou hospital de la vila, el qual va existir fins a la guerra civil, bombardejat durant la contesa va ser enderrocat després del conflicte bèl·lic. El blasó de la família Roca figurava a la façana de la capella.

ROCABERTÍ**Nissaga***(s. XII)*

Llinatge medieval vinculat al lloc i castell de Rocabertí i al de Peralada, extingit a finals del segle XIX. D'entre els seus membres destaquen:

Rocabertí, Dalmau de*(Peralada, s. XII - Mallorca, 1229) Militar*

Va ajudar Ludovico Pio i el comte de Barcelona a recuperar els territoris que els àrabs havien invadit a Besalú, a l'Empordà, el Rosselló i la Cerdanya, i va acompanyar Jaume el Conqueridor a la conquesta de Mallorca, on va morir, al camp de batalla, el 1229.

Rocabertí, Pere de*(Peralada, c. 1280 - Girona, 1324) Bisbe*

Fill de vescomte Dalmau de Rocabertí, senyor de Torroella, i germanastre de l'arquebisbe de Tarragona, Guillem de Rocabertí. Va esdevenir canonge de Girona el 1296 essent menor d'edat. Va cursar estudis universitaris (1305-1308). Va ser vicari general (1313), i bisbe de Girona (1318-1324). En el seu testament (1323), va mostrar generositat envers la seu i els monestirs del bisbat. Va donar solemnitat a les festes del Corpus i Santa Marta. Va erigir l'edifici de la cúria diocesana.

Rocabertí Desfar, Guerau de*(s. XIII - Esglésies, Sardenya, 1323)**Baró de Vilademuls i de Navata*

Fill del vescomte Dalmau VI de Rocabertí i d'Ermessenda Desfar. Va ser fidel servidor de la

casa de Barcelona, del rei Jaume II, el qual el sol·licità per a posar pau entre Frederic II de Sicília i els Anjou. Va anar d'ambaixador a la cort d'Avinyó a sol·licitar la mediació del pontífex en el litigi entre Felip V, de França, i Sanç I, de Mallorca, sobre Montpeller. Va participar a l'expedició de Sardenya assatjant Càller. Va morir assatjant la vila d'Esglésies.

Rocabertí, Felip Dalmau de*(Peralada, s. XIV) Militar i navegant*

Va acompanyar Pere el Cerimoniós en les seves empreses navals. Va lluitar a Tunísia contra Abral-Abas (1380) i a l'expedició contra Sicília (1392).

Rocabertí, Hug Bernat de*(Peralada, s. XV) Escriptor*

Va escriure la comèdia *The Gloria d'Amor of Fr. Rocabertí*, publicada al segle XX amb anotacions per H.C. Heaton (New York: 1916). Aquesta composició poètica catalana del segle XV figura en el *Cancionero de París* i, abans de Heaton, ja l'havien tractat Torres Amat i Cambouliu.

Rocabertí, Jofre de*(Peralada, 1420 - 6.XII.1479)**Vescomte de Rocabertí*

Fill del vescomte Dalmau VIII. De 1465 a 1472 va ser presoner de Joan II. Va rebre sepultura a l'església del Carme de Peralada.

Rocabertí d'Erill, Pere de*(c. 1415 - 1493) Baró de Sant Mori i de Maella*

Fill segon de Guillem Hug de Rocabertí, baró de Cabrenys. A la mort del seu pare (1428) va estar protegit per Alfons IV, que li atorgà la baronia de Sant Mori. Va assistir a les Corts del 1450, de 1452-1453 i de 1454-1458. Va participar en el moviment de protesta per l'empresonament del príncep Carles de Viana i va formar part de l'ambaixada extraordinària tramesa per aconseguir-ne la llibertat (1461).

Rocabertí -Pau-Bellera de Boixadors, Dídac de

(? - Perpinyà, 1649) Baró de Pau, senyor d'Avinyonet, de les Abelles, Espolla, Vilanova de l'Aguda i Cervera de la Marenda. Governador del Rosselló i la Cerdanya

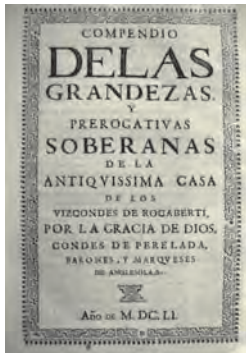
Fill i hereu de Francesc de Rocabertí-Pau-Bellera de Boixadors. Va publicar: *Epítome histórico compendiosísimo, en diez romances. Contiene los casos*

más notables acaecidos en el mundo desde su principio hasta ... 1625 (Mallorca: 1625), Epítome histórico en diez romances con las maravillas del Parnaso (Barcelona: 1628) i una Genealogía de la casa de Rocabertí (1628).

Rocabertí, Ramon Dalmau de
(?, 1621 - Madrid, c. 1663)

Comte de Peralada (III) i vescomte de Rocabertí

Fill de Francesc Jofre de Rocabertí i de Magdalena de Safortesa. Va estudiar a Osca i es va graduar en lleis. Quan va esclatar la Guerra dels Segadors va ser partidari de Felip IV, declarat conspirador per part de l'exèrcit francocatalà es va

haver d'exiliar a Itàlia i els seus béns confiscats s'entregaren a persones afectes a França. Com a premi de la seva fidelitat, el rei, l'any 1645, li concedí el títol de marquès de Navata, que ell va sol·licitar canviar pel d'Anglesola.

Per defensar la seva posició política publicà *Presagios fatales del mando francés en Cataluña* (Zaragoza: 1646), i va col·laborar en l'obra de l'advocat José Torner *Casa de los Condes de Peralada o Compendio de las grandezas y prerogativas de la antiquissima casa ...* (Madrid: 1651).

ROCABERTÍ, DAMETO, CRESPI de VALLDAURA, DESPUIG, COTONER i LESQUINA de la GASCA, ESPAÑOL i NÚÑEZ de SAN JUAN, Antoni Maria

(Palma de Mallorca, 7.VIII.1782 - Peralada, 7.VI.1825) *Marquès de Bellpuig (X) Grande de España i ambaixador*

Fill primogènit de Francisco Javier Dameto Despuig (1748-1828), marquès de Bellpuig (IX) i

senyor jurisdiccional d'Artà i Bunyola, i de Maria de la Concepció Crespi de Valldaura i Lesquina, de València. El 4 de desembre de 1801 es va casar amb Joana de Rocabertí, de Boixadors, Cotoner, d'Anglesola i d'Orcau (1785-1862), i gràcies a aquesta unió va heretar els títols de baró i marquès d'Anglesola, comte de Peralada i Savallà, i vescomte de Rocabertí, amb domini sobre els territoris de Requesens, Navata, Vilademuls, Sant Llorenç de la Muga, Llers, Terrades, Darnius, Santa Llogaia del Terri, Vallmoll, Rubió, Guialmons, Les Piles, i Espelt al Principat de Catalunya, i les cavalleries de Pax, a Felanitx, de Bunyolí a Marratxí i d'Esporles, al Regne de Mallorca. Una vegada casat va anteposar el cognom Rocabertí a la resta.

Va gaudir de càrrecs importants a la cort de Ferran VII: gentilhome de cambra amb exercici i ambaixador de la Cort a Nàpols; ambaixador de la Cort a París (1814-1816), quan regnava Lluís XVIII. Amb el seu patrimoni va contribuir a sufragar les despeses de l'ambaixada parisenca.

Durant la Guerra de la Independència o Guerra del Francès (1808-1814), va formar part de l'exèrcit espanyol i va lluitar en algunes batalles com la de Valls. Va ser protector d'escriptors i artistes i la seva intervenció va ser decisiva per a la recuperació de quadres del Real Museu de Madrid (posteriorment Museo del Prado), que els francesos s'havien endut a França.

Va ser condecorat amb la Gran Cruz de Caballero de la Real Orden de Carlos III (22.VI.1816), i nomenat Caballero de la insigne orden del Toisón de Oro (1817).

ROCABERTÍ, DAMETO, VERI, BOIXADORS, Antoni

(Palma, 19.XII.1831 - Peralada, 13.III.1887) *Comte de Savallà*

Fill de Francisco Javier de Rocabertí, Dameto, Cotoner, Crespi de Valldaura (València, 1802 -

París, 26.III.1875), i de Margarita Verí, Salas (? - Palma, 7.VII.1846), va ser el primogènit del matrimoni.

Va residir a París, la seva estada a la capital francesa va influir en la formació i en l'obra cultural posterior. Va estudiar jurisprudència.

N'Antoni ha passat a la història per la seva obra benefactora a Peralada, a l'últim quart del s. XIX. El seu esperit filantròpic, coincideix amb el moviment vigent a Catalunya, la Renaixença. Va ser el creador de l'Escola de Primeres Lletres (1882) -en la qual es donà especial èmfasi a l'ensenyament musical, d'on sorgiren nombroses vocacions que nodriren orquestres de diferents llocs de Catalunya, i es fundà la reconeguda cobla-orquestra La Principal de Peralada-, i de la Biblioteca.

Va iniciar les col·leccions de mobiliari i pinacoteca del Castell de Peralada. Va comprar, juntament amb el seu germà Tomàs, la col·lecció Trayter[†], formada per capitells romànics dels monestirs de Sant Pere de Rodes i de Besalú. Va rebre diversos permisos eclesiàstics per tenir llibres prohibits (Papa Pius IX, 1857, i del Papa Lleó XIII, 1881).

Va mantenir amistat amb historiadors i juristes com Josep Pella i Forgas, i literats com mossèn Cinto Verdaguer, i amb membres de l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques; va col·laborar amb certàmens literaris com l'organitzat pel Centro Artístico Industrial Figuerense (Figueres) o l'Associació Literària de Girona. La seva actuació va ser un revulsiu per al futur de la capital del comtat.

ROCABERTÍ, DAMETO, VERI, BOIXADORS, Joana Adelaida
(1835 - Requesens, 1899)
Comtessa de Peralada

Filla de Francisco Javier de Rocabertí, Dameto, Cotoner, Crespí de Valldaura (València?, 1802 - París, 26.III.1875), i de Margarita de Verí i Salas

(? - Palma, 7.VII.1846). Va ser la mitjana de tres germans: Antoni[†], Joana Adelaida i Tomàs[†]. Joana Adelaida es va casar amb Ramon Despuig Fortuny, comte de Montenegro, i el matrimoni no va tenir descendència.

Joana Adelaida va heretar els títols dels seus germans, i va ser la darrera representant dels Rocabertí. En morir sense descendència els títols nobiliaris passaren al seu nebot polític, Don Fernando Truyols Despuig, marquès de la Torre.

Es va haver de fer càrrec de les tasques de restauració de Requesens iniciades pel seu germà Tomàs. La seva mort va aixecar molta polèmica, ja que es va creure que havia estat enverinada.

ROCABERTÍ DAMETO, VERI, BOIXADORS, Tomás de

(Palma, 9.VI.1840 - 30.I.1898)

Comte de Peralada, marquès de Bellpuig, vescomte de Rocabertí, Grande de España, Senador i Cavaller de la Real Maestranza de Valencia

Fill de Francisco Javier de Rocabertí, Dameto, Cotoner, Crespí de Valldaura (València?, 1802 - París, 26.III.1875), i de Margarita de Verí i Salas (? - Palma, 7.VII.1846). Va ser el menor de tres germans: Antoni[†], Joana Adelaida[†] i

Tomàs. El primogènit li va cedir tots els títols nobiliaris, concedits l'any 1875, a excepció del comtat de Savallà.

Com el seu germà Antoni, va rebre formació francesa, però es va decantar pels estudis de ciències, assolint el títol d'enginyer de Camins.

Va reformar el castell per adequar-lo a residència particular, i el Convent del Carme (s. XIV), recuperat després de la Desamortització i restaurat en estil neogòtic. Restaurà el castell a la manera d'un *château*, comptant amb l'ajut de l'arquitecte francès Ch. Grand, el va dotar de jardins, i va encarregar-ne la distribució a l'enginyer francès François Duvillers (1801-1887). Va iniciar les reformes del castell de Requesens (Cantallops), les quals no va poder veure finalitzades.

Disposava d'àmplia cultura, gaudia d'esperit inquiet que el portava a viatjar, i dominava diversos idiomes. Aprofitava els viatges per cultivar les relacions socials, assistir a l'òpera, o a curses de cavalls al mateix temps que realitzava compres per la biblioteca, així com material per als alumnes de l'escola de primeres lletres establerta en el Convent del Carme. Va comprar, juntament amb el seu germà Antoni, la col·lecció Trayter[↑], formada per capitells romànics dels monestirs de Sant Pere de Rodes i de Besalú. Va ser membre de diverses associacions, va potenciar activitats culturals de la zona i va col·laborar en diversos certàmens literaris com el del Centro Artístico Industrial Figuerense (Figueres) o l'Associació Literària de Girona.

Disposava del títol de Grande de España, i va sol·licitar l'admissió de senador per dret propi (16.VII.1877), càrrec que va jurar el 20 de març de 1878.

ROCABERTÍ GUALBES, Estefania

(*Maçanet de Cabrenys, 1530 - Barcelona, 13.I.1608*) *Carmelita descalça*

Filla de Pere de Rocabertí i de Moncada i d'Anna de Guialbes, senyors de Cabrenys, familiars dels vescomtes de Rocabertí, va ser la petita de set germans. Algunes fonts esmenten que va ser a causa de la mort del seu promès, Felip de Cervelló, el 1554, que optà per la vida religiosa.

Impulsora de la fundació del convent de carmelites descalces de Barcelona, preparà la casa provincial per acollir-hi les fundadores. Ingressà en religió el 1588 i professà el 14.VI.1589 i va prendre el nom religiós d'Estefania de la Concepció. És la primera catalana que professa dins l'orde fundat per Santa Teresa de Jesús, atesa la seva categoria va atraure a l'orde algunes destacades dames i algunes de les seves mateixes servidores.

Va ocupar diversos càrrecs: el de superiora, priora i mestra de novícies. El jesuïta Pere Gil va escriure la seva biografia, encara inèdita.

ROCABERTÍ de PACS, Francesc Jofre de

(s. XVI - ?, 1634) *Comte de Peralada (I), d'Albatera, vescomte de Rocabertí (XXIV), senyor jurisdiccional de Vallmoll, Olocau, Santa Llogaia, Vilademuls, Sant Feliu i altres llocs*

Fill de Francesc Dalmau de Rocabertí, natural de Peralada (†1592), i de la seva tercera esposa, Praxedis de Pacs, natural de Mallorca. Es va casar amb Magdalena de Safortesa (1616) i el matrimoni va tenir deu fills: Francesc Dalmau II (†1664?) comte de Peralada (II), dominic; Ramon Dalmau I (1621 - †1663) comte de Peralada (III), marquès d'Anglesola (I) i vescomte de Rocabertí; Martí Jofre I (†1671) que heretà el títol de comte de Peralada (IV); Praxedis (1618 - †1665), i Maria[↑] les quals ingressaren a la comunitat de canongesses de Sant Bartomeu de Bell-lloc; Violant, que va morir infant; Elisenda (†d. 1672), comtessa de Peralada (V); Pere, ardiaca de Barcelona; Esclarmunda (†1667), maridada amb Joan Boixadors comte de Savallà (IV), i Joan Tomàs[↑] (1627 - †1699), general de l'Orde de Predicadors, arquebisbe de València i inquisidor general.

Va ser fidel súbdit de Felip III (1578-1621) i de Felip IV (1605-1665). A les Corts de Barcelona, celebrades el 1599, el rei Felip III, li atorgà els títols de comte de Peralada, comte de Vallfogona i vescomte de Canet.

Amb Francesc Jofre, la nissaga Rocabertí assoleix el moment culminant de la seva influència política. Queda recollit a l'obra més universal de la literatura castellana *El Ingenioso Hidalgo Don Quijote de la Mancha* de Miguel de Cervantes (Madrid, Juan de la Cuesta, 1605), lloc on l'autor esmenta els Rocabertí juntament amb alguns dels llinatges de més entitat de l'època.

ROCABERTÍ de SAFORTESA, Joan Tomàs de

(*Peralada, 4/6?.III.1627 - Madrid, 13.VI.1699*) *Inquisidor i escriptor*

Fill de Francesc de Rocabertí, vescomte de Rocabertí i comte de Peralada, i de Magdalena de Safortesa, pertanyent a la noblesa mallorquina.

Amb motiu de la guerra amb França, davant la invasió de les tropes franceses, es refugià amb el seu germà Ramon Dalmau I, que ja havia heretat el comtat i s'havia declarat addicte a Felip IV de Castella, al castell de Llers, on foren fets presoners durant tres anys (1642-1645). Armat cavaller el 1646 entrà al servei de Felip IV, però poc després, el 1647 va prendre l'hàbit al convent dominicà en el convent de Sant Domènec de Girona (1640). Va estudiar a Tortosa, Mallorca, Itàlia, Alcalá de Henares i València, on va ser mestre de Teologia i nomenat professor del Reial Convent de Predicadors de València i provincial va exercir de 1664 a 1668; a Roma, va ser elegit general de l'Orde (1670). El 1673 va viatjar a Nàpols (llavors possessió espanyola), lloc on va visitar religiosos de l'orde.

Va ser decisiu a l'hora de finalitzar els processos de canonització de Santa Rosa de Lima i Sant Lluís Bertran i els de confirmació del culte a Sant Albert el Magne, Margarida de Savoia, Gonzalo de Amarante, Margarida de Castelló i els de beatificació de Pius V i els màrtirs Gorcum. Es va interessar també per la sort dels dominics irlandesos i es va dedicar a combatre les doctrines del gal·licanisme.

El 1676 va ser nomenat arquebisbe de València i el 1678 lloctinent general de València. Gràcies a ell, a aquesta ciutat es va construir el Colegio de San Pío V. Va ser nomenat inquisidor general d'Espanya (1695) i va passar a la Cort on va tenir problemes a causa dels exorcismes practicats a Carles II.

Entre les seves obres figuren els títols: *Exposicion al Rey informandole de la destruccion del Convento del Rosario de Tarragona, en las guerras pasadas y solicitando ayuda para su reconstruccion* (? : 1644?); *Alimento espiritual, quotidiano ejercicio de meditaciones sacado de las obras de Fr. Luis de Granada, del B. Enrique Suson y Sta. Catalina de Sena* (Barcelona: 1668; Mallorca: 1733; Madrid: 1788); *Acta Capitvli Generalis Romae in Conventu S. Mariae super Mineruam Ordinis Praedicatorum, celebrati in festo SS. Pentecostes Die XXV.Maii, 1670, Sub Reverendissimo Patre F. Io. Thoma de Rocaberti S. Theologiae Professore, Magistro Generali eiusdem Ordinis, in praedicto capitulo electo* (Romae: 1671); *Constituciones Synodales del Arzobispado de Valencia* (Valencia: 1687),

Teología mística: instrucción del alma en la oración y meditación (Barcelona: 1669), *Liber apologeticus de Romani Pontificis Honorii Invicta infide constantia* (Venècia: 1691), *De romani pontificis autoritate* (Valentiae: 1691-1694) en tres volums, obra que va ser prohibida a França pel Parlament de París (1695) per estar oposada a la doctrina gal·licana. Va editar la *Biblioteca Maxima Pontificia in qva Autores melioris notae qui hactenus pro Sancta Romana Sede tum Theologice, tum Canonice scripserunt fere omnes continentur* (Romae: 1695) en 21 volums; *Index operum omnium bibliothecae maximae Pontificae* (Romae: 1699), *Collegii Sancti Thomae Complutensis. In duos libros de Generatione et corruptione Aristotelis quastiones* (Compluti: 1693); *Carta ... sobre el castigo executado, en el garrote que se dio a Fr. Facundo de Ribera* (Valencia: 1680); *Oratio Fvnebris Caroli Oliverii I.V.D. Pervsini Habita in Templo D. Dominici Avgvstae Pervsiae IX. Kalendas Septembris M.DC.IC. cvm illvstrissimo ac Reverendissimo Domino F.Io. Thomae de Rocaberti Valentiae Tarraconensis Archiepiscopo et summo in Hispania Fidei Quesitori, olim predicatorum ordinis generali moderatori solemnes darentur exequiae. Reverendissimo patri Sac. Theol. F. Aloysio de Barvel et Eril ...* (Perusiae: 1699), i els *Comentarios de Nicolás Eymerich i els de Nicolás de Gorram*.

ROCABERTÍ de SAFORTESA, Praxedis de (Peralada, batejada 29.IX.1618 – Barcelona, 1665) Germana de la Companyia de Maria

Segona d'onze germans, filla de Francesc Jofre I de Rocabertí i de Pacs, primer comte de Peralada (1599), i de Magdalena de Safortesa, filla del comte de Formiguera, d'origen mallorquí.

A l'edat de 27 anys va ingressar al convent de les monges canongesses agustines de Sant Bartomeu de Bell-lloc de Peralada, juntament amb la seva germana Maria, on va esdevenir canongessa l'any 1651. En esclatar la Guerra dels Segadors va ser acusada per les tropes franceses de mantenir correspondència amb els enemics de França (alguns membres de la família s'havien declarat partidaris de Felip IV), va ser expulsada i condemnada a presó (1651) i la dugueren al castell d'Hostalric.

Lliberada, va viure a Lleida on va conèixer el jesuïta Pare Guillem de Jossa, el qual li va parlar de la congregació que la mare Joana de Lestonnac havia iniciat a Bordeus (França), dedicada a l'ensenyament gratuït per a nenes, que va rebre el nom Companyia de Maria, congregació coneguda popularment amb el nom de monges de l'ensenyança.

Va ingressar en un convent de València (1652-1657), però va ser requerida per salvar de la situació de la comunitat barcelonina de la Companyia de Maria. Va ser el primer membre de la comunitat del país, ja que fins llavors eren de nacionalitat francesa, circumstància que incidí favorablement en què altres joves pertanyents a la noblesa catalana seguissin el seu exemple.

Praxedis de Rocabertí, en el segle XVII, va obrir la cultura a la dona en una època en què els coneixements els eren prohibits i, com Joana de Lestonnac a França, va donar un gran pas per aconseguir uns drets socials i uns coneixements bàsics al sexe femení.

RODEJA, Josep

(Figueres, s. XVIII) Forjador

Va realitzar el treball de restauració de l'obra de forja de l'església parroquial de Sant Pere de Figueres (1738).

RODEJA, Pere

(Figueres?, s. XVIII) Mestre d'obres

Va construir l'oratori de Sant Joan i Sant Pau de la casa pairal Can Noguer de Segueró (Beuda) (1746).

RODEJA GALTER, Eduard

(Figueres, 29.VIII.1896 – 30.V.1963)

Historiador i professor

Fill d'Eduard Rodeja Gay (1863 – †1929), propietari, i d'Octàvia Galter Tolsanes (1862-1938). Es va casar amb Rogelia de las Heras (1925), filla del general governador del castell de Sant Ferran, i el matrimoni va tenir dos fills: Eduard i Francisco.

Va assistir al Col·legi dels germans Maristes, situat a la part alta de la Rambla de Figueres. Després d'obtenir el títol de batxiller (1914), es trasllada a Barcelona on cursa la carrera d'Arquitectura,

però l'ha d'abandonar al cap de tres anys a causa de la malaltia del pare. Esdevé professor de Dibuix per l'Escola Superior de Pintura, Escultura i Gravats de València (1935), i el mateix any aconsegueix la plaça de professor de dibuix de l'Institut de Figueres. Va editar, juntament amb Ramon Reig[†], uns quaderns de dibuix utilitzats pels alumnes de batxiller d'arreu d'Espanya.

Acabada la guerra civil, va formar part de la comissió per a la recuperació del material confiscat durant el període d'ocupació i va ser nomenat director de l'Escola d'Arts i Oficis. Es va implicar en diverses activitats culturals, va

col·laborar en diferents publicacions periòdiques d'àmbit local i provincial com *Ampurdán*, *Canigó*, *Vida Parroquial*, o *Revista de Gerona*, prioritzant la investigació en la història de Figueres, motiu pel qual l'any 1960 va rebre el nomenament de cronista oficial de la ciutat (16.XII.1960). Fou membre fundador de l'Institut d'Estudis Empordanesos, institució de la qual en va ser el vicepresident (1957-1963).

Va escriure: *Notas històriques sobre el Instituto Nacional de Enseñanza Media de Figueras* (1940), *Figueras. Notas històriques, 1753-1832* (Figueras: 1942); *Figueras. Notas històriques, 1832-1900* (Figueras: 1944); *Figueras. Notas històriques: 1387-1753* (Figueras: 1957) amb pròleg de Frederic Marès; *Figueras. Notas històriques. Prehistòria-1386* (Figueras: 1960); i el *Llibre de Figueres* (Barcelona: 1962) va obtenir el Premi Maspons i Camarasa de monografies locals (1961).

Per commemorar el centenari del seu naixement, l'Institut d'Estudis Empordanesos edità la monografia *La Vida i l'Obra d'Eduard Rodeja i Galter* (Figueres: 1996).

RODEJA NADAL, Eduard

(Vilanant?, 13.VIII.1828 – 10.IV.1898) Hisendat

Fill de Josep Rodeja[†] Viader, militar, i de Teresa Nadal Berenguer. Es va casar amb Anna Gay

Beya (1851) i el matrimoni va tenir sis fills: Amèlia, Teresa, Dolors, Empar, Josep i Eduard.

Disposava de propietats als municipis de Vilanant, Navata, Cistella i Figueres, motiu pel qual va formar part de diverses associacions agrícoles, de la Comissió Directiva del concurs agrícola (1863), membre de la Comissió de defensa contra la fil·loxera (1878) i vocal de la Lliga Agrària (1888). Va formar part, també, de la societat per l'abolició de l'esclavatge.

Com a republicà va intervenir en la política local. A causa de la rebel·lió republicana de 1869 va haver d'estar absent de Figueres. Va ocupar el càrrec de regidor en diverses ocasions (1879-1881, 1882-1883, 1887-1891) i va renunciar al de diputat del districte, ofert pel governador civil (1888).

Va estar vinculat a diverses associacions culturals figuerenques com el Círculo Artístico e Industrial, del qual en va ser president (1880). A petició del Casino Menestral Figuerenc i la Societat Coral Erato, va establir uns premis per al Certamen Literari-Científic (1887).

Va ser soci de l'Associació d'Excursions Catalana de Barcelona. També va ser vocal de la Junta administrativa de la companyia de bombers de Figueres (1886).

Va conrear disciplines diferents com la frenologia. Es té coneixement de la seva afeció per l'art, va pintar alguns retrats i va ser nomenat per formar part de la comissió per la redacció del projecte d'una exposició de dibuix i pintura (1863).

RODEJA VIADER, Josep

(?, 1789 – Figueres, 21.XII.1850)
Militar

Fill de Josep Rodeja i de Maria Viader. Casat amb Teresa Nadal Berenguer (1792-1840), el matrimoni va tenir dos fills: Amàlia i Eduard↑.

Va participar en l'assalt del castell de Sant Ferran, de Figueres, ocupat pels francesos (1811). D'ell es conserva un retrat realitzat pel primer professor de dibuix de l'institut de Figueres, Antoni Masferrer↑.

RODIL VIUDA, Domènec

(Figueres, 1763 – Madrid, 1805) Violinista

Músic important que de jove va anar a Madrid per estudiar música, va esdevenir professor i primer violí de la Capella Reial de Madrid.

L'Ajuntament de Figueres li va dedicar un dels carrers de la urbanització Serra Floreta (1970).

RODRÍGUEZ LOZANO, Àngel

(Figueres, 12.IX.1966) Professor i escriptor

Fill d'Ernest Rodríguez Jiménez d'Almegíjar (Granada) i d'Àngela Lozano Zamora de Llampaires (Saus-Camallera), és el gran de quatre germans. Està casat amb Felicitat Buxeda Bassegas, de Boadella, i des de l'any 2004, resideix en aquest municipi.

Llicenciat en Filosofia (1989) per la Universitat de Barcelona, té estudis de Doctorat (1989-1991). Ha estat professor de filosofia d'Educació Secundària a Galapagar (Madrid), Fuente Obejuna (Còrdova) Almuñécar i Albuñol

(Granada), i actualment exerceix a l'IES Cap Norfeu, de Roses.

Ha col·laborat a Ràdio Popular de Figueres (COPE) amb un programa de crítica literària (1989-1990), i al setmanari *Hora Nova*, 1989-91 amb articles d'opinió.

Des de la seva vinculació amb Boadella col·labora a la revista *El Gamarús*, i s'ha implicat en la vida municipal essent regidor per Iniciativa per Catalunya-Els verds (ICV) des de 2007.

Amb el pseudònim *Àngel Custodi* va participar en l'edició del Fanzine *Empordà Funeral* 1988-1989 i la creació de l'Ateneu Kultural Empordanès. Amb aquest pseudònim té publicats els llibres de poesia *Voracitat Blanca* (1989), *Monstruari* (1994) inspirat en la col·lecció de postals *Figueres la invasió dels monstres* d'Enric Pujol; *Els papers d'Ultramort* (1999) i *Neuropa* (2000).

Ha publicat el llibre de poesia *El vent de l'entropia* (Vic: 2003), l'adaptació teatral de la vida de Diògenes el Cínic, *Cave Canem* (Vic: 2001), i en col·laboració amb el seu pare, Ernest Rodríguez, el formulari de confiteria i rebosteria *La pastisseria a mà* (Vic: 2004).

També ha publicat el recull de literatura oral improvisada de Juan Rivas Santiago, *El ciego Corrales* (1895-1974), *Romances y trovos del Ciego Corrales* (Granada: 2007).

L'any 1998 obté el Premi de Poesia Divendres Culturals de Cerdanyola amb *Somnis de sucre candí*, que edita Columna amb pròleg de Maria Àngels Anglada (1999).

ROGER

(Figueres, s. XIX)

Important família de comerciants i banquers.

ROGER, Ramon

(Maçanet de Cabrenys, s. XIX) *Polític*

Amb motiu de la Primera Guerra Carlina (1833), va fer reforçar les muralles i acompanyat d'un grup de seguidors va entrar en acció en contra de l'exèrcit carlí. L'any 1836 va ascendir a comandant. Va ser alcalde de la vila l'any 1838.

L'any 1854 va publicar un manifest a favor de l'alçament progressista *Aurora de la Libertad*.

ROGER BALLELL, Ramon

(Maçanet de Cabrenys, c. 1820 - 1878) *Militar*

Nascut en el si d'una família benestant de Massanet de Cabrenys. Amb els anys, la casa pairal, regentada per un descendent, es convertí en hotel.

De jove ja va ser perseguit per les seves idees liberals. Va ser objecte de diverses persecucions, la primera va ser l'any 1844, essent conduït a la Ciutadella de Barcelona i d'allà desterrat a Organyà fins al març de 1845. Seguiren altres persecucions, exilis i retorns al país. Molt amic del general Prim, va establir relació també amb Francesc Maranges i Pierrad. A les darreries de la seva existència es va mostrar partidari de la monarquia, regnant Amadeu de Savoia, en qui confiava com a garantia de llibertat.

Se sap que gaudia de l'explotació de la pedrera anomenada de l'Olivet, situada al Bac de Llinars i que per culpa de la política els seus negocis en patiren conseqüències negatives fins a ser embargades les seves propietats. Per a compensar-ho, posteriorment sol·licità ser nomenat administrador de la Duana de la Jonquera, però en realitat se li va oferir la credencial d'administrador de rendes estancades de Figueres (1859).

Va ser col·laborador de diferents publicacions.

ROGER LARROSA, Tomàs

(Figueres, 19.IX.1848 - 10.IX.1912)

Hisendat i polític

Fill de Tomàs Roger i Vidal, empresari, i de Magdalena Larrosa Marcellés, de Torres de Segre (Lleida). Es va casar amb Demètria Martí Roger, de Castelló d'Empúries. En el moment del traspàs tenia set fills: Tomàs, Antoni, Eugeni, Mercè, Matilde, Magdalena i Dolors, i estava domiciliat al carrer Monturiol.

Des del segle XVIII la família disposava d'adherència situada a l'actual carrer Monturiol, lloc on hi va bastir el seu futur casal encarregat a l'arquitecte Josep Azemar (1895).

Va poder compaginar les tasques empresarials amb la política, va ser diputat a Corts per Figueres (1886, 1887, 1887-1888, 1888-1889, 1889-1890), i senador pel partit liberal (1899-1901). Va formar part de la Comissió de carreteres i va participar en el dictamen en el qual es va decidir el traçat de les carreteres de Girona a Sant Feliu i de Madrid a França, per la Jonquera.

Disposava de propietats rústiques a Torroella de Montgrí, Madremanya, Jafre, Darnius, Figueres, Castelló d'Empúries, la Jonquera, Vilanova de la Muga, Cabanes, Capmany i Fontanilles.

ROGER MARTÍ, Antoni

(Figueres, 20.VII.1881 – Barcelona, 29.I.1966)
Pintor retratista

Fill de Tomàs Roger[↑] Larrosa i de Demètria Martí, de Castelló d'Empúries. Pertanyia a una família de propietaris i estava domiciliat al carrer Monturiol.

Va començar els seus estudis amb el mestre Cristóbal Montserrat. Als vint anys va anar a Itàlia, on va anar a classes amb Napoleone Grary i Pissani. Es va traslladar a París (1908) on va exposar diverses vegades a la sala Artistes Independents de les galeries Malesherbes.

A l'Exposició *El Arte y la Moda* va aconseguir la segona medalla amb el retrat de la comtessa de Tavernier. Va exposar retrats a Barcelona el 1903, entre els quals va destacar el del professor Pou i Ordinas, de la Universitat de Barcelona.

ROGER VIDAL, Tomàs

(Figueres, 3.XI.1815 – 4.XI.1883) Polític i banquer

Fill de Tomàs Roger Planells, oficial, i de Catalina Vidal Fedavella, ambdós de Figueres. Es va casar amb Magdalena Larrosa, de Torres de Segre (Lleida), domiciliats al carrer Magre, en el moment del traspàs tenia dos fills: Tomàs[↑] i Mariano.

Va ser el fundador de la Caja de Ahorros y Monte de Piedad del Ampurdán. Era una de les principals fortunes del segle XIX, disposava de banca, de la qual n'era l'encarregat, amb sucursal a Barcelona, coneguda amb el nom de Roger y Vidal hermanos.

Va participar activament en política. Era conservador i, per nomenament directe del Govern Civil, va esdevenir alcalde de Figueres (1869), i diputat a corts i senador (1876-1877, 1877-1878, 1879-1880, i 1881-1883).

Va intervenir en la creació de l'Audiència de lo Criminal, la qual va actuar de 1882 a 1891.

Va ser distingit amb la Gran Cruz de Isabel la Católica.

ROGET OLIVERAS, Narcís

(Figueres, 10.VIII.1873 – 18.VII.1950)
Fotògraf, cafeter i polític

Fill d'Antoni Roget Guilló, blanquer, i de Carmen Oliveras Corominas, ambdós naturals de Figueres. Es va casar amb Carme Pumarola Pont, filla

de Pont de Molins. La seva filla, Carmen Roget, va ser la primera relació femenina coneguda de Salvador Dalí[↑].

Domiciliat al carrer de Peralada, consta que havia estat blanquer i, més endavant, cafeter. Fou el fundador del Café Suizo i, posteriorment, de la cafeteria Emporium. Les seves principals aficions eren la música –va instal·lar un

gramòfon a l'Emporium, que era l'atractiu de la seva clientela– i la fotografia.

Com a republicà federal va participar en la vida municipal, essent regidor de l'Ajuntament de Figueres (1910-1913).

Com a fotògraf realitzà imatges de Figueres i d'altres indrets de la comarca. Pel que fa a les de Figueres va col·laborar amb un altre gran aficionat, en Verdaguer[↑] enquadernador, i tots dos, sota el nom de Ciència & Paciència editaren una vintena de postals.

A més d'aquestes imatges de la capital empordanesa, retratà altres indrets que solia visitar: Cadaqués –lloc on estiujava amb la família per prescripció mèdica per a la seva filla– Vilabertran, Roses, Castelló d'Empúries, Sant Pere de Rodes, Portbou i Pont de Molins, vistes que es poden veure reproduïdes a l'àlbum fotogràfic titulat *L'Empordà* editat el 1910 per la Il·lustració Catalana. L'editor Pons, de Portbou, en va utilitzar algunes per a reproduir-les com a targetes postals.

ROIG CASAMITJANA, Sebastià

(Figueres, 26.IV.1965) Escriptor

Aficionat al cinema fantàstic i a la ciència-ficció, les seves aportacions versen fonamentalment sobre aquests temes. Ha col·laborat amb diferents mitjans de comunicació, d'entre els quals es compten els títols: *El Punt*, *Diari de Girona*, *Vèlit* (Palafrugell), *El Nou Diari*, els setmanaris locals *Hora Nova* i *Empordà*.

És autor de: *El cogombre sideral* (Barcelona: 2000), *Les generacions del còmic: de la família*

Ulises als Manga (Barcelona: 2000). I *Historietes amb D.O. Empordà* (Figueres: 2003) en col·laboració amb Joan Manuel Soldevilla[†], catàleg de l'exposició; *Mugrons de titani* (Barcelona: 2005), escrita conjuntament amb Salvador Macip; *Els malsons dels nostres avis. El terror i el fantàstic a Catalunya (1900-1936)* (Barcelona: 2006), en col·laboració amb el cinèfil Lluís Benejam[†].

La primera novel·la infantil: *El pla del doctor Bataverda* (Barcelona: 2003), amb il·lustracions de Max. Altres obres són de tipus divulgatiu: *Dalí el triangle de l'Empordà* (Figueres: 2003), *Roses. Tots els sabors del blau* (Barcelona: 2006) amb fotografies de Jordi Puig[†]; *Catalunya* (Barcelona: 2007) o *Diàlegs amb el mar* (Barcelona: 2007).

El còmic *Dr. Portlligat artefactes i putrefactes!! amb l'aparició de la divina Gradiva!* (Figueres: 2004), amb dibuixos de David Ayén.

Algunes de les seves aportacions han estat reconegudes: Premi literari Aurora Díaz-Plaja pel seu article "Quan el còmic es converteix en literatura", publicat a la revista *Item* (2003). Va col·laborar a l'especial "Dalí", dominical del *Diari de Girona* (9.V.2004), monogràfic guanyador del Premi Tasis i Torrent de Comunicació Local (2004), i l'obra *Mugrons de titani* (Barcelona: 2005), va rebre el Premi de Literatura Eròtica La Vall d'Albaida (2005). El seu darrer llibre és *Joan Trayter Malirach, un geni del so* (2009).

ROIG SIMÓN, Marisa

(Sant Pere Pescador, 10.I.1963)

Arxivera i historiadora

Filla de Xavier Roig Fullà, pagès, i de Maria Lluïsa Simon Costa, ambdós de Sant Pere Pescador, és la gran de tres germans. Casada amb Josep Tornafoch Boix, de Capmany, el matrimoni té dues filles Àngela i Blanca.

Llicenciada en Història Antiga i Prehistòria per la UAB (1986) i Màster en Arxivística, també per la UAB (1992). Va participar en diferents

campanyes d'excavacions arqueològiques (de 1984 a 1987) i va assistir a diferents cursos relacionats amb el món de l'arqueologia.

És arxivera municipal de Castelló d'Empúries des de 1987 i ha organitzat l'Arxiu Municipal de Sant Pere Pescador (1988-1989), motiu pel qual s'ha decantat pel món de l'arxivística amb l'assistència a diferents actes i jornades.

Des de l'arxiu municipal de Castelló ha estat l'impulsora de la creació de la revista *Villa Castillonis Empuriarum* (1993-1997), en la qual va publicar diversos articles, així com de la difusió cultural de la vila amb l'organització d'exposicions.

És autora de les monografia històrica: *Sant Pere Pescador* (Girona: 2002), *Pere Palau Massot. Un poeta anònim (1929-2006)* (Castelló: 2007), i en col·laboració: *Capmany* (Girona: 1995) amb Antoni Egea[†] *Vilamalla, mil anys* (Vilamalla: 1999) amb Antoni Egea[†] i Joan Serra[†], *Gent de Castelló: la seva vida i la seva obra (segles XVI-XX)* (Castelló: 2000) amb diversos autors.

Les seves aportacions, sobre temes d'arxivística i d'història local, han aparegut també a les publicacions periòdiques: *Full Informatiu Municipal* (Sant Pere Pescador), *Revista de Girona* (Girona), *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos* (Figueres) i a la revista *El Salner* (Castelló).

La darrera aportació, en col·laboració, ha estat: *El Baix Fluvià: Sant Miquel de Fluvià, Torroella de Fluvià i Ventalló* (Girona: 2009).

ROJAS VILA, Carles

(Barcelona, 1928) Escriptor i filòsof

Des de la infantesa ha estat vinculat a Maçanet de Cabrenys, vila amb la qual ha mantingut el contacte.

Doctor en Filosofia i Lletres (Madrid). L'any 1957 es va traslladar a Estats Units per impartir classes al Rolling College (Florida), i el 1960 es va vincular a l'ensenyament a l'Emory University (Atlanta, Estats Units), d'on es va jubilar l'any 1996.

Ha escrit assaig, novel·la, novel·la històrica i obres sobre artistes espanyols com Dalí[†], Picasso, Goya, o escriptors com Cervantes o García Lorca. Ha publicat: *Los borbones destronados*, *Despiadada memoria*, *Diez crisis del franquismo*, *Por qué perdimos la guerra*.

Ha estat mereixedor de nombrosos premis: Premio Ciudad de Barcelona (1958), Premio Nacional de Literatura (1968), Premio Planeta (1973), Premio Ateneo de Sevilla (1977), Premio Eugenio Nadal (1979), Premio Espejo de España (1984).

Professor emèrit de literatura espanyola d'Emory, Premio a la Lealtad Republicana (2004).

ROMÀ, Joaquim

(s. XVIII) *Hisendat*

Fins l'any 1863 va residir a la Casa Romà (1818), situada al carrer de Peralada. Va ser un destacat personatge en la història de la mineria a Catalunya. Va explotar les mines de carbó d'Ogassa i Surroca (a partir de 1839), la gran esperança energètica de la indústria catalana a mitjan s. XIX.

ROMÀ ROSSELL, Francesc

(Figueres (?), 1727/29? – Mèxic, 1784)

Jurista i economista

El seu pare va ser un apotecari barceloní traslladat a Figueres per la seva filiació austriacista durant la Guerra de Successió.

Estudià lleis i es doctorà en Jurisprudència Civil a la universitat d'Osca, on també exercí de professor. A Barcelona fou advocat dels gremis barcelonins, Académico de la Real Conferencia de Física Experimental y Agricultura i Abogado de Pobres a l'Audiència de Barcelona entre 1761 i 1769. Aquest darrer any va ser nomenat Alcalde de Hijosdalgo de la Chancillería de Valladolid, i el 1776 fou designat regent de la Real Audiencia de México, passant a ser virrei interinament durant 1779. Va ser partidari de l'obertura dels mercats americans per a Catalunya. El 1781 demanà la jubilació que li fou concedida l'any següent. Malgrat voler tornar a Catalunya, morí el 1784 a Mèxic.

Va escriure: *Representación de los diputados de las ciudades de Zaragoza, Valencia, Barcelona y Palma* (1760); *Disertación histórico-político-legal por los Colegios y Gremios de la ciudad de Barcelona y sus privativas* (Barcelona: 1766), *Las señales de la felicidad de España y medios de hacerlas eficaces* (Madrid: 1768), *Proyecto para restablecer la monarquía* (ms. 1769), publicat per l. Espejo (1934). L'obra *Proyecto del abogado*

general del pueblo, escrita el 1767 havia restat manuscrita fins que Ernest Lluch es va ocupar de l'edició (1970).

Es conserven documents del biografat a diferents arxius de la Península com al Archivo General de Simancas, al Archivo General de Indias (Sevilla) o al Archivo de la Real Cancillería de Valladolid, però el seu arxiu particular es troba a l'arxiu patrimonial de la família Fages de Figueres.

ROMÁN PINAR, Carles

(Portbou, 10.IV.1970) *Dibuixant*

Fill de Mariano Román Hernández, administratiu, natural de Portbou, i de Joana Pinar Caixàs, de Barcelona.

Va crear el personatge Albert Roure, un adolescent que adopta la personalitat de Capità Catalunya. Posteriorment, ha passat sota l'epígraf de Drac Català. Ha participat en l'obra *Lo mejor de cada casa*, ha col·laborat a *Cavall Fort*

amb *La gran cacera* i ha il·lustrat *L'auca de Caterina Albert*.

ROMAÑACH LLORENS, Demètria

(Roses, 24.III.1905 – 10.V.1995)

Propietària i mecenes

Filla de Josep Romañach Serrats, pescador i regidor de l'Ajuntament de Roses durant la Dictadura de Primo de Ribera, i de d'Anna Llorens Espelt, ambdós de Roses. Es va casar amb Joaquim Seseras Barceló, fill de propietaris agrícoles de Roses.

Demètria va enviduar i, sense fills i amb moltes propietats agrícoles i urbanes, en va fer donació per a diferents usos, com ara per a la construcció dels gegants de Roses, una ambulància per a la Creu Roja de Castelló d'Empúries i va repartir nombroses propietats entre les persones que l'havien cuidat els darrers anys de la seva vida.

Els gegants de Roses, batejats el 1995, porten el nom d'ella i el seu marit: Demètria i Quimet.

ROMERO DALMAU, Alfons
(Figueres, 18.IV.1952) *Historiador*

Fill d'Alfonso Romero Fernández, propietari d'una armeria, de Figueres, i de M. Carmen Dalmau Seculi, de Torroella de Montgrí. Va ser el petit de dos nois.

Després del fets de maig de 1968 es va sentir influït per idees llibertàries, va

mantenir contactes amb la CNT i l'any 1975 va ingressar en el grup d'independents pel Socialisme. S'ha implicat en política local havent format part del consistori pel PSC, posteriorment va fundar i encapçalar la llista del partit Fòrum Cívic. Ha deixat la política i la investigació per dedicar-se a l'armeria, situada a la Rambla de Figueres, negoci que regenta des de l'any 1983.

Va estudiar la llicenciatura en Història (UAB, 1977). Ha escrit sobre temes locals, fonamentalment d'història contemporània, havent col·laborat en diverses publicacions periòdiques: *9 País* (Figueres), *Hora Nova-Papers Empordanesos* (Figueres), *Empordà Federal* (Figueres), *Revista de Girona* (Girona), *Fulls d'Història Local* (l'Escala).

Ha escrit: *El republicanisme federal empordanès 1868-1869* (Figueres: 1980), *Catolicisme i anticlericalisme a l'Empordà del segle XIX: els fets de Garriguella de 1887* (Figueres: 1987), en col·laboració amb Jordi Pla; *Figueres* (Girona: 1991), en col·laboració amb Joan Ruiz Arnay. Va participar en el *Catàleg de l'Exposició Homenatge a Josep Azemar* (Figueres: 1990) i en les *Jornades en homenatge a Pella i Forgas* (Castelló: 1987).

L'obra *Republicanisme federal empordanès* va rebre el Premi d'Història Eduard Rodeja de la Societat Coral Erato.

ROMEU, Manuel
(?, fin. s. XVIII - Empúries, s. XIX)
Frare servita i arqueòleg

Va formar part de la comunitat de la Mare de Déu de Gràcia d'Empúries. Considerat com un dels

pioners de l'arqueologia, va arribar a aconseguir una notable col·lecció d'objectes procedents de les excavacions arqueològiques d'Empúries. Se sap que va demanar ajut econòmic al comte d'Empúries per poder prosseguir les recerques arqueològiques (1803 i 1805).

ROMUALD de SANTA CATERINA
vegeu: GUILLEMÍ RUDÓ, Josep

ROS (Garrigoles)

Important nissaga empordanesa amb vincles amb rellevants famílies de les comarques gironines com els Maranges de l'Escala, els Grau de Vilafreser, els Ginesta d'Ullà o els Caramany de Girona.

ROS MARISCH, Vicenç
(Figueres, 9.II.1859 - 23.III.1937)
Alcalde i fabricant d'aiguardent

Domiciliat al carrer Nou de Figueres, elaborava aiguardent i va formar part de la Junta Vitivinícola de la Cambra de Comerç.

De tendència republicana, va formar part del consistori figuerenc en diferents ocasions, havent estat nomenat alcalde l'any 1920.

ROS NOUVILAS, Josep de
(Figueres, 23.VII.1918 - Girona, 25.IX.1979)
Hisendat i polític

Fill de Josep de Ros Reig, dedicat al comerç, natural de Figueres, i de Matilde de Nouvilas Cabanel, natural de Castelló d'Empúries, domiciliats al carrer de Vilallonga de Figueres. Va ser l'hereu de Can Ros de les Olives, veïnat

agregat al municipi de Garrigoles. Es va casar amb Pilar Casademont Gruartmoner (1946), de Girona, i varen tenir quatre fills: Rosa Maria, Maria Dolors, Joaquim i M. de Núria. Estava domiciliat al carrer de Lasauca de Figueres.

Va intervenir en la política local i provincial, va ser alcalde de Garrigoles (28.X.1960 – 1979), i diputat provincial (IV.1967 – 22.II.1974). A la Diputació de Girona va tenir diverses responsabilitats: va ser president de la secció de Beneficència i Assistència Social, vocal d'Agricultura i Ramaderia i d'Hisenda.

Qualificat d'home optimista i bondadós, va encarregar-se personalment de les explotacions agrícoles, les quals va modernitzar. Es va vincular en accions cooperatives, va ser membre de la Cambra Agrària Provincial i promotor de la Caixa Rural de Girona, posteriorment Caixa de Girona, la qual va dinamitzar i en va esdevenir el president (1970). Va ser el representant de Girona en el Consell Assessor d'Agricultura de la Generalitat (1978). Va manifestar-se partidari de la capitalització agrària o d'una industrialització de l'agricultura, la ramaderia i els recursos forestals.

Va ser membre fundador de la Cooperativa Frutícola Costa Brava (Ullà), i promotor del centre d'aprofitament de fruita i la seva transformació Cofrugí (La Tallada). Va ser soci de l'ACSI i membre de la Confraria de l'Estament Militar de Sant Jordi.

L'any 1969 va ser condecorat amb la Cruz de Caballero de la Orden de Cisneros.

ROS POCH, Jaume

(L'Armentera, 23.V.1909 – Mèxic, 1975)
Aparellador i polític

Fill de Narcís Ros Puig, agricultor, de l'Armentera, i de Rosa Poch Batlle, de Montiró.

Va estudiar a Barcelona, lloc on es va posar en contacte amb grups d'estudiants comunistes. Va militar al BOC, va ser detingut arran de la vaga general de 1931, i empresonat al vaixell *Dédalo*. Més endavant, va formar part del POUM, durant la Guerra Civil espanyola va ser empresonat i va ingressar a la presó Model de Barcelona, el 1939 va ser traslladat a la presó de Manresa.

El 1939 es va exiliar a França i el 1940 va anar a Mèxic. Allà va fundar diverses empreses dedicades a la construcció.

ROSA SALELLAS, Adela

(Figueres, 9.II.1911 – 11.VI.2004) *Modista*

Filla de Joaquim Rosa Roca, sabater artesà amb botiga al carrer de Girona, traslladat posteriorment

al carrer Forn Baix, i de Rosa Salellas, modista, d'Espolla. Es va casar amb Manel Lagresa Terradas, vidu amb un fill, cuiner de l'Hotel París.

Va estudiar al Col·legi de la Presentació, conegut popularment amb el nom de "Les Franceses" i, adolescent, va aprendre l'ofici de modista amb la seva mare, en el qual va sobresortir. Va tenir taller propi al carrer de Sant Pau, lloc on va arribar a tenir més de vint aprenentes. Va treballar per a particulars de Figueres i comarca, destacant l'execució de vestits de núvies i, també, per a cases de renom de Barcelona.

Presidenta d'UNICEF Alt Empordà per espai de vint anys i vicepresidenta de l'entitat a Catalunya, va col·laborar amb altres institucions com Càritas, l'Associació contra el càncer, l'Associació de Donants de Sang o Altèr. Va ser impul-

sora de nombroses vetllades benèfiques celebrades al Cinema Juncària i al Teatre Municipal El Jardí per a recaptar fons per a les diverses causes en les quals estava involucrada. L'Ajuntament de Figueres li va atorgar la Fulla de Figuera de Plata (1994), el Consell Comarcal li va concedir el Premi Pastor (1999), Unicef la va homenatjar amb la Medalla de Plata i Els Amics d'Adela Rosa han organitzat diversos actes per a recordar-la (2008).

ROSA SALELLAS, Joaquim

(Figueres, 19.II.1918 –
Llagostera, el Gironès, 5.VII.2008)
Botiguer, filatèlic i col·leccionista

Fill de Joaquim Rosa Roca, natural de Garriguella, sabater artesà amb botiga al carrer de Girona, traslladat posteriorment al carrer Forn Baix, i de Rosa Salellas Carreras, modista, d'Espolla. Casat amb Joana Testart Calvet, de Figueres, el matrimoni va tenir tres fills: Anna, Joaquim i Maria Teresa.

A la botiga, situada als quatre cantons, hi varen tenir lloc tertúlies de gent reconeguda, com Fages i, Juncà i, Dalí. Allà hi varen néixer algunes iniciatives culturals com els Jocs Florals de l'Alt Empordà.

Va estudiar al col·legi del mestre Pey[↑], i va treballar en el comerç familiar.

Es va vincular a diferents activitats de la ciutat. Va ser soci de l'Institut d'Estudis Empordanesos. Membre de l'Agrupació de Cultura del Casino Menes-

tral Figuerenc i, més endavant, vicepresident de l'entitat, membre fundador de l'Agrupació Filatèlica i Numismàtica, i de la comissió fundadora i organitzadora de la Fira del Dibuix i la Pintura. Va esdevenir un gran col·leccionista filatèlic i expert en la matèria.

L'afició pel dibuix i l'interès per conèixer de prop els artistes que sovintejaven la Fonda Roca, el portà a establir contacte amb Carles Fages de Climent i tots els que s'hi atansaven, fins al punt de convertir-se en un dels organitzadors de l'homenatge a Josep Martí[↑] Roca, (7 de desembre de 1966), organitzat pels poetes i artistes per haver estat el seu protector.

Col·laborava habitualment al setmanari *Canigó*, a la secció anomenada "Rincón del humor", a *Ampurdán* a partir de 1947, en la secció d'història de la filatèlia, on signava: J. Rosaellias; a *Seny i Rauxa*, la revista del Casal d'Avis i al *Butlletí* de l'Aplec de la Sardana, de Figueres.

Havia col·laborat també amb la revista *Valencia Filatèlica* i *Correo Filatélico*, de Madrid, i va ser membre fundador de la Federació Catalana de Societats Filatèliques (constituïda el 1971), membre de la junta de les Societades Filatèlicas de España.

Una vegada jubilat va formar part de la junta del Consell de la Gent Gran de Catalunya.

La Secció Filatèlica de Figueres li va retre homenatge en el dinar de germanor celebrat en el marc de les Fires i Festes de la Santa Creu (5 de maig 2002).

Va deixar inèdit "Vivències d'un home de pau en temps de guerra (1936-1943)", i el recull poètic "Florilegi de Poesia catalana i Prosa entramuntanada".

Va guanyar diversos premis literaris de poesia.

ROURA BARBOSA, Sebastià

(Figueres, 30.XII.1923 – 17.VI.2006) *Empresari*

Fill de Gabriel Roura Papell, membre fundador de l'empresa Ceres Roura (1914), natural d'Olot, i de Joaquina Barbosa Casadevall, de Figueres. Va ser el gran de sis germans: Sebastià, Luís, Roser, i Mercè, i dues nenes traspassades infants de malaltia durant la guerra.

Va ser el continuador del negoci familiar i l'empresa va viure una etapa d'expansió.

Des del punt de vista polític va participar en la política municipal figuerenca essent regidor (1964-1971). Va ser vicepresident de la Unió Esportiva Figueres. Va formar part de diverses associacions figuerenques, i va ser membre de l'Institut d'Estudis Empordanesos.

ROURA GÜIBAS, Gabriel

(Figueres, 14.VIII.1932 – Girona, 26.II.2008)
Canonge, arxiver i medievalista

Va estudiar al Seminari de Girona (1943-1955), va ser ordenat prevere el 10 de juliol de 1955 i va exercir el ministeri primer com a vicari a Llagostera (1955-1958), vicari de la parròquia de la catedral (1958-1960), ecònom de Beuda i encarregat de Lligordà i Sous (1960-1965) i vicari i regent de Sarrià de Ter (1965-1977), ecònom de Riudellots de la Creu i de la Mota (1972-1982).

Llicenciat en Història Medieval (UAB, 1976). Va realitzar estades de formació i estudi a la secció de manuscrits de la Bibliothèque Nationale de Paris, i d'investigació paleogràfica i codicològica a l'Archivo Nacional, de Madrid.

Ha ensenyat paleografia i diplomàtica al Col·legi Universitari de Girona, i seminaris de paleografia moderna a l'Institut Municipal de Barcelona pel Departament d'Història Moderna de la UAB.

Ha estat auxiliar de l'Arxiu Diocesà de Girona (1975), canonge arxiver de la catedral de Girona

(des de 1980), i l'any següent canonge arxiver del Capítol de la Catedral (1981), vocal diocesà en el Secretariat Interdiocesà de Custòdia i Promoció d'Art Sagrat a Catalunya (1980-1998), secretari de la comissió diocesana d'Art Sagrat i president del Capítol catedralici de Girona (1990-2006) càrrec des del qual va impulsar un seguit de restauracions de la mateixa catedral, així com del mobiliari litúrgic i va obrir la catedral a celebracions ciutadanes.

Va ser consiliari de la Reial Confraria de Sant Jordi (des de 1992), consiliari de la Confaria de Jesus Crucificat de Girona "Els Manaies" (des de 1996) i cavaller del Sant Sepulcre de Jerusalem.

Va participar en diferents congressos, en els quals hi presentà ponències, Congreso de Historia de la Corona de Aragón (Zaragoza, 1976), Cent Anys d'Història de l'Empordà: Homenatge a Pella i Forgas (Castelló d'Empúries, 1984), Congrés Internacional des Archives (París, 1988), II Congrés d'Història de Girona (2003).

Va ser membre de la Societat Catalana d'Estudis Lingüístics, filial de l'IEC. Els seus articles han estat publicats a *Revista de Girona*, *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, *Memoria ecclesiae* o *Arxiu de Textos Catalans Antics*.

Ha publicat *Una nova versió de l'Epístola Farcida de Sant Esteve* (Girona: 1978), *Girona carolíngia* (Girona: 1988). Ha escrit "Cornellà de Terri. Estudis i pregons" (1978) i "Girona i els seus barris". Ha col·laborat a la *Geografia Comarcal de Catalunya*. Ha preparat els comentaris de l'edició facsímil *Beato de Liébana de Girona* (Barcelona: 2003), en col·laboració amb Carlos Miranda.

ROURA JUANOLA, Lluís

(Sant Miquel de Campmajor, el Pla de l'Estany, 5.XII.1943) Pintor

Fill de Lluís Roura Masó, pagès, de Mieres, i de Teresa Juanola Cassú, nascuda a Espinau (Beuda), és el vuitè de nou germans. Casat amb Paquita Hermoso, el matrimoni ha tingut dos fills, Jordi i Lluís. Des de 1990 està establert a l'Escala.

Va rebre les primeres lliçons de dibuix als quinze anys de la mà de Joan de Palau a l'Escola Municipal d'Arts i Oficis de Banyoles, i aviat participa en concursos com el provincial de dibuix a la Sala Municipal de la Rambla de Girona on obté

el Segon premi o el de dibuix lliure, a Banyoles, organitzat per Xocolates Ametller on guanya el primer premi (1960).

Després de rebre classes d'Història de l'Art de mossèn Joan Prat i d'obtenir el segon premi de pintura al Certamen Juvenil de Girona (1962), el 1963 s'inscriu a Barcelona als cursos de l'Escola d'Art Llotja als quals assisteix

durant dos anys rebent el mestratge de Ballester, Soulere i Revelló de Toro. En aquest període, becat, aconsegueix ser el número u dels seus cursos i obtenir el Premi de primera categoria de final de curs, alhora que aconsegueix el Primer Premi de Pintura en el Certamen Juvenil d'Art de Girona. És seleccionat per representar Girona en el Certamen Nacional de Arte Juvenil de Oviedo i obté el Primer Premi de Pintura de Mieres.

Durant els anys següents, segueix participant en concursos i guanyant premis com el Segon Premi de Dibuix a la Biennal Internacional de l'Esport a Barcelona, el Primer Premi del Concurs de pintura ràpida d'Hostafrancs, en el qual empra per primera vegada la tècnica matèrica, de la pols de marbre, i el Premi de l'Ajuntament de Barcelona en el Certamen Nacional de Pintura de Valdepeñas. El 1973, durant una estada a Cadaqués, descobreix el paisatge empordanès. El 1974 fa la seva primera exposició individual a Madrid i el 1975 a Barcelona. En aquest mateix any obté la Medalla de Oro en el Certamen Nacional de Pintura de Medina del Campo. Fins al 1978, que s'instal·larà a Vilabertran, continua participant en certàmens pictòrics i guanyant premis al mateix temps que fa exposicions individuals a Madrid, Oviedo, Castelló de la Plana i arreu de Catalunya.

El 1979 pinta *Les quatre estacions* en gran format i, a Figueres, comparteix cartell amb Baigú, Lluís Vayreda, Martínez Lozano, Padern i Bech de Careda, a la Galeria Fajol. L'any 1981 Joventuts Musicals de Figueres, en el marc dels Festivals Internacionals de Música de Vilabertran,

li organitza una important exposició. El Museu de l'Empordà, per les Fires de la Santa Creu de 1989, organitzà una exposició retrospectiva (1968-1979), acompanyada del corresponent catàleg.

L'any 1981 va rebre la Medalla d'Honor del Premi Pintura Comtessa de Barcelona, que rep a Madrid de mans de sa Majestat la Reina Sofia.

Els anys 1982-1984 participa a les Fires d'Art Contemporani a Basilea i Arco a Madrid. La primera exposició de gran format a l'estranger va ser a la Galeria Acquavella de Caracas (1985) on repeteix els anys 1986, 1987 i 1990. Segueixen altres exposicions a l'estranger: a la Galeria Motte (Ginebra, Suïssa, 1986), a Andorra, i l'any 2004 és convidat a la inauguració del Museu d'Art Estranger a Sofia (Bulgària) on hi té obra exposada.

És membre fundador del Grup 69, creat l'any 1984, juntament amb Anson, Lleixà, Ministrà i Pujolboira, participa amb ells en un mural dedicat a Salvador Dalí titulat *5 Visions dins un espai empordanès* (1984). Aquest mateix any exposen a Banyoles i s'escriu la monografia *Un tríptic gens críptic* (Figueres: 1985) dedicada al Grup. L'any següent, per les Fires de Santa Creu a la Rambla de Figueres, organitzen un *Striptease pictòric*, i a l'estiu de 1986, amb motiu de les Olimpíades de Barcelona, el grup treballa en el macromuntatge escultòric efímer *Per una Flama 92*, a la platja d'Empúries a l'Escala, reivindicant que la flama arribés a Empúries, escultures que posteriorment foren instal·lades a les rotondes figuerenques. Anys a venir, a la Rambla va tenir lloc el muntatge dels *Cubs Dalinians* (2004), juntament amb la resta de membres del Grup ha participat en les il·lustracions del conte *Sant Jordi vist per Montserrat Vayreda* (2005). El Grup 69 va rebre el Premi Sirena del Consell Comarcal de l'Alt Empordà (2006), destinat a la persona o entitat que es destaca en el foment de la projecció de la comarca.

La seva obra és paisatgística de temes fonamentalment empordanesos encara que, fruit d'un esperit viatger, altres espais també han estat objecte de les seves teles. Així l'any 1988 viatja a Olímpia (Grècia) i l'any 1997 viatja al Sinaí (Egipte) i Israel per treballar en els quadres que il·lustraran un futur llibre sobre Terra Santa, tornant-hi el 1999. D'aquests viatges a Terra Santa les sis teles més importants (*El Sinaí, Betlem, Natzaret, El Riu Jordà, El llac de Tiberíades* i

Jerusalem), resten exposades a l'església parroquial de Santa Maria de Banyoles.

El 2001, amb l'audiovisual *Vivaldi a l'Empordà*, presenta l'obra del pintor a través de les quatre estacions de l'any, acompanyat de l'Orquestra de Cambra de l'Empordà.

Ha estat el promotor, i de vegades editor, de llibres en els quals es produeix una íntima col·laboració entre textos de diversos escriptors i la reproducció d'obres seves pintades per a l'ocasió com *Els pobles de l'Empordà* (1978; 1984; 1996 4a ed.) amb text de Montserrat Vayreda, *Empuriesolímpia* (1992) amb textos de Josep Valls i Dimitri Papastamos, *De la Cerdanya a l'Empordà* (1999) seguint l'itinerari de Francisco de Zamora amb escrits de Josep Valls; *Terra Santa any 2000. Egipte, Palestina, Jordània, Israel* (2000, traduït al castellà), amb textos de Josep Valls; *L'Escala imatges de tres segles* (2002) amb textos de Lurdes Boix, *Els Aiguamolls de l'Empordà* (2003) amb textos de Jordi Sargatal; *Andorra al cor dels Pirineus* (2005, traduït al francès) amb textos d'Antoni Morell; *L'Alt Empordà, passat i present dels seus pobles* (2006) amb textos de Montserrat Vayreda. La darrera publicació ha estat l'obra *La paleta del pintor* (2008), fruit de les col·laboracions radiofòniques iniciades l'any 2006 a Catalunya Ràdio, en el programa *El Suplement*.

És autor de les escultures *Miratge empordanès* (Figueres, 2001), *Columna emporitana* (l'Escala, 2003), *Pla de l'Estany* (Mata-Porqueres, 2005), *Les quatre estacions a la Selva* (Massanes, la Selva, 2007) realitzades en mosaic en col·laboració amb Armand Olivé Milian.

Ha executat algunes obres de caire religiós per a les esglésies de Sant Martí d'Empúries i Sant Pere de l'Escala. El cardenal arquebisbe de Barcelona, Lluís Martínez Sistachs, li imposa la Creu Patriarcal de Jerusalem a la catedral de Barcelona (2007).

ROURA SABÀ, Pere

(Maçanet de Cabrenys, 17.IV.1954)
Historiador

Fill de Miquel Roura Vergés, d'Argelaguer, administrador de finques, i de Carme Sabà Pagès, de Maçanet de Cabrenys. Va estudiar el batxillerat a

l'institut de Figueres, el mestratge d'Albert Compte i va ser decisiu i el va esperar a la investigació. Des de l'any 1977 viu a Girona i treballa en una entitat bancària a la capital de la província, però manté un contacte molt viu

amb el seu poble natal.

De jove ajudava el cronista oficial de Maçanet, Rafel Sot, en els seus treballs d'investigació, va publicar articles a la revista local *Frausa* i a *El Tap de Suro* d'Agullana.

Des de 1996, ha col·laborat en els programes de la Festa Major de Maçanet, lloc on ha tractat diversos temes sobre la vila d'una manera exhaustiva (els pous de neu, els masos, les fonts, els molins, les capelles, els senyors, els carrers, els arbres etc.).

Ha escrit les monografies: *Maçanet de Cabrenys* (Girona: 1997), *Maçanet de Cabrenys. Història i natura* (Girona: 1999) i *La Maçanetenca. 138 anys de mutualisme* (Figueres: 2003).

ROURET CALLOL, Anna

(L'Escala, 11.VII.1907 – Guadalajara, Mèxic, 6.II.1979) *Funcionària*

Filla de Josep Rouret Ros, de Barcelona, i d'Emília Callol Tutau, de l'Escala, va ser la petita del matrimoni.

Formada en ambient catalanista, va ser funcionària de la Generalitat republicana. Després de la guerra civil va haver d'exiliar-se a Mèxic, on va marxar amb el fill Guifré per a reunir-se amb el seu marit, l'escriptor barceloní, Josep Maria Murià. Aquest va esdevenir director de la revista dels catalans exiliats a Guadalajara, el *Butlletí d'informació dels Països Catalans*.

A Guadalajara, va coincidir amb el seu germà Martí. Va treballar en el Centre Català de Mèxic i a la papereria Barcino.

Un dels seus fills, Josep Maria, va esdevenir director del Colegio Jalisco, la màxima institució en investigació de Mèxic.

ROURET CALLOL, Martí

(L'Escala, 30.III.1902 – Mèxic, 1968) *Mestre i polític*

Fill de Josep Rouret Ros, de Barcelona, i d'Emília Callol Tutau, de l'Escala. Va estudiar a l'escola privada Ave Maria, fundada per Josep Ximins i va prosseguir els estudis al col·legi-seminari del Collell, gràcies a una beca aconseguida

pel vicari Pere Torrent. A l'institut de Girona obté el batxillerat i a l'Escola Normal de Barcelona el de mestre de primer ensenyament (1923).

Va exercir a Lloret de Mar, lloc on s'implicà en la vida del poble, posteriorment va anar a Móra d'Ebre (1926-1932) com a mestre del col·legi privat Centre Instructiu Democràtic conegut també com "La Democràcia"; a Móra va fundar un grup sardanista i el 1930 les revistes *La Riuada* (1927-1931), *L'ideal de l'Ebre* (1931) i va participar en la revista *El Galatxo*.

Va estar vinculat a diverses activitats del municipi natal com el teatre, formava part de l'elenc teatral escalenc, i va ser membre fundador de la revista *Costa Brava* i l'*Avi Munné*. I va ser col·laborador de publicacions com *L'Autonomista* (Girona), *l'Empordà Federal* (Figueres), *Última Hora*, i a *Fornal* i *Mall* ambdues defensores d'ERC.

Quant al vessant polític, a Móra d'Ebre va col·laborar en la creació de la Federació Radical Socialista de la Ribera i Terra Alta. S'adherí a Esquerra Republicana de Catalunya (1931) i va ser un dels redactors de l'Estatut de Núria (1931). A partir de 1932 deixà de banda el vessant pedagògic i es dedicà exclusivament a la política, va ser elegit diputat al Parlament de Catalunya, conseller de Sanitat de la Generalitat de Catalunya (juliol 1936 – setembre 1936), sotssecretari de la presidència de la Generalitat (1936), comissari d'ordre públic (1936), i secretari de Lluís Companys. En finalitzar la guerra civil es va exiliar a França i el 1942 es va traslladar a Mèxic. Des de l'exili va intentar retornar, però no ho va aconseguir fins l'any 1965, moment en el qual va realitzar una curta estada al poble natal.

A l'exili va tenir diferents feines: de comptable en una fàbrica, d'agent d'assegurances, de dependent, d'empleat a la llibreria Barcino (Guadalajara), propietat del seu cunyat Josep M. Murià o de cap del Departamento de Control y Contratación del Canal 8 de la Televisión Independiente Mexicana.

Va prosseguir amb l'activitat política, va signar un manifest contra la restauració de la monarquia espanyola, i va ser un dels membres de la Junta Española de Liberación (JEL) fundada l'any 1943, amb la intenció de restaurar la República a Espanya. Va assistir a Viena al Congrés de la Pau (1952), va mantenir contacte amb diversos exiliats catalans a Mèxic, i es va cartejar amb Josep Tarradellas.

ROVIRA, Llorenç

(Figueres, s. XVIII-XIX) Mestre d'obres

Va ser l'encarregat de reparar l'església parroquial de Roses (1815). Va treballar en altres temples de la província.

ROVIRA MARTÍNEZ de TOCA, M. del Carme

(Solsona, el Solsonès, 29.V.1945) Il·lustradora

Filla d'Anton Rovira Alimbau, enginyer, i de M. Rosa Martínez de Toca Vives, ambdós naturals de Tarragona. La biografiada va néixer circumstancialment a Solsona, va passar la infantesa a Pont de Suert, i en morir el pare s'instal·len a Vilafranca del Penedès. Va estudiar Publicitat a l'Escola Massana de Barcelona (1965). En casar-se amb Carles Vallès[↑] Rovira (1966), va traslladar-se a viure a Figueres.

Ha col·laborat amb l'editorial DMC per fer una trentena de minilibrets monogràfics de dibuixos de punt de creu per a fabricants de fils i robes d'aquesta tècnica. Actualment està especialitzada en disseny de punt de creu per la publicació *Labores del Hogar*.

Va compaginar els estudis amb la tasca d'il·lustradora per l'editorial Bruguera, muntatges dels acudits *DDT*, i de *Pulgarcito*. Ha il·lustrat els llibres de bibliòfil *Els pobles de l'Alt Empordà* (Figueres: 1978) de Montserrat Vayreda[↑], *Cadaqués i l'art* (Figueres: 1978-1980) de diversos autors, *Poema de Sant Pere de Rodes* (Figueres: 1991) d'Albert Serrano[↑], en col·laboració amb Joaquim Bech[↑] de Careda.

Va coordinar i dibuixar l'edició de l'obra *Punto de Cruz* (Barcelona: 2004), edició en català, castellà i francès.

ROVIRA SALA, Francesc d'Assís

(Sant Miquel de Campmajor, el Pla de l'Estany, 3.III.1764 - València?, s. XIX) Eclesiàstic i guerriller

Va realitzar els estudis sacerdotals a Cervera (Lleida), i es va doctorar en Teologia. Durant la Revolució Francesa (1796), va ser oficial de miquelets i en acabar la campanya va ser beneficiat del monestir de Banyoles. Durant la

Guerra del Francès o de la Independència (1808), va batre les tropes franceses en diverses ocasions. L'11 d'abril de 1811 va dirigir una actuació per poder recuperar el castell de mans dels francesos, que ha passat a la història amb el nom de *La Rovirada*.

Acabada la Guerra de la Independència es va retirar a València, on va morir.

En el castell de Sant Ferran de Figueres se celebra *La Rovirada*, per commemorar la presa del castell per sorpresa per part del bàndol espanyol.

RUBAU SOLÀ, Jordi

(Palamós, el Baix Empordà, 14.V.1969)

Cantant, compositor i autoeditor

Fill de Josep Rubau Solés, empresari, de Gualta, i de M. Carme Solà Bonet, de Sant Climent de Peralta. És el tercer de quatre germans: Beatriu, Estel, Jordi i Josep[↑]. A l'edat de tres anys es

trasllada amb la família a residir a Figueres, des de l'any 1999 viu a Roses.

Llicenciat en Psicologia per la UAB (1997), és Màster en gestió d'empreses en la indústria de la música per la UPF-IDEA (2007-2008).

Es va iniciar a la música al Casino Menestral amb Joaquim Lorca (1975), va seguir a l'Escola

d'Arts i Oficis amb Josep M. Surrell, i a l'Escola de Música Pep Ventura amb Pere Puig. Posteriorment, ha ampliat la formació amb Lluís Escudra (mestre de jazz i improvisació), i el productor francès David Dickmans. En relació amb el cant es va iniciar amb Carmen Rodríguez, Alex Van Deegh (mestre de cantants musicals internacionals), i des de 1999 exerceix amb la soprano del grup Cantus i de l'orquestra de Cambra de l'Empordà, Clara Valero.

És una de les figures més conegudes del pop empordanès. Elabora la música mitjançant els nous avenços de la informàtica, tecnologia digital sense deixar de banda el piano com a instrument per a la composició en el seu *home-studio* situat a Roses.

Després d'embarcar-se en projectes musicals com a cantant (Digit Arts, La Família Murphy, Capitan Garfio o Curro i la Guiri) i com a empresari musical (membre fundador dels estudis Music Lan), l'any 2005 crea el seu propi segell discogràfic Indiket Music, des d'on ha publicat el primer treball en solitari, *Corazón loco*.

Ha gravat els discos: *El Gran Masturbador* (1989), en homenatge a Salvador Dalí, *El sentit de la raó* (1994), *Dalí Plus Ultra* (2005), *Corazón loco* (2007), a part d'haver editat temes en recopilatoris de cançons d'estiu (Ibiza mix, Caribe mix).

És fundador d'Empordà music, l'associació-plataforma de músics de l'Empordà.

RUBAU SOLÀ, Josep

(Girona, 5.IV.1971) Dissenyador d'automòbils

Fill de Josep Rubau Solés, empresari, de Gualta, i de M. Carme Solà Bonet de Sant Climent de

Peralta, és el petit de quatre germans: Beatriu, Estel, Jordi i Josep. Des del 2001 resideix a Roses.

Va estudiar a l'Institut Politècnic Salesià de Barcelona (1993), va fer pràctiques de Disseny Industrial a Barcelona Invenio Estudio de Diseño (1992-1994), i es va graduar en disseny industrial a l'Escola Superior de Disseny

Elisava (Barcelona, 1995). Va fer un màster en automoció, en Disseny de Transports B.A. al Royal College of Arts, de Londres (1995-1997). Allà va crear la moto Miura, el primer prototipus d'èxit.

Des de 1996 estableix contactes amb Alemanya, dels anys 1997 a 2001 treballa al Centre de Disseny Avançat a Braunschweig, i a la Volkswagen A.G. Advanced design-Konzeptstudio, on és coautor de la versió esportiva del *Nou Beetle*, model tot terreny batejat amb el nom de *Dune* (Volkswagen). Col·labora en dissenys d'interior i és responsable del disseny exterior de la carrosseria i dels seus complements. Va presentar el model a diferents fires automobilístiques: Detroit, París i Ginebra.

Amb la idea de crear un prototipus exclusiu, mitjançant l'alta tecnologia, l'any 2003 es crea l'empresa A.D. TRAMONTANA S.L. i, poc després d'haver-se posat en contacte amb l'enginyer industrial Albert Foncillas, l'any 2005 es va presentar el concepte del cotxe, en forma de maqueta, al Saló d'automòbils de Ginebra, així com, a la fira Top Marques Mònaco. L'any 2006, a la Fira de Ginebra, es presenta el prototip amb xassis d'alumini. L'any 2007 es va presentar el nou model de carboni en el Saló de Ginebra, essent un dels referents tecnològics de l'automoció mundial. Durant aquest any es va treballar per les validacions i homologacions, i a finals del mateix any es va iniciar la producció al Technical Manufacturing Center (T.M.C), situat als afores de la petita població de Palau de Santa Eulàlia (Garrigàs), on es du a terme la producció del vehicle d'una forma completament artesanal.

El biografiat ha rebut diverses distincions com: Finalista de la Citroën Competition pel projecte de Camió Cisterna de la Volvo Truck (R.C.A.) (França, 1996), la Moto Miura va ser la guanyadora del Best use of computer work in a project (Londres, 1997), Guanyador de l'External Examiners Prize (R.C.A.) (Londres, 1997), Finalista del Premi ESADE Business School BDO a la creació d'empreses (2004). A escala empresarial, A.D. TRAMONTANA S.L., l'any 2007 va rebre el premi Gironins de l'Any i Millor Iniciativa Empresarial (AIJEC) i el 2008 Menció Honorífica de la Sociedad Española Técnicos de la Automoción (STA).

RUBAUDONADEU CORCELLÉS, Josep

(Figueres, 6.VII.1841 – Madrid, 1916)

Polític, asseguraador i mecenes

Fill d'Ignasi Rubau Albardero, de Figueres, i de Narcisa Donadeu Corcellas [sic] de la Jonquera, amb data 18.11.1892 va canviar la seva inscripció al registre civil passant a unificar els seus dos cognoms.

Professionalment es va dedicar a les assegurances, arribant a ser inspector general de la Companyia La Catalana.

L'any 1858 es va instal·lar a Barcelona, va ingressar a la societat El Pacto Fraternal i després fou membre de la Juventud Republicana. Va començar a escriure en el periòdic *La Prensa Clandestina*, per fundar, el 1863, el periòdic *El Debate*.

El gener de 1866, com a partidari del cop d'estat organitzat pel general Prim, va estar a punt de ser empresonat. Fou detingut el mes de juny i condemnat a la deportació. No obstant això, el novembre del mateix any fou amnistià. Més tard va participar activament en la revolució de 1868, la *Gloriosa*. El 1869 es decantà per l'anarquisme bakunista i, després d'haver estat diputat provincial (1871-1872), el 1872 fou escollit diputat a Corts per Sant Feliu de Llobregat i treballà a les ordres d'Estanislau Figueres, president

de la primera República. Novament va ser candidat a Corts per Sant Feliu de Llobregat a la dècada dels 90 i la primera del segle XX. L'any 1903 va participar en la constitució d'Unión Republicana.

L'any 1881 es va establir a París on hi resideix diversos anys actua de procurador i assoleix notables èxits. Allà estableix coneixença amb el fotògraf reusenc, J. M. Cañellas (1856-París, 1902), al qual encomanarà, pocs anys més tard, el reportatge fotogràfic més antic de l'Alt Empordà, donat a conèixer per primera vegada l'any 1994 per Inés Padrosa[†], i que ha passat a la història com l'"Àlbum Rubaudonadeu".

En 1888 funda el periòdic *La Concentración* amb el republicà Joan Arderius[†], amb la voluntat d'aconseguir la unió entre els republicans.

A partir de 1894 s'estableix a Madrid. Tot i això, segueix mantenint els vincles amb la ciutat natal, on va exercir una intensa labor de mecenatge a Figueres i comarca, i va destacar el donatiu d'olis i una important col·lecció de gravats a l'institut de Figueres.

És autor de: *Las pólizas de seguros de incendios explicada...* (Madrid: 1869), *Los incendios, guía práctica del fabricante para el empleo de los medios preventivos de los incendios, etc.* (Barcelona: 1875), *Los incendios criminales* (Barcelona: 1877 2a ed.), *Los tribunales y las primas de seguros*.

RUBERT de VENTÒS, Xavier

(Barcelona, 1939) Filòsof i polític

Professor d'estètica a la Universitat de Barcelona, catedràtic de la Politècnica, va participar en la fundació del Col·legi de Filosofia (1976). Està vinculat a Sant Martí d'Empúries, lloc on disposa de segona residència.

Ha estat habitual col·laborador i tertulià de programes televisius i radiofònics. Des del punt de vista polític, va ser diputat al Congrés (1982-1986) pel PSOE, l'any 1987 va ser parlamentari europeu.

Autor prolífic, ha escrit en català i en castellà, i les seves obres han estat traduïdes a diverses llengües. Va destacar en haver publicat els assaigs: *El arte ensimismado* (Barcelona: 1963; id.: 1978; id.: 1993; id.: 1997) i *Teoría de la sensibilidad* (1968, traduïda al castellà 1969), obra molt ben acollida per molts intel·lectuals. Ha publicat textos molt diversos en els quals queda reflectida la seva disconformitat amb la tradició filosòfica ortodoxa. Entre les seves publicacions es troba l'assaig, dietaris personals o l'anàlisi històrica: *Moral y nueva cultura* (1971; 1986), *Utopías de la sensualidad y métodos del sentido* (1973), *La estética y sus herejías* (1974), *Ensayos sobre el desorden* (1975), *Ofici de Setmana Santa* (1978, traduïda al castellà 1979); *De la Modernidad. Ensayos de filosofía crítica* (1980), *Conocimiento, memoria, invención* (1982), *Cultura i Política* (1983), *Filosofía y/o Política* (1984), *Las metopías: metodologías y métodos de nuestro tiempo* (1984), *Ensayos sobre el desorden* (1986), *Europa y otros ensayos* (1987), *Per què filosofia* (1987, traduïda al castellà 1990); *Pensadors catalans* (1987); *El laberinto de la hispanidad* (premio Espejo de España, 1987); *El cortesà i el seu fantasma* (1991, traduïda al castellà 1991); *De Filosofía* (1992) amb Mercè Rius; *Manías, amores y otros oficios* (1993), *Nacionalismos. El laberinto de la identidad* (1994), *Ética sin atributos* (Barcelona: 1996; id.: 2002), *Crítica de la modernidad* (1998), *Catalunya: de la identitat a la independència* (1999), *Dios, entre otros inconvenientes* (2000), *Filosofía d'estar per casa* (2004), *Teoría de la sensibilidad nacionalista* (2006).

Ha estat guardonat amb diversos premis: l'obra *El arte ensimismado* va rebre el Premi Ciutat de Barcelona (1963), *la Teoría de la sensibilidad* el Premi Lletra d'Or (1968), *La estética y sus herejías* el Premio Anagrama de Ensayo (1973), *El cortesà i el seu fantasma* el Premi Josep Pla (1991).

RUBIÉS MONJONELL, Anna

(*El Port de la Selva*, 31.V.1881 -
Barcelona, 24.III.1963) *Mestra i escriptora*

Filla de Pere Rubiés Nadal, del Port de la Selva, metge, i de Trinitat Monjonell Vergés, de Figueres. El seu pare es va veure obligat a marxar del poble

després que la fil·loxera arruïnés l'agricultura. Es traslladaren al balneari de Caldes de Malavella on el pare va exercir la medicina, i posteriorment visqueren a Cassà de la Selva i Badalona.

Va rebre gran influència de Josep Vilaret Vila (1839-1901), mestre amb qui va coincidir al Port de la Selva i a Caldes. Va obtenir el títol de Mestra Superior (1900).

Va exercir a Cassà de la Selva (1901-1903), a Barcelona (1907-1909), després d'opositar la destinen a Vila-seca (Tarragonès), després d'opositar de nou assoleix la plaça de parvulista de l'escola Annexa a la Normal de Lleida (1911-1913), Girona (1913-1916), i a diferents escoles de Barcelona, on s'encarregà de la direcció del col·legi Ramon Llull.

Després de la guerra civil va ser sancionada amb el trasllat a Guadalajara. Després de revisar l'expedient va tornar a Barcelona.

Va introduir a Catalunya el mètode d'ensenyament Decroly (1926) i es va destacar com a representant de la renovació pedagògica. La seva inquietud va fer que visités escoles de diferents llocs d'Espanya i de l'estranger.

Va participar en diversos congressos a Brussel·les, Copenhaguen o Niça.

Va adaptar contes per als infants com: *Les germanetes i l'ós* (1901), *Els porquets enjogassats* (1901), *El llibre de les bèsties contat als infants* de Ramon Llull (Barcelona: 1934), amb il·lustracions de Josep M. Comas o *Ploma daurada: primer pas en la lectura corrent* (Barcelona: 1934), i *Ric, rac, roc: primer pas en la lectura corrent* (Barcelona: 1934), ambdós amb il·lustracions de Ribalta.

Va escriure *Aplicación del método Decroly a la enseñanza primaria* (Madrid: 1929; Buenos Aires: 1958), *Experiencias didácticas* (Madrid: 1934), *Lectura-escritura global: cuatro años de experiencias* (Barcelona: 1938; id.: 1978 traduït al català); *Comarca de l'Empordà* (Barcelona: 1960) amb pròleg d'A. Duran i Sanpere. Va quedar inèdit *La comarca de la Selva*.

L'obra *Comarca de l'Empordà* (Barcelona: 1960) va ser finalista del Premi Maspons i Camarasa l'any 1959.

L'any 1981 l'Ateneu Barcelonès li va dedicar una sessió d'homenatge, amb motiu del centenari del seu naixement.

RUBIO “RODENSIS”, Antoni*(La Roda, Albacete, s. XVII) Filòsof*

Atribuït per Pella i Forgas a Roses, des de llavors es reincideix en l'error quan, en realitat, va néixer a la població de La Roda, província d'Albacete.

RUBIÓ SANS, Joan*(Biure, 26.VI.1895 – Barcelona, 17.VI.1969)**Metge*

Fill de Salvador Rubió Borràs, mestre, natural de Flaçà, i de Maria Sans Dadots, de Biure. Va estudiar batxillerat a Figueres. L'any 1918 es va llicenciar en oftalmologia a Barcelona. Va formar part del Departament d'Oftalmologia

de l'Hospital de Santa Creu i de l'Hospital de Sant Pau, i de l'Hospital de la Creu Roja, de Barcelona. Va ser deixeble predilecte del doctor Ignasi Barraquer, va ser dels pocs als quals va deixar operar. Va ser membre de la Sociedad Oftalmológica Hispano-Americana i membre de mèrit de la Junta Consultiva de l'Institut Barraquer.

Quant a les operacions, el doctor Rubió tenia diverses qualitats: era ambidextre, dominava la ventosa i l'anestèsia, que moltes vegades la preparava ell mateix. Se li atribueix la paternitat de l'anestèsia retroocular i acinèsia de l'orbicular. L'any 1965 es va jubilar.

De tant en tant, visitava l'Hospital de Sant Llàtzer, posteriorment Clínica Stauros, lloc on va tractar nombrosos mesells. Fruit d'aquesta experiència va publicar la comunicació “Aspectos clínicos de la lepra ocular” (*Anales de la Sociedad Hispanoamericana*, Congreso de Canarias, 1965), juntament amb el professor J. Casanovas i Josep M. Nadal.

Les seves col·laboracions varen aparèixer en revistes especialitzades com *La Medicina Ibérica*, *Anales del Hospital de Santa Cruz y San*

Pablo i *Archivos de la Sociedad Oftalmológica Hispano-Americana*. Alguns dels títols publicats són: “Tromboflebitis del seno cavernoso” (1928), “Tracoma” (1933), “Cuerpos extraños intraoculares” (1954), “Cirugía del cristalino” (1957), “Lo que debe hacerse o no hacerse en los operados afectos de cataratas” (1968). En un altre àmbit, va publicar un article molt interessant sobre l'electroimant, el qual produïa molts accidents laborals.

Temas oftalmológicos, ciclo de conferencias pronunciadas en el X Curso de formación oftalmológica celebrado en el Hospital de la Sta. Cruz y S. Pablo de Barcelona (Barcelona: 1968).

RUIZ AMADO de CONTRERAS, Luis*(Castelló d'Empúries, 8.I.1863 –**Madrid, 7.III.1953)**Ginecòleg, escriptor i crític teatral*

Fill d'Hilarión Ruiz Amado, enginyer forestal, nascut a Barcelona, i d'Anita Contreras Carbonell. Va néixer circumstancialment a Castelló, a casa dels avis coneguda com a “Can Contreras”. Va residir a Madrid on va col·laborar amb

la *Revista Contemporánea*, *El Resumen* i va fundar la *Revista Nueva*, considerada una de les més importants del seu temps, en la qual intervingueren escriptors de la Generació del 98 com Azorín, Baroja, Unamuno i Valle-Inclán, el biografiat és l'únic representant català del grup literari. Durant la guerra civil es va traslladar a Barcelona (1936), i després de la contesa es va apropar al sector falangista, i va publicar articles a *El Español*.

Fou col·laborador d'*Empordà Federal*.

Qualificat de polèmic i anticlerical, crític implacable, va portar una vida amb una certa tendència llibertina. Va escriure amb diferents pseudònims com: Impío Zalacaín, Amigo Fritz, Senyora Martín, Armando Guerra i Luciano Salvador.

Va destacar com a articulista i com a autor teatral. Va publicar ressenyes d'obres i diverses monografies sobre assaig i crítica: *Dramaturgia castellana* (1891); *Para muestra: sonetos amorosos* (Madrid: 1893); *Libritos, librotos y librajitos: libro dedicado a examinar las obras pedagógicas del editor S. Saturnino Calleja* (Madrid: 1893); *Palabras y plumas* (Barcelona: 1894); *Los vencidos: comedia moderna* (Madrid: 1894); *Desde la platea (divagaciones y críticas)* (Madrid: 1894; id.: 1902); *Novelas infantiles* (París: 1897); *El pedestal: poema dividido en tres jornadas* (1899); *La chifladura del Ministro Libelo inútil. Memorando, dietario y agenda comercial* (Madrid: 1900); *El crítico y sus críticos: una dedicatoria impertinente* (Madrid: 1902); *Mis jesuitas: recuerdos infantiles. El novicio* (Madrid: 1903); *Clave matrimonial: fisiopsicología de un asunto escabroso* (Madrid: 1924); *Medio siglo de teatro infructuoso* (Madrid: 1930; id.: 1931); *Cartilla republicana* (Barcelona: 1931); *Salvamento de un suicida y aparición de un difunto* (Madrid: 1935); *Historia de una peseta: ensayo de rudimentaria economía con algunas disgresiones incoherentes* (Barcelona: 1936); *Semi-teatro: al actor consumado* (Madrid: 19??).

Va escriure els llibres autobiogràfics: *Memorias de un desmemoriado* (1916, 1928, 1946); *La tierra natal* (1931), *Medio siglo de teatro infructuoso* (1931), *La política del odio* (Figueras: 1932), i *Día tras día* (1950). *En defensa propia: libelo que pudiera servir de prólogo a Los señyors [sic] de paper*.

També fou traductor d'autors francesos com Goncourt, Maupassant, Rémy de Gourmont, Anatole France o Émile Zola.

RUIZ AMADO de CONTRERAS, Ramon

(Castelló d'Empúries, 14.I.1861 –
Barcelona, 13.XII.1934)

Advocat, pedagog, publicista i jesuïta

Fill d'Hilarión Ruiz Amado, enginyer forestal, nascut a Barcelona, i d'Anita Contreras Carbonell. Va néixer circumstancialment a Castelló, a casa dels avis coneguda com a "Can Contreras". L'any 1871 va iniciar el batxillerat a Tarragona i el va finalitzar l'any 1876 a Barcelona. Per a diferenciar-se del seu germà Luís signava amb el nom de Ramon Ruiz Amado.

Es llicencià en Dret (1881), i posteriorment es doctorà en Lleis (Barcelona, 1884) amb la tesi *Concepto, plan y método del derecho internacional. Su división en público y privado*, i el mateix any ingressà a la Companyia de Jesús

(Veruela, Saragossa, 1884). Va ensenyar humanitats a Oriola (1891-1893) i a Veruela (1897-1899), on va cursar les carreres d'Humanitats i Retòrica, prossegueix els estudis, ara de Filosofia, a Tortosa per finalitzar-los a la Universitat de Saragossa (1894). Va ser ordenat l'any 1896. El primer destí fou al Col·legi de Sarrià, a Barcelona, des d'on començarà la seva tasca pedagògica.

Començà la seva activitat com a publicista (1901) en ocasió de les reformes pedagògiques de Romanones. Va fundar i dirigir la revista *La Educación Hispano Americana* (1904-08), publicació en la qual va signar amb diferents pseudònims (Guillermo Vilas, Raimundo Carbonell, I. Paul, A. Lesser, Flocks, Pérez i Julio de Vera), va ser el director de l'editorial Librería Religiosa de Barcelona (des de 1912), fundador de *La Hormiga de Oro*. Va ser col·laborador de *Razón y Fe*, de la *Catholic Encyclopedia*, de l'*Enciclopedia Espasa*, del *Diario de Barcelona*, *El Universo* i *El Debate*. Va ser conseller d'Instrucció Pública a Madrid (1921-26).

Abans d'iniciar els viatges per Europa i Amèrica estudia diverses llengües estrangeres. Viatjà per Alemanya (1906) un dels països que més influirà en el biografiat, Anglaterra (1908), Argentina, Uruguai i Xile (1910).

Les seves publicacions es poden agrupar en tres apartats: pedagògiques, miscel·lànies i traduccions. Va escriure més de 60 llibres i 300 articles, entre els esmentats destaquen els de temes apològètics, populars i pedagògics: *El P. Luis J. Fiter y la Congregación de Barcelona* (Barcelona: 1904), *Problemas vitales. La educación moral y el internado* (Barcelona: 1904), *Los peligros de la fe en los actuales tiempos* (Madrid: 1905; Barcelona: 1905), *La iglesia y la libertad de enseñanza* (Madrid: 1907), *Educación moral* (Barcelona: 1908), *Educación de la castidad* (Madrid: 1908),

El modernismo religioso (Madrid: 1908), *La maestra cristiana* (Friburgo de Brisgovia: 1908; Barcelona: 1912), *Educación intelectual* (Barcelona: 1909), *Historia de la pedagogía* (Barcelona: 1911), *¡He perdido la fe!* (Madrid: 1910; París: 1912), *El secreto del éxito* (Barcelona: 1910), *La piedad ilustrada* (Madrid: 1910; Avignon: 1914), *Educación religiosa* (Barcelona: 1912), *Educación femenina* (Barcelona: 1912), *Epítome de Apolo-gética* (Barcelona: 1912), *Historia del Comercio* (Barcelona: 1913), *El secreto de la felicidad* (Barcelona: 1913), *Don Miguel Mir y su historia interna documentada de la Compañía de Jesús* (Barcelona: 1914), *¡Antes de que te cases...!* (Barcelona: 1914), *Ascética ignaciana* (Barcelona: 1915), *Compendio de Historia Universal* (Barcelona: 1915), *Didáctica general* (Barcelona: 1916), *Compendio de Historia de España* (Barcelona: 1916), *Nociones de ética* (Barcelona: 1916), *Educación cívica* (Barcelona: 1918), *La verdad desnuda en materia de religión* (Barcelona: 1918), *Historia de la civilización* (Barcelona: 1918-1925), *Nuestra alegría* (Barcelona: 1919), *Valores humanos* (Barcelona: 1919), *Cultura general y filosófica* (Barcelona: 1919), *Dogmática cristiana* (Barcelona: 1920), *¡Ni Dios ni amo!* (Barcelona: 1920) novel·la social; *Educación social* (Barcelona: 1920), *El arte de pensar* (Barcelona: 1920), *Frustración y responsabilidad* (1921), *San José* (Barcelona: 1921), *La mujer fuerte* (1922) sobre feminisme; *Los peligros de la educación nacional en España. Planes y progresos de la Institución Libre de Enseñanza* (Barcelona: 1923), *Enciclopedia manual de Pedagogía y ciencias auxiliares* (Barcelona: 1924), *Nociones de psicología* (Barcelona: 1924), *La madre admirable* (Barcelona: 1925), *Mundología* (Barcelona: 1925), *La religión y la vida moderna* (Barcelona: 1925) i *La virtud y la felicidad* (Barcelona: 1925), entre moltes altres obres.

Va col·laborar en l'adaptació i traducció de la *Historia Universal* (1925-1930) de Johann B. Weiss. Va traduir obres de Kramer, Spirago, Jansen i la *Història de los Papas* de L. von Pastor.

RUIZ AVILÉS, Miquel

(Purullena de Guadix, Granada, 13.III.1954)
Fotògraf

Fill de Miguel Ruiz Romero, jornaler, i d'Encarnación Avilés Mendoza, ambdós de Purullena de Guadix.

A l'edat d'un any s'instal·la, juntament amb la seva família, a Riumors, per a traslladar-se a Fortià l'any 1958.

L'any 1979 va iniciar-se en la premsa diària com a fotògraf d'*El Punt Diari*, era el corresponsal de Fortià fins a 1982. Aquest any va passar a la delegació de Figueres. Va seguir treballant pel *Punt Diari* (1983-1990), i com a fotògraf free-

lance per a diferents mitjans, *Observador*, *El Mundo*, *La Vanguardia*. L'any 1999 retorna *El Punt*. És cap de fotografia de la revista *Gastronomia i Oci* (2006-2008).

L'any 1993 va impulsar i cofundar, juntament amb Rafael Bosch fotògraf, l'ONG Fotògrafs per la Pau, associació de la qual en va ser president (1993-2008). Va realitzar un viatge als Balcans que li va canviar la vida, des de llavors va realitzar diversos viatges, a la zona i, des de 1997, ha organitzat nombroses exposicions per a difondre al món la barbàrie de Sarajevo per part de les milícies sèrbies.

Ha estat soci fundador del Sindicat de Periodistes de Catalunya (SPC), delegat a Girona, de la Unió de Periodistes i Informadors Gràfics de Catalunya (UPIFC).

Ha utilitzat la fotografia com a compromís social amb els necessitats. Ha col·laborat en diversos llibres, revistes, exposicions que tracten el vessant social i solidari. Ha participat a Visa pour l'Image (2000-2006), *Fragments de Sarajevo* (2002-2006) a diversos llocs de les comarques gironines.

Altres campanyes han estat per ajudar els habitants del sud-est asiàtic, després de patir la tragèdia del tsunami (2005-2006). Alguns títols són *Passatge 5. Sarajevo* (2002). *Srebrenica, el silenci de la memòria* (2005-2006) a Girona i Perpinyà, de la qual durant els anys 2006-2008 s'han realitzat més de 50 exposicions arreu de les comarques gironines, Barcelona, Tarragona i Madrid.

Una de les darreres actuacions ha estat el reportatge fotogràfic *Àfrica 2008. Eradiquem la malària*. *Fotògrafs per la Pau Projecte Libèria* (2008).

Alguns títols en els quals figuren les seves fotografies són: *La Cuina de l'Empordanet a Taula* (2008), *La Cuina dels Bons Fogons a Taula* (2008).

Fou guardonat amb la Mosca Especial, atorgada pel Col·legi de Periodistes (2005).

RUIZ FLUVIÀ, Joaquim

(Figueres, 24.I.1971) Enginyer, professor i escriptor

Fill de Joaquim Ruiz Vandellós, agent de duanes i procurador dels tribunals, natural de Portbou, i de Margarida Fluvià Aiguabella, mestra, natural de Sant Esteve d'en Bas. Va néixer circumstancialment a Figueres. Llicenciat en Ciències Físiques, i doctor en Enginyeria Industrial (UAB, 1994). Es va doctorar en Enginyeria industrial especialitat Acústica amb la tesi *Desenvolupament de mètodes de predicció de soroll i anàlisi d l'impacte acústic produït pel trànsit viari i el ferrocarril a la ciutat de Girona* (Universitat de Barcelona, 25.I.2004). Ha exercit la docència als instituts de Ripoll i Ribes i, actualment, ho fa a Llançà.

Ha publicat *El mayor secreto de la humanidad* (Madrid: 2007; Mèxic: 2008), en col·laboració amb Moisès de Pablo T.

RUIZ GELI, Enric

(Figueres, 23.II.1968) Arquitecte

Fill d'Enrique Ruiz López, militar, de Granada, i de M. Àngels Geli Giró, de Figueres. Estudia la carrera d'arquitectura ETSA a la Universitat de Barcelona. Va rebre una beca del Krtu (Generalitat), que li va permetre anar a la

Zentrum für Kunst und Medientechnologie (ZKM Karlsruhe, Alemanya).

Ha participat en nombrosos congressos i ha treballat en escenografies d'obres de teatre.

Des de fa deu anys és director de l'estudi d'arquitectura *Cloud 9*, de Barcelona, el qual ha agafat projecció internacional en haver-li estat encarregats projectes tan importants com la construcció de l'aviari i el zoo marí de Barcelona o la remodelació del zoo de Nova York.

Té altres projectes en perspectiva com la construcció d'un Bulli Hotel a Mallorca, habitatges a Brasília, l'ambaixada d'Espanya al mateix país, l'Habitat Centre Cultural Brasil-Espanya, i l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional, del Ministeri d'Afers Exteriors.

Ha rebut nombroses distincions internacionals, entre les quals figuren: 1r. Premi Internacional 2G Contest Mies Van der Rohe (1998), 1r. Premi Ephemeral Architecture Aguirre Newman IAZ (1998), 1r. Premi Internacional Aviari pel Zoo de Barcelona (2000), 1r. Premi Mediàtic Consorci de la Zona Franca (2006), 1r. Premi New York Aquarium (Coney Island, 2007).

Ha rebut el Premi Pastor, del Consell Comarcal (2007), per potenciar els aspectes economicosocials de la comarca.

Ha estat nomenat *Entramuntanat* (2008).

RUIZ PÉREZ, Héctor

(Figueres, 3.II.1991) Esportista

Fill de Miquel Ruiz López, natural d'Espolla, i d'Eva Pérez Pla, de Barcelona. És el gran de dos germans: Héctor i Sara.

L'any 2000 s'inicia en el Club Natació Figueres (CNF). Des de l'any 2007 està becat en el CAR (Centre d'Alt Rendiment) de Sant Cugat del Vallès, però segueix competint pel CNF.

L'any 2001 ja va participar en un campionat, a Reus. Va progressar ràpidament i l'any 2005 va aconseguir la primera medalla de plata en el campionat de Catalunya de 1.500 m lliures.

L'any 2005 aconseguí classificar-se per participar en els Campionats d'Espanya.

Els principals resultats assolits a Catalunya han estat: Campionat de Catalunya G-4 d'hivern (Sant Andreu, 2006 i Sabadell, 2007): Medalla d'Or de 1.500 m i de 400 m.

Campionat de Catalunya júnior d'hivern (Granollers, 2008): Medalla d'Or en 1.500 m, 400 m i 200 m lliures.

A nivell estatal, a Espanya: Campeonato de España G-4 invierno (Valladolid, 2006): Medalla

de Bronze en 1.500 m lliures. Campeonato de España G-4 verano (Barcelona, 2006): medalla de Bronze 1.500 m lliures i 400 m lliures. Campeonato de España júnior invierno (Gijón, 2008): Medalla d'Or en 1.500 m i 400 m lliures. Campeonato de España júnior verano (Terrassa, 2008): Medalla d'Or en 1.500 m i de Bronze en 400 m lliures.

RÚSTIC

(Figueres, s. III) Sant

S

SAAVEDRA BENDITO, Deli (Figueres, 8.VIII.1968) Biòleg

Fill de Delio Saavedra Grandal, natural de A Coruña, i de Mercedes Bendito Santonja, natural de Larache (Marroc).

És llicenciat en Biologia especialitat Zoologia per la Universitat de Girona (1991), doctor per la Universitat de

Barcelona (2003), amb el títol *Reintroduction of the Eurasian Otter (Lutra lutra) in Muga and Fluvià Basins (North-Eastern Spain): Viability, development, monitoring and trends of the new population.*

Ha realitzat estades a diferents parts del món (Costa Rica, Israel, Marroc, ...) per aprofundir en l'estudi de les aus, la protecció d'espais naturals, i per portar a terme programes de protecció de la natura. En l'àmbit geogràfic més proper s'ha ocupat de coordinar el Pla de gestió de la conca del riu Manol, de la conca de la riera d'Àlguema, del corredor biològic del riu Fluvià o de l'estany de Banyoles.

És consultor de la Fundació Territori i Paisatge a les comarques de Girona (des de 1998). Ha estat membre del Working Group on Management Planning Eurosite (2003-2006), president del Grup Fer i membre fundador de l'ONG Sol.

Ha publicat articles a revistes especialitzades com *Scientia Gerundensis*, *Journal of Wildlife diseases*, *Animal Welfare* o *The Journal of Zoo and Wildlife Medicine*.

Ha escrit *El retorn de la llúdriga* (Barcelona: 1989) en col·laboració amb Jordi Sargatal i Toni Llobet, *El món dels ocells: curset d'ornitologia sobre els ocells de l'Empordà: dossier d'ornitologia* (Castelló d'Empúries: 1999) en col·laboració amb Jordi Sargatal, *El retorn de la llúdriga: Història de la reintroducció de la llúdriga als Aiguamolls de l'Empordà i conques del riu Muga i Fluvià* (Barcelona: 2006), *El llibre de la balca: natura i escultura a l'entorn d'una planta* (Sant Pere Pescador: 2006), en col·laboració amb diversos autors; i juntament amb Lluís Dantart *The Abune Yosef Massif* (2009).

SABADÍ VILÀ, Rafel (L'Escala, 5.XI.1977) Sommelier

Fill de Rafael Sabadí Hereu, restaurador, de l'Escala, i d'Angelina Vilà Bofill, de l'Armentera, és el petit de dos germans.

Pertany a la tercera generació d'una família escalenca dedicada al món de la restauració. Es va iniciar a la cuina, de cuiner va passar a màitre, ja que li agradava més el tracte directe amb el públic i, més tard, s'ha decantat pel món del vi.

Ha estudiat la diplomatura en turisme (Girona, 1999-2001). L'any 2002 va ingressar a l'Escola d'Hostalatge de Barcelona on assoleix el

títol oficial de sommelier atorgat per la UAES (Unión de Asociaciones Españolas de Sommelieres), i ha cursat estudis a Londres corresponents al tercer nivell de diplomatura, organitzats per l'empresa Wine Spirit Education Trust (WSET).

L'any 2003 i el 2007 i 2009 ha estat finalista del concurs la Nariz de Oro de Catalunya, organitzat per la revista *Vino y Gastronomía*, de Madrid. Des de l'any 2008 s'atorguen premis per províncies, el març de 2009 ha estat guanyador de

la final del concurs Nariz de Oro per la província de Girona, i seleccionat per participar a la final de Madrid. L'any 2008 va guanyar el primer concurs de tast de vins per parelles organitzat per l'empresa *Vilaviniteca*, de Barcelona.

El restaurant familiar de l'Escala, El Roser 2, on ell desenvolupa la tasca de sommelier, va assolir el segon lloc com a restaurant amb millor carta de vins en el concurs Carta Vi (Barcelona, 2008).

Ha estat sol·licitat per intervenir en ponències sobre temes de l'especialitat.

SABATER ARGUNYOL, Miquel

(Castelló d'Empúries, 1785 – c. 1865) Abat

Va estudiar Filosofia i Teologia a Sant Pau del Camp (Barcelona), i llatí als escolapis de Mataró i va prendre l'hàbit a Sant Pere de Rodes (1803), lloc on va desenvolupar diferents càrrecs, entre els qual els d'arxiver, cellerer i prior.

Va ocupar altres càrrecs com el de definidor general (1816-1819), abat de Nostra Senyora d'Alaó (1825-1835), president de la Congregació Claustral per Aragó. Va ser proposat per a regentar l'abadia de Sant Pere de Besalú, però l'exclaustració no ho va fer possible (1835).

SABATER FURTIÀ, Miquel

(Barcelona, 1890? – 3.I.1965) Propietari i benefactor

Descendent de Garriguella per línia materna, treballava al Gran Metropolità de Barcelona, entitat

de la qual en va ser secretari i administrador, va treballar també per la casa Bayer. En morir tenia un càrrec directiu en el Metro de Barcelona.

Era propietari de diversos immobles a Barcelona i a Garriguella. En morir sense descendència va llegar les propietats al poble i va nomenar administrador el rector de la parròquia de Santa Eulàlia de Garriguella. Després de la seva mort es va crear la Fundació Sabater-Furtià, la qual va convocar alguns premis literaris i d'investigació durant la dècada dels anys 70 i 80.

SABATER HERNÁNDEZ, Carles

(Barcelona, 21.IX.1962 – Vilafranca del Penedès, l'Alt Penedès, 13.II.1999) Cantant

Nascut en el barri de la Barceloneta, estava molt vinculat amb la vila mariner de Llançà, lloc on havia passat temporades a casa dels avis materns. Va morir a causa d'una aturada cardiorespiratòria, després d'una actuació a

Vilafranca del Penedès.

La representació, a l'Acadèmia Humet, de l'obra *Gente bien* de Santiago Rusiñol, dirigida per Elisenda Roca, va desencadenar l'afició pel teatre. Va estudiar a l'Institut del Teatre de Barcelona i aviat va ser contractat per Joan Ollé per interpretar *Romeo i Julieta*. Va col·laborar en diferents modalitats del món de l'espectacle: el cinema, el teatre i la televisió, però el que li va donar més ressò mediàtic va ser haver estat el cantant del grup Sau (Vic, 1986-1999). Grup creat juntament amb Pep Sala.

Va treballar en les obres *Una jornada particular* i *Cyrano de Bergerac* amb Josep Maria Flotats, a *Tots dos* (1993) amb Àngels Gonyalons, a *Els Pirates* (1997) amb Dagoll Dagom. El primer paper com a protagonista va ser *Gaudí*, pel llargmetratge de Manuel Hueriga. I va participar en sèries de televisió com *Sóc com sóc* d'Alberto Closas, *I ara què, Xènia?* de Ricard Reguant o *Sitges*.

Discos de *Sau*: *No puc deixar de fumar* (1988), *Per la porta de servei* (1989), *Quina nit* (1990), *El més gran dels pecadors* (1992), *Concert de mitjanit* (1992), *Junts de nou per primer cop* (1994), *Cançons perdudes, rareses, remescles* (1995), *Set* (1996), *Amb la lluna a l'esquena* (1998).

En complir el primer aniversari del traspàs, Clam Sau inicià un homenatge-concert (Llançà, 2000). L'Ajuntament de Llançà va inaugurar la plaça Carles Sabater (2000). El Govern d'Andorra va instituir el Premi Carles Sabater (2000) per a la millor cançó en català de l'any.

SABATER D'ORDIS, El

vegeu: IGLESIAS, Antoni

SADERRA VILALLONGA, Miquel

(Girona, 3.III.1827 - Figueres, 23.II.1896) Mestre

Fill de Joan Saderra, pareire, de Girona, i de Margarita Vilallonga, de Llagostera. Es va casar amb Maria Bes, natural de Girona, i el matrimoni no va tenir descendència.

Va obtenir el títol de Mestre Superior a l'Escola Normal de

Barcelona. Va ser Director de l'Escola Superior del Col·legi públic de Figueres, des de l'any 1853, on va romandre fins a la seva jubilació. Va ostentar diversos càrrecs com el de president de l'Associació de Mestres de l'Alt Empordà, lloc des del qual va reivindicar que l'estat pagués els mestres.

Va publicar *Lectura útil y agradable a la niñez* (Barcelona: 1872; id.: 1876 2a ed.; Figueres: 1888 11a ed.; id.: 1890 14a ed.; Barcelona: 1906 22a ed.), llibre de text que va gaudir de molt bona acollida, i es va seguir publicant després de la seva mort.

El zel emprat en la pràctica pedagògica li va merèixer rebre un premi de la Junta Provincial d'Instrucció Pública (1882), així com el nomenament de Caballero de la Real y Distinguida Orden de Carlos III (1883).

SÀEZ CODINA, M. Rosa

(Barcelona, 26.X.1967) Psicòloga

Filla d'Antonio Sàez Balagué, directiu de banca, i de M. Rosa Codina Jodar, ambdós de Barcelona, és la gran de quatre germans. A l'edat de disset anys va traslladar-se amb la família a residir a Figueres.

Llicenciada en Psicologia per la Universitat Autònoma de Barcelona (1991). Durant el curs 1992-1993 va cursar "2 Vth. European Certificate in Anxiety Disorders" a la Rijksuniversiteit Limburg. Vakgroep Klinische Psychiatrie, a Maastrich (The Netherlands), i a la Universitat de Florència (Itàlia), i en Suficiència Investigadora (Universitat de Barcelona, 1994). Disposa de Diplomes de postgrau en Teràpies Psicològiques Breus (Universitat de Barcelona 1994), en Gestió Hospitalària (Universitat de Barcelona 1996), en Peritatge Psicològic Penal Forense (UAB 2002), en Peritatge Forense i Assessorament psicològic en Dret Civil, Familiar i Laboral (UAB 2003). Ha cursat un Màster de Psicologia Jurídica i Peritatge Psicològic Forense (UAB 2004).

Exerceix lliurement la professió des de 1991, i ha realitzat pràctiques com a psicòloga clínica a la Unitat de Trastorns Afectius de la Clínica Mental de Santa Coloma de Gramanet (1990-1991), ha estat monitora especialitzada de l'Associació ECOM (Barcelona), Psicòloga Clínica a la Sala de Psiquiatria d'Homes de l'Hospital Clínic i Provincial de Barcelona (1991-1992), Psicòloga Clínica a la sala de Psiquiatria de Dones de l'Hospital Clínic i Provincial de Barcelona (1992-1993), Terapeuta en el "Grup de comunicació per a pacients amb Esquizofrènia" de l'Hospital Clínic i Provincial de Barcelona (1994-995), Terapeuta en el "Grup d'Habilitats Socials per a pacients amb Esquizofrènia" de l'Hospital Clínic i Provincial de Barcelona (1996), Psicòloga Clínica col·laboradora en el Servei de Nefrologia i Diàlisi de l'Hospital Josep Trueta de Girona i Psicòloga Clínica en la Secció d'Interconsulta Psiquiàtrica Hospitalària de

l'Hospital Clínic i Provincial de Barcelona i Psicòloga Clínica en el Servei de Nefrologia i Diàlisi de la Clínica Girona (1997-1998).

Ha estat coordinadora de projectes del Col·legi de Metges de Girona (COMG-Ajuda des del 2002), Vocal de la Junta de la Secció Professional de Psicologia Jurídica del Col·legi de Psicòlegs de Catalunya (2002-2004), Tresorera de la Junta Secció Professional de Psicologia Jurídica del Col·legi de Psicòlegs de Catalunya (2004-2006), Membre de la Junta Rectora del TIP (Torn d'Intervenció Professional) en peritacions psicològiques del Col·legi Oficial de Psicòlegs de Catalunya (2005-2006), i des de l'any 2001 fins a 2007 ha estat membre de TIP (Torn d'Intervenció professional en Psicologia) del Col·legi de Psicòlegs de Catalunya-Delegació de Girona.

Ha participat en múltiples sessions clíniques, conferències i seminaris universitaris de Diplomes de postgrau i també no universitaris, sobre psicologia, i ha estat Formadora de l'Escola de Policia de Catalunya. Ha publicat a diferents publicacions periòdiques i revistes especialitzades com *Butlletí del Col·legi de Metges de Girona*, *Full Informatiu. Col·legi Oficial de Psicòlegs de Catalunya*, *COPC*, *Revista de Psiquiatria de la Facultat de Medicina de la Universitat de Barcelona*, *Bone Marrow transplantation*, *Revista IMP-Psiquiatria*.

Ha col·laborat en diverses monografies amb els títols "Filicidio" a *Violencia doméstica. Manual para la prevención y detección de la violencia doméstica* (Sevilla: 2006) M.A. Soria Verde (Ed); "La prueba pericial psicológica y psiquiátrica" a *Ser transexual. Dirigido al paciente, a su familia, y al entorno sanitario, judicial y social* (Barcelona: 2006), Esther Gómez Gil i Isabel Esteve de Antonio (Eds).

I, en col·laboració, ha publicat les aportacions "Ansietat crònica en el malalt psicòtic" amb E. González Monclús a *Sociedad Española de Psiquiatria Biológica* (Madrid: 1994), *XVIII Reunión de la Societat Espanyola de Psiquiatria Biológica*; "Animals de companyia i salut mental" amb C. Ballús a *Los animales en la sociedad. Hacia un nuevo modelo de convivencia* (Barcelona: 1994), i "Sistema sexual i reproductor" amb C. Pol Bravo i M.P. Alonso Ortega a *Interconsulta Psiquiátrica* (Barcelona: 1997), J.E. Rojo Rodés i E. Cirera Costa (Eds).

SAGARRIGA

Important llinatge originari de Peralada.

Els seus descendents emparentaren amb rellevants famílies de les rodalies. Durant el segle XVII, a un d'ells li va ser atorgat el títol de comte de Creixell (1691).

SAGARRIGA de PAU, Pere de

(Viladamat, s. XIII - Barcelona, 31.XII.1418)
Eclesiàstic

Fill de Francesc de Sagarriga i de Vilarig, senyor de Creixell, Pontós i Borrassà, i de Clara de Pau. Castlà del castell de la Garriga, del municipi de Viladamat, i partidari de la reina Sibil·la de Fortià en l'enfrontament amb Violant de Bar. Fou bisbe de Lleida (1403-1407), i el papa Benet XIII el nomenà arquebisbe de Tarragona (1407-1418). En època de Ferran I, va ser nomenat canceller de la corona catalanoaragonesa (1413-1418).

Va intervenir en un conflicte entre parents sobre el castell de Palau-saverdera. Aportà diners per a la realització del retaule de l'altar major de la catedral de Tarragona, que no va poder contemplar. Va llegar valuosos objectes litúrgics a la seu tarragonina. Set anys després de la seva mort, es traslladaren les despulles al claustre de la catedral de Tarragona. La seva sepultura es troba davant de la porta principal.

SAGUER BURJÓ, Pere

(Navata, 22.V.1920 - Girona, 31.VIII.1998)
Empresari

Fill de Joan Sagué [sic] Callís, treballador, i de Llúcia Burjó Frigola, ambdós de Navata. Es va casar amb Carme Canadell, i el matrimoni va tenir un noi, Joan, i dues noies, Elisabet i M. Neus.

Flequer de professió, després de la guerra civil va començar un petit negoci a Castellfollit de la Roca. El 1957 va comprar l'empresa de torrons Gerió, que havia fet suspensió de pagaments; va

aconseguir reflotar-la i convertir-la en una dels líders del sector, diversificant la gamma de productes i exportant a molts països. L'any 1970 la va traslladar del centre de la ciutat, al carrer Juli Garreta, als afores, al carrer d'Alacant.

Amb els nous equipaments tècnics va esdevenir una empresa moderna i competitiva. Recentment, ha tingut lloc un nou trasllat, ara la nova seu és al municipi de Bonmatí.

Saguer va recolzar econòmicament el Club de Futbol Girona en moments difícils, va ser president del Girona la temporada 1967-1968, quan l'equip estava a segona divisió A, i els anys 1997-1998.

SAGUER OLIVET, Emili

(Maçanet de Cabrenys, 1865 – Girona, 23.II.1940) Notari i escriptor

Casat amb Dolors Canal Collell, el matrimoni va tenir quatre fills: Josep Maria, Ricard, M. del Remei i Emili.

Es va llicenciar en Dret Civil i Canònic a Barcelona (1886) i es va doctorar a Madrid (1888). Va aconseguir per oposició una notaria a Girona (1891), ciutat en la qual va exercir fins a la jubilació. En constituir-se el Col·legi de Notaris de Girona va ser nomenat primer degà (1903).

Va formar part de la Unió Catalanista, va compartir tasques de col·laboració i representació amb Carles Bosch[†] de la Trinxeria, el marquès de Vallgornera, Quirc Dalmau[†] Molar de Llers, Benet Falp[†] Matas, hisendat de Roses; Josep M. Martí, hisendat, i Francisco Rovira, notari de

Figueres. Va ser delegat de Maçanet a les Bases de Manresa i va participar en l'Assemblea de Reus (1893) en la qual va proposar la creació d'un estat català dins la monarquia espanyola.

Va ser elegit membre emèrit de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Barcelona, Diputat provincial (25.II.1939), vocal per la Cambra Oficial Minerva, i president de la Diputació Provincial de Girona (18.III.1930 – 14.IV.1931), fins a la proclamació de la República.

Es va interessar en qüestions científiques, va establir a Espanya la primera indústria d'aprofitament d'anhidrid carbònic de les deus de la Font de la Pólvara i la Font d'en Miralles, de Girona.

Va publicar molts articles sobre dret privat, recopilats en un volum *Escritos jurídicos*. Es va interessar pels notaris a l'opuscle *Dictamen y proyecto de reforma del Montepío Notarial de Cataluña*. Va col·laborar a la revista *La Notaría*.

Com a jurista va publicar: *Situación del Derecho catalán ante el Código civil (Recurso gubernativo impugnando la aplicación en Cataluña del Consejo de Familia)* (Girona: 1895), *Montepío notarial de Cataluña. Reforma de estatutos* (Girona: 1899), *Lo catalanisme i la llei penal* (Barcelona: 1904), *Naturalesa jurídica de la Llegítima, segons el Dret de Catalunya. Recurs gubernatiu en que se sosté el tradicional Dret de la Terra* (Girona: 1905), *De la parcería y el judici de desahuci* (Girona: 1905-1906), "Regimen económico familiar de Girona y son Bisbat, segons els més freqüents pactes matrimonials" (Conferència llegida a Barcelona, 1907), *Solidaritat Catalana. Son procés. Reconstituyents que poden enportarla* (Girona: 1908), *Censos y censales del Estado. Su prescriptibilidad y demás razones para oponerse a su pago* (Girona: 1910), *De la reserva para testar. Si es necesario su existencia en los heredamientos y cuál sea su naturaleza jurídica* (Girona: 1911), *Institucion de los fideicomisos y sus efectos en Cataluña* (Girona: 1913), *Textes de Dret Català. Privilegis i ordinacions de les Valls Pirinenques* (Barcelona: 1915-1920), *Derechos que la legislación minera salva y reserva a los propietarios con respecto a las substancias de la segunda sección y brevísimas observaciones acerca del proyecto de Código minero. Lo técnico y lo jurídico en el ramo de las minas*

(Gerona: 1916), *Herencias de confianza* (Barcelona: 1925), *Sucesión contractual* (Barcelona: 1925), *El Tribunal del lligalló de Morella* (Morella: 1926), *La cuestión catalana y el Estado de Cataluña* (Barcelona: 1931), *Textos Legals de Catalunya. Estatut interior de Catalunya. Reglament del Notariat de Catalunya. Traspàs dels serveis de Justícia. Restauració del català en l'administració de justícia* (Barcelona: 1933), *Estudios jurídicos. De la cuestión agraria* (Barcelona: 1933), *Transgresiones del Estatuto y de la Constitución del Estado Español por la Generalidad de Cataluña* (Barcelona: 1934), *Estudios sobre la Codificación del Derecho Civil Catalán* (Gerona: 1936).

SAHUQUILLO BARRIS, Juan

(Darnius, 24.VI.1956) *Neurocirurgià i professor*

Fill d'Antonio Sahuquillo Peñalver, veterinari, natural de Conca, i de Teresa Barris Perxés, de Darnius, és el gran de sis germans.

Va estudiar la carrera de Medicina i Cirurgia a la Universitat Central de Barcelona (UB, 1979), tot assolint la qualificació d'excel·lent. Doctor en Medicina (UAB, 1985) amb la tesi doctoral "Coma postraumàtic por lesiones encefálicas difusas" amb la qualificació d'excel·lent *cum laude*. Es va especialitzar en Neurocirurgia (MIR, 1980-1985).

L'any 1976 va ser becat per la Universidad Menéndez Pelayo, i posteriorment ha realitzat estades de formació a centres hospitalaris estrangers: als serveis de neurocirurgia de l'Hospital Universitari de Iowa City (EUA), al

de Queen Square (Maida Vale) Londres o al de Virginia Commonwealth University de Richmond (Virginia, EUA).

S'ha especialitzat en la cirurgia de la base del crani, de la Frontissa craniocervical, en els tractaments de les alteracions de la dinàmica del líquid cefaloraquídi, la hidrocefàlia normotensiva i els traumatismes craneoencefàlics.

És cap del Servei de Neurocirurgia de l'Hospital Universitari Vall d'Hebron, coordinador de la Unitat d'Investigació de Neurotraumatologia i Neurocirurgia (UNINN) i professor titular de la UAB.

És autor d'una cinquantena de capítols de llibres en publicacions nacionals, i una vintena en publicacions internacionals. Ha publicat més de cent articles de l'especialitat en revistes indexades a Medline, els quals han estat publicats en revistes especialitzades nacionals: *Neurocirugía*, *Neurología*, *Revista Española de Medicina Nuclear*, *Medicina Intensiva*, *Farm Hosp*, *JANO* o *Medicina Clínica*, i altres internacionals: *Neurosurgery*, *Acta Neurochirurgica*, *Intensive Care Medical* o *Journal of Neurotrauma*.

Alguns dels títols a ressenyar, en col·laboració són: "Actualizaciones en el tratamiento quirúrgico de la malformación del Chiari tipo I y del complejo Chiari I/siringomelia" *Neurología* (1998), "Avances en el tratamiento de los traumatismos craneoencefálicos graves" *Neurocirugía* (1999), "Cognitive changes after cerebrospinal fluid shunting in young adults with spina bifida and assumed arrested hydrocephalus" *J Neurol Neurosurg Psychiatry* (2000), "Cerebral hemodynamic effects of morphine and fentanyl in patients with severe head injury: absence of correlation to cerebral autoregulation" *Anesthesiology* (2000), "Detección intraoperatoria de hipoxia cerebral isquémica mediante sensores de presión tisular de oxígeno" *Neurocirugía* (2003), "Valor predictivo de la clasificación de Knosp en el grado de resección quirúrgica de los macroadenomas invasivos" *Neurocirugía* (2006), "Cooling the injured brain: how does moderate hypothermia influence the pathophysiology of traumatic brain injury" a *Curr Pharm Des* (2007), "Propuesta de un protocolo de valoración neuropsicológica y de calidad de vida en pacientes que han sufrido un infarto maligno de la arteria cerebral media (IM-ACM) a *Neurología* (2008).

Ha participat en més de tres-cents congressos nacionals i internacionals en els quals ha presentat ponències o comunicacions, i en una vintena de projectes d'investigació (I+D), dels quals en quinze ha estat investigador principal. Ha dirigit set tesis doctorals i ha participat com a docent en un centenar de cursos de doctorat, màster i postgrau.

És o ha estat membre de comitès editorials i de redacció de publicacions especialitzades com: *Revista de Neurología, Neurocirugía, Neurología, Intensive Care Medicine* o *Acta Neurochirurgica*.

És membre de nombroses associacions nacionals: Societat Catalana de Neurocirurgia (1990-2002), Sociedad Española de Neurocirugía (SENEC), de la Sociedad Española de la Base de Cráneo (SEBC) (1999-2002), coordinador del Grupo Español de Neurotraumatología (GEN) (1996-2002), de la Fundación Centro Cajal de Investigación del Daño Cerebral (des de 2001) i Soci Honorari de la Sociedad Andaluza de Neurocirugía (des de 2002), i internacionals: American Association of Neurological Surgeons, de l'Steering Committee Brain-IT, de l'International Society for Neuroemergencies o de l'European Brain Injury Consortium (EBIC).

Entre altres, ha estat guardonat amb els premis: Premi a la millor comunicació sobre Hidrocefàlia i Dinàmica LCR presentada al VIII International Symposium on Intracranial Pressure (Rotterdam, 1991), i, en equip, el VII Premi Amersham Health a la millor publicació sobre SPECT cerebral pel treball "Postsurgical Cerebral Perfusion Changes in Idiopathic Normal Pressure Hydrocephalus. A Statistical Parametric Mapping Study of SPECT Images" a *J Nucl Med* (2003). Premi al millor treball sobre traumatismes cranioencefàlics "Aplicaciones de la telerradiografía al cribaje y manejo de los pacientes con traumatismo craneoencefálico. Resultados de un estudio piloto de interconexión entre un hospital comarcal y un centro de referencia neuroquirúrgica" a *Neurocirugía* (2004). Premi a la millor investigació clínica o bàsica sobre hidrocefàlia normotensiva per la publicació "Good outcomes in patients with normal-pressure hydrocephalus and factors indicating poor prognosis" a *Journal of Neurosurgery* (2005).

SAIS CASADELLÀ, Ferran

(*L'Escala*, 25.XII.1880 - *Barcelona*, 7.XII.1942)
Sastre i músic

Fill de Josep Sais Siurana, sastre, natural de Cervià, i d'Ignàsia Casadellà Roca, de Torroella de Montgrí. Des de l'any 1910 va residir a Barcelona. De professió, sastre i per vocació, músic.

Va compondre diverses sardanes: *Andreuena, Records de l'Escala, L'encís de l'Agrupació, No et cansis si és balladora, La festa de l'Escala, El Montgrí encisador, La cançó del sastre, L'alegre Maria de casa, Moixaines d'Empordà, Dansaires de Mollet, Flaires de can Pantiquet, Donem-nos les mans, Joventut alegra els cors!, Gentil Teresa*.

SALA ARNELLA, Francisco

(*Figueres?*, s. XIX - ?, 21.XII.1872) *Mestre*

Va ser mestre del Colegio de Figueras i director de la Granja-Escola de Fortianell.

Membre fundador, director i col·laborador de la publicació mensual *El Amigo de la Enseñanza. Revista de instrucción y edu-*

cación (1867), col·laborador de la revista *La Granja* on va publicar articles com "La trilla. Cono-trillo, pedra de batrer" (1851), "Higiene rural" (1851), diversos articles a la secció "Calendario agrícola" (1851), "Porvenir agrícola del Ampurdán" (1852) o "Enseñanza agrícola" (1852). Formava part de diverses associacions econòmiques, científiques i literàries.

Va introduir una sèrie de modificacions a l'arada plana o romana (1841), emprada fins llavors a l'Empordà.

Va voler fundar uns centres que anunciaria com Agencia General Agrícola (1853), on es podria acudir per aprendre el necessari per a millorar els coneixements sobre l'agricultura, ramaderia, horticultura, etc., els quals constarien de classes teòriques i pràctiques. Es proposava la creació d'un centre a Figueres amb altres possibles sucursals a Girona, Barcelona i on semblés convenient.

Va ser el precedent de la futura creació de la Granja-Escola de Fortianell.

Va publicar *Exposición del nuevo sistema legal de medidas, pesas y monedas españolas, para la enseñanza de niños* (Figueras: 1854 2a ed.), *Fundamentos de la Aritmética, ó sea, el Cálculo numérico mental y escrito* (Figueras:

1854), *Dictamen presentado a la Sección de Agricultura del Ateneo Catalán por una comisión de su seno encargada de estudiar el tema ¿Qué medios podrían adoptarse para que no faltasen brazos en las comarcas esencialmente agrícolas?* (Barcelona: 1864).

L'any 1857 va donar a conèixer un curs gratuït de fonografia o l'art d'escriure per mitjà del so, sistema que havia inventat.

Se sap també, que va escriure *Lecciones para enseñar á escribir letra cursiva, mientras se enseña á leer* (Figueras?: ?), *Primera parte del sistema completo de enseñanza* (Figueras?: ?), *Elementos de dibujo lineal con nociones de geometría* (Figueras?: c. 1840), *Tablas numéricas* (Figueras?: c. 1850), *Sistema completo de enseñanza* (Figueras?: 1852?).

En col·laboració amb el seu germà, Josep Sala[↑], va escriure *Curso de lectura por un nuevo método* (Figueras: 1849; id.: 1852 2a ed.), *Curso de lectura por un nuevo método. Segunda parte* (Barcelona: 1860), i *Principios fundamentales de gramática castellana* (?).

SALA ARNELLA, Josep

(Figueras?, s. XIX) Mestre i horticultor

Va exercir el magisteri al Colegio de Figueras. En col·laboració amb el seu germà, Francisco Sala[↑], va escriure *Curso de lectura por un nuevo método* (Figueras: 1849; id.: 1852 2a ed.), *Curso de lectura por un nuevo método. Segunda parte* (Barcelona: 1860) i *Principios fundamentales de gramática castellana* (?).

SALA BERENGUER, Pelayo

(Cadaqués, 20.VI.1909 – Santiago de Xile, 19.VII.2002) Advocat i polític

Fill d'Iu Sala[↑] Pomés, natural de Cadaqués, dedicat al comerç, i d'Anita Berenguer Tuèbols, natural de Santiago de Cuba.

Llicenciat en Dret per la Universitat de Barcelona (1931), va esdevenir militant de la USC (Unió Socialista de Catalunya); a començaments de 1932 presidia el Consell Directiu del Districte VI de Barcelona de la USC, aquell mateix any passava a ser membre de la junta central i de la junta executiva, amb el càrrec de

secretari d'Actes, de la Federació Comarcal de Barcelona. L'any 1933 va ser representant del conseller d'Economia al Consell Nacional de Cooperació a Catalunya. El 1936 va ser elegit diputat en representació de la USC, va ser nomenat sotssecretari de la Conselleria de Justícia (1936-1937). Va prestar serveis a la Conselleria de Treball i Obres Públiques i va ser designat membre del Tribunal Especial d'Espionatge i Alta Traïció de Catalunya. Va ocupar el càrrec de Jutge de 1a. Instància i el de Magistrat de l'Audiència de Barcelona. Fou col·laborador habitual de *La Justicia Social*.

S'exilià a Buenos Aires (1939), va anar a Xile (1949) lloc on es va dedicar a negocis editorials, va dirigir la delegació de l'Editorial Grijalbo. Va ser un dels fundadors i va ocupar el càrrec de secretari, vicepresident i president de la Institució de Cultura Catalana de Xile. Va regentar la Llibreria Catalonia (1964-1970) i va ser nomenat secretari de la Cámara Chilena del Libro. Va presidir la comissió organitzadora dels Jocs Florals de la Llengua Catalana a Santiago de Xile. Va col·laborar amb *Germanor* i va esdevenir un dels dirigents del Centre Català de Santiago de Xile.

Va rebre el Premi Batista i Roca de l'IPECC l'any 1995.

SALA BRUSÉS, Ernesta

(Figueras, 24.I.1935) Professora i escriptora

Filla de Narcís Sala[↑] Roca, advocat, de Figueras, i de Concepció Brusés Danis, de la Selva de Mar, és la gran de quatre germans: Ernesta, Concepció, M. Pilar i Francesc.

Llicenciada en Filologia Catalana. Professora de llengua catalana a la Normal i a la UdG. Doctorat a la UAB. Ha estat col·laboradora d'*El Punt Diari*.

Ha escrit *El parlar de Cadaqués* (UAB, 1979, Girona: 1983) tesi doctoral,

i *El vocabulari de Cadaqués* (Barcelona: 1994).

SALA CASELLAS, Esteve
(Roses, 13.VI.1961) Professor

Llicenciat en Filologia catalana (UAB, 1985). Professor de llengua i literatura catalanes de l'IES Cap Norfeu i de l'IES de Llançà. Ha col·laborat en diverses activitats culturals de la vila de Roses, com el Grup de Teatre de Roses i els

premis juvenils de creació literària i ha organitzat altres activitats culturals. Ha escrit el recull de poemes *Miratges de Claror* (Lleida: 2002), finalista del Premi Josep M. López Picó.

SALA CORCOLL, Josep
(Figueres, 18.II.1881 - 13.I.1976)
Empresari de transports

Fill de Simón Sala Palet, tartaner, natural de Susqueda, i d'Anna Corcoll Pla, de Roses. Va ser el petit de tres germans. Es va casar amb Rosa Pumarola Pont, de Pont Molins, i el matrimoni va tenir quatre fills: Miquel (1914) Carmen (1916), Narcisa (1918) i Simón (1922).

A l'edat de vint anys va anar a aprendre de sastre a Barcelona. Però, en morir el pare, va haver de regentar el negoci familiar. Va continuar el servei de tartanes de Figueres a la Jonquera i el Pertús, i va fer proves per establir un servei de carruatges articulats, entre Figueres i Ceret, anomenat "Tren Renard", però l'estat de les carreteres no va permetre la implantació. La incorporació de cotxes adquirits a França, cobrint el trajecte fins als Banys d'Arles (Amélie-les-Bains), va suposar un gran avenç per a l'empresa. Així mateix, va anar incorporant novetats als mitjans de locomoció. L'any 1919

va comprar un Ford al qual hi va incorporar una carrosseria feta per en Coll, un carreter figuerenc, i l'any 1922 va muntar el xassís de la casa Ford i va posar-hi una carrosseria de cotxe de cavalls.

L'any 1929 tenia la concessió de Figueres-els Límits i les línies Maçanet-Darnius-Figueres, Agullana-Figueres, Cantallops i Campmany, havent renunciat a Vilajuïga.

Va aconseguir el carnet de conduir a París, quan aquí encara no estava reglamentat, i l'any 1911 el va renovar a Perpinyà, gaudia també del carnet que li permetia portar el correu, expedit l'any 1924.

A partir de 1929, any de l'Exposició Universal de Barcelona, Sala inicia una altra via, la de l'excursionisme. Organitza viatges per Espanya, i l'estranger, a Lurdes o Roma. Segons paraules del monsenyor Caccia, Mestre de Cambra del Papa Pius XIè, l'excursió realitzada l'any 1932, per l'empresa figuerenca a la capital italiana, va ser el primer pelegrinatge europeu en autocar.

A la dècada dels anys 30, Sala forma societat amb uns socis gals: Grill i Ecurrou, amb la intenció d'enllaçar el Pertús amb Perpinyà. Quan el negoci estava en el punt àlgid, la guerra civil va frustrar els esforços. El parc automobilístic de l'empresa va ser col·lectivitzat i no es va recuperar. Tot i amb això, després de la contesa bèl·lica prosseguí amb l'empresa de cotxes de línia, essent el primogènit, Miquel, el continuador de l'empresa.

SALA PLANA, Francesc
(Cabanelles, 24.III.1880 - Banyoles,
el Pla de l'Estany, 10.IV.1967) Eclesiàstic

Va ser promogut al presbiteriat el 24 de setembre de 1904, seguidament va ser nomenat vicari de Calonge i el 31 de gener de 1906 se li va donar l'autorització per ingressar a la casa-missió de Banyoles, de la qual en fou membre fins a la mort i durant molt de temps president.

El 1965 va ser distingit amb el títol de prelat domèstic papal. *El Butlletí Diocesà* de Girona va publicar el seu testament espiritual.

SALA POMÉS, Iu
(Cadaqués, s. XIX - Cadaqués?, 3.VI.1931)
Polític i empresari

Fill d'Honorio Sala Gelabert, de Blanes, i d'Emenciana Pomés Escofet, de Cadaqués. Es va

casar amb Anita Berenguer Tuèbols, nascuda a Santiago de Cuba i varen tenir, com a mínim, un fill, Pelayo ↑.

Era republicà i autonomista. Nàutic i fomentador de la pesca, va procurar el progrés amb l'adaptació de mitjans moderns aplicant sistemes que ja s'empraven a l'estranger. Per la seva perícia i coneixements va ser nomenat membre de la junta local de pesca.

Diposava d'un negoci en el qual es podia trobar articles diversos com anxova envasada amb el nom de "Pesquerías del Cap de Creus", begudes com xampany, venda de llibres o targetes postals, va ser l'editor d'una sèrie de postals de Cadaqués (1926).

Va ser president de la societat La Benéfica. També va ser director gerent de la societat mercantil i president de la societat recreativa i centre de cultura "Art y Joya", i organitzador d'espectacles d'aquesta societat.

Fou regidor síndic de l'ajuntament i marmessor de l'excelentíssim general De Escofet ↑.

SALA PUIGDEBALL, Isidre

(Vilamallà, 29.IX.1940) *Esportista i polític*

Fill de Martí Sala Rigall, pagès, de ca l'Esclopeter de Castelló d'Empúries nascut circumstancialment a Maçanet de Cabrenys, i de Maria Puigdevall Trilla, de Vilamallà. És el gran de tres germans.

Conegut amb l'apel·latiu familiar de "Sidro", va iniciar la carrera esportiva amb l'equip infantil del col·legi de La Salle, de Figueres, després, va seguir amb el juvenil del Figueres on

va jugar fins als 18 anys. Llavors va ser sol·licitat per l'equip primera regional de Banyoles i, seguidament, va passar al de tercera divisió del Figueres. Va fer una llarga estada en el club de 3a divisió, el Girona Club de Futbol (1963-64 fins a la temporada 1976-77). L'any 1968 va ser seleccionat per jugar contra Gran Bretanya. La selecció espanyola va eliminar l'equip anglès i varen quedar classificats per anar a les olimpíades de Mèxic-68.

Ha compaginat les tasques esportives amb les polítiques –ha estat alcalde de Vilamallà (1972-1975) i regidor– i les professionals, com a pagès.

Retirat de la vida futbolística activa, es va decantar per la faceta d'entrenador i va assessorar equips com: l'Olot, l'equip B del club gironí, el Lloret, el Figueres i els Esplais de Castelló d'Empúries. Va participar també amb l'equip de veterans del Figueres.

Ha estat objecte de diversos homenatges, dels quals sobresurten: El de comiat del Girona Club de Futbol (1976) i el de l'Ajuntament de Vilamallà, conjuntament amb el Girona Club Futbol (16.XII. 2002), en el qual li va ser entregada la Insignia de Oro de la Federació Espanyola de Futbol i la Medalla d'Or de l'Ajuntament de Vilamallà.

SALA REIG, Blanca

(Figueres, 26.XI.1967) *Historiadora de l'art*

Filla de Josep Sala Riera, propietari, de Torroella de Montgri, i de Blanca Reig ↑ Carbonell. És la petita de dos germans. Des de 1995 resideix a França.

Ha estudiat Tècnica en Empreses i Activitats Turístiques (Girona, 1987), amb títol atorgat per la Escuela Oficial de Turismo de Madrid, i disposa també del títol de Guia Territorial de la Generalitat.

Durant un període va estar vinculada amb el Museu d'Empúries i amb la Diputació de Girona, realitzant visites turístiques i didàctiques destinades als escolars.

Llicenciada en Història de l'Art (UAB, 1992), Màster de recerca (UAB, 2005) i DEA (UAB, 2005). Està inscrita en cursos de doctorat.

Ha compaginat la formació amb la investigació i la docència. És professora de castellà a l'Institut Universitaire (Aix-en-Provence), des de 1998, i ha impartit classes també a l'École Supérieure de Management de Marsella.

Ha publicat: *Ramon Reig, aquarel·les i olis* (Figueres: 1997), i el *Treball de recerca sobre el llibre La Acuarela en España, de Ramon Reig Corominas* (2007). Va participar, també, en el catàleg sobre Ramon Reig (2003).

SALA ROCA, Narcís

(Barcelona, 28.I.1905 – Cadaqués, 20.III.1988)
Advocat i promotor cultural

Fill de Francisco Sala Sabrià, de Cadaqués, secretari de jutjat, i d'Ernesta Roca Carrión, de Sevilla. Va néixer accidentalment a Barcelona. Va estudiar el batxillerat a l'institut de Figueres, Dret a Barcelona (1927) i el

doctorat a Madrid, amb una tesi sobre dret administratiu. Va exercir la professió d'advocat a Figueres. L'any 1927 ja formava part del col·legi d'advocats, del qual en va ser secretari (1952-1974), i degà (1974-1986).

Es va casar amb M. Concepció Brusés Danis i el matrimoni va tenir quatre fills: Ernesta, Concepció, M. Pilar i Francesc.

Persona de gran cultura, va ser promotor de moltes activitats socioculturals: membre fundador del Museu de l'Empordà del qual va formar part de la primera junta i va impulsar la compra de la casa veïna al Museu de l'Empordà, per a la seva ampliació; membre de la junta de l'Institut d'Estudis Empordanesos (1978-1986), i del Patronat de Vilabertran.

Membre fundador de l'Associació de Música, juntament amb un grup d'amics melòmans

(Concepció Brusés, M. Josefa Carbonell, Rosa Climent de Puig, Alfons Cusi, Joaquim Fort de Ribot, Emília Palau, Alfons Puig, Ramon Reig, Tomasita Riera de Vidal, M. Dolors Ros de Cusi, Antonio Salazar i Miquel Vidal), va constituir l'Associació de Música de Figueres (1952-1965), que, anys a venir, tindria continuïtat en l'associació Joventuts Musicals.

Va ser col·laborador assidu de publicacions locals com *Vida Parroquial*, *Ampurdán*, posteriorment *Empordà*, sobre temes musicals, d'història de l'art i gastronomia, on signà amb diversos pseudònims segons el tema com C. Creus (música), Marc (crítica d'exposicions), C. de N'Orfeo, C. Planas i C. Rabane. La majoria dels pseudònims responen a accidents geogràfics de la zona del cap de Creus.

Va col·laborar en la monografia dedicada a *La Vida i l'Obra de Carles Fages de Climent* (Figueres: 1983), Va escriure "El retaule barroc de Cadaqués" publicat als *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos (1981-82).

L'Ajuntament de Figueres li va concedir la Fulla de Figuera de Plata (en sessió de Ple de l'1.VI.1987), per la seva activitat cultural; va rebre la medalla de l'Orde Sant Ramon de Penyafort.

Des de l'any 1998 el Col·legi d'Advocats de Figueres disposa de l'*Escola de Pràctica Jurídica Narcís Sala Roca*, a la qual va donar el nom del biografiat en agraïment a la tasca realitzada.

SALA VILLEGAS, Enric

(Olot, la Garrotxa, 10.II.1940) *Eclesiàstic*

Fill de Joaquim Sala, empresari del tèxtil i la confecció, i d'Antònia Villegas, ambdós d'Olot, és el gran de tres germans: Enric, Joan i Maria Engràcia. Als sis mesos, i per prescripció mèdica, va iniciar estades estiuenques a la

vila de Cadaqués, que continuaren al llarg de la infantesa i adolescència. Essent seminarista hi

va fer una estada d'un any (1957-58), moment en el qual es va vincular amb el jovent, i va conèixer Rosa Leveroni[†], Salvador Dalí[†] i Carles Riba i la seva muller, Clementina Arderiu.

Va estudiar el batxillerat superior a l'institut d'Olot, i prosseguí els estudis al Seminari de Girona, essent ordenat capellà pel bisbe Jubany el 18 de desembre de 1966. L'estada, a l'edat de vint-i-tres anys, a l'Institut Catòlic de París per aprofundir la llengua i literatura franceses, li canvia la visió del món i li proporciona noves perspectives.

Una vegada capellà, el primer destí va ser de vicari de Torroella de Montgrí (14 de gener de 1967). Decideix complementar estudis i l'any 1969 es desplaça a Roma i estudia Teologia i Història de l'Església a la Universtat Gregoriana, i Arxivística a l'Arxiu Secret del Vaticà, d'on recorda un gran professor d'Història de la Cúria Romana, de nacionalitat hongaresa.

En retornar, a finals de l'any 1973, va ser destinat de rector a Viladamat i Montiró. L'any següent va ser nomenat Consiliari Català del Moviment de Pobles i Comarques (1974-1980). L'any 1979 la Santa Seu el va nomenar Consiliari de la Federació Internacional de Moviments Rurals Catòlics, organització catòlica internacional adherida a les Nacions Unides, amb seu a Brussel·les, fet que li va suposar viatjar per Europa, Amèrica, el Nord d'Àfrica, l'Àfrica Negra, l'Orient Mitjà i Àsia. L'any 1986 el bisbe el nomenà Delegat Episcopal d'Apostolat Seglar, responsable de tots els moviments seglars i responsable del Consell de Laics. L'any següent és nomenat pel bisbe Vicari Episcopal de l'Empordà (1987-1997) i, seguidament, delegat episcopal i director de Càrites Diocesana del Bisbat (1997-2004). Al mateix temps, i a petició pròpia, va sol·licitar ser rector de la parròquia de Sant Llorenç de Sous i rector del Santuari de la Mare de Déu del Mont (1997 fins a l'actualitat).

Des que ocupa la nova rectoria ha potenciat la rehabilitació física de l'indret, les celebracions religioses i les religiosoculturals. Cada any es commemora l'aniversari de la mort de Verdaguer (10 de juny), tenen lloc recitals de Poesia i concerts de Música, i ha recuperat el Patronat de la Mare de Déu del Mont, en el qual s'hi troben representants de tretze pobles de les diferents comarques vinculades al santuari: l'Empordà, la Garrotxa i el Pla de l'Estany.

Les principals reformes del santuari han estat per adaptar les instal·lacions als temps actuals, s'ha dotat d'un cos afegit que ha dignificat la casa, de tres pisos, amb servei d'hostatgeria i restauració. S'ha enaltit l'església, s'ha creat una biblioteca i arxiu, i s'ha potenciat l'afluència de feligresos durant les romeries. L'any 2002 es va inaugurar l'obra, fent-ho coincidir amb la celebració de l'homenatge a Verdaguer.

Ha estat impulsor dels homenatges dedicats a mossèn Cinto Verdaguer (2002), amb motiu de la celebració del centenari i a Montserrat Vayreda[†] (2004) amb motiu del vuitantè aniversari. D'entre les diferents actuacions per recordar mossèn Cinto s'acordà la realització d'una estàtua de cos sencer de Jacint Verdaguer inaugurada el 15.VI.2008.

SALABERT FERRER, Baldomer

(Figueres, 17.IV.1925 - 30.XII.1975)

Músic i escriptor

Fill de Baldomer Salabert Roig, que regentava el cafè Novel de la Rambla de Figueres, i de Maria Ferrer Margarit, natural de Sant Feliu de Guíxols. Per diferenciar-lo del seu progenitor l'anomenaven *en Mero petit*. Es va casar amb

Rosario Molina Margall.

Va estudiar música amb professora particular i va mantenir contacte amb músics com el mestre Passolas[†] o el mestre Basil[†]. Va formar part, de manera escadussera, d'algunes formacions musicals, però va seguir regentant el negoci familiar, el qual es va convertir en lloc de tertúlies d'artistes i intel·lectuals locals i, fins i tot, havia esdevingut la seu de la redacció de la revista *Canigó*. Va participar en diverses iniciatives ciutadanes com els concursos *Golpe de Gong*, que tingueren lloc a la Catequística.

Va formar part del Trio Nobel amb Pere Macau com a bateria i Arseni Ribera com a contrabaixista. També havia interpretat jazz amb Agapit

Torrent[↑] i Bartomeu Massot[↑]. Musicalment parlant gaudia d'una gran facilitat d'improvisació en la interpretació del piano.

Aficionat a la fotografia, va preparar una exposició de fotografies titulada "Núvies: la seducció" a la Galeria d'Art Fajol. Va escriure la novel·la *Una maleta* (Barcelona: 1957), *Cuentos de niños para mayores* (Madrid: 1956), traduïda al català *Contes per a infants* (Gaüses: 2005).

SALAZAR CHAPELA, Antonio

(Màlaga, 24.VI.1898 - Barcelona, 8.VII.1980)

Metge

Fill de Francisco Salazar López (1850-1916), propietari d'un *Almacén de Coloniales*, natural d'Almargen (Màlaga), i de María Chapela Fernández (c. 1856-1926). Va ser el vuitè de nou germans: José Rafael (Pepe), Fran-

cisco, Dolores, M. del Carmen, M. del Carmen (ambdues trapassades infants), Francisco de Asís (Paco), Trinidad, Antonio i Esteban. D'entre els quals cal destacar el primogènit, Pepe, intel·lectual, historiador i escriptor, amic d'Ortega y Gasset, i el benjamí, Esteban, que va freqüentar el grup de la Generación del 27 i va ser secretari de Manuel Azaña, va residir a Londres on va dedicar-se a la tasca periodística i d'escriptor, i fundà i dirigí l'Institut Espanyol de Londres.

El biografiat va estudiar el batxillerat a Màlaga, la carrera de Medicina i Cirurgia a Barcelona (1920?), i per costejar-se els estudis va treballar com a ajudant de farmàcia, a la ciutat comtal.

Una vegada llicenciat va realitzar suplències a Almatret (Lleida) i Castellar de N'Hug (Berguedà), després a l'Aldea de San Nicolás a Gran Canària, des d'on es va casar per poders amb Emília Palau[↑], professora de piano, amb qui va tenir un fill, August (1928).

L'any 1927 decidiren emigrar al Perú, s'instal·laren a Lima i va obrir consulta mèdica privada, després va optar per la plaça de metge titular a la ciutat de Huancané, capital del districte peruà del

Llac Titicaca, i posteriorment va ser metge de companyies mineres, va treballar per a l'empresa nord-americana American Smelting and Refining Company, amb seu a Nova York, de la qual n'era propietària la família Guggenheim. La companyia tenia explotacions mineres a diferents llocs del món, després d'haver rebut formació en cirurgia, traumatologia, ginecologia i medicina tropical als Estats Units, al Perú va treballar per la filial Northern Peru Mining and Smelting Company, a l'Hospital de Quiruvilca, ocupant-se també d'altres hospitals de la zona dels Andes com Patataz, Shorey i Samne. Era habitual passar uns anys sense fer vacances, i després la companyia premiava l'especialista amb un llarg viatge per Nord-amèrica i Europa, així va ser com l'any 1931 la família Salazar va realitzar un parèntesi.

L'any 1934 retornen a Espanya, el biografiat contacta de nou amb l'American Smelting and Refining Company i tria la plaça de metge de l'Hospital de Tarkwa, a la Costa d'Or, actualment Ghana, on treballa per la filial anomenada Tarkwa Gold Areas Ltd. (1934-1935).

A partir de 1936 viu a l'Empordà, primer exerceix de metge a Roses, en substitució de Josep Coma[↑] Moragas, lloc on passa la guerra civil; durant aquest període s'encarrega de l'organització d'un Hospital, habilitat en un xalet de la família Rahola, per fer front a les urgències i els ferits de guerra. Després de la guerra el biografiat, un dia a la setmana, va a Barcelona per assistir a sessions operatòries a l'Hospital de Santa Creu i Sant Pau i establir contacte amb col·legues; allà coincideix amb els doctors Puig[↑]-Sureda, Pi i Figueras, Antoni Llauredó, Vicente Artigas o Josep Masferrer[↑] Oliveras, amb els quals va mantenir amistat.

L'any 1942 va acceptar l'oferta dels doctors Xavier de Requesens Torres i Antonio Raventós Moragas, propietaris de l'entitat asseguradora Previsora Española de Especialidades S.A., entitat que havia posat en marxa la Clínica Ampurdán, d'ocupar-se de les urgències de la clínica. Circumstància que el portà a traslladar-se a Figueres, l'any 1943. L'any 1948 es tancà la Clínica Ampurdán, i traslladaren els serveis a la Clínica Cataluana. L'any 1946, per oposició, va esdevenir tocòleg titular de Figueres, i automàticament metge de la Seguretat Social amb plaça a l'Hospital de Figueres, on va

esdevenir peça clau. Des del punt de vista de la pràctica mèdica, el Dr. Salazar va ser un dels pioners en la introducció de les tècniques del “part sense dolor”. Va prosseguir amb l’activitat professional fins a la jubilació, l’any 1968, moment en què es trasllada a viure a Barcelona.

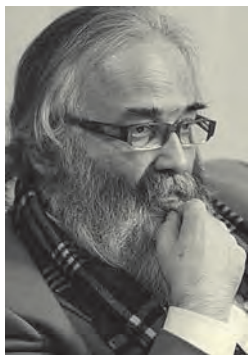
Al llarg dels anys d’exercici cal destacar l’entrega total a les seves responsabilitats, la disponibilitat envers els malalts i la relació d’amistat establerta amb el cercle familiar del pacient, així com l’habilitat reconeguda en les diferents especialitats de cirurgia, traumatologia i tocològia, i el respecte i la consideració entre els companys de professió.

A Figueres, juntament amb un grup d’amics melòmans (Concepció Brusés, M. Josefa Carbonell, Rosa Climent de Puig, Alfons Cusí, Joaquim Fort de Ribot, Emília Palau, Alfons Puig, Ramon Reig, Tomasita Riera de Vidal, M. Dolors Ros de Cusí, Narcís Sala i Miquel Vidal), va constituir l’Associació de Música de Figueres (1952-1965), que, anys a venir, tindria continuïtat en l’associació Joventuts Musicals.

SALELLAS MAGRET, Sebastià

(Viladamat, 18.VIII.1948 -

Barcelona, 28.V.2008) *Advocat*

Fill de Josep Salellas Bou, pagès, natural de Darnius, i de Lúcia Magret Puig, de Viladamat. Va ser el petit de dos germans: Rosa Maria i Sebastià. Es va casar amb Glòria Vilar Farrerós, de Celrà (1974) i el matrimoni va tenir dos fills:

Benet i Lluç.

Llicenciat en Dret per la Universitat de Barcelona (1979), va ser professor associat de Dret Penal a la Universitat de Girona (des del curs 1992-1993). Professor de l’Escola de Pràctica Jurídica del Col·legi d’Advocats de Girona, i de l’Escola d’Adults de Salt. Va crear la secció de Drets Humans del Col·legi d’Advocats de Girona.

L’any 1965 es va instal·lar a Girona. L’any 1982 va obrir el bufet a la capital. Es va caracte-

ritzar per defensar casos qualificats com a “mediàtics”, dels quals destaquen: la defensa dels independentistes detinguts abans del Jocs Olímpics de 1992, la defensa dels algerians, marroquins i pakistanesos anomenat “Cas Estany” acusats de pertànyer a un comandament terrorista islàmic, la des pakistanesos detinguts al Raval de Barcelona, acusats de formar una cèl·lula islàmica i la dels imputats per la crema de fotos del rei a Girona.

Havia participat en nombroses activitats en defensa dels necessitats o dels més febles, dels immigrants, en favor dels independentistes o militants dels drets nacionals i dels moviments socials alternatius. Col·laborava amb diverses associacions defensores dels drets humans i formava part de l’Associació Catalana de Juristes Demòcrates. Va ser redactor de nombroses propostes sobre immigració aprovades al Parlament de Catalunya i la Unesco. Va ser assessor de diverses associacions minoritàries.

Afiliat al PSC, va formar part del consistori gironí durant la primera època d’alcalde de Joaquim Nadal. Va ser regidor de Serveis Socials i Joventut a l’Ajuntament de Girona (1983-1991). Va ser assessor legal i gerent del Patronat Provincial de l’Habitatge.

Formava part del consell editorial d’*El Punt*, de Girona.

SALINER DURAN, Joan

(L’Armentera, 16.II.1902 -

Barcelona, 2.VIII.1988) *Músic*

Fill de Salvador Saliner Pons i de Quitària Duran Deulofeu, ambdós de l’Armentera. Es va casar amb Miquela Colls Puig, natural d’Ullà, i el matrimoni va tenir dos fills, Joan i Robert. Va regentar el Cafè del Centre de l’Armentera.

Instrumentista de violí, flabiol i saxofon i fill d’una família de músics, el seu oncle-avi era Joan Duran Deulofeu i es va introduir en el món

artístic des de ben petit. Va estudiar violí i flabiol amb el professor Enric Sans[↑], de Figueres. Va donar classes de teoria i de violí a joves estudiants, alguns dels alumnes destacats foren Joan Bofill i els germans Masó.

Es va estrenar amb l'Antiga Pep de Figueres. A la dècada dels anys quaranta va formar part de la cobla-orquestra Montgrins, després a la cobla Girona, La Principal de l'Escala i La Principal de Banyoles.

SALIP SARDÀ, Josep

(Les Escaules, 19.VI.1899 – Llers, 2.IX.1959)
Mestre i polític

Fill de Francisco Salip Miró, pagès de Can Xacó de Les Escaules, i Maria Sardà Jou, d'Espolla, era el gran de tres germans. Es va casar amb Mercè Casademont Vergés, i va tenir un fill, Ermengol, i una filla, Maria.

Va estudiar magisteri a Girona i va ser destinat a Vilanova del Camí (l'Anoia), i després a la Bisbal (1927-1937). Va ser un dels mestres que varen formar part del moviment de renovació pedagògica, va potenciar les sortides escolars i va impulsar les colònies d'estiu (1936). Va desenvolupar càrrecs de responsabilitat, com la direcció de les escoles. Va ser col·laborador del diari local *El Bisbalenc*.

L'any 1937 va ser nomenat Delegat Nacional de Primer Ensenyament a Catalunya, càrrec del qual va ser cessat abans de finalitzar el conflicte bèl·lic. Membre d'Esquerra Republicana, va formar part de la CNT. Durant la guerra civil, va ser empresonat per haver participat en els fets d'octubre de 1934.

Després de la guerra civil va ser citat pel tribunal de depuració, però va decidir marxar a França, d'on va tornar l'any 1948. Va retornar a la vila nadiua, va seguir l'ofici dels progenitors i no va poder tornar a exercir de mestre.

SALLERES, Angeló

(Figueres, s. XVIII – XIX) Mestre d'obres

Va treballar en la restauració de l'església parroquial de Sant Pere Pescador (1823).

SALÓ MASSAGUER, Eusebi

(Palau-sator, el Baix Empordà, 25.X.1901 – Maçanet de Cabrenys, 30.X.2001)
Músic i luthier

Fill d'Emili Saló Perals, contrabaixista de la Principal de la Bisbal, i de Maria Massaguer. Es casa amb Esperança Minobis de Figueres i el matrimoni té tres fills: Emili, Maria i Laura.

Per tradició familiar, de ben jove net va estudiar música. A l'adolescència la família es trasllada a la Bisbal, i després fa el servei a Figueres per poder formar part de la banda de música del castell, obligació que va poder compaginar amb la feina de músic a l'orquestra La Erato, de Figueres, amb l'aprenentatge de l'ofici de fuster.

Després d'estades en diferents indrets com Palau-sator, la Bisbal, Palafrugell i Verges, lloc on treballa d'ebenista i músic i funda la coral del poble, es trasllada a viure a la capital de l'Alt Empordà. En retornar a Figueres (1956) es decanta per l'ofici de luthier, amb la col·laboració del seu fill Emili realitza instruments de corda per encàrrec i estoigs per a tenores, tibles, tant per a particulars com per a diferents orquestres, els quals comercialitzaven a la botiga del carrer Col·legi.

A finals de la dècada dels anys 50 i durant els 60, va impartir classes de música als alumnes de l'Institut Ramon Muntaner, de Figueres.

Va formar part de l'orquestra La Filharmònica, de Figueres, la Principal de Figueres, d'una orquestra de Palafrugell, de l'Emporitana de Verges, de l'orquestra Panamá, de Figueres, amb el pare Mauné[↑].

Feia arranjaments musicals i va compondre alguna peça musical, com l'*Himne* de la Coral Erato.

SALVATELLA GIRALT, Albert*(Llers, 14.IV.1912 - Llançà, 7.II.2004) Mestre*

Fill de Josep Salvatella de Riera i d'Enrica Giralt Martí, ambdós de Llers. Va dedicar la seva vida a l'ensenyament. Es va casar amb Lutgarda Suñer Nadal, mestra, de Juià, i el matrimoni va tenir dos fills: Josep M. ↑ i Enriqueta.

Va estudiar Magisteri a Girona i va exercir a Maçanet de la Selva, Albanyà, després de la guerra a Vilanant i Llançà (1944-1978). Va jubilar-se essent director d'escola i va ser guardonat pels seus mèrits. Va ser habitual col·laborador de la revista *Miranda*, i es va ocupar de la secció anomenada "Crònica" i dels programes de la *Festa Major de Sant Vicenç*, on va publicar articles sobre temes locals. El consistori el va guardonar amb la Llança d'Or (Llançà, 1978) i també va rebre distincions del Departament d'Ensenyament.

SALVATELLA ROBERT, Pere*(Fontcuberta, s. XIX - Llers, s. XX) Metge i polític*

Es va casar amb una llerenca i va tenir dues filles. Vidu, es va casar amb Dolors de Riera Geli, de Maçanet de Cabrenys, i d'aquest segon matrimoni va néixer, com a mínim un fill, Josep.

Va estudiar Medicina a Barcelona i es costejava els estudis treballant de barber. Va ser el metge del poble de Llers, i batlle de la villa llerenca. Va morir d'un atac de cor després d'una sessió de l'ajuntament. Va fundar la Societat de Socors Mutus "La Inmortal".

SALVATELLA SUÑER, Josep M.*(Figueres, 16.X.1937) Mestre, escriptor i polític*

Fill d'Albert Salvatella ↑ Giralt, natural de Llers, i de Lutgarda Suñer Nadal, natural de Juià, ambdós mestres. Resideix a Llançà des de 1944. Casat amb Paquita Sánchez, el matrimoni ha tingut tres filles: Núria, Eva i Laura.

Va estudiar la carrera de Magisteri a Girona (1957). Va exercir a Bàscara (1959), va guanyar la plaça de Llançà on es va traslladar (1960), i es va encarregar de les tasques directives del CEIP Pompeu Fabra (1976-1988).

Ha estat col·laborador de diverses iniciatives culturals: membre actiu de la Casa de Cultura de Llançà, director de la revista local, director del grup de teatre.

La seva gran passió ha estat l'escriptura, ha conreat la prosa i la poesia, i ha estat col·laborador dels setmanaris figuerencs el *9País*, *Empordà*, director i col·laborador de *Miranda* (Llançà) i *La Farella* (Llançà), i col·laborador dels diaris, *El Punt* i el *Diari de Girona*.

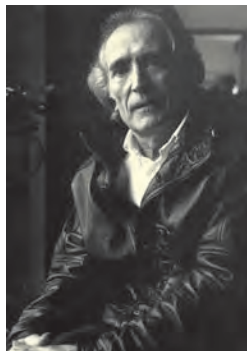
L'any 1978 es va afiliar a Convergència, amb CiU va esdevenir alcalde de Llançà (1979-2003), com a diputat provincial va ser vicepresident segon i responsable d'ensenyament i cultura de la Diputació de Girona (1987-1992), i diputat al Parlament de Catalunya (1992-2003), etapa en la qual es va tramitar la Llei del Parc Natural del Cap de Creus, de la qual en va ser ponent.

Ha escrit: *A la posta de sol* (Girona: 1976), *Planes de l'Empordà* (Barcelona: 1994), *Llançà de festa* (1995), *De la pàtria més bella i estranya* (Figueres: 1998), *Sol ponent* (Figueres: 2000), *Rodes i Creus* (Figueres: 2001), *Des d'un bell setembre* (Figueres: 2003), *Empordà: Alga i Ginesta* (Figueres: 2006) recull de 90 articles publicats al setmanari *Empordà* (2000-2006), i alguns publicats a la revista *La Farella* (Llançà).

Ha estat coordinador i col·laborador del *Llibre de Sant Silvestre* (Llançà: 2005), i juntament amb Albert Bronsoms va preparar *Ricard Fina trenta anys al servei de Llançà* (Figueres: 2006).

L'any 1974 va guanyar el seu primer premi literari atorgat per La Colla Excursionista Cassanenca de Cassà de la Selva, amb un aplec de contes publicat amb el títol *A la posta de sol*. El consistori llançanenc li va atorgar la Llança d'Or (2004).

SAN MARTÍN FÉLEZ, Fernando
(Saragossa, 4.IX.1930) Pintor

Fill de Tomás San Martín, policia secreta, natural d'Estella (Navarra), i de Mercedes Félez, de Saragossa, va ser el penúltim de sis germans. L'any 1974 s'estableix a Ceret i, una dècada després, s'afinca a Garriguella.

Quan el biografiat tenia divuit mesos, la família es trasllada a Barcelona, lloc on passa la infantesa i joventut. Estudia a Llotja i Belles Arts per lliure.

A l'edat de divuit anys, va fer la mili voluntari amb la intenció de quedar-se a Barcelona i va coincidir amb Joan Ponç amb qui va establir amistat que duraria fins a la seva mort. En haver obtingut una beca per visitar París i França, va sol·licitar permís per poder-la gaudir, fa un parèntesi en el servei militar i va als castells del Loire i la capital francesa.

En acabar treballa d'estampador en el taller de Francisco Melich, molt amic d'una germana de Picasso, seguidament va ser sol·licitat per l'Editorial Horta, per treballar en el taller d'estampació, aquí estableix contacte amb gent important del món intel·lectual i de les arts de Barcelona.

Decideix sortir del túnel en què viu el país i tornar a París. A través del taller de litografia ingressa a l'École des Beaux Arts (París), i com a estudiant obté el permís de residència.

Comença a experimentar en les tècniques d'avantguarda i l'any 1957 s'introdueix en l'abstracció lírica. Estableix amistat amb el pintor Vila Casas, amb Josephin Vilató Ruiz, nebot de Picasso, coincideix amb Evarist Vallès amb qui, juntament amb altres vuit artistes, escultors i gent de lletres formen el *Groupe Mouvement*, i exposen a França i Anglaterra. A París es relaciona també amb artistes com F. Arrabal, A. Jodorowsky i R. Topor, i amb Fernando Lerín, Alberto Plaza, Duque o Eduardo Arroyo. L'any

1962-63 va rebre el primer encàrrec, *Anatomia explicada* d'Arrabal.

El biografiat va seguir amb l'obra abstracta, però a la dècada dels 60 s'incorpora al moviment figuratiu, a conseqüència d'un repte d'Arrabal, per posteriorment formar part del moviment creat per Arrabal, anomenat *Art Pànic*. Segons el biografiat, la seva obra s'inclou dins l'art pànic, moviment anàrquic sense dogmes amb plantejaments formals del surrealisme. La seva obra tendeix a l'hiperrealisme. Fins llavors per a la pintura abstracta havia utilitzat el cognom, Sanmartín, en canviar d'estil, Arrabal li suggereix un canvi en la signatura, li proposa que a partir d'ara signi *S.M. Félez* (Su Majestad Félez).

En la seva obra hi queda palès el compromís amb la pintura, l'inconformisme, la denúncia a vegades política altres ecològica, la contradicció entre la vida urbana i la bellesa clàssica, en ella l'element femení esdevé un dels elements importants, sense ser-ne l'essencial, i el pren com a símbol de bellesa.

Félez, a semblança dels pintors surrealistes, que buscaven la representació del món oníric, busca la manera de representar la realitat traduïda. És un gran admirador de Vermeer, i del simbolisme en la pintura i la literatura. Actualment té en projecte nous horitzons.

Té obra a museus holandesos, a Seül (Corea), al Museu de Saragossa, a Ceret i al Museu de l'Empordà. Ha exposat a gairebé totes les capitals europees, al Japó, i a diferents llocs de Catalunya: a la Galeria Laietana (Barcelona, 1975), a la galeria Skira (Madrid, 1979), a la Sala Gaudí (Barcelona, 1984).

L'any 1993 el Museu de l'Empordà li va dedicar una retrospectiva *S.M. Félez-Art Pànic*.

Una de les darreres exposicions ha estat al Torreón Fortea (Saragossa, 2007).

SÁNCHEZ, Nicolás
(Granada, s. XX) Ebenista

Resident a Figueres. Va realitzar obres de filigrana com la vitrina estil Lluís XVI, que exposà a Barcelona a "Fayans Català", amb incrustacions de nacre i marfil que recordaven els artesans argelins, tradició arrelada a Còrdova i Granada.

SÁNCHEZ COSTA, Carles

(Figueres, 30.XII.1948 – Barcelona, 3.XI.1983)
Periodista

Fill de Pedro Sánchez Vizcarro, militar, natural de Vandellòs (Tarragona) i de Neus Costa Noguera, de Figueres. Va ser el petit de dos germans: Enric i Carles. Es va casar amb Gemma Teernstra (Amstelveen, Holanda), i el matrimoni no va tenir descendència.

Va estudiar al col·legi La Salle de Figueres i periodisme a l'Escola de l'Església. Va ser redactor de *Diario de Barcelona*, redactor en cap de *Mundo Diario* i va passar a ser membre de l'equip fundador del diari *El Punt*, del qual en va ser director (1979-1980), i col·laborador (1979-1983). També va escriure en altres rotatius com *El Segre* (Lleida), i a les revistes *El Món* i *Actual*.

S'havia especialitzat en temes policials i polítics –gaudia de bons contactes amb la policia i la Guàrdia Civil–, així com reportatges, temes d'investigació i entrevistes.

L'any 1982 va entrar a treballar al gabinet de premsa de la Delegació del Govern de Catalunya, quan era delegat del govern Francesc Martí Jusmet.

Va escriure *Montejurra 76* (1976) sobre la confrontació carlina de l'any 1976 i *Diccionario sobre terrorismo*, en el qual descriu diferents bandes armades.

Va morir a Barcelona, com a conseqüència de l'accident de trànsit sofert en el terme de Llançà, en tornar de Colera, lloc on disposava de segona residència.

SÁNCHEZ SANTIAGO, Antonio

(Figueres, 12.X.1961) Esportista i pintor

Ha viscut a Lanzarote i a Suïssa amb estades perllongades a la vila de Roses, en els darrers temps viu mig any a Suïssa i mig any a Roses.

L'esperit aventurer l'ha portat a practicar l'esport del windsurf des de jove i en circumstàncies adverses, i a viatjar per tot el món.

Va iniciar-se en l'esport a l'edat de tretze anys i va ser tres vegades campió d'Espanya de windsurf. Essent un dels moments més emocionants la travessa de l'estret de Gibraltar sobre la taula de windsurf.

És titulat en fengshui, ioga, entrenador personal i nutricionista.

Ha compaginat l'esport, o l'esforç físic, i l'activitat artística, o l'equivalent a l'estètica.

Una de les temàtiques preferides és pintar paisatges verges de la costa del cap de Creus i de la platja de Sant Pere Pescador. Barreja els colors amb sorra i ciments, l'acrílic i esmalts que ofereixen tons mats als seus quadres, incorpora elements matèrics per insinuar animals o temes marins. Es proposa expressar la puresa de les formes naturals a partir d'una tècnica que evoca el primitivisme.

La primera exposició la va realitzar a la Gallery Landmark de Regina (Canadà). Va exposar al Museu de l'Empordà en una col·lectiva de joves pintors (1994).

L'Àrea de Cultura de l'Ajuntament de Roses va incentivar una exposició col·lectiva d'artistes rosincs exportada a l'agermanada Rodes, un dels representants va ser el biografiat.

Durant disset anys ha exposat regularment a Suïssa, a les galeries Stern Galerie-Kriens (Lucerna), a la Goetz Galerie (Basilea, 1996) o a la Galerie Country Club-Origlio (Lugano, 1998), entre altres. També ha treballat escultures, algunes de les quals es troben en la via pública a Lucerna. Darrerament ha exposat a l'Argentina, Miami, Brasil i la seva obra es troba a diferents països d'Europa i de l'Amèrica del Sud.

Ha publicat *Air manual de artista. Sánchez-Santiago* (2004), en l'obra combina dibuixos, filosofia minimalista i zen, i conceptes artístics.

SANGLAS GISPERT, Carme
(Barcelona, 13.VII.1953) Pintora

Filla de Lluís Sanglas Casanovas i d'Adelina Gispert Serradell, ambdós naturals de Barcelona. Es va casar amb Gabriel Sanz Romero, i va tenir una filla, Tura. Resideix a l'Empordà des de 1977, primer a Figueres i, des-

prés, a Ordis, des de 1986.

Llicenciada en Història de l'Art per la Universitat de Barcelona (1978), realitza estudis de pintura a l'Escola Superior de Belles Arts de Sant Jordi (1973-1976).

Treballa la pintura al tremp sobre paper, taula o plom, amb una reduïda gamma cromàtica de colors i, sovint, amb la incorporació de pa d'or. La iconografia tractada respon a una figuració que surt de dues línies bàsiques: de les imatges visuals que arrossega la tradició en un sentit ampli i eclèctic, i de les que evocuen proses i poemes tant de la mateixa tradició com de fonts exòtiques, tant antics com contemporanis. Es tracta d'un llenguatge personal que reflexiona sobre el significat simbòlic i que evoluciona sense grans canvis a la recerca d'una depuració de formes i continguts.

Ha exercit esporàdicament la crítica artística a *Papers Empordanesos d'Hora Nova* (1984, 1985 i 1986), *Papers d'Art* (Girona, 1987) o *Empordà Federal* (1987 i 1988), i ha col·laborat en algun catàleg d'exposició.

Ha exposat en nombroses col·lectives, entre les quals figuren els Premis Internacionals de Dibuix Joan Miró (Barcelona, 1976, 1977, 1979, 1984), la Biennial de Barcelona (1982), l' Trobada Internacional d'artistes (Cadaqués, 1984), les Mostres d'Art de Garriguella (1986, 1987, 1988, 1989), Nou artistes (Museu de l'Empordà, 1992), la Biennial de Girona (1989, 1991, 2006, 2008), la primera Exposició Transfronterera al Consell Comarcal (Figueres, 2002).

Ha participat també en el Premi de Pintura Contemporània Torroella de Montgrí. Fundació Vila

Casas. (2001, 2003, 2005, 2007) *El forat de l'àpid*. Viatge i diferència. X mostra de pessebres. Església del Tura. (Olot, 2001). Instal·lació. 'mEc02: Noves incorporacions'. Museu de l'Empordà. (Figueres, 2002). Visions del diseg. Galeria de la Riba. Cadaqués. Itinerant Sala Luzan. Saragossa. Museu Abelló. Mollet del Valles, 2004-2005. Inart (Girona, 2005). *De lluna a lluna*. Galeria No+art. (Girona, 2006). 4a Biennial d'Art Girona. Artistes de la galeria. Galeria Michael Dunev. (Torroella de Montgrí, 2007, 2008).

I en individuals com: Galeria Artema (Barcelona, 1979). Galeria Eude (Barcelona, 1980). Galeria Canaleta (Figueres, 1981, 1985). Casa de Cultura (Olot, 1983). Galeria Trece (Barcelona, 1983). Galeria Quattrocento (Tarragona, 1983). Espai Anar i Tornar (Barcelona, 1986). Saló Gòtic (Peralada, 1986). *Ors i Cendres* al Museu de l'Empordà (Figueres, 2000). *Camins i miralls* a les Sales Municipals (Girona, 2004). *Aigua corrent* al Consell Comarcal de l'Alt Empordà (Figueres, 2004). *Palau Solterra* a la Fundació Vila Casas (Torroella de Montgrí, 2005). *El vel i el mirall* a la Galeria Eude (Barcelona, 2005). Galeria Kroma (Sant Feliu de Guíxols, 2005). *El cartell del blues* a la Sala Enric Granados (Cerdanyola, 2000). *Solcs en l'aigua* a la Galeria Dolors Ventós (Figueres, 2008).

Algunes de les seves il·lustracions han acompanyat articles de revistes, llibres, contes, entre els quals es compten: *Salvador Dalí. Àlbum per acolorir* (Figueres, 2001), *De la Cuina al Menjador* (Barcelona: 1982), de Xavier Fàbregas. *La Meravellosa Història de Peter Schlèmil* (Barcelona: 1983), d'Adelbert von Chamisso; *Calendari Republicà*. Agrupació de Cultura Athenea. (Figueres: 1985); QUERN núm. 3 (Olot: 1986); *Temporada alta. Festival Internacional de Teatre. Cartell* (Girona: 1999); *L'arròs de Pals, del camp a la cassola* (Palafrugell: 2003), de Baltasar Parera i Coll; Cartell XVIII Festival Internacional de Blues de Cerdanyola (2005), Calendari GEES, 08,09. Figueres; Autora del cartell de la XVI Fira del Vi de l'Alt Empordà (Figueres, 2000).

Ha rebut el Premi Alfred Sisquella (Barcelona, 1973), el Premi Mas Sardà (Barcelona, 1975), el primer Premi de Dibuix Saló d'Art (Martorell, 1976), Primer Premi de Gravats ESBA Sant Jordi (Barcelona, 1976) i un accèssit en la II Biennial de Girona, any 1999.

SANMARTÍN RAMON, Tomàs

(Peralada, 10.VIII.1897 –
Barcelona?, dècada 1960?) *Músic i professor*

Fill de Ramon Sanmartín i de Tomasa Ramon, ambdós d'Osca. Quan va ingressar a l'Escolania de Montserrat tenia nou anys i era orfe de pare. Allà es va formar musicalment i hi va romandre fins als setze anys. Va seguir la formació a l'Escola Municipal de Música de Barcelona amb Lluís Millet (1867-1941) i Enric Morera (1865-1942).

Després de la guerra civil esdevé instrumentista de la Cobla Barcelona (1945-1953), formació en la qual interpretava el trombó per a la cobla i la viola en l'orquestra.

Sembla ser que va combinar l'activitat musical amb la pedagògica, disposava d'una acadèmia de música en el carrer de sant Pau, de Barcelona. Va ser autor de música diversa, de sarsueles i revistes i del poema simfònic per a cobla *Redempció* (1925), del cant *Francesc Macià-Himne a l'avi* (1932). Va compondre les sardanes: *Pirinenca* (1916), *Joiosa, Tot floreix, Al mestre* (dedicada al mestre Leandre Peracaula, enregistrada 1930?), *El cant de les sirenes* (va ser premiada a Girona, enregistrada 1950?), *Espigues d'or, Fadrineta, Matí de festa*.

SANS ARABIO-TORRE, Ròmul

(Barcelona, XX) *Advocat i historiador*

Advocat barceloní afincat a Sant Pere Pescador. Fill de Rómulo Sans Yllas i de Felisa Arabio-Torre, va ser nomenat Doctor Honoris Causa per la Universitat Internacional de Londres.

Va escriure *El Ampurdán en el siglo XIX. Notas históricas, guerrilleros, ladrones, contrabandistas, brujas, tipismos, tradiciones, costumbres y leyendas* (Barcelona: 1949), amb pròleg de Joan Soler Janer. L'autor dedicà la monografia al rector de Sant Pere Pescador, Francisco Cargol Marés, al qual qualifica de mestre i amic.

SANS ROCA, Ignasi

(Figueres?, s. XIX) *Advocat*

Un dels principals propietaris agrícoles de la primera meitat del segle XIX. Inversor en indústria i mines de Figueres i comarca. Va compaginar els seus quefers amb la política local. Erigí la casa situada a la cantonada del carrer Joan Maragall i Enginyers.

SANS SALELLAS, Enric

(Figueres, 10.IX.1890 – 11.II.1953)
Músic i compositor

Fill de Fèlix Sans Camps, que va destacar com a solista de tenora, natural de Vilabertran, i d'Anna Salellas Quera, de Figueres. Iniciat de la mà del seu pare en la música, als set anys va començar a tocar el violí.

Més tard va seguir els estudis musicals amb els mestres Domènec Sánchez Deyá de Barcelona i Alphonse Lefort del Conservatori de París. Aviat s'integra a formacions musicals com L'Art Gironí, la qual va deixar per dirigir l'Antiga Pep, de Figueres (1910-1914). Amb aquesta última formació va anar a París on va enregistrar els primers discos de sardanes.

Juntament amb Ramon Bassagañas (jazz-band), Enric Castelló (banjo), Emili Pallisera (saxofó), Antoni Vidal (trompeta), Amat Blanch (trombó), Andreu Gea (contrabaix) i Camil-la Lloret (piano), conformaren el grup musical The King Jazz.

Va formar molts alumnes de Figueres i dels pobles veïns en l'estudi musical i en l'instrument del violí.

Va escriure cap a un centenar de sardanes, algunes han esdevingut antològiques, les més populars: *La infantona* (1916) dedicada a la seva filla gran; *Vora el niu, Barcelonina gentil, Salta i balla, Matilde, A la meva estimada*. Altres títols: *Apassionada, Caterina, Conxita, De marina a muntanya, Dolç record, Fent tabola, La gallina enamorada, Julieta, La sardana de les bruixes, Mira què et dic, La núvia, Les noces de la cosineta, Ni mai que torni, Nostre himne, Ritmes pastorils, Rosina, Solita, Salut als dansaires, Tot jugant, Úrsula, La pubilla de la Torrassa, Sota els pins del Mas Marés, La Rambla de les Flors, La plaça de Badalona, Somni d'amor, Vol d'orenetes* (1951), *La font d'Ignasi Iglésias* (premiada); *Les campanes de Figueres*, dedicada a la seva ciutat.

SANS SALLARÉS, Pete*(Barcelona, 5.II.1947) Artista i dissenyador*

Fill de Jaume Sans Arias, pintor, natural de Sitges, i de Lolita Sallarés Viñas, de Sabadell. Des de 1979 viu a l'Alt Empordà amb la seva dona, la pintora Regina Saura↑.

L'entorn familiar, molt vinculat a l'ambient artístic i

intel·lectual de la ciutat, condiciona notablement la seva formació. En l'etapa d'introducció en el món del disseny gràfic i tèxtil, tot havent finalitzat els estudis superiors, viatja a Alemanya amb la intenció de perfeccionar la seva formació en el camp del disseny industrial. Torna a Barcelona l'any 1971 per obrir un estudi de disseny gràfic, portant a la vegada la direcció de la Galeria i Escola Nikon. Edita també una revista d'art, *Papel Especial*, pionera per concepte, contingut i qualitat gràfica en la comunicació social.

L'any 1979 entra en contacte amb *Snark Design*. Producte de la seva relació professional neix la "Lamparaprima", que obté l'Oscar al millor producte en il·luminació de la Fira Internacional *Moving* de París (1983), i és seleccionada per participar en l'exposició de Disseny Espanyol a *Europalia* (Brussel·les, 1985) i en el *6th Arango International Design Competition Award* (Miami, 1986). A partir de llavors centra tota la seva activitat en el disseny industrial, segons el biografiat "escultura industrial", produint un bon nombre d'obres, impregnades d'un estil molt personal, ple d'originalitat i avantguardisme.

L'any 1988 obté el premi Delta d'Or de l'ADI FAD, per la seva cadira "Coqueta", produïda per BD Ediciones de Diseño. L'any 1990, la companyia francesa Arafura TRIBU, en la seva línia de redissenyar el mobiliari de l'institut francès de tot el món, li encarrega el disseny del mobiliari de l'Institut Francès de Barcelona.

L'any 1990, la seva cadira "Coqueta" és seleccionada, amb 45 productes de tot el món, pel Premi Internacional de l'Estat de Baden-

Württemberg, que s'atorga als cinc millors productes en el camp del disseny industrial. L'any 1994 crea la seva pròpia productora PETESANS Sistemes Integrals, S.L.. El seu primer producte és el Sistema Aula, de taules d'oficina. El 1995 apareix la sèrie Aula d'armaris-contenedors per oficina.

Ha exposat a Galeria Trece (Barcelona, 1975), Brutus Gallery (Osaka, Japó, 1987), a la galeria Debut (Colònia, Alemanya, 1989), a Camallera, i, entre altres a la Galeria Kunstkeller (Bern, Suïssa, 2007).

SANT MATIES, Antoni de*(Figueres, 1595 - Barcelona, 1668)**Carmelita i escriptor*

Se sap que va ingressar al Convent carmelita de Sant Josep de Barcelona l'any 1616, i que el seu nom en la vida civil havia estat el d'Antoni Carbó. Més tard va estar a Perpinyà, per retornar a Barcelona. Representa la plena assimilació de la mística castellana del segle XVI, de Santa Teresa i també d'altres corrents de l'època. Va ser un bon coneixedor de la Sagrada Escripura. Va escriure: *De omnimoda resignatione qua homo debet se voluntati Dei committere in propens et adversis* (=Tractat de la perpetua mortificació. De la Sta. exinanicó y plenitut), i va deixar algunes obres manuscrites com una recopilació *Obres espirituals* i tractats de Teologia mística. Algunes foren traduïdes posteriorment al castellà per fra Joan de Sant Josep.

SANTALÓ, Joaquim*(Figueres, s. XVII) Mestre argenter*

Autor d'una custòdia daurada per a l'església parroquial de Figueres (1659).

SANTALÓ PARVORELL, Miquel*(Vilaür, 2.XII.1887 -**Guadalajara, Mèxic, 10.I.1962)**Polític, professor i geògraf*

Fill de Joan Santaló Rabassó, mestre, natural d'Albanyà, i de Francesca Parvorell Planas, de Terrades. Va ser el petit de set fills: Pere, Martí, Silvestre↑, Maria, Julita, Margarida i Miquel. Es va casar amb Adelina Cortina Benajas, professora, i el matrimoni va tenir tres fills: Adelina, Joana i Miquel Àngel.

Com els germans, va estudiar Magisteri, primer a Girona i després a Barcelona (1905-1907). En acabar va a París per familiaritzar-se amb el moviment de renovació pedagògica. Va exercir a Girona, Guadalajara, al Sanatori Marítim

de Pedrosa (Santander). Ingressa a l'Escola Superior del Magisteri (Madrid, 1915-1918), i el primer destí és a l'Escola Normal de Mestres de Zamora (1918), plaça que permuta per la de professor de geografia de Segòvia i, posteriorment, per la de Girona.

Amb els anys va esdevenir director de l'Escola de Mestres de la Generalitat de Catalunya (Barcelona, 1932), i professor de la Universitat Autònoma de Barcelona (1933).

En el camp de la pedagogia, s'especialitzà en temes geogràfics i va ser professor de Geografia i catedràtic a la de Barcelona.

A l'Escola Normal de Girona va dirigir la Normal de la Generalitat.

L'any 1924 va estar pensionat per la Junta de Ampliación de Estudios e Investigaciones Científicas per estudiar l'estructura de les escoles a França, Bèlgica i Suïssa.

Va formar part de diverses associacions: soci fundador del Grup Excursionista i Esportiu Gironí (1919), vicepresident GEiEG (1924), vicepresident de la Sociedad Geográfica Nacional (1936).

D'ideologia republicana, va formar part del Centre d'Unió Republicana, i va ser candidat a diputat a corts (1919 i 1920), però no va assolir l'objectiu. L'any 1923 va ser elegit diputat de la Mancomunitat fins a la seva dissolució.

L'any 1931 va participar en la formació del Directori d'Esquerra Republicana de Catalunya, diputat a corts després de les eleccions (1931, 1933 i 1936), per sufragi va ser alcalde de Girona (1931-1933), càrrec que abandonà per passar a ser ministre de Comunicacions amb el primer govern de Lerroux (1933), el mateix any va ser nomenat primer conseller de la Generalitat i conseller de Finances. L'any 1934 participa en els

Fets d'Octubre, proclama l'Estat Català, és empresonat i sotmès a consell de guerra i absolt.

Durant la guerra civil desenvolupa diversos càrrecs dels quals cal esmentar: l'any 1936 forma part del Comitè Antifeixista de Girona, i president de la comissió del Patrimoni Artístic i Arqueològic de les comarques gironines.

El 1938 fou president del Consell de Treball i membre del Consell Directiu d'Esquerra Republicana.

Durant el període de la guerra civil va ser nomenat vicepresident de les corts espanyoles.

Va assistir a la darrera sessió de les corts de la República, celebrada a Figueres l'1 de febrer de 1939.

A Madrid, com a diputat a Corts, havia format part de les comissions per a la discussió de l'Estatut i en la Divisió territorial de Catalunya.

Es va exiliar primer a França i, després, a Mèxic (1942). Allà va formar part del consell tècnic de la Junta Española de Liberación (1943), i a part de les activitats polítiques, va col·laborar amb l'editorial U.T.E.H.A., per a la qual va redactar articles de geografia pel futur diccionari enciclopèdic.

Abans de marxar a l'exili havia col·laborat en diverses publicacions periòdiques catalanes com: *El Autonomista* (Girona), *El Magisterio Gerundense* (Girona), *La Publicitat* (Barcelona) o *Ploma i llapis*.

Va escriure: *La interpretació materialista de la historia* (Madrid: 1918), *Geografía general e iniciación a la geografía descriptiva* (Gerona: 1923; id.: 1926 2a ed.), *Per l'estudi de Catalunya. Concepte de la comarca geogràfica i dels seus factors. Com se forma una comarca. Assaig monogràfic: El Gironès* (Girona: 1923), *Una lliçó pràctica de geografía* (1925), *La enseñanza de la Geografía en el extranjero* (1925), *Estudio crítico sobre la enseñanza de la Geografía en España y plan para mejorarla* (1926), *Estado actual de la enseñanza de la Geografía en España y convenientes reformas* (Madrid: 1929), *La Península Ibérica. Geografía de España y sus colonias* (Girona: 1929), *El Gironés i Banyoles* (Barcelona: 1931).

En col·laboració, *Divisió territorial. Estudis i projectes. Nomenclàtor de municipis* (Barcelona: 1933). Va col·laborar a diferents volums de la *Geografía Universal* (Barcelona: 1929?, 5 vols.).

Va fer la conferència *Lo que puede hacer el magisterio por la cultura* (Girona: 1916).

Va projectar un pla de reforma de l'ensenyament que li va merèixer un premi de la Real Sociedad de Geografía (1927).

SANTALÓ PARVORELL, Silvestre

(Albanyà, 20.I.1875 – Girona 2.VIII.1960)
Mestre

Fill de Joan Santaló Rabassó, mestre, natural d'Albanyà, i de Francesca Parvorell Planas, de Terrades. Va ser el tercer de set fills: Pere, Martí, Silvestre, Maria, Julita, Margarida i Miquel[†]. Es va casar amb Consol Sors Llach, de la

Bisbal, i el matrimoni va tenir set fills: Neus, Marcel, Joan, Lluís, Dolors, Xavier i Maria.

Com el seu pare i dos dels seus germans menors, va estudiar magisteri. L'any 1897, després de guanyar les oposicions va ser destinat a Vilanova de Bellpuig, Baix Urgell, (1897-1901) i després va traslladar-se a Camallera on va estar tres anys, va opositar a Madrid, i va ser destinat a Reus.

L'any 1905 va ocupar una plaça al Grup Escolar de Girona, avui CEIP Joan Bruguera, i el 1933 va ser el director de l'Escola Ignasi Iglesias, avui CEIP Montjuïc.

Va ser un dels representants de la renovació pedagògica de les comarques gironines.

A Camallera va iniciar les excursions escolars col·lectives.

Va col·laborar en publicacions especialitzades, va ser redactor en cap i director de la revista *El Defensor del Magisterio*, després d'*El Defensor* i d'*El Magisterio Gerundense* on publicava els seus articles a la secció titulada "Hojas Pedagógicas" i va ser un membre actiu de l'ensenyament i va participar en el moviment associatiu: Habilitat dels mestres (1906), president de l'Associació del Magisteri de la Província de Girona (1918) i president del Tribunal Tutelar de Menors.

Va escriure *Historia Sagrada. Con problemas de Ética* (Gerona: 1904; id.: 1908; id.: 1916; id.: 1936; id.: 1941). *Historia Sagrada. Grado medio* (Gerona: 1912).

Després de la guerra civil va ser sancionat amb la suspensió de feina i inhabilitat per a càrrecs directius, però es va jubilar voluntàriament l'any 1944 per evitar l'aplicació.

Porta el seu nom el CEIP Silvestre Santaló de Salt (inaugurat el 1976).

SANTALÓ PEIX, Jaume

(Figueres, 8.I.1970) Historiador

Fill de Josep Santaló Camps, empleat de banca, natural d'Ordís, i de Roser Peix Bosch, natural d'Avinyonet de Puigventós. És el segon de dos germans.

Llicenciat en Història (UdG, 1994), ha realitzat cursos de doctorat DEA (Diploma d'Estudis Avançats) per la Universitat Pompeu Fabra (1996), i ha elaborat el treball de recerca *Víctor Balaguer i la política ultramarina espanyola* (1998). Postgraduat en Documentació Digital per la Universitat Pompeu Fabra (2001) i en Gestió d'Empreses i Institucions Culturals per la Universitat de Barcelona (2009).

Els seus estudis, d'història contemporània de diferents indrets de la comarca, han complementat el vessant expositiu i museogràfic. Ha coordinat les exposicions i les edicions dels catàlegs *Figueres 1900-1936. Imatge i història de la Catalunya republicana* (Figueres: 1999). *Roses, 1875-1975. Del model comercial a la revolució turística* (Roses: 2001) en col·laboració amb Josep M. Barris[†] i Joan Falgueras[†]; *Josep Maria Cañellas. Reus 1856 – Paris 1902, photographie des artistes* (Figueres: 2005), en col·laboració amb Anna Capella[†]; *La Costa Brava abans de la Costa Brava. Fotografies de la Casa de la Postal, 1915-1936*, en col·laboració amb Josep Playà[†] i Pep Parer (Roses: 2008).

Ha estat el comissari, junt amb Enric Pujol[†], del Museu-Memorial de l'Exili de la Jonquera (2001-2007).

En col·laboració: *Figueres llibre de la Rambla* (Figueres: 2004), amb diversos autors; *Figueres, architectures i història* (Figueres: 2007), amb Joan Falgueras.

Ha publicat també a diverses revistes especialitzades com *Revista de Girona*, *Estudis d'Història Agrària* o *Revista Española del Pacífico*.

El projecte *República i municipi. Mite i política del federalisme empordanès (1833-1911)* va guanyar la Beca de Recerca Ciutat de Figueres 2002 (sense finalitzar).

Redactor de *l'Estudi i catalogació del patrimoni i la història contemporània de Figueres* (2003), és coautor del *Projecte de senyalització del patrimoni arquitectònic de Figueres* (2004-2006) en col·laboració amb Joan Falgueras, i dels Plans Especials de Protecció del Catàleg d'Edificis i Béns d'Interès dels municipis de Portbou (2005) i Llançà (2008), en col·laboració amb els arquitectes Toni Vilanova i Lluís Rodeja, respectivament.

El gener de 2008 és nomenat coordinador de l'àrea de Cultura i Patrimoni de l'Ajuntament de Roses.

SANTALÓ SORS, Marcel

(Camallera, 16.XI.1905 – Girona, 15.III.1994)

Matemàtic i professor

Fill de Silvestre Santaló Parvorell, mestre, i de Consol Sors Llach, va ser el segon de set germans: Neus, Marcel, Joan, Lluís, Dolors, Xavier i Maria. Es va casar amb M. Ángeles Gómez Blasco i el matrimoni no va tenir descendència.

Es va doctorar en Ciències Exactes a la Universitat Central de Madrid. Va ser astrònom de l'observatori de Madrid.

Va exercir de catedràtic a l'institut de Ceuta, va aconseguir la càtedra de matemàtiques de l'institut d'Oviedo (1934), i seguidament de Girona (1936), centre en el qual va esdevenir director.

El 1939 es va haver d'exiliar a Mèxic, lloc on va desenvolupar una destacada carrera científica, al igual que el seu germà Lluís (Girona, 1911 – Buenos Aires, 2001), a l'Argentina. A Mèxic es va dedicar a la docència de matemàtiques i cosmografia, a instituts i universitats.

Va ser cap de secció de Ciència i Tecnologia de l'Organització d'Estats Americans (OEA) (1953-1963), posteriorment la Unesco li va encarregar la realització d'estudis sobre l'ensenyament de matemàtiques i cosmografia a diversos països de l'Amèrica del Sud com: l'Argentina, Xile, l'Uruguai, el Brasil, Perú i Equador. Va difondre les seves recerques en les monografies: *Guía para la observación del cielo de México D.F.*, *La constitución de la Tierra*, *El enigma lunar* (Mèxic: 1939; Mèxic: 1950 ed. en braille), *Los primeros conocimientos de aritmética y de geometría* (Mèxic: 1940), i *Planetas y satélites* (Mèxic: 1946).

Els llibres de text de diferents nivells i dels quals se'n varen fer diverses edicions: *Matemáticas: segundo curso* (Mèxic: 1956 3a ed.; id.: 1957 4a ed.), *Matemáticas: tercer curso* (Mèxic: 1972 9a ed. revisada), *Matemáticas: cuarto curso: álgebra-geometría-trigonometría* (Mèxic: 1976 5a ed.), *Geometría analítica* (Mèxic: 1967 2a ed.; 1968; 197 4a ed.; 1976; 1983).

En col·laboració amb Vicente Carbonell Chaure, *Cálculo diferencial e integral* (Mèxic: 1968 2a ed.; id.: 1976 6a ed.; id.: 1977 7a ed.).

Va ser un dels membres actius dels catalans exiliats a Mèxic, va formar part de l'Orfeó Català de Mèxic, va ser membre de la comissió dels Jocs Florals de la Llengua Catalana (Mèxic 1942 i Guadalajara 1969), soci de la Sociedad Astronómica de Méjico i fundador de la Sociedad Matemática Mejicana.

Va mantenir els vincles amb Catalunya i, en els últims anys, va traslladar-se a residir a Girona, on vivia la seva germana Maria.

SANTJOAN, Pere de

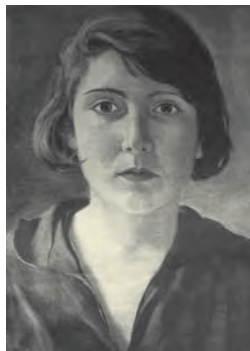
(Picardia, s. XIV – ?, s. XV) Escultor

Se sap que va treballar a Barcelona, a la catedral de Girona i a la de Mallorca. Posteriorment se'l localitza treballant a Elna i Perpinyà.

És un dels autors del conjunt escultòric de la Portalada dels Apòstols de l'església catedralícia de Castelló d'Empúries, lloc on podia haver coincidit amb l'escultor Antoni Canet.

Les seves escultures s'identifiquen per respondre a un cànon curt.

SANTOS TORROELLA, Maria Àngels
(Portbou, 7.XI.1911) Pintora i dibuixant

Filla de Julián Santos Estevez, de Sancelle (Salamanca), funcionari de duanes resident a Bosost (Lleida), i accidentalment a Portbou, i d'Aurèlia Torroella Rodeja, de Portbou, filla d'un empresari dedicat a l'exportació, forma-

da a Montpeller. Va ser la gran de vuit fills. Es va casar amb Emili Grau Sala.

De petits canviaren diverses vegades de residència: Ripoll, la Jonquera, el Pertús, es traslladaren a Fregeneda (Salamanca, 1921), Ayamonte (Huelva), període en què va viure a l'internat de les Concepcionistes de Sevilla. A Valladolid (1924-26), assisteix al col·legi de les Dominiques Franceses, rep classes del pintor i restaurador italià Cellino Perotti i pinta les primeres obres l'any 1928 a Saucelle de la Ribera (Salamanca) i a Portbou. Aquest any participa en la primera exposició col·lectiva a l'Academia de Bellas Artes de la Purísima Concepción, en el Círculo Mercantil. És quan realitza el seu autoretret i el de la marquesa d'Alquibla.

L'any següent té lloc la primera exposició individual a l'Ateneu de Valladolid. Estableix contacte amb la intel·lectualitat val·lisoletana del moment, i es relaciona també amb literats com Federico García Lorca i Juan de la Encina. Durant el 1929 pinta les dues obres paradigmàtiques *Tertulia* i *Un mundo*, a partir d'aquest fet és nomenada membre honorífic de l'Asociación de Pintores y Escultores. El X Saló de Otoño (Madrid, 1930), li dedica una sala amb obra realitzada a Valladolid, i és qualificada per la crítica de surrealista i expressionista. Però per qüestions de salut és ingressada en un centre i deixa de pintar durant una temporada. L'any 1931 segueix exposant amb obra val·lisoletana a la galeria Charles-August Girard (París, 1931), a Sant Sebastià, a l'Exposició Internacional del Carnegie Institute de Pittsburg i a la Sociedad de Artistas Ibéricos (SAI) a Sant Sebastià.

Es trasllada de nou amb la família a Barcelona (1932-34), i aprofita per sovintejar estades familiars a Portbou i Olot. Moment en què reinicia la pintura i estableix coneixença amb Emili Grau Sala, i es produeix un canvi radical en la seva iconografia, ara esdevé tranquil·la. L'any 1936 es casa amb Grau Sala i, trobant-se a Portbou quan esclata la guerra, marxen a França, el marit s'instal·larà a París mentre que ella es reuneix amb la família a Canfranc (Osca), on naixerà el fill Julián. Segueix la vida itinerant per diferents llocs d'Espanya: Sangüesa, Madrid, Portbou. Durant la dècada dels 60 resideix a Barcelona, i des de 1969 fins a 1975 resideix a París amb el seu marit. Durant aquests anys té alts i baixos en la dedicació a la pintura, essent la seva obra sol·licitada per exposar en col·lectives com *Ante el espejo*, en el VI Saló Femenino de Arte Actual, i en exposicions individuals a la Sala Rovira (Barcelona, 1969), a la Sala Parés (Barcelona, 1974), Sala Nonell (Barcelona, 1975) o a Juan Gris (Madrid, 1988).

L'any 1975, després de la mort del marit, torna a Espanya i viu entre Madrid, Barcelona i Sitges. La biografiada segueix exposant i les seves obres formen part d'altres mostres importants com *Avantguardes a Catalunya 1906-1939. De l'Amic de les Arts al Logicofobisme* (Barcelona), o *Les années 30 en Europe* en el *Musée d'Art Moderne de la Ville de Paris* (1997), entre altres.

L'any 1986 el Museu de l'Empordà li dedica una retrospectiva, i l'obra anterior a la guerra civil constitueix la tesi doctoral de Rosa Ajenjo.

SANTOS TORROELLA, Rafael

(Portbou, 21.I.1914 -
Barcelona, 29.IX.2002)
Crític d'art, historiador, poeta i traductor

Fill de Julián Santos Estevez, de Sancelle (Salamanca), funcionari de duanes resident a Bosost (Lleida), i accidentalment a Portbou, i d'Aurèlia Torroella Rodeja, de Portbou, el matrimoni va tenir vuit fills, dels quals sobresortiren M. Àngels i Rafael.

Encara que aviat es traslladaren de residència, primer a Ripoll, i després a diferents indrets de la geografia espanyola com Salamanca (1921), i Valladolid, ell sempre va mantenir el

contacte amb l'Empordà. El seu avi, Rafel Torroella[†], havia estat alcalde de Portbou. Durant els anys 50 passava els estius a Llançà i freqüentava Figueres.

Va estudiar Dret a Valladolid i Salamanca i ben aviat va començar a col·laborar en la premsa, el 1931 en *El Norte de Castilla* (Valladolid), a *Las Noticias* (San Sebastián), *El Mundo Deportivo* (Barcelona) i *Julio* (Barcelona).

El 1938 va guanyar a València un premi de poesia amb l'obra *El combatiente del Este*.

Va participar en la guerra en el bàndol republicà. En finalitzar va ser empresonat i condemnat en consell de guerra a 12 anys i un dia. Va ser-li commutada la pena i, protegit per Antonio Tovar, es va dedicar a la vida cultural.

Es considerava poeta, va publicar les obres poètiques *Ciudad perdida* (Tarrasa: 1949), *Sombra infiel* (1952), va guanyar el premi ciutat de Barcelona el 1956 amb la monografia *Hombre antiguo* i el Juan Boscán el 1959 amb *Cerrada la noche* (Barcelona: 1959). Santos també va publicar poesia en català, sobresurt l'obra *D'una ciutat* (1976).

Va ser cofundador de les revistes literàries *Lazarillo* (Salamanca) i *El Espectador de las Artes y las Letras* (Madrid). Juntament amb Joaquín Pérez Villanueva (1910-1994), va organitzar els Congressos Internacionales de Poesía: Segòvia (1952), Salamanca (1953) i Santiago de Compostel·la (1954), en els quals participaren poetes castellans i catalans. Disciplina en la qual és autor de dues antologies la primera de l'editorial Losada *Poesía: 1935-1962* (Buenos Aires: 1962) i l'altra *Antología poética* (Madrid: 1996).

Ha estat considerable la seva tasca de traductor, tant de poesia com de prosa, d'adaptador de contes infantils (Abbott, Andersen, Grimm, Kipling, Perrault, Zimmerman, ...) i d'autor amb *Cuatro cuentos de África* (Barcelona: 1976).

És digne d'esment la selecció i introducció a l'obra de Luis Cernuda *Antología poética*

(Barcelona: 1970; 1974; 1977; 1978; 1989). Com a traductor és destacable la traducció al castellà de l'obra poètica de Carles Riba *Antología* (Barcelona: 1983).

Va estar molt vinculat amb el món de les arts plàstiques. Va ser catedràtic d'Art Contemporani a la Universitat de Barcelona i un dels primers professors emèrits. Va fundar, juntament amb Josep Maria Junoy (Barcelona, 1887-1955), la revista d'art *Cobalto* (1947-49), i en fascicles *Cobalto 49* (1949-50). Va relacionar-se amb els artistes de Dau al Set, va ser secretari de Joan Miró (Barcelona, 1893 - Palma, 1983), de qui va publicar *35 años de Joan Miró* (Barcelona: 1994).

Va escriure obres diverses relacionades amb temes artístics, com ara: *Valeriano Becquer* (1948), pintor romàntic, o *El cartel* (Barcelona: 1949) una reivindicació del cartellisme com a gènere artístic. Altres biografies d'artistes com *Amelia Riera* (Madrid: 1964), *Corberó* (Madrid: 1962). La monografia de l'escultor *Julio Antonio* (1969), *El pintor Francisco Miralles (1848-1901)* (1974) pioner en l'inici d'un catàleg raonat; *Néstor* (1978) estudi de la transició del Modernisme al Noucentisme; *Agustí Río* (Bilbao: 1981), *Fortuny* (Barcelona: 1982; id.: 1988). En relació amb la comarca empordanesa, el primer article periodístic el va escriure a la revista *Destellos* (Portbou). Va formar part del Patronat del Museu de l'Empordà, va participar en diferents catàlegs del Museu de l'Empordà i va col·laborar amb Alicia Viñas[†] en l'obra *l'Empordà, terra d'artistes* (Barcelona: 1994). Va dedicar monografies a Evarist Vallès[†], Ramon Pichot[†], Frederic Marès[†] i Joan Padern[†].

Ha estat un dels grans especialistes de Salvador Dalí[†] i la seva obra, sobre el qual va escriure nombrosos articles apareguts a *El Noticiero Universal*, *Destino*, *ABC* i *La Vanguardia*. Entre les obres publicades hi figura la tesi amb la qual es va doctorar i que es va convertir en el llibre *La miel es más dulce que la sangre. Las épocas lorquiana y freudiana de Salvador Dalí* (1984). Altres títols són: *Salvador Dalí i el Saló de Tardor. Un episodi de la vida artística barcelonina el 1928* va ser el seu discurs d'entrada a la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi (1985); *Salvador Dalí, corresponsal de J.V. Foix* (1986), *Salvador Dalí escribe a Federico*

García Lorca (1987), *Dalí* (Madrid: 1988; id.: 1990) en col·laboració amb María José Casado. *Salvador Dalí residente* (Madrid: 1992), *Dalí, época de Madrid. Catálogo razonado* (Madrid: 1994). Va col·laborar en el catàleg de l'exposició *Dalí, els anys joves (1918-1930)* (1994-95), *Los putrefactos de Dalí i Lorca* (1995), *La trágica vida de Salvador Dalí* (1995).

Santos volia publicar un catàleg complet de l'obra de Dalí, fins i tot es va anunciar públicament als anys 90, l'obra gaudiria de 4 volums. Però, no es va poder fer realitat, en canvi, va publicar estudis fragmentaris. Entre la resta de les aportacions dalinianes cal esmentar una setantena d'articles, poemes, textos en diferents catàlegs, o les conferències realitzades a diferents punts de la comarca: al Casino Menestral de Figueres, a la Biblioteca del Castell de Peralada, a Vilabertran, al Casino de Cadaqués i al Centre d'Estudis del Baix Fluvià de Torroella de Fluvià.

Santos també va donar-se a conèixer com a crític d'art a *El Noticiero Universal* (Barcelona), es va ocupar d'aquesta secció al temps que els acompanyava dels retrats dels personatges biografiats. Una part dels seus escrits es varen publicar a *Del románico al Pop-Art* (Barcelona: 1966), i *Revisiones y testimonios. Dietario artístico* (1969). Més tard, va col·laborar també amb *Pueblo* (Madrid) i *ABC* (Madrid).

Va rebre la Medalla de Oro de las Bellas Artes (Madrid, 1990) i la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya (Barcelona, 1990).

SANZ, Manel

(Figueres?, s. XX) *Fotògraf*

Als anys 30 (s. XX), entre el carrer de Caamaño i la plaça de la Palmera, tenia una galeria anomenada "Modern-Studi".

SARDÀ RIUSECH, Narcís

(Figueres, 1841 - ?, 1937) *Metge*

Va emigrar a l'Amèrica del Sud. Va deixar manuscrit: *Cien años de vida sin los achaques de la vejez* (1932), dipositat a The Spanish Reading Room de la Library of Congress (Washington).

SARGATAL VICENS, Jordi

(Figueres, 27.VII.1957) *Ornitòleg i ecologista*

Casat amb Rosa Llinàs, de Figueres, el matrimoni té dos fills. Ja a la seva època de batxiller establí contactes amb ornitòlegs del Museu de Zoologia de Barcelona i amb els membres de la secció Regional Catalana de la Societat

Espanyola d'Ornitologia, crea el Grup Ornitològic Empordanès, i organitzà un acte a Figueres sobre el Parc de Doñana, amb la projecció d'una pel·lícula d'Artur Sarró. El 1974 inicia estudis de Ciències Biològiques a la Universitat Central de Barcelona, i esdevé un assidu col·laborador de la Secció d'Ornitologia del Museu de Zoologia on, amb diversos amics, crea el Grup Merops que, per primera vegada, organitza l'anellament d'ocells a Catalunya, essent l'indret bàsic de treball els aiguamolls empordanesos.

El 1976, en constatar que es vol construir una nova marina residencial a la zona de llacunes litorals, influït per les lectures de Rodríguez de la Fuente i per uns escrits del naturalista Peter Jackson, inicià la campanya de defensa dels Aiguamolls amb un article a la revista *Presència* i la continuà amb una denúncia en un col·loqui organitzat a Liège pel Consell d'Europa i la Societat Belga d'Ornitologia, i va obtenir el suport unànim dels participants. En tornar a l'Empordà organitza el Grup de Defensa dels Aiguamolls de l'Empordà i comença una intensa campanya de conscienciació i mobilitzacions per frenar la seva degradació i proposar la seva protecció que acabarà aconseguint amb la paralització de les obres i que a l'octubre de 1983 el Parlament de Catalunya aprovi la Llei de creació del Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà, del qual va ser nomenat director (1984-1998).

Durant tot aquest temps desenvolupa una intensa tasca d'acció naturalista i medi ambiental tot promovent campanyes, estudis, informes i introduint als Aiguamolls espècies que no criaven

a les comarques gironines com la cigonya, la llúdriga, o la daina, conjuminades amb estances a l'estranger per ampliar coneixement i intercanviar experiències, i assessorament en la filmació de curtmetratges sobre el paratge natural altempordanès. El 1984, a proposta de l'Institut d'Estudis Catalans, va ser nomenat pel Consell Executiu de la Generalitat de Catalunya, tècnic, de la Junta de Protecció dels Aiguamolls de l'Empordà i, de seguida, director en funcions dels Paratges Naturals d'Interès Nacional i Reserves Integrals Zoològiques i Botàniques dels Aiguamolls de l'Empordà. El 1985 va ser nomenat director dels Paratges i Reserves dels Aiguamolls de l'Empordà, per acord del Consell Executiu de la Generalitat i el 1988 funda la seva pròpia editorial, essent elegit el 1993 una de les seves edicions com el millor llibre d'ocells de l'any, per la prestigiosa revista científica *British Birds*.

Ha estat també president del Grup de Defensa dels Aiguamolls Empordanesos (GDAE) fins al moment de la creació de la Institució Altempordanesa per a la Defensa i Estudi de la Natura (IAEDEN); membre de la Institució Catalana d'Història Natural (ICHN), i representant de la Comissió d'Ornitologia a la Junta, del 1979 al 1983; membre de la "Sociedad Española de Ornitología" (SEO); membre de la "Société Ornithologique Belge. AVES"; membre promotor de la Lliga per a la Defensa del Patrimoni Natural (DEPANA); membre promotor i president des de la seva fundació (1980) de la Institució Altempordanesa per a la Defensa i Estudi de la Natura (IAEDEN); Anellador d'ocells (categoria expert) amb carnet de la SEO; membre fundador del Grup Català d'Anellament; membre de la Societat Catalana d'Ordenació del Territori (SCOT); membre del Comitè Espanyol de l'SCOPE (Scientific Committee on Problems of the Environment). Ha format part, com a cap d'Ornitologia, de l'equip de la Institució Catalana d'Història Natural que des del juliol de 1980 fins a finals del 82 ha dut a terme l'estudi multidisciplinar sobre els Aiguamolls de l'Empordà. Ha format part de l'equip de prospecció i redacció de l'*Atlas Ornitològic de Catalunya*. Coordinador, durant la tardor 1985 i junt a Rosa Llinàs, del Camp d'Anellament dels Aiguamolls de l'Empordà, dins la Campaña conjunta del Litoral Mediterrani [organitzada per la SEO i finançada per l'Instituto para la Conservación de la Naturaleza (ICONA) central].

Ha desenvolupat també tasques educatives i formatives en temes de natura entre d'altres a Barcelona (1975), en el Curs Superior d'Ornitologia, en el curs sobre Paisatges de Catalunya (1976); ha impartit xerrades i cursets a l'Alt Empordà i arreu del país sobre ornitologia; ha estat col·laborador com especialista en ciències del medi, d'un programa infantil a Catalunya Radio (professor Cigonya) i professor del curset sobre "Observació d'ocells de les comarques gironines" a l'Escola d'Estiu de Girona (1984) i del "Curs de valoració de l'impacte ambiental" organitzat per la Comissió de Medi Ambient del Col·legi Oficial de Biòlegs amb la col·laboració de la Universitat de Barcelona.

Ha impartit nombroses conferències sobre els Aiguamolls de l'Empordà en institucions culturals o científiques catalanes; també a Liège, Namur i Brussel·les (1981) convidat per la Société Ornithologique Belge, i a la "Jornada Municipal sobre Zonas Húmedas en Cantabria", organitzat per l'Ajuntament de Santoña.

Ha presentat múltiples ponències i comunicacions en congressos nacionals i internacionals, i ha publicat un gran nombre d'articles en revistes especialitzades, sobre zones humides referides fonamentalment als Aiguamolls de l'Empordà, fauna pirinenca i ornitologia (migració i protecció d'aus).

El 1995 és nomenat assessor en matèria de medi ambient de l'Obra Social de la Caixa de Catalunya amb la tasca d'iniciar la creació d'una fundació dedicada a l'adquisició de territori per a mesures ambientals, a l'estil de la *National Trust* anglesa, amb la qual actualment es planteja la creació de connectors biològics que uneixin les diferents àrees protegides de la zona, i la unió dels parcs naturals empordanesos (Alberes, cap de Creus, Aiguamolls, Montgrí-Medes) en un únic gran Parc Natural de l'Empordà, que a més sigui una Reserva de la Biosfera amb el Rosselló veí. Ha estat director de la Fundació Territori i Paisatge fins l'any 2009.

Ha publicat les monografies *Els ocells de l'Empordà* (Figueres: 1978) amb R. Llinàs; *On observar ocells a Catalunya* (Barcelona: 1989) amb J. del Hoyo; *Els aiguamolls de l'Empordà. Aspectes ecològics, històrics i socials* (Figueres: 1989) amb J. Félix; *Els ocells del Parc Natural*

dels *Aiguamolls de l'Empordà* (Barcelona: 1989) amb J. del Hoyo i F. Jutglar; *Handbook of the birds of the world. Volume 1. Ostrich to Ducks* (Barcelona: 1992) amb J. del Hoyo i A. Elliot; *Handbook of the birds of the world. Volume 2. New World Vulturs to Guinea fowl.* (Barcelona: 1994), amb J. del Hoyo i A. Elliot; *El retorn de la llúdriga* (Barcelona: 1995) amb D. Saavedra i T. Llobet; *Handbook of the birds of the world. Volume 3. Hoatzin to Auks.* (Barcelona: 1996) amb J. del Hoyo i A. Elliot; *Terra de Gantes. Història dels Aiguamolls de l'Empordà segons la cigonya Guita* (Barcelona: 1996) amb T. Llobet, J. Espigulé, R. Llinàs i D. Saavedra; *Handbook of the birds of the world. Volume 4. Sandgrouse to Cuckoos* (Barcelona: 1997) amb J. del Hoyo i A. Elliot; *Handbook of the birds of the world. Volume 5. Barn-owls to Hummingbirds* (Barcelona: 1999), amb J. del Hoyo i A. Elliot; *Handbook of the birds of the world. Volume 6. Mousebirds to Hornbills* (Barcelona: 2001), amb J. del Hoyo, i A. Elliot.

Entre els premis i les distincions dels quals ha gaudit, el 1974 va obtenir el Premi de Ciències del Concurs per a estudiants convocat per Òmnium Cultural de Figueres amb el treball "L'òliba (*Tyto alba*)"; és "Caballero de la Orden Civil del Mérito Agrícola" per la seva labor en l'estudi i la protecció del medi, i el 1983 va ser guardonat amb la "Barretina" d'*Hora Nova* pel treball com a ecologista i investigador.

SARRÀ, Àurea de

vegeu: **SERRA ADRIÀ, Àurea**

SATORRE TOMÀS, Joan Antoni

(Figueres, 26.VII.1920 -
Olot, la Garrotxa, 7.V.1985) *Fotògraf*

Fill de Joan Satorre Jódar, d'Alcoi, i de Carme Tomàs Querol, de la Sènia, els quals regentaven farmàcia a Barcelona i Figueres. Va ser el mitjà de tres germans: Rafael, Joan Antoni i Enriqueta. Es va casar amb Dolors Teixidor Planella i el matrimoni va tenir dues filles: Marta i Beatriz.

Va estudiar als maristes de Figueres i Barcelona. Va iniciar els estudis de farmàcia, que

deixà inacabats, al temps que es familiaritzava amb la fotografia a la botiga d'H. Rovira, de Sants. Allà va aprendre la tècnica fotogràfica. En esclatar la guerra civil va desplaçar-se a Olot, però va haver d'incorporar-se a la "Lleva del biberó".

Acabada la contesa, es va establir a Olot.

L'any 1944 va fundar el laboratori Fotografia Moderna La Orquídea. Va ser fotògraf d'estudi, reporter gràfic (1956-1969), fotografies que es publicaven a la premsa olotina de l'època com *¡Arriba España!*, i després *La Garrotxa*, i es va dedicar a la fotografia industrial i publicitària.

L'any 2007 el seu fons fotogràfic va ser cedit a l'Arxiu d'imatges d'Olot (AIO).

SAURA MIARNAU, Regina

(Barcelona, 3.I.1955) *Pintora*

Filla de Jaume Saura Miarnau Cirera, fotògraf i publicista, de Barcelona, i d'Anna Miarnau Benacloche, de Barcelona. Casada amb Pete Sans, es troba afincada a Camallera des de l'any 1979.

Ha realitzat estudis de Filosofia i Lletres a Barcelona, i de disseny gràfic i fotografia a l'escola Elisava (Barcelona, 1972). Els primers anys professionals varen transcórrer en el món del disseny i la fotografia. El canvi de residència suposa l'inici en la pràctica pictòrica. Des de 1979 es dedica plenament i únicament a aquesta disciplina, havent desenvolupat una particular pintura colorista i figurativa de caire abstracte i expressionista, a base d'aplicar i treballar amb acrílic, collages, tècnica mixta i nombrosos recursos gràfics. Els temes iconogràfics

recurrents solen ser primers plans d'estris quotidians de la llar, essent tant el tractament com el resultat final hereus de la seva formació fotogràfica.

L'any 1984 es va estrenar en l'aspecte expositiu, des de llavors ha realitzat nombroses exposicions arreu de Catalunya i l'estranger al Japó o als Estats Units. L'any 1993 té lloc la primera exposició a Suïssa. Després que el galerista americà Caldwell Snyder conegui la seva obra, l'any 1994, exposarà assíduament a Nova York, San Francisco, Aspen, Boston i Chicago.

SEGURANYES BOLAÑOS, Mariona

(Figueres, 4.XI.1972) *Historiadora de l'art*

Filla de Xavier Seguranyes Guillot, de Figueres, i de Josefina Bolaños Serra, de Besalú. Està casada amb Genís Mencion Rebarter i té dos fills.

Ha estudiat llicenciatura en Història de l'Art (UdG, 1995), s'ha doctorat en Humanitats (UPF, 2006), amb la tesi *Malenconia i Salvador Dalí, passat i futur d'un estat d'esperit* (llegida 1.XII.2006), amb la qualificació màxima de *cum laude*, i ha cursat els estudis d'especialització en Patrimoni (UdG, 2000).

Ha publicat una sèrie de monografies, fruit del resultat del comissariat de les exposicions: *Evarist Vallès, creador empordanès d'espais metafísics* (Figueres: 2000), *El Dalí de Lacroix* (Figueres: 2004), *Una visió artística de l'empordanet. Els pintors a Palafrugell entre els segles XIX i XX* (Palafrugell: 2006), *Josep Pla i els pintors* (Palafrugell: 2006), *Francesc Gimeno i els paisatges del Montgrí* (Can Quintana Museu de la Mediterrània, Torroella de Montgrí, Museu d'art Girona: 2007), *Maria Ribot i el paisatge de l'Empordanet (1925-1992)* (Palafrugell: 2008).

Ha col·laborat en diversos catàlegs, com el del Museu de l'Empordà *La guia de les col·leccions* (Figueres: 1999), en l'obra-catàleg dedicada a

Fages de Climent (1902-1968) (Figueres: 2002), o en *El país de Dalí* (Figueres, 2004).

És la coordinadora de l'*Atlas paisatgístic de les terres de Girona*, amb exposició i publicació previstes per a l'any 2010.

SELLÉS ROMÀ, Narcís

(Quart, el Gironès, 4.V.1922 - Castelló d'Empúries, 9.IV.1979) *Músic i fotògraf*

Fill de Narcís Sellés, de Llambilles, i de Constància Romà Rich, de Quart, va ser el penúltim d'una nissaga de set germans. L'any 1956 es casà amb Soledad Margall Pineda, filla de Bordils, i el matrimoni va tenir una filla, Marisol.

De jove es va introduir a la música tocant l'orgue de la parròquia del seu poble. Va formar part de diverses agrupacions musicals com La Principal de Cassà. Va ser primer trompeta, amb l'orquestra Hispània, també de

Cassà de la Selva i, cap a l'any 1946, fundà el Sexteto Hot Club. Durant aquesta etapa, tant va interpretar la bandúrria i el violí com l'acordió, el piano o la guitarra hawaiana, i va compondre fins i tot alguna peça musical. Aquesta afecció per a la composició musical anava acompanyada de la d'escriure, sobretot rodolins i poesia. Va compondre *Si tu vuelves*, cançó que cantaven gairebé totes les orquestres de l'època.

Cap a l'any 50 s'agreguen alguns problemes de salut i davant la impossibilitat d'exercir activitats que li suposin estar moltes hores dempeus aprèn l'ofici de rellotger a Cassà de la Selva, i va deixant paulatinament la música. A la dècada dels 50, s'afincà a Castelló d'Empúries, on començà a treballar de rellotger, al carrer de la Paireria Nova, avui carrer Blanch. Va col·laborar amb Mn. Salvador Pagès[†], cada matí a la missa tocava l'harmònim a l'església catedralícia i donava classes de solfeig i piano.

Es va iniciar en la fotografia, fins llavors qui necessitava un retrat s'havia de desplaçar fins a

la capital de la comarca, a Figueres. De manera que va compaginar l'ofici de rellotger, fotògraf i botiguer. A la dècada dels 60, ell i la seva muller, Soledad, fotografiaven els assistents a actes socials i religiosos. A mida que passaren els anys la salut empitjorà i la seva muller assumí cada vegada més tasques, i es va convertir, juntament amb la muller del fotògraf Torner[↑] de Figueres, en una de les dues primeres dones de la comarca en exercir l'ofici. El biografiat va exercir fins a 1977 restant impedit els dos últims anys de la seva vida.

Va editar una col·lecció de fotografies en blanc i negre, en forma de targetes postals.

SELS GÜIBAS, Miquel

(El Papiol, el Baix Llobregat, 26.IX.1920 - Girona, 11.I.2007) Mestre

Fill de Joan Sels Bonavía, ferroviari, i de Modesta Güibas Vidal. Es va casar amb Maria Pagès Aulet, de Vilamalla, i el matrimoni va tenir dos fills: M. Teresa (1950), catedràtica de Biologia i Geologia de l'IES Alexandre Deulofeu,

de Figueres, i Martí (1954), enginyer de Camins, Canals i Ponts, de la Diputació de Girona.

Quan el biografiat tenia cinc mesos, la família es trasllada a Vilamalla. Va ser alumne de l'escola del poble, va seguir els estudis de batxillerat superior a l'Acadèmia Empordanesa de Figueres i a l'institut de Figueres. Va estudiar Magisteri i Peritatge Mercantil a l'Escola Superior de Comerç.

El primer destí va ser a Calabuig (1937-1938). En esclatar la guerra va ser cridat com a integrant de la "lleva del biberó", va ser format a l'Escola de Transmissions de la Garriga, lloc on va coincidir amb Josep Pallach[↑], va esdevenir un dels millors alumnes d'Espanya en el maneig del goniogràf. Després de la guerra va ser mestre de Lliurona (1940-1941), Ordis (1941-1944), Vilamalla (1944-1946), Borrassà (1946), Pau (1964-1958) lloc on va donar classes particulars per a examinar-se de batxillerat per lliure a l'institut de

Figueres. L'any 1958 va opositar per Escoles Annexes d'Escoles Normals de Magisteri i va esdevenir ensenyant del Col·legi Bruguera (1958-1965), annex a l'Escola Normal del Magisteri de Girona, lloc on va coincidir amb Moisès Tibau i Joan Pi Ventós, coneguts amb el sobrenom d'"el triumvirat de mestres", i varen esdevenir responsables dels alumnes de batxiller que s'examinaven a l'institut. Va opositar al Cos de Directors i va exercir al Col·legi Nacional Prat de la Riba de Girona (1966-1968), i en el Col·legi Bisbe Lorenzana, actual Col·legi Verd (1969-1975) any en què es va jubilar. Mestre carismàtic, rigorós, defensor de la disciplina, i exigent en la dedicació envers els seus quefers, pretenia que els alumnes adoptessin la mateixa actitud.

Va compaginar la seva activitat pedagògica amb la política local. A Girona va ser regidor de l'Ajuntament pel terç familiar (1967-1974), va ser vocal d'ensenyament i de les aigües potables, es va construir la depuradora de Montfullà, fet que va suposar assegurar l'abastiment d'aigua per a la capital.

Va ser cap del Servicio Español de Magisterio (SEM), i va formar part de diverses associacions: soci i fundador, juntament amb Josep M. Ministral[↑], de l'Associació Gironina de Prevenció i Ajuda a les Malalties del Cor (GICOR), membre de l'Associació Gironina de Laringectomitzats.

Va col·laborar en el *Butlletí d'Informació Municipal* de Vilamalla (1983-1991).

L'any 1986, els municipis altempordanesos on havia exercit: Vilamalla, Ordis, Borrassà i Pau, li varen retre homenatge.

SENNEN, E.C.

(Etienne Marcellin Granier-Blanc)

(Mossac = Moussac, 13.VII.1861 - Sant Loïs = Saint-Louis-la-Calade, Marsella, 16.I.1937) Botànic

Germà lasal·lià. Suprimint l'ensenyament religiós a França, els membres de les congregacions religioses es varen veure empesos a sortir del país. El biografiat, junt amb altres membres, va viure a la comunitat d'Hostalets de Llers, la qual es traslladà a Figueres, des de 1904 a 1936.

Considerat un dels botànics de més prestigi, va continuar les recerques iniciades a França a la

comarca empordanesa. Un dels seus deixebles va ser Ramon de Penyafort Malagarriga[↑]. A la comunitat figuerenca va promoure l'existència d'un herbari, el qual es conserva a l'Institut Botànic de Barcelona.

Les seves aportacions a revistes especialitzades són nombroses.

SENTENA ROMAÑACH, Ramon

(Roses, setembre 1849 – s. XX) *Polític*

L'any 1867 es va desplaçar a Saragossa per estudiar, lloc des d'on va desenvolupar el càrrec de corresponsal del rotatiu *El Ampurdanés*.

Va residir a l'Escala on es va implicar activament en la vida política local,

de tendència republicana va ser secretari del Comitè Federal (1877-1878), i president (1879-1890). Vocal del Comitè Comarcal (1882) i representant a l'Assemblea Catalana (1892). Va formar part de la Unió Federal Nacionalista Republicana (UFNR) i candidat a diputat provincial.

SERAS ISERN, Pere

(Figueres, 16.IX.1892 – Lima, Perú, 1985)

Empresari i polític

Fill de Miquel Seras Dalfó, funcionari d'ajuntament, i de Concepció Ysern [sic] Simón, ambdós de Figueres. Casat amb Concepció Lleonart, nascuda a Buenos Aires, filla d'un català i una santanderina, va tenir quatre fills: Manelic, Nuri, Fivaller, i Guifré, els quals han fundat el Grup Joventut Catalana de Buenos Aires.

De pensament nacionalista i republicà, va militar a la Unió Federal Nacionalista Republicana, es va declarar desertor i va decidir emigrar a l'Argentina per estalviar-se de fer el servei militar.

El 1913 es va establir a Buenos

Aires on es féu soci del Casal Català, de caire independentista, essent membre del seu Consell Directiu, i de l'Associació Catalana de Socors Mutuals "Montepío de Montserrat", de la qual va ser expulsat malgrat haver estat secretari. Va col·laborar en la revista *Resorgiment* editada per Hipòlit Nadal[↑] i en la fundació de la Comissió Delegada de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, encarregada de fer concursos escolars, pedagògics, càtedres de gramàtica a les Escoles Normals, colònies de vacances i l'edició d'un *Butlletí* que es feia ressò de totes les activitats. Va ser president i fundador del *Comitè Llibertat* (1922), punt de referència del nacionalisme català a Amèrica i proper al grup polític Estat Català, el qual temps a venir, durant la guerra civil, va col·laborar amb l'enviament a Catalunya d'aliments bàsics, i va impulsar la creació d'establiments per als orfes de guerra, la colònia infantil "Comitè Llibertat" de Vilamajor de Montseny. El 1939 convocà una Assemblea Magna de catalans per organitzar les ajudes materials i jurídiques en defensa dels represaliats de la guerra que acabà amb la creació del Consell de la Comunitat Catalana de la República Argentina i que, el 1941, organitzà els Jocs Florals de la Llengua Catalana de l'Exili a Buenos Aires i el 1947 s'adheria al Consell Nacional Català creat a Londres.

Fou fundador, administrador, director i redactor de la publicació *Nación Catalana* que va veure la llum des del 1923 fins al 1930 per informar de l'ideari nacionalista. L'any 1927 sufragà les despeses del viatge de Francesc Macià a l'Argentina per recaptar ajudes pel moviment catalanista. També des d'allà va col·laborar en la recaptació per a erigir a Figueres, el monuments en recordança de Pep Ventura[↑].

L'any 1931 va crear la Manufactura de Juguetes de Pedro (sic) Seras, una indústria de joguines i es va dedicar a la importació. Va esdevenir un dels fundadors de la Càmera Argentina de la Indústria del Juguete.

Després d'una breu estada a Catalunya el 1980, el 1983 s'instal·là definitivament a Lima. L'any 1984 va rebre la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya, i l'Ajuntament de Figueres li va dedicar un carrer el 1997.

SERINYANA/SERIÑANA RUBIES, Caritat
(Cadaqués?, s. XIX – Barcelona, 26.I.1915)
Benefactora

Muller de Frederic Rahola[↑] Trèmols (1858-1919). Els col·legis de Cadaqués porten el nom de Caritat Serinyana gràcies a la donació dels terrenys feta pel seu marit per honorar la seva memòria. El col·legi, projectat per l'arquitecte Antoni Farrés, va ser inaugurat l'any 1917.

SERINYANA/SERIÑANA, Octavi
(Cadaqués, s. XIX – XX) *Fotògraf*

Se sap que va actuar com a fotògraf. Algunes de les seves fotografies del cap de Creus foren publicades a *La Il·lustració Catalana* (1905).

SERRA ADRIÀ, Àurea
(Barcelona, 1889 – Arenys d'Empordà, 29.XII.1974) *Ballarina*

Filla en adopció de Josep Serra, farmacèutic, i d'Emília Adrià. Es va casar amb José Francés[↑] Sánchez-Heredero, crític d'art, amb propietats a Arenys d'Empordà.

Va prendre el nom artístic d'Àurea de Sarrà. Va iniciar la seva projecció pública a Madrid als anys 20. Posteriorment va aconseguir èxits a París, Roma, Londres, Amèrica del Sud, Egipte i Grècia.

Probablement va ser a Grècia on va assolir més ressò.

Després de la gira per Europa, arriba a Catalunya i obté el suport dels noucentistes i l'ajut de la Fundació Bernat Metge, va fer una gira per Catalunya i la darrera actuació va ser l'any 1930, en el teatre Grec de Barcelona. Després

de participar en els actes del Foment de la Sardana de Figueres (1927), i d'establir amistat amb Carles Rahola[↑], actua a Palafrugell i Sant Feliu de Guíxols (1927) i Girona (1928).

La seva predilecció per temes clàssics grecolatins va fer que tingués defensors, els intel·lectuals noucentistes com Joan Estelrich o Ambrosi Carrión, i detractors, els signants del Manifest Groc com Sebastià Gasch, Salvador Dalí[↑] o Lluís Montanyà, els quals la ridicularitzaven i l'anomenaven, la *Ballarina Pseudoclàssica*.

A partir dels anys 30 les aparicions en públic foren escadusseres, després de casar-se va residir entre Barcelona, Madrid i Arenys d'Empordà.

A Grècia va rebre l'Ordre del Fènix de Theodoros Pàngalos, el cap d'estat.

SERRA AUQUER, Enric
(Barcelona, 1859 – Roma, Itàlia, 1918) *Pintor*

Fill de pare escadusser, passava temporades a l'Escala a casa dels avis paternals. Va assistir a Llotja (1874), va ser deixeble de Ramon Martí Alsina i admirador de Fortuny.

Protegit pel marquès de Castellvell, va viatjar i va establir-se a Roma. La seva obra respon a paisatges de tipus romàntic.

Va exposar a l'Exposició Universal de Barcelona (1888) i a la de Madrid (1895). La seva obra es troba en diferents museus europeus. Entre les seves obres s'han destacat uns quadres sobre *Las lagunas pontinas* i un quadre titulat *Un marroquí*.

El poble de l'Escala li va dedicar el carrer major, a la dècada dels anys 20 del segle XX.

SERRA BONAL, Josep

(Peralada, 22.IX.1874 – Barcelona, 14.II.1939)
Músic i compositor

Fill de Salvador Serra Portell i de Rosa Bonal Font, i germà de Miquel[↑]. Casat amb Anneta Corominas va tenir dos fills, en Joaquim[↑] i la Maria.

Fou alumne de l'Escola dels Comtes. Als onze anys va escriure la primera

sardana, *El primer pi*, dedicada a Don Antoni de Rocaberti[↑].

En el moment de la fundació de La Principal de Peralada, tenia setze anys, va ocupar la plaça de solista de tible, i després de dos anys va tocar el fiscorn.

Va continuar component i va aconseguir diversos premis: l'any 1902 per *La Pubilla empordanesa* i l'any 1907 per *Records de ma terra*. Fins i tot el poeta Joan Maragall li va manifestar la seva admiració en la correspondència establerta, i el mestre Enric Morera li va encarregar arranjaments i instrumentacions per a les seves sardanes. L'any 1907 dedica a Joan Maragall la sardana *Records de ma terra*.

Entre els anys 1910 i 1915 s'estableix a Figueres. A la capital de l'Empordà dirigeix la coral Art i Pàtria, del Casino Menestral, pel qual compon l'*Himne a l'Empordà* (1910), combinant-ho amb altres activitats com la fundació d'una acadèmia de gimnàstica rítmica.

L'any 1915 deixa definitivament la cobla La Principal de Peralada i s'instal·la a Barcelona. Durant una temporada va de gira amb diverses

orquestrs i toca el violí en teatres. L'any 1917 és el director de la Cobla Sureda a l'Aplec de Vallvidrera.

Va ser nomenat cap de copisteria de l'Orfeó Català, i l'any 1923 forma part de la Cobla Cathalònia. L'any 1924 va ingressar a la Cobla Barcelona on a més de ser el fiscorn en va esdevenir director.

Va escriure un total de 363 obres, d'entre elles 251 sardanes, a més de valsos, xotis i altres ballables de l'època, essent una de les principals aportacions la instrumentació d'aquestes peces per a cobla. Algunes de les nombroses sardanes per ell compostes han estat: *L'huracà* (1894), *Una onada* (1894), *L'enamorada* (1894), *La riallera* (1894), *L'encisadora* (1895), *Una joguina* (1895), *Una lluita musical*, *Lo despertar d'un somni* (1900), *La cançó de l'avi*, *La reina de les flors* (1903), *Al Bruch*, *La Pubilla Empordanesa* (1902), *Idil·li* (1904), *La nostra senyera* (1910), *La flor de Vilabertran*, *Galindaines* (1916) o *Remembrança* (1918).

SERRA BONAL, Miquel

(Peralada, 18.III.1866 – 23.VII.1923) Músic

Fill de Salvador Serra Portell i de Rosa Bonal Font, i germà de Josep[↑]. Es va casar amb Catalina Lloveras i el matrimoni va tenir una filla, Remei.

Destacat alumne de l'Escola de Música de *Palaci* o dels Comtes de Peralada, fou la figura senyera en la formació de

l'orquestra La Principal de Peralada, que tant de nom donaria a la vila. En fou director-contrabaixista fins poc abans de la seva mort. Va participar en altres activitats del poble com en el grup de caramelles i el cor local, el qual va dirigir.

Com a compositor, tot i haver estat abundant la seva producció, només en resten uns quants títols, les sardanes: *Flors Boscanes*, va escriure un guió literari per a la sardana *Les Goges dansaires*, inspirat en una llegenda del castell de

Quermançó. *Retorn de primavera, Intima, Devallant l'Aplech i Queixa d'amor.*

Va escriure lletra i música per a unes caramelles i música per a la representació dels pastorets.

Durant molts anys va ser l'ànima del grup de caramelles, tradició molt arrelada a Peralada.

SERRA BUSQUETS, David

(Boadella, 17.XI.1973) *Historiador*

Fill únic d'Andreu Serra Picamal, encarregat de l'embassament de Boadella, i Florentina Busquets Serra.

Ha cursat estudis de Dret a la Universitat de Girona i d'Història a la UNED.

Persona inquieta i preocupada pel passat del seu poble, Boadella, i les Escaules, agregat al primer. Ha publicat nombrosos articles als butlletins municipals de les festes majors, així com en el del poble veí, Biure, i a la revista local *El Gamarús*. Ha tractat temes com la guerra civil, les confraries, i biografies de boadellencs.

La seva tasca de recopilació s'ha vist aplegada en el llibre *Les Valls de Boadella i les Escaules* (Barcelona: 1995) i en la monografia *Boadella d'Empordà* (Girona: 2000), de la col·lecció de "Monografies Locals" editades per la Diputació de Girona.

A part de les tasques d'investigació ha participat activament en la vida municipal com a regidor de Cultura de l'Ajuntament (des de 1995 fins a 2007), i de la vida associativa, com a secretari i membre fundador de l'Associació Cultural i Juvenil Amics de Boadella i les Escaules (1995), de l'Associació Esportiva de Caça de Boadella i les Escaules (1997).

El juny de 1996 va ser nomenat Cronista Oficial de Boadella. Actualment està treballant en una monografia sobre el riu empordanès la Muga.

SERRA CAUSSA, Enric

(Figueres, 1848 - 27.II.1882) *Advocat*

Fill de Rafael Serra, de Viladamat, i de Cristina Causa [sic], natural de Palau-saverdera.

Es va casar amb Maria Bonet, natural de Barcelona, i en el moment del traspàs tenia dos fills: Santiago i Cristina.

Estava domiciliat al carrer Muralla de Figueres. Membre de la Lògia Luz de Figueres (1881), va assolir el grau 18è. Era conegut amb el nom simbòlic de "Colón". Com a republicà federal va formar part del consistori figuerenc (1881-1882).

Va publicar *Almanaque y guía del Ampurdán para el año 1877, con la carta geográfica del partido judicial de Figueras: año I* (Figueras: 1876), *Almanaque y guía del Ampurdán para el año 1878, con el plano de la ciudad de Figueras y su reforma: año II* (Figueras: 1877), *Almanaque y guía del Ampurdán para el año 1879, con el cuadro de las distancias entre los pueblos del partido judicial de Figueras: año III* (Figueras: 1878).

SERRA COROMINAS, Joaquim

(Peralada, 4.III.1907 - Barcelona, 17.XI.1957)

Músic i compositor

Fill de Josep Serra Bonal i d'Anna Corominas. Es va casar amb Margarida Lleonsí, filla d'un dels membres de La Principal de Peralada, amb qui va tenir una filla: Joaquima.

De ben petit va estudiar música amb el progenitor i la tia Àngels Corominas, i va completar l'ensenyament musical a l'Escola Municipal

de Barcelona com deixeble dels mestres Lluís Millet (1867-1941), Pellicer i Enric Morera (1865-1942).

Als onze anys va escriure la primera sardana: *La primera volada*.

Va guanyar per dues vegades el Premi Concepció Rabell (1926 i 1928), a més de diversos Premis Sant Jordi instituïts pel Foment de la Sardana, un dels quals va ser per *Impressions camperoles* (1927).

L'any 1934 va ser nomenat director artístic de Ràdio Associació de Barcelona. Els anys 40 i 50 va ser apartat de la vida pública, fet que l'obliga a actuar com a pianista en conjunts de música de ball, mentre que, des del punt de vista compositiu, en el període de 1939 a 1945 escriu música per a altres; aquest any es refà la Cobla Barcelona, circumstància que l'anima a compondre sardanes de nou, la primera és *Margarida* (1945), i la segueix *L'ermita vella* (1946). A partir de 1948 esdevé el director musical de l'Esbart Verdaguer, institució que va més enllà d'un grup de dansa catalana, i compon el poema simfònic per a dues cobles *La Presó de Lleida* (1948), de caràcter èpic, mentre que l'any següent presentava l'obra *El Carnestoltes* i, entre altres, destaca l'obra pòstuma *Puigsolíu*.

És autor d'instrumentacions per a ballets d'esbarts, de poemes simfònics, de cançons per a cant i piano, obres per a teatre líric i del ballet coreogràfic *Inés de Castro*. Va musicar peces literàries de reconeguts escriptors de l'època, entre els quals figura Tomàs Garcés, Carme Montoriol[†], Josep M. de Sagarra, o Josep Carner, però és precisament en el camp sardanístic on es va distingir, ja que va compondre unes 50 sardanes. Amb el mestre Serra la sardana arribà al seu punt culminant.

Una altra de les fites importants del biografiat va ser el seu *Tractat d'Instrumentació per a cobla* (1957), obra qualificada com a "fonamental i punt de referència per a tots els músics de cobla".

Joaquim Serra va rebre la influència de dos grans compositors, Eduard Toldrà (1895-1962) i Juli Garreta (1875-1925). Malauradament, la seva mort en plena maduresa, a l'edat de 50 anys, va frustrar la continuïtat.

Poc després del seu traspàs, l'Agrupació Cultural Folklorica de Barcelona va convocar un

concurs per recordar la figura del mestre i potenciar la música catalana. Amb intermitències, des de 1958 fins l'any 2000 s'han convocat els "Premis Joaquim Serra" i des de l'any 2000 esdevé el "Memorial Joaquim Serra".

SERRA GIPULO, Bartomeu

(Figueres, 1850? – Girona?, post. 1899) Fotògraf

Es va traslladar a Girona de petit. Va ser operador de Masaguer amb qui va col·laborar fins que aquest va deixar el negoci a mans de Tomàs Bernardi Boadas. Va establir galeria a Girona amb el nom de La Artística i La Gerundense (1876). Va traslladar diverses vegades la seu del negoci.

La darrera notícia correspon a l'any 1899, moment del trasllat a la plaça de la Independència.

SERRA ISERN, Joaquim

(Castelló d'Empúries, 1863 – Figueres, 14.X.1939)

Llibreter i editor de postals

Es va casar amb Narcisa Vila Montada, de Figueres, el matrimoni va tenir, com a mínim, quatre fills: Maria, mestra; Joaquim, llicenciat en Filosofia i Lletres; Glòria, mestra, i Trinitat, llicenciada en farmàcia.

Tenia la llibreria al carrer de Besalú, de Figueres. Va ser una de les llibreries importants de principis del segle XX de Figueres.

Va imprimir algunes publicacions, el quinzenal *L'Agapitu* (1923), i una sèrie de targetes postals.

SERRA PAGÈS, Jaume

(Figueres, 17.VII.1972) Enòleg

Fill de Simó Serra[†], enòleg, i de Carme Pagès[†], professora i poetessa, és el segon de tres germans. Pertany a la tercera generació propietària de vinyes de Cantallops, essent el seu avi, Jaume

Serra, qui plantà la primera vinya l'any 1960. Casat amb Sílvia Vilà Agudo, economista i sòcia fundadora de Gestec, el matrimoni té dos fills: Adrià i Aroa.

Ha estudiat Enologia a la Universitat Rovira i Virgili (Tarragona, 1995), i Enginyeria Tècnica Agrícola a la Universitat Rovira i Virgili (Tarragona, per finalitzar).

Va fer pràctiques a la propietat familiar i a la bodega Château Petrus (França), lloc on va aprendre la forma de treballar i les tècniques d'elaboració.

S'encarrega personalment de la collita de Masia Serra, de l'elaboració i darrerament de la distribució. Enòleg reputat tant pels vins que surten del seu celler, d'entre els quals destaquen els noms com el Gneis, el Ctònia, l'IO o l'Ino, com per l'assessorament en el món enològic en el qual s'ha especialitzat. Ha col·laborat en diferents projectes empordanesos i mediterranis.

És cofundador i director gerent de Masia Serra S.L. (1998), i de GESTEC 2000 S.L.L., empresa d'assessorament tècnic i econòmic. Des de l'any 2003 dirigeix l'empresa Carops, empresa d'assessorament vitícola i enològic d'àmbit estatal amb projectes a les Balears (Formentera, Eivissa i Menorca), l'Alt Penedès, Tarragona, Costes del Segre, Ribera del Guadiana i l'Alt i el Baix Empordà.

SERRA PERALS, Joan

(Vilajuïga, 19.X.1967) *Bibliotecari i arxiver*

Fill únic de Pere Serra Bardera, dedicat als transports, i de Rosa Peral Comps, ambdós de Vilajuïga.

Llicenciat en Història de l'Art (UAB, 1991), i postgrau en gestió d'arxius (UAB, 2000). Ha estat vinculat al món de les biblioteques des de l'any 1992 en què va ser contractat pe la Diputació com a suport per a la biblioteca de Figueres. L'any 1994 va incorporar-se a l'Arxiu Comarcal com a reforç per a realitzar inventaris

de diferents pobles de la comarca. Des de l'any 2000 compagina les tasques de bibliotecari i arxiver del municipi de Llançà.

Ha col·laborat en la revista local *La Farella* (Llançà), al *Butlletí* municipal, a *Vila Castillonis Empuriarum* (Castelló), als *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos i a altres publicacions comarcals de caire local.

Ha publicat, en col·laboració: *Vilamalla: mil anys d'història 974-1975* (Vilamalla: 1999) amb A. Egea↑ i M. Roig↑, i *Fortià* (Girona: 2003) amb E. Serna, *El llibre de Sant Silvestre* (Llançà: 2005) amb diversos autors, i ha col·laborat en el catàleg de projectes no realitzats *Miratges. 300 anys de projectes no realitzats a les comarques gironines* (Girona: 2004), coordinat per Rosa Maria Gil i Josep Mariné.

SERRA PUMAROLA, Simó

(Llers, 14.VII.1942) *Enòleg*

Fill de Jaume Serra Ferrussola, pagès, i de Conxita Pumarola Arnautó, ambdós fills de Llers. Casat amb Carme Pagès↑, el matrimoni ha tingut tres fills.

Va ser alumne del col·legi La Salle i del Cultural Cervantes, de Figueres. Va estudiar a l'Acadèmia Pràctica (Barcelona, 1955-1956) i el Peritatge Mercantil a l'Escola d'Alts Estudis Mercantils (Universitat de Barcelona, 1956-1960). Va cursar estudis d'Enologia a l'Estació de Viticultura i Enologia de Vilafranca del Penedès, que depenia del Ministeri d'Agricultura (1958), els quals ha completat amb els Estudis Físics, Químics i

Biològics (1960-1961) i amb la diplomatura d'Estudis d'Enologia i Ampelologia (1961-1962), ambdós a la Facultat de Ciències de la Universitat de Bordeus. La seva experiència docent ha tingut lloc a l'Institut Català de la Vinya i el Vi i a la Universitat de Girona.

Ha compaginat l'elaboració de vins de l'empresa familiar amb l'explotació familiar vitícola, en la qual ha introduït noves varietats com l'*Ugni blanc*, *Semillon*, *Cinsault* i *Muscat d'Hamburg*. Des de 1964 és l'enòleg de la Cooperativa Agrícola de Mollet de Peralada i, des de 1979, està vinculat com a enòleg a la Cooperativa de Mollet de Peralada, director tècnic de Cavas Castillo de Perelada i gerent de Comercial Vitícola del Nord-est S.A.

És membre de diverses associacions relacionades amb l'enologia com el Comitè de Tast del Consell Regulador del Cava, del Consell Regulador de la Denominació d'Origen Empordà-Costa Brava, de l'Acadèmia de Tastavins de Sant Humbert, de l'Associació Catalana d'Enòlegs i de l'Associació d'Enòlegs de Burdeos.

Ha estat coautor de la monografia *Caracterització analítica dels vins de la Denominació d'Origen "Empordà-Costa Brava"* (Girona: 1995).

Va ser guardonat amb el I Premi Modesto Domínguez per l'*Estudi i assaïjos del cultiu de la garnatxa a l'Empordà*.

SERRA SAGUER, Jaume

(Vila-sacra, 24.VIII.1967)

Periodista i directiu de ràdio

Fill de Juliano Serra Cordoní i d'Encarnació Saguer Noguera. És el petit de dos germans: Francesc i Jaume. És pare de dos fills: Sergi (1997) i Júlia (1999).

Llicenciat en Publicitat i Relacions Públiques per la Universitat de Girona va estudiar a l'escola pública de Vila-sacra, a La Salle de Figueres i a l'Institut Ramon Muntaner.

Als Fossos va desplegar la seva vocació cap al món de la comunicació presentant algunes edicions dels festivals "*músico-vocal*". Llevat de les feines d'estiu (al càmping Bahía de Roses i als bancs de Bilbao del Port de la Selva i Popular d'Empuriabrava) ha fet tota la seva carrera professional a mitjans de comunicació, principalment a la Cadena Ser. El 1986 va començar a fer col·laboracions a Ràdio Ser Empordà de Figueres on va realitzar programes d'esports, primer, i d'informació general, després. En aquest període va fer la cobertura informativa, entre d'altres temes, de la mort del pintor Salvador Dalí. Durant aquest temps també va col·laborar en diferents mitjans escrits (*Setmanari de l'Alt Empordà*, *Empordà esportiu* i *El Punt*) i va coordinar algunes publicacions municipals d'informació esportiva a Figueres.

Va exercir com a periodista a Ràdio Girona-SER (1990) on va treballar als serveis informatius i va presentar programes d'àmbit provincial (*Ràdio al sol* i *Ser Esportius*) i d'àmbit de tot Catalunya (*El cafè d'estiu*). El setembre de 1990 va ser nomenat delegat de Ràdio Ser Empordà fins que, un any més tard, va incorporar-se a Ràdio Lleida-SER com a director.

Des de 1999 és el director de la Cadena Ser a Girona. Gestiona 14 emissores de ràdio i 5 productes radiofònics (SER, 40 Principals, Dial, M80 i Ona fm). Aquest grup d'emissores és el més escoltat a la demarcació, amb gairebé 125.000 oients segons el darrer *Estudio General de Medios*.

Ha publicat el llibre *La Ràdio a Lleida. La transformació del mitjà (1980-1999)* (Col·lecció Antropològica, Ajuntament de Lleida, 1999) i des d'aquell mateix any és vocal de la junta directiva de l'associació Tribuna de Girona.

SERRA SANZ, Narcís

(Ordís, s. XIX - Girona, 28.VI.1882)

Rel·lotger i criminal

Conegut amb el sobrenom "El Rel·lotger de Creixell". Es va casar amb una pubilla de Creixell i es traslladà a viure al veïnat, prop de Borrassà.

Professionalment es va dedicar a arreglar rel·lotges, gràcies al seu ofici tenia entrada a cases benestants de les rodalies. Sobre la seva

biografia hi ha poques dades contrastades, en canvi, molta fantasia. Va ser considerat el capítol d'una banda de criminals. S'ha apuntat que els bandits aprofitaren una època d'inestabilitat al país (assassinat de Prim, adveniment del rei Amadeu de Savoia, Primera República, tercera guerra Carlina, restauració de Cánovas i Constitució de 1876).

S'ha dit que mentre el rellotger es trobava en el domicili objectiu de l'atracament, una part de la banda, disfressats de capellans, frares i/o monges, sol·licitaven hospitalitat, i s'introduïen fàcilment als domicilis.

Resta incert el nombre de membres que constituïen la banda, se sap que en formava part Bonaventura Gusó Frigola, conegut popularment amb el nom d'"El Menut dels Pins", i Josep Savalls Bofill, ambdós ajusticiats amb el biografiat. Se'ls imputaren una trentena d'assassinats, a més de robatoris i altres malifetes. La darrera acció va ser el segrest i l'assassinat del recaptador de contribucions de Flaçà, segons unes fonts el seu nom era Joan Vila, segons altres, Josep Vilar Torres.

La sentència de la condemna a mort es va dur a terme a la Font del Rei, a l'arenys de l'Onyar. Segons diuen aquest escarment va servir per ajudar a desaparèixer el banditatge a l'Empordà.

SERRANO DELCLÓS, Albert

(Figueres, 18.XI.1919 –
Maçanet de Cabrenys, 23.XII.2006)
Poeta i administrador de finques

Fill de Julio Serrano Redondo, de El Provencio (Conca), tècnic de telefònica, i Rosa Delclós Dalmau, de Peralada. Va estudiar al Col·legi La Salle de Figueres i, després de la guerra, peritatge mercantil. Des de sempre havia conreat la poesia, i va aconseguir algun premi en els Jocs Florals. Va mantenir amistat amb diversos literats com Manuel Machado, Jaume Mintrial i Montserrat Vayreda.

Es va casar amb Maria Olivet Coll, de Maçanet, i el matrimoni va tenir un fill, Joaquim, i dues filles, Maria Rosa i Maria Antònia. A partir d'aquest moment, deixa les aficions literàries i esmerça els seus esforços en l'administració de les finques rústiques familiars.

Va escriure el llibre inèdit *Els Vells* amb el pseudònim de Mamfred d'Arenós. La primera incursió literària va ser en el recull *Aures de Cabrenys* (1955) juntament amb l'escriptor Jaume Mintrial, en el qual va signar amb el pseudònim de Pol de l'Arnera. Al cap d'uns anys, va publicar *El Poema de l'Empordà, la cançó del vent* (Figueres: 1981; id.: 1985 2a ed.), *El Poema de Sant Pere de Rodes* (Figueres: 1991), amb dibuixos de Joaquim Bech i de Careda.

L'obra *El Poema de l'Empordà* va obtenir el Premi Laureà Dalmau (Agullana, 1980). Va compondre la sardana *L'arbreda d'en Tossa*. Una havanera *La ben plantada* i una nadala.

L'Ajuntament de Maçanet li va retre un homenatge el 20 de gener de 2008.

SERRANO JIMÉNEZ, Lluís

(Cantallops, 31.VII.1975) Historiador

Fill de Gregorio Serrano Gutiérrez, guàrdia civil, natural de Almedinilla (Còrdova), i de Josefa Jiménez Salellas, de Cantallops, carnissera i continuadora de la botiga i carnisseria fundada el 1914 pel seu avi, Pere Salellas Misvacas.

Va estudiar segon grau de Formació Professional especialitat administratiu (Figueres, 1999) i, posteriorment, Llicenciatura en Història (UdG, 2007). Ha estat becat pel Patronat Francesc Eiximenis per dur a terme el treball d'investigació sobre la Guerra del Francès amb el títol *Afrancesats i guerrillers: Revolució a la regió de Girona (1808-1814)* (2007), i ha rebut la beca de la UdG per preparar la tesi doctoral.

És soci fundador de l'associació Cantallops Acció Cultural (1997) per la difusió del patrimoni cultural i natural i tresorer de l'entitat (1997-2001); secretari de la Mutualitat de Previsió Social, antiga Societat de Socors Mutus, "La Concòrdia" de Cantallops (2000-2002); i regidor

no adscrit a l'oposició de l'Ajuntament de Cantallops (2003-2007).

Ha estat col·laborador habitual de *l'Esquerda de la Bastida* (la Jonquera), i ha escrit als *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos i a la *Revista d'Història Universitària* (Girona). Col·labora en el projecte *Diccionario biográfico de los Parlamentarios españoles, 1810-1854*.

Ha publicat *Cantallops* (Girona: 2008), en col·laboració amb Antoni Cobos[↑] i el seu germà Miquel Serrano, llicenciat en Història de l'Art.

SERRAT CAMPOS, Carme

(Girona, 1879 - 3.XI.1940) *Mestra*

Va exercir a Sant Pere Pescador de 1915 a 1934. Després de la guerra civil va ser directora del Grup Escolar de Montjuïc.

Està considerada com una de les ensenyants que més va influir en el municipi de Sant Pere Pescador. Es va destacar per les aptituds literàries, en els Jocs Florals de Cardona (1914) va guanyar el premi destinat a un treball pedagògic. Va ser la representant dels mestres gironins en els Mítings Pedagògics (1920), celebrats a Figueres.

SERRATOSA DALMAU, Joaquim

(Girona, 1878 - Figueres, 13.X.1936)
Eclesiàstic i músic

Va ser ordenat sacerdot l'any 1906, essent el seu padrí de missa nova el seu familiar Duran i Dalmau. Poc després, va ser nomenat organista de la parròquia de Castelló d'Empúries, càrrec que va exercir fins a la mort (1906?-1936).

Va musicar els goigs dedicats a *Benaventurat Maurici Proeta*, amb lletra de Moisès Iglesias.

Va ser assassinat al castell de Figueres, juntament amb altres capellans.

SESERAS VICENS, Teresa

(Roses, 6.X.1950)

Advocada i defensora del poble de Girona

Filla de Jacint Seseras Berta, i de Maria Vicens[↑] Sala, ambdós de Roses. Comparteix vivències amb Enric Matarrodona Puigdemont, periodista, i té dues filles: Lluïsa (1980) i Júlia (1984).

Llicenciada en Dret per la Universitat Central de Barcelona (1973), va ser la primera dona advocada que va intervenir en un judici a l'Audiència de Girona (1973/1974). Va ser assessora jurídica del primer Centre de Pla-

nificació Familiar de la ciutat de Girona (1982-1984) i assessora jurídica del primer Equip d'Atenció a la Infància i l'Adolescència en Risc (EAIA) municipal de Girona (1989-1999).

Advocada en exercici, dedicada especialment al dret de família, col·legiada als Il·lustres Col·legis d'Advocats de Girona i Figueres, amb despatx professional a totes dues ciutats. És mediatadora en dret de família. Ha compaginat la professió amb l'ensenyament.

És defensora del Ciutadà de Girona, nomenada pel Ple de l'Ajuntament el novembre de 1999, en instaurar-se per primera vegada a Girona aquesta institució per la defensa dels drets i les llibertats públiques. Renovada en el càrrec l'octubre de 2003, per un segon i darrer mandat, d'acord amb el reglament de la Llei orgànica municipal (ROM), per unanimitat de tots els grups polítics amb representació a l'Ajuntament.

Seguint la tradició familiar, ha estat molt vinculada al teatre de la vila nadiua. És presidenta de l'Associació Grup de Teatre de Roses i membre actiu del grup, dedicat al teatre amateur. Com actriu ha participat en diverses obres i espectacles teatrals, com: *La terra es belluga* de Jordi Bordas, *Quan la ràdio parlava de Franco* de Josep M. Benet i Jornet, *La Senyora de Sade* de Yukio Mishima, *Sis personatges en cerca d'autor* de Pirandello, *Dissabte, diumenge i dilluns* d'Eduardo de Filippo, *Medea* d'Eurípides, *Un matrimoni de Boston* de David Mammet, *Els peixos de colors* de Jean Anouilh o *Invitació al Somni* sobre textos de Garcia Lorca. I cada any, a Roses, *Els Pastorets*. Ha col·laborat com actriu en el curtmetratge *Reflejos*, dirigit pel gironí David Sánchez.

Distincions: Insígnia de l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Girona, en reconeixement pels

25 anys d'exercici de la professió (1999). Dracma de Plata de la Vila de Roses, distinció concedida per l'Ajuntament de Roses (agost de 2000).

SEY, José Antonio
(?, s. XIX) *Impressor*

Va publicar i imprimir *Colección de reducciones de monedas, peso [sic] y medidas* (Figueras: 1841).

SIBECAS CABAÑO, Joan
(Vilanant, 27.I.1928 -
Avinyonet de Puigventós, 20.II.1969) *Pintor*

Fill de Miquel Sibecas, pagès, i de Maria Cabanyó Riera, nascut en el Mas Sibecas de Vilanant. Es va casar amb Francesca Pou Moret, d'Avinyonet del Puigventós, i van tenir quatre fills: Miquel Àngel, Maria, Francesc i Delfí.

Va estudiar al poble i a l'adolescència va ser alumne del Col·legi La Salle, lloc on va manifestar les aptituds per la pintura. Va assistir a classes amb el professor Ramon Reig i encara que la seva formació es pot considerar fonamental-

ment autodidacta, va patir incomprendiments i manca de suport familiar per a desenvolupar la seva vocació, la qual va interrompre més d'una vegada per atendre els requeriments d'atenció al conreu de les propietats. No obstant això, considera Reig i Bonaterra amb els seus mestres. Era un home seriós, lacònic, distant, solitari, segons com, potser per culpa d'un accident d'infantesa arran del qual va perdre un ull.

La seva primera exposició va tenir lloc a Barcelona, el 1947, en companyia del figuerenc Pierre Gironell, a les galeries El Jardí i la seva primera individual va ser a la Sala Icària de Figueres, el 1950, repetint els anys següents 1951 i 1952. L'any 1953 exposa a Ripoll i per dues vegades, a la primavera i a la tardor, a la mateixa Sala Icària. L'any 1954 exposà a la Sala

Municipal de Girona i a la Sala Rovira de Barcelona.

En aquesta època coneix el pintor Josep Bonaterra amb el qual comença una íntima amistat que li servirà d'estímul i li generarà confiança en si mateix.

L'any 1955 va exposar a Barcelona a la Sala Rovira i Sala Busquets i a Figueres a la Sala Icària. El 1956 exposa a Figueres, Girona, Sabadell i Mataró. El 1958 participa en dues exposicions col·lectives, una a Girona amb Josep Bonaterra, Felip Vilà i Rosa Genís i l'altra a Figueres amb aquesta darrera pintora figuerenca. El 1959 "després d'onze anys de pintar", fa un canvi d'estil en la seva pintura i es decanta cap a la pràctica de l'art abstracte. El 1960 pren part en l'Exposició Nacional de Belles Arts que té lloc al Palau de Montjuïc i la seva col·laboració en la Primera Manifestació d'Art Contemporani Empordanès i en la col·lectiva que va tenir lloc a la Sala Municipal de Girona representen la seva plena convicció d'aplicar aquesta tècnica. El 1961 va il·lustrar amb un dibuix el poema *l'Epifania* de Fages de Climent i va inaugurar exposicions a la Sala Municipal de Girona i a la Sala Icària de Figueres. Aquest mateix any, en ser nomenat director de l'Escola de Dibuix i Pintura creada al Casino Menestral Figuerenc, es va distanciant progressivament de les feines agrícoles familiars que l'any següent abandonarà definitivament, a l'hora que s'apropa al grup d'artistes i intel·lectuals que a l'entorn de Fages de Climent es reuneixen al bar Novel o s'apleguen sota la generosa bonhomia d'en Martí Roca a la seva famosa pensió del carrer Joan Maragall.

El 1963 exposa novament a la Sala Icària, però la seva obra abstracta no resulta del tot compresa, i també ho fa a la Sala Reis d'Aragó, de Perpinyà. El 1964 exposa a Barcelona i a València, el 1965 ho fa a Barcelona i a Madrid, i el 1966 inaugura, amb una col·lectiva, la Sala Municipal oberta a la Cambra Agrícola, i la seva obra es pot veure a Saragossa, a Pollença, a Alacant, a Barcelona i, en una mostra antològica, al Museu de l'Empordà de Figueres, retornant, en certa manera, a un nou figurativisme.

El 1967 torna a exposar a Barcelona, a les Galeries Espanyoles, a la Sala Municipal de Girona i a la Sala de la Biblioteca Popular de Mataró,

a la Galeria d'Art de Figueres i a la Sala Armengol d'Olot. El 1968 torna a les sales del Museu de l'Empordà, i a les Galeries Espanyoles i inaugura exposició a Leiden (Holanda) a la galeria Duivenhuys.

Just abans de morir, havia abandonat la direcció de l'Escola de Dibuix i s'havia endinsat en el món del gravat, assistint a classes juntament amb el pintor Capalleras[↑] a l'Escola d'Arts i Oficis d'Olot.

La seva obra va tenir repetits reconeixements en concursos: l'any 1957 va aconseguir el segon premi en el Primer Premi de Tossa de Pintura Ràpida, i el 1958, la Medalla de Plata en l'especialitat d'aquarel·la del Tercer Concurs Provincial de Pintura a Girona. L'any següent, el primer premi a l'oli en el IV Concurs de Pintura i Escultura convocat per la Diputació de Girona, i el 1960 guanya el segon premi de Dibuix en el V Concurs de Pintura Immortal Girona. L'any 1961 obté menció honorífica en el Primer Premi Montcada i el primer premi de dibuix en el VI Concurs d'Art de la Diputació gironina. L'any 1962 va rebre el tercer premi en el Certamen Provincial d'Arts Plàstiques i, en el Certamen Nacional, celebrat a Madrid, és també premiat. L'any 1963 en el VIII Concurs de Pintura i Escultura convocat per la Diputació de Girona torna a obtenir el Primer Premi a l'Oli. L'any 1967 se li atorga diploma en el Concurs d'Arts Plàstiques organitzat per Ràdio Barcelona.

SIBIL-LA de FORTIÀ

(Fortià?, v. 1350 – Barcelona, 24.XI.1406)
Reina de Catalunya i Aragó

Pertanyent a una família benestant, filla de Berenguer de Fortià. Vídua d'Artal de Foces, va esdevenir muller de Pere III el Cerimoniós (11.X.1377). Va ser una de les reines catalanes que no pertanyien al llinatge reial.

Gràcies a la seva situació privilegiada, va facilitar

càrrecs estratègics, entre altres, al seu germà, Bernat de Fortià (?-1424), el qual va esdevenir primer majordom, camarlenc reial, lloctinent del governador de Catalunya i, finalment, capità general de les tropes que lluitaven contra Joan I d'Empúries.

A la mort del rei Pere (1386), va caure en desgràcia i va ser reclosa al castell de Montcada, acusada d'haver abandonat el marit. El futur Benet XIII la perdonà, però tant ella com el seu germà varen haver de renunciar a nombroses rendes.

SIDRACH PLANAS, Moisès

(Lladó, 13.I.1938 – 13.I.1980) Pintor

Va néixer en el si d'una família senzilla. Es va casar amb Quimeta Torrent, de Lladó, i el matrimoni va tenir tres fills. Va treballar de fuster i de pintor de parets per a guanyar-se la vida, fins a decantar-se per la pintura en el vessant artístic.

De formació autodidacta, es va nodrir de bibliografia artística i va mantenir contacte amb pintors locals, es va sentir atret per l'art dalinià i, a Lladó, va coincidir amb diversos artistes com Llavenera[↑], Gironella[↑] o Vayreda[↑]. Va formar part del grup d'artistes que freqüentaven les tertúlies de la fonda de Can Roca, de Figueres.

De caràcter entusiasta, era un gran comunicador, esperit que el portava a participar en moltes activitats. Va conrear diverses tècniques com el gravat, el dibuix, l'escultura (en pedra, aram, fusta i terracota), la forja i el vidre. D'entre totes les tècniques en sobresurt el dibuix i la pintura, la qual ell mateix definia com a expressionisme empordanès, i com a iconografia destaca la figura humana. Traspasat en plena maduresa creativa, a l'edat de quaranta-dos anys.

Havia participat en diverses exposicions col·lectives, d'entre les quals cal esmentar l'*Hommage à Francis Pasquier* (1901-1969) (París, 1970). I en individuals com: Sala d'Exposicions Municipal

(Girona, 1967, 1969, 1976), Museu de l'Empordà (Figueres, 1968), Sala Goya (Figueres, 1968), Salle Arago (Perpinyà, 1969), Sala Rovira (Barcelona, 1970), Galeries Internacional (Girona, 1972, 1973, 1974), Sala Xaloc (Roses, 1973), Galeria Braulio (València, 1978), Galeria Nabis (Figueres, 1978), Galeria d'Art (Banyoles, 1979).

Pòstumament varen tenir lloc diverses exposicions per a retre-li homenatge: Sala Rovira (Barcelona, 1980), Sala Àrtemis (Figueres, 1981), Sala Kreisler (Barcelona, 1981), Museu de l'Empordà (Figueres, 1985), Sala de Sant Joan (Lladó, 1987 i 2005).

L'Institut d'Estudis Empordanesos va editar la monografia *Moisés Sidrach. Passió per la creació artística* (Figueres: 2005), coordinada per Joaquim Tremoleda↑.

SIGRIST, Peter

(Lucerna, Suïssa, 9.I.1937 – Suïssa, 31.X.2006?) Pintor

Va realitzar estudis d'art i arquitectura i, en acabar, va realitzar un viatge a Mèxic, el qual va ser decisiu per determinar que la seva futura dedicació seria la pintura. Després de viure a Mèxic per un període de dos anys va anar a Barcelona. Va residir a diferents llocs de Catalunya i de l'Empordà: Ordis, Cabanes i Fortià (1982-2003), amb freqüents viatges a l'Amèrica del Sud i Mèxic.

SILOT

(Vilamalla, s. XIX) Cap de bandolers

SIMON FOSSAS, Francesc

(Bergà, el Berguedà, 21.I.1933) Fotògraf

A l'edat de catorze anys va incorporar-se al treball a la fàbrica de filatures i teixits del poble Societat Anònima Asensio. Va aprendre l'ofici d'impressor i es va familiaritzar amb la fotografia artística a la impremta-llibreria de Jaume Huch Guixé. Es va sentir atret per la tècnica fotogràfica i es va convertir en un fotògraf aficionat. Va millorar el coneixement amb els germans Escobet, fins a esdevenir fotògraf professional.

L'any 1955 va arribar a Figueres, destí per a complir amb el servei militar i lloc on s'establiria.

Va treballar al servei de correus i retratava en el domicili particular amb la categoria de fotògraf ambulat. Posteriorment, va obrir galeria al carrer Pere III, amb el nom de Foto Estudio Simon, ara com a fotògraf professional.

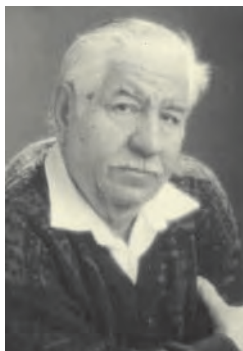
A la dècada dels 80, va traslladar domicili i galeria, al carrer de Sant Llàtzer. En jubilar-se, el negoci el va continuar la seva muller.

Va realitzar encàrrecs institucionals per l'Ajuntament de Figueres i la Societat Coral Erato. Va ser un dels fotògrafs figuerencs homenatjats a l'exposició *Dalí a l'Empordà. La mirada del fotògrafs empordanesos* (Figueres, 2004-2005), exposició que va itinerar per Catalunya i Espanya, comissariada per Inés Padrosa↑.

SIMON MARCÓ, Josep

(Peralada, 29.VIII.1933 – 21.III.2005)

Ferrer i serraller

Fill de Valentí Simon Bassols, ferrer, natural de Vila-sacra, i de Teresa Marcó Colls, de Figueres. Era el mitjà de tres germans. Es va casar amb Nuri Feliu Estela, de Llançà, i el matrimoni va tenir quatre filles: Maria Isabel, Mercè,

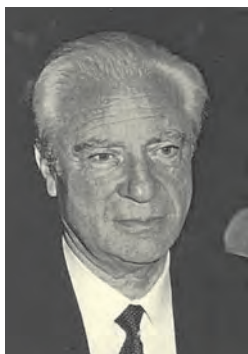
Maria Pilar i Mònica.

L'any 1941 el pare va establir el taller a Peralada, i el biografat als catorze anys va iniciar-se en l'ofici. Era conegut amb l'apel·latiu de "Pitu Ferrer". Va exercir de ferrer de tall i serraller, amb els anys va dedicar les estones lliures a elaborar peces de ferro d'artesanía com vaixells, giraldes o quixots, objectes que creava mitjançant materials reciclats.

El Centre Català d'Artesania de la Generalitat li va atorgar la Carta artesanal de forjador, serraller del reciclatge, en reconeixement a la seva trajectòria professional (1992).

SIMON SERRA, Josep Maria

(Figueres, 14.IV.1925) *Enginyer i arquitecte*

Fill d'Amador Simon Boris, llibreter, natural de Girona, i de Maria Serra Vila, de Figueres. Va ser el gran de dos germans: Josep Maria i Maria Rosa. Es va casar amb Maria Dolors Vilar Olivas, de Banyoles, i el matrimoni ha tingut

dos fills, Alexandre i Xavier, i una filla, Anna.

És descendent de la família Serra[†], llibreters i impressors, del carrer de Besalú. L'any 1941 es trasllada a Barcelona per cursar la carrera d'Enginyer Industrial i posteriorment es doctora (1950), prossegueix els estudis amb la carrera i el doctorat d'arquitectura (1960). Va cursar un Màster d'Alta Direcció a l'IESE de Barcelona (1968).

Ingressa a ENHER (Empresa Nacional Hidroelèctrica Ribagorçana), i esdevé director de producció i transport. Especialitzat en prefabricats per a la construcció, projectà materials per fabricants de tot Espanya (els primers clients foren de Figueres), i col·laborà en el desenvolupament de la Normativa Espanyola en aquesta matèria.

El nomenament de president del Consell d'Administració de "La Hidro" (Hidroelèctrica de l'Empordà, S.A.), l'any 1985, va suposar el retorn i la represa de contacte amb Figueres. Des del nou càrrec va esponsoritzar actes rellevants de la vida cultural empordanesa.

Com afeccions personals practica la música (piano, violí i composició), i pintura (preferentment aquarel·la i oli). És membre de la Fundació Gala-Dalí, i de l'Institut d'Estudis Empordanesos.

L'any 1999, va rebre el Premi a la Creativitat en el concurs del Col·legi d'Enginyers, per a un projecte d'equip per a la Televisió en Relleu, o la televisió en tres dimensions, el qual més tard va ser patentat com a invent.

SOLÀ SALVATELLA, Helena

(Sant Joan de les Abadesses, el Ripollès, 7.II.1976) *Periodista*

Filla d'Àngel Solà Moret i de Mercè Salvatella Planella. Casada amb Carles Bassaganya, el matrimoni té un fill, en Miró.

És diplomada en Ciències Empresarials per la Universitat Pompeu Fabra de Barcelona (1996-

1999) i llicenciada en Periodisme per la Universitat Pompeu Fabra de Barcelona (2000-2002).

Comença la seva carrera professional als 16 anys a Ràdio Olot com a conductora dels informatius, després d'haver estat quatre anys a l'emissora municipal de Sant Joan de les Abadesses. Compagina els estudis amb la ràdio i s'incorpora a Ona Girona on exerceix de periodista, redactora i editora dels informatius. Quan neix Ona Catalana, passa a formar part de l'equip de Neus Bonet a Ona Barcelona com a responsable de política de la cadena. Ha treballat també en el programa 135 escans de Televisió Espanyola a Catalunya.

El 2002 s'incorpora a la Federació d'Hostaleria de les comarques de Girona com a cap de comunicació. Des del 17 d'octubre de 2005 és la directora del bisetmanari *Hora Nova* i del *Grup Noves Edicions* que edita també la revista *Hora Rosa*.

SOLÀ VIDAL, Felip

(Garriguella, 1843 - Buenos Aires?, Argentina, 1897) *Metge*

Va estudiar Medicina a Barcelona i a Madrid. Va participar en la Guerra del Pacífic, va ser metge de l'Armada a la fragata *Concepció*. Exerceix la medicina a San Nicolás de los Arroyos quan l'epidèmia de còlera va envair la zona (1867-1868). Es va establir a Buenos Aires, lloc on va fundar el primer establiment d'Hidroteràpia, i juntament amb els doctors Herrera Vargas i Pérez, va fundar l'Institut Frenopático. Va ser director del Club Español de Buenos Aires (1880-1881).

Es va casar amb Emilia Marengo Bengolea i el matrimoni va tenir una filla, Emília.

La vila natal va rebre donatius del biografiat, i gràcies a un d'ells es varen construir les escales de l'església.

SOLÀ VIDAL, Josep

(Garriguella, 26.I.1850 – París, 15.VI.1930)

Metge

Va estudiar a les universitats de Barcelona i París i es va doctorar a Buenos Aires, lloc on va residir. El primer indret on va exercir la medicina va ser a San Nicolás de los Arroyos, allà va ser nomenat "agente consular de España" (1883). Posteriorment, va ser cirurgià i director de l'Hospital Español de Buenos Aires per un període de vint anys. Va representar el Govern argentí en el Congrés Internacional de metges de malalties mentals celebrat a Viena.

Va ser director del Club Español de Buenos Aires (1898-1900) i president del Directorio del Banco Español. El Govern argentí el va comissionar per convidar el Govern espanyol a les festes del Centenari de la República Argentina.

La vila natal va rebre donatius del biografiat, gràcies als quals va costejar obres a l'església i a la Mare de Déu del Camp, es va arreglar la font de sant Nazari, i va encarregar el panteó familiar a l'arquitecte gironí Rafael Masó.

Va fer un viatge per Europa i com a resultat va publicar *Progreso de la Cirugía Contemporánea* (Buenos Aires: 1888).

SOLANELLAS SOLÉ, Jacint

(Berga, el Berguedà, 1920 –

Figueres, 22.II.1999) Pastor, artesà i guarda

Conegut popularment amb en nom de "Cinto". Orfe de mare des dels vuit anys, gràcies a la seva feina de pastor va recórrer una bona part de Catalunya (pel Berguedà, la Cerdanya, Mieres i Montagut). Mentre atalaiva el bestiar va aficionar-se a treballar la fusta, tallava

diferents objectes com gots, plats i escuts de pobles. Miquel Oliva li va oferir ser el guarda de Sant Pere de Rodes i va ocupar aquest lloc des de 1972 fins a la seva jubilació, el 1984. Després de jubilat es va quedar a viure a Vilajuïga.

SOLDEVILA CANADELL, Jaume

(Figueres, 10.XI.1896 – 12.II.1958) Músic

Fill d'Enric Soldevila[↑] Santandreu, músic, i de Francesca Canadell Corsellas, ambdós de Figueres.

Va ser un reconegut violinista, va actuar al Teatre El Jardí de Figueres i va formar part de grups instrumentals amb Enric Sans[↑], Ramon Basíl[↑], Fèlix Mascort i Lluís Bonaterra[↑].

SOLDEVILA FELIU, Artur

(Figueres, 7.VI.1928) Veterinari

Fill d'Arturo Soldevila Gratacós, carnisser, de Figueres, i de Carme Felíu Llobera, de Fortià. Casat amb Concepció Fernández Pujol, de Figueres, el matrimoni ha tingut tres fills: Artur, Lurdes i Gemma.

Va estudiar batxillerat al col·legi La Salle de Figueres i es llicencià en veterinària a la Facultat de Veterinària de Madrid (1951), es va doctorar a la Universitat de Lleó (1960). Fou alumne (1957) del Col·legi d'Agricultura de la Universitat Nebraska becat per l'Administració de Cooperació Internacional (ICA), i es diplomà en Economia Agrària (1969), Gestió Pública (1974) i Comunitats Europees (1983) a l'Escola Nacional d'Administració Pública, d'Alcalà d'Henares i en Comunitats Europees pel Patronat Català Pro-Europa i el Centre d'Estudis Econòmic-socials de Catalunya (1984).

Va exercir com a cap de serveis d'inspecció veterinària i provincials a Astúries i Alacant, i a Girona com a cap de la Jefatura Provincial de Ganadería (1965-1981). Va ser fundador i primer

director del SEMEGA (Servicios de Mejora y Expansión Ganadera) adscrit a la Diputació de Girona, des de la seva creació el 1968 fins al 1982, des d'on va impulsar els serveis d'inseminació artificial i del sector boví de llet, i va aconseguir millorar la genètica i la productivitat. Va ser delegat provincial a Girona del Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació (1982-1993).

Ha estat president de l'Associació Nacional de Veterinaris de l'Estat (1971-1973), vocal del Consell General del Col·legi de Veterinaris d'Espanya (1971-1973), membre numerari fundador de l'Acadèmia de Ciències Veterinàries de Barcelona, avui de Catalunya (1959); membre fundador del Patronat d'Investigació Veterinària "Enrique Coris Gruart" de la Universitat de Saragossa (1970) i president d'honor dels Col·legis Oficials de Veterinaris d'Alacant (1985) i Girona (1987). També ha estat director de Càritas Diocesana de Girona (1993-1997).

Ha estat ponent i vocal en diverses comissions nacionals (com la d'agricultura del III Plan de Desarrollo Económico y Social, de 1972), i internacionals representant l'administració espanyola; professor en cursos d'especialització i conferenciant, així com autor de treballs i estudis en diverses revistes professionals i tècniques, com: *Avigan*, *Catalunya Agrària* o *La Hacienda*, entre altres.

Algunes de les seves aportacions responen als títols: "Juan Arderius Banjol" a *Semblanzas Veterinarias* (Madrid: 1978), "Una institució ramadera d'avantguarda: Semega de Girona. Síntesi històrica dels primers 15 anys: 1968-1982" comunicació presentada al IV Col·loqui d'Història Agrària (Barcelona, 1997), o la conferència pronunciada en el Congrés Català de la Cuina "Divagació sobre les carns de Girona" (Girona, 1981, publicada a Girona: 1983).

Està en possessió de la Medalla de oro al Mérito Profesional (1965), de la Cruz de Caballero de la Orden de Cisneros (1969), de l'Encomienda de la Orden del Mérito Agrícola (1970), de la Medalla de oro de la Asociación del Cuerpo Nacional Veterinario (1984), de l'Encomienda de la Orden del Mérito Civil (1986), de l'Encomienda de Número de la Orden del Mérito Agrario (1993), de la Croix d'Officier de l'Ordre du Mérit Agricole pels serveis prestats a l'agricultura en general i a la ramaderia en particular com a vocal del

Conveni hispanofrancès d'Higiene i Producció Animal, atorgada pel govern francès el 2001, i la Medalla Francesc Macià al Mèrit al Treball de la Generalitat (2006).

SOLDEVILA SANTANDREU, Enric

(Figueres, 1861 – 21.XII.1943)

Cadiraire, músic i luthier

Fill de Fèlix Soldevila i d'Antònia Santandreu. Es va casar amb Francesca Canadell Corsellas, de Figueres, i el matrimoni va tenir un fill: Jaume i una filla.

Conegut popularment amb el nom de "Catroi", de jove va ser el cornet de l'orquestra Els Rossinyols, de Castelló.

Va compaginar l'ofici de músic amb el de cadiraire i, més endavant, amb el de luthier. Ha estat un dels més reconeguts constructors de tenores, algunes de les quals han estat interpretades per destacats músics com Albert Martí o Ricard Viladesau.

Dues de les seves tenores es troben en el Museu de la Sardana de Girona.

SOLDEVILLA ALBERTÍ, Joan Manuel

(Barcelona, 26.VIII.1964)

Filòleg, professor i tintinòleg

Fill de Joan Manel Soldevilla Lecuona, de Barcelona i Josepa Albertí Carré, ambdós de Barcelona. Casat amb M. Mercè Cuartiella, el matrimoni té dos fills: Marc i Martina.

Es va llicenciar en Filologia Hispànica per la Universitat de Barcelona (1982). És Diplomada en Teologia per l'Institut de Teologia de Girona (1994).

Va accedir al Cos de Professors de Batxillerat (1988) i va obtenir plaça definitiva, de literatura castellana, a l'Institut Ramon Muntaner de Figueres (1989), any en què es va instal·lar a l'Empordà. Va ingressar al Departament de Filologia de la

Universitat de Girona, com a professor associat, impartint l'assignatura Literatura Hispanoamericana (1994-2002).

Va ser director tècnic de l'Aula Municipal de Teatre de Figueres (1999-2001). Ha estat el guionista de l'exposició *Llamp de relamps* que inaugurarà la reforma del Museu Marítim de Barcelona (2003), i posteriorment ha col·laborat amb el Museu de Lleida, amb el de Granollers i en el projecte *Tintinotècnia*, al Museu de la Tècnica de l'Empordà (Figueres, 2007).

Ha publicat, en col·laboració amb la seva muller, M. Mercè Cuartiella, nombrosos articles de divulgació del món del còmic, en diverses publicacions periòdiques de Barcelona, com ara: *Spiderman*, *Los nuevos mutantes*, *Psi Force*, *La patrulla X*, *Club amigos*, *Marvel two-in-one*, *Marvel Héroes*, entre altres, i de l'Alt Empordà: el setmanari *L'Empordà* on, des de 1989 fins a 1996, també conjuntament, han publicat més d'una cinquantena d'articles de la mateixa temàtica.

Altres articles han versat sobre temes literaris, teatrals, o literariopedagògics, i del còmic a publicacions periòdiques com: *Slumberland* (Barcelona), *Ñaque* (Ciudad Real), *Textos de didáctica de la lengua y la literatura* (Barcelona), *Vita Est* (Girona), *Serra d'Or* (Barcelona), *Boletín del Círculo Homes* (Barcelona), *Revue des Amis de Hergé* (Bruxelles), *CLIJ* (Cuadernos de Literatura Infantil y Juvenil) (Barcelona).

Ha escrit les obres teatrals: *Cuatro ficciones-cuatro*, en col·laboració amb M. Mercè Cuartiella, i estrenada pel grup Zanni Teatre al Teatre Municipal El Jardí de Figueres, (13.V.2001). Ha intervingut en la direcció escènica, en col·laboració amb M. Mercè Cuartiella, del *Concert-Homenatge a García Lorca*, estrenat a l'Auditori Narcís de Carreras de Girona, el 2 de desembre de 1998.

Amb els alumnes de l'institut ha portat a terme representacions d'obres dels clàssics castellans amb un èxit rotund, els títols representats han estat: *Bajarse al moro* de José Luis Alonso de Santos (estrenada a Figueres, 2.VI.1993), *Lisístrata* d'Aristòfanes (Id., 3.VI.1995), *La Tempestad* de Shakespeare (Id., 4.VI.1996), *Fuente Ovejuna*, de Lope de Vega (Id., 29.V.1997), *Don Álvaro o la fuerza del sino* del Duque de Rivas (Id., 30.V.1998), *En la ardiente oscuridad* de Buero Vallejo (Id., 2.V.1999).

Soldevilla ha fet entrar Tintín a la Universitat de Girona amb la realització de cursos titulats: *70 anys de Tintín* (1999) i *Tintín, imatges del segle XX* (2000), *L'aventura del TBO* (2001), *Cent anys de tebeos catalans* (2002).

Ha escrit: *L'abecedari de Tintín* (Lleida: 2002) obra premiada amb el I Premi Rovelló d'assaig sobre literatura infantil i juvenil 2002, convocat per l'Ajuntament de Mollerussa. Obra que s'ha traduït al castellà *Abecedario de Tintín* (Lleida: 2003) amb les correspondències a l'asturià, basc i gallec. *Historietes amb D.O. Empordà* (Figueres: 2003) en col·laboració amb Sebastià Roig[†].

El pare de Carpanta i Zipi i Zape (Lleida: 2006), obra guanyadora del IV Premi Rovelló d'assaig sobre literatura infantil i juvenil, 2005.

Amb motiu del centenari del naixement de l'autor publica *Univers Hergé* (Lleida: 2007), on difon la trajectòria del dibuixant, emprant com a fil conductor l'astronomia. L'obra compta amb dibuixos de Dani Majà. Altres títols són *Univers Hergé*, (Lleida: 2007), o *El mundo de Escobar* (Barcelona: 2008).

Ha estat nomenat comissari de Figueres Capital de la Cultura Catalana, 2009.

SOLER, Pere

(Vilanant, s. XIII) Abat de Vilabertran

Fill de la família Soler Soler propietària del castell de Vilanant, lloc avui en ruïnes on es troba la capella de Sant Jaume dels Solers, propietat de la família Rodeja. Va ser abat de la canònica de Vilabertran (1214-1217).

SOLER AGULLÓ, Anna

(Figueres, 24.X.1954) Artista

Va ser la tercera filla de Joan Soler Soler, de Peralada, i de Maria Anna Agulló Bataller, de Figueres. Casada amb Jaume Pey[†], de Borrassà, el matrimoni no té descendència. Viu entre Borrassà i Peralada.

Va realitzar estudis de piano a Figueres amb Maria Rosa Gratacós[†], de tenora i clarinet amb Josep Gispert. Es va donar a conèixer per la participació al certamen de la sardana cantada convocat per Catalunya Ràdio (1992), va quedar finalista amb la sardana *Divendres nit* (música i lletra). Va tornar a participar al certamen amb les

sardanes *Xenofòbia* i *Voldria ser una nina*. Ha escrit altres sardanes inèdites, sense títol.

Ha projectat les seves dots artístiques en la pintura, ha desenvolupat l'aquarel·la, el collage i el disseny, havent realitzat diverses exposicions. Ha dissenyat diferents objectes, executats pel seu marit, els quals han estat exposats en espais i llocs diversos com la *Mostra del Ferro* (Besalú, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999 i 2000), al Centre Català d'Artesania (Barcelona, 1996, 2000), a Vinçon (Barcelona, 1999) o a Las Rozas (Madrid, 2000).

S'ha destacat per la seva col·laboració amb grups d'oposició del consistori peraladenc, havent publicat alguns contes i llegendes en fullets volants; des de l'any 2007, forma part i col·labora amb el grup d'oposició Agrupació La Muga.

SOLER BATLLE, Josep

(*Darnius, 8.VI.1919*) *Empresari*

Fill de Martí Soler Torrent, flequer, natural de Tortellà, i de Maria Batlle Sala, de Darnius.

Va marxar del poble durant la guerra civil i va anar a França, d'allà va agafar un vaixell, juntament amb els seus germans, amb

destí a Mèxic, però, per equivocació, varen arribar a Veneçuela. Va muntar un negoci i l'any 1951 crearen una de les empreses més importants del país, Pandock, distribuïdora nacional de matèries primeres per a la indústria dels aliments, sobretot per a fleques i pastisseries. Actualment compten amb vint-i-tres centres de distribució i onze punts de venda.

Ha rebut diverses condecoracions i ha estat distingit per l'actual president de Veneçuela. L'any 2006 la seva empresa va ser distingida com a "Empresa del Año" per CAVIDEA (Cámara Nacional Venezolana de la Industria de Alimentos).

Amb data 16.VII.2007 el biografiat va signar un conveni amb el Departament d'Educació de la Generalitat, segons el qual efectuava una donació de 24.000 € anuals, per un període de deu

anys, al CEIP Mont-roig de Darnius. Aquesta quantitat està destinada a contribuir a la millora i qualitat de la docència, en especial de la formació de l'àrea de ciències, i a la compra de llibres i material, en benefici dels seus alumnes.

SOLER BOS, Antoni

(*Figueres, 30.XI.1926* – *Badalona, el Barcelonès, 5.III.1982*) *Actor*

Fill de Joaquim Soler Municoi, carter, de Figueres, i de Maria Bos Sais, de Barcelona. L'any 1953 es va casar amb Carme Guasch i del matrimoni varen néixer tres fills: Blanca, Sílvia i Antoni.

Va anar a l'escola primària amb el mestre Pey, de caire republicà i catalanista. A la postguerra va treballar a la banca, va entrar a les oficines del Banco Hispano Americano. La feina el va portar a residir a Olot, Calella, Terrassa i Badalona.

Va compaginar la feina amb la seva principal afició, el teatre. Va estar molt vinculat amb el Patronat de la Catequística, on va participar en nombroses representacions teatrals.

SOLER CAUSSA, Joan

(*Palau-saverdera, 1868* – *11.X.1937*) *Farmacèutic*

Es va casar amb Assumpció Boix, de Sant Climent Sescebes, i el matrimoni va tenir dos fills, Maria i Santiago.

Va obrir la primera farmàcia de Palau-saverdera, en els baixos del domicili familiar, a la casa coneguda com

Can Segle. El seu fill **Santiago Soler Boix** (Palau,

1896-Llançà, 1985) va estudiar medicina i la farmàcia es va tancar. Aquest va exercir prop de cinquanta anys a la vila de Llançà i el consistori, en reconeixement a la seva dedicació, li va dedicar una plaça (1988).

SOLER FUSTER, Victòria

(Garrigòles, el Baix Empordà, 30.XI.1955)
Arqueòloga

Filla de Joaquim Soler Font, pagès, natural de Vilacolum, i de Maria Fuster Andreu, de Jafre. Està casada amb Josep Casas↑ Genover, arqueòleg.

Va estudiar el batxillerat i COU a l'institut Vicens Vives de Girona i ha realitzat estudis universitaris. S'ha dedicat a la investigació arqueològica des del 1975. Ha participat en diverses campanyes en jaciments ibèrics, romans i medievals. Treball que compagina amb la feina a l'ajuntament de Vilaür.

Ha publicat articles als *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos i a revistes especialitzades com *BAR International Series* (Oxford).

Ha col·laborat en les monografies: *A l'entorn del Puig Segalar. Albons-Garrigòles-La Tallada d'Empordà-Viladamat* (Girona: 2005) i *El Cor del Terraprim. Camallera, Llampalles, Saus i Vilaür*, (Girona: 2005), ambdós amb Josep Casas Genover, i *Vilaür* (Girona: 2006).

Ha col·laborat en les monografies: *El poblat ibèric de Planells i les sitges dels Bordegassos (Sant Mori - Vilopriu)* (Girona: 1991), *Les sitges de Tolegassos. Aspectes de la fase republicana del jaciment* (Girona: 1996), *Materials arcaics del jaciment de Mas Gusó (Bellcaire d'Empordà). Ceràmiques jònies d'època arcaica: centres de producció i comercialització al Mediterrani Occidental* (Empúries: 2000). *Llànties romanes d'Empúries. Materials augustals i alto-imperials* (Barcelona: 2006).

Conjuntament amb Josep Casas, a la *BAR International Series*, ha escrit: *La villa de Tolegassos. Una explotación agrícola de época romana en el territorio de Ampurias* (Oxford: 2003), *Intervenciones arqueológicas en mas Gusó (Gerona). Del asentamiento precolonial a la villa romana* (Oxford: 2004), *Lucernas romanes en el extremo nordeste de la Península Ibérica* (Oxford: 2006).

SOLER GRAU, Josep

(Figueres, 30.VII.1897 – 1.IV.1946)
Professor i impressor

Fill de Rafel Soler Grau, rajoler, natural de Garrigàs, i de Maria Grau Costa, natural de Sant Pau de la Calçada i domiciliats a sant Pau de la Calçada. Es va casar amb Hermínia Camps Tapiolas i el matrimoni no va tenir descendència.

Va ser catedràtic de l'àrea de lletres a l'institut de Figueres i va ocupar el càrrec de vicesecretari. Vivia al carrer de la Muralla de Figueres, on es reuniren coneguts figuerencs, com Antoni Papell↑, Martí Vilanova↑, Rafael Ramis↑, Salvador Dalí↑ o Pelayo Martínez↑.

Era el propietari de la impremta Tipografia Ideal. Fou l'encarregat d'imprimir publicacions periòdiques, com *El senyor Pancraci*, *Renovació Social*, *La Comarca* o *La Comarca Deportiva*, i va ser director de *La Galeria*.

SOLER GUASCH, Antoni

(Figueres, 4.VI.1965) Historiador i periodista

Fill dels figuerencs Antoni Soler↑ Bos i de Carme Guasch↑ Darné. És el petit de tres germans: Blanca, Sílvia↑ i Antoni. Des de 1997 està casat amb Laura Gas i té dos fills.

És llicenciat en Història Contemporània per la Universitat de Barcelona. Va començar a introduir-se en els mitjans de comunicació a l'emissora municipal Ràdio Ciutat de Badalona (1984-87), com a redactor d'informatius. Posteriorment es va incorporar a la redacció del diari *Avui* (1987-1990), a

la secció de política i a *El Observador* (1990-1993), a la secció de política catalana. Des de 1999 col·labora regularment a *La Vanguardia* com a cronista d'actualitat i com a columnista setmanal a la secció "El runrún".

Ha escrit *Pretèrit imperfecte* (Barcelona: 1994; Madrid: 1995 en braille; Barcelona: 1996; id.: 1998), *Els mals moments* (Barcelona: 1996), *Diccionari poc útil* (Barcelona: 1997), *Badalona davant del mirall* (Barcelona: 1998), *Història de Catalunya: (modèstia a part)* (Barcelona: 1998; id.: 2000; id.: 2001; id.: 2002), traduïda al castellà *Historia de Cataluña: (modestia aparte)* (Barcelona: 2001), *Votám inútil* (Barcelona: 2003), *Minoría absoluta al país del tripartit* (Barcelona: 2005), *La Penya en 75 paraules* (Barcelona: 2006), *El llibre mediàtic de Polònia* (Barcelona: 2007), *Amb llengua o sense* (Barcelona: 2008).

És autor del text del catàleg de l'exposició *Passió pel color* (Figueres: 2002) dedicat a Josep Ministral. Així mateix és autor del text que acompanyen les fotografies de Jordi Play, de l'obra *Objectiu la pau: 34 dies inoblidables* (Barcelona: 2003).

Ha col·laborat en *Roca, l'últim segon* (Barcelona: 1996), amb Andreu Farràs, en el recull de narracions *Aaaaaah...* (Barcelona: 1998) i *El Barça o la vida* (Barcelona: 1999) dels germans Miranda.

L'any 1994 esdevé guionista d'alguns programes de TV3 com *La tarda és nostra* de Josep Cuní, i *Pares i fills* presentat per Gemma Nierga. L'any 1995 s'incorpora a l'equip d'*El Terrat*, primer com a guionista dels programes d'Andreu Buena-fuente, a Ràdio Barcelona i a TV3. Ha participat, dirigit o ha estat guionista de nombrosos programes televisius: *Sense títol* (TV3, 1995), debuta com a presentador a *Sense títol 2* (TV3, 1996), presenta i dirigeix *Malalts de tele* (TV3, 1997), l'informatiu d'humor *Set de notícies* (TV3, 2001) que derivarà en el programa diari *Set de nit*, dirigeix i presenta un resum satíric de l'any *Any Serejé* (TV3, 2002), *El favorit* (TV3, 2004), *Mire Usté* (Antena 3, 2005), *Polònia* (TV3, 2006-2009) i *Barçòvia* (TV3, 2006), en qualitat de col·laborador, guionista o director de projectes en els quals ha practicat l'humor satíric.

Té un programa humorístic diari a RAC-1, amb el seu equip *Minoría Absoluta*.

El programa *Malalts de Tele* va rebre el Premi Ondas l'any 1998 en la categoria de programa innovador, i dos Premis Zapping, al millor programa i al millor presentador. El programa *Polònia* ha rebut el Premi Ondas 2007 en la categoria de millor programa d'una televisió local.

SOLER GUASCH, Sílvia

(Figueres, 5.X.1961) Periodista i escriptora

Filla dels figuerencs Antoni Soler i Bos i de Carme Guasch i Darné. És la mitjana de tres germans: Blanca, Sílvia i Antoni. Casada amb Pedro Muñoz, té dos fills: Ferran i Daniel.

Llicenciada en Ciències de la Informació (Universitat Autònoma de Barcelona, 1985). En acabar els estudis es va incorporar a Ràdio Ciutat, de Badalona. Ha treballat com a periodista a Catalunya Ràdio des de l'any 1987-2003. Destaquen les emissions dels programes *Diccionari dalinià*, per commemorar l'Any Dalí; *Estimada Rodoreda o Les Hores d'en Pla*. Actualment continua col·laborant amb l'emissora, amb el diari *Avui*, i en el programa *Els Matins* de TV3.

Una de les seves constants ha estat combinar el periodisme amb la literatura.

És autora d'un recull de narracions *Arriben els ocells de nit* (Barcelona: 1985), en el qual s'inclou el conte *Semblava de vidre*.

Les novel·les *El centre exacte de la nit* (Barcelona: 1992), *El son dels volcans* (Barcelona: 1999), *L'arbre de Judes* (Barcelona: 2001), *El gust de ser mare* (Barcelona: 2003) obra il·lustrada per Anna Perpinyà, *Mira'm als ulls* (Barcelona: 2004), *39 + 1* (Barcelona: 2005) traduïda al castellà, portuguès, italià, brasiler i japonès, en la qual tracta sobre la crisi dels quaranta en la dona i *39 + 1 + 1 enamorar-se és fàcil, si saps com* (Barcelona: 2008). És coautora de l'obra *Ramblejar* (1992).

L'any 1984 va rebre el premi de narració Recull Francesc Puig i Llensa de Blanes, per l'obra

Semblava de vidre. Premi andorrà Fiter i Rossell 2003 per l'obra *Mira'm als ulls*.

L'obra *Petons de diumenge* ha estat la guanyadora del 41è Premi Prudenci Bertrana de Novel·la (2008).

SOLER PUNTONET, Montserrat
(Figueres, 6.VII.1929) *Bibliotecària*

Filla de Jaume Soler Santanach, botiguer, i de Teresa Puntonet Caball, ambdós de Figueres. Va estudiar al col·legi de les germanes Dominiques de la Presentació, conegut popularment amb el nom de Les Franceses, i a l'institut de Figueres. Posteriorment, es va desplaçar a Barcelona, lloc on va cursar els estudis de Biblioteconomia, a l'Escola de Bibliotecàries (Barcelona, 1947-1950). La seva tesina, encara avui és un treball de referència, es va titular la "Prensa de Figueras", i es va publicar a la revista *Biblioteconomia*.

Va exercir la professió a biblioteques particulars i, després d'opositar, a Esplugues i a la Biblioteca de Catalunya (c. 1951-1994). Va ser professora de "Pràctiques de Catalogació" de l'Escola de Bibliotecàries de la Diputació de Barcelona.

SORIANO CARDONA, Ramon
(Madrid, 25.X.1887 - Alacant, 3.I.1936) *Militar*

Fill de Ramon Soriano i de Dolores Cardona, es va casar amb Sara Conte Lacoste Palou (1920).

Va ingressar a l'Acadèmia d'Infanteria de Toledo l'any 1904 i en va sortir el 1907, amb la graduació de segon tinent d'infanteria. Va ser destinat al Regiment de Sant Quintí, del castell de Sant Ferran de Figueres (1907-1910), va passar a Santa Cruz de Tenerife (1911-1912), Barcelona (1912), Palma (1924), Figueres (1925). Destinat al Marroc va formar part del Regimiento de Infantería de Asia, lloc on va rebre la condecoració Medalla al Mérito militar con distintivo rojo (1926). Posteriorment retornà a Figueres (1932), on va ocupar el càrrec de comandant militar del castell de Sant Ferran on va estar fins l'any 1935. En familiaritzar-se amb la fortalesa va escriure: *El castillo de San Fernando de Figueras. Gesta heroica del general D.M. Alvarez de Castro: relato histórico* (Figueras: 1932), *Gestes heroiques de Catalunya* (Figueres: 1933 3a ed.).

Va ser mereixedor de diverses distincions i condecoracions, entre les quals figuren: la Medalla de Plata commemorativa de los Sitios de Gerona (1910), la Medalla de Plata conmemorativa del Centenario del Bombardeo y Asalto de la Villa de Brihuega y Batalla de Villaviciosa (1911), La Cruz de la Real y Militar Orden de San Hermenegildo (1927).

SOT DELCLÓS, Rafel
(Maçanet de Cabrenys, 5.I.1903 - 12.IX.1996)
Funcionari, periodista i cronista

Fill de Josep Sot Tutau i de Bàrbara Delclós Reynal, ambdós de Maçanet. Es va casar amb Anna Riera Oliveras i el matrimoni va tenir un fill, Rafel.

Va pertànyer a la família coneguda, des del segle XVIII, amb el sobrenom de "Can Cardina". Va estudiar al Seminari de Girona (1915-1917), lloc on es va introduir en les disciplines clàssiques i va aprendre gramàtica castellana, llatina i grega, i retòrica i filosofia, entre altres matèries.

De ben jove, va publicar poesies a diferents mitjans de comunicació: *El Norte* (Girona), *La Galeria* (Figueres), *El Gironès* (Girona), *la Veu de la Selva* (Santa Coloma de Farners), *L'Independant* (Perpinyà), *Nosa Terra* (La Coruña) i *Aberi* (Bilbao). Va ser corresponsal de *El Sol* (Madrid), *La Voz* (Madrid) i de l'agència informativa *Febus* (Madrid), fins que va esclatar la guerra civil. Però, de tots, amb el mitjà que va mantenir una col·laboració més estreta va ser amb *El Autonomista*, dirigit per Darius Rahola[↑]. La major part dels seus articles els va signar amb el pseudònim de Rafel Cardina. Va ser col·laborador habitual dels programes de la festa major de Maçanet, a la secció "Apunts d'arxiu", i va ser nomenat cronista de la població.

Professionalment va opositar a la Diputació de Girona l'any 1926 i hi va romandre fins l'any 1973, data en què es va jubilar.

Va ser un gran defensor de la construcció de la carretera de Maçanet a Costoja. Després de la jubilació va recuperar, ordenar i classificar l'arxiu municipal. L'any 1980 l'arxiu de la vila va ser qualificat de primera categoria.

L'Ajuntament li va retre un homenatge el 4 de juliol de 1992.

STANISLÁS, Mare Superiora

(Orleans, França, 1846 -
Tours, França, 10.V.1922) Religiosa

Va entrar al noviciat de la congregació de Dominiques de la Presentació de Tours, després de superar una malaltia i l'oposició familiar. Va ser la fundadora del Col·legi de les Dominiques de la Presentació de Figueres, conegut popularment amb el nom de Les Franceses, comunitat en la qual va desenvolupar les tasques de superiora i educadora per un període de quaranta-tres anys (1878-1921), i va preparar tres generacions de noies figuerenques i de les rodalies.

STROHECKER SOCIAS, Lluís

(Barcelona, 24.XI.1924 - Portbou, 9.VIII.1979)
Pintor

Va encaminar-se cap a les arts plàstiques, va assistir a l'Acadèmia Tàrrega (1940), a l'Escola de Belles Arts de Sant Jordi (Barcelona, 1941). Un dels seus professors va ser Frederic Marès.

Es va casar amb Maria Assumpta Pagarolas Serra (1943), el matrimoni va tenir disset fills, dels quals en varen sobreviure dotze.

Va estar vinculat a la vila de Portbou, amb residència al Mas Budallés, on va tenir lloc el seu traspàs, i a la vila de Llançà, on realitzava immersions submarines.

La iconografia tractada era, preferentment, natures mortes, paisatges, i retrats. I el seu estil es caracteritza per la pinzellada i el color.

Va exposar a diverses sales de Barcelona i Madrid, i va participar en el XXV Saló de Octubre (Madrid).

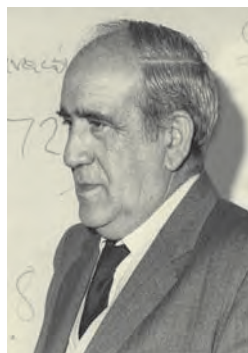
SUBIAS, Jaume

(?, s. XVIII - Peralada, 1787) Organista

Se sap que va ser organista de Vilabertran (1741-1765) i de Peralada (1765-1787).

SUBIAS FAGES, Antoni

(Figueres, 15.IX.1924 - Barcelona, 8.II.2008)
Metge, investigador i professor

Fill de Joan Subias[↑] Galter, catedràtic d'universitat, natural de Figueres, i de Concepció Fages Neyra de Gorgot, de Girona, va ser el gran de tres germans. Es va casar amb Concepció Pascual Miquel i el matrimoni va tenir

tres filles: Carmen, Neus i Eva.

Va estudiar a l'Escola Nacional amb Pere Cantenys[↑] i Pere Masó[↑], i el batxillerat a l'institut de Figueres. Llicenciat el 1949, va esmerçar dos anys en l'estudi de l'especialitat, la radiologia, en la qual s'endinsà i considerà que era la que més podia incidir en la cura d'una de les malalties més esteses, el càncer i, posteriorment, en medicina nuclear. L'any 1957 es va doctorar.

En acabar els estudis va ser seleccionat per la Junta Española de Energía Nuclear per ampliar els coneixements als Estats Units (1957). Al Laboratori Atòmic d'Oak Ridge i a l'Institut d'Investigació del càncer, de Boston, va estudiar les possibilitats ofertes pels cossos radioactius artificials en la investigació, el diagnòstic mèdic i la radioteràpia.

Vinculat a l'Hospital de Sant Pau de Barcelona des de l'any 1950, va formar part de l'equip de cancerologia dirigit per Luis Guilera Molas. Posteriorment, va ser cap de la secció de Cobaltoteràpia i director del Servei d'Oncologia i

Medicina Nuclear del mateix hospital. Va iniciar el tractament amb la bomba de cobalt i el diagnòstic mitjançant la gammagrafia amb isòtops radioactius. Va voler comunicar els seus coneixements en el camp de l'ensenyament universitari essent professor de Radiologia i Terapèutica física de la Facultat de Medicina de la UAB, des d'on va promoure l'oncologia com a disciplina clínica i l'oncologia radioteràpica.

Membre de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques, va ser president de l'Associació d'Oncologia (1967), membre fundador de la Comissió Nacional d'Oncologia Radioteràpica (1968), fundador de l'antic Club Europeu de Radioterapeutes i del Grup Europeu de Curieteràpia, precursors de l'ESTRO: "European Society for Therapeutic Radiology and Oncology." Fou soci fundador i president durant molts anys de la Sociedad Espanyola d'Oncologia, de la qual va organitzar el primer congrés l'any 1974, predecessora de la FESEO (Federación de Sociedades Españolas de Oncología), membre fundador de la Societat Catalano-Balear d'Oncologia de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques (1980), membre fundador de la secció de Radioteràpia de la SERAM (Sociedad Española de Radiología Médica), de la qual posteriorment va néixer l'AERO (Asociación Española de Radioterapia y Oncología), avui la SEOR (Sociedad Española de Oncología Radioterápica), i de la SEOM (Sociedad Española de Oncología Médica). Va ser nomenat assessor de Planificació Oncològica i va elaborar el primer programa d'actuació a Catalunya (1980). La seva gran il·lusió era la creació d'un gran Institut d'Oncologia d'ordre Europeu, reconegut a escala Internacional, com l'Institut Gustave Roussy, a França, o l'Institut Europeu d'Oncologia de Milà, l'any 1996 va tenir lloc la creació de l'Institut Català d'Oncologia.

És autor de més de seixanta treballs d'investigació, col·laboracions publicades a les revistes mèdiques *Anales de Medicina*, *Anales del Hospital de Santa Cruz y San Pablo*, *Revista española de reumatismo* o *Anales de medicina*. Alguns articles a ressenyar: "Radioterapia en el cáncer de esófago" (AHSC de SP, 1958), "Radioterapia en el cáncer de mama" (AHSC y de SP, 1960), "Simposium sobre tumores óseos" (*Anales de Medicina*, 1966).

Ha publicat: Capítol del llibre "Acción de las radiaciones Roentgen" (1959), a *Medicina Clínica. Comentarios sobre los peligros que en clínica neurológica pueden reportar las radiaciones atómicas* (1962), en col·laboració amb B. Rodríguez-Arias a *Medicina Clínica. El cáncer: personalidad entrevistada: Severo Ochoa de Albornoz* (Barcelona: 1974).

Ha traduït del francès *Cómo interpretar la radiología pleuro-pulmonar* (Madrid: 1962), de L. Barbaizant i F. Cardis.

El Dr. Craven va dir que "d'ell brollava la immensa humanitat d'un home savi en el més ampli sentit de la paraula. La medicina, la filosofia i també la literatura eren les eines que combinava en la seva recerca antropològica i que contagiava a tots els seus deixebles l'interès per l'ésser humà global".

L'any 1994 va ser nomenat doctor honorífic dels serveis de l'Hospital de Sant Pau. Ha estat guardonat amb la Medalla al Treball del President Macià (Barcelona, 1994) i la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya (Barcelona, 1999). Les societats científiques d'Oncologia Radioteràpica i d'Oncologia Mèdica l'AERO i la SEOM el van distingir amb les seves insígnies d'or.

SUBIAS FAGES, Xavier

(Figueres, 13.VI.1926) Arquitecte

Fill de Joan Subias[†] Galter, catedràtic d'universitat, de Figueres, i de Concepció Fages Neyra de Gorgot, va ser el segon de tres germans. Casat amb M. Pia Pujades Domingo (1961), el matrimoni té quatre fills.

És arquitecte per l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona (1951) i urbanista per l'Escola d'Administració Local, de Madrid.

Ha treballat en el Pla Provincial d'Urbanisme de Barcelona (1952-54), va redactar el Pla de l'avinguda Diagonal i la Xarxa de Vialitat Primària,

desenvolupant el Pla Comarcal de Barcelona de Bidagor, Soterias i Giralte (1953). Entre el 1965 i 1968 treballa en la Revisió del Pla Comarcal i la seva extensió a la Regió Primera de Catalunya i metropolitana amb l'arquitecte Ros Vila. Del 1975 al 1983 fou director tècnic de la Nova Versió del Pla Metropolità de 1974 redactat per l'enginyer Serratosa i l'arquitecte Solans. El 1985 és nomenat cap de Servei de la Generalitat de Catalunya i dirigeix la 1ª Versió del Pla Territorial de Catalunya. Entre els 1987-89 participa al costat d'Hugues de Jouvenel en la redacció de l'estudi prospectiu *Catalunya a Horitzó 2010*, de l'Institut d'Estudis Mediterranis. Del 1991 al 1995 fou membre del Consell de Districte Sarrià-Sant Gervasi i se li concedí la Medalla del Districte i d'ací fins al 2000 director tècnic, a Badalona, de la Gerència de Promoció del Port de la Ciutat. Més tard ha estat redactor del Pla Director Urbanístic d'Igualada i conca d'Òdena.

Ha exercit la docència a l'ETSA de Barcelona, i ha participat en el màster d'Urbanisme a l'Escola d'Administració Pública de Catalunya. Ha estat autor de l'assaig històric *1950-2001, l'Urbanisme a Catalunya*.

Entre les seves obres en col·laboració amb els també arquitectes Pedro López i Guillermo Giráldez s'hi troben, entre d'altres, la Facultat de Dret a Pedralbes, l'Escola Betània Patmos, la Facultat d'Econòmiques, o el projecte de la Universitat Autònoma a Bella Terra, i la Clínica Dexeus i l'Hospital Oncològic a Barcelona.

Ha estat guardonat amb la Medalla Ildefons Cerdà al mèrit Urbanístic (1964) i amb la Medalla President Macià atorgada per la Generalitat el 1994. L'Ajuntament de Figueres l'ha distingit amb la Fulla de Figuera de Plata al Mèrit (30.XI.2007).

SUBIAS GALTER, Joan

(Figueres, 17.VII.1897 – Barcelona, 22.III.1984)
Historiador, professor i crític d'art

Fill d'Antonio Subías Gonzalvo, catedràtic, natural de Quinto (Saragossa), i de Dolores Galter Guanter, de Figueres. Es va casar amb Concepció Fages Neyra de Gorgot i va tenir tres fills: Antoni↑, Xavier↑ i Pilar.

Va estudiar Filosofia i Lletres a les universitats de Barcelona (1922) i Saragossa.

Ingressà als Serveis de Cultura de la Diputació de Girona, dels quals en va arribar a ser el director (1926); serveis que en l'època de la Generalitat

varen incorporar-se a l'Institut d'Estudis Catalans. Llavors va esdevenir director de la Biblioteca Popular de Figueres, delegat del Servei del Patrimoni Artístic de la província de Girona i, posteriorment, cap del Servei de Museus i membre de la comissió Estat-Generalitat, càrrecs que li van permetre intervenir en la protecció del patrimoni.

Juntament amb un grup d'empordanesos, va ser un dels impulsors en salvaguardar el monestir de Santa Maria de Vilabertran, el de Sant Pere de Rodes, i va aconseguir que fos declarat Monument Nacional. Així mateix, va intervenir en favor d'altres monuments com Sant Miquel de Fluvià, o durant la guerra civil en la custòdia del fons del Museu d'Arqueologia de Barcelona i de l'església catedralícia de Castelló d'Empúries.

Compaginà les tasques de protecció del patrimoni amb la docència a l'Escola d'Arts i Oficis de la Fundació Clerch i Nicolau, a Figueres, abans d'esclatar la guerra civil. Després del retorn de l'exili es va incorporar com a docent a Llotja i a l'Escola de Belles Arts de Sant Jordi de Barcelona, de la qual en va esdevenir catedràtic l'any 1967.

Va ser nomenat acadèmic de l'Acadèmia de Belles Artes de San Fernando de Madrid (1935), i de la de Sant Jordi de Barcelona (1957).

És autor de nombrosos articles a diaris i publicacions especialitzades als *Annals* de l'Institut d'Estudis Gironins, a Canigó (Figueres), a la revista *Goya* (Madrid), *Vida Parroquial* (Figueres), *El Autonomista* (Girona), *Barcelona Atracció* (Barcelona), *San Jorge* (Barcelona), a *Ensayo* on publica articles sobre les col·leccions del Museu Marès o a *Estudios Velazqueños*.

Va escriure: *Les taules gòtiques de Castelló d'Empúries* (Girona: 1930), treball premiat per

l'Acadèmia de Bellas Artes de San Fernando de Madrid; *Imágenes españolas de la Virgen. La Virgen madre. La piedad* (Barcelona: 1941), *El Monasterio* (Barcelona: 1941), *Construcciones romanas* (Barcelona: 1942), *La catedral gótica* (Barcelona: 1942), *Imágenes españolas de Cristo. El Cristo Majestad. El Cristo del Dolor* (Barcelona: 1943), *España histórica y monumental. El camino de Santiago* (Barcelona: 1943), *Tres aspectos del románico español. Los claustros. Las portadas. Los capiteles* (Barcelona: 1943), *Museos* (Barcelona: 1944), *El Monestir de Sant Pere de Roda* (Barcelona: 1948), *El arte popular en España* (Barcelona: 1948), *Un siglo olvidado de pintura catalana, 1750-1850* (Barcelona: 1951), *Guía del arte español: itinerarios a través de las obras maestras más representativas* (Barcelona: 1953), *El arte. Sus manifestaciones desde la prehistoria hasta nuestros días* (Barcelona: 1955), *Historia de la pintura hispánica* (Barcelona: 1962), *Peregrinación románica (Barcelona-Santiago)* (Barcelona: 1962), *El arte como espectáculo* (Barcelona: 1964), *Las rutas del románico* (Barcelona: 1965) amb fotografies de Jean Dieuzade o *Museo del Prado* (Barcelona: 1968).

Col·labora a la miscel·lània Puig i Cadafalch amb el títol "Els pal·lis, or i argent a l'orfebreria romànica" (Barcelona: 1947-1951) i en la *Historia de España* de Ferran Soldevila.

Aficionat a la fotografia, disposava d'un bon arxiu fotogràfic.

Va col·laborar en la selecció d'imatges de l'obra d'Antoni Igual Úbeda *El Siglo de Oro* (Barcelona: 1951), *El Imperio español* (Barcelona: 1954). Traductor de l'obra de Bruhn-Tilker *Historia del traje en imágenes*.

SUBIRÀ MARCÓ, Joan

(Roses, 13.IX.1927) Militar i polític

Fill de Ramon Subirà Teixidor, treballador del camp, natural de Ribas de Freser, i de Francisca Marcó Soler, de Roses.

Va formar part de la primera Junta General Rectora del Consorci de la Costa Brava. Va ser alcalde de Roses (1970-1977), president del Consejo Local (1971-1976) i membre del Consejo

Provincial del Movimiento. Durant la seva etapa es varen dur a terme nombroses obres d'infraestructura com l'asfalt de carrers, la depuradora d'aigües o la promoció del Club de Mar de la vila.

Va dimitir d'alcalde el març de 1977, en rebre un nou nomenament en la carrera militar i ser traslladat a Mallorca. Ha estat objecte de diverses condecoracions entre les quals figura la Cruz del Mérito Militar de Primera Clase.

SUBIRANA MATAS, Lluís

(Figueres, 29.V.1871 -

Sant Sebastià, 26.I.1938)

Odontòleg, ortodoncista i professor

Fill de Ramon Antonio Subirana, natural de Manresa, i de Josefa Matas, de Figueres. De vocació precoç, a l'adolescència, mentre estudiava el batxillerat, a l'institut de Figueres, ja treballava de mecànic dentista.

L'any 1888 va decidir integrar-se en un grup de dentistes italians que oferien els seus serveis als centres més importants de la costa mediterrània espanyola. Va prosseguir els estudis i l'any 1893 va obtenir, a Madrid, el títol de cirurgjà-dentista. Va treballar amb diversos especialistes fins que es va traslladar a l'Amèrica del Nord per especialitzar-se. De retorn a Madrid, va obrir consulta particular i, de seguida, va recaptar molt bona clientela gràcies a la seva tècnica innovadora.

Especialitzat en ortodòncia, va inventar un aparell anomenat teradontògraf, que servia per reproduir i estudiar les maloclusions dentàries. La Federació Dental Internacional li va concedir presentar l'aparell en una sessió científica que va tenir lloc a Brussel·les. Va compaginar l'exercici privat amb les classes a la Universitat de Madrid, on va ser el primer catedràtic d'ortodòncia i pròtesi fixa (1913).

Se'l considera un dels precursors de l'Ortodòncia a Espanya. Va fundar la Sociedad

Española de Odontología (1898), de la qual en va esdevenir vicepresident i va ser el representant d'Espanya en congressos internacionals; entre altres, a Amèrica del Nord i a Amèrica del Sud; va formar part, també, del Círculo Odontológico de Cataluña, institució que juntament amb la Sociedad Odontológica Española, sota les directrius de la comissió formada per Aguilar, Losada, Subirana, Carol, Plet i Alonso, va portar a terme els treballs per a la reforma de l'ensenyament odontològic. Va ser president de la Société Odontologique de France i de la Federació Internacional d'Ortodòncia, president honorari de la Société Stomatologique de Paris i soci honorari de la Hartford Dental Society (EUA).

L'any 1898 va fundar i dirigir la revista *La Moderna Estomatología* (1898-1906), publicació que va continuar amb el nom de *La Estomatología* (1906-1910), de la qual també s'ocupà de la direcció. Va col·laborar també a *La Época* i *Oral Topics*. A més dels treballs científics, va publicar prop de dos-cents treballs periodístics.

Va escriure: *Influencia de la prensa en la cultura profesional* (1900), *Consideraciones sobre los trabajos de puente en ortodoncia* (Barcelona: 1900), *Trastorno séptico bucal por eliminación mercurial* (Madrid: 1901), *De Ortodoncia: ortopedia de un caso* (Madrid: 1904). La monografia *Anomalías de la oclusión dentaria* (1900/1908) traduïda al francès, anglès i alemany, va esdevenir llibre de text en diverses universitats europees i americanes. A la monografia *Historia del descubrimiento de la anestesia y de su descubridor Horacio Wells*. (Bilbao: 1907), va homenatjar l'introducció de l'anestèsia en medicina. *La salud por la instrucción. Una lanza en pro de una pedagogía biológica libre* (Madrid: 1914), traduït a l'anglès. *Los pediatras y los problemas de odontología* (1923).

Altres obres són: *En un haz* (Madrid: 1926), *Memorias privadas (Recuerdos y divagaciones sobre la existencia de 64 años: 1871-1935)* (1936). L'obra inèdita: *Diálogos con una recién casada (Reflexiones sobre la boca y sobre otras muchas cosas)*.

Algunes de les seves participacions en congressos queden reflectides en les següents aportacions: "Sobre el III Congreso Dental Internacional" (Madrid: 1900), "La Delegación española"

V Congreso Dental de Berlín (Bilbao: 1909), "La función respiratoria y la oclusión" Primer Congreso Nacional de Medicina, sección de Odontología (Madrid: 1919).

La seva tasca a favor de la ciència ha estat reconeguda per diverses institucions, havent-li atorgat diverses distincions. L'any 1910 la Federació Dental Internacional li va atorgar la Medalla d'Or per l'obra *Anomalías de la oclusión dentaria*. El ministre D. Santiago Alba li va concedir un grau de l'Encomienda d'Alfons XIII. Va ser nomenat Doctor Honoris Causa per la Universitat de Mont-real (30.IX.1920). Gràcies a la tasca portada a terme com a cirurgià maxil·lofacial durant la Primera Guerra Mundial, en haver col·laborat en el front de Verdun i als seus escrits en els quals es mostrava clarament francòfil, el Govern francès el va nomenar Chevalier de la Legion d'Honneur.

Durant la guerra civil va residir a Sant Sebastià, lloc on va morir.

SUBIRÓS DURÁN, Eusebi

(Figueres, 19.VIII.1961) Pintor i gravador

Fill d'Agustí Subirós Pumarola, natural de la Jonquera, i de M. Lluïsa Duran Lagresa, de Portbou.

L'artista s'ha format amb l'estampador noruec Ole Larsen i el gravador Joan Barbarà, i amb Jesús Pastor en transferència elec-

trogràfica. Va iniciar-se com a gravador l'any 1986, i va aplicar la tècnica a la seva pròpia obra. Va integrar-se a l'equip de Tristan Barbarà, on va realitzar tasques d'estampador i d'ajudant tècnic d'artistes (1988-1995).

L'any 1995 va obrir el taller calcogràfic *Lupus*, a les Escaules, posteriorment el trasllada a Lladó (2003), i l'any 2008, a Girona, on es troba actualment. Manté les tècniques tradicionals, aiguafort, aiguatinta, punta seca, manera negra o burí, però amplia l'equip per poder aplicar les

últimes tècniques de gravat com transferència electrogràfica, fotopolímers o suports digitals.

Ha impartit classes de gravat en el mateix taller i a diferents centres públics i privats, i des del taller s'assessora a altres artistes, i disposa d'un espai on els convidats poder realitzar les seves obres.

Ha col·laborat amb artistes com Ricard Ansón[↑], Miquel Barceló, Leonard Beard, Cuixart, Rafa Forteza, Martin Frommelt, Daniel Lleixà[↑], Mariscal, Ministrall[↑], Niebla, Oteiza, Riera i Aragó, Lluís Roura[↑], Joan Sastre, Emil Schumacher, Oteiza o Antoni Tàpies, entre altres.

Com artista ha participat en les exposicions: Galeria Tristan Barbarà (Barcelona), Galeria 4 gats (Palma de Mallorca), Galeria Canaleta (Figueres), Museu de l'Empordà (Figueres), Sala de l'Antic Escorxadó (Figueres), Col·legi d'Advocats (Figueres), Galeria Cledalique (Cadaqués), Fundació Vilacasas (Torroella de Montgrí), Fundació Niebla (Casavells), Galeria El mono de la tinta (Madrid), Galeria ProArte (Freiburg, Alemanya).

SUBIRÓS JORDÀ, Jaume

(Santa Llogaia d'Àlguema, 18.IX.1949)

Restaurador

Fill de Josep Subirós Puig, de Garrigàs, i de Teresa Jordà Amiel, de Fortià. Casat amb Anna M. Mercader Baret, el matrimoni té quatre fills: Albert, Jordi, Sílvia i Lluís.

Va realitzar els estudis elementals a Santa Llogaia, els de comerç a Figueres i, més tard, va obtenir el títol de Director d'Empreses Turístiques.

El 21 de juny de 1961, en acabar el curs escolar, va entrar a treballar per a Josep Mercader[↑] al Motel Ampurdán de Figueres, fet que es va repetir durant tres anys a les vacances d'estiu, Nadal i Setmana Santa. Primer treballà de grum a l'hotel, i després va passar a fer feines al menjador i

a la cuina, fins que el senyor Mercader el va enviar a formar-se a Barcelona, primer al restaurant El Glacier, el qual després s'anomenaria El Glaciari. Va treballar a l'Hotel President, a la marisqueria El Crab i, finalment, a El Finisterre.

Va tornar per treballar amb el Sr. Mercader, ara a l'Almadraba Park Hotel (inaugurat el 1969). Va haver d'interrompre les tasques per complir amb el servei militar i, després de llicenciar-se, va sortir a l'estranger a restaurants de Suïssa, Alemanya i França. L'any 1972 retorna a l'Almadraba Park, inicia la relació amb Anna Maria Mercader i, al cap de dos anys, es casen.

Des de 1974 les temporades d'estiu dirigeix l'Almadraba, mentre que a l'hivern s'ocupa de la cuina i el menjador del Motel, fins que té lloc el traspàs de Josep Mercader (1979). Des de llavors, segueix l'escola i la tasca creada pel seu antecessor.

Ha publicat: *Les receptes del Motel Empordà* (Barcelona: 1992), *Sopeta una, sopeta dues, sopeta tres... cuina per a nens, receptes i consells per transmetre als nens el costum de menjar de forma sana i equilibrada* (Barcelona: 2003), en col·laboració amb el pediatra Josep Maria Monjé i amb dibuixos de Joan Antoni Poch[↑].

SUBIRÓS PUIG, Josep

(Figueres, 24.VII.1947) Filòsof i escriptor

Fill de Francisco Subirós Salip, dedicat al comerç, de Figueres, i de Francisca Puig Font, de Mataró, és el mitjà de tres germans.

És llicenciat en Filosofia per la Universitat de Barcelona, 1970. Ha estat professor de filosofia a la Universitat Autònoma de Barcelona (1972-1979), director de les revistes *Transició* i *El Viejo Topo* (1979-1982), coordinador de la Càtedra Barcelona-Nova York (1983-1985), codirector de la revista *Saber* (1984-1986), professor convidat, entre altres universitats, a New

York University a l'Escola Superior d'Arquitectura de Barcelona, a l'Accademia di Architettura de Mendrisio (Suïssa), així com *guest scholar* del Woodrow Wilson International Center, Washington D.C. (1996).

Entre 1985 i 1991 va ser coordinador de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona i conseller delegat d'OCSA, entitat responsable dels programes culturals vinculats als Jocs Olímpics de Barcelona'92.

Des del 1992 combina l'activitat literària amb les tasques d'investigació i docència en el camp del desenvolupament urbà contemporani. Alhora, com a membre de l'equip *Gao lletres*, treballa en l'assessorament i organització de projectes artístics i culturals, amb especial atenció al continent africà.

Ha conreat diferents gèneres literaris: l'assaig, la novel·la, en algunes de les quals combina diferents gèneres com els llibres de viatges, l'epistolari o la crònica històrica. La fascinació pel continent africà ha quedat reflectida en algunes obres i en el comissariat de l'exposició de fotografies *Bamako'03* (Barcelona).

Entre les seves realitzacions destaquen el comissariat de les exposicions *Barcelona, la ciutat i la gent* (en col·laboració amb Josep Acebillo; Barcelona 1988, 1990 i 1995); *Miquel Barceló 1987-97* (MACBA 1998); *Fars del s. XX: Le Corbusier* (en col·laboració amb Fernando Marzá; CCCB 2000); *Àfriques: l'artista i la ciutat* (CCCB 2001), *Bamako 03* i *Bamako 05. Fotografia africana contemporània* (CCCB 2004), *Apartheid. El mirall sud-africà*, (CCCB 2007), així com el desenvolupament del projecte museogràfic de la *Galeria d'arquitectura moderna i contemporània* de la *Cité de l'Architecture et du Patrimoine* de París (en col·laboració amb Fernando Marzá i Eulàlia Bosch).

És autor, entre d'altres, dels llibres *Mites i raons de la modernitat* (Barcelona: 1984), *Full de dames* (Barcelona: 1992), *L'esquerra i la qüestió nacional i altres paradoxes* (Barcelona: 1992), *La rosa del desert* (Barcelona: 1993), *El vol de la fletxa. Barcelona'92: Crònica de la reinvençió de la ciutat* (Barcelona: 1994), *Cita a Tombuctú* (Barcelona: 1996) Premi Josep Pla 1996, *Miquel Barceló, 1987-1997* (Barcelona: 1998), *Breu història del Futur* (Barcelona: 1998), *Àfriques, l'artista i la Ciutat* (Barcelona: 2001), *Sobre la felicitat i altres*

neguits (o de com totes les aigües es comuniquen) (Barcelona: 2003), i *Ara sé que és ella* (Barcelona: 2006).

Investiga sobre el capital cultural de la immigració, i ha preparat una nova edició de Fotografia de Bamako "A la ciutat i més enllà" 7a trobada africana de la fotografia de Bamako (Barcelona, Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB), 2009).

SUBIRÓS PUMAROLA, Eusebi

(La Jonquera, 5.III.1923 - Figueres, 27.IX.2008)
Empresari

Fill de Pere Subirós Balló, propietari, natural de la Jonquera, i de Joaquina Pumarola Julià, de Borrassà, va néixer al veïnat de Canadal. Es va casar amb Joaquina Teixidor Llandrich, i el matrimoni va tenir dos fills.

Dotat de gran iniciativa i capacitat per al treball i l'organització, va crear diverses empreses relacionades amb la fusta, que responen als noms d'Ivenco o Suca.

L'any 1977 va fundar l'Associació Autònoma d'Empresaris de la Fusta de les Comarques Gironines de la qual en va ser president (1977-1993). Aquest gremi unit a altres cinc foren l'embrió de la Federació d'Organitzacions Empresarials de Girona (FOEG, 1987), de la qual en va ser el promotor, membre fundador i primer president (1987-1995). En els anys de presidència l'associació va créixer i es va consolidar. Va seguir estretament vinculat a la FOEG, organització de la qual en va ser nomenat President Honorífic. D'ell s'ha dit que tenia un caràcter afable, la capacitat d'exercir un lideratge amable basat en el convenciment i la participació, i que aconseguia engrescar l'empresariat gironí en les iniciatives que liderava.

Va ser membre també del Consell del Foment del Treball Nacional, la patronal catalana. Va

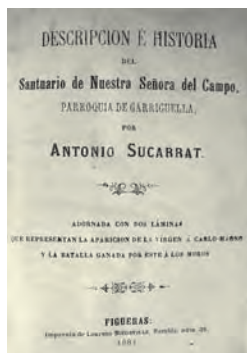
intervenir en altres iniciatives empresarials. Va ser vicepresident i conseller de Caixa de Girona, com a conseller va ser membre del comitè tècnic assessor de Polingesa, empresa creada per l'entitat bancària per promocionar sòl industrial, residencial i de serveis.

Des del punt de vista social, cal destacar la seva vinculació amb entitats esportives, de caçadors i especialment amb el Cercle Sport de Figueres, de la qual en va ser president (1965-1977), va aconseguir recuperar el nom inicial, Casino Sport Figuerenc, i durant la seva presidència es varen dur a terme nombroses reformes.

Va rebre la Medalla al Treball i la placa del President Macià (Barcelona, 1996). Durant la I Nit de l'Empresari de les Comarques Gironines, organitzada per la FOEG, va rebre el Pin d'Or (2000).

SUCARRAT AYMAR, Antoni

(Garriguella, 1820? – 14.V.1896) *Cronista*

Fill de Pere Sucarrat, de Garriguella, i de Llúcia Aymar, de les Escaules. Es va casar amb Dolors Turbau Vidal, de Garriguella, i el matrimoni va tenir onze fills.

Propietari i dedicat al comerç, va deixar manuscrita una obra sobre la

“Història de Garriguella”, dipositada a la biblioteca de la vila i desapareguda durant la guerra civil. Mn. Anticó[†], en diverses parts de la seva història, es basa en el relat de Sucarrat.

Va publicar: *Descripción e Historia del Santuario de Nuestra Señora del Campo, Parroquia de Garriguella* (Figueras: 1881).

SUDRIÀ BONAL, Volusià

(Llers, 19.I.1903 – Barcelona, 31.I.1993) *Pintor*

Era fill de Josep Sudrià Masó, paleta, i de Concepció Bonal Vila, ambdós de Llers, de Can Gall.

Des de petit era aficionat a la pintura. S'instal·lava entre la carretera i el torrent de la

Portella i donava vida a les teles. Va haver de marxar de Llers per guanyar-se la vida. Va traslladar-se a Barcelona, i només es va dedicar a la pintura en el temps lliure.

Va realitzar la còpia manuscrita de l'obra del mestre Josep Pallarès (que va exercir a Llers de 1913-1919).

SUNYER BALAGUER, Ferran

(Figueres, 6.II.1912 – Barcelona, 27.XII.1967)

Matemàtic

Fill de Ricard Suñer Molinas, metge, natural de Figueres, i d'Àngela Balagué Masdevall, de Barcelona. Nét de Tomas Suñer Rovira, de Roses. Afectat de paràlisi des del seu naixement, no va poder formar-se de manera tradicional.

Orfe de pare a l'edat de dos anys, va rebre classes de la seva mare i cosines, Maria i Maria dels Àngels[†], i va llegir les matèries que més l'interessaren, entre elles les científiques i es va decantar per les matemàtiques. Va establir contacte amb l'escola francesa i va treballar i contribuir en el progrés de la teoria de funcions dins l'escola de Jacques Hadamard.

A causa de les seves limitacions físiques, els títols acadèmics arribaren amb molt retard. L'any 1960 va aconseguir el títol de doctor, però els seus estudis publicats en diverses revistes científiques de caire nacional i internacional, ja havien estat premiats per reconegudes institucions com l'Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona, pel Consejo Superior de Investigaciones Científicas i l'Institut d'Estudis Catalans.

Va ser membre de l'American Mathematics Society i altres institucions matemàtiques i va arribar a ocupar el càrrec de vicepresident, i director de la secció de matemàtiques, de la Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques, des d'on va contribuir a la fixació de la terminologia matemàtica en català.

Va escriure una cinquantena d'articles en revistes científiques especialitzades com *Collectanea Mathematica*, *C Rendu Academie Sciences de Paris*, *Revista Matemática Hispano Americana*, *Arxius de la Secció de Ciències* o *Acta Mathematica*. D'entre els quals cal esmentar: "Sur la substitution d'une valeur exceptionnelle par une propriété lacunaire" (París, 1947), "Una nova generalització de les funcions gairebé periòdiques" (Barcelona, 1949) premi Prat de la Riba; "Sobre unos resultados relacionados con el teorema de Picard, Landan y Schotiky y sobre un criterio de casi normalidad" (Madrid, 1942), "Direcciones de Borel-Valiron de especie máxima comunes a una función entera, a sus derivadas y a sus integrales sucesivas" (Madrid, 1956), "Desarrollo de una función en serie de primitivas de una función entera" (Madrid, 1959) premi de la Real Academia de Ciencias, Exactas, Físicas y Naturales, o "Aproximación de funciones por sumas de exponenciales" (Barcelona, 1963).

Va participar en el Seminari Matemàtic de Barcelona (1954), en el qual va presentar la contribució "Valores asintóticos de las funciones enteras".

Les seves aportacions a les matemàtiques varen ser reconegudes amb nombroses distincions: Premi Agell per l'Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona (1948), Premi Prat de la Riba de l'Institut d'Estudis Catalans (1949), premiat per la Real Academia de Ciencias de Zaragoza (1950), Premi Torres Quevedo i Francisco Franco del Consejo Superior de Investigaciones Científicas (1956), Premi de l'Academia de Ciencias de Madrid (1966), i Premi Martí d'Ardenya de l'Institut d'Estudis Catalans (1966).

L'any 1983 les cosines del biografiat Maria i Maria dels Àngels Carbona Balaguer varen constituir la Fundació Ferran Sunyer Balaguer, integrada a l'IEC (Institut d'Estudis Catalans), l'any 1991. Posteriorment, es va instituir el Premi Ferran Sunyer i Balaguer (1993).

SUNYER BORDAS, Francisco
(Maçanet de Cabrenys, 1739/40 -
Roses, 19.I.1822) *Metge*

Fill de Pau Sunyer Pagès i de Teresa Bordas, ambdós de Maçanet de Cabrenys. Ha estat el

primer membre conegut de la reconeguda nissaga Sunyer i, posteriorment, Pi-Sunyer. Casat amb Francisca Lloberas Noguera, de Figueres, el matrimoni va tenir cinc fills: Tomàs[↑], metge; Margarida, Josep (1774) i Martí[↑] ambdós monjos de l'Abadia de Montserrat, i Francesc que ingressà a l'orde dels agustins.

Va estudiar el batxillerat de Medicina a Osca (1765) i, posteriorment, a la Universitat de Cervera. Des del 5 de març de 1781, va ser corresponsal i membre de l'Acadèmia de Medicina de Barcelona, amb la qual va col·laborar. A part de la professió mèdica estava interessat en altres disciplines com l'electricitat.

Va escriure: *Memoria sobre las observaciones en las Tercianas perniciosas* (1784), "Descripción del método práctico para curar toda clase de fiebres esenciales; método práctico para curar las Tercianas regulares" (Acadèmia de Medicina de Barcelona, 1786), "Descripción de la epidemia que se padeció en la vila de Rosas desde el mes de agosto de 1789, al mes de mayo de 1790, y su método curativo" (Barcelona: 1794), *Disertatio medico-practica. De speciali et foram novo methodo qua egri in paroxismo februm intermitentum* (Barcelona: s.d.).

SUNYER CAPDEVILA, Francesc
(Roses, 4.III.1826 - 14.VIII.1898) *Metge i polític*

Fill de Francisco Sunyer Pagès, secretari de l'Ajuntament de Roses, i de Maria Capdevila Oliva, de Roses, el matrimoni va tenir diversos fills dels quals varen sobreviure: Maria (1824 - 1877), Francesc (el major) (1826) i Francesc

(el menor) (1842). El biografiat era conegut amb el nom de *major* per distingir-lo del seu germà, amb qui es portava setze anys, de qui va ser el seu padrí i li va posar el mateix nom de pila, circumstància que ha portat confusions.

Es va casar amb Carolina Quintana i va tenir quatre fills: Maria (Roses, 1855) traspassada

infant; Carolina (Roses, 1858), Júlia (Barcelona, 1865) i un fill traspassat infant.

Era conegut per les seves idees liberals, les quals li havien ocasionat problemes. Va estudiar a Castelló d'Empúries amb un frare dominic exclaustrat, va prosseguir els estudis al Colegio de Humanidades, de Figueres. L'any 1842 va començar Medicina a Barcelona, on es va llicenciar (1850). A Barcelona, es va relacionar amb el grup republicà d'Abdó Terrades[↑]. El 1843 s'uní al grup centralista i va prendre part en la defensa del castell de Figueres; la tasca conspiradora li suposà la detenció i confinament a Tarragona (1845).

Una vegada acabada la carrera fixà la residència a Figueres, des d'on va intervenir en la revolució de 1854. Amb Joan Tutau[↑] i altres republicans, va intentar organitzar la resistència contra el cop d'Estat de 1856. En triomfar O'Donnell, emigrà a França.

Es va establir de nou a Figueres (1860) i va publicar el *Almanaque Democrático*, que va ser clausurat per les autoritats.

Es va haver d'exiliar de nou, i de retorn anà a viure a Barcelona. Allà va assolir fama com a especialista en la lluita antituberculosa, com a polític continuà amb les seves activitats com a agitador del partit democràtic (fou dels signants del Manifest dels demòcrates espanyols de 1864). Publicava els seus articles, fonamentats en l'ateisme i l'anticlericalisme, a *El Almanaque Democrático* (1864-1865) i es va haver d'exiliar de nou (1866-1867) després del fracassat moviment revolucionari de 1866.

A la tornada, va ser alcalde de Barcelona, càrrec que va ostentar durant menys de dos mesos (1869). A l'Empordà va encapçalar la Insurrecció Federal d'octubre (1869).

Tot i haver estat condemnat a mort va anar a Madrid per ocupar l'escó i, en pujar al tro el rei Amadeu I, fou indultat (1870). El 1872 fou elegit diputat per Girona i va tornar a intentar la rebel·lió contra les quintes (1872). En proclamar-se la Primera República fou diputat provincial de Barcelona i diputat en corts per Figueres. Ocupà el Ministeri d'Ultramar en el segon govern de Pi i Margall (1873) i li va fer costat en els intents de conciliació amb la Insurrecció Cantonalista. Sota la Restauració es retirà de la vida política i es dedicà a la medicina.

Va ser diputat a Corts per Girona (1869-71, 1872-73 i 1873-74), i ministre d'Ultramar durant la primera República (28.VI.1873 – 18.VII.1873).

Va participar en el Congrés de Ciències Mèdiques (1888), fou membre de l'Ateneu Lliure de Catalunya. Va manifestar obertament la seva posició contra l'homeopatia fins al punt d'oposar-se a la construcció d'un hospital dedicat a aquesta especialitat. En retirar-se de la política, va anar a viure a Roses.

Va escriure el fullet *Dios* (s.l.: 1869, reeditat 2007?) primer manifest ateo de Catalunya, obra refutada per Ochoa, Argullol i el bisbe de Girona a les obres *El hombre. Contestación al folleto Dios* (Vitoria: 1869) i *Dios ¡Dios sobre todo! Contestación al folleto de Suñer y Capdevila por un republicano federalista. Dos palabras* (Barcelona: 1869).

Des del punt de vista mèdic va publicar *Tratado de la tisis. Libro especial para combatir la tisis en todos sus períodos* (Madrid: 1872; id.: 1899).

SUNYER CAPDEVILA, Francesc

(Roses, 1842 – Montevideo, 1916) *Metge i polític*

Fill de Francisco Sunyer Pagès, secretari de l'Ajuntament de Roses, i de Maria Capdevila Oliva, de Roses, el matrimoni va tenir diversos fills dels quals varen sobreviure: Maria (1824-1877), Francesc[↑] (el major) i Francesc (el menor). Es va casar amb Rosalia Vilamajor Subirà, de família d'origen català.

Estudià el batxillerat a l'Institut de Figueres i la carrera de Medicina a Barcelona on es llicencià (1868). S'establí a Figueres on practicà la medicina. Va ser redactor d'*El Ampurdanés*. Va participar en el Congrés de Ciències Mèdiques de 1888.

Va ser un dels membres fundadors de l'Estat Català, i dirigent dels federals figuerencs.

Diputat a les Corts pel districte d'Olot (1873-74), durant la primera República residí a Madrid i després del cop del general Pavía va decidir anar a Amèrica, a l'Uruguai, i s'instal·là a Montevideo. Allà, va participar en la fundació de la Facultat de Medicina de Montevideo, de la qual en va ser catedràtic de Fisiologia i, més tard, degà. El 1878 va venir a Catalunya, però va retornar a Montevideo.

Va escriure: “La absorción en general y memoria correspondiente a la clínica de operaciones, en el curso 1864-1865” (El Compilador Médico, 1866).

SUNYER/SUÑER CORTIELLA/ CURTIELLA, Ernest

(Portbou, 2.IX.1889 – Mendoza, Argentina, 1946)
Músic

Fill de Pau Suñer [sic] Mallol, sastre, de Portbou, i de Francisca Cortiella [sic] Prat, de Vacarisses (Vallès Occidental).

Fou deixeble d'Enric Granados, Enric Morera i Adrià Esquerrà. Des de molt jove es dedicà a la direcció coral. A Barcelona fundà l'Orfeó Fiveller (1907). El 1910 va emigrar a l'Argentina i es va instal·lar a Buenos Aires on fundà l'Orfeó Català, del Casal Català de Buenos Aires, que dirigí fins a la seva mort.

A Buenos Aires va dirigir el Cor de Caramelles i el Grup de Cantaires Catalans (1933). Va ser vicepresident (1931) i secretari (1932) de la delegació de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana. I va col·laborar en la revista *Ressorgiment*. El 1946 va ser nomenat professor de la Universidad de Cuyo (Argentina).

Va compondre més de 500 peces entre les quals hi ha música de cambra, religiosa, escènica, un centenar de sardanes i harmonitzacions de cançons tradicionals.

SUNYER LLOBERAS/LLOBERES, Martí

(Roses, 1776 – 1842) *Benedictí i músic*

Va ser el quart fill de Francesc Sunyer[†] Bordas, natural de Maçanet de Cabrenys, i de Francisca Lloberas Noguera, de Figueres.

A l'edat de deu anys ja havia ingressat a l'escolania de Montserrat, lloc on estudià amb Anselm Viola (1738-1798), i va coincidir amb el guitarrista Ferran Sors (1778-1839).

Vestí l'hàbit de benedictí a Montserrat (1793), i va cursar els estudis eclesiàstics fora del monestir.

Va ser cantor i, format com a violinista, ho va ser de la Capella Musical del Monestir. A més de desenvolupar altres tasques en el monestir, va ser copista de partitures musicals.

A causa de l'exclaustració (1835) es va retirar a Roses.

SUNYER LLOBERAS/LLOBERES, Tomàs

(Roses, 3.IV.1770 – 24.XI.1855) *Metge*

Va ser el fill primogènit de Francisco Sunyer[†] Bordas, natural de Maçanet de Cabrenys, i de Francisca Lloberas Noguera, de Figueres. És el primer membre de la nissaga que neix a Roses. Es va casar amb Caterina Pagès Figarola, de Maçanet de Cabrenys, i el matrimoni va tenir cinc fills. En quedar vidu es va casar en segones nupcies amb Caterina Lagresa Ferrer (1818), de Roses, amb qui va tenir diversos fills.

Va estudiar Medicina i es va llicenciar al Col·legi de Cirurgia de Barcelona (1796). S'establí a Figueres i, més tard, a Roses on va formar part de la Junta Municipal de Sanitat. Va combatre amb èxit les febres que flagel·laven la població a causa de les aigües estancades de la Muga. Va gaudir de molt renom, essent pacients seus membres de famílies rellevants de tota la comarca.

Va col·laborar assíduament amb l'Acadèmia de Medicina de Barcelona, i alguna aportació escadussera al *Diario de Barcelona*.

Va publicar els articles: “Memoria sobre la peste observada en Rosas” (Barcelona: 1835), “Memoria práctica sobre la epidemia de pleurosis biliosas que se observan en la villa de Rosas y de Palau sabardera” (*Diario de Barcelona*, III.1841), “Suplemento a la octava memoria práctica que presentó a la Real Academia” (1842), “Suplemento a las doce memorias que presentó” (1846), “Tratamiento que mejor ha resultado en la curación de las fiebres intermitentes que reinan en el Ampurdán” (1846), “Memoria sobre el cólera en la India” (1849), “Memoria de las enfermedades más frecuentes y plan terapéutico para su cura” (1854).

SUÑER JOU, Delfí

(Castelló d'Empúries, 25.II.1910 –
Cassà de la Selva, el Gironès, 7.I.1998) *Músic*

Fill de Pere Màrtir Suñer Cupons, ebenista, de Castelló d'Empúries, i de Maria Jou Rossell, de Vilanova de la Muga. Es va casar amb Mercè Sabadà Costart, de Castelló d'Empúries.

Des de 1942 va residir a Cassà de la Selva. Va destacar com a instrumentista de contrabaix. Va formar part de les formacions: Els Rossinyolets

(anys 20) va ser un dels membres fundadors i director; Els Rossinyols (anys 30); de l'orquestra Mendoza de Figueres; de La Selvatana (1943-1976) formació en la qual va esdevenir un dels intèrprets més populars i, amb posterioritat, de La Principal de la Bisbal (1976-1978) i del grup d'havaneres La Barretina de Malgrat de Mar.

Va compondre la sardana: *A la Mercè* (1981), dedicada a la seva esposa.

SUÑER MIR, Enric

(*La Jonquera, 15.XI.1920*) *Músic*

Fill d'Emili Suñer Noguera, treballador, i de Carmen Mir Salabert, ambdós de la Jonquera. Va ser instrumentista de violí, saxofon, clarinet i va formar part de diverses orquestres. Va residir al Soler (Rosselló), a Tolosa de Llenguadoc (1993), i, posteriorment, a Lèguevin (Alta Garona, França).

Ha signat amb el pseudònim Enric Salabert, i ha compost diverses sardanes, les quals recorden llocs viscuts: *Records de Girona* (1986), *Santa Llúcia, Rosselló, Clam del Vallespir* (1987, premiada a Ivars d'Urgell); *Un català a París* (1988), *Tesà fa temps* (1989), *Jo i en Galdric, Terra nostra* (1990, premiada a Banyoles); *Primer amor* (1991), *La font vella* (1992), *La Jonquera 1920* (1991), *El meu país* (1994), *Dues vigatanes, Aplec de primavera, El Casal de Tolosa* (1995), *Feliç aniversari, Cireres del Vallespir* (1997), *La rotllana sardanista de Truillàs a l'USAP* (1998).

SUREDA BALLESTER, Rafel

(*L'Escala, 30.IX.1875 - 20.VI.1955*) *Pintor*

Fill de Pere Sureda Vilà i de Maria Ballester Callol, va ser el mitjà de tres germans. De jove es va embarcar cap a Amèrica, va retornar i va compaginar les tasques de barber amb l'ofici de pagès, amb terres a Sant Martí d'Empúries. Conegut amb l'apel·latiu de "Tòful", derivat del nom de pila del seu avi, Cristòfol.

No va ser fins a la jubilació que es va dedicar a la principal afició, la pintura. Solia exposar els seus quadres en el seu domicili particular. La seva pintura es troba dins la modalitat de l'art naïf. Ell no pretenia comercialitzar la seva obra i li donava un aire rústic, ingenu, detallista i lliure. Els temes tractats foren locals: religiosos, festes populars, racons de la localitat i temes mariners, entre altres. Després del seu traspàs, el Centre Esportiu i Recreatiu conjuntament amb Joan Ramon Massanet[†] organitzaren una exposició commemorativa (1973).

Com a caporal del sometent va ser distingit amb la Medalla de plata amb distintiu moral (30.XII.1910), commemorativa del Primer Centenari de los Sitios de Gerona, i La Medalla del Homenaje (5.IX.1925).

SUREDA COSTAS, Roser

(*Girona, 1906 - 4.VIII.1997*) *Mestra*

Neta de l'arquitecte Martí Sureda[†], va estudiar música i magisteri. Es va casar amb Narcís Esteve Bellapart, i el matrimoni no va tenir descendència.

Va estudiar Magisteri a l'Escola Normal de Girona (1923). Va exercir la

professió a Sant Pau de Segúries, a Hostalric, a la congregació de les germanes carmelites de Girona, a l'Escala (1942-1946), Ripoll i va tornar a l'Escala. Allà va establir contacte amb el CER (Centre Esportiu i Recreatiu), des d'on va ser impulsora de la Coral Empòrium de la qual en va ser la directora.

SUREDA DEULOVOL, Martí

(*L'Escala, 1822 - Girona, 4.I.1890*) *Arquitecte*

Fill de Martí Sureda Lloveras, de l'Escala, i de Maria Deulovol, de Torroella de Montgrí. Des de 1842 es trobava domiciliat a Girona. El fill Martí Sureda Vila, també va ser arquitecte municipal de Girona.

Va assolir el títol d'Arquitecto de la Academia de Nobles Artes de San Fernando (Madrid, 1846). L'any 1847 exerceix com a arquitecte a Girona i, poc després, esdevé arquitecte municipal de la ciutat (1849-1859), director de Camins Veïnals i arquitecte provincial (1851-1875). Com a membre de la Comissió de Monuments de la Diputació de Girona (1852-1890), va elaborar un inventari de les obres d'art necessitades de reparació i el repertori de monuments provincials (1856).

Fou el primer urbanista de la ciutat i l'innovador de l'arquitectura de la regió de Girona. Políticament progressista, va promoure l'enllumenat de gas (1861), les excavacions arqueològiques (1881), i la creació del Museu Provincial i l'exposició periòdica d'obres artístiques (1870). Fou vocal de la Comissió de Belles Arts de Barcelona (1865-1868, 1873-1890).

Elaborà el primer projecte d'Eixample de la ciutat (1868), basat en l'obertura de noves vies de comunicació i l'enderrocament de les muralles, cosa que trobà l'oposició de les forces vives de la ciutat. Urbanitzà els primers carrers a Girona i província i va fer els eixamples de Palamós, Lloret de Mar, Vilobí d'Onyar (1861) i Castelló d'Empúries (1867) on ja havia projectat l'escorxador, el rentador públic i els abeuradors (1863). Projectà les Voltes de la Bisbal (1854-1860) i la plaça de Sant Agustí de Girona (1855-1864). El 1851 va voler convertir la Universitat de les Àligues en presó, i el 1853 va construir el pont de Sant Agustí i va fer la fitació dels termes municipals veïns a Girona.

Fou arquitecte diocesà (1849-1870). Com a membre de la Junta de Reparació de Temples i Convents, va restaurar el Convent de Sant Josep (1859-1865), moltes esglésies de la província, els convents de caputxines i franciscanes de Girona, i el de les monges agustines de Peralada (1857). Va projectar la reconstrucció del monestir de Ripoll (1880).

Va construir l'església neogòtica de Sant Josep de Figueres (1878) i del Sagrat Cor de Girona (1887). Va reconstruir el Teatre Principal de Girona (1859) i el d'Olot (1877), va projectar el mausoleu al general Álvarez de Castro (1867) a l'església de Sant Feliu, de Girona.

Va projectar nombrosos cementiris de la província, com el de l'Estartit, Palafrugell, Roses, la

Cellera, Vilopriu, Vilademuls, Cassà o Sant Feliu de Pallarols.

Va participar a l'Exposició de Belles Arts de Girona (1878) amb una còpia de la façana principal i plantes geomètriques del Real Museo de Nobles Artes de Madrid.

Va rebre diverses condecoracions, entre les quals la Cruz de Caballero de Carlos III, la de Comendador y Caballero de Isabel la Católica i la de segona classe de l'Ordre Civil de Beneficència.

L'any 1988 l'Ajuntament de Girona batejà un dels carrers de la capital amb el seu nom.

SUREDA VALLS, Lluís

(L'Escala, 20.I.1861 – Barcelona, 7.XII.1942)

Músic

Va formar part de la cobla Monnés de Barcelona (1906), aquest mateix any fundà la Cobla Sureda, de la qual en va ser director i intèrpret de tible.

Va compondre: *Començament de festa* (1908).

SUTRÀ VIÑAS, Joan

(Figueres, 19.IX.1898 – 7.IV.1981)

Pintor i decorador

Fill de Pere Sutrà Bosch, professor de dibuix, natural de Granada, i de Pilar Viñas Oliveras, natural de Pont de Molins. Casat amb Margarita Jou, el matrimoni no va tenir descendència.

Va estudiar al Col·legi Hispano-Francès de Figueres. Seguint l'ofici del seu pare, es dedicà a la pintura, i va conrear el paisatge i la figura. Cap a 1930 es va decantar per un vessant de la pintura: la restauració de retaules. Va realitzar pràctiques al "Laboratoire de Pynachologie des Musées du Louvre" i al "Istituto Centrale del Restauro", a Roma. Va restaurar peces artístiques de Girona, Barcelona, Tarragona, Lleida, Castelló d'Empúries, del monestir de Sant Miquel de Cruïlles, de Púbol i de les esglésies de

Canapost, Montagut, Cabanelles, Madremanya, Paret Delgada o Sant Andreu de Llerona, entre altres. Va esdevenir "Asesor auxiliar del Servicio de Defensa del Patrimonio Artístico Nacional", des d'on va treballar en el "Servicio de Recuperación de obras de arte".

Personatge que va passar desapercebut pels seus convilatans. Poca gent era sabedora dels seus coneixements sobre restauració i la història de l'art de la comarca. Va ser professor de l'Escola d'Arts i Oficis de Figueres de la qual en va esdevenir director (1963), secretari de l'Institut d'Estudis Empordanesos (1963-1971), nomenat secretari honorari, secretari del patronat de Sant Martí del Canigó, vicepresident de la Société des Amis de Saint-Martin du Canigou i un dels principals continuadors de l'obra del bisbe Juli Carsalade (el qual, el 1902 va comprar l'abandonat monestir de Sant Martí del Canigó).

Enamorat de la natura va introduir l'esquí a la comarca i va fundar la Penya Tramuntana. Va establir amistat amb diverses personalitats de la comarca com Dalí, els germans Xirau, Rodeja, Pelayo Martínez, Reig, Pichot o Bonaterra, i

amb l'historiador de l'art Chandler R. Post, amb qui col·laborà en el compendi *A History of Spanish Painting* (Cambridge: 1930-1947).

Essent bisbe Narcís Jubany, va realitzar un inventari i un estudi dels tresors artístics de les parròquies de la diòcesi, i va marcar les passes a seguir per a la seva conservació i restauració. Gràcies a ell es va descobrir la biga romànica de Sant Miquel de Cruïlles i les pintures murals de l'absis, i es varen restaurar diversos retaules de l'Alt i el Baix Empordà.

Va ser col·laborador de diverses publicacions periòdiques, com *Santa Maria del Mont*, *Revista de Gerona*, *Vida Parroquial*, *Empordà*, *Canigó* i dels *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos, on gairebé sempre va tractar de temes artístics, sobre restauració o sobre persones vinculades amb la història de l'art.

Va ser premiat en el concurs convocat pels museus de Barcelona (1933).

El Centre d'Estudis del Baix Fluvià li va retre un homenatge (31.III.1975), i l'Institut d'Estudis Empordanesos va organitzar un homenatge en memòria seva (27.V.1982).

T

TAPIOLA BLANCO, Maria Immaculada (Girona, 1952) Pintora

Filla de Maria Tapiola Gironella, és coneguda artísticament amb el nom de *Tití*. A l'adolescència es va instal·lar a Figueres. S'ha caracteritzat per pintar paisatges els quals, dotats de pinzellades de color, ha utilitzat per manifestar els seus sentiments.

Ha realitzat diverses exposicions individuals a diferents galeries de Figueres, Girona, Olot i de l'estranger.

TAPIOLA GIRONELLA, Josep (Girona, 1919 - Figueres, 3.I.1990) Pintor

Fill de Josep Tapiola Álvarez i Catalina Gironella Blanch de Girona. Pertanyent a una família benestant, va començar dues carreres: arquitectura i ciències exactes, sense acabar-les. Va tenir taller a Girona, Figueres, Roses, Em-

puriabrava, París, Portofino i Estellencs. En el seu taller del carrer de l'Argenteria de Girona organitzava exposicions anuals.

Va seguir el mestratge de Pere Pruna. Va ser un intel·lectual qualificat de lluitador i ecologista. Al

llarg de la seva trajectòria pictòrica va tenir predilecció per diferents temes, al principi pel paisatge, va introduir flors i figures humanes i, a partir de 1946, introdueix el tema del circ, després escenes de ballet, i campaments de gitanos.

La primera exposició de paisatges de l'Alt Empordà va tenir lloc a la Sala Busquets de Girona el 1942 i el 1944 va exposar a Barcelona a les galeries Syra. El 1954 va exposar a la galeria Van Riel de Buenos Aires, a Nova York i a Colòmbia. El 1957 té lloc la seva primera exposició monogràfica sobre el circ, a la Galeria Syra. Va ser l'únic artista gironí seleccionat per a l'exposició *Veinte años de pintura española contemporánea* (Lisboa, 1959). L'any 1991 la Galeria Fòrum de Girona va organitzar una exposició antològica amb catàleg.

Va guanyar la tercera medalla a l'Exposició Nacional de Bellas Artes de Madrid (1944). Va aconseguir el premi del govern de Colòmbia en la II Bial Hispanoamericana (L'Havana, 1954).

TAPIOLA GIRONELLA, Rafel (Girona, 26.IX.1912 - Figueres, 26.IX.2003) *Organista, pianista, compositor i director*

Fill de Josep Tapiola Álvarez i Catalina Gironella Blanch de Girona, germà de Josep ↑.

Començà els seus estudis musicals de la mà de Mn. Josep Ribas a l'escolania de la parròquia del Carme de Girona. S'endinsà en l'estudi del

piano amb el professor Francesc Casellas i, per consell d'aquest, continuà els estudis a l'acadèmia Marshall de Barcelona, on va obtenir el diploma de piano l'any 1940. Estudià també composició amb Domènec Mas i Serracant i, el 1942, començà els estudis d'orgue al Palau Nacional de Montjuïc amb Joan Suñé Sintès, professor del Conservatori Municipal. Torna a Girona el 1946 i entra de director de la capella de cant a la col·legiata de Sant Feliu. Aquest és un fet que promou encara més la seva vocació per a la composició de gènere religiós. El 1941 ja s'havia estrenat el seu responsori *Libera me Domine* i, el 1943, havia compost uns goigs a Sant Narcís. Per la Setmana Santa de 1946 donà a conèixer les *Set paraules de Crist* i per les Fires estrenà la *Missa a Sant Narcís*. Sovint se'l veia com a concertista de piano en actes organitzats pel Círculo Artístico o en concerts d'orgue a la Catedral. L'any 1949 va rebre una distinció honorífica d'orgue en el premi extraordinari del Conservatori de Barcelona, moment en què hi començà a exercir de professor. Va ocupar la càtedra d'Orgue i Harmonium del Conservatori Municipal de Barcelona fins l'any 1954, i fou organista del Palau Nacional de Montjuïc. Començà aquí una gran tasca com a concertista d'orgue que el portà des del Palau de la Música de Barcelona a la basílica del Pilar, de la Catedral Vieja de Sant Sebastià a la d'Elx, Elna, Perpinyà, Ceret, Prada (festivals d'estiu) o la Seu d'Urgell, entre altres.

En el moment de la fundació de l'orquestra de Cambra de la Diputació de Girona, l'any 1955, n'assumí la direcció fins l'any 1962. L'any 1959 va ser premiat en el concurs convocat per l'Ajuntament de Girona amb motiu del CL aniversari

dels setges amb l'obra *Gerunda flet*. A partir d'aquests anys la seva tasca va continuar com a compositor i concertista d'orgue.

Va ser organista de la parròquia de Sant Pere de Figueres (1973-2001), així com de l'església parroquial de Santa Maria de Castelló d'Empúries, període en el qual residia a Figueres.

Va compondre nombroses peces per a orgue, el seu arxiu particular ha estat cedit per la família al Conservatori Isaac Albéniz de Girona i a l'Arxiu Municipal de Girona.

TASIS PARNAU, Lluís

(*L'Escala, 31.III.1904 - el Port de la Selva, 6.V.1937*) Mestre

Fill d'Adolf Tasis Marés, fuster, de l'Escala, i d'Adelaida Parnau Arnay, botiguera, natural d'Empúries. Va estudiar a l'internat del Col·lell i va obtenir el títol de Mestre de primer ensenyament a l'Escola Normal de Barcelona (1923). Va exercir a Sant Salvador de Toló (Pallars Jussà), a Palou de Florejacs (la Segarra), i Cadaqués (1931-1937). Va ser assassinat per un escamot de "Ferrer Guàrdia" per oposar-se a la crema de l'altar de la vila cadaquesenca.

Va destacar com a mestre per practicar l'escola activa, va establir un Camp de pràctiques agrícoles, va introduir l'ús de la impremta, va revitalitzar la biblioteca escolar i, seguint les pautes de Celestin Freinet, va crear una revista anomenada *Germanor*, en la qual participaven els alumnes.

Mentre va viure a Cadaqués es va implicar en altres iniciatives locals: va dirigir la secció de teatre d'aficionats, una societat juvenil d'esbarjo i va fundar el Socors Roig Internacional (1936). Va ser membre fundador de la revista *Costa Brava* i col·laborador de diverses publicacions periòdiques: *Magisteri català*, *La Publicitat*, *L'Autonomista* i *Sol Ixent*.

L'any 2007 l'Ajuntament de Cadaqués li va dedicar un homenatge.

TASSIUS o TASSI

(*El Port de la Selva, s. X*) Noble

Protector de Sant Pere de Rodes.

TAULER PALOMERAS, Joan

(*Figueres, 12.XI.1879 - Barcelona, 17.IV.1959*) Advocat i polític

Fill de Conrad Tauler Sagrera, dedicat al comerç, natural de Pals, i de Mercè Palomeras Costa, de Figueres. Va estudiar la carrera de Dret a la

Universitat de Barcelona (1903). Des de jove es va implicar en política, i es declarà republicà. Va ingressar, com a redactor taquígraf, al diari barceloní *La Publicidad*, lloc que li va permetre acompanyar i assistir a actes significatius de membres del partit, com els de Salmerón o Lerroux.

Va militar a Esquerra Republicana de Catalunya i en fou secretari. Va ser regidor de Barcelona per Esquerra, que provenia de Solidaritat Catalana (1909-1911), diputat per Barcelona al Parlament de Catalunya (1932), membre de

la comissió de Justícia i Dret, secretari particular del president Lluís Companys, amb qui va mantenir una estreta amistat, i director general de Treball de la Generalitat de Catalunya (setembre - octubre de 1934). Durant la guerra civil va ser representant de la Conselleria de Treball en el comitè d'incautacions i del Departament de Finances, en la Comissió de Responsabilitats.

A la ciutat comtal, va fundar i presidir diverses agrupacions republicanes. El 1939 s'exilià a França, d'on retornà el 1952.

TAVERNER d'ARDENA, Oleguer de

(?, 1676 - Barcelona, 1727)

Cartògraf i diplomàtic. Comte de Darnius

Es va dedicar a la recerca històrica, a la genealogia i l'heràldica catalana. Com a cartògraf són coneguts els mapes: *Mapa de los condados de Rosellón y Cerdaña* (Perpinyà, 1707), i del *Gran Mapa del Principat de Catalunya* (1726).

TEIXIDOR BATLLE, Josep

(Llers, 10.XI.1920 - Figueres, 7.VIII.1989)

Matemàtic

Fill de Víctor Teixidor i Vives, metge, natural de Llers, i de Carme Batlle i Sunyer, natural de Sant Esteve d'en Bas, mestra. Passa una part de la infantesa a Llers però, el trasllat dels pares a

Barcelona, li proporciona l'oportunitat d'assistir a l'Institut-Escola, lloc on coneixerà Elvira Bigas, la seva futura muller. Inicia els estudis de medicina a la Facultat de Medicina de Barcelona, però, en esclatar la guerra civil és cridat a files, forma part de l'anomenada "lleva del biberó" (1938). Va al front de l'Ebre i Camarasa, on va haver de ser tractat contra el paludisme.

Acabada la contesa assisteix a la Facultat de Ciències i es llicencia en Matemàtiques (1942-1943). Esdevé ajudant de les classes de pràctiques.

L'estiu de 1946 té l'oportunitat d'estudiar amb el professor Luigi Fantappiè, de la Universitat de Roma. Aquest

contacte el porta a establir-ne d'altres a l'estranger, a la mateixa Itàlia, a Alemanya i a Suïssa. L'any 1946, prepara la seva tesi doctoral a Roma, sobre *Funcionals analítics*. Va a Hamburg (1951), on treballa amb els professors Wilhem Blaschke i Ernst Witt, i amb ells coneix la geometria i l'àlgebra modernes. A l'Escola Politècnica de Zúric (1955), segueix ensenyament amb Beno Eckmann, i amb ell coneix la topologia. El biografiat va desenvolupar una faceta poc habitual en els matemàtics: establir contacte amb científics d'altres especialitats.

Ha treballat en la teoria dels funcionals analítics, en geometria diferencial topològica i en geometria algebàrica. En un curs de doctorat sobre teoria d'homotopia (1955-56), va introduir a Barcelona els coneixements adquirits a l'estranger. Nomenat catedràtic de Geometria Analítica i Topologia (Universitat de Barcelona, 1957), des d'on incorporarà noves idees, com la reforma dels mètodes de la geometria i de l'anàlisi, exemple que seguiran la resta d'universitats espanyoles. En el curs 1964-65 va introduir el primer curs de topologia algebraica.

Membre de l'Institut d'Estudis Catalans (des de 1967), fou president de la Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques (1968-73), va ser tresorer de l'IEC (1979-1983).

Va col·laborar amb el seminari de matemàtiques de la Universitat, en la revista *Collectanea Mathematica*, de la qual en va esdevenir secretari i, posteriorment, director (1971-1987). Va ser un dels impulsors del projecte de la *Gran Enciclopèdia Catalana* i un dels membres redactors de l'àrea de matemàtiques. Va donar suport a la creació del Centre de Recerca Matemàtica (CRM), del qual en va esdevenir membre del consell fins a la seva mort. Amic personal del matemàtic figuerenc, va donar suport a la Fundació Ferran Sunyer i Balaguer.

A la dècada dels 90, l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) va decidir batejar amb el seu nom els treballs de recerca matemàtica, des de llavors Premis Josep Teixidor.

Ha escrit *Curso de Matemáticas* (Barcelona: 1976 11a ed.), en col·laboració.

TEIXIDOR CALVET, Elena

(Figueres, 17.XII.1917) Modista i actriu

Filla de Pere Teixidor i Elies i de Dolores Calvet Vidal. Es va casar amb Josep Pujol Molinet (1950) i el matrimoni va tenir un fill, Josep Maria.

Va aprendre l'ofici de modista amb Marcela Capalleras, va seguir el mètode

Corte Martí. Es va independitzar i, en el carrer de Peralada, tenia diverses deixebles per aprendre l'ofici. L'any 1961 va col·laborar en el negoci del marit, Gráficas Pujol.

Contagiada per l'ambient familiar, a l'edat de nou anys es va estrenar en la interpretació teatral amb l'obra *L'alsa presa*. Va continuar i va arribar a interpretar gran nombre de comèdies, sarsueles i drames, entre les quals hi ha els títols: *Don Juan Tenorio*, *Doña Maria Coronel*, *La Marianela*, *Sexo débil*, *El amor vela*, *Madrileña bonita*, *Charleston*, *L'Hostal de la Glòria*, *Terra Baixa*, *El xicot tímid*, *El cenacle de la Bohèmia*, *Gent de Platja*. La darrera obra representada va ser *Madre alegre*.

TEIXIDOR CASANOVAS, Albert

(Castelló d'Empúries, 24.III.1936) Músic

Fill únic d'Adolf Teixidor Guillamet, músic, i de Maria Casanovas García, ambdós de Castelló d'Empúries, coneguts amb el sobrenom de Can Xixula. El seu avi, Baldomer Teixidor Pastells, també havia estat músic. Casat amb Jennifer Creighton, professora de ballet, han tingut una filla, Emma, la qual s'ha decantat per la dansa.

Va iniciar-se en la música a Castelló amb Josep Blanch, el qual li va donar classes de solfeig i de violí. A Figueres va seguir amb el mestre Sans, i a Barcelona amb el violinista Geren, al temps que estudiava trompeta amb el

mestre Ferrer. Va seguir amb el primer violí del liceu, Llexa, i finalment va assistir a classes amb el mestre Massià, i es va examinar per lliure al Conservatori de Barcelona.

Ha destacat per ser un virtuós del violí, tot i que també ha tocat la trompeta i el trombó de vares.

A l'edat de setze anys va començar a La Principal de Figueres, va formar part de l'orquestra Els Verds, de Mataró, fins al moment d'anar a la mili. Després del servei militar, es va incorporar al conjunt Ritmos, va tornar a Els Verds. Durant quatre temporades va formar part de La Selvatana, i, finalment, va anar amb la cobla-orquestra La Maravella (1965-2002) on va començar tocant la trompeta, va tocar el trombó de vares i, des de la baixa de Lluís Caballeria, en va ser el violinista, i a les sardanes tocava el trombó de pistons.

Des de fa vint anys exerceix la docència musical a l'Escola Antoni Agramont, de Castelló d'Empúries, on imparteix classes de violí.

TEIXIDOR COLOMER, Anna

(Figueres, 15.VII.1978)

Historiadora i periodista

Llicenciada en Humanitats per la UPF (2000) i Llicenciada en Periodisme per la UPF (2002). Té el

doctorat en comunicació social 2004-06 per la Universitat Pompeu Fabra. Ha dipositat el treball de recerca *Empordà Federal (1911-1938): un model de periòdic republicà i nacionalista* dirigit pel Dr. Jaume Guillamet[†].

Va obtenir una beca d'intercanvi Erasmus amb una estada de sis mesos a la facultat d'humanitats de l'Université de Toulouse-Le Mirail, gener-juny 2000, i una beca de voluntariat acadèmic amb una estada de tres mesos a la Universidad Pontificia Cat lica del Per , on va elaborar un estudi sobre mitjans de comunicació (2002).

Col·labora a TV Figueres on s'ha encarregat de la presentació i redacció de notícies a l'informatiu (2001). Ha dirigit i presentat el programa *Mirada Oberta* (2002) i ha estat redactora del *Diari de Girona* (2002), col·laboradora del setmanari *El Triangle* (Barcelona, 2001-2002), delegada de la corresponsalia d'Antena 3 Televisió a Girona (2003), redactora d'informatius i de programes d'*Intervideo S.L.* elaboració de notícies per als informatius de TV3 i Canal 33 (2004).

Recentment ha començat una nova via professional en esdevenir funcionària docent de geografia i història del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya (2007).

Ha col·laborat en diversos mitjans escrits com el setmanari *l'Empordà*, en el qual destaca la sèrie "Alicia en el país de les Miravittles" (17.X.2006 - 13.II.2007). Ha participat també en diverses obres col·lectives com: *Carles Fages de Climent. Articles peri distics* (Figueres: 2003) amb Jaume Guillamet, *La revolució del bon gust. Jaume Miravittles i el Comissariat de propaganda (1936-39)* (Barcelona: 2006) R. Pascuet, i E. Pujol[†] (ed), amb l'article "Par s, Mèxic, Nova York: periodisme a l'exili (1939-1963)".

 s autora de la monografia acadèmica "*Sol ixent: periòdic de casa*", (UPF, 2002). Guanyadora de la Beca Ciutat de Figueres (2004) *Història de la premsa a Figueres. Catàleg de*

periòdics (en premsa) juntament amb Jaume Guillamet, Manuel Moreno[†] i Albert Testar[†].

Ha presentat les següents comunicacions: "Federals, luisitos i ensotanats. La premsa a Figueres en els anys de la II República (1931-1936)", al VI  Congr s CCEPC, titulat "Republicans i republicanisme a les terres de parla catalana" (2006); "El paisatge empordanès a través de la premsa figuerenca (1923-1939)", al Congr s de l'Institut d'Estudis Empordanesos (2007); "Set anys de *mada-me censura* (1923-1930): la premsa figuerenca durant la dictadura primoriverista", i a les II Jornades d'Història de la premsa dins el títol "Poder polític i resistència periodistica" (2008).

TEIXIDOR CREIGHTON, Emma

(Castelló d'Empúries, 6.I.1971)

Ballarina i professora

Filla d'Albert Teixidor[†] Casanovas, músic, de Castelló d'Empúries, i de Jennifer Creighton[†], professora de ballet, de Londres. Iniciada en el món de la dansa a l'edat de cinc anys, mitjançant el mestratge de la seva mare.

Des de 1992 es dedica professionalment al món de la dansa. Les primeres experiències les va experimentar amb la companyia Figueres Dansa, dirigida per Sara Burgas i, després, amb una altra companyia de Girona.

Va seguir els cursos superiors de dansa clásica a la Royal Academy of Dancing, de Barcelona. Posteriorment es va traslladar a Londres, va descobrir la Contemporary Dance School, i es va introduir en la dansa contemporània, el mitjà amb el qual s'identifica. A Londres, va entrar a formar part de la companyia Seven Sisters Group, dirigida per Susanne Thomas (des de 1996), amb ells va estrenar *Trainstation*, i va realitzar una gira per diversos països. L'any 2001, va formar part del projecte de la Royal Opera House Covent Garden, va treballar en la companyia

d'Emily Burns. L'any 2002, juntament amb la coreògrafa Burns, crea la companyia Danza Rota.

Ha compaginat el vessant professional amb el pedagògic. Ha impartit classes de composició i improvisació a l'escola municipal de dansa contemporània, de Celrà, a Castelló d'Empúries i a diverses localitats estrangeres com Helsinki (Finlàndia), Budapest (Hongria) i al Park Studio (Londres), i el Paller (Castelló d'Empúries, des de l'any 2006).

TEIXIDOR ELIAS, Pere

(Figueres, 5.XII.1892 – 23.V.1981)

Actor, director i escriptor

Fill de Miquel Teixidor Serradell, artesà llauner, natural de Sant Pere Pescador, i de Catalina Elias Cufí, de Figueres. Es va casar amb Dolores Calvet Vidal (1917) i va tenir dos fills: Elena i Aureli.

Va assistir a l'Escola de Música del

Casino Menestral i va ingressar a l'orfeó infantil, dirigit pel mestre Josep Brunet, el qual, en moltes ocasions, acompanyava les actuacions d'òpera i sarsuela del Teatre Principal. Això li comportà, a l'edat de nou anys, trepitjar un escenari. Va formar part del grup Quadre Teatral Infantil del Centro de Católicos.

Aquesta circumstància, unida a l'amistat amb el titellaire figuerenc Arturo Vilà, va incidir en la seva afició a les interioritats de l'art escènic. Antoni Aragonès, un tenor còmic, li va donar les primeres classes de caracterització i declamació.

A l'adolescència va decidir marxar a l'estranger, a l'Argentina, lloc on va romandre uns anys, i va fer algunes incursions en el món teatral. Va adaptar l'obra de Dickens *Raffles*, que va traduir com *Amor i vanitat*, va escenificar *El grillo en el Hogar* i va escriure *Vora l'aigua*. Va tornar per fer el servei militar.

Personatge polifacètic, va participar en diverses iniciatives ciutadanes, va ser un dels fundadors de la Unió Esportiva de Figueres i va conrear

el periodisme esportiu a *El Ampurdanés*, *La Veu de l'Empordà* i *El Mundo Deportivo*. Aficionat al teatre, va entrar a formar part dels ambients teatrals de Barcelona, director, actor i empresari, va formar companyia pròpia per estrenar les seves obres. Però la guerra civil va estroncar aquest camí.

Durant la guerra, a Figueres, es va fer càrrec de l'Escola de Declamació i Art Dramàtic. Acabada la contesa va dirigir l'agrupació d'aficionats de Falange Española. Fou fundador i director de la Secció Teatral Talía, del Casino Menestral (1947-1950). Anomenat popularment "Llaunetes", compatible amb les seves aficions amb la botiga-ferreteria.

És autor de nombrosos drames i comèdies, alguns inèdits, i va adaptar i escenificar algunes novel·les de renom. Signava amb diferents pseudònims com Aurelio Tejedor, P. T. Elies, Josep M. Requesens, Jordi Wills, Joaquín Miguel Tejero o Pierre Leferblantier. La primera obra, escrita als dotze anys, la va titular *Amor de padre*, i va ser estrenada al Centro de Católicos, de Figueres.

Va estrenar i publicar obres de teatre de caire popular: *Entre l'amor i el vici* (1915), *Cor de marbre*, *El germà gran: drama en tres actes* (Barcelona: 1924), *De tot en diuen mares* (1925), *L'Alosa presa: drama en tres actes* (Figueres: 1927?), *Dufins [sic] de terra: drama en tres actes* (Figueres: 1927), *El llop de mar* (inèdita), *La cançó de l'emigrant: comèdia en tres actes* (1928; Barcelona: 1957), *La doble existència: comèdia dramàtica en tres actes* (Figueres?: 1929) o *La condemnada* (1930).

Després de la guerra civil va escriure algunes obres en castellà, i va adaptar novel·les i drames de renom de la literatura universal. A finals dels 40 torna a escriure en català, i entre els títols es troba: *L'hostal de l'encreuada*, *Quan els papàs no fan bonat*, *Una dona excepcional*, *Investigació criminal*, *Matrimoni provisional*, *Un compàs d'espera* o *Un artista del violí*.

Passats els anys 60 va conrear la novel·la: *Elles i els seus amors*, *Els meus dotze anys de bohèmia*, *Penjoll de pensaments*, *Anècdotes ciclistes*, *Les dones taxi i els homes fàcils*, *Un recull de poemes* o *El sacrifici* (Olot: 1966), entre altres.

Va escriure l'obra *Figueres anecdòtica* (Figueres: 1978), amb il·lustracions del mateix autor, que va ser un èxit editorial, obra en la qual parlava

de les seves amistats i coneixences ciutadanes, en la qual va descriure molta gent de la societat figuerenca de l'època.

Va obtenir diversos premis literaris, alguns dels quals foren: primer premi als Jocs Florals de Girona amb *Amor i vanitat* (1915), segon premi als Jocs Florals de Ciutat de Mallorca amb el drama *El germà gran* (1923). El premi olotí Misió, amb *El Sacrifici*, i el de la Societat Coral Erato de Figueres amb *El sàtir de les barbes d'or*.

TEIXIDOR FA, Miquel

(Castelló d'Empúries, 6.IV.1944)

Perruquer i promotor cultural

Fill de Joan Teixidor Julià i d'Enriqueta Fa Agramont, perruquera, de Castelló d'Empúries. Casat amb Joana Murlà Janó, de Sant Feliu de Guíxols, el matrimoni té dues filles: Mireia i Natàlia.

Va aprendre l'ofici amb Pierre Giro-nell[†], a Figueres, i amb Faustí a Sant Feliu de Guíxols. Va establir-se pel seu compte l'any 1969 a la capital de l'Alt Empordà, i posteriorment va obrir una sucursal a Empuriabrava (1984).

Protector del patrimoni artístic i històric de la vila ha estat l'impulsor, membre fundador i president (1993-2009) de l'Associació Cultural Comtat d'Empúries, creada l'any 1993, la qual edita un butlletí anual *El Salner* (des de 1993). Ha col·laborat en la publicació de l'associació amb escrits sobre temes castellanins.

A base de recollir troballes arqueològiques locals ha creat un interessant fons lapidari que pertany a l'associació.

TEIXIDOR FELIP, Carles

(Figueres, 30.V.1944) *Arquitecte i professor*

Fill únic, nascut a la Pujada del Castell-carrer de Besalú, el dia de Sant Ferran, d'un "folguerolés", Ramon Teixidor Guilla-met, i d'una figuerenca, Rosa Felip Trias, d'ella, coneguda modista, va

aprendre el "bon gust" i l'apreciació per la moda, la qualitat, i la feina ben feta. De l'avi patern, en Carles, mestre d'obres noucentista, li deuria venir la seva afició per les obres. Passa la infància i adolescència a Figueres on assisteix al Col·legi de La Salle, i participa en activitats diverses: minyons de muntanya i jugador d'hoquei sobre patins amb l'equip de l'ADEPAF, entre altres.

Realitza estudis d'Arquitectura a l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona (1967), i esdevé estudiant en pràctiques a Munic (Alemanya) i a Oslo (Noruega).

El 1968 crea el seu primer despatx professional: Estudi TANDEM, a Figueres, amb Josep M. Joan[†]. El mateix any, el també arquitecte figuerenc Xavier Subias[†] Fages li ofereix formar part d'un equip pluridisciplinari de joves arquitectes i urbanistes, per realitzar la Revisió del Pla de Barcelona, tasca que l'ocuparà fins al 1972.

Des d'aquell moment estableix la seva residència a Barcelona, on comparteix la vida, fins a la seva mort prematura el 1999, amb Tone Høverstad, dissenyadora gràfica d'origen noruec, amb qui es casa el 1969, i amb qui té les seves dues filles, Inga i Frida, també dissenyadores. Així va començar una permanent "dualitat" professional, social i vital entre Figueres i Barcelona, que encara continua, si bé quelcom més centrada a l'entorn de Barcelona, on comparteix la seva vida amb la Sara, la seva dona actual.

La seva activitat professional, acadèmica i sociopolítica, ha tingut, fins al present, les següents fites significatives: fundador de l'equip professional Urbanistes Associats, S.A. (1970-1980), membre fundador del CEUMT (Centre d'Estudis Urbans Municipals i Territorials), membre de l'equip d'Estudi de la problemàtica urbanística de la Costa Brava, que participà i col·laborà en la realització del Primer Debat Costa Brava. Com a militant del PSUC (fins al 1980), va ser membre del comitè assessor electoral del malaurat Carles Causa[†], candidat a l'alcaldia de

Figueres a les primeres eleccions municipals de 1979. Fou soci-fundador de Bardají i Teixidor, Associats. Arquitectes (1982) amb Paloma Bardají, Arquitecta († 1997). És col·laborador i director tècnic en Urbanisme i Arquitectura en diferents àmbits de l'Administració Pública: Ajuntament de Barcelona, Comissió Gestora de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, Institut Provincial d'Urbanisme de la Diputació de Barcelona, Direcció General d'Urbanisme de la Generalitat de Catalunya, Infraestructures del Llevant de Barcelona. Director de Qualitat Arquitectònica (Projecte Àrea Fòrum), i ara a BIMSA (Barcelona d'Infraestructures Municipals). És professor de la UPC des de 1984, a l'Escola d'Arquitectura del Vallès. Taller de Projectes i membre de Tribunals de Projecte de Fi de carrera.

Els seus estudis, treballs, projectes i obres han estat molt variats en el terreny de l'urbanisme, en el del disseny urbà, i en el de l'arquitectura de l'edificació. Els més rellevants en el municipi de Figueres són: Pla Especial de Protecció del Centre Històric i Pla Especial de Protecció del Catàleg d'Edificis (1986-1989), Projecte i direcció d'obra de la millora i restauració de la Rambla (1995-2004), Dossier urbanístic de Figueres per a les actuacions de la Llei del Pla de Barris (2008).

És autor i coautor de diversos llibres i articles en diferents revistes d'arquitectura i urbanisme *La Gran Barcelona* (Alberto Corazón-Madrid), *Modelos Urbanos* (Oikos-Tau), *Urbanisme Comercial a la Província de Girona* (IRESCO), *Figueres. Llibre de la Rambla* (Figueres: 2004), *Pla d'Ubicacions* de la Universitat Rovira i Virgili. Ha participat en les revistes especialitzades *Quaderns d'Arquitectura i Urbanisme*, *CAU* o *Metamorfosi*.

Ha estat premiat en diverses ocasions pels seus treballs professionals: Premi Nacional d'Urbanisme 1980. "Pla Especial de la Rambla del Meder" Vic; Premi FAD d'Arquitectura d'Espais Urbans, 1989 "Avda Rio de Janeiro". Barcelona (1a Fase de la Ronda del Mig); 1r Premi (ex-aequo) del Concurs Internacional pel Portal d'accés al Centre Històric de Hattingen (Alemanya) (2000); Finalista del Premi FAD d'Arquitectura, 2000 "Facultat de Ciències Jurídiques" URV. Tarragona; Premi II Biennal d'Arquitectura "Alejandro de la Sota" COAC 2001; "Facultat de Ciències Jurídiques". URV. Tarragona, 1r Premi del

Concurs per al Projecte i Direcció d'Obra de l'Escola d'Arquitectura de Reus. URV. (2006), Primer Premi del Concurs per al Projecte i Direcció d'Obra de la Facultat d'Educació i Psicologia i Serveis Centrals, URV. (Campus Catalunya/Tarragona) (2008).

TEJERO TARRADELL, Artur

(Colera, 19.IX.1924 - ?, 1996) Pintor

Fill de Rafael Tejero Higuera, d'ofici oficial de correus, natural de Madrid, i d'Enriqueta Tarradell Estañol, de Figueres, domiciliats a Sant Miquel de Colera.

Va estudiar a l'Escola de Belles Arts de Girona, sota la direcció del pintor i dibuixant Aguilera.

Va anar a residir a França (1939), i no es va dedicar a la pintura fins a establir-se a París (1945). També es va dedicar a la il·lustració.

TEMPORAL PARET, Josep

(Ribes de Freser, el Ripollès, 8.XII.1956 -

l'Estartit, el Baix Empordà, 8.VIII.1988)

Arxiver i historiador

Fill de Tomás Temporal Temporal, natural de Monteagudo de Las Salinas (Conca), controlador tèxtil, i de Concepció Paret Prat, de Ribes de Freser, sastressa, va ser el petit de dos germans: Rosa i Josep. Es va casar amb Teresa Costa

Morera, biòloga, natural d'Amer.

Va estudiar història a la Universitat Autònoma de Barcelona (1983) i va entrar a treballar a l'ajuntament de Figueres ocupant la plaça d'arxiver municipal. Durant el breu temps d'exercici de la professió, a més de dedicar-se a les tasques de classificar i ordenar la documentació, va potenciar les publicacions, va portar a terme diversos treballs d'investigació i va estar en contacte amb un grup d'arxivers de les comarques gironines per endegar diferents projectes, alguns sense

poder realitzar, com l'elaboració d'una bibliografia comarcal. Altres actuacions varen representar la consolidació de la futura Associació d'Arxivers de Catalunya, i l'organització de les Primeres Jornades d'Arxivística de Catalunya (Ribes de Freser, 1987).

Compaginava aquestes tasques intel·lectuals amb una de lleure: el submarinisme, esport que li va suposar la mort prematura a les illes Medes.

La seva tesi de llicenciatura va ser *Els arxius municipals a la comarca de l'Alt Empordà* (Barcelona: 1983). Va col·laborar en les Jornades d'Història de l'Empordà. Homenatge a J. Pella i Forgas, celebrades a Castelló d'Empúries (Girona: 1987), i a les publicacions periòdiques: *Hora Nova*, *L'Empordà Federal* o *Revista de Girona*.

TERO, Josep

vegeu: OLIVERAS ALTRACHS, Josep

TERRADAS POLÍ, Abdon

(Figueres, 16.VI.1812 – Medina Sidonia, Cadis, 1856) *Polític i escriptor*

Fill d'Antoni Terradas Mañach, de Figueres, comerciant, i Josepa Poli Deseya, va ser el primogènit de quatre germans. Es casà amb Facunda Lafuente Carreón i tingueren un fill i una filla.

Activista republicà i revolucionari enfront dels utòpics "cabetistes" com Monturiol, és conegut com el primer apòstol de la democràcia catalana, i dir "terradista" és sinònim de dir republicà.

Va començar els seus estudis a l'escola pública de Figueres i als onze anys va romandre durant un curs intern als jesuïtes de Perpinyà d'on es va escapar i va tornar a Figueres per començar a treballar en una empresa amb relacions comercials amb la capital rossellonenca. Durant els següents anys, Terradas va fent anades i vingudes a Barcelona on, segons confessa,

va ser testimoni dels afusellaments dels liberals, i a Perpinyà. El 1833 es troba a Barcelona i forma part de la Milícia Nacional, "force de frappe" oposada als carlins, en la qual va ingressar a Figueres als catorze anys, i de la qual als setze ja era sergent. En 1841, no obstant això, l'Ajuntament de Barcelona el cessà del seu càrrec de Major del tercer batalló.

Abans que com a polític, Terradas es fa notori com a escriptor publicant, el 1835, la novel·la *La Esplanada* com al·legat contra l'absolutisme reial, i el 1837 l'obra de teatre *Lo Rei Micomicó*, comèdia en dos actes de clares definicions republicanes. També va publicar *Lo que eran y lo que son obsequios y agasajos hechos por los tejedores de Vich, a unos hombres del pueblo* (Barcelona: 1841), l'himne democràtic *La Campana; Observaciones hechas por [...], mandado procesar por Real orden, en defensa de los cargos que se le hacen en la causa contra él formada en el Juzgado de Figueras* (sl: 1842?), *A los republicanos españoles* (París: 1848), i la traducció de l'obra de Cabet *Historia popular de la revolución francesa desde 1789 hasta nuestros días, precedida de una introducción que contiene el compendio de la Historia de los franceses, desde su origen hasta los Estados Generales* (Madrid: 1846).

Va formar part de la secta dels Carbonaris, propera a la maçoneria, copsant els graus més alts de l'organització quan encara no tenia trenta anys, a través de la secció "Los vengadores de Alibaud", que es fusionà amb la "Sociedad de Derechos del Hombre" per crear "La Fundación", primera organització maçònica republicana clandestina espanyola. Va fundar i presidir la Sociedad Patriótica y Constitucional per canalitzar l'acció política, mentre l'obrera es feia mitjançant l'Asociación Mutua de Protección de los Trabajadores, ambdues il·legalitzades per la regència provisional. Terradas va respondre creant un "Gabinete de lectura".

Des de la seva impremta del carrer Conde del Asalto, publicà, fins l'estiu de 1842 en què aparegué *El Republicano*, les cèlebres *Hojas Terradas* de propaganda republicana, per una de les quals, *Los moderados de la hornada de setiembre*, fou detingut i jutjat, acusat d'injúries al cap de l'Estat, encara que resultà absolt. L'agost de 1841 sembla ser que va ser objecte d'un intent d'assassinat

que no va reeixir en no trobar-se en el cafè que solia freqüentar. Uns dies més tard, dos agents municipals assalten casa seva i s'emporten documents.

Es va presentar a les eleccions municipals de 1841 per Figueres, resultant elegit alcalde, el que significà un allunyament de la direcció política a Barcelona, essent nomenat i destituït fins a cinc vegades davant la seva negativa a jurar fidelitat al regent Espartero, cosa que va provocar que fos empresonat i jutjat i altra vegada absolt. En el seu enfrontament amb les autoritats va arribar a disposar piquets de la Milícia Nacional davant l'Ajuntament per enfrontar-se a l'exèrcit.

L'abril de 1842 va fugir a Perpinyà per escapar d'un nou processament que es promovia contra ell, ja que l'Audiència de Barcelona havia reobert el seu cas en demanar les autoritats la revocació de l'anterior sentència absolutòria del jutjat de Figueres. Com a protesta, el mes de juny, un centenar de figuerencs va recórrer la ciutat proferint crits contra la reina i el regent i en favor de la República, cantant l'himne *La Campana*, aldarulls que van acabar sense conseqüències en no apel·lar l'alcalde a l'exèrcit de guarnició al castell. El càntic de *La Campana* va ser prohibit a Barcelona pel cap polític de la província el 21 de juny.

A Perpinyà escriví el seu *Plan de Revolució* que fou publicat a *El Republicano*, aparegut el primer d'octubre de 1842, però clausurat el novembre següent, i els seus redactors detinguts i la seva redacció assaltada. El novembre, passant la frontera, des de Requesens llençà una proclama per alçar partides a l'Empordà i el desembre intenta entrar a Espanya amb un escamot de 600 homes però foren obligats a retrocedir a França. Durant aquest temps, Terradas entra i surt de França per organitzar tot tipus de conspiracions.

Confinat per les autoritats franceses a Clermont Ferrand, durant un viatge a París fou detingut acusat de formar part d'un complot comunista contra la monarquia francesa i fou empresonat a Tolosa de Llenguadoc durant set mesos per ser finalment absolt dels càrrecs. El setembre de 1843 tornà a Figueres i reorganitzà la junta revolucionària, però no va voler participar en la revolta de la Jamància, i es va retirar a la Jonquera. El nou domini dels moderats el 1844 significà el confinament a Sigüenza fins l'amnistia

de 1845 en què va reprendre les seves activitats conspiratòries. A les eleccions de la tardor de 1854 va tornar a ser elegit alcalde de Figueres i tornà a ser destituït amb tot l'ajuntament pels seus continus enfrontaments amb la Milícia Nacional i les autoritats provincials. Novament desterrat, morí a Medina Sidonia.

TERRAROL, Domènec

(Empordà, post. 1800 - 1900) Músic

Va ser contrabaixista a la cobla de Pep Ventura. Segons s'ha apuntat, va ser contrari a la incorporació del fill de Pep Ventura[↑], Benet[↑], a la cobla i es va produir una escissió en la formació musical.

Se sap que va compondre diverses peces com *El Baluarte*, *Centella*, o *Colón*, les quals s'havien interpretat en vetllades musicals a Barcelona. Va compondre sis sardanes llargues, una d'elles recuperada per Lluís Albert[↑] a la *Col·lecció Clàssics de la Sardana*.

TESTAR YMBERT, Xavier

(Figueres, 1.VIII.1956) Biòleg i professor

Fill de Joan Testar Boniello, comptable, i d'Anna Ymbert Albert, naturals de Figueres. Està casat amb M. Àngels Trèmols[↑] Gironell (1983).

Va estudiar a l'Institut Ramon Muntaner. Va viure a la seva ciutat natal, Figueres, fins que es va desplaçar a Barcelona l'any 1974 per iniciar els seus estudis de Biologia a la Universitat de Barcelona.

Va finalitzar la carrera de Biologia (Barcelona, 1979), i posteriorment es va doctorar en Bioquímica (UB, 1986) amb una tesi sobre les conseqüències de la malnutrició en el desenvolupament d'animals de laboratori i els efectes en el seu metabolisme i els paràmetres bioquímics. Professor Titular de Bioquímica i Biologia Molecular de la Universitat de Barcelona des de 1988, ha compaginat la docència i la recerca amb tasques de gestió.

En el camp docent, a més d'impartir diferents cursos de la seva àrea de coneixement, ha estat pioner en la introducció de cursos sobre "Gestió de la R+D, Emprenedoria i Creació d'empreses" en diversos Programes de Doctorat de la Facultat de Biologia i, des del curs 2006-07, en els Màsters Oficials de Biomedicina i Biotecnologia Molecular de la Universitat de Barcelona.

En el camp de la gestió, va ser vicedegà de la Facultat de Biologia (1991-1996); membre de la Junta de Govern de la Universitat de Barcelona i responsable dels programes ERASMUS i TEMPUS a la Facultat de Biologia (1992-1996).

Des de gener de 1996 fins al febrer de 2004 va ser director del Centre d'Innovació de la Fundació Bosch i Gimpera de la Universitat de Barcelona, entitat pionera en la transferència de tecnologia i, des de l'any 2000, també en la promoció de la creació d'empreses de base tecnològica (*spin-off*) sorgides del món de la recerca universitària. Des d'aquesta responsabilitat, va participar en el projecte de creació i posada en marxa del Parc Científic de Barcelona (1997) i de la Bioincubadora CIDEM-PCB (2002), primera incubadora existent a Catalunya i Espanya específicament dedicada a allotjar empreses *spin-off* del camp de la biotecnologia i la biomedicina en general.

Ha estat director de Programes Estratègics (2004-2008) a la Fundació Catalana per a la Recerca i la Innovació (FCRI), on entre altres tasques ha estat responsable de la preparació i posada en marxa del Pla Estratègic 2005-2009. En representació de la FCRI, l'any 2004 va participar en la preparació del Pla de Recerca i Innovació de Catalunya (2005-2008), formant part del seu equip tècnic de redacció i coordinació. També va formar part de la Comissió impulsora de la Bioregión de Catalunya (BioCat), entitat que té com a objectiu la creació i potenciació d'un clúster català de biotecnologia i biomedicina. Des de la seva creació ha estat vocal de la Junta de l'Associació Clúster per a la Innovació, entitat nascuda de l'impuls del conjunt d'empreses del món de les tecnologies de la informació i la comunicació i la FCRI, junt amb altres entitats. També forma part del Consell d'Administració d'AIDA Centre, *start-up* del camp de les tecnologies d'identificació per radiofreqüència (RFID), impulsada l'any 2004 per la FCRI.

Ha format part del Comitè Organitzador de l'"EuroScience Open Forum 2008" (ESOF2008), cimera Europea de la Ciència promoguda per la UE que té lloc cada dos anys per impulsar un major coneixement de la importància de la ciència per a la vida quotidiana i l'acostament entre ciència i societat. La 3a edició d'ESOF ha tingut lloc a Barcelona del 18 al 22 de juliol de 2008 i ha estat organitzada conjuntament per la FCRI i l'associació EuroScience.

Des de l'any 2006 és membre del Consell d'Administració de Barcelona-Activa, entitat creada per Ajuntament de Barcelona per promoure la formació continuada, la creació d'empreses i l'emprenedoria. A més, de juny a desembre de 2006 va ser director general de Recerca de la Generalitat de Catalunya.

Des del mes de setembre de 2008 és el responsable d'un nou Programa de l'Àrea de Promoció Econòmica de l'Ajuntament de Barcelona, que portarà el nom de *BCN, Recerca i Innovació*, del qual n'és el director. Aquest programa tindrà com a finalitat impulsar la promoció i la difusió de les capacitats de Barcelona, i la seva àrea metropolitana en els àmbits de la recerca i la innovació, amb l'objectiu de reforçar la seva posició mundial en el camp de la generació de nou coneixement, l'atracció de talent, l'emprenedoria i la innovació.

Ha realitzat diferents estades postdoctorals a l'Institute of Cellular Pathology (Brussel·les, Bèlgica), a Unite 317 Inserm (Toulouse, França) i al Department of Biochemistry (University of Bath, Regne Unit). El seu principal àmbit de recerca han estat els transportadors de membrana, tant de glucosa com d'aminoàcids, així com l'estudi dels mecanismes d'acció de la insulina i les alteracions que es donen en situacions de resistència a aquesta hormona, en especial la diabetis de tipus II. En aquests diferents àmbits és coautor, junt amb altres membres del grup de recerca, de prop d'un centenar d'articles científics, la majoria d'ells publicats en revistes internacionals.

En el camp de la gestió ha publicat, junt amb altres autors, els capítols de llibre "The University of Barcelona's Model for Promoting Academic Spin-off" a *Infrastructures for spin-off companies* (Univ. Miguel Hernandez, 2002); i "La generación de "spin-offs" en las universidades españolas. Situación actual y perspectivas. El modelo de

la Universitat de Barcelona” (Bilbao: 2003). També ha publicat “La Bioregió de Catalunya, o quan la triple Hèlix esdevé una realitat”, dins la *Memòria Econòmica de Catalunya* de 2004, editada anualment per la Cambra de Comerç de Barcelona; i “El programa marc de recerca i la participació catalana” a *Nota d'economia* (2007). Més recentment destaca la publicació, com a part de l'Informe 2007 de la “Fundación Conocimiento y Desarrollo” (Informe CYD 2007), de la monografia titulada *Transferencia de tecnología de las universidades catalanas a las empresas. Aportación de los contratos de I+D a la innovación empresarial* i que és un resum d'un estudi que, amb el mateix títol, han portat a terme la Fundació CYD, el CIDEM i la FCRI.

Conjuntament amb els seus companys del grup de recerca, ha estat soci fundador de Genmedica Therapeutics SL, *spin-off* creada l'any 2005 a partir dels resultats de la recerca i les patents generades pel grup del qual forma part al llarg de quasi 20 anys de col·laboració.

TESTART GURI, Albert

(Figueres, 29.VI.1968) *Historiador*

Fill únic de Josep Testart Sastre, empleat de banca, i de Carmen Guri Vidal, de Figueres.

Llicenciat en Filosofia i Lletres (UAB, 1991) i en Ciències Polítiques i Sociologia (UAB, 1992). Ha compaginat treballs en empreses

privades i públiques amb la tasca investigadora. Des de l'any 2007 forma part de la junta de l'Institut d'Estudis Empordanesos.

Ha publicat articles als *Annals* de l'IEE i a la *Revista de Girona*. Ha escrit, en col·laboració: *Un segle d'associacionisme agrari a Navata* (Navata: 2005) amb E. Serna.

L'Ajuntament de Figueres li va atorgar la Beca Ciutat de Figueres (2002) per a realitzar un estudi sobre el Casino Menestral, sense finalitzar, i forma

part de l'equip guanyador de la beca Ciutat de Figueres (2004), per *Història de la premsa a Figueres. Catàleg de periòdics* (en premsa), en col·laboració amb Jaume Guillaumet[†], Manuel Moreno[†] i Anna Teixidor[†].

TESTI PIBERNAT, James Luigi

(Mòdena, Itàlia, 18.VII.1969)

Contra baixista i luthier

Nascut com a Giacomo Luigi Testi, canvià el seu nom quan emigrà al Canadà l'any 1977.

Fill de Giacomo Testi, natural de San Felice sul Panaro (Itàlia), industrial, i de Maria Luisa Pibernat Guerrero, natural de Barcelona. És el petit de dos germans.

Llicenciat en música amb honors per la Universitat de

McGill a Mont-real, l'any 1992. Diploma d'“Orchestral Training Program” del Royal Conservatory of Music a Toronto l'any 1993.

Estudis de postgrau “Artist Diploma Program” al Royal Conservatory of Music (Toronto, 1994) i a Viena a la Hochschule für Darstellende Kunst in Wien amb una beca nacional del Canada Council for the Performing Arts (1996).

Ha viscut a Canadà durant vint anys, lloc on s'ha desenvolupat com a músic. Ha estat alumne de reconeguts músics com Joel Quarrington (al qual reconeix com el seu principal mentor), Herbert Mayr, Ludwig Streicher, Duncan McTier i Brian Robinson, tots ells solistes de contrabaix i/o solistes d'orquestrades reconegudes internacionalment.

Afincat a la comarca des de finals dels anys 90, ja que s'incorporà a l'Orquestra de Cambra de l'Empordà (OCE), formació en la qual va interpretar el contrabaix (1998-2000). Ha actuat també amb altres orquestrades de renom a Catalunya com a reforç o solista de secció com l'Orquestra Simfònica del Vallès, Orquestra Julià Carbonell de les Terres de Lleida o Orquestra de Cambra de Menorca, amb la qual encara toca actualment.

Ha actuat i enregistrat discos en altres tipus de formacions musicals com la música popular i el jazz. Ha treballat estretament amb cantautors com l'escalenc Josep Tero[↑] o el figuerenc Xavier Falgarona[↑]. Actualment és el contrabaix de la cobla La Flama de Farners, de Santa Coloma de Farners.

Com a solista, ha tingut el privilegi d'estrenar dues obres escrites per a ell i per al seu contrabaix afinat en quintes, del compositor català David Llorens (Sant Pere de Ribes, 1972). Aquestes obres són: la sardana obligada de contrabaix *Pirineus Orientals*, estrenada amb la Cobla Sant Jordi Ciutat de Barcelona a Sitges i *Fantasia per a contrabaix*, estrenada al Festival de música catalana a Campllong.

És defensor de l'innovador mètode d'acordar el contrabaix en quintes (com un violoncel però que sona una octava més baixa), en lloc de les tradicionals quartes. Això fa que l'instrument pugui estar a la mateixa alçada, tant musicalment com de sonoritat, dels altres instruments de corda fregada, que també estan afinats en quintes.

En l'àmbit didàctic, va escriure i interpretar un conte musical sobre el contrabaix, que va tenir força representacions i bona acceptació entre els docents i alumnes. Actualment és professor de la Jove Orquestra de Figueres (JOF) i és integrant de la companyia d'espectacles infantils ATOT de Girona.

Pel que fa a la recerca, l'Ajuntament de Roses li va encarregar un estudi sobre el contrabaixista altempordanès Josep Cervera i Bret (Peralada, 1883 - Roses, 1969), pendent encara de la seva publicació.

Aquests darrers anys, ha realitzat els estudis de luthier a Perpinyà, amb el mestre luthier Lucien André Ragot, natural de Mirecourt i fill primogènit del també mestre luthier, amb el mateix nom, Lucien André Ragot; ambdós luthiers inclosos en el *Diccionari Universal de Luthiers* de l'autor René Vannes. Obre el seu taller de lutheria l'any 2006, a la Jonquera, tot i que no deixa de banda la interpretació musical ni la docència.

Ha preparat la guia LT, estri per a ser utilitzat pels diferents instruments de corda fregada com el violí, la viola, el violoncel i el contrabaix, eina didàctica destinada als professors de música amb l'objectiu de facilitar l'aprenentatge dels instruments.

THARRATS VIDAL, Joan Josep

(Girona, 5.III.1918 - Barcelona, 4.VII.2001)

Pintor, gravador i escriptor

Vinculat a Cadaqués. Va estudiar a Béziers, Girona i Barcelona, a l'Escola Massana. La seva pintura ha passat per diferents etapes, des de l'impressionisme fins a l'art abstracte, pioner de l'avantguardisme, evolucionant

de la línia surrealista a l'informalisme caracteritzat per la textura i una rica gamma cromàtica. A més de pintura i gravat, va introduir-se en el món del tèxtil. A Girona va treballar en col·laboració amb Carles Delclaux.

Fundador de la revista *Dau al Set*, publicació que donà nom al primer grup d'art d'avantguarda de la postguerra. Ha estat col·laborador de diversos mitjans de comunicació com *Sol Ixent*.

Ha escrit diverses obres relacionades amb temes pictòrics, alguns d'ells vinculats a l'Empordà i concretament amb Cadaqués: *Antoni Tàpies o el Dau Modern de Versalles* (1950), *Artistas españoles en el ballet* (1950), *Cent anys de pintura a Cadaqués* (1981), *Picasso i els artistes catalans en el ballet* (1982), *Dames de tots colors* (1992), *Surrealisme a l'Empordà i altres fantasies* (1993), *Joan Josep Tharrats i la seva època* (1999).

L'any 1993 la Generalitat li va dedicar una exposició antològica: *Joan-Josep Tharrats, setanta-cinc anys* (Barcelona:1993).

L'any 1983 va rebre la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya, l'any 1994 el Premio Nacional de Artes Plásticas del Ministerio de Cultura de España, any que va ingressar a la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi.

TIBAU PAGÈS, Joan

(Fortià, 2.IX.1921 - Girona, 27.II.2008) *Oftalmòleg*

Fill de Segismundo Tibau Guió, agricultor, i d'Elvira Pagès Ferraró, ambdós de Fortià. Es va casar amb Maria Batlle Carbó, de Jafre i el matrimoni va tenir

dos fills, Joan Maria i Josep, ambdós oftalmòlegs.

Va estudiar Medicina a Barcelona i es va especialitzar en oftalmologia (1947). Va exercir a l'Hospital Clínic de Barcelona, posteriorment es va traslladar a Girona on va obrir consulta particular. Va treballar també en diferents centres mèdics

com l'Hospital Josep Trueta, l'Hospital de Santa Caterina, la Clínica Girona, la Clínica Bofill o la Mutualitat Montepío de Girona.

Es va implicar en altres activitats ciutadanes, va intervenir en la política local gironina essent tinent d'alcalde de cultura i esports de l'ajuntament, va presidir la Creu Roja per un període d'onze anys (1972-1983), entitat que li va retre un homenatge (1983), i president de la Federació de Caça Territorial de Girona (1963-1997).

TIBAU SERVA, Moisès

(Girona, 1963) Pintor

Fill de Moisès Tibau Pell, de Cadaqués, i de Júlia Serva. A Cadaqués disposa d'estudi anomenat Es Convent. La seva obra està molt influïda pel *Mare Nostrum* i per les antigues cultures mediterrànies inspirades en el mar i en el paisatge que l'envolta.

Utilitza pigments, ceres, pols de marbre i resines, aplicades en diferents suports: teles, paper o ceràmica.

Ha exposat en mostres col·lectives, entre les quals figura la del Museu de l'Empordà de Figueres de 1992 i la del 2006.

TIFFY, Agustín

(França?, s. XIX) Propietari

Ciudadà francès afincat a Figueres. L'any 1842 va comprar, en la subhasta de béns desamortitzats, els edificis principals que pertanyien al monestir de Sant Pere de Rodes i que es trobaven a Figueres. L'any següent els va vendre a Marià Vilallonga[↑] Paler.

TIMÓN BARCELÓ, Marc

(Castelló d'Empúries, 5.III.1980)

Músic i instrumentista de tible

Fill de Marc Timón Juncà, vinculat a la jardineria i la construcció, i de Maria Àngels Barceló Vidal, mestra, ambdós de Castelló d'Empúries.

Des de petit ha realitzat estudis de música a l'Escola Municipal de Música Antoni Agramont

de Castelló d'Empúries (piano i tible), format amb el músic Pere Cortada[↑]. Al Conservatori Isaac Albéniz obté el títol de Grau Mitjà i Professor de Piano (2002). Paral·lelament, estudia Periodisme a la UAB (2002). Finalitzat periodisme, segueix el grau superior dels estudis de música a l'Escola Superior de Música de Catalunya (ESMUC), lloc on ha estat deixeble d'Albert Guinovart (orquestració i composició), Arnau Bataller o Manel Camp, i finalitza el Grau Superior de Composició (2006).

Des de jovenet va formar part de la cobla Els Rossinyolets (1995-2005), actualment forma part de la cobla Marinada, de Badalona (des de 2005). Ha estat membre fundador de les cobles La Principal del Caribe i La Principal de Júpiter.

En el vessant literari ha resultat guanyador del Concurs Literari Vila de Roses (1999 i 2000), ha preparat guions per a espectacles musicals, ha posat lletra a algunes de les cançons compostes per ell mateix i ha escrit poesia i narrativa.

La seva producció musical es destaca per la diversitat, ha compost: bandes sonores, peces de cambra, cançons pop-rock, obres per a cor, obres orquestrals, i sardanes, moltes de les quals han estat premiades, cal esmentar que ha estat guardonat en totes les edicions del Concurs per a Joves Compositors de Blanes (1998-2005). Ha donat un nou tarannà a la música de cobla, la qual incorpora la fusió de diferents tipus d'estètiques i estils i se l'ha definit com a eclèctica. Així mateix, la seva composició sardanista presenta una gran evolució, eradica

el to tradicional per introduir elements propis del jazz, del pop o d'altres estils més moderns.

La primera sardana va ser *L'àvia centenària*. Seguien: *Marina, El dolor d'un adéu* (finalista en el Concurs de Joves Compositors de Blanes, 1998), *Quan m'arribi l'hora* (Primer Premi ex aequo al Concurs de Joves Compositors de Blanes, 1999), *Paranoia d'aquells moments que...* (Primer Premi Concurs de Joves Compositors de Blanes, 2000). Especial rellevància va tenir la banda sonora, en forma de sardana, 5.445 d. C. guanyadora del Primer Concurs de Composició Ceret-Banyoles, en optar-hi compositors de totes les edats. Amb *Tempus fugit* obté el Primer Premi ex aequo al Certamen de Composició Francesc Basil, 2005. Amb la sardana *Ningú és profeta a la seva terra*, Primer Premi Concurs per a Joves Compositors de Blanes, 2005. Amb *El somni de la princesa Nerídia* guanya l'accèssit al concurs de la Societat General d'Autors i Editors (SGAE) de Sardanes, 2005. Ha estat guardonat amb un accèssit al concurs de sardanes de l'SGAE (2006) per la sardana *Tiet Ferriol, l'últim Rossinyolet*, dedicada al seu tiet Ferriol Vidal[†] Illa. Amb la sardana *100 anys de fraternitat*, va aconseguir el Premi Ciutat de Figueres de la XXV edició Memorial Francesc Basil (Figueres, 2007).

Ha estat guardonat amb el Primer Premi Internacional Jerry Goldsmith (2007), a la millor banda sonora per un projecte de creació lliure, en fase de desenvolupament titulat "Havanera". L'entrega va tenir lloc en el III Congrés Internacional de Música de Cine "Ciudad de Úbeda".

La darrera gravació ha estat *Trencadisk* (2009).

TOLEDO MUR, M. Assumpció (Figueres, 3.XII.1956) *Arqueòloga*

Llicenciada i doctora de tercer cicle per la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB, 1990), amb la tesi *La utilització de les Coves des del calcolític fins al Bronze Final al Nord-est de Catalunya (2200-650 aC)*, dirigida pel Dr. José Luis Maya González.

Obté la Beca a l'Acadèmia Espanyola d'Història, Arqueologia i Belles Arts de Roma (1990-1991), amb el projecte de recerca "Les influències itàliques de *Polada i Terramare* a l'edat del bronze de la península Ibèrica".

Des del 1993 treballa com *Ingénieur de recherche* a l'Institut National de Recherches Archéologiques Préventives (INRAP) França.

Ha participat en nombroses campanyes d'excavació, congressos i seminaris i ha publicat articles a diferents publicacions comarcals i especialitzades com: *El Pedrís. Suplement del Setmanari de l'Alt Empordà*, *Revista de Girona*, *Cypsela*, *Arqueologia*, *Aquitania* o *Gallia*, entre altres.

Entre les seves aportacions relacionades amb la comarca empordanesa i Catalunya figura la col·laboració a *Excavacions arqueològiques a Catalunya en els darrers anys* (Barcelona: 1982). Els articles "El Roc del Napolità (la Jonquera) i Xuliman (Cantallops): l'aprofitament de dues cavitats entre blocs granítics durant l'Edat de Bronze a l'Alt Empordà" *Cypsela* (1990), "La prehistòria" a *Història de l'Alt Empordà* (Girona: 2000). Essent la principal aportació l'obra *La necròpolis de Can Bech de Baix (Agullana). Els resultats de la campanya de 1974 i síntesi general*. Núm. 24 Sèrie Monogràfica del Museu Nacional d'Arqueologia de Catalunya-Girona, (Girona: 2006), amb Pere de Palol Salellas.

Altres investigacions arqueològiques versen sobre França, és el cas de: "Un exemple d'occupation dans la plaine charentaise à la fin de l'âge du Fer et à l'époque médiévale: Le site de Mortantambe à Cabariot" en col·laboració amb H. Petitot a Laporte (coord.) *L'estuaire de la Charente de la Protohistoire à l'époque médiévale, apport de l'archéologie préventive à la connaissance d'un petit terroir de l'arrière pays rochefortais*. Documents de l'Archéologie Française, Archéologie préventive. Autoroute A-837 (1998); "La Croix du Buis (Arnac-la-Poste, Haute-Vienne). Un entrepot du Ier siècle a.C." *Aquitania* (1997-1998); "L'Âge du Bronze ancien et moyen au Nord-Ouest de la Catalogne (Espagne)" a J. Gasco i F. Claustres *Habitats, économies et sociétés du Nord-Ouest méditerranéen de l'Âge du bronze au premier Âge du Fer*. Actes du XXIVe. Congrès Préhistorique de France: "Les Civilisations Méditerranéennes". Carcassonne Septembre 1994 (Paris: 2000); "Un site cultuel et funéraire de la protohistoire aux premiers temps de la période gallo-romaine: Les Châtaigneraies, St. Germain-les-Vergnes (Corrèze)" *Travaux d'Archéologie Limousine 2004*, en col·laboració amb F. Milor, J. Roger, F. Petit, P. Bet., A. Wittmann i

M. Cabanis; "Une mine d'or protohistorique: Le Puy des Angles (Corrèze)" *Gallia* 62, (París, 2005) amb la col·laboració de M. Vacca-goutoulli i F. Milor; "Un monument funéraire du Premier Âge du Fer: l'enclos fossoyé palissadé de Beau-Site (Peyrat-de-Bellac, Haute-Vienne)" amb Ch. Maitay *Travaux d'Archéologie Limousine* (Limoges, 2007) o "Un atelier monétaire gaulois près de Poitiers. Les Rochereaux à Migné-Auxances (Vienne)" *Gallia* 65 (2008), M. Pernot (dir.).

TOMÁS DALFÓ, Josep Maria

(Figueres, 7.IX.1893 - 3.XII.1969) *Farmacèutic*

Fill d'Antoni Tomás Almar, propietari, de Peralada, i de Manuela Dalfó Ros, de Figueres. Es va casar amb Pilar Tomás Fort i el matrimoni va tenir cinc fills: Manolita, Dolors, Concepció, Josep M. i Lluís.

Elaborava productes que va comercialitzar amb el nom de THOMAS, entre els quals destacaren els xarops, sodes i orxates.

TOR BARRIS, Josep

(Girona, 19.II.1924 - Peralada, 12.X.2002)
Delineant, topògraf i pintor

Fill d'Albert Tor Encesa, empresari, de Girona, i de Joaquina Barris Callicó, de Girona. Es va casar amb Pilar Prunell Pujolar, de Palau-sacosta, i el matrimoni va tenir sis fills: Albert, Joaquim, Josep, Maria Assumpció, Ignasi i Elena.

La seva vinculació amb l'Empordà prové de la relació amb l'ajuntament de Llançà, lloc on va col·laborar amb Martínez[↑] Lozano a crear una escola de pintura. L'any 1991 es va establir a Peralada. Aficionat als pinzells, es va sentir identificat amb l'escola olotina. La temàtica tractada, en oli o aquarel·la, han estat paisatges garrotxins i empordanesos. Atret pel pessebrisme, va promoure el concurs de pessebres a Peralada.

TORÀ ANDREU, Miquel

(Figueres?, s. XIX)

Va publicar: *Consejo á los hacendados y agricultores. Consideraciones prácticas acerca de las mejoras más importantes y menos dispendiosas que se pueden realizar en la agricultura de varias comarcas de la provincia de Gerona* (Figueras: 1850).

TORNER GABALDÀ, Andreu Avel·lí

(Sant Llorenç d'Hortons, l'Alt Penedès, 4.VII.1921 - Figueres, 3.II.2009) *Fotògraf*

Casat amb Concepció Malé Lagresa, d'Espolla, el matrimoni ha tingut tres fills: Lourdes, Xavier i Josep[↑]. A l'edat de tres anys va quedar orfe de pare. La seva mare es va haver de posar a treballar i ell i el seu germà ingressaren

a la casa de caritat de Reus. Als deu anys va viure a Barcelona amb la mare i el germà, i als onze treballa en el laboratori fotogràfic Foto-Cine, fins a l'esclat de la guerra civil. Durant la guerra va ser ferit i fet presoner, i després va ingressar a la legió.

A Barcelona va col·laborar amb fotògrafs com Suárez, i Mateo Collino per a *La Vanguardia*, i va ser col·laborador dels germans Molina.

Però va decidir instal·lar-se pel seu compte, i va ser després d'una visita a la futura muller a Espolla quan va determinar fer-ho a Figueres (1953). En els inicis disposava d'un laboratori en el domicili particular, i després va obrir la botiga al carrer de Sant Pau. Va començar l'activitat professional retratant casaments a l'església parroquial de Sant Pere de Figueres. A partir de 1954 es va traslladar pels pobles de la comarca per retratar diversos esdeveniments, tasques en les quals també l'ajudava la seva muller, que es va convertir, juntament amb la muller del fotògraf Sellés[↑] de Castelló d'Empúries, en una de les dues primeres dones de la comarca en exercir l'ofici.

L'any 1955 va rebre encàrrecs de l'Ajuntament de Figueres. Als anys 70 Rafael Pérez de Rozas, delegat de l'Agència EFE-Cifra Gràfica, li va oferir treballar per a ells, i a partir d'aquest moment va esdevenir el fotògraf de l'Agència a Figueres.

El seu arxiu fotogràfic consta d'uns 30.000 reportatges, entre els quals es troben fotografies relacionades amb diferents esdeveniments comarcals i personatges com Salvador Dalí[↑].

Algunes de les imatges en les quals el pintor n'és protagonista es varen poder veure a l'exposició dels *Amics dels Museus Dalí, Dalí a l'Empordà. La mirada dels fotògrafs empordanesos* (Figueres: 2004), selecció a càrrec d'Inés Padrosa[↑].

Les seves fotos han il·lustrat setmanaris locals com *Ampurdán, Vida Parroquial, L'Empordà, Hora Nova* i *Canigó*. I la monografia *Història Gràfica de Figueres* (Figueres: 2001), d'Inés Padrosa.

TORNER MALÉ, Josep

(Figueres, 3.III.1962) *Tècnic de cultura*

Fill d'Andreu Avel·lí Torner[↑] Gabaldà i de Concepció Malé i Lagresa (Espolla, 1924). Està casat i té dos fills. Va seguir els estudis primaris realitzats al col·legi La Salle de Figueres, i el batxillerat i COU a l'Institut Ramon Muntaner de Figueres.

És diplomad en professorat d'Educació General Bàsica (1983), especialitzat en Ciències Humanes a l'Escola Universitària de Formació del Professorat d'EGB de Girona. Ha realitzat el curs d'accés al Segon Cicle de la Llicenciatura de Ciències de l'Educació (pedagogia) al Col·legi Universitari de Girona el curs 1985/86 i té el Diploma de postgrau en Gestió i Polítiques Culturals de la Universitat de Barcelona del curs 1992/1993.

Des de la funció de coordinador d'Activitats Culturals de l'Ajuntament de Figueres (1989-1994) i de coordinador de l'Àrea de Cultura des d'aquesta data, ha desenvolupat una important tasca cultural en la programació, coordinació i administració dels equipaments culturals municipals (Teatre Municipal el Jardí, Sala Municipal d'exposicions de l'Antic Escorxador i Museu de l'Empordà, fins la creació de la nova entitat de gestió Consorci del Museu de l'Empordà l'any 1999; en la relació tècnica i coordinació amb els diferents agents culturals de la ciutat (entitats i associacions culturals: establiment de convenis, tramitació d'ajuts i subvencions, coordinació

d'activitats conjuntes, museus i equipaments culturals no municipals: Fundació Gala - Salvador Dalí, Museu del Joguet de Catalunya de Figueres, Museu de la Tècnica de l'Empordà, Consorci del castell de Sant Ferran de Figueres); en programes d'esponsorització i patrocini empresarial; en la planificació pressupostària dels programes i les activitats culturals municipals, en la planificació, gestió i execució dels programes culturals municipals (Campanyes de difusió d'activitats municipals i d'entitats, exposicions d'àmbit local, d'àmbit històric i ciutadà i homenatges ciutadans); en la planificació i tramitació dels equipaments culturals de nova creació o de projectes de remodelació (Remodelació del Teatre Municipal el Jardí (1990-1991), ampliació del Museu de l'Empordà (1990-1991), nova Biblioteca Fages de Climent (Biblioteca Central Comarcal, 1998- 2000), Centre d'extensió universitària Joaquim Xirau (2001), adquisició i projectes d'ús de la Casa Natal de Salvador Dalí (2003), projecte del Centre Cultural Joaquim Xirau, any 2006, i el nou centre cultural Molí de l'Anguila (2006-2007); en la coordinació, tramitació i difusió de les publicacions municipals i de les línies de col·laboració editorial de l'Ajuntament (Publicacions institucionals, Llibres d'homenatge a ciutadans i/o entitats, discs compactes de formacions musicals locals i adquisicions i distribucions de les publicacions d'interès local); en la definició, tramitació i gestió de les beques a la creació i les ajudes a la producció, exhibició i difusió de la creació cultural, adreçades als creadors emergents de la ciutat i la comarca, i en el suport a les diferents institucions, empreses i equipaments que realitzen activitat cultural a la ciutat (Centre de Figueres del Consorci per a la Normalització Lingüística, Arxiu Comarcal de l'Alt Empordà i Festival Acústica).

Ha participat activament en esdeveniments de caire local, però que han ultrapassat la ciutat, com ara: Homenatge i exposició *Pelayo Martínez, arquitecte* (1998); Coordinació de l'exposició: *Figueres 1900-1936, imatge i història de la Catalunya republicana* (1999); Jocs Special Olympics de Figueres. Membre del Comitè Organitzador Local (2000); Centenari de Carles Fages[↑] de Climent. Membre de la Comissió Organitzadora de les activitats del centenari (2002); Centenari de Salvador Dalí: secretari del Comitè Organitzador del Centenari Salvador Dalí Figueres (2004), i membre

del Grup de Treball del Centenari de Jaume Miravittles[↑], comissari de propaganda de la Generalitat Republicana (2006).

Des de l'any 2007 és director de la Fundació Casa de Cultura de Girona.

TORRAS, Joan

(Figueres, s. XVII - XVIII) Escultor

Gendre i cunyat d'escultors, de la família Barnoya de Palafrugell, establert posteriorment a Girona.

El 1698 es va comprometre a realitzar el retaule dedicat a Sant Llorenç per a l'església parroquial de Castelló d'Empúries, així com dues imatges, la de Sant Llorenç i el Sant Crist. Va realitzar els retaules dels sants Lu i Honorat de la catedral de Girona (1709), la renovació del retaule de la capella de Sant Tomàs d'Aquino del monestir de Sant Domènec de Girona (1710). Va ser un dels col·laboradors del vigatà, autor del retaule de Cadaqués, Pau Costa[↑] (1723). Després de la mort de Costa (1726), Torras va ser l'encarregat d'acabar-lo, tal com consta en un dels escuts, va tenir lloc l'any 1729.

Va ser l'encarregat de la visura del retaule del santuari de Sant Sebastià de la Guarda de Palafrugell (entre 1721 i 1727).

TORRAS ROMANS, Olga

(Figueres, 6.II.1952) Pintora

Filla de Josep Torras Sais, de Sant Martí Vell, dedicat al comerç, i de Teresa Romans Safarres, de Figueres.

De molt jove va destacar en el dibuix i la pintura. Va establir amistat amb diferents pintors, literats, i gent de cultura de Figueres, i va participar en algunes exposicions, i els seus dibuixos il·lustraren algunes monografies. Es va retirar prematurament i, per voluntat pròpia, vol mantenir-se al marge de qualsevol manifestació pública.

TORRAS SALELLAS, Baltasar

(Figueres, 1829 - ?)

Fabricant, dibuixant i escriptor

Va participar en el consistori figuerenc com a regidor del partit monàrquic (1883-1887).

Dotat de bones qualitats per al dibuix es conserven dibuixos originals de reproduccions d'importants peces artístiques empordaneses, com del mosaic localitzat a Empúries *El sacrifici d'Ifigènia*, publicat a la *Historia del Ampurdán* (1883) de J. Pella i Forgas, o la *Pesca de Sant Pere*, peça escultòrica que pertany al monestir de Sant Pere de Rodes, obra del Mestre de Cabestany, dibuixos que el biografat devia obsessionar als darrers membres de la nissaga Rocaberti[↑], els comtes de Peralada.

Col·laborador de la publicació *La Tramontana*. Va escriure "Noticias históricas e inéditas de la ciudad de Figueras" publicat en el Certamen Literario de Figueras. Centro Artístico (Figueras: 1883).

TORRE, Abraham de la

(Figueres, s. XIII) Jueu

Fou membre del consell assessor de l'infant Alfons (fill de Pere el Gran), futur Alfons II d'Aragó, dit el Franc o el Liberal.

TORRENT BATLLE, Agapit

(Figueres, 5.VII.1923 - 19.VI.1991)

Músic i compositor

Fill de Josep Torrent Calvet, conserge del Casino Menestral de Figueres, natural de Cistella, i de Rosa Batlle Dalforn, d'Agullana. Casat amb Lluïsa Padrosa Ros, el matrimoni ha tingut dos fills: Jordi i Rosa.

Va estudiar música a l'Escola del Casino Menestral. La primera professora de música, de solfeig i piano, va ser Nieves Gómez, i Enric Sans[↑] de violí. Als quinze anys ja va començar a tocar en orquestres figuerenques, va formar part de la Principal de Figueres i de l'Antiga Pep, i d'una orquestra simfònica formada pel mestre Enric Sans actuacions que combinava amb l'orquestra de ball del Casino

Menestral. Als disset anys es va iniciar en els estudis de saxofon que condicionaren la seva vida. Va esdevenir un excel·lent instrumentista de saxo, violí i clarinet i, en algunes formacions, va ser el cantant. L'any 1936 va tocar per primera vegada en el concert de final de curs, a l'Escola d'Arts i Oficis.

Va formar part de la Mendoza (1943), de la Cobla Selvatana (1946), de l'Orquestra Lluís Rovira (1949) amb la que va viatjar per Espanya, Europa, l'Orient Mitjà i Amèrica del Sud. Entremig va tocar amb l'orquestra del Casino Menestral, la Ritmos. El 1950, amb l'orquestra belga, Eddie De Latte va anar de tournée per Suïssa, Itàlia i Egipte. Va formar part de l'orquestra Tropicana (1950-1958), amb la qual va viatjar per Suïssa, Bèlgica i Luxemburg.

El 1958 va fundar, juntament amb el pianista Francesc Burrull, el conjunt Latin Combo, que va ser molt popular pels seus enregistraments i per les audicions a la ràdio i televisió, més tard es formà el Latin Quartet. Alternava amb gravacions de l'orquestra de la televisió. En la seva etapa barcelonina va fer incursions en el món del jazz, alternant amb músics com Tete Montoliu, Don Byas o Bill Colemann.

El 1966 va retornar a Figueres, l'any 1968 va fundar juntament amb el seu fill, Jordi, que toca la bateria, el Leader's Group, format per quatre músics. El 1970 va entrar a formar part de La Principal de la Bisbal de la qual en va ser director artístic i arranador (1970-1986), i va esdevenir una peça clau de la formació.

El 1977 va començar a compondre sardanes: *La plaça de Banyoles* (1977), *Camí de Besalú* (1980) finalista a La Sardana de l'Any, *Capmany*, *La Font d'en Serra*, *L'Armentera*, *Amics de Llaveneres*, *En Jordi*, *L'avi Josep*. La sardana *Lluïsa*, dedicada a la seva esposa, va ser elegida la Sardana de l'Any (Torroella de Montgrí, 1984); *Rosa de gener*, dedicada a la filla, va aconseguir el tercer premi del jurat i premi popular Conrad Saló, 1987; *Cançó de primavera*, finalista en el concurs Francesc Basil 1988; *Daliniana*, Premi Popular al concurs Francesc Basil, 1989 i Premi en versió per a dues cobles; *Inquietuds*, 4rt Premi Conrad Saló 1990; *Camí d'Ivars d'Urgell*, finalista Ivars d'Urgell, 1986. *Cançó de tardor* premi Popular concurs Ivars d'Urgell, 1988 i *El Puig del ram*, 1991, pòstuma.

TORRENT BOSCHDEMONT, Francisca
(Agullana, 18.IV.1881 – Barcelona, 15.IV.1958)
Poeta i escriptora

Filla de Joaquim Torrent Ferrerfàbrega, hisendat d'Agullana, i d'Àngela Boschdemont, de Canet d'Adri, va néixer al mas Genís d'Agullana. L'any 1907 es va casar amb Jeroni Figa Sala, hisendat, natural de Cistella, i el

matrimoni va tenir deu fills. Després del casament passaren a residir a Banyoles fins l'any 1918, per traslladar-se a Girona passant temporades a la propietat familiar d'Agullana.

Va cursar els estudis de magisteri a Girona, però no va exercir. A l'adolescència va publicar prosa i poesia, impregnada de religiositat, i es va estrenar amb la publicació del poema *Adéu* (*El Correo de Gerona*, 1898). Va seguir publicant a diverses publicacions periòdiques coetànies com *El Tradicionalista*, *Lo Geronès*, *La Ressenya Literària*, *El Deber*, *Or i Grana* i *Feminal*. Després de casada la seva producció es remet a celebracions familiars, però també publica en alguns periòdics gironins com *El Eco de Gerona* (1924-1926), *El Norte de Gerona* (1928-1930), *El Nord de Girona* (1931-1933), o bé a revistes com el *Setmanari de Banyoles* (1910-1911), *Marinada* (1916), *Avant*, *Juventut Obrera*, *Vida banyolina* o *Tiempos Críticos*.

En alguna ocasió va signar amb el pseudònim de Miosotis.

Va escriure unes poesies i els goigs dedicats a la Mare de Déu de la Salut, de Terrades. Va publicar l'obra en prosa *Animes pariones* (Girona: 1907).

Va deixar poesia i prosa inèdita, entre les quals cal esmentar: *De ma vida*, *Quadres viscuts*, *Poesies adreçades a parents i amics* o *L'avi rondaller*.

Va participar en Jocs Florals, a Sants i Hostalric, i en concursos literaris a Olot i Figueres, i va aconseguir alguns premis.

TORRENT BOSCHDEMONT, Joan

(Agullana, 3.III.1879 – 16.IV.1944) *Hisendat*

Fill de Joaquim Torrent Ferrerfàbrega, hisendat d'Agullana, i d'Àngela Boschdemont Heras, de Canet d'Adri, va néixer al mas Genís d'Agullana. Va morir solter.

Va publicar: *Llissóns d'Agricultura moderna (Agullana): pròleg de Marià de Macià y Llanera.*

TORRENT GARCIA, Martí

(Maçanet de Cabrenys, 5.V.1888 – Barcelona, 13.XII.1964) *Eclesiàstic*

Fill d'Esteve Torrent Vilanova, pagès de Cistella, i de Josefa Garcías [sic] Costa, de Maçanet de Cabrenys.

Va ser ordenat capellà el 1912 i va exercir a les parròquies d'Agullana, Palamós, Tordera i Arenys de Mar. El 1934 es va traslladar a la diòcesi de Barcelona, de 1934 a 1942 va ser capellà de la presó Model de Barcelona, del 1943 al 1945 va ser delegat eclesiàstic de la Direcció General de Presons i va aconseguir una canongia a la seu de Barcelona (1945). Les seves despulles varen ser traslladades a Maçanet de Cabrenys.

Va escriure: *¿Qué me dice usted de los presos?* (Alcalá de Henares: 1942).

TORRENT NOGUER, Diego

(La Jonquera, 16.I.1926 – Palamós, el Baix Empordà, 13.X.2005) *Pintor*

Fill de Diego Torrent Fitó, xofer, natural de la Jonquera, i de Marcela Noguer Lloveras, natural de Llagostera. Establert a Figueres, disposava d'estudi en el carrer de Sant Pere, es va traslladar a Pals (Baix Empordà), on va fundar el Museu Dídac Torrent.

Va conrear la pintura a l'oli. Inclòs dins el realisme figuratiu, la seva obra es caracteritza per pinzellades de colors vius, essent la temàtica preferent el paisatge.

Va viure a Veneçuela i havia treballat per a la casa Disney per a qui va preparar escenografies per a les pel·lícules de dibuixos animats.

Havia exposat en diferents llocs d'Espanya i, a l'estranger, a França i a l'Amèrica del Sud.

TORRENT ORRI, Rafael

(Olot, la Garrotxa, 9.IV.1915 – Figueres, 29.VIII.1992) *Advocat i historiador*

Fill de Carles Torrent Deu, veterinari, i de Josefina Orri Novas, ambdós d'Olot. Va estudiar la carrera de Dret (Barcelona, 1940). En haver acabat la carrera va dedicar-se a la investigació de temes olotins, però en casar-se amb M. Elena

Ferran (24.IX.1952), que regentava la farmàcia Ferran de Figueres, va traslladar-se de la capital de la Garrotxa a l'empordanesa, mantenint els vincles amb la vila natal.

A Figueres, va exercir l'advocacia i es va vincular amb diverses associacions culturals locals. Fou un dels fundadors de la revista *Pyrene* (Olot, 1949) i de l'Institut d'Estudis Empordanesos (1956), on va exercir el càrrec de bibliotecari (1957-1976). Va col·laborar també amb la *Revista de Girona*, *Canigó* i el setmanari *Hora Nova*, el qual li va publicar en forma de suplement la biografia *Narcís Monturiol, l'inventor de l'Ictineo* (Figueres: 1985).

Els seus treballs versen sobre temes històrics, d'etnologia, d'art i literatura, fonamentalment sobre la Garrotxa, Figueres i l'Empordà, i es caracteritzen per ser el resultat d'una acurada investigació. L'Ajuntament de Figueres el va distingir amb el títol de cronista de la ciutat (sessió de Ple de l'1.VII.1969), que va ostentar fins a la seva mort.

Entre els diversos treballs d'investigació, en relació a Olot, cal esmentar: *Los Castellani y el poblado ibérico y romano de Olot* (Olot: 1957-58). *Dades històriques de la indústria tèxtil d'Olot i comarca i d'Esteve Paluzie* (Olot: 1978).

D'entre els publicats als *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos: "La Crónica de J. Pujades" (1962), "El castillo de la carta-pobla de Figueras, su primer hospital y la capilla de San Sebastián" (1963), "Figueras villa real" (1967), "Relaciones entre el Teatro Principal y La Erato en el Siglo XIX" (1973), "El darrer Comte d'Empúries

sobirà, la reina empordanesa i la llotja de Castelló” (1976).

Altres obres fruit del seu estudi varen ser: *Genealogía y significación de Francisco Verntallat*. *Genealogía y gestas de los nobles de Creixell* (Olot: 1953), obra que havia estat guardonada amb el premi extraordinari en el *Certamen Histórico Literario del Palacio de Peralada* (1953), *La Societat Coral Erato* (Figueres: 1970) i *Les llotjes de Girona, Sant Feliu i Castelló i la projecció del Consolat de Mar fins el nostre temps* (Girona: 1975). En col·laboració: *100 anys de ciutat. Figueres, 1875-1975* (Figueres: 1975). Va deixar inèdits un estudi sobre el riu Fluvià i una biografia sobre Teodor Baró.

Al llarg de la seva trajectòria professional va rebre diversos reconeixements: Premi de l'Institut d'Estudis Empordanesos en els Jocs Florals de l'Empordà de l'any 1964, organitzats pel Casino Menestral per l'article "El castillo de la cartapobla de Figueras, su primer hospital y la capilla de San Sebastián", Premi de l'Ajuntament de Figueres i Medalla de plata commemorativa del VII Centenari de la Carta-Pobla de Figueres. Certamen històric de l'any 1967, per l'article "Figueras villa real". Premio Literario de la Sociedad Coral Erato (21.X.1972) pel treball "Relaciones entre el Teatro Principal y La Erato en el Siglo XIX". Premi Pròsper de Bofarull (1969), atorgat per l'Institut d'Estudis Catalans, per l'obra *Jaume Ferrer de Blanes, els comtes de Mòdica i la descoberta del Nou Món* (1977-1978), el Premi Consolat de Mar (1974) amb *Les llotges de Girona, Sant Feliu i Castelló i la projecció del Consolat de Mar fins els nostres temps*. Va quedar finalista en el premi Mundo d'assaig de 1974 amb l'obra *Dos federalismos y su pugna en España: desde los orígenes de la Primera República* (Barcelona: 1974).

TORRES, Manuel

(Castelló d'Empúries, 1618 - Brindisi, Itàlia, 1679) Bisbe

Va ser ordenat el 1646. Era doctor en dret civil i canònic per la universitat de Salamanca (1647).

Va ser nomenat, per la autoritat reial, arquebisbe de Brindisi.

TORRES BECH, Amadeu

(Figueres, 8.IV.1874 - post. 1947)

Personatge popular

Fill de Quirico Torres Badia, blanquer, natural de Llançà, i d'Àngela Bech Pujol, de Figueres. Es va casar amb Teresa Marquès Solé.

Juntament amb la seva muller va esdevenir una popular parella coneguda amb el sobrenom

d'"El Poll i la Puça", apel·latiu aplicat perquè eren baixos d'estatura. Recorrien la ciutat amb un organet, llogat a la Casa de pianos Mariani, de Figueres i, a canvi de proporcionar música al carrer, la gent els oferia propina. En algunes ocasions solien fer el recorregut acompanyats d'un altre empordanès popular, el *Sabater d'Ordís*. Animaven també les festes populars figuerenques.

TORRES BOTIÑÀ, Joan

(Figueres, 1849? - 13.III.1925) *Hisendat*

Fill de Narcís Torres, i d'Anna Botiñà, domiciliats al carrer Nou. Es va casar amb Maria Darnis Porret, de Figueres. En el moment del traspàs tenia quatre fills: Pelayo, Anna, Carlos i Maria.

Pertanyia a una important família de terratinents, amb propietats a Sant Climent Sescebes, Vilartolí i Figueres. Va establir vincles amb associacions de caire agrícola, va ser membre fundador de la Cambra Agrícola Oficial de l'Empordà (1900), va formar part de la junta, primer com a comptador (1900-1904) i, després, com a tresorer (1905-1925). Era de la seva propietat la finca anomenada l'Olivar Gran, lloc on es va construir el Centre Penitenciari de Figueres (1907-1910).

Va encarregar la construcció del seu nou habitatge a l'arquitecte Azemar (1894), edifici situat a la cantonada del carrer Nou amb el carrer Ramon Muntaner, víctima de l'aprofitament urbanístic va ser enderrocat als anys vuitanta.

TORRES GÓMEZ, Salvador*(Figueres, 28.VI.1955) Funcionari, actor i pintor*

Fill de Salvador Torres i de Catalina Gómez. Està casat amb Joana Estarriol Brugues i té dos fills, en David i l'Albert.

Delineant projectista, ha treballat en el camp de l'arquitectura d'interiors i el disseny

gràfic. Des de l'any 1973 al 1984 esdevé delineant de l'Ajuntament de Figueres. A partir de 1984 és cap de Promoció de l'Ajuntament.

Des de l'any 1971 està vinculat al món teatral, ha estat cofundador del Taller de Teatre (1977), membre de La Funcional Teatre, des de 1992. Amb la companyia ha dirigit diverses obres teatrals com: *Un barret de palla d'Itàlia*, *Dotze sense pietat*, *La Bella Helena*, *La serva padrona*, *La sogra* o *Recepció, digui'm*. També ha actuat en algunes de les obres esmentades i en altres representacions.

L'any 1998 va ser el primer president de l'associació Els Pastorets de Figueres, i és un dels responsables que "El Nadal del Pastorets" tiri endavant. N'ha estat diverses vegades el director artístic i moltes més el director escènic. També hi interpreta cada any un dels personatges principals. Per herència paterna, des de l'any 1974, el dia de Reis alterna, amb el seu germà Francesc, la caracterització del rei Baltasar, el rei Negre.

Aficionat a la pintura, de jove va anar a classes amb Joan Sibecas[↑] i Diego Torrent[↑], encara que el biografat es considera autodidacta. Des de 1998 participa en les Fires de dibuix i pintura de Figueres, Girona, Olot i Vic, i la primera exposició individual va ser *13x13* a la Sala d'exposicions de La Caixa (Figueres, 1987), després en seguiren d'altres titulades *Diorames*, *Horitzons*, *Cels*, *Palaus del Vent* o *De bat a bat*.

Des del punt de vista creatiu, des de l'any 1980 ha dissenyat diferents cartells de l'Ajuntament de Figueres, i des de 1992 de la companyia La Funcional Teatre, essent l'autor del seu

logotip. Va formar part de l'empresa de publicitat Format Quatre (1986-1990), de la qual n'era el director creatiu.

És el director de l'audiovisual *Figueres*, febrer del 39 (2008/2009).

TORRES GONZÁLEZ, José Luis*(La Puebla de Montalbán, Toledo, 19.VIII.1949) Enginyer, professor i articulista*

Fill d'Eusebio Torres, administratiu, i de Dominga González, ambdós de La Puebla de Montalbán, és el gran de dos germans. Casat amb Inés Padrosa[↑], el matrimoni té dos fills: Andrés[↑] i Víctor[↑].

Rep les seves primeres lletres a l'escola del poble, i als quatre anys es traslladà a Toledo per assistir al Colegio Hispano, situat entre l'ajuntament i la catedral toledanes. La seva infantesa es desenvolupa a la capital castellana envoltat per la influència de la monumentalitat arquitectònica jueva, musulmana i cristiana que li deixaran una empremta inesborrable.

Arriba a Figueres als nou anys, on els pares s'havien instal·lat prèviament, tot esperant que la climatologia permetés que el pare es recuperés de la seva delicada salut i s'incorpora a les classes de l'Escola Preparatòria de Ramon Guardiola el qual, temps a venir, l'havia de prendre sota la seva protecció, i on ràpidament va destacar obtenint la qualificació de Matrícula d'Honor en la prova d'ingrés al Batxillerat. Cursat aquest a l'Institut Ramon Muntaner, va tornar a obtenir Matrícula d'Honor als exàmens de Revàlida del Grau Mitjà, però la mort del pare el va fer trontollar i en el Superior va ser un alumne amb resultats acadèmics normals, estant a punt de no continuar estudis davant les dificultats econòmiques familiars. L'empenta de la mare, decidida que el seu fill seguís estudiant costés el que costés, i l'acció protectora de Guardiola, les beques i els treballs esporàdics ho varen fer possible. Això no

obstant, va haver-se de limitar a seguir els estudis d'Enginyeria Tècnica a l'Escola Industrial de Terrassa (1972). Allà, al Col·legi Major Universitari Alfons Sala, fou distingit com a Col·legial Becari.

Va iniciar la trajectòria professional com a enginyer a Girona, a l'empresa Fuerzas Eléctricas de Cataluña S.A. (FECSA) (1972-1986), per traslladar-se ràpidament a Figueres, essent cridat per Guardiola, el 1973, per posar en marxa i dirigir els ensenyaments de Formació Professional. Però el cessament de Guardiola, com a alcalde, va fer que el seu successor el vetés, al·legant, com a excusa, l'inconvenient de la seva joventut (tenia vint-i-quatre anys). No obstant això, el curs següent va ser nomenat director, i va aconseguir la plena implantació dels nous ensenyaments durant els seus vuit anys de mandat i va fer del Narcís Monturiol un centre de referència comarcal amb el major nombre d'especialitats tècniques de les que mai s'ha gaudit, i va ser pioner de la província en l'organització de cursos de capacitació per a professionals electricistes sense títol. Va promoure també l'obertura de la secció de l'Escala. El 1982 presentà la seva renúncia i, des de llavors i com a catedràtic d'Ensenyament Secundari, ha desenvolupat una dilatada activitat docent que, complementada amb l'organització i exposició de múltiples cursos de millora, ha permès l'adquisició d'una sòlida formació electrotècnica de base a gran nombre d'estudiants i professionals de la comarca. El 1986, en abandonar FECSA, va obrir la primera oficina d'enginyeria de l'Alt Empordà.

Va ser cridat des de molt jove, pel seu mestre i protector, a participar en la política municipal de l'antic règim, però la caiguda de Guardiola va estroncar la seva projecció pública. Va militar a la UCD (Unió de Centre Democràtic) i més tard al PP (Partit Popular), encapçalant la llista electoral d'aquest darrer partit a les eleccions municipals figuerenques de 1991. En resultar elegit, el 1992 passà a ser segon Tinent d'Alcalde, regidor d'Infraestructures i Medi Ambient, i el primer Conseller Delegat de l'empresa municipal FISERSA.

Ha participat en la miscel·lània sobre fotografia *Memòria gràfica de les comarques gironines* (Diari de Girona, 2000). Des d'aquest any és col·laborador del *Diari de Girona* i, des del 2001 escriu en el setmanari figuerenc *Hora Nova*, des d'on exerceix l'opinió i la crítica política.

És autor de les lletres de les sardanes compostes per Joan Escapa[†] titulades *El Castell de Peralada* (1999), *Aquell home* (2000), dedicada a Miquel Mateu[†] propietari del Castell de Peralada; *El nostre claustre de Sant Domènec* (2002) i *La senyoreta Carminxu* (2006) dedicada a Carme Mateu[†]. De manera familiar practica també la poesia.

És autor tècnic reconegut gràcies a les seves monografies publicades per AENOR (Asociación Española de Normalización y Certificación) *Choques eléctricos en baja tensión* (Madrid: 1999), *Sobreintensidades en baja tensión Riesgos, protecciones y apartamenta* (Madrid: 2001), *Protecciones en baja tensión* (Madrid: 2003), i *Sistemas de instalación eléctrica* (Madrid: 2006).

TORRES PADROSA, Andrés

(Figueres, 14.VI.1976)

Enginyer de Camins, Canals i Ports

Fill de José Luis Torres[†] i d'Inés Padrosa[†], és el gran de dos germans. Casat amb Teresa Vidal Massanet, de Palma de Mallorca, té dos fills.

Estudià les primeres lletres al col·legi La Salle, i el Batxillerat a l'Institut Alexandre Deulofeu de Figueres on va obtenir Matrícula d'Honor al Curs d'Orientació Universitària. A Barcelona, a la Universitat Politècnica de Catalunya, es féu enginyer de Camins, Canals i Ports (2002), i va presentar una tesina basada en l'estudi experimental del comportament de piles en ponts, mitjançant assaigs en models reduïts en la qual va obtenir la qualificació d'Excel·lent. Ha seguit també cursos tècnics a la Universitat Politècnica de València (2003) i a la Universitat Politècnica de Madrid (2004).

Professionalment ha participat en estudis com ara l'INUNCAT referit als rius Tordera, Anoia, Cardener i Besòs, i en diversos projectes constructius d'infraestructures ferroviàries per als Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya, per al metro

de Barcelona entre els quals es troben els de les línies 2 i 4 i els de l'emblemàtica "Línia 9", i per a la línia d'alta velocitat entre Ankara i Istanbul.

El 2004 fou nomenat director d'Infraestructures i Operacions dels Serveis Ferroviaris de Mallorca (SFM), càrrec des del qual modernitzà els sistemes d'explotació del ferrocarril mallorquí i dirigí la posada en funcionament de la primera línia de metro i el soterrament de les línies de tren a Palma de Mallorca (Balears).

TORRES PADROSA, Víctor

(Figueres, 1.I.1980) Enginyer de telecomunicació

Fill de José Luis Torres[↑] i d'Inés Padrosa[↑], és el petit de dos germans. Està casat amb M. Àngels Quera, de Figueres.

Va estudiar les primeres lletres a Figueres als col·legis de Les Franceses i de La Salle, i el batxillerat a l'Institut Ramon Muntaner, on va obtenir Matrícula d'Honor al Curs d'Orientació Universitària. A Barcelona, a la Universitat Politècnica de Catalunya, es féu Enginyer de Telecomunicació (2003), i va obtenir un "Premi Nortel Networks" concedit als millors expedients acadèmics i el "Premio Astra al mejor proyecto de fin de carrera en Infraestructuras Comunes de Telecomunicaciones en edificios de viviendas" (2004) concedit pel Col·legi Oficial d'Enginyers de Telecomunicació.

Becat per la Universitat Pompeu Fabra (UPF), el 2008 va obtenir el doctorat "Cum laude" per la UPF, davant un tribunal internacional, amb la tesi *Contribution to an Architecture for Multimedia Information Management and Protection Based on Open Standards*, publicada amb el títol *A DRM Architecture Based on Open Standards* (Saarbrücken: 2009).

Ha participat en nombrosos projectes de recerca internacionals i nacionals finançats per la Comissió Europea i el MITyC en l'àmbit de la gestió de drets digitals o *Digital Rights Management*,

havent publicat diversos articles en revistes i conferències internacionals i contribuït a l'estàndard ISO/IEC 21000.

Des del 2003 és professor de la UPF en els estudis d'Enginyeria de Telecomunicació i Enginyeria en Informàtica.

TORROELLA CARDONER, Josep

(Garriguella, 7.VII.1871 – Portbou, 12.II.1933)
Polític

Fill de Joan Torroella Bonacasa, pagès, i de Catalina Cardoner Palé. Es va casar amb Maria Vila Bordas, de Castelló d'Empúries.

Torroella va intervenir en política, va ser partidari del radicalisme zorrillista, més endavant va passar al lerroixisme, amb el líder Lerroux va matenir amistat i va fer-li costat a l'Assemblea de Saragossa (1906), en representació de la província de Girona.

A Portbou, vila on residí, va ser regidor i alcalde de la localitat en diverses ocasions (1905-1907, 1922-23, 1925-27 va dimitir). La seva afiliació republicana va exercir una notable influència en els convilatans. Essent alcalde va adquirir terrenys per a la futura construcció de les escoles i la casa consistorial. En morir ocupava el càrrec de jutge municipal.

Arran dels fets de juliol de 1909, el Govern de Maura el va desterrar a Boltaña (Osca), juntament amb el seu germà Rafel[↑]. L'any 1910 es va presentar a diputat a Corts pel districte de Figueres, però va ser derrotat per Salvatella. L'any 1913 va ser candidat a la Diputació també pel districte de Figueres.

TORROELLA CARDONER, Rafel

(Garriguella, 1858? – Portbou, 20.III.1928)
Polític i empresari

Fill de Joan Torroella Bonacasa, pagès, i de Catalina Cardoner Palé. Es va casar amb Maria

Rosa Rodeja Prats, de Lladó, i el matrimoni va tenir quatre fills, dels quals, Aurèlia, casada amb el funcionari de duanes Julián Santos Estévez, va ser la mare d'Àngels[↑] i Rafael[↑], reconeguts pintors.

Juntament amb el seu germà va influir en propiciar un ambient republicà a la vila portbouenca. Arran dels fets de juliol de 1909, el Govern de Maura el va desterrar a Boltaña (Osca), juntament amb el seu germà Josep[↑]. Va ser alcalde de Portbou durant més de vint anys (1894-1901, 1904, 1909-1911, 1918-1920, 1924-1925) i diputat provincial (1.VIII.1923 - 20.I.1924). Filantrop, va ser qualificat de "pare dels pobres".

TORT BOFILL, Jaume

(Tossa de Mar, la Selva, 29.III.1894 - Barcelona, 8.II.1961) Fotògraf

Fill de Pere Tort Fossas, i de Maria Bofill Pagès, ambdós de Tossa de Mar. Va ser el gran de cinc germans. En quedar orfe de pare, va decidir guanyar-se la vida pel seu compte, moment en què es traslladà a Figueres (c. 1917 o

1918). Casat amb Maria Xirau Rumbado, nascuda a Màlaga de pare figuerenc, el matrimoni va tenir tres filles: Maria[↑], Matilde i Conxa.

Es va establir com a fotògraf en un primer pis del carrer Monturiol. Al cap d'uns tres anys va canviar de domicili sense deixar el carrer Monturiol, ampliant el negoci, el qual comunicava amb el carrer de Caamaño.

Ja a l'any 29 surt de la galeria per retratar diversos indrets de la ciutat i a partir de la dècada dels anys 30 la seva activitat es multiplica, ja que en aquests moments rep l'ajut de la seva muller.

Per complementar els guanys a la botiga, a més de màquines de retratar i material fotogràfic, tenia radios, gramòfons –que ell anunciava com a "aparatos parlantes"– que deixava de lloguer.

Va fer tres sèries de postals: una de Tossa de Mar, una de Figueres i una del castell de Sant Ferran de Figueres. Havia realitzat molts altres

reportatges, entre els quals sobresurten els de les cobles-orquestres.

Les seves fotografies són fàcils de reconèixer ja que hi va imprimir el seu cognom i el nom de la ciutat on residia i treballava: Figueres.

TORT XIRAU, Maria

(Figueres, 26.VI.1924) Fotògrafa i pintora

Filla de Jaume Tort[↑], fotògraf, i de Maria Xirau Rumbado, de Màlaga. Va iniciar-se en la fotografia a l'estudi del pare, a l'edat de catorze anys. Amb ell va aprendre la tècnica i els efectes de llum. L'any 1947 es traslladà a Barcelona i

treballa al Laboratori Industrial Cinematogràfic, especialitzats en fer el cartronatge de les pel·lícules, cartelleria i programes de mà per a cinemes i teatres, empresa capdavantera que incorpora totes les novetats del món de la fotografia. Col·labora també amb la casa de joguines Borràs i compagina amb altres quefers.

Després d'enviudar de José García Sánchez, professor d'automoció de l'Escola Industrial de Barcelona, decideix assistir a classes de dibuix i pintura, a Llotja. Es considera influïda pel mestratge del pintor i professor Carles Maridolas.

Ha conreat l'oli i l'aquarel·la, la seva pintura es caracteritza per la força dels traços, la vivesa i lluminositat de la gamma cromàtica i traspua el domini de la tècnica fotogràfica. S'hi palesa una barreja de nostàlgia i tendresa.

Ha exposat a la Sala d'Exposicions de La Caixa (Figueres, 1992), a la Sala Conex (Barcelona, 1994). L'any 2007 el Consorci del Castell de Sant Ferran, conjuntament amb l'Ajuntament de Figueres organitzà una Exposició-Homenatge.

TOWNSEND PI-SUNYER, Robin

(Virgínia, EUA, 21.VIII.1953) Fotògraf

Fill de Robin Townsend, coronel de l'exèrcit d'EUA, i de Mercedes Pi-Sunyer Cuberta, filla del doctor

Santiago Pi[↑]-Sunyer. La família Pi-Sunyer, que es va veure obligada a exiliar-se el 1939, va tornar a Catalunya el 1962, i resideix a la Jonquera.

Llicenciat en Història Moderna (UAB, 1978), es va decantar per exercir l'art de la fotografia, interès que ja havia manifestat des de ben jove en realitzar reportatges fotoperiodístics a principis dels 70. Ha alternat el fotoperiodisme amb el documentalisme, i s'ha especialitzat en fotografies d'obres d'art. Ha treballat en diversos catàlegs per a artistes, per a museus i galeries d'art d'Espanya i la resta d'Europa.

Townsend disposa d'un total de 300.000 imatges, sumant negatius i diapositives, preses des de finals dels anys 60 fins a l'actualitat. A part de la fotografia de la notícia diària, com a corresponsal d'EFE a Girona (des de 1999), els seus temes d'especialització es basen en els costums agrícoles, l'etnologia, l'arquitectura popular com les masies, l'activitat industrial o els ferrocarrils.

Va obtenir una beca del Consell Comarcal del Pallars Jussà (1991) per fotografiar l'impacte històric de les hidroelèctriques en la Vall Fosca de Lleida, i el Centre de Promoció de Cultura Popular i Tradicional li va concedir una beca per fotografiar masies del nord-est pirinenc (1997).

Els seus reportatges han estat publicats a revistes i dominicals com *The World & I* del *Washington Times*, *Vogue Casa* (Espanya), *Contemporanea* (Itàlia), *La Vanguardia* (Barcelona), *Avui* (Barcelona), *Pueblo* (Madrid), *Gloria* (Helsinki), *Helsinki Sanomat* (Helsinki) i *Lookout* (Espanya), *Time* (EUA) i també a catàlegs de museus, pel Museu Miró de Barcelona, pel Museu d'Art Modern de Ceret (França), pel Museu d'Art Modern de Tarragona, pel MACBA, Dau al Set, l'Expo de Sevilla i per a la Generalitat de Catalunya, entre altres. Les seves fotografies es troben en diversos arxius i fototeques com les del Centre de Cultura Popular i Tradicional, Corbis i AGStockUSA.

Ha aportat fotografies en diverses guies turístiques d'Espanya i el 1992 va publicar el llibre d'itineraris històrics i emblemàtics *Barcelonawalks*. Ha participat en l'exposició *Un siglo de deporte español* (2003), organitzat per la Fundació Madrid Nuevo Siglo.

Gràcies a l'amistat familiar amb Jaume Miravittles[↑], va tenir ocasió de retratar Salvador Dalí[↑]. Va ser un dels fotògrafs de la mostra *Dalí vist pels fotògrafs empordanesos* (Figueres: 2004), la qual va itinerar per diferents punts de Catalunya i Espanya.

Va ser el guanyador del I Certamen de Fotografia Deportiva, convocat pel CD Once-Andalucía (2007), per a una instantània, en la qual el capità del club de bàsquet sevillà recull el premi de mans dels prínceps d'Astúries a Castelló d'Empúries, titulada *Va por ti*.

TRAYTER COLLS, Adela

(Figueres, 25.VI.1874 – Vic, Osona, 22.IV.1968)
Mestra

Filla d'Esteve Trayter[↑] Colomer, de Figueres, i de Maria Colls Lleonsí, va ser la gran de set germans. Es va casar amb el pedagog i reconegut mestre, Josep Barceló i Matas, vidu amb un fill.

Va estudiar magisteri elemental a l'institut de Figueres, va oposar i va incorporar-se al parvulari de la Bisbal (1891-1925). Va destacar per introduir el mètode Montessori a Catalunya; seguidora de Jacques Dalcroze, va establir contacte

amb l'Institut de Música de Joan Llongueres i va introduir la música i el cant al parvulari. Practicà l'escola activa, completà les tasques escolars amb activitats complementàries, i fou partidària de les màquines de projeccions a l'escola. Va organitzar festivals escolars i la primera Cavalcada de Reis. La seva manera d'ensenyar va atraure els companys i va ser sol·licitada per realitzar conferències i dissertacions pedagògiques.

El matrimoni Barceló-Trayter es va traslladar a Barcelona, allà la biografiada va incorporar-se al Grup Escolar Milà i Fontanals, sota la direcció de Rosa Sensat. Després de la guerra civil va ser inhabilitada per desenvolupar càrrecs directius, i va seguir en actiu fins a la jubilació.

A la Bisbal aixoplugaren alumnes amb qualitats, un d'ells va ser Narcís de Carreras (1905-1991), el qual es considerava "fill espiritual" del matrimoni. Ell va participar en una trobada de Mestres celebrada a la Bisbal (1974), en la qual va elogiar la seva tasca pedagògica.

Va rebre diversos vots de gràcies, de la Junta Provincial d'Instrucció Pública, de l'ajuntament i a petició de la Junta local de la Bisbal, se li varen donar les gràcies de Reial Ordre (1912). Se li va concedir la "Cruz del Orden Civil de Alfonso XII" (1916), a petició de l'Ajuntament de la Bisbal. En inaugurar-se el nou el parvulari de la Bisbal (1959), es va batejar amb el nom d'Adela Trayter i el consistori la va nomenar Filla adoptiva. En el Ple municipal de l'1.VIII.1980 l'Ajuntament de la Bisbal va acordar dedicar-li un carrer.

TRAYTER COLOMER, Esteve

(Figueres, 31.III.1851 – 30.VI.1920) Mestre

Fill d'Antoni Trayter Pujol, natural d'Ordís, i de Joaquina Colomer Jué, de Vilanova de la Muga. Va estudiar a l'Institut de Figueres on va obtenir el grau de Batxiller (1879), i la carrera de Magisteri a Barcelona, allà va conèixer el mètode

frobelià per a l'ensenyament dels pàrvuls. Va assolir els títols Elemental, Superior i Normal. Havia completat els estudis amb els d'agrimensor, taxador de terres, dibuix i pintura, idiomes, tenidoria de llibres i per ensenyar a sordmuts, entre altres.

Es va casar amb Maria Colls Lleonsí i se sap que va tenir, com a mínim, vuit fills: Adela[†] (1874), Filadelf, Lluïsa, Darvina o Balbina, Abelard, Júlia (1891), M. Dolors i Maria (1899).

Va exercir de mestre a Barcelona, i l'any 1875 va guanyar l'oposició per regentar l'escola de pàrvuls de Figueres, situada a les dependències de l'antic convent dels franciscans, lloc on hi va romandre fins al seu traspàs. Ha passat a la història, entre altres coses, per haver estat mestre de Salvador Dalí[†].

Va visitar les exposicions de l'estranger com la Universal de París, la nacional de Ginebra, i va assistir al "Congreso pedagógico" (Madrid, 1882), on va tenir ocasió de mostrar l'aplicació del mètode de Friedrich Froebel (1782-1852). Seguint les seves pautes basava l'ensenyament dels infants en el joc i la conversa, per despertar la seva intel·ligència.

Va compaginar la feina amb les seves aficions: l'excursionisme, els viatges i l'arqueologia. Cal destacar la col·lecció de peces que va arribar a reunir, algunes procedents de Sant Pere de Rodes, altres d'Empúries, i de diversos monuments abandonats de la comarca. Una part de la col·lecció la va vendre als darrers Rocabertí[†], i la resta s'especula que se la va endur el seu fill Filadelf, a Itàlia.

Va publicar *Método completo de lectura* (Girona: ?). Va ser premiat en el Certamen Literari (Figueres, 1888), per l'article "Viaje de ida y vuelta del Ampurdán a París y hospedaje de un mes en el Gran Hotel Central, a fin de estudiar los adelantos de la enseñanza". Va rebre diverses distincions de la Junta Local d'Ensenyament, de la Provincial i del Patronat General de les Escoles de Pàrvuls.

TRAYTER GARCÍA, Joan

(Figueres, 4.VI.1926) Professor

Fill de Ricardo Trayter Olier, natural de Figueres, empleat de la banca Perxas, i de Concepció García Sánchez, de Pruna (Sevilla). Es va quedar orfe de mare, per culpa d'un dels bombardeigs de la ciutat. Després de la guerra

civil, el pare va ser empresonat a causa d'una

denúncia, acusat de desafecte al règim, ell i els seus germans varen ser acollits per uns oncles.

Descendent del qui havia estat mestre de Salvador Dalí, Esteve Trayter[†], va sentir també la vocació per l'ensenyament. Va estudiar al col·legi de La Salle de Figueres i a l'Institut Ramon Muntaner, i la carrera de Magisteri a l'Escola Normal de Girona (1944). Va traslladar-se a Barcelona, on va començar a exercir als Escolapis del carrer Ample. Va compaginar l'exercici del magisteri amb l'ampliació d'estudis, va cursar la carrera de Matemàtiques (1952) i la d'Enginyeria Industrial. Es va doctorar en Ciències Econòmiques i Empresariales a la Universitat Central de Barcelona amb la tesi *La regulació en la conceptualització sistèmica*, publicada l'any 1984.

Ha estat professor de matemàtiques als Escolapis de Balmes, Diputació i Sarrià, al Col·legi Damas Negras, i al Col·legi Sant Miquel. Ha estat professor de nombrosos alumnes avui reconeguts professionals. Organitzador de nombrosos simposis i seminaris sobre economia, informàtica, geomàtica i educació.

Ha estat fundador de l'Institut de Ciències Jurídiques i Econòmiques, presentant a Madrid les primeres generacions d'Economistes catalans. Cofundador de l'Acadèmia DINA (per a preparació de l'examen d'ingrés d'Enginyers), fundador del Col·legi Liceu Borja, especialitzat en batxillerat, fundador del Parvulari Escoles Pies de Sarrià, fundador del Col·legi Universitari Abat Oliba com a centre adscrit a la Universitat de Barcelona (1972), juntament amb José María Belloch i Francisco Simón Segura.

Ha format part de diverses associacions en les quals ha tingut diferents càrrecs de responsabilitat: vicepresident de la Reial Acadèmia de Doctors de Catalunya, vicepresident executiu de la Biennal d'Esportistes en l'Art, president-adjunt de l'Organització Internacional AMSE (Associació Mundial de caràcter científic i investigador), amb seccions en els cinc continents; president dels Centres Privats de Catalunya i Espanya d'Ensenyament Mitjà, membre del Plan de Desarrollo, patró fundador de les Escoles Parroquials del Bisbat de Barcelona, president dels Jocs Florals Abat Oliva i, entre altres, membre protector de la Coral Sant Felip Neri.

En un altre camp, ha estat president de la Comissió Estatutària del Futbol Club Barcelona

(principis dels 90), president del Barça i del Comitè de gestió (6.V.2003 – 22.VI.2003). Fruit d'aquesta experiència és l'obra *Crònica de les idees. 50 dies de barcelonisme* (Barcelona: 2004).

Fou escollit "Entramuntanat de l'any" (2004), pels empordanesos residents a Barcelona.

TRAYTER MALIRACH, Joan

(Figueres, 5.V.1971 –

Avinyonet de Puigventós, 26.III.2002)

Enginyer de telecomunicacions i professor

Fill de Joan Trayter[†] Sabater, natural d'Avinyonet de Puigventós, i d'Adela Malirach Alsina, sastre-sa, de Sant Llorenç de la Muga.

A l'edat de quatre anys els pares van iniciar-lo en la música amb la professora Dolors Bosch i després va continuar amb Camil·la Lloret[†]. Va seguir els estudis elementals al col·legi La Salle, i els de batxillerat a l'Institut

Ramon Muntaner, de Figueres. A Barcelona va obtenir el títol d'Enginyer tècnic en telecomunicacions, especialitat de so (Barcelona, 1993), amb el projecte de fi de carrera *Sistema per l'anàlisi, transformació i síntesi de sons no determinista*, amb qualificació d'excel·lent. Posteriorment, va realitzar el projecte de fi de carrera *Digitalitzador d'Entorns Acústics* (2001), d'Enginyer en Electrònica UPC.

Aviat va introduir-se en el món de l'ensenyament, va ser professor d'Electrònica Musical a la Universitat Pompeu Fabra (1994-1997), i a l'Escola d'Enginyeria La Salle de la Universitat Ramon Llull (1997-2002), on va ser responsable de l'assignatura Audio Digital i professor dels màsters Creació i Producció Multimèdia, Televisió Digital i Electrònica Musical.

Des d'adolescent havia compaginat els estudis amb la música, els estius tocava amb un grup d'amics fins que varen formar el grup Digit Arts, constituït per Jordi Solé[†] i Jordi Rubau[†], Ferran Guillamet, Lúdia Blánquez[†] i Adam Viusà, del

qual el biografiat n'era teclista i compositor. Gravaren el disc *El sentit de la raó*.

En solitari crea uns cursos de tècnic de so que va impartir a la Casa Klavier, de Girona. Va decidir muntar un petit estudi de gravació, el qual va gaudir de molt bona acollida i es va plantejar l'ampliació. Amb Jordi Solé crea Music Lan, estudis de gravació que assoleixen gran prestigi.

Els grups catalans més significatius han enregistrat els seus discos als estudis d'Avinyonet. Enrique Bunbury els considerava els millors estudis del món. La màxima del biografiat era "silenci, so i gent", el silenci de l'estudi, el so aconseguit mitjançant les seves mescles i prestacions, i potenciar les relacions humanes per enregistrar la música.

Després del traspàs diverses institucions fan possible el seu record: la ciutat de Figueres va batejar el Concurs de Música Jove de l'Embarracat amb el nom de Joan Trayter (2003); Enderrock juntament amb Catalunya Ràdio, va iniciar el Premi Joan Trayter a la millor producció de l'any (2003). L'any 2004 La Universitat La Salle-Ramon Lull d'Enginyeria i Arquitectura va crear el Concurs de Música i Tecnologia-Premi Joan Trayter, el premi consisteix en l'estada en pràctiques per un període d'un mes als estudis de gravació Music Lan.

TRAYTER PORTOCARRERO, Josep

(Figueres, 14.IX.1880 – 31.III.1960)

Llibreter i impressor

Fill únic de Josep Traiter [sic] Raspan (?), perruquer, de Figueres, i d'Amàlia Portocarrero Tió, de Besalú. Es va casar amb Dolors Barris, de Figueres, i el matrimoni va tenir quatre fills: Josep, Pilar, Concepció i Margarita.

Tenia impremta i papereria al carrer de Cervantes de la ciutat, avui carrer de Sant Pau. Durant la Guerra Civil la impremta va ser requisada pel comitè republicà, i la família va haver d'aixoplugar-se a Llers. Després de la contesa va separar la impremta de la llibreria, traslladant el taller al carrer de Sant Josep. Desaparegut el fill durant la guerra, va seguir en el negoci la seva filla Pilar. La família va continuar amb l'activitat fins que el gendre, Joan Molinet[↑], el va traspasar a la família Casas, i han mantingut el nom del fundador.

En els seus tallers s'imprimia material d'oficina, opuscles, llibres i targetes postals de Figueres,

amb fotografies fetes per Marimont[↑]. S'imprimien també alguns periòdics o setmanaris com *Alt Empordà* (Figueres, 1917), *La Veu de Portbou*, *La Dansa més bella*, *Los Santuarios Católicos*, *Santa Maria del Mont*, *El Heraldo*, *El Guerrillero*, *L'Empordà Federal* o *Canigó*, a més d'opuscles per a l'ajuntament de la ciutat.

TRAYTER SABATER, Joan

(Avinyonet de Puigventós, 7.X.1944)

Empleat de banca i activista cultural

Fill de Miquel Trayter Lluís, natural d'Ordis, pagès, i Dolors Sabater Guixeras, d'Avinyonet. Casat amb Adela Malirach, sastressa, de Sant Llorenç de la Muga, el matrimoni va tenir un fill, Joan[↑].

Durant molts anys va treballar en una entitat bancària fins a la jubilació.

És membre de la junta de l'Institut d'Estudis Empordanesos, on ha desenvolupat el càrrec de tresorer (1992-2009), i és membre del Patronat de San-

ta Eugènia d'Avinyonet.

Ha intervingut en la política local, ha estat regidor de l'Ajuntament d'Avinyonet. Ha publicat diversos articles als *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos. La majoria relacionats amb el poble. Ha col·laborat en la miscel·lània *Institut d'Estudis Empordanesos: 50 anys d'història* (Figueres: 2006), amb el títol "Petita història de l'economia de l'IEE".

TREMOLÉDA TRILLA, Joaquim

(Lladó, 26.I.1962) *Arqueòleg i historiador*

Fill de Josep Tremoleda Coma, flequer, de Lladó, i de Joaquina Trilla Petit, d'Agullana, és el petit de dos germans: Mercè i Joaquim. Casat amb Assumpta Roure, de Sant Gregori, llicenciada, el matrimoni té tres fills.

Llicenciat en Arqueologia i Història Antiga per la UAB l'any 1985 i doctor per la UdG, amb la tesi *Ceràmiques de producció local al N.E. de*

Catalunya (època augustal i alt-imperial), presentada el juny de 1996, que posteriorment es va publicar com *Industria y artesanado cerámico de época romana en el nordeste de Catalunya. (Época augustea y altoimperial)* (Oxford: 2000).

Treballa com a conservador-arqueòleg del Museu d'Arqueologia de Catalunya-Empúries. Ha dirigit múltiples excavacions i ha publicat nombrosos llibres i articles especialitzats sobre l'Empúries grega i romana i sobre la romanització del nord-est català, en revistes nacionals i estrangeres. Ha participat en diversos congressos nacionals i internacionals, i en projectes de recerca subvencionats per la Direcció General d'Investigació Científica i Tècnica del Ministeri d'Educació i Ciència (DGICYT): "Estudio diacrónico del territorio ampuritano desde la fundación de Emporion hasta la Baja Romanidad" (PB91-0255) (1992-1995), dirigit per la professora doctora Mercè Roca, catedràtica d'Arqueologia de la Universitat de Barcelona.

Component de l'equip de treball d'Empúries que va participar en diversos projectes com: "Excavaciones arqueológicas y estudio histórico-urbanístico de la ciudad de Tusculum (Lazio, Italia) (PB95-0030-C05-01), entre els anys 1996 i 1999, dirigit per Xavier Dupré, vicedirector de l'Escola d'Història i Arqueologia Espanyola a Roma, amb el subprojecte "El foro: el pórtico norte y las murallas", dirigit per Xavier Aquilué.

Des de l'any 1983 forma part de l'equip tècnic dels Cursos Internacionals d'Arqueologia d'Empúries. Ha impartit nombroses conferències.

És membre de la junta i del consell de redacció dels *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos de Figueres (des del 1995). Membre de Consell de redacció de la sèrie *Studies of the Roman World in the Roman Period*, editat per l'Institut de Patrimoni Cultural de la UdG i el Grup de Recerca Arqueològica del Pla de l'Estany. Ha estat membre del consell de redacció de la revista *Empúries* (1998-2002). És el president de

Grup de Recerques Arqueològiques de Pla de l'Estany.

Ha publicat nombrosos articles en revistes locals com *Revista de Girona*, *Revista de Banyoles*, *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos, *Annals* de l'Institut d'Estudis Gironins, *Estudis del Baix Empordà*, *Quaderns del Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles*, *Vèlit* o *Vitrina*.

En revistes especialitzades d'àmbit hispànic com *Cypselà* (Girona), *Cora Zero* (Vic), *Col-loqui Internacional d'Arqueologia de Puigcerdà* (Puigcerdà), *Empúries* (Barcelona), *Pyrenae* (Barcelona), *Fonaments* (Barcelona), *Tribuna d'Arqueologia* (Barcelona), *Arqueomediterrània* (Universitat de Barcelona), *Butlletí de la Real Societat Arqueològica de Tarragona* (Tarragona), *Salduie* (Saragossa), *Romula* (Sevilla), *Huelva Arqueològica* (Huelva), *Revista de Arqueología* (Madrid) i *Archivo Español de Arqueología* (Madrid).

I en revistes i publicacions estrangeres: *Pallas* (Toulouse), *Lattara* (Lattes), *Monographies d'Archéologie Méditerranéenne* (Lattes), *Études Massaliètes* (Aix-en-Provence), SFECAG (Pézenas), *Athenaeum* (Universitat de Pavia, Como), *Madrider Mitteilungen* (Mainz) i *Journal of Roman Archaeology* (Portsmouth, Rhode Island, USA).

Llibres i monografies: *Ceràmiques comunes i de producció local d'època romana. I. Materials augustals i alto-imperials a les comarques orientals de Girona*, (Girona: 1990); *El món rural romà a Catalunya. L'exemple de les comarques nord-orientals* (Girona: 1995); *La vil·la romana de La Font del Vilar (Avinyonet de Puigventós)* (Girona: 1995), els tres en col·laboració amb J. Casas, P. Castanyer i J.M. Nolla; *La vil·la romana de Vilauba. Un exemple de l'ocupació i explotació romana del territori a la comarca del Pla de l'Estany*, (Girona: 1999), en col·laboració amb P. Castanyer; *Empúries*. Guies del Museu d'Arqueologia de Catalunya, (Barcelona: 1999) en col·laboració amb X. Aquilué, P. Castanyer i M. Santos; *Intervencions arqueològiques a Sant Martí d'Empúries (1994-1996)*. *De l'assentament precolonial a l'Empúries actual* (Girona: 1999), en col·laboració; *Deu anys d'arqueologia a l'entorn d'Empúries. Actuacions efectuades entre 1993 i 2002* (Barcelona: 2004), en col·laboració amb X. Aquilué, P. Castanyer i M. Santos; *Llafranc romà* (Palafugell: 2004), en col·laboració amb A. Barti

i R. Plana; *Platja de Fenals (Lloret de Mar, La Selva): una indústria terrissera d'època romana a la Costa Brava* (Lloret de Mar: 2002), en col·laboració amb R. Buxó; *Vilauba. Descobrim una vil·la romana* (Figueres: 2007), en col·laboració amb P. Castanyer.

També ha realitzat treballs de síntesi sobre l'antiguitat de la comarca: el capítol de "L'època Antiga", a la *Història de l'Alt Empordà*, (Girona: 2000), i també "Història i patrimoni artístic", a l'*Atlas Comarcal de Catalunya - Alt Empordà*, (Barcelona: 2000).

Ha publicat diversos treballs d'història local: *Lladó* (Girona: 2002), juntament amb Pep i Berto Minobis; *La Garrotxa d'Empordà. Lladó-Cabanelles* (Girona: 2003); i *Del Mont al Fluvià. Besalú - Beuda - Maià de Montcal - Sant Ferriol* (Girona: 2005) amb Maria Fauró, Pep i Berto Minobis i Marc Sureda.

És director de la col·lecció Guies de Patrimoni Local, editada per la Diputació de Girona. Va ser el coordinador científic de l'edició d'una monografia titulada *Història del Pla de l'Estany*, (Girona: 2000). I, també, dels llibres: *Moisès Sidrach, passió per la creació artística* (Figueres: 2005), i *Cooperativa Agrícola de Banyoles. Cent anys* (Figueres: 2007), en col·laboració amb P. Bosch i A. Testart.

TRÈMOLS BORRELL, Frederic
(Cadaqués, 1831 - Barcelona, 21.I.1900)
Farmacèutic, botànic i professor

Es llicencià en Farmàcia a Barcelona i es doctorà a Madrid. Va ser ajudant de la Universitat de Madrid, catedràtic per oposició de Farmàcia química-orgànica, primer a Granada i després a Barcelona, on arribà a degà de la Facul-

tat de Farmàcia.

Trèmols destacà per les seves aportacions al camp de la botànica, afició adquirida gràcies als passejos recomenats a causa de la manca de

salut. Arribà a reunir un herbari de 25.000 exemplars que es conserva a l'Institut Botànic de Barcelona i el seu objectiu era crear un herbari de Catalunya.

A principis dels 80 (s. XIX) anà als Estats Units, comissionat per la Diputació de Barcelona, per estudiar les soques de vinya americana resistents a la fil·loxera, fruit d'aquesta investigació en sorgí un estudi (1881).

Fou membre de diverses entitats científiques, com de la Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona, de la Societat Botànica Barcelonesa, de la Société Helvétique pour l'Échange des Plantes i de la Société Botanique de France. I disposava de farmàcia a la plaça de l'Àngel de Barcelona.

Va escriure articles per a diferents publicacions especialitzades com *El porvenir industrial*, *El Restaurador Farmacèutic*, a les *Memorias* i el *Boletín de la Real Academia de Ciencias y Artes de Barcelona*. Entre els quals cal subratllar "Contribución a la Flora Catalana. Catálogo de las plantas observadas en la montaña de Requesens" a *Memorias de la Real Academia de Ciencias y Artes de Barcelona* (1895), estudi que dedicà al comte de Peralada.

Va llegir els parlaments: "Discurso leído ante el claustro de la Universidad Central en el acto de recibir la investidura de doctor" (Madrid: 1856) sobre l'estudi químic dels cossos orgànics; "Discursos leídos ante el claustro de la Universidad de Granada en el acto solemne de la recepción del catedrático numerario..." (Granada: 1861) sobre les anàlisis de les substàncies orgàniques; "Discurso inaugural del año académico de 1870-1871" (Barcelona: 1870), "Lecciones de Farmacia Química-inorgánica" (Barcelona, 1871), "Conferencia sobre el mejoramiento de los suelos por la mezcla de tierra" (Barcelona: 1876), "Informe acerca de las cepas de los Estados Unidos de América consideradas bajo el punto de vista de los recursos que pueden prestarnos para la repoblación de los viñedos destruidos por la filoxera" (Barcelona: 1881).

En col·laboració amb Joan Giné Partagas *Aguas medicinales del Puig de la Ànimas en Caldas de Malavella* (Barcelona: 1882), i *Necrología de Don Antonio Sánchez-Comendador y Pagniucci* (Barcelona: 1892), *Programa de Química Inorgánica*

aplicada a la Farmacia (Barcelona: 1893), l'any 1899 va llegir una memòria sobre l'espècie dels *Hieracium* que creixen a Catalunya a la RACA, de Barcelona.

TRÈMOLS GIRONELL, M. Àngels

(Figueres, 4.VIII.1956)

Geògrafa, professora i cartògrafa

Filla de Carles Trèmols Claret, administratiu, i de Manuela Gironell Alcalde, ambdós naturals de Figueres. Va estudiar al col·legi de les Dominiques de la Presentació i a l'Institut Ramon Muntaner. Va viure a la seva ciutat natal, Figueres, fins que es va desplaçar a Barcelona l'any 1975. Està casada amb Xavier Testar[↑] Ymbert, de Figueres (1983).

Estudià la carrera de Geografia i Història (Barcelona, 1986), i es va doctorar en Geografia (UB, 1999) amb una tesi que analitza el paper dels mapes i la seva influència en els mitjans de comunicació i, més concre-

tament, a la premsa escrita.

L'any 1991 va superar les oposicions al cos de titulats superiors Cartògrafs de la Generalitat de Catalunya i ha exercit les tasques pròpies d'aquest col·lectiu a l'Institut Cartogràfic de Catalunya fins al 2000. Aquest any inicià una nova etapa professional al Departament de Política Territorial i Obres Públiques, on porta a terme, a més de les tasques pròpies dels cartògrafs, altres vinculades amb l'urbanisme i la planificació territorial.

Des de 2004 compatibilitza aquesta feina amb la de professora tutora de Geografia al centre de Barcelona de la Universidad Nacional de Educación a Distancia (UNED). En el camp docent, ha impartit també cursos a la Universitat de Barcelona (UB) i a altres institucions, tant en l'àmbit cartogràfic (Fotointerpretació, Fotogrametria, Disseny assistit per ordinador, etc.) com en el geogràfic en general (Climatologia, Geomorfologia, Demografia o Urbanisme).

Des de gener de 2005 és membre de la Junta de l'Associació de Geògrafs Professionals de Catalunya i coordinadora d'un grup de treball del Col·legi de Geògrafs de Catalunya.

Ha publicat diversos articles a la revista de la *Societat Catalana de Geografia* i a la revista *Kartographie*. Ha impartit conferències i xerrades sobre diferents temes com els Sistemes d'Informació Geogràfica (SIG), la Cartografia en els mitjans, les sortides professionals dels geògrafs o l'ordenació del territori.

TRÈMOLS PELL, Àngel

(Cadaqués, 1870 - Figueres, 30.IX.1954)

Escriptor i poeta

Fill de Manel Trèmols Nadal, amb propietats a Cuba, i Magdalena Pell Llorens, ambdós de Cadaqués. El matrimoni va tenir dos fills i una filla. A l'edat de seixanta-dos anys, es va casar amb Sara Poch Giralt i varen tenir una filla,

Carme[↑].

Professionalment va ser agent comercial. Va conrear diverses aficions com la jardineria, la música i la literatura, tenia amistat amb literats, entre els quals es comptava, Eduard Marquina.

Fou fundador de la revista *Sol Ixent* (1923-1935), rotatiu fonamentalment literari i d'informació local, i col·laborador de la *Veü de l'Empordà*, i *Vida Parroquial*.

Se sap que va escriure lletres per a sardanes, poesia i algun escrit literari. Es té coneixement de: *Agrahiment, col·lecció de versos cataláns* (1900), inèdit.

TRÈMOLS POCH, Carme

(Figueres, 25.I.1933) *Professora de ballet*

Filla d'Àngel Trèmols[↑] Pell, de Cadaqués, escriptor, i de Sara Poch Giralt, de Figueres. Es va casar amb l'escriptor i periodista Vicenç Burgas[↑] i el

matrimoni va tenir cinc fills: Àngel, Sara, Carme, Noemí i Vicenç.

S'inicia en el ball folklòric a l'Esbart Dansaire de Figueres i obté el Premio Nacional de Danzas Folklòricas (Madrid, 1951). Estudia dansa a l'escola de Joan Tena (Barcelona) i funda la primera escola de ballet de l'Empordà,

a la ciutat de Figueres, l'any 1955. L'escola Carme Trèmols, membre de la Royal Academy of Dance, de Londres, va instaurar els festivals de ballet de final de curs que encara avui organitzen totes les acadèmies.

Va ser vicepresidenta de l'Associació de professores de Dansa de Girona i va obrir dues acadèmies més, a Roses i a la Jonquera. Actualment, l'acadèmia de Figueres la dirigeixen les seves filles.

TRIAS TARRÉS, Nicanor

(Terrades, 17.VI.1883 – Peralada, 19.X.1946)
Advocat

Es va casar amb Maria Balot Vila, de Barcelona, i varen tenir dues filles: Dolors i Anna. A Terrades va tenir com a mestre Josep Biarnés Bonal, un dels mestres més ben preparats. Va seguir el batxillerat a l'institut de Figueres compaginant-ho amb el treball al despatx de l'advocat Narciso de Pablo¹, posteriorment es treu la llicenciatura en Dret a la Universitat de Barcelona. Home de fermes idees religioses va exercir d'advocat, i va ser escriptor.

Va ser director de l'Agrupació Artística de Terrades. Molt aficionat a la geologia, juntament amb membres del Centre Excursionista de Catalunya, va explorar diferents coves de les contrades com la "Vora major", el "Cau del ciri", "Cardevella" a la muntanya de Santa Magdalena o la gruta d'"En Brugé" prop de l'antic camí al santuari de la Salut de Terrades.

Va ser un dels col·laboradors del *Diccionari de la Llengua* (1907), editat per l'IEC, amb l'aportació de lèxic desaparegut o gairebé en desús, en alguns indrets.

TRIAS TRAVESSA, Josep

(L'Escala, 1826 – ?, 1885) Professor i industrial

Va estudiar magisteri i va fer classes particulars. Va estudiar Química, Història natural i Agricultura. Va inventar un sistema per conservar verdures i llegums a base de reduir-les mitjançant un procés de dessecació. Va presentar el seu invent a l'Exposició marítima celebrada a Barcelona el 1872 i va aconseguir la Medalla d'or i una altra de mèrit a l'Exposició de Viena de 1873.

El seu invent va ser considerat d'utilitat per a la navegació, els viatges d'exploració, l'exèrcit i els hospitals. El 1872 va muntar a Masnou una fàbrica per a la dessecació de substàncies vegetals que va anomenar La Productiva Catalana, però l'empresa va fracassar. Va escriure *Nociones de Física* (Barcelona: 1865).

TRIBULIETX FONT, Joan

(Palau del Vidre, el Rosselló, 15.V.1928 – Figueres, 28.III.1982) *Atleta*

Es va casar amb Elisa Garrober i va tenir dues filles: Sílvia i Olga. Era el propietari d'una important ferreteria a Figueres, desapareguda el 2007. Tenia dues grans aficions: l'escultura de ferro, havia exposat a diverses galeries de

Figueres i rodalies, essent el seu nom artístic *Jano*, i l'esport. Va morir degut a causa d'un atac de cor practicant atletisme.

De jove havia practicat també la boxa i havia estat membre fundador, soci número 1 i president del Centre Excursionista Empordanès, temes sobre els quals havia publicat alguns articles a publicacions locals com *Canigó*.

En el seu record s'ha instituit la cursa anomenada "Memorial Tribulietx".

TRILLA, Jaume de

(Vilanova de la Muga, s. XIV – XV) Bisbe

Probablement germà del cavaller Asbert de Trilla (o Albert Satrilla). Va ser canonge de Girona el

1329 i ardiaca de la Selva el 1362. Fou nomenat vicari general per Ennec de Vallterra, el seu antecessor. Com a bisbe de Girona (1369-1374), va estar en estreta relació amb Nicolau Eimeric.

TRILLA MORATÓ, Enric

(Figueres, 10.X.1965)

Administrador i submarinista

Fill d'Enric Trilla Cardoner, paleta, i de Neus Morató Tarradell, ambdós de Figueres.

La seva afició pel submarinisme l'ha portat a publicar articles sobre naufragis de vaixells a *Presència*, a la *Festa Major de Sant Vicenç* (Llançà), i als *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos "El 'Bayarte' un canó de bronze recuperat en aigües del Port de la Selva" (AIEE, 1995).

És autor de *Naufragis a la mar de l'Alt Empordà* (Figueres: 1994).

TRIOLA FORT, Miquel

(Figueres, 2.XII.1950) *Cardiòleg i professor*

Fill de Joan Triola Figueres, natural de Figueres, i de Dolors (Lolita) Fort Torrents, natural de Girona. És el gran de dos germans: Miquel i Joan. Resideix a Mallorca des de 1976.

Va estudiar la carrera a Pamplona, allà es va Llicenciar

en Medicina i Cirurgia per la Universidad de Navarra (1973), va realitzar l'especialitat en Aparell Circulatori (l'actual Cardiologia) (1977). Va introduir-se a l'ensenyament universitari i fou professor col·laborador a la Facultat de Medicina i a l'Escola d'Infermeria, al mateix temps que prosseguia la formació i endegava investigacions de cares a la tesi doctoral que va culminar amb el títol: *Estudios clínicos y farmacodinámicos de la digoxina y la betametildigoxina, mediante sus determinaciones por radioinmunoensayo*, sota la direcció del Dr. Diego Martínez Caro (1974, 1975 i 1976), defensada (18.12.76), amb la qualificació d'excel·lent *cum laude* per unanimitat.

Posteriorment s'especialitza en Aparell Respiratori (Universitat de Saragossa, 1978), i Diplomata en Medicina d'Empresa per l'Institut de Seguridad e Higiene en el Trabajo (1979).

Ha participat en nombrosos congressos de cardiologia presentant comunicacions orals, i ha publicat treballs com primer autor o com autor, en revistes científiques nacionals i estrangeres.

Des del punt de vista mèdic ha treballat a Sineu (1977). L'any 1977 guanya la plaça d'Especialista de zona de Pulmó i Cor de la Seguretat Social, tasca que porta a terme a Palma fins l'any 1987, en què va demanar l'excedència voluntària.

Des de l'any 1985 forma part de l'equip de cardiologia a la Policlínica Miramar, al Departament de Medicina Interna, actualment amb càrrec de Cap del Servei de Cardiologia. Una de les tasques més importants ha estat haver posat en funcionament conjunt amb el Servei de Radiologia del diagnòstic de la imatge per TAC multitall aplicat a cardiologia (coronariografia no invasiva, scoore de calç). Ha desenvolupat també l'exercici lliure de la professió en el seu gabinet de cardiologia (1976-2003), des de 2003 traslladat a l'Institut de Cardiologia Blanquerna.

A part de la pràctica professional, ha ocupat diversos càrrecs de gerència i organització, entre les múltiples tasques de responsabilitat, com a president del COMIB (Col·legi Oficial de Metges de les Illes Balears), ha estat l'impulsor de la creació de l'Institut Col·legial de Formació Mèdica Continuada, que durant els darrers anys ha organitzat nombroses activitats per als metges de Balears, moltes acreditades o declarades d'interès sanitari per la Conselleria de Salut. Ha estat també impulsor de l'organització dels estudis de Màster en Gestió Sanitària organitzats pel COMIB, i així mateix impulsor de la creació de l'Institut de Peritatge Col·legial, per millorar el coneixement dels metges en l'àmbit del peritatge mèdic i la medicina legal.

És membre de diverses societats científiques nacionals i internacionals i Acadèmic corresponent de la Reial Acadèmia de Medicina i Cirurgia de Palma de Mallorca (05.XII.95).

Ha estat organitzador de congressos, com el III Congrés de Col·legis de Metges de la Mediterrània Nord-occidental, Palma de Mallorca.

Entre altres distincions ha estat distingit amb el Premi Ars Magna de la Casa Catalana a Palma de Mallorca (2001), Medalla al Mèrit Col·legial de l'OMC en la categoria de plata (2002).

TRULLOL PLANA, Sebastià

(*Lladó*, 21.XII.1853 –

Segueró (Beuda), 2.IV.1946) Poeta

Es va casar amb Assumpció Pons Pons, de Torroella de Fluvià, va tenir un fill, Sebastià, i tres noies, Josefa, Maria i Lluïsa.

Va estudiar a l'institut de Figueres on va assolir el títol de Batxiller en Arts (1871). Es va llicen-

ciar en Dret a la Universitat de Barcelona (1882), i va exercir la carrera durant uns anys.

Va ser poeta i crític teatral afí a la Renaixença i amic de mossèn Cinto Verdaguer.

Va publicar articles de diverses matèries a diferents mitjans de comunicació i va esdevenir redactor del *Diario de Barcelona* i d'*El Correo Catalán*, col·laborador de la *Semana Artística* (Barcelona) i de *La Renaixença* (Barcelona), on publicà poesies.

A finals dels anys 20 es va retirar a Navata, lloc on va seguir escrivint i va compondre obres corals de caire religiós, i lletres de sardanes.

Va escriure: l'assaig dramàtic *Lo diamant perdut* (Barcelona: 1881), la llegenda dramàtica *Lo señorío de Vilarnau* (Barcelona: 1884), *El príncipe Eric* obra estrenada a l'Olimpo de Barcelona el 1885, *Poesies...?* (Barcelona: 1889), *El libro de mis fantamas* (Barcelona: 1892), *Música* (Barcelona: s.d.) amb composicions en prosa i vers.

Altres obres: *La espada de Alejandro*, *Lo badell d'or*, *Gloria que mata*, *Aníbal*, *Por poderes*, *Confidencia de una flor*, *Diada de reys* (1884).

La poesia *Lo códich civil* va rebre un premi en el certamen de la Joventut Catòlica (Barcelona, 1889).

TRULLS PIFERRER, Bartolomé

(*El Far d'Empordà*, 21.VI.1866 –
Figueres, 6.III.1944) Horticultor

Fill d'Antonio Trulls i Clara Piferrer. Va seguir les passes del seu pare i va esdevenir arboricultor i floricultor a la propietat del Mas Ferrer. Es va casar amb Anna Gener Carbonell, natural del Far d'Empordà, en el moment del traspàs tenien tres fills: Maria, Bartomeu i Dolors.

Va participar en la política local, en ser regidor de l'Ajuntament de Figueres (1912-1915).

És autor de *Clase de árboles frutales que pueden dar y dan mejores resultados en el Ampurdán, teniendo en cuenta sus condiciones meteorológicas* [sic] (Figueras: 1888), obra premiada en el Certamen Científico-Literario, celebrat a Figueres el 4 de maig de 1888 i editada pel diari figuerenc *El Ampurdanés*.

TUBERT CANADA, Enric

(*Agullana*, 16.X.1954) Professor i historiador

Fill de Sebastià Tubert Costa, d'Agullana, i de M. Lluïsa Canada Costa, de la Bisbal. Neix en el si d'una família dedicada al negoci dels taps de suro i és el segon de tres germans.

Va fer els estudis de Primària i batxillerat elemental a l'Escola Lluís Marià Vidal d'Agullana i després va estudiar a l'Institut Ramon Muntaner de Figueres, posteriorment es va llicenciar en Història de l'Art (UAB, 1977), fent els tres primers cursos al Col·legi Universitari de Girona i els dos darrers a Bellaterra.

Durant els anys d'estudiant va interessar-se molt per l'arqueologia i va participar en nombroses campanyes d'excavacions arqueològiques en diferents àmbits com el del Paleolític amb el Dr. Henry de Lumley a la Grotte de Lazaret, el dels dòlmens amb el Sr. Lluís Esteve i Cruañas o el de la Necròpolis hallstàtica de Can Bech de

Baix amb el Dr. Pere de Palol, entre altres. També va fer feines de recerca i buidatge documental per a l'Arxiu Històric del COAC de Girona especialment a l'Arxiu Municipal de Figueres.

Des de l'any 1978 és professor de Llengua i Literatura i d'Història de l'Art a l'Escola Montessori-Palau de Girona, institució a la qual està lligat com a membre de l'equip directiu i com a responsable de publicacions.

Ha publicat: una monografia sobre *Agullana* (Girona: 1988), i ha estat col·laborador habitual a la *Revista de Girona* i *Diari de Girona* i, de forma ocasional, en la premsa comarcal empordanesa en els setmanaris *Empordà*, *Hora Nova* o en el desaparegut *Empordà Federal*.

Entre els anys 1985 i 1992 va ser fundador i director de la revista local *El Tap de Suro* de la qual es van publicar 22 números i, amb la qual, l'any 1988 va obtenir el Premi Tasis Torrent concedit per la Diputació de Barcelona a la millor revista d'àmbit local publicada en una població de menys de 10.000 habitants.

Afeccionat a la fotografia té obra publicada en diversos mitjans. Va obtenir el Premi Rafael Cornellà de retrat literari l'any 1990 per un treball literari i fotogràfic sobre l'obra de Lluís Roura, premi en el qual ja havia quedat finalista l'any 1988 amb un treball sobre el també pintor Daniel Lleixà. Ha escrit el text pel recull fotogràfic *Moments de diumenge* del fotògraf Pere Pagès.

Ha fet recerca i ha publicat treballs sobre personatges històrics com l'arquitecte modernista Josep Azemar i Pont, el geòleg i mecenes Lluís Marià Vidal, el dibuixant i pintor Joaquim Bech de Careda, l'escriptora i pintora Caterina Albert o la mítica Lídia de Cadaqués. Durant uns anys es va especialitzar en el tema del modernisme i té publicats treballs sobre l'arquitectura de Josep Azemar i Pont i sobre l'obra plàstica de Caterina Albert sobre els quals ha donat diverses conferències.

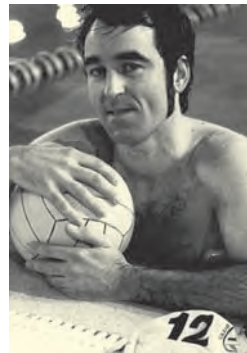
En l'àmbit de la literatura ha publicat articles sobre l'obra de molts autors catalans contemporanis com Assumpció Cantalozella, Rosa Font, Juan Marsé, Víctor Mora, Miquel de Palol, Sergi Pàmies, Carme Riera, Maria Mercè Roca, Oriol Vergés i Guillem Viladot, entre altres.

Ha estudiat l'obra de molts artistes plàstics contemporanis lligats a l'Alt Empordà com Joaquim Bech de Careda, Miquel Duran,

Narcís Costa, Antoni Federico, Jordi Gispert, Claude Lambert, Daniel Lleixà, Josep Ministral, Víctor Pérez-Porro, Lluís Roura i Andrzej Wisniewski entre d'altres, per alguns dels quals ha fet presentacions i ha escrit textos per a catàlegs. Ha commissariat algunes exposicions, entre elles la que sota el títol de *(Re)visions* es va fer en l'espai de l'antic Asil Gomis d'Agullana l'estiu de 2002 o l'anomenada *Jardí ocupat*, al mas Vinyes de l'Estrada l'estiu del 2008.

En l'àmbit de l'activisme cultural gironí i empordanès, la seva feina s'ha repartit entre Girona, on resideix habitualment, i el poble d'Agullana, on va ser membre fundador i corresponsable de la programació del Cine Club Alt Empordà (del 1976 fins al 1980), també ha estat un membre molt actiu de l'Associació de Veïns d'Agullana i ha coordinat diverses activitats culturals els darrers anys.

TUDELA COMPANYY, Marc (Figueres, 6.I.1976) *Esportista*

Fill de Josep Antoni Tudela Martínez, directiu de banca, natural de Portbou, i de Montserrat Company Juliol, del Far d'Empordà. És el petit de tres germans: Isaac, Olga i Marc.

Va aprendre a nedar a l'escola de natació del Club

Natació Banyoles als 5 anys, club al qual va pertànyer fins al juliol del 1985. La família retorna a Figueres i forma part del Club Natació Figueres. Va estar becat per la Federació Catalana de Natació al centre de tecnificació d'Olot (1988-1990). A partir del juliol del 1990 va estar entrenant a Figueres fins al setembre del 1991, moment en què entra becat per la Federació Catalana de Natació a la Residència Blume, de Barcelona (1991-1993). A partir del setembre del 1993 va passar a formar part del Club Natació Catalunya de Barcelona fins al juliol de 1995. A partir d'aquesta data va tornar a Figueres per formar part de l'equip de waterpolo del Club Natació Figueres fins que es va retirar als 28 anys.

Els principals resultats assolits per l'esportista han estat: Campionats de Catalunya d'hivern (Igualada, 1989): Medalla d'or 100 i 200 braça; Medalla de plata 400 i 1.500 lliures; Medalla de bronze 200 lliures i 200 estils individual.

Campionats d'Espanya d'hivern (Valladolid, 1989): Medalla de plata 400 lliures i 100 braça. Campionats de Catalunya d'estiu (Reus, 1989): Medalla d'or 100 i 200 braça; Medalla de plata 400 i 1.500 lliures; Medalla de bronze 200 lliures i 200 estils individual Campionats d'Espanya d'estiu (Madrid, 1989): Medalla de plata 100 braça; 4t. 400 lliures. Campionats de Catalunya d'hivern (Granollers, 1990): Medalla d'or 1.500 lliures; Medalla de plata 200 braça i 200 estils individual; Medalla de bronze 400 lliures, 100 braça i 400 estils individual Campionats d'Espanya d'hivern (Saragossa, 1990): 4t. 100 braça. Campionats de Catalunya d'estiu (Girona, 1990): Medalla d'or 1.500 lliures; Medalla de plata 200 braça, 400 lliures, i 200 estils individual; Medalla de bronze 100 braça i 400 estils individual Campionats de Catalunya d'hivern (Olot, 1991): Medalla d'or 400 lliures i 200 braça; Medalla de plata 400 estils individual i 1.500 lliures. Campionats d'Espanya d'hivern (Avilés, 1991): Medalla d'or 400 lliures; Medalla de plata 1.500 lliures; 4t. 200 braça.

Meeting internacional (Trento, Itàlia, abril de 1991): Convocat per la selecció espanyola per participar en la prova de 200 metres lliures.

Campionat per comunitats autònomes (Àvila, maig 1991), convocat per la Federació Catalana de natació. Participant en els relleus de 4 x 100 lliures, 4 x 200 lliures i individualment en els 400 lliures obtenint medalla en les tres proves.

Campionats d'Espanya d'estiu (Barcelona, 1991): Medalla de plata 1.500 i 400 lliures, 4 x 200 lliures (formant part del relleu de la Federació Catalana).

Campionat Europeu pre-Júnior (Hongria, juliol del 1991): Convocat per la Real Federación Española de natación i participant en les proves de 400 i 1.500 lliures, i com a participant del relleu de 4 x 200 lliures obtingué el segon lloc.

Campionats de Catalunya d'estiu (Igualada, 1991): Medalla d'or 200 estils individual; Medalla de bronze 200 braça i 400 estils individual.

Travessia de l'Estany de Banyoles any 1991: 6è classificat de la general absoluta establint un nou rècord provincial.

Campionats d'Espanya d'hivern (la Corunya, 1992): Medalla de bronze 400 estils individual; 4t. 200 braça. Campionats de Catalunya d'estiu (Barcelona, 1992): Medalla d'or 400 estils individual; Medalla de bronze 200 estils individual Campionats d'Espanya d'estiu any (Benidorm, 1992): Medalla de bronze 200 estils individual Campionats d'Espanya d'hivern (Banyoles, 1993): Medalla de bronze 200 estils individual; 4t. 400 estils individual Campionats de Catalunya d'estiu al CAR (Sant Cugat, Barcelona, 1993): Medalla de plata 400 lliures, 200 esquena, 200 braça, 200 estils individual i 400 estils individual.

Campionats d'Espanya d'estiu (Reus, 1993): Medalla de bronze 400 estils individual i 400 lliures.

TURIAS SANTALÓ, Josep

(Vilafant, 4.XII.1913 - Vilanant, 25.X.2004)

Músic

Fill de Tomàs Turias Grau, pagès, i de Maria Santaló Mercader, ambdós de Vilafant. Es va casar amb Clara Juanola Vehí, de Vilanant (1939), i va tenir dues filles, la primera, Maria Teresa, va morir d'accident de moto a l'edat de

dinou anys, després va néixer la segona, batejada també amb el nom de Maria Teresa.

Es va formar musicalment a Figueres, va aprendre violí i flabiol amb el mestre Sans[↑]. Va ser ell qui l'encaminà a la cobla La Principal de Peralada a la qual s'incorporà la temporada 1934-1935 i, hi va romandre, fins a la dissolució (1940).

Després de casar-se va compaginar la música amb el conreu de la terra. Més endavant, va formar part de l'Antiga Pep (1940-1952), de La Principal de l'Escala, va crear l'orquestra jazz melòdic, va formar part d'un quintet de Portbou, d'un grup de l'Erato i de la cobla Panamá. Posteriorment, va romandre dos anys a La Farnense de Santa Coloma de Farners i després va entrar a La Río, de Figueres.

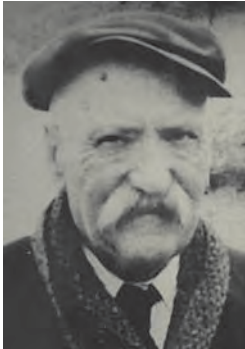
A mitjan anys 70 va fundar la Cobla Figueres, on es va quedar fins a la jubilació l'any 1983.

L'any 2004 va ser homenatjat per la Fundació Antoni Bonet (2004), per ser el darrer supervivent de La Principal de Peralada.

TURRÓ AYMAR, Francisco

(Palau-saverdera, 1865 - 1937)

Hisendat

Fill de Narcís Turró Prat, de Palau-saverdera, i de Maria Aymar Comellas, de les Escaules.

Va néixer en el Mas Maymó.

Va formar part de diverses associacions culturals i d'altres relacionades amb l'agricultura.

Va ser membre fundador del Casino Menestral Palauense (1894), de curta durada, ja que les autoritats el clausuraren l'any següent. Va intervenir en la política local, essent alcalde de la població des de 1899 fins al 1904 i va seguir per dues legislatures més.

Va formar part de la junta directiva de la Cambra Agrícola Oficial de l'Empordà (1901-1906).

Va ser membre fundador i vicepresident del Sindicat Agrícola i de la Caixa Rural de Palau-saverdera (1915), vinculats a l'església, i l'any 1932, va ingressar com a soci de l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre (IACSI).

TURRÓ BRUNET, Jaume

(Roses, 30.V.1929 - Figueres, 10.I.2005)

Pintor i pescador

Fill de Benito Turró Ferrer, pastor, i d'Anna Maria Brunet Arola, ambdós de Roses.

Conegut com a pintor encara que, de jove, havia practicat el futbol. El seu altre mitjà de vida era la pesca.

Era un personatge molt popular de Roses i comarca, i se'l coneixia amb l'apel·latiu de

“Xameca”. De formació autodidacta, va començar a pintar el 1953; es caracteritza per temes mariners, pintures figuristes i paisatges amb preeminència de llum. A la dècada dels 60 va residir a París, allà va establir contacte

amb Vaserely (†1997) i el seu moviment basat en l'art geomètric i cinètic. Al cap de tres anys torna a Roses i reprèn l'art figuratiu.

Realitza exposicions a Roses, a diferents llocs de la província, i a Barcelona. L'Àrea de Cultura de l'Ajuntament de Roses va incentivar una exposició col·lectiva d'artistes rosincs exportada a l'agermanada Rodes, i un dels representants va ser el biografiat.

TURRÓ CALVET, Mateu

(Palau-saverdera, 24.VII.1949)

Enginyer de camins, canals i ports

Enginyer de Camins, Canals i Ports per la Universitat Politècnica de Catalunya (Barcelona), es va doctorar amb la tesi *El valor de los ahorros de tiempo en los viajes por carretera* (1979).

Ha publicat articles a la *Revista de Obras Públicas* (Madrid), com “Las redes transeuropeas de transporte” (1995).

Des de fa uns anys és director associat de projectes del Banc Europeu d'Inversions, a Luxemburg.

L'Institut de Projecte Exterior de la Cultura Catalana (IPECC) li ha concedit un dels premis Josep Maria Batista Roca (2007), per la promoció de la cultura catalana a Luxemburg.

TURRÓ ORTEGA, Guillem

(Castelló d'Empúries, 26.XII.1972)

Professor i escriptor

Fill de Contastí Turró Fontclara, botiguer, de Castelló d'Empúries, i de M. Antònia Ortega Causa, de Barcelona. És el gran de tres germans: Guillem, Clàudia i Martí.

És llicenciat en Geografia i Història, especialitat Història de l'Art per la Universitat de Barcelona (1997), i en Filosofia per la Universitat Ramon Llull (Barcelona, 1997).

És professor de Filosofia i Història de l'Art de l'Escola Superior de Disseny Elisava i de l'Escola de batxillers de la Institució Cultural del CIC, a Barcelona.

Ha col·laborat en diverses publicacions periòdiques com: *El Salner* (Castelló d'Empúries), *Teòfil* (Barcelona), *Lletres a plom* o a l'*Anuari Ars Brevis* (Barcelona), entre altres.

Ha compaginat la docència amb les publicacions, entre les quals figuren obres d'història de l'art com: *Els paisatges de l'escriptura* (Barcelona: 2005), i d'altres sobre filòsofs i filosofia com: *De prop amb Francesc Torralba i Rosselló* (Barcelona: 1999), *El laberint i la màscara: una aproximació a Nietzsche a la seva filosofia* (Lleida: 2000) o *Les Màscares de l'autenticitat* (Barcelona: 2007).

En col·laboració amb altres autors, ha participat en l'obra *Historia de la educació en valors II* (Bilbao: 2001), i en *El llibre del filòsof novíngut, un combat contra la vida grisa* (Barcelona: 2007), en col·laboració amb Marc Pepiol i Francesc Sauquet.

TUTAU de GONZÁLEZ, Josep

(Figueres, 1855 - 4.X.1919) *Metge*

Fill de Joan Tutau[↑] Vergés, de Figueres, i de Josefa González Marquès, de Blanes, va ser el petit de cinc germans. Es va casar amb Elvira Estruch Jorba, de Masquefa (Barcelona), i el matrimoni va tenir un fill, Josep.

Va estudiar el batxillerat a l'institut de Figueres i la carrera de medicina a Barcelona que finalitzà l'any 1878. Va anar a Madrid a fer el doctorat i el va acabar amb 26 anys. A París, a l'Hôpital de Saint Louis, s'especialitzà en malalties de la pell.

Va tornar a Catalunya el 1883 i es va instal·lar a Barcelona on va obrir la consulta dedicada a la dermatologia i venerologia. Va ser membre actiu de diverses associacions, a l'Ateneu Barcelonès participava en les tertúlies del grup

de metges que allí s'organitzaven i va ser secretari de la secció de ciències. A causa de problemes de salut, als 59 anys es va traslladar a Figueres, des d'on va intentar seguir el ritme que portava a Barcelona.

Va escriure alguns articles per a la *Revista de Medicina y Cirugía* (Barcelona), entre ells un dedicat a l'hemidrosi (excés de sudoració), dissertació llegida el 23.XI.1904 a l'Academia y Laboratorio de Ciencias Médicas de Cataluña.

Va publicar *El cólera* (Barcelona: 1885), obra atribuïda erròniament, per diversos autors, al seu pare Joan Tutau Vergés. Va editar un fullletó refutant les teories que defensava Strittmatter sobre els beneficis de la dieta vegetariana. *Ni vegetarianismo ni carnivorismo* (? : 1915).

Va morir a conseqüència de la seva malaltia. De la seva biblioteca en va fer tres lots: els llibres d'història i literatura els va llegar al fill, i els de ciències i medicina els va repartir entre la biblioteca de l'Ateneu Barcelonès i la del Col·legi de Metges de Girona.

TUTAU MASCLA, Antoni

(Figueres, 1838 - Barcelona, 22.IV.1898) *Actor*

Es va establir a Barcelona, lloc on va debutar (c.1865), i va esdevenir un reconegut actor de teatre català. Va divulgar obres d'Ibsen i les primeres d'Ignasi Iglesias, de Frederic Soler, d'Àngel Guimerà o de Josep Feliu Codina. Va participar en el 1r Congrés Catalanista, convocat per Valentí Almirall, celebrat a Barcelona el 1880.

Va esdevenir un dels principals actors de la companyia de Joaquín García Parreño, i va ser el director de la Companyia Dramàtica Tutau, la

qual va gaudir de molta anomenada i portava representacions teatrals per importants ciutats de Catalunya i Balears. Estava formada per altres reconeguts artistes com Mena, Caralba, Vives, Rodó, Jané, Valldeperas o Baró.

A partir de 1872, l'actriu i futura muller, Carlota de Mena (Tortosa, 1845-1902), es va incorporar a la companyia d'Antoni Tutau. Varen formar la companyia Tutau-Mena, la qual es va convertir en una de les més destacades de l'època. Juntament amb la seva muller, va encapçalgar el grup de comedians del Teatre Romea.

TUTAU VERGÉS, Joan

(Figueres, 21.IV.1829 – 13.VII.1893)

Economista, polític i escriptor

Fill de Josep Antoni Tutau Albareda i de Serafina Vergés, ambdós de Figueres. Es va casar amb Josefa de González Marquès, natural de de Blanes, i el matrimoni va tenir cinc fills: Serafina, Eugènia, Dolors, Júlia i Josep[↑]. Estava do-

miciat al carrer del Forn Baix.

Va formar part del grup d'Abdó Terrades[↑], va ser elegit segon alcalde de Figueres (1854), càrrec que va haver de deixar el 1855 destituït pel govern. Es va exiliar a França (1855-1858), va ser amnistià, i va residir a Barcelona, on va traslladar la seva casa comercial. Es va convertir en un dels principals dirigents, especialista en qüestions econòmiques, del grup democràtic i prouepúblicà (amb Monturiol[↑], Clavé, Sunyer[↑] Capdevila).

Va anar a Anglaterra amb Fernando Garrido (1861/1862) per conèixer de prop el funcionament de la cooperativa Rochdale. En tornar va publicar uns articles al setmanari *Almanaque democrático* (publicació oficial de l'Ateneu Català), sobre l'organització de les cooperatives, on és palesa la coneixença de les fàbriques angleses, especialment les de Rochdale.

Juntament amb Sunyer Capdevila va ser un dels combatents de Llers, després es va exiliar a Perpinyà (1867-1868), encara que tot sovint visitava Catalunya. De retorn, va ocupar novament la vicepresidència de la Junta Revolucionària de Barcelona, i va ser president del Comitè Republicà Federal de Barcelona i diputat a les Corts Constituents (1869), on va defensar les idees federalistes. Va ser ministre de Finances en el segon govern de la Primera República (febrer-juny, 1873). Amb la Restauració s'allunyà de la vida política activa. Tot i això va col·laborar amb *El libro del ciudadano* (1877), i va signar el projecte de constitució de l'Estat Català dins la Federació Espanyola del 2 de maig de 1883.

Es va dedicar a qüestions mercantils, va ser director gerent de la Societat Catalana General del Crèdit i de la Compañía de los Ferrocarriles de Cariñena a Saragossa, va presidir l'Ateneu Barcelonès.

Quant a l'agricultura, era contrari a la institució de l'hereu únic, demanava menys impostos en el traspàs de la propietat, repartiment equitatiu de les altres contribucions i que es destinés major pressupost de l'estat a obres públiques i a l'ensenyament agrícola. Aconsellava sobre les plantacions de vinya i olivera i sobre la producció d'adobs dels sindicats agrícoles. Va plantejar la creació de tres ministeris, un d'Agricultura, un de Comerç i un d'Indústria.

Va escriure: *Memoria [y proyectos de ley sobre presupuestos] presentada a las Cortes Constituyentes en 1 de junio de 1873 por el Ministro de Hacienda* (Madrid: 1873), *Memoria y proyectos de ley sobre presupuestos que el Ministro de Hacienda [...] leyó en la reunión de Diputados del 8 de junio de 1873* (Madrid: 1873), *Las crisis monetarias, bursátiles, mercantiles e industriales. Conferencias* (Barcelona: 1886), amb pròleg de Pi i Margall, *Discurso leído en el Ateneo barcelonés* (Barcelona: 1886), *Medios de levantar la Agricultura del Ampurdán de su postración* (Barcelona: 1888) obra premiada en el Certamen Científico-Literari celebrat a Figueres l'any 1886.

En col·laboració amb Julián Rivera i altres va publicar, *Exposición vitivinícola de Cariñena. Conferencias*. (Zaragoza: 1891).

U

ULLASTRA, Josep

(Banyoles, 1690 – Peralada, 1762) Eclesiàstic

El seu cognom s'ha trobat escrit amb diferents grafies: Ullastra, Ullastre i Ullastres. És conegut per ser l'autor de la primera *Grammatica cathalana* moderna, que deixà manuscrita; amb ella es comença la voluntat d'unifica-

ció lingüística del català. L'autor, a la presentació manuscrita de la gramàtica, s'anomena doctor en teologia, prevere i domer curat de l'església de Sant Martí de la vila de Peralada. L'obra no va ser publicada fins l'any 1980.

Va escriure també *Exercici del Christià pera encomanarse a Déu*, obra que va aconseguir gran difusió i de la qual sobrepassaren la trentena d'impressions. (Figueras: 1740; Barcelona: s.d.; Gerona: 1762; Barcelona: c.1765; Girona: 1764; Girona: 1772; Vich: 1774; Tarragona: 1780?; Barcelona: 1784; Barcelona: 1787; Girona: 1782; Girona: 1785; Gerona: 1790?; Barcelona: 1790; Girona: 1793; Cervera: 1793; Barcelona: 1794; Barcelona: 1798; Cervera: 1798; Barcelona: 1797; Cervera: 1804; Manresa: 1804; Barcelona: 1805; Manresa: s.d.; Girona: 1817; Gerona: 1824; Reus: 1838; Valls: 1846; Igualada: s.d.; Barcelona: 1852; Gerona: 1848; Gerona: Oliva, s.d.; Gerona: Figaro, s.d.; Barcelona: s.d.), són d'interès les traduccions d'himnes litúrgics que conté.

Va traduir Kempis i els *Diàlegs* de Lluís Vives. També s'ha dit que va compilar poesies de Francesc Fontanella i d'altres poetes i, una ressenya històrica del santuari del Collell.

V

VALENT SALA, Josep

(Figueres, 10.IX.1871 – 29.III.1950)

Sastre i empresari d'electricitat

Es va casar amb Rosa Fontdecaba Rovira i en el moment del traspàs tenia una filla, Florentina. Va seguir les passes del progenitor i exercia de sastre en el carrer de Girona. Va abandonar l'ofici per dedicar-se a produir electricitat. L'any 1921 va comprar el molí i la resclosa de Creixell. Va produir electricitat per a l'ús particular, però aviat els veïns de Creixell se'n beneficiaren. Va ampliar la xarxa a Ordis i Garrigàs (1921), després a Taravaus, Avinyonet de Puigventós i Vilanant (1924).

Va decidir ampliar el negoci i va comprar a la família Casadesús un salt d'aigua prop de la capella de sant Antoni, a Sant Llorenç de la Muga (1924). Va subministrar enllumenat a la vila de Sant Llorenç.

En morir Josep Valent, va ser la seva filla, Florentina Valent Fontdecaba, la que va continuar amb l'explotació fins l'any 1966, en què va vendre els drets a l'empresa Hidroeléctrica del Ampurdán.

VALLÈS ROVIRA, Anicet

(Figueres, 13.I.1937) Monjo de Poblet

Fill d'Evarist Vallès Llopart, notari, i de Montserrat Rovira Brugués, ambdós d'Hostalets de Pierola. Va ser el desè d'onze germans, i va ser batejat amb el nom de pila en record de l'avi matern. Va néixer en plena guerra civil, circumstància que el portà a viure a: Figueres, Vilanant, Avinyonet de Puigventós

(Can Riusec), i Agullana. Acabat el conflicte viu a Figueres dels 3 als 22 anys. Va anar al col·legi de l'Asilo, amb les germanes de Sant Vicenç de Paül; als Fossos, i després a l'Institut, i va realitzar estudis de peritatge elèctric, filosofia, teologia i ATS (infermer), però aquesta vida no l'emplenava.

Jugador mig campista del Figueres, en el moment d'abandonar la vida civil, estava a punt de fixar pel Lleida, en aquells moments a segona divisió, i l'Espanyol. Va entrar a formar part de la comunitat benedictina el 7 de gener de 1959, on

va prendre el nom de Marc, segons el biografiat "per una vocació monàstica: enmig de la Tramuntana, Crist em va trobar, al Monestir de Poblet em va portar, tot perquè sabés estimar".

Ha publicat: *Visita guiada al monestir de Santa Maria de Poblet* (Barcelona: 2001), traduïda al castellà i anglès.

VALLÈS ROVIRA, Carles

(Figueres, 25.III.1943) Escriptor i editor

Fill d'Evarist Vallès Llopart, notari, i de Montserrat Rovira Brugués, ambdós d'Hostalets de Pierola. És el petit d'onze germans. Casat amb

M. del Carme (Maika) Rovira[↑] (1966), el matrimoni té un fill, Marc (1969).

Va estudiar batxillerat a La Salle, i va prosseguir a l'Institut Ramon Muntaner. L'any 1960 es trasllada a Barcelona i treballa en un estudi de publicitat, decoració i fotografia i es dedica a la fotografia publicitària i d'artistes. Des-

prés d'un lapse dedicat a viatjar per Andalusia i Extremadura (1962) a peu i en autestop, fa el servei militar a Saragossa, el Prat i Barcelona (1963).

Des del punt de vista polític va formar part de la Taula Democràtica de l'Alt Empordà, integrada a l'Assemblea de Catalunya. Va assistir a la Permanent de Sabadell, va ser arrestat i conduït a la comissaria de Via Laietana.

Professionalment, va incorporar-se a l'equip de vendes de l'editorial Plaza & Janés, va seguir a la Llibreria Tau, al carrer Mandri de Barcelona, i l'any 1970 torna a Figueres i munta una Llibreria Art-Jocs a la Pujada del Castell, organitza exposicions i presentacions de llibres. L'any 1978, obre la Galeria Art-3 a la Pujada del Castell de Figueres, potencia l'edició llibres de bibliòfil i de nombroses monografies de tema empordanès, preferentment d'artistes.

La seva tasca va suposar un revulsiu en un període en què la ciutat estava aturada editorialment i culturalment, i cap institució pública ni privada s'ocupava de potenciar ni l'art ni les publicacions. Com a resultat, la bibliografia comarcal augmenta en prop d'una cinquantena de títols. Alguns dels llibres editats varen ser: *Sis visions de l'Empordà*, *Les bruixes de Llers*, *Cadaqués i l'art*, *El Vega Sicília*, *Contes comestibles*, *Tàpies empremta*, *Els Pobles de l'Empordà* (del qual se n'editaren diverses edicions), *Homes de Ciència Empordanesos*, obra de consulta obligada per aconseguir informació dels científics empordanesos. Altres títols formaven part de les col·leccions: *Guies del patrimoni*, *El Corral del vent* o *Quaderns dels Indiketes*.

És autor del *Diccionari de l'Alt Empordà* (Figueres: 1984 i 1986, en 2 volums), enriquit amb il·lustracions d'artistes comarcals.

Actualment segueix vinculat al món editorial.

VALLÈS ROVIRA, Evarist

(Pierola, l'Anoia, 12.VII.1923 – Figueres, 23.II.1999) Pintor

Fill d'Evarist Vallès Llopart, notari, i de Montserrat Rovira Brugués, ambdós d'Hostalets de Pierola, essent el segon d'onze germans.

El 1932 la família traslladà la seva residència a Figueres.

A l'Institut Ramon Muntaner va cursar

el batxillerat tenint com a professor de dibuix el pintor Ramon Reig[↑]. Va començar els estudis de Dret a Barcelona, que va haver d'abandonar per una malaltia pulmonar, havent de fer una estada al sanatori del Brull, al Montseny. Després de la recuperació, va decidir dedicar-se exclusivament a la pintura, i va visitar assíduament el Museu del Prado. També visita El Escorial i Toledo i comença la seva etapa surrealista.

El 1948 va fer la primera exposició a la Sala Icària de Figueres i coneix Salvador Dalí[↑] que ha tornat definitivament a Espanya, i el 1949 exposa a Barcelona. Els anys següents viatja a París on cospa els ambients existencialistes de la postguerra mundial i coincideix amb Xavier Valls, Jordi Mercader, Palau Fabre i l'escultor Boadella.

El 1951 torna a exposar a Barcelona, i a Madrid ho fa coincidint amb la I Biall Hispanoamericana, i així inicia la seva etapa expressionista. El 1952 participa en la fundació del grup Indika que col·lectivament exposa al saló de sessions de l'Ajuntament de Figueres i viatja a Itàlia. Els anys següents exposa a Girona, Barcelona, Caracas, Figueres, i Sant Feliu de Guíxols. El 1957 obté la primera medalla de plata del II Concurs de Pintura i Escultura de Girona i fixa la seva residència a París amb estades a Figueres, tot iniciant una etapa constructivista en transició cap a l'art abstracte.

Participa al Saló dels Independents de París (1958 i 1959) i torna a exposar a Barcelona i a Figueres. El 1960 intervé en la col·lectiva de la Galeria Franz Bader, de Washington, i participa en el Premi Biarritz-Côte-Basque. El 1961 il·lustra

uns textos sobre Debussy, i el Govern francès li concedeix la creu d'Oficial d'Educació Artística i el títol de Cavaller de l'Ordre del Mèrit, pels serveis dedicats a les Belles Arts.

El 1964 torna de París i exposa a la Sala Gaspar de Barcelona. Entre 1967 i 1968 viatja i exposa a Nova York i Caracas. El 1970 se li atorga la 1a Menció del IX Premi Internacional de Dibuix Joan Miró, organitzat pel Col·legi d'Arquitectes de Catalunya i Balears. El 1971 es va fer càrrec de la direcció del Museu de l'Empordà de Figueres, renunciant al cap d'un any per divergències de criteri amb el govern municipal i es casa amb Catherine Tillet. El 1973 va obtenir el Premi Internacional Joan Miró, a Barcelona.

Va ser membre fundador de l'Assemblea de l'Alt Empordà, i va participar en el Congrés de Cultura Catalana i en la campanya de defensa dels Aiguamolls de l'Empordà.

Els anys següents continua exposant arreu de Catalunya i culmina el 1979 amb una "Exposició antològica 15 anys de Pintura" al Museu Dalí i Museu de l'Empordà de Figueres i a la Galeria Cledalique de Cadaqués. Aquest any Salvador Dalí, de qui és amic, l'invita a la seva gran exposició retrospectiva en el centre Georges Pompidou de París i coneix Muriel Gourlez, la qual li farà de model i amb qui es casarà el 1981.

El 1983 Dalí el nomena patró vitalici de la Fundació Gala-Dalí i el Museu de l'Empordà li organitza una altra retrospectiva (1980-1983). El 1984 exposa juntament amb Dalí i Pitxot a la Hussets Gallery, a Alborg (Dinamarca). El 1985 exposa a la Galeria Motte de Ginebra, i el 1987 a la Sala Gòtica del Castell de Peralada i viatja a Kobe en representació de Salvador Dalí. El 1990 participa en l'exposició "Informalisme a Catalunya" al Centre d'Art Santa Mònica de Barcelona, i el 1994 ho fa en la "Anys 90. Distància zero", a la mateixa sala i en l'exposició itinerant "Empordà, terra d'artistes".

L'any 2000, el Museu de l'Empordà li va retre homenatge pòstum amb una exposició antològica.

També va conrear, però de forma esporàdica, l'escultura. Evarist Vallès té obres al Musée d'Art Modern de la Ville de París, al Museu d'Art Modern de Barcelona, al Musée de Céret, al Museu de l'Empordà de Figueres, al Museu d'Art Contemporani de Vilanova i la Geltrú, al Museu d'Art

Contemporani d'Eivissa i al Museu Dalí de Figueres. Per preservar la seva obra es constituí la Fundació Privada Evarist Vallès amb seu a Sant Feliu de Guíxols.

VALLÈS ROVIRA, Isidre

(Figueres, 13.IX.1934 - Barcelona, 10.I.2004)

Crític d'art i professor

Fill d'Evarist Vallès Llopart, notari, i de Montserrat Rovira Brugués, ambdós d'Hostalets de Pierola.

Estudià al col·legi de La Salle, conegut com Els Fossos. Va formar part de la comunitat dels *petits frères de Charles de*

Foulcault (Saint Maximin prop de Saint Rémi), relacionada amb els sacerdots obrers. Va estudiar peritatge agrònom i posteriorment, a Barcelona, es llicencià en Filosofia (1974), i en Història de l'art (1979), amb la tesina de llicenciatura *El paper d'escudeller als Països Catalans*, i es doctorà amb la tesi *Història de l'espectacle aerostàtic als Països catalans* (1982), que tracta sobre la incidència dels aeròstats en les festes populars.

Ha estat professor d'Història de l'art a la Universitat de Barcelona, especialitat en Sociologia de l'art, tasca que va compaginar amb la crítica d'art.

L'etnologia i el folklore han estat alguns dels temes de la història de l'art que més li han interessat, les figures del pessebre, el paper retallat o la iconografia del paper de cuina. La gran aportació del biografiat va ser, segons Josep Mañá, la de "fertilitzar els vincles entre la teoria de l'art i l'antropologia, i fer palès els factors històrics, socials i culturals subjacents a la creació artística i artesana". Qualificat d'intel·lectual humanista, de caràcter pausat i introvertit, amb gran facultat d'observació, perspicàcia i sensibilitat, ha estat col·leccionista de figuretes de pessebre popular, vessant en el qual ha estat pioner en aplegar un repertori tipològic d'aquesta iconografia popular. Va estar vinculat a associacions veïnals com la

CERCUP (Centre de Recerca i Promoció de la Cultura Popular).

Va col·laborar en nombroses revistes especialitzades com: *Cuadernos de Arte e iconografía*, *D'Art*, Revista del Departament d'Història de l'Art o *Didàctica de la música*.

Al llarg dels anys va ser col·laborador de diverses manifestacions organitzades pel Museu del Joguet de Catalunya, de Figueres, preparant textos per a catàlegs, destacant l'escrit que versava sobre "La figura del caganer" (1987). Amic de Joan Brossa, es va encarregar de classificar i catalogar el seu fons, així com d'escriure la seva biografia *Joan Brossa, les sabates són més que un pedestal* (Barcelona: 1996), de la mateixa manera que ho va fer per al pintor resident a Tonyà, *Lleixà* (Figueres: 1989) o les de Marcel Duchamp i de Joan Miró.

Ha publicat: *El paper retallat, una mostra de la cultura popular xinesa* (Barcelona: 1979), *La màgia del vol. Primeres proves aerostàtiques a Catalunya, València i Castella al final del segle XVIII* (Barcelona: 1985), *Artesania, art i societat* (Barcelona: 1987), *Les arrels socioculturals de l'art. Una visió interdisciplinària del fenomen artístic* (Barcelona: 2001).

VALLÈS XIRAU, Joan

(Figueres, 4.IX.1959) Botànic i professor

Fill de Ramon Vallès Rovira, advocat, natural de Calaf, i d'Adela Xirau Vayreda, de Figueres.

Va assistir al col·legi dels germans de La Salle, conegut popularment amb el nom d'Els Fossos, i a l'Institut Ramon Muntaner, i es va desplaçar a Barcelona per cursar els estudis universitaris.

És Llicenciat en Filologia per la Universitat de Barcelona (1982) i Llicenciat (1981) amb grau (1982) en Farmàcia per la Universitat de Barcelona, on obté el Doctorat *cum laude* (1986) i el Premi extraordinari de doctorat, amb la tesi "Estudis biosistemàtics de les espècies ibèrico-baleariques

de les seccions *Artemisia* i *Seriphidium* Bess. del gènere *Artemisia* L.". És professor de Botànica a la Facultat de Farmàcia de la Universitat de Barcelona: des del 1982 professor ajudant, des del 1987 professor titular i des del 2006 catedràtic d'universitat.

Des dels inicis de la seva formació universitària s'ha dedicat plenament a l'aprenentatge, la recerca, l'ensenyament i la difusió de la botànica, a més de fer activitats de gestió acadèmica. En l'exercici de la docència ha participat en l'ensenyament de l'assignatura troncal de botànica del seu laboratori. A més, ha mantingut durant força anys la docència d'una assignatura optativa, de la qual ha modificat substancialment el programa, fins a convertir-la en una de nova, Botànica econòmica. Així mateix ha creat o contribuït a la creació de tres assignatures més de pregrau (optatives o de lliure elecció) i quatre més de doctorat. També ha participat en activitats d'innovació docent.

Quant a la recerca, s'ha especialitzat en l'estudi de les plantes vasculares, bàsicament en els àmbits de la Biosistemàtica i de l'Etnobotànica, en particular en zones de muntanya de Catalunya. En totes dues línies ha estat -juntament amb col·legues i col·laboradors- pioner en la introducció a casa nostra de mètodes de treball. A més, s'ha interessat per aspectes d'història de la botànica i de terminologia científica. En la seva feina de recerca ha fet particular atenció en la productivitat científica i ha dirigit tesis doctorals i tesis de llicenciatura o de màster. Ha participat -i sovint liderat- en diversos projectes de recerca; ha assistit a congressos, i ha publicat (fins al 2008) 164 treballs, 55 dels quals són articles en revistes indexades al *Science Citation Index* (SCI), 64 altres articles -a part d'un centenar més de divulgació-, 12 llibres i 33 capítols de llibre, i a la creació o consolidació de les línies de recerca (fonamentalment organització del genoma en plantes vasculares i etnobotànica). Ha contribuït a formar un nucli de persones, que actualment coordina, que treballen en cadascun d'aquests camps i ha establert fructíferes col·laboracions estables amb altres científics de França, Rússia, Polònia i els Estats Units d'Amèrica.

Forma part del grup de recerca consolidat "Biodiversitat i biosistemàtica vegetals" que ha

dut a terme la seva activitat investigadora en el Laboratori de Botànica de la Facultat de Farmàcia de la Universitat de Barcelona des de juliol de 1980, posant l'èmfasi en l'Etnobotànica, la Terminologia científica i la Història de la Botànica. Forma part del Grup d'Història de la Ciència de l'Institut d'Estudis Catalans, que pertany a la Xarxa Temàtica d'Història de la Ciència, subvencionada per la Generalitat de Catalunya.

Ha estat citat per altres autors en llibres i en revistes incloses a l'SCI. També ha gravat publicacions electròniques en vídeos i CD-roms, ha prologat obres i ha fet conferències i comunicacions orals, en pòster i electròniques en congressos nacionals i internacionals.

Ha contribuït en congressos científics i ha dirigit i participat en projectes de recerca, desenvolupant també activitats en col·laboració amb empreses.

Ha participat en tribunals de tesi doctoral a les universitats de Barcelona, Girona, Autònoma de Barcelona (Bellaterra), València, Múrcia, Jaén, Còrdova, Granada, Pierre et Marie Curie de París i París Sud. També ha participat com a membre del grup d'examinadors estrangers a la Tripura University i la Bharathiar University (Índia). Ha fet estades en centres de recerca o campanyes de recol·lecció a Espanya (1982-2007), a França, Anglaterra, Itàlia, Grècia, Suïssa, Polònia, Bulgària, Rússia i Bòsnia i Herzegovina (1985-2007), al Marroc (1989, 1990, 1992), a Tunísia (1991, 1993), a Armènia (1995), a Iran (1996), a Mèxic (1997, 1999), a Uzbekistan (1999), a Kazakhstan (2000), als Estats Units d'Amèrica (Utah, Arizona, Nevada, Wyoming, Califòrnia, 2000, 2008), a Mongòlia (2004), a Algèria (2004) i a la Xina (2007).

Ha estat professor d'Universitat invitat a l'Université de Paris XI (Orsay), Faculté des Sciences i professor visitant a la Universidad Nacional Autònoma de México, a l'Universitat Autònoma de Barcelona, a l'Université Pierre et Marie Curie (Paris VI), a l'Universitet u Sarajevo i a l'Université Saint-Esprit de Kaslik (Líban).

És membre de l'Organization for the Phytotaxonomic Investigation of the Mediterranean Area (OPTIMA), de la International Organization of Plant Biosystematists (IOPB), de la Society for Economic Botany (SEB), de la Institució Catalana d'Història

Natural (ICHN), de la Societat Catalana de Biologia (SCB), de la Societat Catalana d'Història de les Ciències i les Tècniques (SCHCT), de la Sociedad Española de Historia de las Ciencias y las Técnicas (SEHCT), de l'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes (AILLC) de l'Institut d'Estudis Empordanesos (IEE) i és membre fundador de la Institució Altempordanesa per a la Defensa i l'Estudi de la Natura (IAEDEN).

Ha participat en nombroses miscel·lànies i congressos, en els quals ha presentat ponències i comunicacions. Alguns dels llibres que ha publicat són: *La Ciència a la Renaixença catalana. Comemoració del vuitantè aniversari de la mort d'Estanislau Vayreda i Vila (1848-1901)* (Figueres: 1981), amb S. Cañigueral[†], *Homes de ciència empordanesos. Materials per a un diccionari històric de la ciència a l'Empordà* (Figueres: 1985), amb S. Cañigueral, N. Fàbregues[†] i J.M. Poch, *Etnobotànica de les terres gironines. Natura i cultura popular a la plana interior de l'Alt Empordà i a les Guillerries* (Girona: 2002), amb M. Parada[†], A. Selga, i M. À. Bonet; *Plantes medicinals del Pirineu català. Remeis i altres usos de 40 plantes de la cultura popular pirinenca*. (Sant Vicenç de Castellet: 2002; 2008 3a ed.) amb A. Agelet, J. Muntané, i M. Parada; *Vocabulari de Botànica. Català, castellà, francès, anglès* (Castelló de la Plana, etc.: 2004) amb J. Vigo, A.M. Cauwet-Marc, À. Egea, L. López, R. Pomés, C. Garrigós, S. Salat i A. Ydalga; *Plantes, remeis i cultura popular del Montseny. Etnobotànica d'una reserva de la Biosfera* (Granollers & Figueres: 2006), amb M.À. Bonet; *Plantes i gent. Estudi etnobotànic de l'Alta Vall del Ter* (Ripoll: 2006), amb M. Rigat i T. Gamatje, i *Etnobotànica de Gallecs. Plantes i cultura popular al Baix Vallès* (Mollet del Vallès: 2008) amb M.À. Bonet, M. Roldán i J. Camprubí.

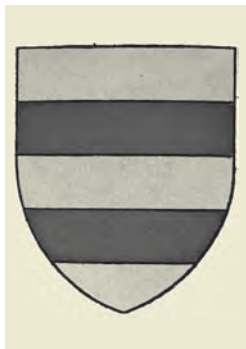
VALLGORNERA

(*Vilanova de la Muga – Peralada, s. XIII*)

Llinatge medieval vinculat al lloc i castell de Vallgornera. Nissaga empordanesa emparentada amb famílies de la petita noblesa catalana.

El membre més antic documentat és **Pere de Vallgornera** (1088), el segueixen en importància el senyor del castell de Vallgornera, **Simó de Vallgornera i de Vilallonga** (Peralada, s. XIII –

1339), el qual va allotjar a casa seva el rei de França, Felip l'Ardit, quan aquest, moribund, tornava a França. Ramon Muntaner, a la seva *Crònica*, explica que va aconseguir entrar per mar, juntament amb les seves tropes catalanes i aragoneses, a Sciacca (Sicília), assetjada pels francesos. Va rebre distincions i va ser nomenat governador de Gerba (1329).

Altres descendents foren **Jaume (II) de Vallgornera i de Blanes** (segle XIV - 1370) Senyor de Vallgornera, **Jaume (III) de Vallgornera i de Sort** (s. XIV-XV), senyor de Vilanova de la Muga, **Jaume (IV) de Vallgornera i de Fontcoberta** (s.

XV), senyor de Vallgornera, **Cosme de Vallgornera i de Biure** (Catalunya, s. XVI), senyor de Vilanant i Romanyà o **Pere de Vallgornera i de Fontcoberta** (s. XV - 1524), senyor de Vilanova de la Muga.

VALLMAJÓ ALPAÑEZ, Jordi

(Melilla, Nord d'Àfrica, 23.X.1949) Periodista

Fill de Ricard Vallmajó Pérez, mestre industrial, d'Olot, i d'Aurelia Alpañez Fidel, de Melilla. Casat amb Ángeles Tercero Moranta, catedràtica de ciències, el matrimoni ha tingut quatre fills: Xavier[↑], Eduard, Lluís i Jordi[↑].

L'any 1966 va arribar amb la família a Figueres. Mentre estudiava va començar a col·laborar a Ràdio Popular (1968-69). L'any 1969 es trasllada a Barcelona per estudiar Periodisme a l'Escola de l'església, al Centro de Influencia Católica Femenina (1972), i aviat comença a treballar a *La prensa* (Barcelona), a Editorial Bruguera, i Televisión Española.

Va participar en el projecte de fundació d'*El Punt Diari*, i l'any 1976-77 va iniciar el projecte del *9País*, nom impugnat pel diari *El País*, va passar a ser *Hora Nova*, (1980) del qual en va ser director, a partir de 1982 fins a l'any 2004. Actualment forma part de la vigilància marítima del Parc Natural del Cap de Creus maritimoterrestre.

Vinculat al bàsquet figuerenc, ha estat president de l'ADEPAF (1997-2008).

La Federació Catalana de Bàsquet li va atorgar la Medalla de Plata per la dedicació a l'entitat (2007). En reconeixement als anys de dedicació, ha rebut la Insígnia de Plata del Club de Bàsquet.

VALLMAJÓ FÀBREGA, Pacífic

(Figueres, 10.XII.1911 - França, post. 1985)
Inventor

Fill de Josep Vallmajó Jordà, lampista, de Figueres, i de Martina Fàbrega Roca, de Sant Climent Sescebes. Va seguir l'ofici patern i disposava de taller al carrer de Pep Ventura.

D'esperit inquiet, l'any 1942 va actuar com a trapezista en un circ ambulat, i va obrir una xocolateria al carrer Concepció.

Va aplicar el seu enginy en la invenció de joguines de cartró i fusta, i als anys 40, va crear l'empresa "Industrias del Juguete CACOVA", els quals, tal com s'explicava, eren "joguets que disposaven d'una molla empresonada per un electroiman creat per una pila alcalina conduïda a través d'una sensible membrana que, en vibrar per un soroll o crit, l'alliberava". O sigui, eren joguets elèctrics moguts a distància per la veu.

El joguet amb més èxit va ser el *Xinet Xang*, qualificat com "el primer autòmat electrònic de la postguerra espanyola". Va idear també en *Tom*, un gos que sortia de la caseta, i en *Bob*, un pallasso que tirava una pilota contres les bitlles. En el Certamen de les Fires i Festes de Santa Creu de 1945 va tenir un estand per mostrar-hi el xinet.

Tot i disposar d'un soci capitalista, el Sr. Castañer, el negoci no va prosperar, no es produïren els encàrrecs esperats i diversos magatzems estaven plens d'estocs. Se sap que va anar a viure a França, lloc on va morir.

VALLMAJÓ SALA, Joaquim

(Navata, 21.III.1941 – Ruanda, 1994)

Missioner i màrtir

Fill de Jaume Vallmajó Corbairán, de Navata, i de Núria Sala Estela, de Cabanelles. Va estudiar batxillerat a l'institut de Figueres, al de Girona i al Col·legi del Collell, i Filosofia i Teologia al Seminari de Girona (1957-1961).

El 1961 va ingressar al Noviciat de Gap (França) dels Missioners d'Àfrica (Pares Blancs), i va finalitzar Teologia al Seminari de la Societat a Heverlée (Bèlgica) (1962-1965).

El 1965 va ser ordenat prevere a Girona, a finals d'aquest any va anar com a missioner a Ruanda, va ser destinat a Byimana, després a Rulindo (1967). De 1969 a 1974 va tornar a Catalunya i va tenir cura de l'animació missionera i vocacional. Va tornar a Ruanda, va anar a Masaka (1972), Nyamenta (1974), Rutongo (1979) i Kabuye (1981). El 1982, per qüestió de salut, va disposar d'un any sabàtic, que va aprofitar per anar a París i Jerusalem. Va tornar a Ruanda primer a Rulindo (1983) i Nyagahanga (1984).

A partir de 1985 es va dedicar als tutsis ruandesos refugiats al nord del país, després d'haver estat expulsats d'Uganda, a partir de 1982, pel règim dictatorial de Milton Obote. El 1988 s'oferí per anar a treballar als camps dels refugiats hutus, expulsats de Burundi.

A partir de 1990 comencen les incursions del FPR (Front Patriòtic Ruandès, militars tutsis) a la zona nord, i s'ocupa dels desplaçats, entre altres en els camps de Rebero i Muhura. Va ser nomenat responsable de les obres socials de la diòcesi de Byumba (1991).

El 1993 va fer el seu darrer viatge a Catalunya, va anar a Alemanya i França a demanar recursos econòmics per als camps de refugiats.

Tenia facilitat per a l'organització, va ser líder del moviment juvenil catòlic de Ruanda, va ser promotor d'iniciatives socials com l'extensió de l'agricultura i, en els últims temps, va tenir dedicació gairebé exclusiva als camps de refugiats.

El 26 d'abril de 1994 va ser arrestat per militars tutsis i, posteriorment, assassinat.

VALLMAJÓ TERCERO, Jordi

(Figueres, 8.V.1982) Esportista

Fill de Jordi Vallmajó i d'Àngeles Tercero, és el petit de quatre germans.

Jugador format a l'ADEPAF, als 15 anys va anar al Valvi de Girona, va estar becat al Col·legi Cartaïà. Va debutar a l'ACB amb el Casademont-Girona

(2000).

Porta cinc temporades d'elit en la lliga LEB de bàsquet estatal. Debuta amb la LEB-2 amb el Gandia Bàsquet (2002-2003), després va militar a l'Aracena (LEB-1, 2003-2004), a Los Barrios (LEB-1, 2004-2005), després el va recuperar el Girona i el va fer jugar a l'Akasvayu Vic (LEB-2, 2005-2006). A Vic hi va jugar dues temporades, va tornar a Gandia, ara anomenat Aigües de València, formació que es trobava a la LEB-Or, i des de 2008 forma part del Beirasar Rosalia, de Santiago de Compostel·la.

VALLMAJÓ TERCERO, Xavier

(Barcelona, 19.II.1975) Esportista

Fill de Jordi Vallmajó i d'Àngeles Tercero, és el gran de quatre germans.

Ha estudiat a l'Institut Alexandre Deulofeu i s'ha Llicenciat en Geografia (Universitat de Girona, 2001).

Va iniciar-se en el bàsquet a l'edat de set anys, i va jugar fins als vint-i-dos anys amb l'ADEPAF, moment en què el va fitxar el Valvi, i va estar sis temporades amb l'ACB a Girona. Ha jugat als equips professionals del Gijón (2003-

2005), al Palma (2005-2006), al Plus Pujol de Lleida (2006-2007), al Melilla (2007-2008) i, actualment, a Los Barrios (Algeciras).

VALLS GRAU, Josep

(Sant Feliu de Pallerols, la Garrotxa, 13.XI.1944)
Escriptor

Fill de família obrera, procedents del Maresme, és el segon de tres germans. Va ingressar al Seminari de Girona (1954-1962), deixa els estudis i s'endinsa en el món del treball a Girona. L'any 1968 es casa amb Carme Busquets i el

matrimoni s'instal·la a Figueres. Laboralment es vincula a un establiment hotelier, el Motel Ampurdán de Figueres (1968-2004), primer com a recepcionista i després d'administratiu; lloc que li permet establir contacte amb diferents estadants d'entre els quals sobresurt l'escriptor Josep Pla. En jubilar-se retorna al poble natal, però manté viu el contacte amb l'Alt Empordà.

Al llarg dels anys ha estat col·laborador de diverses publicacions periòdiques com: els setmanaris *Empordà*, *Hora Nova*, *Empordà Federal*, *Presència*, *Set Dies*, els diaris *El Punt Diari*, *el Diari de Barcelona*, en revistes com *Revista de Girona* o *Girona Gastronòmica*.

Les seves obres són el resultat de les seves aficions: gastronòmiques, literàries, artístiques, de viatges i de tertúlia. Ha escrit: *Josep Pla, inèdit*

(Barcelona: 1982; id.: 1982; id.: 1986), *Estimats germans* (Girona: 1985), *I un déu farà que ho recordis* (Olot: 1985) amb il·lustracions de Miquel Plana; *L'Àngel atònit: chiarità solare* (Girona: 1986), *Josep Pla: converses a l'Empordà* (Barcelona: 1986), *Barques i fogons del Ter a Portbou* (Tarragona: 1991) en col·laboració amb Joan Ferrerós[†]; *Empúries Olympia: Emporion Olympia* (Figueres: 1992) amb il·lustracions de Lluís Roura[†]; *Granoturco* (Tarragona: 1995), *La comèdia de l'art o l'art de la comèdia* (Barcelona: 1996), *Broubufat* (Girona: 1996), *Pla de conversa* (Girona: 1997), *Mediterrània* (Figueres: 1998) amb il·lustracions de Ramon Pujolboira[†]; *Francesc d'Assís Casademont* (Palma: 1999), *Terra Santa, any 2000: Egipte, Palestina, Jordània, Israel* (Figueres: 2000) amb il·lustracions de Lluís Roura; *Clapera Mayà d'Olot* (Olot: 2001), *Rosa Serra: exposició* (Olot: 2002), *La cuina del conill* (Figueres: 2005), *Comerç a/de Figueres. Història i vides d'establiments centenaris* (Figueres: 2005), *La ciutat del lliri roig. Florència o la il·lustre follia dels Médici* (Figueres: 2006), *Castells i castellers: 10 anys de la Colla Castellera de Figueres* (Figueres: 2006), *Nus i crus* (Barcelona: 2007), *Vilafant cuina i societat, 2000-2007* (Vilafant: 2007), *Xevi, la màgia que mou fronteres* (Girona: 2008).

Va rebre el I Premi de Narrativa Curta Just Manuel Casero (1986), per *L'àngel atònit*; el Premi Pin i Soler de Narrativa (Tarragona, 1995) per *Granoturco*. Guanya el premi Marian Vayreda de prosa narrativa dels Premis Literaris Ciutat d'Olot (2007), per l'obra *Nus i crus o la vida perdurable*, on l'autor entrevista personatges històrics com Sòcrates, Pius XII o Josep Pla.

Ha col·laborat en la coordinació dels actes dedicats a Eduard Bartolí[†] (Figueres, 2007).

VANCELLS MARQUÈS, Josep

(La Bisbal d'Empordà, el Baix Empordà, 20.IV.1842 - Figueres, 18.III.1916)
Advocat i escriptor

Fill de Narcís Vancells Marquès, hisendat i procurador, i de Francesca Marquès Gispert, ambdós de la Bisbal. Es va casar amb Dolors Clarà Roger (22.II.1869), la qual havia estat el gran amor d'Anicet de Pagès[†] de Puig, de Figueres, i el

matrimoni va tenir una filla, Maria (1870), la qual va morir infant. Va passar l'adolescència a la Bisbal, posteriorment se sap que viatjà amb freqüència per diferents llocs d'Espanya, i l'any 1869 es troba establert a Figueres.

Les col·laboracions de Vancells a la premsa donen a conèixer dos períodes ben diferenciats des del punt de vista ideològic. El primer període abraça des de la dècada dels 60 fins l'any 1881, la seva producció té un caire romàntic i les seves opinions manifesten obertament la seva catalanitat, coincideix amb les idees de Víctor Balaguer (1824-1901), ambdós adscrits a la Renaixença. És l'època en què col·labora amb *La montaña de Montserrat* (1868) i *El Faro Bisbalense* (1868).

Va escriure diverses obres de teatre: *La noya de l'Ampurdá: comèdia en dos actes y en vers* (Barcelona: 1866), *Misteris del mar* (Barcelona: 1867; traduït al castellà *Mar de leva*); *Un casament de conveniència: drama en tres actes y en vers* (Barcelona: 1868; la Bisbal: 1868 2a ed.), *Aproposít catalá: fét en dos horas* (la Bisbal: 1868). I les obres poètiques: *Florejada bisbalenca* (la Bisbal: 1868), *Ben vinguts sian los poetas: loa en un acte y en vers* (Barcelona: 1881).

L'any 1881 es produeix un canvi d'ideologia, de ser antimonàrquic esdevé partidari de la monarquia borbònica, la primera llengua esdevé el castellà, i publica a *El Ejército Español* (Madrid), *El Progreso* (Madrid), *La correspondencia militar*, *El diario del comercio*, *La Publicidad*, *La Vanguardia* i *La Tribuna*. L'any 1906, davant algunes actituds de crítica, sense fonament, de determinats catalanistes envers espanyols residents a Catalunya, es declara anticatalanista i s'oposa a Solidaritat Catalana, moviment format per: carlins, catalanistes de la Lliga Regionalista, republicans federals i republicans nacionalistes.

Va ser nomenat membre de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona (1905).

Conreà la poesia en castellà i la novel·la de costums; *Espinas!* (Barcelona: 1881), *La mancha*

en el armiño: novela de costumbres españolas contemporáneas (Barcelona: 1885-86; id.: 1893) amb pròleg i dues cartes de Ramón Junqué i Víctor Balaguer; *El Duque de Ciempozuelos* (Barcelona: 1891 3a ed.) amb pròleg d'Emilio Pi Molist; *Sara Rosales: novela de costumbres españolas contemporáneas* (Barcelona: 1894 3a ed.), *Cristiana* (1911). Preocupat per la llengua va escriure: *Naderías lexicológicas, leija fénix para limpiar léxicos castellanos y catalanes* (1915).

Va rebre diverses condecoracions, entre les quals figura la Medalla al Mérito Naval de Isabel la Católica. L'any 1881 l'Ajuntament de la Bisbal el va nomenar Fill Predilecte.

VANDELLÓS SOLÀ, Josep Antoni

(Figueres, 20.VII.1899 – Nova York, 14.IX.1950)
Economista i demògraf

Fill de Ramon Vandellós Marturet, notari, natural de Gandesa (Tarragona), i d'Inés Solà Guardiola, de Barcelona. Estudia el batxillerat a Figueres, cursa la carrera de Dret a Barcelona (1916-1921), i de postgrau en economia i estadística al Laboratori d'Estadística de la Universitat de Pàdua (1924), on coincidirà amb Corrado Gini i publicarà a la revista *Metron*, fundada pel mateix Gini, el treball titulat "La richesse et le revenu de la péninsule ibérique". Posteriorment, realitzà cursos a la Universitat de Londres (1925-1926), on s'especialitzà en transport i transaccions bancàries i treballà a la banca estudiant l'organització dels canvis monetaris.

El 1926 s'instal·là a Barcelona, passant a ser membre de l'Econometric Society (1933), i el 1930 professor de la Institució d'Estudis Comercials i també de l'Escola d'Estudis Socials. El 1931 creà l'Institut d'Investigacions Econòmiques que també dirigí, i el 1934 fou nomenat cap del Servei Central d'Estadística de la Generalitat de Catalunya i professor de la Universitat Autònoma de Barcelona, encara que sembla que a causa dels fets revolucionaris de 1934 no va arribar a exercir. A la capital catalana estudià els problemes monetaris interiors i exteriors, el comerç internacional i l'anàlisi de conjuntura. Des de maig de 1927 fins al 1935 va ser responsable de la pàgina econòmica del periòdic *La Publicitat*.

Entre 1936 i 1945 treballà a Veneçuela, pel govern de la República, organitzant l'estadística oficial i preparant professionals com a director-professor d'Estadística del Ministeri de Foment, com a professor de Geografia i Política Econòmica a l'Escola de Diplomàcia i d'Estadística a l'Institut d'Administració Comercial i d'Hisenda, i també en el sector privat.

L'any 1945 es traslladà als EUA on va treballar per a companyies petrolieres i com a expert econòmic per a l'ONU. En la missió d'assistència tècnica a Xile.

Des de 1925 va ser membre de l'Institut Internacional d'Estadística i va col·laborar en la fundació de l'Institut Interamericà d'Estadística.

Se sap que va elaborar informes per a l'Standard Oil i la Shell i altres estudis als Estats Units per a la Columbia University, a la Catholic Economic Association, i per a la Rockefeller Foundation. Va publicar articles sobre economia en revistes especialitzades: *Metron. International Review of Statistics*, *Revista de Economía Política* (Madrid), *Revista del Trabajo Nacional*, a Veneçuela, i als Estats Units.

Va publicar: *La riqueza y el progreso de España* (Madrid: 1920). *Quina era la riquesa d'Espanya l'any 1924?* (Economia i Finances, VIII, 1925). *La richesse et le revenu de la Péninsule Ibérique* (Roma: 1925). *La evolución demográfica de España* (La Haya: 1933), *El Porvenir de cambio de la peseta* (Barcelona: 1936; id.: 1974). Aixoplugat per la Fundació Patxot, va publicar diferents estudis sobre Catalunya: *La immigració a Catalunya* (Barcelona: 1935), *Catalunya, poble decadent* (Barcelona: 1935; Barcelona: 1985 2a ed. amb pròleg de Jordi Nadal) i *El porvenir del cambio de la peseta* (1936).

Pòstumament s'ha publicat: *Crisis i cicles econòmics. Textos publicats entre 1925 i 1948* (Barcelona: 1991), edició i notes a càrrec de Jordi Pascual Escutia.

VAYREDA OLIVAS, Joaquim

(Segueró, la Garrotxa, 1879 – 23.VII.1955)
Pèrit agrònom

Fill del farmacèutic i botànic olotí Estanislau Vayreda i Vila, d'Olot, i de Josepa Olivas de Noguer (1854-1881), de Segueró. Va ser el mitjà de tres

germans: Pere i, Joaquim i M. Concepció. Es va casar amb Josepa Trullol Pons, de Cabanelles, i el matrimoni va tenir onze fills: M. del Roser, M. dels Àngels i, M. Antònia, Josepa, M. del Mont, Maria, Jordi, Marta, Lluís i, Francesc d'Assís i Montserrat.

Va estudiar peritatge agrònom a Barcelona. Va guanyar les oposicions de tècnic del Servei Agrari de Girona. A la seu de Figueres, atenia les consultes dels terratinents i professionals de l'agronomia. Va assistir a diversos congressos

de la seva especialitat. Juntament amb el seu germà Pere, va administrar les propietats de la família.

Es va especialitzar en olivicultura i va fundar el Sindicat Agrícola de la Garrotxa a Lladó i, juntament amb el seu germà i altres figuerencs, va ser membre fundador de la Cooperativa Oleícola, a Figueres. Va viatjar per la Península i pel sud de França per adquirir més coneixements sobre el tema. Va idear un sistema per a la poda de l'olivera i per a combatre la mosca de l'oliva; també va treballar contra l'escarabat de la patata.

Va col·laborar en la publicació terradenca *Publicacions de la Terra*. Va publicar: *Memoria sobre los trabajos realizados por la sección de olivicultura del Consejo Provincial de Fomento de Gerona* (Gerona: 1923). Va deixar treballs inèdits.

VAYREDA OLIVAS, Pere

(Segueró, la Garrotxa, 7.III.1877 – Lladó, 27.I.1944) Advocat i historiador

Fill del farmacèutic i botànic olotí Estanislau Vayreda i Vila, d'Olot, i de Josepa Olivas de Noguer (1854-1881), de Segueró, va ser el gran tres germans: Pere, Joaquim i M. Concepció. El biografiat es va casar amb Maria Bech de Careda Olivet, d'Aguilana, i el matrimoni no va tenir descendència.

Va estudiar la carrera d'advocat i es va llicenciar (24.VI.1903). Mai no va exercir ja que, pertanyent

a una família de terratinents, es va dedicar a administrar la propietat.

Va dirigir l'*Avenç Garrotxí*, portaveu de la Unió Federal Nacionalista Republicana (UFNR), va fundar la revista *La Mare de Déu del Mont*, de curta durada, ja que va passar a ser el butlletí, *Santa Maria del Mont* (1928-1934),

i va ser col·laborador de diverses publicacions periòdiques, en les quals va tractar, entre altres, temes d'etnografia comarcal: *Publicacions de la Terra*, *Santa Maria del Mont*, *Revista d'Olot*, *Arxiu de Tradicions Populars*, *Ampurdán* o *Ampurias*.

Va escriure les monografies *El priorat de Lladó i les seves filials* (Barcelona: 1930) encara avui l'obra bàsica de referència, *Santa Maria del Mont: Notícia històrica d'aquest santuari* (Figueres: 1931) i *Supervivències de festes agrícoles primitives* (Figueres: 1931).

VAYREDA TRULLOL, Lluís

(Lladó, 3.VII.1918 - 27.VIII.1986) Pintor

Fill de Joaquim Vayreda[↑] Olivas i de Josepa de Trullol Pons, de Cabanelles. Va ser el novè d'onze germans. Es va casar amb M. Dolors Ribera Fontelles i el matrimoni va tenir tres fills: Elisabet, Jordi i Lluís Maria.

Va ser alcalde de Lladó, va col·laborar en l'administració de finques de l'oncle Vayreda[↑] Olivas i va instal·lar-se a la casa on ell havia viscut, a Lladó.

Es va formar amb el mestre Núñez[↑], a Figueres. Va practicar amb preferència l'oli, però també el dibuix i l'aquarel·la. Tot i disposar de temes de caire figuratiu, en la seva pintura el

principal element iconogràfic dels seus olis varen ser els paisatges de l'Empordà, la Garrotxa, i la Garrotxa d'Empordà amb una especial predilecció pels olivets. Essencialment naturalista, pretenia mantenir una convivència amb el paisatge empordanès, fusió del paisatge amb la realitat geogràfica.

L'any 1954 va decidir exposar per primera vegada a les Galeries Argos (Barcelona), l'any següent a la Sala Icària (Figueres), més tard, torna a Barcelona i exposa a Madrid i València. Mai no va voler participar en cap concurs.

Deixa passar un lapse d'uns deu anys i exposa de nou, a la Sala Municipal de Figueres (1966). La seva pintura havia experimentat una evolució, essent la figura l'element preferent. L'any 1972 inaugura a La Pinacoteca (Barcelona) i la crítica va ser molt favorable. A partir d'aquest moment, exposa de manera continuada arreu de Catalunya.

El Museu de l'Empordà va dedicar una exposició *Antològica* als Vayreda l'any 1975, i una en record i homenatge al biografiat després del seu traspàs, el novembre de 1986.

VAYREDA TRULLOL, M. Àngels

(Lladó, 18.VII.1910 - Figueres, 25.V.1977)

Escriptora

Filla de Joaquim Vayreda[↑] Olivas i de Josepa Trullol Pons, de Cabanelles, va ser la segona d'onze germans. Es va casar amb Joan Xirau Palau (1931), i el matrimoni va tenir dues filles: Maria[↑], farmacèutica, i Adela.

Va anar a estudi a les monges de Lladó i, després, a les Religioses Filipenses de Barcelona, però la principal escola fou la influència de l'art i la cultura heretada d'avis i pares. A l'edat de set anys va començar a escriure poesia.

L'esclat de la guerra civil el 1936 va produir la divisió de la família en el sector de "dretes" i d'"esquerres", la dreta catòlica tradicional dels

seus orígens i l'esquerra de la república laica dels Xirau, la nova família. Joan Xirau s'exilià a Mèxic (1939), mentre la biografiada va anar a viure amb els seus pares a Can Noguer de Segueró. Pel fet d'estar casada amb Joan Xirau, va ser empresonada al Seminari de Girona, en sortir s'embarcà amb les filles a Vigo per reunir-se amb el marit.

A Mèxic, va viure a Morelia i després a Mèxic D.F. No va deixar mai d'escriure, publicà contes a la *Nostra Revista*, dirigida per Avel·lí Artís com "L'amic fidel", i articles en diaris i revistes mexicanes i una novel·la *Plenitud de amor*, (Mèxic: 1945), sota el pseudònim M. A. Vayre. També va escriure guions cinematogràfics entre ells *Charro a la fuerza*, pel·lícula protagonitzada per Luis Aguilar i dirigida per Miguel Morayta i d'altres per a Mario Moreno *Cantinflas* com *El portero*, dirigida per Miguel M. Delgado i protagonitzada pel mateix Cantinflas. Va tornar a Europa el 1951, passant per Nova York, i van viure un any a París. La família es va reunir a Can Nogué de Segueró (la Garrotxa), l'any 1952. Reobriren la farmàcia l'any 1955.

La mort de la seva filla Adela, l'any 1961, a l'edat de vint-i-cinc anys la va afectar profundament, a partir d'aquest moment experimenta un canvi que es palesa en el llibre de poesia *La boira als ulls*, on molts dels seus poemes seran dedicats a la filla morta.

Des de la tornada a Catalunya, la biografiada va participar activament a les manifestacions culturals figuerenques. Amiga de Carles Fages d'Climent, qui la considerava una de les seves "cariàtides", de Josep Pla, amic de la família, i de Josep Fontbernat, exiliat a Andorra, realitzador d'un cèlebre programa de ràdio diari, titulat *Glossari Andorrà* on sovint recitava versos de M. dels Àngels. Amb el poema en tretze cants i un epíleg, *El testament d'Amèlia* (Barcelona: 1964), va participar als Jocs Florals de Perpinyà del 1953 al 1966, en què va assolir el títol de Mestra en Gai Saber concedit per l'Acadèmia Rossellonesa de la Ginesta d'Or, que li permet formar part dels Maitresses-Jeux.

L'any 1971 va guanyar als Jocs Florals de Barcelona el premi de novel·la guanyadora del premi Fastenrath, *Encara no sé com sóc* (Barcelona: 1970; id.: 1972 2a ed.; id.: 1985 3a ed.;

id.: 1994 4a ed.) amb pròleg de Carles Fages de Climent, i el llibre de poemes *La boira als ulls* (Barcelona: 1977) edició a cura de Maria Xirau.

Pòstumament ha aparegut *La meva masia* (Figueres: 1978), llibre de prosa poètica amb pròleg de M. Àngels Anglada i dibuixos de Lluís Vayreda, i la novel·la *Els defraudats* (Figueres: 1980), Premi de novel·la Pous i Pagès.

L'any 1975 va ser homenatjada per les poetesses catalanes a Sant Pere de Rodes. L'Ajuntament de Figueres va donar el seu nom a un carrer de la ciutat.

VAYREDA TRULLOL, Montserrat

(Lladó, 28.VIII.1924 – Figueres, 8.XI.2006)

Poetessa i escriptora

Filla de Joaquim Vayreda Olivas, natural de Segueró, i de Josepa Trullol Pons, de Cabanelles. Va ser la petita d'onze germans. A l'edat de tres anys es desplaça amb la família a Figueres, i assisteix a les Escoles. El període de

la guerra civil el passa al Mas de la Torre, a Avinyonet de Puigventós i, una vegada finalitzada aquesta, cursa estudis a Barcelona amb les religioses Filipenses. La família, després d'haver heretat Can Noguer de Segueró (Beuda), s'estableix en aquest casal, lloc on residirà fins l'any 1953 en què es trasllada, de nou, a Figueres.

La vida campestre la manté en contacte amb la natura, circumstància que es reflectirà en la seva obra, mentre que la primera influència poètica va ser la de l'avi matern, Sebastià Trullol, al qual defineix com afí a la Renaixença. A la dècada dels 50 i 60 manté contacte amb l'escriptora Carmen Conde i amb escriptors catalans com Josep M. López-Picó i Carles Riba. En aquest període escriu en castellà i col·labora amb les revistes de poesia espanyoles *Cumbres*, *Alcaraván*, *Madrigal*, i de l'Amèrica del Sud *Árbol de fuego* (Caracas) o *Lírica hispana* (Veneçuela).

A Figueres s'implica en diverses manifestacions culturals, forma part de les tertúlies de pintors i escriptors que tenien lloc a la fonda de Josep Martí i Roca, freqüentades per Fages de Climent, Sibecas, Pilar Nierga, Massot, Martínez Lozano, Evarist Vallès, entre altres. Juntament amb l'amiga Carme Guasch impulsa la Festa de la Poesia de la Societat Coral Erato (1956). Esdevé membre de la junta de l'Institut d'Estudis Empordanesos i assumeix el càrrec de bibliotecària (1976-1985), institució amb la qual intervé en les miscel·lànies dedicades a Frederic Marès i Carles Fages de Climent. Així mateix, tracta biografies d'alguns pintors com: *El pintor Joan Sibecas* (Figueres: 1979 en català i castellà) en col·laboració amb Narcís Sala, o *Joaquim Vayreda i Vila* (Barcelona: 1982).

Va col·laborar amb diverses publicacions periòdiques locals, comarcals i provincials com els *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos, *Hora Nova*, *Empordà*, *Empordà Federal* (Figueres), *Vida Parroquial* (Figueres), *Revista de Girona*, *Presència* (Girona), programes d'aplec i revistes de diferents municipis com *La Farella* (Llançà), *Revista de Garriguella* (Garriguella), *Revista de Palafrugell* (Palafrugell) o *Plaça Major* (Lladó), i va participar en nombrosos catàlegs d'exposicions, fonamentalment les celebrades en el Museu de l'Empordà durant la dècada dels 70 i 80.

Per a Monserrat Vayreda, en paraules de José Luis Torres, publicades amb motiu de la celebració de l'Any Vayreda, "la cultura no és, com per a molts, una eina de divisió i enfrontament sinó que, tot i estar arrelada a un entorn específic i de proclamar i defensar la seva personalitat, es converteix en un punt de trobada en el qual tothom pot participar sempre que la fi sigui la convergència de la més pura i cristal·lina expressió d'allò que l'esperit humà sigui capaç d'elaborar en els moments d'íntima abstracció". I segueix: "Per a Vayreda l'humanisme és no només una aurèola que l'envolta i la magnetitza fent-la personalment i específicament atractiva, sinó que també la cuirassa davant de qualsevol atac de frívola modernitat..."

La seva obra literària consta de llibres de poesies, en prosa i obres teatrals. Entre les poètiques s'hi troben: *Entre el temps i l'eternitat* (Barcelona: 1955), *Sóc* (Barcelona: 1957), *Ofrena de Nadal*

(Barcelona: 1965), *Un color per cada amic* (Olot: 1977), *Amb el sol a la mà* (Olot: 1978; s.l.: 1980; Figueres: 2004), *Afirmo l'esperança* (Olot: 1982), *Dels camins i de les ones* (Barcelona: 1980), *A proa plena (Ruixims de tramontana)* (Figueres: 1985), *Irisacions* (Gaüses: 2001), *Pessebre endins. El Poema dels Tres Reis* (Figueres: 2004). En prosa cal senyalar el llibre de bibliòfil en fascicles *Els pobles de l'Alt Empordà* (Figueres: 1978-1981), *L'Empordà màgic* (Barcelona: 1987) o *La màgia del Baix Empordà* (Figueres: 1990). I, entre les obres teatrals: *De l'Empordà a la Garrotxa* (drama estrenat a Figueres l'any 1963), *L'amor del fradistern* (sainet estrenat a Figueres) o la comèdia *Entre les dones, l'amor*.

En el decurs dels anys, l'amistat amb Lluís Roura queda plasmada en els títols d'àmbit comarcal: *Els pobles de l'Empordà* (Figueres: 1978; id.: 1984; id.: 1996 4a ed.), i *L'Alt Empordà, passat i present dels seus pobles* (Figueres: 2006), ambdues monografies amb il·lustracions del pintor

Treballadora incansable, va deixar molta obra inèdita, la qual està pendent d'un acurat estudi i catalogació. Va llegar els originals de l'obra *Els Pobles de l'Empordà* i una part de la biblioteca particular, els exemplars dedicats pels autors, a la Biblioteca Fages de Climent, de Figueres.

Ha estat mereixedora de nombroses distincions, d'entre les que cal esmentar Mestra en Gai Saber (1966), Filla Adoptiva de Figueres (1986), i Creu de Sant Jordi per la Generalitat de Catalunya (1999). Va rebre el IX Memorial Carles Dezuttere del Rotary Club de Roses-Empuriabrava (2002), i el Premi Sirena del Consell Comarcal de l'Alt Empordà (30.IV.2003), per la contribució al foment de la projecció exterior de la comarca. L'any 2004, amb motiu del vuitantè aniversari, varen tenir lloc diverses celebracions per a homenatjar-la: l'Ajuntament de Figueres li va fer entrega de la Fulla de Figuera de Plata al mèrit, i el de Lladó la va nomenar Filla Predilecta. L'any següent, la Facultat de Lletres de la Universitat de Girona li atorgà la Distinció al Mèrit Cultural i s'edità l'antologia poètica *Poemes de Montserrat Vayreda (Antologia, 1945-2004)* amb l'estudi a càrrec d'Anna Maria Velaz. Diversos ajuntaments han batejat carrers amb el seu nom i el CEIP de Lladó i un de Roses porten el seu nom.

VAYREDA VILA, Estanislau

(Olot, la Garrotxa, 11.XI.1848 – 20.IX.1901)
Farmacèutic, botànic i ornitòleg

Fill de Francesc de Paula Vayreda Busquets i de Rosa Vila Galí, de Vidrà. Va ser el cinquè de deu germans. Es va casar amb Josepa Olivas de Noguer, de Segueró, i el matrimoni va tenir tres fills: Pere[†], Joaquim[†] i M. Concepció.

Va estudiar Farmàcia a la Universitat de Barcelona (1866-1870), on va ser deixeble i col·laborador del botànic Antoni Cebrià Costa i Cuxart (1817-1886). Durant la carrera es va inclinar pels herbaris de plantes medicinals. Acabada la carrera, va esdevenir farmacèutic militar en la tercera guerra carlina. Les seves experiències es traduïren en la publicació d'un treball sobre l'àcid arseniós com a remei anticancerós.

La independència econòmica li va permetre dedicar-se als estudis de botànica, florística i ornitologia. En les seves propietats de Lladó va instal·lar un hivernacle on va aclimatar 350 espècies, des d'on desenvolupà bona part de la seva tasca científica. Per la seva dedicació, va rebre un Diploma d'Honor de la Societat Catalana d'Horticultura. Va classificar algunes espècies i formes noves de la flora catalana i en té dedicades d'altres com *Hieracium vayredanum*, *Polygala vayredae*, *Rosa vayredae*, *Saxifraga vayredana* i *Seseli vayredanum*. El seu herbari va arribar a contenir més de 40.000 plecs, actualment es conserva a l'Institut Botànic de Barcelona. La major part dels seus treballs són catàlegs florístics de diverses zones.

Com a fervent catòlic era antidarwinista. Va mantenir contacte amb diversos especialistes de l'època com Mariano Masferrer, Ignasi Roca, Ramon Bolòs o López Seoane.

Com a ornitòleg va ser premiat amb el primer premi en un Certamen de la Sociedad Gerundense Amigos del País (1882), per una memòria sobre ornitologia publicat l'any següent.

Va pertànyer a diferents associacions científiques: Societat Botànica Barcelonesa, Sociedad Linneana Matritense, Sociedad Española de Historia Natural, Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona, Associació d'Excursions Catalana i Société Helvétique pour l'Échange des Plantes. Va formar part també d'una comissió de treball sobre la fil·loxera a les comarques gironines.

Entre les seves publicacions: "El Bruel de Castelló de Ampurias" (*Revista de Gerona*, 1879), "Plantas notables por su utilidad ó rareza que crecen espontáneamente en Cataluña, ó sea apuntes para la flora catalana" (*Anales de la Sociedad Española de Historia Natural*, 1879), "Excursión botánica al Montseny y Guillerias" (*Crónica Científica*, 1880), "Plantas llamadas insectívoras" (*Crónica Científica*, 1881), "Excursión botánica al Cabo de Creus" (*Crónica Científica*, 1881), "Excursió botànica al Baix Ampurdà" (*Anuari de la Associació d'Excursions Catalana*, 1881), "Excursión botànica al lago de Espolla" (*Crónica Científica*, 1882), "Nuevos apuntes para la Flora Catalana" (*Anales de la Sociedad Española de Historia Natural*, 1882), *Catàlech de la flora de la Vall de Núria* (Barcelona: 1882), "Fisionomía propia de la vegetación del Valle de Nuria, Pirineos de Cataluña" (*Crónica Científica*, 1883), "Excursión botánica autumnal a Empurias" (*Crónica Científica*, 1883), *Fauna ornitológica de la provincia de Gerona, ó sea breve descripción de las aves sedentarias en la misma y las de paso accidental ó periódico* (Gerona: 1883), "Nota necrológica de D. Ramón Masferrer" (*Anales de la Sociedad Española de Historia Natural*, 1884), "Efectos del ácido arsenioso aplicado directamente como remedio heroico anticanceroso" (*El Sentido Católico en las Ciencias Médicas*, 1886), "Ensayo de jardín botánico de aclimatación en Lladó" (*Crónica Científica*, 1889), "Excursión botánica a Tossa" (*Crónica Científica*, 1890), "Excursión botánica de Lladó en octubre de 1891" (*Crónica Científica*, 1891), "Notas geográfico-botánicas" (*Anales de la Sociedad Española de Historia Natural*, 1901), "Plantas de Cataluña" (*Anales de la Sociedad Española de Historia Natural*, 1901), i l'obra pòstuma *Catàleg de la flòrula de la Mare de Déu del Mont* (*Treballs de la Institució Catalana d'Història Natural*, 1920), *Plantas de Cataluña* (*Anales de la Sociedad Española de Historia Natural*, 1921).

VEGA FERRER, Lluís*(Figueres, 26.II.1923 – 9.IV.1998)**Col·leccionista i electricista*

Fill de Luís Vega Ferrero, natural de Mollet del Vallès, electricista, i de Dolors Ferrer Sala, de Figueres. Orfe de pare als dinou anys, va haver de fer-se càrrec de l'empresa familiar d'instal·lacions elèctriques, essent un dels seus

clients l'ajuntament de Figueres pel qual va tenir cura del manteniment de l'enllumenat públic i del servei d'aigües.

Va ser locutor, presentador i animador de nombrosos actes celebrats a Figueres dels anys 50 als 80. També va ser presentador d'una sèrie de la televisió local TVFigueres (1991-1994) dedicada a imatges antigues de Figueres *Les coses d'en Vega*, en el qual ell explicava moltes anècdotes. Entre 1940 i 1973 va formar part de diversos elencs teatrals figuerencs com el del Patronat de la Catequística o de l'agrupació Arlequín. Va participar en l'organització del concurs *Golpe de Gong* (1950), en el qual també hi va actuar com a rapsode i presentador. A partir d'aquest fet, i pràcticament per la resta de la seva vida, va presentar a Figueres i diferents pobles de la comarca centenars d'actes i espectacles de tota mena com, festes de la poesia, festivals de ballet, revistes de varietats, vetllades de boxa, lluita lliure o circ, festivals benèfics, aplecs de sardanes, festes de la bicicleta, campionats de truc, desfilades de models i actuacions musicals a diverses sales de festes, entre elles les figuerenques, ja desaparegudes, Las Vegas i Don Quijote.

També va participar en programes de ràdio presentant concursos i espectacles a les emissores de Palafrugell i Palamós i va ser locutor de la primera emissora de ràdio que es va instal·lar a Figueres, l'any 1959, la qual va funcionar durant 15 dies. Va estar vinculat en nombroses iniciatives ciutadanes: de la represa del Certamen Agrícola e Industrial del Ampurdán (1952 fins 1973), va formar part de la

comissió organitzadora de l'homenatge de Figueres a Salvador Dalí (1961), dels actes per a l'elecció de la Pubilla de l'Empordà (1961), organitzador i participant de la Cavalcada de Reis.

Va formar part del grup La Conya en Bicicleta (1996), peculiar formació figuerenca que escenificava acudits.

Vega haurà passat a la història per la seva afeció al col·leccionisme, la seva col·lecció de cromos era una de les més importants d'Espanya. Va reunir també anells de cigars, jocs de cartes, dècims de loteria, cupons de l'ONCE, programes de cine, caps de llumins; per a l'Alt Empordà, la més important va ser la de targetes postals de Figueres i comarca.

VEGA VIDAL, Lluís*(Figueres 24.IV.1948) Còmic i col·leccionista*

Fill de Lluís Vega Ferrer, electricista, i de Marina Vidal Bosch, de Figueres. Ha heretat la col·lecció de postals de Figueres i comarca del seu pare, la qual procura completar.

Forma part del grup La Conya en Bicicleta (1996), peculiar formació figuerenca que escenifica acudits. Cada any sol actuar al Casino Menestral de Figueres o a *La Gresca a la Fresca*.

VEHÍ, Pere*(Navata?, s. XVII – Navata, 24.VIII.1677) Eclesiàstic*

Va ser rector de la parròquia de Navata (1633-1677). Gràcies a ell es va erigir l'actual església del poble, lloc on va ser sepultat. Va establir la fundació "La Minerva".

VEHÍ CASTELLÓ, Agustí*(Figueres, 18.XII.1958) Historiador*

Fill de Miquel Vehí i Bofill, pagès, natural de l'Armentera, i de Maria Rosa Castelló i Canta, auxiliar de clínica, natural de Figueres.

Ha cursat la carrera de Filosofia i Lletres, especialitat en Història Medieval (UAB), posteriorment va fer els cursos de doctorat en Història Contemporània, i els va finalitzar amb la tesina *Les viles endreçades. El sorgiment*

dels sistemes locals de seguretat enmig del creixement urbà de la segona meitat del XIX: una necessitat davant del fracàs del sistema estatal de seguretat pública. El cas de la policia de Figueres (UdG). La tesi doctoral va ser defensada a la UAB el 2006, portant per títol *Torna el fusell i posat a treballar! La Milícia Nacional a Figueres a la darrera Guerra Carlina (1872-1876)* (UAB), publicat per l'Ajuntament de Figueres forma part de la Col·lecció Juncària (Figueres: 2008).

Ha compaginat la seva tasca professional a la Guàrdia Urbana de Figueres, on va ingressar l'any 1982 i on ocupa el càrrec de sotsinspector, amb la docència universitària i els estudis d'especialització. És professor d'Història de Catalunya a l'Escola de Policia de Catalunya, des del 1993, i professor d'Història de la Seguretat a l'Escola de Prevenció i Seguretat de la UAB, des de la seva fundació l'any 1999. Ha estat professor a la Universitat Catalana d'Estiu en els cursos "L'exèrcit per dins" amb *"L'orgull del sol: cançó trista per un exèrcit trist"* (Prada de Conflent: 1998), sobre l'exèrcit espanyol d'Àfrica a principis del segle XX i "L'ou de la serp: el feixisme al segle XX" amb *"A voltes amb la por: reflexions sobre el feixisme"* (Prada de Conflent: 1999).

Ha escrit, com autor o bé com a coautor, diversos articles a la premsa local i comarcal sobre qüestions històriques (Alexandre Deulofeu, el castell de Sant Ferran, el teatre a Figueres...) i sobre qüestions professionals (història de la seguretat, el model policial català...). Igualment ha signat, sol o amb d'altres, diverses monografies, bé de caire històric *El valor de les paraules a la carta de Poblament de Figueres* (Figueres: 1997), bé d'aspectes professionals *Experiències policials en la gestió de conflictes: els treballs i les reflexions de*

la policia de Figueres (Barcelona: 2000); *La intervenció de les policies locals en la gestió de les minories*, (Barcelona: 2000); *Reflexions sobre el concepte de seguretat pública en l'àmbit municipal. Estudi d'un cas* (Barcelona: 2001); *La mediació policial. El paper de les policies locals* (Barcelona: 2003) i *Peligro! Cómo afrontar las adversidades sin miedo* (Barcelona: 2009).

Ha escrit, en col·laboració, *Joaquim Vallmajó. Una vida per un poble*, juntament amb Josep Frigola[†] i Vicenç Fisas (Figueres: 1995). *Els Pastorets de Figueres: LXXV aniversari d'El primer Nadal dels pastors (1923-1998)*, juntament amb Alfons Gumbau[†] i Gemma Gumbau (Figueres: 1998) i *Recorrerem la jungla. 50 anys d'Escoltisme a Figueres* (Figueres: 2003), juntament amb un grup d'antics escoltes figuerencs. En termes de creació literària és autor de les *VIII rondalles prenapoleòniques* (Figueres: 2003), sobre el castell de Sant Ferran, amb il·lustracions d'Eulàlia Rodríguez Pitarque.

VEHÍ SERINYANA, Joan

(Cadaqués, 30.V.1929) Fuster-ebenista i fotògraf

Fill de Pere Vehí Rahola, i de Consol Serinyana Pujol, ambdós de Cadaqués. Va ser el gran de tres germans: Joan, Manel, i Gaietà.

Es va casar amb Neus Escofet Maset, natural de Cadaqués, i el matrimoni ha tingut dos fills:

Moisès i Consol.

La càmera fotogràfica, rebuda com a regal durant la verema de l'any 1945, va propiciar un canvi fonamental en la seva vida d'una nova i escadussera afició a l'època: la fotografia. Aquest obsequi li va permetre retratar molts esdeveniments del poble com les festes, els casaments i les celebracions més variades del municipi —deixant-hi petja tant els personatges locals com personatges populars amb estades temporals al municipi: actors com la Chunga, Samantha Eggar; polítics com Tarradellas, crítics d'art com Romero i

Santos i Torroella; pintors com Dalí i Pichot; arquitectes com Bombelli; el rei Joan Carles o Cassià Just, abat de Montserrat— que, en el dia d'avui, constitueixen la història gràfica de la vila.

Però, per a Vehí, el que li haurà donat més projecció exterior, haurà estat la relació professional mantinguda amb Salvador Dalí des de l'any 1952. Relació iniciada gràcies al seu ofici, de fuster i ebenista. El biografat, a més de treballar en les qüestions bàsiques de la casa, li preparava els bastidors dels quadres (a milers), els embalatges, amb tasques d'ebenisteria en l'execució de mobles dissenyats pel mateix Dalí, de difícil interpretació. La relació entre Vehí i Dalí cada vegada va ser més amical, les converses de feina es convertien en tertúlies en les quals el pintor s'interessava per les qüestions de la vila. I Vehí, que sempre portava la càmera, no va deixar de fer-ho quan visitava el pintor; el va poder retratar en un ambient natural que no va permetre conèixer a d'altres.

El biografat es va jubilar de l'activitat professional l'any 1996, va tancar la fusteria, potenciant el vessant fotogràfic: va destinar l'antic taller a una exposició permanent de les seves col·leccions fotogràfiques, ubicant-hi l'arxiu fotogràfic el qual consta d'uns 80.000 negatius, 20.000 diapositives, a més de clixés de vidre, un nombre indeterminat de positius, i material que abraça des de 1900 fins a l'actualitat (2009).

L'any 2004, commemoratiu del centenari del naixement de Salvador Dalí, ha estat l'any en què es va difondre el vessant fotogràfic de Joan Vehí i la relació amb el pintor. Ha estat entrevistat per rotatius d'àmbit peninsular i forans, i per televisions nacionals (TV1, TV2, TV3, TV5, TV Madrid, Canal 324, Antena 3) i estrangeres amb un total de setze televisions (franceses, japoneses i hongareses). Un d'aquests programes, *Tarasca*, el va enregistrar el 2002, i el documental va ser emès sota el títol de *Fusta de mestre (La relació entre Dalí i Joan Vehí)*.

Les seves fotografies sobre Dalí han estat exposades de manera individual o col·lectiva a les exposicions: *Dalí a l'Empordà, la mirada dels fotògrafs empordanesos* (2004-2005), exposició que va itinerar per Catalunya i Espanya, a l'espai Dalí de Perpinyà (2004), al Museu Ludwig de Colònia (2005), al Macba (Barcelona, 2006), al Museu Municipal de Cadaqués (Cadaqués, 2006), a l'Espai Cap de Creus (2005-2006 i

2006-2007), al Castell de Pallegà (2008), i a Pinto (Madrid, 2009).

Algunes de les seves fotos han estat publicades per diversos rotatius com *La Vanguardia* (Barcelona), *Destino* (Barcelona), *Diari de Girona* (Girona), *L'Empordà* (Figueres), moltes vegades sense figurar-hi l'autoria. Darrerament, les seves fotografies li han estat sol·licitades per a diferents treballs. A Cadaqués, però, ja fa anys que se li reconeix la seva trajectòria, el 1980 per primera vegada va ser convidat en una exposició en la qual també hi participava Richard Hamilton, considerat el pare del pop-art; més endavant, en el Casino-Societat L'Amistat i en el Museu de Cadaqués; també ha estat sol·licitat per a il·lustrar programes festius de temes diversos de la vila, o per acompanyar monografies com la d'Enric Trilla *Naufregis a la mar de l'Alt Empordà* (1994), la d'Heribert Gispert *Cadaqués autèntic* (1998), la de Firmo Ferrer *Topònims de Cadaqués* (1999), la de Manuel Parés *La Llum d'Estrella Casas i Costa* (1999), *L'Escala. Quatre centenaris; llum, aigua i foc* (1999), la de Lluís Molinas *La Costa Brava. Un plató per al cinema* (2002) o la d'Aurora Pérez *El retaule Barroc de Cadaqués* (2001). Han format part de l'exposició *L'Any de la fred*, exposició que ha itinerat arreu de la província (2005-2008). El seu principal recull fotogràfic es troba a *Joan Vehí i el seu escenari, Cadaqués* (Girona: 2009).

El biografat ha estat un cadaquesenc implicat en diverses iniciatives locals: membre fundador del Centre d'Iniciatives Turístiques (CIT, c. 1973), impulsor i membre fundador de l'associació Amics de la Vela Llatina, que organitza la Trobada anual de Vela Llatina, de la qual des de 1997 n'és el president, i ha participat en la vida municipal havent estat regidor del consitori cadaquesenc en dos períodes (1958-1964) i amb les sigles de CiU (1999-2003).

VELA VELA, Celia

(Figueres, 6.V.1970) *Dissenyadora*

Filla de Julio Vela Adanero, fuster-ebenista, natural de Valladolid, i de Clara Vela Torres, de Sevilla. És la petita de set germans: un noi, el gran, i sis noies. Casada amb Jordi Rotllan Torrent (1993),

el matrimoni té un fill, Asier (1998), i una filla, Mila (2002).

Assisteix al Col·legi de les germanes de Sant Vicenç de Paül, de Figueres. L'any 1988 es trasllada a Barcelona per estudiar disseny de moda i escalat industrial, a L'Institut Internacional Art i Tècnica del vestir FELLÍ, de Barce-

lona. L'any 1993 presenta la tesina final de carrera amb la qualificació d'excel·lent.

L'any 1994, en col·laboració amb Carlota Rodés, realitza una col·lecció pel primer Merkamodal FAD de la història. L'any següent inicia, en col·laboració amb el seu marit, la firma Celia Vela i obre una botiga a Figueres, al cap d'uns anys amplia les col·leccions amb roba infantil (2004) i roba per a núvies (2004).

L'any 1996 col·labora amb l'empresa Coty-Astor i llança la primera col·lecció de roba per a la llar (1997). L'any 1998 participa a la Pasarela Cibeles i s'introdueix en el mercat japonès. Posteriorment, presenta les col·leccions als Estats Units i París (2003).

Un dels passos importants de la dissenyadora ha estat l'expansió de la firma al Japó (1998), cultura que exerceix una forta impressió en conèixer-la de manera directa. Dos fets importants han estat les relacions comercials amb l'empresa Matitat Inc. per comercialitzar ulleres de sol amb el seu nom (2000), i amb el grup Yamashita (Yashima, Yamadori, Yu, Nagata, ...). La culminació de la seva trajectòria en el país nipó ha estat la inauguració d'un espai permanent al Ginza East Building (Tòquio, 2008), i el disseny dels uniformes del Pavelló Japonès per a l'Expo de Saragossa (2008).

Ha dissenyat models en exclusiva per a diverses cases comercials com Lucky Strike, Agua de Sevilla, i per a particulars com el cuiner Marc Joli.

Per commemorar el desè aniversari de l'obertura del negoci figuerenc, el Museu de l'Empordà organitzà l'exposició *Celia Vela -10 anys, 10 mirades* (Figueres, 2005).

VELAZ SICART, Anna M.

(Figueres, 3.VIII.1948)

Filòloga, professora i escriptora

Filla d'Aniceto Velaz Compais, mecànic, de Sádaba (Saragossa), i de Flora Sicart Busquets, natural de Figueres. Està casada amb Josep Portas Palomer, i el matrimoni té un fill, Albert.

Des de jove es va decantar per l'estudi

de la llengua francesa assolint el Certificat Pratique de Langue Française, de l'Institut Français de Barcelona (1965) i el Diplôme de Langue Française, de la Faculté des Lettres et Sciences Humaines (Université de Toulouse, 1968). Amb els anys va ampliar la formació filològica cursant la llicenciatura en Filosofia i Lletres, especialitat de Filologia Catalana (UAB, 1984), els cursos de Doctorat en Filologia Catalana realitzats al Col·legi Universitari de Girona i a la UAB (anys acadèmics 1987-89), així com el primer cicle de Filologia Hispànica any 1981 CUG) i assignatures de 2n cicle (UAB) 1982-83, així com altres cursos relacionats amb la llengua catalana.

Ha treballat en el camp de la Filologia Catalana i francesa tant en el vessant de la docència com en el de la recerca, i en la branca de la Literatura Comparada, i ha analitzat les relacions existents entre escriptors catalans i la Literatura Francesa. Fruit d'aquest estudi són els cursos universitaris de Poesia Comparada impartits a Atenea i al Centre de Formació Universitària Joaquim Xirau i la seva participació en el Col·loqui de l'Associació Internacional de Llengua i Literatura catalanes celebrat a la universitat de París-Sorbona, l'any 2000.

Ha impartit cursos a universitaris (crèdits de lliure elecció Universitat de Girona) sobre Literatura catalana i francesa (segles XIX i XX), sobre Dalí, escriptor o sobre poesia i prosa poètica. Actualment, és col·laboradora i professora consultora de la Universitat Oberta de Catalunya.

En el camp de l'associacionisme cultural destaca la seva dedicació a Atenea, Associació de

Cultura del Casino Menestral –de la qual ha format part de la junta des de 1992, i des de l'any 2001 n'és presidenta–, des d'on s'ocupa de la programació de conferències i actes culturals de periodicitat setmanal.

Ha publicat articles i estudis de crítica literària a la *Revista de Girona*, als *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos, al diari *Avui* i al setmanari *Empordà*, sobre escriptors i escriptores catalans: Carme Montoriol[†], Aurora Bertrana, Mercè Rodoreda, Andrée Bruguière de Gorgot, Maria Àngels Anglada[†], Montserrat Vayreda[†], M. Àngels Vayreda[†], Carles Fages de Climent[†], etc. Ha impartit conferències sobre els autors i autores esmentats i també sobre Tomàs Garcés, Marià Manent, Carner, Salvador Dalí, Anicet de Pagès[†] i Jaume Maurici[†], entre altres.

En els darrers anys ha dedicat especial atenció a la figura de Montserrat Vayreda, primer a la Festa de la Poesia (2003), seguidament en el discurs d'atorgament de la Fulla de Figuera de Plata al Mèrit (17.IX.2004), comissària dels actes d'homenatge a Montserrat Vayreda organitzats el 2004 per les entitats, institucions i associacions culturals de l'Alt Empordà, comissària de l'exposició *Montserrat Vayreda: Camins de vida i poesia* (octubre-novembre 2004), la comunicació “El paisatge del país en l'obra poètica de Montserrat Vayreda” presentada al congrés: *El paisatge. Element vertebrador de la identitat empordanesa*, organitzat per l'Institut d'Estudis Empordanesos (2006), i la seva aportació ha culminat en l'edició i l'estudi introductori del llibre *Poemes de Montserrat Vayreda (Antologia 1945-2004)*, (Girona: 2005).

Ha estat mantenidora de la Festa de la Poesia a Figueres durant les edicions de 2003, 2004, 2005 i 2008, amb els discursos: “Un homenatge a la poeta Montserrat Vayreda i Trullol”, “El jove Dalí i la poesia”, “Aproximació a la poesia de Pilar Nierga” i “Què és la poesia?” publicats respectivament dins *Festa de la Poesia*, Societat Coral Erato (Figueres, 2003, 2004, 2005 i 2008).

És membre del Col·legi de Llicenciats i Doctors de Catalunya, sòcia de l'AILLC (Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes) i d'Òmnium Cultural des de 1978.

Ha traduït obres literàries del francès al català i castellà per al teatre.

Està treballant en el projecte de recerca *Carme Montoriol: de la vida i l'obra*, inscrit com a tesi doctoral a la UAB, dirigida pel doctor Manuel Jorba. Figura literària sobre la qual, ja ens ha fet partícip d'algunes aportacions, essent la més completa “Aproximació biobibliogràfica i aspectes de la narrativa de Carme Montoriol: dos contes inèdits”, a *Annals* de l'Institut d'Estudis Empordanesos (2000).

VENTÓS QUERO, Dolors

(Figueres, 6.VIII.1966) Pintora i professora

Filla de Joaquim Ventós Ventós, de Vilatenim, impressor, i d'Enriqueta Quero Cortés, d'Almeria. Des de molt petita sent interès per la pintura i el dibuix. Assisteix a classes a l'Erato amb Blanca Reig[†] i al Casino Menestral

amb Diego Torrent[†] i és alumna de l'Acadèmia Àurea. Poc temps després comença a fer pràctiques de classes amb els nens, circumstància que marcarà molt el seu futur. L'any 1984 inicia els estudis de disseny de moda a L'Institut Internacional Art i Tècnica del vestir FELL, de Barcelona. L'any 1988 estudia Disseny Gràfic i Publicitat a l'escola Pau Gargallo (Badalona). Realitza diferents cursos de pintura plàstica a l'escola de la Mercè de Girona amb Corominas, i cursos de pintura paisatgista amb la pintora Silvia Garcia.

Fa classes a l'Acadèmia Àurea fins l'any 2003. Des de l'any 2003 fins al 2006 dirigeix “Ettore tallers d'expressió” (Figueres). Imparteix classes de pintura a diferents centres de Roses, Lladó, Pont de Molins, l'Escala i Figueres.

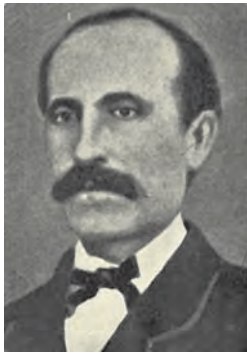
El desembre de 2006 inaugura la Galeria d'Art Dolors Ventós, on a més donar a conèixer les obres de diferents artistes i les seves, imparteix classes en el seu taller. La seva pintura es pot definir com un expressionisme figuratiu, amb molta força, tant cromàtica com de traç. L'obra més coneguda és de vessant ètnic, amb la figura humana com a principal protagonista, i un particular interès per

expressar, mitjançant el traç i els colors, les sensacions i expressions de la gent. L'artista prioritza la creativitat, treballa tant l'oli com els acrílics i l'aquarel·la, i preté provocar la màxima sensació amb la mínima línia.

Ha exposat en diferents llocs com Figueres, Girona, Celrà i Barcelona i ha participat en les Fires d'Art de Figueres, Girona i Vic.

VENTURA CASAS, Josep Maria

(Alcalá la Real, Jaén, 2.II.1817 - Figueres, 24.III.1875) *Músic i compositor*

Fill de Benet Ventura, militar, natural de Roses, i d'Antònia Casas, de Manlleu. El pare, sergent d'infanteria, va ser traslladat a Alcalá la Real (Jaén), lloc on va néixer el biografiat. Posteriorment és traslladat de nou a Roses (1819) i

després la família es desplaça a Figueres, on esdevindrà la residència definitiva per a Pep Ventura. Es va casar amb Maria Llandrich, filla de Joan Llandrich, sastre i músic, amb qui va tenir un fill Benet. Després d'enviudar, es va casar en segones núpcies amb Margarida Ripoll (1864).

Orfe de mare de petit, l'avi patern se'n fa càrrec. A l'edat de quinze anys s'inicia en el món laboral d'aprenent de sastre amb Joan Llandrich, que és el cap de la Cobla de Figueres amb qui es familiaritza amb la música i n'esdevé membre de la cobla, i amb els anys el director. Posteriorment, i a causa de les dissidències creades en el grup en voler incorporar el seu fill Benet a la formació, va entrar a formar part de la cobla-orquestra de La Erato, la qual va ser coneguda amb el sobrenom de la "Cobla d'en Pep".

Intèrpret de flabiol, oboè, guitarra i tenora, instrument en el qual va despuntar. Ha estat conegut amb diversos apel·latius populars, els més recordats són *Pep Ventura* o en *Pep de la tenora*. Ha estat qualificat com a introductor de la tenora i creador de la sardana llarga. L'augment de

compassos en les seves composicions va suposar una modificació en el nombre de components de la formació, que va passar de ser una cobla de tres quartans a incorporar instruments de metall, així com en la manera de ballar, i de comptar i repartir.

Va ser membre fundador de la Societat Coral Erato, essent un dels directors del cor (1862).

Va compondre més de dos mil temes musicals, balls de moda, caramelles, goigs, cançons nadalenques, peces corals, més de tres-centes sardanes llargues i nombroses de curtes, d'entre les quals la meitat no disposen de títol. Entre les més populars figuren: *Per tu ploro*, *Toc d'oració*, *El cant dels ocells*, *Una mirada*, *Totes volen hereu*, *On són les oquetes?*, *El pardal*, *Sardana de tenor*, *Un esmolet vell*, *Ai quines noies!* Altres títols: *Alça noia!*, *Arri Moreu*, *A Núria*, *La primavera*, *La matinatede de l'Empordà*, *A sota del mas Ventós*, *Cants de l'avi*, *La matinatede de l'Empordà*, *Enyorança*, *La Roser*, *En aquell temps*, *La barretina vermella*, *Planys d'amor*, *Les noietes de Figueres*, *Riu i plora*, *Ai de l'amor!*, *Per tu serà la pena i per mi el dolor*, *De bon matí*, *La donzella de la costa*, *La sardana del vailet*, *Els segadors*, *No estiguis trista*.

Alguns títols curiosos de sarsueles i sardanes són: *El barber de Sevilla*, *El diablo en el poder*, *Sardana a campanillas*, *Sardana de castañuelas*, *Un ballo in maschera*, *Fray José* o *El barón de la Castaña*. Algunes al·ludien a les ingerències de l'església en qüestions d'estat, altres constituïen sàtires polítiques contra els ministres d'Isabel II o contra el govern d'Amadeu de Savoia.

Són molts els pobles i les ciutats de Catalunya que li han dedicat un carrer. Amb motiu d'haver nascut a Alcalá la Real, la ciutat de Figueres s'hi va agermanar.

VENTURA LLANDRICH, Benet

(Figueres, 9.XII.1858 - 13.IX.1890) *Músic*

Fill de Josep Maria (Pep) Ventura i Maria Llandrich, natural de l'Escala. Benet va néixer al cap de vint-i-un anys de ser casats i a l'edat de cinc/sis anys va quedar orfe de mare, mentre que el seu pare va morir quan en tenia disset. Es va casar amb Rosa Tomás Carles, de Figueres, i no varen tenir descendència. Va morir molt jove,

als trenta-dos anys, a causa d'una de les malalties que més estralls provocava a l'època, víctima d'una tuberculosi hereditària.

Va estudiar batxillerat a l'institut de Figueres, lloc on probablement va rebre lliçons del seu pare ja que hi ensenyava solfeig i flauta. Va ser alumne del professor de piano, Salleras. Tocava la flauta, el flabiol, el tamborí i el piano i va formar part de la cobla del seu pare, coneguda com la Cobla d'en Pep, la qual posteriorment adoptà el nom d'Antiga Pep, de la qual en va ser director. Va dirigir, també, el Cor de La Erato (1885-88 i 1889-90).

Va compondre ballables, valsos, americanes, xotis i pasdobles. Va harmonitzar vint-i-sis sardanes per a piano per al seu pare. Va compondre les sardanes *Un record a mon pare* (1882), *La sardana* (1890), *La senyora*, *La Premiada*, *La cadenera* o *Consuelo*. Essent les més populars *Aimada*, *Carmeta*, *Carolina*, *Consuelo*, *La lluna de mel* i *Muntanyenca*.

La sardana titulada *Per sardanes, l'Empordà*. va ser premiada a la Bisbal l'any 1877.

VERA CASADO, Bartolomé de
(*Cuevas Bajas, Màlaga, 1851 – Castelló d'Empúries, 27.II.1921*)
Militar i escriptor

Fill de comerciants, els seus progenitors, Bartolomé Vera Arjona i Anna Casado Pareja, ambdós de Cuevas Bajas (Màlaga), li varen proporcionar una bona instrucció, va estudiar al Colegio de Padres Escolapios, d'Archidona i va assolir el grau de "bachiller". Com a soldat va servir en el "Batallón de Cazadores de Béjar" (1872), va aconseguir la graduació de sergent i va rebre diverses condecoracions al Mèrit Militar. Va ser nomenat sergent del Regiment d'Infanteria de Toledo (1874) i destinat a Castelló per a reconstruir la vila dels danys patits, després de la lluita entre carlins i liberals, en el "Foc de Castelló".

Com a republicà federal va formar part del consistori figuerenc (1910-1913).

Es va casar amb Llúcia Vergés Esponellà (24.IX.1875), de Castelló d'Empúries, i el matrimoni va tenir deu fills. Va deixar l'exèrcit i va esdevenir secretari d'ajuntament, primer de Colera (1877-1881), secretari interí de Castelló (1881) i posteriorment va assolir la plaça en propietat (1901-1921).

Va fundar el diari *La Voz de Colera* (Colera, 1879), i *La Escoba. Periódico democrático* (Castelló). Va escriure: *La administración local: memoria sobre los vicios y abusos existentes en los municipios: proyectos y bases para corregirlos* (Madrid: 1893), obra premiada amb el Premi Nacional Conde de Toreno (1893), *Páginas amargas. Cosas de España. Cómo se administra un pueblo bajo el dominio del cacique político. Notas sobre Castelló de Ampurias, la Conda Villa* (Figueras: 1902).

Va deixar inèdit *Memoria sobre la langosta en el Ampurdán*, en la qual narra el succeït a la plaga de 1895.

VERDAGUER BAYÓ, Miquel
(*L'Escala, 1871 – Figueres, 28.III.1952*)
Fotògraf i enquadernador

Fill de Manuel Verdaguer Castro, carrabiner, natural de Surio (Xàtiva), i de Gertrudis Bayó Bruguera, de l'Escala. Es va casar amb Maria Capalleras Prat (12.VI.1901), de Figueres.

Com a republicà federal va formar part del consistori figuerenc (1910-1913).

Va col·laborar amb un altre gran aficionat a la fotografia, Narcís Roget[†], i tots dos, sota el nom de Ciència & Paciència editaren una vintena de postals de Figueres.

VERDAGUER NICOLAU, Maria
(*Barcelona, 31.VIII.1925 – 12.IV.1990*) *Mestra*

Filla de Josep Verdaguer i de Paquita Nicolau, de Roda de Ter. Casada amb Ernest Fortiana[†], el matrimoni va tenir una filla, Àngels.

Juntament amb el seu marit, va rebre els primers títols de professors de català de la comarca (1968), atorgat per la Junta Assessoradora per als Estudis de Català (JAEC), formada per membres de la Secció Filològica de l'IEC.

Gran propagadora de la llengua catalana, va lluitar per la seva pervivència de diverses maneres: mitjançant les classes, l'organització de conferències, lliçons de català per correspondència, la correcció de textos (els articles de la

revista *Canigó*) i la fundació de la secció empordanesa d'Òmnium Cultural.

A Figueres, va impartir classes al Patronat de la Catequística, a la Fundació Clerch i Nicolau, a l'Institut Ramon Muntaner i a diversos col·legis com el Pous i Pagès. Varen formar gran nombre d'alumnes i molts d'ells esdevingueren mestres de català. Sol·licitats pel Grup Rossellonès d'Estudis Catalans (GREC), el matrimoni Verdaguer-Fortiana es va fer càrrec, també, de la formació de mestres de català del Rosselló impartint les classes a Perpinyà (des de 1970).

Durant la dècada dels 70, la secció empordanesa d'Òmnium Cultural va gaudir de gran vitalitat. En aquest període es varen organitzar hominages, conferències i actes diversos.

El Consell Comarcal de l'Alt Empordà va atorgar al matrimoni, Ernest Fortiana i Maria Verdaguer a títol pòstum, el Premi Indiketa (30.IV.2003), per la divulgació i manteniment de les tradicions.

VERGÉS, Joaquim

(Figueres?, s. XIX) *Advocat i escriptor*

Pertanyia al Col·legi d'Advocats de Figueres, i desenvolupava el càrrec d'oficial d'administració civil. Va escriure: *Gratitud y amor: drama original en cuatro actos y en verso* (Figueras: 1858).

VERGÉS ALMAR, Josep

(Vilanova de la Muga/Peralada?, 1825? – Peralada, 24.VI.1897) *Propietari, articulista i poeta*

Fill de Pere Vergés, propietari, de Vilanova de la Muga, i de Maria Almar, de Peralada. Es va casar amb Dolors Anglada, de Peralada, i el matrimoni va tenir dues filles: Elvira i Enriqueta.

Va formar part de l'equip de redacció d'*El Ampurdanés* (Figueres), i va ser col·laborador de la *Revista de Agricultura* de l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre (IACSI, Barcelona), de 1861 a 1868, on explicava l'estat de l'agricultura de la vila i rodalies.

Entre les seves poesies destaca *Ampurias: poema* (Figueras: 1892), *A Don Narciso Monturiol, inventor del Ictíneo, con motivo de su arribo a Figueras* (1861).

Va escriure també *Españoles en el Riff: pieza en un acto* (Figueras: 1860).

VERGÉS VILANOVA, Lluís

(Figueres, s. XIX – XX) *Banquer*

Empleat de dues entitats financeres, la Casa de Canvi Colldecarreras, la qual més tard va ser la Banca Ferran, i del Banco de Figueras. L'any 1924 va passar a ser Banco de Figueras-Banca Vergés, es trobava situat a la plaça de la Palmera i va estar en actiu fins a l'inici de la guerra civil. Posteriorment, la seva activitat professional va ser la corredor de borsa i casa de canvi.

VERGOÑÓS FERRER, Martí

(Palafrugell, el Baix Empordà, 30.X.1948) *Pintor*

Fill de Francisco Vergoñós Roqué, de Palafrugell, i de Maria Ferrer Carreras, d'Esclanyà (Begur), és el petit de dos germans. Casat amb Carme Poyato Sala, de Roses, el matrimoni té dues filles. Des de 1976 resideix a Roses.

Dedicat inicialment a diferents activitats artístiques com la decoració de ceràmica per a la casa Vilaclara de la Bisbal, va desplaçar-se a Limoges per aprendre com intervenir en la porcellana. L'any 1972 s'inicia, de forma autodidacta, en la pintura impressionista evolucionant progressivament cap a l'expressionisme. El servei militar l'obliga a fer un parèntesi en la vida artística i, una

vegada finalitzat, iniciarà diferents viatges per conèixer Europa. De retorn a Palafrugell realitza diferents tipus d'encàrrecs: cartells i decorats per al teatre.

Des de 1974 es dedica plenament a la pintura sobre tela, preferentment a l'oli, amb una iconografia basada en temes populars, i escenes quotidianes de la vida marinera, les quals es caracteritzen per una gamma cromàtica alegre i per disposar de moviment.

Considerant que l'art no ha de ser una disciplina per a competir, una de les seves premisses ha estat no participar en cap concurs artístic.

Ha exposat a nombrosos llocs de Catalunya, Espanya i l'estranger. La primera exposició va tenir lloc a la Sala d'Art de Palafrugell, l'any 1973, i a partir de llavors va exposar a Cadaqués, Figueres, Banyoles, Girona, Mallorca, Saragossa o Madrid. Les primeres exposicions estrangeres el portaren a Veneçuela (1978), la seva obra va formar part de l'exposició itinerant *Grupo de Arte de Venezuela*, que va recórrer diferents ciutats d'Amèrica Llatina (1980), a les ciutats alemanyes de Schwetzingen, Heidelberg, Mannheim o Baden Baden, i França i Itàlia, entre altres.

VIADER GUSTÀ, Fernando

(Parets d'Empordà, 8.IV.1916 – Girona, 16.VII.2006)

Hisendat, advocat i genealogista

Fill de Miquel Viader Bramon, hisendat, natural de Galliners, i de M. del Pilar Gustà Puigsech Casals i Aymerich, de Cervià de Ter. Va ser el gran de tres germans: Fernando, Maria i Margarida Maria. Casat amb M. Dolors de Ribot i de Balle (Camallera, 29.IV.1947), de Girona, el matrimoni no va tenir descendència.

Estudia el batxillerat a La Salle de Figueres i prossegueix els estudis cursant la carrera de Dret a Barcelona. En esclatar la guerra civil queda interrompuda la carrera i esdevé alferes provisio-

nal a l'exèrcit nacional (1936-39). Acabada la contesa finalitza la carrera, la qual no va exercir ja que la seva dedicació va centrar-se en administrar el patrimoni. Va residir a la casa pairal de Parets d'Empordà, i tant per la situació de la residència, limítrof de l'Empordà i el Pla de l'Estany, com per les propietats i les relacions familiars va mantenir contacte amb les dues comarques.

Tradicionalista per convicció i arrelament familiar, monàrquic, carlista, de fermes conviccions religioses, molt lleial als seus principis fins a la seva mort tenia per lema "encara que tots, jo no". Va ser alcalde de Vilademuls, municipi que engloba dotze pobles (1961-16.IV.1979). Va reorganitzar l'escut de Vilademuls amb les armes dels Rocabertí (1963).

Interessat per la cultura, va esmerçar una gran dedicació a la genealogia i l'heràldica, disciplina en la qual en va ser un expert, deixant manuscrites les genealogies de les principals nissagues de la demarcació de Girona, una selecció ha estat publicada amb el títol *127 genealogies de Fernando Viader* (Girona: 2004), edició a cura de Ricard Garcia i Pere Gifre (2004).

Va formar part de diversos centres d'estudis com l'Institut d'Estudis Gironins, l'Institut d'Estudis Empordanesos, i va ser nomenat membre honorífic del Patronat Eiximenis de la Diputació de Girona. Va ostentar diferents càrrecs del Reial Estament Militar de Sant Jordi, de Girona: assessor, Veguer-President, Veguer-General d'Espanya, i va morir essent Veguer Honorari.

Va publicar els seus estudis d'investigació a diverses publicacions especialitzades com la revista *Hidalguía* (Madrid), *Revista la Salle*, *Amics de Besalú*, *Revista de Girona* i diaris com *Los Sitios* i *El Correo Catalán*. I, a d'altres de caire municipal o comarcal de Banyoles, Girona o Vilademuls.

Ha publicat "La Casa Noguera de Segueró i el seu llinatge", a *II Assemblée d'estudis sobre el comtat de Besalú* (Olot, 1973) obra premiada pel Reial Estament de Sant Jordi, i "Relació de cases de la vegueria de Besalú que frueïen de Reial privilegi de generositat" a *III Assemblée d'estudis sobre el comtat de Besalú* (Olot, 1976) o *Història de Vilademuls als Fells informatius de la Mancomunitat de l'Estany* (1984). Ha estat col·laborador de les monografies: *Les Cases Pairals Catalanes* (Barcelona: 1965), de Joaquim Camps i Arboix; "El

Castillo y el linaje de Vilademuls” forma part d’una obra col·lectiva *Mélanges offerts à Szabolcs de Vajay à l’occasion de son cinquantième anniversaire* (Braga: 1971); *Els últims hereus* (Barcelona: 2005), coordinada per Enric Saguer.

Reposa a la tomba familiar del cementiri de Santa Llogaia de Parets d’Empordà.

VIARNÉS JUANOLA, Agustí

(Figueres, 6.IX.1935) Restaurador

Fill de Josep Viarnés Bos i de Margarita Juanola Costa, hostalers, de la Jonquera. Casat amb Pilar Miranda Vicens (1964), de Figueres, el matrimoni ha tingut dues filles: Margarita i Carmen.

Els pares, establerts l’any 1940 a l’actual pujada del Castell, portaren l’hostal fins l’any 1964. A partir d’aquest any, el biografiat i la seva muller continuaren el negoci fins a la jubilació, l’any 2000.

El biografiat va seguir el mestratge del seu pare i va comptar amb l’ajut de la seva muller. El restaurant va ser un referent gastronòmic a la ciutat i es va caracteritzar per fer cuina tradicional catalana amb toc personal. Algunes creacions pròpies com: l’arròs negre, el rap a l’empordanesa o les llenties verdes amb calamarsos, eren sol·licitades reiteradament pels comensals.

Ha rebut el Diploma d’Honor de la Generalitat, el Diploma d’Honor de la Federació Provincial d’Hostaleria i ha estat guardonat per l’Ajuntament de Figueres.

VICENS BUSQUETS, Josep

(L’Escala, 20.XII.1917) Músic i compositor

Fill de Josep Vicens i Mornau, músic, i de Catalina Busquets Flaqué, ambdós de l’Escala. Es va introduir aviat en la música de la mà del seu pare, fet que li va permetre guanyar la beca per a realitzar estudis de piano, atorgada per la Comissaria de

la Generalitat de Girona. Va ampliar estudis al Conservatori del Liceu de Barcelona, amb el pianista Guillem Garganta. Amb Josep Barberà, Montserrat Ayarbe i Josep Mundet va millorar harmonia, contrapunt i composició.

Ha estat concertista a diferents punts de la geografia espanyola i europea, i pianista solista al Liceu de Barcelona i al Palau de la Música Catalana. Ha dirigit diversos ballets, entre els quals cal destacar el de Katherine Duncan

Dance Company. Durant molts anys va ser el pianista de l’Hotel Ritz, de Barcelona.

Ha compost peces musicals diverses: obres corals, peces per a piano, i nombroses sardanes *Dos homenatges* (Premi Joaquim Serra, 1980), *Rondalles* (segon premi Sardanes Ràdio Lleida, 1981), *Manelic*, *Francesca*, *Pastoral*, *Dos homenatges*, dedicada al seu pare i al seu avi (Finalista Premi Joaquim Serra, 1980); *L’avi Xaxu* (1981), *Fantasies de joventut* (1982), *Jorn de festa* (1983), *Noranta anys*, *Obligant diferent* (2n premi Santa Cecília, Lleida, 1988), *Inquietuds* (1988), *Per un ideal* (accèssit Banyoles, 1990), *Diàlegs* (primer premi SGAE, 1991), *Presència* (1996), *Diferències* (Premi Cèret-Banyoles, 1999).

Una *Suite* per a cobla (1948), i una *Fantasia* per a tres cobles.

VICENS JULI, Josep

(L’Escala, 14.I.1870 – 18.IV.1956)

Músic i compositor

Fill de Leandro Vicens Saguer, músic, de l’Escala, i de Maria Juli Donjó. Es va casar amb Francisca Mornau Cros. És conegut sota l’apel·latiu de “Xaxu” o “l’Avi Xaxu”.

El seu mestre va ser en Rossend Mercader (1836-1909), conegut popularment com a “Rossendo cadiraire”, pare de Pere Mercader i va rebre algunes lliçons del castellaní Antoni Agramont. Disposava d’unes aptituds innates i va ser destre amb el flabiol, la tenora, el fiscorn i el contrabaix. Com era habitual en els músics va

haver de compaginar la música amb un altre ofici, el de barber.

Va formar part de la cobla Els Cadiraires (l'Escala), va fundar la Cobla de Baix (l'Escala), director de la cobla L'Aliança (l'Escala), sorgida de la unió de les dues cobles escalenques Cobla de Dalt i Cobla de Baix. Més tard, va fundar

La Principal de l'Escala (1906).

Va traslladar-se a Malgrat (1921-1930), i allà va fundar la cobla La Principal de Calella i La Principal de Tordera. Va residir a Girona (1931-1939) i va fundar la Cobla Xaxu. D'ideologia republicana, després de la guerra civil la família va viure a França (1939-1941), però aviat retornà a l'Escala lloc on restà fins al traspàs.

A la vila escalenca va intervenir també en les formacions corals de finals del segle XIX, va participar en la societat coral La Marinera i La Unió Escalense.

Va compondre més de cinc-centes sardanes, qualificades com a les sardanes més violentes, més ferotges, de més èxit. Sardanes que conserven l'espontaneïtat i la força expansiva. Va compondre també música religiosa, de concert, ballables, peces corals i una obra escènica *Muset i Bernadeta*, amb text de Josep Maria Folch i Torres.

Entre els ballables: *Las cuerdas de mi guitarra*, *En el retiro*, *Jota baturra*, *Quiero casarme*, *Records del cabaret*, *Salvaje*, *Los voluntarios*. Entre les peces corals: *La Pàtria* (1895) i *Records d'infantesa*.

Sardanes: *Bona festa*, una de les més populars de l'autor (1926); *Aires de muntanya*, *Camí de la masia*, *La segadora*, *Nostre casal*, *La font vella*, *La barretina*, *Muntanyes de Montgó*, *La roca del Frare* (1945), *La roca del cargol* (1945), *Records dels tres pins*, *Arc de triomf*, *Carícies*, *La filla del bosc*, *Nit de Sant Joan*, *La plaça del firal*, *Les noies de la costa*, *El cant del pastoret*, *La colla*, *La barra-ca de l'amor*.

L'any 1945 el poble de l'Escala li va retre un homenatge. L'Ajuntament de l'Escala commemorà el 50è aniversari de la seva mort (2006).

VICENS MORNAU, Josep

(l'Escala, 25.IV.1895 –
Malgrat de Mar, el Maresme, 4.II.1987)
Músic i compositor

Fill i deixeble de Josep Vicens[†] Juli, músic, *l'Avi Xaxu*, i de Francisca Mornau Cros, ambdós de l'Escala.

Va estudiar a l'Acadèmia Granados, de Barcelona. Va formar part de la cobla La Principal de l'Escala, com a con-

trabaix a les sardanes i violí als ballables. Va dirigir l'orfeó Els Atlants, de l'Escala. Va formar part també de La Principal de Peralada (1918). L'any 1920, es trasllada amb la família a Malgrat. Allà va dirigir la coral anomenada La Barretina i va col·laborar en altres iniciatives de la vila.

Va compondre sardanes, entre les quals s'hi troben els títols: *Ai, amor...!*, *Cant de maig*, *Caterineta*, *Amnistia i llibertat* (1932), *Lluïsa* (1925), *Marta* (1933), *Teresó*, *Teresina*, *Primavera d'amor*, *El cant del mariner*, *La font de l'Esquena*, *Ha vingut la primavera*, *Dissabte de Glòria*, *Voldria fossis petxina* (1940), *El cant dels forts*, *Nostàlgia*, *Mare nostrum* (1949), *Sant Pol de Mar* (1951) o *La Font d'en Gibert* (1950).

VICENS REGENCÓS, Tomàs

(Palafrugell, el Baix Empordà, 4.I.1894 –
Barcelona, c. 1971) Mestre

Fill de Narcís Vicens Barceló i de Concepció Regencós Prats. Va estudiar magisteri i exercí de mestre de l'escola pública de Peralada, des de mitjans anys 20 fins l'any 1934. Es casà amb Carme Calvet Llaty (16.XII.1929), filla de la Sra. Teresina, la mestra de les nenes de Peralada, i de Marià Calvet Golobardes, músic de La Principal de Peralada.

Es tracta d'un mestre singular, representant de la renovació pedagògica. Per a ell, la millor manera d'ensenyar era posant en pràctica la teoria, palpant l'explicació amb l'exemple pràctic.

Alguns dels exalumnes, recorden aquestes classes a l'exterior. Aquestes experiències es traduïren en petits opuscles publicats a la dècada dels anys 20 i 30, la major part sobre meteorologia, apicultura i agricultura. Aquestes publicacions, resultat de l'exercici del magisteri a Peralada, foren subvencionades per Miquel Mateu i li serviren de mèrit per traslladar-se a Barcelona. En data de 28 de febrer de 1934 va prendre possessió de la plaça al Grup Escolar Francesc Macià, del Patronat Escolar de Barcelona. Va col·laborar en algunes revistes com *La Colmena* i en el *Butlletí de Mestres de Girona*.

Les experiències pedagògiques amb els alumnes queden reflectides en els títols: *Campo de demostración agrícola anejo a la Escuela Nacional de niños de Perelada. Breve memoria correspondiente al curso 1925-1926* (Palafrugell: 1926), en col·laboració amb Pere Pujol; *Campo agrícola escolar de Peralada (Gerona). Trabajos realizados en 1928* (Palafrugell: 1930), *El año agrícola de 1930-31 en Perelada (Ensayo climatológico). Campo agrícola escolar de Peralada (Gerona)* (Palafrugell: 1931), *Resumen meteorológico local del año 1932. Breve estudio de la Tramuntana, Campo Agrícola Escolar de Peralada (Gerona)* (Palafrugell: 1933), *Resumen meteorológico local del año 1932. Breve estudio de la tramontana* (Palafrugell: 1933), *Les Pràctiques agrícoles i entomològiques a l'escola primària* (Barcelona: 1934), *El treball didàctic a la nostra escola unitària* (Barcelona: 1935).

Disposa també d'algunes aportacions de caire històric: *Contribución al estudio de la historia de Perelada* (Palafrugell: 1930), *Dos peraladencs il·lustres* (Palafrugell: 1931), *Qüestions prehistòriques i altres notícies de Peralada* (Palafrugell: 1932), *Vilas Empordaneses. Peralada medieval (Monestirs, Aspectes, Records)* (Palafrugell: 1934).

VICENS SALA, Maria

(Roses, 22.VII.1925 – Figueres, 19.VIII.1999)
Actriu

Filla de Jaume Vicens Colls, fuster, i de M. Lluïsa Sala Marés, ambdós de Roses. Casada amb Jacint Seseiras Berta, de Roses.

Va introduir-se en el món del teatre als anys 40, a la Societat Unió Fraternal, junt amb el seu marit Jacint Seseiras. Al cap dels anys va ser una de les fundadores del nou Grup de Teatre de Roses (GTR). Es va reincorporar a l'es-

cenari amb l'opereta *La bella Helena*, d'Offenbach. Va col·laborar amb el nou grup i va actuar en diverses obres: *La filla del mar*, de Guimerà; *El malalt imaginari*, de Molière, i *La senyora de Sade*, de Mishima.

Per les festes de Nadal participava en la representació dels *Pastorets* i, en general, col·laborava en tots els actes que es celebraven en el poble.

Va destacar la seva actuació a *La dolça de les Tàpies* (1994), un monòleg de dues hores i mitja de durada, i *Així és si us ho sembla* (1998).

VICENS VIVES, Jaume

(Girona, 1910 – Lió, França, 1960) Historiador

Casat amb Roser Rahola, empordanesa, es va vincular a la vila de Roses, lloc on estiuava.

Va estudiar la carrera de Filosofia i Lletres a la Universitat de Barcelona (1930).

L'any 1936 va presentar la tesi doctoral *Ferran II i la ciutat de Barcelona*.

Va exercir l'ensenyament a l'Institut Escola de la Generalitat. Va ingressar a la Universitat Autònoma de Barcelona (1933), i guanyà la càtedra d'història de l'Institut de Figueres.

Després de la guerra civil es va quedar en el país i va ser sancionat. Va col·laborar en publicacions com *Destino*, amb el pseudònim de "Lorenzo Guillén".

L'any 1942 li va ser atorgada la plaça de Baeza, aviat va tornar a Barcelona. Va opositar i va obtenir la càtedra d'Història Moderna de la Universitat de Saragossa, i després la de Barcelona (1948).

A la ciutat comtal va dedicar-se a la investigació, una de les aportacions més importants d'aquest moment va ser l'obra *Historia de los remsas en el siglo XV* (1945). A partir de l'any 50 es posa en contacte amb l'escola francesa dels *Annales* i s'interessa pels nous corrents historiogràfics en les quals es té en compte l'economia i l'estadística. La nova manera d'analitzar la història va provocar moltes reticències en els ambients tradicionals. La primera obra en la qual va aplicar la nova metodologia va ser *Aproximación a la historia de España* (1952), la qual va ser repetidament reeditada.

Juntament amb el seu cunyat, Frederic Rahola[†] d'Espona, va fundar l'editorial Vicens Vives (1942). En col·laboració amb Enric Bagué va redactar *Història. Primeres lectures* (1936).

A la comarca va establir amistat amb diferents personalitats, entre les quals destacava la figura de Miquel Mateu[†]. Aquest el va convidar a formar part del jurat dels certàmens historioliteraris convocats per la Biblioteca del Palau de Peralada.

Va publicar nombrosos articles a revistes especialitzades i tot i la seva mort prematura va ser un autor prolífic. Entre les seves obres figuren els títols: *La transformació de la Generalitat medieval* (Barcelona: 1936), *Ferran II i la ciutat de Barcelona: 1479-1516* (Barcelona: 1936-1937 2 vols), *España geopolítica del estado y del imperio* (Barcelona: 1940), *Política del Rey Católico en Cataluña* (Barcelona: 1940), *Historia general moderna del Renacimiento a la crisis del siglo XX* (Barcelona: 1942 amb nombroses reedicions), *Mil figuras de la historia. Nombres ilustres. Vidas famosas* (Barcelona: 1944), *Rumbos oceánicos. Los navegantes hispanos* (Barcelona: 1946), *Gerona después de la Paz de Ryswick (1698)* (1947), *Ensayo sobre la morfología de la revolución en la historia moderna* (Zaragoza: 1947), *Historia general moderna del Renacimiento a la crisis del siglo XX* (Barcelona: 1948), *El Príncipe Don Fernando (el Católico) Rey de Sicilia* (Zaragoza: 1949), *Emporion curso de historia universal* (Barcelona: 1949), *Tratado general de*

geopolítica (Barcelona: 1950), *Mil lecciones de la historia. Los grandes temas de la política y de la cultura universal* (Barcelona: 1951), *Historia general moderna. Del Renacimiento a la crisis del siglo XX* (Barcelona: 1951-52 2 vols), *Fernando el Católico, Príncipe de Aragón, Rey de Sicilia 1458-1478: Sicilia en la política de Juan II de Aragón* (Madrid: 1952), *Juan II de Aragón 1398-1479. Monarquía y Revolución en la España del siglo XV* (Barcelona: 1953), *El gran Sindicato Remensa (1488-1508)* (Madrid: 1954), *Noticia de Catalunya* (Barcelona: 1954), *El segle XV. Els Trastàmars* (Barcelona: 1956), *Universo: tierra, productos y estados* (Barcelona: 1956), *Felip II i Catalunya* (Barcelona: 1956). En la recepció pública a la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona va llegir el discurs "Cataluña a mediados del siglo XV" (9.XII.1956) (Barcelona: 1956), *Industrials i polítics: segle XIX* (Barcelona: 1958, amb diverses reedicions), *Trajectòria Mediterrània del Príncep de Viana* (Barcelona: 1961).

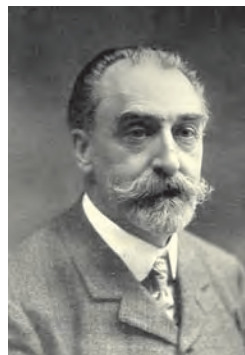
Va dirigir la *Historia social y económica de España y América*, i s'ocupà de les edicions dels *Atlas Ibero-Americano de Geografía Mundial*, *Atlas y síntesis de historia de España: con 63 mapas geopolíticos* (Barcelona: c. 1943), *Atlas de Historia de España o Atlas de geografía económica* (Barcelona: c. 1950).

Pòstumament la seva obra ha estat objecte de nombroses reedicions.

VIDAL CARRERAS, Lluís Marià

(Barcelona, 6.X.1842 – 10.I.1922)

Enginyer de mines i benefactor

Fill de Mariano Vidal Merli, advocat de la Reial Audiència de Barcelona, natural de Cardona, i de Maria Paula Carreras Pahissa, de Piera. Va ser el primogènit, després naixeren Paulina i Susana.

Va passar la infantesa a Cardona, estudià el batxillerat i els dos primers anys de la

carrera d'Enginyer Industrial a Barcelona, i es va traslladar a Madrid per cursar els estudis d'Enginyer de Mines (Madrid, 1866), essent el professor de Paleontologia i Geologia, Matías Martínez Luarca, un dels que més l'impressionà. Va ingressar en el Cuerpo de Ingenieros de Minas del Estado (1866), ocupant distintes destinacions d'entre elles la de cap del Districte Miner de Girona.

Va ser un eximi científic el qual va ser premiat pel Govern, el 1874, pel seu treball titulat *Datos para el conocimiento del garumnense*; va obtenir medalla d'argent el 1883 a l'Exposició de minería y metalurgia de Madrid, i el 1884 a l'Exposition Internationale de Geographie de Toulouse. El jurat de l'Exposició Universal de Barcelona li premià els seus treballs amb la medalla d'or.

Era numerari de la Real Academia de Ciencias Naturales y Artes de Barcelona; soci agregat de l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre (IACSI); acadèmic corresponent de la Real Academia de Ciencias Exactas, Físicas y Naturales de Madrid; membre de la Société Géologique de France, i membre de la Société Hispano-portugaise de Toulouse i de la Société d'Études des Sciences Naturelles de Béziers.

D'entre la seva extensa bibliografia, referida a l'Empordà, trobem *Nota acerca del sistema cretáceo de los Pirineos de Cataluña* (Madrid: 1878), *Reseña de las minas de cobre y de hierro de la montaña de Montdevà en San Lorenzo de la Muga* (Barcelona: 1882), *Edad de las capas de Bulimus gerundensis* (Barcelona: 1883), *Reseña geológica y minera de la provincia de Gerona* (Madrid: 1886), *Géologie a toute vapeur de Portbou a Barcelona* (Tolosa de Llenguadoc: 1889).

La seva vinculació amb Agullana prové del seu casament amb Dolors Gomis, d'ascendència agullanenca. L'any 1911 l'ajuntament el va anomenar Fill Adoptiu de la població en agraïment a les donacions de terrenys, de pedra i econòmiques que varen fer possible la construcció de les escoles municipals. També, tant ell com la seva esposa, tenen sengles carrers dedicats a la seva memòria.

VIDAL COMALAT, Francesca

(Figueres, 9.IV.1909 – 4.VI.2001) *Mestra*

Filla de Francisco Vidal Raymendez [sic], professor, natural de Girona, i de Concepció Comalat Joana, de Figueres.

Va estudiar magisteri a l'Escola Normal de Girona. Va exercir el magisteri a Capileira (Granada, les Alpujarras) (1932-1934), a Agullana (1934-1943), va ser directora del col·legi públic Baldiri Reixac de Banyoles on va viure els millors anys de la seva professió. El darrer destí va ser al col·legi públic Sant Pau de Figueres. Va aplicar els mètodes pedagògics de reconeguts ensenyants com Maria Montessori (1870-1952) o Jean-Ovide Decroly (1871-1932).

Neboda de l'artista Guillem Comalat[†], va procurar preservar el seu record.

VIDAL ILLA, Ferriol

(Castelló d'Empúries, 18.VII.1911 – Figueres, 11.IX.2006) *Músic*

Fill de Francisco Vidal Turias, de Castelló, botiguer, i de Paquita Illa Pujol, de Castellfollit de la Roca. Casat amb Rosario Oliver, de Camallera, vila en la qual hi va residir prop de quaranta anys.

Va aprendre música amb Buscarons[†], l'avi Rau. Va fer el servei militar voluntari al Castell i va formar part de la banda militar. Havia estat fiscornaire i trombó de vares de la històrica cobla anomenada Els Rossinyolets (Castelló d'Empúries), de la qual en va ser l'últim supervivent. Va tocar també amb els Montgrins, amb l'Orquestra d'en Carbó, i l'orquestra Olesa de Montserrat.

VIDAL SALVADOR, Jordi

(Figueres, 9.IX.1956) *Esportista i àrbitre*

Fill de Francisco Vidal Bujóns, i de Carmen Salvador Llonch, ambdós de Figueres, va ser el segon de dos germans.

Va iniciar-se en l'hoquei patins a l'edat de set anys i continuà fins que va desaparèixer el Club de la ciutat de Figueres (1978). Va seguir amb l'esport dedicant-se a un altre vessant: l'arbitratge (Girona,

1978). Va debutar a la Categoria Nacional de la Federació Espanyola (Barcelona, 1985), i seguidament a la Internacional (Portugal, 1992).

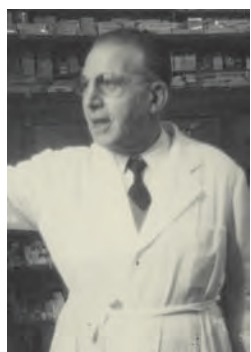

Des que es va implantar la puntuació d'àrbitres d'hoquei a Espanya, l'any 1991, el biografiat ha figurat sempre entre les quatre millors puntuacions i, en vuit ocasions, en primera posició.

En campionats nacionals ha arbitrat finals de lliga i Copa del Rei. Quant als Internacionals, ha arbitrat dues Final Four de l'Europa Clubs (Igualada, 1999 i Portugal, 2006), una Final CERH (Comite Europeo Roller Hockei, 2005), quatre Golden Cups (Blanes, 2004, 2005, 2006 i 2007), una Copa Naciones (Montreux, Suïssa, 2007), quatre Europeus (Alemanya, 1994; França, 1995; Itàlia, 1996; Espanya, 2008) i set Mundials (Alemanya, 1997; Macao, Xina, 1998; Argentina, 2001; Portugal, 2002; Califòrnia, 2005; Xile, 2006 i Vigo, 2009).

VIDAL SASTREGENER, Josep M.

(Sant Pere Pescador, 18.I.1895 – Figueres, 2.I.1985) Farmacèutic

Fill de Josep Vidal Geli, metge, i de Dolors Sastreger Saúch. Va ser el petit de tres germans. Es va casar amb Felipa Reig Molas, de Sant Jordi Desvalls, i el matrimoni va tenir un fill, Narcís.

Va estudiar les primeres lletres a Sant Pere Pescador, el batxillerat a Figueres, i la carrera de Farmàcia a la Facultat de Barcelona (1915-1919), amb títol expedit el 15 d'octubre de 1920. Un dels seus professors de botànica va ser el professor-ajudant Pius Font i Quer (1888-1964).

En acabar va exercir a Arenys de Mar (Barcelona), després a Sant Jordi Desvalls i el mes d'abril de 1936 va comprar la farmàcia del doctor Castellví, situada a la plaça Anselm Clavé, indret conegut posteriorment amb el nom de plaça Triangular.

En esclatar la guerra civil es traslladen a Sant Llorenç de la Muga i, després, a Avinyonet de Puigventós, des d'on es desplaçava a diari a la capital (1937-1939). Va exercir la professió fins al seu traspàs.

L'any 1948 va ingressar a l'Ajuntament de Figueres pel Terç Familiar. A la dècada dels 80, quan va tenir lloc la remodelació de la segona fase de l'Hospital de Figueres, va ser nomenat el primer farmacèutic de la institució, càrrec del qual va dimitir al cap de poc.

Va reunir nombrosos llibres sobre flora i botànica, essent els seus llibres de capçalera *la Flore complète portative de la France, de la Suisse et de la Belgique*, de Gaston Bonnier (1853-1923), professor de botànica de la Sorbonne i *Flores de España* de l'editorial Omega. Gràcies al coneixement de la botànica i de les propietats de les plantes remeieres, el seu establiment va sobresortir per l'elaboració de la medicina natural, comercialitzava preparats, elaborats per ell mateix, a base de productes naturals. Recomanava l'equilibri en la venda de fàrmacs i proposava la medicina natural com a alternativa. Molta gent de Figueres i comarca s'atansava a la recerca del consell de l'apotecari en busca d'alguna prescripció natural i, fins i tot, de suport econòmic.

VIGO TRULLS, Benet

(Roses, 3.XI.1918)

Pagès, cooperativista i empresari

Fill de Joan Vigo Ripoll, pagès de Roses, i de Rosa Trulls Guitart, va ser el petit de dos germans: Rosa i Benet. Casat amb Maria Mercader Berta, el matrimoni va tenir dos fills: Joan i Eduard.

En esclatar la guerra s'afilià a Les Joventuts Llibertàries, agrupació que aglutinava els joves antifeixistes. Va entrar a l'escola de la guerra assolint la graduació d'oficial, però sense incorporar-se al front actiu. Acabada la guerra va ser denunciat, jutjat i destinat a un batalló de treballadors (1939-1942), finalment va haver de fer el servei militar.

En retornar a la vila nadiua, gràcies a aconseguir implicar persones i institucions diverses, va

posar en marxa diverses cooperatives entre les quals es compten: la Cooperativa Agrícola La Bodega, el Centre Escolar Empordà, Promocions Turístiques i la residència geriàtrica Societat Cooperativa Dr. August Pi i Sunyer. Va publicar algunes de les seves opinions sobre el cooperativisme a la revista *Cooperació Catalana*. Ha participat en la Fundació Roca Galès, constituïda l'any 1976 a Barcelona, entitat dedicada a l'estudi i divulgació del moviment cooperatiu.

Quan s'inicià l'afluència turística, va tenir visió de futur i va invertir en el ram de l'hostaleria, començà amb l'Hotel Univers i l'Hotel Marina a Roses, i va seguir amb l'Hotel Catalonia, a Benidorm.

Va ser també el fundador de la Creu Roja de Castelló d'Empúries, entitat que li va retre un homenatge l'any 1988.

Va ser premiat en el VI Memorial Carlos Dezutere (Empuriabrava, 1997), i l'any 2006 va rebre el Dracma d'Or atorgat per l'Ajuntament de Roses.

VILÀ, Felip

vegeu: FELIP VILÀ, Joan

VILÀ AYATS, Joan

(*Riumors*, 10.I.1886 – *Granollers*, *el Vallès Oriental*, 8.V.1981) *Músic i compositor*

Antoni Agramont[↑]. Va aprendre l'ofici d'esparter a Figueres.

Fill de Miquel Vilà, pagès. Va ser el gran de dos germans. Es va traslladar amb la família a l'Armentera i, a l'edat de deu anys, va començar a estudiar música. Els seus mestres varen ser Josep Vicens[↑], Xaxu i de fiscorn

Va entrar a formar part de la cobla de Tossa de Mar (1900), i va aprofitar l'estada per aprendre harmonia i composició amb l'organista de la parròquia. Es va casar amb Encarnación Ferrer Carantela, de Tossa de Mar, i el matrimoni va tenir quatre fills, Miquel, Joan, Ramon i Silveri, els tres primers músics i compositors.

L'any 1903 es va instal·lar a Granollers i va ser fiscornaire de les cobles Els Agustinetes, La Moderna i La Catalana o també coneguda com a Catalònia. Va fundar la cobla-orquestra La Principal de Granollers (1929) i, posteriorment, va fundar i dirigir la cobla Montseny, de Tona (1946-1952).

Va compondre nombroses peces musicals, més de dos mil ballables, una sarsuela *Ocells d'estiu*, encara per estrenar. Una de les peces que més fama li va suposar va ser el pasdoble *A la festa* (1918), considerat l'himne de Granollers o també dit *Himne dels Sants Metges*, barri de la ciutat. És autor també de desenes de sardanes: *El camí del cel* (1905), *Rosella* (1906), *Argentonina*, *La modisteta*, *Cap a la serra*, *Florida d'estels*, *Comiat de festa*, *La puntaire*, *Maricel*, *Esclats del cor*, *Feta per mi*, *La batuda*, *La bona nova*, *Joana*, *Full d'àlbum*, *Trobada d'amor*, *Amor a la pàtria*, *Donzelles del pla*, *Jorn de festa*, *Retorn a la pàtria*, *Lurdes de Tona*.

Durant la Festa de l'Ascensió (1976) va ser homenatjat. Com a proposta de la Comissió d'Amics del Mestre Vilà Ayats, l'Ajuntament de Granollers, en el Ple (23.III.1994), va acordar dedicar-li un carrer.

VILA CARRERAS, Dolors

(*Castelló d'Empúries*, 5.IV.1949) *Professora*

Filla de Bonaventura Vila Quera, fuster, de Castelló d'Empúries, i d'Elisa Carreras Pozo, de Begur. Casada amb l'alemany Herbert Hartkopt, des de 1973 viu a Edenkoben (Alemanya), on imparteix classes de castellà a l'acadèmia de nit comarcal i col·labora d'interpret,

de castellà i francès, en les activitats culturals de la vila. Ha escrit *Pa amb vi i sucre* (Roses: 2007).

VILA CARRERAS, Jordi

(Castelló d'Empúries, 13.IV.1943)

Fuster, empresari i escriptor

Fill de Bonaventura Vila Quera, fuster, de Castelló d'Empúries, i d'Elisa Carreras Pozo, de Begur. D'ofici fuster, resideix a Roses des de 1965 on es va establir en iniciar el negoci: una botiga de mobles. A Roses ha participat activa-

ment en la vida política, durant la transició va ser president comarcal de Centristes de Catalunya i, posteriorment, regidor de l'Ajuntament de Roses per Unió de Centre Democràtic (UCD) (1979-1983), després pel Centre Democràtic Social (CDS) (1987-1991), i per CiU (1991-1994; ?-1999) i es va fer càrrec de les àrees d'Urbanisme i Turisme.

Aficionat a la literatura i a la història, ha escrit novel·les, algunes històriques, relacionades amb en el seu entorn més proper: *Quan vivíem de l'estraperlo* (Figueres: 1996), *Estimats i odiats carlins* (Figueres: 1998), *Aquell luxuriós estiu del 41* (Barcelona: 2000), *Jaume I, entre l'amor i la corona* (Barcelona: 2003), *Una espurna de perversió* (Roses: 2004), *L'home de Perpinyà* (Roses: 2005). La darrera aportació ha estat *Quan els nazis sopaven a Figueres* (Roses: 2009).

VILA CASELLAS, Sebastià

(Castelló d'Empúries, 1874 - 27.VII.1951)

Propietari, rellotger i fotògraf

Fill de Fulgenci Vila Barnadas, d'Oix, pèrit agrònom i, posteriorment, procurador de Diego de Moxó, i de Rosa Casellas Fàbregas, de Castelló. Va estudiar química i farmàcia, però aficionat a la mecànica va fer de rellotger i practicà l'art de la fotografia. Es va casar amb Dolors Quera Vila,

de Bassegoda, i varen tenir sis fills: Josep Maria, Coral, Bonaventura, Aurora, Maria i Montserrat[↑].

Un dels fills, **Bonaventura Vila i Quera** (Castelló, 1916-1997) també tenia un laboratori fotogràfic per al seu

ús personal. Sebastià va ser el primer executor d'unes targetes-postals de Castelló, que les editava i venia el seu germà, **Alfonso Vila Casellas (A. Vila)**, a l'estanc, així mateix realitzava els retrats de les persones que necessitaven salconduits per anar a Figueres durant la guerra i la postguerra.

VILA-PUIG CODINA, M. Glòria

(Sabadell, el Vallès Occidental, 26.III.1934)

Pianista i professora

Filla de Joan Vila-Puig, reconegut pintor paisatgista de Sabadell, amb qui des de petita es va familiaritzar amb l'art i la música, i de Maria Codina Duran. És la petita de tres germans. Va residir a Caldetes, i en esclatar la guerra, a Be-

llaterra. Es va casar amb Gonçal Comellas[↑] (1969) i del matrimoni varen néixer dues filles Alba i Anna[↑]. L'any 1979 s'instal·la juntament amb la família a Avinyonet de Puigventòs, vila on resideix fins a la jubilació, l'any 2002.

Va començar a estudiar piano als sis anys amb un professor particular, Mateu Rifà, director del Conservatori de Música de Sabadell. En acabar els estudis es va matricular a la prestigiosa escola privada Virtelia de Barcelona, portada pel matrimoni Joan Massià, mestre de violinistes, i Maria Carbonell professora de piano, essent aquesta la seva principal professora de piano. Va estudiar també

música de cambra amb el mestre Joan Massià, i va assolir les màximes qualificacions.

Des del punt de vista professional, en els inicis va donar concerts a cases particulars, però li agradava més tocar acompanyada i va formar part de tríos i de petits grups de cambra. Quasi tota la carrera l'ha desenvolupat dins aquest àmbit, havent col·laborat amb violinistes com Xavier Turull, la cantant M. Carmen Rodríguez, el flautista Claudi Arimany, i cal destacar l'acompanyament de Gonçal Comellas, de 1969 fins al 1983, a qui va conèixer a l'acadèmia Virtelia.

A partir de 1983 va iniciar un nou camí, ara com a ensenyant, a l'Escola de Música del Casino Menestral, de Figueres, activitat que deixà en jubilar-se (2002). En els dinou anys d'exercici ha format nombrosos alumnes, alguns destaquen avui en dia com a professionals, és el cas de Jordi Cristau[↑], Alba Comellas, Inés Reguero o Glòria Pinsach.

Es va implicar amb la vida política del poble adoptiu, i va ser elegida alcaldessa d'Avinyonet de Puigventós per dues legislatures (1988-1996). D'aquesta època són el nou ajuntament, amb servei de dispensari, i l'arranjament de la plaça Gran i la plaça Petita o l'enllumenat exterior de l'església, malauradament no va poder dur a terme un dels objectius, el d'eliminar la carretera d'enmig del poble.

Des de la jubilació, tot i mantenir vincles amb la comarca, resideix de nou a Sabadell.

VILÀ COMAS, Jaume

(L'Armentera, 5.IV.1917 – l'Escala, 20.XI.1977)
Músic

Fill de Josep M. Vilà[↑] Saliner, músic, de l'Armentera, i d'Àngela Comas Fornés, va ser el gran de cinc germans, essent músics en Jaume, el primogènit, i el seu germà Josep Maria. Es va formar musicalment amb el seu pare, tant en el vessant teòric d'harmonia i solfeig,

com en els instruments, trompeta i piano. Aquesta circumstància li va permetre ingressar a la cobla Vergelitana, de Verges, l'any 1931, on va esdevenir el segon trompeta; la temporada de 1932 va passar a la cobla Emporitana, en la qual hi va estar fins a esclatar la guerra civil.

Després d'haver estat al front i una vegada finalitzat el servei militar, l'any 1943, entra a formar part de La Principal de l'Escala, coincidint amb el seu pare, i el seu germà Josep Maria, el qual tocava el fiscorn. En dissoldre's, l'any 1957, els dos germans varen entrar a La Principal de Figueres, en la qual el biografiat s'hi va jubilar de manera forçosa la temporada de 1970-1971.

Va arranjar peces musicals per a la cobla esca-lenca, però va destacar en el vessant compositiu-sardanístic, essent les peces més conegudes *Festa assenyada* (1945) i *Saltant les roques* (1946). Altres títols de sardanes responen a *Empar* (1936), *L'Escala* (1940), *Montsec* (1943), *Retorn* (1944), *Nit d'estiu* (1947), *Gentil escalenca*, (1950) *Cant d'enyorança* (1951), *La festa dels vells* (1952), *Dansaires de la costa* (1953), *Oreig de mar* (1953) *Més llenya al foc* (1954).

Va deixar una sardana, acabada per Joaquim Hostench, *Desig escalenc* estrenada el 2006.

VILÀ FASSIER, Carme

(Roses, 21.III.1937) Pianista i concertista

Filla d'Antonio Vilà Arola, de Barcelona, i de Carme Fassier Mar, natural de Bilbao. Va néixer a l'Hotel Mar y Sol de Roses, propietat del seu pare.

És la quarta generació de pianistes de la família, totes dones i totes amb el

mateix nom, Carme.

Va aprendre piano amb Emília Palau[↑], muller del doctor Salazar[↑], des dels quatre fins als dotze anys, moment en què va ingressar al Conservatori de Barcelona, on va finalitzar els estudis amb les màximes qualificacions i havent assolit les medalles d'Or i Plata. Als setze anys

viatjà a Ginebra, estudià amb Bela Siki, gran pianista hongarès, i esdevé finalista del Concurs Internacional (1953 i 1955).

Va prosseguir la formació de la Musik Akademie Hochschule und Darstellende Kunst (Viena), a la Konzertfachklasse de Richard Hauser. L'any 1959 guanya el Concurs Internacional Hayden Schubert de Viena, i va obtenir el Reifeprüfung de la Musik Akademie de Viena, amb la màxima qualificació, l'any 1961.

Coneix Zubin Metha, director d'orquestra, el qual la posa en contacte amb tres grans pianistes: A. Brendel, P. Badura-Skoda i J. Demus, els quals esdevindran els seus protectors. L'any 1962 va aconseguir el premi extraordinari en el curs Internacional que aquests pianistes impartien a Viena. Becada i premiada per l'Acadèmia Chigiana de Siena, lloc on va tenir com a professors A. Cortot i Guido Aposti. L'any 1966 va obtenir la Medalla Harriet Cohen (Londres).

L'any següent Paul Badura-Skoda la va sol·licitar com assistent a Madison (Estats Units), i seguidament és *Artist in Residence* a la Universitat de Wisconsin Parkside (Estats Units), des de 1968 fins al 1973. Moment en què retorna a Espanya, oposita i assoleix la Càtedra del Conservatori Superior Municipal de Barcelona, l'any 1977. Institució de la qual ha estat directora des de 1977 fins l'any 2001.

Com a concertista manifesta que ha volgut preservar la seva llibertat pianística sense mostrar preferències per determinats compositors per no quedar encasellada. Els diaris més importants del món s'han fet ressò de les seves interpretacions. Qualificada d'artista amb tècnica perfecta, amb musicalitat, sensibilitat, equilibri expressiu i tendresa; en les audicions en directe crea una atmosfera de diàleg entre intèrpret i compositor.

El primer concert el va oferir a la Sala Edison de Figueres, en companyia de la seva professora, Emília Palau, a l'edat de deu anys. Amb el temps, ha ofert recitals i, ha acompanyat orquestres en concerts, ha fet gires i actuacions a diferents ciutats del món com Viena, Berlín, Londres, Nova York, Tel Aviv, Barcelona, València, Madrid, Buenos Aires o Teherán. Ha gravat per la RCA (Radio Corporation of America).

Va ser nomenada Doctora Honoris Causa per la Universitat de Wisconsin Parkside (Estats Units).

VILA GIMBERNAT, Antoni

(Figueres, 18.V.1906 – l'Escala, 15.IV.1997)
Mestre

Fill de Francesc Vila Vidal, perruquer, i d'Elvira Gimbernat Duran, ambdós d'Avinyonet de Puigventós, domiciliats a la Rambla. A remolc de la família viu a Avinyonet de Puigventós i posteriorment a Madrid, ja que el pare prepara-

va unes oposicions per a funcionari de governació i Girona serà el primer destí.

El biografiat és alumne de Dalmau Carles amb el qual estudia comerç. Ingressa a la Normal i finalitza els estudis l'any 1925, i es dedica a fer classes particulars. Com a mestre, el primer destí serà a Riocabado de la Sierra (Burgos) (1931). Aquell any es casa amb Teresa Mitjà Aradas. Posteriorment es traslladen a Anglès (1934-1936).

En esclatar la guerra civil el destinen al front, en una bateria d'antitancs; sol·licita l'ingrés a l'Escola Popular de Guerra i aprova els exàmens assolint el títol de tinent d'enginyers; quan la retirada, l'escola es refugia a Pont de Molins. Ell i altres companys es dirigeixen a Argelers de la Marenda. Després de la guerra el destinen a Lloret de Mar (1939-1943), i després a l'Escala (1943-1976) escola de la qual n'esdevé director des de l'any 1968 fins a la jubilació.

A l'Escala va completar l'ensenyament regulat amb classes particulars, va preparar nombrosos alumnes per al batxillerat per a examinar-se per lliure a l'institut de Figueres o per fer el comerç. Gràcies a l'interès en la preparació dels exàmens lliures molts escalencs pogueren cursar estudis superiors. Va ser un pedagog vocacional amb gran sentit de la responsabilitat i un gran defensor de la disciplina escolar.

L'Ajuntament de l'Escala li va lliurar la Medalla de la Vila amb distintiu Honorífic i va acordar nomenar-lo "Fill adoptiu de l'Escala" (7.IV.1994).

VILA GUYTÓ, Antoni

(*Vilabertran, 17.I.1843 – Figueres, 28.XI.1878*)
Metge i literat

Fill de Fernando Vila Padrell, metge, natural de Mataró, i de Teresa Guytó Roure, de Romanyà de la Selva. Va ser el segon de nou germans. Va morir solter.

Va cursar estudis de medicina a la Universitat de Barcelona i va exercir de metge a Figueres.

Va escriure composicions poètiques de sentit religiós, algunes de les quals les publicà al *Calendari Català*, de Briz, a la *Revista de Gerona* a *La Renaixensa* i a l'*Asociación Literaria de Gerona* (1873). Va ser corresponsal de diverses entitats artístiques i literàries de Barcelona i Girona.

VILA GUYTÓ, Josep

(*Vilabertran, 14.II.1853 –*
Salt, el Gironès, 21.XII.1918) *Metge*

Fill de Fernando Vila Padrell, metge, natural de Mataró, i de Teresa Guytó Roure, de Romanyà de la Selva. Va ser el sisè de nou germans. Es va casar amb Emília Sabater Rovira, de Figueres i el matrimoni va tenir sis fills: Narcís, Josep Maria, també metge, maridat amb Soledad Reig; Maria Teresa, Lluís, Maria i Margarita.

Va estudiar a l'institut de Figueres, on va assolir el títol de batxiller en arts (1874). Va exercir la medicina al Manicomi de Salt.

VILA GUYTÓ, Narcís

(*Vilabertran, 11.IV.1851 – Figueres, 10.XI.1915*)
Metge

el matrimoni va tenir sis fills: Inés, Ramon,

Fill de Fernando Vila Padrell, metge, natural de Mataró, i de Teresa Guytó Roure, de Romanyà de la Selva. Va ser el cinquè de nou germans. Es va casar amb Ernestina Moreno, cantant d'òpera, procedent d'Almagro (La Manxa) i

Ernesto, Josep Maria, traspasat infant; Narcís i Josep Maria.

Va estudiar a l'institut de Figueres i el 1872 va superar la revàlida. Va anar a Barcelona per cursar medicina on es va llicenciar el 1878. Va obrir consulta privada a Figueres i, quan el seu pare es va jubilar, va ocupar-se dels seus pacients.

El 1908 va entrar a formar part de la Junta del Col·legi Provincial de Metges de Girona en representació dels facultatius del partit judicial de Figueres i des d'allà va impulsar l'Agrupació de Metges de Figueres (1909).

VILA MITJÀ, Francesc Xavier

(*Anglès, la Selva, 1.XI.1936*)
Professor i pintor

Fill d'Antoni Vila ↑ Gimbernat, mestre, natural de Figueres, i de Teresa Mitjà Aradas, de Banyoles. Va viure uns anys a Lloret i, a l'edat de vuit anys, a l'Escala. Va estudiar a l'institut de Figueres i magisteri a l'Escola Normal de Girona (1955), estudis que complementà amb els de Belles Arts, a l'Escola Superior de Belles Arts de Sant Jordi, de Barcelona (1963). Compagina els seus estudis amb el treball a l'editorial Vicens Vives, lloc on edita uns quaderns de dibuix progressiu per a primària, seleccionats pel *Ministeri d'Educació*. Va oposar a Didàctica de les Arts Plàstiques i va esdevenir catedràtic de la Facultat de Ciències de l'Educació, primer a Lleida, lloc on hi va estar tres anys i, després, a la Universitat de Girona on ocupà la càtedra de Didàctica d'Arts Plàstiques (1966-2003).

Des de sempre, ha compaginat les seves activitats pedagògiques amb la pictòrica i disposa d'estudi a la vila escalenca.

A l'Escala, s'ha implicat en nombroses activitats artísticoculturals locals. Ha impartit cursos d'arts plàstiques per a infants i per a adults, i és l'organitzador de l'Exposició Col·lectiva d'Artistes Escalencs. Ha estat també membre fundador de

l'edició impresa de la revista *L'Escalenc* (des de 1982), de la qual n'és director des de fa més de vint anys.

És autor de l'escultura en bronze dedicada a *La dona del pescador*, del disseny dels gegants i capgrossos de la vila i de molts cartells oficials de l'Escala.

Va realitzar els dibuixos del llibre *L'Escala* (Girona: 2003), de Joan Barceló Coll.

L'any 2007 l'Ajuntament li va dedicar una exposició antològica.

VILA MITJÀ, Mercè

(Lloret de Mar, la Selva, 30.VIII.1943)

Professora

Filla d'Antoni Vila Gimbernat, mestre, natural de Figueres, i de Teresa Mitjà Aradas, de Banyoles. Als pocs dies de néixer, el seu pare va ser destinat a l'Escala i tota la família es traslladà a la vila empordanesa. Va estudiar el

batxiller, i es va examinar per lliure a l'institut de Figueres. Va fer magisteri a Girona i l'any 1966 va aprovar les oposicions. Va exercir a Viladamat, Banyoles i el destí definitiu va ser Sant Llorenç de la Muga, però només en va prendre possessió. Va decidir deixar temporalment l'ensenyament i acabar la carrera d'Història a la Universitat Autònoma de Barcelona. Es va llicenciar l'any 1974 i va exercir a la Bisbal i, posteriorment, a Figueres (fins al 2003). L'any 1993, per oposició restringida, entra a formar part dels cos de catedràtics.

L'any 1992 va presentar la tesi de doctorat *Una aproximació als anys de la guerra civil a l'Escala* (UAB). És membre del Centre d'Estudis Escalencs i ha col·laborat en els *Fulls d'Història*.

Altres publicacions: *El cementiri vell. Allò que ens en contenen els arxius* (l'Escala: 1991), *L'Escala 1931-1947 (República-Guerra Civil-postguerra)* reestructuració abreujada de la tesi doctoral (l'Escala: 1994), *L'església de l'Escala* (l'Escala: 1997).

VILA MONER, Joaquim

(Figueres, 5.XII.1918) Metge

Fill d'Ernest Vila Moreno, metge, i de Mercedes Moner Raguer, pianista. Casat amb Anna Forment Solana, el matrimoni ha tingut tres fills: Ernesto, Narciso i Inés.

Va estudiar la carrera de Medicina a Barcelona, va exercir

amb el seu pare a la clínica anomenada del doctor Vila, i batejada pel biografiat amb el nom de Clínica Santa Creu, en commemoració de les Fires i Festes de la ciutat de Figueres.

Va comprar les accions al doctor Brusés, i la clínica va esdevenir propietat de la família Vila. Va actuar com a cirurgià i metge de medicina general, es va especialitzar en ginecologia i va desenvolupar les tasques de direcció del centre.

Ha rebut la condecoració de "Caballero de la Legión" (1993).

Va ser distingit amb el Premi Pastor del Consell Comarcal de l'Alt Empordà (2006), que s'atorga a la persona que s'ha destacat per potenciar els aspectes econòmics o socials de la comarca.

VILA MORENO, Ernesto

(Figueres, 2.I.1884 - 23.II.1960) Metge

Fill de Narcís Vila Gutyó, metge, de Vilabertran, i nét de metge, i d'Ernestina Moreno, d'Almagro, va néixer en el carrer de Peralada i va ser el tercer de sis germans: Inés, Ramon, Ernesto, Josep Maria, Narcís i Josep Maria. Es va casar

amb Mercedes Moner Raguer i el matrimoni va tenir un fill, Joaquim.

Va estudiar la primària amb professors particulars i pel batxillerat, finalitzat als catorze anys, es va examinar per lliure a Girona. Va esperar dos anys per endinsar-se en la carrera de Medicina (Barcelona, 1906?). Amb possibilitat de plaça a la Facultat de Medicina i a l'antic Clínic, va retornar a Figueres per motius familiars. Se'l considera l'introduïdor de la cirurgia a la comarca i el primer tocòleg.

Juntament amb el doctor Antoni Brusés[↑] Majó i Emili Pallissera adquiriren la casa propietat de la família López[↑] Murray, que ja havia tingut les funcions de clínica particular, i compraren la mútua asseguradora La Previsión Popular S.A. per tal de poder iniciar les atencions clínico-sanitàries.

Conegut arreu de la comarca amb el nom de "Don Ernesto" va ser un metge amb vocació dedicat a tots els pacients i una persona de gran humanisme, afable i amb gran sentit de l'humor. Va esmerçar una bona part de la seva dedicació a l'hospital, ubicat al carrer Nou, de Figueres. Quan la ciutat es va quedar sense centre d'atenció sanitària, a causa dels bombardeigs de la guerra civil, va reservar unes estances a la seva clínica per a beneficència. Posteriorment, va ser metge del nou Hospital de Figueres, lloc on hi va esmerçar moltes hores de manera altruista.

Quan es compliren les noces d'or com a cirurgià i tocòleg, va ser homenatjat a l'Hospital de Figueres (1959), amb la col·locació d'un bust executat per Llorenç Cairó[↑]. L'any 1968 el consistori figuerenc va donar el seu nom a la plaça que havia hostatjat l'antic Hospital de Figueres i l'església de sant Baldiri.

VILA QUERA, Montserrat

(Sant Llorenç de la Muga, 1926) Religiosa

Filla de Sebastià Vila[↑] Casellas, rellotger, natural de Castelló d'Empúries, i de Dolors Quera Vila, natural de Bassegoda. Va ser la petita de sis fills: Josep Maria, Coral, Bonaventura, Aurora, Maria i Montserrat.

Va entrar a la congregació de Missioneres Filles de la Sagrada Família de Natzaret. Professà el 1950 i va prendre el nom de Leticia. El 1953 va ser destinada a Amèrica i va col·laborar amb les primeres fundacions de la congregació a Colòmbia, a Veneçuela (1953) i el Brasil (1964). Va tenir

una actuació destacada entre els indígenes de Putumayo. Va dirigir una casa d'espiritualitat als Andes de Veneçuela. Actualment resideix a Veneçuela.

VILÀ SALINER, Josep M.

(L'Armentera, 2.XI.1889 – l'Escala, 1.III.1969)

Músic i compositor

Fill de Salvi Vilà Puig, carter, i de Catalina Saliner Oliveras. Es va casar amb Maria Àngela Comas Fornés de l'Escala i el matrimoni va tenir cinc fills, dels quals dos seguiren les passes musicals paternes.

Es va iniciar en la música amb el mestre Joan Duran Deulofeu, de l'Armentera, i va millorar els coneixements de solfeig amb Josep Vicens[↑] Juli, conegut amb el sobrenom de Xaxu, per finalment aprofundir en l'estudi de trompeta a Torroella de Montgrí.

Es va establir a l'Escala i va esdevenir membre fundador de la cobla La Principal de l'Escala (1906), on tocava la trompeta. Des dels inicis va compaginar l'ofici de músic amb el de sabater i, més endavant, amb el d'ensenyant.

L'any 1911 va haver de complir amb el servei militar a Ceuta, circumstància que va aprofitar per formar part de la Secció de Música del Regiment de Infanteria Serrallo del 69, període en el qual va compondre un vals per a orquestra *Recordo a Catalunya* (1912), i es dedicà a copiar instrumentacions i realitzar arranjaments de reconeguts músics per poder interpretar a la tornada amb la formació escalenca.

De nou a la vila marinera, va ingressar a la cobla La Principal de l'Escala fins arribar la seva dissolució, el 1929. Aquest mateix any, juntament amb altres companys, fundà la cobla Emporitana de Verges. Després de la guerra civil, la cobla La Principal de l'Escala es torna a constituir i entra a formar-ne part com a trompeta fins al 1957, any en què té lloc la segona dissolució.

Va compondre trenta-una sardanes, les més conegudes són *Aromes del Queralt* (1944), i *Pirineu* (1945). Són de la seva autoria també els títols: *Lluny de ma terra* (1913), *Posta de tardor* (1932), *Hivern* (1932), *Retorn a la llar* (1933), *Flor que neix* (1933), *Idil·li festiu* (1933), *La Font de l'amor* (1933), *Dolç record* (1934), *Donzella enamorada* (1934), *Riallera* (1934), *Els dos enamorats* (1934), *Somni d'amor* (1935), *La festa del poble* (1935), *Anem a la festa* (1935), *Anita* (1935), *L'aplec de Sant Martí* (1936), *La Font d'en Carbó* (1936), *La pubilla catalana* (1936), *Gentil primavera* (1940), *És ella!* (1941), *Ja sóc aquí* (1946), *Maria Teresa* (1943), *Assumpció* (1946), *Branca florida* (1947), *Cant a l'Empordà* (1950) o *Cançó llunyana* (1951).

VILA VICENTE, Santiago

(Granollers, el Vallès Oriental, 15.III.1973)
Historiador, professor i polític

Fill de Josep Maria Vila Casamitjana, natural de Vilamalla, el qual havia estat cap de l'estació de ferrocarril de Figueres, i de Montserrat Vicente Ráfales, natural de Nonasp (La Franja de Ponent, a la comarca del Baix Aragó-Casp).

Llicenciat en Història (UdG, 1996), ha realitzat cursos de doctorat (UAB, 1996/97, i UdG, 1996/97 i 1997/98), i diferents cursos de postgrau, a la Universitat Complutense de Madrid, i a la Universitat Internacional Menéndez Pelayo (Santander).

Per mèrits acadèmics, ha obtingut diverses beques de diferents institucions, per a completar la formació acadèmica, entre altres de la Generalitat de Catalunya i del *Ministeri d'Educació i Cultura*.

Ha impartit nombrosos cursos i conferències i és professor a les Facultats de Lletres i Ciències Econòmiques de la Universitat de Girona, on imparteix les assignatures Història contemporània general, Història de Catalunya i Història Econòmica.

Ha compaginat l'activitat professional amb la implicació en la política, primer en les llistes d'Esquerra Republicana i, posteriorment, per Convergència Democràtica de Catalunya; sota aquestes sigles esdevé regidor de l'Ajuntament de Figueres (1999-2003, 2003-2007), i ocupa el càrrec conseller de Benestar Social al Consell Comarcal de l'Alt Empordà. Des de l'1 de desembre de 2006 és diputat al Parlament de Catalunya per la circumscripció de Girona i, des del 2007, alcalde de Figueres.

Ha col·laborat en diferents setmanaris locals com *Hora Nova* i *Empordà* i periòdics com *Diari de Girona*, *El Punt* i *Avui*. En publicacions periòdiques especialitzades com *L'Avenç*, *Ayer 44*, *Historia y política 14*.

Ha escrit: *L'Hotel París: per fi flamant Museu del Joguet de Catalunya* (Figueres: 1998), *Un camell en un garatge* (Figueres: 2003), *Elogi de la memòria* (València: 2004). En col·laboració: *M. Àngels Custey* (Figueres: 2000), *Què pensa Santi Vila* (Figueres: 2006), amb Josep Puigbert.

Ha rebut el Premi Joan Fuster d'Assaig (2004), pel llibre *Elogi de la memòria*.

VILABRÚ BALLESTER, Josep

(L'Escala, 25.XII.1931) Sastre i activista cultural

Fill de Marcel Vilabrú Sureda, de l'Escala, sastre, i de Lola Ballester García, va ser el gran de tres germans: Josep, Lluís i Maria Rosa. Casat amb Caterina Geli Costal, de l'Escala (1958), el matrimoni ha tingut dos fills: Josep i

Maria dels Àngels.

Professionalment va dedicar-se a la sastreria i, a partir de 1969, va entrar a treballar en una entitat bancària; va dedicar el temps lliure a participar, de manera desinteressada, en gairebé totes les activitats de la vila.

Com a articulista, va iniciar-se amb el setmanari SLOAC (*Setmanari Local d'Organització*

Acció Catòlica), per seguir després a *l'Escalenc*, als programes de la festa major o als dels Aplecs de la sardana i corresponsal de *Los Sitios* i per ressenyes esportives *El Mundo* (Barcelona) i *Barcelona Deportiva* (Barcelona).

Membre actiu del teatre local, va iniciar-se en les representacions d'*Els pastorets* (1948), va seguir d'apuntador i presentador i, com a actor va participar en nombroses obres, d'entre les quals cal esmentar: *El ram d'olivera* (1949), *Don Gonzalo o l'orgull del gèc* (1950), *Los que quedamos* (1950), *D'aquesta aigua no en beuré* (1951), *Cada cosa en el seu lloc* (1951), *Gente bien* (1951); amb l'Elenc Teatral del CER *Assaig general* (1973), *La Terra es belluga* (1975), *Qüestió de nassos* (1976) o *La Torre i el galliner* (1978).

Actualment forma part del Grup de Teatre Local i amb el grup de jubilats ha interpretat les obres *Avi jove vol companyia* (2006), *Perruqueria de senyores* (2006), *Una maleta, dues maletes, tres maletes* (2007) o *Embolica que fa fort* (2007).

Membre fundador de diverses entitats i clubs locals: CER, Associació de Veïns, jugador i director del FC l'Escala, soci fundador del Club Nàutic l'Escala, col·laborador d'activitats i entitats com Ràdio l'Escala, on emetia un programa setmanal sobre la sardana, de l'Esbart Dansaire, del Patronat Municipal de l'Esport, de la Colla Gegantera, de les Comissions de Festes i l'Agrupació Sardànica Avi Xaxu.

L'Ajuntament li va concedir la Medalla d'Honor de la Vila de l'Escala (Ple, 28.VI.1996).

VILADECANS FERRER, Fra Josep de
(*Sant Boi de Lluçanès, Osona, 1751* –
Sant Pere de Rodes, 1820) *Abat i argenter*

Monjo a Sant Pere de Rodes, va professar a Sant Pau del Camp (1775), on posteriorment va ser mestre de novicis i júnior de Sant Pau del Camp). Va ostentar diferents càrrecs d'entre els quals destaquen: examinador sinodal de Girona, secretari, oïdor de comptes, bibliotecari i abat de Sant Pere de Rodes (1817-1820). Va traslladar la comunitat a Figueres (1818).

Tot i que es desconeix la seva obra artística, se'l troba com a signant d'un contracte entre el capítol del monestir i uns veïns de Castelló

d'Empúries, relacionat amb el material que s'havia d'utilitzar pel nou monestir de Vila-sacra.

Va ser enterrat a l'església de Santa Helena de Rodes.

VILAGRAN ROQUÍ, Gumersindo
(*Avinyonet de Puigventós, 16.X.1913* –
Palamós, el Baix Empordà, 2.X.2004)
Eclesiàstic

Fill de Josep Vilagrán Guitart, pagès, natural d'Amer, i de Rita Roquí Feliu, d'Avinyonet de Puigventós, va néixer a Can Roquinet i va ser el quart de set germans: Assumpció, mestra; Pere, Pepita, mestra; Gumersind, Lola, Mercè i Josep Maria.

En haver traspassat l'hereu de la casa pairal, la família aviata es va haver de traslladar a Amer.

Va estudiar al Seminari de Girona, els estudis queden aturats a causa de l'esclat de la guerra civil. Anà a França i passà a Sant Sebastià, lloc on el militaritzen. El destinaren a la secretaria dels jutjats de Sant Sebastià, va ser traslladat a Bilbao i Barcelona on es va llicenciar. Després de la guerra es reincorpora al Seminari. Va cantar la primera missa l'any 1940.

Va ser vicari de Mieres (1940-1942), de Cassà de la Selva (1942-1943), encarregat de Romanyà de la Selva i Sant Cebrià dels Alls, i rector de Bell-lloc d'Aro (1943-1956), rector de Corçà i encarregat de Cassà de Pelràs (1956-1959) i segueix de regent de Castell d'Aro (1959-1967). L'any 1959 hi funda el Casal Marià per allotjar les persones que arribaven per treballar en el món de la construcció i no tenien casa. Va iniciar el Pessebre Vivent (1959), i després fou rector de la parròquia de Santa Eugènia de Vilatorrada, a Sant Joan de Palamós (1967-2000). En aquests anys també es va ocupar de Vall-llobrega (1978-1981) i va ser nomenat arxiprest de la Badia de Palamós. L'any 2000 es va retirar a la

residència Bisbe Sivilla de Girona on hi va viure fins al seu traspàs.

De profundes creences religioses, a part d'exercir el ministeri, i d'acostar l'Evangeli al poble, va destacar pel caràcter altruista i per la implicació en diverses activitats socials. Va fer de capellà, pagès i ramader, hostaler, i educador preocupat per promoure la formació i la cultura entre els joves. A Palamós va ser membre fundador de l'Escola Especial per a disminuïts psíquics, i de la guarderia Kumbaià (1968), i l'associació de lleure JOCI (Joventut Cap a la Integració) (1980). Col·laborador de l'Agrupació Escolta de Palamós i Germans sense Fronteres.

En vida va rebre diversos homenatges: va ser nomenat Fill Adoptiu de Palamós, i des de l'any (2005) una plaça porta el seu nom.

Va rebre la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya (2004). La Delegació de Mitjans de Comunicació del Bisbat de Girona el va guardonar amb el Premi Sant Fèlix.

VILAGUT, Joan de

(Castelló d'Empúries, ? – 1444) *Frare i poeta*

Pertanyia a una família noble de Castelló d'Empúries. Els Vilagut varen anar pujant en l'escalafó gràcies a ser propietaris de vaixells, indispensables per al rei per afrontar les guerres amb Itàlia.

Fou cavaller de l'orde religiós i militar de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem. Estava adscrit a la castellania d'Amposta, a les possessions que aquesta orde tenia a l'Aragó i a les terres de l'Ebre. Els serveis a Alfons el Magnànim el promocionaren de la comanda de Granyena a la d'Ulldecona (1422). El seu germà Bernat va assistir a una reunió de nobles empordanesos celebrada a Peralada per decidir el futur del rei d'Aragó després de Martí l'Humà (1410).

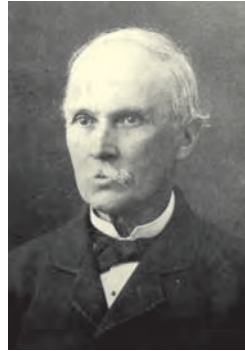
El 1433 fra Joan de Vilagut era la màxima autoritat de l'orde de l'Hospital a la Corona d'Aragó, juntament amb el prior de Catalunya. En el seu seguici particular, s'hi trobava fra Bernat Hug de Rocabertí i Pere de Vilagut, nebot seu.

El 1441 es va dirigir a Rodes, al convent central de l'orde de Sant Joan de Jerusalem, per defensar-la de l'atac dels turcs, quan tornava la galera on viatjava es va enfonsar i va morir ofegat juntament amb altres personalitats.

VILALLONGA GIPULÓ, Josep

(Figueres, 13.V.1822 – ?, 1897)

Empresari i propietari de la farga

Fill de Marià Vilallonga i Paler, fou el benjamí de quatre germans: Marià, Ana, Magdalena, i Josep. Va néixer al carrer de Palau. No se sap res de la seva educació fins que, als disset anys, és alumne del Col·legio de Humanidades

acabat de fundar pel pare paül Julián González de Soto (1839). Va prosseguir estudis a Montpeller. Va viatjar per França, Bèlgica i, a Anglaterra, va aprendre les noves tècniques de foneria.

A partir de 1846 el seu pare li va delegar poders per ocupar-se de la fàbrica de Guriezo i, més endavant, de la de Baracaldo. Va esdevenir un expert en la producció i comercialització del ferro. Quan Josep va encarregar-se de les tasques dutes a terme pel seu pare, el contacte amb la família Ybarra es va estrènyer fins al punt de casar-se amb una de les filles: Rafaela Ybarra Arambarri (13.VIII.1861) i el matrimoni va tenir set fills: Mariano, Gabriel, José Adolfo, Refugio, Rosario, Amelia i José.

Va ser l'organitzador i president d'Altos Hornos y Fábrica de Hierro y Acero de Bilbao.

Va escriure *Sistema protector y libertad de comercio o defensa de la industria siderúrgica española* (Figueres: 1850).

VILALLONGA GIPULÓ, Marià

(Figueres, 4.VII.1813 – Barcelona, 23.II.1897)

Empresari i benefactor

Va ser l'hereu de Marià Vilallonga i Paler i d'Agustina Gipuló, el gran de quatre germans: Marià, Ana, Magdalena, i Josep. Pare i fill varen ser coneguts amb el nom de "Marià el serraller", per disposar d'una farga, situada a Darnius, i una ferreteria. Tant de la seva infantesa com de la joventut es disposa de poca informació.

Sembla que va estudiar a l'estranger, probablement a Montpeller.

L'any 1835 va emprendre un viatge a París, lloc on va adonar-se de les possibilitats de la siderúrgia. Retorna al cap de cinc anys i estableix el centre

neuràlgic del seu negoci a Barcelona. Freqüentava les anades a Bilbao i Barcelona i, amb els anys, fixa la residència a la capital comtal. Va encomenar els negocis de Figueres al seu cunyat Joan Bassols, a Barcelona la persona de confiança era Jaume Arias, mentre que de Bilbao se'n faria càrrec el seu germà Josep.

Al cap de poc, és un dels cinc socis de la Sociedad Anónima Nra Sra de la Merced, de Guriezo (Santander), dirigida per la família Ybarra. Aquest any entra el seu germà a treballar per l'empresa com a tècnic en fosa. Mentre, el biografiat s'ocupava de la representació dels negocis siderúrgics i naviliers d'Ybarra y Cía a Barcelona. La ciutat comtal va viure uns moments d'expansió, la paulatina implantació del ferrocarril per terres catalanes i l'Exposició Universal (1888), incideixen favorablement en els negocis de Marià Vilallonga, el qual amb poc temps veu augmentar notablement la fortuna.

A la dècada dels 80 va sovintejar les anades a Figueres quan decidí fundar l'Asil Vilallonga, afavorint la ciutat amb altres beneficis com la construcció de la capella de la Nostra Senyora dels Desamparats, inaugurada el 1885, i l'escola nocturna gratuïta per a adults analfabets, inaugurada el 1897.

Va ser nomenat Fill predilecte de Figueres (6.XI.1890).

VILALLONGA PALER, Marià

(Figueres, 1786 - 1858) *Empresari*

Fill de Marian Vilallonga Corbera, d'ofici ferrer, i de Magdalena Paler Trill, ambdós de Figueres. De jove ajudava el seu pare al taller de serralleria. Es

va fer càrrec del taller i de la botiga del carrer de Palau, avui desaparegut, que es trobava a la part alta de la Rambla. A partir de 1830 va emprendre la fabricació de ferro amb fàbrica pròpia que rebrà el nom de La Catalana situada al terme municipal de Darnius, a l'anomenat mas Costa.

Gràcies a la recerca de la matèria primera per diferents zones d'Espanya tindrà ocasió de relacionar-se amb la família Ybarra, propietaris d'una mina de mineral de ferro, amb la qual emparentà. Al cap dels anys les relacions comercials es traduïren en la societat "Sociedad Anónima Fábrica de Hierro de Nuestra Señora de la Merced de Guriezo".

Fou un home emprenedor, amb actuacions agosarades. Portava a terme transaccions comercials a la Península i a l'estranger. Comprava ferro a França, bacallà a Noruega, o morters de marbre a Itàlia. El 1845 ja pretenia comprar accions de "Caminos de Hierro". A més de les inversions en les fàbriques de ferro de Guriezo, la Farga de Darnius, el comerç de ferro de Figueres i Barcelona, i accions i obligacions d'altres empreses, tenia propietats a Figueres, Besalú, Darnius i Capmany.

VILAMARÍ

(s. XI)

Important nissaga originària de Vilamarí (Pla de l'Estany), la qual va establir vincles amb importants famílies empordaneses i d'altres indrets propers com Puigcerdà o el Rosselló. Emparentaren amb la reina Sibilla de Fortià,

amb els Sagarriga[↑], els Palau, els Rocaberti[↑], els Cardona o els Requesens.

Els membres més antics coneguts són els germans **Pere de Vilamarí** i **Adalbert Bernat de Vilamarí**.

Alguns dels descendents de la nissaga Vilamarí vinculats a l'Empordà destacaren en els estaments eclesiàstic i militar.

Vilamarí de Palau, Ramon de

(s. XIV), *Cavaller santjoanista comanador de les cases del temple d'Avinyonet i de Castelló d'Empúries*

Vilamarí, Bernat de

(1403/1411 - 1463)
Senyor de Palau-saverdera i de Boadella

Va heretar el castell de Palau i el de Vilamaniscle de Ramon de Palau (1454).

Es va casar amb Elionor de Castre-Pinós de So, i no tingueren descendència.

Com a almirall, lluità contra els turcs a l'Orient, a Rodes, Xipre i Constantinoble i, posteriorment, com a capità general de l'armada a la costa italiana va actuar en contra dels genovesos.

Va estar al servei d'Alfons IV de Catalunya-Aragó, de Ferran I de Nàpols i de Joan II de Catalunya-Aragó. Va ser governador general del Rosselló.

Vilamarí, Joan de

(?-1479) *Senyor de Palau-saverdera*

Va heretar el senyoriu de Palau-saverdera del seu oncle Bernat de Vilamarí. Va rebre importants possessions a Menorca, d'on n'havia estat nomenat procurador general per Alfons IV. Va servir a Ferran I de Nàpols, i a Joan II de Catalunya-Aragó, el qual el nomenà capità general de la flota (1463), lloctinent de governador de Rosselló i Cerdanya i li atorgà la baronia de Palamós. L'any següent va rebre també la baronia de Bosa, a Sardenya, i la de Planargia (1468).

Com a capità general s'ocupà de nombroses intervencions, una de les més importants va ser la recuperació de Còrsega (1479).

Vilamarí, Bernat II de

(1448-1516), *Senyor de Palau-saverdera, conseller reial i almirall*

Es va casar en primeres núpcies, amb Maria de Castre-Pinós de Salt, i en segones amb Elisabet de Cardona-Anglesola de Requesens, amb qui va tenir una filla, Elisabet.

Heretà del seu cosí Joan el llinatge, i va rebre el nomenament d'almirall i capità general de l'armada per a tots els regnes de la corona catalanoaragonesa (1491), ratificant-lo en el nomenament Carles V, l'any 1516.

Lluità contra els turcs durant el regnat d'Alfons el Magnànim, va servir també a Joan II, Ferran el Catòlic i Ferran I de Nàpols. Va rebre la baronia de Bosa i Òpia, a Sardenya, i el títol de comte de Capaccio de Ferran el Catòlic.

Gràcies al seu segon matrimoni va esdevenir cunyat del virrei de Nàpols, Ramon de Cardona-Anglesola, i va ocupar interinament el càrrec de virrei de Nàpols.

El seu mausoleu, encarregat per la vídua i filla, es troba al monestir de Montserrat.

VILANOVA (s. XVI)

Important nissaga hereva dels drets de la baronia de Capmany. S'inicia al maridar Rafaela Satorra, baronessa de Capmany, amb Marc de Vilanova i Jordà. Durant el segle XVIII, a Marià Ignasi de Sabater Vilanova (1757-1837), li és concedit el títol de marquès de Capmany (1797).

VILANOVA MASSANET, Pelayo

(Terrades, 10.VI.1868 - Barcelona, 24.XII.1953)
Metge

Fill de Martí Vilanova Barris i de Loreto Massanet Simon. El matrimoni va tenir, com a mínim dos fills, en Josep, jutge, i en Pelayo, i una filla, Maria. El biografiat es va casar amb Consuelo Montiu Pascual, de Barcelona, i varen

tenir quatre fills: Josefa, Xavier, metge; Pelayo, enginyer agrònom, i Consuelo, religiosa del Cor de Maria i assistent social.

De família republicana, nebot de Pelayo Massanet, es va implicar en política durant la joventut. Va formar part del Partit Republicà Progressista, de la Unió Republicana, i del Bloc Republicà Autonomista. Va desenvolupar alguns càrrecs de responsabilitat com el de president del Centre d'Unió Republicana i president de l'Ateneu Reformista però, a partir de 1915, va deixar de banda el vessant polític per dedicar-se de ple a l'exercici de la medicina.

Va assolir el grau de batxiller a l'institut de Figueres (1883), va estudiar Medicina a la Facultat de Barcelona (7.XII.1896) i es va especialitzar en Dermatologia.

Es va formar a l'Hôpital de Saint Louis (París), coincidint amb altres mestres com Darier i Henri Gougerot (1881-1955).

Va realitzar treballs sobre la micosi fungoide, la sífilis, sobre èczemes, sobre epitelïomes i radioteràpia. Va ser un dels pioners en l'aplicació de la radioteràpia en afeccions canceroses.

Va treballar a l'Hospital de Sant Pau i va exercir la professió per lliure, en la qual va gaudir de notable èxit.

Va prendre part en els quatre primers congressos de Metges de Llengua Catalana i va col·laborar en diverses revistes científiques com la *Revista de Medicina y Cirugía, Meriatria, Revista de Ciencias Médicas, Boletín Oficial del Colegio de Médicos de Barcelona, Revista Clínica de Madrid*.

Va escriure: *Tratamiento de la sífilis por las inyecciones subcutáneas de los excompuestos mercuriales* (Barcelona: 1897), *Profilaxis de la sífilis* (Barcelona: 1899), *Tratamiento del eczema* (Barcelona: 1900), *Breves consideraciones sobre la sífilis maligna precoz* (Barcelona: 1901), *Estudio clínico de los epitelïomas cutáneos* (Barcelona: 1902), *Estudio clínico de la Leucoplasia bucalis* (Barcelona: 1902), *La micosis fungoides, enfermedad infecciosa* (Barcelona: 1903), *Caso de Pityriasis rubra* (Barcelona: 1904), *Aplicaciones terapéuticas de "Radium"* (Barcelona: 1906), *La sífilis en Barcelona* (Barcelona: 1907), *Tratamiento de la sífilis por el aceite gris* (Barcelona: 1907), *Tratamiento del Lupus por los rayos X* (Barcelona: 1907). En el congrés de Barcelona de 1910, va presentar "Combinación de la radiación global y de la ultra-penetrante en el tratamiento del nevus vascular", on afirma que el tractament combinat de la radiació global i les radiacions ultrapenetrants eviten efectes secundaris com és la radiodermatitis.

Altres títols foren: *Tratamiento del cáncer por los rayos X* (Barcelona: 1908), *Traitement abortif de la syphilis par l'Héctine* (Barcelona: 1913), *Tractament de la sífilis pel Galil (1116)* (Barcelona: 1917).

VILANOVA MONTIU, Xavier

(Barcelona, 1.VIII.1902 – París, 8.V.1965)

Metge i professor

Fill de Pelayo Vilanova i Massanet, metge, natural de Terrades, i de Consuelo Montiu Pascual, de Barcelona. Casat amb Mercedes Ribas Seva, de Barcelona, el matrimoni va tenir dos filles: Consol i Mercè.

Es va llicenciar en Medicina (Barcelona, 1923) i va ampliar estudis a París a l'Hôpital Saint Louis, on es va formar amb Jean Civatte i Marcel Ferrand (1924-1926), va assistir a l'Institut Pasteur i al Curie, després a Estrasburg amb Pautrier i a Milà amb Passini. Es va doctorar a Madrid (1928) amb la tesi *Tratamiento de las tiñas con sales de talio*. L'any 1936 va ser nomenat director de l'hospital de mesells de "Aguas de Dios" de Colòmbia, i aconseguí una reestructuració completa de la campanya antileprosa que en aquell temps estava en unes condicions quasi medievals. Lepròleg de renom es cuidà de leprosos de tot Espanya i especialment de l'Alt Empordà.

Catedràtic de Dermatologia (Universitat de Valladolid, 1942-1944; Universitat de València, 1944-1947 i Universitat de Barcelona, 1947-1965). Va actualitzar el Servei de Dermatologia de l'Hospital Clínic, va organitzar els departaments d'Al·lèrgia, Histopatologia, Micologia i Cirurgia dermatològica, introduí el test de Nelson i fundà l'Escola de Serologia. Una de les característiques del seu mestratge va ser l'agudesada clínica general, atent al més mínim detall, fanàtic de la imatge potència la interioritat microscòpica i la microfotografia.

El seu lideratge a la dermatologia catalana li permeté crear el 25 d'abril de 1952 l'Escola Professional de Dermatologia a Espanya, de relleu a Europa i en el món occidental, i ser el mestre d'un terç dels dermatòlegs espanyols de la seva època. Va introduir la prova de Nelson per a la detecció de la sífilis i la citologia en dermatologia. Va deixar petja en el llenguatge mèdic internacional

en batejar la hipodermitis nodular subaguda migratòria amb el nom de síndrome Vilanova-Piñol.

Acadèmic de les Reals Acadèmies de Medicina de València i de Catalunya, president d'Honor de l'Acadèmia Espanyola de Dermatologia i Venerologia i membre corresponent de més de quinze societats internacionals de Dermatologia. Membre de l'Acadèmia Nacional de Medicina de França on va ser nomenat "Officier de l'Ordre de la Santé Publique". Expert de la secció de Venerologia i Treponemosi de l'Organització Mundial de la Salut (OMS). Fundador del Colegio Ibero-Latino-Americano de Dermatología, fou president del seu V Congrés i president electe (1962). Va organitzar el II Congreso Hispanoportugués de Dermatología, i va assistir al Congrés de Càncer de pell a Washington el 1962.

Va intervenir en més de cinc-centes publicacions científiques, cal destacar: *El acetato de protóxido de talio en el tratamiento de las tiñas* (Premià: 1928), *Las leishmaniosis cutáneas: folleto para los médicos* (Madrid: 1945), *Tratamiento actual de la blenorragia* (Barcelona: 1940), *Tratamiento de las enfermedades de la piel y venéreas* (Barcelona: 194?), *Porfiria crónica del adulto* (Barcelona: 1957) en col·laboració amb Piñol Aguadé. "Formas clínicas del càncer de la piel" (Barcelona: 1929) ponència presentada en el Congrés de Càncer de Barcelona. "Importancia de la dermatología en medicina" discurs d'ingrés a la Real Academia de Medicina de Barcelona (Barcelona: 1957).

Segons el professor Piñol, deixeble que va succeir-lo a la càtedra de Barcelona "el seu messtratge es va distingir per una absoluta sinceritat amb ell mateix i una superba indiferència al "què diran." Amant de la música, viatger incansable, caçador i pescador va saber cultivar l'amistat. A París va tenir una mort serena i vertical lluny dels pins de vora del seu mar de cala Montgó". Va cedir el seu fons bibliogràfic que consta com a "Col·lecció Xavier Vilanova" al Centre de Recursos per a l'Aprenentatge i la Investigació (CRAI), a la Universitat de Barcelona.

Vinculat a la vila empordanesa de l'Escala, on el pare hi anava de cacera i, posteriorment, estiuejava primer a Empúries a l'Hotel del Gambo (1941-42), després a la seva casa a la cala Montgó (1948). Una vegada traspassat la seva vídua va fer un donatiu a la vila de l'Escala, gràcies al qual

es va crear el Centre Esportiu i Recreatiu Xavier Vilanova (CER).

VILANOVA PURCALLAS, Martí

(Figueres, 26.IV.1896 – Aulnay-sous-Bois, Seine-Saint-Denis, Île de France-França, 8.II.1930) *Polític*

Fill de Josep Vilanova Massanet, advocat, natural de Terrades, i de Rosarió Purcallas Capmany, de la Selva de Mar. Es va casar amb Narcisca Cardona Bartí, a Cervera de la Marenda, essent Macià el padrí de noces, el ma-

trimoni va tenir un fill, Jordi.

Va ser company de Jaume Miravittles i Salvador Dalí, amb ells va fundar el grup marxista Renovació Social, i varen publicar el primer i únic número del diari amb el mateix nom el 26.XII.1921. Es va afiliar a Estat Català, fundat per Macià, i va esdevenir el seu secretari. L'any 1928 es va afiliar al Partit Comunista Català.

Va ser arrestat, juntament amb Miravittles, per repartir un manifest de Macià i fou desterrat. L'any 1926 encapçalà una de les dues columnes de combatents de l'Estat Català a Prats de Molló, i va ser empresonat a la Santé de París. Va morir molt jove, de pulmonia.

VILANOVA ROCA, Úrsula

(Figueres, s. XVII – XVIII) *Benefactora*

Filla de Jaume Ponç de Vilanova, hereter de la baronia de Capmany, i d'Úrsula Roca, de Figueres.

Benefactora de l'Hospital.

VILANOVA VILARNAU, Josep

(Terrades, 15.IV.1888 – Figueres, 27.XII.1974) *Fuster i ebenista*

Fill de Llorenç Vilanova Pi, fuster, de Terrades, i de Francesca Vilarnau Sabater, de Vilamarí. Va aprendre l'ofici del pare, i de l'avi, Josep Vilanova.

Es va casar amb Crescència Labrús Barnadas, de Figueres, i el matrimoni va tenir dos fills, Ramon i Lorenc.

Va voler conèixer altres contrades i va anar a Buenos Aires, i al Paraguai. Allà va treballar en una explotació de fusta. L'any 1913 va decidir tornar a la Península i es va instal·lar a Terrades. Va seguir l'ofici en el taller familiar on

creava mobiliari d'acurada execució, amb marqueteria i es va especialitzar en realitzar les caixes i les botzines de fusta dels fonògrafs, les quals tenien millor sonoritat que les metàl·liques. Aquestes peces posteriorment constituïen els fonògrafs comercialitzats per la casa comercial "La Voz de su Amo". Amb l'aparició de la ràdio, les vendes disminuïren, i va dedicar-se de nou a la fusteria.

Durant la retirada, l'exèrcit republicà va fer esclatar l'església de Terrades, que es convertí en un polvorí. La voladura s'emportà els edificis propers i es quedà sense casa ni fusteria. Va seguir l'ofici a la capital de comarca, Figueres.

VILAR, Baldiri

(s. XVI - XVII) *Ebenista*

Fuster artesà resident a Pontós. Va realitzar l'entaulament per al retaule de Sant Vicenç de Vilamalla (1608). L'any següent treballà, juntament amb altres artesans, en l'elaboració d'una reixa per a l'altar major del monestir de Jesús de l'església de Sant Pere de Figueres.

VILAR AYMERICH, Roser

(Tarragona, 12.XI.1925/26) *Pintora*

Filla de Josep M. Vilar Orovio, notari, natural de Tarragona, i de Dolores Aymerich Giné. És la gran de tres germans: Roser, Maria Josefa i Josep Maria. Es va casar en primeres núpcies amb Lluís Dalfó Pagès, de Figueres.

Aficionada a la pintura, en la qual es considera autodidacta, es va introduir en l'ambient artístic figuerenc i va exposar a Figueres, Barcelona i Olot.

VILAR JULLÀ, Joaquim

(La Jonquera, 3.XII.1894 - Almeria, 7.VII.1955)

Funcionari i escriptor

Fill d'Eusebio Vilar Pell, propietari, i d'Engràcia Jullà Trullols, ambdós de la Jonquera. El treball el va portar a residir a diferents llocs d'Espanya. Retorna a terres empordaneses i esdevé interventor municipal, i viu a Figueres des de l'any 1937 fins a l'acabament de la guerra civil.

Durant aquest curt període s'implicà, amb Pere Teixidor i Elias, en la posada en escena de representacions teatrals amb els alumnes de l'Escola de Declamació i Art Dramàtic.

Va publicar: *Inicis* (1919), *Les austeres comares de Vilaixorca* (1922), *La collita del lleure* (1924).

Va deixar molta obra inèdita. Es té coneixement dels títols: *Amb la llei del Talió*, *El veire pusil·lànim*, *El gorg del diable*, *La font dels enamorats*, *Confidències d'un difunt*, *Rosa d'esbarzer* (estrenada l'any 1937) i *L'alenada ciutadana* en col·laboració amb Pere Teixidor.

Després de la guerra va marxar a l'exili, va viure a França, després a Madrid i, finalment, a Almeria.

Va ser el guanyador de l'Englantina d'Or dels Jocs Florals de la Bisbal, de l'any 1918.

L'any 1990 el Casal d'Avis de Figueres li va retre homenatge durant la IV Festa de la Poesia.

VILARIG

Important nissaga empordanesa. Un dels membres destacats va ser **Jofre de Vilarig de Setantí** (s. XVI), baró de Vilarig i de Siurana. Governador laic dels feus de la mitra de Girona, procurador general del comtat d'Empúries, el qual va esdevenir, per compra, senyor del lloc de Palau-saverdera i de Vilamaniscle (1548).

La seva néta **Isabel de Vilarig** emparentà amb la branca gironina dels Lanuza passant, a partir d'aquest moment, a ser el segon cognom dels descendents.

VILLAR ORCERA, Guadalupe

(Úbeda, Jaén, 21.I.1963) *Guitarrista*

Filla de Juan Villar Gómez i Guadalupe Orcera Poveda, amb-dós d'Úbeda. És la petita de tres germans. És coneguda professionalment amb el nom de Lupe Villar.

Va començar a estudiar guitarra a l'escola i participava en agrupacions corals tocant la guitarra espanyola, més tard, a l'adolescència, va viure l'etapa de cançons protesta. La proximitat del cantant Sabina va influir en els alumnes de l'institut d'Úbeda. A l'edat de 16 anys es va instal·lar a la Jonquera, i va establir amistat amb els components del futur grup musical.

Es va donar a conèixer com a guitarrista del grup jonquerenc Sangtraït, formació musical de *hard rock* i *heavy metal* creada a finals de la dècada del 70 (c. 1979), de la qual en formaven part Josep M. Corominas[†], Quim Mandado[†], Juli Ortín[†] Víctor Rodríguez i, posteriorment, Martín Rodríguez. La formació es va dissoldre l'any 2001.

Amb el grup Sangtraït va gravar vuit discs: *Els senyors de les pedres* (1988), *Terra de vents* (1990), *L'últim segell* (1991), *Sangtraït al Palau Sant Jordi* (1992), *Contes i llegendes* (1993), *Eclipsi* (1995), *Noctàmbulus* (1996), *L'altre cantó del mirall* (1999). Després de la dissolució va aparèixer *L'últim concert* (Razzmatazz, Barcelona, 2002), i recopilacions diverses: *Videos, concerts i rock&roll* (DVD, 2002), *Entre amics* (2003) i *Crits de silenci* (2005).

Posteriorment, ha fet col·laboracions amb grups de Barcelona com els Dragonslayer i dins del seu estil de heavy ha volgut recollir els que més l'han influït deixant representades les diferents de

versions del rock metall des de Deep Purple fins Linking Park. En solitari ha gravat *Kcor D Rock* (2008), juntament amb la banda Dragonslayer en la qual hi han intervingut diferents cantants i alguns membres de Sangtraït.

VIÑAS COS, Joan

(Espolla, 21.I.1942) *Restaurador i professor*

Fill de Gregori Viñas Capell, pagès, d'Espolla, i de Mercè Cos Nou, d'Oix, modista. És el petit de quatre germans: Isabel, traspassada infant; Maria, Pere i Joan.

Vinculat al món de la restauració, va obrir el restaurant

La Llar l'any 1975. La *Guia Michelin* li està concedint, de manera ininterrompuda, l'estrella Michelin (des de 1981). Ha compaginat les tasques professionals amb la docència, ha estat professor de l'Escola d'Hostaleria de Vilamallà.

Ha estat guardonat amb el premi Tramuntana per l'Associació d'Hostaleria de l'Alt Empordà (2006).

VIÑAS PALOMER, Alcía

(Figueres, 18.X.1946) *Pintora i professora*

Filla de Martí Viñas Matadera, natural de Navata, mestre, i d'Alcía Palomer Pujoldevall, de Sant Jaume de Llierca. Casada amb Joaquim Prats Bosch (1973), el matrimoni ha tingut dos fills: Ignasi i Francesc.

Va estudiar a l'Escola d'Arts i Oficis Llotja de Barcelona (1960-1964), on va seguir l'especialitat de disseny de modes i bàtik. Alternava els estudis amb treballs

en desfilades de models i certàmens de moda. En aquesta època col·laborava també al *Correu Català*, cada dijous, a la pàgina femenina de dissenys de vestits i pentinats.

El 1964 va fer l'ingrés per al curs preparatori de l'Escola Superior de Belles Arts de Sant Jordi on va seguir els cursos de pintura i professorat de dibuix (1964-1968). En acabar realitza el viatge d'estudis per Espanya i Europa. Amb posterioritat va realitzar altres cursos relacionats amb l'art com el de ceràmica a l'Escola de Ceràmica de la Bisbal (1972-1973). Va realitzar estudis de Filosofia i Lletres, especialitat Història de l'art, a la Universitat Autònoma de Barcelona.

El seu estil es connecta amb el surrealisme de tendència expressionista. Ha participat en les diverses exposicions col·lectives: *Mostra d'Art Realitat*. CATB (Barcelona, 1974), *Col·lectiva d'artistes Empordanesos* (l'Escala, 1975), *Petit Format Galeria Art-3* (Figueres, 1980, 1981, 1982, 1983), *Petit Format Galeria Art* (Figueres, 1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1990), *XII Saló d'Arts Plàstiques* (Canet de Rosselló, 1989), *Gotes del Gran Oceà* (l'Escala, 1989), *Col·lectiva itinerant pel Japó* (1993), *Homenatge a Walter Benjamin* organitzada a Colera i itinerant per Europa (a partir de 1994), *20 artistes, vintartistes* (itinerant), *Artistas españoles visitan Campo-Campo* (Anvers, 1999), *Especial Olímpics* (Figueres, 2000).

Des dels anys 70 ha realitzat diverses exposicions individuals: a la sala Noel (València, 1971), Estudio de Arte (Barcelona, 1972), Galeria Vallès (Figueres, 1972, 1974), Galeria La Caixa (Girona, 1973), Galeria Massanet (l'Escala, 1973), Editora Nacional (Madrid, 1980), Galeria Art (Figueres, 1987), Casino Castell de Peralada (Peralada, 1988), Galeria Arte España (Pamplona, 1989), Casino l'Amistat (Cadaqués, 1990), Galeria Expo-Art (Girona, 1991), Galeria Tuset (Barcelona, 1991), Taller Picasso (Barcelona, 1991), Sala Municipal (Llançà, 1997), Museu d'Art (Girona, 1997), Estudi Martínez Lozano (Llançà, 1997), Galeria Maria Salvat (Barcelona, 1998), *Ateneo de Madrid* (Madrid, 1998), Galeria Expo-Art (Girona, 2000), Casa Xanxo (Perpinyà, 2003), Les Roselles (Roses, 2006).

Ha compaginat la tasca de professora de dibuix d'ensenyament secundari a l'Institut Ramon Muntaner (1970-1974), l'Escola de Formació Professional (1974-1980) i l'Institut Alexandre

Deulofeu de Figueres (1980-2007), amb la de conservadora del Museu de l'Empordà (1974-1997). Des del Museu va impulsar exposicions d'artistes locals (amb un total de 80), les quals anaven acompanyades d'un catàleg en el qual hi solia haver un text introductor de la biografiada.

Ha estat comissària de l'exposició *Empordà terra d'artistes* (Barcelona: 1994, Madrid: 1995-96), i de la dedicada a *Joan Massanet o l'espectre de les coses* (Madrid: 2005), posteriorment al Museu d'Art (Girona: 2006). Ha col·laborat en algunes miscel·lànies com *Federic Marès i Deulovol* (Figueres: 1993), *Reig* (Figueres: 1997) o a la monografia de *Santa Maria de Vilabertran, 900 anys* (Figueres: 2002), editades per l'Institut d'Estudis Empordanesos.

És autora de dues carpetes de gravats: *Tu, jo i el vent* juntament amb Emília Xargay i Montserrat Vayreda [†] (1990) i *El mar i el temps* en col·laboració amb el poeta Baltasar Porcel (1997).

Té obra a l'Ateneo de Madrid, a La Caixa, a la secció de gravats de la Biblioteca Nacional de Catalunya, a la secció de gravats del MNAC, al Museu d'Art de Girona i al Museu de l'Empordà.

L'any 1964 va obtenir el "Premio Nacional de Bodegón" en el "Certamen Juvenil de Arte de España", i l'any 1970 va aconseguir el "Premi de Pintura Jove" a la Sala Parés (Barcelona).

VIÑAS PLANAS, Jaume

(Navata, 16.IX.1911 – Girona, 15.VI.1978)
Eclesiàstic i canonge

Fill de Pere Viñas Parés, pagès, i de Dolors Planas Aradas, ambdós naturals de Navata. Va estudiar al Seminari Diocesà de Girona, i va ser ordenat el 29 de març de 1936. Va ampliar estudis a la Universitat Gregoriana de Roma i Salamanca. Va assolir el doctorat en Dret Canònic.

Va ser vicari de la parròquia de Figueres, i capellà de les Escolàpies. Posteriorment, va ser professor del Seminari (1941).

L'any 1948, després de passar les oposicions, va esdevenir canonge d'ofici doctoral. Va ser jutge de testaments i causes pies i secretari de la Comissió de Cases Rectorals. Vicari general (1961), i delegat episcopal de religioses i d'ensenyament (1965), càrrec que va renovar de 1972 a 1974.

Altres càrrecs desenvolupats foren: jutge prosinodal, vocal-secretari de la Junta de Peregrin-

nacions, notari-actuari en dues Causes de beatificació, secretari de la Junta Diocesana de Reconnstrucció de Temples i inspector d'Escoles de l'Església.

VIÑUELA MURILLO, Juanjo

(Figueres, 1.III.1970) Pintor

Va estudiar a l'acadèmia figuerenca de dibuix i pintura Àurea (1988-1989). L'any 1990 inicia la carrera de Belles Arts a l'Escola d'Olot. L'any 1993 va ser seleccionat per representar l'especialitat de pintura en l'intercanvi que l'Escola d'Olot va realitzar amb l'Accademia de Belle

Arti de Frosinone (Itàlia). A la tornada abandona els estudis.

Ha participat en diverses exposicions individuals, col·lectives i *happenings* a França, Itàlia, Barcelona i Madrid. És membre de l'ACEA (Associació Catalana d'Entitats Artístiques). Ha estat qualificat com l'hereter de Willem De Kooning, nou virtuos de l'expressionisme abstracte.

Va ser premiat a l'apartat d'escultura a la XII Mostra d'Art Jove de Catalunya.

VIUSÀ BARBARÀ, Roger

(Roses, 11.I.1978) Sommelier

Fill de Sebastià Viusà Cortada, lampista, de Palau-saverdera, i de Pilar Barbarà Portell, de Roses. És el petit de tres germans: Lluís, Anna i Roger.

Va realitzar estudis d'hostaleria a l'Escola d'Hostaleria i Restauració de

Sant Narcís (Girona), va ampliar amb els estudis de sommelier al Centre d'Estudis Turístics de

Barcelona (CETT) i el Màster en Viticultura, Enologia i Màrqueting del Vi a l'Escola de Viticultura d'Espells.

Va introduir-se en el món de l'hostaleria a Roses, a l'Hotel Terraza (1995-1998), després al Motel Empordà, a Figueres (1998-2002). Va ser en aquest establiment on va sentir interès pel món del vi i decideix ampliar estudis a Barcelona. Després de fer aquest pas, entra com a sommelier del restaurant El Cellar de Can Roca (2003), establiment que comptava amb dues estrelles Michelin i lloc on continua formant-se al costat de Josep Roca. Aquest el recomana al restaurant Moo, de l'Hotel Omm, de Barcelona (2005), on esdevé cap de sommeliers. Ha estat sol·licitat per donar nombroses conferències sobre vins.

Ha estat guanyador de diversos concursos: primer classificat en el Concurs de Sommeliers de Catalunya (2004), Segon classificat en el Concurso de Sumilleres de España (2004), premi al millor sommelier Tecnotast 2005. Segon classificat en el Concurs de Sommeliers de Catalunya (2005), primer classificat en el Concurs de Sommeliers de Catalunya (2006), primer classificat en el Concurso al Mejor Sumiller de España (2007), primer classificat al Millor Sommelier d'Europa (2007), segon classificat en el Campionat del Món de sommeliers professionals organitzat per la Worldwide Sommelier Association (WSA) (Roma, 2008).

L'Ajuntament de Roses l'ha distingit amb el Dracma de plata (Roses, 2008).

Ha rebut el Premi Sirena del Consell Comarcal de l'Alt Empordà (2009).

VIUSÀ CAMPS, Josep

(Figueres, 19.IX.1907 -
Pau-Auch, França, 20.III.1981)
Sindicalista i polític

Fill de Pere Viúsà Bolasell, flequer, natural de Pau, i de Carmen Camps Clos, de Sant Climent Sescebes.

De professió comptable, es va destacar per les seves activitats polítiques: va ser militant de la CNT, director de la revista àcrata *Vibraciones* de Figueres i alcalde de la ciutat des del mes d'octubre de 1936 fins al maig de 1937. Va formar la secció local de la CENU.

Durant la guerra civil va ser nomenat comissari del batalló del Segre i va participar en la columna Durruti. El 1939 es va exiliar, primerament va estar en el camp de refugiats de Sant Cebrià i, després, es va instal·lar a Bordeus (1945). Va ser secretari Departamental d'Organització de la CNT a Gèrs i va organitzar una cooperativa de construcció, lloc on va treballar fins a poder retornar a la seva professió: la de comptable. Va ser membre de la Federació Local de la CNT a Auch.

VIVAS LLORENS, Eduard

(Calella de la Costa, el Maresme, 15.V.1926)
Eclesiàstic i escriptor

Fill de Joaquim Vivas Madrenys, metge, i de Carme Llorens Jover, de Barcelona. Va ser el primogènit de vuit germans. Pertany a una família amb tradició eclesialística, ininterrompuda des del s. XVII.

Va assistir al Seminari de Girona, i va ser ordenat l'1 de juliol de 1951. Destinat a la parròquia de Sant Pere de Figueres com a vicari i encarregat de Borrassà (1951-52), l'estiu de 1952 és nomenat vicari de l'església de Sant Feliu de Girona, posteriorment va estar a Torrentbò (Arenys de Munt, 1952-1954), a Maçanes (1954-1960), i rector de la Jonquera (des de 1960 fins avui), amb els anys també ha estat rector de Biure, Cantallops, amb càrrecs provisionals a Agullana, la Vajol, Darnius, Capmany i el Pertús.

En el decurs dels anys ha estat sol·licitat per donar conferències, predicacions extraparroquials, tridus i novenes, exercicis espirituals i cursos d'espiritualitat. Ha predicat a catedrals, a poblacions de segon ordre i santuaris, d'arreu d'Espanya, a Terra Santa i Roma. Durant els anys de ministeri ha explicat la Bíblia sencera i ha dedicat especial atenció al llibre de l'Apocalipsi. Ha estat col·laborador habitual d'*Hora Nova*.

Ha escrit prop d'un centenar de llibres, els quals han versat sobre temes religiosos, d'espiritualitat i històrics. Entre els que tracten sobre

espiritualitat, cal destacar: *Maria Reina y Madre del Apocalipsis*, (1971) *Ven! El Apocalipsis Reino del Espíritu* (1972), *Del Génesis brota la fe* (1972), *El Concilio de la Sabiduría* (1975), *El Apocalipsis de San Juan* (1970), *Del Sinaí a Jersusalem* (1979), *Del Regne de Déu en el cel de Terra Santa* (190), *1000 dies per l'any 2000. Reflexions* (1998-2000 5 vols.), *La primera Pasqua del nou mil·lenni* (2001), *La Nova Era i l'Esperança del poble de Déu* (2004) o *Alfa i Omega* (2006).

Entre els títols de caire històric cal senyalar: *El antiguo convento capuchino de Calella y su Orden Tercera* (1958), *Panissars històric i monumental* (1993), *Els Trofeus de Pompeu* (1994), *El monestir de Panissars* (1995), *L'església de la Jonquera en el segon centenari del seu engrandiment* (1999), *Biure d'Empordà: visió retrospectiva* (2000).

VIVES BUCHACA, Llorenç

(Figueres, 10.II.1891 – Costa Rica, 1987) Pedagógic

Fill d'Agustí Vives Ayats, treballador, natural de Llers, i de Carmen Bochaca [sic] Pujol, natural de Freixa (Lleida). Es va casar amb Hermínia Gifre Pujol (18.IV.1916), i el matrimoni com a mínim va tenir un fill, Llorenç.

Va ser l'encarregat de la secció de teatre del Centro Catòlico. Va fundar i fou professor de l'Academia / Liceo Monturiol, de Figueres. L'any 1933 va marxar a Costa Rica i va vendre l'acadèmia al professor Vicenç Arroyo. Va col·laborar a publicacions periòdiques com *La Dansa més bella*.

Va oferir una conferència, donada a l'Ateneu Empordanès i al Centre d'Excursions, Esports de Figueres una nit d'octubre de l'any 1929, sobre "Anicet de Pagès dintre de la Renaixença de les Lletres Catalanes". Altres conferències es basaren en temes literaris.

Va escriure: *Mi pensamiento pedagógico, colección de temas de pedagogía* (Figueres: 1929?), *La educació del poble* (Figueres: 1929), *Figueres cultural, tema descapellat en el teatre principal de Figueres, la nit del 23 de maig de 1930, amb motiu de la diada de la ràdio* (Figueres: 1930), *Lo espiritual en el cosmos* (San José: 1937), *El educador frente al psicoanálisis* (San José: 1938).

Va cedir la seva biblioteca i arxiu particular, inclosos els treballs inèdits, a la Biblioteca Fages de Climent de Figueres.

VIVES CASADEMONT, Pere

(Llers, 1860 – Figueres, 17.XII.1934)

Advocat i polític

Fill d'Antoni Vives Noguera, de Llers, i d'Antònia Casademont Camps, de la Selva de Mar. Es va casar amb Manuela Comallonga Brusso, de Figueres, i en el moment del traspàs tenia quatre fills: Carmen, Antoni, Matilde i Josep Lluís↑.

A Llers, tenia la casa pairal, a la part baixa del poble, coneguda com Can Dalí, i propietats. Tenia el domicili habitual i bufet d'advocat, al carrer de Monturiol, de Figueres. Com a advocat portava els temes jurídics de la Companyia de Ferrocarrils M.Z.A., Madrid-Saragossa-Alacant. Va ser alcalde de la ciutat (1926-1927).

Va formar part de la junta fundadora del Casino Menestral i del Cercle Sport Figuerenc.

S'ha apuntat l'existència d'un treball històric inèdit sobre Llers realitzat pel biografiat, del qual se'n desconeix el títol.

VIVES COMALLONGA, Josep Lluís

(Figueres, 15.IV.1897 – Barcelona, 25.II.1995)

Enginyer forestal i professor

Fill de Pere Vives↑ Casademont, advocat, natural de Llers, i de Manuela Comallonga, de Figueres. Es va casar amb Mercè de Solà Albó, natural de Barcelona, i el matrimoni va tenir un fill: Josep Pere. Va assistir al col·legi dels maristes de Figueres, i a l'institut, llocs on va despuntar com a estudiant brillant obtenint sempre les màximes qualificacions. Va realitzar els estudis

d'Enginyer forestal (Escuela Superior de Ingenieros de Montes, Madrid), assolint el Primer Premi Final de carrera.

Va ser professor a l'Escola d'Enginyeria Tècnica Agrària de Barcelona, on va donar classes des de 1924 fins al 1967 que es va jubilar. També impartia cursos de Silvicultura a l'Escola d'Agricultura de Barcelona, essent durant molts anys l'única docència a Catalunya sobre aquesta matèria.

Va desenvolupar la seva activitat professional al Patronat de la Muntanya del Montseny, a la Confederació Hidrogràfica del Pirineu Oriental i al Servei Forestal de la Generalitat Catalana. Quan acaba la guerra, s'incorpora com a director del Servei Forestal de la Diputació de Barcelona. Entre 1940 i 1960 dirigí el Pla de repoblació forestal de la muntanya de Collsesola (Tibidabo), organitzat i finançat per la Diputació de Barcelona i l'Ajuntament de la ciutat comtal. L'estat actual dels treballs de recuperació iniciats per Vives Comallonga són el millor testimoni de l'encert dels seus plantejaments.

Ha publicat diferents treballs i monografies com: "La *Eretria buoliniana* Schiff, sobre *Pinus insignis*" i "Observacions biològiques sobre l'eruga del freixe *Abraxas pantaria* L." publicades per l'Institut de Biologia aplicada, publicacions que li suposaren ser elegit membre de la Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona. Fou rebut com acadèmic l'any 1948 presentant la memòria "La montaña del Tibidabo y sus estribaciones, Parque Provincial", que va ser contestada pel reputat botànic, Pius Font i Quer. Com acadèmic presentà i publicà les conclusions de diferents experiments amb *Pinus canariensis*, l'única espècie que suporta els incendis, a les plantacions de Collserola. Va traduir l'obra: *Productos forestales: origen beneficio y aprovechamiento* (Barcelona, México: 1959), d'A. Panshin et al. També va pertànyer al Consejo Superior de Investigaciones Científicas.

Va rebre el Guardó d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat de Catalunya en reconeixement a les tasques en favor del sector (Lleida, 1988). Des de l'any 2006 el Col·legi Oficial de Forests de Barcelona i la Diputació de Barcelona, atorguen el Premi Josep Lluís Vives Comallonga al millor projecte o estudi.

VIVES NOGUER, Ignasi
(Llers, 1837 - Figueres, 14.III.1908)
Químic, farmacèutic i militar

Fill d'Antonio Vives i de Catalina Noguera, ambdós de Llers.

En retirar-se es va casar amb Catalina Vives Casademont, de Llers, i no deixaren descendència.

Va ingressar, per oposició, al Cos de Sanitat Militar com a inspector farmacèutic (1862).

L'any 1883 va ser encarregat pel Ministeri de la Guerra per redactar un informe sobre l'Exposició Farmacèutica Nacional.

Va ser farmacèutic militar a Madrid (1885-1886).

Va portar a terme una brillant carrera, fins a aconseguir la graduació de general als 40 anys.

Gràcies a la seva iniciativa va ser creat el "Laboratorio Central de Sanidad Militar", destinat a l'elaboració de medicaments per a ús de l'exèrcit.

Es va interessar en el cultiu dels cascalls (*adormideres*) i en l'extracció de l'opi.

Va publicar *Consideraciones sobre la lava escoriácea (vulgo picón) como abono de las tierras destinadas al cultivo del nopal*.

X

XIFRA HERAS, Jordi

(Figueres, 17.III.1926 – Garriguella, 5.III.1990)
Advocat

Fill de Ramon Xifra Riera, advocat, de Figueres, i de Joaquina Heras Daniel, de Girona. Va ser el primer de dos germans. Es va casar amb Núria Triadú Marquès, de Girona, i el matrimoni va tenir tres fills: Jordi, Xavier i Joaquim. Va

estudiar a l'institut de Figueres i la carrera de Dret a la Universitat de Barcelona (1946) i va esdevenir el llicenciat en dret més jove d'Espanya. Doctor en Dret (Madrid, 1948), Llicenciat en Ciències Polítiques i Econòmiques (Premi Extraordinari Universitat de Madrid, 1949), Doctor en Ciències Polítiques i Econòmiques (Premi Extraordinari Universitat de Madrid, 1955), i Llicenciat en Ciències de la Informació (UAB, 1981).

Va ser professor de Dret Polític i Constitucional a la Universitat de Barcelona (1946-1990). Pioner acadèmic a Espanya en la comunicació i les relacions públiques. Va ser l'impulsor i membre fundador de la Escuela Superior de Relaciones Públicas de Barcelona, adscrita a la Universitat de Barcelona, i posteriorment, fundador de l'Escola

Superior de Relaciones Públicas de Girona, la qual va esdevenir l'Escola Universitària de Ciències de la Comunicació, adscrita a la Universitat de Girona. Ha estat professor de l'Escola Oficial de Periodisme de Barcelona, de la Universidad Menéndez Pelayo i d'altres universitats europees.

Personatge polifacètic, qualificat de bon orador, amic de la conversa i dotat de fina ironia i de domini dialèctic, que feien témer els seus adversaris. Va disposar també d'un bufet des del qual assessorava diversos municipis de la província de Girona.

Entre els nombrosos càrrecs dels quals va gaudir cal esmentar: el de director de l'Institut de Ciències de la Diputació de Barcelona, degà Honorari de l'Acadèmia de Doctors de Catalunya i Balears, president de l'Acadèmia de Ciències Socials i Polítiques de Barcelona (1989-1990), president de la Conférence Internationale pour l'enseignement universitaire des Relations Publiques, director de l'Escola de Sociologia dels Instituts d'Estudis Socials de Barcelona i d'Estudios Políticos de Madrid, degà-president de l'Acadèmia de Doctors de Catalunya, director de la Universitat Nacional d'Educació i Distància (UNED), a Girona.

Membre de les següents institucions: acadèmic corresponent de la Reial Acadèmia de Ciències Morals i Polítiques, de l'Associació Espanyola de Ciència Política, de l'Associació Espanyola de Ciències Administratives, de l'Associació Internacional d'Estudis i Investigacions sobre la informació, de l'Associació Internacional de Ciència

Política, de la DTK International Honour Social Science Society (EUA), de l'Asociación Argentina de Ciencia Política, de l'Institut d'Estudis Europeus, de l'Institut de Derecho Constitucional de la Universidad de la Plata (Argentina), de l'Institut de Derecho Constitucional de la Universidad de Córdoba (Argentina), president de la Junta de Directores de Centros de la UNED (1981-83), i Acadèmic de Número de la Reial Acadèmia de Farmàcia de Barcelona (1987).

Ha estat col·laborador de diverses publicacions periòdiques com *Miscellania Barcinonensis*, *Arbor* o *Enciclopedia Rialp*. Algunes especialitzades en les quals hi ha publicat articles sobre la història de les ideologies polítiques, la comunicació política i les relacions públiques. A la *Revista de Estudios Políticos* (Madrid) va publicar: "Consideraciones sobre la función política" (1960), "Democracia, despolitización y partido único" (1962), "La Sociedad política: estructura de poder y de sentido" (1964). A la *Revista del Instituto de Ciencias Sociales* (Barcelona): "En torno a la ciencia política" (1964), "El Nacionalismo de Burke" (1965), "Ideario político de Juan Maragall" (1968-69), "Prat de la Riba y los derechos sociales" (1970). A la *Revista jurídica de Cataluña* (Barcelona): "La Indemnización como derecho público fundamental" (1961), a *Estudios de Información* (Madrid): "Información, derecho y política" (1970).

Ha escrit les obres: *Introducción al estudio de las modernas tendencias políticas* (Barcelona: 1954), *Síntesis histórica del pensamiento político* (Barcelona: 1957 2a ed.), *Curso de Derecho constitucional* (Barcelona: 1957 2a ed.; 3a ed.), *Formas y fuerzas políticas* (Barcelona: 1958), *La estructura del Estado* (Barcelona: 1958), *Regímenes políticos contemporáneos* (Barcelona: 1958), *La representación familiar* (Madrid: 1961), *El control de las fuerzas informativas en la sociedad política actual* (Madrid: 1964), *Introducción a la política* (Barcelona: 1965), *Juan Maragall pensador político* (Barcelona: 1969), *El pensamiento social de Prat de la Riba exposat per ell mateix* (Barcelona: 1971), *La información: análisis de una libertad frustrada* (Barcelona: 1972; Barcelona: 1973 traduïda al català; Rio: 1975 traduïda al portuguès), *Historia de las ideas políticas universales y Argentina* (Buenos Aires: 1977), *Constituciones, partits i autonomies, 1808-1978*.

La dinámica constitucional de l'Estat Espanyol (Barcelona: 1981), *Las ideologías del poder en la Antigüedad* (Barcelona: 1983), *Lecciones del Derecho Político* (Barcelona: 1988), *La promoción de la salud en la Constitución Española* (1988).

En un altre ordre disposa del recull *Atzagaiades i estirabots* (recopilació d'articles publicats al *Setmanari de l'Alt Empordà*) (Figueres: 1988).

Va dirigir l'obra *Sociología de las relaciones públicas* (Barcelona: 1968), i en col·laboració, *Problemas del mundo actual* (Barcelona: 1962), amb José María Hernández Rubio; *La Ciencia política y las relaciones públicas* (Barcelona: 1980), amb Jordi Heras Triadú.

La Reial Acadèmia de Farmàcia de Barcelona li atorgà la Medalla de la RAFB (1988). Va ser distingit com a "Comendador de la Real Orden de Isabel la Católica".

Des de l'any 1992 la Universitat de Girona atorga el Premi Internacional Xifra Heras als professionals que han destacat en el camp de la comunicació i de les relacions públiques.

El seu traspàs va tenir lloc al Palau del Vent, la casa de la Costa de la Torre, al terme municipal de Garriguella, des d'on es domina tot l'Alt Empordà.

XIFREU VILÀ, Fermí Josep

(*Portbou, 23.III.1910 - Perpinyà, el Rosselló, 1946*) *Sindicalista*

Fill de Joan Xifreu Sala i de Conxita Vilà Boix. Durant la guerra civil va participar a la secció local de la CNT de Portbou, des d'on va treballar per passar material bèl·lic per la frontera. El 1939 es va exiliar a Perpinyà i es va incorporar al Comitè Departamental dels Pirineus Orientals de la CNT i va ser delegat en congressos de la secció departamental.

XIMINIS GURI, Josep

(*L'Escala, 1868 - 10.V.1940*) *Empresari i mestre*

Fill de Josep Ximinis Sureda i de Josefa Guri Mas, ambdós de l'Escala. Es va casar amb l'escalenca Dolors Callol Juli (1896), de l'Escala.

Va estudiar magisteri, encara que no va exercir. Va portar les regnes de la fàbrica de gèneres de punt, de llana i cotó, de la qual n'era propietari. Va

aconseguir introduir els seus productes a gairebé totes les províncies d'Espanya. Va col·laborar, de manera altruïsta, en la construcció de l'edifici de les noves escoles de l'Escala.

XIRAU

(Peralada, s. XVII - XVIII) Metges

Important nissaga de metges i cirurgians localitzats a la vila de Peralada, alguns membres dels quals es té coneixença són: Josep Xirau (s. XVIII), Bonaventura Xirau (s. XVIII), el fill d'aquest, Josep Xirau Colomer (s. XVIII).

Posteriorment, els descendents de la nissaga destacaren en lleis i altres disciplines.

XIRAU DEVAL, Josep Antoni

(Peralada, s. XVIII - s. XIX) Metge

Va estudiar i es va graduar a Cervera (1784) i va exercir la medicina a Peralada.

Va publicar un treball, en forma de carta al doctor Salvá, *Carta al Dr Francisco Salvá sobre casos de viruelas legítimas sobrevenidas en sujetos vacunados* (Girona: 1803).

XIRAU PALAU, Antoni

(Figueres, 22.II.1898 - Bagneux, Ille de France, 6.IX.1976)
Advocat i polític

Fill de Ramon Xirau Llorens, advocat, natural de Peralada, i de Remei Palau Reig, natural de Darnius. Va ser el quart de cinc germans: Albert, Josep[↑], Joaquim[↑], Antoni, i Joan[↑].

Es va casar amb Maria Lloret Rosiñol, i el matrimoni va tenir

un fill, Ramon.

Va estudiar la carrera de Dret a la Universitat de Barcelona, des d'on va impulsar el Grup Lliure d'Ensenyament. A partir de 1923 va exercir la carrera d'advocat.

Membre fundador i col·laborador del diari *L'Opinió* (1928), el qual posteriorment va dirigir. Va ser un dels fundadors d'Esquerra Republicana de Catalunya (1931), agrupació en la qual hi va tenir una activitat política destacada. Participà en la redacció de l'Estatut de Núria.

Va esdevenir Diputat a Corts (1931), i al Parlament de Catalunya (1932) essent diputat per Girona. S'encarregà de les conselleries de Sanitat i Assistència Social (03.10.1932/19.12.1932), i d'Agricultura i Economia (19.12.1932/24.01.1933).

Va formar part del grup de dirigents de l'escissió d'Esquerra (1933) i va fundar el Partit Nacionalista Republicà d'Esquerra (PNRE). Va participar en els fets d'octubre de 1934 i com a conseqüència va ser empresonat en el vaixell *Uruguay*. L'any 1935 va rebre el càrrec de cap de negociat dels Serveis Administratius de la Casa de caritat de Barcelona. L'any 1936 va formar part del Front d'Esquerres. Durant la guerra civil va mantenir l'acta de diputat.

Després de la guerra civil es va exiliar i va residir a Mèxic i a França. Va ser professor i membre del Comitè Executiu d'Esquerra Republicana a l'exili.

Va publicar: *Safreu* (Barcelona: 1934) recull de poesies en les quals glossa la Costa Brava, *El meu poble i altres poemes* (Mèxic: 1953), *Los Almogávares (Cuentos y leyendas)* (París: 1954).

XIRAU PALAU, Joan

(Figueres, 24.XII.1903 - 8.III.1976)
Farmacèutic i professor

Fill de Ramon Xirau Llorens, advocat, natural de Peralada, i de Remei Palau Reig, natural de Darnius.

Va ser el petit de cinc germans: Albert, Josep[↑], Joaquim[↑], Antoni[↑], i Joan. Va estudiar a l'institut de Figueres on va coincidir amb

Salvador Dalí[↑]. Amb ell, i altres companys de sisè de batxillerat, va fundar la revista *Studium*, de la qual en fou director.

Es va llicenciar en Farmàcia a la Universitat de Barcelona (1924). Va treballar com a ajudant agregat al Laboratori de Fisiologia de la Universitat de Barcelona (1925-1927), dirigit pel doctor August Pi i Sunyer, i al Laboratori de Biologia de Barcelona (1927), dirigit per Pere Domingo.

Va obrir farmàcia, al carrer Nou de Figueres (1928-1939). A Figueres, també, va ser professor de Ciències Naturals a l'Escola del Treball de la Generalitat de Catalunya, coneguda també com a Escola d'Arts i Oficis (1936-1939). Durant aquest període es va casar amb M. dels Àngels Vayreda i Trullol (1931), amb qui va tenir dues filles: Maria i Adela.

Acabada la guerra, malgrat no haver tingut cap càrrec polític, es va haver d'exiliar. El mateix any, a causa de l'obligada absència, el Col·legi de Farmacèutics de Girona el va donar de baixa. Va anar a Mèxic on va ser professor de química orgànica i inorgànica i d'anàlisi química a la Universitat de Morelia, Michoacán. L'any 1940 va ser delegat per la Universitat per assistir al primer Congreso Indigenista, a Pátzcuaro. I, de 1943 a 1950, va ser director tècnic de recerca de la Laboratorios Lauzier S.A., a Mèxic D.F.

Va treballar sobre els alcaloides; va estar amb el professor Polonowsky a París (1950), per aprofundir en aquest camp.

Va ser membre de la Sociedad Mexicana de Historia Natural, de la Societat de Biologia de Barcelona i de l'American Chemical Society.

Va tornar a Catalunya el 7 de febrer de 1952. Sol·licitada la reobertura de la farmàcia, no li va ser concedida fins tres anys i mig després, època difícil per a la família. Finalment, va regentar la farmàcia al carrer Joan Maragall, ja que l'anterior local estava ocupat per l'estanc-bar de la Lucrècia.

Va destacar com a jugador d'escacs, va ser sotscampió de les comarques gironines (1935-1936), i va escriure *El ajedrez en siete lecciones* (Mèxic: 1946), del qual se'n varen fer diverses versions i edicions.

Va publicar diversos articles en revistes especialitzades com *Investigación Estudios Limnológicos Pátzcuaro* (Mèxic), *Revista Umbral Guanajuato* (Mèxic), *Revista de la Universidad de Morelia* (Mèxic), a la *Revista de la Sociedad Mexicana de Historia Natural* o a l'*American Chemical Society*.

Va publicar un manual de química *Elementos de química en nueve lecciones* (Mèxic: 1946).

Va traduir diverses obres, una d'elles l'obra de Goodman & Gilman *Bases farmacológicas de la terapéutica* (Mèxic: 1942) traduïda en col·laboració amb José Giral, així com la de Josep Trueta de l'anglès *Fundamentos y práctica de la cirugía de guerra y urgencia* (Mèxic: 1944).

XIRAU PALAU, Joaquim

(Figueres, 23.VI.1895 –
Ciutat de Mèxic, 10.IV.1946) Filòsof i pedagog

Fill de Ramon Xirau Llorens, advocat, natural de Peralada, i de Remei Palau Reig, natural de Darnius. Va ser el tercer de cinc germans: Albert, Josep i, Joaquim, Antoni i Joan. Va néixer en el si d'una família de terratinents de tarannà

liberal. Es va casar amb Pilar Subias (1922), la qual era filla del que havia estat professor de filosofia, i va tenir un fill, Ramon (Barcelona, 1924), poeta i filòsof, el qual continuava vivint a Mèxic.

Va estudiar a l'institut de Figueres i, després, a la Universitat de Barcelona. Es va llicenciar en Dret (1912-1917), Filosofia i Lletres (1912-1917), i Ciències Socials (1914-1915), i es va decantar per la filosofia. Va anar a Madrid per cursar el doctorat en dret, allà va establir relació amb Ortega y Gasset i M. G. Morente, i amb gent de la Institución de la Libre Enseñanza, com Manel Bartolomé Cossío, el qual va exercir gran influència en el biografiat. Assoleix el doctorat en Dret i en Filosofia (1922). Guanya les oposicions a càtedres d'institut i és destinat a Lugo, on hi va passar un any. En aquesta època passa temporades entre Barcelona i Madrid. Comença les seves col·laboracions, basades en la reforma educativa, al *Butlletí dels Mestres* i, més endavant, a *La Revista*.

Guanya l'oposició de la càtedra de Filosofia de la Universitat de Salamanca (1926), per concurs de trasllat va a Saragossa (1927), i després a

Barcelona (1928), on va impartir les classes de Lògica, i també va donar Introducció a la Filosofia. El curs 1929-1930 va estar a la Universitat de Cambridge, lloc on va ampliar l'horitzó. I, el curs següent, és professor a l'Escola Normal de Barcelona. Nomenat degà de la Facultat (1933), la projectada autonomia universitària va quedar en suspens a causa dels "fets d'octubre" de 1934. Va ser l'impulsor del seminari de Pedagogia i de la *Revista de Psicología y Pedagogía*, la qual va dirigir juntament amb Emili Mira. Va exercir una notable influència en els seus alumnes, tant des del punt de vista humà com intel·lectual, molts d'ells li agraïren el mètode socràtic emprat a les classes, les quals esdevenien molt participatives.

Va ser el fundador de la Unió Socialista de Catalunya (1923). Quan es va proclamar la República (1931), va ser regidor per la candidatura d'ERC i USC, a Barcelona hi va tenir un paper important en la renovació de l'ensenyament a Catalunya i en la renovació de la facultat. Va ocupar el càrrec de conseller d'Ensenyament i de Cultura de la Generalitat, des d'on va contribuir a la creació de l'Institut-Escola, que va deixar una gran influència en la pedagogia catalana.

Després de la guerra civil va emprendre el camí de l'exili, i va ser acollit per companys de la Sorbona. Es trasllada a Mèxic on esdevindrà professor a la Universitat Nacional Autònoma. Va morir d'accident a la ciutat de Mèxic, com a conseqüència de la caiguda d'un tramvia.

Entre les seves obres destaquem: *Leibnitz. Las condiciones de la verdad eterna* (Barcelona: 1921), *Rousseau y las ideas políticas modernas* (Madrid: 1923), *Descartes y el idealismo subjetivista moderno* (Barcelona: 1927), *El sentido de la verdad* (Barcelona: 1927), *El sentido de la veritat* (Barcelona: 1929), *La teoría de los valores en relación con la ética y el derecho* (Madrid: 1929), *L'Amor i la percepció dels valors* (Barcelona: 1936), *Amor y mundo* (Mèxic: 1940), *La filosofía de Husserl. Una introducción a la fenomenología* (Buenos Aires: 1941; id.: 1966), *Lo fugaz y lo eterno* (Mèxic: 1942), *Vida, pensamiento y obra de Bergson* (Mèxic: 1944), *El pensamiento vivo de Juan Luis Vives* (Buenos Aires: 1944), en agraïment a l'ensenyament rebut dedica una monografia a *Manuel B. Cossío y la educación en España* (Mèxic: 1945; Barcelona: 1970), *Vida y*

obra de Ramón Llull. Filosofía y mística (Mèxic: 1947; 2004), *Obras* (Mèxic: 1963) en la qual s'hi troben *Amor y mundo*, *Lo fugaz y lo eterno* i *Vida y Obra de Ramón Llull*; reedició de tres obres en un volum *Descartes, Leibnitz, Rousseau* (Mèxic: 1973), *Amor y mundo y otros escritos* (Barcelona: 1983), *Pedagogía i vida* (Vic: 1986).

Una altra de les seves facetes va ser la de traductor d'obres de filòsofs com Descartes, Fichte, Jaeger, Lachelier, Messer, Meyerson, Robin, Russell i Whitehead.

Va traduir les obres *Estudios sobre silogismo* (Madrid: 1924); *Los fundamentos de la inducción* (Madrid: 1924) de J. Lachelier; *El pensamiento griego y los orígenes del pensamiento científico* (Barcelona: 1927) de L. Robin; *Los problemas de la filosofía* (Barcelona: 1928) de Bertrand Russell, *Discurs del mètode* (Barcelona: 1929) de R. Descartes; *Antología* (Madrid: 1931) de J.B. Fichte, *Paideia* (Mèxic: 1942) de W. Jaeger; *Identidad y realidad* (Madrid: 1936) d'E. Meyerson; *Modalidades del pensamiento* (Buenos Aires: 1940), d'A.N. Whitehead.

Va publicar nombrosos articles sobre pedagogia i filosofia, sobre pensadors alemanys i francesos contemporanis, a: *Quaderns d'Estudi* (Barcelona), *Butlletí dels Mestres* (Barcelona), *Revista de Pedagogía* (Madrid), *Butlletí de l'Institut de Ciències* (Barcelona), *La Revista* (Barcelona), *Revista de Catalunya* (Barcelona), *Universidad* (Zaragoza), *Revista de Psicología y Pedagogía* (Barcelona), *Educación y cultura* (Mèxic), *Romance* (Mèxic), *Cuadernos Americanos* (Mèxic).

Recentment s'han publicat les *Obras Completas* (Madrid: 1998-2000), a càrrec de Ramon Xirau.

XIRAU PALAU, Josep

(Figueres, 1.1.1893 - Villefranche-sur-mer, França, 1982)
Polític i escriptor

Fill de Ramon Xirau Llorens, advocat, natural de Peralada, i de Remei Palau Reig, natural de Darnius. Va ser el segon de cinc germans: Albert, Josep, Joaquim ↑, Antoni ↑, i Joan ↑.

Es va casar amb Remedios Rahola de Falgàs, nascuda a León, per estar el seu pare, Francisco Rahola ↑ Puignau, treballant a la Compañía de Ferrocarriles del Norte de España, i el matrimoni va tenir tres fills: M.Teresa, Alberto i Jaime.

Va estudiar a l'institut de Figueres i es va llicenciar en Dret a la Universitat de Barcelona. Amplià estudis a Itàlia, Suïssa i Alemanya. Va ser catedràtic de procediments judicials de Múrcia, Sevilla i Barcelona (1925).

Va ser un dels fundadors de la Unió Socialista de Catalunya (1923) i Diputat per Esquerra Republicana i USC a les Corts espanyoles de la República (1931 i 1932). Va formar part de la comissió redactora de l'Estatut de Núria. Es va integrar al Patronat de la Universitat de Barcelona (1933). També formà part de la Comissió Jurídica Assessora de la Generalitat de Catalunya.

Després de la guerra es va exiliar. Des de 1946 fins a la seva jubilació va participar en importants càrrecs de responsabilitat de la UNESCO.

Va col·laborar en diverses revistes jurídiques, va ser col·laborador habitual de publicacions com *Justícia Social* i *L'Opinió*.

Va publicar diversos llibres com: *El concepto de la donación* (1917), *Eugenio Hubber: su vida y su obra* (1923) *La condizione del processo civile de Spagna* (1925), *La funzione giurisdizionale e l'equità* (1927), entre d'altres.

XIRAU VAYREDA, Maria

(Figueres, 6.VI.1932) *Farmacèutica*

Filla de Joan Xirau i de M. Àngels Vayreda. Mentre es trobava a l'exili va estudiar el batxillerat al Lycée Français de Mèxic, per finalitzar-lo a París. De retorn a Figueres, va haver de convalidar els estudis realitzats a l'es-

tranger. Es va traslladar a Barcelona on va

estudiar farmàcia, es va llicenciar en Farmàcia amb grau a la Universitat de Barcelona (8.XI.1961), es va doctorar amb la tesi *Determinación del grado higrométrico y de tensiones de vapor por método ponderal* (Barcelona: 1966), amb excel·lent *cum laude*. Va ampliar els estudis amb la Diplomatura en Sanitat (Escuela Nacional de Sanidad de Barcelona, 28.VI.1972).

Per concurs oposició ha estat professora titular d'Anàlisi Química Analítica (O.M. 17-01-1973, fins a la jubilació el setembre de 2002), a la Facultat de Farmàcia de Barcelona. Durant aquest període ha dirigit vint-i-cinc tesis de llicenciatura (entre 1971-1992), i tres tesis doctorals (1979-1998). Ha assistit a diversos congressos nacionals i internacionals, i ha estat la investigadora principal de quatre projectes d'investigació subvencionats (1985-1990). Ha publicat una seixantena d'articles d'investigació en diverses revistes nacionals i internacionals i ha rebut un total de nou ajuts, entre els quals hi consten beques i premis.

Membre fundadora de l'Associació Catalana de Ciències de l'Alimentació (creada el 1980?). També és membre de les associacions Association of Official Analytical Chemists, (AOAC); Sociedad Española del Mediterráneo Latino, Societat Catalana de Ciències Físiques Químiques i Matemàtiques (Filial de l'IEC), Sociedad Española de Química Analítica; Grupo de cromatografía y técnicas afines; Asociación de Ciencias y Técnicas ambientales.

Ha escrit: *Anàlisi Química. Manual de pràctiques amb nocions de teoria* (Hospitalet del Llobregat: 1985), en col·laboració amb M.C. Vidal Carou; *Consumo preferente y fecha de duración de los alimentos* (Madrid: 1986), en col·laboració amb altres autors, *Técnicas usuales de análisis en enología* (Barcelona: 2000; Castellar del Vallès: 2005) en col·laboració amb Juan García Cazorra i Robert Azorín Romero.

Ha traduït del francès *Los Oligoelementos* (Vilassar de Mar: 1973) de Didier Bertrand i Andrée Goudot, *Análisis químico cualitativo* (Vilassar: 1972), en col·laboració amb C. Duval.

Ha traduït de l'anglès: *Espectroscopia* (Barcelona: 1971), de D.R. Browning, *Introducción a la ciencia de los alimentos* (Barcelona: 1982), d'O.R. Fennema, en col·laboració amb altres traductors.

Compendi de nomenclatura de Química Analítica. Regles definitives 3 vols. (Barcelona: 1987, reeditat diverses vegades, essent l'última l'any 2007), IUPAC; supervisió de la traducció de l'anglès i revisió científicotècnica de l'obra *Química analítica* (Madrid: 1988), de D.A. Skoog i D.M. West.

Ha estat una de les col·laboradores de la monografia dedicada a la seva mare *Maria Àngels Vayreda* (Figueres: 2006).

El 1979 el jurat del premi Eduard Fontseré de la Fundació Salvador Vives Casajuana de Barcelona, va proposar el treball "Elements d'Anàlisi Química" per un accèssit.

XUTGLÀ FIGUERAS/FIGUERES, Pere

(Les Preses, la Garrotxa, 14.V.1901 - Girona, 17.IV.1991) Eclesiàstic

Va estudiar al Seminari de Girona i va ser ordenat el 14 de juny de 1924. Posteriorment, es va llicenciar en Teologia per la Universitat Pontifícia de Tarragona (1927).

Va exercir de vicari a Cadaqués (1924), la Bisbal (1927), i a la catedral de Girona (1929).

Va ser regent de Begudà (1931), ecònom d'Amer (1933) i de Castelló d'Empúries (1939), l'any següent va ser ecònom de Figueres i

rector (1946), tasca que va compaginar amb la d'ecònom de Terrades (1954-1956).

Va ser el promotor de la proliferació de parròquies a la ciutat de Figueres. L'any 1978 va anunciar la jubilació voluntària i es va acomiadar dels feligresos figuerencs, tot i continuar vivint a la capital empordanesa. Des de 1989 va residir a la Residència Bisbe Sivilla de Girona.

L'any 1965 va rebre el títol de Prelat d'Honor de Sa Santedat.

Y

YMBERT ALBERT, Rosa Maria
(Figueres, 12.IX.1945 - 21.IX.2005)
Bibliotecària

Va estudiar a l'Escola de Bibliotecàries de Barcelona, i va exercir la professió a la biblioteca de la Caixa de Pensions de Figueres fins que l'entitat va clausurar-la.

Va formar part de Joventuts Musicals, de la primera junta d'Òmnium Cultural i de diverses activitats culturals.

Des del punt de vista polític, al principi de la democràcia, va ingressar de regidora a l'Ajuntament de Figueres amb el Partit Socialista de Catalunya, al qual s'afiliaria posteriorment. Va

reincorporar-se de nou a l'ajuntament (1987-1990 i 1999-2005), i se li varen encomenar les àrees de Benestar Social, Cultura i Educació i Acció Cívica.

L'Ajuntament de Figueres i la Creu Roja han creat el centre social Maria Rosa Ymbert (2007), el qual acull un centre obert per a infants i adolescents en situació d'alt risc social.

AMPLIACIÓ DEL DICIONARI BIOGRÀFIC

Prefaci

L'any 2009, aixoplugat per la Diputació de Girona, va aparèixer el DICIONARI BIOGRÀFIC DE L'ALT EMPORDÀ, del qual se'n van fer dues edicions.

En aquells moments les noves tecnologies encara no gaudien de la difusió que de manera vertiginosa han anat assolint en els darrers anys. Al cap de poc ja s'albirava que eren el futur i, amb la intenció que la informació continguda al DICIONARI sobre la comarca altempordanesa pogués estar a l'abast de qui convingués, es va apostar per la publicació d'una versió en línia d'accés lliure.

Aquest projecte s'ha pogut fer realitat gairebé 8 anys després, i així, alhora que es facilita tot el contingut de l'obra publicada el 2009, amb l'objectiu de donar-li vigència, s'ha procedit a actualitzar-la.

En la present actualització es pot trobar l'activitat duta a terme pels biografiats en actiu en el període de temps que va des del tancament del DICIONARI fins a l'abril de 2017 i, si s'escau, se'n dona notícia del traspàs.

Alguns dels personatges amb els quals hem contactat han considerat que no calia afegir cap més activitat a la seva biografia, i hem respectat la seva voluntat.

L'obra, que ha estat i segueix essent considerada «de referència» per a la comarca, és consultada per un ampli ventall de lectors amb finalitats diverses (per complementar aspectes biogràfics en articles, per aprofundir en nissagues empordaneses, etc.), i ara, amb el nou format, esdevé de consulta universal.

Inés Padrosa Gorgot
Novembre 2017

p. 33 **ADRIÀ ACOSTA**, Ferran
(l'Hospitalet de Llobregat, 14.V.1962) *Cuiner*

L'any 2011 tanca El Bulli. Posteriorment promou la creació d'El Bulli Foundation.

p. 35 **AGUER HORTAL**, Mario
(Cabanes, 12.VI.1935) *Economista*

És coautor del llibre *Manual de administració de empreses* (Editorial Universitaria Ramón Areces, 2010), en col·laboració amb Eduardo Pérez Gorostegui.

Cal destacar, així mateix, algunes de les conferències més rellevants en el marc internacional: «Afinitats i contrastos entre els pobles mediterranis» (Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Montenegro, 2009), «El repte del món acadèmic en el s. XXI» (Reial Acadèmia de Ciències i Art de la República Srpska, 2011), «Tendències econòmiques internacionals i escenaris de futur» (Universitat d'Andorra, 2013), «La investigació base del progrés en el marc de l'economia de l'empresa» (Reial Acadèmia de Ciències d'Azerbaidjan, 2014) i «Nous horitzons en l'evolució de la ciència econòmica» (Universitat Estatal de Bielorrússia, 2016).

Des del 2015, és acadèmic censor de la Reial Acadèmia de Ciències Econòmiques i Financeres d'Espanya.

p. 37 **AGUER TEIXIDOR**, Montse
(Figueres, 5.XI.1963) *Filòloga*

Després del traspàs d'Antoni Pitxot, assumeix les tasques de direcció del Museu Dalí.

Continua les tasques de difusió del pintor Salvador Dalí, i en aquest sentit ha col·laborat en les obres: *Los tesoros de Salvador Dalí* (2009), *Alchimie des philosophes: Casa Museu Castell Gala-Dalí de Púbol* (2009), *Dalí by Halsman* (2011), *3D Dalí: Dalí i l'holografia: realitat virtual i il·lusió de realitat* (2012), *Dalí, un artista, un geni* (2013), *Dalí i els seus tallers: Figueres, Portlligat, París, Roquebrune, Nova York* (2013), *Dalí-Pitxot. L'al·legoria de la memòria* (2014) i *Dalí, Pitxot, Cadaqués* (2015).

p. 38 **AGULLÓ BATLLE**, Joaquim
(Barcelona, 12.XI.1943) *Enginyer*

Casat amb Anna Roselló Molinari, el matrimoni té tres fills: Pau, Berta i Bernat.

Actualment és professor emèrit de la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC), on ha estat catedràtic de mecànica (1970-2014) a l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria Industrial de Barcelona, de la qual va ser subdirector, cap d'estudis (1980-1983) i director del Departament d'Enginyeria Mecànica en dos mandats (1984-1987 i 1987-1991).

És membre emèrit de l'Institut d'Estudis Catalans (1992), del qual ha estat president de la Secció de Ciències i Tecnologia (2002-2006) i actualment és vicepresident primer (des del setembre del 2013). Hi ha dirigit el programa de recerca *Disseny d'una xeremia barítona com a complement de la tenora i el tible* (2008-2010), que va crear un nou instrument, la barítona, el disseny de la qual s'ha aconseguit a partir del plantejament científic i ha estat molt ben rebuda en el món de la cobla. Així mateix, és membre numerari de la Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona (1994), de la qual ha estat secretari general (2002-2010) i on, entre d'altres, ha publicat *Els atractors de la dinàmica en la generació dels sons musicals* (discurs d'ingrés, 1994), *Les rodes omnidireccionals, el darrer pas evolutiu de la roda* (lliçó inaugural del curs 2004-2005) i *Física i enginyeria en el disseny d'instruments musicals* (treball de torn del març del 2013 que recull l'experiència del seu grup d'acústica musical al llarg de quaranta anys). Bona part dels treballs de l'autor es poden trobar al web: <http://www.agullobatlle.cat>.

p. 40 **ALABRÚS IGLESIAS, Rosa M.**
(Figueres, 8.V.1960) *Historiadora*

En els darrers anys ha seguit treballant sobre la Guerra de Successió. Algunes aportacions s'han publicat a *Aula Historia Social* (Alzira-València), *La Aventura de la Historia, Obradoiro de Historia Moderna* (Santiago de Compostel·la) o *Revista de Historia Moderna* (València), i algunes de les investigacions s'han focalitzat en el paper femení durant aquest període, com ara «La opinión sobre las mujeres austracistas y el imaginario religioso en los sitios de 1706 y 1713-1714 en Barcelona», a *Cuadernos de Historia Moderna* (2010), o bé «Les dones austriacistes i la Guerra de Successió», a *Pedralbes* (2010).

p. 41 **ALAIÓ MANUBENS, Manel**
(Vilafranca del Penedès, 3.II.1955) *Periodista*

En el decurs de l'any 2016 han aparegut tres títols de la seva autoria: *Senyors i pagesos de Cistella i Vilaritg: s. x-xix, Evolució demogràfica i*

urbanística de Cistella: 947-1900 i Esglésies, capelles i ermites de Cistella i Vilaritg.

p. 47 **ALBERT RIVAS, Lluís**
(Barcelona, 14.VI.1923)
Compositor, músic i escriptor

Després de tretze anys de pacient dedicació, el 1988 va inaugurar a l'Escala el Museu-Arxiu Víctor Català. El va edificar per iniciativa personal, amb mitjans propis, dins de l'evocador jardí privat anomenat Clos del Pastor. Conté, a més del considerable i valuós llegat literari i documental, la ignorada col·lecció d'obres i escultures fetes en la joventut de Caterina Albert, quan encara no era coneguda com a escriptora, en la darrera dècada del s. XIX aproximadament.

El Museu-Arxiu Víctor Català, posat a disposició dels estudiosos, ha permès a l'Ajuntament de l'Escala la convocatòria de tres espaiades jornades d'estudi dedicades a l'escriptora i la concessió anual de la Beca Víctor Català, molt concorreguda.

La lloable iniciativa de Lluís Albert —presa en detriment d'un prometedor futur com a compositor— ha generat una nombrosa bibliografia. Mereixen menció especial els epistolaris publicats per l'estudiosa figuerenca Irene Muñoz.

L'any 2016, proclamat Any Víctor Català per la Generalitat de Catalunya, ha estat fornit d'innombrables actes celebrats arreu de Catalunya. Això ha contribuït eficaçment a situar la protagonista de tal honorosa distinció en un pla de popularitat inusitada en el camp de la literatura catalana.

p. 49 **ALECH COLL, Marta**
(Figueres, 11.I.1990) *Esportista de tennis taula*

Ha continuat competint i ha assolit molt bons resultats, entre els quals es poden comptar els èxits següents: tercera classificada al torneig estatal (Valladolid, 2008, 2009 i 2010); medalla de bronze al top 10 estatal (Calella, 2009); campiona d'Espanya de dobles amb Anna Badosa i tercera en individuals (Alacant, 2010); formant parella amb Eulàlia Santilari, tercera d'Espanya (Almeria, 2012) i subcampiona de la Divisió d'Honor de la Lliga amb el Club Tennis Taula

Bàsca (temporades 2012-2013 i 2013-2014), i guanyadora del torneig estatal absolut disputat a Valladolid el 2015.

p. 50 **ALFARO GIL, Juan Manuel**
(Barcelona, 2.II.1973) *Historiador*

Continua treballant sobre temes relacionats amb les fortificacions i els seus protagonistes. En aquest sentit, el febrer del 2014 va llegir la tesi doctoral *Juan Martín Zermeño. La ingeniería militar al servicio de la Ilustración (1713-1773)* (UB, directores: J. R. Triadó i J. M. Muñoz).

Ha participat en l'obra *Cartografías visuales y arquitectónicas de la modernidad: siglos xv-xviii* (Sílvia Canalda, Carme Narváez Cases i Joan Sureda [eds.], Universitat de Barcelona, 2011), amb l'article «La Barcelona de Zermeño». Ha participat, també, en les *Jornadas de Patrimonio Defensivo de Época Moderna*, amb l'aportació «El castillo de San Fernando en la ingeniería militar» (Madrid: Ministerio de Defensa, 2014).

Darrerament ha dirigit diferents treballs de control arqueològic dins de recintes fortificats. Des del 2014 exerceix les funcions de conservador tècnic al castell de Sant Ferran de Figueres.

p. 51 **ALFARO GUIXOT, Juan Manuel**
(Barcelona, 26.III.1940) *Gestor cultural*

Des de l'any 2002, la fundació Les Fortaleses Catalanes, amb seu a Figueres, desenvolupa activitats de sensibilització vers el patrimoni monumental militar. Actualment gestiona la visita pública al castell de Sant Ferran de Figueres i rutes transfrontereres temàtiques sobre patrimoni fortificat.

Ha estat dinamitzador de col·laboracions internacionals, i cal destacar la gestió del projecte transfronterer França-Espanya Interreg III-A (2003-2007) «Valoració del patrimoni militar fronterer català», junt amb la col·laboració tècnica en el projecte Interreg III-B (2012-2014) «Fortius», liderat per l'Ajuntament de Pamplona.

Seguint la línia anterior, manté relacions amb diferents entitats dedicades a l'estudi i la promoció del patrimoni fortificat: Associació Espanyola d'Amics dels Castells (Madrid), Associació ARCA

(Saragossa), SOS Monuments (Barcelona), Associació Vauban (París), Associació Alpyfort (Grenoble) i Fortress Study Group (Porchester).

És promotor de la sèrie de monografies «Dues hores...», de la qual és autor dels volums *Dues hores... al castell de Sant Ferran de Figueres* (2007), *Dues hores... al castell d'Hostalric* (2008) i *Dues hores... al castell de Cardona* (2011). Igualment, pronuncia conferències, participa en congressos, cursos i jornades i duu a terme serveis d'assessorament.

p. 51 **ALFORCEA GRANÉS, Albert**
(Figueres, 27.II.1968) *Il·lustrador, escriptor i cantautor*

Ha combinat la tasca d'il·lustrador de llibres de text per a escoles i per a editorials com Anaya, Eumo o Richmond, amb la il·lustració dels llibres dels quals és autor, entre els quals s'inclouen: *Guía de los seres fantásticos del hogar* (Ediciones B, 2010), *El llibre dels éssers fantàstics de Catalunya* (Editorial Barcanova, 2010), *Rescat al pic de les bruixes* (Editorial Barcanova, 2010), *El llibre dels éssers fantàstics de l'escola* (Editorial Barcanova, 2011), *Sis i un tros de fusta* (Barcanova, 2014) i *Brim el cazahadas* (Editorial SM, 2010).

Com a il·lustrador, ha col·laborat en: *El llibre dels enigmes* (Editorial Barcanova, 2009), *La laguna luminosa* (Editorial Planeta, 2011) i *Lighting the way: A marine adventure* (Clockhouse Publishing, 2016).

Ha treballat, també, com a il·lustrador de portades de discos, cartelleria i marxandatge per a músics internacionals com Vargas, Bogert & Appice, Eric Martin, Richie Kotzen o Vargas Blues Band, i el 2013, per a la banda americana de rock dur The Winery Dogs, formada per les estrelles del rock Richie Kotzen, Billy Sheehan i Mike Portnoy.

p. 55 **ALSINA TARRÉS, Miquel**
(Castelló d'Empúries, 6.V.1968)
Musicòleg i professor

És professor de música a l'Institut Cendrassos de Figueres (2011-2016), i va obtenir per concurs la

plaça de professor lector en educació musical a la Facultat d'Educació i Psicologia de la Universitat de Girona (2016).

Publica i forma part del consell de redacció de diverses revistes especialitzades de recerca en didàctica de la música, entre les quals la *Revista Electrónica Complutense de Investigación en Educación Musical* o la *Revista Internacional de Educación Musical*.

Des del punt de vista polític, ha estat regidor i cap de l'oposició per Unitat per Palau a l'Ajuntament de Palau-saverdera (2007-2011).

p. 56 **ÁLVAREZ LOSADA, Manel**
(*Sant Feliu de Codines, 6.VIII.1945*)
Artista i escultor

El 2011 exposa la seva obra de gran format dedicada a l'Antic Testament, sobre marbre, granit, fusta, ferro i bronze, al Museu de la Bíblia de Jerusalem, en la qual havia treballat durant deu anys. Segons el mateix autor, és la sèrie de la qual se sent més satisfet, ja que consisteix en un conjunt eclèctic en el qual cada peça disposa de personalitat pròpia.

Actualment treballa en peces inspirades en la cultura dels nadius nord-americans per a la propera exposició, prevista per al 2017, al Museu d'Art Hockaday, a Kalispell, els Estats Units.

p. 57 **ALZAMORA GRAS, Alfonso**
(*Barcelona, 4.VIII.1951*) *Pintor i escultor*

En els darrers anys ha participat en nombroses exposicions col·lectives, entre les quals cal ressenyar que és assidu de la Galeria Km7 Espai d'Art, Saus (Girona), on l'any 2012 va presentar les mostres «Blanco» i «MMXII»; el 2015, «11 años de Km 7», i el 2016, «Grandes formatos». En el mateix espai ha presentat, també, mostres individuals com «Rojo Rothko» (2009) i «Esculturas negras» (2010).

Altres exposicions individuals s'han pogut veure a la Galeria Carmen Torrallardona (Andorra la Vella, 2007). El 2008 exposa a la William Thuillier Gallery (Londres) i «Un diàleg con el espacio II» a la Galeria María José Castellví (Barcelona); el 2010, el 2013 i el 2016, a la

Galerie Het Cleyne Huys (la Haia), i el 2011, a la Galeria Pèrgamon de Barcelona. El 2014 presenta «Los límites de la figuración» a la Galeria Alejandro Sales (Barcelona) i el 2016, «Salinas/Alzamora» a la Galeria Aina Nowack (Madrid). L'any 2015 participa a «L'Aigua», a Galeria Marges-U (Cadaqués), i a «Icon(s)», a la Maison Particulière (Brussel·les).

Té escultures públiques com *Homenaje a Isaac Albéniz y Alicia de Larrocha* a l'Auditori de Barcelona (2012) i *L'escala de l'enteniment* a la Universitat Pompeu Fabra (2016).

L'any 2016 se suma als actes d'homenatge a Ramon Llull i li dedica una exposició pictòrica i escultòricoconceptual —en la qual tracta l'arbre de la ciència, l'escala de l'enteniment i el retrat imaginari de Ramon Llull—, que té lloc a la Fundació Vila Casas (Barcelona).

p. 60 **AMETLLA RIVAS, Josep Maria**
(*Perpinyà, 5.III.1948*) *Mariner mercant i pintor*

Són diverses les influències rebudes que es mostren reflectides en la seva obra o, com ell mateix qualifica, «fet creatiu»: els ensenyaments rebuts, l'Escola Massana als disset anys i la Facultat de Belles Arts als trenta, i l'estada al taller de l'escultor Joan Rebull; dues èpoques i dues edats fonamentals dins la formació artística i humana. El fet d'impartir classes de matèries artístiques durant més de vint-i-cinc anys l'ha fet reflexionar sobre els diferents corrents artístics i sobre la part tècnica dels procediments artístics.

Quan va començar a dibuixar copiava models realistes clàssics, després va evolucionar cap a un món més subjectiu i abstracte, i més tard va fusionar les dues tendències amb referències realistes i figuratives a la seva obra i aplicant-hi tècniques modernes. El concepte era el de pintura «matèrica», que valorava més la textura que la policromia, i la va denominar «figuració matèrica».

Sempre li ha agradat separar la natura morta del paisatge i la figura, i les ha treballat per sèries que moltes vegades tenien relació. Amb els anys ha arribat a la conclusió que el que realment és important en la creació d'una obra és el procés de treball. L'espectador només veu el final d'aquest procés, però no el camí ni la investiga-

ció artística que hi ha darrere. Pot acabar amb una obra estètica de caràcter decoratiu o amb altres que no són agradables als sentits però que són un revulsiu per a qui les mira. L'important és que qui observa l'obra no es quedi indiferent.

Per aquesta raó, en l'última exhibició, titulada «El món per un forat», els espectadors havien de lluitar entre la curiositat i la desconfiança de mirar per forats a la paret i descobrir crítica social, política i mediambiental. Mitjançant pintura, escultura i muntatges, l'espectador s'ha vist obligat a participar en l'obra i involucrar-s'hi.

p. 60 **AMIEL MONCANUT, Martí**
(Figueres, 19.II.1936-29.XI.2016)
Rel·lotger i col·leccionista

p. 61 **AMIEVA BRENES, Àngel**
(Figueres, 21.IX.1968)
Esportista, actor i director teatral

L'any 2009 esdevé autor, director i actor únic de l'espectacle *Esperando a G*.

L'any 2012, amb el projecte «Rodaclown», fa un viatge de Figueres a Pequín de 14.000 kilòmetres en bicicleta, amb una durada de cinc mesos; en aquest període ofereix espectacles d'humor als desvalguts. L'any 2014 continua el projecte i recorre durant sis mesos l'Amèrica del Sud, des de la Patagònia argentina fins a Colòmbia. L'any 2016 viatja de nou en bicicleta durant cinc mesos pel sud-est asiàtic, des del Nepal fins a Indonèsia.

Del 2012 al 2014 és còmic resident en els prestigiosos circs de Suïssa Circus Salto Natale i OhLaLa, ambdós a Zuric.

El 2015 i el 2016 treballa com a mag còmic als Estats Units amb l'espectacle *The Supernaturalist*, del mag nord-americà Criss Angel.

És autor dels llibres *La ruta de la risa* i *La divertida conquesta de Amèrica*. El 2017 ha presentat el tercer llibre, *¡A tomar por mundo!*, basat en les recents experiències cicloaventureres.

p. 63 **AMORÓS PLA, Joan**
(Vila-sacra, 29.III.1938) *Enginyer*

Des del 2014 presideix l'associació internacional FERRMED, amb seu a Brussel·les, que té per

objectiu la millora del sistema de transport ferroviari de la Unió Europea, particularment del trànsit de mercaderies.

FERRMED ha impulsat la creació de la xarxa europea de ciutats EU Core Net Cities Platform per aconseguir connexions intel·ligents en totes elles.

El desembre del 2014 la Fundació Occitano Catalana va editar el llibre *Aportacions catalanes universals*, on s'exposa tot el que han fet els catalans que ha transcendit fora de les nostres fronteres. És una obra molt significativa de 28 × 19 cm, 744 pàgines i 1.000 il·lustracions, feta per quinze especialistes i dirigida pel biògraf. A finals del 2015 s'han afegit a la versió catalana les versions anglesa, francesa i castellana, amb l'objectiu de difondre-les internacionalment. El llibre consta de tres parts diferenciades: un resum breu sobre la història de Catalunya, una descripció de les aportacions pròpiament dites i l'opinió de personalitats destacades sobre la rellevància del procés aportador català.

Altres distincions rebudes són la Medalla de Reconeixement Empresarial de PIMEC, atorgada l'any 2011, i la Medalla d'Honor de la Ciutat de Figueres, lliurada l'any 2012.

p. 66 **ANSÓN GARRIGA, David**
(Figueres, 26.IX.1973) *Escultor*

Continua l'activitat escultòrica i ha participat en diverses exposicions col·lectives, la major part conjuntament amb el seu pare, Ricard, al Celler Espelt de Vilajuïga (2009), a la galeria El Claustre de Figueres (2012), a la Casa de Cultura de Llançà (2013) i a l'Hotel Albons (Albons, 2016).

p. 67 **ANSÓN RIGALL, Ricard**
(Figueres, 29.I.1943) *Interiorista i pintor*

Continua l'activitat pictòrica i ha participat en diverses exposicions col·lectives com la Ruta de l'Art de Castelló d'Empúries (2008-2016), i la resta, la major part conjuntament amb el seu fill David, al Celler Espelt de Vilajuïga (2009), a la galeria El Claustre de Figueres (2012), a la Casa de Cultura de Llançà (2013) i a l'Hotel Albons (Albons, 2016).

Ha fet exposicions individuals a l'Hotel Bon Retorn de Figueres (2013) i a La Sala d'Albanya (2016).

p. 68 **ARBOLÍ PADROSA, Carles**
(Figueres, 12. III.1972) *Periodista*

L'any 2010 passa a formar part de l'equip de redacció del diari *Ara*.

L'any 2014 esdevé el cap de l'Oficina de Comunicació del conseller de Territori i Sostenibilitat i el 2016, el cap del Gabinet de l'Oficina de Comunicació del conseller de Cultura, Santi Vila.

p. 68 **ARCE LLUPIÀ, Pilar**
(Barcelona, 1.IX.1958-11.I.2011)
Metgessa, psicoterapeuta i escriptora

Va traduir l'obra del nord-americà Wayne W. Topping *Afrontar el estrés con éxito* (2011), la qual es va publicar pòstumament al seu traspàs.

p. 74 **ARTÉ GIL, Lluís**
(Figueres, 25.VIII.1965) *Periodista*

És consultor especialista en temes de comunicació, oratòria, imatge, accions especials i protocol. Ha impartit classes en diferents escoles de ràdio i universitats (classe magistral a la Universitat Internacional de Catalunya i col·laboració amb l'Observatori de la Ràdio a Catalunya, que depèn de la Universitat Autònoma de Barcelona).

Del 1994 al 2000 va dirigir el programa nocturn *Sala de estar* a Cadena 100 Catalunya i del 2000 al 2002, *Los especiales de Cadena 100* (emissió per a Espanya), en el qual entrevistava en exclusiva diferents artistes de prestigi internacional en les presentacions mundials dels seus treballs (cal destacar les entrevistes a John Fogerty des d'Atlanta, Eric Clapton des de Londres, Gloria Estefan des de Miami, Madonna des de Nova York, Whitney Houston des de Viena, Phil Collins des de Londres, Scorpions, Bon Jovi i Jean Michel Jarre).

Des de l'any 2009 dirigeix i presenta, conjuntament amb el periodista gironí Josep Víctor Gay, el programa *Converses gironines* a la Cope.

L'agost del 2013 va coordinar la posada en marxa de la nova emissora Rock FM a Catalunya.

L'any 1997 va rebre el Premi Programmer of the Year de la revista internacional *Music & Media*, i el 1998, el Premi Trauma per al millor professional de ràdio.

Actualment és coordinador de Cadena 100 i Rock FM a Catalunya, cap de programes i emissions de Cope Catalunya i Andorra, i director de Cope, Cadena 100 Girona i Rock FM Empordà.

p. 74 **ARTÉ GRATAÇÓS, Pere**
(Figueres, 22.XI.1924-Barcelona, 5.VII.2009)
Biòleg

p. 78 **ASENSIO ROVIRA, Vicenç**
(Vilajuïga, 13.I.1969) *Creatiu audiovisual*

El 2009 va produir, per a TVE, el documental *Un dia al Bulli*, i el 2011, per a TV3 i TVE, el documental que narrava l'últim dia del restaurant El Bulli, *El Bulli, l'últim vals*. Aquests documentals s'han emès en una cinquantena de països.

El 2014 va estrenar, en coproducció amb Minoria Absoluta, una sèrie internacional per a FOX Channels, *The World's Best Chefs*, que el va portar a rodar als millors restaurants del món. El 2015 va dirigir i produir un documental per a TV3 sobre el tancament de la duana de la Jonquera, *La Jonquera: 20 anys sense frontera*, amb el qual va obtenir el Premi Carles Rahola de periodisme.

Des de l'any 2014 porta a terme la sèrie «Creacions», un projecte en línia format per breus peces d'autor amb el territori com a protagonista.

El 2016 va obtenir el primer premi al concurs de drons celebrat a Roses, amb una fotografia aèria del litoral rosinc. El mateix any va obtenir un nou reconeixement, el Premi Climent Guitart a l'emprenedoria a la Costa Brava - Pirineu de Girona, per la tasca de difusió del territori en els seus audiovisuals.

p. 79 **ASTARLOA CAIXÀS, EVA**
(Peralada, 22.VIII.1968) *Arxivera*

És membre fundadora d'Arxivae (grup d'arxivers de l'Alt Empordà). Com a tal ha realitzat els docu-

ments del mes següents: «L'Estatut de la Mancomunitat de l'Empordà» (octubre 2014); «Les Fires i Festes de la Santa Creu de Figueres de l'any 1908» (maig 2015); «Els títols de propietat dels panteons del cementiri de Figueres» (novembre 2015), i «Teatre municipal El Jardí. Cent anys de teatre i cinema a Figueres 1916-2016» (maig 2016). Es poden consultar a: <http://arxivae.blogspot.com.es>.

Ha estat membre del consell assessor de *L'Abans: Recull gràfic de Figueres (1875-1967)* (2009) i *L'Abans: Recull gràfic de Figueres (1960-1989)* (2015).

p. 81 **AUSÁS LÓPEZ DE CASTRO, Xavier**
(Figueres, 24.V.1968) *Enòleg*

Ha estat vinculat a l'empresa Bodegas Vega Sicilia durant vint-i-quatre anys, fins a l'any 2015, i divuit com a assessor tècnic de les quatre bodegues Vega Sicilia, Alión, Pintia i Benjamin de Rothschild - Vega Sicilia.

A partir d'aquest moment inicia dos projectes personals: la creació de Xavier Ausás Consultoria Enològica i la creació d'Ausás Bodegas y Viñedos, que pertany a la denominació d'origen Ribera de Duero.

En aquesta nova etapa s'ha incorporat com a assessor extern a les bodegues del segovià José María Ruiz: Pago de Carraovejas (Peñaflor, Valladolid), i Ossian (Nieva, Segòvia). Ha esdevingut, també, assessor de la bodega mallorquina Ànima Negra (Mallorca).

L'any 2007 va ser nomenat el millor enòleg d'Espanya.

p. 83 **AYENSA PRAT, Eusebi**
(Figueres, 2.III.1967) *Hel·lenista i professor*

Ha dirigit els instituts Cervantes d'Atenes (2007-2012) i de Frankfurt (2012-2013), i actualment dirigeix el Camp d'Aprenentatge d'Empúries, que depèn del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

Les seves darreres publicacions són un estudi sobre els castells catalans de Grècia, titulat *Els catalans a Grècia: Castells i torres a la terra dels déus* (Barcelona: 2012), i les reedicions de

Resum de literatura grega i Resum de literatura llatina, de Carles Riba, als quals ha afegit una antologia de textos en traducció catalana (Figueres: 2013 i 2015). Fa pocs mesos acaben d'aparèixer la reedició —amb un pròleg nou i notes— de les traduccions de Carles Riba dels poemes de Kavafis i una versió catalana íntegra del poemari *Repeticions*, del poeta grec Iannis Ritsos. Té en premsa una traducció al grec de les *Elegies de Bierville*, de Carles Riba (en col·laboració amb Nikos Pratsinis), i una antologia en grec dels seus principals treballs sobre folklore grec en relació amb el folklore hispànic titulada *En els confins del mar: Estudis comparatius de folklore hispano-grec* (Ed. Heròdot).

Des del març del 2016 presideix l'Associació Cultural Hispano-Hel·lènica, i el 15 de juny d'aquest mateix any ha estat escollit membre de l'Acadèmia d'Atenes.

p. 85 **AZNAR DEL ÀGUILA, Juan Jesús**
(Barcelona, 14.I.1958)
Periodista i gestor cultural

Fins a l'any 2011 va dirigir el Museu de la Tècnica de l'Empordà.

Des del punt de vista periodístic, a principis de 2012 va iniciar i dirigir el diari digital *Encesa Digital*. L'any 2015 *Encesa Digital* va esdevenir *Encesa Literària*, revista editada per Edicions Cal·lígraf i dirigida pel biografiat. Des del 2012 també és col·laborador dels setmanaris *Empordà* i *Hora Nova*, activitat que compagina amb les tasques de gestor cultural. En aquest sentit, ha organitzat cicles d'intel·ligència creativa a la Casa de Cultura de Girona i l'exposició «Mirades» a l'Ecomuseu-Farineria de Castelló d'Empúries, la qual es basava en diàlegs amb els artistes.

Ha escrit *Diàlegs al·rededor de la ciència* (2013).

p. 85 **AZNAR MARIN, Sergi**
(la Jonquera, 17.IV.1978) *Esportista*

Des del punt de vista de la carrera esportiva, com a nedador absolut personal va romandre tretze temporades al Club Castalia Castelló, de Castelló de la Plana, i seguidament va passar a l'Stadium

Olivar, un club de Saragossa amb el qual va assolir la tercera posició d'Aragó absolut en els 50 metres braça (27.XI.2016).

Pel que fa al nivell de natació màster (veterans), competeix amb el seu club, Swimfaster Salt, i l'any passat va quedar segon d'Espanya de la seva categoria, 35-39 en els 200 metres braça, i va assolir el segon lloc en els 50 metres braça (Gijón, gener del 2016).

Des del punt de vista polític ha estat regidor d'Esports a l'Ajuntament de la Jonquera i segon tinent d'alcalde pel PSC (2007-2011).

L'any 2009 va finalitzar els estudis de mestre d'educació física a la Universitat de Girona i exerceix com a tal a l'Escola Sant Pau de Figueres.

Des del punt de vista empresarial, l'any 2008 va crear una empresa anomenada Swimfaster (www.swimfaster.es), dedicada a les classes particulars de natació. Al cap de quatre anys va fundar el Club Natació Swimfaster Salt, amb seu a la piscina municipal de Salt, on actualment s'ocupa de desenvolupar tasques competitives i entrenaments, i organitza circuits de travessies a l'Alt Empordà: l'Escala, Cadaqués i Llançà.

B

p. 89 **BAGUÉ BOADA, Narcís**
(Salt, 22.VIII.1930) *Articulista*

La darrera aportació ha estat *El somni de la utopia* (Figueres: Brau, 2011).

p. 89 **BAIG ALEU, Marià**
(Figueres, 9.VI.1955) *Físic*

Ha col·laborat en l'obra *El somni republicà: El republicanisme a les comarques gironines: 1900-1936* (2009), i en la miscel·lània dedicada al doctor Josep M. Marquès amb l'article «Els pergamins del Santuari del Mont» (2010).

Ha col·laborat, també, en l'obra *Enseñanza y divulgación de la física moderna durante la República y la guerra: El caso del profesor Juan B. Puig Villena*, coordinada per Mónica Blanco Abellán (2014).

Ha fet diverses aportacions sobre la Reial Foneria de Sant Sebastià de la Muga, ubicada a Sant Llorenç de la Muga, activa entre els anys 1769 i 1794.

Des de l'any 2007 és vicepresident de l'Institut d'Estudis Empordanesos.

p. 92 **BALLÓ FANTOVA, Jordi**
(Figueres, 17.V.1954) *Professor i historiador*

A més de seguir exercint de professor de comunicació audiovisual i de director del Màster en documental de creació de la Universitat Pompeu

Fabra, ha continuat publicant sobre cinema i potenciant films de joves directors i ha comissariat exposicions.

Ha escrit les monografies *El món, un escenari: Shakespeare: el guionista invisible*, amb Xavier Pérez (2015), i *Motivos visuales del cine*, amb Alain Bergala (ed.) (2016).

Com a director del Màster en documental de creació de la Universitat Pompeu Fabra ha continuat impulsant films documentals, com ara: *Los condenados*, d'Isaki Lacuesta (2009), *Cuchillo de palo*, de Renate Costa (2010), *Morir de día*, de Laia Manresa i Sergi Dies (2010), *Hollywood Talkies*, d'Oscar Pérez i Mia de Ribot (2011), *Mercado de futuros*, de Mercedes Álvarez (2011), *El fossat*, de Ricardo Íscar (2012), *Bajarí*, d'Eva Vila (2012), *Volar*, de Carla Subirana (2012), *La plaga*, de Neus Ballús (2013), *Cartes a Maria*, de Maite García-Ribot (2014), *Demonstration*, un film col·lectiu sota la direcció de Viktor Kossakovsky (2014), *Informe general II: El nuevo raptó de Europa*, de Pere Portabella (2015), i *La substància*, de Lluís Galter (2016).

Com a comissari d'exposicions ha intervingut a: «Totes les cartes. Correspondències filmiques», al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB) (2011), Premi Ciutat de Barcelona d'Audiovisuals 2011; «25%», al pavelló català de la Biennial de Venècia (2013), i «Pasolini Roma» (2013), amb Alain Bergala i Gianni Borgna, que es va presentar al CCCB (2013), a la Cinémathèque Française (París, 2013), al Palazzo delle Esposizioni (Roma, 2014), al Martin-

Gropius-Bau (Berlín, 2014) i al San Telmo Museoa (Donostia, 2015).

Amb relació a la gestió cultural, ha deixat de ser director d'exposicions del CCCB (1998-2011) i responsable i membre del consell assessor del suplement *Cultura/s* (2002-2014).

p. 95 **BARDALET VIÑALS, Narcís**
(Girona, 1.VIII.1953) *Metge, pediatre i forense*

L'any 2015 es jubila de l'exercici de metge forense.

Ha rebut diverses distincions, com la Medalla al Mèrit Policial del Departament d'Interior de la Generalitat; el reconeixement professional amb el diploma de la Guàrdia Civil (Ministeri de l'Interior), la Creu de Sant Raimon de Penyafort (Ministeri de Justícia, 2016) i la Fulla de Figuera de Plata de la ciutat de Figueres (2016).

p. 98 **BARRACHINA NAVARRO, Jaume**
(Barcelona, 24.VII.1951) *Historiador de l'art*

Les darreres aportacions han estat sobre el món del vidre: «Notas sobre usos del vidrio español, 1500-1800», a *Fràgil transparència: Vidrios españoles de los siglos XVI a XVIII* (Iphofen-Lieja, 2011), amb edicions en francès i alemany, o bé «El vidre», a *El monestir de Sant Llorenç del Munt (Sant Julià de Vilatorrada): Catàleg arqueològic* (2013). Ha escrit el pròleg d'*El vidre a Mallorca* (2015), de Miquel Àngel Capellà.

Altres escrits seus versen sobre el món del col·leccionisme. És el cas de «Maties Muntadas, Jaume Espona i Miquel Mateu: el col·leccionisme d'art antic i d'arts decoratives», a *Col·leccionistes, col·leccions i museus* (2012); «Unes anotacions de procedències de la mà de Maties Muntadas», a *Anticuaris, experts, col·leccionistes i museus* (2013), i «Els germans Junyer Vidal i la falsificació de pintura gòtica», en col·laboració amb Gemma Avinyó Fontanet, a *Col·leccionistes, anticuaris, falsificadors i museus: Noves dades sobre el patrimoni artístic de Catalunya al segle xx*, de Bonaventura Bassegoda i Ignasi Domènech (eds.) (Bellaterra: UAB, 2016).

Ha continuat publicant sobre un dels temes dels quals és especialista, el monestir de Sant Pere de Rodes: «Sant Pere de Rodes, 1163. Hermenéutica del text de Dromendrari», a *Viatges a la bella: Miscel·lània homenatge a Maria Rosa*

Manote i Clivilles, el primer volum de la col·lecció «Retrotabulum Maior» (Barcelona: 2015); «Mestre de Cabestany: relleu amb l'aparició de Crist als seus deixebles al mar», al catàleg *Viatjar a l'edat mitjana: Vic, París, Florència* (2015), i «La portada de Sant Pere de Rodes», a *Enciclopedia del romànic* (en premsa).

Ha dut a terme altres recerques com «L'origen del retaule de Sant Cebrià de Cabanyes del Museu Nacional d'Art de Catalunya», a *Revista del Centre d'Estudis Santfostencs* (Campsentelles: 2014); «Lo sagrado domestico», a *De la exquisitez a lo doméstico*, d'Àngels Creus (Fundació Mascort, 2016), i «Más sobre el guardapolvo del retablo de la Transfiguración, de Bernat Martorell», a *Locus Amoenus* (2016).

Ha participat en el *Catàleg de romànic i gòtic del Museu Comarcal i Diocesa de Solsona* (en premsa).

Ha fet conferències i ha participat en congressos, en un dels quals va presentar la comunicació «Hipòtesis reconstructiva sobre la tumba de Alfonso VI», a *Actas del Congreso Internacional IV Centenario de Alfonso VI (1109-200)* (Lleó: 2012).

p. 100 **BARRIS RUSET, Josep M.**
(Salt, 2.I.1966) *Historiador i arxiver*

Juntament amb Pep Vila, Enric Prat i Xènia Berta, ha col·laborat en l'edició facsímil de l'obra de Francesc Jaubert de Paça *Recerques històriques i geogràfiques sobre la muntanya de Roses i el cap de Creus* (2010).

Ha participat en el catàleg *A la frontera de l'imperi: Guerra i societat a Roses, 1773-1833* (Roses: 2009).

És membre fundador de l'associació Arxivae, on ha publicat, juntament amb Pol Messeguer, diversos documents del mes, els quals s'han vist aplegats en la monografia *Camins de la memòria: 25 anys de l'Arxiu Municipal* (2016).

p. 103 **BASIL BRUJÓ, Ramon**
(Figueres, 2.V.1873-3.IV.1938)
Músic i compositor

Va compondre, també, les sardanes *Cançó perduda* i *Sol ixent*.

L'any 2016 la cobla Ciutat de Girona li va dedicar un CD acompanyat d'una acurada biografia a càrrec d'Inés Padrosa.

p. 105 **BASSAS GIRONÈS, Àngels**
(Figueres, 3.VIII.1971) *Actriu*

Ha participat en les sèries televisives i pel·lícules següents: *Negro Buenos Aires* (2010), *Catalunya über alles!* (2011), *Punta Escarlata* (2011), *Cuéntame cómo pasó* (2011-2013), *Olor de colònia* (2012), *Muffy* (2012), *Naüt* (2013) i *Pàtria* (2016).

També ha participat en les obres de teatre *Morts de ritual per a Electra*, al TNC, i *Patatu*, al Romea, i en el monòleg *Ciara*, de David Harrower, a l'Eixample Teatre (2016).

L'any 2013 s'inicia en el gènere del conte infantil, en el qual es compten els títols següents: *Patatu: Els contes d'en Patatu* (Barcelona: La Galera, 2013), *Patatu: La flauta gegant* (Barcelona: La Galera, 2013), *Patatu: Un ratolí en el piano* (Barcelona: La Galera, 2013), *Patatu: Panys, castells i enxanetes* (Barcelona: La Galera, 2013), *Patatu: La fada bruixa Llumeneta* (Barcelona: La Galera, 2013), *Patatu: L'avaria del tractor* (Barcelona: La Galera, 2013), *Patatu: La pinya pinyonera* (Barcelona: La Galera, 2014) i *Patatu: El fals sol* (Barcelona: La Galera, 2014).

El 2015 és finalista del Premi Josep Pla amb l'obra *Donat*, la seva primera novel·la, que s'edita el 2016 i en la qual la protagonista manté una relació amb un home desconegut.

p. 108 **BASTONS VIVANCOS, Carlos**
(Figueres, 2.VI.1945) *Professor*

Fins a l'any 2015 ha exercit la docència.

Ha publicat *Gent que ha fet història: 115 personatges de les terres gironines* (2015), en col·laboració amb la seva filla Montserrat Bastons, i *El procés nacional català: Història del debat sobre la identitat de Catalunya entre intel·lectuals* (2015).

p. 115 **BECH PASTRA, Carles**
(Rabós d'Empordà, 13.XII.1971) *Músic*

Continua fent jazz de manera professional amb dedicació exclusiva i gestiona el seu grup (solo, duet, trio i quartet). Compon i aprofundeix en l'univers de la improvisació, entesa com a composició instantània, i de la creativitat en general.

Entre el 2009 i el 2016 ha fet més de cinc-cents actuacions de jazz (solo, duet, trio i quartet).

p. 116 **BECH SOLER, Jordi**
(Figueres, 3.X.1928-4.I.2015)
Constructor i escriptor

Les darreres aportacions han estat *Amar la poesia: Recopilación de poemas escritos desde el comienzo de este nuevo siglo* (Figueres: 2009) i els relats *El elegido del universo* (Figueres: 2010) i *El príncipe Conrado* (Figueres: 2011).

p. 117 **BENEJAM BUHIGAS, Lluís**
(Figueres, 25.X.1954)
Impressor i col·leccionista de cinema

Treballa en la creació i la digitalització d'un arxiu amb informació de les pel·lícules que han estat emeses a l'Estat espanyol, informació que posa a disposició de persones interessades a fer treballs sobre cinema en el web que està preparant (www.archivocine.com) i que s'ha utilitzat per a diverses publicacions: *Costa Brava, plató de cinema* (Girona: Llibreria Ulyssus, 2009), de Lluís Molinas; *Filmar el exilio desde Francia* (Madrid: Instituto Cervantes, 2012), o *Crónica de un evento: El cine en España de 1933-1948*, d'Àngel Miquel (Ciutat de Mèxic: Universidad Nacional Autónoma de México, 2016).

Ha participat en les exposicions: «Primera mostra del món del paper, la impremta i els llibres» (Figueres, 2012), «El circ i el cinema» (Figueres, 2013), «Exposició cinema negre» (Figueres, 2013), «El cine español en 20 carteles» (exposició itinerant: Praga, 2014, i Manila, 2015), «Flors i cinema» (Figueres, 2015), «Arte y poder en la posguerra española» (Museu Nacional Centre d'Art Reina Sofia, 2016) i «Girona plató» i «Sota l'aigua» (Museu del Cinema de Girona, 2016).

És el promotor de la iniciativa «Cinema fet a casa», dedicada al món del cinema, que es desenvolupa al Casino Menestral Figuerenc.

p. 119 **BERNILS MACH, Josep Maria**
(Figueres, 16.VIII.1929-30.VI.2011) *Cronista*

L'Ajuntament de Figueres li va concedir el títol de ciutadà d'honor (2010).

p. 120-121 **BERNILS VOZMEDIANO, Josep M.**
(Figueres, 12.VI.1960) *Periodista*

Continua col·laborant amb el setmanari *Hora Nova* i la revista *Mira'm*, i fent d'assessor de comunicació dels consells comarcals de l'Alt Empordà i del Pla de l'Estany.

p. 122 **BEYA MARTÍ, Pere**
(Llers, 20.V.1912-Barcelona, 4.VIII.2012)
Comerciant i escriptor

p. 124 **BLANCH ROIG, Emili**
(la Pera, 30.X.1897-Girona, 9.I.1996) *Arquitecte*

Fill de Joan Blanch Julià i de Carme Roig Romaiguera, ambdós de la Pera.

p. 125 **BLANCH VIA, Rafael**
(Barcelona, 16.I.1933) *Pianista i compositor*

El juny del 2013 tanca l'acadèmia que havia fundat feia quaranta anys, juntament amb la seva muller, Marina Mezquiriz, també professora superior.

Des del 25 d'abril de 2013, exerceix el càrrec de president del Foment de la Sardana de Barcelona, entitat fundada el 1921 i que des de bon principi demostrà preferència per l'obra dels mestres Enric Morera i Josep Blanch Reynalt, així com per la cobla La Principal de Peralada.

Des del 2013 la principal activitat ha estat la de compondre sardanes, entre les quals cal esmentar: *Ball d'almorratxes de Sant Pol de Mar*, per encàrrec de l'Ajuntament d'aquesta població; *L'alzina gran*, encàrrec de l'Ajuntament de Collbató; *La Carme dels ulls blaus*, dedicada a Carme Porqueres Planas, de Castelló d'Empúries; *Ramblejant*; *La més petita*, dedicada a la besneboda, i la darrera, dedicada a la memòria dels seus pares i germana, titulada *Republicana*.

p. 129 **BOIXADÓS MALÉ, Ramon**
(Figueres, 31.XII.1927-12.VIII.2017)
Enginyer industrial

El 2017 la Generalitat de Catalunya li atorga la Creu de Sant Jordi.

p. 127 **BOIX LLONCH, Lurdes**
(l'Escala, 18.III.1957)
Arxivera i directora de museu

Ha especialitzat la seva tasca en la recuperació, la conservació i la difusió de la història oral de l'Escala, sobretot de famílies de pescadors. És la creadora de la Festa de la Sal, que atrau nombrosos visitants i que el 2016 va ser inclosa en el Catàleg del Patrimoni Festiu de Catalunya, per la implicació de la gent del poble en la rememoració del patrimoni immaterial.

Ha creat deu rutes de coneixement del patrimoni de l'Escala, entre les quals la Ruta Historico-literària Víctor Català, que està inclosa a Espais Escrits. Xarxa del Patrimoni Literari Català.

Ha publicat als *Fulls d'Història Local* de l'Ajuntament de l'Escala, on cal destacar els monogràfics dedicats al contraban marítim (2009), la pesca del coral (2011) o la pesca i la salaó de peix blau (2014). És col·laboradora, també, de la revista *Alberes* i de la *Revista de Girona*.

Com a membre de l'Associació de Museus Marítims de la Mediterrània ha participat en fòrums internacionals en què ha presentat els projectes de recerca del Museu, relacionats principalment amb la història de la pesca i la vida quotidiana dels pescadors a: Rovinj (Croàcia), Piran (Eslovènia), Palerm (Itàlia) i Pesaro (Itàlia), entre d'altres.

Les darreres aportacions escrites han estat: *L'Escala, gent de mar: Retrats de pescadors: 1970-1990: Col·lecció de 36 fotografies*, en col·laboració amb Miquel Bataller (l'Escala: 2010); *Tres llegendes del Montgrí a l'Escala* (l'Escala: 2013), amb il·lustracions de Maria Casassas i Figueras; *Dels mercaders d'Empúries als pescadors de l'Escala* (l'Escala: 2012), catàleg de l'exposició al Museu de l'Anxova i de la Sal de l'Escala de l'agost del 2012 al gener del 2013, coordinat per Marta Santos Retolaza i Joaquim Monturiol i Sanés, i amb textos de Lurdes Boix i Llonch, entre d'altres, i *Arts i ormeigs* (Figueres: 2015).

Ha coordinat *Una mar de vinyes: El conreu de la vinya i el vi a Empúries, l'Escala i el Montgrí* (2016), en col·laboració amb Joaquim Tremoleda.

Ha col·laborat en diversos programes de TV3 dedicats a la recuperació de la memòria oral i a la difusió del patrimoni com *Thalassa* i *30 minuts*, l'últim, el dedicat al centenari de la Costa Brava.

p. 129 **BOIX PONS, Esther**
(Llers, 26.III.1927-Girona, 26.V.2014) *Esriptora*

Amb Ricard Creus ha preparat les monografies següents: *Ús i funció formativa de l'expressió plàstica* (1973, 1981) i *L'art a l'escola* (1986).

Ha escrit *De l'art modern* (Barcelona: 1987-1993), una obra de tres volums traduïda al castellà (Barcelona: 1993) i a l'anglès, amb el títol *Of modern art*.

Ha il·lustrat diversos llibres i bosses de discos per a l'Editorial Vergara.

Té obra en diversos museus i col·leccions públiques. Ha rebut diversos premis, entre els quals el Premi Nacional d'Ensenyament de l'Art'99 de la Generalitat de Catalunya, en reconeixement de la seva trajectòria professional.

L'any 2014 el Museu d'Art de Girona li dedicà una exposició commemorativa.

p. 136 **BORDAS DE LA CUESTA, Josep**
(Eivissa, 1878-Ciutat de Mèxic, febrer del 1943)
Polític

p. 138 **BORRÀS FERRER, Eloi**
(Roses, 10.X.1933-5.V.2014)
Impressor i esportista

p. 140 **BOSCH CASTELLÓ, M. Àngels**
(Figueres, 3.VII.1943) *Filòloga i professora*

Com a estudiosa de l'obra de J. Pous i Pagès és autora de la introducció de la novel·la *Revolta* (Adesiara, 2012) i de la introducció de les proses poètiques *De la pau i del combat* (Adesiara, 2016). Ha publicat dues novel·les, *Camí entre vinyes* (Brau, 2013) i *La casa de les dunes* (Emporda.info, 2014).

Actualment, alterna la revisió de la biografia de J. Pous i Pagès i la redacció de *Fèlix*, un nou episodi que continua les dues novel·les anteriors.

p. 142 **BOSCH MASFERRER, Àngel**
(Girona, 18.V.1892 - Figueres, 16.XII.1958)
Empresari

Arran de l'amistat amb mossèn Eduard Trigàs va ser un dels patrocinadors de les obres de restauració de la capella del port de Llançà.

Posteriorment, va fer diverses ampliacions a la indústria de l'alcohol vínic: tres fàbriques situades a Valdepeñas (Ciudad Real), Benavente (Zamora) i Alcázar de San Juan (Ciudad Real), i es va dedicar a l'exportació de vins a França i Suïssa.

p. 143 **BOSCH RESCALVO, Joan Josep**
(Figueres, 25.VI.1976) *Cantant*

L'any 2009 edita el disc *En el temple del vent*, en el qual canta poetes i compta amb el reconeixement de noms tan importants de la música i la cultura catalanes com Lluís Llach, Emili Teixidor o Ramon Muntaner. Rep el Premi Especial del Jurat dels premis Miquel Martí i Pol 2009, i n'és finalista, juntament amb les cantants Sílvia Pérez Cruz o Maria del Mar Bonet, entre d'altres. És considerat un dels vint millors discos de l'any als premis Enderrock 2010, en la secció de cançó d'autor.

L'any 2010 també fa una sèrie de concerts amb les cantants Ivette Nadal i Meritxell Gené amb l'espectacle *Terra i cultura*, basat en poesia musicada i produït pel Cellar Vall Llach, el Festival Acústica, el Mercat de la Música Viva de Vic i Enderrock.

L'any 2012 edita *Cançó per Elna*, en record de la figura d'Elisabeth Eidenbenz, precursora de la Maternitat d'Elna, així com dels refugiats republicans del 1939, amb el suport de l'Àrea de Cultura de l'Ajuntament d'Elna, el Consell Nacional de la Cultura i de les Arts, el Museu Memorial de l'Exili, l'Ajuntament de Figueres i el Consell Comarcal de l'Alt Empordà.

L'any 2013 protagonitza la reunió de la seva primera banda de rock, Zulo (1994-1999), amb un concert al pavelló poliesportiu de Lladó.

El 2014 edita *Figueres-Gernika* gràcies a les beques Agita per a la creació artística que concedeix l'Ajuntament de Figueres. Aquest treball musical gira entorn de la memòria històrica i popular i fa un paral·lelisme entre la ciutat de

Figueres i la de Gernika. El 2014 també s'estrena com a director artístic en l'espectacle infantil *Heavy per xics*, produït pel Festival Acústica i que ha estat girant per Catalunya fins al 2016.

Des del 2014 coordina el Buc d'Assaig - Espai Creatiu, un equipament cultural de titularitat pública a la mateixa ciutat. El 2015 inicia una sèrie de concerts amb una nova banda de versions anomenada Vacas Sagradas, amb la qual fa un repàs dels grans clàssics del rock dur de la península Ibèrica durant els anys vuitanta i els noranta.

L'any 2016 crea el 1r Cicle de Cançó d'Autor de Figueres, del qual és el coordinador, amb el suport de l'Ajuntament de la ciutat.

Fora de l'àmbit estrictament musical cal destacar la seva implicació com a activista cultural i social en diferents lluites i accions de caràcter cívic. Va ser membre de l'organització sociopolítica Procés Constituent (fins al 2015) i va formar part de la llista electoral municipal de la Candidatura d'Unitat Popular a les darreres eleccions municipals de Figueres (2015).

p. 144 **BOSCH TUBERT, Fàtima**
(Espolla, 4.XI.1957)
Farmacèutica, professora i bioquímica

Es va doctorar en bioquímica i biologia molecular a la Universitat de Barcelona i va cursar estudis postdoctorals a la Universitat Vanderbilt (1985), a la Universitat Case Western Reserve (1988-1990) i al Nacional Cancer Institute - Frederick Cancer Research and Development Center (1991) dels Estats Units. El 1986 va aconseguir una plaça de professora titular de bioquímica i biologia molecular a la Universitat Autònoma de Barcelona, i actualment és catedràtica a aquesta mateixa universitat (1999) i directora del Centre de Biotecnologia Animal i Teràpia Gènica (2003).

Centra la recerca a estudiar les causes fisiopatològiques de la diabetis mellitus utilitzant models animals transgènics, amb la finalitat d'identificar dianes per tractar-la. Gràcies als resultats d'aquesta recerca bàsica, desenvolupa noves aproximacions de teràpia gènica per a aquesta malaltia. Aquest estudi aproximatiu a la diabetis és pioner arreu del món. Aquests últims anys també ha aplicat els seus coneixements en

tècniques de transferència gènica al desenvolupament de nous tractaments per a les mucopolisacaridosis, un grup de trastorns metabòlics hereditaris molt severos.

El 1992 es va unir a la comunitat de teràpia gènica com a membre fundadora de la Societat Europea de Teràpia Gènica i Cel·lular, i ha estat presidenta de la Societat Espanyola de Teràpia Gènica i Cel·lular (2001-2009), membre del Grup d'Experts en Dopatge Genètic de l'Agència Mundial Antidopatge (des del 2013 fins al present) i vicepresidenta de l'Associació Europea per a l'Estudi de la Diabetis (2009-2012). Al llarg d'aquests anys, la seva recerca s'ha beneficiat de moltes col·laboracions amb grups nacionals i internacionals a través de nombrosos projectes finançats per la Unió Europea i per organismes nacionals i internacionals públics i privats. Ha dirigit unes quaranta tesis doctorals i ha publicat més de cent cinquanta treballs d'investigació en revistes especialitzades.

Per la seva trajectòria científica es poden sumar altres guardons prestigiosos als ja esmentats en el *Diccionari biogràfic de l'Alt Empordà* (2009), com el Premi Entramuntanada de l'any 2011, de l'Associació d'Empordanesos a Barcelona, Entramuntanats; el Premi Amiga dels Amics UAB, de l'Associació Amics de la UAB, l'any 2015, i el reconeixement de l'Observatori per la Igualtat de la UAB a la seva trajectòria, el 2016. Des del 2013 és ICREA Acadèmia, distinció de la Institució Catalana de Recerca i Estudis Avançats a professors d'universitat.

Com a catedràtica de la UAB, dedica part del temps a la docència i imparteix, en diferents graus i màsters, assignatures d'animals transgènics i de teràpia gènica, constantment actualitzades amb les últimes tecnologies i avenços del seu grup de recerca.

p. 148 **BROGGI VALLÈS, Moisès**
(Barcelona, 18.V.1908-31.XII.2012) *Metge*

p. 149 **BROS SOLANES, Carles**
(Terrassa, 28.II.1956) *Pintor*

Ha treballat en diferents projectes de temes relacionats amb els seus viatges i experiències o la música.

Durant sis anys ha estat impulsor i director del Tramuntanart, la mostra d'art contemporani relacionada amb el vent que se celebra cada any al Port de la Selva (Girona). També ha estat impulsor del Colerart, una mostra temàtica d'art contemporani a Colera, i l'any 2015 va crear «Passeja amb l'art per Colera», un itinerari d'art de carrer.

Ha dut a terme nombroses exposicions individuals i col·lectives, i del 2005 al 2011 va exposar l'exposició «L'art de la teranyina» en diferents museus d'Europa i Àsia. També ha exposat les seves obres sobre els *24 capricis* de Paganini amb concerts de la prestigiosa violinista Ala Voronkova.

El 2010 viatja a la Xina per fer una exposició al Museu d'Art de Pequín. Posteriorment, exposa de manera itinerant el seu treball «Impressions de la Xina» en diferents països d'Europa.

L'any 2011 pinta una obra de grans dimensions en un concert en directe a Barcelona de Guerassim Voronkov, al piano, i Ala Voronkova, al violí. El 2012 pinta una obra de 5 m durant un concert a la Jazz Cava de Terrassa i crea el cartell del Festival de Jazz de Terrassa. L'any 2013 crea una obra de grans dimensions durant un concert per a la Marató de TV3 en benefici de malalts de càncer, i també pinta el mural *Banc de peix*, en un dic de 3.168 m² instal·lat l'any anterior al port de Llançà per protegir-lo de les llevantades, que esdevé el mural més gran del món pintat per un sol artista. El 2016 exposa al Museu Marítim de Barcelona «Conseqüències del Llevant», que porta el missatge implícit sobre la contaminació de la mar i presenta una sèrie d'instal·lacions de tot el que arriba a la mar de manera natural i també de la mà de l'home.

L'any 2012 participa com a actor secundari en la pel·lícula *1212: L'any de la croada*, i el 2016, en el documental *Terra de trobadors*.

El 2012 rep la Medalla de la Pesca Catalana de la Generalitat de Catalunya per la defensa de la pesca sostenible a Catalunya.

El 2016 Empordà TV i la Xarxa de Televisions Locals de Catalunya projecten «Artistes de l'Empordà», catorze programes en els quals Carles Bros entrevista els artistes en els seus estudis.

Està convidat pel Govern de la Xina per fer una nova exposició al Museu d'Art de Pequín l'any 2018.

p. 150 **BRUGAT BATLLE, Rosa**
(*la Jonquera, 17.VI.1956*) *Artista multidisciplinària*

Ha cursat estudis de formació continuada en diverses branques artístiques: multimèdia al centre Hangar i un curs de postgrau de guió cinematogràfic. Ha gaudit de dues beques Kreas de l'Ajuntament de Girona, així com d'una subvenció de la Fundació Lluís Coromina per al projecte «Què pensen les sirenes?», una recreació del poema de Joan Maragall «L'Empordà».

Ha estat membre de jurats, com el dels premis Miradas de Mujeres, de l'associació Mujeres de Artes Visuales (MAV), el 2012 a Madrid. Forma part de la Junta Directiva de MAV des del 2014 i ho ha estat de l'Associació d'Artistes Visuals de Catalunya durant el 2013 i el 2014.

Ha participat com a ponent en diverses taules: en el Pla Integral de les Arts Visuals de Catalunya i en la taula d'art del MACBA. També, amb l'associació MAV, en «Arte y género», a Art Madrid 2016. Fou directora del Fòrum MAV 2015 a Barcelona i assessora artística a la Fundació Setba.

Va ser seleccionada en el festival de videoart Loop de la mà de la galeria Renè Metras i el 2016 va ser finalista del Premi Discovery amb el vídeo *Arigatou gozaimasu*.

Ha participat en nombroses exposicions, i cal destacar que l'any 2013 va presentar els seus vídeos a la Casa Encendida (Madrid), de la mà de Susana Blas.

Actualment desenvolupa el projecte «Filmi la rata sàvia», per a diverses biblioteques, en el qual participen diferents artistes estrangers.

p. 151 **BRUGUERA BATALLA, Rafel**
(*l'Escala, 11.X.1956*) *Mestre i polític*

Les darreres aportacions han estat: *Antoni Puig «Tonet»: Barber, àcrata i savi: L'anarquisme i la Guerra Civil a l'Escala* (2010), *Les drassanes Sala de l'Escala* (2014), *Sis generacions de mestres d'aixa* (2014) i *Jaume Pellicer Leonart «Quicus»* (2017). Actualment treballa en una monografia dedicada a Martí Rouret Callol i els Maranges.

És membre del Centre de Documentació i Recerca Històrica de l'Escala (CEDRHE) i coordinador de la revista anual *Camí de Ronda: L'Escala:*

Història, Vida i Patrimoni, que edita el CEDRHE des del 2010 i de la qual també és articulista.

Ha estat senador per l'Entesa pel Progrés de Catalunya les legislatures VIII (2004-2008), IX (vuit mesos del 2011) i X (2011-2015). Actualment és diputat al Parlament de Catalunya pel PSC.

p. 154 **BUDÓ RICART, Joan**
(*la Jonquera, 25.IX.1963*) *Naturista*

Continua la seva activitat naturista dedicada a la protecció de les aus i les tortugues, la qual ha projectat en diferents articles apareguts en publicacions periòdiques, preferentment d'àmbit català, entre les quals es compten: «Recull de citacions de llucareta (*Serinus citrinella*) a l'Empordà», en col·laboració amb C. Álvarez, a *Comitè Avifaunístic Empordanès* (2009); «Aportacions sobre l'estudi de l'alimentació de la tortuga mediterrània (*Testudo h. hermanni*) a la serra de l'Albera (Catalunya)», en col·laboració amb X. Capalleras, J. Fèlix i J. Font, a *Butlletí de la Societat Catalana d'Herpetologia* (2009); «La cria en captivitat de la tortuga mediterrània i la necessitat d'actuacions manipulatives per a millorar l'estat de conservació de la població de l'Albera», en col·laboració amb X. Capalleras, P. Pons i A. Vilardell, a *Conservación de tortugas de tierra en España* (2010); «Análisis de la presencia de tortugas terrestres alóctonas y autóctonas asilvestradas en Cataluña (NE España)», en col·laboració amb J. Soler, X. Capalleras, J. L. Juárez i A. Martínez-Silvestre, a *Boletín de la Asociación Española de Herpetología* (2010); «Predator identification and effects of habitat management and fencing on depredation rates of simulated nests of an endangered population of Hermann's tortoises», en col·laboració amb A. Vilardell, X. Capalleras i P. Pons, a *European Journal of Wildlife Research* (2012), i «Estudi de la viabilitat d'implantació d'una població nidificant de tortuga careta (*Caretta caretta*) a Catalunya», en col·laboració amb A. de Haro i X. Capalleras, a *Treballs de la Societat Catalana d'Herpetologia* (2012).

També cal destacar el recull que representa un treball inèdit a la comarca: *Recull de citacions d'ocells necròfags de l'Empordà: trençalòs* (*Gypaetus barbatus*), *aufrany* (*Neophron percnopterus*), *voltor comú* (*Gyps fulvus*) i *voltor negre* (*Aegyptius monachus*) (Comitè Avifaunístic Empordanès, 2013).

Ha escrit la monografia *Flora i fauna de l'Espai Natural de l'Albera: Guia il·lustrada de natura* (Figueres: Brau Edicions, 2010), en col·laboració amb J. Fèlix i T. Llobet.

Ha assistit i presentat comunicacions sobre herpetologia en diversos congressos.

Des del punt de vista polític, entra a formar part de la política municipal com a regidor d'Esquerra Republicana de Catalunya (ERC) el 2014, i a les eleccions municipals del 2015 és elegit regidor per ERC a l'Ajuntament de la Jonquera.

p. 155 **BUIXÓ PUJULA, Josep**
(*Figueres, 22.III.1954*) *Esportista*

L'any 2014 obté el reconeixement de l'Ajuntament de Figueres, de l'Ajuntament de Vilamalla, de la UE Figueres, de la Peña Unionista Figueres, de la Federació Catalana de Futbol i del Sr. Carles Lloveras, director de *Guia Esportiva i Marcador*.

L'any 2016 rep el reconeixement del centre de lleure El Dofí, que li atorga una placa per la seva tasca d'entrenador durant tretze anys.

El juny del 2016, a la Nit de l'Esport, rep el trofeu al millor directiu dels premis Girona és Esport al Teatre Comtal de Ripoll.

p. 157 **BURGAS CALAF, Joan Francesc**
(*Figueres, 23.IV.1951-30.XI.2017*) *Escriptor*

p. 157 **BURGAS QUER, Frederic**
(*Terrades, 1841-Figueres, 1892*) *Mestre i polític*

p. 158 **BURGAS TRÈMOLS, Àngel**
(*Figueres, 8.VII.1965*) *Escriptor i professor*

Continua compaginant les classes de dibuix a l'Escola Augusta de Barcelona amb la tasca literària.

Com a escriptor ha publicat *Segon trimestre* (2009, Premi La Galera Joves Lectors), *L'edat del despertar* (2012) i *Dies feliços* (2015). Altres títols dins del gènere juvenil són *Operació Kyoto* (2007), *Una cançó per a Susanna* (2008),

L'ocupant (2010), *Noel et busca* (2012, Premi Serra d'Or 2013, Premi Protagonista Jove 2014), *Kalimán en Jericó* (2014), *Kamal i els alfabetistes* (2015), *La mirada indiscreta* (2015) i *L'actor Lucas Bilbo* (2017).

En l'apartat d'adaptacions ha produït *Donetes* (2011), una adaptació de Louisa May Alcott amb il·lustracions d'Ignasi Blanch.

L'obra *Una peça teatral de Jenny Hollan*, amb la qual va rebre el Premi Ramon Vinyes de Teatre (2004), ha estat publicada per Edicions de l'Albi (2008). L'any 2008 va estrenar *Petó públic*, amb Mentidera Teatre, al Temporada Alta de Girona, sota la direcció de Rosa Maria Sardà.

Des del 2013 és un dels crítics de literatura infantil i juvenil que porten el bloc *Llibres al replà*.

p. 158 **BUSCARONS PASTELLS, Lluís**

(Castelló d'Empúries, 28.II.1913-Girona, 30.VIII.1999)

Músic, compositor, director i professor

Es va casar amb Maria Encarnació Cuesta Martínez, de Burgos, i el matrimoni va tenir dos fills: Lluís, metge especialitzat en gestió sanitària, i Ramon, psiquiatre.

p. 159 **BUSCATÓ SOMOZA, Lluís**

(Roses, 3.III.1971) *Historiador*

El 2011 es va doctorar a la Universitat de Girona amb la tesi *De l'antiquarisme a l'arqueologia. La protecció i conservació del patrimoni històric i arqueològic a la província de Girona (1835-1876)*.

Continua col·laborant en publicacions periòdiques, majorment d'àmbit català, com la *Revista de Girona* o *Empúries*, i en anuaris com els *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, els *Estudis del Baix Empordà* o els *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos*.

Entre les principals aportacions d'aquests darrers anys cal destacar els articles dedicats a la historiografia, la història militar i, especialment, l'origen de la protecció i la conservació dels béns patrimonials a les comarques gironines.

Disposa de les aportacions següents: «Els inicis de les excavacions arqueològiques a Empúries. Una iniciativa empordanesa», a *Miscel·lània en honor a Mossèn Marquès* (2010); «La torre de telegrafia òptica de la pujada dels Alemanys: un monument poc conegut», a *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, núm. 52 (2011); «Notes sobre la desamortització a Figueres: el destí dels béns mobles», a *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos*, núm. 43 (2012); «Fortificar és vèncer: l'actuació de la comandància d'enginyers a la província de Girona durant la darrera carlinada (1872-1874)», *Biblio 3W: Revista Bibliogràfica de Geografia y Ciencias Sociales*, vol. XXI, núm. 1147 (2016), i «Apunts per a una biografia de Joaquim Pujol i Santo: militar, funcionari, hisendat i col·leccionista d'antiguitats», a *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, núm. 56 (2015).

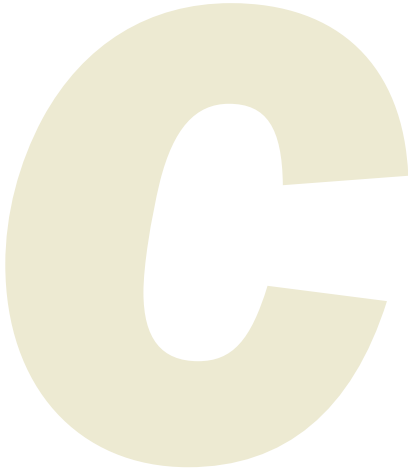
En col·laboració amb Ll. Pons Pujol ha publicat: «Die ersten offiziellen ausgrabungen in Ampurias/Empúries (provinz Girona) 1846», a *Madrider Mitteilungen*, núm. 53 (2012); «La Diputació arqueològica de la província de Gerona: erudició y arqueología en la primera mitad del siglo XIX», a *Boletín de la Real Academia de la Historia*, vol. 209, quadern II (2012), i «Empúries i la descoberta de la necròpoli paleocristiana», a *Empúries a l'antiguitat tardana* (Girona: Museu d'Arqueologia de Catalunya, 2015).

I en col·laboració amb Pablo de la Fuente ha publicat: «El col·leccionisme d'antiguitats com a mitjà de promoció social: el cas de Josep de Maranges i Marimon. Anàlisi del Compendio histórico, resumen y descripción de la antiquísima ciudad de Empúries», a *Revista d'Arqueologia de Ponent*, núm. 23 (2013).

p. 160 **BUXEDA VERGÉS, Pere**

(Figueres, 30.I.1924) *Industrial i col·leccionista*

La darrera aportació ha estat *El castell de sant Ferran de Figueres* (Girona: 2010), monografia editada pels Amics del Castell de Sant Ferran en la qual col·laboraren Inés Padrosa Gorgot, Carlos Díaz Capmany, Germán Segura, Josep Puig i Agustí Vehí.

p. 162 **CABEZAS LLOBET, Jordi**
(*Cantallops*, 4.VI.1947) *Polític*

Continua l'activitat política com a alcalde de la Jonquera i com a conseller comarcal de Benestar Social (2009-2011). L'any 2011 es jubila de la política activa, tot i que segueix com a cap local de Convergència Democràtica de Catalunya fins al 2016.

Pel que fa a l'activitat associativa, l'any 2012 esdevé sotspresident del Consell Consultiu de la Gent Gran de l'Alt Empordà i president dels Amics de Santa Maria de la Jonquera.

El 2013 és nomenat president de la Unió de Consells Consultius de la Gent Gran de les Comarques de Girona i membre de l'Executiva del Consell de la Gent Gran de Catalunya. Així mateix, s'involucra en la Fundació Altem i en la Fundació Tutelar de l'Alt Empordà.

El 2014 és nomenat president de l'Associació d'Amics del Museu Memorial de l'Exili de la Jonquera i membre de la comissió organitzadora de l'exposició «150 anys de mutualisme a Cantallops (2014-2015)», i el 2015, sotspresident de la societat de socors mutus La Concòrdia de Cantallops.

És coautor del llibre *150 anys de mutualisme a Cantallops* (2015).

El 2016 presenta l'exposició de fotografies «La Jonquera, patrimoni, història i natura», de les quals és l'autor.

p. 166 **CALLOL SOLÉS, Carme**
(*l'Escala*, 10.V.1953)
Llicenciada en art dramàtic, actriu i professora

Treballa en teatre, cinema i televisió. És una professional del doblatge en català i professora especialitzada en tècnica i expressió de la veu parlada.

Actualment forma part del Departament de Veu de l'Institut del Teatre de Barcelona i de l'Escuela de Doblaje de Barcelona.

Participa habitualment en presentacions de llibres i lectures dramatitzades i imparteix tallers de veu a diferents col·lectius.

Els darrers anys ha treballat en les telenovel·les de TV3 *Secrets de família*, *Laberint d'ombres*, *Les dones d'aigua*, *El cor de la ciutat*, *Ventdelplà*, *Kubala*, *Moreno i Manchón*, *39+1* i *La Riera*.

Pel que fa als treballs teatrals més recents, cal destacar els següents: participa en el recital poètic *Interpretant Ramon Llull, l'Amic i l'Amat*, a l'Institut Cervantes d'Atenes, convidada pel director Eusebi Ayensa i l'Institut Ramon Llull de Palma de Mallorca (2010); dins de 7è Festival de Primavera Poètica, protagonitza el recital *Joan Brossa de Ventalls*, amb la direcció de Moisès Maicas i la dramaturgia de Glòria Bordons (2011); participa en *Els senyors Borman*, d'Erik Ibsen, amb la dramaturgia i la direcció de Jordi Coca, a l'Espai Brossa, i participa en *Mots de ritual per Electra*, de Josep Palau i Fabre, al Teatre Nacional, amb la direcció de Jordi Coca (2015).

Entre el 2014 i el 2016 participa en tres espectacles poeticomusicals: la publicació, a càrrec d'Eusebi Ayensa, l'any 2014, d'una obra clàssica de Carles Riba titulada *Resum de literatura grega* portà el músic Josep Tero, l'actriu Carme Callol i el professor Eusebi Ayensa a organitzar un espectacle poeticomusical entorn de textos extrets de l'antologia que clou l'obra mencionada. Aquest espectacle aplegà, el 28 de juny de 2014, més de dues-centes persones a l'anomenada esplanada dels temples de la neòpolis grega d'Empúries, i fou l'inici d'un projecte que el 2016 ha arribat a la tercera edició i que ja s'ha integrat de manera estable en l'oferta d'activitats culturals d'estiu del Museu d'Arqueologia de Catalunya-Empúries.

Un any més tard, i amb motiu de la publicació del *Resum de la literatura llatina*, del mateix Riba, aquest espectacle, centrat en aquesta ocasió en textos llatins, se celebrà en el fòrum de la ciutat romana d'Empúries.

El 2016 aquest festival ha estat dedicat al poeta grec Konstandinos Kavafis (1863-1933), la traducció de Riba al català del qual acaba d'aparèixer fa poques setmanes (novament en reedició d'Eusebi Ayensa). Aquest espectacle ha portat com a títol *Una ombra fugitiva de plaer*, extret d'un vers d'aquest gran poeta d'Alexandria.

L'any 2016 participa a *Cos a cos*, un espectacle poètic en què, amb Pepa López i Biel Mesquida, recita fragments del *Llibre d'Amic e Amat* de Llull, les *Perles* de Verdaguer i el *Llibre d'amic* de Vinyoli.

Actualment assaja al Teatre Nacional de Catalunya *La senyora Florentina i el seu amant Homer*, de Mercè Rodoreda, dirigida per Sergi Belbel. L'estrena va tenir lloc el febrer del 2017.

p. 169 **CAMPO JORDÀ, Ferran del**
(Figueres, 5.XI.1954) *Historiador i biòleg*

Les darreres aportacions sobre la comarca han estat: *Història del Priorat de Santa Maria del Roure* (2010), *Els molins de la Muga al terme de Pont de Molins* (2013) i *Història del Priorat de Santa Maria del Roure* (2014).

També ha escrit el llibre de viatges *A través de l'Himàlaia* i, en col·laboració amb Núria Valls i Daniel Cócera, *Catalunya Espanya: Preguntes i respostes* (2016).

p. 169 **CAMPS LLANSÓ, Amanda**
(la Bisbal d'Empordà, 15.I.1923-
Barcelona, 17. VIII.2010) *Locutora*

p. 170 **CAMPS LLADÓ, Enric**
(Figueres, 6.VII.1934) *Picapedrer*

El gener del 2016 el Consell Comarcal va organitzar una exposició dedicada a la seva obra pictòrica i escultòrica.

p. 171 **CAMPSOLINAS CUSTOJÀ, Cosme**
(la Vajol, 9.VIII.1917-Atlanta, 3.IV.2009)
Restaurador

p. 172 **CAMPSOLINAS GIRONELLA, Lúdia**
(Figueres, 29.I.1973) *Esportista i periodista*

Pel que fa al periodisme, continua formant part de l'equip d'Empordà Televisió, amb seu a Roses, i cobreix la informació de Castelló d'Empúries.

Amb relació a l'activitat esportiva, el 2014 decideix deixar el bàsquet en cadira de rodes i dedicar-se a fer d'entrenadora. Des de fa dos anys entrena el Club Bàsquet Castelló.

Col·labora activament amb l'Assemblea Nacional Catalana de Castelló d'Empúries.

p. 174 **CANET COMA, Francesc**
(Vilamallà, 29.IV.1954) *Professor i polític*

L'any 2009 publica *Figueres, avui, ahir i demà: Opuscle resultat d'una conferència*.

Acaba de diputat el novembre del 2011, i l'any 2012 renuncia a l'acta de regidor (ERC), abandona la política per dedicar-se a l'ensenyament i reprèn la docència i les tasques de direcció de l'Institut Ramon Muntaner.

p. 176 **CAÑIGUERAL FOLCARÀ, Salvador**
(Rabós d'Empordà, 7.X.1959)
Doctor en farmàcia

El 2013 ingressà com a acadèmic numerari a la Reial Acadèmia de Farmàcia de Catalunya, amb el discurs «Medicaments a base de plantes: el

repte de la qualitat i la farmacopea com a eina per a assolir-la».

Ha estat membre de la Comissió Nacional de la Reial Farmacopea Espanyola (2010-2014) de l'Agència Espanyola de Medicaments i Productes Sanitaris (AEMPS, Madrid), i des del 2014, membre i president del Comitè de la Reial Farmacopea Espanyola i el Formulari Nacional de l'AEMPS.

Pel que fa a la participació en la Farmacopea Europea (Consell d'Europa, Estrasburg), continua essent membre dels grups d'experts de fitoquímica 13A i 13B. A més, des del 2011 és president del grup 13A i des del 2012 és membre del grup de treball sobre extractes (EXT).

Des del 2016 és examinador extern per a l'ensenyament de farmàcia al Trinity College (Dublín). Ha finalitzat la participació com a membre del consell directiu d'ESCPop (2003-2016).

Ha treballat per l'ús de la fitoteràpia basada en l'evidència. En aquest camp, és coeditor, amb Bernat Vanaclocha, de l'obra *Fitoterapia, vademécum de prescripción* (Barcelona, 2003) i del web *Fitoterapia.net* (<http://www.fitoterapia.net/index.html>). També ha participat en el *Tratado de psicofarmacología: Bases y aplicación clínica* (Madrid), editat per M. Salazar, C. Peralta i J. Pastor, del qual s'han publicat dues edicions (2004 i 2009).

Entre els seus treballs de recerca més recents, cal destacar diversos articles sobre etnofarmacologia de l'Amèrica del Sud i sobre activitat antifúngica i immunomoduladora d'olis essencials, publicats a *Journal of Ethnopharmacology* (Limerick, Irlanda), *Bioresource Technology* (Oxford, el Regne Unit), *Natural Product Communications* (Westerville, els Estats Units), *Phytochemistry* (Oxford, el Regne Unit), *Phytoterapy Research* (Londres, el Regne Unit), *Planta Medica* (Stuttgart, Alemanya) i *Journal of Agricultural and Food Chemistry* (Washington, els EUA), així com les seves contribucions sobre aquests temes en els llibres *Recent Advances in Pharmaceutical Sciences III* (Kerala, l'Índia, 2013), editat per D. Muñoz-Torrero, A. Cortés i E. L. Mariño, i *Ethnopharmacology: A reader* (Chichester, el Regne Unit, 2015), editat per M. Heinrich i A. Jäger.

p. 179 **CAPELLA RIERA, Josep**
(Girona, 24.III.1926-10.XI.2011) *Periodista*

p. 182 **CARBÓ BERTHOLD, Gustau**
(Barcelona, 18.X.1941) *Pintor*

Actualment, l'obra d'aquest artista es desenvolupa dins de l'evolució iniciada en la dècada dels anys vuitanta, és a dir, quan posa fi a la pseudofiguració («nova figuració», segons la crítica del moment), i s'introdueix d'una manera pausada en l'abstracció, on no tan sols es troba més àgil, sinó molt més lliure.

De totes maneres, mai ha renunciat a les seves idees entorn l'essència de la pintura, a formes i més formes plàstiques derivades de la seva etapa anterior; en tot cas, les ha polit, les ha llimat, les ha manipulats, en part soterrant-les. L'equilibri, la tècnica, el color, el dinamisme i la composició continuen essent punts bàsics. Intenta despullar al màxim d'històries les seves peces, encara que sempre n'hi hagi, fins i tot no desitjades, possiblement confuses o amagades. També té molta importància per a ell la relació entre formes o elements, però, en definitiva, pel biografiat un quadre ha de dir quelcom des de dins la seva estructura o ànima, al marge de totes les possibles històries esmentades.

Cada temporada presenta les novetats a la Galeria Marges-U (Cadaqués), en algunes ocasions acompanyat d'artistes convidats, com ha estat el cas d'Alberto Udaeta (2011), amb pintura i escultura, de Pladevall, amb obra escultòrica (2014), o de B. Ansón, amb escultura (2015). Compagina aquesta tasca amb exposicions en altres llocs de la comarca, com «Transformacions», a la Galeria Mas d'en Dorra (Fortià, 2012).

Aquests darrers anys s'han fet diverses retrospectives de la seva obra, entre les quals es compten: «Tercera dècada 2000-2010», a les sales del Casino de Cadaqués (2010); «De la terra al cel», retrospectiva 1978-2012, a la Fundació Valvi (Girona, 2013), i la mostra retrospectiva de la Fundació Vallpalou (Lleida, 2013).

Ha fet diverses exposicions en diferents ciutats japoneses: a la Galeria Ga-Raku (Nagoya, 2009); al Centre Cultural Rokkaen, amb Nobuko Kihira (Kuwana, 2010); la mostra «Mediterrani» a Muzo (Kuwana, 2013) i la mostra «From Cata-

lunya» a Shima (2016), amb Nobuko Kihira. És habitual de la Galeria Marya (Osaka), on ha exposat els anys 2012, 2014, 2015 i 2017, i on ha presentat obra en col·laboració amb Nobuko Kihira en dues ocasions. També ha participat en la mostra internacional de gravat (2014, 2015 i 2016) al Museu de Kyoto.

p. 184 **CÁRDABA CARRASCAL, Marciano**
(*Olombrada, 1954*) *Historiador*

Ha estat col·laborador, juntament amb Pelai Pagès, de l'obra *Quan Sant Pere es feu dir Empori: La Guerra Civil a Sant Pere Pescador (1936-1939)* (Sant Pere: 2009).

Ha escrit: *La CNT y la revolución social: 1936-1939* (Sabadell: 2011), *De bruces contra el Estado* (Cornellà: 2012) i, en col·laboració amb Antoni Castells, *Lucharon por la libertad: anarco-sindicalismo y agro catalán desde 1911 hasta 1939* (Cornellà: 2016).

p. 185 **CARDONER GIRONELLA, Joan**
(*Rabós d'Empordà, 26.XI.1958*) *Músic*

Des de l'edició del *Diccionari biogràfic de l'Alt Empordà*, les principals actuacions del biografat han estat com a intèrpret i editor de nous temes discogràfics.

En l'apartat discogràfic, el 2010 presenta, amb Los Guardians del Pont, el disc *Rockferatu*, que ha estat nominat entre els cinc millors discos de *heavy-metal* de l'Estat espanyol pels Premis de la Música Independent (SGAE, Madrid). L'any 2013 Los Guardians del Pont presenten el disc *Sancta Sanctorum*, i el 2016 Cardoner presenta en solitari el disc *Shadows in the darkness*. Un dels concerts més representatius de la gira «Rockferatu» de Los Guardians del Pont va ser el del Festival Internacional Leyendas del Rock (Múrcia, 2010).

Del 2013 al 2016 Los Guardians del Pont fan gira per Catalunya amb *Sancta Sanctorum*, i cal destacar els festivals Rock Fest Barcelona 2015 i Canet Rock 2016.

L'any 2015 el biografat esdevé un dels guitarristes que acompanya La Banda Impossible en l'actuació al Canet Rock 2015. La Banda Impossible és una agrupació que reuneix, en oca-

sions puntuals, músics com Gerard Quintana i Josep Thió (Sopa de Cabra), Quim Mandado (Sangtraït i LGP), Pemi Fortuny (Lax'n'Busto), Lluís Gavalrà i Joan Reig (Els Pets), Cris Juanico, Jofre Bardagí, Oriol Farré i Natxo Tarrés (Gossos).

Els anys 2015 i 2016 té lloc la gira de l'espectacle *Simfonia de les pedres i el vent* (en homenatge a Sangtraït), amb el grup Los Guardians del Pont i l'Orquestra de Cambra de l'Empordà, presentat al Festival Acústica de Figueres al Teatre El Jardí i, més endavant, als auditoris de Girona, Terrassa, Llinars del Vallès, Roses, el Vendrell i Torelló, entre d'altres.

Actualment, amb Los Guardians del Pont està preparant el proper CD, que possiblement portarà per títol *Camí d'Hiperbòrea*.

p. 190-191 **CASADEMONT COMAS, Emili**
(*Girona, 5.II.1936-Figueres, 27.XI.2012*)
Periodista i escriptor

p. 193 **CASAGRAN DALMAU, Pere**
(*Portbou, 19.VI.1916-Mont-real, 21.II.1999*)
Enginyer tècnic

Es va casar amb Rosa Furquet Estarriola, de Figueres, i el matrimoni va tenir tres fills: Maria Dolors, treballadora social, Jordi, enginyer d'obres hidrolèctriques, i Anna Rosa, dedicada a l'Administració.

p. 193 **CASAGRAN DALMAU, Rosa**
(*Portbou, 30.IV.1910-Figueres, 2004*) *Modista*

p. 196 **CASAMITJANA AGUILÀ, Magda**
(*Barcelona, 27.I.1963*) *Professora i política*

Fins al 2011 fou alcaldessa de Roses, diputada a la Diputació de Girona i presidenta del Consorci de la Costa Brava, i fins al 2013, regidora del PSC a l'oposició a l'Ajuntament de Roses i consellera comarcal de l'Alt Empordà.

El desembre del 2013 renuncia a les actes de regidora i de consellera comarcal, i abandona el PSC després de quinze anys de militància en considerar que no permet defensar el dret a decidir ni la sobirania de Catalunya.

El setembre del 2013 esdevé presidenta de Nova Esquerra Catalana (NECat), nou partit socialista sobiranista, i substitueix Ernest Maragall i Mira.

Del gener del 2015 al setembre del 2016 és presidenta de Moviment d'Esquerres (MES), partit resultant de la fusió de NECat i Plataforma Moviment Catalunya i que esdevé un partit socialista sobiranista de Catalunya.

El novembre del 2015 guanya l'acta de diputada al Parlament de Catalunya formant part del Grup Parlamentari de Junts pel Sí.

p. 198 **CASAS ALVERO, Carles**
(Figueres, 31.VIII.1949-Barcelona, 20.VII.2010)
Biòleg, metge i professor

p. 199 **CASAS ALVERO, EDUARD**
(Figueres, 15.I.1948) *Matemàtic i professor*

El fet més significatiu d'aquests darrers anys ha estat la publicació d'un manual de geometria projectiva, de nivell de pregraduat universitari, en el qual treballava des de feia uns quants anys: *Analytic projective geometry* (Zuric: European Mathematical Society, 2014).

L'any 2000 va formular una conjectura (o problema obert) que actualment es coneix amb el seu nom (*Casas-Alvero conjecture*), que ha donat lloc a diverses publicacions amb solucions parcials i que encara està pendent de solució. Per a més informació: <http://gaussianos.com/la-conjetura-de-casas-alvero-contada-por-eduardo-casas-alvero>.

p. 199 **CASAS GENOVER, Josep**
(Camallera, 24.XII.1957) *Arqueòleg*

Conjuntament amb Victòria Soler, ha escrit *Saus, Camallera i Llampaiés* (2009), que forma part de la col·lecció «Quaderns de la Revista de Girona», i *Els meandres del Fluvià: Garrigàs, Palau de Santa Eulàlia, Sant Mori* (2014), que forma part de la col·lecció «Guies de Patrimoni Local».

En col·laboració amb Josep M. Nolla, ha escrit *L'excavació cuina de Casa Pastors* (2009) i *Instrumental de hierro en época romana y de la antigüedad tardía en el N.E. de la Península Ibérica* (Oxford: Archaeopress, 2011).

I en col·laboració amb Josep M. Nolla, Victòria Soler i Joaquim Grau Salvà, ha escrit *Post mortem: La vinya del Fuster: L'espai funerari de la villa de Tolegassos, Viladamat, Alt Empordà* (Girona: Universitat de Girona, 2012).

p. 200 **CASELLAS MAS, Xavier**
(Garriguella, 2.IV.1952) *Pintor*

Entre les moltíssimes exposicions col·lectives en les quals ha participat, destaquem la seva presència a l'exposició de la Ruta de l'Art de Castelló d'Empúries; a la mostra col·lectiva «Extensions», al castell de Sant Ferran (Figueres, 2009), amb motiu de la capitalitat de la cultura catalana; a la mostra «Aterratges», a l'església parroquial de l'Estrada (Agullana); al Mas d'en Dorra (Fortià); a «Sang, regeneració, renovació» (2013), i a «Tangències» (2016).

A l'estranger ha participat en la mostra «Catalonia incògnita» a la Universitat de Southampton i a Winchester (la Gran Bretanya).

p. 202 **CASTEIS BARTI, Miquel**
(Figueres, 21.XII.1923-Girona, 7.IV.2016)
Eclesiàstic

p. 202 **CASTELLÓ CUSÍ, Carme**
(Vilatenim, 21.VII.1943)
Mestra i directora de coral

La darrera aportació ha estat *Vilatenim: Memòria d'un poble* (Figueres: 2015), una història del poble a base de fotografies.

p. 206 **CENTELLES BECH, Joan**
(Peralada, 30.XI.1922-Barcelona, 4.XII.2013)
Militar

p. 210 **CHARANSONNET DELGADO, Joan Frank**
(la Vall de Santa Creu, 17.VII.1971) *Actor*

Com a actor ha participat en diferents pel·lícules i sèries, entre les quals es compten: *Insensibles* (2012), *Trois baisers et 1000 de plus* (2007), *Buñuel y la mesa del rey Salomón* (2001),

Ushima Next (2011), *Regression Post Panic Film* (2011) i *Pàtria* (2016).

Com a director compta amb els títols: *Ushima Next* (2011), *Regression Post Panic Film* (2011), *Ànima: Una vida poètica traïda per la tragèdia* (2014), *Pàtria* (2016) i *Doctrina: El pecat original i la reinserció* (2016).

p. 212 **CIFUENTES COMAMALA, Lluís**
(Figueres, 5.II.1964) *Historiador i professor*

Posteriorment a l'edició del *Diccionari biogràfic de l'Alt Empordà*, ha publicat els llibres *Tintoreria y medicina en la Valencia del siglo xv: El manual de Joanot Valero*, en col·laboració amb Ricardo Córdoba de la Llave (Barcelona: 2011), i *La traducció catalana medieval del Liliu medicine de Bernat de Gordon*, en col·laboració amb Antònia Carré (Londres: 2016), amb la qual té en preparació l'edició crítica d'altres textos mèdics medievals en català.

Ha col·laborat, també, amb les revistes *Médiévales* (París) i *Medicina & Storia* (Florència), entre d'altres.

Ha pres part en les obres col·lectives següents: *L'Université de Médecine de Montpellier et son rayonnement* (Turnhout: 2004), *Translatar i transferir: La transmissió dels textos i el saber* (Santa Coloma de Queralt: 2010), *Translations médiévales: Cinq siècles de traductions en français au Moyen Âge* (Turnhout: 2011) i la nova *Història de la literatura catalana* (Barcelona: 2014), entre d'altres.

Ha coeditat els reculls d'estudis següents: *El saber i les llengües vernacles a l'època de Lull i Eiximenis* (Barcelona: 2012), *Els catalans a la Mediterrània medieval: Noves fonts, recerques i perspectives* (Roma: 2015) i *Els manuscrits, el saber i les lletres a la Corona d'Aragó* (Barcelona: 2016).

p. 213 **CLAVAGUERA CANET, Josep**
(Vilert, 17.XII.1935) *Eclesiàstic i historiador*

L'any 2011 deixa les tasques sacerdotals i es trasllada a viure al poble nadiu, Vilert. Allà es fa càrrec dels pobles de la baronia de Vilademuls: Galliners, Olives, Orfans, Parets d'Empordà, Sant

Esteve de Guialbes, Sant Marçal de Quarantella, Terradelles i Vilademuls.

L'any 2016 es jubila d'arxiver del palau de Peralada.

p. 217 **COBOS FAJARDO, Antoni**
(Figueres, 14.IV.1962)
Professor, traductor i estudis de llatinistes

Les darreres aportacions han estat la traducció en vers de *Les Bucòliques* (2014), de Publi Virgili Maró, amb il·lustracions de Tura Sanz.

Duu a terme, juntament amb Joaquim Tremoleda, el projecte epigràfic «L'epigrafia medieval dels comtats gironins», del qual ja han sortit a la llum els volums: *L'epigrafia medieval dels comtats gironins: I: El comtat de Peralada* (Figueres: 2009), *L'epigrafia medieval dels comtats gironins: II: El comtat d'Empúries* (Figueres: 2011), en aquesta ocasió hi col·labora Salvador Vega Ferrer, i *L'epigrafia medieval dels comtats gironins: III: El comtat de Besalú* (Figueres: 2013).

p. 220 **COLL COSTA, Carles**
(Figueres, 14.IV.1952)
Pianista i director d'orquestra

Ha rebut la Medalla d'Or al Mèrit Europeu (2011).

p. 228 **COMPTE CASADEMONT, Josep Maria**
(Figueres, 15.III.1961) *Pintor*

En el camp artístic, des de fa uns quants anys ha derivat cap a la recerca i el desenvolupament de nous llenguatges plàstics: n'és una bona mostra l'exposició realitzada al Centro Cultural Galileo de Madrid (2015) i la de l'Espai d'Art de la Llibreria Vitel·la de l'Escala (2016).

Ha continuat les col·laboracions com a pedagog i estudis de l'art en el sentit més clàssic de la paraula. Pel que fa a aquestes darreres aptituds, dues importants publicacions resumeixen l'exhaustiu estudi que, durant anys, ha dut a terme sobre l'art barroc: «L'activitat retaulística en temps del barroc a la vila de Torroella de Montgrí. El retaule de Santa Caterina: Joan Torras», a *Llibre de la Festa Major de Torroella de*

Montgrí (2012), i *Torroella de Montgrí 1714: lmatge i tragèdia de l'art barroc català: el retaulle*, un desplegable de la mostra expositiva que va tenir lloc, amb motiu del Tricentenari i per encàrrec de l'Ajuntament de Torroella de Montgrí, el juliol del 2014 a l'espai expositiu de la capella de Sant Antoni de la mateixa vila.

p. 227 **COMPTE CANELLAS, Jaume**
(Castelló d'Empúries, 13.VII.1889-
Barcelona, 6.X.1934) *Polític*

p. 229 **COMPTE FREIXANET, Albert**
(Castelló d'Empúries, 19.II.1919-25.II.2014)
Geògraf i historiador

L'any 2016, l'Institut d'Estudis Empordanesos reedita la seva tesi doctoral, *El Alto Ampurdán*.

p. 233 **CORCOLL REIXACH, Josep**
(Palau-saverdera, 28.VIII.1956) *Metge*

En aquests darrers anys s'ha incorporat al Centre de Salut de Tramuntana, amb seu a Esporles, el qual inclou les poblacions de Banyalbufar, Estellencs, Esporles i Valldemossa.

S'ha involucrat en el programa de la Societat Balear de Medicina Familiar i Comunitària (IBAMFIC) amb un programa innovador per implantar l'ecografia clínica en el quefer diari de la pràctica mèdica dels metges de família.

Aquest projecte comporta dues actuacions diferenciades: d'una banda, establir contactes i debats professionals amb la Societat Nacional de Medicina de Família i, de manera més específica, amb els radiòlegs, i de l'altra, gestionar la vessant pedagògica focalitzada en la formació dels professionals de la medicina.

p. 234 **CORELLA ALONSO, Santi**
(Calataiud, 28.III.1962) *Paracaigudista*

És coautor, junt amb Matías Crowder, i protagonista de l'obra *Frontera límite* (2014), en la qual comparteix les experiències viscudes amb el lector.

Com a paracaigudista experimentat, disposa d'una llarga trajectòria esportiva i professional:

és paracaigudista des del 1986, amb una experiència de prop de vint mil salts, saltador base, instructor de paracaigudisme a Empuriabrava des del 1992, examinador de la Reial Federació Aeronàutica Espanyola (RFAE) en les modalitats de caiguda lliure accelerada i tàndem, i membre de la Comissió Nacional de Paracaigudisme.

És pioner dels salts amb vestit d'ales a Espanya, modalitat en la qual disposa de diversos rècords del món. Entre els principals reptes d'aquests darrers anys en aquesta disciplina figuren: rècord del món de temps en caiguda lliure amb 6 min 47 s en un salt realitzat a 30.000 metres d'altitud sobre Gran Canària (21 d'octubre de 2009); ascens a l'Auyantepui (Veneçuela) per la ruta de Jimmy Angel i salt de la cascada més alta del planeta (21 de març de 2011); obertura de la ruta Aupa Txabaleria a Groenlàndia i salt des de l'Ulamertosuaq, una de les parets de granit més altres del planeta (21 d'agost de 2012).

En la modalitat de vol en formació, és membre de l'equip nacional espanyol en nou campionats del món i copes del món, i en dos jocs mundials de l'aire.

Ha rebut nombroses distincions, entre les quals vint-i-dues medalles d'or en campionats estatals i una medalla de bronze en el Campionat d'Europa (1998). Té quatre rècords del món de formació en caiguda lliure (1999, 2002, 2004 i 2006) i tres rècords Guinness de salt massiu.

Ha estat nomenat millor esportista de l'any per la Diputació General d'Aragó (1990). Ha rebut el Premi Aviador Piñero (2006), la Creu al Mèrit Aeronàutic (2008) i el Premi Exèrcit de l'Aire (2007), entre d'altres. El consistori castelloní li va atorgar l'Espiga i el Timó d'Or (2015).

p. 236 **CORRAL PONSATÍ, Marta**
(Figueres, 25.VIII.1974) *Actriu*

D'ençà de l'edició del *Diccionari biogràfic de l'Alt Empordà* ha participat en la representació de diverses obres teatrals, la major part comèdies amb la companyia La Soga, entre les quals figuren: *Seguretat* (2008), amb text i direcció de Carles Mallol; *Stereo* (2009), una història sobre les crisis personals, amb text i direcció de Carles Mallol; *Primaris* (2010), sobre les relacions de

pares, fills i escola, amb text i direcció de Carles Mallol; *Tornem després de la publicitat* (2012), amb text de Carles Mallol i direcció de Marc Alegret; *Només un anunci* (2014), d'Alberto Ramos i dirigida per Carles Mallol, i *Les males persones* (2016), de Friedrich von Schiller, dirigida per Carles Mallol i amb la biografiada com a ajudant de direcció.

p. 237 **CORTADA CARBONELL, Pere**
(Castelló d'Empúries, 16.XI.1940-5.III.2017)
Músic

Ha compost la música dels goigs dedicats al beat Maurici (2010).

L'Ajuntament de Castelló d'Empúries li ha concedit l'Espiga i el Timó d'Or (2013).

p. 238 **CORTADA GARRIGA, Josep Maria**
(Figueres, 25.VI.1947-l'Escala, 31.V.2015)
Actor i director teatral

p. 239 **CORTADA PUIG, Josep Maria**
(Figueres, 5.I.1959)
Advocat, actor i director teatral

Des del punt de vista professional, l'any 2012 es va traslladar de l'Ajuntament de Sant Pere Pescador, on era secretari, al de Vilafant, on té plaça de secretari interventor.

Amb relació a l'activitat teatral, amb La Funcional Teatre ha dirigit: *La senyora de Sade*, de Yukio Mishima (2009); *Gènesi*, espectacle inaugural de l'edició 2009 del Festival Internacional de Teatre Amateur de Girona (direcció conjunta amb Helena Cusi, i amb la col·laboració de Pep Vila); *El jardí dels cirerers*, d'Anton P. Txèkhov (2011); *Nàpols milionària!*, d'Eduardo de Filippo (2012) (direcció conjunta amb Helena Cusi); *Andorra*, de Max Frisch (2014); *Aquí no paga ni Déu!*, de Dario Fo (2016) (direcció conjunta amb Salvador Torres), i *Advertència per a embarcacions petites*, de Tennessee Williams (2017).

Com a actor ha participat en els espectacles de La Funcional Teatre següents: *Recepció digui'm*, de Josep Valls, espectacle commemoratiu dels vint anys del grup (2010); *Ara Pla*, sobre textos de Josep Pla (2011), i *La nit de les tribades*, de Per Olov Enquist (2014).

En l'àmbit cinematogràfic ha participat com a actor en la pel·lícula *Vestigis*, d'Ivan Morillo, rodada l'any 2015 a Roses i presentada a la secció «Noves visions» del Festival de Sitges de 2016.

p. 242 **COSTA BATLLORI, Pere**
(Barcelona, 11.I.1933) *Veterinari*

Posteriorment a la jubilació professional s'ha dedicat a ampliar de manera autodidàctica una formació humanística i filosòfica que sempre havia desitjat i que l'ha portat a col·laborar per escrit i oralment en diverses tertúlies de l'Ateneu Barcelonès.

El 2015 va rebre el títol d'acadèmic d'honor de l'Acadèmia de Ciències Veterinàries de Catalunya i el 2016 va ser nomenat membre de la Comissió Assessora de l'Institut de Recerca i Tecnologia Alimentària (IRTA) de la Generalitat de Catalunya.

Amb freqüència és convidat a formar part de tribunals de tesis de la Universitat Autònoma de Barcelona, a la qual se sent molt vinculat. Ha publicat treballs interessants sobre nous aliments (com la quinoa o l'estèvia), el problema mundial de l'aigua i la legislació europea sobre els aliments per a animals en revistes com *Tribuna Plural*, de la Reial Acadèmia Europea de Doctors, de la qual és membre.

p. 243 **COSTA BOFILL, Narcís**
(Girona, 3.IV.1949) *Escultor*

Parteix de la base d'establir un diàleg entre l'espectador i les formes, entre la matèria i el buit.

Aquests darrers anys ha participat en diverses exposicions col·lectives: Art Expo de Barcelona, la Ruta de l'Art de Castelló d'Empúries, la mostra col·lectiva «Extensions», al castell de Sant Ferran (Figueres, 2009), i «Sang, regeneració, renovació» (Figueres, 2013).

L'any 2012 exposa individualment «Camins» a la Galeria Mas d'en Dorra (Fortià) i «Sense cap motiu aparent» a la Galeria Dolors Ventós (Figueres). «Escales que no menen enlloc» s'incorpora al cicle d'exposicions de maduresa organitzades per la Fundació Valvi (Girona,

2015), i amb el títol «*Inèdites*» presenta a Ca l'Anita (Roses, 2015) un conjunt de divuit peces creades entre el 2005 i el 2013, mai exposades a Roses, les quals presenta en quatre sèries: «...i sobretot rínxols» (amb obres exposades a la Fundació Valvi), «Sense cap motiu aparent» (Galeria Dolors Ventós de Figueres), «Laberints» (castell de Sant Ferran de Figueres i Fundació Valvi de Girona) i «Tot fent camí» (Galeria del Mas d'en Dorra).

p. 244 **COSTA-PAU GARRIGA, Manuel**
(Garriguella, 9.IV.1936-Girona, 30.V.2016)
Escriptor

Les darreres aportacions foren: *Janna* (Gaüses: 2011) i *Diana Palmer* (Gaüses: 2015). El 2012 va rebre el Premi LiberPress de literatura.

Després del seu traspàs han tingut lloc diversos actes d'homenatge a Figueres i Girona.

p. 249 **CREHUET WENBERG, Maria**
(Valladolid, 30.XI.1946) Escriptora i ceramista

Des del punt de vista laboral, es va jubilar de l'Ajuntament de Castelló d'Empúries el novembre del 2011.

Des del punt de vista polític, el 2011 va ser elegida alcaldessa d'Ordís per a un tercer mandat. Durant aquest període (2011-2015) va assumir la presidència de l'Associació de Micropobles de Catalunya. En finalitzar el mandat no es va tornar a presentar i va passar a formar part del Consell Assessor de l'Associació de Micropobles de Catalunya, des d'on s'ocupa de la política energètica, concretament de la transició energètica als micropobles.

Continua col·laborant amb el setmanari *Empordà*.

p. 250 **CRISTAU BRUNET, Jaume**
(Figueres, 11.II.1940) Músic i compositor

Actualment disposa de més de mil registres a la Societat General d'Autors i Editors (SGAE), entre els quals figuren més de tres-centes sardanes compostes des de l'edició del *Diccionari biogràfic de l'Alt Empordà* (2009).

En el Concurs de Composició de Sardanes de la Vila d'Amer, memorial Pere Fontàs, han estat premiades les sardanes següents: *D'Amer «amarats» de música* (Amer, 2006), *Pere Fontàs en la memòria* (Amer, 2006), *La vall del riu Brujent* (Amer, 2008), *Una rosa per Amer* (Amer, 2008) i *A Valentí Miserachs* (Amer, 2012).

En el Certamen Musical Violetes del Bosc, memorial Fèlix Martínez Comín de Girona, ha obtingut tres premis: tercer premi per *Rotllanes de violetes* (2007), primer premi per *L'Alba de les violetes* (2008) i tercer premi per *Les violetes en dansa* (2009).

Ha estat guardonat en altres concursos amb les sardanes *Clam per Sant Jordi* (Badalona, 2005), *El Farandulet* (SGAE), *Pujols de Badalona* (Badalona, 2007), *Elegia a Puigferrer* (la Bisbal, 2008), *Conrad Saló o l'art per la música* (la Bisbal, 2008) i *Rosa de tardor* (Ceret, 2011), primer premi del jurat.

El 2011 la col·lecció «Sardanes d'Or» dedica el CD número 24 a Jaume Cristau i presenta tretze sardanes d'aquest compositor.

Ha gravat diversos CD de sardanes: *Des de l'Empordà: 14 de les darreres sardanes d'en Jaume Cristau* (2013), *De tu a tu*, amb set sardanes del mestre Mauné i set de Jaume Cristau (2014), *La Principal de la Bisbal interpreta Cristau* (2015) i *Aires gironins*, amb quinze sardanes (2016).

El 2016 va gravar el tercer disc d'havaneres, 40+, amb el grup Terra Endins, per celebrar els seus quaranta anys d'existència.

El mes d'octubre de l'any 2010, al Teatre El Jardí de Figueres va tenir lloc el concert homenatge dedicat a la seva trajectòria professional, i el 2011 el va homenajar l'Agrupació Sardanista de Tossa. L'alcalde de Barcelona li va atorgar la Medalla al Mèrit Musical el 2013. L'any 2015 va rebre el Premi Memorial Francesc Candel per la seva trajectòria i per haver compost la cantata *Si el món voleu canviar* per a l'homenatge de la cultura popular a Paco Candel pel cinquantè aniversari del llibre *Els altres catalans*. El món sardanista de Tiana li va fer un homenatge el 2016.

p. 252 **CRISTAU GARCÍA, Jordi**
(Figueres, 21.IV.1975) Músic

En el camp de l'enginyeria del so s'ha especialitzat com a mesclador i gravador i coneix pràctica-

ment tot el material del mercat: des d'equips *vintage* fins a sistemes i controladors digitals (taules SSL, Neve o Api, equipament analògic extern o Digidesign Icon, entre d'altres).

Ha treballat per a diferents músics i formacions musicals —com a productor, músic, arranjador i enginyer de so— de la talla de Fito & Fitipaldis, Manuel Carrasco, de qui ha estat director musical i productor (del 2003 al 2015), Manolo García, el cantant de flamenc Miguel Poveda, Pasión Vega, Manuel Muñoz, Jesús Giles, Rosa López, Emmanuelle Ruffinengo, Enrique Bunbury, Marian Heredia, Cantores de Hispàlia, José Antonio Rodríguez, Argentina o Chabao, entre d'altres.

Ha participat en altres projectes com Marky Ramone, Elefantes, Macaco, Mónica Naranjo, Malicia, Malicia, Quimi Portet, Parrita, Marta Méndez, Los Banis, Los Rebeldes, Ramon del Castillo, Ja t'ho Diré, The King, La Suite Mosquito, l'Orquestra de Cambra de l'Empordà, Lluís Llach, Sopa de Cabra, Xazzar, Naltrus, Crazy Notes o Strombers.

També ha participat en els programes de televisió *Desesperado Club Social* (Antena 3), *Los Chuquis* (Telecinco) i *Monstruonoticias* (Telecinco).

Des del punt de vista docent, ha estat director del Departament d'Harmonia i Composició del Departament de Música Moderna de l'Escola de Música del Casino Menestral de Figueres (1997-1999). Ha impartit classes d'enginyeria i producció a la Universitat de la Salle Bonanova (2006-2007 i 2007-2008), al SAE Institute of Technology de Madrid i Barcelona, i a la Universitat de Girona.

p. 252 **CRISTAU GARCÍA, Montserrat**
(Figueres, 13.VIII.1966) *Soprano*

Continua l'activitat docent com a professora de cant a l'Escola de Música Moderna de Girona (EMMG), de la qual és cap d'estudis des del 2012.

Aquests darrers anys ha mantingut el repertori clàssic, però ha diversificat les interpretacions musicals: disposa d'un repertori de música francesa amb els espectacles *Paris, comme chez moi*, *Passió per Gershwin* i *Carta de clàssics*, i programacions musicals de l'estil de Broadway. El 2016 s'ha estrenat dirigint el projecte *On blue*,

el Musical, resultat del projecte pedagògic del Taller de Musicals de l'EMMG.

El 2012 va participar en la producció *La forza del destino*, al Gran Teatre del Liceu.

És la coordinadora de la Girona Marxing Band, formació creada l'any 2013 i inspirada en les bandes nord-americanes.

Conjuntament amb el seu marit, Rafel Rostey (bateria), ha creat la productora Monraf Produccions, mitjançant la qual gestionen els seus concerts i espectacles.

Ha gravat els CD *Des del cor* (2009) i *Beatling: Beatles weekend tribut* (2013), i ha participat en altres enregistraments en col·laboració amb el seu germà, Jordi Cristau.

Ha actuat en diferents llocs d'arreu de Catalunya i Espanya, i també en llocs paradigmàtics com el Palau de la Música Catalana, el Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona, el Paraním de la Universitat de Barcelona, el Saló Von Thyssen del Palau de Pedralbes, la Sala Gran de l'Auditori Palau de Congressos de Girona o bé el Liceu de Barcelona.

p. 253 **CRUANYES ZAFRA, Francesc**
(Figueres, 30.VII.1961) *Periodista*

L'any 2011 el programa *59 segons* guanya el Premi APEI (Associació Espanyola d'Informadors de Premsa, Ràdio i Televisió) de televisió.

L'any 2015 s'incorpora a l'equip de l'alcaldeessa de Figueres, Marta Felip, i esdevé regidor per CiU.

p. 255 **CRUSI MORÉ, Ramon**
(Portbou, 9.II.1926-10.III.2013)
Mestre d'escacs

p. 256 **CUADRAS AVELLANA, Carles M.**
(Figueres, 3.XII.1945) *Matemàtic*

Professor emèrit del 2009 al 2015, es jubila el desembre del 2015 i el 2016 rep el nomenament de professor honorífic de la Universitat de Barcelona.

Ha estat coordinador del Grup de Treball de Classificació i Anàlisi Multivariant de la Societat Espanyola d'Estadística i Investigació Operativa.

Ha estat president de la Societat Espanyola de Biometria i membre electe del Consell de la Societat Biomètrica Internacional.

Durant aquest període ha dirigit dues tesis doctorals, ha assistit a congressos i ha publicat articles de recerca i divulgació.

Entre els articles més destacats cal esmentar: «Partitioning the geometric variability in multivariate analysis and contingency tables», a *Classification and Multivariate Analysis for Complex Data Structures* (2011), en col·laboració amb D. Cuadras; «Distance-based approach in multivariate association», a *New Perspectives in Statistical Modeling and Data Analysis* (2011); «Distance-based measures of association with applications in relating hyperspectral images», a *Communications in Statistics, Theory and Methods* (2012), en col·laboració amb S. Valero, D. Cuadras, P. Salembier i J. Chanussot; «Another generalization of the bivariate FGM distribution with two-dimensional extensions», a *Acta et Commentationes Universitatis Tartuensis de Mathematica* (2012), en col·laboració amb W. Díaz; «Nonlinear principal and canonical directions from continuous extensions of multidimensional scaling», a *Open Journal of Statistics* (2014); «A unified approach for the multivariate analysis of contingency tables», a *Open Journal of Statistics* (2015), en col·laboració amb D. Cuadras; «Contributions to the diagonal expansion of a bivariate copula with continuous extensions», a *Journal of Multivariate Analysis* (2015), en el qual l'autor aporta una nova fórmula que conté una generalització de les expansions de lleis de probabilitat bivariants al cas continu mitjançant integrals, atès que fins llavors les expansions eren finites o numerables i s'expressaven mitjançant sumes, i «On a multivariate generalization of the covariance», a *Communications in Statistics: Theory and Methods* (2016), en col·laboració amb W. Díaz.

Ha publicat les monografies següents: *Nuevos métodos de análisis multivariante* (CMC Editions, 2014) i *Problemas de probabilidades y estadística* (Universitat de Barcelona, 2016).

Ha compaginat la vessant científica amb la producció literària i assagística. Entre les seves aportacions a obres cal destacar: «Alguns pensaments matemàtics sobre filosofia i religió», a

Revista PHAR (2012); «L'art de saber triar», a l'obra col·lectiva *Científics Iltreferits* (2014); «Una formulació matemàtica d'alguns conceptes teològics», a *Revista PHAR* (2016), i diversos textos de teatre musical sobre Bach, Mozart, Beethoven, Schubert i Wagner.

Ha estat convidat a nombrosos congressos internacionals: *Frontières of Interfaces Between Statistics and Sciences* (Hyderabad, 2010); *Information Geometry and its Applications III* (Leipzig, 2010); *International Conference on Trends and Perspectives in Linear Statistical Inference* (Tomar, 2010); *19th International Conference on Computational Statistics* (París, 2010); *4th International Workshop on Compositional Data Analysis* (Sant Feliu de Guíxols, 2011); *9th Tartu Conference on Multivariate Statistics* (Tartu, 2011); *International Workshop on Correspondence Analysis and Related Methods* (Assus, 2011); *Segundo Encuentro Conjunto entre la Real Sociedad Matemática Española y la Sociedad Matemática Mexicana* (Torremolinos, 2012); *International Workshop on Proximity Data, Multivariate Analysis and Classification* (Granada, 2014); *Correspondence Analysis and Related Methods* (Nàpols, 2015), i *Second International Workshop on Proximity Data, Multivariate Analysis and Classification* (Barcelona, 2016).

Ha rebut diverses distincions, com la Medalla de Plata de la Universitat de Barcelona (2016) o el diploma de distinció honorífica de la Universitat de Barcelona (2016).

Està posicionat en l'índex H de 12 segons ISI Web of Knowledge i en l'índex H de 24 segons Google Scholar.

p. 258 **CUARTIELLA TODOLÍ, M. Mercè**
(Barcelona, 15.VIII.1964) *Esriptora*

L'any 2012 va publicar *Germans, gairebé besons* (Brau Edicions) i va ser guardonada amb el Premi Llibreter. El 2014 va publicar la novel·la *L'afer marsellès* (Amsterdam Llibres).

El seu recull de contes *Gent que tu coneixes* (Editorial Proa) va guanyar el Premi Mercè Rodoreda de contes i narracions 2014, dins el marc de la Nit de Santa Llúcia.

El juliol del 2016 ha estat convidada al festival literari Authors' Reading Month, que l'ha dut a llegir fragments de les seves obres a la República Txeca, Eslovàquia, Polònia i Ucraïna.

Ha estat guionista de diversos projectes audiovisuals de la productora Visual 13 i els seus articles han aparegut en diverses publicacions, com ara *Revista de Girona*, *Alberes* o *Encesa Literària*. A la xarxa ha publicat a la revista *Encesa Digital* i al web *El Biblionauta*. Duu a terme una intensa activitat cultural a través de xerrades, presentacions de llibres i clubs de lectura.

p. 259 **CUFFI CASELLAS, Carme**
(*Pont de Molins, 14.X.1925-Figueres, 23.IX.2014*)
Pintora

p. 260 **CUSI CUSI, Carles**
(*Figueres, 2.VII.1936*)
Enginyer industrial i empresari

Ha escrit *La promoció 108 compleix 50 anys: Història, entorn i records (1964-2014)* (Figueres: 2014), en col·laboració amb Jordi del Cerro i Joan Figueras.

D

p. 266 **DACOSTA OLIVERAS, Josep Maria**
(Figueres, 30.IX.1962) *Biòleg*

Les darreres aportacions en solitari han estat *Vèrtex i miradors* (Girona: 2010) i *Natura litoral* (Girona: Diputació de Girona: Caixa de Girona, 2014).

En col·laboració amb Joan Manuel Soldevilla ha publicat *Figueres, possiblement la ciutat +* (Figueres: 2014) i *La maleta de Figueres* (Figueres: 2015), i en col·laboració amb Miquel Pontes, Albert Ollé i Lluís Aguilar, «Seguiment de mol·luscs opistobranquis a la platja des Caials (Cadaqués, Alt Empordà). Contribució al catàleg del Parc Natural de Cap de Creus», a *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos* (2009).

Participa en nombrosos actes de caràcter lúdic i cultural de Figueres i comarca i és membre actiu de les xarxes socials, en particular de Facebook, des d'on dona a conèixer les activitats locals.

p. 267 **DALFÓ HORS, Francesc Xavier**
(Figueres, 13.IV.1933-Barcelona, 10.IV.2016)
Editor i periodista

Va entregar bona part del fons d'arxiu de la revista *Canigó* a la Universitat d'Alacant.

L'any 2014 va rebre una placa d'homenatge de la seva ciutat de naixement, Figueres, per la seva tasca com a periodista i editor.

p. 272 **DALMAU GENER, Delfí**
(Figueres, 31.VII.1891-Barcelona, 15.IV.1965)
Pedagog i filòleg

Va ser el segon de sis germans: Manel, Delfí, Lluís, Àngels, Josep i Mercè. Es va casar amb Carme Argemí Suana, de Terrassa, i el matrimoni va tenir dos fills: Delfí i M. Eugènia.

p. 273 **DALMAU GIBERT, DELFÍ**
(Llers, 24.XII.1860-Barcelona, 9.XI.1927)
Compositor i professor

Es va casar amb Concepció Gener Pascual, de Figueres, i el matrimoni va tenir sis fills: Manuel, Delfí, Àngel, Lluís, Josep i Mercè.

p. 273 **DALMAU MOLAR, Quirze**
(Llers, 5.II.1834-11.XII.1896) *Polític*

Fill de Baldiri Dalmau Martí i de Maria Molar Vinyes, ambdós de Llers. Va ser el segon d'onze germans. Es va casar amb Caterina Gibert Vilahú, i el matrimoni va tenir tres fills: Joan, Delfí i Eugènia.

p. 282 **DÍAZ CAPMANY, Carlos**
(Figueres, 28.V.1933) *Militar*

Aquests darrers anys ha publicat les monografies *La guarnición de la fortaleza de San Fernando*

(Madrid: 2015) i *Governadors del castell de Sant Ferran (1793-1843)* (Figueres: 2016).

Ha col·laborat en diverses obres col·lectives, com la *Historia de la infantería española* (Madrid: 2001), amb l'aportació «Las unidades de montaña»; l'obra *La Academia de Matemáticas de Barcelona: El legado de los ingenieros militares* (Barcelona: 2004), amb «Significado y vertiente política de la fortificación abaluartada»; la monografia *La Ilustración en Cataluña: La obra de los ingenieros militares* (Madrid: 2010), amb «La formación científica de los ingenieros militares españoles en el siglo XVII», o *El arte abaluartado en Cataluña: Estrategia de defensa en el siglo XVIII* (Madrid: 2013), amb «Estrategia de defensa en Cataluña. De Vauban a Zerméño».

p. 291 **DURAN CARRERA, Miquel**
(*Vilabertran, 17.XII.1954*) Pintor

Els darrers anys ha participat en nombroses exposicions individuals: a la Universitat de Barcelona (2006); «Una setmana, una obra, un artista», a la

Galeria Dolors Ventós (Figueres, 2009); «(Re)visions», a l'Asil Gomis d'Agullana (2010); «Miquel Duran Empatbelas» (Madrid, 2011); «Duran al paradís» (Ciutadella de Roses, 2011-2012), i, juntament amb el pintor Joan Paradís, i al Celler Espelt de Vilajuïga (2014).

Amb relació a les col·lectives, cal destacar que és un col·laborador habitual de les mostres de la Galeria Dolors Ventós, i ha participat en les exposicions següents: «Extensions», al castell de Sant Ferran (Figueres, 2009); «(Re)visions del món. 100 anys d'Àngeles Santos Torroella», a la Sala Walter Benjamin de Portbou i a l'Edifici Miramar de Sitges (2011); «Rèplica», a la Casa de Cultura de Girona i a la Ciutadella de Roses (2009); «Sinergies», a l'església parroquial de l'Estrada (Agullana, 2011); «Open», a la Galeria Mas d'en Dorra (Fortià, 2012); «Moustache Dia Internacional de l'Art», a la Sala d'Exposicions Expocambra (Girona, 2013); «Aterratges», a l'església parroquial de l'Estrada (Agullana, 2013), i «Sang, regeneració, renovació», a la Casa Empordà (Figueres, 2013).

p. 293 **EGEA CODINA, Antoni**
(Girona, 20.VI.1957) *Historiador*

Ha col·laborat en les monografies següents: *Pau* (2009), amb David Pujol, de la col·lecció «Quaderns de la Revista de Girona»; *700 anys de l'Hospital de Figueres* (2013), amb Joel Colomer, Miquel Àngel Fumanal i Inés Padrosa, obra a la qual ha aportat els capítols «Segles XVI-XVIII: l'Hospital a l'època moderna» i «Els darrers cent quaranta anys al carrer Nou», i *El Far d'Empordà* (2014), amb Erika Serna, també de la col·lecció «Quaderns de la Revista de Girona».

p. 299 **ESCRIBÀ PASCUAL, Xavier**
(París, 3.II.1969) *Pintor*

En els darrers anys cal destacar les exposicions individuals «La Face au culte de la peinture», a la Galeria Oriol (Barcelona, 2011); «La forme du monde», a la Galeria Horizon (Colera, 2013), «Epidermis», a la Galeria Michael Dunev (Torroella de Montgrí, 2016), i més recentment «D'on venim on som» (dins del circuit Barcelona Gallery Weekend), a la Galeria Marc Domènech (Barcelona, 2016), la qual ha gaudit d'un especial reconeixement per part del públic i de la crítica especialitzada.

En l'àmbit institucional cal mencionar la continuïtat dels viatges de taller, iniciats l'any 2008 amb «Taller obert», a la Casa de Cultura de Girona, i continuats amb tres edicions més: «Taller en

trànsit», al Museu d'Art Modern de Tarragona (2011); «El suport de la pintura», al Museu Arxiu Tomàs Balvey (Cardedeu, 2012), i «Espai + temps», a la Lira (Ripoll, 2015).

L'any 2012 guanya la Beca de Primavera de l'Escala, i posteriorment exposa l'obra generada al Museu de l'Empordà de Figueres (2014-2015) i s'edita el llibre *El mirall de l'Heure Bleue: Història d'un procés creatiu* (Figueres, 2015).

Paral·lelament ha estat present en nombroses fires d'art internacionals com, per exemple: Arco (Madrid), The Armory Show (Nova York), FIAC (París), Art Brussels (Brussel·les), Art Cologne (Colònia) o Art Genève (Ginebra).

p. 300 **ESCUADRA NURÉN, Lluís**
(Figueres, 21.IV.1962)
Músic, pianista i compositor

Una part de les seves activitats se centren en la tasca pedagògica, que desenvolupa principalment al seu estudi de Borrassà. S'ha especialitzat en l'ensenyament de la teoria i la pràctica de la improvisació en el jazz aplicada als diversos instruments propis d'aquesta música.

Ha estat convidat per parlar d'aquest tema pel Conservatori Municipal de Música de Barcelona, i s'ha centrat particularment en el Departament de Piano.

Ha dut a terme nombroses actuacions amb l'espectacle *Una història de música i cinema*, en

el qual, juntament amb el guitarrista Javier Juanco, interpreta les bandes sonores més conegudes de Michel Legrand i Henry Mancini. Dels aspectes tècnics se n'encarrega el músic i enginyer de so Marc Dalmases.

Actualment té en projecte la gravació del tema «Dos pianos». Es tracta d'un duet amb el pianista Xavier Dotras, sovint ampliat amb la participació del percussionista Dani Forcada. El repertori d'aquest grup inclou temes propis dels dos pianistes.

p. 301 **ESCUADERO MARTÍNEZ, Antonio**
(Salobre, 13.V.1954) *Empresari*

Des del setembre del 2003, i havent renovat el càrrec el 2015, és president de la Federació d'Hostaleria de les Comarques de Girona, la patronal que representa 4.650 establiments de la província.

També és vicepresident de la Confederació Espanyola d'Hotels i Allotjaments Turístics (CEHAT) i de la Confederació Empresarial d'Hostaleria, Restauració i Apartaments Turístics de Catalunya (CEHRATC), conseller de la Comissió Assessora, del Consell d'Administració i del Consell Assessor del Patronat de Turisme Costa Brava Girona, i membre del Ple de la Cambra de Comerç de Girona, de la Federació d'Organitzacions Empresarials Gironines (FOEG), de la Comissió Executiva de la Petita i Mitjana Empresa de Catalunya (PIMEC), de la PIMEC Girona i de la sectorial PIMEC Turisme.

Una de les empreses principals del biografiat és el Celler Castell de Biart, creat l'any 2000.

El 16 de maig de 2013 va inaugurar el primer *outlet* de la província de Girona: Gran Jonquera Outlet & Shopping, un centre comercial de 12.000 m² amb 2.000 places d'aparcament, botigues de primeres marques i restaurants.

Durant el període que va del 1983 al 2001 va ser regidor a l'Ajuntament de la Jonquera pel PSC. Va ser candidat a l'alcaldia durant tres períodes electorals i primer secretari de l'Agrupació Socialista de la Jonquera.

La seva experiència com a empresari va ser recollida en l'obra *60 buenas ideas de negocio*, d'Ariadna Boada (2001).

p. 301 **ESPIGULÉ DALMAU, Josep**
(Figueres, 8.II.1956) *Mestre*

Des del 2009 és president de la Societat Catalana d'Educació Ambiental, des de la qual s'han dut a terme molts projectes, alguns d'innovadors, com l'Aula d'Educació Ambiental del Bosc Turull, al districte de Gràcia de Barcelona, tres fòrums ambientals, la Setmana dels Boscos Urbans i l'exposició «Itineraris vitals», coincidint amb els trenta anys de l'entitat.

En relació amb l'Empordà, treballa perquè no es perdin els camps de natura i els camps de treball del Parc Natural dels Aiguamolls durant els estius i promou casals i estades d'entitats d'escoltes i esplais al llarg de tot l'any en un dels pocs parcs de Catalunya que disposa de dues àrees per fer estades de descoberta i educació ambiental.

Amb la col·laboració d'altres persones i entitats, afavoreix la preservació del Centre de Fauna dels Aiguamolls, atès el valor que té com a recurs de recuperació d'espècies protegides, com a excel·lent recurs d'educació ambiental i com a element identitari del naturalisme de la comarca. Com a projectes de futur, vol ajudar a aconseguir la Carta Europea de Turisme Sostenible per als espais naturals protegits de la comarca i, en segon lloc, a tirar endavant l'Associació d'Amics del Parc Natural del Cap de Creus.

p. 303 **ESPONELLÀ PUIGGERMANAL, Núria**
(Celrà, 4.II.1959) *Mestra i escriptora*

La novel·la històrica a l'entorn del mestre de Cabestany i el monestir de Sant Pere de Rodes *Rere els murs* (Barcelona: 2009) va resultar guanyadora del Premi Nèstor Luján de novel·la històrica de l'any 2009 i ha estat traduïda a diverses llengües.

Altres aportacions han estat *La Fàtima de la classe dels dofins* (2010), *Una dona d'aigua* (2013) i *La filla de la neu* (2016).

p. 305 **ESTAPÉ RODRÍGUEZ, Fabià**
(Portbou, 14.IV.1923 - Lleó, 1.II.2012)
Economista

p. 306 **ESTEVE TORRES, Josep Antoni**

(Figueres, 22.XII.1960)

Dissenyador, productor i publicista

Continua les tasques de professor del Màster internacional de producció audiovisual de la Universitat Autònoma de Barcelona. Continua treballant en la vessant de creació i producció d'aplicacions

mòbils de jocs i utilitats com ara Zong-Ji, StarBatt, Pelex, Pills, PuzKids i Crazyboxes, entre d'altres.

Ha estat el creador de la Plataforma Info-gràfica Màster per a l'aprenentatge en línia (www.premiermasters.com) per a universitats d'arreu. Ha estat el guanyador del concurs escultòric San Francisco Hearts, a San Francisco, Califòrnia (2013), en el qual ha format equip amb el dissenyador figuerenc Pere Gifre Geli.

p. 311 **FA CAULA, Miquel**
(Llançà, 15.XII.1919-2.IV.2012)
Gerent d'hostaleria

p. 313 **FÀBREGUES TEIXIDOR, Neus**
(Figueres, 12.IX.1961) *Activista cultural*

L'activisme cultural i social la porta a graduar-se en educació social a la Universitat Oberta de Catalunya (UOC) el 2014, i continua les línies d'investigació sobre el cos amb el tutor Jordi Planella.

El 2015 publica el treball «La dimensió corporal en l'educació social» a *Pedagogia i Treball Social: Revista de Ciències Socials Aplicades*.

El 2016 porta el seu treball, en un format d'experimentació, al Congrés Estatal d'Educació Social, a Sevilla, amb el nom «Habitarse».

Continua en el posicionament que la cultura és una eina necessària per establir vincle amb l'altre i convidar-lo a participar per ser ciutadà de ple dret.

p. 316 **FAGES MIR, Pere-Ignasi**
(Barcelona, 30.VI.19242-
Sant Miquel de Fluvià, 18.XII.2012)
Cineasta i polític

p. 321 **FALGARONA CANADELL, Joan**
(Figueres, 16.IX.1924-1.VIII.2012)
Pianista i concertista

p. 322 **FALGÀS CARDONA, Joaquim**
(Queretes, 26.V.1942) *Industrial*

El grup d'empreses que gestiona té tres plantes, dues a Castelló d'Empúries i una a la Xina; un centre de producció a Vilamalla, i Topdiver, un operador que explota unes 2.500 màquines arreu de la geografia espanyola.

La presència de l'empresa a diverses fires internacionals li ha permès introduir-se en mercats com l'alemany i el francès. Tot i això, l'any 2009 la facturació va caure, però s'ha anat recuperant i s'ha expandit a Sud-amèrica, Cuba i Mèxic.

La fàbrica produeix entre quatre mil i cinc mil productes l'any, dels quals quatre o cinc models són nous. En els darrers anys han incorporat les noves tecnologies a les joguines amb videojocs per fer-les més atractives.

p. 323 **FALGUERAS FONT, Joan**
(Figueres, 17.XI.1958) *Arquitecte*

Continua treballant com a cap de l'Àrea d'Arquitectura i Espai Públic de l'Ajuntament de Figueres i és membre de la Comissió de Patrimoni de la Generalitat. Del 2010 al 2014 ha estat vocal de Cultura de la Demarcació de Girona del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya (COAC).

Des del punt de vista arquitectònic ha intervingut en diversos edificis històrics, principalment en el monestir de Sant Quirze de Colera, i

alguns dels seus projectes han estat seleccionats o han quedat finalistes en els premis d'arquitectura del COAC.

Entre les seves publicacions, cal destacar: «País fressat, ciutat complexa?», a Gràvalos, Manel (ed.), *Figueres en primera persona* (Figueres: Ajuntament de Figueres, 2009); «El monestir de Sant Quirze de Colera a Rabós d'Empordà», a *30 anys de rehabilitació urbana (1978-2008)* (Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Política Territorial i Obres Públiques, 2010), i «Reflexiones a la Belle Inutile», a *I Jornadas de Patrimonio Defensivo de Época Moderna* (Madrid: Ministerio de Defensa, 2014).

Ha escrit algunes col·laboracions en setmanaris locals i rotatius provincials, ha fet conferències i ha participat en cursos i seminaris.

p. 325 **FEDERICO DOMÍNGUEZ, Antonio**
(Ayamonte, 30.VI.1950) Pintor i escultor

Ha participat en nombroses mostres col·lectives: la Ruta de l'Art de Castell d'Empúries (2008-2014); «Empordoneses», a Figueres; «Cruïlla4», al Mas d'en Dorra (Fortià); «Extensions», al castell de Sant Ferran (Figueres, 2009); «Sang, regeneració, renovació» (Figueres, 2013), i «Tangències» (Figueres, 2016), ambdues a la Casa Empordà.

En el seu espai creatiu ha organitzat les exposicions col·lectives «Sinèrgies» (2011) i «Aterrages» (2013), ambdues a l'església parroquial de l'Estrada (Agullana).

Ha exposat individualment a la sala El Tint (Banyoles, 2016) i disposa d'exposició permanent a la Fundació Vila Casas, a la sala Saatchi Art (Londres) i a Art & Life, fundada per Beste Gürsu, de l'IKASD (Institut de Diàleg Cultural i Artístic d'Istanbul).

Per a l'exposició d'homenatge a Miguel de Cervantes «Cervantes, 400 años», ubicada a la biblioteca del palau de Peralada, va crear l'escultura dedicada a Clavileño, el cavall volador del Quixot.

p. 327 **FELIU LLANSA, Ponç**
(Sant Mori, 23.IX.1945) Advocat i professor

En els darrers anys ha escrit *En el temps de fronteres* (2008); *L'hostal de l'estrella: Converses*

amb Josep Palau i Fabre (2009) i *El misteri de l'assassinat del bisbe de Barcelona: L'anarquisme i el Vaticà davant l'enigma Irurita* (2012).

p. 329 **FÈLIX FRANQUESA, Jenar**
(Manresa, 4.VII.1958) Editor

Prosegueix les tasques d'editor de Brau Edicions i distribuïdor de publicacions.

Entre les seves publicacions, cal esmentar: *Flora i fauna dels espais naturals de l'Albera* (Figueres: 2011), amb dibuixos de Toni Llobet i selecció d'espècies i textos a cura de Joan Budó, i *Les barraques de pedra seca de la Garriga d'Empordà: Biure, Pont de Molins, Llers, Figueres, Avinyonet de Puigventós i Vilanant* (2012).

p. 333 **FERRER CASADEVALL, Firmo**
(Cadaqués, 4.VIII.1921) Escriptor

La darrera aportació ha estat *Juventut perduda: De Cadaqués a l'exili: El retorn: L'Espanya de Franco* (Girona: 2011).

p. 334 **FERRER CASALS, Concepció**
(Ripoll, 27.I.1938) Política

El 27 de juliol de 2012 fou nomenada adjunta segona del Defensor del Poble per a un període de cinc anys. La seva funció és auxiliar el Defensor del Poble com a alt comissionat de les Corts Generals per defensar els drets fonamentals i les llibertats públiques dels ciutadans mitjançant la supervisió de les activitats de les administracions públiques.

L'adjuntia de la qual és responsable s'ocupa de les activitats referides a Sanitat i Serveis Socials, Ocupació i Seguretat Social, Administració de Justícia, Seguretat Interior, Centres Penitenciaris, Educació, Cultura i Funció Pública. A més, és coordinadora dels treballs que fan referència als drets fonamentals dels nens i els adolescents.

La Generalitat de Catalunya l'ha distingida amb la Creu de Sant Jordi (2011), i ha rebut la Medalla d'Honor del Parlament de Catalunya (2014).

p. 335 **FERRER ISERN, Daniel**
(Figueres, 4.III.1979)
Escriptor i professor de llengües

L'any 2010 guanya el 14è Concurs de Contes i Narració Breu Víctor Alari de Cubelles (Garraf), amb el recull *Infanteses*, el qual es publica el 2011.

Ha escrit, també, *Des del pont dels sospirs* (2010), *Jesús, a casa a sopar* (2014) i *Pàgines blanques* (2015).

p. 338 **FERRERÓS SERRA, Joan**
(Figueres, 16.VI.1952) *Professor i escriptor*

Continua col·laborant en rotatius, setmanaris i revistes com *El Punt*, *l'Empordà* o la *Revista de Girona*.

D'ençà de l'edició del *Diccionari biogràfic de l'Alt Empordà*, ha escrit: *Institut Ramon Muntaner: Figueres 1839-2014: Crònica interna del primer institut de l'Estat* (2015) i *Garrigàs* (2017).

S'ha ocupat de l'edició d'algunes obres de Carles Fages de Climent com: *Auques i balades: Auques, balades, cançons, elegies, glosses i sonets epigramàtics* (2015) i *Segon recull d'epigrammes* (2015).

En col·laboració amb Jordi Pla, ha tingut cura de l'edició d'altres obres de Carles Fages de Climent: *Empòrion, la de les tres muralles* (2012), *Zoo* (2013) i *Fages de Climent a Castelló* (2015).

p. 340 **FITA, Narcís**
(† Figueres, 20.II.1887) *Músic*

Va compondre, també, *Missa a quatre veus i orquestra* (1856) i *Missa de Glòria* (1863).

p. 342 **FONT MASSOT, M. Rosa**
(Sant Pere Pescador, 12.III.1957)
Esriptora i filòloga

D'ençà de l'edició del *Diccionari biogràfic de l'Alt Empordà* (2009), en la vessant poètica ha publicat *Un lloc a l'ombra* (Edicions Proa, 2011), que va guanyar el Premi Carles Riba, i en la novel·lística, *La dona sense ulls* (Onada Edicions, 2014), que va guanyar el Premi Llorenç Villalonga i que

es va traduir al castellà, amb el títol *La mujer sin mirada* (Onada Edicions, 2014).

Té en premsa el llibre de poemes *Em dic la veu* (Llibres del Segle).

p. 344 **FONT VERDAGUER, Pere**
(els Hostalets d'en Bas, 7.IV.1932-
Girona, 6.V.2013) *Eclesiàstic, professor i escriptor*

p. 345 **FONTCLARA GENÍS, Maria Mercè**
(Castelló d'Empúries, 18.IV.1946) *Mestre*

Després de patir un infart, publica la novel·la *Canyella amb espiga* (2013), en la qual reivindicava el paper de la dona.

p. 350 **FRANCO ESCRIBANO, Jesús**
(Logronyo, 28.XII.1928-Banyoles, 26.XI.2017)
Eclesiàstic

Va ser acomiadat com a rector emèrit del barri del Bon Pastor l'any 2014.

Mossèn Joan Marquès Suriñach va escriure l'obra de caràcter biogràfic *Mn. Jesús Franco i Escríbano: Anècdotes i peripècies* (2014), en què queden explicats les dificultats i els èxits assolits al llarg de la seva vida pastoral, sobretot a Figueres.

L'any 2009 va rebre la Fulla de Figuera de Plata de l'Ajuntament de Figueres.

p. 352 **FRIGOLA RIBAS, Josep**
(Ventalló, 21.VI.1941) *Missioner*

Després del traspàs de Mn. Miquel Casteis, s'ocupa de la parròquia de Terrades i del santuari de la Mare de Déu de la Salut.

L'estada a Burkina Faso i al Níger fa que esmerci energies en la difusió dels projectes de desenvolupament per aconseguir més autonomia per a les persones mitjançant conferències amb títols com «Missió i cooperació».

p. 352 **FRIGOLA SERRA, Carles**
(Borrassà, 15.IX.1944) *Psiquiatre*

Ha dirigit diversos cursos i màsters sobre organització i psicoanàlisi a la Universitat de Girona.

És autor de les monografies *Reich: Cuerpo y psicoanálisis* (Editorial Laertes, 2011) i *Cartas de Freud a Reich* (Editorial Laertes, 2016).

També és autor de diversos articles de recerca apareguts en la revista digital *Temas de Psicoanálisis*, de l'Associació Espanyola de Psicoanàlisi, del 2010 al 2016, i en la revista digital *Aperturas Psicoanalíticas*, de Madrid.

Des del 2010 és col·laborador de la revista bimensual *Girosalut*, amb articles sobre psicoanàlisi i orgonomia.

Continua dirigint la Fundació Wilhelm Reich.

p. 353 **FUENTE DE PABLO, Pablo de la**
(Figueres, 4.VI.1965) *Historiador*

Les darreres aportacions han estat: *La Real Fàbrica de vaixells de Sant Feliu de Guíxols: 1715-*

1721 (2008), *A la frontera de l'imperi: Guerra i societat a Roses, 1773-1833* (2009) i *Història militar de la Guerra Civil a la comarca de la Selva: Patrimoni i memòria republicana* (2010).

En col·laboració amb Joan Manuel Alfaro Guixot, ha publicat *Dos horas... en los búnkeres de la Jonquera* (2009); amb Jordi Bohigas Maynegre, ha escrit *La Rovirada, 1811* (Ministerio de Defensa, 2011), i amb Lluís Buscató, «Unes monedes i un cardenal: regalisme i arqueologia a l'Empordà del segle XVIII», a *Estudis del Baix Empordà* (2010), i «El col·leccionisme d'antiguitats com a mitjà de promoció social: el cas de Josep de Maranges i Marimon».

«Anàlisi del *Compendio histórico, resumen y descripción de la antiquísima ciudad de Empúrias*», a *Revista d'Arqueologia de Ponent* (2013).

p. 355 **GALLEGOS CÓRDOBA, Jordi**
(Girona, 28.IV.1981) *Historiador*

Ha completat la formació acadèmica amb diferents jornades i cursos de museologia, arxius i fonts documentals, arqueologia, memòria oral i patrimoni cultural. Continua la tasca d'investigació i divulgació de temes d'història local, especialment del patrimoni musical i del món de les cobles orquestres, compositors i músics. Destaquen les col·laboracions a les revistes locals *El Castell* (Bellcaire d'Empordà) i *País Petit* (Verges), l'article «Verges a temps de sardana: les cobles i els seus músics», a *Revista del Baix Empordà* (juny 2011), el full d'història local de l'Escala titulat *La Primera Guerra Carlina a l'Escala (1833-1840)* (abril 2013) o l'article «El gènere de punt a l'Escala, segons els documents», integrat al full d'història local de l'Escala titulat *La indústria del gènere de punt a l'Escala* (abril 2014).

Des del novembre del 2008 és el responsable de la secció de lleure del butlletí local *L'Escalenc*, des del 2014 és el coordinador del butlletí que s'edita amb motiu de l'Aplec de la Sardana de l'Escala i des del 2016, del butlletí de la Festa Major de l'Escala. El 2009 és un dels cofundadors del Centre de Documentació i Recerca Històrica de l'Escala (CEDRHE), que des del 2010 edita la revista anual *Camí de Ronda: L'Escala: Història, Vida i Patrimoni*, de la qual és membre del consell de redacció i, alhora, articulista assidu.

Entre el 2009 i el 2011 fou president de la comissió organitzadora dels actes de l'Escala Ciutat Pubilla de la Sardana, capitalitat que se celebrà amb multitud d'actes de diferents camps entre l'abril del 2010 i l'abril del 2011. El novembre del 2010 fou escollit secretari de l'Agrupació d'Aplecs Sardanistes de les Comarques Gironines, entitat de la qual el març del 2014 passà a ser el president, càrrec que exerceix conjuntament amb el de representant territorial en el si de la Confederació Sardanista de Catalunya.

Des del 2010 és monitor sardanista del programa «La sardana a l'escola» de la Diputació de Girona als centres educatius de l'Escala i pobles de l'entorn, tasca que duu a terme des del 2006 amb els cursets per aprendre a comptar i repartir la sardana organitzats per l'Associació Sardanista Escalenca.

Li han dedicat quatre sardanes, i en el marc del 62è Aplec de la Sardana d'Anglès va rebre el Premi Floricel Rosa d'Or (2016).

p. 359 **GARCÍA GONZÁLEZ, Carles**
(Sidi Ifni, 1.IV.1958) *Músic*

Des del 2009 fins fa poc ha continuat la docència musical a Roses.

L'any 2013 va participar en el procés de producció del tercer disc d'Àngels Ortíz Àngels *del zel*: va gravar quasi totes les guitarres elèctriques i va fer la producció de les mesclures.

El mateix 2013 va participar en el disc *Després de les cendres*, amb finalitats benèfiques, pels damnificats del foc de Campmany, amb la cançó «L'últim xai». A causa d'una malaltia està de baixa.

p. 359 **GARCÍA MUÑOZ, Elena**
(*Cabanes, 29.VIII.1962*) *Atleta*

En els darrers anys ha obtingut un gran nombre de distincions, entre les quals, en la categoria aire lliure: medalla de bronze en el Gran Premi Vila de Madrid (2009), medalla de plata de clubs amb l'Arc Sant Celoni (2010), medalla d'or al Gran Premi Vila de Madrid (2010) i medalla d'or de clubs amb l'Arc Sant Celoni (2010).

En la categoria de sala ha obtingut: medalla de plata al Campionat de Catalunya Sala (Andorra, 2011), medalla de plata a la Lliga Catalana de Sala (2011) i medalla d'or al Campionat Internacional de Nimes (Nimes, França, 2011), en el qual va assolir el lloc número 33 (de 1.120 arquers).

p. 360 **GARDELLA QUER, M. Àngels**
(*Figueres, 5.V.1958*) *Professora i escriptora*

Ha estat ensenyant als instituts Ramon Muntaner i Cendrassos de Figueres, tasca que ha compaginat amb la de traductora i estudiant de les trobadores. Els seus llibres han estat traduïts a l'aranès, el basc, el castellà, el francès, el gallec, el neerlandès, el finès i el coreà.

Ha col·laborat en premsa i en tires còmiques de Joan Antoni Poch (JAP), el seu marit. Ha escrit el conte musical *L'estel passerell*, il·lustrat per JAP i estrenat per l'Orquestra de Cambra de l'Empordà; *La cançó del mussol*, per a la Jove Orquestra de Figueres, i també les obres dramàtiques *El drac Andreu* (1984) i *Monòleg per a violoncel solista* (1992).

De les seves obres, quatre han rebut els guardons següents: *Un armariet, un cofre i un diari* (1981, Premi Crítica Serra d'Or 1982), *En Gilbert i les línies* (1983, Premi Folch i Torres), *Els ulls del drac* (1988, Premi Nacional de Literatura 1991) i *El mar i el desig* (1993, Premi Joaquim Ruyra).

Entre els llibres per a joves, destaquen: *Una casa a la vora de l'estació* (1991), *Les ulleres màgiques* (1992), *Bèsties petites* (1993), *La pluja del sud* (1996), *Si la lluna parlés* (1997) i *Història d'un arbre* (1998), bona part de les quals han estat il·lustrades per JAP.

En poesia ha publicat *Càntic dels dies* (Figueres: 2014), i té en premsa la traducció de la llegenda *Layla i Majnun*, del poeta persa Nizami Ganjawi, que editarà José J. de Olañeta a Palma de Mallorca.

p. 361 **GARRIDO MARQUEÑO, Ramon**
(*Socuéllamos, 9.IV.1933*) *Pintor*

L'any 2014 es va fer l'exposició retrospectiva «Alquimista de la tinta» al Centre de Turisme Sant Domènec de Peralada, la qual va anar acompanyada d'un catàleg a càrrec de Meritxell Garrido Sirvent.

p. 363 **GARRIGA COLL, MOISÈS**
(*Garriguella, 2.VI.1925-Roses, 10.III.2013*)
Director de l'Orfeó Rosinc

p. 365 **GASULL CROS, Jordi**
(*Figueres, 4.VII.1969*) *Productor musical*

L'any 2014 funda l'empresa Name Agency, especialitzada en mediació de dominis d'Internet, amb branques als Estats Units, la Xina i l'Índia. Al cap de poc temps es converteix en referent del sector i gestiona algunes de les transaccions més rellevants dels darrers anys. Com a *broker* expert en el mercat de dominis .com, assessora i gestiona diverses carteres d'inversió internacionals.

Del 2014 al 2016 fa ponències, entre d'altres, a les universitats de Deusto, València, Nova Delhi i Berlín, i és entrevistat per mitjans especialitzats dels Estats Units i la Xina per la tasca d'unir el món del màrqueting i el financer mitjançant els dominis .com.

p. 372 **GENÍS MAS, Daniel**
(*Castelló d'Empúries, 16.IV.1977*) *Historiador*

Especialitzat en literatura medieval, ha aprofundit en autors com Eiximenis, Muntaner, Cervera o Desclot.

El 2012 es va doctorar a la Universitat de Girona amb la tesi *La Historia de Catalunya de Rafael Cervera: Edició i estudi*, dirigida pels doctors Jordi García i Xavier Renedo.

És professor de secundària i investigador col·laborador de l'Institut de Llengua i Cultura Catalanes (Universitat de Girona) i de NARPAN, Espai de Literatura i Cultura Medieval.

Ha col·laborat en diferents publicacions periòdiques: *El Salner*, *Edad Media*, quatre *Ars Brevis: Anuari de la Càtedra Ramon Llull Blanquerna*, *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos*, *Llengua & Literatura*, *Mot so Razo* (del Centre d'Estudis Trobadorescos i l'Institut de Llengua i Cultura Catalanes), *Butlletí de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona*, *Estudis de Llengua i Literatura Catalanes*, *Manuscrits*, *Revista d'Història Moderna* i *Mètode* (de la Universitat de València).

Ha col·laborat en la monografia dedicada a Francesc Eiximenis *Dotzè del Crestià*, edició de Xavier Renedo (Girona: 2005); en «Les edicions de les quatre grans cròniques. El *Llibre del rei En Pere* de Bernat Desclot», a *La memòria dels reis: Les quatre grans cròniques i la historiografia catalana, des del segle x fins al xiv*, d'Stefano M. Cingolani (Barcelona: 2006); en «La recepció de la crònica de Bernat Desclot a l'Edat moderna», a *Clàssics i moderns a la cultura literària catalana del Renaixement* (Lleida: 2015), i en «Poesies i profecies de l'infant Pere», a *L'infant Pere d'Aragó i d'Anjou: «molt graciós e savi senyor»* (Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant: 2015).

Té en preparació «La traducció castellana de la Crònica de Ramon Muntaner per Miguel Monterde (segle xvi)», a *Actes del Congrés Internacional Ramon Muntaner: fets, dits i 'veres veritats' (1265-2015)* (Publicacions de l'Abadia de Montserrat).

Gestiona el web *El Biblionauta*, i en els quatre anys que fa que existeix ha publicat dues revistes digitals que inclouen relats inèdits d'autors empordanesos.

p. 373 **GENÍS REIXACH, Narcís**
(Figueres, 12.IX.1954) *Periodista*

Professionalment, entre el 2012 i el 2014 es continua formant i posant al dia amb les noves

tendències comunicatives i obté certificacions en cursos de continguts per a les xarxes socials, gestió de comunitats als mitjans digitals i periodisme de dades. També és membre de la comissió redactora dels nous estatuts del Col·legi de Periodistes de Catalunya.

Del 2009 al 2016 treballa com a adjunt a la direcció de l'edició gironina del diari *El Punt Avui*. El gener del 2016 deixa les responsabilitats a la redacció del diari i comença una nova etapa com a columnista i col·laborador en aquest rotatiu i en altres mitjans de comunicació com la *Revista de Girona*, TV Girona, Ràdio Girona i FeM Girona Ràdio, entre d'altres.

El 2010 és reelegit com a president de la demarcació de Girona i com a vicedegà del Col·legi de Periodistes de Catalunya, càrrec que ocupa fins al 2014. Tanca aquesta etapa amb la coordinació del catàleg i l'organització de l'exposició «La crònica dels canvis 1976-2014» (Casa de Cultura de Girona), una cronologia i un retrat del que han donat de si, informativament, aquests anys en l'àmbit gironí. Aquesta exposició es va mantenir itinerant al llarg de dos anys arreu de Catalunya.

Treballa en la creació d'uns nous premis periodístics: els premis Carles Rahola de comunicació local de la Diputació de Girona i el Col·legi de Periodistes, que es convoquen per primera vegada el 2009 i dels quals és membre del jurat (2010-2014).

Col·labora, també, en l'edició de diferents projectes editorials, com el llibre *Començar il·lusió: De nou un moment fundacional per a Catalunya*, de Santi Vila (2010), i el 2016 inicia un projecte sobre els quaranta anys de la lluita dels aiguamolls que es plasmarà en diferents formats al llarg del 2017.

Participa en seminaris i pronuncia conferències sobre el codi deontològic dels periodistes, com «L'art d'explicar o manipular la realitat», a la Biblioteca Carles Rahola (Girona, 2016). També participa en debats com «Diàleg amb la ciutadania sobre el futur d'Europa», organitzat per la Comissió Europea al Centre Cultural de la Mercè (2013); sobre el futur d'El Bullí, a la sala petita de La Cate a Figueres (2014); sobre la marca Empordà, en el marc de l'Escola d'Estiu de la Universitat de Vic, o amb els candidats a l'alcaldia de

Girona, en la campanya de les eleccions municipals del 2015. El gener del 2016 presenta la conferència participativa del president de l'Assemblea Nacional Catalana, Jordi Sànchez, sobre el procés constituent a la sala Josep Irla de la delegació del Govern de la Generalitat a Girona.

Participa en el documental *Entre el cel i la terra: La guerra dels aiguamolls*, de la productora Castor Media (2013).

p. 374 **GIBERT OLIVERAS, Karina**
(Figueres, 7.VII.1967) *Llicenciada en informàtica*

En el camp musical, continua l'activitat coral. Des del 2009, ha afegit a les obres de gran format en què ha participat el *Rèquiem* de Mozart i *L'elisir d'amore* de Donizetti.

Durant el període 2013-2016 assumeix la direcció del seu grup de recerca, el Grup d'Enginyeria del Coneixement i Aprenentatge Automàtic (KEMLG), un grup consolidat i reconegut per la Generalitat per la seva excel·lència des del 2003.

El 2014 obté l'acreditació nacional de l'Agència Nacional d'Avaluació de la Qualitat i Acreditació (ANECA) per al cos de catedràtics d'universitat i el 2015, l'acreditació de recerca avançada de l'Agència per a la Qualitat del sistema Universitari (AQU).

Les seves línies de recerca actuals són la continuació natural de les enunciades en la biografia, que han evolucionat cap al disseny de sistemes intel·ligents de suport a la presa de decisions i recomanacions, la mineria de dades i la ciència de dades (amb les connexions a les dades massives), amb particular interès per cobrir la llacuna existent entre els processos d'extracció de coneixement a partir de dades i els processos de presa de decisions. En conseqüència, s'ha interessat pel preprocessament de les dades i el postprocessament dels resultats de l'anàlisi per fer emergir coneixement decisonal, així com per la incorporació de semàntica en l'anàlisi.

Continua amb molta activitat en l'àmbit de la salut i del medi ambient, i ha obert nous camps d'aplicació de la seva recerca, com la sostenibilitat en general, el turisme, la detecció de frau o el comerç electrònic. Actualment, els compo-

nents directores de la seva activitat són la multidisciplinarietat, l'externalització i la internacionalització.

A més de les societats a què ja pertanyia, des del 2009 s'ha integrat a noves societats científiques, com la Societat Catalana d'Estadística o el Grup d'Anàlisi Multivariant i Classificació (AMyC) de la Societat Espanyola d'Estadística i Investigació Operativa. És membre del grup d'interès BCN Analytics, que intenta convertir Barcelona en un centre europeu de dades massives obertes per a l'analítica; membre fundador de la xarxa ATICA (Xarxa Temàtica Espanyola per a l'Avenc i la Transferència d'Intel·ligència Computacional Aplicada); des del juliol del 2016, membre del consell rector de la Societat Internacional de Modelització Ambiental i Programari, a la qual ja pertanyia des del 2000, i membre del Comitè d'Estadística Computacional i Minería de Dades per al Descobrimet del Coneixement de l'Associació Internacional d'Estadística Computacional des del juliol del 2015.

Ha continuat fent arbitratge d'articles científics per a revistes importants, entre les quals s'han afegit *Environmental Modelling and Software* i *Artificial Intelligence*, ambdues entre les millors de les seves categories en els rànquings internacionals.

Des del 2009 ha incorporat activitats com l'avaluació de projectes de recerca competitiu per al Pla Nacional de Recerca, Desenvolupament i Innovació en convocatòries nacionals i autonòmiques, per a l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca (AGAUR), de la Generalitat de Catalunya, i per a les convocatòries governamentals de països com el Canadà, Àustria, Xile i Colòmbia.

Ha estat editor convidat per elaborar tres números especials en revistes d'impacte internacional: «Special Issue on Artificial Intelligence in the Catalan Association of Artificial Intelligence» (*Artificial Intelligence in Communications*, 2015), «Special Issue on Environmental Data Mining» (*Artificial Intelligence in Communications*, 2016) i «Special Issue on Environmental Data Science» (*Environmental Modelling and Software*, en producció).

Des del 1993, té cinquanta-quatre capítols de llibre i cinquanta-sis articles en revistes inter-

nacionals indexades. Del període 2009-2016, podem destacar els següents: «A survey on pre-processing techniques in the context of environmental data mining», a *AI Communications: The European Journal of Artificial Intelligence*, 29, 6 (2016); «Understanding effects of cognitive rehabilitation under a knowledge discovery approach», a *Engineering Applications for Artificial Intelligence*, 55 (2016); «Introducing semantic variables in mixed distance measures. Impact on hierarchical clustering», a *Knowledge and Information Systems*, 40, 3 (2014); «Mixed intelligent-multivariate missing imputation», a *International Journal of Computer Mathematics*, 91, 1 (2013); «Post-processing: bridging the gap between modelling and effective decision-support. The Profile Assessment Grid in Human Behaviour», a *Mathematical and Computer Modelling*, 57, 7-8 (2013); «Integrating clinicians, knowledge and data: expert-based cooperative analysis in the healthcare decision support», a *Health Research Policy and Systems*, 8, 29 (2010), article amb el segell de *highly accessed* per l'alt nombre de descàrregues rebut; «Knowledge discovery with clustering based on rules by states: A water treatment application», a *Environmental Modelling and Software*, 25 (2010), i «Inference of lexical ontologies: The LeOnI methodology», a *Artificial Intelligence*, 174 (2010).

Participa habitualment en projectes de recerca competitiu de finançament nacional o europeu, dels quals podem destacar els següents: Sharebox (Unió Europea), per a la reutilització intel·ligent de subproductes industrials; K4Care (Unió Europea), per a la gestió integral de l'atenció domiciliària en ancians (el febrer del 2010 la Unió Europea el va distingir com el millor projecte de salut en línia), i Diet4You (Ministeri d'Economia i Competitivitat), per dissenyar dietes sanes i personalitzades.

També és destacable l'activitat que duu a terme en l'àmbit de la transferència de tecnologia. A part de cursos de formació especialitzada en empreses com Barcelona Digital o el grup CaixaBank, destaquen col·laboracions amb Sant Joan de Déu, per avaluar l'agitació en malalts mentals, o amb la Fundació d'Estudis Turístics Costa Daurada, per caracteritzar turistes al delta de l'Ebre. Des del 2009 ha dirigit dues tesis doctorals i en té quatre en direcció.

Pel que fa a l'activitat docent, una bona part versa sobre la mineria de dades, la ciència de dades i els sistemes intel·ligents de suport a la presa de decisions en diferents titulacions, com el Màster interuniversitari UPC-UB-URV en intel·ligència artificial, el Màster i el grau en enginyeria informàtica de la Facultat d'Informàtica de Barcelona (UPC), el grau en estadística de la Facultat de Matemàtiques i Estadística (UPC) o el Màster en ciència i tecnologia de la sostenibilitat de l'Institut Universitari de Recerca de Ciència i Tecnologia de la Sostenibilitat (UPC), en què ha posat en marxa una de les primeres assignatures de ciència de dades del país.

p. 377 **GIFRE ALZAMORA, Agustí**
(Llançà, 25.II.1918-Barcelona, 14.VIII.1997)
Músic

Fill de Josep Gifre Ridaura, de Llançà, i Joana Alzamora Miquel, de Camagüey (Cuba). Es va casar amb Pilar Ramon Duran i, en segones núpcies, amb M. Dolors Alted Tarin (1973, Barcelona). Va tenir diversos fills: Josep, Jordi Agustí i Núria.

p. 377 **GIFRE RIBAS, Pere**
(Creixell, 12.IV.1962) Historiador i professor

Ha continuat compaginant les tasques docents a l'Institut Alexandre Deulofeu amb la investigació. La major part dels seus estudis se centren en la història agrària, com: *Delmes, censos i lluïsmes: El feudalisme tardà a la Catalunya vella: Vegueria de Girona, s. XVI-XVII* (Girona: 2011) o *Els senyors útils i propietaris de mas: La formació històrica d'un grup social pagès: Vegueria de Girona, 1486-1730* (Barcelona: 2012).

Ha realitzat l'estudi introductor del llibre *Epítome universal de Catalunya: 1719-1720: De Francisco Verdaguer i Bosch (pagès de Llançà)* (Llançà: 2015), ha prologat llibres, ha pronunciat conferències i ha publicat als *Annals de l'Institut d'Estudis del Baix Empordà*, als *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos*, a l'*Espai Despuig*, a *Plecs d'Història Local*, a la *Revista de Girona* i als *Estudis d'Història Agrària*.

Va ocupar el càrrec de president de l'Institut d'Estudis Empordanesos fins a l'any 2015.

p. 378 **GIFREU LÓPEZ, Àlex**
(Maó, 13.V.1971) *Grafista*

Ha impartit conferències i seminaris al Brasil, els Estats Units, Colòmbia, Cuba, Alemanya, Anglaterra, França i Itàlia, entre d'altres.

El 1997 funda Bis, un taller de disseny gràfic especialitzat en disseny editorial i gràfic per a institucions culturals, amb oficines a Barcelona, Amsterdam i Boston. Pel que fa als clients que han confiat exposicions, elements de comunicació, disseny editorial o identitat corporativa al seu estudi, podem destacar els següents: Manifesta Foundation, Museu d'Art Contemporani de Barcelona, Palau de la Música Catalana, Fundació Gala - Salvador Dalí, Fundació Antoni Tàpies, Biennal de São Paulo, Jeu de Paume de París, Museu Nacional Centre d'Art Reina Sofia de Madrid, Fundació "la Caixa", Biennal de Venècia, Fundació Joan Miró, FRAC Bourgogne de Dijon, Design Management Institute de Nova York, Tate Liverpool, Documenta 13 de Kassel, Centre Pompidou-Metz, Museum für Moderne Kunst de Frankfurt, El Cellar de Can Roca, La Casa Encendida de Madrid, Massachussets Bay Transportation Authority de Boston, Centre de Cultura Contemporània de Barcelona, Le Point du Jour de París, Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, Fundació Caixa Catalunya, Escola Internacional d'Arquitectura, Institut Cervantes de Brussel·les, París, Madrid i Dublín, Untitled Magazine de Londres, FRAC du Grand Est de França, Galerie für Zeitgenössische Kunst de Leipzig, Centro Galego de Arte Contemporanea de Santiago de Compostel·la, Objectif Exhibitions d'Anvers, Museu Serralves de Porto, Consell Insular de Menorca, Foment de les Arts i del Disseny, Laboratoires d'Aubervilliers de París, Walthers König Verlag de Colònia, Diputació de Barcelona, Institut Ramon Llull, Transports Metropolitans de Barcelona, Centre d'Art La Panera de Lleida, Museu d'Art Contemporani d'Eivissa, Pinacoteca do Estado de São Paulo, Museu de Pollença, Associació de Galeristes Independents d'Art de Catalunya, Museu Pablo Serrano de Saragossa, Artium de Vitòria, Museu Salvador Dalí de Sant Petersburg, Fundació Godia, Centro José Guerrero de Granada, Museu d'Art Contemporani de Castella i Lleó, Museum voor Modern Kunst Arnhem,

Kunsthhaus Bregenz, Fondation Prince Pierre de Mònaco, L'Auditori de Barcelona, Institut d'Estudis Baleàrics i Het Beschrijf de Brussel·les.

Molts dels seus projectes han sortit publicats en llibres i revistes d'arreu del món. Així mateix, el seu treball s'ha exposat en un gran nombre d'exposicions arreu del món. L'any 2000 va fundar CRU, una editorial especialitzada en llibres d'artista que fins al 2016 ha publicat quaranta-cinc títols d'autors com Carlos Pazos, Dora García, Ignasi Aballí, Jakob Kolding o Oriol Vilanova.

Ha estat el dissenyador de diversos pavellons per a la Biennal de Venècia: el d'Espanya, els anys 2011, 2015 i 2017; el de Catalunya i les Illes Balears, l'any 2011 i el de Mònaco, l'any 2013.

Ha estat guardonat amb més de cent distincions, entre les quals figuren premis Laus atorgats pel Foment de les Arts i del Disseny (FAD) (1994, 1996, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2006, 2009, 2010, 2011, 2013, 2014 i 2016), premis Daniel Gil de disseny editorial (2003, 2004, 2006 i 2007), el Premi Marc Martí de cartells (2004), premis Visual de disseny editorial (2008, 2009 i 2010) i Anuària (1997 i 1999). També cal destacar l'or atorgat pel Club de Directors d'Art d'Europa (2016), a més dels premis del Club de Directors d'Art de Nova York (2008 i 2010), els Premis Europeus de Disseny (2008), l'One Show de Nova York (2007) o el Club de Directors de Tipografia de Tòquio (2010).

Una de les característiques del seu disseny, seguint els paràmetres de Mies van der Rohe, és comunicar el màxim amb el mínim d'elements. Dissenyadors com Alexander Rodchenko, Josef Müller-Brockmann, Jamie Reid, Walter Nikkels, Paul Renner, Barney Bubbles, Jan Tschichold, Alexei Brodovitch, Max Midingler, Saul Bass, Rudy Vanderlans, Wim Crowwel, Pit Gerards, Otto Treumann, Otl Aicher, Robert Massin, László Moholy-Nagy, Derek Birdsall, Philippe Apeloig, Neville Brody, Herbert Spencer, Paul Rand, Ladislav Sutnar, Karel Martens, Wim Crowwel, Tibor Kalman o Robert Brownjohn l'han fet feliç en algun moment de la seva vida.

p. 382 **GIRÓ FÀBREGA, Joaquim**
(Borrassà, 24.III.1968) *Fotògraf*

Ha exposat «Empordà íntim» (INSPAI, 2012) a la Ruta de l'Art (Castelló d'Empúries, 2013) i a

«Empordaneses. Una mirada positiva en aquest entorn de crisi» (Figueres, 2014).

En el marc d'Empuriabrava 50 Anys, presenta el llibre de fotografies, nascut a les xarxes socials, *Living & working* (2017).

p. 383 **GIRONELL PAGÈS, Montserrat**
(Figueres, 6.IX.1957)
Mestra, pintora i llicenciada en psicopedagogia

Continua desenvolupant tasques d'ensenyament al Col·legi La Salle de Figueres, on, juntament amb Joan Ribera, té cura d'un programa per potenciar les aptituds dels alumnes amb qualitats i creativitat.

L'Ajuntament de Figueres li ha atorgat diversos premis d'experiències pedagògiques, entre els quals consten: el tercer premi en el III Concurs d'Experiències Pedagògiques de l'Alt Empordà pel treball *Dalí a l'escola: Treball didàctic pel coneixement de la vida i obra de Salvador Dalí* i el segon premi en el VII Concurs d'Experiències Pedagògiques de l'Alt Empordà pel treball *Aviat llegirem: Treball didàctic per a l'aprenentatge de la lectura*.

En la vessant artística destaquen les exposicions que ha fet en diverses galeries figuerenques, al palau de Caramany (Girona) i al castell de Peralada, així com les col·laboracions en els calendaris del Grup d'Empordanesos i Empordaneses per la Solidaritat (GEES), del 2008 al 2015. També ha col·laborat en el disseny gràfic de l'obra *Geografia de l'Alt Empordà* (Barcelona: Teide, 1988).

p. 384 **GIRONELLA FALCES, Francesc Xavier**
(Figueres, 10.IV.1943) *Periodista*

Fill de Concepción Falces Pastor, de Milagro (Navarra), es va casar amb María Inés Araiztegui Ruiz, de Pamplona, i el matrimoni ha tingut cinc fills: Núria, Ana, Montserrat, Inés i Javier.

En la seva dilatada activitat professional ha passat per les redaccions de diverses emissores de ràdio, entre les quals La Voz de Gerona, com a crític taurí durant més de tres dècades; Radio Huesca; Localia Televisión (Osca); Antena 3

(Osca); Aragón Televisión, en el programa *Sin ir más lejos*, i Ràdio Nacional d'Espanya, en la qual és corresponsal a Aragó. Actualment participa en una tertúlia setmanal de periodistes a Onda Cero (Osca).

Durant sis anys ha estat responsable del lloc web de l'Associació Espanyola de la Premsa Esportiva i director de l'Agència Alto Aragón de Imagen y Comunicación 2000, SL, dedicada al disseny, la realització i l'avaluació de campanyes de comunicació, imatge i publicitat.

Després de la jubilació laboral, continua col·laborant en diferents activitats de premsa, ràdio i televisió.

Ha estat distingit amb la Insígnia d'Or de l'Associació d'Empresaris d'Hostaleria de la província d'Osca i ha estat nomenat soci d'honor de la Casa d'Aragó a Lleida. L'any 2013, a Biescas, va rebre la Medalla d'Aragonès de Mèrit, atorgada per la Federació de Comunitats Aragoneses de l'Exterior i entregada per la presidenta d'Aragó, i l'any 2016, la Insígnia d'Or de l'Associació Espanyola de la Premsa Esportiva en el Congrés Nacional celebrat a Màlaga.

p. 390 **GODOY ROTLLENS, M. Dolors**
(Figueres, 5.I.1929) *Activista cultural*

És la directora del grup de teatre Els Optimistes, del casal de jubilats de Cassà de la Selva. Han representat *Després de la pluja*, *Catalans a la romana*, *Arribaré a les set*, *mort*, d'Assumpta Martínez, i *La senyora Florentina i el seu amor Homer*, de Mercè Rodoreda.

El 2015 va obtenir el títol de professora d'esperanto al castell de Grésillon (França) i n'imparteix classes a Cassà.

Des de l'any 2001 és col·laboradora de la revista *Llum i Guia* de Cassà, escriu la columna «Entre el somni i la vigília» i el 2014 va publicar una selecció dels articles principals que porta el mateix títol. Aquest mateix any també va publicar les memòries del germà mort al front, Carles Godoy Rotllens, en les quals explicava el que succeïa al front, i unes memòries paral·leles en què explicava la situació que vivia la família a la rereguarda: *Roselles vermelles* (2014).

p. 390 **GODOY TOMÁS, Joan de la Creu**
(Figueres, 23.I.1957) *Professor de música*

Des de la Universitat de Girona, ha participat en diversos projectes de recerca, ha pronunciat conferències i ha dirigit una tesi doctoral.

Ha realitzat estades en universitats estrangeres, com la Universitat Intercultural de Chiapas (San Cristóbal de Las Casas, 2007, 2011 i 2012), la Universitat de Ginebra (2010) o l'Institut Jaques-Dalcroze (Ginebra, 2015), en els quals ha fet conferències sobre temes relacionats amb la música i l'etnomusicologia.

Alguns dels seus treballs han vist la llum en publicacions periòdiques com: *Educatio Siglo XXI* (Universitat de Múrcia), *Perspectiva Escolar o Documenta Universitaria*.

p. 393 **GOMIS LLADÓ, Antoni**
(la Jonquera, 16.XII.1932)
Claretià i psicoterapeuta

Ha escrit *Repensar ocho conceptos clave de la moral*, en col·laboració amb Francesc Torralba, Josep M. Esquirol, Gaspar Mora, Antoni Nello i Begoña Roman.

Des del 2006 ha dut a terme l'activitat professional i també científica a la Fundació Vidal i Barraquer, de la qual ha estat membre del patronat del 2001 al 2014 i secretari del 2006 al 2014.

És membre de l'equip clínic del Centre Mèdic Psicològic i psicoterapeuta individual i de parella d'orientació psicoanalítica des de l'any 1969. Des de l'any 2006 rep pacients dos dies i mig a la setmana, supervisa un equip que acull parelles en conflicte al Secretariat de Pastoral Familiar, coordina un grup de diàleg i experiències personals sobre psicologia i fe, i fa el seguiment de teràpies per Skype.

Amb relació a la docència, aquests darrers anys ha deixat el curs d'acompanyament espiritual, però continua fent les tutories d'alumnes d'aquest curs i del Màster transcultural.

Manté seminaris amb companys professors, psicoanalistes i psicoterapeutes sobre les noves espiritualitats, la salut espiritual o el diàleg entre Orient i Occident.

Cal mencionar que ha treballat en grup amb vista als congressos de l'Associació Internacional d'Estudis Medicopsicològics i Religiosos (AIEMPR), de la qual és membre des de l'any 1972. En aquest sentit, ha assistit als congressos: XVII Congrès Internacional de l'AIEMPR (Estrasburg, 2006), on el grup va presentar la conferència «Violencia y/o agresividad asertiva en discursos de contenido religioso»; XVIII Congrès Internacional de l'AIEMPR (Lausana - Saint-Maurice, 2009), on el grup format per Antoni Gomis, Víctor Hernández, Gaspar Mora i Ramon M. Nogués va presentar «La ambivalencia originaria. El ejercicio de la autoridad en la Iglesia, ¿alimento, o miedo y sumisión?»; XIX Congrès Internacional de l'AIEMPR (Assís, 2013), on el grup format per Jordi Font, Antoni Gomis, Francesc Grané, Enrique Sagnier, Jorge Toledano i Maite Valls va presentar «Más allá de las identidades: Etty Hillesum. Diferencial identitario y experiencia mística», i XX Congrès Internacional de l'AIEMPR (Mont-real, 2016), on el grup format per Jaume Aguilar, Jordi Font, Anna Fortuny, Antoni Gomis, Francesc Grané, Fernando Melloni, Ramon M. Nogués, Jaume Patuel, Maite Valls i Pilar Mariné va presentar «Y la carne se hizo Verbo: una aproximación psicoanalítica al desarrollo psicológico y espiritual del ser humano».

Duu a terme, també, altres tasques i activitats pastorals fora de la Fundació Vidal i Barraquer relacionades amb l'ajut en problemes i situacions personals psicològiques o espirituals; acompanya una comunitat de sacerdots diocesans, grups de pares i grups de CPM (reflexió humana i cristiana), i atén els malalts.

p. 394 **GONZÁLEZ BONILLA, Joel**
(Figueres, 30.IX.1989) *Esportista*

Sens dubte, aquests darrers anys ha assolit els resultats més importants de la seva carrera esportiva.

Ha estat campió de la Copa del Mediterrani (2009), campió del món absolut (Copenhaguen, 2009), campió d'Europa sub-21 (2009), campió d'Europa universitari (2009), campió d'Espanya absolut (2010), campió d'Europa absolut (Rússia, 2010), campió del món universitari (2010),

plata a la Copa del Món (2010); ha participat als Jocs de Pequín (2010); ha estat campió de l'Open de París (2010), campió d'Espanya absolut (2011), campió del món absolut (Gyeongju, 2011) i medalla d'or en la categoria -58 kg als Jocs Olímpics de Londres (2012). El mateix any aconsegueix, a Manchester, el quart títol internacional absolut i la medalla d'or d'Europa.

Després dels Jocs Olímpics de Londres ha de superar diversos esculls, com les lesions al genoll i el canvi de categoria, circumstàncies que li dificulten continuar amb els èxits a què estava acostumat. Tot i això, obté la medalla de bronze en la categoria -68 kg als Jocs Olímpics de Rio de Janeiro (2016) i, d'aquesta manera, es converteix en el primer esportista gironí que llueix dues medalles olímpiques.

El 30 de setembre de 2016 l'Ajuntament de Vilafant li ret un homenatge i bateja amb el seu nom el pavelló esportiu del municipi. El 2 de desembre de 2016 és elegit nou membre del Comitè Olímpic Espanyol (COE).

El proper repte és el Mundial de Corea, el 2017.

p. 395 **GONZÁLEZ TORRENT, Joan**
(*Portbou, 24.VI.1904-Castelló, 4.VIII.1968*)
Empresari i escriptor

Se'n conserva un llibre de poesies mecanografiat titulat *Posca*.

p. 399 **GRATACÓS FÀBREGA, Maria Rosa**
(*Figueres, 4.IX.1929*) *Professora de música*

L'any 2010 publica el CD *Les meves cançons i els meus amics*, que inclou cançons antològiques de poetes empordanesos.

p. 401 **GUANTER FLAQUÉ, Ricard**
(*l'Escala, 31.I.1932-8.II.2012*) *Mestre i cronista*

p. 403 **GUBERT MACIAS, Joan**
(*Portbou, 6.XI.1961*) *Mestre i historiador*

Des del punt de vista polític, en el mandat 2007-2011 ha estat primer tinent d'alcalde (ERC), càrrec des del qual ha portat diverses carteres, i

una de les fites ha estat el Projecte Walter Benjamin.

p. 405 **GUILLAMET LLOVERAS, Jaume**
(*Figueres, 17.VIII.1950*) *Periodista i professor*

Continua impartint classes a la Universitat Pompeu Fabra (UPF), és coordinador del Grup de Recerca del Periodisme (GRP) i del Programa de Doctorat en Comunicació (2012-2016), i finalitza els càrrecs de vicerector de la UPF i vicepresident de l'Institut de Formació Contínua (IDEC) d'aquesta universitat (2005-2009).

L'any 2014 esdevé membre numerari de la Secció de Filosofia i Ciències Socials de l'Institut d'Estudis Catalans i l'1 de desembre de 2016 llegeix el discurs d'ingrés «Política, mercat i llengua. Una interpretació històrica del periodisme català».

En relació amb l'Empordà, ha format part de l'equip guanyador de la Beca de Recerca Ciutat de Figueres 2004 amb el projecte titulat «Història de la premsa de Figueres, 1809-1980», que es va publicar el 2009 i del qual és coautor. Així mateix, ha format part de l'equip guanyador de la Beca de Recerca Ciutat de Figueres 2013 amb el projecte titulat «L'Institut Ramon Muntaner de Figueres, 1839-2014», que es va publicar el 2015.

Ha publicat *L'Empordà dels escriptors* (Barcelona: L'Avenç, 2009), *L'arrencada del periodisme liberal: Política, mercat i llengua a la premsa catalana: 1833-1874* (Vic: Eumo Editorial, 2010) i *Catàleg històric general de la premsa en català: I: L'eclosió dels periòdics, 1641-1898*, del qual és coeditor (Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2015).

Des del punt de vista polític, ha tractat: *Josep Puig Pujades (1883-1949): Cultura, periodisme i pensament polític en el catalanisme republicà* (2011), en col·laboració amb Anna Teixidor; *El desafiament català: Un relat internacional de la Transició (1975-1978)* (Barcelona: L'Avenç, 2014), en col·laboració amb Marcel Mauri i altres; *Las sombras de la Transición: El relato crítico de los corresponsales extranjeros (1975-1978)* (València: Universitat de València, 2016), del qual és editor; *El periodismo en las transiciones políticas* (Madrid: Biblioteca Nueva, 2014), del qual

és coeditor, i *Narcís Lloveras, cronista republicà: De la Bisbal al front d'Aragó (1922-1937)* (Barcelona: Fundació Josep Irla, 2017).

p. 407 **GUILLAMET TUÈBOLS, Joan**
(Figueres, 22.X.1922-Barcelona, 16.X.2014)
Professor i escriptor

p. 409 **GUMBAU BASCO, Josep M.**
(Figueres, 15.X.1926-29.X.2016)
Empleat de banca i actor

p. 409 **GUMBAU MASÓ, Alfons**
(Figueres, 27.XI.1955) *Periodista*

D'ençà de l'edició del *Diccionari biogràfic de l'Alt Empordà* (2009), ha deixat de ser membre de la junta de Càritas i de l'Agrupació Teatral de les Comarques Gironines.

Ha continuat implicat en activitats teatrals. Pel que fa a la direcció, s'ha ocupat de la lectura dramatitzada de l'obra d'Abdó Terradas *Lo rei Micomicó* (27 d'octubre de 2012), a partir de l'enregistrament en vídeo (i amb els mateixos intèrprets) de l'espectacle del mateix títol representat el 1984 en el marc del IV Festival Internacional de Música de l'Empordà.

Com a director de Taller de Teatre, ha creat els espectacles *La mort venia en taxi* (amb textos d'Allen, Benet i Jorret, i Sirera) (2006), la dramaturgia d'*Apretats però no escanyats*, un espectacle sobre la vida i l'obra de Josep Pous i Pagès (2009), *Segona història de Fedra*, un espectacle sobre Salvador Espriu, i la seva *Una altra Fedra, si us plau* (2013).

Ha estat nomenat director de la nova etapa de l'Aula Municipal de Teatre de Figueres (2010-2014), la qual va fundar el 1988 (amb Jaume Alsina i Anna Sanz) i de la qual va ser coordinador fins al 1997.

A les seves obres, cal sumar-hi: *Arlequín o l'art de (fer) la comèdia: Crònica de l'activitat teatral i cívica de l'Agrupación Teatral Arlequín* (Figueres 1951-1976) (Figueres: Patronat de la Catequística, 2010); *Olimpiada a Figueres: 10 anys del somni més especial* (Figueres: Brau Edicions, 2010) i *Sant Climent Sescibes* (Girona: Diputació de Girona, 2012).

Ha estat nomenat coordinador dels actes de Figueres Capital de la Sardana i del bicentenari de Pep Ventura (2017).

p. 411 **GURT ESPARRAGUERRA, Josep M.**
(Figueres, 12.II.1951) *Arqueòleg*

L'any 2006 es crea l'Expedició Arqueològica Pluri-disciplinària Internacional a Bactriana (IPAEB), amb la qual per primera vegada es posa en marxa un projecte arqueològic de llarg recorregut espanyol a l'Àsia central. Liderat pel biografiat, i amb la col·laboració de Sh. R. Pidaev, de l'Institut de Belles Arts de l'Acadèmia de Ciències de l'Uzbekistan, hi participen investigadors de la Universitat de Barcelona i de la Universitat de Salamanca. Durant tots aquests anys la recerca s'ha sustentat mitjançant diferents projectes competitiu, finançats amb fons espanyols i internacionals.

Es pretén contribuir al coneixement de les formes de vida dels pobles establerts a l'antiga Bactriana des de l'edat del bronze fins a l'Islam, a través de l'estudi de les ceràmiques que van fabricar i fer servir, i prestant especial atenció a la comprensió de la dinàmica del canvi en el si de les societats nòmades, seminòmades i sedentàries ubicades a l'Àsia central. L'objectiu és avaluar l'existència o no de nexes culturals entre els pobles mediterranis i els de l'Àsia central, especialment en períodes històrics claus: el desenvolupament de la cultura hel·lenística després de l'arribada d'Alexandre el Magne, la seva evolució amb la migració nòmada yuezhi, que desembocà en la fundació de l'Imperi kuixan, contemporani a l'Imperi romà, i el desenvolupament de l'Islam a Orient al mateix temps que a Occident.

La recerca es porta a terme fonamentalment a les valls del Surkhan-Darja i de l'Amu-Darja (l'antic Oxus) i té com a punt aglutinador la ciutat de Termez, a la confluència dels dos rius, possiblement l'Alexandria d'Oxiana esmentada a les fonts clàssiques. Tot i que el treball té una base arqueològica, la contribució més important a la recerca és la introducció sistemàtica per primera vegada a la regió del treball arqueomètric en l'estudi de la ceràmica.

Aquest treball arqueomètric comporta la caracterització sistemàtica de ceràmiques (pas-

tes i revestiments superficials) mitjançant tècniques d'anàlisi fisicoquímiques i estudis petrogràfics. L'objectiu és, d'una banda, aportar dades validades de la composició i de la tecnologia de fabricació que, unides a les derivades de la contextualització, permetin construir tipologies ceràmiques inexistents fins al present en l'arqueologia centreasiàtica. D'altra banda, mitjançant la sistematització de les dades i l'exploració estadística adequada, es pretén identificar els patrons tecnològics de fabricació ceràmica que, contextualitzats en el seu marc cronoespacial, ofereixin informació sobre processos d'interacció cultural o canvi.

Aquesta sistematització es fonamenta en la formalització d'un model conceptual referit a la definició de les variables més rellevants que intervenen en els processos tecnològics de la manufactura ceràmica. La finalitat és poder disposar de tota la informació arqueològica i arqueomètrica ordenada i sistematitzada per facilitar l'anàlisi multivariant posterior i l'aplicació de tècniques avançades de mineria de dades. Aquesta aproximació neix de la sinergia prèviament establerta en el marc del projecte «SimulPast», que té per objectiu formalitzar i simular models teòrics sobre la interacció entre pobles històrics nòmades, seminòmades i sedentaris de l'Àsia central amb un enfocament socioecològic.

Paral·lelament, també s'han intensificat els estudis sobre els canvis socials, econòmics i culturals experimentats per les societats mediterrànies de l'antiguitat en la transició cap a l'edat mitjana. La recerca s'ha centrat en l'estudi i la cerca d'una relació causal entre l'urbanisme de les ciutats i els canvis en les creences dels habi-

tants, sempre justificades a través de les restes arqueològiques. Des d'un punt de vista macroespacial, s'han aproximat a la necessitat de relacionar la propagació de la fe cristiana i una nova construcció del territori resultant d'aquesta propagació; això ha comportat una preocupació més àmplia pel paisatge tardoantic i la transformació dels assentaments.

p. 412 **GURT PUJADAS, Albert**
(Narbona, 21.VII.1916 - Figueres, 6.V.2017)
Atleta

Ha escrit *Un centurió a Emporiae* (Anglès: 2009). L'any 2015 l'Ajuntament de Figueres li va donar el títol de ciutadà d'honor.

p. 412 **GUTIÉRREZ DEULOFEU, Juli**
(Figueres, 11.III.1964) *Enginyer i historiador*

Continua la tasca de reivindicació de la figura del seu avi matern: Alexandre Deulofeu. En aquest sentit, ha publicat articles, ha pronunciat conferències i ha editat la monografia *La matemàtica de la història: Alexandre Deulofeu o el pensador global* (Editorial Lapslàtzuli, 2014), la segona edició, de l'octubre del 2014, sufragada amb el Premi Liberisliber 2014, concedit per la Fira d'Editorials Independents de Besalú.

Ha participat, també, en el rodatge del documental *Alexandre Deulofeu, l'historiador del futur* (2016), sufragat amb una campanya de micromecenatge mitjançant la plataforma TotSuma, en la qual entrevista diferents personatges d'arreu del món que el conegueren o bé n'estudiaren la vida o l'obra.

p. 417 **HERRERA LÓPEZ DE LA COVA, Antonio**

(*Porcuna, 12.X.1939*)

Comissari i activista cultural

Des de l'any 2003 presideix l'Associació Amics del Castell de Sant Ferran, que des de llavors porta un ritme molt elevat d'activitats: presentacions de llibres, conferències, exposicions, lectures de poesia i sortides ludicoculturals. S'ha endegat, també, una línia editorial amb la col·lecció «Episodis del Castell de Sant Ferran» i dos altres títols fora de col·lecció.

En reconeixement d'aquesta tasca, l'any 2013 l'Associació Comerç Figueres va fer entrega del Premi Flaona als Amics del Castell de Sant Ferran.

p. 419 **HUERTA BUSQUETS, Mercè**

(*Figueres, 24.XII.1929-Girona, 21.VII.2015*)

Pintora

El 2010, juntament amb el seu marit, Narcís Jordi Aragó, va fer donació de la Casa Rafel Masó, i el 2015, del seu fons documental, a l'Ajuntament de Girona.

L'any 2016, amb la intenció d'homenatjar la pintora, es produeix una triple mostra de reconeixement: a la Fundació Valvi (del 20 de setembre al 5 de novembre), a la Fundació Fita (del 25 d'octubre al 7 de gener) i a la Fundació Casa

Rafael Masó (del 25 d'octubre al 30 de novembre). La visió principal va estar centrada a destacar-ne la vessant de docent, i s'edità un bloc de dibuixos i manuscrits inèdits de l'autora.

p. 418 **HORTS FONT, Pere**

(*Figueres, 14.III.1956*)

Filòsof i astrònom

Des de l'any 2016 és professor jubilat de l'Institut Ramon Muntaner, i del 2001 al 2013 va ser professor associat al Departament de Filosofia de la Facultat de Lletres de la Universitat de Girona, on va impartir l'assignatura coneixements científics, compendi d'història de la ciència i la cosmologia.

És president de la Societat Astronòmica de Figueres i vicepresident de Cel Fosc, Associació contra la Contaminació Lumínica. També forma part del Grup d'Observadors de Cometes. Sobre aquests temes, ha participat en diversos simposis i ha realitzat conferències i publicacions. Duu a terme observacions científiques des del seu observatori, al carrer de la Via Làctia de Figueres.

Els seus projectes de futur tenen una triple orientació: prosseguir les activitats de divulgació astronòmica i dur a terme observacions amb finalitats científiques; supervisar l'aplicació de la llei catalana del 2001 sobre contaminació lumínica per impulsar la protecció del cel nocturn a l'Empordà, i continuar fomentant l'estudi científic del cel i la lluita contra la contaminació.

p. 419 **HOSPITAL RIBAS, Anna**

(Banyoles, 1.IV.1964)

Metgessa forense, odontòloga i professora

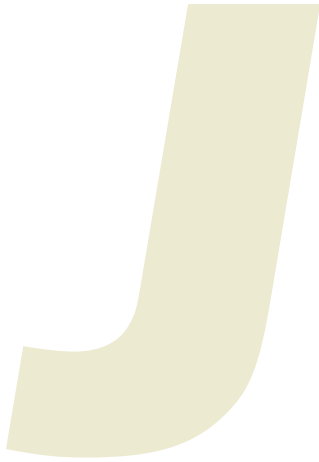
Continua compaginant el despatx particular amb la docència i la pràctica de la medicina forense.

Des del punt de vista docent, és codirectora del Postgrau en medicina forense, especialitzat en identificació de víctimes en grans catàstrofes, de la Universitat de Girona, coordinadora del Postgrau en odontologia legal i forense de la Universitat de Barcelona, coordinadora del Postgrau d'antropologia forense de la Universitat de Girona, directora del Diploma en odontologia legal i forense de la Universitat Internacional de Catalunya i directora del Curs d'odontologia legal i forense en línia del Col·legi d'Higienistes de Madrid.

Des de l'any 2005 fins al present és ponent del Màster d'aspectes legals en urgències i emergències de la Universitat Autònoma de Barcelona i l'Institut d'Estudis Mèdics.

Per part de l'Institut de Medicina Legal de Catalunya i Ciències Forenses, ha participat en la identificació odontològica de nombrosos casos, alguns dels quals han transcendit als mitjans de comunicació, com l'accident de tren de Castelldefels (23 de juny de 2010), l'accident d'autobús de Freginals (Terres de l'Ebre, 20 de març de 2016) o l'accident aeri del vol 9525 de Germanwings als Alps francesos (24 de març de 2015).

El 2017 rep la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya.

p. 421 **JIMÉNEZ BARRUL, José Antonio**
(Figueres, 1.XI.1976-Donostia, 4.VIII.2012)
Cantant

Ha format part, també, dels grups de flamenc del País Basc Soniquete i Piñonate.

Destaquen les actuacions al Teatre Victòria Eugènia de Sant Sebastià i al Teatre Arriaga de Bilbao, on va compartir escenari amb José Mercè.

p. 427 **JIMÉNEZ SUREDA, Montserrat**
(Girona, 3.V.1967) *Historiadora i professora*

Continua impartint classes a la Universitat Autònoma de Barcelona de les assignatures següents: mètodes i tècniques de la investigació històrica, en la qual es treballa la numismàtica, l'onomàstica, la toponímia i la vexil·lologia; història i gènere a l'època moderna, en la qual es tracta la història de la dona del segle XV al XIX, i *great topics of history*, en la qual es tracta la filosofia de la història.

Aquests darrers anys ha publicat *Crist i la història: Els inicis de la historiografia eclesiàstica catalana en el seu context europeu* (UAB, 2014), un llibre sobre historiografia comparada europea i occidental i l'únic llibre en català que ha estat ressenyat en la prestigiosa revista de la Universitat de Cambridge *The Journal of Ecclesiastical History*, 67, 3 (juliol 2016). Ha sortit també ressenyat a la

revista polonesa *Hereditas Monasteriorum*, 6 (2015), i a l'argentina *La Razón Històrica: Revista Hispanoamericana de Historia de las Ideas*.

Ha publicat els articles següents: «La mujer en la esfera laboral a lo largo de la historia», a *Manuscrits*, 27 (2009); «Francisco Javier Dorca y Parra», a *Diccionario biográfico español R.A.H.*, XVI (2011-2012); «L'esperit de la Il·lustració», a *Manual d'història moderna universal* (UAB, 2012); «El nacimiento de géneros y especialidades de la Historia Moderna Universal en la Antigua Grecia», a *La Razón Històrica*, 17 (2012); «La lluita per esdevenir un poder. Els beneficiats de la catedral de Girona al segle XVII», a *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, 53 (2012); «El concepto histórico de alianza en el Occidente cristiano», a *Manuscrits*, 30 (2012); «Conceptos de la Grecia antigua en la historia moderna universal», a *La Razón Històrica*, 20 (2013); «El origen griego de la identidad colectiva de Europa», a *Ábaco*, 78 (2013); «La transformación de ciudades en conceptos en el mundo medieval y en el mundo moderno: Roma y Troya», a *Intus legere*, VIII, 2 (2014), i «La Girona paulanera. Els frares mínims», a *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, LVII (2016).

p. 429 **JOLI BLANCH, Josep**
(Castelló d'Empúries, 10.VII.1931) *Músic*

El 18 de desembre de 2016, a l'Aplec de la Sardana de Calella de la Costa, va tenir lloc l'estrena

de la darrera sardana composta pel biografiat, *Agraïment*, dedicada a Quim Ruscalleda, propietari del Càmping Botànic Bonavista de Calella.

Com a membre fundador del grup de Florenci Mauné, participa en l'actuació i homenatge *Mauné i els seus Dinàmics* (Figueres, 2016).

p. 430-431 **JORDÀ CASADEMONT, Jordi**
(Figueres, 7.XI.1953)
Periodista i activista cultural

Es va ocupar de les tasques de Media Capital Radios, empresa que té les ràdios del grup PRISA a Portugal, fins a finals de 2010, moment en què va donar per conclòs el període d'adaptació i integració en el funcionament del grup, amb central a Madrid, de les emissores portugueses comprades per PRISA a finals del 2005.

A causa de conèixer el portuguès i la ràdio, del gener a l'abril del 2011 es va traslladar al Brasil per dur a terme un treball d'estudi i prospecció del mercat radiofònic brasiler per RISA Radio.

El maig del 2011 es va incorporar a la Direcció Regional de la Cadena SER a Galícia, amb seu a Santiago de Compostel·la, on dirigeix els productes radiofònics de la SER en aquesta autonomia, amb una molt bona cobertura del territori per part de les emissores que, d'altra banda, són líders d'audiència, tant pel que fa a la ràdio informativa (SER) com a la musical (Los 40). Actualment manté aquesta responsabilitat amb la intenció de restar-hi fins al moment de jubilar-se.

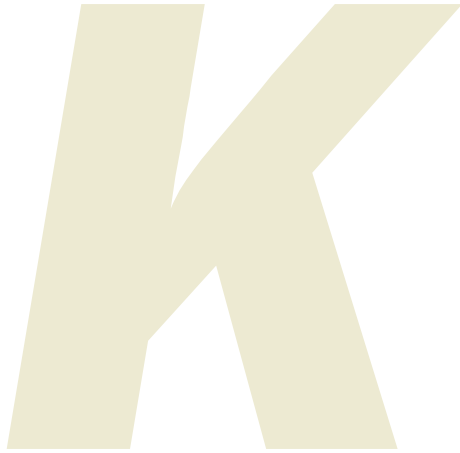
p. 434 **JORQUERA NAVARRO, Anna**
(Roses, 16.VI.1985) *Esportista*

El mes de desembre del 2008 obté l'or al Campionat de Catalunya absolut en la categoria de 72 kg.

L'any 2009, assoleix els resultats següents: el mes de febrer, el bronze al Campionat d'Espanya absolut en la categoria de 72 kg a Galícia; el mes d'abril, el bronze a l'Open d'Espanya Internacional en la categoria de 72 kg a València; l'or a l'Open de Perpinyà; el mes de setembre, l'or al Trofeu de la Generalitat de Catalunya en la categoria de 72 kg; el mes de novembre, l'or a l'Open Internacional de Madrid en la categoria de 67 kg; el mes de desembre, l'or al Campionat d'Espanya en la categoria de 72 kg a Múrcia, i també el desembre, l'or al Campionat de Catalunya absolut en la categoria de 72 kg. L'any 2010 obté el bronze al Campionat d'Espanya absolut a Alacant i, el mes de setembre, el bronze a la Copa del Rei a Alacant. En el decurs de 2010 canvia de categoria i s'inclou en la de 62 kg, en la qual el mes d'octubre assoleix l'or en el Trofeu de la Generalitat de Catalunya, i al cap de dos mesos, la plata en el Campionat de Catalunya.

L'any 2011 participa en el Campionat d'Espanya i, a conseqüència d'una lesió, no torna a competir fins al mes de novembre. Es lesiona, de nou, el genoll, ha de passar per quiròfan i es retira del món de la competició.

El 2011 inicia una nova activitat en implicar-se en la vida municipal de Roses, amb les sigles de CiU. El mes de juny del 2011 és nomenada regidora d'Esports i Joventut. L'any 2014 enceta una altra via: la maternitat. Actualment compagina les diferents responsabilitats amb la seva pròpia empresa.

p. 443 **KIHIRA, Nobuko**
(Nagoya, 22.X.1960) Pintora

Des que va arribar a Catalunya, aquesta artista japonesa ha anat passant per diferents períodes en relació amb el seu treball com a pintora.

Quan va arribar a Cadaqués, el 1992, la cal·ligrafia dominava per damunt de tot en els seus quadres, però, a poc a poc, ha anat evolucionant cap a una obra que relaciona la natura de la costa mediterrània, els ocres de la terra, els verds de les oliveres, el blanc de les cases emblanquinades i els blaus sempre canviant del mar. Continua elaborant les obres damunt de paper japonès o, en les de gran format, damunt de pasta de paper barrejada amb minerals autòctons i dipositada en un tauler reforçat. Aprofita l'assecatge per pintar o rascar, a vegades amb profunditat, aquest material, i aconsegueix una textura matèrica molt rica i interessant. Tampoc no ha descuidat l'altra disciplines que cultiva: el gravat.

Cada temporada presenta les novetats a la Galeria Marges-U de Cadaqués, entre les quals destaquen «Espais paral·lels» (2010), «Seda creació» (2012), «Seda, unes mirades» i «Memòria 2015» (2015), i «Seda + paper + vidre» (2016). En algunes ocasions ha estat acompanyada d'artistes convidats, com el cas de «Paper variacions», amb Carbó Berthold, Akiko Hasegawa i Kazu Hasegawa (2011).

Ha fet diverses exposicions en diferents ciutats japoneses: «Vent de Catalunya», a la Galeria

Ga-raku (Nagoya, 2009); al Centre Cultural Rokkaen (Kuwana, 2010), amb Gustau Carbó; l'exposició «Mediterrani» a Mugizo (Kuwana, 2013), i la mostra «From Catalunya» a Shima (2016), amb Gustau Carbó.

És habitual de la Galeria Marya (Osaka), on ha exposat els anys 2012, 2014, 2016 i 2017, i on ha presentat obra en col·laboració amb Gustau Carbó en dues ocasions.

Ha participat en nombroses col·lectives al Mini Print Internacional i al Casino de Cadaqués, a la Ruta de l'Art de Castelló d'Empúries, i a Salt. També ha participat en altres d'individuals, com la que va tenir lloc al Mas d'en Dorra (Fortià, 2012).

p. 445 **KOYAMA, Shigeyoshi**
(Osaka, 5.II.1940) Pintor

Des de l'exposició a la galeria El Claustre de l'any 2007, ha portat a terme les mostres principals a: la Boutique Jeanne (Sant Romieg de Provença, 2013), la Galeria Martel Greiner (París, 2013), la Galeria Paul Riquet (Besiers, 2015), l'Spazio Brentano (Milà, 2015) i la Galeria Patrick Domken (Cadaqués, 2016).

p. 446 **KUDRYASHOVA, ELENA**
(Nijnekamsk, 1971) Pintora

Des de l'any 2009, continua l'activitat pictòrica i ha participat en diverses exposicions individuals i col·lectives.

Ha exposat individualment a la Casa de Cultura Les Bernardes de Salt (2012) i, pel que fa a les col·lectives, cal destacar: «Visions de Sant Pere de Rodes» i «9 art nou», ambdues a l'Espai d'Art del Cellar Espelt de Vilajuïga (2010); «Paradise in the Quran», al Dubai World Trade Center (els Emirats

Àrabs Units, 2010); I Tramuntanart (el Port de la Selva, 2010), i exposicions al Centre Cultural Russocatalà Sodruzhestvo (Barcelona, 2016).

Ha il·lustrat i preparat el quadre de portada de *Vremya & Mesto: International Journal of Ficción* de Nova York (2011).

p. 447 **LABORIA WELLS, John**
(Figueres, 16.VII.1973) *Fotògraf i aventurer*

Continua en actiu. D'ençà del 2009 treballa com a *freelance*. Ha aconseguit un nou rècord de velocitat en surf de vela i un altre en busseig (va bussejar durant deu hores seguides per recaptar fons per ajudar els oceans), ha creat un nou santuari per a espècies marines en perill a l'oceà Índic, ha estat l'únic que ha pogut fer dormir totes les espècies de taurons perillosos del planeta per marcar-los i seguir-los per protegir-los, igual que dofins i balenes, i s'ha enfrontat a pescadors il·legals i a furtius en defensa de la natura.

Ha escalat el Mont Blanc i n'ha pres mostres de gel, igual com de les zones àrtiques, per ajudar els científics en la lluita contra el canvi climàtic, i també ha posat a prova la seva supervivència en solitari durant un mes en una illa deserta.

En una operació conjunta de National Geographic i els Royal Marines amb dos altres companys, ha descobert un nou sistema de coves submergides a l'Amèrica Central.

Actualment és assessor dels Royal Marines i director de reportatges submarins, terrestres i polars per National Geographic de Londres. Col·labora amb Divers Alert Network (DAN) i Project Aware.

p. 451 **LLACH BORRELL, Higini**
(Cadaqués, 10.X.1919-31.V.2016) *Pintor*

p. 454 **LLEIXÀ BORRÀS, Daniel**
(Barcelona, 16.III.1949) *Pintor i gravador*

El 2002 obra l'Espai Lleixà a Parets, on inicia exposicions monogràfiques, com «De París al cel 1970-2002, 1 any 12 impressions» (2003), «Temps emblemàtic» (2005), en la qual presenta l'aquarel·la de 132 metres *Harmonia perdurable*, i «Postals, records, sentiment i amistat» (2007).

L'any 2008 duu a terme l'exposició retrospectiva «1968-2008. Els orígens a Sant Just Desvern», i inicia una sèrie d'exposicions amb el seu fill Roger que confronten el treball de fotografia del fill amb el de pintura del pare. Exposen conjuntament a la Galeria Ab de Granollers (2013), a l'Espai d'Art del Cellar Espelt de Vilajuïga i a La Cate de Figueres (2014).

El 1981 fa la primera exposició a Perpinyà i el 1982, al castell de Corbera, amb Salvador Dalí i Antoni Guanse. Ha exposat regularment en diferents ciutats de França: Lo Vigan, Lunèl, Serinhan, Clarmont Erau, Narbona, Tuïr, Siran, el Pertús, La Vaur, Ceret i, la més destacable, la capella del Tercer Ordre de Perpinyà, on el 2013 exposa: «30 anys, retrospectiva Lleixà a Perpinyà».

La seva obra sempre ha estat motivada per la simbologia i les accions reivindicatives, com la que va fer el 1994 a la plaça Triangular de Figueres per presentar els seus «Antulls»; l'acció, celebració i edició de litografia pel centenari de Salvador Dalí a la rambla de Figueres el 2004, o

l'acció en què va editar una litografia pel Dia Mundial de la Sida a la plaça de l'Ajuntament de Figueres el 2009.

Ha estat el comissari de les exposicions de Narcís Pijoan i Eduard Bartolí al Museu de l'Empordà, a Figueres.

Pel que fa a les escultures públiques, cal destacar: *El dia i la nit* (Figueres, 1997), situada a la rotonda del carrer Nou amb la ronda Sud de Figueres, i *Sentiment en alça* (Barcelona, 2001), als jardins del camp del Barça.

El 2008 publica el llibre *Les cent onze oliveres*, editat per Espelt.

Una disciplina a la qual dona més èmfasi a partir del 2008 és el gravat, i en el seu taller de TONYÀ edita els seus propis gravats amb edicions limitades.

p. 456 **LLEYS AGRAMONT, Jaume Joan**
(Figueres, 1802-Castelló d'Empúries, 20.I.1852)
Músic i compositor

Va deixar manuscrit el *Tratado teórico práctico de la imitación libre y canónica de la fuga, extracto de los autores modernos que con claridad y precisión han tratado estas partes de la composición musical, al que se añade un Capítulo adicional como formando un complemento de la obra, que trata del contrapunto simple y trocado*.

p. 457 **LLOBET FRANÇOIS, Toni**
(Barcelona, 28.VII.1975) *Dibuixant*

Des de fa uns quants anys viu a la comarca del Pla de l'Estany, on la tramuntana arriba només de resquïllada, però continua molt vinculat amb l'Empordà.

Ha publicat les guies de flora i fauna de parcs naturals de la col·lecció «Guies Il·lustrades de Natura» (2008-2010), d'abast català, amb tres títols —d'un total d'una dotzena— centrats en espais de l'Empordà (l'Albera, els aiguamolls i el cap de Creus), dels quals és l'il·lustrador i l'autor dels textos dels dos darrers.

Ha estat autor dels continguts de la gran exposició permanent sobre els quatre parcs

naturals empordanesos «EmpordàNA'T», a l'Eco-museu-Farina de Castelló d'Empúries (2014).

Actualment treballa sobretot en la il·lustració de totes les espècies de mamífers del món —uns quants milers— per a l'enciclopèdia *Handbook of the mammals of the world*, de l'editorial catalana Lynx, fundada per dos empordanesos, Jordi Sargatal i Ramon Mascort, i el barceloní Josep del Hoyo.

p. 457 **LLOBET TERRICABRES, Josep**
(Figueres, 4.VII.1922) *Músic*

Cançó de mariner va rebre el IX Premi Reus de composició per a corals infantils (1993) i *Rellotge d'hores desconegudes* va rebre el XII Premi Reus de composició per a corals infantils (1997).

p. 458 **LLONCB BATLLÓ, Joan**
(Figueres, 1901?-16.II.1932) *Músic i articulista*

Va compondre, també, *Blessure d'amour* (1916).

p. 458 **LLORENÇ, Esther**
(Figueres, 1962) *Esriptora*

Ha escrit *L'afusellament de Josep Fàbrega i Pou, diputat del Parlament de Catalunya* (2009), i el capítol dedicat a Josep Puig Pujades de l'obra *Morir en temps del franquisme* (Girona: 2010).

Juntament amb la seva mare, Aïda Lorenzo, ha participat en les obres: *Memòria perduda: Depuració franquista a Figueres, Maçanet de la Selva, Sant Feliu de Pallerols i Sant Esteve d'en Bas: Llistat de persones afusellades a Maçanet de la Selva i Sant Feliu de Pallerols* (Girona: 2011); *Vides immolades pel franquisme: Repressió franquista a Peralada, Girona, Hostalric, Sant Esteve d'en Bas, Sant Privat d'en Bas i Barcelona* (Girona: 2012), amb el capítol dedicat a l'Alt Empordà; *Morts per la República Catalana: Palamós, Tortellà, Bonmatí i Sant Joan de les Abadesses* (2014), i *La llarga repressió franquista a les comarques gironines: De 1938 a 1952: Llista de les persones afusellades i/o nascudes a la província de Girona amb procediment judicial sumaríssim* (Girona: 2015).

Ha estat col·laboradora de la *Revista de Girona*.

p. 460 **LLORET ROMAÑACH, Maria Rosa**
(Roses, 16.III.1961) *Filòloga i lingüista*

L'any 2011 esdevé catedràtica d'universitat de l'Àrea de Filologia Catalana de la Universitat de Barcelona. Assumeix les tasques de direcció del Departament de Filologia Catalana (2013 i 2017), des de l'any 2016 reconvertit en Departament de Filologia Catalana i Lingüística General, de la Universitat de Barcelona.

Des del 2014 és membre de les comissions d'Avaluació i d'Accreditació de la Recerca de l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (AQU), de la Generalitat de Catalunya, i entre el 2014 i el 2016 ha estat presidenta de la Coordinadora d'Estudis Universitaris de Filologia Catalana.

Forma part de l'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes (AILLC), de la qual és tesorera des del 2009, i de la Societat Catalana de Llengua i Literatura (SCLL), filial de l'Institut d'Estudis Catalans, de la qual ha estat vicepresidenta (2009-2015).

Des del 2004 dirigeix el grup de recerca Grup d'Estudi de la Variació Dialectal (www.ub.edu/GEVAD), amb projectes dedicats a l'estudi de la fonologia i la morfologia dels dialectes del català en contrast amb altres llengües romàniques, els quals han estat finançats pel Govern espanyol, pel Fons Europeu de Desenvolupament Regional i per la Generalitat de Catalunya, i en els quals han participat investigadors de diferents universitats d'Espanya i Europa.

p. 464 **LLUECA FONOLLOSA, Ciro**
(Barcelona, 5.IX.1972) *Bibliotecari i professor*

Des del 2009 fins al 2013 va continuar sent responsable de Patrimoni Digital de Catalunya (PADICAT), a la Biblioteca de Catalunya, i després va exercir de cap de Documentació de la Filmoteca de Catalunya (2013-2015). Des del 2016 és director de Biblioteca i Recursos d'Aprenentatge a la Universitat Oberta de Catalunya. Manté la condició de professor associat de la Universitat de Barcelona.

Entre les seves publicacions cal esmentar: «La Filmoteca de Catalunya: conservació i difusió

de la cultura cinematogràfica», a *BID* 33 (2014), en col·laboració amb M. Bruzzo; «El archivo del patrimonio digital en Internet», en col·laboració amb D. Cócerca, a *Gestión de la innovación y nuevas estrategias de investigación y difusión del patrimonio documental artístico* (Gijón: 2011), coordinat per E. Roseras; «El PADICAT: l'experiència catalana en l'arxiu d'Internet», en col·laboració amb D. Cócerca i N. Torres *et al.*, a *Lligall*, 31 (2011); «A ritmo de tweet: archivando elecciones 2.0», en col·laboració amb D. Cócerca i N. Torres *et al.*, a *El Profesional de la Información*, 20, 3 (2011); «La Biblioteca de Catalunya i l'accés al patrimoni digital», en col·laboració amb E. Serra i K. Pérez, a *Métodos de Información*, 2, 2 (2011); «PADICAT, el archivo de Internet», en col·laboració amb D. Cócerca i N. Torres *et al.*, a *Jornadas Españolas de Documentación* (2011), i «La experiencia catalana archivando la red: el repositorio Padicat (Patrimonio Digital de Cataluña) de la Biblioteca de Catalunya», en col·laboració amb D. Cócerca, a *Documentación y gestión de los contenidos digitales* (Bilbao: Universitat del País Basc, 2010).

La Universitat de Barcelona el va becar (2011) per dur a terme una estada de recerca a la Universitat Nacional Autònoma de Mèxic per analitzar les polítiques de preservació digital i els repositoris digitals a Mèxic i impartir diversos seminaris. Posteriorment (2012-2015), ha col·laborat amb la Universitat Nacional Major de San Marcos (Lima) i la Universitat Pontifícia Catòlica del Perú.

p. 467 **LORCA BARD, Marià**
(Navata, 1.X.1938) *Empresari i alcalde*

L'any 2015 rep la Fulla de Figuera de Plata de l'Ajuntament de Figueres i assumeix la presidència de Càritas Figueres.

Forma part de la Fundació Segle XXI i de la Fundació Cercle Euram Empordà.

p. 468 **LORENZO ROSA, Aïda**
(Figueres, 3.XII.1937)
Activista política antifranquista

Juntament amb la seva filla Esther Llorenç, ha participat en les obres: *Memòria perduda: Depuració franquista a Figueres, Maçanet de la*

Selva, Sant Feliu de Pallerols i Sant Esteve d'en Bas: Llistat de persones afusellades a Maçanet de la Selva i Sant Feliu de Pallerols (Girona: 2011); *Vides immolades pel franquisme: Repressió franquista a Peralada, Girona, Hostalric, Sant Esteve d'en Bas, Sant Privat d'en Bas i Barcelona* (Girona: 2012), amb el capítol dedicat a l'Alt

Empordà; *Morts per la República catalana: Palamós, Tortellà, Bonmatí i Sant Joan de les Abadesses* (2014), i *La llarga repressió franquista a les comarques gironines: De 1938 a 1952: Llista de les persones afusellades i/o nascudes a la província de Girona amb procediment judicial sumaríssim* (Girona: 2015).

M

p. 473 **MAGRIÀ GARCIA**, Gemma
(Figueres, 12.IV.1981) *Esportista*

Va ser suplent olímpica als Jocs Olímpics d'Atenes del 2004.

Posteriorment, es va retirar de la vida esportiva.

p. 475 **MALÉ GARDELLA**, Joan
(Barcelona, 11.VII.1972) *Músic*

Continua l'activitat musical principalment electrònica, en solitari, i ho fa amb diferents noms, com Monoceros, 5alad i Casiwaves.

Pel que fa a l'activitat econòmica, és xef del restaurant Can Roura a Empúries.

p. 479 **MALLOL DEULOFEU**, Tomàs
(Sant Pere Pescador, 1.VIII.1923-16.VI.2013)
Fotògraf i col·leccionista

p. 480 **MALLOL ORIOL**, Josep
(el Port de la Selva, 10.I.1922-Girona, 16.V.2008)
Escriptor i pescador

p. 480 **MANDADO CAPELLÀ**, Lluís
(Barcelona, 22.X.1926 - Figueres, 2.XII.2013)
Hisendat, músic i director d'orfeó

p. 481 **MANDADO ROSSELL**, Joaquim
(la Jonquera, 7.IV.1961) *Cantant*

Continua les activitats pedagògicomusicals i corals a la Jonquera. Des del 2014 dirigeix l'Orfeó de l'Empordà d'Avinyonet de Puigventós.

En l'apartat discogràfic, el 2010 presenta, amb Los Guardians del Pont, el disc *Rockferatu*, que ha estat nominat entre els cinc millors discos de *heavy-metal* de l'Estat espanyol pels Premis de la Música Independent (SGAE, Madrid).

L'any 2013 Los Guardians del Pont presenten el disc *Sancta Sanctorum*, del 2013 al 2016 fan la gira per Catalunya, i cal destacar el festival internacional Rock Fest Barcelona 2015 i el festival Canet Rock 2016.

L'any 2015 esdevé un dels cantants que acompanya La Banda Impossible en l'actuació al Canet Rock 2015. La Banda Impossible és una agrupació que reuneix, en ocasions puntuals, músics com Gerard Quintana i Josep Thió (Sopa de Cabra) Joan Cardoner, Pemi Fortuny (Lax'n'Busto), Lluís Gavaldà i Joan Reig (Els Pets), Cris Juanico, Jofre Bardagí, Oriol Farré i Natxo Tarrés (Gossos).

Els anys 2015 i 2016 té lloc la gira de l'espectacle *Simfonia de les pedres i el vent* (en homenatge a Sangtraït), amb el grup Los Guardians del Pont i l'Orquestra de Cambra de l'Empordà, presentat al Festival Acústica de Figueres, al Teatre El Jardí i, més endavant, als auditoris de Girona, Terrassa, Llinars del Vallès, Roses, el Vendrell i Torelló, entre d'altres.

Actualment, Los Guardians del Pont estan preparant el proper CD, que possiblement portarà per títol *Camí d'Hiperbòrea*.

p. 484 **MARANGES DE MARIMON, Josep** (*l'Escala, 1730-5.XI.1804*) *Comerciant i militar*

Tot i que la major part de biografies, partint de l'afirmació d'Eduard Ripoll, mencionen com a any de naixement el 1735, Josep Maranges —o Maranjas— de Marimon va néixer cinc anys abans, concretament el 19 de març de 1730, com certifica el llibre de baptismes de l'església parroquial de Sant Pere de l'Escala. Els seus pares foren Josep Maranges Sastre «menor», negociant (*l'Escala, 1701-1776*), i Maria de Marimon i de Corçà (*Verges, 1710 - l'Escala, 1783*).

La data de la mort de Josep Maranges, com la del naixement, també és controvertida. Mentre que Ripoll i la major part de biografies consultades asseguren que fou l'any 1808, la realitat és que el seu òbit es produí el 5 de novembre de 1804, a l'edat de setanta-quatre anys, just un any després de la publicació del *Compendio...* Expirà a casa del seu fill gran, al mas Torre de Ribas del paratge de Vila-romà de Palamós, on havia anat a viure els darrers temps. Les seves despulls serien traslladades a l'Escala l'endemà mateix i enterrades a la tomba que era propietat de la família, situada davant la capella del Roser de l'església parroquial de l'Escala. Se celebrà un funeral d'oficis majors amb assistència de dotze sacerdots i deu religiosos del convent de Gràcia d'Empúries.

La informació inèdita que s'adjunta ha estat facilitada per l'estudiós escalenc Rafel Bruguera.

p. 488 **MARÍN JULIÀ, Gerard** (*Figueres, 6.I.1982*) *Esportista*

El 2009 participa, de nou, a la Mini Transat (La Rochelle - Salvador de Bahia). Aquesta vegada ho fa amb un prototip construït per ell mateix, a Riumors, i acaba en vint-i-dosena posició.

Participa a la Barcelona World Race 2010, junt amb Ludovic Aglaor, regata que dona la volta al món sense escales. Sorgeixen molts proble-

mes tècnics que els obligen a parar a Wellington (Nova Zelanda) i queden en vuitena posició.

El 2011 repeteix al Mundial de la classe Europe a Itàlia i queda en segona posició. L'any 2012 guanya el Mundial amb el Club de l'Escala.

El 2014-2015 participa per segona vegada a la Barcelona World Race, junt amb Anna Corbella, i acaba en tercera posició.

p. 490 **MARQUÈS SUREDA, Salomé** (*l'Escala, 4.II.1942*) *Professor i pedagog*

El 2016 es jubila; tot i això, col·labora en ocasions puntuals amb la Universitat de Girona.

Pel que fa a les darreres publicacions, podem destacar les monografies següents: *El matrimoni Roquet-Llovera: Mestres gironins renovadors durant la república i el franquisme* (Girona: CCG Edicions, 2009); *Ensenyar-los a pensar: El mestre Salvador Fàbregas Sau* (Girona: CCG Edicions, 2010); *Educación republicana en Cataluña y Torreó* (Jalisco: Instituto Nacional de Antropología e Historia, 2011), i *Miquel Santaló i Parvorell: Professor i polític català* (Lleida: Pagès Editors, 2015), publicació que també s'edita a Mèxic amb el títol *Miguel Santaló educador y político republicano* (Jalisco: Instituto Nacional de Antropología e Historia, 2015).

Quant als capítols de llibre, destaquen: «La escuela en los años 40», a *La larga noche de la educación española: El sistema educativo español en la postguerra*, d'Antonio Francisco Canales i Amparo Gómez (eds.) (Madrid: Biblioteca Nueva, 2015), i «Dolors Piera i Lloberta (1910-2002), la renovació de l'escola rural i les tècniques Freinet», a *Vint mestres i pedagogues catalanes del segle xx: Un segle de renovació pedagògica a Catalunya*, de Joan Soler Mata (coord.) (Barcelona: Rosa Sensat, 2015).

p. 491 **MARRÓN JIMÉNEZ, Javier** (*Figueres, 28.XII.1983*) *Esportista*

D'ençà de l'edició del *Diccionari biogràfic de l'Alt Empordà* (2009), ha continuat conreant noves fites esportives.

Les més significatives han estat les següents: en la categoria de -63 kg obté medalla d'or al

Campionat d'Espanya sènior (2009 i 2012), medalla d'or al Campionat de Catalunya sènior (2009 i 2010), medalla d'or a l'Open de Las Vegas (2009), medalla de bronze al Campionat Mundial de Taekwondo (Copenhaguen, 2009) i medalla de bronze al Campionat d'Espanya sènior (2011).

En la categoria -58 kg obté medalla de bronze a la Copa d'Europa per equips (Bakú, 2010), medalla d'or a la Copa del Rei (2010 i 2011) i vuitena posició al Campionat d'Europa de Sant Petersburg (2010).

L'any 2012 participa en el Campionat d'Europa (Manchester), en el qual queda en quarta posició, i també acompanya Joel González, com a espàrring i suplent, als Jocs Olímpics de Londres.

Es retira de la competició i es dedica a l'ensenyament del taekwondo com a entrenador de base a Figueres i Girona, tasca que compagina amb altres variants esportives com la de monitor de pilates en el gimnàs familiar: Gimnàs Magi-esport.

És membre del cos tècnic de la Selecció Catalana de Taekwondo.

p. 494 **MARTIN, Laurent**
(París, 15.II.1955) *Artista*

Prossegueix la investigació de la matèria primera que l'apassiona, el bambú, i, tal com ja quedava explicat al *Diccionari biogràfic de l'Alt Empordà* (2009), explota les seves virtuts i les utilitza com a font d'inspiració.

L'any 2011 viatja, de nou, a diferents països de l'Amèrica Central, com Mèxic, Guatemala o Nicaragua, per aprofundir en el coneixement que en té, i estableix contacte amb professionals de l'arquitectura i l'enginyeria que treballen amb el bambú com a matèria primera per a la construcció.

Al cap de dos anys inicia el viatge a Indonèsia, on contacta amb un dels experts més importants en bambú, John Hardy, visita la seva escola verda i fins i tot hi imparteix classes. L'artista descobreix la fusió mil·lenària del treball del bambú amb l'arquitectura contemporània, i treballa amb bambú guadua, bambú gegant i bambú negre.

Des dels inicis es forneix de material a la Bamboueraie de Cevenes (França), i en aquest espai, dins el programa Art & Nature (2015), duu a terme una exposició en la qual presenta vuit obres.

Ha dut a terme gran nombre d'exposicions a les comarques gironines: és habitual de la Galeria Km7 (Camallera), de la Galeria Marges-U (Cadaqués), del Palau de Casavells, de la Fundació Vila Casas i d'altres galeries de Barcelona i Madrid. A l'estranger ha exposat a Anglaterra, Bèlgica, Holanda i el Brasil, entre d'altres.

Des de l'any 2014 és membre de la Reial Societat Britànica d'Escultors (RBS).

L'any 2015 edita l'obra *Laurent Martin «Lo»: Bamboo sculpture, 2005-2015*, amb textos de Glòria Bosch, Perico Pastor i Mercedes Durban.

p. 498 **MARTÍNEZ MARTÍNEZ, Lluís Miquel**
(Madrid, 9.VII.1965)
Periodista, humorista i guionista

L'any 2009 inicia una col·laboració de tres temporades a Ràdio Nacional d'Espanya amb el periodista Juan Ramon Lucas.

Ha estat membre de la Junta Directiva de la Unió Esportiva Figueres. L'any 2014 és elegit president de l'associació cultural Entramuntanats, formada per empordanesos que viuen a Barcelona, i des de novembre del 2015 és el director de màrqueting d'Empordà Turisme, entitat publicoprivada que depèn del Consell Comarcal de l'Alt Empordà i que s'encarrega de promocionar el turisme de la comarca.

p. 499 **MARTORELL PASTORET, Josep M.**
(Vilabertran, 10.IV.1948) *Empresari i mecenes*

L'Associació Amics del Castell de Quermançó de Vilajuïga i Comtat d'Empúries, des de l'any 2007 fins al 2016, ha patrocinat diferents activitats amb la intenció de recuperar la memòria històrica de l'Empordà, entre les quals es compten presentacions de llibres, conferències i dotze documentals.

Amb motiu de la celebració del centenari de Ramon Llull, el darrer documental ha estat dedicat a l'insigne escriptor palmèsà (2016), el qual es presenta en una iniciativa conjunta amb la Casa de la Generalitat de Perpinyà.

p. 502 **MASCORT MARIANI, Lluís**
(Figueres, 19.IV.1928-Barcelona, 13.III.1997)
Veterinari

Després de la ruptura matrimonial, va compartir la seva vida amb Josefina Chico Hidalgo.

Va treballar al Consell Superior d'Investigacions Científiques, on va descobrir i classificar zootècnicament la vaca de l'Albera, una vaca abans ignorada. En aquesta època va participar en congressos, va publicar nombrosos treballs i va esdevenir corresponsal de *México Avícola*.

Va treballar als laboratoris Neosan de Barcelona (1957-1961) i va prosseguir en les indústries Fabra, de Barcelona (1962-1964), i Pensos El Sol, de Vilafranca del Penedès (1964-1972).

Va ser veterinari interí de Martorell i responsable de l'Agrupació de la Defensa Sanitària de Santa Perpètua de la Moguda. Com a especialista en sanitat veterinària va treballar a la Direcció General de Ramaderia de Girona (1965-1966), on va actuar com a interventor sanitari.

Va publicar al *Boletín Sindical* de Girona, va col·laborar en diversos rotatius, com *Correo Catalán* (Barcelona) o *Proa* (Lleó), i va ser secretari de redacció i col·laborador de la revista *Pregón en Defensa de los Animales y Plantas* (Barcelona). Així mateix, va fer difusió dels seus coneixements a Ràdio Sabadell i Ràdio Barcelona.

p. 502 **MASCORT RIERA, Miquel**
(Palafrugell, 13.IX.1933)
Advocat, galerista i promotor cultural

A través de la galeria El Claustre, continua promocionant artistes.

L'any 2013 trasllada la seu de la galeria figuerenca del carrer Sant Pau a la Rambla, on amplia considerablement l'espai; una clara aposta per l'art a Figueres.

p. 512 **MATABOSCH GIMÉNEZ, Genís**
(Figueres, 18.I.1977) *Especialista en circ*

El setembre del 2010, *Infocirco* deixa de banda el paper per convertir-se en el portal líder de l'actualitat circense iberoamericana: www.infocirco.com.

A finals de 2011 crea Circus Arts Foundation, entitat que presideix, amb l'objectiu de convertir

Figueres en una de les capitals mundials del circ: d'una banda, organitza anualment el Festival Internacional del Circ des del 2012 i, de l'altra, impulsa la creació de l'únic museu del circ a Europa, projectat a la Casa Nouvilas del carrer Nou de la ciutat.

L'abril del 2014 crea el Circ Rivel, el primer circ a la catalana, amb una innovadora carpa i glú sense columnes que es pot autotransportar.

Des del desembre del 2014 dirigeix el Gran Circ de Nadal de Girona i el 2016, el Circ de Reis, a Tarragona.

El 2017 dipositarà la tesi doctoral a la Universitat de Barcelona, amb el títol *Orígenes del circo en España: actividad de las compañías ecuestres (1768-1915)*. Regularment forma part dels jurats dels principals festivals de circ al món: l'Habana, Moscou, Wuqiao, Wuhan, Zhuhai, Odessa i Massy, entre d'altres.

p. 519 **MERCADER MIRÓ, Jordi**
(Portbou, 15.III.1943) *Enginyer industrial*

Actualment manté la presidència de l'empresa paperera Miquel y Costas & Miquel, SA (des del 1991), la vicepresidència de VidaCaixa Grupo, SA (des del 2011), i la de l'Institut Cerdà (des del 2005).

Va entrar com a membre vitalici a la Fundació Gala - Dalí l'any 1991 i va ser nomenat vicepresident segon l'any 2015, després del traspàs d'Antoni Pitxot.

És membre del Consell de Mecenatge de la Fundació Pasqual Maragall (2015) i patró de la Fundació Princesa de Girona (2017).

L'any 2010 va rebre la Medalla d'Or de la Universitat Politècnica de Catalunya.

p. 520-521 **MINISTRAL AGUSTÍ, Josep**
(Borrassà, estiu de 1945) *Pintor i escultor*

D'ençà de l'edició del *Diccionari biogràfic de l'Alt Empordà* (2009), ha continuat treballant i participant en exposicions com: «Batecs» (2009), amb obres que interpreten el moviment que la mateixa vida genera, algunes de les quals van ser exposades a l'Ecomuseu-Farineria de Castelló d'Empúries (2010) i a l'Espai d'Art Mas d'en Dorra (Fortià,

2011), i «Ombres fractals de tramuntana» (2012), una evocació a les llums i ombres, fractals i tramuntanades, amb un tríptic que va ser seleccionat pel Premi de pintura de la Fundació Vila Casas i exposat al Museu Can Framis (Barcelona, 2013) i a l'Hotel Bon Retorn (Figueres, 2015).

Entre el 2009 i el 2010 pinta el mural *Empordà, aiguaterravent*, un fris de 165 m² a la façana del Mas Llobet del Cortal Maig de Castelló d'Empúries.

A les Nits al Museu de l'any 2009, l'obra *Sensitives urbanes*, del fons del Museu Comarcal de la Garrotxa, inspira l'espectacle de dansa teatralitzada *Lligats a pedaços*, del coreògraf Ramon Oller, a càrrec de la companyia Metros, al pati de l'Hospici d'Olot. També exposa a: «Extensions» (2009), a la sala Martín Zermeno del castell de Sant Ferran de Figueres, dins els actes de la Capital de la Cultura (2009); «Art despert», mostra d'art contemporani de l'Empordà (Figueres i Agullana, 2012); «Sang, regeneració, renovació», a la Casa Empordà (Figueres, 2013); «El sentit dels papers o el paper dels sentits», a la Galeria Dolors Ventós de Figueres (2013); «Beethoven a l'Empordà, complicitats musicals», a la Sala d'Albanyà (2014), i «Recordant Joan Felip Vilà», exposició d'homenatge a l'amic i pintor en el 25è aniversari del seu traspàs, a la Capelleta de Ceret (2015).

El 2013 s'endinsa en el món de la ceràmica sota el mestratge d'Antonio Federico, i participa en «Aterratges», a l'església parroquial de l'Estrada (Agullana), i el 2014, a la Casa Empordà (Figueres).

Ha dissenyat diferents portades de llibres i il·lustracions, com: *Gràcies*, de Mn. Pere Font i Verdaguer (2009); *50 anys amb la Penya Motorista de Figueres* (2009); *Ernest Lluch i l'economia de l'Empordà*, de Joan Armangué (2010); *Entre tramuntana i garbí*, d'Assumpció Estarriol i Alsius (2013), i *Poesia*, de Jordi Pla i Planas (2016). També ha dissenyat portades de CD, com *De tu a tu*, que inclou sardanes de Florenci Mauné i Jaume Cristau (2013), o *Centenari, Coral Germanor Empordanesa* (2014), i de cartells, com el dels setanta anys de la travessia de l'estany de Banyoles (2013), el de la Fira de la Cirera o el del Fes-te Bruixa, de Llers.

El 2009 presenta el llibre *Crist del Fluvià: Retaule de Bàscara* i un CD realitzat per Vicenç

Asencio de Visual 13. Aquest mateix any rep l'encàrrec de fer les mosques de la informació, uns trofeus d'acer i vidre per als premis que concedeix el Col·legi de Periodistes de Girona. El 2014 presenta la monografia *Crist de l'olivera: El mural de Llers*.

El 2010 participa en el segon capítol del *Camí de Sant Jaume*, una sèrie del Canal 33 produïda per TV3, i el 2011, en l'espectacle teatral i cinematogràfic *Ara (i encara)*, *Pla*, un homenatge a la figura i l'obra de Josep Pla a cura de la Funcional Teatre de Figueres.

p. 522 **MINOBIS GUILLAUMES, Joan**
(Figueres, 22.III.1930-30.XII.2016)
Botiguer i actor

p. 523 **MINOBIS PUNTONET, Montserrat**
(Figueres, 24.X.1942) *Periodista*

Des del 2006 presideix la Xarxa Internacional de Dones Periodistes i Comunicadores de Catalunya (XIDPICAT), una xarxa internacional de periodistes amb visió de gènere vinculada a la Xarxa Internacional de Periodistes amb Visió de Gènere, en connexió amb xarxes de l'Amèrica llatina, Europa i la regió mediterrània.

La XIDPICAT edita des del 2010 l'agència de notícies amb visió de gènere La Independent (www.laindependent.cat).

p. 527 **MOLI SERRA, Domènec**
(Figueres, 19.X.1933)
Impressor, escriptor i editor

Des del primer número col·labora en la revista semestral *Les Garrotxes*.

L'any 2012 surt a la llum *Colofons*, el darrer llibre de bibliofília de Miquel Plana, amb text de Domènec Moli. Aquest llibre representa una antologia de tota la seva trajectòria, i Plana el qualificà de «Colofons de Domènec Moli en els llibres de Miquel Plana», ja que Moli havia estat el responsable de «tancar» moltes de les obres de Plana.

El 2013, amb motiu dels seus vuitanta anys, els companys de redacció de l'antiga revista *Gra de Fajol* fan una edició especial de la revista

dedicada a la seva presència a la Garrotxa i a la seva obra literària.

Pel Sant Jordi del 2014 apareix el llibre *Els anys seixanta a Olot*, en el qual revisa els fets que es produïren aquella dècada a la Garrotxa.

Aquest mateix any, completa una sèrie de setanta-vuit retrats literaris d'olotins desapareguts que tingueren incidència en el món de la cultura dels darrers cinquanta anys a la Garrotxa, publicats en la revista cultural mensual *El Plafó*, que edita l'Arxiu Municipal d'Olot.

p. 529 **MOLONS SAN ROMAN, Conxi**
(Barcelona, 10.II.1962) *Fotògrafa*

Continua exercint la professió i, en premsa diària, col·labora amb el *Diari de Girona*. Des del 2014 fa conferències i imparteix classes de fotoperiodisme en diferents centres.

Ha participat en la reconeguda exposició fotogràfica de Perpinyà «Off Visa» i en el festival internacional de fotoperiodisme «Visa pour l'image», en l'apartat periodístic de premsa diària, pel qual s'ha d'estar acreditat com a periodista professional.

A l'«Off Visa» ha exposat «Fe, esperança i caritat», sobre les escoles de Cambodja (Perpinyà, 2008); «Haribala, una petita ONG al centre de l'Índia» (Perpinyà, 2010), i «Viure sobre l'aigua», sobre un poble flotant de Cambodja (Perpinyà, 2011), les quals també s'han exposat a Figueres, la Jonquera, Lleida i Mataró.

D'altra banda, una selecció de les sèries «El circ» i «Cases ocupades» va ser seleccionada per «Visa pour l'image» (Perpinyà, 2012 i 2013).

p. 539 **MORENO CHACÓN, Manuel**
(Bolaños, 3.IX.1961) *Historiador i arxiver*

Fou guanyador de la Beca de Recerca Ciutat de Figueres 2004 amb «Història de la premsa de Figueres, 1809-1980», obra col·lectiva en la qual participà juntament amb Jaume Guillamet, Anna Teixidor i Albert Testart, i de la Beca de Recerca Ciutat de Figueres 2013 amb el projecte «L'Institut Ramon Muntaner de Figueres, 1839-2014», presentat amb l'equip coordinat per Josep Colls.

Ha treballat sobre arxius, història contemporània i republicanisme, i els resultats han aparegut publicats a: «La col·lecció Guillamet-Navarra», en col·laboració amb Anna Teixidor, a *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos*, 40 (2009); «El Centre Nacionalista Republicà a les comarques gironines», a *Els orígens del republicanisme nacionalista: El Centre Nacionalista Republicà a Catalunya (1906-1910)* (Barcelona: Centre d'Història Contemporània de Catalunya, 2009); «La Segunda República y la Guerra Civil en Figueras», a *Figueras: Capital de la República: 1 de febrero de 1939* (Madrid: Congreso de los Diputados, 2010); «Els republicans de la primera Restauració a Figueres», a *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos*, 44 (2013), i «La proclamació de la Primera República a Figueres», a *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos*, 45 (2014).

Un altre aspecte que ha desenvolupat, en la línia de la seva especialitat, ha estat la literatura sobre viatges: «El Rosselló vist pels viatgers anteriors al tractat dels Pirineus (segles XV-XVII)», a *Fronteres, una visió des de l'Empordà: 2n Congrés de l'Institut d'Estudis Empordanesos* (Figueres: Institut d'Estudis Empordanesos, 2011), i «Medinaceli en la literatura de viatges, desde la Antigüedad hasta principios del siglo XX», a *Historia de Medinaceli* (Medinaceli: Ayuntamiento de Medinaceli, 2017).

En els darrers anys ha col·laborat habitualment amb el butlletí municipal de Vilamacolum *Vilamacharona*, en el qual ha donat a conèixer diferents aspectes de la vila, com ara: «Els aplecs de la sardana de Vilamacolum» (2009), «El cementiri de Vilamacolum ja té cent anys (1909-2009)» (2009), «Les primeres ordenances municipals de Vilamacolum conservades són de 1923» (2010), «Les antigues escoles públiques de Vilamacolum» (2001), «L'arribada de l'electricitat a Vilamacolum el 1926» (2011), «Necessitats de Vilamacolum l'any 1963» (2012), «L'evolució de la població de Vilamacolum (913-2012)» (2012), «El primer projecte de la xarxa de sanejament a Vilamacolum (1972-1978)» (2013), «Algunes notes per a la història de Vilamacolum» (2015), «Els refugjats de la Guerra Civil a Vilamacolum» (2016) i «Els intents per mancomunar el municipi de Vilamacolum amb Riumors (1928-1930) i Sant Pere Pescador (1968-1986)», (2014).

Ha tractat, també, alguns aspectes històrics sobre la seva vila nadiua: «La Guerra Civil en Bolaños, 1936-39», a *El Cronista Calatravo*, 104 (2011), i «La Guerra Civil en Bolaños, 1936-1939», a *Cuadernos de Estudios Manchegos*, 37 (2012).

Ha fet conferències i ha participat en congressos.

p. 539-540 **MORENO JIMÉNEZ, Francisco**
(Herrera, 28.I.1944) *Militar i pintor*

En els darrers anys ha participat en diferents concursos de pintura ràpida: a la 2a Marató de Pintura Ràpida del Castell de Quemancó (2009), on va aconseguir el segon guardó, i a l'11è Concurs de Pintura Ràpida de Caldes de Malavella (2010), on va guanyar el tercer premi d'aquarel·la.

p. 540 **MORET GUILLAMET, Rosa M.**
(Rabós d'Empordà, 13.VIII.1970) *Mestra*

Continua exercint el magisteri al municipi del Far d'Empordà.

Ha escrit *Mollet de Peralada* (2009), *Els aspres de l'Albera: Garriguella, Rabós d'Empordà, Vilamaniscle* (2013), en col·laboració amb altres autors, i *L'escola del Far d'Empordà* (2016), també en col·laboració amb altres autors.

p. 542 **MUNARRIZ SANS, Núria**
(Pamplona, 24.II.1928 - Castelló de la Plana, 5.III.2016) *Periodista*

p. 545 **MUÑOZ PAIRET, Irene**
(Figueres, 28.VIII.1979) *Filòloga i professora*

És professora funcionària de llengua catalana i literatura a l'educació secundària des del 2009, tasca que combina amb la de professora de literatura catalana de la llicenciatura d'estudis catalans de la Universitat de Perpinyà (2016-2017).

Complementa la docència amb la investigació i publica articles especialment sobre l'epistolari de Víctor Català i la recepció de l'obra de

l'escriptora a la premsa. Així, el 2009 publica l'epistolari entre Josep Pous i Pagès i Víctor Català (1905-1912) a *Els Marges*, 89. El 2011 guanya el premi Crida als Escriptors Joves per l'article «Història i recepció dels *Drames rurals*», a *Serra d'Or*, 621 (2011). També ha publicat «L'art plàstica de Caterina Albert», a *La Revista de Catalunya*, 287 (2014), i «Joan Maragall i Víctor Català, des del seu epistolari (1902-1911)», a *Haidé*, 4 (2015).

Durant l'any 2016, Any Víctor Català, treballa amb la Institució de les Lletres Catalanes per preparar les activitats d'homenatge a l'escriptora, amb motiu dels cinquanta anys de la seva mort. Així, comissaria l'exposició «Caterina Albert / Víctor Català: itinerari vital, intel·lectual i literari», produïda per la Institució de les Lletres Catalanes, i el 14 de febrer de 2016 inaugura l'Any Víctor Català a l'Ajuntament de l'Escala amb una conferència sobre l'escriptora. Al llarg de l'any participa en nombrosos actes d'homenatge a Caterina Albert: conferències, simposis, presentacions, lectures..., i publica el llibre *Caterina Albert - Víctor Català (1869-1966)* (Edicions Vitel·la, 2016), inclòs en la col·lecció «Dones Il·lustres de les Comarques Gironines», i el dossier *Caterina Albert / Víctor Català, des de l'Escala*, publicat en la revista escalenca *Camí de Ronda*. També participa en el col·loqui «El teatre còmic en català (1900-2016)», de la Universitat Queen Mary de Londres, amb la ponència «La comicitat i l'humor en el teatre de Víctor Català», el 28 i el 29 de juny de 2016.

p. 546 **MUÑOZ PFISTER, Glòria**
(Barcelona, 12.VIII.1949) *Pintora i professora*

En els darrers anys ha exposat individualment a la Sala Parés (Barcelona): «Camino astrales» (2008), «Índia» (2009), «Interior/Exterior» (2010), i «Re-naixement» (2012), i ha participat en la col·lectiva «Tauromaquias» (2010).

De manera col·lectiva, ha exposat a la Galeria Wally Findlay (Nova York, 2008) i a la mostra «Catalan painters», a la Galeria David Messum (Londres, 2010).

N

p. 549 **NABOT FINA, Jaume**
(Figueres, 15.IX.1921-30.V.2012)
Propietari

p. 550 **NARANJO CARRASCO, Mònica**
(Figueres, 23.V.1974)
Cantant

Ha compaginat les actuacions musicals amb la intervenció en programes i sèries de televisió.

El 2011, amb la peça «Emperatriz de mis sueños», participa en la telenovel·la mexicana *Emperatriz*. Aquest mateix any, surt a Mèxic l'àlbum *La más perfecta colección*, en el qual reuneix els seus millors èxits.

Ha publicat els àlbums *Tarántula* (2008), amb el qual va aconseguir un disc de platí; *Adagio Tour* (2009), amb el qual va fer una gira; *Esencial Mónica Naranjo* (2013); *Mónica Naranjo: 4.0 Tour* (2014), per celebrar els quaranta anys, i *Lubna* (2016), amb el qual va aconseguir un disc d'or.

Comparteix escenari amb cantants reconeguts com Marta Sánchez i María José a la gira «Ídolos en concierto» (2013). El 2014 presenta el seu primer llibre, *Come y calla*, amb un gran èxit de vendes.

Participa com a presentadora de televisió en el programa *¡A Bailar!* (2014) i com a membre del jurat en els programes *Tu cara me suena* i *El número uno*.

p. 551 **NAVARRO DURÁN, Rosa**
(Figueres, 16.XI.1947)
Filòloga, professora i investigadora

Ha continuat editant textos de l'edat d'or, des de novel·les picaresques com *La vida del Buscón*, de Quevedo (Edebé, 2008), *Relaciones de la vida del escudero Marcos de Obregón*, de Vicente Espinel (Biblioteca Castro, 2008), o *La vida y hechos de Estebanillo González*, de Estebanillo González (Biblioteca Castro, 2008), a tres continuacions de *La Celestina en Segundas Celestinas* (Biblioteca Castro, 2016). Des del 2002 ha publicat assaigs sobre la seva nova lectura de *La vida de Lazarillo de Tormes, y de sus fortunas y adversidades*, amb proves que demostrin l'autoria d'Alfonso de Valdés: *La verdad sobre el caso del «Lazarillo de Tormes»* (Cénlit Ediciones, 2010), i n'ha editat el text (Alianza Editorial, 2016). Al mateix temps, també ha editat *La segunda parte de Lazarillo de Tormes*, la qual atribueix a Diego Hurtado de Mendoza (Biblioteca Castro, 2010), com demostra a l'assaig *Tres personajes satíricos en busca de su autor (Lázaro de Tormes, el atún Lázaro y Caronte en su diálogo con Pedro Luis Farnesio)* (Universidad de Valladolid, 2011). Amb l'assaig *Pícaros, ninfas y rufianes: La vida airada en la Edad de Oro* (Edaf, 2012), li va ser atorgat el Premi Algaba.

En poesia de l'edat d'or destaca l'assaig *Gerardo Diego y la Fábula de Alfeo y Aretusa de*

Pedro Soto de Rojas (Fundación Gerardo Diego, 2013), i en teatre auri, l'antologia d'assajos *Por sus culpas o por sus gracias: Pasiones y trucos en el gran teatro áureo: De Lope a Calderón* (Calambur, 2016).

Té publicacions relacionades amb la literatura catalana: és autora d'*El Tirant lo Blanc i la seva presència en el Lazarillo de Tormes i en les novel·les de Cervantes* (Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2011). També té diversos assajos en els quals demostra que *Curial e Güelfa* és una novel·la històrica escrita per Manuel Milà i Fontanals, el descobridor del suposat manuscrit del segle XV: «The gothic novel Curial e Güelfa: an erudite creation by Milà i Fontanals», a *Imago Temporis: Medium Aevum*, X (2016).

És autora de nombroses adaptacions de clàssics per a infants i estudiants, des d'*El Quijote contado a los niños* (2005) a *La Biblia contada a los niños* (2012), *Novelas ejemplares*, de Miguel de Cervantes (2011), *La vida y obra de Teresa de Jesús contada a los niños* (2013), *Quién es don Quijote de la Mancha* (2015), *Romeo y Julieta*, de William Shakespeare (2016), i *La Ilíada contada a los niños* (2017).

p. 553 **NAVARRO SASTRE, Natàlia**
(Barcelona, 8.III.1966)
Historiadora i arqueòloga

Amb Sebastià Gafas Quaranta té dues filles, Alèxia i Júlia.

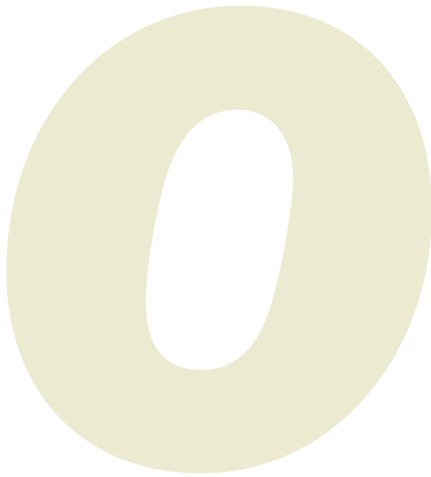
Treballa en l'àmbit de la gestió i la difusió cultural del patrimoni fotogràfic, dels arxius documentals i d'imatges, i de la promoció de la imatge contemporània i experimental.

Ha impartit conferències, ponències i cursos, i ha publicat sobre difusió cultural, arxivística, aplicacions informàtiques relacionades amb els arxius, l'arqueologia, la història i el patrimoni des del 1992 fins al present. Des del 2006 organitza cursos i seminaris relacionats amb el món de la fotografia des de la vessant de preservació i conservació, la tècnica i l'artística i creativa.

Ha fet difusió del centre INSPAI a les Jornades Varès (Girona, 2008); a les Jornades Catalanes de Fotografia (Tarragona, 2008); a les Jornades de Gestión de la Información (Madrid, 2009), a la Universitat Carles III (Madrid, 2008), i a les Jornades Catalanes d'Informació i Documentació (Barcelona, 2010), entre d'altres.

Ha organitzat, col·laborat, presentat i inaugurat més de vuitanta exposicions relacionades amb el món de la fotografia antiga i contemporània, l'arxiu d'imatges, la història i el patrimoni des del 1990 fins al present. Ha coordinat els catàlegs del Premi Joves Fotògrafs de les Comarques Gironines (del 2006 al 2016), i ha participat en diverses monografies, entre les quals: *Rafael Vilarrubias: Passió per la crònica gràfica*, en col·laboració amb Sònia Granel (Girona: 2007); *Estudi de camp de les col·leccions i dels fons fotogràfics dels ajuntaments de les comarques gironines*, en col·laboració amb Marta Grassot i Sílvia Padrós (Girona: 2010), i *Dani Duch: Fotografia de premsa, 1979-2011*, en col·laboració amb Sònia Granel (Girona: 2011). Ha col·laborat en publicacions periòdiques com *Frontissa*, *Cartipàs*, *Revista Contagi* o *Revista d'Andorra*.

p. 555 **NEGRE RIGOL, Jordi**
(Figueres, 24.VII.1944-30.I.2016)
Periodista i professor

p. 566 **OLIVERAS ALTRACS, Josep**
(*l'Escala, 26.XI.1951*) *Cantant*

El 2008, l'Institut Cervantes d'Atenes edita el llibre *Panarxaia eufonia*, amb la traducció al grec de la cançó «Quan dic l'Escala», i ofereix un recital amb motiu dels actes sobre Empúries que tenen lloc a la capital de Grècia. També adapta onze cançons per a la intèrpret Inma Serrano, que les enregistra en el CD *Inma I*, i és convidat per S'Albaida a participar en el CD *El pas d'en Rebull*, editat pel Consell Insular de Menorca i l'Ajuntament des Mercadal.

S'edita el CD *Fronteres...*, treball en què col·laboren Marina Rossell i Maria del Mar Bonet, amb direcció musical de Ferran Martínez, pròleg de J. M. Terricabras i Jaume Fàbrega, i introducció d'Eusebi Ayensa, i es presenta, en concert, a la Fira Mediterrània de Manresa.

El 2009 és finalista, amb la cançó «A Griselda...» (sobre un poema de Carles Fages de Climent), juntament amb Maria del Mar Bonet i Sílvia Cruz, al Premi Miquel Martí i Pol de poesia musicada.

També enregistra «Quan dic l'Escala» per al vídeo sobre Empúries que elabora el cinematògraf Kostas Vakkas.

El 2010 s'edita el DVD *Landscape and infrastructure for society*, que incorpora la cançó «Cor i arbre», i el DVD *Actuaciones paisajísticas*, realitzat per la Generalitat de Catalunya per al 3.er Congrés de Infraestructuras y Paisaje de Junta

de Andalucía / 9.º Taller del Consejo de Europa para la Aplicación del Convenio Europeo de Paisaje (Còrdova, 2010), que inclou la cançó «Tornarem a tenir barques».

Al mateix temps, en col·laboració amb Marina Rossell, inicia l'adaptació de cançons de Georges Moustaki per al CD *Marina Rosell canta Georges Moustaki*, que es publica el 2011.

El 2011, per iniciativa de Nikos Malliaris, és proposat per intervenir en el CD i el concert *Les anges vivent encore en Méditerranée*, juntament amb Lucio Dalla, Adamo i Angelo Branduardi, amb les cançons «A Griselda...» i «Amb un sol gest», sobre un poema de Miquel Martí i Pol (ambdues pertanyen al CD *Fronteres...*).

També enllesteix la musicació de dotze poemes sobre dotze poetesses mediterrànies per al seu nou CD *D'un mateix mar*, que l'estiu de 2012 presenta al festival Portal Blau (l'Escala-Empúries). També el 2012 participa en el gran concert de Laurentis Maxairitsas, en el qual comparteix escenari amb Branduardi i Adamo, entre d'altres.

El 2013 veu la llum la segona edició del doble CD de Laurentis Maxairitsas *Les anges vivent encore en Méditerranée* i participa amb cantautors bascos i el gallec Xoan Curiel en l'enregistrament del DVD *Marrodán kantatzen* per a Euskal Telebistak, treball amb adaptacions catalanes del poeta basc Marrodán fetes per J. Tero.

Contracta el segell discogràfic Temps Record per al seu novè àlbum, *D'un mateix mar*, que

enregistra amb direcció musical i producció de Ferran Martínez. L'European Cultural Centre of Delphi el convida a oferir un recital sobre poemes de Kavafis en l'acte de clausura del simposi internacional «C.P. Cavafy, hellenic and universal», que té lloc al teatre antic de Delfos amb motiu dels cent cinquanta anys del naixement del poeta d'Alexandria.

El 2014, en col·laboració amb Marina Rossell, selecciona i adapta nou cançons de Georges Moustaki per al segon volum del CD *Marina Rossell canta Moustaki*.

p. 567 **OLIVERAS DURAN, Sebastià**
(Capmany, 13.VIII.1952) *Mestre*

L'any 2012 es va jubilar de les seves tasques professionals en l'ensenyament.

Ha dirigit el *Diccionari pràctic i complementari de la llengua catalana*, consultable a Internet (www.dicpc.cat).

En els darrers temps ha publicat: *Balada del senyor Ramon* (Girona: Papers on Demand, 2009), un poema eròtic basat en la llegenda del senyor Ramon, el de les criades; el llibre de poesia per a infants *Del pati de l'escola estant* (2012) (inicialment pensat amb el títol de *Minyonies*), amb dibuixos d'Eva Riubrugent i Brujats, i *Tres*

amics ben diferents: l'Avi, la Neta i la Gossa / Three very different friends: the Grandad, the Granddaughter and the Dog (2016), tretze converses amb opinions a tres nivells (avi, neta i gos), a cadascuna de les quals es parla de temes diferents com la guerra, l'anorèxia, les tradicions catalanes, l'esport o bé els costums dels animals.

Té preparat el llibre *Pensaments d'un mestre fracassat*, relacionat amb els anys de permanència en el món educatiu.

p. 568 **OLIVERES TERRADES, Narcís**
(Figueres, 29.III.1930) *Advocat i polític*

En la legislatura de 1986-1989 va ser portaveu adjunt del Grup Parlamentari de Convergència i Unió. Va mantenir una intensa relació, tant en l'àmbit personal com en el parlamentari, amb Ramon Trias Fargas, que n'era el primer portaveu. En la legislatura de 1989-1993 va ser nomenat membre de la Mesa del Senat.

Ha impartit classes de dret públic de Catalunya i dret parlamentari a la Universitat de Girona.

Al llarg dels darrers anys ha mantingut una vida política molt activa, significadament independentista. Ha participat en actes i ha pronunciat conferències.

És un col·laborador habitual d'*El Punt Avui*.

P

p. 574 **PADERN FAIG, Joan**
(*Colera, 30.I.1924-Blanes, 22.IV.2016*) Pintor

L'any 2012 va exposar la sèrie «Geometries» a Blanes, una sèrie de creacions abstractes que recorden dos grans pintors: Gaudí i Miró.

La darrera exposició va ser «Joan Padern, aquarel·lista. De la Costa Brava a Amèrica (1946-1967)», el 2015, a Blanes, la seva vila d'adopció.

L'Ajuntament de Blanes li va atorgar el títol de fill adoptiu el 1998, i l'any 2007 Padern va fer donació del seu fons documental i d'una part de la seva obra pictòrica al consistori blanenc.

Pintor de renom internacional, la seva obra es pot visitar en diferents museus d'arreu de Catalunya, així com de l'estranger.

p. 576 **PADROSA BARÓ, Albert**
(*Figuera, 16.III.1933-30.IX.2014*) Escriptor

La darrera aportació fou *Infidelidad en rojo* (2012).

El 8 de novembre de 2013, l'Associació Amics del Castell de Sant Ferran va retre homenatge a Albert Padrosa, «el senyor del crim».

p. 576 **PADROSA BROSSA, Miquel**
(*Riumors, 4.XII.1924-Castelló d'Empúries, 5.I.2014*) Veterinari

p. 576-578 **PADROSA GORGOT, Maria Inés**
(*Girona, 8.X.1954*)
Historiadora de l'art, arxivera i bibliotecària

L'any 2016 assumeix les tasques d'arxivera del palau de Peralada, les quals complementa amb les de bibliotecària.

Ha continuat promocionant els fons peraladencs mitjançant el comissariat d'exposicions anuals, entre les quals cal destacar: «Jardins de paper» (2011), «Viatges i viatgers: de Colom als comtes de Peralada» (2012), «Els comtes de Peralada i Mallorca» (2013), «Damià Mateu i Bisa (1864-1935). Empresari, promotor i col·leccionista» (2014), «Ramon Muntaner (Peralada, 1265 - Eivissa, 1336)» (2015) i «Cervantes, 400 años» (2016). També ha pronunciat conferències sobre els seus fons, ha participat en congressos i màsters, i ha publicat articles en diferents revistes especialitzades, com *Alumina* (Pàdova).

Habitual col·laboradora d'*El Butlletí* de Peralada, en els darrers anys ha publicat diversos articles fruit de la recerca a l'Arxiu del Regne de Mallorca, els quals han servit per revalorar el patrimoni peraladenc: «El Teatre de *Palaci*» (2011); «La creació del raval de sant Joan (1)» i «La creació del raval de sant Joan (2). El plànol parcel·lari del Reial Agrimensor Francisco Botinyà» (2012); «Les propietats dels Rocabertí a Peralada i la formació del Parc del Castell» (2013); «Els Diorames de la Família Mateu-Quintana i els seus artífexs, Joan Torner i Martí

Castells» (2013); «Damià Mateu Bisa, empresari, promotor i col·leccionista (1864-1935)» (2014); «Muntaner, Parera i la Galeria de Catalans Il·lustres» (2015); «La celebració de la mort al Casal del Rocabertí» (2016), i «L'església del convent del Carme de Peralada (1875-1891). De l'estat ruïnós a la intervenció dels millors professionals del Modernisme (Jerònim Granell, Antoni Rigalt, August Font i Gian-Domenico Facchina)» (2016), on es dona a conèixer l'autoria de diferents representants del modernisme, entre els quals es troba Antoni Rigalt, l'executor dels vitralls. Tots aquests descobriments queden reflectits en el llibre *La reforma de l'església i el convent del Carme de Peralada (1875-1895)* (2017).

Ha coordinat les monografies *Els comtes de Peralada i Mallorca* (2012), catàleg de l'exposició dedicada als Rocabertí, i *Damià Mateu i Bisa: empresari, promotor i col·leccionista* (2014).

Ha col·laborat en diverses obres com: *Álvarez de Castro y su tiempo / i el seu temps (1749-1810)* (Madrid: 2010), amb «La documentació sobre la Guerra de la Independència a la Biblioteca del Palau de Peralada»; *El Discòbol de Don Quixotte* (Perpinyà: 2010), de Jean Casagran, amb «Mil i un Quixots a Peralada»; *700 anys de l'Hospital de Figueres* (2013), en col·laboració amb Joel Colomer, Miquel Àngel Fumanal i Antoni Egea, amb el capítol «De la Guerra Civil fins avui (1936-2013)», i *Jueus del rei i del comte* (Girona: 2013), dedicada a Mn. Miquel Pujol, amb «Mossèn Miquel i la comunitat de Castelló: una aproximació bibliogràfica».

Ha escrit, també, la monografia editada per la Diputació de Girona *Peralada* (2015).

Des del punt de vista de la història de la fotografia, ha participat en les iniciatives següents: en la monografia *Joan Vehí i el seu escenari, Cadaqués* (Girona: 2010), amb «La mirada artística de Joan Vehí»; en l'obra *El castell de Sant Ferran de Figueres* (2010), de Pere Buxeda, amb l'escrit «Imatges del castell de Sant Ferran de Figueres. Fotògrafs i editors»; ha donat a conèixer la figura del fotògraf amateur Francesc Castellví Vila (1877-1941) (2016), i ha participat en les XIV Jornades de la Imatge (Girona, 2016), amb la comunicació «Los Rocabertí, nobles catalanes, fotògrafs y protectores del incipiente arte

fotográfico» (<http://www.girona.cat/sgdap/docs/qbsoUucc-padrosa-text-amb-fotos.pdf>).

Finalment, l'exposició de la biblioteca peraladenc del 2017 «L'arxiu fotogràfic de *Palaci*» versa sobre els fons fotogràfics preservats allà.

Des del punt de vista de la història de la música, ha elaborat l'estudi de la biografia *Ramon Basil i Brujó, Figueres 1873-1938*, llibret que acompanya el CD dedicat a compositors gironins, de la col·lecció «Fonoteca de Cobla», de la Cobla Ciutat de Girona, amb música de l'autor esmentat.

Ha prologat l'obra del pintor Jordi Jubany (galeria El Claustre, 2016).

Ha continuat aprofundint en biografies i temes empordanesos, i ha col·laborat en diferents portals en línia, com *Arxivae*, del grup d'arxivers de l'Alt Empordà, de la qual és membre fundador, on ha realitzat diversos documents del mes (<http://arxivae.blogspot.com.es>); *Diccionari d'historiadors de l'art catalans* (<http://dhac.iec.cat>), *Galeria de metges* (<http://www.galeriametges.cat>), o *Jardins i jardiniers* (<http://jardinsijardiniers.espais.iec.cat>). També ha col·laborat en mitjans impresos, com el *Diari de Girona* i el seu *Dominical*, els setmanaris *Empordà* i *Hora Nova*, i les revistes *Alberes* i *Revista de Girona*.

Jaume Cristau li ha dedicat la sardana *Inés Padrosa. A la formigueta que recerca històries per deixar-les dins els llibres* (2013).

p. 579 **PAGÈS BLANCH, Pelai**
(*Sant Pere Pescador, 24.XI.1949*) *Historiador*

Les darreres aportacions individuals han estat: *Andreu Nin: Una vida al servei de la classe obrera* (2009), en versió castellana ampliada com a *Andreu Nin: Una vida al servicio de la clase obrera* (2011); *Les lleis repressives del franquisme (1936-1975)* (2009); *El sueño igualitario entre los campesinos de Huesca: Colectividades agrarias durante la guerra civil (1936-1939)* (2013), publicada en versió francesa com a *Le rêve égalitaire chez les paysans de Huesca, 1936-1938* (2016); *War and Revolution in Catalonia, 1936-1939* (2013), i *Justícia i guerra civil: Els tribunals de justícia a Catalunya (1936-1939)* (2015).

A *La llavor de la llibertat: La Segona República a Catalunya: Un país en tensió: 1934-1936*

(2015), ha escrit: «El poder del poble. Les organitzacions obreres uneixen forces amb la creació del POUM» i «Josep Tarradellas i Joan. L'habilitat política d'un home de govern. L'eficaç organització de les indústries de guerra». A *Crisis i canvis de règim a Espanya i Catalunya (1898-2015)* (2015), ha escrit «Comunistes, socialistes i marxistes davant dels canvis històrics».

Ha col·laborat com a autor de capítols en obres col·lectives referides a la Guerra Civil espanyola, a la repressió franquista i a la història i els moviments obrers a Catalunya.

A *Més de 200 anys d'escola a Sant Pere Pescador* és autor dels capítols «Els orígens de l'escolarització obligatòria: la lluita per l'educació i la cultura», «Els anys republicans: els grans canvis i les grans transformacions» i «El franquisme: el retorn al passat. La fi del franquisme: el retorn d'una escola activa. La democràcia: els reptes dels darrers quaranta anys» (Sant Pere Pescador: 2015).

Així mateix, a *Los niños de la guerra cuentan su vida, cuentan tu historia* és autor del capítol «Los niños de la guerra, recuerdos de sus vidas» (Ministerio de Empleo y Seguridad Social, 2015).

Ha publicat articles sobre temes similars a les revistes *L'Avenç*, *El Temps*, *Viento Sur* o *Ebre 38*. Ha participat en nombrosos congressos a Catalunya, el País Valencià, Itàlia o França. Ha estat comissari de diverses exposicions: «La retirada. La fi de la guerra civil, 70 anys després» (2009), a València, i «POUM! 75 anys d'història» (2011), al Museu d'Història de Catalunya, al Museu de Lleida i al Museu de l'Exili de la Jonquera.

Té en preparació l'edició de les obres col·lectives *Víctor Serge, la consciència de la revolució* (2017), de la qual és codirector, i *La degeneración de la URSS y la guerra civil espanyola: La lucha contra el stalinismo y la regeneración del socialismo: Escritos de Víctor Serge (1936-1947)* (2017), de la qual és l'editor.

p. 583 **PAGÈS IGLESIAS, Joan**
(Llançà, 23.I.1856-7.III.1930) Ermità

Va escriure *Dessengany del món: Sementiri de la Vila de Llansà: Suspirs de tres calabres aprop lo un del altre* (Figueras: c. 1904).

p. 583 **PAGÈS JORDÀ, Vicenç**
(Figueres, 14.XII.1963) Escriptor i professor

És professor de llengua i estètica a la Universitat Ramon Llull.

Les darreres aportacions han estat: *El llibre de l'any: Almanac literari* (2011), amb il·lustracions de Joan Mateu, *Dies de frontera* (2014) i la reedició de la novel·la publicada l'any 1996 *El món d'Horaci* (2016).

Ha dut a terme la selecció i el pròleg de l'*Antologia de contes* de David Foster Wallace (2016) i ha escrit el llibre infantil *La llentia viatgera* (2013).

Ha col·laborat en diferents publicacions periòdiques i rotatius, entre els quals cal esmentar la *Revista de Girona*.

Els jugadors de whist va rebre el Premi Crexells, atorgat per l'Ateneu Barcelonès, a la millor novel·la de l'any 2009. El 2013 va rebre el Premi Sant Jordi de novel·la per l'obra *Dies de frontera*.

p. 584 **PAGÈS PÉREZ, Carme**
(Figueres, 19.XII.1948) Professora i poetessa

L'any 2011 assoleix la llicenciatura en filologia catalana i l'especialització en lingüística catalana (UOC).

Ha continuat impartint la docència de català i manté viva l'activitat cultural relacionada amb la participació en vetllades poètiques, la impartició de conferències i la vinculació a associacions com Atenea o Òmnium Cultural.

Ha format part dels premis de la Nit de Sant Jordi de la Catalunya Nord (2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015 i 2016), i ha estat mantenedora de la Festa de la Poesia de la Societat Coral Erato (2013, 2014, 2015 i 2016) i presidenta dels Jocs Florals de la Ginesta d'Or (2014).

Ha prologat els llibres *Sense més ni més* (2008), de Quim Ponsa; *Terra & cor: Quermançó i altres poemes* (2009) i *Terra & cor: Sant Salvador i altres poemes* (2015), de Maria Terrades, i *Empordà, arrel de la meua vida* (2015), de Montserrat Cufí.

Una selecció de les seves poesies ha estat publicada amb els títols *L'agulla del destí*

(Figueres: 2011) i *Al·legorismes profans* (2017), amb aquarel·les d'Anna Velaz. Alguns dels seus poemes han estat musicats, la major part per Joan Falgarona Canadell.

Als guardons anteriors, cal sumar-hi: Gran Medalla, atorgada als Jocs Florals, per la Companyia Literària de la Ginesta d'Or (Perpinyà, 2009), per la poesia musicada per Carles Vidal (Barcelona) *Pren l'amor*; Flor Natural (Ginesta d'Or), màxim guardó atorgat cada dos anys per la Companyia Literària de la Ginesta d'Or, pel recull de poemes *Bitàcola vital* (2010); Medalla de la Vila de Perpinyà (2010), i Premi Indiketa del Consell Comarcal de l'Alt Empordà (2013). També és nomenada mestra en gai saber per la Companyia Literària de la Ginesta d'Or (Perpinyà, 2011) i distingida com a mantenidora del Col·legi de la Companyia Literària i dels Jocs Florals de la Ginesta d'Or (Perpinyà, 2013).

p. 587 **PALAU MASSOT, Jaume**
(Castelló d'Empúries, 1931-2.VI.2016) *Música*

p. 590 **PALLÉ MANZANO, Pere Lluís**
(Peralada, 23.III.1958) *Astrofísic*

Del 2009 al 2016 ha estat investigador principal del grup intern d'investigació de l'Institut d'Astrofísica de Canàries (IAC) anomenat Sismologia Solar, Estelar y Búsqueda de Exoplanetas (SSEBE), dins del qual s'estructura i s'organitza la investigació en aquests camps i s'estableixen les estratègies que cal seguir. Consta d'uns dotze membres de totes les classes: estudiants de màster, estudiants de tesi, contractats, estudiants de postdoctorat, investigadors fixos i professors del Departament d'Astrofísica de la Universitat de La Laguna.

A l'IAC coordina els projectes europeus finançats pel Framework Program 7 i l'Horizons 2020 de la Comissió Europea: SPACEIN (2013-2016) i IRSES (2010-2013), ambdós relacionats amb l'enfortiment de la investigació en heliosismologia i astereosismologia als centres d'investigació europeus més rellevants.

Del 2008 al 2013 ha dissenyat nous instruments en heliosismologia, com GOLF-NG, un nou espectrofotòmetre solar per dispersió ressonant

que millora les prestacions del seu antecessor (GOLF a bord de l'observatori espacial SOHO) quant a la sensibilitat per detectar i caracteritzar els models gravitatoris de pulsació del Sol, i que ha estat provat i verificat al Laboratori Solar de l'Observatori del Teide.

Des de l'any 2010, participa en el projecte SONG (Stellar Observations Network Group), l'objectiu del qual és establir una xarxa de telescopis robots d'un metre desplegats al llarg del globus terraquí a fi de dur a terme observacions de les pulsacions en estrelles en distints estats evolutius i analitzar i usar les tècniques d'astereosismologia per estudiar-les i caracteritzar-les. El 2013 el primer node de la xarxa entrà en operació a l'Observatori del Teide (IAC), sota la seva direcció i responsabilitat. El segon node ha entrat en operació el gener del 2017 a l'Observatori de Delingha, a la Xina.

El 2016 es van començar a explotar científicament les dades astrosismològiques que la missió espacial Kepler (NASA) havia proporcionat del 2010 al 2014. Així mateix, està prevista l'elaboració del programa d'observacions coordinades de SONG amb la futura missió espacial TESS (Transiting Exoplanet Survey Satellite) de l'agència espacial NASA, que estarà en òrbita el 2018.

Del 2009 al 2016 ha estat codirector d'una tesi doctoral i director de dos treballs de fi de grau i de dues tesis de màster.

Pel que fa a les activitats de divulgació, en el període del 2013 al 2016 s'ha desenvolupat a les set illes de l'arxipèlag el projecte «SolarLab» (<http://www.iac.es/solarlab>), el qual ha comptat amb una participació d'uns quinze mil alumnes de primària i secundària i en el qual reberen formació més de tres-cents professors.

Del 2009 al 2016 ha participat en diferents projectes educatius destinats a escolars amb discapacitats visuals i sense entorn de l'astrofísica, finançats en cinc convocatòries per la Fundació Espanyola de Ciència i Tecnologia (FECyT) del Ministeri d'Educació i Cultura.

p. 592 **PALMA MUÑOZ, Montserrat**
(Figueres, 24.VII.1959) *Pedagoga i diputada*

És la gran de quatre germans: tres noies i un noi. En l'àmbit polític ha estat diputada al Congrés

(1996-2011), portaveu del Grup Parlamentari Socialista en Educació, Política Universitària, Ciència i Innovació (2004-2011) i ponent de la Llei orgànica d'educació (2006), de la Llei orgànica de modificació de la Llei orgànica d'universitats (2007) i de la Llei de la ciència, la tecnologia i la innovació (2011).

En l'àmbit acadèmic i universitari és doctora en psicologia per la Universitat de Girona (UdG), professora del Departament de Psicologia de la UdG en l'Àrea de Psicologia Evolutiva i de l'Educació, membre del grup de recerca Qualitat del Procés d'Ensenyament-Aprenentatge i Formació del Professorat i membre del grup de recerca interuniversitari SINTE (Seminari Interuniversitari d'Investigació sobre Estratègies d'Ensenyament i Aprenentatge).

Imparteix docència en diferents estudis de la Facultat d'Educació i Psicologia de la UdG i des del 2013 és la directora del Centre Associat de la Universitat Nacional d'Educació a Distància (UNED) a Girona.

Els darrers anys ha centrat l'activitat investigadora en educació superior i política universitària, en particular la desenvolupada entorn la seva tesi doctoral: *El Espacio Europeo de Educación Superior en España: análisis de los debates parlamentarios, 1999-2010* (2012).

Ha publicat diferents articles i treballs sobre educació superior i política universitària, entre els quals destaquen: «Bologna desde el parlamento español: 10 años de política universitaria», a *La Cuestión Universitaria*, 5 (2009); «El contrato de la universidad con la sociedad», a *El día después de Bologna*, de F. Michavila, M. Ripollés i F. Esteve (eds.) (Madrid: Editorial Tecnos, 2011); «Innovación y aprendizaje: un nuevo modelo para la formación universitaria: ¿por qué y para qué?», a *Arbor: Ciencia, Pensamiento y Cultura*, 187, 3 (desembre 2011); *Contra la crisis, talent* (Figueres: 2011), i «Marco legislativo actual de la transferencia de conocimiento en España», a *Informe CyD 2011*, 2012.

Des del 2012 és membre del Consell Assessor de la Càtedra UNESCO de Gestió i Política Universitària de la Universitat Politècnica de Madrid.

p. 594 **PAPELL CARRERAS, Bernat**
(Figueres, 1821-Seta, 31.III.1877)
Compositor i organista

Fill de Miquel Papell Homs, manyà, i d'Eulàlia Carreras Prats, ambdós naturals de Girona.

p. 595 **PARADA SOLER, Montserrat**
(Vilanant, 10.VI.1968)
Farmacèutica i fitoterapeuta clínica

És doctora en farmàcia (2008) i té un postgrau en fitoteràpia clínica (2015).

Els vint anys de recerca en etnobotànica li han permès conèixer i atresorar informació sobre el coneixement popular de les plantes de l'Alt Empordà i, amb l'objectiu de retornar-lo a la societat d'on prové, juntament amb altres membres de l'equip de recerca ha organitzat xerrades a les escoles i nombroses conferències de difusió etnobotànica (algunes de les quals «disfressades» de tallers, com el d'elaboració de ratafia, en què, a més de preparar aquest licor, s'expliquen les propietats tradicionals de les plantes que el produeixen). També ha publicat articles en revistes divulgatives, com la revista *Alberes*.

Dins l'àmbit de la difusió, és coautora de llibres sobre el coneixement popular de les plantes: als títols anteriors ja esmentats en el *Diccionari biogràfic de l'Alt Empordà* (2009) cal sumar-hi *Plantes alimentàries del Pirineu català* (2012).

L'any 2010, juntament amb el doctor Joan Vallès, va obtenir la XI Beca de Recerca Ciutat de Figueres pel treball titulat «La població de Figueres i les plantes: Una aproximació etnobotànica a la ciutat a través del saber de grans i joves, dels horts familiars i del mercat», que va culminar amb la publicació del llibre *Figueres, natura i cultura: Una aproximació etnobotànica* (2015).

És membre de l'equip de recerca etnobotànica de la Universitat de Barcelona i l'Institut Botànic de Barcelona (www.etnobioc.cat) i col·laboradora de l'equip català codirigit pels doctors Joan Vallès i Teresa Garnatje, el qual és subvencionat pel Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient i es dedica a recopilar, en *l'Inventario español de los conocimientos tradi-*

cionales, el coneixement tradicional de plantes i ecosistemes vegetals de l'Estat espanyol.

L'any 2011, l'Institut d'Estudis Catalans, en la LXXX convocatòria dels premis Sant Jordi, li va concedir el Premi Pius Font i Quer de botànica per la tesi doctoral *Estudi etnobotànic de l'Alt Empordà*.

En l'àmbit de la difusió, va col·laborar en el programa *Esto es vida*, emès a TVE-1 de l'octubre del 2015 al gener del 2016. Com a presentadora, va gravar deu programes de televisió titulats *Natural style*, sobre preparacions a base de plantes amb propietats medicinals (tres per programa), de la productora Babinet, SA (Bilbao).

Ha treballat gairebé durant vint-i-cinc anys a la farmàcia Perxas. Actualment és la directora tècnica del Laboratori Bioforce España A. Vogel, amb seu a Barcelona.

p. 596 **PÀRAMO PONSETÍ, Carles**
(Barcelona, 20.VIII.1949) *Polític*

El 31 de juliol del 2007 va deixar la presidència de la Diputació de Girona i es va reincorporar al seu lloc de treball a Caixa de Girona, on va desenvolupar un projecte de banca institucional fins al setembre del 2009, quan va complir seixanta anys i es va prejubilar.

Després de guanyar les eleccions del 2007, Convergència de Roses va perdre l'alcaldia, que va quedar en mans d'un quadripartit, circumstància que el va convertir en cap de l'oposició.

A les eleccions del 2011 va assumir, de nou, l'alcaldia i la va exercir fins a l'agost del 2013, data en què hi va renunciar, tot i que es va mantenir com a regidor fins al final del mandat. En paral·lel, a les eleccions legislatives del 2011 va ser elegit diputat a les Corts per la demarcació de Girona per CiU. Fins al final de la desena legislatura va ser ponent del Grup Parlamentari Català en la tramitació de diverses lleis, entre les quals destaca la de racionalització i sostenibilitat de l'Administració local, portaveu de la Comissió Mixta del Tribunal de Comptes, i va intervenir en les comissions de pesca i medi ambient i en la tramitació de la Llei de costes (2013), amb la qual va aconseguir avenços importants en favor dels propietaris d'Empuriabrava i Santa

Margarida, Roses. El gener del 2015 va deixar l'escó.

El 2011, renovat a l'alcaldia de Roses, va acceptar el repte de presidir, per delegació, la presidència del Consorci de la Costa Brava, entitat local de l'aigua, d'abastament i sanejament, que integra els vint-i-set municipis de la Costa Brava, càrrec en el qual va tornar passades les eleccions municipals del 2015.

El juny del 2015 va tornar a l'Ajuntament com a primer tinent d'alcaldia després que la candidatura de Convergència, encapçalada per Montserrat Mindan, tornés a guanyar les eleccions i l'alcaldia. Des d'aquesta data fins avui és el responsable de la Regidoria d'Urbanisme, Medi Ambient i Patrimoni Històric.

p. 597 **PARÉS MASDEVALL, Sara**
(Figueres, 6.X.1971) *Professora de música*

Continua compaginant l'ensenyament al Conservatori Isaac Albéniz de Girona amb les actuacions musicals.

Pel que fa a la música antiga, el seu repertori inclou música medieval, renaixentista i barroca. Ha estat membre dels grups Affetti Musicali i La Caravaggia, i ha col·laborat amb el grup Orphenica Lyra, dirigit per J. M. Moreno. Actualment forma part dels grups Ensemble L'Albera, Sforzinda Consort i Vespres d'Arnadí, amb els quals ha actuat en festivals prestigiosos d'àmbit estatal i europeu i en sales com l'Auditori de Barcelona, l'Auditori de Girona, el Palau de la Música Catalana i l'Auditori Nacional de Madrid.

Ha participat en diverses produccions al Gran Teatre del Liceu de Barcelona: el concert *Händel* (temporada 2007-2008); *L'incoronazione di Popea*, de Claudio Monteverdi (temporada 2008-2009); *Cortesanes en l'òpera* (temporada 2008-2009); *Tamerlano*, de G. F. Händel (2011), i *Agrippina*, de G. F. Händel (temporada 2013-2014).

Ha realitzat enregistraments per a Catalunya Ràdio, la televisió basca, TV3, el Canal 33, Rac1 i COM Ràdio, i ha participat en la banda sonora de diverses pel·lícules amb música de Carles Casas: *Ave Maria*, *No ploris*, *Germaine* i *El portero*.

Ha enregistrat, entre d'altres, els CD: *Ávila mística* (Maria Laffitte, Centro Internacional de Estudios Místicos, Ayuntamiento de Ávila), *Strana armonia d'amore* (L'Albera, La Mà de Guido), *Missa Rex Virginum* (J. de Anchieta, Capilla Peñafloreda, K617), *Il primo libro de mottetti* (O. di Lasso, Ars Harmònica), *Juditha triumphans* (A. Vivaldi, Acadèmia 1750, VR-0001), *Pièces de symphonie* (Ch. Desmazures, Vespres d'Arnadí, Musièpoca) i *Anna Maria Strada* (G. F. Händel, Vespres d'Arnadí, Musièpoca).

Amb l'Ensemble L'Albera va rebre el primer premi del Concurs d'Interpretació Històrica de Sevilla (2000).

p. 600 **PASSOLAS REITG, Joan**
(Figueres, 1.III.1927-18.IX.2016) *Músic*

p. 602 **PATLLER GAPEAN, Josep**
(Barcelona, s. XVIII) *Mestre*

Va ser nomenat metre de primeres lletres l'any 1770. Va exercir com a mestre en diferents pobles: Torroella de Montgrí, Maçanet de Cabrenys, Girona i Castelló d'Empúries. En alguns va ser, també, ensenyant de gramàtica.

p. 603 **PAU NEGRE, Joan Maria**
(Llançà, 25.X.1942)
Aparellador, fotògraf i activista cultural

La seva afició a la fotografia l'ha dut a publicar algunes monografies en què recull una selecció de les seves obres. És el cas de *L'altra mirada* (Girona: 1992), amb text de M. Àngels Anglada, i *La llum del Mont* (Llavaneres: 2011), amb fotografies de la Mare de Déu del Mont i text de Josep M. Puigverd.

Ha dissenyat les cobertes de les publicacions: *Sol ponent* (Olot: 2000) i *Rodes i creus* (Olot: 2001), ambdues de Josep M. Salvatella, i *Llançanencs d'or* (Olot: 2002), de Jaume Comellas.

Ha estat el prologuista de l'obra *Dins la pell* (Anglès: 2011), de M. Dolors Figueras, Rosa M. Noguer i Josep M. Julià.

Ha estat guardonat amb la Llança d'Or (2011).

p. 640 **PEÑARANDA PONS, Lluís**
(Barcelona, 29.XII.1947-Figueres, 11.X.2010)
Creador interdisciplinari i artterapeuta

L'any 2017, al Museu de l'Empordà (Figueres) té lloc l'exposició retrospectiva «Flor de cotó». El mes de maig es presentarà al Museu de Granollers.

p. 605 **PÉREZ SÁNCHEZ, Paco**
(Rosal de la Frontera, 17.XII.1962) *Cuiner*

L'any 2006 va obtenir la primera estrella Michelin i el 2010 li va ser atorgada la segona pel restaurant Miramar de Llançà. En aquell moment, va esdevenir un dels setze restaurants d'Espanya amb dues estrelles Michelin, i l'any 2016 és un dels vint-i-vuit d'aquesta categoria. Amb relació al tipus de cuina, manté la carta amb plats clàssics i els menús són, principalment, d'avantguarda.

L'any 2012 va ser un moment de grans renovacions, de la sala i de la creació del taller de recerca i desenvolupament, lloc de reunió per coordinar i debatre nous projectes.

S'ha implicat, també, amb altres projectes: dirigeix Enoteca, un dels restaurants de l'Hotel Arts de Barcelona, en el qual ha assolit dues estrelles Michelin; el restaurant The Mirror (Barcelona); el restaurant Das Stue de Berlín, que va aconseguir una estrella Michelin el 2013, i, en una altra categoria, l'hamburgueseria La Royale (Barcelona).

p. 606 **PERXAS DALFÓ, Salvador**
(Figueres, 11.IX.1916-12.II.2012) *Empresari*

p. 608 **PERXÉS SANTOMÀ, Maria**
(Agullana, 26.VIII.1927-Figueres, 1.VI.2015)
Bibliotecària

p. 618 **PICAS PONS, Francesc d'Assís**
(l'Ametlla de Merola, 2.X.1921)
Escriptor i agent de duanes

Continua col·laborant en els setmanaris figuerencs.

p. 621 **PICHOT SOLER, Antoni**
(Figueres, 5.I.1934-12.VI.2015)
Pintor, signa amb el nom Pitxot

L'any 2014, al castell de Púbol, se li va dedicar l'exposició «Dalí-Pitxot. L'al·legoria de la memòria», la qual va gaudir de catàleg i documental, el qual va rebre el Golden Prize d'Avicom (Comitè Internacional de l'Audiovisual i les Noves Tecnologies de la Imatge i del So de l'ICOM (Consell Internacional de Museus).

Antoni Pitxot va traspasar el mateix dia que s'inaugurava l'exposició «Dalí. Pitxot. Cadaqués. Entorn a la pintura», al Museu de Cadaqués.

El 19 d'octubre de 2014 l'Ajuntament de Figueres li va fer l'entrega de la Fulla de Figuera de Plata, i el 10 de març de 2015 el Ple de l'Ajuntament de Cadaqués va aprovar el nomenament com a fill predilecte del municipi.

p. 625 **PLA COSTABELLA, Francesc**
(Sant Pere Pescador, 12.XI.1935)
Director teatral

De tota la seva experiència en teatre, segurament el repte més important va ser el muntatge de la tragèdia *Macbeth*, en el qual participaren els grups de La Unió Fraternal de Roses, el Grup de Teatre de Castelló d'Empúries i l'Elenc Santperenc.

Ha estat director del grup de teatre del Casal de Jubilats de Figueres (2005-2010), que es van estrenar amb la representació de *La ferida lluminosa*, mentre que la darrera obra que van portar a escena va ser *El procés de Diana Burton*. L'any 2006 estrenaren un sàinet, obra del biografat, titulat *Fantasia teatral*, i el 2008, al Teatre El Jardí, l'obra *Festa major*, també de la seva autoria, en la qual participaren tots els grups del casal.

Ha dirigit, també, el grup de teatre del Casal de Jubilats de Marçà (2007-2012), que van debutar amb *Madame Verdú*, d'Adriano Ortega, i van cloure amb *L'embolic*, d'Artur González.

També ha estat responsable del grup de teatre del Casal de Jubilats d'Espolla (2009-2014), que s'iniciaren amb *Un músic de regiment*, de Josep M. Pous, i acabaren amb l'adaptació de *Jo seré el seu gendre*, de Jaume Vilanova.

p. 626 **PLA ESPARRAGUERA, Emília**
(Figueres, 6.X.1933) Locutora i sardanista

L'any 1962 va entrar a formar part de la Junta del Foment de la Sardana, entitat de la qual va ser presidenta, i hi va romandre fins a l'any 2015.

Des del 1989 fins al 2014 va organitzar regularment autocars per dur els balladors figuerencs als aplecs d'arreu de Catalunya. La seva presència als aplecs ve de lluny: hi va començar a anar amb només divuit anys, i més tard s'hi va afegir Nuri Trias i Astorga, companya i amiga inseparable des de llavors.

De 1996 al 2016 va ser monitora de sardanes al Casal de la Gent Gran de Figueres.

A la llista de sardanes dedicades, cal afegir-hi dues sardanes més: *La reina de les sardanes*, de Joan Escapa, de Peralada, i *El joglar i la sardanista*, de Jaume Cristau, estrenada a l'Aplec de Figueres del 2013.

L'any 2014 va ser guardonada amb la Rosa d'Or i una placa de la població d'Anglès. Entre l'any 2014 i l'any 2016 va rebre diverses plaques d'agraïment per la tasca d'activista de la sardana, entre les quals l'entregada per l'Ajuntament de Figueres en finalitzar la presidència a la Junta del Foment i l'entregada pel Casal de la Gent Gran de Figueres.

A finals de 2014 va començar les converses amb la biblioteca de Figueres per programar el donatiu del fons personal d'enregistraments de sardanes, que fa efectiu de manera esgraonada des de l'any 2015 i que conté formats de vinil, CD i, en menor mesura, altres materials.

P. 626 **PLA PADRÓS, Gemma**
(Figueres, 3.IV.1974) Mestra i cantant

L'any 2009, el grup De Calaix, per circumstàncies de maternitat, va fer una aturada forçada de sis mesos i una etapa de ralenti de tres anys que es va cloure amb la gira de celebració «De calaix deu anys».

En la represa de les activitats, Lurdes Rimalló no es va poder involucrar en la creació del nou repertori. Davant d'aquesta situació, Gemma Pla i Mireia Mena van iniciar una nova proposta musical ampliant el grup a quatre veus, incorpo-

rant Laia Pedrol i Marta Munsó i presentant un nou repertori, aquesta vegada ballable.

Després d'investigar, experimentar, provar i corregir per aconseguir que una proposta musical ferma, van presentar *Veus al ball*, un espectacle que basa el repertori en els gèneres de ball catalans més genuïns (ball pla, jota, rumba, sardana, contrapàs...). L'estiu del 2014 van fer el seu primer videoclip amb la sardana «Nosaltres decidim», per convidar la població catalana a la reflexió amb motiu de la consulta del 9-N per la independència de Catalunya. Durant aquest temps, la cantant Mariona Callís va substituir Marta Munsó, de baixa per maternitat, i s'hi va quedar definitivament.

L'any 2015 van enregistrar el quart disc del grup, *Veus al ball*, amb Carles Belda com a productor artístic.

p. 627 **PLA PLANAS, Jordi**
(Figueres, 25.III.1949)
Professor, escriptor i sacerdot

En l'àmbit literari, aquests darrers anys ha publicat: *Una mà estesa* (2011); *Jaume Maurici: La mirada noucentista* (Figueres: 2012), com a editor i autor de la introducció i les notes; *Trena de set aigües*, de Carles Fages de Climent (2014), i *Sense les reixes del temps* (2016). En col·laboració amb Joan Ferrerós, ha publicat: *Empòrion, la de les tres muralles*, de Carles Fages de Climent (2012); *Zoo*, de Carles Fages de Climent (2013), i *Fages de Climent a Castelló* (2015).

Ha obtingut el Premi Miquel Martí i Pol de poesia (2011) per l'obra *Una mà estesa*, altres premis en concursos a Organyà, Maó, Sant Just Desvern o Arbúcies, i el Premi Jacint Verdaguer de poesia per *Sense les reixes del temps* (2016).

La Societat Coral Erato li ret homenatge amb la publicació *Jordi Pla: Poesia* (Figueres: 2016), obra en la qual han col·laborat diversos autors.

Té en curs d'edició d'*Auca de mi mateix*, de Carles Fages de Climent.

En l'àmbit pastoral cal destacar que el 4 d'octubre de 2015 fou ordenat prevere pel bisbe Francesc Pardo a la catedral de Girona. S'incorpora a la parròquia de Vilafant com a rector, i col·labora, com a vicari adjunt, en diverses parròquies de l'arxiprestat de l'Alt Empordà interior.

p. 627-628 **PLADEVALL VILA, Enric**
(Vic, 29.X.1951) *Escultor*

Tal com el mateix artista expressa, la seva obra no és unidireccional, sinó que és un gran conglomerat de moltes experiències, i de la mateixa manera que crea escultures de grans dimensions és curós amb les de petites dimensions, en les quals cuida el detall.

Algunes de les seves escultures les podem contemplar en diferents punts de la geografia catalana com: l'*Arc de l'esperança*, a la plaça de Catalunya del Prat de Llobregat (2010), *La col·laboració*, al barri del Remei de Vic (2010) o *La constel·lació*, homenatge a Joan Vinyoli, a Reus (2010).

Pel que fa a les exposicions individuals, cal ressenyar la seva presència a Sud-àfrica, estada que marca un punt d'inflexió en la seva carrera i percepció artística. Exposa «The mystery of the elements» als jardins de la Fundació Nirox i a la Galeria Cirea on Jellicoe (2010), les dues galeries més importants de Johannesburg, on presenta escultures en les quals combina diverses matèries, com la fusta, el ferro i els materials petris.

Participa en l'exposició col·lectiva «Haver fet un lloc...», a la Fundació Joan Miró (Barcelona, 2014).

p. 633 **PLAYÀ MASET, Josep**
(Castellgalí, 1.II.1957) *Periodista*

Continua exercint de periodista a *La Vanguardia*. En l'àmbit empordanès, va ser un dels col·laboradors del catàleg *Jaume Turró. Xameca: Retrospectiva 1955-2005* (Roses, 2010). Ha escrit *Costa Brava: Panoràmiques d'avui* (2011), amb fotografies de Julián Guisado.

Continua interessat a donar a conèixer el món dalinià, sobre el qual ha impartit conferències i ha publicat articles, tant del mateix Salvador Dalí com del seu entorn.

p. 633 **PLUJÀ CANALS, Arnald**
(Garriguella, 23.I.1947) *Mestre i geògraf*

Especialista en el cap de Creus, ha continuat generant bibliografia sobre la contrada. Les darreres aportacions han estat: *Les illes del cap*

de Creus: *Història, geografia, toponímia, geologia, fauna, botànica* (2012); *Sant Onofre, Palau-saverdera: Història i tradicions* (2014); *El cap de Creus al principi del segle xx: Cadaqués, el Port de la Selva, Sant Baldiri, la Vall de Santa Creu, la Selva de Mar i Roses, segons les conferències del Dr. Antoni Bartumeus* (2014), i la monografia de «Quaderns de la Revista de Girona» *Colera* (2014).

En col·laboració amb Sònia Masmartí, ha publicat *Els dominis de Sant Pere de Rodes al cap de Creus: Segons un capbreu de la Celleria (1420-1429)* (2013), i en col·laboració amb el fotògraf Robin Townsend, *Els masos perduts del cap de Creus* (2016).

L'Ajuntament de Llançà li ha atorgat la Llança d'Or (2017).

p. 634 **POCH GOICOECHEA, Joan Antoni**
(Girona, 27.VI.1958) *Il·lustrador i professor*

Des del 1982 ha alternat la docència —és catedràtic de llengua i literatura catalanes a l'Institut Ramon Muntaner de Figueres—, amb diverses activitats com a il·lustrador.

Des de fa trenta-sis anys col·labora en el diari *El Punt* fent l'acudit diari.

Ha publicat quatre llibres de dibuixos satírics: *Tretze anys i un dia* (1994), *Nyam-nyam* (1995), *Wintous 95* (1996) i *Quina por* (1997). Ha col·laborat amb dibuixos i il·lustracions en diverses revistes: *El Triangle*, *Presència*, *La Coma*, *L'Empordà*, *Angelitos Negros*, *La Revista de Girona*, *La Punxa* i *Capçalera*.

Ha realitzat diverses exposicions dels seus dibuixos. Els anys 1989 i 1995 en va fer en diferents galeries de Girona. Els anys 1990 i 1991, la Fundació "la Caixa" va organitzar una mostra antològica de les seves il·lustracions per a llibres infantils i juvenils que es va exposar, de manera itinerant, a Catalunya i les Balears. L'estiu del 1992 va participar, amb una mostra dels seus dibuixos, en el Festival Internacional de la Caricatura de Perpinyà. Els anys 1993 i 1994 el Col·legi de Periodistes de Catalunya va organitzar una exposició itinerant amb una selecció dels seus acudits de premsa, i aquesta mateixa institució en va organitzar una altra l'estiu del 2000.

El juny del 2001 el Consell Comarcal de l'Empordà va organitzar una mostra antològica titulada «Penjant d'un fil», que l'any següent es va presentar de manera itinerant per les comarques gironines. El 2014 va organitzar una exposició, també itinerant, sobre el tema del procés independentista, i el 2015 va col·laborar, amb altres dibuixants catalans i israelians, en l'exposició «Sefariure», organitzada per les quatre diputacions catalanes.

S'ha interessat, també, pel món del llibre il·lustrat i, fins ara, ha superat la trentena de col·laboracions.

L'any 1982 va rebre el Premi Crítica Serra d'Or per les il·lustracions del llibre *Un armariet, un cofre i un diari*, d'Àngels Gardella.

p. 636 **PONT BOSCH, Manuel**
(Anglès, 21.IX.1928-Banyoles, 19.VI.2010)
Eclesiàstic i tècnic de programació de ràdio

p. 638 **PORTABELLA RÀFOLS, Pere**
(Figueres, 11.II.1929) *Productor i cineasta*

El desembre del 2009, la Fundació Pilar i Joan Miró de Palma de Mallorca inaugura l'exposició «Miró/Portabella. Poètica i transgressió», la qual fa un recorregut per la relació creativa entre aquests dos artistes. El fil conductor són els curtmetratges que Portabella va dedicar a diferents vessants del treball de Miró: el tapís (*Miró tapís*, 1973), la forja (*Miró la forja*, 1973), l'acció creativa efímera (*Miró l'altre*, 1969) i el compromís polític, que es manifesta en tots dos creadors com una revolta estètica, més que directament política (*Miró Aidez l'Espagne*, 1969). Posteriorment, el 2010, l'exposició «Miró/Portabella» s'inaugura a la Fontana d'Or de Girona.

Entre la seva filmografia, cal esmentar: *Mudanza* (2008), la qual respon a una invitació del curador Hans Ulrich Obrist per intervenir a la Huerta de San Vicente, Casa-Museu Federico García Lorca (Granada), amb la col·laboració de la Fundació Federico García Lorca i de la Societat Estatal de Commemoracions Culturals (SECC), adscrita al Ministeri de Cultura, organitzadors d'*Everstill/Siempretodavía* a Espanya; *Dansa dels esperits* (2010), un documental inspirat en

els treballs de Lluís Mallart, antropòleg català que va viure durant molts anys al Camerun i que va conèixer Mba Owona, medecinaire del poble de Nsola, al sud d'aquest país, que tracta els mals provinents d'un món nocturn poblat d'esperits que ataquen la seva gent, i *Informe General II* (2015), la segona part d'un dels seus títols històrics, *Informe general sobre algunes qüestions d'interès per a una projecció pública*, que el 1976 mostrava l'inici del procés de la transició política després de la mort de Franco.

El 2010 el Bozar, el Museu de Belles Arts de Brussel·les, conjuntament amb la Cinemateca Belga, organitza el cicle «Carta blanca a Pere Portabella», i el 2011 la Galeria Tate Modern de Londres li dedica un cicle homenatge.

El 2009 és investit doctor honoris causa per la Universitat Autònoma de Barcelona i rep el Premi Internacional de cinematografia per *Mudanza*.

p. 640 **POU MORET, Ferran**
(Avinyonet de Puigventós, 21.II.1942-4.VI.2013)
Meteoròleg

p. 643 **POUS SABADÍ, Montserrat**
(Torroella de Fluvià, 24.VII.1961-
Girona, 9.IV.2011) *Periodista*

p. 645 **PRADA SOLER, Pere**
(Figueres, 4.VI.1952) *Escriptor*

Ha escrit, també, *Incomunicació* (Mallorca: 1996), obra que va ser guardonada amb el Premi Vall d'Or de poesia (Solle: 1996), *Avi* (Alcoi: 1998) i *Geografia encesa* (Badalona: 2010).

p. 645 **PRAT GIL, Abigail**
(Hospitalet de Llobregat, 8.VII.1965) *Arpista*

És professora titulada a l'Institut d'Educació Musical.

Actualment és la professora d'arpa del Conservatori Superior del Liceu i sovint és convidada a impartir cursos de màster en cursos internacionals d'arpa a altres universitats, com la Universitat de Música de Viena.

p. 646 **PRATS DOMINGO, Modest**
(Castelló d'Empúries, 5.IX.1936-Girona,
29.III.2014) *Filòleg, professor i eclesiàstic*

El 2009 li diagnosticaren Alzheimer i va morir a la Residència Sacerdotal Bisbe Sivilla de Girona.

p. 650 **PUIG ARTIGAS, Estanis**
(l'Escala, 11.VIII.1952) *Professor i polític*

Des del punt de vista docent, es jubila.

Des del punt de vista polític, repeteix com a alcalde, de manera que es manté en el càrrec des del 2007 fins al 2015, any en què deixa la política municipal, l'acta de diputat i la militància del PSC.

p. 651 **PUIG CASTELLANO, Jordi**
(Cerdanyola, 6.XI.1963) *Fotògraf*

Les seves fotografies il·lustren llibres sobre patrimoni com: *La edad de oro de la alta costura: Colección textil de Antoni de Montpalau* (Oviedo; Sabadell: 2009), amb text de Margarita Rivière, Rosa M. Martín i Josep Casamartina; *La colección de colecciones de Guy Selz* (Barcelona: 2010), amb text de Philippe Selz i Dorothee Selz; *Casa Masó: Vida i arquitectura noucentista* (Girona: 2012), o *Bienvenidos a la Casa Masó* (2016), amb text de Jordi Falgàs.

També acompanyen guies, itineraris o monografies sobre senderisme com: *Girona* (2009); *Ruta Rafael Masó: Un recorregut per la Girona modernista* (Girona: 2009); *Camins de ronda: La travessa de la Costa Brava* (2010), amb text de Sergi Lara; *Besalú* (2010), de Martí Gironell; *L'Escala* (2010); *La Garrotxa* (Olot: 2011); *Casa-Museu Castell Gala Dalí, Púbol* (2011), amb text d'Antoni Pitxot i Montse Aguer, o *Cap de Creus: al Parc Natural* (2016).

p. 653 **PUIG FORNIS, Joan**
(Cadaqués, 5.V.1936) *Músic*

Es va casar amb Conxita Radó Cruañas i el matrimoni va tenir una filla, Fani.

Aquests darrers anys ha augmentat el nombre de sardanes que ha compost, entre les quals cal

esmentar: *El Port de la Selva, En Cisco i la Rita, La Fanik*, dedicada a la seva filla, i *Port de Reig*, dedicada a la cala del Port de la Selva.

L'any 2015 recupera el grup d'havaneres Cap de Creus i compon dues havaneres, *Records de veles al vent* i *A rodolço* (redòs en terminologia cadaquesenca) de *tramuntana*, ambdues amb lletra de Miquel Figueras.

p. 653 **PUIG GRIESENBERGER, Anna M.** (*Figueres, 8.III.1963*) *Historiadora i arqueòloga*

Ha coordinat la publicació: *La construcció del palau del comte Enric II a Castelló d'Empúries (Alt Empordà): Estudi documental i dels materials arqueològics* (2016).

Ha continuat col·laborant en els *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos* i en els *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*.

D'ençà del 2015 és presidenta de l'Institut d'Estudis Empordanesos, des d'on s'ocupa d'organitzar cicles de conferències i altres activitats inherents a la institució.

p. 654-655 **PUIG MANERA, Joan** (*Olot, 18.X.1921-l'Escala, 9.II.2013*) *Pintor*

L'any 2011 la Fundació Valvi de Girona organitza una exposició i, d'aquesta manera, se'n recupera l'obra.

p. 655 **PUIG OLIVER, Jaume de** (*Cornellà del Terri, 6.IX.1944*) *Gestor cultural i medievalista*

L'any 2009 fou nomenat membre numerari de la Secció de Filosofia i Ciències Socials de l'Institut d'Estudis Catalans i, al cap de quatre anys, en va esdevenir el vicepresident, càrrec que ocupa actualment.

D'ençà de la publicació del *Diccionari biogràfic de l'Alt Empordà* (2009), són diversos els estudis aportats pel biografiat, la major part dels quals sobre el pensament medieval i l'estudi d'inventaris de manuscrits medievals de particulars (Jeroni Farrer de Sitjar, Hug de Cruïlles, Francesc Eiximenis), i d'institucions religioses (monestir de Sant Domènec). També s'ha ocupat

de treure a la llum el treball de Josep M. Marquès, de col·laborar en la *Miscel·lània en honor a Josep M. Marquès i Planagumà* (Girona: 2010) i de reivindicar la seva trajectòria a «La col·lecció Sant Feliu, dirigida per Josep M. Marquès, arxiver diocesà de Girona», a *Arxiu de Textos Catalans Antics*, 28 (2009).

Sens dubte, les principals obres d'aquests darrers anys han estat: «Catàleg dels manuscrits de les obres de Francesc Eiximenis, O.F.M., conservats en biblioteques públiques. Primera part. Obres originals en català/1», a *Arxiu de Textos Catalans Antics*, 28 (2009); «Catàleg dels manuscrits de les obres de Francesc Eiximenis, O.F.M. Primera part: Obres originals en català/2. Segona part: Refoses. Tercera part: Obres originals en llatí. Quarta part: Traduccions. Cinquena part: Obres atribuïdes», a *Arxiu de Textos Catalans Antics*, 29 (2010); *Catàleg dels manuscrits de les obres de Francesc Eiximenis conservats en biblioteques públiques: Volum I: Descripció dels manuscrits*, en col·laboració amb Josep Perarnau i Espelt, Gemma Avenoza, Lourdes Soriano, Carme Clausell Nàcher, Pilar Gispert-Saüch Viader, David Guixeras, Eva Izquierdo Molinas, Sadurní Martí, Xavier Renedo i Raquel Rojas Fernández (Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2012), i *Catàleg dels manuscrits de la Biblioteca Diocesana del Seminari de Girona: Volum I: Manuscrits 1-50* (Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2016).

Altres col·laboracions relacionades amb l'edat mitjana han estat: «Ensenyament i cultura a Girona durant l'edat mitjana», a *Girona medieval: La clau del regne* (Girona: 2014); «Notes sobre la repressió filipista a la diòcesi de Girona», a *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, LIV (2014); «Crònica de la "III Trobada Internacional d'Estudis sobre Arnau de Vilanova"», a *Arxiu de Textos Catalans Antics*, 30 (2011-2013) o bé «Una Bíblia catalana: BUB, Ms. 762», a *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, LV (2015), publicat, també, en part, amb el títol «Ms. 762. Bíblia», a *Els tresors de la Universitat de Barcelona: Fons bibliogràfics del CRAI Biblioteca de Reserva* (Barcelona: Universitat de Barcelona, 2016).

També té algunes publicacions referents al món contemporani, com: «L'Església de Girona i

la postguerra», a *Girona 1939-1953: Exilis, repressions i complicitats (Conferències a l'Arxiu Municipal)* (Girona: Ajuntament de Girona, 2009), i «Francesc Pujols i Ramon Sibiuda. Edició de l'Hi-parxiològic», a Josep Maria Terricabras Noguera (dir.), *Realitat i veritat en Francesc Pujols* (Girona: Documenta Universitaria, 2015).

En col·laboració amb Albert Serrat i Torrent, s'ha ocupat de la revisió, l'annotació, els índexs i la cura de l'edició de *Cartoral de rúbriques vermelles de Pere de Rocabertí, bisbe de Girona (1002-1395)*, amb introducció i transcripció de Josep M. Marquès Planagumà (Barcelona: Fundació Noguera, 2009). Així mateix, ha col·laborat amb Albert Serrat i Josep M. Marquès Planagumà en «Regest del protocol del notari de la Cúria Diocesana de Girona Pere Capmany (1313-1367)», a *Arxiu de Textos Catalans Antics*, 28 (2009).

Ha participat en diverses publicacions periòdiques de caràcter comarcal i provincial, com *L'Escala: Fulls d'Història Local*, la revista *Presència* o el diari *Ara*, i en anuaris de diverses institucions, com l'*Arxiu de Textos Catalans Antics*, els *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, la revista *Estudis Romànics* o la *Revista Catalana de Teologia*, entre d'altres.

La Setmana Santa de l'any 2012 va ser designat pregoner de la Junta de Confraries de Girona.

p. 646 **PUIG OLIVER, Lluís Maria de**
(Bàsca, 29.VII.1945-Girona, 12.XII.2012)
Historiador i polític

La seva vídua, Maria Loreto Bosch, i les seves filles van donar el seu arxiu particular a l'Ajuntament de Girona en un acte que es va fer l'11 de desembre de 2015.

p. 658 **PUIG PLA, Santi**
(Tordera, 26.VIII.1962) *Professor*

És catedràtic d'ensenyament secundari de llengua catalana i literatura de la Generalitat de Catalunya.

Ha estat assessor lingüístic, entre d'altres, de la col·lecció «Història Comarcal de les Comarques Gironines».

Ha publicat articles sobre el santuari de la Mare de Déu del Mont i la consuetud de Sant Feliu de Lladó als *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos*, ambdós amb Pere Gifre i Quim Tremoleda. És col·laborador de la revista *Alberes*, en la qual ha publicat articles sobre itineraris, l'exili, el contraban, les pastisseries tradicionals de Figueres o bé les cooperatives, i de *Saverdera XXI*.

p. 663 **PUIG VAYREDA, Eduard**
(Figueres, 13.II.1942) *Enòleg i articulista*

Els darrers anys ha publicat les monografies: *Escrips incidentals* (Figueres: Brau, 2011); *Espolla* (Girona: 2012), en col·laboració amb Enric Bassegoda i que pertany a la col·lecció «Quaderns de la Revista de Girona»; *Des del banc del general: 1978-2011: 33 anys mirant l'Empordà* (Figueres: 2012), recull d'articles publicats al *Setmanari de l'Alt Empordà*, i *Vuits i nous i cartes que no lliguen* (Figueres: 2016), recull d'articles de premsa.

També ha publicat l'article «L'arribada de la fil·loxera: Figueres, capital de la fil·loxera: debats i discussions: 1878», a *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos* (2014).

El 2016 l'Institut Ramon Muntaner de Figueres li atorga el Premi a l'Excel·lència.

p. 664 **PUIGBERT PUNSET, Lluís**
(Figueres, 18.IX.1968) *Dissenyador gràfic*

Ha continuat dibuixant vinyetes i col·laborant amb la revista *Presència* i els digitals *E-notícies* i *Web negra*.

El 2016 es van complir vint anys de col·laboració amb el *Setmanari de l'Alt Empordà*.

Ha participat en els llibres corals de ninotaires de l'editorial Angle: *Enfoteu-vos-en* (2012), *Fins als Borbons* (2013) i *La gran fàbrica d'independentistes* (2014). També, a *l'el procés? Narinán, narinan...*, d'Amoniaco Ediciones, i a *Una pedra a la sabata* (2013), editat pel Grup d'Empordanesos i Empordaneses per la Solidaritat (GEES) i l'editorial Brau.

Paral·lelament ha continuat amb el disseny gràfic a l'estudi Sid, amb alguna feina destacada com l'etiqueta del cava Batec, del Grup Oliveda,

guanyadora a la categoria innovadora i atractiva de cava del Girovi 16.

També exporta feines a altres països: és seu el logotip de la World DanceSport Federation, que acull totes les disciplines de ball a través de tots els seus campionats arreu del planeta.

p. 667 **PUJOL AUPÍ, CARLES**
(Figueres, 15.I.1965) Periodista

L'any 2009 va rebre el Premi Carles Rahola al millor projecte sobre comunicació periodística per *Nova comunicació local online*, basat en l'experiència de Tramuntana TV.

Al costat de la periodista Yolanda Falcón i el fotògraf Xavi Toral, impulsa, des del 2015, el diari digital *Figueres.com* i l'agència AE Comunicació.

En la seva faceta de discjòquei, des del 2014 duu a terme les sessions *revival* de la Radio Cassette Night amb el company d'aventures radiofòniques Josep Serra.

p. 668 **PUJOL BOIRA, Ramon**
(Barcelona, 6.VI.1949) Pintor i escultor

Des del punt de vista editorial, l'any 2011 il·lustra el llibre escrit pel seu germà Francesc Pujol *Els romans desembarquen a Empúries*, el qual constitueix la segona part de *Papallones a la panxa*. El mateix 2011 prepara un llibre antològic sobre el Circ Raluy.

Des del punt de vista artístic, ha participat en diferents exposicions individuals i col·lectives, i se li han dedicat tres grans exposicions retrospectives: «Jardins secrets», a la Casa de Cultura de Girona (2011), al Museu de la Mediterrània (Torroella de Montgrí, 2012) i a Brageirac (França, 2014), ciutat que li dedica la tercera retrospectiva a la parròquia de Sant Jaume, en la qual presenta obra acrílica, tècniques mixtes, aquarel·les i olis de jardins, paisatges i racons íntims i coloristes.

L'any 2013 posa especial èmfasi en la tècnica de l'aquarel·la, i manté la tècnica del gravat i l'escultura. Des del punt de vista iconogràfic, inicia una nova sèrie de treballs a l'entorn del bosc. Amb la intenció d'apropar la pintura al públic, ha impartit conferències i classes per a adults i per a infants.

Està previst que en el decurs del 2017 finalitzi el mural de l'absis de l'església parroquial d'Albons.

p. 669 **PUJOL CANELLES, Miquel**
(Castelló d'Empúries, 22.I.1927-
Girona, 23.X.2011) Eclesiàstic i historiador

La darrera aportació fou «Trasllat de la comunitat del monestir de Sant Pere de Rodes al castell de Vila-sacra», a *Miscel·lània en honor de Josep M. Marquès* (2010).

Encara queda un treball inèdit, el tema del qual continua essent la vila comtal: «La construcció de la llotja de Castelló d'Empúries».

Des del 2008 fou promotor de justícia de la causa de canonització del servent de déu P. Francisco Butinyà Hospital, S. J., i residia a la Residència Sacerdotal Bisbe Sivilla de Girona.

L'any 2012 va tenir lloc la jornada d'estudis en homenatge a mossèn Miquel Pujol i Canelles «Jueus del rei i del comte», organitzada pel Patronat del Call, l'Institut d'Estudis Nahmànides i l'Arxiu Municipal de Castelló d'Empúries, i dos anys més tard es publicà *Jueus del rei i del comte* (Girona: 2014), dins la col·lecció «Girona Judaica».

L'Ajuntament de Castelló d'Empúries ha donat el seu nom al cicle de conferències que es fa durant el Festival Terra de Trobadors.

p. 671 **PUJOL CASADEMONT, Enric**
(Figueres, 10.II.1960) Historiador

Pel que fa a l'activitat acadèmica, ha fet de professor associat al Departament d'Història Moderna i Contemporània de la Universitat Autònoma de Barcelona durant el període 2007-2017 i forma part del grup de recerca Manuscrits, de la mateixa universitat, centrat en les construccions polítiques i les identitats nacionals, i dirigit per Antoni Simon.

És membre de la Junta de Govern del Memorial Democràtic (per designació del Parlament de Catalunya el 16 de juliol de 2008, amb renovació el 13 de juny de 2012) i del Consell Assessor Científic i Pedagògic del Consorci del Museu Memorial de l'Exili (la Jonquera) d'ençà del 23 de gener de 2009.

Així mateix, és secretari de l'Associació Mirmanda (centre d'estudis reconegut per la Diputació de Girona), que se centra especialment en les relacions transfrontereres i que té una triple seu, Perpinyà-Figueres-Barcelona. Aquesta entitat és responsable de la revista cultural *Mirmanda* i duu a terme una col·lecció de llibres conjuntament amb l'Editorial Afers.

També és membre de la Societat Catalana d'Estudis Històrics (Barcelona) i de l'Institut d'Estudis Empordanesos, i director de la col·lecció «La Memòria dels Dies», de Viena Edicions (Barcelona).

Pel que fa als llibres i els projectes histogràfics duts a terme darrerament, destaquen *Tres imprescindibles: F. Soldevila, J. Vicens Vives i P. Vilar* (2015) i el *Diccionari de diputats de la Mancomunitat de Catalunya* (2016) —edició electrònica impulsada per la Coordinadora de Centres d'Estudi de Parla Catalana, l'Institut Ramon Muntaner i la Diputació de Barcelona—, dirigit conjuntament amb Josep Santesmases.

Ha dirigit *Una memòria compartida: Llocs de memòria dels catalans del nord i del sud* (2015), junt amb Queralt Solé, i *Llibres que fan idees: Els principals títols per entendre el món d'avui* (2014), junt amb Jordi Riba.

En col·laboració amb Jordi Roig Ferrer, prepara *L'Abans: Recull gràfic de Figueres (1875-1967)* (2009), amb David Guixeras, *L'Abans: Recull gràfic de Figueres (1960-1989)* (2015), i, amb Abraham Mohino, *Cartes d'amor i exili: Rosa Leveroni, Ferran Soldevila* (Barcelona: 2009).

Va comissariar l'exposició «Tres-cents onzes de setembre 1714-2014» (2014), al Museu d'Història de Catalunya, i fou responsable del catàleg que es publicà. També va comissariar la mostra «La crònica dels canvis. El periodisme a les comarques gironines (1976-2014)», organitzada pel Col·legi de Periodistes a la Casa de Cultura de Girona (2014), i participà com a assessor històric en el projecte «(Silencis) Figueres sota les bombes 1938-1939», que culminà amb una mostra al Museu de l'Empordà (2014).

Com a curador, ha estat responsable de *Antologia de dietaris i memòries personals de la Guerra de Successió* (2014) i dels volums de Ferran Soldevila *Hores angleses* (2011) i *Per un poble normal: Antologia política* (2015); així com

de *Cartes de Ferran Soldevila* (en premsa), conjuntament amb Josep Clara.

Un aspecte no gaire conegut és la seva activitat artística com a dibuixant. Una gran part de l'obra plàstica que té resta inèdita, significativament el centenar d'àlbums anomenats «els quaderns ocults», iniciats a finals del segle passat. Des dels anys vuitanta, ha fet algunes exposicions a Figueres i Girona, com «Els cants de Maldoror» (1978), «La invasió dels monstres» (1981) o la triple mostra que, amb el nom comú de «Trimorfisme» (1996), aplegà tres exposicions: «Sota el signe d'Ofiüc», «Allò que no diu "el Punt Diari"» i «Marginàlia». A finals de la dècada dels noranta va participar en el grup Els Autistes i el 2014 organitzà la mostra «Apocalipsi/Ressorgiment», a partir del text bíblic. Ha realitzat, també, diferents il·lustracions per a llibres de Damià Bardera, Joan-Francesc Castex-Ey i Àngel Custodi.

Entre les distincions obtingudes, destaca el nomenament com a membre numerari de l'Institut d'Estudis Catalans (2016), adscrit a la Secció Històrico-Arqueològica.

p. 671 **PUJOL FABRELLES, David**
(*la Bisbal, 10.III.1965*) *Mestre i pedagog*

L'any 2009 esdevé director de la revista *Alberes*, de periodicitat semestral, de la qual és col·laborador assidu.

Des del 2009 ha publicat: *La Mare de Déu del Mont*, amb Joaquim Tremoleda (2010), de la col·lecció «Quaderns de la Revista de Girona»; el capítol «La cultura material de l'educació: l'obra editorial de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana», a *Ensenyar i aprendre: Mestres i estudiants a la Girona del segle xx* (Girona: Ajuntament de Girona, 2010); «L'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana a l'Alt Empordà», a *La renovació de l'escola pública: De l'Empordà a tot Catalunya (1900-1939)* (Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, 2013); «Petita història de Jaume Vicens i Vives», amb dibuixos de la Pilarín Bayés (2016), i *El món del pa*, en col·laboració amb Roser Bech (2017), monografia que pertany a la col·lecció «Quaderns de la Revista de Girona».

Compagina les tasques de magisteri al municipi de Roses amb l'elaboració de la tesi doctoral, dirigida pels doctors Xavier Besalú i Josep González Agàpito, sobre la història de l'escola catalana.

p. 672 **PUJOL HAMELINK, Marcel**

(*Dún Laoghaire*, 29.VI.1965)

Historiador i arqueòleg

És professor d'arqueologia a l'Escola Superior de Conservació i Restauració de Béns Culturals de Catalunya i docent en diversos postgraus, màsters i cursos d'estiu en diferents universitats catalanes i espanyoles. Cal destacar, en primer lloc, el Màster d'arqueologia nàutica i subaquàtica de la Universitat de Barcelona.

Ha publicat *La construcció naval a Catalunya a l'edat mitjana* (Barcelona: 2012); «La pesca a la mar de Torroella de Montgrí i l'Estartit a l'edat moderna (1550-1840)», a *VIII Beques de Recerca Joan Torró i Cabratosa* (Torroella de Montgrí: 2013), i *Un mar de conflictes: La pesca a Roses durant l'Antic Règim, 1592-1835* (2015), un llibre que ha editat l'Ajuntament de Roses i que conforma el setè volum de la col·lecció municipal «Assaig i Recerca». Aquest treball va assolir l'any 2008 la Beca d'Investigació en Ciències Social i Humanes del Patronat Francesc Eiximenis.

p. 673 **PUJOL JUAN, Albert**

(*Centelles*, 29.X.1949) *Pintor*

L'any 2013 l'Ajuntament de Roses organitza l'exposició antològica dedicada a la seva obra titulada «Albert Pujol, 40 anys al carrer», al Teatre Municipal de Roses.

Imparteix classes de pintura, continua pintant preferentment amb pastels i té un estil essencialment clàssic a base de sobreposicions i dotat de la llibertat que proporciona la modernitat.

Actualment es troba en una època creativa de la vida que entronca amb l'espiritualitat que manté amb el grup Vivarium Gerisena, que segueix la filosofia ecumènica de Pàniker, amb seu a Cadaqués.

p. 675 **PUJOL PUIGVEHÍ, Anna**

(*Figueres*, 16.VIII.1947)

Historiadora, professora i arqueòloga

Ha publicat «Palmira Salacruch Mallol, una empordanesa avançada al seu temps», a *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos* (2011).

Col·labora amb col·legues francesos i saragossans en la publicació de materials i memòries d'excavacions dels jaciments en els quals participa des de fa anys (Bibracte i mont Beuvray, a França, i La Castellina, al nord de Roma). Els resultats es publicaran en el futur.

Ha col·laborat en cursos de postgrau, màsters i doctorats i ha fet conferències.

p. 676 **PUJOL TARRÉS, Frederic**

(*Vilanova de la Muga*, 24.XII.1939)

Eclesiàstic i músic

A més de complir les funcions litúrgiques a la parròquia de Palau-sacosta, continuar les tasques d'organista de la catedral de Girona i esmerça el temps lliure en la composició musical i en una disciplina ben diferent, la pictòrica.

Ha compost les sardanes *Palau-sacosta, Princesa del Collsacabra* (2009), dedicada a la Mare de Déu d'Alfar i estrenada per l'Aplec, i *Rupit, perla del Collsacabra* (2010?).

Des del punt de vista de la música religiosa, cal destacar els *Salms responsorials dels diumenges i festes, any A* (2007), els *Salms responsorials dels diumenges i festes, any B* (2008) i els *Cants de comunió dels diumenges i festes* (2014), tots ells acompanyats del CD corresponent i interpretats per la Capella de Música de la Catedral de Girona.

p. 677 **PUMAREDA PUIG, Pròsper**

(*Llançà*, 16.X.1919-10.VI.2014)

Músic i fotògraf

p. 678 **PUMAROLA BATLLE, Martí**

(*Figueres*, 28.II.1956) *Veterinari*

Des del punt de vista docent, l'any 2010 esdevé catedràtic d'universitat en el perfil de patologia animal i des del curs 2014-2015 és responsable

de l'assignatura d'història de la veterinària del grau de veterinària.

D'ençà de l'edició del *Diccionari biogràfic de l'Alt Empordà* (2009), ha dirigit cinc tesis doctorals i ha coordinat i codirigit la monografia *Encefalopaties espongiformes transmissibles*, en col·laboració amb J. Badiola (Barcelona: Ediciones Mayo, 2010).

Ha obtingut el Premi d'Investigació 2012-2013 pel treball de recerca «Whole body correction of mucopolysaccharidosis IIIA by intracerebrospinal

fluid gene therapy», a *The Journal of Clinical Investigation*, 123, 8 (2013), dut a terme en col·laboració amb l'equip format per V. Haurigot, S. Marcó, A. Rivera, M. García, A. Ruzo, P. Vilacampa, E. Ayuso, S. Añor, A. Andaluz, M. Pineda, G. García-Fructuoso, M. Molas, L. Maggioni, S. Muñoz, S. Motas, J. Ruberte, F. Mingozi i F. Bosch.

Treballa en un projecte decisiu per a la veterinària: la recuperació del patrimoni històric professional veterinari i la creació d'un museu d'història de la veterinària.

Q

p. 681 **QUER AGUSTÍ, Josep**
(*Vilafant, 4.XI.1943*) *Músic i contrabaixista*

En l'àmbit internacional, en el decurs del 2007 i del 2008 va actuar diverses vegades als Estats Units, i el 3 de juny de 2009 va repetir, convidat per la Societat Internacional de Baixistes, per interpretar un programa de música catalana i espanyola per a contrabaix que va incloure una obra de Salvador Brotons estrenada expressament en ocasió de la trobada internacional, que va tenir lloc a la Universitat de Pennsilvània. També als Estats Units va fer uns quants concerts conjuntament amb la Nashua Chamber Orchestra, el famós pianista George López i un quintet de corda, i, després de l'activitat esmentada a Pennsilvània, va treballar, encara l'any 2009, a Nashua i a Melrose amb orquestres simfòniques.

L'any 2010 va actuar a Hawaii; el setembre a Figueres, dins el marc d'un homenatge al compositor Jaume Cristau; l'octubre a Barcelona, dins l'homenatge al mestre Ferran Sala, i el desembre tornà als Estats Units per actuar amb la Melrose Symphony Orchestra. De nou als Estats Units, a la primavera i a l'hivern del 2011 va actuar a Nou Hampshire, Massachusetts (Nashua, Boston, Milford) i Califòrnia (San Francisco), amb orquestres de cambra, com a solista i amb piano (com, per exemple, al Sheba Piano Lounge de San Francisco, on va interpretar música dels grans cançoners nord-americans dels anys quaranta i cinquanta).

L'any 2012 va ser convidat a la trobada internacional de la Bass 2012 Copenhagen Convention, i

aquest mateix any també va enregistrar (amb Santi Escura al piano i Toni Gadea a la percussió; tots tres formen El Contrabaix Viatger) el CD *Lupus vincetur*, per recaptar fons contra la malaltia del lupus.

El 13 de juny de 2013 va interpretar *Duetto for viola and double bass* de Karl Ditters von Dittersdorf, amb David Felner a la viola, a la Nashua Chamber Orchestra Gala, a Milford.

L'any 2014 va treballar en diferents concerts: a la Universitat de Nashua, amb orquestra de cambra; a l'Auditori Narcís Monturiol de Figueres, amb el trio El Contrabaix Viatger; a la Biblioteca Fages de Climent de Figueres, amb el trio El Contrabaix Viatger i una conferència sobre la història de l'instrument; a la mateixa Biblioteca Fages de Climent, coincidint amb la presentació del llibre *Rèquiem per a contrabaix*, de Mercè Saurina; al Teatre de la Catequística de Figueres, amb un concert sobre música de Manuel de Falla per a contrabaix, i a l'església romànica de Maià de Montcal, amb un concert en homenatge a Ernest Lluch.

L'any 2015 va actuar al Teatre de la Catequística de Figueres, amb Santi Escura al piano, i als Vespres Musicals de Vilafant, amb Josep Maria Surrall al piano. També va tornar a tocar als Estats Units: a la Universitat de Lowell, a la Universitat de Portland i, dues vegades, a Nashua, amb *Concerto for double bass and orchestra* de Dittersdorf.

Col·labora amb l'escola de música del Casino Menestral i amb l'orquestra simfònica de Canet de Rosselló. També ha col·laborat amb el conservatori de música de la capital txeca. Pròximament preveu recitals amb la cantant israeliana Rosalie Gerut.

p. 682 **QUINTÀ SADURNÍ, Alfons**
(Figueres, 28.VIII.1949-19.XII.2016)
Advocat, periodista i economista

Ha continuat escrivint columnes en diferents mitjans de comunicació com l'*Avui* o el *Diari de Girona*, i ha participat com a tertulià en progra-

mes televisius com *Amics, coneguts i saludats* de 8TV.

El 2012 esdevé director del diari digital d'*El Debat*, òrgan informatiu bilingüe editat per RTVE. Finalitza la seva existència d'una manera tràgica, juntament amb la seva companya, la doctora Victòria Bertran.

R

P. 687 **RAHOLA D'ESPONA, Josep**
(Barcelona, 3.VII.1918) *Enginyer i polític*

L'any 2013 s'inscriu a l'Assemblea Nacional Catalana i l'any 2014 Francesc Marco Palau publica l'obra *Josep Rahola: Una veu catalanista d'esquerres al Senat*, guanyadora de la Beca d'Estudi President Irla (2013). Aquesta obra es presenta el gener del 2015 a Figueres, en el marc d'un homenatge.

El 2016, Fortià, el poble on resideix des de fa anys, li dedica un nou homenatge.

p. 694 **RAMOS LÓPEZ, Begoña**
(Madrid, 24.IV.1961) *Pintora*

Realitza exposicions individuals a la sala La Punxa (2009), seu del Col·legi d'Arquitectes Tècnics de Girona, i a la Galeria Gaudí (Madrid, 2012).

El 2015, en el marc de la O80 Barcelona Fashion, presenta la col·lecció «Fils de Complicitat» a les Drassanes Reials (Museu Marítim de Barcelona), en la qual intervé la dissenyadora Celia Vela i a la qual també s'exposa al Teatre Municipal de Girona i al Museu de l'Empordà, a Figueres. En aquesta exposició Celia Vela i Begoña Ramos ofereixen una visió diferent de la passarel·la: íntima, poètica i serena.

En l'àmbit internacional, participa en l'exposició col·lectiva monogràfica sobre el Mestre de

Cabestany que té lloc al Centre d'Escultura Romana Mestre de Cabestany (França, 2009), el 2010 a l'abadia de la Grassa (Aude), i el 2012 a La Poudrière (Narbona). Exposa a la fira d'art Affordable Art Fair d'Amsterdam.

Entre el 2009 i el 2014 participa en les successives edicions (de la segona a la setena) de la Ruta de l'Art de Castelló d'Empúries i en les edicions del 2010 i el 2011 d'«Empordoneses». El 2016 exposa a la galeria Casa Carapao, de Madrid.

p. 696 **REIG CARBONELL, Blanca**
(Figueres, febrer del 1941) *Pintora*

Continua l'activitat pictòrica i pedagògica a la Societat Coral Erato.

Va fer una exposició a la Societat L'Amistat (Cadaqués, 2015), juntament amb Lali Bas Dalí, en la qual va presentar oli sobre paper.

p. 700 **RIBAS TORRES, Pasqual**
(Mataró, 27.VIII.1952-Castelló d'Empúries, 31.05.2011) *Empleat de banca*

El 21 d'abril de 2012 l'Ajuntament de Castelló d'Empúries li va retre un homenatge en el decurs del qual es va presentar l'obra que havia deixat inèdita, *Campanes i campaners de Castelló d'Empúries* (2012), editada a càrrec de la família.

p. 700 **RIBERA DÍAZ, Joan**
(Figueres, 28.II.1957)
Pedagog

Continua exercint la docència a la Universitat Oberta de Catalunya (UOC) i és consultor del màster sobre innovacions pedagògiques d'aquesta mateixa universitat.

Així mateix, continua desenvolupant tasques d'ensenyament al Col·legi La Salle de Figueres, on, juntament amb un grup de professors, focalitza la dedicació en el camp de l'atenció a la diversitat, tant d'alumnes amb dificultats d'aprenentatge com d'alumnes amb altes capacitats, i ha compartit aquesta experiència en cursos de formació del professorat de diverses universitats catalanes (UDG, URL, URV i UAB), a l'Escola d'Estiu de la Conselleria d'Ensenyament del Govern d'Andorra i a l'Escola de Magisteri d'Aravaca (Madrid).

Ha rebut diversos premis d'experiències pedagògiques atorgats per l'Ajuntament de Figueres, entre els quals consta el tercer premi en el III Concurs d'Experiències Pedagògiques de l'Alt Empordà pel treball *Dalí a l'escola: Treball didàctic pel coneixement de la vida i obra de Salvador Dalí*, i el segon premi en el VII Concurs d'Experiències Pedagògiques de l'Alt Empordà pel treball *Aviat llegirem: Treball didàctic per a l'aprenentatge de la lectura*.

Va assolir l'accèssit especial en els III Premis EPSON de Divulgació Informàtica per l'assaig *La informàtica como ayuda a los discapacitados* (1990), i la menció del jurat de la tercera edició dels Premis de Creació Virtual de la Universitat Oberta de Catalunya (1999) per l'obra *Als problemes, solucions en xarxa*.

Ha desenvolupat diversos programes informàtics educatius: *Programa d'Estimulació Mental* (Barcelona: Plot, 1986); *Aprenc a pensar* (Barcelona: Plot, 1990); *Aprenc a llegir* (Barcelona: Plot, 1991); *Informàtica a l'escola* (Moià: Raima, 1993), en col·laboració amb J. Simon et al.; *Educator* (Figueres: Infimont, 1994), i la publicació *El debat virtual: Un recurs per construir coneixement* (Barcelona: UOC, 2007), en col·laboració amb N. Cabrera i X. Mas.

p. 702 **RIBOT SITJÀ, Fàtima**
(Figueres, 10.II.1989) Esportista

Llicenciada en ciències de l'activitat física i de l'esport (EUSES, 2014) i màster en readaptació a l'activitat física i la competició (EUSES, 2016), actualment és professora universitària d'esport d'adversari (judo), preparadora física del primer equip absolut de Girona Judo i entrenadora de judo de totes les categories a Girona Judo.

Pel que fa a l'activitat esportiva, després de l'edició del *Diccionari biogràfic de l'Alt Empordà* (2009) va continuar conreant premis i distincions: es proclamà campiona d'Espanya júnior en la categoria -63 kg (2009); campiona d'Espanya sènior universitari en la categoria -57 kg (2010); campiona d'Espanya sub-23 en la categoria -57 kg (2011); subcampiona d'Espanya sènior en la categoria -57 kg (2012); primera classificada al Gran Prix de Corea (2011); segona classificada a l'European Open de Màlaga (2012), i campiona, en la categoria -57 kg, al Campionat d'Espanya absolut, al poliesportiu municipal José Caballero d'Alcobendas (Madrid, 2013).

p. 705 **RIERA PAIRÓ, Albert**
(Girona, 23.XI.1963)
Historiador, professor i polític

Els darrers anys ha obtingut la llicenciatura en dret (UOC) i el Màster en dret de la Unió Europea (UNED), i és advocat de l'II-lustre Col·legi d'Advocats de Girona.

Ha estat gerent de l'Ajuntament de Girona (del 13 de juny de 2011 al 18 de març de 2016), catedràtic de geografia i història de l'Institut d'Educació Secundària Carles Rahola de Girona (2009), i professor associat de la Universitat de Girona del Màster en formació del professorat d'ESO i batxillerat, formació professional i ensenyament d'idiomes (2009-2014), del Departament de Didàctiques Específiques de la Facultat de Pedagogia, i del grau en mestre d'educació primària (curs 2013-2014).

Des del punt de vista polític, ha estat regidor i portaveu adjunt del Grup Municipal de Convergència i Unió a l'Ajuntament de Girona (del juny del 2007 al maig del 2011), vicepresident

segon del Consell Comarcal del Gironès per Convergència i Unió (del juliol del 2007 al juny del 2011), conseller delegat de l'Escola de Música del Gironès, ens autònom del Consell Comarcal del Gironès (del juliol del 2007 al juny del 2011), i conseller delegat i fundador de la Jove Orquestra del Gironès, fundada el setembre del 2009 com a ens de l'Escola de Música del Gironès.

Ha participat en diversos congressos: en el congrés internacional «Pensar històricamente en tiempos de globalización» (Santiago de Compostel·la, 2010) presenta la comunicació «Una experiencia didáctica de excelencia: el Proyecto Olimpiada de Ciencias Sociales».

p. 709 **RIPOLL CORNELL, Esteve**
(Castelló d'Empúries, 20.V.1941-18.VII.2016)
Polític i escriptor

L'Ajuntament de Castelló d'Empúries li atorgà l'Espiga i el Timó d'Or (2014).

El mes de febrer del 2017 es produeix la signatura de cessió del seu fons documental, fotogràfic i bibliogràfic entre la seva vídua, M. Antònia March, i l'Ajuntament de Castelló d'Empúries.

p. 710 **RIVAS FRANCO, Estrella**
(Venta de Baños, 12.XII.1921-
Figueres, 20.II.2013) *Modista*

p. 712 **ROCA PERICH, M. Mercè**
(el Masnou, 19.VII.1958) *Escriptora*

Des del punt de vista polític, del 2003 al 2010 va ser diputada al Parlament per Esquerra Republicana de Catalunya, i del 2007 al 2010, presidenta de la Comissió de Cultura. L'any 2015 va ser candidata a l'Ajuntament de Girona també per ERC.

Des del punt de vista literari, ha escrit obres de narrativa com *Em vols fer un favor?* (Barcelona: 2009), infantils com *L'extraordinària història d'en Fum, el gat que un dia va volar* (Girona: 2010), la novel·la *Bones intencions* (2011), i la novel·la juvenil *Mil revolts* (2013), la qual havia guanyat el Premi Barcanova l'any 2012.

p. 720 **RODEJA VIADER, Josep**
(Vilanant, 22.I.1789-Figueres, 21.XII.1850) *Militar*

Segons la documentació militar, va néixer l'1 de març de 1784.

És fill de Josep Rodeja Feixes, hisendat de Vilanant, i de Rosa Viader.

El 1814 va ser presoner a França i del 1815 al 1822 va formar part de diferents guarnicions (Lucerna, Lleó i Mallorca).

El 1811 va ser nomenat cavaller de primera classe de l'orde de Sant Ferran, el 1841 va ser ascendit a coronel i al cap de dos anys es va retirar.

P. 720 **RODRÍGUEZ LOZANO, Àngel**
(Figueres, 12.IX.1966) *Professor i escriptor*

Continua compaginant l'ensenyament amb l'afició per l'escriptura, fruit de la qual ha publicat, dins el gènere de la poesia, *Infraflor* (Tordera: 2011), *Neuropa profunda* (Vic: 2016) i *Torxes* (Tordera: 2016), il·lustrat per diversos artistes empordanesos. En la mateixa disciplina ha col·laborat en la col·lecció gironina «Senhal» amb *Sota les mans* (Girona: 2009), acompanyat dels dibuixos de Xesca Palmer, i *L'hora sororal* (Girona: 2013), il·lustrat per Adrià Ciurana.

Dins el gènere de les biografies aporta *Ignasi Bassedas Galofré, un mestre republicà, maçó i catalanista* (Barcelona: 2015).

p. 722 **ROIG CASAMITJANA, Sebastià**
(Figueres, 26.IV.1965) *Escriptor*

Les darreres aportacions relacionades amb el món dels dibuixants i de les publicacions satíriques han estat: *Cu-cut! Sàtira política en temps trasbalsats (1902-1912)* (2012), *L'Esquella de la Torratxa: 60 anys d'història catalana (1879-1939)* (2013) i *Papitu: Sàtira, erotisme i provocació: (1908-1937)* (2014).

En el gènere infantil ha publicat *El secret de la banya embruixada* (2015), en col·laboració amb Salvador Macip, i en assaig, *El futur dels nostres avis* (Girona: 2012).

Juntament amb Salvador Macip, guanya el XXXVIIè Premi Joaquim Ruyra (2010) amb la novel·la *Ullals* (2011).

p. 723 **ROIG SIMÓN, Marisa**
(*Sant Pere Pescador, 10.I.1963*) *Arxivera*

Aquests darrers anys ha continuat desplegant activitats de difusió preferentment del patrimoni castellaní mitjançant conferències, publicacions i exposicions.

Entre les aportacions escrites es compten els títols següents: «L'ensenyament a Sant Pere Pescador: dels estudis de primeres lletres a l'escola de la República», a *Més de 200 anys d'escola a Sant Pere Pescador* (2015), coordinat per Salomó Marquès; «Castelló d'Empúries i el llegat jueu», a *Mozaika: Erets Catalunya: Una crònica hebrea del segle III fins al segle XIX* (2015); «El mas Clarós de Castelló d'Empúries», a *Joan Clarós i Presas (1749-1827): Monogràfic dedicat a Clarós i el seu temps* (2015), de Domingo Neuenschwander de Clarós, i «Un segle d'associacionisme recreatiu i cultural a Castelló d'Empúries», a *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos* (2016).

Ha comissariat les exposicions «Una història de dones» (capella de Santa Clara, 2016), «La fàbrica de la llet: la seva història» (capella de Santa Clara, 2016) i «30 anys d'arxiu municipal a Castelló d'Empúries» (Ecomuseu-Farinera de Castelló d'Empúries, 2017).

Ha format part de la Red de Juderías de España Caminos de Sefarad (2011-2016), de la comissió d'homenatge a l'artista Prim Fullà (2006) i del projecte de recerca «Paisatge latent: closes, cortals i cortalers» (2009-2013), del qual s'editarà una monografia.

És membre fundadora d'Arxivae, des de l'any 2016 és presidenta de l'Associació d'Història Rural i des del 2009 és col·laboradora assídua de la revista *Alberes*.

p. 724 **ROMÁN PINAR, Carles**
(*Portbou, 10.IV.1970*) *Dibuixant*

Està casat amb la pintora Beni Ballesta, i tenen un fill en comú, Andreu.

Va estudiar a l'Escola Sant Jaume de Portbou, on de petit ja destacava dibuixant ninots a la revista escolar *El Llampec*. Va prosseguir el BUP a La Salle de Figueres, va estudiar disseny gràfic

a l'Escola Elisava de Barcelona i va complementar la formació amb cursets de dibuix animat i il·lustració a l'Escola Joso (Barcelona).

Va publicar les primeres historietes professionals a les pàgines de la desapareguda revista infantil *Tretzevents* i també a la incombustible *Cavall Fort*, en la qual ha continuat publicant des de l'any 2000, quan es va estrenar amb «El Mosaic», la primera historieta de Fabi i Fedó, ciutadans d'Empúries. El soldat romà supermusculat Fabi i l'artista grec escanyolit Fedó són dos personatges que han anat evolucionant al llarg dels anys a les pàgines de la revista *Cavall Fort* i se n'han editat dos àlbums: *El mercader i l'objecte del desig* (2011), editat pel Museu d'Arqueologia d'Empúries, i el primer de la col·lecció, *El Mosaic i altres històries* (2016), on es recopilen les vuit primeres historietes d'aquests personatges divertits, didàctics i entranyables que ens transporten als orígens grecoromans de la comarca, l'Empordà, ambientats en la vida quotidiana a la ciutat d'Empúries a l'època de l'Imperi romà.

L'altra creació destacable és el Drac Català, el primer superheroi del còmic català. Albert Roure (el seu nom real) és un jove que pateix un accident d'escalada a l'Himàlaia i és rescatat per un orde secret de monjos guerrers. Quan torna a Catalunya, acaba convertit en un justicier al més pur estil de Marvel o DC. Té l'acció, l'aventura, l'humor i els maldecaps existencials típics d'aquests herois, però amb el toc local que el converteix en el superheroi nacional. Se'n van publicar set còmics en blanc i negre entre el 2000 i el 2004, en els quals, a part del Drac Català, apareixien altres personatges habituals, com la inspectora Laura Climent i el seu ajudant, l'agent Ramírez, la seva xicota, l'estudianta universitària Mònica Canals, el seu amic i després ajudant Arnau Costa i el seu pare, Arcadi Roure, un poderós empresari del sector tecnològic propietari de la multinacional Epsilon. Actualment treballa en una nova versió del personatge a tot color i en format àlbum previst per al 2017.

Un dels seus darrers treballs ha estat l'adaptació a còmic del relat de Robert L. Stevenson *El diable de l'ampolla*, que s'ha publicat en català per entregues a la revista *Cavall Fort* i, en format àlbum, en castellà i anglès a Amazon (<http://carlesroman.blogspot.com.es>).

Compagina aquestes activitats amb l'ensenyament de dibuix als més jovenets. Des del 1999 col·labora il·lustrant les cobertes d'*El Full*, la revista cultural i social del seu poble natal.

Ha guanyat alguns premis i accèssits d'historieta gràfica com ara l'Opisso, a Tarragona, l'Injuve, a Madrid o el Serra i Moret, atorgat per la Generalitat de Catalunya.

A part del còmic, també és un apassionat del cinema, sobretot dels curtmetratges amateurs. Per això es va inventar la productora Produccions Nicinc (en al·lusió al pressupost), amb la qual ja ha realitzat sis curtmetratges de ficció, entre els quals *Arran de Terra* (1995), *Tanca els ulls, Pau* (2005), *El lladre d'ànimes* (2011) o *Domus Protectum* (2015), i un documental, *Records d'una escola* (2012), sobre el centre educatiu públic de l'Escala, poble on resideix des del 1998.

p. 728 **ROURA JUANOLA, Lluís**
(*Sant Miquel de Campmajor, 5.XII.1943*) Pintor

A partir del 2007 inicia una sèrie de paisatges d'Israel i Jordània destinats a vestir ornamentalment algunes esglésies: *El riu Jordà*, per al baptisteri de l'església de Sant Martí d'Empúries, amb motiu de la celebració dels cinc-cents anys del temple (2007); *Jerusalem*, de 3 × 2 m, per a l'església parroquial de Sant Pere de l'Escala (2008), i *El paisatge del baptisme de Jesús*, de 3 × 5 m, per a l'església de Sant Pere de Figueres, a la qual van assistir autoritats provincials i el bisbe de Girona, Francesc Pardo, que beneí el quadre amb aigua del riu Jordà (2011). Disposa d'exposició permanent, a la capella dels Dolors de la basílica de Castelló d'Empúries, de les sèries «Terra Santa» i «Les quatre estacions».

Paral·lelament, organitza exposicions individuals, és assidu de la galeria El Claustre de Girona —on presenta la mostra «Jerusalem» (2013), monogràfic de la ciutat des de la muntanya de les Oliveres—, i exposa en diferents indrets de Catalunya.

El 2012 té lloc la primera retrospectiva, organitzada per l'Ajuntament de l'Escala.

El 2015 dedica una monogràfica al Fluvià, exposició itinerant, i aquest mateix any s'intro-

dueix, expositivament parlant, en el món de la fotografia, i ho fa al Motel Empordà, de Figueres. L'any 2007 el poble de Massanes (la Selva) posa el seu nom al carrer principal, de construcció recent, i rep la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya (2017).

p. 719-720 **ROURA SABÀ, Pere**
(*Maçanet de Cabrenys, 17.IV.1954*)
Historiador

Des del 1989 ha col·laborat en els programes de la Festa Major de Maçanet, en els quals ha tractat diversos temes de la vila (com els pous de neu, els masos, les fonts, els molins, les capelles, els senyors, els castells, els arbres, els carrers, les mines o les indústries) d'una manera exhaustiva, amb més de cinquanta articles. Els darrers que s'han publicat són: «Ramon Roger (hisendat, polític i militar)», «Els artesans de la fusta» i «La capella de la Mare de Déu del Fau».

Comparteix un lloc web (www.massanetdecabrenys.com), on penja molts dels articles. Des del seu inici és col·laborador de la revista *Alberes*.

p. 731 **ROVIRA MARTÍNEZ DE TOCA, M. del Carme**
(*Solsona, 29.V.1945*) Il·lustradora

Continua dissenyant per a DMC i *Labores del Hogar*, actualment RBA Editorial.

p. 731 **RUBAU SOLÀ, Jordi**
(*Palamós, 14.V.1969*)
Cantant, compositor i autoeditor

És programador del Festival Musical d'Estiu de Castelló d'Empúries i Empuriabrava.

Ha produït dos discos de nades de l'associació juvenil Embranzida de Roses i d'Àngels Ortiz i Carles Garcia, de Roses, i el disc recopilatori *Després de les cendres*, realitzat per una vintena de cantautors empordanesos per ajudar els damnificats dels focs del 2012 i conscienciar la gent que s'ha de tenir cura de la nostra terra.

p. 737 **RUIZ AVILÉS, Miquel**
(Purullena de Guadix, 13.III.1954) Fotògraf

Treballa professionalment per a *El Punt Diari* del 1999 al 2009, quan es pren un any sabàtic per dur a terme diferents projectes fotogràfics, un dels quals és «El passat i el present», dedicat a la Devesa de Girona (Col·legi de Periodistes, 2010).

El 2010 esdevé un moment crucial per a la seva salut, i des d'aquest any fins al present porta a terme el que ell mateix anomena «projecte intensiu de vida després de l'ictus». Tot i aquest problema de salut, ha fet nombroses exposicions, entre les quals cal esmentar: «Fragments de vida», a la presó de Figueres i a Can Laporta (2009), i «Ictustransformació», a la Fundació Valvi de Girona (2013), exposició dedicada a la fotografia com a teràpia de recuperació fisio-neurològica de l'ictus.

L'exposició retrospectiva «Una altra manera de captar el món» ha itinerat per les comarques gironines, disposa d'un catàleg promogut i editat per la Diputació de Girona, i participa a «Visa pour l'image» (Perpinyà, 2014).

Continua col·laborant en projectes relacionats amb Srebrenica (Bòsnia), com «Silenci de la memòria» (2009), sobre la recuperació de la memòria històrica dels nens de Sarajevo després de la guerra (2012).

Ha estat el president de Fotògrafs per la Pau (1993-2012). Per aquest motiu, va ser guardonat amb el Premi LiberPress, a Girona, i amb el LiberPress Internacional, a París (2007).

L'any 2012 la Fundació Valvi li va atorgar el Premi Salvador Sunyer i Aimeric per la trajectòria en el camp de la solidaritat i la cooperació en el marc de les comarques gironines.

L'any 2016 va rebre, de mans de l'alcalde de Sarajevo, la Medalla de la Ciutat de Sarajevo, homenatge a la trajectòria solidària i artística en aquesta ciutat durant més de vint anys.

P. 738 **RUIZ FLUVIÀ, Joaquim**
(Figueres, 24.I.1971)
Enginyer, professor i escriptor

Ha escrit *El Ermitaño* (2014), que en català porta el títol *L'ermità de Montserrat* (2014).

Està finalitzant l'obra *L'església maleïda*.

p. 738 **RUIZ GELI, Enric**
(Figueres, 23.II.1968) Arquitecte

Els darrers anys ha projectat: Media-ICT CZFB, 22@ (Barcelona, 2010), que el World Architecture Festival (WAF) va considerar el millor edifici del món (2011); Pavilion Spéciale École Spéciale d'Architecture (París, 2011); The Millennium Project Ayuntamiento de Valladolid (Valladolid, 2011); Arbre Empathique Brest Métropole Océane, Place des Français Libres (Brest, 2012); Masterplan and House of Creativity AMPO Headquarters (Idiazabal, 2014) i H108 Project Farglory Group, en col·laboració amb Huang Yung Hong, Wwarc (Taipei, Taiwan, 2015).

p. 738-739 **RUIZ PÉREZ, Héctor**
(Figueres, 3.II.1991) Esportista

L'any 2008 va assolir la medalla d'or en els 1.500 metres lliures, la medalla d'or en els 400 metres lliures i la medalla d'or en els 200 metres lliures al Campionat de Catalunya d'hivern júnior, celebrat a Granollers.

El gener del 2016, després de guanyar el Campionat de Catalunya absolut a Barcelona, es va veure obligat a retirar-se del món de la competició per qüestions de salut.

Actualment desenvolupa les tasques de director tècnic, coordinador i entrenador al club on va néixer esportivament parlant: el Club Natació Figueres.

S

p. 741 **SAAVEDRA BENDITO, Deli**
(Figueres, 8.VIII.1968) *Biòleg*

Ha coordinat projectes de reintroducció de fauna desapareguda, com la llúdriga a l'Empordà o el voltor negre al Pirineu, i ha treballat fent diverses tasques al Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà.

Va ser l'assessor territorial de la Fundació Territori i Paisatge a les comarques gironines (1998-2006) i des del 1998 és director regional de la fundació holandesa Rewilding Europe, on coordina projectes de conservació de la natura en sis països europeus. És membre del Reintroductions Specialist Group de la Unió Internacional per a la Conservació de la Natura (UICN).

Va ser president de la Institució Alt Empordanesa per a l'Estudi i Defensa de la Natura (IAEDEN) (1993-1998), de l'Associació Amics del Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà (APNAE) (2004-2008) i del Grup Fer d'Estudi i Conservació de Grans Carnívors (2004-2010), i des del 2008 és president de la Fundació Sol Solidari, que porta a terme projectes de cooperació al desenvolupament en set països africans.

Ha publicat articles en revistes especialitzades, com *Scientia Gerudensis*, *Journal of Wildlife Diseases*, *Animal Welfare*, *The Journal of Zoo and Wildlife Medicine*, *Biodiversity and Conservation*, *Landscape and Urban Planning* o *Journal of Zoology*.

El 2009 va publicar *The Abune Yosef massif: Birds and mammals of a hidden jewel of Ethiopia* (Universitat de Barcelona).

És membre del Tramuntana Birding Team (juntament amb Jordi Sargatal), l'equip català que posseeix el rècord europeu d'espècies d'ocells observades en vint-i-quatre hores (217). Amb aquest equip, ha participat en diverses competicions d'aquesta modalitat d'observació d'aus en diverses comunitats autònomes espanyoles, el Perú i els Estats Units.

p. 741 **SABADÍ VILÀ, Rafel**
(l'Escala, 5.XI.1977) *Sommelier*

Continua duent a terme la tasca de *sommelier* al restaurant familiar El Roser 2, de l'Escala, tasca que ha compaginat amb la difusió de l'enologia.

Ha participat en nombrosos seminaris de vi i congressos de gastronomia com a ponent i educador, i col·labora i escriu en diferents mitjans de comunicació. És director de la secció «Panel de cata» de la revista especialitzada *Selectus Wines*, i director de tast dels premis Arrels del Vi de l'Empordà. És coautor del llibre *La Garnatxa de l'Empordà i altres vins dolços empordanesos* (2014).

Ha continuat participant en concursos i ha assolit nombrosos èxits: primer classificat de Girona al concurs Nariz de Oro (2009), Premi Tecnotast al millor *sommelier* (Girona, 2010), finalista de Catalunya al concurs Nariz de Oro

(2013), finalista al concurs de tast per parelles de Vila Viniteca (2010, 2011, 2013, 2015 i 2016), finalista de Catalunya al concurs Mejor Sumiller de España (San Sebastian Gastronomika, 2010), segon classificat al concurs de tast per parelles de Vila Viniteca (Barcelona, 2016) i guanyador del Ruinart Challenge (Barcelona, 2016), concurs internacional especialitzat en xampany.

L'any 2013 va ser investit jove confrare de mèrit del cava.

p. 746 **SAHUQUILLO BARRIS, Juan**
(*Darnius, 24.VI.1956*) *Neurocirurgia i professor*

Continua com a cap del Servei de Neurocirurgia de l'Hospital Universitari Vall d'Hebron de Barcelona, coordinador de la Unitat d'Investigació de Neurotraumatologia i Neurocirurgia (UNINN) i professor titular de la UAB.

Així mateix, ha continuat publicant sobre els temes en els quals s'ha especialitzat: la cirurgia de la base del crani, la hidrocefàlia normotensiva i els traumatismes cranioencefàlics.

Ha publicat nombrosos articles en revistes especialitzades, molts dels quals relacionats amb les precaucions que cal seguir en el procés operatiu i d'altres encarats al postoperatori.

Cal esmentar els següents: «Principios anatómicos y fundamentos técnicos en el abordaje de los tumores de la fosa posterior», a *Tumores de la Fosa Posterior*, en col·laboració amb M. Poca, M. Romero i A. Rodríguez (Barcelona: 2010); «Managing malignant cerebral infraction», a *Current Treatment Options in Neurology* (2011); «Microdiálisis cerebral en pacientes neurocríticos», a *Cuidados críticos: Protocolos*, dirigit per S. Rodríguez Villar (Madrid: Editorial Marbán, 2011), en col·laboració amb M. Poca, M. Vidal-Jorge i M. Anuncibay; «Presión tisular de oxígeno cerebral en los pacientes neurocríticos», a *Cuidados críticos: Protocolos*, dirigit per S. Rodríguez Villar (Madrid: Editorial Marbán, 2013), en col·laboració amb M. Poca, M. Piqué i A. Sánchez-Guerrero, i «Sulfonylurea receptor 1 in humans with post-traumatic brain contusions», a *Journal of Neurotrauma* (2015).

Ha rebut el Premi a l'Excel·lència Professional del Col·legi Oficial de Metges de Barcelona (2010).

p. 749 **SALA CASELLAS, Esteve**
(*Roses, 13.VI.1961*) *Professor i escriptor*

D'ençà de la publicació del *Diccionari biogràfic de l'Alt Empordà* (2009), ha escrit el recull de poemes *L'estoig del temps: Poemes de circumstàncies, 1991-2012* (2012).

Ha guanyat les quatre edicions seguides que s'han fet dels Jocs Florals de Roses (2012-2015), ha estat finalista del Premi Víctor Mora (2015) i ha estat guanyador del XV Certamen de Poesia Breu de l'Esplai d'Olot de l'Obra Social "la Caixa" (2015), del 6è Certamen Literari de Relat Breu de Santa Eulàlia de Ronçana amb *El far* (2015), del 20è Concurs de Contes i Narració Breu Víctor Alarí de Cubelles (2016) i del Premi Torrell de Reus de poesia (2016).

La darrera aportació ha estat el recull de poemes *Quinze de quaranta (Poemes presentats als Jocs Florals de Roses 2012-2016)* (2017), amb il·lustracions de Jordi Bronsoms.

p. 750 **SALA REIG, Blanca**
(*Figueres, 26.XI.1967*) *Historiadora de l'art*

Ha obtingut el doctorat *cum laude* amb la tesi *Ramon Reig Corominas (1903-1963). Pintor del paisatge de l'Empordà* (Universitat Autònoma de Barcelona, 2015).

El 2013 comissaria la trilogia d'exposicions dedicades a Ramon Reig amb motiu del cinquantè aniversari del traspàs de l'artista: «Ramon Reig i la Costa Brava. El paisatge de l'encís», al Museu Municipal de Tossa de Mar; «Ramon Reig. Aquarel·les del paisatge sensible», al Museu de l'Aquarel·la J. Martínez Lozano de Llançà, i «Ramon Reig. Pintor de l'Empordà», a la canònica de Santa Maria de Vilabertran. El 2014 comissaria l'exposició «Aquarel·les en flor. Les flors de Ramon Reig», al Museu d'Art de Girona.

Ha pronunciat conferències i ha publicat articles com «Cartes inèdites de Ramon Reig», a *Revista de Girona* (2014), o «Ramón Reig y Salvador Dalí. Coincidencias biográficas y analogías artísticas entre dos pintores coetáneos y afines al paisaje del Ampurdán y al espíritu ampurdanés», a la revista en línia *BRAC: Barcelona Reseach Art Creation* (octubre 2016). Continua

treballant en nous projectes per difondre l'obra pictòrica de Ramon Reig.

p. 751 **SALA VILLEGAS, Enric**
(Olot, 10.II.1940) *Eclesiàstic*

Mentre era rector del santuari de la Mare de Déu del Mont es va celebrar el setè centenari del santuari (2011) i es va coronar la marededeu amb una corona igual que la que lluïa abans del 1936, moment en què fou malmesa.

Pel que fa a l'activitat de rehabilitació, recupera l'església parroquial de Sant Llorenç de Sous i el 10 d'agost de 2013 el bisbe de Girona consagra l'església i l'altar. També s'ocupa de la rehabilitació de les obres del monestir.

El 2014 deixa les tasques sacerdotals a la Mare de Déu del Mont.

p. 756 **SALVATELLA SUÑER, Josep M.**
(Figueres, 16.X.1937) *Mestre, escriptor i polític*

Ha continuat l'activitat d'articulista al setmanari *Empordà* i ha publicat *A la llarga, nord* (2011), recull d'articles apareguts en diferents publicacions periòdiques, i *Grifeu de Llançà: 60 anys del club de bàsquet* (2012).

p. 758 **SÁNCHEZ SANTIAGO, Antonio**
(Figueres, 12.X.1961) *Esportista i pintor*

Al llarg dels anys ha anat evolucionant en la recerca i ha incorporat materials proporcionats per la natura i altres de reciclats a la seva obra pictòrica.

Ha exposat en diferents llocs de Catalunya, Espanya, Europa, l'Amèrica del Sud (l'Uruguai, Argentina, Sao Paulo) i els Estats Units.

Els darrers anys ha treballat grans escultures a la via pública, com és el cas de *Senso-Art* (2014), *Waves* (Roses, 2015), *Perfil* (Palau, 2016) i *Caps al vent* (Pau, 2016)

Ha dissenyat diferents trofeus, com el Primer Trofeu Windsurf Vintage (Roses, 2011), el Primer Trofeu Mediterranean Masters Week, el destinat al millor esportista rosinc (2012) o el segon trofeu entregat a la Nit de l'Esport (2013).

A partir del 2017, i per un període de deu anys, la seva obra tindrà com a únic destí la

col·lecció privada d'un col·leccionista de Dubai per a qui treballarà en exclusivitat.

p. 759 **SANGLAS GISPERT, Carme**
(Barcelona, 13.VII.1953) *Pintora*

Continua la seva trajectòria tenint en compte dos factors: el diàleg intern del treball realitzat i el diàleg extern, aspectes que marquen les propostes que arriben, les circumstàncies vitals, el pensament i les experiències personals.

Els darrers anys ha dut a terme nombroses exposicions individuals: a la Galeria Fidel Balaguer (Barcelona, 2009); «La pintura com a metàfora», a Can Manyé (Alella, 2011); al Museu de la Mediterrània (Torroella de Montgrí, 2011); a la Schubertíada (Vilabertran, 2011); «Lectores, recol·lectores», a la Biblioteca Lu Bohigas (Salt, 2012); «Aurum», a Michael Dunev Art Projects (Torroella de Montgrí, 2013); «Flames i lletres», a la Llibreria Vitel·la (l'Escala, 2014); «Onades d'or, rastres de tinta», a la Biblioteca Fages de Climent (Figueres, 2014), i «Entre dues llums», a l'Espai dels Amics del Museu d'Art (Girona, 2015).

Ha participat en nombroses exposicions col·lectives en diferents indrets de l'Alt Empordà i el Baix Empordà, i és assídua a les mostres de la Galeria Dolors Ventós. Pel que fa a les exposicions de Catalunya, cal destacar la realitzada al Museu d'Història de Catalunya «Art, veu i vot» (Barcelona, 2013), la qual va itinerar. Quant a les de l'estranger, cal destacar la d'Unteres Belvedere (Viena, 2012).

El 2012 va publicar la monografia *Ors i cendres* (Girona: Fundació Atrium Artis), i el 2014, l'article «El sabater d'Ordis: el pou i l'estrella», a *Pedres Albes*, 3. Aquest mateix any va il·lustrar el videojoc *El món Espriu* (Barcelona: Obra Social "la Caixa").

p. 763 **SANTALÓ PEIX, Jaume**
(Figueres, 8.I.1970) *Gestor cultural*

Des del 2008 fins al 2012 es va dedicar a la gestió del patrimoni rosinc, de la qual sorgiren exposicions i publicacions com *A la frontera de l'imperi: Guerra i societat a Roses, 1773-1833* (Roses: Ajuntament de Roses, 2009).

Des del 2012 es dedica a l'empresa de consultoria. Tot i això, continua participant en publicacions locals com «El desplegament de la Figueres burguesa. Una aproximació socioeconòmica (1844-1868)», a *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos* (2013).

p. 765 **SANTOS TORROELLA, Maria Àngels** (*Portbou, 7.XI.1911-Madrid, 3.X.2013*) Pintora

L'any 2011 l'Ajuntament de Portbou li dedicà una mostra antològica.

p. 767 **SARGATAL VICENS, Jordi** (*Figueres, 27.VII.1957*) Ornitòleg i naturalista

Des del 2012 és vocal de la Junta Directiva de la Societat Espanyola d'Ornitologia. Així mateix, ha estat vinculat a diferents associacions: ha estat president de l'Associació d'Amics del Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà (APNAE) (2000-2004, i des del 2013); membre del Comitè Assessor del Museu Nacional de Ciències de Barcelona (des del 2010); president de Slow Food Empordà (2012-2013); president de la Xarxa de Voluntariat Ambiental de Catalunya (XVAC) (2013-2015); membre de la Comissió Científica del Cercle del Club de Roma, i membre del Programa Ambassadors de l'Agència Catalana de Turisme. El juny del 2014 va ser anomenat ambaixador del programa «Alange és ornitologia». També és membre del Consell de Direcció del Premi Ramon Margalef d'ecologia i de la Comissió d'Avaluació Interna de la Universitat de Girona. Des del 2015 és integrant de l'equip de treball del Pla Estratègic del Parc Natural del Montgrí, les Illes Medes i el Baix Ter; membre del Cercle del Rewilding Europe; membre del Patronat de la Fundació Barcelona Cultura (des del 2011), membre del Patronat de la Fundació Barcelona Zoo (des del 2015); membre de la Junta Assessora de la Fundació Rodríguez de la Fuente, i membre del Consell Assessor Territorial de CaixaBanc, entre d'altres.

Durant els onze anys d'existència de la Fundació Territori i Paisatge va aconseguir adquirir 24 espais diferents de gairebé 8.000 ha, així com introduir el concepte de custòdia del territori i sig-

nar acords de gestió per a unes 140.000 ha, la qual cosa suposava l'ajut a la gestió de gairebé el 4,5% del territori català. També es van ajudar uns set-cents cinquanta projectes de conservació i d'educació ambiental d'unes quatre-centes entitats de tot l'Estat, i es van iniciar projectes propis d'educació ambiental, com el Centre de Natura i Desenvolupament Sostenible de les Planes de Son, al Pallars Sobirà.

A principis del 2005 va ser nomenat pel llavors president de la Generalitat, Pasqual Maragall, mediador del conflicte ambiental creat pel projecte de regadiu Segarra-Garrigues i les zones d'especial protecció per a les aus (ZEPA). El març del 2010 el Ministeri de Medi Ambient, Rural i Marí va crear l'Observatori del Medi Rural i la Biodiversitat, i l'en va nomenar coordinador general. Des del 2015 forma part de la Comissió Territorial d'Urbanisme de la Generalitat de Catalunya i del comitè d'experts del projecte de constitució de l'Agència Catalana de Medi Ambient i Territori.

Des del 2010 és director general del Grup Mascort, dedicat al turisme sostenible i vinculat als parcs naturals i a la gestió del patrimoni natural.

En la vessant bibliogràfica, cal tenir en compte que l'any 1989 funda Lynx Edicions, amb l'ornitòleg Josep del Hoyo i l'empresari Ramon Mascort. *The Handbook of the Birds of the World*, editat per Lynx Edicions, va ser elegit el millor llibre d'ocells de l'any 1993 per la prestigiosa revista científica *British Birds*; en aquest apartat cal sumar els títols següents: *The Handbook of the Birds of the World: Volume 7: Jacamars to Woodpeckers* (Barcelona: 2002), amb J. del Hoyo i A. Elliot; *Els Aiguamolls de l'Empordà* (2003), amb Lluís Roura, i *The Handbook of the Birds of the World: Volume 17: Special Volume: New Species and Global Index* (Barcelona: 2013), amb J. del Hoyo, A. Elliot i David A. Christie.

Va rebre el premi Mosca Grossa (1997), atorgat pel Col·legi de Periodistes de Girona a la persona que facilita més la feina dels mitjans de comunicació; el Premi Europarc (1999), atorgat pel Ministeri de Medi Ambient per la labor en la conservació i la difusió dels valors de les àrees protegides; el Premi Joaquim Codina i Vinyes, com a director de la Fundació Territori i Paisatge (Fundació Valvi, 2007); el Premi Lleidatur, com a

director de la Fundació Territori i Paisatge (Nit del Turisme de Lleida, 2008); el Premi Tramuntana (Consell Comarcal de l'Alt Empordà, 2010); el premi honorífic a l'emprenedor pioner del turisme a Catalunya (Fundació Gaspar Espuña, 2015), i el Premi Turisme Rural Sostenible (Confederació de Turisme Rural i Agroturisme de Catalunya, 2016).

p. 769 **SAURA MIARNAU, Regina**
(Barcelona, 3.I.1955) *Pintora*

Un dels seus lemes és la creença que la col·laboració entre diferents disciplines fa que els projectes creixin i esdevinguin una eina important de creació. Per aquest motiu, tot i continuar pintant quadres i collages, busca noves maneres d'expressar-se: crea instal·lacions murals com «Through the forest», participa en la decoració d'establiments públics i cases particulars, i algunes de les seves obres constitueixen objectes decoratius. Per ella, continua essent important la integració de l'art i la vida, i l'harmonia dels colors.

Les principals exposicions d'aquests darrers anys han tingut lloc a la galeria Caldwell Snyder (San Francisco), a la galeria Het Cleyne Huys (la Haia, Holanda, 2013) i a la galeria Campton (Nova York, 2010 i 2014), i té prevista una propera exposició a Boston.

p. 770 **SEGURANYES BOLAÑOS, Mariona**
(Figueres, 4.XI.1972) *Historiadora de l'art*

És col·laboradora de diverses publicacions periòdiques, com el *Setmanari de l'Alt Empordà*, la *Revista de Girona*, la revista *Alberes* o els *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos*, amb temes relacionats amb Anna Maria Dalí, pintors de les terres gironines com Salvador Dalí o Josep Berga i Boix, i moviments artístics contemporanis.

Ha estat la curadora dels llibres *Atles paisatgístic de les comarques gironines* (2010), *Salvador Dalí vist per la seva germana* (2011), d'Anna Maria Dalí, *La porta d'entrada al cap de Creus* (2014) i *Masó: interiors* (2016), en col·laboració amb Jordi Falgàs i Sílvia Alemany.

Ha col·laborat en diversos catàlegs d'exposicions, com *El monument a Narcís Monturiol: Entre el Noucentisme i l'art cívic* (2008), *Baldomer Gili o la llum com a construcció del paisatge vital* (2008), *El Cadaqués pictòric abans i després de Picasso* (2010) i *El Dalí de l'Empordà, l'Empordà de Dalí* (2011), entre d'altres.

És membre de la Junta dels Amics del Museu Dalí, de l'Associació Catalana de Crítics d'Art i de l'Institut d'Estudis Empordanesos.

p. 775 **SERRA BUSQUETS, David**
(Boadella, 17.XI.1973) *Historiador*

Llicenciat en història per la Universitat Nacional d'Educació a Distància (2013), continua investigant sobre temes locals relacionats amb el municipi de Boadella i les Escaules. La majoria d'aquests estudis han estat publicats a la revista *El Gamarús*, editada per l'Ajuntament de Boadella, o bé en els programes de la festa major.

Treballa en una monografia sobre l'època contemporània que abraçarà el període que va des de la República i la Guerra Civil fins a la postguerra a Boadella i les Escaules.

p. 776 **SERRA PAGÈS, Jaume**
(Figueres, 17.VII.1972) *Enòleg*

Va fer pràctiques a l'emblemàtica bodega Château Petrus (França).

El seu avi va plantar vinyes a Cantallops l'any 1961, i els seus pares van ampliar la propietat i van plantar més vinyes l'any 1990.

L'any 1996, conjuntament amb la seva esposa, va crear el celler familiar Masia Serra i va començar a elaborar 1.330 ampolles de vi dels seus propis raïms.

Actualment Masia Serra és un celler de referència a la zona que elabora 45.000 ampolles de vi de qualitat i que és pioner en enoturisme. Al llarg dels anys s'ha especialitzat a oferir experiències úniques als seus visitants.

S'ha convertit en un enòleg reputat tant pels vins que surten del seu celler, dels quals destaquen noms com el Gneis, l'Aroa, l'IO, el Ctònia, el Mosst o l'Ino, com per l'àmplia trajectòria que té en assessorament en el món de la viticultura i

l'enologia. És considerat un dels precursors del canvi en el sector vitivinícola empordanès a finals dels anys noranta.

Ha assessorat diferents empreses vitícoles i enològiques d'àmbit estatal, amb projectes a les Balears (Formentera, Eivissa, Menorca i Mallorca), l'Alt Penedès, Tarragona, Costers del Segre, Ribera del Guadiana, l'Alt Empordà i el Baix Empordà.

És professor del curs de *sommeliers* que s'imparteix a l'Escola d'Hostaleria i Turisme de Girona.

Ha escrit *No hay fiesta sin vino* (2011), conjuntament amb el *sommelier* Roger Viusà.

p. 777 **SERRA PERALS, Joan**
(*Vilajuïga, 19.X.1967*) *Bibliotecari i arxiver*

Llicenciat en documentació per la Universitat Oberta de Catalunya (2011) i membre fundador de l'associació d'arxivers de l'Alt Empordà Arxivae, on ha desenvolupat els documents del mes del novembre del 2014, el juliol del 2015 i el desembre del 2015, consultables a: <http://arxivae.blogspot.com.es>.

Col·labora en diferents publicacions periòdiques com *La Farella*, en la qual publica un article anual des de l'any 2009; ha assessorat històricament els documentals *Llançà, un viatge en el temps: Els ibers i els romans a Llançà* (2014) i *Guerra i exili a Llançà: Documental 75è aniversari 1939-2014* (2014), i ha estat coautor, juntament amb Carles Chacón Belarra, Quim Agustí i Jaume Simón, del llibre de fotografies *Llançà, 1885-1975: Una mirada al passat* (Llançà, 2015).

p. 777 **SERRA PUMAROLA, Simó**
(*Llers, 14.VII.1942*) *Enòleg i viticultor*

Disposa d'explotació vitivinícola de propietat familiar i ha participat en diferents ponències i taules rodones sobre temes vitivinícoles.

Com a enòleg és membre del Comitè de Tast del Consell Regulador del Cava i del Consell Regulador de la DO Empordà; president de la Comissió Tècnica de la DO Empordà (2006-2015) i de la Comissió Tècnica de l'Institut del Cava, i representant de Cavas del Castillo de Peralada a INNOVI (2015).

Amb l'estudi «Peculiaritats del terror de l'Empordà», ha participat en l'obra *Estudi de la varietat garnatxa roja, lledoner roig o garnatxa grisa* (Barcelona: IEC, 2015), que correspon al dossier núm. 18 de la Institució Catalana d'Estudis Agraris. És coautor del llibre *La garnatxa de l'Empordà i altres vins dolços empordanesos* (2015).

p. 778 **SERRA SAGUER, Jaume**
(*Vila-sacra, 24.VIII.1967*)
Periodista i directiu de ràdio

Des del setembre del 2012 fins avui, ha passat de ser director de Ràdio Girona a esdevenir director de continguts de SER Catalunya i de Ràdio Barcelona.

p. 779 **SERRANO JIMÉNEZ, Lluís**
(*Cantallops, 31.VII.1975*) *Historiador*

És doctor en història per la Universitat de Girona amb la tesi *Els tancaments de terres a la Catalunya del segle XIX*, dirigida per la doctora Rosa Congost Colomer (2014-2015).

Ha col·laborat en el projecte coordinat, a Catalunya, per la UAB sobre l'elaboració del *Diccionario biográfico de los parlamentarios españoles (1810-1854)*. És membre del Grup d'Història de les Societats Rurals i s'ha especialitzat en història contemporània, sobretot en la Guerra del Francès i en qüestions relacionades amb la història rural. Ha obtingut diverses beques, una de les quals del Patronat Francesc Eiximenis (Diputació de Girona), per dur a terme l'estudi commemoratiu del bicentenari de la Guerra del Francès amb el títol: *Afrancesats i guerrillers: Revolució a la regió de Girona (1808-1814)*, juntament amb Albert Pons.

Ha col·laborat en l'obra *La Guerra del Francès (1808-1814) a les comarques gironines* (Girona: Patronat Francesc Eiximenis i Diputació de Girona, 2010) i en la monografia coordinada per Enric Saguer *Forçats a foc i llum: Una història oral dels últims masovers de la regió de Girona, 1930-2000* (Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2011).

Ha participat en excavacions arqueològiques de diferents períodes i és col·laborador habitual

dels *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos*, dels *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, de la revista *Estudis d'Història Agrària* i de la revista *Alberes*.

Les publicacions més recents són: «Guerra del Francès: noves visions, noves recerques» i «Bans i usos comunals: conflictes de llarga durada. Cantallops com a exemple», ambdues a *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos* (2009); «Cabanes 1789: inventari i llibreria d'un hisendat», a *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos* (2010), i, en col·laboració amb S. Marquès, «Josep Gumbau Serra (1862-1921), propietari, professor i intel·lectual empordanès», a *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos* (2011).

p. 780 **SESERAS VICENS, Teresa**

(Roses, 6.X.1950)

Advocada i defensora del poble de Girona

Ha estat subdirectora i professora de dret de família, des del seu inici i durant la primera etapa, de l'escola de pràctica jurídica de l'II-lustre Col·legi d'Advocats de Figueres.

És membre activa, des de la fundació, fa vint-i-cinc anys, del Grup de Dones de la Bisbal d'Empordà, participa en tots els actes i va redactar i llegir, fins al 2016, el manifest del 8 de març, Dia Internacional de la Dona Treballadora.

p. 784 **SIMON SERRA, Josep Maria**

(Figueres, 14.IV.1925-Barcelona, 2.X.2010)

Enginyer i arquitecte

p. 785 **SOLDEVILA FELIU, Artur**

(Figueres, 7.VI.1928 - Girona, 11.IV.2015)

Veterinari

p. 786 **SOLDEVILLA ALBERTÍ, Joan Manuel**

(Barcelona, 26.VIII.1964)

Filòleg, professor i tintinòleg

L'any 2009 va accedir al cos de catedràtics d'institut de llengua i literatura castellana, amb plaça definitiva com a catedràtic a l'Institut Ramon Muntaner de Figueres.

Com a estudiós dels mitjans de comunicació de massa ha dut a terme una tasca intensa d'estudi i divulgació. Així, sobre Pedro Víctor Debrígode ha comissariat l'exposició «Descobrir Debrí» (Biblioteques de Barcelona, BCNegra, 2009) i ha publicat el llibre *Pedro Víctor Debrígode: El escritor de los prodigios* (Barcelona: 2014), en col·laboració amb Alejandro M. Viturtia.

Al voltant de la figura de Jaume Ministral i Masià ha comissariat l'exposició «Magistral Ministral» (Casa de Cultura, Girona, 2013), ha publicat el llibre *Jaume Ministral i Masià* (Girona: 2013) i ha editat l'antologia de la seva obra periodística *La mirada Ministral* (Girona: 2015), així com dues de les seves novel·les policíiques, *El caso del psicoanálisis* (Girona: 2011) i *La señorita de la mano de cristal* (Girona: 2012).

Sobre el dibuixant Àngel Puigmiquel ha comissariat l'exposició «Puigmiquel» (Biblioteca de Catalunya, 2015) i ha publicat el llibre *Àngel Puigmiquel: Una aventura gràfica* (Barcelona: 2015). Aquesta tasca d'estudiós dels tebeos l'ha desenvolupat en múltiples treballs, entre els quals destaca el llibre *Som i serem (tintinaires)* (Barcelona: 2013), així com articles en diverses publicacions i llibres, com *Papitu: Sàtira, erotisme i provocació (1908-1937)* (el Papiol: 2014), *L'Esquella de la Torratxa: 60 anys d'història catalana (1879-1939)* (el Papiol: 2013) i *Josep Coll: El observador perplejo* (Barcelona: 2015). Ha col·laborat en l'enciclopèdia *Del tebeo al manga: Una historia de los cómics* (Torroella de Montgrí: 2011) i en l'enciclopèdia digital *Humoristan* (<http://humoristan.org>). També ha comissariat l'exposició «Tebeos sota les carpes» (Circus Arts Foundation, Biblioteca Carles Fages de Climent, Figueres, 2015).

El juliol del 2016 va ser convidat a participar en el festival Author's Reading Month, que el va dur a llegir una selecció de la seva obra a Txèquia, Polònia, Eslovàquia i Ucraïna, i a la tardor del mateix any va publicar l'assaig *Don Quijote en Barcelona: La ciudad imaginada* (Figueres: 2016).

En un àmbit específicament figuerenc també ha dut a terme una intensa tasca cultural que s'ha concretat en l'organització i la participació en múltiples actes culturals —conferències, presentacions de llibres, festivals— i en la publicació

de diversos treballs com *Figueres, possiblement la ciutat més estranya del món* (Figueres: 2012), *Figueres, possiblement la ciutat +* (Figueres: 2013), escrit amb Josep Maria Dacosta, i *La maleta de Figueres* (Figueres: 2015), amb fotografies de Josep Maria Dacosta. També amb fotografies de Dacosta, des del gener del 2013 va començar a publicar al *Setmanari de l'Alt Empordà* la sèrie de vint-i-quatre articles «The secret life of Figueres», un treball que l'any 2014 va ser finalista del Premi Carles Rahola de comunicació, que va obtenir l'any 2015 en la categoria de millor treball de premsa. Ha estat un dels integrants de l'equip guardonat amb la Beca de Recerca Ciutat de Figueres 2013 pel projecte «L'Institut Ramon Muntaner de Figueres, 1839-2014» i també ha estat comissari i redactor de textos de l'exposició permanent «Espai Dalí. L'institut de Dalí» (Institut Ramon Muntaner, Figueres, 2014).

Ha estat guionista de diversos projectes audiovisuals de la productora Visual 13, ha escrit en diverses publicacions —*Culturas, La Vanguardia, Quimera*—, en revistes filològiques —*Zeitschrift für Katalanistik, Freiburg*— i en publicacions d'àmbit local —*Revista de Girona, Alberes, Encesa Literària*—, i ha estat col·laborador de diverses revistes digitals com *Núvol* (<http://www.nuvol.com>), *Catorze* (<http://www.catorze.cat>), *Encesa Digital* (<http://www.encesa.cat>) i el web *El Biblionauta* (<http://www.elbiblionauta.com>).

p. 789 **SOLER FUSTER, Victòria**
(*Garrigoles, 30.XI.1955*) *Arqueòloga*

Conjuntament amb Josep Casas, ha escrit: *Saus, Camallera i Llampaies* (2009), que forma part de la col·lecció «Quaderns de la Revista de Girona», i *Els meandres del Fluvià: Garrigàs, Palau de Santa Eulàlia, Sant Mori* (2014), que forma part de la col·lecció «Guies de Patrimoni Local».

També ha escrit la monografia *Post mortem: La Vinya del Fuster: L'espai funerari de la villa de Tolegassos, Viladamat, Alt Empordà* (Universitat de Girona, 2012), en col·laboració amb Josep M. Nolla, Josep Casas i Joaquim Grau Salvà.

p. 790 **SOLER GUASCH, Silvia**
(*Figueres, 5.X.1961*) *Periodista i escriptora*

D'ençà de l'edició del *Diccionari biogràfic de l'Alt Empordà* (2009), ha publicat: *Una família fora de sèrie* (2010), *Un creuer fora de sèrie* (2011), *L'estiu que comença* (2013), *Un any i mig* (2015) i *Els vells amics* (2017).

Conjuntament amb el seu fill Ferran Muñoz, ha escrit *Bàsquet, scrabble i tu* (2012).

També ha escrit el guió del fals documental *La Víctor*, produït per Minoria Absoluta, amb direcció de Francesc Escribano, i estrenat el març del 2017 a TV3.

Actualment col·labora al programa *Els matins* de TV3 i a l'*Estat de Gràcia* de Catalunya Ràdio, i publica un article setmanal al diari *Ara*.

L'any 2013 va rebre el Premi Ramon Llull per l'obra *L'estiu que comença*.

p. 792 **STROHECKER SOCIAS, Lluís**
(*Barcelona, 24.XI.1924-Portbou, 9.VIII.1979*)

Fill de Pablo Strohecker Heiker, químic farmacèutic de la Casa Bayer que fou destinat a les Filipines. Allà va conèixer la seva futura muller, Maria Socías, i el matrimoni va tenir el primer fill, Fèlix. Un cop traslladats a Barcelona va néixer el biografiat, Lluís.

Lluís va residir a la Ciutat Comtal, va fer estades a Alemanya i durant la Guerra Civil es va desplaçar amb la mare a Vigo, on va editar una revista còmic anomenada *Pegote* i feia felicitacions nadalenesques.

Després de la guerra es va encaminar cap a les arts plàstiques i va assistir a l'Acadèmia Tàrrrega (1940). L'any 1941 va ingressar a l'Escola de Belles Arts de Sant Jordi de Barcelona i va tenir com a professors Santa Susanna, Pérez-Dolç, Frederic Marès, Montaner i Rigobert Solé, entre d'altres. Va abandonar la carrera en el darrer curs.

L'any 1943 es va casar a Vigo amb Maria Assumpció Pallarolas Serra i el matrimoni va tenir disset fills, dels quals en van sobreviure dotze: Catalina, Marta, Olga, Salvador, Laura, Pau, Alexandre, Lluís, Ivan, Maria Assumpció, Walfrido i Zwentiboldo.

L'any 1948 es va estrenar en el món de les exposicions, i la primera exposició individual va ser a la Sala Pallarés de Barcelona. L'any 1952 va participar en el XXV Saló d'Octubre, celebrat a les sales del palau d'exposicions d'El Retiro de Madrid.

La iconografia tractada era, preferentment, natures mortes, paisatges i retrats, i el seu estil es caracteritzava per la pinzellada i el color.

Va estar vinculat a la vila de Portbou, amb residència al mas Budallés, on va morir. També va mantenir contacte amb la vila de Llançà, on va ser membre del Centre de Recuperació i Investigacions Submarines (CRIS) i on duia a terme immersions submarines.

L'any 1987 Mario Ángel Marrodán va publicar una monografia sobre ell a La Gran Enciclopedia Vasca i a Edicions d'Ara.

p. 793-794 **SUBIAS FAGES, Xavier**
(Barcelona, 13.VI.1926-20.XII.2013)
Arquitecte

p. 796 **SUBIRÓS DURÁN, Eusebi**
(Figueres, 19.VIII.1961) *Pintor i gravador*

Compagina les tasques del taller de Girona, Lupusgràfic Edicions, amb les de professor a l'Escola d'Art de Girona. Imparteix classes, també, als tallers del Museu del Gravat Contemporani de Marbella i a tallers de Barcelona, Mataró i València.

L'any 2015 va obrir un espai expositiu a Girona, annex al taller, el qual va rebre el nom d'Espai U.

Com a artista, a més del gravat, tendeix cap a la poesia visual i d'objecte.

p. 797 **SUBIRÓS PUIG, Josep**
(Figueres, 24.VII.1947-Torroella de Montgrí,
7.V.2016) *Escriptor*

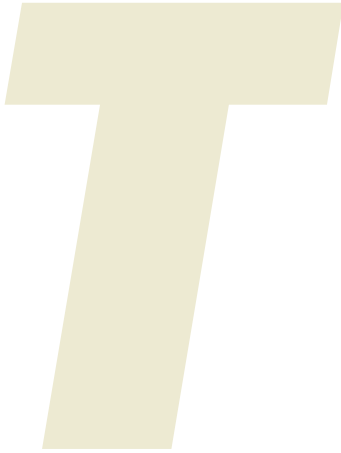
La darrera obra d'assaig fou *Ser immigrant a Catalunya: El testimoni de vint-i-dos protagonistes* (2010), i quant als catàlegs d'exposicions, *Jane Alexander: Survey (from the Cape of Good Hope)* (2011).

p. 797 **SUBIRÓS JORDÀ, Jaume**
(Santa Llogaia d'Àlguema, 18.IX.1949) *Cuiner*

L'any 2011 l'Ajuntament de Figueres li va atorgar de la Fulla de Figuera de Plata al Mèrit per la seva trajectòria professional i per l'Hotel Empordà, considerat el bressol de la cuina contemporània catalana.

p. 803 **SUÑER MIR, Enric**
(la Jonquera, 15.XI.1920) *Músic*

Altres sardanes de la seva autoria són *Noies de Tesà* (1998) i *A l'amic absent* (Tesà, 2000).

p. 810-11 **TEIXIDOR COLOMER, Anna**
(Figueres, 15.VII.1978) *Historiadora i periodista*

Els darrers anys ha centrat la recerca acadèmica en el republicanisme empordanès del primer terç del segle xx a l'Alt Empordà. Això l'ha portat a publicar el volum *Amb la República al cap i Catalunya al cor: Empordà federal (1911-1938)* i, posteriorment, a obtenir el títol de doctora en periodisme per la Universitat Pompeu Fabra, l'any 2013, amb la tesi doctoral *Josep Puig Pujades (1883-1949): Cultura, periodisme i pensament polític en el catalanisme republicà*. Aquesta tesi va guanyar el Premi Joan Givanel i Mas de comunicació, atorgat per l'Institut d'Estudis Catalans (2015), i es va fer amb el suport de la Beca d'Estudi President Irla, que va finançar una part del treball i la publicació, amb el títol *Josep Puig Pujades (1883-1949): Líder del republicanisme empordanès*.

Fruit de l'interès per la història de la premsa, ha format part de l'equip guanyador de la Beca de Recerca Ciutat de Figueres (2004), el resultat de la qual va ser publicat a *Història de la premsa de Figueres: 1809-1980* (Figueres: 2009), i seguint aquests estudis ha publicat, també, la *Història de la premsa a la comarca de la Selva (1868-1975)* (Cassà: 2015), juntament amb Josep Teixidor. Actualment està enllestint la història de la premsa de Palamós.

Pel que fa a la vessant periodística, treballa a la Secció de Societat dels Informatius de Televisió de Catalunya, i s'ha especialitzat en la informació de la

població immigrant i del gihadisme, i en l'anàlisi del tràfic d'éssers humans amb finalitat d'explotació sexual, conjuntament amb Marc Faro. Amb relació a la mobilització de milers d'europaus al conflicte de Síria, ha publicat dos reportatges, que s'han emès en el programa *30 minuts*, titulats *A la recerca del paradís* (2015) i *Desarmar Estat Islàmic* (2016), i la monografia *Combatents en nom d'Al·là: De Catalunya al gihad* (Ara Llibres, 2016).

A propòsit de les organitzacions criminals que es dediquen al tràfic d'éssers humans i a l'explotació sexual, va dur a terme el reportatge titulat *Ivie Okundaye, una dona de carretera* (2012), sobre la prostitució nigeriana arran de l'atropellament mortal d'una víctima de tràfic a la Jonquera. Anteriorment havia fet el reportatge titulat *Salt: Assaig de convivència* (2010), i tots dos es van emetre en el programa *30 minuts*.

En un altre sentit va el documental *Els últims dies de Tom Sharpe a la Costa Brava*, en què es retrata com va viure l'escriptor anglès a Llafranc fins a la seva mort.

Al llarg d'aquests últims anys ha obtingut els premis periodístics següents: Premi Carles Rahola al millor projecte periodístic per *Ivie Okundaye, una dona de carretera* (2011) i *Els últims dies de Tom Sharpe a la Costa Brava* (2012); Premi Tasis-Torrent de premsa local i comarcal (2011) pel reportatge «Quan el somni ja no és Europa», publicat a *Revista de Girona*, i Premi Josep Maria Planes d'investigació periodística (2015) per la investigació sobre gihadisme, específicament en *A la recerca del paradís*.

p. 811 **TEIXIDOR CREIGHTON, Emma**
(Castelló d'Empúries, 6.I.1972)
Ballarina i professora

Amb la companyia Seven Sisters Group treballa durant més de deu anys creant espectacles *site-specific* a les ciutats de Londres, Hèlsinki, Budapest, Múnic, Praga, Brussel·les i Zúric. Actualment codirigeix la companyia El Paller i col·labora artísticament amb la coreògrafa i actriu britànica Marie Louise Flexen.

Com a docent dirigeix el Centre de Recerca Artística El Paller.

p. 816 **TERRAROL, Domènec**
(Empordà, post. 1800-1900) *Músic*

Va compondre, també, l'havanera *Anita*, els valsos *Adiós para siempre*, *Pipelet* i *El Almirante*, l'himne *El Federal*, dedicat a la Societat Coral Erato i, entre d'altres, les composicions titulades *A Figueras*, *La Mariposa* i *Las Avecillas*.

p. 816 **TESTAR YMBERT, Xavier**
(Figueres, 1.VIII.1956) *Biòleg i professor*

Ha estat membre del Consell d'Administració de Barcelona Activa (2006-2011), l'agència de desenvolupament econòmic de la ciutat de Barcelona.

Ha estat pioner en la impartició de cursos de gestió de la recerca i el desenvolupament i de creació d'empreses en el camp biològic, primer en programes de doctorat i, des de la posada en marxa dels màsters oficials el curs 2006-2007, en els màsters de biomedicina i de biotecnologia molecular de la Universitat de Barcelona.

Col·labora en la docència d'altres màsters oficials i postgraus del camp de la innovació. També és membre del Comitè Docent, coordinador d'un dels seus mòduls i professor del Màster en lideratge i gestió de la ciència i la innovació (MULIC), que ofereixen conjuntament la Universitat de Barcelona, la Universitat Autònoma de Barcelona i la Universitat Pompeu Fabra i que s'imparteix anualment a la Barcelona School of Management (UPF) des del 2008 fins al 2013.

Del gener del 2009 al desembre del 2011 va ser secretari del Comitè Assessor d'Infraes-

tructures Singulares (CAIS) del Ministeri de Ciència i Innovació (MICIN), i des del setembre del 2013 és vocal del CAIS de l'actual Ministeri d'Economia i Competitivitat (MINECO).

Del juny del 2010 al setembre del 2014 va ser delegat del rector de la Universitat de Barcelona per a Accions Estratègiques d'Innovació, i des del juny del 2013 és vicedirector del Barcelona Institut d'Emprenedoria de la Universitat de Barcelona (BIE-UB).

Actualment també és vicepresident de l'Associació Espanyola d'Emprenedors Científics i Tecnològics (AEECT), constituïda l'abril del 2013.

p. 818 **TESTART GURI, Albert**
(Figueres, 29.VI.1968) *Historiador*

Ha format part de l'equip guanyador de la Beca de Recerca Ciutat de Figueres 2004, el resultat de la qual va ser publicat a *Història de la premsa de Figueres: 1809-1980* (Figueres: 2009). Així mateix, ha format part de l'equip guanyador de la Beca de Recerca Ciutat de Figueres 2013 amb el projecte «L'Institut Ramon Muntaner de Figueres, 1839-2014».

Ha escrit *El Casino Menestral Figuerenc 1939-1979: Un estudi de sociabilitat sota el franquisme* (Figueres; 2010) i l'article «La Figueres de la postguerra», a *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos* (2010).

Des del punt de vista polític, el 2015 es va presentar com a cap de llista a les eleccions municipals de Figueres per ERC i va renunciar a la regidoria per dedicar-se plenament a la vida laboral.

És col·laborador de diferents mitjans de comunicació escrits, com *Hora Nova*, *Empordà* o *Mirmanda*.

p. 818 **TESTI PIBERNAT, James Luigi**
(Mòdena, 18.VII.1969) *Contra baixista i lutier*

Recentment (2010-2013) ha pogut exposar com a lutier al Curs de música internacional anual de Cervera, al certamen anual de Ceret (França), al Festival Ludwig Streicher a Santiago de Compostel·la, on va presentar el seu primer contra baix, i al Festival Internacional Barcelona Bass Meeting.

Va assistir com a convidat al primer taller de construcció i restauració de contra baixos de la Violin Society of America a Oberlin (Ohio).

En aquest període rep certificació oficial com a artesà professional del Consorci de Comerç, Artesania i Moda de Catalunya (CCAM) i estudia escultura en fusta amb l'artista barceloní Nico Nubiola (Barcelona, 1964).

Entre el 2014 i el 2015 va treballar un any a Victòria (el Canadà), amb els lutiers James Peter Ham i Ted White, on va incorporar nous mètodes de construcció i restauració amb materials no tradicionals com la fibra de carboni, la fibra de vidre i els compostos amb resina fenòlica, va dissenyar nous components amb programes d'ordinador i els va fabricar amb màquines de control numèric per ordinador (CNC, en anglès).

Com a músic intèrpret (2009-2016) ha tocat en diversos festivals de caràcter internacional, com el de Peralada i el de Pedralbes, i ha format part de l'Orquestra Nacional de Cambra d'Andorra, Solistes de l'Empordà, la Giorquestra, l'Orquestra Clàssica de Sydney (el Canadà) i les orquestres simfòniques de Victòria i Vancouver, també al Canadà. Actualment forma part de la cobla oficial de la ciutat de Perpinyà, la Mil·lenària Fidelíssima Vila de Perpinyà, i és contrabaix solista de l'agrupació de cambra Solistes de l'Empordà i de l'orquestra simfònica Giorquestra.

Com a pedagog continua oferint-se al servei dels joves a la Jove Orquestra de Figueres, ha pogut impartir un any de classes magistrals a la Universitat de Victòria com a professor de contrabaix clàssic convidat i ha assistit a classes magistrals de Joëlle Leandre, Alberto Bocini i Jaques Cazauran a Perpinyà, així com a les colònies musicals del contrabaix més important del segle xx, Gary Karr, a Victòria.

Pere Andreu Jarrod l'ha entrevistat a Catalunya Música sobre la vida del contrabaixista Josep Cervera Bret, i ha escrit les notes informatives del CD monogràfic de Josep Cervera sobre el solista de contrabaix britànic Leon Bosch, qui el va presentar en concerts a Sud-àfrica i als Estats Units.

p. 820 **TIMÓN BARCELÓ, Marc**
(Castelló d'Empúries, 5.III.1980)
Músic, instrumentista de tible, pianista,
escriptor i periodista

És considerat un dels compositors catalans més brillants, actius i premiats de la seva generació. Compositor, director d'orquestra i intèrpret de

piano i tible, és un músic eclèctic que combina la composició de música per a cinema, televisió, musicals i documentals amb l'obra per a concert, la música moderna i la cobla.

Des del 2015 està instal·lat a Los Angeles i treballa en projectes americans i europeus. Destaquen les sèries *Agent Carter* (de Marvel, emesa per ABC i enregistrada als estudis de la Warner Bros), *In absentia*, el documental per a National Geographic *The blind monkey*, pel·lícules com *El árbol sin sombra* (millor banda sonora espanyola l'any 2014 als premis MundoBSO), *The little wizard* (Premi Jerry Goldsmith 2014), bandes sonores èpiques com *Coliseum* i el musical *Josafat*. Totes han estat editades pel prestigiós segell discogràfic MovieScore Media, un dels més rellevants del món en aquest gènere.

En l'àmbit de la música de concert, la seva obra per a gran orquestra simfònica, cor i música de cambra s'ha interpretat a països com Anglaterra, França, Alemanya, Finlàndia, Cuba, Portugal, Espanya, Bulgària, Ucraïna i els Estats Units i a festivals com el Grec, el Festival de Peralada o al Festival Fuego del Caribe, entre d'altres. Com a intèrpret i director ha actuat als escenaris més emblemàtics del nostre país, com el Palau de la Música, el Gran Teatre del Liceu i l'Auditori de Barcelona. És tible solista de la Cobla Sant Jordi - Ciutat de Barcelona, en la qual ha actuat al costat d'artistes com Niño Josele, Roger Mas o Pascal Comelade, i també ha format part de The New Catalan Ensemble.

Té més d'una cinquantena de premis nacionals i internacionals, entre els quals destaquen el Premi Internacional Jerry Goldsmith, que ha guanyat en sis ocasions, el Premi Agustí Borgunyó, els MundoBSO Awards i les nominacions als Goldspirit i als Scoremagazine Awards com a millor compositor novell.

En el camp de la música per a cobla compta amb una seixantena de sardanes i obres concertístiques que els darrers quinze anys han estat guardonades amb la totalitat dels premis que es convoquen en aquest gènere, com el Mestre Conrad Saló, el Francesc Basil, el Premi de Sardanes SGAE o el Premi Ceret-Banyoles.

A banda de la música, abans de llicenciar-se en composició a l'ESMUC, la passió per l'art, la literatura i el cinema el portaren a llicenciar-se en periodisme a la Universitat Autònoma de Barcelona, i

sempre ha combinat la composició musical amb la tasca com a escriptor, amb obres com *El soroll silent*, *DesCatalunya*, *España va bien?*, *E-Juez o Suite de poesia eròtica*, i com a periodista, amb col·laboracions a Catalunya Ràdio, a la *Revista Musical Catalana* i a *Sonograma Magazine*.

p. 829 **TORRES GONZÁLEZ, José Luis**
(*La Puebla de Montalbán, 19.VIII.1949*)
Enginyer, professor i articulista

Es jubila l'any 2009.

És autor del guió del documental *Los últimos días del general Álvarez de Castro* (2010), produït per Jaume Simón i dirigit per Robert Figueras, en el qual va desenvolupar el paper de Francisco de Satué, secretari del general, i la veu en off de la versió en castellà. Ha estat el narrador de la versió castellana del documental històric sobre Joan Clarós i Presas (1749-1827?) *Clarós, una pedra a la sabata de Napoleó* (2015), de Jaume Simón.

Ha participat en l'obra *Joan Vehí i el seu escenari: Cadaqués* (2010), amb el capítol «Luces y sombras», i ha estat el traductor de l'obra al castellà.

El 2015 l'Associació Espanyola de Normalització i Certificació (AENOR) va editar la seva obra *Canalizaciones eléctricas y su sistema de instalación* en format de llibre digital.

Continua col·laborant amb els rotatius *Hora Nova* i *Diari de Girona* i és un col·laborador habitual de Ràdio Vilafant i Empordà Televisió, des d'on exerceix l'anàlisi política local.

p. 829 **TORRES PADROSA, Andrés**
(*Figueres, 14.VI.1976*) *Enginyer de camins*

L'any 2007 abandona el càrrec a Serveis Ferroviaris de Mallorca (SFM) i passa a treballar com a enginyer projectista i cap d'obres a l'empresa privada. El 2012 obté el Màster executiu en administració d'empreses (EMBA) i el 2015 funda la seva pròpia empresa, Solid Mallorca, dedicada a la consultoria d'enginyeria i a la construcció, des d'on executa treballs per a particulars i per a l'Administració.

p. 830 **TORRES PADROSA, Víctor**
(*Figueres, 1.I.1980*) *Enginyer de telecomunicacions*

Del 2003 al 2010 va ser professor de la Universitat Pompeu Fabra en els estudis d'en-

ginyeria de telecomunicació i enginyeria en informàtica.

El 2010 va guanyar una plaça de professor lector a la Universitat Politècnica de Catalunya, on va impartir docència en el grau en enginyeria informàtica. El 2011 es va traslladar a la Universitat de Girona, com a investigador dins el programa Juan de la Cierva, on va impartir docència en els graus en enginyeria informàtica i en medicina, i el Màster en ciutats intel·ligents.

Des del 2014 treballa a l'empresa privada, on ha gaudit d'un contracte Torres Quevedo.

p. 831 **TORT XIRAU, Maria**
(*Figueres, 26.VI.1924*)
Fotògrafa i pintora

El 18 de maig de 2013 l'Associació d'Amics del Castell de Sant Ferran de Figueres li dedica un homenatge amb una exposició monogràfica.

p. 831 **TOWNSEND PI-SUNYER, Robin**
(*Virginia, 21.VIII.1953*) *Fotògraf*

Professionalment, continua exercint de fotògraf de l'Agència EFE. En aquest sentit, va ser l'ideòleg i qui va tenir cura de l'exposició «Dalí, breaking news», el 2014, amb motiu del 75è aniversari d'existència de l'agència esmentada.

És autor de les fotografies del Carnaval de Roses des de l'any 2006 fins al 2016, i de les imatges de la monografia *Els masos perduts del cap de Creus* (2016), amb text d'Arnald Plujà.

p. 838 **TRÈMOLS GIRONELL, M. Àngels**
(*Figueres, 4.VIII.1956*)
Geògrafa, professora i cartògrafa

Del 2005 al 2013 va pertànyer a la Junta del Col·legi de Geògrafs i a l'Associació de Geògrafs Professionals de Catalunya.

Continua exercint de professora tutora a la Universitat Nacional d'Educació a Distància, on des del 2015 ha esdevingut la coordinadora dels graus de geografia i història, i d'història de l'art.

Des del 2010 és la responsable de la informació geocartogràfica de la Direcció General d'Ordenació del Territori i Urbanisme del Departament de Territori i Sostenibilitat (anteriorment

Departament de Política Territorial i Obres Públiques), i coordina la comissió Geocom, d'usuaris de la informació geogràfica del Departament.

Ha pronunciat les conferències «Criteris per a la redacció de la memòria social», al Seminari Tècnic Local, organitzat per la Federació de Municipis de Catalunya (Barcelona, 2014), i «Toward 2020 regarding geographic information in the Department of Land and Sustainability of the government of Catalonia», a INSPIRE Conference (2016), en col·laboració amb altres autors.

En aquest període ha dut a terme unes disset ponències en diferents jornades i màsters (a diferents universitats, a la Federació de Municipis de Catalunya, a l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya, al Mobile World Centre de Barcelona, a la Societat Catalana de Geografia i al Departament de Territori i Sostenibilitat), relacionades amb la realització de la memòria social, la cartografia i la informació geogràfica (IG), i la gestió de Geocom.

p. 837 **TREMOLEDA TRILLA, Joaquim**
(Lladó, 26.I.1962) *Arqueòleg i historiador*

Ha exercit de professor de l'assignatura de cultura a la Roma clàssica del Màster en iniciació a la recerca de les humanitats: història, art, filosofia, llengua i literatura de la Universitat de Girona (2010-2011), i del màster de nivell expert en valoració i comunicació de museu del patrimoni cultural interior i exterior de la Universitat de Palerm (2015), organitzat en el marc del projecte «NEPTIS. Ricercatori ed Esperti di Alta Tecnologia e Innovazione Tecnologica Applicata al Settore dei Beni Culturali».

Ha format part del tribunal de diverses tesis doctorals.

Com a arqueòleg del MAC-Empúries, ha participat i participa en diversos projectes del Ministeri.

Ha publicat *La Alfarería Romana del Collet Est (Calonge, Girona)* (Oxford: 2015), en col·laboració amb J. Burch i J. M. Nolla, i el capítol «El comercio oriental en época helenística: los sellos anfóricos», en col·laboració amb M. Santos, a *El Oriente griego en la península Ibérica: Epigrafía e historia* (Madrid: 2013), editat per María Paz de Hoz i Gloria Mora.

El 2011 es reedita la guia *Empúries: Musée d'Archéologie de Catalogne: Guide didactique*

(Olot), en la qual col·laboren diversos autors vinculats al centre, i el 2015, amb Josep M. Nolla, edita el volum doble *Empúries a l'antiguitat tardana* (Barcelona).

Duu a terme, juntament amb Antoni Cobos, el projecte epigràfic «L'epigrafia medieval dels comtats gironins», del qual ja han sortit a la llum els volums: *L'epigrafia medieval dels comtats gironins: I: El comtat de Peralada* (Figueres: 2009), *L'epigrafia medieval dels comtats gironins: II: El comtat d'Empúries* (Figueres: 2011) i, amb Antoni Cobos i Salvador Vega Ferrer, *L'epigrafia medieval dels comtats gironins: III: El comtat de Besalú* (Figueres: 2013).

Algunes de les seves col·laboracions han estat publicades a *Estudis d'Història Agrària i a Bibliothèque d'Archéologie Méditerranéenne et Africaine* (París).

Fora de l'àmbit emporità, ha estat coautor o col·laborador de les monografies *La Mare de Déu del Mont*, en col·laboració amb David Pujol (Girona: 2010), i *La Basílica de la Llum de Castelló d'Empúries* (2013), en col·laboració amb Jordi Pla i fotografies de Manel Puig, i de l'enregistrament de vídeo *Grecs, romans i visigots: A Palafrugell fem història* (2014), en col·laboració amb Pere Castanyer. Ha coordinat *Una mar de vinyes: El conreu de la vinya i el vi a Empúries, l'Escala i el Montgrí* (2016), en col·laboració amb Lurdes Boix.

Des del punt de vista polític, en les eleccions municipals del 2015 es va presentar a la llista d'ERC de l'Ajuntament de Lladó, i l'estiu del 2016 en va esdevenir l'alcalde.

p. 841 **TUBERT CANADA, Enric**
(Agullana, 16.X.1954) *Professor i historiador*

Està casat amb Carme Campà Guillem i el matrimoni té dos fills, Arnau i Aida.

Compagina l'activitat pedagògica al col·legi Montessori Palau de Girona amb altres activitats culturals de diferents disciplines: artístiques, literàries i periodístiques.

Des del punt de vista artístic, ha comissariat exposicions col·lectives d'art contemporani com «Extensions» (Figueres, 2009-2010), «Aterratges» (l'Estrada, 2013) i «(Re)visions 2» (Agullana, 2010). També ha col·laborat en altres exposicions, com «Bici & art» (Figueres, 2015) o «Tangències» (Figueres, 2016). El 2016 va comissariar l'expo-

sició «Somnis de suro», de l'artista Claude Lambert, al Museu del Suro de Palafrugell.

Durant quatre temporades, del 2011 al 2014, va participar directament en la configuració del programa d'exposicions de l'Espai d'Art Mas d'en Dorra i va assumir el comissariat de nombroses exposicions, individuals i col·lectives, preferentment d'artistes empordanesos o d'altres de projecció internacional com Eduard Arranz-Bravo, Joan-Antoni Viladecans o Josep Niebla.

És un col·laborador habitual d'espais d'exposició com Ca l'Anita de Roses, Can Laporta de la Jonquera, el Celler Espelt de Vilajuïga, la Fundació Valvi de Girona i la Llotja del Tint de Banyoles, en els quals ha presentat diverses exposicions individuals i col·lectives i ha elaborat els textos dels catàlegs.

Des del punt de vista literari, des del 2010 cada estiu coordina i organitza a Agullana el cicle «Punt de lectura», amb la presència de narradors i escriptors catalans. Aquest cicle, que inicialment es feia a l'Asil Gomis, actualment es fa als jardins de la Concòrdia i s'ha convertit en un referent literari de l'estiu empordanès. Fins ara hi han passat més de trenta-cinc narradors.

Des del punt de vista periodístic, és col·laborador habitual de la revista *Alberes* i publica de manera ocasional en altres revistes locals, com *La Sibil·la* (Fortià), *Camí de Ronda* (l'Escala), els setmanaris *Empordà* i *Hora Nova*, i els diaris *El Punt Avui* i *Diari de Girona*.

p. 844 **TURRÓ CALVET, Mateu**
(Palau-saverdera, 24.VII.1949)
Enginyer de camins, canal i ports

És doctor enginyer de camins, canals i ports, màster en ciència per la Universitat de Michigan i catedràtic de transports de l'Escola Tècnica Superior d'Enginyers de Camins, Canals i Ports i del Departament d'Infraestructura del Transport i Territori de la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC).

Després de treballar al Banc Europeu d'Inversions (1988-2009), s'ha reincorporat a la UPC, on torna a ocupar el seu càrrec després d'haver estat director associat de la Direcció de Projectes i responsable de l'avaluació de projectes urbans, incloent-hi els de transport urbà, els projectes específics de renovació urbana i d'habitatge social i els programes municipals d'inversió de tipus multisectorial. El seu equip va desenvolupar, amb la Comissió Europea, la iniciativa JES-SICA.

Ha desenvolupat l'activitat professional principalment en el camp del transport, de l'urbanisme i del finançament d'infraestructures. És autor de nombrosos articles i monografies sobre diversos temes relacionats amb el transport, el desenvolupament urbà i les infraestructures en general. Ha escrit el llibre *Going trans-European: Planning and financing transport networks for Europe* (Pergamon: Elsevier, 1999), sobre la política europea d'infraestructures de transport, i *RAILPAG: Rail Project Evaluation Guidelines* (European Investment Bank, European Commission, 2005). Ha reprès les tasques d'investigació en les línies següents: avaluació socioeconòmica de projectes de transport i de renovació urbana, finançament de projectes urbans i de grans infraestructures amb participació privada, i indicadors d'impacte territorial de les infraestructures i els serveis de transport.

El 2015 l'Associació Espanyola de la Carretera (AEC) li va atorgar la Medalla d'Honor de la Carretera.

p. 844 **TURRÓ ORTEGA, Guillem**
(Castelló d'Empúries, 26.XII.1972)
Professor i escriptor

Aquests darrers anys ha publicat *El valor de superar-se: Deporte y humanismo* (2012) i *Més enllà de l'espectacle mediàtic: Una reflexió sobre les potencialitats humanístiques de l'esport* (2013).

p. 852 **VALLÈS XIRAU, Joan**
(Figueres, 4.IX.1959) *Botànic i professor*

Ha dirigit *Noms de plantes: Corpus de fitonímia catalana* (Barcelona: TERMCAT, 2014), amb l'equip format per J. Veny, J. Vigo, M. À. Bonet, M. A. Julià i J. C. Villalonga. Aquest llibre representa la culminació d'un projecte que ha rebut el Premi Crítica Serra d'Or de recerca (altres ciències) i que ha implicat recollir noms catalans de plantes durant vint-i-tres anys. Actualment reuneix trenta-cinc mil noms catalans d'unes sis mil espècies de plantes i disposa d'una versió en línia que s'anirà actualitzant cada any: http://www.termcat.cat/docs/DL/noms_plantes.

Va ser guanyador de la XI Beca de Recerca Ciutat de Figueres 2011 amb el projecte «La població de Figueres i les plantes. Una aproximació etnobotànica a la ciutat a través del saber de grans i joves, dels horts familiars i del mercat», presentat juntament amb Montse Parada i que es va publicar amb el títol *Figueres, natura i cultura: Una aproximació etnobotànica* (Figueres: 2015).

Forma part de nombroses societats científiques i comitès d'avaluació i ha desplegat una vida acadèmica intensa tant en la direcció de tesis doctorals com en la participació en projectes de recerca, congressos, dissertacions, taules rodones i conferències.

El 2016 va ser escollit membre numerari de la Secció de Ciències Biològiques de l'Institut d'Estudis Catalans i membre corresponent de la

Secció de Biologia i Biotecnologia de la Reial Acadèmia de Farmàcia de Catalunya.

p. 855 **VALLMAJÓ TERCERO, Jordi**
(Figueres, 8.V.1982) *Esportista*

Ha continuat en actiu en el bàsquet fins a la temporada 2015-2016.

Aquests darrers anys, professionalment, ha format part del Club de Bàsquet Breogán de Lugo (2009-2010 i 2010-2011), i la temporada 2011-2012 va jugar amb el CB Girona.

A partir del 2012 es va involucrar amb equips empordanesos no professionals. Així, la temporada 2012-2013 va formar part del CB Adepaf, i del 2013 al 2016, quan va abandonar l'esport, va ser membre del CB Grifeu Llançà.

L'any 2013 va optar per aconseguir el títol de patró professional i durant els anys 2015 i 2016 va treballar al port de Roses. El mateix 2016 va començar una nova singladura a Marina Badalona.

p. 855 **VALLMAJÓ TERCERO, Xavier**
(Barcelona, 19.II.1975) *Esportista*

Des del punt de vista esportiu, ha estat col·laborador del diari *El Punt Diari* amb un article setmanal a la secció d'esports del setembre del 2009 al maig del 2011, i des de l'any 2014 fins al present és director esportiu del Club Bàsquet Adepaf Figueres.

Ha estat entrenador al CB Sant Gregori i a l'Europabasket International Academy.

Ha desenvolupat tasques relacionades amb la formació que té com a llicenciat en geografia: tècnic a l'Àrea de Promoció Econòmica de l'Ajuntament de Girona (2010-2011), tècnic al Consorci de les Vies Verdes de Girona (2012-2014), col·laborador al Club Nàutic Sant Feliu de Guíxols (2014) i soci de Fem Ruràlia (2014-2016). Des del 2015 duu a terme les tasques de tècnic d'ocupació i desenvolupament local a l'Àrea de Promoció Econòmica de l'Ajuntament de Celrà.

p. 856 **VALLS GRAU, Josep**
(Sant Feliu de Pallerols, 13.XI.1944) *Escriptor*

D'ençà del 2009 continua com a col·laborador habitual d'*El Punt Avui*. Disposa d'una sèrie de publicacions de temàtica variada, com llibres sobre gastronomia i sobre literatura planiana, aproximacions biogràfiques o novel·les.

Sobre dites i pensaments del polígraf de Llofriu, ha escrit: *Plats de Pla: Un lligat d'històries de la vall de Llémna* (Girona: 2009) i *Josep Pla oral* (Barcelona: 2011).

Sobre la trajectòria d'empordanesos, cal destacar: *Carles Coll: La música que mou fronteres* (Girona: 2009) i *Àfrica al cor* (2012), basat en la vida i obra del missioner Joaquim Vallmajó, de Navata.

En el vintè aniversari de la companyia, La Funcional Teatre estrena l'obra del biografat en tres actes *Recepció, digui'm* (2010). L'any següent estrena el muntatge literariomusical *Ara (i encara)*, *Pla* (2011), a Figueres.

D'ençà que s'ha jubilat ha publicat sobre temes garrotxins en rotatiu i ha dedicat diverses monografies al pintor olotí Xavier Carbonell: *Les thématiques de Xavier Carbonell* (Luxemburg: 2010), en francès, i *Xavier Carbonell, viatge i pintura* (2012), en català, castellà i anglès, i presentat a la Galeria Jadite de Nova York el 20 d'abril de 2012.

En col·laboració amb Joaquim Vidal, publica la novel·la *El peatge* (Girona: 2008), i en solitari, *Llibre de marques* (2014), sobre vivències, àpats, viatges i personatges.

p. 863 **VEHÍ CASTELLÓ, Agustí**
(Figueres, 18.XII.1958-20.III.2013)
Historiador i novel·lista

Les darreres aportacions foren: *Abans del silenci* (Lleida: 2009), per la qual va rebre el Premi Ferran Canyameras; *Ginesta per als morts: Un blues empordanès* (Perpinyà: 2010); «Qualsevol nit a Figueres pot sortir el sol», a *Crims.cat* (Barcelona: 2010); *Quan la nit mata el dia* (Barcelona: 2011), per la qual va rebre el IV Premi Crims de Tinta; *Trobes de Quermançó: Al comtat d'Empúries* (Girona: 2011); *Torn de nit: Un vodevil negre i policial a l'empordanesa* (Barcelona: 2012); *Remor de serps* (Barcelona: 2013), i el CD *Remor de serps* (2015).

El 2011 va participar en l'enregistrament de *La Rovirada*.

Des del punt de vista històric va escriure: *Endreçant la vila: El sorgiment del sistema de seguretat pública a la Figueres del segle XIX i la creació de la guàrdia urbana* (Figueres: 2011).

Les I Jornadas de Patrimonio Defensivo de Época Moderna foren en memòria seva (Figueres: 2013), i des de l'any 2014 l'Associació Cultural en Negre de Tiana atorga el Premi Memorial Agustí Vehí.

p. 864 **VEHÍ SERINYANA, Joan**
(Cadaqués, 30.V.1929) *Fuster, ebenista i fotògraf*

Amb la finalitat de preservar i difondre el seu patrimoni gràfic, el 2014 crea la Fundació Joan Vehí.

Aquests darrers anys la seva obra fotogràfica s'ha continuat exposant a diferents indrets de Catalunya i el Rosselló: a l'Ajuntament de les Corts (Barcelona, 2012), al Centre Pedralbes (Barcelona, 2012), al Mas Coll (Roses, 2013), al castell de Colliure (2013) i al Museu Municipal de Cadaqués (2014).

L'any 2012 edita *Dalí, Cadaqués: Un vincle captat per Joan Vehí*.

p. 865 **VELA TORRES, Celia**
(Figueres, 6.V.1970) *Dissenyadora*

Des del 2009, a part de continuar participant en la 080 Barcelona Fashion, dissenya i produeix

cinquanta embolcalls d'organdí de seda, amb una fulla de figuera pintada a mà i amb cristalls de Swarovski i cintes de seda, per a un llibre sobre Figueres que l'ajuntament d'aquesta ciutat utilitzarà com a regal institucional.

L'any 2010 participa en una exposició, acompanyada d'una conferència, a l'ambaixada espanyola a Tòquio, i el 2011, en l'exposició col·lectiva «Peces escollides» del Museu de l'Empordà de Figueres.

L'any 2013 inaugura un *outlet* a Figueres.

L'any 2015, juntament amb la pintora Begoña Ramos, i en el marc de la O80 Barcelona Fashion, inaugura l'exposició «Fils de complicitat», a les Drassanes Reials (Museu Marítim de Barcelona), la qual s'exposa al Teatre Municipal de Girona i al Museu de l'Empordà, a Figueres. L'exposició està formada per obres creades a quatre mans que ofereixen una visió diferent de la passarel·la: íntima, poètica i serena.

A petició del Museu del Disseny de Barcelona, dona un conjunt de la col·lecció guanyadora del Premi Nacional a la millor col·lecció de la O80 Barcelona Fashion (2015) a la col·lecció tèxtil i d'indumentària.

Ha estat guardonada amb les distincions següents: Premi Empresari de l'Any de l'Associació de Joves Empresaris de Girona (2012) i Premi Nacional a la millor col·lecció de la O80 Barcelona Fashion de la Generalitat de Catalunya (2015).

p. 866-867 **VELAZ SICART, Anna M.**

(Figueres, 3.VIII.1948)

Filòloga, professora i escriptora

Del 2007 al 2013 ha estat professora consultora a la Universitat Oberta de Catalunya en l'especialitat de llengua i cultura franceses. Des de l'any 2001 continua les tasques que comporta la presidència de l'Agrupació de Cultura ATENEA (Casino Menestral de Figueres), amb la cura corresponent de la programació i la gestió cultural d'actes setmanals, amb debats, conferències, presentacions de llibres i la programació del cicle de conferències anuals de tema monogràfic «Aula oberta».

Ha participat en diverses monografies: «Mercè Rodoreda i Romanyà: entre el record i la

literatura», a *Recrear Romanyà*, editat per Mariàngela Vilallonga (Girona: 2008); «Els Premis Literaris (1972-1977) i la Festa de la Poesia (1985-2011) de la Societat Coral Erato», a *Societat Coral Erato 150 aniversari: Caliu literari i poètic (1972-2012)* (Figueres: 2012); «L'empremta humanística dins l'obra crítica i poètica de Jordi Pla», a *Poesia, Jordi Pla*, de la Societat Coral Erato (Figueres: 2016), i «Montserrat Vayreda: la intensitat de la vida en la poesia», a *Nit de Poetes 2016* (homenatge a Montserrat Vayreda i Trullol organitzat per Nit de Poetes i Amics de la UNESCO de Girona).

Ha realitzat els estudis introductoris de *Dans les ruïnes d'Ampúries*, d'Andrée Bruguière de Gorgot (Bellcaire d'Empordà: Edicions Vitel·la, 2015), i de *Tempesta esvaïda: Comèdia lírica en tres actes*, amb llibret de Carme Montoriol i música de Joaquim Serra (Girona: FICTA, 2016).

Ha publicat els articles següents: «La publicació *Santa Maria del Mont*: la veu d'un col·lectiu i el reflex d'una època», a *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos*, 42 (2011), i «Jacques Stroumsa i Maria Àngels Anglada: compromís, art i vida. Viure i escriure després d'Auschwitz», a *Encesa Literària*, 2 (2016).

Ha col·laborat en el *Diccionari biogràfic de dones*, dedicat a Montserrat Vayreda i Trullol i a Maria dels Àngels Vayreda i Trullol, i consultable en línia des del desembre del 2010 (<http://dbd.cat>).

També ha col·laborat en l'exposició «El somni republicà. El republicanisme a les comarques gironines (1900-1936)», comissariada per Enric Pujol, i en l'apartat «Escriptores republicanes» del llibre que acompanya l'exposició i que porta el mateix nom (Barcelona: Viena Edicions, 2009).

Ha escrit el pròleg del llibre *L'Alt Empordà: Passat i present dels seus pobles*, de Montserrat Vayreda i Lluís Roura (Figueres: 2006).

Ha impartit diverses conferències i ha fet els discursos de mantenidora dins la Festa de la Poesia de la Societat Coral Erato, publicats en els llibres commemoratius de la vetllada *La poesia de Jaume Maurici: Modernitat i tradició: Bellesa i veritat* (2010) i *La poesia: Paraules que perduren* (2011). També, els discursos de la vetllada poètica del Casino Menestral, publicats en els llibres commemoratius *La virtut i la força de*

la poesia (2014), *Valors de la poesia* (2015) i *La poesia a frec de la vida* (2016).

Ha il·lustrat amb aquarel·les l'obra de Carme Pagès *Al·legorismes profans* (2017).

És una col·laboradora habitual de la revista *Alberes i Encesa Literària*.

Ha estat guardonada amb el Premi Indiketa, atorgat pel Consell Comarcal de l'Alt Empordà (2011).

p. 867 **VENTÓS QUERO, Dolors**
(Figueres, 6.VIII.1966) *Pintora i galerista*

Aquests darrers anys ha aconseguit que la seva galeria fos el centre de la difusió cultural, un punt de trobada on la fotografia, la pintura, el dibuix, l'escultura, el videoart, les instal·lacions, les *performances*, les xerrades, la música, els tallers, les presentacions de llibres i les taules rodones han tingut cabuda, gràcies al lligam i la col·laboració amb diferents associacions, festivals, trobades culturals i artístiques, i altres galeries.

p. 872 **VICENS BUSQUETS, Josep**
(l'Escala, 20.XII.1917-Barcelona, 18.IV.2010)
Músic i compositor

p. 877 **VIDAL SALVADOR, Jordi**
(Figueres, 9.IX.1956) *Esportista i àrbitre*

L'any 2010, Jordi Sibina (nascut a Breda el 1977 i llicenciat en periodisme), basant-se en les vivències del biografat, va escriure la monografia *L'ofici d'arbitrar*.

L'any 2010 va rebre la Insígnia de Plata de la Reial Federació Espanyola de Patinatge i el Premi de l'Esport Català al seny esportiu.

L'any 2017 va ser nomenat president del Comitè Internacional d'Àrbitres d'Hoquei sobre Patins.

p. 877-78 **VIGO TRULLS, Benet**
(Roses, 3.XI.1918-23.XI.2014)
Pagès, cooperativista i empresari

Des de l'any 2007 la Fundació Roca i Galès atorga el Premi Benet Vigo als articles periodístics sobre benestar social.

p. 879 **VILA CARRERAS, Jordi**
(Castelló d'Empúries, 13.IV.1943)
Fuster, empresari i escriptor

El 2013 va publicar un recull de poemes de Sant Jordi. Ha estat un col·laborador habitual dels setmanaris *Empordà* i *Hora Nova*; també ho havia estat de la revista castellanina *El Salner*.

p. 880 **VILÀ FASSIER, Carme**
(Roses, 21.III.1937) *Pianista i concertista*

Continua en actiu i fa concerts als Estats Units i Europa.

p. 883 **VILA MONER, Joaquim**
(Figueres, 5.XII.1918-12.II.2014) *Metge*

p. 885 **VILA VICENTE, Santiago**
(Granollers, 15.III.1973) *Historiador i polític*

L'any 2011 encapçala, de nou, la llista de Convergència i Unió i repeteix a l'alcaldia de Figueres amb majoria absoluta.

L'any següent és nomenat conseller de Territori i Sostenibilitat per Artur Mas, i el 2016 Carles Puigdemont el nomena conseller de Cultura.

En aquest període ha publicat: *Començar il·lusió: De nou un moment fundacional per a Catalunya* (2010), *Sense límits: O de com a la ciutat tots els somnis han de ser possibles* (Figueres: 2010) i *Un moment fundacional: Visions des del reformisme modern* (Barcelona: 2016).

També ha impartit algunes conferències que han estat publicades, com: *A l'equador del projecte: Cinc anys al davant d'un propòsit modernitzador i de progrés a Figueres* (Figueres: 2012).

Ha format part de diverses institucions empordaneses i ha estat patró de la Fundació Altem, dedicada a la integració de discapacitats psíquics, i la Fundació Tutelar de l'Empordà.

Des de l'any 2011 és patró de les fundacions Ernest Lluch i Catdem.

p. 892 **VILAR AYMERICH, Roser**
(Tarragona, 12.XI.1925/26-
Figueres, 5.VIII.2011) *Pintora*

p. 893 **VIÑAS PALOMER, Alícia**
(Figueres, 18.X.1946) *Pintora i professora*

Ha col·laborat en el catàleg *Fascinació per Grècia: L'art a Catalunya als segles xx i xx* (Girona: Museu d'Art de Girona, 2009), i el text d'un catàleg dedicat a Jaume Turró (Roses: Ajuntament de Roses, 2010).

És autora del llibre *Emocions, sentiments, sensacions: Pintors i escultors de l'Alt Empordà, 1839-1959* (Institut d'Estudis Empordanesos, 2010).

El 2016 comissaria, juntament amb Yuri Saveliev, l'exposició «Surrealisme a Catalunya. Els artistes de l'Empordà i Salvador Dalí», a Sant Petersburg, de la qual s'edita el catàleg corresponent.

p. 895 **VIÑUELA MURILLO, Juanjo**
(Figueres, 1.III.1970) *Pintor*

Des del 1995 està casat amb l'advocada Laura Domènech i tenen tres fills: Pol, Georgina i Quim. Des del 2005 treballa al Departament d'Interior de la Generalitat de Catalunya, feina que compagina amb l'activitat artística. Paral·lelament, col·labora amb diverses associacions rosinques vinculades a la participació ciutadana.

L'any 2010 es va afiliar al Partit dels Socialistes de Catalunya i a les eleccions municipals del 2011 va ser elegit regidor, però hi va renunciar al cap de pocs mesos per motius professionals. L'any 2014 es va donar de baixa com a militant del PSC.

L'any 2011 va comissariar, juntament amb l'historiador de l'art Toni Martínez, la mostra «CRAC 2011» —Creació Roses Art Contemporani—, amb l'objectiu de donar a conèixer el potencial artístic de Roses. Va comptar amb la participació d'una trentena d'artistes vinculats a Roses, entre els quals va destacar el cuiner Ferran Adrià, qui va

presentar, per primera vegada, el documental *Documenting Documenta*, una reflexió entorn de la participació del cuiner d'El Bulli en l'exposició «Documenta» (Kassel, 2007).

El 2016 va donar a conèixer diverses poesies visuals i escultures, fet que va sorprendre el públic, atès que fins aleshores era conegut únicament com a pintor.

Aquest mateix any va participar, amb diverses obres —pintures i escultures—, en el film *Vestigis*, del director Iván Morillo, en el qual també interpretar un petit paper pintant un quadre. El film es va estrenar al 49è Festival Internacional de Cinema Fantàstic de Catalunya (Sitges, 2016).

La seva obra forma part de col·leccions privades nacionals i internacionals, ha guanyat diversos premis i ha exposat a Figueres, Roses, Cadaqués, Barcelona, Girona, Olot, Madrid, França (Perpinyà i Ceret), Itàlia (Sanremo, Bolonya i Frosinone) i el Japó (Osaka).

Ha participat en nombroses exposicions col·lectives i n'ha realitzat d'individuals, la darrera a l'espai Ca l'Anita (Roses, 2015). Tanmateix, durant el 2016 ha participat en diverses produccions i col·laboracions d'entitats com el Museu de l'Empordà, l'Ajuntament de Roses o la revista *Alberes*.

p. 895 **VIUSÀ BARBARÀ, Roger**
(Roses, 11.I.1978) *Sommelier*

Des de l'any 2005 fins al 2011 roman al restaurant Moo de l'Hotel Omm de Barcelona. Llavors decideix muntar un negoci propi i ho fa a Girona, on inicia el bar de copes Plaça del Vi 7.

El 2011 escriu *No hay fiesta sin vino*, conjuntament amb l'enòleg Jaume Serra.

p. 896 **VIVAS LLORENS, Eduard**
(Calella de la Costa, 15.V.1926-
Girona, 27.VII.2013) *Eclesiàstic*

FE D'ERRATES DEL DICIONARI BIOGRÀFIC DE L'ALT EMPORDÀ (Edició del 2009)

Crèdits

p. 25

On diu: Consol Buxeda.

Ha de dir: Anna Buxeda.

p. 28

On diu: © Jordi Baver: p. 604 Penyaranda Pons,
Lluís

Ha de dir: © Jordi Bover: p. 604 Peñaranda Pons,
Lluís

Diccionari

p. 71 **ARMANGUÉ RIBAS, Joan**

(Figueres, 9.III.1953) *Economista i polític*

On diu: Va estudiar el batxillerat al col·legi de
La Salle.

Ha de dir: Va estudiar el batxillerat a l'Institut
Ramon Muntaner.

p. 81 **AUQUER SABATER, Agustí**

(Vilanant, 5.II.1928) *Pintor*

On diu: Va establir molt bona amistat amb els
pintors Llavenera i Sibecas.

Ha de dir: Va establir molt bona amistat amb di-
versos pintors, especialment amb Si-
becas.

p. 128-129 **BOIX PONS, Esther**

(Llers, 26.III.1927) *Pintora i pedagoga*

No corresponen a l'autora els títols següents:
La biografia de Font i Quer (Barcelona: 1989) i *La
razón y el sueño: Del cubismo al surrealismo*
(Barcelona: 1989).

On diu: Sanglota, el llop gos.

Ha de dir: *Sangota, el gos llop.*

p. 133 **BONATERRA GRAS, Josep**

(Figueres, 16.IX.1884-17.IV.1958) *Pintor*

On diu: Àngela Matas Serracant, filla.

Ha de dir: Àngela Matas Serracant, neboda.

p. 140 **BOSCH CARRÉ, Jacinto**

(Figueres, 5.II.1948-IV.1991)

Botiguer i sardanista

On diu: Es va casar amb Inés Carré Carberol.

Ha de dir: Es va casar amb Inés Carberol Gratacós.

p. 155 **BUG LAPEDRA, Enric**

(Portbou, 15.IV.1957) *Dibuixant i dissenyador*

On diu: CID.

Ha de dir: CHIC Roses.

p. 193 **CASAGRAN ALOMAR, Pere**

(Barcelona, 16.XI.1898-Llers, 22.IV.1993)

Advocat

On diu: Guerra.

Ha de dir: Guerra.

p. 249 **CREHUET WENBERG, Maria**
(Valladolid, 30.XI.1946) *Escriptora i ceramista*
On diu: Del 1981 al 1984 va ser regidora de
Cultura de Castelló d'Empúries.
Ha de dir: Del 1981 al 1984 va ser regidora de
Cultura d'Ordis.

p. 258 **CUARTIELLA TODOLÍ, M. Mercè**
(Barcelona, 15.VIII.1964) *Escriptora*
On diu: El matrimoni té dos fills: Marc i Miranda.
Ha de dir: El matrimoni té dos fills: Marc i Martina.

p. 267 **DALFÓ VERDAGUER, Manuel**
(Figueres, 28.I.1824-?) *Agrimensor i professor*
On diu: *Geometría para uso de las escuelas.*
Ha de dir: *Geometría de niños para uso de las
escuelas y colegios.*

p. 317 **FAGES DE ROMÀ, Narcís**
(Figueres, 31.I.1813-21.XII.1884)
Advocat i renovador de l'agricultura
On diu: 13.I.1813.
Ha de dir: 31.I.1813.

p. 323 **FALGUERAS FONT, Joan**
(Figueres, 17.XI.1958) *Arquitecte*
On diu: Casat amb Carme Riu Riu.
Ha de dir: Casat amb Carme Riu Canal.

p. 348 **FRANCÉS CABRERA, Esteve**
(Portbou, 30.VII.1913-Barcelona, 20?.IX.1976)
Pintor i dibuixant
On diu: Barcelona, 20?.IX.1976.
Ha de dir: Barcelona, 21.IX.1976.

p. 435 **JOVÉ PI, Joan**
(Valls, 30.VIII.1890-Figueres, 26.XI.1979) *Pintor*
On diu: I el matrimoni va tenir, com a mínim,
un fill, Joan.
Ha de dir: I el matrimoni va tenir tres fills: Joan,
Teodor i Enriqueta.

p.435 **JOVÉ PLANELLA, Joan**
(Figueres, 26.XII.1920-6.VII.1979) *Pintor*
On diu: Es va casar amb Ramona Pujol, de
Figueres, i el matrimoni va tenir dos fills.

Ha de dir: Es va casar en primeres núpcies amb
Enriqueta Ferrer Aiguaviva, amb qui va
tenir un fill, Pere, i en segones núpcies
amb Ramona Pujol, de Figueres, amb
qui va tenir dos fills.

p. 456 **LLEYS AGRAMONT, Jaume Joan**
(Figueres, 1802-Castelló d'Empúries, 20.I.1852)
Músic, compositor i mestre de capella
On diu: Castelló d'Empúries, 1851.
Ha de dir: Castelló d'Empúries, 20.I.1852.

p. 458 **LLORENÇ, Esther**
(París?, 1962) *Escriptora*
On diu: París?, 1962.
Ha de dir: Figueres, 1962.

p. 477 **MALLART CUTÓ, Josep**
(Espolla, 10.VI.1897-Madrid, 27.XII.1989)
Pedagog i psicòleg
On diu: Fill de Joan Mallart Martí, natural de
Capmany.
Ha de dir: Fill de Joan Mallart Martí, natural de
Cantallops.

p. 481 **MANDRI CAMPAMAR, Ramon**
(Peralada, 1851-Barcelona, 3.V.1914)
Escriptor i apotecari
On diu: Barcelona, 1927.
Ha de dir: Barcelona, 3.V.1914.

p. 511 **MASSOT GUILLAMET, Bartomeu**
(Figueres, 17.I.1923-Barcelona, 26.V.1974)
Pintor
On diu: Va fundar el Grup Indika (1949).
Ha de dir: Va fundar el Grup Indika (1952).

p. 519 **MILLA MARIMONT, Francisco**
(Santa Coloma de Gramenet, 19.XI.1923-
Figueres, 12.I.2006) *Esportista*
On diu: I el matrimoni va tenir un fill.
Ha de dir: I el matrimoni va tenir dos fills, Xavier i
Roser.

p. 525 **MIRAVITLLES NAVARRA, Jaume**
(Figueres, 18.II.1906-Vallvidrera, 10.XI.1988)
Escriptor, publicista i polític

On diu: I de Sara Navarra Beizo, natural de San Juan Bautista (Montevideo). Va tenir dos fills.

Ha de dir: I de Sara Navarra Bessió, de Santa Lucía, parròquia de San Juan Bautista (Montevideo). Va tenir tres fills: Montse, Jaume i Marc.

p. 559 **NOUVILAS GARRIGOLAS, Pilar**
(Castelló d'Empúries, s. XIX) Pintora

On diu: Era filla de Josep de Nouvilas de Ràfols.
Ha de dir: Era filla de Josep Anton Nouvilas Prujà.

p. 568 **OLIVERES TERRADES, Narcís**
(Figueres, 29.III.1930) Advocat i polític

On diu: El matrimoni a tingut.
Ha de dir: El matrimoni ha tingut.

p. 594 **PAPELL CARRERAS, Bernat**
(Figueres, 1821-Seta, 31.III.1877)
Compositor i organista

On diu: Va ser organista a Beziers i a Nimes.
Ha de dir: Va ser organista a Viviers i a Nimes.

p. 595 **PAPELL LLENAS, Joan**
(Figueres, 1838-c. 1900?)
Urbanista i pèrit agrícola

On diu: Es va casar amb Jacinta Camillo Soldevila.

Ha de dir: Es va casar amb Jacinta Camillo Solsdevila.

p. 608 **PERXÉS VILASECA, Jaume**
(Aguilana, 16.IX.1896-5.II.1995) Terratinent

On diu: Fill de Josep Perxés Bech.
Ha de dir: Fill de Josep Perxés Darné.

p. 655 **PUIG OLIVER, Jaume de**
(Cornellà de Terri, 6.IX.1944)
Gestor cultural i medievalista

On diu: Cornellà de Terri
Ha de dir: Cornellà del Terri.

On diu: Té dues filles.
Ha de dir: Té un fill i dues filles.

p. 704 **RIERA CARRÉ, Lluís**
(Figueres, 18.IV.1909-23.I.2000) Empresari

On diu: L'empresa ha estat continuada per.
Ha de dir: L'empresa ha estat continuada pels seus descendents.

p. 710 **ROCA BROS, Josep**
(Abrera, 1815-Figueres?, 1877)
Arquitecte i professor

On diu: Llobregat.
Ha de dir: Llobregat.

p. 715 **ROCABERTÍ DAMETO, Antoni Maria**
(Palma de Mallorca, 1782-Peralada, 1825)

No va ser marquès de Bellpuig perquè va premorir al seu pare.

p. 716 **ROCABERTÍ, DAMETO, VERI, BOIXADORS, Joana Adelaida**

On diu: (1835 - Requesens, 1899)
Ha de dir: (París, 1834-Requesens, 24.VI.1899)

p. 719 **RODEJA GALTER, Eduard**
(Figueres, 29.VIII.1896-30.V.1963)
Historiador i professor

On diu: Fill d'Eduard Rodeja.

Ha de dir: Fill de Josep Rodeja.

On diu: El matrimoni va tenir dos fills: Eduard i Francisco.

Ha de dir: El matrimoni va tenir dos fills, Eduard i Francisco, i una filla, Guillermina.

p. 735 **RUIZ AMADO DE CONTRERAS, Luis**
(Castelló d'Empúries, 8.I.1863-Madrid, 7.III.1953)

On diu: Ginecòleg, escriptor i crític teatral.
Ha de dir: Escriptor i crític teatral.

p. 765-767 **SANTOS TORROELLA, Rafael**
(Portbou, 21.I.1914-Barcelona, 29.IX.2002)
Crític d'art, historiador, poeta i traductor

On diu: Creu de Sant Jordi (Barcelona, 1990).
Ha de dir: Creu de Sant Jordi (Barcelona, 1992).

p. 768 **SARGATAL VICENS, Jordi**
(Figueres, 27.VII.1957)
Ornitòleg i naturalista

On diu: Estances a l'estranger.

Ha de dir: Estades a l'estranger.

p. 770 **SELLÉS ROMÀ, Narcís**
(Quart, 4.V.1922-
Castelló d'Empúries, 9.IV.1979)
Músic i fotògraf

On diu: Sellés Romà, Narcís.

Ha de dir: Sellés Romà, Lluís.

p. 782 **SIDRACH PLANAS, Moisès**
(Lladó, 13.I.1938-13.I.1980) *Pintor*

On diu: Va coincidir amb diversos artistes com
Llavanera, Gironella.

Ha de dir: Va coincidir amb diversos artistes com
Gironella.

p. 877-78 **VIGO TRULLS, Benet**
(Roses, 3.XI.1918)
Pagès, cooperativista i empresari

On diu: Començà amb l'Hotel Univers i l'Hotel
Marina de Roses.

Ha de dir: Començà amb l'Hotel Univers i l'Hotel
Marian de Roses.